BIJBEL

LIBRARY OF PRINCETON
MAR - 4 2010
THEOLOGICAL SEMINARY

KUYPER BS224 1896
Biblia, dat is, de gansche
Heilige Schrifture ...

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Princeton Theological Seminary Library

http://www.archive.org/details/bibliadatisdeg00kuyp

BIJBEL.

BIBLIA

DAT IS

DE GANSCHE HEILIGE SCHRIFTURE

BEVATTENDE ALLE DE KANONIEKE BOEKEN DES

OUDEN EN DES NIEUWEN TESTAMENTS.

NAAR DE UITGAVE DER STATEN-OVERZETTING
IN 1657 BIJ DE WEDUWE PAULUS AERTSZ VAN RAVESTEYN UITGEKOMEN,
IN DE THANS GANGBARE TAAL OVERGEBRACHT
DOOR

DR. A. KUYPER,
ONDER MEDEWERKING VAN
DR. H. BAVINCK EN DR. F. L. RUTGERS.

MET GELIJKLUIDENDE TEKSTEN EN KAARTEN.

LIBRARY OF PRINCETON
MAR - 4 2010
THEOLOGICAL SEMINARY

MIDDELHARNIS,
FLAKKEESCHE BOEKDRUKKERIJ.
1896.

L. S.

Wij, ondergeteekenden, door de Directie der Flakkeesche Boekdrukkerij te Middelharnis daartoe aangezocht, hebben ons bereid verklaard, om den tekst der Staten-Overzetting van de *Gansche Heilige Schrifture*, op zulk eene wijze voor den druk gereed te maken, dat hetgeen door den loop der tijden met opzicht tot de taal, de spelling en de woordenkeus veranderd is, naar goede regelen, overeenkomstig de eischen van het hedendaagsche spraakgebruik, ook in de Bijbel-uitgave gewijzigd werd. En zulks wel onder uitdrukkelijke voorwaarde dat deze wijziging zou worden aangebracht, zonder dat aan den oorspronkelijken tekst ook maar eenigszins geweld wierd aangedaan, zonder dat we ons ook maar de geringste afwijking van de bedoeling der oorspronkelijke overzetters veroorloofden, en zonder dat op eenigerhande wijze aan onze eigene opvatting van eenig Schriftwoord invloed op eene aan te brengen wijziging werd toegestaan.

Tot het ondernemen van dezen omvangrijken arbeid zijn wij bewogen door de omstandigheid, dat, tengevolge van het aanmerkelijk verschil in taal, de aloude Staten-uitgave voor het opkomend geslacht almeer onbruikbaar werd, en dat, om in de hierdoor ontstane behoefte aan een *gewijzigden* tekst te voorzien, allerlei Genootschappen en particuliere uitgevers wel met lofwaardigen ijver Bijbels in verschillend formaat op de markt hadden gebracht, maar zóó dat deze, soms niet zonder wilkeur, en altoos zonder vasten regel in onze hedendaagsche taal waren overgebracht.

De regelen, hierbij door ons gevolgd, zullen later openbaar worden gemaakt, en daarbij tevens rekenschap worden gegeven van de wijzigingen die we noodzakelijk hebben geacht.

Voor zooveel noodig heeft Dr. A. Kluyver, redacteur van het Nederlandsch Woordenboek, ons bij taalkundige moeilijkheden, in bijna acht honderd gevallen, met zijne voorlichting ter zijde gestaan.

De vier kaarten, even als de plaat met afbeeldingen uit de Israëlietische oudheid, zijn ontworpen door den heer Prof. Dr. J. Woltjer, en geheel in overeenstemming met de jongste ontdekkingen ingericht.

En zoo wordt hiermede deze nieuwe uitgave van de gansche Heilige Schrifture, naar de herziene editie van 1657 bij de Weduwe PAULUS AERTSZ VAN RAVESTEYN, aan het kerkelijk, huiselijk en schoolgebruik overgegeven met de verzekering, dat de hier geboden tekst der *Heilige Schriftuur*, geheel conform is aan de oorspronkelijke uitgave, en in al hare deelen voor het thans levend geslacht verstaanbaar.

Moge de God van alle genade, die ons zijne Heilige Schrifture schonk, ook dezen onzen arbeid zegenen, opdat zijn heilig Woord steeds meer kracht oefene, om zijn volk te houden op de paden van Godsvrucht en gerechtigheid, en het den weg naar een beter vaderland te ontsluiten.

A. Kuyper

AMSTERDAM,
KAMPEN,
AMSTERDAM,
} 15 Juni 1896.

H. Bavinck.

F. L. Rutgers

REGISTER

VAN ALLE

DE KANONIEKE BOEKEN, KAPITTELEN EN BLADZIJDEN

DES OUDEN TESTAMENTS

KAPITTELEN.		BLADZIJDE.
L.	Genesis	1.
XL.	Exodus	62.
XXVII.	Leviticus	115.
XXXVI.	Numeri	154.
XXXIV.	Deuteronomium	207.
XXIV.	Jozua	251.
XXI.	Richteren	281.
IV.	Ruth	311.
XXXI.	1 Samuël	315.
XXIV.	2 Samuël	354.
XXII.	1 Koningen	387.
XXV.	2 Koningen	425.
XXIX.	1 Kronieken	461.
XXXVI.	2 Kronieken	496.
X.	Ezra	537.
XIII.	Nehemia	549.
X.	Esther	567.
XLII.	Job	576.
CL.	Psalmen	609.
XXXI.	Spreuken van Salomo	689.
XII.	Prediker	718.
VIII.	Hooglied van Salomo	727.

DE BOEKEN VAN DEN PROFEET

LXVI.	Jesaja	732.
LII.	Jeremia	794.
V.	Klaagliederen van Jeremia	862.
XLVIII.	Ezechiël	869.
XII.	Daniël	930.
XIV.	Hosea	949.
III.	Joël	958.
IX.	Amos	962.
I.	Obadja	969.
IV.	Jona	970.
VII.	Micha	973.
III.	Nahum	978.
III.	Habakuk	981.
III.	Zephanja	983.
II.	Haggaï	986.
XIV.	Zacharia	989.
IV.	Maleachi	999.

De gelijkluidende plaatsen zijn in en bij den tekst gesteld met *a*, *b* *c* enz.

HET OUDE TESTAMENT.

HET EERSTE BOEK VAN MOZES,

GENAAMD

GENESIS.

HET I KAPITTEL.

In den [a]beginne schiep God den hemel en de aarde. *a* Job 38: 4. Ps. 33: 6; 89: 12; 136: 5. Hand. 14: 15; 17: 24. Hebr. 11: 3.

2. De aarde nu was woest en ledig, en duisternisse was op den afgrond. En de Geest Gods zweefde op de wateren.

3. En God zeide: Daar zij licht. En daar werd licht.

4. En God zag het licht, dat het goed was. En God maakte scheiding tusschen het licht en tusschen de duisternisse.

5. En God noemde het licht dag, en de duisternisse noemde Hij nacht. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest; de eerste dag.

6. [a]En God zeide: Daar zij een uitspansel in het midden der wateren; en dat make scheiding tusschen wateren en wateren. *a* Ps. 33: 6; 104: 2; 136: 5. Spr. 8: 22. Jes. 42: 5. Jer. 10: 12; 51: 15.

7. En God maakte dat uitspansel, en maakte scheiding tusschen de wateren, die [a]onder het uitspansel zijn, en tusschen de wateren, die [b]boven het uitspansel zijn. En het was alzoo.
a Ps. 33: 7; 136: 6. Spr. 8: 24. *b* Ps. 148: 4.

8. En God noemde het uitspansel Hemel. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest; de tweede dag.

9. En God zeide: [a]Dat de wateren van onder den hemel in ééne plaatse vergaderd worden, en dat het droge gezien worde. En het was alzoo.
a Job 26: 10; 38: 8. Ps. 24: 2; 33: 7; 136: 6.

10. En God noemde het droge Aarde, en de vergadering der wateren noemde Hij Zeeën. En God zag, dat het goed was.

11. En God zeide: Dat de aarde uitschiete grasscheutkens, kruid zaadzaaiende, vruchtbaar geboomte, dragende vrucht naar zijnen aard, welks zaad daarin zij op de aarde. En het was alzoo.

12. En de aarde bracht voort grasscheutkens, kruid zaadzaaiende naar zijnen aard, en vruchtdragend geboomte, welks zaad daarin was, naar zijnen aard. En God zag, dat het goed was.

13. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest; de derde dag.

14. En God zeide: [a]Dat er lichten zijn in het uitspansel des hemels, om scheiding te maken tusschen den dag en tusschen den nacht; en dat zij zijn tot teekenen en tot gezette tijden, en tot dagen en jaren. *a* Ps. 136: 7.

15. [a]En dat zij zijn tot lichten in het uitspansel des hemels, om licht te geven op de aarde. En het was alzoo.
a Deut. 4. 19. Jer. 31: 35.

16. God dan maakte die twee groote lichten, dat groote licht tot heerschappij des daags, en dat kleine licht tot heerschappij des nachts; ook de sterren.

17. En God stelde ze in het uitspansel des hemels, om licht te geven op de aarde;

18. En om te heerschen in den dag, en in den nacht, en om scheiding te maken tusschen het licht en tusschen de duisternisse. En God zag, dat het goed was.

19. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest; de vierde dag.

20. En God zeide: Dat de wateren overvloediglijk voortbrengen een gewemel van levende zielen; en het gevogelte vliege boven de aarde, in het uitspansel des hemels.

21. En God schiep de groote walvisschen, en alle levende wriemelende ziel, welke de wateren overvloediglijk voortbrachten, naar hunnen aard; en alle gevleugeld gevogelte, naar zijnen aard. En God zag, dat het goed was.

22. En God zegende ze, zeggende: [a]Zijt vruchtbaar, en vermenigvuldigt, en vervult de wateren in de zeeën; en het gevogelte vermenigvuldige op de aarde.
a Gen. 8: 17.

23. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest; de vijfde dag.

24. En God zeide: De aarde brenge levende zielen voort, naar hunnen aard, vee, en kruipend, en wild gedierte der aarde, naar zijnen aard. En het was alzoo.

25. En God maakte het wild gedierte der aarde, naar zijnen aard, en het vee, naar zijnen aard, en al het kruipend gedierte des aardbodems, naar zijnen aard. En God zag, dat het goed was.

26. En God zeide: Laat ons menschen maken, naar onzen beelde, naar onze gelijkenisse; en dat zij heerschappij hebben over de visschen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over het vee, en over de geheele aarde, en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt.

27. En God schiep den mensch [a]naar zijnen beelde, naar den beelde Gods schiep Hij hem. [b]Man en vrouw schiep Hij ze.
a Gen. 5: 1; 9: 6. 1 Cor. 11: 7. Eph. 4: 24. Col. 3: 10. b Matth. 19: 4.

28. En God zegende ze, en God zeide tot hen: [a]Weest vruchtbaar, en vermenigvuldigt, en vervult de aarde, en onderwerpt ze, en hebt heerschappij over de visschen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt.
a Gen. 8: 17; 9: 1, 2, 7.

29. En God zeide: Ziet, [a]Ik heb u lieden al het zaadzaaiende kruid gegeven, dat op de gansche aarde is, en alle geboomte, in hetwelk zaadzaaiende boomvrucht is; het zij u tot spijze.
a Gen. 9: 3. Ps. 104: 14, 15.

30. [a]Maar aan al het gedierte der aarde, en aan al het gevogelte des hemels, en aan al het kruipend gedierte op de aarde, waar eene levende ziel in is, [*heb Ik*] al het groene kruid tot spijze [*gegeven*]. En het was alzoo.
a Ps. 104: 14.

31. En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, [a]het was zeer goed. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest; de zesde dag.
a Deut. 32: 4. Marc. 7: 37.

HET II KAPITTEL.

Alzoo zijn volbracht de hemel en de aarde, en al hun heir.

2. [a]Als nu God op den zevenden dag volbracht had zijn werk, dat Hij gemaakt had, heeft Hij gerust op den zevenden dag van al zijn werk, dat Hij gemaakt had.
a Ex. 20: 11; 31: 17. Deut. 5: 14. Hebr. 4: 4.

3. En God heeft den zevenden dag gezegend, en dien geheiligd, omdat Hij op dezen gerust heeft van al zijn werk, hetwelk God geschapen had, om te volmaken.

4. Dit zijn de geboorten des hemels en der aarde, als zij geschapen werden, ten dage als de HEERE God de aarde en den hemel maakte,

5. En allen struik des velds, eer hij in de aarde was, en al het kruid des velds, eer het uitsproot. Want de HEERE God had niet doen regenen op de aarde, en er was geen mensch geweest, om den aardbodem te bouwen;

6. Maar een damp was opgegaan uit de aarde, en bevochtigde den ganschen aardbodem.

7. En de HEERE God had den mensch geformeerd uit [a]het stof der aarde, en in zijne neusgaten geblazen den adem des levens; alzoo werd de mensch [b]tot eene levende ziel.
a 1 Cor. 15: 47 b 1 Cor. 15: 45.

8. Ook had de HEERE God eenen hof geplant in Eden, tegen het oosten; en Hij stelde aldaar den mensch, dien Hij geformeerd had.

9. En de HEERE God had al het geboomte uit het aardrijk doen spruiten, begeerlijk voor het gezicht, en goed ter spijze; en [a]den Boom des Levens in het midden van den hof; en den Boom der Kennisse des goeds en des kwaads.
a Openb. 2: 7.

10. En eene rivier was voortgaande uit Eden, om dezen hof te bewateren, en

werd van daar verdeeld, en werd tot vier hoofden.

11. De naam der eerste [*rivier*] is Píson. Deze is het, die het gansche land van Havîla omloopt, waar het goud is.

12. En het goud dezes lands is goed; daar is [*ook*] Bedólah, en de steen Sardónix.

13. En de naam der tweede rivier is Gíhon. Deze is het, die het gansche land Cus omloopt.

14. En de naam der derde rivier is Hiddékel. Deze is gaande naar het oosten van Assur. En de vierde rivier is Phrath.

15. Zoo nam de HEERE God den mensch, en zette hem in den hof van Eden, om dien te bouwen en dien te bewaren.

16. En de HEERE God gebood den mensch, zeggende: Van allen boom dezes hofs zult gij vrijelijk eten;

17. Maar van den Boom der Kennisse des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage, als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.

18. Ook had de HEERE God gesproken: Het is niet goed, dat de mensch alleen zij; Ik zal hem eene hulpe maken, [*die*] als tegen hem over zij.

19. Want als de HEERE God uit de aarde al het gedierte des velds en al het gevogelte des hemels gemaakt had, zoo bracht Hij ze tot Adam, om te zien, hoe hij ze noemen zoude. En zoo als Adam alle levende ziel noemen zoude, dat zoude zijn naam zijn.

20. Zoo had Adam genoemd de namen van al het vee, en van het gevogelte des hemels, en van al het gedierte des velds; maar voor den mensch vond hij geene hulpe, [*die*] als tegen hem over ware.

21. Toen deed de HEERE God eenen diepen slaap op Adam vallen, en hij sliep. En Hij nam ééne van zijne ribben, en sloot hare plaatse toe [*met*] vleesch.

22. En de HEERE God bouwde de ribbe, die Hij [a]van Adam genomen had, tot eene vrouw; en Hij bracht ze tot Adam. *a* 1 Cor. 11: 8.

23. Toen zeide Adam: Deze is ditmaal [a]been van mijne beenen, en vleesch van mijnen vleesche; men zal ze Manninne heeten, omdat ze uit den man genomen is. *a* Mal. 2: 14. Eph. 5: 30, 31.

24. [a]Daarom zal de man zijnen vader en zijne moeder verlaten, en zijne vrouwe aankleven; [b]en zij zullen tot één vleesch zijn. *a* Matth. 19: 5. Marc. 10: 7. Eph. 5: 31. *b* 1 Cor. 6: 16. Eph. 5; 28, 29.

25. En zij waren beiden [a]naakt, Adam en zijne vrouwe; en zij schaamden zich niet. *a* Gen. 3: 7.

HET III KAPITTEL.

De slang nu was listiger dan al het gedierte des velds, hetwelk de HEERE God gemaakt had. En zij zeide tot de vrouwe: Is het ook, dat God gezegd heeft: Gijlieden zult niet eten van allen boom dezes hofs?

2. En de vrouwe zeide tot de slang: Van de vrucht der boomen dezes hofs zullen wij eten;

3. Maar van de vrucht des booms, die in het midden des hofs is, heeft God gezegd: Gij zult van die niet eten, noch die aanroeren, opdat gij niet stervet.

4. Toen zeide de slang [a]tot de vrouwe: Gijlieden zult den dood niet sterven. *a* 2 Cor. 11: 3.

5. Maar [a]God weet, dat, ten dage als gij daarvan eet, zoo zullen uwe oogen geopend worden, en gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad. *a* Joh. 8: 11.

6. En de vrouwe zag, dat die boom goed was tot spijze, en dat hij een lust was voor de oogen, ja een boom, die begeerlijk was om verstandig te maken; en zij nam van zijne vrucht, en at; en zij gaf ook haren man met haar, [a]en hij at. *a* Rom. 5: 12, 14, 15, enz. 1 Tim. 2: 14.

7. Toen werden hun beider oogen geopend, en zij werden gewaar, dat zij naakt waren; en zij hechtten vijgeboombladeren te zamen, en maakten zich schorten. *a* Gen. 2: 25.

8. En zij hoorden de stemme des HEEREN Gods, wandelende in den hof, aan den wind des daags. Toen verborg zich Adam en zijne vrouwe voor het aangezichte des HEEREN Gods, in het midden van het geboomte des hofs.

9. En de HEERE God riep Adam, en zeide tot hem: Waar zijt gij?
10. En hij zeide: Ik hoorde uwe stemme in den hof, en ik vreesde, want ik ben naakt; daarom verborg ik mij.
11. En Hij zeide: Wie heeft u te kennen gegeven, dat gij naakt zijt? Hebt gij van dien boom gegeten, van welken Ik u gebood, dat gij daarvan niet eten zoudt?
12. Toen zeide Adam: De vrouwe, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van dien boom gegeven, en ik heb gegeten.
13. En de HEERE God zeide tot de vrouwe: Wat is dit, [*dat*] gij gedaan hebt? En de vrouwe zeide: [a]Die slang heeft mij bedrogen, en ik heb gegeten.
a Openb. 12: 13.
14. Toen zeide de HEERE God tot die slang: Dewijl gij dit gedaan hebt, zoo zijt gij vervloekt boven al het vee, en boven al het gedierte des velds. Op uwen buik zult gij gaan, en stof zult gij eten, alle de dagen uws levens.
15. En Ik zal [a]vijandschap zetten tusschen u en tusschen deze vrouwe, en tusschen uwen zade en tusschen haren zade. [b]Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen. a Matth. 4: 1. b Col. 2: 15.
16. Tot de vrouwe zeide Hij: Ik zal zeer vermenigvuldigen uwe smart, namelijk uwer dracht; met smarte zult gij kinderen baren; en tot uwen man zal uwe begeerte zijn, [a]en hij zal over u heerschappij hebben. a 1 Cor. 14: 34. 1 Tim. 2: 11, 12. Tit. 2: 5. 1 Petr. 3: 6.
17. En tot Adam zeide Hij: Dewijl gij geluisterd hebt naar de stemme uwer vrouwe, en van dien boom gegeten, waar Ik u van gebood, zeggende: Gij zult daarvan niet eten; zoo zij het aardrijk om uwentwille vervloekt; en met smarte zult gij daarvan eten alle de dagen uws levens.
18. Ook zal het u doornen en distelen voortbrengen; en gij zult het kruid des velds eten.
19. In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aarde wederkeert, dewijl gij daaruit genomen zijt. Want gij zijt stof, en gij zult tot stof wederkeeren.
20. Voorts noemde Adam den naam zijner vrouwe Eva, omdat zij eene moeder aller levenden is.
21. En de HEERE God maakte voor Adam en voor zijne vrouwe rokken van vellen, en toog ze hun aan.
22. Toen zeide de HEERE God: Zie, de mensch is geworden als onzer één, kennende het goed en het kwaad. Nu dan, dat hij zijne hand niet uitsteke, en neme ook van den Boom des Levens, en ete, en leve in eeuwigheid.
23. Zoo verzond hem de HEERE God uit den hof van Eden, om den aardbodem te bouwen, waar hij uit genomen was.
24. En Hij dreef den mensch uit; en stelde Chérubîm tegen het oosten des hofs Eden, en een vlammig lemmer eens zwaards, dat zich omkeerde, om te bewaren den weg van den Boom des Levens.

HET IV KAPITTEL.

En Adam bekende Eva zijne huisvrouwe, en zij werd zwanger, en baarde Kaïn, en zeide: Ik heb eenen man van den HEERE verkregen.
2. En zij voer voort te baren zijnen broeder Abel; en Abel werd een schaapherder, en Kaïn werd een landbouwer.
3. En het geschiedde ten einde van [*eenige*] dagen, dat Kaïn van de vrucht des lands den HEERE offer bracht.
4. En Abel die bracht ook van de eerstgeborenen zijner schapen, en van hun vet. [a]En de HEERE zag Abel en zijn offer aan; a Hebr. 11: 4.
5. Maar Kaïn en zijn offer zag Hij niet aan. Toen ontstak Kaïn zeer, en zijn aangezicht verviel.
6. En de HEERE zeide tot Kaïn: Waarom zijt gij ontstoken, en waarom is uw aangezicht vervallen?
7. Is er niet, indien gij weldoet, verhooging? en zoo gij niet weldoet, de zonde ligt aan de deur. Zijne begeerte is toch tot u, en gij zult over hem heerschen.
8. En Kaïn sprak met zijnen broeder Abel; en het geschiedde, als zij in het veld waren, dat Kaïn tegen zijnen broeder Abel opstond, [a]en sloeg hem dood. a Matth. 23: 35. 1 Joh. 3: 12. Jud. vs. 11.
9. En de HEERE zeide tot Kaïn: Waar is Abel, uw broeder? En hij zeide:

Ik weet [*het*] niet; ben ik mijns broeders hoeder?

10. En Hij zeide: Wat hebt gij gedaan? [a]Daar is eene stemme des bloeds uws broeders, dat tot Mij roept van den aardbodem. a Hebr. 12: 24.

11. En nu, wees gij vervloekt; van den aardbodem, die zijnen mond heeft opgedaan, om uws broeders bloed van uwe hand te ontvangen.

12. Als gij den aardbodem bouwen zult, hij zal u zijn vermogen niet meer geven; [a]gij zult zwervende en dolende zijn op aarde. a Spr. 28: 17.

13. En Kaïn zeide tot den HEERE: Mijne misdaad is grooter, dan dat zij vergeven worde.

14. Zie, Gij hebt mij heden verdreven van den aardbodem, en ik zal voor uw aangezichte verborgen zijn; en ik zal zwervende en dolende zijn op de aarde; en [a]het zal geschieden, dat al wie mij vindt, mij zal doodslaan. a Job 15: 20, 21, enz.

15. Doch de HEERE zeide tot hem: Daarom al wie Kaïn doodslaat, zal zevenvoudig gewroken worden. En de HEERE stelde een teeken aan Kaïn, opdat hem niet versloege, al wie hem vond.

16. En Kaïn ging uit van het aangezichte des HEEREN. En hij woonde in het land Nod, ten oosten van Eden.

17. En Kaïn bekende zijne huisvrouwe, en zij werd bevrucht, en baarde Hánoch. En hij bouwde eene stad, en noemde den naam dier stad naar den naam zijns zoons Hánoch.

18. En aan Hánoch werd Hîrad geboren; en Hîrad gewon Mechújaël; en Mechújaël gewon Methúsaël; en Methúsaël gewon Lámech.

19. En Lámech nam zich twee vrouwen; de naam van de eerste was A'da, en de naam van de andere Zílla.

20. En A'da baarde Jábal; deze is geweest een vader dergenen, die tenten bewoonden, en vee [*hadden*].

21. En de naam zijns broeders was Júbal; deze was de vader van allen, die harpen en orgelen handelen.

22. En Zílla die baarde ook Túbal-Kaïn, eenen leermeester van allen werker in koper en ijzer. En de zuster van Túbal-Kaïn was Naéma.

23. En Lámech zeide tot zijne vrouwen A'da en Zílla: Hoort mijne stem, gij vrouwen Lámechs, neemt ter oore mijne rede. Voorwaar ik sloege wel eenen man dood, om mijne wonde, en eenen jongeling, om mijne buile;

24. Want Kaïn zal [a]zevenvoudig gewroken worden, maar Lámech zeventig maal zeven maal. a vers 15.

25. En Adam bekende wederom zijne huisvrouwe, en zij baarde eenen zoon, en zij noemde zijnen naam Seth. Want God heeft mij, [*sprak zij*], een ander zaad gezet voor Abel, want Kaïn heeft hem doodgeslagen.

26. En denzelven Seth werd ook een zoon geboren, en hij noemde zijnen naam Énos. Toen begon men den Naam des HEEREN aan te roepen.

HET V KAPITTEL.

Dit is het boek van Adams geslachte: ten dage als God den mensch schiep, maakte Hij hem [a]naar de gelijkenisse Gods. a Gen. 1: 26; 9: 6. 1 Cor. 11: 7.

2. [a]Man en vrouw schiep Hij ze, en zegende ze, en noemde hunnen naam Mensche, ten dage als zij geschapen werden. a Gen. 1: 26. Matth. 19: 4. Marc. 10: 6.

3. En Adam leefde honderd en dertig jaren, en gewon [*eenen zoon*] naar zijne gelijkenisse, naar zijn evenbeeld, en noemde zijnen naam Seth.

4. En Adams dagen, [a]nadat hij Seth gewonnen had, zijn geweest acht honderd jaar. En hij gewon zonen en dochteren. a 1 Kron. 1: 1.

5. Zoo waren alle de dagen van Adam, die hij leefde, negen honderd jaar en dertig jaar; en hij stierf.

6. En Seth leefde honderd en vijf jaren, [a]en hij gewon Énos. a Gen. 4: 26.

7. En Seth leefde, nadat hij Énos gewonnen had, acht honderd en zeven jaar. En hij gewon zonen en dochteren.

8. Zoo waren alle de dagen van Seth negen honderd en twaalf jaar; en hij stierf.

9. En Énos leefde negentig jaren, en hij gewon [a]Kénan. a 1 Kron. 1: 2.

10. En Énos leefde, nadat hij Kénan gewonnen had, acht honderd en vijftien jaar. En hij gewon zonen en dochteren.

11. Zoo waren alle de dagen van

Enos negen honderd en vijf jaar; en hij stierf.

12. En Kénan leefde zeventig jaren, en hij gewon Mahaláëel.

13. En Kénan leefde, nadat hij Mahaláëel gewonnen had, acht honderd en veertig jaar. En hij gewon zonen en dochteren.

14. Zoo waren alle de dagen van Kénan negen honderd en tien jaar; en hij stierf.

15. En Mahaláëel leefde vijf en zestig jaren en hij gewon Jéred.

16. En Mahaláëel leefde, nadat hij Jéred gewonnen had, acht honderd en dertig jaar. En hij gewon zonen en dochteren.

17. Zoo waren alle de dagen van Mahaláëel acht honderd en vijf en negentig jaar; en hij stierf.

18. En Jéred leefde honderd en twee en zestig jaren, en hij gewon [a]Hénoch.
a 1 Kron. 1: 3.

19. En Jéred leefde, nadat hij Hénoch gewonnen had, acht honderd jaar. En hij gewon zonen en dochteren.

20. Zoo waren alle de dagen van Jéred negen honderd en twee en zestig jaar; en hij stierf.

21. En [a]Hénoch leefde vijf en zestig jaren, en hij gewon Methúsalah.
a Judas vs. 14.

22. En Hénoch [a]wandelde met God, nadat hij Methúsalah gewonnen had, drie honderd jaren. En hij gewon zonen en dochteren. a Hebr. 11: 5.

23. Zoo waren alle de dagen van Hénoch drie honderd en vijf en zestig jaar.

24. Hénoch dan wandelde met God. En hij was niet [*meer*]; [a]want God nam hem weg. a 2 Kon. 2: 11. Hebr. 11: 5.

25. En Methúsalah leefde honderd en zeven en tachtig jaren, en hij gewon Lámech.

26. En Methúsalah leefde, nadat hij Lámech gewonnen had, zeven honderd en twee en tachtig jaar. En hij gewon zonen en dochteren.

27. Zoo waren alle de dagen van Methúsalah negen honderd en negen en zestig jaar; en hij stierf.

28. En Lámech leefde honderd en twee en tachtig jaren, en hij gewon eenen zoon.

29. En hij noemde zijnen naam Noach, zeggende: Deze zal ons troosten over ons werk, en over de smart onzer handen, vanwege het aardrijk, dat de HEERE vervloekt heeft.

30. En Lámech leefde, nadat hij Noach gewonnen had, vijf honderd en vijf en negentig jaar. En hij gewon zonen en dochteren.

31. Zoo waren alle de dagen van Lámech zeven honderd en zeven en zeventig jaar; en hij stierf.

32. En Noach was vijfhonderd jaar oud; en Noach gewon Sem, Cham en Jápheth.

HET VI KAPITTEL.

En het geschiedde, als de menschen op den aardbodem begonnen te vermenigvuldigen, en hun dochters geboren werden,

2. Dat Godes zonen de dochteren der menschen aanzagen, dat zij schoon waren, en zij namen zich vrouwen uit allen, die zij verkoren hadden.

3. Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mensch, dewijl hij ook vleesch is. Doch zijne dagen zullen zijn honderd en twintig jaar.

4. In die dagen waren er reuzen op de aarde; en ook daarna, als Gods zonen tot de dochteren der menschen ingegaan waren en zich [*kinderen*] gewonnen hadden. Deze zijn de geweldigen, die van ouds geweest zijn mannen van name.

5. En de HEERE zag, dat de boosheid des menschen menigvuldig was op de aarde, en [a]al het gedichtsel der gedachten zijns harten ten allen dage alleenlijk boos was. a Gen. 8: 21. Job 15: 16. Spr. 6: 14. Jer. 17: 9. Matth. 15: 19. Rom. 3: 10, 11, 12; 8: 6.

6. Toen berouwde het den HEERE, dat Hij den mensch op de aarde gemaakt had, en het smartte Hem aan zijn harte.

7. En de HEERE zeide: Ik zal den mensch, dien Ik geschapen heb, verdelgen van den aardbodem, van den mensch tot het vee, tot het kruipend gedierte, en tot het gevogelte des hemels toe. Want het berouwt Mij, dat Ik ze gemaakt heb.

8. Maar Noach vond genade in de oogen des HEEREN.

9. Dit zijn de geboorten van Noach: Noach was een rechtvaardig, oprecht man in zijne geslachten. [a]Noach wandelde met God. a Gen. 5: 22.

10. En Noach gewon drie zonen: Sem, Cham en Jápheth.

11. Maar de aarde was verdorven voor Godes aangezichte; en de aarde was vervuld met wrevel.

12. Toen zag God de aarde, en zie, zij was verdorven; want al het vleesch had zijnen weg verdorven op de aarde.

13. Daarom zeide God tot Noach: Alles vleesches einde is voor mijn aangezichte gekomen; want de aarde is door hen vervuld met wrevel. En zie, Ik zal ze met de aarde verderven.

14. Maak u eene arke van Gópherhout; met kameren zult gij deze arke maken; en gij zult ze bepekken van binnen en van buiten met pek.

15. En aldus is het, dat gij ze maken zult: drie honderd ellen zij de lengte der arke, vijftig ellen hare breedte, en dertig ellen hare hoogte.

16. Gij zult een venster aan de arke maken, en zult ze volmaken tot ééne elle van boven; en de deur der arke zult gij in hare zijde zetten. Gij zult ze met de onderste, tweede en derde [*verdiepingen*] maken.

17. Want Ik, zie, Ik breng eenen watervloed over de aarde, om alle vleesch, waar een geest des levens in is, van onder den hemel te verderven. Al wat op de aarde is, zal den geest geven.

18. Maar met u zal Ik mijn verbond oprichten. En [a]gij zult in de arke gaan, gij, en uwe zonen, en uwe huisvrouwe, en de vrouwen uwer zonen met u. a 1 Petr. 3: 20. 2 Petr. 2: 5.

19. En gij zult van al wat leeft, van allen vleesche twee van elk doen in de arke komen, om met u in het leven te behouden; manneken en wijfken zullen ze zijn.

20. Van het gevogelte naar zijnen aard, en van het vee naar zijnen aard, van al het kruipend gedierte des aardbodems naar zijnen aard, twee van elk zullen tot u komen, om [*die*] in het leven te behouden.

21. En gij, neem voor u van alle spijze, die gegeten wordt, en verzamel ze tot u, opdat ze u en hun tot spijze zij.

22. En Noach deed het. [a]Naar al wat God hem geboden had, zoo deed hij. a Gen. 7: 5. Hebr. 11: 7.

HET VII KAPITTEL.

Daarna zeide de HEERE tot [a]Noach: Ga gij, en uw gansche huis in de arke; want u heb Ik gezien rechtvaardig voor mijn aangezichte in dezen geslachte. a 2 Petr. 2: 5. b Gen. 6: 9.

2. [a]Van alle rein vee zult gij tot u nemen, zeven [*en*] zeven, het manneken en zijn wijfken; maar van het vee, dat niet rein is, twee, het manneken en zijn wijfken. a Lev. 11.

3. Ook van het gevogelte des hemels zeven [*en*] zeven, het manneken en het wijfken, om zaad levend te houden op de gansche aarde.

4. Want over nog zeven dagen zal Ik doen regenen op de aarde, veertig dagen en veertig nachten. En Ik zal van den aardbodem verdelgen al wat bestaat, dat Ik gemaakt heb.

5. [a]En Noach deed, naar al wat de HEERE hem geboden had. a Gen. 6: 22.

6. Noach nu was zes honderd jaar oud, als de vloed der wateren op de aarde was.

7. Zoo [a]ging Noach, en zijne zonen, en zijne huisvrouwe, en de vrouwen zijner zonen met hem in de arke, vanwege de wateren des vloeds. a Matth. 24: 38. Luc. 17: 27. 1 Petr. 3: 20.

8. Van het reine vee, en van het vee, dat niet rein was, en van het gevogelte, en al wat op den aardbodem kruipt,

9. Kwamen er twee [*en*] twee tot Noach in de arke, het manneken en het wijfken, gelijk als God Noach geboden had.

10. En het geschiedde na die zeven dagen, dat de wateren des vloeds op de aarde waren.

11. In het zeshonderdste jaar des levens van Noach, in de tweede maand, op den zeventienden dag der maand, op dezen zelfden dag zijn alle fonteinen des grooten afgronds opgebroken en de sluizen des hemels geopend.

12. En een plasregen was op de aarde veertig dagen en veertig nachten.

13. Even op dienzelfden dag ging

Noach, en Sem, en Cham, en Japheth, Noachs zonen, desgelijks Noachs huisvrouwe, en de drie vrouwen zijner zonen met hen in de arke;

14. Zij, en al het gedierte naar zijnen aard, en al het vee naar zijnen aard, en al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, naar zijnen aard, en al het gevogelte naar zijnen aard, alle vogelken van allerlei vleugel.

15. En van alle vleesch, waar een geest des levens in was, kwamen er twee [*en*] twee tot Noach in de arke.

16. En die er kwamen, die kwamen manneken en wijfken, van allen vleesche, gelijk als hem God bevolen had. En de HEERE sloot achter hem toe.

17. En die vloed was veertig dagen op de aarde, en de wateren vermeerderden, en hieven de arke op, zoodat zij oprees boven de aarde.

18. En de wateren namen de overhand, en vermeerderden zeer op de aarde. En de arke ging op de wateren.

19. En de wateren namen gansch zeer de overhand op de aarde, zoodat, alle hooge bergen, die onder den ganschen hemel zijn, bedekt werden.

20. Vijftien ellen omhoog namen de wateren de overhand, en de bergen werden bedekt.

21. [a]En alle vleesch, dat zich op de aarde roerde, gaf den geest, van het gevogelte, en van het vee, en van het wild gedierte, en van al het kruipend gedierte, dat op de aarde kroop, en alle mensch. *a* Luc. 17: 27.

22. Al wat eenen adem des geestes des levens in zijne neusgaten had, van alles wat op het droge was, is gestorven.

23. Alzoo werd verdelgd al wat bestond, dat op den aardbodem was, van den mensche aan tot het vee, tot het kruipend gedierte, en tot het gevogelte des hemels, en zij werden verdelgd van de aarde. [a]Doch Noach alleen bleef over, en wat met hem in de arke was. *a* 2 Petr. 2: 5.

24. En de wateren hadden de overhand boven de aarde, honderd en vijftig dagen.

HET VIII KAPITTEL.

En God gedacht aan Noach, en aan al het gedierte en aan al het vee, dat met hem in de arke was. En God deed eenen wind over de aarde doorgaan, en de wateren wierden stille.

2. Ook werden de fonteinen des afgronds en de sluizen des hemels gesloten, en de plasregen van den hemel werd opgehouden.

3. Daartoe keerden de wateren weder van boven de aarde, heen en weder vloeiende; en de wateren namen af, ten einde van honderd en vijftig dagen.

4. En de arke rustte in de zevende maand, op den zeventienden dag der maand, op de bergen van Ararat.

5. En de wateren waren gaande, en afnemende tot de tiende maand. In de tiende [*maand*], op den eersten der maand, werden de toppen der bergen gezien.

6. En het geschiedde ten einde van veertig dagen, dat Noach het venster der arke, die hij gemaakt had, opendeed.

7. En hij liet eene raaf uit, die dikwijls heen en weder ging, totdat de wateren van boven de aarde verdroogd waren.

8. Daarna liet hij eene duive van zich uit, om te zien, of de wateren gelicht waren van boven den aardbodem.

9. Maar de duive vond geene ruste voor het hol hares voets. Zoo keerde zij weder tot hem in de arke; want de wateren waren op de gansche aarde. En hij stak zijne hand uit, en nam ze, en bracht ze tot zich in de arke.

10. En hij verbeidde nog zeven andere dagen; toen liet hij de duive wederom uit de arke.

11. En de duive kwam tot hem tegen den avondtijd; en zie, een afgebroken olijfblad was in haren bek. Zoo merkte Noach, dat de wateren van boven de aarde gelicht waren.

12. Toen vertoefde hij nog zeven andere dagen, en hij liet de duive uit, maar zij keerde niet meer weder tot hem.

13. En het geschiedde in het zes honderd en eerste jaar, in de eerste [*maand*], op den eersten dier maand, dat de wateren opdroogden van boven de aarde. Toen deed Noach het deksel der arke af,

en zag toe, en zie, de aardbodem wierd droog.

14. En in de tweede maand, op den zeven en twintigsten dag der maand, was de aarde opgedroogd.

15. Toen sprak God tot Noach, zeggende:

16. Ga uit de arke, gij, en uwe huisvrouwe, en uwe zonen, en de vrouwen uwer zonen met u.

17. Al het gedierte, dat met u is, van allen vleesche, aan gevogelte, en aan vee, en aan al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, doe met u uitgaan; en [a]dat zij overvloediglijk voorttelen op de aarde, en vruchtbaar zijn, en vermenigvuldigen op de aarde. *a* Gen. 1: 22, 28; 9: 1.

18. Toen ging Noach uit, en zijne zonen, en zijne huisvrouwe, en de vrouwen zijner zonen met hem.

19. Al het gedierte, al het kruipende, en al het gevogelte, al wat zich op de aarde roert, naar hunne geslachten, gingen uit de arke.

20. En Noach bouwde den HEERE een altaar. En hij nam van al het [a]reine vee, en van al het reine gevogelte, en offerde brandoffereu op dat altaar. *a* Lev. 11.

21. En de HEERE rook dien liefelijken reuk, en de HEERE zeide in zijn harte: Ik zal voortaan den aardbodem niet meer vervloeken om des menschen wille, [a]want het gedichtsel van 's menschen harte is boos van zijne [b]jeugd aan. En Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb. *a* Gen. 6: 5. Spr. 22: 15. Matth. 15: 19. *b* Spr. 22: 15.

22. [a]Voortaan alle de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet, ophouden. *a* Jer. 33: 20, 25.

HET IX KAPITTEL.

En God zegende Noach en zijne zonen, en Hij zeide tot hen: [a]Zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt, en vervult de aarde. *a* Gen. 1: 28; 8: 17.

2. En ulieder vreeze, en ulieder verschrikking zij over al het gedierte der aarde, en over al het gevogelte des hemels; in al wat zich op den aardbodem roert, en in alle visschen der zee. Zij zijn in uwe hand overgegeven.

3. Al wat zich roert, dat levend is, zij u tot spijze. Ik heb het u al gegeven, gelijk [a]het groene kruid. *a* Gen. 1: 29.

4. [a]Doch het vleesch met zijne ziel, [*dat is*] zijn bloed, zult gij niet eten. *a* Lev. 3: 17; 7: 26; 17: 14; 19: 26. Deut. 12: 23.

5. [a]En voorwaar, Ik zal uw bloed, [*het bloed*] uwer zielen eischen; van de hand van alle gedierte zal Ik het eischen. Ook van de hand des menschen, van de hand eens iegelijken zijns broeders zal Ik de ziel des menschen eischen. *a* Ex. 21: 12, 28.

6. [a]Wie des menschen bloed vergiet, zijn bloed zal door den mensch vergoten worden. Want God heeft den mensch [b]naar zijn beeld gemaakt. *a* Klaagl. 4: 13. Matth. 26: 52. Openb. 13: 10. *b* Gen. 1: 27.

7. Maar [a]gijlieden, weest vruchtbaar, en vermenigvuldigt; teelt overvloediglijk voort op de aarde, en vermenigvuldigt daarop. *a* Gen. 1: 28; 8: 17.

8. Voorts zeide God tot Noach, en tot zijne zonen met hem, zeggende:

9. Maar Ik, [a]ziet, Ik richt mijn verbond op met u, en met uwen zade na u; *a* Jes. 54: 9.

10. En met alle levende ziel, die met u is, van het gevogelte, van het vee, en van alle gedierte der aarde met u; van allen, die uit de arke gegaan zijn, tot al het gedierte der aarde toe.

11. En Ik richt mijn verbond op met u, dat niet meer alle vleesch van de wateren des vloeds zal worden uitgeroeid; en dat er geen vloed meer zijn zal, om de aarde te verderven.

12. En God zeide: Dit is het teeken des verbonds, dat Ik geve tusschen Mij en tusschen ulieden, en tusschen alle levende ziel, die met u is, tot eeuwige geslachten.

13. Mijnen boog heb Ik gegeven in de wolken. Die zal zijn tot een teeken des verbonds tusschen Mij en tusschen de aarde.

14. En het zal geschieden, als Ik wolken over de aarde brenge, dat deze boog zal gezien worden in de wolken.

15. Dan zal Ik gedenken aan mijn verbond, hetwelk is tusschen Mij en tusschen u en tusschen alle levende ziel van allen vleesche. En de wateren zullen nietmeer wezen tot eenen vloed, om alle vleesch te verderven.

16. Als deze boog in de wolken zal zijn, zoo zal Ik hem aanzien, om te gedenken aan het eeuwig verbond tusschen God en tusschen alle levende ziel, van allen vleesche, dat op de aarde is.
17. Zoo zeide dan God tot Noach: Dit is het teeken des verbonds, dat Ik opgericht heb tusschen Mij en tusschen alle vleesch, dat op de aarde is.
18. En de zonen Noachs, die uit de arke gingen, waren [a]Sem, en Cham, en Jápheth. En Cham die is de vader van Kánaän
a Gen. 6: 10.
19. Deze drie waren de zonen van Noach; en van deze is de gansche aarde overspreid.
20. En Noach begon een akkerman te zijn, en hij plantte eenen wijngaard.
21. En hij dronk van dien wijn, en werd dronken. En hij ontblootte zich in het midden zijner tent.
22. En Cham, Kánaäns vader, zag zijns vaders naaktheid, en hij gaf het zijnen beiden broederen daarbuiten te kennen.
23. Toen nam Sem en Jápheth een kleed, en zij leiden het op hun beider schouderen, en gingen achterwaarts, en bedekten de naaktheid huns vaders. En hunne aangezichten waren achterwaarts [*gekeerd*], zoodat zij de naaktheid huns vaders niet zagen.
24. En Noach ontwaakte van zijnen wijn. En hij merkte, wat zijn kleinste zoon hem gedaan had.
25. En hij zeide: Vervloekt zij Kánaän. Een knecht der knechten zij hij zijnen broederen.
26. Voorts zeide hij: Gezegend zij de HEERE, de God Sems. En Kánaän zij hem een knecht.
27. God breide Jápheth uit, en hij wone in Sems tenten. En Kánaän zij hem een knecht.
28. En Noach leefde na den vloed drie honderd en vijftig jaar.
29. Zoo waren alle de dagen van Noach negen honderd en vijftig jaar. En hij stierf.

HET X KAPITTEL.

Dit nu zijn de geboorten van [a]Noachs zonen, Sem, Cham en Jápheth. En hun werden zonen geboren na den vloed.
a 1 Kron. 1: 4.
2. De [a]zonen Jápheths zijn: Gómer, en Mágog, en Mádai, en Jávan, en Túbal, en Mésech, en Tíras. a 1 Kron. 1: 5.
3. En de zonen Gómers zijn: A'skenaz, en Ríphath, en Togárma.
4. En de zonen Jávans zijn: Elísa, en Társis; Chíttim en Dódanim.
5. Van deze zijn verdeeld de eilanden der volken in hunne landschappen, elk naar zijne sprake, naar hunne huisgezinnen, onder hunne volken.
6. En [a]Chams zonen zijn: Cus, en Mitsráïm, en Put, en Kánaän.
a 1 Kron. 1: 8.
7. En de zonen van Cus zijn: Séba, en Havíla, en Sábta, en Raëma, en Sábtecha. En de zonen van Raëma zijn: Schéba en Dédan.
8. En [a]Cus gewon Nimrod. Deze begon geweldig te zijn op aarde.
a 1 Kron. 1: 10.
9. Hij was een geweldig jager voor het aangezichte des HEEREN. Daarom wordt gezegd: Gelijk Nimrod, een geweldig jager voor het aangezichte des HEEREN.
10. En het beginsel zijns rijks was Bábel, en Érech, en A'ccad, en Cálne in den lande Síneár.
11. Uit ditzelve land is Assur uitgegaan, en heeft gebouwd Nínevé, en Rehobôth, Ir, en Cálah,
12. En Résen, tusschen Nínevé en tusschen Cálah; deze is die groote stad.
13. En Mitsráïm gewon Lúdim, en A'namim en Léhabim, en Náphtuhim,
14. En Páthrusim, en Cásluhim, van waar de Philistijnen uitgekomen zijn, en Cáphtorim.
15. En Kánaän gewon Sidon, zijnen eerstgeborene, en Heth,
16. En den Jébusi, en den Émori, en den Gírgasi,
17. En den Hívvi, en den A'rki, en den Síni,
18. En den A'rvadi, en den Zémari, en den Hámathi; en daarna zijn de huisgezinnen der Kanaänieten verspreid.
19. En de landpale der Kanaänieten was van Sidon, daar gij gaat naar Gérar tot Gáza toe; daar gij gaat naar Sódom, en Gomórra, en A'dama, en Zeboïm, tot Lása toe.
20. Dit zijn Chams zonen, naar hunne huisgezinnen, naar hunne talen, in hunne landschappen, in hunne volkeren.
21. Voorts zijn Sem [*zonen*] geboren; deze is ook de vader aller zonen van Héber; broeder van Jápheth, den grootste.

22. [a]Sems zonen waren: Elam, en Assur, en [b]Arphácsad, en Lud, en A'ram. *a* 1 Kron. 1: 17. *b* Gen. 11: 10.
23. En A'rams zonen waren: Uz, en Hul, en Géther, en Mas.
24. En [a]Arphácsad gewon Sélah, en Sélah gewon Héber. *a* 1 Kron. 1: 18.
25. En Héber werden twee zonen geboren; des éénen naam was Péleg; want in zijne dagen is de aarde verdeeld; en zijns broeders naam was Jóktan.
26. En Jóktan gewon Almódad, en Séleph, en Hazarmávet, en Járah,
27. En Hadóram, en U'zal, en Dikla,
28. En O'bal, en Abímaël, en Schéba,
29. En O'phir, en Havíla, en Jóbab. Deze allen waren Jóktans zonen.
30. En hunne woning was van Méscha af; daar gij gaat naar Séphar, het gebergte van het oosten.
31. Dit zijn Sems zonen, naar hunne huisgezinnen, naar hunne talen, in hunne landschappen, naar hunne volkeren.
32. Dit zijn de huisgezinnen der zonen van Noach, naar hunne geboorten, in hunne volkeren; en van deze zijn de volkeren op de aarde verdeeld na den vloed.

HET XI KAPITTEL.

En de gansche aarde was van eenerlei sprake en eenerlei woorden.
2. Maar het geschiedde, als zij tegen het oosten togen, dat zij eene laagte vonden in den lande [a]Sínear, en zij woonden aldaar. *a* Gen. 10: 10.
3. En zij zeiden een ieder tot zijnen naaste: Kom aan, laat ons tichelen strijken, en wel doorbranden. En de tichel was hun voor steen, en de lijm was hun voor leem.
4. En zij zeiden: Kom aan, laat ons voor ons eene stad bouwen, en eenen toren, welks opperste in den hemel zij; en laat ons eenen naam voor ons maken, opdat wij niet misschien over de gansche aarde verstrooid worden.
5. Toen kwam de HEERE neder, om te bezien de stad en den toren, die de kinderen der menschen bouwden.
6. En de HEERE zeide: Zie, zij zijn eenerlei volk, en hebben allen eenerlei sprake; en dit is het, dat zij beginnen te maken. Maar nu, zoude hun niet afgesneden worden al wat zij bedacht hebben te maken?
7. Kom aan, laat ons nedervaren, en laat ons hunne sprake aldaar verwarren, opdat een iegelijk de sprake zijns naasten niet hoore.
8. [a]Alzoo verstrooide ze de HEERE van daar over de gansche aarde. En zij hielden op de stad te bouwen. *a* Deut. 32: 8. Hand. 17: 26.
9. Daarom noemde men haren naam Babel; want aldaar verwarde de HEERE de sprake der gansche aarde, en van daar verstrooide ze de HEERE over de gansche aarde.
10. [a]Dit zijn de geboorten van Sem: Sem was honderd jaar oud, en gewon Arphácsad, twee jaren na den vloed. *a* Gen. 10: 22. enz. 1 Kron. 1: 17. enz.
11. En Sem leefde, nadat hij Arphácsad gewonnen had, vijfhonderd jaar. En hij gewon zonen en dochteren.
12. En Arphácsad leefde vijf en dertig jaren, en hij gewon Sélah.
13. En Arphácsad leefde, nadat hij Sélah gewonnen had, vier honderd en drie jaar. En hij gewon zonen en dochteren.
14. En Sélah leefde dertig jaren, en hij gewon Héber.
15. En Sélah leefde, nadat hij Héber gewonnen had, vier honderd en drie jaar. En hij gewon zonen en dochteren.
16. En Héber leefde vier en dertig jaren, en gewon Péleg.
17. En Héber leefde, nadat hij Péleg gewonnen had, vier honderd en dertig jaar. En hij gewon zonen en dochteren.
18. En [a]Péleg leefde dertig jaren, en hij gewon Réhu. *a* 1 Kron. 1: 25.
19. En Péleg leefde, nadat hij Réhu gewonnen had, twee honderd en negen jaar. En hij gewon zonen en dochteren.
20 En Réhu leefde twee en dertig jaren, en hij gewon Sérug.
21. En Réhu leefde, nadat hij Sérug gewonnen had, twee honderd en zeven jaar. En hij gewon zonen en dochteren.
22. En Sérug leefde dertig jaren, en gewon Náhor.
23. En Sérug leefde, nadat hij Náhor gewonnen had, twee honderd jaar. En hij gewon zonen en dochteren.
24. En Náhor leefde negen en twintig jaren, en gewon Térah.

25. En Náhor leefde, nadat hij Térah gewonnen had, honderd en negentien jaar. En hij gewon zonen en dochteren.

26. En Térah leefde zeventig jaren, en gewon Abram, Náhor, en Háran.

27. [a]En dit zijn de geboorten van Térah: Térah gewon Abram, Náhor en Háran; en Háran gewon Lot.
a Joz. 24: 2. 1 Kron. 1: 26.

28. En Háran stierf voor het aangezicht zijns vaders Térah, in het land zijner geboorte, in Ur der Chaldeën.

29. En Abram en Náhor namen zich vrouwen; de naam van Abrams huisvrouwe was Sárai, en de naam van Nahors huisvrouwe was [a]Mílca, eene dochter van Háran, vader van Mílca, en vader van Jísca. a Gen. 22: 20.

30. En [a]Sárai was onvruchtbaar, zij had geen kind. a Gen. 16: 1, 2; 18: 11, 12.

31. [a]En Térah nam Abram, zijnen zoon, en Lot, Hárans zoon, zijns zoons zoon, en Sárai, zijne schoondochter, zijns zoons Abrams huisvrouwe, en zij togen met henlieden uit Ur der Chaldeën, om te gaan naar het land Kanaän. En zij kwamen tot Háran, en woonden aldaar.
a Joz. 24: 2. Neh. 9: 7. Hand. 7: 4.

32. En de dagen van Térah waren twee honderd en vijf jaren, en Térah stierf te Háran.

HET XII KAPITTEL.

De HEERE nu had tot Abram gezegd: Ga [a]gij uit uw land, en uit uwe maagschap, en uit uws vaders huis, naar het land, dat Ik u wijzen zal.
a Hand. 7: 3. Hebr. 11: 8.

2. En Ik zal u tot een groot volk maken, en u zegenen, en uwen naam groot maken; en wees een zegen.

3. En Ik zal zegenen, die u zegenen, en vervloeken, die u vloekt; [a]en in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden. a Gen. 18: 18; 22: 18; 26: 4. Hand. 3: 25. Gal. 3: 8.

4. En Abram toog henen, gelijk de HEERE tot hem gesproken had, en Lot toog met hem; en Abram was vijf en zeventig jaren oud, toen hij uit Háran ging.

5. [a]En Abram nam Sárai, zijne huisvrouwe, en Lot, zijns broeders zoon, en al hunne have, die zij verworven hadden, en de zielen, die zij verkregen hadden in Háran; en zij togen uit, om te gaan naar het land Kanaän; en zij kwamen in het land Kanaän.
a Hand. 7: 4.

6. En Abram is doorgetogen in dat land, tot aan de plaatse Sichem, tot aan het eikenbosch Móre; en [a]de Kanaänieten waren toen ter tijd in dat land. a Gen. 10: 18, 19; 13: 7.

7. Zoo verscheen de HEERE aan Abram, en zeide: [a]Uwen zade zal Ik dit land geven. Toen bouwde hij aldaar een altaar den HEERE, die hem verschenen was. a Gen. 13: 15; 15: 18. 17: 8; 24: 7; 26: 4. Deut. 34: 4.

8. En hij brak op van daar naar het gebergte, tegen het oosten van Béthel, en hij sloeg zijne tent op, zijnde Béthel tegen het westen en Ai tegen het oosten; en hij bouwde daar den HEERE een altaar, en riep den Name des HEEREN aan.

9. Daarna vertrok Abram, gaande en trekkende naar het zuiden.

10. En er was honger in dat land; zoo toog Abram af naar Egypte, om daar als een vreemdeling te verkeeren, dewijl de honger zwaar was in dat land.

11. En het geschiedde, als hij naderde om in Egypte te komen, dat hij zeide tot Sárai, zijne huisvrouwe: Zie toch, ik weet, dat gij eene vrouw zijt, schoon van *aanzicht.

12. En het zal geschieden, als u de Egyptenaars zullen zien, zoo zullen zij zeggen: Dat is zijne huisvrouwe; en zij zullen mij dooden, en u in het leven behouden.

13. [a]Zeg toch, gij zijt mijne zuster; opdat het mij wel ga om u, en mijne ziel om uwentwille leve.
a Gen. 20: 12; 26: 7.

14. En het geschiedde, als Abram in Egypte kwam, dat de Egyptenaars deze vrouw zagen, dat zij zeer schoon was.

15. Ook zagen haar Pharaö's vorsten, en prezen ze bij Pharaö; en die vrouw werd weggenomen naar Pharaö's huis.

16. En hij deed Abram goed om harentwille; zoodat hij had schapen, en runderen, en ezelen, en knechten, en

---

* Aanzicht is hier niet aangezicht, maar voorkomen.

maagden, en ezelinnen, en kemelen.
17. Maar de [a]HEERE plaagde Pharaö met groote plagen, ook zijn huis, ter oorzake van Sárai, Abrams huisvrouwe. *a* Ps. 105: 14.
18. Toen riep Pharaö Abram, en zeide: Wat is dit, [*dat*] gij mij gedaan hebt? Waarom hebt gij mij niet te kennen gegeven, dat zij uwe huisvrouwe is?
19. Waarom hebt gij gezegd: zij is mijne zuster; zoodat ik ze mij tot eene vrouwe zoude genomen hebben? En nu, zie, daar is uwe huisvrouwe, neem [*ze*] en ga henen.
20. En Pharaö gebood [*zijnen*] mannen vanwege hem, en zij geleidden hem, en zijne huisvrouwe, en alles wat hij had.

HET XIII KAPITTEL.

Alzoo toog Abram op uit Egypte naar het zuiden, hij en zijne huisvrouwe, en al wat hij had, en Lot met hem.
2. En Abram was zeer rijk, in vee, in zilver en in goud.
3. En hij ging, volgens zijne reizen, van het zuiden tot Béthel toe, [a]tot aan de plaatse, waar zijne tent in den beginne geweest was, tusschen Béthel en tusschen Ai, *a* Gen. 12: 8.
4. Tot de plaatse des altaars, dat hij in het eerst daar gemaakt had; en Abram heeft aldaar den [a]Naam des HEEREN aangeroepen. *a* Gen. 4: 26; 12: 8.
5. En Lot, die met Abram toog, had ook schapen, en runderen, en tenten.
6. [a]En dat land droeg ze niet, om samen te wonen; want hunne have was vele, zoodat zij samen niet konden wonen. *a* Gen. 36: 7.
7. En er was twist tusschen de herders van Abrams vee en tusschen de herders van Lots vee. [a]Ook woonden toen de Kanaänieten en Phérizieten in dat land. *a* Gen. 12: 6.
8. En Abram zeide tot Lot: Laat toch geene twisting zijn tusschen mij en tusschen u, en tusschen mijne herders en tusschen uwe herders; want wij zijn mannen broeders.
9. [a]Is niet het gansche land voor uw aangezicht? Scheid u toch van mij. Zoo gij de linkerhand [*kiest*], zoo zal ik ter rechterhand gaan; en zoo gij de rechterhand, zoo zal ik ter linkerhand gaan. *a* Gen. 20: 15; 34: 10.
10. En Lot hief zijne oogen op, en hij zag de gansche vlakte der Jordaan, dat zij die geheel bevochtigde. Eer de HEERE Sódom en Gomórra verdorven had, was zij als de hof des HEEREN, als Egypteland, als gij komt te Zóar.
11. Zoo koos Lot voor zich de gansche vlakte der Jordaan, en Lot trok tegen het oosten; en zij werden gescheiden, de één van den ander.
12. Abram [*dan*] woonde in het land Kanaän; en Lot woonde in de steden der vlakte, en sloeg tenten tot aan Sódom toe.
13. [a]En de mannen van Sódom waren boos, en groote zondaars tegen den HEERE. *a* Gen. 18: 20. Ezech. 16: 49.
14. En de HEERE zeide tot Abram, nadat Lot van hem gescheiden was: Hef uwe oogen op, en zie van de plaatse, waar gij zijt, noordwaarts, en zuidwaarts, en oostwaarts, en westwaarts.
15. [a]Want al dit land, dat gij ziet, dat zal Ik u geven, en uwen zade tot in eeuwigheid. *a* Gen. 12: 7; 15: 7, 18; 17: 8; 26: 4. Deut 34: 4. Hand. 7: 5.
16. [a]En Ik zal uw zaad stellen als het stof der aarde, zoodat, indien iemand het stof der aarde zal kunnen tellen, zal ook uw zaad geteld worden.
a Gen. 15: 5; 17: 4. Deut. 10: 22. Jer. 33: 22. Rom. 4: 17, 18. Hebr. 11: 12.
17. Maak u op, wandel door dit land, in zijne lengte en in zijne breedte; want Ik zal het u geven.
18. En Abram sloeg tenten op, en kwam en woonde [a]aan de eikenbosschen van Mámre, die bij Hébron zijn; en hij bouwde aldaar den HEERE een altaar. *a* Gen. 14: 13.

HET XIV KAPITTEL.

En het geschiedde in de dagen Amraphels, des konings van Sínear, Aríochs, des konings van Ellásar, Kédor-Laómers, des konings van Élam, en Tídeals, des konings der volkeren;
2. Dat zij krijg voerden met Béra, koning van Sódom, en met Bírsa, koning van Gomórra, Sínab, koning van Adama, en Seméber, koning van Zebóim, en den koning van Béla, dat is Zóar.
3. Deze allen voegden zich samen in het dal Síddim, dat is de Zoutzee.
4. Twaalf jaren hadden zij Kédor-

Laómer gediend; maar in het dertiende jaar vielen zij af.

5. Zoo kwam Kédor-Laómer in het veertiende jaar, en de koningen, die met hem waren, en sloegen de [a]Réphaïm in A'sterôth-Karnáïm, en de Zúzim in Ham, en de [b]Émim in Schávé-Kirjatháïm; *a* Gen. 15: 20. *b* Deut. 2: 10, 11.

6. En de Hórieten op hun gebergte Séïr, tot aan het effen veld van Páran, hetwelk aan de woestijn is.

7. Daarna keerden zij wederom, en kwamen tot En-Míspat, dat is Kádes, en sloegen al het land der A'malekieten, en ook den Émorieter, die te Házezon-Támar woonde.

8. Toen toog de koning van Sódom uit, en de koning van Gomórra, en de koning van A'dama, en de koning van Zeboïm, en de koning van Béla, dat is Zóar, en zij stelden tegen hen slagorden in het dal Síddim,

9. Tegen Kédor-Laómer, den koning van Élam, en Tídeal, den koning der volkeren, en A'mraphel, den koning van Sínear, en A'rioch, den koning van Ellásar; vier koningen tegen vijf.

10. Het dal nu van Síddim was vol lijmputten; en de koning van Sódom en Gomórra vluchtten, en vielen aldaar; en de overgeblevenen vluchtten naar het gebergte.

11. En zij namen al de have van Sódom en Gomórra, en al hunne spijze, en trokken weg.

12. Ook namen zij Lot, Abrams broeders zoon, en zijne have, en trokken weg; want hij woonde in Sódom.

13. Toen kwam daar een, die ontkomen was, en boodschapte het aan Abram den Hebreër, die woonachtig was aan de [a]eikenbosschen van Mámre, den Émorieter, broeder van Éscol, en broeder van A'ner, dewelke Abrams bondgenooten waren. *a* Gen. 13: 18.

14. Als Abram hoorde, dat zijn broeder gevangen was, zoo wapende hij zijne onderwezenen, de ingeborenen van zijn huis, drie honderd en achttien, en hij jaagde ze na tot Dan toe.

15. En hij verdeelde zich tegen hen des nachts, hij en zijne knechten, en sloeg ze; en hij jaagde ze na tot Hóba toe, hetwelk is ter linkerhand van Damáscus.

16. En hij bracht alle have weder, en ook Lot zijnen broeder en zijne have bracht hij weder, als ook de vrouwen en het volk.

17. En de koning van Sódom toog uit, hem te gemoet (nadat hij wedergekeerd was van het slaan van Kédor-Laómer en van de koningen, die met hem waren), tot het dal Scháve, dat is, het dal des Konings.

18. [a]En Melchizédek, koning van Sálem, bracht voor brood en wijn; en hij was een priester des Allerhoogsten Gods. *a* Hebr. 7: 1, 2, 3.

19. En hij zegende hem, en zeide: Gezegend zij Abram Gode, den Allerhoogste, die hemel en aarde bezit.

20. En gezegend zij de Allerhoogste God, die uwe vijanden in uwe hand geleverd heeft. En hij gaf hem de tiende van alles.

21. En de koning van Sódom zeide tot Abram: Geef mij de zielen; maar de have neem voor u.

22. Doch Abram zeide tot den koning van Sódom: Ik heb mijne hand opgeheven tot den HEERE, den Allerhoogsten God, die hemel en aarde bezit,

23. Zoo ik van eenen draad aan tot eenen schoenriem toe, ja zoo ik van alles, dat uwe is, [*iets*] neme! Opdat gij niet zegt: Ik heb Abram rijk gemaakt.

24. [*Het zij*] buiten mij; alleen wat de jongelingen verteerd hebben, en het deel dezer mannen, die met mij getogen zijn, A'ner, Éscol en Mámre, laat die hun deel nemen.

HET XV KAPITTEL.

Na deze dingen geschiedde het woord des HEEREN tot Abram in een gezicht, zeggende: Vrees niet, Abram, [a]Ik ben u een schild, uw loon zeer groot. *a* Ps. 16: 6; 18: 3; 19: 12.

2. Toen zeide Abram: Heere HEERE, wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen henenga? en de bezorger van mijn huis is deze Damascéner Elie'zer.

3. Voorts zeide Abram: Zie, mij hebt Gij geen zaad gegeven, en zie, de zoon van mijn huis zal mijn erfgenaam zijn.

4. En zie, het woord des HEEREN was tot hem, zeggende: Deze zal uw erfgenaam niet zijn; maar die uit uw lijf voortkomen zal, die zal uw erfgenaam zijn.

5. Toen leidde Hij hem uit naar buiten, en zeide: Zie nu op naar den hemel, en tel de sterren, indien gij ze tellen kunt. En Hij zeide tot hem: [a]Zoo zal uw zaad zijn. a Ex. 32: 13. Deut. 10: 22. Rom. 4: 18. Hebr. 11: 12.

6. [a]En hij geloofde in den HEERE; en Hij rekende het hem [*tot*] gerechtigheid. a Rom. 4: 3, 9, 18, 22. Gal. 3: 6. Jac. 2: 23.

7. Voorts zeide Hij tot hem: Ik ben de HEERE, die u uitgeleid heb uit Ur der Chaldeën, [a]om u dit land te geven, om dat erfelijk te bezitten. a Ps. 105: 11.

8. En hij zeide: Heere HEERE, waarbij zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal?

9. En Hij zeide tot hem: Neem Mij eene driejarige vaars, en eene driejarige geit, en eenen driejarigen ram, en eene tortelduif, en eene jonge duif.

10. En hij bracht Hem alle deze, en hij deelde ze midden door, en hij leide elks deel tegen het andere over; maar het gevogelte deelde hij niet.

11. En het wild gevogelte kwam neder op het aas, maar Abram joeg het weg.

12. En het geschiedde, als de zon was aan het ondergaan, zoo viel een diepe slaap op Abram; en zie, een schrik [*en*] groote duisternisse viel op hem.

13. Toen zeide Hij tot Abram: Weet voorzeker, [a]dat uw zaad vreemd zal zijn in een land, dat hunlieder niet is, en zij zullen hen dienen, en zij zullen ze verdrukken vier honderd jaar. a Ex. 12: 40. Hand. 7: 6. Gal. 3: 17.

14. Doch Ik zal het volk ook richten, hetwelk zij zullen dienen; en daarna zullen zij uittrekken [a]met groote have. a Ex. 3: 22; 11: 2; 12: 35, 36.

15. [a]En gij zult tot uwe vaderen gaan met vrede; gij zult in goeden ouderdom begraven worden. a Gen. 25: 7, 8.

16. [a]En het vierde geslacht zal herwaarts wederkeeren; want de ongerechtigheid der A'morieten is tot nog toe niet volkomen. a Ex. 12: 40.

17. En het geschiedde, dat de zon onderging en het duister werd, en zie, daar was een rookende oven en vurige fakkel, die tusschen die stukken doorging.

18. Te dienzelfden dage maakte de HEERE een verbond met Abram, zeggende: [a]Uwen zade heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte af, tot aan die groote rivier, de rivier Phrath: a Gen. 12: 7; 13: 15; 24: 7; 26: 4. Ex. 32: 13. Deut. 1: 8; 34: 4.

19. Den Kénieter, en den Kénizieter, en den Kádmonieter,

20. En den Héthieter, en den Phérizieter, en de Réphaïm,

21. En den A'morieter, en den Kanaänieter, en den Gírgazieter, en den Jébusieter.

HET XVI KAPITTEL.

Doch Sárai, Abrams huisvrouwe, baarde hem niet; en zij had eene Egyptische dienstmaagd, welker naam was Hágar.

2. Zoo zeide Sárai tot Abram: Zie toch, de HEERE heeft mij toegesloten, dat ik niet bare; ga toch in tot mijne dienstmaagd; misschien zal ik uit haar gebouwd worden. En Abram hoorde naar de stem van Sárai.

3. Zoo nam Sárai, Abrams huisvrouwe, de Egyptische Hágar, hare dienstmaagd, ten einde van tien jaren, dat Abram in het land Kanaän gewoond had, en zij gaf ze aan Abram, haren man, hem tot eene vrouwe.

4. En hij ging in tot Hágar, en zij ontving. Als zij nu zag, dat zij ontvangen had, zoo werd hare vrouwe veracht in hare oogen.

5. Toen zeide Sárai tot Abram: Mijn ongelijk is op u; ik heb mijne dienstmaagd in uwen schoot gegeven; nu zij ziet, dat zij ontvangen heeft, zoo ben ik veracht in hare oogen; de HEERE richte tusschen mij en tusschen u.

6. En Abram zeide tot Sárai: Zie, uwe dienstmaagd is in uwe hand; doe haar, wat goed is in uwe oogen. En Sárai vernederde ze, en zij vluchtte van haar aangezicht.

7. En de Engel des HEEREN vond ze aan eene waterfontein in de woestijn, aan de fontein op den weg van Sur.

8. En Hij zeide: Hágar, gij dienstmaagd van Sárai, van waar komt gij, en waar zult gij henengaan? En zij zeide: Ik ben vluchtende van het aangezicht mijner vrouwe Sárai.

9. Toen zeide de Engel des HEEREN tot haar: Keer weder tot uwe vrouwe, en verneder u onder hare handen.

10. Voorts zeide de Engel des HEEREN tot haar: Ik zal uw zaad grootelijks vermenigvuldigen, zoodat het vanwege de menigte niet zal geteld worden.

11. Ook zeide des HEEREN Engel tot haar: Zie, gij zijt zwanger, en zult eenen zoon baren, en gij zult zijnen naam Ismaël noemen, omdat de HEERE uwe verdrukking aangehoord heeft.

12. En hij zal een woudezel [*van een*] mensch zijn; zijne hand zal tegen allen zijn, en de hand van allen tegen hem; en [a]hij zal wonen voor het aangezicht aller zijner broederen. a Gen. 25: 18.

13. En zij noemde den Name des HEEREN, die tot haar sprak: Gij God des aanziens; want zij zeide: Heb ik ook hier gezien naar Dien, die mij aanziet?

14. Daarom noemde men dien put den [a]put Láchai-Róï. Zie, hij is tusschen Kádes en tusschen Béred.
a Gen. 24: 62; 25: 11.

15. [a]En Hágar baarde aan Abram eenen zoon; en Abram noemde den naam zijns zoons, dien Hágar gebaard had, Ismaël. a Gal. 4: 22

16. En Abram was zes en tachtig jaren oud, toen Hágar Ismaël aan Abram baarde.

HET XVII KAPITTEL.

Als nu Abram negen en negentig jaren oud was, zoo verscheen de HEERE aan Abram, en zeide tot hem: Ik ben God de Almachtige; [a]wandel voor mijn aangezichte, en wees oprecht.
a Gen. 5: 22.

2. En [a]Ik zal mijn verbond stellen tusschen Mij en tusschen u, en [b]Ik zal u gansch zeer vermenigvuldigen.
a Gen. 15: 18. Ex. 2: 24; 6: 4. Lev. 26: 42. b Gen. 12: 2; 13: 16; 15: 5.

3. Toen viel Abram op zijn aangezicht; en God sprak met hem, zeggende:

4. Mij aangaande, zie, mijn verbond is met u; en gij zult [a]tot eenen vader van menigte der volkeren worden.
a Rom. 4: 17.

5. En uw naam zal niet meer genoemd worden Abram; maar uw naam zal wezen Abraham; want Ik heb u gesteld tot eenen vader van menigte der volkeren.

6. En Ik zal u gansch zeer vruchtbaar maken, en Ik zal u tot volken stellen; en [a]koningen zullen uit u voortkomen. a Matth. 1: 6, enz.

7. En Ik zal mijn verbond oprichten tusschen Mij en tusschen u, en tusschen uwen zade na u in hunne geslachten, tot [a]een eeuwig verbond, om u te zijn tot eenen God, en uwen zade na u. a Gen. 13: 15.

8. En [a]Ik zal u, en uwen zade na u, het land uwer vreemdelingschappen geven, het geheele land Kanaän, tot eeuwige bezitting; en Ik zal hun tot eenen God zijn. a Gen. 15: 18. Deut. 1: 8.

9. Voorts zeide God tot Abraham: Gij nu zult mijn verbond houden, gij, en uw zaad na u, in hunne geslachten.

10. Dit is mijn verbond, dat gijlieden houden zult tusschen Mij en tusschen u, en tusschen uwen zade na u, dat al wat mannelijk is, u besneden worde.

11. En gij zult het vleesch uwer voorhuid besnijden; en [a][*dat*] zal tot een teeken zijn des verbonds tusschen Mij en tusschen u. a Hand. 7: 8. Rom. 4: 11.

12. Een [a]zoonken dan van acht dagen zal u besneden worden, al wat mannelijk is in uwe geslachten; de ingeborene des huizes, en de gekochte met geld van allen vreemde, dewelke niet is van uwen zade.
a Lev. 12: 3. Luc. 2: 21.

13. De ingeborene uws huizes en de gekochte met uw geld zal zekerlijk besneden worden. En mijn verbond zal zijn in ulieder vleesch, ten eeuwigen verbonde.

14. En wat mannelijk is, de voorhuid hebbende, wiens voorhuids vleesch niet zal besneden worden, diezelve ziel zal uit hare volken uitgeroeid worden; hij heeft mijn verbond gebroken.

15. Nog zeide God tot Abraham; Gij zult uwer huisvrouwe Sárai's naam niet Sárai noemen, maar haar naam zal zijn Sárah.

16. Want Ik zal ze zegenen, en u ook uit haar eenen zoon geven; ja Ik zal ze zegenen, zoodat zij tot volken worden zal; koningen der volkeren zullen uit haar worden.

17. Toen viel Abraham op zijn aangezicht, en hij lachte; en hij zeide in zijn hart: Zal eenen, die honderd jaar oud is, [*een kind*] geboren worden? en zal Sára, die negentig jaar oud is, baren?

18. En Abraham zeide tot God: Och, dat Ismaël mochte leven voor uw aangezichte!

19. En God zeide: Voorwaar, [a]Sára, uwe huisvrouwe, zal u eenen zoon baren, en gij zult zijnen naam noemen Izak; en Ik zal mijn verbond met hem oprichten, tot een eeuwig verbond zijnen zade na hem. *a* Gen. 18: 10; [21]: 2.

20. En aangaande Ismaël heb Ik u verhoord. Zie, [a]Ik heb hem gezegend, en zal hem vruchtbaar maken, en hem gansch zeer vermenigvuldigen. Twaalf vorsten zal hij gewinnen, en Ik zal hem tot een groot volk stellen;
a Gen. 16: 10; 25: 12, 16.

21. Maar mijn verbond zal Ik met Izak oprichten, dien u Sára [a]op dezen gezetten tijd in het andere jaar baren zal. *a* Gen. 21: 2.

22. En Hij eindigde met hem te spreken; en God voer op van Abraham.

23. Toen nam Abraham zijnen zoon Ismaël, en alle de ingeborenen zijns huizes, en alle gekochten met zijn geld, al wat mannelijk was onder de lieden des huizes van Abraham, en hij besneed het vleesch hunner voorhuid, even ten zelfden dage, gelijk als God met hem gesproken had.

24. En Abraham was oud negen en negentig jaar, als hem het vleesch zijner voorhuid besneden werd.

25. En Ismaël zijn zoon was dertien jaar oud, als hem het vleesch zijner voorhuid besneden werd.

26. Even op dezen zelfden dag werd Abraham besneden en Ismaël, zijn zoon.

27. En alle mannen zijns huizes, de ingeborene des huizes, en de gekochte met geld, van den vreemde af, werden met hem besneden.

HET XVIII KAPITTEL.

Daarna verscheen hem de HEERE aan de eikenbosschen van Mámre, als hij in de deur der tent zat, toen de dag heet werd.

2. En hij hief zijne oogen op en zag; en zie, daar stonden drie mannen tegenover hem. Als hij ze zag, [a]zoo liep hij hun te gemoet van de deur der tent, en boog zich ter aarde. *a* Hebr. 13: 2.

3. En hij zeide: Heere, heb ik nu genade gevonden in uwe oogen, zoo ga toch niet van uwen knecht voorbij.

4. Dat toch een weinig waters gebracht worde, en wascht uwe voeten, en leunt onder dezen boom.

5. En ik zal eene bete broods langen, dat gij uw hart sterkt; daarna zult gij voortgaan, daarom omdat gij tot uwen knecht overgekomen zijt. En zij zeiden: Doe zoo als gij gesproken hebt.

6. En Abraham haastte zich naar de tent tot Sára, en hij zeide: Haast u, kneed drie maten meelbloem en maak koeken.

7. En Abraham liep tot de runderen, en hij nam een kalf, teeder en goed, en hij gaf het aan den knecht, die zich haastte, om dat toe te rechten.

8. En hij nam boter en melk, en het kalf, dat hij toegerecht had, en hij zette het hun voor, en stond bij hen onder dien boom, en zij aten.

9. Toen zeiden zij tot hem: Waar is Sára uwe huisvrouwe? En hij zeide: Ziet, in de tent.

10. En Hij zeide: [a]Ik zal voorzeker weder tot u komen, omtrent dezen tijd des levens, en zie, Sára, uwe huisvrouwe zal eenen zoon hebben. En Sára hoorde het aan de deur der tent, dewelke achter Hem was. *a* Gen. 17: 19, 21; 21: 2.

11. Abraham nu en Sára waren [a]oud [*en*] welbedaagd; het had Sára opgehouden te gaan naar de wijze der vrouwen.
a Gen. 17: 17. Rom. 4: 19. Hebr. 11: 11.

12. Zoo lachte Sára bij zichzelve, zeggende: Zal ik wellust hebben, nadat ik oud geworden ben, en [a]mijn heere oud is? *a* Richt. 19: 26. 1 Petr. 3: 6.

13. En de HEERE zeide tot Abraham: Waarom heeft Sára gelachen, zeggende: Zoude ik ook waarlijk baren, nu ik oud geworden ben?

14. Zoude iets voor den HEERE te wonderlijk zijn? Ter gezetter tijd zal Ik tot u wederkomen, omtrent dezen tijd des levens, en Sára zal eenen zoon hebben. *a* Matth. 19: 26. Luc. 1: 37.

15. En Sára loochende het, zeggende:

Ik heb niet gelachen; want zij vreesde. En Hij zeide: Neen, maar gij hebt gelachen.

16. Toen stonden die mannen op van daar, en zagen naar Sódom toe; en Abraham ging met hen, om hen te geleiden.

17. En de HEERE zeide: Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe?

a Amos 3: 7.

18. Dewijl Abraham gewisselijk tot een groot en machtig volk worden zal, en *a*alle volkeren der aarde in hem gezegend zullen worden? *a* Gen. 12: 3; 22: 18; 26: 4. Hand. 3: 25. Gal. 3: 8.

19. Want Ik heb hem gekend, opdat hij zijnen kinderen en zijnen huize na zich zoude bevelen, en zij den weg des HEEREN houden, om te doen gerechtigheid en gerichte; opdat de HEERE over Abraham brenge, hetgene Hij over hem gesproken heeft.

20. Voorts zeide de HEERE: Dewijl het geroep van Sódom en Gomórra groot is, en dewijl hare zonde zeer zwaar is,

21. Zal Ik nu afgaan en bezien, of zij naar het geroep er van, dat tot Mij gekomen is, het uiterste gedaan hebben; en zoo niet, Ik zal het weten.

22. Toen keerden die mannen het aangezichte van daar, en gingen naar Sódom; maar Abraham die bleef nog staande voor het aangezichte des HEEREN.

23. En Abraham trad toe, en zeide: Zult Gij ook den rechtvaardige met den goddelooze ombrengen?

24. Misschien zijn er vijftig rechtvaardigen in de stad: zult Gij ze ook ombrengen, en de plaats niet sparen, om de vijftig rechtvaardigen, die binnen haar zijn?

25. Het zij verre van U, zulk een ding te doen, te dooden den rechtvaardige met den goddelooze; dat de rechtvaardige zij gelijk de goddelooze. Verre zij het van U! Zoude de *a*Richter der gansche aarde geen recht doen?

a Rom. 3: 6.

26. Toen zeide de HEERE: Zoo Ik te Sódom binnen de stad vijftig rechtvaardigen zal vinden, zoo zal Ik de gansche plaats sparen om hunnentwille.

27. En Abraham antwoordde en zeide: Zie toch, ik heb mij onderwonden te spreken tot den Heere, hoewel ik stof en assche ben.

28. Misschien zullen aan de vijftig rechtvaardigen vijf ontbreken, zult Gij dan om vijf de gansche stad verderven? En Hij zeide: Ik zal ze niet verderven, zoo Ik daar vijf en veertig zal vinden.

29. En hij voer voort nog tot Hem te spreken, en zeide: Misschien zullen aldaar veertig gevonden worden. En Hij zeide: Ik zal het niet doen om der veertigen wille.

30. Voorts zeide hij: Dat toch de Heere niet ontsteke, dat ik spreke. Misschien zullen aldaar dertig gevonden worden. En Hij zeide: Ik zal het niet doen, zoo Ik aldaar dertig zal vinden.

31. En hij zeide: Zie toch, ik heb mij onderwonden te spreken tot den Heere. Misschien zullen daar twintig gevonden worden. En Hij zeide: Ik zal ze niet verderven om der twintigen wille.

32. Nog zeide hij: Dat toch de Heere niet ontsteke, dat ik alleenlijk ditmaal spreke. Misschien zullen daar tien gevonden worden. En Hij zeide: Ik zal ze niet verderven om der tienen wille.

33. Toen ging de HEERE weg, als Hij geëindigd had tot Abraham te spreken; en Abraham keerde weder naar zijne plaats.

HET XIX KAPITTEL.

En die twee engelen kwamen te Sódom in den avond; en Lot zat in de poort te Sódom; en als Lot hen zag, stond hij op hun te gemoet, en boog zich met het aangezicht ter aarde.

2. En hij zeide: Ziet nu, mijne heeren, keert toch in ten huize van uwen knecht, en vernacht, en *a*wascht uwe voeten; en gij zult vroeg opstaan, en gaan uws weegs. En zij zeiden: Neen, maar wij zullen op de straat vernachten.

a Gen. 18: 4.

3. En *a*hij hield bij hen zeer aan, zoodat zij tot hem inkeerden, en kwamen in zijn huis; en hij maakte hun eenen maaltijd, en bakte ongezuurde koekskens, en zij aten. *a* Hebr. 13: 2.

4. Eer zij zich te slapen leiden, zoo hebben de mannen dier stad, de mannen van Sódom, van den jongste tot den oudste toe, dat huis omsingeld, het gansche volk, van het uiterste einde af.

5. En zij riepen Lot toe, en zeiden tot hem: Waar zijn die mannen, die

dezen nacht tot u gekomen zijn? Breng ze uit tot ons, opdat wij ze bekennen.

6. Toen ging Lot uit tot hen aan de deur, en hij sloot de deur achter zich toe;

7. En hij zeide: Mijne broeders, doet toch geen kwaad,

8. Ziet toch, ik heb twee dochters, die geenen man bekend hebben; ik zal ze nu tot u uitbrengen, en doet haar, zoals het goed is in uwe oogen; alleenlijk doet dezen mannen niets, want daarom zijn zij onder de schaduw mijns daks ingegaan.

9. Toen zeiden zij: Kom verder herwaarts! Voorts zeiden zij: Deze ééne is gekomen, om als een vreemdeling [*hier*] te wonen, en zoude hij alleszins [a]richter zijn? Nu zullen wij u meer kwaads doen, dan hun. En zij drongen zeer op den man, [b]op Lot, en zij traden toe om de deur open te breken. *a* Ex. 2: 14. Hand. 7: 27. *b* 2 Petr. 2: 7, 8.

10. Doch die mannen staken hunne hand uit, en deden Lot tot zich inkomen in het huis, en sloten de deur toe.

11. En zij sloegen de mannen, die aan de deur des huizes waren, met verblindheden, van den kleinste tot aan den grootste, zoodat zij moede werden, om de deur te vinden.

12. Toen zeiden die mannen tot Lot: Wien hebt gij hier nog meer? Eenen schoonzoon, of uwe zonen, of uwe dochteren, en allen, die gij hebt in deze stad, breng uit deze plaats.

13. Want wij gaan deze plaats verderven, omdat hun geroep groot geworden is voor het aangezichte des HEEREN, en de HEERE ons uitgezonden heeft, om haar te verderven.

14. Toen ging Lot uit, en sprak tot zijne schoonzonen, die zijne dochteren nemen zouden, en zeide: Maakt u op, gaat uit deze plaats, want de HEERE gaat deze stad verderven. Maar hij was in de oogen zijner schoonzonen als *jokkende.

15. En als de dageraad opging, drongen de engelen bij Lot aan, zeggende: Maak u op, neem uwe huisvrouwe, en uwe twee dochteren, die bij de hand zijn, opdat gij in de ongerechtigheid dezer stad niet omkomt.

16. Maar hij vertoefde. Zoo grepen dan die mannen zijne hand, en de hand zijner vrouwe, en de hand zijner twee dochteren, om de verschooning des HEEREN over hem; en zij brachten hem uit, en stelden hem buiten de stad.

17. En het geschiedde, als zij hen uitgebracht hadden naar buiten, zoo zeide Hij: Behoud u om uws levens wille; zie niet achter u om, en sta niet op deze gansche vlakte; behoud u naar het gebergte henen, opdat gij niet omkomt.

18. En Lot zeide tot hen: Neen toch, Heere;

19. Zie toch, uw knecht heeft genade gevonden in uwe oogen, en Gij hebt uwe weldadigheid groot gemaakt, die Gij aan mij gedaan hebt, om mijne ziel te behouden bij het leven; maar ik zal niet kunnen behouden worden naar het gebergte henen, opdat mij niet misschien dat kwaad aankleve, en ik sterve.

20. Zie toch, deze stad is nabij, om derwaarts te vluchten, en zij is klein. Laat mij toch derwaarts behouden worden (is zij niet klein?), opdat mijne ziel leve.

21. En Hij zeide tot hem: Zie, Ik heb uw aangezichte opgenomen ook in deze zaak, dat Ik deze stad niet omkeere, waarvan gij gesproken hebt.

22. Haast u, behoud u derwaarts; want Ik zal niets kunnen doen, totdat gij daarhenen ingekomen zijt. Daarom noemde men den naam dezer stad Zóar.

23. De zon ging op boven de aarde, als Lot te Zóar inkwam.

24. Toen [a]deed de HEERE zwavel en vuur over Sódom en over Gomórra regenen, van den HEERE uit den hemel. *a* Deut. 29: 23. Jes. 13: 19. Jer. 20: 16; 50: 40. Klaagl. 4: 6. Ezech. 16: 50. Hoz. 11: 8. Amos 4: 11. Zeph. 2: 9. Luc. 17: 29. 2 Petr. 2: 6. Judas vs. 7.

25. En Hij keerde diezelve steden om, en die gansche vlakte, en alle inwoners dezer steden, ook het gewas des lands.

26. En [a]zijne huisvrouwe zag om van achter hem; en zij werd een zoutpilaar. *a* Luc. 17 32.

27. En Abraham maakte zich deszelven morgens vroeg op, naar die plaats, waar hij voor het aangezichte des HEEREN gestaan had.

---

* Jokkende staat hier in den zin van schertsende.

28. En hij zag naar Sódom en Gomórra toe, en naar het gansche land van die vlakte; en hij zag, en zie, er ging een rook van den lande op, gelijk de rook eens ovens.

29. En het geschiedde, toen God de steden dezer vlakte verdierf, dat God aan Abraham gedacht, en Hij leidde Lot uit het midden dezer omkeering, in het omkeeren dier steden, in dewelke Lot gewoond had.

30. En Lot toog op uit Zóar, en woonde op den berg, en zijne twee dochters met hem; want hij vreesde binnen Zóar te wonen. En hij woonde in eene spelonk, hij en zijne twee dochters.

31. Toen zeide de eerstgeborene tot de jongste: Onze vader is oud, en er is geen man in dit land, om tot ons in te gaan, naar de wijze der gansche aarde.

32. Kom, laat ons onzen vader wijn te drinken geven, en bij hem liggen, opdat wij van onzen vader zaad in het leven behouden.

33. En zij gaven dien nacht haren vader wijn te drinken. En de eerstgeborene kwam, en lag bij haren vader, en hij werd het niet gewaar in haar nederliggen, noch in haar opstaan.

34. En het geschiedde des anderen daags, dat de eerstgeborene zeide tot de jongste: Zie, ik heb gisteren nacht bij mijnen vader gelegen; laat ons ook dezen nacht hem wijn te drinken geven; ga dan in, lig bij hem, opdat wij van onzen vader zaad in het leven behouden.

35. En zij gaven haren vader ook dien nacht wijn te drinken. En de jongste stond op, en lag bij hem. En hij werd het niet gewaar in haar nederliggen, noch in haar opstaan.

36. En de twee dochteren Lots werden bevrucht van haren vader.

37. En de eerstgeborene baarde eenen zoon, en noemde zijnen naam Móab; deze is de vader der Móabieten tot op dezen dag.

38. En de jongste die baarde ook eenen zoon, en noemde zijnen naam Bén-A'mmi; deze is de vader der kinderen A'mmons tot op dezen dag.

HET XX KAPITTEL.

En Abraham reisde van daar naar het land van het zuiden, en woonde tusschen Kádes en tusschen Sur; en hij verkeerde als vreemdeling te Gérar.

2. Als nu Abraham van Sára zijne huisvrouwe gezegd had: [a]Zij is mijne zuster; zoo zond Abimélech, de koning van Gérar, en nam Sára weg.

a Gen. 12: 13; 26: 7.

3. Maar God kwam tot Abimélech in eenen droom des nachts, en Hij zeide tot hem: Zie, gij zijt dood om der vrouwe wille, die gij weggenomen hebt; want zij is met eenen man getrouwd.

4. Doch Abimelech was tot haar niet genaderd; daarom zeide hij: Heere, zult Gij dan ook een rechtvaardig volk dooden?

5. Heeft hijzelf mij niet gezegd: Zij is mijne zuster? En zij, ook zij heeft gezegd: Hij is mijn broeder. In oprechtigheid mijns harten en in reinigheid mijner handen heb ik dit gedaan.

6. En God zeide tot hem in den droom: Ik heb ook geweten, dat gij dit in oprechtigheid uws harten gedaan hebt, en Ik heb u ook belet van tegen Mij te zondigen; daarom heb Ik u niet toegelaten, haar aan te roeren.

7. Zoo geef dan nu dezes mans huisvrouwe weder, want hij is een profeet, en hij zal voor u bidden, opdat gij leeft; maar zoo gij ze niet wedergeeft, weet dat gij voorzeker sterven zult, gij, en al wat uwe is.

8. Toen stond Abimélech des morgens vroeg op, en riep alle zijne knechten, en sprak alle deze woorden voor hunne ooren; en die mannen vreesden zeer.

9. En Abimélech riep Abraham, en zeide tot hem: Wat hebt gij ons gedaan? En wat heb ik tegen u gezondigd, dat gij over mij en over mijn koninkrijk eene groote zonde gebracht hebt? Gij hebt daden met mij gedaan, die niet zouden gedaan worden.

10. Voorts zeide Abimélech tot Abraham: Wat hebt gij gezien, dat gij deze zaak gedaan hebt?

11. En Abraham zeide: Want ik dacht, alleen is de vreeze Godes in deze plaatse niet, zoodat zij mij om mijner huisvrouwe wille zullen dooden.

12. En ook is zij waarlijk mijne zuster; zij is mijns vaders dochter, maar niet mijner moeder dochter; en zij is mij ter vrouwe geworden.
13. En het is geschied, als God mij uit mijns vaders huis deed dwalen, zoo sprak ik tot haar: Dit zij uwe weldadigheid, die gij bij mij doen zult: aan alle plaatsen, waar wij komen zullen, [a]zeg van mij: Hij is mijn broeder.
a Gen. 12: 13.
14. Toen nam Abimélech schapen en runderen, ook dienstknechten, en dienstmaagden, en gaf ze aan Abraham; en hij gaf hem Sára zijne huisvrouwe weder.
15. En Abimélech zeide: Zie, mijn land is voor uw aangezicht; woon, waar het goed is in uwe oogen.
16. En tot Sára zeide hij: Zie, ik heb uwen broeder duizend zilverlingen gegeven; zie, hij zij u een deksel der oogen, allen, die met u zijn, ja bij allen, en wees geleerd.
17. En Abraham bad tot God; en God genas Abimélech, en zijne huisvrouwe, en zijne dienstmaagden, zoodat zij baarden.
18. Want de HEERE had alle de baarmoeders van het huis Abimélechs ganschelijk toegesloten, ter oorzake van Sára, Abrahams huisvrouwe.

HET XXI KAPITTEL.

En de HEERE bezocht Sára, [a]gelijk als Hij gezegd had; en de HEERE deed aan Sára, gelijk als Hij gesproken had.
a Gen. 17: 19; 18: 10.
2. [a]En Sára werd bevrucht, en baarde aan Abraham eenen zoon in zijnen ouderdom, [b]ter gezetter tijd, dien hem God gezegd had.
a Gal. 4: 23. Hebr. 11: 11. b Gen. 18: 10, 14.
3. En Abraham noemde den naam zijns zoons, die hem geboren was, dien hem Sára gebaard had, Izak.
4. En Abraham besneed zijnen zoon Izak, zijnde acht dagen oud, [a]gelijk als hem God geboden had. a Gen. 17: 10.
5. En Abraham was honderd jaar oud, als hem Izak zijn zoon geboren werd.
6. En Sára zeide: God heeft mij een lachen gemaakt. Al die het hoort, zal met mij lachen.
7. Voorts zeide zij: Wie zoude Abraham gezegd hebben: Sára heeft zonen gezoogd? Want ik heb eenen zoon gebaard in zijnen ouderdom.
8. En het kind werd groot, en werd gespeend; toen maakte Abraham eenen grooten maaltijd op den dag, als Izak gespeend werd.
9. En Sára zag den zoon Hágars, der Egyptische, dien zij Abraham gebaard had, spottende.
10. En zij zeide tot Abraham: [a]Drijf deze dienstmaagd en haren zoon uit; want de zoon dezer dienstmaagd zal met mijnen zoon, met Izak, niet erven.
a Gal. 4: 30.
11. En dit woord was zeer kwaad in Abrahams oogen, ter oorzake van zijnen zoon.
12. Maar God zeide tot Abraham: Laat het niet kwaad zijn in uwe oogen, over den jongen en over uwe dienstmaagd. Al wat Sára tot u zal zeggen, hoor naar hare stem, [a]want in Izak zal u zaad genoemd worden.
a Rom. 9: 7. Hebr. 11: 18.
13. [a]Doch Ik zal ook den zoon dezer dienstmaagd tot een volk stellen, omdat hij uw zaad is. a Gen. 16: 10; 17: 20.
14. Toen stond Abraham des morgens vroeg op, en nam brood, en eene flessche waters, en gaf ze aan Hágar, die leggende op haren schouder; ook [*gaf hij haar*] het kind, en zond haar weg. En zij ging weg, en dwaalde in de woestijn Berséba.
15. Als nu het water van de flessche op was, zoo wierp zij het kind onder eenen van de struiken.
16. En zij ging en zette zich tegenover, afgaande zooverre, als die met den boog schieten; want zij zeide: Dat ik het kind niet zie sterven. En zij zat tegenover, en hief hare stemme op en weende.
17. En God hoorde de stemme des jongens; en de Engel Gods riep Hágar toe uit den hemel, en zeide tot haar: Wat is u, Hágar? Vrees niet, want God heeft naar des jongens stemme gehoord, ter plaatse, waar hij is.
18. Sta op, hef den jongen op, en houd hem vast met uwe hand, [a]want Ik zal hem tot een groot volk stellen.
a Gen. 16: 10; 17: 20.
19. En God opende hare oogen, dat zij eenen waterput zag; en zij ging,

en vulde de flessche met water, en gaf den jongen te drinken.

20. En God was met den jongen, en hij werd groot, en hij woonde in de woestijn, en werd een boogschutter.

21. En hij woonde in de woestijn Páran; en zijne moeder nam hem eene vrouwe uit Egypteland.

22. Voorts geschiedde het ter zelfder tijd, dat Abimélech, mitsgaders Píchol zijn krijgsoverste, tot Abraham sprak, zeggende: God is met u in alles wat gij doet.

23. Zoo zweer mij nu hier bij God: Zoo gij mij, of mijnen zoon, of mijns zoons zoon liegen zult! Naar de weldadigheid, die ik bij u gedaan heb, [a]zult gij doen bij mij, en bij het land, waarin gij als vreemdeling verkeert.
a Gen. 14: 13.

24. En Abraham zeide: ik zal zweren.

25. Doch Abraham berispte Abimélech ter oorzake van eenen waterput, dien Abimélechs knechten met geweld genomen hadden.

26. Toen zeide Abimélech: Ik heb niet geweten, wie dit stuk gedaan heeft, en ook hebt gij het mij niet aangezegd, en ik heb er ook niet van gehoord, dan heden.

27. En Abraham nam schapen en runderen, en gaf ze aan Abimélech; en die beiden maakten een verbond.

28. Doch Abraham stelde zeven ooilammeren der kudde afzonderlijk.

29. Zoo zeide Abimélech tot Abraham: Wat zullen hier deze zeven ooilammeren, die gij afzonderlijk gesteld hebt?

30. En hij zeide: Dat gij de zeven ooilammeren van mijne hand nemen zult, opdat het mij tot eene getuigenisse zij, dat ik dezen put gegraven heb.

31. Daarom noemde men die plaats Ber-Séba, omdat die beiden daar gezworen hadden.

32. Alzoo maakten zij een verbond te Berséba. Daarna stond Abimélech op, en Píchol zijn krijgsoverste, en zij keerden weder naar der Philistijnen land.

33. En hij plantte een bosch in Berséba, [a]en riep aldaar den Naam des HEEREN, des eeuwigen Gods, aan.
a Gen. 4: 26.

34. En Abraham woonde als vreemdeling vele dagen in der Philistijnen land.

HET XXII KAPITTEL.

En het geschiedde na deze dingen, dat God Abraham verzocht, en Hij zeide tot hem: Abraham. En hij zeide: Zie, [*hier*] ben ik.

2. En Hij zeide: Neem nu uwen zoon, [a]uwen eenige, dien gij liefhebt, Izak, en ga henen naar het land Moría, en offer hem aldaar tot een brandoffer, op één van de bergen, dien Ik u zeggen zal.
a Hebr. 11: 17.

3. Toen stond Abraham des morgens vroeg op, en zadelde zijnen ezel, en nam twee van zijne jongeren met zich, en Izak zijnen zoon; en hij kloofde hout tot het brandoffer, en maakte zich op, en ging naar de plaatse, die hem God gezegd had.

4. Aan den derden dag toen hief Abraham zijne oogen op, en zag die plaatse van verre.

5. En Abraham zeide tot zijne jongeren: Blijft gij hier met den ezel, en ik en de jongen zullen henengaan tot daar. Als wij aangebeden zullen hebben, dan zullen wij tot u wederkeeren.

6. En Abraham nam het hout des brandoffers, en leide het op Izak zijnen zoon; en hij nam het vuur en het mes in zijne hand, en zij beiden gingen te zamen.

7. Toen sprak Izak tot Abraham zijnen vader, en zeide: Mijn vader. En hij zeide: Zie, [*hier*] ben ik, mijn zoon. En hij zeide: Zie het vuur en het hout; maar waar is het lam tot het brandoffer?

8. En Abraham zeide: God zal Zich zelven een lam ten brandoffer voorzien, mijn zoon. Zoo gingen zij beiden te zamen.

9. En zij kwamen ter plaatse, die hem God gezegd had; en Abraham bouwde aldaar een altaar, en hij schikte het hout, en bond zijnen zoon Izak, en [a]leide hem op het altaar boven op het hout.
a Jac. 2: 21.

10. En Abraham strekte zijne hand uit, en nam het mes, om zijnen zoon te slachten.

11. Maar de Engel des HEEREN riep

tot hem van den hemel, en zeide: Abraham, Abraham! En hij zeide: Zie, [*hier*] ben ik.

12. Toen zeide Hij: Strek uwe hand niet uit aan den jongen, en doe hem niets; want nu weet Ik, dat gij Godvreezende zijt, en uwen zoon, uwen eenige, van Mij niet hebt onthouden.

13. Toen hief Abraham zijne oogen op, en zag om, en zie, achter was een ram in de verwarde struiken vast met zijne hoornen. En Abraham ging, en nam dien ram, en offerde hem ten brandoffer in zijns zoons plaats.

14. En Abraham noemde den naam van die plaatse: De HEERE zal het voorzien. Waarom heden ten dage gezegd wordt: Op den berg des HEEREN zal het voorzien worden.

15. Toen riep de Engel des HEEREN tot Abraham ten tweeden male van den hemel,

16. En zeide: [a]Ik zwere [b]bij Mijzelven, spreekt de HEERE: Daarom dat gij deze zaak gedaan hebt, en uwen zoon, uwen eenige, niet onthouden hebt,

a Luc. 1: 73. *b* Hebr. 6: 13.

17. Voorzeker zal Ik u grootelijks zegenen, en uw zaad zeer vermenigvuldigen, als de sterren des hemels en als het zand, dat aan den oever der zee is; [a]en uw zaad zal de poorte zijner vijanden erfelijk bezitten.

a Gen. 24: 60.

18. En [a]in uwen zade zullen gezegend worden alle volken der aarde, naardien gij mijner stemme gehoorzaam geweest zijt.

a Gen. 12: 3; 18: 18; 26: 4. Hand. 3: 25. Gal. 3: 8.

19. Toen keerde Abraham weder tot zijne jongeren, en zij maakten zich op, en zij gingen samen naar Berséba; en Abraham woonde te Berséba.

20. En het geschiedde na deze dingen, dat men Abraham boodschapte, zeggende: Zie, Mílca die heeft ook Náhor, uwen broeder, zonen gebaard:

21. Uz zijnen eerstgeborene, en Buz zijnen broeder, en Kémuël, den vader van A'ram,

22. En Chésed, en Házo, en Píldas, en Jí'dlaph en Béthuël.

23. En Béthuël gewon Rebécca. Deze acht baarde Mílca aan Náhor, den broeder Abrahams.

24. En zijn bijwijf, welks naam was Reü'ma, diezelve baarde ook Tébah, en Gáham, en Táhas, en Máächa.

HET XXIII KAPITTEL.

En het leven van Sára was honderd en zeven en twintig jaar; dit waren de jaren des levens van Sára.

2. En Sára stierf te Kírjath-A'rba, dat is Hébron, in het land Kanaän; en Abraham kwam om over Sára te rouwklagen, en haar te beweenen.

3. Daarna stond Abraham op van het aangezichte *zijns dooden, en hij sprak tot de zonen Heths, zeggende:

4. Ik ben een vreemdeling en bijwoner bij u; [a]geeft mij eene erfbegrafenisse bij u, opdat ik mijnen doode van voor mijn aangezicht begrave.

a Hand. 7: 5.

5. En de zonen Heths antwoordden Abraham, hem zeggende:

6. Hoor ons, mijn heere; gij zijt een vorst Gods in het midden van ons; begraaf uwen doode in de keure onzer graven; niemand van ons zal zijn graf voor u weren, dat gij uwen doode niet zoudt begraven.

7. Toen stond Abraham op, en boog zich neder voor het volk des lands, voor de zonen Heths;

8. En hij sprak met hen, zeggende: Is het met uwen wille, dat ik mijnen doode begrave van voor mijn aangezicht? zoo hoort mij, en spreekt voor mij bij Éphron, den zone Zóhars,

9. Dat hij mij geve de spelonk van Machpéla, die hij heeft, die in het einde van zijnen akker is, dat hij ze mij om het volle geld geve, tot eene erfbegrafenisse in het midden van u.

10. Éphron nu zat in het midden der zonen Heths; en Éphron de Héthieter antwoordde Abraham voor de ooren der zonen Heths, aller dergenen, die ter poorte zijner stad ingingen, zeggende:

11. Neen, mijn heere, hoor mij. Den akker geef ik u, ook de spelonk, die daarin is, die geef ik u; voor de oogen

---

* Hier en in vss. 4, 6, 8, 11, 13 en 15 mag niet: zijner doode, gelezen; daar èn het Hebr. èn de Staten-overz. het manlijk geslacht hebben. Het moet dan verstaan in den zin van lijk, waarbij aan geen geslachtsonderscheid gedacht wordt.

der zonen mijns volks geef ik u die; begraaf uwen doode.

12. Toen boog zich Abraham neder voor het aangezicht van het volk des lands;

13. En hij sprak tot Éphron, voor de ooren van het volk des lands, zeggende: In trouwe, zijt gij het? Eilieve, hoor mij. Ik zal het geld des akkers geven, neem het van mij, zoo zal ik mijnen doode aldaar begraven.

14. En Éphron antwoordde Abraham, zeggende tot hem:

15. Mijn heere, hoor mij. Een land van vier honderd Sikkelen zilvers, wat is dat tusschen mij en tusschen u? Begraaf slechts uwen doode.

16. En [a]Abraham luisterde naar Éphron; en Abraham woog Éphron het geld, waar hij van gesproken had, voor de ooren der zonen Heths, vier honderd Sikkelen zilvers, onder den koopman gangbaar. *a* Gen. 50: 13.

17. [a]Alzoo *kwam Éphrons akker, die in Machpéla was, die tegenover Mámre [*lag*], de akker en de spelonk, die daarin was, en al het geboomte, dat op den akker [*stond*], dat rondom in zijne gansche landpale was, *a* Hand. 7: 16.

18. Aan Abraham tot eene bezitting, voor de oogen der zonen Heths, bij allen, die tot zijner stadspoort ingingen.

19. En daarna begroef Abraham zijne huisvrouwe Sára in de spelonk des akkers van Machpéla, tegenover Mámre, hetwelk is Hébron, in het land Kanaän.

20. Alzoo ging die akker en de spelonk, die daarin was, over op Abraham tot eene erfbegrafenisse van de zijde der zonen Heths.

HET XXIV KAPITTEL.

Abraham nu was oud [*en*] wel bedaagd. En de HEERE had Abraham in alles gezegend.

2. Zoo sprak Abraham tot zijnen knecht, den oudste zijns huizes, regeerende over alles, wat hij had: [a]Leg toch uwe hand onder mijne heupe; *a* Gen. 47: 29.

3. Opdat ik u doe zweren bij den HEERE, den God des hemels en den God der aarde, [a]dat gij mijnen zoon geene vrouwe nemen zult van de dochteren der Kanaänieten, in het midden van dewelke ik woon; *a* Gen. 28: 1.

4. Maar dat gij naar mijn land en naar mijne maagschap trekken, en mijnen zoon Izak eene vrouwe nemen zult.

5. En die knecht zeide tot hem: Misschien zal die vrouwe mij niet willen volgen in dit land. Zal ik dan uwen zoon moeten wederbrengen in het land, waar gij uitgetogen zijt?

6. En Abraham zeide tot hem: Wacht u, dat gij mijnen zoon niet weder daarhenen brengt.

7. [a]De HEERE, de God des hemels, die mij uit mijns vaders huis en uit het land mijner maagschap genomen heeft, en die tot mij gesproken heeft, en die mij gezworen heeft, zeggende: [b]Uwen zade zal Ik dit land geven; diezelve zal zijnen engel voor uw aangezichte zenden, dat gij voor mijnen zoon van daar eene vrouwe neemt. *a* Gen. 12: 1. *b* Gen. 12: 7; 13: 15; 15: 18; 26: 4. Ex. 32: 13. Deut. 34: 4. Hand. 7: 5.

8. Maar indien de vrouwe u niet volgen wil, zoo zult gij rein zijn van dezen mijnen eed. Alleenlijk breng mijnen zoon daar niet weder henen.

9. Toen leide de knecht zijne hand onder Abrahams zijns heeren heupe, en hij zwoer hem over deze zaak.

10. En die knecht nam tien kemelen van zijns heeren kemelen, en toog henen; en al het goed zijns heeren was in zijne hand. En hij maakte zich op, en toog henen naar Mesopotámië, naar de stad Náhors.

11. En hij deed de kemelen nederknielen buiten de stad, bij eenen waterput, ten tijde des avonds, ten tijde, als de putsters uitkwamen.

12. En hij zeide: HEERE, God mijns heeren Abrahams, doe [*ze*] mij toch heden ontmoeten, en doe weldadigheid bij Abraham mijnen heere.

13. Zie, ik sta bij de waterfontein, en de dochteren der mannen dezer stad zijn uitgaande om water te putten;

14. Zoo geschiede het, dat die jonge-

---

* Werd gevestigd aan (zie St.-overz.) levert thans geen zin, maar, gelijk de kantt. aangeeft, heeft het Hebr. stond op, eene beteekenis die het naast overeenkomt met: kwam aan; waarvóór in vs. 20 de vorm: ging over op moest komen, om de bijvoeging: van de zijde der zonen Heths.

dochter, tot dewelke ik zal zeggen: Neig toch uwe kruik, dat ik drinke; en zij zal zeggen: Drink, en ik zal ook uwe kemelen drenken; diezelve [*zij*], die Gij uwen knecht Izak toegewezen hebt, en dat ik daaraan bekenne, dat Gij weldadigheid bij mijnen heere gedaan hebt.

15. En het geschiedde, eer hij geëindigd had te spreken, zie, zoo kwam Rebécca uit, [a]dewelke aan Béthuël geboren was, den zoon van Mílca, huisvrouwe van Náhor, den broeder Abrahams; en zij had hare kruik op haren schouder. *a* Gen. 22: 23.

16. En die jongedochter was zeer schoon van aangezicht, eene maagd, en geen man had haar bekend; en zij ging af naar de fontein, en vulde hare kruik, en ging op.

17. Toen liep die knecht haar te gemoet, en hij zeide: Laat mij toch een weinig waters uit uwe kruik drinken.

18. En zij zeide: Drink, mijn heere. En zij haastte zich, en liet hare kruik neder op hare hand, en gaf hem te drinken.

19. Als zij nu voleind had van hem drinken te geven, zeide zij: Ik zal ook voor uwe kemelen putten, totdat zij voleind hebben te drinken.

20. En zij haastte zich, en goot hare kruik uit in den drinkbak, en liep weder naar den put om te putten, en zij putte voor alle zijne kemelen.

21. En de man ontzette zich over haar, stilzwijgende, om te merken, of de HEERE zijnen weg voorspoedig gemaakt had of niet.

22. En het geschiedde, als de kemelen voleind hadden te drinken, dat die man een gouden voorhoofdsiersel nam, welks gewicht was een halve Sikkel, en twee armringen aan hare handen, welker gewicht was tien [*Sikkelen*] gouds.

23. Want hij had gezegd: Wiens dochter zijt gij? geef het mij toch te kennen. Is er ook ten huize uws vaders plaatse voor ons, om te vernachten?

24. En zij had tot hem gezegd: [a]Ik ben de dochter van Béthuël, den zoon van Mílca, dien zij Náhor gebaard heeft. *a* Gen. 22: 23.

25. Voorts had zij tot hem gezegd: Ook is er stroo en veel voeders bij ons, ook plaatse om te vernachten.

26. Toen neigde die man zijn hoofd, en aanbad den HEERE;

27. En hij zeide: Geloofd zij de HEERE, de God mijns heeren Abrahams, die zijne weldadigheid en waarheid niet nagelaten heeft van mijnen heere. Aangaande mij, de HEERE heeft mij op dezen weg geleid, ten huize van mijns heeren broederen.

28. En die jongedochter liep, en gaf ten huize harer moeder te kennen, gelijk deze zaken waren.

29. En Rebécca had eenen broeder, wiens naam was Lában; en Lában liep tot dien man naar buiten tot de fontein.

30. En het geschiedde, als hij dat voorhoofdsiersel gezien had, en de armringen aan zijns zusters handen; en als hij gehoord had de woorden zijner zuster Rebécca, zeggende: Alzoo heeft die man tot mij gesproken; zoo kwam hij tot dien man, en zie, hij stond bij de kemelen, bij de fontein.

31. En hij zeide: Kom in, gij gezegende des HEEREN, waarom zoudt gij buiten staan? Want ik heb het huis bereid, en de plaats voor de kemelen.

32. Toen kwam die man naar het huis toe, en men ontgordde de kemelen, en men gaf den kemelen stroo en voeder; en water om zijne voeten te wasschen, en de voeten der mannen, die bij hem waren.

33. Daarna werd hem te eten voorgezet. Maar hij zeide: Ik zal niet eten, totdat ik mijne woorden gesproken heb. En hij zeide: Spreek.

34. Toen zeide hij: Ik ben Abrahams knecht.

35. En de HEERE heeft mijnen heere zeer gezegend, zoodat hij groot geworden is; en Hij heeft hem gegeven schapen, en runderen, en zilver, en goud, en knechten, en maagden, en kemelen, en ezelen.

36. En Sára, mijns heeren huisvrouwe, heeft mijnen heere eenen zoon gebaard, nadat zij oud geworden was; en hij heeft hem gegeven alles, wat hij heeft.

37. En mijn heere heeft mij doen zweren, zeggende: Gij zult mijnen zoon

geene vrouwe nemen van de dochteren der Kanaänieten, in welker land ik wone;

38. Maar gij zult trekken naar mijns vaders huis, en naar mijn geslacht, en zult mijnen zoon eene vrouwe nemen.

39. Toen zeide ik tot mijnen heere: Misschien zal mij die vrouw niet volgen.

40. En hij zeide tot mij: De HEERE, voor wiens aangezichte ik gewandeld heb, zal zijnen engel met u zenden, en Hij zal uwen weg voorspoedig maken, dat gij mijnen zoon eene vrouwe neemt uit mijn geslacht en uit mijns vaders huis.

41. Dan zult gij van mijnen eed rein zijn, wanneer gij tot mijn geslacht zult gegaan zijn; en indien zij ze u niet geven, zoo zult gij rein zijn van mijnen eed.

42. En ik kwam heden aan de fontein, en ik zeide: O HEERE, God mijns heeren Abrahams, zoo Gij nu mijnen weg voorspoedig maken zult, op denwelken ik ga;

43. Zie, ik sta bij de waterfontein; zoo geschiede het, dat de maagd, die uitkomen zal om te putten, en tot dewelke ik zeggen zal: Geef mij toch een weinig waters te drinken uit uwe kruik;

44. En zij tot mij zal zeggen: Drink gij ook, en ik zal ook uwen kemelen putten; dat deze die vrouw zij, die de HEERE aan mijns heeren zoon heeft toegewezen.

45. Eer ik geëindigd had te spreken in mijn hart, zie, zoo kwam Rebécca uit, en had hare kruik op haren schouder, en zij kwam af tot de fontein en putte. En ik zeide tot haar: Geef mij toch te drinken.

46. Zoo haastte zij zich, en liet hare kruik van zich neder, en zeide: Drink gij, en ik zal ook uwe kemelen drenken. En ik dronk, en zij drenkte ook de kemelen.

47. Toen vraagde ik haar en zeide: Wiens dochter zijt gij? En zij zeide: De dochter van Béthuël, den zoon van Náhor, welken Mílca hem gebaard heeft. Zoo leide ik het voorhoofdsiersel op haar aangezicht en de armringen aan hare handen;

48. En ik neigde mijn hoofd en aanbad den HEERE; en ik loofde den HEERE, den God mijns heeren Abrahams, die mij op den rechten weg geleid had, om de dochter van mijns heeren broeder voor zijnen zoon te nemen.

49. Nu dan, zoo gijlieden weldadigheid en trouw aan mijnen heere doen zult, geeft het mij te kennen, en zoo niet, geeft het mij [*ook*] te kennen, opdat ik mij ter rechter- of ter linkerhand wende.

50. Toen antwoordde Lában en Béthuël, en zeiden: Van den HEERE is deze zaak voortgekomen, wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken.

51. Zie, Rebécca is voor uw aangezicht, neem ze en trek henen; zij zij uws heeren zoons vrouwe, gelijk de HEERE gesproken heeft.

52. En het geschiedde, als Abrahams knecht hunne woorden hoorde, zoo boog hij zich ter aarde voor den HEERE.

53. En de knecht langde voort zilveren kleinoodiën, en gouden kleinoodiën, en kleederen, en hij gaf ze aan Rebécca; hij gaf ook aan haren broeder en hare moeder kostelijkheden.

54. Toen aten en dronken zij, hij en de mannen, die bij hem waren; en zij vernachtten; en zij stonden 's morgens op, en hij zeide: Laat mij trekken tot mijnen heere.

55. Toen zeide haar broeder en hare moeder: Laat de jongedochter [*een*] dag of tien bij ons blijven; daarna zult gij gaan.

56. Maar hij zeide tot hen: Houdt mij niet op, dewijl de HEERE mijnen weg voorspoedig gemaakt heeft; laat mij trekken, dat ik tot mijnen heere ga.

57. Toen zeiden zij: Laat ons de jongedochter roepen, en haren mond vragen.

58. En zij riepen Rebécca, en zeiden tot haar: Zult gij met dezen man trekken? En zij antwoordde: Ik zal trekken.

59. Toen lieten zij Rebécca, hunne zuster, en hare voedster trekken, mitsgaders Abrahams knecht en zijne mannen.

60. En zij zegenden Rebécca, en zeiden tot haar: O onze zuster, word gij tot duizenden millioenen; en uw zaad bezitte de poort zijner haters.

61. En Rebécca maakte zich op met hare jongedochteren, en zij reden op kemelen, en volgden den man. En die knecht nam Rebécca, en toog henen.
62. Izak nu kwam van daar men komt tot den [a]put Láchai-Róï; en hij woonde in het zuiderland.
a Gen. 16: 14; 25: 11.
63. En Izak was uitgegaan om te bidden in het veld, tegen het naken van den avond. En hij hief zijne oogen op, en zag toe, en zie, de kemelen kwamen.
64. Rebécca hief ook hare oogen op, en zij zag Izak, en zij viel van den kemel af.
65. En zij zeide tot den knecht: Wie is die man, die ons in het veld te gemoet wandelt? En de knecht zeide: Dat is mijn heere. Toen nam zij den sluier, en bedekte zich.
66. En de knecht vertelde Izak alle de zaken, die hij gedaan had.
67. En Izak bracht ze in de tente zijner moeder Sára; en hij nam Rebécca, en zij werd hem ter vrouwe, en hij had ze lief. Alzoo werd Izak getroost na zijns moeders [*dood*].

HET XXV KAPITTEL.

En Abraham voer voort, en nam eene vrouwe, welker naam was Ketúra.
2. [a]En zij baarde hem Zímran, en Jóksan, en Médan, en Mídian, en Jísbak, en Súah.
a 1 Kron. 1: 32.
3. En Jóksan gewon Séba en Dédan; en de zonen Dédans waren A'ssurim en Létusim en Léümmim.
4. En de zonen van Mídian waren Épha, en Épher, en Hánoch, en Abída, en Éldaä. Deze allen waren zonen van Ketúra.
5. Doch [a]Abraham gaf Izak al wat hij had.
a Gen. 24: 36.
6. Maar den zonen der bijwijven, die Abraham had, gaf Abraham geschenken; en zond ze weg van zijnen zoon Izak, terwijl hij nog leefde, oostwaarts naar het oosterland.
7. Dit nu zijn de dagen der jaren des levens Abrahams, dewelke hij geleefd heeft, honderd en vijf en zeventig jaar.
8. En Abraham gaf den geest en stierf [a]in goeden ouderdom, oud en [*des levens*] zat. En hij werd tot zijne volken verzameld.
a Gen. 15: 15.
9. En Izak en Ismaël, zijne zonen, begroeven hem in de spelonk van Machpéla, in den akker Éphrons, des zoons Zóhars, des Héthieters, dewelke tegenover Mámre is;
10. [*In*] den akker, dien Abraham van Heths zonen gekocht had. Daar is Abraham begraven, en Sára zijne huisvrouwe.
11. En het geschiedde na Abrahams dood, dat God Izak, zijnen zoon, zegende. En Izak woonde bij den put Láchai-Róï.
12. Dit nu zijn de geboorten Ismaëls, des zoons Abrahams, dien Hágar, Sára's Egyptische dienstmaagd, Abraham gebaard heeft.
13. En dit zijn de [a]namen der zonen Ismaëls, met hunne namen naar hunne geboorten. De eerstgeborene Ismaëls, Nébajoth; daarna Kédar, en A'dbeël, en Míbsam,
a 1 Kron. 1: 29.
14. En Mísma, en Dúma, en Mássa,
15. Hádar, en Théma, Jétur, Náphis, en Kédma.
16. Dit zijn de zonen Ismaëls, en dit zijn hunne namen, in hunne dorpen en paleizen, twaalf vorsten naar hunne volkeren.
17. En dit zijn de jaren des levens Ismaëls, honderd en zeven en dertig jaar; en hij gaf den geest, en stierf, en hij werd verzameld tot zijne volkeren.
18. En zij woonden van Havíla tot Sur toe, hetwelk tegenover Egypte is, daar gij gaat naar Ássur. Hij heeft zich nedergeslagen voor het aangezicht aller zijner broederen.
19. Dit nu zijn de geboorten Izaks, des zoons Abrahams: Abraham gewon Izak.
20. En Izak was veertig jaar oud, als hij Rebécca, de dochter Béthuëls, des Syriërs, uit Paddan A'ram, de zuster van Lában den Syriër, zich ter vrouwe nam.
21. En Izak bad den HEERE zeer, in de tegenwoordigheid van zijne huisvrouwe, want zij was onvruchtbaar; en de HEERE liet zich van hem verbidden, [a]zoodat Rebécca, zijne huisvrouwe, zwanger werd.
a Rom. 9: 10.
22. En de kinderen stieten tegen malk-

anderen in haar lijf. Toen zeide zij: Is het zoo? waarom ben ik dus? En zij ging om den HEERE te vragen.

23. En de HEERE zeide tot haar: Twee volkeren zijn in uwen buik, en twee natiën zullen zich uit uw ingewand vaneenscheiden; [a]en het ééne volk zal sterker zijn dan het andere volk; [b]en de meerdere zal den mindere dienen. *a* 2 Sam. 8: 14. *b* Rom. 9: 12.

24. Als nu hare dagen vervuld waren om te baren, zie, zoo waren tweelingen in haren buik.

25. En de eerste kwam uit, ros; hij was geheel als een haren kleed; daarom noemden zij zijnen naam Ezau.

26. En daarna kwam zijn broeder uit, [a]wiens hand Ezau's verzenen hield; daarom noemde men zijnen naam Jakob. En Izak was zestig jaar oud, als hij ze gewon. *a* Hos. 12: 4.

27. Als nu deze jongeren groot werden, werd Ezau een man verstandig op de jacht, een veldman; maar Jakob werd een oprechtman, wonende in tenten.

28. En Izak had Ezau lief, want het wildbraad was naar zijnen mond, maar Rebécca had Jakob lief.

29. En Jakob had een kooksel gekookt. En Ezau kwam uit het veld en was moede.

30. En Ezau zeide tot Jakob: Laat mij toch slorpen van dat roode, dat roode daar, want ik ben moede. Daarom heeft men zijnen naam genoemd Edom.

31. Toen zeide Jakob: Verkoop mij op dezen dag uwe eerstgeboorte.

32. En Ezau zeide: [a]Zie, ik ga sterven; en waartoe mij dan de eerstgeboorte? *a* Jes. 22: 13. 1 Cor. 15: 32.

33. Toen zeide Jakob: Zweer mij op dezen dag. En hij zwoer hem, en hij verkocht Jakob zijne eerstgeboorte.

34. En Jakob gaf Ezau brood en het linzenkooksel; en hij at en dronk; en hij stond op en ging henen. Alzoo verachtte Ezau de eerstgeboorte.

HET XXVI KAPITTEL.

En er was honger in dat land, behalve den eersten honger, die in de dagen Abrahams geweest was. Daarom toog Izak tot Abimélech, der Philistijnen koning, naar Gérar.

2. En de HEERE verscheen hem en zeide: Trek niet af naar Egypte; woon in het land, dat Ik u aanzeggen zal.

3. Woon als vreemdeling in dit land, en Ik [a]zal met u zijn en zal u zegenen; want u en uwen zade zal Ik alle deze landen geven, en ik zal den eed bevestigen, dien Ik Abraham uwen vader gezworen heb. *a* Gen. 13: 15; 15: 18.

4. En [a]Ik zal uw zaad vermenigvuldigen, als de sterren des hemels, en zal uwen zade alle deze landen geven; en in uwen zade zullen gezegend worden alle volken der aarde. *a* Gen. 12: 3; 18: 18; 22: 18.

5. Daarom dat Abraham mijner stemme gehoorzaam geweest is, en heeft onderhouden mijn bevel, mijne geboden, mijne inzettingen en mijne wetten.

6. Alzoo woonde Izak te Gérar.

7. En als de mannen van die plaats hem vraagden van zijne huisvrouwe, zeide hij: Zij is mijne zuster. Want hij vreesde te zeggen: Mijne huisvrouwe; opdat mij misschien, [*zeide hij*], de mannen dezer plaats niet dooden, om Rebécca, want zij was schoon van aangezicht.

8. En het geschiedde, als hij eenen langen tijd daar geweest was, dat Abimélech, de koning der Philistijnen, ten venster uitkeek, en hij zag, dat, zie, Izak was jokkende met Rebécca zijne huisvrouwe.

9. Toen riep Abimélech Izak, en zeide: Voorwaar, zie, zij is uwe huisvrouwe. Hoe hebt gij dan gezegd: Zij is mijne zuster? En Izak zeide tot hem: Want ik zeide: Dat ik niet misschien om haren twille sterve.

10. En Abimélech zeide: Wat is dit, [*dat*] gij ons gedaan hebt? Lichtelijk hadde één van dit volk bij uwe huisvrouwe gelegen, zoodat gij eene schuld over ons zoudt gebracht hebben.

11. En Abimélech gebood het gansche volk, zeggende: Zoo wie dezen man of zijne huisvrouwe aanroert, zal voorzeker gedood worden.

12. En Izak zaaide in datzelve land en hij vond in datzelve jaar honderd maten; want de HEERE zegende hem.

13. En die man werd groot, ja, hij werd doorgaans grooter, tot hij zeer groot geworden was.

14. En hij had bezitting van scha

pen, en bezitting van runderen, en groot gezinde, zoodat hem de Philistijnen benijdden.

15. En alle de putten, die zijns vaders knechten, in de dagen zijns vaders Abrahams, gegraven hadden, die stopten de Philistijnen en vulden ze met aarde.

16. Ook zeide Abimélech tot Izak: Trek van ons, want gij zijt veel machtiger geworden dan wij.

17. Toen toog Izak van daar, en hij legerde zich in het dal Gérar, en woonde aldaar.

18. Als nu Izak wedergekeerd was, groef hij die waterputten op, die zij ten tijde zijns vaders Abrahams gegraven, en die de Philistijnen na Abrahams dood toegestopt hadden; en hij noemde hunne namen naar de namen, waarmede zijn vader die genoemd had.

19. De knechten Izaks dan groeven in dat dal, en zij vonden aldaar eenen put van levend water.

20. En de herders van Gérar twistten met Izaks herders, zeggende: Dit water hoort ons toe. Daarom noemde hij den naam van dien put Ések, omdat zij met hem gekeven hadden.

21. Toen groeven zij eenen anderen put, en daar twistten zij ook over; daarom noemde hij zijnen naam Sítna.

22. En hij brak op van daar, en groef eenen anderen put, en zij twistten over dien niet. Daarom noemde hij zijnen naam Rehobôth, en zeide: Want nu heeft ons de HEERE ruimte gemaakt, en wij zijn gewassen in dit land.

23. Daarna toog hij van daar op naar Berséba.

24. En de HEERE verscheen hem in denzelven nacht, en zeide: Ik ben de God Abrahams uws vaders; vrees niet, want Ik ben met u; en Ik zal u zegenen, en uw zaad vermenigvuldigen, om Abrahams mijns knechts wille.

25. Toen bouwde hij daar een altaar, en riep den Name des HEEREN aan. En hij sloeg aldaar zijne tente op; en Izaks knechten groeven daar eenen put.

26. En Abimélech trok tot hem van Gérar, met Ahúzzath, zijnen vriend, en Pichol, zijnen krijgsoverste.

27. En Izak zeide tot hen: Waarom zijt gij tot mij gekomen, daar gij mij haat, en hebt mij van u weggezonden?

28. En zij zeiden: Wij hebben merkelijk gezien, dat de HEERE met u is; daarom hebben wij gezegd: Laat toch eenen eed tusschen ons zijn, tusschen ons en tusschen u; en laat ons een verbond met u maken.

29. Zoo gij bij ons kwaad doet, gelijk als wij u niet aangeroerd hebben, en gelijk als wij bij u alleenlijk goed gedaan hebben, en hebben u in vrede laten vertrekken! Gij zijt nu de gezegende des HEEREN.

30. Toen maakte hij hun eenen maaltijd, en zij aten en dronken.

31. En zij stonden des morgens vroeg op, en zwoeren de een den ander. Daarna liet ze Izak gaan, en zij togen van hem in vrede.

32. En het geschiedde ten zelven dage, dat Izaks knechten kwamen en boodschapten hem van de zake des puts, dien zij gegraven hadden, en zij zeiden hem: Wij hebben water gevonden.

33. En hij noemde dien Séba: daarom is de naam dier stad Ber-Séba, tot op dezen dag.

34. Als nu Ezau veertig jaar oud was, nam hij tot eene vrouwe Júdith, de dochter van Beë'ri, den Héthieter, en Básmath, de dochter Élons, des Hethieters.

35. En [a]deze waren voor Izak en Rebécca eene bitterheid des geestes.

a Gen. 27: 46.

HET XXVII KAPITTEL.

En het geschiedde, als Izak oud geworden was en zijne oogen donker geworden waren, dat hij niet zien kon, toen riep hij Ezau, zijnen grootsten zoon, en zeide tot hem: Mijn zoon. En hij zeide tot hem: Zie, [*hier*] ben ik.

2. En hij zeide: Zie nu, ik ben oud geworden, ik weet den dag mijns doods niet.

3. Nu dan, neem toch uw gereedschap, uwen pijlkoker en uwen boog, en ga uit in het veld, en jaag mij een wildbraad,

4. En maak mij smakelijke spijzen,

zooals ik ze gaarne heb, en breng ze mij, dat ik ete; opdat mijne ziele u zegene, eer ik sterve.

5. Rebécca nu hoorde toe, als Izak tot zijnen zoon Ezau sprak. En Ezau ging in het veld, om een wildbraad te jagen, dat hij het inbrachte.

6. Toen sprak Rebécca tot Jakob, haren zoon, zeggende: Zie, ik heb uwen vader tot Ezau, uwen broeder, hooren spreken, zeggende:

7. Breng mij een wildbraad en maak mij smakelijke spijzen, dat ik ete; en ik zal u zegenen voor het aangezichte des HEEREN, vóór mijnen dood.

8. Nu dan, mijn zoon, hoor mijne stem in hetgene dat ik u gebiede.

9. Ga nu henen tot de kudde, en haal mij van daar twee goede geitenbokskens; en ik zal ze uwen vader maken tot smakelijke spijzen, gelijk als hij gaarne heeft.

10. En gij zult ze uwen vader brengen, en hij zal eten; opdat hij u zegene vóór zijnen dood.

11. Toen zeide Jakob tot Rebécca, zijne moeder: Zie, mijn broeder Ezau is een harig man, en ik ben een glad man.

12. Misschien zal mij mijn vader betasten, en ik zal in zijne oogen zijn als een bedrieger: zoo zoude ik eenen vloek over mij halen, en niet eenen zegen.

13. En zijne moeder zeide tot hem: Uw vloek zij op mij, mijn zoon; hoor alleen naar mijne stem, en ga, haal ze mij.

14. Toen ging hij, en hij haalde ze, en bracht ze aan zijne moeder; en zijne moeder maakte smakelijke spijzen, gelijk als zijn vader gaarne had.

15. Daarna nam Rebécca van Ezau, haren grootsten zoon, de kostelijke kleederen, die zij bij zich in huis had, en zij trok ze Jakob, haren kleinsten zoon, aan.

16. En de vellen van de geitenbokskens trok zij over zijne handen en over de gladdigheid van zijnen hals.

17. En zij gaf de smakelijke spijzen, en het brood, hetwelk zij toebereid had, in de hand van Jakob, haren zoon.

18. En hij kwam tot zijnen vader, en zeide: Mijn vader. En hij zeide: Zie, [*hier*] ben ik; wie zijt gij, mijn zoon?

19. En Jakob zeide tot zijnen vader: Ik ben Ezau, uw eerstgeborene; ik heb gedaan, gelijk als gij tot mij gesproken hadt. Rijs toch op, zit, en eet van mijn wildbraad, opdat uwe ziele mij zegene.

20. Toen zeide Izak tot zijn zoon: Hoe is dit, [*dat*] gij het zoo haastiglijk gevonden hebt, mijn zoon? En hij zeide: Omdat de HEERE uw God mij [*dat*] heeft doen ontmoeten.

21. En Izak zeide tot Jakob: Nader toch, dat ik u betaste, mijn zoon, of gij mijn zoon Ezau zelf zijt, of niet.

22. Toen kwam Jakob naderbij, tot zijnen vader Izak, die hem betastte. En hij zeide: De stem is Jakobs stem, maar de handen zijn Ezau's handen.

23. Doch hij kende hem niet, omdat zijne handen harig waren, gelijk zijns broeders Ezau's handen; en hij zegende hem.

24. En hij zeide: Zijt gij mijn zoon Ezau zelf? En hij zeide: Ik ben het.

25. Toen zeide hij: Stel het nabij mij, dat ik van het wildbraad mijns zoons ete, opdat mijne ziele u zegene. En hij stelde het nabij hem, en hij at. Hij bracht hem ook wijn, en hij dronk.

26. En zijn vader Izak zeide tot hem: Kom toch naderbij, en kus mij, mijn zoon.

27. En hij kwam naderbij, en hij kuste hem. Toen rook hij den reuk zijner kleederen, en zegende hem. En hij zeide: Zie, de reuk mijns zoons is als de reuk des velds, hetwelk de HEERE gezegend heeft.

28. Zoo geve u dan God van den dauw des hemels, en de vettigheden der aarde, en menigte van tarwe en most. *a* Hebr. 11: 20.

29. Volken zullen u dienen, en natiën zullen zich voor u nederbuigen. Wees heere over uwe broederen, en uws moeders zonen zullen zich voor u nederbuigen. *a*Vervloekt moet hij zijn, zoo wie u vervloekt; en zoo wie u zegent, zij gezegend. *a* Gen. 12: 3.

30. En het geschiedde, als Izak voleind had Jakob te zegenen, zoo geschiedde het, toen Jakob maar even van zijns vaders Izaks aangezicht uitgegaan was, dat Ezau, zijn broeder, van zijne jacht kwam.

31. Hij nu ook maakte smakelijke spijzen, en bracht ze tot zijnen vader. En hij zeide tot zijnen vader: Mijn va-

der rijze op, en ete van het wildbraad zijns zoons, opdat uwe ziele mij zegene.
32. En Izak, zijn vader, zeide tot hem: Wie zijt gij? En hij zeide: Ik ben uw zoon, uw eerstgeborene, Ezau.
33. Toen verschrikte Izak met zeer groote verschrikking gansch zeer, en zeide: Wie is hij dan, die het wildbraad gejaagd en tot mij gebracht heeft? En ik heb van alles gegeten, eer gij kwaamt, en heb hem gezegend; ook zal hij gezegend wezen.
34. Als [a]Ezau de woorden zijns vaders hoorde, zoo schreeuwde hij met eenen grooten en bitteren schreeuw gansch zeer; en hij zeide tot zijnen vader: Zegen mij, ook mij, mijn vader.
a Hebr. 12: 17.
35. En hij zeide: Uw broeder is gekomen met bedrog, en heeft uwen zegen weggenomen.
36. Toen zeide hij: Is het niet, omdat men zijnen naam noemt Jakob, dat hij mij nu twee malen heeft bedrogen? [a]Mijne eerstgeboorte heeft hij genomen, en zie, nu heeft hij mijnen zegen genomen. Voorts zeide hij: Hebt gij dan geenen zegen voor mij bewaard?
a Gen. 25: 33.
37. Toen antwoordde Izak, en zeide tot Ezau: Zie, ik heb hem tot een heere over u gezet, en alle zijne broeders heb ik hem tot knechten gegeven; en ik heb hem met koorn en most ondersteund. Wat zal ik u dan nu doen, mijn zoon?
38. En Ezau zeide tot zijnen vader: Hebt gij [*maar*] dezen éénen zegen, mijn vader? zegen mij, ook mij, mijn vader. En [a]Ezau hief zijne stem op, en weende.
a Hebr. 12: 17.
39. Toen antwoordde zijn vader Izak en zeide tot hem: Zie, de vettigheden der aarde zullen uwe woningen zijn, en van den dauw des hemels van boven af [*zult gij gezegend zijn*].
40. En op uw zwaard zult gij leven, en zult uwen broeder dienen. Doch het zal geschieden, als gij heerschen zult, dan zult gij zijn juk van uwen hals afrukken.
41. En Ezau haatte Jakob om dien zegen, waarmede zijn vader hem gezegend had; en Ezau zeide in zijn hart: De dagen van den rouw mijns vaders naderen, en ik zal mijnen broeder Jakob dooden.
42. Toen Rebécca deze woorden Ezau's, haars grootsten zoons, geboodschapt werden, zoo zond zij henen en ontbood Jakob, haren kleinsten zoon, en zeide tot hem: Zie, uw broeder Ezau troost zich over u, dat hij u dooden zal.
43. Nu dan, mijn zoon, hoor naar mijne stem, en maak u op, vlied gij naar Háran, tot Lában, mijnen broeder.
44. En blijf bij hem eenige dagen, totdat de hittige gramschap uws broeders keere;
45. Totdat de toorn uws broeders van u afkeere, en hij vergeten hebbe, hetgene gij hem gedaan hebt. Dan zal ik zenden, en u van daar nemen. Waarom zoude ik ook van u beiden beroofd worden op éénen dag?
46. [a]En Rebécca zeide tot Izak: Ik heb verdriet aan mijn leven vanwege de dochteren Heths. Indien Jakob een vrouwe neemt van de dochteren Heths, gelijk deze zijn, van de dochteren dezes lands, waartoe zal mij het leven zijn?
a Gen. 26: 35.

HET XXVIII KAPITTEL.

En Izak riep Jakob, en zegende hem; en gebood hem, en zeide hem: Neem geene vrouwe van de dochteren Kanaäns.
2. [a]Maak u op, ga naar Páddan-A'ram, ten huize van Béthuël, uws moeders vader, en neem u van daar eene vrouwe, van de dochteren van Lában, uws moeders broeder.
a Hos. 12: 13.
3. En God almachtig zegene u, en make u vruchtbaar, en vermenigvuldige u, dat gij tot eenen hoop volkeren wordt.
4. En Hij geve u den zegen Abrahams, u, [a]en uwen zade met u, opdat gij erfelijk bezit het land uwer vreemdelingschappen, hetwelk God Abraham gegeven heeft.
a Gen. 12: 7; 13: 15; 15: 18; 24: 7; 26: 3. Deut. 34: 4. Hand. 7: 5.
5. Alzoo zond Izak Jakob weg, dat hij toog naar Páddan-A'ram, tot Lában, Béthuëls zoon, den Syriër, den broeder van Rebécca, Jakobs en Ezau's moeder.
6. Als nu Ezau zag, dat Izak Jakob gezegend, en hem naar Páddan-A'ram weggezonden had, om zich van daar eene vrouwe te nemen, [*en*] als hij hem zegende, dat hij hem geboden had, zeggende: Neem geene vrouwe van de dochteren Kanaäns;

7. En dat Jakob zijnen vader en zijner moeder gehoorzaam geweest was, en naar Páddan-A'ram getrokken was;
8. En dat Ezau zag, dat de dochteren Kanaäns kwaad waren in de oogen Izaks zijns vaders;
9. Zoo ging Ezau tot Ismaël, en nam zich tot eene vrouwe boven zijne vrouwen, Máhalath, de dochter Ismaëls des zoons Abrahams, de zuster van Nébajoth.
10. Jakob dan toog uit van Berséba, en ging naar Háran.
11. En hij geraakte op eene plaats, waar hij vernachtte, want de zon was ondergegaan. En hij nam van de steenen dier plaats, en maakte zijne hoofdpeluw, en leide zich te slapen te dierzelver plaatse.
12. En hij droomde, en zie, eene ladder was gesteld op de aarde, welker opperste aan den hemel raakte, en zie, [a]de engelen Gods klommen daarlangs op en neder. *a* Joh. 1: 52.
13. En zie, de HEERE stond op dezelve, en zeide: Ik [a]ben de HEERE, de God uws vaders Abrahams, en de God Izaks: dit land, waar gij op ligt te slapen, [b]zal Ik u geven, en uwen zade.
a Gen. 35: 1, 3; 48: 3. *b* Deut. 12: 20; 19: 8.
14. En uw zaad zal wezen als het stof der aarde, en gij zult uitbreken [*in menigte*], westwaarts, en oostwaarts, en noordwaarts, en zuidwaarts; en [a]in u, en in uwen zade zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden.
a Gen. 12: 3; 18: 18; 22: 18; 26: 4.
15. En zie, Ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal, waar gij henen trekken zult, en Ik zal u wederbrengen in ditzelve land. Want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben, hetgene Ik tot u gesproken heb.
16. Toen nu Jakob van zijnen slaap ontwaakte, zeide hij: Gewisselijk is de HEERE aan deze plaatse, en ik heb het niet geweten.
17. En hij vreesde en zeide: Hoe vreeselijk is deze plaatse! Dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poorte des hemels.
18. Toen stond Jakob des morgens vroeg op, en hij nam dien steen, dien hij tot zijne hoofdpeluw gelegd had, en [a]zette hem tot een opgericht teeken, en goot daar olie boven op.
a Gen. 31: 13; 35: 14.
19. En hij noemde den naam dier plaatse Béth-El; daar toch de naam der stad te voren was Luz.
20. En Jakob beloofde eene gelofte, zeggende: Wanneer God met mij geweest zal zijn, en mij behoed zal hebben op dezen weg, dien ik reize, en mij gegeven zal hebben brood om te eten en kleederen om aan te trekken;
21. En ik ten huize mijns vaders in vrede zal wedergekeerd zijn, zoo zal de HEERE mij tot eenen God zijn.
22. En deze steen, dien ik tot een opgericht teeken gezet heb, zal een huis Gods wezen, en alles, wat Gij mij geven zult, daarvan zal ik U voorzeker de tienden geven.

HET XXIX KAPITTEL.

Toen hief Jakob zijne voeten op, en ging naar het land der kinderen van het oosten.
2. En hij zag toe, en zie, er was een put in het veld; en zie, daar waren drie kudden schapen nevens dien nederliggende, want uit dienzelven put drenkten zij de kudden; en er was een groote steen op den mond van dien put.
3. En derwaarts werden alle de kudden verzameld, en zij wentelden den steen van den mond des puts, en drenkten de schapen, en legden den steen weder op den mond van dien put, op zijne plaats.
4. Toen zeide Jakob tot hen: Mijne broeders, vanwaar zijt gij? En zij zeiden: Wij zijn van Háran.
5. En hij zeide tot hen: Kent gij Lában, den zone Náhors? En zij zeiden: Wij kennen [*hem*].
6. Voorts zeide hij tot hen: Is het wel met hem? En zij zeiden: Het is wel; en zie, Rachel, zijne dochter, die komt met de schapen.
7. En hij zeide: Ziet, het is nog hoog dag, het is geen tijd, dat het vee verzameld worde; drenkt de schapen, gaat henen, weidt [*ze*].
8. Toen zeiden zij: Wij kunnen niet, totdat alle de kudden te zamen zullen verzameld zijn, en dat men den steen van den mond des puts afwentele, opdat wij de schapen drenken.
9. Als hij nog met hen sprak, zoo

kwam Rachel met de schapen, die haren vader toebehoorden, want zij was eene herderin.

10. En het geschiedde als Jakob Rachel zag, de dochter van Lában, zijns moeders broeder, en de schapen van Lában, zijns moeders broeder, dat Jakob toetrad, en wentelde den steen van den mond des puts, en drenkte de schapen van Lában, zijns moeders broeder.

11. En Jakob kuste Rachel; en hij hief zijne stem op, en weende.

12. En Jakob gaf Rachel te kennen, dat hij haars vaders broeder was, en dat hij de zoon van Rebécca was. Toen liep zij henen, en gaf het haren vader te kennen.

13. En het geschiedde, als Lában die tijding hoorde van Jakob, zijns zusters zoon, zoo liep hij hem te gemoet, en omhelsde hem, en kuste hem, en bracht hem tot zijn huis. En hij vertelde Lában alle deze dingen.

14. Toen zeide hem Lában: Voorwaar, gij zijt mijn gebeente en mijn vleesch. En hij bleef bij hem eene volle maand.

15. Daarna zeide Lában tot Jakob: Omdat gij mijn broeder zijt, zoudt gij mij deshalve om niet dienen? Verklaar mij, wat zal uw loon zijn?

16. En Lában had twee dochters: de naam der grootste was Lea, en de naam der kleinste was Rachel.

17. Doch Lea had teedere oogen; maar Rachel was schoon van gedaante, en schoon van aangezicht.

18. En Jakob had Rachel lief, en hij zeide: [a]Ik zal u zeven jaren dienen, om Rachel, uwe kleinste dochter.

a Hos. 12: 13.

19. Toen zeide Lában: Het is beter, dat ik ze u geve, dan dat ik ze eenen anderen man geve; blijf bij mij.

20. Alzoo diende Jakob om Rachel zeven jaren; en die waren in zijne oogen als eenige dagen, omdat hij ze liefhad.

21. Toen zeide Jakob tot Lában: Geef mijne huisvrouwe, want mijne dagen zijn vervuld, dat ik tot haar inga.

22. Zoo verzamelde Lában alle de mannen dier plaats, en maakte eenen maaltijd.

23. En het geschiedde des avonds, dat hij zijne dochter Lea nam, en bracht ze tot hem; en hij ging tot haar in.

24. En Lában gaf haar Zílpa, zijne dienstmaagd, aan Lea, zijne dochter, tot eene dienstmaagd.

25. En het geschiedde des morgens, en zie, het was Lea. Daarom zeide hij tot Lában: Wat is dit, [*dat*] gij mij gedaan hebt? Heb ik niet bij u gediend om Rachel? Waarom hebt gij mij dan bedrogen?

26. En Lában zeide: Men doet alzoo niet te dezer onzer plaatse, dat men de kleinste uitgeve vóór de eerstgeborene.

27. Vervul de week van deze; dan zullen wij u ook die geven, voor den dienst, dien gij nog andere zeven jaren bij mij dienen zult.

28. En Jakob deed alzoo: en hij vervulde de week van deze. Toen gaf hij hem Rachel, zijne dochter, hem tot eene vrouwe.

29. En Lában gaf aan zijne dochter Rachel zijne dienstmaagd Bílha, haar tot eene dienstmaagd.

30. En hij ging ook in tot Rachel, en had ook Rachel liever dan Lea. En hij diende bij hem nog andere zeven jaren.

31. Toen nu de HEERE zag, dat Lea gehaat was, opende Hij hare baarmoeder; maar Rachel was onvruchtbaar.

32. En Lea werd bevrucht, en baarde eenen zoon, en zij noemde zijnen naam Ruben; want zij zeide: Omdat de HEERE mijne verdrukking heeft aangezien, daarom zal mijn man mij nu liefhebben.

33. En zij werd weder bevrucht, en baarde eenen zoon, en zeide: Dewijl de HEERE gehoord heeft, dat ik gehaat was, zoo heeft Hij mij ook dezen gegeven. En zij noemde zijnen naam Simeon.

34. En zij werd nog bevrucht, en baarde eenen zoon, en zeide: Nu zal zich ditmaal mijn man bij mij voegen, dewijl ik hem drie zonen gebaard heb. Daarom noemde zij zijnen naam Levi.

35. En zij werd weder bevrucht, en baarde eenen zoon, en zeide: Ditmaal zal ik den HEERE loven. Daarom noem-

de zij zijnen naam Juda. En zij hield op van baren.

HET XXX KAPITTEL.

Als nu Rachel zag, dat zij aan Jakob niet baarde, zoo benijdde Rachel hare zuster; en zij zeide tot Jakob: Geef mij kinderen; of indien niet, zoo ben ik dood.

2. Toen ontstak Jakobs toorn tegen Rachel, en hij zeide: Ben ik dan in plaats van God, die des buiks vrucht van u geweerd heeft?

3. En zij zeide: Zie, daar is mijne dienstmaagd Bílha, ga tot haar in; dat zij op mijne knieën bare, en ik ook uit haar gebouwd worde.

4. Zoo gaf zij hem hare dienstmaagd Bílha tot eene vrouwe; en Jakob ging tot haar in.

5. En Bílha werd zwanger, en baarde aan Jakob eenen zoon.

6. Toen zeide Rachel: God heeft mij gericht, en ook mijne stemme verhoord, en heeft mij eenen zoon gegeven. Daarom noemde zij zijnen naam Dan.

7. En Bílha, Rachels dienstmaagd, werd weder bevrucht, en baarde aan Jakob den tweeden zoon.

8. Toen zeide Rachel: Ik heb worstelingen Gods met mijne zuster geworsteld; ook heb ik de overhand gehad. En zij noemde zijnen naam Naphthali.

9. Toen nu Lea zag, dat zij ophield van baren, nam zij ook hare dienstmaagd Zílpa, en gaf die aan Jakob tot eene vrouwe.

10. En Zílpa, Lea's dienstmaagd, baarde aan Jakob eenen zoon.

11. Toen zeide Lea: Er komt een hoop. En zij noemde zijnen naam Gad.

12. Daarna baarde Zílpa, Lea's dienstmaagd, aan Jakob den tweeden zoon.

13. Toen zeide Lea: Tot mijn geluk: want de dochters zullen mij gelukkig achten. En zij noemde zijnen naam Áser.

14. En Ruben ging in de dagen des tarwenoogstes, en hij vond Dudáïm in het veld, en hij bracht ze tot zijne moeder Lea. Toen zeide Rachel tot Lea: Geef mij toch van uws zoons Dudáïm.

15. En zij zeide tot haar: Is het weinig, dat gij mijnen man genomen hebt, dat gij ook mijns zoons Dudáïm nemen zult? Toen zeide Rachel: Daarom zal hij dezen nacht voor uws zoons Dudáïm bij u liggen.

16. Als nu Jakob des avonds uit het veld kwam, ging Lea uit hem te gemoet, en zeide: Gij zult tot mij inkomen: want ik heb u om loon zekerlijk gehuurd voor mijns zoons Dudáïm. En hij lag dien nacht bij haar.

17. En God verhoorde Lea, en zij werd bevrucht, en baarde aan Jakob den vijfden zoon.

18. Toen zeide Lea: God heeft mijn loon gegeven, nadat ik mijne dienstmaagd mijnen man gegeven heb. En zij noemde zijnen naam Íssaschar.

19. En Lea werd wederom bevrucht, en zij baarde aan Jakob den zesden zoon.

20. En Lea zeide: God heeft mij, mij [*heeft Hij*] begiftigd met eene goede gifte; ditmaal zal mijn man bij mij wonen; want ik heb hem zes zonen gebaard. En zij noemde zijnen naam Zébulon.

21. En zij baarde daarna eene dochter; en zij noemde haren naam Dina.

22. God dacht ook aan Rachel, en God verhoorde ze, en opende hare baarmoeder.

23. En zij werd bevrucht, en baarde eenen zoon; en zij zeide: God heeft mijne smaadheid weggenomen.

24. En zij noemde zijnen naam Jozef, zeggende: De HEERE voege mij eenen anderen zoon daartoe.

25. En het geschiedde, als Rachel Jozef gebaard had, dat Jakob tot Lában zeide: Laat mij vertrekken, dat ik ga tot mijne plaatse, en naar mijn land.

26. Geef mijne vrouwen en mijne kinderen, om dewelke ik u gediend heb, dat ik vertrekke; want gij weet mijnen dienst, dien ik u gediend heb.

27. Toen zeide Lában tot hem: Zoo ik nu genade gevonden heb in uwe oogen; ik heb waargenomen, dat de HEERE mij om uwentwille gezegend heeft.

28. Hij zeide dan: Noem mij uitdrukkelijk uw loon, dat ik geven zal.

29. Toen zeide hij tot hem: Gij weet,

hoe ik u gediend heb, en hoe uw vee bij mij geweest is.

30. Want het weinige, dat gij vóór mij gehad hebt, dat is tot eene menigte uitgebroken; en de HEERE heeft u gezegend bij mijnen voet; nu dan, wanneer zal ik ook werken voor mijn huis?

31. En hij zeide: Wat zal ik u geven? Toen zeide Jakob: Gij zult mij niet met al geven, indien gij mij deze zaak doen zult: Ik zal wederom uwe kudde weiden [*en*] bewaren.

32. Ik zal heden door uwe gansche kudde gaan, daarvan afzonderende al het gespikkelde en geplekte vee, en al het bruine vee onder de lammeren, en het geplekte en gespikkelde onder de geiten; en zulks zal mijn loon zijn.

33. Zoo zal mijne gerechtigheid op den dag van morgen met mij betuigen, als gij komen zult over mijn loon, voor uw aangezicht: al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten, en bruin onder de lammeren, dat zij bij mij gestolen.

34. Toen zeide Lában: Zie, och ja, het zij naar uw woord.

35. En hij zonderde af ten zelfden dage de gesprenkelde en geplekte bokken, en alle de gespikkelde en geplekte geiten, alles waar wit aan was, en al het bruine onder de lammeren; en hij gaf ze in de hand zijner zonen.

36. En hij stelde eenen weg van drie dagen tusschen zich en tusschen Jakob; en Jakob weidde de overige kudde Lábans.

37. Toen nam zich Jakob roeden van groen populierhout, en van hazelaar, en van kastanje; en hij schelde daarin witte strepen, ontblootende het witte, hetwelk aan die roeden was.

38. En hij leide deze roeden, die hij gescheld had, in de goten, [*en*] in de drinkbakken van het water, waar de kudde kwam drinken, tegenover de kudde; en zij werden verhit, als zij kwamen om te drinken.

39. Als dan de kudde verhit werd bij de roeden, zoo lammerde de kudde gesprenkelde, gespikkelde en geplekte.

40. Toen scheidde Jakob de lammeren, en hij wendde het gezicht der kudde op het gesprenkelde en al het bruine onder Lábans kudde; en hij stelde zijne kudde afzonderlijk, en hij zette ze niet bij Lábans kudde.

41. En het geschiedde, telkens als de kudde der vroegelingen verhit werd, zoo stelde Jakob de roeden voor de oogen der kudde in de goten, opdat zij hittig werden bij de roeden.

42. Maar als de kudde spade hittig werd, zoo stelde hij ze niet; zoodat de spadelingen Lában en de vroegelingen Jakob toekwamen.

43. En die man brak gansch zeer uit [*in menigte*], en hij had vele kudden, en dienstmaagden, en dienstknechten, en kemelen, en ezelen.

HET XXXI KAPITTEL.

Toen hoorde hij de woorden der zonen Lábans, zeggende: Jakob heeft genomen alles, wat onzes vaders was, en van hetgene, dat onzes vaders was, heeft hij alle deze heerlijkheid gemaakt.

2. Jakob zag ook het aangezichte Lábans aan, en zie, het was jegens hem niet als gisteren [*en*] eergisteren.

3. En de HEERE zeide tot Jakob: Keer weder tot het land uwer vaderen, en tot uwe maagschap; en Ik zal met u zijn.

4. Toen zond Jakob henen, en riep Rachel en Lea op het veld tot zijne kudde;

5. En hij zeide tot haar: Ik zie uws vaders aangezichte, dat het jegens mij niet is als gisteren [*en*] eergisteren: doch de God mijns vaders is bij mij geweest.

6. En gijlieden weet, dat ik met al mijne macht uwen vader gediend heb.

7. Maar uw vader heeft bedriegelijk met mij gehandeld, en heeft mijn loon tien malen veranderd. Doch God heeft hem niet toegelaten, om aan mij kwaad te doen.

8. Wanneer hij aldus zeide: De gespikkelde zullen uw loon zijn; zoo lammerden alle de kudden gespikkelde; en wanneer hij alzoo zeide: De gesprenkelde zullen uw loon zijn; zoo lammerden alle de kudden gesprenkelde.

9. Alzoo heeft God uwen vader het vee ontrukt, en mij gegeven.

10. En het geschiedde ten tijde, als de kudde hittig werd, dat ik mijne

oogen ophief, en ik zag in den droom, en zie, de bokken, die de kudden beklommen, waren gesprenkelde, gespikkelde, en hagelvlekkige.

11. En de Engel Gods zeide tot mij in den droom: Jakob. En ik zeide: Zie, [*hier*] ben ik.

12. En Hij zeide: Hef toch uwe oogen op, en zie; alle bokken, die de kudde beklimmen, zijn gesprenkelde, gespikkelde en hagelvlekkige; want Ik heb gezien alles, wat Lában u doet.

13. Ik ben die God van Béthel, [a]alwaar gij het opgerichte teeken gezalfd hebt, waar gij Mij eene gelofte beloofd hebt. Nu, maak u op, vertrek uit dezen lande, en keer weder in het land uwer maagschap. *a* Gen. 28: 13, 14, 15, enz.

14. Toen antwoordde Rachel en Lea, en zij zeiden tot hem: Is er nog voor ons een deel of erfenisse in onzes vaders huis?

15. Zijn wij niet vreemden van hem geacht? Want hij heeft ons verkocht, en hij heeft ook steeds ons geld verteerd.

16. Want al de rijkdom, welken God onzen vader heeft ontrukt, die is onze en onzer zonen. Nu dan, doe alles, wat God tot u gezegd heeft.

17. Toen maakte zich Jakob op, en laadde zijne zonen en zijne vrouwen op kemelen.

18. En hij voerde al zijn vee weg, en al zijne have, die hij verworven had, het vee dat hij bezat, hetwelk hij te Páddan-A'ram verworven had, om te komen tot Izak, zijnen vader, naar het land Kanaän.

19. Lában nu was gegaan, om zijne schapen te scheren; zoo stal Rachel de Teraphím, die haar vader had.

20. En Jakob ontstal zich van het harte Lábans, des Syriërs, overmits hij hem niet te kennen gaf, dat hij vlood.

21. En hij vlood, en al wat het zijne was, en hij maakte zich op, en voer over de rivier; en hij zette zijn aangezicht naar het gebergte Gílead.

22. En ten derden dage werd Lában geboodschapt, dat Jakob gevloden was.

23. Toen nam hij zijne broeders met zich, en jaagde hem achterna, eenen weg van zeven dagen; en hij kreeg hem op het gebergte Gíleads.

24. Doch God kwam tot Lában, den Syriër, in eenen droom des nachts, en Hij zeide tot hem: Wacht u, dat gij met Jakob niet spreekt noch goed noch kwaad.

25. En Lában achterhaalde Jakob. Jakob nu had zijne tente geslagen op dat gebergte; ook sloeg Lában met zijne broederen [*de zijne*] op het gebergte Gíleads.

26. Toen zeide Lában tot Jakob: Wat hebt gij gedaan, dat gij u van mijn harte ontstolen hebt, en mijne dochteren ontvoerd hebt, als gevangenen met het zwaard?

27. Waarom zijt gij heimelijk gevloden en hebt [*u*] mij ontstolen? en hebt het mij niet aangezegd, dat ik u geleid hadde met vreugde en met gezangen, met trommel en met harp?

28. Ook hebt gij mij niet toegelaten mijne zonen en mijne dochteren te kussen. Nu, gij hebt dwaselijk gedaan [*zoo*] doende.

29. Het ware in de macht mijner hand aan ulieden kwaad te doen; maar de God van ulieder vader heeft tot mij gisteren nacht gesproken, zeggende: Wacht u, van met Jakob te spreken of goed of kwaad.

30. En nu, gij hebt immers willen vertrekken, omdat gij zoo zeer begeerig waart naar uws vaders huis; waarom hebt gij mijne goden gestolen?

31. Toen antwoordde Jakob, en zeide tot Lában: Omdat ik vreesde; want ik zeide: Opdat gij niet misschien uwe dochteren mij ontweldigdet.

32. Bij denwelken gij uwe goden vinden zult, laat hem niet leven. Onderzoek gij voor onze broederen, wat bij mij is, en neem het tot u. Want Jakob wist niet, dat Rachel ze gestolen had.

33. Toen ging Lában in Jakobs tent, en in Lea's tent, en in der beide dienstmaagden tent, en hij vond niets; en als hij uit Lea's tent gegaan was, kwam hij in Rachels tent.

34. Maar Rachel had de Teraphím genomen, en zij had ze in eens kemels zadeltuig gelegd, en zij zat daarop. En Lában betastte die gansche tent, en hij vond niets.

35. En zij zeide tot haren vader: Dat [*de toorn*] niet ontsteke in mijns heeren oogen, omdat ik voor uw aangezicht niet kan opstaan, want [*het*

gaat] mij naar der vrouwen wijze. En hij doorzocht, maar hij vond de Teraphím niet.

36. Toen ontstak Jakob, en twistte met Lában; en Jakob antwoordde en zeide tot Lában: Wat is mijne overtreding, wat is mijne zonde, dat gij mij [*zoo*] hittiglijk hebt nagejaagd?

37. Als gij al mijn huisraad betast hebt, wat hebt gij gevonden van al het huisraad uws huizes? Leg het hier voor mijne broederen en uwe broederen, en laat ze richten tusschen ons beiden.

38. Deze twintig jaren ben ik bij u geweest; uwe ooien en uwe geiten hebben niet misdragen, en de rammen uwer kudde heb ik niet gegeten.

39. Het verscheurde heb ik tot u niet gebracht, ik heb het geboet; gij hebt het van mijne hand geëischt, het ware des daags gestolen, of des nachts gestolen.

40. Ik ben geweest, dat mij bij dag de hitte verteerde, en bij nacht de vorst, en dat mijn slaap van mijne oogen week.

41. Ik ben nu twintig jaren in uwen huize geweest; ik heb u veertien jaren gediend om uwe beide dochteren, en zes jaren om uwe kudde; en gij hebt mijn loon tien malen veranderd.

42. Ten ware dat de God mijns vaders, de God Abrahams, en de Vreeze Izaks, bij mij geweest ware, zekerlijk gij zoudt mij nu ledig weggezonden hebben. God heeft mijne ellende en den arbeid mijner handen aangezien, en heeft u gisteren nacht bestraft.

43. Toen antwoordde Lában en zeide tot Jakob: Deze dochters zijn mijne dochters, en deze zonen zijn mijne zonen, en deze kudde is mijne kudde, ja al wat gij ziet, dat is mijn; en wat zoude ik dezen mijnen dochteren heden doen? of haren zonen, die zij gebaard hebben?

44. Nu dan, kom, laat ons een verbond maken, ik en gij, dat het tot een getuigenisse zij tusschen mij en tusschen u.

45. Toen nam Jakob eenen steen, en hij verhoogde hem [*tot*] een opgericht teeken.

46. En Jakob zeide tot zijne broederen: Vergadert steenen. En zij namen steenen, en maakten eenen hoop; en zij aten aldaar op dien hoop.

47. En Lában noemde hem Jegár Sahadútha; maar Jakob noemde dien Gílead.

48. Toen zeide Lában: Deze hoop zij heden een getuige tusschen mij en tusschen u. Daarom noemde men zijnen naam Gílead;

49. En Mizpa; omdat hij zeide: Dat de HEERE opzicht neme tusschen mij en tusschen u, wanneer wij de een van den ander zullen verborgen zijn.

50. Zoo gij mijne dochteren beleedigt, en zoo gij vrouwen neemt boven mijne dochteren, niemand is bij ons: zie toe, God zal getuige zijn tusschen mij en tusschen u.

51. Lában zeide voorts tot Jakob: Zie, daar is deze zelve hoop, en zie, daar is dit opgericht teeken, hetwelk ik opgeworpen heb tusschen mij en tusschen u;

52. Deze zelve hoop zij getuige, en dit opgericht teeken zij getuige, dat ik tot u voorbij dezen hoop niet komen zal, en dat gij tot mij voorbij dezen hoop en dit opgericht teeken niet komen zult ten kwade.

53. De God Abrahams en de God Náhors, de God huns vaders richte tusschen ons. En Jakob zwoer bij de Vreeze zijns vaders Izaks.

54. Toen slachtte Jakob eene slachting op dat gebergte, en hij noodigde zijne broederen, om brood te eten. En zij aten brood, en vernachtten op dat gebergte.

55. En Lában stond des morgens vroeg op, en kuste zijne zonen en zijne dochteren, en zegende ze; en Lában trok henen en keerde weder tot zijne plaatse.

HET XXXII KAPITTEL.

Jakob toog ook zijns weegs, en de [a]engelen Gods ontmoetten hem.

a Gen. 48: 16.

2. En Jakob zeide, met dat hij ze zag: Dit is een heirleger Gods; en hij noemde den naam derzelver plaatse Mahanáïm.

3. En Jakob zond boden uit voor zijn aangezicht tot Ezau, zijnen broeder, naar het land Séïr, de landstreek Edoms.

4. En hij gebood hun, zeggende: Zoo

zult gij zeggen tot mijnen heere, tot Ezau: Zoo zegt Jakob, uw knecht: Ik heb als vreemdeling gewoond bij Lában, en heb er tot nu toe vertoefd;

5. En ik heb ossen, en ezelen, schapen, en knechten, en maagden; en ik heb gezonden, om mijnen heere aan te zeggen, opdat ik genade vinde in uwe oogen.

6. En de boden kwamen weder tot Jakob, zeggende: Wij zijn gekomen tot uwen broeder, tot Ezau; en ook trekt hij u te gemoet, en vier honderd mannen met hem.

7. Toen vreesde Jakob zeer, en hem was bange. En hij verdeelde dat volk, dat met hem was, en de schapen, en de runderen, en de kemels, in twee heiren.

8. Want hij zeide: Indien Ezau op het eene heir komt en slaat het, zoo zal het overgeblevene heir ontkomen.

9. Voorts zeide Jakob: O God mijns vaders Abrahams en God mijns vaders Izaks, o HEERE, die tot mij gezegd hebt: [a]Keer weder tot uw land en tot uwe maagschap, en Ik zal wel bij u doen.

a Gen. 31: 13.

10. Ik ben geringer dan alle deze weldadigheden, en dan alle deze trouw, die Gij aan uwen knecht gedaan hebt; want ik ben met mijnen staf over dezen Jordaan gegaan en nu ben ik tot twee heiren geworden.

11. Ruk mij toch uit mijns broeders hand, uit Ezau's hand: want ik vreeze hem, dat hij niet misschien kome en mij sla, de moeder met de zonen.

12. Gij hebt immers gezegd: [a]Ik zal gewisselijk bij u weldoen, en Ik zal uw zaad stellen als het zand der zee, dat vanwege de menigte niet geteld kan worden.

a Gen. 28: 13.

13. En hij vernachtte aldaar dienzelfden nacht; en hij nam van hetgene, dat hem in zijne hand kwam, een geschenk voor Ezau, zijnen broeder:

14. Twee honderd geiten en twintig bokken, twee honderd ooien en twintig rammen,

15. Dertig zoogende kemelinnen met hare veulens, veertig koeien en tien varren, twintig ezelinnen en tien jonge ezels.

16. En hij gaf ze in de hand zijner knechten, elke kudde afzonderlijk. En hij zeide tot zijne knechten: Gaat gij lieden door, voor mijn aangezicht, en stelt ruimte tusschen kudde en tusschen kudde.

17. En hij gebood den eerste, zeggende: Wanneer u Ezau, mijn broeder, ontmoeten zal, en u vragen, zeggende: Wiens zijt gij? en waarhenen gaat gij? en wiens zijn deze voor uw aangezicht?

18. Zoo zult gij zeggen: Dat is een geschenk uws knechts Jakobs, gezonden tot mijnen heere, tot Ezau; en zie, hijzelf is ook achter ons.

19. En hij gebood ook den tweede, ook den derde, ook allen, die de kudden nagingen, zeggende: Naar ditzelfde woord zult gij spreken tot Ezau, als gij hem vinden zult.

20. En gij zult ook zeggen: Zie, uw knecht Jakob is achter ons. Want hij zeide: Ik zal zijn aangezicht verzoenen met dit geschenk, dat voor mijn aangezicht gaat, en daarna zal ik zijn aangezicht zien; misschien zal hij mijn aangezicht aannemen.

21. Alzoo ging dat geschenk henen voor zijn aangezicht; doch hijzelf vernachtte dienzelfden nacht in het leger.

22. En hij stond op in dienzelfden nacht, en hij nam zijne twee vrouwen, en zijne twee dienstmaagden, en zijne elf kinderen, en hij toog over het veer Jabbok.

23. En hij nam ze, en deed ze over die beek trekken; en hij deed overtrekken hetgene hij had.

24. Doch Jakob bleef alleen over; en een man worstelde met hem, totdat de dageraad opging.

25. En toen Hij zag, dat Hij hem niet overmocht, roerde Hij het gewrichte zijner heup aan, zoodat het gewrichte van Jakobs heup verwrongen werd, als Hij met hem worstelde.

26. [a]En Hij zeide: Laat Mij gaan, want de dageraad is opgegaan. Maar hij zeide: Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent.

a Hos. 12: 4.

27. En Hij zeide tot hem: Hoe is uw naam? En hij zeide: Jakob.

28. Toen zeide Hij: [a]Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israël; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de menschen, en hebt overmocht.

a Gen. 35: 10.

29. En Jakob vraagde en zeide: Geef toch uwen naam te kennen. En Hij zeide: Waarom is het, dat gij naar mijnen naam vraagt? En Hij zegende hem aldaar.

30. En Jakob noemde den naam dier plaats Pníël; want, [*zeide hij*], ik heb God gezien [*van*] aangezichte tot aangezichte, en mijne ziel is gered geweest.

31. En de zon rees hem op, als hij door Pnúël gegaan was; en hij was hinkende aan zijne heup.

32. Daarom eten de kinderen Israëls de verrukte zenuw niet, die op het gewricht der heup is, tot op dezen dag, omdat Hij het gewrichte van Jakobs heup aangeroerd had aan de verrukte zenuw.

HET XXXIII KAPITTEL.

En Jakob hief zijne oogen op en zag; en zie, Ezau kwam, en vier honderd mannen met hem. Toen verdeelde hij de kinderen onder Lea, en onder Rachel, en onder de twee dienstmaagden.

2. En hij stelde de dienstmaagden en hare kinderen vooraan; en Lea en hare kinderen meer achterwaarts; maar Rachel en Jozef de achterste.

3. En hij ging voorbij hun aangezicht henen, en hij boog zich zeven malen ter aarde, totdat hij bij zijnen broeder kwam.

4. Toen liep Ezau hem te gemoet, en nam hem in den arm, en viel hem aan den hals, en kuste hem; en zij weenden.

5. Daarna hief hij zijne oogen op, en zag die vrouwen en die kinderen, en zeide: Wie zijn deze bij u? En hij zeide: De kinderen, die God uwen knecht genadiglijk verleend heeft.

6. Toen traden de dienstmaagden toe, zij en hare kinderen, en zij bogen zich neder.

7. En Lea trad ook toe, met hare kinderen, en zij bogen zich neder; en daarna trad Jozef toe, en Rachel, en bogen zich neder.

8. En hij zeide: [*Voor*] wien is u al dit heir, dat ik ontmoet heb? En hij zeide: Om genade te vinden in de oogen mijns heeren.

9. Maar Ezau zeide: Ik heb er veel, mijn broeder, het zij uwe, wat gij hebt.

10. Toen zeide Jakob: Och neen, indien ik nu genade in uwe oogen gevonden heb, zoo neem mijn geschenk van mijne hand; daarom, omdat ik uw aangezichte gezien heb, als had ik Godes aangezichte gezien, en gij hebt welgevallen aan mij genomen.

11. Neem toch mijnen zegen, die u toegebracht is, dewijl het God mij genadiglijk verleend heeft, en dewijl ik alles heb. En hij hield bij hem aan, zoodat hij het nam.

12. En hij zeide: Laat ons reizen en voorttrekken; en ik zal voor u trekken.

13. Maar hij zeide tot hem: Mijn heere weet, dat deze kinderen teeder zijn, en dat ik zoogende schapen en koeien bij mij heb; indien men ze maar éénen dag afdrijft, zoo zal de geheele kudde sterven.

14. Mijn heere trekke toch vooruit, voor het aangezicht zijns knechts; en ik zal mij op mijn gemak als leidsman voegen naar den gang van het werk, hetwelk voor mijn aangezicht is, en naar den gang dezer kinderen, totdat ik bij mijnen heere te Séïr kome.

15. En Ezau zeide: Laat mij toch van dit volk, dat met mij is, u bijstellen. En hij zeide: Waartoe dat? Laat mij genade vinden in mijns heeren oogen.

16. Alzoo keerde Ezau dien dag wederom zijns weegs naar Séïr toe.

17. Maar Jakob reisde naar Súccoth, en bouwde een huis voor zich, en maakte hutten voor zijn vee; daarom noemde hij den naam dier plaats Súccoth.

18. [a]En Jakob kwam behouden [*tot*] de stad Síchem, welke is in het land Kanaän, als hij kwam van Páddan-A'ram. En hij legerde zich in het gezicht der stad. *a* Joz. 24: 32. Hand. 7: 16.

19. En hij kocht een deel des velds, waarop hij zijne tent gespannen had, van de hand der zonen Hémors, des vaders van Síchem, voor honderd stukken gelds.

20. En hij richtte aldaar een altaar op, en noemde het: De God Israëls [*is*] God.

HET XXXIV KAPITTEL.

En [a]Dina, de dochter van Lea, die zij Jakob gebaard had, ging uit, om de dochteren van dat land te bezien.
a Gen. 30: 21.

2. Síchem nu, de zoon van Hémor, den Hévieter, den landvorst, zag ze, en hij nam ze, en lag bij haar en verkrachtte ze.

3. En zijne ziel kleefde aan Dina, Jakobs dochter; en hij had de jongedochter lief, en sprak naar het hart van de jongedochter.

4. Síchem sprak ook tot zijnen vader Hémor, zeggende: Neem mij deze dochter tot eene vrouwe.

5. Toen Jakob hoorde, dat hij zijne dochter Dina verontreinigd had, zoo waren zijne zonen met het vee in het veld; en Jakob zweeg, totdat zij kwamen.

6. En Hémor, Síchems vader, ging uit tot Jakob, om met hem te spreken.

7. En de zonen Jakobs kwamen van het veld, als zij dit hoorden, en het smartte dezen mannen, en zij ontstaken zeer, omdat hij dwaasheid in Israël gedaan had, Jakobs dochter beslapende, hetwelk alzoo niet zoude gedaan worden.

8. Toen sprak Hémor met hen, zeggende: Mijns zoons Síchems ziel is verliefd op ulieder dochter; geeft ze hem toch tot eene vrouwe;

9. En verzwagert u met ons; geeft ons uwe dochteren, en neemt voor u onze dochteren;

10. En woont met ons; en het land zal voor uw aangezicht zijn; woont, en handelt daarin, en stelt u tot bezitters daarin.

11. En Síchem zeide tot haren vader, en tot hare broederen: Laat mij genade vinden in uwe oogen; en wat gij tot mij zeggen zult, zal ik geven.

12. Vergroot zeer over mij den bruidschat en het geschenk; en ik zal geven, gelijk als gij tot mij zult zeggen; geeft mij slechts de jongedochter tot eene vrouwe.

13. Toen antwoordden Jakobs zonen aan Síchem en Hémor, zijnen vader, bedriegelijk, en spraken (overmits dat hij Dina, hunne zuster, verontreinigd had),

14. En zij zeiden tot hen: Wij zullen deze zake niet kunnen doen, dat wij onze zuster aan eenen man geven zouden, [a]die de voorhuid heeft: want dat ware ons eene schande.
a Gen. 17.

15. Doch hierin zullen wij u ter wille zijn: zoo gij wordt gelijk als wij, dat onder u besneden worde al wat mannelijk is;

16. Dan zullen wij u onze dochteren geven, en uwe dochteren zullen wij ons nemen, en wij zullen met u wonen, en wij zullen tot één volk zijn.

17. Maar zoo gij naar ons niet zult hooren, om besneden te worden, zoo zullen wij onze dochter nemen, en wegtrekken.

18. En hunne woorden waren goed in de oogen van Hémor, en in de oogen van Síchem, Hémors zoon.

19. En de jongeling vertoefde niet, deze zaak te doen; want hij had lust in Jakobs dochter, en hij was geëerd boven al zijns vaders huis.

20. Zoo kwam Hémor en Síchem, zijn zoon, tot hunner stadspoorte, en zij spraken tot de mannen hunner stad, zeggende:

21. Deze mannen zijn vreedzaam met ons; daarom laat ze in dit land wonen en daarin handelen, en het land (ziet, het is wijd van begrip) voor hun aangezicht zijn; wij zullen ons hunne dochteren tot vrouwen nemen, en wij zullen onze dochteren hun geven.

22. Doch hierin zullen deze mannen ons ter wille zijn, dat zij met ons wonen, om tot één volk te zijn, als al wat mannelijk is onder ons besneden wordt, gelijk als zij besneden zijn.

23. Hun vee, en hunne bezitting, en alle hunne beesten, zullen die niet onze zijn? Alleen laat ons hun ter wille zijn, en zij zullen met ons wonen.

24. En zij hoorden naar Hémor, en naar Síchem, zijnen zoon, allen, die ter zijner stadspoorte uitgingen; en zij werden besneden, al wat mannelijk was, allen, die ter zijner stadspoorte uitgingen.

25. En het geschiedde ten derden dage, toen zij in de smart waren, [a]zoo namen de twee zonen Jakobs, Simeon en Levi, broeders van Dina, een iegelijk zijn zwaard, en kwamen stoutelijk in de stad, en doodden al wat mannelijk was.
a Gen. 49: 6.

26. Zij sloegen ook Hémor, en zijnen zoon Sichem, dood met de scherpte des zwaards; en zij namen Dina uit Sichems huis, en gingen van daar.

27. De zonen Jakobs kwamen over de verslagenen, en plunderden de stad, omdat zij hunne zuster verontreinigd hadden.

28. Hunne schapen, en hunne runderen, en hunne ezelen, en hetgene dat in de stad, en hetgene dat in het veld was, namen zij.

29. En al hun vermogen, en alle hunne kleine kinderen en hunne vrouwen voerden zij gevankelijk weg, en plunderden ze, en al wat binnenshuis was.

30. Toen zeide Jakob tot Simeon en tot Levi: Gij hebt mij beroerd, mits mij stinkende te maken onder de inwoners dezes lands, onder de Kanaänieten, en onder de Phérezieten; en ik ben weinig volks in getal. Zoo zij zich tegen mij verzamelen, zoo zullen zij mij slaan, en ik zal verdelgd worden, ik en mijn huis.

31. En zij zeiden: Zoude hij dan [*met*] onze zuster als [*met*] eene hoer doen?

HET XXXV KAPITTEL.

Daarna zeide God tot Jakob: Maak u op, trek op naar Béthel, en woon aldaar; en maak daar een altaar dien God, [a]die u verscheen, [b]toen gij vluchttet voor het aangezicht uws broeders Ezau's.

a Gen. 28: 12, 13. *b* Gen. 27: 43.

2. Toen zeide Jakob tot zijn huisgezin en tot allen, die bij hem waren: Doet weg de vreemde goden, die in het midden van u zijn, en reinigt u, en verandert uwe kleederen;

3. En laat ons ons opmaken, en optrekken naar Béthel; en ik zal daar een altaar maken dien God, die mij antwoordt ten dage mijner benauwdheid, en met mij geweest is, op den weg, dien ik gewandeld heb.

4. Toen gaven zij Jakob alle die vreemde goden, die in hunne hand waren, en de oorsierselen, die aan hunne ooren waren, en Jakob verborg ze onder den eikenboom, die bij Sichem is.

5. En zij reisden henen; en Godes verschrikking was over de steden, die rondom hen waren, zoodat zij de zonen Jakobs niet achterna joegen.

6. Alzoo kwam Jakob te Luz, hetwelk is in het land Kanaän (dat is Béthel), hij en al het volk, dat bij hem was.

7. En hij bouwde aldaar een altaar, en [a]noemde die plaatse El Béth-El: want God was hem aldaar geopenbaard geweest, als hij voor zijns broeders aangezichte vluchtte.

a Gen. 28: 19.

8. En Debóra, de voedster van Rebécca, stierf, en zij werd begraven onder aan Béthel, onder dien eik, welks naam hij noemde, A'llon-Bachüth.

9. En [a]God verscheen Jakob wederom, als hij van Páddan-A'ram gekomen was, en Hij zegende hem.

a Hos. 12: 5.

10. En God zeide tot hem: Uw naam is Jakob; [a]uw naam zal voortaan niet Jakob genoemd worden, maar Israël zal uw naam zijn; en Hij noemde zijnen naam Israël.

a Gen. 32: 28. 2 Kon. 17: 34.

11. Voorts zeide God tot hem: [a]Ik ben God, de Almachtige, wees vruchtbaar en vermenigvuldig. [b]Een volk, ja een hoop der volken zal uit u worden, en [c]koningen zullen uit uwe lendenen voortkomen.

a Gen. 17: 1; 28: 3; 48: 3. *b* Gen. 17: 6, 16. *c* Matth. 1. 6.

12. En dit land, dat Ik aan Abraham en Izak gegeven heb, dat zal Ik u geven; en uwen zade na u zal Ik dit land geven.

13. Toen voer God van hem op, in die plaatse, waar Hij met hem gesproken had.

14. En Jakob [a]stelde een opgericht teeken op, in die plaatse, waar Hij met hem gesproken had; een steenen opgericht teeken; en hij stortte daarop drankoffer en goot olie daarover. *a* Gen. 28: 18.

15. En Jakob noemde den naam dier plaatse, alwaar God met hem gesproken had, Béth-El.

16. En zij reisden van Béthel; en er was nog eene kleine streek lands om tot Éphrath te komen; en Rachel baarde, en zij had het hard in haar baren.

17. En het geschiedde, als zij het hard had in haar baren, zoo zeide de vroedvrouw tot haar: Vrees niet, want dezen zoon zult gij ook hebben.

18. En het geschiedde, als hare ziele uitging (want zij stierf), dat zij zijnen

naam noemde Bén-óni; maar zijn vader noemde hem Benjamin.

19. [a]Alzoo stierf Rachel; en zij werd begraven aan den weg naar Ephrath, dat is Béthlehem. *a* Gen. 48: 7.

20. En Jakob richtte een gedenkteeken op boven haar graf; dat is het gedenkteeken van Rachels graf tot op dezen dag.

21. Toen verreisde Israël; en hij spande zijne tente op gene zijde van Míg-dal-E'der.

22. En het geschiedde, als Israël in dat land woonde, dat Ruben henenging, en [a]lag bij Bílha, zijns vaders bijwijf; en Israël hoorde het. En de zonen Jakobs waren twaalf. *a* Gen. 49: 4

23. [a]De zonen van Lea waren: Ruben, Jakobs eerstgeborene, daarna Simeon, en Levi, en Juda, en Issaschar, en Zebulon. *a* Gen. 46: 8. Ex. 1: 2.

24. De zonen Rachels: Jozef en Benjamin.

25. En de zonen van Bílha, Rachels dienstmaagd: Dan en Naphthali.

26. En de zonen van Zílpa, Lea's dienstmaagd: Gad en Aser. Dat zijn Jakobs zonen, die hem geboren zijn in Páddan-Áram.

27 En Jakob kwam tot Izak, zijnen vader, in Mámre, te Kírjath-Árba, hetwelk is Hébron, waar Abraham als vreemdeling had verkeerd, en Izak.

28. En de dagen Izaks waren honderd jaar en tachtig jaar.

29. En Izak [a]gaf den geest en stierf, en werd verzameld tot zijne volkeren, oud en zat van dagen. En zijne zonen Ezau en Jakob begroeven hem. *a* Gen. 25: 8.

HET XXXVI KAPITTEL.

Dit [a]nu zijn de geboorten Ezau's, welke is Edom. *a* 1 Kron. 1: 35.

2. Ezau nam zijne vrouwen uit de dochteren van Kanaän, Áda, de dochter Élons, des Héthieters, en Aholibáma, de dochter van Ána, de dochter van Zíbeon, den Hívieter;

3. En Básmath, Ismaëls dochter, Nébajoths zuster.

4. Áda nu baarde aan Ezau Éliphaz, en Básmath baarde Réhuël.

5. En Aholibáma baarde Jéhus, en Jáëlam, en Kórah. Dit zijn Ezau's zonen, die hem geboren zijn in het land Kanaän.

6. Ezau nu had genomen zijne vrouwen, en zijne zonen, en zijne dochters, en alle de zielen zijns huizes, en zijn vee, en alle zijne beesten, en al zijne bezitting, die hij in den lande Kanaän verworven had, en was vertrokken naar een [*ander*] land, van het aangezichte zijns broeders Jakobs.

7. Want hunne [a]have was te veel, om samen te wonen; en het land hunner vreemdelingschappen kon ze niet dragen vanwege hun vee. *a* Gen. 13: 6.

8. Derhalve [a]woonde Ezau op het gebergte Séïr. Ezau is Edom. *a* Joz. 24: 4.

9. Dit nu zijn de geboorten van Ezau, den vader der Edomieten, op het gebergte Séïr.

10. Dit zijn de namen der zonen Ezau's: Éliphaz, de zoon van Áda, Ezau's huisvrouwe, Réhuël, de zoon van Básmath, Ezau's huisvrouwe.

11. En de zonen van Éliphaz waren: Téman, Ómar, Zépho, en Gáëtham, en Kénaz.

12. En Tímna was Éliphaz', des zoons Ezau's, bijwijf, en zij baarde aan Éliphaz Ámalek. Dit zijn de zonen van Áda, Ezau's huisvrouwe.

13. En dit zijn de zonen Réhuëls: Náhath, en Zérah, Sámma, en Mízza. Dat zijn geweest de zonen van Básmath, Ezau's huisvrouwe.

14. En dit zijn geweest de zonen van Aholibáma, dochter van Ána, dochter van Zíbeon, Ezau's huisvrouwe: en zij baarde aan Ezau Jéhus, en Jáëlam, en Kórah.

15. Dit zijn de vorsten der zonen Ezau's: de zonen van Éliphaz, Ezau's eerstgeborene, waren: de vorst Téman, de vorst Ómar, de vorst Zépho, de vorst Kénaz,

16. De vorst Kórah, de vorst Gáëtham, de vorst Ámalek. Dat zijn de vorsten van Éliphaz in den lande Edom; dat zijn de zonen van Áda.

17. En dit zijn de zonen Réhuëls, des zoons van Ezau: de vorst Náhath, de vorst Zérah, de vorst Sámma, de vorst Mízza. Dat zijn de vorsten Réhuëls in den lande Edoms. Dat zijn de zonen van Básmath, de huisvrouwe Ezau's.

18. En dit zijn de zonen van Aholibáma, de huisvrouwe Ezau's: de vorst Jéhus, de vorst Jáëlam, de vorst Kórah. Dat zijn de vorsten van Aholibáma, de dochter van Ána, de huisvrouwe Ezau's.
19. Dat zijn de zonen Ezau's, en dat zijn hunlieder vorsten. Die is Edom.
20. [a]Dit zijn de zonen van Séïr den Hórieter, inwoners van dat land: Lótan, en Sóbal, Zíbeon, en Ána,
[a] 1 Kron. 1: 38.
21. En Díson, en Ézer, en Dísan. Dat zijn de vorsten der Hórieten, zonen van Séïr, in het land van Edom.
22. En de zonen Lótans waren Hóri en Hémam; en Lótans zuster was Tímna.
23. En dit zijn de zonen Sóbals: Álvan, en Manáhath, en Ébal, en Sépho, en Ónam.
24. En dit zijn de zonen Zíbeons: Ája en Ána. Hij is die Ána, die de muilen in de woestijn gevonden heeft, toen hij zijns vaders Zíbeons ezels weidde.
25. En dit zijn de zonen van Ána: Díson; en Aholibáma was de dochter van Ána.
26. En dit zijn de zonen Dísons: Hémdan, en Ésban, en I'thran, en Chéran.
27. Dit zijn de zonen Ézers: Bílhan, en Záávan, en Ákan.
28. Dit zijn de zonen Dísans: Uz en Áran.
29. Dit zijn de vorsten der Hórieten: de vorst Lótan, de vorst Sóbal, de vorst Zíbeon, de vorst Ána,
30. De vorst Dison, de vorst Ézer, de vorst Dísan. Dit zijn de vorsten der Hórieten, naar hunne vorsten in den lande Séïr.
31. [a]En dit zijn de koningen, die geregeerd hebben in den lande Edom, eer een koning regeerde over de kinderen Israëls.
[a] 1 Kron. 1: 43.
32. Béla dan, de zone Béors, regeerde in Edom; en de naam zijner stad was Dinhába.
33. En Béla stierf; en Jóbab, de zoon van Zérah, van Bózra, regeerde in zijne plaats.
34. En Jóbab stierf; en Húsam, uit der Temanieten land, regeerde in zijne plaats.
35. En Húsam stierf; en in zijne plaats regeerde Hádad, de zone Bédads, die Midian versloeg in den velde Moabs; en de naam zijner stad was A'vith.
36. En Hádad stierf; en Sámla, van Másreka, regeerde in zijne plaats.
37. En Sámla stierf; en Saul, van Rehobôth, aan de rivier, regeerde in zijne plaats.
38. En Saul stierf; en Bääl-Hánan, de zone A'chbors, regeerde in zijne plaats.
39. En Bääl-Hánan, de zone A'chbors, stierf; en Hádar regeerde in zijne plaats; en de naam zijner stad was Páhu; en de naam zijner huisvrouwe was Mehetábeël, eene dochter van Mátred, de dochter van Mézahab.
40. [a]En dit zijn de namen der vorsten van Ezau, naar hunne geslachten, naar hunne plaatsen, met hunne namen: de vorst Tímna, de vorst A'lva, de vorst Jétheth,
[a] 1 Kron. 1: 51.
41. De vorst Aholibáma, de vorst Éla, de vorst Pínon,
42. De vorst Kénaz, de vorst Téman, de vorst Míbzar,
43. De vorst Mágdiël, de vorst I'ram. Dit zijn de vorsten Edoms, naar hunne woningen, in den lande hunner bezitting. Hij is Ezau, de vader van Edom.

HET XXXVII KAPITTEL.

En Jakob woonde in het [a]land der vreemdelingschappen zijns vaders, in het land Kanaän.
[a] Gen. 36: 7. Hebr. 11: 9.
2. Dit zijn Jakobs geschiedenissen. Jozef, zijnde een zoon van zeventien jaar, weidde de kudde met zijne broeders, en hij was een jongeling, met de zonen van Bílha, en de zonen van Zílpa, zijns vaders vrouwen. En Jozef bracht hun kwaad gerucht tot hunnen vader.
3. En Israël had Jozef lief boven alle zijne zonen; want hij was hem een zoon des ouderdoms; en hij maakte hem eenen veelvervigen rok.
4. Als nu zijne broeders zagen, dat hun vader hem boven alle zijne broederen liefhad, [a]haatten zij hem, en konden hem niet vredelijk toespreken.
[a] Gen. 49: 23.
5. Ook droomde Jozef eenen droom,

dien hij zijnen broederen vertelde. Dies haatten zij hem nog te meer.

6. En hij zeide tot hen: Hoort toch dezen droom, dien ik gedroomd heb.

7. En ziet, wij waren schooven bindende in het midden des velds; en ziet, mijne schoof stond op, en bleef ook staande, en, ziet, uwe schooven kwamen rondom, en bogen zich neder voor mijne schoof.

8. Toen zeiden zijne broeders tot hem: Zult gij dan ganschelijk over ons regeeren? zult gij dan ganschelijk over ons heerschen? Zoo haatten zij hem nog te meer om zijne droomen en om zijne woorden.

9. En hij droomde nog eenen anderen droom en verhaalde dien zijnen broederen; en hij zeide: Ziet, ik heb nog eenen droom gedroomd, en ziet, de zon, en de maan, en elf sterren bogen zich voor mij neder.

10. En als hij het aan zijnen vader en aan zijne broederen verhaalde, bestrafte hem zijn vader, en zeide tot hem: Wat is dit voor eenen droom, dien gij gedroomd hebt? Zullen wij dan ganschelijk komen, ik, en uwe moeder, en uwe broeders, om ons voor u ter aarde te buigen?

11. Zijne broeders dan [a]benijdden hem; doch zijn vader bewaarde deze zaak. *a* Hand. 7: 9.

12. En zijne broeders gingen henen, om de kudde van hunnen vader te weiden bij Síchem.

13. Zoo zeide Israël tot Jozef: Weiden uwe broeders niet bij Síchem? Kom, dat ik u tot hen zende. En hij zeide tot hem: Zie, [*hier*] ben ik.

14. En hij zeide tot hem: Ga toch henen, zie naar den welstand van uwe broederen en naar den welstand van de kudde, en breng mij een woord wederom. Zoo zond hij hem uit het dal Hébron, en hij kwam te Síchem.

15. En een man vond hem (want zie, hij was dwalende in het veld). Zoo vraagde hem deze man, zeggende: Wat zoekt gij?

16. En hij zeide: Ik zoek mijne broederen; geef mij toch te kennen, waar zij weiden.

17. Zoo zeide die man: Zij zijn van hier gereisd, want ik hoorde ze zeggen: Laat ons naar Dóthan gaan. Jozef dan ging zijnen broederen na, en vond ze te Dóthan.

18. En zij zagen hem van verre. En eer hij tot hen naderde, sloegen zij tegen hem eenen listigen raad, om hem te dooden.

19. En zij zeiden de een tot den ander: Ziet, daar komt deze meesterdroomer aan.

20. Nu komt dan, en laat ons hem doodslaan, en hem in eenen dezer kuilen werpen; en wij zullen zeggen: Een boos dier heeft hem opgegeten. Zoo zullen wij zien, wat van zijne droomen worden zal.

21. Ruben hoorde dat, en verloste hem uit hunne hand; [a]en hij zeide: Laat ons hem niet aan het leven slaan. *a* Gen. 42: 22.

22. Ook zeide Ruben tot hen: Vergiet geen bloed, werpt hem in dezen kuil, die in de woestijn is, en legt de hand niet aan hem; opdat hij hem uit hunne hand verloste, om hem tot zijnen vader weder te brengen.

23. En het geschiedde, als Jozef tot zijne broederen kwam, zoo togen zij Jozef zijnen rok uit, den veelvervigen rok, dien hij aanhad.

24. En zij namen hem en wierpen hem in den kuil. Doch de kuil was ledig, daar was geen water in.

25. Daarna zaten zij neder om brood te eten, en hieven hunne oogen op en zagen, en ziet, een reizend gezelschap van Ismaëlieten kwam uit Gílead; en hunne kameelen droegen specerijen en balsem en mirre; reizende, om dat af te brengen naar Egypte.

26. Toen zeide Juda tot zijne broederen: Wat gewin zal het zijn, dat wij onzen broeder doodslaan, en zijn bloed verbergen?

27. Komt, en laat ons hem aan deze Ismaëlieten verkoopen, en onze hand zij niet aan hem; want hij is onze broeder, ons vleesch. En zijne broeders hoorden naar [*hem*].

28. Als nu de Midianietische kooplieden voorbij togen, zoo trokken en hieven zij Jozef op uit den kuil, en [a]verkochten Jozef dezen Ismaëlieten voor twintig zilverlingen. Die brachten Jozef naar Egypte. *a* Ps. 105: 17. Hand. 7: 9.

29. Als nu Ruben tot den kuil wederkeerde, zie, zoo was Jozef niet in

den kuil. Toen scheurde hij zijne kleederen.

30. En hij keerde weder tot zijne broederen, en zeide: De jongeling is er niet; en ik, waar zal ik henengaan?

31. Toen namen zij Jozefs rok, en zij slachtten eenen geitenbok, en zij doopten den rok in het bloed.

32. En zij zonden den veelvervigen rok, en deden hem tot hunnen vader brengen, en zeiden: Dezen hebben wij gevonden; beken toch, of deze uws zoons rok zij, of niet.

33. En hij herkende hem, en zeide: Het is mijns zoons rok; [a]een boos dier heeft hem opgegeten; voorzeker is Jozef verscheurd. *a* Gen. 44: 28.

34. Toen scheurde Jakob zijne kleederen, en leide eenen zak om zijne lendenen; en hij bedreef rouw over zijnen zoon vele dagen.

35. En alle zijne zonen en alle zijne dochteren maakten zich op, om hem te troosten; maar hij weigerde zich te laten troosten, en zeide: [a]Want ik zal, rouw bedrijvende, tot mijnen zoon in het graf nederdalen. Alzoo beweende hem zijn vader. *a* Gen. 42: 38; 44: 29, 31.

36. [a]En de Medanieten verkochten hem in Egypte, aan Pótiphar, Pharaö's hoveling, overste der trawanten. *a* Gen. 39: 1. Ps. 105: 17.

HET XXXVIII KAPITTEL.

En het geschiedde ten zelven tijde, dat Juda van zijne broederen aftoog, en hij keerde in tot eenen man van Adúllam, wiens naam was Híra.

2. En [a]Juda zag aldaar de dochter van een Kanaänietisch man, wiens naam was Súa; en hij nam ze, en ging tot haar in. *a* 1 Kron. 2: 3.

3. En zij werd bevrucht, en baarde eenen zoon; en hij noemde zijnen naam Er.

4. Daarna werd zij weder bevrucht, en baarde eenen zoon; en zij noemde zijnen naam O'nan.

5. En zij voer nog voort, en baarde eenen zoon, en zij noemde zijnen naam [a]Séla; doch hij was te Chézib, toen zij hem baarde. *a* Num. 26: 20.

6. Juda nu nam eene vrouwe voor Er, zijnen eerstgeborene, en haar naam was Thámar.

7. Maar Er, de eerstgeborene van Juda, was kwaad in des HEEREN oogen; daarom doodde hem de HEERE.

8. Toen zeide Juda tot O'nan: Ga in tot uws broeders huisvrouwe, en trouw ze in uws broeders naam, en verwek uwen broeder zaad.

9. Doch Ónan, wetende, dat dit zaad voor hem niet zoude zijn, zoo geschiedde het, als hij tot zijns broeders huisvrouwe inging, dat hij het verdierf tegen de aarde, om zijnen broeder geen zaad te geven.

10. En het was kwaad in des HEEREN oogen, wat hij deed; daarom doodde Hij hem ook.

11. Toen zeide Juda tot Thámar, zijne schoondochter: Blijf weduwe in uws vaders huis, tot dat mijn zoon Séla groot worde. Want hij zeide: Dat niet misschien deze ook sterve, gelijk zijne broeders. Zoo ging Thámar henen, en bleef in haars vaders huis.

12. Als nu vele dagen verloopen waren, stierf de dochter van Súa, huisvrouwe van Juda. Daarna troostte zich Juda, en ging op tot zijne schaapscheerders naar Tímna toe, hij en Híra, zijn vriend, de Adúllamieter.

13. En men gaf Thámar te kennen, zeggende: Zie, uw schoonvader gaat op naar Tímna, om zijne schapen te scheren.

14. Toen leide zij de kleederen harer weduwschap van zich af, en zij bedekte zich met eenen sluier en bewimpelde zich, en zette zich aan den ingang der twee fonteinen, die op den weg naar Tímna is; want zij zag, dat Séla groot geworden was, en zij hem niet ter vrouwe was gegeven.

15. Als Juda haar zag, zoo hield hij ze voor eene hoer, overmits zij haar aangezicht bedekt had.

16. En hij week tot haar naar den weg, en zeide: Kom toch, laat mij tot u ingaan. Want hij wist niet, dat zij zijne schoondochter was. En zij zeide: Wat zult gij mij geven, dat gij tot mij ingaat?

17. En hij zeide: Ik zal u eenen geitenbok van de kudde zenden. En zij zeide: Zoo gij pand zult geven, totdat gij het zendt.

18. Toen zeide hij: Wat pand is het, dat ik u geven zal? En zij zeide: Uwen

zegelring, en uw snoer, en uwen staf, die in uwe hand is. Hetwelk hij haar gaf, en ging tot haar in; en zij ontving bij hem.

19. En zij maakte zich op, en ging henen, en leide haren sluier van zich af, en zij trok de kleederen van haar weduwschap aan.

20. En Juda zond den geitenbok door de hand van zijnen vriend, den Adúllamieter, om het pand uit de hand der vrouw te nemen; maar hij vond ze niet.

21. En hij vraagde den lieden van hare plaats, zeggende: Waar is de hoer, die bij deze twee fonteinen aan den weg was? En zij zeiden: Hier is geene hoer geweest.

22. En hij keerde weder tot Juda, en zeide: Ik heb ze niet gevonden; en ook zeiden de lieden van die plaats: Hier is geene hoer geweest.

23. Toen zeide Juda: Zij neme het voor zich, opdat wij misschien niet tot verachting worden. Zie, ik heb dezen bok gezonden; maar gij hebt haar niet gevonden.

24. En het geschiedde omtrent na drie maanden, dat men Juda te kennen gaf, zeggende: Thámar, uwe schoondochter, heeft gehoereerd, en ook zie, zij is zwanger van hoererij. Toen zeide Juda: Breng ze voor, dat zij verbrand worde.

25. Als zij voorgebracht werd, zond zij tot haren schoonvader, om te zeggen: Bij den man, wiens deze dingen zijn, ben ik zwanger; en zij zeide: Beken toch, wiens deze zegelring, en deze snoeren, en deze staf zijn.

26. En Juda herkende ze, en zeide: Zij is rechtvaardiger dan ik, daarom, omdat ik haar aan mijnen zoon Séla niet gegeven heb. En hij bekende ze voortaan niet meer.

27. En het geschiedde ten tijde, als zij baren zoude, zie, [a]zoo waren tweelingen in haren buik. *a* 1 Kron. 2: 4.

28. En het geschiedde, als zij baarde, dat [*een*] de hand uit gaf, en de vroedvrouw nam ze, en zij bond eenen scharlaken [*draad*] om zijne hand, zeggende: Deze komt eerst uit.

29. Maar het geschiedde, als hij zijne hand weder intoog, zie, zoo kwam zijn broeder uit; en zij zeide: Hoe zijt gij doorgebroken? Op u is de breuke. En men noemde zijnen naam [a]Pérez. *a* Matth. 1: 3.

30. En daarna kwam zijn broeder uit, om wiens hand de scharlaken [*draad*] was. En men noemde zijnen naam Zéra.

HET XXXIX KAPITTEL.

Jozef nu [a]werd naar Egypte afgevoerd; en Pótiphar, Pharaö's hoveling, een overste der trawanten, een Egyptisch man, kocht hem uit de hand der Ismaëlieten, die hem derwaarts afgevoerd hadden. *a* Gen. 37: 28. Ps. 105: 17.

2. En de HEERE [a]was met Jozef, zoodat hij een voorspoedig man was; en hij was in zijns heeren, des Egyptenaars huis. *a* vs. 21. Hand. 7: 9.

3. Als nu zijn heere zag, dat de HEERE met hem was, en dat de HEERE al wat hij deed, door zijne hand voorspoedig maakte,

4. Zoo vond Jozef genade in zijne oogen, en diende hem; en hij stelde hem over zijn huis; en al wat hij had, gaf hij in zijne hand.

5. En het geschiedde van toen af, dat hij hem over zijn huis, en over al wat het zijne was, gesteld had, dat de HEERE des Egyptenaars huis zegende, om Jozefs wille; ja de zegen des HEEREN was in alles, wat hij had, in het huis en in het veld.

6. En hij liet alles, wat hij had, in Jozefs hand, zoodat hij met hem van geen ding kennisse had, behalve van het brood, dat hij at. En Jozef was schoon van gedaante, en schoon van aangezicht.

7. En het geschiedde na deze dingen, [a]dat zijns heeren huisvrouwe hare oogen op Jozef wierp, en zij zeide: Lig bij mij. *a* Spr. 7: 13.

8. Maar hij weigerde het en zeide tot zijns heeren huisvrouwe: Zie, mijn heere heeft geen kennisse met mij, wat er in het huis zij; en al wat hij heeft, dat heeft hij in mijne hand gegeven.

9. Niemand is grooter in dit huis dan ik, en hij heeft voor mij niets onthouden dan u, daarin dat gij zijne huisvrouwe zijt; hoe zoude ik dan dit een zoo groot kwaad doen, en zondigen tegen God?

10. En het geschiedde, als zij Jozef dag op dag aansprak, en hij naar haar niet hoorde, om bij haar te liggen [*en*] bij haar te zijn,

11. Zoo gebeurde het op zulk eenen dag, dat hij in het huis kwam om zijn werk te doen; en niemand van de lieden des huizes was daar binnenshuis.

12. En zij greep hem bij zijn kleed, zeggende: Lig bij mij. En hij liet zijn kleed in hare hand en vluchtte, en ging uit naar buiten.

13. En het geschiedde, als zij zag, dat hij zijn kleed in hare hand gelaten had, en naar buiten gevlucht was,

14. Zoo riep zij de lieden van haar huis, en sprak tot hen, zeggende: Ziet, hij heeft ons den Hebreeuwschen man ingebracht, om met ons te spotten; hij is tot mij gekomen, om bij mij te liggen, en ik heb geroepen met luider stemme.

15. En het geschiedde, als hij hoorde, dat ik mijne stem verhief, en riep, zoo liet hij zijn kleed bij mij, en vluchtte, en ging uit naar buiten.

16. En zij leide zijn kleed bij zich, totdat zijn heere in zijn huis kwam.

17. Toen sprak zij tot hem naar diezelfde woorden, zeggende: De Hebreeuwsche knecht, dien gij ons hebt ingebracht, is tot mij gekomen, om met mij te spotten;

18. En het is geschied, als ik mijne stem verhief en riep, dat hij zijn kleed bij mij liet, en vluchtte naar buiten.

19. En het geschiedde, als zijn heere de woorden zijner huisvrouwe hoorde, die zij tot hem sprak, zeggende: Naar deze zelfde woorden heeft mij uw knecht gedaan; zoo ontstak zijn toorn.

20. En Jozefs heere nam hem, en leverde [a]hem in het gevangenhuis, ter plaatse, waar des konings gevangenen gevangen waren. Alzoo was hij daar in het gevangenhuis. [a] Ps. 105: 18.

21. Doch de HEERE was met Jozef, en wendde [*zijne*] goedertierenheid tot hem, en gaf hem genade in de oogen des oversten van het gevangenhuis.

22. En de overste van het gevangenhuis gaf alle de gevangenen, die in het gevangenhuis waren, in Jozefs hand; en al wat zij daar deden, deed hij.

23. De overste van het gevangenhuis zag gansch op geen ding, dat in zijne hand was, overmits dat de HEERE met hem was; en wat hij deed, dat deed de HEERE wel gedijen.

HET XL KAPITTEL.

En het geschiedde na deze dingen, dat de Schenker des konings van Egypte, en de Bakker, zondigden tegen hunnen heere, tegen den koning van Egypte;

2. Zoodat Pharaö zeer toornig werd op zijne twee hovelingen, op den overste der schenkers en op den overste der bakkers.

3. En hij leverde ze in bewaring, ten huize des oversten der trawanten, in het gevangenhuis, ter plaatse waar Jozef gevangen was.

4. En de overste der trawanten bestelde Jozef bij hen, dat hij ze diende; en zij waren [*sommige*] dagen in bewaring.

5. Zij droomden nu beiden eenen droom, elk zijnen droom, in éénen nacht, elk naar de uitlegginge zijns drooms, de Schenker en de Bakker, die des konings van Egypte waren, die gevangen waren in het gevangenhuis.

6. En Jozef kwam des morgens tot hen, en hij zag ze aan, en zie, zij waren ontsteld.

7. Toen vraagde hij den hovelingen van Pharaö, die bij hem waren in hechtenis van het huis zijns heeren, zeggende: Waarom zijn uwe aangezichten heden kwalijk gesteld?

8. En zij zeiden tot hem: Wij hebben eenen droom gedroomd, en er is niemand, die hem uitlegge. En Jozef zeide tot hen: Zijn de uitleggingen niet Godes? vertelt [*ze*] mij toch.

9. Toen vertelde de overste der schenkers Jozef zijnen droom, en hij zeide tot hem: In mijnen droom, zie, zoo was een wijnstok voor mijn aangezicht;

10. En aan den wijnstok waren drie ranken; en hij was als bottende, zijn bloeisel ging op, zijne trossen brachten rijpe druiven voort.

11. En Pharaö's beker was in mijne hand; en ik nam die druiven, en drukte ze uit in Pharaö's beker, en ik gaf den beker op Pharaö's hand.

12. Toen zeide Jozef tot hem: Dit is zijne uitlegging; de drie ranken zijn drie dagen;

13. Binnen nog drie dagen zal Pharaö uw hoofd verheffen, en zal u in uwen staat herstellen, en gij zult Pharaö's beker in zijne hand geven, naar de vorige wijze, toen gij zijn Schenker waart.

14. Doch gedenk mijner bij uzelven, wanneer het u wel gaan zal, en doe toch weldadigheid aan mij, en doe van mij melding bij Pharaö, en maak, dat ik uit dit huis kome.

15. Want ik ben diefelijk ontstolen uit der Hebreën land; en ook heb ik hier niets gedaan, dat zij mij in dezen kuil gezet hebben.

16. Toen de overste der bakkers zag, dat hij eene goede uitlegging gedaan had, zoo zeide hij tot Jozef: Ik was ook in mijnen droom, en zie, drie getraliede korven waren op mijn hoofd.

17. En in den oppersten korf was van alle spijze van Pharaö, die bakkerswerk is; en het gevogelte at die uit den korf, van boven mijn hoofd.

18. Toen antwoordde Jozef, en zeide: Dit is zijne uitlegging: De drie korven zijn drie dagen;

19. Binnen nog drie dagen zal Pharaö uw hoofd verheffen van boven u, en hij zal u aan een hout hangen, en het gevogelte zal uw vleesch van boven u eten.

20. En het geschiedde ten derden dage, ten dage van Pharaö's geboorte, dat hij allen zijnen knechten eenen maaltijd maakte; en hij verhief het hoofd des oversten der schenkers, en het hoofd des oversten der bakkers, in het midden zijner knechten.

21. En hij deed den overste der schenkers wederkeeren tot zijn schenkambt, zoodat hij den beker op Pharaö's hand gaf;

22. Maar den overste der bakkers hing hij op; gelijk Jozef hun uitgelegd had.

23. Doch de overste der schenkers gedacht aan Jozef niet, maar vergat hem.

HET XLI KAPITTEL.

En het geschiedde ten einde van twee volle jaren, dat Pharaö droomde, en zie, hij stond aan de rivier.

2. En zie, er kwamen op uit die rivier zeven koeien, schoon van aanzien en vet van vleesch, en zij weidden in het gras.

3. En zie, zeven andere koeien kwamen na die op uit de rivier, leelijk van aanzien en dun van vleesch; en zij stonden bij [*de andere*] koeien aan den oever van de rivier.

4. En die koeien, leelijk van aanzien en dun van vleesch, aten op die zeven koeien, schoon van aanzien en vet. Toen ontwaakte Pharaö.

5. Daarna sliep hij en droomde andermaal; en zie, zeven aren rezen op, in éénen halm, vet en goed.

6. En zie, zeven dunne en van den oostenwind verzengde aren, schoten na deze uit.

7. En de dunne aren verslonden de zeven vette en volle aren. Toen ontwaakte Pharaö, en zie, het was een droom.

8. En het geschiedde in den morgenstond, dat zijn geest verslagen was, en hij zond henen, en [a]riep alle de toovenaars van Egypte, en alle de wijzen, die daarin waren; en Pharaö vertelde hun zijnen droom; maar er was niemand, die hem aan Pharaö uitleide.

a Dan. 2: 2.

9. Toen sprak de overste der schenkers tot Pharaö, zeggende: Ik gedenk heden aan mijne zonden.

10. Pharaö was zeer vertoornd op zijne dienaars, en leverde mij in bewaring ten huize van den overste der trawanten, mij en den overste der bakkers.

11. En [a]in éénen nacht droomden wij eenen droom, ik en hij; wij droomden, elk naar de uitlegginge zijns drooms.

a Gen. 40: 5.

12. En aldaar was bij ons een Hebreeuwsch jongeling, een knecht van den overste der trawanten; en wij vertelden ze hem, en hij leide ons onze droomen uit, aan een ieder leide hij ze uit naar zijnen droom.

13. En gelijk hij ons uitleide, alzoo is het geschied. Mij heeft hij hersteld in mijnen staat en hem gehangen.

14. Toen zond Pharaö [a]en riep Jozef, en zij deden hem haastelijk uit den kuil komen. En men schoor hem en men veranderde zijne kleederen, en hij kwam tot Pharaö.

a Ps. 105: 20. Dan. 2: 25.

15. En Pharaö sprak tot Jozef: Ik heb eenen droom gedroomd, en er is niemand, die hem uitlegge; maar ik heb van u hooren zeggen, [*als*] gij

eenen droom hoort, dat gij hem uitlegt.
16. En Jozef antwoordde Pharaö, zeggende: Het is buiten mij. God zal Pharaö's welstand aanzeggen.
17. Toen sprak Pharaö tot Jozef: Zie, in mijnen droom stond ik aan den oever der rivier;
18. En zie, er kwamen op uit de rivier zeven koeien, vet van vleesch en schoon van gedaante, en zij weidden in het gras.
19. En zie, zeven andere koeien kwamen op na deze, mager en zeer leelijk van gedaante, rank van vleesch. Ik heb diergelijke van leelijkheid niet gezien in den ganschen Egyptelande.
20. En die ranke en leelijke koeien aten die eerste zeven vette koeien op:
21. Dewelke in haren buik inkwamen; maar men merkte niet, dat zij in haren buik ingekomen waren; want haar aanzien was leelijk, gelijk als in den beginne. Toen ontwaakte ik.
22. Daarna zag ik in mijnen droom, en zie, zeven aren rezen op in éénen halm, vol en goed.
23. En zie, zeven dorre, dunne [*en*] van den oostenwind verzengde aren schoten na deze uit;
24. En de zeven dunne aren verslonden die zeven goede aren. En ik heb het den toovenaars gezegd, maar er was niemand, die het mij verklaarde.
25. Toen zeide Jozef tot Pharaö: Pharaö's droom die is één. Hetgene God is doende, heeft Hij Pharaö te kennen gegeven.
26. Die zeven schoone koeien zijn zeven jaren; die zeven schoone aren zijn ook zeven jaren. De droom die is één.
27. En die zeven ranke en leelijke koeien, die na gene opkwamen, zijn zeven jaren; en die zeven ranke, van den oostenwind verzengde aren zullen zeven jaren des hongers wezen.
28. Dit is het woord, hetwelk ik tot Pharaö gesproken heb; hetgene dat God is doende, heeft Hij Pharaö vertoond.
29. Zie, de zeven aankomende jaren, zal er groote overvloed in het gansche land van Egypte zijn.
30. Maar na deze zullen er opstaan zeven jaren des hongers; dan zal in het land van Egypte al die overvloed vergeten worden, en de honger zal het land verteren.
31. Ook zal de overvloed in het land niet gemerkt worden, vanwege dienzelven honger, die daarna wezen zal; want hij zal zeer zwaar zijn.
32. En aangaande dat die droom aan Pharaö ten tweeden male is herhaald, is, omdat de zake van God vast besloten is, en dat God haast, om ze te doen.
33. Zoo zie nu Pharaö naar eenen verstandigen en wijzen man, en zette hem over het land van Egypte.
34. Pharaö doe [*zoo*], en bestelle opzieners over het land, en neme het vijfde deel des lands van Egypte in de zeven jaren des overvloeds.
35. En dat zij alle spijze van deze aankomende goede jaren verzamelen, en koren opleggen, onder de hand van Pharaö, tot spijze in de steden, en bewaren het.
36. Zoo zal de spijze zijn tot voorraad voor het land, voor zeven jaren des hongers, die in Egypteland wezen zullen, opdat het land van honger niet verga.
37. [a]En dit woord was goed in de oogen van Pharaö, en in de oogen aller zijner knechten. *a* Hand. 7: 10.
38. [a]Zoo zeide Pharaö tot zijne knechten: Zouden wij wel eenen man vinden als dezen, in welken Gods Geest zij? *a* Ps. 105: 22.
39. Daarna zeide Pharaö tot Jozef: Naardien God u dit alles heeft kond gedaan, zoo is er niemand [*zoo*] verstandig en wijs, als gij.
40. Gij zult [a]over mijn huis zijn, en op uw bevel zal al mijn volk [*de hand*] kussen; alleen dezen troon zal ik grooter zijn dan gij. *a* Ps. 105: 21.
41. Voorts sprak Pharaö tot Jozef: Zie, ik heb u over gansch Egypteland gesteld.
42. En Pharaö nam zijnen ring van zijne hand af en deed hem aan Jozefs hand, en liet hem fijne linnen kleederen aantrekken, en leide eene gouden keten aan zijnen hals.
43. En hij deed hem rijden op den tweeden wagen, dien hij had; en zij riepen voor zijn aangezicht: Knielt! Alzoo stelde hij hem over gansch Egypteland.
44. En Pharaö zeide tot Jozef: Ik ben Pharaö; doch zonder u zal niemand zijne hand of zijnen voet opheffen in gansch Egypteland.

45. En Pharaö noemde Jozefs naam Záphnath Paänéah, en gaf hem A'snath, de dochter van Potiphéra, overste van On, tot eene vrouwe. En Jozef toog uit door het land van Egypte.

46. Jozef nu was dertig jaar oud, als hij stond voor het aangezicht van Pharaö, koning van Egypte. En Jozef ging uit van Pharaö's aangezicht, en hij toog door gansch Egypteland.

47. En het land bracht voort in de zeven jaren des overvloeds bij handvollen.

48. En hij vergaderde alle spijze der zeven jaren, die in Egypteland was, en deed de spijze in de steden; de spijze van het veld van elke stad, hetwelk rondom haar was, deed hij daar binnen.

49. Alzoo bracht Jozef bijeen zeer veel koren, als het zand der zee, totdat men ophield te tellen, want des was geen getal.

50. [a]En Jozef werden twee zonen geboren, eer er een jaar des hongers aankwam, die A'snath, de dochter van Potiphéra, overste van On, hem baarde.
a Gen. 46: 20; 48: 5.

51. En Jozef noemde den naam des eerstgeborenen Manasse. Want, [*zeide hij*], God heeft mij doen vergeten al mijne moeite en het gansche huis mijns vaders.

52. En den naam des tweeden noemde hij Ephraïm. Want, [*zeide hij*], God heeft mij doen wassen in het land mijner verdrukking.

53. Toen eindigden de zeven jaren des overvloeds, die in Egypte geweest was.

54. [a]En de zeven jaren des hongers begonnen aan te komen, gelijk als Jozef gezegd had. En er was honger in alle de landen, maar in gansch Egypteland was brood. a Gen. 45: 6. Ps. 105: 16.

55. Als nu gansch Egypteland hongerde, riep het volk tot Pharaö om brood. En Pharaö zeide tot alle Egyptenaren: Gaat tot Jozef, doet wat hij u zegt.

56. Als dan honger over het gansche land was, zoo opende Jozef alles, waarin [*iets*] was, en verkocht aan de Egyptenaren; want de honger werd in Egypteland sterk.

57. En alle landen kwamen in Egypte tot Jozef, om te koopen; want de honger was in alle landen sterk.

HET XLII KAPITTEL.

Toen Jakob zag, dat er koren in Egypte was, zoo zeide Jakob tot zijne zonen: Waarom ziet gij op malkanderen?

2. Voorts zeide hij: Ziet, [a]ik heb gehoord, dat er koren in Egypte is; trekt daarhenen af, en koopt ons [*koren*] van daar, opdat wij leven en niet sterven.
a Hand. 7: 12.

3. Toen togen Jozefs tien broederen af, om koren uit Egypte te koopen.

4. Doch Benjamin, Jozefs broeder, zond Jakob niet met zijne broederen. Want hij zeide: Opdat hem niet misschien het verderf ontmoete!

5. Alzoo kwamen Israëls zonen om te koopen, onder degenen, die daar kwamen: want de honger was in het land Kanaän.

6. Jozef nu was Regent over dat land; hij verkocht aan al het volk des lands. En Jozefs broederen kwamen [a]en bogen zich voor hem [*met*] de aangezichten ter aarde. a Gen. 37: 7.

7. Als Jozef zijne broederen zag, zoo kende hij ze. Maar hij hield zich vreemd tegen hen, en sprak hard met hen, en zeide tot hen: Van waar komt gij? En zij zeiden: Uit het land Kanaän, om spijze te koopen.

8. Jozef dan kende zijne broederen; maar zij kenden hem niet.

9. Toen gedacht Jozef [a]aan de droomen, die hij van hen gedroomd had. En hij zeide tot hen: Gij zijt verspieders, gij zijt gekomen om te bezichtigen, waar het land bloot is. a Gen. 37: 5.

10. En zij zeiden tot hem: Neen, mijn heere, maar uwe knechten zijn gekomen, om spijze te koopen.

11. Wij allen zijn ééns mans zonen; wij zijn te goeder trouw; uwe knechten zijn geen verspieders.

12. En hij zeide tot hen: Neen, maar gij zijt gekomen, om te bezichtigen, waar het land bloot is.

13. En zij zeiden: Wij uwe knechten waren twaalf gebroeders, ééns mans zonen, in het land Kanaän; en zie, [a]de kleinste is heden bij onzen vader; doch de één die is niet [*meer*]. a Gen. 43: 29.

14. Toen zeide Jozef tot hen: Dat is

het, wat ik tot u gesproken heb, zeggende: Gij zijt verspieders.

15. Hierin zult gij beproefd worden: [*Zoo waarlijk als*] Pharaö leeft, indien gij van hier zult uitgaan, tenzij dan, wanneer uw kleinste broeder herwaarts zal gekomen zijn.

16. Zendt éénen uit u, die uwen broeder hale; maar weest gijlieden gevangen, en uwe woorden zullen beproefd worden, of de waarheid bij u zij. En indien niet, [*zoo waarlijk als*] Pharaö leeft, zoo zijt gij verspieders.

17. En hij zette ze samen drie dagen in bewaring.

18. En ten derden dage zeide Jozef tot hen: Doet dit, zoo zult gij leven; ik vreeze God.

19. Zoo gij te goeder trouw zijt, zoo zij één uwer broederen gebonden in het huis uwer bewaring; en gaat gij henen, brengt het koren voor den honger uwer huizen.

20. En [a]brengt uwen kleinsten broeder tot mij, zoo zullen uwe woorden waar gemaakt worden; en gij zult niet sterven. En zij deden alzoo.

a Gen. 43: 5; 44: 23.

21. Toen zeiden zij de een tot den ander: Voorwaar, wij zijn schuldig aan onzen broeder, wiens benauwdheid der ziele wij zagen, toen hij ons om genade bad, maar wij hoorden niet. Daarom komt deze benauwdheid over ons.

22. En Ruben antwoordde hun, zeggende: [a]Heb ik het tot u niet gezegd, toen ik zeide: Zondigt niet aan dezen jongeling? Maar gij hoordet niet; en ook zijn bloed, ziet, het wordt gezocht.

a Gen. 37: 21, 22.

23. En zij wisten niet, dat het Jozef hoorde: want er was een taalman tusschen hen.

24. Toen wendde hij zich om, van hen af, en weende; daarna keerde hij weder tot hen, en sprak tot hen, en nam Simeon van hen, en bond hem voor hunne oogen.

25. En Jozef gebood, dat men hunne zakken met koren vullen zoude, en dat men hun geld wederkeerde, een iegelijk in zijnen zak, en dat men hun teerkost gave tot den weg. En men deed hun alzoo.

26. En zij laadden hun koren op hunne ezels, en togen van daar.

27. Toen één [*hunner*] zijnen zak opendeed, om zijnen ezel voeder te geven in de herberg, zoo zag hij zijn geld, want zie, het was in den mond van zijnen zak.

28. En hij zeide tot zijne broederen: Mijn geld is wedergekeerd, daartoe ook, ziet, het is in mijnen zak. Toen ontging hunlieden het hart en zij verschrikten, de een tot den ander zeggende: Wat is dit, [*dat*] ons God gedaan heeft?

29. En zij kwamen in het land Kanaän, tot Jakob, hunnen vader; en zij gaven hem te kennen al hun wedervaren, zeggende:

30. Die man, de heere van dat land, heeft hard met ons gesproken; en hij heeft ons gehouden als verspieders des lands.

31. Maar wij zeiden tot hen: Wij zijn te goeder trouw; wij zijn geen verspieders.

32. Onzer waren twaalf gebroeders, onzes vaders zonen; de één die is niet [*meer*], en de kleinste is heden bij onzen vader in het land Kanaän.

33. En die man, de heere van dat land, zeide tot ons: Hieraan zal ik bekennen, dat gijlieden te goeder trouw zijt: laat één uwer broederen bij mij, en neemt voor den honger uwer huizen, en trekt henen.

34. En brengt uwen kleinsten broeder tot mij; zoo zal ik weten, dat gij geen verspieders zijt, maar dat gij te goeder trouw zijt; uwen broeder zal ik u wedergeven, en gij zult in dit land handelen.

35. En het geschiedde, als zij hunne [a]zakken ledigden, zie, zoo had een iegelijk den bundel zijns gelds in zijnen zak, en zij zagen de bundelen huns gelds, zij en hun vader, en zij waren bevreesd.

a vers 25; Gen 44: 1.

36. Toen zeide Jakob, hun vader, tot hen: Gij berooft mij van kinderen. Jozef die is er niet, en Simeon die is er niet, nu zult gij Benjamin wegnemen. Alle deze dingen zijn tegen mij.

37. Toen sprak Ruben tot zijnen vader, zeggende: Dood twee mijner zonen, zoo ik hem tot u niet wederbrenge. Geef hem in mijne hand, en ik zal hem weder tot u brengen.

38. Maar hij zeide: Mijn zoon zal met

uliegen niet aftrekken; want zijn broeder is dood, en hij is alleen overgebleven. Zoo hem een verderf ontmoette op den weg, dien gij zult gaan, zoo zoudt gij mijne grauwe haren met droefenisse ten grave doen nederdalen.

HET XLIII KAPITTEL.

De honger nu werd zwaar in dat land.
2. Zoo geschiedde het, als zij den leeftocht, dien zij uit Egypte gebracht hadden, opgegeten hadden, dat hun vader tot hen zeide: Keert wederom, koopt ons een weinig spijze.
3. Toen sprak Juda tot hem, zeggende: Die man heeft ons op het hoogste betuigd, zeggende: Gij zult mijn aangezicht niet zien, tenzij dat uw broeder met u zij.
4. Indien gij onzen broeder met ons zendt, wij zullen aftrekken en u spijze koopen.
5. Maar [a]indien gij [*hem*] niet zendt, wij zullen niet aftrekken. Want die man heeft tot ons gezegd: [b]Gij zult mijn aangezicht niet zien, tenzij dat uw broeder met u zij.
a Gen. 42: 20. *b* Gen. 44: 23.
6. En Israël zeide: Waarom hebt gij zoo kwalijk aan mij gedaan, dat gij dien man te kennen gaaft, of gij nog eenen broeder hadt?
7. En zij zeiden: Die man vraagde zeer nauw naar ons en naar onze maagschap, zeggende: Leeft uw vader nog? hebt gij nog eenen broeder? Zoo gaven wij het hem te kennen, volgens diezelfde woorden. Hebben wij juist geweten, dat hij zeggen zoude: Brengt uwen broeder af?
8. Toen zeide Juda tot Israël, zijnen vader: Zend den jongeling met mij, zoo zullen wij ons opmaken en reizen, opdat wij leven en niet sterven, noch wij, noch gij, noch onze kinderkens.
9. Ik zal borg voor hem zijn; [a]van mijne hand zult gij hem eischen. Indien ik hem tot u niet brenge en hem voor uw aangezicht stelle, zoo zal ik alle dagen tegen u gezondigd hebben.
a Gen. 44: 32.
10. Want hadden wij niet gezuimd, voorwaar, wij waren alreede twee maal wedergekomen.
11. Toen zeide Israël, hun vader, tot hen: Is het nu alzoo, zoo doet dit: neemt van het loffelijkste dezes lands in uwe vaten, en brengt dien man een geschenk henen af: een weinig balsem, en een weinig honig, specerijen, en mirre, terpentijnnoten, en amandelen.
12. En neemt dubbel geld in uwe hand; en brengt het geld, hetwelk in den mond uwer zakken wedergekeerd is, weder in uwe hand; misschien is het eene feil.
13. Neemt ook uwen broeder mede; en maakt u op, keert weder tot dien man.
14. En God, de Almachtige, geve u barmhartigheid voor het aangezicht van dien man, dat hij uwen anderen broeder en Benjamin met u late gaan. En mij aangaande, als ik van kinderen beroofd ben, zoo ben ik beroofd.
15. En die mannen namen dat geschenk en namen dubbel geld in hunne hand, en Benjamin. En zij maakten zich op en togen af naar Egypte, en zij stonden voor Jozefs aangezicht.
16. Als Jozef Benjamin met hen zag, zoo zeide hij tot dengene, die over zijn huis was: Breng deze mannen naar het huis toe, en slacht slachtvee, en maak [*het*] gereed; want deze mannen zullen te middag met mij eten.
17. De man nu deed, gelijk Jozef gezegd had; en de man bracht deze mannen ten huize Jozefs.
18. Toen vreesden deze mannen, omdat zij ten huize Jozefs gebracht werden, en zeiden: Ter oorzake van dat geld, dat in het begin in onze zakken wedergekeerd is, worden wij ingebracht, opdat hij ons overrompele, en ons overvalle, en ons tot slaven neme, met onze ezelen.
19. Daarom naderden zij tot dien man, die over Jozefs huis was, en zij spraken tot hem aan de deur van het huis,
20. En zij zeiden: Och, mijn heere, [a]wij waren in het begin gewisselijk afgekomen, om spijze te koopen.
a Gen. 42: 3.
21. Het is nu geschied, [a]als wij in de herberg gekomen waren, en wij onze zakken opendeden, zie, zoo was ieders mans geld in den mond van zijnen zak, ons geld in zijn gewicht; en wij hebben dat wedergebracht in onze hand.
a Gen. 42: 27, 35.

22. Wij hebben ook ander geld in onze hand afgebracht, om spijze te koopen. Wij weten niet, wie ons geld in onze zakken geleid heeft.

23. En hij zeide: Vrede zij ulieden, vreest niet. Uw God en uws vaders God heeft u eenen schat in uwe zakken gegeven; uw geld is tot mij gekomen. En hij bracht Simeon tot hen uit.

24. Daarna bracht de man deze mannen in Jozefs huis, [a]en hij gaf water, en zij wieschen hunne voeten; hij gaf ook hunnen ezelen voeder.

a Gen. 18: 4.

25. En zij bereidden het geschenk, totdat Jozef kwam op den middag; want zij hadden gehoord, dat zij aldaar brood eten zouden.

26. Als nu Jozef te huis gekomen was, zoo brachten zij hem het geschenk, hetwelk in hunne hand was, in het huis; en zij [a]bogen zich voor hem ter aarde.

a Gen. 37: 10; 42: 6.

27. En hij vraagde ze naar [*hunnen*] welstand, en zeide: Is het wel met uwen vader, den oude, waar gij van zeidet? leeft hij nog?

28. En zij zeiden: Het is wel met uwen knecht, onzen vader, hij leeft nog. En zij neigden het hoofd en bogen zich nader.

29. En hij hief zijne oogen op, en zag Benjamin, zijnen broeder, zijner moeders zoon, en zeide: Is dit uw kleinste broeder, [a]waar gij tot mij van zeidet? Daarna zeide hij: Mijn zoon, God zij u genadig.

a Gen. 42: 13.

30. En Jozef haastte zich, want zijn ingewand ontstak jegens zijnen broeder, en hij zocht te weenen; en hij ging in eene kamer, [a]en weende aldaar.

a Gen. 45: 2.

31. Daarna wiesch hij zijn aangezicht, en kwam uit; en hij bedwong zichzelven, en zeide: Zet brood op.

32. En zij richtten voor hem aan in het bijzonder, en voor hen in het bijzonder, en voor de Egyptenaren, die met hem aten, in het bijzonder; want de Egyptenaars mogen geen brood eten met de Hebreën, dewijl zulks den Egyptenaren een gruwel is.

33. En zij zaten voor zijn aangezicht, de eerstgeborene naar zijne eerstgeboorte, en de jongere naar zijne jonkheid. Dies verwonderden zich de mannen onder malkanderen.

34. En hij langde hun van de gerechten, die voor hem waren. Maar Benjamins gerecht was vijf maal grooter, dan de gerechten van hen allen. En zij dronken, en zij werden dronken met hem.

HET XLIV KAPITTEL.

En hij gebood dengene, die over zijn huis was, zeggende: Vul de zakken dezer mannen met spijze, naar dat zij zullen kunnen dragen, en leg ieders mans geld in den mond van zijnen zak;

2. En mijnen beker, den zilveren beker, zult gij leggen in den mond van den zak des kleinsten, met het geld van zijn koren. En hij deed naar Jozefs woord, hetwelk hij gesproken had.

3. Des morgens, als het licht werd, zoo liet men deze mannen trekken, hen en hunne ezelen.

4. Zij zijn ter stad uitgegaan, zij waren niet verre gekomen, als Jozef tot dengene, die over zijn huis was, zeide: Maak u op en jaag die mannen achterna; en als gij ze zult achterhaald hebben, zoo zult gij tot hen zeggen: Waarom hebt gij kwaad voor goed vergolden?

5. Is het deze niet, waar mijn heere uit drinkt? en waarbij hij [*iets*] zekerlijk waarnemen zal? Gij hebt kwalijk gedaan, wat gij gedaan hebt.

6. En hij achterhaalde ze, en sprak tot hen diezelve woorden.

7. En zij zeiden tot hem: Waarom spreekt mijn heere zulke woorden? Het zij verre van uwe knechten, dat zij zoodanig een ding doen zouden.

8. Zie, het geld, dat wij in den mond onzer zakken vonden, hebben wij tot u uit den lande Kanaän wedergebracht: hoe zouden wij dan uit uws heeren huis zilver of goud stelen?

9. Bij denwelken van uwe knechten hij gevonden zal worden, dat hij sterve; en ook zullen wij mijnen heere tot slaven zijn.

10. En hij zeide: Dit zij nu ook alzoo, naar uwe woorden. Bij wien hij gevonden wordt, die zij mijn slaaf, maar gijlieden zult onschuldig zijn.

11. En zij haastten zich, en een iegelijk zette zijnen zak af op de aarde, en een iegelijk opende zijnen zak.
12. En hij doorzocht, beginnende met den grootste en voleindigende met den kleinste. En die beker werd gevonden in Benjamins zak.
13. Toen scheurden zij hunne kleederen; en ieder man laadde zijnen ezel op, en zij keerden weder naar de stad.
14. En Juda kwam met zijne broederen in Jozefs huis, want hij was nog zelf aldaar. En zij vielen voor zijn aangezicht neder ter aarde.
15. En Jozef zeide tot hen: Wat daad is dit, die gij gedaan hebt? Weet gij niet, dat zulk een man als ik [*dat*] zekerlijk waarnemen zoude?
16. Toen zeide Juda: Wat zullen wij tot mijnen heere zeggen? wat zullen wij spreken? en wat zullen wij ons rechtvaardigen? God heeft de ongerechtigheid uwer knechten gevonden; zie, wij zijn mijns heeren slaven, zoo wij, als hij, in wiens hand de beker gevonden is.
17. Maar hij zeide: Het zij verre van mij zulks te doen. Die man, in wiens hand die beker gevonden is, die zal mijn slaaf zijn; doch trekt gijlieden op in vrede tot uwen vader.
18. Toen naderde Juda tot hem, en zeide: Och mijn heere, laat toch uwen knecht een woord spreken voor mijns heeren ooren, en laat uwen toorn tegen uwen knecht niet ontsteken: want gij zijt even gelijk Pharaö.
19. Mijn heere vraagde zijnen knechten, zeggende: Hebt gijlieden eenen vader, of broeder?
20. Zoo zeiden wij tot mijnen heere: Wij hebben eenen ouden vader, en eenen jongeling des ouderdoms, den kleinste, wiens broeder dood is, en hij is alleen van zijne moeder overgebleven, en zijn vader heeft hem lief.
21. Toen zeidet gij tot uwe knechten: [a]Brengt hem af tot mij, dat ik mijn oog op hem sla. *a* Gen. 42: 15.
22. En wij zeiden tot mijnen heere: Die jongeling zal zijnen vader niet kunnen verlaten; indien hij zijnen vader verlaat, zoo zal hij sterven.
23. Toen zeidet gij tot uwe knechten: [a]Indien uw kleinste broeder met u niet afkomt, zoo zult gij mijn aangezicht niet meer zien. *a* Gen. 43: 3, 5.
24. En het is geschied, als wij tot uwen knecht, mijnen vader, opgetrokken zijn, en wij hem mijns heeren woorden verhaald hebben;
25. En dat onze vader gezegd heeft: Keert weder, koopt ons een weinig spijze;
26. Zoo hebben wij gezegd: Wij zullen niet kunnen aftrekken. Indien onze kleinste broeder bij ons is, zoo zullen wij aftrekken. Want wij zullen diens mans aangezicht niet kunnen zien, zoo deze onze kleinste broeder niet bij ons is.
27. Toen zeide uw knecht, mijn vader, tot ons: Gijlieden weet, dat er mij mijne huisvrouwe twee gebaard heeft.
28. En de één is van mij uitgegaan, [a]en ik heb gezegd: Voorwaar, hij is gewisselijk verscheurd geworden. En ik heb hem niet gezien tot nu toe. *a* Gen. 37: 33.
29. Indien gij nu dezen ook van mijn aangezicht wegneemt, en hem een verderf ontmoette, [a]zoo zoudt gij mijne grauwe haren met jammer ten grave doen nederdalen. *a* Gen. 42: 38.
30. Nu dan, als ik tot uwen knecht, mijnen vader, kome, en de jongeling niet bij ons is, (alzoo zijne ziele aan dezes ziele gebonden is)
31. Zoo zal het geschieden, als hij ziet, dat de jongeling er niet is, dat hij sterven zal; en uwe knechten zullen de grauwe haren uws knechts, onzes vaders, met droefenisse ten grave doen nederdalen.
32. Want uw knecht is voor dezen jongeling borg bij mijnen vader, zeggende: [a]Zoo ik hem tot u niet wederbrenge, zoo zal ik tegen mijnen vader te allen dage gezondigd hebben. *a* Gen. 43: 9.
33. Nu dan, laat toch uwen knecht voor dezen jongeling mijns heeren slaaf blijven, en laat den jongeling met zijne broederen optrekken.
34. Want hoe zoude ik optrekken tot mijnen vader, indien de jongeling niet met mij ware? opdat ik den jammer niet zie, welke mijn vader overkomen zoude.

HET XLV KAPITTEL.

Toen kon zich Jozef niet bedwingen voor allen, die bij hem stonden, en hij riep: Doet alle man van mij uitgaan! En er stond niemand bij hem, als Jozef zich aan zijne broederen bekend maakte.

2. En hij verhief zijne stemme, met weenen, zoodat het de Egyptenaars hoorden, en dat het Pharaö's huis hoorde.

3. En Jozef zeide tot zijne broederen: Ik ben Jozef! Leeft mijn vader nog? En zijne broeders konden hem niet antwoorden, want zij waren verschrikt voor zijn aangezicht.

4. En Jozef zeide tot zijne broederen: Nadert toch tot mij. En zij naderden: Toen zeide hij: [a]Ik ben Jozef, uw broeder, [b]dien gij naar Egypte verkocht hebt. a Hand. 7: 13.
b Gen. 37: 28. Ps. 105: 17. Hand. 7: 9.

5. Maar nu, [a]weest niet bekommerd, en [*de toorn*] ontsteke niet in uwe oogen, omdat gij mij hierhenen verkocht hebt. Want God heeft mij voor uw aangezicht gezonden, tot behoudenisse des levens. a Gen. 50: 19, 20, 21.

6. Want het zijn nu twee jaren des hongers in het midden des lands; en er zijn nog vijf jaren, in dewelke geene ploeging noch oogst zijn zal.

7. Doch God heeft mij voor ulieder aangezicht henen gezonden, om u een overblijfsel te stellen op de aarde, en om u bij het leven te behouden door eene groote verlossing.

8. Nu dan, gij hebt mij herwaarts niet gezonden, maar God zelf, die mij tot Pharaö's vader gesteld heeft, en tot eenen heere over zijn gansche huis, en regeerder in het gansche land van Egypte.

9. Haast u, en trekt op tot mijnen vader, en zegt tot hem: Alzoo zegt uw zoon Jozef: God heeft mij tot eenen heere over den ganschen Egyptelande gesteld. Kom af tot mij, en vertoef niet.

10. En gij zult in den lande Gosen wonen, en nabij mij wezen, gij en uwe zonen, en uwer zonen zonen, en uwe schapen, en uwe runderen, en al wat gij hebt.

11. En ik zal u aldaar onderhouden: want er zullen nog vijf jaren des hongers zijn, opdat gij niet verarmt, gij, en uw huis, en alles wat gij hebt.

12. En ziet, uwe oogen zien het, en de oogen mijns broeders Benjamins, dat mijn mond tot u spreekt.

13. En boodschapt mijnen vader al mijne heerlijkheid in Egypte, en alles wat gij gezien hebt; en haast u, en [a]brengt mijnen vader herwaarts af. a Hand. 7: 14.

14. En hij viel aan Benjamins, zijns broeders, hals, en weende; en Benjamin weende aan zijnen hals.

15. En hij kuste alle zijne broederen, en hij weende over hen. En daarna spraken zijne broeders met hem.

16. Als dit gerucht in het huis Pharaö's gehoord werd, dat men zeide: Jozefs broeders zijn gekomen, was het goed in de oogen Pharaö's, en in de oogen zijner knechten.

17. En Pharaö zeide tot Jozef: Zeg tot uwe broederen: Doet dit: laadt uwe beesten, en trekt henen, gaat naar het land Kanaän;

18. En neemt uwen vader en uwe huisgezinnen, en komt tot mij; en ik zal u het beste van Egypteland geven, en gij zult het vette dezes lands eten.

19. Gij zijt toch gevolmachtigd. Doet dit, neemt u uit Egypteland wagenen voor uwe kinderkens en voor uwe vrouwen, en voert uwen vader, en komt.

20. En uw oog verschoone uw huisraad niet; want het beste van gansch Egypteland, dat zal uwe zijn.

21. En de zonen Israëls deden alzoo. Zoo gaf Jozef hun wagenen, naar Pharaö's bevel; ook gaf hij hun teerkost op den weg.

22. Hij gaf hun allen, ieder een, wisselkleederen; maar Benjamin gaf hij drie honderd zilverlingen en vijf wisselkleederen.

23. En zijnen vader desgelijks zond hij tien ezelen, dragende van het beste van Egypte, en tien ezelinnen, dragende koren, en brood, en spijze voor zijnen vader op den weg.

24. En hij zond zijne broeders henen; en zij vertrokken. En hij zeide tot hen: Weest niet verstoord op malkanderen op den weg.

25. En zij trokken op uit Egypte, en zij kwamen in het land Kanaän tot hunnen vader Jakob.

26. Toen boodschapten zij hem, zeggende: Jozef leeft nog, ja ook is hij regeerder in gansch Egypteland! Toen bezweek zijn hart, want hij geloofde ze niet.

27. Maar als zij tot hem gesproken hadden alle de woorden van Jozef, die hij tot hen gesproken had, en dat hij de wagens zag, die Jozef gezonden had om hem te voeren, zoo werd Jakobs, huns vaders, geest levend.

28. En Israël zeide: Het is genoeg! mijn zoon Jozef leeft nog! ik zal gaan, en hem zien, eer ik sterve.

HET XLVI KAPITTEL.

En Israël verreisde met al wat hij had, en hij kwam te Berséba, en hij offerde offeranden den God zijns vaders Izaks.

2. En God sprak tot Israël in gezichten des nachts, en zeide: Jakob, Jakob! En hij zeide: Zie, [*hier*] ben ik.

3. En Hij zeide: [a]Ik ben die God, uws vaders God; vrees niet van af te trekken naar Egypte, [b]want Ik zal u aldaar tot een groot volk zetten.

a Gen. 26: 24; 28: 13; 32: 9. *b* Gen. 13: 16; 16: 10; 17: 2; 22: 17; 26: 24; 35: 11; 48: 4.

4. [a]Ik zal met u aftrekken naar Egypte, en Ik zal u doen [*weder*] optrekken, mede optrekkende; en Jozef zal zijne hand op uwe oogen leggen. *a* Num. 20: 15. Deut. 10: 22. Joz. 24: 4, 5, 6. Ps. 105: 23, 24, enz. Jes. 52: 4. Hos. 11: 1.

5. [a]Toen maakte zich Jakob op van Berséba. En de zonen Israëls voerden Jakob, hunnen vader, en hunne kinderkens, en hunne vrouwen, op de wagens, die Pharaö gezonden had, om hem te voeren. *a* Hand. 7: 15.

6. En zij namen hun vee, en hunne have, die zij in den lande Kanaän verworven hadden, en zij kwamen in Egypte, Jakob en al zijn zaad met hem.

7. Zijne zonen, en de zonen zijner zonen met hem, zijne dochteren, en zijner zonen dochteren, en al zijn zaad bracht hij met zich in Egypte.

8. [a]En dit zijn de namen der zonen Israëls, die in Egypte kwamen: Jakob en zijne zonen. De eerstgeborene Jakobs: Ruben. *a* Ex. 1: 2; 6: 13. Num. 26: 5. 1 Kron. 5: 1, enz.; 6: 1, enz.; 7: 1, enz.; 8: 1, enz.

9. En Rubens zonen: Hánoch, en Pállu, en Hézron, en Cármi.

10. [a]En Simeons zonen: Jémuël, en Jámin, en Óhad, en Jáchin, en Zóhar, en Saul, de zoon eener Kanaänietische vrouwe. *a* Ex. 6: 14. 1 Kron. 4: 24.

11. [a]En de zonen van Levi: Gérson, Kéhath, en Merári. *a* 1 Kron. 6: 1.

12. En [a]de zonen van Juda: Er, en Ónan, en Séla, en Pérez, en Zérah. Doch Er en Ónan waren gestorven in het land Kanaän; [b]en Pérez' zonen waren Hézron en Hámul. *a* Gen. 38: 3, 4, 5. *b* 1 Kron. 2: 5.

13. En Íssaschars zonen: Tóla, en Púa, en Job, en Simron.

14. En Zebulons zonen: Séred, en Élon, en Jáhleël.

15. Dit zijn Lea's zonen, die zij Jakob gebaard heeft in Páddan-Áram, met Dina, zijne dochter. Alle de zielen zijner zonen en zijner dochteren waren drie en dertig.

16. [a]En Gads zonen: Zíphjon, en Chággi, Schúni, en Ézbon, Éri, en Aródi, en Aréli. *a* 1 Kron. 5: 11.

17. [a]En Asers zonen: Ímna, en Ísva, en Íschvi, en Bería, en Séra, hunlieder zuster; en de zonen van Bería: Héber, en Málchiël. *a* 1 Kron. 7: 30.

18. Dit zijn de zonen van Zílpa, [a]die Laban aan zijne dochter Lea gegeven had. En zij baarde Jakob deze zestien zielen. *a* Gen. 29: 24.

19. De zonen van Rachel, Jakobs huisvrouwe: Jozef, en Benjamin.

20. En [a]Jozef werden geboren in Egypteland: Manasse en Ephraim, die hem Ásnath, de dochter van Potiphéra, den overste te On, baarde. *a* Gen. 41: 50; 48: 5.

21. [a]En Benjamins zonen: Béla, Becher, en Ásbel, Géra, en Naa'man, Échi, en Ros, Múppim, en Húppim, en Ard. *a* 1 Kron. 7: 6; 8: 1.

22. Dit zijn Rachels zonen, die Jakob geboren zijn, al te zamen veertien zielen.

23. En Dans zonen: Chúsim.

24. [a]En de zonen van Naphthali: Jáchzeël, en Gúni, en Jézer, en Sillem. *a* 1 Kron. 7: 13.

25. Dit zijn de zonen van Bílha, [a]die

Laban aan zijne dochter Rachel gegeven had. En zij baarde ze Jakob; zij waren allen zeven zielen. *a* Gen. 29: 29.

26. Alle de zielen, die met Jakob in Egypte kwamen, uit zijne heup gesproten, uitgenomen de vrouwen der zonen Jakobs, waren allen zes en zestig zielen.

27. En Jozefs zonen, die hem in Egypte geboren zijn, waren twee zielen. *a*Alle de zielen des huizes Jakobs, die in Egypte kwamen, waren zeventig.
a Deut. 10: 22. Hand. 7: 14.

28. En hij zond Juda voor zijn aangezicht henen tot Jozef, om voor zijn aangezicht aanwijzing te doen naar Gosen; en zij kwamen in het land Gosen.

29. Toen spande Jozef zijnen wagen aan, en toog op, zijnen vader Israël te gemoet naar Gosen. En als hij zich aan hem vertoonde, zoo viel hij hem aan zijnen hals, en weende lang aan zijnen hals.

30. En Israël zeide tot Jozef: Dat ik nu sterve, nadat ik uw aangezicht gezien heb, dat gij nog leeft!

31. Daarna zeide Jozef tot zijne broederen, en tot zijns vaders huis: Ik zal optrekken en Pharaö boodschappen, en tot hem zeggen: Mijne broeders en mijns vaders huis, die in het land Kanaän waren, zijn tot mij gekomen.

32. En die mannen zijn schaapherders, want het zijn mannen, die met vee omgaan; en zij hebben hunne schapen, en hunne runderen, en al wat zij hebben, medegebracht.

33. Wanneer het nu geschieden zal, dat Pharaö ulieden zal roepen, en zeggen: Wat is uwe hanteering?

34. Zoo zult gij zeggen: Uwe knechten zijn mannen, die van onze jeugd af tot nu toe met vee omgegaan hebben, zoo wij als onze vaders; opdat gij in het land Gosen moogt wonen: *a*want alle schaapherder is den Egyptenaren een gruwel. *a* Gen. 43: 32. Exod. 8: 26.

HET XLVII KAPITTEL.

Toen kwam Jozef, en boodschapte Pharaö, en zeide: Mijn vader, en mijne broeders, en hunne schapen, en hunne runderen, met alles wat zij hebben, zijn gekomen uit den lande Kanaän; *a*en zie, zij zijn in het land Gosen.
a Gen. 45: 10.

2. En hij nam een deel zijner broederen, [*te weten*] vijf mannen, en hij stelde ze voor Pharaö's aangezicht.

3. Toen zeide Pharaö tot zijne broederen: Wat is uwe hanteering? En zij zeiden tot Pharaö: *a*Uwe knechten zijn schaapherders, zoo wij als onze vaders. *a* Gen. 46: 34.

4. Voorts zeiden zij tot Pharaö: Wij zijn gekomen, om als vreemdelingen in dezen lande te wonen, want er is geene weide voor de schapen, die uwe knechten hebben, dewijl de honger zwaar is in het land Kanaän. En nu, laat toch uwe knechten in den lande Gosen wonen.

5. Toen sprak Pharaö tot Jozef, zeggende: Uw vader en uwe broeders zijn tot u gekomen;

6. Egypteland dat is voor uw aangezicht; doe uwen vader en uwe broeders in het beste van het land wonen; laat ze in het land Gosen wonen, en zoo gij weet, dat er onder hen kloeke mannen zijn, zoo zet ze tot veemeesters over hetgene dat ik heb.

7. En Jozef bracht zijnen vader Jakob mede, en stelde hem voor Pharaö's aangezicht. En Jakob zegende Pharaö.

8. En Pharaö zeide tot Jakob: Hoe vele zijn de dagen der jaren uws levens?

9. En Jakob zeide tot Pharaö: De dagen der jaren *a*mijner vreemdelingschappen zijn honderd en dertig jaren. Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, en hebben niet bereikt de dagen van de jaren des levens mijner vaderen, in de dagen hunner vreemdelingschappen.
a Ps. 119: 19. Hebr. 11: 9, 13.

10. En Jakob zegende Pharaö, en ging uit van Pharaö's aangezicht.

11. En Jozef bestelde voor Jakob en voor zijne broederen woningen, en hij gaf hun eene bezittinge in Egypteland, in het beste van het land, in het land van Raméses, gelijk als Pharaö geboden had.

12. En Jozef onderhield zijnen vader, en zijne broeders, en het gansche huis zijns vaders, met brood, tot den mond der kinderkens toe.

13. En er was geen brood in het

gansche land, want de honger was zeer zwaar; zoodat het land van Egypte en het land Kanaän raasden vanwege dien honger.

14. Toen verzamelde Jozef al het geld, dat in Egypteland en in het land Kanaän gevonden werd, voor het koren, dat zij kochten; en Jozef bracht dat geld in Pharaö's huis.

15. Als nu het geld uit Egypteland en uit het land Kanaän verdaan was, kwamen alle de Egyptenaars tot Jozef, zeggende: Geef ons brood, wantwaarom zouden wij in uwe tegenwoordigheid sterven? want het geld ontbreekt.

16. En Jozef zeide: Geeft uw vee, zoo zal ik het u geven voor uw vee, indien het geld ontbreekt.

17. Toen brachten zij hun vee tot Jozef. En Jozef gaf hun brood voor paarden, en voor het vee der schapen, en voor het vee der runderen, en voor ezels. En hij voedde ze met brood datzelve jaar, voor al hun vee.

18. Toen datzelve jaar voleind was, zoo kwamen zij tot hem in het tweede jaar, en zeiden tot hem: Wij zullen het voor mijnen heere niet verbergen; alzoo het geld verdaan is, en de bezitting der beesten [*gekomen*] aan mijnen heere, zoo is er niets anders overgebleven voor het aangezicht mijns heeren, dan ons lichaam en ons land.

19. Waarom zullen wij voor uwe oogen sterven, zoo wij als ons land? Koop ons en ons land voor brood; zoo zullen wij en ons land Pharaö dienstbaar zijn; en geef zaad, opdat wij leven, en niet sterven, en het land niet woest worde.

20. Alzoo kocht Jozef het geheele land van Egypte voor Pharaö. Want de Egyptenaars verkochten een ieder zijnen akker, dewijl de honger sterk over hen geworden was. Zoo werd het land Pharaö's eigen.

21. En het volk aangaande, dat zette hij over in de steden, van het ééne uiterste der palen van Egypte, tot het andere uiterste daarvan.

22. Alleen het land der priesteren kocht hij niet. Want de priesters hadden hun bescheiden deel van Pharaö, en zij aten hun bescheiden deel, het welk hun Pharaö gegeven had; daarom verkochten zij hun land niet.

23. Toen zeide Jozef tot het volk: Ziet, ik heb heden u en uw land gekocht voor Pharaö; ziet, daar is zaad voor u, opdat gij het land bezaait.

24. Doch met de inkomsten zal het geschieden, dat gij Pharaö het vijfde deel zult geven, en de vier deelen zullen voor u zijn, tot zaad des velds, en tot uwe spijze en dergenen, die in uwe huizen zijn, en om te eten voor uwe kinderkens.

25. En zij zeiden: Gij hebt ons leven behouden. Laat ons genade vinden in mijns heeren oogen, en wij zullen Pharaö's knechten zijn.

26. Jozef dan stelde ditzelve in tot eene wet, tot dezen dag, over het land van Egypte, dat Pharaö het vijfde deel zoude hebben; behalve dat alleen het land der priesteren van Pharaö niet werd.

27. Zoo woonde Israël in het land van Egypte, in het land Gosen. En zij stelden zich tot bezitters daarin, en zij werden vruchtbaar, en vermeerderden zeer.

28. En Jakob leefde in het land van Egypte zeventien jaar; zoodat de dagen van Jakob, de jaren zijns levens, geweest zijn honderd en zeven en veertig jaar.

29. Als nu de dagen Israëls naderden, dat hij sterven zoude, zoo riep hij zijnen zoon Jozef, en zeide tot hem: Indien ik nu genade gevonden heb in uwe oogen, zoo [a]leg toch uwe hand onder mijne heup, en doe weldadigheid en trouwe aan mij, en begraaf mij toch niet in Egypte, a Gen. 24: 2.

30. Maar dat ik bij mijne vaderen ligge. Hierom zult gij mij uit Egypte voeren, en mij in hun graf begraven. En hij zeide: Ik zal doen naar uw woord.

31. En hij zeide: Zweer mij. En hij zwoer hem. [a]En Israël boog zich naar het hoofdeinde van het bed.

a Hebr. 11: 21.

HET XLVIII KAPITTEL.

Het geschiedde nu na deze dingen, dat men Jozef zeide: Zie, uw vader is krank. Toen nam hij zijne twee zonen met zich, Manasse en Ephraïm.

2. En men boodschapte Jakob, en

men zeide: Zie, uw zoon Jozef komt tot u. Zoo versterkte zich Israël en zat op het bed.

3. Daarna zeide Jakob tot Jozef: God, [a]de Almachtige, is [b]mij verschenen te Luz, in den lande Kanaän, en Hij heeft mij gezegend;

a Gen. 17: 1. *b* Gen. 35: 6.

4. En Hij heeft tot mij gezegd: [a]Zie, Ik zal u vruchtbaar maken, en u vermenigvuldigen, en u tot eenen hoop van volkeren stellen; en Ik zal uwen zade na u dit land tot eene eeuwige bezittinge geven. *a* Gen. 28: 3; 35: 11.

5. Nu dan, uwe twee zonen, [a]die u in Egypteland geboren waren, eer ik in Egypte tot u gekomen ben, zijn mijne. Ephraïm en Manasse zullen mijne zijn, als Ruben en Simeon.

a Gen. 41: 50; 46: 20.

6. Maar uw geslacht, dat gij na hen zult gewinnen, zullen uwe zijn. Zij zullen naar hunner broederen naam genoemd worden in hun erfdeel.

7. Toen ik nu van Páddan kwam, [a]zoo is Rachel bij mij gestorven in het land Kanaän, op den weg, als het nog eene kleine streek lands was om tot Éphrath te komen; en ik begroef ze aldaar aan den weg van Éphrath, hetwelk is Bethlehem. *a* Gen. 35: 19.

8. En Israël zag de zonen van Jozef, en zeide: Wiens zijn deze?

9. En Jozef zeide tot zijnen vader: Zij zijn mijne zonen, die mij God hier gegeven heeft. En hij zeide: Breng ze toch tot mij, dat ik ze zegene.

10. Doch Israëls oogen waren zwaar van ouderdom, hij kon niet zien. En hij deed ze naderen tot zich; toen kuste hij ze, en omhelsde ze.

11. En Israël zeide tot Jozef: Ik had niet gemeend uw aangezicht te zien; maar zie, God heeft mij ook uw zaad doen zien.

12. Toen deed ze Jozef uitgaan van zijne knieën; en hij boog zich voor zijn aangezicht neder ter aarde.

13. En Jozef nam die beiden, Ephraïm met zijne rechterhand, tegenover Israëls linkerhand, en Manasse met zijne linkerhand, tegenover Israëls rechterhand, en hij deed ze naderen tot hem.

14. Maar Israël strekte zijne rechterhand uit, en leide ze op Ephraïms hoofd, hoewel hij de minste was, en zijne linkerhand op Manasse's hoofd. Hij bestierde zijne handen voorbedachtelijk; want Manasse was de eerstgeborene.

15. En hij [a]zegende Jozef, en zeide: De God, voor wiens aangezichte mijne vaders Abraham en Izak gewandeld hebben, die God, die mij gevoed heeft, van dat ik was, tot op dezen dag,

a Hebr. 11: 21.

16. [a]Die Engel, die mij verlost heeft van alle kwaad, zegene deze jongeren, en dat in hen mijn naam genoemd worde, en mijner vaderen Abrahams en Izaks naam, en dat zij vermenigvuldigen als visschen in menigte, in het midden des lands.

a Gen. 31: 42; 32: 1.

17. Toen Jozef zag, dat zijn vader zijne rechterhand op Ephraïms hoofd leide, zoo was het kwaad in zijne oogen, en hij ondervatte zijns vaders hand, om die van Ephraïms hoofd op Manasse's hoofd af te brengen.

18. En Jozef zeide tot zijnen vader: Niet alzoo, mijn vader, want deze is de eerstgeborene, leg uwe rechterhand op zijn hoofd.

19. Maar zijn vader weigerde het, en zeide: Ik weet het, mijn zoon, ik weet het; hij zal ook tot een volk worden, en hij zal ook groot worden; maar nochtans zal zijn kleinste broeder grooter worden dan hij, en zijn zaad zal [a]eene volle menigte van volkeren worden. *a* Ruth 4: 11, 12.

20. Alzoo zegende hij ze te dien dage, zeggende: In u zal Israël zegenen, zeggende: [a]God zette u als Ephraïm en als Manasse. En hij zette Ephraïm vóór Manasse. *a* Jer. 31: 20.

21. Daarna zeide Israël tot Jozef: Zie, ik sterf; maar God zal met ulieden wezen, en Hij zal u wederbrengen in het land uwer vaderen.

22. [a]En ik heb u een stuk lands gegeven boven uwe broederen, [b]hetwelk ik met mijn zwaard en met mijnen boog uit der Amorieten hand genomen heb.

a Joz. 13: 7; 16: 1; 17: 1. *b* Joz. 24: 8.

HET XLIX KAPITTEL.

Daarna riep Jakob zijne zonen, en hij zeide: Verzamelt u, en ik zal u ver-

kondigen, hetgene u in de navolgende dagen wedervaren zal.

2. Komt samen en hoort, gij zonen Jakobs, en hoort naar Israël, uwen vader.

3. Ruben, gij zijt [a]mijn eerstgeborene, mijne kracht en het begin mijner macht; de voortreffelijkste in hoogheid, en de voortreffelijkste in sterkte. *a* Gen. 29: 32.

4. Snelle afloop als der wateren, gij zult de voortreffelijkste niet zijn; [a]want gij hebt uws vaders leger beklommen; toen hebt gij [*het*] geschonden. Hij heeft mijn bed beklommen.
a Gen. 35: 22. 1 Kron. 5: 1.

5. Simeon en Levi zijn gebroeders. Hunne handelingen zijn werktuigen van geweld.

6. Mijne ziele kome niet in hunnen verborgenen raad, mijne eere worde niet vereenigd met hunne vergadering. Want in hunnen toorn [a]hebben zij de mannen doodgeslagen, en in hunnen moedwil hebben zij de ossen weggerukt. *a* Gen. 34: 25.

7. Vervloekt zij hun toorn, want hij is heftig, en hunne verbolgenheid, want zij is hard. Ik zal ze [a]verdeelen onder Jakob, en zal ze verstrooien onder Israël. *a* Joz. 19: 1; 21: 3, 4, enz.

8. Juda, gij zijt het; u zullen uwe broeders loven; uwe hand zal zijn op den nek uwer vijanden; voor u zullen zich uws vaders zonen nederbuigen.

9. Juda [a]is een leeuwenwelp; gij zijt van den roof opgeklommen, mijn zoon. Hij kromt zich, hij legt zich neder als een leeuw en als een oude leeuw. Wie zal hem doen opstaan?
a Num. 24: 9. Micha 5: 7.

10. De schepter zal [a]van Juda niet wijken, noch de wetgever van tusschen zijne voeten, totdat Silo komt, en hem zullen de volkeren gehoorzaam zijn.
a Matth. 2: 6.

11. Hij bindt zijnen jongen ezel aan den wijnstok, en het veulen zijner ezelin aan den edelsten wijnstok; hij wascht zijn kleed in den wijn, en zijnen mantel in wijndruivenbloed.

12. Hij is roodachtig van oogen door den wijn, en wit van tanden door de melk.

13. Zebulon zal [a]aan de haven der zeeën wonen, en hij zal aan de haven der schepen wezen; en zijne zijde zal zijn naar Sidon. *a* Joz. 19: 10, 11.

14. Issaschar is een sterk gebeende ezel, nederliggende tusschen twee pakken.

15. Toen hij de ruste zag, dat zij goed was, en het land, dat het lustig was, zoo boog hij zijnen schouder om te dragen, en was dienende onder tribuut.

16. Dan zal zijn volk richten, als één der stammen Israëls.

17. Dan zal eene slang zijn aan den weg, eene adderslang nevens het pad, bijtende des paards verzenen, dat zijn rijder achterover valle.

18. Op uwe zaligheid wacht ik, HEERE.

19. Aangaande Gad, eene bende zal hem aanvallen; maar hij zal [*ze*] aanvallen in het einde.

20. Van Aser, zijn brood zal vet zijn, en hij zal koninklijke lekkernijen leveren.

21. Naphthali is eene losgelatene hinde; hij geeft schoone woorden.

22. [a]Jozef is een vruchtbare tak, een vruchtbare tak aan eene fontein; elkeen der takken loopt over den muur.
a 1 Kron. 5: 1.

23. [a]De schutters hebben hem wel bitterheid aangedaan, en beschoten, en hem gehaat; *a* Gen. 50: 20.

24. Maar zijn boog is in stijvigheid gebleven, en de armen zijner handen zijn gesterkt geworden door de handen van den Machtige Jakobs; daarvan is hij een herder, een steen Israëls;

25. Van uws vaders God, die u zal helpen, en van den Almachtige, die u zal zegenen, met zegeningen des hemels van boven, met zegeningen des afgronds, die daaronder ligt, met zegeningen der borsten en der baarmoeder.

26. De zegeningen uws vaders gaan te boven de zegeningen mijner voorvaderen, tot aan het einde van de eeuwige heuvelen. Die zullen zijn op het hoofd Jozefs, en op den hoofdschedel des afgezonderden zijner broederen.

27. Benjamin zal [*als*] een wolf verscheuren; des morgens zal hij roof eten, en des avonds zal hij buit uitdeelen.

28. Alle deze stammen Israëls zijn twaalf. En dit is hetgene, wat hun vader tot hen sprak, als hij ze zegen-

de; hij zegende ze, een iegelijk naar zijnen bijzonderen zegen.

29. Daarna gebood hij hun, en zeide tot hen: Ik word verzameld tot mijn volk, begraaft mij bij mijne vaders, in de spelonk, die daar is in den akker Éphrons, des Héthieters;

30. In de spelonk, [a]dewelke is op den akker van Machpéla, die tegenover Mámre is, in den lande Kanaän, die Abraham met dien akker gekocht heeft van Éphron, den Hethieter, tot eene erfbegrafenisse. *a* Gen. 23: 9, 16.

31. Aldaar hebben zij [a]Abraham begraven, en Sára, zijne huisvrouwe; daar hebben zij Izak begraven, en Rebécca, zijne huisvrouwe; en daar heb ik Lea begraven. *a* Gen. 25: 9; 35: 29. Hand. 7: 16.

32. De akker, en de spelonk, die daarin is, is gekocht van de zonen Heths.

33. Als Jakob voleind had zijnen zonen bevelen te geven, zoo leide hij zijne voeten samen op het bed, en hij gaf den geest, en hij werd verzameld tot zijne volkeren. *a* Hand. 7: 15.

HET L KAPITTEL.

Toen viel Jozef op zijns vaders aangezicht; en hij weende over hem, en kuste hem.

2. En Jozef gebood zijnen knechten, den medicijnmeesters, dat zij zijnen vader balsemen zouden. En de medicijnmeesters balsemden Israël.

3. En veertig dagen werden aan hem vervuld; want alzoo werden vervuld de dagen dergenen, die gebalsemd werden. En de Egyptenaars beweenden hem zeventig dagen.

4. Als nu de dagen zijns beweenens over waren, zoo sprak Jozef tot den huize Pharaö's, zeggende: Indien ik nu genade gevonden heb in uwe oogen, spreekt toch voor de ooren van Pharaö, zeggende:

5. Mijn vader heeft mij [a]doen zweren, zeggende: Zie, ik sterf; in mijn graf, dat ik mij in het land Kanaän gegraven heb, daar zult gij mij begraven. Nu dan, laat mij toch optrekken, dat ik mijnen vader begrave; dan zal ik wederkomen. *a* Gen. 47: 29.

6. En Pharaö zeide: Trek op, en begraaf uwen vader, gelijk als hij u heeft doen zweren.

7. En Jozef toog op, om zijnen vader te begraven; en met hem togen op alle Pharaö's knechten, de oudsten van zijn huis, en alle de oudsten des lands van Egypte;

8. Daartoe het gansche huis Jozefs en zijne broeders, en het huis zijns vaders. Alleen hunne kleine kinderen, en hunne schapen, en hunne runderen lieten zij in den lande Gosen.

9. En met hen togen op, zoo wagenen als ruiteren; en het was een zeer zwaar heir.

10. Toen zij nu aan de vlakte van het doornbosch kwamen, die aan gene zijde des Jordaans is, hielden zij daar eene groote en zeer zware rouwklage. En hij maakte zijnen vader eenen rouw van zeven dagen.

11. Als de inwoners des lands, de Kanaänieten, dien rouw zagen op de vlakte van het doornbosch, zoo zeiden zij: Dit is een zware rouw der Egyptenaren. Daarom noemde men haren naam Ábel Mizráïm, dat aan het veer des Jordaans is.

12. En zijne zonen deden hem, zoo gelijk als hij hun geboden had.

13. Want [a]zijne zonen voerden hem in het land Kanaän, en begroeven hem in de spelonk des akkers [b]Machpéla, dewelke Abraham met den akker gekocht had tot eene erfbegrafenisse van Éphron, den Hethieter, tegenover Mámre. *a* Hand. 7: 15, 16. *b* Gen. 23: 16.

14. Daarna keerde Jozef weder in Egypte, hij, en zijne broeders, en allen, die met hem opgetogen waren, om zijnen vader te begraven; nadat hij zijnen vader begraven had.

15. Toen Jozefs broeders zagen, dat hun vader dood was, zoo zeiden zij: Misschien zal ons Jozef haten; en hij zal ons gewisselijk vergelden al het kwaad, dat wij hem aangedaan hebben.

16. Daarom lieten zij aan Jozef aandienen, zeggende: Uw vader heeft bevolen vóór zijnen dood, zeggende:

17. Zoo zult gij tot Jozef zeggen: Ei, vergeef toch de overtreding uwer broederen, en hunne zonde; want zij hebben u kwaad aangedaan; maar nu, vergeef toch de overtreding der dienaren van

den God uws vaders. En Jozef weende, als zij tot hem spraken.

18. Daarna kwamen ook zijne broeders, en vielen voor hem neder, en zeiden: Zie, wij zijn u tot knechten.

19. En Jozef zeide tot hen: Vreest niet; want ben ik [a]in de plaats van God? a Gen. 45: 5.

20. Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht; [*doch*] God heeft dat ten goede gedacht; opdat Hij dede, gelijk het te dezen dage is, om een groot volk in het leven te behouden.

21. Nu dan, vreest niet; ik zal u en uwe kleine kinderen onderhouden. Zoo troostte hij hen, en sprak naar hun hart.

22. Jozef dan woonde in Egypte, hij en zijns vaders huis. En Jozef leefde honderd en tien jaren.

23. En Jozef zag van Ephraïm kinderen, van het derde gelid. Ook werden de zonen van [a]Máchir, den zoon van Manasse, op Jozefs knieën geboren. a Num. 32: 39.

24. En Jozef zeide tot zijne broederen: Ik [a]sterf; maar God zal u gewisselijk bezoeken, en Hij zal u doen optrekken uit dit land, in het land, hetwelk Hij Abraham, Izak en Jakob gezworen heeft. a Hebr. 11: 22.

25. En Jozef deed de zonen Israëls zweren, zeggende: God zal u gewisselijk bezoeken, [a]zoo zult gij mijne beenderen van hier opvoeren. a Ex. 13: 19. Joz. 24: 32.

26. En Jozef stierf, honderd en tien jaren oud zijnde. En zij balsemden hem, en men leide hem in eene kist in Egypte.

HET TWEEDE BOEK VAN MOZES,

GENAAMD

EXODUS.

HET I KAPITTEL.

Dit nu zijn de namen der zonen Israëls, [a]die in Egypte gekomen zijn, met Jakob; zij kwamen er in, elk met zijnen huize: a Gen. 46: 8. Ex. 6: 13.

2. Ruben, Simeon, Levi, en Juda;

3. I'ssaschar, Zebulon, en Benjamin;

4. Dan, en Naphtali, Gad, en Aser.

5. [a]Alle de zielen nu, die uit de heupe Jakobs voortgekomen zijn, waren zeventig zielen. Doch Jozef was in Egypte. a Gen. 46: 27. Deut. 10: 22. Hand. 7: 14.

6. [a]Toen nu Jozef gestorven was, en alle zijne broeders, en al dat geslacht, a Gen. 50: 26.

7. Zoo werden de kinderen Israëls vruchtbaar, [a]en wiesen overvloediglijk, en zij vermeerderden, en werden gansch zeer machtig, zoodat het land met hen vervuld werd. a Deut. 26: 5. Hand. 7: 17.

8. [a]Daarna stond een nieuwe koning op over Egypte, die Jozef niet gekend had. a Hand. 7: 18.

9. Die zeide tot zijn volk: Zie, het volk der kinderen Israëls is veel, ja machtiger dan wij.

10. [a]Kom aan, laat ons wijselijk tegen hetzelve handelen, opdat het niet vermenigvuldige, en het geschiede, als er eenige krijg voorvalt, dat het zich ook niet vervoege tot onze vijanden,

en tegen ons strijde, en uit het land optrekke. *a* Hand. 7: 19.

11. En zij zetten oversten der schattingen over datzelve, om het te verdrukken met hunne lasten. Want men bouwde Pharaö schatsteden, Pítom en Raämses.

12. Maar *a*hoe meer zij het verdrukten, hoe meer het vermeerderde, en hoe meer het wies; zoodat zij verdrietig waren vanwege de kinderen Israëls. *a* Ps. 105: 24.

13. En de Egyptenaars deden de kinderen Israëls dienen, met hardigheid;

14. Zoodat zij hun het leven bitter maakten met harden dienst, in leem, en in tichelsteenen, en met allen dienst op het veld; met al hunnen dienst, dien zij hen deden dienen met hardigheid.

15. Daarenboven sprak de koning van Egypte tot de vroedvrouwen der Hebreï'nnen (welker ééner naam Síphra, en der anderer naam Púa was),

16. En zeide: Wanneer gij de Hebreï'nnen in het baren helpt, en ziet ze op de stoelen; is het een zoon, zoo doodt hem, maar is het eene dochter, zoo laat ze leven.

17. Doch de vroedvrouwen vreesden God, en deden niet gelijk als de koning van Egypte tot haar gesproken had, maar zij behielden de knechtkens in het leven.

18. Toen riep de koning van Egypte de vroedvrouwen, en zeide tot haar: Waarom hebt gijlieden deze zaak gedaan, dat gij de knechtkens in het leven behouden hebt?

19. En de vroedvrouwen zeiden tot Pharaö: Omdat de Hebreï'nnen niet zijn gelijk de Egyptische vrouwen; want zij zijn sterk; eer de vroedvrouw tot haar komt, zoo hebben zij gebaard.

20. Daarom deed God den vroedvrouwen goed. En dat volk vermeerderde, en het werd zeer machtig.

21. En het geschiedde, dewijl de vroedvrouwen God vreesden, zoo bouwde Hij haar huizen.

22. *a*Toen gebood Pharaö allen zijnen volke, zeggende: Alle zonen, die geboren worden, zult gij in de rivier werpen, maar alle dochteren in het leven behouden. *a* Hand. 7: 19.

HET II KAPITTEL.

*a*En een man van den huize Levi ging, en nam eene dochter van Levi. *a* Ex. 6: 19. Num. 26: 59.

2. *a*En de vrouwe werd zwanger, en baarde eenen zoon. Toen zij hem zag, *b*dat hij schoon was, zoo verborg zij hem drie maanden. *a* 1 Kron. 23: 13. Hand. 7: 20. *b* Hebr. 11: 23.

3. Doch als zij hem niet langer verbergen kon, zoo nam zij voor hem eene kist van biezen, en belijmde ze met lijm en met pek; en zij leide het knechtken daarin en leide ze in de biezen, aan den oever der rivier.

4. En zijne zuster stelde zich van verre, om te weten, wat hem gedaan zoude worden.

5. En Pharaö's dochter ging af, om zich te wasschen in de rivier, en hare jonkvrouwen wandelden aan den kant der rivier. *a*Toen zij de kist in het midden van de biezen zag, zoo zond zij hare dienstmaagd henen, en liet ze halen. *a* Hand. 7: 21. Hebr. 11: 23.

6. Toen zij ze open deed, zoo zag zij dat knechtken, en zie, het jongsken weende. En zij werd met barmhartigheid bewogen over hem, en zij zeide: Dit is een van de knechtkens der Hebreën.

7. Toen zeide zijne zuster tot Pharaö's dochter: Zal ik henengaan en u eene voedstervrouw uit de Hebreï'nnen roepen, die u dat knechtken zooge?

8. En de dochter Pharaö's zeide tot haar: Ga henen. En de jonge maagd ging, en riep des knechtkens moeder.

9. Toen zeide Pharaö's dochter tot haar: Neem dit knechtken henen, en zoog het mij, ik zal [*u*] uw loon geven. En de vrouw nam het knechtken en zoogde het.

10. En toen het knechtken groot geworden was, zoo bracht zij het tot Pharaö's dochter, en het werd haar ten zoon; en zij noemde zijnen naam Mozes, en zeide: Want ik heb hem uit het water getogen.

11. *a*En het geschiedde in die dagen, toen Mozes groot geworden was, dat hij uitging tot zijne broederen, en bezag hunne lasten. En hij zag, dat een Egyptisch man eenen Hebreeuwschen man uit zijne broederen sloeg. *a* Hand. 7: 23. Hebr. 11: 24, 25.

12. En hij zag herwaarts en derwaarts, en toen hij zag, dat er niemand was, zoo versloeg hij den Egyptenaar, en verborg hem in het zand.

13. Des anderen daags ging hij wederom uit, en zie, twee Hebreeuwsche mannen twistten. En hij zeide tot den ongerechte: Waarom slaat gij uwen naaste?

14. Hij dan zeide: [a]Wie heeft u tot een overste en richter over ons gezet? Zegt gij [*dit*] om mij te dooden, gelijk gij den Egyptenaar gedood hebt? Toen vreesde Mozes, en zeide: Voorwaar, deze zaak is bekend geworden. *a* Hand. 7: 27.

15. Als nu Pharaö deze zaak hoorde, zoo zocht hij Mozes te dooden. [a]Doch Mozes vlood voor Pharaö's aangezicht, en woonde in den lande Midian; en hij zat bij eenen waterput. *a* Hand. 7: 29.

16. En de priester in Midian had zeven dochteren, die kwamen om te putten, en vulden de drinkbakken, om de kudde haars vaders te drenken.

17. Toen kwamen de herders, en zij dreven ze van daar. Doch Mozes stond op, en verlöste ze, en drenkte hare kudden.

18. En toen zij tot haren vader Réhuël kwamen, zoo sprak hij: Waarom zijt gij heden zoo spoedig wedergekomen?

19. Toen zeiden zij: Een Egyptisch man heeft ons verlost uit de hand der herderen; en hij heeft ook overvloediglijk voor ons geput, en de kudde gedrenkt.

20. En hij zeide tot zijne dochteren: Waar is hij toch? Waarom liet gij den man nu gaan? Roept hem, dat hij brood ete.

21. En Mozes bewilligde bij den man te wonen; en hij gaf Mozes zijne dochter Zippóra.

22. [a]Die baarde eenen zoon; en hij noemde zijnen naam Gérsom. Want hij zeide: Ik ben een vreemdeling geworden in een vreemd land. *a* Ex. 18: 2, 3.

23. En het geschiedde na vele dezer dagen, als de koning van Egypte gestorven was, dat de kinderen Israëls zuchtten en schreeuwden over den dienst. En hun gekrijt over hunnen dienst kwam op tot God.

24. En God hoorde hun gekerm, en [a]God gedacht aan zijn verbond met Abraham, met Izak, en met Jakob. *a* Gen. 15: 14.

25. En God zag de kinderen Israëls aan, en God kende [*ze*].

HET III KAPITTEL.

En Mozes hoedde de kudde zijns schoonvaders Jéthro, des priesters in Midian. En hij leidde de kudde achter de woestijn, en hij kwam aan den berg Gods, tot Horeb.

2. En de Engel des HEEREN verscheen hem in eene vlamme des vuurs uit het midden van een braambosch. En hij zag, en zie, het braambosch brandde in het vuur, en het braambosch werd niet verteerd.

3. En Mozes zeide: Ik zal mij nu daarhenen wenden, en bezien dat groot gezicht, waarom het braambosch niet verbrandt.

4. Toen de HEERE zag, dat hij zich daarhenen wendde, om te bezien, zoo riep God tot hem uit het midden van het braambosch, en zeide: Mozes, Mozes! En hij zeide: Zie, [*hier*] ben ik.

5. [a]En Hij zeide: Nader hier niet toe; trek uwe schoenen uit van uwe voeten; want de plaatse, waar gij op staat, is heilig land. *a* Joz. 5: 15.

6. Hij zeide voorts: [a]Ik ben de God uws vaders, de God Abrahams, de God Izaks, en de God Jakobs. En Mozes verborg zijn aangezichte, want hij vreesde God aan te zien. *a* Matth. 22: 32. Marc. 12: 26. Luc. 20: 37. Hand. 7: 32.

7. [a]En de HEERE zeide: Ik heb zeer wel gezien de verdrukking mijns volks, hetwelk in Egypte is; en heb hun geschrei gehoord vanwege hunne drijvers; want Ik heb hunne smarten bekend. *a* Hand. 7: 34.

8. Daarom ben Ik nedergekomen, dat Ik het verlosse uit de hand der Egyptenaren, en het opvoere uit dezen lande, naar een goed en ruim land, naar een land, vloeiende van melk en honig, tot die plaatse der Kanaänieten, en der Héthieten, en der Ámorieten, en der Phérezieten, en der Hévieten, en der Jébusieten.

9. En nu, zie, het geschrei der kinderen Israëls is tot Mij gekomen. En

ook heb Ik gezien de verdrukking, waarmede de Egyptenaars hen verdrukken.

10. Zoo kom nu, en [a]Ik zal u tot Pharaö zenden, opdat gij mijn volk (de kinderen Israëls) uit Egypte voert.

a Ps. 105: 26. Hos. 12: 14. Micha 6: 4. Hand. 7: 35.

11. Toen zeide Mozes tot God: Wie ben ik, dat ik tot Pharaö zoude gaan, en dat ik de kinderen Israëls uit Egypte zoude voeren?

12. Hij dan zeide: [a]Ik zal voorzeker met u zijn, en dit zal u een teeken zijn, dat Ik u gezonden heb: wanneer gij dit volk uit Egypte geleid hebt, zult gijlieden God dienen op dezen berg.

a Joz. 1: 5.

13. Toen zeide Mozes tot God: Zie, wanneer ik tot de kinderen Israëls kom, en zeg tot hen: De God uwer vaderen heeft mij tot ulieden gezonden; en zij mij zeggen: Hoe is zijn naam? wat zal ik tot hen zeggen?

14. En God zeide tot Mozes: IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL. Ook zeide Hij: Alzoo zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: IK ZAL ZIJN heeft mij tot ulieden gezonden.

15. Toen zeide God voorts tot Mozes: Aldus zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: De HEERE, uwer vaderen God, de God Abrahams, de God Izaks, en de God Jakobs, heeft mij tot ulieden gezonden. Dat is mijn name eeuwiglijk, en dat is mijne gedachtenisse van geslachte tot geslachte.

16. Ga henen, en verzamel de oudsten van Israël, en zeg tot hen: De HEERE, uwer vaderen God, is mij verschenen, de God Abrahams, Izaks en Jakobs, zeggende: Ik heb ulieden getrouwelijk bezocht, en hetgene dat ulieden in Egypte is aangedaan;

17. Daarom heb Ik gezegd: Ik zal ulieden uit de verdrukking van Egypte opvoeren tot het land der Kanaänieten, en der Hethieten, en der Amorieten, en der Phérezieten, en der Hévieten, en der Jébusieten; tot het land, vloeiende van melk en honig.

18. En zij zullen uwe stemme hooren. En gij zult gaan, gij en de oudsten van Israël, tot den koning van Egypte, en gijlieden zult tot hem zeggen: De HEERE, de God der Hebreën, is ons ontmoet; zoo laat ons nu toch gaan den weg van drie dagen in de woestijn, opdat wij den HEERE onzen God offeren.

19. Doch Ik weet, dat de koning van Egypte ulieden niet zal laten gaan, ook niet door eene sterke hand.

20. Want Ik zal mijne hand uitstrekken, en Egypte slaan met alle mijne wonderen, die Ik in zijn midden doen zal; daarna zoo zal hij ulieden laten vertrekken.

21. En Ik zal dezen volke genade geven in de oogen der Egyptenaren; en het zal geschieden, wanneer gijlieden uitgaan zult, zoo zult gij niet ledig uitgaan.

22. [a]Maar [*elke*] vrouw zal van hare naburinne, en van de waardinne haars huizes, eischen zilveren vaten, en gouden vaten, en kleederen. Die zult gijlieden op uwe zonen en op uwe dochteren leggen, en [b]zult Egypte berooven.

a Ex. 11: 2; 12: 35. b Ezech. 39: 10.

HET IV KAPITTEL.

Toen antwoordde Mozes, en zeide: Maar zie, zij zullen mij niet gelooven, noch mijne stemme hooren; want zij zullen zeggen: De HEERE is u niet verschenen.

2. En de HEERE zeide tot hem: Wat is er in uwe hand? En hij zeide: Een staf.

3. En Hij zeide: Werp hem ter aarde. En hij wierp hem ter aarde. Toen werd hij tot eene slang. En Mozes vlood van haar.

4. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Strek uwe hand uit, en grijp ze bij haren staart. Toen strekte hij zijne hand uit, en vatte ze, en zij werd tot eenen staf in zijne hand.

5. Opdat zij gelooven, dat u verschenen zij de HEERE, de God hunner vaderen, de God Abrahams, de God Izaks, en de God Jakobs.

6. En de HEERE zeide voorts tot hem: Steek nu uwe hand in uwen boezem. En hij stak zijne hand in zijnen boezem. Daarna trok hij ze uit, en zie, zijne hand was melaatsch, [*wit*] als sneeuw.

7. En Hij zeide: Steek uwe hand wederom in uwen boezem. En hij stak zijne hand wederom in zijnen boezem.

Daarna trok hij ze uit zijnen boezem, en zie, zij was weder als zijn [*ander*] vleesch.

8. En het zal geschieden, zoo zij u niet gelooven, noch naar de stemme des eersten teekens hooren, zoo zullen zij de stemme des laatsten teekens gelooven.

9. En het zal geschieden, zoo zij ook deze twee teekenen niet gelooven, noch naar uwe stemme hooren, zoo neem van de wateren der rivier, en giet ze op het droge; zoo [a]zullen de wateren, die gij uit de rivier zult nemen, diezelve zullen tot bloed worden op het droge. *a* Ex. 7: 19.

10. Toen zeide Mozes tot den HEERE: Och Heere! ik ben geen man wel ter tale, noch van gisteren, noch van eergisteren, noch van toen af, toen Gij tot uwen knecht gesproken hebt; want ik ben zwaar van mond en zwaar van tong.

11. En de HEERE zeide tot hem: Wie heeft den mensch den mond gemaakt? Of wie heeft den stomme, of doove, of ziende, of blinde gemaakt? Ben Ik het niet, de HEERE?

12. En nu, ga henen, en [a]Ik zal met uwen mond zijn, en zal u leeren, wat gij spreken zult.
a Matth. 10: 19. Marc. 13: 11. Luc. 12: 12.

13. Doch hij zeide: Och Heere! zend toch door de hand [*desgenen, dien*] Gij zoudt zenden.

14. Toen ontstak de toorn des HEEREN over Mozes, en Hij zeide: Is niet Aäron, de Leviet, uw broeder? Ik weet, dat hij zeer wel spreken zal. En ook, zie, hij zal uitgaan u te gemoet; wanneer hij u ziet, zoo zal hij in zijn harte verblijd zijn.

15. [a]Gij dan zult tot hem spreken, en de woorden in zijnen mond leggen. En ik zal met uwen mond, en met zijnen mond zijn, en Ik zal ulieden leeren, wat gij doen zult. *a* Ex. 7: 2.

16. En hij zal voor u tot den volke spreken; en het zal geschieden, dat hij u tot eenen mond zal zijn, en gij zult hem tot eenen God zijn.

17. Neem dan dezen staf in uwe hand, waarmede gij die teekenen doen zult.

18. Toen ging Mozes henen, en keerde weder tot Jéther, zijnen schoonvader, en zeide tot hem: Laat mij toch gaan, dat ik wederom tot mijne broederen keere, die in Egypte zijn, en zie, of zij nog leven. Jéthro dan zeide tot Mozes: Ga in vrede.

19. Ook zeide de HEERE tot Mozes in Midian: Ga henen, keer weder naar Egypte, want alle de mannen zijn dood, die uwe ziele zochten.

20. Mozes dan nam zijne vrouwe, en zijne zonen, en voerde ze op eenen ezel, en keerde weder naar Egypteland; en Mozes nam den staf Gods in zijne hand.

21. En de HEERE zeide tot Mozes: Terwijl gij henentrekt, om weder naar Egypte te keeren, zie toe, dat gij alle de wonderen doet voor Pharaö, die Ik in uwe hand gesteld heb. Doch Ik zal zijn hart verstokken, dat hij het volk niet zal laten gaan.

22. Dan zult gij tot Pharaö zeggen: Alzoo zegt de HEERE: Mijn zoon, mijn eerstgeborene, is Israël.

23. En ik heb tot u gezegd: Laat mijnen zoon trekken, dat hij Mij diene. Maar gij hebt geweigerd hem te laten trekken. Zie, Ik zal uwen zoon, uwen eerstgeborene, dooden.

24. En het geschiedde op den weg, in de herberg, dat de HEERE hem tegenkwam, en zocht hem te dooden.

25. Toen nam Zippóra een steenen [*mes*], en besneed de voorhuid haars zoons, en wierp ze voor zijne voeten, en zeide: Voorwaar, gij zijt mij een bloedbruidegom.

26. En Hij liet van hem af. Toen zeide zij: Bloedbruidegom! vanwege de besnijdenissen.

27. De HEERE zeide ook tot Aäron: Ga Mozes te gemoet in de woestijn. En hij ging, en ontmoette hem aan den berg Gods, en hij kuste hem.

28. En Mozes gaf Aäron te kennen alle de woorden des HEEREN, die hem gezonden had, en alle de teekenen, die Hij hem bevolen had.

29. Toen ging Mozes en Aäron, en zij verzamelden alle de oudsten der kinderen Israëls.

30. En Aäron sprak alle de woorden, die de HEERE tot Mozes gesproken had, en hij deed de teekenen voor de oogen des volks.

31. En het volk geloofde, en zij hoor-

den, dat de HEERE de kinderen Israëls bezocht, en dat Hij hunne verdrukking zag, en zij neigden hunne hoofden, en aanbaden.

HET V KAPITTEL.

En daarna gingen Mozes en Aäron henen, en zeiden tot Pharaö: Alzoo zegt de HEERE, de God Israëls: Laat mijn volk trekken, dat het Mij een feest houde in de woestijn.

2. Maar Pharaö zeide: [a]Wie is de HEERE, wiens stemme ik gehoorzamen zoude, om Israël te laten trekken? [b]Ik ken den HEERE niet, en ik zal ook Israël niet trekken laten.

a Job 21: 15. b Ex. 3: 19.

3. Zij dan zeiden: [a]De God der Hebreën is ons ontmoet; zoo laat ons toch henentrekken, den weg van drie dagen in de woestijn, en den HEERE, onzen God, offeren, dat Hij ons niet overkome met pestilentie of met het zwaard.

a Ex. 3: 18.

4. Toen zeide de koning van Egypte tot hen: Gij, Mozes en Aäron, waarom trekt gij het volk af van hunne werken? Gaat henen tot uwe lasten.

5. Voorts zeide Pharaö: Ziet, het volk des lands is alreede [*te*] veel; en zoudt gijlieden hen doen rusten van hunne lasten?

6. Daarom beval Pharaö, ten zelfden dage, den aandrijvers onder het volk, en hunnen ambtlieden, zeggende:

7. Gij zult voortaan dezen lieden geen stroo meer geven, tot het maken der tichelsteenen, als gisteren [*en*] eergisteren. Laat ze zelven henengaan, en stroo voor zichzelven verzamelen.

8. En het getal der tichelsteenen, die zij gisteren [*en*] eergisteren gemaakt hebben, zult gij hun opleggen; gij zult daarvan niet verminderen; want zij gaan ledig; daarom roepen zij, zeggende: Laat ons gaan, laat ons onzen God offeren.

9. Men verzware den dienst over deze mannen, dat zij daaraan te doen hebben, en zich niet vergapen aan leugenachtige woorden.

10. Toen gingen de aandrijvers des volks en hunne ambtlieden uit, en spraken tot den volke, zeggende: Zoo zegt Pharaö: Ik zal ulieden geen stroo geven.

11. Gaat gij [*zelven*] henen, haalt u stroo, waar gij het vindt; doch van uwen dienst zal niet verminderd worden.

12. Toen verstrooide zich het volk in het gansche land van Egypte, dat het stoppelen verzamelde voor stroo.

13. En de aandrijvers drongen aan, zeggende: Voleindigt uwe werken, [*elk*] dagwerk op zijnen dag, gelijk toen er stroo was.

14. En de ambtlieden der kinderen Israëls, die Pharaö's aandrijvers over hen gesteld hadden, werden geslagen, [*en*] men zeide: Waarom hebt gijlieden uw gezette werk niet voleindigd, in het maken der tichelsteenen; gelijk te voren, alzoo ook gisteren en heden?

15. Derhalve gingen de ambtlieden der kinderen Israëls, en schreeuwden tot Pharaö, zeggende: Waarom doet gij uwen knechten alzoo?

16. Uwen knechten wordt geen stroo gegeven, en zij zeggen tot ons: maakt de tichelsteenen. En zie, uwe knechten worden geslagen, doch de schuld is uws volks.

17. Hij dan zeide: Gijlieden gaat ledig, ledig gaat gij; daarom zegt gij: Laat ons gaan, laat ons den HEERE offeren.

18. Zoo gaat nu henen, arbeidt; doch stroo zal u niet gegeven worden. Evenwel zult gij het getal der tichelsteenen leveren.

19. Toen zagen de ambtlieden der kinderen Israëls, dat het kwalijk met hen stond, dewijl men zeide: Gij zult niet minderen van uwe tichelsteenen, [*van*] het dagwerk op zijnen dag.

20. En zij ontmoetten Mozes en Aäron, die tegen hen over stonden, toen zij van Pharaö uitgingen,

21. En zeiden tot hen: De HEERE zie op u, en richte [*het*], dewijl dat gij onzen reuk hebt stinkende gemaakt voor Pharaö, en voor zijne knechten, gevende een zwaard in hunne handen, om ons te dooden.

22. Toen keerde Mozes wederom tot den HEERE, en zeide: Heere, waarom hebt Gij dezen volke kwaad gedaan? Waarom hebt Gij mij nu gezonden?

23. Want van toen af, dat ik tot Pharaö ben ingegaan, om in uwen

naam te spreken, heeft hij dit volk kwaad gedaan; en Gij hebt uw volk geenszins verlost.

24. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Nu zult gij zien, wat Ik aan Pharaö doen zal. Want door eene machtige hand zal hij ze laten trekken, ja door eene machtige hand zal hij ze uit zijn land drijven.

HET VI KAPITTEL.

Voorts sprak God tot Mozes, en zeide tot hem: Ik ben de HEERE.

2. En Ik ben Abraham, Izak, en Jakob verschenen, als God de Almachtige, doch met mijnen name HEERE ben Ik hun niet bekend geweest.

3. En ook heb Ik mijn verbond met hen opgericht, dat Ik hun geven zoude het land Kanaän, het land hunner vreemdelingschappen, waar zij vreemdelingen in geweest zijn.

4. En ook heb Ik gehoord het gekerm der kinderen Israëls, die de Egyptenaars in dienstbaarheid houden, en heb aan mijn verbond gedacht.

5. Derhalve zeg tot de kinderen Israëls: Ik ben de HEERE, en Ik zal ulieden uitleiden van onder de lasten der Egyptenaren, en Ik zal u redden uit hunne dienstbaarheid, en zal u verlossen door eenen uitgestrekten arm, en door groote gerichten;

6. En zal ulieden tot mijn volk aannemen, en Ik zal u tot eenen God zijn. En gijlieden zult bekennen, dat Ik de HEERE, uw God, ben, die u uitleide van onder de lasten der Egyptenaren.

7. En Ik zal ulieden brengen in dat land, waarover Ik mijne hand opgeheven heb, dat Ik het Abraham, Izak en Jakob geven zoude. En Ik zal het ulieden geven tot een erfdeel, Ik, de HEERE.

8. En Mozes sprak alzoo tot de kinderen Israëls; doch zij hoorden naar Mozes niet, vanwege de benauwdheid des geestes, en vanwege de harde dienstbaarheid.

9. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

10. Ga henen, spreek tot Pharaö, den koning van Egypte, dat hij de kinderen Israëls uit zijnen lande trekken late.

11. Doch Mozes sprak voor den HEERE, zeggende: Zie, de kinderen Israëls hebben naar mij niet gehoord; hoe zoude mij dan Pharaö hooren? [a]Daartoe ben ik onbesneden van lippen.

a Ex. 4: 10; 6: 29.

12. Evenwel sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, en gaf hun bevel aan de kinderen Israëls, en aan Pharaö, den koning van Egypte, om de kinderen Israëls uit Egypteland te leiden.

13. Dit zijn de hoofden van [*ieder*] huis hunner vaderen: [a]de zonen Rubens, des eerstgeborenen van Israël, zijn Hánoch en Pállu, Hézron en Chármi. Dat zijn de huisgezinnen van Ruben.

a Gen. 46: 9. Num. 26: 5. 1 Kron. 5: 3.

14. [a]En de zonen van Simeon: Jémuël, en Jámin, Óhad, en Jáchin, en Zóhar, en Saul, de zoon eener Kanaänietische. Dat zijn Simeons huisgezinnen.

a Gen. 46: 10. Num. 26: 12. 1 Kron. 4: 24.

15. [a]Dit nu zijn de namen der zonen van Levi, naar hunne geboorten: Gérson, en Kéhath, en Merári. En de jaren des levens van Levi waren honderd en zeven en dertig jaar.

a Gen. 46: 11. Num. 3: 17; 26: 57. 1 Kron. 6: 1, 16; 23: 6.

16. [a]De zonen Gérsons: Líbni en Símeï, naar hunne huisgezinnen.

a 1 Kron. 6: 17; 23: 7.

17. [a]En de zonen Kéhaths: Amram, en I'zhar, en Hébron, en Úzziël. En de jaren des levens van Kéhath waren honderd en drie en dertig jaar.

a 1 Kron. 6: 18; 23: 12.

18. [a]En de zonen van Merári: Máhali en Músi. Dat zijn de huisgezinnen van Levi, naar hunne geboorten.

a 1 Kron. 6: 19; 23: 21.

19. [a]En Ámram nam Jochébed, zijne moei, zich tot eene huisvrouwe, en zij baarde hem Aäron en Mozes. En de jaren des levens van Ámram waren honderd en zeven en dertig jaar.

a Ex. 2: 1. Num. 26: 59.

20. En de zonen van I'zhar: Kórah, en Népheg, en Zíchri.

21. En de zonen Úzziëls: Mísaël, en Élzaphan, en Síthri.

22. [a]En Aäron nam zich tot eene vrouwe Elisába, Ammínadabs dochter, Nahéssons zuster; en [b]zij baarde hem Nádab, en Abíhu, Eleázar, en I'thamar.

a Num. 3: 2; 26: 60. b 1 Kron. 6: 3; 24: 1.

23. En de zonen van Kórah waren: Ássir, en Élkana, en Abíasaph. Dat zijn de huisgezinnen der Korhieten.

24. En Eleázar, Aärons zoon, nam voor

zich eene van de dochteren van Púthiël zich tot eene vrouwe; en zij baarde hem Pínehas. Dat zijn de hoofden der vaderen der Levieten, naar hunne huisgezinnen.

25. Dit is Aäron en Mozes, tot dewelke de HEERE zeide: Leidt de kinderen Israëls uit Egypteland, naar hunne heiren.

26. Deze zijn het, die tot Pharaö, den koning van Egypte, spraken, opdat zij de kinderen Israëls uit Egypte leidden. Dit is Mozes en Aäron.

27. En het geschiedde te dien dage, als de HEERE tot Mozes sprak in Egypteland,

28. Zoo sprak de HEERE tot Mozes, zeggende: Ik ben de HEERE. Spreek tot Pharaö, den koning van Egypte, alles, wat Ik tot u spreke.

29. Toen zeide Mozes voor het aangezichte des HEEREN: Zie, [a]ik ben onbesneden van lippen; hoe zal dan Pharaö naar mij hooren? *a* Ex. 4: 10; 6: 11.

HET VII KAPITTEL.

Toen zeide de HEERE tot Mozes: Zie, Ik heb u [*tot*] eenen God gezet over Pharaö, en Aäron, uw broeder, zal uw profeet zijn.

2. Gij zult spreken alles, wat Ik u gebieden zal; en [a]Aäron, uw broeder, zal tot Pharaö spreken, dat hij de kinderen Israëls uit zijnen lande trekken late. *a* Ex. 4: 14.

3. Doch Ik zal Pharaö's harte verharden; en Ik zal mijne teekenen en mijne wonderheden in Egypteland vermenigvuldigen.

4. Pharaö nu zal naar ulieden niet hooren; en Ik zal mijne hand aan Egypte leggen, en voeren mijne heiren, mijn volk, de kinderen Israëls, uit Egypteland, door groote gerichten.

5. Dan zullen de Egyptenaars weten, dat Ik de HEERE ben, wanneer Ik mijne hand over Egypte uitstrekke, en de kinderen Israëls uit het midden van hen uitleide.

6. Toen deed Mozes en Aäron, als hun de HEERE geboden had, alzoo deden zij.

7. En Mozes was tachtig jaar oud, en Aäron was drie en tachig jaar oud, toen zij tot Pharaö spraken.

8. En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

9. Wanneer Pharaö tot ulieden spreken zal, zeggende: Doet een wonderteeken voor ulieden; zoo zult gij tot Aäron zeggen: Neem uwen staf, en werp [*hem*] voor Pharaö's aangezicht neder; hij zal tot eenen draak worden.

10. Toen ging Mozes en Aäron tot Pharaö henen in, en deden alzoo, gelijk de HEERE geboden had. En Aäron wierp zijnen staf neder voor Pharaö's aangezicht, en voor het aangezicht zijner knechten; en hij werd tot eenen draak.

11. Pharaö nu riep ook de wijzen en de guichelaars. En de Egyptische toovenaars deden ook alzoo met hunne bezweringen.

12. Want een iegelijk wierp zijnen staf neder, en zij wierden tot draken. Maar Aärons staf verslond hunne staven.

13. Doch Pharaö's hart verstokte, zoodat hij naar hen niet hoorde, [a]gelijk de HEERE gesproken had. *a* Ex. 7: 3.

14. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Pharaö's hart is zwaar; hij weigert het volk te laten trekken.

15. Ga henen tot Pharaö in den morgenstond; zie, hij zal uitgaan naar het water toe; zoo stel u tegen hem over aan den oever der rivier; en den staf, die in eene slang is veranderd geweest, zult gij in uwe hand nemen.

16. En gij zult tot hem zeggen: De HEERE, der Hebreën God, heeft mij tot u gezonden, zeggende: Laat mijn volk trekken, dat het Mij diene in de woestijn. Doch zie, gij hebt tot nu toe niet gehoord.

17. Zoo zegt de HEERE: Daaraan zult gij weten, dat Ik de HEERE ben: zie, ik zal met dezen staf, die in mijne hand is, op het water, dat in deze rivier is, slaan, en het zal in bloed veranderd worden.

18. En de visch in de rivier zal sterven, zoodat de rivier zal stinken. En de Egyptenaars zullen vermoeid worden, dat zij het water uit de rivier drinken mogen.

19. Voorts zeide de HEERE tot Mozes: Zeg tot Aäron: Neem uwen staf, en *strek uwe hand uit over de wate-

---

* Strek voor steek, dat waarschijnlijk eene drukfout is, daar de Statenoverzetting overal elders strek heeft.

ren der Egyptenaren, over hunne stroomen, over hunne rivieren, en over hunne poelen, en over alle vergadering hunner wateren, dat zij bloed worden. En er zij bloed in den ganschen Egyptelande, beide in houten en in steenen [*vaten*].

20. Mozes nu en Aäron deden alzoo, gelijk de HEERE geboden had; en hij hief den staf op, en [a]sloeg het water, dat in de rivier was, voor de oogen van Pharaö, en voor de oogen zijner knechten; [b]en al het water in de rivier werd in bloed veranderd. *a* Ex. 17: 5. *b* Ps. 78: 44; 105: 29.

21. En de visch, die in de rivier was, stierf; en de rivier stonk, zoodat de Egyptenaars het water uit de rivier niet drinken konden; en er was bloed in den gansche Egyptelande.

22. Doch de Egyptische toovenaars deden [*ook*] alzoo met hunne bezweringen; zoodat Pharaös hart verstokte, en hij hoorde naar hen niet, gelijk als de HEERE gesproken had.

23. En Pharaö keerde zich om, en ging naar zijn huis; en hij zette zijn hart ook daar niet op.

24. Doch alle Egyptenaars groeven rondom de rivier, om water te drinken; want zij konden van het water der rivier niet drinken.

25. Alzoo werden zeven dagen vervuld, nadat de HEERE de rivier geslagen had.

HET VIII KAPITTEL.

Daarna zeide de HEERE tot Mozes: Ga in tot Pharaö, en zeg tot hem: Zoo zegt de HEERE: Laat mijn volk trekken, dat zij Mij dienen.

2. En indien gij het weigert te laten trekken, zie, zoo zal ik uwe gansche landpale met vorschen slaan;

3. Dat de rivier van vorschen zal krielen. Die zullen opkomen, en in uw huis komen, en in uwe slaapkamer, ja op uw bed; ook in de huizen uwer knechten, en op uw volk, en in uwe bakovens, en in uwe baktroggen.

4. En de vorschen zullen opkomen, op u, en op uw volk, en op alle uwe knechten.

5. Voorts zeide de HEERE tot Mozes: Zeg tot Aäron: Strek uwe hand uit met uwen staf, over de stroomen, en over de rivieren, en over de poelen; en doe vorschen opkomen over Egypteland.

6. En Aäron strekte zijne hand uit over de wateren van Egypte, en er kwamen vorschen op, en bedekten Egypteland.

7. Toen deden de toovenaars ook alzoo, met hunne bezweringen, en zij deden vorschen over Egypteland opkomen.

8. En Pharaö riep Mozes en Aäron, en zeide: Bidt vuriglijk tot den HEERE, dat Hij de vorschen van mij en van mijn volk wegneme; zoo zal ik het volk trekken laten, dat zij den HEERE offeren.

9. Doch Mozes zeide tot Pharaö: Heb de eere boven mij. Tegen wanneer zal ik voor u, en voor uwe knechten, en voor uw volk, vuriglijk bidden, om deze vorschen van u en van uwe huizen te verdelgen, dat zij alleen in de rivier overblijven?

10. Hij dan zeide: Tegen morgen. En hij zeide: Het zij naar uw woord; opdat gij weet, dat er niemand is, gelijk de HEERE onze God;

11. Zoo zullen de vorschen van u, en van uwe huizen, en van uwe knechten, en van uw volk wijken. Zij zullen alleen in de rivier overblijven.

12. Toen ging Mozes en Aäron uit van Pharaö. En Mozes riep tot den HEERE, ter oorzake der vorschen, die Hij Pharaö had opgelegd.

13. En de HEERE deed naar het woord van Mozes. En de vorschen stierven, uit de huizen, uit de voorzalen, en uit de velden.

14. En zij vergaderden ze te zamen bij hoopen, en het land stonk.

15. Toen nu Pharaö zag, dat er verademing was, [a]verzwaarde hij zijn hart, dat hij naar hen niet hoorde, gelijk als de HEERE gesproken had. *a* Ex. 7: 14.

16. Voorts zeide de HEERE tot Mozes: Zeg tot Aäron: Strek uwen staf uit, en sla het stof der aarde, dat het tot luizen worde in den ganschen Egyptelande.

17. En zij deden alzoo; want Aäron strekte zijne hand uit met zijnen staf, en sloeg het stof der aarde, en er werden vele luizen aan de menschen, en

aan het vee. [a]Al het stof der aarde werd luizen, in den ganschen Egyptelande. a Ps. 105: 31.

18. De toovenaars deden ook alzoo met hunne bezweringen, opdat zij luizen voortbrachten; doch zij konden niet. Zoo waren de luizen aan de menschen, en aan het vee.

19. Toen zeiden de toovenaars tot Pharaö: Dit is Gods vinger. Doch Pharaö's hart verstijfde, zoodat hij naar hen niet hoorde, gelijk de HEERE gesproken had.

20. Voorts zeide de HEERE tot Mozes: Maak u morgen vroeg op, en stel u voor Pharaö's aangezichte; zie, hij zal aan het water uitgaan; en zeg tot hem: Zoo zegt de HEERE: Laat mijn volk trekken, dat zij Mij dienen.

21. Want zoo gij mijn volk niet laat trekken, zie, zoo zal Ik eene vermenging van ongedierte zenden op u, en op uwe knechten, en op uw volk, en in uwe huizen; alzoo dat der Egyptenaren huizen met deze vermenging zullen vervuld worden, en ook het aardrijk, waar zij op zijn.

22. En Ik zal te dien dage het land Gosen, waar mijn volk in woont, afzonderen, dat daar geene vermenging van ongedierte zij, opdat gij weet, dat Ik, de HEERE, in het midden dezes lands ben.

23. En Ik zal eene verlossing zetten tusschen mijn volk en tusschen uw volk. Tegen morgen zal dit teeken geschieden.

24. En de HEERE deed alzoo; en [a]er kwam eene zware vermenging van ongedierte in Pharaö's huis, en in zijner knechten huizen, en over het gansche Egypteland; het [b]land werd verdorven van deze vermenging.
a Ps. 105: 31. b Ps. 78: 45.

25. Toen riep Pharaö Mozes en Aäron, en zeide: Gaat henen, en offert uwen God in dit land.

26. Mozes dan zeide: Het is niet recht, dat men alzoo doe; [a]want wij zouden der Egyptenaren gruwel den HEERE onzen God kunnen offeren. Zie, indien wij der Egyptenaren gruwel voor hunne oogen offerden, zouden zij ons niet steenigen? a Gen. 43: 32; 46: 34.

27. Laat ons den weg van drie dagen in de woestijn gaan, dat wij den HEERE onzen God offeren, gelijk Hij tot ons zeggen zal.

28. Toen zeide Pharaö: Ik zal u trekken laten, dat gijlieden den HEERE uwen God offert in de woestijn; alleen, dat gijlieden in het gaan geenszins te verre trekt. Bidt vuriglijk voor mij.

29. Mozes nu zeide: Zie, ik ga van u, en zal tot den HEERE vuriglijk bidden, dat deze vermenging van ongedierte van Pharaö, van zijne knechten en van zijn volk morgen wegwijke. Alleenlijk, dat Pharaö niet meer bedriegelijk handele, dit volk niet latende gaan, om den HEERE te offeren.

30. Toen ging Mozes uit van Pharaö, en bad vuriglijk tot den HEERE.

31. En de HEERE deed naar het woord van Mozes, en de vermenging van ongedierte week van Pharaö, van zijne knechten, en van zijn volk. Er bleef niet één over.

32. Doch [a]Pharaö verzwaarde zijn hart ook op ditmaal; en hij liet het volk niet trekken. a Ex. 8: 15.

HET IX KAPITTEL.

Daarna zeide de HEERE tot Mozes: Ga in tot Pharaö, en spreek tot hem: Alzoo zegt de HEERE, de God der Hebreën: Laat mijn volk trekken, dat het Mij diene.

2. Want zoo gij weigert ze te laten trekken, en gij hen nog met geweld ophoudt,

3. Zie, de hand des HEEREN zal zijn over uw vee, dat in het veld is, over de paarden, over de ezelen, over de kemelen, over de runderen, en over het klein vee, door eene zeer zware pestilentie.

4. En de HEERE zal eene afzondering maken tusschen het vee der Israëlieten, en tusschen het vee der Egyptenaren, dat er niets sterve van alles dat der kinderen Israëls is.

5. En de HEERE bestemde eenen zekeren tijd, zeggende: Morgen zal de HEERE deze zaak in dit land doen.

6. En de HEERE deed deze zaak des anderen daags, en al het vee der Egyptenaren stierf. Maar van het vee der kinderen Israëls stierf niet één.

7. En Pharaö zond er henen, en zie,

van het vee van Israël was niet tot één toe gestorven. Doch het harte Pharaö's werd verzwaard, en hij liet het volk niet trekken.

8. Toen zeide de HEERE tot Mozes en tot Aäron: Neemt gijlieden uwe vuisten vol asch uit den oven; en Mozes strooie die naar den hemel voor Pharaö's oogen.

9. En zij zal tot klein stof worden over het gansche Egypteland; en zij zal aan de menschen, en aan het vee worden tot zweren, uitbrekende met blaarkens, in den ganschen Egyptelande.

10. En zij namen asch uit den oven, en stonden voor Pharaö's aangezicht, en Mozes strooide ze naar den hemel. Toen werden er zweren, uitbrekende met blaarkens, aan de menschen en aan het vee.

11. Alzoo dat de toovenaars voor Mozes niet staan konden, vanwege de zweren. Want aan de toovenaars waren zweren, en aan alle de Egyptenaren.

12. Doch de HEERE verstokte Pharaö's hart, dat hij naar hen niet hoorde, gelijk de HEERE tot Mozes gesproken had.

13. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Maak u morgen vroeg op, en stel u voor Pharaö's aangezichte, en zeg tot hem: Zoo zegt de HEERE, der Hebreën God: Laat mijn volk trekken, dat zij Mij dienen.

14. Want ditmaal zal Ik alle mijne plagen in uw harte zenden, en over uwe knechten, en over uw volk, opdat gij wetet, dat er niemand is gelijk Ik, op de gansche aarde.

15. Want nu heb Ik mijne hand uitgestrekt, opdat Ik u en uw volk met de pestilentie zoude slaan, en dat gij zoudt van de aarde verdelgd worden.

16. [a]Maar waarlijk, daarom heb Ik u verwekt, opdat Ik mijne kracht [*aan*] u betoonde, en opdat men mijnen name vertelle op de gansche aarde.

a Rom. 9: 17.

17. Verheft gij uzelven nog tegen mijn volk, dat gij het niet wilt trekken laten?

18. Zie, Ik zal morgen omtrent dezen tijd eenen zwaren hagel doen regenen, desgelijke in Egypte niet geweest is van dien dag af, dat het gegrond is, tot nu toe.

19. En nu, zend henen, vergader uw vee, en alles wat gij op het veld hebt. Alle mensch en gedierte, dat op het veld gevonden zal worden, en niet in huis verzameld zijn zal, als deze hagel op hen vallen zal, zoo zullen zij sterven.

20. Wie onder Pharaö's knechten des HEEREN woord vreesde, die deed zijne knechten en zijn vee in de huizen vlieden.

21. Doch die zijn hart niet zette tot des HEEREN woord, die liet zijne knechten en zijn vee op het veld.

22. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Strek uwe hand uit naar den hemel, en er zal hagel zijn in den ganschen Egyptelande; over de menschen, en over het vee, en over al het kruid des velds in Egypteland.

23. Toen strekte Mozes zijnen staf naar den hemel; en de HEERE gaf donder en hagel, en het vuur schoot naar de aarde; en de HEERE liet hagel regenen over Egypteland.

24. En er was hagel, en vuur in het midden des hagels besloten. Hij was zeer zwaar; desgelijke is in den ganschen Egyptelande nooit geweest, sinds dat het tot een volk geweest is.

25. En de hagel sloeg in den ganschen Egyptelande alles wat op het veld was, van de menschen af tot de beesten toe. Ook sloeg de hagel al het kruid des velds, en verbrak al het geboomte des velds.

26. Alleen in den lande Gosen, waar de kinderen Israëls waren, daar was geen hagel.

27. Toen zond Pharaö henen, en hij riep Mozes en Aäron, en zeide tot hen: Ik heb mij ditmaal verzondigd. De HEERE is rechtvaardig, ik daarentegen en mijn volk zijn goddeloozen.

28. Bidt vuriglijk tot den HEERE (want het is genoeg), dat geen donder Gods noch hagel meer zij; dan zal ik ulieden trekken laten, en gij zult niet langer blijven.

29. Toen zeide Mozes tot hem: Wanneer ik ter stad uitgegaan zal zijn, zoo zal ik mijne handen uitbreiden voor den HEERE; de donder zal ophouden en de hagel zal niet meer zijn;

opdat gij wetet, dat de aarde des HEEREN is.

30. Nochtans u en uwe knechten aangaande, weet ik, dat gijlieden voor het aangezichte van den HEERE God nog niet vreezen zult.

31. Het vlas nu en de gerst werd geslagen; want de gerst was in de aar, en het vlas was in den halm.

32. Maar de tarwe en spelt werden niet geslagen, want zij waren bedekt.

33. Zoo ging Mozes van Pharaö ter stad uit, en breidde zijne handen uit tot den HEERE. En de donder en de hagel hielden op, en de regen werd niet [*meer*] uitgegoten op de aarde.

34. Toen Pharaö zag, dat de regen en hagel, en de donder ophielden, zoo verzondigde hij zich verder, en hij verzwaarde zijn hart, hij en zijne knechten.

35 [a]Alzoo werd Pharaö's hart verstokt, dat hij de kinderen Israëls niet trekken liet, [b]gelijk als de HEERE gesproken had door Mozes.

a Ex. 4: 21. *b* Ex. 7: 3.

HET X KAPITTEL.

Daarna zeide de HEERE tot Mozes: Ga in tot Pharaö, [a]want Ik heb zijn hart verzwaard, ook het hart zijner knechten, opdat Ik deze mijne teekenen in het midden van hem zette;

a Ex. 4: 21; 9: 34.

2. En opdat gij voor de ooren uwer kinderen en uwer kindskinderen moogt vertellen, wat Ik in Egypte uitgericht heb; en mijne teekenen, die Ik onder hen gesteld heb; opdat gijlieden wetet, dat Ik de HEERE ben.

3. Zoo ging Mozes en Aäron tot Pharaö, en zij zeiden tot hem: Zoo zegt de HEERE, der Hebreën God: Hoe lang weigert gij u voor mijn aangezichte te verootmoedigen? Laat mijn volk trekken, dat zij Mij dienen.

4. Want indien gij weigert mijn volk te laten trekken, zie, zoo zal Ik morgen sprinkhanen in uwe landpale brengen.

5. En zij zullen het gezicht des lands bedekken, alzoo dat men de aarde niet zal kunnen zien. En zij zullen afeten het overige van hetgene dat ontkomen is, hetgene dat ulieden overgebleven was van den hagel; zij zullen ook al het geboomte afeten, dat ulieden uit het veld voortkomt.

6. En zij zullen vervullen uwe huizen, en de huizen aller uwer knechten, en aller Egyptenaren huizen; dewelke uwe vaders noch uwer vaderen vaders niet gezien hebben, van dien dag af, dat zij op den aardbodem geweest zijn, tot op dezen dag. En hij keerde zich om, en ging uit van Pharaö.

7. En de knechten Pharaö's zeiden tot hem: Hoe lang zal ons deze tot eenen strik zijn? Laat de mannen trekken, dat zij den HEERE hunnen God dienen. Weet gij nog niet, dat Egypteland verdorven is?

8. Toen werden Mozes en Aäron weder tot Pharaö gebracht, en hij zeide tot hen: Gaat henen, dient den HEERE uwen God. Wie en wie zijn ze, die gaan zullen?

9. En Mozes zeide: Wij zullen gaan met onze jonge en met onze oude lieden, met onze zonen en met onze dochteren; met onze schapen en met onze runderen zullen wij gaan; want wij hebben een feest des HEEREN.

10. Toen zeide hij tot hen: De HEERE zij alzoo met ulieden, gelijk ik u en uwe kleine kinderen zal trekken laten. Ziet toe, want er is kwaad voor ulieder aangezicht.

11. Niet alzoo! Gij mannen, gaat nu henen, en dient den HEERE, want dat hebt gijlieden verzocht. En men dreef ze uit van Pharaö's aangezicht.

12. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Strek uwe hand uit over Egypteland om de sprinkhanen, dat zij opkomen over Egypteland, en al het kruid des lands opeten, al wat de hagel heeft overig gelaten.

13. Toen strekte Mozes zijnen staf over Egypteland, en de HEERE bracht eenen oostenwind in dat land, dien geheelen dag en dien ganschen nacht. Het geschiedde des morgens, dat de [a]oostenwind de sprinkhanen opbracht.

a Ps. 78: 46; 105: 34, 35.

14. En de sprinkhanen kwamen op over het gansche Egypteland, en lieten zich neder aan alle de palen der Egyptenaren, zeer zwaar. Vóór dezen

zijn dergelijke sprinkhanen, als deze, nooit geweest, en na dezen zullen er zulke niet wezen.

15. Want zij bedekten het gezicht des ganschen lands, alzoo dat het land verduisterd werd; en zij aten al het kruid des lands op, en alle de vruchten der boomen, die de hagel had overig gelaten; en er bleef niets groens aan de boomen, noch aan de kruiden des velds, in den ganschen Egyptelande.

16. Toen haastte zich Pharaö, om Mozes en Aäron te roepen, en zeide: Ik heb gezondigd tegen den HEERE uwen God, en tegen ulieden.

17. En nu, vergeef mij toch mijne zonde, alleen ditmaal, en bidt vuriglijk tot den HEERE uwen God, dat Hij slechts dezen dood van mij wegneme.

18. En hij ging uit van Pharaö, en bad vuriglijk tot den HEERE.

19. Toen wendde de HEERE eenen zeer sterken westenwind; die hief de sprinkhanen op, en wierp ze in de Schelfzee. Er bleef niet één sprinkhaan overig in alle de landpalen van Egypte.

20. Doch de HEERE verstokte Pharaö's hart, dat hij de kinderen Israëls niet liet trekken.

21. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Strek uwe hand uit naar den hemel, en er zal duisternisse komen over Egypteland, dat men de duisternisse tasten zal.

22. Als Mozes zijne hand uitstrekte naar den hemel, [a]werd er eene dikke duisternisse in den ganschen Egyptelande, drie dagen. a Ps. 105: 27, 28.

23. Zij zagen de een den ander niet; er stond ook niemand op van zijne plaats, in drie dagen. Maar bij alle de kinderen Israëls was het licht in hunne woningen.

24. Toen riep Pharaö Mozes, en zeide: Gaat henen, dient den HEERE; alleen uwe schapen en uwe runderen zullen vast blijven. Ook zullen uwe kinderkens met u gaan.

25. Doch Mozes zeide: Ook zult gij slachtofferen en brandofferen in onze handen geven, die wij den HEERE onzen God doen mogen.

26. En ons vee zal ook met ons gaan; er zal niet een klauw achterblijven; want daarvan zullen wij nemen, om den HEERE onzen God te dienen. Want wij weten niet, waarmede wij den HEERE onzen God dienen zullen, totdat wij daar komen.

27. Doch de HEERE verhardde Pharaö's hart; en hij wilde ze niet laten trekken.

28. Maar Pharaö zeide tot hem: Ga van mij. Wacht u, dat gij niet meer mijn aangezicht ziet; want op welken dag gij mijn aangezicht zult zien, zult gij sterven.

29. Mozes nu zeide: Gij hebt recht gesproken. [a]Ik zal niet meer uw aangezicht zien. a Hebr. 11: 27.

HET XI KAPITTEL

Want de HEERE had tot Mozes gesproken: Ik zal nog ééne plaag over Pharaö en over Egypte brengen; daarna zal hij ulieden van hier trekken laten. Als hij [u] geheellijk zal trekken laten, zoo zal hij u haastelijk van hier uitdrijven.

2. Spreek nu voor de ooren des volks, [a]dat ieder man van zijnen naaste, en iedere vrouwe van hare naaste zilveren vaten en gouden vaten eische. a Ex. 3: 22; 12: 35.

3. En de HEERE [a]gaf den volke genade in de oogen der Egyptenaren. Ook was de man Mozes zeer groot in Egypteland voor de oogen van Pharaö's knechten, en voor de oogen des volks. a Ex. 12: 36.

4. Voorts zeide Mozes: Zoo heeft de HEERE gezegd: Omtrent middernacht [a]zal Ik uitgaan door het midden van Egypte, a Ex. 12: 29.

5. En [a]alle eerstgeborenen in Egypteland zullen sterven, van Pharaö's eerstgeborene af, die op zijnen troon zitten zoude, tot den eerstgeborene der dienstmaagd, die achter den molen is, en alle eerstgeborene van het vee. a Ex. 12: 12.

6. En er zal een groot geschrei zijn in den ganschen Egyptelande, desgelijke nooit geweest is, en desgelijke niet meer wezen zal.

7. Maar bij alle kinderen Israëls zal niet een hond zijne tong verroeren, van de menschen af tot de beesten toe; opdat gijlieden wetet, dat de HEERE

tusschen de Egyptenaren en tusschen de Israëlieten eene afzondering maakt.

8. [a]Dan zullen alle deze uwe knechten tot mij afkomen, en zich voor mij neigen, zeggende: Trek uit, gij en al het volk dat uwe voetstappen volgt; en daarna zal ik uitgaan. En hij ging uit van Pharaö in hitte des toorns.

a Ex. 12: 30.

9. De HEERE dan had tot Mozes gesproken: Pharaö zal naar ulieden niet hooren, opdat mijne wonderen in Egypteland vermenigvuldigd worden.

10. En Mozes en Aäron hebben alle deze wonderen gedaan voor Pharaö's aangezicht. [a]Doch de HEERE verhardde Pharaö's hart, dat hij de kinderen Israëls uit zijnen lande niet trekken liet.

a Ex. 9: 16. Rom. 9: 17.

HET XII KAPITTEL.

De HEERE nu had tot Mozes en tot Aäron in Egypteland gesproken, zeggende:

2. Deze zelfde maand zal ulieden het hoofd der maanden zijn; zij zal u de eerste van de maanden des jaars zijn.

3. Spreekt tot de gansche vergadering Israëls, zeggende: Aan den tienden dezer maand neme een iegelijk een lam, naar de huizen der vaderen, een lam voor een huis.

4. Maar indien een huis te klein is voor een lam, zoo neme hij het en zijn nabuur, de naaste aan zijn huis, naar het getal der zielen, een iegelijk naar dat hij eten kan; gij zult rekening maken naar het lam.

5. [a]Gij zult een volkomen lam hebben, een manneken, een jaar oud. Van de schapen of van de geitenbokken zult gij het nemen.

a Lev. 1: 3; 22: 21. Mal. 1: 8. 1 Petr. 1: 19.

6. En gij zult het in bewaring hebben tot den veertienden dag dezer maand. En de gansche gemeente der vergadering Israëls zal het slachten tusschen twee avonden.

7. En zij zullen van dat bloed nemen, en strijken het aan de beide zijposten, en aan den bovendorpel, aan de huizen, in dewelke zij het eten zullen.

8. [a]En zij zullen dat vleesch eten in dienzelven nacht, aan het vuur gebraden, met ongezuurde brooden; zij zullen het met bittere saus eten.

a Num. 9: 11. 1 Cor. 5: 8.

9. Gij zult daarvan niet rauw eten, ook geenszins in water gezoden; maar aan het vuur gebraden, zijn kop, met zijne schenkelen en met zijn ingewand.

10. Gij zult daar ook niet van laten overblijven tot den morgen, maar hetgene daarvan overblijft tot den morgen, zult gij met vuur verbranden.

11. Aldus nu zult gij het eten: uwe lendenen zullen opgeschort zijn, uwe schoenen aan uwe voeten, en uw staf in uwe hand; en gij zult het met haaste eten; het is des HEEREN Pascha.

12. Want Ik zal in dezen nacht door Egypteland gaan, en alle eerstgeborenen in Egypteland slaan, van de menschen af tot de beesten toe. En Ik zal gerichten oefenen aan alle de goden der Egyptenaren, Ik de HEERE.

13. En dat bloed zal ulieden tot een teeken zijn aan de huizen, waar gij in zijt. Wanneer Ik het bloed zie, zal Ik ulieden voorbijgaan. En er zal geene plage onder ulieden ten verderve zijn, wanneer Ik Egypteland slaan zal.

14. [a]En deze dag zal ulieden wezen ter gedachtenisse, en gij zult hem den HEERE tot een feest vieren. Gij zult hem vieren onder uwe geslachten tot eene eeuwige inzetting. a Ex. 5: 1.

15. Zeven dagen zult gijlieden ongezuurde brooden eten; maar aan den eersten dag zult gij het zuurdeeg wegdoen uit uwe huizen. Want wie het gedeesemde eet, van den eersten dag af tot op den zevenden dag, diezelve ziele die zal uitgeroeid worden uit Israël.

16. En op den eersten dag zal er eene heilige verzameling zijn. Ook zult gij eene heilige verzameling hebben op den zevenden dag. Er zal geen werk in die [*dagen*] gedaan worden; maar wat van iedere ziel gegeten zal worden, datzelve alleen mag van ulieden toebereid worden.

17. Zoo onderhoudt dan de ongezuurde brooden, dewijl Ik even aan denzelven dag ulieder heiren uit Egypteland geleid zal hebben. Daarom zult gij dezen dag houden, onder uwe

geslachten, tot eene eeuwige inzetting.

18. [a]In de eerste [*maand*], aan den veertienden dag der maand, in den avond, zult gij ongezuurde brooden eten; tot den een en twintigsten dag der maand, in den avond.
a Lev. 23: 5. Num. 28: 16.

19. Dat er zeven dagen lang geen zuurdeesem in uwe huizen gevonden worde. Want al wie het gedeesemde eten zal, dezelve ziel zal uit de vergadering Israëls uitgeroeid worden, hij zij een vreemdeling of een ingeborene des lands.

20. Gij zult niets eten, dat gedeesemd is. [a]In alle uwe woningen zult gij ongezuurde brooden eten. a Deut. 16: 3.

21. Mozes dan riep alle de oudsten van Israël, en zeide tot hen: Leest uit, en neemt u lammeren voor uwe huisgezinnen, [a]en slacht het Pascha.
a Hebr. 11: 28.

22. Neemt dan een bundelken hysop, en doopt het in het bloed, dat in een bekken zal wezen; en strijkt aan den bovendorpel en aan de twee zijposten van dat bloed, hetwelk in het bekken zijn zal. Doch u aangaande, niemand zal uitgaan uit de deur zijns huizes, tot aan den morgen.

23. Want de HEERE zal doorgaan, om de Egyptenaren te slaan. Doch wanneer Hij het bloed zien zal aan den bovendorpel en aan de twee zijposten, zoo zal de HEERE de deur voorbijgaan, [a]en den verderver niet toelaten in uwe huizen te komen om te slaan.
a Hebr. 11: 28.

24. Onderhoudt dan deze zaak, tot eene inzetting voor u en voor uwe kinderen tot in eeuwigheid.

25. En het zal geschieden, als gij in dat land komt dat u de HEERE geven zal, gelijk Hij gesproken heeft, zoo zult gij dezen dienst onderhouden.

26. [a]En het zal geschieden, wanneer uwe kinderen tot u zullen zeggen: Wat hebt gij daar voor eenen dienst?
a Joz. 4: 6.

27. Zoo zult gij zeggen: Dit is den HEERE een Paaschoffer, die voor de huizen der kinderen Israëls voorbijging in Egypte, toen Hij de Egyptenaars sloeg, en onze huizen bevrijdde. Toen boog zich het volk en neigde zich.

28. [a]En de kinderen Israëls gingen en deden het. Gelijk als de HEERE Mozes en Aäron geboden had, alzoo deden zij. a Hebr. 11: 28.

29. [a]En het geschiedde ter middernacht, dat de HEERE alle de eerstgeborenen in Egypteland sloeg, van den eerstgeborene Pharaö's af, die op zijnen troon zitten zoude, tot op den eerstgeborene des gevangenen, die in het gevangenhuis was, en alle eerstgeborene der beesten. a Ps. 78: 51; 105: 36; 135: 8; 136: 10.

30. [a]En Pharaö stond op bij nacht, hij, en alle zijne knechten, en alle de Egyptenaars, en er was een groot geschrei in Egypte; want er was geen huis, waar niet een doode in was.
a Ps. 105: 38.

31. Toen riep hij Mozes en Aäron in den nacht, en zeide: Maakt u op, en trekt uit het midden van mijn volk, zoo gijlieden als de kinderen van Israël, en gaat henen, dient den HEERE, gelijk gijlieden gesproken hebt.

32. Neemt ook met u uwe schapen en uwe runderen, zooals gijlieden gesproken hebt, en gaat henen, en zegent mij ook.

33. En de Egyptenaars hielden sterk aan bij het volk, haastende om die uit het land te drijven; want zij zeiden: Wij zijn allen dood.

34. En het volk nam zijn deeg op, eer het gedeesemd was, hunne deegklompen, gebonden in hunne kleederen, op hunne schouderen.

35. [a]De kinderen Israëls nu hadden gedaan naar het woord van Mozes, en hadden van de Egyptenaren geëischt zilveren vaten, en gouden vaten, en kleederen. a Ex. 3: 21; 11: 2. Ps. 105: 37.

36. Daartoe had de HEERE aan het volk genade gegeven in de oogen der Egyptenaren, dat zij hun hunne begeerte deden; en zij beroofden de Egyptenaren.

37. Alzoo reisden de kinderen Israëls uit van Raméses, naar Súccoth; omtrent zes honderd duizend te voet, mannen alleen, behalve de kinderkens.

38. En veel vermengd volk trok ook met hen op, en schapen, en runderen, gansch veel vee.

39. En zij bakten van het deeg, dat zij uit Egypte gebracht hadden, ongezuurde koeken, want het was niet ge-

deesemd, overmits zij uit Egypte uitgedreven wierden, zoodat zij niet vertoeven konden, noch ook tering voor zich bereiden.

40. [a]De [*tijd*] nu der woning, die de kinderen Israëls in Egypte gewoond hebben, is vier honderd jaar, en dertig jaar. a Gen. 15: 13. Hand. 7: 6. Gal. 3: 17.

41. En het geschiedde ten einde van de vier honderd en dertig jaren, zoo is het even op denzelven dag geschied, dat alle de heiren des HEEREN uit Egypteland gegaan zijn.

42. Dezen nacht zal men den HEERE op het vlijtigste houden, omdat Hij ze uit Egypteland geleid heeft. Dit is de nacht des HEEREN, die op het vlijtigste moet gehouden worden, van alle de kinderen Israëls onder hunne geslachten.

43. Voorts zeide de HEERE tot Mozes en Aäron: Dit is de inzetting van het Pascha: Geens vreemdelings zoon zal daarvan eten.

44. Doch alle knecht van iedereen, die voor geld gekocht is, nadat gij hem zult besneden hebben, dan zal hij daarvan eten.

45. Geen uitlander noch huurling zal daarvan eten.

46. In één huis zal het gegeten worden; gij zult van het vleesch niet buiten uit den huize dragen, [a]en zult geen been daaraan breken. a Num. 9: 12. Joh. 19: 26.

47. De gansche vergadering Israëls zal het doen.

48. Als nu een vreemdeling bij u verkeert, en den HEERE het Pascha houden zal, dat alles, wat mannelijk is, bij hem besneden worde, en dan kome hij daartoe, om dat te houden, en hij zal wezen als een ingeborene des lands. Maar geen onbesnedene zal daarvan eten.

49. Eenerlei wet zij den ingeborene, en den vreemdeling, die als vreemdeling in het midden van u verkeert.

50. En alle kinderen Israëls deden het. Gelijk als de HEERE Mozes en Aäron geboden had, alzoo deden zij.

51. En het geschiedde even ten zelven dage, dat de HEERE de kinderen Israëls uit Egypteland leidde, naar hunne heiren.

HET XIII KAPITTEL.

Toen sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. [a]Heilig Mij al het eerstgeborene. Wat eenige baarmoeder opent onder de kinderen Israëls, van menschen en van beesten, dat is mijne. a Ex. 22: 29; 34: 19. Lev. 27: 26. Num. 3: 13; 8: 17. Luc. 2: 23.

3. Voorts zeide Mozes tot den volke: Gedenkt aan dezen zelven dag, op welken gijlieden uit Egypte, uit den diensthuize, gegaan zijt; want de HEERE heeft u door eene sterke hand van hier uitgevoerd; daarom zal het gedeesemde niet gegeten worden.

4. [a]Heden gaat gijlieden uit, in de maand Abíb. a Ex. 23: 15.

5. En het zal geschieden, als u de HEERE zal gebracht hebben in het land der Kanaänieten, en der Hethieten, en der A'morieten, en der Hévieten, en der Jébusieten, hetwelk Hij uwen vaderen gezworen heeft u te geven, een land vloeiende van melk en honig, zoo zult gij dezen dienst houden in deze maand.

6. Zeven dagen zult gij ongezuurde brooden eten, en op den zevenden dag zal den HEERE een feest zijn.

7. Zeven dagen zullen ongezuurde [*brooden*] gegeten worden; en het gedeesemde zal bij u niet gezien worden; ja er zal geen zuurdeeg bij u gezien worden in alle uwe palen.

8. En gij zult uwen zoon te kennen geven te dienzelven dage, zeggende: [*Dit is*] om hetgeen de HEERE mij gedaan heeft, toen ik uit Egypte uittoog.

9. En het zal u zijn tot een teeken op uwe hand, en tot eene gedachtenisse tusschen uwe oogen, opdat de wet des HEEREN in uwen mond zij; omdat u de HEERE door een sterke hand uit Egypte uitgevoerd heeft.

10. Daarom onderhoud deze inzetting ter bestemder tijd; van jaar tot jaar.

11. Het zal ook geschieden, wanneer u de HEERE in het land der Kanaänieten zal gebracht hebben, gelijk Hij u en uwen vaderen gezworen heeft, en Hij het u zal gegeven hebben:

12. [a]Zoo zult gij tot den HEERE doen overgaan alles, wat de baarmoeder opent; ook alles, wat [*de baarmoe-*

der] opent van de vrucht der beesten, die gij hebben zult; de mannekens zullen des HEEREN zijn. *a* Ex. 22: 30. 34: 19. Lev. 27: 26. Num. 8: 17. Ezech. 44: 30.

13. Doch al wat [*de baarmoeder*] der ezelin opent, zult gij lossen met een lam. Wanneer gij het nu niet lost, zoo zult gij het den nek breken. Maar allen eerstgeborene des menschen onder uwe zonen zult gij lossen.

14. Wanneer het geschieden zal, dat uw zoon u morgen zal vragen, zeggende: Wat is dat? zoo zult gij tot hem zeggen: De HEERE heeft ons door eene sterke hand uit Egypte, uit den diensthuize, uitgevoerd.

15. Want het geschiedde, toen Pharaö zich verhardde ons te laten trekken, zoo doodde de HEERE al het eerstgeborene in Egypteland, van des menschen eerstgeborene af, tot den eerstgeborene der beesten. Daarom offer ik den HEERE de mannekens van alles, wat de baarmoeder opent; doch allen eerstgeborene mijner zonen los ik.

16. En het zal tot een teeken zijn op uwe hand, en tot voorhoofdspanselen tusschen uwe oogen. Want de HEERE heeft door eene sterke hand ons uit Egypte uitgevoerd.

17. En het is geschied, toen Pharaô het volk had laten trekken, zoo leidde ze God niet [*op*] den weg van het land der Philistijnen, hoewel die nader was; want God zeide: Dat het den volke niet rouwe, als zij den strijd zien zouden, en wederkeeren naar Egypte.

18. Maar God leidde het volk om, langs den weg van de woestijn der Schelfzee. De kinderen Israëls nu togen bij vijven uit Egypteland.

19. En Mozes nam Jozefs beenderen met zich; *a*want hij had met eenen zwaren eed de kinderen Israëls bezworen, zeggende: God zal ulieden voorzeker bezoeken. Voert dan mijne beenderen met ulieden op van hier. *a* Gen. 50: 25. Joz. 24: 32.

20. *a*Alzoo reisden zij uit Súccoth. En zij legerden zich in Étham, aan het einde der woestijn. *a* Num. 33: 6.

21. *a*En de HEERE toog voor hun aangezicht, des daags in eene wolkkolom, dat Hij ze op den weg leidde, en des nachts in eene vuurkolom, dat Hij hun lichtte, om voort te gaan dag en nacht. *a* Ex. 40: 38. Num. 14: 14. Deut. 1: 33. Neh. 9: 12, 19. Ps. 78: 14; 105: 39. 1 Cor. 10: 1.

22. Hij nam de wolkkolom des daags, noch de vuurkolom des nachts niet weg van het aangezicht des volks.

HET XIV KAPITTEL.

Toen sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, dat zij wederkeeren, en *a*zich legeren voor Pí-háchiroth, tusschen Mígdol en tusschen de zee. Voor Báal Zéphon, daar tegenover zult gij u legeren aan de zee. *a* Num. 33: 7.

3. Pharaö dan zal zeggen van de kinderen Israëls: Zij zijn verward in het land; die woestijn heeft ze ingesloten.

4. *a*En Ik zal Pharaö's hart verstokken, dat hij hen najage; en Ik zal aan Pharaö en aan al zijn heir verheerlijkt worden, alzoo dat de Egyptenaars zullen weten, dat Ik de HEERE ben. En zij deden alzoo. *a* Ex. 4: 21; 10: 20.

5. Toen nu den koning van Egypte werd geboodschapt, dat het volk vluchtte, zoo is het hart van Pharaö en van zijne knechten veranderd tegen het volk, en zij zeiden: Waarom hebben wij dat gedaan, dat wij Israël hebben laten trekken, dat zij ons niet dienden?

6. En hij spande zijnen wagen aan, en nam zijn volk met zich.

7. En hij nam zes honderd uitgelezene wagens, ja alle de wagens van Egypte, en de hoofdlieden over die allen.

8. Want de HEERE verstokte het hart van Pharaö, den koning van Egypte, dat hij de kinderen Israëls najaagde. Doch de kinderen Israëls waren door eene hooge hand uitgegaan.

9. *a*En de Egyptenaars jaagden ze na, en achterhaalden ze, daar zij zich gelegerd hadden aan de zee; alle Pharaö's paarden, wagens, en zijne ruiters, en zijn heir; nevens Pí-háchiroth, voor Báál Zéphon. *a* Joz. 24: 6.

10. Als Pharaö nabij gekomen was, zoo hieven de kinderen Israëls hunne oogen op, en zie, de Egyptenaars togen achter hen; en zij vreesden zeer.

Toen riepen de kinderen Israëls tot den HEERE.

11. En zij zeiden tot Mozes: Hebt gij ons daarom, omdat er in Egypte gansch geene graven waren, weggenomen, opdat wij in deze woestijn sterven zouden? Waarom hebt gij ons dat gedaan, dat gij ons uit Egypte uitgevoerd hebt?

12. [a]Is dit niet het woord, dat wij in Egypte tot u spraken, zeggende: Houd af van ons, en laat ons de Egyptenaren dienen? Want het ware ons beter geweest den Egyptenaren te dienen, dan in deze woestijn te sterven. *a* Ex. 6: 8.

13. Doch Mozes zeide tot den volke: Vreest niet, staat vast, en ziet het heil des HEEREN, dat Hij heden aan ulieden doen zal. Want de Egyptenaars, die gij heden gezien hebt, die zult gij niet weder zien in eeuwigheid.

14. De HEERE zal voor ulieden strijden, en gij zult stille zijn.

15. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Wat roept gij tot Mij? Zeg den kinderen Israëls, dat zij voorttrekken.

16. En gij, hef uwen staf op, en strek uwe hand uit over de zee, en klief ze, dat de kinderen Israëls door het midden der zee gaan op het droge.

17. En Ik, zie, Ik zal het hart der Egyptenaren verstokken, dat zij na hen daar ingaan. En Ik zal verheerlijkt worden aan Pharaö en aan al zijn heir, aan zijne wagenen en aan zijne ruiteren.

18. En de Egyptenaars zullen weten, dat Ik de HEERE ben, wanneer Ik verheerlijkt zal worden aan Pharaö, aan zijne wagenen en aan zijne ruiteren.

19. En de Engel Godes, die vóór het heir van Israël ging, vertrok, en ging achter hen. De wolkkolom vertrok ook van hun aangezicht, en stond achter hen.

20. En zij kwam tusschen het leger der Egyptenaren en tusschen het leger Israëls. En de wolk was te gelijk duisternisse en verlichtte den nacht; zoodat de één tot den ander niet naderde den ganschen nacht.

21. Toen Mozes zijne hand uitstrekte over de zee, zoo deed de HEERE de zee weggaan, door eenen sterken oostenwind, dien ganschen nacht, [a]en maakte de zee droog, [b]en de wateren wierden gekliefd. *a* Ps. 66: 6. *b* Joz. 4: 23. Ps. 78: 13; 106: 9; 114: 3.

22. [a]En de kinderen Israëls zijn ingegaan in het midden van de zee, op het droge. En de wateren waren hun een muur, tot hunne rechter- en tot hunne linkerhand. *a* 1 Cor. 10: 1. Hebr. 11: 29.

23. En de Egyptenaars vervolgden ze, en gingen in, achter hen, alle Pharaö's paarden, zijne wagenen, en zijne ruiteren, in het midden van de zee.

24. En het geschiedde in dezelve morgenwake, dat de HEERE, in de kolom des vuurs en der wolke, zag op het leger der Egyptenaren; en Hij verschrikte het leger der Egyptenaren.

25. En Hij stiet de raderen hunner wagenen weg, en deed ze zwaarlijk voortgaan. Toen zeiden de Egyptenaars: Laat ons vlieden van het aangezicht van Israël, want de HEERE strijdt voor hen tegen de Egyptenaars.

26. En de HEERE zeide tot Mozes: Strek uwe hand uit over de zee, dat de wateren wederkeeren over de Egyptenaars, over hunne wagenen en over hunne ruiters.

27. Toen strekte Mozes zijne hand uit over de zee; en de zee kwam weder, tegen het naken van den morgenstond, tot hare kracht; en de Egyptenaars vluchtten die te gemoet. En de HEERE stortte de Egyptenaars in het midden der zee.

28. [a]Want als de wateren wederkeerden, zoo bedekten zij de wagenen en de ruiters des ganschen heirs van Pharaö, dat hen nagevolgd was in de zee. Daar bleef niet één van hen overig. *a* Ps. 78: 53; 106: 11.

29. [a]Maar de kinderen Israëls gingen op het droge, in het midden der zee. En de wateren waren hun een muur, tot hunne rechter- en tot hunne linkerhand. *a* Ps. 77: 20.

30. Alzoo verloste de HEERE Israël te dien dage uit de hand der Egyptenaren. En Israël zag de Egyptenaren dood aan den oever der zee.

31. Ook zag Israël de groote hand, die de HEERE aan de Egyptenaren bewezen had. En het volk vreesde den HEERE,

en geloofde in den HEERE, en aan Mozes zijnen knecht.

HET XV KAPITTEL.

Toen zong Mozes en de kinderen Israëls den HEERE dit lied, en spraken, zeggende: [a]Ik zal den HEERE zingen, want Hij is hoogelijk verheven. Het paard en zijnen ruiter heeft Hij in de zee geworpen. *a* Ps. 106: 12.

2. [a]De HEERE is mijn kracht en lied, en Hij is mij tot een heil geweest. Deze is mijn God, daarom zal ik Hem eene liefelijke woning maken; Hij is mijns vaders God, dies zal ik Hem verheffen. *a* Ps. 18: 2; 118: 14. Jes. 12: 2.

3. De HEERE is een krijgsman; HEERE is zijn naam.

4. Hij heeft Pharaö's wagens en zijn heir in de zee geworpen. En de keure zijner hoofdlieden zijn verdronken in de Schelfzee.

5. [a]De afgronden hebben ze bedekt. Zij zijn in de diepten gezonken als een steen. *a* Neh. 9: 11.

6. [a]O HEERE, uwe rechterhand is verheerlijkt geworden in macht. Uwe rechterhand, o HEERE, heeft den vijand verbroken. *a* Ps. 118: 15, 16.

7. En door uwe groote hoogheid hebt Gij, die tegen U opstonden, omgeworpen. Gij hebt uwen brandenden toorn uitgezonden, die ze verteerd heeft als eenen stoppel.

8. [a]En door het geblaas van uwen neus zijn de wateren opgehoopt geworden. De stroomen hebben overeind gestaan, als een hoop. De afgronden zijn stijf geworden in het hart der zee. *a* Jes. 63: 12, 13. Hab. 3: 10.

9. De vijand zeide: Ik zal vervolgen, ik zal achterhalen, ik zal den buit deelen, mijne ziel zal er van vervuld worden; ik zal mijn zwaard uittrekken, mijne hand zal ze uitroeien.

10. [a]Gij hebt met uwen wind geblazen; de zee heeft ze overdekt. Zij zonken onder als lood in geweldige wateren. *a* Ps. 74: 13; 106: 11.

11. O HEERE, wie is als Gij onder de goden? wie is als Gij, verheerlijkt in heiligheid, vreeselijk in lofzangen, doende wonder?

12. Gij hebt uwe rechterhand uitgestrekt, de aarde heeft ze verslonden.

13. Gij leiddet door uwe weldadigheid dit volk, dat Gij verlost hebt. Gij [a]voert ze zachtkens door uwe sterkte tot de liefelijke woning uwer heiligheid. *a* Ps. 77: 21.

14. De volken hebben het gehoord, zij zullen sidderen. Weedom heeft de ingezetenen van Palestina bevangen.

15. [a]Dan zullen de vorsten Édoms verbaasd wezen; beving zal de machtigen der Móabieten bevangen. Alle de ingezetenen van Kanaän zullen versmelten. *a* Deut. 2: 4.

16. [a]Verschrikking en vreeze zal op hen vallen; door de grootheid van uwen arm zullen zij verstommen, als een steen. Totdat uw volk, HEERE, henen doorkome; totdat dit volk henen doorkome, dat Gij verworven hebt. *a* Deut. 2: 25; 11: 25. Joz. 2: 9.

17. Die zult Gij inbrengen, en planten ze op den berg uwer erfenisse, ter plaatse, welke Gij, o HEERE, gemaakt hebt tot uwe woning; het heiligdom, hetwelk uwe handen gesticht hebben, o Heere.

18. De HEERE zal in eeuwigheid en altoos regeeren.

19. Want Pharaö's paard, met zijnen wagen, met zijne ruiters, zijn in de zee gekomen, en de HEERE heeft de wateren der zee over hen doen wederkeeren. Maar de kinderen Israëls zijn op het droge in het midden van de zee gegaan.

20. En Mirjam, de profetesse, Aärons zuster, [a]nam eene trommel in hare hand; en alle de vrouwen gingen uit, haar na, met trommelen en met reien. *a* 1 Sam. 18: 6.

21. Toen antwoordde Mirjam hunlieden: Zingt den HEERE, want Hij is hoogelijk verheven. Hij heeft het paard met zijnen ruiter in de zee gestort.

22. Hierna deed Mozes de Israëlieten voortreizen van de Schelfzee af, en zij trokken uit tot in de woestijn Sur. En zij gingen drie dagen in de woestijn, en vonden geen water.

23. [a]Toen kwamen zij te Mára, doch zij konden het water van Mára niet drinken, want het was bitter. Daarom werd haar naam genoemd Mára. *a* Num. 33: 8.

24. Toen murmureerde het volk tegen Mozes, zeggende: Wat zullen wij drinken?

25. Hij dan riep tot den HEERE, en de HEERE wees hem een hout; dat wierp hij in dat water; toen werd het water zoet. Aldaar stelde Hij het [*volk*] eene inzetting en een recht, en aldaar verzocht Hij het,

26. En zeide: Is het, dat gij met ernste naar de stemme des HEEREN uws Gods hooren zult, en doen wat recht is in zijne oogen, en uwe ooren neigt tot zijne geboden, en houdt alle zijne inzettingen; zoo zal Ik der krankheden geene op u leggen, die Ik op Egypteland gelegd heb; want Ik ben de HEERE, uw heelmeester.

27. Toen kwamen zij te Élim, en daar waren twaalf waterfonteinen, en zeventig palmboomen. En zij legerden zich aldaar aan de wateren.

HET XVI KAPITTEL.

Toen zij van Élim gereisd waren, zoo kwam de gansche vergadering der kinderen Israëls in de woestijn Sin, welke is tusschen Élim en tusschen Sínaï; op den vijftienden dag der tweede maand, nadat zij uit Egypteland uitgegaan waren.

2. En de gansche vergadering der kinderen Israëls murmureerde tegen Mozes en tegen Aäron in de woestijn.

3. [a]En de kinderen Israëls zeiden tot hen: [b]Och, dat wij in Egypteland gestorven waren door de hand des HEEREN, toen wij bij de vleeschpotten zaten, toen wij tot verzadiging brood aten! Want gijlieden hebt ons uitgeleid in deze woestijn, om deze gansche gemeente door den honger te dooden.

a 1 Cor. 10: 10. *b* Num. 11: 4.

4. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Zie, Ik zal voor ulieden [a]brood uit den hemel regenen. En het volk zal uitgaan, en verzamelen elke dag maat op haren dag, opdat Ik het beproeve, of het in mijne wet ga, of niet.

a Ps. 78:24; 105: 40.

5. En het zal geschieden op den zesden dag, dat zij bereiden zullen hetgene zij ingebracht zullen hebben. Dat zal dubbel zijn boven hetgene dat zij dagelijks zullen verzamelen.

6. Toen zeide Mozes en Aäron tot alle de kinderen Israëls: Aan den avond, dan zult gij weten, dat u de HEERE uit Egypteland uitgeleid heeft.

7. En morgen, dan zult gij des HEEREN heerlijkheid zien, dewijl Hij uwe murmureeringen tegen den HEERE gehoord heeft. Want wat zijn wij, dat gij tegen ons murmureert?

8. Voorts zeide Mozes: Als de HEERE ulieden aan den avond vleesch te eten zal geven, en aan den morgen brood tot verzadiging, het zal zijn, omdat de HEERE uwe murmureeringen gehoord heeft, die gij tegen Hem murmureert. Want wat zijn wij? Uwe murmureeringen zijn niet tegen ons, maar tegen den HEERE.

9. Daarna zeide Mozes tot Aäron: Zeg tot de gansche vergadering der kinderen Israëls: Nadert voor het aangezichte des HEEREN, want Hij heeft uwe murmureeringen gehoord.

10. En het geschiedde, als Aäron tot de gansche vergadering der kinderen Israëls sprak, en zij zich naar de woestijn keerden, [a]zoo zie, de heerlijkheid des HEEREN verscheen in de wolk.

a Ex. 13: 21.

11. Ook heeft de HEERE tot Mozes gesproken, zeggende:

12. Ik heb de murmureeringen van de kinderen Israëls gehoord; spreek tot hen, zeggende: Tusschen de twee avonden zult gij vleesch eten, en aan den morgen zult gij [a]met brood verzadigd worden. En gij zult weten, dat Ik de HEERE uw God ben.

a Joh. 6: 49, 58.

13. En het geschiedde aan den avond, [a]dat er kwakkelen opkwamen, en het leger bedekten. En aan den morgen lag de dauw rondom het leger.

a Num. 11: 31. Ps. 105: 40.

14. [a]Als nu de liggende dauw opgevaren was, zoo zie, over de woestijn was een klein rond ding, klein als de rijm, op de aarde.

a Num. 11: 7. Neh. 9: 15. Ps. 78: 24; 105: 40.

15. Toen het de kinderen Israëls zagen, zoo zeiden zij, de één tot den ander: [a]Het is MAN. Want zij wisten niet, wat het was. Mozes dan zeide tot hen: Dit is het brood, hetwelk de HEERE ulieden te eten gegeven heeft.

a Joh. 6: 31. 1 Cor. 10: 3.

16. Dit is het woord, dat de HEERE geboden heeft. Verzamelt daarvan, een

ieder naardat hij eten kan; een Gómer voor een hoofd, naar het getal van uwe zielen; ieder zal nemen voor degenen, die in zijne tent zijn.

17. En de kinderen Israëls deden alzoo; en verzamelden, de één veel en de ander weinig.

18. Doch als zij het met den Gómer maten, [a]zoo had hij, die veel verzameld had, niets over, en dien, die weinig verzameld had, ontbrak niet. Een iegelijk verzamelde zoo veel als hij eten kon. *a* 2 Cor. 8: 15.

19. En Mozes zeide tot hen: Niemand late daarvan overig tot den morgen.

20. Doch zij hoorden niet naar Mozes, maar sommige mannen lieten daarvan overig tot den morgen. Toen wiesen er wormen in, en het werd stinkende. Dies werd Mozes zeer toornig op hen.

21. Zij nu verzamelden dat alle morgen, een iegelijk naar dat hij eten kon; want als de zon heet werd, zoo versmolt het.

22. En het geschiedde op den zesden dag, dat zij dubbel brood verzamelden, twee Gómers voor éénen. En alle de oversten der vergadering kwamen, en verkondigden het aan Mozes.

23. Hij dan zeide tot hen: Dit is het, dat de HEERE gesproken heeft. Morgen is de ruste, de heilige Sabbath des HEEREN. Wat gij bakken zoudt, dat bakt, en ziedt, wat gij zieden zoudt; en al wat overig blijft, legt het op voor u in bewaring tot den morgen.

24. En zij leiden dat op tot den morgen, gelijk als Mozes geboden had; en het stonk niet, en er was geen worm in.

25. Toen zeide Mozes: Eet dat heden, want het is heden de Sabbath des HEEREN. Gij zult het heden op den velde niet vinden.

26. Zes dagen zult gij het verzamelen; doch op den zevenden dag is het Sabbath; op dien zal het niet zijn.

27. En het geschiedde aan den zevenden dag, dat sommigen van den volke uitgingen, om te verzamelen; doch zij vonden niet.

28. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Hoe lang weigert gijlieden te houden mijne geboden en mijne wetten?

29. Ziet, omdat de HEERE ulieden den Sabbath gegeven heeft, daarom geeft Hij u aan den zesden dag [*voor*] twee dagen brood. Een ieder blijve in zijne plaatse; dat niemand uit zijne plaatse ga op den zevenden dag.

30. Alzoo rustte het volk op den zevenden dag.

31. [a]En het huis Israëls noemde zijnen naam MAN. En het was als korianderzaad, wit, en de smaak daarvan was als honigkoeken. *a* Num. 11: 7.

32. Voorts zeide Mozes: Dit is het woord, hetwelk de HEERE bevolen heeft: Vult eenen Gómer daarvan tot bewaring voor uwe geslachten, opdat zij zien het brood, dat Ik ulieden heb te eten gegeven in deze woestijn, toen Ik u uit Egypteland uitleidde.

33. Ook zeide Mozes tot Aäron: [a]Neem eene kruik, en doe eenen Gómer vol Man daarin; en zet ze voor het aangezichte des HEEREN, tot bewaring voor uwe geslachten. *a* Hebr. 9: 4.

34. Gelijk als de HEERE aan Mozes geboden had, alzoo zette ze Aäron voor het Getuigenisse tot bewaring.

35. En de kinderen Israëls aten Man veertig jaar, [a]totdat zij in een bewoond land kwamen. Zij aten Man, totdat zij kwamen aan de pale des lands Kanaän. *a* Joz. 5: 12. Neh. 9: 15.

36. Een Gómer nu is het tiende [*deel*] van eene Épha.

HET XVII KAPITTEL.

Daarna toog de gansche vergadering der kinderen Israëls naar hunne dagreizen uit de woestijn Sin, op het bevel des HEEREN; en zij legerden zich te Ráphidim. Daar nu was geen water voor het volk om te drinken.

2. Toen twistte het volk met Mozes, en [*zij*] zeiden: Geeft gijlieden ons water, dat wij drinken. [a]Mozes dan zeide tot hen: Wat twist gij met mij? waarom verzoekt gij den HEERE? *a* Num. 20: 3, 4

3. Toen nu het volk aldaar dorstte naar water, zoo murmureerde het volk tegen Mozes, en het zeide: Waartoe hebt gij ons nu uit Egypte doen optrekken, opdat gij mij, en mijne kinderen, en mijn vee, van dorst deedt sterven?

4. Zoo riep Mozes tot den HEERE, zeggende: Wat zal ik dezen volke doen? Er feilt niet veel aan, of zij zullen mij steenigen.

5. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Ga henen voor het aangezicht des volks, en neem met u uit de oudsten van Israël; en neem uwen staf in uwe hand, [a]waarmede gij de rivier sloegt, en ga henen.
a Ex. 7: 20.

6. [a]Zie, Ik zal aldaar voor uw aangezichte op den rotssteen in Horeb staan, en gij zult op den rotssteen slaan; zoo zal daar water uitgaan, dat het volk drinke. Mozes nu deed alzoo voor de oogen der oudsten van Israël.
a Num. 20: 9. Ps. 78: 15; 114: 8. 1 Cor. 10: 4.

7. En hij noemde den naam dier plaats Mássa, en Mériba, om den twist der kinderen Israëls, en omdat zij den HEERE verzocht hadden, zeggende: Is de HEERE in het midden van ons, of niet?

8. [a]Toen kwam A'malek, en streed tegen Israël in Ráphidim.
a Deut. 25: 17, 18.

9. Mozes dan zeide tot Jozua: Kies ons mannen, en trek uit, strijd tegen A'malek. Morgen zal ik op de hoogte des heuvels staan, en de staf Godes zal in mijne hand zijn.

10. Jozua nu deed, als Mozes hem gezegd had, strijdende tegen A'malek. Doch Mozes, Aäron en Hur klommen op de hoogte des heuvels.

11. En het geschiedde, terwijl Mozes zijne hand ophief, zoo was Israël de sterkste; maar terwijl hij zijne hand nederliet, zoo was A'malek de sterkste.

12. Doch de handen van Mozes werden zwaar; daarom namen zij eenen steen, en leiden dien onder hem, dat hij daarop zat. En Aäron en Hur onderstutten zijne handen, de één op deze, de ander op de andere [*zijde*]. Alzoo waren zijne handen gewis, totdat de zon onderging.

13. Alzoo dat Jozua A'malek en zijn volk krenkte, door de scherpte des zwaards.

14. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Schrijf dit ter gedachtenisse in een boek, en leg het in de ooren van Jozua, [a]dat Ik de gedachtenis van A'malek geheel uitdelgen zal van onder den hemel.
a Num. 24: 20.
1 Sam. 15: 2, 3. Deut. 25: 17, 18, 19.

15. En Mozes bouwde een altaar; en hij noemde zijnen naam: De HEERE is mijne banier.

16. En hij zeide: Dewijl de hand op den troon des HEEREN is, [a]zoo zal de oorlog des HEEREN tegen A'malek zijn van geslachte tot geslachte.
a 1 Sam. 15: 2.

HET XVIII KAPITTEL.

[a]Toen Jéthro, priester van Mídian, Mozes' schoonvader, hoorde al wat God aan Mozes, en aan Israël, zijn volk, gedaan had; dat de HEERE Israël uit Egypte uitgevoerd had;
a Ex. 2: 16; 3: 1.

2. Zoo nam Jéthro, Mozes' schoonvader, Zippóra, Mozes' huisvrouwe (na dat hij ze teruggezonden had),

3. Met hare twee zonen, [a]welker éénes naam was Gérsom (want hij zeide: Ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land);
a Ex. 2: 22.

4. En de naam des anderen was Eliézer: Want, [*zeide hij*], de God mijns vaders is tot mijne hulpe geweest, en heeft mij verlost van Pharaö's zwaard.

5. Toen nu Jéthro, Mozes' schoonvader, met zijne zonen en zijne huisvrouwe, tot Mozes kwam, in de woestijn, aan den berg Godes, waar hij zich gelegerd had;

6. Zoo zeide hij tot Mozes: Ik, uw schoonvader Jéthro, kome tot u, met uwe huisvrouwe, en hare beide zonen met haar.

7. Toen ging Mozes uit, zijnen schoonvader te gemoet, en hij boog zich, en kuste hem, en zij vraagden de één den ander naar den welstand, en zij gingen naar de tent.

8. En Mozes vertelde zijnen schoonvader alles, wat de HEERE aan Pharaö en aan de Egyptenaren gedaan had, om Israëls wille; alle de moeite, die hun op dien weg ontmoet was, en dat hen de HEERE verlost had.

9. Jéthro nu verheugde zich over al het goede, hetwelk de HEERE Israël gedaan had; dat Hij het verlost had uit der Egyptenaren hand.

10. En Jéthro zeide: Gezegend zij de HEERE, die ulieden verlost heeft uit de hand der Egyptenaren, en uit Pharaö's hand; die dit volk van onder de

hand der Egyptenaren verlost heeft.
11. Nu weet ik, dat de HEERE grooter is dan alle goden. [a]Want in de zake, waarin zij trotschelijk gehandeld hebben, was Hij boven hen.
a Ex. 1: 10, 16, 22; 5: 7; 14: 18.
12. Toen nam Jéthro, Mozes' schoonvader, Gode brandoffer en slachtofferen. En Aäron kwam, en alle de oversten van Israël, om brood te eten met Mozes' schoonvader, voor het aangezichte Gods.
13. Doch het geschiedde des anderen daags, zoo zat Mozes om het volk te richten; en het volk stond voor Mozes van den morgen tot den avond.
14. Als Mozes' schoonvader zag, alles wat hij den volke deed, zoo zeide hij: Wat ding is dit, dat gij den volke doet? Waarom zit gij zelf alleen, en al het volk staat voor u, van den morgen tot den avond?
15. Toen zeide Mozes tot zijnen schoonvader: Omdat dit volk tot mij komt, om God raad te vragen.
16. Wanneer zij eene zaak hebben, zoo komt het tot mij, dat ik richte tusschen den man en tusschen zijnen naaste; en dat ik [*hun*] bekend make Godes instellingen en zijne wetten.
17. Doch Mozes' schoonvader zeide tot hem: De zake is niet goed, die gij doet.
18. Gij zult geheel vervallen, zoo gij, als dit volk, hetwelk bij u is. Want deze zaak is te zwaar voor u; gij alleen kunt ze niet doen.
19. Hoor nu mijne stemme, ik zal u raden, en God zal met u zijn. Wees gij voor het volk bij God, en breng gij de zaken voor God.
20. En verklaar hun de instellingen en de wetten, en maak hun bekend den weg, waarin zij wandelen zullen, en het werk, dat zij doen zullen.
21. Doch zie gij om, onder al den volke, naar kloeke mannen, God vreezende, waarachtige mannen, de geldgierigheid hatende. Stel ze over hen, oversten der duizenden, oversten der honderden, oversten der vijftigen, oversten der tienen;
22. Dat zij dit volk te aller tijd richten. Doch het geschiede, dat zij alle groote zaken aan u brengen, maar dat zij alle kleine zaken richten. Verlicht alzoo uzelven, en laat ze met u dragen.
23. Indien gij deze zake doet, en God het u gebiedt, zoo zult gij kunnen bestaan. Zoo zal ook al dit volk in vrede aan zijne plaatse komen.
24. [a]Mozes nu hoorde naar zijns schoonvaders stemme, en hij deed alles, wat hij gezegd had. a Deut. 1: 9.
25. En Mozes verkoos kloeke mannen, uit gansch Israël, en maakte ze hoofden over het volk; oversten der duizenden, oversten der honderden, oversten der vijftigen, en oversten der tienen;
26. Dat zij het volk te aller tijd richtten; de harde zaak tot Mozes brachten, maar zij alle kleine zaak richtten.
27. Toen liet Mozes zijnen schoonvader trekken; en hij ging naar zijn land.

HET XIX KAPITTEL.

In de derde maand na het uittrekken der kinderen Israëls uit Egypteland, ten zelven dage kwamen zij in de woestijn Sínaï.
2. Want zij togen uit Ráphidim, en kwamen in de woestijn Sínaï, en zij legerden zich in de woestijn. Israël nu legerde zich aldaar tegenover dien berg.
3. [a]En Mozes klom op tot God, en de HEERE riep tot hem van den berg, zeggende: Aldus zult gij tot den huize Jakobs spreken, en den kinderen Israëls verkondigen: a Hand. 7: 38.
4. [a]Gijlieden hebt gezien, wat Ik den Egyptenaren gedaan heb. Hoe Ik u op vleugelen der arenden gedragen, en u tot Mij gebracht heb. a Deut. 29: 2; 32: 11.
5. Nu dan, indien gij naarstiglijk mijner stemme zult gehoorzamen, en mijn verbond houden, [a]zoo zult gij mijn eigendom zijn uit alle volkeren, want [b]de gansche aarde is mijne;
a Deut. 7: 6; 10: 14, 15; 14: 2; 26: 18. Ps. 135: 4. Jes. 41: 8. Tit. 2: 14. b Ps. 24: 1.
6. [a]En gij zult Mij een priesterlijk koninkrijk, en een heilig volk zijn. Dit zijn de woorden, die gij tot de kinderen Israëls spreken zult. a 1 Petr. 2: 9.
7. En Mozes kwam en riep de oudsten des volks, en stelde voor hunne

aangezichten alle deze woorden, die de HEERE hem geboden had.

8. Toen antwoordde al het volk gelijkelijk, en [*zij*] zeiden: [a]Al wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen. En Mozes bracht de woorden des volks wederom tot den HEERE.

a Ex. 24: 3.

9. En de HEERE zeide tot Mozes: Zie, Ik zal tot u komen in eene dikke wolk, opdat het volk hoore, als Ik met u spreke, en dat zij ook eeuwiglijk aan u gelooven. Want Mozes had den HEERE de woorden des volks verkondigd.

10. Ook zeide de HEERE tot Mozes: Ga tot den volke, en heilig ze heden en morgen, en dat zij hunne kleederen wasschen,

11. En bereid zijn tegen den derden dag. Want op den derden dag zal de HEERE voor de oogen van al het volk afkomen, op den berg Sínaï.

12. En bepaal het volk rondom, zeggende: [a]Wacht u op den berg te klimmen, en zijn einde aan te roeren. Al wie den berg aanroert, zal zekerlijk gedood worden. a Hebr. 12: 18.

13. Geene hand zal hem aanroeren, maar hij zal zekerlijk gesteenigd, of zekerlijk doorschoten worden; hetzij een beest, hetzij een man, hij zal niet leven. Als de ramshoorn langzaam gaat, zullen zij op den berg klimmen.

14. Toen ging Mozes van den berg af tot het volk, en hij heiligde het volk, en zij wieschen hunne kleederen.

15. En hij zeide tot het volk: Weest gereed tegen den derden dag; [a]en nadert niet tot de vrouwe.

a 1 Sam. 21: 4. 1 Cor. 7: 5.

16. En het geschiedde ten derden dage, toen het morgen was, [a]dat er op den berg donderen en bliksemen waren, en eene zware wolk, en het geluid eener zeer sterke bazuin; zoodat al het volk verschrikte, dat in het leger was. a Hebr. 12: 18.

17. En Mozes leidde het volk uit het leger Gode te gemoet. [a]En zij stonden aan het onderste des bergs. a Deut. 4: 10, 11.

18. [a]En de gansche berg Sínaï rookte, omdat de HEERE op hem nederkwam in vuur. En zijn rook ging op, als de rook van eenen oven, en de gansche berg beefde zeer. a Richt. 5: 4. Ps. 68: 9; 114: 4. Hab. 3: 10.

19. Toen het geluid der bazuin gaande was, en zeer sterk werd, sprak Mozes, en God antwoordde hem met eene stemme.

20. Als de HEERE nedergekomen was op den berg Sìnaï, op de spitse des bergs, zoo riep de HEERE Mozes op de spitse des bergs, en Mozes klom op.

21. En de HEERE zeide tot Mozes: Ga af, betuig dezen volke, dat zij niet doorbreken tot den HEERE, om te zien, en velen van hen vallen.

22. Daartoe zullen ook de priesters, die tot den HEERE naderen, zich heiligen; dat de HEERE niet tegen hen uitbreke.

23. Toen zeide Mozes tot den HEERE: Het volk zal op den berg Sínaï niet kunnen klimmen. Want Gij hebt ons betuigd, zeggende: Ompaal den berg, en heilig hem.

24. De HEERE dan zeide tot hem: Ga henen, klim af. Daarna zult gij, en Aäron met u, opklimmen. Doch dat de priesters en het volk niet doorbreken, om op te klimmen tot den HEERE, dat Hij tegen hen niet uitbreke.

25. Toen klom Mozes af tot den volke, en zeide het hun aan.

HET XX KAPITTEL.

Toen sprak God alle deze woorden, zeggende:

2. Ik ben de HEERE uw God, die u uit Egypteland, [a]uit den diensthuize, uitgeleid heb. a Ex. 13: 3. Deut. 5: 6. Ps. 81: 11.

3. Gij zult geene andere goden voor mijn aangezichte hebben.

4. [a]Gij zult u geen gesneden beeld, noch eenige gelijkenisse maken, [*van hetgene*] dat boven in den hemel is, noch [*van hetgene*] dat onder op de aarde is, noch [*van hetgene*] dat in de wateren onder de aarde is.

a Lev. 26: 1. Ps. 97: 7.

5. Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen. Want Ik, de HEERE uw God, ben een ijverig God, die de misdaad der vaderen bezoeke aan de kinderen, aan het derde, en aan het vierde [*lid*] dergenen, die Mij haten;

6. En doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Mij liefheb-

ben en mijne geboden onderhouden.
7. [a]Gij zult den name des HEEREN uws Gods niet ijdellijk gebruiken; want de HEERE zal niet onschuldig houden, die zijnen name ijdellijk gebruikt. *a* Lev. 19: 12. Matth. 5: 33.
8. [a]Gedenk des Sabbathdags, dat gij dien heiligt. *a* Ezech. 20: 12.
9. [a]Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; *a* Ex. 23: 12; 34: 21. Luc. 13: 14.
10. Maar de zevende dag is de Sabbath des HEEREN uws Gods. [*Dan*] zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uwe dochter, [*noch*] uw dienstknecht, noch uwe dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uwe poorten is.
11. Want [a]in zes dagen heeft de HEERE den hemel en de aarde gemaakt, de zee en alles wat daarin is, en Hij rustte ten zevenden dage. Daarom zegende de HEERE den Sabbathdag, en heiligde denzelven. *a* Gen. 2: 2.
12. [a]Eer uwen vader en uwe moeder, opdat uwe dagen verlengd worden in het land, dat u de HEERE uw God geeft. *a* Matth. 15: 4. Eph. 6: 2.
13. [a]Gij zult niet doodslaan. *a* Matth. 5: 21.
14. [a]Gij zult niet echtbreken. *a* Matth. 5: 27.
15. Gij zult niet stelen.
16. Gij zult geene valsche getuigenis spreken tegen uwen naaste.
17. [a]Gij zult niet begeeren uws naasten huis; gij zult niet begeeren uws naasten vrouwe, noch zijnen dienstknecht, noch zijne dienstmaagd, noch zijnen os, noch zijnen ezel, noch iets, dat uwes naasten is. *a* Rom. 7: 7.
18. En al het volk zag de donderen, en de bliksemen, en het geluid der bazuin, en den rookenden berg. Toen het volk zulks zag, weken zij af, en stonden van verre.
19. [a]En zij zeiden tot Mozes: Spreek gij met ons, en wij zullen hooren; en dat God met ons niet spreke, opdat wij niet sterven. *a* Deut. 5: 25. Hebr. 12: 19.
20. En Mozes zeide tot den volke: Vreest niet, want God is gekomen, opdat Hij u verzochte; en opdat zijne vreeze voor uw aangezicht zoude zijn, dat gij niet zondigt.
21. [a]En het volk stond van verre. Maar Mozes naderde tot de donkerheid, alwaar God was. *a* Ex. 19: 17. Hebr. 12: 18.
22. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Aldus zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: Gij hebt gezien, dat Ik met ulieden van den hemel gesproken heb.
23. Gij zult nevens Mij niet maken zilveren goden, en gouden goden zult gij u niet maken.
24. [a]Maak Mij een altaar van aarde, en offer daarop uwe brandofferen en uwe dankofferen, uwe schapen en uwe runderen. Aan alle plaatse, waar Ik mijns naams gedachtenisse stichten zal, zal Ik tot u komen, en zal u zegenen. *a* Ex. 27: 1; 38: 1.
25. [a]Maar indien gij Mij een steenen altaar zult maken, zoo zult gij dat niet bouwen van gehouwen [*steen*]; zoo gij uw houwijzer daarover verheft, zoo zult gij het ontheiligen. *a* Deut. 27: 5. Joz. 8: 30, 31.
26. Gij zult ook niet met trappen tot mijn altaar opklimmen, opdat uwe schaamte er voor niet ontdekt worde.

HET XXI KAPITTEL.

Dit nu zijn de rechten, die gij hun zult voorstellen.
2. Als gij [a]eenen Hebreeuwschen knecht koopen zult, die zal zes jaren dienen; maar in het zevende zal hij voor vrij uitgaan, om niet. *a* Deut. 15: 12. Jer. 34: 14.
3. Indien hij met zijnen lijve ingekomen zal zijn, zoo zal hij met zijnen lijve uitgaan. Indien hij een getrouwd man was, zoo zal zijne vrouwe met hem uitgaan.
4. Indien hem zijn heere eene vrouwe gegeven, en zij hem zonen en dochteren gebaard zal hebben, zoo zal de vrouwe en hare kinderen haars heeren zijn, en hij zal met zijnen lijve uitgaan.
5. [a]Maar indien de knecht ronduit zeggen zal: Ik heb mijnen heere, mijne vrouwe en mijne kinderen lief; ik wil niet vrij uitgaan; *a* Deut. 15: 16.
6. Zoo zal hem zijn heere tot de Goden brengen; daarna zal hij hem aan de deur, of aan den post brengen. En zijn heere zal hem met eenen priem zijn oor doorboren, en hij zal hem eeuwiglijk dienen.
7. Wanneer nu iemand zijne doch-

ter zal verkocht hebben tot eene dienstmaagd, zoo zal zij niet uitgaan, gelijk de knechten uitgaan.

8. Indien zij kwalijk bevalt in de oogen haars heeren, dat hij ze niet ondertrouwd heeft, zoo zal hij ze doen lossen. Aan een vreemd volk haar te verkoopen zal hij niet vermogen, dewijl hij trouwelooslijk met haar gehandeld heeft.

9. Maar indien hij ze aan zijnen zoon ondertrouwt, zoo zal hij met haar doen naar het recht der dochteren.

10. Indien hij voor zich eene andere neemt, zoo zal hij aan deze hare spijze, haar deksel, noch haren huwelijkschen plicht niet onttrekken.

11. En indien hij haar deze drie [*dingen*] niet doet, zoo zal zij om niet uitgaan, zonder geld.

12. [a]Wie iemand slaat, dat hij sterft, die zal zekerlijk gedood worden.
a Lev. 24: 17.

13. Doch wie niet op [*hem*] toegelegd heeft, maar God heeft hem zijne hand doen ontmoeten, zoo zal Ik u eene plaatse bestellen, waar hij henen vliede.

14. Maar indien iemand tegen zijnen naaste moedwilliglijk gehandeld heeft, om hem met list te dooden, zoo zult gij hem van voor mijn altaar nemen, dat hij sterve.

15. [a]Zoo wie zijnen vader of zijne moeder slaat, die zal zekerlijk gedood worden. a Matth. 15: 4.

16. Voorts, zoo wie eenen mensch steelt, hetzij dat hij dien verkocht heeft, of dat hij in zijne hand gevonden wordt, die zal zekerlijk gedood worden.

17. [a]Wie ook zijnen vader of zijne moeder vloekt, die zal zekerlijk gedood worden. a Lev. 20: 9. Spr. 20: 20. Matth. 15: 4. Marc. 7: 10.

18. En wanneer mannen twisten, en de één slaat den ander met eenen steen, of met eene vuist, en hij sterft niet, maar valt te bedde;

19. Indien hij weder opstaat, en op straat gaat met zijnen stok, zoo zal hij, die hem sloeg, onschuldig zijn. Alleen zal hij geven hetgeen hij verzuimd heeft, en hij zal hem volkomenlijk laten heelen.

20. Wanneer ook iemand zijnen dienstknecht of zijne dienstmaagd met eenen stok slaat, dat hij onder zijne hand sterft, die zal zekerlijk gewroken worden.

21. Zoo hij nochtans eenen dag, of twee dagen, overeind blijft, zoo zal hij niet gewroken worden, want hij is zijn geld.

22. Wanneer nu mannen kijven, en slaan eene zwangere vrouwe, dat haar de vrucht afgaat, doch geen doodelijk verderf zij, zoo zal hij zekerlijk gestraft worden, gelijk als hem de man der vrouwe oplegt, en hij zal het geven door de rechteren.

23. Maar indien er een doodelijk verderf zal zijn, zoo zult gij geven ziel voor ziel;

24. [a]Oog voor oog; tand voor tand; hand voor hand; voet voor voet;
a Lev. 24: 20. Deut. 19: 21. Matth. 5: 38.

25. Brand voor brand; wonde voor wonde; buile voor buile.

26. Wanneer ook iemand zijns dienstknechts oog, of het oog zijner dienstmaagd slaat, en verderft het, hij zal hem vrij laten gaan voor zijn oog.

27. En indien hij zijns dienstknechts tand, of een tand zijner dienstmaagd uitslaat, zoo zal hij hem vrij laten voor zijnen tand.

28. [a]En wanneer een os eenen man of vrouw stoot, dat hij sterft, zal de os zekerlijk gesteenigd worden, en zijn vleesch zal niet gegeten worden, maar de heere des osses zal onschuldig zijn.
a Gen. 9: 5.

29. Maar indien de os te voren stootig geweest is, en zijn heere is van zulks overtuigd geweest, en hij hem niet bewaard heeft, en hij doodt eenen man of vrouw, zoo zal die os gesteenigd worden, en zijn heere zal ook gedood worden.

30. Indien hem losgeld opgelegd wordt, zoo zal hij tot lossing zijner ziel geven naar alles, wat hem zal opgelegd worden;

31. Hetzij dat hij eenen zoon gestooten heeft, of eene dochter gestooten heeft, naar dat recht zal hem gedaan worden.

32. Indien de os eenen knecht of eene dienstmaagd stoot, hij zal zijnen heere dertig zilverlingen geven, en de os zal gesteenigd worden.

33. En wanneer iemand eenen kuil opent, of wanneer iemand eenen kuil graaft, en hij dekt hem niet toe, en een os of ezel valt daarin;

34. De heere des kuils zal het vergelden, hij zal aan den heere deszelven het geld wederkeeren; doch dat doode zal zijne wezen.

35 Wanneer nu iemands os zijns naasten os kwetst, dat hij sterft, zoo zal men den levenden os verkoopen, en het geld daarvan half en half deelen, en den dooden zal men ook half en half deelen.

36. Of is het kennelijk geweest, dat die os van te voren stootig was, en zijn heere heeft hem niet bewaard, zoo zal hij in alle manier os voor os vergelden; doch de doode zal zijne wezen.

HET XXII KAPITTEL.

Wanneer [a]iemand een stuk rundvee of klein vee steelt, en slacht het, of verkoopt het, die zal vijf runderen voor een rund wedergeven, en vier schapen voor een [*stuk*] klein vee.

a 2 Sam. 12: 6.

2. Indien een dief gevonden wordt bij het doorgraven, en hij wordt geslagen, dat hij sterft, het zal hem geene bloedschuld zijn.

3. Indien de zon over hem opgegaan is, zoo zal het hem eene bloedschuld zijn. Hij zal het volkomenlijk wedergeven. Heeft hij niet, zoo zal hij verkocht worden voor zijne dieverij.

4. Indien het gestolene levend in zijne hand voorzeker gevonden wordt, hetzij os, of ezel, of klein vee, hij zal het dubbel wedergeven.

5. Wanneer iemand een veld of wijngaard laat afweiden, en hij zijn beest [*daarin*] drijft, dat het in eens anders veld weide, die zal het van het beste zijns velds en van het beste zijns wijngaards wedergeven.

6. Wanneer een vuur uitslaat, en vat de doornen, zoodat de korenhoop verteerd wordt, of het staande koren, of het veld; hij, die den brand heeft aangestoken, zal het volkomenlijk wedergeven.

7. Wanneer iemand zijnen naaste geld of vaten te bewaren geeft, en het wordt uit diens mans huis gestolen; indien de dief gevonden wordt, hij zal het dubbel wedergeven.

8. Indien de dief niet gevonden wordt, zoo zal de heer des huizes tot de Goden gebracht worden, of hij niet zijne hand aan zijns naasten have gelegd heeft.

9. Over alle zaak van onrecht, over eenen os, over eenen ezel, over klein vee, over kleeding, over al het verlorene, hetwelk iemand zegt, dat het zijne is, beider zaak zal voor de Goden komen. Wien de Goden veroordeelen, die zal het zijnen naaste dubbel wedergeven.

10. Wanneer iemand aan zijnen naaste eenen ezel, of os, of klein vee, of eenig beest te bewaren geeft, en het sterft, of het wordt beschadigd, of weggedreven, dat het niemand ziet;

11. Zoo zal des HEEREN eed tusschen hen beiden zijn, of hij niet zijne hand aan zijns naasten have geslagen heeft; en de heere er van zal [*dien*] aannemen; en hij zal het niet wedergeven.

12. Maar indien het van hem zekerlijk gestolen is, hij zal het zijnen heere wedergeven.

13. Is het gewisselijk verscheurd, dat hij het brenge tot getuige, zoo zal hij het verscheurde niet wedergeven.

14. En wanneer iemand van zijnen naaste wat begeert, en het wordt beschadigd, of het sterft; zijn heere daar niet bij zijnde; hij zal het volkomenlijk wedergeven.

15. Indien zijn heere daarbij geweest is, hij zal het niet wedergeven. Indien het gehuurd is, zoo is het voor zijne huur gekomen.

16. Wanneer nu iemand eene maagd verlokt, die niet ondertrouwd is, en hij ligt bij haar, die zal haar zonder uitstel eenen bruidschat geven, dat zij hem ter vrouwe zij.

17. Indien haar vader ganschelijk weigert haar aan hem te geven, zoo zal hij geld geven, naar den bruidschat der maagden.

18. [a]De tooveresse zult gij niet laten leven.

a Deut. 18: 10, 11.

19. [a]Al wie bij een beest ligt, die zal zekerlijk gedood worden.

a Lev. 18: 23; 20: 15.

20. [a]Wie den goden offert, behalve den HEERE alleen, die zal verbannen worden. a Deut. 17: 2, 3, 4, 5.

21. [a]Gij zult ook den vreemdeling geenen overlast doen, noch hem onderdrukken; want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypteland. a Lev. 19: 34.

22. [a]Gij zult geene weduwe noch wees beleedigen. a Zach. 7: 10.

23. Indien gij ze eenigszins beleedigt, en indien zij eenigszins tot Mij roepen, Ik zal hun geroep zekerlijk verhooren;

24. En mijn toorn zal ontsteken, en Ik zal ulieden met het zwaard dooden; en uwe vrouwen zullen weduwen, en uwe kinderen weezen worden.

25. [a]Indien gij mijn volk, dat bij u arm is, geld leent, zoo zult gij tegen hetzelve niet zijn, als een woekeraar; gij zult op hetzelve geenen woeker leggen. a Lev. 25: 36, 37. Deut. 23: 19, 20. Ps. 15: 5. Spr. 28: 8. Ezech. 18: 8.

26. [a]Indien gij eenigszins uws naasten kleed te pand neemt, zoo zult gij het hem wedergeven, eer de zon ondergaat; a Deut. 24: 12, 13.

27. Want dat alleen is zijn deksel, het is zijn kleed over zijne huid. Waarin zoude hij liggen? Het zal dan geschieden, wanneer hij tot Mij roept, dat Ik het zal hooren; want Ik ben genadig.

28. De Goden zult gij niet vloeken, en de [a]oversten in uwen volke zult gij niet lasteren. a Hand. 23: 3, 4, 5.

29. Uwe volheid en uwe tranen zult gij niet uitstellen. [a]Den eerstgeborene uwer zonen zult gij Mij geven. a Ex. 13: 2, 12.

30. [a]Desgelijks zult gij doen met uwe runderen [*en*] met uwe schapen. Zeven dagen zullen zij bij hunne moeder zijn; ten achtsten dage zult gij ze Mij geven. a Ex. 23: 19. Lev. 22: 27. Ezech. 44: 30.

31. Gij nu zult Mij heilige lieden zijn. [a]Daarom zult gij geen vleesch eten, dat op het veld verscheurd is; gij zult het den hond voorwerpen. a Lev. 22: 8. Ezech. 44: 31.

HET XXIII KAPITTEL.

Gij zult geen valsch geruchte opnemen; en stel uwe hand niet bij den goddelooze, om een getuige tot geweld te zijn.

2. Gij zult de menigte tot booze zaken niet volgen. En gij zult niet spreken in eene twistige zaak, dat gij u neigt naar de menigte, om [*het recht*] te buigen.

3. [a]Ook zult gij den geringe niet voortrekken in zijne twistige zaak. a Lev. 19: 15.

4. [a]Wanneer gij uws vijands os of zijnen dwalenden ezel ontmoet, gij zult hem dien ganschelijk wederbrengen. a Deut. 22: 1, 2. Luc. 6: 27. Philipp. 2: 4.

5. [a]Wanneer gij uws haters ezel onder zijnen last ziet liggen, zult gij dan nalatig zijn, om het [*uwe*] te verlaten voor hem? Gij zult het in alle manier met hem verlaten. a Deut. 22: 4.

6. [a]Gij zult het recht uws armen niet buigen in zijne twistige zaak. a Deut. 27: 19.

7. Wees verre van valsche zaken. En den onschuldige en gerechtige zult gij niet dooden, want Ik zal den goddelooze niet rechtvaardigen.

8. [a]Ook zult gij geen geschenk nemen. Want het geschenk verblindt de zienden, en het verkeert de zake der rechtvaardigen. a Deut. 16: 19. 1 Sam. 8: 3. Spr. 19: 6. Pred. 7: 7.

9. [a]Gij zult ook den vreemdeling niet onderdrukken. Want gijlieden kent het gemoed des vreemdelings, dewijl gij vreemdelingen geweest zijt in Egypteland. a Ex. 22: 21. Lev. 19: 33. Deut. 24: 17.

10. Gij zult ook zes jaar uw land bezaaien, en zijne inkomste verzamelen;

11. [a]Maar in het zevende zult gij het laten rusten en stil liggen, dat de armen uws volks mogen eten, en het overige daarvan de beesten des velds eten mogen. Alzoo zult gij [*ook*] doen met uwen wijngaard, [*en*] met uwe olijfboomen. a Lev. 25: 4, 5.

12. [a]Zes dagen zult gij uwe werken doen, maar op den zevenden dag zult gij rusten; opdat uw os en uw ezel ruste, en dat de zoon uwer dienstmaagd en de vreemdeling adem scheppe. a Ex. 20: 8; 31: 13, 14, enz.

13. In alles, wat Ik tot ulieden gezegd heb, zult gij op nwe hoede zijn. En [a]den naam van andere goden zult gij niet gedenken; uit uwen mond zal hij niet gehoord worden. a Num. 32: 38. Joz. 23: 7. Ps. 16: 4. Hoz. 2: 16. Zach. 13: 2.

14. Drie reizen in het jaar zult gij Mij feest houden.

15. [a]Het feest van de ongezuurde [*brooden*] zult gij houden; zeven dagen zult gij ongezuurde [*brooden*] eten (gelijk Ik u geboden heb), ter bestemder tijd in de maand Abib, want daarin zijt gij uit Egypte getogen. [b]Doch men zal niet ledig voor mijn aangezichte verschijnen. *a* Ex. 12: 14, 15; 13: 3. *b* Ex. 34: 20. Deut. 16: 16.

16. En het feest des oogstes der eerste vruchten uws arbeids, die gij op het veld gezaaid zult hebben. En het feest der inzameling, op den uitgang des jaars, wanneer gij uwen arbeid uit het veld zult ingezameld hebben.

17. Driemaal des jaars zullen alle uwe mannen voor het aangezichte des Heeren HEEREN verschijnen.

18. Gij zult het bloed mijns offers met geen gedeesemde [*brooden*] offeren. Ook zal het vette mijns feestes tot op den morgen niet vernachten.

19. [a]De eerstelingen der eerste vruchten uws lands zult gij in het huis des HEEREN uws Gods brengen. Gij [b]zult het boksken niet koken in zijns moeders melk. *a* Ex. 34: 26. *b* Ex. 34: 26.

20. [a]Zie, Ik zende eenen Engel voor uw aangezichte, om u te behoeden op dezen weg; en om u te brengen tot de plaatse, die Ik bereid heb. *a* Ex. 33: 2.

21. Hoed u voor zijn aangezichte, en wees zijner stemme gehoorzaam, en verbitter Hem niet. Want Hij zal ulieder overtredingen niet vergeven, want mijn Name is in het binnenste van Hem.

22. Maar zoo gij zijner stemme naarstiglijk gehoorzaamt, en doet al wat Ik spreken zal; [a]zoo zal Ik uwer vijanden vijand, en uwer wederpartijders wederpartije zijn. *a* Gen. 12: 3.

23. Want mijn Engel zal voor uw aangezichte gaan, en Hij zal u inbrengen tot de A'morieten, en Héthieten, en Phérezieten, en Kanaänieten, Hévieten en Jébusieten; en Ik zal ze verdelgen.

24. Gij zult u voor hunne goden niet buigen, noch hen dienen, ook zult gij naar [a]hunne werken niet doen; maar gij zult ze geheellijk afbreken, en hunne opgerichte beelden gansch vermorzelen. *a* Lev. 18: 3.

25. En gij zult den HEERE uwen God dienen; [a]zoo zal Hij uw brood en uw water zegenen. En Ik zal de krankheden uit het midden van u weren. *a* Ex. 15: 26. Deut. 7: 15.

26. [a]Er zal geene misdrachtige noch onvruchtbare in uwen lande zijn. Ik zal het getal uwer dagen vervullen. *a* Deut. 7: 14.

27. [a]Ik zal mijnen schrik voor uw aangezichte zenden, en al het volk, tot hetwelk gij komt, versaagd maken. En Ik zal maken, dat alle uwe vijanden u den nek toekeeren. *a* Ex. 14: 24. Joz. 10: 10.

28. [a]Ik zal ook horzelen voor uw aangezichte zenden. Die zullen van voor uw aangezichte uitstooten de Hévieten, de Kanaänieten en de Héthieten. *a* Deut. 7: 20. Joz. 24: 12.

29. Ik zal ze in één jaar van uw aangezichte niet uitstooten, opdat het land niet woest worde, en het wild gedierte boven u niet vermenigvuldigd worde.

30. Ik zal ze allengskens van uw aangezichte uitstooten, totdat gij gewassen zijt en het land erft.

31. [a]En Ik zal uwe landpalen zetten van de zee Suph tot aan de zee der Philistijnen, en van de woestijn tot aan de rivier. Want Ik zal de inwoners van dat land in ulieder hand geven, dat gij ze voor uw aangezichte uitstoot. *a* Num. 34: 3, 4.

32. [a]Gij zult met hen, noch met hunne goden, geen verbond maken. *a* Ex. 34: 12, 15. Deut. 7: 2.

33. [a]Zij zullen in uwen lande niet wonen, opdat zij u tegen Mij niet doen zondigen. Indien gij hunne goden dient, het zal u voorzeker tot eenen valstrik zijn. *a* Joz. 23: 13. Richt. 2: 3.

HET XXIV KAPITTEL.

Daarna zeide Hij tot Mozes: Klim op tot den HEERE, gij en Aäron, Nádab en Abíhu, en zeventig van de oudsten Israëls, en buigt u neder van verre.

2. En dat Mozes alleen nadere tot den HEERE, maar dat zij niet naderen; en het volk klimme ook niet op met hem.

3. Als Mozes kwam en verhaalde den volke alle de woorden des HEE-

REN, en alle de rechten, [a]toen antwoordde al dat volk met ééne stemme, en zij zeiden: Alle deze woorden, die de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen. a Ex. 19: 8; 24: 7. Deut. 5: 27.

4. Mozes nu beschreef alle de woorden des HEEREN, en hij maakte zich des morgens vroeg op, en hij bouwde een altaar onder aan den berg, en twaalf kolommen, naar de twaalf stammen Israëls.

5. En hij zond de jongelingen der kinderen Israëls, die brandofferen offerden, en offerden den HEERE dankofferen van jonge runderen.

6. En Mozes nam de helft van het bloed, en zette het in bekkens; en de helft van het bloed sprengde hij op het altaar.

7. En hij nam het boek des verbonds, en hij las het voor de ooren des volks. En zij zeiden: Al wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen en gehoorzamen.

8. Toen nam Mozes dat bloed, en sprengde het op het volk. En hij zeide: [a]Ziet, [*dit is*] het bloed des verbonds, hetwelk de HEERE met ulieden gemaakt heeft over alle die woorden. a Hebr. 9: 20. 1 Petr. 1: 2.

9. Mozes nu en Aäron klommen opwaarts, ook Nádab en Abíhu, en zeventig van de oudsten Israëls.

10. En zij zagen den God Israëls, en onder zijne voeten als een werk van Saffiersteenen, en als de gestaltenisse des hemels in [*zijne*] klaarheid.

11. Doch Hij strekte zijne hand niet tot de afgezonderden der kinderen Israëls; maar zij aten en dronken, nadat zij God gezien hadden.

12. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Kom tot Mij op den berg, en wees aldaar; en Ik zal u steenen tafelen geven, en de wet, en de geboden, die Ik geschreven heb, om hen te onderwijzen.

13. Toen maakte zich Mozes op, met Jozua, zijnen dienaar. En Mozes klom op den berg Gods.

14. En hij zeide tot de oudsten: Blijft gij ons hier, totdat wij weder tot u komen. En ziet, Aäron en Hur zijn bij u. Wie eenige zaken heeft, zal tot deze komen.

15. Toen Mozes op den berg geklommen was, zoo heeft eene wolk den berg bedekt.

16. En de heerlijkheid des HEEREN woonde op den berg Sínaï, en de wolk bedekte hem zes dagen. En ten zevenden dage riep Hij Mozes uit het midden der wolk.

17. En [a]het aanzien der heerlijkheid des HEEREN was als een verterend vuur, op het opperste diens bergs, in de oogen der kinderen Israëls. a Hebr. 12: 29.

18. En Mozes ging in het midden der wolk, nadat hij op den berg geklommen was. En Mozes was op dien berg veertig dagen en veertig nachten.

HET XXV KAPITTEL.

Toen sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, dat zij voor Mij een hefoffer nemen. [a]Van allen man, wiens hart zich vrijwillig bewegen zal, zult gijlieden mijn hefoffer nemen. a Ex. 35: 5. 1 Kron. 29: 3, 5, 9, 14. Ezra 2: 68; 3: 5. Neh. 11: 2.

3. Dit nu is het hefoffer, hetwelk gij van hen nemen zult: goud, en zilver, en koper;

4. Als ook hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn linnen, en geiten[*haar*];

5. En roodgeverfde ramsvellen, en dassenvellen, en Síttimhout;

6. Olie tot den luchter, specerijen ter zalfolie, en tot rooking welriekende specerijen;

7. [a]Sardónixsteenen, en inlegsteenen tot den Éphod, en tot den borstlap. a Ex. 28: 4.

8. En zij zullen Mij een heiligdom maken, dat Ik in het midden van hen wone.

9. Naar al wat Ik u tot een voorbeeld dezes Tabernakels, en een voorbeeld van al zijn gereedschap wijzen zal, even alzoo zult gijlieden die maken.

10. Zoo zullen zij eene Arke [a]van Síttimhout maken. Twee ellen en eene halve zal hare lengte zijn; en anderhalve elle hare breedte, en anderhalve elle hare hoogte. a Ex. 37: 1. Hebr. 9: 1.

11. En gij zult ze met louteren goude overtrekken, van binnen en van buiten zult gij ze overtrekken. En gij zult op haar eenen gouden krans maken rondom henen.

12. En giet voor haar vier gouden

ringen, en zet ze aan hare vier hoeken, alzoo dat twee ringen op de ééne zijde derzelve zijn, en twee ringen op hare andere zijde.

13. En maak handboomen van Sittimhout, en overtrek ze met goud.

14. En steek de handboomen in de ringen, die aan de zijde der Arke zijn, dat men de Arke daarmede drage.

15. [a]De draagboomen zullen in de ringen der Arke zijn; zij zullen er niet uitgetrokken worden. *a* 1 Kon. 8: 8.

16. Daarna [a]zult gij in de Arke leggen het Getuigenisse, dat Ik u geven zal. *a* Hebr. 9: 4.

17. [a]Gij zult ook een verzoendeksel maken van louteren goude. Twee ellen en eene halve zal zijne lengte zijn, en anderhalve elle zijne breedte. *a* Ex. 37: 6.

18. [a]Gij zult ook twee Chérubîm van goud maken. Van dicht [*goud*] zult gij ze maken, uit de beide einden des verzoendeksels. *a* Hebr 9: 5.

19. En maak u éénen Chérub uit het ééne einde aan de zijde, en den anderen Chérub uit het [*andere*] einde aan gene zijde. Uit het verzoendeksel zult gijlieden de Chérubîm maken, uit zijne beide einden.

20. En de Chérubîm zullen hunne beide vleugelen omhoog uitbreiden, [a]bedekkende met hunne vleugelen het verzoendeksel. En hunne aangezichten zullen tegenover malkanderen zijn. De aangezichten der Chérubîm zullen naar het verzoendeksel zijn. *a* Hebr. 9: 5.

21. En [a]gij zult het verzoendeksel boven op de Arke zetten, nadat gij in de Arke het Getuigenisse, dat Ik u geven zal, zult gelegd hebben. *a* Hebr. 9: 4, 5.

22. En [a]aldaar zal Ik bij u komen, en Ik zal met u spreken van boven het verzoendeksel af, van tusschen de twee Chérubîm (die op de Arke der Getuigenisse zijn zullen), alles wat Ik u gebieden zal aan de kinderen Israëls. *a* Num. 7: 89.

23. Gij zult ook eene tafel maken van Sittimhout. Twee ellen zal hare lengte zijn, en eene elle hare breedte, en eene elle en eene halve zal hare hoogte zijn.

24. En gij zult ze met louteren goude overtrekken. Gij zult ook eenen gouden krans daaraan maken, rondom henen.

25. Gij zult daaraan ook eene lijst rondom maken, eene hand breed. En gij zult eenen gouden krans rondom hare lijst maken.

26. Ook zult gij vier gouden ringen daaraan maken. En gij zult de ringen zetten aan de vier hoeken, die aan hare vier voeten zijn zullen.

27. Tegenover de lijst zullen de ringen zijn, tot plaatsen voor de handboomen, om de tafel te dragen.

28. Deze handboomen nu zult gij van Sittimhout maken, en gij zult ze met goud overtrekken. En de tafel zal daaraan gedragen worden.

29. Gij zult ook maken hare schotelen, en hare rookschalen, en hare *plateelen, en hare kroezen (met dewelke zij bedekt zal worden), van louteren goude zult gij ze maken.

30. En gij zult op deze tafel altijd het toonbrood voor mijn aangezichte leggen.

31. [a]Gij zult ook eenen kandelaar van louteren goude maken. Van dicht werk zal deze kandelaar gemaakt worden: zijne schacht, en zijne armen, zijne schaalkens, zijne knoppen, en zijne bloemen zullen uit hem zijn. *a* Ex. 37: 17.

32. En zes armen zullen uit zijne zijden uitgaan: drie armen des kandelaars uit zijne ééne zijde, en drie armen des kandelaars uit zijne andere zijde.

33. In den éénen arm zullen drie schaalkens zijn, [*gelijk*] amandelnoten, een knop en eene bloem; en drie schaalkens, [*gelijk*] amandelnoten, in eenen anderen arm, een knop en eene bloem; alzoo zullen die zes armen zijn, die uit den kandelaar gaan.

34. Maar aan den kandelaar zelven zullen vier schaalkens zijn, [*gelijk*] amandelnoten, met zijne knoppen, en met zijne bloemen.

35. En er zal een knop zijn onder twee armen, uit hem [*uitgaande*]; ook een knop onder twee armen, uit hem [*uitgaande*]; nog een knop onder twee armen, uit hem [*uitgaande; alzoo zal het zijn*] met de zes armen, die uit den kandelaar uitgaan.

---

* Plateel is thans een fijn soort van aardewerk, maar wierd in de 17e eeuw voor bord of schaal gebruikt.

36. Hunne knoppen en hunne armen zullen uit hem zijn. Het zal altemaal één eenig dicht werk van louter goud zijn.
37. Gij zult hem ook zeven lampen maken, en men zal zijne lampen aansteken, en doen lichten aan zijne zijden.
38. Zijne snuiters en zijne bluschvaten zullen louter goud zijn.
39. Uit een talent louter goud zal men dat maken; met al dit gereedschap.
40. [a]Zie dan toe, dat gij het maakt naar hun voorbeeld, hetwelk u op den berg getoond is. a Hand. 7: 44. Hebr. 8: 5.

HET XXVI KAPITTEL.

Den [a]Tabernakel nu zult gij maken van tien gordijnen, van fijn *getweernd linnen, en hemelsblauw, en purper, en scharlaken, [*met*] Chérubim, van het allerkunstigste werk zult gij ze maken. a Ex. 36: 8.
2. De lengte van ééne gordijn zal van acht en twintig ellen zijn, en de breedte van ééne gordijn van vier ellen. Alle deze gordijnen zullen ééne maat hebben.
3. Er zullen vijf gordijnen samengevoegd zijn, de ééne aan de andere. Wederom zullen er vijf gordijnen samengevoegd zijn, de ééne aan de andere.
4. En gij zult hemelsblauwe striklisjes maken aan den kant van de ééne gordijn, aan het uitsterste, en de samenvoeging. Alzoo zult gij ook doen aan den uitersten kant der gordijn, aan de tweede samenvoegende.
5. Vijftig striklisjes zult gij aan de ééne gordijn maken, en vijftig striklisjes zult gij maken aan het uitsterste der gordijn, dat aan de tweede samenvoegende is. Deze striklisjes zullen het ééne aan het andere vatten.
6. Gij zult ook vijftig gouden haakskens maken, en zult de gordijnen samenvoegen, de eene aan de andere, met deze haakskens, opdat het één Tabernakel zij.
7. Ook zult gij [a]gordijnen uit geiten- [*haar*] maken tot eene tente over den Tabernakel. Van elf gordijnen zult gij die maken. a Ex. 36: 14.
8. De lengte van ééne gordijn zal dertig ellen zijn, en de breedte van ééne gordijn vier ellen: deze elf gordijnen zullen ééne maat hebben.
9. En gij zult vijf dezer gordijnen afzonderlijk aan malkander voegen, en zes dezer gordijnen afzonderlijk. En de zesde dezer gordijnen zult gij dubbel maken, recht vóór op de tente.
10. En gij zult vijftig striklisjes maken aan den kant van de ééne gordijn, het uiterste in de samenvoeging, en vijftig striklisjes aan den kant van de gordijn, die de tweede samenvoegende [*is*].
11. Gij zult ook vijftig koperen haakskens maken, en gij zult de haakskens in de striklisjes doen, en gij zult de tente samenvoegen, dat zij ééne zij.
12. Het overige nu, dat overschiet aan de gordijnen der tente, de helft der gordijn, die overschiet, zal overhangen, aan de achterste deelen des Tabernakels.
13. En eene elle van deze, en eene elle van gene zijde van hetgene, dat overig zijn zal aan de lengte van de gordijnen der tente, zal overhangen aan de zijden des Tabernakels, aan deze en aan geene [*zijde*], om dien te bedekken.
14. Gij zult ook voor de tente een bedeksel maken van roodgeverfde ramsvellen. [a]En daarover een bedeksel van dassenvellen. a Ex. 36: 19.
15. Gij zult ook tot den Tabernakel staande stijlen maken, van Síttimhout.
16. De lengte van eenen stijl zal tien ellen zijn; en eene elle een eene halve elle zal de breedte van elken stijl zijn.
17. Twee houvasten zal één stijl hebben, als sporten in eene ladder gezet, het eene nevens het andere. Alzoo zult gij het met alle de stijlen des Tabernakels maken.
18. En de stijlen tot den Tabernakel zult gij [*aldus*] maken: twintig stijlen naar de zuidzijde zuidwaarts.
19. Gij zult ook veertig zilveren voeten maken onder de twintig stijlen; twee voeten onder éénen stijl, aan zijne twee houvasten, en twee voeten onder eenen anderen stijl, aan zijne twee houvasten.
20. Er zullen ook twintig stijlen zijn

* Getweernde of getwijnde stof is eene stof waarvan de draad dubbel genomen is.

aan de andere zijde des Tabarnakels, aan den noorderhoek;

21. Met hunne veertig zilveren voeten; twee voeten onder éénen stijl, en twee voeten onder eenen anderen stijl.

22. Doch aan de zijden des Tabernakels tegen het westen zult gij zes stijlen maken.

23. Ook zult gij twee stijlen maken tot hoekstijlen des Tabernakels, aan de beide zijden.

24. En zij zullen van beneden [*als*] tweelingen samengevoegd zijn. Zij zullen ook [*als*] tweelingen aan zijn oppereinde samengevoegd zijn, met éénen ring. Alzoo zal het met de twee [*stijlen*] zijn; tot twee hoekstijlen zullen zij zijn.

25. Alzoo zullen de acht stijlen zijn met hunne zilveren voeten, zijnde zestien voeten: twee voeten onder éénen stijl, wederom twee voeten onder éénen stijl.

26. Gij zult ook richelen maken van Síttimhout. Vijf aan de stijlen van de ééne zijde des Tabernakels;

27. En vijf richelen aan de stijlen van de andere zijde des Tabernakels. Alsook vijf richelen aan de stijlen van de zijde des Tabernakels, aan de beide zijden westwaarts.

28. En de middelste richel zal midden aan de stijlen zijn, doorschietende van het eene einde tot het andere einde.

29. En gij zult de stijlen met goud overtrekken, en hunne ringen (de plaatsen voor de richelen) zult gij van goud maken. De richelen zult gij ook met goud overtrekken.

30. [a]Dan zult gij den Tabernakel oprichten naar zijne wijze, die u op den berg getoond is. *a* Ex. 25: 9, 40. Hand. 7: 44. Hebr. 8: 5.

31. Daarna zult gij een [a]voorhangsel maken van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen. Van het allerkunstigste werk zal men dat maken, met Chérubim. *a* Ex. 36: 35.

32. En gij zult het ophangen aan vier pilaren van Síttim[*hout*], met goud overtogen; hunne haken zullen van goud zijn; [*staande*] op vier zilveren voeten.

33. En gij zult het voorhangsel onder de haakskens hangen; en gij zult de Arke der Getuigenisse aldaar binnen het voorhangsel brengen. En dit voorhansel zal ulieden eenen scheiding maken tusschen het Heilige en tusschen het Heilige der heiligen.

34. En gij zult het verzoendeksel zetten op de Arke der Getuigenisse in het Heilige der heiligen.

35. De tafel nu zult gij zetten buiten het voorhangsel, en den kandelaar tegen de tafel over, aan de eene zijde des Tabernakels, zuidwaarts. Maar de tafel zult gij zetten aan de noordzijde.

36. [a]Gij zult ook aan de deur der tente een bedeksel maken, van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen, geborduurd werk. *a* Ex. 36: 37.

37. En gij zult tot dit bedeksel vijf pilaren van Síttim[*hout*] maken, en die met goud overtrekken; hunne haken zullen van goud zijn; en gij zult hun vijf koperen voeten gieten.

HET XXVII KAPITTEL.

Gij zult ook een [a]altaar maken van Síttimhout; vijf ellen zal de lengte zijn, en vijf ellen de breedte (vierkant zal dit altaar zijn), en drie ellen zijne hoogte. *a* Ex. 38: 1.

2. En gij zult zijne hoornen maken op zijne vier hoeken; uit hetzelve zullen zijne hoornen zijn; en gij zult het met koper overtrekken.

3. Gij zult het ook potten maken, om zijne asch te ontvangen, ook zijne schoffelen, en zijne besprengbekkens, en zijne krauwelen, en zijne vuurpannen. Al zijn gereedschap zult gij van koper maken.

4. Gij zult het eenen rooster maken van koperen netwerk. En gij zult aan dat net vier koperen ringen maken aan zijne vier einden.

5. En gij zult het onder den ommeloop des altaars van beneden opleggen; alzoo dat het net tot het midden des altaars zij.

6. Gij zult ook handboomen maken tot het altaar, handboomen van Síttimhout; en gij zult ze met koper overtrekken.

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

7. En de handboomen zullen in de ringen gedaan worden, alzoo dat de handboomen zijn aan beide zijden des altaars, als men het draagt.

8. Gij zult het hol, van planken, maken. Gelijk als Hij u op den berg gewezen heeft, alzoo zullen zij doen.

9. [a]Gij zult ook het voorhof des Tabernakels maken. Aan den zuidhoek zuidwaarts, zullen aan het voorhof behangselen zijn van fijn *getweernd linnen; de lengte ééner zijde zal honderd ellen zijn. *a* Ex. 38: 9.

10. Ook zullen zijne twintig pilaren en hunne twintig voeten van koper zijn. De haken dezer pilaren en hunne banden zullen zilver zijn.

11. Alzoo zullen ook aan den noorderhoek, in de lengte, de behangsels honderd [*ellen*] lang zijn. En zijne twintig pilaren en hunne twintig voeten van koper. De haken der pilaren en hunne banden zullen zilver zijn.

12. En in de breedte des voorhofs, aan den westerhoek, zullen behangselen zijn van vijftig ellen; hunne pilaren tien, en de voeten van deze tien.

13. Van gelijke zal de breedte des voorhofs, aan den oosterhoek oostwaarts, van vijftig ellen zijn.

14. Alzoo dat er vijftien ellen der behangselen op [*de ééne*] zijde zijn; hunne pilaren drie, en hunne voeten drie;

15. En vijftien [*ellen*] der behangselen aan de andere zijde; hunne pilaren drie, en hunne voeten drie.

16. In de poorte nu des voorhofs zal een dek zijn van twintig ellen, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen, geborduurd werk; hunne pilaren vier, en hunne voeten vier.

17. Alle de pilaren des voorhofs zullen rondom met zilveren banden bezet zijn. Hunne haken zullen van zilver zijn, maar hunne voeten zullen van koper zijn.

18. De lengte des voorhofs zal honderd ellen zijn, en de breedte vijftig tegenover vijftig, en de hoogte vijf ellen, van fijn *getweernd linnen, maar hunne voeten zullen van koper zijn.

19. Aangaande al het gereedschap des Tabernakels, in al zijnen dienst, ja alle zijne pinnen, en alle de pinnen des voorhofs, zullen van koper zijn.

20. [a]Gij nu zult den kinderen Israëls gebieden, dat zij tot u brengen zuivere olie van olijven, gestooten tot den luchter, dat men geduriglijk de lampen aansteke. *a* Lev. 24: 2.

21. In de Tente der samenkomst, van buiten het voorhangsel, dat vóór het Getuigenisse is, zal ze Aäron en zijne zonen toerichten van den avond tot den morgen, voor het aangezichte des HEEREN. Dit zal eene eeuwige inzetting zijn voor hunne geslachten, vanwege de kinderen Israëls.

HET XXVIII KAPITTEL.

Daarna zult gij uwen broeder Aäron, en zijne zonen met hem, tot u doen naderen uit het midden der kinderen Israëls, om Mij het priesterambt te bedienen, [a]namelijk Aäron, Nádab en Abíhu, Eleázar en Íthamar, de zonen Aärons. *a* Hebr. 5: 4.

2. En gij zult uwen broeder Aäron heilige kleederen maken; tot heerlijkheid en tot sieraad.

3. Gij zult ook spreken tot allen, die wijs van harte zijn, die Ik met den geest der wijsheid vervuld heb, dat zij Aäron kleederen maken, om hem te heiligen, dat hij Mij het priesterambt bediene.

4. Dit nu zijn de kleederen, die zij maken zullen: een borstlap, en een Éphod, en een mantel, en een rok vol oogjes, een hoed, en een gordel. Zij zullen dan uwen broeder Aäron heilige kleederen maken, en zijnen zonen, om Mij het priesterambt te bedienen.

5. Zij zullen ook dat goud, en hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn linnen nemen;

6. [a]En zullen den Éphod maken van goud, hemelsblauw, en purper, scharlaken, en fijn *getweernd linnen, van het allerkunstigste werk. *a* Ex. 39: 2.

7. Hij zal twee samenvoegende schouderbanden hebben aan zijne beide einden, waarmede hij samengevoegd zal worden.

8. En de kunstige riem zijns Éphods, die op hem is, zal zijn gelijk zijn werk,

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

van hetzelfde, van goud, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen.

9. En gij zult twee Sardónixsteenen nemen, en de namen der zonen Israëls daarop graveeren.

10. Zes van hunne namen op éénen steen, en de zes overige namen op den anderen steen, naar hunne geboorten.

11. Naar steensnijderswerk, gelijk men de zegelen graveert, zult gij deze twee steenen graveeren, met de namen der zonen Israëls. Gij zult ze maken, dat zij omvat zijn in gouden kaskens.

12. En gij zult de twee steenen aan de schouderbanden des Éphods zetten, zijnde steenen ter gedachtenisse voor de kinderen Israëls; en Aáron zal hunne namen op zijne beide schouderen dragen, ter gedachtenisse, voor het aangezichte des HEEREN.

13. Gij zult ook gouden kaskens maken.

14. En twee ketenkens van louteren goude; gelijkeindigende zult gij ze maken, gedraaid werk; en de gedraaide ketenkens zult gij aan de kaskens hechten.

15. [a]Gij zult ook eenen borstlap des gerichts maken; van het allerkunstigste werk, gelijk het werk des Éphods zult gij hem maken; van goud, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en van fijn *getweernd linnen zult gij hem maken.

a Ex. 39: 8.

16. Vierkantig zal hij zijn, [*en*] dubbel genomen; eene spanne zal zijne lengte zijn, en eene spanne zijne breedte.

17. En gij zult invullende steenen daarin vullen, vier rijen steenen. Eene rij van een Sardis, een Topaas, en een Karbonkel; dit is de eerste rij.

18. En de tweede rij van een Smaragd, een Saffier, en een Diamant.

19. En de derde rij, een Hyacint, Agaat, en Amethist.

20. En de vierde rij van een Turkoois, en een Sardónix, en een Jaspis. Zij zullen met goud ingevat zijn in hunne vullingen.

21. En deze steenen zullen zijn met de twaalf namen der zonen Israëls, met hunne namen. Zij zullen als zegelen gegraveerd worden, elk met zijnen naam. Voor de twaalf stammen zullen zij zijn.

22. Gij zult ook aan den borstlap gelijkeindigende ketenkens van gedraaid werk uit louteren goude maken.

23. Gij zult ook aan den borstlap twee gouden ringen maken; en gij zult de twee ringen aan de twee einden des borstlaps zetten.

24. Dan zult gij de twee gedraaide gouden [*ketenkens*] in de twee ringen doen, aan de einden des borstlaps.

25. Maar de twee einden der twee gedraaide [*ketenkens*] zult gij aan die twee kaskens doen; en gij zult ze zetten aan de schouderbanden van den Éphod, recht op de voorste zijde van dien.

26. Gij zult nog twee gouden ringen maken, en zult ze aan de twee einden des borstlaps zetten; inwendig aan zijnen rand, die aan de zijde van den Éphod zijn zal.

27. Nog zult gij twee gouden ringen maken, die gij zetten zult aan de twee schouderbanden des Éphods, beneden, aan de voorste zijde, tegenover zijne voege, boven den kunstigen riem des Éphods.

28. En zij zullen den borstlap met zijne ringen aan de ringen van den Éphod opwaarts binden met een hemelsblauw snoer, dat hij op den kunstigen riem van den Éphod zij. En de borstlap zal van den Éphod niet afgescheiden worden.

29. Alzoo zal Aäron de namen der zonen Israëls dragen aan den borstlap des gerichts, op zijn hart, als hij in het Heilige zal gaan, ter gedachtenisse voor het aangezichte des HEEREN geduriglijk.

30. Gij zult ook in den borstlap des gerichts de U'rim en de Thúmmim zetten, dat zij op het hart Aärons zijn, als hij voor het aangezichte des HEEREN ingaan zal. Alzoo zal Aäron dat gericht der kinderen Israëls geduriglijk op zijn hart dragen, voor het aangezichte des HEEREN.

31. Gij zult ook [a]den mantel des Éphods geheel van hemelsblauw maken.

a Ex. 39: 22.

32. En zijn hoofdgat zal in het midden daarvan zijn. Deze opening zal een

* Zie bij Kap XXV: 1.

boord rondom hebben van geweven werk. Als de opening eens pantsiers zal het daaraan zijn, dat het niet gescheurd worde.

33. En aan zijne zoomen zult gij granaatappelen maken, van hemelsblauw, en van purper, en van scharlaken, aan zijne zoomen rondom; en gouden schellekens rondom tusschen deze;

34. Dat er een gouden schelleken, daarna een granaatappel zij; [*wederom*] een gouden schelleken, en een granaatappel; aan de zoomen des mantels rondom.

35. En Aäron zal dien aanhebben, om te dienen; opdat zijn geluid gehoord worde, als hij in het Heilige voor het aangezichte des HEEREN ingaat, en als hij uitgaat, opdat hij niet sterve.

36. Voorts zult gij [a]eene plaat maken van louteren goude, en gij zult daarin graveeren, gelijk men de zegelen graveert: DE HEILIGHEID DES HEEREN. *a* Ex. 39: 30.

37. En gij zult die aanhechten met een hemelsblauw snoer, alzoo dat zij aan den hoed zij: aan de voorste zijde des hoeds zal zij zijn.

38. En zij zal op het voorhoofd Aärons zijn, opdat Aäron drage de ongerechtigheid der heilige dingen, welke de kinderen Israëls zullen geheiligd hebben, in alle gaven hunner geheiligde dingen. En zij zal geduriglijk aan zijn voorhoofd zijn, om henlieden voor het aangezichte des HEEREN aangenaam te maken.

39. Gij zult ook [a]eenen rok vol oogjes maken, van fijn linnen. Gij zult ook den hoed van fijn linnen maken. Maar den gordel zult gij van geborduurd werk maken. *a* vers 4.

40. Den zonen Aärons zult gij ook rokken maken, en gij zult voor hen gordels maken. Ook zult gij voor hen mutsen maken, tot heerlijkheid en sieraad.

41. En gij zult die uwen broeder Aäron, en ook zijnen zonen, aantrekken. En gij zult ze zalven, en hunne hand vullen, en hen heiligen, dat zij Mij het priesterambt bedienen.

42. Maak hun ook linnen onderbroeken, om het vleesch der schaamte te bedekken. Zij zullen zijn van de lendenen tot de dijen.

43. Aäron nu en zijne zonen zullen die aanhebben als zij in de Tente der samenkomst gaan, of als zij tot het altaar treden zullen, om in het Heilige te dienen; opdat zij geene ongerechtigheid dragen, en sterven. [*Dit*] zal eene eeuwige inzetting zijn, hem, en zijnen zade na hem.

HET XXIX KAPITTEL.

Dit [a]nu is de zaak, die gij hun doen zult, om hen te heiligen, dat zij Mij het priesterambt bedienen: neem eenen var, het jong eens runds, en twee volkomene rammen; *a* Lev. 8: 2; 9: 2.

2. En ongezuurd brood, en ongezuurde koeken, met olie gemengd, en ongezuurde vladen, met olie bestreken. Van tarwemeelbloem zult gij deze maken.

3. En gij zult ze in éénen korf leggen, en zult ze in den korf toebrengen, met den var en de twee rammen.

4. Alsdan zult gij Aäron en zijne zonen doen naderen aan de deur van de Tente der samenkomst; en gij zult ze met water wasschen.

5. Daarna zult gij de kleederen nemen, en Aäron den rok, en den mantel des Éphods, en den Éphod, en den borstlap aandoen; en gij zult hem omgorden met den kunstigen riem des Éphods.

6. En gij zult den hoed op zijn hoofd zetten. De kroon der heiligheid zult gij aan den hoed zetten.

7. En [a]gij zult de zalfolie nemen, en op zijn hoofd gieten. Alzoo zult gij hem zalven. *a* Ex. 30: 25.

8. Daarna zult gij zijne zonen doen naderen, en zult hen de rokken doen aantrekken.

9. En gij zult ze met den gordel omgorden, [*namelijk*] Aäron en zijne zonen, en gij zult hun de mutsen opbinden, opdat zij het priesterambt hebben tot eene eeuwige inzetting. Voorts zult gij de hand Aärons vullen, en de hand zijner zonen.

10. [a]En gij zult den var nabij brengen voor de Tente der samenkomst; en Aäron en zijne zonen zullen hunne handen op des varren hoofd leggen. *a* Lev. 1: 3.

11. En gij zult den var slachten voor

het aangezichte des HEEREN, voor de deur van de Tente der samenkomst.

12. Daarna zult gij van het bloed des varren nemen, en met uwen vinger op de hoornen des altaars doen; en al het bloed zult gij uitgieten aan den bodem des altaars.

13. Gij zult ook al het vette nemen, hetwelk het ingewand bedekt, en het net over de lever, en beide nieren, en het vet, dat daaraan is, en gij zult ze aansteken op het altaar.

14. [a]Maar het vleesch des varren, en zijn vel, en zijnen drek, zult gij met vuur verbranden, buiten het leger. Het is een zondoffer. *a* Lev. 4: 12. Hebr. 13: 11.

15. Daarna zult gij den éénen ram nemen, en Aäron en zijne zonen zullen hunne handen op des rams hoofd leggen;

16. En gij zult den ram slachten, en gij zult zijn [a]bloed nemen, en rondom op het altaar sprengen. *a* Hebr. 9: 12, 19.

17. En den ram zult gij in zijne deelen deelen. En gij zult zijn ingewand en zijne schenkelen wasschen, en op zijne deelen, en op zijn hoofd leggen.

18. Alzoo zult gij den geheelen ram aansteken op het altaar. Het is een brandoffer den HEERE, tot eenen liefelijken reuk, het is een vuuroffer den HEERE.

19. Daarna zult gij den anderen ram nemen, en Aäron en zijne zonen zullen hunne handen op des rams hoofd leggen;

20. En gij zult den ram slachten, en van zijn bloed nemen, en doen het op het [*rechter*] oorlapken Aärons, en op het rechter oorlapken zijner zonen, desgelijks op den duim hunner rechterhand, en op den grooten teen huns rechtervoets. En dat bloed zult gij op het altaar sprengen, rondom henen.

21. Dan zult gij nemen van het bloed, dat op het altaar is, en van de zalfolie, en gij zult op Aäron en op zijne kleederen sprengen, en op zijne zonen en op de kleederen zijner zonen met hem; opdat hij geheiligd zij, en zijne kleederen, ook zijne zonen en de kleederen zijner zonen met hem.

22. Daarna zult gij van den ram nemen het vette, mitsgaders den staart, ook het vette, dat het ingewand bedekt, en het net der lever, en de beide nieren, met het vette, dat daaraan is, en den rechterschouder; want het is een ram der vulofferen;

23. En een bolle broods, en eenen koek geölied brood, en eene vlade, uit den korf der ongezuurde [*brooden*], die voor het aangezichte des HEEREN zijn zal.

24. En leg ze alle op de handen Aärons, en op de handen zijner zonen, en beweeg ze ten beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN.

25. Neem ze daarna van hunne hand, en steek ze aan op het altaar, op het brandoffer, tot eenen liefelijken reuk voor het aangezichte des HEEREN. Het is een vuuroffer den HEERE.

26. En neem de borst van den ram der vulofferen, die Aärons is, en beweeg hem ten beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN; en het zal u ten deele zijn.

27. En gij zult de borst des beweegoffers heiligen, en den schouder des hefoffers, die bewogen, en die opgeheven zal zijn, van den ram des vuloffers, van hetgene dat Aärons, en van hetgene dat zijner zonen is.

28. En [a]het zal Aärons en zijner zonen zijn, tot eene eeuwige inzetting vanwege de kinderen Israëls, want het is een hefoffer. En het hefoffer vanwege de kinderen Israëls zal zijn van hunne dankofferen; hun hefoffer zal voor den HEERE zijn. *a* Lev. 7: 31, 34; 10: 14.

29. De heilige kleederen nu, die Aärons zullen geweest zijn, zullen van zijne zonen na hem zijn, opdat men ze daarin zalve, en dat men hunne hand daarin vulle.

30. Zeven dagen zal ze aantrekken, die uit zijne zonen in zijne plaats priester zal worden, die in de Tente der samenkomst gaan zal, om in het Heilige te dienen.

31. Gij zult den ram der vulling nemen, en gij zult zijn vleesch in de heilige plaatse zieden.

32. [a]Aäron nu en zijne zonen zullen dezes rams vleesch eten, en het brood, dat in den korf zal zijn, bij de deur van de Tente der samenkomst. *a* Lev. 8: 31; 24: 9.

33. En die zullen die dingen eten, met dewelke de verzoening zal gedaan

zijn, om hunne hand te vullen, [*en*] om hen te heiligen; [a]maar een vreemde zal ze niet eten, want zij zijn heilig.
a Lev. 10: 14. Matth. 12: 4.

34. En indien er [*wat*] overblijven zal van het vleesch der vulofferen, of van dit brood, tot aan den morgen, zoo zult gij het overgeblevene met vuur verbranden; het zal niet gegeten worden, want het is heilig.

35. Gij zult dan Aäron en zijnen zonen alzoo doen, naar alles, wat Ik u geboden heb. Zeven dagen zult gij hunne hand vullen.

36. Gij zult ook des daags eenen var des zondoffers bereiden, tot de verzoeningen, en gij zult het altaar ontzondigen, mits doende de verzoening daarover; en gij zult het zalven, om het te heiligen.

37. Zeven dagen zult gij verzoening doen voor het altaar, en zult het heiligen. Alsdan zal dat altaar eene heiligheid der heiligheden zijn; al wat het altaar aanroert, zal heilig zijn.

38. Dit [a]nu is het, wat gij op het altaar bereiden zult: twee lammeren, die éénjarig zijn, elken dag, geduriglijk.
a Num. 28: 3.

39. Het ééne lam zult gij des morgens bereiden; maar het andere lam zult gij bereiden tusschen de twee avonden.

40. Met een tiende deel meelbloem, gemengd met een vierendeel van een Hin gestooten olie; en tot drankoffer een vierde deel van een Hin wijn, tot het ééne lam.

41. Het andere lam nu zult gij bereiden tusschen de twee avonden. Gij zult daarmede doen gelijk met het morgenspijsoffer, en gelijk met het drankoffer deszelven, tot eenen liefelijken reuk. Het is een vuuroffer den HEERE.

42. Het zal een gedurig brandoffer zijn bij uwe geslachten, aan de deur van de Tente der samenkomst, voor het aangezichte des HEEREN. Aldaar zal Ik met ulieden komen, dat Ik aldaar met u spreke.

43. En daar zal Ik komen tot de kinderen Israëls, opdat zij geheiligd worden door mijne heerlijkheid.

44. En Ik zal de Tente der samenkomst heiligen, mitsgaders het altaar. Ik zal ook Aäron en zijne zonen heiligen, opdat zij Mij het priesterambt bedienen.

45. En Ik [a]zal in het midden der kinderen Israëls wonen, en Ik zal hun tot eenen God zijn.
a Ex. 25: 8. Lev. 26: 12. Ps. 78: 60. Zach. 2: 10. 2 Cor. 6: 16. Openb. 21: 3.

46. En zij zullen weten, dat Ik de HEERE hun God ben, die hen uit Egypteland uitgevoerd heb, opdat Ik in het midden van hen wonen zoude. Ik ben de HEERE hun God.

HET XXX KAPITTEL.

Gij zult ook een [a]reukaltaar des reukwerks maken. Van Síttimhout zult gij het maken.
a Ex. 37: 25.

2. Eene elle zal zijne lengte zijn, en eene elle zijne breedte (vierkantig zal het zijn), maar twee ellen zijne hoogte. Uit hetzelve zullen zijne hoornen zijn.

3. En gij zult het met louteren goude overtrekken, zijn dak en zijne wanden rondom, als ook zijne hoornen. En gij zult het eenen gouden krans rondom maken.

4. Gij zult ook twee gouden ringen daaraan maken, onder zijnen krans, aan zijne twee zijden zult gij ze maken, aan zijne beide zijden. En zij zullen zijn tot plaatsen voor de handboomen, dat men het daarmede drage.

5. De draagboomen nu zult gij van Síttimhout maken, en gij zult ze met goud overtrekken.

6. En gij zult het zetten vóór het voorhangsel, dat voor de Arke der Getuigenisse zijn zal; vóór het verzoendeksel, hetwelk zijn zal boven het Getuigenisse, waarhenen Ik met u samenkomen zal.

7. En Aäron zal daarop aansteken welriekende specerijen allen morgen; [a]als hij de lampen wel zal toegericht hebben, zal hij ze aansteken.
a 1 Sam. 3: 3.

8. En als Aäron de lampen aansteken zal, tusschen de twee avonden, zal hij dat aansteken. Het zal een gedurig reukwerk zijn voor het aangezichte des HEEREN bij uwe geslachten.

9. Gij zult geen vreemd reukwerk op hetzelve aansteken, noch brand-

offer, noch spijsoffer. Gij zult ook geen drankoffer daarop gieten.

10. En Aäron zal eens in het jaar over zijne hoornen verzoening doen, met het bloed des zondoffers der verzoeningen. Eens in het jaar zal hij verzoening daarop doen bij uwe geslachten. Het is heiligheid der heiligheden den HEERE.

11. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

12. [a]Als gij de somme van de kinderen Israëls opnemen zult, naar de getelden [*onder*] hen, zoo zullen zij een iegelijk de verzoening zijner ziele den HEERE geven, als gij ze tellen zult; opdat onder hen geene plage zij, als gij ze tellen zult. *a* Num. 1: 2.

13. [a]Dit zullen zij geven: al wie tot de getelden overgaat, de helft eens Sikkels, naar den Sikkel des heiligdoms (deze Sikkel is twintig Gera). De helft eens Sikkels is een hefoffer den HEERE. *a* Lev. 27: 25. Num. 3: 47. Ezech. 45: 12.

14. Al wie overgaat tot de getelden, van twintig jaar oud en daarboven, zal het hefoffer des HEEREN geven.

15. De rijke zal het niet vermeerderen, en de arme zal niet verminderen van de helft des Sikkels, als gij het hefoffer des HEEREN geeft, om voor uwe zielen verzoening te doen.

16. [a]Gij dan zult het geld der verzoeningen van de kinderen Israëls nemen, en zult het leggen tot den dienst van de Tente der samenkomst. En het zal den kinderen Israëls ter gedachtenisse zijn, voor het aangezichte des HEEREN, om voor uwe zielen verzoening te doen. *a* Ex. 38: 25.

17. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

18. Gij zult ook een koperen waschvat maken, met zijnen koperen voet, om te wasschen. En gij zult het zetten tusschen de Tente der samenkomst, en tusschen het altaar, en gij zult water daarin doen;

19. Dat Aäron en zijne zonen zich daaruit wasschen, hunne handen en hunne voeten.

20. Wanneer zij in de Tente der samenkomst zullen gaan, zoo zullen zij zich met water wasschen, opdat zij niet sterven; of wanneer zij tot het altaar naderen, om te dienen, dat zij het vuuroffer den HEERE aansteken.

21. Zij zullen dan hunne handen en hunne voeten wasschen, opdat zij niet sterven. En dit zal hun eene eeuwige inzetting zijn, hem en zijn zaad, bij hunne geslachten.

22. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

23. Gij nu, neem u de voornaamste specerijen, de zuiverste mirre, vijf honderd [*Sikkels*], en specerijkaneel, half zooveel, [*namelijk*] twee honderd en vijftig [*Sikkels*], ook specerij-kalmus, twee honderd en vijftig [*Sikkels*];

24. Ook kassie, vijf honderd, naar den Sikkel des heiligdoms, en olie van olijfboomen, een Hin;

25. En maak daarvan eene olie der heilige zalving, eene zalve, heel kunstiglijk gemaakt, naar apothekerswerk. Het zal eene olie der heilige zalving zijn.

26. En daarmede zult gij zalven de Tente der samenkomst, en de Arke der Getuigenisse;

27. En de tafel met al haar gereedschap, en den kandelaar met zijn gereedschap, en het reukaltaar;

28. En het altaar des brandoffers met al zijn gereedschap, en het waschvat met zijnen voet.

29. Gij zult ze alzoo heiligen, dat zij heiligheid der heiligheden zijn. Al wat ze aanroert, zal heilig zijn.

30. Gij zult ook Aäron en zijne zonen zalven; en gij zult ze heiligen, om Mij het priesterambt te bedienen.

31. En gij zult tot de kinderen Israëls spreken, zeggende: Dit zal Mij eene olie der heilige zalving zijn bij uwe geslachten.

32. Op geens menschen vleesch zal men ze gieten; gij zult ook naar haar maaksel geene dergelijke maken; het is heiligheid, zij zal ulieden heiligheid zijn.

33. De man, die zulk eene zalve maken zal als deze, of die daarvan op wat vreemds doet, die zal uitgeroeid worden uit zijne volkeren.

34. Voorts zeide de HEERE tot Mozes: Neem tot u welriekende specerijen, mirresap, en O'niche, en Gálban, [*deze*]

welriekende specerijen, en zuiveren wierook. Dat elk afzonderlijk zij.

35. En gij zult een reukwerk eener zalve daaruit maken, naar het werk des apothekers, gemengd, rein, heilig.

36. En gij zult daarvan heel klein pulver stooten, en gij zult daarvan leggen voor het Getuigenisse in de Tente der samenkomst, waarhenen Ik tot u komen zal; het zal ulieden heiligheid der heiligheden zijn.

37. Doch naar het maaksel dezes reukwerks, hetwelk gij gemaakt zult hebben, zult gijlieden voor uzelven geen maken: het zal u heiligheid zijn voor den HEERE.

38. De man, die dergelijke maken zal, om daaraan te rieken, die zal uitgeroeid worden uit zijne volkeren.

HET XXXI KAPITTEL.

Daarna sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. [a]Zie, Ik heb met name geroepen Bezáleël, den zoon van U'ri, den zoon van Hur, van den stam van Juda.

a Ex. 35: 30. 1 Kron. 2: 20.

3. En Ik heb hem vervuld met den Geest Godes, met wijsheid, en met verstand, en met wetenschap, namelijk in alle handwerk;

4. Om te bedenken vernuftigen arbeid; te werken in goud, en in zilver, en in koper,

5. En in kunstige steensnijding, om in te zetten, en in kunstige houtsnijding; om te werken in alle handwerk.

6. En Ik, zie, Ik heb hem bijgevoegd Ahóliab, den zoon van Ahísamach, van den stam van Dan. En in het hart van een iegelijk, die wijs van harte is, heb Ik wijsheid gegeven; en zij zullen maken al wat Ik u geboden heb.

7. [*Namelijk*] de Tente der samenkomst, en de Arke der Getuigenisse, en het verzoendeksel, dat daarop zal zijn, en al het gereedschap der tente;

8. En de tafel met haar gereedschap; en den louteren kandelaar, met al zijn gereedschap; en het reukaltaar;

9. Ook des brandoffers altaar, met al zijn gereedschap; en het waschvat, met zijnen voet;

10. En de ambtskleederen, en de heilige kleederen van den priester Aäron, en de kleederen zijner zonen, om het priesterambt te bedienen;

11. Ook de zalfolie, en het reukwerk van welriekende specerijen voor het Heiligdom. Naar alles, wat Ik u geboden heb, zullen zij het maken.

12. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

13. Gij nu, spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: Gij zult evenwel mijne Sabbathen onderhouden; want dit is een teeken tusschen Mij en tusschen ulieden, bij uwe geslachten; opdat men wete, dat Ik de HEERE ben, die u heiligt.

14. [a]Onderhoudt dan den Sabbath, dewijl hij ulieden heilig is. Wie hem ontheiligt, zal zekerlijk gedood worden; want een ieder, die daarop [*eenig*] werk doet, die ziele zal uitgeroeid worden uit het midden harer volkeren.

a Ex. 20: 8. Deut. 5: 12. Ezech. 20: 12.

15. Zes dagen zal men het werk doen; doch op den zevenden dag is de Sabbath der ruste, eene heiligheid des HEEREN. Wie op den Sabbathdag arbeid doet, zal zekerlijk gedood worden.

16. Dat dan de kinderen Israëls den Sabbath houden; den Sabbath onderhoudende in hunne geslachten tot een eeuwig verbond.

17. Hij zal tusschen Mij en tusschen de kinderen Israëls een teeken in eeuwigheid zijn; [a]dewijl de HEERE in zes dagen den hemel en de aarde gemaakt, en op den zevenden dag gerust en zich verkwikt heeft.

a Gen. 1: 31; 2: 2, 3. Ex. 20: 11.

18. En Hij gaf aan Mozes, als Hij met hem op den berg Sínai te spreken geëindigd had, [a]de twee tafelen der Getuigenisse, tafelen van steen, beschreven met den vinger Godes.

a Ex. 32: 16.

HET XXXII KAPITTEL.

Toen het volk zag, dat Mozes vertoefde van den berg af te komen, zoo verzamelde zich het volk tot Aäron, en zij zeiden tot hem: Sta op, [a]maak ons goden, die voor ons aangezichte gaan; want dezen Mozes, dien man, die ons uit Egypteland uitgevoerd heeft, wij weten niet, wat hem geschied zij.

a Hand. 7: 40.

2. Aäron nu zeide tot hen: Rukt af de gouden oorsierselen, die in de ooren uwer vrouwen, uwer zonen, en uwer dochteren zijn; en brengt ze tot mij.

3. Toen rukte dat gansche volk de gouden oorsierselen af, die in hunne ooren waren; en zij brachten ze tot Aäron.

4. En hij nam ze uit hunne hand, en hij ontwierp het met eene griffel, en hij maakte een gegoten kalf daaruit. Toen zeiden zij: Dit zijn uwe Goden, Israël, die u uit Egypteland opgevoerd hebben.

5. Als Aäron dat zag, zoo bouwde hij een altaar voor hetzelve. En Aäron riep uit, en zeide: Morgen zal den HEERE een feest zijn.

6. En zij stonden des anderen daags vroeg op, en offerden brandoffer, en brachten dankoffer daartoe. En [a]het volk zat neder om te eten en te drinken, daarna stonden zij op, om te spelen.
a 1 Cor. 10: 7.

7. Toen sprak de HEERE tot Mozes: Ga henen, klim af, want uw volk, dat gij uit Egypteland opgevoerd hebt, [a]heeft het verdorven. a Deut. 32: 5.

8. En zij zijn haastig afgeweken van den weg, dien Ik hun geboden had. Zij hebben zich een gegoten kalf gemaakt; en zij hebben zich daarvoor gebogen, en hebben daaraan offerande gedaan, en gezegd: [a]Dit zijn uwe Goden, Israël, die u uit Egypteland opgevoerd hebben. a 1 Kon. 12: 28.

9. Voorts zeide de HEERE tot Mozes: Ik heb dit volk gezien, en zie, [a]het is een hardnekkig volk.
a Ex. 33: 3. Deut. 9: 6, 13. Jes. 48: 4. Jer. 5: 3. Hos. 4: 16.

10. En nu, laat Mij toe, dat mijn toorn tegen hen ontsteke, en hen vertere; zoo zal Ik u tot een groot volk maken.

11. Doch Mozes aanbad het aangezichte des HEEREN zijns Gods, en hij zeide: O HEERE, waarom zoude uw toorn ontsteken tegen uw volk, [a]hetwelk Gij met groote kracht en met eene sterke hand uit Egypteland uitgevoerd hebt? a Ps. 106: 21.

12. Waarom zouden de Egyptenaars spreken, zeggende: [a]In kwaadheid heeft Hij ze uitgevoerd, dat Hij ze doodde op de bergen, en opdat Hij ze vernielde van den aardbodem? Keer af van de hittigheid uws toorns, en laat het U over het kwaad uws volks berouwen.
a Num. 14: 13, enz.

13. [a]Gedenk aan Abraham, aan Izak, en aan Israël, uwe knechten, denwelken Gij bij Uzelven gezworen hebt, en hebt tot hen gesproken: Ik zal ulieder zaad vermenigvuldigen als de sterren des hemels; en dit geheele land, waarvan Ik gezegd heb, zal Ik ulieder zaad geven, dat zij het erfelijk bezitten in eeuwigheid. a Gen. 12: 7; 13: 15; 15: 18; 26: 4; 28: 13. Deut. 34: 4.

14. Toen berouwde het den HEERE over het kwaad, hetwelk Hij gesproken had zijnen volke te zullen doen.

15. En Mozes wendde zich om, en klom van den berg af, met de twee tafelen der Getuigenisse in zijne hand. Deze tafelen waren op hare beide zijden beschreven; zij waren op de ééne en op de andere zijde beschreven.

16. En [a]diezelve tafelen waren Godes werk. Het geschrift was ook Godes geschrift zelf, in de tafelen gegraveerd.
a Ex. 31: 18. Deut. 9: 10.

17. Toen nu Jozua des volks stemme hoorde, als het juichte, zoo zeide hij tot Mozes: Er is een krijgsgeschrei in het leger.

18. Maar hij zeide: Het is geene stemme des roepens van overwinning, het is ook geene stemme des roepens van nederlaag; ik hoor eene stemme des zingens bij beurte.

19. En het geschiedde, als hij aan het leger naderde, en het kalf en de [a]reien zag, dat de toorn van Mozes ontstak, en dat hij de tafelen uit zijne handen wierp, en ze beneden aan den berg verbrak. a Deut. 9: 17.

20. En [a]hij nam dat kalf, dat zij gemaakt hadden, en verbrandde het in het vuur, en vergruisde het, totdat het klein werd, en strooide het op het water, en deed het de kinderen Israëls drinken. a Deut. 9: 21.

21. En Mozes zeide tot Aäron: Wat heeft u dit volk gedaan, dat gij [*zulk*] eene groote zonde over hetzelve gebracht hebt?

22. Toen zeide Aäron: Mijns heeren toorn ontsteke niet. Gij kent dit volk, [a]dat het in het booze [*ligt*].
a 1 Joh. 5: 19.

23. Zij dan zeiden tot mij: Maak ons

goden, die voor ons aangezichte gaan, want dezen Mozes, dien man, die ons uit Egypteland opgevoerd heeft, wij weten niet, wat hem geschied zij.

24. Toen zeide ik tot hen: Wie goud heeft, die rukke het af, en geve het mij. En ik wierp het in het vuur, en dit kalf is er uit gekomen.

25. Als Mozes zag, dat het volk ontbloot was (want Aäron had het ontbloot tot verkleining onder degenen, die tegen hen hadden kunnen opstaan),

26. Zoo bleef Mozes staan in de poorte des legers, en zeide: Wie den HEERE toebehoort, [*kome*] tot mij. Toen verzamelden zich tot hem alle de zonen van Levi.

27. En hij zeide tot hen: Alzoo zegt de HEERE, de God Israëls: Een ieder doe zijn zwaard aan zijne heupe. Gaat door, en keert weder, van poort tot poort in het leger, en een iegelijk doode zijnen broeder, en elk zijnen vriend, en elk zijnen naaste.

28. En de zonen van Levi deden naar het woord van Mozes, en er vielen van den volke op dien dag omtrent drie duizend man.

29. Want Mozes had gezegd: Vult heden uwe handen den HEERE; want elk zal zijn tegen zijnen zoon, en tegen zijnen broeder; en dit, opdat Hij heden eenen zegen over ulieden geve.

30. En het geschiedde des anderen daags, dat Mozes tot den volke zeide: Gijlieden hebt eene groote zonde gezondigd; doch nu, ik zal tot den HEERE opklimmen, misschien zal ik eene verzoening doen voor uwe zonde.

31. Zoo keerde Mozes weder tot den HEERE, en zeide: Och, dit volk heeft eene groote zonde gezondigd, dat zij zich gouden goden gemaakt hebben.

32. Nu dan, indien Gij hunne zonden vergeven zult. Doch zoo niet, zoo delg mij nu uit uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt.

33. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Dien zoude Ik uit mijn boek delgen, die aan Mij zondigt.

34. Doch ga nu henen, leid dit volk, waarhenen Ik u gezegd heb. Zie, mijn engel zal voor uw aangezichte gaan. Doch ten dage mijns bezoekens, zoo zal Ik hunne zonde over hen bezoeken.

35. Aldus plaagde de HEERE dit volk, omdat zij dat kalf gemaakt hadden, hetwelk Aäron gemaakt had.

HET XXXIII KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes: Ga henen, trek op van hier, gij, en het volk, dat gij uit Egypteland opgevoerd hebt, naar het land, dat Ik Abraham, Izak en Jakob gezworen heb, zeggende: [a]Uwen zade zal Ik het geven;

a Gen. 12: 7; 26: 4; 28: 13.

2. En Ik zal eenen engel voor uw aangezichte zenden (en Ik zal uitdrijven de Kanaänieten, de Ámorieten, en de Héthieten, en de Phérezieten, de Hévieten, en de Jébusieten);

3. Naar het land, dat van melk en honig is vloeiende; want Ik zal in het midden van u niet optrekken; [a]want gij zijt een hardnekkig volk; dat Ik u op dezen weg niet vertere.

a Ex. 32: 9. Deut. 9: 13.

4. Toen het volk dit kwade woord hoorde, zoo droegen zij leed; en niemand van hen deed zijn versiersel aan zich.

5. En de HEERE had tot Mozes gezegd: Zeg tot de kinderen Israëls: Gij zijt een hardnekkig volk; in éénen oogenblik zoude Ik in het midden van ulieden optrekken, en zoude u vernielen. Doch nu, leg uw sieraad van u af, en Ik zal weten, wat Ik u doen zal.

6. De kinderen Israëls dan beroofden zichzelven van hunne versierselen, [*verre*] van den berg Horeb.

7. En Mozes nam de tente, en spande [*ze*] zich buiten het leger, verre van het leger afwijkende; en hij noemde ze de tente der samenkomst. En het geschiedde, dat al wie den HEERE zocht, uitging tot de tente der samenkomst, die buiten het leger was.

8. En het geschiedde, wanneer Mozes uitging naar de tente, stond al dat volk op, en een ieder stelde zich in de deur zijner tente. En zij zagen Mozes na, totdat hij ter tente ingegaan was.

9. En het geschiedde, als Mozes ter tente ingegaan was, zoo kwam de wolkkolom nederwaarts, en stond in

de deur der tente; en Hij sprak met Mozes.

10. Als al het volk de wolkkolom zag staan in de deur der tente, zoo stond al het volk op, en bogen zich, een ieder in de deur zijner tente.

11. En de HEERE sprak tot Mozes, aangezichte aan aangezichte, gelijk een man met zijnen vriend spreekt. Daarna keerde hij weder tot het leger; doch zijn dienaar Jozua, de zoon van Nun, die jongeling, week niet uit het midden der tente.

12. En Mozes zeide tot den HEERE: Zie, Gij zegt tot mij: Voer dit volk op; maar Gij laat mij niet weten, wien Gij met mij zult zenden; daar Gij gezegd hebt: Ik ken u bij name; en ook: Gij hebt genade gevonden in mijne oogen.

13. Nu dan, ik bidde, indien ik genade gevonden heb in uwe oogen, zoo laat mij nu uwen weg weten, en ik zal U kennen, opdat ik genade vinde in uwe oogen; en zie aan, dat deze natie uw volk is.

14. Hij dan zeide: Zoude mijn aangezichte moeten medegaan, om u gerust te stellen?

15. Toen zeide hij tot Hem: Indien uw aangezichte niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken.

16. Want waarbij zoude nu bekend worden, dat ik genade gevonden heb in uwe oogen, ik, en uw volk? Is het niet daarbij, dat Gij met ons gaat? [a]Alzoo zullen wij afgezonderd worden, ik, en uw volk, van allen volke, dat op den aardbodem is. *a* Deut. 4: 7.

17. Toen zeide de HEERE tot Mozes: Ook deze zelve zaak, die gij gesproken hebt, zal Ik doen; dewijl gij genade gevonden hebt in mijne oogen, en Ik u bij name ken.

18. Toen zeide hij: Toon mij nu uwe heerlijkheid.

19. Doch Hij zeide: Ik zal al mijne goedigheid voorbij uw aangezichte gaan laten, en zal den Name des HEEREN uitroepen voor uw aangezichte; [a]maar Ik zal genadig zijn, wien Ik zal genadig zijn, en Ik zal Mij ontfermen, wiens Ik mij ontfermen zal. *a* Rom. 9: 15.

20. Hij zeide voorts: Gij zoudt mijn aangezichte niet kunnen zien; want Mij zal geen mensch zien en leven.

21. De HEERE zeide voorts: Zie, er is eene plaatse bij Mij; daar zult gij u op de steenrots stellen.

22. En het zal geschieden, wanneer mijne heerlijkheid voorbij zal gaan, zoo zal Ik u in eene klove der steenrots zetten. En Ik zal u met mijne hand overdekken, totdat Ik zal voorbijgegaan zijn.

23. En wanneer Ik mijne hand zal weggenomen hebben, zoo zult gij mijne achterste deelen zien; maar mijn aangezichte zal niet gezien worden.

HET XXXIV KAPITTEL.

Toen [a]zeide de HEERE tot Mozes: Houw u twee steenen tafelen, gelijk de eerste waren; zoo zal Ik op de tafelen schrijven dezelfde woorden, die op de eerste tafelen geweest zijn, die gij gebroken hebt. *a* Deut. 10: 1.

2. En wees bereid tegen den morgenstond; dat gij in den morgenstond op den berg Sinaï klimt, en stel u aldaar voor Mij, op den top des bergs.

3. [a]En niemand zal met u opklimmen; dat er ook niemand gezien worde op den ganschen berg; [b]ook het kleine vee, noch runderen zullen tegenover dezen berg niet weiden. *a* Ex. 19: 12. *b* Ex. 19: 13.

4. Toen hieuw hij twee steenen tafelen, gelijk de eerste; en Mozes stond des morgens vroeg op, en klom op den berg Sinaï, gelijk als hem de HEERE geboden had; en hij nam de twee steenen tafelen in zijne hand.

5. De HEERE nu kwam nederwaarts in eene wolk, en stelde zich aldaar bij hem. En Hij riep uit, den Name des HEEREN.

6. [a]Als nu de HEERE voor zijn aangezichte voorbijging, zoo riep Hij: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid; *a* Ex. 33: 19.

7. [a]Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft; die [*den schuldige*] geenszins onschuldig houdt, [b]bezoekende de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen, en aan de kindskinderen, in het derde en in het vierde [*lid*]. *a* Ex. 20: 6. Num. 14: 18. Deut. 5: 10. Ps. 86: 15; 103: 8; 145: 8. *b* Jer. 32: 18.

8. Mozes nu haastte zich en neigde
het hoofd ter aarde, en hij boog zich,
9. En hij zeide: Heere, indien ik nu
genade gevonden heb in uwe oogen,
zoo ga nu de Heere in het midden
van ons; want dit is een hardnekkig
volk; doch vergeef onze ongerechtig-
heid en onze zonde, en neem ons aan
tot [a]een erfdeel.
a Lev. 25: 38. Ps. 28: 9; 33: 12. Zach. 2: 12.
10. Toen zeide Hij: Zie, [a]Ik maak
een verbond; [b]voor uw gansche volk
zal Ik wonderen doen, die niet gescha-
pen zijn op de gansche aarde, noch
onder eenige volkeren; alzoo dat dit
gansche volk, in welks midden gij zijt,
des HEEREN werk zien zal, dat het
schrikkelijk is, hetwelk Ik met u doe.
a Deut. 5: 2. b Joz. 10: 12, 13.
11. Onderhoud gij hetgene dat Ik u
heden gebiede. Zie, Ik zal voor uw aan-
gezichte uitdrijven de A'morieten, en
de Kanaänieten, en de Héthieten, en
de Phérezieten, en de Hévieten, en de
Jébusieten.
12. [a]Wacht u, dat gij toch geen ver-
bond maakt met den inwoner des lands,
waar gij inkomen zult; dat hij mis-
schien niet tot eenen strik worde in
het midden van u. a Ex. 23: 32.
Num. 33: 51. Deut. 7: 2.
13. Maar hunne altaren zult gijlieden
omwerpen, en hunne opgerichte beel-
den zult gij verbreken, en hunne bos-
schen zult gij afhouwen.
14. [a](Want gij zult u niet buigen
voor eenen anderen god. Want des
HEEREN naam is IJveraar, een ijverig
God is Hij.) a Ex. 20: 5.
15. Opdat gij misschien geen verbond
maakt met den inwoner van datzelve
land; en zij hunne goden niet nahoe-
reeren, noch hunnen goden offeranden
doen, en, hij u noodigende, gij van hunne
offerande etet;
16. En gij voor uwe zonen [*vrouwen*]
neemt van hunne dochteren; [a]en hunne
dochteren, hare goden nahoereerende,
maken, dat ook uwe zonen hare goden
nahoereeren. a 1 Kon. 11: 2.
17. Gij zult u geene gegotene goden
maken.
18. Het feest der ongezuurde [*brooden*]
zult gij houden; zeven dagen zult gij
ongezuurde [*brooden*] eten, gelijk Ik
u geboden heb, [a]ter gezetter tijd der
maand Abib; want in de maand Abib
zijt gij uit Egypte uitgegaan.
a Ex. 12: 15; 23: 15.
19. [a]Al wat de baarmoeder opent, is
mijne. Ja al uw vee, dat mannelijk zal
geboren worden, openende [*de baar-
moeder van*] het groote en kleine vee.
a Ex. 13: 2; 22: 29. Ezech. 44: 30.
20. [a]Doch den ezel, die [*de baarmoe-
der*] opent, zult gij met een [*stuk*] klein
vee lossen; maar indien gij hem niet
zult lossen, zoo zult gij hem den nek
breken. Alle de eerstgeborenen uwer
zonen zult gij lossen, [b]en men zal
voor mijn aangezichte niet ledig ver-
schijnen. a Ex. 13: 13.
b Ex. 23: 15. Deut. 16: 16.
21. [a]Zes dagen zult gij arbeiden, maar
op den zevenden dag zult gij rusten.
In den ploegtijd en in den oogst zult
gij rusten. a Ex. 20: 9.
22. [a]Het feest der weken zult gij
ook houden, zijnde het feest der eer-
stelingen van den tarweoogst. En het
feest der inzameling, als het jaar om is.
a Ex. 23: 16.
23. [a]Al wat mannelijk is onder u,
zal driemaal in het jaar voor het aange-
zichte des Heeren HEEREN, des Gods
Israëls, verschijnen.
a Ex. 23: 17. Deut. 16: 16.
24. Wanneer Ik de volkeren voor
uw aangezichte uit de bezitting zal ver-
drijven, en uwe landpalen verwijden,
dan zal niemand uw land begeeren,
terwijl gij henen opgaan zult om te
verschijnen voor het aangezichte des
HEEREN uws Gods, driemaal in het jaar.
25. [a]Gij zult het bloed mijns slacht-
offers niet offeren met gedeesemd
[*brood*]. Het slachtoffer van het Paasch-
feest zal ook niet vernachten tot den
morgen. a Ex. 23: 18.
26. De [a]eerstelingen der eerste vruch-
ten uws lands zult gij in het huis des
HEEREN uws Gods brengen. [b]Gij zult
het boksken in zijns moeders melk niet
koken. a Ex. 23: 19. Deut. 26: 2.
b Ex. 23: 19. Lev. 22: 27. Deut. 14: 21.
27. Voorts zeide de HEERE tot Mo-
zes: Schrijf u deze woorden; want naar
luid dezer woorden heb Ik een verbond
met u, en met Israël gemaakt.
28. [a]En hij was aldaar met den
HEERE, veertig dagen en veertig nach-
ten; hij at geen brood, en hij dronk

geen water. [b]En Hij schreef op de tafelen de woorden des verbonds, de tien woorden. *a* Ex. 24: 18. Deut. 9: 9, 18. *b* Ex. 31: 18; 34: 1. Deut. 4: 13.

29. En het geschiedde, toen Mozes van den berg Sinaï afging (die twee tafelen der Getuigenisse nu waren in de hand van Mozes, als hij van den berg afging), zoo wist Mozes niet, dat het vel zijns aangezichts [a]glinsterde, toen Hij met hem sprak. *a* 2 Cor. 3: 7.

30. Als nu Aäron en alle de kinderen Israëls Mozes aanzagen, zie, zoo glinsterde het vel zijns aangezichts. Daarom vreesden zij tot hem toe te treden.

31. Toen riep hen Mozes. En Aäron, en alle de oversten in de vergadering keerden weder tot hem. En Mozes sprak tot hen.

32. En daarna traden alle de kinderen Israëls toe. En hij gebood hun al wat de HEERE met hem gesproken had op den berg Sinaï.

33. Alzoo eindigde Mozes met hen te spreken. En [a]hij had een deksel op zijn aangezichte gelegd. *a* 2 Cor. 3: 7, 13.

34. Doch als Mozes voor het aangezichte des HEEREN kwam, om met Hem te spreken, zoo nam hij dat deksel af, totdat hij uitging. En nadat hij uitgegaan was, zoo sprak hij tot de kinderen Israëls, wat hem geboden was.

35. Zoo zagen dan de kinderen Israëls het aangezichte van Mozes, dat het vel van Mozes' aangezichte glinsterde. Derhalve deed Mozes het deksel weder op zijn aangezichte, totdat hij inging om met Hem te spreken.

HET XXXV KAPITTEL.

Toen [a]deed Mozes de gansche vergadering der kinderen Israëls verzamelen, en zeide tot hen: Dit zijn de woorden, die de HEERE geboden heeft, dat men ze doe. *a* Ex. 34: 32.

2. [a]Zes dagen zal men het werk doen, maar op den zevenden dag zal ulieden heiligheid zijn, een Sabbath der ruste den HEERE. Al wie daarop werk doet, zal gedood worden. *a* Ex. 20: 8; 31: 15. Lev. 23: 3. Deut. 5: 12. Luc. 13: 14.

3. [a]Gij zult geen vuur aansteken in eenige uwer woningen op den Sabbathdag. *a* Ex. 16: 23.

4. Voorts sprak Mozes tot de gansche vergadering der kinderen Israëls, zeggende: Dit is het woord, dat de HEERE geboden heeft, zeggende:

5. [a]Neemt van hetgene, dat gijlieden hebt, een hefoffer den HEERE. Een ieder, wiens hart vrijwillig is, zal het brengen, ten hefoffer des HEEREN: goud, en zilver, en koper; *a* Ex. 25: 2.

6. [a]Als ook hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn linnen, en geiten[*haar*]; *a* Ex. 25: 4.

7. [a]En roodgeverfde ramsvellen, en dassenvellen, en Sittimhout; *a* Ex. 25: 5.

8. [a]En olie tot den luchter; en specerijen ter zalfolie, en tot rooking welriekende specerijen; *a* Ex. 25: 6.

9. [a]En Sardónixsteenen, en invullende steenen, tot den Éphod, en tot den borstlap. *a* Ex. 25: 7; 28: 17, 20.

10. En allen, die wijs van harte zijn onder ulieden, zullen komen, en maken alles, wat de HEERE geboden heeft:

11. [a]Den Tabernakel, zijne tente, en zijn bedeksel, zijne haakskens, en zijne stijlen, zijne richelen, zijne pilaren, en zijne voeten; *a* Ex. 26: 26.

12. De Arke en hare handboomen, het verzoendeksel, en het voorhangsel van het bedeksel;

13. De [a]tafel, en hare handboomen, en haar gereedschap; en de [b]toonbrooden; *a* Ex. 25: 23. *b* Ex. 25: 30.

14. En den kandelaar tot het licht, en zijn gereedschap, en zijne lampen; en de olie tot het licht;

15. [a]En het reukaltaar, en zijne handboomen; en [b]de zalfolie, en het reukwerk van welriekende specerijen; en [c]het dek der deur aan de deur des Tabernakels; *a* Ex. 30: 1. *b* Ex. 31: 11. *c* Ex. 26: 36.

16. [a]Het altaar des brandoffers, en den koperen rooster, dien het hebben zal; zijne handboomen, en alle zijne gereedschappen; [b]het waschvat, en zijnen voet; *a* Ex. 27: 4. *b* Ex. 30: 18.

17. [a]De behangselen des voorhofs, zijne pilaren en zijne voeten, en [b]het bedeksel van de poorte des voorhofs; *a* Ex. 27: 9. *b* Ex. 27: 16.

18. [a]De nagelen des Tabernakels, en de pinnen des voorhofs, met hare touwen; *a* Ex. 27: 19.

19. De ambtskleederen om in het

Heilige te dienen, de heilige kleederen des priesters Aärons, en de kleederen zijner [a]zonen, om het priesterambt te bedienen. a Ex. 31: 10. Ex. 28.

20. Toen ging de gansche vergadering der kinderen Israëls uit van voor het aangezicht van Mozes.

21. En zij kwamen, alle man, wiens hart hem bewoog, en een ieder, wiens geest hem vrijwillig maakte, die brachten des HEEREN hefoffer tot het werk van de Tente der samenkomst, en tot al haren dienst, en tot de heilige kleederen.

22. Zoo kwamen dan de mannen met de vrouwen, alle vrijwilligen van harte. Zij brachten haken, en oorsierselen, en ringen, en *spanselen, alle gouden vaatwerk; en alle man, die een gouden beweegoffer den HEERE offerde.

23. En alle man, bij wien gevonden werd hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn linnen, en geiten[*haar*], en roodgeverfde ramsvellen, en dassenvellen, die brachten ze.

24. Allen, die een hefoffer van zilver of koper offerden, die brachten het ten hefoffer des HEEREN. En allen, bij welke Sittimhout gevonden werd, brachten het tot alle werk des dienstes.

25. En [a]alle vrouwen, die wijs van harte waren, sponnen met hare handen; en zij brachten het gesponnene, de hemelsblauwe [*zijde*], en het purper, het scharlaken, en het fijn linnen. a Spr. 31: 19.

26. En alle vrouwen, welker hart haar bewoog in wijsheid, die sponnen het geiten[*haar*].

27. De oversten nu brachten Sardónixsteenen, en vulsteenen, tot den Éphod, en tot den borstlap;

28. En specerij, en olie [a]tot den luchter, en tot de zalfolie, en [b]tot rooking welriekende specerijen. a Ex. 25: 6. Ex. 25: 6.

29. Alle man en vrouw, welker hart hen vrijwillig bewoog te brengen tot al het werk, hetwelk de HEERE geboden had te maken door de hand van Mozes, dat brachten de kinderen Israëls [*tot*] een vrijwillig offer den HEERE.

30. Daarna zeide Mozes tot de kinderen Israëls: Ziet, [a]de HEERE heeft [b]met name geroepen Bezáleël, den zoon van Uri, den zoon van Hur, van den stam van Juda. a Ex. 31: 2. b Ex. 31: 3.

31. En de Geest Gods heeft hem vervuld met wijsheid, met verstand, en met wetenschap, namelijk in alle handwerk;

32. En [a]om te bedenken vernuftigen arbeid; te werken in goud, en in zilver, en in koper, a Ex. 31: 4.

33. En [a]in kunstige steensnijding, om in te zetten, en in kunstige houtsnijding; om te werken in alle vernuftig handwerk. a Ex. 31: 5.

34. Hij heeft hem ook in zijn hart gegeven [*anderen*] te onderwijzen, hem, en Ahólíab, den zoon van Ahísamach, van den stam van Dan.

35. [a]Hij heeft ze vervuld met wijsheid des harten, om te maken alle werk eens werkmeesters, en des allervernuftigsten [*handwerkers*], en des borduurders, in hemelsblauw, en in purper, in scharlaken, en in fijn linnen, en des wevers; makende alle werk, en bedenkende vernuftigen arbeid. a Ex. 26: 1.

HET XXXVI KAPITTEL.

Toen wrocht Bezáleël, en Ahóliab, en alle man, die wijs van harte was, in denwelken de HEERE wijsheid en verstand gegeven had, om te weten, hoe zij maken zouden alle werk ten dienste des heiligdoms, naar alles, dat de HEERE geboden had.

2. Want Mozes had geroepen Bezáleël, en Ahóliab, en allen man, die wijs van harte was, in wiens harte God wijsheid gegeven had; al wiens hart hem bewogen had, dat hij toetrade tot het werk, om dat te maken.

3. Zij dan namen van voor het aangezichte van Mozes het gansche hefoffer, hetwelk de kinderen Israëls gebracht hadden, tot het werk van den dienst des heiligdoms, om dat te maken. Doch zij brachten tot hem nog allen morgen vrijwillig offer.

4. Derhalve kwamen alle wijzen, die al het werk des heiligdoms maakten; ieder man van zijn werk, hetwelk zij maakten;

5. En zij spraken tot Mozes, zeggen-

* Spanselen zijn armbanden.

de: Het volk brengt te veel; meer dan genoeg is ten dienste des werks, hetwelk de HEERE te maken geboden heeft.

6. Toen gebood Mozes, dat men eene stemme zoude laten gaan door het leger, zeggende: Man noch vrouwe make geen werk meer ten hefoffer des heiligdoms. Alzoo werd het volk teruggehouden van [*meer*] te brengen.

7. Want der stoffe was hun genoeg tot het geheele werk, dat te maken was; ja er was overig.

8. Alzoo maakte een ieder wijze van harte, onder degenen, die het werk maakten, den Tabernakel, van tien gordijnen, van *getweernd fijn linnen, en hemelsblauw, en purper, en scharlaken, [*met*] Chérubim, van het allerkunstigste werk maakte hij ze.

9. [a]De lengte ééner gordijn was van acht en twintig ellen, en de breedte ééner gordijn van vier ellen. Alle deze gordijnen hadden ééne maat. *a* Ex. 26: 2.

10. En hij voegde vijf gordijnen de ééne aan de andere; en hij voegde [*andere*] vijf gordijnen de ééne aan de andere.

11. [a]Daarna maakte hij striklisjes van hemelsblauw aan den kant ééner gordijn, aan het uiterste in de samenvoeging; hij deed het ook aan den uitersten kant der tweede samenvoegende gordijn. *a* Ex. 26: 4.

12. [a]Vijftig striklisjes maakte hij aan de ééne gordijn, en vijftig striklisjes maakte hij aan het uiterste der gordijn, dat aan de tweede samenvoegende was. [b]Deze striklisjes vatten de ééne aan de andere. *a* Ex. 26: 10. *b* Ex. 26: 5.

13. [a]Hij maakte ook vijftig gouden haakskens, en voegde de gordijnen samen, de ééne aan de andere, met deze haakskens, dat het één Tabernakel werd. *a* Ex. 26: 6.

14. Voorts maakte hij gordijnen van geiten[*haar*], tot eene tent over den Tabernakel. Van elf gordijnen maakte hij ze.

15. De lengte ééner gordijn was dertig ellen, en vier ellen de breedte ééner gordijn. Deze elf gordijnen hadden ééne maat.

16. En hij voegde vijf gordijnen samen afzonderlijk; wederom zes dezer gordijnen afzonderlijk.

17. En hij maakte vijftig striklisjes aan den kant van de gordijn, de uiterste in de samenvoeging. Hij maakte ook vijftig striklisjes aan den kant van de gordijn der andere samenvoeging.

18. [a]Hij maakte ook vijftig koperen haakskens, om de tente samen te voegen, dat zij ééne ware. *a* Ex. 26: 11.

19. [a]Ook maakte hij voor de tente een bedeksel van roodgeverfde ramsvellen, en daarover een bedeksel van dassenvellen. *a* Ex. 26: 14.

20. [a]Hij maakte ook aan den Tabernakel stijlen van staand Sittimhout. *a* Ex. 26: 15.

21. [a]De lengte van eenen stijl was tien ellen, en eene elle en eene halve elle was de breedte van elken stijl. *a* Ex. 26: 16.

22. [a]Twee houvasten had één stijl, als sporten in eene ladder gezet, het eene nevens het andere. Alzoo maakte hij het met alle de stijlen des Tabernakels. *a* Ex. 26: 17.

23. [a]Hij maakte ook de stijlen tot den Tabernakel; twintig stijlen naar de zuidzijde zuidwaarts. *a* Ex. 26: 18.

24. [a]En hij maakte veertig zilveren voeten onder de twintig stijlen; twee voeten onder éénen stijl, aan zijne twee houvasten, en twee voeten onder eenen anderen stijl, aan zijne twee houvasten. *a* Ex. 26: 19.

25. [a]Hij maakte ook twintig stijlen aan de andere zijde des Tabernakels, aan den noorderhoek; *a* Ex. 26: 20.

26. [a]Met hunne veertig zilveren voeten; twee voeten onder éénen stijl, en twee voeten onder eenen anderen stijl. *a* Ex. 26: 21.

27. [a]Doch aan de zijden des Tabernakels tegen het westen maakte hij zes stijlen. *a* Ex. 26: 22.

28. [a]Ook maakte hij twee stijlen tot hoekstijlen des Tabernakels, aan beide zijden. *a* Ex. 26: 23.

29. [a]En zij waren van beneden [*als*] tweelingen samengevoegd, zij waren ook [*als*] tweelingen aan zijn oppereinde samengevoegd met éénen ring. Alzoo deed hij met die beide, aan de twee hoeken. *a* Ex. 26: 24.

30. [a]Alzoo waren er acht stijlen, met hunne zilveren voeten, zijnde zestien

---

* Zie bij Kap XXVI: 1.

voeten; twee voeten onder elken stijl.
a Ex. 26: 25.

31. aHij maakte ook richelen van Síttimhout: vijf aan de stijlen der ééne zijde des Tabernakels; a Ex. 26: 26.

32. aEn vijf richelen aan de stijlen van de andere zijde des Tabernakels; alsook vijf richelen aan de stijlen des Tabernakels aan de beide zijden westwaarts. a Ex. 26: 27.

33. aEn hij maakte de middelste richel doorschietende in het midden der stijlen, van het eene einde tot het andere einde. a Ex. 26: 28,

34. aEn hij overtrok de stijlen met goud, en hunne ringen (de plaatsen voor de richelen) maakte hij van goud. De richelen overtrok hij ook met goud.
a Ex. 26: 29.

35. Daarna amaakte hij een voorhangsel van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen; van het allerkunstigste werk maakte hij dat, met Chérubim. a Ex. 26: 31.

36. aEn hij maakte daartoe vier pilaren van Síttim[*hout*], die hij overtrok met goud. Hunne haken waren van goud, en hij goot hun vier zilveren voeten. a Ex. 26: 32.

37. aHij maakte ook aan de deur der tente een bedeksel van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen, geborduurd werk,
a Ex. 26: 36.

38. aEn de vijf pilaren daarvan, en hunne haken. En hij overtrok hunne hoofden en hunne banden met goud; en hunne vijf voeten waren van koper.
a Ex. 26: 37.

HET XXXVII KAPITTEL.

Alzoo amaakte Bezáleël de Arke van Síttimhout; twee ellen en eene halve was hare lengte, en anderhalve elle hare breedte, en anderhalve elle hare hoogte. a Ex. 25: 10.

2. En hij overtrok ze met louteren goude, van binnen, en van buiten; en hij maakte ze eenen gouden krans rondom.

3. En hij goot voor haar vier gouden ringen, aan hare vier hoeken; alzoo dat twee ringen op hare ééne zijde waren, en twee ringen op hare andere zijde.

4. En hij maakte handboomen van Síttimhout, en hij overtrok ze met goud.

5. En hij stak de handboomen in de ringen, aan de zijden der Arke, om de Arke te dragen.

6. Hij maakte ook een verzoendeksel van louteren goude. Twee ellen en eene halve was zijne lengte, en anderhalve elle zijne breedte.

7. Ook maakte hij twee Chérubim van goud. Van dicht werk maakte hij ze, uit de beide einden des verzoendeksels.

8. aEenen Chérub uit het eene einde aan deze zijde, en den anderen Chérub uit het andere einde aan gene zijde. Uit het verzoendeksel maakte hij de Chérubim, uit zijne beide einden.
a Ex. 25: 19.

9. aEn de Chérubim waren de beide vleugelen omhoog uitbreidende, bedekkende met hunne vleugelen het verzoendeksel, en hunne aangezichten waren tegenover malkanderen. De aangezichten der Chérubim waren naar het verzoendeksel. a Ex. 25: 20.

10. aHij maakte ook eene tafel van Síttimhout. Twee ellen was hare lengte, en eene elle hare breedte, en eene elle en eene halve hare hoogte.
a Ex. 25: 23.

11. aEn hij overtrok ze met louteren goude; en hij maakte eenen gouden krans daaraan rondom. a Ex. 25: 24.

12. aHij maakte daar ook eene lijst aan rondom, eene hand breed; en hij maakte eenen gouden krans rondom hare lijst. a Ex. 25: 25.

13. aHij goot ook vier gouden ringen daaraan; en hij zette de ringen aan de vier hoeken, die aan hare vier voeten waren. a Ex. 25: 26.

14. aTegenover de lijst waren de ringen tot plaatsen voor de handboomen, om de tafel te dragen. a Ex. 25: 27.

15. Hij maakte ook de handboomen van Síttimhout, en hij overtrok ze met goud, om de tafel te dragen.

16. aEn hij maakte het gereedschap, dat op de tafel zijn zoude, hare schotelen, en hare reukschalen, en hare kroezen, en hare *plateelen (met wel-

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

* Zie bij Kap. XXV: 29.

ke zij bedekt zoude worden), van louteren goude. a Ex. 25: 29.

17. aHij maakte ook eenen kandelaar van louteren goude. Van dicht werk maakte hij dezen kandelaar, zijne schacht, en zijne armen, zijne schaalkens, zijne knoppen, en zijne bloemen waren uit hem. a Ex. 25: 31.

18. aZes armen nu gingen uit zijne zijden: drie armen des kandelaars uit zijne ééne zijde, en drie armen des kandelaars uit zijne andere zijde. a Ex. 25: 32.

19. aIn den éénen arm waren drie schaalkens, [*gelijk*] amandelnoten, een knop en eene bloem; en drie schaalkens, [*gelijk*] amandelnoten, in eenen anderen arm, een knop en eene bloem. Alzoo waren die zes armen, die uit den kandelaar gingen. a Ex. 25: 33.

20. aMaar aan den kandelaar zelven waren vier schaalkens, [*gelijk*] amandelnoten, met zijne knoppen en met zijne bloemen. a Ex. 25: 34.

21. En er was een knop onder twee armen, uit hem [*uitgaande*]; ook een knop onder twee armen, uit hem [*uitgaande*]; nog een knop onder twee armen, uit hem [*uitgaande. Alzoo was het*] met de zes armen, die uit hem uitgingen.

22. aHunne knoppen en hunne armen waren uit hem. Het was altemaal één eenig dicht werk van louter goud. a Ex. 25: 36.

23. aEn hij maakte hem zeven lampen. Zijne snuiters en zijne bluschvaten waren van louter goud. a Ex. 25: 37, 38.

24. aHij maakte hem uit een talent louter goud; met alle zijne vaten. a Ex. 25: 39.

25. aEn hij maakte het reukaltaar van Síttimhout; eene elle was zijne lengte en eene elle zijne breedte, vierkantig, maar twee ellen zijne hoogte; uit hetzelve waren zijne hoornen. a Ex. 30: 1, 2.

26. aEn hij overtrok het met louteren goude, zijn dak, en zijne wanden rondom, alsook zijne hoornen. En hij maakte het eenen gouden krans rondom. a Ex. 30: 3.

27. aHij maakte ook twee gouden ringen daaraan, onder zijnen krans, aan zijne twee hoeken, aan zijne beide zijden, tot plaatsen voor de handboomen, dat men het daarmede droeg. a Ex. 30: 4.

28. aEn hij maakte de handboomen van Síttimhout, en hij overtrok ze met goud. a Ex. 30: 5.

29. aHij maakte ook de heilige zalfolie, en het reukwerk der zuiverste welriekende specerijen, apothekerswerk. a Ex. 30: 22, 34.

HET XXXVIII KAPITTEL.

Hij amaakte ook het brandofferaltaar van Síttimhout. Vijf ellen was zijne lengte, en vijf ellen zijne breedte, vierkantig, en drie ellen zijne hoogte. a Ex. 27: 1.

2. aEn hij maakte zijne hoornen op zijne vier hoeken; uit hetzelve waren zijne hoornen; en hij overtrok het met koper. a Ex. 27: 2.

3. aHij maakte ook al het gereedschap des altaars, de potten, en de schoffelen, en de besprengbekkens, en de krauwelen, en de vuurpannen. Alle zijne vaten maakte hij van koper. a Ex. 27: 3.

4. aOok maakte hij voor het altaar eenen rooster van koperen netwerk, onder zijnen ommeloop, van beneden tot zijn midden toe. a Ex. 27: 4, 5.

5. En hij goot vier ringen aan de vier einden des koperen roosters, tot plaatsen voor de handboomen.

6. En hij maakte de handboomen van Síttimhout, en hij overtrok ze met koper.

7. En hij deed ade handboomen in de ringen aan de zijden des altaars, dat men het daarmede droege; hij maakte het hol, van planken. a Ex. 27: 8.

8. aHij maakte ook het koperen waschvat, met zijnen koperen voet, van de spiegels der te hoop komende vrouwen, die te hoop kwamen voor de deur van de Tente der samenkomst. a Ex. 30: 18.

9. aHij maakte ook het voorhof, aan den zuidhoek zuidwaarts; de behangselen tot het voorhof waren van fijn *getweernd linnen, van honderd ellen. a Ex. 27: 9.

10. Hunne twintig pilaren en dezer

---

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

twintig voeten waren van koper. De haken dezer pilaren en hunne banden waren van zilver.

11. En aan den noorderhoek honderd ellen. Hunne twintig pilaren en dezer twintig voeten waren van koper. De haken der pilaren en hunne banden waren van zilver.

12. En aan den westerhoek waren behangselen van vijftig ellen, hunne pilaren tien en dezer voeten tien. De haken der pilaren en hunne banden waren van zilver.

13. En aan den oosterhoek tegen den opgang waren vijftig ellen.

14. De behangselen aan deze zijde waren vijftien ellen, hunne pilaren drie, en hunne voeten drie.

15. En aan de andere zijde van de deur des voorhofs, van hier en van daar, waren behangselen van vijftien ellen, hunne pilaren drie en dezer voeten drie.

16. Alle de behangselen des voorhofs waren rondom van fijn *getweernd linnen.

17. De voeten nu der pilaren waren van koper; de haken der pilaren en hunne banden waren van zilver; en het overtreksel hunner hoofden was van zilver; en alle de pilaren des voorhofs waren met zilver omtogen.

18. En het bedeksel der poorte des voorhofs was van geborduurd werk, van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen. En twintig ellen was de lengte, en de hoogte in de breedte was vijf ellen, tegenover de behangselen des voorhofs.

19. En hunne vier pilaren en dezer vier voeten waren van koper; hunne haken waren van zilver; ook was het overtreksel bunner hoofden en hunne banden van zilver.

20. En alle de pinnen des Tabernakels en des voorhofs rondom waren van koper.

21. Dit zijn de getelde dingen des Tabernakels, des Tabernakels der Getuigenisse, die geteld zijn naar den mond van Mozes, ten dienste der Levieten, door de hand van I'thamar, den zoon des priesters Aärons.

22. Bezáleël nu, de zoon van U'ri, den zoon van Hur, van den stam Juda, maakte al wat de HEERE aan Mozes geboden had.

23. En met hem Ahóliab, de zoon van Ahísamach, van den stam Dan, een werkmeester en vernuftig kunstenaar, en een borduurder in hemelsblauw, en in purper, en in scharlaken, en in fijn linnen.

24. Al het goud, dat tot het werk verarbeid is, in het gansche werk des heiligdoms, te weten, het goud des beweegoffers, was negen en twintig talenten, en zeven honderd en dertig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms.

25. Het zilver nu van de getelden der vergadering was honderd talenten, en één duizend en zeven honderd en vijf en zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms.

26. Een Béka voor elk hoofd, [*dat is*] een halve Sikkel, naar den Sikkel des heiligdoms, van een ieder, die overging tot de getelden, van twintig jaar oud en daarboven, [*namelijk*] zes honderd duizend, en drie duizend, en vijf honderd, en vijftig.

27. En er waren honderd talenten zilvers, om te gieten de voeten des heiligdoms, en de voeten des voorhangsels. Tot honderd voeten waren honderd talenten, een talent tot eenen voet.

28. Maar uit de duizend en zeven honderd en vijf en zeventig [*Sikkelen*] maakte hij de haken aan de pilaren, en hij overtrok hunne hoofden, en omtoog ze met banden.

29. Het koper nu des beweegoffers was zeventig talenten, en twee duizend en vier honderd Sikkelen.

30. En hij maakte daarvan de voeten van de deur der Tente der samenkomst, en het koperen altaar, en den koperen rooster, dien het had, en al het gereedschap des altaars.

31. En de voeten des voorhofs rondom, en de voeten van de poorte des voorhofs; ook alle de pinnen des Tabernakels, en alle de pinnen des voorhofs rondom.

---

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

HET XXXIX KAPITTEL.

Zij [a]maakten ook ambtskleederen, om in het Heilige te dienen, van hemelsblauw, en purper, en scharlaken. Ook maakten zij de heilige kleederen, die voor Aäron waren, gelijk de HEERE Mozes geboden had. *a* Ex. 31: 10; 35: 19.

2. [a]Aldus maakte hij den Éphod, van goud, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen. *a* Ex. 28: 6.

3. [a]En zij rekten de dunne platen van goud uit, en sneden het tot draden, om te doen in het midden van het hemelsblauw, en in het midden van het purper, en in het midden van het scharlaken, en in het midden van het fijne linnen, van het allerkunstigste werk. *a* Ex. 28: 6.

4. Zij maakten samenvoegende schouderbanden daaraan; aan zijne beide einden werd hij samengevoegd.

5. En [a]de kunstige riem zijns Éphods, die daarop was, die was gelijk zijn werk, van hetzelfde, van goud, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen, gelijk als de HEERE Mozes bevolen had. *a* Ex. 28: 8.

6. Zij bereidden ook de [a]Sardónixsteenen, gevat in gouden kaskens, [*als*] zegelgraveering gegraveerd, met de namen der zonen Israëls. *a* Ex. 28: 9, 10, 11.

7. En hij [a]zette ze op de schouderbanden des Éphods, tot steenen der gedachtenisse voor de kinderen Israëls, gelijk de HEERE Mozes geboden had. *a* Ex. 28: 12.

8. [a]Hij maakte ook den borstlap van het allerkunstigste werk, gelijk het werk des Éphods, van goud, hemelsblauw, en purper, en scharlaken, en fijn *getweernd linnen. *a* Ex. 28: 15.

9. [a]Hij was vierkantig; zij maakten den borstlap dubbel; eene spanne was zijne lengte, en eene spanne was zijne breedte, dubbel zijnde. *a* Ex. 28: 16.

10. [a]En zij vulden daarin vier rijen steenen; eene rij van een Sardis, een Topaas, en een Karbonkel; dit is de eerste rij. *a* Ex. 28: 17.

11. [a]En de tweede rij van een Smaragd, een Saffier, en een Diamant. *a* Ex. 28: 18.

12. En de derde rij van een Hyacint, Agaat, en Amethist.

13. En de vierde rij van een Turkoois, en een Sardónix, en een Jaspis; gevat in gouden kaskens in hunne vullingen.

14. Deze steenen nu, met de namen der zonen Israëls, waren twaalf, met hunne namen, met zegelgraveering; ieder met zijnen naam, naar de twaalf stammen.

15. Zij maakten ook aan den borstlap gelijkeindigende ketenkens, van gedraaid werk, uit louteren goude.

16. En zij maakten twee gouden kaskens, en twee gouden ringen; en zij zetten die twee ringen aan de beide einden des borstlaps.

17. En zij zetten de twee gedraaide gouden ketenkens aan de twee ringen, aan de einden des borstlaps.

18. Doch de twee [*andere*] einden der twee gedraaide [*ketenen*] zetten zij aan de twee kaskens; en zij zetten ze aan de schouderbanden des Éphods, recht op de voorste zijde van dien.

19. Zij maakten ook twee gouden ringen, die zij aan de twee [*andere*] einden des borstlaps zetten, inwendig aan zijnen rand, die aan de zijde des Éphods is.

20. Nog maakten zij twee gouden ringen, die zij zetten aan de twee schouderbanden des Éphods, beneden, aan zijne voorste zijde, tegenover zijne [*andere*] voege, boven den kunstigen riem des Éphods.

21. En zij bonden den borstlap met zijne ringen aan de ringen des Éphods, met een hemelsblauw snoer, dat hij op den kunstigen riem des Éphods ware, opdat de borstlap van den Éphod niet afgescheiden wierde, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

22. En hij maakte den mantel des Éphods van geweven werk, geheel van hemelsblauw.

23. En het gat des mantels was in deszelfs midden, als het gat eens pantsiers. Deze opening had eenen rand rondom, dat het niet gescheurd wierde.

24. En aan de zoomen des mantels maakten zij granaatappelen, van he-

---

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

melsblauw, en purper, en scharlaken, *getweernd.

25. Zij maakten ook schellekens van louteren goude, en zij stelden de schellekens tusschen de granaatappelen, aan de zoomen des mantels rondom, tusschen de granaatappelen;

26. Dat er een schelleken, daarna een granaatappel was; [*wederom*] een schelleken, en een granaatappel; aan de zoomen des mantels rondom; om te dienen, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

27. [a]Zij maakten ook de rokken van fijn linnen, van geweven werk, voor Aäron en voor zijne zonen.

a Ex. 28: 39.

28. En den hoed van fijn linnen, en de sierlijke mutsen van fijn linnen, [a]en de linnen onderbroeken van fijn *getweernd linnen. a Ezech. 44: 18.

29. En den gordel van fijn *getweernd linnen, en van hemelsblauw, en purper, en scharlaken, van geborduurd werk, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

30. [a]Zij maakten ook de plaat van de kroon der heiligheid van louteren goude, en zij schreven daarop een schrift, met zegelgraveering: DE HEILIGHEID DES HEEREN.

a Ex. 28: 36; 29: 6.

31. [a]En zij hechtten een snoer van hemelsblauw daaraan, om aan den hoed van boven te hechten, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

a Ex. 28: 37.

32. Aldus werd al het werk des Tabernakels, der Tente der samenkomst voleind. En de kinderen Israëls hadden het gemaakt naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had; alzoo hadden zij het gemaakt.

33. [a]Daarna brachten zij den Tabernakel tot Mozes, de Tente, en al haar gereedschap, hare haakskens, hare stijlen, hare richelen, en hare pilaren, en hare voeten; a Ex. 35: 11.

34. En het bedeksel van roodgeverfde ramsvellen, en het bedeksel van dassenvellen, en het voorhangsel des bedeksels;

35. De Arke der Getuigenisse, en hare handboomen, en het verzoendeksel;

36. [a]De tafel, met al haar gereedschap, en de toonbrooden; a Ex. 31: 8.

37. Den louteren kandelaar, met zijne lampen, de lampen, die men toerichten moest, en al zijn gereedschap, en de olie ten lichte;

38. Voorts het gouden altaar, en de zalfolie, en het reukwerk van welriekende specerijen, en het bedeksel van de deur der Tente;

39. Het koperen altaar, en den koperen rooster, dien het heeft, zijne handboomen, en al zijn gereedschap, het waschvat en zijnen voet;

40. De behangselen des voorhofs, zijne pilaren, en zijne voeten, en het bedeksel der poorte des voorhofs, zijne touwen, en zijne pinnen, en al het gereedschap van den dienst des Tabernakels, tot de Tente der samenkomst;

41. [a]De ambtskleederen, om in het heiligdom te dienen, de heilige kleederen des priesters Aärons, en de kleederen zijner zonen, om het priesterambt te bedienen. a Ex. 31: 10.

42. Naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, alzoo hadden de kinderen Israëls het gansche werk gemaakt.

43. Mozes nu bezag het gansche werk, en zie, zij hadden het gemaakt, gelijk als de HEERE geboden had; alzoo hadden zij het gemaakt. Toen zegende ze Mozes.

HET XL KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Op den dag der eerste maand, [*te weten*] op den eersten der maand, zult gij den Tabernakel, de Tente der samenkomst, oprichten.

3. En gij zult aldaar zetten de Arke der Getuigenisse; en gij zult de Arke met het voorhangsel [*voor het gezicht*] bedekken.

4. [a]Daarna zult gij de tafel daarin brengen, en gij zult schikken wat daarop te schikken is. [b]Gij zult ook den kandelaar daarin brengen, en zijne lampen aansteken. a Ex. 26: 35. b Ex. 27: 20.

5. En gij zult het gouden altaar ten reukwerke voor de Arke der Getuigenisse zetten. [a]Dan zult gij het bedeksel

* Zie bij Kap. XXVI: 1.

van de deur des Tabernakels ophangen.
a Ex. 26: 36.

6. Gij zult ook het altaar des brandoffers zetten voor de deur des Tabernakels, der Tente der samenkomst.

7. En gij zult het waschvat zetten tusschen de Tente der samenkomst en tusschen het altaar; en gij zult water daar[in] doen.

8. aDaarna zult gij het voorhof rondom zetten, en gij zult het bedeksel ophangen aan de poorte des voorhofs.
a Ex. 27: 16.

9. Dan zult gij de zalfolie nemen en zalven den Tabernakel, en al wat daarin is; en gij zult hem heiligen, met al zijn gereedschap, en het zal eene heiligheid zijn.

10. aGij zult ook het altaar des brandoffers zalven, en al zijn gereedschap; en gij zult het altaar heiligen, en het altaar zal heiligheid der heiligheden zijn.
a Ex. 29: 37.

11. Dan zult gij het waschvat zalven, en zijnen voet; en gij zult het heiligen.

12. Gij zult ook Aäron en zijne zonen doen naderen tot de deur der Tente der samenkomst; en gij zult ze met water wasschen.

13. En gij zult Aäron de heilige kleederen aantrekken; en gij zult hem zalven, en hem heiligen, dat hij Mij het priesterambt bediene.

14. Gij zult ook zijne zonen doen naderen, en zult hun de rokken aantrekken.

15. En gij zult ze zalven, gelijk als gij hunnen vader gezalfd zult hebben, dat zij Mij het priesterambt bedienen. En het zal geschieden, dat hunne zalving zal zijn tot een eeuwig priesterdom bij hunne geslachten.

16. Mozes nu deed het; naar alles, wat hem de HEERE geboden had, alzoo deed hij.

17. En het geschiedde in de eerste maand, in ahet tweede jaar, op den eersten der maand, dat de Tabernakel opgericht werd.
a Num. 7: 1.

18. Want Mozes richtte den Tabernakel op, en zette zijne voeten, en stelde zijne stijlen, en zette zijne richelen daaraan, en hij richtte zijne pilaren op.

19. En hij spreidde de tente uit over den Tabernakel, en hij legde het bedeksel der tente daar bovenop, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

20. Voorts nam hij, en leide het Getuigenisse in de Arke, en deed de handboomen aan de Arke, en hij zette het verzoendeksel boven op de Arke.

21. En hij bracht de Arke in den Tabernakel, en ahij hing het voorhangsel der bedekking op, en bedekte de Arke der Getuigenisse [*voor het gezicht*], gelijk als de HEERE Mozes geboden had.
a Ex. 35: 12.

22. Hij zette ook de tafel in de Tente der samenkomst, aan de zijde des Tabernakels tegen het noorden, buiten het voorhangsel.

23. aEn hij schikte daarop het brood in orde, voor het aangezichte des HEEREN, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.
a Ex. 25: 30.

24. Hij zette ook den kandelaar in de Tente der samenkomst, recht over de tafel, aan de zijde des Tabernakels zuidwaarts.

25. En hij stak de lampen aan voor het aangezichte des HEEREN, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

26. En hij zette het gouden altaar in de Tente der samenkomst, vóór het voorhangsel.

27. En hij stak daarop reukwerk aan van welriekende specerijen, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

28. Hij hing ook het bedeksel van de deur des Tabernakels op.

29. En hij zette het altaar des brandoffers aan de deur des Tabernakels, der Tente der samenkomst. En hij offerde daarop brandoffer en spijsoffer, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

30. Hij zette ook het waschvat tusschen de Tente der samenkomst, en tusschen het altaar; en hij deed water daarin om te wasschen.

31. En Mozes, en Aäron, en zijne zonen wieschen daaruit hunne handen, en hunne voeten.

32. Als zij ingingen tot de Tente der samenkomst, en als zij tot het altaar naderden, zoo wieschen zij zich, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

33. Hij richtte ook het voorhof op, rondom den Tabernakel en het altaar, en hij hing het bedeksel van de poorte des voorhofs op. Alzoo voleindde Mozes het werk.

34. [a]Toen bedekte de wolke de Tente der samenkomst; en de heerlijkheid des HEEREN vervulde den Tabernakel.
a Num. 9: 15. 1 Kon. 8: 10.

35. Zoodat Mozes niet kon ingaan in de Tente der samenkomst, dewijl de wolke daarop bleef, en de heerlijkheid des HEEREN den Tabernakel vervulde.

36. Als nu de wolke opgeheven werd van boven den Tabernakel, zoo reisden de kinderen Israëls voort in alle hunne reizen.

37. Maar als de wolke niet opgeheven werd, zoo reisden zij niet, tot op den dag, dat zij opgeheven werd.

38. [a]Want de wolke des HEEREN was op den Tabernakel bij dag, en het vuur was er bij nacht op, voor de oogen des ganschen huizes Israëls, in alle hunne reizen. a Ex 13: 21. Num. 14: 14. Deut. 1: 33. Neh. 9: 19. Ps. 78: 14; 105: 39. 1 Cor. 10: 1.

HET DERDE BOEK VAN MOZES

GENAAMD

LEVITICUS.

HET I KAPITTEL.

En de HEERE riep Mozes, en sprak tot hem uit de Tente der samenkomst, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Als een mensch uit u den HEERE eene offerande zal offeren, gij zult uwe offeranden offeren van het vee: van runderen en van schapen.

3. Indien zijne offerande een brandoffer van runderen is, zoo zal hij een volkomen manneken offeren. [a]Aan de deur van de Tente der samenkomst zal hij dat offeren, naar zijn welgevallen, voor het aangezichte des HEEREN.
a Ex. 29: 10.

4. En hij zal zijne hand op des brandoffers hoofd leggen, opdat het voor hem aangenaam zij, om hem te verzoenen.

5. Daarna zal hij het jonge rund slachten voor het aangezichte des HEEREN. En de zonen Aärons, de priesters, zullen het bloed offeren, en dat bloed sprengen rondom dat altaar, dat voor de deur van de Tente der samenkomst is.

6. Dan zal hij het brandoffer de huid aftrekken, en dat in zijne stukken deelen.

7. En de zonen Aärons, des priesters, zullen vuur maken op het altaar; en zullen het hout op het vuur schikken.

8. Ook zullen de zonen Aärons, de priesters, de stukken, het hoofd en het vet schikken op het hout, dat op het vuur is, hetwelk op het altaar is.

9. Doch zijn ingewand en zijne schenkelen zal men met water wasschen. En de priester zal dat alles aansteken op het altaar. Het is een brandoffer, een vuuroffer [*ten*] liefelijken reuke den HEERE.

10. En indien zijne offerande is van klein vee, van schapen of van geiten, ten brandoffer, zal hij een volkomen manneken offeren.

11. En hij zal dat slachten aan de

zijde van het altaar noordwaarts, voor het aangezichte des HEEREN. En de zonen Aärons, de priesters, zullen zijn bloed rondom op het altaar sprengen.

12. Daarna zal hij het in zijne stukken deelen, mitsgaders zijn hoofd, en zijn vet. En de priester zal die schikken op het hout, dat op het vuur is, hetwelk op het altaar is.

13. Doch het ingewand en de schenkelen zal men met water wasschen. En de priester zal dat alles offeren en aansteken op het altaar. Het is een brandoffer, een vuuroffer ten liefelijken reuke den HEERE.

14. En indien zijne offerande voor den HEERE een brandoffer van gevogelte is, zoo zal hij zijne offerande van tortelduiven, of van jonge duiven offeren.

15. En de priester zal die tot het altaar brengen, en zijnen kop met zijnen nagel splijten, en op het altaar aansteken; en zijn bloed zal aan den wand des altaars uitgeduwd worden.

16. En zijnen krop met zijne vederen zal hij wegdoen, en zal dat werpen bij het altaar, oostwaarts, aan de plaats van de asch.

17. Voorts zal hij die met zijne vleugelen klieven, niet afscheiden; en de priester zal die aansteken op het altaar, op het hout, dat op het vuur is. Het is een brandoffer, een vuuroffer [*ten*] liefelijken reuke den HEERE.

HET II KAPITTEL

Als nu eene ziel eene offerande [a]van spijsoffer den HEERE zal offeren, zijne offerande zal meelbloem zijn; en hij zal olie daarop gieten, en wierook daarop leggen. *a* Lev. 6: 14; 9: 17. Num. 15: 4.

2. En hij zal dat brengen tot de zonen Aärons, de priesteren, [*één*] van welke daarvan zijne hand vol grijpen zal uit zijne meelbloem, en uit zijne olie, met al zijnen wierook. En de priester [a]zal zijn gedenkoffer aansteken op het altaar. Het is een vuuroffer [*ten*] liefelijken reuke den HEERE.
a Lev. 6: 15.

3. Wat nu overblijft [a]van het spijsoffer, zal Aärons en zijner zonen zijn. Het is eene heiligheid der heiligheden van de vuurofferen des HEEREN.
a Lev. 10: 12.

4. En als gij offeren zult eene offerande van spijsoffer, een gebak des ovens, het zullen zijn ongezuurde koeken van meelbloem met olie gemengd, en ongezuurde vladen met olie bestreken.

5. En indien uwe offerande spijsoffer is, in de pan [*gekookt*], zij zal zijn van ongezuurde meelbloem met olie gemengd.

6. Breek ze in stukken, en giet olie daarop. Het is een spijsoffer.

7. En zoo uwe offerande een spijsoffer des ketels is, het zal van meelbloem met olie gemaakt worden.

8. Dan zult gij dat spijsoffer, hetwelk daarvan zal gemaakt worden, den HEERE toebrengen; en men zal het tot den priester doen naderen, die dat tot het altaar dragen zal.

9. En de priester zal van dat spijsoffer deszelfs gedenkoffer opnemen, en op het altaar aansteken. Het is een vuuroffer [*ten*] liefelijken reuke den HEERE.

10. En wat overblijft van het spijsoffer, zal Aärons en zijner zonen zijn. Het is eene heiligheid der heiligheden van de vuurofferen des HEEREN.

11. Geen spijsoffer, dat gij den HEERE zult offeren, zal met deesem gemaakt worden; want van geenen zuurdeesem en van geenen honig zult gijlieden den HEERE vuuroffer aansteken.

12. De offerande der eerstelingen, die zult gij den HEERE offeren; maar op het altaar zullen zij niet komen ten liefelijken reuke.

13. En alle offerande uws spijsoffers zult gij met zout zouten, en het zout des verbonds uws Gods van uw spijsoffer niet laten afblijven; [a]met al uwe offerande zult gij zout offeren.
a Marc. 9: 49.

14. En zoo gij den HEERE een spijsoffer der eerste vruchten offert, zult gij het spijsoffer uwer eerste vruchten van groene aren, bij het vuur gedord, dat is, het klein gebroken graan van volle groene aren, offeren.

15. En gij zult olie daarop doen, en wierook daarop leggen. Het is een spijsoffer.

16. Zoo zal de priester deszelfs gedenkoffer aansteken van zijn klein gebroken graan en van zijne olie, met al den wierook. Het is een vuuroffer den HEERE.

HET III KAPITTEL.

En indien zijne offerande een dankoffer is, zoo hij ze van de runderen offert, hetzij manneken of wijfken, volkomen zal hij die offeren, voor het aangezichte des HEEREN.

2. En hij zal zijne hand op het hoofd zijner offerande leggen, en zal ze slachten voor de deur van de Tente der samenkomst. En de zonen Aärons, de priesteren, zullen het bloed rondom op het altaar sprengen.

3. Daarna zal hij van dat dankoffer een vuuroffer den HEERE offeren, [a]het vet, dat het ingewand bedekt, en al het vet, dat aan het ingewand is.
a Ex. 29: 13, 22.

4. Dan zal hij beide de nieren, en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever, met de nieren, dat zal hij afnemen.

5. En de zonen Aärons zullen dat aansteken [a]op het altaar, op het brandoffer, hetwelk op het hout zal zijn, dat op het vuur is. Het is een vuuroffer ten liefelijken reuke den HEERE.
a Ex. 29: 25. Lev. 6: 12.

6. En indien zijne offerande van klein vee is, den HEERE tot een dankoffer, hetzij manneken of wijfken, volkomen zal hij die offeren.

7. Indien hij een lam tot zijne offerande offert, zoo zal hij het offeren voor het aangezichte des HEEREN.

8. En hij zal zijne hand op het hoofd zijner offerande leggen, en hij zal die slachten voor de Tente der samenkomst. En de zonen Aärons zullen het bloed daarvan sprengen op het altaar rondom.

9. Daarna zal hij van dat dankoffer een vuuroffer den HEERE offeren: zijn vet, den geheelen staart, dien hij dicht aan de ruggegraat zal afnemen, en het vet, bedekkende het ingewand, en al het vet, dat aan het ingewand is;

10. Ook beide de nieren, en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is; en het net over de lever, met de nieren, dat zal hij afnemen.

11. En de priester zal dat aansteken op het altaar. Het is eene [a]spijze des vuuroffers den HEERE. a Lev. 21: 6, 8, 17, 21, 22; 22: 25. Ezech. 44: 7. Mal. 1: 12.

12. Indien nu zijne offerande eene geit is, zoo zal hij die offeren voor het aangezichte des HEEREN.

13. En hij zal zijne hand op haar hoofd leggen, en hij zal ze slachten voor de Tente der samenkomst; en de zonen Aärons zullen haar bloed sprengen op het altaar rondom.

14. Dan zal hij daarvan zijne offerande offeren, een vuuroffer den HEERE: het vet, bedekkende het ingewand, en al het vet, dat aan het ingewand is;

15. Mitsgaders beide de nieren, en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is; en het net over de lever, met de nieren, dat zal hij afnemen.

16. En de priester zal die aansteken op het altaar. Het is eene spijze des vuuroffers, tot eenen liefelijken reuke. Alle vet zal des HEEREN zijn.

17. [*Dit*] zij eene eeuwige inzetting voor uwe geslachten, in alle uwe woningen. Geen vet noch [a]geen bloed zult gij eten. a Gen. 9: 4. Lev. 7: 26; 17: 10, 14.

HET IV KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: Als eene ziel zal gezondigd hebben, door afdwaling van eenige geboden des HEEREN, dat niet zoude gedaan worden, en [*tegen*] één van die zal gedaan hebben;

3. Indien de priester, die gezalfd is, zal gezondigd hebben, tot schuld des volks, zoo zal hij voor zijne zonde, die hij gezondigd heeft, offeren eenen var, een volkomen jong rund, den HEERE ten zondoffer.

4. En hij zal dien var brengen tot de deur der Tente der samenkomst, voor het aangezichte des HEEREN; en hij zal zijne hand op het hoofd van dien var leggen, en hij zal dien var slachten voor het aangezichte des HEEREN.

5. Daarna zal die gezalfde priester [a]van des varren bloed nemen, en hij zal dat tot de Tente der samenkomst brengen. *a* Lev. 16: 14. Num. 19: 4.

6. En de priester zal zijnen vinger in dat bloed doopen; en van dat bloed zal hij zevenmaal sprengen voor het aangezichte des HEEREN, voor het voorhangsel van het Heilige.

7. Ook zal de priester van dat bloed doen [a]op de hoornen des reukaltaars der welriekende specerijen, voor het aangezichte des HEEREN, die in de Tente der samenkomst is. Dan zal hij al het bloed des varren uitgieten aan den bodem van het altaar des brandoffers, hetwelk is aan de deur van de Tente der samenkomst. *a* Lev. 9: 9.

8. Voorts, al het vet van den var des zondoffers zal hij daarvan opnemen, [a]het vet, bedekkende het ingewand, en al het vet, dat aan het ingewand is; *a* Lev. 3: 3, 4.

9. Daartoe de twee nieren, en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever, met de nieren, dat zal hij afnemen;

10. Gelijk als het van den os des dankoffers opgenomen wordt; [a]en de priester zal die aansteken op het altaar des brandoffers. *a* Lev. 3: 5.

11. Maar de [a]huid van dien var, en al zijn vleesch, met zijn hoofd, en met zijne schenkelen, en zijn ingewand, en zijn mest; *a* Ex. 29: 14. Num. 19: 5.

12. En dien geheelen var [a]zal hij tot buiten het leger uitvoeren, aan eene reine plaats, waar men de asch uitstort, en zal hem met vuur op het hout verbranden; bij de uitgegotene asch zal hij verbrand worden. *a* Lev. 16: 27. Num. 19: 3. Hebr. 13: 11.

13. Indien nu [a]de geheele vergadering Israëls afgedwaald zal zijn, en de zake voor de oogen der gemeente verborgen is, en zij iets gedaan zullen hebben [*tegen*] eenige van alle geboden des HEEREN, dat niet zoude gedaan worden, en zijn schuldig geworden; *a* Lev. 9: 15. Num. 15: 24, enz.

14. En die zonde, die zij daartegen gezondigd zullen hebben, bekend is geworden; zoo zal de gemeente eenen var, een jong rund, ten zondoffer offeren, en dien voor de Tente der samenkomst brengen;

15. En de oudsten der vergadering zullen hunne handen op het hoofd van den var, voor het aangezichte des HEEREN, leggen; en hij zal den var slachten voor het aangezichte des HEEREN.

16. Daarna zal die gezalfde priester van het bloed des varren tot de Tente der samenkomst brengen.

17. En de priester zal zijnen vinger indoopen, [*nemende*] van dat bloed; en hij zal zevenmaal sprengen voor het aangezichte des HEEREN, voor het voorhangsel.

18. En van dat bloed zal hij doen op de hoornen des altaars, dat voor het aangezichte des HEEREN is, die in de Tente der samenkomst is. Dan zal hij al het bloed uitgieten, aan den bodem van het altaar des brandoffers, hetwelk is voor de deur van de Tente der samenkomst.

19. Daartoe zal hij al zijn vet van hem opnemen, en op het altaar aansteken.

20. En hij zal dezen var doen, gelijk als hij den var des zondoffers gedaan heeft; alzoo zal hij hem doen. En de priester zal voor hen verzoening doen, en het zal hun vergeven worden.

21. Daarna zal hij dien var tot buiten het leger uitvoeren, en zal hem verbranden, gelijk als hij den eersten var verbrand heeft. Het is een zondoffer der gemeente.

22. Als een overste zal gezondigd hebben, en tegen één van de geboden des HEEREN zijns Gods, door afdwaling, gedaan zal hebben, hetwelk niet zoude gedaan worden, zoodat hij schuldig is;

23. Of men zijne zonde, die hij daartegen gezondigd heeft, aan hem zal bekend gemaakt hebben; zoo zal hij tot zijn offer brengen eenen geitenbok, een volkomen manneken.

24. En hij zal zijne hand op het hoofd des boks leggen, en zal hem slachten in de plaatse, waar men het brandoffer slacht, voor het aangezichte des HEEREN. Het is een zondoffer.

25. Daarna zal de priester van het bloed des zondoffers met zijnen vinger nemen, en [*dat*] op de hoornen van het altaar des brandoffers doen. Dan zal

hij zijn bloed aan den bodem van het altaar des brandoffers uitgieten.

26. Hij zal ook al zijn vet op het altaar aansteken, gelijk het vet des dankoffers. Zoo zal de priester voor hem verzoening doen van zijne zonde, en het zal hem vergeven worden.

27. [a]En zoo eenig mensch van het volk des lands door afdwaling zal gezondigd hebben, dewijl hij iets doet [*tegen*] één van de geboden des HEEREN, dat niet gedaan zoude worden, zoodat hij schuldig is; *a* Num. 15: 27.

28. Of men zijne zonde, die hij gezondigd heeft, aan hem zal bekend gemaakt hebben; zoo zal hij tot zijne offerande brengen eene jonge geit, een volkomen wijfken, voor zijne zonde, die hij gezondigd heeft.

29. En hij zal zijne hand op het hoofd des zondoffers leggen; en men zal dat zondoffer slachten in de plaatse des brandoffers.

30. Daarna zal de priester van haar bloed met zijnen vinger nemen, en doen het op de hoornen van het altaar des brandoffers. Dan zal hij al het bloed daarvan aan den bodem van dat altaar uitgieten.

31. [a]En al haar vet zal hij afnemen, gelijk als het vet van het dankoffer afgenomen wordt, en de priester [b]zal het aansteken op het altaar, tot eenen liefelijken reuke den HEERE. En de priester zal voor hem verzoening doen, en het zal hem vergeven worden.

a Lev. 3: 3, 4, 14. *b* Ex. 29: 18.

32. Maar zoo hij een lam voor zijne offerande ten zondoffer brengt, het zal een volkomen wijfken zijn, dat hij brengt.

33. En hij zal zijne hand op het hoofd des zondoffers leggen, en hij zal dat slachten tot een zondoffer, in de plaatse, waar men het brandoffer slacht.

34. Daarna zal de priester van het bloed des zondoffers met zijnen vinger nemen, en zal het doen op de hoornen van het altaar des brandoffers. Dan zal hij al het bloed daarvan aan den bodem van dat altaar uitgieten.

35. En al het vet daarvan zal hij afnemen, gelijk als het vet van het lam des dankoffers afgenomen wordt, en de priester zal die aansteken op het altaar, op de vuurofferen des HEEREN. En de priester zal voor hem verzoening doen over zijne zonde, die hij gezondigd heeft, en het zal hem vergeven worden.

HET V KAPITTEL.

Als nu een mensch zal gezondigd hebben, dat hij gehoord heeft eene stemme des vloeks, waarvan hij getuige is, hetzij dat hij het gezien, of geweten heeft; indien hij het niet te kennen geeft, zoo zal hij zijne ongerechtigheid dragen.

2. [a]Of wanneer een mensch eenig onrein ding zal aangeroerd hebben, hetzij het doode aas van een wild, onrein gedierte, of het doode aas van een onrein stuk vee, of het doode aas van een onrein kruipend gedierte, al is het voor hem verborgen geweest, nochtans is hij onrein en schuldig.

a Hagg. 2: 14. 2 Cor. 6: 17.

3. Of als hij zal aangeroerd hebben de onreinigheid eens menschen, naar al zijne onreinigheid, waarmede hij onrein wordt, en het is voor hem verborgen geweest, en hij is het gewaar geworden, zoo is hij schuldig.

4. Of als een mensch zal gezworen hebben, onbedachtelijk met zijne lippen uitsprekende, om kwaad te doen, of om goed te doen, naar al wat de mensch in den eed onbedachtelijk uitspreekt, en het is voor hem verborgen geweest, en hij is het gewaar geworden, zoo is hij aan een van die schuldig.

5. Het zal dan geschieden, als hij aan een van die schuldig is, dat hij belijden zal, waarin hij gezondigd heeft;

6. En tot zijn schuldoffer den HEERE voor zijne zonde, die hij gezondigd heeft, brengen zal een wijfken van klein vee, een lam, of eene jonge geit, voor de zonde; zoo zal de priester voor hem vanwege zijne zonde verzoening doen.

7. [a]Maar indien zijne hand zooveel niet bereiken kan, als genoeg is tot een stuk klein vee, zoo zal hij [*tot*] zijn offer voor de schuld, die hij gezondigd heeft, den HEERE twee tortelduiven of twee jonge duiven brengen, ééne ten zondoffer en ééne ten brandoffer. *a* Lev. 12: 8. Luc. 2: 24.

8. En hij zal die tot den priester brengen, dewelke eerst die zal offeren, die tot het zondoffer is; en zal haren kop [a]met zijnen nagel bij haren nek splijten, maar niet afscheiden.
a Lev. 1: 15.

9. En van het bloed des zondoffers zal hij aan den wand des altaars sprengen; maar het overgeblevene van dat bloed zal uitgeduwd worden aan den bodem des altaars. Het is een zondoffer.

10. En de andere zal hij ten brandoffer maken, [a]naar de wijze. Zoo zal de priester voor hem, vanwege zijne zonde, die hij gezondigd heeft, verzoening doen, en het zal hem vergeven worden. a Lev. 1: 15.

11. Maar indien zijne hand niet reiken kan aan twee tortelduiven of twee jonge duiven, zoo zal hij, die gezondigd heeft, tot zijne offerande brengen het tiende deel van eene Epha meelbloem ten zondoffer. Hij zal geene olie daarover doen, noch wierook daarop leggen, want het is een zondoffer.

12. En hij zal dat tot den priester brengen, en [a]de priester zal zijne hand vol daarvan, ter gedachtenisse deszelven, grijpen, en [b]dat aansteken op het altaar, op de vuurofferen des HEEREN. Het is een zondoffer.
a Lev. 2: 2. b Lev. 4: 35.

13. Zoo zal de priester voor hem verzoening doen over zijne zonde, die hij gezondigd heeft in eenige van die [*stukken*], en het zal hem vergeven worden; en [a]het zal des priesters zijn, gelijk het spijsoffer. a Lev. 2: 3.

14. Wijders sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

15. Als een mensch door overtreding overtreden, en door afdwaling gezondigd zal hebben, [*wat ontwendende*] van de heilige dingen des HEEREN, zoo zal hij tot zijn schuldoffer den HEERE brengen eenen volkomenen ram uit de kudde, met uwe schatting [a]aan zilveren Sikkelen, naar [b]den Sikkel des heiligdoms, ten schuldoffer.
a Lev. 27: 2, 3, enz. b Ex. 30: 13.

16. Zoo zal hij, wat hij zondigende [*heeft ontwend*] van de heilige dingen, wedergeven, en zal zijn vijfde deel daarenboven toedoen, dat hij den priester geven zal. Alzoo zal de priester met den ram des schuldoffers voor hem verzoening doen, en het zal hem vergeven worden.

17. En indien een mensch zal gezondigd hebben, en gedaan [*tegen*] één van alle geboden des HEEREN, hetwelk niet zoude gedaan worden, al is het dat hij het niet geweten heeft, nochtans is hij schuldig, en zal zijne ongerechtigheid dragen.

18. En hij zal eenen volkomenen ram uit de kudde tot den priester brengen, met uwe schatting, ten schuldoffer. En de priester zal voor hem verzoening doen over zijne afdwaling, door welke hij afgedwaald is, die hij niet geweten had; zoo zal het hem vergeven worden.

19. Het is een schuldoffer. Hij heeft zich voorzeker schuldig gemaakt aan den HEERE.

HET VI KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Als een mensch gezondigd, en tegen den HEERE door overtreding overtreden zal hebben, dat hij aan zijnen naaste zal gelogen hebben, omtrent hetgene hem in bewaring gegeven, of ter hand gesteld was, of omtrent roof, of [*dat*] hij met geweld zijnen naaste onthoudt;

3. Of dat hij het verlorene gevonden, en daarover gelogen, en met valschheid gezworen zal hebben; [a]over iets van alles dat de mensch doet, daarin zondigende; a Num. 5: 6.

4. Het zal dan geschieden, dewijl hij gezondigd heeft en schuldig geworden is, dat hij weder uitkeeren zal den roof, dien hij geroofd heeft, of het onthoudene, dat hij met geweld onthoudt, of het bewaarde, dat bij hem te bewaren gegeven was, of het verlorene, dat hij gevonden heeft;

5. Of van alles, waarover hij valschelijk gezworen heeft, dat hij het in zijne hoofdsom wedergeven, en nog het vijfde deel daarenboven toedoen zal. Wiens dat is, dien zal hij dat geven op den dag zijner schuld.

6. En hij zal den HEERE zijn schuldoffer brengen, tot den priester, eenen volkomenen ram uit de kudde, met uwe schatting, ten schuldoffer.

7. Dan zal de priester voor hem verzoening doen, voor het aangezichte des HEEREN, en het zal hem vergeven worden; over iets van al wat hij doet, waaraan hij schuld heeft.

8. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

9. Gebied Aäron en zijnen zonen, zeggende: Dit is de wet des brandoffers. Het is hetgene, dat door de branding op het altaar den ganschen nacht tot aan den morgen opvaart; alwaar het vuur des altaars zal brandende gehouden worden.

10. En de priester zal zijn linnen kleed aantrekken, en de linnen onderbroek over zijn vleesch aantrekken, en zal de asch opnemen, als het vuur het brandoffer op het altaar zal verteerd hebben, en zal die bij het altaar leggen.

11. Daarna zal hij zijne kleederen uittrekken, en zal andere kleederen aandoen, en zal de asch tot buiten het leger uitdragen aan eene reine plaats.

12. Het vuur nu op het altaar zal daarop brandende gehouden worden; het zal niet uitgebluscht worden; maar de priester zal daar elken morgen hout aansteken, en zal daarop het brandoffer schikken, en het vet der dankofferen daarop aansteken.

13. Het vuur zal geduriglijk op het altaar brandende gehouden worden. Het zal niet uitgebluscht worden.

14. Dit is nu de wet [a]des spijsoffers. [*Een*] der zonen Aärons zal dat voor het aangezichte des HEEREN offeren, voor aan het altaar. *a* Num. 15: 4, enz.

15. En hij zal daarvan opnemen zijne hand vol, uit de meelbloem des spijsoffers, en van zijne olie, en al den wierook, die op het spijsoffer is. Dan zal hij het aansteken op het altaar. Het is een liefelijke reuke [a]tot deszelfs gedachtenisse voor den HEERE.
a Lev. 2: 9.

16. En het overblijvende daarvan zullen Aäron en zijne zonen eten; ongezuurd zal het gegeten worden, in de heilige plaatse; in het voorhof van de Tente der samenkomst zullen zij dat eten.

17. Het zal niet gedeesemd gebakken worden. Het is hun deel, dat Ik gegeven heb van mijne vuurofferen. Het is eene heiligheid der heiligheden, gelijk het zondoffer en gelijk het schuldoffer.

18. Al wat mannelijk is onder de zonen Aärons zal dat eten. Het zij eene eeuwige inzetting voor uwe geslachten van de vuurofferen des HEEREN. Al [a]wat die zal aanroeren, zal heilig zijn.
a Ex. 29: 37.

19. Wijders sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

20. Dit is de offerande Aärons, en zijner zonen, die zij den HEERE offeren zullen, ten dage als hij zal gezalfd worden: het tiende deel eener Epha meelbloem, een altoosdurend spijsoffer; de helft daarvan op den morgen, en de helft daarvan op den avond;

21. Het zal in eene pan met olie gemaakt worden. Geroost zult gij dat brengen; en de gebakkene stukken des spijsoffers zult gij offeren, ten liefelijken reuke den HEERE.

22. Ook zal de priester, die uit zijne zonen in zijne plaats de gezalfde zal worden, hetzelfde doen. Het zij eene eeuwige inzetting. Het zal voor den HEERE geheel aangestoken worden.

23. Alzoo zal alle spijsoffer des priesters geheel zijn; het zal niet gegeten worden.

24. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

25. Spreek tot Aäron en tot zijne zonen, zeggende: Dit is de wet des zondoffers. In de plaatse, waar het brandoffer geslacht wordt, zal het zondoffer voor het aangezichte des HEEREN geslacht worden. Het is eene heiligheid der heiligheden.

26. [a]De priester, die dat voor de zonde offert, zal het eten. In de heilige plaatse zal het gegeten worden, in het voorhof van de Tente der samenkomst.
a Hos. 4: 8.

27. Al wat zijn vleesch zal aanroeren, zal heilig zijn. Zoo wie van zijn bloed op een kleed zal gesprengd hebben, hetgene, waarop hij gesprengd zal hebben, zult gij in de heilige plaatse waschen.

28. En het aarden vat, waarin het gezoden is, zal gebroken worden. Maar zoo het in een koperen vat gezoden is, zoo zal het geschuurd en in water gespoeld worden.

29. Al wat mannelijk is onder de

priesteren, zal dat eten. Het is eene heiligheid der heiligheden.

30. Maar geen zondoffer, [a]van welks bloed in de Tente der samenkomst zal gebracht worden, om in het heiligdom te verzoenen, zal gegeten worden; het zal in het vuur verbrand worden.

a Lev. 4: 5. Hebr. 13: 11.

HET VII KAPITTEL.

Dit is nu de wet des schuldoffers; het is eene heiligheid der heiligheden.

2. In de plaatse, waar zij het brandoffer slachten, zullen zij het schuldoffer slachten, en men zal zijn bloed rondom op het altaar sprengen.

3. En daarvan zal men al zijn vet offeren, den staart, en het vet, dat het ingewand bedekt;

4. Ook beide de nieren, en het vet, dat daaraan is, dat op de weekdarmen is; en het net over de lever met de nieren, dat zal men afnemen.

5. En de priester zal die aansteken op het altaar, ten vuuroffer den HEERE. Het is een schuldoffer.

6. Al wat mannelijk is onder de priesteren zal dat eten. In de heilige plaatse zal het gegeten worden. Het is eene heiligheid der heiligheden.

7. Gelijk het zondoffer, alzoo zal ook het schuldoffer zijn. Eenerlei wet zal voor deze zijn. Het zal des priesters zijn, die daarmede verzoening gedaan zal hebben.

8. Ook de priester, die iemands brandoffer offert, die priester zal de huid des brandoffers hebben, dat hij geofferd heeft.

9. Daartoe al het spijsoffer, dat in den oven gebakken wordt, met al wat in den ketel en in de pan bereid wordt, zal des priesters zijn, die dat offert.

10. Ook alle spijsoffer, met olie gemengd, of droog, zal van alle zonen Aärons zijn, van den eenen als van den anderen.

11. Dit is nu de wet des dankoffers, dat men den HEERE offeren zal.

12. Indien hij dat tot [a]een lof[*offer*] offert, zoo zal hij, nevens het lofoffer, ongezuurde koeken met olie gemengd, en ongezuurde vladen met olie bestreken, offeren; en zullen die koeken, met olie gemengd, van gerooste meelbloem zijn.

a Ps. 116: 17.

13. Benevens de koeken zal hij tot zijne offerande gedeesemd brood offeren, met het lofoffer zijns dankoffers.

14. En één daarvan uit de gansche offerande zal hij den HEERE ten heffoffer offeren. Het zal des priesters zijn, die het bloed des dankoffers sprengt.

15. Maar het vleesch van het lofoffer zijns dankoffers zal op den dag van zijne offerande gegeten worden; daarvan zal men niet tot den morgen overlaten.

16. En zoo het slachtoffer zijner offerande eene gelofte, of vrijwillig offer is, [a]dat zal ten dage, als hij zijn offer offeren zal, gegeten worden; en het overgeblevene daarvan zal ook des anderen daags gegeten worden.

a Lev. 19: 6.

17. Wat nog van het vleesch des slachtoffers overgebleven is, zal op den derden dag met vuur verbrand worden.

18. Want zoo eenigszins van dat vleesch zijns dankoffers op den derden dag gegeten wordt, die dat geofferd heeft, zal niet aangenaam zijn; het zal hem niet toegerekend worden, het zal een afgrijselijk ding zijn; en de ziel, die daarvan eet, zal hare ongerechtigheid dragen.

19. En het vleesch, dat iets onreins aangeroerd zal hebben, zal niet gegeten worden; met den vure zal het verbrand worden; maar aangaande het [*andere*] vleesch, dat vleesch zal een ieder, die rein is, mogen eten.

20. Doch als eene ziel het vleesch van het dankoffer, hetwelk des HEEREN is, [a]gegeten zal hebben, en hare onreinigheid aan haar is, zoo zal die ziel uit hare volkeren uitgeroeid worden.

a Lev. 15: 3.

21. En wanneer eene ziel iets onreins zal aangeroerd hebben, [*als*] de onreinigheid des menschen, of het onreine vee, of eenig onrein verfoeisel, en zal van het vleesch des dankoffers, hetwelk des HEEREN is, gegeten hebben, zoo zal die ziel uit hare volkeren uitgeroeid worden.

22. Daarna sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

23. Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: Geen vet van een rund, of schaap, of geit, zult gij eten.

24. Maar het vet van een dood aas,

en het vet van het verscheurde, mag tot alle werk gebezigd worden; doch gij zult dat ganschelijk niet eten.

25. Want al wie het vet van een stuk vee eten zal, van hetwelk men den HEERE een vuuroffer zal geofferd hebben, die ziel, die het gegeten zal hebben, zal uit hare volkeren uitgeroeid worden.

26. [a]Ook zult gij in alle uwe woningen geen bloed eten, hetzij van het gevogelte, of van het vee.

a Gen. 9: 4. Lev. 3: 17; 17: 14.

27. Alle ziel, die eenig bloed eten zal, die ziel zal uit hare volkeren uitgeroeid worden.

28. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

29. Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: Wie zijn dankoffer den HEERE offert, zal zijne offerande van zijn dankoffer den HEERE toebrengen.

30. Zijne handen zullen de vuurofferen des HEEREN brengen. Het vet aan de borst zal hij met die borst brengen, [a]om die tot een beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN te bewegen.

a Ex. 29: 24.

31. En de priester zal dat vet op het altaar aansteken; doch de borst zal Aärons en zijner zonen zijn.

32. Gij zult ook den rechterschouder tot een hefoffer den priester geven, uit uwe dankofferen.

33. Wie uit de zonen Aärons het bloed des dankoffers en het vet offert, dien zal de rechterschouder ten deele zijn.

34. Want [a]de beweegborst en den hefschouder heb Ik van de kinderen Israëls uit hunne dankofferen genomen, en heb die Aäron, den priester, en zijnen zonen, tot eene eeuwige inzetting gegeven, van de kinderen Israëls.

a Ex. 29: 27. Num. 18: 11.

35. Dit is de zalving Aärons en de zalving zijner zonen, van de vuurofferen des HEEREN, ten dage als hij ze deed naderen, om het priesterdom den HEERE te bedienen;

36. Hetwelk de HEERE, hun van de kinderen Israëls te geven, geboden heeft, ten dage als Hij ze zalfde. Het zij eene eeuwige inzetting voor hunne geslachten.

37. Dit is de wet des brandoffers, des spijsoffers, en des zondoffers, en des schuldoffers, en des vuloffers, en des dankoffers;

38. Die de HEERE Mozes op den berg Sínaï geboden heeft, ten dage als Hij den kinderen Israëls gebood, dat zij hunne offeranden den HEERE, in de woestijn Sínaï, zouden offeren.

HET VIII KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. [a]Neem Aäron, en zijne zonen met hem, en de kleederen, en de [b]zalfolie; daartoe den var des zondoffers, en de twee rammen, en den korf van de ongezuurde [*brooden*];

a Ex. 28: 1, 2.
b Ex. 30: 25.

3. En verzamel de gansche vergadering aan de deur van de Tente der samenkomst.

4. Mozes nu deed, gelijk als de HEERE hem geboden had; en de vergadering werd verzameld aan de deur van de Tente der samenkomst.

5. Toen zeide Mozes tot de vergadering: Dit is de zake, [a]die de HEERE geboden heeft te doen.

a Ex. 29: 4.

6. En Mozes deed Aäron en zijne zonen naderen, en wiesch ze met dat water.

7. *[a]Daarna deed hij hem den rok aan, en gordde hem met den gordel, en trok hem den mantel aan. Ook deed hij hem den Éphod aan, en gordde dien met den kunstigen riem des Éphods, en ombond hem daarmede.

a Ex. 28: 4.

8. Voorts deed hij hem den borstlap aan, en voegde aan den [a]borstlap de U'rim en de Thúmmim.

a Ex. 28: 30.

9. En hij zette den hoed op zijn hoofd; en aan den hoed boven zijn aangezicht zette hij de gouden plaat, de kroon der heiligheid, [a]gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

a Ex. 28: 36; 29: 6.

10. Toen nam Mozes de zalfolie, en zalfde den Tabernakel, en al wat daarin was, en heiligde ze.

11. En hij sprengde daarvan op het altaar zevenmaal; en hij zalfde het altaar, en al zijn gereedschap, mitsgaders het waschvat, en zijnen voet, om die te heiligen.

* In de Stat.-Overz. is door eene drukfout: Daar, voor: Daarna, gezet.

12. Daarna [a]goot hij van de zalfolie op Aärons hoofd, en hij zalfde hem, om hem te heiligen. a Ps. 133: 2.

13. Ook deed Mozes de zonen Aärons naderen, trok hun rokken aan, en gordde ze met eenen gordel, en bond hun mutsen op, [a]gelijk als de HEERE Mozes geboden had. a Ex. 29: 9.

14. [a]Toen deed hij den var des zondoffers bijkomen; en Aäron en zijne zonen leiden hunne handen op het hoofd van den var des zondoffers. a Ex. 29: 1.

15. En men slachtte [*hem*]; en Mozes nam het bloed, en deed het met zijnen vinger rondom op de hoornen des altaars, en ontzondigde het altaar. Daarna goot hij het bloed uit aan den bodem des altaar, en heiligde het, om er verzoening voor te doen.

16. Voorts nam hij al het vet, dat aan het ingewand is, en het net der lever, en de twee nieren en haar vet; en Mozes stak het aan op het altaar.

17. Maar den var, met zijne huid, en zijn vleesch, en zijnen mest, heeft hij buiten het leger met vuur verbrand, [a]gelijk als de HEERE Mozes geboden had. a Ex. 29 14. Lev. 4: 11.

18. Daarna deed hij den ram des brandoffers bijbrengen; en Aäron en zijne zonen leiden hunne handen op het hoofd des rams.

19. En men slachtte [*hem*]; en Mozes sprengde het bloed op het altaar rondom.

20. Hij deelde ook den ram in zijne deelen; en Mozes stak het hoofd aan, en die deelen, en het vet.

21. Doch het ingewand en de schenkelen wiesch hij met water. En Mozes stak dien geheelen ram aan op het altaar. Het was een brandoffer ten liefelijken reuke, een vuuroffer was het den HEERE, [a]gelijk als de HEERE Mozes geboden had. a Ex. 29: 18.

22. Daarna deed hij den anderen ram, den ram des vuloffers, bijbrengen; en Aäron met zijne zonen leiden hunne handen op des rams hoofd.

23. En men slachtte [*hem*]; en Mozes nam van zijn bloed, en deed het op het lapken van Aärons rechteroor, en op den duim zijner rechterhand, en op den grooten teen van zijnen rechtervoet.

24. Hij deed ook de zonen Aärons naderen; en Mozes deed van dat bloed op het lapken van hun rechteroor, en op den duim van hunne rechterhand, en op den grooten teen van hunnen rechtervoet. Daarna sprengde Mozes dat bloed rondom op het altaar.

25. [a]En hij nam het vet, en den staart, en al het vet, dat aan het ingewand is, en het net der lever, en beide de nieren, en haar vet, daartoe den rechterschouder. a Ex. 29: 22.

26. Ook nam hij uit den korf van de ongezuurde [*brooden*], die voor het aangezichte des HEEREN was, éénen ongezuurden koek, en éénen geölieden broodkoek, en ééne vlade; en hij leide ze op dat vet, en op den rechterschouder.

27. [a]En hij gaf dat alles in de handen Aärons, en in de handen zijner zonen; en bewoog die ten beweegoffer, voor het aangezichte des HEEREN. a Ex. 29: 24.

28. Daarna nam ze Mozes uit hunne handen, en stak ze aan op het altaar, op het brandoffer. Dat waren vulofferen ten liefelijken reuke; het was een vuuroffer den HEERE.

29. Voorts nam Mozes de borst, en bewoog ze ten beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN. Zij werd Mozes ten deele van den ram des vuloffers, [a]gelijk als de HEERE Mozes geboden had. a Ex. 29: 26. Lev. 7: 33.

30. [a]Mozes nam ook van de zalfolie, en van het bloed, hetwelk op het altaar was, en sprengde het op Aäron, op zijne kleederen, en op zijne zonen, en op de kleederen zijner zonen met hem; en hij heiligde Aäron, zijne kleederen, en zijne zonen, en de kleederen zijner zonen met hem. a Ex. 29: 21.

31. En Mozes zeide tot Aäron en tot zijne zonen: Ziedt dat vleesch voor de deur van de Tente der samenkomst, [a]en eet het daar, mitsgaders het brood, dat in den korf des vuloffers is, gelijk als ik u geboden heb, zeggende: Aäron en zijne zonen zullen dat eten. a Ex. 29: 32. Lev. 24: 9.

32. Maar het overige van het vleesch en van het brood zult gij met vuur verbranden.

33. Ook zult gij uit de deur van de Tente der samenkomst zeven dagen niet uitgaan, tot aan den dag, dat ver-

vuld worden de dagen uws vuloffers; want zeven dagen zal men uwe handen vullen.

34. Gelijk als men op dezen dag gedaan heeft, heeft de HEERE te doen geboden, om voor u verzoening te doen.

35. Gij zult dan aan de deur van de Tente der samenkomst, dag en nacht, zeven dagen blijven, en zult de wacht des HEEREN waarnemen, opdat gij niet stervet; want alzoo is het mij geboden.

36. Aäron nu en zijne zonen deden alle de dingen, die de HEERE door den dienst van Mozes geboden had.

HET IX KAPITTEL.

En het geschiedde ten achtsten dage, dat Mozes riep Aäron, en zijne zonen, en de oudsten Israëls.

2. En hij zeide tot Aäron: [a]Neem u een kalf, een jong rund, ten zondoffer, en eenen ram ten brandoffer, [*die*] volkomen zijn; en breng ze voor het aangezichte des HEEREN. *a* Ex. 29: 1.

3. Daarna spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: Neemt eenen geitenbok ten zondoffer, en een kalf, en een lam, eenjarige, volkomene, ten brandoffer;

4. Ook eenen os en ram ten dankoffer, om voor het aangezichte des HEEREN te offeren; en spijsoffer met olie gemengd; want heden zal de HEERE u verschijnen.

5. Toen namen zij wat Mozes geboden had, [*brengende dat*] tot voor aan de Tente der samenkomst. En de geheele vergadering naderde, en stond voor het aangezichte des HEEREN.

6. En Mozes zeide: Deze zake, die de HEERE geboden heeft, zult gij doen; en de heerlijkheid des HEEREN zal u verschijnen.

7. En Mozes zeide tot Aäron: Nader tot het altaar, en maak uw [a]zondoffer en uw brandoffer gereed, en doe verzoening voor u en voor het volk. Daarna maak de offerande des volks gereed, en doe de verzoening voor hen, gelijk als de HEERE geboden heeft.
a Lev. 16: 6. Hebr. 7: 27.

8. Toen naderde Aäron tot het altaar, en slachtte het kalf des zondoffers, dat voor hem was.

9. En de zonen Aärons brachten het bloed tot hem, en hij doopte zijnen vinger in dat bloed, en deed het op de hoornen des altaars. Daarna goot hij het bloed uit aan den bodem des altaars.

10. Maar het vet, en de nieren, en het net van de lever van het zondoffer heeft hij op het altaar aangestoken, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

11. Doch het vleesch en de huid verbrandde hij met vuur buiten het leger.

12. Daarna slachtte hij het brandoffer; en de zonen Aärons leverden aan hem het bloed; en hij sprengde dat rondom op het altaar.

13. Ook leverden zij aan hem het brandoffer in zijne stukken, met het hoofd; en hij stak het aan op het altaar.

14. En hij wiesch het ingewand en de schenkelen; en hij stak ze aan op het brandoffer, op het altaar.

15. Daarna deed hij de offerande [a]des volks toebrengen, en nam den bok des zondoffers, die voor het volk was, en slachtte hem, en bereidde hem ten zondoffer, gelijk het eerste.
a Lev. 4: 13.

16. Voorts deed hij het brandoffer toebrengen, en maakte dat gereed naar het recht.

17. En hij deed [a]het spijsoffer toebrengen, en vulde daarvan zijne hand, en stak het aan op het altaar, behalve het [b]morgenbrandoffer.
a Lev. 2: 1. *b* Ex. 29: 38, enz.

18. Daarna slachtte hij den os en den ram ten dankoffer, dat voor het volk was; en de zonen Aärons leverden het bloed aan hem (hetwelk hij rondom op het altaar sprengde),

19. En het vet van den os, en van den ram, den staart, en wat het [*ingewand*] bedekt, en de nieren, en het net der lever;

20. En zij leiden het vet op de borsten; en hij stak dat vet aan op het altaar.

21. Maar de borsten en [a]den rechterschouder bewoog Aäron ten beweegoffer, voor het aangezichte des HEEREN, gelijk als Mozes geboden had.
a Lev. 7: 32.

22. Daarna hief Aäron zijne handen op tot het volk, en zegende ze. En

hij kwam af, nadat hij het zondoffer, en brandoffer, en dankoffer gedaan had.

23. Toen ging Mozes met Aäron in de Tente der samenkomst. Daarna kwamen zij uit, en zegenden het volk; en de heerlijkheid des HEEREN verscheen al den volke.

24. Want [a]een vuur ging uit van het aangezichte des HEEREN, en verteerde op het altaar het brandoffer en het vet. Als het gansche volk dit zag, zoo juichten zij, en vielen op hunne aangezichten. *a* 1 Kon. 18: 38. 2 Kron. 7: 1.

HET X KAPITTEL.

En de zonen Aärons, Nádab en Abíhu, namen een ieder zijn wierookvat, en deden vuur daarin, en leiden reukwerk daarop, en brachten vreemd vuur voor het aangezichte des HEEREN, hetwelk Hij hun niet geboden had.

2. Toen ging een vuur uit van het aangezichte des HEEREN, en verteerde ze; en [a]zij stierven voor het aangezichte des HEEREN.
a Num. 3: 4; 26: 61. 1 Kron. 24: 2.

3. En Mozes zeide tot Aäron: Dat is het, wat de HEERE gesproken heeft, zeggende: [a]In degenen, die tot Mij naderen, zal Ik geheiligd worden, en voor het aangezicht van al het volk zal Ik verheerlijkt worden. Doch Aäron zweeg stil. *a* Lev. 8: 35.

4. En Mozes riep Mísaël en Élzaphan, de zonen van Úzziël, Aärons oom, en zeide tot hen: Treedt toe, draagt uwe broederen weg van voor het heiligdom, tot buiten het leger.

5. Toen traden zij toe, en droegen ze, in hunne rokken, tot buiten het leger, gelijk als Mozes gesproken had.

6. En Mozes zeide tot Aäron, en tot Eleázar en tot I'thamar, zijne zonen: Gij zult uwe hoofden niet ontblooten, noch uwe kleederen verscheuren, opdat gij niet stervet, en groote toorn over de gansche vergadering kome. Maar uwe broederen, het gansche huis Israëls, zullen dezen brand, dien de HEERE aangestoken heeft, beweenen.

7. [a]Gij zult ook uit de deur van de Tente der samenkomst niet uitgaan, opdat gij niet stervet; want de zalfolie des HEEREN is op u. En zij deden naar het woord van Mozes.
a Lev. 21: 12.

8. En de HEERE sprak tot Aäron, zeggende:

9. Wijn en sterken drank zult gij niet drinken, gij, noch uwe zonen met u, als gij gaan zult in de Tente der samenkomst, opdat gij niet stervet. Het zij eene eeuwige inzetting onder uwe geslachten;

10. En om onderscheid te maken tusschen het heilige en tusschen het onheilige, en tusschen het onreine en tusschen het reine;

11. En om den kinderen Israëls te leeren alle de inzettingen, die de HEERE door den dienst van Mozes tot hen gesproken heeft.

12. En Mozes sprak tot Aäron, en tot Eleázar en tot I'thamar, zijne overgeblevene zonen: Neemt het spijsoffer, dat van de vuurofferen des HEEREN overgebleven is, en eet het ongezuurd bij het altaar; want het is eene heiligheid der heiligheden.

13. Daarom zult gij dat eten in de heilige plaatse, dewijl het uw bescheiden deel, en het bescheiden deel uwer zonen, uit des HEEREN vuurofferen is; [a]want alzoo is mij geboden.
a Lev. 2: 3; 6: 16.

14. Ook de beweegborst en den hefschouder zult gij in eene reine plaats eten, gij, en uwe zonen en uwe dochteren met u; want tot uw bescheiden deel, en uwer zonen bescheiden deel, zijn zij uit de dankofferen der kinderen Israëls gegeven.

15. Den hefschouder en de beweegborst zullen zij nevens de vuurofferen des vets toebrengen, om ten beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN te bewegen; hetwelk u, en uwen zonen met u, tot eene eeuwige inzetting zijn zal, gelijk als de HEERE geboden heeft.

16. En Mozes zocht zeer naarstiglijk den bok des zondoffers, en zie, hij was verbrand. Dies was hij op Eleázar en op I'thamar, de overgeblevene zonen Aärons, zeer toornig, zeggende:

17. Waarom hebt gij dat zondoffer niet gegeten in de heilige plaatse? Want het is eene heiligheid der heiligheden, en Hij heeft u dat gegeven,

opdat gij de ongerechtigheid der vergadering zoudt dragen, om over die verzoening te doen voor het aangezichte des HEEREN.

18. Ziet, zijn bloed is niet binnen in het heiligdom gedragen. Gij moest dat ganschelijk gegeten hebben in het heiligdom, [a]gelijk als ik geboden heb.
a Lev. 4: 5; 6: 26; 16: 27.

19. Toen sprak Aäron tot Mozes: Zie, heden hebben zij hun zondoffer en hun brandoffer voor het aangezichte des HEEREN geofferd, en zulke dingen zijn mij wedervaren. En had ik heden het zondoffer gegeten, zoude dat goed geweest zijn in de oogen des HEEREN?

20. Als Mozes dat hoorde, zoo was het goed in zijne oogen.

HET XI KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron, zeggende tot hen:

2. Spreekt tot de kinderen Israëls, zeggende: [a]Dit is het gedierte, dat gij eten zult uit alle beesten, die op aarde zijn. a Deut. 14: 4. Hand. 10: 14.

3. Al wat onder de beesten den klauw verdeelt, en de klove der klauwen in tweeën klieft, [*en*] herkauwt, dat zult gij eten.

4. Deze nochtans zult gij niet eten, van degenen, die [*alleen*] herkauwen, of de klauwen [*alleen*] verdeelen: den kemel, want hij herkauwt wel, maar verdeelt den klauw niet; die zal u onrein zijn;

5. En het konijntje, want dat herkauwt wel, maar verdeelt den klauw niet; dat zal u onrein zijn;

6. En den haas, want hij herkauwt wel, maar verdeelt den klauw niet; die zal u onrein zijn;

7. Ook het zwijn, want dat verdeelt wel den klauw, en klieft de klove der klauwen in tweeën, maar herkauwt het gekauwde niet; dat zal u onrein zijn.

8. Van hun vleesch zult gij niet eten, en hun dood aas niet aanroeren; zij zullen u onrein zijn.

9. Dit zult gij eten van al wat in de wateren is: al wat in de wateren, in de zeeën en in de rivieren, vinnen en schubben heeft, die zult gij eten;

10. Maar al wat in de zeeën en in de rivieren, van alle gewemel der wateren, en van alle levende ziel, die in de wateren is, geene vinnen of schubben heeft, die zullen u een verfoeisel zijn.

11. Ja, een verfoeisel zullen zij u zijn. Van hun vleesch zult gij niet eten, en hun dood aas zult gij verfoeien.

12. Al wat in de wateren geene vinnen noch schubben heeft, dat zal u een verfoeisel zijn.

13. En van het gevogelte zult gij deze verfoeien; zij zullen niet gegeten worden, zij zullen een verfoeisel zijn: den arend, en den havik, en den zeearend,

14. En den gier, en de kraai, naar haren aard;

15. Alle raaf, naar haren aard;

16. En den struis, en den nachtuil, en den koekoek, en den sperwer, naar haren aard;

17. En den steenuil, en het duikertje, en den schuifuit,

18. En de kauw, en den roerdomp, en den pelikaan,

19. En den ooievaar, den reiger, naar zijnen aard, en den hop, en de vledermuis.

20. Alle kruipend gevogelte, dat op vier [*voeten*] gaat, zal u een verfoeisel zijn.

21. Dit nochtans zult gij eten van al het kruipend gevogelte, dat op vier [*voeten*] gaat, hetwelk boven aan zijne voeten schenkelen heeft, om daarmede op de aarde te springen.

22. Van die zult gij deze eten: den sprinkhaan, naar zijnen aard, en den Sólham, naar zijnen aard, en den Hárgol, naar zijnen aard, en den Hágab, naar zijnen aard.

23. En alle kruipend gevogelte, dat vier voeten heeft, zal u een verfoeisel zijn.

24. En aan deze zult gij verontreinigd worden; zoo wie hun dood aas zal aangeroerd hebben, zal onrein zijn tot aan den avond.

25. Zoo wie van hun dood aas gedragen zal hebben, zal zijne kleederen wasschen, en onrein zijn tot aan den avond.

26. Alle beest, dat den klauw verdeelt, doch de klove niet in tweeën

klieft, en niet herkauwt, zullen u onrein zijn; zoo wie ze aangeroerd zal hebben, zal onrein zijn.

27. En al wat op zijne pooten gaat onder alle gedierte, op vier [*voeten*] gaande, die zullen u onrein zijn; al wie hun dood aas aangeroerd zal hebben, zal onrein zijn tot aan den avond.

28. Ook die hun dood aas zal gedragen hebben, zal zijne kleederen wasschen, en onrein zijn tot aan den avond; zij zullen u onrein zijn.

29. Voorts zal u dit onder het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, onrein zijn: het wezeltje, en de muis, en de schildpad, naar haren aard,

30. En de zwijnegel, en de krokodil, en de hagedis, en de slak, en de mol.

31. Die zullen u onrein zijn onder alle kruipend gedierte. Zoo wie die zal aangeroerd hebben, als zij dood zijn, zal onrein zijn tot aan den avond.

32. Daartoe al hetgene, waarop [*iets*] van deze vallen zal, als zij dood zijn, zal onrein zijn, [*hetzij*] [a]van alle houten vat, of kleed, of vel, of zak, [*of*] alle vat, waarmede [*eenig*] werk gedaan wordt; het zal in het water gestoken worden, en onrein zijn tot aan den avond; daarna zal het rein zijn.

a Lev. 15: 12.

33. En alle aarden vat, waarin [*iets*] van deze zal gevallen zijn, al wat daarin is, zal onrein zijn, en gij zult dat breken.

34. Van alle spijze, die men eet, waarop het water zal gekomen zijn, [*die*] zal onrein zijn, en alle drank, dien men drinkt, zal in alle vat onrein zijn.

35. En waarop iets van hun dood aas zal vallen, zal onrein zijn; de oven en de aarden pan zal verbroken worden; zij zijn onrein; daarom zullen zij u onrein zijn.

36. Doch eene fontein, of put van vergadering der wateren, zal rein zijn; maar wie hun dood aas zal aangeroerd hebben, zal onrein zijn.

37. En wanneer van hun dood aas zal gevallen zijn op eenig zaaibaar zaad, dat gezaaid wordt, dat zal rein zijn.

38. Maar als water op het zaad gedaan zal worden, en van hun dood aas daarop zal gevallen zijn, dat zal u onrein zijn.

39. En wanneer van de dieren, die u tot spijze zijn, [*iets*] zal gestorven zijn, wie zijn dood aas zal aangeroerd hebben, zal onrein zijn tot aan den avond.

40. Ook wie van hun dood aas gegeten zal hebben, zal zijne kleederen wasschen, en onrein zijn tot aan den avond. En wie hun dood aas zal gedragen hebben, zal zijne kleederen wasschen, en onrein zijn tot aan den avond.

41. Voorts alle kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, dat zal een verfoeisel zijn, het zal niet gegeten worden.

42. Al wat op zijnen buik gaat, en al wat gaat op zijne vier [*voeten*], of al wat veel voeten heeft, onder alle kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, die zult gij niet eten, want zij zijn een verfoeisel.

43. Maakt uwe zielen niet verfoeielijk aan eenig kruipend gedierte, dat kruipt, en verontreinigt u niet daaraan, dat gij daaraan verontreinigd zoudt worden.

44. [a]Want Ik ben de HEERE uw God; daarom zult gij u heiligen, en heilig zijn, dewijl Ik heilig ben; en gij zult uwe ziele niet verontreinigen aan eenig kruipend gedierte, dat zich op aarde roert. *a* Lev. 19: 2; 20: 7. 1 Petr. 1: 16.

45. Want Ik ben de HEERE, die u uit Egypteland doe optrekken, opdat Ik u tot eenen God zij, en opdat gij heilig zijt, dewijl Ik heilig ben.

46. Dit is de wet van de beesten, en van het gevogelte, en van alle levende ziel, die zich roert in de wateren, en van alle ziel, die kruipt op de aarde;

47. Om te onderscheiden tusschen het onreine en tusschen het reine; en tusschen het gedierte, dat men eten, en tusschen het gedierte, dat men niet eten zal.

HET XII KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: Wanneer eene vrouw zaad gegeven, en een knechtken gebaard zal hebben, zoo zal zij zeven dagen onrein zijn; naar de dagen der afzondering harer krankheid zal zij onrein zijn.

3. [a]En op den achtsten dag zal het vleesch zijner voorhuid besneden worden. *a* Gen. 17: 12. Luc. 1: 59; 2: 21. Joh. 7: 22.

4. Daarna zal zij drie en dertig dagen blijven in het bloed harer reiniging. Niets heiligs zal zij aanroeren, en tot het heiligdom zal zij niet komen, totdat de dagen harer reiniging vervuld zijn.

5. Maar indien zij een meisken gebaard zal hebben, zoo zal zij twee weken onrein zijn, evenals in hare afzondering. Daarna zal zij zes en zestig dagen blijven in het bloed harer reiniging.

6. En als de dagen harer reiniging voor den zoon, of voor de dochter, vervuld zullen zijn, zoo zal zij een eenjarig lam ten brandoffer, en eene jonge duive, of tortelduive, ten zondoffer brengen, voor de deur van de Tente der samenkomst, tot den priester.

7. Die zal dat offeren voor het aangezichte des HEEREN, en zal voor haar verzoening doen; zoo zal zij rein zijn van den vloed haars bloeds. Dit is de wet dergene, die een knechtken of meisken gebaard heeft.

8. Maar indien hare hand niet genoeg voor een lam vindt, zoo zal zij twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, ééne ten brandoffer, en ééne ten zondoffer; en de priester zal voor haar verzoening doen; zoo zal zij rein zijn.

HET XIII KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

2. Een mensch, als in het vel zijns vleesches een gezwel, of zweer, of witte blaar zal zijn, dewelke in het vel zijns vleesches tot eene plage der melaatschheid zoude worden, hij zal dan tot den priester Aäron, of tot éénen uit zijne zonen, de priesteren, gebracht worden.

3. En de priester zal de plage in het vel des vleesches bezien. Zoo het haar in die plage [*in*] wit veranderd is, en het aanzien der plage dieper is dan het vel zijns vleesches, het is de plage der melaatschheid. Als de priester hem bezien zal hebben, dan zal hij hem onrein verklaren.

4. Maar zoo de blaar in het vel zijns vleesches wit is, en haar aanzien niet dieper is dan het vel, en het haar niet [*in*] wit veranderd is, zoo zal de priester hem, die de plage heeft, zeven dagen opsluiten.

5. Daarna zal de priester op den zevenden dag hem bezien. Indien, zie, de plage, naar dat hij zien kan, is staande gebleven, [*en*] de plage in het vel niet uitgespreid is, zoo zal de priester hem zeven andere dagen opsluiten.

6. En de priester zal hem andermaal op den zevenden dag bezien. Indien, zie, de plage ingetrokken, en de plage in het vel niet uitgespreid is, zoo zal de priester hem rein verklaren; het was eene verzwering; en hij zal zijne kleederen wasschen; zoo is hij rein.

7. Maar zoo de verzwering in het vel ganschelijk uitgespreid is, nadat hij aan den priester tot zijne reiniging zal vertoond zijn, zoo zal hij andermaal aan den priester vertoond worden.

8. Indien de priester merken zal, dat, zie, de verzwering in het vel uitgespreid is, zoo zal de priester hem onrein verklaren; het is melaatschheid.

9. Wanner de plage der melaatschheid in een mensch zal zijn, zoo zal hij tot den priester gebracht worden.

10. Indien de priester merken zal, dat, zie, een wit gezwel in het vel is, hetwelk het haar in wit veranderd heeft, en gezondheid des levenden vleesches in dat gezwel is;

11. Dat is eene verouderde melaatschheid in het vel zijns vleesches. Daarom zal hem de priester onrein verklaren. Hij zal hem niet doen opsluiten, want hij is onrein.

12. En zoo de melaatschheid in het vel ganschelijk uitbot, en de melaatschheid het geheele vel desgenen, die de plage heeft, van zijn hoofd tot zijne voeten, bedekt heeft, naar al het gezicht van de oogen des priesters;

13. En de priester merken zal, dat, zie, de melaatschheid zijn geheele vleesch bedekt heeft, zoo zal hij hem, die de plage heeft, rein verklaren; zij is geheel in wit veranderd; hij is rein.

14. Maar ten welken dage levend vleesch daarin gezien zal worden, zal hij onrein zijn.

15. Als dan de priester dat levend vleesch gezien zal hebben, zal hij hem onrein verklaren. Dat levend vleesch is onrein; het is melaatschheid.

16. Of als dat levend vleesch eenen keer neemt, en in wit veranderd zal worden, zoo zal hij tot den priester komen.

17. Als de priester hem bezien zal hebben, dat, zie, de plage in wit veranderd is, zoo zal de priester hem, die de plage heeft, rein verklaren; hij is rein.

18. Het vleesch ook, als in het vel daarvan eene zweer zal geweest zijn, zoo het genezen is,

19. En in de plaats van die zweer een wit gezwel of eene witte roodachtige blaar worden zal, zoo zal het aan den priester vertoond worden.

20. Indien de priester merken zal, dat, zie, haar aanzien lager is dan het vel, en haar haar in wit veranderd is, zoo zal de priester hem onrein verklaren; het is de plage der melaatschheid; zij is door de zweer uitgebot.

21. Wanneer nu de priester die bezien zal hebben, dat, zie, geen wit haar daaraan is, en die niet lager dan het vel, maar ingetrokken is, zoo zal de priester hem zeven dagen opsluiten.

22. Zoo zij daarna gansch in het vel uitgespreid zal zijn, zoo zal de priester hem onrein verklaren; het is de plage.

23. Maar indien de blaar in hare plaats zal staande blijven, niet uitgespreid zijnde; het is de roof van die zweer; zoo zal de priester hem rein verklaren.

24. Of wanneer in het vel des vleesches een vurige brand zal geweest zijn, en het gezonde van dien brand eene wit-roodachtige of witte blaar is;

25. En de priester die gezien zal hebben, dat, zie, het haar op de blaar in wit veranderd is, en haar aanzien dieper is dan het vel, het is melaatschheid. Door den brand is zij uitgebot. Daarom zal hem de priester onrein verklaren; het is de plage der melaatschheid.

26. Maar indien de priester die merken zal, dat, zie, op de blaar geen wit haar is, en zij niet lager dan het vel, maar ingetrokken is, zoo zal de priester hem zeven dagen opsluiten.

27. Daarna zal de priester hem op den zevenden dag bezien. Indien zij gansch uitgespreid is in het vel, zoo zal de priester hem onrein verklaren. Het is de plage der melaatschheid.

28. Maar indien de blaar in hare plaats staande zal blijven, noch in het vel uitgespreid, maar ingetrokken zal zijn, het is een gezwel des brands. Daarom zal de priester hem rein verklaren, want het is de roof des brands.

29. Voorts, als in eenen man of vrouw eene plage zal zijn in het hoofd, of in den baard;

30. En de priester de plage zal bezien hebben, dat, zie, haar aanzien dieper is dan het vel, en geelachtig dun haar daarop is, zoo zal de priester hem onrein verklaren; het is schurftheid, het is melaatschheid van het hoofd, of van den baard.

31. Maar als de priester de plage der schurftheid zal bezien hebben, dat, zie, haar aanzien niet dieper is dan het vel, en geen zwart haar daarop is, zoo zal de priester hem, die de plage der schurftheid heeft, zeven dagen doen opsluiten.

32. Daarna zal de priester die plage op den zevenden dag bezien. Indien, zie, de schurftheid niet uitgespreid, en daarop geen geelachtig haar is, noch het aanzien der schurftheid dieper dan het vel is;

33. Zoo zal hij zich scheren laten, maar de schurftheid zal hij niet scheren; en de priester zal hem, die de schurftheid heeft, andermaal zeven dagen doen opsluiten.

34. Daarna zal de priester die schurftheid op den zevenden dag bezien. Indien, zie, de schurftheid in het vel niet uitgespreid is, en haar aanzien niet dieper is dan het vel, zoo zal de priester hem rein verklaren; en hij zal zijne kleederen wasschen, en rein zijn.

35. Maar indien die schurftheid in het vel gansch uitgespreid is, na zijne reiniging;

36. En de priester hem zal bezien hebben, dat, zie, de schurftheid in het vel uitgespreid is, de priester zal naar het geelachtig haar niet zoeken; hij is onrein.

37. Maar indien die schurftheid, naar dat hij zien kan, is staande gebleven, en zwart haar daarop gewassen is, die schurftheid is genezen; hij is rein. Daarom zal de priester hem rein verklaren.

38. Voorts als een man of vrouw aan het vel hunnes vleesches blaren zullen hebben, witte blaren;

39. En de priester zal gemerkt hebben, dat, zie, ingetrokken witte blaren in het vel hunnes vleesches zijn, het is eene witte puist in het vel uitgebot; hij is rein.

40. En als eenen man zijns hoofds haar zal uitgevallen zijn, hij is kaal; hij is rein.

41. En zoo van de zijde zijns aangezichts het haar zijns hoofds zal uitgevallen zijn, hij is *bles; hij is rein.

42. Maar zoo in de kaalheid, of in de blesse, eene witte roodachtige plage is, dat is melaatschheid, uitbottende in zijne kaalheid, of in zijne blesse.

43. Als de priester hem zal bezien hebben, dat, zie, het gezwel van die plage in zijne kaalheid, of blesse, witroodachtig is, gelijk het aanzien der melaatschheid van het vel des vleesches;

44. Die man is melaatsch, hij is onrein; de priester zal hem ganschelijk onrein verklaren, zijne plage is op zijn hoofd.

45. Voorts zullen de kleederen des melaatschen, in denwelken die plage is, gescheurd zijn, en zijn hoofd zal ontbloot zijn, en hij zal de bovenste lip bewimpelen. Daartoe zal hij groepen: Onrein, onrein! *a* Klaagl. 4: 15.

46. Alle de dagen, in dewelke deze plage aan hem zal zijn, zal hij onrein zijn. Onrein is hij; hij zal alleen wonen; buiten het leger zal zijne woning wezen.

47. Voorts als aan een kleed de plage der melaatschheid zal zijn, aan een wollen kleed, of aan een linnen kleed,

48. Of aan den scheerdraad, of aan den inslag van linnen, of van wol, of aan vel, of aan eenig lederwerk;

49. En die plage aan het kleed, of aan het vel, of aan den scheerdraad, of aan den inslag, of aan eenig ledertuig, groenachtig of roodachtig is; het is de plage der melaatschheid. Daarom zal zij den priester verbond worden.

50. En de priester zal de plage bezien; en hij zal hetgene dat de plage heeft, zeven dagen doen opsluiten.

51. Daarna zal hij op den zevenden dag de plage bezien. Zoo de plage uitgespreid is aan het kleed, of aan den scheerdraad, of aan den inslag, of aan het vel, tot wat werk dat vel zoude mogen gemaakt zijn, die plage is eene knagende melaatschheid; het is onrein.

52. Daarom zal hij dat kleed, of die schering, of dien inslag van wol, of van linnen, of alle ledertuig, waarin die plage zal zijn, verbranden; want het is eene knagende melaatschheid. Het zal met vuur verbrand worden.

53. Doch indien de priester zal zien, dat, zie, de plage aan het kleed, of aan den scheerdraad, of aan den inslag, of aan eenig ledertuig niet uitgespreid is;

54. Zoo zal de priester gebieden, dat men hetgene, waaraan die plage is, wassche; en hij zal dat andermaal zeven dagen doen opsluiten.

55. Als de priester, nadat het gewasschen is, de plage zal bezien hebben, dat, zie, de plage hare gedaante niet veranderd heeft, en de plage niet uitgespreid is, het is onrein; gij zult het met vuur verbranden. Het is eene ingraving aan zijne achterste, of aan zijne voorste zijde.

56. Indien nu de priester merken zal, dat, zie, die plage, nadat zij zal gewasschen zijn, ingetrokken is, dan zal hij ze van het kleed, of van het vel, of van den scheerdraad, of van den inslag afscheuren.

57. Maar zoo zij nog aan het kleed, of aan den scheerdraad, of aan den inslag, of aan eenig ledertuig gezien wordt, het is uitbottende [*melaatschheid*]; gij zult hetgene, waaraan de plage is, met vuur verbranden.

58. Maar het kleed, of de schering, of de inslag, of alle ledertuig, dat gij gewasschen zult hebben, als de plage daarvan geweken zal zijn, dat zal andermaal gewasschen worden, en het zal rein zijn.

59. Dit is de wet van de plage der melaatschheid, van een wollen, of linnen kleed, of eene schering, of eenen inslag, of alle ledertuig, om dat rein te verklaren, of onrein te verklaren.

---

* Bles komt hier voor als een bijvoeglijk naamwoord, dat beteekende: eene witte vlek op het voorhoofd hebbende, en beduidt hier dus: eene kale plek hebbende.

HET XIV KAPITTEL.

Daarna sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Dit zal de wet des melaatschen zijn, ten dage zijner reiniging: [a]Dat hij tot den priester zal gebracht worden.
a Matth. 8: 4. Mark. 1: 44. Luk. 5: 14; 17: 14.

3. En de priester zal buiten het leger gaan. Als de priester merken zal, dat, zie, die plage der melaatschheid van den melaatsche genezen is;

4. Zoo zal de priester gebieden, dat men voor hem, die te reinigen zal zijn, twee levende reine vogelen neme, mitsgaders cederenhout, en scharlaken, en hysop.

5. De priester zal ook gebieden, dat men den éénen vogel slachtte, in een aarden vat, over levend water.

6. Dien levenden vogel zal hij nemen, en het cederenhout, en het scharlaken, en de hysop; en zal die, en den levenden vogel, doopen in het bloed des vogels, die over het levend water geslacht is;

7. En hij zal over hem, die van de melaatschheid te reinigen is, zevenmaal sprengen. Daarna zal hij hem rein verklaren, en den levenden vogel in het open veld laten vliegen.

8. Die nu te reinigen is, zal zijne kleederen wasschen, en al zijn haar afscheren, en zich in het water afwasschen; zoo zal hij rein zijn. Daarna zal hij in het leger komen, maar zal buiten zijne tente zeven dagen blijven.

9. En het zal ten zevenden dage geschieden, dat hij al zijn haar zal afscheren, zijn hoofd, en zijnen baard, en de wenkbrauwen zijner oogen; ja al zijn haar zal hij afscheren; en zal zijne kleederen wasschen, en zijn vleesch met water baden; zoo zal hij rein zijn.

10. En op den achtsten dag zal hij twee volkomen lammeren, en een eenjarig volkomen schaap nemen, mitsgaders drie tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, en eenen Log olie.

11. De priester nu, die de reiniging doet, zal den man, die te reinigen is, en die dingen, stellen voor het aangezichte des HEEREN, aan de deur van de Tente der samenkomst.

12. En de priester zal dat ééne lam nemen, en het offeren tot een schuldoffer met den Log olie; [a]en zal die ten beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN bewegen.
a Ex. 29: 24.

13. Daarna zal hij dat lam slachten in de plaatse, waar men het zondoffer en het brandoffer slacht, in de heilige plaatse; want het schuldoffer, [a]gelijk het zondoffer, is voor den priester. Het is eene heiligheid der heiligheden.
a Lev. 7: 7.

14. En de priester zal van het bloed des schuldoffers nemen, hetwelk de priester doen zal op het lapken van het rechteroor desgenen, die te reinigen is, en op den duim zijner rechterhand, en op den grooten teen zijns rechtervoets.

15. De priester zal ook uit den Log der olie nemen, en zal ze op des priesters linkerhand gieten.

16. Dan zal de priester zijnen rechtervinger indoopen, [*nemende*] van die olie, die in zijne linkerhand is, en zal met zijnen vinger van die olie zevenmaal sprengen, voor het aangezichte des HEEREN.

17. En van het overige van die olie, die in zijne hand zal zijn, zal de priester doen op het lapken van het rechteroor desgenen, die te reinigen is, en op den duim zijner rechterhand, en op den grooten teen zijns rechtervoets, boven op het bloed des schuldoffers.

18. Dat nog overgebleven zal zijn van die olie, die in de hand des priesters geweest is, zal hij doen op het hoofd desgenen, die te reinigen is. Zoo zal de priester over hem verzoening doen voor het aangezichte des HEEREN.

19. De priester zal ook het zondoffer bereiden, en voor hem, die van zijne onreinigheid te reinigen is, verzoening doen; en daarna zal hij het brandoffer slachten.

20. En de priester zal dat brandoffer en dat spijsoffer op het altaar offeren. Zoo zal de priester de verzoening voor hem doen, en hij zal rein zijn.

21. Maar indien hij arm is, en zijne hand [*dat*] niet bereikt, zoo zal hij een lam ten schuldoffer, ter beweging nemen, om voor zich verzoening te doen; daartoe een tiende meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer, en eenen Log olie;

22. Mitsgaders twee tortelduiven, of twee jonge duiven, die zijne hand bereiken zal, welker ééne ten zondoffer, en ééne ten brandoffer zijn zal.
23. En hij zal die ten achtsten dage zijner reiniging tot den priester brengen, aan de deur van de Tente der samenkomst, voor het aangezichte des HEEREN.
24. En de priester zal het lam des schuldoffers, en den Log der olie nemen; en de priester zal die ten beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN bewegen.
25. Daarna zal hij het lam des schuldoffers slachten, en de priester zal van het bloed des schuldoffers nemen, en doen op het rechteroorlapken desgenen, die te reinigen is, en op den duim zijner rechterhand, en op den grooten teen zijns rechtervoets.
26. Ook zal de priester van die olie op des priesters linkerhand gieten.
27. Daarna zal de priester met zijnen rechtervinger van die olie, die op zijne linkerhand is, sprengen, zevenmaal, voor het aangezichte des HEEREN.
28. En de priester zal van de olie, die op zijne hand is, doen aan het lapken van het rechteroor desgenen, die te reinigen is, en aan den duim zijner rechterhand, en aan den grooten teen zijns rechtervoets, op de plaats van het bloed des schuldoffers.
29. En het overgeblevene van de olie, die in de hand des priesters is, zal hij doen op het hoofd desgenen, die te reinigen is; om de verzoening voor hem te doen, voor het aangezichte des HEEREN.
30. Daarna zal hij de ééne van de tortelduiven, of van de jonge duiven, bereiden, van hetgene zijne hand bereikt zal hebben.
31. Van hetgene zijne hand bereikt zal hebben, zal het ééne ten zondoffer, en het ééne ten brandoffer zijn, boven het spijsoffer. Zoo zal de priester voor hem, die te reinigen is, verzoening doen voor het aangezichte des HEEREN.
32. Dit is de wet [*desgenen*], in denwelken de plage der melaatschheid zal zijn, wiens hand in zijne reiniging [*dat*] niet zal bereikt hebben.
33. Voorts sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, zeggende:
34. Als gij zult gekomen zijn in het land van Kanaän, hetwelk Ik u tot bezitting geven zal, en Ik de plage der melaatschheid aan een huis van het land uwer bezitting zal gegeven hebben;
35. Zoo zal hij, wiens dat huis is, komen, en den priester te kennen geven, zeggende: Het schijnt mij, alsof er eene plage in het huis ware.
36. En de priester zal gebieden, dat zij dat huis ruimen, aleer de priester komt, om die plage te bezien, opdat niet al wat in dat huis is, onrein worde; en daarna zal de priester komen, om dat huis te bezien.
37. Als hij die plage bezien zal, dat, zie, die plage aan de wanden van dat huis zijn groenachtige, of roodachtige kuiltjes, en hun aanzien lager is dan die wand;
38. De priester zal uit dat huis uitgaan, aan de deur van dat huis, en hij zal dat huis zeven dagen doen toesluiten.
39. Daarna zal de priester op den zevenden dag wederkeeren. Indien hij merken zal, dat, zie, die plage aan de wanden van dat huis uitgespreid is;
40. Zoo zal de priester gebieden, dat zij de steenen, in welke die plage is, uitbreken, en ze tot buiten de stad werpen, aan eene onreine plaats.
41. En dat huis zal hij rondom van binnen doen schrabben, en [*zij*] zullen het stof, dat zij afgeschrabd hebben, tot buiten de stad aan eene onreine plaats uitstorten.
42. Daarna zullen zij andere steenen nemen, en in de plaats van gene steenen brengen; en men zal ander leem nemen, en dat huis bestrijken.
43. Maar indien die plage wederkeert, en in dat huis uitbot, nadat men de steenen uitgebroken heeft, en na het afschrabben van het huis, en nadat het zal bestreken zijn,
44. Zoo zal de priester komen. Als hij nu zal merken, dat, zie, die plage aan dat huis uitgespreid is, het is eene knagende melaatschheid in dat huis; het is onrein.
45. Daarom zal men dat huis, zijne steenen, en zijn hout glad afbreken, mitsgaders al het leem van hetzelve huis, en men zal het tot buiten de stad uitvoeren, aan eene onreine plaats.

46. En die in dat huis gaat ten eenigen dage, als men het zal toegesloten hebben, zal onrein zijn tot aan den avond.

47. Die ook in dat huis te slapen ligt, zal zijne kleederen wasschen. Insgelijks die in dat huis eet, zal zijne kleederen wasschen.

48. Maar als de priester zal weder ingegaan zijn, en zal merken, dat, zie, die plage aan dat huis niet uitgespreid is, nadat het huis zal bestreken zijn; zoo zal de priester dat huis rein verklaren, dewijl de plage genezen is.

49. Daarna zal hij, om dat huis te ontzondigen, twee vogelkens nemen, mitsgaders cederenhout, en scharlaken, en hysop.

50. En hij zal den éénen vogel slachten in een aarden vat, over levend water.

51. Dan zal hij dat cederenhout, en die hysop, en het scharlaken, en den levenden vogel nemen, en zal die in het bloed des geslachten vogels en in het levende water doopen; en hij zal dat huis zevenmaal besprengen.

52. Zoo zal hij dat huis ontzondigen met het bloed des vogels, en met dat levend water, en met den levenden vogel, en met dat cederenhout, en met de hysop, en met het scharlaken.

53. Den levenden vogel nu zal hij naar buiten de stad, in het open veld, laten vliegen. Zoo zal hij over het huis verzoening doen, en het zal rein zijn.

54. Dit is de wet voor alle plage der melaatschheid, en voor schurftheid;

55. En voor melaatschheid der kleederen, en der huizen;

56. Mitsgaders voor gezwel, en voor zweren, en voor blaren;

57. Om te leeren, op welken dag iets onrein, en op welken dag iets rein is. Dit is de wet der melaatschheid.

HET XV KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

2. Spreekt tot de kinderen Israëls, en zegt tot hen: Een ieder man, als hij vloeiende zal zijn uit zijnen vleesche, zal om zijnen vloed onrein zijn.

3. Dit nu zal zijne onreinigheid om zijnen vloed zijn: zoo zijn vleesch zijnen vloed uitzeevert, of zijn vleesch van zijnen vloed zich verstopt, dat is zijne onreinigheid.

4. Alle leger, waarop hij, die den vloed heeft, zal liggen, zal onrein zijn; en alle ding, waarop hij zal zitten, zal onrein zijn.

5. Een ieder ook, die zijn leger zal aanroeren, zal zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en zal onrein zijn tot aan den avond.

6. En die op dat ding zit, waarop hij, die den vloed heeft, gezeten zal hebben, zal zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en zal onrein zijn tot aan den avond.

7. En die het vleesch desgenen, die den vloed heeft, aanroert, zal zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

8. Als ook hij, die den vloed heeft, op eenen reine zal gespogen hebben, dan zal hij zijne kleederen wasschen, en zal zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

9. Insgelijks alle zadel, waarop hij, die den vloed heeft, zal gereden hebben, zal onrein zijn.

10. En al wie iets aanroert, dat onder hem zal geweest zijn, zal onrein zijn tot aan den avond. En die het draagt, zal zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

11. Daartoe een ieder, dien hij, die den vloed heeft, zal aangeroerd hebben, zonder zijne handen met water gespoeld te hebben, die zal zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

12. [a]Ook het aarden vat, hetwelk hij, die den vloed heeft, zal aangeroerd hebben, zal verbroken worden; maar alle houten vat zal met water gespoeld worden.

a Lev. 6: 28; 11: 33.

13. Als hij nu, die den vloed heeft, van zijnen vloed gereinigd zal zijn, zoo zal hij tot zijne reiniging zeven dagen voor zich tellen, en zijne kleederen wasschen, en hij zal zijn vleesch met levend water baden; zoo zal hij rein zijn.

14. En ten achtsten dage zal hij voor

zich twee tortelduiven, of twee jonge duiven nemen; en zal voor het aangezichte des HEEREN, aan de deur van de Tente der samenkomst komen, en zal ze den priester geven.

15. En de priester zal die bereiden, ééne ten zondoffer, en ééne ten brandoffer; zoo zal de priester over hem voor het aangezichte des HEEREN, vanwege zijnen vloed, verzoening doen.

16. Voorts een man, als van hem het zaad des bijliggens zal uitgegaan zijn, die zal zijn gansche vleesch met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

17. Ook alle kleed, en alle vel, aan hetwelk het zaad des bijliggens wezen zal, dat zal met water gewasschen worden, en onrein zijn tot aan den avond;

18. Mitsgaders de vrouw, als een man met het zaad des bijliggens bij haar gelegen zal hebben. Daarom zullen zij zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

19. Maar als eene vrouw vloeiende zijn zal, zijnde haar vloed van bloed in haar vleesch, zoo zal zij zeven dagen in hare afzondering zijn; en al wie ze aanroert, zal onrein zijn tot aan den avond.

20. En al hetgene, waarop zij in hare afzondering zal gelegen hebben, zal onrein zijn; mitsgaders alles, waarop zij zal gezeten hebben, zal onrein zijn.

21. En al wie haar leger aanroert, zal zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

22. Ook al wie eenig ding, waarop zij gezeten zal hebben, aanroert, zal zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

23. Zelfs indien het op het leger geweest zal zijn, of op het ding, waarop zij zat, als hij dat aanroerde, hij zal onrein zijn tot aan den avond.

24. [a]Insgelijks zoo iemand zekerlijk bij haar gelegen heeft, dat hare afzondering op hem zij, zoo zal hij zeven dagen onrein zijn. Daartoe alle leger waarop hij zal gelegen hebben, zal onrein zijn. *a* Lev. 18: 19.

25. [a]Wanneer ook eene vrouw, vele dagen buiten den tijd harer afzondering, van den vloed haars bloeds vloeien zal, of wanneer zij vloeien zal boven hare afzondering, zij zal alle de dagen van den vloed harer onreinigheid, als in de dagen harer afzondering, onrein zijn. *a* Matth. 9: 20.

26. Alle leger, waarop zij alle de dagen haars vloeds gelegen zal hebben, zal haar zijn als het leger harer afzondering; en alle ding, waarop zij zal gezeten hebben, zal onrein zijn, naar de onreinigheid harer afzondering.

27. En zoo wie die dingen aanroert, zal onrein zijn. Daarom zal hij zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

28. Maar als zij van haren vloed rein wordt, dan zal zij voor zich zeven dagen tellen, en daarna zal zij rein zijn.

29. En op den achtsten dag zal zij voor zich twee tortelduiven, of twee jonge duiven nemen, en zij zal die tot den priester brengen, aan de deur van de Tente der samenkomst.

30. Dan zal de priester ééne ten zondoffer en ééne ten brandoffer bereiden; en de priester zal voor haar van den vloed harer onreinigheid verzoening doen voor het aangezichte des HEEREN.

31. Alzoo zult gij de kinderen Israëls afzonderen van hunne onreinigheid; opdat zij in hunne onreinigheid niet sterven, als zij mijnen Tabernakel, die in het midden van hen is, verontreinigen zouden.

32. Dit is de wet desgenen, die den vloed heeft, en van denwelken het zaad der bijligging uitgaat, zoodat hij daardoor onrein wordt;

33. Mitsgaders van eene zwakke vrouw in hare afzondering, en van dengene, die van zijnen vloed is vloeiende, voor eenen man, en voor eene vrouw, en voor eenen man, die bij eene onreine zal gelegen hebben.

HET XVI KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes, [a]nadat de twee zonen Aärons gestorven waren, als zij genaderd waren voor het aangezichte des HEEREN, en gestorven waren; *a* Lev. 10: 1, 2.

2. De HEERE dan zeide tot Mozes:

Spreek tot uwen broeder Aäron, [a]dat hij niet te aller tijd ga in het Heilige, binnen het voorhangsel, voor het verzoendeksel, dat op de Arke is, opdat hij niet sterve; want Ik verschijn in eene wolk op het verzoendeksel.

a Ex. 30: 10. Hebr. 9: 7.

3. Hiermede zal Aäron in dat Heilige gaan: met eenen var, een jong rund ten zondoffer, en eenen ram ten brandoffer.

4. Hij zal den heiligen linnen rok aandoen, en eene linnen onderbroek zal aan zijn vleesch zijn, en met eenen linnen gordel zal hij zich gorden, en met den linnen hoed bedekken. Dit zijn heilige kleederen, daarom zal hij zijn vleesch met water baden, als hij ze zal aandoen.

5. En van de vergadering der kinderen Israëls zal hij nemen twee geitenbokken ten zondoffer, en eenen ram ten brandoffer.

6. Daarna zal Aäron den var des zondoffers, die voor hem zal zijn, offeren, en zal [a]voor zich en voor zijn huis verzoening doen.

a Hebr. 7: 27, 28.

7. Hij zal ook beide de bokken nemen, en hij zal die stellen voor het aangezichte des HEEREN, aan de deur van de Tente der samenkomst.

8. En Aäron zal de loten over die twe bokken werpen, één lot voor den HEERE, en één lot voor den weggaanden bok.

9. Dan zal Aäron den bok, op denwelken het lot voor den HEERE zal gekomen zijn, toebrengen, en zal hem ten zondoffer maken.

10. Maar de bok, op denwelken het lot zal gekomen zijn, om een weggaande bok te zijn, zal levend voor het aangezichte des HEEREN gesteld worden, om door hem verzoening te doen; opdat men hem als eenen weggaanden bok naar de woestijn uitlate.

11. Aäron dan zal den var des zondoffers, die voor hemzelven zal zijn, toebrengen, en voor zichzelven en voor zijn huis verzoening doen, en zal den var des zondoffers, die voor hemzelven zal zijn, slachten.

12. Hij zal ook een wierookvat vol vurige kolen nemen van het altaar, van voor het aangezichte des HEEREN, en zijne handen vol reukwerks van welriekende specerijen, klein gestooten; en hij zal het binnen het voorhangsel dragen.

13. En hij zal dat reukwerk op het vuur leggen, voor het aangezichte des HEEREN; opdat de nevel des reukwerks het verzoendeksel, hetwelk is op het Getuigenisse, bedekke, en dat hij niet sterve.

14. [a]En hij zal van het bloed des varren nemen, en zal met zijnen vinger op het verzoendeksel oostwaarts sprengen; en voor dat verzoendeksel zal hij zevenmaal met zijnen vinger van dat bloed sprengen.

a Lev. 4: 6. Hebr. 9: 25; 10: 4.

15. Daarna zal hij den bok des zondoffers, die voor het volk zal zijn, slachten, en zal zijn bloed tot binnen in het voorhangsel dragen, en zal met zijn bloed doen, gelijk als hij met het bloed des varren gedaan heeft, en zal dat sprengen, op het verzoendeksel, en voor het verzoendeksel.

16. Zoo zal hij voor het Heilige, vanwege de onreinigheden der kinderen Israëls, en vanwege hunne overtredingen, naar alle hunne zonden, verzoening doen; en alzoo zal hij doen aan de Tente der samenkomst, welke met hen woont in het midden hunner onreinigheden.

17. En geen mensch zal in de Tente der samenkomst zijn, als hij zal ingaan, om in het Heilige verzoening te doen, totdat hij zal uitkomen. Alzoo zal hij verzoening doen, voor zichzelven, en voor zijn huis, en voor de geheele gemeente Israëls.

18. Daarna zal hij tot het altaar, dat voor het aangezichte des HEEREN is, uitkomen, en verzoening voor hetzelve doen. En hij zal van het bloed des varren, en van het bloed des boks nemen, en doen het rondom op de hoornen des altaars.

19. En hij zal daarop van dat bloed met zijnen vinger zevenmaal sprengen; en hij zal dat reinigen en heiligen van de onreinigheden der kinderen Israëls.

20. Als hij nu zal geëindigd hebben van het Heilige, en de Tente der samenkomst, en het altaar te verzoenen, zoo zal hij dien levenden bok toebrengen.

21. En Aäron zal beide zijne handen op het hoofd des levenden boks leggen, en zal daarop alle de ongerechtigheden der kinderen Israëls, en alle hunne overtredingen, naar alle hunne zonden, belijden; en hij zal die op het hoofd des boks leggen, en zal [*hem*] door de hand eens mans, die ter beschikking is, naar de woestijn uitlaten.

22. Alzoo zal die bok op zich alle hunne ongerechtigheden in een afgezonderd land wegdragen; en hij zal dien bok in de woestijn uitlaten.

23. Daarna zal Aäron komen in de Tente der samenkomst, en zal de linnen kleederen uitdoen, die hij aangedaan had, als hij in het Heilige ging, en hij zal ze daar laten.

24. En hij zal zijn vleesch in de heilige plaatse met water baden, en zijne kleederen aandoen. Dan zal hij uitgaan, en zijn brandoffer, en het brandoffer des volks bereiden, en voor zich, en voor het volk verzoening doen.

25. Ook zal hij het vet des zondoffers op het altaar aansteken.

26. En die den bok, welke een weggaande bok was, zal uitgelaten hebben, zal zijne kleederen wasschen, en zijn vleesch met water baden; en daarna zal hij in het leger komen.

27. Maar [a]den var des zondoffers, en den bok des zondoffers, welker bloed ingebracht is, om verzoening te doen in het Heilige, zal men tot buiten het leger uitvoeren; doch hunne vellen, hun vleesch, en hunnen mest, zullen zij met vuur verbranden.

a Lev. 6: 30. Hebr. 13: 11.

28. Die nu deze verbrandt, zal zijne kleederen wasschen, en zijn vleesch met water baden; en daarna zal hij in het leger komen.

29. En [*dit*] zal voor u tot eene eeuwige inzetting zijn. [a]Gij zult in de zevende maand, op den tienden der maand, uwe zielen verootmoedigen, en geen werk doen, inboorling, noch vreemdeling, die in het midden van u als vreemdeling verkeert.

a Lev. 23: 27.

30. Want op dien dag zal hij voor u verzoening doen, om u te reinigen. Van alle uwe zonden zult gij voor het aangezichte des HEEREN gereinigd worden.

31. Dat zal u een Sabbath der ruste zijn, opdat gij uwe zielen verootmoediget. Het is eene eeuwige inzetting.

32. En de priester, dien men gezalfd, en wiens hand men gevuld zal hebben, om voor zijnen vader het priesterambt te bedienen, zal de verzoening doen. Als hij de linnen kleederen, de heilige kleederen, zal aangetrokken hebben,

33. Zoo zal hij het Heilige heiligdom verzoenen; en de Tente der samenkomst, en het altaar zal hij verzoenen; desgelijks voor de priesteren, en voor al het volk der gemeente, zal hij verzoening doen.

34. En dit zal u tot eene eeuwige inzetting zijn, om voor de kinderen Israëls van alle hunne zonden [a]eenmaal des jaars verzoening te doen. En men deed, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

a Ex. 30: 10. Hebr. 9: 7.

HET XVII KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot Aäron, en tot zijne zonen, en tot alle de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Dit is het woord, hetwelk de HEERE geboden heeft, zeggende:

3. Een ieder van het huis Israëls, die een os, of lam, of geit in het leger slachten zal, of die [*ze*] slachten zal buiten het leger;

4. En ze aan de deur van de Tente der samenkomst niet brengen zal, om eene offerande den HEERE voor den Tabernakel des HEEREN te offeren, het bloed zal dienzelven man toegerekend worden. Hij heeft bloed vergoten; daarom zal dezelve man uit het midden zijns volks uitgeroeid worden;

5. Opdat, wanneer de kinderen Israëls hunne slachtofferen brengen, welke zij op het veld slachten, dat zij die den HEERE toebrengen, aan de deur van de Tente der samenkomst tot den priester, en ze tot dankofferen den HEERE slachten.

6. En de priester zal het bloed op het altaar des HEEREN, aan de deur van de Tente der samenkomst, spren-

gen; en hij zal het vet aansteken, [a]ten liefelijken reuke den HEERE.
a Ex. 29: 18. Lev. 4: 31.

7. En zij zullen ook niet meer hunne slachtofferen den duivelen, dewelke zij nahoereeren, offeren. Dat zal hun eene eeuwige inzetting zijn, voor hunne geslachten.

8. Zeg dan tot hen: Een ieder van den huize Israëls, en van de vreemdelingen, die in het midden van hen als vreemdelingen verkeeren, die een brandoffer of slachtoffer zal offeren,

9. En dat tot de deur van de Tente der samenkomst niet zal brengen, om het den HEERE te bereiden, diezelve man zal uit zijne volken uitgeroeid worden.

10. En een ieder uit den huize Israëls, en uit de vreemdelingen, die in het midden van hen als vreemdelingen verkeeren, [a]die eenig bloed zal gegeten hebben, tegen diens ziel, die dat bloed zal gegeten hebben, zal Ik mijn aangezichte zetten, en zal die uit het midden haars volks uitroeien.
a Gen. 9: 4. Lev. 3: 17; 7: 27; 19: 26. Deut. 12: 16, 23. 1 Sam. 14: 33.

11. Want de ziel des vleesches is in het bloed. Daarom heb Ik het u op het altaar gegeven, om over uwe zielen verzoening te doen; want het is het bloed, dat voor de ziele verzoening doen zal.

12. Daarom heb Ik den kinderen Israëls gezegd: Geene ziel van u zal bloed eten; noch de vreemdeling, die als vreemdeling in het midden van u verkeert, zal bloed eten.

13. Een ieder ook van de kinderen Israëls, en van de vreemdelingen, die als vreemdelingen in het midden van hen verkeeren, die een wild gedierte, of gevogelte, dat gegeten wordt, in de jacht gevangen zal hebben, die zal het bloed daarvan vergieten, en zal dat met stof bedekken.

14. [a]Want het is de ziel van alle vleesch. Zijn bloed is voor zijne ziel. Daarom heb Ik den kinderen Israëls gezegd: Gij zult geens vleesches bloed eten; want de ziel van alle vleesch, dat is zijn bloed; zoo wie dat eet, zal uitgeroeid worden.
a Gen. 9: 4.

15. [a]En alle ziel onder de inboorlingen, of onder de vreemdelingen, die een dood aas of het verscheurde zal gegeten hebben, die zal zijne kleederen wasschen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan den avond; daarna zal hij rein zijn.
a Ex. 22: 31. Lev. 11: 40. Ezech. 44: 31.

16. Maar indien hij [*die*] niet wascht, en zijn vleesch niet baadt, zoo zal hij zijne ongerechtigheid dragen.

HET XVIII KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Ik ben de HEERE uw God.

3. Gij zult niet doen naar de werken des Egyptischen lands, waarin gij gewoond hebt; noch naar de werken des lands Kanaän, waarhenen Ik u brenge, zult gij niet doen, en zult in hunne inzettingen niet wandelen.

4. Mijne rechten zult gij doen, en mijne inzettingen zult gij houden, om in die te wandelen. Ik ben de HEERE uw God.

5. Ja, mijne inzettingen en mijne rechten zult gij houden. [a]Welk mensch die zal doen, die zal door dezelve leven. Ik ben de HEERE.
a Ezech. 20: 11, 13. Rom. 10: 5. Gal. 3: 12.

6. Niemand zal tot eenige nabestaande zijns vleesches naderen, om de schaamte te ontdekken. Ik ben de HEERE.

7. Gij zult de schaamte uws vaders en uwer moeder schaamte niet ontdekken. Zij is uwe moeder: gij zult hare schaamte niet ontdekken.

8. [a]Gij zult de schaamte der huisvrouwe uws vaders niet ontdekken: het is de schaamte uws vaders.
a Lev. 20: 11. 1 Cor. 5: 1.

9. De schaamte uwer zuster, der dochter uws vaders of der dochter uwer moeder, te huis geboren of buiten geboren, hare schaamte zult gij niet ontdekken.

10. De schaamte der dochter uws zoons of der dochter uwer dochter, hare schaamte zult gij niet ontdekken; want zij zijn uwe schaamte.

11. [a]De schaamte van de dochter der huisvrouwe uws vaders, die uwen va-

der geboren is (zij is uwe zuster), hare schaamte zult gij niet ontdekken.
a Lev. 20: 17.

12. aGij zult de schaamte van de zuster uws vaders niet ontdekken: zij is uws vaders nabestaande. a Lev. 20: 19.

13. Gij zult de schaamte van de zuster uwer moeder niet ontdekken; want zij is uwer moeder nabestaande.

14. aGij zult de schaamte van den broeder uws vaders niet ontdekken; tot zijne huisvrouwe zult gij niet naderen: zij is uwe moei. a Lev. 20: 20. Ezech. 22: 11.

15. Gij azult de schaamte uwer schoondochter niet ontdekken. Zij is uws zoons huisvrouwe: gij zult hare schaamte niet ontdekken. a Lev. 20: 12.

16. aGij zult de schaamte der huisvrouwe uws broeders niet ontdekken: het is de schaamte uws broeders.
a Lev. 20: 21.

17. aGij zult de schaamte eener vrouw en harer dochter niet ontdekken. De dochter haars zoons, noch de dochter harer dochter zult gij niet nemen, om hare schaamte te ontdekken. Zij zijn nabestaanden. Het is eene schandelijke daad. a Lev. 20: 14.

18. Gij zult ook geene vrouw tot hare zuster nemen, om [*haar*] te benauwen, mits hare schaamte nevens haar, in haar leven, te ontdekken.

19. Ook azult gij tot de vrouw in de afzondering van hare onreinigheid niet naderen, om hare schaamte te ontdekken. a Lev. 20: 18.

20. aEn gij zult niet liggen bij uws naasten huisvrouwe ter bevruchting, om met haar onrein te worden.
a Lev. 20: 10.

21. aEn van uwen zade zult gij niet geven, om voor den Molech door [*het vuur*] te doen gaan; en den naam uws Gods zult gij niet ontheiligen. Ik ben de HEERE. a Lev. 20: 2. Deut. 18: 10. [2 Kon. 17: 17; 23: 10.

22. aBij eenen manspersoon zult gij niet liggen met vrouwelijke bijligging. Dat is een gruwel. a Lev. 20: 13.

23. aInsgelijks zult gij bij geen beest liggen, om daarmede onrein te worden. Eene vrouw ook zal niet staan voor een beest, om daarmede te doen te hebben. Het is eene gruwelijke vermenging. a Lev. 20: 15, 16.

24. Verontreinigt u niet met eenige van dezen; want de heidenen, die Ik van uw aangezicht uitwerpe, zijn met alle dezen verontreinigd;

25. Zoodat het land onrein is, en Ik over hetzelve zijne ongerechtigheid bezoeke, en het land zijne inwoners uitspuwt.

26. aMaar gij zult mijne inzettingen en mijne rechten onderhouden, en van alle die gruwelen niets doen, inboorling, noch vreemdeling, die in het midden van u als vreemdeling verkeert.
a Lev. 20: 22.

27. Want de lieden dezes lands, die vóór u geweest zijn, hebben alle deze gruwelen gedaan, en het land is onrein geworden.

28. Dat u dat land niet uitspuwe, als gij het zult verontreinigd hebben; gelijk als het het volk, dat vóór u was, uitgespogen heeft.

29. Want al wie eenige van deze gruwelen doen zal, die zielen, die ze doen, zullen uit het midden van hun volk uitgeroeid worden.

30. Daarom zult gij mijn bevel onderhouden, dat gij niet doet van die gruwelijke inzettingen, die vóór u zijn gedaan geweest, en u daarmede niet verontreinigt. Ik ben de HEERE uw God.

HET XIX KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de gansche vergadering der kinderen Israëls, en zeg tot hen: aGij zult heilig zijn, want Ik, de HEERE uw God, ben heilig.
a Lev. 11: 44; 20: 7, 26. 1 Petr. 1: 16.

3. aEen ieder zal zijne moeder en zijnen vader vreezen, en bmijne Sabbathen houden. Ik ben de HEERE uw God. a Ex. 20: 12. b Ex. 31: 13. Lev. 26: 2.

4. Gij zult u tot de afgoden niet keeren, en au geene gegotene goden maken. Ik ben de HEERE uw God.
a Ex. 34: 17.

5. En wanneer gij een dankoffer den HEERE offeren zult, naar uw welgevallen zult gij dat offeren.

6. aTen dage uws offerens, en des anderen daags, zal het gegeten worden; maar wat tot op den derden dag

overblijft, zal met den vure verbrand worden. *a* Lev. 7: 16.

7. En zoo het op den derden dag eenigszins gegeten wordt, het is een afgrijselijk ding, het zal niet aangenaam zijn.

8. En zoo wie dat eet, zal zijne ongerechtigheid dragen, omdat hij het heilige des HEEREN ontheiligd heeft. Daarom zal dezelve ziel uit hare volken uitgeroeid worden.

9. [a]Als gij ook den oogst uws lands inoogsten zult, gij zult den hoek uws velds niet ganschelijk afoogsten, en dat van uwen oogst op te zamelen is, niet opzamelen. *a* Lev. 23: 22. Deut. 24: 19.

10. Insgelijks zult gij uwen wijngaard niet nalezen, en de afgevallene beziën van uwen wijngaard niet opzamelen. Den arme en den vreemdeling zult gij die overlaten. Ik ben de HEERE uw God.

11. [a]Gij zult niet stelen; en gij zult niet liegen, noch valschelijk handelen, een iegelijk tegen zijnen naaste. *a* Ex. 20: 15.

12. [a]En gij zult niet valschelijk bij mijnen naam zweren; want gij zoudt den naam uws Gods ontheiligen. Ik ben de HEERE. *a* Ex. 20: 7. Deut. 5: 11.

13. Gij zult uwen naaste niet bedriegelijk verdrukken, noch berooven. Des [a]daglooners arbeidsloon zal bij u niet vernachten tot aan den morgen. *a* Deut. 24: 14. Jac. 5: 4.

14. Gij zult den doove niet vloeken, en voor het aangezicht des blinden geenen aanstoot zetten; maar gij zult voor uwen God vreezen. Ik ben de HEERE.

15. Gij zult geen onrecht doen in het gerichte. [a]Gij zult het aangezicht des geringen niet aannemen, noch des grooten aangezicht voortrekken. In gerechtigheid zult gij uwen naaste richten. *a* Deut. 1: 17; 16: 19. Spr. 24: 23.

16. [a]Gij zult niet wandelen [*als*] een achterklapper onder uwe volken. Gij zult niet staan tegen het bloed van uwen naaste. Ik ben de HEERE. *a* Ex. 23: 1.

17. [a]Gij zult uwen broeder in uw hart niet haten. [b]Gij zult uwen naaste naarstiglijk berispen, en zult de zonde in hem niet verdragen. *a* 1 Joh. 2: 9, 11; 3: 15. *b* Matth. 18: 15. Luk. 17: 3.

18. [a]Gij zult niet wreken, noch [*toorn*] behouden tegen de kinderen uw volks; maar [b]gij zult uwen naaste liefhebben als uzelven. Ik ben de HEERE. *a* Matth. 5: 39, 44. Luk. 6: 27. Rom. 12: 19. 1 Cor. 6: 7. 1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9. *b* Matth. 5: 43; 22: 39. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jac. 2: 8.

19. Gij zult mijne inzettingen houden. Gij zult geen tweeërlei aard uwer beesten laten samen te doen hebben. [a]Uwen akker zult gij niet met tweeërlei [*zaad*] bezaaien. En een kleed van tweeërlei stof, dooreen vermengd, zal aan u niet komen. *a* Deut. 22: 9.

20. En wanneer een man door bijligging des zaads bij eene vrouw zal gelegen hebben, die eene dienstmaagd is, bij den man versmaad, en geenszins gelost is, noch haar geene vrijheid is gegeven, die zullen gegeeseld worden. Zij zullen niet gedood worden, want zij was niet vrij gemaakt.

21. En hij zal zijn schuldoffer den HEERE, aan de deur van de Tente der samenkomst brengen, eenen ram ten schuldoffer.

22. En de priester zal met den ram des schuldoffers voor hem over zijne zonde, die hij gezondigd heeft, voor het aangezichte des HEEREN verzoening doen; en hem zal vergeving geschieden van zijne zonde, die hij gezondigd heeft.

23. Als gij ook in dat land gekomen zult zijn, en alle geboomte ter spijze geplant zult hebben, zoo zult gij de voorhuid daarvan, zijne vrucht, besnijden. Drie jaren zal het u onbesneden zijn; daar zal niet van gegeten worden.

24. Maar in het vierde jaar zal al zijne vrucht een heilig ding zijn, ter lofzegging voor den HEERE.

25. En in het vijfde jaar zult gij zijne vrucht eten; om het inkomen daarvan voor u te vermeerderen. Ik ben de HEERE uw God.

26. Gij zult niets met het bloed eten. Gij zult op geen vogelgeschrei acht geven, noch guichelarij plegen.

27. [a]Gij zult de hoeken uws hoofds niet rond afscheren. Ook zult gij de hoeken uws baards niet verderven. *a* Lev. 21: 5.

28. [a]Gij zult om een dood lichaam geene snijding in uwen vleesche maken, noch schrift eens ingedrukten teekens in u maken. Ik ben de HEERE. *a* Deut. 14: 1.

29. Gij zult uwe dochteren niet ontheiligen, haar ter hoererij houdende; opdat het land niet hoereere, en het land met schandelijke daden vervuld worde.

30. Gij zult mijne Sabbathen houden, en mijn heiligdom zult gij vreezen. Ik ben de HEERE.

31. [a]Gij zult u niet keeren tot de waarzeggers, en tot de duivelskunstenaars. Zoekt ze niet, u met hen verontreinigende. Ik ben de HEERE uw God. *a* Lev. 20: 6.

32. Voor het grauwe haar zult gij opstaan, en zult het aangezichte des ouden vereeren; en gij zult vreezen voor uwen God. Ik ben de HEERE.

33. [a]En wanneer een vreemdeling bij u in uwen lande als vreemdeling verkeeren zal, gij zult hem niet verdrukken. *a* Ex. 22: 21.

34. De vreemdeling, die als vreemdeling bij u verkeert, zal onder u zijn als een inboorling van ulieden. Gij zult hem liefhebben als uzelven; want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypteland. Ik ben de HEERE uw God.

35. Gij zult geen onrecht doen in het gerichte, met de elle, met het gewicht, of met de maat.

36. [a]Gij zult eene rechte weegschaal hebben, rechte weegsteenen, eene rechte Épha, en eenen rechten Hin. Ik ben de HEERE uw God, die u uit Egypteland uitgevoerd heb. *a* Spr. 11: 1; 16: 11; 20: 10.

37. Daarom zult gij alle mijne inzettingen en alle mijne rechten onderhouden, en zult ze doen. Ik ben de HEERE.

HET XX KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Gij zult ook tot de kinderen Israëls zeggen: [a]Een ieder uit de kinderen Israëls, of uit de vreemdelingen, die in Israël als vreemdelingen verkeeren, die van zijn zaad den Molech gegeven zal hebben, zal zekerlijk gedood worden. Het volk des lands zal hem met steenen steenigen. *a* Lev. 18: 21.

3. En Ik zal mijn aangezichte tegen dien man zetten, en zal hem uit het midden zijns volks uitroeien; want hij heeft van zijn zaad den Molech gegeven, opdat hij mijn heiligdom ontreinigen, en mijne heiligen naam ontheiligen zoude.

4. En indien het volk des lands hunne oogen eenigszins verbergen zal van dien man, als hij van zijn zaad den Molech zal gegeven hebben, dat het hem niet doode,

5. Zoo zal Ik mijn aangezichte tegen dien man en tegen zijn huisgezin zetten, en Ik zal hem, en alle degenen, die hem nahoereeren, om den Molech na te hoereeren, uit het midden huns volks uitroeien.

6. Wanneer er eene ziel is, die zich tot de [a]waarzeggers en tot de duivelskunstenaars zal gekeerd hebben, om die na te hoereeren, zoo zal Ik mijn aangezichte tegen die ziel zetten, en zal ze uit het midden haars volks uitroeien. *a* Lev. 19: 31.

7. [a]Daarom heiligt u, en weest heilig; want Ik ben de HEERE uw God. *a* Lev. 11: 44; 19: 2. 1 Petr. 1: 16.

8. En onderhoudt mijne inzettingen, en doet ze. Ik ben de HEERE, die u heiligt.

9. [a]Als er iemand is, die zijnen vader of zijnen moeder zal gevloekt hebben, die zal zekerlijk gedood worden. Hij heeft zijnen vader of zijne moeder gevloekt. Zijn bloed is op hem. *a* Ex. 21: 17. Spr. 20: 20. Matth. 15: 4.

10. [a]Een man ook, die met iemands huisvrouwe zal overspel gedaan hebben, dewijl hij met zijns naasten vrouwe overspel gedaan heeft, zal zekerlijk gedood worden, de overspeler en de overspeelster. *a* Lev. 18: 20. Deut. 22: 22. Joh. 8: 5.

11. [a]En een man, die bij zijns vaders huisvrouwe zal gelegen hebben, heeft zijns vaders schaamte ontdekt. Zij beiden zullen zekerlijk gedood worden. Hun bloed is op hen. *a* Lev. 18: 8.

12. [a]Insgelijks, als een man bij zijns zoons vrouwe zal gelegen hebben, zij zullen beiden zekerlijk gedood worden. Zij hebben eene gruwelijke vermenging gedaan. Hun bloed is op hen. *a* Lev. 18: 15.

13. [a]Wanneer ook een man bij een manspersoon zal gelegen hebben, met vrouwelijke bijligging, zij beiden hebben eenen gruwel gedaan. Zij zullen zeker-

lijk gedood worden. Hun bloed is op hen.
a Lev. 18: 22.

14. aEn wanneer een man eene vrouw en hare moeder zal genomen hebben, het is eene schandelijke daad. Men zal hem en haar met vuur verbranden, opdat geene schandelijke daad in het midden van u zij. a Lev. 18: 17.

15. aDaartoe als een man bij een [*stuk*] vee zal gelegen hebben, hij zal zekerlijk gedood worden; ook zult gijlieden het beest dooden. a Lev. 18: 23.

16. Evenzoo wanneer eene vrouw tot eenig beest genaderd zal zijn, om daarmede te doen te hebben, zoo zult gij die vrouw en dat beest dooden. Zij zullen zekerlijk gedood worden. Hun bloed is op hen.

17. aEn als een man zijne zuster, de dochter zijns vaders, of de dochter zijner moeder, zal genomen hebben, en hij hare schaamte gezien, en zij zijne schaamte zal gezien hebben, het is eene schandvlek. Daarom zullen zij voor de oogen der kinderen huns volks uitgeroeid worden. Hij heeft de schaamte zijner zuster ontdekt, hij zal zijne ongerechtigheid dragen. a Lev. 18: 9.

18. aEn als een man bij eene vrouw, die hare krankheid heeft, zal gelegen en hare schaamte ontdekt, hare fontein ontbloot, en zijzelve de fontein haars bloeds ontdekt zal hebben, zoo zullen zij beiden uit het midden huns volks uitgeroeid worden. a Lev. 18: 19.

19. aDaartoe zult gij de schaamte van de zuster uwer moeder en van de zuster uws vaders niet ontdekken. Dewijl hij zijne nabestaande ontbloot heeft, zullen zij hunne ongerechtigheid dragen.
a Lev. 18: 12, 13.

20. aAls ook een man bij zijne moei zal gelegen hebben, hij heeft de schaamte zijns ooms ontdekt. Zij zullen hunne zonde dragen; zonder kinderen zullen zij sterven. a Lev. 18: 14.

21. aEn wanneer een man zijns broeders huisvrouwe zal genomen hebben, het is onreinigheid; hij heeft de schaamte zijns broeders ontdekt. Zij zullen zonder kinderen zijn. a Lev. 18: 16.

22. aOnderhoudt dan alle mijne inzettingen en alle mijne rechten, en doet ze; opdat u dat land, waarhenen Ik u brenge, om daarin te wonen, niet uitspuwe. a Lev. 18: 26.

23. aEn wandelt niet in de inzettingen des volks, hetwelk Ik voor uw aangezicht uitwerp; want alle deze dingen hebben zij gedaan; daarom *heb Ik eene walg van hen gekregen.
a Lev. 18: 3, 30.

24. En Ik heb u gezegd: Gij zult hun land erfelijk bezitten, en Ik zal u dat geven, opdat gij het erfelijk bezit, aeen land vloeiende van melk en honig. Ik ben de HEERE uw God, die u van de volkeren afgezonderd heb. a Ex. 3: 8.

25. aDaarom zult gij onderscheid maken tusschen reine en onreine beesten, en tusschen het onrein en het rein gevogelte; en gij zult uwe zielen niet verfoeielijk maken aan de beesten, en aan het gevogelte, en aan al wat op den aardbodem kruipt, hetwelk Ik voor u afgezonderd heb, opdat gij het onrein houdt. a Lev. 11: 2. Deut. 14: 4.

26. En gij zult Mij heilig zijn, want Ik, de HEERE, ben heilig; en Ik heb u van de volkeren afgezonderd, opdat gij Mijne zoudt zijn.

27. aAls nu een man of vrouw in zich eenen waarzeggenden geest zal hebben, of een duivelskunstenaar zal zijn, zij zullen zekerlijk gedood worden. Men zal ze met steenen steenigen. Hun bloed is op hen. a Deut. 18: 10. 1 Sam. 28: 7.

HET XXI KAPITTEL.

Daarna zeide de HEERE tot Mozes: Spreek tot de priesteren, de zonen Aärons, en zeg tot hen: Over eenen doode zal [*een priester*] zich niet verontreinigen onder zijne volken.

2. Behalve over zijnen bloedvriend, die hem ten naaste bestaat: over zijne moeder, en over zijnen vader, en over zijnen zoon, en over zijne dochter, en over zijnen broeder,

3. En over zijne zuster, die maagd is, hem nabestaande, die nog geenen man toebehoord heeft; over die zal hij zich verontreinigen.

4. Hij zal zich niet verontreinigen [*over*] eenen overste onder zijne volken, om zich te ontheiligen.

---

* De Staten-overzetting heeft: ben ick harer verdrietigh geworden. Dit beteekende destijds: van iemand gaan walgen, gelijk het Hebr. ook letterlijk aangeeft.

5. Zij zullen op hun hoofd geene kaalheid maken, en zullen den hoek huns baards niet afscheren, en in hun vleesch zullen zij geene sneden snijden.
6. Zij zullen hunnen God heilig zijn, en den naam huns Gods zullen zij niet ontheiligen; want zij offeren de vuurofferen des HEEREN, de spijze huns Gods; daarom zullen zij heilig zijn.
7. Zij zullen geene vrouwe nemen, die eene hoer, of ontheiligde is, noch eene vrouwe nemen, die van haren man verstooten is; want hij is heilig zijnen God.
8. Daarom zult gij hem heiligen, omdat hij de spijze uws Gods offert. Hij zal u heilig zijn, want Ik ben heilig. Ik ben de HEERE, die u heiligt.
9. Als nu de dochter van eenigen priester zal beginnen te hoereeren, zij ontheiligt haren vader; met vuur zal zij verbrand worden.
10. En hij, die de hoogepriester onder zijne broederen is, op wiens hoofd de zalfolie gegoten is, en wiens hand men gevuld heeft, om die kleederen aan te trekken, zal zijn hoofd niet ontblooten, en zijne kleederen niet scheuren.
11. Hij zal ook bij geene doode lichamen komen. [*Zelfs*] over zijnen vader en over zijne moeder zal hij zich niet verontreinigen.
12. En uit het heiligdom zal hij niet uitgaan, dat hij het heiligdom zijns Gods niet ontheilige; want de kroon der zalfolie zijns Gods is op hem. Ik ben de HEERE.
13. Hij zal ook eene vrouw in haren maagdom nemen.
14. Eene weduwe, of verstootene, of ontheiligde hoer, dezulke zal hij niet nemen; maar eene maagd uit zijne volken zal hij tot eene vrouwe nemen.
15. En hij zal zijn zaad onder zijne volken niet ontheiligen; want Ik ben de HEERE, die hem heiligt.
16. Wijders sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:
17. Spreek tot Aäron, zeggende: Niemand uit uwen zade, naar hunne geslachten, in denwelken een gebrek zal zijn, zal naderen om de spijze zijns Gods te offeren.
18. Want geen man, in denwelken een gebrek zal zijn, zal naderen; hij zij een blind man, of kreupel, of te kort, of te lang in leden;
19. Of een man, in denwelken eene breuke des voets, of eene breuke der hand zal zijn;
20. Of [*die*] bultachtig, of dwergachtig zal zijn, of een vel op zijn oog zal hebben, of droge schurftheid, of etterige schurftheid, of die gebroken zal zijn aan zijne *schaamdeelen.
21. Geen man uit den zade Aärons, des priesters, in denwelken een gebrek is, zal toetreden, om de vuurofferen des HEEREN te offeren. Een gebrek is in hem. Hij zal niet toetreden, om de spijze zijns Gods te offeren.
22. De spijze zijns Gods van de allerheiligste dingen, en van de heilige dingen, zal hij mogen eten;
23. Doch tot het voorhangsel zal hij niet komen, en tot het altaar niet toetreden, omdat een gebrek in hem is; opdat hij mijne heiligdommen niet ontheilige; want Ik ben de HEERE, die hen heiligt.
24. En Mozes sprak [*zulks*] tot Aäron, en tot zijne zonen, en tot alle de kinderen Israëls.

HET XXII KAPITTEL.

Daarna sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:
2. Spreek tot Aäron en tot zijne zonen, dat zij zich van de heilige dingen der kinderen Israëls, die zij Mij heiligen, afzonderen, opdat zij den naam mijner heiligheid niet ontheiligen. Ik ben de HEERE.
3. Zeg tot hen: Alle man onder uwe geslachten, die uit uwen ganschen zade tot de heilige dingen, die de kinderen Israëls den HEERE heiligen, naderen zal, als zijne onreinigheid op hem is, diezelve mensch zal van voor mijn aangezichte uitgeroeid worden. Ik ben de HEERE.
4. Niemand van den zade Aärons, die melaatsch is, of eenen vloed heeft, zal van die heilige dingen eten, totdat hij rein is; mitsgaders die iets aan-

* De Staten-Overzetting heeft: gemacht, een woord dat in de platte volkstaal nog bekend is, maar niet meer kan gebezigd worden in hoogeren stijl.

roert, dat onrein is van een dood lichaam, [a]of iemand, wien het zaad der bijligging ontvloeit. *a* Lev. 15: 2.

5. Of zoo wie aangeroerd zal hebben eenig kruipend gedierte, waarvan hij onrein is, of eenen mensch, waarvan hij onrein is, naar al zijne onreinigheid:

6. De mensch, die dat aangeroerd zal hebben, die zal onrein zijn tot aan den avond, en hij zal van die heilige dingen niet eten, maar zal zijn vleesch met water baden.

7. Als de zon zal ondergegaan zijn, dan zal hij rein zijn; en daarna zal hij van die heilige dingen eten, want dat is zijne spijze.

8. [a]Het doode aas, en het verscheurde zal hij niet eten, om daarmede onrein te worden. Ik ben de HEERE.

a Ex. 22: 31. Lev. 17: 15. Ezech. 44: 31.

9. Zij zullen dan mijn bevel onderhouden, opdat zij geene zonde daarover dragen en daarin sterven, als zij die ontheiligd zouden hebben. Ik ben de HEERE, die hen heiligt.

10. Ook zal geen vreemde het heilige eten. Een bijwoner des priesters en een daglooner zullen het heilige niet eten.

11. Wanneer evenwel de priester eene ziel met zijn geld zal gekocht hebben, die zal daarvan eten; en de ingeborene van zijn huis, die zullen van zijne spijze eten.

12. Maar als des priesters dochter eenen vreemden man zal toebehooren, zij zal van het hefoffer der heilige dingen niet eten.

13. Doch als des priesters dochter eene weduwe of verstootene zal zijn, en geen zaad hebben, en tot haars vaders huis, [a]als in hare jonkheid, zal wedergekeerd zijn, zoo zal zij van de spijze haars vaders eten. Maar geen vreemde zal daarvan eten. *a* Lev. 10: 14.

14. En wanneer iemand het heilige door dwaling zal gegeten hebben, zoo zal hij het vijfde deel ervan daarboven toedoen, en zal het den priester met het heilige wedergeven.

15. Zoo zullen zij niet ontheiligen de heilige dingen der kinderen Israëls, die zij den HEERE zullen gegeven hebben;

16. En hen doen dragen de ongerechtigheid der schuld, als zij hunne heilige dingen zouden eten; want Ik ben de HEERE, die hen heiligt.

17. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

18. Spreek tot Aäron, en tot zijne zonen, en tot alle de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Zoo wie uit den huize Israëls en uit de vreemdelingen in Israël is, die zijne offerande zal offeren naar alle hunne geloften, en naar alle hunne vrijwillige offeren, die zij den HEERE ten brandoffer zullen offeren:

19. Het zal naar uw welgevallen zijn, een volkomen manneken van de runderen, van de lammeren, of van de geiten.

20. Gij zult niet offeren iets, waarin een gebrek is, want het zoude niet aangenaam zijn voor u.

21. [a]En als iemand een dankoffer den HEERE zal offeren, uitzonderende van de runderen of van de schapen eene gelofte of vrijwillig offer, het zal volkomen zijn, opdat het aangenaam zij; geen gebrek zal daarin zijn.

a Deut. 15: 21; 17: 1.

22. Het blinde, of gebrokene, of verlamde; of wrat, of droge schurftheid, of etterige schurftheid hebbende; deze zult gij den HEERE niet offeren, en daarvan zult gij den HEERE geen vuuroffer op het altaar geven.

23. Doch een *rund, of [*stuk*] klein vee, te lang, of te verkrompen in leden, die zult gij tot een vrijwillig offer bereiden; doch tot eene gelofte zoude het niet aangenaam zijn.

24. Het gedrukte, of gestootene, of gescheurde, of gesnedene, zult gij den HEERE niet offeren. Dat zult gij in uwen lande niet doen.

25. Gij zult ook uit de hand des vreemden van alle deze dingen uwen God geene spijze offeren; want hunne verdorvenheid is in hen, in diezelve is gebrek, zij zouden niet aangenaam zijn voor u.

26. Wijders sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

---

* De Staten-Overzetting heeft hier: os, dat oudtijds voor alle soort runderen gebezigd werd. Thans heeft os eene bepaalde beteekenis, die hier en in de offeranden het gebruik van dit woord verbiedt. Men kan niet spreken van een os en zijn jong; en als verminkt mocht geen os op het altaar des HEEREN komen.

27. Wanneer een *rund, of lam, of geit zal geboren zijn, zoo zal die zeven dagen onder zijne moeder zijn. Daarna, van den achtsten dag en daarover, zal hij aangenaam zijn, tot offerande des vuuroffers den HEERE.

28. Gij zult ook een *rund, of [*een stuk*] klein vee, dat en zijn jong, op éénen dag niet slachten.

29. En als gij een lofoffer den HEERE zult slachten, naar uwen wil zult gij het slachten.

30. [a]Het zal op denzelfden dag gegeten worden. Gij zult daarvan niet overlaten tot op den morgen. Ik ben de HEERE. *a* Lev. 7: 15.

31. Daarom zult gij mijne geboden houden, en ze doen. Ik ben de HEERE.

32. En gij zult mijnen heiligen naam niet ontheiligen, opdat Ik in het midden der kinderen Israëls geheiligd worde. Ik ben de HEERE, die u heilige,

33. Die u uit Egypteland uitgevoerd heb, opdat Ik u tot een God zij. Ik ben de HEERE.

HET XXIII KAPITTEL.

Daarna sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls en zeg tot hen: De gezette hoogtijden des HEEREN, dewelke gijlieden uitroepen zult, zullen heilige samenroepingen zijn. Deze zijn mijne gezette hoogtijden.

3. [a]Zes dagen zal men het werk doen, maar op den zevenden dag is de Sabbath der ruste, eene heilige samenroeping; geen werk zult gij doen; het is des HEEREN sabbath, in alle uwe woningen. *a* Ex. 20: 9; 23: 12. Deut. 5: 13. Luc. 13: 14.

4. Deze zijn de gezette hoogtijden des HEEREN, de heilige samenroepingen, dewelke gij uitroepen zult op hunnen gezetten tijd.

5. [a]In de eerste maand, op den veertienden der maand, tusschen twee avonden, is des HEEREN Paschen. *a* Ex. 12: 18; 23: 15. Num. 28: 16. Deut. 16: 1.

6. En op den vijftienden dag derzelve maand is het feest van de ongezuurde [*brooden*] des HEEREN. Zeven dagen zult gij ongezuurde [*brooden*] eten.

7. Op den eersten dag zult gij eene heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen.

8. Maar gij zult zeven dagen vuuroffer den HEERE offeren. Op den zevenden dag zal eene heilige samenroeping wezen; geen dienstwerk zult gij doen.

9. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

10. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Als gij in het land zult gekomen zijn, hetwelk Ik u geven zal, en gij zijnen oogst zult inoogsten, dan zult gij eene garve van de eerstelingen uws oogstes tot den priester brengen.

11. En hij zal die garve voor het aangezichte des HEEREN bewegen, opdat het voor u aangenaam zij; des anderen daags na den Sabbath zal de priester die bewegen.

12. Gij zult ook op den dag, als gij die garve bewegen zult, bereiden een volkomen lam, dat éénjarig is, ten brandoffer den HEERE;

13. En zijn spijsoffer twee tienden meelbloem, met olie gemengd, ten vuuroffer, den HEERE ten liefelijken reuke; en zijn drankoffer van wijn, het vierde deel van eenen Hin.

14. En gij zult geen brood, noch geroost koren, noch groene aren eten, tot op dienzelven dag, dat gij de offerande uws Gods zult gebracht hebben. Het is eene eeuwige inzetting voor uwe geslachten, in alle uwe woningen.

15. [a]Daarna zult gij u tellen van 's anderen daags na den Sabbath, van den dag, dat gij de garve des beweegoffers zult gebracht hebben; het zullen zeven volkomene Sabbathen zijn; *a* Deut. 16: 9.

16. Tot 's anderen daags, na den zevenden Sabbath, zult gij vijftig dagen tellen; dan zult gij een nieuw spijsoffer den HEERE offeren.

17. Gijlieden zult uit uwe woningen twee beweegbrooden brengen; zij zullen van twee tienden meelbloem zijn; gedeesemd zullen zij gebakken worden; het zijn de eerstelingen den HEERE.

18. Gij zult ook met het brood zeven volkomene éénjarige lammeren, en

---

* Zie bij Kap. XXII: 23.

eenen var, het jong eens runds, en twee rammen offeren. Zij zullen den HEERE een brandofier zijn, met hun spijsoffer, en hunne drankoffers, een vuuroffer, [*ten*] liefelijken reuke den HEERE.

19. Ook zult gij eenen geitenbok ten zondoffer, en twee éénjarige lammeren ten dankoffer bereiden.

20. Dan zal de priester deze met het brood der eerstelingen [*ten*] beweegoffer, voor het aangezichte des HEEREN, met de twee lammeren bewegen. Zij zullen den HEERE een heilig ding zijn, voor den priester.

21. En gij zult op dienzelfden dag uitroepen, [*dat*] gij eene heilige samenroeping zult hebben; geen dienstwerk zult gij doen; het is eene eeuwige inzetting in alle uwe woningen voor uwe geslachten.

22. [a]Als gij nu den oogst uws lands zult inoogsten, gij zult in uw inoogsten den hoek des velds niet ganschelijk afmaaien, en de opzameling van uwen oogst niet opzamelen. Voor den arme en voor den vreemdeling zult gij ze laten. Ik ben de HEERE uw God.

a Lev. 19: 9. Deut. 24: 19.

23. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

24. Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: [a]In de zevende maand, op den eersten der maand, zult gij eene ruste hebben, eene gedachtenisse des geklanks, eene heilige samenroeping.

a Num. 29: 1.

25. Geen dienstwerk zult gij doen; maar gij zult den HEERE vuuroffer offeren.

26. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

27. [a]Doch op den tienden dezer zevende maand zal de Verzoendag zijn. Eene heilige samenroeping zult gij hebben. Dan zult gij uwe zielen verootmoedigen, en zult den HEERE een vuuroffer offeren.

a Lev. 16: 29, 31. Num. 29: 7.

28. En op dienzelven dag zult gij geen werk doen; want het is de Verzoendag, om over u verzoening te doen voor het aangezichte des HEEREN uws Gods.

29. Want alle ziel, dewelke op dienzelven dag niet zal verootmoedigd zijn geweest, die zal uitgeroeid worden uit hare volken.

30. Ook alle ziel, die eenig werk op dienzelven dag gedaan zal hebben, die ziel zal Ik uit het midden haars volks verderven.

31. Gij zult geen werk doen; het is eene eeuwige inzetting voor uwe geslachten, in alle uwe woningen.

32. Het zal u een Sabbath der ruste zijn; dan zult gij uwe zielen verootmoedigen; op den negenden der maand in den avond, van den avond tot den avond, zult gij uwen Sabbath rusten.

33. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

34. Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: [a]Op den vijftienden dag dezer zevende maand zal het feest der Loofhutten zeven dagen den HEERE zijn.

a Ex. 23: 16. Num. 29: 12. Deut. 16: 15.

35. Op den eersten dag zal eene heilige samenroeping zijn; geen dienstwerk zult gij doen.

36. Zeven dagen zult gij den HEERE vuuroffer offeren. [a]Op den achtsten dag zult gij eene heilige samenroeping hebben, en zult den HEERE vuuroffer offeren. Het is een verbodsdag; gij zult geen dienstwerk doen.

a Joh. 7: 37.

37. Dit zijn de gezette hoogtijden des HEEREN, dewelke gij zult uitroepen [*tot*] heilige samenroepingen, om den HEERE vuuroffer, brandoffer, en spijsoffer, slachtoffer, en drankoffers, elk dagelijks op zijnen dag, te offeren;

38. Behalve de Sabbathen des HEEREN, en behalve uwe gaven, en behalve alle uwe geloften, en behalve alle uwe vrijwillige offers, dewelke gij den HEERE geven zult.

39. Doch op den vijftienden dag der zevende maand, als gij het inkomen des lands zult ingegaderd hebben, zult gij des HEEREN feest zeven dagen vieren; op den eersten dag zal er ruste zijn, en op den achtsten dag zal er ruste zijn.

40. En op den eersten dag zult gij u nemen takken, van schoon gèboomte, palmtakken, en meien van dichte boomen, met beekwilgen, en zult voor het aangezichte des HEEREN uws Gods zeven dagen vroolijk zijn.

41. En gij zult dat feest den HEERE zeven dagen in het jaar vieren. Het

is eene eeuwige inzetting voor uwe geslachten. In de zevende maand zult gij dat vieren.

42. Zeven dagen zult gij in de loofhutten wonen; alle inboorlingen in Israël zullen in loofhutten wonen;

43. Opdat uwe geslachten weten, dat Ik de kinderen Israëls in loofhutten heb doen wonen, als Ik hen uit Egypteland uitgevoerd heb. Ik ben de HEERE uw God.

44. Alzoo heeft Mozes de gezette hoogtijden des HEEREN tot de kinderen Israëls uitgesproken.

HET XXIV KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

2. Gebied den kinderen Israëls, dat zij tot u brengen zuivere gestooten olijfolie, voor den luchter, om de lampen geduriglijk aan te steken.

3. Aäron zal die voor het aangezichte des HEEREN geduriglijk toerichten, van den avond tot den morgen, buiten het voorhangsel van het Getuigenisse, in de Tente der samenkomst; het is eene eeuwige inzetting voor uwe geslachten.

4. Hij zal op den louteren kandelaar die lampen voor het aangezichte des HEEREN geduriglijk toerichten.

5. Gij zult ook meelbloem nemen, en twaalf koeken daarvan bakken; van twee tienden zal één koek zijn.

6. En gij zult ze in twee rijen leggen, zes in eene rij, op de reine tafel, voor het aangezichte des HEEREN.

7. En op elke rij zult gij zuiveren wierook leggen, hetwelk den broode ten gedenkoffer zal zijn; het is een vuuroffer den HEERE.

8. Op elken Sabbathdag geduriglijk zal men dat voor het aangezichte des HEEREN toerichten, vanwege de kinderen Israëls, ten eeuwigen verbonde.

9. En [a]het zal van Aäron en van zijne zonen zijn, die dat in de heilige plaatse zullen eten; want het is voor hem eene heiligheid der heiligheden uit de vuurofferen des HEEREN, eene eeuwige inzetting. *a* Ex. 29: 32. Lev. 8: 31. 1 Sam. 21: 6. Matth. 12: 4.

10. En er ging de zoon eener Israëlietische vrouwe uit, die, in het midden der kinderen Israëls, de zoon eens Egyptischen mans was; en de zoon dezer Israëlietische en een Israëlietisch man twistten in het leger.

11. Toen lasterde de zoon der Israëlietische vrouwe uitdrukkelijk den Naam, en vloekte. Daarom brachten zij hem tot Mozes. De naam nu zijner moeder was Schélomîth, de dochter van Díbri, van den stam Dan.

12. En zij legden hem in de gevangenisse, opdat hun, naar den mond des HEEREN, verklaring geschieden zoude.

13. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

14. Breng den vloeker uit tot buiten het leger, en allen, die het gehoord hebben, zullen hunne handen op zijn hoofd leggen; daarna zal hem de geheele vergadering steenigen.

15. En tot de kinderen Israëls zult gij spreken, zeggende: Een ieder, als hij zijnen God gevloekt zal hebben, zoo zal hij zijne zonde dragen.

16. En wie den Naam des HEEREN gelasterd zal hebben, zal zekerlijk gedood worden; de gansche vergadering zal hem zekerlijk steenigen. Alzoo zal de vreemdeling zijn, gelijk de inboorling: als hij den Naam zal gelasterd hebben, hij zal gedood worden.

17. En als iemand eenige ziel des menschen zal verslagen hebben, hij zal zekerlijk gedood worden.

18. Maar wie de ziel van een [*stuk*] vee zal verslagen hebben, hij zal het wedergeven, ziel voor ziel.

19. Als ook iemand aan zijnen naaste een gebrek zal aangebracht hebben, gelijk als hij gedaan heeft, zoo zal ook aan hem gedaan worden:

20. Breuke voor breuke, [a]oog voor oog, tand voor tand; gelijk als hij een gebrek eenen mensch zal aangebracht hebben, zoo zal ook hem aangebracht worden. *a* Ex. 21: 24. Deut. 19: 21. Matth. 5: 38.

21. Wie dan een [*stuk*] vee verslaat, die zal het wedergeven; maar wie een mensch verslaat, die zal gedood worden.

22. Eenerlei recht zult gij hebben; zoo zal de vreemdeling zijn, als de inboorling; want Ik ben de HEERE uw God.

23. En Mozes zeide tot de kinderen Israëls, dat zij den vloeker tot buiten het leger uitbrengen, en hem met steenen steenigen zouden. En de kinderen Israëls deden, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

HET XXV KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes aan den berg Sinaï, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: [a]Wanneer gij zult gekomen zijn in dat land, dat Ik u geve, dan zal dat land rusten, eenen Sabbath den HEERE. *a* Ex. 23: 10.

3. Zes jaren zult gij uwen akker bezaaien, en zes jaren uwen wijngaard besnijden, en de inkomst daarvan inzamelen.

4. Doch in het zevende jaar zal voor het land een Sabbath der ruste zijn, een Sabbath den HEERE; uwen akker zult gij niet bezaaien, en uwen wijngaard niet besnijden.

5. Wat van zelf van uwen oogst zal gewassen zijn, zult gij niet inoogsten, en de druiven uwer afzondering zult gij niet afsnijden. Het zal een jaar der ruste voor het land zijn.

6. En de [*inkomst van*] den Sabbath des lands zal voor u tot spijze zijn; voor u, en voor uwen knecht, en voor uwe dienstmaagd, en voor uwen daglooner, en voor uwen bijwoner, die bij u als vreemdelingen verkeeren;

7. Mitsgaders voor uw vee, en voor het gedierte, dat in uwen lande is, zal alle de inkomst daarvan tot spijze zijn.

8. Gij zult u ook tellen zeven jaarweken, zevenmaal zeven jaren; zoodat de dagen der zeven jaarweken u negen en veertig jaren zullen zijn.

9. Daarna zult gij in de zevende maand, op den tienden der maand, de bazuin des geklanks doen doorgaan; op den Verzoendag zult gij de bazuin doen doorgaan in uw gansche land.

10. En gij zult dat vijftigste jaar heiligen, en vrijheid uitroepen in den lande, voor alle zijne inwoners. Het zal u een Jubeljaar zijn; en gij zult wederkeeren een ieder tot zijne bezitting, en zult wederkeeren een ieder tot zijn geslacht.

11. Dit Jubeljaar zal u het vijftigste jaar zijn. Gij zult niet zaaien, noch inoogsten wat van zelf daarin zal gewassen zijn, noch ook [*de druiven*] der afzonderingen daarin afsnijden.

12. Want dat is het Jubeljaar, het zal u heilig zijn; gij zult uit het veld de inkomst daarvan eten.

13. In dat Jubeljaar zult gij ieder tot zijne bezitting wederkeeren.

14. Daarom, wanneer gij aan uwen naaste wat veilbaars verkoopen, of uit de hand uws naasten koopen zult, dat niemand de een den ander verdrukke.

15. Naar het getal der jaren, van het Jubeljaar af, zult gij van uwen naaste koopen, en naar het getal van de jaren der inkomsten zal hij het aan u verkoopen.

16. Naar de veelheid der jaren zult gij zijnen koop vermeerderen, en naar de weinigheid der jaren zult gij zijnen koop verminderen, want hij verkoopt aan u het getal der inkomsten.

17. Dat dan niemand zijnen naaste verdrukke; maar vrees voor uwen God; want Ik ben de HEERE uw God.

18. En doet mijne inzettingen, en houdt mijne rechten, en doet ze; zoo zult gij zeker wonen in den lande.

19. En het land zal zijne vrucht geven, en gij zult eten, tot verzadens toe; en gij zult zeker daarin wonen.

20. En als gij zoudt zeggen: Wat zullen wij eten in het zevende jaar? zie, wij zullen niet zaaien, en onze inkomst niet inzamelen;

21. Zoo zal Ik mijnen zegen gebieden over u in het zesde jaar, dat het de inkomst voor drie jaren zal voortbrengen.

22. Het achtste jaar nu zult gij zaaien, en zult van de oude inkomst eten, tot het negende jaar toe. Totdat zijne inkomst ingekomen is, zult gij het oude eten.

23. Het land ook zal niet voor altoos verkocht worden; want het land is mijne, dewijl gij vreemdelingen en bijwoners bij Mij zijt.

24. Daarom zult gij, in het gansche land uwer bezitting, lossing voor het land toelaten;

25. Wanneer uw broeder zal verarmd zijn, en iets van zijne bezitting verkocht zal hebben, zoo zal zijn losser, die hem nabestaande is, komen, en zal

het verkochte zijns broeders lossen.

26. En wanneer iemand geenen losser zal hebben, maar zijne hand bekomen, en hij gevonden zal hebben, zooveel als genoeg is tot zijne lossing,

27. Dan zal hij de jaren zijner verkooping rekenen, en het overschot zal hij den man, wien hij het verkocht had, weder uitkeeren, en zal weder tot zijne bezitting komen.

28. Maar indien zijne hand niet gevonden heeft, wat genoeg is, om aan hem weder uit te keeren, zoo zal zijn verkochte goed zijn in de hand van deszelfs kooper tot het Jubeljaar toe; maar in het Jubeljaar zal het uitgaan, en hij zal tot zijne bezitting wederkeeren.

29. Insgelijks, wanneer iemand een woonhuis [*in*] eene bemuurde stad zal verkocht hebben, zoo zal zijne lossing zijn, totdat het jaar zijner verkooping volkomen zal zijn; in een vol jaar zal zijne lossing wezen.

30. Maar is het, dat het niet gelost wordt, tegen dat hem het geheele jaar zal vervuld zijn, zoo zal dat huis, hetwelk in die stad is, die eenen muur heeft, voor altoos blijven aan hem, die dat gekocht heeft, onder zijne geslachten; het zal in het Jubeljaar niet uitgaan.

31. Doch de huizen der dorpen, die rondom geenen muur hebben, zullen als het veld des lands gerekend worden; daarvoor zal lossing zijn, en zij zullen in het Jubeljaar uitgaan.

32. Aangaande de steden der Levieten, [*en*] de huizen der steden hunner bezitting; de Levieten zullen eene eeuwige lossing hebben.

33. En als men onder de Levieten lossing zal gedaan hebben, zoo zal de koop van het huis, en van de stad zijner bezitting, in het Jubeljaar uitgaan; want de huizen van de steden der Levieten zijn hunne bezitting in het midden der kinderen Israëls.

34. Doch het veld van de voorstad hunner steden zal niet verkocht worden; want het is eene eeuwige bezitting voor hen.

35. En als uw broeder zal verarmd zijn, en zijne hand bij u wankelen zal, zoo zult gij hem *ondersteunen, [*zelfs*] eenen vreemdeling en bijwoner, opdat hij bij u leve.

36. Gij zult [a]geen woeker noch overwinste van hem nemen; maar gij zult vreezen voor uwen God, opdat uw broeder bij u leve. *a* Ex. 22: 25. Deut. 23: 19. Spr. 28: 8. Ezech. 18: 8; 22: 12.

37. Uw geld zult gij hem niet op woeker geven, en gij zult uwe spijze niet op overwinste geven.

38. Ik ben de HEERE uw God, die u uit Egypteland gevoerd heb, om u het land Kanaän te geven, opdat Ik u tot een God zij.

39. [a]Desgelijks, wanneer uw broeder bij u zal verarmd zijn, en zich aan u verkocht zal hebben, gij zult hem niet doen dienen den dienst van eenen slaaf. *a* Ex. 21: 2. Deut. 15: 12. Jer. 34: 14.

40. Als een daglooner, als een bijwoner zal hij bij u zijn; tot het Jubeljaar zal hij bij u dienen.

41. Dan zal hij van u uitgaan, hij, en zijne kinderen met hem; en hij zal tot zijn geslacht wederkeeren, en tot de bezitting zijner vaderen wederkeeren.

42. Want zij zijn mijne dienstknechten, die Ik uit Egypteland uitgevoerd heb; zij zullen niet verkocht worden, gelijk men eenen slaaf verkoopt.

43. [a]Gij zult geene heerschappij over hem hebben met wreedheid, maar gij zult vreezen voor uwen God. *a* Eph. 6: 9. Col. 4: 1.

44. Aangaande uwen slaaf of uwe slavin, die gij zult hebben, die zullen van de volkeren zijn, die rondom u zijn; van die zult gij een slaaf of slavin koopen.

45. Gij zult ze ook koopen van de kinderen der bijwoners, die bij u als vreemdelingen verkeeren, uit hen en uit hunne geslachten, die bij u zullen zijn, die zij in uwen lande zullen gewonnen hebben; en zij zullen u tot eene bezitting zijn.

46. En gij zult u tot bezitters over hen stellen voor uwe kinderen na u, opdat zij de bezitting erven; gij zult ze in eeuwigheid doen dienen. Maar over uwe broeders, de kinderen Israëls, een

---

* De Staten-Overzetting heeft: vasthouden, d. i. maken dat hij niet bezwijke, een denkbeeld, waaraan ook ons woord: ondersteunen zijnen oorsprong ontleent.

iegelijk over zijnen broeder, gij zult over hem geene heerschappij hebben met wreedheid.

47. En wanneer de hand eens vreemdelings en bijwoners, die bij u is, [*wat*] bekomen zal hebben, en uw broeder, die bij hem is, verarmd zal zijn, dat hij zich aan den vreemdeling, den bijwoner, die bij u is, of aan den stam van het geslacht des vreemdelings zal verkocht hebben;

48. Nadat hij zich zal verkocht hebben, zal er lossing voor hem zijn; één van zijne broederen zal hem lossen.

49. Of zijn oom, of de zoon zijns ooms zal hem lossen, of die uit de naasten zijns vleesches van zijn geslacht is, zal hem lossen. Of heeft zijne hand wat bekomen, dat hij zichzelven losse.

50. En hij zal met zijnen kooper rekenen van dat jaar af, dat hij zich aan hem verkocht heeft, tot het Jubeljaar toe; alzoo dat het geld zijner verkooping zal zijn naar het getal der jaren; naar de dagen eens daglooners zal het met hem zijn.

51. Indien nog vele van die jaren zijn, naar die zal hij tot zijne lossing van het geld, waarvoor hij gekocht is, wedergeven.

52. En indien er nog weinige van die jaren overgebleven zijn, tot aan het Jubeljaar, zoo zal hij met hem rekenen; naar zijne jaren zal hij zijne lossing wedergeven.

53. Als een daglooner zal hij van jaar tot jaar bij hem zijn; men zal over hem geene heerschappij hebben met wreedheid voor uwe oogen.

54. En is het, dat hij hierdoor niet gelost wordt, zoo zal hij in het Jubeljaar uitgaan, hij en zijne kinderen met hem.

55. Want de kinderen Israëls zijn Mij dienstknechten; mijne dienstknechten zijn zij, die Ik uit Egypteland uitgevoerd heb. Ik ben de HEERE uw God.

HET XXVI KAPITTEL.

Gij [a]zult ulieden geene afgoden maken; noch gesneden beeld, noch opgericht beeld zult gij u stellen, noch gebeelden steen in uwen lande zetten, om u daarvoor te buigen: want Ik ben de HEERE uw God.

a Ex. 20: 4. Deut. 5: 8; 16: 22. Ps. 97: 7.

2. Mijne Sabbathen zult gij houden, [a]en mijn Heiligdom zult gij vreezen. Ik ben de HEERE. *a* Lev. 19: 30.

3. [a]Indien gij in mijne inzettingen wandelen, en mijne geboden houden, en die doen zult; *a* Deut. 28: 1, enz.

4. Zoo zal Ik uwe regens geven op hunnen tijd; en het land zal zijne inkomst geven, en het geboomte des velds zal zijne vrucht geven.

5. En de dorschtijd zal u reiken tot den wijnoogst, en de wijnoogst zal reiken tot den zaaitijd; en gij zult uw brood eten [a]tot verzadens toe; en gij zult zeker in uwen lande wonen.

a Lev. 25: 19.

6. Ook zal Ik vrede geven in den lande, [a]dat gij zult te slapen liggen, en er niemand zij, die *[*u*] verschrikke; en Ik zal het boos gedierte uit den lande doen ophouden, en het zwaard zal door uw land niet doorgaan. *a* Job 11: 18, 19.

7. En gij zult uwe vijanden vervolgen; en zij zullen voor uw aangezicht door het zwaard vallen.

8. [a]Vijf uit u zullen honderd vervolgen, en honderd uit u zullen tien duizend vervolgen; en uwe vijanden zullen voor uw aangezicht door het zwaard vallen. *a* Joz. 23: 10.

9. En Ik zal Mij tot u wenden, en zal u vruchtbaar maken, en u vermenigvuldigen; en mijn verbond zal Ik met u bevestigen.

10. En gij zult het oude, dat oud geworden is, eten; en het oude zult gij vanwege het nieuwe uitbrengen.

11. [a]En Ik zal mijnen Tabernakel in het midden van u zetten; en mijne ziel zal van u niet walgen.

a Ezech. 37: 26. 2 Cor. 6: 16.

12. En Ik zal in het midden van u wandelen, en zal u tot een God zijn; en gij zult Mij tot een volk zijn.

13. Ik ben de HEERE uw God, die u uit der Egyptenaren land uitgevoerd heb, opdat gij hunne slaven niet zoudt zijn; en Ik heb de disselboomen uws juks verbroken, en heb u doen rechtop gaan.

---

* U is hier ingevoegd, omdat verschrikken bedoeld is in den zin van doen verschrikken.

14. [a]Maar indien gij Mij niet zult hooren, en alle deze geboden niet zult doen;
a Deut. 28: 15. Klaagl. 2: 17. Mal. 2: 2.

15. En zoo gij mijne inzettingen zult smadelijk verwerpen, en zoo uwe ziele van mijne rechten zal walgen, dat gij niet doet alle mijne geboden, om mijn verbond te vernietigen;

16. Dit zal Ik u ook doen, dat Ik over u stellen zal verschrikking, tering, en koorts, die de oogen verteren, en de ziel pijnigen; gij zult ook uw zaad te vergeefs zaaien, en uwe vijanden zullen dat opeten.

17. Daartoe zal Ik mijn aangezichte tegen ulieden zetten, dat gij geslagen zult worden voor het aangezichte uwer vijanden; en uwe haters zullen over u heerschappij hebben, en [a]gij zult vlieden, als u niemand vervolgt. a Spr. 28: 1.

18. En zoo gij Mij tot deze dingen toe nog niet hooren zult, Ik zal nog daartoe doen, om u zevenvoudiglijk over uwe zonden te tuchtigen.

19. Want Ik zal de hoovaardigheid uwer kracht verbreken, en zal uwen hemel als ijzer maken, en uw aarde als koper.

20. En uw macht zal ijdellijk verdaan worden, en uw land zal zijne inkomst niet geven, en het geboomte des lands zal zijne vrucht niet geven.

21. En zoo gij met Mij [*in*] tegenheid wandelen zult, en Mij niet zult willen hooren, zoo zal Ik over u, naar uwe zonden, zevenvoudiglijk slagen toedoen.

22. Want Ik zal onder u zenden het gedierte des velds, hetwelk u berooven, en uw vee uitroeien, en u verminderen zal; en uwe wegen zullen woest worden.

23. Indien gij nog door deze dingen Mij niet getuchtigd zult zijn, maar met Mij [*in*] tegenheid wandelen;

24. Zoo zal Ik ook [a]met u in tegenheid wandelen, en Ik zal u ook zevenvoudiglijk over uwe zonden slaan.
a 2 Sam. 22: 27. Ps. 18: 27.

25. Want Ik zal een zwaard over u brengen, dat de wrake des verbonds wreken zal, zoodat gij in uwe steden vergaderd zult worden; dan zal Ik de pest in het midden van u zenden, en gij zult in de hand des vijands overgegeven worden.

26. Als Ik u den staf des broods zal gebroken hebben, dan zullen tien vrouwen uw brood in éénen oven bakken, en zullen uw brood bij het gewicht wedergeven; en gij zult eten, maar niet verzadigd worden.

27. Als gij ook hierom Mij niet hooren zult, maar met Mij wandelen zult in tegenheid;

28. Zoo zal Ik ook met u in heetgrimmige tegenheid wandelen, en Ik zal u ook zevenvoudiglijk over uwe zonden tuchtigen.

29. [a]Want gij zult het vleesch uwer zonen eten, en het vleesch uwer dochteren zult gij eten. a Deut. 28: 53. 2 Kon. 6: 28. Klaagl. 4: 10.

30. En Ik zal uwe hoogten verderven, en [a]uwe zonnebeelden uitroeien, en zal uwe doode lichamen op de doode lichamen uwer drekgoden werpen; en mijne ziele zal van u walgen. a 2 Kron. 34: 7.

31. En Ik zal uwe steden eene woestijn maken, en uwe Heiligdommen verwoesten; en Ik zal uwen liefelijken reuk niet rieken.

32. Ja Ik zal dat land verwoesten; dat uwe vijanden, die daarin zullen wonen, zich daarover ontzetten zullen.

33. Daartoe zal Ik u onder de heidenen verstrooien, en een zwaard achter u uittrekken; en uw land zal woest, en uwe steden zullen eene woestijn zijn.

34. Dan zal het land aan zijne [a]Sabbathen een welgevallen hebben, alle de dagen der verwoesting, en gij zult in het land uwer vijanden zijn; dan zal het land rusten, en aan zijne Sabbathen een welgevallen hebben. a Lev. 25: 2.

35. Alle de dagen der verwoesting zal het rusten, overmits het niet rustte in uwe Sabbathen, als gij daarin woondet.

36. En aangaande de overgeblevenen onder u, Ik zal in hun harte eene weekigheid in de landen hunner vijanden laten komen; zoodat het geruisch eens gedrevenen blads hen jagen zal, en zij zullen vlieden, gelijk men vliedt voor een zwaard, en zullen vallen, waar niemand is, die jaagt.

37. En zij zullen de een op den ander als voor het zwaard vallen, waar niemand is, die jaagt; en gij zult voor het aangezicht uwer vijanden niet kunnen bestaan.

38. Maar gij zult omkomen onder de heidenen, en het land uwer vijanden zal u verteren.

39. En de overgeblevenen onder u zullen om hunne ongerechtigheid in de landen uwer vijanden uitteren; ja ook om de ongerechtigheden hunner vaderen zullen zij met hen uitteren.

40. Dan zullen zij hunne ongerechtigheid belijden, en de ongerechtigheid hunner vaderen, met hunne overtredingen, waarmede zij tegen Mij overtreden hebben; en ook, dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben;

41. Dat Ik ook met hen in tegenheid gewandeld, en hen in het land hunner vijanden gebracht zal hebben. Zoo dan hun onbesneden hart gebogen wordt, en zij dan aan de straffe hunner ongerechtigheid een welgevallen hebben,

42. Dan zal Ik gedenken aan mijn verbond [*met*] Jakob, en ook aan mijn verbond [*met*] Izak, en ook aan mijn verbond [*met*] Abraham zal Ik gedenken; en aan het land zal Ik gedenken;

43. Als het land om hunnentwille zal verlaten zijn geweest, en aan zijne Sabbathen een welgevallen gehad hebben, wanneer het om hunnentwille verwoest was, en zij aan de straffe hunner ongerechtigheid een welgevallen zullen gehad hebben; daarom, en omdat zij mijne rechten hadden verworpen, en hunne ziele van mijne inzettingen gewalgd had.

44. En hierenboven is dit ook: als zij in het land hunner vijanden zullen zijn, [a]zal Ik hen niet verwerpen, en van hen niet walgen, om een einde van hen te maken, vernietigende mijn verbond met hen; want Ik ben de HEERE hun God.

a Deut. 4: 31. Rom. 11: 1, 26, enz.

45. Maar Ik zal hun [*ten beste*] gedenken aan het verbond der voorouderen, die Ik uit Egypteland voor de oogen der heidenen uitgevoerd heb, opdat Ik hun tot eenen God ware. Ik ben de HEERE.

46. Dit zijn die inzettingen, en die rechten, en die wetten, dewelke de HEERE gegeven heeft tusschen Zich en tusschen de kinderen Israëls, op den berg Sínaï, door de hand van Mozes.

HET XXVII KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Wanneer iemand eene gelofte zal afgezonderd hebben, naar uwe schatting zullen de zielen des HEEREN zijn.

3. Als uwe schatting van eenen man zal zijn van twintig jaar oud, tot eenen, die zestig jaar oud is, dan zal uwe schatting zijn van vijftig Sikkelen zilvers, naar den Sikkel des heiligdoms.

4. Maar is het eene vrouw, dan zal uwe schatting zijn dertig Sikkelen.

5. En is het van eenen, die vijf jaar oud is, tot eenen, die twintig jaar oud is, zoo zal uwe schatting van eenen man twintig Sikkelen zijn, en voor eene vrouw tien Sikkelen.

6. Maar is het van eenen, die eene maand oud is, tot eenen, die vijf jaar oud is, zoo zal uwe schatting van eenen man zijn vijf Sikkelen zilvers, en uwe schatting over eene vrouw zal zijn drie Sikkelen zilvers.

7. En is het van eenen, die zestig jaar oud is, en daarboven, is het een man, zoo zal uwe schatting zijn vijftien Sikkelen, en voor eene vrouw tien Sikkelen.

8. Maar zoo hij armer is, dan uwe schatting, zoo zal hij zich voor het aangezicht des priesters zetten, opdat de priester hem schatte; naar dat de hand desgenen, die de gelofte gedaan heeft, zal kunnen bekomen, zal de priester hem schatten.

9. En indien het een beest is, waarvan men den HEERE offerande offert: al wat hij daarvan den HEERE zal gegeven hebben, zal heilig zijn.

10. Hij zal niet verruilen, noch het verwisselen, een goed voor een kwaad, of een kwaad voor een goed. Indien hij nochtans een beest voor een beest eenigszins verwisselt, zoo zal dit, en hetgene daarvoor verwisseld is, heilig zijn.

11. En indien het eenig onrein beest is, van hetwelk men den HEERE geene offerande offert, zoo zal hij dat beest voor het aangezicht des priesters zetten.

12. En de priester zal dat schatten, naar dat het goed of kwaad is; naar uwe schatting, priester, zoo zal het zijn.

13. Maar indien hij het immers lossen zal, zoo zal hij het vijfde deel er van boven uwe schatting toedoen.

14. En wanneer iemand zijn huis zal geheiligd hebben, dat het den HEERE heilig zij, zoo zal de priester dat schatten, naar dat het goed of kwaad is; gelijk als de priester dat geschat zal hebben, zoo zal het *blijven staan.

15. En indien hij, die het geheiligd heeft, zijn huis zal lossen, zoo zal hij een vijfde deel des gelds uwer schatting daarboven toedoen; zoo zal het zijne zijn.

16. Indien ook iemand van den akker zijner bezitting den HEERE wat geheiligd zal hebben, zoo zal uwe schatting zijn naar zijn zaad; een Homer gerstenzaad zal zijn op vijftig Sikkelen zilvers.

17. Indien hij zijnen akker van het Jubeljaar af geheiligd zal hebben, zoo zal het naar uwe schatting blijven staan.

18. Maar zoo hij zijnen akker na het Jubeljaar geheiligd zal hebben, dan zal hem de priester het geld rekenen, naar de jaren, die nog overig zijn tot het Jubeljaar; en het zal van uwe schatting afgetrokken worden.

19. En indien hij, die den akker geheiligd heeft, dien ganschelijk lossen zal, zoo zal hij een vijfde deel des gelds uwer schatting daarboven toedoen, en hij zal hem verblijven.

20. En indien hij dien akker niet zal lossen, of indien hij dien akker aan eenen anderen man verkocht heeft, zoo zal hij niet meer gelost worden.

21. Maar die akker, nadat hij in het Jubeljaar zal uitgegaan zijn, zal den HEERE heilig zijn, als een verbannen akker; de bezitting daarvan zal des priesters zijn.

22. En indien hij den HEERE eenen akker heeft geheiligd, dien hij gekocht heeft, en die niet is van den akker zijner bezitting;

23. Zoo zal de priester hem rekenen de som uwer schatting tot het Jubeljaar; en hij zal op den dag zelven uwe schatting geven, eene heiligheid den HEERE.

* Stat.-Overz.: stand hebben, d. w. z. geene verandering meer ondergaan.

24. In het Jubeljaar zal die akker wederkomen tot dien, van wien hij hem gekocht had; tot hem, wiens de bezitting van dat land was.

25. Al uwe schatting nu zal naar den Sikkel des heiligdoms geschieden. [a]De Sikkel zal zijn van twintig Géra.

a Ex. 30: 13. Num. 3: 47. Ezech. 45: 12.

26. [a]Maar het eerstgeborene, dat den HEERE van een beest eerst geboren wordt, dat zal niemand heiligen; hetzij een rund, of [*stuk*] klein vee, het is des HEEREN.

a Ex. 13: 2; 22: 29; 34: 19. Num. 3: 13; 8: 17.

27. Doch is het van een onrein beest, hij zal dat lossen naar uwe schatting, en zal zijn vijfde deel daarboven toedoen; en indien het niet gelost wordt, zoo zal het verkocht worden, naar uwe schatting.

28. [a]Evenwel niets, dat verbannen is, dat iemand den HEERE zal verbannen hebben, van al hetgene dat hij heeft, van een mensch, of een beest, of van den akker zijner bezitting, zal verkocht noch gelost worden. Al wat verbannen is, zal den HEERE eene heiligheid der heiligheden zijn.

a Joz. 6: 18; 7: 13. enz.

29. Al wat verbannen is, dat van de menschen zal verbannen zijn, zal niet gelost worden; het zal zekerlijk gedood worden.

30. Ook alle tienden des lands, van het zaad des lands, van de vrucht van het geboomte, zijn des HEEREN; zij zijn den HEERE heilig.

31. Maar zoo iemand van zijne tienden immers iets lossen zal, hij zal zijn vijfde deel daarboven toedoen.

32. Aangaande alle de tienden van runderen en klein vee, alles wat onder de roede zal doorgaan, het tiende zal den HEERE heilig zijn.

33. Hij zal tusschen het goede en het kwade niet onderzoeken; hij zal het ook niet verwisselen. Maar indien hij dat immers verwisselen zal, zoo zal dit, en wat daarvoor verwisseld is, heilig zijn; het zal niet gelost worden.

34. Dit zijn de geboden, die de HEERE Mozes geboden heeft, aan de kinderen Israëls, op den berg Sínaï.

HET VIERDE BOEK VAN MOZES,

GENAAMD

NUMERI.

HET I KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, in de woestijn Sínaï, in de Tente der samenkomst, op den eersten der tweede maand, in het tweede jaar, nadat zij uit Egypteland uitgetogen waren, zeggende:

2. [a]Neemt op de somme van de geheele vergadering der kinderen Israëls, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen van al wat mannelijk is, hoofd voor hoofd; *a* Ex. 30: 12.

3. Van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire in Israël uittrekken, die zult gij tellen naar hunne heiren, gij, en Aäron.

4. En met ulieden zullen zijn van elken stam één man, die een hoofdman is over zijner vaderen huis.

5. Deze zijn nu de namen der mannen, die bij u staan zullen: Van Ruben: Elízur. de zoon van Sedéür.

6. Van Simeon: Selúmiël, de zoon van Zurisaddai.

7. Van Juda: Nahésson, de zoon van Ammínadab.

8. Van Issaschar: Netháneël, de zoon van Zúhar.

9. Van Zebulon: Elíab, de zoon van Hélon.

10. Van de kinderen Jozefs: van Ephraïm: Elisáma, de zoon van Ammíhud; van Manasse: Gamáliël, de zoon van Pedázur.

11. Van Benjamin: Abidan, de zoon van Gideóni.

12. Van Dan: Ahiëʼzer, de zoon van Ammísaddai.

13. Van Aser: Págiël, de zoon van Oʼchran.

14. Van Gad: Eljasaph, de zoon van Déhuël.

15. Van Naphthali: Ahíra, de zoon van Énan.

16. Deze waren de geroepenen der vergadering, de oversten der stammen hunner vaderen; zij waren de hoofden der duizenden van Israël.

17. Toen namen Mozes en Aäron die mannen, welke met namen uitgedrukt zijn.

18. En zij verzamelden de geheele vergadering op den eersten dag der tweede maand; en die verklaarden hunne afkomst naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal de namen van die twintig jaar oud was en daarboven, hoofd voor hoofd.

19. Gelijk als de HEERE Mozes geboden had, zoo heeft hij ze geteld in de woestijn Sínaï.

20. Zoo waren de zonen Rubens, des eerstgeborenen Israëls, hunne geboorten naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, hoofd voor hoofd, al wat mannelijk was, van twintig jaar oud en daarboven, allen, die ten heire uittrokken:

21. Hunne getelden van den stam van Ruben waren zes en veertig duizend en vijf honderd.

22. Van de zonen Simeons, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, zijne getelden, in het getal der namen, hoofd voor hoofd, al wat mannelijk was, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken:

23. Hunne getelden van den stam van Simeon waren negen en vijftig duizend en drie honderd.

24. Van de zonen Gads, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
25. Waren hunne getelden van den stam van Gad vijf en veertig duizend en zes honderd en vijftig.
26. Van de zonen van Juda, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
27. Waren hunne getelden van den stam van Juda vier en zeventig duizend en zes honderd.
28. Van de zonen Issaschars, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
29. Waren hunne getelden van den stam van Issaschar vier en vijftig duizend en vier honderd.
30. Van de zonen Zebulons, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
31. Waren hunne getelden van den stam van Zebulon zeven en vijftig duizend en vier honderd.
32. Van de zonen Jozefs: van de zonen Ephraïms, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
33. Waren hunne getelden van den stam van Ephraïm veertig duizend en vijf honderd.
34. Van de zonen van Manasse, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
35. Waren hunne getelden van den stam van Manasse twee en dertig duizend en twee honderd.
36. Van de zonen Benjamins, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
37. Waren hunne getelden van den stam van Benjamin vijf en dertig duizend en vier honderd.
38. Van de zonen Dans, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
39. Waren hunne getelden van den stam van Dan twee en zestig duizend en zeven honderd.
40. Van de zonen Asers, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
41. Waren hunne getelden van den stam van Aser een en veertig duizend en vijf honderd.
42. [*Van*] de zonen Naphthali's, hunne geboorten, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, in het getal der namen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die ten heire uittrokken,
43. Waren hunne getelden van den stam van Naphthali drie en vijftig duizend en vier honderd.
44. Deze zijn de getelden, welke Mozes geteld heeft, en Aäron, en de oversten van Israël; twaalf mannen waren zij, elk één over het huis zijner vaderen.
45. Alzoo waren alle de getelden der zonen Israëls, naar het huis hunner vaderen, van twintig jaar oud en daarboven, allen die in Israël ten heire uittrokken,
46. Alle de getelden dan waren [a]zes honderd duizend, en drie duizend, en vijf honderd, en vijftig. [a] Ex. 38: 26.
47. Maar de Levieten, naar den stam hunner vaderen, werden onder hen niet geteld.
48. Want de HEERE had tot Mozes gesproken, zeggende:
49. Alleen den stam van Levi zult gij niet tellen, noch hunne somme opnemen, onder de zonen Israëls.
50. Maar gij, stel de Levieten over den Tabernakel der Getuigenisse, en over al zijn gereedschap, en over alles

wat daartoe behoort. Zij zullen den Tabernakel dragen en al zijn gereedschap; en zij zullen dien bedienen; en zij zullen zich rondom den Tabernakel legeren.

51. En als de Tabernakel zal optrekken, de Levieten zullen hem afnemen; en wanneer de Tabernakel zich legeren zal, zullen de Levieten hem oprichten; en de vreemde, die daar bijkomt, zal gedood worden.

52. En de kinderen Israëls zullen zich legeren, een iegelijk bij zijn leger, en een iegelijk bij zijne banier, naar hunne heiren.

53. Maar de Levieten zullen zich legeren rondom den Tabernakel der Getuigenisse, opdat geene verbolgenheid over de vergadering der kinderen Israëls zij; daarom zullen de Levieten de wacht van den Tabernakel der Getuigenisse waarnemen.

54. Zoo deden de kinderen Israëls; naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, zoo deden zij.

HET II KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

2. De kinderen Israëls zullen zich legeren, een ieder onder zijne banier, naar de teekenen van het huis hunner vaderen; rondom tegenover de Tente der samenkomst zullen zij zich legeren.

3. Die zich nu legeren zullen oostwaarts, tegen den opgang, zal zijn de banier des legers van Juda, naar hunne heiren; en Nahésson, de zoon van Ammínadab, zal de overste der zonen van Juda zijn.

4. Zijn heir nu en hunne getelden waren vier en zeventig duizend en zes honderd.

5. En nevens hem zal zich legeren de stam van Issaschar; en Nethánеël, de zoon van Zúhar, zal de overste der zonen Issaschars zijn.

6. Zijn heir nu en zijne getelden waren vier en vijftig duizend en vier honderd.

7. [*Daartoe*] de stam van Zebulon; en Elíab, de zoon van Hélon, zal de overste der zonen Zebulons zijn.

8. Zijn heir nu en zijne getelden waren zeven en vijftig duizend en vier honderd.

9. Alle de getelden des legers van Juda waren honderd duizend, en zes en tachtig duizend, en vier honderd, naar hunne heiren. Zij zullen vooraan optrekken.

10. De banier des legers van Ruben, naar hunne heiren, zal tegen het zuiden zijn; en Elízur, de zoon van Sedéür, zal de overste der zonen Rubens zijn.

11. Zijn heir nu en zijne getelden waren zes en veertig duizend en vijf honderd.

12. En nevens hem zal zich legeren de stam van Simeon; en Selúmiël, de zoon van Zurísaddai, zal de overste der zonen Simeons zijn.

13. Zijn heir nu en hunne getelden waren negen en vijftig duizend en drie honderd.

14. Daartoe de stam van Gad; en Éljasaph, de zoon van Réhuël, zal de overste der zonen Gads zijn.

15. Zijn heir nu en hunne getelden waren vijf en veertig duizend en zes honderd en vijftig.

16. Alle de getelden in het leger van Ruben waren honderd duizend, en een en vijftig duizend, en vier honderd, en vijftig, naar hunne heiren. En zij zullen de tweede optrekken.

17. Daarna zal de Tente der samenkomst optrekken, met het leger der Levieten in het midden der legers. Gelijk als zij zich legeren zullen, alzoo zullen zij optrekken, een iegelijk aan zijne plaatse, naar hunne banieren.

18. De banier des legers van Ephraïm, naar hunne heiren, zal tegen het westen zijn; en Elisáma, de zoon van Ammíhud, zal de overste der zonen Ephraïms zijn.

19. Zijn heir nu en hunne getelden waren veertig duizend en vijf honderd.

20. En nevens hem de stam van Manasse; en Gamáliël, de zoon van Pedázur, zal de overste der zonen van Manasse zijn.

21. Zijn heir nu en hunne getelden waren twee en dertig duizend en twee honderd.

22. Daartoe de stam van Benjamin; en Abídan, de zoon van Gideóni zal de overste der zonen Benjamins zijn.

23. Zijn heir nu en hunne getelden

waren vijf en dertig duizend en vier honderd.

24. Alle de getelden in het leger van Ephraïm waren honderd en acht duizend en één honderd, naar hunne heiren. En zij zullen de derde optrekken.

25. De banier des legers van Dan zal tegen het noorden zijn, naar hunne heiren; en Ahiëʼzer, de zoon van Ammísaddai, zal de overste der zonen Dans zijn.

26. Zijn heir nu en hunne getelden waren twee en zestig duizend en zeven honderd.

27. En nevens hem zal zich legeren de stam van Aser; en Págiël, de zoon van Oʼchran, zal de overste der zonen Asers zijn.

28. Zijn heir nu en hunne getelden waren een en veertig duizend en vijf honderd.

29. Daartoe de stam van Naphthali; en Ahíra, de zoon van Eʼnan, zal de overste der zonen van Naphthali zijn.

30. Zijn heir nu en hunne getelden waren drie en vijftig duizend en vier honderd.

31. Alle de getelden in het leger van Dan waren honderd duizend, en zeven en vijftig duizend, en zes honderd. In het achterste zullen zij optrekken, naar hunne banieren.

32. Deze zijn de getelden van de kinderen Israëls, naar het huis hunner vaderen. Alle de getelden der legers naar hunne heiren, waren [a]zes honderd duizend, en drie duizend, en vijf honderd, en vijftig. *a* Ex. 38: 26. Num. 1: 46.

33. Maar de Levieten werden niet geteld onder de zonen Israëls, [a]gelijk als de HEERE Mozes geboden had. *a* Num. 1: 48, 49.

34. En de kinderen Israëls deden naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had; zoo legerden zij zich naar hunne banieren, en zoo trokken zij op, een iegelijk naar zijne geslachten, naar het huis zijner vaderen.

HET III KAPITTEL.

Dit nu zijn de geboorten van Aäron en van Mozes, ten dage [*als*] de HEERE met Mozes gesproken heeft op den berg Sínaï.

2. En dit zijn de namen der zonen Aärons: [a]de eerstgeborene, Nádab, daarna Abíhu, Eleázar en Iʼthamar. *a* Ex. 6 22.

3. Dit zijn de namen der zonen Aärons, der priesteren, die gezalfd waren, welker hand men gevuld had, om het priesterambt te bedienen.

4. [a]Maar Nádab en Abíhu stierven voor het aangezichte des HEEREN, als zij vreemd vuur voor het aangezichte des HEEREN in de woestijn Sinaï brachten, en hadden geene kinderen; doch Eleázar en Iʼthamar bedienden het priesterambt voor het aangezicht huns vaders Aärons. *a* Lev. 10: 1, 2, enz. Num. 26: 61. 1 Kron. 24: 2.

5. En de HEERE sprak tot Mozes zeggende:

6. [a]Doe den stam van Levi naderen, en stel hem voor het aangezicht des priesters Aärons, opdat zij hem dienen; *a* Num. 16: 9; 18: 2.

7. En dat zij waarnemen zijne wacht, en de wacht der geheele vergadering, voor de Tente der samenkomst, om den dienst des Tabernakels te bedienen;

8. En dat zij al het gereedschap van de Tente der samenkomst, en de wacht der kinderen Israëls waarnemen, om den dienst des Tabernakels te bedienen.

9. Gij zult dan aan Aäron en zijne zonen de Levieten geven; zij zijn gegeven, zij zijn hem gegeven uit de kinderen Israëls.

10. Maar Aäron en zijne zonen zult gij stellen, dat zij hun priesterambt waarnemen; en de vreemde, die nadert, zal gedood worden.

11. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

12. En Ik, zie, Ik heb de Levieten uit het midden der kinderen Israëls genomen, in plaats van al het eerstgeborene, [a]dat de baarmoeder opent, uit de kinderen Israëls; en de Levieten zullen mijne zijn. *a* Ex. 13: 2.

13. Want alle eerstgeborene is mijne; van den dag, dat Ik al het eerstgeborene in Egypteland sloeg, [a]heb Ik Mij geheiligd al het eerstgeborene in Israël, van de menschen tot de beesten; zij zullen mijne zijn. Ik ben de HEERE. *a* Ex. 13: 2; 22: 29; 34: 19. Lev. 27: 26. Num. 8: 16. Luc. 2: 23.

14. En de HEERE sprak tot Mozes in de woestijn Sínaï, zeggende:

15. Tel de zonen van Levi naar het
huis hunner vaderen, naar hunne ge-
slachten; al wat mannelijk is, van eene
maand oud en daarboven, die zult gij
tellen.
16. En Mozes telde ze naar het be-
vel des HEEREN, gelijk als hem gebo-
den was.
17. [a]Dit nu waren de zonen van Levi
met hunne namen: Gérson, en Káhath,
en Merári. *a* Ex. 6: 15, 16, 17.
Num. 26: 57. 1 Kron. 6: 1; 23: 6.
18. En dit zijn de namen der zonen
Gérsons, naar hunne geslachten: Líbni
en Símeï.
19. En de zonen Káhaths, naar hun-
ne geslachten: A'mram, en I'zhar, Hé-
bron, en U'zziël.
20. En de zonen van Merári, naar
hunne geslachten: Máheli en Músi. Dit
zijn de geslachten der Levieten, naar
den huize hunner vaderen.
21. Van Gérson was het geslacht der
Líbnieten, en het geslacht der Símeïe-
ten. Dit zijn de geslachten der Gér-
sonieten.
22. Hunne getelden in getale waren
van al wat mannelijk was, van eene
maand oud en daarboven, hunne ge-
telden waren zeven duizend en vijf
honderd.
23. De geslachten der Gérsonieten
zullen zich legeren achter den Taber-
nakel, westwaarts.
24. De overste nu van het vaderlijk
huis der Gérsonieten zal zijn Éljasaph,
de zoon van Láël.
25. En de wacht der zonen Gérsons
in de Tente der samenkomst zal zijn
de Tabernakel en de Tente, haar be-
deksel, en het bedeksel aan de deur
van de Tente der samenkomst;
26. En de behangselen des voorhofs,
en het bedeksel van de deur des voor-
hofs, welke bij den Tabernakel en bij
het altaar rondomme zijn; mitsgaders
zijne touwen tot zijnen ganschen dienst.
27. En van Káhath is het geslacht
der A'mramieten, en het geslacht der
I'zharieten, en het geslacht der Hé-
bronieten, en het geslacht der O'zzië-
lieten. Dit zijn de geslachten der Kó-
hathieten.
28. In getale van al wat mannelijk
was, van eene maand oud en daarbo-
ven, waren acht duizend en zes hon-
derd, waarnemende de wacht des hei-
ligdoms.
29. De geslachten der zonen Kóhaths
zullen zich legeren aan de zijde des
Tabernakels, zuidwaarts.
30. De overste nu van het vaderlijk
huis der geslachten der Kóhathieten
zal zijn Elísaphan, de zoon van U'zziël.
31. Hunne wacht nu zal zijn de Arke,
en de tafel, en de kandelaar, en de al-
taren, en het gereedschap des heilig-
doms, met hetwelk zij dienst doen, en
het bedeksel, en al [*wat tot*] zijnen dienst
[*behoort*].
32. De overste nu der oversten van
Levi zal zijn Eleázar, de zoon van
Aäron, de priester. [*Zijn*] opzicht zal
zijn over degenen, die de wacht des
heiligdoms waarnemen.
33. Van Merári is het geslacht der
Máhelieten, en het geslacht der Músie-
ten. Dit zijn de geslachten van Merári.
34. En hunne getelden in getale van
al wat mannelijk was, van eene maand
oud en daarboven, waren zes duizend
en twee honderd.
35. De overste nu van het vaderlijk
huis der geslachten van Merári zal zijn
Zúriël, de zoon van Abíhaïl; zij zullen
zich legeren aan de zijde des Taberna-
kels, noordwaarts.
36. En het opzicht der wachten van
de zonen van Merári zal zijn over de
stijlen des Tabernakels, en zijne riche-
len, en zijne pilaren, en zijne voeten,
en al zijn gereedschap, en al [*wat tot*]
zijnen dienst [*behoort*];
37. En de pilaren des voorhofs ron-
dom, en hunne voeten, en hunne pin-
nen, en hunne touwen.
38. Die nu zich legeren zullen vóór
den Tabernakel, oostwaarts, vóór de
Tente der samenkomst, tegen den op-
gang, zullen zijn Mozes en Aäron met
zijne zonen, waarnemende de wacht
des heiligdoms, voor de wacht der kin-
deren Israëls; en de [a]vreemde, die na-
dert, zal gedood worden.
a Num. 3: 10; 16: 40.
39. Alle getelden der Levieten, de-
welke Mozes en Aäron, op het bevel
des HEEREN, naar hunne geslachten
geteld hebben, al wat mannelijk was,
van eene maand oud en daarboven,
waren twee en twintig duizend.
40. En de HEERE zeide tot Mozes

Tel alle eerstgeborenen, wat mannelijk is onder de kinderen Israëls, van eene maand oud en daarboven, en neem het getal hunner namen op.

41. En gij zult voor Mij de Levieten nemen (Ik ben de HEERE), in plaats van alle eerstgeborenen onder de kinderen Israëls; en de beesten der Levieten, in plaats van al het eerstgeborene onder de beesten der kinderen Israëls.

42. Mozes dan telde, gelijk als de HEERE hem geboden had, alle eerstgeborenen onder de kinderen Israëls.

43. En alle eerstgeborenen, die mannelijk waren, in het getal der namen, van eene maand oud en daarboven, naar hunne getelden, waren twee en twintig duizend twee honderd en drie en zeventig.

44. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

45. Neem de Levieten, in plaats van alle eerstgeboorte onder de kinderen Israëls, en de beesten der Levieten, in plaats van hunne beesten; want de Levieten, zullen mijne zijn. Ik ben de HEERE.

46. Aangaande de twee honderd en drie en zeventig, die gelost zullen worden, die overschieten, boven de Levieten, van de eerstgeborenen der kinderen Israëls;

47. Gij zult voor elk hoofd vijf Sikkelen nemen; naar den Sikkel des heiligdoms zult gij ze nemen; [a]die Sikkel is twintig Géra. *a* Ex. 30: 13. Lev. 27: 25. Num. 18: 16. Ezech. 45: 12.

48. En gij zult dat geld aan Aäron en zijne zonen geven, [*het geld*] der gelosten, die onder hen overschieten.

49. Toen nam Mozes dat losgeld van degenen, die overschoten boven de gelosten door de Levieten;

50. Van de eerstgeborenen der kinderen Israëls nam hij dat geld, duizend en drie honderd en vijf en zestig [*Sikkelen*], naar den Sikkel des heiligdoms.

51. En Mozes gaf dat geld der gelosten aan Aäron en zijne zonen, naar het bevel des HEEREN, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

HET IV KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

2. Neemt op de somme der zonen Kóhaths, uit het midden der zonen van Levi, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen,

3. Van dertig jaar oud en daarboven, tot vijftig jaar oud; al wie tot dezen strijd inkomt, om het werk in de Tente der samenkomst te doen.

4. Dit zal de dienst zijn der zonen Kóhaths, in de Tente der samenkomst, [*te weten*] de heiligheid der heiligheden.

5. In het optrekken des legers, zoo zullen Aäron en zijne zonen komen, en het voorhangsel des bedeksels afnemen, en zullen daarmede de Arke der Getuigenisse bedekken.

6. En zij zullen een bedeksel van dassenvellen daarop leggen, en een geheel kleed van hemelsblauw daar bovenop uitspreiden, en zij zullen hare handboomen aanleggen.

7. Zij zullen ook [a]op de toontafel een kleed van hemelsblauw uitspreiden, en zullen daarop zetten de schotels, en de reukschalen, en de kroezen, en de dekschotels; ook zal het bestendig brood daarop zijn. *a* Ex. 25: 30.

8. Daarna zullen zij een scharlaken kleed daarover uitspreiden, en zullen dat met een bedeksel van dassenvellen bedekken, en zij zullen hare handboomen aanleggen.

9. Dan zullen zij een kleed van hemelsblauw nemen, en bedekken [a]den kandelaar des luchters, en zijne lampen, en zijne snuiters, en zijne [b]bluschvaten, en alle zijne olievaten, met dewelke zij aan hem dienen. *a* Ex. 25: 31. *b* Ex. 25: 38.

10. Zij zullen ook hem, en al zijn gereedschap, in een bedeksel van dassenvellen doen, en zullen hem op de draagbaar leggen.

11. En over het gouden altaar zullen zij een kleed van hemelsblauw uitspreiden, en zullen dat met een bedeksel van dassenvellen bedekken, en zij zullen zijne handboomen aanleggen.

12. Zij zullen ook nemen alle gereedschap van den dienst, met hetwelk zij in het heiligdom dienen, en zullen het leggen in een kleed van hemelsblauw, en zullen het met een bedeksel van dassenvellen bedekken, en zullen het op de draagbaar leggen.

13. En zij zullen de asch van het altaar vagen, en zij zullen daarover een kleed van purper uitspreiden.

14 En zij zullen daarop leggen al zijn gereedschap, waarmede zij aan hetzelve dienen, de vuurpannen, de krauwelen, en de schoffelen, en de sprengbekkens, al het gereedschap des altaars; en zij zullen daarover een bedeksel van dassenvellen uitspreiden, en zullen zijne handboomen aanleggen.

15. Als nu Aäron en zijne zonen, het bedekken van het Heiligdom, en van alle gereedschap des Heiligdoms, in het optrekken des legers, zullen voleind hebben, zoo zullen daarna de zonen Kóhaths komen, om te dragen; maar zij zullen dat heilige niet aanroeren, opdat zij niet sterven. Dit is de last der zonen Kóhaths, in de Tente der samenkomst.

16. Het opzicht nu van Eleázar, den zoon Aärons, des priesters, zal zijn over de olie des luchters, en het [a]reukwerk der welriekende specerijen, en het vaste spijsoffer, en de [b]zalfolie: het opzicht van den ganschen Tabernakel, en van alles wat daarin is, aan het Heiligdom en aan zijn gereedschap.

a Ex. 30: 34, 35. *b* Ex. 30: 23, 24, enz.

17. En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

18. Gij zult den stam van de geslachten der Kóhathieten niet laten uitgeroeid worden, uit het midden der Levieten.

19. Maar dit zult gij hun doen, opdat zij leven en niet sterven, als zij tot de heiligheid der heiligheden toetreden zullen: Aäron en zijne zonen zullen komen, en stellen ze een ieder over zijnen dienst en aan zijnen last.

20. Doch zij zullen niet inkomen om te zien, als men het heiligdom inwikkelt, opdat zij niet sterven.

21. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

22. Neem ook op de somme der zonen Gérsons, naar het huis hunner vaderen, naar hunne geslachten.

23. Gij zult ze tellen van dertig jaar oud en daarboven, tot vijftig jaar oud, al wie inkomt, om den strijd te strijden, opdat hij den dienst bediene in de Tente der samenkomst.

24. Dit zal zijn de dienst der geslachten der Gérsonieten, in het dienen en in den last.

25. Zij zullen dan dragen de gordijnen des Tabernakels, en de Tente der samenkomst, [*te weten*] haar bedeksel, en het dassendek, dat van boven daarop is, en het bedeksel der deur van de Tente der samenkomst,

26. En de behangselen des voorhofs, en het bedeksel der deur van de poorte des voorhofs, hetwelk is bij den Tabernakel en bij het altaar rondom, en hunne touwen, en al het gereedschap van hunnen dienst, mitsgaders al wat daarvoor bereid wordt, opdat zij dienen.

27. De geheele dienst van de zonen der Gérsonieten, in al hunnen last en in al hunnen dienst, zal zijn naar het bevel Aärons en zijner zonen; en gijlieden zult hun ter bewaring al hunnen last bevelen.

28. Dit is de dienst van de geslachten der zonen der Gérsonieten, in de Tente der samenkomst; en hunne wacht zal zijn onder de hand van I'thamar, den zoon Aärons, des priesters.

29. Aangaande de zonen van Merári, die zult gij naar hunne geslachten, en naar het huis hunner vaderen tellen.

30. Gij zult ze tellen van dertig jaar oud en daarboven, tot vijftig jaar oud, al wie inkomt tot dezen strijd, om te bedienen den dienst van de Tente der samenkomst.

31. Dit zal nu zijn de onderhouding van hunnen last, naar al hunnen dienst, in de Tente der samenkomst: de [a]stijlen des Tabernakels, en zijne richelen, en zijne pilaren, en zijne voeten;

a Ex. 26: 15.

32. Mitsgaders de pilaren des voorhofs rondom, en hunne voeten, en hunne pinnen, en hunne touwen, met al hun gereedschap, en met al hunnen dienst; en het gereedschap van de waarneming van hunnen last zult gij bij namen tellen.

33. Dat is de dienst van de geslachten der zonen van Merári, naar hunnen ganschen dienst, in de Tente der samenkomst, onder de hand van I'thamar, den zoon Aärons, des priesters.

34. Mozes dan en Aäron en de oversten der vergadering telden de zonen der Kóhathieten, naar hunne geslach-

ten, en naar het huis hunner vaderen;

35. Van dertig jaar oud en daarboven, tot vijftig jaar oud, al wie inkwam tot dezen strijd, tot den dienst in de Tente der samenkomst;

36. Hunne getelden nu waren, naar hunne geslachten, twee duizend zeven honderd en vijftig.

37. Deze zijn de getelden van de geslachten der Kóhathieten, van al wie in de Tente der samenkomst diende, dewelke Mozes en Aäron geteld hebben, naar het bevel des HEEREN, door de hand van Mozes.

38. Insgelijks de getelden der zonen Gérsons, naar hunne geslachten, en naar het huis hunner vaderen;

39. Van dertig jaar oud en daarboven, tot vijftig jaar oud, al wie inkwam tot dezen strijd, tot den dienst in de Tente der samenkomst;

40. Hunne getelden waren, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen, twee duizend en zes honderd en dertig.

41. Deze zijn de getelden van de geslachten der zonen Gérsons, van al wie in de Tente der samenkomst diende, dewelke Mozes en Aäron telden, naar het bevel des HEEREN.

42. En de getelden van de geslachten der zonen van Merári, naar hunne geslachten, naar het huis hunner vaderen;

43. Van dertig jaar oud en daarboven, tot vijftig jaar oud, al wie inkwam tot dezen strijd, tot den dienst in de Tente der samenkomst;

44. Hunne getelden nu waren, naar hunne geslachten, drie duizend en twee honderd.

45. Deze zijn de getelden van de geslachten der zonen van Merári, dewelke Mozes en Aäron geteld hebben, naar het bevel des HEEREN, door de hand van Mozes.

46. Alle de getelden, dewelke Mozes en Aäron en de oversten Israëls geteld hebben van de Levieten, naar hunne geslachten, en naar het huis hunner vaderen;

47. Van dertig jaar oud en daarboven, tot vijftig jaar oud, al wie inkwam, om den dienst der bediening en den dienst van den last, in de Tente der samenkomst, te bedienen;

48. Hunne getelden waren acht duizend en vijf honderd en tachtig.

49. Men telde ze, naar het bevel des HEEREN, door de hand van Mozes, een ieder naar zijnen dienst en naar zijnen last; en zijne getelden waren, die de HEERE Mozes geboden had.

HET V KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

2. Gebied den kinderen Israëls, dat zij uit het leger [a]wegzenden alle melaatschen, en alle [b]vloeienden, en allen, die onrein zijn van [c]eenen doode.

a Lev. 13: 3, 46. *b* Lev. 15: 2. *c* Lev. 21: 1.

3. Van den man tot de vrouw toe zult gij ze wegzenden; tot buiten het leger zult gij ze wegzenden; opdat zij niet verontreinigen hunne legers, in welker midden Ik wone.

4. En de kinderen Israëls deden alzoo, en zonden ze tot buiten het leger; gelijk de HEERE tot Mozes gesproken had, alzoo deden de kinderen Israëls.

5. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

6. [a]Spreek tot de kinderen Israëls: Wanneer een man of vrouw iets van eenige menschelijke zonden gedaan zullen hebben, overtreden hebbende door overtreding tegen den HEERE, zoo is diezelve ziel schuldig. *a* Lev. 6: 1, 3.

7. En zij zullen hunne zonde, welke zij gedaan hebben, belijden; daarna zal hij zijne schuld weder uitkeeren, [a]naar de hoofdsomme daarvan, en haar vijfde deel zal hij daarboven toedoen, en zal het dien geven, aan denwelken hij schuldenaar geworden is. *a* Lev. 6: 5.

8. Maar zoo die man geenen losser zal hebben, om de schuld aan hem weder uit te keeren, zal die schuld, dewelke den HEERE weder uitgekeerd wordt, des priesters zijn; behalve den ram der verzoening, met denwelken hij voor hem verzoening doen zal.

9. Desgelijks zal alle heffing van alle geheiligde dingen der kinderen Israëls, dewelke zij tot den priester brengen, zijne zijn.

10. [a]En een ieders geheiligde dingen zullen zijne zijn; wat iemand den pries-

ter zal gegeven hebben, zal zijne zijn.
a Lev. 10: 12.

11. Wijders sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

12. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Wanneer van iemand zijne huisvrouwe zal afgeweken zijn, en door overtreding tegen hem overtreden zal hebben,

13. Dat een man bij haar door bijligging des zaads zal gelegen hebben, en het voor de oogen haars mans zal verborgen zijn, en zij zich verscholen zal hebben, zijnde nochtans onrein geworden, en geen getuige tegen haar is, en zij niet betrapt is;

14. En de ijvergeest over hem gekomen is, dat hij ijvert over zijne huisvrouwe, dewijl zij onrein geworden is; of dat over hem de ijvergeest gekomen is, dat hij over zijne huisvrouwe ijvert, hoewel zij niet onrein geworden is;

15. Dan zal die man zijne huisvrouwe tot den priester brengen, en zal hare offerande voor haar medebrengen, een tiende deel van eene Épha gerstenmeel; hij zal geene olie daarop gieten, noch wierook daarop leggen, dewijl het een spijsoffer der ijveringen is, een spijsoffer der gedachtenisse, dat de ongerechtigheid in gedachtenisse brengt.

16. En de priester zal ze doen naderen, hij zal ze stellen voor het aangezichte des HEEREN.

17. En de priester zal heilig water in een aarden vat nemen; en van het stof, hetwelk op den vloer des Tabernakels is, zal de priester nemen, en in het water doen.

18. Daarna zal de priester de vrouwe voor het aangezichte des HEEREN stellen, en zal het hoofd van de vrouwe ontblooten, en zal het spijsoffer der gedachtenisse op hare handen leggen, hetwelk het spijsoffer der ijveringen is; en in de hand des priesters zal dat bitter water zijn, hetwelk den vloek medebrengt.

19. En de priester zal haar beëedigen, en zal tot die vrouwe zeggen: Indien niemand bij u gelegen heeft, en indien gij, onder uwen man zijnde, niet afgeweken zijt tot onreinigheid, wees vrij van dit bitter water, hetwelk den vloek medebrengt;

20. Maar zoo gij, onder uwen man zijnde, afgeweken zijt, en zoo gij onrein geworden zijt, dat een man bij u gelegen heeft, behalve uwen man;

21. (Dan zal de priester die vrouwe met den eed der vervloeking beëedigen, en de priester zal tot de vrouwe zeggen:) De HEERE zette u tot eenen vloek, en tot eenen eed, in het midden uws volks, doordien dat de HEERE uwe heup invallende, en uwen buik zwellende make;

22. Dat ditzelve water, hetwelk de vervloeking medebrengt, in uw ingewand inga, om den buik te doen zwellen, en de heup te doen invallen. Dan zal die vrouwe zeggen: Amen, amen.

23. Daarna zal de priester deze zelve vloeken op een cedelken schrijven, en hij zal het met het bitter water uitdoen.

24. En hij zal die vrouwe dat bitter water, hetwelk de vervloeking medebrengt, te drinken geven, dat het water, hetwelk de vervloeking medebrengt, in haar tot bitterheden inga.

25. En de priester zal uit de hand van die vrouwe het spijsoffer der ijveringen nemen, en hij zal datzelve spijsoffer voor het aangezichte des HEEREN bewegen, en zal dat op het altaar offeren.

26. De priester zal ook van dat spijsoffer, deszelfs gedenkoffer, eene handvol grijpen, en zal het op het altaar aansteken; en daarna zal hij dat water die vrouwe te drinken geven.

27. Als hij haar nu dat water zal te drinken gegeven hebben, het zal geschieden, indien zij onrein geworden is, en tegen haren man door overtreding zal overtreden hebben, dat het water, hetwelk vervloeking medebrengt, tot bitterheid in haar ingaan zal, en haar buik zwellen, en hare heup invallen zal; en die vrouwe zal in het midden haars volks tot eenen vloek zijn.

28. Doch indien de vrouwe niet onrein geworden is, maar rein is, zoo zal zij vrij zijn, en zal met zaad bezadigd worden.

29. Dit is de wet der ijveringen, als eene vrouwe, onder haren man zijnde, zal afgeweken en onrein geworden zijn;

30. Of als over eenen man de ijvergeest zal gekomen zijn, en hij over zijne huisvrouwe zal geijverd hebben, dat hij de vrouwe voor het aangezichte des HEEREN stelle, en de priester aan haar deze gansche wet volbrenge.

31. En de man zal van de ongerechtigheid onschuldig zijn; maar diezelve vrouwe zal hare ongerechtigheid dragen.

HET VI KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Wanneer een man of eene vrouw zich afgescheiden zal hebben, belovende de gelofte eens Nazireërs, om zich den HEERE af te zonderen;

3. Van wijn en sterken drank zal hij zich afzonderen; wijnedik, en edik van sterken drank zal hij niet drinken, noch eenige vochtigheid van druiven zal hij drinken, noch versche of gedroogde druiven eten.

4. Alle de dagen zijns Nazireërschaps zal hij niet eten van iets, dat van den wijnstok des wijns gemaakt is, van de pitten af, tot de schillen toe.

5. Alle de dagen der gelofte zijns Nazireërschaps zal het [a]scheermes over zijn hoofd niet gaan. Totdat die dagen vervuld zullen zijn, die hij zich den HEERE zal afgezonderd hebben, zal hij heilig zijn, latende de lokken van het haar zijns hoofds wassen.

a Richt. 13: 5. 1 Sam. 1: 11.

6. Alle de dagen, die hij zich den HEERE zal afgezonderd hebben, zal hij tot het lichaam eens dooden niet gaan.

7. Om zijnen vader, of om zijne moeder, om zijnen broeder, of om zijne zuster, om hen zal hij zich niet verontreinigen, als zij dood zijn; want het Nazireërschap zijns Gods is op zijn hoofd.

8. Alle de dagen zijns Nazireërschaps is hij den HEERE heilig.

9. En zoo de gestorvene bij hem onvoorziens haastelijk gestorven ware, dat hij het hoofd zijns Nazireërschaps zoude verontreinigd hebben, zoo zal hij op den dag zijner reiniging zijn hoofd bescheren; op den zevenden dag zal hij het bescheren.

10. En op den achtsten dag zal hij twee tortelduiven of twee jonge duiven brengen tot den priester, tot de deur van de Tente der samenkomst.

11. De priester nu zal ééne bereiden ten zondoffer, en ééne ten brandoffer, en zal voor hem verzoening doen, van dat hij aan het doode lichaam gezondigd heeft; alzoo zal hij zijn hoofd op dienzelven dag heiligen.

12. Daarna zal hij de dagen zijns Nazireërschaps den HEERE afzonderen, en zal een lam, dat éénjarig is, brengen ten schuldoffer; en de vorige dagen zullen vallen, omdat zijn Nazireërschap verontreinigd was.

13. En dit is de wet des Nazireërs: Ten dage, als de dagen zijns Nazireërschaps zullen vervuld zijn, zal hij dit brengen tot de deur van de Tente der samenkomst:

14. Hij dan zal tot zijne offerande den HEERE offeren een volkomen éénjarig lam ten brandoffer, en een volkomen éénjarig ooilam ten zondoffer, en eenen volkomen ram ten dankoffer;

15. En eenen korf ongezuurde [*koeken*], koeken van meelbloem, met olie gemengd, en ongezuurde vladen, met olie bestreken, mitsgaders hun spijsoffer en hunne drankofferen.

16. En de priester zal het voor het aangezichte des HEEREN brengen, en zal zijn zondoffer en zijn brandoffer bereiden.

17. Hij zal ook den ram ten dankoffer den HEERE bereiden, met den korf der ongezuurde [*koeken*]; en de priester zal zijn spijsoffer en zijn drankoffer bereiden.

18. Alsdan zal de Nazireër aan de deur van de Tente der samenkomst [a]het hoofd zijns Nazireërschaps bescheren; en hij zal het hoofdhaar zijns Nazireërschaps nemen, en hij zal het leggen op het vuur, dat onder het dankoffer is.

a Hand. 21: 24.

19. Daarna zal de priester eenen gezoden schouder nemen van den ram, en eenen ongezuurde koek uit den korf, en eene ongezuurde vlade; en hij zal ze op de handen des Nazireërs leggen, nadat hij zijn Nazireërschap afgeschoren heeft.

20. En de priester zal die [a]bewegen ten beweegoffer, voor het aangezichte des HEEREN. Het is een heilig ding voor den priester, met de borst des beweegoffers, en met den schouder des hefoffers. En daarna zal die Nazireër wijn drinken. [a] Ex. 29: 27.

21. Dat is de wet des Nazireërs, die zijne offerande den HEERE voor zijn Nazireërschap zal beloofd hebben, behalve wat zijne hand bekomen zal; naar zijne gelofte, dewelke hij beloofd zal hebben, alzoo zal hij doen, naar de wet zijns Nazireërschaps.

22. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

23. Spreek tot Aäron en zijne zonen, zeggende: Alzoo zult gijlieden de kinderen Israëls zegenen, zeggende tot hen:

24. De HEERE zegene u, en behoede u;

25. De HEERE doe zijn aangezichte over u lichten, en zij u genadig;

26. De HEERE verheffe zijn aangezichte over u, en geve u vrede.

27. Alzoo zullen zij mijnen naam op de kinderen Israëls leggen; en Ik zal ze zegenen.

HET VII KAPITTEL.

En het geschiedde ten dage, als Mozes geëindigd had [a]den Tabernakel op te richten, en dat hij dien gezalfd en dien geheiligd had, en al zijn gereedschap, mitsgaders het altaar en al zijn gereedschap, en hij ze gezalfd en ze geheiligd had; [a] Ex. 40: 18.

2. Dat de oversten Israëls, de hoofden van het huis hunner vaderen, offerden (deze waren de oversten der stammen, die over de getelden stonden).

3. En zij brachten hunne offerande voor het aangezichte des HEEREN, zes overdekte wagens, en twaalf runderen; eenen wagen voor twee oversten, en eenen os voor elk éénen; en brachten ze vóór den Tabernakel.

4. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

5. Neem ze van hen, opdat zij zijn mogen om te bedienen den dienst van de Tente der samenkomst; en gij zult ze den Levieten geven, een ieder naar zijnen dienst.

6. Alzoo nam Mozes, die wagens, en die runderen, en gaf ze den Levieten.

7. Twee wagens, en vier runderen, gaf hij den zonen Gérsons, naar hunnen dienst;

8. En vier wagens, en acht runderen, gaf hij den zonen van Merári, naar hunnen dienst, onder de hand van Ithamar, den zone Aärons, des priesters.

9. Maar den zonen Kóhaths gaf hij niet; want de dienst der heilige dingen was op hen, [*die*] zij op de schouderen droegen.

10. En de oversten offerden ter inwijding des altaars, ten dage als het gezalfd werd; de oversten dan offerden hunne offerande vóór het altaar.

11. En de HEERE zeide tot Mozes: Elke overste zal (een iegelijk op zijnen dag) zijne offeranden offeren ter inwijding des altaars.

12. Die nu op den eersten dag zijne oflerande offerde, was Nahésson, de zoon van Ammínadab, voor den stam van Juda.

13. En zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;

14. Eéne reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;

15. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;

16. Één geitebok, ten zondoffer;

17. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Nahésson, den zoon van Ammínadab.

18. Op den tweeden dag offerde Nethaneël, de zoon van Zúar, de overste van Issaschar.

19. Hij offerde zijne offerande: éénen zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;

20. Ééne reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
21. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
22. Één geitebok, ten zondoffer;
23. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de oflerande van Netháneël, den zoon van Zúar.
24. Op den derden dag [*offerde*] de overste der zonen Zebulons, Elíab, de zoon van Hélon.
25. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer.
26. Ééne reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
27. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
28. Één geitebok, ten zondoffer;
29. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Elíab, den zoon van Hélon.
30. Op den vierden dag [*offerde*] de overste der kinderen Rubens, Elízur, de zoon van Sedéür.
31. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;
32. Ééne reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
33. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
34. Één geitebok, ten zondoffer;
35. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Elízur, den zoon van Sedéür.
36. Op den vijfden dag [*offerde*] de overste der kinderen Simeons, Selúmiël, de zoon van Zurísaddai.
37. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;
38. Ééne reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
39. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
40. Één geitebok, ten zondoffer;
41. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Selúmiël, den zoon van Zurísaddai.
42. Op den zesden dag [*offerde*] de overste der kinderen Gads, Eljasaph, de zoon van Déhuël.
43. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; beide vol meelbloem, gemengd met olie, ten spijsoffer;
44. Ééne reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
45. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
46. Één geitebok, ten zondoffer;
47. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Éljasaph, den zoon van Déhuël.
48. Op den zevenden dag [*offerde*] de overste der kinderen Ephraïms, Elisáma, de zoon van Ammíhud.
49. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;
50. Ééne reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
51. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
52. Één geitebok, ten zondoffer;
53. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Elisáma, den zoon van Ammíhud.
54. Op den achtsten dag [*offerde*] de overste der kinderen van Manasse, Gamáliël, de zoon van Pedázur.

55. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;
56. Éene reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
57. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
58. Één geitebok, ten zondoffer;
59. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Gamáliël, den zoon van Pedázur.
60. Op den negenden dag [*offerde*] de overste der kinderen Benjamins, Abídan, de zoon van Gideóni.
61. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;
62. Eéne reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
63. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
64. Één geitebok, ten zondoffer;
65. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Abídan, den zoon van Gideóni.
66. Op den tienden dag [*offerde*] de overste der kinderen Dans, Ahië'zer, de zoon van Ammísaddai.
67. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;
68. Éene reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
69. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
70. Één geitebok, ten zondoffer;
71. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Ahië'zer, den zoon van Ammísaddai.
72. Op den elfden dag [*offerde*] de overste der kinderen Asers, Págiël, de zoon van O'chran.
73. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;
74. Éene reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
75. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
76. Eén geitebok, ten zondoffer;
77. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Págiël, den zoon van O'chran.
78. Op den twaalfden dag [*offerde*] de overste der kinderen van Naphthali, Ahíra, de zoon van Énan.
79. Zijne offerande was: één zilveren schotel, welks gewicht was honderd en dertig [*Sikkelen*]; één zilveren sprengbekken van zeventig Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; zij waren beide vol meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer;
80. Éene reukschaal van tien gouden [*Sikkelen*], vol reukwerks;
81. Één var (een jong rund), één ram, één lam, dat éénjarig was, ten brandoffer;
82. Één geitebok, ten zondoffer;
83. En ten dankoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken, vijf éénjarige lammeren. Dat was de offerande van Ahíra, den zoon van Énan.
84. Dat is de inwijding des altaars vanwege de oversten Israëls, ten dage als het gezalfd werd: Twaalf zilveren schotels, twaalf zilveren sprengbekkens, twaalf gouden reukschalen.
85. Één zilveren schotel was van honderd en dertig [*Sikkelen*], en één sprengbekken van zeventig: al het zilver van de vaten was twee duizend en vier honderd [*Sikkelen*], naar den Sikkel des heiligdoms.
86. Twaalf gouden reukschalen, vol reukwerks. Elke reukschaal was van tien [*Sikkelen*], naar den Sikkel des hei-

ligdoms: al het goud der reukschalen was honderd en twintig [*Sikkelen*].

87. Alle de runderen ten brandoffer waren twaalf varren, twaalf rammen, twaalf éénjarige lammeren, met hun spijsoffer; en twaalf geitebokken ten zondoffer.

88. En alle de runderen ten dankoffer waren vier en twintig varren, de rammen zestig, de bokken zestig, de éénjarige lammeren zestig. Dat is de inwijding des altaars, nadat het gezalfd was.

89. En als Mozes in de Tente der samenkomst ging, om met Hem te spreken, zoo hoorde hij eene stemme tot hem sprekende, van boven het verzoendeksel, hetwelk is op de Arke der Getuigenisse, van tusschen de twee Chérubîm; alzoo sprak Hij tot hem.

HET VIII KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot Aäron, en zeg tot hem: Als gij de lampen aansteken zult, [a]recht tegenover den kandelaar zullen de zeven lampen lichten. *a* Ex. 25: 37.

3. En Aäron deed alzoo; tegenover vooraan den kandelaar stak hij zijne lampen aan; gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

4. Dit werk nu des kandelaars was van [a]dichten goude, tot zijne schacht, tot zijne bloemen was het dicht; naar de gedaante, die de HEERE Mozes vertoond had, alzoo had hij den kandelaar gemaakt. *a* Ex. 25: 31.

5. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

6. Neem de Levieten uit het midden van de kinderen Israëls, en reinig ze.

7. En aldus zult gij hun doen, om hen te reinigen: Spreng op hen water der ontzondiging; en zij zullen het scheermes over hun gansche vleesch doen gaan, en zullen hunne kleederen wasschen, en zich reinigen.

8. Daarna zullen zij nemen eenen var, een jong rund, met zijn spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd; en eenen anderen var, een jong rund, zult gij nemen ten zondoffer.

9. En gij zult de Levieten vóór de Tente der samenkomst doen naderen; en gij zult de geheele vergadering der kinderen Israëls doen verzamelen.

10. Ja gij zult de Levieten voor het aangezichte des HEEREN doen naderen; en de kinderen Israëls zullen hunne handen op de Levieten leggen.

11. En Aäron zal de Levieten bewegen ten beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN, vanwege de kinderen Israëls; opdat zij zijn, om den dienst des HEEREN te bedienen.

12. En de Levieten zullen hunne handen op het hoofd der varren leggen. Daarna bereid gij éénen ten zondoffer, en éénen ten brandoffer den HEERE, om over de Levieten verzoening te doen.

13. En gij zult de Levieten stellen voor het aangezicht Aärons en voor het aangezicht zijner zonen; en gij zult ze bewegen ten beweegoffer den HEERE.

14. En gij zult de Levieten uit het midden van de kinderen Israëls uitscheiden, opdat de Levieten [a]mijne zijn. *a* Num. 3: 45.

15. En daarna zullen de Levieten inkomen, om de Tente der samenkomst te bedienen; en gij zult ze reinigen, en zult ze ten beweegoffer bewegen.

16. Want zij zijn gegeven, zij zijn Mij gegeven uit het midden van de kinderen Israëls; voor de opening van alle baarmoeder, [*voor*] den eerstgeborene eens ieders uit de kinderen Israëls heb Ik ze Mij genomen.

17. Want [a]alle eerstgeborene onder de kinderen Israëls is mijne, onder de menschen en onder de beesten; ten dage dat Ik al het eerstgeborene in Egypteland sloeg, heb Ik ze Mij geheiligd. *a* Num. 3: 13. Ex. 13: 2; 22: 29; 34: 19. Lev. 27: 26. Luc. 2: 23.

18. [a]En Ik heb de Levieten genomen voor alle eerstgeborenen onder de kinderen Israëls. *a* Num. 3: 12.

19. En Ik heb de Levieten aan Aäron en aan zijne zonen tot eene gift gegeven, uit het midden van de kinderen Israëls, om den dienst der kinderen Israëls in de Tente der samenkomst te bedienen, en om voor de kinderen Israëls verzoening te doen, dat er geene plage zij onder de kinderen Israëls, als de kinderen Israëls tot het Heiligdom naderen zouden.

20. En Mozes deed, en Aäron, en de gansche vergadering der kinderen Israëls, aan de Levieten, naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had van de Levieten, zoo deden de kinderen Israëls aan hen.

21. En de Levieten ontzondigden zich, en wieschen hunne kleederen, en Aäron bewoog ze ten beweegoffer voor het aangezichte des HEEREN; en Aäron deed verzoening over hen, om hen te reinigen.

22. En daarna kwamen de Levieten, om hunnen dienst te bedienen in de Tente der samenkomst, voor het aangezicht Aärons en voor het aangezicht zijner zonen; gelijk als de HEERE Mozes van de Levieten geboden had, alzoo deden zij aan hen.

23. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

24. Dit is hetgene, dat den Levieten aangaat: van vijf en twintig jaar oud en daarboven zullen zij inkomen, om den strijd te strijden in den dienst van de Tente der samenkomst.

25. Maar van dat hij vijftig jaar oud is, zal hij van den strijd dezes dienstes afgaan, en hij zal niet meer dienen.

26. Doch hij zal met zijne broederen dienen in de Tente der samenkomst, om de wacht waar te nemen; maar den dienst zal hij niet bedienen. Alzoo zult gij aan de Levieten doen in hunne wachten.

HET IX KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes in de woestijn Sinaï, in het tweede jaar, nadat zij uit Egypteland uitgetogen waren, in de eerste maand, zeggende:

2. Dat de kinderen Israëls het [a]Paschen houden zouden, op zijnen gezetten tijd. *a* Ex. 12: 1, enz. Lev. 23: 5. Num. 28: 16. Deut. 16: 2.

3. Op den veertienden dag in deze maand, tusschen de twee avonden, zult gij dat houden, op zijnen gezetten tijd; naar alle zijne inzettingen, en naar alle zijne rechten zult gij dat houden.

4. Mozes dan sprak tot de kinderen Israëls, dat zij het Paschen zouden houden.

5. En zij hielden het Paschen op den veertienden dag der eerste maand, tusschen de twee avonden, in de woestijn Sinaï; naar alles, wat de HEERE Mozes geboden had, alzoo deden de kinderen Israëls.

6. Toen waren er lieden geweest, die over het doode lichaam eens menschen onrein waren, en op denzelven dag het Paschen niet hadden kunnen houden. Daarom naderden zij voor het aangezicht van Mozes, en voor het aangezicht van Aäron op dienzelven dag.

7. En diezelve lieden zeiden tot hem: Wij zijn onrein over het doode lichaam eens menschen; waarom zouden wij verkort worden, dat wij de offerande des HEEREN op zijnen gezetten tijd niet zouden offeren, in het midden der kinderen Israëls?

8. En Mozes zeide tot hen: Blijft staande, dat ik hoore, wat de HEERE u gebieden zal.

9. Toen sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

10. Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: Wanneer iemand onder u, of onder uwe geslachten, over een dood lichaam onrein, of op eenen verren weg zal zijn, hij zal toch den HEERE het Paschen houden.

11. In de tweede maand, op den veertienden dag, tusschen de twee avonden, zullen zij dat houden; met ongezuurde [*brooden*] en bittere saus zullen zij dat eten.

12. Zij zullen [a]daarvan niet overlaten tot den morgen, en zullen daaraan geen been breken; naar alle inzetting van het Paschen zullen zij dat houden. *a* Ex. 12: 46. Joh. 19: 33, 36.

13. Als een man, die rein is, en op den weg niet is, nalaten zal het Paschen te houden, zoo zal diezelve ziel uit hare volkeren uitgeroeid worden; want hij heeft de offerande des HEEREN op zijnen gezetten tijd niet geofferd. Diezelve man zal zijne zonde dragen.

14. En wanneer een vreemdeling bij u als vreemdeling verkeert, en hij het Paschen den HEERE ook houden zal, naar de inzetting, van het Paschen, en naar zijne wijze, alzoo zal hij het houden. [a]Het zal éénerlei inzetting voor ulieden zijn, beide den vreemdeling en den inboorling des lands. *a* Ex. 12: 49.

15. En [a]op den dag van het oprichten des Tabernakels bedekte de wolke den Tabernakel, op de Tente der Getuigenisse; en in den avond was over den Tabernakel als eene gedaante des vuurs, tot aan den morgen.
a Ex. 40: 34.

16. Alzoo geschiedde het geduriglijk; de wolke bedekte hem, en des nachts was er eene gedaante des vuurs.

17. Maar naar dat de wolke opgeheven werd van boven de Tente, alzoo verreisden ook daarna de kinderen Israëls; en in de plaatse, waar de wolke bleef, daar legerden zich de kinderen Israëls.

18. Naar den mond des HEEREN verreisden de kinderen Israëls, en naar des HEEREN mond legerden zij zich; [a]alle de dagen, in dewelke de wolke over den Tabernakel bleef, legerden zij zich.
a 1 Cor. 10: 1.

19. En als de wolke vele dagen over den Tabernakel verbleef, zoo namen de kinderen Israëls de wacht des HEEREN waar, en verreisden niet.

20. Als het nu was, dat de wolke weinige dagen op den Tabernakel was, naar den mond des HEEREN legerden zij zich, en naar den mond des HEEREN verreisden zij.

21. Maar was het, dat de wolke van den avond tot den morgen er was, en de wolke in den morgen opgeheven werd, zoo verreisden zij. Of des daags, of des nachts, als de wolke opgeheven werd, zoo verreisden zij.

22. Of als de wolke twee dagen, of eene maand, of [*vele*] dagen vertoefde op den Tabernakel, blijvende daarop, [a]zoo legerden zich de kinderen Israëls, en verreisden niet; en als zij opgeheven werd, verreisden zij.
a Ex. 40: 36, 37.

23. Naar den mond des HEEREN legerden zij zich, en naar den mond des HEEREN verreisden zij. Zij namen de wacht des HEEREN waar, naar den mond des HEEREN, door de hand van Mozes.

HET X KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Maak u twee zilveren trompetten; van dicht werk zult gij ze maken; en zij zullen u zijn tot de samenroeping der vergadering, en tot den optocht der legers.

3. Als zij met deze blazen zullen, dan zal de geheele vergadering tot u vergaderd worden, aan de deur van de Tente der samenkomst.

4. Maar als zij met de ééne zullen blazen, dan zullen tot u vergaderd worden de oversten, de hoofden der duizenden Israëls.

5. Als gij met een gebroken geklank blazen zult, dan zullen de legers, die tegen het oosten gelegerd zijn, optrekken.

6. Maar als gij ten tweede male met een gebroken geklank blazen zult, zullen de legers, die tegen het zuiden legeren, optrekken. Met een gebroken geklank zullen zij blazen tot hunne optochten.

7. Maar in het verzamelen van de gemeente, zult gij blazen, doch geen gebroken geklank maken.

8. En de zonen Aärons, de priesters, zullen met die trompetten blazen; en zij zullen ulieden zijn tot eene eeuwige inzetting bij uwe geslachten.

9. En wanneer gijlieden in uw land ten strijde zult trekken tegen den vijand, die u benauwt, zult gij ook met die trompetten een gebroken geklank maken; zoo zal uwer gedacht worden voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, en gij zult van uwe vijanden verlost worden.

10. Desgelijks ten dage uwer vroolijkheid, en op uwe gezette hoogtijden, en in de beginselen uwer maanden, zult gij ook met de trompetten blazen over uwe brandofferen en over uwe dankofferen; en zij zullen u ter gedachtenisse zijn voor het aangezichte uws Gods. Ik ben de HEERE uw God.

11. En het geschiedde in het tweede jaar, in de tweede maand, op den twintigsten van de maand, dat de wolke opgeheven werd van boven den Tabernakel der Getuigenisse.

12. En de kinderen Israëls togen op, naar hunne tochten, uit de woestijn Sínaï; en de wolke bleef in de woestijn Páran.

13. Alzoo togen zij het eerst op, naar den mond des HEEREN, door de hand van Mozes:

14. Want het eerst toog op de banier van het leger der kinderen van Juda, [a]naar hunne heiren; [b]en over zijn heir was Nahésson, de zoon van Ammínadab. *a* Num. 2: 3. *b* Num. 1: 7.

15. En over het heir van den stam der kinderen Issaschars was Netháneël, de zoon van Zúar.

16. En over het heir van den stam der kinderen Zebulons was Elíab, de zoon van Hélon.

17. Toen werd de Tabernakel afgenomen; en de zonen Gérsons en de zonen van Merári togen op, dragende den Tabernakel.

18. Daarna toog op de banier van het leger Rubens, naar hunne heiren; en over zijn heir was Elízur, de zoon van Sedéür.

19. En over het heir van den stam der kinderen Simeons was Selúmiël, de zoon van Zurisaddai.

20. En over het heir van den stam der kinderen Gads was Éljasaph, de zoon van Déhuël.

21. Toen togen op de Kóhathieten, dragende [a]het Heiligdom; en [*de anderen*] richtten den Tabernakel op, tegen dat deze kwamen. *a* Num. 4: 4.

22. Daarna toog op de banier van het leger der kinderen Ephraïms, naar hunne heiren; en over zijn heir was Elisáma, de zoon van A'mmiud.

23. En over het heir van den stam der kinderen van Manasse was Gamáliël, de zoon van Pedázur.

24. En over het heir van den stam der kinderen Benjamins was Abídan, de zoon van Gideóni.

25. Toen toog op de banier van het leger der kinderen van Dan, te zamen sluitende alle de legers, naar hunne heiren; en over zijn heir was Ahiëzer, de zoon van Ammísaddai.

26. En over het heir van den stam der kinderen Asers was Págiël, de zoon van Ó'chran.

27. En over het heir van den stam der kinderen van Naphthali was Ahíra, de zoon van E'nan.

28. Dit was het *optrekken der kinderen Israëls, naar hunne heiren, als zij reisden.

* Stat.-Overz.: Dit waren de tochten; in den zin van: Dit waren hunne colonne's, waarin zij optrokken.

29. Mozes nu zeide tot Hóbab, den zone Réguëls, des Midianieters, den schoonvader van Mozes: Wij reizen naar die plaatse, van dewelke de HEERE gezegd heeft: Ik zal u die geven. Ga met ons, en wij zullen u weldoen; want de HEERE heeft over Israël het goede gesproken.

30. Doch hij zeide tot hem: Ik zal niet gaan; maar ik zal naar mijn land en naar mijne maagschap gaan.

31. En hij zeide: Verlaat ons toch niet; want dewijl gij weet, dat wij ons legeren in de woestijn, zoo zult gij ons tot oogen zijn.

32. En het zal geschieden, als gij met ons zult gaan, en hetzelve goede geschieden zal, waarmede de HEERE bij ons weldoen zal, dat wij u ook weldoen zullen.

33. Zoo togen zij drie dagreizen van den berg des HEEREN; en de Arke des verbonds des HEEREN reisde voor hun aangezicht drie dagreizen, om voor hen eene rustplaats uit te speuren.

34. En de wolke des HEEREN was des daags over hen, als zij uit het leger verreisden.

35. Het geschiedde nu in het optrekken van de Arke, dat Mozes zeide: [a]Sta op, HEERE, en laat uwe vijanden verstrooid worden, en uwe haters van uw aangezichte vlieden. *a* Ps. 68: 2.

36. En als zij rustte, zeide hij: Kom weder, HEERE, [*tot*] de tien duizenden der duizenden Israëls.

HET XI KAPITTEL

En [a]het geschiedde, als het volk zich was beklagende, [*dat*] het kwaad was in de ooren des HEEREN. Want de HEERE hoorde het, zoodat zijn toorn ontstak, [b]en het vuur des HEEREN onder hen ontbrandde en [*onder hen*] verteerde, in het uiterste des legers. *a* Deut. 9: 22. *b* Ps. 78: 21.

2. Toen riep het volk tot Mozes; en Mozes bad tot den HEERE; en het vuur werd gedempt.

3. Daarom noemde hij den naam dier plaatse Thabéra; omdat het vuur des HEEREN onder hen gebrand had.

4. En [a]het gemeene volksken, dat in het midden van hen was, werd met lust bevangen. Daarom zoo weenden

ook de kinderen Israëls wederom, en zeiden: [b]Wie zal ons vleesch te eten geven?
a Ex. 12: 38. Ps. 106: 14. 1 Cor. 10: 6. b Ex. 16: 3.

5. Wij gedenken aan de visschen, die wij in Egypte om niet aten, aan de komkommers, en aan de pompoenen, en aan het look, en aan de ajuinen, en aan het knoflook.

6. Maar nu is onze ziel dor; er is niet met al, behalve dit Man, voor onze oogen.

7. [a]Het Man nu was als koriander-zaad, en zijne kleur was als de kleur van den Bedólah.
a Ex. 16: 14, 31. Ps. 78: 24. Joh. 6: 31, 49.

8. Het volk liep hier en daar, en verzamelde [*het*], en maalde het met molens, of stiet het in mortieren, en zood het in potten, en maakte daarvan koeken. En zijn smaak was als de smaak van de beste vochtigheid der olie.

9. En wanneer de dauw des nachts op het leger nederviel, viel het Man op hetzelve neder.

10. Toen hoorde Mozes het volk weenen, huisgezin aan huisgezin, een ieder aan de deur zijner hut; en de toorn des HEEREN ontstak zeer; ook was het kwaad in de oogen van Mozes.

11. En Mozes zeide tot den HEERE: Waarom hebt Gij aan uwen knecht kwalijk gedaan, en waarom heb ik geene genade in uwe oogen gevonden, dat Gij den last dezes ganschen volks op mij legt?

12. Heb ik dan al dit volk ontvangen? heb ik het gebaard? dat Gij tot mij zoudt zeggen: Draag het in uwen schoot, gelijk als een voedstervader den zuigeling draagt, naar dat land, hetwelk Gij hunnen vaderen gezworen hebt?

13. Vanwaar zoude ik het vleesch hebben, om al dezen volke te geven? Want zij weenen tegen mij, zeggende: Geef ons vleesch, dat wij eten.

14. Ik alleen kan al dit volk niet dragen, want het is mij te zwaar.

15. En indien Gij alzoo aan mij doet, dood mij toch slechts, indien ik genade in uwe oogen gevonden heb, en laat mij mijn ongeluk niet aanzien.

16. En de HEERE zeide tot Mozes: Verzamel Mij zeventig mannen uit de oudsten Israëls, dewelke gij weet, dat zij de oudsten des volks en zijne ambtlieden zijn; en gij zult ze brengen voor de Tente der samenkomst, en zij zullen zich daar bij u stellen.

17. Zoo zal Ik afkomen, en met u aldaar spreken; en van den Geest, die op u is, zal Ik afzonderen, en op hen leggen; en zij zullen met u den last dezes volks dragen, opdat gij [*dien*] alleen niet draagt.

18. En tot het volk zult gij zeggen: Heiligt u tegen morgen, en gij zult vleesch eten; want gij hebt voor de ooren des HEEREN geweend, zeggende: Wie zal ons vleesch te eten geven? want het ging ons wel in Egypte. Daarom zal de HEERE u vleesch geven, en gij zult eten.

19. Gij zult niet éénen dag, noch twee dagen eten, noch vijf dagen, noch tien dagen, noch twintig dagen;

20. Tot eene geheele maand toe, tot dat het uit uwen neus uitga, en u tot eene walging zij; overmits gij den HEERE, die in het midden van u is, verworpen hebt, en hebt voor zijn aangezicht geweend, zeggende: [a]Waarom nu zijn wij uit Egypte getogen?
a Num. 21: 5.

21. En Mozes zeide: Zes honderd duizend te voet is dit volk, in welks midden ik ben; en Gij hebt gezegd: Ik zal hun vleesch geven, en zij zullen eene geheele maand eten.

22. [a]Zullen dan voor hen schapen en runderen geslacht worden, dat voor hen genoeg zij? Zullen alle de visschen der zee voor hen verzameld worden, dat voor hen genoeg zij?
a Joh. 6: 7.

23. Doch de HEERE zeide tot Mozes: [a]Zoude dan des HEEREN hand verkort zijn? Gij zult nu zien, of mijn woord u wedervaren zal, of niet.
a Jes. 50: 2; 59: 1.

24. En Mozes ging uit, en sprak de woorden des HEEREN tot het volk; en verzamelde zeventig mannen uit de oudsten des volks, en stelde ze rondom de Tente.

25. Toen kwam de HEERE af in de wolke, en sprak tot hem; en afzonderende van den Geest, die op hem was, leide [*hem*] op de zeventig mannen, die oudsten. En het geschiedde, als de Geest op hen rustte, dat zij profeteerden, maar daarna niet meer.

26. Maar twee mannen waren in het leger overgebleven; des éénen naam was Éldad, en des anderen naam Médad; en die Geest rustte op hen (want zij waren onder de aangeschrevenen, hoewel zij tot de Tente niet uitgegaan waren), en zij profeteerden in het leger.
27. Toen liep een jongen henen, en boodschapte Mozes, en zeide: Éldad en Médad profeteeren in het leger.
28. En Jozua, de zoon van Nun, de dienaar van Mozes, een van zijne uitgelezene jongelingen, antwoordde en zeide: Mijn heere Mozes, verbied ze.
29. Doch Mozes zeide tot hem: Zijt gij voor mij ijverende? Och of al het volk des HEEREN profeten waren, dat de HEERE zijnen Geest over hen gave!
30. Daarna verzamelde zich Mozes tot het leger, hij en de oudsten Israëls.
31. Toen [a]voer een wind uit van den HEERE, en raapte kwakkelen van de zee, en strooide ze bij het leger, omtrent eene dagreize herwaarts en omtrent eene dagreize derwaarts, rondom het leger; en zij waren omtrent twee ellen boven de aarde.
a Ex. 16: 13. Ps. 78: 26.
32. Toen maakte zich het volk op, dienzelfden geheelen dag, en dien ganschen nacht, en den ganschen anderen dag, en zij verzamelden de kwakkelen. Die het minste had, had tien Hómers verzameld. En zij spreidden ze voor zich van malkanderen, rondom het leger.
33. [a]Dat vleesch was nog tusschen hunne tanden, eer het gekauwd was, zoo ontstak de toorn des HEEREN tegen het volk, en de HEERE sloeg het volk met eene zeer groote plage.
a Ps. 78: 30, 31.
34. Daarom heette men den naam dezer plaatse Kíbroth Thááva; want daar begroeven zij het volk, dat belust was geweest.
35. Van Kíbroth Thááva verreisde het volk naar Házeroth; en zij bleven in Házeroth.

HET XII KAPITTEL.

Mírjam nu sprak, en Aäron, tegen Mozes, ter oorzake der vrouwe der Cusietische, die hij genomen had; want hij had eene Cusietische ter vrouwe genomen.
2. En zij zeiden: Heeft dan de HEERE maar alleen door Mozes gesproken? Heeft Hij ook niet door ons gesproken? En de HEERE hoorde het.
3. Doch de man Mozes was zeer zachtmoedig, meer dan alle menschen, die op den aardbodem waren.
4. Toen sprak de HEERE haastiglijk tot Mozes, en tot Aäron, en tot Mírjam: Gij drieën, komt uit tot de Tente der samenkomst. En zij drieën kwamen uit.
5. Toen kwam de HEERE af in de wolkkolom, en stond aan de deur der Tente. Daarna riep Hij Aäron en Mírjam, en zij beiden kwamen uit.
6. En Hij zeide: Hoort nu mijne woorden: Zoo er een profeet [*onder*] u is, Ik de HEERE zal door een gezicht Mij aan hem bekend maken, door eenen droom zal Ik met hem spreken.
7. Alzoo is mijn knecht Mozes niet, [a]die in mijnen ganschen huize getrouw is.
a Hebr. 3: 2.
8. [*Van*] mond [a]tot mond spreek Ik met hem; en [*door*] aanzien, en niet door duistere woorden; en de gelijkenisse des HEEREN aanschouwt hij, waarom dan hebt gijlieden niet gevreesd, tegen mijnen knecht, tegen Mozes te spreken.
a Ex. 33: 11. Deut. 34: 10.
9. Zoo ontstak des HEEREN toorn tegen hen; en Hij ging weg.
10. En de wolke week van boven de Tente; en zie, Mírjam was meaatsch, [*wit*] als de sneeuw. En Aäron zag Mírjam aan, en zie, zij was melaatsch.
11. Daarom zeide Aäron tot Mozes: Och, mijn heere, leg toch niet op ons de zonde, waarmede wij zottelijk gedaan, en waarmede wij gezondigd hebben.
12. Laat zij toch niet zijn als een doode, van wiens vleesch, als hij uit zijns moeders lijf uitgaat, de helft wel verteerd is.
13. Mozes dan riep tot den HEERE, zeggende: O God, heel ze toch.
14. En de HEERE zeide tot Mozes: Zoo haar vader smadelijk in haar aangezicht gespogen had, zoude zij niet zeven dagen beschaamd zijn? [a]Laat ze zeven dagen buiten het leger geslo-

ten, en daarna aangenomen worden.
a Lev. 13: 46.

15. Zoo werd Mírjam buiten het leger zeven dagen gesloten; en het volk verreisde niet, totdat Mírjam aangenomen werd.

16. Maar daarna verreisde het volk van Házeroth; en zij legerden zich in de woestijn Páran.

HET XIII KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

2. Zend u mannen uit, die het land Kanaän verspieden, hetwelk Ik den kinderen Israëls geven zal. Van elken stam zijner vaderen zult gijlieden éénen man zenden, zijnde ieder een overste onder hen.

3. Mozes dan zond ze uit de woestijn Páran, naar den mond des HEEREN. Alle die mannen waren hoofden der kinderen Israëls.

4. En dit zijn hunne namen: Van den stam Rubens: Sámmua, de zoon van Záccur.

5. Van den stam Simeons: Sáphat, de zoon van Hóri.

6. Van den stam van Juda: Cáleb, de zoon van Jephúnne.

7. Van den stam van Issaschar: Jígeal, de zoon van Jozef.

8. Van den stam Ephraïms: Hoséa, de zoon van Nun.

9. Van den stam Benjamins: Pálti, de zoon van Ráphu.

10. Van den stam Zebulons: Gáddiël, de zoon van Sódi.

11. Van den stam Jozefs, voor den stam van Manasse: Gáddi, de zoon van Súsi.

12. Van den stam van Dan: Ammiël, de zoon van Gemálli.

13. Van den stam van Aser: Séthur, de zoon van Míchaël.

14. Van den stam van Naphthali: Náchbi, de zoon van Vóphsi.

15. Van den stam van Gad: Gúël, de zoon van Máchi.

16. Dit zijn de namen der mannen, die Mozes zond, om dat land te verspieden; en Mozes noemde Hoséa, den zoon van Nun, Jozua.

17. Mozes dan zond ze, om het land Kanaän te verspieden; en hij zeide tot hen: Trekt dit henen op tegen het zuiden, en klimt op het gebergte.

18. En beziet het land, hoedanig het zij, en het volk, dat daarin woont, of het sterk zij, of zwak, of het weinig zij, of veel.

19. En hoedanig het land zij, waarin het woont, of het goed zij, of kwaad; en hoedanig de steden zijn, in dewelke het woont, of in legers, of in sterkten.

20. Ook hoedanig het land zij, of het vet zij, of mager, of er boomen in zijn, of niet; en weest sterk, en neemt van de vrucht des lands. Die dagen nu waren de dagen van de eerste vruchten der wijndruiven.

21. Alzoo trokken zij op, en verspiedden het land van de woestijn Zin af tot Réhob toe, daar men gaat naar Hámath.

22. En zij trokken op in het zuiden, en kwamen tot Hebron toe; en daar waren Ahíman, Sésai en Tálmai, E'naks kinderen. Hebron nu was zeven jaren gebouwd vóór Zóan in Egypte.

23. Daarna kwamen zij tot het dal E'scol, en sneden van daar eene rank af, met éénen tros wijndruiven, dien zij droegen met hun tweeën, op eenen draagstok; ook van de granaatappelen, en van de vijgen.

24. Diezelve plaats noemde men het dal E'scol, ter oorzake van den tros, dien de kinderen Israëls van daar afgesneden hadden.

25. Daarna keerden zij weder van het verspieden des lands, ten einde van veertig dagen.

26. En zij gingen henen, en kwamen tot Mozes, en tot Aäron, en tot de geheele vergadering der kinderen Israëls, in de woestijn Páran, naar Kádes; en brachten bescheid weder aan hen, en aan de geheele vergadering, en lieten hun de vrucht des lands zien.

27. En zij vertelden hem, en zeiden: Wij zijn gekomen tot dat land, waarhenen gij ons gezonden hebt; en voorwaar, [a]het is van melk en honig vloeiende, en dit is zijne vrucht.
a Ex. 3: 8; 33: 3.

28. Behalve dat het een sterk volk is, hetwelk in dat land woont, en de steden zijn vast, [en] zeer groot; en ook hebben wij daar E'naks kinderen gezien.

29. De A'malekieten wonen in het land van het zuiden; maar de Héthieten, en de Jébusieten, en de A'morieten wonen op het gebergte; en de Kanaänieten wonen aan de zee, en aan den oever des Jordaans.

30. Toen stilde Cáleb het volk voor Mozes, en zeide: Laat ons vrijmoediglijk optrekken, en dat erfelijk bezitten want wij zullen dat voorzeker overweldigen.

31. Maar de mannen, die met hem opgetrokken waren, zeiden: Wij zullen tot dat volk niet kunnen optrekken, want het is sterker dan wij.

32. Alzoo brachten zij een kwaad gerucht voort van het land, dat zij verspied hadden, aan de kinderen Israëls, zeggende: Dat land, door hetwelk wij doorgegaan zijn, om dat te verspieden, is een land, dat zijne inwoners verteert; en al het volk, hetwelk wij in zijn midden gezien hebben, zijn mannen van groote lengte.

33. Wij hebben ook daar de reuzen gezien, de kinderen E'naks, van de reuzen; en wij waren als sprinkhanen in onze oogen; alzoo waren wij ook in hunne oogen.

HET XIV KAPITTEL.

Toen verhief zich de geheele vergadering, en zij hieven hunne stemme op, en het volk weende in dienzelven nacht.

2. En alle de kinderen Israëls murmureerden tegen Mozes en tegen Aäron; en de geheele vergadering zeide tot hen: Och of wij in Egypteland gestorven waren, of, och of wij in deze woestijn gestorven waren!

3. En waarom brengt ons de HEERE naar dat land, dat wij door het zwaard vallen, [*en*] onze vrouwen en onze kinderkens ten roof worden? Zoude het ons niet goed zijn naar Egypte weder te keeren?

4. En zij zeiden de een tot den ander: Laat ons een hoofd *over ons stellen, en wederkeeren naar Egypte.

5. Toen vielen Mozes en Aäron op hunne aangezichten, voor het aangezicht van de gansche gemeente der vergadering van de kinderen Israëls.

6. En Jozua, de zoon van Nun, en Cáleb, de zoon van Jephúnne, zijnde van degenen, die dat land verspied hadden, scheurden hunne kleederen.

7. En zij spraken tot de gansche vergadering der kinderen Israëls, zeggende: Het land, door hetwelk wij getrokken zijn, om het te verspieden, is een uitermate goed land.

8. Indien de HEERE een welgevallen aan ons heeft, zoo zal Hij ons in dat land brengen, en zal ons dat geven; een land, hetwelk van melk en honig is vloeiende.

9. Alleen zijt tegen den HEERE niet wederspannig; en [a]vreest gij niet het volk dezes lands, want zij zijn ons brood. Hunne schaduw is van hen geweken, en de HEERE is met ons; vreest hen niet. *a* Deut. 20: 3.

10. Toen zeide de gansche vergadering, dat men ze met steenen steenigen zoude. Maar de heerlijkheid des HEEREN verscheen in de Tente der samenkomst, voor alle de kinderen Israëls.

11. En de HEERE zeide tot Mozes: Hoe lang zal Mij dat volk tergen? en hoe lang zullen zij aan Mij niet gelooven, om alle teekenen, die Ik in het midden van hen gedaan heb?

12. Ik zal het met pestilentie slaan, en Ik zal het verstooten; en Ik zal u tot een grooter en sterker volk maken, dan dit is.

13. En Mozes zeide tot den HEERE: [a]Zoo zullen het de Egyptenaars hooren; want gij hebt door uwe kracht dit volk uit het midden van hen doen optrekken; *a* Ex. 32: 12.

14. En zij zullen zeggen tot de inwoners dezes lands, [*die*] gehoord hebben, dat Gij, HEERE, in het midden dezes volks zijt; dat Gij, HEERE, oog aan oog gezien wordt; dat uwe wolke over hen staat, en [a]Gij in eene wolkkolom voor hun aangezicht gaat des daags, en in eene vuurkolom des nachts; *a* Ex. 13: 21; 40: 38.

15. En zoudt Gij dit volk als eenen eenigen man dooden; zoo zouden de heidenen, die uw gerucht gehoord hebben, spreken, zeggende:

16. [a]Omdat de HEERE dit volk niet kon brengen in dat land, hetwelk Hij

* Stat.-Overz.: opwerpen, in den zin van eigenmachtig aanstellen.

hun gezworen had, zoo heeft Hij ze geslacht in de woestijn. *a* Deut. 9: 28.

17. Nu dan, laat toch de kracht des HEEREN groot worden, gelijk als Gij gesproken hebt, zeggende:

18. De [a]HEERE is lankmoedig en groot van weldadigheid, vergevende de ongerechtigheid en overtreding, die [*den schuldige*] geenszins onschuldig houdt, [b]bezoekende de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen, in het derde, en in het vierde [*lid*].

a Ex. 34: 6. Ps. 86: 15; 103: 8; 145: 8. Jona 4: 2. *b* Ex. 20: 5; 34: 7. Deut. 5: 9.

19. Vergeef toch de ongerechtigheid dezes volks, naar de grootte uwer goedertierenheid, en gelijk als Gij ze dezen volke, van Egypteland af tot hiertoe, vergeven hebt.

20. En de HEERE zeide: Ik heb hun vergeven naar uw woord.

21. Doch zekerlijk, [*zoo waarachtig als*] Ik leve, zoo zal de gansche aarde met de heerlijkheid des HEEREN vervuld worden.

22. Want alle de mannen, die gezien hebben mijne heerlijkheid, en mijne teekenen, die Ik in Egypte en in de woestijn gedaan heb, en Mij nu tienmaal verzocht hebben, en mijner stemme niet zijn gehoorzaam geweest;

23. Zoo zij het land, hetwelk Ik hunnen vaderen gezworen heb, zien zullen! [a]Ja geene van die Mij getergd hebben, zullen dat zien.

a Deut. 1: 35, 36.

24. Doch [a]mijn knecht Cáleb, omdat eene andere geest met hem geweest is, en hij volhard heeft Mij na te volgen, zoo zal Ik hem brengen tot het land, in hetwelk hij gekomen was, en zijn zaad zal het erfelijk bezitten.

a Joz. 14: 8, 9.

25. De A'malekieten nu en de Kanaänieten wonen in dat dal; wendt u morgen, en maakt uwe reize naar de woestijn, op den weg naar de Schelfzee.

26. Daarna sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

27. Hoe [a]lang zal [*Ik*] bij deze booze vergadering zijn, die tegen Mij zijn murmureerende? Ik heb gehoord de murmureeringen der kinderen Israëls, waarmede zij tegen Mij zijn murmureerende. *a* Ps. 106: 26.

28. Zeg tot hen: [a][*Zoo waarachtig als*] Ik leve, spreekt de HEERE, indien Ik ulieden zoo niet doe, gelijk als gij in mijne ooren gesproken hebt!

a Num. 26: 65; 32: 11.]

29. Uwe [a]doode lichamen zullen in deze woestijn vallen; en alle uwe getelden, naar uw geheele getal, van twintig jaar oud en daarboven, gij, die tegen Mij gemurmureerd hebt,

a Deut. 1: 35. Hebr. 3: 17.

30. Zoo gij in dat land komt, over hetwelk Ik mijne hand opgeheven heb, dat Ik u daarin zoude doen wonen! [a]behalve Cáleb, de zoon van Jephúnne, en Jozua, de zoon van Nun.

a Joz. 14: 6.

31. En uwe kinderkens, waarvan gij zeidet: Zij zullen ten roof worden; die zal Ik daarin brengen, en die zullen bekennen dat land, hetwelk gij smadelijk verworpen hebt.

32. Maar u aangaande, uwe doode lichamen zullen in deze woestijn vallen.

33. En uwe kinderen zullen gaan weiden in deze woestijn, veertig jaar, en zullen uwe hoererijen dragen, totdat uwe doode lichamen verteerd zijn in deze woestijn.

34. Naar het getal der dagen, in dewelke gij dat land verspied hebt, [a]veertig dagen, elken dag voor elk jaar, zult gij uwe ongerechtigheden dragen, veertig jaar; en zult gewaar worden mijne afbreking. *a* Ps. 95: 10.

35. Ik de HEERE heb gesproken: Zoo ik dit aan deze gansche booze vergadering dergenen, die zich tegen Mij verzameld hebben, niet doe! Zij zullen in deze woestijn te niete worden, en zullen daar sterven.

36. En die mannen, die Mozes gezonden had, om het land te verspieden, en wedergekomen zijnde de gansche vergadering tegen hem hadden doen murmureeren, een kwaad gerucht over dat land voortbrengende;

37. Diezelve mannen, die een kwaad gerucht van dat land voortgebracht hadden, [a]stierven door eene plage, voor het aangezichte des HEEREN.

a 1 Cor. 10: 10. Judas vs. 5.

38. Maar Jozua, de zoon van Nun, en Cáleb, de zoon van Jephúnne, bleven levende van de mannen, die henen-

gegaan waren, om het land te verspieden.

39. En Mozes sprak deze woorden tot alle de kinderen Israëls. Toen treurde het volk zeer.

40. En zij stonden des morgens vroeg op, en klommen op de hoogte des bergs, zeggende: Zie, hier zijn wij, en wij zullen optrekken tot de plaatse, die de HEERE gezegd heeft; want wij hebben gezondigd.

41. Maar Mozes zeide: [a]Waarom overtreedt gij alzoo het bevel des HEEREN? Want dat zal geenen voorspoed hebben.
a Deut. 1: 41.

42. Trekt niet op, want de HEERE zal in het midden van u niet zijn; opdat gij niet geslagen wordt, voor het aangezicht uwer vijanden.

43. Want de A'malekieten en de Kanaänieten zijn daar voor uw aangezicht, en gij zult door het zwaard vallen. Want omdat gij u afgekeerd hebt van den HEERE, zoo zal de HEERE met u niet zijn.

44. Nochtans poogden zij vermetellijk, om op de hoogte des bergs te klimmen; maar de Arke des verbonds des HEEREN, en Mozes, scheidden niet uit het midden des legers.

45. Toen kwamen af de A'malekieten en de Kanaänieten, die in dat gebergte woonden, en sloegen ze, en *smeten ze uit elkander, tot Hórma toe.

HET XV KAPITTEL.

Daarna sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Wanneer gij gekomen zult zijn in het land uwer woningen, dat Ik u geven zal;

3. En gij een vuuroffer den HEERE zult doen, een brandoffer of slachtoffer, [a]om af te zonderen eene gelofte, of in een vrijwillig offer, of in uwe gezette hoogtijden, om den HEERE [b]eenen liefelijken reuk te maken van runderen of van klein vee;
a Lev. 22: 21. b Ex. 29: 18.

4. Zoo zal hij, die zijne offerande den HEERE offert, [a]een spijsoffer offeren van een tiende meelbloem, gemengd met een vierendeel van een Hin olie.
a Lev. 2: 1; 6: 14.

5. En wijn ten drankoffer, een vierendeel van een Hin, zult gij bereiden tot een brandoffer of tot een slachtoffer, voor één lam.

6. Of voor eenen ram zult gij een spijsoffer bereiden van twee tienden meelbloem, gemengd met olie, een derde deel van een Hin.

7. En wijn ten drankoffer, een derde deel van een Hin, zult gij offeren ten liefelijken reuke den HEERE.

8. En wanneer gij een jong rund zult bereiden tot een brandoffer of een slachtoffer, om eene gelofte af te zonderen, of ten dankoffer den HEERE;

9. Zoo zal hij tot een jong rund offeren een spijsoffer van drie tienden meelbloem, gemengd met olie, de helft van een Hin.

10. En wijn zult gij offeren ten drankoffer, de helft van een Hin; tot een vuuroffer van liefelijken reuke den HEERE.

11. Alzoo zal gedaan worden met het ééne rund, of met den éénen ram, of met het [*stuk*] klein vee, van de lammeren, of van de geiten;

12. Naar het getal, dat gij bereiden zult, zult gij alzoo doen met elkeen, naar hun getal.

13. Alle inboorling zal deze dingen alzoo doen, offerende een vuuroffer ten liefelijken reuke den HEERE.

14. Wanneer ook een vreemdeling bij u als vreemdeling verkeert, of die in het midden van u is, in uwe geslachten, en hij een vuuroffer zal bereiden ten liefelijken reuke den HEERE; gelijk als gij zult doen, alzoo zal hij doen.

15. Gij, gemeente, het zij ulieden [a]en den vreemdeling, die als vreemdeling [*bij u*] verkeert, éénerlei inzetting ter, eeuwige inzetting bij uwe geslachten; gelijk gijlieden, alzoo zal de vreemdeling voor des HEEREN aangezichte zijn.
a Ex. 12: 49. Num. 9: 14.

16. Eénerlei wet en éénerlei recht zal ulieden zijn, én den vreemdeling die bij ulieden als vreemdeling verkeert.

17. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

* Stat.-Overz: versmeten ze; in den zin van: verpletter.den ze.

18. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Als gij zult gekomen zijn in het land, waarhenen Ik u inbrengen zal,
19. Zoo zal het geschieden, als gij van het brood des lands zult eten, dan zult gij den HEERE een hefoffer offeren.
20. De eerstelingen uws deegs, eenen koek zult gij tot een hefoffer offeren; gelijk het hefoffer des dorschvloers zult gij dat offeren.
21. Van de eerstelingen uws deegs zult gij den HEERE een hefoffer geven, bij uwe geslachten.
22. Voorts, wanneer gijlieden afgedwaald zult zijn, en niet gedaan hebben alle deze geboden, die de HEERE tot Mozes gesproken heeft;
23. Alles, wat u de HEERE door de hand van Mozes geboden heeft; van dien dag af, dat het de HEERE geboden heeft, en voortaan bij uwe geslachten;
24. Zoo zal het geschieden, indien iets bij dwaling gedaan [*en*] voor de oogen der vergadering [*verborgen is*], dat de gansche vergadering éénen var, een jong rund, zal bereiden ten brandoffer, ten liefelijken reuke den HEERE, met zijn spijsoffer en zijn drankoffer, naar de wijze; en éénen geitenbok ten zondoffer.
25. En de priester zal de verzoening doen voor de gansche vergadering der kinderen Israëls, en het zal hun vergeven worden; want het was eene afdwaling, en zij hebben hunne offerande gebracht, een vuuroffer den HEERE, en hun zondoffer, voor het aangezichte des HEEREN, over hunne afdwaling.
26. Het zal dan aan de gansche vergadering der kinderen Israëls vergeven worden, ook den vreemdeling, die in het midden van henlieden als vreemdeling verkeert; want het is den ganschen volke door dwaling [*overkomen*].
27. [a]En indien ééne ziel door afdwaling gezondigd zal hebben, die zal eene éénjarige geit ten zondoffer offeren.
a Lev. 4: 27.
28. En de priester zal de verzoening doen over de dwalende ziel, als zij gezondigd heeft door afdwaling, voor het aangezichte des HEEREN, doende de verzoening over haar; en het zal haar vergeven worden.
29. Den inboorling der kinderen Israëls, en den vreemdeling, die in hunlieder midden als vreemdeling verkeert, éénerlei wet zal ulieden zijn; dengene, die het door afdwaling doet.
30. Maar de ziel, die iets zal gedaan hebben met opgehevene hand, hetzij van inboorlingen of van vreemdelingen, die smaadt den HEERE; en diezelve ziel zal uitgeroeid worden uit het midden van haar volk;
31. Want zij heeft het woord des HEEREN veracht en zijn gebod vernietigd. Diezelve ziel zal ganschelijk uitgeroeid worden; hare ongerechtigheid is op haar.
32. Als nu de kinderen Israëls in de woestijn waren, zoo vonden zij eenen man, hout lezende op den Sabbathdag.
33. En die hem vonden, hout lezende, brachten hem tot Mozes, en tot Aäron, en tot de gansche vergadering.
34. En zij stelden hem in [a]bewaring; want het was niet verklaard, wat hem gedaan zoude worden.
a Lev. 24: 12.
35. Zoo zeide de HEERE tot Mozes: Die man zal zekerlijk gedood worden; de gansche vergadering zal hem met steenen steenigen, buiten het leger.
36. Toen bracht hem de gansche vergadering uit tot buiten het leger, en zij steenigden hem met steenen, dat hij stierf; gelijk als de HEERE Mozes geboden had.
37. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:
38. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: [a]Dat zij zich snoerkens maken aan de hoeken hunner kleederen, bij hunne geslachten; en op de snoerkens des hoeks zullen zij eenen hemelsblauwen draad zetten;
a Deut. 22: 12. Matth. 23: 5.
39. En zij zal ulieden aan de snoerkens zijn, opdat gij het aanziet, en aan alle de geboden des HEEREN gedenkt, en die doet; en gij zult naar uw hart en naar uwe oogen niet speuren, die gij zijt nahoereerende;
40. Opdat gij gedenkt en doet alle mijne geboden, en uwen God heilig zijt.
41. Ik ben de HEERE uw God, die u uit Egypteland uitgevoerd heb, om u tot eenen God te zijn. Ik ben de HEERE uw God.

HET XVI KAPITTEL.

Kórach [a]nu, de zoon van Jízhar, den zoon van Káhath, den zoon van Levi, nam tot zich zoo Dáthan als Abíram, zonen van Elíab, en On, den zoon van Péleth, zonen van Ruben.

a Num. 26: 9; 27: 3 Judas vs. 11.

2. En zij stonden op voor het aangezicht van Mozes, mitsgaders twee honderd en vijftig mannen uit de kinderen Israëls, oversten der vergadering, de geroepenen der samenkomst, mannen van naam.

3. En zij vergaderden zich tegen Mozes en tegen Aäron, en zeiden tot hen: Het is te veel voor u; want deze gansche vergadering, zij allen, zijn heilig, en de HEERE is in het midden van hen. Waarom dan verheft gijlieden u over de gemeente des HEEREN?

4. Als Mozes dit hoorde, zoo viel hij op zijn aangezicht.

5. En hij sprak tot Kórach, en tot zijne gansche vergadering, zeggende: Morgen vroeg, dan zal de HEERE bekend maken, wie de zijne, en de heilige zij, dien Hij tot Zich zal doen naderen; en wien Hij verkoren zal hebben, dien zal Hij tot Zich doen naderen.

6. Doet dit: neemt u wierookvaten, Kórach en zijne gansche vergadering;

7. En doet morgen vuur daarin, legt reukwerk daarop voor het aangezichte des HEEREN; en het zal geschieden, dat de man, dien de HEERE verkiezen zal, die zal heilig zijn. Het is te veel voor u, gij kinderen van Levi.

8. Voorts zeide Mozes tot Kórach: Hoort toch, gij kinderen van Levi.

9. Is het u te weinig, dat de God Israëls u van de vergadering Israëls heeft afgescheiden, om ulieden tot Zich te doen naderen, om den dienst van des HEEREN Tabernakel te bedienen, en te staan voor het aangezicht der vergadering, om hen te dienen?

10. Daar Hij u, en alle uwe broederen, de kinderen van Levi, met u, heeft doen naderen, zoekt gij nu ook het priesterambt?

11. Daarom gij, en uwe gansche vergadering, gij zijt vergaderd tegen den HEERE; want Aäron, wat is hij, dat gij tegen hem murmureert?

12. En Mozes zond henen, om Dáthan en Abíram, de zonen Elíabs, te roepen; maar zij zeiden: Wij zullen niet opkomen.

13. Is het te weinig, dat gij ons uit een land, van melk en honig vloeiende, hebt opgevoerd, om ons te dooden in de woestijn, dat gij ook uzelven ten eenenmale over ons tot eenen overheer maakt?

14. Ook hebt gij ons niet gebracht in een land, dat van melk en honig vloeit, noch ons akkers en wijngaarden ten erfdeel gegeven. Zult gij dezer mannen oogen uitgraven? Wij zullen niet opkomen.

15. Toen ontstak Mozes zeer, en hij zeide tot den HEERE: Zie hun offer niet aan. [a]Ik heb niet éénen ezel van hen genomen, en niet éénen van hen kwaad gedaan.

a 1 Sam. 12: 3.

16. Voorts zeide Mozes tot Kórach: Gij, en uwe gansche vergadering, weest voor het aangezicht des HEEREN; gij, en zij, ook Aäron, op morgen.

17. En neemt een ieder zijn wierookvat, en legt reukwerk daarin, en brengt voor het aangezichte des HEEREN een ieder zijn wierookvat, twee honderd en vijftig wierookvaten; ook gij, en Aäron, een ieder zijn wierookvat.

18. Zoo namen zij, een ieder zijn wierookvat, en deden vuur daarin, en leiden reukwerk daarin; en zij stonden voor de deur van de Tente der samenkomst, ook Mozes en Aäron.

19. En Kórach deed de gansche vergadering tegen hen verzamelen, aan de deur van de Tente der samenkomst. Toen verscheen de heerlijkheid des HEEREN aan deze gansche vergadering.

20. En de HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

21. Scheidt u af uit het midden van deze vergadering, en Ik zal ze als in een oogenblik verteren.

22. Maar zij vielen op hunne aangezichten, en zeiden: O God, God [a]der geesten van alle vleesch; een éénig man zal gezondigd hebben, en zult Gij U over deze gansche vergadering grootelijks vertoornen?

a Num. 27: 16. Hebr. 12: 9.

23. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

24. Spreek tot deze vergadering, zeggende: Gaat op van rondom de woning van Kórach, Dáthan en Abíram.

25. Toen stond Mozes op, en ging tot Dáthan en Abíram; en achter hem gingen de oudsten van Israël.
26. En hij sprak tot de vergadering, zeggende: Wijkt toch af van de tenten dezer goddelooze mannen, en roert niets aan van hetgene dat hunner is; opdat gij niet misschien verdaan wordt in alle hunne zonden.
27. Zoo gingen zij op van de woning van Kórach, Dáthan en Abíram, van rondom; maar Dáthan en Abíram gingen uit, staande in de deur hunner tenten, met hunne vrouwen, en hunne zonen, en hunne kinderkens.
28. Toen zeide Mozes: Hieraan zult gij bekennen, dat de HEERE mij gezonden heeft, om alle deze daden te doen, dat zij niet uit mijn [*eigen*] harte zijn.
29. Indien deze zullen sterven, gelijk alle menschen sterven, en over hen eene bezoeking zal gedaan worden, naar aller menschen bezoeking, zoo heeft mij de HEERE niet gezonden.
30. Maar indien de HEERE wat nieuws zal scheppen en het aardrijk zijnen mond zal opdoen, en verslinden ze met alles wat hunner is, en zij levend ter helle zullen nedervaren; alsdan zult gij bekennen, dat deze mannen den HEERE getergd hebben.
31. En het geschiedde, als hij geeindigd had alle deze woorden te spreken, zoo werd het aardrijk, dat onder hen was, gekloofd;
32. En de aarde opende haren mond, en [a]verslond ze met hunne huizen, en alle menschen, die Kórach toebehoorden, en al de have. *a* Num. 26: 10; 27: 3. Deut. 11: 6. Ps. 106: 17.
33. En zij voeren neder, zij en alles wat hunner was, levend ter helle; en de aarde overdekte ze, en zij kwamen om uit het midden der gemeente.
34. En het gansche Israël, dat rondom hen was, vlood voor hun geschrei. Want zij zeiden: Dat ons de aarde misschien niet verslinde.
35. Daartoe ging een vuur uit van den HEERE, en verteerde die twee honderd en vijftig mannen, die reukwerk offerden.
36. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:
37. Zeg tot Eleázar, den zone Aärons, des priesters, dat hij de wierookvaten uit den brand opneme; en strooi het vuur verre weg; want zij zijn heilig:
38. [*Te weten*] de wierookvaten van deze, die tegen hunne zielen gezondigd hebben; dat men uitgerekte platen daarvan make tot een overtreksel voor het altaar; want zij hebben ze gebracht voor het aangezichte des HEEREN; daarom zijn zij heilig; en zij zullen den kinderen Israëls tot een teeken zijn.
39. En Eleázar, de priester, nam de koperen wierookvaten, die de verbranden gebracht hadden; en zij rekten ze uit tot een overtreksel voor het altaar;
40. Ter gedachtenisse voor de kinderen Israëls, opdat niemand vreemds, die niet uit den zade Aärons is, nadere om reukwerk aan te steken voor het aangezichte des HEEREN; opdat hij niet worde als Kórach, en zijne vergadering, gelijk als hem de HEERE door den dienst van Mozes gesproken had.
41. Maar des anderen daags murmureerde de gansche vergadering der kinderen Israëls tegen Mozes en tegen Aäron, zeggende: Gijlieden hebt des HEEREN volk gedood.
42. En het geschiedde, als de vergadering zich verzamelde tegen Mozes en Aäron, en zich wendde naar de Tente der samenkomst, zie, zoo bedekte haar die, wolke en de heerlijkheid des HEEREN verscheen.
43. Mozes nu en Aäron kwamen tot voor de Tente der samenkomst.
44. Toen sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:
45. Maak u op uit het midden van deze vergadering, en Ik zal ze verteren, als in een oogenblik. Toen vielen zij op hunne aangezichten.
46. En Mozes zeide tot Aäron: Neem het wierookvat, en doe vuur daarin van het altaar, en leg reukwerk daarop; haastelijk gaande tot de vergadering, doe over hen verzoening; want een groote toorn is van voor het aangezichte des HEEREN uitgegaan; de plage heeft aangevangen.
47. En Aäron nam het, gelijk als Mozes gesproken had, en liep in het midden der gemeente, en zie, de plage

had aangevangen onder het volk. En hij leide reukwerk daarin, en deed verzoening over het volk.

48. En hij stond tusschen de dooden en tusschen de levenden; alzoo werd de plage opgehouden.

49. Die nu aan de plage gestorven zijn, waren veertien duizend en zeven honderd, behalve die gestorven waren om de zake van Kórach.

50. En Aäron keerde weder tot Mozes aan de deur van de Tente der samenkomst; en de plage was opgehouden.

HET XVII KAPITTEL.

Toen sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, en neem van hen voor elk vaderlijk huis eenen staf, van alle hunne oversten, naar het huis hunner vaderen, twaalf staven; eens iegelijken naam zult gij schrijven op zijnen staf;

3. Doch Aärons naam zult gij schrijven op den staf van Levi; want één staf zal er zijn voor het hoofd van het huis hunner vaderen.

4. En gij zult ze wegleggen in de Tente der samenkomst, vóór de Getuigenisse, [a]waarhenen Ik met ulieden samenkomen zal. *a* Ex. 25: 22.

5. En het zal geschieden, dat de staf des mans, welken Ik zal verkoren hebben, zal bloeien; en Ik zal stillen de murmureeringen van de kinderen Israëls tegen Mij, dewelke zij tegen ulieden murmureeren.

6. Mozes dan sprak tot de kinderen Israëls; en alle hunne oversten gaven aan hem eenen staf, voor elken overste éénen staf, naar het huis hunner vaderen, twaalf staven. Aärons staf was ook onder hunne staven.

7. En Mozes legde deze staven weg voor het aangezichte des HEEREN, in de Tente der Getuigenisse.

8. Het geschiedde nu des anderen daags, dat Mozes in de Tente der Getuigenisse inging; en zie, Aärons staf, voor den huize Levi, bloeide; want hij bracht bloeisel voort, en bloesemde bloesem, en droeg amandelen.

9. Toen bracht Mozes alle deze staven uit, van voor het aangezichte des HEEREN, tot alle de kinderen Israëls; en zij zagen het, en namen elk zijnen staf.

10. Toen zeide de HEERE tot Mozes: [a]Breng den staf Aärons weder voor de Getuigenisse, in bewaring, tot een teeken voor de wederspannige kinderen. Alzoo zult gij een einde maken aan hunne murmureeringen tegen Mij, dat zij niet sterven. *a* Hebr. 9: 4.

11. En Mozes deed het; gelijk als de HEERE hem geboden had, alzoo deed hij.

12. Toen spraken de kinderen Israëls tot Mozes, zeggende: Zie, wij geven den geest, wij vergaan, wij allen vergaan.

13. Al wie eenigszins nadert tot den Tabernakel des HEEREN, zal sterven: zullen wij dan den geest gevende verdaan worden?

HET XVIII KAPITTEL.

Zoo zeide de HEERE tot Aäron: Gij, en uwe zonen, en het huis uws vaders met u, zult dragen de ongerechtigheid des Heiligdoms; en gij, en uwe zonen met u, zult dragen de ongerechtheid uws priesterambts.

2. En ook zult gij uwe broederen, den stam van Levi, den stam uws vaders, met u doen naderen, dat zij u bijgevoegd worden, en u dienen; maar gij, en uwe zonen met u, zult zijn voor de Tente der Getuigenisse.

3. En zij zullen uwe wacht waarnemen, en de wacht der gansche Tente; doch tot het gereedschap des Heiligdoms en tot het altaar zullen zij niet naderen, opdat zij niet sterven, zoo zij, als gijlieden.

4. Maar zij zullen u bijgevoegd worden, en de wacht van de Tente der samenkomst waarnemen, in allen dienst der Tente; en een vreemde zal tot u niet naderen.

5. Gijlieden nu zult waarnemen de wacht des Heiligdoms en de wacht des altaars; opdat er geene verbolgenheid meer zij over de kinderen Israëls.

6. Want Ik, zie, Ik heb [a]uwe broederen, de Levieten, uit het midden der kinderen Israëls genomen; zij zijn ulieden eene gave, gegeven den HEERE, om den dienst van de Tente der samenkomst te bedienen. *a* Num. 3: 45.

7. Maar gij, en uwe zonen met u, zult ulieder priesterambt waarnemen, in alle zaken des altaars, en in hetgene dat binnen het voorhangsel is; dat zult gijlieden bedienen. Uw priesterambt geve Ik [*u*] tot eenen dienst eens geschenks; en de vreemde, die nadert, zal gedood worden.

8. Voorts sprak de HEERE tot Aäron: En Ik, zie, Ik heb u gegeven de wacht mijner hefofferen; met alle heilige dingen der kinderen Israëls heb Ik ze u gegeven, om der zalving wille, en uwen zonen, tot eene eeuwige inzetting.

9. Dit zult gij hebben van de heiligheid der heiligheden, uit het vuur: alle hunne offeranden, met al hun spijsoffer, en met al hun zondoffer, en met al hun schuldoffer, dat zij Mij zullen wedergeven, het zal u en uwen zonen eene heiligheid der heiligheden zijn.

10. Aan het allerheiligste zult gij dat eten. Al wat mannelijk is zal dat eten. Het zal u eene heiligheid zijn.

11. Ook zal dit het uwe zijn: het hefoffer hunner gave, met alle beweegofferen der kinderen Israëls. [a]Ik heb ze u gegeven, en aan uwe zonen en uwe dochteren met u, tot eene eeuwige inzetting. Al wie in uw huis rein is, zal dat eten. *a* Lev. 10: 14.

12. Al het beste van de olie, en al het beste van most en van koren, hunne eerstelingen, die zij den HEERE zullen geven, u heb Ik ze gegeven.

13. De eerste vruchten van alles, wat in hun land is, die zij den HEERE zullen brengen, zullen uwe zijn. Al wie in uw huis rein is, zal dat eten.

14. [a]Al het verbannene in Israël zal uwe zijn. *a* Lev. 27: 28.

15. Al wat de [a]baarmoeder opent, van allen vleesche, dat zij den HEERE zullen brengen, onder de menschen en onder de beesten, zal uwe zijn; doch de eerstgeborenen der menschen zult gij ganschelijk lossen; ook zult gij lossen de eerstgeborenen der onreine beesten. *a* Ex. 13: 2; 22: 29. Lev. 27: 26. Num. 3: 13.

16. Die nu onder deze gelost zullen worden, zult gij van eene maand oud lossen, naar uwe schatting, voor het geld van vijf Sikkelen, naar den Sikkel des heiligdoms; [a]die is twintig Géra. *a* Ex. 30: 13. Lev. 27: 25. Num. 3: 47. Ezech. 45: 12.

17. Maar het eerstgeborene van eene koe, of het eerstgeborene van een schaap, of het eerstgeborene van eene geit, zult gij niet lossen; zij zijn heilig; hun bloed zult gij sprengen op het altaar, en hun vet zult gij aansteken, tot een vuuroffer des liefelijken reuks den HEERE.

18. En hun vleesch zal uwe zijn; gelijk de beweegborst, en gelijk de rechterschouder, zal het uwe zijn.

19. Alle hefofferen der heilige dingen, die de kinderen Israëls den HEERE zullen offeren, heb Ik u gegeven, en aan uwe zonen en uwe dochteren met u, tot eene eeuwige inzetting. Het zal een eeuwig zoutverbond zijn, voor het aangezichte des HEEREN, voor u, en voor uwen zade met u.

20. Ook zeide de HEERE tot Aäron: Gij zult in hun land niet erven, en gij zult geen deel in het midden van henlieden hebben. [a]Ik ben uw deel en uwe erfenisse, in het midden der kinderen Israëls. *a* Deut. 10: 9; 18: 2. Ezech. 44: 28.

21. En zie, den kinderen van Levi heb Ik alle tienden in Israël ter erfenisse gegeven, voor hunnen dienst, dien zij bedienen, den dienst van de Tente der samenkomst.

22. En de kinderen Israëls zullen niet meer naderen tot de Tente der samenkomst, om zonde te dragen, [*en*] te sterven.

23. Maar de Levieten, die zullen bedienen den dienst van de Tente der samenkomst, en die zullen hunne ongerechtigheid dragen. Het zal eene eeuwige inzetting zijn voor uwe geslachten. En in het midden der kinderen Israëls zullen zij geene erfenisse erven.

24. Want de tienden der kinderen Israëls, die zij den HEERE tot een hefoffer zullen offeren, heb Ik den Levieten tot eene erfenisse gegeven. Daarom heb Ik tot hen gezegd: Zij zullen in het midden der kinderen Israëls geene erfenisse erven.

25. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

26. Gij zult ook tot de Levieten spreken, en tot hen zeggen: Wanneer gij van de kinderen Israëls de tienden

zult ontvangen hebben, die Ik u voor uwe erfenisse van henlieden gegeven heb, zoo zult gij daarvan een hefoffer des HEEREN offeren, de tienden van die tienden;

27. En het zal u gerekend worden tot uw hefoffer, als koren van den dorschvloer, en als de volheid van de perskuip.

28. Alzoo zult gij ook een hefoffer des HEEREN offeren van alle uwe tienden, die gij van de kinderen Israëls zult hebben ontvangen; en gij zult daarvan des HEEREN hefoffer geven aan den priester Aäron.

29. Van alle uwe gaven zult gij alle hefoffer des HEEREN offeren; van al zijn beste, zijne heiliging daarvan.

30. Gij zult dan tot hen zeggen: Als gij zijn beste daarvan offert, zoo zal het den Levieten toegerekend worden als een inkomen des dorschvloers, en als een inkomen der perskuip;

31. En gij zult dat eten in alle plaatsen, gij en uw huis; want het is ulieden een loon voor uwen dienst in de Tente der samenkomst.

32. Zoo zult gij daarover geene zonde dragen, als gij het beste deel daarvan offert; en gij zult de heilige dingen der kinderen Israëls niet ontheiligen, opdat gij niet sterft.

HET XIX KAPITTEL.

Wijders sprak de HEERE tot Mozes, en tot Aäron, zeggende:

2. Dit is de inzetting van de wet, die de HEERE geboden heeft, zeggende: Spreek tot de kinderen Israëls, dat zij tot u brengen eene roode volkomene vaars, in dewelke geen gebrek is, op dewelke geen juk gekomen is.

3. En gij zult die geven aan Eleázar, den priester; en hij zal ze uitbrengen [a]tot buiten het leger, en men zal ze voor zijn aangezicht slachten.

a Hebr. 13: 11, 12.

4. En Eleázar, de priester, zal van haar [a]bloed met zijnen vinger nemen, en hij zal van haar bloed recht tegenover de Tente der samenkomst zevenmaal sprengen. *a* Hebr. 9: 13.

5. Voorts zal men deze vaars voor zijne oogen verbranden; [a]haar vel, en haar vleesch, en haar bloed, met haren mest, zal men verbranden.

a Ex. 29: 14. Lev. 4: 11, 12.

6. En de priester zal nemen cederhout, en hysop, en scharlaken, en werpen ze in het midden van den brand dezer vaars.

7. Dan zal de priester zijne kleederen wasschen, en zijn vleesch met water baden, en daarna in het leger gaan; en de priester zal onrein zijn tot aan den avond.

8. Ook die haar verbrand heeft, zal zijne kleederen met water wasschen, en zijn vleesch met water baden, en onrein zijn tot aan den avond.

9. En een rein man zal de assche dezer vaars verzamelen, en buiten het leger in eene reine plaatse wegleggen; en het zal zijn ter bewaring voor de vergadering der kinderen Israëls, tot het water der afzondering. Het is ontzondiging.

10. En die de assche dezer vaars verzameld heeft, zal zijne kleederen wasschen, en onrein zijn tot aan den avond. Dit zal den kinderen Israëls, en den vreemdeling, die in het midden vanhen als vreemdeling verkeert, tot eene eeuwige inzetting zijn.

11. [a]Wie eenen doode, eenig dood lichaam van een mensch, aanroert, die zal zeven dagen onrein zijn.

a Num. 31: 19. Hagg. 2: 14.

12. Op den derden dag zal hij zich daarmede ontzondigen; zoo zal hij op den zevenden dag rein zijn. Maar indien hij zich op den derden dag niet ontzondigt, zoo zal hij op den zevenden dag niet rein zijn.

13. Al wie eenen doode, het doode lichaam eens menschen, die gestorven zal zijn, aanroert, en zich niet ontzondigd zal hebben, die verontreinigt den Tabernakel des HEEREN. Daarom zal die ziel uitgeroeid worden uit Israël. Omdat het water der afzondering op hem niet gesprengd is, zal hij onrein zijn; zijne onreinigheid is nog in hem.

14. Dit is de wet, wanneer een mensch zal gestorven zijn in eene tent: Al wie in die tent ingaat, en al wie in die tent is, zal zeven dagen onrein zijn.

15. Ook alle open gereedschap, waar-

op geen deksel gebonden is, dat is onrein.

16. En al wie in het open veld iemand, die met het zwaard verslagen is, of eenen doode, of het gebeente eens menschen, of een graf zal aangeroerd hebben, zal zeven dagen onrein zijn.

17. Voor eenen onreine nu zullen zij nemen van het stof van den brand der ontzondiging, en daarop levend water doen in een vat.

18. En een rein man zal [a]hysop nemen, en in dat water doopen, en sprengen het aan die tent, en op al het gereedschap, en aan de zielen, die daar geweest zijn; insgelijks aan dengene, die een gebeente, of eenen verslagene, of eenen doode, of een graf aangeroerd heeft. *a* Ps. 51: 9.

19. En de reine zal den onreine op den derden dag, en op den zevenden dag besprengen. En op den zevenden dag zal hij hem ontzondigen. En hij zal zijne kleederen wasschen, en [*zich*] met water baden, en op den avond rein zijn.

20. Wie daarentegen onrein zal zijn, en zich niet zal ontzondigen, die ziel zal uit het midden der gemeente uitgeroeid worden; want hij heeft het Heiligdom des HEEREN verontreinigd; het water der afzondering is op hem niet gesprengd; hij is onrein.

21. Dit zal hunlieden zijn tot eene eeuwige inzetting. En die het water der afzondering sprengt, zal zijne kleederen wasschen; ook wie het water der afzondering aanroert, die zal onrein zijn tot aan den avond.

22. Ja al wat die onreine aangeroerd zal hebben, zal onrein zijn; en de ziel, die [*dat*] aangeroerd zal hebben, zal onrein zijn tot aan den avond.

HET XX KAPITTEL.

Als de kinderen Israëls, de gansche vergadering, in de woestijn Zin gekomen waren, in de eerste maand, zoo bleef het volk te Kades. En Mirjam stierf aldaar, en zij werd aldaar begraven.

2. En er was geen water voor de vergadering; toen vergaderden zij zich tegen Mozes en tegen Aäron.

3. En het volk twistte met Mozes, en zij spraken, zeggende: Och of wij den geest gegeven hadden, toen [a]onze broeders voor het aangezichte des HEEREN den geest gaven! *a* Num. 16: 32, 49.

4. Waarom toch hebt gijlieden de gemeente des HEEREN in deze woestijn gebracht, dat wij daar sterven zouden, wij en onze beesten?

5. En waarom hebt gijlieden ons doen optrekken uit Egypte, om ons te brengen in deze kwade plaats? Het is geene plaats des zaads, noch der vijgen, noch der wijnstokken, noch der granaatappelen; ook is er geen water om te drinken.

6. Toen ging Mozes en Aäron van het aangezicht der gemeente tot de deur van de Tente der samenkomst, en zij vielen op hunne aangezichten; en de heerlijkheid des HEEREN verscheen hun.

7. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

8. Neem dien staf, en verzamel de vergadering, gij en Aäron uw broeder, en spreekt gijlieden tot de steenrots voor hunne oogen, zoo zal zij haar water geven. [a]Alzoo zult gij hun water voortbrengen uit de steenrots, en gij zult de vergadering en hare beesten drenken. *a* Neh. 9: 15. Ps. 78: 15, 16; 105: 41; 114: 8.

9. Toen nam Mozes den staf van voor het aangezichte des HEEREN, gelijk als Hij hem geboden had.

10. En Mozes en Aäron vergaderden de gemeente voor de steenrots, [a]en hij zeide tot hen: Hoort toch, gij wederspannigen, [b]zullen wij water voor ulieden uit deze steenrots te voorschijn brengen? *a* Ps. 106: 32, 33. *b* Deut. 32: 51.

11. Toen hief Mozes zijne hand op, en hij sloeg de steenrots tweemaal met zijnen staf; [a]en er kwam veel waters uit, [b]zoodat de vergadering dronk, en hunne beesten. *a* Ps. 78: 15; 105: 41. Jes. 48: 21. 1 Cor. 10: 4. *b* Jes. 43: 20.

12. Derhalve zeide de HEERE tot Mozes en tot Aäron: [a]Omdat gijlieden Mij niet geloofd hebt, dat gij Mij heiligdet voor de oogen der kinderen Israëls, daarom zult gijlieden deze gemeente niet inbrengen in het land, hetwelk Ik hun gegeven heb. *a* Deut. 1: 37. Num. 27: 15.

13. Dit zijn de wateren van Mériba,

daar de kinderen Israëls met den HEERE, om getwist hebben; en Hij werd aan hen geheiligd.

14. Daarna zond Mozes boden uit Kádes tot den koning van Édom, [*welke zeiden*]: [a]Alzoo zegt uw broeder Israël: Gij weet al de moeite, die ons ontmoet is; *a* Deut. 23: 7. Obadja: vss. 10, 12.

15. Dat onze vaders naar Egypte afgetogen zijn, en wij in Egypte vele dagen gewoond hebben; en dat de Egyptenaars ons en onzen vaderen kwaad gedaan hebben.

16. Toen [a]riepen wij tot den HEERE, en Hij hoorde onze stem, en Hij [b]zond eenen Engel, en Hij leidde ons uit Egypte; en zie, wij zijn te Kádes, eene stad aan het uiterste uwer landpale.
a Ex. 2: 23. *b* Ex. 14: 19.

17. Laat ons toch door uw land trekken. Wij zullen niet trekken door den akker, noch door de wijngaarden, en zullen het water der putten niet drinken; wij zullen den koninklijken weg gaan; wij zullen niet afwijken ter rechter- noch ter linkerhand, totdat wij door uwe landpalen zullen getrokken zijn.

18. Doch Édom zeide tot hem: Gij zult door mij niet trekken, opdat ik niet misschien met het zwaard uitga u te gemoet.

19. Toen zeiden de kinderen Israëls tot hem: Wij zullen door den gebaanden weg optrekken, en indien wij van uw water drinken, ik en mijn vee, zoo zal ik zijn prijs daarvoor geven. Ik zal alleenlijk, zonder iets anders, te voet doortrekken.

20. Doch hij zeide: Gij zult niet doortrekken. En Édom is hem te gemoet uitgetrokken, met een zwaar volk, en met eene sterke hand.

21. Alzoo weigerde Édom Israël toe te laten door zijne landpale te trekken; daarom [a]week Israël van hem af.
a Richt. 11: 18.

22. Toen reisden zij van Kádes; [a]en de kinderen Israëls kwamen, de gansche vergadering, aan den berg Hor.
a Num. 33: 37.

23. De HEERE nu sprak tot Mozes, en tot Aäron, aan den berg Hor, aan de pale van het land Édoms, zeggende:

24. Aäron zal tot zijne volkeren verzameld worden, want hij zal niet komen in het land, hetwelk Ik aan de kinderen Israëls gegeven heb, omdat gijlieden mijnen mond wederspannig geweest zijt bij de wateren van Mériba.

25. [a]Neem Aäron, en Eleázar zijnen zoon, en doe ze opklimmen tot den berg Hor. *a* Num. 33: 38. Deut. 32: 50.

26. En trek Aäron zijne kleederen uit, en trek ze Eleázar zijnen zoon aan; want Aäron zal verzameld worden, en daar sterven.

27. Mozes nu deed, gelijk als de HEERE geboden had; want zij klommen tot op den berg Hor, voor de oogen der gansche vergadering.

28. En Mozes trok Aäron zijne kleederen uit, en hij trok ze zijnen zoon Eleázar aan; [a]en Aäron stierf aldaar, op de hoogte diens bergs. Toen kwam Mozes en Eleázar van dien berg af.
a Deut. 10: 6; 32: 50.

29. Toen de gansche vergadering zag, dat Aäron overleden was, zoo beweenden zij Aäron dertig dagen, het gansche huis Israëls.

HET XXI KAPITTEL.

Als de Kanaäniet, de koning van Hárad, wonende tegen het zuiden, hoorde, dat Israël door den weg der verspieders kwam, zoo streed hij tegen Israël, en hij voerde eenige gevangenen uit hem gevankelijk weg.

2. Toen beloofde Israël den HEERE eene gelofte, en zeide: Indien Gij dit volk geheellijk in mijne hand geeft, zoo zal ik hunne steden verbannen.

3. De HEERE dan verhoorde de stemme Israëls, en gaf de Kanaänieten over; en hij verbande hen en hunne steden; en hij noemde den naam dier plaats Hórma.

4. Toen reisden zij van den berg Hor, op den weg der Schelfzee, dat zij om der Édomieten land henentogen; doch de ziele des volks werd verdrietig op dezen weg.

5. En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: Waarom hebt gijlieden ons doen optrekken uit Egypte, opdat wij sterven zouden in deze woestijn? Want hier is geen brood, ook geen water, en [a]onze ziele walgt over dit zeer lichte brood. *a* Num. 11: 6.

6. Toen [a]zond de HEERE vurige slan-

gen onder het volk; die beten het volk, en er stierf veel volks van Israël.
a 1 Cor. 10: 9.

7. Daarom kwam het volk tot Mozes, en zij zeiden: Wij hebben gezondigd, omdat wij tegen den HEERE en tegen u gesproken hebben; bid den HEERE, dat Hij deze slangen van ons wegneme. Toen bad Mozes voor het volk.

8. En de HEERE zeide tot Mozes: Maak u eene vurige slang, en stel ze op eene stang; en het zal geschieden, *a*dat al wie gebeten is, als hij ze aanziet, zoo zal hij leven. *a* Joh. 3: 14.

9. *a*En Mozes maakte eene koperen slang, en stelde ze op eene stang. En het geschiedde, als eene slang iemand beet, zoo zag hij den koperen slang aan, en hij bleef levend.
a 2 Kon. 18: 4. Joh. 3: 14.

10. *a*Toen verreisden de kinderen Israëls, en zij legerden zich te O'both.
a Num. 33: 43.

11. Daarna reisden zij van O'both, en legerden zich aan de heuvelen van Abárim in de woestijn, die tegenover Móab is, tegen den opgang der zon.

12. Van daar reisden zij, en legerden zich bij de beek Zéred.

13. Van daar reisden zij, en legerden zich aan deze zijde van de A'rnon, welke in de woestijn is, uitgaande uit de landpalen der A'morieten; *a*want de A'rnon is de landpale van Móab, tusschen Móab en tusschen de A'morieten, *a* Richt. 11: 18.

14. (Daarom wordt gezegd in het Boek der oorlogen des HEEREN: Tegen Váheb, in eenen wervelwind, en tegen de beken van de A'rnon.)

15. En den afloop der beken, die zich naar de gelegenheid van Ar wendt, en leent aan de landpalen Móabs.

16. En van daar [*reisden zij*] naar Béër. Dit is de put, van welken de HEERE tot Mozes zeide: Verzamel het volk, zoo zal Ik hun water geven.

17. (Toen zong Israël dit lied: Spring op, gij put; zingt daarvan bij beurte.

18. Gij put, dien de vorsten gegraven hebben, dien de edelen des volks gedolven hebben, door den wetgever, met hunne staven.) En van de woestijn [*reisden zij*] naar Mattána;

19. En van Mattána tot Naháliël; en van Naháliël tot Bámoth;

20. En van Bámoth tot het dal, dat in het veld Móabs is, aan de hoogte van Písga, en dat tegen de wildernis ziet.

21. *a*Toen zond Israël boden tot Síhon, den koning der Ámorieten, zeggende: *a* Deut. 2: 26. Richt. 11: 19.

22. Laat mij door uw land trekken. *a*Wij zullen niet afwijken in de akkers, noch in de wijngaarden; wij zullen het water der putten niet drinken; wij zullen op den koninklijken weg gaan, totdat wij uwe landpale doorgetogen zijn. *a* Num. 20: 17.

23. *a*Doch Síhon liet Israël niet toe, door zijne landpale door te trekken; maar Síhon vergaderde al zijn volk, en hij ging uit, Israël te gemoet, naar de woestijn, en hij kwam te Jáhza, en streed tegen Israël.
a Deut. 2: 30; 29: 7. Joz. 24: 8. Richt. 11: 20.

24. *a*Maar Israël sloeg hem met de scherpte des zwaards, en *b*nam zijn land in erfelijke bezitting van A'rnon af tot Jábbok toe, *c*tot aan de kinderen A'mmons (want de landpale der kinderen A'mmons was vast).
a Deut. 2: 33; 22: 7. Joz. 12: 2; 24: 8. Richt. 11: 21. *b* Ps. 135: 11, 12; 136: 19. Amos 2: 9. *c* Deut. 2: 37.

25. *a*Alzoo nam Israël alle deze steden in; en Israël woonde in alle de steden der A'morieten, te Hésbon en in alle hare onderhoorige plaatsen.
a Deut. 2: 34, 35.

26. Want Hésbon was de stad van Síhon, den koning der A'morieten; en hij had gestreden tegen den vorigen koning der Móabieten, en hij had al zijn land uit zijne hand genomen, tot aan A'rnon.

27. Daarom zeggen zij, die spreekwoorden gebruiken: Komt tot Hésbon; men bouwe en bevestige de stad van Síhon.

28. Want er is een vuur uitgegaan uit Hésbon, eene vlam uit de stad van Síhon; zij heeft verteerd Ar der Móabieten, [*en*] de heeren der hoogten van A'rnon.

29. Wee u, Móab; gij volk van *a*Chámoz zijt verloren. Hij heeft zijne zonen, die ontliepen, en zijne dochters in de gevangenisse geleverd aan Síhon, den koning der A'morieten.
a 1 Kon. 11: 7, 33.

30. En wij hebben ze nedergeveld.

Hésbon is verloren tot Díbon toe; en wij hebben ze verwoest tot Nóphah toe, hetwelk tot Medéba toe [*reikt*].

31. Alzoo woonde Israël in het land van den A'moriet.

32. Daarna zond Mozes om Jáëzer te verspieden; en zij namen hare onderhoorige plaatsen in; en hij dreef de A'morieten, die daar waren, uit de bezitting.

33. Toen wendden zij zich en trokken op den weg van Básan; [a]en Og, de koning van Básan, ging uit hun te gemoet, hij en al zijn volk, tot den strijd, in Edréï. *a* Deut. 3: 1, 29: 7.

34. De HEERE nu zeide tot Mozes: Vrees hem niet, want Ik heb hem in uwe hand gegeven, en al zijn volk, ook zijn land; en [a]gij zult hem doen, gelijk als gij Síhon, den koning der A'morieten, die te Hésbon woonde, gedaan hebt. *a* Ps. 136. 20

35. En zij sloegen [a]hem, en zijne zonen, en al zijn volk, alzoo dat hem niemand overbleef; en zij namen zijn land in erfelijke bezitting. *a* Ps. 136: 20, 21, 22.

HET XXII KAPITTEL.

Daarna reisden de kinderen Israëls, en legerden zich in de vlakke velden Móabs, aan deze zijde des Jordaans van Jéricho.

2. Toen Bálak, de zone Zíppors, zag al wat Israël aan de A'morieten gedaan had,

3. Zoo vreesde Móab zeer voor het aangezicht dezes volks, want het was veel; en Móab was beangstigd voor het aangezicht van de kinderen Israëls.

4. Derhalve zeide Móab tot de oudsten der Mídianieten: Nu zal deze gemeente oplikken al wat rondom ons is, gelijk het rund het groene des velds oplikt. Te dier tijd nu was Bálak, de zone Zíppors, koning der Móabieten.

5. Die zond boden aan [a]Bíleam, den zone Béors, te Péthor, hetwelk aan de rivier is, in het land der kinderen zijns volks, om hem te roepen, zeggende: Zie, er is een volk uit Egypte getogen; zie, het heeft het gezicht des lands bedekt, en het blijft liggen recht tegenover mij. *a* Joz. 24: 9.

6. En nu, kom toch, vervloek mij dit volk, want het is machtiger dan ik. Misschien zal ik het kunnen slaan, of zal het uit het land verdrijven. Want ik weet, dat, wien gij zegent, die zal gezegend zijn, en wien gij vervloekt, die zal vervloekt zijn.

7. Toen gingen de oudsten der Móabieten, en de oudsten der Mídianieten, en hadden het [*loon der*] waarzeggingen in hunne hand. Alzoo kwamen zij tot Bíleam, en spraken tot hem de woorden Bálaks.

8. Hij dan zeide tot hen: Vernacht hier dezen nacht, zoo zal ik ulieden een antwoord wederbrengen, gelijk als de HEERE tot mij zal gesproken hebben. Toen bleven de vorsten der Móabieten bij Bíleam.

9. En God kwam tot Bíleam en zeide: Wie zijn die mannen, die bij u zijn?

10. Toen zeide Bíleam tot God: Bálak, de zone Zíppors, de koning der Móabieten, heeft ze tot mij gezonden, [*zeggende*]:

11. Zie, er is een volk uit Egypte getogen, en het heeft het gezicht des lands bedekt; kom nu, vervloek het mij; misschien zal ik tegen hetzelve kunnen strijden, of het uitdrijven.

12. Toen zeide God tot Bíleam: Gij zult met hen niet trekken; gij zult dat volk niet vloeken; want het is gezegend.

13. Toen stond Bíleam des morgens op, en zeide tot de vorsten van Bálak: Gaat naar uw land, want de HEERE weigert mij toe te laten met ulieden te gaan.

14. Zoo stonden dan de vorsten der Móabieten op, en kwamen tot Bálak, en zij zeiden: Bíleam heeft geweigerd met ons te gaan.

15. Doch Bálak voer nog voort vorsten te zenden, meer en aanzienlijker, dan die waren;

16. Die tot Bíleam kwamen, en hem zeiden: Alzoo zegt Bálak, de zone Zíppors: Laat u toch niet beletten tot mij te komen.

17. Want ik zal u zeer hoog vereeren, en al wat gij tot mij zeggen zult, dat zal ik doen; zoo kom toch, vervloek mij dit volk.

18. Toen antwoordde Bíleam, en zeide tot de dienaren van Bálak: [a]Wan-

neer Bálak mij zijn huis vol zilver en goud gave, zoo vermocht ik niet het bevel des HEEREN mijns Gods te overtreden, om te doen klein of groot.
a Num. 24: 13.

19. En nu, blijft gijlieden toch ook hier dezen nacht, opdat ik wete, wat de HEERE tot mij verder spreken zal.

20. God nu kwam tot Bíleam des nachts, en zeide tot hem: Dewijl die mannen gekomen zijn, om u te roepen, sta op, ga met hen; en nochtans zult gij dat doen, hetwelk Ik tot u spreken zal.

21. Toen stond Bíleam des morgens op, en zadelde zijne ezelin, en hij trok henen met de vorsten van Móab.

22. Doch Gods toorn werd ontstoken, omdat hij henentoog; en de Engel des HEEREN stelde zich in den weg, hem tot eene tegenpartij. Hij nu reed op zijne ezelin, en twee zijner jongeren waren bij hem.

23. De *a*ezelin nu zag den Engel des HEEREN staande in den weg, met zijn uitgetrokken zwaard in zijne hand; daarom week de ezelin uit den weg, en ging in het veld. Toen sloeg Bíleam de ezelin, om ze naar den weg te doen wenden.
a 2 Petr. 2: 16. Judas: vs. 11.

24. Maar de Engel des HEEREN stond in een pad der wijngaarden, zijnde een muur aan deze, en een muur aan gene zijde.

25. Toen de ezelin den Engel des HEEREN zag, zoo klemde zij zichzelve aan den wand, en klemde Bíleams voet aan den wand; daarom voer hij voort haar te slaan.

26. Toen ging de Engel des HEEREN nog verder, en hij stond in eene enge plaats, waar geen weg was om te wijken ter rechter- noch ter linkerhand.

27. Als de ezelin den Engel des HEEREN zag, zoo leide zij zich neder onder Bíleam; en de toorn Bíleams ontstak, en hij sloeg de ezelin met eenen stok.

28. De *a*HEERE nu opende den mond der ezelin, die tot Bíleam zeide: Wat heb ik u gedaan, dat gij mij nu driemaal geslagen hebt?
a 2 Petr. 2: 16. Judas: vs. 11.

29. Toen zeide Bileam tot de ezelin: Omdat gij mij bespot hebt. Och of ik een zwaard in mijne hand had! want ik zoude u nu dooden.

30. De ezelin nu zeide tot Bíleam: Ben ik niet uwe ezelin, op dewelke gij gereden hebt van toen af, dat gij [*mijn heere*] geweest zijt, tot op dezen dag? Ben ik ooit gewend geweest u alzoo te doen? Hij dan zeide: Neen.

31. Toen ontdekte de HEERE de oogen Bíleams, zoodat hij den Engel des HEEREN zag, staande in den weg, en zijn uitgetrokken zwaard in zijne hand; daarom neigde hij het hoofd en boog zich op zijn aangezicht.

32. Toen zeide de Engel des HEEREN tot hem: Waarom hebt gij uwe ezelin nu driemaal geslagen? Zie, ik ben uitgegaan [*u*] tot eene tegenpartij, dewijl *a*deze weg van mij afwijkt.
a 2 Petr. 2: 15.

33. Maar de ezelin heeft mij gezien, en zij is nu driemaal voor mijn aangezichte geweken. Indien zij voor mijn aangezichte niet geweken ware, zekerlijk ik zoude u nu ook gedood, en haar bij het leven behouden hebben.

34. Toen zeide Bileam tot den Engel des HEEREN: Ik heb gezondigd, want ik heb niet geweten, dat gij mij te gemoet op dezen weg stondt; en nu, is het kwaad in uwe oogen, ik zal wederkeeren.

35. De Engel des HEEREN nu zeide tot Bileam: Ga henen met deze mannen; maar alleenlijk dat woord, wat ik tot u spreken zal, dat zult gij spreken. Alzoo toog Bileam met de vorsten van Bálak.

36. Als Bálak hoorde, dat Bileam kwam, zoo ging hij uit hem te gemoet, tot de stad der Móabieten, welke aan de landpale van A'rnon [*ligt*], die aan het uiterste der landpale is.

37. En Bálak zeide tot Bileam: Heb ik niet ernstelijk tot u gezonden, om u te roepen? Waarom zijt gij niet tot mij gekomen? Kan ik u niet behoorlijk vereeren?

38. Toen zeide Bileam tot Bálak: Zie, ik ben tot u gekomen; zal ik nu eenigszins iets kunnen spreken? Het woord, hetwelk God in mijnen mond leggen zal, dat zal ik spreken.

39. En Bileam ging met Bálak; en zij kwamen te Kirjath-Húzoth.

40. Toen slachtte Bálak runderen en

schapen; en hij zond aan Bileam, en aan de vorsten, die bij hem waren.

41. En het geschiedde des morgens, dat Bálak Bíleam nam, en voerde hem op de hoogten Baäls, opdat hij van daar zage het uiterste des volks.

HET XXIII KAPITTEL.

Toen zeide Bíleam tot Bálak: Bouw mij hier zeven altaren, en bereid mij hier zeven varren en zeven rammen.

2. Bálak nu deed, gelijk als Bíleam gesproken had; en Bálak en Bíleam offerden eenen var en eenen ram, op elk altaar.

3. Toen zeide Bíleam tot Bálak: Blijf staan bij uw brandoffer, en ik zal henengaan. Misschien zal de HEERE mij tegemoet komen; en hetgene dat Hij wijzen zal, dat zal ik u bekend maken. Toen ging hij op de hoogte.

4. Als God Bíleam ontmoet was, zoo zeide hij tot Hem: Zeven altaren heb ik toegericht, en heb eenen var en eenen ram op elk altaar geofferd.

5. Toen leide de HEERE het woord in Bíleams mond, en zeide: Keer weder tot Bálak, en spreek aldus.

6. Als hij nu tot hem wederkeerde, zie, zoo stond hij bij zijn brandoffer, hij en alle de vorsten der Móabieten.

7. Toen hief hij zijne spreuke op, en zeide: Uit Syrië heeft mij Bálak, de koning der Móabieten, laten halen, van het gebergte tegen het oosten, [*zeggende*]: Kom, vervloek mij Jakob, en kom, scheld Israël.

8. Wat zal ik vloeken, dien God niet vloekt? en wat zal ik schelden, waar de HEERE niet scheldt?

9. Want van de hoogte der steenrotsen zie ik hem, en van de heuvelen aanschouw ik hem. Zie, [a]dat volk zal alleen wonen, en het zal onder de heidenen niet gerekend worden.

a Deut. 33: 28.

10. Wie zal het stof Jakobs tellen? en het getal, [*ja*] het vierde deel van Israël? Mijne ziele sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne.

11. Toen zeide Bálak tot Bíleam: Wat hebt gij mij gedaan? Ik heb u genomen, om mijne vijanden te vloeken, maar zie, gij hebt ze aldoor gezegend.

12. Hij nu antwoordde en zeide: Zal ik dat niet waarnemen te spreken, wat de HEERE in mijnen mond gelegd heeft?

13. Toen zeide Bálak tot hem: Kom toch met mij aan eene andere plaatse, vanwaar gij hem zien zult; gij zult niet dan zijn einde zien, maar hem niet ganschelijk zien; en vervloek hem mij van daar.

14. Alzoo nam hij hem mede tot het veld Zóphim, op de hoogte van Pisga; en hij bouwde zeven altaren, en hij offerde eenen var en eenen ram op elk altaar.

15. Toen zeide hij tot Balak: Blijf hier staan bij uw brandoffer, en ik zal [*Hem*] aldaar ontmoeten.

16. Als de HEERE Bíleam ontmoet was, [a]zoo leide Hij het woord in zijnen mond, en Hij zeide: Keer weder tot Bálak, en spreek alzoo.

a Num. 22: 35.

17. Toen hij tot hem kwam, zie, zoo stond hij bij zijn brandoffer, en de vorsten der Móabieten bij hem. Bálak nu zeide tot hem: Wat heeft de HEERE gesproken?

18. Toen hief hij zijne spreuke op, en zeide: Sta op, Bálak, en hoor, neig uwe ooren tot mij, gij zone Zíppors.

19. [a]God is geen man, dat Hij liegen zoude, noch eens menschen kind, dat het Hem berouwen zoude. Zoude Hij het zeggen, en niet doen? Of spreken, en niet bestendig maken?

a 1 Sam. 15: 29. Jac. 1: 17.

20. Zie, ik heb ontvangen te zegenen. Dewijl Hij zegent, zoo zal ik het niet keeren.

21. Hij [a]schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob, ook ziet hij niet aan de boosheid in Israël. De HEERE zijn God is met hem, en het geklank des Konings is bij hem.

a Ps. 32: 1, 2; 51: 11. Jer. 50: 20. Rom. 4: 7.

22. God heeft ze uit Egypte uitgevoerd; [a]zijne krachten zijn als eens eenhoorns.

a Num. 24: 8.

23. Want er is geene tooverij tegen Jakob, noch waarzeggerij tegen Israël. Te dezer tijd zal van Jakob gezegd worden, en van Israël, wat God gewrocht heeft.

24. Zie, het volk zal opstaan als een oude leeuw, en het zal zich verheffen als een leeuw. Het zal zich niet neder-

leggen, totdat het den roof gegeten, en het bloed der verslagenen gedronken zal hebben.

25. Toen zeide Bálak tot Bíleam: Gij zult het ganschelijk noch vloeken, noch geenszins zegenen.

26. Doch Bíleam antwoordde en zeide tot Bálak: Heb ik niet tot u gesproken, zeggende: Al wat de HEERE spreken zal, dat zal ik doen?

27. Voorts zeide Bálak tot Bíleam: Kom toch, ik zal u aan eene andere plaatse medenemen; misschien zal het recht zijn in de oogen van dien God, dat gij het mij van daar vervloekt.

28. Toen nam Bálak Bíleam mede tot de hoogte van Péor, die tegen de woestijn ziet.

29. En Bíleam zeide tot Bálak: Bouw mij hier zeven altaren, en bereid mij hier zeven varren en zeven rammen.

30. Bálak nu deed, gelijk als Bíleam gezegd had; en hij offerde eenen var en eenen ram op elk altaar.

HET XXIV KAPITTEL.

Toen Bíleam zag, dat het goed was in de oogen des HEEREN, dat hij Israël zegende, zoo ging hij ditmaal niet henen, gelijk meermalen, tot de tooverijen, maar hij stelde zijn aangezicht naar de woestijn.

2. Als Bíleam zijne oogen ophief, en Israël zag, wonende naar zijne stammen, zoo was de Geest Godes op hem.

3. En hij hief zijne spreuke op, en zeide: Bíleam, de zone Béors, spreekt, en de man, wien de oogen geopend zijn, spreekt.

4. De hoorder der reden Gods spreekt, die het gezichte des Almachtigen ziet, die verrukt wordt, en wien de oogen ontdekt worden.

5. Hoe goed zijn uwe tenten, Jakob! uwe woningen, Israël!

6. Gelijk de beken breiden zij zich uit, als de hoven aan de rivieren. De HEERE heeft ze geplant, als de sandelboomen, als de cederboomen aan het water.

7. Er zal water uit zijne emmeren vloeien, en zijn zaad zal in vele wateren zijn. En zijn koning zal boven A'gag verheven worden, en zijn koninkrijk zal verhoogd worden.

8. God heeft hem uit Egypte uitgevoerd; zijne krachten zijn als [a]eens eenhoorns. Hij zal de heidenen, zijne vijanden, verteren, en hun gebeente breken, en met zijne pijlen doorschieten.
a Num. 23: 22.

9. [a]Hij heeft zich gekromd, hij heeft zich nedergelegd, gelijk een leeuw, en als een oude leeuw, wie zal hem doen opstaan? Zoo wie u zegent, die zij gezegend, en vervloekt zij, wie u vervloekt.
a Gen. 49: 9. Num. 23: 24.

10. Toen ontstak de toorn van Bálak tegen Bíleam, en hij sloeg zijne handen samen; en Bálak zeide tot Bíleam: Ik heb u geroepen, om mijne vijanden te vloeken, maar zie, gij hebt ze nu driemaal geduriglijk gezegend.

11. En nu, pak u weg naar uwe plaatse. Ik had gezegd, dat ik u hoogelijk vereeren zoude, maar zie, de HEERE heeft die eere van u geweerd.

12. Toen zeide Bíleam tot Bálak: Heb ik ook niet tot uwe boden, die gij tot mij gezonden hebt, gesproken, zeggende.

13. [a]Wanneer mij Bálak zijn huis vol zilver en goud gave, zoo kan ik het bevel des HEEREN niet overtreden, doende goed of kwaad uit mijn [*eigen*] hart; wat de HEERE spreken zal, dat zal ik spreken. *a* Num. 22: 18.

14. En nu, zie, ik ga tot mijn volk. Kom, ik zal u raad geven, [*en zeggen*] wat dit volk uwen volke doen zal in de laatste dagen.

15. Toen hief hij zijne spreuke op, en zeide: Bíleam, de zone Béors, spreekt, en die man, wien de oogen geopend zijn, spreekt.

16. De hoorder der reden Gods spreekt, en die de wetenschap des Allerhoogsten weet; die het gezichte des Almachtigen ziet, die verrukt wordt, en wien de oogen ontdekt worden.

17. Ik zal hem zien, maar nu niet; ik zal hem aanschouwen, maar niet nabij. Er zal eene sterre voortgaan uit Jakob, en er zal een schepter uit Israël opkomen; die zal de palen der Móabieten verslaan, en zal alle de kinderen Seths verstoren.

18. En E'dom zal eene erfelijke bezitting zijn; en Séir zal zijnen vijanden eene erfelijke bezitting zijn; doch Israël zal kracht doen.

19. [a]En er zal [*een*] uit Jakob heerschen, en hij zal de overigen uit de steden ombrengen. [a] 2 Sam. 8: 14.

20. Toen hij de A'malekieten zag, zoo hief hij zijne spreuke op, en zeide: A'malek is de eersteling der heidenen, maar zijn uiterste is ten verderve.

21. Toen hij de Kénieten zag, zoo hief hij zijne spreuke op, en zeide: Uwe woning is vast, en gij hebt uw nest in eene steenrots gelegd.

22. Evenwel zal Káïn verteerd worden, totdat u A'ssur gevankelijk wegvoeren zal.

23. Voorts hief hij zijne spreuke op, en zeide: Och, wie zal leven, als God dit doen zal?

24. En de schepen van den oever Chittims, die zullen A'ssur plagen, zij zullen ook Héber plagen; en hij zal ook ten verderve zijn.

25. Toen stond Bileam op, en ging henen, en keerde weder tot zijne plaatse. Bálak ging ook zijnen weg.

HET XXV KAPITTEL.

En [a]Israël bleef te Síttim, en het volk begon te hoereeren met de dochteren der Móabieten, [a] Num. 31: 16; 33: 49.

2. [a]En zij noodigden het volk tot de slachtofferen harer goden; en het volk at, en het boog zich voor hare goden. [a] Ps. 106: 28. Hos. 9: 10.

3. Als nu Israël zich koppelde aan Bääl-Péor, [a]ontstak de toorn des HEEREN tegen Israël. [a] Ps. 106: 29.

4. En de HEERE zeide tot Mozes: [a]Neem alle de hoofden des volks, en hang ze den HEERE tegen de zon, zoo zal de hittigheid van des HEEREN toorn gekeerd worden van Israël. [a] Deut. 4: 3. Joz. 22: 17.

5. Toen zeide Mozes tot de richters van Israël: Een ieder doode zijne mannen, die zich aan Bääl-Péor gekoppeld hebben.

6. En zie, een man uit de kinderen Israëls kwam, en bracht eene Midianietische tot zijne broederen voor de oogen van Mozes, en voor de oogen der gansche vergadering der kinderen Israëls, toen zij weenden voor de deur van de Tente der samenkomst.

7. Toen Pínehas, de zoon van Eleázar, den zone Aärons, des priesters, [*dat*] zag, [a]zoo stond hij op uit het midden der vergadering, en nam eene spies in zijne hand; [a] Ps. 106: 30.

8. En hij ging den Israëlietischen man na in den hoerenhoek, en doorstak ze beiden, den Israëlietischen man en de vrouw, door hunnen buik. Toen werd de plage van over de kinderen Israëls opgehouden.

9. [a]Degenen nu, die aan de plage stierven, waren vier en twintig duizend. [a] 1 Cor. 10: 8.

10. Toen sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

11. Pínehas, de zoon van Eleázar, den zone Aärons, des priesters, heeft mijne grimmigheid van over de kinderen Israëls afgewend, dewijl hij [a]mijnen ijver geijverd heeft in hun midden, zoodat Ik de kinderen Israëls in mijnen ijver niet vernield heb. [a] 2 Cor. 11: 2.

12. Daarom spreek: Zie, Ik [a]geef hem mijn verbond des vredes. [a] Ps. 106: 31.

13. En hij zal hebben, en zijn zaad na hem, het verbond des eeuwigen priesterdoms; daarom dat hij voor zijnen God geijverd, en verzoening gedaan heeft voor de kinderen Israëls.

14. De naam nu des verslagenen Israëlietischen mans, die verslagen was met de Midianietische, was Zimri, de zoon van Sálu, een overste van een vaderlijk huis der Simeonieten.

15. En de naam der verslagene Midianietische vrouw was Cózbi, eene dochter van Zur, die een hoofd was der volkeren van een vaderlijk huis onder de Midianieten.

16. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

17. Handel [a]vijandelijk met de Midianieten, en versla ze; [a] Num. 31: 2.

18. Want zij hebben vijandelijk [a]tegen ulieden gehandeld door hunne listen, die zij listiglijk tegen u bedacht hebben in de zake van Péor, en in de zake van Cózbi, de dochter van den overste der Midianieten, hunne zuster, die verslagen is, ten dage der plage, om de zake van Péor. [a] Openb. 18: 6.

HET XXVI KAPITTEL.

Het geschiedde nu na die plage, dat de HEERE sprak tot Mozes, en tot

Eleázar, den zone Aärons, den priester, zeggende:
2. Neemt de somme van de geheele vergadering der kinderen Israëls op, [a]van twintig jaar oud en daarboven, naar het huis hunner vaderen, al wie ten heire in Israël uittrekt. a Num. 1:3.
3. Mozes dan en Eleázar, de priester, spraken ze aan, in de vlakke velden Móabs, aan den Jordaan van Jericho, zeggende:
4. [*Dat men opneme*] van twintig jaar oud en daarboven; [a]gelijk als de HEERE Mozes geboden had, en den kinderen Israëls, die uit Egypteland uitgetogen waren. a Num. 1: 1, 2, 3.
5. Ruben [a]was de eerstgeborene van Israël. De zonen Rubens waren: Hánoch, [*van welken*] was het geslacht der Hánochieten; van Pállu het geslacht der Pálluïeten; a Gen. 46: 9. Ex. 6: 13. 1 Kron. 5: 1.
6. Van Hézron het geslacht der Hézronieten; van Cármi het geslacht der Cármieten.
7. Dit zijn de geslachten der Rubenieten; en hunne getelden waren drie en veertig duizend en zeven honderd en dertig.
8. En de zonen van Pállu waren Elíab.
9. En de zonen Elíabs waren Némuël, en Dáthan, en Abíram. [a]Deze Dáthan en Abíram waren de geroepenen der vergadering, die twist maakten tegen Mozes en tegen Aäron, in de vergadering van Kórach, als zij twist tegen den HEERE maakten, a Num. 16:2.
10. En de aarde haren mond opdeed, en verslond ze met Kórach, als die vergadering stierf, toen het vuur twee honderd en vijftig mannen verteerde, en werden tot een teeken.
11. Maar de kinderen van Kórach stierven niet.
12. De zonen Simeons, naar hunne geslachten: Van Némuël, het geslacht der Némuëlieten; van Jámin het geslacht der Jáminieten; van Jáchin het geslacht der Jáchinieten;
13. Van Zérah het geslacht der Zérahieten; van Saul het geslacht der Saulieten.
14. Dat zijn de geslachten der Simeonieten; twee en twintig duizend en twee honderd.
15. De zonen van Gad, naar hunne geslachten: Van Zéphon het geslacht der Zéphonieten; van Hággi het geslacht der Hággieten; van Súni het geslacht der Súnieten;
16. Van O'zni het geslacht der O'znieten; van Héri het geslacht der Hérieten;
17. Van A'rod het geslacht der A'rodieten; van Aréli het geslacht der A'relieten.
18. Dat zijn de geslachten der zonen van Gad, naar hunne getelden; veertig duizend en vijf honderd.
19. De zonen van Juda waren: Er en O'nan; [a]maar Er en O'nan stierven in het land Kanaän. a Gen. 38: 7, 10; 46: 12.
20. Alzoo waren de zonen van Juda naar hunne geslachten: Van Séla het geslacht der Sélanieten; van Pérez het geslacht der Pérezieten; van Zérah het geslacht der Zérahieten.
21. En de zonen van [a]Pérez waren: Van Hézron het geslacht der Hézronieten; van Hámul het geslacht der Hámulieten. a Gen. 46: 12.
22. Dat zijn de geslachten van Juda, naar hunne getelden; zes en zeventig duizend en vijf honderd.
23. De zonen Issaschars, naar hunne geslachten, waren: [*Van*] Tóla het geslacht der Tólaïeten; van Púva het geslacht der Púnieten;
24. Van Jásub het geslacht der Jásubieten; van Símron het geslacht der Símronieten.
25. Dat zijn de geslachten van Issaschar, naar hunne getelden; vier en zestig duizend en drie honderd.
26. De zonen Zebulons, naar hunne geslachten, waren: Van Séred het geslacht der Séredieten; van Élon het geslacht der Élonieten; van Jáhleël het geslacht der Jáhleëlieten.
27. Dat zijn de geslachten der Zebulonieten, naar hunne getelden; zestig duizend en vijf honderd.
28. De zonen van Jozef, naar hunne geslachten, waren Manasse en Ephraïm.
29. De zonen van Manasse waren: [a]Van Máchir het geslacht der Máchirieten. Máchir nu gewon Gílead; van Gílead was het geslacht der Gíleadieten. a Joz. 17: 1.
30. Dit zijn de zonen Gíleads: [*Van*]

Jézer het geslacht der Jézerieten; van Hélek het geslacht der Hélekieten;
31. En [*van*] A'sriël het geslacht der A'sriëlieten; en [*van*] Séchem het geslacht der Séchemieten;
32. En [*van*] Semída het geslacht der Semídaïeten; en [*van*] Hépher het geslacht der Hépherieten.
33. [a]Doch Zeláphead, de zoon van Hépher, had geene zonen, maar dochters. En de namen der dochteren van Zeláphead waren: Máchla, en Nóa, Hógla, Milka, en Tírza. *a* Num. 27: 1.
34. Dat zijn de geslachten van Manasse; en hunne getelden waren twee en vijftig duizend en zeven honderd.
35. Dit zijn de zonen Ephraïms, naar hunne geslachten: Van Sutélah het geslacht der Sutélahieten; van Bécher het geslacht der Bécherieten; van Táhan het geslacht der Táhanieten.
36. En dit zijn de zonen van Sutélah: Van Éran het geslacht der Éranieten.
37. Dit zijn de geslachten der zonen Ephraïms, naar hunne getelden; twee en dertig duizend en vijf honderd. Dat zijn de zonen Jozefs, naar hunne geslachten.
38. De zonen Benjamins, naar hunne geslachten: Van Béla het geslacht der Bélaïeten; van A'sbel het geslacht der A'sbelieten; van Ahiram het geslacht der Ahiramieten;
39. Van Sephúpham het geslacht der Súphamieten; van Húpham het geslacht der Húphamieten.
40. En de zonen van Béla waren Ard en Naáman: [*Van Ard*] het geslacht der A'rdieten; van Naáman het geslacht der Náämieten.
41. Dat zijn de zonen Benjamins, naar hunne geslachten, en hunne getelden waren vijf en veertig duizend en zes honderd.
42. Dit zijn de zonen van Dan, naar hunne geslachten: Van Súham het geslacht der Súhamieten. Dat zijn de geslachten van Dan, naar hunne geslachten.
43. Alle de geslachten der Súhamieten, naar hunne getelden, waren vier en zestig duizend en vier honderd.
44. De zonen van Aser, naar hunne geslachten, waren: Van I'mna het geslacht der I'mnaieten; van I'svi het geslacht der I'svieten; van Beria het geslacht der Beriïeten.
45. Van de zonen van Beria waren: van Héber het geslacht der Hébrieten, van Málchiël het geslacht der Málchiëlieten.
46. En de naam der dochter van Aser was Sérah.
47. Dat zijn de geslachten der zonen van Aser, naar hunne getelden; drie en vijftig duizend en vier honderd.
48. De zonen van Naphthali, naar hunne geslachten: Van Jáhzeël het geslacht der Jáhzeëlieten; van Gúni het geslacht der Gúnieten;
49. Van Jézer het geslacht der Jézerieten; van Sillem het geslacht der Sillemieten.
50. Dat zijn de geslachten van Naphthali, naar hunne geslachten; en hunne getelden waren vijf en veertig duizend en vier honderd.
51. Dat zijn de getelden der zonen Israëls; zes honderd duizend één duizend zeven honderd en dertig.
52. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:
53. Dezen zal het land uitgedeeld worden ter erfenisse, naar het getal der namen.
54. [a]Dengenen, die velen zijn, zult gij hunne erfenisse meerder maken, en dien, die weinig zijn, zult gij hunne erfenisse minder maken; aan een iegelijk zal, naar zijne getelden, zijne erfenisse gegeven worden. *a* Num. 33: 54.
55. Het land nochtans zal [a]door het lot gedeeld worden; naar de namen der stammen hunner vaderen zullen zij erven.
a Num. 33: 54. Joz. 11: 23; 14: 2.
56. Naar het lot zal elks erfenisse gedeeld worden, tusschen de velen en de weinigen.
57. [a]Dit zijn nu de getelden van Levi, naar hunne geslachten: Van Gérson het geslacht der Gérsonieten; van Kéhath het geslacht der Kéhathieten; van Merári het geslacht der Mérarieten. *a* Ex. 6: 16, 17, 18, 19.
58. Dit zijn de geslachten van Levi: het geslacht der Libnieten, het geslacht der Hébronieten, het geslacht der Máhelieten, het geslacht der Músieten, het geslacht der Kórachieten. En Kéhath gewon A'mram.

59. [a]En de naam der huisvrouwe van A'mram was Jochébed, de dochter van Levi, welke [*de huisvrouwe*] van Levi baarde in Egypte; en deze baarde aan A'mram Aäron, en Mozes, en Mirjam, hunne zuster. *a* Ex. 2: 1, 2; 6: 19.

60. En aan Aäron werden geboren Nádab en Abíhu, Eleázar en I'thamar.

61. [a]Nádab nu en Abíhu waren gestorven, toen zij vreemd vuur brachten voor het aangezichte des HEEREN. *a* Lev. 10: 2. Num. 3: 4. 1 Kron. 24: 2.

62. En hunne getelden waren drie en twintig duizend, al wat mannelijk is, van eene maand oud en daarboven. Want deze werden niet geteld onder de kinderen Israëls, omdat hun geene erfenisse gegeven werd onder de kinderen Israëls.

63. Dat zijn de getelden van Mozes en Eleázar, den priester, die de kinderen Israëls telden in de vlakke velden Móabs, aan den Jordaan van Jericho.

64. En onder deze was niemand uit de getelden van Mozes en Aäron, den priester, als zij de kinderen Israëls telden in de woestijn van Sínaï.

65. [a]Want de HEERE had van die gezegd, dat zij in de woestijn gewisselijk zouden sterven; en er was niemand van hen overgebleven, dan Cáleb, de zoon van Jéphúnne, en Jozua, de zoon van Nun. *a* Num. 14: 28, 29, 34, 35. 1 Cor. 10: 5, 6.

HET XXVII KAPITTEL.

Toen naderden [a]de dochteren van Zeláphead, den zoon van Hépher, den zoon van Gilead, den zoon van Máchir, den zoon van Manasse, onder de geslachten van Manasse, den zoon van Jozef (en dit zijn de namen zijner dochteren: Máchla, Nóa, en Hógla, en Milca, en Tirza); *a* Num. 26: 33; 36: 2. Joz. 17: 3.

2. En zij stonden voor het aangezicht van Mozes, en voor het aangezicht van Eleázar, den priester, en voor het aangezicht der oversten en der gansche vergadering, aan de deur van de Tente der samenkomst, zeggende:

3. Onze vader [a]is gestorven in de woestijn, [b]en hij is niet geweest in het midden van de vergadering dergenen, die zich tegen den HEERE vergaderd hebben, in de vergadering van Korach; maar hij is in zijne zonde gestorven, en had geene zonen. *a* Num. 14: 35; 26: 64. *b* Num. 16: 1.

4. Waarom zoude onzes vaders naam uit het midden van zijn geslacht weggenomen worden, omdat hij geenen zoon heeft? Geef ons eene bezitting in het midden der broederen onzes vaders.

5. En Mozes bracht hare rechtzaak voor het aangezichte des HEEREN.

6. En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

7. De dochteren Zeláphead's spreken recht. [a]Gij zult haar ganschelijk geven de bezitting eener erfenisse, in het midden der broederen haars vaders; en gij zult de erfenisse haars vaders op haar doen komen. *a* Num. 36: 2.

8. En tot de kinderen Israëls zult gij spreken, zeggende: Wanneer iemand sterft, en geenen zoon heeft, zoo zult gij zijne erfenisse op zijne dochter doen komen.

9. En indien hij geene dochter heeft, zoo zult gij zijne erfenisse aan zijne broederen geven.

10. Indien hij nu geene broederen heeft, zoo zult gij zijne erfenisse aan de broederen zijns vaders geven.

11. Indien ook zijn vader geene broederen heeft, zoo zult gij zijne erfenisse geven aan zijnen naastbestaande, die hem de naaste van zijn geslacht is, dat hij ze erfelijk bezitte. Dit zal den kinderen Israëls tot eene inzetting des rechts zijn, gelijk als de HEERE Mozes geboden heeft.

12. [a]Daarna zeide de HEERE tot Mozes: Klim op dezen berg Abárim, en zie dat land, hetwelk Ik den kinderen Israëls gegeven heb. *a* Deut. 32: 48, 49.

13. Wanneer gij dat gezien zult hebben, dan zult gij tot uwe volkeren verzameld worden, gij ook, gelijk [a]als uw broeder Aäron verzameld geworden is; *a* Num. 20: 24.

14. [a]Naardien gijlieden mijnen mond wederspannig zijt geweest in de woestijn Zin, in de twisting der vergadering, [b]om Mij aan de wateren voor hunne oogen te heiligen. Dat zijn de wateren van Mériba, van Kádes, in de woestijn Zin. *a* Num. 20: 12. *b* Num. 20: 12.

15. Toen sprak Mozes tot den HEERE, zeggende:
16. Dat de HEERE, [a]de God der geesten van alle vleesch, eenen man stelle over deze vergadering,
a Num. 16: 22. Hebr. 12: 9.
17. Die voor hun aangezicht uitga, en die voor hun aangezicht inga, en die hen uitleide, en die hen inleide; [a]opdat de vergadering des HEEREN niet zij als schapen, die geenen herder hebben.
a 1 Kon. 22: 17. Matth. 9: 36. Marc. 6: 34.
18. Toen zeide de HEERE tot Mozes: [a]Neem tot u Jozua, den zoon van Nun, eenen man, [b]in welken de Geest is; en leg uwe hand op hem;
a Deut. 3: 21. b Deut. 34: 9.
19. En stel hem voor het aangezicht van Eleázar, den priester, en voor het aangezicht der gansche vergadering; en geef hem bevel voor hunne oogen;
20. En leg op hem van uwe heerlijkheid; opdat zij hooren, [*te weten*] de gansche vergadering der kinderen Israëls.
21. En hij zal voor het aangezicht van Eleázar, den priester, staan, die voor hem raad vragen zal, [a]naar de wijze van U'rim, voor het aangezichte des HEEREN. Naar zijnen mond zullen zij uitgaan, en naar zijnen mond zullen zij ingaan, hij, en alle de kinderen Israëls met hem, en de gansche vergadering.
a Ex. 28: 30. Lev. 8: 8.
22. En Mozes deed, gelijk als de HEERE hem geboden had. Want hij nam Jozua, en stelde hem voor het aangezicht van Eleázar, den priester, en voor het aangezicht der gansche vergadering;
23. En hij leide zijne handen op hem, en gaf hem bevel; gelijk als de HEERE door den dienst van Mozes gesproken had.

HET XXVIII KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:
2. Gebied den kinderen Israëls, en zeg tot hen: Mijne offerande, mijne spijze voor mijne vuurofferen, mijnen liefelijken reuk, zult gij waarnemen, om Mij te offeren op zijnen gezetten tijd.
3. En gij zult tot hen zeggen: Dit is het vuuroffer, hetwelk gij den HEERE offeren zult: [a]twee volkomene éénjarige lammeren des daags, tot een gedurig brandoffer.
a Ex. 29: 38.
4. Het ééne lam zult gij bereiden des morgens, en het andere lam zult gij bereiden tusschen de twee avonden.
5. [a]En een tiende deel eener E'pha meelbloem ten [b]spijsoffer, gemengd met het vierendeel van een [c]Hin van gestooten olie.
a Ex. 16: 36. b Lev. 2: 1. c Ex. 29: 40.
6. Het is het gedurig brandoffer, hetwelk op den berg Sinai ingesteld was ten liefelijken reuke, een vuuroffer den HEERE.
7. En zijn drankoffer zal zijn het vierendeel van een Hin, voor het ééne lam; in het heiligdom zult gij het drankoffer des sterken dranks den HEERE offeren.
8. En dat andere lam zult gij bereiden tusschen de twee avonden; gelijk het spijsoffer des morgens, en gelijk zijn drankoffer zult gij het bereiden, ten vuuroffer des liefelijken reuks den HEERE.
9. Maar op den Sabbathdag twee volkomene éénjarige lammeren, en twee tienden meelbloem, ten spijsoffer, met olie gemengd, mitsgaders zijn drankoffer.
10. Het is het brandoffer des Sabbaths op elken Sabbath, boven het gedurig brandoffer, en zijn drankoffer.
11. En in de aanvangen uwer maanden zult gij een brandoffer den HEERE offeren: twee jonge varren, en éénen ram, zeven volkomene éénjarige lammeren;
12. En drie tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, tot den éénen var; en twee tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, tot den éénen ram;
13. En telkens één tiende deel meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, tot het ééne lam. Het is een brandoffer ten liefelijken reuke, een vuuroffer den HEERE.
14. En hunne drankofferen zullen zijn: de helft van een Hin tot eenen var, en een derde deel van een Hin tot eenen ram, en een vierendeel van een Hin van wijn tot een lam. Dat is het brandoffer der nieuwe maan in el-

ke maand, naar de maanden des jaars.

15. Daartoe zal één geitenbok ten zondoffer den HEERE, boven het gedurig brandoffer, bereid worden, met zijn drankoffer.

16. [a]En in de eerste maand, op den veertienden dag der maand, is het Paschen den HEERE. a Ex. 12: 18; 23: 15. Lev. 23: 5.

17. En op den vijftienden dag derzelve maand is het feest; zeven dagen zullen ongezuurde [*brooden*] gegeten worden.

18. Op den [a]eersten dag zal eene heilige samenroeping zijn; geen dienstwerk zult gijlieden doen; a Lev. 23: 7.

19. Maar gij zult een vuuroffer ten brandoffer den HEERE offeren. twee jonge varren, en éénen ram; daartoe zeven éénjarige lammeren; volkomen zullen zij u zijn.

20. En hun spijsoffer zal zijn meelbloem, met olie gemengd; drie tienden tot eenen var, en twee tienden tot eenen ram zult gij bereiden;

21. Telkens zult gij één tiende deel bereiden tot één lam, tot die zeven lammeren toe;

22. Daarna éénen bok ten zondoffer, om over ulieden verzoening te doen.

23. Behalve het morgenbrandoffer, hetwelk tot een gedurig brandoffer is, zult gij deze dingen bereiden.

24. Overeenkomstig deze dingen zult gij des daags, zeven dagen lang, de spijze des vuuroffers bereiden ten liefelijken reuke den HEERE; boven dat gedurig brandoffer zal het bereid worden, met zijn drankoffer.

25. En op den zevenden dag zult gij eene heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen.

26. Insgelijks op den dag der eerstelingen, als gij een nieuw spijsoffer den HEERE zult offeren na uwe weken, zult gij eene heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen.

27. Dan zult gij den HEERE een brandoffer ten liefelijken reuke offeren: twee jonge varren, éénen ram, zeven éénjarige lammeren;

28. En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden tot éénen var; twee tienden tot éénen ram;

29. Telkens één tiende tot één lam, tot die zeven lammeren toe;

30. Eénen geitebok, om voor u verzoening te doen.

31. Behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, zult gij ze bereiden. Zij zullen u volkomen zijn, met hunne drankofferen.

HET XXIX KAPITTEL.

Desgelijks in de zevende maand, op den eersten der maand, zult gij eene heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen; [a]het zal u een dag des geklanks zijn. a Lev. 23: 24.

2. Dan zult gij een brandoffer, ten liefelijken reuke, den HEERE bereiden: éénen jongen var, éénen ram, zeven volkomene éénjarige lammeren;

3. En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden tot den var; twee tienden tot den ram;

4. En één tiende tot één lam, tot die zeven lammeren toe;

5. En éénen geitebok ten zondoffer, om over ulieden verzoening te doen;

6. Behalve het brandoffer der maand, en zijn spijsoffer, en het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, met hunne drankofferen, naar hunne wijze, ten liefelijken reuke, ten vuuroffer den HEERE.

7. En op den tienden dezer zevende maand zult gij eene heilige samenroeping hebben, en [a]gij zult uwe zielen verootmoedigen; geen werk zult gij doen. a Lev. 16: 29, 31; 23: 27.

8. Maar gij zult brandoffer, ten liefelijken reuke, den HEERE offeren, éénen jongen var, éénen ram, zeven éénjarige lammeren; [a]volkomen zullen zij u zijn; a Num. 28: 19.

9. En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd. drie tienden tot den var; twee tienden tot den éénen ram;

10. Telkens één tiende tot één lam, tot die zeven lammeren toe;

11. Eénen geitebok ten zondoffer; behalve het zondoffer der verzoeningen, en het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, met hunne drankofferen.

12. Insgelijks op den vijftienden dag dezer zevende maand, zult gij eene heilige samenroeping hebben; geen dienstwerk zult gij doen; maar zeven dagen zult gij den HEERE een feest vieren.

13. En gij zult een brandoffer ten vuuroffer offeren, ten liefelijken reuke den HEERE, dertien jonge varren, twee rammen, veertien éénjarige lammeren; zij zullen volkomen zijn;
14. En hun spijsoffer van meelbloem, met olie gemengd: drie tienden tot éénen var, tot die dertien varren toe; twee tienden tot éénen ram, op die twee rammen;
15. En telkens één tiende tot één lam, tot die veertien lammeren toe;
16. En éénen geitebok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.
17. Daarna op den tweeden dag, twaalf jonge varren, twee rammen, veertien volkomene éénjarige lammeren,
18. En hun spijsoffer, en hunne drankofferen tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;
19. En éénen geitebok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, met hunne drankofferen.
20. En op den derden dag, elf varren, twee rammen, veertien volkomene éénjarige lammeren,
21. En hunne spijsofferen, en hunne drankofferen tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;
22. En éénen bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.
23. Voorts op den vierden dag, tien varren, twee rammen, veertien volkomene éénjarige lammeren,
24. Hun spijsoffer, en hunne drankofferen tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;
25. En éénen geitebok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.
26. En op den vijfden dag, negen varren, twee rammen, en veertien volkomene éénjarige lammeren,
27. En hun spijsoffer, en hunne drankofferen tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;
28. En éénen bok ten zondoffer, behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.
29. Daarna op den zesden dag, acht varren, twee rammen, veertien volkomene éénjarige lammeren,
30. En hun spijsoffer, en hunne drankofferen tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;
31. En éénen bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijne drankofferen.
32. En op den zevenden dag, zeven varren, twee rammen, veertien volkomene éénjarige lammeren,
33. En hun spijsoffer, en hunne drankofferen tot de varren, tot de rammen, en tot de lammeren, in hun getal, naar hunne wijze;
34. En éénen bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.
35. Op den achtsten dag [a]zult gij eenen verbodsdag hebben; geen dienstwerk zult gij doen. [a] Lev. 23: 36.
36. En gij zult een brandoffer ten vuuroffer offeren, [*ten*] liefelijken reuke den HEERE, éénen var, éénen ram, zeven volkomene éénjarige lammeren,
37. Hun spijsoffer, en hunne drankofferen tot den var, tot den ram, en tot de lammeren, in hun getal, naar de wijze;
38. En éénen bok ten zondoffer; behalve het gedurig brandoffer, en zijn spijsoffer, en zijn drankoffer.
39. Deze dingen zult gij den HEERE doen op uwe gezette hoogtijden; behalve uwe geloften, en uwe vrijwillige offeren, met uwe brandofferen, en met uwe spijsofferen, en met uwe drankofferen, en met uwe dankofferen.
40. En Mozes sprak tot de kinderen Israëls, naar al wat de HEERE Mozes geboden had.

HET XXX KAPITTEL.

En Mozes sprak tot de hoofden der stammen der kinderen Israëls, zeggende: Dit is de zake, die de HEERE geboden heeft:
2. [a]Wanneer een man den HEERE eene gelofte zal beloofd, of eenen eed zal gezworen hebben, zijne ziele met eene verbintenisse verbindende, zijn woord zal hij niet ontheiligen: naar alles, wat

uit zijnen mond gegaan is, zal hij doen.
a Deut. 23: 21.

5. Maar als eene vrouw den HEERE eene gelofte zal beloofd hebben, en zich met eene verbintenisse in het huis haars vaders in hare jonkheid zal verbonden hebben;

4. En haar vader hare gelofte, en hare verbintenisse, waarmede zij hare ziele verbonden heeft, zal hooren, en haar vader tegen haar zal stilzwijgen, zoo zullen alle hare geloften bestaan, en alle verbintenisse, waarmede zij hare ziele verbonden heeft, zal bestaan.

5. Maar indien haar vader dat zal breken, ten dage als hij het hoort, alle hare geloften, en hare verbintenissen, waarmede zij hare ziele verbonden heeft, zullen niet bestaan; maar de HEERE zal het haar vergeven, want haar vader heeft ze haar doen breken.

6. Doch indien zij immers eenen man heeft, en hare geloften op haar zijn, of de uitsprake harer lippen, waarmede zij hare ziele verbonden heeft;

7. En haar man [*dat*] zal hooren, en ten dage als hij het hoort, tegen haar zal stilzwijgen; zoo zullen hare geloften bestaan, en hare verbintenissen, waarmede zij hare ziele verbonden heeft, zullen bestaan.

8. Maar indien haar man ten dage, als hij het hoorde, dat zal breken, en hare gelofte, die op haar was, zal te niete maken, mitsgaders de uitsprake harer lippen, waarmede zij hare ziele verbonden heeft, zoo zal het de HEERE haar vergeven.

9. Aangaande de gelofte eener weduwe, of eener verstootene, alles, waarmede zij hare ziele verbonden heeft, zal over haar bestaan.

10. Maar indien zij ten huize haars mans gelofte gedaan heeft, of met eenen eed door verbintenisse hare ziele verbonden heeft;

11. En haar man [*dat*] gehoord, en tegen haar stil zal gezwegen hebben, dat niet brekende; zoo zullen alle hare gelofte bestaan, mitsgaders alle verbintenisse, waarmede zij hare ziele verbonden heeft, zal bestaan.

12. Maar indien haar man die dingen ganschelijk te niete maakt, ten dage als hij het hoort, niets van al wat uit hare lippen gegaan is, van hare gelofte, en van de verbintenisse harer ziele, zal bestaan; haar man heeft ze te niete gemaakt, en de HEERE zal het haar vergeven.

13. Alle gelofte, en allen eed der verbintenisse, om de ziele te verootmoedigen, die zal haar man bevestigen, of die zal haar man te niete maken.

14. Maar zoo haar man tegen haar van dag tot dag ganschelijk stilzwijgt, zoo bevestigt hij alle hare geloften, of alle hare verbintenissen, dewelke op haar zijn. Hij heeft ze bevestigd, omdat hij tegen haar stilgezwegen heeft, ten dage als hij het hoorde.

15. Doch zoo hij ze ganschelijk te niete maken zal, nadat hij het gehoord zal hebben, zoo zal hij hare ongerechtigheid dragen.

16. Dat zijn de inzettingen, die de HEERE Mozes geboden heeft, tusschen eenen man en zijne huisvrouwe, tusschen eenen vader en zijne dochter, zijnde in hare jonkheid, ten huize haars vaders

HET XXXI KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende:

2. [a]Neem de wrake der kinderen Israëls van de Midianieten; [b]daarna zult gij verzameld worden tot uwe volkeren.
a Num. 25: 17. *b* Num. 27: 13.

3. Mozes dan sprak tot het volk, zeggende: Dat zich mannen uit u ten strijde toerusten, en dat zij tegen de Midianieten zijn, om de wrake des HEEREN te doen aan de Midianieten.

4. Van elken stam onder alle stammen Israëls zult gij één duizend ten strijde zenden.

5. Alzoo werden geleverd uit de duizenden Israëls duizend van elken stam; twaalf duizend toegerusten ten strijde.

6. En Mozes zond ze ten strijde, duizend van elken stam, hen en Pinehas, den zone Eleázars, des priesters, ten strijde, met de heilige vaten en de trompetten des geklanks in zijne hand.

7. En zij streden tegen de Midianieten, gelijk als de HEERE Mozes geboden had, en zij doodden al wat mannelijk was.

8. Daarna doodden zij, boven hunne verslagenen, de koningen der Midianie-

ten, [a]E'vi, en Rékem, en Zur, en Hur, en Réba, vijf koningen der Midianieten; ook doodden zij met het zwaard Bíleam, den zone Béors. a Joz. 13: 21, 22.

9. Maar de kinderen Israëls namen de vrouwen der Midianieten, en hunne kinderkens gevangen; zij roofden ook alle hunne beesten, en al hun vee, en al hun vermogen.

10. Voorts alle hunne steden met hunne woonplaatsen, en alle hunne burchten, verbrandden zij met vuur.

11. [a]En zij namen al den roof, en al den buit, van menschen, en beesten. a Deut. 20: 14.

12. Daarna brachten zij de gevangenen, en den buit, en den roof, tot Mozes, en tot Eleázar, den priester, en tot de vergadering der kinderen Israëls, in het leger, in de vlakke velden Móabs, dewelke zijn aan den Jordaan van Jéricho.

13. Maar Mozes, en Eleázar, de priester, en alle oversten der vergadering, gingen uit hun te gemoet, tot buiten voor het leger.

14. En Mozes werd grootelijks vertoornd tegen de bevelhebbers des heirs, de hoofdlieden der duizenden, en de hoofdlieden der honderden, die uit den strijd van dien oorlog kwamen.

15. En Mozes zeide tot hen: Hebt gij dan alle vrouwen laten leven?

16. Zie, deze waren, [a]door Bíleams raad, den kinderen Israëls, om oorzake der overtreding tegen den HEERE te geven, in de zake van Péor; waardoor die plage werd onder de vergadering des HEEREN. a Num. 25: 1, 2, 18. 2 Petr. 2: 15. Openb. 2: 14.

17. [a]Nu dan, doodt al wat mannelijk is onder de kinderkens; en doodt alle vrouw, die door bijligging des mans eenen man bekend heeft. a Richt. 21: 11.

18. Doch alle de kinderkens van vrouwelijken geslachte, die de bijligging des mans niet bekend hebben, laat voor ulieden leven.

19. En gijlieden, legert u buiten het leger zeven dagen. Een ieder, die eenen mensch gedood, en een ieder, die eenen verslagene zult aangeroerd hebben, zult u op den derden dag en op den zevenden dag ontzondigen, gij en uwe gevangenen.

20. Ook zult gij alle kleeding, en alle gereedschap van leder, en alle geiten[*haren*] werk, en alle gereedschap van hout, ontzondigen.

21. En Eleázar, de priester, zeide tot de krijgslieden, die tot dien strijd getogen waren: Dit is de inzetting der wet, die de HEERE Mozes geboden heeft.

22. Alleen het goud, en het zilver, het koper, het ijzer, het tin, en het lood,

23. Alle ding, dat het vuur lijdt, zult gij door het vuur laten doorgaan, dat het rein worde. Evenwel zal het [a]door het water der afzondering ontzondigd worden. Maar al wat het vuur niet lijdt, zult gij door het water laten doorgaan. a Num. 19: 9.

24. Gij zult ook uwe kleederen op den zevenden dag wasschen, dat gij rein wordet; en daarna zult gij in het leger komen.

25. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

26. Neem op de somme van den buit der gevangenen, van menschen en van beesten; gij, en Eleázar, de priester, en de hoofden van de vaderen der vergadering.

27. En [a]deel den buit in twee helften, tusschen degenen, die den strijd aangegrepen hebben, die tot den krijg uitgegaan zijn, en tusschen de gansche vergadering. a 1 Sam. 30: 24.

28. Daarna zult gij eene schatting voor den HEERE heffen, van de oorlogsmannen, die tot dezen krijg uitgetogen zijn, van vijf honderd ééne ziel, uit de menschen, en uit de runderen, en uit de ezelen, en uit de schapen.

29. Van hunne helft zult gij het nemen, en den priester Eleázar geven ter heffinge des HEEREN.

30. Maar van de helft der kinderen Israëls zult gij éénen gevangene van vijftig nemen, uit de menschen, uit de runderen, uit de ezelen, en uit de schapen, uit alle de beesten; en gij zult ze aan de Levieten geven, die de wacht van den Tabernakel des HEEREN waarnemen.

31. En Mozes, en Eleázar, de priester, deden, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.

32. De buit nu, het overschot van den roof, dat het krijgsvolk geroofd

had, was zes honderd duizend, en zeventig duizend, en vijf duizend schapen;
33. En twee en zeventig duizend runderen;
34. En één en zestig duizend ezelen;
35. En der menschen zielen, uit de vrouwen, die geene bijligging des mans bekend hadden, alle zielen waren twee en dertig duizend.
36. En de helft, [*te weten*] het deel dergenen, die tot dezen krijg uitgetogen waren, was in getal drie honderd duizend, en dertig duizend, en zeven duizend, en vijf honderd schapen.
37. En de schatting voor den HEERE van schapen was zes honderd vijf en zeventig.
38. En de runderen waren zes en dertig duizend; en hunne schatting voor den HEERE twee en zeventig.
39. En de ezelen waren dertig duizend en vijf honderd; en hunne schatting voor den HEERE was één en zestig.
40. En der menschen zielen waren zestien duizend; en hunne schatting voor den HEERE twee en dertig zielen.
41. [a]En Mozes gaf Eleázar, den priester, de schatting der heffinge des HEEREN, gelijk als de HEERE Mozes geboden had. *a* Num. 18: 8, 19.
42. En van de helft der kinderen Israëls, welke Mozes afgedeeld had van de mannen, die gestreden hadden;
43. (Het halve deel nu der vergadering was: uit de schapen, drie honderd duizend, en dertig duizend, en zeven duizend, en vijf honderd;
44. En de runderen waren zes en dertig duizend;
45. En de ezelen dertig duizend, en vijf honderd;
46. En der menschen zielen zestien duizend.
47. Van die helft der kinderen Israëls nam Mozes éénen gevangene uit vijftig, van menschen en van beesten; en hij gaf ze aan de Levieten, die de wacht van den Tabernakel des HEEREN waarnamen, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.
48. Toen traden tot Mozes de bevelhebbers, die over de duizenden des heirs waren, de hoofdlieden der duizenden, en de hoofdlieden der honderden;
49. En zij zeiden tot Mozes: Uwe knechten hebben opgenomen de somme der krijgslieden, die onder onze hand geweest zijn, en uit ons ontbreekt niet één man.
50. Daarom hebben wij eene offerande des HEEREN gebracht, een ieder wat hij gekregen heeft, een gouden vat, eene keten, of eenen armring, eenen vingerring, eenen oorring, of eenen afhangenden gordel, om voor onze zielen verzoening te doen voor het aangezichte des HEEREN.
51. Zoo nam Mozes, en Eleázar, de priester, van hen het goud, alle welgewrochte vaten.
52. En al het goud der heffinge, dat zij den HEERE offerden, was zestien duizend zeven honderd en vijftig Sikkelen, van de hoofdlieden der duizenden, en van de hoofdlieden der honderden.
53. Aangaande de krijgslieden, een iegenlijk had [a]geroofd voor zichzelven. *a* Deut. 20: 14.
54. Zoo nam Mozes, en Eleázar, de priester, dat goud van de hoofdlieden der duizenden en der honderden, en zij brachten het in de Tente der samenkomst, ter gedachtenisse voor de kinderen Israëls, voor het aangezichte des HEEREN.

HET XXXII KAPITTEL.

De kinderen Rubens nu hadden veel vee, en de kinderen van Gad hadden daarvan machtig veel; en zij bezagen het land Jaëʼzer, en het land Gilead, en zie, deze plaats was eene plaats voor vee.
2. Zoo kwamen de kinderen van Gad en de kinderen Rubens, en spraken tot Mozes, en tot Eleázar, den priester, en tot de oversten der vergadering, zeggende:
3. Aʼtaroth, en Díbon, en Jaëʼzer, en Nímra, en Hésbon, en Eleále, en Schébam, en Nébo, en Béhon,
4. Dit land, hetwelk de HEERE voor het aangezicht der vergadering van Israël geslagen heeft, dat is een land voor vee; en uwe knechten hebben vee.
5. Voorts zeiden zij: Indien wij genade in uwe oogen gevonden hebben, dat ditzelve land aan uwe knechten gegeven

worde tot eene bezitting; [*en*] doe ons niet trekken over den Jordaan.

6. Maar Mozes zeide tot de kinderen van Gad en tot de kinderen Rubens: Zullen uwe broeders ten strijde gaan, en zult gijlieden hier blijven?

7. Waarom toch zult gij het hart der kinderen Israëls breken, dat zij niet overtrekken naar het land, dat de HEERE hun gegeven heeft?

8. Zoo deden uwe vaders, als ik ze van [a]Kádes Barnéa zond, om dit land te bezien. *a* Num. 13: 3. Deut. 1: 22.

9. Als zij opgekomen waren tot aan het dal Escol, en dit land bezagen, zoo braken zij het hart der kinderen Israëls, dat zij niet gingen naar dit land, dat de HEERE hun gegeven had.

10. Toen ontstak de toorn des HEEREN ten zelven dage, en Hij zwoer, zeggende:

11. [a]Indien deze mannen, die uit Egypte opgetogen zijn, van twintig jaar oud en daarboven, het land zullen zien, dat Ik Abraham, Izak en Jacob gezworen heb! Want zij hebben niet volhard, Mij na te volgen; *a* Num. 14: 28. Deut. 1: 35.

12. Behalve Cáleb, de zoon van Jephúnne, den Kénizieter, en Jozua, de zoon van Nun: want zij hebben volhard, den HEERE na te volgen.

13. Alzoo ontstak des HEERENtoorn tegen Israël, en Hij deed ze omzwerven in de woestijn, veertig jaren, totdat verteerd was het gansche geslacht, hetwelk gedaan had, wat kwaad was in de oogen des HEEREN.

14. En ziet, gijlieden zijt opgestaan in stede van uwe vaderen, eene menigte van zondige menschen, om de hittigheid van des HEEREN toorn tegen Israël te vermeerderen.

15. Wanneer gij van achter Hem u zult afkeeren, zoo zal Hij wijders voortvaren, het te laten in de woestijn; en gij zult al dit volk verderven.

16. Toen traden zij toe tot hem, en zeiden: Wij zullen hier schaapskooien bouwen voor ons vee, en steden voor onze kinderkens.

17. Maar wijzelven zullen ons toerusten, haaste makende voor het aangezicht der kinderen Israëls, totdat wij ze aan hunne plaats zullen gebracht hebben; en onze kinderkens zullen blijven in de vaste steden, vanwege de inwoners des lands.

18. Wij zullen niet wederkeeren tot onze huizen, totdat zich de kinderen Israëls tot erfelijke bezitters zullen gesteld hebben, een ieder van zijne erfenisse.

19. Want wij zullen met hen niet erven aan gene zijde van den Jordaan en verder henen, als onze erfenisse ons toegekomen zal zijn aan deze zijde van den Jordaan, tegen den opgang.

20. Toen zeide Mozes tot hen: Indien gij deze zake doen zult, indien gij u voor het aangezichte des HEEREN zult toerusten ten strijde,

21. En een ieder van u, die toegerust is, over den Jordaan zal trekken voor het aangezichte des HEEREN, totdat Hij zijne vijanden voor zijn aangezichte uit de bezitting zal gedreven hebben,

22. En het land voor het aangezichte des HEEREN ten ondergebracht zij; zoo zult gij daarna wederkeeren, en onschuldig zijn voor den HEERE en voor Israël; en dit land zal u ter bezitting zijn voor het aangezichte des HEEREN.

23. Indien gij daarentegen alzoo niet zult doen, ziet, zoo hebt gij tegen den HEERE gezondigd; doch gij zult uwe zonde gewaar worden, als zij u vinden zal.

24. Bouwt u steden voor uwe kinderkens, en kooien voor uwe schapen; en doet, wat uit uwen mond uitgegaan is.

25. Toen spraken de kinderen van Gad en de kinderen Rubens tot Mozes, zeggende: Uwe knechten zullen doen, gelijk als mijn heere gebiedt.

26. Onze kinderkens, onze vrouwen, onze have en alle onze beesten zullen aldaar zijn in de steden van Gílead;

27. Maar uwe knechten zullen overtrekken, al wie ten heire toegerust is, voor het aangezichte des HEEREN tot den strijd, gelijk als mijn heere gesproken heeft.

28. [a]Toen gebood Mozes, hunnenthalve, den priester Eleázar, en Jozua, den zoon van Nun, en den hoofden der vaderen van de stammen der kinderen Israëls; *a* Joz. 1: 13; 4: 12.

29. En Mozes zeide tot hen: Indien

de kinderen van Gad, en de kinderen Rubens, met ulieden over den Jordaan zullen trekken, een ieder, die toegerust is ten oorloge, voor het aangezichte des HEEREN; als het land voor uw aangezichte zal ten ondergebracht zijn, zoo zult gij hun het land Gílead ter bezitting geven.

30. Maar indien zij niet toegerust met u zullen overtrekken, zoo zullen zij tot bezitters gesteld worden in het midden van ulieden in den lande Kanaän.

31. En de kinderen van Gad en de kinderen Rubens antwoordden, zeggende: Wat de HEERE tot uwe knechten gesproken heeft, zullen wij alzoo doen.

32. Wij zullen toegerust overtrekken voor het aangezichte des HEEREN naar het land Kanaän; en de bezitting onzer erfenisse zullen wij hebben aan deze zijde des Jordaans.

33. [a]Alzoo gaf Mozes hunlieden, den kinderen van Gad, en de kinderen Rubens, en den halven stam van Manasse, Jozefs zoon, het koninkrijk van Síhon, koning der A'morieten, en het koninkrijk van Og, koning van Básan, het land met zijne steden in de landpalen, de steden des lands rondom.
a Deut. 3: 12. Joz. 13: 8; 22: 4.

34. En de kinderen van Gad bouwden Díbon, en A'taroth, en A'roër,

35. En A'troth-Sóphan, en Jaë'zer, en Jógbeha,

36. En Béth-Nímra, en Béth-Háran; vaste steden en schaapskooien.

37. En de kinderen Rubens bouwden Hézbon, en Eleále, en Kirjatháïm,

38. En Nébo, en Báál-Méon, veranderd zijnde van naam, en Síbma; en zij noemden de namen der steden, die zij bouwden, met [*andere*] namen.

39. [a]En de kinderen van Máchir, den zoon van Manasse, gingen naar Gílead en namen dat in; en zij verdreven de A'morieten, die daarin waren, uit de bezitting. *a* Gen. 50: 23.

40. Zoo gaf Mozes Gílead aan Máchir, den zoon van Manasse; en hij woonde daarin.

41. Jáïr nu, de zoon van Manasse, ging henen en nam hunlieder dorpen in; en hij noemde die Hávvot-Jáïr.

42 En Nóbah ging henen en nam Kénath in, met hare onderhoorige plaatsen, en noemde ze Nóbah naar zijnen naam.

HET XXXIII KAPITTEL.

Dit zijn de reizen der kinderen Israëls, die uit Egypteland uitgetogen zijn, naar hunne heiren, door de hand van Mozes en Aäron.

2. En Mozes schreef hunne uittochten, naar hunne reizen, naar den mond des HEEREN; en dit zijn hunne reizen, naar hunne uittochten.

3. [a]Zij reisden dan van Raméses in de eerste maand, op den vijftienden dag der eerste maand; des anderen daags van Paschen, togen de kinderen Israëls uit door eene hooge hand, voor de oogen aller Egyptenaren;
a Ex. 12: 37.

4. Als de Egyptenaars begroeven degenen, welke de HEERE onder hen geslagen had, alle eerstgeborenen; ook had de HEERE gerichten geoefend aan hunne goden.

5. Als de kinderen Israëls van Raméses verreisd waren, zoo legerden zij zich te Súccoth.

6. [a]En zij verreisden van Súccoth, en legerden zich in Etham, hetwelk aan het einde der woestijn is.
a Ex. 13: 20.

7. [a]En zij verreisden van Étham, en keerden weder naar Pí-hachiróth, dat tegenover Báál-Zéphon is, en zij legerden zich voor Mígdol. *a* Ex. 14: 2.

8. En zij verreisden van Háchiroth, en gingen over, door het midden van de zee, naar de woestijn; en zij gingen drie dagreizen in de woestijn E'tham, en legerden zich in [a]Mára. *a* Ex. 15: 22, 23.

9. En zij verreisden van Mára, en kwamen te [a]E'lim. In E'lim nu waren twaalf waterfonteinen en zeventig palmboomen, en zij legerden zich aldaar. *a* Ex. 15: 27.

10. En zij verreisden van E'lim, en legerden zich aan de Schelfzee.

11. En zij verreisden van de Schelfzee, en [a]legerden zich in de woestijn Sin. *a* Ex. 16: 1.

12. En zij verreisden uit de woestijn Sin, en zij legerden zich in Dóphka.

13. En zij verreisden van Dóphka, en legerden zich in A'lus.

14. En zij verreisden van A'lus, en

legerden zich in [a]Ráphidim; doch daar was geen water voor het volk, om te drinken. *a* Ex. 17: 1.

15. Zoo verreisden zij van Ráphidim, en [a]legerden zich in de woestijn Sínaï. *a* Ex. 19: 1.

16. En zij verreisden uit de woestijn Sínaï, en [a]legerden zich in Kíbroth-Tháäva. *a* Num. 11: 34, 35.

17. En zij verreisden van Kíbroth-Tháäva, en legerden zich in Házeroth.

18. En zij verreisden van Házeroth, en legerden zich in Ríthma.

19. En zij verreisden van Ríthma, en legerden zich in Rímmon-Pérez.

20. En zij verreisden van Rímmon-Pérez, en legerden zich in Líbna.

21. En zij verreisden van Líbna, en legerden zich in Ríssa.

22. En zij verreisden van Ríssa, en legerden zich in Kehelátha.

23. En zij verreisden van Kehelátha, en legerden zich in het gebergte van Sápher.

24. En zij verreisden van het gebergte Sápher, en legerden zich in Hárada.

25. En zij verreisden van Hárada, en legerden zich in Mákheloth.

26. En zij verreisden van Mákheloth, en legerden zich in Táchath.

27. En zij verreisden van Táchath, en legerden zich in Thárah.

28. En zij verreisden van Thárah, en legerden zich in Míthka.

29. En zij verreisden van Míthka, en legerden zich in Hasmóna.

30. En zij [a]verreisden van Hasmóna, en legerden zich in Móseroth. *a* Deut. 10: 6.

31. En zij verreisden van Móseroth, en legerden zich in Bené-Jáäkan.

32. En zij verreisden van Bené-Jáäkan, en legerden zich in Hór-Gídgad.

33. En zij verreisden van Hór-Gídgad, en legerden zich in Jotbátha.

34. En zij verreisden van Jotbátha, en legerden zich in Abróna.

35. En zij verreisden van Abróna, en legerden zich in E'zeon-Géber.

36. En zij verreisden van E'zeon-Géber, en [a]legerden zich in de woestijn Zin, dat is Kádes. *a* Num. 20: 1.

37. En zij verreisden van Kádes, en [a]legerden zich aan den berg Hor, aan het einde des lands van E'dom. *a* Num. 20: 22.

38. [a]Toen ging de priester Aäron op den berg Hor, naar den mond des HEEREN, en stierf aldaar, in het veertigste jaar na den uittocht van de kinderen Israëls uit Egypteland, in de vijfde maand, op den eersten der maand. *a* Num. 20: 25. Deut. 32: 50.

39. Aäron nu was honderd en drie en twintig jaar oud, als hij stierf op den berg Hor.

40. [a]En de Kanaäniet, de koning van Hárad, die in het zuiden woonde in den lande Kanaän, hoorde, dat de kinderen Israëls aankwamen. *a* Num. 21: 1.

41. En zij [a]verreisden van den berg Hor, en legerden zich in Zalmóna. *a* Num. 21: 4.

42. En zij verreisden van Zalmóna, en legerden zich in Phúnon.

43. En zij verreisden van Phúnon, en [a]legerden zich in O'both. *a* Num. 21: 10.

44. En zij verreisden van O'both, en legerden zich aan de heuvelen van Abárim, in de landpale Móabs.

45. En zij verreisden van de heuvelen [*van Abárim*], en legerden zich in Díbon-Gád.

46. En zij verreisden van Dibon-Gád, en legerden zich in A'lmon-Diblathäïm.

47. En zij verreisden van A'lmon-Diblathäïm, en legerden zich in de bergen Abárim, tegen Nébo.

48. En zij verreisden van de bergen Abárim, en legerden zich in de vlakke velden der Móabieten, aan den Jordaan van Jéricho.

49. En zij legerden zich aan den Jordaan van Béth-Jésimoth, tot aan [a]A'bel-Sittim, in de vlakke velden der Móabieten. *a* Num. 25: 1. Joz. 2: 1.

50. En de HEERE sprak tot Mozes, in de vlakke velden der Móabieten, aan den Jordaan van Jéricho, zeggende:

51. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: Wanneer gijlieden over den Jordaan zult gegaan zijn in het land Kanaän;

52. [a]Zoo zult gij alle inwoners des lands voor uw aangezicht uit de bezitting verdrijven, en alle hunne beeltenissen verderven; ook zult gij alle hunne gegotene beelden verderven, en alle hunne hoogten verdelgen. *a* Deut. 7: 2, 3, enz.

53. En gij zult het land in erfelijke bezitting nemen, en daarin wonen; want Ik heb u dat land gegeven, om het erfelijk te bezitten.

54. En gij zult het land in erfelijke bezitting nemen door het lot, naar uwe geslachten. [a]Dengenen, die veel zijn, zult gij hunne erfenisse meerder maken, en dien, die weinig zijn, zult gij hunne erfenisse minder maken. Waarhenen voor iemand het lot zal uitgaan, dat zal hij hebben. Naar de stammen uwer vaderen zult gij de erfenisse nemen. *a* Num. 26: 54, enz.

55. Maar indien gij de inwoners des lands niet zult voor uw aangezicht uit de bezitting verdrijven, zoo zal het geschieden, dat, die gij van hen zult laten overblijven, [a]tot doornen zullen zijn in uwe oogen, en tot prikkelen in uwe zijden, en zullen u benauwen op het land, waarin gij woont. *a* Joz. 23: 13. Richt. 2: 3.

56. En het zal geschieden, dat Ik u zal doen, gelijk als Ik hun dacht te doen.

HET XXXIV KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Gebied den kinderen Israëls, en zeg tot hen: Wanneer gij in het land Kanaän ingaat, zoo zal dit het land zijn, dat u ter erfenisse vallen zal, het land Kanaän, naar zijne landpalen.

3. [a]De zuiderhoek nu zal u zijn van de woestijn Zin, aan de zijden van E'dom; en de zuider landpale zal u zijn van het einde der Zoutzee tegen het oosten; *a* Joz. 15: 1.

4. En deze landpale zal u omgaan van het zuiden naar den opgang van Akrábbim, en doorgaan naar Zin; en hare uitgangen zullen zijn, van het zuiden naar Kádes-Barnéa; en zij zal uitgaan naar Házar-A'dder, en doorgaan naar A'zmon.

5. Voorts zal deze landpale omgaan van A'zmon naar de rivier van Egypte; en hare uitgangen zullen zijn naar de zee.

6. Aangaande de landpale van het westen, daar zal u de Groote Zee de landpale zijn. Dit zal u de landpale van het westen zijn.

7. Voorts zal u de landpale van het noorden deze zijn: Van de Groote Zee af zult gij u den berg Hor afteekenen.

8. Van den berg Hor zult gij afteekenen tot daar men komt te Hámath; en de uitgangen dezer landpale zullen zijn naar Zédad.

9. En deze landpale zal uitgaan naar Zíphron, en hare uitgangen zullen zijn te Házar-E'nan. Dit zal u de noorder landpale zijn.

10. Voorts zult gij u tot eene landpale tegen het oosten afteekenen van Házar-E'nan naar Sépham.

11. En deze landpale zal afgaan van Sépham naar Ríbla, tegen het oosten van A'in; daarna zal deze landpale afgaan en strekken langs den oever van de zee Kinnéreth oostwaarts.

12. Voorts zal deze landpale afgaan langs den Jordaan, en hare uitgangen zullen zijn aan de Zoutzee. Dit zal u zijn het land naar zijne landpalen rondom.

13. En Mozes gebood den kinderen Israëls, zeggende: Dit is het land, dat gij door het lot ten erve innemen zult, hetwelk de HEERE aan de negen stammen en aan den halven stam [*van Manasse*] te geven geboden heeft.

14. Want de stam van de kinderen der Rubenieten, naar het huis hunner vaderen, en de stam van de kinderen der Gadieten, naar het huis hunner vaderen, hebben ontvangen; mitsgaders de halve stam van Manasse heeft zijne erfenisse ontvangen.

15. Twee stammen en een halve stam hebben hunne erfenisse ontvangen aan deze zijde des Jordaans, van Jericho oostwaarts tegen den opgang.

16. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

17. [a]Dit zijn de namen der mannen, die ulieden dat land ten erve zullen uitdeelen: Eleázar, de priester, en Jozua, de zoon van Nun. *a* Joz. 14: 1.

18. Daartoe zult gij uit elken stam éénen overste nemen, om het land ten erve uit te deelen.

19. En dit zijn de namen dezer mannen: Van den stam van Juda: Caleb, zoon van Jephúnne.

20. En van den stam der kinderen Simeons: Sémuël, zoon van A'mmihud.

21. Van den stam Benjamins: Elidad, zoon van Chislon.
22. En van den stam der kinderen van Dan: de overste Búkki, zoon van Jógli.
23. Van de kinderen Jozefs: van den stam der kinderen van Manasse: de overste Hánniël, zoon van Éphod.
24. En van den stam der kinderen Ephraïms: de overste Kémuël, zoon van Siphtan.
25. En van den stam der kinderen Zebulons: de overste Elizaphan, zoon van Párnach.
26. En van den stam der kinderen van Issaschar: de overste Páltiël, zoon van A'zzan.
27. En van den stam der kinderen van Aser: de overste Ahihud, zoon van Selómi.
28. En van den stam der kinderen van Naphthali: de overste Pedáël, zoon van A'mmihud.
29. Dit zijn ze, dien de HEERE geboden heeft, den kinderen Israëls de erfenissen uit te deelen, in het land Kanaän.

HET XXXV KAPITTEL.

En de HEERE sprak tot Mozes, in de vlakke velden der Móabieten, aan den Jordaan van Jericho, zeggende:
2. [a]Gebied den kinderen Israëls, dat zij van de erfenisse hunner bezitting den Levieten steden zullen geven om te bewonen. Daartoe zult gijlieden den Levieten voorsteden geven, aan de steden, rondom deze. a Joz. 21: 2.
3. En die steden zullen zij hebben om te bewonen; maar hunne voorsteden zullen zijn voor hunne beesten, en voor hunne have, en voor al hun gedierte.
4. En de voorsteden der steden, die gij den Levieten geven zult, zullen van den stadsmuur af, en naar buiten, van duizend ellen zijn rondom.
5. En gij zult meten van buiten de stad, aan den hoek tegen het oosten, twee duizend ellen, en aan den hoek van het zuiden, twee duizend ellen, en aan den hoek van het westen, twee duizend ellen, en aan den hoek van het noorden, twee duizend ellen; dat de stad in het midden zij. Dit zullen zij hebben tot voorsteden van de steden.
6. [a]De steden nu, die gij den Levieten zult geven, zullen zijn zes vrijsteden, die gij geven zult, opdat de doodslager daarhenen vliede; en boven deze zult gij [*hun*] twee en veertig steden geven. a Joz. 21: 21.
7. Alle de steden, die gij den Levieten geven zult, zullen zijn acht en veertig steden, diezelve met hare voorsteden.
8. De steden, die gij van de bezitting der kinderen Israëls geven zult, zult gij van dien, die vele heeft, vele nemen, en van dien, die weinige heeft, weinige nemen; een ieder zal naar zijne erfenisse, die zij zullen erven, van zijne steden aan de Levieten geven.
9. Voorts sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:
10. Spreek tot de kinderen Israëls, en zeg tot hen: [a]Wanneer gij over den Jordaan gaat naar het land Kanaän, a Deut. 19: 2. Joz. 20: 2.
11. Zoo zult gij maken, dat u steden te gemoet liggen, [*die*] u tot vrijsteden zullen zijn, opdat de doodslager daar henen vliede, die eene ziel onwetend geslagen heeft.
12. En deze steden zullen u tot eene toevlucht zijn voor den [*bloed*]wreker, opdat de doodslager niet sterve, totdat hij voor de vergadering in het gericht gestaan hebbe.
13. En deze steden, die gij geven zult, zullen zes vrijsteden voor u zijn.
14. [a]Drie dezer steden zult gij geven op deze zijde des Jordaans, en drie dezer steden zult gij geven in het land Kanaän; vrijsteden zullen het zijn. a Deut. 4: 41. Joz. 20: 8.
15. Die zes steden zullen den kinderen Israëls, en den vreemdeling, en den bijwoner in het midden van hen, tot eene toevlucht zijn, opdat daarhenen vliede, wie eene ziel onvoorziens slaat.
16. Maar indien hij hem met een ijzeren instrument geslagen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zekerlijk gedood worden.
17. Of indien hij hem met eenen handsteen, waarvan men zoude kun-

nen sterven, getroffen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zekerlijk gedood worden.

18. Of indien hij hem met een houten handinstrument, waarvan men zoude kunnen sterven, geslagen heeft, dat hij gestorven zij, een doodslager is hij; deze doodslager zal zekerlijk gedood worden.

19. De wreker des bloeds, die zal den doodslager dooden: als hij hem ontmoet, zal hij hem dooden.

20. [a]Indien hij hem ook door haat zal gestooten hebben, of met opzet naar hem geworpen heeft, dat hij gestorven zij; a Deut. 19: 11.

21. Of hem door vijandschap met zijne hand geslagen heeft, dat hij gestorven zij; de slager zal zekerlijk gedood worden; een doodslager is hij. De bloedwreker zal dezen doodslager dooden, als hij hem ontmoet.

22. Maar indien hij hem inderhaast, zonder vijandschap, gestooten heeft, of eenig instrument zonder opzet naar hem geworpen heeft;

23. Of onvoorziens met eenigen steen, waarvan men zoude kunnen sterven, en hij dien op hem heeft doen vallen, dat hij gestorven zij; zoo hij hem toch geen vijand was, noch zijn kwaad zoekende;

24. Zoo zal de vergadering richten tusschen den slager en tusschen den bloedwreker, naar deze zelve rechten.

25. En de vergadering zal den doodslager redden uit de hand des bloedwrekers, en de vergadering zal hem doen wederkeeren tot zijne vrijstad, waarhenen hij gevloden was; en hij zal daarin blijven tot den dood des hoogepriesters, dien men met de heilige olie gezalfd heeft.

26. Doch indien de doodslager eenigszins zal gaan uit de palen zijner vrijstad, waarhenen hij gevloden was;

27. En de bloedwreker hem zal vinden buiten de palen zijner vrijstad; zoo de bloedwreker den doodslager zal dooden, het zal hem geene bloedschuld zijn.

28. Want hij zoude in zijne vrijstad gebleven zijn tot den dood des hoogepriesters; maar na den dood des hoogepriesters zal de doodslager wederkeeren tot het land zijner bezitting.

29. En deze dingen zullen ulieden zijn tot eene inzetting van recht, bij uwe geslachten, in alle uwe woningen.

30. Al wie eene ziel slaat, [a]naar den mond der getuigen zal men den doodslager dooden; maar een éénig getuige zal niet getuigen tegen eene ziel, dat zij sterve, a Deut. 17: 6; 19: 15.

31. En gij zult geene verzoening nemen voor de ziel des doodslagers, die schuldig is te sterven; want hij zal zekerlijk gedood worden.

32. Ook zult gij geene verzoening nemen voor dien, die gevlucht is naar zijne vrijstad, dat hij zoude wederkeeren, om te wonen in het land, tot den dood des [*hooge*]priesters.

33. Zoo zult gij niet ontheiligen het land, waarin gij zijt; want het bloed, dat ontheiligt het land; en voor het land zal geene verzoening gedaan worden over het bloed, dat daarin vergoten is, dan door het bloed desgenen, die dat vergoten heeft.

34. Verontreinigt dan het land niet, waarin gij gaat wonen, in welks midden Ik wonen zal; want Ik ben de HEERE, wonende in het midden der kinderen Israëls.

HET XXXVI KAPITTEL.

En de hoofden der vaderen van het geslacht der kinderen Gileads, des zoons van Máchir, den zoon van Manasse, uit de geslachten der kinderen Jozefs, traden toe en spraken voor het aangezicht van Mozes, en voor het aangezicht der oversten, hoofden van de vaderen der kinderen Israëls,

2 En zeiden: [a]De HEERE heeft mijnen heere geboden, dat land door het lot den kinderen Israëls in erfenisse te geven; [b]en mijnen heere is door den HEERE geboden, de erfenisse van onzen broeder Zeláphead te geven aan zijne dochteren. a Num. 26: 55, 56; 33: 54. b Num. 27: 7. Joz. 17: 3, 4.

3. Wanneer zij eenen van de zonen der [*andere*] stammen van de kinderen Israëls tot vrouwen zouden worden, zoo zoude hare erfenisse van de erfenisse onzer vaderen afgetrokken worden, en toegedaan tot de erfenisse van dien stam, aan welken zij geworden

zouden; alzoo zoude van het lot onzer erfenisse worden afgetrokken.

4. Als ook de kinderen Israëls een Jubeljaar zullen hebben, zoo zoude hare erfenisse toegedaan zijn tot de erfenisse van dien stam, aan welken zij zouden geworden zijn; alzoo zoude hare erfenisse van de erfenisse van den stam onzer vaderen afgetrokken worden.

5. Toen gebood Mozes den kinderen Israëls, naar des HEEREN mond, zeggende: De stam der kinderen Jozefs spreekt recht.

6. Dit is het woord, dat de HEERE van de dochteren Zelápheads geboden heeft, zeggende: Laat zij dien tot vrouwen worden, die in hare oogen goed zal zijn; alleenlijk, dat zij aan het geslacht van haars vaders stam tot vrouwen worden.

7. Zoo zal de erfenisse van de kinderen Israëls niet omgewend worden van stam tot stam; want de kinderen Israëls zullen *verbonden zijn, een ieder aan de erfenisse van den stam zijner vaderen.

8. Voorts zal elke dochter, die eene erfenisse erft, van de stammen der kinderen Israëls, ter vrouwe worden aan eenen van het geslacht van den stam haars vaders; opdat de kinderen Israëls erfelijk bezitten, een ieder de erfenisse zijner vaderen.

9. Zoo zal de erfenisse niet omgewend worden van den éénen stam tot den anderen; want de stammen der kinderen Israëls zullen verbonden zijn, een ieder aan zijne erfenisse.

10. Gelijk als de HEERE Mozes geboden had, alzoo deden de dochteren Zelápheads.

11. [a]Want Máchla, Thírza, en Hógla, en Milca, en Nóha, Zelápheads dochteren, zijn den zonen harer ooms tot vrouwen geworden. [a] Num. 27: 1.

12. Onder de geslachten der kinderen van Manassa, Jozefs zoon, zijn zij tot vrouwen geworden. Alzoo bleef hare erfenisse aan den stam van het geslacht haars vaders.

13. Dat zijn de geboden en de rechten, die de HEERE door den dienst van Mozes aan de kinderen Israëls geboden heeft, in de vlakke velden der Móabieten, aan den Jordaan van Jericho.

* Stat.-Overz.: aenhangen. De zin is: duurzaam verbonden blijven aan.

HET VIJFDE BOEK VAN MOZES,

GENAAMD

DEUTERONOMIUM.

HET I KAPITTEL.

Dit zijn de woorden, die Mozes tot gansch Israël gesproken heeft, aan deze zijde van den Jordaan, in de woestijn, op het vlakke veld tegenover Suph, tusschen Páran en tusschen Tóphel, en Lában, en Házeroth, en Di-Záhab.

2. Elf dag[*reizen*] zijn het van Hóreb, [*door*] den weg van het gebergte Séïr, tot aan Kádes Barnéa.

3. En het is geschied in het veertigste jaar, in de elfde maand, op den eersten der maand, dat Mozes sprak

tot de kinderen Israëls, naar alles, wat hem de HEERE aan hen bevolen had;
4. aNadat hij geslagen had Sihon, den koning der A'morieten, die te Hésbon woonden, en Og, den koning van Bázan, dewelke woonde te A'stharoth, te Edréï. a Num. 21: 24, 33.
5. Aan deze zijde van den Jordaan, in den lande Móabs, hief Mozes aan, deze wet uit te leggen, zeggende:
6. De HEERE onze God sprak tot ons aan Hóreb, zeggende: Gij zijt lang genoeg bij dezen berg gebleven.
7. Keert u om, en vertrekt, en gaat in het gebergte der A'morieten, en tot alle hunne geburen, in het vlakke veld, op het gebergte, en in de laagte, en in het zuiden, en aan de haven der zee; het land der Kanaänieten, en den Líbanon, tot aan die groote rivier, de rivier Phrath.
8. Zie, Ik heb dat land gegeven voor uw aangezichte. Gaat daarin, en bezit erfelijk dat land, dat de HEERE uwen vaderen, aAbraham, Izak en Jakob, gezworen heeft, dat Hij het hun en hunnen zade na hen geven zoude. a Gen. 15: 18; 17: 7, 8.
9. En ik sprak ter zelver tijd tot u, zeggende: aIk alleen zal u niet kunnen dragen. a Ex. 18: 18.
10. De HEERE uw God heeft u vermenigvuldigd, en ziet, gij zijt heden als de sterren des hemels in menigte.
11. De HEERE, uwer vaderen God, doe tot u, zooals gij [*nu*] zijt, duizendmaal meer; en Hij zegene u, gelijk als Hij tot u gesproken heeft.
12. Hoe zoude ik alleen uwe moeite, en uwen last, en uwe twistzaken dragen?
13. Neemt u wijze mannen, en verstandige, en ervarene, van uwe stammen, dat ik ze tot uwe hoofden stelle.
14. Toen antwoorddet gij mij, en zeidet: Dit woord is goed, dat gij gesproken hebt, om te doen.
15. Zoo nam ik de hoofden uwer stammen, wijze en ervarene mannen, en stelde ze tot hoofden over u, oversten van duizenden, en oversten van honderden, en oversten van vijftigen, en oversten van tienen, en ambtlieden voor uwe stammen.
16. En ik gebood uwen richteren ter zelver tijd, zeggende: Hoort [*de verschillen*] tusschen uwe broederen, aen richt recht tusschen den man en tusschen zijnen broeder, en tusschen zijnen vreemdeling. a Joh. 7: 24.
17. aGij zult het aangezicht in het gericht niet kennen; gij zult den kleine, zoowel als den groote, hooren; gij zult niet vreezen voor iemands aangezicht, want het gericht dat is Godes. Doch de zake, die voor u te zwaar zal zijn, zult gij tot mij doen komen, en ik zal ze hooren. a Lev. 19: 15. 1 Sam. 16: 7. Spr. 24: 23. Jac. 2: 1.
18. Alzoo gebood ik u te dier tijd alle zaken, die gij zoudt doen.
19. Toen vertogen wij van Hóreb, en doorwandelden die gansche groote en vreeselijke woestijn, die gij gezien hebt, op den weg van het gebergte der A'morieten, gelijk de HEERE onze God ons geboden had; en wij kwamen tot Kádes Barnéa.
20. Toen zeide ik tot ulieden: Gij zijt gekomen tot het gebergte der A'morieten, dat de HEERE onze God ons geven zal.
21. Zie, de HEERE uw God heeft dat land gegeven voor uw aangezicht; trekt op, bezit het erfelijk, gelijk als de HEERE, uwer vaderen God, tot u gesproken heeft. Vreest niet, en ontzet u niet.
22. Toen naderdet gij allen tot mij, en zeidet: Laat ons mannen voor ons aangezicht henenzenden, die ons het land uitspeuren, en ons bescheid wederbrengen, wat weg wij daarin optrekken zullen, en tot wat steden wij komen zullen.
23. Deze zake nu was goed in mijne oogen. Zoo nam ik uit u twaalf mannen, van aelken stam éénen man. a Num. 13: 2, 3, enz.
24. aDie keerden zich om, en togen op naar het gebergte, en kwamen tot het dal E'scol, en verspiedden datzelve. a Num. 13: 23.
25. En zij namen van de vrucht des lands in hunne hand, en brachten ze tot ons af, en zeiden ons bescheid weder, en zeiden: Het land, dat de HEERE onze God ons geven zal, is goed.
26. aDoch gij wildet niet optrekken; maar gij waart den monde des HEEREN uws Gods wederspannig. a Num. 14: 1.

27. En gij murmureerdet in uwe tenten, en zeidet: Omdat de HEERE ons haat, heeft Hij ons uit Egypteland uitgevoerd, opdat Hij ons levere in de hand der A'morieten, om ons te verdelgen.

28. Waarhenen zouden wij optrekken? Onze broeders hebben ons hart doen smelten, zeggende: Het is een volk, grooter en langer dan wij; de steden zijn groot, en versterkt tot in den hemel toe; ook hebben wij daar kinderen der [a]E'nakim gezien.

a Num. 13: 28.

29. Toen zeide ik tot u: Verschrikt niet, en vreest niet voor hen.

30. De HEERE uw God, die voor uw aangezicht wandelt, die zal voor u strijden; naar alles, wat Hij bij u voor uwe oogen gedaan heeft in Egypte,

31. En in de woestijn, waar gij gezien hebt, dat de HEERE uw God u daarin gedragen heeft, als een man zijnen zoon draagt, op al den weg dien gij gewandeld hebt, totdat gij kwaamt aan deze plaatse.

32. Maar door dit woord geloofdet gij niet aan den HEERE uwen God,

33. Die voor uw aangezicht op den weg wandelde, [a]om u de plaatse uit te zien, waar gij zoudt legeren; des nachts in het vuur, opdat Hij u den weg wees, waarin gij zoudt gaan, en des daags in de wolke. a Ex. 13: 21.

34. Als nu de HEERE de stemme uwer woorden hoorde, zoo werd Hij zeer toornig, en zwoer, zeggende:

35. Zoo iemand van deze mannen, [*van*] dit kwade geslacht, [a]zal zien dat goede land, hetwelk Ik gezworen heb uwen vaderen te zullen geven!

a Num. 14: 22, 23. Ps. 95: 11.

36. Behalve Cáleb, de zoon van Jephúnne; die zal het zien, en hem zal Ik het land geven, waarop hij getreden heeft, en zijnen kinderen; omdat hij volhard heeft den HEERE na te volgen.

37. Ook vertoornde zich de HEERE op mij om uwentwille, zeggende: [a]Gij zult daar ook niet inkomen.

a Num. 20: 12; 27: 14. Deut. 3: 26; 4: 21; 34: 4.

38. Jozua, de zoon van Nun, die voor uw aangezichte staat, die zal daarin komen. Sterk hem, want hij zal het Israël doen erven.

39. En uwe kinderkens, waar gij van zeidet: Zij zullen tot eenen roof zijn; en uwe kinderen, die heden noch goed noch kwaad weten, die zullen daarin komen, en dien zal Ik het geven, en die zullen het erfelijk bezitten.

40. Gij daarentegen, keert u om, en reist naar de woestijn, den weg van de Schelfzee.

41. Toen antwoorddet gij, en zeidet tot mij: Wij hebben tegen den HEERE gezondigd; wij zullen optrekken en strijden, naar alles, wat de HEERE onze God ons geboden heeft. Als gij nu een iegelijk zijn krijgsgereedschap aangorddet, en willens waart, om naar het gebergte henen op te trekken,

42. Zoo zeide de HEERE tot mij: Zeg hun: Trekt niet op, en strijdt niet, want Ik ben niet in het midden van u; opdat gij niet voor het aangezichte uwer vijanden geslagen wordet.

43. Doch als ik tot u sprak, zoo hoordet gij niet, maar waart den mond des HEEREN wederspannig, en handeldet trotschelijk, en toogt op naar het gebergte.

44. Toen togen de A'morieten uit, die op dat gebergte woonden, u te gemoet, en vervolgden u, gelijk als de bijen doen; en zij verpletterden u in Séïr tot Hórma toe.

45. Als gij nu wederkwaamt en weendet voor het aangezichte des HEEREN, zoo hoorde de HEERE uwe stemme niet, en neigde zijne ooren niet tot u.

46. Alzoo bleeft gij in Kádes vele dagen, naar de dagen, die gij er bleeft.

HET II KAPITTEL.

Daarna keerden wij ons, en reisden naar de woestijn, den weg van de Schelfzee, gelijk de HEERE tot mij gesproken had, en wij togen om het gebergte Séïr, vele dagen.

2. Toen sprak de HEERE tot mij, zeggende:

3. Gijlieden hebt dit gebergte genoeg omgetogen; keert u naar het noorden.

4. En gebied den volke, zeggende: Gij zult doortrekken aan de landpale uwer broederen, der kinderen Ezau's,

die in Séïr wonen. Zij zullen wel voor u vreezen, maar gij zult u zeer wachten.

5. Mengt u niet met hen; want Ik zal u van hun land niet geven, ook niet tot de betreding van eene voetzool; want Ik heb [a]Ezau het gebergte Séïr ter erfenisse gegeven. *a* Gen. 36: 8.

6. Spijze zult gij voor geld van hen koopen, dat gij etet; en ook zult gij water voor geld van hen koopen, dat gij drinket.

7. Want de HEERE uw God heeft u gezegend in al het werk uwer hand. Hij kent uw wandelen door deze zoo groote woestijn. Deze veertig jaren is de HEERE uw God met u geweest. Geen ding heeft u ontbroken.

8. Als wij nu doorgetrokken waren van onze broederen, de kinderen Ezau's, die in Séïr woonden, van den weg des vlakken velds, van Élath, en van Ézeon-Géber, zoo keerden wij ons, en doortogen den weg der woestijne Móabs.

9. Toen sprak de HEERE tot mij: Beangstig Móab niet, en meng u niet met hen in den strijd; want Ik zal u geene erfenisse van hun land geven, dewijl Ik aan Lots kinderen Ar ter erfenisse gegeven heb.

10 De E'mim woonden tevoren daarin, een groot, en menigvuldig, en lang volk, gelijk de E'nakim.

11. Deze werden ook voor reuzen gehouden, als de E'nakim; en de Móabieten noemden ze E'mim.

12. Ook woonden de Hórieten tevoren in Séïr; maar de kinderen Ezau's verdreven ze uit de bezitting en verdelgden ze van hun aangezicht, en hebben in hunlieder plaatse gewoond; gelijk als Israël gedaan heeft aan het land zijner erfenisse, hetwelk de HEERE hun gegeven heeft.

13. Nu maakt u op, en trekt over de beek Zéred. Alzoo trokken wij over de beek Zéred.

14. De dagen nu, die wij gewandeld hebben van Kádes Barnéa, totdat wij over de beek Zéred getogen zijn, waren acht en dertig jaar; totdat het gansche geslacht der krijgslieden uit het midden des heirlegers verteerd was, gelijk de HEERE hun gezworen had.

15. Zoo was ook de hand des HEEREN tegen hen, om hen uit het midden des heirlegers te verslaan, totdat zij verteerd waren.

16. En het geschiedde, als alle de krijgslieden verteerd waren, uit het midden des heirlegers wegstervende,

17. Dat de HEERE tot mij sprak, zeggende:

18. Gij zult heden doortrekken door Ar, de landpale Móabs.

19. En gij zult naderen tegenover de kinderen A'mmons; beangstig die niet, en meng u met hen niet; want Ik zal u van het land der kinderen A'mmons geene erfenisse geven, dewijl Ik het aan Lots kinderen ter erfenisse gegeven heb.

20. Dit werd ook voor een land der reuzen gehouden. De reuzen woonden tevoren daarin, en de A'mmonieten noemden ze Zámzummim.

21. Een groot, en menigvuldig, en lang volk, als de Énakim. En de HEERE verdelgde ze voor hun aangezicht, zoodat zij ze uit de bezitting verdreven, en aan hunlieder plaatse woonden;

22. Gelijk Hij aan Ezau's kinderen, die in Séïr wonen, gedaan heeft, voor welker aangezicht Hij de Hórieten verdelgde; en zij verdreven ze uit de bezitting, en hebben aan hunlieder plaatse gewoond tot op dezen dag.

23. Ook hebben de Cáphthorim, die uit Cáphthor uittogen, de A'vieten, die in Házerim tot Gáza toe woonden, verdelgd, en aan hunlieder plaatse gewoond.

24. Maakt u op, reist henen, en gaat over de beek A'rnon; zie, Ik heb Sihon, den koning van Hésbon, den A'moriet, en zijn land, in uwe hand gegeven; begin te erven, en meng u met hen in den strijd.

25. Te dezen dage zal Ik beginnen uwen schrik en uwe vreeze te geven over het aangezichte der volkeren, onder den ganschen hemel. Die uw geruchte zullen hooren, die zullen sidderen en bang zijn van uw aangezichte.

26 [a]Toen zond ik boden uit de woestijn Kedémoth tot Sihon, den koning van Hésbon, met woorden van vrede, zeggende. *a* Num. 21: 21. Richt. 11: 19.

27. [a]Laat mij door uw land doortrekken; ik zal alleenlijk langs den weg voorttrekken; ik zal noch ter rechter- noch ter linkerhand uitwijken. *a* Num. 21: 21, 22.

28. Verkoop mij spijze voor geld, dat ik ete, en geef mij water voor geld, dat ik drinke; alleenlijk laat mij op mijne voeten doortrekken;

29. Gelijk de kinderen Ezau's, die in Séïr wonen, en de Móabieten, die in Ar wonen, mij gedaan hebben; totdat ik over den Jordaan kome in het land, dat de HEERE onze God ons geven zal.

30. Maar Síhon, de koning van Hésbon, wilde ons door zich niet laten doortrekken; want de HEERE uw God verhardde zijnen geest, en verstokte zijn hart, opdat Hij hem in uwe hand gave, gelijk het is te dezen dage.

31. En de HEERE zeide tot mij: Zie, Ik heb begonnen Sihon en zijn land voor uw aangezichte te geven; begin dan te erven, om zijn land erfelijk te bezitten.

32. [a]En Sihon toog uit, ons te gemoet, hij en al zijn volk, ten strijde, naar Jáhaz. *a* Num. 21: 23.

33. En [a]de HEERE onze God gaf hem voor ons aangezicht; en wij sloegen hem, en zijne zonen, en al zijn volk. *a* Deut. 29: 7.

34. En wij namen te dier tijd alle zijne steden in, en wij verbanden alle steden, mannen en vrouwen en kinderkens; wij lieten niemand overblijven.

35. Het vee alleen roofden wij voor ons, en den roof der steden, die wij innamen.

36. Van A'roër af, dat aan den oever der beek A'rnon is, en de stad, die aan de beek is, ook tot Gilead toe, was er geene stad, die voor ons te hoog was. De HEERE onze God gaf dat alles voor ons aangezicht.

37. Alleenlijk tot het land van de kinderen A'mmons naderdet gij niet: noch de gansche streek der beek Jábbok, noch de steden van het gebergte, noch iets, dat de HEERE onze God ons verboden had.

HET III KAPITTEL.

Daarna [a]keerden wij ons en togen op, den weg van Básan. En Og, de koning van Básan, trok uit, ons te gemoet, hij en al zijn volk, ten strijde, bij Edréï. *a* Num. 21: 33. Deut. 29: 7.

2. Toen zeide de HEERE tot mij: Vrees hem niet, want Ik heb hem, en al zijn volk, en zijn land, in uwe hand gegeven; en gij zult hem doen, [a]gelijk als gij Sihon, den koning der A'morieten, die te Hésbon woonde, gedaan hebt. *a* Num. 21: 34.

3. En de HEERE onze God gaf ook Og, den koning van Básan, en al zijn volk, in onze hand, zoodat wij hem sloegen, totdat wij hem niemand lieten overblijven.

4. En wij namen te dier tijd alle zijne steden; er was geene stad, die wij van hen niet namen; zestig steden, de gansche landstreek van A'rgob, het koninkrijk van Og in Básan.

5. Alle die steden waren met hooge muren, poorten en grendelen versterkt; behalve zeer vele onbemuurde steden.

6. En wij verbanden ze, gelijk wij Sihon, den koning van Hésbon, gedaan hadden, verbannende alle steden, mannen, vrouwen en kinderkens.

7. Doch al het vee en den roof van die steden roofden wij voor ons.

8. Zoo namen wij te dier tijd het land uit de hand van de twee koningen der A'morieten, die aan deze zijde van den Jordaan waren, van de beek A'rnon tot den berg Hérmon toe;

9. (De Sidóniërs noemen Hérmon Sírjon; maar de A'morieten noemen hem Sénir.)

10. Alle de steden des platten lands, en het gansche Gilead, en het gansche Básan, tot Sálcha en Edréï toe, steden des koninkrijks van Og in Básan.

11. Want Og, de koning van Básan, was alleen van de overige der reuzen overgebleven. Zie, zijne bedstede, zijnde eene bedstede van ijzer, is zij niet te Rábba der kinderen A'mmons? Negen ellen is hare lengte, en vier ellen hare breedte, naar eens mans elleboog.

12. Ditzelve land nu [a]namen wij te dier tijd in bezit. Van A'roër af, dat aan de beek A'rnon is, en de helft van het gebergte Gileads, met zijne steden, gaf ik aan de Rubenieten en Gadieten; *a* Num. 32: 33.

13. En het overige van Gilead, mitsgaders het gansche Básan, het koninkrijk van Og, gaf ik aan den halven stam van Manasse; de gansche landstreek van A'rgob, door het gansche

Básan; datzelve werd genoemd der reuzen land.

14. Jáïr, de zoon van Manasse, kreeg de gansche landstreek van Árgob, tot aan de landpale der Gésurieten en Máächatieten; en hij noemde ze naar zijnen naam, Básan Hávvoth Jáïr, tot op dezen dag.

15. En aan Máchir gaf ik Gílead.

16. Maar aan de Rubenieten en Gadieten gaf ik van Gilead af tot aan de beek Arnon, het midden van de beek en de landpale, en tot aan de beek Jábbok, de landpale der kinderen Ammons.

17. Daartoe het vlakke veld, en den Jordaan, mitsgaders de landpale; van Kinnéreth af tot aan de zee des vlakken velds, de Zoutzee, onder A'sdoth Pisga tegen het oosten.

18. Voorts gebood ik [a]ulieden ter zelver tijd, zeggende: De HEERE uw God heeft u dit land gegeven om het te erven; gij allen dan, die strijdbare mannen zijt, trekt gewapend door voor het aangezicht van uwe broederen, de kinderen Israëls. *a* Num. 32: 20.

19. Alleenlijk uwe vrouwen, en uwe kinderkens, en uw vee (ik weet, dat gij veel vee hebt), zullen blijven in uwe steden, die ik u gegeven heb;

20. Totdat de HEERE uwen broederen ruste geve, gelijk ulieden, dat zij ook erven het land, dat de HEERE uw God hun geven zal aan gene zijde des Jordaans; dan zult gij wederkeeren, elk tot zijne erfenisse, die ik u gegeven heb.

21. Ook [a]gebood ik Jozua ter zelver tijd, zeggende: Uwe oogen zien alles, wat de HEERE ulieder God aan deze twee koningen gedaan heeft; alzoo zal de HEERE aan alle koninkrijken doen, naar dewelke gij henen doortrekt. *a* Num. 27: 18.

22. Vreest ze niet, want de HEERE uw God strijdt voor ulieden.

23. Ook bad ik den HEERE om genade, zeggende ter zelver tijd:

24. Heere, HEERE, Gij hebt begonnen uwen knecht te toonen uwe grootheid en uwe sterke hand; want [a]wat God is er in den hemel en op de aarde, die doen kunne naar uwe werken, en naar uwe mogendheden? *a* Ps. 89: 7, 8, 9.

25. Laat mij toch overtrekken, en dat goede land bezien, dat aan gene zijde van den Jordaan is, dat goede gebergte, en den Libanon.

26. [a]Doch de HEERE verstoorde zich zeer om uwentwille over mij, en hoorde niet naar mij; maar de HEERE zeide tot mij: Het zij u genoeg; spreek niet meer tot Mij van deze zake. *a* Deut. 1: 37; 31: 2; 34: 4.

27. Klim op de hoogte van Písga, en hef uwe oogen op naar het westen, en naar het noorden, en naar het zuiden, en naar het oosten, en zie toe met uwe oogen; want gij zult over dezen Jordaan niet gaan.

28. Gebied dan Jozua, en sterk hem en bekrachtig hem: want hij zal voor het aangezichte van dit volk henen overgaan, en zal ze dat land, dat gij zien zult, doen erven.

29. Alzoo bleven wij in dit dal tegenover Beth-Péor.

HET IV KAPITTEL.

Nu dan, Israël, hoor naar de [a]inzettingen, en naar de rechten, die ik ulieden leere te doen; opdat gij leeft, en henen inkomt, en erft dat land, dat de HEERE, uwer vaderen God, u geeft. *a* Lev. 19: 37; 20: 8; 22: 31.

2. Gij zult tot dit woord, dat ik u gebiede, [a]niet toedoen, ook daarvan niet afdoen; opdat gij bewaart de geboden des HEEREN uws Gods, die ik u gebiede. *a* Deut. 12: 32. Spr. 30: 6. Openb. 22: 18.

3. Uwe oogen die hebben gezien, wat God om [a]Báál-Péor gedaan heeft; want alle man, die Báál-Péor navolgde, dien heeft de HEERE uw God uit het midden van u verdaan. *a* Num. 25: 4. Joz. 22: 17.

4. Gij daarentegen, die den HEERE uwen God aanhingt, gij zijt heden allen levend.

5. Zie, ik heb u geleerd de inzettingen en rechten, gelijk als de HEERE mijn God mij geboden heeft; opdat gij alzoo doet in het midden des lands, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

6. Behoudt ze dan, en doet ze; want dat zal uwe wijsheid en uw verstand zijn voor de oogen der volkeren, die

alle deze inzettingen hooren zullen, en zeggen: Ditzelve groote volk alleen is een wijs en verstandig volk.

7. [a]Want wat groot volk is er, hetwelk de goden [zoo] nabij zijn, als de HEERE onze God, zoo dikwijls wij Hem aanroepen? *a* Deut. 26: 19.

8. En wat groot volk is er, dat [zoo] rechtvaardige inzettingen en rechten heeft, als deze gansche wet is, die ik heden voor uw aangezicht geef?

9. Alleenlijk wacht u, en bewaar uwe ziele wel, dat gij niet vergeet de dingen, die uwe oogen gezien hebben; en dat zij niet van uw hart wijken, alle de dagen uws levens; en gij zult ze [a]uwen kinderen en uwen kindskinderen bekend maken. *a* Deut. 6: 7; 11: 19.

10. Ten dage, als gij voor het aangezichte des HEEREN uws Gods aan Hóreb stondt, als de HEERE tot mij zeide: Vergader Mij dit volk, en Ik zal hun mijne woorden doen hooren, die zij zullen leeren, om Mij te vreezen alle de dagen, die zij op den aardboden zullen leven, en zullen ze hunnen kinderen leeren;

11. En gijlieden naderdet en stondt beneden dien berg; [a](die berg nu brandde van vuur, tot aan het midden des hemels; er was duisternisse, wolken en donkerheid.) *a* Ex. 19: 18.

12. Zoo sprak de HEERE tot u uit het midden des vuurs. Gij hoordet de stemme der woorden, maar gij zaagt geene gelijkenisse, behalve de stem.

13. Toen verkondigde Hij u zijn verbond, dat Hij u gebood te doen, de Tien Woorden, en schreef ze op twee steenen tafelen.

14. Ook gebood mij de HEERE ter zelver tijd, dat ik u inzettingen en rechten leeren zoude; opdat gij die deedt in dat land, naar hetwelk gij doortrekt, om dat te erven.

15. Wacht u dan wel voor uwe zielen; (want gij hebt geene gelijkenisse gezien, ten dage als de HEERE op Hóreb uit het midden des vuurs tot u sprak.)

16. Opdat gij u niet verderft, en maakt u iets gesnedens, de gelijkenisse van eenig beeld, de gedaante van man of vrouw;

17. De gedaante van eenig beest, dat op de aarde is; de gedaante van eenigen gevleugelden vogel, die door den hemel vliegt;

18. De gedaante van iets, dat op den aardbodem kruipt; de gedaante van eenigen visch, die in het water is onder de aarde.

19. Dat gij ook uwe oogen niet opheft naar den hemel, en aanziet de zon, en de maan, en de sterren, des hemels gansche heir; en wordt aangedreven, dat gij u voor die buigt, en hen dient, dewelke de HEERE uw God aan alle volken onder den ganschen hemel heeft uitgedeeld.

20. Maar ulieden heeft de HEERE aangenomen, en uit den ijzeroven, uit Egypte, uitgevoerd, opdat gij Hem tot een [a]erfvolk zoudt zijn, gelijk het te dezen dage is. *a* Ex. 19: 5.

21. Ook [a]vertoornde zich de HEERE over mij, om ulieder woorden; en Hij zwoer, dat ik over den Jordaan niet zoude gaan, en dat ik niet zoude komen in dat goede land, dat de HEERE uw God u ter erfenisse geven zal. *a* Deut. 1: 37; 3: 26; 31: 2; 34: 4.

22. Want ik zal in dit land sterven; ik zal over den Jordaan niet gaan; maar gij zult er over gaan, en datzelve goede land erven.

23. Wacht u, dat gij het verbond des HEEREN uws Gods, hetwelk Hij met u gemaakt heeft, niet vergeet, dat gij u een gesneden beeld zoudt maken, de gelijkenisse van iets, dat de HEERE uw God u verboden heeft.

24. Want de HEERE uw God is een [a]verterend vuur, [b]een ijverig God. *a* Deut. 9: 3. Hebr. 12: 29. *b* Ex. 20: 5; 34: 14. Deut. 5: 9; 6: 15.

25. Wanneer gij nu kinderen en kindskinderen gewonnen zult hebben, en in den lande oud geworden zult zijn, en u zult verderven, dat gij gesnedene beelden maakt, de gelijkenisse van eenig ding, en doet, wat kwaad is in de oogen des HEEREN uws Gods, om Hem tot toorn te verwekken;

26. Zoo roep ik heden den hemel en de aarde tot getuigen tegen ulieden, dat gij voorzeker haastelijk zult omkomen van dat land, waar gij over den Jordaan naar toe trekt, om dat te erven; gij zult uwe dagen daarin niet verlengen, maar ganschelijk verdelgd worden.

27. En de HEERE zal u [a]verstrooien onder de volken; en gij zult een klein volksken in getal overblijven onder de heidenen, waar de HEERE u henen leiden zal. a Deut. 28: 62, 64.

28. En aldaar zult gij goden dienen, die [a]'s menschen handen werk zijn, hout en steen, die niet zien, noch hooren, noch eten, noch rieken.
a Ps. 115: 4. 135: 15.

29. Dan zult gij van daar den HEERE uwen God zoeken, en vinden; als gij Hem zoeken zult met uw gansche hart en uwe gansche ziele.

30. Wanneer gij in angst zult zijn, en u alle deze dingen zullen treffen; in het laatste der dagen; dan zult gij wederkeeren tot den HEERE uwen God, en zijner stemme gehoorzaam zijn.

31. Want de HEERE uw God is een barmhartig God; Hij zal u niet verlaten, noch u verderven; én Hij zal het verbond uwer vaderen, dat Hij hun gezworen heeft, niet vergeten.

32. Want, vraag toch naar de vorige dagen, die vóór u geweest zijn, van dien dag af, dat God den mensch op de aarde geschapen heeft, van het [*ééne*] einde des hemels tot aan het [*andere*] einde des hemels; of zulk een groot ding geschied of gehoord zij, als dit;

33. Of een volk gehoord hebbe de stemme Godes, sprekende uit het midden des vuurs, gelijk als gij gehoord hebt, en zij levend gebleven.

34. Of, of God verzocht hebbe te gaan, om zich een volk uit het midden eens volks aan te nemen, door verzoekingen, door teekenen, en door wonderen, en door strijd, en door eene sterke hand, en door eenen uitgestrekten arm, en met groote verschrikkingen; naar al hetgene dat de HEERE uw God ulieden voor uwe oogen in Egypte gedaan heeft.

35. U is het getoond, opdat gij wetet, dat de HEERE die God zij. Er is niemand meer [a]dan Hij alleen.
a Deut. 32: 39. Jes. 45: 5, 18, 22. Marc. 12: 29, 32.

36. Van den hemel heeft Hij u zijne stemme laten hooren, om u te onderwijzen; en op de aarde heeft Hij u zijn groot vuur doen zien; en gij hebt zijne woorden uit het midden des vuurs gehoord.

37. En omdat Hij uwe vaderen liefhad, en hun zaad na hen verkoren had, zoo [a]heeft Hij u voor zijn aangezichte door zijne groote kracht uit Egypte uitgevoerd; a Ex. 13: 3, 9, 14.

38. Om volken, die grooter en machtiger waren dan gij, voor uw aangezicht uit de bezitting te verdrijven; om u in te brengen, dat Hij u hunlieder land ter erfenisse gave, als het te dezen dage is.

39. Zoo zult gij heden weten, en in uw hart herhalen, dat de HEERE die God is, boven in den hemel, en onder op de aarde; niemand meer.

40. En gij zult houden zijne inzettingen en zijne geboden, die ik u heden gebiede, opdat het u en uwen kinderen na u welga, en opdat gij de dagen verlengt in den lande, dat de HEERE uw God u geeft, voor altoos.

41. [a]Toen scheidde Mozes drie steden uit, aan deze zijde van den Jordaan, tegen den opgang der zon;
a Num. 35: 6, 14.

42. Opdat daarhenen vlode de doodslager, die zijnen naaste onwetende doodslaat, dien hij van gisteren [*en*] eergisteren niet haatte; dat hij in eene van deze steden vlode en levend bleve:

43. [a]Bézer in de woestijn, in het effen land, voor de Rubenieten; en Rámoth in Gílead, voor de Gadieten; en Gólan in Básan, voor de Manassieten. a Joz. 20: 8.

44. Dit is nu de wet, die Mozes den kinderen Israëls voorstelde.

45. Dit zijn de getuigenissen, en de inzettingen, en de rechten, die Mozes sprak tot de kinderen Israëls, als zij uit Egypte waren uitgetogen;

46. Aan deze zijde van den Jordaan, in het dal tegenover Béth-Péor, in den lande van Síhon, den koning der A'morieten, die te Hésbon woonde; welken Mozes [a]sloeg, en de kinderen Israëls, als zij uit Egypte waren uitgetogen,
a Num. 21: 24. Deut. 1: 4.

47. En zijn land in bezitting genomen hadden; daartoe het land van [a]Og, koning van Básan; twee koningen der Ámorieten, die aan deze zijde van den Jordaan waren, tegen den opgang der zon; a Num. 21: 33. Deut. 3: 3.

48. Van Ároër af, dat aan den oever der beek Árnon is, tot aan den berg Síon, welke is Hérmon;

49. En al het vlakke veld, aan deze zijde van den Jordaan, naar het oosten, tot aan de zee des vlakken velds, onder Asdoth Pisga.

HET V KAPITTEL.

En Mozes riep het gansche Israël, en zeide tot hen: Hoor, Israël, de inzettingen en rechten, die ik heden voor uwe ooren spreek, dat gij ze leert, en waarneemt, om ze te doen.

2. De HEERE onze God heeft een [a]verbond met ons gemaakt aan Hóreb.
a Ex. 19: 5.

3. Met onze vaderen heeft de HEERE dit verbond niet gemaakt, maar met ons, wij die hier heden allen levend zijn.

4. [*Van*] aangezichte tot aangezichte heeft de HEERE met u op den berg gesproken uit het midden des vuurs,

5. (Ik stond te dier tijd tusschen den HEERE en tusschen u, om u des HEEREN woord aan te zeggen; want gij [a]vreesdet voor het vuur en klomt niet op den berg) zeggende:
a Ex. 19: 16; 20: 18.

6. [a]Ik ben de HEERE uw God, die u uit Egypteland, uit den diensthuize uitgeleid heb. a Ex. 20: 2, enz. Ps. 81: 11.

7. Gij zult geene andere goden voor mijn aangezichte hebben.

8. [a]Gij zult u geen gesneden beeld maken, [*noch*] eenige gelijkenisse, [*van*] hetgene dat boven in den hemel, of dat onder op de aarde is, of dat in het water onder de aarde is; / a Lev. 26: 1.

9. Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen. Want Ik, de HEERE uw God, ben een [a]ijverig God, die de misdaad der vaderen bezoeke aan de kinderen, en aan het derde, en aan het vierde [*lid*] dergenen, die Mij haten;
a Ex. 20: 5; 34: 7, 14. Jer. 32: 18.

10. En doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Mij liefhebben, en mijne geboden onderhouden.

11. Gij zult den [a]name des HEEREN uws Gods niet ijdellijk gebruiken; want de HEERE zal niet onschuldig houden dengene, die zijnen naam ijdellijk gebruikt. a Lev. 19: 12. Matth. 5: 33.

12. Onderhoud den [a]Sabbathdag, dat gij dien heiligt; gelijk als de HEERE uw God u geboden heeft.
a Gen. 2: 2. Ex. 23: 12; 35: 2. Lev. 23: 3. Ezech. 20: 12. Hebr. 4: 4.

13. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen;

14. Maar de zevende dag is de Sabbath des HEEREN uws Gods. [*Dan*] zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uwe dochter, noch uw dienstknecht, noch uwe dienstmaagd, noch uw os, noch uw ezel, noch eenig van uw vee, noch de vreemdeling, die in uwe poorten is; opdat uw dienstknecht en uwe dienstmaagd rusten, gelijk als gij.

15. Want gij zult gedenken, dat gij een dienstknecht in Egypteland geweest zijt, en dat de HEERE uw God u van daar heeft uitgeleid door eene sterke hand en eenen uitgestrekten arm. Daarom heeft u de HEERE uw God geboden, dat gij den Sabbathdag houden zult.

16. [a]Eer uwen vader, en uwe moeder, gelijk als de HEERE uw God u geboden heeft; opdat uwe dagen verlengd worden, en opdat het u welga in het land, dat u de HEERE uw God geven zal. a Lev. 19: 3. Matth. 15: 4. Luc. 18: 20. Eph. 6: 2, 3.

17. [a]Gij zult niet doodslaan.
a Matth. 5: 21. Luc. 18: 20. Rom. 13: 9.

18. [a]En gij zult geen overspel doen.
a Luk. 18: 20.

19. En gij zult niet stelen.

20. En gij zult geen valsche getuigenis spreken tegen uwen naaste.

21. En gij zult niet [a]begeeren uws naasten vrouwe; en zult u niet laten gelusten uws naasten huis, zijnen akker, noch zijnen dienstknecht, noch zijne dienstmaagd, zijnen os, noch zijnen ezel, noch iets, dat uwes naasten is.
a Rom. 7: 7.

22. Deze woorden sprak de HEERE tot uwe gansche gemeente, op den berg, uit het midden des vuurs, der wolke en der donkerheid, met eene groote stemme, en deed daar niets toe. En hij schreef ze op twee steenen tafelen, en gaf ze mij.

23. En het geschiedde, als gij die stemme uit het midden der duisternisse hoordet, en de berg van vuur brandde, zoo naderdet gij tot mij, alle hoofden uwer stammen, en uwe oudsten

24. En zeidet: Zie, de HEERE onze God heeft ons zijne heerlijkheid en zijne grootheid laten zien, en wij heb-

ben zijne stemme gehoord uit het midden des vuurs; dezen dag hebben wij gezien, dat God met den mensche spreekt, en dat hij levend blijft.

25. Maar nu, waarom zouden wij sterven? Want dit groote vuur zou ons verteren. Indien wij voortvoeren de stemme des HEEREN onzes Gods langer te hooren, zoo zouden wij sterven.

26. Want wie is er van allen vleesche, die de stemme des levenden Gods, sprekende uit het midden des vuurs, gehoord heeft gelijk wij, [a]en is levend gebleven? *a* Deut. 4: 33. Richt. 13: 22.

27. Nader gij, en hoor alles wat de HEERE onze God zeggen zal; en [a]spreek gij tot ons al wat de HEERE onze God tot u spreken zal, en wij zullen het hooren en doen. *a* Ex. 20: 19. Hebr. 12: 19.

28. Als nu de HEERE de stemme uwer woorden hoorde, toen gij tot mij spraakt, zoo zeide de HEERE tot mij: Ik heb gehoord de stemme der woorden dezes volks, die zij tot u gesproken hebben; het is altemaal goed, dat zij gesproken hebben.

29. Och, dat zij zulk een harte hadden, om Mij te vreezen, en alle mijne geboden te allen dage te onderhouden; opdat het hun en hunnen kinderen wel ginge in eeuwigheid!

30. Ga, zeg hun: Keert weder naar uwe tenten.

31. Maar gij, sta hier bij mij, dat Ik tot u spreke alle de geboden, en inzettingen, en rechten, die gij hun leeren zult, dat zij ze doen in den lande, hetwelk Ik hun geven zal, om dat te erven.

32. Neemt dan waar, dat gij doet, gelijk als de HEERE uw God u geboden heeft; en wijkt niet af ter rechter- noch ter linkerhand.

33. In al den weg, dien de HEERE uw God u gebiedt, zult gij gaan; opdat gij leeft, en dat het u wel ga, en gij de dagen verlengt in het land, dat gij erven zult.

HET VI KAPITTEL.

Dit zijn dan de geboden, de inzettingen, en de rechten, die de HEERE uw God geboden heeft om u te leeren; opdat gij ze doet in het land, naar hetwelk gij henentrekt, om dat erfelijk te bezitten;

2. Opdat gij den HEERE uwen God vreezet, om te houden alle zijne inzettingen, en zijne geboden, die ik u gebiede; gij, en uw kind, en kindskind, alle de dagen uws levens; en opdat uwe dagen verlengd worden.

3. Hoor dan, Israël, en neem waar, dat gij ze doet; opdat het u wel ga en opdat gij zeer vermenigvuldiget (gelijk als u de HEERE, uwer vaderen God, gesproken heeft) in het land, dat van melk en honig is vloeiende.

4. [a]Hoor, Israël, de HEERE onze God is een éénig HEERE. *a* Deut. 4: 35. Marc. 12: 29. Joh. 17: 3. 1 Cor. 8: 4, 6.

5. Zoo zult gij den HEERE uwen God [a]liefhebben, met uw gansche hart, en met uwe gansche ziele, en met al uw vermogen. *a* Deut. 10: 12. Matth. 22: 37. Luc. 10: 27.

6. En deze woorden, die ik u heden gebiede, zullen in uw hart zijn.

7. En gij zult ze uwen [a]kinderen inscherpen, en daarvan spreken, als gij in uw huis zit, en als gij op den weg gaat, en als gij nederligt, en als gij opstaat. *a* Deut. 4: 9; 11: 19.

8. Ook zult gij ze tot een teeken binden op uwe hand, en zij zullen u tot voorhoofdspanselen zijn tusschen uwe oogen.

9. En gij zult ze op de posten van uw huis, en aan uwe poorten schrijven.

10. Als het dan zal geschied zijn, dat de HEERE uw God u zal hebben ingebracht in dat land, dat Hij uwen vaderen, Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft, u te zullen geven; groote en goede steden, die gij niet gebouwd hebt;

11. En huizen, alles goeds vol, die gij niet gevuld hebt; en uitgehouwene bornputten, die gij niet uitgehouwen hebt; wijngaarden en olijfgaarden, die gij niet geplant hebt; [a]en gij gegeten hebt en verzadigd zijt; *a* Deut. 8: 9, 10.

12. Zoo wacht u, dat gij den HEERE niet vergeet, die u uit Egypteland, uit den diensthuize, heeft uitgevoerd.

13. Gij zult den HEERE uwen God [a]vreezen, en Hem dienen; en gij zult bij zijnen name zweren. *a* Deut. 10: 20. Matth. 4: 10. Luc. 4: 8.

14. Gij zult andere goden niet navolgen, van de goden der volken, die rondom u zijn.

15. Want de HEERE uw God is een ijverig God in het midden van u; dat de toorn des HEEREN uws Gods tegen u niet ontsteke, en Hij u van den aardbodem verdelge.

16. Gij zult den HEERE uwen God [a]niet verzoeken, gelijk als gij Hem verzocht hebt te [b]Massa. a Matth. 4: 7. Luc. 4: 12. b Ex. 17: 2. Num. 20: 3.

17. Gij zult de geboden des HEEREN uws Gods vlijtiglijk houden, mitsgaders zijne getuigenissen, en zijne inzettingen, die Hij u geboden heeft.

18. En gij zult doen, wat recht en goed is in de oogen des HEEREN; opdat het u wel ga, en dat gij inkomet, en ervet dat goede land, dat de HEERE uwen vaderen gezworen heeft;

19. Om alle uwe vijanden voor uw aangezicht te verdrijven, gelijk als de HEERE gesproken heeft.

20. Wanneer uw zoon u morgen zal vragen, zeggende: Wat zijn dat voor getuigenissen, en inzettingen, en rechten, die de HEERE onze God ulieden geboden heeft?

21. Zoo zult gij tot uwen zoon zeggen: Wij waren Pharaö's dienstknechten in Egypte; maar de HEERE heeft ons door eene sterke hand uit Egypte uitgevoerd.

22. En de HEERE gaf teekenen, en groote en kwade wonderen, in Egypte, aan Pharaö en aan zijn gansche huis, voor onze oogen;

23. En Hij voerde ons van daar uit, opdat Hij ons inbracht, om ons het land te geven, dat Hij onzen vaderen gezworen had.

24. En de HEERE gebood ons te doen alle deze inzettingen, om te vreezen den HEERE onzen God, ons voor altoos ten goede, om ons in het leven te behouden, gelijk het te dezen dage is.

25. En het zal ons gerechtigheid zijn, als wij zullen waarnemen te doen alle deze geboden, voor het aangezichte des HEEREN onzes Gods, gelijk als Hij ons geboden heeft.

HET VII KAPITTEL.

Wanneer u de HEERE uw God zal gebracht hebben in het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven; en Hij [a]vele volkeren voor uw aangezicht zal hebben uitgeworpen, de Héthieten, en de Girgasieten, en de A'morieten, en de Kanaänieten, en de Phérezieten, en de Hévieten, en de Jébusieten, zeven volkeren, die meerder en machtiger zijn dan gij; a Deut. 31: 3.

2. En de HEERE uw God hen zal gegeven hebben voor uw aangezicht, [a]dat gij ze slaat; zoo zult gij ze ganschelijk verbannen; [b]gij zult geen verbond met hen maken, noch hun genadig zijn. a Num. 33: 52. Joz. 11: 11. b Ex. 23: 32; 34: 15.

3. Gij zult u ook met hen niet [a]vermaagschappen; gij zult uwe dochters niet geven aan hunne zonen, en hunne dochters niet nemen voor uwe zonen. a Ex. 34: 16. 1 Kon. 11; 2.

4. Want zij zouden uwe zonen van Mij doen afwijken, dat zij andere goden zouden dienen; en de toorn des HEEREN zou tegen ulieden ontsteken, en u haastelijk verdelgen.

5. Maar alzoo zult gij hun doen: [a]Hunne altaren zult gij afwerpen, en hunne opgerichte beelden verbreken, en hunne bosschen zult gij afhouwen, en hunne gesnedene beelden met vuur verbranden. a Ex. 23: 24; 34: 13. Deut. 12: 2, 3.

6. Want [a]gij zijt een heilig volk den HEERE uwen God. U heeft de HEERE uw God verkoren, dat gij Hem ten volke des eigendoms zoudt zijn uit alle volken, die op den aardbodem zijn. a Ex. 19: 5. Deut. 4: 20; 14: 21; 26: 18; 28: 9. 1 Petr. 2: 9.

7. De HEERE heeft geenen lust tot u gehad, noch u verkoren, om uwe veelheid boven alle andere volken; want gij waart het minst talrijke van alle volken;

8. Maar omdat de HEERE ulieden [a]liefhad, en opdat Hij hield den eed, dien Hij uwen vaderen gezworen had, heeft u de HEERE met eene sterke hand uitgevoerd, en heeft u verlost uit den diensthuize, uit de hand van Pharaö, koning van Egypte. a Deut. 10: 15.

9. Gij zult dan weten, dat de HEERE uw God [a]die God is, die getrouwe God, dewelke het verbond en de weldadigheid houdt dien, die Hem liefhebben, en zijne geboden houden, tot in duizend geslachten; a Ex. 20: 5.; Deut. 5: 9.

10. En Hij vergeldt een ieder van die, die Hem haten, in zijn aangezicht, om hem te verderven. Hij zal het zijnen hater niet [a]uitstellen; in zijn aangezicht zal Hij het hem vergelden.
a Nah. 1: 2.

11. Houd dan de geboden, en de inzettingen, en de rechten, die ik u heden gebiede, om die te doen.

12. Zoo zal het geschieden, [a]omdat gij deze rechten zult hooren, en houden, en ze doen, dat de HEERE uw God u het verbond en de weldadigheid zal houden, die Hij uwen vaderen gezworen heeft. a Lev. 26: 3. Deut. 28: 1.

13. En Hij zal u liefhebben, en zal u zegenen, en u doen vermenigvuldigen; en Hij zal zegenen de vrucht uws buiks, en de vrucht uws lands, uw koren, en uwen most, en uwe olie, de voortzetting uwer koeien, en de kudden van uw klein vee, in het land, dat Hij uwen vaderen gezworen heeft u te geven.

14. Gezegend zult gij zijn boven alle volken. Er zal onder u [a]noch man noch vrouw onvruchtbaar zijn, ook [*niet*] onder uwe beesten. a Ex. 23: 26.

15. En de HEERE zal alle krankheid van u afweren, en Hij zal u geene van de kwade ziekten der Egyptenaren, die gij kent, opleggen, maar zal ze leggen op allen, die u haten.

16. Gij zult dan alle die volken verteren, die de HEERE uw God u geven zal. Uw oog zal ze niet verschoonen, en gij zult hunne goden niet dienen; want dat zoude u een strik zijn.

17. Zoo gij in uw hart zeidet: Deze volken zijn meerder dan ik; hoe zoude ik ze uit de bezitting kunnen verdrijven?

18. Vrees niet voor hen. Gedenk steeds, wat de HEERE uw God aan Pharaö en aan alle Egyptenaren gedaan heeft:

19. [a]De groote verzoekingen, die uwe oogen gezien hebben, en de teekenen, en de wonderen, en de sterke hand, en den uitgestrekten arm, door welken u de HEERE uw God heeft uitgevoerd. Alzoo zal de HEERE uw God doen aan alle volken, voor welker aangezicht gij vreest. a Deut. 4: 34; 29: 3.

20. Daartoe zal de HEERE uw God ook [a]horzelen onder hen zenden; totdat zij omkomen, die overgebleven, en voor uw aangezicht verborgen zijn.
a Ex. 23: 28. Joz. 24: 12.

21. Ontzet u niet voor hunlieder aangezicht; want de HEERE uw God is in het midden van u, een groot en vreeselijk God.

22. En de HEERE uw God zal deze volken voor uw aangezicht allengskens uitwerpen. Haastelijk zult gij ze niet mogen te niete doen, opdat het wild des velds niet tegen u vermenigvuldige.

23. En de HEERE zal ze geven voor uw aangezicht, en Hij zal ze verschrikken met groote verschrikking, totdat zij verdelgd worden.

24. Ook zal Hij hunne koningen in uwe hand geven, dat gij hunnen naam van onder den hemel te niete doet. Geen man zal voor uw aangezicht bestaan, totdat gij ze zult hebben verdelgd.

25. De gesnedene beelden van hunne goden zult gij met vuur verbranden; het zilver en goud, dat daaraan is, zult gij niet begeeren, noch voor u nemen, opdat gij daardoor niet verstrikt wordt; want dat is den HEERE uwen God een gruwel.

26. Gij zult dan den gruwel in uw huis niet brengen, dat gij een ban zoudt worden, gelijk datzelve is. Gij zult het ganschelijk verfoeien, en ten eenenmale eenen gruwel daarvan hebben, want het is een ban.

HET VIII KAPITTEL.

Alle geboden, die ik u heden gebiede, zult gij waarnemen om te doen, opdat gij leeft, en vermenigvuldigt, en inkomt, en het land erft, dat de HEERE uwen vaderen gezworen heeft.

2. En gij zult gedenken aan al den weg, dien u de HEERE uw God deze veertig jaren in de woestijn geleid heeft; opdat Hij u verootmoedigde, om u te verzoeken, om te weten, wat in uw hart was, of gij zijne geboden zoudt houden, of niet.

3. En Hij verootmoedigde u, en liet u hongeren, en spijsde u met het [a]Man, dat gij niet kendet, noch uwe vaderen gekend hadden; opdat Hij u bekend maakte, [b]dat de mensch niet alleen van

den broode leeft, maar dat de mensch leeft van alles, wat uit des HEEREN mond uitgaat. *a* Ex. 16: 14, 15. *b* Matth. 4: 4. Luc. 4: 4.

4. [a]Uwe kleeding is aan u niet verouderd, en uw voet is niet gezwollen, deze veertig jaar. *a* Deut. 29: 5. Neh. 9: 21.

5. Beken dan in uw hart, dat de HEERE uw God u kastijdt, gelijk als een man zijnen zoon kastijdt.

6. En houd de geboden des HEEREN uws Gods, om in zijne wegen te wandelen, en om Hem te vreezen.

7. Want de HEERE uw God brengt u in een goed land; een land van waterbeken, fonteinen en diepten, die in dalen en in bergen uitvlieten;

8. Een land van tarwe en gerst, en wijnstokken, en vijgeboomen, en granaatappelen; een land van olierijke olijfboomen, en van honig;

9. Een land, waarin gij brood zonder schaarschheid eten zult, waarin u niets ontbreken zal; een land, welks steenen ijzer zijn, en uit welks bergen gij koper uithouwen zult.

10. [a]Als gij dan zult gegeten hebben, en verzadigd zijn, zoo zult gij den HEERE uwen God loven over dat goede land, dat Hij u zal hebben gegeven. *a* Deut. 6: 12, 13.

11. Wacht u, dat gij den HEERE uwen God niet vergeet; dat gij niet zoudt houden zijne geboden, en zijne rechten, en zijne inzettingen, die ik u heden gebiede;

12. Opdat niet misschien, als gij zult gegeten hebben en verzadigd zijn, en goede huizen gebouwd hebben, en die bewonen,

13. En uwe runderen en uwe schapen zullen vermeerderd zijn, ook zilver en goud u zal vermeerderd zijn, ja al, wat gij hebt, vermeerderd zal zijn,

14. Uw hart zich alsdan verheffe, dat gij vergeet den HEERE uwen God, die u uit Egypteland, uit den dienshuize, uitgevoerd heeft;

15. Die u geleid heeft in die groote en vreeselijke woestijn, [*waar*] vurige slangen, en schorpioenen, en dorheid, waar geen water was; [a]die u water uit de keiachtige rots voortbracht; *a* Ex. 17: 6. Num. 20: 11. Ps. 78: 15; 114: 8.

16. Die u in de woestijn spijsde met [a]Man, dat uwe vaderen niet gekend hadden; om u te verootmoedigen, en om u te verzoeken, opdat Hij u ten laatste wel deed; *a* Ex. 16: 14, 15.

17. En gij in uw hart zegt: Mijne kracht, en de sterkte mijner hand heeft mij dit vermogen verkregen.

18. Maar gij zult gedenken den HEERE uwen God, dat Hij het is, die u kracht geeft om vermogen te verkrijgen; opdat Hij zijn verbond bevestige, dat Hij uwen vaderen gezworen heeft, gelijk het te dezen dage is.

19. Maar indien het geschiedt, dat gij den HEERE uwen God ganschelijk vergeet, en andere goden navolgt, en ze dient, en u buigt voor hen, zoo betuig ik heden tegen u, dat gij voorzeker zult vergaan.

20. Gelijk de heidenen, die de HEERE voor uw aangezicht verdaan heeft, alzoo zult gij vergaan, omdat gij der stemme des HEEREN uws Gods niet gehoorzaam zult geweest zijn.

HET IX KAPITTEL.

Hoor, Israël, gij zult heden over den Jordaan gaan, dat gij inkomt, om volken te erven, die grooter en sterker zijn dan gij; steden, die groot en tot in den hemel versterkt zijn;

2. Een groot en lang volk, kinderen der E'nakim; die gij kent, en [*van welke*] gij [a]gehoord hebt: Wie zoude bestaan voor het aangezicht der kinderen Enaks? *a* Num. 13: 32, 33.

3. Zoo zult gij heden weten, dat de HEERE uw God degene is, die voor uw aangezicht doorgaat, een [a]verterend vuur. Die zal ze verdelgen, en die zal ze voor uw aangezicht nederwerpen; en gij zult ze uit de bezetting verdrijven, en zult ze haastelijk te niete doen, gelijk als de HEERE tot u gesproken heeft. *a* Deut. 4: 24. Hebr. 12: 29.

4. Wanneer ze nu de HEERE uw God voor uw aangezicht zal hebben uitgestooten, zoo spreek niet in uw hart, zeggende: De HEERE heeft mij om mijne gerechtigheid ingebracht, om dit land te erven; want om de goddeloosheid dezer volken verdrijft ze de HEERE voor uw aangezicht uit de bezitting.

5. Niet om uwe gerechtigheid, noch om de oprechtigheid uws harten, komt gij er henen in, om hun land te erven; maar om de goddeloosheid dezer volken, verdrijft ze de HEERE uw God voor uw aangezicht uit de bezitting; en om het woord te bevestigen, dat de HEERE uw God uwen vaderen, Abraham, Izak en Jakob, [a]gezworen heeft.
a Gen. 12: 7; 13: 15; 15: 7; 17: 8; 26: 4; 28: 13.

6. Weet dan, dat u de HEERE uw God niet om uwe gerechtigheid ditzelve goede land geeft, om dat te erven; want gij zijt een hardnekkig volk.

7. Gedenk, vergeet niet, dat gij den HEERE uwen God in de woestijn [a]zeer vertoornd hebt. Van dien dag af, dat gij uit Egypteland uitgegaan zijt, totdat gij kwaamt aan deze plaatse, zijt gijlieden wederspannig geweest tegen den HEERE. a Ex. 14: 11; 16: 2; 17: 2. Num. 11: 4.

8. [a]Want aan Hóreb vertoorndet gij den HEERE zeer, dat Hij zich tegen u vertoornde, om u te verdelgen.
a Ex. 32: 4. Ps. 106: 19.

9. Als ik op den berg geklommen was, om te ontvangen de steenen tafelen des verbonds, dat de HEERE met ulieden gemaakt had, toen [a]bleef ik veertig dagen en veertig nachten op den berg, at geen brood, en dronk geen water. a Ex. 24: 18; 34: 28.

10. En de HEERE gaf mij de twee steenen tafelen, [a]met Gods vinger beschreven, en op dezelve, naar alle de woorden, die de HEERE op den berg, uit het midden des vuurs, ten dage der verzameling, met ulieden gesproken had. a Ex. 31: 18.

11. Zoo geschiedde het, ten einde van veertig dagen en veertig nachten, [als] mij de HEERE de twee steenen tafelen, de tafelen des verbonds, gaf,

12. Dat de HEERE tot mij zeide: Sta op, ga haastelijk af van hier, want uw volk, dat gij uit Egypte hebt uitgevoerd, heeft het verdorven. Zij zijn haastelijk afgeweken van den weg, dien Ik hun geboden had. Zij hebben zich een gegoten beeld gemaakt.

13. Voorts sprak de HEERE tot mij, zeggende: Ik heb dit volk waargenomen, en zie, het is een [a]hardnekkig volk.
a Ex. 32: 9; 33: 3; 34: 9. Deut. 10: 16; 31: 27. 2 Kon. 17: 14.

14. [a]Laat van Mij af, dat Ik ze verdelge, en hunnen naam van onder den hemel uitdoe; en Ik zal u tot een machtiger en meerder volk maken, dan dit is. a Ex 32: 10. Ps. 106: 23.

15. Toen keerde ik mij om, en ging van den berg af. De berg nu brandde van vuur, en de twee tafelen des verbonds waren in beide mijne handen.

16. En ik zag toe, en ziet, gij hadt tegen den HEERE uwen God gezondigd. Gij hadt u een gegoten kalf gemaakt. Gij waart haastelijk afgeweken van den weg, dien u de HEERE geboden had.

17. Toen vatte ik de twee tafelen, en wierp ze henen uit beide mijne handen, en brak ze voor uwe oogen.

18. En ik wierp mij neder voor het aangezichte des HEEREN, als in het eerst, veertig dagen en veertig nachten; ik at geen brood, en dronk geen water; om al uwe zonde, die gij hadt gezondigd, doende wat kwaad is in des HEEREN oogen, om Hem tot toorn te verwekken.

19. Want ik vreesde vanwege den toorn en de grimmigheid, waarmede de HEERE zeer op ulieden vertoornd was, om u te verdelgen. Doch de HEERE verhoorde mij ook op dat maal.

20. Ook vertoornde zich de HEERE zeer tegen Aäron, om hem te verdelgen; doch ik bad ook ter zelver tijd voor Aäron.

21. Maar uwe zonde, het kalf, dat gij hadt gemaakt, [a]nam ik, en verbrandde het met vuur, en stampte het, malende het wel, totdat het verdund werd tot stof; en zijn stof wierp ik in de beek, die van den berg afvliet.
a Ex. 32: 20.

22. Ook vertoorndet gij den HEERE zeer te [a]Thabéra, en te [b]Mássa, en te [c]Kibroth-Tháava. a Num. 11: 1. b Ex. 17: 7. c Num. 11: 4, 34.

23. Voorts, als de HEERE ulieden zond uit Kádes Barnéa, zeggende: [a]Gaat op en erft dat land, dat Ik u gegeven heb; zoo waart gij den mond des HEEREN uws Gods wederspannig, en geloofdet Hem niet, en waart zijner stemme niet gehoorzaam. a Num. 13: 3; 14: 1.

24. Wederspannig zijt gij geweest tegen den HEERE, van den dag af, dat ik u gekend heb.

25. En ik wierp mij neder voor des HEEREN aangezichte, die veertig dagen en veertig nachten, in dewelke ik mij

nederwierp; dewijl de HEERE gezegd had, dat Hij u verdelgen zoude,

26. En ik bad tot den HEERE, en zeide: [a]Heere, HEERE, verderf uw volk en uw erfdeel niet, dat Gij door uwe grootheid verlost hebt; dat Gij uit Egypte door eene sterke hand hebt uitgevoerd. *a* Ex. 32: 11. Num. 14: 13.

27. Gedenk uwer knechten, Abraham, Izak en Jakob. Zie niet op de hardigheid dezes volks, noch op zijne goddeloosheid, noch op zijne zonde.

28. Opdat het land, van waar Gij ons hebt uitgevoerd, [a]niet zegge: Omdat ze de HEERE niet kon brengen in het land, waarvan Hij hun gesproken had, en omdat Hij ze haatte, heeft Hij ze uitgevoerd, om hen te dooden in de woestijn. *a* Ex. 32: 12. Num. 14: 16.

29. Zij zijn toch uw volk, en uw erfdeel, dat Gij door uwe groote kracht en door uwen uitgestrekten arm hebt uitgevoerd.

HET X KAPITTEL.

Ter zelver tijd zeide de HEERE tot mij: [a]Houw u twee steenen tafelen, als de eerste, en klim tot Mij op dezen berg; daarna zult gij u eene kist van hout maken. *a* Ex. 34: 1.

2. En Ik zal op die tafelen schrijven de woorden, die geweest zijn op de eerste tafelen, die gij gebroken hebt; en gij zult ze leggen in die kist.

3. Alzoo maakte ik eene kist van Sittimhout, en hieuw twee steenen tafelen, als de eerste; en ik klom op den berg; en de twee tafelen waren in mijne hand.

4. Toen schreef Hij op de tafelen, naar het eerste schrift, de Tien Woorden, die de HEERE, ten dage der verzameling, op den berg, uit het midden des vuurs, tot ulieden gesproken had. En de HEERE gaf ze mij.

5. En ik keerde mij om, en ging af van den berg, en leide de tafelen in de kist, die ik gemaakt had; en aldaar zijn zij, gelijk als de HEERE mij geboden heeft.

6. En de kinderen Israëls [a]reisden van Béëroth Bené-Jáákan, [*en*] Moséra. Aldaar [b]stierf Aäron, en werd aldaar begraven; en zijn zoon Eleázar bediende het priesterambt in zijne plaats. *a* Num. 33: 30. *b* Num. 20: 28; 33: 38.

7. Van daar reisden zij naar [a]Gúdgod, en van Gúdgod naar Jótbath, een land van waterbeken. *a* Num. 33: 32, 33.

8. Ter zelver tijd scheidde de HEERE den stam Levi uit, om de Arke des verbonds des HEEREN te dragen, om voor het aangezichte des HEEREN te staan, om Hem te dienen, en om in zijnen naam te zegenen, tot op dezen dag.

9. Daarom heeft Levi [a]geen deel noch erve met zijne broederen. De HEERE, die is zijn erfdeel, gelijk als de HEERE uw God tot hem gesproken heeft. *a* Num. 18: 20, 21, enz. Deut. 18: 1. Ezech. 44: 28.

10. En ik stond op den berg, als de vorige dagen, [a]veertig dagen en veertig nachten. En de HEERE [b]verhoorde mij ook op datzelve maal. De HEERE heeft u niet willen verderven. *a* Deut. 9: 18. *b* Deut. 9: 19.

11. Maar de HEERE zeide tot mij: Sta op, ga op de reize, voor het aangezicht des volks; dat zij inkomen, en erven het land, dat Ik hunnen vaderen gezworen heb, hun te geven.

12. Nu dan, Israël, wat eischt de HEERE uw God van u, dan den HEERE uwen God te vreezen, in alle zijne wegen te wandelen, en Hem lief te hebben, en den HEERE uwen God [a]te dienen, met uw gansche hart en met uwe gansche ziele, *a* Deut. 6: 5. Matth. 22: 37. Luc. 10: 27.

13. Om te houden de geboden des HEEREN, en zijne inzettingen, die ik u heden gebiede, u ten goede?

14. Zie, des HEEREN uws Gods is de hemel, en de hemel der hemelen, de [a]aarde, en al wat daarin is. *a* Gen. 14: 19. Ps. 24: 1; 115: 16.

15. Alleenlijk heeft de HEERE lust gehad aan uwe vaderen, om die lief te hebben; en heeft hun zaad na hen, ulieden, uit alle de volken verkoren, gelijk het te dezen dage is.

16. Besnijdt dan de voorhuid [a]uws harten, en verhardt uwen [b]nek niet meer. *a* Jer. 4: 4. *b* Ex. 32: 9; 33: 3; 34: 9. Deut. 9: 13.

17. Want de HEERE uw God, die is een God der goden, en [a]Heere der heeren; die groote, die machtige, en

die vreeselijke God die *b*geen aangezicht aanneemt, noch geschenk ontvangt; *a* Openb. 17: 14. *b* 2 Kron. 19: 6, 7. Job 34: 19. Hand.] 10: 34. Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Col. 3: 25. 1 Petr. 1: 17.

18. Die het recht van den wees en de weduwe doet, en den vreemdeling liefheeft, dat Hij hem brood en kleeding geve.

19. Daarom zult gijlieden den vreemdeling liefhebben, want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypteland.

20. Den HEERE uwen God zult gij *a*vreezen, Hem zult gij dienen, en Hem zult gij *b*aanhangen, en bij zijnen naam zweren. *a* Deut. 6: 13. Matth. 4: 10. Luc. 4: 8. *b* Deut. 13: 4.

21. Hij is uw lof, en Hij is uw God, die bij u gedaan heeft deze groote en vreeselijke dingen, die uwe oogen gezien hebben.

22. Uwe vaderen togen af naar Egypte met *a*zeventig zielen; en nu heeft u de HEERE uw God gesteld *b*als de sterren des hemels in menigte. *a* Gen. 46: 27. Ex. 1: 5. Hand. 7: 14. *b* Gen. 15: 5.

HET XI KAPITTEL.

Daarom zult gij den HEERE uwen God liefhebben, en gij zult te allen dage onderhouden zijn bevel, en zijne inzettingen, en zijne rechten, en zijne geboden.

2. En gijlieden zult heden weten, dat ik niet [*spreek*] met uwe kinderen, die het niet weten, en de onderwijzing des HEEREN uws Gods niet gezien hebben, zijne grootheid, zijne sterke hand en zijnen uitgestrekten arm;

3. Daartoe zijne teekenen en zijne daden, die Hij in het midden van Egypte gedaan heeft, aan Pharaö, den koning van Egypte, en aan zijn gansche land;

4. En wat Hij gedaan heeft aan het heir der Egyptenaren, aan zijne paarden en aan zijne wagenen; dat Hij de wateren van de Schelfzee boven hun aangezicht deed overzwemmen, als zij ulieden van achteren vervolgden; en de HEERE verdeed ze, tot op dezen dag;

5. En wat Hij ulieden gedaan heeft in de woestijn, totdat gij gekomen zijt aan deze plaatse;

6. Daarenboven, wat Hij gedaan heeft *a*aan Dáthan en aan Abiram, zonen aan Eliab, den zone Rubens; hoe de aarde haren mond opdeed, en verslond ze met hunne huisgezinnen, en hunne tenten, ja al wat bestond, dat hun aanging, in het midden van gansch Israël. *a* Num. 16: 31; 27: 3. Ps. 106: 17.

7. Want het zijn uwe oogen, die gezien hebben al dit groote werk des HEEREN, dat Hij gedaan heeft.

8. Houdt dan alle geboden, die ik u heden gebiede; opdat gij gesterkt wordt, en inkomt, en erft het land, waarhenen gij overtrekt om dat te erven;

9. En opdat gij de dagen verlengt in het land, dat de HEERE uwen vaderen gezworen heeft, hun en hunnen zade te geven; een land, vloeiende van melk en honig.

10. Want het land, waar gij naar toe gaat om dat te erven, dat is niet als Egypteland, van waar gij uitgegaan zijt, hetwelk gij bezaaidet met uw zaad, en bewaterdet met uwen gang, als eenen kruidhof.

11. Maar het land, waarhenen gij overtrekt om dat te erven, is een land van bergen en van dalen; het drinkt water bij den regen des hemels;

12. Een land, dat de HEERE uw God bezorgt. De oogen des HEEREN uws Gods zijn voortdurend daarop, van het begin des jaars tot het einde des jaars.

13. En het zal geschieden, zoo gij naarstiglijk zult hooren naar mijne geboden, die Ik u heden gebiede, om den HEERE uwen God lief te hebben, en Hem te dienen, met uwe gansche hart, en met uwe gansche ziele;

14. Zoo zal Ik den regen uws lands geven te zijner tijd, vroegen regen en spaden regen, opdat gij uw koren, en uwen most, en uwe olie inzamelt.

15. En Ik zal kruid geven op uw veld voor uwe beesten. En gij zult eten en verzadigd worden.

16. Wacht u zelven, dat ulieder hart niet verleid worde, dat gij *a*afwijkt, en andere goden dient, en u voor die buigt, *a* Deut. 8: 19.

17. Dat de toorn des HEEREN tegen ulieden ontsteke, en Hij den hemel toesluite, dat er geen regen zij, en het aardrijk zijn gewas niet geve, en gij

haastelijk omkomt van het goede land, dat u de HEERE geeft.

18. [a]Legt dan deze mijne woorden in uw hart, en in uwe ziele, en bindt ze tot een teeken op uwe hand, dat zij tot voorhoofdspanselen zijn tusschen uwe oogen; a Deut. 6: 6, 8.

19. En [a]leert die uwen kinderen, sprekende daarvan als gij in uw huis zit, en als gij op den weg gaat, en als gij nederligt, en als gij opstaat; a Deut. 4: 9; 6: 7.

20. En schrijft ze op de posten uws huizes, en aan uwe poorten;

21. Opdat uwe dagen en de dagen uwer kinderen, in het land, dat de HEERE uwen vaderen gezworen heeft hun te geven, vermenigvuldigen, gelijk de dagen des hemels op de aarde.

22. Want zoo gij naarstiglijk houdt alle deze geboden, die ik u gebiede om die te doen, den HEERE uwen God liefhebbende, wandelende in alle zijne wegen, en Hem aanhangende;

23. Zoo zal de HEERE alle deze volken voor uw aangezicht uit de bezitting verdrijven, en gij zult erfelijk bezitten grooter en machtiger volken, dan gij zijt.

24. Alle plaatse, [a]waar uwe voetzool op treedt, zal de uwe zijn: van de woestijn en den Libanon, van de rivier, de rivier Phrath, tot aan de achterste zee, zal uwe landpale zijn. a Joz. 1: 3; 14: 9.

25. Niemand zal voor uw aangezicht bestaan; de HEERE uw God zal uwen schrik en uwe vreeze geven over al het land, waarop gij treden zult, [a]gelijk als Hij tot u gesproken heeft. a Ex. 23: 27.

26. Ziet, ik stelle ulieden heden voor, zegen en vloek.

27. Den zegen, wanneer gij hooren zult naar de geboden des HEEREN uws Gods, die ik u heden gebiede.

28. Maar den vloek, zoo gij niet hooren zult naar de geboden des HEEREN uws Gods, en afwijkt van den weg, dien ik u heden gebiede, om andere goden na te wandelen, die gij niet gekend hebt.

29. En het zal geschieden, als u de HEERE uw God zal hebben ingebracht in het land, waar gij naar toe gaat om dat te erven; [a]dan zult gij den zegen uitspreken op den berg Geri'zim, en [b]den vloek op den berg E'bal. a Deut. 27: 12. Joz. 8: 33. b Deut. 27: 13.

30. Zijn zij niet aan gene zijde van den Jordaan, achter den weg van der zonne ondergang, in het land der Kanaänieten, die in het vlakke veld wonen, tegenover Gilgal, bij de eikenbosschen van Móre?

31. Want gijlieden zult over den Jordaan gaan, dat gij inkomet om te erven het land, dat de HEERE uw God u geven zal; en gij zult dat erfelijk bezitten, en daarin wonen.

32. Neemt dan waar, te doen alle de inzettingen en de rechten, die ik u heden voorstel.

HET XII KAPITTEL.

Dit zijn de inzettingen en de rechten, die gijlieden zult waarnemen om te doen, in het land, hetwelk u de HEERE, uwer vaderen God, gegeven heeft, om dat te erven; alle de dagen, die gijlieden op den aardbodem leeft.

2. [a]Gij zult ganschelijk vernielen alle de plaatsen, alwaar de volken, die gij zult erven, hunne goden gediend hebben; op de hooge bergen, en op de heuvelen, en onder allen groenen boom. a Ex. 34: 12, 13. Deut. 7: 5.

3. En gij zult hunne [a]altaren afwerpen, en hunne opgerichte beelden verbreken, en hunne bosschen met vuur verbranden, en de gesnedene beelden hunner goden nederhouwen; en gij zult hunnen naam te niete doen, uit die zelve plaatse. a Richt. 2: 2.

4. Gij zult den HEERE uwen God alzoo niet doen;

5. [a]Maar naar de plaatse, die de HEERE uw God uit alle uwe stammen verkiezen zal, om zijnen naam aldaar te zetten, naar zijne woning zult gijlieden vragen, en daarhenen zult gij komen; a 2 Kron. 7: 12.

6. En daarhenen zult gijlieden brengen uwe brandofferen, en uwe slachtofferen, en uwe tienden, en het hefoffer uwer hand, en uwe geloften, en uwe vrijwillige offeren, en de eerstgeboorten uwer runderen en uwer schapen.

7. En aldaar zult gijlieden voor het

aangezichte des HEEREN uws Gods eten en vroolijk zijn, gijlieden en uwe huizen, over alles, waaraan gij uwe hand geslagen hebt, waarin u de HEERE uw God gezegend heeft.

8. Gij zult niet doen naar alles, wat wij hier heden doen, een ieder al wat in zijne oogen recht is.

9. Want gij zijt tot nu toe niet gekomen in de ruste en in de erfenisse, die de HEERE uw God u geven zal.

10. Maar gij zult over den Jordaan gaan, en wonen in het land, dat u de HEERE uw God zal doen erven; en Hij zal u ruste geven van alle uwe vijanden rondom, en gij zult zeker wonen.

11. Dan zal er eene plaatse zijn, [a]die de HEERE uw God verkiezen zal, om zijnen naam aldaar te doen wonen; daarhenen zult gij brengen alles, wat ik u gebiede: uwe brandofferen, en uwe slachtofferen, uwe tienden, en het hefoffer uwer hand, en alle keure uwer geloften, die gij den HEERE beloven zult. *a* 1 Kon. 8: 29.

12. En gij zult vroolijk zijn voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, gijlieden, en uwe zonen, en uwe dochteren, en uwe dienstknechten, en uwe dienstmaagden, en de Leviet, die in uwe poorten is: want hij [a]heeft geen deel noch erve met ulieden.
a Num. 18: 20. Deut. 10: 9; 18: 1.

13. Wacht u, dat gij uwe brandofferen niet offert in alle plaatse, die gij zien zult.

14. Maar in de plaatse, die de HEERE in éénen uwer stammen zal verkiezen, daar zult gij uwe brandofferen offeren, en daar zult gij doen, al wat ik u gebiede.

15. Doch naar allen lust uwer ziel zult gij slachten en vleesch eten, naar den zegen des HEEREN uws Gods, dien Hij u geeft, in alle uwe poorten; de onreine en de reine zal daarvan eten, als van eene ree, en als van een hert.

16. [a]Alleenlijk het bloed zult gijlieden niet eten; gij zult het op de aarde uitgieten als water. *a* Gen. 9: 4.
Lev. 7. 26; 17: 10. Deut. 15: 23.

17. Gij zult in uwe poorten niet mogen eten de tienden van uw koren, en van uwen most, en van uwe olie, noch de eerstgeboorten uwer runderen en uwer schapen, noch eenige uwer geloften, die gij zult hebben beloofd, noch uwe vrijwillige offeren, noch het hefoffer uwer hand;

18. Maar gij zult dat eten voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, in de plaatse, die de HEERE uw God verkiezen zal; gij, en uw zoon, en uwe dochter, en uw dienstknecht, en uwe dienstmaagd, en de Leviet, die in uwe poorten is; en gij zult vroolijk zijn voor het aangezichte des HEEREN uws Gods over alles, waaraan gij uwe handen geslagen hebt.

19. Wacht u, dat gij den Leviet niet verlaat, alle uwe dagen in uw land.

20. Wanneer de HEERE uw God uwe landpale zal gewijd hebben, [a]gelijk als Hij tot u gesproken heeft, en gij zeggen zult: Ik zal vleesch eten; dewijl uwe ziele lust heeft vleesch te eten, zoo zult gij vleesch eten, naar allen lust uwer ziele. *a* Gen. 28: 13.
Ex. 23: 31. Deut. 11: 24; 19: 8.

21. Zoo de plaatse, die de HEERE uw God verkiezen zal, om zijnen naam aldaar te zetten, verre van u zal zijn, zoo zult gij slachten van uwe runderen en van uwe schapen, die de HEERE u gegeven heeft, gelijk als ik u geboden heb; en gij zult eten in uwe poorten naar allen lust uwer ziele.

22. Doch gelijk als eene ree en een hert gegeten wordt, alzoo zult gij dat eten; de onreine en de reine zullen het te zamen eten.

23. Alleen houd vast, dat gij het bloed niet eet, want het bloed is de ziel; daarom zult gij de ziel met het vleesch niet eten;

24. Gij zult dat niet eten; op de aarde zult gij het uitgieten als water.

25. Gij zult dat niet eten; opdat het u, en uwen kinderen na u, wel ga, als gij zult gedaan hebben, wat recht is in de oogen des HEEREN.

26. Doch uwe heilige dingen, die gij hebben zult, en uwe geloften zult gij opnemen, en komen tot de plaatse, die de HEERE verkiezen zal.

27. En gij zult uwe brandofferen, het vleesch en het bloed, bereiden op het altaar des HEEREN uws Gods; en het bloed uwer slachtofferen zal op het altaar des HEEREN uws Gods wor-

den uitgegoten; maar het vleesch zult gij eten.

28. Neem waar en hoor alle deze woorden, die ik u gebiede, opdat het u, en uwen kinderen na u, wel ga tot in eeuwigheid, als gij zult gedaan hebben, wat goed en recht is in de oogen des HEEREN uws Gods.

29. Wanneer de HEERE uw God voor uw aangezicht zal hebben uitgeroeid de volkeren, naar dewelke gij henengaat, om die erfelijk te bezitten; en gij die erfelijk zult bezitten, en in hun land wonen;

30. Wacht u, dat gij niet verstrikt wordt achter hen, nadat zij voor uw aangezicht zullen verdelgd zijn, en dat gij niet vraagt naar hunne goden, zeggende: Gelijk als deze volken hunne goden gediend hebben, alzoo zal ik ook doen.

31. Gij zult alzoo niet doen den HEERE uwen God. want al wat den HEERE een gruwel is, dat Hij haat, hebben zij hunnen goden gedaan: want zij hebben ook hunne zonen en hunne dochteren met vuur hunnen goden verbrand.

32. Al dit woord, hetwelk ik ulieden gebiede, zult gij waarnemen om te doen; [a]gij zult daar niet toedoen, en daarvan niet afdoen. a Deut. 4: 2. Spr. 30: 6. Openb. 22: 18.

HET XIII KAPITTEL.

Wanneer een profeet, of droomendroomer, in het midden van u zal opstaan, en u geven een teeken of wonder;

2. En dat teeken of dat wonder komt, dat hij tot u gesproken had, zeggende: Laat ons andere goden, die gij niet gekend hebt, navolgen en hen dienen;

3. Gij zult naar de woorden van dien profeet, of naar dien droomendroomer niet hooren; want de HEERE uw God verzoekt ulieden [*hierin*], om te weten, of gij den HEERE uwen God liefhebt met uw gansche hart en met uwe gansche ziele.

4. Den HEERE uwen God zult gij navolgen, en Hem vreezen, en zijne geboden zult gij houden, en zijner stemme gehoorzaam zijn, [a]en Hem dienen en Hem aanhangen. a Deut. 10: 20.

5. En diezelve profeet, of droomendroomer, zal [a]gedood worden; want hij heeft [*tot*] eenen afval gesproken tegen den HEERE uwen God, die ulieden uit Egypteland heeft uitgevoerd, en u uit den diensthuize verlost, om u af te drijven van den weg, dien u de HEERE uw God geboden heeft, om daarin te wandelen. Zoo zult gij het booze uit het midden van u wegdoen. a Deut. 18: 20. Jer. 14: 15.

6. Wanneer uw [a]broeder, uwer moeder zoon, of uw zoon, of uwe dochter, of de vrouwe van uwen schoot, of uw vriend, die als uwe ziel is, u zal aanporren, in het heimelijke zeggende: Laat ons gaan, en dienen andere goden; die gij niet gekend hebt, gij noch uwe vaderen; a Deut. 17: 2.

7. Van de goden der volken, die rondom u zijn, nabij u, of verre van u, van het eene einde der aarde tot aan het andere einde der aarde;

8. Zoo zult gij hem niet ter wille zijn, en naar hem niet hooren; ook zal uw oog hem niet verschoonen, en gij zult u niet ontfermen, noch hem verbergen.

9. Maar gij zult hem zekerlijk doodslaan. [a]Uwe hand zal het eerst tegen hem zijn, om hem te dooden, en daarna de hand des ganschen volks. a Deut. 17: 7.

10. En gij zult hem met steenen steenigen, dat hij sterve; want hij heeft u gezocht af te drijven van den HEERE uwen God, die u uit Egypteland, uit den diensthuize, uitgevoerd heeft.

11. Opdat [a]gansch Israël het hoore en vreeze, en niet voortvare te doen naar dit booze stuk in het midden van u. a Deut. 17: 13.

12. Wanneer gij van ééne uwer steden, die de HEERE uw God u geeft, om aldaar te wonen, zult hooren zeggen:

13. Er zijn mannen, Belials kinderen, uit het midden van u uitgegaan, en hebben de inwoners hunner stad aangedreven, zeggende: Laat ons gaan, en dienen andere goden, die gij niet gekend hebt;

14. Zoo zult gij onderzoeken, en naspeuren, en wel navragen; en zie, het is de waarheid, de zaak is zeker, zulk een gruwel is in het midden van u gedaan;

15. Zoo zult gij de inwoners derzelve stad ganschelijk slaan met de scherpte des zwaards, verbannende haar, en alles wat daarin is, ook hare beesten, met de scherpte des zwaards.

16. En al haren roof zult gij verzamelen in het midden van hare straat, en den HEERE uwen God die stad en al haren roof ganschelijk met vuur verbranden; en zij zal een puinhoop zijn eeuwiglijk, zij zal niet weder gebouwd worden.

17. Ook zal er niets van het verbannene aan uwe hand kleven, opdat de HEERE zich wende van de hitte zijns toorns, en u geve barmhartigheid, en zich uwer erbarme, en u vermenigvuldige, gelijk als Hij uwen vaderen gezworen heeft;

18. Wanneer gij der stemme des HEEREN uws Gods zult gehoorzaam zijn, om te houden alle zijne geboden, die ik u heden gebiede, om te doen wat recht is in de oogen des HEEREN uws Gods.

HET XIV KAPITTEL.

Gijlieden zijt kinderen des HEEREN uws Gods; gij zult uzelven niet [a]snijden, noch kaalheid maken tusschen uwe oogen, over eenen doode.
a Lev. 19: 27, 28; 21: 5.

2. Want gij zijt [a]een heilig volk den HEERE uwen God, en u heeft de HEERE verkoren, om Hem tot een volk des eigendoms te zijn, uit alle de volken, die op den aardbodem zijn.
a Deut. 7: 6; 26: 18.

3. Gij zult geenen gruwel eten.

4. [a]Dit zijn de beesten, die gijlieden eten zult: een rund, klein vee der schapen, en klein vee der geiten;
a Lev. 11: 2, enz.

5. Een hert, en eene ree, en een buffel, en een steenbok, en een das, en een wilde os, en eene gems.

6. Alle beesten, die de klauwen verdeelen, en de klove in twee klauwen klieven, [*en*] herkauwen onder de beesten, die zult gij eten.

7. Maar deze zult gij niet eten, van degenen, die [*alleen*] herkauwen, of van degenen, die [den gekloofden klauw [*alleen*] verdeelen: den kemel, en den haas, en het konijn; want deze herkauwen wel, maar zij verdeelen den klauw niet; onrein zullen zij ulieden zijn.

8. Ook het varken, want dat verdeelt zijnen klauw wel, maar het herkauwt niet; onrein zal het ulieden zijn. Van hun vleesch zult gij niet eten, en hun dood aas zult gij niet aanroeren.

9. Dit zult gij eten van alles, wat in de wateren is: al wat vinnen en schubben heeft, zult gij eten.

10. Maar al wat geene vinnen en schubben heeft, zult gij niet eten; het zal ulieden onrein zijn.

11. Allen reinen vogel zult gij eten.

12. Maar deze zijn het, van dewelke gij niet zult eten: de arend, en de havik, en de zeearend,

13. En de wouw, en de kraai, en de gier, naar zijnen aard;

14. En alle raaf, naar haren aard;

15. En de struis, en de nachtuil, en de koekoek, en de sperwer, naar zijnen aard;

16. En de steenuil, en de schuifuit, en de kauw,

17. En de roerdomp, en de pelikaan, en het duikertje,

18. En de ooievaar, en de reiger, naar zijnen aard; en de hop, en de vledermuis;

19. Ook al het kruipend gevogelte, dat zal ulieden onrein zijn; zij zullen niet gegeten worden.

20. Al het rein gevogelte zult gij eten.

21. Gij zult geen dood aas eten. Den vreemdeling, die in uwe poorten is, zult gij het geven, dat hij het ete, of verkoop het den vreemde; want gij zijt een heilig volk den HEERE uwen God. Gij zult het [a]boksken niet koken in zijns moeders melk. a Ex. 23: 19; 34: 26.

22. Gij zult getrouwelijk vertienen al het inkomen uws zaads, dat elk jaar van het veld voortkomt.

23. [a]En voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, ter plaatse, die Hij verkiezen zal, om zijnen naam aldaar te doen wonen, zult gij eten de tienden van uw koren, van uwen most, en van uwe olie, en de eerstgeboorten uwer runderen en uwer schapen; opdat gij den HEERE uwen God leert vreezen alle dagen. a Deut. 12: 17, 18.

24. Wanneer dan nog des weegs voor

u te veel zal zijn, dat gij zulks niet zoudt kunnen henendragen, omdat de plaatse te verre van u zal zijn, die de HEERE uw God verkiezen zal, om zijnen naam aldaar te stellen; wanneer u de HEERE uw God zal gezegend hebben:

25. Zoo maak het te gelde, en bind het geld in uwe hand, en ga naar de plaatse, die de HEERE uw God verkiezen zal:

26. En geef dat [a]geld voor alles, wat uwe ziele gelust, voor runderen, en voor schapen, en voor wijn, en voor sterken drank, en voor alles, wat uwe ziele van u begeeren zal, en eet aldaar voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, en wees vroolijk, gij en uw huis.
[a] Matth. 21 : 12.

27. Maar den Leviet, die in uwe poorten is, dien zult gij niet laten varen; want hij heeft geen [a]deel noch erve met u. [a] Num. 18: 20, 24. Deut. 10: 9; 12: 12; 18: 1, 2; 26: 12.

28. Ten einde van drie jaren zult gij voortbrengen alle tienden van uw inkomen, in hetzelve jaar, en gij zult ze wegleggen in uwe poorten:

29. Zoo zal komen de Leviet, dewijl hij geen deel noch erve met u heeft, en de vreemdeling, en de wees en de weduwe, die in uwe poorten zijn, en zullen eten en verzadigd worden; opdat u de HEERE uw God zegene in alle werk uwer hand, dat gij doen zult.

HET XV KAPITTEL.

Ten einde van zeven jaren zult gij eene vrijlating maken. [a] Ex. 21: 2. Jer. 34: 14.

2. Dit nu is de zake der vrijlating, dat ieder schuldheer, die zijnen naaste zal geleend hebben, vrijlate. Hij zal zijnen naaste of zijnen broeder niet manen, dewijl men den HEERE eene vrijlating heeft uitgeroepen.

3. Den vreemde zult gij manen; maar wat gij bij uwen broeder hebt, zal uwe hand vrijlaten;

4. Alleenlijk, omdat er geen bedelaar onder u zal zijn; want de HEERE zal u overvloediglijk zegenen in het land, dat u de HEERE uw God ten erve zal geven, om het erfelijk te bezitten.

5. Indien gij slechts der stemme des HEEREN uws Gods vlijtiglijk zult gehoorzamen, dat gij waarneemt te doen alle deze geboden, die ik u heden gebiede.

6. Want de HEERE uw God zal u zegenen, gelijk als Hij tot u heeft gesproken. Zoo [a]zult gij aan vele volken leenen, maar gij zult niet ontleenen; en gij zult over vele volken heerschen, maar over u zullen zij niet heerschen. [a] Deut. 28 : 12.

7. Wanneer er onder u een arme zal zijn, een uit uwe broederen, in eene uwer poorten, in uw land, dat de HEERE uw God u geven zal, zoo zult gij uw hart niet verharden, noch uwe hand toesluiten voor uwen broeder, die arm is;

8. Maar gij zult hem uwe hand mildelijk opendoen, en zult hem rijkelijk leenen, genoeg voor zijn gebrek, dat hem ontbreekt.

9. Wacht u, dat in uw hart geen Bélials woord zij, om te zeggen: Het zevende jaar, het jaar der vrijlating naakt; dat uw oog boos zij tegen uwen broeder, die arm is, en dat gij hem niet gevet; en hij over u roepe tot den HEERE, en zonde in u zij.

10. [a]Gij zult hem mildelijk geven, en uw hart zal niet boos zijn, als gij hem geeft: want om dezer zake wille zal u de HEERE uw God zegenen in al uw werk, en in alles, waaraan gij uwe hand slaat. [a] Matth. 5: 42. Luk. 6: 35.

11. Want [a]de arme zal niet ophouden uit het midden des lands; daarom gebiede ik u, zeggende: Gij zult uwe hand mildelijk opendoen aan uwen broeder, aan uwe bedrukten en aan uwe armen in uw land.
[a] Matth. 26: 11. Joh. 12: 8.

12. [a]Wanneer uw broeder, een Hebreër of eene Hebreïnne, aan u verkocht zal zijn, zoo zal hij u zes jaren dienen; maar in het zevende jaar zult gij hem vrij van u laten gaan.
[a] Ex. 21: 2. Jer. 34: 14.

13. En als gij hem vrij van u gaan laat, zoo zult gij hem niet ledig laten gaan.

14. Gij zult hem rijkelijk opleggen van uwe kudde, en van uwen dorschvloer, en van uwe wijnpers; waarin u de HEERE uw God gezegend heeft, daarvan zult gij hem geven.

15. En gij zult gedenken, dat gij een

dienstknecht in Egypteland geweest zijt, en dat u de HEERE uw God verlost heeft; daarom gebiede ik u heden deze zake.

16. Maar het zal geschieden, als hij tot u zeggen zal: Ik zal niet van u uitgaan; omdat hij u en uw huis liefheeft, dewijl het hem wel bij u is;

17. Zoo zult gij [a]eenen priem nemen, en steken in zijn oor en in de deur, en hij zal eeuwiglijk uw dienstknecht zijn; en uwe dienstmaagd zult gij ook alzoo doen. [a] Ex. 21 : 6.

18. Het zal niet hard zijn in uwe oogen, als gij hem vrij van u gaan laat: want [*als*] een dubbel-loons-dag-looner heeft hij u zes jaren gediend; zoo zal u de HEERE uw God zegenen in alles wat gij doen zult.

19. [a]Al het eerstgeborene, dat onder uwe runderen en onder uwe schapen zal geboren worden, zijnde een manneken, zult gij den HEERE uwen God heiligen; gij zult niet arbeiden met den eerstgeborene van uw rund, noch den eerstgeborene uwer schapen scheren. [a] Ex. 13 : 2; 22 : 29; 34 : 19. Lev. 27 : 26. Num. 3 : 13.

20. Voor het aangezichte des HEEREN uws Gods zult gij ze jaar op jaar eten in de plaatse, die de HEERE zal verkiezen, gij en uw huis.

21. [a]Doch als eenig gebrek daaraan zal zijn, hetzij mank of blind, [*of*] eenig kwaad gebrek, zoo zult gij het den HEERE uwen God niet offeren; [a] Lev. 22 : 20. Deut. 17 : 1.

22. In uwe poorten zult gij het eten; de onreine en de reine te zamen, als eene ree, en als een hert.

23. [a]Zijn bloed alleen zult gij niet eten; gij zult het op de aarde uitgieten als water. [a] Deut. 12 : 16, 23.

HET XVI KAPITTEL.

Neem waar de maand Abíb, dat gij den HEERE uwen God [a]Paschen houdt; want in de maand Abíb heeft u de HEERE uw God uit Egypteland uitgevoerd, bij nacht. [a] Ex. 12 : 2. Lev. 23 : 5. Num. 9 : 1; 28 : 16.

2. Dan zult gij den HEERE, uwen God, het Pascha slachten, schapen en runderen, in de plaatse, die de HEERE verkiezen zal, om zijnen naam aldaar te doen wonen.

3. Gij zult [a]niets gedeesemds daarop eten; zeven dagen zult gij ongezuurde [*brooden*] daarop eten, een brood der ellende (want in der haast zijt gij uit Egypteland uitgetogen), opdat gij gedenkt aan den dag uws uittrekkens uit Egypteland, alle de dagen uws levens. [a] Ex. 12 : 19; 34 : 18.

4. Er zal bij u in zeven dagen geen zuurdeeg gezien worden in eenige uwer landpalen; ook zal [a]van het vleesch, dat gij aan den avond aan den eersten dag geslacht zult hebben, niets tot den morgen overnachten. [a] Ex. 12 : 10.

5. Gij zult het Pascha niet mogen slachten in eene uwer poorten, die de HEERE uw God u geeft.

6. Maar aan de plaatse, die de HEERE uw God verkiezen zal, om [*daar*] zijnen naam te doen wonen, aldaar zult gij het Pascha slachten aan den avond, als de zonne ondergaat, ter bestemder tijd uws uittrekkens uit Egypte.

7. Dan zult gij het koken en eten in de plaatse, die de HEERE uw God verkiezen zal. Daarna zult gij u des morgens keeren, en henengaan naar uwe tenten.

8. Zes dagen zult gij ongezuurde [*brooden*] eten; en aan den zevenden dag is een verbods[*dag*] den HEERE uwen God; [*dan*] zult gij geen werk doen.

9. [a]Zeven weken zult gij u tellen; van dat men [*met*] de sikkel begint in het staande koren, zult gij de zeven weken beginnen te tellen. [a] Ex. 23 : 16. Lev. 23 : 15. Num. 28 : 26.

10. Daarna zult gij den HEERE uwen God het feest der weken houden; het zal eene vrijwillige schatting uwer hand zijn, dat gij geven zult, naar dat u de HEERE uw God zal gezegend hebben.

11. En gij zult vroolijk zijn voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, gij, en uw zoon, en uwe dochter, en uw dienstknecht, en uwe dienstmaagd, en de Levíet, die in uwe poorten is, en de vreemdeling, en de wees, en de weduwe, die in het midden van u zijn; in de plaatse, die de HEERE uw God zal verkiezen, om zijnen naam aldaar te doen wonen.

12. En gij zult gedenken, dat gij een dienstknecht geweest zijt in Egypte;

en gij zult deze inzettingen houden en doen.

13. [a]Het feest der Loofhutten zult gij u zeven dagen houden, als gij zult hebben ingezameld van uwen dorschvloer en van uwe wijnpers. *a* Ex. 23: 16. Lev. 23: 34.

14. En gij zult vroolijk zijn op uw feest, gij, en uw zoon, en uwe dochter, en uw dienstknecht, en uwe dienstmaagd, en de Leviet, en de vreemdeling, en de wees, en de weduwe, die in uwe poorten zijn.

15. Zeven dagen zult gij den HEERE uwen God feest houden, in de plaatse, die de HEERE verkiezen zal: want de HEERE uw God zal u zegenen in al uw inkomen, en in al het werk uwer handen; daarom zult gij immers vroolijk zijn.

16. [a]Driemaal in het jaar zal alles, wat mannelijk onder u is, voor het aangezichte des HEEREN uws Gods verschijnen, in de plaatse, die Hij verkiezen zal: op het feest der ongezuurde [*brooden*], en op het feest der weken, en op het feest der Loofhutten; [b]maar het zal niet ledig voor het aangezichte des HEEREN verschijnen. *a* Ex. 23: 17; 34: 23. *b* Ex. 23: 15.

17. Een ieder naar de gave zijner hand, naar den zegen des HEEREN uws Gods, dien Hij u gegeven heeft.

18. Rechters en ambtlieden zult gij u stellen in alle uwe poorten, die de HEERE uw God u geven zal, onder uwe stammen; dat zij het volk richten met een gerichte der gerechtigheid.

19. Gij zult het gerichte niet buigen, gij zult [a]het aangezicht niet kennen; ook zult gij [b]geen geschenk nemen; want het geschenk verblindt de oogen der wijzen, en verkeert de woorden der rechtvaardigen *a* Lev. 19: 15. Deut. 1: 17. *b* Ex. 23: 8.

20. Gerechtigheid, gerechtigheid zult gij najagen; opdat gij leeft, en erfelijk bezit het land, dat u de HEERE uw God geven zal.

21. Gij zult u geen bosch planten van eenig geboomte, bij het altaar des HEEREN uws Gods, dat gij u maken zult.

22. Ook zult gij u geen opgericht beeld stellen, hetwelk de HEERE uw God haat.

HET XVII KAPITTEL.

Gij zult den HEERE uwen God geen rund of klein vee offeren, waar [a]een gebrek aan zij, [*of*] eenig kwaad; want dat is den HEERE uwen God een gruwel. *a* Lev. 22: 20. enz, Deut. 15: 21.

2. [a]Wanneer in het midden van u, in eene uwer poorten, die de HEERE uw God u geeft, een man of vrouw gevonden zal worden, die doen zal, dat kwaad is in de oogen des HEEREN uws Gods, overtredende zijn verbond; *a* Deut. 13: 6.

3. Dat hij henengaat, en dient andere goden, en buigt zich voor die, of voor de zon, of voor de maan, of voor het gansche heir des hemels, hetwelk ik niet geboden heb;

4. En het wordt u aangezegd, en gij hoort het; zoo zult gij het wel onderzoeken; en zie, het is de waarheid, de zaak is zeker, zulk een gruwel is in Israël gedaan;

5. Zoo zult gij dien man of die vrouw, die ditzelve booze stuk gedaan hebben, tot uwe poorten uitbrengen; dien man, [*zeg ik*], of die vrouw; en gij zult ze met steenen steenigen, dat zij sterven.

6. [a]Op den mond van twee getuigen, of drie getuigen, zal hij gedood worden, die sterven zal; op den mond eens eenigen getuigen zal hij niet gedood worden. *a* Num. 35: 30. Deut. 19: 15. Matth. 18: 16. 2 Cor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

7. [a]De hand der getuigen zal eerst tegen hem zijn, om hem te dooden, en daarna de hand des ganschen volks. Zoo zult gij het booze uit het midden van u wegdoen. *a* Deut. 13: 9.

8. Wanneer eene zaak aan het gericht [a]voor u te zwaar zal zijn, tusschen bloed en bloed, tusschen rechtshandel en rechtshandel, tusschen plage en plage, zijnde twistzaken in uwe poorten, zoo zult gij u opmaken en opgaan naar de plaatse, die de HEERE uw God verkiezen zal; *a* 2 Kron. 19: 10. Mal. 2: 7.

9. En gij zult komen tot de Levietische priesters, en tot den rechter, die in die dagen zijn zal; en gij zult ondervragen, en zij zullen u de zake des rechts aanzeggen.

10. En gij zult doen naar het bevel

des woords, dat zij u zullen aanzeggen, van diezelve plaatse, die de HEERE verkiezen zal, en gij zult waarnemen te doen naar alles, dat zij u zullen leeren.

11. Naar het bevel der wet, die zij u zullen leeren, en naar het oordeel, dat zij u zullen zeggen, zult gij doen. Gij zult niet afwijken van het woord, dat zij u zullen aanzeggen, ter rechter- of ter linkerhand.

12. De man nu, die trotschelijk handelen zal, dat hij niet hoore naar den priester, dewelke staat om aldaar den HEERE uwen God te dienen, of naar den rechter, dezelve man zal sterven, en gij zult het booze uit Israël wegdoen;

13. Dat het al dat volk hoore en vreeze, en niet meer trotschelijk handele.

14. Wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat u de HEERE uw God geeft, en gij dat erfelijk zult bezitten en daarin wonen; en gij zeggen zult: Ik zal eenen koning over mij stellen, als alle de volken, die rondom mij zijn;

15. Zoo zult gij ganschelijk tot koning over u stellen, dien de HEERE uw God verkiezen zal. Uit het midden uwer broederen zult gij eenen koning over u stellen; gij zult niet vermogen over u te zetten eenen vreemden man, die uw broeder niet zij.

16. Maar hij zal voor zich de paarden niet vermenigvuldigen, en het volk niet doen wederkeeren naar Egypte, om paarden te vermenigvuldigen; dewijl de HEERE ulieden gezegd heeft: Gij zult voortaan niet wederkeeren door dezen weg.

17. Ook zal hij voor zich de vrouwen niet vermenigvuldigen, opdat zijn hart niet afwijke. Hij zal ook voor zich geen zilver en goud zeer vermenigvuldigen.

18. Voorts zal het geschieden, als hij op den stoel zijns koninkrijks zal zitten, zoo zal hij zich een dubbel van deze wet afschrijven in een boek, uit [*hetgene dat*] voor het aangezicht der Levietische priesteren is.

19. En het zal bij hem zijn, en hij zal daarin lezen alle de dagen zijns levens; opdat hij den HEERE zijnen God leere vreezen, om te bewaren alle de woorden dezer wet en deze inzettingen, om die te doen;

20. Dat zijn hart zich niet verheffe boven zijne broederen, en dat hij niet afwijke van het gebod, ter rechter- of ter linkerhand; opdat hij de dagen verlenge in zijn koninkrijk, hij en zijne zonen, in het midden van Israël.

HET XVIII KAPITTEL.

De Levietische priesteren, de gansche stam van Levi, zullen geen deel noch erve hebben met Israël; [a]de vuuroffers des HEEREN en zijn erfdeel zullen zij eten.

a Num. 18: 20. Deut. 10: 9. 1 Cor. 9: 13.

2. Daarom zal hij geen erfdeel hebben in het midden zijner broederen; [a]de HEERE is zijn erfdeel, gelijk als Hij tot hem gesproken heeft.

a Num. 18: 20. enz. Deut. 10: 9. Ezech. 44: 28.

3. Dit nu zal der priesteren recht zijn van den volke, van hen, die eene offerande offeren, hetzij een rund, of stuk klein vee; dat hij den priester zal geven den schouder, en beide kinnebakken, en de pens.

4. De eerstelingen van uw koren, van uwen most en van uwe olie, en de eerstelingen van de beschering uwer schapen zult gij hem geven.

5. Want de HEERE uw God heeft hem uit alle uwe stammen verkoren, dat hij sta om te dienen in den naam des HEEREN, hij en zijne zonen, te allen dage.

6. Voorts wanneer een Leviet zal komen uit eene uwer poorten, uit gansch Israël, alwaar hij woont, en hij komt naar alle begeerte zijner ziele, tot de plaatse, die de HEERE zal hebben verkoren,

7. En hij dienen zal in den naam des HEEREN zijns Gods, als alle zijne broederen, de Levieten, die aldaar voor het aangezichte des HEEREN staan;

8. Zoo zullen zij een gelijk deel eten, boven zijne verkoopingen bij de vaderen.

9. Wanneer gij komt in het land, dat de HEERE uw God u geven zal, zoo zult gij niet leeren te doen naar de gruwelen van die volkeren.

10. Onder u zal niet gevonden worden, [a]die zijnen zoon of zijne dochter door het vuur doet doorgaan, [b]die met

waarzeggerijen omgaat, een guichelaar, of die op vogelgeschrei acht geeft, of toovenaar, *a* Lev. 18: 21.
b Lev. 20: 27. 1 Sam. 28: 7. Jes. 8: 19.

11. Of een bezweerder, die met bezwering omgaat, of die eenen waarzeggenden geest vraagt, of een duivelskunstenaar, of die de dooden vraagt.

12. Want al wie zulks doet, is den HEERE een gruwel; en om dezer gruwelen wille verdrijft ze de HEERE uw God voor uw aangezicht uit de bezitting.

13. Oprecht zult gij zijn met den HEERE uwen God.

14. Want deze volken, die gij zult erven, hooren naar guichelaars en waarzeggers; maar u aangaande, de HEERE uw God heeft u zulks niet toegelaten.

15. *a*Eenen Profeet, uit het midden van u, uit uwe broederen, als mij, zal u de HEERE uw God verwekken; naar hem zult gij hooren.
a Joh. 1: 46. Hand. 3: 22; 7: 37.

16. Naar alles, wat gij van den HEERE uwen God aan Horeb, ten dage der verzameling, geëischt hebt, zeggende: *a*Ik zal niet voortvaren te hooren de stemme des HEEREN mijns Gods, en ditzelve groote vuur zal ik niet meer zien, dat ik niet sterve. *a* Ex. 20: 19.
Deut. 5: 25. Hebr. 12: 19.

17. Toen zeide de HEERE tot mij: Het is goed, wat zij gesproken hebben.

18. Eenen Profeet zal Ik hun verwekken uit het midden hunner broederen, als u; en Ik zal mijne woorden in zijnen mond geven, *a*en hij zal tot hen spreken alles, wat Ik hem gebieden zal. *a* Joh. 4: 25.

19. En het zal geschieden, de man, die niet zal hooren naar mijne woorden, die hij in mijnen naam zal spreken, van dien zal Ik het zoeken.

20. Maar *a*de profeet, die hoogmoediglijk zal handelen, sprekende een woord in mijnen naam, hetwelk Ik hem niet geboden heb te spreken, of die spreken zal in den naam van andere goden, dezelve profeet zal sterven.
a Deut. 13: 5. Jer. 14: 14.

21. Zoo gij dan in uw hart zoudt mogen zeggen: Hoe zullen wij het woord kennen, dat de HEERE niet gesproken heeft?

22. Wanneer die profeet in den naam des HEEREN zal hebben gesproken, en dat woord geschiedt niet, en komt niet; dat is het woord, dat de HEERE niet gesproken heeft; door trotschheid heeft die profeet dat gesproken; gij zult voor hem niet vreezen.

HET XIX KAPITTEL.

Wanneer de HEERE uw God de volken zal hebben uitgeroeid, welker land de HEERE uw God u geven zal, en gij die erfelijk zult bezitten, en in hunne steden en in hunne huizen wonen;

2. *a*Zoo zult gij u drie steden uitscheiden, in het midden van uw land, hetwelk de HEERE uw God u geven zal, om dat erfelijk te bezitten.
a Ex. 21: 13. Num. 35: 9, enz. Joz. 20: 2.

3. Gij zult u den weg bereiden, en de pale uws lands, dat u de HEERE uw God zal doen erven, in drieën deelen. Dit nu zal zijn, opdat ieder doodslager daarhenen vliede.

4. En dit zij de zake des doodslagers, die daarhenen vlieden zal, dat hij leve: *a*Die zijnen naaste zal geslagen hebben door onwetendheid, dien hij toch van gisteren [*en*] eergisteren niet haatte:
a Ex. 21: 13. Deut. 4: 41, 42.

5. Als, dewelke met zijnen naaste in het bosch zal zijn gegaan, om hout te houwen, en zijne hand met de bijl wordt aangedreven, om hout af te houwen, en het ijzer schiet af van den steel, en treft zijnen naaste, dat hij sterft; die zal in eene dezer steden vluchten, en leven;

6. Opdat de bloedwreker den doodslager niet najage, als zijn hart verhit is, en hem achterhale, omdat de weg te verre zoude zijn, en hem sla aan het leven; zoo toch geen oordeel des doods aan hem is, want hij haatte hem niet van gisteren [*en*] eergisteren.

7. Daarom gebiede ik u zeggende: Gij zult u drie steden uitscheiden.

8. En indien de HEERE uw God uwe landpale zal verwijden, gelijk als Hij uwen vaderen gezworen heeft, en u al dat land geven zal, hetwelk Hij uwen vaderen te geven *a*gesproken heeft;
a Gen. 28: 13. Deut. 12: 20.

9. (Wanneer gij al ditzelve gebod zult waarnemen, om dat te doen, hetgene

ik u heden gebiede, den HEERE uwen God liefhebbende en alle dagen in zijne wegen wandelende) zoo zult gij u [a]nog drie steden toedoen tot deze drie;
a Joz. 20: 7.

10. Opdat het bloed des onschuldigen niet vergoten worde in het midden van uw land, dat u de HEERE uw God ten erve geeft, en bloedschulden op u zouden zijn.

11. Maar [a]wanneer er iemand zijn zal, die zijnen naaste haat, en hem lagen legt, en staat tegen hem op, en slaat hem aan het leven, dat hij sterft, en vliedt tot eene van die steden;
a Gen. 9: 6. Ex. 21: 12, 14. Lev. 24: 17. Num. 35: 16.

12. Zoo zullen de oudsten zijner stad zenden, en nemen hem van daar, en zij zullen hem in de hand des bloedwrekers geven, dat hij sterve.

13. Uw oog zal hem niet verschoonen, maar gij zult het bloed des onschuldigen uit Israël wegdoen, dat het u wel ga.

14. [a]Gij zult uws naasten landpale niet verzetten, die de voorvaderen gepaald hebben, in uw erfdeel, dat gij erven zult, in het land, hetwelk u de HEERE uw God geeft, om dat erfelijk te bezitten. a Spr. 22: 28.

15. [a]Een eenig getuige zal tegen niemand opstaan over eenige ongerechtigheid of over eenige zonde, van alle zonde, die hij zoude mogen zondigen; [b]op den mond van twee getuigen, of op den mond van drie getuigen, zal de zaak bestaan. a Num. 35: 30. Deut. 17: 6. Matth. 18: 16. b Deut. 17: 6. Joh. 8: 17. 2 Cor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

16. Wanneer een wrevelig getuige tegen iemand zal opstaan, om eene afwijking tegen hem te betuigen;

17. Zoo zullen die twee mannen, welke den twist hebben, staan voor het aangezichte des HEEREN, voor het aangezichte der priesteren en der rechteren, die in diezelve dagen zullen zijn;

18. En de rechters zullen wel onderzoeken; en zie, de getuige is een valsch getuige, hij heeft valschheid betuigd tegen zijnen broeder;

19. [a]Zoo zult gijlieden hem doen, gelijk als hij zijnen broeder dacht te doen. Alzoo zult gij het booze uit het midden van u wegdoen; a Spr. 19: 5.

20. Dat de overgeblevenen het hooren, en vreezen, en niet voortvaren meer te doen naar dit booze stuk, in het midden van u.

21. En uw oog zal niet verschoonen; [a]ziel om ziel, oog om oog, tand om tand, hand om hand, voet om voet.
a Ex. 21: 23. Lev. 24: 20. Matth. 5: 38.

HET XX KAPITTEL.

Wanneer gij zult uittrekken tot den strijd tegen uwe vijanden, en zult zien paarden en wagenen, een volk, meerder dan gij, zoo zult gij voor hen niet vreezen; want de HEERE uw God is met u, die u uit Egypteland heeft opgevoerd.

2. En het zal geschieden, als gijlieden tot den strijd nadert, zoo zal de priester toetreden, en tot het volk spreken,

3. En tot hen zeggen: Hoor, Israël, gijlieden zijt heden na aan den strijd tegen uwe vijanden. Uw hart worde niet week, vreest niet, en beeft niet, en verschrikt niet voor hun aangezicht.

4. Want het is de HEERE uw God, die met u gaat, om voor u te strijden tegen uwe vijanden, om u te verlossen.

5. Dan zullen de ambtlieden tot den volke spreken, zeggende: Wie is de man, die een nieuw huis heeft gebouwd, en het niet heeft ingewijd? Die ga henen en keere weder naar zijn huis; opdat hij niet misschien sterve in den strijd, en iemand anders dat inwijde.

6. En wie is de man, die eenen wijngaard geplant heeft, [a]en zijne vrucht niet heeft genoten? Die ga henen en keere weder naar zijn huis; opdat hij niet misschien in den strijd sterve, en iemand anders die geniete.
a Lev. 19: 23, 24, 25.

7. En wie is de man, [a]die eene vrouw ondertrouwd heeft, en ze niet [*tot zich*] heeft genomen? Die ga henen en keere weder naar zijn huis; opdat hij niet misschien in den strijd sterve, en een ander man haar neme. a Deut. 24: 5.

8. Daarna zullen de ambtlieden voortvaren te spreken tot den volke, en zeggen: [a]Wie is de man, die vreesachtig en week van hart is? Die ga henen en keere weder naar zijn huis; opdat het hart zijner broederen niet smelte, gelijk zijn hart. a Richt. 7: 3.

9. En het zal geschieden, als die ambt-

lieden geëindigd zullen hebben te spreken tot den volke, zoo zullen zij oversten der heiren aan de spitse des volks bestellen.

10. Wanneer gij nadert tot eene stad om tegen haar te strijden, zoo zult gij haar den vrede toeroepen.

11. En het zal geschieden, indien zij u vrede zal antwoorden, en u opendoen, zoo zal al het volk, dat daarin gevonden wordt, u cijnsbaar zijn, en u dienen.

12. Doch zoo zij geenen vrede met u zal maken, maar krijg tegen u voeren, zoo zult gij ze belegeren.

13. En de HEERE uw God zal ze in uwe hand geven; en gij zult alles, wat mannelijk daarin is, slaan met de scherpte des zwaards;

14. Alleenlijk de vrouwen, en de kinderkens, en de beesten, en al wat in de stad zijn zal, al haren buit zult gij voor u rooven; en gij zult eten den buit uwer vijanden, dien u de HEERE uw God gegeven heeft.

15. Alzoo zult gij allen steden doen, die zeer verre van u zijn, die niet zijn van de steden dezer volken.

16. Maar van de steden dezer volken, die u de HEERE uw God ten erve geeft, [a]zult gij niets laten leven, dat adem heeft. *a* Num. 33: 52. Deut. 7: 1, 2.

17. Maar gij zult ze ganschelijk verbannen: de Héthieten, en de Ámorieten, en de Kanaänieten, en de Phérezieten, de Hévieten, en de Jébusieten, gelijk als u de HEERE uw God geboden heeft;

18. Opdat zij ulieden niet leeren te doen naar alle hunne gruwelen, die zij hunnen goden gedaan hebben, en gij zondigt tegen den HEERE uwen God.

19. Wanneer gij eene stad vele dagen zult belegeren, strijdende tegen haar, om die in te nemen, zoo zult gij haar geboomte niet verderven, de bijl daaraan drijvende; want gij zult daarvan eten. Daarom zult gij dat niet afhouwen (want het geboomte van het veld is des menschen [*spijze*]), opdat het voor uw aangezicht kome tot een bolwerk.

20. Maar het geboomte, hetwelk gij kennen zult, dat het geen geboomte ter spijze is, dat zult gij verderven en afhouwen; en gij zult een bolwerk bouwen tegen deze stad, dewelke tegen u krijg voert, totdat zij onder ga.

HET XXI KAPITTEL.

Wanneer in het land, hetwelk de HEERE uw God u geven zal, om dat te erven, een verslagene zal gevonden worden, liggende in het veld; niet bekend zijnde, wie hem geslagen heeft;

2. Zoo zullen uwe oudsten en uwe rechters uitgaan, en zij zullen meten naar de steden, die rondom den verslagene zijn.

3. De stad nu, die de naaste zal zijn aan den verslagene, daar zullen de oudsten derzelve stad eene jonge koe van de runderen nemen, met dewelke niet gearbeid is, die aan het juk niet getrokken heeft.

4. En de oudsten derzelve stad zullen de jonge koe afbrengen in een ruw dal, dat niet bearbeid noch bezaaid zal zijn; en zij zullen deze jonge koe aldaar in het dal den nek doorhouwen.

5. Dan zullen de priesters, de kinderen van Levi, toetreden; want de HEERE uw God heeft ze verkoren, om Hem te dienen, en om in des HEEREN naam te zegenen, en naar hunnen mond zal alle twist en alle plage afgedaan worden.

6. En alle oudsten derzelve stad, die naast aan den verslagene zijn, zullen hunne handen wasschen over deze jonge koe, die in dat dal de nek doorgehouwen is;

7. En zij zullen betuigen en zeggen: Onze handen hebben dit bloed niet vergoten, en onze oogen hebben het niet gezien;

8. Wees genadig uwen volke Israël, dat Gij, o HEERE, verlost hebt, en leg geen onschuldig bloed in het midden van uw volk Israël. En dat bloed zal voor hen verzoend zijn.

9. Alzoo zult gij het onschuldig bloed uit het midden van u wegdoen: want gij zult doen, wat recht is in de oogen des HEEREN.

10. Wanneer gij zult uitgetogen zijn tot den strijd tegen uwe vijanden; en de HEERE uw God zal ze gegeven hebben in uwe hand, dat gij hunne gevangenen gevankelijk wegvoert;

11. En gij onder de gevangenen zult zien eene vrouw, schoon van gedaante, en gij lust tot haar gekregen zult hebben, dat gij ze u ter vrouwe neemt;

12. Zoo zult gij haar binnen in uw

huis brengen; en zij zal haar hoofd scheren, en hare nagelen besnijden.

13. En zij zal het kleed harer gevangenisse van zich afleggen, en in uwen huize zitten, en haren vader en hare moeder eene maand lang beweenen. En daarna zult gij tot haar ingaan, en haar man zijn, en zij zal u ter vrouwe zijn.

14. En het zal geschieden, indien gij geen behagen in haar hebt, dat gij ze zult laten gaan naar hare begeerte; doch gij zult ze geenszins voor geld verkoopen; gij zult met haar geen gewin drijven, daarom dat gij ze vernederd hebt.

15. Wanneer een man twee vrouwen heeft, ééne beminde, en ééne gehate; en de beminde en de gehate hem zonen zullen gebaard hebben, en de eerstgeborene zoon zal van de gehate zijn;

16. Zoo zal het geschieden, ten dage als hij zijne zonen zal doen erven wat hij heeft, dat hij niet zal vermogen de eerstgeboorte te geven aan den zoon der beminde, voor het aangezicht van den zoon der gehate, die de eerstgeborene is.

17. Maar den eerstgeborene, den zoon der gehate, zal hij erkennen, [a]gevende hem eene dubbele portie, van alles, dat bij hem zal worden gevonden; want hij is [b]het beginsel zijner kracht; het recht der eerstgeboorte is zijns.

a 1 Kron. 5: 1. *b* Gen. 49: 3.

18. Wanneer iemand eenen moedwilligen en wederspannigen zoon heeft, die der stemme zijns vaders en der stemme zijner moeder niet gehoorzaam is; en zij hem gekastijd zullen hebben, en hij naar hen niet hooren zal;

19. Zoo zullen zijn vader en zijne moeder hem grijpen, en zij zullen hem uitbrengen tot de oudsten zijner stad, en tot de poorte zijner plaatse.

20. En zij zullen zeggen tot de oudsten zijner stad: Deze onze zoon is afwijkende en wederspannig, hij is onzer stemme niet gehoorzaam. Hij is een brasser en zuiper.

21. Dan zullen alle lieden zijner stad hem met steenen overwerpen, dat hij sterve; en gij zult het booze uit het midden van u wegdoen; dat het gansch Israël hoore, en vreeze.

22. Voorts wanneer in iemand eene zonde zal zijn, die het oordeel des doods [*waardig is*], dat hij gedood zal worden; en gij hem aan het hout zult opgehangen hebben;

23. Zoo zal zijn dood lichaam aan het hout niet overnachten, maar gij zult het zekerlijk ten zelven dage begraven; want een opgehangene is [a]Gode een vloek. Alzoo zult gij uw land niet verontreinigen, dat u de HEERE uw God ten erve geeft.

a Gal. 3: 13.

HET XXII KAPITTEL.

Gij zult uws broeders [a]rund of klein vee niet zien afgedreven, en u van die verbergen; gij zult ze uwen broeder ganschelijk weder toesturen.

a Ex. 23: 4.

2. En indien uw broeder niet nabij u is, of gij hem niet kent, zoo zult gij ze binnen in uw huis vergaderen, dat zij bij u zijn, totdat uw broeder die zoeke, en gij ze hem weder geeft.

3. Alzoo zult gij ook doen aan zijnen ezel, en alzoo zult gij doen aan zijne kleeding, ja alzoo zult gij doen aan al het verlorene uws broeders, dat van hem verloren zal zijn, en dat gij zult hebben gevonden; gij zult u niet mogen verbergen.

4. Gij zult uws broeders ezel of zijnen os niet zien, vallende op den weg, en u van die verbergen. Gij zult ze met hem ganschelijk oprichten.

5. Het kleed eens mans zal niet zijn aan eene vrouw, en een man zal geen vrouwenkleed aantrekken; want al wie zulks doet, is den HEERE uwen God een gruwel.

6. Wanneer voor uw aangezicht een vogelnest op den weg voorkomt, in eenigen boom, of op de aarde, met jongen of eieren, en de moeder zittende op de jongen of op de eieren, zoo zult gij de moeder met de jongen niet nemen;

7. Gij zult de moeder ganschelijk vrijlaten, maar de jongen zult gij voor u nemen; opdat het u wel ga, en gij de dagen verlengt.

8. Wanneer gij een nieuw huis zult bouwen, zoo zult gij op uw dak eene leuning maken; opdat gij geene bloedschuld op uw huis legt, wanneer iemand, vallende, daarvan afviele.

9. Gij zult uwen wijngaard niet met tweederlei [a]bezaaien, opdat de volheid des zaads, dat gij zult gezaaid hebben, en de inkomste des wijngaards niet ontheiligd worde. [a] Lev. 19: 19.

10. Gij zult niet ploegen met eenen os en met eenen ezel te gelijk.

11. Gij zult geen kleed van gemengde stof aantrekken, wollen en linnen te gelijk.

12. [a]Snoeren zult gij u maken aan de vier hoeken uws opperkleeds, waar gij u mede bedekt. [a] Num. 15: 38. Matth. 23: 5.

13. Wanneer een man eene vrouw zal genomen hebben, en tot haar ingegaan zijnde, alsdan haar zal haten,

14. En haar oorzaken van naspraak zal opleggen, en eenen kwaden naam over haar uitbrengen, en zeggen: Deze vrouw heb ik genomen, en ben tot haar genaderd, maar heb den maagdom aan haar niet gevonden;

15. Dan zullen de vader van deze jonge dochter en hare moeder nemen, en tot de oudsten der stad aan de poorte uitbrengen, den maagdom dezer jonge dochter.

16. En de vader van de jonge dochter zal tot de oudsten zeggen: Ik heb mijne dochter aan dezen man gegeven tot eene vrouwe, maar hij heeft haar gehaat;

17. En zie, hij heeft oorzaak van opspraak gegeven, zeggende: Ik heb den maagdom aan uwe dochter niet gevonden. Dit nu is de maagdom mijner dochter. En zij zullen het kleed voor het aangezicht van de oudsten der stad uitbreiden.

18. Dan zullen de oudsten derzelver stad dien man nemen, en kastijden hem:

19. En zij zullen hem eene boete opleggen van honderd zilverlingen, en die geven aan den vader van de jonge dochter, omdat hij eenen kwaden naam heeft uitgebracht over eene jonge dochter van Israël. Voorts zal zij hem ter vrouwe zijn, hij zal ze niet mogen laten gaan, alle zijne dagen.

20. Maar indien ditzelve woord waarachtig is, [*dat*] de maagdom aan de jonge dochter niet gevonden is;

21. Zoo zullen zij deze jonge dochter uitbrengen tot de deur van haars vaders huis, en de lieden harer stad zullen ze met steenen steenigen, dat zij sterve, omdat zij eene dwaasheid in Israël gedaan heeft, hoerecrende in haars vaders huis. Zoo zult gij het booze uit het midden van u wegdoen.

22. [a]Wanneer een man gevonden zal worden, liggende bij eens mans getrouwde vrouwe, zoo zullen zij ook beiden sterven, de man, die bij de vrouwe gelegen heeft, en de vrouwe. Zoo zult gij het booze uit Israël wegdoen. [a] Lev. 20: 10.

23. Wanneer er eene jonge dochter zal zijn, die eene maagd is, ondertrouwd aan eenen man, en een man haar in de stad zal gevonden, en bij haar gelegen hebben;

24. Zoo zult gij ze beiden uitbrengen tot de poorte derzelver stad, en zult ze met steenen steenigen, dat zij sterven; de jonge dochter, ter oorzake, dat zij niet geroepen heeft in de stad; en den man, ter oorzake, dat hij zijns naasten vrouwe vernederd heeft. Zoo zult gij het booze uit het midden van u wegdoen.

25. En indien een man eene ondertrouwde jonge dochter in het veld gevonden, en de man haar verkracht en bij haar gelegen zal hebben, zoo zal de man, die bij haar gelegen heeft, alleen sterven;

26. Maar de jonge dochter zult gij niets doen. De jonge dochter heeft geene zonde des doods; want gelijk of een man tegen zijnen naaste opstond, en sloeg hem dood aan het leven, alzoo is deze zake.

27. Want hij heeft ze in het veld gevonden; de ondertrouwde jonge dochter riep, en er was niemand, die haar verloste.

28. Wanneer een man eene jonge dochter zal gevonden hebben, die eene maagd is, dewelke niet ondertrouwd is, en haar zal gegrepen en bij haar gelegen hebben, en zij gevonden zullen zijn;

29. Zoo zal de man, die bij haar gelegen heeft, den vader van de jonge dochter [a]vijftig zilverlingen geven, en zij zal hem ter vrouwe zijn, daarvoor dat hij ze vernederd heeft; hij zal ze niet mogen laten gaan, alle zijne dagen. [a] Ex. 22: 16.

30. Een man zal zijns vaders vrouwe

niet nemen, en hij zal zijns vaders slippe niet ontdekken.

HET XXIII KAPITTEL.

Die door persing verwond of gesneden is aan de mannelijkheid, zal in de vergadering des HEEREN niet komen.

2. Geen bastaard zal in de vergadering des HEEREN komen; zelfs zijn tiende geslacht zal in de vergadering des HEEREN niet komen.

3. Geen [a]A'mmoniet, noch Móabiet zal in de vergadering des HEEREN komen; zelfs hun tiende geslacht zal in de vergadering des HEEREN niet komen, tot in eeuwigheid; [a] Neh. 13:1.

4. Ter oorzake dat zij ulieden op den weg niet tegengekomen zijn met brood en met water, als gij uit Egypte uittoogt; en omdat hij tegen u gehuurd heeft [a]Bíleam, den zone Béors, van Péthor uit Mesopotámië, om u te vloeken. [a] Num. 22:3, 4, 5, enz.

5. Doch de HEERE uw God heeft naar Bíleam niet willen hooren, maar de HEERE uw God heeft u den vloek in eenen zegen veranderd, omdat de HEERE uw God u liefhad.

6. Gij zult hunnen vrede en hun best niet zoeken, alle uwe dagen, in eeuwigheid.

7. Den E'domiet zult gij voor geenen gruwel houden, want hij is uw broeder. Den Egyptenaar zult gij voor geenen gruwel houden, want gij zijt een vreemdeling geweest in zijn land.

8. [*Aangaande*] de kinderen, die hun zullen geboren worden in het derde geslacht, elk van die zal in de vergadering des HEEREN komen.

9. Wanneer het leger uittrekt tegen uwe vijanden, zoo zult gij u wachten voor alle kwade zake.

10. Wanneer iemand onder u is, die niet rein is, door eenig toeval des nachts, die zal tot buiten het leger uitgaan, hij zal tot binnen het leger niet komen.

11. Maar het zal geschieden, dat hij zich tegen het naken van den avond met water zal baden; en als de zon ondergegaan is, zal hij tot binnen het leger komen.

12. Gij zult ook eene plaats hebben buiten het leger, en daarhenen zult gij uitgaan naar buiten.

13. En gij zult een schopken hebben bij uw gereedschap; en het zal geschieden, als gij buiten gezeten hebt, dan zult gij daarmede graven, en u omkeeren, en bedekken wat van u uitgegaan is.

14. Want de HEERE uw God wandelt in het midden van uw leger, om u te verlossen, en om uwe vijanden voor uw aangezicht te geven; daarom zal uw leger heilig zijn, opdat Hij niets schandelijks onder u zíe, en achterwaarts van u afkeere.

15. Gij zult eenen knecht aan zijnen heere niet overleveren, die van zijnen heere tot u ontkomen zal zijn.

16. Hij zal bij u blijven in het midden van u, in de plaatse, die hij zal verkiezen, in eene van uwe poorten, waar het goed voor hem is; gij zult hem niet verdrukken.

17. Er zal geene hoer zijn onder de dochteren Israëls, en er zal geen schandjongen zijn onder de zonen Israëls.

18. Gij zult geen hoerenloon noch hondenprijs in het huis des HEEREN uws Gods brengen tot eenige gelofte; want ook die beiden zijn den HEERE uwen God een gruwel.

19. Gij zult van uwen broeder geenen [a]woeker nemen, met woeker van geld, met woeker van spijze, met woeker van eenig ding, waarmede men woekert. [a] Ex. 22:25. Lev. 25:36. Neh. 5:2, enz. Luc. 6:34, 35.

20. Van den vreemde zult gij woeker nemen, maar van uwen broeder zult gij geenen woeker nemen; opdat u de HEERE uw God zegene, in alles, waaraan gij uwe hand slaat, in het land, waar gij naar toe gaat om dat te erven.

21. Wanneer gij den HEERE uwen God [a]eene gelofte zult beloofd hebben, gij zult niet uitstellen die te betalen; want de HEERE uw God zal ze zekerlijk van u eischen, en zonde zoude in u zijn. [a] Num. 30:2.

22. Maar als gij nalaat te beloven, zoo zal het geene zonde in u zijn.

23. Wat uit uwe lippen gaat, zult gij houden en doen; gelijk als gij den HEERE uwen God een vrijwillig offer beloofd hebt, dat gij met uwen mond gesproken hebt.

24. Wanneer gij gaan zult in uws naasten wijngaard, zoo zult gij druiven eten naar uwen lust, tot uwe verzadiging; maar in uw vat zult gij niets doen.

25. Wanneer gij zult gaan in uws naasten [a]staande koren, zoo zult gij de aren met uwe hand afplukken; maar de sikkel zult gij aan uws naasten staande koren niet bewegen.
a Matth. 12: 1.

HET XXIV KAPITTEL.

Wanneer een man eene vrouwe zal genomen en die getrouwd hebben, zoo zal het geschieden, indien zij geene genade zal vinden in zijne oogen, omdat hij iets schandelijks aan haar gevonden heeft, dat hij haar eenen [a]scheidbrief zal schrijven, en in hare hand geven, en laten ze gaan uit zijnen huize. a Matth. 5: 31; 19: 7. Mark. 10: 4.

2. Zoo zij dan, uit zijnen huize uitgegaan zijnde, zal henengaan en eenen anderen man [*ter vrouwe*] worden,

3. En deze laatste man haar gehaat, en haar eenen scheidbrief geschreven, en in hare hand gegeven, en haar uit zijnen huize zal hebben laten gaan; of, als deze laatste man, die haar voor zich tot eene vrouwe genomen heeft, zal gestorven zijn;

4. Zoo zal haar eerste man, die haar heeft laten gaan, haar niet mogen wedernemen, dat zij hem ter vrouwe zij, nadat zij is verontreinigd geworden; want dat is een gruwel voor het aangezichte des HEEREN. Alzoo zult gij het land niet doen zondigen, dat u de HEERE uw God ten erve geeft.

5. Wanneer een man eene nieuwe [a]vrouwe zal genomen hebben, die zal in het heir niet uittrekken, en men zal hem geenen last opleggen; één jaar lang zal hij vrij zijn in zijnen huize, en zijne vrouwe, die hij genomen heeft, verheugen. a Deut. 20: 7.

6. Men zal beide molensteenen, immers den bovensten molensteen niet te pand nemen; want hij neemt de ziel te pand.

7. Wanneer iemand gevonden zal worden, die eene ziel [a]steelt uit zijne broederen, uit de kinderen Israëls, en drijft gewin met hem, en verkoopt hem; zoo zal deze dief sterven, en gij zult het booze uit het midden van u wegdoen. a Ex. 21: 16.

8. Wacht u in de plage der melaatschheid, dat gij naarstiglijk waarneemt en doet naar alles, dat de Levietische priesteren ulieden zullen leeren. Gelijk als [a]ik hun gegoden heb, zult gij waarnemen te doen. a Lev. 13: 2.

9. Gedenk, wat de HEERE uw God gedaan heeft aan [a]Mirjam, op den weg, als gij uit Egypte waart uitgetogen.
a Num. 12: 10.

10. Wanneer gij aan uwen naaste iets zult geleend hebben, zoo zult gij tot zijn huis niet ingaan, om zijn pand te pand te nemen;

11. Buiten zult gij staan, en de man, wien gij geleend hebt, zal het pand naar buiten tot u uitbrengen.

12. Doch indien hij een arm man is, zoo zult gij met zijn pand niet nederliggen.

13. Gij zult hem dat pand zekerlijk [a]wedergeven, als de zon ondergaat, dat hij in zijn kleed nederligge, en u zegene; en het zal u [f]gerechtigheid zijn voor het aangezichte des HEEREN uws Gods. a Ex. 22: 26.

14. Gij zult den armen en nooddruftigen daglooner niet [a]verdrukken, die uit uwe broederen is, of uit uwe vreemdelingen, die in uw land en in uwe poorten zijn. a Lev. 19: 13. Jac. 5: 4.

15. Op zijnen dag zult gij zijn loon geven, en de zon zal daarover niet ondergaan; want hij is arm, en zijne ziel verlangt daarnaar; dat hij tegen u niet roepe tot den HEERE, en zonde in u zij.

16. De vaders zullen niet gedood worden [a]voor de kinderen, en de kinderen zullen niet gedood worden voor de vaders; een ieder zal om zijne zonde gedood worden. a 2 Kon. 14: 6.
2 Kron. 25: 4. Jer. 31: 30. Ezech. 18: 20.

17. Gij zult het recht van den [a]vreemdeling [*noch*] van den wees niet buigen, en gij zult het kleed der weduwe niet te pand nemen. a Ex. 22: 21, 22. Spr. 22: 22.
Jes. 1: 23. Jer. 5: 28; 22: 3. Ezech. 22: 29.
Zach. 7: 10.

18. Maar gij zult gedenken, dat gij een knecht in Egypte geweest zijt, en de HEERE uw God heeft u van daar

verlost; daarom gebiede ik u deze zake te doen.

19. Wanneer gij uwen oogst op uwen akker [a]afgeoogst. en eene garve op den akker vergeten zult hebben, zoo zult gij niet wederkeeren, om die op te nemen. Voor den vreemdeling, voor den wees en voor de weduwe zal zij zijn; opdat u de HEERE uw God zegene in al het werk uwer handen. *a* Lev. 19:9; 23:22.

20. Wanneer gij uwen olijfboom zult geschud hebben, zoo zult gij de takken achter u niet nauw doorzoeken. Voor den vreemdeling, voor den wees en voor de weduwe zal het zijn.

21. Wanneer gij uwen wijngaard zult afgelezen hebben, zoo zult gij de druiven achter u niet nalezen. Voor den vreemdeling, voor den wees en voor de weduwe zal het zijn.

22. En gij zult gedenken, dat gij een knecht in Egypteland geweest zijt; daarom gebiede ik u deze zake te doen.

HET XXV KAPITTEL.

Wanneer er tusschen lieden twist zal zijn, en zij tot het gerichte zullen toetreden, dat zij ze richten, zoo zullen zij den rechtvaardige rechtvaardig spreken, en den onrechtvaardige verdoemen.

2. En het zal geschieden, indien de onrechtvaardige slagen verdiend heeft, dat de rechter hem zal doen nedervallen, en hem doen slaan in zijne tegenwoordigheid, naar dat het voor zijne onrechtvaardigheid genoeg zal zijn, in getal.

3. Met [a]veertig [*slagen*] zal hij hem doen slaan. Hij zal er niet toedoen; opdat niet misschien, zoo hij voortvoere, hem daarboven met meer slagen te doen slaan, uw broeder dan voor uwe oogen verachtelijk gehouden worde. *a* 2 Cor. 11: 24.

4. Eenen os zult gij [a]niet muilbanden, als hij dorscht. *a* 1 Cor. 9: 9. 1 Tim. 5: 18.

5. Wanneer broeders samenwonen, en één van hen sterft, en geenen zoon heeft, zoo zal de vrouwe des verstorvenen aan geenen vreemden man daarbuiten geworden. [a]Haars mans broeder zal tot haar ingaan, en nemen ze zich ter vrouwe, en doen haar den plicht van eens mans broeder. *a* Matth. 22: 24. Marc. 12: 19. Luc. 20 :28.

6. En het zal geschieden, dat de eerstgeborene, dien zij zal baren, zal staan in den naam zijns broeders, des verstorvenen; opdat zijn naam niet uitgédelgd worde uit Israël.

7. Maar indien het dezen man niet bevallen zal zijns broeders vrouwe te nemen, zoo zal zijns broeders vrouwe opgaan naar de poorte tot de oudsten en zeggen: [a]Mijns mans broeder weigert zijnen broeder eenen naam te verwekken in Israël, hij wil mij den plicht van eens mans broeder niet doen. *a* Ruth 4: 7.

8. Dan zullen hem de oudsten zijner stad roepen, en tot hem spreken. Blijft hij dan daarbij staan, en zegt: Het bevalt mij niet haar te nemen;

9. Zoo zal zijns broeders vrouwe voor de oogen der oudsten tot hem toetreden, en zijnen schoen van zijnen voet uittrekken, en spuwen in zijn aangezicht, en zal betuigen en zeggen: Alzoo zal dien man gedaan worden, die zijns broeders huis niet zal bouwen.

10. En zijn naam zal in Israël genoemd worden: Het huis desgenen, wien de schoen uitgetogen is.

11. Wanneer mannen, de één met den ander, twisten, en de vrouwe des eenen toetreedt, om haren man uit de hand desgenen, die hem slaat, te redden, en hare hand uitstrekt, en zijne schamelheid aangrijpt;

12. Zoo zult gij hare hand afhouwen; uw oog zal niet verschoonen.

13. Gij zult geen tweeërlei weegsteenen in uwen zak hebben, eenen grooten en eenen kleinen.

14. Gij zult in uw huis geen tweeërlei Epha hebben, eene groote en eene kleine.

15. Gij zult eenen volkomenen en gerechten weegsteen hebben; gij zult eene volkomene en gerechte Epha hebben; opdat uwe dagen verlengd worden in het land, dat u de HEERE uw God geven zal.

16. Want al wie zulks doet, is den HEERE uwen God [a]een gruwel; [*ja*], al wie onrecht doet. *a* Spr. 11: 1.

17. Gedenk, wat u [a]A'malek gedaan heeft, op den weg, als gij uit Egypte uittoogt; *a* Ex. 17: 8.

18. Hoe hij u op den weg ontmoette, en sloeg onder u in den staart alle de

zwakken achter u, als gij moede en mat waart; en hij vreesde God niet.

19. Het zal dan geschieden, als u de HEERE uw God ruste zal gegeven hebben van alle uwe vijanden rondom, in het land, dat u de HEERE uw God ten erve geven zal, om het erfelijk te bezitten, dat gij de gedachtenisse van A'malek zult van onder den hemel uitdelgen. Vergeet het niet.

HET XXVI KAPITTEL.

Voorts zal het geschieden, wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat u de HEERE uw God ten erve geven zal, en gij dat erfelijk zult bezitten, en daarin wonen;

2. Zoo zult gij nemen van de [a]eerstelingen van alle vrucht des lands, die gij opbrengen zult van uw land, dat u de HEERE uw God geeft, en zult ze in eenen korf leggen; en gij zult henengaan tot de plaatse, die de HEERE uw God verkoren zal hebben, om zijnen naam aldaar te doen wonen.

a Ex. 23: 19; 34: 26. Lev. 2: 14; 23: 10. Num. 15: 17.

3. En gij zult komen tot den priester, dewelke in die dagen zijn zal, en tot hem zeggen: Ik verklaar heden voor den HEERE uwen God, dat ik gekomen ben in het land, hetwelk de HEERE onzen vaderen gezworen heeft, ons te zullen geven.

4. En de priester zal den korf van uwe hand nemen, en hij zal dien voor het altaar des HEEREN uws Gods nederzetten.

5. Dan zult gij voor het aangezichte des HEEREN uws Gods betuigen en zeggen: Mijn vader was een bedorven Syriër, en hij [a]toog af naar Egypte, en verkeerde aldaar als vreemdeling met weinig volks; maar hij werd aldaar tot een groot, machtig en menigvuldig volk.

a Gen. 46: 1.

6. Doch de Egyptenaars deden ons kwaad, en verdrukten ons, en leiden ons eenen harden dienst op.

7. Toen riepen wij tot den HEERE, den God onzer vaderen; en de HEERE [a]verhoorde onze stemme en zag onze ellende aan, en onzen arbeid, en onze onderdrukking.

a Ex. 2: 23.

8. En de HEERE voerde ons uit Egypte, door eene sterke hand, en door eenen uitgestrekten arm, en door grooten schrik, en door teekenen, en door wonderen.

9. En Hij heeft ons gebracht tot deze plaatse, en Hij heeft ons dit land gegeven, een land, vloeiende van melk en honig.

10. En nu, zie, ik heb gebracht de eerstelingen van de vrucht dezes lands, dat Gij, HEERE, mij gegeven hebt. Dan zult gij ze nederzetten voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, en zult u buigen voor het aangezichte des HEEREN uws Gods;

11. En gij zult vroolijk zijn over al het goede, dat de HEERE uw God u en uwen huize gegeven heeft; gij, en de Leviet, en de vreemdeling, die in het midden van u is.

12. Wanneer gij zult geëindigd hebben [a]alle tienden uws inkomens te vertienen, in het derde jaar, zijnde een jaar der tienden, dan zult gij den Leviet, den vreemdeling, den wees en der weduwe geven, dat zij in uwe poorten eten en verzadigd worden;

a Lev. 27: 30. Num. 18: 24.

13. En gij zult voor het aangezichte des HEEREN uws Gods zeggen: Ik heb het heilige uit den huize weggenomen, en heb het ook den Leviet en den vreemdeling, den wees en der weduwe gegeven, [a]naar alle uwe geboden, die Gij mij geboden hebt. Ik heb niets van uwe geboden overtreden, en niets vergeten.

a Deut. 14: 27.

14. Ik heb daarvan niet gegeten in mijn leed, en heb daarvan niets weggenomen, tot iets onreins, noch daarvan gegeven tot eenen doode. Ik ben der stemme des HEEREN mijns Gods gehoorzaam geweest; ik heb gedaan naar alles, wat Gij mij geboden hebt.

15. Zie nederwaarts van uwe heilige woning, van den hemel, en zegen uw volk, Israël, en het land, dat Gij ons gegeven hebt, gelijk als Gij onzen vaderen gezworen hebt; een land, van melk en honig vloeiende.

16. Te dezen dage gebiedt u de HEERE uw God, deze inzettingen en rechten te doen. Houd dan en doe ze, met uw gansche hart en met uwe gansche ziele.

17. Heden [a]hebt gij den HEERE doen zeggen, dat Hij u tot een God zal zijn,

en dat gij zult wandelen in zijne wegen, en houden zijne inzettingen, en zijne geboden, en zijne rechten, en dat gij zijner stemme zult gehoorzaam zijn;
a Gen. 17: 7.

18. En de HEERE heeft u heden doen zeggen, dat gij Hem tot een *a*volk des eigendoms zult zijn, gelijk als Hij tot u gesproken heeft, en dat gij alle zijne geboden zult houden;
a Ex. 19: 5. Deut. 7: 6; 14: 2.

19. *a*Opdat Hij u alzoo boven alle de volken, die Hij gemaakt heeft, hoog zette, tot lof, en tot eenen naam, en tot heerlijkheid; en opdat gij een heilig volk zijt den HEERE uwen God, gelijk als Hij gesproken heeft.
a Deut. 4: 7.

HET XXVII KAPITTEL.

En Mozes, te zamen met de oudsten Israëls, gebood den volke, zeggende: Behoudt alle deze geboden, die ik ulieden heden gebiede.

2. Het zal dan geschieden, ten dage *a*als gij over den Jordaan zult gegaan zijn in het land, dat u de HEERE uw God geven zal, zoo zult gij u groote steenen oprichten, en bestrijken ze met kalk.
a Joz. 4: 1.

3. En gij zult daarop schrijven alle woorden dezer wet, als gij overgegaan zult zijn; opdat gij komt in het land, dat de HEERE uw God u geven zal, een land, vloeiende van melk en honig, gelijk als de HEERE, uwer vaderen God, tot u gesproken heeft.

4. Het zal dan geschieden, als gij over den Jordaan gegaan zult zijn, dat gij dezelve steenen, van dewelke ik u heden gebiede, zult oprichten op den berg Ébal, en gij zult ze met kalk bestrijken.

5. *a*En gij zult aldaar den HEERE uwen God een altaar bouwen; een altaar van steenen; gij zult er geen ijzer over bewegen.
a Ex. 20: 25. Joz. 8: 31.

6. Van geheele steenen zult gij het altaar des HEEREN uws Gods bouwen; en gij zult den HEERE uwen God brandofferen daarop offeren.

7. Ook zult gij dankofferen offeren, en zult aldaar eten, en vroolijk zijn voor het aangezichte des HEEREN uws Gods.

8. En gij zult op deze steenen schrijven alle woorden dezer wet, die wel uitdrukkende.

9. Voorts sprak Mozes, te zamen met de Levietische priesteren, tot gansch Israël, zeggende: Luister toe en hoor, o Israël, op dezen dag zijt gij den HEERE uwen God tot een volk geworden.

10. Daarom zult gij der stemme des HEEREN uws Gods gehoorzaam zijn, en gij zult doen zijne geboden en zijne inzettingen, die ik u heden gebiede.

11. En Mozes gebood het volk te dien dage, zeggende:

12. Deze zullen staan, om het volk te zegenen op den berg Gerízim, als gij over den Jordaan gegaan zult zijn: Simeon, en Levi, en Juda, en Issaschar, en Jozef, en Benjamin.

13. En deze zullen staan over den vloek op den berg Ébal: Ruben, Gad, en Aser, Zebulon, Dan, en Naphthali.

14. En de Levieten zullen betuigen en zeggen tot allen man van Israël, met verhevene stem:

15. Vervloekt zij de man, die een gesneden of gegoten beeld, eenen gruwel des HEEREN, een werk van des werkmeesters handen, zal maken, en zetten in het verborgene. En al het volk zal antwoorden en zeggen: Amen.

16. Vervloekt zij, die zijnen vader of zijne moeder veracht. En al het volk zal zeggen: Amen.

17. Vervloekt zij, die zijns naasten landpale verzet. En al het volk zal zeggen: Amen.

18. Vervloekt zij, die eenen blinde op den weg doet dolen. En al het volk zal zeggen: Amen.

19. Vervloekt zij, die het recht van den vreemdeling, van den wees en van de weduwe buigt. En al het volk zal zeggen: Amen.

20. Vervloekt zij, die bij de vrouwe zijns vaders ligt, omdat hij zijns vaders slippe ontdekt heeft. En al het volk zal zeggen: Amen.

21. Vervloekt zij, die bij eenig beest ligt. En al het volk zal zeggen: Amen.

22. Vervloekt zij, die bij zijne zuster ligt, de dochter zijns vaders of de dochter zijner moeder. En al het volk zal zeggen: Amen.

23. Vervloekt zij, die bij zijne schoon-

moeder ligt. En al het volk zal zeggen: Amen.

24. Vervloekt zij, die zijnen naaste in het verborgen verslaat. En al het volk zal zeggen: Amen.

25. Vervloekt zij, die geschenk neemt, om eene ziel, het bloed eens onschuldigen, te verslaan. En al het volk zal zeggen: Amen.

26. [a]Vervloekt zij, die de woorden dezer wet niet zal bevestigen, doende dezelve. En al het volk zal zeggen: Amen. *a* Gal. 3: 10.

HET XXVIII KAPITTEL.

En [a]het zal geschieden, indien gij der stemme des HEEREN uws Gods vlijtiglijk zult gehoorzamen, waarnemende te doen alle zijne geboden, die ik u heden gebiede, zoo zal de HEERE uw God u hoog zetten boven alle volken der aarde. *a* Lev. 26: 3.

2. En alle deze zegeningen zullen over u komen, en u aantreffen, wanneer gij der stemme des HEEREN uws Gods zult gehoorzaam zijn:

3. Gezegend zult gij zijn in de stad, en gezegend zult gij zijn in het veld.

4. Gezegend zal zijn de vrucht uws buiks, en de vrucht uws lands, en de vrucht uwer beesten, de voortzetting uwer koeien, en de kudden van uw klein vee.

5. Gezegend zal zijn uw korf, en uw baktrog.

6. Gezegend zult gij zijn in uw ingaan; gezegend zult gij zijn in uw uitgaan.

7. De HEERE zal geven uwe vijanden, die tegen u opstaan, geslagen voor uw aangezicht. Door éénen weg zullen zij tot u uittrekken, maar door zeven wegen zullen zij voor uw aangezicht vlieden.

8. De HEERE zal den zegen gebieden, dat hij met u zij in uwe schuren, en in alles, waaraan gij uwe hand slaat; en Hij zal u zegenen in het land, dat u de HEERE uw God geven zal.

9. De HEERE zal u Zichzelven [a]tot een heilig volk bevestigen, gelijk als Hij u gezworen heeft, wanneer gij de geboden des HEEREN uws Gods zult houden, en in zijne wegen wandelen. *a* Deut. 7: 6.

10. En alle volken der aarde zullen zien, dat de naam des HEEREN over u genoemd is, en zij zullen voor u vreezen.

11. [a]En de HEERE zal u doen overvloeien aan goed, in de vrucht uws buiks, en in de vrucht uwer beesten, en in de vrucht uws lands; op het land, dat de HEERE uwen vaderen gezworen heeft, u te zullen geven. *a* Deut. 30: 9.

12. De HEERE zal u opendoen zijnen goeden schat, den hemel, om uwen lande regen te geven te zijner tijd, en om te zegenen al het werk uwer hand. En gij zult aan vele volken [a]leenen, maar gij zult niet ontleenen. *a* Deut. 15: 6.

13. En de HEERE zal u tot een hoofd maken, en niet tot eenen staart, en gij zult alleenlijk boven zijn, en niet onder zijn; wanneer gij hooren zult naar de geboden des HEEREN uws Gods, die ik u heden gebiede te houden en te doen;

14. En gij niet afwijken zult van alle de woorden, die ik ulieden heden gebiede, ter rechter- of ter linkerhand, dat gij andere goden nawandelt, om die te dienen.

15. Daarentegen zal het geschieden, indien gij der stemme des HEEREN uws Gods [a]niet zult gehoorzaam zijn, om waar te nemen, dat gij doet alle zijne geboden en zijne inzettingen, die ik u heden gebiede, zoo zullen alle deze vloeken over u komen, en u treffen: *a* Lev. 26: 14. Klaagl. 2: 17. Dan. 9: 11, 13. Mal. 2: 2.

16. Vervloekt zult gij zijn in de stad, en vervloekt zult gij zijn in het veld.

17. Vervloekt zal zijn uw korf en uw baktrog.

18. Vervloekt zal zijn de vrucht uws buiks, en de vrucht uws lands, de voortzetting uwer koeien, en de kudden van uw klein vee.

19. Vervloekt zult gij zijn in uw ingaan, en vervloekt zult gij zijn in uw uitgaan.

20. De HEERE zal onder u zenden den vloek, de verstoring en het verderf, in alles, waaraan gij uwe hand slaat, dat gij doen zult; totdat gij verdelgd wordt, en totdat gij haastelijk omkomt, vanwege de boosheid uwer

werken, waarmede gij Mij verlaten hebt.

21. De HEERE zal u de pestilentie doen aankleven, totdat Hij u verdoe van het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

22. [a]De HEERE zal u slaan met tering, en met koorts, en met vurigheid, en met hitte, en met droogte, en met brandkoren, en met honigdauw, die u vervolgen zullen, totdat gij omkomt.
a Lev. 26: 16.

23. [a]En uw hemel, die boven uw hoofd is, zal koper zijn, en de aarde, die onder u is, zal ijzer zijn.
a Lev. 26: 19.

24. De HEERE uw God zal pulver en stof tot regen uws lands geven; van den hemel zal het op u nederdalen, totdat gij verdelgd wordt.

25. De HEERE zal u geven geslagen voor het aangezicht uwer vijanden. Door éénen weg zult gij tot hem uittrekken, en door zeven wegen zult gij voor zijn aangezicht vlieden; en gij zult van alle koninkrijken der aarde beroerd worden.

26. En uw dood lichaam zal aan alle gevogelte des hemels, en aan de beesten der aarde tot spijze zijn; en niemand zal ze afschrikken.

27. De HEERE zal u slaan met [a]zweren van Egypte, en met spenen, en met droge schurft, en met jeukte, waarvan gij niet zult kunnen genezen worden. a Ex. 9: 9.

28. De HEERE zal u slaan met onzinnigheid, en met blindheid, en met verbaasdheid des harten;

29. Dat gij op den middag zult omtasten, gelijk als een blinde omtast in het donkere, en zult uwe wegen niet voorspoedig maken; maar gij zult alleenlijk verdrukt en beroofd zijn alle dagen, en er zal geen verlosser zijn.

30. Gij zult eene vrouwe ondertrouwen, maar een ander man zal ze beslapen. Een huis zult gij bouwen, maar daarin niet wonen. Eenen wijngaard zult gij planten, maar dien niet gemeen maken.

31. Uw os zal voor uwe oogen geslacht worden, maar gij zult daarvan niet eten; uw ezel zal van voor uw aangezicht geroofd worden, en tot u niet wederkeeren; uw klein vee zal aan uwe vijanden gegeven worden, en voor u zal geen verlosser zijn.

32. Uwe zonen en uwe dochteren zullen aan een ander volk gegeven worden, dat het uwe oogen aanzien, en naar hen bezwijken den ganschen dag; maar het zal in het vermogen uwer hand niet zijn.

33. De vrucht uws lands en al uwen arbeid zal een volk eten, dat gij niet gekend hebt; en gij zult alle dagen alleenlijk verdrukt en verpletterd zijn.

34. En gij zult onzinnig zijn, vanwege het gezicht uwer oogen, dat gij zien zult.

35. De HEERE zal u slaan met booze zweren, aan de knieën en aan de beenen, waarvan gij niet zult kunnen genezen worden, van uwe voetzool af tot aan uwen schedel.

36. De HEERE zal u, mitsgaders uwen koning, dien gij over u zult gesteld hebben, doen gaan tot een volk, dat gij niet gekend hebt, noch uwe vaderen; en aldaar zult gij dienen andere goden, hout en steen.

37. En gij zult zijn tot eenen schrik, tot een spreekwoord, en tot eene spotrede, onder alle de volken, waarhenen u de HEERE leiden zal.

38. [a]Gij zult veel zaads op den akker uitbrengen, maar gij zult weinig inzamelen; want de sprinkhaan zal het verteren. a Micha 6: 15. Hagg. 1: 6.

39. Wijngaarden zult gij planten en bouwen, maar gij zult geenen wijn drinken, noch iets vergaderen; want de worm zal het afeten.

40. Olijfboomen zult gij hebben in alle uwe landpalen, maar gij zult u met olie niet zalven; want uw olijfboom zal [*zijne vrucht*] afwerpen.

41. Zonen en dochteren zult gij gewinnen, maar zij zullen voor u niet zijn; want zij zullen in gevangenisse gaan.

42. Al uw geboomte en de vrucht uws lands zal het boos gewormte erfelijk bezitten.

43. De vreemdeling, die in het midden van u is, zal hoog, hoog boven u opklimmen, en gij zult laag, laag nederdalen.

44. Hij zal u leenen, maar gij zult hem niet leenen. Hij zal tot een hoofd zijn, en gij zult tot eenen staart zijn.

45. En alle deze vloeken zullen over u komen, en u vervolgen, en u treffen, totdat gij verdelgd wordt; omdat gij der stemme des HEEREN uws Gods niet gehoorzaam zult geweest zijn, om te houden zijne geboden en zijne inzettingen, die Hij u geboden heeft.

46. En zij zullen onder u tot een teeken en tot een wonder zijn, ja onder uwen zade tot in eeuwigheid.

47. Omdat gij den HEERE uwen God niet gediend zult hebben met vroolijkheid en goedheid des harten, vanwege de veelheid van alles;

48. Zoo zult gij uwe vijanden, die de HEERE onder u zenden zal, dienen, in honger, en in dorst, en in naaktheid, en in gebrek van alles; en Hij zal een ijzeren juk op uwen hals leggen, totdat Hij u verdelge.

49. DE HEERE zal tegen u een volk verheffen van verre, van het einde der aarde, gelijk als een arend vliegt; een volk, welks spraak gij niet zult verstaan;

50. Een volk stijf van aangezicht, dat het aangezicht des ouden niet zal aannemen, noch den jonge genadig zijn.

51. En het zal de vrucht uwer beesten en de vrucht uws lands opeten, totdat gij verdelgd zult zijn; hetwelk u geen koren, most noch olie, voortzetting uwer koeien noch kudden van uw klein vee zal overig laten, totdat Hij u verdoe.

52. En het zal u beangstigen in alle uwe poorten, totdat uwe hooge en vaste muren nedervallen, op welke gij vertrouwdet in uw gansche land; ja het zal u beangstigen in alle uwe poorten, in uw gansche land, dat u de HEERE uw God gegeven heeft.

53. [a]En gij zult eten de vrucht uws buiks, het vleesch uwer zonen en uwer dochteren, die u de HEERE uw God gegeven zal hebben; in de belegering en in de benauwing, waarmede uwe vijanden u zullen benauwen.

a Lev. 26:29. 2 Kon. 6: 29. Klaagl. 4: 10.

54. Aangaande den man, die teeder onder u, en die zeer wellustig geweest is, zijn oog zal kwaad zijn tegen zijnen broeder, en tegen de huisvrouwe zijns schoots, en tegen zijne overige zonen, die hij overgehouden zal hebben;

55. Dat hij niet aan eenen van die zal geven van het vleesch zijner zonen, die hij eten zal, omdat hij voor zich niets heeft overgehouden; in de belegering en in de benauwing, waarmede u uw vijand in alle uwe poorten zal benauwen.

56. Aangaande de teedere en wellustige [*vrouwe*] onder u, die niet beproefd heeft hare voetzool op de aarde te zetten, omdat zij zich wellustig en teeder hield; haar oog zal kwaad zijn tegen den man haars schoots, en tegen haren zoon, en tegen hare dochter;

57. En dat om hare nageboorte, die van tusschen hare voeten uitgegaan zal zijn, en om hare zonen, die zij gebaard zal hebben; want zij zal ze eten in het verborgen, vanwege gebrek van alles; in de belegering en in de benauwing, waarmede uw vijand u zal benauwen in uwe poorten.

58. Indien gij niet zult waarnemen te doen alle de woorden dezer wet, die in dit boek geschreven zijn, om te vreezen dezen heerlijken en vreeselijken Naam, den HEERE uwen God;

59. Zoo zal de HEERE uwe plagen wonderlijk maken, mitsgaders de plagen uws zaads. Het zullen groote en gewisse plagen, en booze en gewisse krankheden zijn.

60. En Hij zal op u doen keeren alle kwalen van Egypte, voor dewelke gij gevreesd hebt, en zij zullen u aanhangen.

61. Ook alle krankte en alle plage, die in het boek dezer wet niet geschreven is, zal de HEERE over u doen komen, totdat gij verdelgd wordt.

62. En gij zult met weinige menschen overgelaten worden, in plaats dat gij geweest zijt als de [a]sterren des hemels in menigte; omdat gij der stemme des HEEREN uws Gods niet gehoorzaam geweest zijt.

a Deut. 10:22.

63. En het zal geschieden, [a]gelijk als de HEERE zich over ulieden verblijdde, u goed doende en u vermenigvuldigende, alzoo zal zich de HEERE over u verblijden, u verdoende en u verdelgende; en gij zult uitgerukt worden uit het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven.

a Jes. 1: 24.

64. En de HEERE zal u [a]verstrooien onder alle volken, van het ééne einde der aarde tot aan het ander einde der

aarde; en aldaar zult gij andere goden dienen, die gij niet gekend hebt, noch uwe vaders, hout en steen.
a Deut. 4:27. Neh. 1:8.

65. Daartoe zult gij onder deze volken niet stille zijn, en uwe voetzool zal geene rust hebben; want de HEERE zal u aldaar een bevend hart geven, en bezwijking der oogen, en mattigheid der ziele.

66. En uw leven zal tegenover u hangen; en gij zult nacht en dag schrikken, en zult uws levens niet zeker zijn.

67. Des morgens zult gij zeggen: Och dat het avond ware! en des avonds zult gij zeggen: Och dat het morgen ware! vanwege den schrik uws harten, waarmede gij zult verschrikt zijn, en vanwege het gezicht uwer oogen, dat gij zien zult.

68. En de HEERE zal u naar Egypte doen wederkeeren in schepen, door eenen weg, waarvan ik u gezegd heb: Gij zult dien niet meer zien. En aldaar zult gij u aan uwe vijanden willen verkoopen tot dienstknechten en tot dienstmaagden, maar er zal geen kooper zijn.

HET XXIX KAPITTEL.

Dit zijn de woorden des verbonds, dat de HEERE Mozes geboden heeft te maken met de kinderen Israëls, in het land van Móab, boven het verbond, dat Hij met hen gemaakt had aan Hóreb.

2. En Mozes riep gansch Israël, en zeide tot hen: *a*Gij hebt gezien al wat de HEERE in Egypteland voor uwe oogen gedaan heeft, aan Pharaö, en aan alle zijne knechten, en aan zijn land;
a Ex. 19:4.

3. *a*De groote verzoekingen, die uwe oogen gezien hebben, diezelve teekenen en groote wonderen. *a* Deut. 4:34; 7:19.

4. Maar de HEERE heeft ulieden niet gegeven een hart om te verstaan, noch oogen om te zien, noch ooren om te hooren, tot op dezen dag.

5. En Ik heb ulieden veertig jaar doen wandelen in de woestijn: uwe kleederen zijn aan u niet oud geworden, en uw schoen is niet oud geworden aan uwen voet.

6. Brood hebt gij niet gegeten, en wijn en sterken drank hebt gij niet gedronken; opdat gij wistet, dat Ik de HEERE uw God ben.

7. Toen gij nu kwaamt aan deze plaatse, toog *a*Síhon, de koning van Hésbon, uit, en Og, de koning van Básan, ons te gemoet, ten strijde, en wij sloegen ze.
a Num. 21:24, 33. Deut. 2:32; 3:1.

8. En wij hebben hun land ingenomen, en dat *a*ten erve gegeven aan de Rubenieten en Gadieten, mitsgaders aan den halven stam der Manassieten.
a Num. 32:33. Deut. 3:12. Joz. 13:8.

9. Houdt dan de woorden dezes verbonds, en doet ze; opdat gij verstandiglijk handelt in alles, wat gij doen zult.

10. Gij staat heden allen voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, uwe hoofden uwer stammen, uwe oudsten, en uwe ambtlieden, alle man van Israël;

11. Uwe kinderkens, uwe vrouwen, en uw vreemdeling, die in het midden van uw leger is, van uwen houthouwer tot uwen waterputter toe;

12. Om over te gaan in het verbond des HEEREN uws Gods, en in zijnen vloek, hetwelk de HEERE uw God heden met u maakt;

13. Opdat Hij u heden Zichzelven tot een volk bevestige, en Hij u tot eenen God zij, gelijk als Hij tot u gesproken heeft, en *a*gelijk als Hij uwen vaderen, Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft. *a* Gen. 17:7.

14. En niet met ulieden alleen maak ik dit verbond en dezen vloek;

15. Maar met dengene, die heden hier bij ons voor het aangezichte des HEEREN onzes God staat; en met dengene, die hier heden bij ons niet is.

16. Want gij weet, hoe wij in Egypteland gewoond hebben, en hoe wij doorgetogen zijn door het midden der volken, die gij doorgetogen zijt.

17. En gij hebt gezien hunne verfoeiselen en hunne drekgoden, hout en steen, zilver en goud, die bij hen waren.

18. Dat onder ulieden niet zij een man, of vrouw, of huisgezin, of stam, die zijn hart heden wende van den HEERE onzen God, om te gaan dienen de goden dezer volken. Dat onder

ulieden niet zij een [a]wortel, die galle en alsem drage; [a] Hand. 8: 23. Hebr. 12: 15.

19. En het geschiede, als hij de woorden dezes vloeks hoort, dat hij zichzelven zegene in zijn hart, zeggende: Ik zal vrede hebben, wanneer ik schoon naar mijns harten goeddunken zal wandelen, om de dronkene te doen tot de dorstige.

20. De HEERE zal hem niet willen vergeven, maar alsdan zal des HEEREN toorn en ijver rooken over denzelven man, en al de vloek, die in dit boek geschreven is, zal op hem liggen; en de HEERE zal zijnen naam van onder den hemel uitdelgen.

21. En de HEERE zal hem ten kwade afscheiden van alle de stammen Israëls, naar alle vloeken des verbonds, dat in het boek dezer wet geschreven is.

22. Dan zal zeggen het navolgende geslacht, uwe kinderen, die na ulieden opstaan zullen, en de vreemde, die uit verren lande komen zal, als zij zullen zien de plagen dezes lands en zijne krankheden, waarmede de HEERE het gekrenkt heeft;

23. Dat zijne gansche aarde zij zwavel en zout der verbranding; die niet bezaaid zal zijn, en geene spruit zal voortgebracht hebben, noch eenig kruid daarin zal opgekomen zijn; gelijk de omkeering van Sódom en Gomórra, A'dama en Zebóïm, die de HEERE heeft omgekeerd in zijnen toorn en in zijne grimmigheid;

24. En alle volken zullen zeggen: [a]Waarom heeft de HEERE aan dit land alzoo gedaan? wat is de ontsteking dezes grooten toorns? [a] Jerm. 22: 8.

25. Dan zal men zeggen: Omdat zij het verbond des HEEREN, des Gods hunner vaderen, hebben verlaten, dat Hij met hen gemaakt had, als Hij ze uit Egypteland uitvoerde;

26. En zij henengegaan zijn, en andere goden gediend en zich voor die gebogen hebben; goden, die hen niet gekend hadden, en geen van welke hun iets medegedeeld had;

27. Daarom is de toorn des HEEREN ontstoken tegen dit land, om daarover te brengen al dezen vloek, die in dit boek geschreven is;

28. En de HEERE heeft ze uit hun land uitgetrokken, in toorn, en in grimmigheid, en in groote verbolgenheid; en Hij heeft ze verworpen in een ander land, gelijk het is te dezen dage.

29. De verborgene dingen zijn voor den HEERE onzen God; maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen alle de woorden dezer wet.

HET XXX KAPITTEL.

Voorts zal het geschieden, wanneer alle deze dingen over u zullen gekomen zijn, deze zegen of deze vloek, die ik u voorgesteld heb; zoo zult gij het weder ter harte nemen, onder alle volken, waarhenen u de HEERE uw God gedreven heeft;

2. En gij zult u bekeeren tot den HEERE uwen God, en zijner stemme gehoorzaam zijn, naar alles, wat ik u heden gebiede, gij en uwe kinderen, met uw gansche hart en met uwe gansche ziele.

3. En de HEERE uw God zal [a]uwe gevangenisse wenden, en Zich uwer ontfermen; en Hij zal u weder vergaderen uit alle de volken, waarhenen u de HEERE uw God verstrooid had.

[a] Neh. 1: 8. Ps. 106: 45. Jer. 32: 37.

4. [a]Al waren uwe verdrevenen aan het einde des hemels, van daar zal u de HEERE uw God vergaderen, en van daar zal Hij u nemen. [a] Neh. 1: 9.

5. En de HEERE uw God zal u brengen in het land, dat uwe vaderen erfelijk bezeten hebben, en gij ult dat erfelijk bezitten; en Hij zal u wel doen, en zal u vermenigvuldigen boven uwe vaderen.

6. En de HEERE uw God [a]zal uw hart besnijden, en het hart uws zaads, om den HEERE uwen God lief te hebben, met uw gansche hart en met uwe gansche ziele, opdat gij levet.

[a] Jer. 32: 39. Ezech. 11: 19. 36: 26.

7. En de HEERE uw God zal alle die vloeken leggen op uwe vijanden en op uwe haters, die u vervolgd hebben.

8. Gij dan zult u bekeeren, en der stemme des HEEREN gehoorzaam zijn, en gij zult doen alle zijne geboden, die ik u heden gebiede.

9. [a]En de HEERE uw God zal u doen overvloeien in al het werk uwer hand,

in de vrucht uws buiks, en in de vrucht uwer beesten, en in de vrucht uws lands, ten goede; want de HEERE zal wederkeeren, om zich over u te verblijden ten goede, gelijk als Hij zich over uwe vaderen verblijd heeft;
a Deut. 28: 11.

10. Wanneer gij der stemme des HEEREN uws Gods zult gehoorzaam zijn, houdende zijne geboden en zijne inzettingen, die in dit wetboek geschreven zijn; wanneer gij u zult bekeeren tot den HEERE uwen God, met uw gansche hart en met uwe gansche ziele.

11. Want ditzelve gebod, hetwelk ik u heden gebiede, dat is van *a*u niet verborgen, en dat is niet verre.
a Jes. 45: 19.

12. Het is niet in den hemel, om te zeggen: *a*Wie zal voor ons ten hemel varen, dat hij het voor ons hale, en ons het hooren late, dat wij het doen?
a Rom. 10: 6. enz.

13. Het is ook niet op gene zijde der zee, om te zeggen: Wie zal voor ons overvaren aan gene zijde der zee, dat hij het voor ons hale, en ons het hooren late, dat wij het doen?

14. Want dit woord is zeer nabij u, in uwen mond, en in uw hart, om dat te doen.

15. Zie, ik heb u heden voorgesteld het leven, en het goede; en den dood, en het kwade.

16. Want ik gebiede u heden, den HEERE uwen God hef te hebben, in zijne wegen te wandelen, en te houden zijne geboden, en zijne inzettingen, en zijne rechten, opdat gij levet en vermenigvuldiget, en de HEERE uw God u zegene in het land, waar gij naar toe gaat om dat te erven.

17. Maar indien uw hart zich zal afwenden, en gij niet hooren zult, en gij gedreven zult worden, dat gij u voor andere goden buigt, en deze dient;

18. Zoo verkondig ik ulieden heden, dat gij voorzeker zult omkomen; gij zult de dagen niet verlengen op het land, naar hetwelk gij over den Jordaan zijt henengaande, om daarin te komen, dat gij het erfelijk bezit.

19. *a*Ik neem heden tegen ulieden tot getuigen den hemel en de aarde. Het leven en den dood heb ik u voorgesteld, den zegen en den vloek. Kies dan het leven, opdat gij levet, gij en uw zaad;
a Deut. 4: 26.

20. Lief hebbende den HEERE uwen God, zijner stemme gehoorzaam zijnde, en Hem aanhangende; want Hij is uw leven en de lengte uwer dagen, opdat gij blijft in het land, dat de HEERE uwen vaderen, Abraham, Izak en Jakob gezworen heeft, hun te zullen geven.

HET XXXI KAPITTEL.

Daarna ging Mozes henen, en sprak deze woorden tot gansch Israël,

2. En zeide tot hen: Ik ben heden honderd en twintig jaar oud; ik zal niet meer kunnen uitgaan en ingaan. Daartoe heeft de HEERE tot mij gezegd: *a*Gij zult over dezen Jordaan niet gaan.
a Num. 27: 12. Deut. 3: 26.

3. De HEERE uw God, die zal voor uw aangezicht overgaan; die zal deze volken van voor uw aangezicht verdelgen, dat gij ze erfelijk bezit. *a*Jozua, die zal voor uw aangezicht overgaan, gelijk als de HEERE gesproken heeft.
a Num. 27: 18.

4. En de HEERE zal hun doen, gelijk als Hij aan *a*Sihon en Og, koningen der Amorieten, en aan hun land gedaan heeft, die Hij verdelgd heeft.
a Num. 21: 24, 33.

5. Wanneer ze nu de HEERE voor uw aangezicht zal gegeven hebben, dan zult gij hun doen naar alle gebod, *a*dat ik ulieden geboden heb.
a Deut. 7: 1, 2.

6. Weest sterk en hebt goeden moed, vreest niet en verschrikt niet voor hun aangezicht; want het is de HEERE uw God, die met u gaat. *a*Hij zal u niet begeven, noch u verlaten.
a Joz. 1: 5. Hebr. 13: 5.

7. En Mozes riep Jozua, en zeide tot hem voor de oogen van gansch Israël: Wees sterk en heb goeden moed, want gij zult met dit volk ingaan in het land, dat de HEERE hunnen vaderen gezworen heeft, hun te zullen geven; en gij zult het hen doen erven.

8. De HEERE nu is degene, die voor uw aangezicht gaat. Die zal met u zijn. Hij zal u niet begeven, noch u verlaten. *a*Vrees niet, en ontzet u niet. *a* Joz. 1: 9.

9. En Mozes schreef deze wet, en gaf ze aan de priesteren, de zonen van Levi, die de Arke des verbonds des HEEREN droegen, en aan alle oudsten van Israël.

10. En Mozes gebood hun, zeggende: Ten einde van zeven jaren, op den gezetten tijd van het jaar der vrijlating, op het feest der Loofhutten.

11. Als gansch Israël zal komen, om te verschijnen voor het aangezichte des HEEREN uws Gods, in de plaatse, die Hij zal verkoren hebben, zult gij deze wet voor gansch Israël uitroepen, voor hunne ooren,

12. Vergader het volk, de mannen, en de vrouwen, en de kinderkens, en uwe vreemdelingen, die in uwe poorten zijn; opdat zij hooren, en opdat zij leeren, en vreezen den HEERE uwen God, en waarnemen te doen alle woorden dezer wet;

13. En dat hunne kinderen, die het niet geweten hebben, hooren en leeren, om te vreezen den HEERE uwen God, alle de dagen, die gij leeft op het land, naar hetwelk gij over den Jordaan zijt henengaande, om dat te erven.

14. En de HEERE zeide tot Mozes: Zie, uwe dagen zijn genaderd, om te sterven; roep Jozua, en stelt ulieden in de Tente der samenkomst, dat Ik hem bevel geve. Zoo ging Mozes, en Jozua, en zij stelden zich in de Tente der samenkomst.

15. Toen verscheen de HEERE in de Tente, in de wolkkolom; en de wolkkolom stond boven de deur der Tente.

16. En de HEERE zeide tot Mozes: Zie, gij zult slapen met uwe vaderen; en dit volk zal opstaan, en nahoereeren de goden der vreemden van dat land, waar het naar toe gaat, in het midden daarvan; en het zal Mij verlaten, en vernietigen mijn verbond, dat Ik met hetzelve gemaakt heb.

17. Zoo zal mijn toorn te dien dage tegen hetzelve ontsteken, en Ik zal ze verlaten, en mijn aangezichte van hen verbergen, dat zij ter spijze zijn; en vele kwaden en benauwdheden zullen het treffen; dat het te dien dage zal zeggen: Hebben mij deze kwaden niet getroffen, omdat mijn God in het midden van mij niet is?

18. Ik dan zal mijn aangezichte te dien dage ganschelijk verbergen, om al het kwaad, dat het gedaan heeft; want het heeft zich gewend tot andere goden.

19. En nu, schrijft ulieden dit lied, en leer het den kinderen Israëls, leg het in hunnen mond; opdat dit lied Mij ten getuige zij tegen de kinderen Israëls.

20. Want Ik zal dit [*volk*] inbrengen in het land, dat Ik zijnen vaderen gezworen heb, vloeiende van melk en honig, en het zal eten, en verzadigd, en vet worden. Dan zal het zich wenden tot andere goden, en hen dienen, en zij zullen Mij tergen, en mijn verbond vernietigen.

21. En het zal geschieden, wanneer vele kwaden en benauwdheden het zullen treffen, dan zal dit lied voor zijn aangezicht antwoorden tot getuige; want het zal uit den mond zijns zaads niet vergeten worden; dewijl Ik weet zijn gedichtsel, dat het heden maakt, aleer Ik het inbreng in het land, dat Ik gezworen heb.

22. Zoo schreef Mozes dit lied te dien dage, en hij leerde het den kinderen Israëls.

23. En Hij gebood Jozua, den zoon van Nun, en zeide: [a]Wees sterk en heb goeden moed; want gij zult de kinderen Israëls inbrengen in het land, dat Ik hun gezworen heb; en Ik zal met u zijn. *a* Joz. 1: 6.

24. En het geschiedde, als Mozes voleind had de woorden dezer wet te schrijven in een boek, totdat zij voltrokken waren,

25. Zoo gebood Mozes den Levieten, die de Arke des verbonds des HEEREN droegen, zeggende:

26. Neemt dit [a]wetboek, en legt het aan de zijde van de Arke des verbonds des HEEREN uws Gods, dat het aldaar zij ten getuige tegen u. *a* 2 Kon. 22: 8.

27. Want ik ken uwe wederspannigheid, en uwen harden nek. Zie, terwijl ik nog heden met ulieden leve, zijt gij wederspannig geweest tegen den HEERE; hoe veel te meer na mijnen dood!

28. Vergadert tot mij alle de oudsten uwer stammen, en uwe ambtlieden; dat ik voor hunne ooren deze woorden

spreke, en tegen hen den hemel en de aarde tot getuigen neme.

29. Want ik weet, dat gij het na mijnen dood zekerlijk zult verderven, en afwijken van den weg, dien ik u geboden heb; dan zal u dit kwaad in het laatste der dagen ontmoeten, wanneer gij zult gedaan hebben, dat kwaad is in de oogen des HEEREN, om Hem door het werk uwer handen tot toorn te verwekken.

30. Toen sprak Mozes, voor de ooren der gansche gemeente van Israël, de woorden dezes lieds, totdat zij voltrokken waren.

HET XXXII KAPITTEL.

Neig de ooren, gij hemel, en ik zal spreken, en de aarde hoore de reden mijns monds.

2. Mijne leer druppe als een regen, mijne rede vloeie als een dauw; als een stofregen op de grasscheutkens, en als droppelen op het kruid.

3. Want ik zal den naam des HEEREN uitroepen. Geeft onzen God grootheid.

4. Hij is de Rotssteen, wiens werk volkomen is; want alle zijne wegen zijn gerichten. God is waarheid, en is geen onrecht, rechtvaardig en recht is Hij.

5. Hij heeft het tegen Hem verdorven, het zijn zijne kinderen niet, de schandvlek is hunne; het is een verkeerd en verdraaid geslacht.

6. Zult gij dit den HEERE vergelden, gij dwaas en onwijs volk? Is Hij niet uw Vader, die u verkregen, die u gemaakt en u bevestigd heeft?

7. Gedenk aan de dagen van ouds, merkt op de jaren van elk geslacht; vraag uwen vader, die zal het u bekend maken, uwen ouden, en zij zullen het u zeggen.

8. Toen de Allerhoogste aan de volken de erfenisse uitdeelde, toen Hij Adams kinderen vaneenscheidde, heeft Hij de landpalen der volken gesteld naar het getal der kinderen Israëls.

9. Want des HEEREN deel is zijn volk; Jakob is het snoer zijner erve.

10. Hij vond hem in een land der woestijn, en in eene woeste huilende wildernisse; Hij voerde hem rondom, Hij onderwees hem, Hij bewaarde hem als zijnen oogappel.

11. Gelijk een arend zijn nest opwekt, over zijne jongen zweeft, zijne vleugelen uitbreidt, ze neemt en ze draagt op zijne vlerken;

12. [*Zoo*] leidde hem de HEERE alleen, en er was geen vreemd God met Hem.

13. Hij deed Hem rijden op de hoogten der aarde, dat hij ate de inkomsten des velds; en Hij deed hem honig zuigen uit de steenrots, en olie uit den kei der rots;

14. Boter van koeien, en melk van klein vee, met het vet der lammeren en der rammen, die in Básan weiden, en der bokken, met het vette der nieren, van tarwe; en het druivenbloed, reinen wijn, hebt gij gedronken.

15. Als nu Jeschúrun vet werd, zoo sloeg hij achteruit (gij zijt vet, gij zijt dik, [*ja met vet*] overdekt geworden); en hij liet God varen, die hem gemaakt heeft, en versmaadde den Rotssteen zijns heils.

16. Zij hebben Hem tot ijver verwekt door vreemde [*goden*]; door gruwelen hebben zij Hem tot toorn verwekt.

17. Zij hebben den duivelen geofferd, niet Gode; den goden, die zij niet kenden; nieuwe, die van nabij gekomen waren, voor dewelke uwe vaders niet geschrikt hebben.

18. Den Rotssteen, die u gegenereerd heeft, hebt gij vergeten; en gij hebt in vergetenisse gesteld den God, die u gebaard heeft.

19. Als het de HEERE zag, zoo versmaadde Hij ze, uit toornigheid tegen zijne zonen en zijne dochteren.

20. En Hij zeide: Ik zal mijn aangezichte van hen verbergen; Ik zal zien, welk hunlieder einde zal wezen; want zij zijn een gansch verkeerd geslacht, kinderen, in welke geene trouwe is.

21. [a]Zij hebben Mij tot ijver verwekt door hetgene dat geen God is; zij hebben Mij tot toorn verwekt door hunne ijdelheden. Ik dan zal ze tot ijver verwekken door diegenen, die geen volk zijn; door een dwaas volk zal Ik ze tot toorn verwekken. a Rom. 10: 19.

22. Want [a]een vuur is aangestoken in mijnen toorn, en zal bernen tot in de onderste hel; en zal het land met zijne inkomst verteren, en de gronden der bergen in vlam zetten. a Jer. 15: 14.

23. Ik zal kwaden over hen hoopen; mijne pijlen zal Ik op hen verschieten.
24. Uitgeteerd zullen zij zijn van honger, opgegeten van den karbonkel en bitter verderf; en Ik zal de tanden der beesten onder hen zenden, met vurig venijn van slangen des stofs.
25. Van buiten zal het zwaard berooven, en uit de binnenkameren de verschrikking; ook den jongeling, ook de jonge dochter, het zuigende kind met den grijzen man.
26. Ik zeide: In alle hoeken zoude Ik ze verstrooien; Ik zoude hunne gedachtenisse van onder de menschen doen ophouden;
27. Ten ware, dat Ik de toornigheid des vijands schroomde, dat niet hunne tegenpartijen zich vreemd mochten houden; dat zij niet mochten zeggen: Onze hand is hooge geweest, de HEERE heeft dit alles niet gewrocht.
28. Want zij zijn een volk, dat door raadslagen verloren gaat, en er is geen verstand in hen.
29. O dat zij wijs waren! Zij zouden dit vernemen; zij zouden op hun einde merken.
30. Hoe zoude een éénige duizend jagen, en twee tien duizend doen vluchten, ten ware, dat hunlieder Rotssteen hen verkocht, en de HEERE hen overgeleverd hadde?
31. Want hun rotssteen is niet gelijk onze Rotssteen, zelfs onze vijanden rechters zijnde.
32. Want hun wijnstok is uit den wijnstok van Sódom, en uit de velden van Gomórra; hunne wijndruiven zijn vergiftige wijndruiven, zij hebben bittere beziën.
33. Hun wijn is vurig drakenvenijn, en een wreed adderenvergift.
34. Is dat niet bij Mij opgesloten? verzegeld in mijne schatten?
35. [a]Mijne is de wrake en de vergelding, ten tijde als hunlieder voet zal wankelen; want de dag huns ondergangs is nabij, en de dingen, die hun zullen gebeuren, haasten.
a Rom. 12: 19. Hebr. 10: 30. 1 Petr. 2: 23.
36. Want de HEERE zal zijnen volke recht doen, en het zal Hem over zijne knechten berouwen; want Hij zal zien, dat de hand is weggegaan, en de beslotene en verlatene niets is.
37. Dan zal Hij zeggen: Waar zijn hunne goden? de rotssteen, op welken zij betrouwden?
38. Welker slachtofferen vet zij aten, welker drankofferen wijn zij dronken? Dat zij opstaan en u helpen, dat er verberging voor u zij.
39. Ziet nu, dat Ik, Ik DIE ben, en [a]geen God met Mij. Ik [b]dood en maak levend, Ik versla en Ik heel; en er is niemand, die uit mijne hand redt.
a Deut. 4: 35. Jes. 45: 5, 18, 22. *b* 1 Sam. 2: 6.
40. Want Ik zal mijne hand naar den hemel opheffen, en Ik zal zeggen: Ik leef in eeuwigheid.
41. Indien Ik mijn glinsterend zwaard wette, en mijne hand ten gerichte grijpt, zoo zal Ik de wrake op mijne tegenpartijen doen wederkeeren, en mijnen hateren vergelden.
42. Ik zal mijne pijlen dronken maken van bloed, en mijn zwaard zal vleesch eten. Van het bloed des verslagenen en des gevangenen, van den hoofde af zullen er wraken des vijands zijn.
43. [a]Juicht, gij heidenen, [*met*] zijn volk; want Hij zal het bloed zijner knechten wreken; en Hij zal de wrake op zijne tegenpartijen doen wederkeeren, en verzoenen zijn land [*en*] zijn volk.
a Rom. 15: 10.
44. En Mozes kwam, en sprak alle de woorden dezes lieds voor de ooren des volks, hij en Hoséa, de zoon van Nun.
45. Als nu Mozes geëindigd had alle die woorden tot gansch Israël te spreken;
46. Zoo zeide hij tot hen: Zet uw hart op alle de woorden, die ik heden onder ulieden betuige, dat gij ze uwen kinderen gebieden zult, dat zij waarnemen te doen alle de woorden dezer wet.
47. Want dat is geen vergeefsch woord voor ulieden; maar het is uw leven; en door ditzelve woord zult gij de dagen verlengen op het land, waar gij over den Jordaan naar toe gaat, om dat te erven.
48. Daarna sprak de HEERE tot Mozes, op dienzelven dag, zeggende:
49. [a]Klim op den berg Abárim (deze is de berg Nébo, die in het land van

Móab is, die tegenover Jéricho is), en zie het land Kanaän, dat Ik den kinderen Israëls tot eene bezitting geven zal;
a Num. 27 : 12.

50. En sterf op dien berg, waarhenen gij opklimmen zult, en word vergaderd tot uwe volken; gelijk als uw [a]broeder Aäron stierf op den berg Hor, en werd tot zijne volken vergaderd;
a Num. 27 : 13 ; 33 : 38.

51. Omdat gijlieden u tegen Mij [a]vergrepen hebt, in het midden der kinderen Israëls, aan het twistwater te Kádes, in de woestijn Zin; omdat gij Mij niet geheiligd hebt in het midden der kinderen Israëls. a Num. 20 : 12.

52. Want van tegenover zult gij dat land zien, maar daarhenen niet inkomen, in het land, dat Ik den kinderen Israëls geven zal.

HET XXXIII KAPITTEL.

Dit nu is de zegen, met welken Mozes, de man Gods, de kinderen Israëls gezegend heeft, vóór zijnen dood.

2. Hij zeide dan: De HEERE is van Sínaï gekomen, en is hunlieden opgegaan van Séïr. Hij is blinkende verschenen van het gebergte Páran, en is aangekomen met tien duizenden der heiligen. Tot zijne rechterhand was eene vurige wet aan hen.

3. Immers bemint Hij de volken. Alle zijne heiligen zijn in uwe hand. Zij zullen in het midden tusschen uwe voeten gezet worden; een ieder zal ontvangen van uwe woorden.

4. Mozes heeft ons de wet geboden, eene erfenisse van Jakobs gemeente;

5. En hij was koning in Jeschúrun; als de hoofden des volks zich vergaderen, samen met de stammen Israëls.

6. Dat Ruben leve, en niet sterve, en dat zijne lieden [*van*] getal zijn.

7. En dit is van Juda, dat hij zeide: Hoor, HEERE, de stemme van Juda, en breng hem weder tot zijn volk. Zijne handen moeten hem genoegzaam zijn, en wees Gij [*hem*] eene hulpe tegen zijne vijanden.

8. En van Levi zeide hij: Uwe Túmmim en uwe U'rim zijn aan den man, uwen gunstgenoot; dien Gij verzocht hebt in Massa, met welken Gij getwist hebt aan de wateren van Mériba.

9. Die tot zijnen vader en tot zijne moeder zeide: Ik zie hem niet. En die zijne broederen niet kende, en zijne zonen niet achtte; want zij onderhielden uw woord, en bewaarden uw verbond.

10. Zij zullen Jakob uwe rechten leeren, en Israël uwe wet. Zij zullen reukwerk voor uwen neus leggen, en dat gansch verteerd zal worden, op uw altaar.

11. Zegen, HEERE, zijn vermogen, en laat U het werk zijner handen wel bevallen. Versla de lendenen dergenen, die tegen hem opstaan en hem haten, dat zij niet weder opstaan.

12. En van Benjamin zeide hij: De beminde des HEEREN; hij zal zeker bij Hem wonen; Hij zal hem den ganschen dag overdekken, en tusschen zijne schouderen zal Hij wonen.

13. En van Jozef zeide hij: [a]Zijn land zij gezegend van den HEERE, van het uitnemendste des hemels, van den dauw, en van de diepte, die beneden is liggende; a Gen. 49 : 25.

14. En van de uitnemendste inkomsten der zon, en van de uitnemendste voortzetting der maan;

15. En van het voornaamste der oude bergen, en van het uitnemendste der eeuwige heuvelen;

16. En van het uitnemendste der aarde en harer volheid. En [*van*] de goedgunstigheid desgenen, die in het braambosch woonde, kome [*de zegening*] op het hoofd Jozefs, en op den schedel des [a]afgezonderden van zijne broederen.
a Gen. 49 : 26.

17. Hij heeft de heerlijkheid des eerstgeborenen zijns runds, en zijne hoornen zijn hoornen des eenhoorns; met deze zal hij de volken te zamen stooten tot aan de einden des lands. Deze nu zijn de tien duizenden van Ephraïm, en deze zijn de duizenden van Manasse.

18. En van Zebulon zeide hij: Verheug u, Zebulon, over uwen uittocht, en Issaschar, over uwe hutten.

19. Zij zullen de volken tot den berg roepen. Daar zullen zij offeranden der gerechtigheid offeren; want zij zullen den overvloed der zeeën zuigen, en de bedekte verborgene dingen des zands.

20. En van Gad zeide hij: Gezegend zij, die aan Gad ruimte maakt. Hij

woont als een oude leeuw, en verscheurt den arm, ja ook den schedel.

21. En hij heeft zich van het eerste voorzien, omdat hij aldaar [*in*] het deel des wetgevers bedekt was. Daarom kwam hij met de hoofden des volks; hij verrichtte de gerechtigheid des HEEREN, en zijne gerichten met Israël.

22. En van Dan zeide hij: Dan is eene jonge leeuw; hij zal [*als*] uit Básan voortspringen.

23. En van Naphthali zeide hij: O Naphthali, wees verzadigd van de goedgunstigheid, en vol van den zegen des HEEREN; bezit erfelijk het westen en het zuiden.

24. En van Aser zeide hij: Aser zij gezegend met zonen; hij zij zijnen broeder aangenaam, en doope zijnen voet in olie.

25. IJzer en koper zal [*onder*] uwen schoen zijn; en uwe sterkte gelijk uwe dagen.

26. Niemand is er gelijk God, o Jeschúrun; die op den hemel vaart tot uwe hulpe, en met zijne hoogheid op de bovenste wolken.

27. De eeuwige God zij u eene woning, en van onderen, eeuwige armen; en Hij verdrijve den vijand voor uw aangezicht, en zegge: Verdelg.

28. [a]Israël dan zal zeker alleen wonen, [*en*] Jakobs oog zal zijn op een land van koren en most; ja zijn hemel zal van dauw druipen. *a* Jer. 23: 6; 33: 16.

29. Welgelukzalig zijt gij, o Israël! Wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door den HEERE, het schild uwer hulpe, en die een zwaard is uwer hoogheid. Daarom zullen zich uwe vijanden geveinsdelijk aan u onderwerpen, en gij zult op hunne hoogte treden.

* HET XXXIV KAPITTEL.

Toen ging Mozes op, uit de vlakke velden Móabs, naar den berg Nebo, op de hoogte van Písga, welke recht tegen Jéricho over is; en de HEERE [a]wees hem dat gansche land, Gílead tot Dan toe; *a* Deut. 3: 27.

2. En het gansche Naphthali, en het land van Ephraïm en Manasse, en het gansche land van Juda, tot aan de achterste zee;

3. En het zuiden, en het effen veld der vallei van Jéricho, de palmstad, tot Zóar toe.

4. En de HEERE zeide tot hem: Dit is het land, dat Ik [a]Abraham, Izak en Jakob gezworen heb, zeggende: Uwen zade zal Ik het geven. Ik heb het u met uwe oogen doen zien, maar gij zult daarhenen niet overgaan. *a* Gen. 12: 7; 13: 15; 15: 18; 26: 4; 28: 13.

5. Alzoo stierf Mozes, de knecht des HEEREN, aldaar, in den lande Móabs, naar des HEEREN mond.

6. En Hij begroef hem in een dal, in den lande Móabs, tegenover Béth Péor; en [a]niemand heeft zijn graf geweten, tot op dezen dag. *a* Judas vs. 9.

7. Mozes nu was honderd en twintig jaar oud, als hij stierf. Zijn oog was niet donker geworden, en zijne kracht was niet vergaan.

8. En de kinderen Israëls beweenden Mozes, in de vlakke velden Móabs, dertig dagen. En de dagen des weenens, van den rouw over Mozes, werden voleindigd.

9. Jozua nu, de zoon van Nun, was vol van den Geest der wijsheid, [a]want Mozes had zijne handen op hem gelegd. Zoo hoorden de kinderen Israëls naar hem, en deden, gelijk als de HEERE Mozes geboden had. *a* Num. 27: 18.

10. En er stond geen profeet meer op in Israël, gelijk Mozes, dien de HEERE gekend had, van aangezichte tot aangezichte;

11. In alle de teekenen en de wonderen, waartoe hem de HEERE gezonden heeft, om die in Egypteland te doen aan Pharaö, en aan alle zijne knechten, en aan al zijn land;

12. En in al die sterke hand, en in al die groote verschrikking, die Mozes gedaan heeft voor de oogen des ganschen Israëls.

* Dit Kapittel is (naar het gevoelen van de meesten) na Mozes' dood door eenig ander man Gods (hetzij Jozua, Eleazar of een ander) door eene bijzondere openbaring en ingeven des H. Geestes beschreven. Zonder dat had de auteur van dit Kap. (gelijk ook de apostel Judas, hetgene hij in zijnen zendbrief verhaalt) deze zaken, die tusschen God en Mozes alleen voorgevallen waren, niet kunnen weten.

HET BOEK

JOZUA.

HET I KAPITTEL.

Het geschiedde nu, na [a]den dood van Mozes, den knecht des HEEREN, dat de HEERE tot Jozua, den zoon van Nun, [b]Mozes' dienaar, sprak, zeggende:
a Deut. 34: 5. *b* Deut. 1: 38.

2. Mijn knecht Mozes is gestorven; zoo maak u nu op, trek over dezen Jordaan, gij en al dit volk, tot het land, dat Ik hun, den kinderen Israëls, geve.

3. [a]Alle plaatse, waar ulieder voetzool op treden zal, heb Ik u gegeven, gelijk als Ik tot Mozes gesproken heb.
a Deut. 11: 24. Joz. 14: 9.

4. Van de woestijn en dezen Libanon af, tot aan de groote rivier, de rivier Phrath, het gansche land der Héthieten, en tot aan de groote zee, [*tegen*] den ondergang der zon, zal ulieder landpale zijn.

5. Niemand zal voor uw aangezichte bestaan alle de dagen uws levens. Gelijk als Ik met Mozes geweest ben, zal Ik met u zijn; [a]Ik zal u niet begeven, en zal u niet verlaten.
a Deut. 31: 6, 8. Hebr. 13: 5, 6.

6. [a]Wees sterk en heb goeden moed; want gij zult dit volk dat land erfelijk doen bezitten, dat Ik hunnen vaderen heb gezworen, hun te geven.
a Deut. 31: 23.

7. Alleenlijk wees sterk en heb zeer goeden moed, dat gij waarneemt te doen naar de gansche wet, welke Mozes, mijn knecht, u geboden heeft; [a]wijk daarvan niet, ter rechter- noch ter linkerhand; opdat gij verstandiglijk handelt alomme, waar gij zult gaan.
a Deut. 5: 32; 28: 14.

8. Dat het boek dezer wet niet wijke van uwen mond, [a]maar overleg het dag en nacht, opdat gij waarneemt te doen naar alles, wat daarin geschreven is; want alsdan zult gij uwe wegen voorspoedig maken, en alsdan zult gij verstandiglijk handelen. *a* Ps. 1: 2.

9. Heb Ik het u niet bevolen? Wees sterk en heb goeden moed, verschrik niet en ontzet u niet; want de HEERE uw God is met u alomme, waar gij henengaat.

10. Toen gebood Jozua den ambtlieden des volks, zeggende:

11. Gaat door het midden des legers, en beveelt het volk zeggende: Bereidt teerkost voor ulieden; want binnen nog drie dagen zult gijlieden over dezen Jordaan gaan, dat gij ingaat om te erven het land, hetwelk de HEERE uw God ulieden geeft om te beërven.

12. En Jozua sprak tot de Rubenieten, en Gadieten, en den halven stam van Manasse, zeggende:

13. Gedenkt aan het woord, hetwelk Mozes, de knecht des HEEREN, ulieden geboden heeft, zeggende: De HEERE uw God geeft ulieden rust, en Hij geeft u dit land.

14. Laat uwe vrouwen, uwe kleine kinderen, en uw vee blijven in het land, dat Mozes ulieden aan deze zijde van den Jordaan gegeven heeft; maar gijlieden zult gewapend trekken voor het aangezicht uwer broederen, alle strijdbare helden, en zult ze helpen;

15. Totdat de HEERE uwen broederen rust geve, als ulieden, en dat zij ook erfelijk bezitten het land, dat de HEERE uw God hun geeft. Alsdan zult gijlieden wederkeeren tot het land uwer erfenisse, en zult het erfelijk bezitten, dat Mozes, de knecht des HEEREN, ulieden gegeven heeft, aan deze

zijde van den Jordaan, tegen den opgang der zon.

16. Toen antwoordden zij Jozua, zeggende: Al wat gij ons geboden hebt, zullen wij doen, en alomme, waar gij ons zenden zult, zullen wij gaan.

17. Gelijk wij in alles naar Mozes hebben gehoord, alzoo zullen wij naar u hooren. Alleenlijk dat de HEERE uw God met u zij, gelijk als Hij met Mozes geweest is.

18. Alle man, die uwen mond wederspannig wezen zal, en uwe woorden niet hooren zal in alles, wat gij hem gebieden zult, die zal gedood worden; alleenlijk wees sterk en heb goeden moed.

HET II KAPITTEL.

Jozua nu, de zoon van Nun, had twee mannen, die heimelijk verspieden zouden, gezonden van Síttim, zeggende: Gaat henen, bezichtigt het land en Jéricho. Zij dan gingen, en kwamen ten huize van eene vrouw, eene hoer, wier naam was Ráchab; en zij sliepen daar.

2. Toen werd den koning te Jéricho geboodschapt, zeggende: Zie, in dezen nacht zijn hier mannen gekomen van de kinderen Israëls, om dit land te doorzoeken.

3. Daarom zond de koning van Jéricho tot Ráchab, zeggende: Breng de mannen uit, die tot u gekomen zijn, die te uwen huize gekomen zijn; want zij zijn gekomen, om het gansche land te doorzoeken.

4. Maar die vrouw had die beide mannen genomen, en zij had ze verborgen; en zeide aldus: Er zijn mannen tot mij gekomen, maar ik wist niet, van waar zij waren.

5. En het geschiedde, als men de poort zoude sluiten, als het duister was, dat die mannen uitgingen; ik weet niet waarhenen die mannen gegaan zijn. Jaagt ze haastelijk na, want gij zult ze achterhalen.

6. Maar zij had ze op het dak doen klimmen, en zij had ze verstoken onder de vlasstoppelen, die door haar op het dak uitgelegd waren.

7. Die mannen nu jaagden ze na op den weg van den Jordaan, tot aan de veren; en men sloot de poorte toe, nadat zij uitgegaan waren, die ze najaagden.

8. Eer zij nu sliepen, zoo klom zij tot hen op, op het dak.

9. En zij sprak tot die mannen: Ik weet, dat de HEERE u dit land gegeven heeft, en dat ulieder verschrikking op ons gevallen is, en dat alle de inwoners dezes lands voor ulieder aangezicht gesmolten zijn.

10. Want wij hebben gehoord, dat de HEERE [a]de wateren der Schelfzee uitgedroogd heeft voor ulieder aangezicht, toen gij uit Egypte gingt; en [b]wat gijlieden aan de twee koningen der A'morieten, Síhon en Og, gedaan hebt, die op gene zijde van den Jordaan waren, dewelke gijlieden verbannen hebt.

a Ex. 14: 21. Joz. 4: 23. *b* Num. 21: 24, 34.

11. Als wij het hoorden, zoo versmolt ons hart, en er bestaat geen moed meer in iemand, vanwege ulieder tegenwoordigheid. Want [a]de HEERE ulieder God is een God boven in den hemel, en beneden op de aarde.

a Deut. 4: 39.

12. Nu dan, zweert mij toch bij den HEERE, dewijl ik weldadigheid aan ulieden gedaan heb, dat gij ook weldadigheid doen zult aan mijns vaders huis, en geeft mij een waarteeken,

13. Dat gij mijnen vader en mijne moeder in het leven zult behouden, als ook mijne broeders en mijne zusters, met alles, wat zij hebben, en dat gij onze zielen van den dood redden zult.

14. Toen spraken die mannen tot haar: Onze ziel zij voor ulieden om te sterven, indien gijlieden deze onze zake niet te kennen geeft. Het zal dan geschieden, wanneer de HEERE ons dit land geeft, zoo zullen wij aan u weldadigheid en trouwe bewijzen.

15. Zij liet ze dan neder met een touw door het venster; want haar huis was op den stadsmuur; en zij woonde op den muur.

16. En zij zeide tot hen: Gaat op het gebergte, opdat niet misschien de vervolgers u ontmoeten, en verbergt u aldaar drie dagen, totdat de vervolgers wedergekeerd zullen zijn; en gaat daarna uwen weg.

17. Ook zeiden die mannen tot haar:

Wij zullen onschuldig zijn van dezen uwen eed, dien gij ons hebt doen zweren:

18. Zie, wanneer wij in het land komen, zoo zult gij dit snoer van scharlakendraad aan het venster binden, door hetwelk gij ons zult nedergelaten hebben; en gij zult tot u in het huis vergaderen uwen vader, en uwe moeder, en uwe broeders, en het gansche huisgezin uws vaders;

19. Zoo zal het geschieden, al wie uit de deuren uws huizes naar buiten gaan zal, [a]zijn bloed zij op zijn hoofd, en wij zullen onschuldig zijn; maar al wie bij u in den huize zijn zal, diens bloed zij op ons hoofd, indien eene hand tegen hem zijn zal. *a* Matth. 27: 25.

20. Maar indien gij deze onze zake te kennen zult geven, zoo zullen wij onschuldig zijn van uwen eed, dien gij ons hebt doen zweren.

21. Zij nu zeide: Het zij alzoo naar uwe woorden. Toen liet zij ze gaan; en zij gingen henen; en zij bond het scharlaken snoer aan het venster.

22. Zij dan gingen henen, en kwamen op het gebergte, en bleven aldaar drie dagen, totdat de vervolgers wedergekeerd waren; want de vervolgers hadden ze op al den weg gezocht, maar niet gevonden.

23. Alzoo keerden die twee mannen weder, en gingen af van het gebergte, en voeren over, en kwamen tot Jozua, den zoon van Nun; en zij vertelden hem al wat hun wedervaren was.

24. En zij zeiden tot Jozua: Zekerlijk de HEERE heeft dat gansche land in onze handen gegeven; want ook zijn alle de inwoners des lands voor onze aangezichten gesmolten.

HET III KAPITTEL.

Jozua dan maakte zich des morgens vroeg op, en zij reisden van Sittim, en kwamen tot aan den Jordaan, hij en alle de kinderen Israëls; en zij vernachtten aldaar, eer zij overtrokken.

2. En het geschiedde, dat de ambtlieden, op het einde van drie dagen, door het midden des legers gingen,

3. En den volke geboden, zeggende: Wanneer gij de Arke des verbonds des HEEREN uws Gods ziet, en de Levietische priesters die dragende, verreist gijlieden ook van uwe plaatse, en volgt ze na.

4. Dat er nochtans ruimte zij tusschen ulieden en tusschen haar, bij de twee duizend ellen in de maat; en nadert tot haar niet; opdat gij dien weg wetet, dien gij gaan zult; want gijlieden zijt door dien weg niet gegaan gisteren [*en*] eergisteren.

5. Jozua zeide ook tot het volk: Heiligt u, want morgen zal de HEERE wonderheden in het midden van ulieden doen.

6. Desgelijks sprak Jozua tot de priesters, zeggende. Neemt de Arke des verbonds op, en gaat door voor het aangezicht dezes volks. Zij dan namen de Arke des verbonds op, en zij gingen voor het aangezicht des volks.

7. Want de HEERE had tot Jozua gezegd: Dezen dag zal Ik beginnen u groot te maken voor de oogen des ganschen Israëls, opdat zij weten, [a]dat Ik met u zijn zal, gelijk als Ik met Mozes geweest ben. *a* Joz. 1: 5.

8. Gij dan zult den priesteren, die de Arke des verbonds dragen, gebieden, zeggende: Wanneer gijlieden komt tot aan het uiterste van het water des Jordaans, staat stille in den Jordaan.

9. Toen zeide Jozua tot de kinderen Israëls: Nadert herwaarts, en hoort de woorden des HEEREN uws Gods.

10. Voorts zeide Jozua: Hieraan zult gijlieden bekennen, dat de levende God in het midden van u is, en dat Hij ganschelijk voor uw aangezicht uitdrijven zal de Kanaanieten, en de Héthieten, en de Hévieten, en de Phérezieten, en de Girgazieten, en de A'morieten, en de Jébusieten.

11. Ziet, de Arke des verbonds van den Heere der gansche aarde gaat door voor ulieder aangezicht in den Jordaan.

12. Nu dan, neemt gijlieden u twaalf mannen uit de stammen Israëls, uit iederen stam éénen man.

13. Want het zal geschieden, met dat de voetzolen der priesteren, die de Arke des HEEREN, des Heeren der gansche aarde, dragen, in het water van den Jordaan zullen rusten, zoo zullen de wateren van den Jordaan afgesneden worden, [*te weten*] de wateren, die

van boven afvlieten, [a]en zij zullen op
éénen hoop blijven staan. a Ps. 114 : 3.
14. En het geschiedde, toen het volk
vertrok uit zijne tenten, om over den
Jordaan te gaan, [a]zoo droegen de priesters de Arke des verbonds voor het
aangezicht des volks. a Hand. 7: 45.
15. En als zij, die de Arke droegen,
tot aan den Jordaan gekomen waren,
en de voeten der priesteren, dragende
de Arke, ingedoopt waren in het uiterste van het water (de Jordaan nu
was [a]vol alle de dagen des oogstes aan
alle zijne oevers); a 1 Kron. 12: 15.
16. Zoo stonden de wateren, die van
boven afkwamen. Zij rezen op éénen
hoop, zeer verre van de stad Adam
af, die ter zijde van Zártan [*ligt*]. En
die naar de zee des vlakken velds, [*te
weten*] de Zoutzee, afliepen, die vervloeiden; zij werden afgesneden. Toen
trok het volk over, tegenover Jéricho.
17. Maar de priesters, die de Arke
des verbonds des HEEREN droegen,
stonden steevast op het droge, in het
midden van den Jordaan. En gansch
Israël ging over op het droge, totdat
al het volk geëindigd had door den
Jordaan te trekken.

HET IV KAPITTEL.

Het geschiedde nu, toen al het volk
geëindigd had over den Jordaan te
trekken, dat de HEERE tot Jozua [a]sprak,
zeggende: a Joz. 3: 12.
2. Neemt gijlieden u twaalf mannen
uit het volk, uit elken stam éénen
man,
3. En gebiedt hun, zeggende: Neemt
voor ulieden op, van hier uit het midden van den Jordaan, uit de standplaatse van de voeten der priesteren,
en bereidt twaalf steenen, en brengt ze
met ulieder over, en stelt ze in het
nachtleger, waar gij dezen nacht zult
vernachten.
4. Jozua dan riep die twaalf mannen, die hij had doen bestellen van de
kinderen Israëls, uit elken stam éénen
man;
5. En Jozua zeide tot hen: Gaat over
vóór de Arke des HEEREN uws Gods,
midden in den Jordaan; en heft u een
ieder éénen steen op zijnen schouder,
naar het getal der stammen van de
kinderen Israëls;
6. Opdat dit een teeken zij onder ulieden. Wanneer uwe kinderen morgen
vragen zullen, zeggende: Wat zijn u
deze steenen?
7. Zoo zult gij tot hen zeggen: [a]Omdat de wateren van den Jordaan zijn
afgesneden geweest vóór de Arke des
verbonds des HEEREN. Als zij toog
door den Jordaan, werden de wateren
van den Jordaan afgesneden. Zoo zullen deze steenen den kinderen Israëls
ter gedachtenisse zijn tot in eeuwigheid.
a Joz. 3: 13.
8. De kinderen Israëls nu deden alzoo, gelijk als Jozua geboden had; en
zij namen twaalf steenen op, midden
uit den Jordaan, gelijk als de HEERE
tot Jozua gesproken had, naar het getal der stammen van de kinderen Israëls;
en zij brachten ze met zich over naar
het nachtleger, en stelden ze aldaar.
9. Jozua richtte ook twaalf steenen
op, midden in den Jordaan, ter standplaatse van de voeten der priesteren,
die de Arke des verbonds droegen; en
zij zijn daar tot op dezen dag.
10. De priesters nu, die de Arke droegen, stonden midden in den Jordaan,
totdat alle ding volbracht was, hetwelk de HEERE Jozua geboden had
den volke aan te zeggen, naar al wat
Mozes Jozua geboden had. En het volk
haastte, en het trok over.
11. En het geschiedde, als al het volk
geëindigd had over te gaan, toen ging
de Arke des HEEREN over, en de priesters, voor het aangezicht des volks.
12. [a]En de kinderen Rubens, en de
kinderen Gads, mitsgaders de halvestam
van Manasse, trokken gewapend voor
het aangezicht der kinderen Israëls,
gelijk als Mozes tot hen gesproken had.
a Num. 32 : 20, 29.
13. Omtrent veertig duizend toegeruste krijgsmannen trokken er voor
het aangezichte des HEEREN ten strijde,
naar de vlakke velden van Jéricho.
14. [a]Te dienzelven dage maakte de
HEERE Jozua groot voor de oogen van
het gansche Israël; en zij vreesden hem,
gelijk als zij Mozes gevreesd hadden,
alle de dagen zijns levens. a Joz. 3 : 7.
15. De HEERE dan sprak tot Jozua,
zeggende:

16. Gebied den priesteren, die de Arke der Getuigenisse dragen, dat zij uit den Jordaan opklimmen.

17. Toen gebood Jozua den priesteren, zeggende: Klimt op uit den Jordaan.

18. En het geschiedde, toen de priesters, die de Arke des verbonds des HEEREN droegen, uit het midden van den Jordaan opgeklommen waren, [*en*] de voetzolen der priesteren opgetrokken waren tot op het droge, zoo keerden de wateren van den Jordaan weder in hunne plaats, en gingen als gisteren [*en*] eergisteren aan alle zijne oevers.

19. Het volk nu was den tienden der eerste maand uit den Jordaan opgeklommen; en zij legerden zich te Gilgal, aan het oosteinde van Jéricho.

20. En Jozua richtte die twaalf steenen te Gilgal op, die zij uit den Jordaan genomen hadden.

21. En hij sprak tot de kinderen Israëls, zeggende: Wanneer uwe kinderen morgen hunnen vaderen vragen zullen, zeggende: Wat zijn deze steenen?

22. Zoo zult gij het uwen kinderen te kennen geven, zeggende: Op het droge is Israël door dezen Jordaan gegaan.

23. Want de HEERE uw God heeft de wateren van den Jordaan vóór uwe aangezichten doen uitdrogen, totdat gijlieden er waart doorgegaan; [a]gelijk als de HEERE uw God aan de Schelfzee gedaan heeft, die Hij voor ons aangezicht heeft doen uitdrogen, totdat wij er doorgegaan waren. *a* Ex. 14: 21.

24. Opdat alle volken der aarde de hand des HEEREN kennen zouden, dat zij sterk is; opdat gijlieden den HEERE uwen God vreezet te allen dage.

HET V KAPITTEL.

En het geschiedde, toen alle de koningen der A'morieten, die aan deze zijde van den Jordaan westwaarts, en alle de koningen der Kanaänieten die aan de zee [*waren*], hoorden, dat de HEERE de wateren van den Jordaan had uitgedroogd, voor het aangezicht der kinderen Israëls, totdat wij er doorgegaan waren, zoo versmolt hun hart, en er was geen moed meer in hen, voor het aangezicht der kinderen Israëls.

2. Te dier tijd sprak de HEERE tot Jozua: Maak [a]u steenen messen, en besnijd wederom de kinderen Israëls ten tweede male. *a* Ex. 4: 25.

3. Toen maakte zich Jozua steenen messen, en besneed de kinderen Israëls op den heuvel der voorhuiden.

4. Dit nu was de oorzaak, waarom ze Jozua besneed: Al het volk, dat uit Egypte getogen was, de manspersonen, alle krijgslieden, waren gestorven in de woestijn, op den weg, nadat zij uit Egypte getogen waren.

5. Want al het volk, dat er uittoog, was besneden. Maar al het volk, dat geboren was in de woestijn op den weg, nadat zij uit Egypte getrokken waren, hadden zij niet besneden.

6. Want de kinderen Israëls wandelden veertig jaar in de woestijn, totdat vergaan was het gansche volk der krijgslieden, die uit Egypte gegaan waren, die der stemme des HEEREN niet gehoorzaam geweest waren; denwelken de HEERE gezworen had, [a]dat Hij hun niet zoude laten zien het land, hetwelk de HEERE hunnen vaderen gezworen had ons te zullen geven, een land vloeiende van melk en honig. *a* Num. 14: 23.

7. Maar hunne zonen heeft Hij aan hunne plaats gesteld. Die heeft Jozua besneden, omdat zij de voorhuid hadden, want zij hadden ze op den weg niet besneden.

8. En het geschiedde, als men een einde gemaakt had van al dat volk te besnijden, zoo bleven zij in hunne plaats in het leger, totdat zij genezen waren.

9. Voorts sprak de HEERE tot Jozua: Heden heb Ik den smaad van Egypte van ulieden afgewenteld. Daarom noemde men den naam dier plaats Gilgal, tot op dezen dag.

10. Terwijl de kinderen Israëls te Gilgal gelegerd lagen, zoo hielden zij Paschen [a]op den veertienden dag derzelve maand, in den avond, op de vlakke velden van Jéricho. *a* Ex. 12: 6.

11. En zij aten van het overjarige koren des lands, des anderen daags van Paschen, [a]ongezuurde brooden en verzengde aren, even op dienzelven dag. *a* Ex. 12: 39. Lev. 2: 14.

12. En het Man hield op des anderen daags, nadat zij van des lands overjarige koren gegeten hadden; en

de kinderen Israëls hadden geen Man meer, maar zij aten in denzelven jare van de inkomst des lands Kanaän.

13. Voorts geschiedde het, als Jozua bij Jéricho was, dat hij zijne oogen ophief en zag toe, en zie, [a]er stond een Man tegenover hem, die een uitgetogen zwaard in zijne hand had. En Jozua ging tot hem, en zeide tot hem: Zijt gij onze, of onzer vijanden?

a Ex. 23: 23.

14. En Hij zeide: Neen, maar Ik ben de Vorst van het heir des HEEREN; Ik ben nu gekomen. Toen viel Jozua op zijn aangezicht ter aarde, en aanbad, en zeide tot Hem: Wat spreekt mijn Heere tot zijnen knecht?

15. Toen zeide de Vorst van het heir des HEEREN tot Jozua: Trek uwe schoenen af van uwe voeten, want de plaatse, waar gij op staat, is heilig. En Jozua deed alzoo.

HET VI KAPITTEL.

Jéricho nu sloot [*de poorten*] toe, en was gesloten, voor het aangezicht van de kinderen Israëls. Er ging niemand uit, en er ging niemand in.

2. Toen zeide de HEERE tot Jozua: Zie, Ik heb Jéricho met zijnen koning [*en*] strijdbare helden in uwe hand gegeven.

3. Gij dan allen, die krijgslieden zijt, zult rondom de stad gaan, de stad omringende éénmaal. Alzoo zult gij doen zes dagen lang.

4. En zeven priesters zullen zeven ramsbazuinen dragen vóór de Arke, en gijlieden zult op den zevenden dag de stad zevenmaal omgaan, en de priesters zullen met de bazuinen blazen.

5. En het zal geschieden, als men langzaam met den ramshoorn blaast, als gijlieden het geluid der bazuin hoort, zoo zal al het volk juichen met een groot gejuich. Dan zal de stadsmuur onder zich vallen, en het volk zal er inklimmen, een iegelijk tegenover zich.

6. Toen riep Jozua, de zoon van Nun, de priesters, en zeide tot hen: Draagt de Arke des verbonds: en dat zeven priesters zeven ramsbazuinen dragen, vóór de Arke des HEEREN.

7. En tot het volk zeide hij: Trekt door en gaat rondom deze stad; en wie toegerust is, die ga door vóór de Arke des HEEREN.

8. En het geschiedde, gelijk Jozua tot het volk gesproken had, zoo gingen de zeven priesters, dragende zeven ramsbazuinen voor het aangezichte des HEEREN. Zij trokken door en bliezen met de bazuinen; en de Arke des verbonds des HEEREN volgde ze na.

9. En wie toegerust was, ging voor het aangezicht der priesters, die de bazuinen bliezen. En de achtertocht volgde de Arke na, terwijl men ging en blies met de bazuinen.

10. Jozua nu had het volk geboden, zeggende: Gij zult niet juichen, ja gij zult uwe stem niet laten hooren, en geen woord zal er uit uwen mond uitgaan, tot op den dag, wanneer ik tot ulieden zeggen zal: Juicht! Dan zult gij juichen.

11. En hij deed de Arke des HEEREN rondom de stad gaan, omringende [*deze*] éénmaal. Toen kwamen zij [*weder*] in het leger, en vernachtten in het leger.

12. Daarna stond Jozua des morgens vroeg op, en de priesters droegen de Arke des HEEREN.

13. En de zeven priesters, dragende de zeven ramsbazuinen vóór de Arke des HEEREN, gingen voort, en bliezen met de bazuinen; en de toegerusten gingen voor hunne aangezichten, en de achtertocht volgde de Arke des HEEREN na, terwijl men ging en blies met de bazuinen.

14. Alzoo gingen zij éénmaal rondom de stad op den tweeden dag; en zij keerden weder in het leger. Alzoo deden zij zes dagen lang.

15. En het geschiedde op den zevenden dag, dat zij zich vroeg opmaakten, met het opgaan des dageraads, en zij gingen rondom de stad, naar dezelve wijze, zeven maal. Alleenlijk op dien dag gingen zij zeven maal rondom de stad.

16. En het geschiedde ten zevenden male, als de priesters met de bazuinen bliezen, dat Jozua tot het volk sprak: Juicht; want de HEERE heeft ulieden de stad gegeven.

17. Doch deze stad zal den HEERE verbannen zijn, zij, en al wat daarin is; alleenlijk zal de hoere Ráchab levend blijven, zij en allen, die met haar in

den huize zijn, omdat zij de boden, die wij uitgezonden hadden, verborgen heeft.

18. Alleenlijk dat gijlieden u wacht van het verbannene, opdat gij over u misschien niet den ban brengt, mits nemende van het verbannene, en het leger Israëls niet stelt tot eenen ban, noch datzelve beroert.

19. [a]Maar al het zilver en goud, en de koperen en ijzeren vaten, zullen den HEERE heilig zijn; tot den schat des HEEREN zullen zij komen.

a Num. 31:54.

20. Het volk dan juichte, als zij met de bazuinen bliezen. En het geschiedde, als het volk het geluid der bazuin hoorde, zoo juichte het volk met een groot gejuich; [a]en de muur viel onder zich, en het volk klom in de stad, een ieder tegenover zich, en zij namen de stad in. a Hebr. 11:30.

21. En zij verbanden alles, wat in de stad was, van den man tot de vrouw toe, van het kind tot den oude, en tot het rund, en het klein vee, en den ezel, door het scherpte des zwaards.

22. Jozua nu zeide tot de twee mannen, de verspieders des lands: Gaat in het huis der vrouw, der hoer, en brengt die vrouw van daar uit, met al wat zij heeft, [a]gelijk als gij haar gezworen hebt. a Joz. 2:14. Hebr. 11:31.

23. Toen gingen de jongelingen, de verspieders, daar in, en brachten er Ráchab uit, en haren vader, en hare moeder, en hare broeders, en al wat zij had: ook brachten zij uit alle hare huisgezinnen, en zij stelden ze buiten het leger Israëls.

24. De stad nu verbrandden zij met vuur, en alles wat daarin was. Alleenlijk het zilver en goud, mitsgaders de koperen en ijzeren vaten, gaven zij tot den schat van het huis des HEEREN.

25. Dus liet Jozua de hoere Ráchab leven, en het huisgezin haars vaders, en al wat zij had; en zij heeft gewoond in het midden van Israël tot dezen dag; omdat zij de boden verborgen had, die Jozua gezonden had, om Jéricho te verspieden.

26. En ter zelver tijd bezwoer ze Jozua, zeggende: Vervloekt zij die man voor het aangezichte des HEEREN, die zich opmaken en deze stad Jéricho bouwen zal. Dat hij ze grondveste op zijnen eerstgeborenen zoon, en hare poorten stelle op zijnen jongsten zoon!

27. Alzoo was de HEERE met Jozua; en zijn gerucht liep door het gansche land.

HET VII KAPITTEL.

Maar de kinderen Israels overtraden door overtreding met het verbannene; [a]want Áchan, de zoon van Chármi, den zoon van Zábdi, den zoon van Zérach, uit den stam van Juda, nam van het verbannene. Toen ontstak de toorn des HEEREN tegen de kinderen Israëls. a Joz. 22:20. 1 Kron. 2:7.

2. Als Jozua mannen zond van Jericho naar Ai, dat bij Béth-áven ligt, aan het oosten van Béthel, zoo sprak hij tot hen, zeggende: Trekt opwaarts, en bespiedt het land. Die mannen nu trokken op, en bespiedden Ai.

3. Daarna keerden zij weder naar Jozua, en zeiden tot hem: Dat het gansche volk niet optrekke; dat er omtrent twee duizend mannen, of omtrent drie duizend mannen optrekken, om Ai te slaan; vermoei daarhenen al het volk niet, want zij zijn weinigen.

4. Alzoo trokken derwaarts op van het volk omtrent drie duizend man; dewelke vloden voor het aangezicht der mannen van Ai.

5. En de mannen van Ai sloegen van hen omtrent zes en dertig man, en vervolgden ze [*van*] voor de poorte tot Schebárim toe, en sloegen ze in eenen afgang. Toen versmolt het hart des volks, en het werd tot water.

6. Toen verscheurde Jozua zijne kleederen, en viel op zijn aangezicht ter aarde, voor de Arke des HEEREN, tot den avond toe, hij, en de oudsten Israëls, en zij wierpen stof op hun hoofd.

7. En Jozua zeide: Ach Heere HEERE, waarom hebt Gij dit volk door den Jordaan ooit doen gaan, om ons te geven in de hand der Ámorieten, om ons te verderven? Och, dat wij toch tevreden geweest en gebleven waren aan gene zijde van den Jordaan.

8. Och HEERE, wat zal ik zeggen, nademaal dat Israël voor het aange-

zicht zijner vijanden den nek gekeerd heeft?

9. Als het de Kanaänieten, en alle inwoners des lands hooren zullen, zoo zullen zij ons omsingelen, en onzen naam uitroeien van de aarde. Wat zult Gij dan uwen grooten name doen?

10. Toen zeide de HEERE tot Jozua: Sta op; waarom ligt gij dus neder op uw aangezicht?

11. Israël heeft gezondigd, en zij hebben ook mijn verbond, hetwelk Ik hun geboden had, overtreden; en ook hebben zij van het verbannene genomen; en ook gestolen; en ook gelogen; en hebben het ook onder hun gereedschap gelegd.

12. Daarom zullen de kinderen Israëls niet kunnen bestaan voor het aangezicht hunner vijanden; zij zullen den nek voor het aangezicht hunner vijanden keeren; want zij zijn in den ban. Ik zal voortaan niet meer met ulieden zijn, tenzij dat gij den ban uit het midden van ulieden verdelgt.

13. Sta op, heilig het volk, en zeg: Heiligt u tegen morgen; want alzoo zegt de HEERE de God Israëls: Er is een ban in het midden van u, Israël; gij zult niet kunnen bestaan voor het aangezicht uwer vijanden, totdat gij den ban wegdoet uit het midden van u.

14. Gij zult dan in den morgenstond aankomen naar uwe stammen; en het zal geschieden, de stam, welken de HEERE geraakt zal hebben, die zal aankomen naar de geslachten; en welk geslacht de HEERE geraakt zal hebben, dat zal aankomen bij huisgezinnen; en welk huisgezin de HEERE geraakt zal hebben, dat zal aankomen man voor man.

15. En het zal geschieden, die geraakt zal worden met den ban, die zal met den vure verbrand worden, hij, en al wat hij heeft; omdat hij het verbond des HEEREN overtreden heeft, en omdat hij dwaasheid in Israël gedaan heeft.

16. Toen maakte zich Jozua des morgens vroeg op, en deed Israël aankomen naar zijne stammen; en de stam van Juda werd geraakt.

17. Als hij het geslacht van Juda deed aankomen, zoo raakte hij het geslacht van Zárchi. Toen hij het geslacht van Zárchi deed aankomen, man voor man, zoo werd Zábdi geraakt.

18. Deswelken huisgezin als hij deed aankomen, man voor man, zoo werd Áchan geraakt, de zoon van Chármi, den zoon van Zábdi, den zoon van Zérah, uit den stam van Juda.

19. Toen zeide Jozua tot Áchan: Mijn zoon, geef toch den HEERE, den God Israëls, de eere, en doe voor Hem belijdenisse; en geef mij toch te kennen, wat gij gedaan hebt; verberg het voor mij niet.

20. Áchan nu antwoordde Jozua, en zeide: Voorwaar, ik heb tegen den HEERE, den God Israëls, gezondigd, en heb alzoo en alzoo gedaan.

21. Want ik zag onder den roof een schoon, sierlijk Babylonisch overkleed, en twee honderd Sikkelen zilvers, en eene gouden tong, welker gewicht was vijftig Sikkelen; en ik kreeg lust daartoe, en ik nam ze; en zie, ze zijn verborgen in de aarde, in het midden mijner tent, en het zilver daaronder.

22. Toen zond Jozua boden henen, die tot de tent liepen; en zie, het lag verborgen in zijne tent, en het zilver daaronder.

23. Zij dan namen die dingen uit het midden der tent, en zij brachten ze tot Jozua en tot alle de kinderen Israëls; en zij stortten ze uit voor het aangezichte des HEEREN.

24. Toen nam Jozua, en gansch Israël met hem, Áchan, den zoon van Zérah, en het zilver, en het sierlijk overkleed, en de gouden tong, en zijne zonen, en zijne dochteren, en zijne ossen, en zijne ezelen, en zijn vee, en zijne tent, en alles wat hij had; en voerden ze naar het dal Áchor.

25. En Jozua zeide: Hoe hebt gij ons beroerd? De HEERE zal u beroeren te dezen dage. En gansch Israël steenigde hem met steenen, en zij verbrandden ze met vuur, en zij overwierpen ze met steenen.

26. En zij *stapelden over hem eenen grooten steenhoop op, zijnde tot op dezen dag. Alzoo keerde zich de HEERE

---

* Staten-overz.: richtten, wat thans van eenen hoop steenen niet kan gezegd worden.

van de hittigheid zijns toorns. Daarom noemde men den naam dier plaats: Het dal van Achor, tot dezen dag toe.

Het VIII KAPITTEL.

Toen zeide de HEERE tot Jozua: [a]Vrees niet, en ontzet u niet; neem met u al het krijgsvolk, en maak u op, trek op naar Ai; zie, Ik heb den koning van Ai, en zijn volk, en zijne stad, en zijn land, in uwe hand gegeven. *a* Deut. 1 : 21; 7 : 18.

2. Gij nu zult Ai en zijnen koning doen, [a]gelijk als gij aan Jéricho en zijnen koning gedaan hebt; behalve dat gij zijnen roof en [b]zijn vee voor ulieden rooven zult. Stel u eene achterlage tegen de stad, van achter haar. *a* Joz. 6 : 21, *b* Deut. 20 : 14.

3. Toen maakte zich Jozua op, en al het krijgsvolk, om op te trekken naar Ai. En Jozua verkoos dertig duizend mannen, strijdbare helden, en hij zond ze bij nacht uit.

4. En gebood hun, zeggende: Ziet toe, gijlieden zult der stad lagen leggen van achter de stad. Houdt u niet zeer verre van de stad, en weest gij allen bereid.

5. Ik nu, en al het volk, dat bij mij is, zullen tot de stad naderen; en het zal geschieden, wanneer zij ons te gemoet zullen uitgaan, gelijk als in het eerste, zoo zullen wij voor hun aangezicht vlieden.

6. Laat ze dan uitkomen achter ons, totdat wij ze van de stad aftrekken; want zij zullen zeggen: Zij vlieden voor onze aangezichten, gelijk als in het eerste. Zoo zullen wij vlieden voor hunne aangezichten.

7. Dan zult gijlieden opstaan uit de achterlage, en gij zult de stad innemen; want de HEERE uw God zal ze in uwe hand geven.

8. En het zal geschieden, wanneer gij de stad ingenomen hebt, zoo zult gij de stad met vuur aansteken; naar den woorde des HEEREN zult gijlieden doen; ziet, ik heb het ulieden geboden.

9. Alzoo zond ze Jozua henen, en zij gingen naar de achterlage, en zij bleven tusschen Béthel en tusschen Ai, tegen het westen van Ai, maar Jozua overnachtte dien nacht in het midden des volks.

10. En Jozua maakte zich des morgens vroeg op, en hij monsterde het volk; en hij trok op, hij en de oudsten van Israël, voor het aangezicht des volks, naar Ai.

11. Ook trok al het krijgsvolk op, dat bij hem was; en zij naderden en kwamen tegenover de stad; en zij legerden zich tegen het noorden van Ai; en er was een dal tusschen hem en tusschen Ai.

12. Hij nam ook omtrent vijf duizend man, en hij stelde ze tot eene achterlage tusschen Béthel en tusschen Ai, aan het westen der stad.

13. En zij stelden het volk, het gansche leger, dat aan het noorden der stad was, en zijne hinderlage was aan het westen der stad. En Jozua ging in denzelven nacht in het midden des dals.

14. En het geschiedde, toen de koning van Ai [*dat*] zag, zoo haastten zij en maakten zich vroeg op, en de mannen der stad kwamen uit, Israël te gemoet, ten strijde, hij en al zijn volk, ter bestemder tijd, voor het vlakke veld. Want hij wist niet, dat hem iemand een achterlage leide van achter de stad.

15. Jozua dan en gansch Israël werd geslagen voor hunne aangezichten, en zij vloden door den weg der woestijn.

16. Daarom werd samengeroepen al het volk dat in de stad was, om hen na te jagen; en zij joegen Jozua na, en werden van de stad afgetrokken.

17. En er werd niet één man overgelaten in Ai noch Béthel, die niet uittrok, Israël na; en zij lieten de stad openstaan, en joegen Israël achterna.

18. Toen sprak de HEERE tot Jozua: Strek de spies uit, die in uwe hand is, naar Ai, want Ik zal het in uwe hand geven. Toen strekte Jozua de spies, die in zijne hand was, naar de stad toe.

19. Toen rees de achterlage haastelijk op van hare plaats, en zij liepen toe, met dat hij zijne hand uitgestrekt had, en kwamen aan de stad en zij namen ze in, en zij haastten zich, en staken de stad aan met vuur.

20. Als de mannen van Ai zich ach-

teromkeerden, zoo zagen zij, en zie, de rook der stad ging op naar den hemel; en zij hadden geene ruimte, om herwaarts of derwaarts te vlieden; want het volk, dat naar de woestijn vluchtte, keerde zich tegen degenen, die [*hen*] najoegen.

21. En Jozua en gansch Israël, ziende, dat de achterlage de stad ingenomen had, en dat de rook der stad opging, zoo keerden zij zich om, en sloegen de mannen van Ai.

22. Ook kwamen die uit de stad hun te gemoet, zoodat zij in het midden der Israëlieten waren, deze van hier en gene van daar; en [a]zij sloegen ze, totdat geen overige onder hen overbleef, noch die ontkwam. *a* Deut. 7: 2.

23. Doch den koning van Ai grepen zij levend, en zij brachten hem tot Jozua.

24. En het geschiedde, toen de Israëlieten een einde gemaakt hadden van alle de inwoners van Ai te dooden, op het veld, in de woestijn, in dewelke zij hen nagejaagd hadden, en dat zij allen door de scherpte des zwaards gevallen waren, totdat zij allen vernield waren; zoo keerde zich gansch Israël naar Ai, en zij sloegen het met de scherpte des zwaards.

25. En het geschiedde, dat allen, die te dien dage vielen, zoo mannen als vrouwen, waren twaalf duizend, alle te zamen lieden van Ai.

26. Jozua trok ook zijne hand niet terug, die hij met de spies had uitgestrekt, totdat hij alle de inwoners van Ai verbannen had.

27. [a]Alleenlijk roofden de Israëlieten voor zichzelven het vee en den buit derzelve stad, [b]naar het woord des HEEREN, dat Hij Jozua geboden had. *a* Num. 31. 22, 26. *b* Joz. 8: 2.

28. Jozua nu verbrandde Ai, en hij stelde het tot eenen eeuwigen hoop, ter verwoesting, tot op dezen dag.

29. En den koning van Ai hing hij aan een hout, tot aan den avondstond. En [a]omtrent den ondergang der zon gebood Jozua, dat men zijn dood lichaam van het hout afname. En zij wierpen het aan de deur der stadspoort, en stapelden daarop eenen grooten steenhoop op, zijnde tot op dezen dag. *a* Deut. 21: 22, 23.

30. Toen bouwde Jozua een altaar den HEERE, den God Israëls, op den berg Ebal;

31. [a]Gelijk als Mozes, de knecht des HEEREN, den kinderen Israëls geboden had, volgens hetgene dat geschreven is in het wetboek van Mozes, een altaar van geheele steenen, over dewelke men geen ijzer bewogen had; en daarop offerden zij den HEERE brandofferen, ook offerden zij dankofferen. *a* Ex. 20: 25. Deut. 27: 4.

32. [a]Aldaar schreef hij ook op steenen een dubbel van de wet van Mozes, hetwelk hij geschreven heeft voor het aangezicht der kinderen Israëls. *a* Deut. 27: 3.

33. En gansch Israël, met zijne oudsten, en ambtlieden, en zijne rechters, stonden aan deze en aan gene zijde der Arke, voor de Levietische priesteren, die de Arke des verbonds des HEEREN droegen, zoo vreemdelingen als inboorlingen, de eene helft daarvan tegenover den berg Gerizim, en de eene helft daarvan tegenover den berg E'bal; gelijk als Mozes, de knecht des HEEREN, bevolen had, om het volk van Israël in het eerste te zegenen.

34. En daarna las hij overluid alle de woorden der wet, de zegening en den vloek, naar alles, wat in het wetboek geschreven staat.

35. Daar was niet één woord van al hetgene Mozes geboden had, dat Jozua niet overluid las [a]voor de geheele gemeente Israëls, en de vrouwen, en de kleine kinderen, en de vreemdelingen, die in het midden van hen wandelden. *a* Deut. 31: 11.

HET IX KAPITTEL.

En het geschiedde, toen [*dit*] hoorden alle de koningen, die aan deze zijde van den Jordaan waren, op het gebergte, en in de laagte, en aan alle havens der Groote Zee, tegenover den Libanon, de Héthieten, en de A'morieten, de Kanaänieten, de Phérezieten, de Hévieten, en de Jébusieten;

2. Zoo vergaderden zij zich samen, om tegen Jozua en tegen Israël te krijgen, eenmoediglijk.

3. Als de inwoners te Gibeon hoor

den, wat Jozua met Jéricho en met Ai gedaan had,

4. Zoo handelden zij ook arglistiglijk, en gingen henen, en veinsden zich gezanten te zijn, en zij namen oude zakken op hunne ezels, en oude, en gescheurde, en samengebondene lederen wijnzakken;

5. Ook oude en bevlekte schoenen aan hunne voeten, en zij hadden oude kleederen aan; en al het brood, dat zij op hunne reize hadden, was droog [*en*] beschimmeld.

6. En zij gingen tot Jozua in het leger te Gílgal, en zij zeiden tot hem en tot de mannen Israëls: Wij zijn gekomen uit verren lande; zoo maakt nu een verbond met ons.

7. Toen zeiden de mannen Israëls tot de Hévieten: Misschien woont gijlieden in het midden van ons; hoe zullen wij dan een verbond met u maken?

8. Zij dan zeiden tot Jozua: Wij zijn uwe knechten. Toen zeide Jozua tot hen: Wie zijt gijlieden, en van waar komt gij?

9. Zij nu zeiden tot hem: Uwe knechten zijn uit zeer verren lande gekomen, om den naam des HEEREN uws Gods; want wij hebben zijn gerucht gehoord, en alles wat Hij in Egypte gedaan heeft;

10. En [a]alles wat Hij gedaan heeft aan de twee koningen der A'morieten, die aan gene zijde van den Jordaan waren, Síhon, den koning van Hésbon, en Og, den koning van Básan, die te A'stharoth [*woonde*].

a Num. 21: 24, 33. Deut. 1: 4.

11. Daarom spraken tot ons onze oudsten, en alle de inwoners onzes lands, zeggende: Neemt reiskost met u in uwe handen op de reize, en gaat hun te gemoet, en zegt tot hen: Wij zijn ulieder knechten. Zoo maakt nu een verbond met ons.

12. Dit ons brood hebben wij warm tot onzen teerkost uit onze huizen genomen, ten dage, toen wij uittogen om tot ulieden te reizen; maar ziet, nu is het droog, en het is beschimmeld.

13. En deze lederen wijnzakken, die wij gevuld hebben, waren nieuw, maar ziet, zij zijn gescheurd. En deze onze kleederen, en onze schoenen zijn oud geworden, vanwege deze zeer lange reize.

14. Toen namen de mannen van hunnen reiskost; en zij vraagden het den mond des HEEREN niet.

15. En Jozua maakte vrede met hen, en hij maakte een verbond met hen, dat hij ze bij het leven behouden zoude; en de oversten der vergadering zwoeren hun.

16. En het geschiedde ten einde van drie dagen, nadat zij het verbond met hen gemaakt hadden, zoo hoorden zij, dat zij hunne naburen waren, en dat zij in het midden van hen waren wonende.

17. Want toen de kinderen Israëls voorttogen, zoo kwamen zij ten derden dage aan hunne steden. Hunne steden nu waren Gíbeon, en Chephíra, en Béëroth, en Kírjath-Jeárim.

18. En de kinderen Israëls sloegen ze niet, omdat de oversten der vergadering hun gezworen hadden bij den HEERE den God Israëls. Daarom murmureerde de gansche vergadering tegen de oversten.

19. Toen zeiden alle de oversten tot de gansche vergadering: Wij hebben hun gezworen bij den HEERE den God Israëls; daarom kunnen wij hen niet aantasten.

20. Dit zullen wij hun doen, dat wij ze bij het leven behouden, opdat geen groote toorn over ons zij, om des eeds wille, dien wij hun gezworen hebben.

21. Voorts zeiden de oversten tot hen: Laat ze leven, en laat ze houthouwers en waterputters zijn der gansche vergadering, gelijk de oversten tot hen gezegd hebben.

22. En Jozua riep ze, en sprak tot hen, zeggende: Waarom hebt gijlieden ons bedrogen, zeggende: Wij zijn zeer verre van ulieden gezeten, daar gij in het midden van ons zijt wonende?

23. Nu dan, vervloekt zijt gijlieden; en onder ulieden zullen niet afgesneden worden knechten, noch houthouwers, noch waterputters, ten huize mijns Gods.

24. Zij dan antwoordden Jozua, en zeiden: Dewijl het uwen knechten zekerlijk was te kennen gegeven, dat de HEERE uw God zijnen knecht Mozes geboden heeft, dat Hij ulieden al dit land

geven, en [a]alle de inwoners des lands voor ulieder aangezicht verdelgen zoude, zoo vreesden wij onzes levens zeer voor ulieder aangezichten; daarom hebben wij deze zake gedaan. [a] Deut. 7: 1, 2.

25. En nu, zie, wij zijn in uwe hand; doe, gelijk het goed en gelijk het recht is in uwe oogen ons te doen.

26. Zoo deed hij hun alzoo, en hij verloste ze van de hand der kinderen Israëls, dat zij ze niet doodsloegen.

27. Alzoo gaf ze Jozua over ten zelven dage tot houthouwers en waterputters der vergadering, en dat tot het altaar des HEEREN, tot dezen dag toe, aan de plaatse, die Hij verkiezen zoude.

HET X KAPITTEL.

Het geschiedde nu, toen Adóni-Zédek, de koning van Jeruzalem, gehoord had, dat Jozua Ai ingenomen en het verbannen had, [*en*] aan Ai en zijnen koning alzoo gedaan had, gelijk als hij aan [a]Jéricho en zijnen koning gedaan had; en [b]dat de inwoners van Gíbeon vrede met Israël gemaakt hadden, en in hun midden waren;

a Joz. 6: 15. *b* Joz. 9: 15.

2. Zoo vreesden zij zeer. Want Gíbeon was eene groote stad, als eene der koninklijke steden; ja zij was grooter dan Ai, en alle hare mannen waren sterk.

3. Daarom zond Adóni-Zédek, koning van Jeruzalem, tot Hóham, den koning van Hébron, en tot Píream, den koning van Jármuth, en tot Jáphia, den koning van Láchis, en tot Débir, den koning van Églon, zeggende:

4. Komt op tot mij en helpt mij, dat wij Gíbeon slaan; omdat het vrede gemaakt heeft met Jozua en met de kinderen Israëls.

5. Toen werden verzameld en kwamen op, vijf koningen der Ámorieten, de koning van Jeruzalem, de koning van Hébron, de koning van Jármuth, de koning van Láchis, de koning van Églon, zij en alle hunne legers; en zij belegerden Gíbeon, en krijgden er tegen.

6. De mannen nu van Gíbeon zonden tot Jozua, in het leger te Gílgal, zeggende: Trek uwe handen niet af van uwe knechten, kom haastelijk tot ons op, en verlos ons, en help ons; want alle de koningen der Ámorieten, die op het gebergte wonen, hebben zich tegen ons vergaderd.

7. Toen toog Jozua op van Gílgal, hij en al het krijgsvolk met hem, en alle strijdbare helden.

8. Want de HEERE had tot Jozua gezegd: Vrees niet voor hen, want Ik heb ze in uwe hand gegeven; niemand van hen zal voor uw aangezicht bestaan.

9. Alzoo kwam Jozua snellijk tot hen; den ganschen nacht over was hij van Gílgal opgetrokken.

10. En de HEERE verschrikte ze voor het aangezicht van Israël; en hij sloeg ze met eenen grooten slag te Gíbeon, en vervolgde ze op den weg, waar men naar Béth-hóron opgaat, en sloeg ze tot Azéka en tot Makkéda toe.

11. Het geschiedde nu, toen zij voor het aangezicht van Israël vluchtten, zijnde in den afgang van Béth-hóron, zoo wierp de HEERE groote steenen op hen van den hemel, tot Azéka toe, dat zij stierven. Er waren er meer, die van de hagelsteenen stierven, dan die de kinderen Israëls met het zwaard doodden.

12. Toen sprak Jozua tot den HEERE, ten dage als de HEERE de Ámorieten voor het aangezicht der kinderen Israëls overgaf, en zeide voor de oogen der Israëlieten: Zon, sta stil te Gíbeon, en gij maan, in het dal van Ájalon.

13. En de zon stond stil, en de maan bleef staan, totdat het volk zich aan zijne vijanden gewroken had. Is dit niet geschreven in het Boek des Oprechten? De zon nu stond stil in het midden des hemels, en haastte niet onder te gaan omtrent eenen volkomenen dag.

14. En er was geen dag aan dezen gelijk, vóór hem noch na hem, dat de HEERE de stemme eens mans [*alzoo*] verhoorde; want de HEERE streed voor Israël.

15. Toen keerde Jozua weder, en gansch Israël met hem, naar het leger te Gílgal.

16. Maar die vijf koningen waren gevloden, en hadden zich verborgen in de spelonk bij Makkéda.

17. En aan Jozua werd geboodschapt,

door te zeggen: Die vijf koningen zijn gevonden, verborgen in de spelonk bij Makkéda.

18. Zoo zeide Jozua: Wentelt groote steenen voor den mond der spelonk, en stelt mannen daarvoor om hen te bewaren.

19. Maar staat gijlieden niet stil, jaagt uwe vijanden achterna, en slaat ze in den staart. Laat ze in hunne steden niet komen, want de HEERE uw God heeft ze in uwe hand gegeven.

20. En het geschiedde, toen Jozua en de kinderen Israëls geëindigd hadden hen met eenen zeer grooten slag te slaan, totdat zij vernield waren; en dat de overgeblevenen, die van hen overgebleven waren, in de vaste steden gekomen waren;

21. Zoo keerde al het volk tot Jozua in het leger, bij Makkéda, in vrede; niemand had zijne tong tegen de kinderen Israëls geroerd.

22. Daarna zeide Jozua: Opent den mond der spelonk, en brengt tot mij uit die vijf koningen, uit die spelonk.

23. Zij nu deden alzoo, en brachten tot hem uit die vijf koningen, uit de spelonk: den koning van Jeruzalem, den koning van Hébron, den koning van Jármuth, den koning van Láchis, den koning van Églon.

24. En het geschiedde, als zij die koningen uitgebracht hadden tot Jozua, zoo riep Jozua alle de mannen Israëls, en hij zeide tot de oversten des krijgsvolks, die met hem getogen waren: Treedt toe, zet uwe voeten op de halzen dezer koningen. En zij traden toe, en zetten hunne voeten op hunne halzen.

25. Toen zeide Jozua tot hen: Vreest niet en ontzet u niet, zijt sterk en hebt goeden moed; want alzoo zal de HEERE aan alle uwe vijanden doen, tegen dewelke gijlieden strijdt.

26. En Jozua sloeg ze daarna, en doodde ze, en hing ze aan vijf houten; en zij hingen aan de houten tot den [a]avond. *a* Deut. 21: 23. Joz. 8: 29.

27. En het geschiedde, ten tijde als de zon onderging, beval Jozua, dat men ze van de houten afname, en zij wierpen ze in de spelonk, alwaar zij verborgen geweest waren; en zij leiden groote steenen voor den mond der spelonk, [*die daar zijn*] tot op dezen zelven dag.

28. Op denzelven dag nam ook Jozua Makkéda in, en sloeg het met de scherpte des zwaards; daartoe verbande hij zijnen koning, henlieden en alle ziel, die daarin was; hij liet geene overigen overblijven; en hij deed den koning van Makkéda, gelijk als hij den koning van Jéricho gedaan had.

29. Toen toog Jozua door, en gansch Israël met hem, van Makkéda naar Líbna, en hij krijgde tegen Líbna.

30. En de HEERE gaf het ook in de hand van Israël, met zijnen koning; en hij sloeg het met de scherpte des zwaards, en alle ziel, die daarin was. Hij liet daarin geene overigen overblijven; en hij deed zijnen koning, gelijk als hij den koning van Jéricho gedaan had.

31. Toen toog Jozua voort, en gansch Israël met hem, van Líbna naar Láchis; en hij belegerde het, en krijgde er tegen.

32. En de HEERE gaf Láchis in de hand van Israël; en hij nam het in op den tweeden dag, en hij sloeg het met de scherpte des zwaards, en alle ziel, die daarin was, naar alles, wat hij aan Líbna gedaan had.

33. Toen trok Hóram, de koning van Gézer, op, om Láchis te helpen; maar Jozua sloeg hem en zijn volk, totdat hij hem geene overigen overliet.

34. En Jozua trok voort van Láchis naar Églon, en gansch Israël met hem; en zij belegerden het, en krijgden er tegen.

35. En zij namen het in ten zelven dage, en sloegen het met de scherpte des zwaards, en alle ziel, die daarin was, verbande hij op denzelven dag, naar alles, wat hij aan Láchis gedaan had.

36. Daarna toog Jozua op, en gansch Israël met hem, van Églon naar Hébron, en zij krijgden er tegen.

37. En zij namen het in, en sloegen het met de scherpte des zwaards, zoo zijnen koning als alle zijne steden, en alle ziel, die daarin was. Hij liet niemand in het leven overig blijven, naar alles, wat hij aan Églon gedaan had; en hij verbande het, en alle ziel, die daarin was.

38. Toen keerde Jozua, en gansch Israëls met hem, naar Débir, en hij krijgde er tegen.
39. En hij nam het in, met zijnen koning, en alle zijne steden, en zij sloegen het met de scherpte des zwaards, en verbanden alle ziel, die daarin was. Hij liet geene overigen overblijven; gelijk als hij aan Hébron gedaan had, alzoo deed hij aan Débir en zijnen koning, en gelijk als hij aan Líbna en zijnen koning gedaan had.
40. Alzoo sloeg Jozua het gansche land, het gebergte, en het zuiden, en de laagte, en de afloopingen der wateren, en alle hunne koningen; hij liet geene overigen overblijven; ja hij verbande alles, wat adem had, gelijk als de HEERE de God Israëls [a]geboden had.
a Deut. 7: 2; 20: 16, 17. Joz. 8: 2.
41. En Jozua sloeg ze van Kádes Barnéa en tot Gáza toe; ook het gansche land Gósen, en tot Gíbeon toe.
42. En Jozua nam alle deze koningen en hun land op éénmaal; want de HEERE de God Israëls streed voor Israël.
43. Toen keerde Jozua weder, en gansch Israël met hem, naar het leger te Gilgal.

HET XI KAPITTEL.

Het geschiedde daarna, als Jábin, de koning van Házor, dit hoorde, zoo zond hij tot Jóbab, den koning van Mádon, en tot den koning van Símron, en tot den koning van A'chsaph,
2. En tot de koningen, die tegen het noorden, op het gebergte, en op het vlakke tegen het zuiden van Kinnerôth, en in de laagte, en in Náphoth-Dór aan de zee waren;
3. Tot de Kanaänieten tegen het oosten en tegen het westen, en de A'morieten, en de Héthieten, en de Phérezieten, en de Jébusieten op het gebergte, en de Hévieten onder aan Hérmon, in het land van Mizpa.
4. Deze nu togen uit, en alle hunne heirlegers met hen; veel volks, als het zand, dat aan den oever der zee is, in veelheid; en zeer vele paarden en wagens.
5. Alle deze koningen werden vergaderd, en kwamen en legerden zich samen aan de wateren van Mérom, om tegen Israël te krijgen.
6. En de HEERE zeide tot Jozua: Vrees niet voor hunne aangezichten, want morgen omtrent dezen tijd zal Ik ze altegader verslagen geven voor het aangezichte Israëls; hunne paarden zult gij verlammen, en hunne wagenen met vuur verbranden.
7. En Jozua, en al het krijgsvolk met hem, kwam snellijk over hen aan de wateren van Mérom, en zij overvielen ze.
8. En de HEERE gaf ze in de hand van Israël, en zij sloegen ze, en zij joegen ze na tot groot Sídon toe, en tot Misrephôth-Máïm, en tot het dal Mizpe tegen het oosten; en zij sloegen ze, totdat zij geene overigen onder hen overlieten.
9. Jozua nu deed hun, gelijk als hem de HEERE gezegd had; hunne paarden verlamde hij, en hunne wagenen verbrandde hij met vuur.
10. En Jozua keerde weder ter zelver tijd, en hij nam Házor in; en haren koning sloeg hij met het zwaard; want Házor was tevoren het hoofd van alle deze koninkrijken.
11. En zij sloegen alle ziel, die daarin was, met de scherpte des zwaards, die verbannende. Er bleef niets overig, dat adem had. En Házor verbrandde hij met vuur.
12. En Jozua nam alle de steden dezer koningen in, en alle hare koningen, en hij sloeg ze met de scherpte des zwaards, hen verbannende, [a]gelijk als Mozes, de knecht des HEEREN, geboden had.
a Deut. 20: 16, 17. Joz. 10: 40.
13. Alleenlijk verbrandden de Israëlieten geene steden, die op hare heuvelen stonden; behalve Házor alleen, dat verbrandde Jozua.
14. En al den roof dezer steden, en het vee, roofden de kinderen Israëls voor zich. Alleenlijk sloegen zij alle de menschen met de scherpte des zwaards, totdat zij ze verdelgden; zij lieten niet overblijven wat adem had.
15. [a]Gelijk als de HEERE Mozes, zijnen knecht, geboden had, [b]alzoo gebood Mozes aan Jozua; en alzoo deed Jozua. Hij deed er niet een woord af van alles, wat de HEERE Mozes geboden had.
a Ex. 23: 32, 33; 34: 12. Num. 33: 52. b Deut. 7: 2; 20: 16.

16. Alzoo nam Jozua al dat land in, het gebergte, en al het zuiden, en al het land Gósen, en de laagte, en het vlakke veld, en het gebergte Israëls, en zijne laagte:
17. Van den kalen berg, die opwaarts naar Séïr gaat, tot Báäl-Gád toe, in het dal van den Libanon, onder aan den berg Hérmon. Alle hunne koningen nam hij ook, en sloeg ze, en doodde ze.
18. Vele dagen voerde Jozua krijg tegen alle deze koningen.
19. Er was geene stad, die vrede maakte met de kinderen Israëls, behalve de Hévieten, inwoners van Gíbeon; zij namen ze alle in door krijg.
20. Want het was van den HEERE, hunne harten te verstokken, dat zij Israël met oorlog te gemoet gingen, opdat hij ze verbannen zoude, dat hun geene genade geschiedde, maar opdat hij ze verdelgen zoude, gelijk als de HEERE Mozes geboden had.
21. Te dier tijd nu kwam Jozua, en roeide de Énakieten uit, van het gebergte, van Hébron, van Débir, van A'nab, en van het gansche gebergte van Juda, en van het gansche gebergte van Israël. Jozua verbande ze met hunne steden.
22. Er bleef niemand van de Énakieten overig in het land der kinderen Israëls. Alleenlijk bleven zij overig te Gáza, te Gath, en te A'sdod.
23. Alzoo nam Jozua al dat land in, naar alles, wat de HEERE tot Mozes gesproken had; en Jozua gaf het Israël ten erve, naar hunne afdeelingen, naar hunne stammen. En het land rustte van den krijg.

HET XII KAPITTEL.

Dit nu zijn de koningen des lands, die de kinderen Israëls geslagen hebben, en hun land erfelijk bezaten, aan gene zijde van den Jordaan, tegen den opgang der zon; van de beek A'rnon af tot op den berg Hérmon, en het gansche vlakke veld tegen het oosten:
2. Síhon, de koning der A'morieten, die te Hésbon woonde; die van A'roër af heerschte, hetwelk aan den oever der beek A'rnon is, [a]en [*over*] het midden der beek, en de helft van Gílead, en tot aan de beek Jábbok, de landpale der kinderen A'mmons, [a] Deut. 3: 8, 16.
3. En [*over*] het vlakke veld tot aan de zee van Kinnerôth tegen het oosten, en tot aan de zee des vlakken velds, de Zoutzee, tegen het oosten, op den weg naar Bêth-Jésimoth, en van het zuiden beneden A'sdoth Písga.
4. [a]Daartoe de landpale van Og, den koning van Básan, die van het overblijfsel der reuzen was, wonende te A'stharoth en te Edréï; [a] Deut. 1: 4.
5. En heerschte over den berg Hérmon, en over Sálcha, en over geheel Básan, tot aan de landpale der Gésurieten, en der Máächatieten; en de helft van Gílead, de landpale van Síhon, den koning van Hésbon.
6. Mozes, de knecht des HEEREN, en de kinderen Israëls sloegen ze, [a]en Mozes, de knecht des HEEREN, gaf aan de Rubenieten, en aan de Gadieten, en aan den halven stam van Manasse, dat [*land*] tot eene erfelijke bezitting. [a] Num. 21: 24, 32: 33.
7. Dit nu zijn de koningen des lands, die Jozua sloeg, en de kinderen Israëls, [a]aan deze zijde van den Jordaan tegen het westen, van Báäl-Gád aan in het dal van den Libanon, en tot aan den kalen berg, die naar Séïr opgaat; en Jozua gaf het aan de stammen Israëls tot eene erfelijke bezitting, naar hunne afdeelingen: [a] Joz. 10: 40.
8. Wat op het gebergte, en in de laagte, en in het vlakke veld, en in de afloopingen der wateren, en in de woestijn, en tegen het zuiden was: de Héthieten, de A'morieten, en Kanaänieten, de Phérezieten, de Hévieten, en de Jébusieten:
9. De koning van Jéricho, één. De koning van Ai, dat ter zijde van Béthel is, één.
10. De koning van Jeruzalem, één. De koning van Hébron, één.
11. De koning van Jármuth, één. De koning van Láchis, één.
12. De koning van Églon, één. De koning van Géser, één.
13. De koning van Débir, één. De koning van Géder, één.
14. De koning van Hórma, één. De koning van Hárad, één.
15. De koning van Líbna, één. De koning van Adúllam, één.
16. De koning van Makkéda, één. De koning van Béthel, één.

17. De koning van Tappúah, één. De koning van Hépher, één.
18. De koning van A'phek, één. De koning van Lassáron, één.
19. De koning van Mádon, één. De koning van Házor, één.
20. De koning van Símron Méron, één. De koning van A'chsaph, één.
21. De koning van Thäänach, één. De koning van Megiddo, één.
22. De koning van Kédes, één. De koning van Jókneam, aan den Cármel, één.
23. De koning van Dor, te Náphath Dor, één. De koning der heidenen te Gílgal, één.
24. De koning van Thirza, één. Alle deze koningen zijn één en dertig.

HET XIII KAPITTEL.

Jozua nu was oud, wel bedaagd; en de HEERE zeide tot hem: Gij zijt oud geworden, wel bedaagd, en er is zeer veel lands overgebleven, om dat erfelijk te bezitten.
2. Dit is het land, dat overgebleven is: alle de grenzen der Philistijnen en het gansche Gesúri;
3. Van de Síhor, die voor aan Egypte is, tot aan de landpale Ékrons tegen het noorden, dat den Kanaänieten toegerekend wordt; vijf vorsten der Philistijnen, de Gázatiet, en A'sdodiet, de A'skeloniet, de Géthiet, en Ékroniet, en de Avvieten;
4. Van het zuiden, het gansche land der Kanaänieten, en Méära, dat der Sídonieten is, tot A'phek toe, tot aan de landpale der A'morieten;
5. Daartoe het land der Gíblieten, en de gansche Libanon tegen den opgang der zon, van Bääl-Gád, onder aan den berg Hérmon, tot aan den ingang van Hámath.
6. Allen, die op het gebergte wonen, van den Libanon aan tot Mísrephoth-Máïm toe, alle de Sídonieten; Ik zal ze verdrijven van het aangezicht der kinderen Israëls. Alleenlijk maak, dat het Israël ten erfdeel valle, gelijk als Ik u geboden heb.
7. En nu, deel dit land tot een erfdeel aan de negen stammen, en aan den halven stam van Manasse;
8. Met denwelken de Rubenieten en Gadieten hunne erfenisse ontvangen hebben; dewelke Mozes hunlieden gaf aan gene zijde van den Jordaan tegen het oosten, gelijk als Mozes, de knecht des HEEREN, hun gegeven had:
9. Van A'roër aan, dat aan den oever der beek Arnon is, en de stad, die in het midden der beek is, en al het vlakke land van Médeba tot Díbon toe;
10. En alle de steden van Síhon, den koning der Ámorieten, die te Hésbon geregeerd heeft, tot aan de landpale der kinderen A'mmons;
11. En Gílead, en de landpale der Gésurieten, en der Máächathieten, en den ganschen berg Hérmon, en gansch Básan, tot Sálcha toe;
12. Het gansche koninkrijk van Og in Básan, die geregeerd heeft te A'stharoth en te Edrêï. Deze is overig gebleven uit het overblijfsel der reuzen, dewelke Mozes heeft verslagen, en heeft ze verdreven.
13. Doch de kinderen Israëls verdreven de Gésurieten en de Máächathieten niet; maar Gésur en Máächath woonden in het midden van Israël tot op dezen dag.
14. Alleenlijk gaf hij den stam Levi geene erfenisse. De vuurofferen Gods des HEEREN van Israël, die zijn zijne erfenisse, gelijk als Hij tot hem gesproken had.
15. Alzoo gaf Mozes aan den stam der kinderen Rubens, naar hunne huisgezinnen,
16. Dat hunne landpale was van A'roër af, dat aan den oever der beek A'rnon is, en de stad, die in het midden der beek is, en al het vlakke land tot Médeba toe;
17. Hésbon en alle zijne steden, die in het vlakke land zijn, Díbon, en Bámoth-Bääl, en Béth-Bääl-Méon,
18. En Jáhza, en Kedémoth, en Mephääth,
19. En Kirjatháïm, en Síbma, en Zéreth, Hassáhar op den berg des dals,
20. En Béth-Péor, en A'sdoth-Pisga, en Béth-Jésimoth;
21. En alle steden des vlakken lands, en het gansche koninkrijk van Síhon, den koning der A'morieten, die te Hésbon regeerde; denwelken Mozes geslagen heeft, mitsgaders de vorsten van Mídian: Evi, en Rékem, en Zur, en Hur, en Réba'

geweldigen van Síhon, inwoners des lands.

22. Daartoe hebben de kinderen Israëls met den zwaarde gedood Bíleam, den zone Béors, den voorzegger, nevens degenen, die van hen verslagen zijn.

23. De landpale nu der kinderen Rubens was de Jordaan en [*zijne*] landpale. [a]Dat is het erfdeel der kinderen Rubens, naar hunne huisgezinnen, de steden en hare dorpen. *a* Num. 34: 14, 15.

24. En aan den stam van Gad, aan de kinderen Gads, naar hunne huisgezinnen, gaf Mozes,

25. Dat hunne landpale was Jáëzer, en alle de steden van Gílead, en het halve land der kinderen A'mmons, tot A'roër toe, dat voor aan Rábba is;

26. En van Hésbon af tot Rámath-Mízpe en Béthonim; en van Mahanáïm tot aan de landpale van Débir;

27. En in het dal, Béth-Háram, en Béth-Nimra, en Súckoth, en Záphon, wat overig was van het koninkrijk van Síhon, den koning te Hésbon; de Jordaan en [*zijne*] landpale, tot aan het einde der zee van Kinnéreth, over den Jordaan, tegen het oosten.

28. Dit is het erfdeel der kinderen Gads, naar hunne huisgezinnen, de steden en hare dorpen.

29. Voorts had Mozes aan den halven stam van Manasse [*eene erfenisse*] gegeven, die aan den halven stam der kinderen van Manasse bleef, naar hunne huisgezinnen;

30. Zoodat hunne landpale was van Mahanáïm af, het gansche Básan, het gansche koninkrijk van Og, den koning van Básan, en alle de vlekken van Jáïr, die in Básan zijn, zestig steden.

31. En het halve Gílead, en A'stharoth, en Edréï, steden des koninkrijks van Og in Básan, waren van de kinderen van Máchir, den zoon van Manasse, [*namelijk*] de helft der kinderen van Máchir, naar hunne huisgezinnen.

32. Dat is het, wat Mozes ten erve uitgedeeld had in de velden Móabs, op gene zijde van den Jordaan van Jéricho, tegen het oosten.

33. Maar aan den stam van Levi gaf Mozes geen erfdeel. [a]De HEERE, de God Israëls, is zelf hunlieder erfdeel, gelijk als Hij tot hen gesproken heeft.

a Num, 18: 20. Deut. 10: 9. 18: 2.

HET XIV KAPITTEL.

Dit is nu hetgene dat de kinderen Israëls geërfd hebben in het land Kanaän; [a]hetwelk de priester Eleázar, en Jozua, de zoon van Nun, en de hoofden der vaderen van de stammen der kinderen Israëls, hen hebben doen erven;

a Num. 34: 17.

2. Door het lot hunner erfenisse, gelijk als de HEERE door den dienst van Mozes geboden had, [a]aangaande de negen stammen en den halven stam.

a Num. 26: 55.

3. Want aan de twee stammen en den halven stam had Mozes een erfdeel gegeven op gene zijde van den Jordaan; maar aan de Levieten had hij geen erfdeel onder hen gegeven.

4. Want de kinderen Jozefs waren twee stammen, Manasse en Ephraïm; en aan de Levieten gaven zij geen deel in het land, maar steden om te bewonen, en hare voorsteden voor hun vee en voor hunne bezitting.

5. Gelijk als de HEERE Mozes geboden had, alzoo deden de kinderen Israëls, en zij deelden het land.

6. Toen naderden de kinderen van Juda tot Jozua, te Gílgal, en Cáleb, de zoon van Jephùnne, de Kénesieter, zeide tot hem: Gij weet [a]het woord, dat de HEERE tot Mozes, den man Gods, gesproken heeft te Kádes Barnéa, ter oorzake van mij, en ter oorzake van u.

a Num. 14: 24. Deut. 1: 36.

7. Ik was veertig jaar oud, toen Mozes, de knecht des HEEREN, mij uitgezonden heeft van Kádes Barnéa, om het land te verspieden, en ik hem antwoord bracht, gelijk als het in mijn hart was.

8. Maar mijne broederen, die met mij opgegaan waren, deden het hart des volks smelten; [a]doch ik volhardde den HEERE mijnen God na te volgen.

a Num. 14: 24.

9. Toen zwoer Mozes te dienzelven dage, zeggende: Indien niet het land, waar uw voet op getreden heeft, u en uwen kinderen ten erfdeel zal zijn in eeuwigheid, dewijl gij volhard hebt den HEERE mijnen God na te volgen!

10. En nu, zie, de HEERE heeft mij in het leven behouden gelijk als Hij gesproken heeft. Het zijn nu vijf en

veertig jaar, sedert dat de HEERE dit woord tot Mozes gesproken heeft; toen Israël in de woestijn wandelde; en nu, zie, ik ben heden vijf en tachtig jaar oud.

11. Ik ben nog heden zoo sterk, gelijk als ik was ten dage, toen Mozes mij uitzond. Gelijk mijne kracht toen was, alzoo is nu mijne kracht, tot den oorlog, en om [a]uit te gaan, en om in te gaan. [a] Num 27: 17. Deut. 31: 2.

12. En nu, geef mij dit gebergte, waarvan de HEERE te dien dage gesproken heeft; want gij hebt het te dienzelven dage gehoord, dat de Énakim aldaar waren, en dat er groote, vaste steden waren; of de HEERE met mij ware, dat ik ze verdreef, gelijk als de HEERE gesproken heeft.

13. Toen zegende hem Jozua, en hij gaf Cáleb, den zoon van Jephúnne, Hébron ten erfdeel.

14. Daarom werd Hébron aan Cáleb, den zoon van Jephúnne, den Kénesieter, ten erfdeel tot op dezen dag; omdat hij volhard had den HEERE den God Israëls na te volgen.

15. De naam nu van Hébron was eertijds Kírjath-A'rba, die een groot mensch geweest is onder de Enakim. En het land rustte van den krijg.

HET XV KAPITTEL.

En het lot voor den stam der kinderen van Juda, naar hunne huisgezinnen, was: aan de landpale E'doms, de woestijn Zin, zuidwaarts, was het uiterste tegen het zuiden;

2. Zoodat hunne landpale, [a]tegen het zuiden, het uiterste van de Zoutzee was, van de tong af, die tegen het zuiden ziet, [a] Num. 34: 4.

3. En uitgaat naar het zuiden tot den opgang van A'krabbim, en doorgaat naar Zin, en opgaat van het zuiden naar Kádes Barnéa, en gaat door Hézron, en opgaat naar A'dar, en gaat om Karkáä,

4. En doorgaat naar A'zmon, en uitkomt aan de beek van Egypte; en de uitgangen dezer landpale zullen naar de zee zijn. Dit zal uwe landpale tegen het zuiden zijn.

5. De landpale nu tegen het oosten zal de Zoutzee zijn, tot aan het uiterste des Jordaans. En de landpale aan de zijde tegen het noorden zal zijn van de tong der zee, van het uiterste des Jordaans;

6. En deze landpale zal opgaan tot Béth-Hógla, en zal doorgaan van het noorden naar Béth-A'raba; en deze landpale zal opgaan tot den steen van Bóhan, den zoon van Ruben;

7. Voorts zal deze landpale opgaan naar Débir, van het dal A'chor, en zal noordwaarts zien naar Gílgal, hetwelk tegen den opgang van Adúmmim is, die aan het zuiden der beek is; daarna zal deze landpale doorgaan tot het water van En-Sémes, en hare uitgangen zullen wezen te En-Rógel;

8. En deze landpale zal opgaan door het dal des zoons van Hínnom, aan de zijde van den Jébusiet van het zuiden, dat is Jeruzalem; en deze landpale zal opwaarts gaan tot de spitse des bergs, die voor aan het dal van Hínnom is, westwaarts, hetwelk in het uiterste van het dal der Réphaïeten is, tegen het noorden;

9. Daarna zal deze landpale strekken van de hoogte des bergs tot aan de waterfontein Nephthóah, en uitgaan tot de steden van het gebergte Éphron; voorts zal deze landpale strekken naar Báála, dat is Kírjath-Jéarim;

10. Daarna zal deze landpale zich omkeeren van Báála tegen het westen, naar het gebergte Séïr, en zal doorgaan aan de zijde van den berg Jeárim van het noorden, dat is Chésalon; en zij zal afkomen naar Béth-Sémes, en door Tímna gaan;

11. Voorts zal deze landpale uitgaan aan de zijde van Ékron noordwaarts, en deze landpale zal strekken naar Sichron aan, en over den berg Báála gaan, en uitgaan te Jábneël; en de uitgangen dezer landpale zullen zijn naar de zee.

12. [a]De landpale nu tegen het westen zal zijn tot de Groote Zee en [*hare*] landpale. Dit is de landpale der kinderen van Juda rondom henen, naar hunne huisgezinnen. [a] Num. 34: 6.

13. Doch aan Cáleb, den zoon van Jephúnne, had hij een deel gegeven in het midden der kinderen van Juda, naar den mond des HEEREN tot Jozua: de stad van A'rba [a](vader van Enak).

dat is Hébron. *a* Joz. 14: 15. Richt. 1: 20.
14. En *a*Cáleb verdreef van daar de drie zonen Énaks, Sésai, en Ahíman, en Tálmai, geboren van Énak.
a Richt. 1: 10.
15. En van daar toog hij opwaarts tot de inwoners van Débir (de naam van Débir nu was te voren Kírjath-Sépher).
16. En Cáleb zeide: Wie Kírjath-Sépher zal slaan, en nemen het in, dien zal ik ook mijne dochter A'chsa tot eene vrouwe geven.
17. O'thniël nu, de zoon van Kénaz, Cálebs broeder, nam het in; en hij gaf hem A'chsa, zijne dochter, tot eene vrouwe.
18. En het geschiedde, als zij [*tot hem*] kwam, zoo porde zij hem aan, om een veld van haren vader te begeeren; en zij sprong van den ezel af. Toen sprak Cáleb tot haar: Wat is u?
19. En zij zeide: Geef mij eenen zegen; dewijl gij mij een dor land gegeven hebt, geef mij ook waterwellingen. Toen gaf hij haar hooge waterwellingen en lage waterwellingen.
20. Dit is het erfdeel van den stam der kinderen van Juda, naar hunne huisgezinnen.
21. De steden nu, van het uiterste van den stam der kinderen van Juda tot de landpale van Édom, tegen het zuiden, zijn: Kábzeël, en Éder, en Jágur,
22. En Kína, en Dimóna, en Adáda,
23. En Kédes, en Házor, en I'thnan,
24. Zíph, en Télem, en Béäloth,
25. En Házor, Hadáttha, en Kérioth (Hézron, dat is Házor),
26. A'mam, en Séma, en Mólada,
27. En Házar, Gádda, en Hésmon, en Béth-Palet,
28. En Házar Sual, en Béër-Séba, en Bizjothéja,
29. Bääla, en I'ïm, en A'zem.
30. En Eltholad, en Chésil, en Hórma,
31. En Ziklag, en Madmánna, en Sanzánna,
32. En Lebáoth, en Sílhim, en A'ïn, en Rimmon. Alle deze steden zijn negen en twintig, en hare dorpen.
33. In de laagte zijn: Estháol, en Zóra, en A'sna,
34. En Zanóah, en En-Gánnim, Thappúah, en Enam,
35. Jármuth, en Adúllam, Sócho en Azéka,
36. En Saäräïm, en Adithäïm, en Gedéra, en Gedérothäïm; veertien steden, en hare dorpen;
37. Zénan, en Hadása, en Migdal-Gad,
38. En Dílan, en Mízpe, en Joktheël,
39. Láchis, en Bózkath, en Églon,
40. En Chábbon, en Láhmas, en Chíthlis,
41. En Gedéroth, Béth-Dágon, en Nääma, en Makkéda; zestien steden, en hare dorpen;
42. Líbna, en Éther, en A'san,
43. En Jíphthah, en A'sna, en Nézib,
44. En Kehíla, en A'chzib, en Maréza; negen steden, en hare dorpen;
45. Ékron, en zijne onderhoorige plaatsen, en zijne dorpen;
46. Van Ékron, en naar de zee toe, alle die aan de zijde van A'sdod zijn, en hare dorpen;
47. A'sdod, zijne onderhoorige plaatsen, en zijne dorpen; Gáza, zijne onderhoorige plaatsen, en zijne dorpen, tot aan de rivier van Egypte; en de Groote Zee, en [*hare*] landpale.
48. Op het gebergte nu: Sámir, en Játthir, en Sócho,
49. En Dánna, en Kírjath-Sánna, dat is Débir,
50. En A'nab, en Estémo, en A'nim,
51. En Gósen, en Hólon, en Gílo; elf steden, en hare dorpen;
52. A'rab, en Dúma, en Ésan,
53. En Jánun, en Béth-Thappúah, en Aphéka,
54. En Húmta, en Kírjath-A'rba, dat is Hébron, en Zíor; negen steden, en hare dorpen;
55. Máon, Cármel, en Zíph, en Júta,
56. En Jízreël, en Jókdeam, en Zanóah,
57. Káïn, Gíbea, en Timna, tien steden, en hare dorpen;
58. Hálhul, Béth-Zúr en Gédor,
59. En Máarath, en Béth-A'noth, en Éltekon; zes steden, en hare dorpen;
60. Kírjath-Bääl, dat is Kírjath-Jeárim, en Rábba; twee steden, en hare dorpen.
61. In de woestijn: Béth-A'raba, Middin, en Sechácha,
62. En Nibsan, en de Zoutstad, en Engedi; zes steden, en hare dorpen.
63. Maar de kinderen van Juda konden de Jébusieten, inwoners van Jeruzalem, niet verdrijven. Alzoo woonden

de Jébusieten bij de kinderen van Juda te Jeruzalem, tot dezen dag toe.

HET XVI KAPITTEL.

Daarna kwam het lot der kinderen Jozefs uit: Van den Jordaan bij Jéricho, aan het water van Jéricho, oostwaarts, de woestijn opgaande van Jéricho, door het gebergte Béthel;

2. En het komt van Béthel uit naar Luz; en het gaat door tot de landpale van den A'rchiet, tot A'taroth toe;

3. En het gaat af tegen het westen naar de landpale van Japhléti, tot aan de landpale van het benedenste Béth-Hóron, en tot Gázer; en hare uitgangen zijn aan de zee.

4. Alzoo hebben hun erfdeel bekomen de kinderen Jozefs, Manasse en Ephraïm.

5. De landpale nu der kinderen Ephraïms, naar hunne huisgezinnen, is deze: Te weten, de landpale huns erfdeels was oostwaarts A'troth A'ddar tot aan het bovenste Béth-Hóron.

6. En deze landpale gaat uit tegen het westen bij Míchmetath, van het noorden, en deze landpale keert zich om tegen het oosten naar Tháánath-Sílo, en gaat door haar van het oosten naar Janóach;

7. En komt af van Janóach naar A'taroth en Náharath, en stoot aan Jéricho, en gaat uit aan den Jordaan.

8 Van Thappúah gaat deze landpale westwaarts naar de beek Kána, en hare uitgangen zijn aan de zee. Dit is het erfdeel van den stam der kinderen Ephraïms, naar hunne huisgezinnen.

9. En de steden, die afgezonderd waren voor de kinderen Ephraïms, waren in het midden van het erfdeel der kinderen van Manasse, alle die steden en hare dorpen.

10. En zij verdreven de Kanaänieten niet, die te Gázer woonden. Alzoo woonden die Kanaänieten in het midden der Ephraïmieten tot op dezen dag; maar zij waren onder tribuut dienende.

HET XVII KAPITTEL

De stam van Manasse had ook een lot, omdat hij [a]Jozefs eerstgeborene was. [*Te weten*] Máchir, de eerstgeborene van Manasse, de vader van Gílead, omdat hij een krijgsman was, zoo had hij Gílead en Básan.

a Gen. 46: 20.

2. Ook hadden de overgeblevene kinderen van Manasse [*een lot*], naar hunne huisgezinnen. [*Te weten*] de kinderen van Abiézer, en de kinderen van Hélek, en de kinderen van A'sriël, en de kinderen van Séchem, en de kinderen van Hépher, en de kinderen van Sémida. Dit zijn de mannelijke kinderen van Manasse, den zoon van Jozef, naar hunne huisgezinnen.

3. [a]Zeláphead nu, de zoon van Hépher, den zoon van Gílead, den zoon van Máchir, den zoon van Manasse, had geene zonen, maar dochters; en [b]dit zijn de namen zijner dochteren: Máchla, en Nóa, Hógla, Mílcha, en Thírza.

a Num. 26: 33; 27: 1. *b* Num. 27: 1.

4. Deze dan traden toe voor het aangezichte Eleázars, des priesters, en voor het aangezichte van Jozua, den zoon van Nun, en voor het aangezicht der oversten, zeggende: [a]De HEERE heeft Mozes geboden, dat men ons een erfdeel geven zoude in het midden onzer broederen. Daarom gaf hij haar, naar den mond des HEEREN, een erfdeel in het midden der broederen haars vaders.

a Num. 27: 7; 36: 2.

5. En aan Manasse vielen tien snoeren toe, behalve het land Gílead en Básan, dat op gene zijde van den Jordaan is.

6. Want de dochteren van Manasse erfden een erfdeel in het midden zijner zonen; en het land Gílead hadden de overgeblevene kinderen van Manasse.

7. Zoodat de landpale van Manasse was van Aser af tot Míchmetath, dat voor aan Sichem is; en deze landpale gaat ter rechterhand tot aan de inwoners van En-Thappúah.

8. Manasse had wel het land van Thappúah, maar Thappúah zelf, aan de landpale van Manasse, hadden de kinderen Ephraïms.

9. Daarna komt de landpale af naar de beek Kána, tegen het zuiden der beek. Deze steden zijn van Ephraïm in het midden der steden van Manasse; en de landpale van Manasse is aan het noorden der beek, en hare uitgangen zijn aan de zee.

10. Het was van Ephraïm tegen het zuiden, en tegen het noorden was het van Manasse, en de zee was zijne landpale; en aan het noorden stieten zij

aan Aser, en aan het oosten aan Issaschar.

11. Want Manasse had, in Issaschar en in Aser, Béth-Séan en hare onderhoorige plaatsen, en Jíbleam en hare onderhoorige plaatsen, en de inwoners te Dór en hare onderhoorige plaatsen, en de inwoners te Én-Dór en hare onderhoorige plaatsen, en de inwoners te Thäänach en hare onderhoorige plaatsen, en de inwoners te Megíddo en hare onderhoorige plaatsen; drie landstreken.

12. En [a]de kinderen van Manasse konden [*de inwoners van*] die steden niet verdrijven; want de Kanaänieten wilden in denzelven lande wonen.

[a] Richt. 1: 27.

13. En het geschiedde, als de kinderen Israëls sterk werden, zoo maakten zij de Kanaänieten cijnsbaar; maar zij verdreven ze niet ganschelijk

14. Toen spraken de kinderen Jozefs tot Jozua, zeggende: Waarom hebt gij mij ten erfdeel maar één lot en één snoer gegeven, daar ik toch een groot volk ben, voor zoo veel de HEERE mij dusverre gezegend heeft?

15. Jozua nu zeide tot henlieden. Dewijl gij een groot volk zijt, zoo ga op naar het woud, en houw daar voor u af in het land der Phérezieten en der Réphaïeten, dewijl u het gebergte van Ephraïm te eng is.

16. Toen zeiden de kinderen Jozefs: Dat gebergte zoude ons niet genoegzaam zijn; er zijn ook ijzeren wagens bij alle Kanaänieten, die in het land des dals wonen, bij die te Béth-Séan en zijne onderhoorige plaatsen, en die in het dal Jízreël zijn.

17. Voorts sprak Jozua tot het huis Jozefs, tot Ephraïm en tot Manasse, zeggende: Gij zijt een groot volk, en gij hebt groote kracht, gij zult niet [*maar*] één lot hebben;

18. Maar het gebergte zal uwe zijn. [*En*] dewijl het een woud is, zoo houw het af, zoo zullen zijne uitgangen uwe zijn; want gij zult de Kanaänieten verdrijven, al hebben zij ijzeren wagens, al zijn zij sterk.

HET XVIII KAPITTEL.

En de gansche vergadering van de kinderen Israëls verzamelde zich te Silo, en zij richtten aldaar op de Tente der samenkomst, nadat het land voor hen onderworpen was.

2. En er bleven overig onder de kinderen Israëls, aan dewelken zij hun erfdeel niet uitgedeeld hadden, zeven stammen.

3. En Jozua zeide tot de kinderen Israëls: Hoe lang houdt gij u zoo slap, om voort te gaan, om het land te beërven, hetwelk de HEERE, de God uwer vaderen, u gegeven heeft?

4. Geeft voor ulieden drie mannen van elken stam, dat ik ze henen zende, en zij zich opmaken, en het land doorwandelen, en beschrijven hetzelve naar hunne erven, en [*weder*] tot mij komen.

5. Zij nu zullen het deelen in zeven deelen. Juda zal blijven op zijne landpale van het zuiden, en het huis van Jozef zal blijven op zijne landpale van het noorden.

6. En gijlieden zult het land beschrijven in zeven deelen, en tot mij herwaarts brengen, dat ik voor ulieden het lot hier werpe voor het aangezichte des HEEREN onzes Gods.

7. Want de Levieten hebben geen deel in het midden van ulieden; maar het priesterdom des HEEREN is hun erfdeel. Gad nu, en Ruben, en de halve stam van Manasse, hebben hun erfdeel genomen op gene zijde van den Jordaan, oostwaarts, hetwelk hun Mozes, de knecht des HEEREN, gegeven heeft.

8. Toen maakten zich die mannen op, en gingen henen. En Jozua gebood hun, die henen gingen om het land te beschrijven, zeggende: Gaat, en doorwandelt het land, en beschrijft het. Komt dan weder tot mij, zoo zal ik ulieden hier het lot werpen, voor het aangezichte des HEEREN, te Silo.

9. De mannen dan gingen henen, en togen het land door, en beschreven het, naar de steden, in zeven deelen, in een boek; en kwamen [*weder*] tot Jozua in het leger te Silo.

10. Toen wierp Jozua het lot voor hen te Silo, voor het aangezichte des HEEREN. En Jozua deelde aldaar den kinderen Israëls het land, naar hunne afdeelingen.

11. En het lot van den stam der kinderen Benjamins kwam op, naar

hunne huisgezinnen; en de landpale van hun lot ging uit tusschen de kinderen van Juda, en tusschen de kinderen Jozefs.

12. En hunne landpale was naar den hoek noordwaarts van den Jordaan; en deze landpale gaat opwaarts aan de zijde van Jéricho van het noorden, en gaat op door het gebergte westwaarts, en [a]hare uitgangen zijn aan de woestijn van Béth-A'ven. [a] Joz. 7: 2.

13. En van daar gaat de landpale door naar Luz, aan de zijde van Luz (dat is Béthel), zuidwaarts; en deze landpale gaat af naar A'troth A'ddar, aan den berg, die aan de zuidzijde van het benedenste Beth-Hóron is;

14. En die landpale strekt en keert zich om, naar den westhoek zuidwaarts van den berg, die tegenover Béth-Hóron zuidwaarts is, en hare uitgangen zijn aan Kirjath-Báal (dat is Kirjath-Jeárim), eene stad der kinderen van Juda. Dit is de hoek ten westen.

15. De hoek nu ten zuiden is aan het uiterste van Kirjath Jeárim; en deze landpale gaat uit ten westen, en zij komt uit aan de fontein der wateren van Nephthóah.

16. En deze landpale gaat af tot aan het uiterste des bergs, die tegenover het dal des zoons van Hinnom is, die in het dal der Réphaïeten is tegen het noorden; en [a]gaat af door het dal van Hinnom, aan de zijde der Jébusieten zuidwaarts, en [b]gaat af aan de fontein van Rógel; [a] Joz. 15: 8. [b] Joz. 15: 7.

17. En strekt zich van het noorden, en gaat uit te Én-Sémes; van daar gaat zij uit naar Gelíloth, dat is tegenover den opgang naar Adúmmim, en [a]zij gaat af aan den steen van Bóhan, den zoon van Ruben; [a] Joz. 15: 6.

18. En gaat door ter zijde tegenover Arába naar het noorden, en gaat af te Arába;

19. Voorts gaat deze landpale door aan de zijde van Béth-Hógla noordwaarts, en de uitgangen van deze landpale zijn aan de tong der Zoutzee noordwaarts, aan het uiterste van den Jordaan zuidwaarts. Dit is de zuider landpale.

20. De Jordaan nu bepaalt ze aan den hoek naar het oosten. Dit is het erfdeel der kinderen Benjamins, in hunne landpalen rondom, naar hunne huisgezinnen.

21. De steden nu van den stam der kinderen Benjamins, naar hunne huisgezinnen, zijn: Jéricho, en Béth-Hógla, en Emek-Kéziz,

22. En Béth-Arába, en Zemaráïm, en Béthel,

23. En Hávvim, en Pára, en O'phra,

24. Képhar-Haammónai, en Ophni, en Gába, twaalf steden, en hare dorpen,

25. Gibeon, en Ráma, en Beéroth,

26. En Mizpe, en Kephíra, en Móza,

27. En Rékem, en Jirpeël, en Thárala,

28. En Zéla, Eleph, en Jebúsi (dit is Jeruzalem), Gibath, Kirjath; veertien steden, mitsgaders hare dorpen. Dit is het erfdeel der kinderen Benjamins, naar hunne huisgezinnen.

HET XIX KAPITTEL.

Daarna ging het tweede lot uit voor Simeon, voor den stam der kinderen Simeons, naar hunne huisgezinnen; en hun erfdeel was in het midden van het erfdeel der kinderen van Juda.

2. En zij hadden in hun erfdeel: Beër-Séba, en Séba, en Mólada,

3. En Házar-Súal, en Bála, en A'zem,

4. En Elthólad, en Béthul, en Hórma,

5. En Zíklag, en Béth Hammarkáboth, en Házar-Súsa,

6. En Béth-Lebáoth, en Sarúhen; dertien steden, en hare dorpen;

7. A'in, Rimmon, en Éther, en A'san; vier steden en hare dorpen;

8. En alle de dorpen, die rondom deze steden waren, tot Báalath-Béër [*dat is*] Rámath tegen het zuiden. Dit is het erfdeel van den stam der kinderen Simeons, naar hunne huisgezinnen.

9. Het erfdeel der kinderen Simeons is onder het snoer der kinderen van Juda; want het erfdeel der kinderen van Juda was te groot voor hen; daarom erfden de kinderen Simeons in het midden van hun erfdeel.

10. Daarna kwam het derde lot op voor de kinderen Zébulons, naar hunne huisgezinnen; en de landpale van hun erfdeel was tot aan Sárid.

11. En hunne landpale gaat opwaarts

naar het westen en Marála, en reikt tot Dabbáseth, en reikt tot aan de beek, die voor aan Jókneam is.

12. En zij wendt zich van Sárid oostwaarts tegen den opgang der zon, tot de landpale van Kísloth-Thábor, en zij komt uit te Dóbrath, en gaat opwaarts naar Jáphia.

13. En van daar gaat zij oostwaarts door naar den opgang, naar Gáth-Hépher, te Éth-Kázin, en zij komt uit te Rímmon Methóar, hetwelk is Néa.

14. En deze landpale keert zich om tegen het noorden naar Hannáthon, en hare uitgangen zijn het dal van Jiphtah-El.

15. En Káttath, en Náhalal, en Símron, en Jídala, en Béthlehem; twaalf steden, en hare dorpen.

16. Dit is het erfdeel der kinderen Zebulons, naar hunne huisgezinnen; deze steden en hare dorpen.

17. Het vierde lot ging uit voor Issaschar, voor de kinderen Issaschars, naar hunne huisgezinnen.

18. En hunne landpale was: Jizreéla, en Kesúlloth, en Súnem,

19. En Haphraráïm, en Síon, en Anachárath,

20. En Rábbith, en Kísion, en Ebez,

21. En Rémeth, en Én-Gánnim, en En-Hádda, en Béth-Pázes.

22. En deze landpale reikt aan Thábor, en Sahazíma, en Beth-Sémes; en de uitgangen van hunne landpale zijn aan den Jordaan; zestien steden, en hare dorpen.

23. Dit is het erfdeel van den stam der kinderen Issaschars, naar hunne huisgezinnen; de steden en hare dorpen.

24. Toen ging het vijfde lot voor den stam der kinderen van Aser uit, naar hunne huisgezinnen.

25. En hunne landpale was: Hélkath, en Háli, en Béten, en A'chsaph,

26. En Allammélech, en A'mad, en Mísal; en zij reikt aan Cármel westwaarts, en aan Síhor Líbnath;

27. En wendt zich tegen den opgang der zon naar Béth-Dágon, en reikt aan Zebulon, en aan het dal Jíphtah-El, noordwaarts naar Béth-Émek, en Néhiël, en komt uit tot Kábul ter linkerhand;

28. En Ébron, en Réhob, en Hámmon, en Kána, tot aan groot Sídon.

29. En deze landpale wendt zich naar Ráma, en tot aan de vaste stad Tyrus; dan keert deze landpale naar Hósa, en hare uitgangen zijn aan de zee, van het landsnoer [*strekkende*] naar A'chzib;

30. En U'mma, en A'phek, en Réhob; twee en twintig steden, en hare dorpen.

31. Dit is het erfdeel van den stam der kinderen van Aser, naar hunne huisgezinnen; deze steden en hare dorpen.

32. Het zesde lot ging uit voor de kinderen van Naphthali; voor de kinderen van Naphthali, naar hunne huisgezinnen.

33. En hunne landpale is van Héleph, van A'llon tot Zaänánnim, en Adámi-Nékeb, en Jábneël, tot Lákkum; en hare uitgangen zijn aan den Jordaan.

34. En deze landpale wendt zich westwaarts naar A'snoth Thábor, en van daar gaat zij voort naar Húkkok; en zij reikt aan Zebulon tegen het zuiden, en aan Aser reikt zij tegen het westen, en aan Juda aan den Jordaan tegen den opgang der zon.

35. De vaste steden nu zijn: Zíddim, Zer, en Hámmath, Rákkath en Kinnéreth,

36. En A'dama, en Ráma, en Házor,

37. En Kédes, en Edréï, en Én-Házor,

38. En Jíron, en Mígdal-Él, Hórem, en Béth-A'nath, en Béth-Sémes; negentien steden, en hare dorpen.

39. Dit is het erfdeel van den stam der kinderen van Naphthali, naar hunne huisgezinnen; de steden en hare dorpen.

40. Het zevende lot ging uit voor den stam der kinderen van Dan, naar hunne huisgezinnen.

41. En de landpale van hun erfdeel was: Zóra, en Estáol, en Ir-Sémes,

42. En Saälábbin, en A'jalon, en Jìthla,

43. En Élon, en Timnátha, en Ekron,

44. En Élteke, en Gíbbeton, en Báälach,

45. En Jéhud, en Bené-Bérak, en Gáth-Rímmon,

46. En Méjarkon, en Rákkon, met de landpale tegenover Jápho.

47. Doch de landpale der kinderen van Dan was hun te klein uitgekomen.

Daarom togen de kinderen van Dan op, en krijgden tegen Lésem, en namen het in, en sloegen het met de scherpte des zwaards, en erfden het, en woonden daarin; en zij noemden Lésem, Dan, naar den naam huns vaders Dan.

48. Dit is het erfdeel van den stam der kinderen van Dan, naar hunne huisgezinnen; deze steden, en hare dorpen.

49. Toen zij nu geëindigd hadden het land erfelijk te deelen, naar zijne landpalen, zoo gaven de kinderen Israëls aan Jozua, den zoon van Nun, een erfdeel in het midden van hen.

50. Naar den mond des HEEREN gaven zij hem die stad, welke hij begeerde, Thímnath-Sérah, op het gebergte van Éphraïm; en hij bouwde die stad, en woonde daarin.

51. Dit zijn de erfdeelen, welke Eleázar, de priester, en Jozua, de zoon van Nun, en de hoofden der vaderen van de stammen, door het lot aan de kinderen Israëls erfelijk uitdeelden te Sílo, voor het aangezichte des HEEREN, aan de deur van de Tente der samenkomst. Aldus maakten zij een einde van het uitdeelen des lands.

HET XX KAPITTEL.

Voorts sprak de HEERE tot Jozua, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: Geeft voor ulieden de vrijsteden [a]waarvan Ik met ulieden gesproken heb door den dienst van Mozes;

a Ex. 21: 13. Num. 35: 6. Deut. 19: 1, 2.

3. Dat daarhenen vliede de doodslager, die eene ziel door dwaling, niet met wetenschap, verslaat; opdat zij ulieden zijn tot eene toevlucht voor den bloedwreker.

4. [a]Als hij vlucht tot ééne van die steden, zoo zal hij staan aan de deur der stadspoorte, en hij zal zijne woorden spreken voor de ooren van de oudsten derzelve stad. Dan zullen zij hem tot zich in de stad nemen, en hem plaats geven, dat hij bij hen wone.

a Num. 35: 22, 23. Deut. 19: 4, 5.

5. En als de bloedwreker hem najaagt, zoo zullen zij den doodslager in zijne hand niet overgeven, dewijl hij zijnen naaste niet met wetenschap verslagen heeft, en heeft hem gisteren [en] eergisteren niet gehaat.

6. En hij zal in dezelve stad wonen, totdat hij sta voor het aangezicht der vergadering voor het gericht, totdat de hoogepriester sterve, die in die dagen zijn zal. Dan zal de doodslager wederkeeren, en komen tot zijne stad, en tot zijn huis, tot de stad, van waar hij gevloden is.

7. Toen heiligden zij Kédes in Galiléa, op het gebergte van Naphthali, en Síchem op het gebergte van Ephraïm, en Kirjath A'rba, dit is Hébron, op het gebergte van Juda.

8. En aan gene zijde des Jordaans van Jéricho oostwaarts, gaven zij [a]Bézer in de woestijn, in het platte land, van den stam van Ruben; en Rámoth in Gílead, van den stam van Gad; en Gólan in Básan, van den stam van Manasse.

a Deut. 4: 43.

9. Dit nu zijn de steden, die bestemd waren voor alle de kinderen Israëls en voor den vreemdeling, die in het midden van henlieden verkeert, opdat derwaarts vluchte al wie eene ziel slaat door dwaling; opdat hij niet sterve door de hand des bloedwrekers, totdat hij voor het aangezicht der vergadering gestaan zal hebben.

HET XXI KAPITTEL.

Toen [a]naderden de hoofden der vaderen van de Levieten tot Eleázar, den priester, en tot Jozua, den zoon van Nun, en tot de hoofden der vaderen van de stammen der kinderen Israëls;

a 1 Kron. 6: 54, enz.

2. En zij spraken tot hen, te Sílo, in het land Kanaän, zeggende: De HEERE heeft geboden door den dienst van Mozes, dat [a]men ons steden te bewonen geven zoude, en hare voorsteden voor onze beesten.

a Num. 35: 2, enz.

3. Daarom gaven de kinderen Israëls aan de Levieten van hun erfdeel, naar den mond des HEEREN, deze steden en hare voorsteden.

4. Toen ging het lot uit voor de huisgezinnen der Káhathieten. En voor de kinderen Aärons, des priesters, uit de Levieten, waren van den stam van Juda, en van den stam van Símeon,

en van den stam van Benjamin, door het lot, dertien steden;
5. En aan de overgeblevene kinderen Káhaths vielen, bij lote, van de huisgezinnen van den stam van Ephraïm, en van den stam van Dan, en van den halven stam van Manasse, tien steden toe;
6. En aan de kinderen Gérsons, van de huisgezinnen van den stam Issaschar, en van den stam Aser, en van den stam Naphthali, en van den halven stam van Manasse, in Básan, bij lote, dertien steden;
7. Aan de kinderen van Merári, naar hunne huisgezinnen, van den stam Ruben, en van den stam Gad, en van den stam Zebulon, twaalf steden.
8. Alzoo gaven de kinderen Israëls aan de Levieten deze steden en hare voorsteden, bij lote, gelijk de HEERE geboden had door den dienst van Mozes.
9. Voorts gaven zij van den stam der kinderen van Juda, en van den stam der kinderen Simeons, deze steden, die men bij name noemde;
10. Dat zij waren van de kinderen Aärons, van de huisgezinnen der Káhathieten, uit de kinderen van Levi; want het eerste lot was het hunne.
11. Zoo gaven zij hun de stad van A'rba, den vader van A'nok, (zij is Hébron) op den berg van Juda, en hare voorsteden rondom haar.
12. Maar het veld der stad en hare dorpen, gaven zij aan Cáleb, den zoon van Jéphunne, tot zijne bezitting.
13. Alzoo gaven zij aan de kinderen des priesters Aärons de vrijstad des doodslagers, Hébron en zijne voorsteden, en Líbna en zijne voorsteden;
14. En Játthir en zijne voorsteden, en Esthemóa en zijne voorsteden;
15. En Hólon en zijne voorsteden, en Débir en zijne voorsteden;
16. En A'ïn en zijne voorsteden, en Jútta en zijne voorsteden, en Béth-Sémes en zijne voorsteden; negen steden van deze twee stammen.
17. En van den stam van Benjamin: Gíbeon en zijne voorsteden, Géba en zijne voorsteden;
18. A'nathoth en zijne voorsteden, en A'lmon en zijne voorsteden; vier steden.
19. Alle de steden der kinderen Aärons, der priesteren, waren dertien steden en hare voorsteden.
20. Aan de huisgezinnen nu der kinderen van Káhath, der Levieten, die overgebleven waren van de kinderen van Káhath: die hadden de steden hunns lots van den stam van Ephraïm.
21. En zij gaven hun: Síchem, eene vrijstad des doodslagers, en zijne voorsteden, op den berg Ephraïm, en Gézer en zijne voorsteden,
22. En Kibzáïm en zijne voorsteden, en Béth-hóron en zijne voorsteden; vier steden.
23. En van den stam van Dan: Élteke en zijne voorsteden, Gíbbethon en zijne voorsteden,
24. Ájalon en zijne voorsteden, Gáth-Rímmon en zijne voorsteden; vier steden.
25. En van den halven stam van Manasse: Tháänach en zijne voorsteden, en Gáth-Rímmon en zijne voorsteden; twee steden.
26. Alle de steden voor de huisgezinnen der overige kinderen van Káhath zijn tien, met hare voorsteden.
27. En aan de kinderen van Gérson, van de huisgezinnen der Levieten: van den halven stam van Manasse: de vrijstad des doodslagers, Gólan in Bázan, en zijne voorsteden, en Beësthéra en zijne voorsteden; twee steden.
28. En van den stam van Issaschar: Kísjon en zijne voorsteden, en Dóbrath en zijne voorsteden,
29. Jármuth en zijne voorsteden, Én-Gánnim en zijne voorsteden; vier steden.
30. En van den stam van Aser: Mísal en zijne voorsteden, Ábdon en zijne voorsteden,
31. En Hélkath en zijne voorsteden, en Réhob en zijne voorsteden; vier steden.
32. En van den stam van Naphthali: de vrijstad des doodslagers, Kédes in Galiléa, en zijne voorsteden, en Hámmoth-Dór en zijne voorsteden, en Kárthan en zijne voorsteden; drie steden.
33. Alle de steden der Gérsonieten, naar hunne huisgezinnen, zijn dertien steden en hare voorsteden.
34. Aan de huisgezinnen nu der kinderen van Merári, der overige Levieten, [*werd gegeven*]: van den stam van Ze-

bulon: Jókneam en zijne voorsteden, Kártha en zijne voorsteden,
35. Dímna en zijne voorsteden, Náhalal en zijne voorsteden; vier steden.
36. En van den stam van Ruben: Bézer en zijne voorsteden, en Jáza en zijne voorsteden,
37. Kedémoth en zijne voorsteden, en Mephááth en zijne voorsteden; vier steden.
38. Van den stam van Gad nu: de vrijstad des doodslagers, Rámoth in Gílead, en zijne voorsteden, en Mahanaïm en zijne voorsteden,
39. Hésbon en zijne voorsteden, Jaëzer en zijne voorsteden; alle die steden zijn vier.
40. Alle die steden waren van de kinderen van Merári, naar hunne huisgezinnen, die nog overig waren van de huisgezinnen der Levieten; en hun lot was twaalf steden.
41. Alle de steden der Levieten, in het midden van de erfenisse der kinderen Israëls, waren acht en veertig steden en hare voorsteden.
42. Deze steden waren elk met hare voorsteden rondom haar; alzoo was het met alle die steden.
43. Alzoo gaf de HEERE aan Israël het gansche land, dat Hij gezworen had hunnen vaderen te geven, en zij beërfden het, en woonden daarin.
44. En de HEERE gaf hun ruste rondom, naar alles wat Hij hunnen vaderen gezworen had; en er bestond niet één man van alle hunne vijanden voor hun aangezicht; alle hunne vijanden gaf de HEERE in hunne hand.
45. Er viel niet één woord van alle de goede woorden, die de HEERE gesproken had tot den huize Israëls; het kwam altemaal.

HET XXII KAPITTEL.

Toen riep Jozua de Rubenieten, en de Gadieten, en den halven stam van Manasse,
2. En hij zeide tot hen: Gijlieden hebt onderhouden alles, wat u Mozes, de knecht des HEEREN, geboden heeft; en [a]gij zijt mijner stemme gehoorzaam geweest in alles, wat ik u geboden heb. *a* Num. 32: 20. Deut. 3: 18.
3. Gij hebt uwe broederen niet verlaten nu langen tijd, tot op dezen dag toe; maar gij hebt waargenomen de onderhouding der geboden des HEEREN uws Gods.
4. En nu, de HEERE uw God heeft uwen broederen rust gegeven, gelijk Hij hun toegezegd had; keert dan nu wederom, en gaat gij naar uwe tenten, naar het land uwer bezitting, [a]hetwelk u Mozes, de knecht des HEEREN, gegeven heeft op gene zijde van den Jordaan. *a* Num. 32: 33. Deut. 3: 13; 29: 8. Joz. 13: 8.
5. Alleenlijk neemt naarstiglijk waar te doen het gebod en de wet, die u Mozes, de knecht des HEEREN, geboden heeft, [a]dat gij den HEERE uwen God liefhebt, en dat gij wandelt in alle zijne wegen, en zijne geboden houdt, en Hem aanhangt, en dat gij Hem dient met uw gansche hart en met uwe gansche ziele. *a* Deut. 10: 12.
6. Alzoo zegende ze Jozua, en hij liet ze gaan; en zij gingen naar hunne tenten.
7. Want aan de helft van den stam van Manasse had Mozes [*een erfdeel*] gegeven in Básan, maar aan zijne [*andere*] helft gaf Jozua [*een erfdeel*] bij hunne broederen, aan deze zijde des Jordaans westwaarts. Voorts ook als Jozua hen liet trekken naar hunne tenten, zoo zegende hij ze,
8. En hij sprak tot hen, zeggende: Keert weder tot uwe tenten met veel rijkdom, en met zeer veel vee, met zilver, en met goud, en met koper, en met ijzer, en met zeer veel kleederen; deelt den roof uwer vijanden met uwe broederen.
9. Alzoo keerden de kinderen Rubens, en de kinderen Gads, en de halve stam van Manasse wederom, en togen van de kinderen Israëls, van Sílo, dat in het land Kanaän is, om te gaan naar het land van Gílead, naar het land hunner bezitting, in hetwelk zij bezitters gemaakt waren, naar den mond des HEEREN, door den dienst van Mozes.
10. [a]Toen zij kwamen aan de grenzen van den Jordaan, die in het land Kanaän zijn, zoo bouwden de kinderen Rubens, en de kinderen Gads, en de halve stam van Manasse aldaar een altaar aan den Jordaan, een altaar groot in het aanzien. *a* Joz. 18: 7.

11. En de kinderen Israëls hoorden zeggen: Zie, de kinderen Rubens, en de kinderen Gads, en de halve stam van Manasse hebben een altaar gebouwd, tegenover het land Kanaän, aan de grenzen des Jordaans, aan de zijde der kinderen Israëls.

12. Als de kinderen Israëls [*dit*] hoorden, zoo verzamelde de gansche vergadering der kinderen Israëls te Silo, dat zij tegen hen optogen met een heir.

13. En de kinderen Israëls zonden aan de kinderen Rubens, en aan de kinderen Gads, en aan den halven stam van Manasse, in het land Gilead, Pinehas, den zone Eleazars, des priesters,

14. En tien vorsten met hem, van ieder vaderlijk huis éénen vorst, uit alle de stammen Israëls; en zij waren een ieder een hoofd van het huis hunner vaderen over de duizenden Israëls.

15. Toen zij tot de kinderen Rubens, en tot de kinderen Gads, en tot den halven stam van Manasse kwamen, in het land Gilead, zoo spraken zij met hen, zeggende:

16. Aldus spreekt de gansche gemeente des HEEREN: Wat overtreding is dit, waarmede gijlieden overtreden hebt tegen den God Israëls, heden afkeerende van achter den HEERE, mits dat gij een altaar voor u gebouwd hebt, om heden tegen den HEERE wederspannig te zijn?

17. [a]Is ons de ongerechtigheid van Péor te weinig, van dewelke wij niet gereinigd zijn tot op dezen dag, hoewel de plage in de vergadering des HEEREN geweest is? [a] Num. 25: 3. Deut. 4: 3.

18. Dewijl gij u heden van achter den HEERE afkeert, het zal dan geschieden, als gij heden wederspannig zijt tegen den HEERE, zoo zal Hij zich morgen grootelijks vertoornen tegen de gansche gemeente Israëls.

19. Maar toch, indien het land uwer bezitting onrein is, komt over in het land van de bezitting des HEEREN, waar de Tabernakel des HEEREN woont, en neemt bezitting in het midden van ons. Maar zijt niet wederspannig tegen den HEERE, en zijt ook niet wederspannig tegen ons, een altaar voor u bouwende, behalve het altaar van den HEERE onzen God.

20. Heeft niet A'chan, de zoon van Zerah, overtreding begaan met het verbannene? En kwam er niet eene verbolgenheid over de gansche vergadering Israëls? En die man stierf niet alleen in zijne ongerechtigheid.

21. Toen antwoordden de kinderen Rubens, en de kinderen Gads, en de halve stam van Manasse, en zij spraken met de hoofden der duizenden Israëls:

22. [a]De God der goden, de HEERE, de God der goden, de HEERE, die weet het, Israël zelf zal het ook weten. Is het door wederspannigheid, of is het door overtreding tegen den HEERE, zoo behoud ons heden niet. [a] Ps. 50: 1.

23. Dat wij ons een altaar zouden gebouwd hebben, om ons van achter den HEERE af te keeren, of om brandoffer en spijsoffer daarop te offeren, of om dankoffer daarop te doen, zoo eische het de HEERE.

24. En zoo wij dit niet uit zorge vanwege [*deze*] zake gedaan hebben, zeggende: Morgen mochten uwe kinderen tot onze kinderen spreken, zeggende: Wat hebt gij met den HEERE den God Israëls te doen?

25. De HEERE heeft immers den Jordaan tot landpale gezet tusschen ons en tusschen ulieden, gij kinderen Rubens, en gij kinderen Gads; gij hebt geen deel aan den HEERE. Zoo mochten uwe kinderen onze kinderen doen ophouden, dat zij den HEERE niet vreesden.

26. Daarom zeiden wij: Laat ons toch voor ons maken, bouwende een altaar, niet ten brandoffer, noch ten offer.

27. Maar [a]dat het een getuige zij tusschen ons en tusschen ulieden, en tusschen onze geslachten na ons, opdat wij den dienst des HEEREN voor zijn aangezichte dienen mochten met onze brandofferen, en met onze slachtofferen, en met onze dankofferen; en dat uwe kinderen tot onze kinderen morgen niet zeggen: Gijlieden hebt geen deel aan den HEERE.

[a] Gen. 31: 48. Joz. 24: 27.

28. Daarom zeiden wij: Wanneer het geschiedt, dat zij morgen [*alzoo*] tot ons en tot onze geslachten zeggen zullen; zoo zullen wij zeggen: Ziet de gedaante van het altaar des HEEREN, hetwelk onze vaderen gemaakt hebben.

niet ten brandoffer, noch ten offer; maar het is een getuige tusschen ons en tusschen ulieden.

29. Het zij verre van ons, van ons, dat wij zouden wederspannig zijn tegen den HEERE, of dat wij te dezen dage ons van achter den HEERE afkeeren zouden, bouwende een altaar ten brandoffer, ten spijsoffer, of ten slachtoffer, behalve het altaar van den HEERE onzen God, dat voor zijnen Tabernakel is.

30. Toen de priester Pínehas, en de oversten der vergadering, en de hoofden der duizenden Israëls, die bij hem waren, de woorden hoorden, die de kinderen Rubens, en de kinderen Gads, en de kinderen van Manasse gesproken hadden, zoo was het goed in hunne oogen.

31. En Pínehas, de zoon van den priester Eleázar, zeide tot de kinderen Rubens, en tot de kinderen Gads, en tot de kinderen van Manasse: Heden weten wij, dat de HEERE in het midden van ons is, dewijl gij deze overtreding tegen den HEERE niet begaan hebt. Toen hebt gijlieden de kinderen Israëls verlost uit de hand des HEEREN.

32. En Pínehas, de zoon van den priester Eleázar, keerde wederom, met de oversten, van de kinderen Rubens en van de kinderen Gads, uit het land Gílead, naar het land Kanaän, tot de kinderen Israëls; en zij brachten hun antwoord weder.

33. Het antwoord nu was goed in de oogen van de kinderen Israëls, en de kinderen Israëls loofden God, en zeiden niet [*meer*] van tegen hen op te trekken met een heir, om het land te verderven, waar de kinderen Rubens en de kinderen Gads in woonden.

34. En de kinderen Rubens en de kinderen Gads noemden dat altaar: Dat het een getuige zij tusschen ons, dat de HEERE God zij.

HET XXIII KAPITTEL.

En het geschiedde na vele dagen, nadat de HEERE Israël rust gegeven had van alle zijne vijanden rondom henen, en Jozua oud geworden [*en*] wel bedaagd was;

2. Zoo riep Jozua gansch Israël, hunne oudsten, en hunne hoofden, en hunne rechters, en hunne ambtlieden, en hij zeide tot hen: Ik ben oud geworden [*en*] wel bedaagd;

3. En gijlieden hebt gezien alles, wat de HEERE uw God gedaan heeft aan alle deze volkeren voor uw aangezicht; want de HEERE uw God zelf is het, die voor u gestreden heeft.

4. Ziet, ik heb u deze overige volkeren door het lot doen toevallen, ten erfdeel voor uwe stammen, van den Jordaan af, met alle de volken, die ik uitgeroeid heb, en tot de Groote Zee, tegen den ondergang der zon.

5. En de HEERE uw God zelf zal ze uitstooten voor ulieder aangezicht, en Hij zal ze van voor ulieder aangezicht verdrijven; en gij zult hun land erfelijk bezitten, [a]gelijk als de HEERE uw God tot u gesproken heeft. *a* Ex. 14 : 14; 23 : 27. Num. 33 : 53. Deut. 6 : 19. Joz. 13 : 6.

6. Zoo weest zeer sterk, om te bewaren en om te doen alles, wat geschreven is in het wetboek van Mozes; [a]opdat gij daarvan niet afwijkt ter rechter- noch ter linkerhand; *a* Deut. 5 : 32; 28 : 14.

7. Dat gij niet ingaat tot deze volkeren, deze, die overgebleven zijn bij ulieden. [a]Gedenkt ook niet aan den naam hunner goden, en doet er niet bij zweren, en dient ze niet, en buigt u voor die niet. *a* Ex. 23 : 13. Ps. 16 : 4. Jer. 5 : 7. Zeph. 1 : 5. Eph. 5 : 3.

8. [a]Maar den HEERE uwen God zult gij aanhangen, gelijk als gij tot op dezen dag gedaan hebt. *a* Deut. 11 : 22.

9. Want de HEERE heeft van uw aangezicht verdreven groote en machtige volkeren; en u aangaande, niemand heeft voor uw aangezicht bestaan, tot op dezen dag toe.

10. [a]Een éénig man onder u zal er duizend jagen; want het is de HEERE uw God zelf, die voor u strijdt, gelijk als Hij tot u gesproken heeft. *a* Lev. 26 : 8. Deut. 32 : 30.

11. Daarom bewaart uwe zielen naarstiglijk, dat gij den HEERE uwen God liefhebt.

12. Want zoo gij eenigszins afkeert, en het overige van deze volkeren aanhangt, van deze, die bij u overgebleven zijn, en u met hen verzwagert, en gij tot hen zult ingaan, en zij tot u;

13. Weet voorzeker, dat de HEERE uw God niet voortvaren zal deze vol-

ken van voor uw aangezicht te verdrijven; maar zij zullen ulieden zijn tot eenen strik, en tot een net, en tot eenen geesel aan uwe zijden, en tot doornen in uwe oogen, totdat gij *vergaat van dit goede land, hetwelk u de HEERE uw God gegeven heeft.

14. En ziet, ik ga heden in den weg der gansche aarde; en gij weet in uw gansche hart en uwe gansche ziele, dat er niet een éénig woord gevallen is van alle die goede woorden, welke de HEERE uw God over u gesproken heeft; zij zijn u allen overkomen; er is van deze niet een éénig woord gevallen.

15. En het zal geschieden, gelijk als alle die goede dingen over u gekomen zijn, die de HEERE uw God tot u gesproken heeft, alzoo zal de HEERE over u komen laten alle die kwade dingen, totdat Hij u verdelge van dit goede land, hetwelk u de HEERE uw God gegeven heeft.

16. Wanneer gij het verbond des HEEREN uws Gods overtreedt, dat Hij u geboden heeft, en gij henengaat en dient andere goden, en u voor die nederbuigt, zoo zal de toorn des HEEREN over u ontsteken, en gij zult haastiglijk **vergaan van het goede land, hetwelk Hij u gegeven heeft.

HET XXIV KAPITTEL.

Daarna verzamelde Jozua alle de stammen Israëls te Síchem, en hij riep de oudsten Israëls, en zijne hoofden, en zijne rechters, en zijne ambtlieden; en zij stelden zich voor het aangezichte Godes.

2. Toen zeide Jozua tot het gansche volk: Alzoo zegt de HEERE de God Israëls: [a]Over gene zijde der rivier hebben uwe vaders van ouds gewoond, [*namelijk*] [b]Thérah, de vader van Abraham, en de vader van Náhor, en zij hebben andere goden gediend.
a Deut. 26: 5. b Gen. 11: 26, 31.

3. [a]Toen nam Ik uwen vader Abraham van gene zijde der rivier, en deed hem wandelen door het gansche land Kanaän; [b]Ik vermeerderde ook zijn zaad en gaf hem Izak. a Gen. 12: 1. b Gen. 21: 2.

4. [a]En aan Izak gaf Ik Jakob en Ezau; en [b]Ik gaf aan Ezau het gebergte Séïr, om dat erfelijk te bezitten; [c]maar Jakob en zijne kinderen togen af in Egypte. a Gen. 25: 24. b Gen. 36: 8. c Gen. 46: 1.

5. [a]Toen zond Ik Mozes en Aäron, en Ik plaagde Egypte, gelijk als Ik in zijn midden gedaan heb; en daarna leidde Ik u daaruit. a Ex. 3: 10, enz; 12: 37.

6. Als Ik uwe vaders uit Egypte gevoerd had, zoo kwaamt gij aan de zee, [a]en de Egyptenaars jaagden uwe vaderen na met wagens, en met ruiters, tot de Schelfzee. a Ex. 14: 1, enz.

7. Zij nu riepen tot den HEERE, en Hij stelde eene duisternisse tusschen u en tusschen de Egyptenaars, en Hij bracht de zee over hen, en bedekte ze; en uwe oogen hebben gezien, wat Ik in Egypte gedaan heb. Daarna hebt gij vele dagen in de woestijn gewoond.

8. [a]Toen bracht ik u in het land der A'morieten, die over gene zijde van den Jordaan woonden; die streden tegen u, maar Ik gaf ze in uwe hand; en gij bezat hun land erfelijk, en Ik verdelgde ze voor ulieder aangezichte.
a Num. 21: 21, 33.

9. [a]Ook maakte zich Bálak op, de zone Zíppors, de koning der Móabieten, en hij streed tegen Israël; en hij zond henen, en deed Bíleam, den zone Béors, roepen, opdat hij u vervloeken zoude.
a Num. 22: 5. Deut. 23: 4. Richt. 11: 25.

10. Maar Ik wilde Bíleam niet hooren. Dies zegende hij u gestadiglijk, en Ik verloste u uit zijne hand.

11. [a]Toen gij over den Jordaan getrokken waart, en te Jericho kwaamt, zoo krijgden de burgers van Jéricho tegen u, de A'morieten, en de Phérezieten, en de Kanaänieten, en de Héthieten, en de Gírgazieten, de Hévieten, en de Jébusieten; [b]doch Ik gaf ze in ulieder hand.
a Joz. 3: 14; 6: 1. b Joz. 6: 20; 10: 8; 11: 8.

12. En [a]Ik zond horzelen voor u henen; die dreven ze weg van ulieder aangezichte, [*gelijk*] [b]de beide koningen der A'morieten, niet door uw zwaard, noch door uwen boog.
a Ex. 23: 28. Deut. 7: 20. b Ps. 44: 4.

---

* De Statenoverz. heeft: omkomt; waarvan de zin is: te gronde gaan ten gevolge van allerlei ongeval. Vergaat geeft dit denkbeeld weder.

** Zie de noot op vs. 13.

13. [a]Dus heb Ik u een land gegeven, waaraan gij niet gearbeid hebt, en steden, die gij niet gebouwd hebt, en gij woont daarin; gij eet van de wijngaarden en olijfboomen, die gij niet geplant hebt. *a* Deut. 6: 10, 11, 12.

14. En nu, vreest den HEERE, en dient Hem in oprechtigheid en in waarheid; en doet weg de goden, die uwe vaders gediend hebben, aan gene zijde der rivier, en in Egypte; en dient den HEERE.

15. Doch zoo het kwaad is in uwe oogen, den HEERE te dienen, kiest u heden, wien gij dienen zult, hetzij de goden, welke uwe vaders, die aan de andere zijde der rivier waren, gediend hebben, of de goden der A'morieten, in welker land gij woont; maar aangaande mij, en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen.

16. Toen antwoordde het volk en zeide: Het zij verre van ons, dat wij den HEERE verlaten zouden, om andere goden te dienen.

17. Want de HEERE is onze God. Hij is het, die ons en onze vaderen uit den lande van Egypte, uit den diensthuize, heeft opgebracht, en die deze groote teekenen voor onze oogen gedaan heeft, en ons heeft bewaard op al den weg, door welken wij getogen zijn, en onder alle volken, door welker midden wij getrokken zijn.

18. En de HEERE heeft voor ons aangezicht uitgestooten alle die volken, zelfs den A'moriet, inwoner des lands. Wij zullen ook den HEERE dienen, want Hij is onze God.

19. Toen zeide Jozua tot het volk: Gij zult den HEERE niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God; Hij is een ijverig God; Hij zal uwe overtredingen en uwe zonden niet vergeven.

20. Indien gij den HEERE verlaten en vreemde goden dienen zult, [a]zoo zal Hij zich omkeeren, en Hij zal u kwaad doen, en Hij zal u verdoen, nadat Hij u goed gedaan zal hebben. *a* Joz. 23: 15.

21. Toen zeide het volk tot Jozua: Neen, maar wij zullen den HEERE dienen.

22. Jozua nu zeide tot het volk: Gij zijt getuige over uzelven, dat gij u den HEERE verkoren hebt, om Hem te dienen. En zij zeiden: Wij zijn getuigen.

23. En nu, doet de vreemde goden weg, die in het midden van u zijn, en neigt uwe harten tot den HEERE den God Israëls.

24. En het volk zeide tot Jozua: Wij zullen den HEERE onzen God dienen, en wij zullen zijner stemme gehoorzamen.

25. Alzoo [a]maakte Jozua op dienzelven dag een verbond met het volk; en hij stelde het hun tot eene inzetting en recht te Sichem. *a* Ex. 15: 25.

26. En Jozua schreef deze woorden in het wetboek Gods; en hij nam eenen grooten steen, en hij richtte dien daar op onder den eik, die bij het heiligdom des HEEREN was.

27. En Jozua zeide tot het gansche volk: Ziet, deze steen zal ons tot eene getuigenisse zijn, want hij heeft gehoord alle de reden des HEEREN, die Hij tot ons gesproken heeft; ja hij zal tot eene getuigenisse tegen ulieden zijn, opdat gij uwen God niet liegt.

28. Toen zond Jozua het volk weg, een ieder naar zijn erfdeel.

29. En het geschiedde na deze dingen, dat Jozua, de zoon van Nun, de knecht des HEEREN, stierf, oud zijnde honderd en tien jaren.

30. En zij begroeven hem in de landpale zijns erfdeels, [a]te Thimnath-Sérah, hetwelk is op eenen berg van Ephraïm, aan het noorden van den berg Gáäs. *a* Joz. 19: 50. Richt. 2: 9.

31. Israël nu diende den HEERE alle de dagen van Jozua, en alle de dagen van de oudsten, die lang na Jozua leefden, en die al het werk des HEEREN wisten, hetwelk Hij aan Israël gedaan had.

32. Zij begroeven ook de beenderen van Jozef, [a]die de kinderen Israëls uit Egypte opgebracht hadden, te Sichem, in dat stuk velds, hetwelk Jakob gekocht had van de kinderen van Hémor, den vader van Sichem, voor honderd stukken gelds; want zij waren den kinderen Jozefs ter erfenisse geworden. *a* Gen. 50: 25. Ex. 13: 19.

33. Ook stierf Eleázar, de zone Aärons; en zij begroeven hem op den heuvel van Pínehas, zijnen zoon, die hem gegeven was geweest op het gebergte Ephraïms.

HET BOEK

DER

RICHTEREN

HET I KAPITTEL.

En het geschiedde na den dood van Jozua, dat de kinderen Israëls den HEERE vraagden, zeggende: [a]Wie zal onder ons het eerst optrekken naar de Kanaänieten, om tegen hen te krijgen? a Richt. 20: 18.

2. En de HEERE zeide: Juda zal optrekken; zie, Ik heb dat land in zijne hand gegeven.

3. Toen zeide Juda tot zijnen broeder Simeon: Trek met mij op in mijn lot, en laat ons tegen de Kanaänieten krijgen, zoo zal ik ook met u optrekken in uw lot. Alzoo toog Simeon met hem.

4. En Juda toog op, en de HEERE gaf de Kanaänieten en de Phérezieten in hunne hand; en zij sloegen ze bij Bézek, tien duizend man.

5. En zij vonden Adóni-Bézek te Bézek, en streden tegen hem; en zij sloegen de Kanaänieten en de Phérezieten.

6. Doch Adóni-Bézek vluchtte; en zij jaagden hem na, en zij grepen hem, en hieuwen de duimen zijner handen en zijner voeten af.

7. Toen zeide Adóni-Bézek: Zeventig koningen, met afgehouwene duimen van hunne handen en van hunne voeten, waren onder mijne tafel, [*de kruimen*] oplezende; gelijk als ik gedaan heb, alzoo heeft mij God vergolden. En zij brachten hem te Jeruzalem, en hij stierf aldaar.

8. Want de kinderen van Juda hadden tegen Jeruzalem gestreden, en hadden het ingenomen, en met de scherpte des zwaards geslagen; en zij hadden de stad in het vuur gezet.

9. [a]En daarna waren de kinderen van Juda afgetogen, om te krijgen tegen de Kanaänieten, wonende in het gebergte, en in het zuiden, en in de laagte. a Joz. 10: 36. 11: 21. 15: 13.

10. [a]En Juda was henengetogen tegen de Kanaänieten, die te Hébron woonden (de naam nu van Hébron was tevoren Kirjath-A'rba), en zij sloegen Sésai, en Ahíman, en Thálmai. a Joz. 15: 14.

11. En vandaar was hij henengetogen tegen de inwoners van [a]Débir; de naam nu van Débir was te voren Kirjath-Sépher. a Joz. 15: 15, enz.

12. En Cáleb zeide: Wie Kirjath-Sépher zal slaan, en nemen het in, dien zal ik ook mijne dochter A'chsa tot eene vrouwe geven.

13. Toen nam O'thniël het in, de zoon van Kénaz, broeder van Cáleb, die jonger was dan hij; en [*Cáleb*] gaf hem A'chsa, zijne dochter, tot eene vrouwe.

14. En het geschiedde, als zij [*tot hem*] kwam, dat zij hem aanporde, om van haren vader een veld te begeeren; en zij sprong van den ezel af; toen zeide Cáleb tot haar: Wat is u?

15. En zij zeide tot hem: Geef mij eenen zegen; dewijl gij mij een dor land gegeven hebt, geef mij ook waterwellingen. Toen gaf haar Cáleb hooge wellingen en lage wellingen.

16. De kinderen van den Kéniet, Mozes' schoonvader, togen ook uit de Palmstad op met de kinderen van Juda, naar de woestijn van Juda, die tegen het zuiden van Hárad is; en zij gingen henen en woonden met het volk.

17. Juda dan toog met zijnen broeder Simeon, en zij sloegen de Kana-

ānieten, wonende te Zéphath, en zij verbanden ze; en men noemde den naam dezer stad Hórma.

18. Daartoe nam Juda Gazá in, met zijne landpale, en A'skelon met zijne landpale, en Ekron met zijne landpale.

19. En de HEERE was met Juda, dat hij [*de inwoners*] van het gebergte verdreef; maar hij [*ging niet voort*], om de inwoners des dals te verdrijven, omdat zij ijzeren wagenen hadden.

20. En zij gaven Hébron aan Cáleb, gelijk als [a]Mozes gesproken had; en hij verdreef van daar de drie zonen Énaks. a Num. 14: 24. Joz. 14: 13.

21. Doch de kinderen Benjamins hebben de Jébusieten, te Jeruzalem wonenden, niet verdreven; maar de Jébusieten woonden met de kinderen Benjamins te Jeruzalem, tot op dezen dag.

22 En het huis Jozefs toog ook op naar Béthel. En de HEERE was met hen.

23. En het huis Jozefs bestelde verspieders bij Béthel; de naam nu dezer stad [a]was te voren Luz. a Gen. 28: 19.

24. En de wachters zagen eenen man, uitgaande uit de stad; en zij zeiden tot hem: Wijs ons toch den ingang der stad, en wij zullen weldadigheid bij u doen.

25. En als hij hun den ingang der stad gewezen had, zoo sloegen zij de stad met de scherpte des zwaards; maar dien man en zijn gansche huisgezin lieten zij gaan.

26. Toen toog deze man in het land der Héthieten; en hij bouwde eene stad, en noemde haren naam Luz; dit is haar naam tot op dezen dag.

27. [a]En Manasse verdreef Béth-Séan niet, noch zijne onderhoorige plaatsen, noch Tháānach met zijne onderhoorige plaatsen, noch de inwoners van Dor met zijne onderhoorige plaatsen, noch de inwoners van Jíbleam met zijne onderhoorige plaatsen, noch de inwoners van Megíddo met zijne onderhoorige plaatsen; en de Kanaānieten wilden wonen in datzelve land. a Joz. 17: 11, 12.

28. En het geschiedde, als Israël sterk werd, dat hij de Kanaānieten op cijns stelde; maar hij verdreef ze niet ganschelijk.

29. [a]Ook verdreef Ephraïm de Kanaānieten niet, die te Gézer woonden; maar de Kanaānieten woonden in het midden van hem, te Gézer. a Joz. 16: 10.

30. Zebulon verdreef de inwoners van Kítron niet, noch de inwoners van Náhalol; maar de Kanaānieten woonden in het midden van hem, en waren cijnsbaar.

31. Aser verdreef de inwoners van A'cco niet, noch de inwoners van Sídon, noch A'chlab, noch A'chsib, noch Chélba, noch A'phik, noch Réchob;

32. Maar de Aserieten woonden in het midden der Kanaānieten, die in den lande woonden; want zij verdreven ze niet.

33. Naphthali verdreef de inwoners van Beth-Sémes niet, noch de inwoners van Beth-A'nath, maar woonde in het midden der Kanaānieten, die in den lande woonden; doch de inwoners van Beth-Sémes en Beth-A'nath werden hun cijnsbaar.

34. En de A'morieten drongen de kinderen van Dan in het gebergte; want zij lieten hun niet toe, af te komen in het dal.

35. Ook wilden de A'morieten wonen op het gebergte van Héres, te A'jalon, en te Sáālbim; maar de hand van het huis Jozefs werd zwaar, zoodat zij cijnsbaar werden.

36. En de landpale der Amorieten was van den opgang van A'krabbim, van den Rotssteen, en opwaarts henen.

HET II KAPITTEL.

En een Engel des HEEREN kwam opwaarts van Gílgal tot Bóchim, en Hij zeide: Ik heb ulieden uit Egypte opgevoerd, en u gebracht in het land, dat Ik uwen vaderen gezworen heb, en gezegd: [a]Ik zal míjn verbond met ulieden niet verbreken in eeuwigheid. a Gen. 17: 7. Deut. 29: 14, 15.

2. En ulieden aangaande, gij zult geen [a]verbond maken met de inwoners dezes lands; hunne [b]altaren zult gij afbreken. Maar gij zijt mijner stemme niet gehoorzaam geweest. Waarom hebt gij dit gedaan? a Deut. 7: 2. b Deut. 12: 3.

3, Daarom heb Ik ook gezegd: [a]Ik zal ze voor uw aangezichte niet uitdrijven; maar zij zullen u aan de zij-

den zijn, en hunne goden zullen u [b]tot eenen strik zijn. [a] Joz. 23: 13.
[b] Ex. 23: 33; 34: 12. Deut. 7: 16.

4. En het geschiedde, als de Engel des HEEREN deze woorden tot alle kinderen Israëls gesproken had, zoo hief het volk zijne stemme op, en weende.

5. Daarom noemden zij den naam dier plaatse Bóchim; en zij offerden aldaar den HEERE.

6. [a]Als Jozua het volk had laten gaan, zoo waren de kinderen Israëls henen gegaan, een ieder tot zijn erfdeel, om het land erfelijk te bezitten. [a] Joz. 24: 28.

7. En het volk diende den HEERE, alle de dagen van Jozua, en alle de dagen der oudsten, die lang geleefd hadden na Jozua; die gezien hadden al dat groote werk des HEEREN, dat Hij aan Israël gedaan had.

8. Maar als Jozua, de zoon van Nun, de knecht des HEEREN, gestorven was, honderd en tien jaren oud zijnde;

9. En zij hem begraven hadden in de landpale zijns erfdeels, te Thimnath-Héres, op eenen berg Ephraïms, tegen het noorden van den berg Gáás;

10. En al datzelve geslacht ook tot zijne vaderen vergaderd was; zoo stond er een ander geslacht na hen op, dat den HEERE niet kende, noch ook het werk, dat Hij aan Israël gedaan had.

11. Toen deden de kinderen Israëls dat kwaad was in de oogen des HEEREN, en zij dienden de Báals.

12. En zij verlieten den HEERE, hunner vaderen God, die ze uit Egypteland had uitgevoerd, en volgden andere goden na, van de goden der volken, die rondom hen waren, en bogen zich voor die; en zij verwekten den HEERE tot toorn.

13. Want zij verlieten den HEERE, en dienden den Bääl en A'stharoth.

14. Zoo ontstak des HEEREN toorn tegen Israël, en Hij gaf ze in de hand der roovers, die ze beroofden; [a]en Hij verkocht ze in de hand hunner vijanden rondom; en zij konden niet meer bestaan voor het aangezicht hunner vijanden. [a] Ps. 44: 13. Jes. 50: 1.

15. Overal, waarhenen zij uittogen, was de hand des HEEREN tegen hen ten kwade, [a]gelijk als de HEERE gesproken, en gelijk als de HEERE hu gezworen had; en hun was zeer bange. [a] Lev. 26. Deut. 28.

16. En de HEERE verwekte Richteren, die ze verlosten uit de hand dergenen, die ze beroofden;

17. Doch zij hoorden ook niet naar hunne Richteren, maar hoereerden andere goden na, en bogen zich voor die. Haastiglijk weken zij af van den weg, dien hunne vaderen gewandeld hadden, hoorende de geboden des HEEREN; alzoo deden zij niet.

18. En wanneer de HEERE hun Richteren verwekte, zoo was de HEERE met den Richter, en verloste ze uit de hand hunner vijanden, alle de dagen des Richters; want het berouwde den HEERE, huns zuchtens halve vanwege degenen, die ze drongen en die ze drukten.

19. [a]Maar het geschiedde met het sterven des Richters, dat zij omkeerden, en verdierven het meer dan hunne vaderen, navolgende andere goden, die dienende, en zich voor die buigende; zij lieten niets vallen van hunne werken, noch van dezen hunnen harden weg. [a] Richt. 3: 12.

20. Daarom ontstak de toorn des HEEREN tegen Israël, dat Hij zeide: Omdat dit volk mijn verbond heeft overtreden, dat Ik hunnen vaderen geboden heb, en zij naar mijne stemme niet gehoord hebben;

21. [a]Zoo zal Ik ook niet voortvaren voor hun aangezichte iemand uit de bezitting te verdrijven, van de heidenen, die Jozua heeft achtergelaten, als hij stierf. [a] Joz. 23: 13.

22. Opdat Ik Israël door hen verzoeke, of zij den weg des HEEREN zullen houden, om daarin te wandelen, gelijk als hunne vaderen [*dien*] gehouden hebben, of niet.

23. Alzoo liet de HEERE deze heidenen blijven, dat Hij ze niet haastelijk uit de bezitting verdreef, die Hij in de hand van Jozua niet had overgegeven.

HET III KAPITTEL.

Dit nu zijn de heidenen, die de HEERE liet blijven, om door hen Israël te

beproeven, allen, die niet wisten van alle de krijgen Kanaäns.

2. Alleenlijk, opdat de geslachten der kinderen Israëls [*die*] wisten, opdat Hij hun den krijg leerde, ten minste dengenen, die daar tevoren niet van wisten.

3. Vijf vorsten der Philistijnen, en alle de Kanaänieten, en de Sidóniërs, en de Hévieten, wonende in het gebergte des Líbanons, van den berg Báäl-Hérmon, tot daar men komt te Hámath.

4. Deze dan waren, om Israël door hen te verzoeken; opdat men wiste, of zij de geboden des HEEREN zouden hooren, die Hij hunnen vaderen door de hand van Mozes geboden had.

5. Als nu de kinderen Israëls woonden in het midden der Kanaänieten, der Héthieten, en der A'morieten, en der Phérezieten, en der Hévieten, en der Jébusieten;

6. Zoo namen zij zich hunne dochters tot vrouwen, en gaven hunne dochters aan de zonen van deze; en zij dienden hunne goden.

7. En de kinderen Israëls deden dat kwaad was in de oogen des HEEREN, en vergaten den HEERE hunnen God, en zij dienden de Bááls en de bosschen.

8. Toen ontstak de toorn des HEEREN tegen Israël; en hij verkocht ze in de hand van Cúschan Rischathäïm, koning van Mesopotámië; en de kinderen Israëls dienden Cúschan Rischathäïm acht jaren.

9. Zoo riepen de kinderen Israëls tot den HEERE; en de HEERE verwekte den kinderen Israëls eenen verlosser, die ze verloste: O'thniël, zoon van Kénaz, broeder van Cáleb, die jonger was dan hij.

10. En de Geest des HEEREN was over hem, en hij richtte Israël, en toog uit ten strijde; en de HEERE gaf Cúschan Rischathäïm, den koning van Syrië, in zijne hand, dat zijne hand sterk werd over Cúschan Rischathäïm.

11. Toen was het land veertig jaren stil. En O'thniël, de zoon van Kénaz, stierf.

12. Maar de kinderen Israëls voeren voort te doen, dat kwaad was in de oogen des HEEREN. Toen sterkte de HEERE Églon, den koning der Móabieten, tegen Israël, omdat zij deden dat kwaad was in de oogen des HEEREN.

13. En hij vergaderde tot zich de kinderen Ámmons en de Ámalekieten; en hij toog henen, en sloeg Israël, en zij namen de Palmstad in bezit.

14. En de kinderen Israëls dienden Églon, koning der Móabieten, achttien jaren.

15. Toen riepen de kinderen Israëls tot den HEERE; en de HEERE verwekte hun eenen verlosser, Éhud, den zoon van Géra, eenen zoon van Jémini, eenen man, die linksch was. En de kinderen Israëls zonden door zijne hand een geschenk aan Églon, den koning der Móabieten.

16. En Éhud maakte zich een zwaard, dat twee scherpten had, welks lengte eene elle was; en hij gordde dat onder zijne kleederen, aan zijne rechterheup.

17. En hij bracht aan Églon, den koning der Móabieten, dat geschenk; Églon nu was een zeer vet man.

18. En het geschiedde, als hij geeindigd had, het geschenk te leveren, zoo leidde hij het volk uit, die het geschenk gedragen hadden;

19. Maar hij zelf keerde wederom van de gesnedene beelden, die bij Gílgal waren, en zeide: Ik heb eene heimelijke zake aan u, o koning; dewelke zeide: Zwijg. En allen, die om hem stonden, gingen van hem uit.

20. En Éhud kwam tot hem in, daar hij was zittende in eene koele opperzaal, die hij voor zich alleen had. Zoo zeide Éhud: Ik heb een woord Gods aan u. Toen stond hij op van den stoel.

21. Éhud dan strekte zijne linkerhand uit, en nam het zwaard van zijne rechterheup, en stak het in zijnen buik,

22. Dat ook het hecht achter het lemmer inging, en het vet om het lemmer toesloot (want hij trok het zwaard niet uit zijnen buik), en de drek uitging.

23. Toen ging Éhud uit naar de voorzaal, en sloot de deuren der opperzaal voor zich toe, en deed [*ze*] in het slot.

24. Als hij uitgegaan was, zoo kwamen zijne knechten, en zagen toe, en zie, de deuren der opperzaal waren in

het slot gedaan; zoo zeiden zij: Zeker, hij bedekt zijne voeten in de verkoelkamer.

25. Als zij nu tot schamens toe gebeid hadden, zie, zoo opende hij de deuren der opperzaal niet. Toen namen zij den sleutel en deden open; en zie, hunlieder heere lag ter aarde dood.

26. En Éhud ontkwam, terwijl zij vertoefden; want hij ging voorbij de gesnedene beelden, en ontkwam naar Sehírath.

27. En het geschiedde, als hij aankwam, zoo blies hij met de bazuin op het gebergte van Ephraïm; en de kinderen Israëls togen met hem af van het gebergte, en hij zelf voor hun aangezicht henen.

28. En hij zeide tot hen: Volgt mij na, want de HEERE heeft uwe vijanden, de Móabieten, in ulieder hand gegeven. En zij togen af hem na, en namen de veren van den Jordaan in naar Móab, en lieten niemand overgaan.

29. En zij sloegen de Móabieten te dien tijde, omtrent tien duizend man, allen vette en allen strijdbare mannen, dat er niet één man ontkwam.

30. Alzoo werd Móab te dien dage onder Israëls hand ten onder gebracht; en het land was stil tachtig jaren.

31. Na hem nu was Sámgar, een zoon van Anath; die sloeg de Philistijnen, zes honderd man, met eenen ossenstok. Alzoo verloste ook hij Israël.

HET IV KAPITTEL.

Maar de kinderen Israëls voeren voort te doen dat kwaad was in de oogen des HEEREN, als Éhud gestorven was.

2. Zoo verkocht ze de HEERE in de hand van Jábin, koning der Kanaänieten, die te Házor regeerde; en zijn krijgsoverste was [a]Sísera; deze nu woonde te Haróseth der heidenen.

a 1 Sam. 12: 9.

3. Toen riepen de kinderen Israëls tot den HEERE; want hij had negen honderd ijzeren wagenen, en hij had de kinderen Israëls met geweld onderdrukt, twintig jaar.

4. Debóra nu, eene vrouw, die eene profetesse was, de huisvrouwe van Láppidoth, deze richtte te dien tijde Israël.

5. En zij woonde onder den palmboom van Debóra, tusschen Ráma en tusschen Béthel, op het gebergte Éphraïms; en de kinderen Israëls gingen op tot haar ten gerichte.

6. En zij zond henen en riep [a]Bárak, den zone Abinóams, van Kédes-Naphthali; en zij zeide tot hem: Heeft de HEERE, de God Israëls, niet geboden: Ga henen en trek [*tot u*] op den berg Thábor en neem met u tien duizend man, van de kinderen van Naphthali, en van de kinderen Zebulons;

a Hebr. 11: 32.

7. En Ik zal aan de beek [a]Kíson tot u trekken Sísera, Jábins krijgsoverste, met zijne wagenen en zijne menigte, en Ik zal hem in uwe hand geven?

a Ps. 83: 10.

8. Toen zeide Bárak tot haar: Indien gij met mij trekken zult, zoo zal ik henentrekken; maar indien gij niet met mij zult trekken, zoo zal ik niet trekken.

9. En zij zeide: Ik zal zekerlijk met u trekken, behalve dat de eere uwe niet zal zijn op dezen weg, dien gij wandelt: want de HEERE zal Sísera verkoopen in de hand eener vrouw. Alzoo maakte Debóra zich op, en toog met Bárak naar Kédes.

10. Toen riep Bárak Zebulon en Naphthali bijeen te Kédes, en hij toog op, op zijne voeten, [*met*] tien duizend man; ook toog Debóra met hem op.

11. Hébir nu, de Kéniet, had zich afgezonderd van Káïn, uit de kinderen [a]van Hóbab, Mozes' schoonvader; en hij had zijne tenten opgeslagen tot aan den eik in Zaänánnim, die bij Kédes is.

a Num. 10: 29.

12. Toen boodschapten zij Sísera, dat Bárak, de zoon van Abinóam, op den berg Thábor getogen was.

13. Zoo riep Sísera alle zijne wagenen bijeen, negen honderd ijzeren wagenen, en al het volk, dat met hem was, van Haróseth der heidenen tot de beek Kíson.

14. Debóra dan zeide tot Bárak: Maak u op, want dit is de dag, in welken de HEERE Sísera in uwe hand gege-

ven heeft. Is de HEERE niet voor uw aangezicht henen uitgetogen? Zoo trok Bárak van den berg Thábor af, en tien duizend man achter hem.

15. [a]En de HEERE versloeg Sísera, met alle [*zijne*] wagenen, en het gansche heirleger, door de scherpte des zwaards, voor Báraks aangezicht; dat Sísera van den wagen afklom, en vluchtte op zijne voeten. *a* Ps. 83: 10.

16. En Bárak jaagde ze na, achter de wagenen en achter het heirleger, tot aan Haróseth der heidenen. En het gansche heirleger van Sísera viel door de scherpte des zwaards, dat er niet overbleef tot één toe.

17. Maar Sísera vluchtte op zijne voeten naar de tent van Jáël, de huisvrouwe van Héber, den Kéniet; want er was vrede tusschen Jábin, den koning van Házor, en tusschen het huis van Héber, den Kéniet.

18. Jáël nu ging uit, Sísera tegemoet, en zeide tot hem: Wijk in, mijn heere, wijk in tot mij, vrees niet. En hij week tot haar in de tent, en zij bedekte hem met eene deken.

19. [a]Daarna zeide hij tot haar: Geef mij toch een weinig waters te drinken, want mij dorst. Toen opende zij eene melkflesch, en gaf hem te drinken, en dekte hem toe. *a* Richt. 5: 25.

20. Ook zeide hij tot haar: Sta in de deure der tent; en het zij, zoo iemand zal komen, en u vragen, en zeggen: Is hier iemand? dat gij zegt: Niemand.

21. Daarna nam Jáël, Hébers huisvrouwe, eene pinne der tent, en greep eenen hamer in hare hand, en ging stillekens tot hem in, en dreef de pinne in den slaap zijns hoofds, dat zij in de aarde vast werd. Hij nu was met eenen diepen slaap bevangen, en vermoeid, en stierf.

22. En zie, Bárak vervolgde Sísera; en Jáël ging uit hem te gemoet, en zeide tot hem: Kom, en ik zal u den man wijzen, dien gij zoekt. Zoo kwam hij tot haar in, en zie, Sísera lag dood, en de pinne was in den slaap zijns hoofds.

23. Alzoo heeft God te dien dage Jábin, den koning van Kanaän, tenonder gebracht, voor het aangezicht der kinderen Israëls.

24. En de hand der kinderen Israëls ging steeds voort, en werd hard over Jábin, den koning van Kanaän, totdat zij Jábin, den koning van Kanaän, hadden uitgeroeid.

HET V KAPITTEL.

Voorts zong Debóra, en Barak, de zone Abinóams, ten zelven dage, zeggende:

2. Looft den HEERE, vanwege het wreken der wraken in Israël, vanwege dat het volk zich gewillig heeft aangeboden.

3. Hoort, gij koningen, neemt ter oore, gij vorsten. Ik, den HEERE zal ik zingen, ik zal den HEERE den God Israëls psalmzingen.

4. HEERE, toen Gij voorttoogt van Séïr, toen Gij daarhenen traadt van den velde Edoms, [a]beefde de aarde, ook droop de hemel, ook dropen de wolken van water. *a* Ps. 68: 8, 9.

5. [a]De bergen vervloten van het aangezichte des HEEREN; zelfs [b]Sínaï van het aangezichte des HEEREN, des Gods Israëls.
a Ps. 68: 15, 16, 17; 97: 5. *b* Ex. 19: 18.

6. In de dagen van Sámgar, den zoon van A'nath, in de dagen van Jáël, hielden de wegen op, en die op paden wandelden, gingen kromme wegen.

7. De dorpen hielden op in Israël, zij hielden op totdat ik, Debóra, opstond, dat ik opstond, eene moeder in Israël.

8. Verkoos hij nieuwe goden, dan was er krijg in de poorten; werd er ook een schild gezien, of eene spiese, onder veertig duizend in Israël?

9. Mijn harte is tot de wetgevers van Israël, die zich gewillig aangeboden hebben onder den volke. Looft den HEERE.

10. Gij, die op witte ezelinnen rijdt, gij, die aan het gericht zit, en gij, die over weg wandelt, spreekt er van.

11. Van het gedruisch der schutters, tusschen de plaatsen, waar men water schept, spreekt aldaar te zamen van de gerechtigheden des HEEREN, van de gerechtigheden, [*bewezen*] aan zijne dorpen in Israël. Toen ging des HEEREN volk af tot de poorten.

12. Waak op, waak op, Debóra, waak op, waak op, spreek een lied. Maak u op,

Bárak, en leid uwe gevangenen gevangen, gij zone Abinóams.
13. Toen deed Hij den overgeblevene heerschen over de heerlijken [*onder*] den volke. De HEERE doet mij heerschen over de geweldigen.
14. Uit Ephraïm was hun wortel tegen A'malek. Achter u was Benjamin onder uwe volken. Uit Máchir zijn de wetgevers afgetogen, en uit Zebulon, trekkende door den staf des schrijvers.
15. Ook waren de vorsten in Issaschar met Debóra; en [*gelijk*] Issaschar, alzoo was Bárak; op zijne voeten werd hij gezonden in het dal. In Rubens gedeelten waren de inbeeldingen des harten groot.
16. Waarom bleeft gij zitten tusschen de stallingen, om te hooren de blatingen der kudden? De gedeelten van Ruben hadden groote onderzoekingen des harten.
17. Gílead bleef aan gene zijde van den Jordaan. En Dan, waarom onthield hij zich in schepen? Aser zat aan de zeehaven, en bleef in zijne gescheurde plaatsen.
18. Zebulon, het is een volk, [*dat*] zijne ziel versmaad heeft ter dood; insgelijks Naphthali, op de hoogten des velds.
19. De koningen kwamen, zij streden; toen streden de koningen van Kanaän, te Tháánach aan de wateren van Megíddo; zij brachten geen gewin des zilvers daarvan.
20. Van den hemel streden zij, de sterren uit hare loopplaatsen streden tegen Sísera.
21. De beek Kíson wentelde ze weg, de beek Kedúmim, de beek Kíson; vertreed, o mijne ziele, de sterken.
22. Toen werden de paardenhoeven verpletterd, van het rennen, het rennen zijner machtigen.
23. Vloekt Méroz, zegt de Engel des HEEREN, vloekt hare inwoners aldoor; omdat zij niet gekomen zijn tot de hulpe des HEEREN, tot de hulpe des HEEREN, met de helden.
24. Gezegend zij boven de vrouwen Jáël, Hébers, des Kenieters, huisvrouwe; gezegend zij ze boven de vrouwen in de tente.
25. Water eischte hij, melk gaf zij; in eene heerenschaal bracht zij boter.
26. Hare hand sloeg zij aan de pinne, en hare rechterhand aan den hamer der arbeidslieden; en zij klopte Sísera, zij streek zijn hoofd af, als zij zijnen slaap had doornageld en doorboord.
27. Tusschen hare voeten kromde hij zich, viel henen, lag daar neder; tusschen hare voeten kromde hij zich, hij viel; alwaar hij zich kromde, daar lag hij geheel geschonden.
28. De moeder van Sísera keek uit door het venster, en schreeuwde door de traliën: Waarom vertoeft zijn wagen te komen? waarom blijven de gangen zijner wagenen achter?
29. De wijsten harer staatsvrouwen antwoordden; ook beantwoordde zij hare reden aan zichzelve:
30. Zouden zij dan den buit niet vinden [*en*] deelen? Een liefken, [*of*] twee liefkens, voor een iegelijken man? Voor Sísera eenen buit van verscheidene verven, eenen buit van verscheidene verven, gestikt; van verscheidene verf, aan beide zijden gestikt, voor de halzen van den buit?
31. Alzoo moeten omkomen alle uwe vijanden, o HEERE. Die Hem daarentegen liefhebben, [*moeten zijn*] als wanneer de zon opgaat in hare kracht. En het land was stil, veertig jaar.

HET VI KAPITTEL.

Maar de kinderen Israëls deden dat kwaad was in de oogen des HEEREN; zoo gaf ze de HEERE in de hand der Mídianieten, zeven jaren.
2. Als nu de hand der Midianieten sterk werd over Israël, maakten zich de kinderen Israëls, vanwege de Midianieten, de holen, die in de bergen zijn, en de spelonken, en de vestingen.
3. Want het geschiedde, als Israël gezaaid had, zoo kwamen de Midianieten op, en de A'malekieten; en die van het oosten kwamen ook op tegen hem.
4. En zij legerden zich tegen hen, en verdierven de opkomst des lands, tot daar gij komt te Gáza; en zij lieten geenen leeftocht overig in Israël, noch klein vee, noch rund, noch ezel.
5. Want zij kwamen op met hun vee en hunne tenten; zij kwamen gelijk de sprinkhanen in menigte, dat men hen en hunne kemelen niet tellen

kon; en zij kwamen in het land, om dat te verderven.

6. Alzoo werd Israël zeer verarmd, vanwege de Mídianieten. Toen riepen de kinderen Israëls tot den HEERE.

7. En het geschiedde, als de kinderen Israëls tot den HEERE riepen, ter oorzake van de Mídianieten;

8. Zoo zond de HEERE eenen man, die een profeet was, tot de kinderen Israëls. Die zeide tot hen: Alzoo zegt de HEERE de God Israëls: Ik heb u uit Egypte doen opkomen, en u uit den diensthuize uitgevoerd;

9. En Ik heb u verlost van de hand der Egyptenaren, en van de hand van allen, die u drukten; en Ik heb ze voor uw aangezichte uitgedreven, en u hun land gegeven;

10. En Ik zeide tot ulieden: Ik ben de HEERE uw God; [a]vreest de goden der A'morieten niet, in welker land gij woont; maar gij zijt mijner stemme niet gehoorzaam geweest.

a 2 Kon. 17: 35, 38.

11. Toen kwam een Engel des HEEREN, en zette zich onder den eik, die te O'phra is, welke Jóas, den A'bi-ezrieter, toekwam; en zijn zoon Gídeon dorschte tarwe bij de pers, om [*daarmede*] te vluchten voor het aangezicht der Mídianieten.

12. Toen verscheen hem de Engel des HEEREN, en zeide tot hem: De HEERE is met u, gij strijdbare held.

13. Maar Gídeon zeide tot Hem: Och, mijn Heer, zoo de HEERE met ons is, waarom is ons dan dit alles wedervaren? En waar zijn alle zijne wonderen, die onze vaders ons verteld hebben, zeggende: Heeft ons de HEERE niet uit Egypte opgevoerd? Doch nu heeft ons de HEERE verlaten, en heeft ons in der Mídianieten hand gegeven.

14. Toen keerde zich de HEERE tot hem, en zeide: [a]Gá henen in deze uwe kracht, en gij zult Israël uit der Mídianieten hand verlossen. Heb Ik u niet gezonden?

a 1 Sam. 12: 11. Hebr. 11: 32.

15. En hij zeide tot Hem: Och mijn Heer, waarmede zal ik Israël verlossen? Zie, mijn duizend is het armste in Manasse, en ik ben de kleinste in mijns vaders huis.

16. En de HEERE zeide tot hem: Omdat Ik met u zal zijn, zoo zult gij de Mídianieten slaan, als eenen eenigen man.

17. En hij zeide tot Hem: Indien ik nu genade gevonden heb in uwe oogen, zoo doe mij een teeken, dat Gij het zijt, die met mij spreekt.

18. Wijk toch niet van hier, totdat ik tot U kome, en mijn geschenk uitbrenge, en U voorzette. En Hij zeide: Ik zal blijven, totdat gij wederkomt.

19. En Gídeon ging in, en bereidde een geitebóksken toe, en ongezuurde [*koeken*] van eene E'pha meels; het vleesch leide hij in eenen korf, en het sop deed hij in eenen pot; en hij bracht het tot Hem uit, tot onder den eik, en zette het nader.

20. Doch de Engel Gods zeide tot hem: Neem het vleesch en de ongezuurde [*koeken*], en leg ze op dien rotssteen, en giet het sop uit. En hij deed alzoo.

21. En de Engel des HEEREN stak het uiterste van den staf uit, die in zijne hand was, en roerde het vleesch en de ongezuurde [*koeken*] aan; toen ging er vuur op uit de rots, en verteerde het vleesch en de ongezuurde [*koeken*]. En de Engel des HEEREN verdween uit zijne oogen.

22. Toen zag Gídeon, dat het een Engel des HEEREN was; en Gídeon zeide: Ach, Heere HEERE, daarom, omdat ik eenen Engel des HEEREN gezien heb van aangezichte tot aangezichte.

23. Doch de HEERE zeide tot hem: Vrede zij u, vrees niet, gij zult niet sterven.

24. Toen bouwde Gídeon aldaar den HEERE een altaar, en noemde het: De HEERE is vrede. Het is nog tot op dezen dag in O'phra der A'bi-ezrieten.

25. En het geschiedde in dienzelven nacht, dat de HEERE tot hem zeide: Neem eenen var van de runderen, die uws vaders zijn, te weten, den tweeden var, van zeven jaar; en breek af het altaar van Báál, dat uws vaders is, en houw af het bosch, dat daarbij is.

26. En bouw den HEERE uwen God een altaar, op de hoogte dezer sterkte, in eene bekwame plaats; en neem den tweeden var, en offer een brandoffer

met het hout der hage, die gij zult hebben afgehouwen.

27. Toen nam Gídeon tien mannen uit zijne knechten, en deed, gelijk als de HEERE tot hem gesproken had. Doch het geschiedde, dewijl hij zijns vaders huis en de mannen van die stad vreesde, van het te doen bij dag, dat hij het deed bij nacht.

28. Als nu de mannen van die stad des morgens vroeg opstonden, zie, zoo was Bááls altaar omgeworpen, en de hage, die daarbij was, afgehouwen, en die tweede var was op het gebouwde altaar geofferd.

29. Zoo zeiden zij, de een tot den ander: Wie heeft dit stuk gedaan? En als zij onderzochten en navraagden, zoo zeide men: Gídeon, de zoon van Jóas, heeft dit stuk gedaan.

30. Toen zeiden de mannen van die stad tot Jóas: Breng uwen zoon uit, dat hij sterve, omdat hij het altaar van Báál heeft omgeworpen, en omdat hij de hage, die daarbij was, afgehouwen heeft.

31. Jóas daarentegen zeide tot allen, die bij hem stonden: Zult gij voor Báál twisten? zult gij hem verlossen? Die voor hem zal twisten, zal nog dezen morgen gedood worden. Indien hij een God is, hij twiste voor zich zelven, omdat men zijn altaar heeft omgeworpen.

32. Daarom noemde hij hem te dien dage Jerúb-Báál, zeggende: Báál twiste tegen hem, omdat hij zijn altaar heeft omgeworpen.

33. Alle Mídianieten nu, en A'malekieten, en de kinderen van het Oosten, waren samenvergaderd, en zij trokken over, en legerden zich in het dal Jízreëls.

34. Toen toog de Geest des HEEREN Gídeon aan, en hij blies met de bazuin, en de A'bi-ezrieten werden achter hem bijeengeroepen.

35. Ook zond hij boden in gansch Manasse, en die werden ook achter hem bijeengeroepen. Desgelijks zond hij boden in Aser, en in Zebulon, en in Naphthali; en zij kwamen op, hun te gemoet.

36. En Gídeon zeide tot God: Indien Gij Israël door mijne hand zult verlossen, gelijk als Gij gesproken hebt;

37. Zie, ik zal een wollen vlies op den vloer leggen; indien er dauw op het vlies alleen zal zijn, en droogte op de gansche aarde, zoo zal ik weten, dat Gij Israël door mijne hand zult verlossen, gelijk als Gij gesproken hebt.

38. En het geschiedde alzoo; want hij stond des anderen daags vroeg op, en drukte het vlies uit, en hij wrong den dauw uit het vlies, eene schaal vol waters.

39. En Gídeon zeide tot God: [a]Uw toorn ontsteke niet tegen mij, dat ik alleenlijk ditmaal spreke; laat mij toch alleenlijk ditmaal met het vlies de proeve nemen: er zij toch droogte op het vlies alleen, en op de gansche aarde zij dauw. *a* Gen. 18: 32.

40. En God deed alzoo in denzelven nacht; want de droogte was op het vlies alleen, en op de gansche aarde was dauw.

HET VII KAPITTEL.

Toen stond Jerúbbaál (dewelke is Gídeon) vroeg op, en al het volk, dat met hem was; en zij legerden zich aan de fontein van Hárod; dat hij het heirleger der Mídianieten had tegen het noorden, achter den heuvel Móre, in het dal.

2. En de HEERE zeide tot Gídeon: Des volks is te veel, dat met u is, dan dat Ik de Mídianieten in hunne hand zoude geven; opdat zich Israël niet tegen Mij beroeme, zeggende: Mijne hand heeft mij verlost.

3. Nu dan, roep nu uit voor de ooren des volks, zeggende: [a]Wie bloode en versaagd is, die keere weder, en spoede zich naar het gebergte Gíleads! Toen keerden uit het volk weder twee en twintig duizend, dat er tien duizend overbleven. *a* Deut. 20: 8.

4. En de HEERE zeide tot Gídeon: Nog is des volks te veel; doe ze afgaan naar het water, en Ik zal ze u aldaar beproeven; en het zal geschieden, van welken Ik tot u zeggen zal: Deze zal met u trekken; die zal met u trekken; maar al degene, van welken Ik zeggen zal: Deze zal niet met u trekken; die zal niet trekken.

5. En hij deed het volk afgaan naar

het water. Toen zeide de HEERE tot Gídeon: Al wie met zijne tong uit het water zal lekken, gelijk als een hond zoude lekken, dien zult gij afzonderlijk stellen; desgelijks al wie op zijne knieën zal bukken om te drinken.

6. Toen was het getal dergenen, die met hunne hand tot hunnen mond gelekt hadden, drie honderd man; maar alle overigen des volks hadden op hunne knieën gebukt om water te drinken.

7. En de HEERE zeide tot Gídeon: Door deze drie honderd mannen, die gelekt hebben, zal Ik ulieden verlossen, en de Mídianieten in uwe hand geven; daarom laat al dat volk weggaan, een ieder naar zijne plaatse.

8. En [*zij*], het volk, namen den teerkost in hunne hand, en hunne bazuinen; en hij liet alle die mannen van Israël gaan, een iegelijk naar zijne tente; maar die drie honderd man behield hij. En hij had het heirleger der Mídianieten beneden in het dal.

9. En het geschiedde in denzelven nacht, dat de HEERE tot hem zeide: Sta op, ga henen af in het leger, want Ik heb het in uwe hand gegeven.

10. Vreest gij dan nog af te gaan, zoo ga af, gij, en Púra, uw jongen, naar het leger.

11. En gij zult hooren wat zij zullen spreken, en daarna zullen uwe handen gesterkt worden, dat gij aftrekken zult in het leger. Toen ging hij af, met Púra, zijnen jongen, tot het uiterste der schildwachten, die in het leger waren.

12. [a]En de Mídianieten, en de A'malekieten, en alle de kinderen van Oosten lagen in het dal, gelijk sprinkhanen in menigte, en hunne kemelen waren ontelbaar, gelijk het zand, dat aan den oever der zee is, in menigte.

a Rich. 6: 3, 5, 33.

13. Toen nu Gídeon aankwam, zie, zoo was er een man, die zijnen metgezel eenen droom vertelde, en zeide: Zie, ik heb eenen droom gedroomd, en zie, een geroost gerstenbrood wentelde zich in het leger der Mídianieten, en het kwam tot aan de tent, en sloeg ze, dat zij viel, en keerde ze om, het onderste boven, dat de tente daar lag.

14. En zijn metgezel antwoordde en zeide: Dit is niet anders, dan het zwaard van Gídeon, den zoon van Jóas, den Israëlitischen man; God heeft de Mídianieten en dit gansche leger in zijne hand gegeven.

15. En het geschiedde als Gídeon de vertelling dezes drooms, en zijne uitlegging hoorde, zoo aanbad hij. En hij keerde weder tot het leger Israëls, en zeide: Maakt u op, want de HEERE heeft het leger der Mídianieten in ulieder hand gegeven.

16. En hij deelde de drie honderd man in drie hoopen; en hij gaf een iegelijk eene bazuin in zijne hand, en ledige kruiken, en fakkelen in het midden der kruiken.

17. En hij zeide tot hen: Ziet naar mij en doet alzoo; en ziet, als ik zal komen aan het uiterste des legers, zoo zal het geschieden, gelijk als ik zal doen, alzoo zult gij doen.

18. Als ik met de bazuin zal blazen, ik en allen, die met mij zijn, dan zult gijlieden ook met de bazuin blazen, rondom het gansche leger, en gij zult zeggen: Voor den HEERE en voor Gídeon!

19. Alzoo kwam Gídeon, en honderd mannen, die met hem waren, in het uiterste des legers, in het begin van de middelste nachtwaak, als zij maar even de wachters gesteld hadden; en zij bliezen met de bazuinen, ook sloegen zij de kruiken, die in hunne hand waren, in stukken.

20. Alzoo bliezen de drie hoopen met de bazuinen, en braken de kruiken; en zij hielden met hunne linkerhand de fakkelen, en met hunne rechterhand de bazuinen om te blazen; en zij riepen: Het zwaard des HEEREN en Gídeons!

21. En zij stonden, een iegelijk in zijne plaatse, rondom het leger. Toen verliep het gansche leger, en zij schreeuwden en vloden.

22. Als de drie honderd met de bazuinen bliezen, [a]zoo zette de HEERE het zwaard des éénen tegen den ander, en [*dat*] in het gansche leger. En het leger vluchtte tot Béth-Sítta toe naar Tserédath, tot aan de grens van A'bel-Mehóla, boven Tábbath. a Ps. 83: 10.

23. Toen werden de mannen van Israël bijeengeroepen, uit Naphthali,

en uit Aser, en uit gansch Manasse; en zij jaagden de Mídianieten achterna.

24. Ook zond Gídeon boden in het gansche gebergte van Ephraïm, zeggende: Komt af den Mídianieten te gemoet, en beneemt hunlieden de wateren, tot aan Beth-Bára, te weten, den Jordaan. Alzoo werd alle man van Ephraïm bijeengeroepen, en zij benamen [*hun*] de wateren tot aan Beth-Bára, en den Jordaan.

25. [a]En zij vingen twee vorsten der Mídianieten, O'reb en Zéëb, en doodden O'reb op den rotssteen O'reb, en Zéëb doodden zij in de perskuip van Zéëb, en vervolgden de Mídianieten; en zij brachten de hoofden van O'reb en Zeëb tot Gídeon, over den Jordaan.

a Ps. 83: 12. Jes. 10: 26.

HET VIII KAPITTEL.

Toen zeiden de mannen van [a]Ephraïm tot hem: Wat stuk is dit, dat gij ons gedaan hebt, dat gij ons niet riept, toen gij henentoogt, om te strijden tegen de Mídianieten? En zij twistten sterk met hem. *a* Richt. 12: 1.

2. Hij daarentegen zeide tot hen: Wat heb ik nu gedaan, gelijk gijlieden? Zijn niet Ephraïms nalezingen beter dan de wijnoogst van A'bi-ézer?

3. God heeft de vorsten der Mídianieten, O'reb en Zéëb, in uwe hand gegeven; wat heb ik dan kunnen doen, gelijk gijlieden? Toen liet hun toorn van hem af, als hij dit woord sprak.

4. Als nu Gídeon gekomen was aan den Jordaan, ging hij over, met de drie honderd mannen, die bij hem waren, zijnde moede, nochtans vervolgende.

5. En hij zeide tot de lieden van Súccoth: Geeft toch eenige bollen broods aan het volk, dat mijne voetstappen volgt; want zij zijn moede, en ik jaag Zébah en Tsálmuna, de koningen der Mídianieten, achterna.

6. Maar de oversten van Súccoth zeiden: Is dan de handpalm van Zébah en Tsálmuna alreede in uwe hand, dat wij aan uw heir brood zouden geven?

7. Toen zeide Gídeon: Daarom, als de HEERE Zébah en Tsálmuna in mijne hand geeft, zoo zal ik uw vleesch dorschen, met doornen der woestijn en met distelen.

8. En hij toog van daar op naar Pnúël, en sprak tot hen desgelijks. En de lieden van Pnúël antwoordden hem, gelijk als de lieden van Súccoth geantwoord hadden.

9. Daarom sprak hij ook tot de lieden van Pnúël, zeggende: Als ik met vrede wederkome, zal ik dezen toren afwerpen.

10. Zébah nu en Tsálmuna waren te Kárkor, en hunne legers met hen, omtrent vijftien duizend, alle de overgeblevenen van het gansche leger der kinderen van het Oosten; en de gevallenen waren honderd en twintig duizend mannen, die het zwaard uittrokken.

11. En Gídeon toog opwaarts, den weg dergenen, die in tenten wonen, tegen het oosten van Nóbah en Jógbeha; en hij sloeg dat leger, want het leger was zorgeloos.

12. En Zébah en Tsálmuna vloden; doch hij jaagde ze na; en hij [a]ving de beide koningen der Mídianieten, Zébah en Tsálmuna, en verschrikte het gansche leger. *a* Ps. 83: 12.

13. Toen nu Gídeon, de zoon van Jóas, van den strijd wederkwam, vóór der zonne opgang,

14. Zoo ving hij eenen jongen van de lieden te Súccoth op, en ondervraagde hem. Die schreef hem op de oversten van Súccoth, en hunne oudsten, zeven en zeventig mannen.

15. Toen kwam hij tot de lieden van Súccoth, en zeide: Ziedaar Zébah en Tsálmuna, van dewelke gij mij smadelijk verweten hebt, zeggende: Is de handpalm van Zébah en Tsálmuna alreede in uwe hand, dat wij aan uwe mannen, die moede zijn, brood zouden geven?

16. En hij nam de oudsten dier stad, en doornen der woestijn en distelen, en deed het den lieden van Súccoth door deze verstaan.

17. En den toren van Pnúël wierp hij af, en doodde de lieden der stad.

18. Daarna zeide hij tot Zébah en Tsálmuna: Wat waren het voor mannen, die gij te Thábor doodsloegt? En zij zeiden: Gelijk gij, alzoo waren

zij, eenerlei, van gedaante als koningszonen.

19. Toen zeide hij: Het waren mijne broeders, mijner moeders zonen; [*zoo waarlijk als*] de HEERE leeft, zoo gij ze hadt laten leven, ik zoude ulieden niet dooden.

20. En hij zeide tot Jéther, zijnen eerstgeborene: Sta op, dood ze; maar de jongeling trok zijn zwaard niet uit, want hij vreesde, dewijl hij nog een jongeling was.

21. Toen zeiden Zébah en Tsálmuna: Sta gij op en val op ons aan, want naar dat de man is, zoo is zijne macht. [a]Zoo stond Gideon op, en doodde Zébah en Tsálmuna, en nam de maankens, die aan de halzen hunner kemelen waren. *a* Ps. 83: 12.

22. Toen zeiden de mannen van Israël tot Gídeon: Heersch over ons, zoo gij, als uw zoon en uws zoons zoon, dewijl gij ons van der Mídianieten hand verlost hebt.

23. Maar Gídeon zeide tot hen: Ik zal over u niet heerschen, ook zal mijn zoon over u niet heerschen; de HEERE zal over u heerschen.

24. Voorts zeide Gídeon tot hen: Eene begeerte zal ik van u begeeren; geeft mij maar een iegelijk een voorhoofdsiersel van zijnen roof; want zij hadden gouden voorhoofdsierselen gehad, dewijl zij Ismaëlieten waren.

25. En zij zeiden: Wij zullen ze gaarne geven. En zij spreidden een kleed uit, en wierpen daarop een iegelijk een voorhoofdsiersel van zijnen roof.

26. En het gewicht der gouden voorhoofdsierselen, die hij begeerd had, was duizend en zeven honderd [*Sikkelen*] gouds, zonder de maankens, en ketenen, en purperen kleederen, die de koningen der Midianieten aangehad hadden, en zonder de halsbanden, die aan de halzen hunner kemelen geweest waren.

27. En Gídeon maakte daarvan eenen E'phod, en stelde dien in zijne stad, te O'phra; en gansch Israël hoereerde aldaar dien na; en het werd Gídeon en zijnen huize tot eenen valstrik.

28. Alzoo werden de Mídianieten ten onder gebracht voor het aangezicht der kinderen Israëls, en hieven hun hoofd niet meer op. En het land was stil veertig jaar, in de dagen Gídeons.

29. En Jerúbbaäl, de zoon van Jóas, ging henen en woonde in zijn huis.

30. Gídeon nu had zeventig zonen, die uit zijne heupe voortgekomen waren; want hij had vele vrouwen.

31. En zijn bijwijf, hetwelk te Síchem was, die baarde hem ook eenen zoon; en hij noemde zijnen naam Abimélech.

32. En Gídeon, de zoon van Jóas, stierf in goeden ouderdom, en hij werd begraven in het graf zijns vaders Jóas, te O'phra des A'bi-ézrieters.

33. En het geschiedde, als Gídeon gestorven was, dat de kinderen Israëls zich omkeerden, en de Bááls nahoereerden; en zij stelden zich Báál-Berith tot eenen God.

34. En de kinderen Israëls dachten niet aan den HEERE hunnen God, die ze gered had van de hand van alle hunne vijanden van rondom.

35. En zij deden geene weldadigheid bij het huis van Jerúbbaäl, [*dat is*] Gídeon, naar al het goede, dat hij bij Israël gedaan had.

HET IX KAPITTEL.

Abimélech nu, de zoon van Jerúbbaäl, ging henen naar Síchem, tot de broeders zijner moeder; en hij sprak tot hen, en tot het gansche geslacht van den huize des vaders zijner moeder, zeggende:

2. Spreekt toch voor de ooren aller burgeren van Síchem: Wat is u beter, dat zeventig mannen, alle zonen van Jerúbbaäl, over u heerschen, of dat één man over u heersche? Gedenkt ook, dat ik uw been en uw vleesch ben.

3. Toen spraken de broeders zijner moeder van hem, voor de ooren aller burgeren van Síchem, alle deze woorden; en hun hart neigde zich naar Abimélech, want zij zeiden: Hij is onze broeder.

4. En zij gaven hem zeventig zilverlingen, uit het huis van Báál-Berith; en Abimélech huurde daarmede ijdele en lichtvaardige mannen, die hem navolgden.

5. En hij kwam in zijns vaders huis

te O'phra, en doodde zijne broederen, de zonen van Jerúbbaäl, zeventig mannen, op éénen steen; doch Jótham, de jongste zoon van Jerúbbaäl werd overgelaten, want hij had zich verstoken.

6. Toen vergaderden zich alle burgeren van Síchem, en het gansche huis van Míllo, en gingen henen en maakten Abimélech ten koning, [a]bij den hoogen eik, die bij Síchem is.

a Joz. 24: 26.

7. Als zij dit Jótham aanzeiden, zoo ging hij henen, en stond op de hoogte des bergs Gerízim, en verhief zijne stem, en riep, en hij zeide tot hen: Hoort naar mij, gij burgeren van Síchem, en God zal naar ulieden hooren.

8. De boomen gingen eens henen, om eenen koning over zich te zalven; en zij zeiden tot den olijfboom: Wees gij koning over ons.

9. Maar de olijfboom zeide tot hen: Zoude ik mijne vettigheid verlaten, die God en de menschen in mij prijzen? en zoude ik henengaan om te zweven over de boomen?

10. Toen zeiden de boomen tot den vijgeboom: Kom gij, wees koning over ons.

11. Maar de vijgeboom zeide tot hen: Zoude ik mijne zoetigheid en mijne goede vrucht verlaten? en zoude ik henengaan om te zweven over de boomen?

12. Toen zeiden de boomen tot den wijnstok: Kom gij, wees koning over ons.

13. Maar de wijnstok zeide tot hen: Zoude ik mijnen most verlaten, die God en menschen vroolijk maakt? en zoude ik henengaan om te zweven over de boomen?

14. Toen zeiden alle de boomen tot den doornenbosch: Kom gij, wees koning over ons.

15. En de doornenbosch zeide tot de boomen: Indien gij mij in waarheid tot eenen koning over u zalft, zoo komt, vertrouwt u onder mijne schaduw; maar indien niet, zoo ga vuur uit den doornenbosch, en vertere de cederen van den Libanon.

16. Alzoo nu, indien gij het in waarheid en oprechtigheid gedaan hebt, dat gij Abimélech koning gemaakt hebt, en indien gij welgedaan hebt bij Jerúbbaäl en bij zijnen huize, en indien gij hem naar de verdienste zijner handen gedaan hebt;

17. (Want mijn vader heeft voor ulieden gestreden, en hij heeft zijne ziel verre weggeworpen, en u uit der Midianieten hand gered;

18. Maar gij zijt heden opgestaan tegen het huis mijns vaders, en hebt zijne zonen, zeventig mannen, op éénen steen gedood; en gij hebt Abimélech, eenen zoon zijner dienstmaagd, koning gemaakt over de burgeren van Síchem, omdat hij uw broeder is);

19. Indien gij dan in waarheid en in oprechtigheid bij Jerúbbaäl en bij zijnen huize te dezen dage gehandeld hebt; zoo weest vroolijk over Abimélech, en hij zij ook vroolijk over ulieden.

20. Maar indien niet, zoo ga vuur uit van Abimélech, en vertere de burgeren van Síchem, en het huis van Míllo; en vuur ga uit van de burgeren van Síchem, en van het huis van Míllo, en vertere Abimélech.

21. Toen vlood Jótham, en vluchtte, en ging naar Béër; en hij woonde aldaar vanwege zijnen broeder Abimélech.

22. Als nu Abimélech drie jaren over Israël geheerscht had,

23. Zoo zond God eenen boozen geest tusschen Abimélech en tusschen de burgeren van Síchem; en de burgeren van Síchem handelden trouwelooslijk tegen Abimélech;

24. Opdat het geweld, [*gedaan*] aan de zeventig zonen van Jerúbbaäl, kwame, en opdat hun bloed gelegd wierd op Abimélech, hunnen broeder, die ze gedood had, en op de burgeren van Síchem, die zijne handen gesterkt hadden om zijne broeders te dooden.

25. En de burgeren van Síchem bestelden tegen hem [*lieden*], die op de hoogten der bergen lagen leiden, en al wie voorbij hen op den weg doorging, beroofden zij; en het werd Abimélech aangezegd.

26. Gáäl, de zoon van E'bed, kwam ook met zijne broederen, en zij gingen over in Síchem; en de burgeren van Síchem verlieten zich op hem.

27. En zij togen uit in het veld, en lazen hunne wijnbergen af, en traden [*de druiven*], en maakten lofliedekens;

en zij gingen in het huis huns gods, en aten en dronken, en vloekten Abimélech.

28. En Gáál, de zoon van E'bed, zeide: Wie is Abimélech, en wat is Síchem, dat wij hem dienen zouden? Is hij niet een zoon van Jerúbbaäl? en Zébul zijn bevelhebber? Dient [*liever*] de mannen van Hémor, den vader van Síchem; want waarom zouden wij hem dienen?

29. Och dat dit volk in mijne hand ware! ik zoude Abimélech wel verdrijven. En tot Abimélech zeide hij: Vermeerder uw heir, en trek uit.

30. Als Zébul, de overste der stad, de woorden van Gáál, den zoon van E'bed, hoorde, zoo ontstak zijn toorn.

31. En hij zond listiglijk boden tot Abimélech, zeggende: Zie, Gáál, de zoon van E'bed, en zijne broeders, zijn te Síchem gekomen, en zie, zij, met deze stad, handelen vijandelijk tegen u.

32. Zoo maak u nu op bij nacht, gij en het volk, dat met u is, en leg lagen in het veld.

33. En het geschiede in den morgen, als de zon opgaat, zoo maak u vroeg op, en overval deze stad; en zie, zoo hij en het volk, dat met hem is, tot u uittrekken, zoo doe hem, gelijk als uwe hand vinden zal.

34. Abimélech dan maakte zich op, en al het volk, dat met hem was, bij nacht; en zij leiden lagen op Síchem, met vier hoopen.

35. En Gáál, de zoon van E'bed, ging uit, en stond aan de deur van de stadspoort; en Abimélech rees op, en al het volk, dat met hem was, uit de achterlage.

36. Als Gáál dat volk zag, zoo zeide hij tot Zébul: Zie, er komt volk af van de hoogten der bergen. Zébul daarentegen zeide tot hem: Gij ziet de schaduw der bergen voor menschen aan.

37. Maar Gáál voer wijders voort te spreken, en zeide: Ziedaar volk afkomende uit het midden des lands, en één hoop komt van den weg van den eik Meónenim.

38. Toen zeide Zébul tot hem: Waar is nu uw mond, waarmede gij zeidet: Wie is Abimélech, dat wij hem zouden dienen? Is niet dit het volk, dat gij veracht hebt? Trek toch nu uit en strijd tegen hem.

39. En Gáál trok uit voor het aangezicht der burgeren van Síchem, en hij streed tegen Abimélech.

40. En Abimélech jaagde hem na, want hij vlood voor zijn aangezicht; en er vielen vele verslagenen tot aan de deur der [*stads*]poorte.

41. Abimélech nu bleef te A'ruma; en Zébul verdreef Gáál en zijne broederen, dat zij te Síchem niet mochten wonen.

42. En het geschiedde des anderen daags, dat het volk uittrok in het veld, en zij zeiden het Abimélech aan.

43. Toen nam hij het volk, en deelde ze in drie hoopen, en hij leide lagen in het veld; en hij zag toe, en zie, het volk trok uit de stad; zoo maakte hij zich tegen hen op, en sloeg ze.

44. Want Abimélech en de hoopen, die bij hem waren, overvielen ze, en bleven staan aan de deur der stadspoorte; en de twee [*andere*] hoopen overvielen allen, die in het veld waren, en sloegen ze.

45. Voorts streed Abimélech tegen de stad dienzelven ganschen dag, en nam de stad in, en doodde het volk, dat daarin was; en hij brak de stad af, en bezaaide ze met zout.

46. Als alle burgeren des torens van Síchem dat hoorden, zoo gingen zij in de sterkte, in het huis van den god Berith.

47. En het werd Abimélech aangezegd, dat alle burgeren des torens van Síchem zich verzameld hadden.

48. Zoo ging Abimélech op den berg, Zálmon, hij en al het volk, dat met hem was; en Abimélech nam eene bijl in zijne hand, en hieuw eenen tak van de boomen, en nam hem op, en leide hem op zijnen schouder; en hij zeide tot het volk, dat bij hem was: Wat gij mij hebt zien doen, haast u, doet als ik.

49. Zoo hieuw ook al het volk, een iegelijk zijnen tak af, en zij volgden Abimélech na, en leiden ze aan de sterkte, en verbrandden daardoor de sterkte met vuur; dat ook alle lieden des torens van Síchem stierven, omtrent duizend mannen en vrouwen.

50. Voorts toog Abimélech naar Thé-

bez, en hij legerde zich tegen Thébez, en nam het in.

51. Doch er was een sterke toren in het midden der stad; zoo vloden daarhenen alle de mannen en de vrouwen, en alle burgeren van de stad, en sloten voor zich toe; en zij klommen op het dak des torens.

52. Toen kwam Abimélech tot aan den toren, en bestormde dien; en hij genaakte tot aan de deur des torens, om die met vuur te verbranden.

53. Maar eene [a]vrouw wierp een stuk van eenen molensteen op Abimélechs hoofd; en zij verpletterde zijne hersenpan. *a* 2 Sam. 11: 21.

54. Toen riep hij haastelijk den jonden, die zijne wapenen droeg, en zeide tot hem: Trek uw zwaard uit, en dood mij, opdat zij niet van mij zeggen: Eene vrouw heeft hem gedood. En zijn jongen doorstak hem, dat hij stierf.

55. Als nu de mannen van Israël zagen, dat Abimélech dood was, zoo gingen zij, een iegelijk naar zijne plaats.

56. Alzoo deed God wederkeeren het kwaad van Abimélech, dat hij aan zijnen vader gedaan had, doodende zijne zeventig broederen.

57. Desgelijks al het kwaad der lieden van Síchem deed God wederkeeren op hun hoofd; en de vloek van Jótham, den zoon van Jerúbbaäl, kwam over hen.

HET X KAPITTEL.

Na Abimélech nu stond op, om Israël te behouden, Thóla, een zoon van Púa, zoon van Dódo, een man van Issaschar; en hij woonde te Sámir, op het gebergte Ephraïm.

2. En hij richtte Israël drie en twintig jaar; en hij stierf, en werd begraven te Sámir.

3. En na hem stond op Jáïr, de Gíleadiet; en hij richtte Israël twee en twintig jaar.

4. En hij had dertig zonen, rijdende op dertig ezelveulens, en die hadden dertig steden, die zij noemden Hávvoth-Jáïr, tot op dezen dag, dewelke in het land van Gílead zijn.

5. En Jaïr stierf, en werd begraven te Kámon.

6. Toen voeren de kinderen Israëls voort te doen dat [a]kwaad was in de oogen des HEEREN, en dienden de Bááls, en A'stharoth, en de goden van Syrië, en de goden van Sídon, en de goden van Móab, en de goden der kinderen A'mmons, mitsgaders de goden der Philistijnen; en zij verlieten den HEERE, en dienden Hem niet.

a Richt. 2: 11; 3: 7; 4: 1; 6: 1.

7. Zoo ontstak de toorn des HEEREN tegen Israël; en Hij verkocht ze in de hand der Philistijnen, en in de hand der kinderen A'mmons.

8. En zij onderdrukten en vertraden de kinderen Israëls in datzelve jaar; achttien jaar [*onderdrukten zij*] alle de kinderen Israëls, die aan gene zijde van den Jordaan waren, in het land der A'morieten, dat in Gílead is.

9. Daartoe togen de kinderen A'mmons over den Jordaan, om te krijgen, zelfs tegen Juda, en tegen Benjamin, en tegen het huis van Ephraïm; zoodat het Israël zeer bange werd.

10. Toen riepen de kinderen Israëls tot den HEERE, zeggende: Wij hebben tegen U gezondigd, zoo omdat wij onzen God hebben verlaten, als dat wij de Bááls gediend hebben.

11. Maar de HEERE zeide tot de kinderen Israëls: Heb Ik u niet van de Egyptenaren, en van de A'morieten, en van de kinderen A'mmons, en van de Philistijnen,

12. En de Sidóniërs, en A'malekieten, en Máonieten, [*die*] u onderdrukten, toen gij tot Mij riept, alsdan uit hunne hand verlost?

13. Nochtans hebt gij Mij [a]verlaten, en andere goden gediend; daarom zal Ik u niet meer verlossen.

a Deut. 32: 15. Jer. 2: 13.

14. Gaat henen en roept tot de goden, die gij verkoren hebt; laten die u verlossen, ten tijde uwer benauwdheid.

15. Maar de kinderen Israëls zeiden tot den HEERE: Wij hebben gezondigd; doe Gij ons, naar alles, dat goed is in uwe oogen; alleenlijk verlos ons toch te dezen dage.

16. En zij deden de vreemde goden uit hun midden weg, en dienden den HEERE. Toen werd zijne ziele verdrietig over den arbeid van Israël.

17. En de kinderen A'mmons werden

bijeengeroepen, en legerden zich in Gílead; daarentegen werden de kinderen Israëls vergaderd, en legerden zich te Mízpa.

18. Toen zeiden het volk, de oversten van Gílead, de een tot den ander: Wie is de man, die beginnen zal te strijden tegen de kinderen A'mmons? [a]Die zal tot een hoofd zijn over alle inwoners van Gílead.

a Richt. 11: 6, 9, 10, 11.

HET XI KAPITTEL.

[a]Jéphtha nu, de Gíleadiet, was een strijdbaar held, maar hij was een hoerekind; doch Gílead had Jéphtha gegenereerd. *a* Hebr. 11: 32.

2. Gíleads huisvrouwe baarde hem ook zonen; en de zonen dezer vrouwe, groot geworden zijnde, stieten Jéphtha uit, en zeiden tot hem: Gij zult in het huis onzes vaders niet erven, want gij zijt een zoon van eene andere vrouw.

3. Toen vlood Jéphtha voor het aangezicht zijner broederen, en woonde in den lande Tob; en ijdele mannen vergaderden zich tot Jéphtha, en togen met hem uit.

4. En het geschiedde na eenige dagen, dat de kinderen A'mmons tegen Israël krijgden.

5. Zoo geschiedde het, als de kinderen A'mmons tegen Israël krijgden, dat de oudsten van Gílead henengingen, om Jéphtha te halen uit den lande Tob.

6. En zij zeiden tot Jéphtha: Kom, en wees ons tot eenen overste, opdat wij strijden tegen de kinderen A'mmons.

7. Maar Jéphtha zeide tot de oudsten van Gílead: Hebt gijlieden mij niet gehaat, en mij uit mijns vaders huis verstooten? Waarom zijt gij dan nu tot mij gekomen, terwijl gij in benauwdheid zijt?

8. En de oudsten van Gílead zeiden tot Jéphtha: Daarom zijn wij nu tot u wedergekomen, dat gij met ons trekt, en tegen de kinderen A'mmons strijdt; en gij zult ons tot een hoofd zijn, over alle inwoners van Gílead.

9. Toen zeide Jéphtha tot de oudsten van Gílead: Zoo gijlieden mij wederhaalt, om te strijden tegen de kinderen A'mmons, en de HEERE hen voor mijn aangezicht geven zal, zal ik u dan tot een hoofd zijn?

10. En de oudsten van Gílead zeiden tot Jéphtha: De HEERE zij toehoorder tusschen ons, indien wij niet alzoo naar uwen woorde doen.

11. Alzoo ging Jéphtha met de oudsten van Gílead, en het volk stelde hem tot een hoofd en overste over zich. En Jéphtha sprak alle zijne woorden voor het aangezichte des HEEREN te Mízpa.

12. Voorts zond Jéphtha boden tot den koning der kinderen A'mmons, zeggende: Wat hebben ik en gij met malkanderen te doen, dat gij tot mij gekomen zijt, om tegen mijn land te krijgen?

13. En de koning der kinderen A'mmons zeide tot de boden van Jéphtha: Omdat Israël, als hij uit Egypte optoog, mijn land genomen heeft, van de A'rnon af tot aan de Jábbok, en tot aan den Jordaan; zoo geef mij dat nu weder met vrede.

14. Maar Jéphtha voer wijders voort, en zond boden tot den koning der kinderen A'mmons,

15. En hij zeide tot hem: Zoo zegt Jéphtha: [a]Israël heeft het land der Móabieten en het land der kinderen A'mmons niet genomen.

a Num. 21: 13. Deut. 2: 9, 19.

16. Want als zij uit Egypte optogen, zoo wandelde Israël door de woestijn tot aan de Schelfzee, en kwam te Kádes.

17. En Israël zond boden tot den koning der E'domieten, zeggende: [a]Laat mij toch door uw land doortrekken; maar de koning der E'domieten gaf geen gehoor. En hij zond ook tot den koning der Móabieten, die ook niet wilde. Alzoo bleef Israël in Kádes.

a Num. 20: 17.

18. Daarna wandelde hij in de woestijn, en toog om het land der E'domieten en het land der Móabieten, en kwam van den opgang der zon aan het land der Móabieten, en zij legerden zich op gene zijde van de A'rnon; maar zij kwamen niet binnen de landpale der Móabieten, want de A'rnon is de landpale der Móabieten.

19. [a]Maar Israël zond boden tot Síhon, den koning der A'morieten, koning

van Hésbon, en Israël zeide tot hem: [b]Laat ons toch door uw land doortrekken tot aan mijne plaatse.

a Deut. 2: 26. b Num. 21: 22.

20. Doch Síhon betrouwde Israël niet door zijne landpale door te trekken; maar Síhon verzamelde al zijn volk, en zij legerden zich te Jáza; en hij streed tegen Israël.

21. En de HEERE, de God Israëls, gaf Síhon met al zijn volk in Israëls hand, dat zij ze sloegen; alzoo nam Israël erfelijk in het gansche land der A'morieten, die in datzelve land woonden.

22. En zij namen erfelijk in de gansche landpale der A'morieten, [a]van de A'rnon af tot aan de Jábbok, en van de woestijn tot aan den Jordaan.

a Deut. 2: 36.

23. Zoo heeft nu de HEERE, de God Israëls, de A'morieten voor het aangezicht zijns volks Israël uit de bezitting verdreven; en zoudt gij hunlieder erfgenaam zijn?

24. Zoudt gij niet dengene erven, dien uw god Cámos voor u uit de bezitting verdreef? Alzoo zullen wij al dengene erven, dien de HEERE onze God voor ons aangezicht uit de bezitting verdrijft.

25. [a]Nu voorts, zijt gij veel beter dan Bálak, de zoon van Zíppor, de koning der Móabieten? Heeft hij ooit met Israël getwist? Heeft hij ook ooit tegen hen gekrijgd? a Num. 22: 2, enz.

26. Terwijl Israël drie honderd jaar gewoond heeft in Hésbon en in zijne stedekens, en in A'roër en in zijne stedekens, en in alle de steden, die aan de zijde van de A'rnon zijn; waarom hebt gij het dan in dien tijd niet gered?

27. Ook heb ik tegen u niet gezondigd, maar gij doet kwalijk bij mij, dat gij tegen mij krijgt; de HEERE, die Rechter is, richte heden tusschen de kinderen Israëls en tusschen de kinderen A'mmons.

28. Maar de koning der kinderen A'mmons hoorde niet naar de woorden van Jéphtha, die hij tot hem gezonden had.

29. Toen kwam de Geest des HEEREN op Jéphtha, dat hij Gílead en Manasse doortrok; want hij trok door tot Mízpe in Gílead, en van Mízpe in Gílead trok hij door tot de kinderen A'mmons.

30. En Jéphtha beloofde den HEERE eene gelofte, en zeide: Indien Gij de kinderen A'mmons ganschelijk in mijne hand zult geven;

31. Zoo zal het uitgaande, dat uit de deur mijns huizes mij te gemoet zal uitgaan, als ik met vrede van de kinderen A'mmons wederkome, dat zal des HEEREN zijn, en ik zal het offeren ten brandoffer.

32. Alzoo trok Jéphtha door naar de kinderen A'mmons, om tegen hen te strijden; en de HEERE gaf ze in zijne hand.

33. En hij sloeg ze van A'roër af tot daar gij komt te Mínnith, twintig steden, en tot aan A'bel-Kéramim, met eenen zeer grooten slag. Alzoo werden de kinderen A'mmons ten onder gebracht voor het aangezicht der kinderen Israëls.

34. Toen nu Jéphtha te Mízpa bij zijn huis kwam, zie, zoo ging zijne dochter uit, hem te gemoet, met trommelen en reien. Zij nu was alleen, een eenig [*kind*]; hij had uit zich [*anders*] geen zoon of dochter.

35. En het geschiedde, als hij haar zag, zoo verscheurde hij zijne kleederen, en zeide: Ach, mijne dochter, gij hebt mij ganschelijk nedergebogen, en gij zijt onder degenen, die mij beroeren, want ik heb mijnen mond opengedaan tot den HEERE, en ik zal niet kunnen teruggaan.

36. En zij zeide tot hem: Mijn vader, hebt gij uwen mond opengedaan tot den HEERE, doe mij, gelijk als uit uwen mond gegaan is; naardien u de HEERE volkomene wrake gegeven heeft van uwe vijanden, van de kinderen A'mmons.

37. Voorts zeide zij tot haren vader: Laat deze zaak aan mij geschieden; laat twee maanden van mij af, dat ik henenga, en ga af tot de bergen, en beweene mijnen maagdom, ik en mijne gezellinnen.

38. En hij zeide: Ga henen; en hij liet ze twee maanden gaan. Toen ging zij henen met hare gezellinnen, en beweende haren maagdom op de bergen.

39. En het geschiedde ten einde van

twee maanden, dat zij tot haren vader wederkwam, die aan haar volbracht zijne gelofte, die hij beloofd had; en zij heeft geenen man bekend. Voorts werd het eene gewoonheid in Israël,

40. [*Dat*] de dochteren Israëls van jaar tot jaar henengingen, om de dochter van Jéphtha, den Gíleadiet, aan te spreken, vier dagen in het jaar.

HET XII KAPITTEL.

Toen werden de mannen van Ephraïm bijeengeroepen, en trokken over naar het noorden; en zij zeiden tot Jéphtha: [a]Waarom zijt gij doorgetogen om te strijden tegen de kinderen A'mmons, en hebt ons niet geroepen, om met u te gaan? Wij zullen uw huis, met u, met vuur verbranden. a Richt. 8: 1.

2. En Jéphtha zeide tot hen: Ik en mijn volk waren zeer twistig met de kinderen A'mmons; en ik heb ulieden geroepen, maar gij hebt mij uit hunne hand niet verlost.

3. Als ik nu zag, dat gij niet verlostet, zoo stelde ik mijne ziel in mijne hand, en toog door tot de kinderen A'mmons, en de HEERE gaf ze in mijne hand; waarom zijt gij dan te dezen dage tot mij opgekomen, om tegen mij te strijden?

4. En Jéphtha vergaderde alle mannen van Gílead, en streed met Ephraïm; en de mannen van Gílead sloegen Ephraïm; want de Gíleadieten, zijnde tusschen Ephraïm [*en*] tusschen Manasse, zeiden: Gijlieden zijt vluchtelingen van Ephraïm.

5. Want de Gíleadieten namen den Ephraïmieten de veren van den Jordaan af; en het geschiedde, als de vluchtelingen van Ephraïm zeiden: Laat mij overgaan; zoo zeiden de mannen van Gílead tot hem: Zijt gij een Ephrathiet? Wanneer hij zeide: Neen;

6. Zoo zeiden zij tot hem: Zeg nu Schibboleth; maar hij zeide: Síbboleth; en kon het alzoo niet recht spreken; zoo grepen zij hem, en versloegen hem aan de veren van den Jordaan, dat te dien tijde van Ephraïm vielen twee en veertig duizend.

7. Jéphtha nu richtte Israël zes jaren; en Jéphtha, de Gíleadiet, stierf, en werd begraven in de steden van Gílead.

8. En na hem richtte Israël Ebzan, van Béthlehem.

9. En hij had dertig zonen; en hij zond dertig dochteren naar buiten, en bracht dertig dochteren van buiten in voor zijne zonen; en hij richtte Israël zeven jaren.

10. Toen stierf E'bzan, en werd begraven te Béthlehem.

11. En na hem richtte Israël E'lon, de Zebuloniet; en hij richtte Israël tien jaren.

12. En E'lon, de Zebuloniet, stierf, en werd begraven te Ajálon, in den lande van Zebulon.

13. En na hem richtte Israël A'bdon, een zoon van Híllel, de Pírhathoniet.

14. En hij had veertig zonen, en dertig zoonszonen, rijdende op zeventig [a]ezelveulens; en hij richtte Israël acht jaren. a Richt. 10: 4.

15. Toen stierf A'bdon, een zoon van Híllel, de Pírhathoniet; en hij werd begraven te Pírhathon, in het land van Ephraïm, op den berg des A'malekiets.

HET XIII KAPITTEL.

En de kinderen Israëls voeren voort [a]te doen dat kwaad was in de oogen des HEEREN; zoo gaf ze de HEERE in de hand der Philistijnen veertig jaar. a Richt. 2: 11; 3: 7; 4: 1; 6: 1; 10: 6.

2. En er was een man van Zóra, uit het geslacht eens Daniets, wiens naam was Manóah; en zijne huisvrouwe was onvruchtbaar, en baarde niet.

3. En een Engel des HEEREN verscheen aan deze vrouwe, en hij zeide tot haar: Zie nu, gij zijt onvruchtbaar, en hebt niet gebaard; maar gij zult zwanger worden, en eenen zoon baren.

4. Zoo wacht u toch nu, en drink geenen [a]wijn noch sterken drank, en eet niets onreins. a Num. 6: 2, 3.

5. Want zie, gij zult zwanger worden, en eenen zoon baren, [a]op wiens hoofd geen scheermes zal komen: want dat knechtken zal een Naziréër Gods zijn, van [*moeders*] buik af; en hij zal beginnen Israël te verlossen uit der Philistijnen hand. a Num. 6: 5. 1 Sam. 1: 11.

6. Toen kwam deze vrouwe in, en sprak tot haren man, zeggende: Er kwam een man Gods tot mij, wiens aanzicht was als het aanzicht van eenen Engel Gods, zeer vreeselijk; en ik vraagde hem niet, van waar hij was, en zijnen naam gaf hij mij niet te kennen.

7. Maar hij zeide tot mij: Zie, gij zult zwanger worden, en eenen zoon baren; zoo drink nu geenen wijn noch sterken drank, en eet niets onreins, want dat knechtken zal een Naziréër Gods zijn, van [*moeders*] buik af, tot op den dag zijns doods.

8. Toen aanbad Manóah den HEERE vuriglijk, en zeide: Och Heere, dat toch de man Gods, dien Gij gezonden hebt, weder tot ons kome, en ons leere, wat wij dat knechtken doen zullen, dat geboren zal worden.

9. En God verhoorde de stem van Manóah; en de Engel Gods kwam wederom tot de vrouwe. Zij nu zat in het veld, doch haar man Manóah was niet bij haar.

10. Zoo haastte de vrouwe, en liep, en gaf het haren man te kennen; en zij zeide tot hem: Zie, die man is mij verschenen, dewelke op dien dag tot mij kwam.

11. Toen stond Manóah op, en ging zijne huisvrouwe na; en hij kwam tot dien man, en zeide tot hem: Zijt gij die man, dewelke tot deze vrouwe gesproken hebt? En hij zeide: Ik ben het.

12. Toen zeide Manóah: Nu, dat uwe woorden komen; [*maar*] wat zal des knechtkens wijze en zijn werk zijn?

13. En de Engel des HEEREN zeide tot Manóah: Van alles, dat ik tot de vrouwe gezegd heb, zal zij zich wachten.

14. Zij zal niet eten van iets, dat van den wijnstok des wijns voortkomt; en wijn en sterken drank zal zij niet drinken, noch iets onreins eten; al wat ik haar geboden heb, zal zij onderhouden.

15. Toen zeide Manóah tot den Engel des HEEREN: Laat ons u toch ophouden, en een geiteboksken voor uw aangezicht bereiden.

16. Maar de Engel des HEEREN zeide tot Manóah: Indien gij mij zult ophouden, ik zal van uw brood niet eten; en indien gij een brandoffer zult doen, dat zult gij den HEERE offeren. Want Manóah wist niet, dat het een Engel des HEEREN was.

17. En Manóah zeide tot den Engel des HEEREN: Wat is uw naam, opdat wij u vereeren, wanneer uw woord zal komen?

18. En de Engel des HEEREN zeide tot hem: Waarom vraagt gij dus naar mijnen naam? Die is toch Wonderlijk.

19. Toen nam Manóah een geiteboksken, en het spijsoffer, en offerde het op den rotssteen, den HEERE. En Hij handelde wonderlijk in [*zijn*] doen; en Manóah en zijne huisvrouwe zagen toe.

20. En het geschiedde, als de vlam van het altaar opvoer naar den hemel, zoo voer de Engel des HEEREN op in de vlamme des altaars. Als Manóah en zijne huisvrouwe [*dat*] zagen, zoo vielen zij op hunne aangezichten ter aarde.

21. En de Engel des HEEREN verscheen niet meer aan Manóah en aan zijne huisvrouwe. Toen bekende Manóah, dat het een Engel des HEEREN was.

22. En Manóah zeide tot zijne huisvrouwe: Wij zullen zekerlijk [a]sterven, omdat wij God gezien hebben.

a Ex. 33. 20. Deut. 5: 26. Richt. 6: 22, 23.

23. Maar zijne huisvrouwe zeide tot hem: Zoo de HEERE lust had ons te dooden, Hij had het brandoffer en spijsoffer van onze hand niet aangenomen, noch ons dit alles getoond, noch ons om dezen tijd laten hooren [*zulks*] als dit is.

24. Daarna baarde deze vrouwe eenen zoon, en zij noemde zijnen naam [a]Símson; en dat knechtken werd groot, en de HEERE zegende het. a Hebr. 11:32.

25. En de Geest des HEEREN begon hem bij wijlen te drijven, in het leger Dan, tusschen Zóra en tusschen Esthól.

HET XIV KAPITTEL.

En Símson ging af naar Thimnath, en gezien hebbende eene vrouw te Thímnath, van de dochteren der Philistijnen,

2. Zoo ging hij opwaarts, en gaf het zijnen vader en zijner moeder te kennen, en zeide: Ik heb eene vrouw gezien te Thímnath, van de dochteren der Philistijnen; nu dan, neemt mij die tot eene vrouwe.

3. Maar zijn vader zeide tot hem, mitsgaders zijne moeder: Is er geene vrouw onder de dochteren uwer broederen, en onder al mijn volk, dat gij henengaat, om eene vrouwe te nemen van de Philistijnen, die onbesnedenen? En Símson zeide tot zijnen vader: Neem mij die, want zij is bevallig in mijne oogen.

4. Zijn vader nu en zijne moeder wisten niet, dat dit van den HEERE was, dat hij gelegenheid zocht van de Philistijnen; want de Philistijnen heerschten te dien tijde over Israël.

5. Alzoo ging Símson, met zijnen vader en zijne moeder, henen af naar Thímnath. Als zij nu kwamen tot aan de wijngaarden van Thímnath, ziedaar, een jonge leeuw, brullende hem te gemoet.

6. Toen werd de Geest des HEEREN vaardig over hem, dat hij hem vaneen scheurde, gelijk men een boksken vaneen scheurt, en er was niets in zijne hand; doch hij gaf zijnen vader en zijner moeder niet te kennen, wat hij gedaan had.

7. En hij kwam af, en sprak tot de vrouw, en zij beviel in Símsons oogen.

8. En na sommige dagen kwam hij weder, om haar te nemen; toen week hij af, om het aas des leeuwen te bezien; en zie, een bijenzwerm was in het lichaam des leeuwen, met honig.

9. En hij nam dien in zijne handen, en ging voort, al gaande en etende; en hij ging tot zijnen vader en tot zijne moeder, en gaf hun [*daarvan*], en zij aten; doch hij gaf hun niet te kennen, dat hij den honig uit het lichaam des leeuwen genomen had.

10. Als nu zijn vader afgekomen was tot die vrouw, zoo maakte Símson aldaar eene bruiloft; want alzoo plachten de jongelingen te doen.

11. En het geschiedde, als zij hem zagen, zoo namen zij dertig metgezellen, die bij hem zouden zijn.

12. Símson dan zeide tot hen: Ik zal nu ulieden een raadsel te raden geven; indien gij mij dat in de zeven dagen dezer bruiloft wel zult verklaren en uitvinden, zoo zal ik ulieden geven dertig fijne lijnwaadskleederen, en dertig wisselkleederen.

13. En indien gij het mij niet zult kunnen verklaren, zoo zult gijlieden mij geven dertig fijne lijnwaadskleederen, en dertig wisselkleederen. En zij zeiden tot hem: Geef uw raadsel te raden, en laat het ons hooren.

14. En hij zeide tot hen: Spijze ging uit van den eter, en zoetigheid ging uit van den sterke. En zij konden dat raadsel in drie dagen niet verklaren.

15. Daarna geschiedde het op den zevenden dag, dat zij tot Símsons huisvrouwe zeiden: Overreed uwen man, dat hij ons dat raadsel verklare, opdat wij niet misschien u en uws vaders huis met vuur verbranden. Hebt gijlieden ons genoodigd, om het onze te bezitten? Is het zoo niet?

16. En Símsons huisvrouwe weende voor hem, en zeide: Gij haat mij maar, en hebt mij niet lief; gij hebt den kinderen mijns volks een raadsel te raden gegeven, en hebt het mij niet verklaard. En hij zeide tot haar: Zie, ik heb het mijnen vader en mijner moeder niet verklaard, zoude ik het u dan verklaren?

17. En zij weende voor hem op den zevende der dagen, in dewelke zij deze bruiloft hadden; zoo geschiedde het op den zevenden dag, dat hij het haar verklaarde, want zij perste hem; en zij verklaarde dat raadsel den kinderen haars volks.

18. Toen zeiden de mannen der stad tot hem, op den zevenden dag, eer de zon onderging: Wat is zoeter dan honig? en wat is sterker dan een leeuw? En hij zeide tot hen: Zoo gij met mijn kalf niet hadt geploegd, gij zoudt mijn raadsel niet hebben uitgevonden.

19. Toen werd de Geest des HEEREN vaardig over hem, en hij ging af naar de A'skelonieten, en sloeg van hen dertig man; en hij nam hun gewaad, en gaf de wisselkleederen aan degenen, die dat raadsel verklaard hadden; doch zijn toorn ontstak, en hij ging op in zijns vaders huis.

20. En Símsons huisvrouwe werd zijns metgezels, die hem vergezelschapt had.

HET XV KAPITTEL.

En het geschiedde na [*sommige*] dagen, in de dagen van den tarweoogst, dat Símson zijne huisvrouwe bezocht met een geitebóksken, en hij zeide: Laat mij tot mijne huisvrouwe ingaan in de kamer; maar haar vader liet hem niet toe in te gaan.

2. Want haar vader zeide: Ik sprak zeker, dat gij haar ganschelijk haattet, zoo heb ik ze uwen metgezelle gegeven. Is niet hare kleinste zuster schooner dan zij? Laat ze u toch zijn in plaats van haar.

3. Toen zeide Símson van henlieden: Ik ben ditmaal onschuldig van de Philistijnen, wanneer ik aan hen kwaad doe.

4. En Símson ging henen, en ving drie honderd vossen; en hij nam fakkelen, en keerde staart aan staart, en deed ééne fakkel tusschen twee staarten in het midden.

5. En hij stak de fakkelen aan met vuur, en liet ze loopen in het staande koren der Philistijnen; en hij stak in brand zoowel de korenhoopen als het staande koren, zelfs tot de wijngaarden [*en*] olijfboomen toe.

6. Toen zeiden de Philistijnen: Wie heeft dit gedaan? En men zeide: Símson, de schoonzoon van den Thímniet, omdat hij zijne huisvrouwe heeft genomen, en heeft ze aan zijnen metgezel gegeven. Toen kwamen de Philistijnen op, en verbrandden haar en haren vader met vuur.

7. Toen zeide Símson tot hen: Zoudt gij alzoo doen? Zeker, als ik mij aan u gewroken heb, zoo zal ik daarna ophouden.

8. En hij sloeg ze, den schenkel en de heupe, [*met*] eenen grooten slag; en hij ging af, en woonde op de hoogte van de rots E'tam.

9. Toen togen de Philistijnen op, en legerden zich tegen Juda, en breidden zich uit in Léchi.

10. En de mannen van Juda zeiden: Waarom zijt gijlieden tegen ons opgetogen? En zij zeiden: Wij zijn opgetogen om Símson te binden, om hem te doen, gelijk als hij ons gedaan heeft.

11. Toen kwamen drie duizend mannen af uit Juda tot het hol der rotse E'tam, en zeiden tot Símson: Wist gij niet, dat de Philistijnen over ons heerschen? Waarom hebt gij ons dan dit gedaan? En hij zeide tot hen: Gelijk als zij mij gedaan hebben, alzoo heb ik hunlieden gedaan.

12. En zij zeiden tot hem: Wij zijn afgekomen om u te binden, om u over te geven in de hand der Philistijnen. Toen zeide Símson tot hen: Zweert mij, dat gijlieden op mij niet zult aanvallen.

13. En zij spraken tot hem, zeggende: Neen, maar wij zullen u wel binden, en u in hunlieder hand overgeven; doch wij zullen u geenszins dooden. En zij bonden hem met twee nieuwe touwen en voerden hem op van de rots.

14. Als hij kwam tot Léchi, zoo juichten de Philistijnen hem te gemoet; maar de Geest des HEEREN werd vaardig over hem; en de touwen, die aan zijne armen waren, werden als linnen draden, die van het vuur gebrand zijn, en zijne banden versmolten van zijne handen.

15. En hij vond een vochtig ezelskinnebakken, en hij strekte zijne hand uit, en nam het, en sloeg daarmede duizend man.

16. Toen zeide Símson: Met een ezelskinnebakken, eenen hoop, twee hoopen, met een ezelskinnebakken heb ik duizend man geslagen.

17. En het geschiedde, als hij geëindigd had te spreken, zoo wierp hij het kinnebakken uit zijne hand, en hij noemde dezelve plaats Rámath-Léchi.

18. Als hem nu zeer dorstte, zoo riep hij tot den HEERE, en zeide: Gij hebt door de hand van uwen knecht dit groote heil gegeven; zoude ik dan nu van dorst sterven, en vallen in de hand dezer [a]onbesnedenen?

[a] 1 Sam. 17: 26. 36. 2 Sam. 1: 20.

19. Toen kloofde God de holle plaats, die in Léchi is, en er ging water uit van haar, en hij dronk. Toen kwam zijn geest weder en hij werd levend. Daarom noemde hij haren naam: De fontein des aan-

roepers, die in Lechi is, tot op dezen dag.
20. En hij richtte Israël, in de dagen der Philistijnen, twintig jaar.

HET XVI KAPITTEL.

Símson nu ging henen naar Gáza; en hij zag aldaar eene vrouw, die eene hoer was; en hij ging tot haar in.
2. Toen werd den Gázieten gezegd: Símson is hier ingekomen. Zoo gingen zij rondom, en leiden hem den ganschen nacht lagen in de stadspoorte; doch zij hielden zich den ganschen nacht stil, zeggende: Tot aan het morgenlicht, dan zullen wij hem dooden.
3. Maar Símson lag tot middernacht toe; toen stond hij op ter middernacht, en hij greep de deuren der stadpoorte met de beide posten, en nam ze weg met den grendelboom, en leide ze op zijne schouderen, en droeg ze opwaarts op de hoogte des bergs, die in het gezicht van Hébron is.
4. En het geschiedde daarna, dat hij eene vrouw lief kreeg, aan de beek Sórek, welker naam was Delíla.
5. Toen kwamen de vorsten der Philistijnen tot haar op, en zeiden tot haar: Overreed hem, en zie, waarin zijne groote kracht zij, en waarmede wij hem zouden machtig worden, en hem binden, om hem te plagen; zoo zullen wij u geven, een iegelijk, duizend en honderd zilverlingen.
6. Delíla dan zeide tot Símson: Verklaar mij toch, waarin uwe groote kracht zij, en waarmede gij zoudt kunnen gebonden worden, dat men u plage.
7. En Símson zeide tot haar: Indien zij mij bonden met zeven versche zelen, die niet verdroogd zijn, zoo zoude ik zwak worden, en wezen als een ander mensch.
8. Toen brachten de vorsten der Philistijnen tot haar op zeven versche zelen, die niet verdroogd waren; en zij bond hem daarmede.
9. De achterlage nu zat bij haar in eene kamer. Zoo zeide zij tot hem: De Philistijnen over u, Símson! Toen verbrak hij de zelen, gelijk als een snoertje van grof vlas verbroken wordt, als het vuur riekt. Alzoo werd zijne kracht niet bekend.
10. Toen zeide Delíla tot Símson: Zie, gij hebt met mij gespot, en leugenen tot mij gesproken; verklaar mij toch nu, waarmede gij zoudt kunnen gebonden worden?
11. En hij zeide tot haar: Indien zij mij vastbonden met nieuwe touwen, met dewelke geen werk gedaan is, zoo zoude ik zwak worden, en wezen als een ander mensch.
12. Toen nam Delíla nieuwe touwen, en bond hem daarmede, en zeide tot hem: De Philistijnen over u, Símson! (De achterlage nu was zittende in eene kamer.) Toen verbrak hij ze van zijne armen, als eenen draad.
13. En Delíla zeide tot Simson: Tot hiertoe hebt gij met mij gespot, en leugenen tot mij gesproken; verklaar mij [*toch nu*], waarmede gij zoudt kunnen gebonden worden. En hij zeide tot haar: Indien gij de zeven haarlokken mijns hoofds vlochtet aan eenen weversboom.
14. En zij maakte ze vast met eene pin, en zeide tot hem: De Philistijnen over u, Símson! Toen waakte hij op uit zijnen slaap, en nam weg de pin der gevlochtene [*haarlokken*] en den weversboom.
15. Toen zeide zij tot hem: Hoe zult gij zeggen: Ik heb u lief; daar uw hart niet met mij is? Gij hebt nu driemaal met mij gespot, en mij niet verklaard, waarin uwe groote kracht zij.
16. En het geschiedde, als zij hem alle dagen met hare woorden perste, en hem moeielijk viel, dat zijne ziele verdrietig werd tot stervens toe;
17. Zoo verklaarde hij haar zijn gansche hart, en zeide tot haar: Er is nooit scheermes op mijn hoofd gekomen, want ik ben een Naziréër Gods van mijner moeders buik af; indien ik geschoren werd, zoo zoude mijne kracht van mij wijken, en ik zoude zwak worden, en wezen als alle de menschen.
18. Als nu Delíla zag, dat hij haar zijn gansche hart verklaard had, zoo zond zij henen, en riep de vorsten der Philistijnen, zeggende: Komt ditmaal op, want hij heeft mij zijn gansche hart verklaard. En de vorsten der Philistijnen kwamen tot haar op, en brachten dat geld in hunne hand.

19. Toen deed zij hem slapen op hare knieën, en riep eenen man, en liet hem de zeven haarlokken zijns hoofds afscheren, en zij begon hem te plagen; en zijne kracht week van hem.

20. En zij zeide: De Philistijnen over u, Símson! En hij ontwaakte uit zijnen slaap, en zeide: Ik zal ditmaal uitgaan, als op andere malen, en mij uitschudden; want hij wist niet, dat de HEERE van hem geweken was.

21. Toen grepen hem de Philistijnen en groeven zijne oogen uit; en zij voerden hem af naar Gáza, en bonden hem met twee koperen ketenen, en hij was malende in het gevangenhuis.

22. En het haar zijns hoofds begon [*weder*] te wassen, gelijk toen hij geschoren werd.

23. Toen verzamelden zich de vorsten der Philistijnen, om hunnen god Dágon een groot offer te offeren, en tot vroolijkheid; en zij zeiden: Onze god heeft onzen vijand Símson in onze hand gegeven.

24. Desgelijks als hem het volk zag, loofden zij hunnen god; want zij zeiden: Onze god heeft in onze hand gegeven onzen vijand, en die ons land verwoestte, en die onzer verslagenen velen maakte.

25. En het geschiedde, als hun hart vroolijk was, dat zij zeiden: Roept Símson, dat hij voor ons spele. En zij riepen Símson uit het gevangenhuis; en hij speelde voor hunne aangezichten, en zij deden hem staan tusschen de pilaren.

26. Toen zeide Símson tot den jongen, die hem bij de hand hield: Laat mij gaan, dat ik de pilaren betaste, op dewelke het huis gevestigd is, dat ik daaraan lene.

27. Het huis nu was vol mannen en vrouwen; ook waren daar alle vorsten der Philistijnen; en op het dak waren omtrent drie duizend mannen en vrouwen, die toezagen, als Símson speelde.

28. Toen [a]riep Símson tot den HEERE, en zeide: Heere, HEERE, gedenk toch mijner, en sterk mij toch alleenlijk ditmaal, o God; dat ik mij met eene wrake voor mijne twee oogen aan de Philistijnen wreke.

a Hebr. 11: 32, enz.

29. En Símson vatte de twee middelste pilaren, op dewelke het huis was gevestigd, en waarop het steunde, den éénen met zijne rechterhand, en den anderen met zijne linkerhand;

30. En Símson zeide: Mijne ziel sterve met de Philistijnen! en hij boog zich met kracht, en het huis viel op de vorsten, en op al het volk, dat daarin was. En de dooden, die hij in zijn sterven gedood heeft, waren meer, dan die hij in zijn leven gedood had.

31. Toen kwamen zijne broeders af, en het gansche huis zijns vaders, en namen hem op, en brachten [*hem*] opwaarts, en begroeven hem tusschen Zóra en tusschen Esthól, in het graf van zijnen vader Manóah. Hij nu had Israël gericht twintig jaar.

HET XVII KAPITTEL.

En er was een man van het gebergte van Ephraïm, wiens naam was Mícha.

2. Die zeide tot zijne moeder: De duizend en honderd zilverlingen, die u ontnomen zijn, om dewelke gij gevloekt hebt, en ook voor mijne ooren gesproken hebt, zie, dat geld is bij mij, ik heb dat genomen. Toen zeide zijne moeder: Gezegend zij mijn zoon den HEERE.

3. Alzoo gaf hij aan zijne moeder de duizend en honderd zilverlingen weder. Doch zijne moeder zeide: Ik heb dat geld den HEERE ganschelijk geheiligd van mijne hand, voor mijnen zoon, om een gesneden beeld en een gegoten beeld te maken; zoo zal ik het u nu wedergeven.

4. Maar hij gaf dat geld aan zijne moeder weder. En zijne moeder nam twee honderd zilverlingen, en gaf ze den goudsmid; die maakte daarvan een gesneden beeld en een gegoten beeld; dat was in het huis van Mícha.

5. En de man Mícha had een godshuis; en hij maakte eenen E'phod, en Téraphim, en vulde de hand van eenen uit zijne zonen, dat hij hem tot eenen priester ware.

6. [a]In diezelve dagen was er geen koning in Israël; een iegelijk deed wat recht was in zijne oogen.

a Richt. 18: 1; 21: 25.

7. Nu was er een jongeling van Béthlehem Juda, van het geslacht van Ju-

da; deze was een Leviet, en verkeerde aldaar als vreemdeling.

8. En deze man was uit die stad, uit Bêthlehem Juda, getogen, om te verkeeren, waar hij [*gelegenheid*] zoude vinden. Als hij nu kwam aan het gebergte Ephraïms tot aan het huis van Mícha, om zijnen weg te gaan,

9. Zoo zeide Mícha tot hem: Van waar komt gij? En hij zeide tot hem: Ik ben een Leviet van Béthlehem Juda, en ik wandel, om te verkeeren, waar ik [*gelegenheid*] zal vinden.

10. Toen zeide Mícha tot hem: Blijf bij mij, en wees mij tot eenen vader, en tot eenen priester; en ik zal u jaarlijks geven tien zilverlingen, en bezorging van kleederen, en uwen leeftocht; alzoo ging de Leviet [*met hem*].

11. En de Leviet bewilligde bij dien man te blijven; en de jongeling was hem als een van zijne zonen.

12. En Mícha vulde de hand van den Leviet, dat hij hem tot eenen priester wierd; alzoo was hij in het huis van Mícha.

13. Toen zeide Mícha: Nu weet ik, dat de HEERE mij weldoen zal, omdat ik dezen Leviet tot eenen priester heb.

HET XVIII KAPITTEL.

In die dagen was er [a]geen koning in Israël; en in dezelve dagen zocht de stam der Danieten voor zich eene erfenisse om te wonen; want hun was tot op dien dag onder de stammen Israëls niet [*genoegzaam*] ter erfenisse toegevallen. a Richt. 17: 6; 21: 25.

2. Zoo zonden de kinderen van Dan uit hun geslacht vijf mannen uit hunne einden, mannen, die strijdbaar waren, van Zóra en van Esthâol, om het land te verspieden, en dat te doorzoeken; en zij zeiden tot hen: Gaat, doorzoekt het land. En zij kwamen aan het gebergte Ephraïms, tot aan het huis van Mícha, en vernachtten aldaar.

3. Zijnde bij het huis van Mícha, zoo kenden zij de stem van den jongeling, den Leviet; en zij weken daarhenen, en zeiden tot hem: Wie heeft u hier gebracht, en wat doet gij alhier, en wat hebt gij hier?

4. En hij zeide tot hen: Zoo en zoo heeft Mícha mij gedaan; en hij heeft mij gehuurd, en ik ben hem tot eenen priester.

5. Toen zeiden zij tot hem: Vraag toch God, dat wij mogen weten, of onze weg, op welken wij wandelen, voorspoedig zal zijn.

6. En de priester zeide tot hen: Gaat in vrede; uw weg, welken gij zult henentrekken, is voor den HEERE.

7. Toen gingen die vijf mannen henen, en kwamen te Láïs; en zij zagen het volk, hetwelk in zijn midden was, zijnde gelegen in zekerheid, naar de wijze der Sidóniërs, stil en zeker zijnde; en er was geen erfheere, die [*iemand*] om eenige zaak schande aandeed in dat land; ook waren zij verre van de Sidóniërs, en hadden niets te doen met eenigen mensch.

8. En zij kwamen tot hunne broederen te Zóra en te Esthâol; en hunne broederen zeiden tot hen: Wat [*zegt*] gijlieden?

9. En zij zeiden: Maakt u op, en laat ons tot hen optrekken, want wij hebben dat land bezien, en zie, het is zeer goed; zoudt gij dan stil zijn? Weest niet traag om te trekken, dat gij henen inkomt, om dat land in erfelijke bezitting te nemen;

10. (Als gij daarhenen komt, zoo zult gij komen tot een zorgeloos volk, en dat land is wijd van ruimte) want God heeft het in uwe hand gegeven; eene plaats, alwaar geen gebrek is van eenig ding, dat op de aarde is.

11. Toen reisden van daar uit het geslacht der Danieten, van Zóra en van Esthâol, zes honderd man, aangegord met krijgswapenen.

12. En zij togen op, en legerden zich bij Kírjath-Jeárim, in Juda; daarom noemden zij deze plaats [a]Máchane-Dán, tot op dezen dag; zie, het is achter Kírjath-Jeárim. a Richt. 13: 25.

13. En van daar togen zij door naar het gebergte Ephraïms, en zij kwamen tot aan het huis van Mícha.

14. Toen antwoordden de vijf mannen, die gegaan waren, om het land van Láïs te verspieden, en zeiden tot hunne broederen: Weet gijlieden ook, dat in die huizen een E'phod is, en Téraphim, en een gesneden en een gegoten beeld? Zoo weet nu, wat u te doen zij.

15. Toen weken zij daarhenen, en

kwamen aan het huis van den jongeling, den Leviet, ten huize van Mícha; en zij vraagden hem naar vrede.

16. En de zes honderd mannen, die van de kinderen van Dan waren, met hunne krijgswapenen aangegord, bleven staan aan de deur van de poorte.

17. Maar de vijf mannen, die gegaan waren, om het land te verspieden, gingen op, kwamen daarhenen in, [*en*] namen weg het gesneden beeld, en den E'phod, en de Téraphim, en het gegoten beeld. De priester nu, die bleef staan aan de deur van de poorte, met de zes honderd mannen, die met krijgswapenen aangegord waren.

18. Als die nu ten huize van Mícha waren ingegaan, en het gesneden beeld, den E'phod, en de Téraphim, en het gegoten beeld weggenomen hadden, zoo zeide de priester tot hen: Wat doet gijlieden?

19. En zij zeiden tot hem: Zwijg, leg uwe hand op uwen mond, en ga met ons, en wees ons tot eenen vader en tot eenen priester. Is het beter, dat gij een priester zijt voor ééns mans huis, of dat gij priester zijt voor eenen stam en een geslacht in Israël?

20. Toen werd het hart des priesters vroolijk, en hij nam den E'phod, en de Téraphim, en het gesneden beeld, en hij kwam in het midden des volks.

21. Alzoo keerden zij zich, en togen voort; en zij stelden de kinderkens, en het vee, en de bagage vóór zich.

22. Als zij nu verre van Mícha's huis gekomen waren, zoo werden de mannen, zijnde in de huizen, die bij het huis van Mícha waren, bijeengeroepen, en zij achterhaalden de kinderen van Dan.

23. En zij riepen de kinderen van Dan na, dewelke hunne aangezichten omkeerden, en zeiden tot Mícha: Wat is u, dat gij bijeengeroepen zijt?

24. Toen zeide hij: Gijlieden hebt mijne goden, die ik gemaakt had, weggenomen, mitsgaders den priester, en zijt weggegaan; wat heb ik nu meer? Wat is het dan, dat gij tot mij zegt: Wat is u?

25. Maar de kinderen van Dan zeiden tot hem: Laat uwe stem bij ons niet hooren, opdat niet misschien mannen van bitteren gemoede op u aanvallen, en gij uw leven verliest, en het leven uws huizes.

26. Alzoo gingen de kinderen van Dan huns weegs; en als Mícha zag, dat zij sterker waren dan hij, zoo keerde hij om, en kwam weder tot zijn huis.

27. Zij dan namen wat Mícha gemaakt had, en den priester, dien hij gehad had, en kwamen te Láïs, tot een stil en zeker volk, en sloegen ze met de scherpte des zwaards, en de stad verbrandden zij met vuur.

28. En er was niemand, die ze verloste, want zij was verre van Sídon, en zij hadden niets met eenigen mensch te doen; en zij [*lag*] in het dal, dat bij Béth-Réchob is. Daarna herbouwden zij de stad, en woonden daarin.

29. [a]En zij noemden den naam der stad Dan, naar den naam huns vaders Dan, die aan Israël geboren was; hoewel de naam dezer stad te voren Láïs was. *a* Joz. 19: 47.

30. En de kinderen van Dan richtten voor zich dat gesneden beeld op; en Jónathan, de zoon van Gérsom, den zoon van Manasse, hij en zijne zonen waren priesters voor den stam der Danieten, tot den dag toe, dat het land gevankelijk is weggevoerd.

31. Alzoo stelden zij onder zich het gesneden beeld van Mícha, dat hij gemaakt had, alle de dagen, dat het huis Gods te Sílo was.

HET XIX KAPITTEL.

Het geschiedde ook in die dagen, [a]als er geen koning was in Israël, dat er een Levietisch man was, verkeerende als vreemdeling aan de zijden van het gebergte Ephraïms, die zich eene vrouw, een bijwijf, nam van Béthlehem Juda. *a* Richt. 17: 6; 18: 1; 21: 25.

2. Maar zijn bijwijf hoereerde, bij hem zijnde, en toog van hem weg naar haars vaders huis, naar Béthlehem Juda; en zij was aldaar eenige dagen, [*te weten*] vier maanden.

3. En haar man maakte zich op, en toog haar na, om naar haar hart te spreken, om haar weder te halen; en zijn jongen was bij hem, en een paar ezelen. En zij bracht hem in het huis haars vaders. En als de vader van de

jonge vrouw hem zag, werd hij vroolijk over zijne ontmoeting.

4, En zijn schoonvader, de vader van de jonge vrouw, hield hem, dat hij drie dagen bij hem bleef; en zij aten en dronken, en vernachtten aldaar.

5. Op den vierden dag nu geschiedde het, dat zij des morgens vroeg op waren, en hij opstond om weg te trekken. Toen zeide de vader van de jonge vrouw tot zijnen schoonzoon: Sterk uw hart met eene bete broods, en daarna zult gijlieden wegtrekken.

6. Zoo zaten zij neder, en zij beiden aten te zamen, en dronken. Toen zeide de vader van de jonge vrouw tot den man: Bewillig toch en vernacht, en laat uw hart vroolijk zijn.

7. Maar de man stond op, om weg te trekken. Toen drong hem zijn schoonvader, dat hij aldaar wederom vernachtte.

8. Als hij op den vijfden dag des morgens vroeg op was, om weg te trekken, zoo zeide de vader van de jonge vrouw: Sterk toch uw hart. En zij vertoefden totdat de dag zich neigde; en zij beiden aten [*te zamen*].

9. Toen maakte zich de man op, om weg te trekken, hij, en zijn bijwijf, en zijn jongen; en zijn schoonvader, de vader van de jonge vrouw, zeide: Zie toch, de dag heeft afgenomen, dat het avond zal worden, vernacht toch; zie, de dag gaat liggen, vernacht hier, en laat uw hart vroolijk zijn, en maak u morgen vroeg op uws weegs, en ga naar uwe tent.

10. Doch de man wilde niet vernachten, maar stond op, en trok weg, en kwam tot tegenover Jébus (hetwelk is Jeruzalem), en met hem het paar gezadelde ezelen; ook was zijn bijwijf met hem.

11. Als zij nu bij Jebus waren, zoo was de dag zeer gedaald; en de jongen zeide tot zijnen heer: Trek toch voort, en laat ons in deze stad der Jébusieten wijken, en daarin vernachten.

12. Maar zijn heer zeide tot hem: Wij zullen herwaarts niet wijken tot eene vreemde stad, die niet is van de kinderen Israëls, maar wij zullen voorttrekken tot Gíbea toe.

13. Voorts zeide hij tot zijnen jongen: Ga voort, dat wij tot eene van die plaatsen naderen, en te Gíbea of te Ráma vernachten.

14. Alzoo togen zij voort en wandelden; en de zon ging hun onder bij Gíbea, hetwelk Benjamins is.

15. En zij weken daarhenen, dat zij inkwamen om in Gíbea te vernachten. Toen hij nu inkwam, zat hij neder in eene straat der stad, want er was niemand, die ze in huis nam om te vernachten.

16. En zie, een oud man kwam van zijn werk van het veld in den avond, welke man ook was van het gebergte Ephraïms, doch als vreemdeling verkeerende te Gíbea; maar de lieden dezer plaats waren kinderen van Jemini.

17. Als hij nu zijne oogen ophief, zoo zag hij dien reizenden man op de straat der stad; en de oude man zeide: Waar trekt gij henen, en van waar komt gij?

18. En hij zeide tot hem: Wij trekken door van Béthlehem-Juda tot aan de zijden van het gebergte Ephraïms, van waar ik ben; en ik was naar Béthlehem-Juda getogen, maar ik trek [*nu*] naar het huis des HEEREN; en er is niemand, die mij in huis neemt;

19. Daar toch onze ezelen zoowel stroo als voeder hebben, en er ook brood en wijn is voor mij, en voor uwe dienstmaagd, en voor den jongen, [*die*] bij uwe knechten is; er is geens dings gebrek.

20. Toen zeide de oude man: Vrede zij u; al wat u ontbreekt, is toch bij mij; alleenlijk vernacht niet op de straat.

21. En hij bracht hem in zijn huis, en gaf aan de ezelen voeder; en hunne voeten gewasschen hebbende, zoo aten en dronken zij.

22. Toen zij nu hun hart vroolijk maakten, zie, zoo omringden de mannen van die stad [a](mannen, die Bélialskinderen waren) het huis, kloppende op de deur; en zij spraken tot den ouden man, den heere des huizes, zeggende: Breng den man, die in uw huis gekomen is, uit, opdat wij hem bekennen. [a] Gen. 19:4, enz. Hos. 9:9; 10:9.

23. En de man, de heere des huizes, ging tot hen uit, en zeide tot hen: Niet, mijne broeders, doet toch [*zoo*] kwalijk niet; naardien deze man in

mijn huis gekomen is, zoo doet zulke dwaasheid niet.

24. Ziet, mijne dochter, die maagd is, en zijn bijwijf, die zal ik nu uitbrengen, dat gij die schendt, en haar doet, wat goed is in uwe oogen; maar doet aan dezen man zulk een dwaas ding niet.

25. Maar de mannen wilden naar hem niet hooren. Toen greep de man zijn bijwijf, en bracht ze uit tot hen daarbuiten; en zij bekenden haar, en waren met haar bezig den ganschen nacht tot aan den morgen, en lieten ze gaan, als de dageraad oprees.

26. En deze vrouw kwam tegen het aanbreken van den morgenstond, en viel neder voor de deur van het huis des mans, waar haar heere in was, totdat het licht werd.

27. Als nu haar heere des morgens opstond, en de deuren van het huis opendeed, en uitging om zijns weegs te gaan, zie, zoo lag de vrouw, zijn bijwijf, aan de deur van het huis, en hare handen op den dorpel.

28. En hij zeide tot haar: Sta op, en laat ons trekken; maar niemand antwoordde. Toen nam hij haar op den ezel, en de man maakte zich op, en toog naar zijne plaatse.

29. Als hij nu in zijn huis kwam, zoo nam hij een mes, en greep zijn bijwijf, en deelde ze met hare beenderen in twaalf stukken; en hij zond ze in alle landpalen Israëls.

30. En het geschiedde, dat al wie het zag, zeide: Zulks is niet geschied noch gezien, van dien dag af, dat de kinderen Israëls uit Egypteland zijn opgetogen, tot op dezen dag; legt uw [*hart*] daarop, geeft raad en spreekt.

HET XX KAPITTEL.

Toen togen alle kinderen Israëls uit, en de vergadering verzamelde zich, als een éénig man, van Dan af tot aan Berséba toe, ook het land van Gílead, tot den HEERE te Mizpa.

2. En [*uit*] de hoeken des ganschen volks stelden zich alle de stammen Israëls in de vergadering van Gods volks, vier honderd duizend man te voet, die het zwaard uittrokken.

3. (De kinderen Benjamins nu hoorden, dat de kinderen Israëls opgetogen waren naar Mizpa). En de kinderen Israëls zeiden: Spreekt, hoe is dit kwaad geschied?

4. Toen antwoordde de Levietische man, de man van de vrouw, die gedood was, en zeide: Ik kwam met mijn bijwijf te Gíbea, hetwelk Benjamins is, om te vernachten.

5. En de burgers van Gíbea maakten zich tegen mij op, en omringden tegen mij het huis bij nacht. Zij dachten mij te dooden, en mijn bijwijf hebben zij geschonden, dat zij gestorven is.

6. Toen greep ik mijn bijwijf, en deelde ze, en zond ze in het gansche land der erfenisse Israëls, omdat zij eene schandelijke daad en dwaasheid in Israël gedaan hadden.

7. Ziet, gij allen zijt kinderen Israëls, geeft hier voor ulieden woord en raad.

8. Toen maakte zich al het volk op, als een éénig man, zeggende: Wij zullen niet gaan, een ieder naar zijne tent, noch wijken, een ieder naar zijn huis;

9. Maar nu, dit is de zake, die wij aan Gíbea zullen doen: Tegen haar bij het lot.

10. En wij zullen tien mannen nemen van honderd, van alle stammen Israëls, en honderd van duizend, en duizend van tien duizend, om teerkost te nemen voor het volk, opdat zij, komende te Géba-Benjamins, [*daaraan*] doen naar al de dwaasheid, die het in Israël gedaan heeft.

11. Alzoo werden alle mannen Israëls verzameld tot deze stad, verbonden als een éénig man.

12. En de stammen Israëls zonden mannen door den ganschen stam van Benjamin, zeggende: Wat voor een kwaad is dit, dat onder ulieden geschied is?

13. Zoo geeft nu die mannen, die [a]kinderen Bélials, die te Gíbea zijn, dat wij ze dooden, en het kwaad uit Israël wegdoen. Doch de [*kinderen*] Benjamins wilden niet hooren naar de stem hunner broederen, der kinderen Israëls.

a Richt. 19:22. *b* Hos. 9:9; 10:9.

14. Maar de kinderen Benjamins verzamelden zich uit de steden naar Gíbea, om uit te trekken ten strijde tegen de kinderen Israëls.

15. En de kinderen Benjamins wer-

den te dien dage geteld uit de steden, zes en twintig duizend mannen, die het zwaard uittrokken, behalve dat de inwoners van Gíbea geteld werden, zeven honderd uitgelezene mannen.

16. Onder al dit volk waren zeven honderd uitgelezene mannen, welke [a]linksch waren: deze allen slingerden met eenen steen op een haar, dat het hun niet miste. a Richt. 3 : 15.

17. En de mannen Israëls werden geteld, behalve Benjamin, vier honderd duizend mannen, die het zwaard uittrokken; deze allen waren mannen van oorlog.

18. En de kinderen Israëls maakten zich op, en togen opwaarts ten huize Gods, en vraagden God, en zeiden: Wie zal onder ons vooraan optrekken ten strijde tegen de kinderen Benjamins? En de HEERE zeide: Juda vooraan.

19. Alzoo maakten zich de kinderen Israëls in den morgenstond op, en legerden zich tegen Gíbea.

20. En de mannen Israëls togen uit ten strijde tegen Benjamin; voorts schikten de mannen Israëls den strijd tegen hen bij Gíbea.

21. Toen togen de kinderen Benjamins uit van Gíbea, en zij vernielden ter aarde op dien dag van Israël twee en twintig duizend man.

22. Doch het volk versterkte zich, [*te weten*] de mannen Israëls, en zij schikten de slagorde wederom ter plaatse, waar zij [*die*] des vorigen daags geschikt hadden.

23. En de kinderen Israëls togen op, en weenden voor het aangezichte des HEEREN tot op den avond, en vraagden den HEERE, zeggende: Zal ik weder genaken ten strijde tegen de kinderen Benjamins, mijns broeders? En de HEERE zeide: Trekt tegen hem op.

24. Zoo naderden de kinderen Israëls tot de kinderen Benjamins, des anderen daags.

25. En die van Benjamin trokken uit hun te gemoet, uit Gíbea, op den tweeden dag, en velden van de kinderen Israëls nog achttien duizend man neder ter aarde; alle die trokken het zwaard uit.

26. Toen togen alle kinderen Israëls en al het volk op, en kwamen ten huize Gods, en weenden, en bleven aldaar voor het aangezichte des HEEREN, en vastten dien dag tot op den avond; en zij offerden brandofferen en dankofferen voor het aangezichte des HEEREN.

27. En de kinderen Israëls vraagden den HEERE, want aldaar was de Arke des Verbonds Gods in die dagen.

28. En Pínehas, de zone Eleázars, des zoons van Aäron, stond voor zijn aangezichte in die dagen, zeggende: Zal ik nog meer uittrekken ten strijde tegen de kinderen Benjamins, mijns broeders, of zal ik ophouden? En de HEERE zeide: Trekt op, want morgen zal Ik hem in uwe hand geven.

29. Toen bestelde Israël [a]achterlagen op Gíbea rondom. a Joz. 8 : 4.

30. En de kinderen Israëls togen op, aan den derden dag, tegen de kinderen Benjamins; en zij richtten [*den strijd*] op Gíbea, als de andere malen.

31. Toen togen de kinderen Benjamins uit, het volk te gemoet, [*en*] werden van de stad afgetrokken; en zij begonnen te slaan van het volk [*en*] te doorsteken, gelijk de andere malen, op de straten, waarvan de ééne opgaat naar het huis Gods, en de andere naar Gíbea, in het veld, omtrent dertig man van Israël.

32. Toen zeiden de kinderen Benjamins: Zij zijn voor ons aangezicht geslagen, als tevoren; maar de kinderen Israëls zeiden: Laat ons vlieden, en hem van de stad aftrekken naar de straten.

33. Toen maakten zich alle mannen Israëls op uit hunne plaatsen, en beschikten [*den strijd*] te Báäl-Thámar; ook brak Israëls achterlage op uit hare plaats, na de ontblooting van Géba.

34. En tien duizend uitgelezene mannen van gansch Israël kwamen van tegenover Gíbea, en de strijd werd zwaar; doch zij wisten niet, dat het kwaad hen treffen zoude.

35. Toen sloeg de HEERE Benjamin voor Israëls aangezicht, dat de kinderen Israëls op dien dag van Benjamin vernielden vijf en twintig duizend en honderd mannen; alle die trokken het zwaard uit.

36. En de kinderen Benjamins zagen, dat zij geslagen waren; want de man-

nen Israëls gaven den Benjaminieten plaats, omdat zij vertrouwden op de achterlage, die zij tegen Gíbea gesteld hadden.

37. En de achterlage haastte, en brak voorwaarts naar Gíbea toe; ja de achterlage trok recht door, en sloeg de gansche stad met de scherpte des zwaards.

38. En de mannen Israëls hadden eenen bestemden tijd met de achterlage, wanneer zij eene groote verheffing van rook van de stad zouden doen opgaan.

39. Zoo keerden zich de mannen Israëls om in den strijd; en Benjamin had begonnen te slaan [*en*] te doorsteken van de mannen Israëls omtrent dertig man; want zij zeiden: Immers is hij zekerlijk voor ons aangezicht geslagen, als in den vorigen strijd.

40. Toen begon de verheffing op te gaan van de stad, [*als*] een pilaar van rook. Als nu Benjamin achter zich omzag, zie, zoo ging de brand der stad op naar den hemel.

41. En de [mannen Israëls keerden zich om; en de mannen Benjamins werden verbaasd, want zij zagen, dat het kwaad hen treffen zoude.

42. Zoo wendden zij zich voor het aangezicht der mannen van Israël naar den weg der woestijn; maar de strijd kleefde ze aan, en die uit de steden vernielden ze in hun midden.

43. Zij omringden Benjamin, zij vervolgden hem, zij vertraden hem gemakkelijk, tot voor Gíbea, tegen den opgang der zon.

44. En er vielen van Benjamin achttien duizend mannen; deze allen waren strijdbare mannen.

45. Toen keerden zij zich, en vloden naar de woestijn, tot den rotssteen van Rímmon; maar zij deden eene nalezing onder hen op de straten, van vijf duizend man. Voorts kleefden zij ze achteraan tot aan Gídeom, en sloegen van hen twee duizend man.

46. Alzoo waren allen, die op dien dag van Benjamin vielen, vijf en twintig duizend mannen, die het zwaard uittrokken; alle die waren strijdbare mannen.

47. Doch zes honderd mannen keerden zich, en vloden naar de woestijn, tot den [a]rotssteen van Rímmon, en bleven in den rotssteen van Rímmon, vier maanden. *a* Richt. 21 : 13.

48. En de mannen Israëls keerden weder tot de kinderen Benjamins, en sloegen ze met de scherpte des zwaards, die van de geheele stad tot de beesten toe, ja al wat gevonden werd; ook zetten zij alle steden, die gevonden werden, in het vuur.

HET XXI KAPITTEL.

De mannen Israëls nu hadden te Mízpa gezworen, zeggende: Niemand van ons zal zijne dochter aan de Benjaminieten ter vrouwe geven.

2. Zoo kwam het volk tot het huis Godes, en zij bleven daar tot op den avond, voor Gods aangezichte; en zij hieven hunne stem op en weenden met groot geween,

3. En zeiden: O HEERE, God van Israël, waarom is dit geschied in Israël, dat er heden één stam van Israël gemist wordt?

4. En het geschiedde des anderen daags, dat zich het volk vroeg opmaakte, en bouwde aldaar een altaar; en zij offerden brandofferen en dankofferen.

5. En de kinderen Israëls zeiden: Wie is er, die niet is opgekomen in de vergadering uit alle de stammen Israëls tot den HEERE? Want er was een groote eed geschied aangaande dengene, die niet opkwam tot den HEERE te Mízpa, zeggende: Hij zal zekerlijk gedood worden.

6. En het berouwde den kinderen Israëls over Benjamin, hunnen broeder; en zij zeiden: Heden is één stam van Israël afgesneden.

7. Wat zullen wij, belangende de vrouwen, doen aan degenen, die overgebleven zijn? Want wij hebben bij den HEERE gezworen, dat wij hun van onze dochteren geene tot vrouwen zullen geven.

8. En zij zeiden: Is er iemand van de stammen Israëls, die niet opgekomen is tot den HEERE te Mízpa? En zie, van Jábes in Gílead was niemand opgekomen in het leger, tot de gemeente.

9. Want het volk werd geteld, en zie, daar was niemand van de inwoners van Jábes in Gílead.

10. Toen zond de vergadering daar-

henen twaalf duizend mannen, van de strijdbaarste; en zij geboden hun, zeggende: Trekt henen, en slaat met de scherpte des zwaards de inwoners van Jábes in Gílead, met de vrouwen en de kinderkens.

11. Doch dit is de zake, die gij doen zult: [a]al wat mannelijk is, en alle vrouwen, die de bijligging eens mans bekend hebben, zult gij verbannen.

a Num. 31: 17.

12. En zij vonden onder de inwoners van Jábes in Gílead vier honderd jonge dochteren, die maagden waren, die geenen man bekend hadden in bijligging des mans; en zij brachten die in het leger te Sílo, hetwelk is in het land Kanaän.

13. Toen zond de gansche vergadering henen, en sprak tot de kinderen Benjamins, die in den [a]rotssteen van Rímmon waren, en zij riepen hun vrede toe.

a Richt. 20: 47.

14. Alzoo kwamen de Benjaminieten ter zelver tijd weder; en zij gaven hun de vrouwen, die zij in het leven behouden hadden van de vrouwen van Jábes in Gílead; maar alzoo waren er nog niet genoeg voor hen.

15. Toen berouwde het den volke over Benjamin, omdat de HEERE eene scheure gemaakt had in de stammen Israëls.

16. En de oudsten der vergadering zeiden: Wat zullen wij, belangende de vrouwen, doen aan degenen, die overgebleven zijn? Want de vrouwen zijn uit Benjamin verdelgd.

17. Wijders zeiden zij: De erfenisse dergenen, die ontkomen zijn, is van Benjamin, en er moet geen stam uitgedelgd worden uit Israël.

18. Maar wij zullen hun geene vrouwen van onze dochteren kunnen geven; want de kinderen Israëls hebben gezworen, zeggende: Vervloekt zij, die den Benjaminieten eene vrouw geeft.

19. Toen zeiden zij: Zie, er is een feest des HEEREN te Sílo, van jaar tot jaar, dat [*gehouden wordt*] tegen het noorden van het huis Godes, tegen den opgang der zon, aan den hoogen weg, die opgaat van het huis Gods naar Sichem, en tegen het zuiden van Lebóna.

20. En zij geboden den kinderen Benjamins zeggende: Gaat henen, en loert in de wijngaarden,

21. En let erop; en ziet, als de dochters van Sílo zullen uitgegaan zijn om met reiën te dansen, zoo komt gij voort uit de wijngaarden, en schaakt u, een ieder zijne huisvrouwe, uit de dochteren van Sílo; en gaat henen in het land van Benjamin.

22. En het zal geschieden, wanneer hare vaders of hare broeders zullen komen, om voor ons te rechten, dat wij tot hen zullen zeggen; Weest hun om onzentwille genadig, omdat wij geene huisvrouwe voor een ieder van hen in dezen krijg genomen hebben; want gij lijden hebt ze hun niet gegeven, dat gij te dezer tijd schuldig zoudt zijn.

23. En de kinderen Benjamins deden alzoo, en voerden naar hun getal vrouwen weg, van de reiënde dochteren, die zij roofden; en zij togen henen, en keerden weder tot hunne erfenisse, en herbouwden de steden, en woonden daarin.

24. Ook togen de kinderen Israëls te dier tijd van daar, een iegelijk naar zijnen stam en naar zijn geslacht; alzoo togen zij uit van daar, een iegelijk naar zijne erfenisse,

25. [a]In die dagen was er geen koning in Israël; een iegelijk deed wat recht was in zijne oogen.

a Richt. 17: 6; 18: 1; 19: 1

HET BOEK

RUTH.

HET I KAPITTEL.

In de dagen als de Richters richtten, zoo geschiedde het, dat er honger in den lande was; daarom toog een man van Béthlehem-Juda, als vreemdeling te verkeeren in de velden Móabs, hij, en zijne huisvrouwe, en zijne twee zonen.

2. De naam nu dezes mans was Elimélech, en de naam zijner huisvrouwe Naómi, en de naam zijner twee zonen Máchlon en Chíljon, Éphrathieten, van Béthlehem-Juda; en zij kwamen in de velden Móabs, en bleven aldaar.

3. En Elimélech, de man van Naómi, stierf; maar zij werd overgelaten met hare twee zonen.

4. Die namen zich Móabietische vrouwen; de naam der ééne was O'rpa, en de naam der andere Ruth; en zij bleven aldaar omtrent tien jaren.

5. En die twee, Máchlon en Chíljon, stierven ook; alzoo werd deze vrouwe overgelaten, na hare twee zonen, en na haren man.

6. Toen maakte zij zich op met hare schoondochters, en keerde weder uit de velden Móabs: want zij had gehoord in den lande Móabs, dat de HEERE zijn volk bezocht had, gevende hun brood.

7. Daarom ging zij uit van de plaatse, waar zij geweest was, en hare twee schoondochters met haar. Als zij nu gingen op den weg, om weder te keeren naar het land Juda,

8. Zoo zeide Naómi tot hare twee schoondochters: Gaat henen, keert weder, een iegelijk tot haars moeders huis; de HEERE doe bij u weldadigheid, gelijk als gij gedaan hebt bij de dooden, en bij mij.

9. De HEERE geve u, dat gij ruste vindt, een iegelijk in haars mans huis. En als zij ze kuste, hieven zij hare stemme óp, en weenden;

10. En zij zeiden tot haar: Wij zullen zekerlijk met u wederkeeren tot uw volk.

11. Maar Naómi zeide: Keert weder, mijne dochters; waarom zoudt gij met mij gaan? Heb ik nog zonen in mijn lichaam, dat zij u tot mannen zouden zijn?

12. Keert weder, mijne dochters, gaat henen; want ik ben te oud om eenen man te hebben. Wanneer ik al zeide: Ik heb hoop, of ik ook in dezen nacht eenen man had, ja ook zonen baarde;

13. Zoudt gij daarnaar wachten, totdat zij zouden groot geworden zijn; zoudt gij daarnaar opgehouden worden, om geenen man te nemen? Niet [*alzoo*], mijne dochters, want het is mij veel bitterder dan u; maar de hand des HEEREN is tegen mij uitgegaan.

14. Toen hieven zij hare stemme op, en weenden wederom; en O'rpa kuste hare schoonmoeder, maar Ruth kleefde haar aan.

15. Daarom zeide zij: Zie, uwe zwagerin is wedergekeerd tot haar volk en tot hare goden; keer gij ook weder, uwe zwagerin na.

16. Maar Ruth zeide: Stel u niet tegen mij, dat ik u zoude verlaten, om van achter u weder te keeren; want waar gij zult henengaan, zal ik ook henengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk, en uw God mijn God.

17. Waar gij zult sterven, zal ik sterven, en aldaar zal ik begraven worden. Alzoo doe mij de HEERE en alzoo doe Hij daartoe, zoo niet de dood [*alleen*]

zal scheiding maken tusschen mij en tusschen u!

18. Als zij nu zag, dat zij vastelijk voorgenomen had met haar te gaan, zoo hield zij op tot haar te spreken.

19. Alzoo gingen die beiden, totdat zij te Béthlehem kwamen. En het geschiedde, als zij te Béthlehem inkwamen, dat de gansche stad over haar beroerd werd, en zij zeiden: Is dit Naómi?

20. Maar zij zeide tot henlieden: Noemt mij niet Naómi, noemt mij Mára; want de Almachtige heeft mij groote bitterheid aangedaan.

21. Vol toog ik weg, maar ledig heeft mij de HEERE doen wederkeeren. Waarom zoudt gij mij Naómi noemen, daar de HEERE tegen mij getuigd, en de Almachtige mij kwaad aangedaan heeft?

22. Alzoo kwam Naómi weder, en Ruth, de Móabietische, hare schoondochter, met haar, die uit de velden Móabs wederkwam; en zij kwamen te Béthlehem in het begin van den gersteoogst.

HET II KAPITTEL.

Naómi nu had eenen bloedvriend haars mans, eenen man, geweldig van vermogen, van Elimélechs geslacht; en zijn naam was [a]Bóaz. *a* Matth. 1: 5.

2. En Ruth, de Móabietische, zeide tot Naómi: Laat mij toch in het veld gaan, en van de aren oplezen, achter dien, in wiens oogen ik genade zal vinden. En zij zeide tot haar: Ga henen, mijne dochter.

3. Zoo ging zij henen, en kwam, en las op in het veld, achter de maaiers; en haar trof bij geval een deel des velds van Bóaz, die van den geslachte Elimélechs was.

4. En zie, Bóaz kwam van Béthlehem, en zeide tot de maaiers: De HEERE zij met ulieden: En zij zeiden tot hem: De HEERE zegene u.

5. Daarna zeide Bóaz tot zijnen jongen, die over de maaiers gezet was: Wiens is deze jonge vrouw?

6. En de jongen, die over de maaiers gezet was, antwoordde en zeide: Deze is de Móabietische jonge vrouw, die met Naómi wedergekomen is uit de velden Móabs.

7. En zij heeft gezegd: Laat mij toch oplezen, en [*aren*] bij de garven verzamelen, achter de maaiers. Zoo is zij gekomen en heeft gestaan van des morgens af tot nu toe; nu is haar te huis blijven weinig.

8. Toen zeide Bóaz tot Ruth: Hoort gij niet, mijne dochter? Ga niet, om in een ander veld op te lezen; ook zult gij van hier niet weggaan, maar hier zult gij u houden bij mijne maagden.

9. Uwe oogen zullen zijn op dit veld, dat zij maaien zullen, en gij zult achter haarlieden gaan; heb ik den jongens niet geboden, dat men u niet aanroere? Als u dorst, zoo ga tot de vaten, en drink van hetgene de jongens zullen geschept hebben.

10. Toen viel zij op haar aangezicht, en boog zich ter aarde, en zij zeide tot hem: Waarom heb ik genade gevonden in uwe oogen, dat gij acht op mij slaat, daar ik eene vreemde ben?

11. En Bóaz antwoordde en zeide tot haar: Het is mij wel aangezegd, alles, wat gij bij uwe schoonmoeder gedaan hebt, na den dood uws mans, en hebt uwen vader en uwe moeder, en het land uwer geboorte verlaten, en zijt henengegaan tot een volk, dat gij van tevoren niet kendet.

12. De HEERE vergelde u uwe daad, en uw loon zij volkomen, van den HEERE, den God Israëls, onder wiens vleugelen gij gekomen zijt om toevlucht te nemen.

13. En zij zeide: Laat mij genade vinden in uwe oogen, mijn heere, dewijl gij mij getroost hebt, en dewijl gij naar het hart van uwe dienstmaagd gesproken hebt, hoewel ik niet ben, gelijk eene uwer dienstmaagden.

14. Als het nu etenstijd was, zeide Bóaz tot haar: Kom hier bij, en eet van het brood, en doop uwe bete in den azijn. Zoo zat zij neder aan de zijde van de maaiers, en hij langde haar geroost [*koren*], en zij at, en werd verzadigd, en hield over.

15. Als zij nu opstond, om op te lezen, zoo gebood Bóaz zijnen jongens, zeggende: Laat ze ook tusschen de garven oplezen, en beschaamt ze niet.

16. Ja laat ook allengskens van de handvollen voor haar wat vallen, en

laat het liggen, dat zij het opleze, en bestraft ze niet.

17. Alzoo las zij op in dat veld, tot aan den avond; en zij sloeg uit wat zij opgelezen had, en het was omtrent eene E'pha gerst.

18. En zij nam het op, en kwam in de stad; en hare schoonmoeder zag wat zij opgelezen had; ook bracht zij te voorschijn, en gaf haar, wat zij van hare verzadiging overgehouden had.

19. Toen zeide hare schoonmoeder tot haar: Waar hebt gij heden opgelezen, en waar hebt gij gearbeid? Gezegend zij, die acht op u geslagen heeft. En zij verhaalde hare schoonmoeder, bij wien zij gearbeid had, en zeide: De naam des mans, bij welken ik heden gearbeid heb, is Bóaz.

20. Toen zeide Naómi tot hare schoondochter: Gezegend zij hij den HEERE, die zijne weldadigheid niet heeft nagelaten aan de levenden en aan de dooden. Voorts zeide Naómi tot haar: Die man is ons een nabestaande, hij is een van onze lossers.

21. En Ruth, de Móabietische, zeide: Ook, omdat hij tot mij gezegd heeft: Gij zult u houden bij de jongens, die ik heb, totdat zij den ganschen oogst, dien ik heb, zullen hebben voleindigd.

22. En Naómi zeide tot hare schoondochter Ruth: Het is goed, mijne dochter, dat gij met zijne maagden uitgaat, opdat zij u niet lastig vallen in een ander veld.

23. Alzoo hield zij zich bij de maagden van Bóaz, om op te lezen, totdat de gersteoogst en tarweoogst voleindigd waren; en zij bleef bij hare schoonmoeder.

HET III KAPITTEL.

En Naómi, hare schoonmoeder, zeide tot haar: Mijne dochter, zoude ik u geene rust zoeken, dat het u welga?

2. Nu dan, is niet Bóaz, met wiens maagden gij geweest zijt, [*van*] onze bloedvriendschap? Zie, hij zal dezen nacht gerst op den dorschvloer wannen.

3. Zoo baad u, en zalf u, en doe uwe kleederen aan, en ga af naar den dorschvloer; [*maar*] maak u den man niet bekend, totdat hij geëindigd zal hebben te eten en te drinken.

4. En het zal geschieden, als hij nederligt, dat gij de plaats zult merken, waar hij zal nedergelegen zijn; ga dan in, en sla zijn voetdeksel op, en leg u; zoo zal hij u te kennen geven, wat gij doen zult.

5. En zij zeide tot haar: Al wat gij [*tot mij*] zegt, zal ik doen.

6. Alzoo ging zij af naar den dorschvloer, en deed naar alles, wat hare schoonmoeder haar geboden had.

7. Als nu Bóaz gegeten en gedronken had, en zijn hart vroolijk was, zoo kwam hij om neder te liggen aan het uiterste van een [*koren*]hoop. Daarna kwam zij stillekens in, en sloeg zijn voetdeksel op, en leide zich.

8. En het geschiedde ter middernacht, dat die man verschrikte, en om zich greep, en zie, eene vrouw lag aan zijn voetdeksel.

9. En hij zeide: Wie zijt gij? En zij zeide: Ik ben Ruth, uwe dienstmaagd; breid dan uwen vleugel uit over uwe dienstmaagd, want gij zijt de losser.

10. En hij zeide: Gezegend zijt gij den HEERE, mijne dochter; gij hebt deze uwe laatste weldadigheid beter gemaakt dan de eerste, dewijl gij geene jonge gezellen zijt nagegaan, hetzij arm of rijk.

11. En nu, mijne dochter, vrees niet; al wat gij gezegd hebt, zal ik u doen: want de gansche stad mijns volks weet, dat gij eene deugdelijke vrouw zijt.

12. Nu dan, wel is waar, dat ik een losser ben; maar er is nog een losser, nader dan ik.

13. Blijf dezen nacht over; voorts in den morgen zal het geschieden, indien hij u lost, goed, laat hem lossen; maar indien het hem niet lust u te lossen, zoo zal ik u lossen, [*zoo waarachtig als*] de HEERE leeft; leg u neder tot den morgen toe.

14. Alzoo lag zij neder aan zijn voetdeksel tot den morgen toe; en zij stond op, eer dat een den ander kennen kon; want hij zeide: Het worde niet bekend, dat eene vrouw op den dorschvloer gekomen is.

15. Voorts zeide hij: Lang den sluier, die op u is, en houd dien; en zij hield hem; en hij mat zes [*maten*] gerst, en leide ze op haar; daarna ging hij in de stad.

16. Zij nu kwam tot hare schoonmoeder, dewelke zeide: Wie zijt gij, mijne dochter? En zij verhaalde haar alles, wat die man haar gedaan had
17. Ook zeide zij: Deze zes [*maten*] gerst heeft hij mij gegeven; want hij zeide [*tot mij*]: Kom niet ledig tot uwe schoonmoeder.
18. Toen zeide zij: Zit [*stille*], mijne dochter, totdat gij weet, hoe de zaak zal vallen; want die man zal niet rusten, tenzij dat hij heden deze zaak voleind hebbe.

HET IV KAPITTEL.

En Bóaz ging op in de poorte, en zette zich aldaar; en zie, de losser, van welken Bóaz gesproken had, ging voorbij; zoo zeide hij: Wijk herwaarts, zet u hier, gij, zulk een. En hij week derwaarts, en zette zich.
2. En hij nam tien mannen van de oudsten der stad, en zeide: Zet u hier. En zij zetten zich.
3. Toen zeide hij tot dien losser: Het stuk lands, dat van onzen broeder Elimélech was, heeft Naómi, die uit der Móabieten land wedergekomen is, verkocht;
4. En ik heb gezegd: Ik zal het [*voor*] uw oor openbaren, zeggende: Aanvaard het in tegenwoordigheid der inwoners, en in tegenwoordigheid der oudsten mijns volks; zoo gij het zult lossen, los het; en zoo men het ook niet zoude lossen, verklaar het mij, dat ik het wete; want er is niemand, behalve gij, die het losse, en ik na u. Toen zeide hij: Ik zal het lossen.
5. Maar Bóaz zeide: Ten dage, als gij het land aanvaardt van de hand van Naómi, zoo zult gij het ook aanvaarden van Ruth, de Móabietische, de huisvrouwe des verstorvenen, om den naam des verstorvenen te verwekken over zijn erfdeel.
6. Toen zeide die losser: Ik zal het voor mij niet kunnen lossen, opdat ik mijn erfdeel niet misschien verderve; los gij mijne lossing voor u, want ik zal niet kunnen lossen.
7. [a]Nu was dit van ouds [*eene gewoonheid*] in Israël, bij de lossing en bij de verwisseling, om de gansche zaak te bevestigen, zoo trok de man zijnen schoen uit, en gaf dien aan zijnen naaste; en dit was tot een getuigenis in Israël. *a* Deut. 25: 7.
8. Zoo zeide deze losser tot Bóaz: Aanvaard gij het voor u; en hij trok zijnen schoen uit.
9. Toen zeide Bóaz tot de oudsten en al het volk: Gijlieden zijt heden getuigen, dat ik aanvaard heb alles, wat van Elimélech geweest is, en alles, wat van Chíljon en Máchlon geweest is, van de hand van Naómi.
10. Daartoe aanvaarde ik mij ook Ruth, de Móabietische, de huisvrouwe van Máchlon, tot een vrouwe, om den naam des verstorvenen over zijn erfdeel te verwekken, opdat de naam des verstorvenen niet worde uitgeroeid van zijne broederen, en van de poorte zijner plaatse; gijlieden zijt heden getuigen.
11. Al het volk, dat in de poorte was, mitsgaders de oudsten, zeiden: Wij zijn getuigen; de HEERE make deze vrouwe, die in uw huis komt, als [a]Ráchel en als Léa, die beiden het huis van Israël gebouwd hebben; en handel kloekelijk in Ephratha, en maak [*uwen*] naam vermaard in Béthlehem.
a Gen. 29: 32, enz.; 30: 24, 25; 35: 17, 18.
12. En uw huis zij, als het huis van [a]Pérez (dien Thámar aan Juda baarde), van het zaad, dat de HEERE u geven zal uit deze jonge vrouw.
a Gen. 38: 29. 1 Kron. 2: 4. Matth. 1: 3.
13. Alzoo nam Bóaz Ruth, en zij werd hem ter vrouwe, en hij ging tot haar in; en de HEERE gaf haar, dat zij zwanger werd en eenen zoon baarde.
14. Toen zeiden de vrouwen tot Naómi: Geloofd zij de HEERE, die niet heeft nagelaten u heden eenen losser te geven; en zijn naam worde vermaard in Israël.
15. Die zal u zijn tot eenen verkwikker der ziele, en om uwen ouderdom te onderhouden; want uwe schoondochter, die u liefheeft, heeft hem gebaard, dewelke u beter is dan zeven zonen.
16. En Naómi nam dat kind, en zette het op haren schoot, en werd zijne voedster.
17. En de gebuurvrouwen gaven hem eenen naam, zeggende: Aan Naómi is een zoon geboren; en zij noemden zijnen naam O'bed: deze is de vader van I'sai, Davids vader.

18. Dit nu zijn de geboorten van Pérez: [a]Pérez gewon Hézron;
a 1 Kron. 2 : 5. Matth. 1 : 3.
19. En Hézron gewon Ram; en Ram gewon Ammínadab;
20. En Ammínadab gewon Nahésson; en Nahésson gewon Sálma;
21. En Sálmon gewon Bóaz; en Bóaz gewon O'bed;
22. En O'bed gewon I'saï; en I'saï gewon David.

HET EERSTE BOEK

VAN

SAMUËL.

HET I KAPITTEL.

Er was een man van Ramathäïm-Zophim, van het gebergte Ephraïms, wiens naam was [a]E'lkana, een zoon van Jeróchaм, den zoon van E'lihu, den zoon van Tóchu, den zoon van Zuph, een E'phrathiet.
a 1 Kron. 6: 26, 27.
2. En hij had twee vrouwen; de naam van de ééne was Hánna, en de naam van de andere was Penínna. Penínna nu had kinderen, maar Hánna had geene kinderen.
3. [a]Deze man nu ging opwaarts uit zijne stad van jaar tot jaar, om te aanbidden, en om te offeren den HEERE der heirscharen te Sílo; en aldaar waren priesters des HEEREN Hóphni en Pínehas, de twee zonen van E'li.
*a*Ex. 23: 14. Deut. 16: 16.
4. En het geschiedde op dien dag, als E'lkana offerde, zoo gaf hij aan Penínna, zijne huisvrouwe, en aan alle hare zonen en hare dochteren, deelen.
5. Maar aan Hánna gaf hij een aanzienlijk deel, want hij had Hánna lief; doch de HEERE had hare baarmoeder toegesloten.
6. En hare tegenpartijdige tergde ze ook met terging, om haar te vergrammen, omdat de HEERE hare baarmoeder toegesloten had.
7. En alzoo deed hij jaar op jaar; van dat zij opging tot het huis des HEEREN, zoo tergde zij haar alzoo; daarom weende zij, en at niet.
8. Toen zeide E'lkana, haar man: Hánna, waarom weent gij? en waarom eet gij niet? en waarom is uw hart kwalijk gesteld? [a]Ben ik u niet beter dan tien zonen? *a* Ruth. 4: 15.
9. Toen stond Hánna op, nadat [*hij*] gegeten en nadat [*hij*] gedronken had te Sílo. (En E'li, de priester, zat op eenen stoel bij eenen post van den tempel des HEEREN.)
10. Zij dan van ziele bitterlijk bedroefd zijnde, zoo bad zij tot den HEERE, en zij weende zeer.
11. En zij beloofde eene gelofte, en zeide: HEERE der heirscharen, zoo Gij eenmaal de ellende uwer dienstmaagd aanziet, en mijner gedenkt, en uwe

dienstmaagd niet vergeet, maar geeft aan uwe dienstmaagd een mannelijk zaad, zoo zal ik dat den HEERE geven alle de dagen zijns levens, en er [a]zal geen scheermes op zijn hoofd komen.
a Richt. 13: 5.

12. Het geschiedde nu, als zij gestadig bleef biddende voor het aangezichte des HEEREN, zoo gaf E'li acht op haren mond.

13. Want Hánna sprak in haar hart; alleenlijk roerden zich hare lippen, maar hare stemme werd niet gehoord; daarom hield E'li haar voor dronken.

14. En E'li zeide tot haar; Hoe lang zult gij u dronken aanstellen? Doe uwen wijn van u.

15. Doch Hánna antwoordde en zeide: Neen, mijn heere, ik ben eene vrouw, bezwaard van geest; ik heb noch wijn noch sterken drank gedronken; maar ik heb [a]mijne ziele uitgegoten voor het aangezichte des HEEREN.
a Ps. 62: 9.

16. Acht toch uwe dienstmaagd niet voor eene dochter Bélials; want ik heb tot nu toe gesproken uit de veelheid mijner gedachten en mijns verdriets.

17. Toen antwoordde E'li en zeide: Ga henen in vrede; en de God Israëls zal uwe bede geven, die gij van Hem gebeden hebt.

18. En zij zeide: Laat uwe dienstmaagd genade vinden in uwe oogen. Alzoo ging die vrouw haars weegs; en zij at, en haar aangezicht was haar [*zoodanig*] niet meer.

19. En zij stonden des morgens vroeg op, en zij aanbaden voor het aangezichte des HEEREN, en zij keerden weder, en kwamen tot hun huis te Ráma. En E'lkana bekende zijne huisvrouwe Hánna, en de HEERE gedacht aan haar.

20. En het geschiedde na verloop van dagen, dat Hánna bevrucht werd, en baarde eenen zoon, en zij noemde zijnen naam Sámuël: Want [*zeide zij*] ik heb hem van den HEERE gebeden.

21. En die man, E'lkana, toog op met zijn gansche huis, om den HEERE te offeren het jaarlijksche offer, en zijne gelofte.

22. Doch Hánna toog niet op, maar zij zeide tot haren man: Als de jongen gespeend is, dan zal ik hem brengen, dat hij voor het aangezichte des HEEREN verschijne, en blijve daar tot in eeuwigheid.

23. En E'lkana, haar man, zeide tot haar: Doe wat goed is in uwe oogen, blijf totdat gij hem zult gespeend hebben; de HEERE bevestige maar zijn woord. Alzoo bleef de vrouwe, en zoogde haren zoon, totdat zij hem speende.

24. [a]Daarna, als zij hem gespeend had, bracht zij hem met zich opwaarts, met drie varren, en ééne E'pha meels, en eene flesch met wijn; en zij bracht hem in het huis des HEEREN te Sílo; en het jongsken was [*zeer*] jong.
a Luc. 2: 41.

25. En zij slachtten eenen var. Alzoo brachten zij het kind tot E'li.

26. En zij zeide: Och mijn heere, [*zoo waarachtig als*] uwe ziele leeft, mijn heere, ik ben die vrouw, die hier bij u stond, om den HEERE te bidden.

27. Ik bad om dit kind, en de HEERE heeft mij mijne bede gegeven, die ik van Hem gebeden heb.

28. Daarom heb ik hem ook den HEERE overgegeven alle de dagen, die hij wezen zal; hij is van den HEERE gebeden. En hij bad aldaar den HEERE aan.

HET II KAPITTEL.

Toen bad Hánna en zeide: [a]Mijn hart springt op van vreugde in den HEERE; mijn hoorn is verhoogd in den HEERE; mijn mond is wijd opengedaan over mijne vijanden; want ik verheug mij in uw heil.
a Luc. 1: 46.

2. Er is niemand heilig, gelijk de HEERE: want [a]er is niemand dan Gij, en er is geen rotssteen, gelijk onze God.
a Deut. 3: 24. Ps. 86: 8.

3. Maakt het niet te veel, dat gij hooge, hooge zoudt spreken, dat iets hards uit uwen mond zoude gaan; want de HEERE is een God der wetenschappen, en zijne daden zijn recht gedaan.

4. De boog der sterken is gebroken; en die struikelden, zijn met sterkte omgord.

5. Die [a]verzadigd waren, hebben zich verhuurd om brood, en die hongerig waren, zijn het niet meer; totdat de onvruchtbare zeven heeft gebaard, en

die vele kinderen had, krachteloos is geworden. a Ps. 34: 11.
Klgld. 5: 6. Luc. 1: 53.

6. De aHEERE doodt en maakt levend; Hij doet ter helle nederdalen, en Hij doet [*weder*] opkomen. a Deut. 32: 39.
Ezech. 37: 11, 12, enz.

7. De HEERE maakt arm, en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt Hij.

8. aHij verheft den geringe uit het stof, [*en*] den nooddruftige verhoogt Hij uit den drek, om te doen zitten bij de vorsten, dat Hij ze den stoel der eere doe beërven; bwant de grondvesten des aardrijks zijn des HEEREN, en Hij heeft de wereld daarop gezet. a Job 36: 15.
Ps. 113: 7, 8. Luc. 1: 52.
b Ps. 24: 2; 102: 26; 104: 5.

9. Hij zal de voeten zijner gunstgenooten bewaren, maar de goddeloozen zullen zwijgen in duisternisse; want een man vermag niet door kracht.

10. Die met den HEERE twisten, zullen verpletterd worden. aHij zal in den hemel over hen donderen. De HEERE zal de einden der aarde richten, en zal zijnen bKoning sterkte geven, en den hoorn zijns Gezalfden verhoogen.
a 1 Sam. 7: 10. b Ps. 2: 6; 89: 25.

11. Daarna ging E'lkana naar Ráma in zijn huis; maar de jongeling was den HEERE dienende voor het aanschijn van den priester E'li.

12. Doch de zonen van E'li waren kinderen Bélials; zij kenden den HEERE niet.

13. Want de wijze dier priesteren met den volke was, dat, [*wanneer*] iemand eene offerande offerde, des priesters jongen kwam, terwijl het vleesch kookte, met een drietandigen krauwel in zijne hand,

14. En sloeg in de teile, of in den ketel, of in de pan, of in den pot; al wat de krauwel optrok, dat nam de priester voor zich. Alzoo deden zij aan alle de Israëlieten, die daar te Silo kwamen.

15. Ook eer zij het vet aanstaken, kwam des priesters jongen, en zeide tot den man, die offerde: Geef dat vleesch om te braden voor den priester; want hij zal geen gekookt vleesch van u nemen, maar rauw.

16. Wanneer nu die man tot hem zeide: Zij zullen dat vet als heden ganschelijk aansteken, zoo neem dan voor u, gelijk als het uwe ziele lusten zal; zoo zeide hij tot hem: Nu zult gij het immers geven, en zoo niet, ik zal het met geweld nemen.

17. Alzoo was de zonde dezer jongelingen zeer groot voor het aangezichte des HEEREN; want de lieden verachtten het spijsoffer des HEEREN.

18. Doch Samuël diende voor het aangezichte des HEEREN, zijnde een jongeling, omgord met den linnen lijfrok.

19. En zijne moeder maakte hem eenen kleinen rok, en bracht hem dien van jaar tot jaar, als zij opkwam met haren man, om het jaarlijksche offer te offeren.

20. En E'li zegende E'lkana en zijne huisvrouwe, en zeide: De HEERE geve u zaad uit deze vrouwe voor de bede, die zij den HEERE afgebeden heeft. En zij gingen naar zijne plaats.

21. Want de HEERE bezocht Hánna, en zij werd bevrucht, en baarde drie zonen en twee dochteren; en de jongeling Samuël werd groot bij den HEERE.

22. Doch E'li was zeer oud, en hoorde al wat zijne zonen aan gansch Israël deden, en dat zij sliepen bij de vrouwen, die met hoopen samenkwamen aan de deur van de Tente der samenkomst.

23. En hij zeide tot hen: Waarom doet gij al zulke dingen, dat ik deze uwe booze stukken hoore van dit gansche volk?

24. Niet [*alzoo*], mijne zonen; want dit is geen goed gerucht, dat ik hoore; gij maakt, dat het volk des HEEREN overtreedt.

25. Wanneer een mensch tegen een mensch zondigt, zoo zullen de Goden hem oordeelen; maar wanneer een mensch tegen den HEERE zondigt, wie zal voor hem bidden? Doch zij hoorden de stemme huns vaders niet, want de HEERE wilde ze dooden.

26. aEn de jongeling Samuël nam toe, en werd groot en aangenaam, beide bij den HEERE en ook bij de menschen.
a Luc. 2: 52.

27. En er kwam een man Gods tot E'li, en zeide tot hem: Zoo zegt de HEERE: Heb Ik Mij niet klaarlijk geopenbaard den huize uws vaders, atoen

zij in Egypte waren, in het huis van Pharaö? *a* Hand. 7:25, enz.

28. En Ik heb hem uit alle stammen Israëls Mij ten priester verkoren, om te offeren op mijn altaar, om het reukwerk aan te steken, om den E'phod voor mijn aangezichte te dragen; en *a*heb aan het huis uws vaders gegeven alle de vuurofferen van de kinderen Israëls. *a* Lev. 10: 14.

29. Waarom slaat gijlieden *a*achteruit tegen mijn slachtoffer en tegen mijn spijsoffer, hetwelk Ik geboden heb [*in*] de woning; en eert uwe zonen meer dan Mij, dat gijlieden u mest van het voornaamste van alle spijsofferen van mijn volk Israël? *a* Deut. 32: 15.

30. Daarom spreekt de HEERE, de God Israëls: Ik had wel klaarlijk gezegd: Uw *a*huis en uws vaders huis zouden voor mijn aangezichte wandelen tot in eeuwigheid; maar nu spreekt de HEERE: Dat zij verre van Mij. Want die Mij eeren, zal Ik eeren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden. *a* Ex. 28: 43; 29: 9.

31. Zie, de dagen komen, dat Ik uwen arm zal afhouwen, en den arm van uws vaders huis, dat er geen oud man in uwen huize wezen zal.

32. En gij zult aanschouwen de benauwdheid der woninge [*Gods*], in plaats van al het goede, dat Hij Israël zoude gedaan hebben; en er zal te geenen dage een oud man in uwen huize zijn.

33. Doch de man, dien Ik u niet zal uitroeien van mijn altaar, zoude zijn om uwe oogen te verteren, en om uwe ziele te bedroeven; en al de menigte uws huizes zal sterven, mannen geworden zijnde.

34. Dit nu zal u een teeken zijn, hetwelk over uwe beide zonen, over Hóphni en Pínehas, komen zal: op éénen dag zullen zij beiden sterven.

35. En Ik zal Mij eenen getrouwen priester verwekken; die zal doen, gelijk als in mijn hart en in mijne ziele zijn zal. Dien zal Ik een bestendig huis bouwen, en hij zal altijd voor het aangezichte mijns gezalfden wandelen.

36. En het zal geschieden, dat al wie van uwen huize zal overig zijn, zal komen, om zich voor hem neder te buigen voor een stuksken gelds en eene bolle broods, en zal zeggen: Neem mij toch aan tot eenige priesterlijke bediening, dat ik eene bete broods moge eten.

HET III KAPITTEL.

En de jongeling Samuël diende den HEERE voor het aangezicht van E'li; en het woord des HEEREN was *duur in die dagen, er was geen openbaar gezicht.

2. En het geschiedde te dien dage, als E'li op zijne plaatse nederlag (en *a*zijne oogen begonnen donker te worden dat hij niet zien kon), *a* 1 Sam. 4: 15.

3. En Samuël zich ook nedergelegd had, eer de lampe Gods uitgedaan werd, in den tempel des HEEREN, waar de Arke Gods was,

4. Dat de HEERE Samuël riep; en hij zeide: Zie, [*hier*] ben ik.

5. En hij liep tot E'li en zeide: Zie, [*hier*] ben ik, want gij hebt mij geroepen. Doch hij zeide: Ik heb niet geroepen keer weder, leg u neder. En hij ging henen en leide zich neder.

6. Toen riep de HEERE Samuël wederom; en Samuël stond op, en ging tot Eli, en zeide: Zie, [*hier*] ben ik, want gij hebt mij geroepen. Hij dan zeide: Ik heb niet geroepen, mijn zoon, keer weder, leg u neder.

7. Doch Samuël kende den HEERE nog niet, en het woord des HEEREN was aan hem nog niet geopenbaard.

8. Toen riep de HEERE Samuel wederom, ten derden male; en hij stond op, en ging tot Éli, en zeide: Zie, [*hier*] ben ik, want gij hebt mij geroepen. Toen verstond E'li, dat de HEERE den jongeling riep.

9. Daarom zeide Éli tot Samuël: Ga henen, leg u neder, en het zal geschieden, zoo Hij u roept, zoo zult gij zeggen: Spreek, HEERE, want uw knecht hoort. Toen ging Samuël henen en leide zich aan zijne plaatse.

10. Toen kwam de HEERE, en stelde zich daar, en riep gelijk de andere malen: Samuël, Samuël! En Samuël zeide: Spreek, want uw knecht hoort.

11. En de HEERE zeide tot Samuël:

---

* De Staten-overz. heeft dierbaar, hetwelk thans niet meer in den zin van schaarsch of zeldzaam gebruikt wordt.

Zie, Ik doe een ding in Israël, dat al wie het hooren zal, [*dien*] [a]zullen zijne beide ooren klinken. a 2 Kon. 21: 12. Jer. 19: 3.

12. Te dienzelven dage zal Ik verwekken over E'li alles, wat [a]Ik tegen zijn huis gesproken heb; Ik zal het beginnen en voleinden. a 1 Sam. 2: 31.

13. Want Ik heb hem te kennen gegeven, dat Ik zijn huis richten zal tot in eeuwigheid, om der ongerechtigheids wille, die hij geweten heeft; want [*als*] zijne zonen zich hebben vervloekt gemaakt, zoo heeft hij ze niet eens zuur aangezien.

14. Daarom dan heb Ik den huize van E'li gezworen: Zoo de ongerechtigheid van het huis van E'li tot in eeuwigheid zal verzoend worden, door slachtoffer of door spijsoffer!

15. Samuël nu lag tot aan den morgen; toen deed hij de deuren van het huis des HEEREN open; doch Samuël vreesde dit gezicht aan E'li te kennen te geven.

16. Toen riep E'li Samuël, en zeide: Mijn zoon Samuël. Hij dan zeide: Zie, [*hier*] ben ik.

17. En hij zeide: Wat is het woord, dat Hij tot u gesproken heeft? Verberg het toch niet voor mij. God doe u zoo en zoo doe Hij daartoe, indien gij een woord voor mij verbergt van alle de woorden, die Hij tot u gesproken heeft!

18. Toen gaf hem Samuël te kennen alle die woorden, en verbergde [*ze*] voor hem niet. En hij zeide: Hij is de HEERE, Hij doe wat goed is in zijne oogen.

19. Samuël nu werd groot; en de HEERE was met hem, en liet niet één van alle zijne woorden op de aarde vallen.

20. En gansch Israël, van Dan tot Berséba toe, bekende, dat Samuël bevestigd was tot eenen profeet des HEEREN.

21. En de HEERE voer voort te verschijnen te Sílo; want de HEERE openbaarde zich aan Samuël te Silo door het woord des HEEREN.

HET IV KAPITTEL.

En het woord van Samuël geschiedde aan gansch Israël. En Israël toog uit den Philistijnen te gemoet ten strijde, en [*zij*] legerden zich bij E'ben-Haë'zer, maar de Philistijnen legerden zich bij A'phek.

2. En de Philistijnen stelden zich in slagorde, om Israël te ontmoeten; en als zich de strijd uitspreidde, zoo werd Israël voor der Philistijnen aangezicht geslagen; want zij sloegen in de slagorde in het veld omtrent vier duizend man.

3. Als het volk [*wederom*] in het leger gekomen was, zoo zeiden de oudsten van Israël: Waarom heeft ons de HEERE heden geslagen voor het aangezicht der Philistijnen? Laat ons van Sílo tot ons nemen de Arke des verbonds des HEEREN, en laat die in het midden van ons komen, opdat zij ons verlosse van de hand onzer vijanden.

4. Het volk dan zond naar Sílo, en men bracht van daar de Arke des verbonds des HEEREN der heirscharen, die [a]tusschen de Cherubim woont; en de twee zonen van E'li, Hóphni en Pinehas, waren daar met de Arke des verbonds Gods. a 2 Sam. 6: 2. Ps. 80: 2; 99: 1.

5. En het geschiedde als de Arke des verbonds des HEEREN in het leger kwam, zoo juichte gansch Israël met een groot gejuich, alzoo dat de aarde dreunde.

6. Als nu de Philistijnen de stemme van het juichen hoorden, zoo zeiden zij: Wat is de stemme van dit groote juichen in het leger der Hebreën? Toen vernamen zij, dat de Arke des HEEREN in het leger gekomen was.

7. Daarom vreesden de Philistijnen; want zij zeiden: God is in het leger gekomen. En zeiden: Wee ons; want diergelijke is gisteren [*noch*] eergisteren niet geschied.

8. Wee ons; wie zal ons redden uit de hand van deze heerlijke Goden? Dit zijn diezelfde Goden, die de Egyptenaars met alle plagen geplaagd hebben, bij de woestijn.

9. Zijt sterk, en weest mannen, gij Philistijnen, opdat gij de Hebreën niet misschien dient, [a]gelijk als zij ulieden gediend hebben; zoo weest mannen, en strijdt. a Richt. 13: 1.

10. Toen streden de Philistijnen, en Israël werd geslagen, en [*zij*] vloden een

iegelijk in zijne tenten; en er geschiedde eene zeer groote nederlaag, zoodat er van Israël vielen dertig duizend [*man*] voetvolks.

11. En [a]de Arke Gods werd genomen, en de twee zonen van E'li, Hóphni en Pínehas, stierven.

a 1 Sam. 2: 32, 34. Ps. 78: 61.

12. Toen liep er een Benjaminiet uit de slagorde, en kwam te Sílo denzelfden dag; en zijne kleederen waren gescheurd, en er [a]was aarde op zijn hoofd.

a Joz. 7: 6.

13. En als hij kwam, zie, zoo zat Éli op eenen stoel aan de zijde des wegs, uitziende; want zijn hart was sidderende vanwege de Arke Gods. Als die man kwam, om [*zulks*] te verkondigen in de stad, toen schreeuwde de gansche stad.

14. En als É'li de stemme des geroeps hoorde, zoo zeide hij: Wat is de stemme dezer beroerte? Toen haastte zich die man, en hij kwam, en boodschapte het É'li.

15. (É'li nu was een man van acht en negentig jaren, en zijne oogen stonden [a]stijf, dat hij niet zien kon.)

a 1 Sam. 3: 2.

16. En die man zeide tot Éli: Ik ben het, die uit de slagorde kom, en ik ben heden uit de slagorde gevloden. Hij dan zeide; Wat is er geschied, mijn zoon?

17. Toen antwoordde hij, die de boodschap bracht, en zeide: Israël is gevloden voor het aangezicht der Philistijnen, en er is ook eene groote nederlaag onder het volk geschied; daarenboven zijn uwe twee zonen, Hóphni en Pínehas, gestorven, en de Arke Gods is genomen.

18. En het geschiedde, als hij van de Arke Gods vermeldde, zoo viel hij achterwaarts van den stoel af, aan de zijde der poorte, en brak den nek, en stierf, want de man was oud en zwaar. En hij richtte Israël veertig jaar.

19. En zijne schoondochter, de huisvrouwe van Pínehas, was bevrucht, zij zoude baren. Als deze de tijding hoorde, dat de Arke Gods genomen was, en haar schoonvader gestorven was, en haar man, zoo kromde zij zich, en baarde, want hare weeën overvielen haar.

20. En omtrent den tijd haars stervens, zoo spraken de vrouwen, die bij haar stonden: Vrees niet, want gij hebt eenen zoon gebaard. Doch zij antwoordde niet, en nam het niet ter harte.

21. En zij noemde het jongsken I'cabod, zeggende: De eere is weggevoerd uit Israël; omdat de Arke Gods gevankelijk weggevoerd was, en om haars schoonvaders en haars mans wille.

22. En zeide: De eere is gevankelijk weggevoerd uit Israël, want de Arke Gods is genomen.

HET V KAPITTEL.

De Philistijnen nu namen de Arke Gods en zij brachten ze van E'ben-Haëzer naar Ásdod.

2. En de Philistijnen namen de Arke Gods, en zij brachten ze in het huis van Dágon, en stelden ze bij Dágon.

3. Maar als die van Ásdod des anderen daags vroeg opstonden, zie, zoo was Dágon op zijn aangezicht ter aarde gevallen voor de Arke des HEEREN. En zij namen Dágon en zetten hem weder op zijne plaats.

3. Toen zij nu des anderen daags des morgens vroeg opstonden, zie, Dágon lag op zijn aangezicht ter aarde gevallen voor de Arke des HEEREN; maar het hoofd van Dágon, en de beide palmen zijner handen afgehouwen, aan den dorpel; alleenlijk was Dágon daarop overig gebleven.

5. Daarom treden de priesters van Dágon, en allen, die in het huis van Dágon komen, niet op den dorpel van Dágon te A'sdod, tot op dezen dag.

6. Doch de hand des HEEREN was zwaar over die van A'sdod, en verwoestte ze; en Hij sloeg ze met spenen, [a]A'sdod en zijne landpalen.

a Ps. 78: 66.

7. Toen nu de mannen te A'sdod zagen, dat het alzoo [*toeging*], zoo zeiden zij: Dat de Arke des Gods van Israël bij ons niet blijve, want zijne hand is hard over ons, en over Dágon, onzen god.

8. Daarom zonden zij henen, en verzamelden tot zich alle de vorsten der Philistijnen, en zij zeiden: Wat zullen wij met de Arke des Gods van Israël doen? En die zeiden: Dat de Arke des

Gods van Israël rondom Gath ga. Alzoo droegen zij de Arke des Gods van Israël rondom.

9. En het geschiedde, nadat zij die hadden rondom gedragen, zoo was de hand des HEEREN tegen die stad met eene zeer groote kwelling; want Hij sloeg de lieden dier stad van den kleine tot den groote, en zij hadden spenen in de verborgene plaatsen.

10. Toen zonden zij de Arke Gods naar E'kron; maar het geschiedde, als de Arke Gods te E'kron kwam, zoo riepen die van E'kron, zeggende: Zij hebben de Arke des Gods van Israël tot mij rondom gebracht, om mij en mijn volk te dooden.

11. En zij zonden henen, en vergaderden alle de vorsten der Philistijnen, en zeiden: Zendt de Arke des Gods van Israël henen, dat zij wederkeere tot hare plaatse, opdat zij mij en mijn volk niet doode; want er was eene doodelijke kwelling in de gansche stad, [*en*] de hand Gods was daar zeer zwaar.

12. En de menschen, die niet stierven, werden geslagen met spenen, zoodat het geschrei der stad opklom naar den hemel.

HET VI KAPITTEL.

Als nu de Arke des HEEREN zeven maanden in het land der Philistijnen geweest was,

2. Zoo riepen de Philistijnen de priesters en de waarzeggers, zeggende: Wat zullen wij met de Arke des HEEREN doen? Laat ons weten, waarmede wij ze aan hare plaatse zenden zullen.

3. Zij dan zeiden: Indien gij de Arke des Gods van Israël wegzendt, zendt ze niet ledig weg, maar betaalt Hem ganschelijk een schuldoffer. Dan zult gij genezen worden, en ulieden zal bekend worden, waarom zijne hand van u niet afwijkt.

4. Toen zeiden zij: Welk is dat schuldoffer, dat wij hem betalen zullen? En zij zeiden: Vijf gouden spenen en vijf gouden muizen, naar het getal van de vorsten der Philistijnen; want het is éénerlei plaag over u allen en over uwe vorsten.

5. Zoo maakt dan gelijkenissen uwer spenen, en gelijkenissen uwer muizen, die het land verderven, en geeft den God Israëls de eere; misschien zal Hij zijne hand verlichten van over ulieden, en van over uwen god, en van over uw land.

6. Waarom toch zoudt gijlieden uw hart verzwaren, gelijk de Egyptenaars en Pharaö hun hart verzwaard hebben? Hebben zij niet, toen Hij [*wonderlijk*] [a]met hen gehandeld had, hen laten trekken, dat zij henengingen?

a Ex. 12: 31.

7. Nu dan, neemt en maakt éénen nieuwen wagen, en twee zogende koeien, op dewelke geen juk gekomen is; spant de koeien aan den wagen, en brengt hare kalveren van achter haar weder naar huis.

8. Neemt dan de Arke des HEEREN, en zet ze op den wagen, en legt de gouden kleinoodiën, die gij Hem ten schuldoffer boeten zult, in een kofferken aan hare zijde; en zendt ze weg, dat zij henenga.

9. Ziet dan toe: indien zij den weg van hare landpale opgaat naar Béth-Sémes, zoo heeft Hij ons dit groote kwaad gedaan; maar zoo niet, zoo zullen wij weten, dat zijne hand ons niet geraakt heeft; het is ons een toeval geweest.

10. En die lieden deden alzoo, en namen twee zogende koeien, en spanden ze aan den wagen, en hare kalveren sloten zij in huis.

11. En zij zetten de Arke des HEEREN op den wagen, en het kofferken met de gouden muizen en de gelijkenissen hunner spenen.

12. De koeien nu gingen recht in dien weg, op den weg naar Béth-Sémes op ééne straat. Zij gingen steeds voort, al loeiende, en weken noch ter rechter- noch ter linkerhand. En de vorsten der Philistijnen gingen achter haar tot aan de landpale van Beth-Sémes.

13. En die van Béth-Sémes maaiden den tarweoogst in het dal; en als zij hunne oogen ophieven, zagen zij de Arke, en verblijdden zich, als zij [*die*] zagen.

14. En de wagen kwam op den akker van Jozua den Béth-Sémiet, en bleef daar staande; en daar was een groote steen. En zij kloofden het hout van

den wagen, en offerden de koeien den HEERE ten brandoffer.

15. En de Levieten namen de Arke des HEEREN af, en het kofferken, dat daarbij was, waar de gouden kleinoodiën in waren, en zetten ze op dien grooten steen; en die lieden van Béth-Sémes offerden brandofferen, en slachten slachtofferen den HEERE, op dienzelfden dag.

16. En als de vijf vorsten der Philistijnen zulks gezien hadden, zoo keerden zij wederom deszelven daags naar E'kron.

17. Dit nu zijn de gouden spenen, die de Philistijnen aan den HEERE ten schuldoffer geboet hebben: Voor A'sdod ééne, voor Gáza ééne, voor A'skelon ééne, voor Gath ééne, voor E'kron ééne;

18. Ook gouden muizen, naar het getal van alle steden der Philistijnen, onder de vijf vorsten, van de vaste steden af tot aan de landvlekken; en tot aan A'bel, den grooten [*steen*], op denwelken zij de Arke des HEEREN nedergesteld hadden, die tot op dezen dag is op den akker van Jozua, den Béth-Sémiet.

19. En [*de HEERE*] sloeg onder die lieden van Béth-Sémes, omdat zij in de Arke des HEEREN gezien hadden; ja Hij sloeg van het volk zeventig mannen, [*en*] vijftig duizend mannen. Toen bedreef het volk rouwe, omdat de HEERE eenen grooten slag onder het volk geslagen had.

20. Toen zeiden de lieden van Béth-Sémes: Wie zoude kunnen bestaan voor het aangezichte des HEEREN, dezes heiligen Gods? En tot wien van ons zal Hij optrekken?

21. Zoo zonden zij boden tot de inwoners van Kírjath-Jeárim, zeggende: De Philistijnen hebben de Arke des HEEREN wedergebracht; komt af, haalt ze opwaarts tot u.

HET VII KAPITTEL.

Toen kwamen de mannen van Kírjath-Jeárim, en haalden de Arke des HEEREN op, [a]en zij brachten ze in het huis van Abinádab, op den heuvel; en zij heiligden zijnen zoon Eleázar, dat hij de Arke des HEEREN bewaarde.
a 2 Sam. 6: 4.

2. En het geschiedde van dien dag af, dat de Arke [*des HEEREN*] te Kírjath-Jeárim bleef; en de dagen werden vermenigvuldigd, en het werden twintig jaren. En het gansche huis Israëls klaagde den HEERE achterna.

3. Toen sprak Samuël tot het gansche huis Israëls, zeggende: Indien gijlieden u met uw gansche hart tot den HEERE bekeert, zoo doet de vreemde goden uit het midden van u weg; ook de A'stharoths; en [a]richt uw hart tot den HEERE, en dient Hem alleen, zoo zal Hij u uit de hand der Philistijnen rukken.
a Deut. 6: 13; 10: 20. Matth. 4: 10. Luc. 4: 8.

4. De kinderen Israëls nu deden de Bááls en de A'stharoths weg, en zij dienden den HEERE alleen.

5. Voorts zeide Samuël: Vergadert het gansche Israël naar Mízpa, en ik zal den HEERE voor u bidden.

6. En zij werden vergaderd te Mízpa, en zij schepten water, en goten het uit voor het aangezichte des HEEREN, en zij vastten te dien dage, en zeiden aldaar: Wij hebben tegen den HEERE gezondigd. Alzoo richtte Samuël de kinderen Israëls te Mízpa.

7. Toen de Philistijnen hoorden, dat de kinderen Israëls zich vergaderd hadden te Mízpa, zoo kwamen de oversten der Philistijnen op tegen Israël. Als de kinderen Israëls [*dat*] hoorden, zoo vreesden zij voor het aangezicht der Philistijnen.

8. En de kinderen Israëls zeiden tot Samuël: Zwijg niet van onzentwege, dat gij niet zoudt roepen tot den HEERE onzen God, opdat Hij ons verlosse uit de hand der Philistijnen.

9. Toen nam Samuël een melklam, en hij offerde het geheel den HEERE ten brandoffer; en Samuël riep tot den HEERE voor Israël; en de HEERE verhoorde hem.

10. En het geschiedde, toen Samuël dat brandoffer offerde, zoo kwamen de Philistijnen aan ten strijde tegen Israël; en de HEERE donderde te dien dage met eenen grooten donder over de Philistijnen, en [a]Hij verschrikte ze, zoodat zij verslagen werden voor het aangezicht van Israël. *a* Joz. 10: 10.

11. En de mannen Israëls togen uit van Mízpa, en vervolgden de Philistij-

nen, en zij sloegen ze tot onder Beth-Car.

12. Samuël nu nam eenen steen, en stelde [*dien*] tusschen Mízpa en tusschen Sen, en hij noemde diens naam *a*Eben-Haëzer; en hij zeide: Tot hiertoe heeft ons de HEERE geholpen.

a 1 Sam. 4: 1.

13. Alzoo werden de Philistijnen vernederd, en kwamen niet meer in de landpalen Israëls: want de hand des HEEREN was tegen de Philistijnen alle de dagen van Samuël.

14. En de steden, welke de Philistijnen van Israël genomen hadden kwamen weder aan Israël, van E'kron tot Gath toe; ook rukte Israël derzelver landpale uit de hand der Philistijnen; en er was vrede tusschen Israël en tusschen de A'morieten.

15. Samuël nu richtte Israël alle de dagen zijns levens.

16. En hij toog van jaar tot jaar, en ging rondom naar Béthel, en Gílgal, en Mízpa; en hij richtte Israël in alle die plaatsen.

17. Doch hij keerde weder naar Ráma, want *a*daar was zijn huis, en daar richtte hij Israël; en hij bouwde aldaar den HEERE een altaar. *a* 1 Sam. 8: 4.

HET VIII KAPITTEL.

Het geschiedde nu, toen Samuël oud geworden was, zoo stelde hij zijne zonen tot rechters over Israël.

2. De naam van zijnen eerstgeborenen zoon nu was Jóël, en de naam van zijnen tweeden was Abía: zij waren rechters te Bersèba.

3. Doch zijne zonen wandelden niet in zijne wegen, maar zij neigden zich tot *a*de gierigheid, en namen geschenken, en bogen het recht.

a Ex. 18: 21. Deut. 16: 19.

4. Toen vergaderden zich alle oudsten van Israël, en zij kwamen tot Samuël te Ráma;

5. En zij zeiden tot hem; Zie, gij zijt oud geworden, en uwe zonen wandelen niet in uwe wegen; *a*zoo zet nu eenen koning over ons, om ons te richten, gelijk alle de volkeren [*hebben*].

a Hos. 13: 10. Hand. 13: 21.

6. Maar *a*dit woord was kwaad in de oogen van Samuël, als zij zeiden: Geef ons eenen koning, om ons te richten. En Samuël bad den HEERE aan.

a 1 Sam. 12: 17.

7. Doch de HEERE zeide tot Samuël: Hoor naar de stemme des volks in alles wat zij tot u zeggen zullen; want zij hebben u niet verworpen, maar zij hebben Mij verworpen, dat Ik geen Koning over hen zal zijn.

8. Naar alle de werken, die zij gedaan hebben, van dien dag af, toen Ik ze uit Egypte geleid heb, tot op dezen dag toe, en hebben Mij verlaten, en andere goden gediend, alzoo doen zij u ook.

9. Hoor dan nu naar hunne stemme; doch als gij hen op het hoogste zult betuigd hebben, zoo zult gij hun te kennen geven de wijze des konings, die over hen regeeren zal.

10. Samuël nu zeide alle de woorden des HEEREN het volk aan, hetwelk eenen koning van hem begeerde;

11. En zeide: Dit zal des konings wijze zijn, die over u regeeren zal: hij zal uwe zonen nemen, dat hij ze zich stelle tot zijnen wagen, en tot zijne ruiteren, dat zij voor zijnen wagen henenloopen;

12. En dat hij ze zich stelle tot oversten der duizenden, en tot oversten der vijftigen; en dat zij zijnen akker ploegen, en dat zij zijnen oogst oogsten, en dat zij zijne krijgswapenen maken, mitsgaders zijn wapentuig.

13. En uwe dochteren zal hij nemen tot apothekeressen, en tot keukenmaagden, en tot baksters.

14. En uwe akkers, en uwe wijngaarden, en uwe olijfgaarden, die de beste zijn, zal hij nemen, en zal ze zijnen knechten geven.

15. En uw zaad, en uwe wijngaarden zal hij vertienen, en hij zal ze zijnen hovelingen, en zijnen knechten geven.

16. En hij zal uwe knechten, en uwe dienstmaagden, en uwe beste jongelingen, en uwe ezelen nemen, hij zal zijn werk daarmede doen.

17. Hij zal uwe kudden vertienen; en gij zult hem tot knechten zijn.

18. Gij zult wel te dien dage roepen vanwege uwen koning, dien gij u zult verkoren hebben; maar de HEERE zal u te dien dage niet verhooren.

19. Doch het volk weigerde Samuëls

stemme te hooren; en zij zeiden: Neen, maar er zal een koning over ons zijn.
20. En wij zullen ook zijn gelijk alle de volkeren; en onze koning zal ons richten, en hij zal voor onze aangezichten uitgaan, en hij zal onze krijgen voeren.
21. Als Samuël alle de woorden des volks gehoord had, zoo sprak hij die voor de ooren des HEEREN.
22. De HEERE nu zeide tot Samuël: Hoor naar hunne stemme, en stel hun eenen koning. Toen zeide Samuël tot de mannen van Israël: Gaat henen, een iegelijk naar zijne stad.

HET IX KAPITTEL.

Er was nu een man van Benjamin, wiens naam was Kis, een zoon van Abíël, [a]den zoon van Zĕror, den zoon van Bechórath, den zoon van Aphíah, de zoon eens mans van Jémini, een dapper held. a 1 Sam. 14: 51.
2. Die had eenen zoon, wiens naam was Saul, een jongeling, en schoon, ja er was geen schooner man dan hij onder de kinderen Israëls; van zijne schouderen en opwaarts was hij hooger dan al het volk.
3. De ezelinnen nu van Kis, Sauls vader, waren verloren. Daarom zeide Kis tot zijnen zoon Saul: Neem nu éénen van de jongens met u, en maak u op, ga henen, zoek de ezelinnen.
4. Hij dan ging door het gebergte Ephraïms, en hij ging door het land Salisa, maar zij vonden ze niet. Daarna gingen zij door het land Sáhalim, maar zij waren er niet. Voorts ging hij door het land van Jémini, doch zij vonden ze niet.
5. Toen zij in het land Zuph kwamen, zeide Saul tot zijnen jongen, die bij hem was: Kom, en laat ons wederkeeren; dat niet misschien mijn vader van de ezelinnen aflate, en voor ons bebekommerd zij.
6. Hij daarentegen zeide tot hem: Zie toch, er is een man Gods in deze stad, en hij is een geëerd man; al wat hij spreekt, dat komt zederlijk; laat ons nu derwaarts gaan; misschien zal hij ons onzen weg aanwijzen, op denwelken wij gaan zullen.
7. Toen zeide Saul tot zijnen jongen; Maar zie, zoo wij gaan, wat zullen wij toch dien man brengen? Want het brood is weg uit onze vaten, en wij hebben geene gave, om den man Gods te brengen; wat hebben wij?
8. En de jongen antwoordde Saul voorts en zeide: Zie, er bevindt zich in mijne hand het vierendeel eens zilveren Sikkels; dat zal ik den man Gods geven, opdat hij ons onzen weg wijze.
9. (Eertijds zeide een ieder [a]aldus in Israël, als hij ging om God te vragen: Komt en laat ons gaan tot den Ziener; want die heden een Profeet [*genoemd wordt*], die werd eertijds een Ziener genoemd.) a Gen. 25: 22.
10. Toen zeide Saul tot zijnen jongen: Uw woord is goed; kom, laat ons gaan. En zij gingen naar de stad, waar de man Gods was.
11. Als zij opklommen door den opgang der stad, zoo vonden zij maagden, die uitgingen om water te putten; en zij zeiden tot haar: Is de Ziener hier?
12. Toen antwoordden zij hun en zeiden: Zie, hij is voor uw aangezicht; haast u nu, want hij is heden in de stad gekomen, dewijl het volk heden eene offerande heeft op de hoogte.
13. Wanneer gijlieden in de stad komt, zoo zult gij hem vinden, eer hij opgaat op de hoogte om te eten; want het volk zal niet eten, totdat hij komt; want hij zegent het offer; daarna eten de genoodigden; daarom gaat nu op, want hem, als heden zult gij hem vinden.
14. Alzoo gingen zij op in de stad. Toen zij in het midden der stad kwamen, zie, zoo ging Samuël uit hun te gemoet, om op te gaan naar de hoogte.
15. [a]Want de HEERE had het [*voor*] Samuëls oor geopenbaard, éénen dag eer Saul kwam, zeggende: a 1 Sam. 15: 1.
16. Morgen omtrent dezen tijd zal Ik tot u zenden eenen man uit den lande Benjamins; dien zult gij ten voorganger zalven over mijn volk Israël; en hij zal mijn volk verlossen uit der Philistijnen hand; want Ik heb mijn volk aangezien, dewijl zijn geroep tot Mij gekomen is.
17. Toen Samuël Saul aanzag, zoo antwoordde hem de HEERE: Zie, dit is de man, van welken Ik u gezegd heb: Deze zal over mijn volk heerschen.

18. En Saul naderde tot Samuël in het midden der poorte, en zeide: Wijs mij toch, waar is hier het huis des Zieners?

19. En Samuël antwoordde Saul en zeide: Ik ben de Ziener; ga op voor mijn aangezicht op de hoogte, dat gijlieden heden met mij eet; zoo zal ik u morgen vroeg laten gaan, en alles wat in uw hart is, zal ik u te kennen geven.

20. Want de ezelinnen aangaande, die gij heden vóór drie dagen verloren hebt, zet uw hart daar niet op, want zij zijn gevonden. En wiens zal zijn al het gewenschte, dat in Israël is? Is het niet uwe, en van het gansche huis uws vaders?

21. Toen antwoordde Saul en zeide: Ben ik niet een zoon van Jémini, van den kleinsten der stammen Israëls? En mijn geslacht [*is het niet*] het kleinste van alle de geslachten van den stam Benjamins? Waarom spreekt gij mij dan aan met zulke woorden?

22. Samuël dan nam Saul en zijnen jongen, en hij bracht ze in de kamer; en hij gaf hun plaats aan het opperste der genoodigden; die nu waren omtrent dertig man.

23. Toen zeide Samuël tot den kok: Lang dat stuk, hetwelk ik u gegeven heb, waarvan ik tot u zeide: Zet het bij u weg.

24. De kok nu bracht eenen schouder op, met wat daaraan was, en zette dien voor Saul; en hij zeide: Zie, dit is het overgeblevene, zet het voor u, eet, want het is ter bestemder tijd voor u bewaard, als ik zeide: Ik heb het volk genoodigd. Alzoo at Saul met Samuël op dien dag.

25. Daarna gingen zij af van de hoogte in de stad; en hij sprak met Saul op het dak.

26. En zij stonden vroeg op; en het geschiedde, omtrent den opgang des dageraads, zoo riep Samuël Saul op het dak, zeggende: Sta op, dat ik u late gaan. Toen stond Saul op, en zij beiden gingen uit, hij en Samuël, naar buiten.

27. Toen zij afgegaan waren [*tot*] aan het einde der stad, zoo zeide Samuël tot Saul: Zeg den jongen, dat hij voor onze aangezichten henenga; (toen ging hij henen;) maar sta gij alsnu stil, en ik zal u Gods woord doen hooren.

HET X KAPITTEL.

Toen nam Samuël eene oliekruik, en goot ze uit op zijn hoofd, en kuste hem, en zeide: Is het niet [*alzoo*], dat de HEERE u [a]tot eenen voorganger over zijn erfdeel gezalfd heeft?

a Hand. 13: 21.

2. Als gij heden van mij gaat, zoo zult gij twee mannen vinden bij het graf van Rachel, aan de landpale van Benjamin, te Zélzah. Die zullen tot u zeggen: De ezelinnen zijn gevonden, die gij zijt gaan zoeken, en zie, uw vader heeft de zaken der ezelinnen laten varen, en hij is bekommert voor ulieden, zeggende: wat zal ik om mijnen zoon doen?

3. Als gij u van daar en verder aan begeeft, en zult komen tot aan E'lon Thábor, daar zullen u drie mannen vinden, opgaande tot God naar Béthel; één, dragende drie bokskens, en één, dragende drie bollen broods, en één, dragende eene flesch wijn.

4. En [a]zij zullen u naar [*uwen*] welstand vragen, en zij zullen u twee brooden geven; die zult gij van hunne hand nemen.

a Richt. 18: 15.

5. Daarna zult gij komen op den heuvel Gods, waar der Philistijnen bezettingen zijn; en het zal geschieden, als gij aldaar in de stad komt, zoo zult gij ontmoeten eenen hoop profeten, [a]van de hoogte afkomende, en voor hunne aangezichten luiten, en trommelen, en pijpen, en harpen, en zij zullen profeteeren[b].

a 1 Kron. 16: 39. b Num, 11; 25.

6. En de Geest des HEEREN zal vaardig worden over u, en gij zult met hen profeteeren; en gij zult in eenen anderen man veranderd worden.

7. En het zal geschieden, als u deze teekenen zullen komen, doe gij wat uwe hand vinden zal, want God zal met u zijn.

8. Gij nu zult voor mijn aangezicht afgaan naar Gílgal, en zie, ik zal tot u afkomen, om brandofferen te offeren, om te offeren offeranden der dankzegging; zeven dagen zult gij [*daar*] beiden, totdat [a]ik tot u kome, en u bekend make, wat gij doen zult.

a 1 Sam. 13: 8.

9. Het geschiedde nu, toen hij zijnen schouder keerde, om van Samuël te gaan, [*zoo*] veranderde hem God het hart [*in*] een ander; en alle die teekenen kwamen ten zelven dage.

10. Toen zij daar [a]aan den heuvel kwamen, zie, zoo [*kwam*] hem een hoop profeten te gemoet; en de Geest des HEEREN werd vaardig over hem, en hij profeteerde in het midden van hen.
a 1 Sam. 19: 18.

11. En het geschiedde, als een iegelijk, die hem van tevoren gekend had, zag, dat hij, zie, profeteerde met de profeten, zoo zeide het volk, een ieder tot zijnen metgezel: Wat is dit, dat den zoon van Kis geschied is? Is Saul ook onder de profeten?

12. Toen antwoordde een man van daar, en zeide: Wie [a]is toch hun vader? Daarom is het tot een spreekwoord geworden: Is Saul [b]ook onder de profeten?
a Gal. 1: 24. b 1 Sam. 19: 24.

13. Toen hij nu voleind had te profeteeren, zoo kwam hij op de hoogte.

14. En Sauls oom zeide tot hem en tot zijnen jongen: Waar zijt gijlieden henengegaan? Hij nu zeide: Om de ezelinnen te zoeken; toen wij zagen, dat zij er niet waren, zoo kwamen wij tot Samuël.

15. Toen zeide Sauls oom: Geef mij toch te kennen, wat heeft Samuël ulieden gezegd?

16. Saul nu zeide tot zijnen oom: Hij heeft ons voorzeker te kennen gegeven, dat de ezelinnen gevonden waren. Maar de zake des koninkrijks, waarvan Samuël gezegd had, gaf hij hem niet te kennen.

17. Doch Samuël riep het volk te zamen tot den HEERE, te Mízpa.

18. En hij zeide tot de kinderen Israëls: Alzoo heeft de HEERE de God Israëls gesproken: Ik heb Israël uit Egypte opgebracht, en Ik heb ulieden van de hand der Egyptenaren gered, en van de hand aller koninkrijken, die u onderdrukten.

19. [a]Maar gijlieden hebt heden uwen God verworpen, die u uit alle uwe ellenden en uwe nooden verlost heeft, en hebt tot Hem gezegd: Zet eenen koning over ons; [b]nu dan, stelt u voor het aangezichte des HEEREN, naar uwe stammen en naar uwe duizenden.
a 1 Sam. 8: 7. b 1 Sam. 8: 19; 12: 12.

20. Toen nu Samuël alle de stammen Israëls had doen naderen, [a]zoo is de stam van Benjamin geraakt.
a Joz. 7: 14.

21. Toen hij den stam van Benjamin deed aankomen naar zijne geslachten, zoo werd het geslacht van Mátri geraakt; en Saul, de zoon van Kis, werd geraakt. En zij zochten hem, maar hij werd niet gevonden.

22. Toen vraagden zij voorts den HEERE, of die man nog derwaarts komen zoude? De HEERE dan zeide: Zie, hij heeft zich tusschen de vaten verstoken.

23. Zij nu liepen, en namen hem van daar, en hij stelde zich in het midden des volks; en [a]hij was hooger dan al het volk, van zijnen schouder en opwaarts.
a 1 Sam. 9: 2.

24. Toen zeide Samuël tot het gansche volk: Ziet gij, wien de HEERE verkoren heeft? Want gelijk hij, is er niemand onder het gansche volk. Toen juichte het gansche volk, en zij zeiden: De koning leve!

25. Samuël nu sprak tot het volk het recht des koninkrijks, en schreef het in een boek, en leide het voor het aangezichte des HEEREN. Toen liet Samuël het gansche volk gaan, elk naar zijn huis.

26. En Saul ging ook naar zijn huis te Gíbea, en [a][*van*] het heir gingen met hem, [*diegenen*] welker hart God geroerd had.
a 1 Sam. 13: 2.

27. Doch de kinderen Bélials zeiden: Wat zoude ons deze verlossen? [a]En zij verachtten hem, en brachten hem [b]geen geschenk. Doch hij was als doof.
a 1 Sam. 11: 12. b 2 Kron. 17: 5.

HET XI KAPITTEL.

Toen toog Náhas, de Ámmoniet, op en belegerde Jábes in Gílead. En alle de mannen van Jábes zeiden tot Náhas: Maak een verbond met ons, zoo zullen wij u dienen.

2. Doch Náhas, de Ámmoniet, zeide tot hen: Alzoo zal ik [*een verbond*] met ulieden maken, dat ik u allen het rechteroog uitsteke; en dat ik deze schande op gansch Israël legge.

3. Toen zeiden tot hem de oudsten

van Jábes: Laat zeven dagen van ons af, dat wij boden zenden in alle de landpalen van Israël; is er dan niemand, die ons verlost, zoo zullen wij tot u uitgaan.

4. Als de boden te Gíbea-Sauls kwamen, zoo spraken zij deze woorden voor de ooren des volks. Toen hief al dat volk zijne stemme op, en weende.

5. En zie, Saul kwam achter de runderen uit het veld, en Saul zeide: Wat is den volke, dat zij weenen? Toen vertelden zij hem de woorden der mannen van Jábes.

6. Toen werd de Geest Gods vaardig over Saul, als hij deze woorden hoorde; en zijn toorn ontstak zeer.

7. En hij nam een paar runderen, en hieuw ze in stukken, en hij zond ze in alle landpalen Israëls door de hand der boden, zeggende: Die niet zelf uittrekt achter Saul en achter Samuël, alzoo zal men zijnen runderen doen. Toen viel de vreeze des HEEREN op het volk, en zij [a]gingen uit als een eenig man.

a Richt. 20: 1.

8. En hij telde ze te Bézek; en van de kinderen Israëls waren drie honderd duizend, en van de mannen van Juda dertig duizend.

9. Toen zeiden zij tot de boden, die gekomen waren: Aldus zult gijlieden den mannen te Jábes in Gílead zeggen: Morgen zal u verlossing geschieden, als de zon heet worden zal. Als de boden kwamen, en verkondigden [*dat*] aan de mannen te Jábes, zoo werden zij verblijd.

10. En de mannen van Jábes zeiden: Morgen zullen wij tot ulieden uitgaan, en gij zult ons doen naar alles, dat goed is in uwe oogen.

11. Het geschiedde nu des anderen daags, dat Saul het volk stelde in drie hoopen, en zij kwamen in het midden des legers, in de morgenwake, en zij sloegen A'mmon, totdat de dag heet werd. En het geschiedde, dat de overigen alzoo verstrooid werden, dat er onder hen geen twee te zamen bleven.

12. Toen zeide het volk tot Samuël: [a]Wie is hij, die zeide: Zoude Saul over ons regeeren? Geeft hier die mannen, dat wij ze dooden.

a 1 Sam. 10: 27.

13. Maar Saul zeide: Er zal te dezen dage geen man gedood worden, want de HEERE heeft heden eene verlossing in Israël gedaan.

14. Voorts zeide Samuël tot het volk: Komt en laat ons naar Gílgal gaan, en het koninkrijk aldaar vernieuwen.

15. Toen ging al het volk naar Gílgal, en maakte Saul aldaar koning voor het aangezichte des HEEREN te Gílgal; en zij offerden aldaar dankofferen voor het aangezichte des HEEREN; en Saul verheugde zich aldaar gansch zeer, met alle de mannen van Israël.

HET XII KAPITTEL.

Toen zeide Samuël tot gansch Israël: Ziet, ik heb naar ulieder stemme gehoord in alles, dat gij mij gezegd hebt, en ik heb eenen koning over u gezet.

2. En nu, ziet, daar trekt de koning voor uw aangezicht henen; en ik ben oud en grijs geworden, en ziet, mijne zonen zijn bij ulieden; en ik heb voor uwe aangezichten gewandeld van mijne jeugd af tot dezen dag toe.

3. Ziet, [*hier*] ben ik, betuigt tegen mij voor den HEERE, en voor zijnen gezalfde, wiens os ik genomen heb, en wiens ezel ik genomen heb, en wien ik verongelijkt heb, wien ik onderdrukt heb, en van wiens hand ik een geschenk genomen heb, dat ik mijne oogen van hem zoude verborgen hebben; zoo zal ik het ulieden wedergeven.

4. Toen zeiden zij: Gij hebt ons niet verongelijkt, en gij hebt ons niet onderdrukt, en gij hebt van niemands hand iets genomen.

5. Toen zeide hij tot hen: De HEERE zij een getuige tegen ulieden, en zijn gezalfde zij te dezen dage getuige, dat gij in mijne hand niets gevonden hebt. En [*het volk*] zeide: Hij zij getuige.

6. Voorts zeide Samuël tot den volke: Het is de HEERE, die Mozes en Aäron gemaakt heeft, en die uwe vaders uit Egypteland opgebracht heeft.

7. En nu, stelt u [*hier*], dat ik met ulieden rechte, voor het aangezichte des HEEREN, over alle de gerechtigheden des HEEREN, die Hij aan u en aan uwe vaderen gedaan heeft.

8. [a]Nadat Jakob in Egypte gekomen was, zoo [b]riepen uwe vaders tot den HEERE; en de HEERE [c]zond Mozes

en Aäron, en zij leidden uwe vaders uit Egypte, en deden ze aan deze plaatse wonen. *a* Gen. 46: 5. *b* Ex. 2: 23. *c* Ex. 3: 10.

9. Maar zij vergaten den HEERE hunnen God; zoo verkocht Hij ze in de hand van [a]Sísera, den krijgsoverste te Házor, en in de [b]hand der Philistijnen, en in de hand van den [c]koning der Móabieten, die tegen hen streden. *a* Richt. 4: 2. *b* Richt. 10: 7; 13: 1. *c* Richt. 3: 12.

10. En zij riepen tot den HEERE en zeiden: Wij hebben gezondigd, dewijl wij den HEERE verlaten, en de Bááls en A'stharoths gediend hebben; en nu, ruk ons uit de hand onzer vijanden, en wij zullen U dienen.

11. En de HEERE zond [a]Jerúbbaäl, en [b]Bédan, en [c]Jéphtha, en Samuël, en Hij rukte u uit de hand uwer vijanden rondom, alzoo dat gij veiliglijk woondet. *a* Richt. 6: 14. *b* Richt. 10: 3. *c* Richt. 11: 15.

12. Als gij nu zaagt, dat Náhas, de koning van de kinderen A'mmons, tegen u kwam, zoo zeidet [a]gij mij: Neen, maar een koning zal over ons regeeren; zoo toch de HEERE uw God uw Koning was. *a* 1 Sam. 8: 5, 19.

13. En nu, ziedaar den koning, [a]dien gij verkoren hebt, dien gij begeerd hebt; en ziet, de HEERE heeft eenen koning over ulieden gezet. *a* 1 Sam. 10: 19.

14. Zoo [a]gij den HEERE zult vreezen, en Hem dienen, en naar zijne stemme hooren, en den mond des HEEREN niet wederspannig zijn, zoo zult gijlieden, zoowel gij als de koning, die over u regeeren zal, achter den HEERE uwen God zijn. *a* Deut. 1: 26.

15. Doch zoo gij naar de stemme des HEEREN niet zult hooren, maar den mond des HEEREN wederspannig zijn, zoo zal de hand des HEEREN tegen u zijn, als tegen uwe vaders.

16. Ook stelt u nu [*hier*], en ziet die groote zake, die de HEERE voor uwe oogen doen zal.

17. Is het niet vandaag de tarweoogst? Ik zal tot den HEERE roepen, en Hij zal donder en regen geven. Zoo weet dan, en ziet, dat uw kwaad groot is, dat gij voor de oogen des HEEREN gedaan hebt, dat gij eenen koning voor u begeerd hebt.

18. Toen Samuël den HEERE aanriep, zoo gaf de HEERE donder en regen te dien dage; daarom vreesde al het volk zeer den HEERE en Samuël.

19. En al het volk zeide tot Samuël: Bid voor uwe knechten den HEERE uwen God, dat wij niet sterven; want boven alle onze zonden hebben wij dit kwaad daartoe gedaan, dat wij voor ons eenen koning begeerd hebben.

20. Toen zeide Samuël tot het volk: Vreest niet. Gij hebt al dit kwaad gedaan; doch wijkt niet van achter den HEERE af, maar dient den HEERE met uw gansche hart.

21. En wijkt niet af, want gij zoudt de ijdelheden na[*volgen*], die niet dienstig zijn, noch verlossen, want zij zijn ijdelheden.

22. Want de HEERE zal zijn volk niet verlaten, om zijns grooten naams wille; dewijl het den HEERE beliefd heeft, ulieden zich tot een volk te maken.

23. Wat ook mij aangaat, het zij verre van mij, dat ik tegen den HEERE zoude zondigen, dat ik zoude aflaten voor ulieden te bidden; maar ik zal u den goeden en rechten weg leeren.

24. Vreest slechts den HEERE, en dient Hem trouwelijk met uw gansche hart; want ziet, hoe groote dingen Hij bij ulieden gedaan heeft.

25. Maar indien gij voortaan kwaad doet, zoo zult gijlieden, als ook uw koning, omkomen.

HET XIII KAPITTEL.

Saul was een jaar in zijne regeering geweest, en het tweede jaar regeerde hij over Israël.

2. Toen verkoos zich Saul drie duizend [*mannen*] uit Israël; en er waren bij Saul twee duizend te Míchmas en op het gebergte Béthels, en duizend waren er bij Jónathan te Gíbea-Benjamins; en het overige des volks liet hij gaan, een iegelijk naar zijne tent.

3. Doch Jónathan sloeg de bezetting der Philistijnen, die te Géba was, hetwelk de Philistijnen hoorden. Daarom blies Saul met de bazuin in het gansche land, zeggende: Laat het de Hebreën hooren.

4. Toen hoorde het gansche Israël

zeggen: Saul heeft de bezetting der Philistijnen geslagen, en ook is Israël stinkende geworden bij de Philistijnen. Toen werd het volk samengeroepen achter Saul, naar Gílgal.

5. En de Philistijnen werden verzameld om te strijden tegen Israël, dertig duizend wagens, en zes duizend ruiters, en volk in menigte als het zand, dat aan den oever der zee is; en zij togen op, en legerden zich te Míchmas, tegen het oosten van Béth-A'ven.

6. Toen de mannen van Israël zagen, dat zij in nood waren (want het volk was benauwd), zoo verborg zich het volk in de spelonken, en in de doornbosschen, en in de steenklippen, en in de vestingen, en in de putten.

7. De Hebreën nu gingen over den Jordaan, in het land van Gad en Gílead. Toen Saul nog zelf te Gílgal was, zoo kwam al het volk bevende achter hem.

8. En hij vertoefde zeven dagen, tot den tijd, dien Samuël bestemd had. Als Samuël te Gílgal niet opkwam, zoo verstrooide zich het volk van hem.

9. Toen zeide Saul: Brengt tot mij herwaarts een brandoffer, en dankofferdn; en hij offerde brandoffer.

10. En het geschiedde, toen hij geëindigd had het brandoffer te offeren, zie, zoo kwam Samuël; en Saul ging uit hem te gemoet, om hem te zegenen.

11. Toen zeide Samuël: Wat hebt gij gedaan? Saul nu zeide: Omdat ik zag, dat zich het volk van mij verstrooide, en gij op den bestemden tijd der dagen niet kwaamt, en de Philistijnen te Michmas vergaderd waren,

12. Zoo zeide ik: Nu zullen de Philistijnen tot mij afkomen te Gílgal, en ik heb het aangezichte des HEEREN niet ernstelijk aangebeden. Zoo dwong ik mijzelven, en heb brandoffer geofferd.

13. Toen zeide Samuël tot Saul: Gij hebt zottelijk gedaan; gij hebt het gebod van den HEERE uwen God niet gehouden, dat Hij u geboden heeft; want de HEERE zoude nu uw rijk over Israël bevestigd hebben tot in eeuwigheid.

14. Maar nu zal uw rijk niet bestaan. De HEERE heeft zich eenen man gezocht naar zijn hart, en de HEERE heeft hem geboden een voorganger te zijn over zijn volk, omdat gij niet gehouden hebt, wat u de HEERE geboden had.

15. Toen maakte zich Samuël op, en hij ging op van Gílgal naar Gíbea-Benjamins; en Saul telde het volk, dat bij hem gevonden werd, omtrent zes honderd man.

16. En Saul en zijn zoon Jónathan, en het volk, dat bij hen gevonden was, bleven te Géba-Benjamins; maar de Philistijnen waren te Míchmas gelegerd.

17. En de verdervers gingen uit het leger der Philistijnen, in drie hoopen; de ééne hoop keerde zich op den weg naar O'phra, naar het land van Súal;

18. En één hoop keerde zich naar den weg van Béth-Hóron; en één hoop keerde zich naar den weg der landpale, die, naar het dal Zebóim, op de woestijn ziet.

19. En er [a]werd geen smid gevonden in het gansche land van Israël; want de Philistijnen hadden gezegd: Opdat de Hebreën geen zwaard noch spies maken.

[a] Richt. 5: 8.

20. Daarom moest gansch Israël tot de Philistijnen aftrekken, opdat een iegelijk zijn ploegijzer of zijne spade, of zijne bijl, of zijn houweel scherpen liet.

21. Maar zij hadden tandige vijlen tot hunne houweelen, en tot hunne spaden, en tot de drietandige vorken, en tot de bijlen, en tot het stellen der prikkelen.

22. En het geschiedde ten dage des strijds, dat er geen zwaard noch spies gevonden werd in de hand des ganschen volks, dat bij Saul en bij Jónathan was; doch bij Saul en bij Jónathan, zijnen zoon, werden zij gevonden.

23. En der Philistijnen leger toog naar den doortocht van Míchmas.

HET XIV KAPITTEL.

Het geschiedde nu op eenen dag, dat Jónathan, de zoon van Saul, tot den jongen, die zijne wapenen droeg, zeide: Kom, en laat ons tot de bezetting der Philistijnen overgaan, welke aan gene zijde is. Doch hij gaf het zijnen vader niet te kennen.

2. Saul nu zat aan het uiterste van Gíbea onder den granaatboom, die te Mígron was; en [a]het volk, dat bij hem was, dat was omtrent zes honderd man.
[a] 1 Sam. 13: 15.

3. En Ahía, de zoon van Ahítub, den broeder van I'cabod, den zoon van Pínehas, den zoon van E'li, was priester des HEEREN te Sílo, dragende den E'phod; doch het volk wist niet, dat Jónathan henengegaan was.

4. Er was nu tusschen de doortochten, waar Jónathan zocht door te gaan tot der Philistijnen bezetting, eene scherpte van eene steenklip aan deze zijde, en eene scherpte van eene steenklip aan gene zijde; en de naam der ééne was Bózez, en de naam der andere Séne.

5. De ééne tand was gelegen tegen het noorden, tegenover Michmas, en de andere tegen het zuiden, tegenover Géba.

6. Jónathan nu zeide tot den jongen, die zijne wapenen droeg: Kom, en laat ons tot de bezetting dezer onbesnedenen overgaan; misschien zal de HEERE voor ons werken; want bij den HEERE is geene verhindering om te verlossen door velen of door weinigen.

7. Toen zeide zijn wapendrager tot hem: Doe al wat in uw harte is; wend u; zie, ik ben met u, naar uw hart.

8. Jónathan nu zeide: Zie, wij zullen overgaan tot die mannen, en wij zullen ons aan hen ontdekken.

9. Indien zij aldus tot ons zeggen: Staat stil, totdat wij aan ulieden komen; zoo zullen wij blijven staan aan onze plaats, en tot hen niet opklimmen.

10. Maar zeggen zij aldus: Klimt tot ons op; zoo zullen wij opklimmen; want de HEERE heeft ze in onze hand gegeven; en dit zal ons een teeken zijn.

11. Toen zij beiden zich aan der Philistijnen bezetting ontdekten, zoo zeiden de Philistijnen: Zie, de Hebreën zijn uit de holen uitgegaan, waarin zij zich verstoken hadden.

12. Voors antwoordden de mannen der bezetting aan Jónathan en zijnen wapendrager, en zeiden: Klimt op tot ons, en wij zullen het u wijs maken. En Jónathan zeide tot zijnen wapendrager: Klim op achter mij, want de HEERE heeft ze gegeven in de hand van Israël.

13. Toen klom Jónathan op zijne handen en op zijne voeten, en zijn wapendrager hem na; en zij vielen voor Jónathans aangezicht, en zijn wapendrager doodde ze achter hem.

14. Deze eerste slag nu, waarmede Jónathan en zijn wapendrager omtrent twintig mannen versloegen, geschiedde omtrent in de helft eens bunders, zijnde een juk ossen lands.

15. En er was eene beving in het leger, op het veld, en onder het gansche volk; de bezetting en de verdervers beefden ook zelven; ja het land werd beroerd, want het was eene bevinge Godes.

16. Als nu de wachters van Saul te Gibea-Benjamins zagen, dat, zie, de menigte versmolt, en doorging, en geklopt werd;

17. Toen zeide Saul tot het volk, dat bij hem was: Telt toch, en beziet, wie van ons weggegaan zij. En zij telden, en zie, Jónathan en zijn wapendrager waren er niet.

18. Toen zeide Saul tot Ahia: Breng de Arke Gods herwaarts. (Want de Arke Gods was te dien dage bij de kinderen Israëls.)

19. En het geschiedde, toen Saul nog tot den priester sprak, dat het rumoer, hetwelk in der Philistijnen leger was, zeer toenam en vermenigvulde; zoo zeide Saul tot den priester: Haal uwe hand in.

20. Saul nu, en al het volk, dat bij hem was, werd samengeroepen, en zij kwamen ten strijde; en zie, het zwaard des éénen was tegen den anderen; er was een zeer groot gedruisch.

21. Er waren ook Hebreën bij de Philistijnen, als eertijds, die met hen in het leger opgetogen waren rondom; deze nu vervoegden zich ook met de Israëlieten, die bij Saul en Jónathan waren.

22. Als alle mannen van Israël, die zich verstoken hadden in het gebergte Ephraïms, hoorden, dat de Philistijnen vluchtten, zoo hielden zij ook achter hen aan in den strijd.

23. Alzoo verloste de HEERE Israël te dien dage; en het leger trok over naar Béth-A'ven.

24. En de mannen van Israël werden mat te dien dage; want Saul had het volk bezworen, zeggende: Vervloekt zij de man, die spijze eet tot aan den avond, opdat ik mij aan mijne vijanden wreke. Daarom proefde dat gansche volk geene spijze.

25. En het gansche land kwam in een woud; en er was honig op het veld.

26. Toen het volk in het woud kwam, zie, zoo was er een honigvloed; maar niemand raakte met zijne hand aan zijnen mond, want het volk vreesde de bezwering.

27. Maar Jónathan had het niet gehoord, toen zijn vader het volk bezworen had; en hij reikte het einde van den staf uit, die in zijne hand was, en hij doopte dien in eene honigraat; als hij nu zijne hand tot zijnen mond wendde, zoo werden zijne oogen verlicht.

28. Toen antwoordde een man uit het volk, en zeide: Uw vader heeft het volk zwaarlijk bezworen, zeggende: Vervloekt zij de man, die heden brood eet; daarom bezwijkt het volk.

29. Toen zeide Jónathan: Mijn vader heeft het land beroerd; zie toch, hoe mijne oogen verlicht zijn, omdat ik een weinig van dezen honig gesmaakt heb.

30. Hoe veel meer, indien het volk heden had mogen vrijelijk eten van den buit zijner vijanden, dien het gevonden heeft. Maar nu is die slag niet groot geweest over de Philistijnen.

31. Doch zij sloegen te dien dage de Philistijnen van Michmas tot A'jalon; en het volk was zeer moede.

32. Toen maakte zich het volk aan den buit, en zij namen schapen, en runderen, en kalveren, en zij slachtten ze tegen de aarde; en het volk at ze met het bloed.

33. En men boodschapte het Saul, zeggende: Zie, het volk verzondigt zich aan den HEERE, etende met het bloed. En hij zeide: Gij hebt trouwelooslijk gehandeld, wentelt heden eenen grooten steen tot mij.

34. Voorts sprak Saul: Verstrooit u onder het volk, en zegt tot hen: Brengt tot mij een iegelijk zijn rund, en een iegelijk zijn schaap, en slacht het hier, en eet, en bezondigt u niet aan den HEERE, die etende met het bloed. Toen bracht al het volk een iegelijk zijn rund met zijne hand, des nachts, en [*zij*] slachtten ze aldaar.

35. Toen bouwde Saul den HEERE een altaar; dat was het eerste altaar, dat hij den HEERE bouwde.

36. Daarna zeide Saul: Laat ons aftrekken de Philistijnen na, bij nacht, en laat ons hen berooven, totdat het morgen licht worde, en laat ons niet eenen man onder hen overig laten. Zij nu zeiden: Doe al wat goed is in uwe oogen; maar de priester zeide: Laat ons herwaars tot God naderen.

37. Toen vraagde Saul God: Zal ik aftrekken de Philistijnen na? Zult Gij ze in de hand van Israël overgeven? Doch Hij antwoordde hem niet te dien dage.

38. Toen zeide Saul: Komt herwaarts [a][*uit*] alle hoeken des volks, en verneemt, en ziet, waarin deze zonde heden geschied zij.

a Richt. 20: 2.

39. Want [*zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die Israël verlost, al ware het in mijnen zoon Jónathan, zoo zal hij den dood sterven. En niemand uit het gansche volk antwoordde hem.

40. Voorts zeide hij tot het gansche Israël: Gijlieden zult aan de ééne zijde zijn, en ik en mijn zoon Jónathan zullen aan de andere zijde zijn. Toen zeide het volk tot Saul: Doe wat goed is in uwe oogen.

41. Saul nu sprak tot den HEERE den God Israëls: Toon den onschuldige. Toen werden Jónathan en Saul geraakt, en het volk ging [*vrij*] uit.

42. Toen zeide Saul: Werpt [*het lot*] tusschen mij en tusschen mijnen zoon Jónathan. Toen werd Jónathan geraakt.

43. Saul dan zeide tot Jónathan: Geef mij te kennen, wat gij gedaan hebt. Toen gaf het Jónathan hem te kennen, en zeide: Ik heb maar een weinig honigs geproefd, met het uiterste des stafs, dien ik in mijne hand had; zie, [*hier*] ben ik, moet ik sterven?

44. Toen zeide Saul: Zoo doe [*mij*] God, en zoo doe Hij daartoe! Jónathan, gij moet den dood sterven.

45. Maar het volk zeide tot Saul: Zoude Jónathan sterven, die deze groote

verlossing in Israël gedaan heeft? Dat zij verre! [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, zoo er een haar van zijn hoofd op de aarde vallen zal! Want hij heeft [*dit*] heden met God gedaan. Alzoo verloste het volk Jónathan, dat hij niet stierf.

46. Saul nu toog op van achter de Philistijnen, en de Philistijnen trokken aan hunne plaats.

47. Toen nam Saul het koninkrijk over Israël in; en hij streed rondom tegen alle zijne vijanden, tegen Móab, en tegen de kinderen A'mmons, en tegen E'dom, en tegen de koningen van Zóba, en tegen de Philistijnen, en overal, waar hij zich wendde, oefende hij straf.

48. En hij handelde dapperlijk, en hij sloeg de A'malekieten, en hij redde Israël uit de hand desgenen, die hem beroofde.

49. De zonen van Saul nu waren Jónathan, en I'svi, en Málchi-Súa; en de namen zijner twee dochteren waren [*deze*]: de naam der eerstgeborene was Mérab, en de naam der kleinste Michal.

50. En de naam van Sauls huisvrouwe was Ahinoam, eene dochter van Ahimaäz; en de naam van zijnen krijgsoverste was Abíner, een zoon van Ner, Sauls oom

51. En Kis was Sauls vader; en Ner, A'bners vader, was een zoon van Abiël.

52. En er was een sterke krijg tegen de Philistijnen alle de dagen van Saul; daarom alle helden en alle kloeke mannen, die Saul zag, die vergaderde hij tot zich.

HET XV KAPITTEL.

Toen zeide Samuël tot Saul: De HEERE heeft mij gezonden, dat ik u ten koning zalfde over zijn volk, over Israël; hoor dan nu de stemme van de woorden des HEEREN.

2. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: [a]Ik heb bezocht hetgene dat A'malek aan Israël gedaan heeft, hoe hij zich tegen hem gesteld heeft op den weg, toen hij uit Egypte opkwam.

a Ex. 17: 8, 14. Deut. 25: 17.

3. Ga nu henen, en sla A'malek, en verban alles, wat hij heeft, en verschoon hem niet; maar dood van den man af tot de vrouw toe, van de kinderen tot de zuigelingen, van de runderen tot de schapen, van de kemelen tot de ezelen toe.

4. Dit verkondigde Saul den volke, en hij telde ze te Teláïm, twee honderd duizend [*man*] voetvolks, en tien duizend mannen van Juda.

5. Als Saul tot aan de stad A'malek kwam, zoo leide hij eene achterlage in het dal.

6. En Saul liet den [a]Kénieten zeggen: Gaat weg, wijkt, trekt af uit het midden der A'malekieten, opdat ik u met hen niet wegruime; [b]want gij hebt barmhartigheid gedaan aan alle de kinderen Israëls, toen zij uit Egypte opkwamen. Alzoo weken de Kénieten uit het midden der A'malekieten.

a Richt. 1: 16.
b Ex. 18: 10, 19. Num. 10: 29.

7. Toen sloeg Saul de A'malekieten van Havila af, tot daar gij komt te Sur, dat voor aan Egypte is.

8. En hij ving [a]A'gag, den koning der A'malekieten, levend; maar al het volk verbande hij door de scherpte des zwaards.

a Num. 24: 7.

9. Doch Saul en het [*gansche*] volk verschoonde A'gag, en de beste schapen en runderen, en de naast [*beste*], en de lammeren, en al wat best was, en zij wilden ze niet verbannen; maar alle ding, dat verachtzaam en dat verdwijnende was, verbanden zij.

10. Toen geschiedde het woord des HEEREN tot Samuël, zeggende:

11. Het berouwt Mij, dat Ik Saul tot koning gemaakt heb, dewijl hij zich van achter Mij afgekeerd heeft, en mijne woorden niet bevestigd heeft. Toen ontstak Samuël, en hij riep tot den HEERE den ganschen nacht.

12. Daarna maakte zich Samuël des morgens vroeg op, Saul te gemoet; en het werd Samuël geboodschapt, zeggende: Saul is te Cármel gekomen, en zie, hij heeft zich eenen pilaar gesteld; daarna is hij omgetogen, en doorgetrokken, en naar Gilgal afgekomen.

13. Samuël nu kwam tot Saul, en Saul zeide tot hem: Gezegend zijt gij den HEERE; ik heb des HEEREN woord bevestigd.

14. Toen zeide Samuël: Wat is dan

dit voor eene stemme der schapen in mijne ooren, en eene stemme der runderen, die ik hoor?

15. Saul nu zeide: Zij hebben ze van de A'malekieten gebracht, want het volk heeft de beste schapen en runderen verschoond, om den HEERE uwen God te offeren; maar het overige hebben wij verbannen.

16. Toen zeide Samuël tot Saul: Houd op, zoo zal ik u te kennen geven, wat de HEERE van nacht tot mij gesproken heeft. Hij dan zeide tot hem: Spreek.

17. En Samuël zeide: Is het niet [*alzoo*], toen gij klein waart in uwe oogen, dat gij het hoofd der stammen Israëls geworden zijt, en dat u de HEERE tot koning over Israël gezalfd heeft?

18. En de HEERE heeft u op den weg gezonden, en gezegd: Ga henen, en verban de zondaars, de A'malekieten, en strijd tegen hen, tot dat gij hen te niete doet.

19. Waarom toch hebt gij naar de stemme des HEEREN niet gehoord, maar zijt tot den roof gevlogen, en hebt gedaan dat kwaad was in de oogen des HEEREN?

20. Toen zeide Saul tot Samuël: Ik heb immers naar de stemme des HEEREN gehoord, en heb gewandeld op den weg, op denwelken mij de HEERE gezonden heeft; en ik heb A'gag, den koning der A'malekieten [*mede*]gebracht, maar de A'malekieten heb ik verbannen.

21. Het volk nu heeft genomen van den roof, schapen en runderen, het voornaamste van het verbannene, om [*het*] den HEERE uwen God op te offeren te Gilgal.

22. Doch Samuël zeide: Heeft de HEERE lust aan brandofferen en slachtofferen, als aan het gehoorzamen van de stemme des HEEREN? Zie [a]gehoorzamen is beter dan slachtoffer, opmerken dan het vette der rammen.

a Pred. 4: 17. Hos. 6: 6. Matth. 9: 13; 12: 7.

23. Want wederspannigheid is eene zonde der tooverij, en wederstreven is afgoderij en beeldendienst. Omdat gij des HEEREN woord verworpen hebt, zoo heeft Hij u verworpen, dat gij geen koning zult zijn.

24. Toen zeide Saul tot Samuël: Ik heb gezondigd, omdat ik des HEEREN bevel en uwe woorden overtreden heb; want ik heb het volk gevreesd en naar hunne stemme gehoord.

25. Nu dan, vergeef [*mij*] toch mijne zonde, en keer met mij wederom, dat ik den HEERE aanbidde.

26. Doch Samuël zeide tot Saul: Ik zal met u niet wederkeeren; omdat gij het woord des HEEREN verworpen hebt, zoo heeft u de HEERE verworpen, dat gij geen koning over Israël zult zijn.

27. Als zich Samuël omkeerde om weg te gaan, zoo greep hij eene slip van zijnen mantel, en zij scheurde.

28. Toen zeide Samuël tot hem: De HEERE heeft heden het koninkrijk Israëls van u afgescheurd, en heeft het aan uwen naaste gegeven, die beter is dan gij.

29. En ook liegt Hij, die de overwinning Israëls is, niet, en het berouwt Hem niet; want Hij is geen mensch, dat Hem [*iets*] berouwen zoude.

30. Hij dan zeide: Ik heb gezondigd; eer mij toch nu voor de oudsten mijns volks, en voor Israël; en keer wederom met mij, dat ik den HEERE uwen God aanbidde.

31. Toen keerde Samuël wederom Saul na, en Saul aanbad den HEERE.

32. Toen zeide Samuël: Brengt A'gag, den koning der A'malekieten, hier tot mij. A'gag nu ging tot hem *als een, die ten feest opgaat, en A'gag zeide: Voorwaar, de bitterheid des doods is geweken.

33. Maar Samuël zeide: Gelijk als uw zwaard de vrouwen van hare kinderen beroofd heeft, alzoo zal uwe moeder van hare kinderen beroofd worden onder de vrouwen. Toen hieuw Samuël A'gag in stukken, voor het aangezichte des HEEREN te Gilgal.

34. Daarna ging Samuël naar Ráma, en Saul ging op naar zijn huis te Gibea Sauls.

35. En Samuël zag Saul niet meer tot den dag zijns doods toe. Evenwel droeg Samuël leed om Saul; en het berouwde den HEERE, dat Hij Saul tot koning over Israël gemaakt had.

* De Stat-Overz. heeft weeldelijk wat nu in anderen zin gebezigd wordt. Het is ons parmantig, wat echter voor den Bijbeltekst te plat is.

HET XVI KAPITTEL.

Toen zeide de HEERE tot Samuël: Hoe lang draagt gij leed om Saul, dien Ik toch verworpen heb, dat hij geen koning zij over Israël? Vul uwen hoorn met olie, en ga henen: Ik zal u zenden tot I'saï, den Bethlehemiet, want Ik heb Mij eenen koning onder zijne zonen uitgezien.

2. Maar Samuël zeide: Hoe zoude ik henengaan? Saul zal het toch hooren en mij dooden. Toen zeide de HEERE: Neem een kalf van de runderen met u, en zeg: Ik ben gekomen, om den HEERE offerande te doen.

3. En gij zult I'saï ten offer noodigen, en Ik zal u te kennen geven, wat gij doen zult, en gij zult Mij zalven, dien Ik u zeggen zal.

4. Samuël nu deed hetgene de HEERE gesproken had, en hij kwam te Bethlehem. Toen kwamen de oudsten der stad bevende hem te gemoet, en zeiden: Is uwe komst [*met*] vrede?

5. Hij dan zeide: [*Met*] vrede; ik ben gekomen om den HEERE offerande te doen; heiligt u, en komt met mij ten offer; en hij heiligde I'saï en zijne zonen, en hij noodigde ze ten offer.

6. En het geschiedde, toen zij inkwamen, zoo zag hij Eliab aan, en dacht: Zekerlijk is [*deze*] voor den HEERE, zijn gezalfde.

7. Doch de HEERE zeide tot Samuël: Zie zijne gestalte niet aan, noch de hoogte zijner statuur, want Ik heb hem verworpen. Want het is niet gelijk de mensch ziet; want de mensch ziet aan wat voor oogen is, [a]maar de HEERE ziet het harte aan. *a* 1 Kron. 28: 9. Ps. 7: 10. Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12.

8. Toen riep I'saï Abinádab, en hij deed hem voorbij het aangezicht van Samuël gaan; doch hij zeide: Dezen heeft de HEERE ook niet verkoren.

9. Daarna liet I'saï Sámma voorbijgaan; doch hij zeide: Dezen heeft de HEERE ook niet verkoren.

10. Alzoo liet I'saï zijne zeven zonen voorbij het aangezicht van Samuël gaan; doch Samuël zeide tot I'saï: De HEERE heeft deze niet verkoren.

11. Voorts zeide Samuël tot I'saï: Zijn dit alle de jongelingen? En hij zeide: De kleinste is nog overig, en zie, hij [a]weidt de schapen. Samuël nu zeide tot I'saï: Zend henen en laat hem halen, want wij zullen niet rondom aanzitten, totdat hij hier zal gekomen zijn. *a* 2 Sam. 7: 8. Ps. 78: 70.

12. Toen zond hij henen, en bracht hem in. (Hij nu was roodachtig, mitsgaders schoon van oogen, en schoon van aanzien). En de HEERE zeide: Sta op, zalf hem, want deze is het.

13. Toen [a]nam Samuël den oliehoorn, en hij zalfde hem in het midden zijner broederen. En de [b]Geest des HEEREN werd vaardig over David van dien dag af en voortaan. Daarna stond Samuël op, en hij ging naar Ráma. *a* Ps. 89: 21. *b* Hand. 7: 46; 13: 22.

14. En de Geest des HEEREN week van Saul; en een booze geest van den HEERE verschrikte hem.

15. Toen zeiden Sauls knechten tot hem: Zie toch, een booze geest Gods verschrikt u.

16. Onze heere zegge toch aan uwe knechten, die voor uw aangezicht [*staan*], dat zij eenen man zoeken, die op de harp spelen kan; en het zal geschieden, als de booze geest Gods op u is, dat hij met zijne hand spele, dat het beter met u worde.

17. Toen zeide Saul tot zijne knechten: Ziet mij toch eenen man uit, die wel spelen kan, en brengt hem tot mij.

18. Toen antwoordde een van de jongelingen, en zeide: Zie, ik heb gezien eenen zoon van I'saï, den Bethlehemiet, die spelen kan, en hij is een dapper held, en een krijgsman, en verstandig in zaken, en een schoon man, en de HEERE is met hem.

19. Saul nu zond boden tot I'saï, en zeide: Zend uwen zoon David tot mij, die bij de schapen is.

20. Toen nam I'saï eenen ezel met brood, en eenen lederen zak met wijn, en een geiteboksken; en zond ze door de hand van zijnen zoon David aan Saul.

21. Alzoo kwam David tot Saul, en hij stond voor zijn aangezicht; en hij beminde hem zeer, en hij werd zijn wapendrager.

22. Daarna zond Saul tot I'saï, om te zeggen: Laat toch David voor mijn aan-

gezicht staan, want hij heeft genade in mijne oogen gevonden.

23. En het geschiedde, als de geest Gods over Saul was, zoo nam David de harp, en hij speelde met zijne hand. Dat was voor Saul eene verademing, en het werd beter met hem, en de booze geest week van hem.

HET XVII KAPITTEL.

En de Philistijnen verzamelden hun heir ten strijde, en verzamelden zich te Sócho, dat in Juda is; en zij legerden zich tusschen Sócho en tusschen Azéka, aan het einde van Dámmim.

2. Doch Saul en de mannen Israëls verzamelden zich, en legerden zich in het eikendal; en stelden de slagorde tegen de Philistijnen aan.

3. De Philistijnen nu stonden aan eenen berg aan gene, en de Israëlieten stonden aan eenen berg aan deze zijde; en de vallei was tusschen henlieden.

4. Toen ging er een kampvechter uit, uit het leger der Philistijnen, zijn naam was Góliath, van Gath; zijne hoogte was zes ellen en eene spanne.

5. En hij had eenen koperen helm op zijn hoofd, en hij had een schubachtig pantsier aan; en het gewicht van het pantsier was vijf duizend Sikkelen kopers;

6. En een koperen scheenharnas boven zijne voeten, en een koperen schild tusschen zijne schouderen;

7. En de schacht zijner spies was als een weversboom, en het lemmer zijner spies was van zes honderd Sikkelen ijzers; en de schilddrager ging voor zijn aangezicht.

8. Deze nu stond, en riep tot de slagorden Israëls, en zeide tot hen: Waarom zoudt gijlieden uittrekken, om de slagorde te stellen? Ben ik niet een Philistijn, en gijlieden knechten Sauls? Kiest eenen man onder u, die tot mij afkome.

9. Indien hij tegen mij strijden en mij verslaan kan, zoo zullen wij ulieden tot knechten zijn; maar indien ik hem overwin en hem sla, zoo zult gij ons tot knechten zijn, en ons dienen.

10. Voorts zeide de Philistijn: Ik heb heden de slagorden Israëls gehoond, [*zeggende*]: Geeft mij eenen man, dat wij te zamen strijden.

11. Toen Saul en het gansche Israël deze woorden van den Philistijn hoorden, zoo ontzetten zij zich, en vreesden zeer.

12. David nu was de zoon van den Éphrathietischen man van Béthlehem-Juda, wiens naam was I'saï, en [*die*] acht zonen had; en in de dagen van Saul was hij een man, oud, afgaande onder de mannen.

13. En de drie grootste zonen van I'saï gingen henen, zij volgden Saul na in den krijg. De namen nu zijner drie zonen, die in den krijg gingen, waren: Eliab, de eerstgeborene, en zijn tweede Abinádab, en de derde Sámma.

14. En David was de kleinste; en de drie grootsten waren Saul nagevolgd.

15. Doch David ging henen, en kwam weder van Saul, om zijns vaders [a]schapen te weiden te Béthlehem.

a 1 Sam. 16: 19.

16. De Philistijn nu trad toe, des morgens vroeg en des avonds. Alzoo stelde hij zich [*daar*] veertig dagen lang.

17. En I'saï zeide tot zijnen zoon David: Neem toch voor uwe broeders eene E'pha van dit geroost koren, en deze tien brooden, en breng ze haastiglijk in het leger tot uwe broederen.

18. Maar breng deze tien melkkazen aan den overste over duizend; en gij zult uwe broederen bezoeken, of het hun wel gaat, en gij zult van hen pand medenemen.

19. Saul nu, en zij, en alle mannen Israëls waren bij het eikendal met de Philistijnen strijdende.

20. Toen maakte zich David des morgens vroeg op, en hij liet de schapen bij den hoeder, en hij nam het op, en ging henen, gelijk als I'saï hem bevolen had; en [a]hij kwam aan den wagenburg, als het heir in slagorde uittoog, en men ten strijde riep.

a 1 Sam. 26: 5.

21. En de Israëlieten en Philistijnen stelden slagorde tegen slagorde.

22. David nu liet de vaten van zich, onder de hand van den bewaarder der vaten, en hij liep ter slagorde; en hij kwam en vraagde zijnen broederen naar [*hunnen*] welstand.

23. Toen hij met hen sprak, zie, zoo kwam de kampvechter op; zijn naam

was Góliath, de Philistijn van Gath, uit het heir der Philistijnen, en hij sprak volgens die woorden; en David hoorde ze.

24. Doch alle mannen in Israël, als zij dien man zagen, zoo vluchtten zij voor zijn aangezicht, en zij vreesden zeer.

25. En de mannen Israëls zeiden: Hebt gijlieden dien man wel gezien, die opgekomen is? Want hij is opgekomen, om Israël te hoonen; en het zal geschieden, dat de koning dien man, die hem slaat, met grooten rijkdom verrijken zal, en hij zal hem zijne dochter geven, en hij zal zijns vaders huis vrijmaken in Israël.

26. Toen zeide David tot de mannen, die bij hem stonden, zeggende: Wat zal men dien man doen, die dezen Philistijn slaat, en den smaad van Israël wendt? Want wie is deze onbesnedene Philistijn, dat hij de slagorden des levenden Gods zoude hoonen?

27. Wederom zeide hem het volk volgens dat woord, zeggende: Alzoo zal men den man doen, die hem slaat.

28. Als Elíab, zijn grootste broeder, hem tot die mannen hoorde spreken, zoo ontstak de toorn van Elíab tegen David, en hij zeide: Waarom zijt gij nu afgekomen? En onder wien hebt gij de weinige schapen in de woestijn gelaten? Ik ken uwe vermetelheid en de boosheid uws harten wel, want gij zijt afgekomen, opdat gij den strijd zaagt.

29. Toen zeide David: Wat heb ik nu gedaan? Is er geene oorzaak?

30. En hij wendde zich af van dien naar eenen anderen toe, en hij sprak volgens dat woord; en het volk gaf hem weder antwoord, volgens de eerste woorden.

31. Toen die woorden gehoord werden, die David gesproken had, en in de tegenwoordigheid van Saul verkondigd werden, zoo liet hij hem halen.

32. En David zeide tot Saul: Aan geen mensch ontvalle het hart, om zijnentwille. Uw knecht zal henengaan, en hij zal met dezen Philistijn strijden.

33. Maar Saul zeide tot David: Gij zult niet kunnen henengaan tot dezen Philistijn, om met hem te strijden, want gij zijt een jongeling, en hij is een krijgsman van zijne jeugd af.

34. Toen zeide David tot Saul: Uw knecht weidde de schapen zijns vaders, en er kwam een leeuw en een beer, en nam een schaap van de kudde weg.

35. En ik ging uit hem na, en ik sloeg hem, en redde het uit zijnen mond; toen hij tegen mij opstond, zoo vatte ik hem bij zijnen baard, en sloeg hem, en doodde hem.

36. Uw knecht heeft zoo den leeuw als den beer verslagen; alzoo zal deze onbesnedene Philistijn zijn, gelijk een van die, omdat hij de slagorden des levenden Gods gehoond heeft.

37. Voorts zeide David: De HEERE, die mij van de hand des leeuws gered heeft, en uit de hand des beers, die zal mij redden uit de hand van dezen Philistijn. Toen zeide Saul tot David: Ga henen, en de HEERE zij met u.

38. En Saul kleedde David met zijne kleederen, en zette eenen koperen helm op zijn hoofd, en hij kleedde hem met een pantsier.

39. En David gordde zijn zwaard aan over zijne kleederen, en wilde gaan, want hij had het nooit beproefd. Toen zeide David tot Saul: Ik kan in deze niet gaan, want ik heb het nooit beproefd; en David leide ze van zich.

40. En hij nam zijnen staf in zijne hand, en hij koos zich vijf gladde steenen uit de beek, en leide ze in de herderstasch, die hij had, te weten in den zak; en zijn slinger was in zijne hand. Alzoo naderde hij tot den Philistijn.

41. De Philistijn ging ook henen, gaande en naderende tot David; en zijn schilddrager [*ging*] voor zijn aangezicht.

42. Toen de Philistijn opzag, en David zag, zoo verachtte hij hem; want hij was een jongeling, roodachtig, mitsgaders schoon van aanzien.

43. De Philistijn nu zeide tot David: Ben ik een hond, dat gij tot mij komt met stokken? En de Philistijn vloekte David bij zijne goden.

44. Daarna zeide de Philistijn tot David: Kom tot mij, zoo zal ik uw vleesch aan de vogelen des hemels geven, en aan de dieren des velds.

45. David daarentegen zeide tot den Philistijn: Gij komt tot mij met een

zwaard, en met eene spies, en met een schild; maar ik kom tot u in den naam van den HEERE der heirscharen, den God der slagorden Israëls, dien gij gehoond hebt.

46. Te dezen dage zal de HEERE u besluiten in mijne hand, en ik zal u slaan, en ik zal uw hoofd van u wegnemen, en ik zal de doode lichamen van der Philistijnen leger dezen dag aan de vogelen des hemels en aan de beesten des velds geven; en de gansche aarde zal weten, dat Israël eenen God heeft;

47. En deze gansche vergadering zal weten, dat de HEERE niet door het zwaard noch door de spies verlost; want de krijg is des HEEREN. Die zal ulieden in onze hand geven.

48. En het geschiedde, toen de Philistijn zich opmaakte, en henenging, en David te gemoet naderde, zoo haastte David zich, en liep naar de slagorde toe, den Philistijn te gemoet.

49. En David stak zijne hand in de tasch, en hij nam eenen steen daaruit, en hij slingerde, en trof den Philistijn in zijn voorhoofd, zoodat de steen zonk in zijn voorhoofd; en hij viel op zijn aangezicht ter aarde.

50. Alzoo overweldigde David den Philistijn, met eenen slinger en met eenen steen; en hij versloeg den Philistijn, en doodde hem; doch David had geen zwaard in de hand.

51. Daarom liep David, en stond op den Philistijn, en nam zijn zwaard, en hij trok het uit zijne scheede, en hij doodde hem, en hij hieuw hem den kop daarmede af. Toen de Philistijnen zagen, dat hun geweldigste dood was, zoo vluchtten zij.

52. Toen maakten zich de mannen van Israël en van Juda op, en juichten, en vervolgden de Philistijnen, tot daar men komt aan de vallei, en tot aan de poorten van E'kron. En de verwonden der Philistijnen vielen op den weg van Saäräïm, en tot aan Gath, en tot aan E'kron.

53. Daarna keerden de kinderen Israëls om van het hittig najagen der Philistijnen, en zij beroofden hunne legers.

54. Daarna nam David het hoofd des Philistijns, en bracht het naar Jeruzalem; maar zijne wapenen leide hij in zijne tent.

55. Toen Saul David zag uitgaan den Philistijn te gemoet, zeide hij tot A'bner, den krijgsoverste: Wiens zoon is deze jongeling, A'bner? En A'bner zeide: [*Zoo waarlijk als*] uwe ziele leeft, o koning, ik weet het niet.

56. De koning nu zeide: Vraag gij het, wiens zoon deze jongeling is.

57. Als David wederkeerde van het slaan des Philistijns, zoo nam hem A'bner, en hij bracht hem voor het aangezichte Sauls, en het hoofd des Philistijns was in zijne hand.

58. En Saul zeide tot hem: Wiens zoon zijt gij, jongeling? En David zeide: Ik ben een zoon van uwen knecht I'saï, den Bethlehemiet.

HET XVIII KAPITTEL.

Het geschiedde nu, als hij geëindigd had tot Saul te spreken, dat de ziele van Jónathan verbonden werd aan de ziele van David; en Jónathan beminde hem als zijne ziele.

2. En Saul nam hem te dien dage, en liet hem niet wederkeeren tot zijns vaders huis.

3. Jónathan nu en David maakten een verbond, dewijl hij hem lief had als zijne ziele.

4. En Jónathan deed zijnen mantel af, dien hij aanhad, en gaf hem aan David, ook zijne kleederen, ja tot zijn zwaard toe, en tot zijnen boog toe, en tot zijnen gordel toe.

5. En David toog uit, overal waar Saul hem zond. Hij gedroeg zich voorzichtiglijk, en Saul zette hem over de krijgslieden; en hij was aangenaam in de oogen des ganschen volks, en ook in de oogen der knechten van Saul.

6. Het geschiedde nu, toen zij kwamen, en David wederkeerde van het slaan der Philistijnen, dat de vrouwen uitgingen uit alle de steden van Israël, met gezang en reien, den koning Saul te gemoet, met trommelen, met vreugde en met muziekinstrumenten.

7. En [a]de vrouwen, spelende, antwoordden [*malkanderen*] en zeiden: [b]Saul heeft zijne duizenden verslagen, maar David zijne tien duizenden.

a Ex. 15: 21. *b* 1 Sam. 21: 11; 29: 5.

8. Toen ontstak Saul zeer, en dat woord was kwaad in zijne oogen, en hij zeide: Zij hebben David tien duizend gegeven, doch mij hebben zij [*maar*] duizend gegeven; en voorzeker zal het koninkrijk nog voor hem zijn.

9. En Saul had het oog op David, van dien dag af en voortaan.

10. En het geschiedde des anderen daags, dat de booze geest Gods over Saul vaardig werd, en hij profeteerde midden in het huis, en David speelde op snarenspel met zijne hand, als van dag tot dag; (Saul nu had eene spies in de hand.)

11. En Saul schoot de spies, en zeide: Ik zal David aan den wand spietsen; maar David wendde zich tweemaal van zijn aangezicht af.

12. En Saul vreesde voor David, want de HEERE was met hem, en Hij was van Saul geweken.

13. Daarom deed hem Saul van zich weg, en hij zette hem zich tot eenen overste van duizend; en hij ging uit en hij ging in voor het aangezicht des volks.

14. En David gedroeg zich voorzichtiglijk op alle zijne wegen; en de HEERE was met hem.

15. Toen nu Saul zag, dat hij zich zeer voorzichtiglijk gedroeg, vreesde hij voor zijn aangezicht.

16. Doch gansch Israël en Juda had David lief, want hij ging uit en hij ging in voor hun aangezicht.

17. Derhalve zeide Saul tot David: Zie, mijne grootste dochter Mérab, die zal ik u tot eene vrouwe geven; alleenlijk wees mij een dapper zoon, en voer den krijg des HEEREN. (Want Saul zeide: Dat mijne hand niet tegen hem zij, maar dat de hand der Philistijnen tegen hem zij.)

18. Doch David zeide tot Saul: Wie ben ik, en wat is mijn leven, [*en*] mijns vaders huisgezin in Israël, dat ik des konings schoonzoon zoude worden?

19. En het geschiedde nu ten tijde, als men Mérab, de dochter van Saul, aan David geven zou, zoo is zij aan A'driël, den Méholathiet, ter vrouwe gegeven.

20. Doch Míchal, de dochter van Saul, had David lief. Toen dat Saul te kennen werd gegeven, zoo was die zake recht in zijne oogen.

21. En Saul zeide: Ik zal ze hem geven, dat zij hem tot eenen valstrik zij, en dat de hand der Philistijnen tegen hem zij. Daarom zeide Saul tot David: Met de andere zult gij heden mijn schoonzoon worden.

22. En Saul gebood zijnen knechten: Spreekt met David in het heimelijke, zeggende: Zie, de koning heeft lust aan u, en alle zijne knechten hebben u lief; word dan nu des konings schoonzoon.

23. En de knechten van Saul spraken deze woorden voor de ooren van David. Toen zeide David: Is dat licht in ulieder oogen, des konings schoonzoon te worden, daar ik een arm en verachtzaam man ben?

24. En de knechten van Saul boodschapten het hem, zeggende: Zulke woorden heeft David gesproken.

25. Toen zeide Saul: Aldus zult gijlieden tot David zeggen: De koning heeft geenen lust aan den bruidschat, maar aan honderd voorhuiden der Philistijnen, opdat men zich wreke aan des konings vijanden. Want Saul dacht David te vellen door de hand der Philistijnen.

26. Zijne knechten nu boodschapten David deze woorden. En die zaak was recht in de oogen van David, dat hij des konings schoonzoon zoude worden; maar de dagen waren nog niet vervuld.

27. Toen maakte zich David op, en hij en zijne mannen gingen henen, en zij sloegen onder de Philistijnen twee honderd mannen, en [a]David bracht hunne voorhuiden, en men leverde ze den koning volkomenlijk, opdat hij schoonzoon des konings worden zoude. Toen gaf Saul hem zijne dochter Míchal ter vrouwe.

a 2 Sam. 3: 14.

28. En Saul zag en merkte, dat de HEERE met David was; en Míchal, de dochter van Saul, had hem lief.

29. Toen vreesde Saul nog meer voor David; en Saul was David tot vijand alle [*zijne*] dagen.

30. Als de vorsten der Philistijnen uittogen, zoo geschiedde het, als zij uittogen, dat David kloeker was, dan alle de knechten van Saul; zoodat zijn naam zeer geacht was.

HET XIX KAPITTEL.

Derhalve sprak Saul tot zijnen zoon Jónathan en tot alle zijne knechten, om David te dooden. Doch Jónathan, Sauls zoon, had groot welgevallen aan David.

2. En Jónathan kondigde het David aan, zeggende: Mijn vader Saul zoekt u te dooden; nu dan, wacht u toch des morgens, en blijf in het verborgene, en versteek u.

3. Doch ik zal uitgaan, en aan de hand mijns vaders staan op het veld, waar gij zult zijn, en ik zal van u tot mijnen vader spreken, en zal zien wat het zij; dat zal ik u kond doen.

4. Zoo sprak dan Jónathan goed van David tot zijnen vader Saul; en hij zeide tot hem: De koning zondige niet tegen zijnen knecht David, omdat hij tegen u niet gezondigd heeft, en omdat zijne daden voor u zeer goed zijn.

5. Want hij heeft zijne ziel in zijne hand gezet, en hij heeft den Philistijn geslagen, en de HEERE heeft een groot heil aan gansch Israël gedaan. Gij hebt het gezien, en gij zijt verblijd geweest. Waarom zoudt gij dan tegen onschuldig bloed zondigen, David zonder oorzaak doodende?

6. Saul nu hoorde naar de stemme Jónathans; En Saul zwoer: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, hij zal niet gedood worden.

7. En Jónathan riep David, en Jónathan gaf hem alle deze woorden te kennen; en Jónathan bracht David tot Saul, en hij was voor zijn aangezicht als gisteren [*en*] eergisteren.

8. En er werd wederom krijg; en David toog uit en streed tegen de Philistijnen, en hij sloeg ze met eenen grooten slag, en zij vloden voor zijn aangezicht.

9. [a]Doch de booze geest des HEEREN was over Saul, en hij zat in zijn huis, en zijne spies was in zijne hand; en David speelde op snarenspel met de hand. *a* 1 Sam. 16: 14; 18: 10.

10. Saul nu zocht met de spies David aan den wand te spietsen, doch hij ontweek van het aangezichte Sauls, die met de spies in den wand sloeg. Toen vlood David, en ontkwam in dienzelven nacht.

11. Maar Saul zond boden henen tot Davids huis, opdat zij hem bewaakten, en opdat zij hem des morgens doodden. Dit gaf Míchal, zijne huisvrouwe, David te kennen, zeggende: Indien gij uwe ziel dezen nacht niet behoedt, zoo zult gij morgen gedood worden.

12. En Míchal liet David door een venster neder; en hij ging henen, en vluchtte, en ontkwam.

13. En Míchal nam een beeld, en zij leide het in het bed, en zij leide een geitevel aan zijne hoofdpeluw, en dekte het met een kleed toe.

14. Saul nu zond boden, om David te halen. Zij dan zeide: Hij is ziek.

15. Toen zond Saul boden, om David te bezien, zeggende: Brengt hem in het bed tot mij op, dat men hem doode.

16. Als de boden kwamen, zoo zie, er was een beeld in het bed, en er was een geitevel aan zijne hoofdpeluw.

17. Toen zeide Saul tot Míchal. Waarom hebt gij mij alzoo bedrogen, en hebt mijnen vijand laten gaan, dat hij ontkomen is? Míchal nu zeide tot Saul: Hij zeide tot mij: Laat mij gaan, waarom zoude ik u dooden?

18. Alzoo vluchtte David en ontkwam; en hij kwam tot Samuël te Ráma, en hij gaf hem te kennen al wat Saul hem gedaan had; en hij en Samuël gingen henen, en zij bleven te Nájoth.

19. En men boodschapte Saul, zeggende: Zie, David is te Nájoth bij Ráma.

20. Toen zond Saul boden henen, om David te halen. Die zagen eene vergadering van profeten, profeteerende, en Samuël staande, over hen gesteld; en de Geest Gods was over Sauls boden, en die profeteerden ook.

21. Toen men het Saul boodschapte, zoo zond hij andere boden, en die profeteerden ook. Toen voer Saul voort, en zond de derde boden, en die profeteerden ook.

22. Daarna ging hij ook zelf naar Ráma, en hij kwam tot den grooten waterput, die te Séchu was, en hij vraagde en zeide: Waar is Samuël, en David? Toen werd hem gezegd: Zie, zij zijn te Nájoth bij Ráma.

23. Toen ging hij derwaarts naar Nájoth bij Ráma; en dezelve Geest Gods was ook op hem, en hij, al voortgaan-

de, profeteerde, totdat hij te Nájoth in Ráma kwam.

24. En hij toog zelf ook zijne kleederen uit, en hij profeteerde zelf ook, voor het aangezichte Samuëls, en hij viel bloot neder dienzelven ganschen dag, en den ganschen nacht. Daarom zegt men: Is Saul ook onder de profeten?

HET XX KAPITTEL.

Toen vluchtte David van Nájoth bij Ráma, en hij kwam, en zeide voor het aangezichte Jónathans: Wat heb ik gedaan, wat is mijne misdaad, en wat is mijne zonde voor het aangezicht uws vaders, dat hij mijne ziel zoekt?

2. Hij daarentegen zeide tot hem: Dat zij verre; gij zult niet sterven. Zie, mijn vader doet geene groote zaak, en geene kleine zaak, die hij voor mijn oor niet openbaart. Waarom zoude dan mijn vader deze zake van mij verbergen? Dat is niet.

3. Toen zwoer David verder, en zeide: Uw vader weet zeer wel, dat ik genade in uwe oogen gevonden heb; daarom heeft hij gezegd: Dat Jónathan dit niet wete, opdat hij zich niet bekommere; en zekerlijk, [*zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, en uwe ziel leeft, er is maar eene schrede tusschen mij en tusschen den dood.

4. Jónathan nu zeide tot David: Wat uwe ziele zegt, dat zal ik u doen.

5. En David zeide tot Jónathan: Zie, morgen is de nieuwe maan, dat ik zekerlijk met den koning zoude aanzitten om te eten; zoo laat mij gaan, dat ik mij op het veld verberge tot aan den derden avond.

6. Indien uw vader mij inderdaad mist, zoo zult gij zeggen: David heeft van mij zeer begeerd, dat hij tot zijne stad Bethlehem mocht loopen, want aldaar is een jaarlijksch offer den ganschen geslachte.

7. Indien hij aldus zegt: Het is goed; zoo heeft uw knecht vrede; maar indien hij gansch ontstoken is, zoo weet, dat het kwaad bij hem ten volle besloten is.

8. Doe dan barmhartigheid aan uwen knecht; [a]want gij hebt uwen knecht in een verbond des HEEREN met u gebracht; maar is er eene misdaad in mij, zoo dood gij mij; waarom zoudt gij mij toch tot uwen vader brengen?

a 1 Sam. 18: 3.

9. Toen zeide Jónathan: Dat zij verre van u; maar indien ik zekerlijk merkte, dat dit kwaad bij mijnen vader ten volle besloten ware, dat het u zoude overkomen, zoude ik dat u dan niet te kennen geven?

10. David nu zeide tot Jónathan: Wie zal het mij te kennen geven, indien uw vader u wat hards antwoordt?

11. Toen zeide Jónathan tot David: Kom, laat ons toch uitgaan in het veld. En die beiden gingen uit in het veld.

12. En Jónathan zeide tot David: De HEERE, de God Israëls, indien ik mijnen vader onderzocht zal hebben omtrent dezen tijd, morgen [*of*] overmorgen, en zie, het is goed voor David, en ik dan tot u niet zende, en [*voor*] uw oor openbare;

13. Alzoo doe de HEERE aan Jónathan, en alzoo doe Hij daartoe! Als mijnen vader het kwaad over u behaagt, zoo zal ik het voor uw oor ontdekken, en ik zal u laten trekken, dat gij in vrede henengaat; en de HEERE zij met u, gelijk als Hij met mijnen vader geweest is.

14. En zult gij niet, indien ik dan nog leve, ja zult gij niet de weldadigheid des HEEREN aan mij doen, dat ik niet sterve?

15. Ook zult gij uwe weldadigheid niet afsnijden van mijn huis tot in eeuwigheid; ook niet, wanneer de HEERE een iegelijk der vijanden Davids van den aardbodem zal afgesneden hebben.

16. Alzoo maakte Jónathan [*een verbond*] met het huis van David, [*zeggende*]: Dat het de HEERE eische van de hand der vijanden Davids.

17. En Jónathan voer voort, met David te doen zweren, omdat hij hem liefhad; want hij had hem lief met de liefde zijner ziele.

18. Daarna zeide Jónathan tot hem: Morgen is de nieuwe maan; dan zal men u missen, want uwe zitplaats zal ledig gevonden worden.

19. En als gij de drie dagen zult uitgebleven zijn, kom haastig af, en ga tot die plaatse, waar gij u verborgen

hadt ten dage dezer handeling; en blijf bij den steen E'zel.
20. Zoo zal ik drie pijlen ter zijde schieten, alsof ik naar een teeken schoot.
21. En zie, ik zal den jongen zenden, [*zeggende*]: Ga henen, zoek de pijlen. Indien ik uitdrukkelijk tot den jongen zeg: Zie, de pijlen zijn van u af en herwaarts; neem hem en kom gij, want er is vrede voor u, en er is geen ding, [*zoo waarlijk*] de HEERE leeft.
22. Maar indien ik tot den jongen alzoo zeg: Zie, de pijlen zijn van u af en verder; ga henen, want de HEERE heeft u laten gaan.
23. [a]En aangaande de zake, waarvan ik en gij gesproken hebben, zie, de HEERE zij tusschen mij en tusschen u, tot in eeuwigheid. *a* vers 42.
24. David nu verborg zich in het veld; en als het nieuwe maan was, zat de koning bij de spijze om te eten.
25. Toen zich de koning gezet had op zijne zitplaats, ditmaal gelijk de andere maal, aan de stede bij den wand, zoo stond Jónathan op, en A'bner zat aan Sauls zijde, en Davids plaatse werd ledig gevonden.
26. En Saul sprak te dien dage niets, want hij zeide: Hem is wat voorgevallen, dat hij niet rein is; voorzeker hij is niet rein.
27. Het geschiedde nu des anderen daags, den tweeden der nieuwe maan, als Davids plaatse ledig gevonden werd, zoo zeide Saul tot zijnen zoon Jónathan: Waarom is de zoon van I'saï noch gisteren noch heden tot de spijze gekomen?
28. En Jónathan antwoordde Saul: David begeerde van mij ernstiglijk naar Béthlehem te mogen gaan.
29. En hij zeide: Laat mij toch gaan, want ons geslacht heeft een offer in de stad, en mijn broeder heeft het mij zelf geboden; heb ik nu genade in uwe oogen gevonden, laat mij toch ontslagen zijn, dat ik mijne broeders zie; hierom is hij aan des konings tafel niet gekomen.
30. Toen ontstak de toorn van Saul tegen Jónathan, en hij zeide tot hem: Gij zoon der verkeerde in wederspannigheid, weet ik het niet, dat gij den zoon van I'saï verkoren hebt tot uwe schande, en tot schande der naaktheid uwer moeder?
31. Want alle de dagen, die de zoon van I'saï op den aardbodem leven zal, zoo zult gij en uw koninkrijk niet bevestigd worden; nu dan, zend henen, en haal hem tot mij, want hij is een kind des doods.
32. Toen antwoordde Jónathan Saul, zijnen vader, en zeide tot hem: Waarom zal hij gedood worden? wat heeft hij gedaan?
33. Toen schoot Saul de spies op hem, om hem te doorsteken. Alzoo merkte Jónathan, dat dit ten volle bij zijnen vader besloten was, David te dooden.
34. Daarom stond Jónathan van de tafel op in hittigheid des toorns; en hij at op den tweeden dag der nieuwe maan geen brood, want hij was bekommerd om David, omdat zijn vader hem gesmaad had.
35. En het geschiedde des morgens, dat Jónathan in het veld ging, op den tijd, die David bestemd was; en er was een kleine jongen bij hem.
36. En hij zeide tot zijnen jongen: Loop, zoek nu de pijlen, die ik schieten zal. De jongen liep henen, en hij schoot eenen pijl, dien hij over hem deed vliegen.
37. Toen de jongen tot aan de plaatse des pijls, dien Jónathan geschoten had, gekomen was, zoo riep Jónathan den jongen na, en zeide: Is niet de pijl van u af en verder?
38. Wederom riep Jónathan den jongen na: Haast u, spoed u, sta niet stil. De jongen van Jónathan nu raapte den pijl op, en hij kwam tot zijnen heere.
39. Doch de jongen wist er niets van; Jónathan en David alleen wisten van de zake.
40. Toen gaf Jónathan zijn gereedschap aan den jongen, dien hij had, en hij zeide tot hem: Ga henen, breng het in de stad.
41. Als de jongen henenging, zoo stond David op van de zuidzijde, en hij viel op zijn aangezicht ter aarde, en hij boog zich driemaal; en zij kusten malkanderen, en weenden met malkanderen, totdat het David gansch veel maakte.

42. Toen zeide Jónathan tot David: Ga in vrede; hetgene dat wij beiden in den naam des HEEREN gezworen hebben, zeggende: De HEERE zij tusschen mij en tusschen u, en tusschen mijn zaad en tusschen uw zaad! [*dat*] zij tot in eeuwigheid.

43. Daarna stond hij op, en ging henen; en Jónathan kwam in de stad.

HET XXI KAPITTEL.

Toen kwam David te Nob, tot den priester Achimélech; en Achimélech kwam bevende David tegemoet, en hij zeide tot hem: Waarom zijt gij alleen, en geen man met u?

2. En David zeide tot den priester Achimélech: De koning heeft mij eene zake bevolen, en zeide tot mij: Laat niemand iets van de zake weten, om dewelke ik u gezonden heb, en die ik u geboden heb; den jongelingen nu heb ik de plaats van zulk eenen te kennen gegeven.

3. En nu, wat is er onder uwe hand? Geef mij vijf brooden in mijne hand, of wat er gevonden wordt.

4. En de priester antwoordde David en zeide: Er is geen gemeen brood onder mijne hand; maar er is heilig brood; wanneer zich de jongelingen slechts van de vrouwen onthouden hebben.

5. David nu antwoordde den priester en zeide tot hem: Ja trouwens, de vrouwen zijn ons onthouden geweest gisteren en eergisteren, toen ik uitging, en de vaten der jongelingen zijn heilig; en het is eenigerwijze gemeen [*brood*], te meer dewijl heden [*ander*] in de vaten zal geheiligd worden.

6. Toen [a]gaf de priester hem dat heilige [*brood*], dewijl daar geen brood was dan de toonbrooden, die van voor het aangezichte des HEEREN weggenomen waren, dat men er warm brood leide, ten dage als dat weggenomen werd. *a* Matth. 12: 3. Marc. 2: 25. Luc. 6: 3.

7. Daar was nu een man van de knechten Sauls, te dienzelven dage opgehouden voor het aangezichte des HEEREN, en zijn naam was Dóëg, een E'domiet, de machtigste onder de herderen, die Saul had.

8. En David zeide tot Achimélech: Is hier onder uwe hand geene spies of zwaard? Want ik heb noch mijn zwaard noch ook mijne wapenen in mijne hand genomen, dewijl de zake des konings dringend was.

9. Toen zeide de priester: Het zwaard van Goliath, den Philistijn, denwelken gij sloegt in het eikendal, zie, dat is [*hier*], gewonden in een kleed, achter den Éphod; indien gij u dat nemen wilt, zoo neem het, want hier is geen ander dan dat. David nu zeide: Er is zijns gelijke niet, geef het mij.

10. En David maakte zich op en vluchtte te dien dage van het aangezicht van Saul; en hij kwam tot A'chis, den koning van Gath.

11. Doch de knechten van A'chis zeiden tot hem: Is deze niet David, de koning des lands? Zong men niet van dezen in de reien, zeggende: [a]Saul heeft zijne duizenden verslagen, maar David zijne tien duizenden?

a 1 Sam. 18: 7.

12. En David leide deze woorden in zijn hart; en hij was zeer bevreesd voor het aangezicht van A'chis, den koning van Gath.

13. Daarom veranderde hij zijn gelaat voor hunne oogen, en hij maakte zich zelven gek onder hunne handen; en hij bekrabbelde de deuren der poort, en liet zijne zeever in zijnen baard afloopen.

14. Toen zeide Achis tot zijne knechten: Ziet, gij ziet, dat de man razende is; waarom hebt gij hem tot mij gebracht?

15. Heb ik aan razenden gebrek, dát gij dezen gebracht hebt, om voor mij te razen? Zal deze in mijn huis komen?

HET XXII KAPITTEL.

Toen ging David van daar, en ontkwam in de spelonke Adúllams. En zijne broeders hoorden het, en het gansche huis zijns vaders, en kwamen derwaarts tot hem af.

2. En tot hem vergaderden, alle man, die benauwd was, en alle man, die eenen schuldeischer had, en alle man, wiens ziele bitterlijk bedroefd was, en hij werd tot overste over hen; zoodat bij hem waren omtrent vier honderd mannen.

3. En David ging van daar naar Mízpe der Móabieten; en hij zeide tot den koning der Móabieten: Laat toch mijn vader en mijne moeder bij ulieden uitgaan, totdat ik weet wat God mij doen zal.

4. En hij bracht ze voor het aangezicht van den koning der Móabieten; en zij bleven bij hem alle de dagen, die David in de vesting was.

5. Doch de profeet Gad zeide tot David: Blijf in de vesting niet, ga henen, en ga in het land van Juda. Toen ging David henen, en hij kwam in het woud Chéreth.

6. En Saul hoorde, dat David bekend geworden was, en de mannen, die bij hem waren. Saul nu zat op eenen heuvel onder het geboomte te Ráma, en hij had zijne spies in zijne hand, en alle zijne knechten stonden bij hem.

7. Toen zeide Saul tot zijne knechten, die bij hem stonden: Hoort toch, gij zonen van Jémini. Zal ook de zoon van I'saï u altegader akkers en wijnbergen geven? Zal hij u allen tot oversten van duizenden en oversten van honderden stellen?

8. Dat gij u allen tegen mij verbonden hebt, en niemand [*voor*] mijn oor openbaart, dat mijn zoon een verbond gemaakt heeft met den zoon van I'saï; en niemand is onder ulieden, dien het wee doet van mijnentwege, en die het [*voor*] mijn oor openbaart; want mijn zoon heeft mijnen knecht tegen mij opgewekt tot een lagenlegger, gelijk het te dezen dage is.

9. Toen antwoordde Dóëg, de Édomiet, die bij de knechten Sauls stond, en zeide: Ik zag den zoon van I'saï, komende te Nob, tot Achimélech, den zoon van Ahítub;

10. Die den HEERE voor hem vraagde, en gaf hem teerkost; hij gaf hem ook het zwaard van Góliath, den Philistijn.

11. Toen zond de koning henen, om den priester Achimélech, den zoon van Ahítub, te roepen, en zijns vaders gansche huis, de priesters, die te Nob waren; en zij kwamen allen tot den koning.

12. En Saul zeide: Hoor nu, gij zoon van Ahítub. En hij zeide: Zie, [*hier*] ben ik, mijn heere.

13. Toen zeide Saul tot hem: Waarom hebt gijlieden samen u tegen mij verbonden, gij en de zoon van I'saï, vermits dat gij hem gegeven hebt brood en het zwaard, en God voor hem gevraagd, dat hij zoude opstaan tegen mij tot eenen lagenlegger, gelijk het te dezen dage is?

14. En Achimélech antwoordde den koning en zeide: Wie is toch onder alle uwe knechten getrouw als David, en des konings schoonzoon, en voortgaande in uwe gehoorzaamheid, en is geëerd in uw huis?

15. Heb ik heden begonnen God voor hem te vragen? Dat zij verre van mij. De koning legge op zijnen knecht geen ding, [*noch*] op het gansche huis mijns vaders; want uw knecht heeft van alle deze dingen niet geweten, klein noch groot.

16. Doch de koning zeide: Achimélech, gij moet den dood sterven, gij en het gansche huis uws vaders.

17. En de koning zeide tot de trawanten, die bij hem stonden: Wendt u, en doodt de priesters des HEEREN, omdat hunne hand ook met David is, en omdat zij geweten hebben, dat hij vluchtte, en hebben het voor mijne ooren niet geopenbaard. Doch de knechten des konings wilden hunne hand niet uitsteken, om op de priesters des HEEREN aan te vallen.

18. Toen zeide de koning tot Dóëg: Wend gij u, en val aan op de priesters. Toen wendde zich Dóëg, de Édomiet, en hij viel aan op de priesters, en doodde te dien dage vijf en tachtig mannen, die den linnen lijfrok droegen.

19. Hij sloeg ook Nob, de stad dezer priesteren, met de scherpte des zwaards, van den man tot de vrouw, van de kinderen tot de zuigelingen; zelfs de runderen en ezels, en de schapen, [*sloeg hij*] met de scherpte des zwaards.

20. Doch één der zonen van Achimélech, den zoon van Ahítub, ontkwam, wiens naam was A'bjathar; die vluchtte David na.

21. En A'bjathar boodschapte het David, dat Saul de priesteren des HEEREN gedood had.

22. Toen zeide David tot A'bjathar: Ik wist wel te dien dage, toen Dóëg,

de E'domiet, daar was, dat hij het voorzeker Saul zoude te kennen geven; ik heb oorzaak gegeven tegen alle de zielen van uws vaders huis.

23. Blijf bij mij, vrees niet; want wie mijne ziel zoeken zal, die zal uwe ziel zoeken; maar gij zult met mij in bewaring zijn.

HET XXIII KAPITTEL.

En men boodschapte David, zeggende: Zie, de Philistijnen strijden tegen Kehíla, en zij berooven de schuren.

2. En David vraagde den HEERE, zeggende: Zal ik henengaan, en deze Philistijnen slaan? En de HEERE zeide tot David: Ga henen, en gij zult de Philistijnen slaan en Kehíla verlossen.

3. Doch de mannen Davids zeiden tot hem: Zie, wij vreezen hier in Juda; hoe veel te meer, als wij naar Kehíla tegen der Philistijnen slagorden gaan zullen.

4. Toen vraagde David den HEERE nog verder; en de HEERE antwoordde hem en zeide: Maak u op, trek af naar Kehíla, want Ik geef de Philistijnen in uwe hand.

5. Alzoo toog David en zijne mannen naar Kehíla, en hij streed tegen de Philistijnen, en dreef hun vee weg, en hij sloeg onder hen eenen grooten slag; alzoo verloste David de inwoners van Kehíla.

6. En het geschiedde, [a]toen A'bjathar, de zoon van Achimélech, tot David vluchtte naar Kehíla, dat hij afkwam met den E'phod in zijne hand.

a 1 Sam. 22: 20.

7. Als aan Saul te kennen gegeven werd, dat David te Kehíla gekomen was, zoo zeide Saul: God heeft hem in mijne hand overgegeven, want hij is besloten, komende in eene stad met poorten en grendelen.

8. Toen liet Saul al het volk ten strijde roepen, dat zij aftogen naar Kehíla, om David en zijne mannen te belegeren.

9. Als nu David verstond, dat Saul dit kwaad tegen hem heimelijk voorhad, zeide hij tot den priester A'bjathar: Breng den E'phod herwaarts.

10. En David zeide: HEERE, God van Israël, uw knecht heeft zekerlijk gehoord, dat Saul zoekt naar Kehíla te komen, en de stad te verderven om mijnentwille.

11. Zullen mij ook de burgers van Kehíla in zijne hand overgeven? Zal Saul afkomen, gelijk als uw knecht gehoord heeft? O HEERE, God van Israël, geef het toch uwen knecht te kennen. De HEERE nu zeide: Hij zal afkomen.

12. Daarna zeide David: Zouden de burgers van Kehíla mij en mijne mannen overgeven in de hand van Saul? En de HEERE zeide: Zij zouden [u] overgeven.

13. Toen maakte zich David en zijne mannen op, omtrent zes honderd man, en zij gingen uit Kehíla, en zij gingen henen, waar zij konden gaan. Toen aan Saul geboodschapt werd, dat David uit Kehíla ontkomen was, zoo hield hij op uit te trekken.

14. David nu bleef in de woestijn in de vestingen, en hij bleef op den berg in de woestijn Ziph. En Saul zocht hem alle dagen, doch God gaf hem niet over in zijne hand.

15. Als David zag, dat Saul uitgetogen was, om zijne ziel te zoeken, zoo was David in de woestijn Ziph in een woud.

16. Toen maakte zich Jónathan, de zoon van Saul, op, en hij ging tot David in het woud; en hij versterkte zijne hand in God;

17. En hij zeide tot hem: Vrees niet, want de hand van Saul, mijnen vader, zal u niet vinden, maar gij zult koning worden over Israël, en ik zal de tweede bij u zijn; ook weet mijn vader Saul zulks wel.

18. En die beiden maakten een verbond voor het aangezichte des HEEREN; en David bleef in het woud, maar Jónathan ging naar zijn huis.

19. Toen togen de Ziphieten op tot Saul naar Gibea, zeggende: Heeft zich niet David bij ons verborgen in de vestingen in het woud, op den heuvel van Hachíla, die aan de rechterhand der wildernis is?

20. Nu dan, o koning, kom spoedig af naar al de begeerte uwer ziele; en het komt ons toe hem over te geven in de hand des konings.

21. Toen zeide Saul: Gezegend zijt

gijlieden den HEERE, dat gij u over mij ontfermd hebt.

22. Gaat toch henen, en bereidt [*de zaak*] nog meer, dat gij weet en beziet zijne plaatse, waar zijn gang is, wie hem daar gezien heeft; want hij heeft tot mij gezegd, dat hij zeer listiglijk pleegt te handelen.

23. Daarom ziet toe, en verneemt naar alle schuilplaatsen, in dewelke hij schuilt; komt dan weder tot mij met vast bescheid, zoo zal ik met ulieden gaan. En het zal geschieden, zoo hij in het land is, zoo zal ik hem naspeuren onder alle duizenden van Juda.

24. Toen maakten zij zich op, en zij gingen naar Ziph voor het aangezicht van Saul. David nu en zijne mannen waren in de woestijn van Máon, in het vlakke veld, aan de rechterhand der wildernis.

25. Saul en zijne mannen gingen ook om te zoeken. Dat werd David geboodschapt, die van dien rotssteen afgegaan was, en bleef in de woestijn van Máon. Toen Saul dat hoorde, jaagde hij David na in de woestijn van Máon.

26. En Saul ging aan deze zijde des bergs, en David en zijne mannen aan gene zijde des bergs. Het geschiedde nu, dat zich David haastte, om te ontgaan van het aangezicht van Saul; en Saul en zijne mannen omsingelden David en zijne mannen, om die te grijpen.

27. Doch er kwam een bode tot Saul, zeggende: Haast u, en kom, want de Philistijnen zijn in het land gevallen.

28. Toen keerde zich Saul van David na te jagen, en hij toog den Philistijnen te gemoet. Daarom noemde men die plaats Séla Máchlekoth.

HET XXIV KAPITTEL.

En David toog van daar op, en hij bleef in de vestingen van E'ngedi.

2. En het geschiedde, nadat Saul wedergekeerd was van achter de Philistijnen, zoo gaf men hem te kennen, zeggende: Zie, David is in de woestijn van E'ngedi.

3. Toen nam Saul drie duizend uitgelezene mannen uit gansch Israël, en hij toog henen, om David en zijne mannen te zoeken boven op de rotssteenen der steenbokken

4. En hij kwam tot de schaapskooien aan den weg, waar eene spelonk was; en Saul ging daarin, om zijne voeten te dekken. David nu en zijne mannen zaten aan de zijden der spelonk.

5. Toen zeiden de mannen van David tot hem: Zie den dag, [*in*] welken de HEERE tot u zegt: Zie, Ik geef uwen vijand in uwe hand, en gij zult hem doen, gelijk als het goed zal zijn in uwe oogen. En David stond op, en sneed stillekens eene slip van Sauls mantel.

6. Doch het geschiedde daarna, dat Davids hart hem sloeg, omdat hij de slip van Saul afgesneden had.

7. En hij zeide tot zijne mannen. Dat late de HEERE verre van mij zijn, dat ik die zake doen zoude aan mijnen heere, den gezalfde des HEEREN, dat ik mijne hand tegen hem uitsteken zoude; want hij is de gezalfde des HEEREN.

8. En David scheidde zijne mannen met woorden, en liet hun niet toe, dat zij opstonden tegen Saul. En Saul maakte zich op uit de spelonk, en ging op den weg.

9. Daarna maakte zich David ook op, en ging uit de spelonk, en hij riep Saul achterna, zeggende: Mijn heere koning! Toen zag Saul achter zich om, en David boog zich met het aangezicht ter aarde en neigde zich.

10. En David zeide tot Saul: Waarom hoort gij de woorden der menschen, zeggende: Zie, David zoekt uw kwaad?

11. Zie, te dezen dage hebben uwe oogen gezien, dat de HEERE u heden in mijne hand gegeven heeft in deze spelonk, en men zeide, dat ik u dooden zoude. Doch [*mijne hand*] verschoonde u, want ik zeide: Ik zal mijne hand niet uitsteken tegen mijnen heere, want hij is de gezalfde des HEEREN.

12. Zie toch, mijn vader, ja zie de slip uws mantels in mijne hand. Want als ik de slip uws mantels afgesneden heb, zoo heb ik u niet gedood. Beken en zie, dat er in mijne hand geen kwaad noch overtreding is, en ik tegen u niet gezondigd heb. Nochtans jaagt gij mijne ziel, dat gij ze wegnemet.

13. De HEERE zal richten tusschen mij en tusschen u, en de HEERE zal

mij wreken aan u; maar mijne hand zal niet tegen u zijn.

14. Gelijk als het spreekwoord der ouden zegt: Van de goddeloozen komt goddeloosheid voort; maar mijne hand zal niet tegen u zijn.

15. Naar wien is de koning van Israël uitgegaan? Wien jaagt gij na? Naar eenen dooden hond? Naar eene éénige vloo?

16. Doch de HEERE zal zijn tot Rechter, en richten tusschen mij en tusschen u, en zien daarin, en twisten mijnen twist, en richten mij van uwe hand.

17. En het geschiedde, toen David geëindigd had alle deze woorden tot Saul te spreken, zoo zeide Saul: Is dit uwe stemme, mijn zoon David? Toen hief Saul zijne stem op en weende.

18. En hij zeide tot David: Gij zijt rechtvaardiger dan ik; want gij hebt mij goed vergolden, en ik heb u kwaad vergolden.

19. En gij hebt [*mij*] heden aangewezen, dat gij mij goed gedaan hebt; want de HEERE had mij in uwe hand besloten, en gij hebt mij niet gedood.

20. Zoo wanneer iemand zijnen vijand gevonden heeft, zal hij hem op eenen goeden weg laten gaan? De HEERE nu vergelde u het goede, voor dezen dag, dien gij mij heden gemaakt hebt.

21. En nu, zie, ik weet, dat gij voorzeker koning worden zult, en dat het koninkrijk Israëls in uwe hand bestaan zal.

22. Zoo zweer mij dan nu bij den HEERE: Zoo gij mijn zaad na mij zult uitroeien, en mijnen naam zult uitdelgen van mijns vaders huis!

23. Toen zwoer David aan Saul; en Saul ging in zijn huis, maar David en zijne mannen gingen op in de vesting.

HET XXV KAPITTEL.

[a]En Samuël stierf; en gansch Israël vergaderde zich, en zij bedreven rouw over hem, en begroeven hem in zijn huis te Ráma. En David maakte zich op, en toog af naar de woestijn Páran.

a 1 Sam. 28: 3.

2. En er was een man te Máon, en zijn bedrijf was te Cármel; en die man was zeer groot, en hij had drie duizend schapen, en duizend geiten; en hij was in het scheren zijner schapen te Cármel.

3. En de naam des mans was Nábal, en de naam zijner huisvrouwe Abigaïl; en de vrouwe was goed van verstand, en schoon van gedaante; maar de man was hard en boos van daden, en hij was een Cálebiet.

4. Als David hoorde in de woestijn, dat Nábal zijne schapen schoor,

5. Zoo zond David tien jongelingen; en David zeide tot de jongelingen: Gaat op naar Cármel, en als gij tot Nábal komt, zoo zult gij hem in mijnen naam naar den welstand vragen;

6. En zult alzoo zeggen tot dien welvarende: Vrede zij u, en uwen huize zij vrede, en voor alles, wat gij hebt, zij vrede.

7. En nu, ik heb gehoord, dat gij scheerders hebt. Nu, de herders, die gij hebt, zijn bij ons geweest; wij hebben hun geene smaadheid aangedaan, en zij hebben ook niets gemist alle de dagen, die zij te Cármel geweest zijn.

8. Vraag het uwen jongelingen, en zij zullen het u te kennen geven. Laat dan deze jongelingen genade vinden in uwe oogen, want wij zijn op eenen goeden dag gekomen; geef toch uwen knechten, en uwen zoon David, hetgene dat uwe hand vinden zal.

9. Toen de jongelingen van David gekomen waren, en in Davids naam naar alle die woorden tot Nábal gesproken hadden, zoo hielden zij stil.

10. En Nábal antwoordde den knechten van David, en zeide: Wie is David, en wie is de zoon van Ísaï? Er zijn heden vele knechten, die zich afscheuren, elk van zijnen heere.

11. Zoude ik dan mijn brood, en mijn water, en mijn geslacht [*vleesch*] nemen, dat ik voor mijne scheerders geslacht heb, en zoude ik het den mannen geven, die ik niet weet, van waar zij zijn?

12. Toen keerden zich de jongelingen van David naar hunnen weg; en zij keerden weder, en kwamen, en boodschapten hem naar alle deze woorden.

13. David dan zeide tot zijne mannen: Een iegelijk gorde zijn zwaard aan. Toen gordde een iegelijk zijn zwaard aan; en David gordde ook zijn zwaard

aan; en zij togen op achter David, omtrent vier honderd man, en er bleven er twee honderd bij het gereedschap.

14. Doch één jongeling uit de jongelingen boodschapte het aan Abígaïl, Nábals huisvrouwe, zeggende: Zie, David heeft boden gezonden uit de woestijn, om onzen heere te zegenen, maar hij is tegen hen uitgevaren.

15. Nochtans zijn zij ons zeer goede mannen geweest; en wij hebben geene smaadheid geleden, en wij hebben niets gemist alle de dagen, [*die*] wij met hen verkeerd hebben, toen wij op het veld waren.

16. Zij zijn een muur om ons geweest, zoo bij nacht als bij dag, alle de dagen, die wij bij hen geweest zijn, weidende de schapen.

17. Weet dan nu, en zie, wat gij doen zult, want het kwaad is ten volle over onzen heere besloten, en over zijn gansche huis; en hij is een zoon Bélials, dat men hem niet kan aanspreken.

18. Toen haastte zich Abígaïl, en nam twee honderd brooden, en twee lederzakken wijns, en vijf toebereide schapen, en vijf maten geroost koren, en honderd stukken rozijnen, en twee honderd klompen vijgen, en leide [*die*] op ezelen.

19. En zij zeide tot hare jongelingen: Trekt henen voor mijn aangezicht, ziet, ik kom achter ulieden. Doch haren man Nábal gaf zij het niet te kennen.

20. Het geschiedde nu, toen zij op den ezel reed, en dat zij afkwam in het verborgene des bergs, en zie, David en zijne mannen kwamen af haar te gemoet, en zij ontmoette ze.

21. David nu had gezegd: Trouwens ik heb te vergeefs bewaard al wat deze in de woestijn heeft, alzoo dat er niets van alles, wat hij heeft, gemist is; en hij heeft mij kwaad voor goed vergolden.

22. Zoo doe God aan de vijanden Davids, en zoo doe Hij daartoe, indien ik van allen, die hij heeft, tot morgen overig late, die aan den wand watert!

23. Toen nu Abígaïl David zag, zoo haastte zij zich, en kwam van den ezel af; en zij viel voor het aangezichte Davids op haar aangezicht, en zij boog zich ter aarde.

24. En zij viel aan zijne voeten, en zeide: Och mijn heere, mijne zij de misdaad, en laat toch uwe dienstmaagd voor uwe ooren spreken, en hoor de woorden uwer dienstmaagd.

25. Mijn heere stelle toch zijn hart niet aan dezen Bélialsman, aan Nábal; want gelijk zijn naam is, alzoo is hij: zijn naam is Nábal, en dwaasheid is bij hem; en ik, uwe dienstmaagd, heb de jongelingen van mijnen heere niet gezien, die gij gezonden hebt.

26. En nu, mijn heere, [*zoo waarachtig als*] de HEERE leeft en uwe ziele leeft, het is de HEERE, die u verhinderd heeft van te komen met bloedstorting, dat uwe hand u zoude verlossen; en nu, dat als Nábal worden uwe vijanden, en die tegen mijnen heere kwaad zoeken.

27. En nu, dit is de zegen, dien uwe dienstmaagd mijnen heere toegebracht heeft, dat hij gegeven worde den jongelingen, die mijns heeren voetstappen nawandelen.

28. Vergeef toch aan uwe dienstmaagd de overtreding, want de HEERE zal zekerlijk mijnen heere een bestendig huis maken, dewijl mijn heere de oorlogen des HEEREN oorloogt, en geen kwaad bij u gevonden is van uwe dagen af.

29. Wanneer een mensch opstaan zal, om u te vervolgen en om uwe ziel te zoeken, zoo zal de ziel mijns heeren ingebonden zijn in het bundelken der levenden bij den HEERE uwen God; maar de ziel uwer vijanden zal Hij slingeren uit het midden van de holligheid des slingers.

30. En het zal geschieden, als de HEERE mijnen heere naar al het goede doen zal, dat Hij over u gesproken heeft, en Hij u gebieden zal, een voorganger te zijn over Israël;

31. Zoo zal dit u, mijnen heere, niet zijn tot wankeling, noch aanstoot des harten, te weten, dat gij bloed zonder oorzaak zoudt vergoten hebben, en dat mijn heere zichzelven zoude verlost hebben; en als de HEERE mijnen heere weldoen zal, zoo zult gij uwer dienstmaagd gedenken.

32. Toen zeide David tot Abígaïl: Gezegend zij de HEERE de God Israëls, die u te dezen dage mij te gemoet gezonden heeft:

33. En gezegend zij uw raad, en gezegend zijt gij, dat gij mij te dezen dage geweerd hebt, van te komen met bloedstorting, dat mijne hand mij verlost zoude hebben.

34. Want voorzeker, [*het is zoo waarachtig als*] de HEERE de God Israëls leeft, die mij verhinderd heeft, van u kwaad te doen, dat, ten ware dat gij u gehaast hadt, en mij te gemoet gekomen waart, zoo ware van Nábal niemand, die aan den wand watert, overig gebleven tot het morgenlicht.

35. Toen nam David uit hare hand, wat zij hem gebracht had; en hij zeide tot haar: Trek met vrede op naar uw huis; zie, ik heb naar uwe stemme gehoord, en heb uw aangezicht aangenomen.

36. Toen nu Abígaïl tot Nábal kwam, zie, zoo had hij eenen maaltijd in zijn huis, als eens konings maaltijd, en het hart van Nábal was vroolijk op denzelven, en hij was zeer dronken; daarom gaf zij hem niet één woord, klein noch groot, te kennen, tot aan het morgenlicht.

37. Het geschiedde nu in den morgen, toen de wijn van Nábal gegaan was, zoo gaf hem zijne huisvrouwe die woorden te kennen. Toen bestierf zijn hart in het binnenste van hem, en hij werd als een steen.

38. En het geschiedde omtrent [*na*] tien dagen, zoo sloeg de HEERE Nábal, dat hij stierf.

39. Toen David hoorde, dat Nábal dood was, zoo zeide hij: Gezegend zij de HEERE, die den twist mijner smaadheid getwist heeft van de hand van Nábal, en heeft zijnen knecht onthouden van het kwade, en [*dat*] de HEERE het kwaad van Nábal op zijnen kop heeft doen wederkeeren. En David zond henen, en liet met Abígaïl spreken, dat hij ze zich ter vrouwe nam.

40. Als nu de knechten van David tot Abígaïl gekomen waren te Cármel, zoo spraken zij tot haar, zeggende: David heeft ons tot u gezonden, dat hij zich u ter vrouwe neme.

41. Toen stond zij op, en neigde zich met het aangezicht ter aarde, en zij zeide: Zie, uwe dienstmaagd zij tot eene dienaresse, om de voeten der knechten mijns heeren te wasschen.

42. Abígaïl nu haastte zich, en maakte zich op, en zij reed op eenen ezel, met hare vijf jonge maagden, die hare voetstappen nawandelden; zij dan volgde de boden van David na, en zij werd hem ter huisvrouwe.

43. Ook nam David Ahínoam van Jízreël; alzoo waren ook die beiden hem tot vrouwen.

44. [a]Want Saul had zijne dochter Míchal, de huisvrouwe Davids, gegeven aan Pálti, den zoon van Láïs, die van Gállim was. *a* 2 Sam. 3: 15.

HET XXVI KAPITTEL.

De Zíphieten nu kwamen tot Saul te Gibea, zeggende: Houdt zich David niet verborgen op den heuvel van Hachíla, voor aan de wildernis?

2. Toen maakte zich Saul op, en toog af naar de woestijn Ziph, en met hem drie duizend man, uitgelezenen van Israël, om David te zoeken in de woestijn Ziph.

3. En Saul legerde zich op den heuvel van Hachíla, die voor aan de wildernis is aan den weg; maar David bleef in de woestijn, en zag, dat Saul achter hem kwam naar de woestijn.

4. Want David had verspieders gezonden, en hij vernam dat Saul voorzeker kwam.

5. En David maakte zich op, en kwam aan de plaats, waar Saul zich gelegerd had, en David bezag de plaats, waar Saul lag, met A'bner, den zoon van Ner, zijnen krijgsoverste. En Saul lag in den wagenburg, en het volk was rondom hem gelegerd.

6. Toen antwoordde David, en sprak tot Achimélech, den Héthiet, en tot Abísaï, den zoon van Zerúja, den broeder van Jóab, zeggende: Wie zal met mij tot Saul in het leger afgaan? Toen zeide Abísaï: Ik zal met u afgaan.

7. Alzoo kwam David, en Abísaï, tot het volk des nachts; en zie, Saul lag te slapen in den wagenburg, en zijne spies stak in de aarde aan zijn hoofdeinde, en A'bner en het volk lag rondom hem.

8. Toen zeide Abísaï tot David: God heeft heden uwen vijand in uwe hand besloten; laat mij hem nu toch

met de spies op eenmaal ter aarde slaan, en ik zal het hem niet ten tweeden male doen.

9. David daarentegen zeide tot Abísaï: Verderf hem niet; want wie heeft zijne hand aan den gezalfde des HEEREN gelegd, en is onschuldig gebleven?

10. Voorts zeide David; [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft! maar de HEERE zal hem slaan, of zijn dag zal komen, dat hij zal sterven, of hij zal in eenen strijd trekken, dat hij omkome.

11. De HEERE late het verre van mij zijn, dat ik mijne hand legge aan den gezalfde des HEEREN. Zoo neem toch nu de spies, die aan zijn hoofdeinde is, en de waterflesch, en laat ons gaan.

12. Zoo nam David de spies en de waterflesch van Sauls hoofdeinde, en zij gingen henen; en er was niemand, die het zag, en niemand, die het merkte, ook niemand, die ontwaakte, want zij sliepen allen; want er was een diepe slaap des HEEREN op hen gevallen.

13. Toen David tegenover aan gene zijde gekomen was, zoo stond hij op de hoogte des bergs van verre, dat er eene groote plaats tusschen hen was.

14. En David riep tot het volk, en tot A'bner, den zoon van Ner, zeggende: Zult gij niet antwoorden, A'bner? Toen antwoordde A'bner en zeide: Wie zijt gij, die tot den koning roept?

15. Toen zeide David tot A'bner: Zijt gij niet een man? En wie is u gelijk in Israël? Waarom dan hebt gij over uwen heere, den koning, geene wacht gehouden? Want er is één van het volk gekomen, om den koning uwen heere te verderven.

16. Deze zaak, die gij gedaan hebt, is niet goed. [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, gijlieden zijt kinderen des doods, die over uwen heere, den gezalfde des HEEREN, geene wacht gehouden hebt. En nu, zie, waar de spies des konings is, en de waterflesch, die aan zijn hoofdeinde was.

17. Saul nu kende de stemme van David, en zeide: Is dit uwe stem, mijn zoon David? David zeide: Het is mijne stem, mijn heere koning.

18. Hij zeide voorts: Waarom vervolgt mijn heere zijnen knecht alzoo achterna? Want wat heb ik gedaan? En wat kwaad is er in mijne hand?

19. En nu, mijn heere de koning hoore toch naar de woorden zijns knechts. Indien u de HEERE tegen mij aanport, laat Hem het spijsoffer rieken; maar indien het menschenkinderen zijn, zoo zijn zij vervloekt voor het aangezichte des HEEREN, dewijl zij mij heden verstooten, dat ik niet mag vastgehecht blijven in het erfdeel des HEEREN, zeggende: Ga henen, dien andere goden.

20. En nu, mijn bloed valle niet op de aarde van voor het aangezichte des HEEREN; want de koning van Israël is uitgegaan, om eene éénige vloo te te zoeken, [a]gelijk als men een veldhoen op de bergen najaagt.

a 1 Sam. 24: 15.

21. Toen zeid Saul: Ik heb gezondigd; keer weder, mijn zoon David; want ik zal u geen kwaad meer doen, daarvoor dat mijne ziel dezen dag dierbaar in uwe oogen geweest is. Zie, ik heb dwaselijk gedaan, en ik heb zeer grootelijks gedwaald.

22. Toen antwoordde David en zeide. Zie, de spies des konings; zoo laat één van de jongelingen overkomen, en ze halen.

23. De HEERE dan vergelde aan een iegelijk zijne gerechtigheid en zijne getrouwigheid; want de HEERE had u heden in [*mijne*] hand gegeven, maar ik heb mijne hand niet willen uitsteken aan den gezalfde des HEEREN.

24. En zie, gelijk als te dezen dage uwe ziel in mijne oogen is groot geacht geweest, alzoo zij mijne ziel in de oogen des HEEREN groot geacht, en Hij verlosse mij uit allen nood.

25. Toen zeide Saul tot David: Gezegend zijt gij, mijn zoon David. Gij zult het ja gewisselijk doen, en gij zult ook gewisselijk de overhand hebben. Toen ging David op zijnen weg, en Saul keerde weder naar zijne plaatse.

HET XXVII KAPITTEL.

David nu zeide in zijn hart: Nu zal

ik één der dagen door Sauls hand omkomen. Mij is niet beter, dan dat ik haastelijk ontkome in het land der Philistijnen, opdat Saul van mij de hoop verlieze, om mij meer te zoeken in de gansche landpale Israëls; zoo zal ik ontkomen uit zijne hand.

2. Toen maakte zich David op, en hij ging door, hij en de zes honderd mannen, die bij hem waren, tot A'chis, den zoon van Máoch, den koning van Gath.

3. En David bleef bij A'chis te Gath, hij en zijne mannen, een iegelijk met zijn huis; David met zijne beide vrouwen, Ahínoam, de Jízreëlietische, en Abígaïl, de huisvrouwe van Nábal, de Cármelietische.

4. Toen aan Saul geboodschapt werd, dat David gevlucht was naar Gath, zoo vóer hij niet meer voort hem te zoeken.

5. En David zeide tot A'chis: Indien ik nu genade in uwe oogen gevonden heb, men geve mij eene plaatse in ééne van de steden des lands, dat ik daar wone; want waarom zoude uw knecht in de koninklijke stad bij u wonen?

6. Toen gaf hem A'chis te dien dage Zíklag; daarom is Zíklag van de koningen van Juda geweest tot op dezen dag.

7. Het getal nu der dagen, die David in het land der Philistijnen woonde, was een jaar en vier maanden.

8. David nu toog op met zijne mannen, en zij overvielen de Gésurieten, en de Gírzieten, en de A'malekieten (want deze, die zijn van ouds geweest de inwoners des lands), daar gij gaat naar Sur, en tot aan Egypteland.

9. En David sloeg dat land, en liet noch man noch vrouw leven; ook nam hij de schapen en runderen, en de ezelen, en kemels, en kleederen, en keerde weder en kwam tot A'chis.

10. Als A'chis zeide: Waar zijt gijlieden heden ingevallen? zoo zeide David: Tegen het zuiden van Juda, en tegen het zuiden der Jérahmeëlieten, en tegen het zuiden der Kénieten.

11. En David liet noch man noch vrouw leven, om te Gath te brengen, zeggende: Dat zij misschien van ons niet boodschappen, zeggende: Alzoo heeft David gedaan. En alzoo was zijne wijze alle de dagen, die hij in der Philistijnen land gewoond heeft.

12. En A'chis geloofde David, zeggende: Hij heeft zich ten eenen male stinkende gemaakt bij zijn volk, in Israël; daarom zal hij eeuwiglijk mij tot eenen knecht zijn.

HET XXVIII KAPITTEL.

En het geschiedde in die dagen, als de Philistijnen hunne legers vergaderden tot den strijd, om tegen Israël te strijden, zoo zeide A'chis tot David: Gij zult zekerlijk weten, dat gij met mij in het leger zult uittrekken, gij en uwe mannen.

2. Toen zeide David tot A'chis: Aldus zult gij weten wat uw knecht doen zal. En A'chis zeide tot David: Daarom zal ik u ten bewaarder mijns hoofds zetten, te allen dage.

3. [a]Samuël nu was gestorven, en gansch Israël had rouw over hem bedreven, en zij hadden hem begraven te Ráma, te weten in zijne stad. En Saul had uit het land weggedaan de waarzeggers en de duivelskunstenaars.

a 1 Sam. 25: 1.

4. En de Philistijnen kwamen en vergaderden zich, en zij legerden zich te Súnem; en Saul vergaderde gansch Israël, en zij legerden zich op Gilbóa.

5. Toen Saul het leger der Philistijnen zag, zoo vreesde hij, en zijn hart beefde zeer.

6. En Saul vraagde den HEERE; maar de HEERE antwoordde hem niet, noch door droomen, noch door de U'rim, noch door de profeten.

7. Toen zeide Saul tot zijne knechten: Zoekt mij eene vrouw, die eenen waarzeggenden geest heeft, dat ik tot haar ga, en door haar onderzoeke. Zijne knechten nu zeiden tot hem: Zie, te E'ndor is eene vrouw, die eenen waarzeggenden geest heeft.

8. En Saul vermomde zich, en trok andere kleederen aan, en ging henen, en twee mannen met hem, en zij kwamen des nachts tot de vrouw; en hij zeide: Voorzeg mij toch door den waarzeggenden geest, en doe mij opkomen, dien ik tot u zeggen zal.

9. Toen zeide de vrouw tot hem: Zie, gij weet, wat Saul gedaan heeft,

hoe hij de waarzegsters en de duivelskunstenaars uit dit land heeft uitgeroeid; waarom stelt gij dan mijne ziel tot eenen strik, om mij te dooden?

10. Saul nu zwoer haar bij den HEERE, zeggende: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, indien u eene straf om deze zaak zal overkomen!

11. Toen zeide de vrouw: Wien zal ik u doen opkomen? En hij zeide: Doe mij Samuël opkomen.

12. Toen nu de vrouw Samuël zag, zoo riep zij met luider stem; en de vrouw sprak tot Saul, zeggende: Waarom hebt gij mij bedrogen? Want gij zijt Saul.

13. En de koning zeide tot haar: Vrees niet; maar wat ziet gij? Toen zeide de vrouw tot Saul: Ik zie goden uit de aarde opkomende.

14. Hij dan zeide tot haar: Hoe is zijne gedaante? En zij zeide: Er komt een oud man op, en hij is met eenen mantel bekleed. Toen Saul vernam, dat het Samuël was, zoo neigde hij zich met het aangezicht ter aarde, en hij boog zich.

15. En Samuël zeide tot Saul: Waarom hebt gij mij onrustig gemaakt, mij doende opkomen? Toen zeide Saul: Ik ben zeer beangstigd, want de Philistijnen krijgen tegen mij, en God is van mij geweken, en antwoordt mij niet meer, noch door den dienst der profeten, noch door droomen; daarom heb ik u geroepen, dat gij mij te kennen geeft, wat ik doen zal.

16. Toen zeide Samuël: Waarom vraagt gij mij toch, dewijl de HEERE van u geweken en uw vijand geworden is?

17. Want de HEERE heeft voor Zich gedaan, gelijk als Hij door mijnen dienst gesproken heeft; en heeft het koninkrijk van uwe hand gescheurd, en Hij heeft dat gegeven aan uwen naaste, aan David.

18. Gelijk als gij naar de stemme des HEEREN niet gehoord hebt, en de hittigheid zijns toorns niet uitgericht hebt tegen A'malek, daarom heeft u de HEERE deze zaak gedaan te dezen dage.

19. En de HEERE zal ook Israël met u in de hand der Philistijnen geven, en morgen zult gij en uwe zonen bij mij zijn; ook zal de HEERE het leger van Israël in de hand der Philistijnen geven.

20. Toen viel Saul haastelijk ter aarde, zoo lang als hij was, en hij vreesde zeer vanwege de woorden van Samuël. Ook was er geene kracht in hem, want hij had den geheelen dag en den geheelen nacht geen brood gegeten.

21. De vrouw nu kwam tot Saul, en zag, dat hij zeer verbaasd was; en zij zeide tot hem: Zie, uwe dienstmaagd heeft naar uwe stemme gehoord, en ik heb mijne ziel in mijne hand gesteld, en ik heb uwe woorden gehoord, die gij tot mij gesproken hebt.

22. Zoo hoor toch gij nu ook naar de stemme uwer dienstmaagd, en laat mij eene bete broods voor u zetten, en eet; zoo zal er kracht in u zijn, dat gij over weg gaat.

23. Doch hij weigerde het, en zeide: Ik zal niet eten. Maar zijne knechten, en ook de vrouw, hielden aan bij hem. Toen hoorde hij naar hunlieder stemme, en hij stond op van de aarde, en zette zich op het bed.

24. En de vrouw had een gemest kalf in het huis, en zij haastte zich, en slachtte het, en zij nam meel, en kneedde het, en bakte daar ongezuurde [*koeken*] van.

25. En zij bracht ze voor Saul en voor zijne knechten, en zij aten; daarna stonden zij op, en gingen weg in dienzelfden nacht.

HET XXIX KAPITTEL.

De Philistijnen nu hadden alle hunne legers vergaderd te A'phek; en de Israëlieten legerden zich bij de fontein, die bij Jízreël is.

2. En de vorsten der Philistijnen togen daarhenen met honderden, en met duizenden; doch David en zijne mannen togen met A'chis in den achtertocht.

3. Toen zeiden de vorsten der Philistijnen: Wat zullen deze Hebreën? Zoo zeide A'chis tot de oversten der Philistijnen: Is deze niet David, de knecht van Saul, den koning van Israël, die deze dagen of deze jaren bij mij geweest is? En ik heb in hem niets gevonden van dien dag af, dat hij afgevallen is, tot dezen dag toe.

4. Doch de oversten der Philistijnen werden zeer toornig op hem, en de oversten der Philistijnen zeiden tot hem: [a]Doe den man wederkeeren, dat hij tot zijne plaatse wederkeere, waar gij hem besteld hebt, en dat hij niet met ons aftrekke in den strijd, opdat hij ons niet tot eenen tegenpartijder worde in den strijd; want waarmede zoude deze zich bij zijnen heere aangenaam maken? Is het niet met de koppen dezer mannen? a 1 Kron. 12: 19.

5. Is dit niet die David, van denwelken zij [a]in den rei [*malkanderen*] antwoordden, zeggende: Saul heeft zijne duizenden geslagen, maar David zijne tienduizenden? a 1 Sam. 18: 7.

6. Toen riep A'chis David, en zeide tot hem: [*Het is zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, dat gij oprecht zijt, en uw uitgang en uw ingang met mij in het leger is goed in mijne oogen, want ik heb geen kwaad bij u gevonden van dien dag af, dat gij tot mij zijt gekomen, tot dezen dag toe; maar gij zijt niet aangenaam in de oogen der vorsten.

7. Zoo keer nu om, en ga in vrede, opdat gij geen kwaad doet in de oogen van de vorsten der Philistijnen.

8. Toen zeide David tot A'chis: Maar wat heb ik gedaan? Of wat hebt gij in uwen knecht gevonden, van dien dag af, dat ik voor uw aangezicht geweest ben, tot dezen dag toe, dat ik niet zal gaan en strijden tegen de vijanden van mijnen heere, den koning?

9. A'chis nu antwoordde en zeide tot David: Ik weet het; voorwaar gij zijt aangenaam in mijne oogen, als een engel Gods; maar de oversten der Philistijnen hebben gezegd: Laat hem met ons in dezen strijd niet optrekken.

10. Nu dan, maak u morgen vroeg op, met de knechten uws heeren, die met u gekomen zijn; en als als gijlieden u morgen vroeg zult opgemaakt hebben, en het ulieden licht geworden is, zoo gaat henen.

11. Toen maakte zich David vroeg op, hij en zijne mannen, dat zij des morgens weggingen, om weder te keeren in het land der Philistijnen; de Philistijnen daarentegen togen op naar Jízreël.

HET XXX KAPITTEL.

Het geschiedde nu, als David en zijne mannen den derden dag te Zíklag kwamen, dat de A'malekieten in het zuiden en te Zíklag ingevallen waren, en Zíklag geslagen, en het met vuur verbrand hadden;

2. En dat zij de vrouwen, die daarin waren, gevankelijk weggevoerd hadden; [*doch*] zij hadden niemand doodgeslagen, van den kleinste tot den grootste; maar zij hadden ze weggevoerd en waren huns weegs gegaan.

3. En David en zijne mannen kwamen aan de stad, en zie, zij was met vuur verbrand; en hunne vrouwen, en hunne zonen, en hunne dochteren waren gevankelijk weggevoerd.

4. Toen hief David en het volk, dat bij hem was, hunne stemme op, en weenden, totdat er geene kracht [*meer*] in hen was om te weenen.

5. Davids beide vrouwen waren ook gevankelijk weggevoerd, Ahínoam, de Jizreëlietische, en Abígaïl, de huisvrouwe van Nábal, den Cármeliet.

6. En David werd zeer bange, want het volk sprak van hem te steenigen, want de zielen van het gansche volk waren verbitterd, een iegelijk over zijne zonen en over zijne dochteren; doch David sterkte zich in den HEERE zijnen God.

7. En David zeide tot den priester A'bjathar, den zoon van Achimélech: Breng mij toch den E'phod hier. En A'bjathar bracht den E'phod tot David.

8. Toen vraagde David den HEERE, zeggende: Zal ik deze bende achternajagen? Zal ik ze achterhalen? En Hij zeide hem: Jaag na, want gij zult gewisselijk achterhalen, en gij zult gewisselijk verlossen.

9. David dan ging henen, hij en de zes honderd mannen, die bij hem waren. En als zij kwamen aan de beek Bésor, zoo bleven de overigen staan.

10. En David vervolgde ze, hij en die vier honderd mannen; en twee honderd mannen bleven staan, die zoo moede waren, dat zij over de beek Bésor niet konden gaan.

11. En zij vonden eenen Egyptischen man op het veld, en zij brachten hem tot David; en zij gaven hem brood, en

hij at, en zij gaven hem water te drinken.

12. Zij gaven hem ook een stuk van eenen klomp vijgen, en twee stukken rozijnen; en hij at, en zijn geest kwam weder in hem; want hij had [*in*] drie dagen en drie nachten geen brood gegeten, noch water gedronken.

13. Daarna zeide David tot hem: Wiens zijt gij? En van waar zijt gij? Toen zeide de Egyptische jongen: Ik ben de knecht van eenen A'malekietischen man, en mijn heere heeft mij verlaten, omdat ik [*voor*] drie dagen krank geworden ben.

14. Wij waren ingevallen tegen het zuiden van de Chérethieten, en op hetgene dat van Juda is, en tegen het zuiden van Cáleb; en wij hebben Zíklag met vuur verbrand.

15. Toen zeide David tot hem: Zoudt gij mij wel henen afleiden tot deze bende? Hij dan zeide: Zweer mij bij God, dat gij mij niet zult dooden, en dat gij mij niet zult overleveren in de hand mijns heeren; zoo zal ik u tot deze bende afleiden.

16. En hij leidde hem af; en zie, zij lagen verstrooid over de gansche aarde, etende en drinkende en dansende, om al den grooten buit, dien zij genomen hadden uit het land der Philistijnen, en uit het land van Juda.

17. En David sloeg ze van de schemering tot aan den avond van hunlieder anderen dag; en er ontkwam niet één man van hen, ¶behalve vier honderd jonge mannen, die op kemelen reden en vloden.

18. Alzoo redde David al wat de A'malekieten genomen hadden; ook redde David zijne twee vrouwen.

19. En onder hen werd niet gemist, van den kleinste tot aan den grootste, en tot aan de zonen en dochteren; en van den buit ook, tot alles, wat zij hun genomen hadden; David bracht het altemaal weder.

20. David nam ook alle de schapen en de runderen; zij dreven ze voor datzelve vee henen, en zeiden: Dit is Davids buit.

21. Als David tot de twee honderd mannen kwam, die zoo moede waren geweest, dat zij David niet hadden kunnen navolgen, en die zij aan de beek Bésor hadden laten blijven; die gingen David te gemoet, en het volk, dat bij hem was, te gemoet; en David trad tot het volk, en hij vraagde ze naar den welstand.

22. Toen antwoordde een ieder boos en Belialsman onder de mannen, die met David getogen waren, en zij zeiden: Omdat zij met ons niet getogen zijn, zullen wij hun van den buit, dien wij gered hebben, niet geven, maar aan een iegelijk zijne vrouwe en zijne kinderen; laat ze die henenleiden, en weggaan.

23. Maar David zeide: Alzoo zult gij niet doen, mijne broeders, met hetgene dat ons de HEERE gegeven heeft, en Hij heeft ons bewaard, en heeft de bende, die tegen ons kwam, in onze hand gegeven.

24. Wie zoude toch ulieden in deze zake hooren? Want gelijk het deel dergenen is, die in den strijd mede afgetogen zijn, alzoo zal ook het deel dergenen zijn, die bij het gereedschap gebleven zijn; zij zullen gelijkelijk deelen.

25. En dit is van dien dag af en voortaan [*alzoo*] geweest; want hij heeft het tot eene inzetting en tot een recht gesteld in Israël, tot op dezen dag.

26. Als nu David te Zíklag kwam, zoo zond hij tot de oudsten van Juda, zijne vrienden, van den buit, zeggende: Ziet, daar is een zegen voor ulieden, van den buit der vijanden des HEEREN:

27. [*Namelijk*] tot die te Béthel, en tot die te Rámoth tegen het zuiden, en tot die te Játher,

28. En tot die te A'roër, en tot die te Síphmoth, en tot die te Esthemóa,

29. En tot die te Ráchel, en tot die, welke in de steden der Jérahmeëlieten waren, en tot die, welke in de steden der Kénieten waren,

30. En tot die te Hórma, en tot die te Chôr-A'san, en tot die te A'tach,

31. En tot die te Hébron; en tot alle de plaatsen, waar David gewandeld had, hij en zijne mannen.

HET XXXI KAPITTEL.

De Philistijnen dan streden tegen Israël; en de mannen Israëls vloden voor het aangezicht der Philistijnen, en vie-

len verslagen op het gebergte Gilbóa.
2. En de Philistijnen hielden dicht op Saul en zijne zonen aan, en de Philistijnen sloegen Jónathan, en Abinádab, en Málchi-Súa, de zonen van Saul.
3. En de strijd werd zwaar tegen Saul; en de mannen die met den boog schieten, troffen hem aan, en hij vreesde zeer voor de schutters.
4. Toen zeide Saul tot zijnen wapendrager: Trek uw zwaard uit, en doorsteek mij daarmede, dat misschien deze onbesnedenen niet komen, en mij doorsteken, en met mij den spot drijven. Maar zijn wapendrager wilde niet, want hij vreesde zeer. Toen nam Saul het zwaard, en viel daarin.
5. Toen zijn wapendrager zag, dat Saul dood was, zoo viel hij ook in zijn zwaard en stierf met hem.
6. Alzoo stierf Saul, en zijne drie zonen, en zijn wapendrager, ook alle zijne mannen, te dienzelven dage tegelijk.
7. Als de mannen Israëls, die aan deze zijde van het dal waren, en die aan deze zijde van den Jordaan waren, zagen, dat de mannen Israëls gevloden waren, en dat Saul en zijne zonen dood waren, zoo verlieten zij de steden, en zij vloden. Toen kwamen de Philistijnen en woonden daarin.
8. Het geschiedde nu des anderen daags, als de Philistijnen kwamen, om de verslagenen te plunderen, zoo vonden zij Saul en zijne drie zonen, liggende op het gebergte Gilbóa.
9. En zij hieuwen zijn hoofd af, en zij togen zijne wapenen uit, en zij zonden ze in der Philistijnen land rondom, om te [a]boodschappen in het huis hunner afgoden, en onder den volke.
[a] 1 Kron. 10: 9.
10. En zij leiden zijne wapenen in het huis van A'stharoth; en zijn lichaam hechtten zij aan den muur te Béth-Sán.
11. Als de inwoners van Jábes in Gílead daarvan hoorden, wat de Philistijnen Saul gedaan hadden;
12. Zoo maakten zich op alle strijdbare mannen, en gingen den geheelen nacht, en zij namen het lichaam van Saul, en de lichamen zijner zonen, van den muur te Béth-Sán; en zij kwamen te Jábes, en verbrandden ze aldaar.
13. En zij namen hunne beenderen, en begroeven ze onder het geboomte te Jábes; en zij vastten zeven dagen.

HET TWEEDE BOEK

VAN

SAMUËL.

HET I KAPITTEL.

Voorts geschiedde het na Sauls dood, als David van den slag der [a]A'malekieten was wedergekomen, en David twee dagen te Zíklag gebleven was;
[a] 1 Sam. 30: 17.
2. Zoo geschiedde het op den derden dag, dat, zie, uit het heirleger, van [bij] Saul, een man kwam, wiens kleederen

gescheurd waren, en aarde was op zijn hoofd; en het geschiedde, als hij tot David kwam, zoo viel hij ter aarde en boog zich neder.

3. En David zeide tot hem: Van waar komt gij? En hij zeide tot hem: Ik ben ontkomen uit het heirleger Israëls.

4. Voorts zeide David tot hem: Wat is de zake? Verhaal het mij toch. En hij zeide, dat het volk uit den strijd gevloden was, en dat er ook velen van het volk gevallen en gestorven waren, dat ook Saul en zijn zoon Jónathan dood waren.

5. En David zeide tot den jongen, die hem de boodschap bracht: Hoe weet gij, dat Saul dood is, en zijn zoon Jónathan?

6. Toen zeide de jongen, die hem de boodschap bracht: Ik kwam bij geval op het gebergte van Gilbóa; en zie, Saul leunde op zijne spies; en zie, de wagens en ritmeesters hielden dicht op hem aan.

7. Zoo zag hij achter zich om, en zag mij; en hij riep mij, en ik zeide: Zie, [*hier*] ben ik.

8. En hij zeide tot mij: Wie zijt gij? En ik zeide tot hem: Ik ben een A'malekiet.

9. Toen zeide hij tot mij: Sta toch bij mij en dood mij, want deze maliënkolder heeft mij tegengehouden, want mijn leven is nog gansch in mij.

10. Zoo stond ik bij hem, en doodde hem; want ik wist, dat hij na zijnen val niet leven zoude; en ik nam de kroon, die op zijn hoofd was, en het armgesmijde, dat aan zijnen arm was, en heb ze hier tot mijnen heere gebracht.

11. [a] Toen vatte David zijne kleederen en scheurde ze; desgelijks ook alle de mannen, die met hem waren.
[a] 2 Sam. 3: 31; 13: 31.

12. En zij weeklaagden, en weenden, en vastten tot op den avond, over Saul en over Jónathan, zijnen zoon, en over het volk des HEEREN, en over het huis Israëls, omdat zij door het zwaard gevallen waren.

13. Voorts zeide David tot den jongen, die hem de boodschap gebracht had: Van waar zijt gij? En hij zeide: Ik ben eens vreemden mans, eens A'malekieters zoon.

14. En David zeide tot hem: Hoe? Hebt gij niet gevreesd uwe hand uit te strekken, om den gezalfde des HEEREN te verderven?

15. En David riep éénen van de jongens, en zeide: Treed toe, val op hem aan. En hij sloeg hem, dat hij stierf.

16. En David zeide tot hem: Uw bloed zij op uw hoofd; want uw mond heeft tegen u getuigd, zeggende: Ik heb den gezalfde des HEEREN gedood.

17. David nu klaagde deze klage over Saul en over Jónathan, zijnen zoon;

18. Als hij gezegd had, dat men den kinderen van Juda den boog zoude leeren. Zie, het is geschreven in het boek des [a]Oprechten. [a] Joz. 10: 13.

19. O sieraad Israëls, op uwe hoogten is hij verslagen; hoe zijn de helden gevallen!

20. [a]Verkondigt het niet te Gath, boodschapt het niet op de straten van A'skelon; opdat de dochters der Philistijnen zich niet verblijden, opdat de dochters der onbesnedenen niet opspringen van vreugde. [a] Micha 1: 10.

21. Gij bergen van Gilbóa, noch dauw noch regen moet zijn op u, noch velden der hefofferen; want aldaar is der helden schild smadelijk weggeworpen, het schild van Saul, alsof hij niet gezalfd ware geweest met olie.

22. Van het bloed der verslagenen, van het vette der helden, werd Jónathans boog niet achterwaarts gedreven; en Sauls zwaard keerde niet ledig weder.

23. Saul en Jónathan, die beminden en die liefelijken in hun leven, zijn ook in hunnen dood niet gescheiden. Zij waren lichter dan arenden, zij waren sterker dan leeuwen.

24. Gij dochteren Israëls, weent over Saul; die u kleedde met scharlaken, met weelde; die u sieraad van goud deed dragen over uwe kleeding.

25. Hoe zijn de helden gevallen in het midden van den strijd! Jónathan is verslagen op uwe hoogten.

26. Ik ben benauwd om uwentwille, mijn broeder Jónathan; gij waart mij zeer liefelijk; uwe liefde was mij wonderlijker dan liefde der vrouwen.

27. Hoe zijn de helden gevallen, en de krijgswapenen verloren!

HET II KAPITTEL.

En het geschiedde daarna, dat David den HEERE vraagde, zeggende: Zal ik optrekken in ééne der steden van Juda? En de HEERE zeide tot hem: Trek op. En David zeide: Waarhenen zal ik optrekken? En Hij zeide: Naar Hébron.

2. Alzoo toog David derwaarts op, als ook zijne twee vrouwen, Ahínoam, de Jízreëlietische, en Abígaïl, de huisvrouwe van Nábal, den Cármeliet.

3. Ook deed David zijne mannen optrekken, die bij hem waren, een iegelijk met zijn huisgezin; en zij woonden in de steden van Hébron.

4. Daarna kwamen de mannen van Juda, en zalfden aldaar David tot eenen koning over het huis van Juda. Toen boodschapten zij David, zeggende: Het zijn de mannen van Jábes in Gílead, die Saul begraven hebben.

5. Toen zond David boden tot de mannen van Jábes in Gílead, en hij zeide tot hen: Gezegend zijt gij den HEERE, dat gij deze weldadigheid gedaan hebt aan uwen heere, aan Saul, en hebt hem begraven.

6. Zoo doe nu de HEERE aan u weldadigheid en trouwe; en ik ook, ik zal aan u dit goede doen, dewijl gij deze zake gedaan hebt.

7. En nu, laat uwe handen sterk zijn, en zijt dapper, dewijl uw heere Saul gestorven is; en ook hebben mij die van den huize van Juda tot koning over zich gezalfd.

8. A'bner nu, de zoon van Ner, de krijgsoverste, dien Saul gehad had, nam Isbóseth, Sauls zoon, en voerde hem over naar Mahanáïm,

9. En maakte hem ten koning over Gílead, en over de A'schurieten, en over Jízreël, en over Ephraïm, en over Benjamin, en over gansch Israël.

10. Veertig jaar was Isbóseth, Sauls zoon, oud, als hij koning werd over Israël; en hij regeerde het tweede jaar; alleenlijk die van den huize van Juda volgden David na.

11. [a]Het getal nu der dagen, die David koning geweest is te Hébron, over het huis van Juda, is zeven jaren en zes maanden. *a* 2 Sam. 5: 5. 1 Kon. 2: 11.

12. Toen toog A'bner, de zoon van Ner, uit, met de knechten van Isbóseth, den zoon van Saul, van Mahanáïm naar Gíbeon.

13. Jóab, de zoon van Zerúja, en de knechten van David, togen ook uit; en zij ontmoetten malkanderen bij den vijver van Gíbeon; en zij bleven, deze aan deze zijde des vijvers, en die aan gene zijde des vijvers.

14. En A'bner zeide tot Jóab: Laat zich nu de jongens opmaken, en voor ons aangezicht spelen. En Jóab zeide: Laat ze zich opmaken.

15. Toen maakten zich op, en gingen over in getal, twaalf van Benjamin, te weten voor Isbóseth, Sauls zoon, en twaalf van Davids knechten.

16. En de een greep den ander bij het hoofd, en [*stiet*] zijn zwaard in de zijde des anderen; en zij vielen te zamen. Daarvan noemde men dezelve plaatse Chélkath Hazúrim, dat bij Gíbeon is.

17. En er was op dienzelven dag een gansch zeer harde strijd. Doch A'bner en de mannen van Israël werden voor het aangezicht der knechten van David geslagen.

18. Nu waren aldaar drie zonen van Zerúja, Jóab en Abísaï en A'sahel; en A'sahel was licht op zijne voeten, als eene der reeën, die in het veld zijn.

19. En A'sahel jaagde A'bner achterna; en hij week niet, om van achter A'bner ter rechter- of ter linkerhand af te gaan.

20. Toen zag A'bner achter zich om, en zeide: Zijt gij dit, A'sahel? En hij zeide: Ik ben het.

21. En A'bner zeide tot hem: Wijk tot uwe rechterhand of tot uwe linkerhand, en grijp u éénen van die jongens, en neem voor u hun gewaad. Maar A'sahel wilde niet afwijken van achter hem.

22. Toen voer A'bner wijders voort, zeggende tot A'sahel: Wijk af van achter mij; waarom zal ik u ter aarde slaan? Hoe zoude ik dan mijn aangezicht opheffen voor uwen broeder Jóab?

23. Maar hij weigerde af te wijken. Zoo sloeg hem A'bner met het achterste van de spies aan de vijfde ribbe, dat de spies van achter hem uitging; en hij viel aldaar, en stierf op zijne plaats. En het geschiedde, dat allen, die tot de plaatse kwamen, alwaar

A'sahel gevallen en gestorven was, staan bleven.

24. Maar Jóab en Abísaï jaagden A'bner achterna; en de zon ging onder, als zij gekomen waren tot den heuvel van A'mma, dewelke is voor Gíach, op den weg der woestijn van Gíbeon.

25. En de kinderen Benjamins verzamelden zich achter A'bner, en werden tot éénen hoop; en zij stonden op de spitse van eenen heuvel.

26. Toen riep A'bner tot Jóab, en zeide: Zal dan het zwaard eeuwiglijk verteren? Weet gij niet, dat het in het laatste bitterheid zal zijn? En hoe lang zult gij het volk niet zeggen, dat zij wederkeeren van hunne broederen te vervolgen?

27. En Jóab zeide: [*Zoo waarachtig als*] God leeft, tenware dat gij gesproken hadt, zekerlijk het volk zoude al toen van den morgen af weggevoerd zijn geweest, een iegelijk van zijnen broeder te vervolgen.

28. Toen blies Jóab met de bazuin; en al het volk stond stil, en [*zij*] jaagden Israël niet meer achterna, en voeren niet wijders voort te strijden.

29. A'bner dan en zijne mannen gingen dienzelven ganschen nacht over het vlakke veld; en zij gingen over den Jordaan, en wandelden het gansche Bíthron door, en kwamen te Mahanáïm.

30. Jóab keerde ook weder van achter A'bner, en verzamelde het gansche volk. En er werden van Davids knechten gemist negentien mannen, en A'sahel.

31. Maar Davids knechten hadden van Benjamin en onder A'bners mannen geslagen: drie honderd en zestig mannen waren er dood gebleven.

32. En zij namen A'sahel op, en begroeven hem in zijns vaders graf, dat te Béthlehem was. Jóab nu en zijne mannen gingen den ganschen nacht, dat hun het licht aanbrak te Hébron.

HET III KAPITTEL.

En er was een lange krijg tusschen den huize Sauls en tusschen den huize Davids. Doch David ging en werd sterker, maar die van den huize Sauls gingen en werden zwakker.

2. En aan David werden [a]zonen geboren te Hébron. Zijn eerstgeborene nu was A'mnon, van Ahínoam, de Jízreëlietische; *a* 1 Kron. 3: 1, enz.

3. En zijn tweede was Chíleab, van Abígaïl, de huisvrouwe van Nábal, den Cármeliet; en de derde, A'bsalom, de zoon van Máächa, de dochter van Thálmai, koning van Gésur;

4. En de vierde, Adónia, de zoon van Hággith; en de vijfde Sephátja, de zoon van Abítal;

5. En de zesde, Jíthream, van E'gla, Davids huisvrouwe. Deze zijn aan David geboren te Hébron.

6. Terwijl die krijg was tusschen den huize Sauls en tusschen den huize Davids, zoo geschiedde het, dat A'bner zich sterkte in den huize Sauls.

7. Saul nu had een bijwijf gehad, welker naam was [a]Rízpa, dochter van A'ja; en [*Isbóseth*] zeide tot A'bner: Waarom zijt gij ingegaan tot mijns vaders bijwijf?

a 2 Sam. 21: 8, 10, 11, enz.

8. Toen ontstak A'bner zeer over Isbóseths woorden, en zeide: Ben ik dan een hondskop, ik, die tegen Juda, aan den huize Sauls, uws vaders, aan zijne broederen en aan zijne vrienden, heden weldadigheid doe, en u niet overgeleverd heb in Davids hand, dat gij heden aan mij onderzoekt de ongerechtigheid eener vrouw?

9. God doe A'bner zoo, en doe hem zoo daartoe! Voorzeker, gelijk als de HEERE aan David gezworen heeft, dat ik even alzoo aan hem zal doen;

10. Overbrengende het koninkrijk van den huize Sauls, en oprichtende den stoel van David over Israël en over Juda, van Dan tot Berséba toe.

11. En hij kon A'bner verder niet één woord antwoorden, omdat hij hem vreesde.

12. Toen zond A'bner boden voor zich tot David, zeggende: Wiens is het land? zeggende [*wijders*]: Maak uw verbond met mij, en zie, mijne hand zal met u zijn, om gansch Israël tot u om te keeren.

13. En hij zeide: Wel, ik zal een verbond met u maken; doch één ding begeer ik van u, zeggende: gij zult mijn aangezicht niet zien, tenzij dat gij Míchal, Sauls dochter, te voren inbrengt als gij komt om mijn aangezicht te zien.

14. Ook zond David boden tot Isbóseth, den zoon van Saul, zeggende: Geef [*mij*] mijne huisvrouwe Michal, die ik mij [a]met honderd voorhuiden der Philistijnen ondertrouwd heb.
a 1 Sam. 18: 25, 27.

15. Isbóseth dan zond henen, en nam ze van den man, van [a]Páltiël, den zoon van Láïs. 1 Sam. 25: 44.

16. En haar man ging met haar, al gaande en weenende achter haar, tot Bahúrim toe. Toen zeide A'bner tot hem: Ga weg, keer weder. En hij keerde weder.

17. A'bner nu had woorden met de oudsten van Israël, zeggende: Gij hebt David tevoren lang tot eenen koning over u begeerd.

18. Zoo doet het nu; want de HEERE heeft tot David gesproken, zeggende: Door de hand van David, mijnen knecht zal Ik mijn volk Israël verlossen van de hand der Philistijnen, en van de hand van alle hunne vijanden.

19. En A'bner sprak ook voor de ooren van Benjamin. Voorts ging A'bner ook henen, om te Hébron voor Davids ooren te spreken alles, wat goed was in de oogen van Israël, en in de oogen van het gansche huis van Benjamin.

20. En A'bner kwam tot David te Hébron, en twintig mannen met hem. En David maakte A'bner, en den mannen, die met hem waren, eenen maaltijd.

21. Toen zeide A'bner tot David: Ik zal mij opmaken, en henengaan, en vergaderen gansch Israël tot mijnen heere, den koning, dat zij een verbond met u maken, en gij regeert over alles wat uwe ziele begeert. Alzoo liet David A'bner gaan, en hij ging in vrede.

22. En zie, Davids knechten en Joáb kwamen van eene bende, en brachten met zich eenen grooten roof. A'bner nu, die was niet bij David te Hébron; want hij had hem laten gaan, en hij was gegaan in vrede.

23. Als nu Jóab en het gansche heir dat met hem was, aankwamen, zoo gaven zij Jóab te kennen, zeggende: A'bner, de zoon van Ner, is gekomen tot den koning, en hij heeft hem laten gaan, en hij is gegaan in vrede.

24. Toen ging Jóab tot den koning in, en zeide: Wat hebt gij gedaan? Zie, A'bner is tot u gekomen; waarom nu hebt gij hem laten gaan, dat hij zoo vrij is weggegaan?

25. Gij kent A'bner, den zoon van Ner, dat hij gekomen is om u te overreden, en om te weten uwen uitgang en uwen ingang, ja om te weten alles, wat gij doet.

26. En Jóab ging uit van David, en zond A'bner boden na, die hem terughaalden van den bornput van Síra; maar David wist het niet.

27. Als nu A'bner weder te Hébron kwam, [a]zoo leidde hem Jóab ter zijde af in het midden der poort, om in de stilte met hem te spreken; en hij sloeg hem aldaar aan de vijfde rib, dat hij stierf, [b]om des bloeds wille van zijnen broeder A'sahel.
a 1 Kon. 2: 5. b 2 Sam. 2: 23.

28. Als David dat daarna hoorde, zoo zeide hij: Ik ben onschuldig, en mijn koninkrijk, bij den HEERE, tot in eeuwigheid, van het bloed van A'bner, den zoon van Ner.

29. Het blijve op het hoofd van Jóab, en op het gansche huis zijns vaders; en er worde van het huis van Jóab niet afgesneden, die eenen vloed hebbe, en melaatsch zij, en zich aan den stok houde, en door het zwaard valle, en broodsgebrek hebbe.

30. Alzoo hebben Jóab en zijn broeder A'bísaï A'bner doodgeslagen, omdat hij hunnen broeder A'sahel te Gíbeon in den strijd gedood had.

31. David dan zeide tot Jóab en tot al het volk, dat bij hem was: Scheurt uwe kleederen, en gordt zakken aan, en weeklaagt voor A'bner henen. En de koning David ging achter de baar.

32. Als zij nu A'bner te Hébron begroeven, zoo hief de koning zijne stemme op, en weende bij A'bners graf; ook weende al het volk.

33. En de koning maakte eene klage over A'bner, en zeide: Is dan A'bner gestorven, als een dwaas sterft?

34. Uwe handen waren niet gebonden, noch uwe voeten in koperen boeien gedaan; [*maar*] gij zijt gevallen, gelijk men valt voor het aangezicht van kinderen der verkeerdheid. Toen weende het gansche volk nog meer over hem.

35. Daarna kwam al het volk om David brood te doen eten, als het nog dag was; maar David zwoer, zeggende: God doe mij zoo, en doe er zoo toe, indien ik vóór het ondergaan der zon brood of wat ook smake!

36. Als al het volk dit vernam, zoo was het goed in hunne oogen. Alles, zooals de koning gedaan had, was goed in de oogen des ganschen volks.

37. En al dat volk en gansch Israël merkten te dienzelven dage, dat het van den koning niet was, dat men A'bner, den zoon van Ner, gedood had.

38. Voorts zeide de koning tot zijne knechten: Weet gij niet, dat te dezen dage een vorst, ja een groote in Israël gevallen is?

39. Maar ik ben nu [*nog*] teeder, en gezalfd ten koning, en deze mannen, de zonen van Zerúja, zijn harder dan ik. De HEERE zal den boosdoener vergelden naar zijne boosheid.

HET IV KAPITTEL.

Als nu Sauls zoon hoorde, dat A'bner te Hébron gestorven was, werden zijne handen slap, en gansch Israël werd verschrikt.

2. En Sauls zoon had twee mannen, oversten van benden: de naam des éénen was Báëna, en de naam des anderen Réchab, zonen van Rimmon, den Béërothiet, van de kinderen Benjamins; want ook Béëroth werd tot Benjamin gerekend;

3. En de Béërothieten waren gevloden naar Gitthaïm, en waren aldaar vreemdelingen tot op dezen dag.

4. [a]En Jónathan, Sauls zoon, had eenen zoon, die geslagen was aan beide voeten; vijf jaren was hij oud, als het gerucht van Saul en Jónathan uit Jízreël kwam, en zijne voedster hem opnam, en vluchtte; en het geschiedde, als zij haastte om te vluchten, dat hij viel en kreupel werd; en zijn naam was Mephibóseth.

a 2 Sam. 9: 3. enz.

5. En de zonen van Rimmon, den Béërothiet, Réchab en Báëna, gingen henen, en kwamen ten huize van Isbóseth, als de dag heet geworden was; en hij lag op de slaapstede in den middag.

6. En zij kwamen daarin tot het midden des huizes, [*als*] zullende tarwe halen; en zij sloegen hem aan de vijfde rib; en Réchab en zijn broeder Báëna ontkwamen.

7. Want zij kwamen in huis, als hij op zijn bed lag, in zijne slaapkamer, en sloegen hem, en doodden hem, en hieuwen zijn hoofd af; en zij namen zijn hoofd, en gingen henen, den weg op het vlakke veld, den ganschen nacht.

8. En zij brachten het hoofd van Isbóseth tot David te Hébron, en zeiden tot den koning: Zie, daar is het hoofd van Isbóseth, den zoon van Saul, uwen vijand, die uwe ziel zocht; alzoo heeft de HEERE mijnen heere den koning te dezen dage volkomene wrake gegeven van Saul en van zijn zaad.

9. Maar David antwoordde Réchab en zijnen broeder Báëna, den zonen van Rímmon, den Béërothiet, en zeide tot hen: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die mijne ziele uit alle benauwdheid verlost heeft!

10. [a]Dewijl ik dien, die mij boodschapte, zeggende: Zie, Saul is dood; daar hij in zijne oogen was als een, die goede boodschap bracht, nochtans gegrepen en te Zíklag gedood heb, hoewel hij [*meende*], dat ik hem bodenloon zoude geven; 2 Sam 1: 15.

11. Hoe veel te meer, wanneer goddelooze mannen eenen rechtvaardigen man in zijn huis op zijne slaapstede hebben gedood? Nu dan, zoude ik zijn bloed van uwe handen niet eischen, en u van de aarde wegdoen?

12. En David gebood zijnen jongeren, en zij doodden ze, en hieuwen hunne handen en hunne voeten af, en hingen ze op bij den vijver te Hébron; maar het hoofd van Isbóseth namen zij, en begroeven het in A'bners [a]graf te Hébron. a 2 Sam. 3: 32.

HET V KAPITTEL.

[a]Toen kwamen alle stammen Israëls tot David te Hébron; en zij spraken, zeggende: Zie, wij, uw gebeente en uw vleesch zijn wij. a 1 Kron. 11: 1.

2. Daartoe ook tevoren, toen Saul koning over ons was, waart gij Israël uitvoerende en inbrengende. Ook heeft

de HEERE tot u gezegd: [a]Gij zult mijn volk Israël weiden, en gij zult tot eenen voorganger zijn over Israël.
a 2 Sam. 7: 7. Ps. 78: 71.

3. Alzoo kwamen alle oudsten Israëls tot den koning te Hébron, en de koning David maakte een verbond met hen te Hébron, voor het aangezichte des HEEREN, en zij zalfden David tot koning over Israël.

4. Dertig jaar was David oud, als hij koning werd; veertig jaar heeft hij geregeerd.

5. [a]Te Hébron regeerde hij over Juda zeven jaren en zes maanden; en te Jeruzalem regeerde hij drie en dertig jaar over gansch Israël en Juda.
a 2 Sam. 2: 11. 1 Kon. 2: 11. 1 Kron. 3: 4.

6. En de koning toog met zijne mannen naar Jeruzalem, tegen de Jébusieten, die in dat land woonden. En zij spraken tot David, zeggende: Gij zult hier niet inkomen, maar de blinden en kreupelen zullen u afdrijven; dat is te zeggen: David zal hier niet inkomen.

7. Maar David nam den burcht Sion in; deze is de stad Davids.

8. Want David zeide ten zelven dage: [a]Al wie de Jébusieten slaat, en geraakt aan die watergoot, en die kreupelen, en die blinden, die van Davids ziele gehaat zijn, [*die zal tot een hoofd en tot een overste zijn*]; daarom zegt men. Een blinde en kreupele zal in het huis niet komen.
a 1 Kron. 11: 6.

9. Alzoo woonde David in den burcht, en noemde dien Davids stad. En David bouwde rondom van Millo af en binnenwaarts.

10. David nu ging steeds voort en werd groot; want de HEERE, de God der heirscharen, was met hem.

11. En [a]Híram, de koning van Tyrus, zond boden tot David, en cederenhout, en timmerlieden, en metselaars; en zij bouwden David een huis.
a 1 Kron. 14: 1.

12. En David merkte, dat de HEERE hem tot eenen koning over Israël bevestigd had, en dat Hij zijn koninkrijk verheven had, om zijns volks Israëls wille.

13. [a]En David nam meer bijwijven en vrouwen van Jeruzalem, nadat hij van Hébron gekomen was; en David werden meer zonen en dochteren geboren.
a 1 Kron. 3: 9; 14: 3, enz.

14. [a]En dit zijn de namen dergenen, die hem te Jeruzalem geboren zijn: Schámmua, en Schóbab, en Náthan, en Sálomo,
a 1 Kron. 3: 5, enz. en 14: 4, enz

15. En I'bchar, en Elischúa, en Népheg, en Jáphia,

16. En Elischáma, en E'ljada, en Eliphélet.

17. [a]Als nu de Philistijnen hoorden, dat zij David ten koning over Israël gezalfd hadden, zoo togen alle Philistijnen op om David te zoeken; en David, dat hoorende, toog af naar den burcht.
a 1 Kron. 14: 8, enz.

18. En de Philistijnen kwamen, en verspreidden zich in het dal Repháïm.

19. Zoo vraagde David den HEERE, zeggende: Zal ik optrekken tegen de Philistijnen? Zult gij ze in mijne hand geven? En de HEERE zeide tot David: Trek op, want Ik zal de Philistijnen zekerlijk in uwe hand geven.

20. Toen kwam David te [a]Báäl-Pérazim; en David sloeg ze aldaar, en zeide: De HEERE heeft mijne vijanden voor mijn aangezicht gescheurd, als eene scheure der wateren. Daarom noemde hij den naam derzelve plaats Báäl-Pérazim.
a Jes. 28: 21.

21. En zij lieten hunne afgoden aldaar; [a]en David en zijne mannen namen ze op.
a 1 Kron. 14: 12.

22. Daarna togen de Philistijnen weder op, en zij verspreidden zich in het dal Repháïm.

23. En David vraagde den HEERE, dewelke zeide: Gij zult niet optrekken; [*maar*] trek om tot achter hen, dat gij aan hen komt van tegenover de moerbeziënboomen.

24. En het geschiede, als gij hoort het geruisch van eenen gang in de toppen der moerbeziënboomen, dan rep u, want alsdan is de HEERE voor uw aangezicht uitgegaan, om het heirleger der Philistijnen te slaan.

25. En David deed alzoo, gelijk als de HEERE hem geboden had; en hij sloeg de Philistijnen van Géba af totdat gij komt te Gézer.

HET VI KAPITTEL.

[a]Daarna verzamelde David wederom

alle uitgelezenen in Israël, dertig duizend.
a 1 Kron. 13: 5, enz.

2. En David maakte zich op, en ging henen met al het volk, dat bij hem was, van Báälim-Juda, om van daar op te brengen de Arke Gods, bij dewelke de Naam wordt aangeroepen, de naam des HEEREN der heirscharen, die daarop woont tusschen de Chérubim.

3. En zij voerden de Arke Gods op eenen [a]nieuwen wagen, en haalden ze uit het [b]huis van Abinádab, dat op eenen heuvel is; en U'za en Ahío, Abinádabs zonen, leidden den nieuwen wagen. *a* 1 Sam. 6: 7, 8, enz. *b* 1 Sam. 7: 1.

4. Toen zij hem nu uit het huis van Abinádab, dat op den heuvel is, met de Arke Gods, wegvoerden, zoo ging Ahío voor de Arke henen.

5. En David en het gansche huis Israëls speelden voor het aangezichte des HEEREN, met allerlei [*snarenspel*] van dennenhout; als, met harpen, en met luiten, en met trommelen, ook met schellen, en met cimbalen.

6. [a]Als zij nu kwamen tot aan Náchons dorschvloer, zoo strekte U'za [*zijne hand*] uit aan de Arke Gods, en hield ze, want de runderen struikelden.
a 1 Kron. 13: 9.

7. Toen ontstak de toorn des HEEREN tegen U'za, en God sloeg hem aldaar, om deze onbedachtzaamheid; en hij stierf aldaar bij de Arke Gods.

8. En David ontstak, omdat de HEERE eene scheure gescheurd had aan U'za; en hij noemde dezelve plaats Pérez-U'za, tot op dezen dag.

9. En David vreesde den HEERE ten zelven dage; en hij zeide: Hoe zal de Arke des HEEREN tot mij komen?

10. David dan wilde de Arke des HEEREN niet tot zich [*laten*] overbrengen in de stad Davids; maar David deed ze afwijken in het huis van O'bed-Édom, den Géthiet.

11. En de Arke des HEEREN bleef in het huis van O'bed-Édom, den Géthiet, drie maanden; [a]en de HEERE zegende O'bed-Édom en zijn gansche huis. *a* 1 Kron. 13: 14.

12. Toen boodschapte men den koning David, zeggende: De HEERE heeft het huis van O'bed-Édom, en al wat hij heeft, gezegend om der Arke Gods wille. Zoo ging David henen, en haalde de Arke Gods uit het huis van O'bed-Édom opwaarts in de stad Davids, met vreugde.

13. En het geschiedde, als zij, die de Arke des HEEREN droegen, zes treden voortgetreden waren, dat hij runderen en gemest [*vee*] offerde.

14. En David huppelde met alle macht voor het aangezichte des HEEREN; en David was omgord met eenen linnen lijfrok.

15. Alzoo brachten David en het gansche huis Israëls de Arke des HEEREN op, met gejuich en met geluid der bazuinen.

16. En het geschiedde, als de Arke des HEEREN in de stad Davids kwam, dat Míchal, Sauls dochter, door het venster uitzag. Als zij nu den koning David zag, springende en huppelende voor het aangezichte des HEEREN, verachtte zij hem in haar hart.

17. Toen zij nu de Arke des HEEREN inbrachten, stelden zij die in hare [a]plaats, in het midden der tente, die David voor haar gespannen had; en David offerde brandofferen voor des HEEREN aangezichte, en dankofferen.
a 1 Kron. 15: 1; 16: 1.

18. Als David geëindigd had het brandoffer en de dankofferen te offeren, [a]zoo zegende hij het volk in den name des HEEREN der heirscharen.
a 1 Kron. 16: 2.

19. En hij deelde uit aan het gansche volk, aan de gansche menigte Israëls, van de mannen tot de vrouwen toe, aan een iegelijk een broodkoek, en een schoon stuk [*vleesch*], en eene flesch [*wijn*]. Toen ging al dat volk henen, een iegelijk naar zijn huis.

20. Als nu David wederkwam, om zijn huis te zegenen, ging Míchal, Sauls dochter, uit, David te gemoet, en zeide: Hoe is heden de koning van Israël verheerlijkt, die zich heden voor de oogen van de dienstmaagden zijner dienstknechten heeft ontbloot, gelijk een van de ijdele lieden zich onbeschaamdelijk ontbloot!

21. Maar David zeide tot Míchal: Voor het aangezichte des HEEREN, die mij verkoren heeft voor uwen vader en voor zijn gansche huis, mij instellende tot eenen voorganger over het volk des HEEREN, over Israël, ja ik zal spelen

voor het aangezichte des HEEREN.
22. Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzoo, en zal nederig zijn in mijne oogen, en met de dienstmaagden, waarvan gij gezegd hebt, met deze zal ik verheerlijkt worden.
23. Michal nu, Sauls dochter, had geen kind, tot den dag van haren dood toe.

HET VII KAPITTEL.

[a]En het geschiedde, als de koning in zijn huis zat, en de HEERE hem ruste gegeven had van alle zijne vijanden rondom; *a* 1 Kron. 17.
2. Zoo zeide de koning tot den profeet Náthan: Zie toch, ik woon in een cederen huis, en de Arke Gods woont in het midden der gordijnen.
3. En Náthan zeide tot den koning: Ga henen, doe al wat in uw hart is, want de HEERE is met u.
4. Maar het gebeurde in denzelven nacht, dat het woord des HEEREN tot Náthan geschiedde, zeggende:
5. Ga, en zeg tot mijnen knecht, tot David: Zoo zegt de HEERE: Zoudt gij Mij een huis bouwen tot mijne woning?
6. Want ik heb in geen huis gewoond, [a]van dien dag af, dat Ik de kinderen Israëls uit Egypte opvoerde, tot op dezen dag; maar Ik heb gewandeld in eene Tente en in eenen Tabernakel. *a* 1 Kron. 8: 16.
7. Overal, waar Ik met alle de kinderen Israëls heb gewandeld, heb Ik wel een woord gesproken met éénen der stammen Israëls, dien Ik bevolen heb mijn volk Israël te weiden, zeggende: Waarom bouwt gij Mij niet een cederen huis?
8. Nu dan, alzoo zult gij tot mijnen knecht, tot David zeggen: Zoo zegt de HEERE der heirscharen: [a]Ik heb u genomen van de schaapskooi, van achter de schapen, dat gij een voorganger zoudt zijn over mijn volk, over Israël; *a* 1 Sam. 16: 11, 12. Ps. 78: 70.
9. En ik ben met u geweest [a]overal, waar gij gegaan zijt, en heb alle uwe vijanden voor uw aangezicht uitgeroeid; en Ik heb u eenen grooten naam gemaakt als de naam der grooten, die op de aarde zijn. *a* 2 Sam. 8: 6, 14.
10. En Ik heb voor mijn volk, voor Israël, eene plaatse besteld, en hem geplant, dat hij aan zijne plaatse wone, en niet meer heen en weder gedreven worde; en de kinderen der verkeerdheid zullen hem niet meer verdrukken, gelijk als in het eerst,
11. En van dien dag af, dat Ik geboden heb richters te wezen over mijn volk Israël. Doch u heb Ik rust gegeven van alle uw vijanden. Ook geeft u de HEERE te kennen, dat de HEERE u een huis maken zal.
12. [a]Wanneer uwe dagen zullen vervuld zijn, en gij met uwe vaderen zult ontslapen zijn, zoo zal Ik uw zaad na u doen opstaan, dat uit uw lijf voortkomen zal, en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen. *a* 1 Kon. 8: 20.
13. [a]Die zal mijnen naam een huis bouwen; en Ik zal den stoel zijns koninkrijks bevestigen tot in eeuwigheid. *a* 1 Kon. 5: 5; 6: 12. 1 Kron. 22: 10.
14. [a]Ik zal hem zijn tot eenen Vader, en hij zal Mij zijn tot eenen zoon; [b]dewelke, als hij misdoet, zoo zal ik hem met eene menschenroede en met plagen der menschenkinderen straffen. *a* Ps. 89: 27. Hebr. 1: 5. *b* Ps. 89: 31, enz.
15. Maar mijne goedertierenheid zal van hem niet wijken, gelijk als Ik [*die*] weggenomen heb van Saul, dien Ik van voor uw aangezichte heb weggenomen.
16. Doch uw huis zal bestendig zijn, en uw koninkrijk tot in eeuwigheid voor uw aangezichte; uw stoel zal vast zijn tot in eeuwigheid.
17. Naar alle deze woorden, en naar dit gansche gezicht, alzoo sprak Náthan tot David.
18. Toen ging de koning David in, en bleef voor het aangezichte des HEEREN, en hij zeide: Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?
19. Daartoe is dit in uwe oogen nog klein geweest, Heere HEERE, maar Gij hebt ook over het huis uws knechts gesproken tot van verre henen, en dit [*naar*] de wet der menschen, Heere HEERE.
20. En wat zal David nog meer tot U spreken? Want Gij kent uwen knecht, Heere HEERE.
21. Om uws woords wille, en naar uw harte hebt Gij alle deze groote dingen

gedaan, om aan uwen knecht bekend te maken.

22. Daarom zijt gij groot, HEERE God, [a]want er is niemand gelijk als Gij, en er is geen God dan alleen Gij, naar alles, dat wij met onze ooren gehoord hebben.

a Deut. 3: 24; 4: 35; 32: 39. 1 Sam. 2: 2. Ps. 86: 8. Jes. 45: 5, 18, 22. Marc. 12: 29, 32.

23. [a]En wie is, gelijk uw volk, gelijk Israël, een eenig volk op aarde, hetwelk God is henengegaan Zich tot een volk te verlossen, en om Zich eenen naam te zetten, en om voor ulieden deze groote en verschrikkelijke dingen te doen aan uw land, voor het aangezicht uws volks, dat Gij U uit Egypte verlost hebt, de heidenen en hunne goden [*verdrijvende*]?

a Deut. 4: 7; 33: 29. Ps. 147: 20.

24. En Gij hebt uw volk Israël U bevestigd, U tot een volk, tot in eeuwigheid; en Gij, HEERE, zijt hun tot eenen God geworden.

25. Nu dan, HEERE God, doe dit woord, dat Gij over uwen knecht en over zijn huis gesproken hebt, bestaan tot in eeuwigheid; en doe, gelijk als Gij gesproken hebt.

26. En uw naam worde groot gemaakt tot in eeuwigheid; dat men zegge: De HEERE der heirscharen is God over Israël; en het huis van uwen knecht David zal bestendig zijn voor uw aangezichte.

27. Want Gij, HEERE der heirscharen, Gij, God Israëls, Gij hebt [*voor*] het oor uws knechts geopenbaard, zeggende: Ik zal u een huis bouwen; daarom heeft uw knecht in zijn hart gevonden, dit gebed tot U te bidden.

28. Nu dan, Heere HEERE, Gij zijt die God, en [a]uwe woorden zullen waarheid zijn, en Gij hebt dit goede tot uwen knecht gesproken. a Joh. 17: 17.

29. Zoo believe het U nu, en zegen het huis uws knechts, dat het in eeuwigheid voor uw aangezichte zij; want Gij, Heere HEERE, hebt [*het*] gesproken, en met uwen zegen zal uws knechts huis gezegend worden in eeuwigheid.

HET VIII KAPITTEL.

[a]En het geschiedde daarna, dat David de Philistijnen sloeg, en bracht ze ten onder; en David nam Méteg-A'mma uit der Philistijnen hand. a 1 Kron. 18: 1, enz.

2. Ook sloeg hij de Móabieten, en mat ze met een snoer, doende hen ter aarde nederliggen; en hij mat [*met*] twee snoeren om te dooden, en [*met*] een vol snoer om in het leven te laten. Alzoo werden de Móabieten David tot knechten, brengende geschenken.

3. David sloeg ook Hádad-Ézer, den zoon van Réchob, den koning van Zóba, toen hij henentoog, om zijne hand te wenden naar de rivier Phrath.

4. En David [a]nam hem duizend [*wagens*] af, en zeven honderd ruiteren, en twintig duizend man te voet; en David ontzenuwde alle wagenpaarden, en hield daarvan honderd wagenen overig. a 1 Kron. 18: 4.

5. En de Syriërs van Damáscus kwamen om Hádad-Ézer, den koning van Zóba, te helpen; maar David sloeg van de Syriërs twee en twintig duizend man.

6. En David leide bezettingen in Syrië van Damáscus, en de Syriërs werden David tot knechten, brengende geschenken; en de HEERE behoedde David overal, waar hij henentoog.

7. En David nam de gouden schilden, die bij Hádad-Ézers knechten geweest waren, en bracht ze te Jeruzalem.

8. Daartoe nam de koning David zeer veel kopers uit Bétach, en uit Berothái, Hádad-Ezers steden.

9. Als nu Thóï, de koning van Hámath, hoorde, dat David het gansche heir van Hádad-E'zer geslagen had,

10. Zoo zond Thóï zijnen zoon Jóram tot den koning David, om hem te vragen naar [*zijnen*] welstand, en om hem te zegenen, vanwege dat hij tegen Hádad-Ézer gekrijgd en hem geslagen had (want Hádad-Ézer voerde steeds krijg tegen Thóï); en in zijne hand waren zilveren vaten, en gouden vaten, en koperen vaten;

11. Welke de koning David ook den HEERE heiligde, met het zilver en het goud, dat hij geheiligd had van alle heidenen, die hij [*zich*] onderworpen had:

12. Van Syrië, en van Móab, en van de kinderen A'mmons, en van de Philistijnen, en van A'malek, en van den

roof van Hádad-Ézer, den zoon van Réchob, den koning van Zóba.

13. [a]Ook maakte [*zich*] David eenen naam, als hij wederkwam, nadat hij de Syriërs geslagen had, in het Zoutdal, achttien duizend. *a* Ps. 60: 2.

14. En hij leide bezettingen in Édom, in gansch Édom leide hij bezettingen, en alle Édomieten werden David tot knechten; en de HEERE behoedde David overal, waar hij henentoog.

15. Alzoo regeerde David over gansch Israël, en David deed aan zijn gansche volk recht en gerechtigheid.

16. [a]Jóab nu, de zoon van Zerúja, was over het heir; en Jósaphat, zoon van Achílud, was kanselier.
a 1 Kron. 18: 15, enz.

17. En Zádok, de zoon van Ahítub, en Ahimélech, de zoon van A'bjathar, waren priesters; en Serája was schrijver.

18. Er was ook Benája, zoon van Jójada, met de Créthi en de Pléthi; maar Davids zonen waren prinsen.

HET IX KAPITTEL.

En David zeide: Is er nog iemand, die overgebleven is van den huize Sauls, dat ik weldadigheid aan hem doe, om Jónathans wille?

2. Het huis van Saul nu had eenen knecht, wiens naam was [a]Zíba; en zij riepen hem tot David. En de koning zeide tot hem: Zijt gij Zíba? En hij zeide: Uw knecht.
a 2 Sam. 16: 1, enz. en 19: 17.

3. En de koning zeide: Is er niet nog iemand van den huize Sauls, dat ik Gods weldadigheid bij hem doe? Toen zeide Zíba tot den koning: Er is nog een zoon van Jónathan, die geslagen is aan [a]beide voeten. *a* 2 Sam. 4: 4.

4. En de koning zeide tot hem: Waar is hij? En Zíba zeide tot den koning: Zie, hij is in het huis van Máchir, den zoon van A'mmiël, te Lódebar.

5. Toen zond de koning David henen; en hij nam hem uit het huis van Máchir, den zoon van A'mmiël, van Lódebar.

6. Als nu Mephibóseth, de zoon van Jónathan, den zoon van Saul, tot David inkwam, zoo viel hij op zijn aangezicht, en boog zich neder. En David zeide: Mephibóseth! En hij zeide: Zie, [*hier*] is uw knecht.

7. En David zeide tot hem: Vrees niet, want ik zal zekerlijk weldadigheid bij u doen, om uws vaders Jónathans wille: en ik zal u alle akkers van uwen vader Saul wedergeven; en gij zult steeds brood eten aan mijne tafel.

8. Toen boog hij zich, en zeide: Wat is uw knecht, dat gij omgezien hebt naar eenen dooden hond, als ik ben?

9. Toen riep de koning Zíba, Sauls jongen, en zeide tot hem: Al wat Saul gehad heeft, en zijn gansche huis, heb ik den zoon uws heeren gegeven.

10. Daarom zult gij voor hem het land bearbeiden, gij, en uwe zonen, en uwe knechten, en zult [*de vruchten*] inbrengen, opdat de zoon uws heeren brood hebbe, dat hij ete; en Mephibóseth, de zoon uws heeren, zal steeds brood eten aan mijne tafel. Zíba nu had vijftien zonen en twintig knechten.

11. En Zíba zeide tot den koning: Naar alles, wat mijn heere de koning zijnen knecht gebiedt, alzoo zal uw knecht doen. Ook zoude Mephibóseth, etende aan mijne tafel, als een van des konings zonen zijn.

12. Mephibóseth nu had eenen kleinen zoon, wiens naam was Mícha; en allen, die in het huis van Zíba woonden, waren Mephibóseths knechten.

13. Alzoo woonde Mephibóseth te Jeruzalem, omdat hij steeds at aan des konings tafel; en hij was kreupel aan beide zijne voeten.

HET X KAPITTEL.

En [a]het geschiedde daarna, dat de koning der kinderen A'mmons stierf, en zijn zoon Hánun werd koning in zijne plaats. *a* 1 Kron. 19: 1, enz.

2. Toen zeide David: Ik zal weldadigheid doen aan Hánun, den zoon van Náhas, gelijk als zijn vader weldadigheid aan mij gedaan heeft. Zoo zond David henen, om hem door den dienst zijner knechten te troosten over zijnen vader. En de knechten van David kwamen in het land van de kinderen A'mmons.

3. Toen zeiden de vorsten der kinderen A'mmons tot hunnen heere Hánun: Eert David uwen vader in uwe

oogen, omdat hij troosters tot u gezonden heeft? Heeft David zijne knechten niet daarom tot u gezonden, dat hij deze stad doorzoeke, en die verspiede, en die omkeere?

4. Toen nam Hánun Davids knechten, en schoor hunnen baard half af, en sneed hunne kleederen half af, tot aan hunne billen; en hij liet ze gaan.

5. Als zij dit David lieten weten, zoo zond hij hun te gemoet; want deze mannen waren zeer beschaamd. En de koning zeide: Blijft te Jéricho, totdat uw baard weder gewassen zal zijn; komt dan weder.

6. Toen nu de kinderen A'mmons zagen, dat zij zich bij David stinkende gemaakt hadden, zonden de kinderen A'mmons henen, en huurden van de Syriërs van Béth-Réchob, en van de Syriërs van Zóba, twintig duizend voetvolks, en van den koning van Máächa duizend man, en van de mannen van Tob twaalf duizend man.

7. Als David dit hoorde, zond hij Jóab henen, en het gansche heir met de helden.

8. En de kinderen A'mmons togen uit, en stelden de slagorde voor de deur der poort; maar de Syriërs van Zóba en Réchob, en de mannen van Tob en Máächa, die waren afzonderlijk in het veld.

9. Als nu Jóab zag, dat de spitse der slagorde tegen hem was, van voren en van achteren, zoo verkoos hij [*mannen*] uit alle uitgelezenen van Israël, en stelde ze in orde tegen de Syriërs aan;

10. En het overige des volks gaf hij onder de hand van zijnen broeder Abísaï, die het in orde stelde tegen de kinderen A'mmons aan.

11. En hij zeide: Zoo de Syriërs mij te sterk zullen zijn, zoo zult gij mij komen verlossen; en zoo de kinderen A'mmons u te sterk zullen zijn, zoo zal ik komen om u te verlossen.

12. Wees sterk, en laat ons sterk zijn voor ons volk, en voor de steden onzes Gods; de HEERE nu doe wat goed is in zijne oogen.

13. Toen naderde Jóab, en het volk, dat bij hem was, tot den strijd tegen de Syriërs: en zij vloden voor zijn aangezicht.

14. Als de kinderen A'mmons zagen, dat de Syriërs vloden, vloden zij ook voor het aangezicht van Abísaï, en kwamen in de stad. En Jóab keerde weder van de kinderen A'mmons, en kwam te Jeruzalem.

15. Toen nu de Syriërs zagen, dat zij voor Israëls aangezicht geslagen waren, zoo vergaderden zij zich [*weder*] te zamen.

16. En Hádar-E'zer zond henen, en deed de Syriërs uitkomen, die op gene zijde der rivier zijn, en zij kwamen te Hélam; en Sóbach, Hádar-E'zers krijgsoverste, [*toog*] voor hun aangezicht henen.

17. Als dat David werd aangezegd, verzamelde hij gansch Israël, en toog over den Jordaan, en kwam te Hélam; en de Syriërs stelden [*de slagorde*] tegen David aan, en streden met hem.

18. Maar de Syriërs vloden voor Israëls aangezicht, en David versloeg van de Syriërs zeven honderd wagenen, en veertig duizend ruiteren; daartoe sloeg hij Sóbach, hunnen krijgsoverste, dat hij aldaar stierf.

19. Toen nu alle de koningen, die Hádar-E'zers knechten waren, zagen, dat zij voor Israëls aangezicht geslagen waren, maakten zij vrede met Israël, en dienden hen; en de Syriërs vreesden de kinderen A'mmons meer te verlossen.

HET XI KAPITTEL.

[a]En het geschiedde met de wederkomst des jaars, ten tijde als de koningen uittrekken, dat David Jóab, en zijne knechten met hem, en gansch Israël henenzond, dat zij de kinderen A'mmons verderven, en Rábba belegeren zouden. Doch David bleef te Jeruzalem.

a 1 Kron. 20: 1, enz.

2. Zoo geschiedde het tegen den avondtijd, dat David van zijn leger opstond, en wandelde op het dak van het koningshuis, en zag van het dak eene vrouw, zich wasschende; deze vrouw nu was zeer schoon van aanzien.

3. En David zond henen, en ondervraagde naar deze vrouw; en men zeide: Is dat niet Báthseba, de dochter van Elíam, de huisvrouwe van Uría, den Héthiet?

4. Toen zond David boden henen, en liet ze halen. En als zij tot hem ingekomen was, lag hij bij haar (zij nu had zich [a]van hare onreinigheid gezuiverd); daarna keerde zij weder naar haar huis. [a] Lev. 15: 19, enz. en 18: 19.

5. En die vrouw werd zwanger; zoo zond zij henen, en liet David weten, en zeide: Ik ben zwanger geworden.

6. Toen zond David tot Jóab, [*zeggende*]: Zend Uría, den Héthiet, tot mij. En Jóab zond Uría tot David.

7. Als nu Uría tot hem kwam, zoo vraagde David naar den welstand van Jóab, en naar den welstand des volks, en naar den welstand des krijgs.

8. Daarna zeide David tot Uría: Ga af naar uw huis en wasch uwe voeten. En toen Uría uit des konings huis uitging, volgde hem een gerecht des konings achterna.

9. Maar Uría leide zich neder voor de deur van des konings huis, met alle de knechten zijns heeren; en hij ging niet af in zijn huis.

10. En zij gaven het David te kennen, zeggende: Uría is niet afgegaan in zijn huis. Toen zeide David tot Uría: Komt gij niet van de reis? Waarom zijt gij niet afgegaan in uw huis?

11. En Uría zeide tot David: De Arke, en Israël en Juda blijven in de tenten; en mijn heere Jóab, en de knechten mijns heeren zijn gelegerd op het open veld, en zoude ik in mijn huis gaan, om te eten en te drinken, en bij mijne huisvrouwe te liggen? [*Zoo waarachtig als*] gij leeft en uwe ziel leeft, indien ik deze zake doen zal!

12. Toen zeide David tot Uría: Blijf ook heden hier, zoo zal ik u morgen afzenden. Alzoo bleef Uría te Jeruzalem, dien dag en den anderen dag.

13. En David noodigde hem, zoodat hij voor zijn aangezicht at en dronk, en hij maakte hem dronken. Daarna ging hij in den avond uit, om zich neder te leggen op zijn leger, met zijns heeren knechten, maar ging niet af in zijn huis.

14. Des morgens nu geschiedde het, dat David eenen brief schreef aan Jóab; en hij zond dien door de hand van Uría.

15. En hij schreef in dien brief, zeggende: Stelt Uría vooraan tegenover den sterksten strijd, en keert van achter hem af, opdat hij geslagen worde en sterve.

16. Zoo geschiedde het, als Jóab op de stad gelet had, dat hij Uría stelde aan de plaatse, waarvan hij wist, dat aldaar strijdbare mannen waren.

17. Als nu de mannen der stad uittogen en met Jóab streden, vielen er van het volk, van Davids knechten; en Uría, de Héthiet, stierf ook.

18. Toen zond Jóab henen, en liet David den ganschen handel van dezen strijd weten.

19. En hij beval den bode, zeggende: Als gij zult geëindigd hebben den ganschen handel van dezen strijd tot den koning uit te spreken;

20. En het zal geschieden, indien de grimmigheid des konings opkomt, en hij tot u zegt: Waarom zijt gij zoo nabij aan de stad gekomen om te strijden? Wist gij niet, dat zij van den muur zouden schieten?

21. [a]Wie sloeg Abimélech, den zoon van Jerubbéseth? Wierp niet eene vrouw een stuk van eenen molensteen op hem van den muur, dat hij te Thébez stierf? Waarom zijt gij tot den muur genaderd? Dan zult gij zeggen: uw knecht Uría, de Héthiet, is ook dood. [a] Richt. 9: 52, 53.

22. En de bode ging henen, en kwam in, en gaf David te kennen alles, waar hem Jóab om uitgezonden had.

23. En de bode zeide tot David: Die mannen zijn ons zeker te machtig geweest, en zijn tot ons uitgetogen in het veld: maar wij zijn tegen hen aangeweest tot aan de deur der poort.

24. Toen schoten de schutters van den muur af op uwe knechten, dat er van des konings knechten dood gebleven zijn; en uw knecht Uría, de Héthiet, is ook dood.

25. Toen zeide David tot den bode: Zoo zult gij tot Jóab zeggen: Laat deze zake niet kwaad zijn in uwe oogen, want het zwaard verteert zoowel dezen als genen; versterk uwen strijd tegen de stad, en verstoor ze. Versterk hem alzoo.

26. Als nu de huisvrouwe van Uría hoorde, dat haar man Uría dood was, zoo droeg zij leed over haren heere.

27. En als de rouw was overgegaan, zond David henen, en nam ze in zijn huis;

en zij werd hem ter vrouwe, en baarde hem eenen zoon. Doch deze zake, die David gedaan had, was kwaad in de oogen des HEEREN.

HET XII KAPITTEL.

En de HEERE zond Náthan tot David. Als die tot hem inkwam, zeide hij tot hem: Er waren twee mannen in ééne stad, de eene rijk en de andere arm.

2. De rijke had zeer vele schapen en runderen.

3. Maar de arme had gansch niet, dan een eenig klein ooilam, dat hij gekocht had, en had het gevoed, dat het groot geworden was bij hem, en bij zijne kinderen tegelijk; het at van zijne bete, en dronk van zijnen beker, en sliep in zijnen schoot, en het was hem als eene dochter.

4. Toen nu den rijken man een wandelaar overkwam, verschoonde hij te nemen van zijne schapen en van zijne runderen, om voor den reizenden man, die tot hem gekomen was, [*wat*] te bereiden; en hij nam des armen mans ooilam, en bereidde dat voor den man, die tot hem gekomen was.

5. Toen ontstak Davids toorn zeer tegen dien man; en hij zeide tot Náthan: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, de man, die dat gedaan heeft, is een kind des doods.

6. En dat ooilam zal hij [a]viervoudig wedergeven, daarom dat hij deze zake gedaan, en omdat hij niet verschoond heeft. a Ex. 22: 1.

7. Toen zeide Náthan tot David: Gij zijt die man! Zoo zegt de HEERE, de God Israëls: Ik heb u ten koning [a]gezalfd over Israël, en Ik heb u uit Sauls hand gered; a 1 Sam. 16: 13.

8. En Ik heb u uws heeren huis gegeven, daartoe uws heeren vrouwen in uwen schoot, ja Ik heb u het huis van Israël en Juda gegeven; en indien het weinig is, Ik zoude u alzulks en alzulks daartoe doen.

9. Waarom hebt gij [*dan*] het woord des HEEREN veracht, doende wat kwaad is in zijne oogen? Gij hebt Uría, den Héthiet, met het zwaard verslagen, en zijne huisvrouwe hebt gij u ter vrouwe genomen; en hem hebt gij met het zwaard van de kinderen A'mmons doodgeslagen.

10. Nu dan, het zwaard zal van uw huis niet afwijken tot in eeuwigheid; daarom dat gij Mij veracht hebt, en de huisvrouwe van Uría, den Héthiet, genomen hebt, dat zij u ter vrouwe zij.

11. Zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal kwaad over u verwekken uit uw huis, en zal uwe vrouwen nemen voor uwe oogen, en [a]zal ze aan uwen naaste geven; die zal bij uwe vrouwen liggen, voor de oogen dezer zon. a Deut. 28: 30. 2 Sam. 16: 22.

12. Want gij hebt het in het verborgen gedaan; maar Ik zal deze zake doen voor gansch Israël en voor de zon.

13. Toen zeide David tot Náthan: Ik heb gezondigd tegen den HEERE. En Náthan zeide tot David: De HEERE heeft ook uwe zonde weggenomen; gij zult niet sterven.

14. Nochtans, dewijl gij door deze zake de vijanden des HEEREN grootelijks hebt doen lasteren, zal ook de zoon, die u geboren is, den dood sterven.

15. Toen ging Náthan naar zijn huis. En de HEERE sloeg het kind, dat de huisvrouwe van Uría David gebaard had, dat het zeer krank werd.

16. En David zocht God voor dat jongsken; en David vastte een vasten, en ging in, en lag den nacht over op de aarde.

17. Toen maakten zich de oudsten van zijn huis op tot hem, om hem te doen opstaan van de aarde; maar hij wilde niet, en at geen brood met hen.

18. En het geschiedde op den zevenden dag, dat het kind stierf. En Davids knechten vreesden hem aan te zeggen, dat het kind dood was; want zij zeiden: Zie, als het kind nog levend was, spraken wij tot hem, maar hij hoorde naar onze stem niet; hoe zullen wij dan tot hem zeggen: Het kind is dood? Want het mocht kwaad doen.

19. Maar David zag, dat zijne knechten mompelden; zoo merkte David, dat het kind dood was. Dies zeide David tot zijne knechten: Is het kind dood? En zij zeiden: Het is dood.

20. Toen stond David op van de aarde, en wiesch en zalfde zich, en veranderde zijne kleeding, en ging in

het huis des HEEREN, en bad aan. Daarna kwam hij in zijn huis, en eischte [*brood*]; en zij zetten hem brood voor, en hij at.

21. Zoo zeiden zijne knechten tot hem: Wat is dit voor een ding, dat gij gedaan hebt? Om des levenden kinds wille hebt gij gevast en geweend, maar nadat het kind gestorven is, zijt gij opgestaan en hebt brood gegeten.

22. En hij zeide: Als het kind nog leefde, heb ik gevast en geweend; want ik zeide: Wie weet, de HEERE mocht mij genadig zijn, dat het kind levend bleve.

23. Maar nu is het dood; waarom zoude ik nu vasten? Zal ik hem nog kunnen wederhalen? Ik zal wel tot hem gaan, maar hij zal tot mij niet wederkomen.

24. Daarna troostte David zijne huisvrouwe Báthseba, en ging tot haar in, en lag bij haar. En zij [a]baarde eenen zoon, wiens [b]naam hij noemde Sálomo; en de HEERE had hem lief,

a Matth. 1: 6. *b* 1 Kron. 22: 9.

25. En zond henen door de hand van den profeet Náthan, en noemde zijnen naam Jedíd-Jah, om des HEEREN wille.

26. [a]Jóab nu krijgde tegen Rábba der kinderen A'mmons; en hij nam de koninklijke stad in. *a* 1 Kron. 20: 1, enz.

27. Toen zond Jóab boden tot David, en zeide: Ik heb gekrijgd tegen Rábba, ook heb ik de waterstad ingenomen.

28. Zoo verzamel gij nu het overige des volks, en beleger de stad, en neem ze in; opdat niet, zoo ik de stad zoude innemen, mijn naam over haar uitgeroepen worde.

29. Toen verzamelde David al dat volk, en toog naar Rábba; en hij krijgde er tegen, en nam het in.

30. [a]En hij nam de kroon zijns konings van zijn hoofd af, welker gewicht was een talent gouds, met edelgesteente, en zij werd op Davids hoofd [*gezet*]; ook voerde hij uit eenen zeer grooten roof der stad. *a* 1 Kron. 20: 2.

31. [a]Het volk nu, dat daarin was, voerde hij uit, en leide het onder zagen, en onder ijzeren dorschwagens, en onder ijzeren bijlen, en deed ze door den ticheloven doorgaan. En alzoo deed hij aan alle steden der kinderen A'mmons. Daarna keerde David, en al het volk, weder naar Jeruzalem.

a 1 Kron. 20. 3.

HET XIII KAPITTEL.

En het geschiedde daarna, alzoo A'bsalom, Davids zoon, eene schoone zuster had, welker naam was Thámar, dat A'mnon, Davids zoon, haar liefkreeg.

2. En A'mnon was benauwd tot krank wordens toe, om zijner zuster Thámars wille, want zij was eene maagd, zoodat het in A'mnons oogen zwaar was, haar iets te doen.

3. Doch A'mnon had eenen vriend, wiens naam was Jónadab, een zoon van Símea, Davids broeder; en Jónadab was een zeer wijs man.

4. Die zeide tot hem: Waarom zijt gij van morgen tot morgen zoo mager, gij koningszoon? Zult gij het mij niet te kennen geven? Toen zeide A'mnon tot hem: Ik heb Thámar, mijns broeders A'bsaloms zuster, lief.

5. En Jónadab zeide tot hem: Leg u op uw leger, en maak u krank; als dan uw vader zal komen om u te zien, zoo zult gij tot hem zeggen: Dat toch mijne zuster Thámar kome, dat zij mij met brood spijzige, en de spijze voor mijne oogen gereed make, opdat ik het aanzie, en van hare hand ete.

6. A'mnon dan leide zich, en maakte zich krank. Toen nu de koning kwam om hem te zien, zeide A'mnon tot den koning: Dat toch mijne zuster Thámar kome, dat zij twee koekskens voor mijne oogen gereed make, en ik van hare hand ete.

7. Toen zond David henen tot Thámar in het huis, zeggende: Ga toch henen in het huis van uwen broeder A'mnon, en maak hem eene spijze.

8. En Thámar ging henen in het huis van haren broeder A'mnon (hij nu was nederliggende), en zij nam deeg, en kneedde het, en maakte koekskens voor zijne oogen, en bakte de koekskens.

9. En zij nam eene pan, en goot ze uit voor zijn aangezicht; maar hij weigerde te eten. En A'mnon zeide: Doet alle man van mij uitgaan. En alle man ging van hem uit.

10. Toen zeide A'mnon tot Thámar:

Breng de spijze in de kamer, dat ik van uwe hand ete. Zoo nam Thámar de koekskens, die zij gemaakt had, en bracht ze haren broeder A'mnon in de kamer.

11. Als zij ze nu tot hem nabij bracht, dat hij ate, zoo greep hij haar, en zeide tot haar: Kom, lig bij mij, mijne zuster.

12. Maar zij zeide tot hem: Niet, mijn broeder, verkracht mij niet, want alzoo doet men niet in Israël; doe deze dwaasheid niet.

13. Want ik, waarhenen zoude ik mijne schande brengen? En gij, gij zoudt zijn als een der dwazen in Israël. Zoo spreek toch nu tot den koning; want hij zal mij van u niet onthouden.

14. Doch hij wilde naar hare stem niet hooren; maar sterker zijnde dan zij, zoo verkrachtte hij haar, en lag bij haar.

15. Daarna haatte haar A'mnon met eenen zeer grooten haat; want de haat, waarmede hij haar haatte, was grooter dan de liefde, waarmede hij haar had liefgehad; en A'mnon zeide tot haar: Maak u op, ga weg.

16. Toen zeide zij tot hem: Er zijn geene oorzaken om mij uit te drijven; dit kwaad zoude grooter zijn dan het andere, dat gij bij mij gedaan hebt; maar hij wilde naar haar niet hooren.

17. En hij riep zijnen jongen, die hem diende, en zeide: Drijf nu deze van mij uit naar buiten, en grendel de deur achter haar toe.

18. Zij nu had eenen veelvervigen rok aan; want alzoo werden des konings dochteren, die maagden waren, met mantels gekleed; en zijn dienaar bracht ze uit tot buiten, en grendelde de deur achter haar toe.

19. Toen nam Thámar asch op haar hoofd, en scheurde den veelvervigen rok, dien zij aanhad, en zij leide hare hand op haar hoofd, en ging *met loomen gang henen, en kreet.

20. En haar broeder A'bsalom zeide tot haar: Is uw broeder A'minon bij u geweest? Nu dan, mijne zuster, zwijg stil, hij is uw broeder; zet uw hart niet op deze zaak. Alzoo bleef Thámar en was eenzaam in het huis van haren broeder A'bsalom.

21. Als de koning David alle deze dingen hoorde, zoo ontstak hij zeer.

22. Doch A'bsalom sprak niet met A'mnon, noch kwaad noch goed; maar A'bsalom haatte A'mnon, ter oorzake dat hij zijne zuster Thámar verkracht had.

23. En het geschiedde na twee volle jaren, dat A'bsalom [*schaap*]scheerders had te Báál-Házor, dat bij Ephraïm is; zoo noodigde A'bsalom alle des konings zonen.

24. En A'bsalom kwam tot den koning, en zeide: Zie, nu heeft uw knecht [*schaap*]scheerders; dat toch de koning en zijne knechten met uwen knecht gaan.

25. Maar de koning zeide tot A'bsalom: Niet, mijn zoon, laat ons toch niet al te zamen gaan, opdat wij u niet bezwaarlijk zijn. En hij hield bij hem aan; doch hij wilde niet gaan, maar zegende hem.

26. Toen zeide A'bsalom: Zoo niet, laat toch mijnen broeder A'mnon met ons gaan. Maar de koning zeide tot hem: Waarom zoude hij met u gaan?

27. Als A'bsalom bij hem aanhield, zoo liet hij A'mnon en alle des konings zonen met hem gaan.

28. A'bsalom nu gebood zijnen jongens, zeggende: Let er nu op, als A'mnons hart vroolijk is van den wijn, en ik tot ulieden zal zeggen: Slaat A'mnon; dan zult gij hem dooden; vreest niet. Is het niet, omdat ik het u geboden heb? Zijt sterk en weest dapper.

29. En A'bsaloms jongens deden aan A'mnon, gelijk als A'bsalom geboden had. Toen stonden alle zonen des konings op, en reden een iegelijk op zijnen muil, en vloden.

30. En het geschiedde, als zij op den weg waren, dat het gerucht tot David kwam, dat men zeide: A'bsalom heeft alle de zonen des konings geslagen, en er is niet één van hen overgelaten.

31. Toen stond de koning op, en [a]scheurde zijne kleederen, en leide zich neder ter aarde; desgelijks stonden alle zijne knechten met gescheurde kleederen.

a 2 Sam. 1: 11.

32. Maar Jónadab, de zoon van Símea, Davids broeder, antwoordde en zeide:

---

* Staten-Overz.; vast, in den zin van: met vasten loomen tred.

Mijn heere zegge niet, dat zij alle de jongelingen, des konings zonen, gedood hebben; maar A'mnon alleen is dood; want bij A'bsalom is er op toegeleid, van den dag af, dat hij zijne zuster Thámar verkracht heeft.

33. Zoo neme nu mijn heere de koning de zaak niet in zijn hart, denkende: alle des konings zonen zijn dood; want A'mnon alleen is dood.

34. A'bsalom nu vluchtte. En de jongen, die de wacht hield, hief zijne oogen op, en zag toe, en zie, er kwam veel volks van den weg achter hem, aan de zijde van het gebergte.

35. Toen zeide Jónadab tot den koning: Zie, de zonen des konings komen; naar het woord uws knechts, alzoo is het geschied.

36. En het geschiedde, als hij geëindigd had te spreken, zie, zoo kwamen de zonen des konings, en hieven hunne stemmen op en weenden; en de koning ook en alle zijne knechten weenden met een zeer groot geween.

37. (A'bsalom dan vluchtte, en toog tot Thalmái, den zoon van Ammíhur, koning van Gésur). En hij droeg rouw over zijnen zoon, alle die dagen.

38. Alzoo vluchtte A'bsalom, en toog naar Gésur; en hij was aldaar drie jaren.

39. Toen verlangde [*de ziele*] des konings Davids zeer om naar A'bsalom uit te trekken; want hij had zich getroost over A'mnon, dat hij dood was.

HET XIV KAPITTEL.

Als nu Jóab, de zoon van Zerúja, merkte, dat des konings hart over A'bsalom was;

2. Zoo zond Jóab henen naar Thekóa, en nam van daar eene wijze vrouw; en hij zeide tot haar: Stel u toch alsof gij rouw droegt, en trek nu rouwkleederen aan, en zalf u niet met olie, en wees als eene vrouw, die nu vele dagen rouw gedragen heeft over eenen doode;

3. En ga in tot den koning, en spreek tot hem naar dit woord. En Jóab leide de woorden in haren mond.

4. En de Thekoïetische vrouw zeide tot den koning, als zij op haar aangezicht ter aarde was gevallen, en zich nedergebogen had, zoo zeide zij: Behoud, o koning.

5. En de koning zeide tot haar: Wat is u? En zij zeide: Zekerlijk, ik ben eene weduwvrouwe, en mijn man is gestorven.

6. Nu had uwe dienstmaagd twee zonen, en deze beide twistten in het veld, en er was geen scheider tusschen hen; zoo sloeg de één den ander, en doodde hem.

7. En zie, het gansche geslacht is opgestaan tegen uwe dienstmaagd, en hebben gezegd: Geef dien hier, die zijnen broeder geslagen heeft, dat wij hem voor de ziel zijns broeders, dien hij doodgeslagen heeft, dooden, en ook den erfgenaam verdelgen. Alzoo zullen zij mijne kool, die overgebleven is, uitblusschen, dat zij mijnen man geenen naam noch overblijfsel laten op den aardbodem.

8. Toen zeide de koning tot deze vrouw: Ga naar uw huis, en ik zal voor u gebieden.

9. En de Thekoïetische vrouw zeide tot den koning: Mijn heere koning, de ongerechtigheid zij op mij en op mijns vaders huis; de koning daarentegen, en zijn stoel, zij onschuldig.

10. En de koning zeide: Spreekt iemand tegen u, zoo breng hem tot mij; en hij zal u voortaan niet meer aantasten.

11. En zij zeide: De koning gedenke toch aan den HEERE uwen God, dat de bloedwrekers niet te vele worden om te verderven, dat zij mijnen zoon niet verdelgen. Toen zeide hij: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, indien er een van de haren uws zoons op aarde zal vallen!

12. Toen zeide deze vrouw: Laat toch uwe dienstmaagd een woord tot mijnen heere den koning spreken. En hij zeide: Spreek.

13. En de vrouw zeide: Waarom hebt gij dan alzulks tegen Gods volk gedacht? Want daaruit, dat de koning dit woord gesproken heeft, is hij als een schuldige, dewijl de koning zijnen verstootene niet wederhaalt.

14. Want wij zullen den dood sterven, en wezen als water, dat, ter aarde uitgestort zijnde, niet verzameld wordt. God dan zal de ziel niet wegnemen,

maar Hij zal gedachten denken, dat Hij den verstootene niet van zich verstoote.

15. Nu dan, dat ik gekomen ben, om ditzelve woord tot den koning, mijnen heere, te spreken, [*is*], omdat het volk mij vreesachtig gemaakt heeft. Zoo zeide uwe dienstmaagd: Ik zal nu tot den koning spreken; misschien zal de koning het woord zijner dienstmaagd doen.

16. Want de koning zal hooren, om zijne dienstmaagd te redden van de hand des mans, die [*voorheeft*] mij en mijnen zoon te zamen van Gods erve te verdelgen.

17. Wijders zeide uwe dienstmaagd: Het woord mijns heeren, des konings, zij toch tot ruste; want gelijk een engel Gods, alzoo is mijn heere de koning, om te hooren het goede en het kwade; en de HEERE uw God zal met u zijn.

18. Toen antwoordde de koning, en zeide tot de vrouw: Verberg nu niet voor mij de zake, die ik u vragen zal. En de vrouw zeide: Mijn heere de koning spreke toch.

19. En de koning zeide: Is Jóabs hand met u in dit alles? En de vrouw antwoordde en zeide: [*Zoo waarachtig als*] uwe ziel leeft, mijn heere koning, indien iemand ter rechter- of ter linkerhand zoude kunnen afwijken van alles, dat mijn heere de koning gesproken heeft; want uw knecht Jóab, die heeft het mij geboden, en die heeft alle deze woorden in den mond uwer dienstmaagd gelegd.

20. Dat de gestalte dezer zake alzoo omwenden zoude, zulks heeft uw knecht Jóab gedaan; doch mijn heere is wijs, naar de wijsheid van eenen engel Gods, om te merken alles, wat op de aarde is.

21. Toen zeide de koning tot Jóab: Zie nu, ik heb deze zake gedaan; zoo ga henen, haal den jongeling A'bsalom weder.

22. Toen viel Jóab op zijn aangezicht ter aarde, en boog zich, en dankte den koning; en Jóab zeide: Heden heeft uw knecht gemerkt, dat ik genade gevonden heb in uwe oogen, mijn heere koning, omdat de koning het woord zijns knechts gedaan heeft.

23. Alzoo maakte zich Jóab op, en toog naar Gésur; en hij bracht A'bsalom te Jeruzalem.

24. En de koning zeide: Dat hij in zijn huis keere, en mijn aangezicht niet zie. Alzoo keerde A'bsalom in zijn huis, en zag des konings aangezicht niet.

25. Nu was er in gansch Israël geen man zoo schoon als A'bsalom, zeer te prijzen; van zijne voetzool af tot zijnen hoofdschedel toe was er geen gebrek in hem.

26. En als hij zijn hoofd beschoor (nu geschiedde het ten einde van elk jaar, dat hij het beschoor; omdat het hem te zwaar was, zoo beschoor hij het), zoo woog het haar zijns hoofds twee honderd Sikkelen, naar des konings gewicht.

27. Ook werden A'bsalom drie zonen geboren, en ééne dochter, welker naam was Thámar; deze was eene vrouw, schoon van aanzien.

28. Alzoo bleef A'bsalom twee volle jaren te Jeruzalem, dat hij des konings aangezicht niet zag.

29. Daarom zond A'bsalom tot Jóab, opdat hij hem tot den koning zond; maar hij wilde niet tot hem komen. Zoo zond hij nog ten anderen male; evenwel wilde hij niet komen.

30. Zoo zeide hij tot zijne knechten: Zie, het stuk akkers van Jóab is aan de zijde van het mijne, en hij heeft gerst daarop; gaat henen, en steekt het aan met vuur; en A'bsaloms knechten staken dat stuk akkers aan met vuur.

31. Toen maakte zich Jóab op, en kwam tot A'bsalom in het huis, en zeide tot hem: Waarom hebben uwe knechten het stuk akkers, dat mijne is, met vuur aangestoken?

32. En A'bsalom zeide tot Jóab: Zie, ik heb tot u gezonden, zeggende: Kom herwaarts, dat ik u tot den koning zende, om te zeggen: Waarom ben ik van Gésur gekomen? Het ware mij goed, dat ik nog daar ware. Nu dan, laat mij het aangezicht des konings zien; is er dan nog eene misdaad in mij, zoo doode hij mij.

33. Toen ging Jóab in tot den koning, en zeide het hem aan. Toen riep hij A'bsalom, en hij kwam tot den koning in, en boog zich voor hem op zijn aangezicht ter aarde, voor des konings

aangezicht; en de koning kuste A'bsalom.

HET XV KAPITTEL.

En het geschiedde daarna, dat A'bsalom zich liet bereiden wagen en paarden, en vijftig mannen, loopende voor zijn aangezicht henen.

2. Ook maakte zich A'bsalom des morgens vroeg op, en stond aan de zijde van den weg der poort. En het geschiedde, dat A'bsalom allen man, die een geschil had, om tot den koning ten gerichte te komen, tot zich riep, en zeide: Uit welke stad zijt gij? Als hij dan zeide: Uw knecht is uit eenen der stammen Israëls;

3. Zoo zeide A'bsalom tot hem: Zie, uwe zaken zijn goed en recht; maar gij hebt geenen verhoorder van des konings wege.

4. Voorts zeide A'bsalom: Och, dat men mij ten rechter stelde in het land, dat alle man tot mij kwame, die een geschil of rechtszaak heeft, dat ik hem recht sprake!

5. Het geschiedde ook, als iemand naderde, om zich voor hem te buigen, zoo reikte hij zijne hand uit, en greep hem, en kuste hem.

6. En naar die wijze deed A'bsalom aan gansch Israël, die tot den koning ten gerichte kwamen. Alzoo stal A'bsalom het hart der mannen Israëls.

7. Ten einde nu van veertig jaar is het geschied, dat A'bsalom tot den koning zeide: Laat mij toch henengaan, en mijne gelofte, die ik den HEERE beloofd heb, te Hébron betalen.

8. Want uw knecht heeft eene gelofte beloofd, als ik te Gésur in Syrië woonde, zeggende: Indien de HEERE mij zekerlijk weder te Jeruzalem zal brengen, zoo zal ik den HEERE dienen.

9. Toen zeide de koning tot hem: Ga in vrede. Alzoo maakte hij zich op, en ging naar Hébron.

10. A'bsalom nu had verspieders uitgezonden in alle stammen Israëls, om te zeggen: Als gij het geluid der bazuin zult hooren, zoo zult gij zeggen: A'bsalom is koning te Hébron.

11. En er gingen met A'bsalom van Jeruzalem twee honderd mannen, genoodigd zijnde, doch gaande in hunne eenvoudigheid, want zij wisten [*van*] geene zaak.

12. A'bsalom zond ook om Achitóphel, den Gíloniet, Davids raadsman, uit zijne stad, uit Gílo [*te halen*], als hij offeranden offerde. En de verbintenisse werd sterk, en het volk kwam toe en vermeerderde bij A'bsalom.

13. Toen kwam er een boodschapper tot David, zeggende: Het hart van een iegelijk in Israël [*volgt*] A'bsalom na.

14. Zoo zeide David tot alle zijne knechten, die met hem te Jeruzalem waren: Maakt u op, en laat ons vlieden, want er zoude voor ons geen ontkomen zijn voor A'bsaloms aangezicht. Haast u, om weg te gaan, opdat hij niet misschien haaste, en ons achterhale, en een kwaad over ons drijve, en deze stad sla met de scherpte des zwaards.

15. Toen zeiden de knechten des konings tot den koning: Naar alles, wat mijn heere de koning verkiezen zal, zie, [*hier*] zijn uwe knechten.

16. En de koning ging uit met zijn gansche huis, te voet; doch de koning liet tien bijwijven, om het huis te bewaren.

17. Als nu de koning met al het volk te voet was uitgegaan, zoo bleven zij staan in eene verre plaats.

18. En alle zijne knechten gingen aan zijne zijde henen, ook alle [a]de Créthi en alle de Pléthi, en alle de Géthieten, zes honderd man, die van Gath te voet gekomen waren; gingen voor des konings aangezicht henen. *a* 2 Sam. 8: 18. 1 Kon. 1: 38. 1 Kron. 18: 17.

19. Zoo zeide de koning tot I'thai, den Géthiet: Waarom zoudt gij ook met ons gaan? Keer weder, en blijf bij den koning; want gij zijt vreemd, en ook zult gij weder vertrekken naar uwe plaats.

20. Gisteren zijt gij gekomen, en heden zoude ik u met ons omvoeren om te gaan, alzoo ik toch gaan moet, waarhenen ik gaan kan? Keer weder, en breng uwe broederen wederom; weldadigheid en trouw zij met u.

21. Maar I'thai antwoordde den koning, en zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, en mijn heere de koning leeft: in de plaatse waar mijn heere de

koning zal zijn, hetzij ten doode, hetzij ten leven, daar zal uw knecht voorzeker ook zijn.

22. Toen zeide David tot I'thai: Zoo kom, en ga over. Alzoo ging I'thai, de Géthiet, over, en alle zijne mannen, en alle de kinderen, die met hem waren.

23. En het gansche land weende met luider stemme, als al het volk overging; ook ging de koning over de [a]beke Kídron, en al het volk ging over, recht naar den weg der woestijn. *a* Joh. 18: 1.

24. En zie, Zádok was ook daar, en alle de Levieten met hem, dragende de Arke des verbonds Gods, en zij zetten de Arke Gods neder; en A'bjathar klom op, totdat al het volk uit de stad geëindigd had over te gaan.

25. Toen zeide de koning tot Zádok: Breng de Arke Gods weder in de stad. Indien ik genade zal vinden in des HEEREN oogen, zoo zal Hij mij wederhalen, en zal ze mij laten zien, mitsgaders zijne woning.

26. Maar indien Hij alzoo zal zeggen: Ik heb geenen lust tot u; zie, [*hier*] ben ik, Hij doe mij, zoo als het in zijne oogen goed is.

27. Voorts zeide de koning tot den priester Zádok: Zijt gij [*niet*] een ziener? Keer weder in de stad met vrede; ook ulieder beide zonen, Ahímaäz, uw zoon, en Jónathan, A'bjathars zoon, met u.

28. Zie, ik zal vertoeven in de vlakke velden der woestijn, totdat er een woord van ulieden kome, dat men mij aanzegge.

29. Alzoo bracht Zádok, en A'bjathar, de Arke Gods weder te Jeruzalem; en zij bleven aldaar.

30. En David ging op door den opgang der olijven, opgaande en weenende, en het hoofd was hem bewonden; en hij zelf ging barrevoets; ook had al het volk, dat met hem was, een iegelijk zijn hoofd bedekt, en zij gingen op, opgaande en weenende.

31. Toen gaf men David te kennen, zeggende: Achitóphel is onder degenen, die zich met A'bsalom hebben verbonden. Dies zeide David: O HEERE, maak toch Achitóphels raad tot zotheid.

32. En het geschiedde, als David tot op de hoogte kwam, dat hij aldaar God aanbad, zie, toen ontmoette hem Húsai de A'rchiet, hebbende zijnen rok gescheurd, en aarde op zijn hoofd.

33. En David zeide tot hem: Zoo gij met mij voortgaat, zoo zult gij mij tot eenen last zijn;

34. Maar zoo gij weder in de stad gaat, en tot A'bsalom zegt: Uw knecht, ik zal des konings zijn; ik ben wel uws vaders knecht van tevoren geweest, maar nu zoo zal ik uw knecht zijn; zoo zoudt gij mij den raad van Achitóphel te niete maken.

35. En zijn niet Zádok en A'bjathar, de priesters, aldaar met u? Zoo zal het geschieden, dat gij alle ding, dat gij uit des konings huis zult hooren, den priesteren, Zádok en A'bjathar, zult te kennen geven.

36. Zie, hunne beide zonen zijn aldaar bij hen, Ahímaäz, Zádoks [*zoon*], en Jónathan, A'bjathars [*zoon*]; zoo zult gijlieden door hunne hand tot mij zenden alle ding, dat gij zult hooren.

37. Alzoo kwam Húsaï, Davids vriend, in de stad; en A'bsalom kwam te Jeruzalem.

HET XVI KAPITTEL.

Als nu David een weinig van de hoogte was voortgegaan, zie, toen ontmoette hem Zíba, Mephibóseths jongen, met een paar gezadelde ezelen, en daarop twee honderd brooden, met honderd stukken rozijnen, en honderd [*stukken*] zomervruchten, en eenen lederen zak wijns.

2. En de koning zeide tot Zíba: Wat zult gij daarmede? En Zíba zeide: De ezels zijn voor het huis des konings, om op te rijden; en het brood en de zomervruchten, om te eten voor de jongens; en de wijn, opdat de moeden in de woestijn drinken.

3. Toen zeide de koning: Waar is dan de zoon uws heeren? [a]En Zíba zeide tot den koning: Zie, hij blijft te Jeruzalem, want hij zeide: Heden zal mij het huis Israëls mijns vaders koninkrijk wedergeven. *a* 2 Sam. 19: 27.

4. Zoo zeide de koning tot Zíba: Zie, het zal het uwe zijn, alles wat Mephibóseth heeft. En Zíba zeide: Ik buig mij neder, laat mij genade vinden in uwe oogen, mijn heere koning.

5. Als nu de koning David tot aan

Bahúrim kwam, zie, toen kwam van daar een man uit, van het geslacht van den huize Sauls, wiens naam was [a]Símeï, de zoon van Géra; hij ging steeds voort en vloekte. a 1 Kon. 2: 8.

6. En hij wierp David met steenen, mitsgaders alle knechten van den koning David, hoewel al het volk en alle de helden aan zijne rechter- en aan zijne linkerhand waren.

7. Aldus nu zeide Símeï in zijn vloeken: Ga uit, ga uit, gij man des bloeds, en gij Bélialsman.

8. De HEERE heeft op u doen wederkomen al het bloed van Sauls huis, in wiens plaats gij geregeerd hebt; nu heeft de HEERE het koninkrijk gegeven in de hand van A'bsalom, uwen zoon. Zie nu, gij zijt in uw ongeluk, omdat gij een man des bloeds zijt.

9. Toen zeide Abísaï, de zoon van Zerúja, tot den koning: Waarom zoude deze [a]doode hond mijnen heere den koning vloeken? Laat mij toch overgaan en zijnen kop wegnemen.

a 1 Sam. 24: 15. 2 Sam. 9: 8.

10. Maar de koning zeide: Wat heb ik met u te doen, gij zonen van Zerúja? Ja, laat hem vloeken; want de HEERE toch heeft tot hem gezegd: Vloek David; wie zoude dan zeggen: Waarom hebt Gij alzoo gedaan?

11. Voorts zeide David tot Abísaï en tot alle zijne knechten: Ziet, mijn zoon, die van mijn lijf is voortgekomen, zoekt mijne ziel; hoe veel te meer dan nu deze zoon van Jémini? Laat hem geworden, dat hij vloeke, want de HEERE heeft het hem gezegd.

12. Misschien zal de HEERE mijne ellende aanzien; en de HEERE zal mij goed vergelden voor zijnen vloek te dezen dage.

13. Alzoo ging David met zijne lieden op den weg; en Símeï ging al voort langs de zijde des bergs tegen hem over, en vloekte, en wierp met steenen van tegenover hem, en stoof met stof.

14. En de koning kwam in, en al het volk, dat met hem was, moede zijnde; en hij verkwikte zich aldaar.

15. A'bsalom nu en al het volk, de mannen van Israël, kwamen te Jeruzalem, en Achitóphel met hem.

16. En het geschiedde, als Húsai, de A'rchiet, Davids vriend, tot A'bsalom kwam, dat Húsai tot A'bsalom zeide: De koning leve, de koning leve!

17. Maar A'bsalom zeide tot Húsai: Is dit uwe weldadigheid aan uwen vriend? Waarom zijt gij niet met uwen vriend getogen?

18. En Húsai zeide tot A'bsalom: Neen, maar welken de HEERE verkiest, en al dit volk, en alle mannen van Israël, diens zal ik zijn, en bij hem zal ik blijven.

19. En ten andere, wien zoude ik dienen? Zoude het niet zijn voor het aangezicht zijns zoons? Gelijk als ik voor het aangezicht uws vaders gediend heb, alzoo zal ik voor uw aangezicht zijn.

20. Toen zeide A'bsalom tot Achitóphel: Geeft onder ulieden raad, wat zullen wij doen?

21. En Achitóphel zeide tot A'bsalom: Ga in tot de bijwijven uws vaders, die hij gelaten heeft om het huis te bewaren; zoo zal gansch Israël hooren, dat gij bij uwen vader stinkende zijt geworden, en de handen van allen, die met u zijn, zullen gesterkt worden.

22. Zoo spanden zij A'bsalom eene tent op het dak; en A'bsalom ging in tot de bijwijven zijns vaders voor de oogen van het gansche Israël.

23. En in die dagen was Achitóphels raad, dien hij raadde, alsof men naar Gods woord gevraagd had; alzoo was alle raad van Achitóphel, zoo bij David als bij A'bsalom.

HET XVII KAPITTEL.

Voorts zeide Achitóphel tot A'bsalom: Laat mij nu twaalf duizend mannen uitlezen, dat ik mij opmake en David dezen nacht achterna jage.

2. Zoo zal ik over hem komen, daar hij moede en slap van handen is, en zal hem verschrikken, en al het volk, dat met hem is, zal vluchten; dan zal ik den koning alleen slaan.

3. En ik zal al het volk tot u doen wederkeeren; de man, dien gij zoekt, is gelijk het wederkeeren van allen; zoo zal al het volk in vrede zijn.

4. Dit woord nu was recht in A'bsaloms oogen, en in de oogen van alle oudsten Israëls.

5. Doch A'bsalom zeide: Roep toch

ook Húsai den A'rchiet, en laat ons hooren, wat ook hij zegt.

6. En als Húsai tot A'bsalom inkwam, zoo sprak A'bsalom tot hem, zeggende: Aldus heeft Achitóphel gesproken; zullen wij zijn woord doen? Zoo niet, spreek gij.

7. Toen zeide Húsai tot A'bsalom: De raad, dien Achitóphel ditmaal geraden heeft, is niet goed.

8. Wijders zeide Húsai: Gij kent uwen vader en zijne mannen, dat zij helden zijn, dat zij bitter van gemoed zijn, als een beer, die van de jongen beroofd is in het veld; daartoe is uw vader een krijgsman, en zal niet vernachten met het volk.

9. Zie, nu heeft hij zich verstoken in ééne der holen, of in ééne der plaatsen. En het zal geschieden, als er in het eerst [*sommigen*] onder hen vallen, dat een ieder, die het zal hooren, alsdan zal zeggen: Er is een slag geschied onder het volk, dat A'bsalom navolgt.

10. Zoo zoude hij, die ook een dapper man is, wiens hart is als een leeuwenhart, ten eenenmale smelten; want gansch Israël weet, dat uw vader een held is, en het dappere mannen zijn, die met hem zijn.

11. Maar ik rade, dat in alle haast tot u verzameld worde gansch Israël, van Dan tot Ber-séba toe, als zand, dat aan de zee is, in menigte; en dat uw persoon medega in den strijd.

12. Dan zullen wij tot hem komen in ééne der plaatsen, waar hij gevonden wordt, en hem gemakkelijk overvallen, gelijk als de dauw op den aardbodem valt; en er zal van hem, en van alle de mannen, die met hem zijn, ook niet één worden overgelaten.

13. En indien hij zich in eene stad zal begeven, zoo zal gansch Israël koorden tot dezelve stad aandragen, en wij zullen ze tot in de beek nedertrekken, totdat ook niet een steenken aldaar gevonden worde.

14. Toen zeide A'bsalom, en alle man van Israël: De raad van Húsai, den A'rchiet, is beter dan Achitóphels raad. Doch de HEERE had het geboden, om den goeden raad van Achitóphel te vernietigen, opdat de HEERE het kwaad over A'bsalom bracht.

15. En Húsai zeide tot Zádok en tot A'bjathar, de priesters: Alzoo en alzoo heeft Achitóphel A'bsalom en den oudsten Israëls geraden, maar alzoo en alzoo heb ik geraden.

16. Nu dan, zendt haastelijk henen, en boodschapt David, zeggende: Vernacht dezen nacht niet in de vlakke velden der woestijn, en ook ga spoedig over; opdat de koning niet verslonden worde, en al het volk, dat met hem is.

17. Jónathan nu en Ahímaäz stonden bij de fontein Rógel; en eene dienstmaagd ging henen en zeide het hun aan; en zij gingen henen en zeiden het den koning David aan; want zij mochten zich niet laten zien, dat zij in de stad kwamen.

18. Een jongen echter zag ze, en zeide het A'bsalom aan; doch die beiden gingen haastelijk, en kwamen in eens mans huis te Bahúrim, dewelke eenen put had in zijnen voorhof, en zij daalden daarin.

19. En de vrouw nam en spreidde een deksel over het opene van den put, en strooide gort daarop. Alzoo werd de zaak niet bekend.

20. Toen nu A'bsaloms knechten tot de vrouw in het huis kwamen, zeiden zij: Waar zijn Ahímaäz en Jónathan? En de vrouw zeide tot hen: Zij zijn over dat waterriviertje gegaan. En toen zij ze gezocht, en niet gevonden hadden, keerden zij weder naar Jeruzalem.

21. En het geschiedde, nadat zij weggegaan waren, zoo klommen zij uit den put, en gingen henen en boodschapten het den koning David; en zij zeiden tot David: Maakt ulieden op, en gaat haastelijk over het water, want alzoo heeft Achitóphel tegen ulieden geraden.

22. Toen maakte zich David op, en al het volk, dat met hem was, en zij gingen over den Jordaan. Aan het morgenlicht ontbrak er niet tot één toe, die niet over den Jordaan gegaan was.

23. Als nu Achitóphel zag, dat zijn raad niet gedaan was, zadelde hij den ezel, en maakte zich op, en toog naar zijn huis in zijne stad, en gaf bevel aan zijn huis, en verhing zich. Alzoo stierf hij, en werd begraven in zijns vaders graf.

24. David nu kwam te Mahanáïm; en A'bsalom toog over den Jordaan;

hij en alle mannen Israëls met hem.
25. En A'bsalom had Amása in Jóabs plaats gesteld over het heir. Amása nu was eens mans zoon, wiens naam was Jéthra, de Israëliet, die ingegaan was tot Abígal, dochter van Náhas, zuster van Zerúja, Jóabs moeder.
26. Israël nu en A'bsalom legerden zich in het land van Gílead.
27. En het geschiedde, als David te Mahanáïm gekomen was, dat Sóbi, de zoon van Náhas, van Rábba der kinderen A'mmons, en Máchir, de zoon van A'mmiël, van Ló-Debar, en [a]Barzíllai, de Gíleadiet, van Rógelim,
a 2 Sam. 19: 31, 32. 1 Kon. 2: 7.
28. Beddewerk, en schalen, en aarden vaten, en tarwe, en gerst, en meel, en geroost [*koren*], en boonen en linzen, óók geroost,
29. En honig, en boter, en schapen, en koeienkazen brachten tot David, en tot het volk, dat met hem was, om te eten; want zij zeiden: Dit volk is hongerig, en moede, en dorstig in de woestijn.

HET XVIII KAPITTEL.

En David monsterde het volk, dat met hem was; en hij stelde over hen oversten van duizenden, en oversten van honderden.
2. Voorts zond David het volk uit, een derde deel onder de hand van Jóab, en een derde deel onder de hand van Abísaï, den zoon van Zerúja, Jóabs broeder, en een derde deel onder de hand van I'thai den Géthiet. En de koning zeide tot het volk: Ik zal ook zelf zekerlijk met ulieden uittrekken.
3. Maar het volk zeide: Gij zult niet uittrekken; want of wij ten eenenmale vloden, zij zullen het hart op ons niet stellen, ja of de helft van ons stierf, zij zullen het hart op ons niet stellen; maar [*gij zijt*] nu als tien duizend onzer. Zoo zal het nu beter zijn, dat gij ons uit de stad ter hulpe zijt.
4. Toen zeide de koning tot hen: Ik zal doen, wat goed is in uwe oogen. De koning nu stond aan de zijde van de poort, en al het volk trok uit bij honderden en bij duizenden.
5. En de koning gebood Jóab, en Abísaï, en I'thai, zeggende: [*Handelt*] mij zachtkens met den jongeling, met A'bsalom. En al het volk hoorde het, als de koning aan alle de oversten van A'bsaloms zaak gebood.
6. Alzoo toog het volk uit in het veld, Israël te gemoet; en de strijd geschiedde bij Ephraïms woud.
7. En het volk Israëls werd aldaar voor het aangezicht van Davids knechten geslagen; en aldaar geschiedde te dienzelven dage een groote slag, van twintig duizend.
8. Want de strijd werd aldaar verspreid over al dat land. En het woud verteerde meer van het volk, dan die het zwaard verteerde, te dienzelven dage.
9. A'bsalom nu kwam de knechten Davids in het aangezicht te gemoet; en A'bsalom reed op eenen muil; en als de muil kwam onder de dichte takken van eenen grooten eik, zoo raakte zijn hoofd vast aan den eik, dat hij hangen bleef tusschen den hemel en tusschen de aarde, en de muil, die onder hem was, ging door.
10. Als dat een man zag, zoo gaf hij het Jóab te kennen, en zeide: Zie, ik heb A'bsalom zien hangen aan eenen eik.
11. Toen zeide Jóab tot den man, die het hem te kennen gaf: Zie toch, gij hebt het gezien; waarom dan hebt gij hem niet aldaar ter aarde geslagen? Alzoo het aan mij [*stond*], om u tien zilverlingen en eenen gordel te geven.
12. Maar die man zeide tot Jóab: En of ik al duizend zilverlingen op mijne handen mocht wegen, zoo zoude ik mijne hand aan des konings zoon niet slaan; want de koning heeft u, en Abísaï, en I'thai voor onze ooren geboden, zeggende: Hoedt u, wie [*gij zijt*], van den jongeling, van A'bsalom.
13. Of ik al valschelijk tegen mijne ziele handelde, zoo zoude toch geen ding voor den koning verborgen worden; ook gij zelf zoudt er u buiten houden.
14. Toen zeide Jóab: Ik zal hier bij u alzoo niet vertoeven. En hij nam drie pijlen, en stak ze in A'bsaloms hart, daar hij nog levend was in het midden van den eik.
15. En tien jongens, Jóabs wapendragers, omringden [*hem*], en zij sloegen A'bsalom, en doodden hem.

16. Toen blies Jóab met de bazuin, en al het volk keerde af van Israël achterna te jagen, want Jóab hield het volk terug.

17. En zij namen A'bsalom, en wierpen hem in het woud in eenen grooten kuil, en stelden op hem eenen zeer grooten steenhoop; en gansch Israël vluchtte, een iegelijk naar zijne tent.

18. A'bsalom nu had genomen, en in zijn leven voor zich opgericht eenen pilaar, die in het Koningsdal is; want hij zeide: Ik heb geenen zoon, om aan mijnen naam te doen gedenken. En hij had dien pilaar genoemd naar zijnen naam; daarom wordt hij tot op dezen dag genoemd: A'bsaloms hand.

19. Toen zeide Ahímaäz, Zádoks zoon: Laat mij toch henenloopen, en den koning boodschappen, dat de HEERE hem recht gedaan heeft van de hand zijner vijanden.

20. Maar Jóab zeide tot hem: Gij zult dezen dag geen boodschapper zijn, maar op eenen anderen dag zult gij boodschappen; dezen dag nu zult gij niet boodschappen; daarom dat des konings zoon dood is.

21. En Jóab zeide tot Cúschi: Ga henen en zeg den koning aan, wat gij gezien hebt; en Cúschi boog zich voor Jóab, en liep henen.

22. Doch Ahímaäz, Zádoks zoon, voer nog voort en zeide tot Jóab: Wat het ook zij, laat mij toch ook Cúschi achternaloopen. En Jóab zeide: Waarom zoudt gij nu henenloopen, mijn zoon, zoo gij toch geene bekwame boodschap hebt?

23. Wat het ook zij, [*zeide hij*], laat mij henenloopen. Zoo zeide hij tot hem: Loop henen. En Ahímaäz liep den weg van het effen veld, en kwam Cúschi voorbij.

24. David nu zat tusschen de twee poorten; en de wachter ging op het dak der poort aan den muur, en hief zijne oogen op, en zag, en zie, er liep een man alleen.

25. Zoo riep de wachter, en zeide het den koning aan; en de koning zeide: Indien hij alleen is, zoo is er eene boodschap in zijnen mond. En hij ging al voort en naderde.

26. Toen zag de wachter eenen anderen man loopende, en de wachter riep tot den portier en zeide: Zie, er loopt [*nog*] een man alleen. Toen zeide de koning: Die is ook een boodschapper.

27. Voorts zeide de wachter: Ik zie den loop des eersten aan, als den loop van Ahímaäz, Zádoks zoon. Toen zeide de koning: Dat is een goed man, en hij zal met eene goede boodschap komen.

28. Ahímaäz dan riep en zeide tot den koning: Vrede! En hij boog zich voor den koning met zijn aangezicht ter aarde; en hij zeide: Geloofd zij de HEERE uw God, die de mannen, dewelke hunne hand tegen mijnen heere den koning ophieven, heeft overgegeven.

29. Toen zeide de koning: Is het wel met den jongeling, met A'bsalom? En Ahímaäz zeide: Ik zag een groot rumoer, als Jóab den knecht des konings en [*mij*] uwen knecht afzond, maar ik weet niet wat.

30. En de koning zeide: Ga om, stel u hier. Zoo ging hij om, en bleef staan.

31. En zie, Cúschi kwam aan; en Cúschi zeide: Mijnen heere den koning wordt geboodschapt, dat u de HEERE heden heeft recht gedaan van de hand van alle degenen, die tegen u opstonden.

32. Toen zeide de koning tot Cúschi: Is het wel met den jongeling, met A'bsalom? En Cúschi zeide: De vijanden van mijnen heere den koning, en allen, die tegen u ten kwade opstaan, moeten worden, als die jongeling.

33. Toen werd de koning zeer beroerd, en ging op naar de opperzaal der poort, en weende; en in zijn gaan zeide hij alzoo: Mijn zoon A'bsalom, mijn zoon, mijn zoon A'bsalom! Och dat ik, ik, voor u gestorven ware, A'bsalom, mijn zoon, mijn zoon!

HET XIX KAPITTEL.

En Jóab werd aangezegd: Zie, de koning weent, en bedrijft rouwe over A'bsalom.

2. Toen werd de verlossing te dienzelven dage het gansche volk tot rouwe; want het volk had te dienzelven dage hooren zeggen: Het smart den koning over zijnen zoon.

3. En het volk kwam te dienzelve dage steelswijze in de stad, gelijk als het volk zich wegsteelt, dat beschaamd

is, wanneer zij in den strijd gevloden zijn.

4. De koning nu had zijn aangezicht omwonden, en de koning riep met luider stem: Mijn zoon A'bsalom, A'bsalom, mijn zoon, mijn zoon!

5. Toen kwam Jóab tot den koning in het huis, en zeide: Gij hebt heden beschaamd het aangezicht van alle uwe knechten, die uwe ziel, en de ziel uwer zonen en uwer dochteren, en de ziel uwer vrouwen, en de ziel uwer bijwijven heden hebben bevrijd;

6. Liefhebbende die u haten, en hatende die u liefhebben; want gij geeft heden te kennen, dat oversten en knechten bij u niets zijn; want ik merk heden, dat, zoo A'bsalom leefde, en wij heden allen dood waren, dat het alsdan recht zoude zijn in uwe oogen.

7. Zoo sta nu op, ga uit, en spreek naar het hart uwer knechten; want ik zweer bij den HEERE, als gij niet uitgaat, zoo er een man dezen nacht bij u zal vernachten! En dit zal u kwader zijn, dan al het kwaad, dat over u gekomen is van uwe jeugd af tot nu toe.

8. Toen stond de koning op, en zette zich in de poort. En zij lieten al het volk weten, zeggende: Ziet, de koning zit in de poort. Toen kwam al het volk voor des konings aangezicht; maar Israël was gevloden, een iegelijk naar zijne tenten.

9. En al het volk, in alle stammen Israëls, was onder zich twistende, zeggende: De koning heeft ons gered van de hand onzer vijanden, en hij heeft ons bevrijd van de hand der Philistijnen, en nu is hij uit het land gevlucht voor A'bsalom;

10. En A'bsalom, dien wij over ons gezalfd hadden, is in den strijd gestorven; nu dan, waarom zwijgt gijlieden van den koning weder te halen?

11. Toen zond de koning David tot Zádok en tot A'bjathar, de priesteren, zeggende: Spreekt tot de oudsten van Juda, zeggende: Waarom zoudt gijlieden de laatsten zijn, om den koning weder te halen in zijn huis? (Want de rede van het gansche Israël was tot den koning gekomen in zijn huis.)

12. Gij zijt mijne broederen, mijn been en mijn vleesch zijt gij; waarom zoudt gij dan de laatsten zijn, om den koning weder te halen?

13. En tot [a]Amása zult gijlieden zeggen: Zijt gij niet mijn been en mijn vleesch? God doe mij zoo, en doe er zoo toe, zoo gij niet krijgsoverste zult zijn voor mijn aangezicht te allen dage, in Jóabs plaats. *a* 2 Sam. 17: 25.

14. Alzoo neigde hij het hart aller mannen van Juda, als eens eenigen mans; en zij zonden henen tot den koning, [*zeggende*]: Keer weder, gij en alle uwe knechten.

15. Toen keerde de koning weder, en kwam tot aan den Jordaan; en Juda kwam te Gílgal, om den koning te gemoet te gaan, dat zij den koning over den Jordaan voerden.

16. En [a]Símeï, de zoon van Géra, een zoon van Jémini, die van Bahúrim was, haastte zich, en kwam af met de mannen van Juda, den koning David te gemoet; *a* 2 Sam. 16: 5. 1 Kon. 2: 8.

17. En duizend man van Benjamin met hem; ook Zíba, de knecht van Sauls huis, en zijne vijftien zonen en zijne twintig knechten met hem; en zij togen vaardiglijk over den Jordaan, vóór den koning.

18. Als nu de pont overvoer, om het huis des konings over te halen, en te doen wat goed was in zijne oogen, zoo viel Símeï, de zoon van Géra, neder voor het aangezicht des konings, als hij over den Jordaan voer;

19. En hij zeide tot den koning: Mijn heere rekene mij niet toe de misdaad, en gedenke niet, wat uw knecht verkeerdelijk gedaan heeft, te dien dage, als mijn heere de koning uit Jeruzalem uitging, dat het de koning ter harte zoude nemen.

20. Want uw knecht weet [*het*] zekerlijk, ik heb gezondigd; doch zie, ik ben heden gekomen, de eerste van het gansche huis Jozefs, om af te komen mijnen heere den koning te gemoet.

21. Toen antwoordde Abísaï, de zoon van Zerúja, en zeide: Zoude dan Símeï hiervoor niet gedood worden? Zoo hij toch den gezalfde des HEEREN gevloekt heeft.

22. Maar David zeide: Wat heb ik met ulieden te doen, gij zonen van Zerúja, dat gij mij heden ten satan zoudt zijn? Zoude heden iemand gedood wor-

den in Israël? Want weet ik niet, dat ik heden koning geworden ben over Israël?

23. En de koning zeide tot Símeï: Gij zult niet sterven. En de koning zwoer hem.

24. Mephibóseth, Sauls zoon, kwam ook af, den koning te gemoet; en hij had zijne voeten niet schoon gemaakt, noch zijnen knevelbaard beschoren, noch zijne kleederen gewasschen, van dien dag af, dat de koning was weggegaan, tot dien dag toe, dat hij met vrede wederkwam.

25. En het geschiedde, als hij te Jeruzalem den koning te gemoet kwam, dat de koning tot hem zeide: Waarom zijt gij niet met mij getogen, Mephibóseth?

26. En hij zeide: Mijn heere koning, mijn knecht heeft mij bedrogen; want uw knecht zeide: Ik zal mij eenen ezel zadelen, en daarop rijden, en tot den koning trekken, want uw knecht is kreupel.

27. [a]Daartoe heeft hij uwen knecht bij mijnen heere den koning valschelijk aangedragen; doch mijn heere de koning is als een engel Gods; doe dan, wat goed is in uwe oogen.

a 2 Sam. 16: 3.

28. Want al mijns vaders huis is niet geweest, dan maar lieden des doods voor mijnen heere den koning; nochtans hebt gij uwen knecht gezet onder degenen, die aan uwe tafel eten; wat heb ik dan meer voor gerechtigheid, en meer te roepen aan den koning?

29. Toen zeide de koning tot hem: Waarom spreekt gij nog meer [*van*] uwe zaken? Ik heb gezegd: Gij en Zíba, deelt het land.

30. En Mephibóseth zeide tot den koning: Hij neme het ook gansch weg; nu mijn heere de koning met vrede in zijn huis is gekomen.

31. Barzíllai, de Gíleadiet, kwam ook af van Rógelim; en hij toog met den koning over den Jordaan, om hem over den Jordaan te geleiden.

32. Barzíllai nu was zeer oud, een man van tachtig jaar; [a]en hij had den koning onderhouden, toen hij te Mahanáïm zijn verblijf had; want hij was een zeer groot man.

a 2 Sam. 17: 27, enz. 1 Kon. 2: 7.

33. En de koning zeide tot Barzíllai: Trek gij met mij over, en ik zal u bij mij te Jeruzalem onderhouden.

34. Maar Barzíllai zeide tot den koning: Hoe vele zullen de dagen der jaren mijns levens zijn, dat ik met den koning zoude optrekken naar Jeruzalem?

35. Ik ben heden tachtig jaar oud; zoude ik kunnen onderscheiden tusschen goed en kwaad? Zoude uw knecht kunnen smaken, wat ik eet en wat ik drink? Zoude ik nog kunnen hooren naar de stemme der zangers en zangeressen? En waarom zoude uw knecht mijnen heere den koning verder tot eenen last zijn?

36. Uw knecht zal maar een weinig met den koning over den Jordaan gaan; waarom toch zoude mij de koning zulk eene vergelding doen?

37. Laat toch uwen knecht wederkeeren, dat ik sterve in mijne stad, bij mijns vaders en mijner moeder graf. Maar zie, daar is uw knecht Chímham; laat dien met mijnen heere den koning overtrekken, en doe hem, wat goed is in uwe oogen.

38. Toen zeide de koning: Chímham zal met mij overtrekken, en ik zal hem doen, wat goed is in uwe oogen; ja alles, wat gij van mij begeeren zult, zal ik u doen.

39. Toen nu al het volk over den Jordaan gegaan was, en de koning [*ook*] was overgegaan, kuste de koning Barzíllai, en zegende hem. Alzoo keerde hij weder naar zijne plaatse.

40. En de koning toog voort naar Gílgal, en Chímham toog met hem voort; en al het volk van Juda had den koning overgevoerd, alsook een gedeelte van het volk Israëls.

41. En zie, alle mannen Israëls kwamen tot den koning: en zij zeiden tot den koning: Waarom hebben u onze broeders, de mannen van Juda, gestolen, en hebben den koning en zijn huis over den Jordaan gevoerd, en alle mannen Davids met hem?

42. Toen antwoordden alle mannen van Juda tegen de mannen Israëls: Omdat de koning ons naverwant is; en waarom zijt gij nu toornig over deze zake? Hebben wij dan eenigszins gege-

ten van des konings [*kost*], of heeft hij ons een geschenk geschonken?

43. En de mannen Israëls antwoordden den mannen van Juda, en zeiden: Wij hebben tien deelen aan den koning, en ook aan David, wij, meer dan gij; waarom hebt gij ons dan gering geacht, dat ons woord niet het eerste geweest is, om onzen koning weder te halen? Maar het woord der mannen van Juda was harder dan het woord der mannen Israëls.

HET XX KAPITTEL.

Toen was daar bij geval een Bélialsman, wiens naam was Séba, een zoon van Bíchri, een man van Jémini; die blies met de bazuin, en zeide: Wij hebben geen deel aan David, en wij hebben geene erfenisse aan den zoon van Ísaï; een iegelijk naar zijne tenten, o Israël!

2. Toen toog alle man van Israël op van achter David, Séba, den zoon van Bíchri, achterna; maar de mannen van Juda kleefden hunnen koning aan, van den Jordaan af tot aan Jeruzalem.

3. Toen nu David in zijn huis te Jeruzalem kwam, nam de koning de tien vrouwen, [*zijne*] bijwijven, die hij gelaten had om het huis te bewaren, en deed ze in een huis van bewaring, en onderhield ze, maar ging tot haar niet in. En zij waren opgesloten tot op den dag van haarlieder dood, levende als weduwen.

4. Voorts zeide de koning tot Amása: Roep mij de mannen van Juda te zamen, tegen den derden dag; en gij, stel u [*dan*] hier.

5. En Amása ging henen, om Juda bijeen te roepen; maar hij bleef achter, boven den gezetten tijd, dien hij hem gezet had.

6. Toen zeide David tot Abísaï: Nu zal ons Séba, de zoon van Bíchri, meer kwaads doen, dan A'bsalom; neem gij de knechten uws heeren, en jaag hem achterna, opdat hij niet misschien vaste steden voor zich vinde, en zich aan onze oogen onttrekke.

7. Toen togen uit, hem achterna, de mannen van Jóab, en de Créthi en de Pléthi, en alle de helden. Deze togen uit van Jeruzalem, om Séba, den zoon van Bíchri, achterna te jagen.

8. Als zij nu waren bij den grooten steen, die bij Gíbeon is, zoo kwam Amása voor hun aangezicht. En Jóab was omgord over zijn kleed, dat hij aanhad, en daarop was een gordel, waar het zwaard aan vastgemaakt was op zijne lendenen in zijne scheede; en als hij voortging, zoo viel het uit.

9. En Jóab zeide tot Amása: Is het wel met u, mijn broeder? En Joab vatte met de rechterhand den baard van Amása om hen te kussen.

10. En Amása hoedde zich niet voor het zwaard, dat in Jóabs hand was; [a]zoo sloeg hij hem daarmede aan de vijfde rib, en hij stortte zijn ingewand ter aarde uit, en hij sloeg hem niet ten tweeden male, en hij stierf. Toen jaagden Jóab, en zijn broeder Abísaï, Séba, den zoon van Bíchri, achterna.

[a] 1 Kron. 2: 5.

11. Maar een man, van Jóabs jongens, bleef bij hem staan; en hij zeide: Wie is er, die lust heeft aan Jóab, en wie is er, die voor David is? Die volge Jóab na!

12. Amása nu lag in het bloed gewenteld, midden op de straat. Als die man zag, dat al het volk staan bleef, zoo deed hij Amása weg van de straat in het veld, en wierp een kleed op hem, dewijl hij zag, dat al wie bij hem kwam, staan bleef.

13. Toen hij nu van de straat weggenomen was, toog alle man voort, Jóab na, om Séba, den zoon van Bíchri, achterna te jagen.

14. En hij toog henen door alle stammen Israëls naar A'bel, te weten, Béth-Máächa, en het gansche Bérim; en zij verzamelden zich, en kwamen hem ook na.

15. En zij kwamen en belegerden hem in A'bel Béth-Máächa, en wierpen eenen wal op tegen de stad, dat hij aan den buitenmuur stond; en al het volk, dat met Jóab was, verdierven den muur, om dien te doen nedervallen.

16. Toen riep eene wijze vrouw uit de stad: Hoort, hoort, zegt toch tot Jóab: Nader tot hiertoe, dat ik tot u spreke.

17. Toen hij nu tot haar naderde, zeide de vrouw: Zijt gij Jóab? En hij zeide: Ik ben het. En zij zeide tot hem:

Hoor de woorden uwer dienstmaagd. En hij zeide: Ik hoor.

18. Toen sprak zij, zeggende: In voortijden spraken zij gemeenlijk, zeggende: Zij zullen zonder twijfel te A'bel vragen; en alzoo volbrachten zij het.

19. Ik ben eene van de vreedzamen, van de getrouwen in Israël; en gij zoekt te dooden eene stad, die eene moeder is in Israël: waarom zoudt gij het erfdeel des HEEREN verslinden?

20. Toen antwoordde Jóab, en zeide: Het zij verre, het zij verre van mij, dat ik zoude verslinden, en dat ik zoude verderven!

21. De zaak is niet alzoo; maar een man van het gebergte van Ephraïm, wiens naam is Séba, de zoon van Bíchri, heeft zijne hand opgeheven tegen den koning, tegen David; levert hem alleen, zoo zal ik van deze stad aftrekken, Toen zeide de vrouw tot Jóab: Zie, zijn hoofd zal tot u over den muur geworpen worden.

22. En de vrouw kwam in tot al het volk met hare wijsheid; en zij hieuwen Séba, den zoon van Bíchri, het hoofd af, en wierpen het tot Jóab. Toen blies hij met de bazuin, en zij verstrooiden zich van de stad, een iegelijk naar zijne tenten; en Jóab keerde weder naar Jeruzalem tot den koning.

23. [a]Jóab nu was over het gansche heir van Israël; en Benája, de zoon van Jójada, over de Créthi en over de Pléthi;

a 2 Sam. 8: 16, enz.

24. En Adóram was over de schatting; en Jósaphat, de zoon van Ahílud, was kanselier;

25. En Séja was schrijver; en Zádok en A'bjathar waren priesters.

26. En ook was I'ra, de Jáïriet, Davids opperofficier.

HET XXI KAPITTEL.

En er was in Davids dagen een honger, drie jaren, jaar na jaar; en David zocht het aangezichte des HEEREN. En de HEERE zeide: Het is om Sauls en om des bloedhuizes wille, omdat hij de Gíbeonieten gedood heeft.

2. Toen riep de koning de Gíbeonieten en zeide tot hen: (de Gíbeonieten nu waren niet van de kinderen Israëls, maar van het overblijfsel der A'morieten, en de kinderen Israëls hadden hun [a]gezworen, maar Saul zocht ze te slaan in zijnen ijver voor de kinderen van Israël en Juda.)

a Joz. 9: 19.

3. David dan zeide tot de Gíbeonieten: Wat zal ik ulieden doen, en waarmede zal ik verzoenen, dat gij het erfdeel des HEEREN zegent?

4. Toen zeiden de Gíbeonieten tot hem: Het is ons niet [*te doen om*] zilver en goud met Saul en met zijnen huize; ook is het ons niet, om iemand te dooden in Israël. En hij zeide: Wat zegt gij dan, dat ik u doen zal?

5. En zij zeiden tot den koning: De man, die ons te niete gemaakt, en tegen ons gedacht heeft, dat wij zouden verdelgd worden, zonder te kunnen bestaan in eenige landpale van Israel;

6. Laat ons zeven mannen van zijne zonen gegeven worden, dat wij ze den HEERE ophangen te Gíbea Sauls, o gij verkorene des HEEREN. En de koning zeide: Ik zal ze geven.

7. Doch de koning verschoonde Mephibóseth, den zoon van Jónathan, den zoon van Saul, [a]om den eed des HEEREN, die tusschen hen was, tusschen David en tusschen Jónathan, Sauls zoon.

a 1 Sam. 18: 3; 20: 15, 42; 23: 18.

8. Maar de koning nam de twee zonen van Rízpa, dochter van A'ja, die zij Saul gebaard had, Armóni en Mephibóseth; daartoe de vijf zonen van Míchals [*zuster*], Sauls dochter, die zij A'driel, den zoon van Barzíllai, den Méholathiet, gebaard had;

9. En hij gaf ze in de hand der Gíbeonieten, die ze ophingen op den berg voor het aangezichte des HEEREN, en die zeven vielen tegelijk; en zij werden gedood in de dagen des oogstes, in de eerste [*dagen*], in het begin van den gersteoogst.

10. Toen nam Rízpa, de dochter van A'ja, eenen zak, en spande dien voor zich uit op eenen rotssteen, van het begin van den oogst, totdat er water op hen drupte van den hemel; en zij liet het gevogelte des hemels op hen niet rusten des daags, noch het gediente van het veld des nachts.

11. En het werd David aangezegd,

wat Rízpa, de dochter van A'ja, Sauls bijwijf, gedaan had.

12. Zoo ging David henen, en nam de beenderen van Saul, en de beenderen van Jónathan, zijnen zoon, van de burgeren van Jábes in Gílead, [a]die ze gestolen hadden van de straat Béth-San, alwaar de Philistijnen ze hadden opgehangen, ten dage als de Philistijnen Saul sloegen op Gilbóa.

a 1 Sam. 31: 10, enz.

13. En hij bracht van daar op de beenderen van Saul, en de beenderen van Jónathan, zijnen zoon; ook verzamelden zij de beenderen der gehangenen.

14. En zij begroeven de beenderen van Saul en van zijnen zoon Jónathan in het land van Benjamin te Zéla, in het graf van zijnen vader Kis, en deden alles, wat de koning geboden had. Alzoo werd God na dezen den lande verbeden.

15. Voorts hadden de Philistijnen nog eenen krijg tegen Israël. En David toog af, en zijne knechten met hem, en streden tegen de Philistijnen, dat David moede werd.

16. En I'sbi Bénob, die van de kinderen van Rápha was, en het gewicht zijner spies drie honderd gewicht kopers, en hij was aangegord met een nieuw [*zwaard*]; deze dacht David te slaan.

17. Maar Abísaï, de zoon van Zerúja, hielp hem, en sloeg den Philistijn, en doodde hem. Toen zwoeren hem de mannen van David, zeggende: Gij zult niet meer met ons uittrekken ten strijde, opdat gij de lampe Israëls niet uitbluscht.

18. En het geschiedde daarna, dat er wederom een krijg was [a]te Gob tegen de Philistijnen. Toen sloeg Síbbechai, de Húsathiet, Saph, die van de kinderen van Rápha was.

a 1 Kron. 20: 4.

19. Voorts was er nog een krijg te Gob tegen de Philistijnen; en E'lhanan, de zoon van Jáäree-O'regim, sloeg Béth-Halláchmi, [*dewelke was*] met Góliath, den Géthiet, wiens spiesenhout was als een weversboom.

20. Nog was er ook een krijg te Gath; en er was een zeer lang man, die zes vingeren had aan zijne handen, en zes teenen aan zijne voeten, vier en twintig in getal, en deze was ook aan Rápha geboren.

21. En hij hoonde Israël; maar Jónathan, de zoon van Símea, Davids broeder, sloeg hem.

22. Deze vier waren aan Rápha geboren te Gath; en zij vielen door de hand van David, en door de hand zijner knechten.

HET XXII KAPITTEL.

En David sprak de woorden dezes lieds tot den HEERE, ten dage als de HEERE hem verlost had uit de hand van alle zijne vijanden, en uit de hand van Saul.

2. Hij zeide dan: [a]De HEERE is mij mijne steenrots, en mijn burcht, en mijn uithelper.

a Ps. 18: 2, enz.

3. God is mijne rots, [a]ik zal op Hem betrouwen; mijn schild en de hoorn mijns heils, mijn hoog vertrek en mijne toevlucht; mijn verlosser, van geweld hebt Gij mij verlost.

a Hebr. 2: 13.

4. Ik riep den HEERE aan, die te prijzen is, en ik werd verlost van mijne vijanden.

5. Want baren des doods hadden mij omvangen; beken Bélials verschrikten mij.

6. Banden der hel omringden mij; strikken des doods bejegenden mij.

7. Als mij bange was, riep ik den HEERE aan, en riep tot mijnen God; en Hij hoorde mijne stem uit zijn paleis, en mijn geroep [*kwam*] in zijne ooren.

8. Toen daverde en beefde de aarde, de fondamenten des hemels beroerden zich en daverden, omdat Hij ontstoken was.

9. Rook ging op van zijnen neus, en een vuur uit zijnen mond verteerde; kolen werden daarvan aangestoken.

10. En Hij boog den hemel, en daalde neder; en donkerheid was onder zijne voeten.

11. En Hij voer op eenen Chérub, en vloog, en werd gezien op de vleugelen des winds.

12. En Hij zette duisternisse rondom zich tot tenten, eene samenbinding der wateren, wolken des hemels.

13. Van den glans voor Hem henen werden kolen des vuurs aangestoken.

14. De HEERE donderde van den hemel, en de Allerhoogste gaf zijne stemme.
15. En Hij zond pijlen uit, en verstrooide ze; bliksem, en verschrikte ze,
16. En de diepe kolken der zee werden gezien, de gronden der wereld werden ontdekt, door het schelden des HEEREN, van het geblaas des winds van zijnen neus.
17. Hij zond van de hoogte, Hij nam mij, Hij trok mij op uit groote wateren.
18. Hij verloste mij van mijnen sterken vijand; van mijne haters, omdat zij machtiger waren dan ik.
19. Zij hadden mij bejegend ten dage mijns ongevals; maar de HEERE was mij een steunsel.
20. En Hij voerde mij uit in de ruimte, en rukte mij uit, want Hij had lust aan mij.
21. De HEERE vergold mij naar mijne gerechtigheid, Hij gaf mij weder naar de reinigheid mijner handen.
22. Want ik heb des HEEREN wegen gehouden, en ben van mijnen God niet goddelooslijk afgegaan.
23. Want alle zijne rechten waren voor mij; en zijne inzettingen, daarvan week ik niet af.
24. Maar ik was oprecht voor Hem; en ik wachtte mij voor mijne ongerechtigheid.
25. Zoo gaf mij de HEERE weder naar mijne gerechtigheid, naar mijne reinigheid, voor zijne oogen.
26. Bij den goedertierene houdt Gij U goedertieren, bij den oprechten held houdt Gij U oprecht.
27. Bij den reine houdt Gij U rein, maar bij den verkeerde houdt Gij U verdraaid.
28. En Gij verlost het bedrukte volk; maar uwe oogen zijn tegen de hoogen, Gij zult ze vernederen.
29. Want Gij zijt mijne lampe, o HEERE, en de HEERE doet mijne duisternisse opklaren.
30. Want met U loop ik door eene bende; met mijnen God spring ik over eenen muur.
31. [a]Gods weg is volmaakt; [b]de rede des HEEREN is doorlouterd; Hij is een schild, allen die op Hem betrouwen.
a Deut. 32: 4. Dan. 4: 37. Openb. 15: 3.
b Ps. 12: 7; 119: 140. Spr. *30*: 5.
32. Want [a]wie is God, behalve de HEERE? en wie is een rotssteen, behalve onze God?
a Deut. 32: 39. 1 Sam. 2: 2. Ps. 86: 8. Jes. 45: 5.
33. God is mijne sterkte [*en*] kracht, en Hij heeft mijnen weg volkomen geopend.
34. Hij maakt mijne voeten gelijk als der hinden, en stelt mij op mijne hoogten.
35. Hij leert mijne handen ten strijde, zoodat een stalen boog met mijne armen verbroken is.
36. Ook hebt Gij mij gegeven het schild uws heils, en [*door*] uw verootmoedigen hebt Gij mij groot gemaakt.
37. Gij hebt mijnen voetstap ruim gemaakt onder mij, en mijne enkelen hebben niet gewankeld.
38. Ik vervolgde mijne vijanden, en verdelgde ze, en keerde niet weder, totdat ik ze verdaan had.
39. En ik verteerde ze, en doorstak ze, dat zij niet weder opstonden, maar zij vielen onder mijne voeten.
40. Want Gij omgorddet mij met kracht ten strijde; Gij deedt onder mij nederbukken, die tegen mij opstonden.
41. En Gij gaaft mij den nek mijner vijanden, mijner haters; en ik vernielde ze.
42. Zij zagen uit, maar er was geen verlosser; naar den HEERE, maar Hij antwoordde hun niet.
43. Toen vergruisde ik ze, als stof der aarde; ik stampte ze, ik breidde ze uit als slijk der straten.
44. Ook hebt Gij mij uitgeholpen van de twisten mijns volks; Gij hebt mij bewaard tot een hoofd der heidenen; het volk, [*dat*] ik niet kende, heeft mij gediend.
45. Vreemden hebben zich mij geveinsdelijk onderworpen; zoo haast als [*hun*] oor [*van mij*] hoorde, hebben zij mij gehoorzaamd.
46. Vreemden zijn vervallen, en hebben zich aangegord uit hunne sloten.
47. De HEERE leeft, en geloofd zij mijn Rotssteen; en verhoogd zij God, de rotssteen mijns heils;
48. De God, die mij volkomene wrake geeft, en de volken onder mij nederwerpt;
49. En die mij uitvoert van mijne vijanden; en Gij verhoogt mij boven

degenen, die tegen mij opstaan; Gij redt mij van den man alles gewelds.
50. Daarom zal ik U, o HEERE, loven onder de [a]heidenen, en uwen naam zal ik psalmzingen. *a* Rom. 15:9.
51. [*Hij is*] een toren der verlossingen zijns konings, en Hij doet goedertierenheid aan zijnen gezalfde, aan David en aan zijn zaad, tot in eeuwigheid.

HET XXIII KAPITTEL.

Voorts zijn dit de laatste woorden van David. David, de zoon van I'saï, zegt, en de man, die hoog is opgericht, de gezalfde van Jakobs God, en liefelijk [*in*] psalmen Israëls, zegt:
2. De Geest des HEEREN heeft door mij gesproken, en zijne rede is op mijne tong geweest.
3. De God Israëls heeft gezegd, de Rotssteen Israëls heeft tot mij gesproken: [*Er zal zijn*] een Heerscher over de menschen, een Rechtvaardige, een Heerscher [*in de*] vreeze Gods.
4. En hij zal zijn gelijk het licht des morgens, [*wanneer*] de zon opgaat, des morgens zonder wolken, [*wanneer*] van den glans na den regen de grasscheutkens uit de aarde [*voortkomen*].
5. Hoewel mijn huis alzoo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is. Voorzeker is [*daarin*] al mijn heil, en alle lust, hoewel Hij het [*nog*] niet doet uitspruiten.
6. Maar de [*mannen*] Bélials, die zullen altemaal zijn als doornen, die weggeworpen worden, omdat men ze met de hand niet kan vatten;
7. Maar een iegelijk, die ze zal aantasten, voorziet zich met ijzer en het hout eener spies; en zij zullen ganschelijk met vuur verbrand worden ter zelver plaatse.
8. [a]Dit zijn de namen der helden, die David gehad heeft: Jóscheb Baschébeth, [*de zoon van*] Tachkemóni, de voornaamste der hoofdlieden. Deze was Adíno, de E'zniet, [*die zich stelde*] tegen acht honderd, die [*van hem*] verslagen werden op eenmaal. *a* 1 Kron. 11: 11, enz.
9. En na hem was Eleázar, de zoon van Dódo, zoon van Ahóhi. [*Deze was*] onder de drie helden met David, toen zij de Philistijnen beschimpten, [*die*] aldaar ten strijde verzameld waren, en de mannen Israëls waren opgetogen.
10. Deze stond op, en sloeg onder de Philistijnen, totdat zijne hand moede werd, ja zijne hand aan het zwaard kleefde; en de HEERE wrocht een groot heil ten zelven dage; en het volk keerde wederom hem na, alleenlijk om te plunderen.
11. Na hem nu was Sámma, de zoon van A'gee, de Hárariet. Toen de Philistijnen verzameld waren in een dorp, en aldaar een stuk akkers was vol linzen, en het volk voor het aangezicht der Philistijnen vluchtte;
12. Zoo stelde hij zich in het midden van dat stuk, en verloste dat, en sloeg de Philistijnen; en de HEERE wrocht een groot heil.
13. Ook gingen af drie van de dertig hoofden, en kwamen in den oogst tot David, in de spelonk van Adúllam; en de hoop der Philistijnen had zich gelegerd in het dal Repháïm.
14. En David was toen in eene vesting; en de bezetting der Philistijnen was toen te Béthlehem.
15. En David kreeg lust, en zeide: Wie zal mij water te drinken geven uit Béthlehems bornput, die in de poorte is?
16. Toen braken die drie helden door het leger der Philistijnen, en putten water uit Béthlehems bornput, die in de poorte is, en droegen het, en kwamen tot David. Doch hij wilde dat niet drinken, maar goot het uit voor den HEERE,
17. En zeide: Het zij verre van mij, o HEERE, dat ik dit zoude doen; zoude [*ik drinken*] het bloed der mannen, die henengegaan zijn met gevaar van hun leven? En hij wilde het niet drinken. Dit deden die drie helden.
18. Abísaï, Jóabs broeder, de zoon van Zerúja, die was ook een hoofd van drieën; en die hief zijne spies op tegen drie honderd, die [*van hem*] verslagen werden; en hij had eenen naam onder die drie.
19. Was hij niet de heerlijkste van die drie? Daarom was hij hun tot eenen overste. Maar hij kwam niet tot aan die [*eerste*] drie.
20. Voorts Benája, de zoon van Jó-

jada, de zoon van eenen dapperen man, groot van daden, van Kábzeël. Die sloeg twee sterke leeuwen van Móab; ook ging hij af, en sloeg eenen leeuw in het midden van eenen kuil in den sneeuwtijd.

21. Daartoe sloeg hij eenen Egyptischen man, eenen man van aanzien; en in de hand des Egyptenaars was eene spies, maar hij ging tot hem af met eenen staf; en hij rukte de spies uit de hand des Egyptenaars, en doodde hem met zijne [*eigene*] spies.

22. Die dingen deed Benája, de zoon van Jójada; dies had hij eenen naam onder de drie helden.

23. Hij was de heerlijkste van de dertig, maar tot die drie [*eersten*] kwam hij niet; en David stelde hem over zijne trawanten.

24. A'sahel, Jóabs broeder, was onder de dertig; E'lhanan, de zoon van Dódo, van Béthlehem;

25. Sámma, de Hárodiet; Elíka, de Hárodiet;

26. Hélez, de Páltiet; I'ra, de zoon van I'kkes, de Thékoïet;

27. Abi-ézer, de A'nethothiet; Mebunnáï, de Husathiet;

28. Zálmon, de A'hohiet; Máharaï, de Nétophathiet;

29. Héleb, de zoon van Baë'na, de Nétophathiet; I'thaï, de zoon van Ríbaï, van Gíbea der kinderen Benjamins;

30. Benája, de Pírhathoniet; Híddaï, van de beken van Gáäs;

31. A'bi-A'lbon, de A'rbathiet; Azmáveth, de Bárhumiet;

32. E'ljachba, de Sáälboniet; van de zonen van Jásen, Jónathan;

33. Sámma, de Hárariet; Ahíam, de zoon van Sárar, de Hárariet;

34. Eliphélet, de zoon van Ahasbáï, de zoon van eenen Máächathiet; Elíam, de zoon van Achitóphel, de Gíloniet;

35. Hézraï, de Cármeliet; Páëraï, de A'rbiet;

36. Jígal, de zoon van Náthan, van Zóba; Báni, de Gádiet;

37. Zélek, de A'mmoniet; Náharaï, de Béërothiet, de wapendrager van Jóab, den zoon van Zerúja;

38. I'ra, de Jéthriet; Gáreb, de Jéthriet;

39. Uría, de Héthiet. Zeven en dertig in alles.

HET XXIV KAPITTEL.

[a]En de toorn des HEEREN voer voort te ontsteken tegen Israël; en Hij porde David aan tegen henlieden, zeggende: Ga, tel Israël en Juda.

a 1 Kron. 21: 1, enz.

2. De koning dan zeide tot Jóab, den krijgsoverste, die bij hem was: Trek nu om door alle stammen Israëls, van Dan tot Ber-Séba toe, en telt het volk, opdat ik het getal des volks wete.

3. Toen zeide Jóab tot den koning: Nu doe de HEERE uw God tot dit volk, zooals deze en die nu zijn, honderd maal meer, dat de oogen van mijnen heere den koning het aanzien; maar waarom heeft mijn heere de koning lust tot deze zake?

4. Doch des konings woord nam de overhand tegen Jóab, en tegen de oversten des heirs. Alzoo toog Jóab uit, met de oversten des heirs, van des konings aangezicht, om het volk Israël te tellen.

5. En zij gingen over den Jordaan, en legerden zich bij A'roër, ter rechterhand der stad, die in het midden is van de beek Gads, en aan Jaë'zer.

6. Voorts kwamen zij in Gílead, en in het lage land Hódsi. Ook kwamen zij tot Dán-Jáän, en rondom bij Sídon.

7. En zij kwamen tot de vesting van Tyrus, en alle steden der Hévieten en der Kanaänieten; en zij kwamen uit aan het zuiden van Juda te Ber-Séba.

8. Alzoo togen zij om door het gansche land; en ten einde van negen maanden en twintig dagen kwamen zij te Jeruzalem.

9. En Jóab gaf de som van het getelde volk aan den koning; en in Israël waren acht honderd duizend strijdbare mannen, die het zwaard uittrokken, en de mannen van Juda waren vijf honderd duizend man.

10. En Davids hart sloeg hem, nadat hij het volk geteld had; en David zeide tot den HEERE: Ik heb zeer gezondigd [*in*] hetgene ik gedaan heb; maar nu, o HEERE, neem toch de misdaad uws knechts weg, want ik heb zeer zottelijk gedaan.

11. Als nu David des morgens opstond, zoo geschiedde het woord des

HEEREN tot den profeet Gad, Davids ziener, zeggende:

12. Ga henen en spreek tot David: Alzoo zegt de HEERE: Drie dingen draag Ik u voor; verkies u één uit die, dat Ik u doe.

13. Zoo kwam Gad tot David, en maakte het hem bekend, en zeide tot hem: Zal u een honger van zeven jaren in uw land komen? Of [*wilt*] gij drie maanden vlieden voor het aangezicht uwer vijanden, dat die u vervolgen? Of dat er drie dagen pestilentie in uw land zij? Merk nu, en zie toe, wat antwoord ik Dien zal wederbrengen, die mij gezonden heeft.

14. Toen zeide David tot Gad: Mij is zeer bange; laat ons toch in de hand des HEEREN vallen, want zijne barmhartigheden zijn vele, maar laat mij in de hand van menschen niet vallen.

15. Toen gaf de HEERE eene pestilentie in Israël van den morgen af tot den gezetten tijd toe; en er stierven van het volk, van Dan tot Ber-Séba toe, zeventig duizend mannen.

16. Toen nu de engel zijne hand uitstrekte over Jeruzalem, om het te verderven, berouwde het den HEERE over dat kwaad, en Hij zeide tot den engel, die het verderf onder het volk maakte: Het is genoeg; trek uwe hand nu af. De engel des HEEREN nu was bij den dorschvloer van Arauna, den Jébusiet.

17. En David, als hij den engel zag, die het volk sloeg, sprak tot den HEERE en zeide: Zie, ik, ik heb gezondigd, en ik, ik heb onrecht gehandeld, maar wat hebben deze schapen gedaan? Uwe hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis.

18. En Gad kwam tot David op dienzelven dag, en zeide tot hem: Ga op, richt den HEERE een altaar op, op den dorschvloer van Aranja, den Jébusiet.

19. Alzoo ging David op naar het woord van Gad, gelijk als de HEERE geboden had.

20. En Arauna zag toe, en zag den koning en zijne knechten tot zich overkomen; zoo ging Arauna uit, en boog zich voor den koning met zijn aangezicht ter aarde.

21. En Arauna zeide: Waarom komt mijn heere de koning tot zijnen knecht? En David zeide: Om dezen dorschvloer van u te koopen, om den HEERE een altaar te bouwen, opdat deze plage ingehouden worde van over den volke.

22. Toen zeide Arauna tot David: Mijn heere de koning neme en offere, wat goed is in zijne oogen. Ziedaar de runderen ten brandoffer, en de sleden en het rundertuig tot hout.

23. Dit alles gaf Arauna, de koning, aan den koning. Voorts zeide Arauna tot den koning: De HEERE uw God neme een welgevallen in u.

24. Doch de koning zeide tot Arauna: Neen, maar ik zal het zekerlijk van u koopen voor den prijs; want ik zal den HEERE mijnen God niet offeren brandofferen om niet. Alzoo kocht David den dorschvloer en de runderen voor vijftig zilveren Sikkelen.

25. En David bouwde aldaar den HEERE een altaar, en offerde brandofferen en dankofferen. Alzoo werd de HEERE den lande verbeden, en deze plage van over Israël ingehouden.

HET EERSTE BOEK

DER

KONINGEN.

HET I KAPITTEL.

De koning David nu was oud, wel bedaagd; en zij dekten hem met kleederen, doch hij kreeg geene warmte.

2. Toen zeiden zijne knechten tot hem: Laat ze mijnen heere den koning eene jonge dochter, eene maagd zoeken, die voor het aangezicht des konings sta, en hem koestere; en zij slape in uwen schoot, dat mijn heere de koning warm worde.

3. Zoo zochten zij eene schoone jonge dochter in alle landpalen Israëls; en vonden Abísag, eene Súnamietische, en brachten ze tot den koning.

4. En de jonge dochter was boven mate schoon, en koesterde den koning, en diende hem; doch de koning bekende ze niet.

5. Adónia nu, de zoon van Hággith, verhief zich, zeggende: Ik zal koning zijn. [a]En hij bereidde zich wagenen en ruiteren, en vijftig mannen, loopende voor zijn aangezicht. *a* 2 Sam. 15: 1.

6. En zijn vader had hem van zijn dagen niet *berispt, zeggende: Waarom hebt gij alzoo gedaan? En ook was hij zeer schoon van gedaante, en [a][*Hággith*] had hem gebaard na A'bsalom. *a* 1 Kron. 3: 2.

7. En [a]zijne raadslagen waren met Jóab, den zoon van Zerúja, en met A'bjathar, den priester; deze hielpen, volgende Adónia. *a* 1 Kon. 2: 22, 28.

8. Maar Zádok, de priester, en Benája, de zoon van Jójada, en Náthan, de profeet, en Símeï, en Réï, en de helden, die David had, waren met Adónia niet.

9. En Adónia slachtte schapen, en runderen, en gemest vee bij den steen Zohéleth, die bij de fontein Rógel [a]is, en noodde alle zijne broederen, de zonen des konings, en alle mannen van Juda, des konings knechten. *a* Joz. 15: 7; 18: 16.

10. Maar Náthan, den profeet, en Benája, en de helden, en Sálomo, zijnen broeder, noodde hij niet.

11. Toen sprak Náthan tot Báthseba, de moeder van Sálomo, zeggende: Hebt gij niet gehoord, dat Adónia, de zoon van Hággith, koning is? en onze heere David weet dat niet.

12. Nu dan, kom, laat mij u toch eenen raad geven, dat gij uwe ziel en de ziel van uwen zoon Sálomo redt.

13. Ga henen, en treed in tot den koning David, en zeg tot hem: Hebt gij niet, mijn heere koning, uwe dienstmaagd gezworen, zeggende: Voorzeker, uw zoon Sálomo zal na mij koning zijn, en hij zal op mijnen troon zitten? Waarom dan is Adónia koning?

14. Zie, als gij daar nog met den koning spreken zult, zoo zal ik na u inkomen, en zal uwe woorden aanvullen.

15. En Báthseba ging in tot den koning in de binnenkamer; doch de koning was zeer oud, en Abísag, de Súnamietische, diende den koning.

16. En Báthseba neigde het hoofd, en boog zich neder voor den koning; en de koning zeide: Wat is u?

17. En zij zeide tot hem: Mijn heere, gij hebt uwe dienstmaagd bij den HEERE uwen God gezworen: Voorzeker,

---

* Staten-overz.: Bedroeven; heeft hier den zin van pijn of smart aandoen door berisping.

Sálomo, uw zoon, zal na mij koning zijn, en hij zal op mijnen troon zitten.

18. En nu zie, Adónia is koning; en nu, mijn heere koning, gij weet het niet.

19. En hij heeft ossen, en gemest vee, en schapen in menigte geslacht, en genood alle de zonen des konings, en A'bjathar, den priester, en Jóab, den krijgsoverste, maar uwen knecht Sálomo heeft hij niet genood.

20. Maar gij, mijn heere koning, de oogen van het gansche Israël zijn op u, dat gij hun zoudt te kennen geven, wie op den troon van mijnen heere den koning na hem zitten zal.

21. Anders zal het geschieden, als mijn heere de koning met zijne vaderen zal ontslapen zijn, dat ik en mijn zoon Sálomo [*als*] zondaars zullen zijn.

22. En zie, zij sprak nog met den koning, als de profeet Náthan inkwam.

23. En zij gaven den koning te kennen, zeggende: Zie, de profeet Náthan is daar. En hij kwam voor het aangezicht des konings, en boog zich voor den koning op zijn aangezicht ter aarde.

24. En Náthan zeide: Mijn heere koning, hebt gij gezegd: Adónia zal na mij koning zijn, en hij zal op mijnen troon zitten?

25. Want hij is heden afgegaan, en heeft geslacht ossen, en gemest vee, en schapen in menigte, en heeft genood alle de zonen des konings, en de oversten des heirs, en A'bjathar, den priester; en zie, zij eten en drinken voor zijn aangezicht, en zeggen: De koning Adónia leve!

26. Maar mij, die uw knecht ben, en Zádok, den priester, en Benája, den zoon van Jójada, en Sálomo, uwen knecht, heeft hij niet genood.

27. Is deze zake van mijnen heere den koning geschied? En hebt gij uwen knecht niet bekend gemaakt, wie op den troon van mijnen heere den koning na hem zitten zoude?

28. En de koning David antwoordde en zeide: Roept mij Báthseba. En zij kwam voor het aangezicht des konings, en stond voor het aangezicht des konings.

29. Toen zwoer de koning, en zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die mijne ziel uit allen nood verlost heeft;

30. Voorzeker, gelijk als ik u gezworen heb bij den HEERE den God Israëls, zeggende: Voorzeker zal uw zoon Sálomo na mij koning zijn, en zal op mijnen troon in mijne plaats zitten; voorzeker, alzoo zal ik te dezen zelven dage doen.

31. Toen neigde zich Báthseba met het aangezicht ter aarde, en boog zich neder voor den koning, en zeide: Mijn heere de koning David leve in eeuwigheid.

32. En de koning David zeide: Roept mij Zádok, den priester, en Náthan, den profeet, en Benája, den zoon van Jójada. En zij kwamen voor het aangezicht des konings.

33. En de koning zeide tot hen: Neemt met u de knechten uws heeren, en doet mijnen zoon Sálomo rijden op de muilezelin, die voor mij is; en voert hem af naar Gíhon;

34. En dat Zádok, de priester, met Nathan, den profeet, hem aldaar tot koning over Israël zalve. Daarna zult gij met de bazuin blazen, en zeggen: De koning Sálomo leve!

35. Dan zult gij achter hem optrekken, en hij zal komen, en zal op mijnen troon zitten, en hij zal koning zijn in mijne plaats; want ik heb geboden, dat hij een voorganger zoude zijn over Israël en over Juda.

36. Toen antwoordde Benája, de zoon van Jójada, den koning, en zeide; Amen; alzoo zegge de HEERE, de God van mijnen heere den koning.

37. Gelijk als de HEERE met mijnen heere den koning geweest is, alzoo zij Hij met Sálomo, en make zijnen troon grooter dan den troon van mijnen heere den koning David.

38. Toen ging Zádok, de priester, af, met Náthan, den profeet, en Benája, den zoon van Jójada, en de Créthi en de Pléthi, en zij deden Sálomo rijden op de muilezelin van den koning David, en geleidden hem naar Gíhon.

39. En Zádok, de priester, nam den oliehoorn uit de Tente, en zalfde Sálomo; en zij bliezen met de bazuin, en al het volk zeide: [a]De koning Sálomo leve!

a 1 Sam 10: 24.

40. En al het volk kwam op achter

hem, en het volk pijpte met pijpen, en zij verblijdden zich met groote blijdschap, zoodat de aarde van hun geluid spleet.

41. En Adónia hoorde het, en alle de genooden, die met hem waren, die nu geëindigd hadden te eten; ook hoorde Jóab het geluid der bazuinen, en zeide; Waarom is het geroep dier stad, die in rep en roer is?

42. Als hij nog sprak, zie, zoo kwam Jónathan, de zoon van A'bjathar, den priester; en Adónia zeide: Kom in, want gij zijt een kloek man, en zult het goede boodschappen.

43. En Jónathan antwoordde en zeide tot Adónia: Ja, maar onze heere, de koning David, heeft Sálomo tot koning gemaakt.

44. En de koning heeft met hem gezonden Zádok, den priester, en Náthan, den profeet, en Benája, den zoon van Jójada, en de Créthi en de Pléthi; en zij hebben hem doen rijden op de muilezelin des konings.

45. Daartoe hebben hem Zádok, de priester, en Náthan, de profeet, in Gíhon tot koning gezalfd, en zijn van daar blijde opgetogen, zoodat de stad in rep en roer is. Dat is het geroep, dat gij gehoord hebt.

46. En ook zit Sálomo op den troon des koninkrijks.

47. Zoo zijn ook de knechten des konings gekomen, om onzen heere, den koning David, te zegenen, zeggende: Uw God make den naam van Sálomo beter dan uwen naam, en make zijnen troon grooter dan uwen troon; en de koning heeft aangebeden op de slaapstede.

48. Ja ook heeft de koning aldus gezegd; Geloofd zij de HEERE de God Israëls, die heden gegeven heeft eenen, zittende op mijnen troon, dat het mijne oogen gezien hebben.

49. Toen verschrikten en stonden op alle de genooden, die bij Adónia waren, en gingen een iegelijk zijns weegs.

50. Doch Adónia vreesde voor Sálomo, en hij stond op, en ging henen, en vatte de hoornen des altaars.

51. En men maakte Sálomo bekend, zeggende; Zie, Adónia vreest den koning Sálomo; want zie, hij heeft de hoornen des altaars gevat, zeggende: Dat de koning Sálomo mij als heden zwere, dat hij zijnen knecht met den zwaarde niet dooden zal.

52. En Sálomo zeide: Indien hij een vroom man zal zijn, er zal niet van zijn haar op de aarde vallen; maar indien in hem kwaad bevonden zal worden, zoo zal hij sterven.

53 En de koning Sálomo zond henen, en zij deden hem afgaan van het altaar; en hij kwam en boog zich neder voor den koning Sálomo. En Sálomo zeide tot hem: Ga henen naar uw huis.

HET II KAPITTEL.

Als nu de dagen van David nabij waren, dat hij sterven zoude, zoo gebood hij zijnen zoon Sálomo, zeggende:

2. Ik ga henen in den weg der gansche aarde; zoo zijt sterk, en wees een man.

3. En neem waar de wacht des HEEREN uws Gods, om te wandelen in zijne wegen, om te onderhouden zijne inzettingen, en zijne geboden, en zijne rechten, en zijne getuigenissen, [a]gelijk geschreven is in de wet van Mozes; [b]opdat gij verstandelijk handelt in al wat gij doen zult, en [*in*] alles waarhenen gij u wenden zult;

a Deut. 17: 18. *b* Deut. 29: 9. Joz. 1: 7.

4. Opdat de HEERE bevestige zijn woord, dat Hij over mij gesproken heeft, [a]zeggende: Indien uwe zonen hunnen weg bewaren, om voor mijn aangezichte trouwelijk, met hun gansche hart en met hunne gansche ziele, te wandelen, zoo zal geen man, zeide Hij, u afgesneden worden van den troon Israëls.

a 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 12.

5. Zoo weet gij ook, wat Jóab, de zoon van Zerúja, mij gedaan heeft, en wat hij gedaan heeft aan de twee krijgsoversten Israëls, [a]A'bner, den zoon van Ner, en Amása, den zoon van Jéther, die hij gedood heeft, en heeft krijgsbloed vergoten in vrede; en hij heeft krijgsbloed gedaan aan zijnen gordel, die aan zijne lendenen was, en aan zijne schoenen, die aan zijne voeten waren.

a 2 Sam. 3: 27: 20: 10.

6. Doe dan naar uwe wijsheid, dat gij zijn grauwe haar niet met vrede in het graf laat dalen.

7. Maar aan de zonen van [a]Barzillaï,

den Gíleadiet, zult gij weldadigheid bewijzen, en zij zullen zijn onder degenen, die aan uwe tafel eten; want alzoo naderden zij tot mij, als ik vluchtte voor het aangezicht van uwen broeder A'bsalom. *a* 2 Sam. 17: 27: 19: 31.

8. En zie, bij u is Símeï, de zoon van Géra, de zoon van Jémini, uit Bahúrim, die mij *a*vloekte met eenen geweldigen vloek, ten dage als ik ging naar Mahanáim; doch hij kwam af mij te gemoet aan den Jordaan, en ik zwoer hem bij den HEERE, zeggende: Zoo ik hem met den zwaarde doode! *a* 2 Sam. 16: 5; 19: 19.

9. Maar nu, houd hem niet onschuldig, dewijl gij een wijs man zijt; en gij zult weten, wat gij hem doen zult, opdat gij zijn grauwe haar met bloed in het graf doet dalen.

10. En David ontsliep met zijne vaderen, *a*en werd begraven in de stad Davids. *a* Hand. 2: 29; 13: 36.

11. De dagen nu, die David geregeerd heeft over Israël, zijn veertig jaar: *a*zeven jaren heeft hij geregeerd in Hébron, en in Jerúzalem heeft hij drie en dertig jaren geregeerd. *a* 1 Kron. 29: 27.

12. *a*En Sálomo zat op den troon van zijnen vader David; en zijn koninkrijk werd zeer bevestigd. *a* 1 Kron. 29: 23. 2 Kron. 1: 1.

13. Toen kwam Adónia de zoon van Hággith, tot Báthseba, de moeder van Sálomo. En zij zeide: Is uwe komst vrede? En hij zeide: Vrede.

14. Daarna zeide hij: Ik heb een woord aan u. En zij zeide: Spreek.

15. Hij zeide dan: Gij weet, dat het koninkrijk mijne was, en het gansche Israël zijn aangezicht op mij gezet had, dat ik koning zijn zoude; hoewel het koninkrijk omgewend en mijns broeders geworden is; *a*want het is van den HEERE hem geworden. *a* 1 Kron 22: 9; 28: 5.

16. En nu begeer ik van u eene eenige begeerte; wijs mijn aangezicht niet af. En zij zeide tot hem: Spreek.

17. En hij zeide: Spreek toch tot den koning Sálomo, want hij zal uw aangezicht niet afwijzen, dat hij mij Abísag, de Súnamietische, ter vrouwe geve.

18. En Báthseba zeide: Het is goed, ik zal den koning voor u aanspreken.

19. Zoo kwam Báthseba tot den koning Sálomo, om hem voor Adónia aan te spreken. En de koning stond op, haar te gemoet, en boog zich voor haar; daarna zat hij op zijnen troon, en deed eenen stoel voor de moeder des konings zetten; en zij zat aan zijne rechterhand.

20. Toen zeide zij: Ik begeer van u eene eenige kleine begeerte; wijs mijn aangezicht niet af. En de koning zeide tot haar: Begeer, mijne moeder, want ik zal uw aangezicht niet afwijzen.

21. En zij zeide: Laat Abísag, de Súnamietische, aan Adónia, uwen broeder, ter vrouwe gegeven worden.

22. Toen antwoordde de koning Sálomo, en zeide tot zijne moeder: En waarom begeert gij Abísag, de Súnamietische, voor Adónia? Begeer ook voor hem het koninkrijk (want hij is mijn broeder, die ouder is dan ik ben), ja voor hem, en voor A'bjathar, den priester, en voor Jóab, den zoon van Zerúja.

23. En de koning Sálomo zwoer bij den HEERE, zeggende: Zoo doe mij God, en zoo doe Hij daartoe: voorzeker, Adónia zal dat woord tegen zijn leven gesproken hebben!

24. En nu, [*zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die mij bevestigd heeft, *a*en mij heeft doen zitten op den troon van mijnen vader David, en die mij een huis gemaakt heeft, gelijk als Hij gesproken had: voorzeker, Adónia zal heden gedood worden. *a* 2 Sam. 7: 12, 13.

25. En de koning Sálomo zond door de hand van Benája, den zoon van Jójada; die viel op hem aan, dat hij stierf.

26. En tot A'bjathar, den priester, zeide de koning: Ga naar A'nathoth, op uwe akkers, want gij zijt een man des doods; maar op dezen dag zal ik u niet dooden, *a*omdat gij de Arke des Heeren HEEREN voor het aangezicht van mijnen vader David gedragen hebt, en omdat gij verdrukt zijt geweest, in alles waarin mijn vader verdrukt was. *a* 1 Sam. 22: 20, enz. 2 Sam. 15: 24.

27. Sálomo dan verdreef A'bjathar, dat hij des HEEREN priester niet ware; om te *a*vervullen het woord des HEEREN, hetwelk Hij over het huis van E'li te Sílo gesproken had. *a* 1 Sam. 2: 31, enz.

28. Als het gerucht tot Jóab kwam,

(want Jóab had zich gewend achter Adónia, hoewel hij zich niet had gewend achter A'bsalom) zoo vluchtte Jóab tot de Tente des HEEREN, [a]en vatte de hoornen des altaars.
a 1 Kon. 1: 50.

29. En het werd den koning Sálomo aangezegd, dat Jóab tot de Tente des HEEREN gevloden was, en zie, hij is bij het altaar. Toen zond Sálomo Benája, den zoon van Jójada, zeggende: Ga henen, val op hem aan.

30. En Benája kwam tot de Tente des HEEREN, en zeide tot hem: Zoo zegt de koning: Kom uit. En hij zeide: Neen, maar hier zal ik sterven. En Benája bracht het antwoord weder aan den koning, zeggende: Zoo heeft Jóab gesproken, en zoo heeft hij mij geantwoord.

31. En de koning zeide tot hem: Doe gelijk als hij gesproken heeft, en val op hem aan, en begraaf hem, opdat gij wegdoet, van mij en van mijns vaders huis, dat bloed, dat Jóab zonder oorzaak vergoten heeft.

32. Zoo zal de HEERE zijn bloed op zijn hoofd doen wederkeeren, omdat hij op twee mannen, rechtvaardiger en beter dan hij, aangevallen is, en die met het zwaard gedood heeft, daar het mijn vader David niet wist, A'bner, den zoon van Ner, den krijgsoverste van Israël, en Amása, den zoon van Jéther, den krijgsoverste van Juda.

33. Alzoo zal hun bloed wederkeeren op het hoofd van Jóab, en op het hoofd zijns zaads in eeuwigheid; maar David, en zijn zaad, en zijn huis, en zijn troon zal vrede hebben van den HEERE tot in eeuwigheid.

34. En Benája, de zoon van Jójada, ging op, en viel op hem aan, en doodde hem; en hij werd begraven in zijn huis, in de woestijn.

35. En de koning zette Benája, den zoon van Jójada, in zijne plaats over het heir; en [a]Zádok, den priester, zette de koning in de plaats van A'bjathar.
a 1 Sam. 2: 35.

36. Daarna zond de koning, en riep Símeï, en zeide tot hem: Bouw u een huis in Jeruzalem, en woon aldaar; en ga van daar niet uit herwaarts of derwaarts.

37. Want het zal geschieden ten dage van uw uitgaan, als gij over de beek Kídron zult gaan, weet voorzeker, dat gij den dood sterven zult; uw bloed zal op uw hoofd zijn.

38. En Símeï zeide tot den koning: Dat woord is goed; gelijk als mijn heere de koning gesproken heeft, alzoo zal uw knecht doen. En Símeï woonde te Jeruzalem vele dagen.

39. Doch het geschiedde met het einde van drie jaren, dat twee knechten van Símeï wegliepen tot A'chis, den zoon van Máächa, den koning van Gath; en men gaf het Símeï te kennen, zeggende: Zie, uwe knechten zijn in Gath.

40. Toen maakte zich Símeï op, en zadelde zijnen ezel, en toog henen naar Gath tot A'chis, om zijne knechten te zoeken. Zoo toog Símeï henen, en bracht zijne knechten van Gath.

41. En het werd Sálomo aangezegd, dat Símeï uit Jeruzalem naar Gath getogen, en wedergekomen was.

42. Toen zond de koning, en riep Símeï, en zeide tot hem: Heb ik u niet beëedigd bij den HEERE, en tegen u betuigd, zeggende: Ten dage van uw uitgaan, als gij zult herwaarts of derwaarts gaan, weet voorzeker, dat gij den dood zult sterven? En gij zeidet tot mij: Dat woord is goed, [*dat*] ik gehoord heb.

43. Waarom dan hebt gij den eed des HEEREN niet gehouden, en het gebod, dat ik over u geboden had?

44. Voorts zeide de koning tot Símeï: [a]Gij weet al de boosheid, die uw hart weet, die gij aan mijnen vader David gedaan hebt; daarom heeft de HEERE uwe boosheid op uw hoofd doen wederkeeren.
a 2 Sam. 16: 5, 6, 7.

45. Maar de koning Sálomo is gezegend; en de troon van David zal bevestigd zijn voor het aangezichte des HEEREN tot in eeuwigheid.

46. En de koning gebood Benája, den zoon van Jójada; die ging uit, en viel op hem aan, dat hij stierf. Alzoo [a]is het koninkrijk bevestigd in de hand van Sálomo.
a 2 Kron. 1: 1.

HET III KAPITTEL.

En Sálomo verzwagerde zich met Pháraö, den koning van Egypte; [a]en nam de dochter van Pháraö, en bracht ze

in de stad Davids, totdat hij voleind zoude hebben het bouwen van zijn huis en het huis des HEEREN, en den muur van Jeruzalem rondom. *a* 1 Kon. 7: 8.

2. Alleenlijk offerde het volk op de hoogten, want *a*geen huis was den naam des HEEREN gebouwd, tot die dagen toe. *a* Deut. 12: 5.

3. En Sálomo had den HEERE lief, wandelende in de inzettingen zijns vaders Davids; alleen offerde hij en rookte op de hoogten.

4. En *a*de koning ging naar Gíbeon, om aldaar te offeren, omdat die hoogte groot was; duizend brandofferen offerde Sálomo op dat altaar. *a* 2 Kron. 1: 3.

5. Te *a*Gíbeon verscheen de HEERE aan Sálomo in eenen droom des nachts; en God zeide: Begeer wat Ik u geven zal. *a* 1 Kon. 9: 2.

6. En Sálomo zeide: Gij hebt aan uwen knecht David, mijnen vader, groote weldadigheid gedaan, gelijk als hij voor uw aangezicht gewandeld heeft, in waarheid, en in gerechtigheid, en in oprechtigheid des harten met U; en Gij hebt hem deze groote weldadigheid gehouden, dat Gij hem gegeven hebt eenen zoon, zittende op zijnen troon, als te dezen dage.

7. *a*Nu dan, HEERE mijn God, Gij hebt uwen knecht koning gemaakt in de plaatse van mijnen vader David; en ik ben een klein jongeling, ik weet niet uit te gaan noch in te gaan. *a* 2 Kron. 1: 8.

8. *a*En uw knecht is in het midden van uw volk, dat Gij verkoren hebt; een groot volk, hetwelk niet kan geteld noch gerekend worden, vanwege de menigte. *a* 2 Kron. 1: 9.

9. Geef dan uwen knecht een verstandig hart, om uw volk te richten, verstandelijk onderscheidende tusschen goed en kwaad: want wie zoude dit uw zwaar volk kunnen richten?

10. Die zake nu was goed in de oogen des Heeren, dat Sálomo deze zake begeerd had.

11. *a*En God zeide tot hem: Daarom dat gij deze zake begeerd hebt, en niet begeerd hebt voor u vele dagen, noch voor u begeerd hebt rijkdom, noch begeerd hebt de ziel uwer vijanden, maar hebt begeerd verstand voor u, om gerichtszaken te hooren; *a* 2 Kron. 1: 11.

12. Zie, Ik heb gedaan naar uwe woorden; *a*zie, Ik heb u een wijs en verstandig hart gegeven, dat uws gelijke vóór u niet geweest is, en uws gelijke na u niet opstaan zal. *a* Pred. 1: 16.

13. *a*Zelfs ook wat gij niet begeerd hebt, heb Ik u gegeven, beide rijkdom en eere; dat uws gelijke niemand onder de koningen alle uwe dagen zijn zal. *a* Matth. 6: 33. Eph. 3: 20.

14. En zoo gij in mijne wegen wandelen zult, onderhoudende mijne inzettingen en mijne geboden, gelijk als uw vader David gewandeld heeft, zoo zal Ik ook uwe dagen verlengen.

15. En Sálomo waakte op, en zie, het was een droom. En hij kwam te Jeruzalem, en stond voor de Arke des Verbonds des HEEREN, en offerde brandofferen, en bereidde dankofferen, en maakte eenen maaltijd voor alle zijne knechten.

16. Toen kwamen er twee vrouwen, die hoeren waren, tot den koning; en zij stonden voor zijn aangezicht.

17. En de ééne vrouw zeide: Och mijn heere, ik en deze vrouw wonen in één huis; en ik heb bij haar in dat huis gebaard.

18. Het is nu geschied op den derden dag na mijn baren, dat deze vrouw ook gebaard heeft; en wij waren te zamen; geen vreemde was met ons in het huis, behalve ons tweeën in het huis.

19. En de zoon dezer vrouw is des nachts gestorven, omdat zij op hem gelegen had.

20. En zij stond ter middernacht op, en nam mijnen zoon van bij mij, als uwe dienstmaagd sliep, en leide hem in haren schoot, en haren dooden zoon leide zij in mijnen schoot.

21. En ik stond in den morgen op, om mijnen zoon te zogen, en zie, hij was dood; maar ik lette in den morgen op hem, en zie, het was mijn zoon niet, dien ik gebaard had.

22. Toen zeide de andere vrouw: Neen, maar die levende is mijn zoon, en de doode is uw zoon. Gene daarentegen zeide: Neen, maar de doode is uw zoon, en de levende is mijn zoon. Alzoo spraken zij voor het aangezicht des konings.

23. Toen zeide de koning: Deze zegt: Dit is mijn zoon, die leeft, maar uw zoon is het, die dood is; en die zegt:

Neen, maar de doode is uw zoon, en de levende mijn zoon.
24. Voorts zeide de koning: Haalt mij een zwaard. En zij brachten een zwaard voor het aangezicht des konings.
25. En de koning zeide: Doorsnijdt dat levende kind in tweeën; en geeft aan de ééne eene helft, en aan de andere eene helft.
26. Maar de vrouw, welker zoon de levende was, sprak tot den koning (want haar ingewand ontstak over haren zoon) en zeide: Och mijn heere, geeft haar dat levende kind, en doodt het geenszins. Deze daarentegen zeide: Het zij noch het uwe noch het mijne, doorsnijdt het.
27. Toen antwoordde de koning, en zeide: Geeft aan die het levende kind, en doodt het geenszins; die is zijne moeder.
28. En geheel Israël hoorde dat oordeel, dat de koning geoordeeld had, en vreesde voor het aangezicht des konings; want zij zagen, dat de wijsheid Gods in hem was, om recht te doen.

HET IV KAPITTEL.

Alzoo was de koning Sálomo koning over gansch Israël.
2. En deze waren de vorsten, die hij had: Azárja, de zoon van Zádok, was opperambtman.
3. Elihóreph, en Ahía, de zoon van Sísa, waren schrijvers. Jósaphat, de zoon van Ahílud, was kanselier.
4. En Benája, de zoon van Jójada, was over het heir. En Zádok en A'bjathar waren priesters.
5. En Azárja, de zoon van Náthan, was over de bestelmeesters. En Zábud, de zoon van Náthan, was overambtman, des konings vriend.
6. En Ahísar was hofmeester. En *a*Adoníram, de zoon van A'bda, was over de schatting. *a* 1 Kon. 5:14; 12:18.
7. En Sálomo had twaalf bestelmeesters over gansch Israël, die den koning en zijn huis verzorgden; voor elk was eene maand in het jaar om te verzorgen.
8. En dit zijn hunne namen: De zoon van Hur was in het gebergte van Ephraïm.
9. De zoon van Déker in Mákaz, en in Saä'lbim, en Béth-Sémes, en E'lon Béth-Hánan.
10. De zoon van Hésed in Arúboth; hij had [*daartoe*] Sócho en het gansche land Hépher.
11. De zoon van Abinádab [*had*] de gansche landstreek van Dor. Deze had Táphath, de dochter van Sálomo, tot eene vrouwe.
12. Báána, de zoon van Ahílud, had Táánach, en Megíddo, en het gansche Béth-Séan, hetwelk is bij Zartána, beneden Jízreël, van Béth-Séan aan tot A'bel-Mehóla, tot op gene zijde van Jókmeam.
13. De zoon van Géber was te Rámoth in Gílead. Hij had de dorpen van Jáïr, den zoon van Manasse, die in Gílead zijn; [*ook*] had hij de streek van A'rgob, welke is in Básan, zestig groote steden, met muren en koperen grendelen.
14. Ahínadab, de zoon van I'ddo, was te Mahanáim.
15. Ahímaäz was in Naphtali. Deze nam ook Sálomo's dochter Básmath ter vrouwe.
16. Báána, de zoon van Húsai, was in Aser en in A'loth.
17. Jósaphat, de zoon van Parúah, in Issaschar.
18. Símeï, de zoon van E'la, in Benjamin.
19. Géber, de zoon van U'ri, was in het land Gílead, het land van Síhon, den koning der A'morieten, en van Og, den koning van Básan, en was de eenige bestelmeester, die in dat land was.
20. Juda [*nu*] en Israël waren velen, als zand, dat aan de zee is, in menigte, etende, en drinkende, en blijde zijnde.
21. En Sálomo was heerschende over alle de koninkrijken, van de rivier [*tot*] het land der Philistijnen, en tot aan de landpale van Egypte; die brachten geschenken, en dienden Sálomo alle de dagen zijns levens.
22. De spijze nu van Sálomo was voor éénen dag: dertig Kor meelbloem, en zestig Kor meel;
23. Tien vette runderen, en twintig weiderunderen, en honderd schapen; uitgenomen de herten, en reeën, en buffelen, en gemeste vogelen.
24. Want hij had heerschappij over

al wat op deze zijde der rivier was, van Thíphsah tot aan Gáza, over alle koningen op deze zijde der rivier, en hij had vrede van alle zijne zijden rondom.

25. En Juda en Israël [a]woonden zeker, een iegelijk onder zijnen wijnstok en onder zijnen vijgeboom, van Dan tot Ber-Séba, alle de dagen van Sálomo.
a Lev. 26: 5.

26. [a]Sálomo had ook veertig duizend paardenstallen tot zijne wagenen, en twaalf duizend ruiteren.
a 1 Kon. 10: 26. 2 Kron. 1: 14; 9: 25.

27. Die bestelmeesters nu, een ieder op zijne maand, verzorgden den koning Sálomo, en alle degenen, die tot de tafel van den koning Sálomo naderden; zij lieten geen ding ontbreken.

28. De gerst nu en het stroo voor de paarden, en voor de snelle kemelen, brachten zij aan de plaats, waar hij was, een iegelijk naar zijnen last.

29. En God gaf Sálomo wijsheid en zeer veel verstand, en een wijd begrip des harten, gelijk zand, dat aan den oever der zee is.

30. En de wijsheid van Sálomo was grooter dan de wijsheid van alle die van het Oosten, en dan alle wijsheid der Egyptenaren.

31. Ja hij was wijzer dan alle menschen; dan Éthan, de Ézrahiet, en Héman, en Chálcol, en Dárda, de zonen van Máhol; en zijn naam was onder alle heidenen rondom.

32. En hij sprak drie duizend spreuken; daartoe waren zijne liederen duizend en vijf.

33. Hij sprak ook van de boomen, van den cederboom af, die op den Líbanon is, tot op den hysop, die aan den wand uitwast. Hij sprak ook van het vee, en van het gevogelte, en van de kruipende [*dieren*], en van de visschen.

34. En van alle volken kwamen er, om de wijsheid van Sálomo te hooren; van alle koningen der aarde, die van zijne wijsheid gehoord hadden.

HET V KAPITTEL.

En Híram, de koning van Tyrus, zond zijne knechten tot Sálomo (want hij had gehoord, dat zij Sálomo tot koning gezalfd hadden in zijns vaders plaats), [a]dewijl Híram David altijd bemind had.
a 2 Sam. 5: 11. 1 Kron. 14: 1.

2. Daarna zond Sálomo tot Híram, zeggende;

3. [a]Gij weet, dat mijn vader David den naam des HEEREN zijns Gods niet kon een huis bouwen, vanwege de oorlogen, waarmede zij hem omsingelden, totdat de HEERE hen onder zijne voetzolen gaf.
a 1 Kron. 28: 3.

4. Maar nu heeft de HEERE mijn God mij van rondom ruste gegeven; er is geen tegenpartijder, en geene bejegening van kwaad.

5. En zie, ik [a]denk voor den naam des HEEREN, mijns Gods, een huis te bouwen; gelijk als de HEERE gesproken heeft tot mijnen vader David, zeggende: [b]Uw zoon, dien Ik in uwe plaats op uwen troon zetten zal, die zal mijnen naam dat huis bouwen.
a 2 Kron. 2: 1. b 2 Sam. 7: 13. 1 Kron. 22: 10.

6. Zoo gebied nu, dat men mij cederen uit den Líbanon houwe; en mijne knechten zullen met uwe knechten zijn, en het loon uwer knechten zal ik u geven, naar al wat gij zeggen zult; want gij weet dat onder ons niemand is, die weet hout te houwen, gelijk de Sidóniërs.

7. En het geschiedde, als Híram de woorden van Sálomo gehoord had, dat hij zich zeer verblijdde, en zeide: Gezegend zij de HEERE heden, die David eenen wijzen zoon gegeven heeft over dit groote volk.

8. En Híram zond tot Sálomo, zeggende: Ik heb gehoord, waarom gij tot mij gezonden hebt; ik zal al uwen wil doen met het cederenhout, en met het dennenhout.

9. Mijne knechten zullen ze afbrengen van den Líbanon tot aan de zee; en ik zal ze op vlotten over de zee doen voeren, tot die plaats, die gij mij zult *laten zeggen, en zal die aldaar losmaken; en gij zult ze wegnemen. Gij zult ook mijnen wil doen, dat gij mijnen huize spijze geeft.

10. Alzoo gaf Hírom aan Sálomo cederenhout en dennenhout, [*naar*] al zijnen wil.

11. En Sálomo gaf Híram twintig duizend Kor tarwe, tot spijze van zijn

---

* Staten-overz.: Ontbieden, hetwelk oudtijds beteekende: laten zeggen.

huis, en twintig Kor gestooten olie; zulks gaf Sálomo aan Híram jaar op jaar.

12. De HEERE dan gaf Sálomo wijsheid, gelijk als Hij tot hem [a]gesproken had; en er was vrede tusschen Híram en tusschen Sálomo, en zij beiden maakten een verbond. *a* 1 Kon. 3: 12

13. En de koning Sálomo deed een *ban opkomen uit gansch Israël; en de ban was dertig duizend man.

14. En hij zond ze naar den Líbanon, tien duizend des maands bij beurten; eene maand waren zij op den Líbanon, twee maanden elk in zijn huis; en Adoníram was over dezen ban.

15. Daartoe had Sálomo zeventíg duizend, die last droegen, en tachtig duizend houwers op het gebergte.

16. Behalve de oversten van Sálomo's bestelden, die over dat werk waren, drie duizend en drie honderd, die heerschappij hadden over het volk, hetwelk dat werk deed.

17. Als het nu de koning gebood, zoo voerden zij groote steenen toe, kostelijke steenen, gehouwene steenen, om den grond van dat huis te leggen.

18. En de bouwlieden van Sálomo, en de bouwlieden van Híróm, en de Gíblieten behieuwen ze; en bereidden het hout toe, en de steenen, om dat huis te bouwen.

HET VI KAPITTEL.

Het geschiedde nu in het vier honderd en tachtigste jaar na den uitgang der kinderen Israëls uit Egypte, in het [a]vierde jaar van het koninkrijk van Sálomo over Israël, in de maand Ziv (deze is de tweede maand), dat hij [b]het Huis des HEEREN bouwde.
a 2 Kron. 3: 2. *b* Hand. 7: 47.

2. En dat huis, hetwelk de koning Sálomo den HEERE bouwde, was van zestig ellen in zijne lengte, en van twintig in zijne breedte, en van dertig ellen in zijne hoogte.

3. En het voorhuis, vooraan [a]den Tempel van dat huis, was in zijne lengte van twintig ellen, naar de breedte van het huis, tien ellen in zijne breedte, vooraan het huis.
a Joh. 10: 23. Hand. 3: 11; 5: 12.

4. En hij maakte vensteren aan het huis van geslotene uitzichten.

5. En rondom aan den wand van het huis bouwde hij kameren, aan de wanden van het huis rondom, [*beide*] van den tempel en van de Aanspraakplaats. Alzoo maakte hij zijkameren rondom.

6. De onderste kamer was van vijf ellen in hare breedte, en de middelste van zes ellen in hare breedte, en de derde van zeven ellen in hare breedte; want hij had aan het huis rondom buitenwaarts inkortingen gemaakt, opdat zij niet vastlagen in de wanden van het huis.

7. Het huis nu, als het gebouwd werd, werd met afgewerkten steen, zoo als deze toegevoerd was, gebouwd; zoodat geene hameren, noch bijl [*of*] eenig ijzeren gereedschap gehoord werd in het huis, als het gebouwd werd.

8. De deur der middelste zijkamer was aan de rechterzijde van het huis; en door wenteltrappen ging men tot de middelste [*zijkamer*], en van de middelste tot de derde.

9. Alzoo bouwde hij het huis en voltooide het; en bedekte dat huis met gewelven en rijen van cederen.

10. Hij bouwde ook de kameren aan het gansche huis, van vijf ellen in hare hoogte; en hij voegde ze vast aan dat huis met cederenhout.

11. Toen geschiedde het woord des HEEREN tot Sálomo, zeggende:

12. Aangaande dit huis, dat gij bouwt, [a]zoo gij wandelt in mijne inzettingen, en doet mijne rechten, en onderhoudt alle mijne geboden, daarin wandelende; zoo zal Ik mijn woord met u bevestigen, [b]dat Ik tot uwen vader David gesproken heb. *a* 1 Kon. 2: 4; 9: 4.
b 2 Sam. 7: 13. 1 Kron. 22: 10, 19.

13. En Ik zal in het midden der kinderen Israëls wonen; en Ik zal mijn volk Israël niet verlaten.

14. Alzoo bouwde Sálomo dat huis en voltooide het.

15. Ook bouwde hij de wanden van het huis van binnen met cederen planken; van den vloer des huizes tot aan het dak der wanden beschoot hij ze van binnen met hout; en overdekte den vloer van het huis met dennen planken.

16. Daartoe bouwde hij twintig ellen met cederen planken aan de zijden van

* Staten-overz.: Uitschot, in den zin van ons: lichting, of, ban.

het huis, van den vloer af tot de wanden. Dit bouwde hij Hem van binnen tot eene aanspraakplaats, tot het Heilige der heiligen.

17. Dat huis nu was van veertig ellen, [*namelijk*] de Tempel, die vooraan was.

18. En het ceder[*hout*] aan het huis inwendig was gesneden met knoppen en opene bloemen; het was al ceder, geen steen werd gezien.

19. En de aanspraakplaats bereidde hij inwaarts in het huis, om de Arke des verbonds des HEEREN daar te zetten.

20. En de aanspraakplaats vooraan was van twintig ellen in lengte, en van twintig ellen in breedte, en van twintig ellen in hare hoogte, en hij overtoog ze met gesloten goud; ook overtoog hij het cederen altaar.

21. En Sálomo overtoog het huis van binnen met gesloten goud; en hij toog voor de aanspraakplaats [*een voorhangsel*] henen door met gouden ketenen, en overtoog dat met goud.

22. Alzoo overtoog hij het gansche huis met goud, totdat het gansche huis voltooid was; daartoe overtoog hij met goud het geheele altaar, dat voor de aanspraakplaats was.

23. [a]In de aanspraakplaats nu maakte hij twee Chérubim van olieachtig hout; elks hoogte was tien ellen. *a* Ex. 25: 18.

24. En van vijf ellen was de ééne vleugel des Chérubs, en van vijf ellen de andere vleugel des Chérubs; van het einde van zijnen eenen vleugel, tot aan het einde van zijnen anderen vleugel, waren tien ellen.

25. Alzoo was de andere Chérub van tien ellen; beide Chérubim hadden eenerlei maat, en eenerlei snede.

26. De hoogte van den éénen Chérub was van tien ellen, en alzoo van den anderen Chérub.

27. En hij zette deze Chérubim in het midden van het binnenste huis; [a]en de Chérubim spreidden de vleugelen uit, zoodat de vleugel des éénen raakte aan dezen wand, en de vleugel des anderen Chérubs raakte aan den anderen wand; en hunne vleugelen naar het midden van het huis raakten vleugel aan vleugel. *a* Ex. 25: 20.

28. En hij overtoog deze Chérubim met goud.

29. En alle de wanden van het huis, in het ronde, graveerde hij met uitgesneden graveeringen van Chérubim, en van palmboomen, en opene bloemen, van binnen en van buiten.

30. Daartoe overtoog hij den vloer van het huis met goud van binnen en van buiten.

31. En aan den ingang der aanspraakplaats maakte hij de deuren van olieachtig hout; de bovendorpel [*met*] de posten was het vijfde deel [*des wands*].

32. De twee deuren ook waren van olieachtige boomen; en hij graveerde daarop graveeringen van Chérubim, en van palmboomen, en van opene bloemen, dewelke hij met goud overtoog; ook trok hij goud over de Chérubim en over de palmboomen.

33. En alzoo maakte hij aan de deur des Tempels posten van olieachtige boomen, uit het vierde deel [*van den wand*].

34. En de twee deuren waren van dennenhout; de twee zijden der ééne deur waren omdraaiende, alzoo waren de twee gegraveerde [*zijden*] der andere deur omdraaiende.

35. En hij graveerde ze met Chérubim, en palmboomen, en opene bloemen; dewelke hij met goud overtoog, gericht naar het uitgesnedene.

36. Daarna bouwde hij het binnenste voorhof van drie rijen gehouwene steenen, en eene rij cederen balken.

37. In het vierde jaar werd de grond van het Huis des HEEREN gelegd, in de maand Ziv;

38. En in het elfde jaar, in de maand Bul, welke is de achtste maand, was dit huis voltooid, naar alle zijne stukken en naar al zijn behooren. Alzoo heeft hij zeven jaren daaraan gebouwd.

HET VII KAPITTEL.

Maar [a]aan zijn huis bouwde Sálomo dertien jaar; en hij voltooide zijn gansche huis. *a* 1 Kon 9: 10.

2. Hij bouwde ook het huis des wouds van Libanon, van honderd ellen in zijne lengte, en vijftig ellen in zijne breedte, en dertig ellen in zijne hoogte, op vier rijen van cederen pilaren, en cederen balken op de pilaren.

3. En het was bedekt met ceder van boven op de ribben, die op vijf en veer-

tig pilaren waren, vijftien in eene rij.
4. Er waren drie rijen van uitzichten, dat het eene venster was over het andere venster, in drie orden.
5. Ook waren alle de deuren en de posten vierkantig van [*eenerlei*] uitzicht; en venster was tegenover venster, in drie orden.
6. Daarna maakte hij een voorhuis van pilaren; vijftig ellen was zijne lengte, en dertig ellen zijne breedte; en het voorhuis was tegenover die, en de pilaren met de dikke balken tegenover deze.
7. Ook maakte hij een voorhuis voor den troon, alwaar hij richtte, tot een voorhuis des gerichts, dat met ceder bedekt was, van vloer tot vloer.
8. En [*aan*] zijn huis, alwaar hij woonde, was een ander voorhof, meer inwaarts dan dat voorhuis, hetwelk aan dit werk gelijk was. Ook maakte hij voor de dochter van Pharaö, die Sálomo [*tot vrouwe*] genomen had, een huis, aan dat voorhuis gelijk. *a* 1 Kon. 3: 1.
9. Alle deze dingen waren van kostelijke steenen, naar de maten gehouwen, van binnen en van buiten met de zaag gezaagd; en dat van den grondslag tot aan de neutsteenen een palm breed; en van buiten tot het groote voorhof.
10. Het was ook gegrondvest met kostelijke steenen, groote steenen; met steenen van tien ellen, en steenen van acht ellen.
11. En bovenop kostelijke steenen, naar den winkelhaak gehouwen, en cederen.
12. En het groote voorhof was rondom van drie rijen gehouwen steenen, met eene rij van cederen balken. Zoo was het met het binnenste voorhof van het Huis des HEEREN, en met het voorhuis van dat huis.
13. En de koning Sálomo zond henen, en liet Híram van Tyrus halen.
a 2 Kron. 2: 13.
14. Hij was de zoon eener weduwvrouwe, uit den stam van Naphthali, en zijn vader was een man van Tyrus geweest, een koperwerker, die *a*vervuld was met wijsheid, en met verstand, en met wetenschap, om alle werk in het koper te maken; deze kwam tot den koning Sálomo, en maakte al zijn werk.
a Ex. 31: 3.
15. Want hij vormde *a*twee koperen pilaren; de hoogte van den éénen pilaar was achttien ellen, en een draad van twaalf ellen omving den anderen pilaar.
a 2 Kon. 25: 16, 17. Jer. 52: 21.
16. Hij maakte ook twee kapiteelen. van gegoten koper, om op de hoofden der pilaren te zetten; vijf ellen was de hoogte van het ééne kapiteel, en vijf ellen de hoogte van het andere kapiteel.
17. De netten waren van nettenwerk, de bandekens van ketenwerk voor de kapiteelen, die op het hoofd der pilaren waren; zeven waren voor het ééne kapiteel, en zeven voor het andere kapiteel,
18. Zoo maakte hij de pilaren, mitsgaders twee rijen rondom over het ééne net, om de kapiteelen, die boven het hoofd der granaatappelen waren, te bedekken; alzoo deed hij ook aan het andere kapiteel.
19 En de kapiteelen, dewelke waren op het hoofd der pilaren, waren van leliewerk in het voorhuis, van vier ellen.
20. De kapiteelen nu waren op de twee pilaren, ja daarboven tegenover den buik, dewelke was nevens het net; en twee honderd granaatappelen waren in rijen rondom, [*ook*] over het andere kapiteel.
21. Daarna richtte hij de pilaren op in het voorhuis des Tempels; en den rechter pilaar opgericht hebbende, zoo noemde hij zijnen naam Jáchin, en den linker pilaar opgericht hebbende, zoo noemde hij zijnen naam Bóaz.
22. En op het hoofd der pilaren was het leliewerk; alzoo werd het werk der pilaren voltooid.
23. Voorts maakte *a*hij de gegotene zee; van tien ellen was zij van haren éénen rand tot haren anderen rand, rondom rond, en van vijf ellen in hare hoogte, en een meetsnoer van dertig ellen omving ze rondom.
a 2 Kron. 4: 2. Jer. 52: 20.
24. En onder haren rand waren knoppen, haar *a*rondom omsingelende, tien in eene el, omringende die zee rondom; twee rijen dezer knoppen waren in hare gieting gegoten. *a* 2 Kron. 4: 3.
25. Zij stond op twaalf runderen: drie ziende naar het noorden, en drie ziende naar het westen, en drie ziende naar het zuiden, en drie ziende naar het oosten; en de zee was boven op

deze; en alle hunne achterdeelen waren binnenwaarts.

26. Hare dikte nu was eene hand breed, en haar rand als het werk van den rand eens bekers [*of*] eener lelie-bloem. Zij hield twee duizend Bath.

27. Hij maakte ook tien koperen stellingen; van vier ellen was de lengte eener stelling, en van vier ellen hare breedte, en van drie ellen hare hoogte.

28. En dit was het werk der stelling: zij hadden lijsten, en de lijsten waren tusschen kransen.

29. En op de lijsten, die tusschen de kransen waren, waren leeuwen, runderen en Chérubim; en op de kransen was een voet boven henen; en onder de leeuwen en runderen aanhechtselen van uitgerekt werk.

30. En ééne stelling had vier koperen raderen, en koperen platen; en hare vier hoeken hadden schouderen. Onder het waschvat waren deze gegotene schouderen ter zijde van ieders aanhechtsels.

31. En de mond daarvan was binnen den krans, en daarboven van eene el, en de mond hiervan was rond van voetwerk van eene el en eene halve el; en op den mond daarvan waren ook graveeringen, en de lijsten daarvan waren vierkantig, niet rond.

32. De vier raderen nu waren onder de lijsten, en de assen der raderen aan de stelling; en de hoogte van een rad was eene el en eene halve el.

33. En het werk van die raderen was als het werk van een wagenrad; hunne assen, en hunne naven, en hunne randen, en hunne spaken waren alle gegoten.

34. En er waren vier schouderen op de vier hoeken eener stelling; hare schouderen waren uit de stelling.

35. En op het hoofd eener stelling was eene ronde hoogte van eene halve el rondom; ook waren op het hoofd der stelling hare houvasten, en hare lijsten uit haar.

36. Hij sneed nu op de platen van hare houvasten, en op hare lijsten, Chérubim, leeuwen, en palmboomen, naar elks ledige plaats, en aanhechtselen rondom.

37. Dezen gelijk maakte hij de tien stellingen; eenerlei gieting, eenerlei maat, eenerlei snede hadden zij alle.

38. [a]Hij maakte ook tien koperen waschvaten. Één waschvat hield veertig Bath; één waschvat was van vier ellen; op elke stelling van die tien stellingen was één waschvat. *a* 2 Kron. 4: 6.

39. En hij zette vijf dier stellingen aan de rechterzijde van het huis, en vijf aan de linkerzijde van het huis; maar de zee zette hij aan de rechterzijde van het huis, oostwaarts tegenover het zuiden.

40. Daartoe maakte Hírom de waschvaten, en de schoffelen, en de besprengbekkens. En Híram voleindde al het werk te maken, dat hij voor den koning Sálomo maakte voor het Huis des HEEREN;

41. [*Te weten*] de twee pilaren, en bollen der kapiteelen, die op het hoofd der twee pilaren waren, en de twee netten, om de twee bollen der kapiteelen te bedekken, die op het hoofd der pilaren waren;

42. En de vier honderd granaatappelen tot de twee netten; [*namelijk*] twee rijen van granaatappelen tot het ééne net, om de twee bollen der kapiteelen te bedekken, die boven op de pilaren waren;

43. Mitsgaders de tien stellingen, en de tien waschvaten op de stellingen;

44. Daartoe de eenige zee, en de twaalf runderen onder die zee;

45. De potten ook, en de schoffelen, en de besprengbekkens, en alle deze vaten, die Híram voor den koning Sálomo tot het Huis des HEEREN maakte; [*al*] van gepolijst koper.

46. In de vlakte van den Jordaan goot ze de koning, in dichte aarde, tusschen Súccoth en tusschen Zárthan.

47. En Sálomo liet alle deze vaten [*ongewogen*] vanwege de zeer groote menigte; het gewicht des kopers werd niet onderzocht.

48. Ook maakte Sálomo alle de vaten, die voor het Huis des HEEREN waren: het [a]gouden altaar, en de [b]gouden tafel, op dewelke de toonbrooden waren;

a Ex. 30: 1. *b* Ex. 25: 23.

49. En de kandelaren, vijf aan de rechterhand, en vijf aan de linkerhand, vóór de Aanspraakplaats, van gesloten

goud; en de bloemen, en de lampen, en de snuiters van goud;

50. Mitsgaders de schalen, en de gaffelen, en de sprengbekkens, en de rookschalen, en de wierookvaten, van gesloten goud; daartoe de herren der deuren van het binnenste huis, van het Heilige der heiligen, [*en*] der deuren van het huis des Tempels, van goud.

51. Alzoo werd al het werk volbracht, dat de koning Sálomo aan het Huis des HEEREN maakte. [a]Daarna bracht Sálomo de [b]geheiligde dingen van zijnen vader David; het zilver, en het goud, en de vaten leide hij onder de schatten van het Huis des HEEREN.

a 2 Sam. 8: 7, 11. *b* 2 Kron. 5: 1.

HET VIII KAPITTEL.

[a]Toen vergaderde Sálomo de oudsten Israëls, en alle de hoofden der stammen, de oversten der vaderen, onder de kinderen Israëls, tot den koning Sálomo te Jeruzalem, om de Arke des Verbonds des HEEREN op te brengen [b]uit de stad Davids, dewelke is Sion.

a 2 Kron. 5: 2. *b* 2 Sam. 5: 9; 6: 12, 17.

2. En alle mannen Israëls verzamelden zich tot den koning Sálomo, in de maand E'thanim op het feest; die is de zevende maand.

3. En alle de oudsten Israëls kwamen; en de priesters namen de Arke op.

4. En zij brachten de Arke des HEEREN en de Tente der samenkomst opwaarts, mitsgaders alle de heilige vaten, die in de Tente waren; en de priesters en de Levieten brachten ze opwaarts.

5. De koning Sálomo nu en de gansche vergadering Israëls, die bij hem vergaderd waren, waren met hem vóór de Arke, offerende schapen en runderen, die vanwege de menigte niet konden geteld noch gerekend worden.

6. Alzoo brachten de priesteren de Arke des Verbonds des HEEREN tot hare plaatse, tot de Aanspraakplaats van het Huis, tot het Heilige der heiligen, tot onder de vleugelen der Chérubim.

7. Want de Chérubim spreidden beide vleugelen over de plaatse der Arke; en de Chérubim overdekten de Arke en hare handboomen van boven.

8. Daarna schoven zij de handboomen verder uit, dat de hoofden der handboomen gezien werden uit het Heiligdom vooraan de Aanspraakplaats, maar buiten niet gezien werden; en zij zijn aldaar tot op dezen dag.

9. Er was niets in de Arke, dan alleen de twee steenen tafelen, die Mozes bij Hóreb daarin gelegd had, [a]als de HEERE [*een verbond*] maakte met de kinderen Israëls, toen zij uit Egypteland uitgetogen waren.

a Ex. 34: 27.

10. En het geschiedde, als de priesters uit het Heilige uitgingen, dat eene wolke het Huis des HEEREN vervulde;

11. [a]En de priesteren konden niet staan om te dienen, vanwege de wolke; want de heerlijkheid des HEEREN had het Huis des HEEREN vervuld.

a Ex. 40: 34, 35. 2 Kron. 7: 2.

12. Toen zeide Sálomo: [a]De HEERE heeft gezegd, dat Hij in donkerheid zoude wonen.

a Ex. 20: 21. Lev. 16: 2. Deut. 4: 11; 5: 22. 2 Kron. 6: 1.

13. Ik heb immers een huis gebouwd, U ter woonstede, eene vaste plaatse tot uwe eeuwige woning.

14. Daarna wendde de koning zijn aangezicht om, en zegende de gansche gemeente Israëls; en de gansche gemeente Israëls stond.

15. En hij zeide: Geloofd zij de HEERE de God Israëls, die met zijnen mond tot mijnen vader David gesproken heeft, en heeft met zijne hand vervuld, zeggende:

16. [a]Van dien dag af, dat Ik mijn volk Israël uit Egypteland uitgevoerd heb, heb Ik geene stad verkoren uit alle stammen Israëls, om een huis te bouwen, dat mijn naam daar zoude wezen; maar Ik heb David verkoren, dat hij over mijn volk Israël wezen zoude.

a 2 Sam. 7: 6. 2 Kron. 6: 5.

17. [a]Het was ook in het hart van mijnen vader David, een huis den name des HEEREN des Gods Israëls te bouwen.

a 2 Sam. 7: 2. 1 Kron. 17: 1. 2 Kron. 6: 7.

18. Maar de HEERE zeide tot David, mijnen vader: Dewijl dat in uw hart geweest is mijnen name een huis te bouwen, gij hebt welgedaan, dat het in uw hart geweest is.

19. Evenwel gij zult dat huis niet bouwen; maar uw zoon, die uit uwe lendenen voortkomen zal, die zal mijnen name dat huis bouwen.

20. Zoo heeft de HEERE bevestigd zijn woord, dat Hij gesproken had; want ik ben opgestaan in de plaatse van mijnen vader David, en ik zit op den troon van Israël, gelijk als de HEERE gesproken heeft; en ik heb een huis gebouwd den name des HEEREN, des Gods Israëls.

21. En ik heb daar eene plaatse beschikt voor de Arke, waarin het verbond des HEEREN is, hetwelk Hij met onze vaderen maakte, als Hij hen uit Egypteland uitvoerde.

22. [a]En Sálomo stond voor het altaar des HEEREN, tegenover de gansche gemeente Israëls, en breidde zijne handen uit naar den hemel;

a 2 Kron. 6: 12.

23. En hij zeide: HEERE, God Israëls, er is geen God, gelijk Gij, boven in den hemel, noch beneden op de aarde, houdende het verbond en de weldadigheid aan uwe knechten, die voor uw aangezichte met hun gansche hart wandelen.

24. Die uwen knecht, mijnen vader David, gehouden hebt, wat Gij tot hem gesproken hadt, want met uwen mond hebt Gij gesproken, en met uwe hand vervuld, gelijk het te dezen dage is.

25. En nu HEERE, God Israëls, houd uwen knecht, mijnen vader David, wat Gij tot hem gesproken hebt, zeggende: [a]Geen man zal u van voor mijn aangezichte afgesneden worden, die op den troon Israëls zitte; alleenlijk zoo uwe zonen hunnen weg bewaren, om te wandelen voor mijn aangezichte, gelijk als gij gewandeld hebt voor mijn aangezichte.

a 2 Sam. 7: 12, 16. 1 Kon. 2: 4. Ps. 132: 12.

26. Nu dan, o God Israëls, laat toch uw woord waar worden, hetwelk Gij gesproken hebt tot uwen knecht, mijnen vader David.

27. [a]Maar waarlijk, zoude God op de aarde wonen? Zie, de hemelen, ja de hemel der hemelen zouden U niet *omvatten; hoeveel te min dit huis, dat ik gebouwd heb!

a 2 Kron. 2: 6. Jes. 66: 1. Jer. 23: 24. Hand. 7: 49.

28. Wend U nochtans tot het gebed uws knechts, en tot zijne smeekinge, o HEERE mijn God, om te hooren naar het geroep en naar het gebed, dat uw knecht heden voor uw aangezichte bidt.

29. Dat uwe oogen open zijn, nacht en dag, over dit huis, over deze plaatse, van dewelke Gij [a]gezegd hebt: Mijn naam zal daar zijn; om te hooren naar het gebed, hetwelk uw knecht bidden zal in deze plaatse.

a Deut. 12: 11.

30. Hoor dan naar de smeekinge van uwen knecht, en van uw volk Israël, die in deze plaatse zullen bidden; en Gij, hoor in de plaatse uwer woning, in den hemel; ja hoor, en vergeef.

31. Wanneer iemand tegen zijnen naaste zal gezondigd hebben, en hij hem eenen eed des vloeks opgelegd zal hebben, om zichzelven te vervloeken; en de eed des vloeks voor uw altaar in dit huis komen zal;

32. Hoor Gij dan in den hemel, en doe, en richt uwe knechten, veroordeelende den ongerechtige, gevende zijnen weg op zijn hoofd, en rechtvaardigende den gerechtige, gevende hem naar zijne gerechtigheid.

33. Wanneer uw volk Israël zal geslagen worden voor het aangezicht des vijands, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben; en zich tot U bekeeren, en uwen naam belijden, en tot U in dit huis bidden en smeeken zullen;

34. Hoor Gij dan in den hemel, en vergeef de zonde van uw volk Israël, en breng hen weder in het land, dat Gij hunnen vaderen gegeven hebt.

35. Als de hemel zal gesloten zijn, dat er geen regen is, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben; en zij in deze plaatse bidden en uwen naam belijden, en van hunne zonden zich bekeeren zullen, als Gij ze geplaagd zult hebben;

36. Hoor Gij dan in den hemel, en vergeef de zonde van uwe knechten, en van uw volk Israël, als Gij hun zult geleerd hebben den goeden weg, in denwelken zij wandelen zullen; en geef regen op uw land, dat Gij aan uw volk tot eene erfenisse gegeven hebt.

37. Als er honger in het land wezen zal, als er pest wezen zal, als er brandkoren, honigdauw, sprinkhanen, kevers wezen zullen, als zijn vijand in het

---

* Staten-overz.: begrijpen, in den zin van: in zich bevatten. Dit wordt door omvatten genoegzaam uitgedrukt.

land zijner poorten hem belegeren zal, [*of*] eenige plage, [*of*] eenige krankheid wezen zal;

38. Alle gebed, alle smeekinge, die van eenig mensch, van al uw volk Israël, geschieden zal; als zij erkennen, een ieder de plage zijns harten, en [*een ieder*] zijne handen in dit huis uitbreiden zal;

39. Hoor Gij dan in den hemel, de vaste plaatse uwer woning, en vergeef, en doe, en geef een iegelijk naar alle zijne wegen, gelijk Gij zijn hart kent; want Gij alleen kent het hart van alle kinderen der menschen;

40. Opdat zij U vreezen alle de dagen, die zij leven zullen op het land, dat Gij onzen vaderen gegeven hebt.

41. Zelfs ook aangaande den vreemde, die van uw volk Israël niet zal zijn, maar uit verren lande om uws naams wille komen zal;

42. (Want zij zullen hooren van uwen grooten naam, en van uwe sterke hand, en van uwen uitgestrekten arm); als hij komen, en bidden zal in dit huis;

43. Hoor Gij in den hemel, de vaste plaatse uwer woning, en doe naar alles, waarom die vreemde tot U roepen zal; opdat alle volkeren der aarde uwen naam kennen, om U te vreezen, gelijk uw volk Israël, en om te weten, dat uw naam genoemd wordt over dit huis, hetwelk ik gebouwd heb.

44. Wanneer uw volk in den krijg tegen zijnen vijand uittrekken zal door den weg, dien Gij ze henen zenden zult, en zullen tot den HEERE bidden naar den weg dezer stad, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, hetwelk ik uwen name gebouwd heb;

45. Hoor dan in den hemel hun gebed en hunne smeekinge, en voer hun recht uit.

46. Wanneer zij gezondigd zullen hebben tegen U [a](want geen mensch is er, die niet zondigt), en Gij tegen hen vertoornd zult zijn, en hen leveren zult voor het aangezicht des vijands, dat degenen, die hen gevangen hebben, hen gevankelijk wegvoeren in des vijands land, dat verre of nabij is;

a 2 Kron. 6: 36. Spr. 20: 9. Pred. 7: 20. 1. Joh. 1: 8, 10.

47. En zij in het land, waar zij gevankelijk weggevoerd zijn, weder aan hun hart brengen zullen, dat zij zich bekeeren, en tot U smeeken in het land dergenen, die ze gevankelijk weggevoerd hebben, zeggende: Wij hebben gezondigd, en verkeerdelijk gedaan, wij hebben goddelooslijk gehandeld;

48. En zij zich tot U bekeeren, met hun gansche hart en met hunne gansche ziele, in het land hunner vijanden, die ze gevankelijk weggevoerd zullen hebben; en tot U bidden zullen naar den weg van hun land (hetwelk Gij hunnen vaderen gegeven hebt), naar deze stad, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, dat ik uwen name gebouwd heb;

49. Hoor dan in den hemel, de vaste plaatse uwer woning, hun gebed en hunne smeekinge, en voer hun recht uit;

50. En vergeef uwen volke, wat zij tegen U gezondigd zullen hebben, en alle hunne overtredingen, waarmede zij tegen U zullen overtreden hebben; en geef hun barmhartigheid voor het aangezicht dergenen, die ze gevangen houden, opdat zij zich hunner ontfermen;

51. Want zij zijn uw volk en uw erfdeel, die Gij uitgevoerd hebt uit Egypteland, uit het midden des ijzeren ovens;

52. Opdat uwe oogen open zijn tot de smeekinge van uwen knecht, en tot de smeekinge van uw volk Israël, om naar hen te hooren, in al hun roepen tot U;

53. Want Gij hebt ze U tot een erfdeel afgezonderd, uit alle volkeren der aarde; [a]gelijk als Gij gesproken hebt door den dienst van Mozes, uwen knecht, als Gij onze vaderen uit Egypte uitvoerdet, Heere HEERE.

a Ex. 19: 5. Deut. 4: 20; 7: 6; 9: 26, 29; 14: 2.

54. Het geschiedde nu, als Sálomo voleind had dit gansche gebed en deze smeekinge tot den HEERE te bidden, [*dat*] hij van voor het altaar des HEEREN opstond, van het knielen op zijne knieën, met zijne handen uitgebreid naar den hemel;

55. Zoo stond hij, en zegende de gansche gemeente Israëls, zeggende met luider stemme:

56. Geloofd zij de HEERE, die zijnen volke Israël ruste gegeven heeft, naar alles, wat Hij gesproken heeft! [a]Niet een eenig woord is er gevallen van alle zijne goede woorden, die Hij gesproken

heeft door den dienst van Mozes, zijnen knecht. *a* Joz. 21: 45.

57. De HEERE onze God zij met ons, gelijk als Hij geweest is met onze vaderen; Hij verlate ons niet, en begeve ons niet;

58. Neigende tot zich ons hart, om in alle zijne wegen te wandelen, en om te houden zijne geboden, en zijne inzettingen, en zijne rechten, dewelke Hij onzen vaderen geboden heeft.

59. En dat deze mijne woorden, waarmede ik voor den HEERE gesmeekt heb, mogen nabij zijn voor den HEERE onzen God, dag en nacht; opdat Hij het recht zijns knechts uitvoere, en het recht van zijn volk Israël, elkeen dagelijks op zijnen dag;

60. Opdat alle volkeren der aarde weten, [a]dat de HEERE die God is, niemand meer; *a* Deut. 4: 35, 39.

61. En ulieder hart volkomen zij met den HEERE onzen God, om te wandelen in zijne inzettingen, en zijne geboden te houden, gelijk te dezen dage.

62. En de koning, en gansch Israël met hem, offerden slachtofferen voor het aangezichte des HEEREN.

63 En [a]Sálomo offerde ten dankoffer, dat hij den HEERE offerde, twee en twintig duizend runderen, en honderd en twintig duizend schapen. Alzoo hebben zij het Huis des HEEREN ingewijd, de koning en alle de kinderen Israëls. *a* 2 Kron. 7: 5, enz.

64. Ten zelven dage heiligde de koning het middelste des voorhofs, dat voor het Huis des HEEREN was, omdat hij aldaar het brandoffer en het spijsoffer bereid had, mitsgaders het vet der dankofferen; want het koperen altaar, dat voor het aangezichte des HEEREN was, was [a]te klein, om de brandofferen, en de spijsofferen, en het vet der dankofferen te bevatten. *a* 2 Kron. 7: 7.

65. Ten zelven tijde ook hield Sálomo het Feest, en gansch Israël met hem, eene groote gemeente, van den ingang af van Hámath tot de rivier van Egypte, voor het aangezichte des HEEREN onzes Gods, zeven dagen en zeven dagen, zijnde veertien dagen.

66. Op den achtsten dag liet hij het volk gaan, en zij zegenden den koning. Daarna gingen zij naar hunne tenten, blijde en goedsmoeds over al het goede, dat de HEERE aan David, zijnen knecht, en aan Israël, zijn volk, gedaan had.

HET IX KAPITTEL.

Het geschiedde nu, [a]als Sálomo voleind had te bouwen het Huis des HEEREN en het huis des konings, [b]en al de begeerte van Sálomo, die hem gelust had te maken; *a* 2 Kron. 7: 11. *b* 2 Kron. 7: 11.

2. Dat de HEERE ten anderen male aan Sálomo verscheen, [a]gelijk als Hij hem in Gíbeon verschenen was. *a* 1 Kon. 3: 5.

3. En de HEERE zeide tot hem: Ik heb uw gebed en uwe smeekinge gehoord, die gij voor mijn aangezichte smeekende gedaan hebt. Ik heb dat huis geheiligd, hetwelk gij gebouwd hebt, [a]opdat ik mijnen naam aldaar tot in eeuwigheid zette; en mijne oogen en mijn hart zullen daar zijn te allen dage. *a* Deut. 12: 11. 1 Kon. 8: 29.

4. En zoo gij voor mijn aangezichte wandelen zult, gelijk als uw vader David gewandeld heeft, met volkomenheid des harten, en met oprechtigheid, om te doen naar al wat Ik u geboden heb, [*en*] mijne inzettingen en mijne rechten houden zult;

5. Zoo zal Ik den troon uws koninkrijks over Israël bevestigen in eeuwigheid; [a]gelijk als Ik gesproken heb over uwen vader David, zeggende: [b]Geen man zal u afgesneden worden van den troon Israëls. *a* 2 Sam. 7: 12, 16. 1 Kon. 6: 12. 1 Kron. 22: 10. Ps. 132: 12. *b* 1 Kon. 2: 4.

6. [*Maar*] [a]zoo gijlieden u ten eenenmale afkeeren zult, gij en uwe kinderen, van Mij na [*te volgen*], en niet houden zult mijne geboden [*en*] mijne inzettingen, die Ik voor uw aangezicht gegeven heb; maar henengaan, en andere goden dienen, en u voor die nederbuigen zult; *a* 2 Sam. 7: 14. Ps. 89; 30, 31, enz.

7. Zoo zal ik Israël uitroeien van het land, dat Ik hun gegeven heb, en dit huis, hetwelk [a]Ik mijnen naam geheiligd heb, zal Ik van mijn aangezichte wegwerpen; [b]en Israël zal tot een spreekwoord en spotrede zijn onder alle volkeren. *a* Jer. 7: 15. *b* Deut. 28: 37.

8. [a]En aangaande dit huis, [*dat*] verheven zal geweest zijn, al wie daarvoor zal voorbij gaan, zal zich ontzetten en fluiten; men zal zeggen [b]Waarom

heeft de HEERE alzoo gedaan dezen lande en dezen Huize? *a* 2 Kron. 7: 21. *b* Deut. 29: 24. Jer. 22: 8.

9. En men zal zeggen: Omdat zij den HEERE hunnen God verlaten hebben, die hunne vaderen uit Egypteland uitgevoerd had, en hebben zich aan andere goden gehouden, en zich voor die nedergebogen en die gediend; daarom heeft de HEERE al dit kwaad over hen gebracht.

10. *a*En het geschiedde ten einde van twintig jaren, in dewelke Sálomo die twee huizen gebouwd had, het Huis des HEEREN en het huis des konings, *a* 2 Kron. 8: 1.

11. ([*Waartoe*] Híram, de koning van Tyrus, Sálomo van cederboomen, en van denneboomen, en van goud, naar al zijnen lust opgebracht had), dat alstoen de koning Sálomo aan Híram twintig steden gaf in het land van Galiléa.

12. En Híram toog uit van Tyrus, om de steden te bezien, die Sálomo hem gegeven had; maar zij waren niet recht in zijne oogen.

13. Daarom zeide hij: Wat zijn dat voor steden, mijn broeder, die gij mij gegeven hebt? En hij noemde ze het land Cábul, tot op dezen dag.

14. En Híram had den koning gezonden honderd en twintig talenten gouds.

15. Dit is nu de oorzaak van den ban, dien de koning Sálomo deed opkomen, om het Huis des HEEREN te bouwen, en zijn huis, en Míllo, en den muur van Jeruzalem, mitsgaders Házor, en Megíddo, en Gézer.

16. [*Want*] Pharaö, de koning van Egypte, was opgekomen, en had Gézer ingenomen, en dat met vuur verbrand, en de Kanaänieten, die in de stad woonden, gedood, en had haar aan zijne dochter, de huisvrouwe van Sálomo, tot een geschenk gegeven.

17. Alzoo bouwde Sálomo Gézer, en het lage Béth-Hóron,

18. *a*En Báälath, en Thámor in de woestijn, in dat land, *a* 2 Kron. 8: 6, enz.

19. En alle de schatsteden, die Sálomo had, en de wagensteden, en de steden der ruiteren, en wat de begeerte van Sálomo begeerde te bouwen, in Jeruzalem en op den Libánon, en in het gansche land zijner heerschappij.

20. Aangaande al het volk, dat overgebleven was van de A'morieten, Héthieten, Phérizieten, Hívieten, en Jébusieten, die niet waren van de kinderen Israëls:

21. Hunne kinderen, die na hen in het land overgebleven waren, die de kinderen Israëls niet hadden kunnen verbannen, die heeft Sálomo gebracht op slaafsche lichting tot op dezen dag.

22. Doch van de kinderen Israëls *a*maakte Sálomo geenen slaaf; maar zij waren krijgslieden, en zijne knechten, en zijne vorsten, en zijne hoofdlieden, en de oversten zijner wagenen en zijner ruiteren. *a* Lev. 25: 39.

23. Deze waren de oversten der bestelden, die over het werk van Sálomo waren, vijf honderd en vijftig, die heerschappij hadden over het volk, dat in het werk doende was.

24. Doch *a*de dochter van Pharaö toog van de stad Davids op tot haar huis, hetwelk hij voor haar gebouwd had. Toen bouwde hij Míllo. *a* 2 Kron. 8: 11.

25. En Sálomo offerde driemaal des jaars brandofferen en dankofferen, op het altaar, dat hij den HEERE gebouwd had, en rookte op dat, hetwelk voor het aangezichte des HEEREN was, als hij het Huis voltooid had.

26. De koning Sálomo maakte ook schepen te E'zeon Géber, dat bij E'loth is aan den oever der Schelfzee, in het land van E'dom.

27. En Híram zond met die schepen zijne knechten, scheepslieden, kenners van de zee, met de knechten van Sálomo.

28. En zij kwamen te O'phir, en haalden van daar aan goud vier honderd en twintig talenten, en brachten het tot den koning Sálomo.

HET X KAPITTEL.

En toen de koningin van Schéba het gerucht van Sálomo hoorde, aangaande den naam des HEEREN, kwam zij, om hem met raadselen te verzoeken.

2. En *a*zij kwam te Jeruzalem, met een zeer zwaar heir, met kemelen, dragende specerijen, en zeer veel gouds, en kostelijk gesteente; en zij kwam tot Sálomo, en sprak tot hem al wat in haar hart was. *a* 2 Kron. 9: 1. Matth. 12: 42. Luc. 11: 31.

3. En Sálomo verklaarde haar alle hare woorden; geen ding was er verborgen voor den koning, dat hij haar niet verklaarde.
4. Als nu de koningin van Schéba zag al de wijsheid van Sálomo, en het huis, hetwelk hij gebouwd had,
5. En de spijze zijner tafel, en het zitten zijner knechten, en het staan zijner dienaren, en hunne kleedingen, en zijne schenkers, en zijnen opgang, waardoor hij henen opging in het Huis des HEEREN, zoo was in haar geen geest meer.
6. En zij zeide tot den koning: Het woord is waarheid geweest, dat ik in mijn land gehoord heb, van uwe zaken en van uwe wijsheid.
7. En ik heb die woorden niet geloofd, totdat ik gekomen ben, en mijne oogen [*dat*] gezien hebben; en zie, de helft is mij niet aangezegd; gij hebt met wijsheid, en goed, overtroffen het gerucht, dat ik gehoord heb.
8. Welgelukzalig zijn uwe mannen, welgelukzalig deze uwe knechten, die gestadiglijk voor uw aangezicht staan, die uwe wijsheid hooren!
9. Geloofd zij de HEERE uw God, die behagen in u heeft gehad, om u op den troon Israëls te zetten! Omdat de HEERE Israël in eeuwigheid bemint, daarom heeft Hij u tot koning gesteld, om recht en gerechtigheid te doen.
10. En zij gaf den koning honderd en twintig talenten gouds, en zeer veel specerijen, en kostelijk gesteente; als deze specerij, die de koningin van Schéba den koning Sálomo gaf, is er nooit meer in menigte gekomen.
11. Voorts ook de schepen van Híram, die goud uit O'phir voerden, brachten uit O'phir zeer veel Almúggimhout en kostelijk gesteente.
12. [a]En de koning maakte van dit Almúggimhout steunselen voor het Huis des HEEREN, en voor het huis des konings, mitsgaders harpen en luiten voor de zangers. Het Almúggimhout was zoo niet gekomen noch gezien geweest, tot op dezen dag.
a 2 Kron. 9: 11.
13. En de koning Sálomo gaf der koninginne van Schéba al haar behagen, wat zij begeerde; behalve dat hij haar gaf naar het vermogen van den koning Sálomo. Zoo keerde zij en toog in haar land, zij en hare knechten.
14. Het gewicht nu van het goud, dat voor Sálomo op één jaar inkwam, was zes honderd zes en zestig talenten gouds;
15. Behalve dat van de kramers was, en van den handel der *drogisten, en van alle koningen van Arabië, en van de geweldigen deszelven lands.
16. Ook [a]maakte de koning Sálomo twee honderd rondassen van geslagen goud; zes honderd [*Sikkelen*] gouds liet hij opwegen tot elke rondas;
a 1 Kon. 14: 26.
17. Insgelijks drie honderd schilden van geslagen goud; drie pond gouds liet hij opwegen tot elk schild. [a]En de koning leide ze in het huis des wouds van Libanon.
a 1 Kon. 7: 2.
18. Nog [a]maakte de koning eenen grooten elpenbeenen troon, en hij overtoog dien met dicht goud. *a* 2 Kron. 9: 17.
19. Deze troon had zes trappen, en het hoofd van den troon was van achteren rond, en aan beide zijden waren leuningen tot de zitplaats toe, en twee leeuwen stonden bij die leuningen;
20. En twaalf leeuwen stonden daar op de zes trappen aan beide zijden. Desgelijks is in geene koninkrijken gemaakt geweest.
21. Ook waren alle drinkvaten van den koning Sálomo van goud, en alle vaten van het huis des wouds van Líbanon waren van gesloten goud; geen zilver was er aan; [*want*] het werd in de dagen van Sálomo niet voor eenig ding geacht.
22. Want de koning had in zee schepen van Thársis, met de schepen van Híram. Deze schepen van Thársis kwamen in, éénmaal in drie jaren, brengende goud, en zilver, elpenbeen, en apen, en pauwen.
23. Alzoo werd de koning Sálomo grooter dan alle koningen der aarde, [a]in rijkdom en in wijsheid.
a 1 Kon. 3: 12, 13.
24. En de gansche aarde zocht het aangezicht Sálomo's, om zijne wijsheid te hooren, die God in zijn hart gegeven had.

---

* Staten-overz.: kruideniers, in den zin van; handelaars in allerlei kruiden; personen, die men thans drogisten noemt.

25. En zij brachten een ieder zijn geschenk: zilveren vaten, en gouden vaten, en kleederen, en *wapentuig, en specerijen, paarden, en muilezelen; elk ding van jaar tot jaar.

26. [a]Daartoe vergaderde Sálomo wagenen en ruiteren, en hij had duizend en vier honderd wagenen, en twaalf duizend ruiteren; en leide ze in de wagensteden, en bij den koning in Jeruzalem. *a* 1 Kon. 4: 26. 2 Kron. 1: 14; 9: 25.

27. En [a]de koning maakte het zilver in Jeruzalem te zijn als steenen, en de cederen maakte hij te zijn als de wilde vijgeboomen, die in de laagte zijn, in menigte. *a* 2 Kron. 1: 15; 9: 27.

28. En het [a]uitbrengen der paarden was hetgene Sálomo uit Egypte had; en aangaande het linnen garen, [b]de kooplieden des konings namen het linnen garen voor den prijs.
a 2 Kron. 9: 28. *b* 2 Kron. 1: 16.

29. En een wagen kwam op, en ging uit van Egypte, voor zes honderd [*Sikkelen*] zilvers, en een paard voor honderd en vijftig; en alzoo voerden zij [*die*] uit door hunne hand voor alle koningen der Héthieten, en voor de koningen van Syrië.

HET XI KAPITTEL.

En de koning Sálomo had [a]vele vreemde vrouwen lief, en dat benevens de dochter van Pharaö: Móabietische, A'mmonietische, Édomietische, Sidónische, Héthietische; *a* Deut. 17: 17.

2. Van die volken, waarvan de HEERE gezegd had tot de kinderen Israëls: [a]Gijlieden zult tot hen niet ingaan, en zij zullen tot u niet inkomen; zij zouden zekerlijk uw hart achter hunne goden neigen; aan deze hing Sálomo met liefde. *a* Ex. 34: 16. Deut. 7: 3.

3. En hij had zeven honderd vrouwen, vorstinnen, en drie honderd bijwijven; en zijne vrouwen neigden zijn hart.

4. Want het geschiedde in den tijd van Sálomo's ouderdom, [*dat*] zijne vrouwen zijn hart achter andere goden neigden; dat zijn hart niet volkomen met den HEERE zijnen God was, gelijk het hart van zijnen vader David.

5. Want Sálomo wandelde [a]Asthóreth, den god der Sidóniërs, na, en Mílcom, het verfoeisel der A'mmonieten. *a* Richt. 2: 13. 2 Kon. 23: 13.

6. Alzoo deed Sálomo wat kwaad was in de oogen des HEEREN; en volhardde niet den HEERE te volgen, gelijk zijn vader David.

7. [a]Toen bouwde Sálomo eene hoogte voor Cámos, het verfoeisel der Moábieten, op den berg, die voor Jeruzalem is, en voor Mólech, het verfoeisel der kinderen A'mmons. *a* 2 Kon. 23: 13.

8. En alzoo deed hij voor alle zijne vreemde vrouwen, die haren goden rookten en offerden.

9. Daarom vertoornde zich de HEERE tegen Sálomo, omdat hij zijn hart geneigd had van den HEERE den God Israëls, [a]die hem twee maal verschenen was; *a* 1 Kon. 3: 5; 9: 2.

10. [a]En hem van deze zaak geboden had, dat hij andere goden niet zoude nawandelen; doch hij hield niet, wat de HEERE geboden had.
a 1 Kon. 6: 12.

11. Daarom zeide de HEERE tot Sálomo: Dewijl dit bij u geschied is, dat gij niet hebt gehouden mijn verbond en mijne inzettingen, die Ik u geboden heb; [a]Ik zal gewisselijk dit koninkrijk van u scheuren, en datzelve uwen knecht geven. *a* 1 Kon. 12: 15.

12. In uwen dagen nochtans zal Ik dat niet doen, om uws vaders Davids wille; van de hand uws zoons zal Ik het scheuren.

13. Doch Ik zal het geheele koninkrijk niet afscheuren; éénen stam zal Ik uwen zoon geven; om mijns knechts Davids wille, en om Jeruzalems wille, dat Ik verkoren heb.

14. Zoo verwekte de HEERE Sálomo eenen tegenpartijder, Hádad, den E'domiet; hij was van des konings zaad in E'dom.

15. Want het was geschied, als David in E'dom was, toen Jóab, de krijgsoverste, optoog om de verslagenen te begraven, dat hij al wat mannelijk was in E'dom sloeg.
a 2 Sam. 8: 14. 1 Kron. 18: 12, 13.

16. (Want Jóab bleef aldaar zes maanden, met het gansche Israël, totdat hij al wat mannelijk was in E'dom uitgeroeid had.)

* Staten-overz.: harnasch, dat destijds beduidde: een stel van alles wat tot de bewapening van eenen krijgsman behoort.

17. Doch Hádad was ontvloden, hij en [*eenige*] E'domietische mannen uit zijns vaders knechten met hem, om in Egypte te komen. Hádad nu was een klein jongsken.

18. En zij maakten zich op van Mídian, en kwamen te Páran; en namen met zich mannen van Páran, en kwamen in Egypte, tot Pharaö, den koning van Egypte; die hem een huis gaf, en hem voeding toezeide, en hem een land gaf.

19. En Hádad vond groote genade in de oogen van Pharaö, zoodat hij hem tot eene vrouwe gaf de zuster zijner huisvrouwe, de zuster van Tháchpenes, de koningin.

20. En de zuster van Tháchpenes baarde hem zijnen zoon Genúbath, denwelken Tháchpenes optoog in Pharaö's huis; zoodat Genúbath in Pharaö's huis was, onder Pharaö's zonen.

21. Toen nu Hádad in Egypte hoorde, dat David met zijne vaderen ontslapen, en dat Jóab, de krijgsoverste, dood was, zeide Hádad tot Pharaö: Laat mij gaan, dat ik in mijn land trekke.

22. Doch Pharaö zeide tot hem: Maar wat ontbreekt u bij mij, dat, zie, gij in uw land zoekt te trekken? En hij zeide: Niets, maar laat mij evenwel gaan.

23. [a]Ook verwekte hem God eenen wederpartijder, Rézon, den zoon van E'ljada, die gevloden was van zijnen heere Hádad-E'zer, den koning van Zóba; a 2 Sam. 8: 3; 10: 18.

24. Tegen welken hij ook mannen vergaderd had, en werd overste eener bende, [a]als David die doodde; en getrokken zijnde naar Damáscus, woonden zij aldaar, en regeerden in Damáscus. a 2 Sam. 8: 3.

25. En hij was Israëls tegenpartijder alle de dagen van Sálomo, en dat benevens het kwaad, dat Hádad [*deed*]; want hij had eenen afkeer van Israël, en hij regeerde over Syrië.

26. Daartoe [a]Jeróbeam, de zoon van Nébat, een E'phrathiet van Zeréda, Sálomo's knecht (wiens moeders naam was Zerúa, eene weduwvrouwe), hief ook de hand op tegen den koning. a 2 Kron. 13: 6.

27. Dit is nu de zaak, waarom hij de hand tegen den koning ophief. Sálomo bouwde Míllo, [*en*] sloot de breuke der stad van zijnen vader David toe.

28. En de man Jeróbeam was een dapper held. Toen Sálomo dezen jongeling zag, dat hij arbeidzaam was, zoo stelde hij hem over al den last van het huis Jozefs.

29. Het geschiedde nu te dien tijde, als Jeróbeam uit Jeruzalem uitging, dat de profeet Ahía, de Síloniet, hem op den weg vond, en hij zich een nieuw kleed aangedaan had, en zij beiden alleen op het veld waren;

30. Zoo vatte Ahía dat nieuwe kleed, dat aan hem was, en scheurde het in twaalf stukken.

31. En hij zeide tot Jeróbeam: Neem u tien stukken; want alzoo zegt de HEERE de God Israëls: [a]Zie, Ik zal het koninkrijk van de hand van Sálomo scheuren, en u tien stammen geven; a 1 Sam. 15: 28.

32. Maar éénen stam zal hij hebben, om mijns knechts Davids wille, en om Jeruzalems wille, de stad, die Ik verkoren heb uit alle stammen Israëls;

33. Daarom dat zij Mij verlaten, en zich nedergebogen hebben voor Asthóreth, den god der Sidóniërs, Cámos, den god der Móabieten, en Milchom, den god der kinderen A'mmons; en niet gewandeld hebben in mijne wegen, om te doen wat recht is in mijne oogen, te weten mijne inzettingen en mijne rechten, gelijk zijn vader David.

34. Doch niets van dit koninkrijk zal Ik uit zijne hand nemen; maar Ik stel hem tot eenen vorst alle de dagen zijns levens, om mijns knechts Davids wille, dien Ik verkoren heb, die mijne geboden en mijne inzettingen gehouden heeft.

35. Maar uit de hand zijns zoons zal Ik het koninkrijk nemen; en Ik zal u daarvan tien stammen geven.

36. En zijnen zoon zal Ik éénen stam geven; [a]opdat mijn knecht David altijd eene lamp voor mijn aangezichte hebbe in Jeruzalem, de stad, die Ik mij verkoren heb, om mijnen naam daar te stellen. a 1 Kon. 15: 4. Ps. 132: 17.

37. Zoo zal Ik u nemen, en gij zult regeeren over al wat uwe ziele zal begeeren; en gij zult koning zijn over Israël.

38. En het zal geschieden, zoo gij hooren zult al wat Ik u zal gebieden, en in mijne wegen zult wandelen, en

doen wat recht in mijne oogen is, houdende mijne inzettingen en mijne geboden, gelijk als mijn knecht David gedaan heeft; dat Ik met u zal zijn, en u een bestendig huis bouwen, gelijk als Ik David gebouwd heb, en zal u Israël geven.

39. En Ik zal om dier zake wille het zaad Davids verootmoedigen; nochtans niet altijd.

40. Daarom zocht Sálomo Jeróbeam te dooden; maar Jeróbeam maakte zich op, en vlood in Egypte, tot Sísak, den koning van Egypte, en was in Egypte, totdat Sálomo stierf.

41. Het [a]overige nu der geschiedenissen van Sálomo, en al wat hij gedaan heeft, en zijne wijsheid, is dat niet geschreven in het Boek der geschiedenissen van Sálomo? *a* 2 Kron. 9: 29.

42. De tijd nu, dien Sálomo te Jeruzalem over het gansche Israël regeerde, [a]was veertig jaar. *a* 2 Kron. 9: 30.

43. Daarna ontsliep Sálomo met zijne vaderen, en werd begraven in de stad van zijnen vader David; en Rehábeam, zijn zoon, werd koning in zijne plaats.

HET XII KAPITTEL.

En Rehábeam [a]toog naar Síchem, want het gansche Israël was te Síchem gekomen, om hem koning te maken. *a* 2 Kron. 10: 1.

2. Het geschiedde nu, als Jeróbeam, de zoon van Nébat, [*dit*] hoorde, [a]daar hij nog in Egypte was (want hij was van het aangezicht van den koning Sálomo gevloden; en Jeróbeam woonde in Egypte), *a* 1 Kon. 11: 40.

3. Dat zij henenzonden en lieten hem roepen; en Jeróbeam en de gansche gemeente Israëls kwamen, en spraken tot Rehábeam, zeggende:

4. [a]Uw vader heeft ons juk hard gemaakt; gij dan nu, maak uws vaders harden dienst, en zijn zwaar juk, dat hij ons opgelegd heeft, lichter, en wij zullen u dienen. *a* 2 Kron. 10: 4.

5. En hij zeide tot hen: Gaat henen tot aan den derden dag; komt dan weder tot mij. En het volk ging henen.

6. En de koning Rehábeam hield raad met de oudsten, die gestaan hadden voor het aangezicht van zijnen vader Sálomo, als hij leefde, zeggende: Hoe raadt gijlieden, dat men dezen volke antwoorden zal?

7. En zij spraken tot hem, zeggende: Indien gij heden dezes volks knecht wezen zult, en hen dienen, en hun antwoorden, en tot hen goede woorden spreken zult, zoo zullen zij te allen dage uwe knechten zijn.

8. Maar hij verliet den raad der oudsten, dien zij hem geraden hadden; en hij hield raad met de jongelingen, die met hem opgewassen waren, die voor zijn aangezicht stonden.

9. En hij zeide tot hen: Wat raadt gijlieden, dat wij dezen volke antwoorden zullen, die tot mij gesproken hebben, zeggende: Maak het juk, dat uw vader ons opgelegd heeft, lichter?

10. En de jongelingen, die met hem opgewassen waren, spraken tot hem, zeggende: Alzoo zult gij zeggen tot dat volk, die tot u gesproken hebben, zeggende: Uw vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar maak gij het over ons lichter; alzoo zult gij tot hen spreken: Mijn kleinste [*vinger*] zal dikker zijn dan mijns vaders lendenen.

11. Indien nu mijn vader een zwaar juk op u heeft doen laden, zoo zal ik boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met geeselen gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden.

12. Zoo kwam Jeróbeam en het gansche volk tot Rehábeam op den derden dag, gelijk als de koning gesproken had, zeggende: Komt weder tot mij op den derden dag.

13. En de koning antwoordde het volk hardelijk; want hij verliet den raad der oudsten, dien zij hem geraden hadden.

14. En hij sprak tot hen naar den raad der jongelingen, zeggende: Mijn vader heeft uw juk zwaar gemaakt, maar ik zal boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met geeselen gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden.

15. Alzoo hoorde de koning naar het volk niet; want deze omwending was van den HEERE, opdat Hij zijn woord bevestigde, hetwelk de HEERE door den dienst van Ahía, den Síloniet, [a]gesproken had tot Jeróbeam, den zoon van Nébat. *a* 1 Kon. 11: 11, 31.

16. Toen gansch Israël zag, dat de koning naar hen niet hoorde, zoo gaf het volk den koning weder antwoord, zeggende: [a]Wat deel hebben wij aan David? ja geene erve [*hebben wij*] aan den zoon van Ísaï. Naar uwe tenten, o Israël! voorzie nu uw huis, o David! Zoo ging Israël naar zijne tenten.
a 2 Sam. 20: 1.

17. Doch aangaande de kinderen Israëls, die in de steden van Juda woonden, over die regeerde Rehábeam ook.

18. Toen zond de koning Rehábeam [a]Adóram, die over de schatting was; en het gansche Israël steenigde hem met steenen, dat hij stierf; maar de koning Rehábeam verkloekte zich, om op eenen wagen te klimmen, dat hij naar Jeruzalem vluchtte.
a 1 Kon. 4: 6; 5: 14.

19. [a]Alzoo vielen de Israëlieten van het huis Davids af, tot op dezen dag.
a 2 Kon. 17: 21.

20. En het geschiedde, als gansch Israël hoorde, dat Jeróbeam wedergekomen was, dat zij henen zonden, en hem in de vergadering riepen, en hem over gansch Israël koning maakten. Niemand volgde het huis Davids, dan de stam van Juda alleen.

21. Toen [a]nu Rehábeam te Jeruzalem gekomen was, vergaderde hij het gansche huis van Juda en den stam van Benjamin, honderd en tachtig duizend uitgelezenen, geoefend ten oorlog, om tegen het huis Israëls te strijden, opdat hij het koninkrijk weder aan Rehábeam, den zoon van Sálomo, bracht.
a 2 Kron. 11: 1.

22 [a]Doch het woord Gods geschiedde tot Semája, den man Gods, zeggende:
a 2 Kron. 11: 2.

23. Zeg tot Rehábeam, den zoon van Sálomo, den koning van Juda, en tot het gansche huis van Juda, en Benjamin, en het overige des volks, zeggende:

24. Zoo zegt de HEERE: Gij zult niet optrekken noch strijden tegen uwe broederen, de kinderen Israëls; een ieder keere weder tot zijn huis; want deze zaak is van Mij geschied. En zij hoorden het woord des HEEREN, en keerden weder, om weg te trekken naar het woord des HEEREN.

25. Jeróbeam nu bouwde Síchem op het gebergte van Ephraïm, en woonde daarin, en toog van daar uit, en bouwde [a]Penúël.
a Gen. 32: 30.

26. En Jeróbeam zeide in zijn hart: Nu zal het koninkrijk weder tot het huis Davids keeren.

27. Zoo dit volk opgaan zal om offeranden te doen in het Huis des HEEREN te Jeruzalem, zoo zal het hart dezes volks tot hunnen heere, tot Rehábeam, den koning van Juda, wederkeeren; ja zij zullen mij dooden, en tot Rehábeam, den koning van Juda, wederkeeren.

28. Daarom hield de koning eenen raad, en [a]maakte twee gouden kalveren; en hij zeide tot hen: Het is ulieden te veel om op te gaan naar Jeruzalem. [b]Zie uwe goden, o Israël, die u uit Egypteland opgebracht hebben.
a 2 Kon. 17: 16. *b* Ex. 32: 8.

29. En hij zette het ééne te Béthel, en het andere stelde hij te Dan.

30. En deze zake werd tot zonde; want het volk ging henen voor het ééne, tot Dan toe.

31. Hij maakte ook een huis der hoogten; [a]en maakte priesteren van de geringsten des volks, die niet waren uit de zonen van Levi.
a Num. 3: 10. 1 Kon. 13: 33. 2 Kon. 17: 32. 2 Kron. 11: 15.

32. En Jeróbeam maakte een feest in de achtste maand, op den vijftienden dag der maand, gelijk het feest dat in Juda was, en offerde op het altaar; van gelijken deed hij te Béthel, offerende den kalveren, die hij gemaakt had; hij stelde ook te Béthel priesteren van de hoogten, die hij gemaakt had.

33. En hij offerde op het altaar, dat hij te Béthel gemaakt had, op den vijftienden dag der achtste maand, der maand, dewelke hij uit zijn hart verzonnen had; zoo maakte hij den kinderen Israëls een feest, en offerde op dat altaar, rookende.

HET XIII KAPITTEL.

En zie, een man Gods kwam uit Juda, door het woord des HEEREN, te Béthel; en Jeróbeam stond bij het altaar, om te rooken.

2. En hij riep tegen het altaar, door het woord des HEEREN, en zeide: Altaar, altaar, zoo zegt de HEERE: [a]Zie, een zoon zal den huize Davids geboren worden, wiens naam zal zijn Josía; die zal op u offeren de priesters der hoog-

ten, die op u rooken, en men zal menschenbeenderen op u verbranden.
a 2 Kon. 23: 15, 16, 17, enz.

3. En hij gaf ten zelven dage een wonderteeken, zeggende: Dit is dat wonderteeken, waarvan de HEERE gesproken heeft: zie, het altaar zal vaneen gescheurd, en de asch, die daarop is, afgestort worden.

4. Het geschiedde nu, als de koning het woord van den man Gods hoorde, hetwelk hij tegen het altaar te Béthel geroepen had, dat Jeróbeam zijne hand van op het altaar uitstrekte, zeggende: Grijpt hem! Maar zijne hand, die hij tegen hem uitgestrekt had, verdorde, dat hij ze niet weder tot zich trekken kon.

5. En het altaar werd vaneen gescheurd, en de asch van het altaar afgestort, naar dat wonderteeken, dat de man Gods gegeven had, door het woord des HEEREN.

6. Toen antwoordde de koning, en zeide tot den man Gods: [a]Aanbid toch het aangezichte des HEEREN uws Gods ernstelijk, en bid voor mij, dat mijne hand weder tot mij kome. Toen bad de man Gods het aangezichte des HEEREN ernstelijk; en de hand des konings kwam weder tot hem, en werd gelijk tevoren.
a Ex. 8: 8; 9: 28; 10: 17. Num. 21: 7. Hand. 8: 24.

7. En de koning sprak tot den man Gods: Kom met mij naar huis, en sterk [u], en ik zal u een geschenk geven.

8. Maar de man Gods zeide tot den koning: [a]Al gaaft gij mij de helft van uw huis zoo zoude ik niet met u gaan, en ik zoude in deze plaats geen brood eten noch water drinken.
a Num. 22: 18.

9. Want zoo heeft mij de HEERE geboden door zijn woord, zeggende: Gij zult geen brood eten noch water drinken; en gij zult niet wederkeeren door den weg, dien gij gegaan zijt.

10. En hij ging door eenen anderen weg, en keerde niet weder door den weg, door welken hij te Béthel gekomen was.

11. Een oud profeet nu woonde te Béthel; en zijn zoon kwam, en vertelde hem al het werk, dat de man Gods te dien dage in Béthel gedaan had, met de woorden, die hij tot den koning gesproken had; deze vertelden zij ook hunnen vader.

12. En hun vader sprak tot hen: Wat weg is hij getogen? En zijne zonen hadden den weg gezien, welken de man Gods was getogen, die uit Juda gekomen was.

13. Toen zeide hij tot zijne zonen: Zadelt mij den ezel. En zij zadelden hem den ezel, en hij reed daarop.

14. En hij toog den man Gods na, en vond hem, zittende onder eenen eik. En hij zeide tot hem: Zijt gij de man Gods, die uit Juda gekomen zijt? En hij zeide: Ik ben het.

15. Toen zeide hij tot hem: Kom met mij naar huis, en eet brood.

16. Doch hij zeide: Ik kan niet met u wederkeeren, noch met u inkomen; ik zal ook geen brood eten noch met u water drinken in deze plaats.

17. Want een woord is tot mij [*geschied*] door het woord des HEEREN: Gij zult aldaar noch brood eten, noch water drinken; gij zult niet wederkeeren, gaande door den weg, door denwelken gij gegaan zijt.

18. En hij zeide tot hem: [a]Ik ben ook een profeet, gelijk gij; en een engel heeft tot mij gesproken door het woord des HEEREN, zeggende: Breng hem weder met u in uw huis, dat hij brood ete en water drinke. [*Doch*] hij loog hem.
a Gal. 1: 8.

19. En hij keerde met hem wederom, en at brood in zijn huis en dronk water.

20. En het geschiedde, als zij aan de tafel zaten, dat het woord des HEEREN geschiedde tot den profeet, die hem had doen wederkeeren.

21. En hij riep tot den man Gods, die uit Juda gekomen was, zeggende: Zoo zegt de HEERE: Daarom, dat gij den mond des HEEREN zijt wederspannig geweest, en niet gehouden hebt het gebod, dat u de HEERE uw God geboden had;

22. Maar zijt wedergekeerd, en hebt brood gegeten en water gedronken ter plaatse, waarvan Hij tot u gesproken had: Gij zult geen brood eten noch water drinken; zoo zal uw dood lichaam in uwer vaderen graf niet komen.

23. En het geschiedde, nadat hij brood

gegeten en nadat hij gedronken had, dat hij voor hem den ezel zadelde, [*te weten voor*] den profeet, dien hij had doen wederkeeren.

24. Zoo toog hij henen, [a]en een leeuw vond hem op den weg, en doodde hem; en zijn dood lichaam lag geworpen op den weg, en de ezel stond daarbij, ook stond de leeuw bij het doode lichaam.
a 1 Kon. 20: 36.

25. En zie, er gingen lieden voorbij, en zagen het doode lichaam geworpen op den weg, en den leeuw staande bij het doode lichaam; en zij kwamen en zeiden het in de stad, waarin de oude profeet woonde.

26. Als de profeet, die hem van den weg had doen wederkeeren, [*dit*] hoorde, zoo zeide hij: Het is de man Gods, die den mond des HEEREN wederspannig is geweest; daarom heeft de HEERE hem aan den leeuw overgegeven, die hem gebroken en hem gedood heeft, naar het woord des HEEREN, dat Hij tot hem gesproken had.

27. Voorts sprak hij tot zijne zonen, zeggende: Zadelt mij den ezel. En zij zadelden [*hem*].

28. Toen toog hij henen, en vond zijn dood lichaam geworpen op den weg, en den ezel, en den leeuw, staande bij het doode lichaam. De leeuw had het doode lichaam niet gegeten, en den ezel niet gebroken.

29. Toen nam de profeet het doode lichaam van den man Gods op, en leide dat op den ezel, en voerde dat wederom. Zoo kwam de oude profeet in de stad, om rouw te bedrijven en hem te begraven.

30. En hij leide zijn dood lichaam in zijn graf; en zij maakten over hem eene weeklage: Ach, mijn broeder!

31. Het geschiedde nu, nadat hij hem begraven had, dat hij sprak tot zijne zonen, zeggende: Als ik zal gestorven zijn, zoo begraaft mij in dat graf, waar de man Gods in begraven is, [*en*] legt mijne beenderen bij zijne beenderen.

32. Want de zaak zal gewisselijk geschieden, [a]die hij door het woord des HEEREN uitgeroepen heeft tegen het altaar, dat te Béthel is, en tegen alle de huizen der hoogten, die in de steden van Samaría zijn.
a 2 Kon. 23: 16.

33. Na deze geschiedenis keerde zich Jeróbeam niet van zijnen boozen weg; [a]maar maakte wederom priesters der hoogten van de geringsten des volks: wie wilde, diens hand vulde hij, en [*die*] werd een van de priesters der hoogten.
a 1 Kon. 12: 31, 32.

34. En hij werd in deze zake den huize Jeróbeams tot zonde, om [*dat*] te doen afsnijden en te verdelgen van den aardbodem.

HET XIV KAPITTEL.

Te dien zelven tijde was Abía, de zoon van Jeróbeam, krank.

2. En Jeróbeam zeide tot zijne huisvrouwe: Maak u nu op, en verkleed u, dat men niet merke, dat gij Jeróbeams huisvrouwe zijt, en ga henen naar Sílo; zie, daar is de profeet Ahía, [a]die van mij gesproken heeft, dat ik koning zoude zijn over dit volk.
a 1 Kon. 11: 31.

3. En neem in uwe hand tien brooden, en koeken, en eene kruik honig, en ga tot hem; hij zal u te kennen geven, wat dezen jongen geschieden zal.

4. En Jeróbeams huisvrouwe deed alzoo, en maakte zich op, en ging naar Sílo, en kwam in het huis van Ahía. Ahía nu kon niet zien, want zijne oogen stonden stijf vanwege zijnen ouderdom.

5. Maar de HEERE zeide tot Ahía: Zie, Jeróbeams huisvrouwe komt, om eene zake van u te vragen, aangaande haren zoon, want hij is krank. Zoo en zoo zult gij tot haar spreken; en het zal zijn, als zij inkomt, dat zij zich vreemd aanstellen zal.

6. En het geschiedde, als Ahía het geruisch harer voeten hoorde, toen zij ter deure inkwam, dat hij zeide: Kom in, gij huisvrouwe van Jeróbeam, waarom stelt gij u dus vreemd aan? Want ik ben tot u gezonden met eene harde [*boodschap*].

7. Ga henen, zeg Jeróbeam: Zoo zegt de HEERE de God Israëls: [a]Daarom dat Ik u verheven heb uit het midden des volks, en u tot eenen voorganger over mijn volk Israël gesteld heb;
a 1 Kon. 12: 15.

8. En het koninkrijk van den huize Davids gescheurd, en dat u gegeven

heb; en gij niet geweest zijt, gelijk mijn knecht David, die mijne geboden hield, en die Mij met zijn gansche hart navolgde, om te doen alleen wat recht is in mijne oogen;

9. Maar kwaad gedaan hebt, doende des meer dan allen, die vóór u geweest zijn, en henengegaan zijt, en hebt u andere goden en gegotene beelden gemaakt, om Mij tot toorn te verwekken, en hebt Mij achter uwen rug geworpen:

10. Daarom, [a]zie, Ik zal kwaad over het huis van Jeróbeam brengen, en van Joróbeam uitroeien, [b]die aan den wand watert, den beslotene en verlatene in Israël; en Ik zal de nakomelingen van het huis van Jeróbeam wegdoen, gelijk de drek weggedaan wordt, totdat het ganschelijk vergaan zij.

a 1 Kon. 15: 29. *b* 1 Sam. 25: 22, 34. 1 Kon. 16: 11; 21: 21. 2 Kon, 9: 8.

11. Die van Jeróbeam in de stad sterft, zullen de honden eten; en die in het veld sterft, zullen de vogelen des hemels eten; want de HEERE heeft het gesproken.

12. Gij dan, maak u op, ga naar uw huis; als uwe voeten in de stad zullen gekomen zijn, zoo zal het kind sterven.

13. En gansch Israël zal hem beklagen, en hem begraven; want deze alleen van Jeróbeam zal in het graf komen; omdat in hem wat goeds voor den HEERE den God Israëls in het huis van Jeróbeam gevonden is.

14. Doch [a]de HEERE zal zich eenen koning verwekken over Israël, die het huis van Jeróbeam ten zelven dage uitroeien zal. Maar wat zal het ook nu zijn? *a* 1 Kon. 15: 28, 29.

15. De HEERE [a]zal ook Israël slaan, gelijk een riet in het water omgedreven wordt, en zal Israël uitrukken uit dit goede land, dat Hij hunnen vaderen gegeven heeft, en zal ze verstrooien op gene zijde der rivier; daarom dat zij hunne bosschen gemaakt hebben, den HEERE tot toorn verwekkende.

a 2 Kon. 17: 18.

16. En hij zal Israël overgeven, om Jeróbeams zonden wille, die gezondigd heeft, en die Israël heeft doen zondigen.

17. Toen maakte zich Jeróbeams vrouwe op, en ging henen, en kwam te Thírza. Als zij nu op den dorpel van het huis kwam, zoo stierf de jongeling.

18. En zij begroeven hem, en gansch Israël beklaagde hem; naar het woord des HEEREN, dat Hij gesproken had door den dienst van zijnen knecht Ahía, den profeet.

19. Het overige nu der geschiedenissen van Jeróbeam, hoe hij gekrijgd, en hoe hij geregeerd heeft, zie, die zijn geschreven in het Boek der Kronieken der koningen Israëls.

20. De dagen nu, die Jeróbeam heeft geregeerd, zijn twee en twintig jaar; en hij ontsliep met zijne vaderen, en Nádab, zijn zoon, regeerde in zijne plaats.

21. [a]Rehábeam nu, de zoon van Salomo, regeerde in Juda; een en veertig jaar was Rehábeam oud, als hij koning werd, en regeerde zeventien jaar te Jeruzalem, in de stad, die de HEERE verkoren had uit alle de stammen Israëls, om zijnen naam daar te zetten; en de naam zijner moeder was Naä'ma, de A'mmonietische. *a* 2 Kron. 12: 13.

22. En Juda deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, en zij verwekten Hem tot ijver, meer dan alle hunne vaderen gedaan hadden, met hunne zonden, die zij zondigden.

23. Want ook zij bouwden zich hoogten, en opgerichte beelden, en bosschen; op allen hoogen heuvel, en onder allen groenen boom.

24. Er waren ook schandjongens in het land. Zij deden naar alle de gruwelen der heidenen, die de HEERE van het aangezicht der kinderen Israëls uit de bezitting verdreven had.

25. Het geschiedde nu in het vijfde jaar van den koning Rehábeam, [a][*dat*] Sísak, de koning van Egypte, optoog tegen Jeruzalem. *a* 2 Kron. 12: 2

26. En hij nam de schatten van het Huis des HEEREN, en de schatten van het huis des konings weg; ja hij nam alles weg; [a]hij nam ook alle de gouden schilden weg, die Sálomo gemaakt had.

a 1 Kon. 10: 16, 17. 2 Kron. 9: 15.

27. En de koning Rehábeam maakte, in plaats van die, koperen schilden; en hij beval [*die*] onder de hand van de oversten der trawanten, die de deur van het huis des konings bewaarden.

28. En het geschiedde, zoo wanneer

de koning in het Huis des HEEREN ging, [*dat*] de trawanten deze droegen, en die wederbrachten in der trawanten wachtkamer.

29. Het overige nu der geschiedenissen van Rehábeam, en al wat hij gedaan heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

30. En er was krijg tusschen Rehábeam en tusschen Jeróbeam, alle [*hunne*] dagen.

31. En Rehábeam ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven bij zijne vaderen in de stad Davids; en de naam zijner moeder was Naä'ma, de A'mmonietische; en zijn zoon Abíam regeerde in zijne plaats.

HET XV KAPITTEL.

In [a]het achttiende jaar nu van den koning Jeróbeam, den zoon van Nébat, werd Abíam koning over Juda.
a 2 Kron. 13: 1.

2. [a]Hij regeerde drie jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Máächa, eene dochter van Abísalom.
a 2 Kron. 13: 2.

3. En hij wandelde in alle de zonden zijns vaders, die hij vóór hem gedaan had; en zijn hart was niet volkomen met den HEERE zijnen God, gelijk het hart van zijnen vader David.

4. Maar om Davids wille gaf de HEERE zijn God hem [a]eene lampe in Jeruzalem, verwekkende zijnen zoon na hem, en bevestigende Jeruzalem;
a 1 Kon. 11: 36.

5. Omdat David gedaan had, wat recht was in de oogen des HEEREN, en niet geweken was van alles, wat Hij hem geboden had, alle de dagen zijns levens, dan alleen [a]in de zake van Uría, den Héthiet. *a* 2 Sam. 11: 4, 15; 12: 9.

6. En er was krijg geweest tusschen Rehábeam en tusschen Jeróbeam, alle de dagen zijns levens.

7. Het overige nu der geschiedenissen van Abíam, en alles, wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda? Er was ook krijg tusschen Abíam en tusschen Jeróbeam.

8. En Abíam ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem in de stad Davids; en [a]A'sa, zijn zoon, regeerde in zijne plaats. *a* 2 Kron. 14: 1.

9. In het twintigste jaar van Jeróbeam, den koning van Israël, werd A'sa koning over Juda.

10. En hij regeerde een en veertig jaar te Jeruzalem, en de naam zijner moeder was Máächa, eene dochter van Abísalom.

11. En A'sa deed wat recht was in de oogen des HEEREN, gelijk zijn vader David.

12. Want hij nam weg [a]de schandjongens uit het land, en deed weg alle de drekgoden, die zijne vaders gemaakt hadden; *a* 1 Kon. 22: 47.

13. [a]Ja zelfs zijne moeder Máächa, die zette hij ook af, dat zij geene koningin ware, omdat zij eenen afgrijselijken afgod in een bosch gemaakt had. Ook roeide A'sa haren afgrijselijken afgod uit, en verbrandde [*hem*] aan de beek Kídron. *a* 2 Kron. 15: 16.

14. De hoogten werden wel niet weggenomen; nochtans was het hart van A'sa volkomen met den HEERE, alle zijne dagen.

15. En hij bracht in het huis des HEEREN de [a]geheiligde dingen zijns vaders, en [*zijne*] geheiligde dingen, zilver, en goud, en vaten. *a* Lev. 5: 15.

16. En er was krijg tusschen A'sa en tusschen Báësa, den koning van Israël, alle hunne dagen.

17. Want [a]Báësa, de koning van Israël, toog op tegen Juda, en bouwde Ráma; opdat hij niemand toeliet uit te gaan en in te komen tot A'sa, den koning van Juda. *a* 2 Kron. 16: 1.

18. Toen nam A'sa al het zilver en goud, dat overgebleven was in de schatten van het Huis des HEEREN, en de schatten van het huis des konings, en gaf ze in de hand zijner knechten; en de koning A'sa zond ze [a]tot Bénhadad, den zoon van Tabrímmon, den zoon van Hézion, den koning van Syrië, die te Damáscus woonde, zeggende:
a 1 Kon. 20: 1. 2 Kron. 16: 2, enz.

19. Er is een verbond tusschen mij en tusschen u, tusschen mijnen vader en tusschen uwen vader; zie, ik zend u een geschenk, zilver en goud; ga henen, maak uw verbond te niete met Báësa, den koning van Israël, dat hij aftrekke van tegen mij.

20. En Bénhadad hoorde naar den koning A'sa, en zond de oversten der heiren, die hij had, tegen de steden van Israël; en sloeg I'jon, en Dan, en A'bel-Béth-Máächa, en het gansche Chínneroth, met het gansche land Naphthali.

21. En het geschiedde, als Báësa [*zulks*] hoorde, dat hij afliet van Ráma te bouwen, en hij bleef te Thírza.

22. Toen liet de koning A'sa door gansch Juda uitroepen (niemand was vrij), dat zij de steenen van Ráma, en het hout daarvan, zouden wegdragen, waarmede Báësa gebouwd had; en de koning A'sa bouwde daarmede Géba Benjamins, en Mizpa.

23. Het overige nu van alle geschiedenissen van A'sa, en al zijne macht, en al wat hij gedaan heeft, en de steden, die hij gebouwd heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda? Doch in den tijd zijns ouderdoms werd hij krank aan zijne voeten.

24. En [a]A'sa ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven met zijne vaderen in de stad zijns vaders Davids; en [b]zijn zoon Jósaphat werd koning in zijne plaats. *a* 2 Kron. 16: 13. *b* 2 Kron. 17: 1.

25. Nádab nu, de zoon van Jeróbeam, werd koning over Israël, in het tweede jaar van A'sa, den koning van Juda; en hij regeerde twee jaren over Israël.

26. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, en wandelde in den weg zijns vaders, en in zijne zonde, waarmede hij Israël had doen zondigen.

27. En Báësa, de zoon van Ahía, van het huis van Issaschar, maakte eene verbintenis tegen hem; en Báësa sloeg hem te Gíbbethon, hetwelk der Philistijnen is, als Nádab en gansch Israël Gíbbethon belegerden.

28. En Báësa doodde hem, in het derde jaar van A'sa, den koning van Juda, en werd koning in zijne plaats.

29. Het geschiedde nu, als hij regeerde, dat hij het gansche huis van Jeróbeam sloeg; hij liet niets over van Jeróbeam, wat adem had, totdat hij hem verdelgd had, [a]naar het woord des HEEREN, dat Hij gesproken had door den dienst van zijnen knecht Ahía, den Síloniet; *a* 1 Kon. 14: 10, 14.

30. Om de zonden van Jeróbeam, die zondigde, en die Israël zondigen deed, [*en*] om zijne terging, waarmede hij den HEERE den God Israëls getergd had.

31. Het overige nu der geschiedenissen van Nádab, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

32. En er was oorlog tusschen A'sa en tusschen Báësa, den koning van Israël, alle hunne dagen.

33. In het derde jaar van A'sa, koning van Juda, werd Báësa, de zoon van Ahía, koning over gansch Israël, te Thírza, [*en regeerde*] vier en twintig jaar.

34. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, en wandelde in den weg van Jeróbeam, en in zijne zonde, waarmede hij Israël had doen zondigen.

HET XVI KAPITTEL.

Toen geschiedde het woord des HEEREN tot Jehu, den zoon van Hanáni, tegen Báësa, zeggende:

2. Daarom, [a]dat Ik u uit het stof verheven, en u tot eenen voorganger over mijn volk Israël gesteld heb, en gij gewandeld hebt in den weg van Jeróbeam, en mijn volk Israël hebt doen zondigen, Mij tot toorn verwekkende door hunne zonden; *a* 1 Kon. 14: 7.

3. Zie, zoo zal Ik de nakomelingen van Báësa, en de nakomelingen van zijn huis wegdoen; en Ik zal uw huis maken, [a]gelijk het huis van Jeróbeam, den zoon van Nébat. *a* 1 Kon. 15: 29.

4. Die [a]van Báësa in de stad sterft, zullen de honden eten, en die van hem in het veld sterft, zullen de vogelen des hemels eten. *a* 1 Kon. 14: 11; 15: 29; 16: 12.

5. Het overige nu der geschiedenissen van Báësa, en wat hij gedaan heeft, en zijne macht, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

6. En Báësa ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven te Thírza; en zijn zoon E'la regeerde in zijne plaats.

7. Alzoo geschiedde ook het woord des HEEREN, door den dienst van den profeet Jéhu, den zoon van Hanáni, tegen Báësa en tegen zijn huis; en dat om al het kwaad, dat hij gedaan had in de oogen des HEEREN, Hem tot toorn

verwekkende door het werk zijner handen, omdat hij was gelijk het huis van Jeróbeam, [a]en omdat hij het verslagen had. a 1 Kon. 15: 29.

8. In het zes en twintigste jaar van A'sa, den koning van Juda, werd E'la, de zoon van Báësa, koning over Israël, te Thírza, [*en regeerde*] twee jaren.

9. En Zímri, zijn knecht, overste van de helft der wagenen, maakte eene verbintenis tegen hem, als hij te Thírza was, zich dronken drinkende in het huis van A'rza, den hofmeester te Thírza;

10. Zoo kwam [a]Zímri in, en sloeg hem, en doodde hem, in het zeven en twintigste jaar van A'sa, den koning van Juda; en hij werd koning in zijne plaats. a 2 Kon. 9: 31.

11. En het geschiedde, als hij regeerde, als hij op zijnen troon zat, dat hij het gansche huis van Báësa sloeg; hij liet hem niet over, die aan den wand watert, noch zijne bloedverwanten, noch zijne vrienden.

12. Alzoo verdelgde Zímri het gansche huis van Báësa; [a]naar het woord des HEEREN, dat Hij over Báësa gesproken had, door den dienst van den profeet Jéhu; a 1 Kon. 16: 1, 2, enz.

13. Om alle de zonden van Báësa, en de zonden van E'la, zijnen zoon, waarmede zij gezondigd hadden, en waarmede zij Israël hadden doen zondigen, tot toorn verwekkende den HEERE den God Israëls door hunne ijdelheden.

14. Het overige nu der geschiedenissen van E'la, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

15. In het zeven en twintigste jaar van A'sa, den koning van Juda, regeerde Zímri zeven dagen te Thírza; en het volk had zich gelegerd tegen Gíbbethon, dat der Philistijnen is.

16. Het volk nu, dat zich gelegerd had, hoorde zeggen: Zímri heeft eene verbintenis gemaakt, ja heeft ook den koning verslagen. Daarom maakte het gansche Israël ten zelven dage O'mri, den krijgsoverste, koning over Israël, in het leger.

17. En O'mri toog op, en gansch Israël met hem, van Gíbbethon, en zij belegerden Thírza.

18. En het geschiedde, als Zímri zag, dat de stad ingenomen was, dat hij ging in het paleis van het huis des konings, en verbrandde boven zich het huis des konings met vuur, en stierf;

19. Om zijne zonden, die hij gezondigd had, doende wat kwaad was in de oogen des HEEREN, wandelende in den weg van Jeróbeam, en in zijne zonde, die hij gedaan had, doende Israël zondigen.

20. Het overige nu der geschiedenissen van Zímri, en zijne verbintenis, die hij gemaakt heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

21. Toen werd het volk van Israël verdeeld in twee helften; de helft des volks volgde Thíbni, den zoon van Gínath, om hem koning te maken; en de helft volgde O'mri.

22. Maar het volk, dat O'mri volgde, was sterker dan het volk, dat Thíbni, den zoon van Gínath, volgde; en Thíbni stierf, en O'mri regeerde.

23. In het één en dertigste jaar van A'sa, den koning van Juda, werd O'mri koning over Israël, [*en regeerde*] twaalf jaar; te Thírza regeerde hij zes jaren.

24. En hij kocht den berg Samaría van Sémer, voor twee talenten zilvers, en bebouwde den berg; en noemde den naam der stad, die hij bouwde, naar den naam van Sémer, den heere des bergs, Samaría.

25. En O'mri deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; ja hij deed erger dan allen, die voor hem geweest waren.

26. En hij wandelde in alle wegen van Jeróbeam, den zoon van Nébat, en in zijne zonden, waarmede hij Israël had doen zondigen, verwekkende den HEERE den God Israëls tot toorn, door hunne ijdelheden.

27. Het overige nu der geschiedenissen van O'mri, wat hij gedaan heeft, en zijne macht, die hij uitgeoefend heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

28. En O'mri ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven te Samaría; en zijn zoon A'chab regeerde in zijne plaats.

29. En A'chab, de zoon van O'mri, werd koning over Israël, in het acht en dertigste jaar van A'sa, den koning

van Juda; en A'chab, de zoon van O'mri, regeerde over Israël, te Samaría, twee en twintig jaar.

30. En A'chab, de zoon van O'mri, deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, meer dan allen, die voor hem geweest waren.

31. En het geschiedde (was het eene lichte zaak, dat hij wandelde in de zonden van Jeróbeam, den zoon van Nébat?), dat hij nog ter vrouwe nam Izébel, de dochter van E'th-Báál, den koning der Sidóniërs, en henenging, en diende Báál, en boog zich voor hem.

32. En hij richtte voor Báál een altaar op, in het huis van Báál, hetwelk hij te Samaría gebouwd had.

33. Ook maakte A'chab een bosch; zoodat A'chab nog meer deed, om den HEERE den God Israëls tot toorn te verwekken, dan alle koningen Israëls, die voor hem geweest waren.

34. In zijne dagen bouwde Híël, de Bétheliet, Jéricho; op Abíram, zijnen eerstgeborenen zoon, heeft hij het gegrondvest, en op Ségub, zijnen jongsten [*zoon*], heeft hij zijne poorten gesteld; [a]naar het woord des HEEREN, dat Hij door den dienst van Józua, den zoon van Nun, gesproken had. *a* Joz. 6: 26.

HET XVII KAPITTEL.

En Elía, de Thísbiet, van de inwoners van Gílead, zeide tot A'chab: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE de God Israëls leeft, voor wiens aangezichte ik sta, [a]indien deze jaren dauw of regen zijn zal, tenzij dan naar mijn woord!

a Jac. 5: 17.

2. Daarna geschiedde het woord des HEEREN tot hem, zeggende:

3. Ga weg van hier, en wend u naar het oosten, en verberg u aan de beek Crith, die voor aan den Jordaan is.

4. En het zal geschieden, dat gij uit de beek drinken zult; en Ik heb den raven geboden, dat zij u daar onderhouden zullen.

5. Hij ging dan henen, en deed naar het woord des HEEREN; want hij ging en woonde bij de beek Crith, die voor aan den Jordaan is.

6. En de raven brachten hem des morgens brood en vleesch; desgelijks brood en vleesch des avonds; en hij dronk uit de beek.

7. En het geschiedde ten einde van [*vele*] dagen, dat de beek uitdroogde; want geen regen was in het land geweest.

8. Toen geschiedde het woord des HEEREN tot hem, zeggende:

9. Maak u op, ga henen [a]naar Zárphath, dat bij Sídon is, en woon aldaar; zie, Ik heb daar eene weduwvrouwe geboden, dat zij u onderhoude.

a Luc. 4: 25, 26.

10. Toen maakte hij zich op, en ging naar Zárphath. Als hij nu aan de poort der stad kwam, zie, zoo was daar eene weduwvrouwe, hout lezende; en hij riep tot haar, en zeide: Haal mij toch een weinig waters in dit vat, dat ik drinke.

11. Toen zij nu henenging om te halen, zoo riep hij tot haar, en zeide: Haal mij toch [*ook*] eene bete broods in uwe hand.

12. Maar zij zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE uw God leeft, indien ik een koek heb, dan alleen eene handvol meels in de kruik, en een weinig olie in de flesch! En zie, ik heb een paar houten gelezen, en ik ga henen, en zal het voor mij en voor mijnen zoon bereiden, dat wij het eten, en sterven.

13. En Elía zeide tot haar: Vrees niet, ga henen, doe naar uw woord; maar maak mij vooreerst eenen kleinen koek daarvan, en breng mij dien hier uit; doch voor u en uwen zoon zult gij daarna [*wat*] maken.

14. Want zoo zegt de HEERE de God Israëls: Het meel van de kruik zal niet verteerd worden, en de olie der flesch zal niet ontbreken, tot op den dag, dat de HEERE regen op den aardbodem geven zal.

15. En zij ging henen, en deed naar het woord van Elía; zoo at zij, en hij, en haar huis, [*vele*] dagen.

16. Het meel van de kruik werd niet verteerd, en de olie van de flesch ontbrak niet, naar het woord des HEEREN, dat Hij gesproken had door den dienst van Elía.

17. En het geschiedde na deze dingen, dat de zoon dezer vrouwe, der waardin van het huis, krank werd; en zijne krankheid werd zeer sterk, totdat geen adem in hem overgebleven was.

18. En zij zeide tot Elía: Wat heb ik met u te doen, gij man Gods? Zijt gij bij mij ingekomen, om mijne ongerechtigheid in gedachtenisse te brengen, en om mijnen zoon te dooden?

19. En hij zeide tot haar: Geef mij uwen zoon. En hij nam hem van haren schoot, en droeg hem boven in de opperzaal, waar hij zelf woonde, en hij leide hem neder op zijn bed.

20. En hij riep den HEERE aan, en zeide: HEERE mijn God, hebt Gij dan ook deze weduwe, bij dewelke ik herberge, zoo kwalijk gedaan, dat Gij haren zoon gedood hebt?

21. En hij mat zich driemaal uit over dat kind, en riep den HEERE aan, en zeide: HEERE mijn God, laat toch de ziele van dit kind in hem wederkomen.

22. En de HEERE verhoorde de stemme van Elía; en de ziele van het kind kwam weder in hem, dat het weder levend werd.

23. En Elía nam het kind, en bracht het af van de opperzaal in het huis, en gaf het aan zijne moeder; en Elía zeide: Zie, uw zoon leeft.

24. Toen zeide die vrouwe tot Elía: Nu weet ik dit, dat gij een man Gods zijt, en dat het woord des HEEREN in uwen mond waarheid is.

HET XVIII KAPITTEL.

En het gebeurde [*na*] vele dagen, dat het woord des HEEREN geschiedde tot Elía, in het derde jaar, zeggende: Ga henen, vertoon u aan A'chab; want Ik zal regen geven op den aardbodem.

2. En Elía ging henen, om zich aan A'chab te vertoonen. En de honger was sterk in Samaría.

3. En A'chab had Obádja, den hofmeester, geroepen; en Obádja was den HEERE zeer vreezende;

4. Want het geschiedde, als Izébel de profeten des HEEREN uitroeide, dat Obádja honderd profeten nam, en verbergde ze bij vijftig man in eene spelonk, en onderhield ze met brood en water;

5. En A'chab had gezegd tot Obádja: Trek door het land, tot alle waterfonteinen en tot alle rivieren; misschien zullen wij gras vinden, opdat wij de paarden en de muilezelen in het leven behouden, en niets uitroeien van de beesten.

6. En zij deelden het land onder zich, dat zij het doortogen; A'chab ging bijzonder op éénen weg, en Obádja ging ook bijzonder op éénen weg.

7. Als nu Obádja op den weg was, zie, zoo kwam hem Elía te gemoet; en hem kennende, zoo viel hij op zijn aangezicht, en zeide: Zijt gij mijn heere Elía?

8. Hij zeide: Ik ben het; ga henen, zeg uwen heere: Zie, Elía is [*hier*].

9. Maar hij zeide: Wat heb ik gezondigd, dat gij uwen knecht geeft in de hand van A'chab, dat hij mij doode?

10. [*Zoo waarachtig als*] de HEERE uw God leeft, zoo er een volk of koninkrijk is, waar mijn heere niet gezonden heeft, om u te zoeken! En als zij zeiden: Hij is hier niet; zoo nam hij dat koninkrijk en dat volk eenen eed af, dat zij u niet hadden gevonden.

11. En nu zegt gij: Ga henen, zeg uwen heere: Zie, Elía is [*hier*].

12. En het mocht geschieden, wanneer ik van u zoude weggegaan zijn, dat de Geest des HEEREN u wegnam, ik weet niet waarhenen; en ik kwam, om [*dat*] A'chab aan te zeggen, en hij vond u niet, zoo zoude hij mij dooden. Ik, uw knecht, nu vreeze den HEERE van mijne jonkheid af.

13. Is mijnen heere niet aangezegd, wat ik gedaan heb, als Izébel de profeten des HEEREN doodde? Dat ik van de profeten des HEEREN honderd man heb verborgen, elke vijftig man in eene spelonk, en die met brood en water onderhouden heb?

14. En nu zegt gij: Ga henen, zeg uwen heere: Zie, Elía is [*hier*]. En hij zoude mij doodslaan.

15. En Elía zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE der heirscharen leeft, voor wiens aangezichte ik sta, ik zal voorzeker mij heden aan hem vertoonen.

16. Toen ging Obádja A'chab te gemoet, en zeide het hem aan; en A'chab ging Elía te gemoet.

17. En het geschiedde, als A'chab Elía zag, dat A'chab tot hem zeide: [a]Zijt gij die beroerder Israëls? *a* Amos 7; 10.

18. Toen zeide hij: Ik heb Israël niet

beroerd, maar gij, en uws vaders huis; daarmede, dat gijlieden de geboden des HEEREN verlaten hebt en de Bääls nagevolgd zijt.

19. Nu dan, zend henen, verzamel tot mij het gansche Israël op den berg Cármel, en de vier honderd en vijftig profeten van Bääl, en de vier honderd profeten van het bosch, die van de tafel van Izébel eten.

20. Zoo zond A'chab onder alle kinderen Israëls, en verzamelde de profeten op den berg Cármel.

21. Toen naderde Elía tot het gansche volk, en zeide: Hoe lang hinkt gij op twee gedachten? Zoo de [a]HEERE God is, volgt Hem na; en zoo het Bääl is, volgt hem na! Maar het volk antwoordde hem niet één woord. *a* Joz. 24: 15.

22. Toen zeide Elía tot het volk: Ik ben alleen een profeet des HEEREN overgebleven, en de profeten van Bääl zijn vier honderd en vijftig mannen.

23. Dat men ons dan twee varren geve, en dat zij voor zich den éénen var kiezen, en dien in stukken deelen, en op het hout leggen, maar geen vuur daaraan leggen; en ik zal den anderen var bereiden, en op het hout leggen, en geen vuur daaraan leggen.

24. Roept gij daarna den naam van uwen god aan, en ik zal den naam des HEEREN aanroepen; en de God, die door vuur antwoorden zal, die zal God zijn. En het gansche volk antwoordde en zeide: Dat woord is goed.

25. En Elía zeide tot de profeten van Bääl: Kiest gijlieden voor u den éénen var, en bereidt gij [*hem*] eerst, want gij zijt velen; en roept den naam uws gods aan, en legt geen vuur daaraan.

26. En zij namen den var, dien hij hun gegeven had, en bereidden [*hem*], en riepen den naam van Bääl aan, van den morgen tot op den middag, zeggende: O Bääl, antwoord ons! Maar er was geene stemme en geen antwoorder. En zij sprongen tegen het altaar, dat men gemaakt had.

27. En het geschiedde op den middag, dat Elía met hen spotte, en zeide: Roept met luider stemme, want hij is een god; omdat hij in gepeins is, of omdat hij wat te doen heeft, of omdat hij eene reize heeft; misschien slaapt hij, en zal wakker worden.

28. En zij riepen met luider stemme, en zij sneden zichzelven met messen en met priemen, naar hunne wijze, totdat zij bloed over zich uitstortten.

29. Het geschiedde nu, als de middag voorbij was, dat zij profeteerden, totdat men het spijsoffer zoude offeren; maar er was geene stemme, en geen antwoorder, en geene opmerking.

30. Toen zeide Elía tot het gansche volk: Nadert tot mij. En al het volk naderde tot hem. En hij heelde het altaar des HEEREN, dat verbroken was.

31. En Elía [a]nam twaalf steenen, naar het getal der stammen der kinderen Jakobs, tot welken het woord des HEEREN geschied was, zeggende: [b]Israël zal uw naam zijn. *a* Joz. 4: 5, 20. *b* Gen. 32: 28. 2 Kon. 17: 34.

32. En hij bouwde met die steenen het altaar in den naam des HEEREN. Daarna maakte hij eene groeve rondom het altaar, naar de wijdte van twee maten zaads.

33. En hij schikte het hout, en deelde den var in stukken, en leide [*hem*] op het hout.

34. En hij zeide: Vult vier kruiken met water, en giet het op het brandoffer en op het hout. En hij zeide: Doet het ten tweeden male. En zij deden het ten tweeden male. Voorts zeide hij: Doet het ten derden male. En zij deden het ten derden male;

35. Zoodat het water rondom het altaar liep; daartoe vulde hij ook de groeve met water.

36. Het geschiedde nu, als men het spijsoffer offerde, dat de profeet Elía naderde, en zeide: HEERE, [a]God Abrahams, Izaks, en Israëls, dat het heden bekend worde, dat Gij God in Israël zijt, en ik uw knecht; en dat ik alle deze dingen naar uw woord gedaan heb. *a* Ex. 3: 6. Matth. 22: 32. Marc. 12: 26. Luc. 20: 37. Hand. 7: 32.

37. Antwoord mij, HEERE, antwoord mij; opdat dit volk erkenne, dat Gij, o HEERE, die God zijt, en dat Gij hun hart achterwaarts omgewend hebt.

38. Toen viel het vuur des HEEREN, en verteerde dat brandoffer, en dat hout, en die steenen, en dat stof, ja lekte dat water op, hetwelk in de groeve was.

39. Als nu het gansche volk dat zag, zoo vielen zij op hunne aangezichten,

en zeiden: De HEERE is God, de HEERE is God!

40. En Elía zeide tot hen: Grijpt de profeten van Báál, dat niemand van hen ontkome. En zij grepen ze; en Elía voerde ze af naar de beek Kison, en slachtte ze aldaar.

41. Daarna zeide Elía tot A'chab: Trek op, eet en drink; want er is een geruisch eens overvloedigen regens.

42. Alzoo toog A'chab op, om te eten en te drinken; maar Elía ging op naar de hoogte van Cármel, en breidde zich uit voorwaarts ter aarde; daarna leide hij zijn aangezicht tusschen zijne knieën.

43. En hij zeide tot zijnen jongen: Ga nu op, en zie uit naar de zee. Toen ging hij op, en zag uit, en zeide: Er is niets. Toen zeide hij: Ga weder henen, zeven maal.

44. En het geschiedde bij de zevende maal, dat hij zeide: Zie, eene kleine wolke, als eens mans hand, gaat op van de zee. En hij zeide: Ga op, zeg tot A'chab: Span aan, en kom af, dat u de regen niet ophoude.

45. En het geschiedde ondertusschen, dat de hemel van wolken en wind zwart werd; en er kwam een groote regen; en A'chab reed weg, en toog naar Jízreël.

46. En de hand des HEEREN was over Elía, en hij gordde zijne lendenen, en liep voor het aangezicht van A'chab henen, tot daar men te Jízreël komt.

HET XIX KAPITTEL.

En A'chab zeide Izébel aan, al wat Elía gedaan had, en allen, die hij gedood had, [*te weten*] alle de profeten, met het zwaard.

2. Toen zond Izébel eenen bode tot Elía, om te zeggen: Zoo doen [*mij*] de goden, en doen zoo daartoe! voorzeker, ik zal morgen omtrent dezen tijd uwe ziel stellen, als de ziel van één hunner.

3. Toen hij dat zag, maakte hij zich op, en ging henen, om zijns levens wille, en kwam te Berséba, dat in Juda is; en liet zijnen jongen aldaar;

4. Maar hij zelf ging henen in de woestijn eene dagreis, en kwam, en zat onder eenen jeneverboom; en bad, dat zijne ziel stierve, en zeide: Het is genoeg, neem nu, HEERE, mijne ziel, want ik ben niet beter dan mijne vaderen.

5. En hij leide zich neder, en sliep onder eenen jeneverboom; en zie, toen roerde hem een engel aan, en zeide tot hem: Sta op, eet.

6. En hij zag om, en zie, aan zijn hoofdeinde was een koek, op de kolen gebakken, en eene flesch met water. Alzoo at hij, en dronk, en leide zich wederom neder.

7. En de engel des HEEREN kwam ten anderen male weder, en roerde hem aan, en zeide: Sta op, eet; want de weg zoude voor u te veel zijn.

8. Zoo stond hij op, en at, en dronk; en hij ging, door de kracht derzelver spijze, [a]veertig dagen en veertig nachten, tot aan den berg Gods, Hóreb.

a Ex. 34: 28. Matth. 4: 2.

9. En hij kwam aldaar in eene spelonk, en vernachtte aldaar; en zie, het woord des HEEREN geschiedde tot hem, en zeide tot hem: Wat maakt gij hier, Elía?

10. En hij zeide: Ik heb zeer geijverd voor den HEERE den God der heirscharen; want de kinderen Israëls hebben uw verbond verlaten, uwe altaren afgebroken, en uwe profeten met het zwaard gedood; [a]en ik alleen ben overgebleven, en zij zoeken mijne ziel, om die weg te nemen. a Rom. 11: 3.

11. En Hij zeide: Ga uit, en sta op dezen berg, voor het aangezichte des HEEREN. En zie, de HEERE ging voorbij; en een groote en sterke wind, scheurende de bergen, en brekende de steenrotsen, voor den HEERE henen; [*doch*] de HEERE was in den wind niet; en na dezen wind eene aardbeving; de HEERE was [*ook*] in de aardbeving niet;

12. En na de aardbeving een vuur; de HEERE was [*ook*] in het vuur niet; en na het vuur het suizen van eene zachte stilte.

13. En het geschiedde, als Elía [*dat*] hoorde, dat hij zijn aangezicht bewond met zijnen mantel, en uitging, en stond in den ingang der spelonk. En zie, eene stemme [*kwam*] tot hem, die zeide: Wat maakt gij hier, Elía?

14. En hij zeide: Ik heb zeer geijverd voor den HEERE den God der heirscharen; want de kinderen Israëls heb-

ben uw verbond verlaten, uwe altaren afgebroken, en uwe profeten met het zwaard gedood; en ik alleen ben overgebleven, en zij zoeken mijne ziel, om die weg te nemen.

15. En de HEERE zeide tot hem: Ga, keer weder op uwen weg, naar de woestijn van Damáscus; en ga daar in, en zalf Házaël ten koning over Syrië;

16. Daartoe zult gij Jéhu, den zoon van Nímsi, zalven ten koning over Israël; en Elísa, den zoon van Sáphat, van A'bel-Mehóla, zult gij tot profeet zalven in uwe plaatse.

17. En [a]het zal geschieden, dat Jéhu hem, die van het zwaard van Házaël ontkomt, dooden zal; en die van het zwaard van Jéhu ontkomt, dien zal Elísa dooden. *a* 2 Kon. 9: 14, 15, enz.

18. [a]Ook heb Ik in Israël doen overblijven zeven duizend, alle knieën, die zich niet gebogen hebben voor Bااl, en allen mond, die hem niet gekust heeft. *a* Rom. 11: 4.

19. Zoo ging hij van daar, en vond Elísa, den zoon van Sáphat. Deze ploegde met twaalf juk [*runderen*] voor zich henen, en hij was bij het twaalfde; en Elía ging over tot hem, en wierp zijnen mantel op hem.

20. En hij verliet de runderen, en liep Elía na, en zeide: Dat ik toch mijnen vader en mijne moeder kusse; daarna zal ik u navolgen. En hij zeide tot hem: Ga, keer weder; want wat heb ik u gedaan?

21. Zoo keerde hij weder van achter hem af, en nam een juk runderen, en slachtte ze, en met het gereedschap der runderen zood hij hun vleesch, hetwelk hij aan het volk gaf, en zij aten. Daarna stond hij op, en volgde Elía na, en diende hem.

HET XX KAPITTEL.

En Bénhadad, de koning van Syrië, vergaderde al zijne macht; en twee en dertig koningen waren met hem, en paarden en wagenen; en hij toog op, en belegerde Samaría, en krijgde ertegen.

2. En hij zond boden tot A'chab, den koning van Israël, in de stad,

3. En hij zeide hem aan: Zoo zegt Bénhadad: Uw zilver en uw goud, dat is mijne; daartoe uwe vrouwen en uwe beste kinderen, die zijn mijne.

4. En de koning van Israël antwoordde en zeide: Naar uw woord, mijn heere de koning; ik ben uwe, en al wat ik heb.

5. Daarna kwamen de boden weder, en zeiden: Alzoo spreekt Bénhadad, zeggende: Ik heb wel tot u gezonden, zeggende: Uw zilver, en uw goud, en uwe vrouwen, en uwe kinderen zult gij mij geven;

6. Maar morgen om dezen tijd zal ik mijne knechten tot u zenden, dat zij uw huis en de huizen uwer knechten bezoeken; en het zal geschieden, dat zij al het begeerlijke uwer oogen in hunne handen leggen en wegnemen zullen.

7. Toen riep de koning van Israël alle oudsten des lands, en zeide: Merkt toch en ziet, dat deze het kwade zoekt; want hij had tot mij gezonden, om mijne vrouwen, en om mijne kinderen, en om mijn zilver, en om mijn goud; en ik heb het hem niet geweigerd.

8. Doch alle de oudsten, en het gansche volk, zeiden tot hem: Hoor niet en bewillig niet.

9. Daarom zeide hij tot de boden van Bénhadad: Zegt mijnen heere den koning: Alles, waarom gij in het eerst tot uwen knecht gezonden hebt, zal ik doen; maar deze zake kan ik niet doen. Zoo gingen de boden henen, en brachten hem bescheid weder.

10. En Bénhadad zond tot hem, en zeide: De goden doen mij zoo, en doen zoo daartoe, indien het stof van Samaría genoeg zal zijn tot handvollen voor al het volk, dat mijne voetstappen volgt!

11. Maar de koning van Israël antwoordde en zeide: Spreekt [*tot hem*]: Die zich aangordt, beroeme zich niet, als die zich los maakt.

12. En het geschiedde, als hij dit woord hoorde, daar hij was drinkende, hij en de koningen in de tenten, dat hij zeide tot zijne knechten: Legt aan! En zij leiden aan tegen de stad.

13. En zie, een profeet trad tot A'chab, den koning van Israël, en zeide: Zoo zegt de HEERE: Hebt gij gezien alle deze groote menigte? Zie, Ik zal ze heden in uwe hand geven, opdat gij wetet, dat Ik de HEERE ben.

14. En A'chab zeide: Door wien? En hij zeide: Zoo zegt de HEERE: Door de jongens van de oversten der landschappen. En hij zeide: Wie zal den strijd aanbinden? En hij zeide: Gij.
15. Toen telde hij de jongens van de oversten der landschappen, en zij waren twee honderd twee en dertig; en na hen telde hij al het volk, alle de kinderen Israëls, zeven duizend.
16. En zij togen uit op den middag. Bénhadad nu dronk zich dronken in de tenten, hij en de koningen, de twee en dertig koningen, die hem hielpen.
17. En de jongens van de oversten der landschappen togen eerst uit. Doch Bénhadad zond [*eenigen*] uit, en zij boodschapten hem, zeggende: Uit Samaría zijn mannen uitgetogen.
18. En hij zeide: Hetzij dat zij tot vrede uitgetogen zijn, grijpt ze levend; hetzij ook, dat zij ten strijde uitgetogen zijn, grijpt ze levend.
19. Zoo togen deze jongens van de oversten der landschappen uit de stad, en het heir, dat hen navolgde.
20. En een ieder sloeg zijnen man, zoodat de Syriërs vloden, en Israël jaagde ze na. Doch Bénhadad, de koning van Syrië, ontkwam op een paard, met [*eenige*] ruiteren.
21. En de koning van Israël toog uit, en sloeg paarden en wagenen, dat hij eenen grooten slag aan de Syriërs sloeg.
22. Toen trad die profeet tot den koning van Israël, en zeide tot hem: Ga henen, sterk u; en merk op, en zie, wat gij doen zult; want met de wederkomst des jaars zal de koning van Syrië tegen u optrekken.
23. Want de knechten van den koning van Syrië hadden tot hem gezegd: Hunne goden zijn berggoden, daarom zijn zij sterker geweest dan wij; maar zeker, laat ons tegen hen op het effen veld strijden: zoo wij niet sterker zijn dan zij!
24. Daarom doe deze zake: Doe de koningen weg, elk een uit zijne plaats, en stel landvoogden in hunne plaats.
25. En gij, tel u een heir, als dat heir, dat van de uwen gevallen is, en paarden, als die paarden, en wagenen; als die wagenen; en laat ons tegen hen op het effen veld strijden: zoo wij niet sterker zijn dan zij! En hij hoorde naar hunne stem, en deed alzoo.
26. Het geschiedde nu met de wederkomst des jaars, dat Bénhadad de Syriërs monsterde, en hij toog op naar A'phek, ten krijge tegen Israël.
27. De kinderen Israëls werden ook gemonsterd, en waren verzorgd van leeftocht, en trokken hun te gemoet; en de kinderen Israëls legerden zich tegenover hen, als twee afgedreven geitenkudden, maar de Syriërs vervulden het land.
28. En de man Gods trad toe, en sprak tot den koning van Israël, en zeide: Zoo zegt de HEERE: Daarom dat de Syriërs gezegd hebben: De HEERE is een God der bergen, en Hij is niet een God der laagten; zoo zal ik alle deze groote menigte in uwe hand geven, opdat gijlieden wetet, dat Ik de HEERE ben.
29. En deze waren gelegerd tegenover die, zeven dagen. Het geschiedde nu op den zevenden dag, dat de strijd aanging; en de kinderen Israëls sloegen van de Syriërs honderd duizend voetvolks op éénen dag.
30. En de overgeblevenen vloden naar A'phek in de stad, en de muur viel op zeven en twintig duizend mannen, die overgebleven waren. Ook vlood Bénhadad, en kwam in de stad, [*van*] kamer in kamer.
31. Toen zeiden zijne knechten tot hem: Zie toch, wij hebben gehoord, dat de koningen van het huis Israëls goedertierene koningen zijn; laat ons toch zakken om onze lendenen leggen, en koorden om onze hoofden, en uitgaan tot den koning van Israël; mogelijk zal hij uwe ziel in het leven behouden.
32. Toen gordden zij zakken om hunne lendenen, en koorden om hunne hoofden, en kwamen tot den koning van Israël, en zeiden: Uw knecht Bénhadad zegt: Laat toch mijne ziel leven. En hij zeide: Leeft hij dan nog? Hij is mijn broeder.
33. De mannen nu gaven naarstiglijk acht, en begrepen het haastelijk, of het van hem ware, en zeiden: Uw broeder Bénhadad [*leeft*]. En hij zeide: Komt, brengt hem. Toen kwam Bénhadad tot hem uit, en hij deed hem op den wagen klimmen.
34. En hij zeide tot hem: De steden, die mijn vader van uwen vader geno-

men heeft, zal ik wedergeven, en maak u straten in Damáscus, gelijk mijn vader in Samaría gemaakt heeft. En ik, [*antwoordde Achab*], zal u met dit verbond dan laten gaan. Zoo maakte hij een verbond met hem, en liet hem gaan.

35. Toen zeide een man uit de zonen der profeten tot zijnen naaste, door het woord des HEEREN: Sla mij toch. En de man weigerde hem te slaan.

36. En hij zeide tot hem: Daarom dat gij der stemme des HEEREN niet gehoorzaam zijt geweest, zie, als gij van mij weggegaan zijt, zoo zal u een leeuw slaan. En als hij van bij hem weggegaan was, zoo vond hem een leeuw, die hem sloeg.

37. Daarna vond hij eenen anderen man, en zeide: Sla mij toch. En die man sloeg hem, slaande en wondende.

38. Toen ging de profeet henen, en stond voor den koning op den weg; en hij maakte zich onkenbaar met asch boven zijne oogen.

39. En het geschiedde, als de koning voorbijging, dat hij tot den koning riep, en zeide: Uw knecht was uitgegaan in het midden des strijds; en zie, een man was afgeweken, en bracht tot mij eenen man, en zeide: Bewaar dezen man; indien hij eenigszins gemist wordt, zoo zal uwe ziel in de plaats zijner ziel zijn; of gij zult een talent zilvers opwegen.

40. Het geschiedde nu, als uw knecht hier en daar doende was, dat hij er niet was. Toen zeide de koning van Israël tot hem: Zoo is uw oordeel; gijzelf hebt het geveld.

41. Toen haastte hij zich, en deed de asch af van zijne oogen: en de koning van Israël kende hem, dat hij een der profeten was.

42. En hij zeide tot hem: Zoo zegt de HEERE: Omdat gij den man, dien Ik verbannen heb, uit uwe hand hebt laten gaan, [a]zoo zal uwe ziel in de plaatse zijner ziel zijn, en uw volk in de plaatse zijns volks. *a* 1 Kon. 22: 37, 38.

43. En de koning van Israël toog henen, gemelijk en toornig, naar zijn huis, en kwam te Samaría.

HET XXI KAPITTEL.

Het geschiedde nu na deze dingen, [*alzoo*] Náboth, een Jízreëliet, eenen wijngaard had, die te Jízreël was, bij het paleis van A'chab, den koning van Samaría,

2. Dat A'chab sprak tot Náboth, zeggende: Geef mij uwen wijngaard, opdat hij mij zij tot een kruidhof, dewijl hij nabij mijn huis is; en ik zal u daarvoor geven eenen wijngaard, die beter is dan die; [*of*], zoo het goed in uwe oogen is, ik zal u in geld zijne waarde geven.

3. Maar Náboth zeide tot A'chab: Dat late de HEERE verre van mij zijn, dat ik u de erve mijner vaderen geven zoude.

4. Toen kwam A'chab in zijn huis, gemelijk en toornig over het woord, dat Náboth, de Jízreëliet, tot hem gesproken had, en gezegd: Ik zal u de erve mijner vaderen niet geven. En hij leide zich neder op zijn bed, en keerde zijn aangezicht om, en at geen brood.

5. Maar Izébel, zijne huisvrouwe, kwam tot hem, en sprak tot hem: Wat is dit, dat uw geest dus gemelijk is, en dat gij geen brood eet?

6. En hij sprak tot haar: Omdat ik tot Náboth, den Jízreëliet, gesproken en hem gezegd heb: Geef mij uwen wijngaard om geld, of, zoo het u behaagt, ik zal u eenen wijngaard in zijne plaats geven; maar hij heeft gezegd: Ik zal u mijnen wijngaard niet geven.

7. Toen zeide Izébel, zijne huisvrouwe, tot hem: Zoudt gij nu het koninkrijk over Israël regeeren? Sta op, eet brood, en uw harte zij vroolijk: ik zal u den wijngaard van Náboth, den Jízreëliet, geven.

8. Zij dan schreef brieven in den naam van A'chab, en verzegelde ze met zijn *signet; en zond de brieven tot de oudsten en tot de edelen, die in zijne stad waren, wonende met Náboth.

9. En zij schreef in die brieven, zeggende: Roept een vasten uit, en zet Náboth in de hoogste plaatse des volks;

10. En zet tegenover hem twee mannen, zonen Bélials, die tegen hem getuigen, zeggende: Gij hebt God en den koning **gezegend; en voert hem uit, en steenigt hem, dat hij sterve.

---

* Signet, oude naam voor het instrument, waarmede men zegelt.

** Gezegend staat hier voor gelasterd; maar kan niet veranderd worden, daar het woord, dat hier inderdaad gebruikt is, niet mag wegvallen.

11. En de mannen zijner stad, die oudsten en die edelen, die in zijne stad woonden, deden, gelijk als Izébel tot hen gezonden had; gelijk als geschreven was in de brieven, die zij tot hen gezonden had.
12. Zij riepen een vasten uit; en zij zetten Náboth in de hoogste plaatse des volks.
13. Toen kwamen de twee mannen, zonen Bélials, en zetten zich tegenover hem; en de mannen Bélials getuigden tegen hem, tegen Náboth, voor het volk, zeggende: Náboth heeft God en den koning gezegend. En zij voerden hem buiten de stad, en steenigden hem met steenen, dat hij stierf.
14. Daarna zonden zij tot Izébel, zeggende: Náboth is gesteenigd, en is dood.
15. Het geschiedde nu, toen Izébel hoorde, dat Náboth gesteenigd en dood was, dat Izébel tot A'chab zeide: Sta op, bezit den wijngaard van Náboth, den Jízreëliet, erfelijk, dien hij u weigerde om geld te geven, want Náboth leeft niet, maar is dood.
16. En het geschiedde, als A'chab hoorde, dat Náboth dood was, dat A'chab opstond, om naar den wijngaard van Náboth, den Jizreëliet, af te gaan, om dien erfelijk te bezitten.
17. Doch het woord des HEEREN geschiedde tot Elía, den Thísbiet, zeggende:
18. Maak u op, ga henen af, A'chab, den koning van Israël, te gemoet, die in Samaría is; zie, hij is in den wijngaard van Náboth, waarhenen hij afgegaan is, om dien erfelijk te bezitten.
19. En gij zult tot hem spreken, zeggende: Alzoo zegt de HEERE: Hebt gij doodgeslagen, en ook eene erfelijke bezitting ingenomen? Daartoe zult gij tot hem spreken, zeggende: Alzoo zegt de HEERE: In plaats dat de honden het bloed van Náboth gelekt hebben, zullen de honden uw bloed lekken, ja het uwe.
20. En A'chab zeide tot Elía: Hebt gij mij gevonden, o mijn vijand? En hij zeide: Ik heb [*u*] gevonden, overmits gij uzelven verkocht hebt, om te doen wat kwaad is in de oogen des HEEREN.
21. [a]Zie, Ik zal kwaad over u brengen, en uwe nakomelingen wegdoen; en ik zal van A'chab uitroeien, die aan den wand watert, mitsgaders den beslotene en verlatene in Israël.
a 2 Kon. 9: 7, 8, 9.
22. En Ik zal uw huis maken, [a]gelijk het huis van Jeróbeam, den zoon van Nébat, en [b]gelijk het huis van Báësa, den zoon van Ahía; om de terging, waarmede gij [*Mij*] getergd hebt, en dat gij Israël hebt doen zondigen.
a 1 Kon. 15: 29. *b* 1 Kon. 16: 3, 11.
23. Voorts ook over Izébel sprak de HEERE, zeggende: De honden zullen Izébel eten, aan den voorwal van Jízreël.
24. Die van A'chab sterft in de stad, [a]zullen de honden eten; en die in het veld sterft, zullen de vogelen des hemels eten. *a* 2 Kon. 9: 35, 36, 37.
25. Doch [a]er was niemand geweest gelijk A'chab, die zichzelven verkocht had, om te doen wat kwaad is in de oogen des HEEREN, dewijl Izébel, zijne huisvrouwe, hem ophitste.
a 1 Kon. 16: 33.
26. En hij deed zeer gruwelijk, wandelende achter de drekgoden; naar alles, wat de A'morieten gedaan hadden, die God voor het aangezicht van de kinderen Israëls uit de bezitting verdreven had.
27. Het geschiedde nu, als A'chab deze woorden hoorde, dat hij zijne kleederen scheurde, en eenen zak om zijn vleesch leide, en vastte; hij lag ook neder in den zak, en ging met loomen gang.
28. En het woord des HEEREN geschiedde tot Elía, den Thísbiet, zeggende:
29. Hebt gij gezien, dat A'chab zich vernedert voor mijn aangezichte? Daarom dewijl hij zich vernedert voor mijn aangezichte, zoo zal Ik dat kwaad in zijne dagen niet brengen; in de dagen zijns zoons zal Ik dat kwaad over zijn huis brengen.

HET XXII KAPITTEL.

En zij zaten drie jaren stil, dat er geen krijg was tusschen Syrië en tusschen Israël.
2. Maar het geschiedde in het derde jaar, als [a]Jósaphat, de koning van Juda,

tot den koning van Israël afgekomen was, *a* 2 Kron. 18: 1, 2, enz.

3. Dat de koning van Israël tot zijne knechten zeide: Weet gij, dat Rámoth in Gílead onze is? En wij zijn stille, zonder dat te nemen uit de hand des konings van Syrië.

4. Daarna zeide hij tot Jósaphat: Zult gij met mij trekken in den strijd naar Rámoth in Gílead? En Jósaphat zeide tot den koning van Israël: Zoo zal ik zijn, gelijk gij zijt, zoo mijn volk, als uw volk, zoo mijne paarden, als uwe paarden.

5. Voorts zeide Jósaphat tot den koning van Israël: Vraag toch als heden naar het woord des HEEREN.

6. Toen vergaderde de koning van Israël de profeten, omtrent vier honderd man, en hij zeide tot hen: Zal ik tegen Rámoth in Gílead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En zij zeiden: Trek op, want de HEERE zal het in de hand des konings geven.

7. Maar Jósaphat zeide: Is hier niet nog een profeet des HEEREN, dat wij het van hem vragen mochten?

8. Toen zeide de koning van Israël tot Jósaphat: Er is nog één man, om door hem den HEERE te vragen; maar ik haat hem, omdat hij over mij niets goeds profeteert, maar kwaad, Mícha, de zoon van Jímla. En Jósaphat zeide: De koning zegge niet alzoo.

9. Toen riep de koning van Israël eenen kamerling, en hij zeide: Haal haastelijk Mícha, den zoon van Jímla.

10. *a*De koning van Israël nu, en Jósaphat, de koning van Juda, zaten elk op zijnen troon, bekleed met [*hunne*] kleederen, op het plein, aan de deur der poorte van Samaría; en alle de profeten profeteerden in hunne tegenwoordigheid. *a* 2 Kron. 18: 9.

11. En Zedekía, de zoon van Cnáána, had zich ijzeren horens gemaakt; en hij zeide: Zoo zegt de HEERE: Met deze zult gij de Syriërs stooten, totdat gij ze gansch verdaan zult hebben.

12. En alle de profeten profeteerden alzoo, zeggende: Trek op naar Rámoth in Gílead, en gij zult voorspoedig zijn, want de HEERE zal het in de hand des konings geven.

13. De bode nu, die henengegaan was om Mícha te roepen, sprak tot hem, zeggende: Zie toch, de woorden der profeten zijn uit éénen mond goed tot den koning; dat toch uw woord zij, gelijk als het woord van éénen uit hen, en spreek het goede.

14. Doch Mícha zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, hetgene dat de HEERE tot mij zeggen zal, dat zal ik spreken.

15. Als hij tot den koning gekomen was, zoo zeide de koning tot hem: Mícha, zullen wij naar Rámoth in Gílead ten strijde trekken, of zullen wij [*het*] nalaten? En hij zeide tot hem: Trek op, en gij zult voorspoedig zijn; want de HEERE zal het in de hand des konings geven.

16. En de koning zeide tot hem: Tot hoe vele reizen zal ik u bezweren, opdat gij tot mij niet spreekt, dan alleen de waarheid, in den naam des HEEREN?

17. En hij zeide: Ik zag het gansche Israël verstrooid op de bergen, gelijk schapen, die geenen herder hebben; en de HEERE zeide: Deze hebben geenen heere; een iegelijk keere weder naar zijn huis in vrede.

18. Toen zeide de koning van Israël tot Jósaphat: Heb ik tot u niet gezegd: Hij zal over mij niets goeds, maar kwaad profeteeren?

19. Voorts zeide hij: Daarom hoor het woord des HEEREN: *a*Ik zag den HEERE, zittende op zijnen troon, en al het hemelsche heir, staande nevens Hem, aan zijne rechter- en aan zijne linkerhand. *a* 2 Kron. 18: 18. Job 1: 6, enz. en 2: 1.

20. En de HEERE zeide: Wie zal A'chab overreden, dat hij optrekke en valle te Rámoth in Gílead? De één nu zeide aldus, en de ander zeide alzoo.

21. Toen ging een geest uit, en stond voor het aangezichte des HEEREN, en zeide: Ik zal hem overreden. En de HEERE zeide tot hem: Waarmede?

22. En hij zeide: Ik zal uitgaan, en een leugengeest zijn in den mond van alle zijne profeten. En Hij zeide: Gij zult overreden, en zult het ook vermogen; ga uit en doe alzoo.

23. Nu dan, zie, de HEERE heeft eenen leugengeest in den mond van alle deze uwe profeten gegeven; en de HEERE heeft kwaad over u gesproken.

24. Toen trad Zedekía, de zoon van Cnáäna, toe, en sloeg Mícha op het kinnebakken; en hij zeide: Door wat [*weg*] is de Geest des HEEREN van mij doorgegaan, om u aan te spreken?
25. En Mícha zeide: Zie, gij zult het zien op dienzelven dag, als gij zult gaan [*van*] kamer in kamer, om u te versteken.
26. De koning van Israël nu zeide: Neem Mícha, en breng hem weder tot A'mon, den overste der stad, en tot Jóas, den zoon des konings;
27. En gij zult zeggen: Zoo zegt de koning: Zet dezen in het gevangenhuis, en spijst hem met brood der bedruktheid, en met water der bedruktheid, totdat ik met vrede [*weder*]kome.
28. En Mícha zeide: Indien gij eenigszins met vrede wederkomt, zoo heeft de HEERE door mij niet gesproken. Voorts zeide hij: Hoort, gij volkeren altegader.
29. Alzoo toog de koning van Israël, en Jósaphat, de koning van Juda, op naar Rámoth in Gílead.
30. En de koning van Israël zeide tot Jósaphat: Als ik mij verkleed heb, zal ik in den strijd komen, maar gij, trek uwe kleederen aan. Alzoo verkleedde zich de koning van Israël, en kwam in den strijd.
31. De koning nu van Syrië had geboden aan de oversten der wagenen, van welke hij twee en dertig had, zeggende: Gij zult noch kleinen noch grooten bestrijden, maar den koning van Israël alleen.
32. Het geschiedde dan, als de oversten der wagenen Jósaphat zagen, dat zij zeiden: Gewisselijk, die is de koning van Israël; en zij keerden zich naar hem, om te strijden; maar Jósaphat riep uit.
33. En het geschiedde, als de oversten der wagenen zagen, dat hij de koning van Israël niet was, dat zij zich van achter hem afkeerden.
34. Toen spande een man den boog in zijne eenvoudigheid, en schoot den koning van Israël tusschen de gespen en tusschen het pantsier. Toen zeide hij tot zijnen voerman: Keer uwe hand, en voer mij uit het leger, want ik ben zeer verwond.
35. En de strijd nam op denzelven dag toe, en de koning werd met den wagen staande gehouden tegenover de Syriërs; maar hij stierf des avonds, en het bloed der wonde vloeide in den bak des wagens.
36. En er ging eene uitroeping door het heirleger, als de zon onderging, zeggende: Een ieder [*keere*] naar zijne stad, en een ieder naar zijn land.
37. Alzoo stierf de koning, en werd naar Samaría gebracht; en zij begroeven den koning te Samaría.
38. Als men nu den wagen in den vijver van Samaría spoelde, lekten de honden zijn bloed, waar de hoeren wieschen, naar het woord des HEEREN, dat Hij gesproken had.
39. Het overige nu der geschiedenissen van A'chab, en al wat hij gedaan heeft, en het elpenbeenen huis, dat hij gebouwd heeft, en alle de steden, die hij gebouwd heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?
40. Alzoo ontsliep A'chab met zijne vaderen; en zijn zoon Aházia werd koning in zijne plaats.
41. [a]Jósaphat nu, de zoon van A'sa, werd koning over Juda, in het vierde jaar van A'chab, den koning van Israël.
a 2 Kron. 20: 31.
42. Jósaphat was vijf en dertig jaar oud, als hij koning werd, en regeerde vijf en twintig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Azúba, de dochter van Sílchi.
43. En hij wandelde in al den weg van zijnen vader A'sa, hij week niet daarvan, doende wat recht was in de oogen des HEEREN.
44. Evenwel werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten.
45. En Jósaphat maakte vrede met den koning van Israël.
46. Het overige nu der geschiedenissen van Jósaphat, en zijne macht, die hij betoond heeft, en hoe hij geoorloogd heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?
47. Ook deed hij uit het land weg de overige schandjongens, die in de dagen van zijnen vader A'sa overgebleven waren.
48. Toen was er geen koning in E'dom,

[*maar*] een stadhouder des konings.
49. [*En*] Jósaphat maakte schepen van Thársis, om naar O'phir te gaan om goud; maar zij gingen niet, want de schepen werden gebroken te E'zion-Géber.
50. Toen zeide Aházia, de zoon van A'chab, tot Jósaphat: Laat mijne knechten met uwe knechten op de schepen varen; maar Jósaphat wilde niet.
51. En Jósaphat ontsliep met zijne vaderen, en werd bij zijne vaderen begraven in de stad van zijnen vader David; en zijn zoon Jóram werd koning in zijne plaats.
52. Aházia, de zoon van A'chab, werd koning over Israël te Samaría, in het zeventiende jaar van Jósaphat, den koning van Juda, en regeerde twee jaren over Israël.
53. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; want hij wandelde in den weg van zijnen vader, en in den weg van zijne moeder, en in den weg van Jeróbeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed.
54. En hij diende Báäl, en boog zich voor hem, en vertoornde den HEERE den God Israëls, naar alles, wat zijn vader gedaan had.

HET TWEEDE BOEK

DER

KONINGEN.

HET I KAPITTEL.

En Móab viel van Israël af, [a]na A'chabs dood. *a* 2 Kon. 3: 5.
2. En Aházia viel door eene tralie in zijne opperzaal, die te Samaria was, en werd krank. En hij zond boden, en zeide tot hen: Gaat henen, vraagt Báäl-Zébub, den god van E'kron, of ik van deze krankheid genezen zal.
3. Maar de Engel des HEEREN sprak tot Elía, den Thisbiet: Maak u op, ga op, den boden des konings van Samaria te gemoet, en spreek tot hen: Is het, omdat er geen God in Israël is, dat gij lieden henengaat, om Báäl-Zébub, den god van E'kron, te vragen?
4. Daarom nu zegt de HEERE alzoo: Gij zult niet afkomen van dat bed, waarop gij geklommen zijt, maar gij zult den dood sterven. En Elía ging weg.
5. Zoo kwamen de boden weder tot hem; en hij zeide tot hen: Wat is dit, [*dat*] gij wederkomt?
6. En zij zeiden tot hem: Een man kwam op, ons te gemoet, en zeide tot ons: Gaat henen, keert weder tot den koning, die u gezonden heeft, en spreekt tot hem: Zoo zegt de HEERE: Is het, omdat er geen God in Israël is, dat gij zendt, om Báäl-Zébub, den god van E'kron, te vragen? Daarom zult gij van dat bed, waarop gij geklommen zijt, niet afkomen, maar gij zult den dood sterven.
7. En hij sprak tot hen: Hoedanig was de gestalte des mans, die u te gemoet opgekomen is, en deze woorden tot u gesproken heeft?
8. En zij zeiden tot hem: Hij was een man met een harig [*kleed*], en met

eenen lederen gordel gegord om zijne lendenen. Toen zeide hij: Het is Elia, de Thisbiet.

9. En hij zond tot hem eenen hoofdman van vijftig met zijne vijftigen. En als hij tot hem opkwam (want zie, hij zat op de hoogte eens bergs), zoo sprak hij tot hem: Gij man Gods, de koning zegt: Kom af.

10. Maar Elia antwoordde en sprak tot den hoofdman van vijftigen: Indien ik dan een man Gods ben, zoo [a]dale vuur van den hemel, en vertere u en uwe vijftigen. Toen daalde vuur van den hemel, en verteerde hem en zijne vijftigen. *a* Luc. 9: 54.

11. En hij zond wederom tot hem eenen anderen hoofdman van vijftig met zijne vijftigen. Deze antwoordde en sprak tot hem: Gij man Gods, zoo zegt de koning: Kom haastelijk af.

12. En Elia antwoordde en sprak tot hen: Ben ik een man Gods, zoo dale vuur van den hemel, en vertere u en uwe vijftigen. Toen daalde het vuur Gods van den hemel, en verteerde hem en zijne vijftigen.

13. En wederom zond hij eenen hoofdman van de derde vijftigen met zijne vijftigen. Zoo ging de derde hoofdman van vijftigen op, en kwam, en boog zich op zijne knieën voor Elía, en smeekte hem, en sprak tot hem: Gij man Gods, laat toch mijne ziel en de ziel van uwe knechten, van deze vijftigen, dierbaar zijn in uwe oogen!

14. Zie, het vuur is van den hemel gedaald, en heeft die twee eerste hoofdmannen van vijftigen met hunne vijftigen verteerd; maar nu, laat mijne ziel dierbaar zijn in uwe oogen!

15. Toen sprak de Engel des HEEREN tot Elía: Ga af met hem, vrees niet voor zijn aangezicht. En hij stond op, en ging met hem af tot den koning.

16. En hij sprak tot hem: Zoo zegt de HEERE: Daarom, dat gij boden gezonden hebt, om Bääl-Zébub, den god van E'kron, te vragen (is het, omdat er geen God in Israël is, om zijn woord te vragen?), daarom, van dat bed, waarop gij geklommen zijt, zult gij niet afkomen, maar gij zult den dood sterven.

17. Alzoo stierf hij, naar het woord des HEEREN, dat Elía gesproken had; en Jóram werd koning in zijne plaats, in het tweede jaar van Jóram, den zoon van Jósaphat, den koning van Juda; want hij had geenen zoon.

18. Het overige nu der zaken van Aházia, die hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

HET II KAPITTEL.

Het geschiedde nu, als de HEERE Elía met een onweder ten hemel opnemen zoude, dat Elía met Elísa ging van Gílgal.

2. En Elía zeide tot Elísa: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar Béthel gezonden. Maar Elísa zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft en uwe ziel leeft, ik zal u niet verlaten. Alzoo gingen zij af naar Béthel.

3. Toen gingen de zonen der profeten, die te Béthel waren, tot Elísa uit, en zeiden tot hem: Weet gij, dat de HEERE heden uwen heere van uw hoofd wegnemen zal? En hij zeide: Ik weet het ook wel, zwijgt gij stil.

4. En Elía zeide tot hem: Elísa, blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar Jéricho gezonden. Maar hij zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft en uwe ziel leeft, ik zal u niet verlaten. Alzoo kwamen zij te Jéricho.

5. Toen traden de zonen der profeten, die te Jericho waren, naar Elísa toe, en zeiden tot hem: Weet gij, dat de HEERE heden uwen heere van uw hoofd wegnemen zal? En hij zeide: Ik weet het ook wel, zwijgt gij stil.

6. En Elía zeide tot hem: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar den Jordaan gezonden. Maar hij zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft en uwe ziel leeft, ik zal u niet verlaten. En zij beiden gingen henen.

7. En vijftig mannen van de zonen der profeten gingen henen, en stonden tegenover van verre; en die beiden stonden aan den Jordaan.

8. Toen nam Elía zijnen mantel, en wond [*hem*] samen, en sloeg het water, en het werd herwaarts en derwaarts verdeeld; en zij beiden gingen er door op het droge.

9. Het geschiedde nu, als zij overgekomen waren, dat Elía zeide tot Elísa: Begeer wat ik u doen zal, eer ik van

bij u weggenomen worde. En Elísa zeide: Dat toch twee deelen van uwen geest op mij zijn!

10. En hij zeide: Gij hebt eene harde zaak begeerd. Indien gij mij zult zien, als ik van bij u weggenomen worde, het zal u alzoo geschieden; doch zoo niet, het zal niet geschieden.

11. En het gebeurde, als zij voortgingen, gaande en sprekende, zie, zoo was er een vurige wagen met vurige paarden, die tusschen hen beiden scheiding maakten. Alzoo voer Elía met een onweder ten hemel.

12. En Elísa zag het, en hij riep: [a]Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls en zijne ruiteren! En hij zag hem niet meer; en hij vatte zijne kleederen, en scheurde ze in twee stukken.

a 2 Kon. 13: 14.

13. Hij hief ook Elía's mantel op, die van hem afgevallen was, en keerde weder, en stond aan den oever van den Jordaan.

14. En hij nam den mantel van Elía, die van hem afgevallen was, en sloeg het water, en zeide: Waar is de HEERE de God van Elía? ja die? En hij sloeg het water, en het werd herwaarts en derwaarts verdeeld, en Elísa ging er door.

15. Als nu de kinderen der profeten, die tegenover te Jéricho waren, hem zagen, zoo zeiden zij: De geest van Elía rust op Elísa. En zij kwamen hem te gemoet, en bogen zich voor hem neder ter aarde.

16. En zij zeiden tot hem: Zie nu, er zijn bij uwe knechten vijftig dappere mannen, laat ze toch henengaan, en uwen heere zoeken, of niet misschien de Geest des HEEREN hem opgenomen, en op eenen der bergen, of in een der dalen hem geworpen heeft. Doch hij zeide: Zendt niet.

17. Maar zij hielden bij hem aan, tot schamens toe; en hij zeide: Zendt. En zij zonden vijftig mannen, die drie dagen zochten, doch hem niet vonden.

18. Toen kwamen zij weder tot hem, daar hij te Jéricho gebleven was; en hij zeide tot hen: Heb ik tot ulieden niet gezegd: Gaat niet?

19. En de mannen der stad zeiden tot Elísa: Zie toch, de woning dezer stad is goed, gelijk als mijn heere ziet, maar het water is kwaad, en het land onvruchtbaar.

20. En hij zeide: Brengt mij eene nieuwe schaal, en legt daar zout in. En zij brachten ze tot hem.

21. Toen ging hij uit tot de waterwel, en wierp het zout daarin, en zeide: Zoo zegt de HEERE: Ik heb dit water gezond gemaakt, daar zal geen dood noch onvruchtbaarheid meer van worden.

22. Alzoo werd dat water gezond, tot op dezen dag, naar het woord van Elísa, dat hij gesproken had.

23. En hij ging van daar op naar Béthel. Als hij nu den weg opging, zoo kwamen kleine jongens uit de stad; die bespotten hem, en zeiden tot hem: Kaalkop, ga op, kaalkop, ga op!

24. En hij keerde zich achterom, en hij zag ze, en vloekte ze, in den naam des HEEREN. Toen kwamen twee beren uit het woud, en verscheurden van hen twee en veertig kinderen.

25. En hij ging van daar naar den berg Cármel; en van daar keerde hij weder naar Samaría.

HET III KAPITTEL.

Jóram nu, de zoon van A'chab, werd koning over Israël te Samaría, in het achttiende jaar van Jósaphat, den koning van Juda, en hij regeerde twaalf jaar.

2. En hij deed dat kwaad was in de oogen des HEEREN, doch niet gelijk zijn vader en zijne moeder; [a]want hij deed dat opgerichte beeld van Béél weg, hetwelk zijn vader gemaakt had.

a 1 Kon. 16: 32.

3. Evenwel hing hij de zonden van Jeróbeam, den zoon van Nébat, aan, die Israël deed zondigen; hij week daarvan niet af.

4. Mésa nu, de koning der Móabieten, *hield veel vee, en bracht op aan den koning van Israël honderd duizend lammeren, en honderd duizend rammen met de wol.

5. Maar het geschiedde, als A'chab gestorven was, [a]dat de koning der Móabieten van den koning van Israël afviel.

a 2 Kon. 1: 1.

* Staten-overz.: was een veehandelaar. De zin is, dat hij veel vee fokte en daarin zijn rijkdom had.

6. Zoo toog de koning Jóram ten zelven tijde uit Samaría, en monsterde gansch Israël.

7. En hij ging henen, en zond tot Jósaphat, den koning van Juda, zeggende: De koning der Móabieten is van mij afgevallen; zult gij met mij trekken in den oorlog tegen de Móabieten? En hij zeide: Ik zal opkomen; [a]zoo zal ik zijn gelijk gij zijt, zoo mijn volk als uw volk, zoo mijne paarden als uwe paarden.
a 1 Kon. 22: 4.

8. En hij zeide: Door welken weg zullen wij optrekken? Hij dan zeide: Door den weg der woestijn van E'dom.

9. Alzoo toog de koning van Israël henen, en de koning van Juda, en de koning van E'dom; en als zij zeven dagreizen omgetogen waren, zoo had het leger, en het vee, dat hen navolgde, geen water.

10. Toen zeide de koning van Israël: Ach, dat de HEERE deze drie koningen geroepen heeft, om die in der Móabieten hand te geven!

11. En Jósaphat zeide: [a]Is hier geen profeet des HEEREN, dat wij door hem den HEERE mochten vragen? Toen antwoordde een van de knechten des konings van Israël, en zeide: Hier is Elísa, de zoon van Sáphat, die water op Elía's handen goot. a 1 Kon. 22: 7.

12. En Jósaphat zeide: Des HEEREN woord is bij hem. Zoo togen tot hem af de koning van Israël, en Jósaphat, en de koning van E'dom.

13. Maar Elísa zeide tot den koning van Israël: Wat heb ik met u te doen? [a]Ga henen tot de profeten uws vaders, en tot de profeten uwer moeder. Doch de koning van Israël zeide tot hem: Neen, want de HEERE heeft deze drie koningen geroepen, om die in der Móabieten hand te geven. a 1 Kon. 18: 19.

14. En Elísa zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE der heirscharen leeft, voor [a]wiens aangezichte ik sta, zoo ik niet het aangezicht van Jósaphat, den koning van Juda, opnam, ik zoude u niet aanschouwen, noch u aanzien.
a 1 Kon. 17: 1.

15. Nu dan, brengt mij eenen speelman. En het geschiedde, als de speelman op de snaren speelde, dat de hand des HEEREN op hem kwam.

16. En hij zeide: Zoo zegt de HEERE: Maakt in dit dal vele grachten.

17. Want zoo zegt de HEERE: Gijlieden zult geen wind zien, en gij zult geen regen zien, nochtans zal dit dal met water vervuld worden, zoodat gij zult drinken, gij, en uw vee, en uwe beesten.

18. Daartoe is dat *gering in de oogen des HEEREN; Hij zal ook de Móabieten in ulieder hand geven.

19. En gij zult alle vaste steden en alle uitgelezene steden slaan, en zult alle goede boomen vellen, en zult alle waterfonteinen stoppen; en alle goede stukken lands zult gij met steenen verderven.

20. En het geschiedde des morgens, als men het spijsoffer offert, dat er, zie, water door den weg van E'dom kwam, en het land met water vervuld werd.

21. Toen nu alle de Móabieten hoorden, dat de koningen opgetogen waren, om tegen hen te strijden, zoo werden zij samengeroepen, van af alle degenen, die den gordel aangordden, en daarboven, en zij stonden aan de landpale.

22. En toen zij zich des morgens vroeg opmaakten, en de zon over dat water oprees, zagen de Móabieten dat water tegenover [*zich*] rood, gelijk bloed.

23. En zij zeiden: Dit is bloed; de koningen hebben voorzeker zich met het zwaard verdorven, en hebben de één den ander verslagen; nu dan aan den buit, gij Móabieten!

24. Maar als zij aan het leger van Israël kwamen, maakten zich de Israëlieten op, en sloegen de Móabieten; en zij vloden van hun aangezicht; ja zij kwamen in [*het land*], slaande ook de Móabieten.

25. De steden nu braken zij af, en een iegelijk wierp zijnen steen op alle goede stukken lands; en zij vulden ze, en stopten alle waterfonteinen, en velden alle goede boomen, totdat zij in Kír-Haréseth [*alleen*] de steenen daarvan lieten overblijven; en de slingeraars omsingelden en sloegen ze.

26. Doch als de koning der Móabieten zag, dat hem de strijd te sterk was, nam hij tot zich zeven honderd mannen, die

---

* Staten-overz.: slecht, in den zin van: klein van beteekenis.

het zwaard uittogen, om door te breken tegen den koning van E'dom; maar zij konden niet.

27. Toen nam hij zijnen eerstgeborenen zoon, die in zijne plaats koning zoude worden, en offerde hem ten brandoffer op den muur. Daaruit werd een zeer groote toorn in Israël; daarom trokken zij van hem af, en keerden weder in [*hun*] land.

HET IV KAPITTEL.

Eene vrouw nu uit de vrouwen van de zonen der profeten riep tot Elísa, zeggende: Uw knecht, mijn man, is gestorven, en gij weet, dat uw knecht den HEERE was vreezende; nu is de schuldheer gekomen, [a]om zijne beide kinderen voor zich tot knechten te nemen.

a Lev. 25: 39.

2. En Elísa zeide tot haar: Wat zal ik u doen? Geef mij te kennen, wat gij in het huis hebt. En zij zeide: Uwe dienstmaagd heeft niet met al in het huis, dan eene kruik met olie.

3. Toen zeide hij: Ga, eisch voor u vaten van buiten, van alle uwe naburen ledige vaten; maak er niet weinig te hebben.

4. Kom dan in, en sluit de deur voor u en voor uwe zonen toe; daarna giet in alle die vaten, en zet weg dat vol is.

5. Zoo ging zij van hem, en sloot de deur voor zich en voor hare zonen toe; die brachten haar de vaten toe, en zij goot in.

6. En het geschiedde, als die vaten vol waren, dat zij tot haren zoon zeide: Breng mij nog een vat aan. Maar hij zeide tot haar: Er is geen vat meer. En de olie stond stil.

7. Toen kwam zij, en gaf het den man Gods te kennen; en hij zeide: Ga henen, verkoop de olie, en betaal uwen schuldheer; gij dan [*met*] uwe zonen, leef van het overige.

8. Het geschiedde ook op eenen dag, als Elísa naar Súnem doortrok, dat aldaar eene *aanzienlijke vrouw was, dewelke hem aanhield, om brood te eten. Voorts geschiedde het, zoo dikwijls hij doortrok, week hij daar in, om brood te eten.

* Stat-overz.: groote, blijkens de kantt. in den zin van aanzienlijke bedoeld.

9. En zij zeide tot haren man: Zie nu, ik heb gemerkt, dat deze man Gods heilig is, die bij ons altoos doortrekt.

10. Laat ons toch eene kleine opperkamer van eenen wand maken, en laat ons daar voor hem zetten een bed, en tafel, en stoel, en kandelaar; zoo zal het geschieden, wanneer hij tot ons komt, dat hij daar inwijke.

11. En het geschiedde op eenen dag, dat hij daar kwam; en hij week in die opperkamer, en leide zich daar neder.

12. Toen zeide hij tot zijnen jongen Geházi: Roep deze Súnamietische. En als hij ze geroepen had, stond zij voor zijn aangezicht.

13. (Want hij had hem gezegd: Zeg nu tot haar: Zie, gij zijt zorgvuldig voor ons geweest, met alle deze zorgvuldigheid; wat is er voor u te doen? Is er iets om voor u te spreken tot den koning, of tot den krijgsoverste? En zij had gezegd: Ik woon in het midden mijns volks.

14. Toen had hij gezegd: Wat is er dan voor haar te doen? En Geházi had gezegd: Zij heeft toch geenen zoon, en haar man is oud.

15. Daarom had hij gezegd: Roep haar. En als hij ze geroepen had, stond zij in de deur.)

16. En hij zeide: Op [a]dezen gezetten tijd, omtrent dezen tijd des levens, zult gij eenen zoon omhelzen. En zij zeide: Neen, mijn heere, gij man Gods, lieg tegen uwe dienstmaagd niet.

a Gen. 18: 10, 14.

17. En de vrouwe werd zwanger, en baarde eenen zoon op dien gezetten tijd, omtrent den tijd des levens, dien Elísa tot haar gesproken had.

18. Toen nu het kind groot werd, geschiedde het op eenen dag, dat het uitging tot zijnen vader, tot de maaiers.

19. En het zeide tot zijnen vader: Mijn hoofd, mijn hoofd! Hij dan zeide tot eenen jongen: Draag hem tot zijne moeder.

20. En hij droeg hem, en bracht hem tot zijne moeder. En hij zat op hare knieën tot aan den middag toe; toen stierf hij.

21. En zij ging op, en leide hem op het bed van den man Gods; daarna sloot zij voor hem toe, en ging uit.

22. En zij riep om haren man, en zeide:

Zend mij toch eenen van de jongens, en eene van de ezelinnen, dat ik tot den man Gods loope, en wederkome.

23. En hij zeide: Waarom gaat gij heden tot hem? Het is geen nieuwe maan, noch Sabbath. En zij zeide: Het zal wél zijn.

24. Toen zadelde zij de ezelin, en zeide tot haren jongen: Drijf en ga voort; houd mij niet op voort te rijden, tenzij dan dat ik het u zegge.

25. Alzoo toog zij henen, en kwam tot den man Gods, tot den berg Cármel, En het geschiedde, als de man Gods haar van tegenover zag, dat hij tot Geházi, zijnen jongen, zeide: Zie, daar is de Súnamietische.

26. Nu loop toch haar te gemoet, en zeg tot haar: Is het wel met u? Is het wel met uwen man? Is het wel met uw kind? En zij zeide: Het is wel.

27. Toen zij nu tot den man Gods op den berg kwam, vatte zij zijne voeten. Maar Geházi trad toe, om haar af te stooten. Doch de man Gods zeide: Laat ze geworden, want hare ziele is in haar bitterlijk bedroefd, en de HEERE heeft het voor mij verborgen, en mij niet verkondigd.

28. En zij zeide: Heb ik eenen zoon van mijnen heere begeerd? [a]Zeide ik niet: Bedrieg mij niet? *a* 2 Kon. 4: 16.

29. En hij zeide tot Geházi: Gord uwe lendenen, en neem mijnen staf in uwe hand, en ga henen; zoo [a]gij iemand vindt, groet hem niet; en zoo u iemand groet, antwoord hem niet; en leg mijnen staf op het aangezicht van den jongen. *a* Luc. 10: 4.

30. Doch de moeder van den jongen zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft en uwe ziele leeft, ik zal u niet verlaten. Hij stond dan op, en volgde haar na.

31. Geházi nu was voor hun aangezicht doorgegaan; en hij leide den staf op het aangezicht van den jongen; doch er was geene stemme, noch opmerking. Zoo keerde hij weder hem te gemoet, en bracht hem boodschap, zeggende: De jongen is niet ontwaakt.

32. En toen Elísa in het huis kwam, zie, zoo was de jongen dood, zijnde gelegd op zijn bed.

33. Zoo ging hij in, en [a]sloot de deur voor hen beiden toe; en bad tot den HEERE. *a* Matth. 6: 6.

34. En hij klom op, en leide zich neder op het kind, en leggende zijnen mond op zijnen mond, en zijne oogen op zijne oogen, en zijne handen op zijne handen, breidde zich over hem uit; en het vleesch des kinds werd warm.

35. Daarna kwam hij weder, en wandelde in het huis éénsherwaarts, en éénsderwaarts, en klom [*weder*] op, en breidde zich over hem uit; [a]en de jongen niesde tot zevenmaal toe; daarna deed de jongen zijne oogen open.
a 1 Kon. 17: 21. 2 Kon. 8: 1. Hand. 20: 10.

36. En hij riep Geházi, en zeide: Roep deze Súnamietische. En hij riep ze, en zij kwam tot hem; en hij zeide: Neem uwen zoon op.

37. Zoo kwam zij, en viel voor zijne voeten, en boog zich ter aarde; en zij nam haren zoon op, en ging uit.

38. Als nu Elísa weder te Gílgal kwam, zoo was er honger in dat land, en de zonen der profeten zaten voor zijn aangezicht. En hij zeide tot zijnen jongen: Zet den grooten pot aan, en zied moes voor de zonen der profeten.

39. Toen ging één uit in het veld, om moeskruiden te lezen, en hij vond eenen wilden wijnstok, en las daarvan zijn kleed vol wilde kolokwinten, en kwam, en sneed ze in den moespot; want zij kenden ze niet.

40. Daarna schepten zij voor de mannen op, om te eten; en het geschiedde, als zij aten van dat moes, dat zij riepen en zeiden: Man Gods, de dood is in den pot! En zij konden het niet eten.

41. Maar hij zeide: Brengt dan meel. En hij wierp het [a]in den pot; en hij zeide: Schep voor het volk op, dat zij eten. Toen was er niets kwaads in den pot. *a* Ex. 15: 25.

42. En er kwam een man van Báál-Salísa, en bracht den man Gods brooden der eerstelingen, twintig gerstenbrooden, en groene aren in hare hulzen; en hij zeide: Geef aan het volk, dat zij eten.

43. Doch zijn dienaar zeide: [a]Wat zoude ik dat aan honderd mannen voorzetten? En hij zeide: Geef aan het volk, dat zij eten; want alzoo zegt de HEERE: [b]Men zal eten en overhouden.
a Joh. 6: 9. *b* Joh. 6: 11.

44. Zoo zette hij het hun voor, en zij aten, en zij hielden over, naar het woord des HEEREN.

HET V KAPITTEL.

Naä'man nu, de krijgsoverste van den koning van Syrië, was een groot man voor het aangezicht zijns heeren, en van hoog aanzien; want door hem had de HEERE den Syriërs verlossing gegeven; zoo was deze man een strijdbaar held, [*doch*] melaatsch.

2. En er waren benden uit Syrië getogen, en hadden eene kleine jonge dochter uit het land Israëls gevankelijk gebracht, die in den dienst der huisvrouwe van Naä'man was.

3. Deze zeide tot hare vrouwe: Och of mijn heere ware voor het aangezicht des profeten, die te Samaría is, dan zoude hij hem van zijne melaatschheid ontledigen.

4. Toen ging hij in, en gaf het zijnen heere te kennen, zeggende: Zoo en zoo heeft de jonge dochter gesproken, die uit het land van Israël is.

5. Toen zeide de koning van Syrië: Ga henen, kom, en ik zal eenen brief aan den koning van Israël zenden. En hij ging henen, en nam in zijne hand tien talenten zilvers en zes duizend [*Sikkelen*] gouds, en tien wisselkleederen.

6. En hij bracht den brief tot den koning van Israël, zeggende: Zoo wanneer nu deze brief tot u zal gekomen zijn, zie, ik heb mijnen knecht Naä'man tot u gezonden, dat gij hem ontledigt van zijne melaatschheid.

7. En het geschiedde, als de koning van Israël den brief gelezen had, dat hij zijne kleederen scheurde, en zeide: [a]Ben ik dan God, om te dooden en levend te maken, dat deze tot mij zendt, om eenen man van zijne melaatschheid te ontledigen? Want voorwaar, merkt toch en ziet, dat hij oorzake tegen mij zoekt.

a Deut. 32 : 39. 1 Sam. 2 : 6.

8. Maar het geschiedde, als Elísa, de man Gods, gehoord had, dat de koning van Israël zijne kleederen gescheurd had, dat hij tot den koning zond, om te zeggen: Waarom hebt gij uwe kleederen gescheurd? Laat hem nu tot mij komen, zoo zal hij weten dat er een profeet in Israël is.

9. Alzoo kwam Naä'man met zijne paarden en met zijnen wagen, en stond voor de deur van het huis van Elísa.

10. Toen zond Elísa tot hem eenen bode, zeggende: Ga henen en wasch u zevenmaal in den Jordaan, en uw vleesch zal u wederkomen, en gij zult rein zijn.

11. Maar Naä'man werd zeer toornig, en toog weg, en zeide: Zie, ik zeide bij mijzelven: Hij zal zekerlijk uitkomen, en staan, en den naam des HEEREN zijns Gods aanroepen, en zijne hand over de plaats strijken, en den melaatsche ontledigen.

12. Zijn niet Abána en Phárpar, de rivieren van Damáscus, beter dan alle wateren van Israël; zoude ik mij in die niet kunnen wasschen en rein worden? Zoo wendde hij zich, en toog weg met grimmigheid.

13. Toen traden zijne knechten toe, en spraken tot hem, en zeiden: Mijn vader, [*zoo*] die profeet tot u eene groote zaak gesproken had, zoudt gij ze niet gedaan hebben? Hoeveel te meer, naardien hij tot u gezegd heeft: Wasch u, en gij zult rein zijn?

14. Zoo klom hij af, en dompelde zich in den Jordaan zevenmaal, naar het woord van den man Gods; [a]en zijn vleesch kwam weder, gelijk het vleesch van eenen kleinen jongen, en hij werd rein.

a Luc. 4 : 27.

15. Toen keerde hij weder tot den man Gods, hij en zijn gansche heir, en kwam, en stond voor zijn aangezicht, en zeide: Zie, nu weet ik, dat er geen God is op de gansche aarde, dan in Israël; nu dan, neem toch eenen zegen van uwen knecht.

16. Maar hij zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, voor wiens aangezichte ik sta, indien ik het neme! En hij hield bij hem aan, opdat hij het nam; doch hij weigerde het.

17. En Naä'man zeide: Zoo niet, laat toch uwen knecht gegeven worden een last aarde van een juk muilen; want uw knecht zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, maar den HEERE.

18. In deze zaak vergeve de HEERE uwen knecht: wanneer mijn heere in het huis van Rímmon gaan zal, om zich daar neder te buigen, en hij op

mijne hand lenen zal, en ik mij in het huis van Rimmon nederbuigen zal; als ik mij [*alzoo*] nederbuigen zal in het huis van Rimmon, de HEERE vergeve toch uwen knecht in deze zake.

19. En hij zeide tot hem: Ga in vrede. En hij ging van hem eene kleine streek lands.

20. Geházi nu, de jongen van Elísa, den man Gods, zeide: Zie, mijn heere heeft Naä'man, dien Syriër, belet, dat men uit zijne hand niet genomen heeft, wat hij gebracht had; maar [*zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, ik zal hem naloopen, en zal wat van hem nemen.

21. Zoo volgde Geházi Naä'man achterna. En toen Naä'man zag, dat hij hem naliep, viel hij van den wagen af, hem te gemoet, en hij zeide: Is het wel?

22. En hij zeide: Het is wel; mijn heere heeft mij gezonden, om te zeggen: Zie, nu straks zijn tot mij twee jongelingen uit de zonen der profeten, van het gebergte van Ephraïm gekomen; geef toch hun een talent zilvers en twee wisselkleederen.

23. En Naä'man zeide: Belieft het u, neem twee talenten. En hij hield aan bij hem, en bond twee talenten zilvers in twee buidels, met twee wisselkleederen, en hij leide ze op twee van zijne jongens, die ze voor zijn aangezicht droegen.

24. Als hij nu op de hoogte kwam, nam hij ze van hunne hand, en legde ze weg in een huis; en hij liet de mannen gaan, en zij togen henen.

25. Daarna kwam hij in, en stond voor zijnen heere. En Elísa zeide tot hem: Van waar, Geházi? En hij zeide: Uw knecht is noch herwaarts noch derwaarts gegaan.

26. Maar hij zeide tot hem: Ging niet mijn hart mede, als die man zich omkeerde van op zijnen wagen u te gemoet? Was het tijd, om dat zilver te nemen, en om kleederen te nemen, en olijfboomen, en wijngaarden, en schapen, en runderen, en knechten, en dienstmaagden?

27. Daarom zal u de melaatschheid van Naä'man aankleven, en uwen zade in eeuwigheid. Toen [a]ging hij uit van voor zijn aangezicht, melaatsch, [*wit*] als de sneeuw.

a Num. 12: 10.
2 Kron. 26: 19, 20.

HET VI KAPITTEL.

En de kinderen der profeten zeiden tot Elísa: Zie nu, de plaats, waar wij wonen voor uw aangezicht, is voor ons te eng.

2. Laat ons toch tot aan den Jordaan gaan, en elk van daar één timmerhout halen, dat wij ons daar eene plaatse maken, om daar te wonen. En hij zeide: Gaat henen.

3. En er zeide één: Het believe u toch te gaan met uwe knechten. En hij zeide: Ik zal gaan.

4. Zoo ging hij met hen. Als zij nu aan den Jordaan gekomen waren, hieuwen zij hout af.

5. En het geschiedde, als één het timmerhout velde, dat het ijzer in het water viel; en hij riep, en zeide: Ach, mijn heere! want het was geleend.

6. En de man Gods zeide: Waar is het gevallen? En toen hij hem de plaats gewezen had, sneed hij een hout af, en wierp het daarhenen, en deed het ijzer boven zwemmen.

7. En hij zeide: Neem het tot u op. Toen stak hij zijne hand uit, en nam het.

8. En de koning van Syrië voerde krijg tegen Israël, en beraadslaagde met zijne knechten, zeggende: Mijne legering zal zijn in de plaats van zulk eenen.

9. Maar de man Gods zond henen tot den koning van Israël, zeggende: Wacht u, dat gij door die plaats niet trekt, want de Syriërs zijn daarhenen afgekomen.

10. Daarom zond de koning van Israël henen aan die plaats, waarvan hem de man Gods gezegd en hem gewaarschuwd had, en was aldaar op zijne hoede; niet éénmaal, noch tweemaal.

11. Toen werd het hart des konings van Syrië onstuimig over dezen handel; en hij riep zijne knechten, en zeide tot hen: Zult gij mij dan niet te kennen geven, wie van de onzen zij voor den koning van Israël?

12. En een van zijne knechten zeide: Neen, mijn heere koning; maar Elísa, de profeet, die in Israël is, geeft den koning van Israël te kennen de woor-

den, die gij in uwe binnenste slaapkamer spreekt.

13. En hij zeide: Gaat henen, en ziet, waar hij is, dat ik zende en hem late halen. En hem werd te kennen gegeven, zeggende: Zie, hij is te Dóthan.

14. Toen zond hij daarhenen paarden, en wagenen, en een zwaar heir; welke des nachts kwamen, en omsingelden de stad.

15. En de dienaar van den man Gods stond zeer vroeg op, en ging uit; en zie, een heir omringde de stad met paarden en wagenen. Toen zeide zijn jongen tot hem: Ach, mijn heere, hoe zullen wij doen?

16. En hij zeide: Vrees niet, want die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn.

17. En Elísa bad, en zeide: HEERE, open toch zijne oogen, dat hij zie. En de HEERE opende de oogen van den jongen, dat hij zag; en zie, de berg was vol vurige paarden en wagenen rondom Elísa.

18. Als zij nu tot hem afkwamen, bad Elísa tot den HEERE, en zeide: [a]Sla toch dit volk met verblindheden. En Hij sloeg ze met verblindheden, naar het woord van Elísa.

a Gen. 19: 11.

19. Toen zeide Elísa tot hen: Dit is de weg niet, en dit is de stad niet; volgt mij na, en ik zal u leiden tot den man, dien gij zoekt. En hij leidde ze naar Samaría.

20. En het geschiedde, als zij te Samaría gekomen waren, dat Elísa zeide: HEERE, open de oogen van deze, dat zij zien. En de HEERE opende hunne oogen, dat zij zagen; en zie, zij waren in het midden van Samaría.

21. En de koning van Israël zeide tot Elísa, als hij ze zag: Zal ik ze slaan, zal ik ze slaan, mijn vader?

22. Doch hij zeide: Gij zult ze niet slaan. Zoudt gij ook slaan, die gij met uw zwaard en met uwen boog gevangen hadt? Zet hun brood en water voor, dat zij eten en drinken, en tot hunnen heere trekken.

23. En hij bereidde hun eenen grooten maaltijd, dat zij aten en dronken; daarna liet hij ze gaan, en zij trokken tot hunnen heere. Zoo kwamen de benden der Syriërs niet meer in het land van Israël.

24. En het geschiedde daarna, dat Bénhadad, de koning van Syrië, zijn geheele leger verzamelde, en optoog, en Samaría belegerde.

25. En er werd groote honger in Samaría; want zie, zij belegerden het, totdat een ezelskop voor tachtig zilverlingen was [*verkocht*], en een vierendeel van een Kab duivenmest voor vijf zilverlingen.

26. En het geschiedde, als de koning op den muur voorbijging, dat eene vrouw tot hem riep, zeggende: Help mij, heer koning.

27. En hij zeide: De HEERE helpt u niet, waarvan zoude ik u helpen? Van den dorschvloer of van de wijnpers?

28. Voorts zeide de koning tot haar: Wat is u? En zij zeide: Deze vrouw heeft tot mij gezegd: Geef uwen zoon, dat wij hem heden eten, en morgen zullen wij mijnen zoon eten.

29. Zoo [a]hebben wij mijnen zoon gezoden, en hebben hem gegeten; maar als ik des anderen daags tot haar zeide: Geef uwen zoon, dat wij hem eten, zoo heeft zij haren zoon verstoken.

a Deut. 28: 53.

30. En het geschiedde, als de koning de woorden dezer vrouw gehoord had, dat hij zijne kleederen scheurde, alzoo hij op den muur voortging; en het volk zag, dat, zie, een zak van binnen over zijn vleesch was.

31. En hij zeide: [a]Zoo doe mij God, en doe zoo daartoe, indien het hoofd van Elísa, den zoon van Sáphat, heden op hem zal blijven staan! *a* 1 Kon. 19: 2.

32. (Elísa nu zat in zijn huis, en de oudsten zaten bij hem.) En hij zond eenen man van voor zijn aangezicht; maar eer de bode tot hem gekomen was, had hij gezegd tot de oudsten: Hebt gijlieden gezien, hoe die zoon des moordenaars gezonden heeft, om mijn hoofd af te nemen? Ziet toe, als die bode komt: sluit de deur toe, en dringt hem uit met de deur. Is niet het geruisch der voeten zijns heeren achter hem?

33. Als hij nog met hen sprak, zie, zoo kwam de bode tot hem af; en hij zeide: Zie, dat kwaad is van den HEE-

RE, wat zoude ik verder op den HEERE wachten?

HET VII KAPITTEL.

Toen zeide Elísa: Hoort het woord des HEEREN. Zoo zegt de HEERE: Morgen omtrent dezen tijd zal eene maat meelbloem [*verkocht*] worden voor eenen Sikkel, en twee maten gerst voor eenen Sikkel, in de poorte van Samaría.

2. Maar een hoofdman, op wiens hand de koning leende, antwoordde den man Gods, en zeide: Zie, zoo de HEERE vensteren in den hemel maakte, zoude die zake [*kunnen*] geschieden? En hij zeide: Zie, gij zult het met uwe oogen zien, doch daarvan niet eten.

3. Er waren nu vier melaatsche mannen [a]voor de deur der poort; die zeiden, de één tot den ander: Wat blijven wij hier, totdat wij sterven?

a Lev. 13: 46.

4. Indien wij zeggen: Laat ons in de stad komen, zoo is de honger in de stad, en wij zullen daar sterven; en indien wij hier blijven, wij zullen ook sterven. Nu dan, komt en laat ons in het *legerkamp der Syriërs vallen; indien zij ons laten leven, wij zullen leven; en indien zij ons dooden, wij zullen maar sterven.

5. En zij stonden op in de schemering, om in het legerkamp der Syriërs te komen. Toen zij aan het uiterste van het legerkamp der Syriërs kwamen, zie, toen was daar niemand.

6. Want de HEERE had het heir der Syriërs doen hooren een [a]geluid van wagenen, en een geluid van paarden, het geluid eener groote heirkracht; zoodat zij zeiden, de één tot den ander: Zie, de koning van Israël heeft tegen ons gehuurd de koningen der Hethieten, en de koningen der Egyptenaren, om tegen ons te komen.

a Jes. 13: 4.

7. Derhalve hadden zij zich opgemaakt, en waren in de schemering gevloden, en hadden hunne tenten gelaten, en hunne paarden, en hunne ezelen, de legerplaats gelijk als die was; en waren gevloden om huns levens wille.

8. Als nu deze melaatschen aan het uiterste der legerplaats kwamen, zoo gingen zij in eene tent, en aten en dronken, en namen van daar zilver, en goud, en kleederen, en gingen henen en verbergden het; daarna keerden zij weder, en kwamen in eene andere tent, namen van daar ook, en gingen henen, en verbergden het.

9. Toen zeiden zij, de één tot den ander: Wij doen niet recht; deze dag is een dag van goede boodschap, en wij zwijgen stil. Indien wij vertoeven tot den lichten morgen, zoo zal ons de ongerechtigheid vinden; daarom nu, komt, laat ons gaan, en [*dit*] den huize des konings boodschappen.

10. Zoo kwamen zij, en riepen tot den portier der stad, en boodschapten hun, zeggende: Wij zijn gekomen tot de legerplaats der Syriërs, en zie, niemand was daar, noch eens menschen stem; maar paarden aangebonden, en ezels aangebonden, en tenten, gelijk als zij waren.

11. En hij riep de portiers; en zij deden de boodschap binnen in het huis des konings.

12. En de koning stond op in den nacht, en zeide tot zijne knechten: Ik zal u nu te kennen geven, wat de Syriërs ons gedaan hebben: zij weten, dat wij hongerig zijn; daarom zijn zij uit de legerplaats gegaan, om zich in het veld te versteken, zeggende: Als zij uit de stad gegaan zullen zijn, dan zullen wij ze levend grijpen, en wij zullen in de stad komen.

13. Toen antwoordde een van zijne knechten, en zeide: Dat men toch neme vijf van de *overgeblevene paarden, die hierbinnen overgebleven zijn (zie, zij zijn als de geheele menigte der Israëlieten, die hierbinnen overgebleven zijn; zie, zij zijn als de geheele menigte der Israëlieten, die vergaan zijn); laat ons die zenden, en zien.

14. Zij namen dan twee wagenpaarden. En de koning zond het leger der Syriërs achterna, zeggende: Gaat henen, en ziet.

15. En zij volgden ze na tot den Jordaan toe; en zie, de gansche weg was vol van kleederen en gereedschap, die

* Staten-overz.: het leger. Bedoeld is het legerkamp.

* Staten-overz.: overige, in den zin van: die nog overig waren.

de Syriërs in hun haast maken weggeworpen hadden. De boden nu keerden weder, en boodschapten het den koning.

16. Toen ging het volk uit, en beroofde de legerplaats der Syriërs; en eene maat meelbloem werd [*verkocht*] voor eenen Sikkel, en twee maten gerst voor eenen Sikkel, naar het woord des HEEREN.

17. De koning nu had den hoofdman, op wiens hand hij leende, over die poort gesteld; en het volk vertrad hem in de poort, dat hij stierf; gelijk de man Gods gesproken had, die het sprak, als de koning tot hem afgekomen was.

18. Want het was geschied, gelijk de man Gods gesproken had tot den koning, zeggende: Morgen omtrent dezen tijd zullen twee maten gerst voor eenen Síkkel, en eene maat meelbloem voor eenen Síkkel [*verkocht*] worden, in de poort van Samaría.

19. En die hoofdman had den man Gods geantwoord, en gezegd; Zie, zoo de HEERE vensteren in den hemel maakte, zoude het ook naar dit woord geschieden [*kunnen*]? En hij had gezegd: Zie, gij zult het met uwe oogen zien, doch daarvan niet eten.

20. Even alzoo geschiedde hem; want het volk vertrad hem in de poort, dat hij stierf.

HET VIII KAPITTEL.

Elísa nu had gesproken tot die vrouw, welker [a]zoon hij levend gemaakt had, zeggende: Maak u op, en ga henen, gij en uw huisgezin, en verkeer als vreemdelinge, waar gij verkeeren kunt; want de HEERE heeft eenen honger geroepen, die ook in het land zeven jaren komen zal. *a* 2 Kon. 4: 34.

2. En de vrouw had zich opgemaakt, en had gedaan naar het woord van den man Gods; want zij was gegaan met haar huisgezin, en had als vreemdelinge verkeerd in het land der Philistijnen, zeven jaren.

3. En het geschiedde met het einde der zeven jaren, dat de vrouw uit het land der Philistijnen wederkeerde; en zij ging uit, dat zij tot den koning riep, om haar huis en om haren akker.

4. De koning nu sprak tot Gehází, den jongen van den man Gods, zeggende: Vertel mij toch alle de groote dingen, die Elísa gedaan heeft.

5. En het geschiedde, als hij den koning vertelde, hoe hij eenen doode had levend gemaakt, zie, zoo riep de vrouw, welker zoon hij levend gemaakt had, tot den koning, om haar huis en om haren akker. Toen zeide Gehází: Mijn heere koning, dit is de vrouw, en dit is haar zoon, dien Elísa heeft levend gemaakt.

6. En de koning ondervraagde de vrouw, en zij vertelde het hem. Toen gaf de koning haar eenen kamerling, zeggende: Doe [*haar*] wederhebben alles, wat het hare was, daartoe alle inkomsten des akkers, van den dag af, dat zij het land verlaten heeft, tot nu toe.

7. Daarna kwam Elísa te Damáscus, als Bénhadad, de koning van Syrië, krank was; en men boodschapte hem, zeggende: De man Gods is herwaarts gekomen.

8. Toen zeide de koning tot Házaël: Neem een geschenk in uwe hand, [a]en ga den man Gods te gemoet; en vraag door hem den HEERE, zeggende: Zal ik van deze krankheid genezen?

a 1 Kon. 14: 2, 3. 2 Kon. 1: 2.

9. Zoo ging Házaël hem te gemoet, en nam een geschenk in zijne hand, te weten, alle goed van Damáscus, een last van veertig kemelen; en hij kwam, en stond voor zijn aangezicht, en zeide: Uw zoon Bénhadad, de koning van Syrië, heeft mij tot u gezonden, om te zeggen: Zal ik van deze krankheid genezen?

10. En Elísa zeide tot hem: Ga, zeg: Gij zult ganschelijk niet genezen; want de HEERE heeft mij getoond, dat hij den dood sterven zal.

11. En hij hield zijn gezicht onbeweeglijk, en zette het strak, tot schamens toe; en de man Gods weende.

12. Toen zeide Házaël: Waarom weent mijn heere? En hij zeide: [a]Omdat ik weet, wat kwaad gij den kinderen Israëls doen zult: gij zult hunne sterkten in het vuur zetten, en hunne jonge manschap met het zwaard dooden, en hunne jonge kinderen verpletteren, en hunne zwangere vrouwen opensnijden.

a 2 Kon. 10: 32; 12: 17; 13: 7.

13. En Házaël zeide: Maar wat is

uw knecht, die een hond is, dat hij deze groote zaak doen zoude? En Elísa zeide: De HEERE heeft m getoond, dat gij koning zijn zult over Syrië.

14. Zoo ging hij weg van Elísa, en kwam tot zijnen heere, die tot hem zeide: Wat heeft Elísa tot u gezegd? En hij zeide: Hij heeft tot mij gezegd: Gij zult zekerlijk genezen.

15. En het geschiedde des anderen daags, dat hij eene deken nam, en in het water doopte, en over zijn aangezicht uitspreidde, dat hij stierf; en Házaël werd koning in zijne plaats.

16. [a]In het vijde jaar nu van Jóram, den zoon van A'chab, den koning van Israël, toen Jósaphat koning was van Juda, [*begon*] Jehóram, de zoon van Josaphat, den koning van Juda, te regeeren. *a* 2 Kron. 21: 4, 5.

17 Hij was twee en dertig jaar oud, toen hij koning werd, en hij] regeerde acht jaren te Jeruzalem.

18. En hij wandelde op den weg der koningen van Israël, gelijk als het huis van A'chab deed; want de dochter van A'chab was hem ter vrouwe geworden; en hij deed dat kwaad was in de oogen des HEEREN.

19. Doch de HEERE wilde Juda niet verderven, om Davids zijns knechts wille; [a]gelijk als Hij hem gezegd had, dat Hij hem te allen tijde voor zijne zonen eene lamp zoude geven. *a* 2 Sam. 7: 13. 1 Kon. 11: 36; 15: 4. Ps. 132: 17.

20. [a]In zijne dagen vielen de E'domieten van onder het gebied van Juda af, en maakten eenen koning over zich. *a* Gen. 27: 40. 2 Kron. 21: 8.

21. Daarom toog Jóram over naar Zäir, en alle de wagenen met hem; en hij maakte zich des nachts op, en sloeg de E'domieten, die rondom hem waren; daartoe de oversten der wagenen; en het volk vlood in zijne hutten.

22. De E'domieten evenwel vielen van onder het gebied van Juda af, tot op dezen dag; toen viel Líbna af in denzelfden tijd.

23. Het overige nu der geschiedenissen van Jóram, en alles wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

24. En [a]Jóram ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven bij zijne vaderen, in de stad Davids; en Aházia, zijn zoon, werd koning in zijne plaats. *a* 2 Kron. 21: 19.

25. In het twaalfde jaar van Jóram, den zoon van A'chab, den koning van Israël, [a][*begon*] Aházia, de zoon van Jehóram, den koning van Juda, te regeeren. *a* 2 Kron. 22: 1.

26. Twee en twintig jaar was Aházia oud, als hij koning werd, [a]en regeerde één jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Athália, de dochter van O'mri, den koning van Israël. *a* 2 Kron. 22: 2.

27. En hij wandelde in den weg van het huis van A'chab, en deed dat kwaad was in de oogen des HEEREN, gelijk het huis van A'chab; want hij was een schoonzoon van het huis van A'chab.

28. En hij toog met Jóram, den zoon van A'chab, naar den strijd, te Rámoth, in Gílead, tegen Házaël, den koning van Syrië; en de Syriërs sloegen Jóram.

29. Toen [a]keerde Jóram, de koning, wederom, opdat hij zich te Jízreël heelen liet van de slagen, die hem de Syriërs te Ráma geslagen hadden, als hij streed tegen Házaël, den koning van Syrië; en [b]Aházia, de zoon van Jehóram, de koning van Juda, kwam af, om Jóram, den zoon van A'chab, te Jízreël te bezien, want hij was krank. *a* 2 Kon. 9: 15. *b* 2 Kron. 22: 6, 7.

HET IX KAPITTEL.

Toen riep de profeet Elísa eenen van de zonen der profeten, en hij zeide tot hem: [a]Gord uwe lendenen, en neem deze oliekruik in uwe hand, en ga henen naar Rámoth in Gílead. *a* 1 Kon. 19: 16.

2. Als gij daar zult gekomen zijn, zoo zie, waar Jéhu, de zoon van Jósaphat, den zoon van Nímsi, is; en ga in, en doe hem opstaan uit het midden zijner broederen, en breng hem in eene binnenste kamer.

3. En neem de oliekruik, en giet ze uit op zijn hoofd, en zeg: Zoo zegt de HEERE: [a]Ik heb u tot koning gezalfd over Israël. Doe daarna de deur open, en vlied, en vertoef niet. *a* 2 Kron. 22: 7.

4. Zoo ging de jongeling, die jongeling van den profeet, naar Rámoth in Gílead.
5. En toen hij inkwam, zie, daar zaten de hoofdmannen van het heir; en hij zeide: Ik heb een woord aan u, o hoofdman. En Jéhu zeide: Tot wien van ons allen? En hij zeide; Tot u, o hoofdman.
6. Toen stond hij op en ging in huis; hij dan goot de olie op zijn hoofd, en hij zeide tot hem: Zoo zegt de HEERE de God Israëls: Ik heb u gezalfd tot koning over het volk des HEEREN, over Israël.
7. En gij zult het huis van A'chab uwen heere slaan; opdat Ik het bloed van mijne knechten de profeten, en het bloed van alle knechten des HEEREN wreke van de hand van Izébel.
8. En [a]het gansche huis van A'chab zal omkomen; en Ik zal van A'chab uitroeien dien, die aan den wand watert, ook den beslotene en verlatene in Israël.
a 1 Kon. 21: 21.
9. Want ik zal het huis van A'chab maken als [a]het huis van Jeróbeam, den zoon van Nébat, en als [b]het huis van Báësa, den zoon van Ahía.
a 1 Kon. 14: 10; 15: 29. b 1 Kon. 16: 3, 11.
10. [a]Ook zullen de honden Izébel eten, op het stuk [*lands*] van Jízreël, en er zal niemand zijn, die [*haar*] begrave. Toen deed hij de deur open en vlood.
a 1 Kon. 21: 23.
11. En als Jéhu uitging tot de knechten zijns heeren, zeide men tot hem: Is het al wel? Waarom is deze onzinnige tot u gekomen? En hij zeide tot hen: Gij kent den man en zijne sprake.
12. Maar zij zeiden: Het is leugen; geef het ons nu te kennen. En hij zeide: Zoo en zoo heeft hij tot mij gesproken, zeggende: Zoo zegt de HEERE: Ik heb u gezalfd tot koning over Israël.
13. Toen haastten zij zich, en een iegelijk nam zijn kleed, en leide het onder hem, op den hoogsten trap; en zij bliezen met de bazuin, en zeiden: Jéhu is koning geworden.
14. Alzoo maakte Jéhu, de zoon van Jósaphat, den zoon van Nímsi, eene verbintenis tegen Jóram. (Jóram nu had Rámoth in Gílead bezet, hij en gansch Israël, uit oorzake van Házaël, den koning van Syrië;
15. Maar [a]de koning Jóram was wedergekeerd, opdat hij zich te Jízreël heelen liet van de slagen, die hem de Syriërs geslagen hadden, als hij streed tegen Házaël, den koning van Syrië.) En Jéhu zeide: Zoo het ulieder wil is, laat niemand van de stad uittrekken, die ontkome, om [*dit*] in Jízreël te gaan verkondigen.
a 2 Kon. 8: 29.
16. Toen reed Jéhu, en toog naar Jízreël; want Jóram lag aldaar; en Aházia, de koning van Juda, was afgekomen, om Jóram te bezien.
17. De wachter nu stond op den toren te Jízreël, en zag den hoop van Jéhu, als hij aankwam, en zeide: Ik zie eenen hoop. Toen zeide Jóram: Neem eenen ruiter, en zend [*dien*] hunlieden te gemoet, en dat hij zegge: Is het vrede?
18. En de ruiter te paard toog henen hem te gemoet, en zeide: Zoo zegt de koning: Is het vrede? En Jéhu zeide: Wat hebt gij met den vrede te doen? Keer om naar achter mij. En de wachter gaf het te kennen, zeggende: De bode is tot hen gekomen, maar hij komt niet weder.
19. Toen zond hij eenen anderen ruiter te paard, en als deze tot hen gekomen was, zeide hij: Zoo zegt de koning: Is het vrede? En Jéhu zeide: Wat hebt gij met den vrede te doen? Keer om naar achter mij.
20. En de wachter gaf dit te kennen, zeggende: Hij is tot aan hen gekomen, maar hij komt niet weder; en het drijven is als het drijven van Jéhu, den zoon van Nímsi, want hij drijft onzinniglijk.
21. Toen zeide Jóram: Span aan. En men spande zijnen wagen aan. Zoo toog Jóram, de koning van Israël, uit, en Aházia, de koning van Juda, een ieder op zijnen wagen; en zij togen uit, Jéhu te gemoet, en vonden hem op het stuk [*lands*] van Náboth, den Jízreëliet.
22. Het geschiedde nu, als Jóram Jéhu zag, dat hij zeide: Is het ook vrede, Jéhu? Maar hij zeide: Wat vrede, zoo lang als de hoererijen van uwe moeder Izébel, en hare tooverijen zoo vele zijn?
23. Toen keerde Jóram zijne hand, en vlood, en zeide tot Aházia: Het is bedrog, Aházia!
24. Maar Jéhu spande den boog met

volle hand, en schoot Jóram tusschen zijne armen, dat de pijl door zijn hart uitging; en hij kromde zich in zijnen wagen.

25. Toen zeide [*Jéhu*] tot Bídkar, zijnen hoofdman: Neem, werp hem op dat stuk lands van Náboth, den Jizreëliet; want gedenk, als ik en gij nevens malkanderen achter zijnen vader A'chab reden, dat hem de HEERE dezen last opleide, [*zeggende*]:

26. [a]Zoo Ik gisteravond niet gezien heb het bloed van Náboth, en het bloed zijner zonen! zegt de HEERE, en Ik u dat niet vergelde op dit stuk [*lands*]! zegt de HEERE. Nu dan, neem, werp hem op dat stuk [*lands*], naar het woord des HEEREN. *a* 1 Kon. 21: 19.

27. Als Aházia, de koning van Juda, [*dat*] zag, zoo vlood hij door den weg van het huis des hofs; doch Jéhu vervolgde hem achterna, en zeide: Slaat hem ook op den wagen, aan den opgang naar Gur, die bij Jíbleam is. En hij vlood naar Megíddo, en stierf aldaar.

28. En zijne knechten voerden hem naar Jeruzalem, en zij begroeven hem in zijn graf, bij zijne vaderen in de stad Davids.

29. In het elfde jaar nu van Jóram, den zoon van A'chab, was Aházia koning geworden over Juda.

30. En Jéhu kwam te Jízreël. Als Izébel [*dat*] hoorde, zoo blankette zij haar aangezicht, en versierde haar hoofd, en keek ten venster uit.

31. Toen nu Jehu ter poorte inkwam, zeide zij: Is het wel, [a]o Zímri, doodslager van zijnen heere? *a* 1 Kon. 16: 18.

32. En hij hief zijn aangezicht op naar het venster, en zeide: Wie is met mij? wie? Toen zagen op hem twee, drie kamerlingen.

33. En hij zeide: Stoot ze van boven neder. En zij stieten ze van boven neder, zoodat van haar bloed aan den wand en aan de paarden gesprengd werd, en hij vertrad ze.

34. Als hij nu ingekomen was, en gegeten en gedronken had, zeide hij: Ziet nu naar die vervloekte, en begraaft ze, want [a]zij is eens konings dochter. *a* 1 Kon. 16: 31.

35. En zij gingen henen om haar te begraven; doch zij vonden niet van haar, dan het bekkeneel, en de voeten, en de palmen harer handen.

36. Toen kwamen zij weder, en gaven het hem te kennen. En hij zeide: Dit is het woord des HEEREN, dat Hij gesproken heeft door den dienst van zijnen knecht Elía, den Thísbiet, zeggende: [a]Op het stuk [*lands*] van Jízreël zullen de honden het vleesch van Izébel eten. *a* 1 Kon. 21: 23.

37. En het doode lichaam van Izébel zal zijn gelijk mest op het veld, in het stuk [*lands*] van Jízreël; dat men niet zal kunnen zeggen: Dit is Izébel.

HET X KAPITTEL

A'chab nu had zeventig zonen te Samaría; en Jéhu schreef brieven, dewelke hij zond naar Samaría, tot de oversten van Jízreël, de oudsten, en tot de voedsterheeren van A'chab, zeggende:

2. Zoo wanneer nu deze brief tot u zal gekomen zijn, dewijl de zonen van uwen heere bij u zijn, ook de wagenen en de paarden bij u zijn, mitsgaders eene vaste stad, en wapenen;

3. Zoo ziet naar den beste en gerechtigste van de zonen uws heeren, zet dien op zijns vaders troon; en strijdt voor het huis uws heeren.

4. Doch zij vreesden gansch zeer, en zeiden: Zie, twee koningen bestonden niet voor zijn aangezicht; hoe zouden wij dan bestaan?

5. Die dan over het huis was, en die over de stad was, en de oudsten, en de voedsterheeren zonden tot Jéhu, zeggende: Wij zijn uwe knechten, en al wat gij tot ons zeggen zult, zullen wij doen; wij zullen niemand koning maken; doe wat goed is in uwe oogen.

6. Toen schreef hij ten tweeden male tot hen eenen brief, zeggende: Zoo gij mijne zijt, en gij naar mijne stem hoort, neemt de hoofden van de mannen, de zonen uws heeren, en komt tot mij morgen omtrent dezen tijd naar Jízreël. (De zonen nu des konings, zeventig mannen, waren bij de grooten der stad, die ze opvoedden.)

7. Het geschiedde dan, als die brief tot hen kwam, dat zij de zonen des konings namen, en zeventig mannen sloegen; en zij leiden hunne hoofden

in korven, die zij tot hem zonden naar Jízreël.
8. En er kwam een bode, en boodschapte hem, zeggende: Zij hebben de hoofden van de zonen des konings gebracht. En hij zeide: Legt ze in twee hoopen, aan de deur der poorte, tot morgen.
9. En het geschiedde des morgens, toen hij uitging, dat hij stil stond, en tot al het volk zeide: Gij zijt rechtvaardig. Ziet, ik heb eene verbintenis gemaakt tegen mijnen heere, en heb hem doodgeslagen; en wie heeft alle deze geslagen?
10. Weet nu, dat niets van het woord des HEEREN, hetwelk de HEERE tegen het huis van A'chab gesproken heeft, zal op de aarde vallen; want de HEERE heeft gedaan, [a]wat Hij door den dienst van zijnen knecht Elía gesproken heeft.
a 1 Kon. 21: 19, 21, 29.
11. Daartoe sloeg Jéhu alle de overgeblevenen van het huis van A'chab te Jízreël, en alle zijne grooten, en zijne bekenden, en zijne priesteren; totdat hij hem geenen overigen liet overblijven.
12. En hij maakte zich op, en toog henen, en ging naar Samaría; en zijnde te Béth-Héked der herderen, op den weg,
13. [a]Vond Jéhu de broederen van Aházia, den koning van Juda, en hij zeide: Wie zijt gijlieden? En zij zeiden: Wij zijn de broederen van Aházia, en zijn afgekomen, om de zonen des konings en de zonen der koningin te groeten.
a 2 Kron. 22: 8.
14. Toen zeide hij: Grijpt ze levend. En zij grepen ze levend; en zij sloegen ze bij den bornput van Béth-Héked, twee en veertig mannen, en hij liet niet éénen van hen over.
15. En van daar gegaan zijnde, zoo vond hij Jónadab, den zoon van Réchab, hem te gemoet [*komende*], die hem groette; en hij zeide tot hem: Is uw hart recht, gelijk als mijn hart met uw hart is? En Jónadab zeide: Het is, ja het is, geef uwe hand. En hij gaf zijne hand, en hij deed hem tot zich op den wagen klimmen.
16. En hij zeide: Ga met mij, en zie mijnen ijver aan voor den HEERE. Zoo deden zij hem rijden op zijnen wagen.
17. En toen hij te Samaría kwam, [a]sloeg hij allen, die aan A'chab te Samaría overgebleven waren, totdat hij hem verdelgd had; naar het woord des HEEREN, dat Hij tot Elía gesproken had.
a 2 Kron. 22: 8.
18. En Jéhu verzamelde al het volk, en zeide tot hen: A'chab heeft Béél een weinig gediend, Jéhu zal hem veel dienen.
19. Nu daarom roept alle profeten van Béél, alle zijne dienaren, en alle zijne priesteren tot mij, dat niemand gemist worde; want ik heb eene groote offerande aan Béél; al wie gemist wordt, zal niet leven. Doch Jéhu deed dat door listigheid, opdat hij de dienaren van Béél ombracht.
20. Voorts zeide Jéhu: Heiligt Béél eenen verbods[*dag*]. En zij riepen [*dien*] uit.
21. Ook zond Jéhu in het gansche Israël; en alle Bééls dienaars kwamen, dat niet één man overbleef, die niet kwam; en zij kwamen in het huis van Béél, dat het huis van Béél vervuld werd van het eene einde tot het andere einde.
22. Toen zeide hij tot dengene, die over het kleederhuis was: Breng voor alle dienaren van Béél de kleeding uit. En hij bracht voor hen de kleeding uit.
23. En Jéhu kwam met Jónadab, den zoon van Réchab, in het huis van Béél; en hij zeide tot de dienaren van Béél: Onderzoekt en ziet toe, dat hier misschien bij u niemand zij van de dienaren des HEEREN, maar de dienaren van Béél alleen.
24. Toen zij nu inkwamen, om slachtofferen en brandofferen te doen, bestelde zich Jéhu daar buiten tachtig mannen; en hij zeide: Zoo iemand van de mannen, die ik in uwe handen gebracht heb, ontkomt, zijne ziel zal voor diens ziel zijn.
25. En het geschiedde, als hij voleind had het brandoffer te doen, dat Jéhu zeide tot de trawanten en tot de hoofdmannen: Komt in, slaat ze, dat niemand uitkome. En zij sloegen ze met de scherpte des zwaards; en de trawanten en hoofdmannen wierpen ze weg; daarna kwamen zij tot de stad, in het huis van Béél;
26. En zij brachten de opgerichte

beelden uit het huis van Báál, en verbrandden ze.
27. Zij braken ook het opgerichte beeld van Báál af; daartoe braken zij het huis van Báál af, en maakten dat tot heimelijke gemakken, tot op dezen dag.
28. Alzoo verdelgde Jéhu Báál uit Israël.
29. Maar van de zonden van Jerobeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed, na te volgen, week Jéhu niet af, [a][*te weten*] van de gouden kalveren, die te Béthel en die te Dan waren.
a 1 Kon. 12: 28.
30. De HEERE dan zeide tot Jéhu: Daarom dat gij welgedaan hebt, doende wat recht is in mijne oogen, [*en*] hebt aan het huis van A'chab gedaan, naar alles, wat in mijn hart was, [a]zullen u zonen tot het vierde gelid op den troon van Israël zitten. a 2 Kon. 15: 12.
31. Maar Jéhu nam niet waar te wandelen in de wet des HEEREN, des Gods van Israël, met zijn gansche hart; hij week niet van de zonden van Jerobeam, die Israël zondigen deed.
32. In die dagen begon de HEERE Israël in te korten; want Házaël sloeg ze in alle landpalen Israëls:
33. Van den Jordaan af, tegen den opgang der zon, het gansche land Gíleads, der Gádieten, en der Rubenieten, en der Manassieten; van A'roer, dat aan de beek van A'rnon is, en Gílead, en Básan.
34. Het overige nu der geschiedenissen van Jéhu, en al wat hij gedaan heeft, en al zijne macht, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?
35. En Jéhu ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem te Samaría, en zijn zoon Jóahaz werd koning in zijne plaats.
36. En de dagen, die Jéhu over Israël geregeerd heeft in Samaría, zijn acht en twintig jaren.

HET XI KAPITTEL.

Toen nu Athalía, [a]de moeder van Aházia, zag, dat haar zoon dood was, zoo maakte zij zich op, en bracht al het koninklijke zaad om. a 2 Kron. 22: 10.
2. Maar Joséba, de dochter van den koning Jóram, de zuster van Aházia, nam Jóas, den zoon van Aházia, en stal hem uit het midden van des konings zonen, die gedood werden, [*zettende*] hem en zijne voedster in eene slaapkamer; en zij verbergden hem voor Athalía, dat hij niet gedood werd.
3. En hij was met haar verstoken in het Huis des HEEREN zes jaren; en Athalía regeerde over het land.
4. In het [a]zevende jaar nu zond Jójada, en nam de oversten van honderd met de hoofdmannen en met de trawanten, en hij bracht ze tot zich, in het Huis des HEEREN; en hij maakte een verbond met hen, en hij beëedigde ze in het Huis des HEEREN, en hij toonde hun den zoon des konings.
a 2 Kron. 23: 1.
5. En hij gebood hun, zeggende: Dit is de zake, die gij doen zult: Een derde deel van u, die op den Sabbath ingaan, zullen de wacht waarnemen van het huis des konings;
6. En een derde deel zal zijn aan de poort Sur; en een derde deel aan de poort achter de trawanten; zoo zult gij waarnemen de wacht van dit Huis, tegen inbreking.
7. En de twee deelen van ulieden, allen die op den Sabbath uitgaan, die zullen de wacht van het Huis des HEEREN waarnemen bij den koning.
8. En gij zult den koning rondom omsingelen, een ieder met zijne wapenen in zijne hand, en hij, die tusschen de rijen intreedt, zal gedood worden; en weest gij bij den koning, als hij uitgaat en als hij inkomt.
9. [a]De oversten dan van honderd deden naar al wat de priester Jójada geboden had, en namen ieder zijne mannen, die op den Sabbath ingingen, met degenen, die op den Sabbath uitgingen; en zij kwamen tot den priester Jójada.
a 2 Kron. 23: 8.
10. En de priester gaf aan de oversten van honderd de spiesen en de schilden, die van den koning David geweest waren, die in het Huis des HEEREN geweest waren.
11. En de trawanten stonden, ieder met zijne wapenen in zijne hand, van de rechterzijde van het Huis, tot de linkerzijde van het Huis, naar het altaar en naar het Huis toe, bij den koning rondom.

12. Daarna bracht hij des konings zoon voor, en zette hem de kroon op, en [*gaf hem*] de Getuigenisse; en zij maakten hem koning, en zalfden hem. Daartoe klapten zij met de handen, en zeiden: De koning leve!

13. Toen Athalía hoorde de stem der trawanten [*en*] des volks, zoo kwam zij tot het volk in het Huis des HEEREN.

14. En zij zag toe, en zie, de koning stond bij den pilaar, naar de wijze, en de oversten en de trompetten bij den koning; en al het volk des lands was blijde, en blies met trompetten. Toen verscheurde Athalía hare kleederen en zij riep: Verraad, verraad!

15. Maar de priester Jójada gebood aan de oversten van honderd, die over het heir gesteld waren, en zeide tot hen: Brengt haar uit tot buiten de rijen, en doodt, wie haar volgt, met het zwaard; want de priester had gezegd; Laat ze in het Huis des HEEREN niet gedood worden.

16. En zij leiden de handen aan haar; en zij ging den weg van den ingang der paarden naar het huis des konings, en zij werd daar gedood.

17. [a]En Jójada maakte een verbond tusschen den HEERE, en tusschen den koning, en tusschen het volk, dat het den HEERE tot een volk zoude zijn; mitsgaders tusschen den koning en tusschen het volk. *a* 2 Kron. 23: 16.

18. Daarna ging al het volk des lands in het huis van Bääl, en braken dat af; zijne altaren en zijne beelden verbraken zij recht wel; en Mátthan, den priester van Bääl, sloegen zij dood voor de altaren. De priester nu bestelde de ambten in het Huis des HEEREN.

19. En hij nam de oversten van honderd, en de hoofdmannen, en de trawanten, en al het volk des lands; en zij brachten den koning af uit het Huis des HEEREN, en kwamen door den weg van de poort der trawanten tot het huis des konings, en hij zat op den troon der koningen.

20. En al het volk des lands was blijde, en de stad werd stil, nadat zij Athalía met het zwaard gedood hadden [*bij*] des konings huis.

21. Jóas was zeven jaar oud, toen hij koning werd.

HET XII KAPITTEL.

In het [a]zevende jaar van Jéhu werd Jóas koning, en regeerde veertig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Zíbja van Bér-Séba.
a 2 Kron. 24: 1.

2. En Jóas deed wat recht was in de oogen des HEEREN, alle zijne dagen, in dewelke de priester Jójada hem onderwees.

3. Alleenlijk werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten.

4. En Jóas zeide tot de priesteren. [a]Al het geld der geheiligde dingen, dat gebracht zal worden in het Huis des HEEREN, [*te weten*] het geld desgenen, die overgaat [*tot de getelden*], het geld van een ieder der personen [*naar*] zijne schatting, [*en*] al het geld, dat in eens ieders hart komt, om [*dat*] te brengen in het Huis des HEEREN,
a 2 Kon. 22: 3, enz.

5. Zullen de priesters tot zich nemen, een ieder van zijnen bekende; en zij zullen de breuken van het huis herstellen, naar alles, wat daar voor breuke bevonden zal worden.

6. Maar het geschiedde in het drie en twintigste jaar van den koning Jóas, dat de priesters de breuken van het huis niet hersteld hadden.

7. Toen riep de koning Jóas den priester Jójada en de [*andere*] priesteren, en zeide tot hen: Waarom herstelt gijlieden niet de breuken van het huis? Nu dan, neemt geen geld van uwe bekenden, dat gij het zoudt geven voor de breuken van het huis.

8. En de priesters bewilligden van het volk geen geld te nemen, noch de breuken van het huis te herstellen.

9. Maar de priester Jójada nam eene kist, en boorde een gat in haar deksel, en zette die bij het altaar ter rechterhand, als iemand inkwam in het Huis des HEEREN; en de priesters, die den dorpel bewaarden, staken daarin al het geld, dat ten Huize des HEEREN gebracht werd.

10. Het geschiedde nu, als zij zagen dat veel gelds in de kist was, dat des konings schrijver met den hoogepriester opkwam, en zij bonden het samen,

en telden het geld, dat in het Huis des HEEREN gevonden werd.

11. En zij gaven het geld wel gewogen in handen der verzorgers van dat werk, die besteld waren over het Huis des HEEREN; en zij besteedden het uit aan de timmerlieden en aan de bouwlieden, die het Huis des HEEREN herstelden;

12. En aan de metselaren, en aan de steenhouwers; en om hout en gehouwene steenen te koopen, om de breuken van het Huis des HEEREN te herstellen; en voor al wat uitgegeven werd voor het huis, om [*dat*] te herstellen.

13. Evenwel werden niet gemaakt voor het Huis des HEEREN zilveren schalen, gaffelen, sprengbekkens, trompetten, [*noch*] eenig gouden vat of zilveren vat, van het geld, dat ten Huize des HEEREN gebracht werd.

14. Maar zij gaven dat aan degenen, die het werk deden; en zij herstelden daarmede het Huis des HEEREN.

15. Daartoe eischten zij geene rekening van de mannen, wien zij dat geld in hunne handen gaven, om aan degenen, die het werk deden, te geven, want zij handelden trouwelijk.

16. Het geld van [*het*] schuldoffer en het geld van zondofferen werd ten Huize des HEEREN niet gebracht: het was voor de priesteren.

17. | [a]Toen trok Házaël, de koning van Syrië, op, en krijgde tegen Gath, en nam het in; [b]daarna stelde Házaël zijn aangezicht om tegen Jeruzalem op te trekken.

a 2 Kon. 13: 25.
b 2 Kon. 8: 12. 2 Kron. 24: 23.

18. [a]Maar Jóas, de koning van Juda, nam alle de geheiligde dingen, die Jósaphat, en Jóram, en Aházia, zijne vaderen, de koningen van Juda, geheiligd hadden, en zijne [*eigene*] geheiligde dingen, en al het goud, dat gevonden werd in de schatten van het Huis des HEEREN en van het huis des konings, en zond het tot Házaël, den koning van Syrië; toen trok hij op van Jeruzalem.

a 2 Kon. 18: 15.

19. Het overige nu der geschiedenissen van Jóas, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

20. [a]En zijne knechten stonden op, en maakten eene verbintenis, en sloegen Jóas, in het huis Míllo, dat afgaat naar Silla;

a 2. Kon. 14: 5.

21 Want Józacar, de zoon van Símeath, en Józabad, de zoon van Sómer, zijne knechten, sloegen hem, dat hij stierf; en zij begroeven hem met zijne vaderen in de stad Davids; en Amázia, zijn zoon, werd koning in zijne plaats.

HET XIII KAPITTEL.

In het drie en twintigste jaar van Jóas, den zoon van Aházia, den koning van Juda, werd Jóahaz, de zoon van Jéhu, koning over Israël te Samaría, [*en regeerde*] zeventien jaar.

2. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; want hij wandelde de zonden na van Jeróbeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed; hij week daarvan niet af.

3. Daarom ontstak des HEEREN toorn tegen Israël; en Hij gaf ze in de hand van Házaël, den koning van Syrië, en in de hand van Bénhadad, den zoon van Házaël, alle die dagen.

4. Doch Jóahaz bad des HEEREN aangezichte ernstelijk aan; en de HEERE verhoorde hem; want Hij zag de verdrukking van Israël, dat de koning van Syrië hen verdrukte.

5. (Zoo gaf de HEERE Israël eenen verlosser, dat zij van onder de hand der Syriërs uitkwamen; en de kinderen Israëls woonden in hunne tenten, als tevoren.

6. Nochtans weken zij niet af van de zonden van het huis van Jeróbeam, die Israël zondigen deed; [*maar*] hij wandelde daarin; en het bosch bleef ook staan te Samaría.)

7. Want hij had Jóahaz geen volk laten overblijven dan vijftig ruiteren, en tien wagenen, en tien duizend voetvolks; want de koning van Syrië had ze omgebracht, en had ze dorschende gemaakt als stof.

8. Het overige nu der geschiedenissen van Jóahaz, en al wat hij gedaan heeft, en zijne macht, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

9. En Jóahaz ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem te Samaría; en Jóas, zijn zoon, regeerde in zijne plaats.

10. In het zeven en dertigste jaar van Jóas, den koning van Juda, werd Jóas, de zoon van Jóahaz, koning over Israël te Samaría, [*en regeerde*] zestien jaar.
11. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; hij week niet af van alle de zonden van Jeróbeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed, [*maar*] hij wandelde daarin.
12. Het overige nu der geschiedenissen van Jóas, en al wat hij gedaan heeft, en zijne macht, waarmede hij gestreden heeft tegen Amázia, den koning van Juda, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?
13. En Jóas ontsliep met zijne vaderen, en Jeróbeam zat op zijnen troon; en Jóas werd begraven te Samaría, bij de koningen van Israël.
14. Elísa nu was krank geweest van zijne krankheid, van dewelke hij stierf; en Jóas, de koning van Israël, was tot hem afgekomen, en had geweend over zijn aangezicht, en gezegd: [a]Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls en zijne ruiteren! *a* 2 Kon. 2: 12.
15. En Elísa zeide tot hem: Neem eenen boog en pijlen. En hij nam tot zich eenen boog en pijlen.
16. En hij zeide tot den koning van Israël: Leg uwe hand aan den boog. En hij leide zijne hand [*daaraan*]. En Elísa leide zijne handen op des konings handen;
17. En hij zeide: Doe het venster open tegen het oosten. En hij deed het open. Toen zeide Elísa: Schiet. En hij schoot. En hij zeide: Het is een pijl der verlossing des HEEREN, en een pijl der verlossing tegen de Syriërs; want gij zult de Syriërs slaan [a]in A'phek, tot verdoens toe. *a* 1 Kon. 20: 30.
18. Daarna zeide hij: Neem de pijlen. En hij nam ze. Toen zeide hij tot den koning van Israël: Sla tegen de aarde. En hij sloeg drie maal; daarna stond hij stil.
19. Toen werd de man Gods zeer toornig op hem, en zeide: Gij zoudt vijf of zes maal geslagen hebben, dan zoudt gij de Syriërs tot verdoens toe geslagen hebben; doch nu zult gij de Syriërs drie maal slaan.
20. Daarna stierf Elísa, en zij begroeven hem. De benden nu der Móabieten kwamen in het land met het ingaan des jaars.
21. En het geschiedde, als zij eenen man begroeven, dat zij, zie, eene bende zagen; zoo wierpen zij den man in het graf van Elísa; en toen de man daarin kwam en het gebeente van Elísa aanroerde, werd hij levend, en rees op zijne voeten.
22. Házaël nu, de koning van Syrië, verdrukte Israël alle de dagen van Jóahaz.
23. Doch de HEERE was hun genadig, en ontfermde zich hunner, en wendde zich tot hen, om zijns verbonds wille met Abraham, Izak en Jakob; en Hij wilde ze niet verderven, en heeft ze niet verworpen van zijn aangezichte tot nu toe.
24. En Házaël, de koning van Syrië, stierf; en zijn zoon Bénhadad werd koning in zijne plaats.
25. Jóas nu, de zoon van Jóahaz, nam de steden weder in, uit de hand van Bénhadad, den zoon van Házaël, die hij uit de hand van Jóahaz, zijnen vader, met krijg genomen had. Jóas sloeg hem drie maal, en bracht de steden van Israël weder.

HET XIV KAPITTEL.

In het tweede jaar van Jóas, den zoon van Jóahaz, den koning van Israël, werd Amázia koning, de zoon van Jóas, den koning van Juda.
2. [a]Vijf en twintig jaar was hij oud, toen hij koning werd, en regeerde negen en twintig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Joáddan van Jeruzalem. *a* 2 Kron. 25: 1.
3. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN, nochtans niet als zijn vader David; hij deed naar alles, wat zijn vader Jóas gedaan had.
4. Alleenlijk werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten.
5. Het geschiedde nu, als het koninkrijk in zijne hand versterkt was, dat hij zijne knechten sloeg, die den koning, zijnen vader, geslagen hadden.
6. Doch de kinderen der doodslagers doodde hij niet; gelijk geschreven is in het wetboek van Mozes, waar de

HEERE geboden heeft, zeggende: [a]De vaders zullen voor de kinderen niet gedood worden, en de kinderen zullen voor de vaders niet gedood worden; maar een ieder zal om zijne zonde gedood worden. *a* Deut. 24 : 16. Ezech. 18 : 20.

7. Hij sloeg de E'domieten in het Zoutdal tien duizend, en nam Séla in met krijg, en noemde zijnen naam Jókteël, tot op dezen dag.

8. Toen zond Amázia boden tot Jóas, den zoon van Jóahaz, den zoon van Jéhu, den koning van Israël, zeggende: Kom, laat ons malkanders aangezicht zien.

9. Maar Jóas, de koning van Israël, zond tot Amázia, den koning van Juda, zeggende: De distel, die op den Libanon is, zond tot den ceder, die op den Libanon is, zeggende: Geef uwe dochter mijnen zoon ter vrouwe; maar het gedierte des velds, dat op den Libanon is, ging voorbij, en vertrad den distel.

10. Gij hebt de E'domieten dapper geslagen, daarom heeft uw hart u verheven; heb de eere en blijf in uw huis, want waarom zoudt gij u in het kwade mengen, dat gij vallen zoudt, gij en Juda met u?

11. Doch Amázia hoorde niet; daarom toog Jóas, de koning van Israël, op, zoodat hij en Amázia, de koning van Juda, malkanders aangezichten zagen te Béth-Sémes, dat in Juda is.

12. En Juda werd geslagen voor het aangezicht van Israël, en zij vloden, een iegelijk in zijne tenten.

13. En Jóas, de koning van Israël, greep Amázia, den koning van Juda, den zoon van Jóas, den zoon van Aházia, te Béth-Sémes, en kwam te Jeruzalem; en hij brak aan den muur van Jeruzalem, van de poort van Ephraïm tot aan de Hoekpoort, vier honderd ellen.

14. En hij nam al het goud, en het zilver, en alle de vaten, die gevonden werden in het Huis des HEEREN, en in de schatten van des konings huis, mitsgaders gijzelaars; en hij keerde weder naar Samaría.

15. Het overige nu der geschiedenissen van Jóas, wat hij gedaan heeft, en zijne macht, en hoe hij gestreden heeft tegen Amázia, den koning van Juda, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

16. En Jóas ontsliep met zijne vaderen, en werd te Samaría begraven bij de koningen van Israël; en zijn zoon Jeróbeam werd koning in zijne plaats.

17. Amázia nu, de zoon van Jóas, koning van Juda, leefde na den dood van Jóas, den zoon van Jóahaz, den koning van Israël, vijftien jaar.

18. Het overige nu der geschiedenissen van Amázia, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

19. En [a]zij maakten eene verbintenis tegen hem te Jeruzalem, dat hij vluchtte naar Láchis; maar zij zonden hem na tot Láchis, en doodden hem aldaar.
a 2 Kron. 25 : 27.

20. En zij brachten hem op paarden; en hij werd te Jeruzalem begraven, bij zijne vaderen, in de stad Davids.

21. [a]En het gansche volk van Juda nam Azárja (die nu zestien jaar oud was), en zij maakten hem koning in plaats van zijnen vader Amázia.
a 2 Kron. 26 : 1.

22. Die bouwde E'lath, en bracht het weder aan Juda, nadat de koning met zijne vaderen ontslapen was.

23. In het vijftiende jaar van Amázia, den zoon van Jóas, den koning van Juda, werd te Samaría koning, Jeróbeam, de zoon van Jóas, koning over Israël, [*en regeerde*] een en veertig jaar.

24. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; hij week niet van alle zonden van Jeróbeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed.

25. Hij bracht ook weder de landpale van Israël, van den ingang van Hámath tot aan de zee van het vlakke veld; naar het woord des HEEREN des Gods van Israël, dat Hij gesproken had door den dienst van zijnen knecht [a]Jóna, den zoon van Amitthai, den profeet, die van Gáth-Hépher was.
a Jona 1 : 1. Matth. 12 : 39, 40.

26. Want de HEERE zag, dat de ellende van Israël zeer bitter was, en dat er geene opgeslotenen noch verlatenen waren, en dat Israël geenen helper had.

27. En de HEERE had niet gespro-

ken, dat Hij den naam van Israël van onder den hemel verdelgen zoude; maar Hij verloste ze door de hand van Jeróbeam, den zoon van Jóas.

28. Het overige nu der geschiedenissen van Jeróbeam, en al wat hij gedaan heeft, en zijne macht, hoe hij gekrijgd heeft, en hoe hij Damáscus en Hámath, tot Juda [*behoorende*], aan Israël wedergebracht heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

29. En Jeróbeam ontsliep met zijne vaderen, met de koningen van Israël; en zijn zoon Zacharía werd koning in zijne plaats.

HET XV KAPITTEL.

In het zeven en twintigste jaar van Jeróbeam, den koning van Israël, werd [a]koning Azárja, de zoon van Amázia, den koning van Juda.

a 2 Kon. 14: 21. 2 Kron. 26: 3.

2. Hij was [a]zestien jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde twee en vijftig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was [b]Jechólja van Jeruzalem.

a 2 Kron. 26: 1, 3. *b* 2 Kron. 26: 3.

3. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN, naar al wat zijn vader Amázia gedaan had.

4. Alleenlijk werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten.

5. En de HEERE plaagde den koning, dat hij melaatsch werd tot den dag zijns doods; en hij woonde in een afgezonderd huis; doch Jótham, des konings zoon, was over het huis, richtende het volk des lands.

6. Het overige nu der geschiedenissen van Azárja, en al wat hij gedaan heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

7. En Azárja ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem bij zijne vaderen, in de stad Davids; en zijn zoon Jótham werd koning in zijne plaats.

8. In het acht en dertigste jaar van Azárja, den koning van Juda, regeerde Zacharía, de zoon van Jeróbeam, over Israël te Samaría, zes maanden.

9. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, gelijk als zijne vaderen gedaan hadden; hij week niet af van de zonden van Jeróbeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed.

10. En Sállum, de zoon van Jábes, maakte eene verbintenis tegen hem, en sloeg hem voor het volk, en doodde hem; en hij werd koning in zijne plaats.

11. Het overige nu der geschiedenissen van Zacharía, zie, dat is geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël.

12. Dit was het woord des HEEREN, [a]dat Hij gesproken had tot Jéhu, zeggende: U zullen zonen van het vierde geslid op den troon van Israël zitten; en het is alzoo geschied. *a* 2 Kon. 10: 30.

13. Sállum, de zoon van Jábes, werd koning in het negen en dertigste jaar van Uzzía, den koning van Juda; en hij regeerde eene volle maand te Samaría.

14. Want Menáhem, de zoon van Gádi, toog op van Thírza, en kwam te Samaría, en sloeg Sállum, den zoon van Jábes, te Samaría, en doodde hem, en werd koning in zijne plaats.

15. Het overige nu der geschiedenissen van Sállum, en zijne verbintenis, die hij maakte, zie, die zijn geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël.

16. Toen sloeg Menáhem Thíphsah, met allen, die daar in waren, ook zijne landpalen van Thírza af; omdat men niet [*voor hem*] had opengedaan, zoo sloeg hij [*hen*]; alle zijne bevruchte vrouwen hieuw hij in stukken.

17. In het negen en dertigste jaar van Azárja, den koning van Juda, werd Menáhem, de zoon van Gádi, koning over Israël, [*en regeerde*] tien jaar te Samaría.

18. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; hij week alle zijne dagen niet af van de zonden van Jeróbeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed.

19. [a][*Toen*] kwam Pul, de koning van Assyrië, tegen het land; en Menáhem gaf aan Pul duizend talenten zilvers, opdat zijne hand met hem zoude zijn, om het koninkrijk in zijne hand te sterken. *a* 1 Kron. 5: 26.

20. Menáhem nu bracht dit geld op van Israël, van alle geweldigen van vermogen, om den koning van Assyrië te geven, voor elk man vijftig zilveren Sikkels. Alzoo keerde de koning van Assyrië weder, en bleef daar niet in het land.

21. Het overige nu der geschiedenissen van Menáhem, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël?

22. Daarna ontsliep Menáhem met zijne vaderen; en zijn zoon Pekáhja werd koning in zijne plaats.

23. In het vijftigste jaar van Azárja, den koning van Juda, werd Pekáhja, de zoon van Menáhem, koning over Israël, [*en regeerde*] twee jaar te Samaría.

24. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; hij week niet af van de zonden van Jeróbeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed.

25. En Pékah, de zoon van Remálja, zijn hoofdman, maakte eene verbintenis tegen hem, en sloeg hem te Samaría, in het paleis van het huis des konings, met A'rgob en met A'rjee, en met hem vijftig mannen van de kinderen der Gíleadieten; alzoo doodde hij hem, en werd koning in zijne plaats.

26. Het overige nu der geschiedenissen van Pekáhja, en al wat hij gedaan heeft, zie, dat is geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël.

27. In het twee en vijftigste jaar van Azárja, den koning van Juda, werd Pékah, de zoon van Remálja, koning over Israël, [*en regeerde*] twintig jaar te Samaría.

28. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; hij week niet af van de zonden van Jeróbeam, den zoon van Nébat, die Israël zondigen deed.

29. In de dagen van Pékah, den koning van Israël, kwam Thíglath-Piléser, de koning van Assyrië, en [a]nam I'jon in, en A'bel-Beth-Máächa, en Janóah, en Kédes en Házor, en Gílead, en Galiléa, het gansche land van Naphthali; en hij voerde ze weg naar Assyrië. *a* Jes. 8: 23.

30. En Hoséa, de zoon van E'la, maakte eene verbintenis tegen Pékah, den zoon van Remálja, en sloeg hem, en doodde hem, en werd koning in zijne plaats; [in het twintigste jaar van Jótham, den zoon van Uzzía.

31. Het overige nu der geschiedenissen van Pékah, en al wat hij gedaan heeft, zie, dat is geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Israël.

32. In het tweede jaar van Pékah, den zoon van Remálja, den koning van Israël, [a]werd Jótham koning, de zoon van Uzzía, koning van Juda. *a* 2 Kron. 27: 1, enz.

33. [a]Vijf en twintig jaar was hij oud, als hij koning werd, en regeerde zestien jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jerúsa, de dochter van Zádok. *a* 2 Kron. 27: 1, enz.

34. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN; naar alles, wat zijn vader Uzzía gedaan had, deed hij.

35. Alleenlijk werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten. Deze bouwde de Hooge poort aan het Huis des HEEREN.

36. Het overige nu der geschiedenissen van Jótham, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

37. In die dagen begon de HEERE in Juda [a]te zenden Rézin, den koning van Syrië, en Pékah, den zoon van Remálja. *a* 2 Kon. 16: 5. Jes. 7: 1.

38. En Jótham ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven bij zijne vaderen in de stad zijns vaders Davids; en zijn zoon A'chaz werd koning in zijne plaats.

HET XVI KAPITTEL.

In het [a]zeventiende jaar van Pékah, den zoon van Remálja, werd A'chaz koning, de zoon van Jótham, den koning van Juda. *a* 2 Kron. 28: 1.

2. Twintig jaar was A'chaz oud, toen hij koning werd, en hij regeerde zestien jaar te Jeruzalem; en hij deed niet wat recht was in de oogen des HEE-

REN zijns Gods, als zijn vader David.

3. Want hij wandelde in den weg der koningen van Israël; [a]ja, hij deed ook zijnen zoon door het vuur gaan, naar de gruwelen der heidenen, die de HEERE voor de kinderen Israëls verdreven had.

a Lev. 18: 21; 20: 2, 3. 2 Kon. 17: 31.

4. Hij offerde ook en rookte op de hoogten en op de heuvelen, ook onder alle groen geboomte.

5. [a]Toen toog Rézin, de koning van Syrië, op, met Pékah, den zoon van Remálja, den koning van Israël, naar Jeruzalem ten strijde; en zij belegerden A'chaz; maar zij vermochten niet met strijden. *a* Jes. 7: 1.

6. Te dienzelven tijde bracht Rézin, de koning van Syrië, E'lath weder aan Syrië en wierp de Joden uit E'lath; en de Syriërs kwamen te E'lath, en hebben daar gewoond tot op dezen dag.

7. A'chaz nu zond boden tot Thíglath-Piléser, den koning van Assyrië, zeggende: Ik ben uw knecht en uw zoon; kom op en verlos mij uit de hand des konings van Syrië, en uit de hand des konings van Israël, die zich tegen mij opmaken.

8. En [a]A'chaz nam het zilver en het goud, dat in het Huis des HEEREN en in de schatten van het huis des konings gevonden werd, en hij zond den koning van Assyrië een geschenk.

a 2 Kron. 28: 21.

9. Zoo hoorde de koning van Assyrië naar hem; want de koning van Assyrië toog op tegen Damáscus, en nam het in, en voerde het gevankelijk naar Kir, en hij doodde Rézin.

10. Toen toog de koning A'chaz Thíglath-Piléser, den koning van Assyrië, tegemoet, naar Damáscus; en gezien hebbende een altaar, dat te Damáscus was, zoo zond de koning A'chaz aan den priester Uría de gelijkenis van het altaar, en zijne afbeelding, naar zijn gansche maaksel.

11. En Uría, de priester, bouwde een altaar, naar alles, wat de koning A'chaz van Damáscus verordend had; alzoo deed de priester Uría, tegen dat de koning A'chaz van Damáscus kwam.

12. Als nu de koning van Damáscus gekomen was, zag de koning het altaar; en de koning naderde tot het altaar, en offerde daarop;

13. En stak zijn brandoffer aan, en zijn spijsoffer, en goot zijn drankoffer, en sprengde het bloed zijner dankofferen op dat altaar.

14. Maar het koperen altaar, dat voor het aangezicht des HEEREN was, dat bracht hij van het voorste deel van het huis, van tusschen [*zijn*] altaar, en van tusschen het Huis des HEEREN, en hij zette het aan de zijde [*zijns*] altaars noordwaarts.

15. En de koning A'chaz gebood Uría, den priester, zeggende: Steek op het groote altaar aan het morgenbrandoffer, en het avondspijsoffer, en des konings brandoffer, en zijn spijsoffer, en het brandoffer van al het volk des lands, en hun spijsoffer, en hunne drankofferen; en spreng daarop al het bloed des brandoffers, en al het bloed des slachtoffers; maar het koperen altaar zal mij zijn, om over te beslissen.

16. En Uría, de priester, deed naar alles, wat de koning A'chaz geboden had.

17. En koning A'chaz sneed [a]de lijsten der stellingen af, en nam van boven die het waschvat weg, en deed de zee af van de koperen runderen, die daaronder waren; en hij zette die op eenen steenen vloer. *a* 1 Kon. 7: 23, enz.

18. Daartoe het deksel des Sabbaths, dat zij in het huis gebouwd hadden, en den buitensten ingang des konings nam hij weg van het Huis des HEEREN, vanwege den koning van Assyrië.

19. Het overige nu der geschiedenissen van A'chaz, wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

20. En A'chaz ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven bij zijne vaderen, in de stad Davids; en Hizkia, zijn zoon, werd koning in zijne plaats.

HET XVII KAPITTEL.

In het twaalfde jaar van A'chaz, den koning van Juda, werd Hoséa, de zoon van E'la, koning over Israël te Samaria, [*en regeerde*] negen jaren.

2. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN; evenwel niet, als de koningen van Israël, die vóór hem geweest waren.

3. Tegen hem toog op Salmanéser, koning van Assyrië; en Hoséa werd zijn knecht, dat hij hem een geschenk gaf.

4. Maar de koning van Assyrië ontdekte eene verbintenis in Hoséa, dat hij tot So, den koning van Egypte, boden gezonden had, en het geschenk aan den koning van Assyrië niet als tevoren van jaar tot jaar opbracht; zoo sloot hem de koning van Assyrië in, en bond hem in het gevangenhuis.

5. Want [a]de koning van Assyrië toog op in het gansche land; ja hij kwam op naar Samaría, en hij belegerde het drie jaren. *a* 2 Kon. 18: 9.

6. In [a]het negende jaar van Hoséa nam de koning van Assyrië Samaría in, en voerde Israël weg in Assyrië, en deed ze wonen in Hálah, en in Hábor, aan de rivier Gózan, en in de steden der Méden. *a* 2 Kon. 18: 10. Jes. 8: 4.

7. Want het was geschied, dat de kinderen Israëls gezondigd hadden tegen den HEERE hunnen God, die ze uit Egypteland opgebracht had, van onder de hand van Pharaó, den koning van Egypte; en hadden andere goden gevreesd;

8. En [a]hadden gewandeld in de inzettingen der heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israëls verdreven had, en der koningen van Israël, die ze gemaakt hadden.
a Lev. 18: 3.

9. En de kinderen Israëls hadden de zaken, die niet recht zijn, tegen den HEERE hunnen God bemanteld; en hadden zich hoogten gebouwd in alle hunne steden, van den wachttoren af tot de vaste steden toe.

10. En zij hadden zich staande beelden opgericht en bosschen, op allen hoogen heuvel en onder alle groen geboomte.

11. En zij hadden daar gerookt op alle hoogten, gelijk de heidenen, die de HEERE van hunne aangezichten weggevoerd had; en zij hadden kwade dingen gedaan, om den HEERE tot toorn te verwekken.

12. En zij hadden de drekgoden gediend, waarvan de HEERE tot hen gezegd had: [a]Gij zult deze zake niet doen.
a Ex. 20: 3, 4, 5. Deut. 5: 7, 8, 9.

13. Als nu de HEERE tegen Israël en tegen Juda, door den dienst aller profeten, aller zieners, betuigd had, zeggende: [a]Bekeert u van uwe booze wegen, en houdt mijne geboden [*en*] mijne inzettingen, naar al de wet, die Ik uwen vaderen geboden heb, en die Ik tot u door de hand van mijne knechten, de profeten, gezonden heb;
a Jer. 18: 11; 25: 5; 35: 15.

14. Zoo hoorden zij niet, maar zij [a]verhardden hunnen nek, gelijk de nek hunner vaderen geweest was, die aan den HEERE hunnen God niet geloofd hadden. *a* Deut. 31: 27. Mal. 3: 7.

15. Daartoe verwierpen zij zijne inzettingen, en zijn verbond, dat Hij met hunne vaderen gemaakt had, en zijne getuigenissen, die Hij tegen hen betuigd had, en wandelden de ijdelheid na, dat zij ijdel werden, en achter de heidenen, die rondom hen waren, van dewelke de HEERE hun geboden had, dat zij niet doen zouden gelijk die.

16. Ja zij verlieten alle de geboden des HEEREN huns Gods, [a]en maakten zich gegotene beelden, twee kalveren; en maakten bosschen, en bogen zich voor alle heir des hemels, en dienden Bääl. *a* Ex. 32: 8. 1 Kon. 12: 28.

17. Ook [a]deden zij hunne zonen en hunne dochteren door het vuur gaan en gebruikten waarzeggerijen, en gaven op vogelgeschrei acht, en verkochten zich om te doen wat kwaad was in de oogen des HEEREN, om hem tot toorn te verwekken.
a Lev. 20: 3, 4. Deut. 18: 10. 2 Kon. 16: 3.

18. Daarom vertoornde zich de HEERE zeer over Israël, dat [a]Hij ze wegdeed van zijn aangezichte; er bleef niets over, behalve de stam van Juda alleen.
a Hos. 1: 6.

19. Zelfs hield Juda de geboden des HEEREN huns Gods niet; maar [a]zij wandelden in de inzettingen van Israël, die zij gemaakt hadden. *a* Lev. 18: 3.

20. Zoo verwierp de HEERE het gansche zaad Israëls, en bedrukte ze, en gaf ze in de hand der roovers, totdat Hij ze van zijn aangezichte weggeworpen had.

21. Want Hij [a]scheurde Israël van den huize Davids af, en zij maakten Jeróbeam, den zoon van Nébat, koning; en Jeróbeam dreef Israël af van achter den HEERE, en hij deed ze eene groote zonde zondigen. *a* 1 Kon. 12: 16, 17, 26.

22. Alzoo wandelden de kinderen Is-

raëls in alle zonden van Jeróbeam, die hij gedaan had; zij weken daarvan niet af;

23. Totdat de HEERE Israël van zijn aangezichte wegdeed, gelijk als Hij gesproken had door den dienst van alle zijne knechten, de profeten. Alzoo werd Israël weggevoerd uit zijn land naar Assyrië, tot op dezen dag.

24. De koning nu van Assyrië bracht [*volk*] van Babel, en van Cúta, en van A'vva, en van Hámath, en Sépharváïm, en deed ze wonen in de steden van Samaría, in de plaats der kinderen Israëls; en zij namen Samaría erfelijk in, en woonden in zijne steden.

25. En het geschiedde in het begin hunner woning aldaar, dat zij den HEERE niet vreesden; zoo zond de HEERE leeuwen onder hen, die [*eenigen*] van hen doodden.

26. Daarom spraken zij tot den koning van Assyrië, zeggende: De volkeren, die gij vervoerd hebt, en hebt doen wonen in de steden van Samaría, weten de wijze van den God des lands niet; daarom heeft Hij leeuwen onder hen gezonden, en zie, zij dooden ze, dewijl zij niet weten de wijze van den God des lands.

27. Toen gebood de koning van Assyrië, zeggende: Brengt eenen van de priesteren daarhenen, die gijlieden van daar weggevoerd hebt, dat zij henentrekken en wonen aldaar; en dat hij hun leere de wijze van den God des lands.

28. Zoo kwam een uit de priesteren, die zij van Samaría weggevoerd hadden, en woonde te Béthel; en hij leerde hun, hoe zij den HEERE vreezen zouden.

29. Maar elk volk maakte zijne goden; en zij stelden ze in de huizen der hoogten, die de Samaritanen gemaakt hadden; elk volk in hunne steden, waarin zij woonachtig waren.

30. Want de lieden van Babel maakten Súccoth Bénoth; en de lieden van Chút maakten Nérgal; en de lieden van Hámath maakten Asíma;

31. En de A'vvieten maakten Níbha en Thárthak; en de Sépharvieten verbrandden hunne zonen voor A'dramélech en A'namélech, de goden van Sépharváïm, met vuur.

32. Ook vreesden zij den HEERE, en [a]maakten zich van hunne geringsten priesteren der hoogten, dewelke voor hen [*dienst*] deden in de huizen der hoogten.
a 1 Kon. 12: 31.

33. [a]Zij vreesden den HEERE, en dienden [*ook*] hunne goden, naar de wijze der volkeren, van dewelke zij die weggevoerd hadden. a Zeph. 1: 5.

34. Tot op dezen dag toe doen die naar de eerste wijzen; zij vreezen den HEERE niet, en zij doen niet naar hunne inzettingen, en naar hunne rechten, en naar de wet, en naar het gebod, dat de HEERE geboden heeft aan de kinderen Jakobs, wien [a]Hij den naam Israël gaf.
a Gen. 32: 28; 35: 10. 1 Kon. 18: 31.

35. Nochtans had de HEERE een verbond met hen gemaakt, en had hun geboden, zeggende; [a]Gij zult geene andere goden vreezen, noch u voor hen nederbuigen, noch hen dienen, noch hun offerande doen. a Richt. 6: 10.

36. Maar den HEERE, die u uit Egypteland met groote kracht en met eenen uitgestrekten arm opgevoerd heeft, dien zult gij vreezen, en voor Hem zult gij u buigen, en Hem zult gij offeranden doen;

37. En de inzettingen, en de rechten, en de wet, en het gebod, die Hij u geschreven heeft, zult gij waarnemen te doen te allen dage; en gij zult andere goden niet vreezen.

38. En het verbond, dat Ik met u gemaakt heb, zult gij niet vergeten; en gij zult andere goden niet vreezen.

39. Maar den HEERE uwen God zult gij vreezen; en Hij zal u redden uit de hand van alle uwe vijanden.

40. Doch zij hoorden niet, maar zij deden naar hunne eerste wijze.

41. Maar deze volkeren vreesden den HEERE, en dienden hunne gesnedene beelden: ook doen hunne kinderen en hunne kindskinderen, gelijk als hunne vaders gedaan hebben, tot op dezen dag.

HET XVIII KAPITTEL.

Het geschiedde nu in het derde jaar van Hoséa, den zoon van E'la, den koning van Israël,[1] [a][*dat*] Hizkía koning werd, de zoon van A'chaz, koning van Juda. a 2 Kron. 28: 27; 29: 1.

2. Vijf en twintig jaar was hij oud, toen hij koning werd, en hij regeerde negen en twintig jaar te Jeruzalem, en de naam zijner moeder was A'bi, eene dochter van Zacharía.

3. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN, naar alles wat zijn vader David gedaan had.

4. Hij [a]nam de hoogten weg, en brak de opgerichte beelden stuk, en roeide de bosschen uit; en hij verbrijzelde de koperen slang, die Mozes gemaakt had, omdat de kinderen Israëls tot die dagen toe haar gerookt hadden; en hij noemde ze Nehústan. *a* 2 Kron. 31: 1.

5. Hij betrouwde op den HEERE den God Israëls, zoodat na hem zijns gelijke niet was onder alle koningen van Juda, noch die vóór hem geweest waren.

6. Want hij kleefde den HEERE aan, hij week niet van Hem na te volgen, en hij hield zijne geboden, die de HEERE aan Mozes geboden had.

7. Zoo was de HEERE met hem; overal, waar hij henen uittrok, handelde hij kloekelijk; daartoe viel hij af van den koning van Assyrië, dat hij hem niet diende.

8. Hij [a]sloeg de Philistijnen tot Gáza toe, en zijne landpalen, van den wachttoren af tot de vaste steden toe. *a* Jes. 14: 30.

9. Het [a]geschiedde nu in het vierde jaar van den koning Hizkía (hetwelk was het zevende jaar van Hoséa, den zoon van E'la, den koning van Israël), dat Salmanéser, de koning van Assyrië, opkwam tegen Samaría, en het belegerde. *a* 2 Kon. 17: 3.

10. En zij namen het in [a]ten einde van drie jaren, in het zesde jaar van Hizkía; het was het negende jaar van Hoséa, den koning van Israël, als Samaría ingenomen werd. *a* 2 Kon. 17: 6.

11. En de koning van Assyrië voerde Israël weg naar Assyrië, en deed ze leiden in Hálah, en in Hábor, bij de rivier Gózan, en in de steden der Méden;

12. Daarom dat zij der stemme des HEEREN huns Gods niet waren gehoorzaam geweest, maar zijn verbond overtreden hadden; [*en*] al wat Mozes, de knecht des HEEREN, geboden had, daarnaar hadden zij niet gehoord, noch [*dat*] gedaan.

13. Maar [a]in het veertiende jaar van den koning Hizkía kwam Sánherib, de koning van Assyrië, op tegen alle vaste steden van Juda, en nam ze in. *a* 2 Kron. 32: 1. Jes. 36: 1.

14. Toen zond Hizkía, de koning van Juda, tot den koning van Assyrië naar Láchis, zeggende: Ik heb gezondigd, keer af van mij; wat gij mij opleggen zult, zal ik dragen. Toen leide de koning van Assyrië Hizkía, den koning van Juda, driehonderd talenten zilvers, en dertig talenten gouds op.

15. Alzoo gaf Hizkía al het zilver, dat gevonden werd in het Huis des HEEREN, en in de schatten van het huis des konings.

16. Te dien tijde sneed Hizkía [*het goud*] af van de deuren van den Tempel des HEEREN, en van de posten, die Hizkía, de koning van Juda, had laten overtrekken, en gaf dat aan den koning van Assyrië.

17. Evenwel zond de koning van Assyrië Thárthan, en Rábsaris, en Rábsake, van Láchis tot den koning Hizkía met een zwaar heir naar Jeruzalem; en zij togen op, en kwamen naar Jeruzalem. En als zij optogen en gekomen waren, bleven zij staan bij den watergang des oppersten vijvers, welke is bij den hoogen weg van het veld des vollers.

18. En zij riepen tot den koning; zoo ging tot hen uit E'ljakim, de zoon van Hilkía, de hofmeester, en Sébna, de schrijver, en Jóah, de zoon van A'saph, de kanselier.

19. En Rábsake zeide tot hen: Zegt nu tot Hizkía: Zoo zegt de groote koning, de koning van Assyrie: Wat vertrouwen is dit, waarmede gij vertrouwt?

20. Gij zegt (doch het is een woord der lippen): Er is raad en macht tot den oorlog. Op wien vertrouwt gij nu, dat gij tegen mij rebelleert?

21. Zie nu, vertrouwt gij u op dien gebroken rietstaf, op Egypte, op denwelken zoo iemand leent, zoo zal hij in zijne hand gaan, en die doorboren; alzoo is Pharaö, de koning van Egypte, allen dengenen, die op hem vertrouwen.

22. Maar zoo gij tot mij zegt: Wij vertrouwen op den HEERE onzen God.

is Hij die niet, wiens hoogten en wiens altaren Hizkía weggenomen heeft, en tot Juda en tot Jeruzalem gezegd heeft: Voor dit altaar zult gij u buigen te Jeruzalem?

23. Nu dan, wed toch met mijnen heere, den koning van Assyrië: en ik zal u twee duizend paarden geven, zoo gij voor u de ruiters daarop zult kunnen geven.

24. Hoe zoudt gij dan het aangezicht van een eenigen vorst van de geringste knechten mijns heeren afkeeren? Maar gij vertrouwt op Egypte, om de wagenen en om de ruiteren.

25. Nu, ben ik zonder den HEERE opgetogen tegen deze plaats, om die te verderven? De HEERE heeft tot mij gezegd: Trek op tegen dat land, en verderf het.

26. Toen zeide E'ljakim, de zoon van Hilkía, en Sébna, en Jóah tot Rábsake: Spreek toch tot uwe knechten in het Syrisch, want wij verstaan het [*wel*]; en spreek met ons niet in het Joodsch, voor de ooren des volks, dat op den muur is.

27. Maar Rábsake zeide tot hen: Heeft mijn heere mij tot uwen heere en tot u gezonden, om deze woorden te spreken? Is het niet tot de mannen, die op den muur zitten, dat zij met ulieden hunnen drek eten en hun water drinken zullen?

28. Alzoo stond Rábsake, en riep met luider stemme, in het Joodsch; en hij sprak en zeide: Hoort het woord des grooten konings, des konings van Assyrië.

29. Zoo zegt de koning: Dat Hizkía u niet bedriege, want hij zal u niet kunnen redden uit zijne hand.

30. Daartoe dat Hizkía u niet doe vertrouwen op den HEERE, zeggende: De HEERE zal ons zekerlijk redden, en deze stad zal niet in de hand des konings van Assyrië gegeven worden.

31. Hoort naar Hizkía niet. Want zoo zegt de koning van Assyrië: Handelt met mij door een geschenk, en komt tot mij uit, en eet, een ieder [*van*] zijnen wijnstok, en een ieder [*van*] zijnen vijgeboom; en drinkt een ieder het water zijns bornputs;

32. Totdat ik kome, en u hale in een land, als ulieder land, een land van koren en van most, een land van brood en van wijngaarden, een land van olijven, van olie en van honig; zoo zult gij leven en niet sterven. En hoort niet naar Hizkía, want hij hitst u op, zeggende: De HEERE zal ons redden.

33. Hebben de goden der volkeren, ieder zijn land, eenigszins gered uit de hand des konings van Assyrië?

34. Waar zijn de goden van Hámath, en van A'rpad? Waar zijn de goden van Sépharváim, Héna en I'vva? Ja hebben zij Samaría uit mijne hand gered?

35. Welke zijn ze onder alle goden der landen, die hun land uit mijne hand gered hebben, dat de HEERE Jeruzalem uit mijne hand redden zoude?

36. Doch het volk zweeg stille, en antwoordde hem niet één woord; want het gebod des konings was, zeggende: Gij zult hem niet antwoorden.

37. Toen kwam E'ljakim, de zoon van Hilkía, de hofmeester, en Sébna, de schrijver, en Jóah, de zoon van A'saph, de kanselier, tot Hizkía, met gescheurde kleederen; en zij gaven hem de woorden van Rábsake te kennen.

HET XIX KAPITTEL.

En [a]het geschiedde, als de koning Hizkía [*dat*] hoorde, zoo scheurde hij zijne kleederen, en bedekte zich met eenen zak, en ging in het Huis des HEEREN. *a* Jes. 37: 1.

2. Daarna zond hij E'ljakim, den hofmeester, en Sébna, den schrijver, en de oudsten der priesteren, met zakken bedekt, tot Jesája, den profeet, [a]den zoon van A'moz; *a* Jes. 1: 1.

3. En zij zeiden tot hem: Alzoo zegt Hizkía: Deze dag is een dag der benauwdheid, en der schelding, en der lastering; want de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte, en er is geene kracht om te baren.

4. Misschien zal de HEERE uw God hooren alle de woorden van Rábsake, denwelken zijn heere, de koning van Assyrië, gezonden heeft, om den levenden God te hoonen, en te schelden met woorden, die de HEERE uw God gehoord heeft. Hef dan een gebed op voor het overblijfsel, dat gevonden wordt.

5. En de knechten van den koning Hizkía kwamen tot Jesája.
6. En Jesája zeide tot hen: Zoo zult gij tot uwen heere zeggen: Zoo zegt de HEERE: Vrees niet voor de woorden, die gij gehoord hebt, waarmede Mij de dienaars van den koning van Assyrië gelasterd hebben.
7. Zie, Ik zal eenen geest in hem geven, dat hij een gerucht hooren zal, en weder in zijn land keeren; en Ik zal hem door het zwaard in zijn land vellen.
8. Zoo kwam Rábsake weder, en vond den koning van Assyrië, strijdende tegen Líbna; want hij had gehoord, dat hij van Láchis vertrokken was.
9. Als hij nu van Thírhaka, den koning van Cusch, hoorde zeggen: Zie, hij is uitgetogen, om tegen u te strijden; zond hij weder boden tot Hizkía, zeggende:
10. Zoo zult gij spreken tot Hizkía, den koning van Juda, zeggende: Laat u uwen God niet bedriegen, op welken gij vertrouwt, zeggende: Jeruzalem zal in de hand des konings van Assyrië niet gegeven worden.
11. Zie, gij hebt gehoord, wat de koningen van Assyrië aan alle landen gedaan hebben, die verbannende; en zoudt gij gered worden?
12. Hebben de goden der volkeren, die mijne vaders verdorven hebben, deze gered? [*als*] Gózan, en Háran, en Rézeph, en de kinderen van E'den, die in Thelásser waren?
13. Waar is de koning van Hámath, en de koning van A'rpad, en de koning der stad Sépharváïm, Héna en I'vva?
14. Als nu Hizkía de brieven uit der boden hand ontvangen, en die gelezen had, ging hij op in het Huis des HEEREN, en Hizkía breidde die uit voor het aangezichte des HEEREN.
15. En Hizkía bad voor het aangezichte des HEEREN, en zeide: O HEERE God Israëls, die tusschen de Chérubim woont, Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken der aarde, Gij hebt den hemel en de aarde gemaakt.
16. O HEERE, neig uw oor en hoor; doe, HEERE, uwe oogen open en zie; en hoor de woorden van Sánherib, die dezen gezonden heeft om den levenden God te hoonen.
17. Waarlijk, HEERE, hebben de koningen van Assyrië die heidenen en hun land verwoest;
18. En hebben hunne goden in het vuur geworpen; want zij waren geene Goden, maar het werk van menschenhanden, hout en steen; daarom hebben zij die verdorven.
19. Nu dan, HEERE onze God, verlos ons toch uit zijne hand; zoo zullen alle koninkrijken der aarde weten, dat Gij, HEERE, alleen God zijt.
20. Toen zond Jesája, de zoon van A'moz, tot Hizkía, zeggende: Zoo spreekt de HEERE, de God Israëls: Wat gij tot Mij gebeden hebt tegen Sánherib, den koning van Assyrië, heb Ik gehoord.
21. Dit is het woord, dat de HEERE over hem gesproken heeft: De jonkvrouwe, de dochter Sions, veracht u, zij bespot u, de dochter van Jeruzalem schudt het hoofd achter u.
22. Wien hebt gij gehoond en gelasterd? en tegen wien hebt gij de stemme verheven, en uwe oogen omhoog opgeheven? Tegen den Heilige Israëls.
23. Door middel uwer boden hebt gij den Heere gehoond, en gezegd: Ik heb met de menigte mijner wagenen beklommen de hoogten der bergen, de zijden van den Libanon; en ik zal zijne hooge cederboomen en zijne uitgelezene denneboomen afhouwen, en zal komen in zijne uiterste herberg, in het woud zijns schoonen velds.
24. Ik heb gegraven en heb gedronken vreemde wateren; en ik heb met mijne voetzolen alle rivieren der belegerde plaatsen verdroogd.
25. Hebt gij niet gehoord, dat Ik zulks lang tevoren gedaan heb, en dat van oude dagen af geformeerd heb? Nu heb Ik dat doen komen, dat gij zoudt zijn, om de vaste steden te verstoren tot woeste hoopen.
26. Daarom waren hare inwoners handeloos; zij waren verslagen en beschaamd; zij waren [*als*] het gras des velds, en de groene grasscheutjes, het hooi der daken, en het brandkoren, eer het overeinde staat.
27. Maar Ik weet uw zitten, en uw

uitgaan, en uw inkomen, en uw woeden tegen Mij.

28. Om uw woeden tegen Mij, en dat uwe woeling voor mijne ooren opgekomen is, zoo zal Ik mijnen haak in uwen neus leggen, en mijn gebit in uwe lippen, en Ik zal u doen wederkeeren door dien weg, door denwelken gij gekomen zijt.

29. En dat zij u een teeken, dat men [*in*] dit jaar eten zal, wat van zelf gewassen is; en in het tweede jaar, wat daarvan weder uitspruit; maar zaait in het derde jaar, en maait, en plant wijngaarden, en eet hunne vruchten.

30. Want het ontkomene, dat overgebleven is van den huize Juda, zal wederom nederwaarts wortelen, en zal opwaarts vrucht dragen.

31. Want van Jeruzalem zal het overblijfsel uitgaan, en het ontkomene van den berg Sion. De ijver van den HEERE der heirscharen zal dit doen.

32. Daarom zoo zegt de HEERE van den koning van Assyrie: Hij zal in deze stad niet komen, noch daar eenen pijl inschieten; ook zal hij [*met*] geen schild daarvoor komen, en zal geenen wal daartegen opwerpen.

33. Door den weg, dien hij gekomen is, door dien zal hij wederkeeren; maar in deze stad zal hij niet komen, zegt de HEERE.

34. Want [a]Ik zal deze stad beschermen, om die te verlossen, om mijnentwille, en om Davids mijns knechts wille. *a* 2 Kon. 20: 6.

35. Het [a]geschiedde dan in dienzelven nacht, dat de engel des HEEREN uitvoer, en sloeg in het leger van Assyrië honderd en vijf en tachtig duizend; en toen zij zich des morgens vroeg opmaakten, zie, die allen waren doode lichamen. *a* Jes. 37: 36.

36. Zoo vertrok Sánherib, de koning van Assyrië, en toog henen, en keerde weder; en hij bleef te Nínevé.

37. Het geschiedde nu, als hij in het huis van Nísroch, zijnen god, zich nederboog, [a]dat Adramélech en Saréser, [*zijne zonen*], hem met het zwaard versloegen; doch zij ontkwamen in het land van A'rarat; en E'sar-Háddon, zijn zoon, werd koning in zijne plaats. *a* 2 Kron. 32: 21. Jes. 37: 38.

HET XX KAPITTEL.

In die dagen [a]werd Hiskía krank tot stervens toe; en de profeet Jesája, de zoon van A'moz, kwam tot hem, en zeide tot hem: Zoo zegt de HEERE: Geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven, en niet leven. *a* 2 Kron. 32: 24. Jes. 38: 1.

2. Toen keerde hij zijn aangezicht om naar den wand, en hij bad tot den HEERE, zeggende:

3. Och HEERE, gedenk toch, dat ik voor uw aangezichte in waarheid en met een volkomen hart gewandeld, en wat goed in uwe oogen is, gedaan heb. En Hiskía weende gansch zeer.

4. Het gebeurde nu, als Jesája uit het middelvoorhof [*nog*] niet gegaan was, dat het woord des HEEREN tot hem geschiedde, zeggende:

5. Keer weder en zeg tot Hiskía, den voorganger mijns volks: Zoo zegt de HEERE, de God van uwen vader David: Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uwe tranen gezien; zie, Ik zal u gezond maken; aan den derden dag zult gij opgaan in het Huis des HEEREN;

6. En Ik zal vijftien jaar tot uwe dagen toedoen, en zal u uit de hand des konings van Assyrië verlossen, mitsgaders deze stad; en Ik zal deze stad beschermen om mijnentwille, en om mijns knechts Davids wille.

7. Daarna zeide Jesája: Neemt eenen klomp vijgen. En zij namen ze, en leiden ze op de zweer; en hij werd genezen.

8. Hiskía nu had gezegd tot Jesája: Welk is het teeken, dat de HEERE mij gezond maken zal, en dat ik op den derden dag in het Huis des HEEREN zal opgaan?

9. En Jesája zeide: Dit zal u een teeken van den HEERE zijn, dat de HEERE het woord, dat Hij gesproken heeft, doen zal: zal de schaduw tien graden voorwaarts gaan, of tien graden achterwaarts keeren?

10. Toen zeide Jehizkía: Het is der schaduw licht, tien graden nederwaarts te gaan; neen, maar dat de schaduw tien graden achterwaarts keere.

11. En Jesája de profeet riep den HEERE aan; en Hij deed de schaduw tien graden achterwaarts keeren in de

graden, dewelke zij nederwaarts gegaan was, in de graden van A'chaz' [*zonnewijzer*].

12. Te dien tijde zond Beródach Báladan, de zoon van Báladan, de koning van Babel, brieven en een geschenk aan Hizkía: want hij had gehoord, dat Hizkía krank geweest was.

13. En Hizkía hoorde naar hen, en hij toonde hun zijn gansche schathuis, het zilver, en het goud, en de specerijen, en de beste olie, en zijn wapenhuis, en al wat gevonden werd in zijne schatten; er was geen ding in zijn huis, noch in zijne gansche heerschappij, dat hij hun niet toonde.

14. Toen kwam de profeet Jesája tot den koning Hizkía, en zeide tot hem: Wat hebben die mannen gezegd, en van waar zijn zij tot u gekomen? En Hizkía zeide: Zij zijn uit verren lande gekomen, uit Babel.

15. En hij zeide: Wat hebben zij gezien in uw huis? En Hizkía zeide: Zij hebben alles gezien wat in mijn huis is; geen ding is er in mijne schatten, dat ik hun niet getoond heb.

16. Toen zeide Jesája tot Hizkía: Hoor des HEEREN woord:

17. Zie, de dagen komen, dat al wat in uw huis is, en wat uwe vaderen tot op dezen dag toe opgelegd hebben, naar Babel weggevoerd zal worden; er zal niets overgelaten worden, zegt de HEERE.

18. Daartoe zullen zij van uwe zonen, die uit u zullen voortkomen, die gij gewinnen zult, nemen, dat zij hovelingen zijn in het paleis des konings van Babel.

19. Maar Hizkía zeide tot Jesája: Het woord des HEEREN, dat gij gesproken hebt, is goed. Ook zeide hij: Zoude het niet, naardien vrede en waarheid in mijne dagen wezen zal?

20. Het overige nu der geschiedenissen van Hizkía, en al zijne macht, en hoe hij den vijver en den watergang gemaakt heeft, en water in de stad gebracht heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

21. En Hizkía ontsliep met zijne vaderen; en zijn zoon Manásse werd koning in zijne plaats.

HET XXI KAPITTEL.

[a]Manásse was twaalf jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde vijf en vijftig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Héphzi-Báh.

a 2 Kron 33: 1.

2. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, naar de gruwelen der heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israëls uit de bezitting verdreven had.

3. Want hij bouwde de hoogten weder op, [a]die Hizkía, zijn vader, geslecht had; en hij richtte voor Báál altaren op, en maakte een bosch, [b]gelijk als A'chab, de koning van Israël, gemaakt had, en boog zich neder voor al het heir des hemels, en diende ze.

a 2 Kon. 18: 4, *b* 1 Kon. 16: 31, 32, 33.

4. En hij [a]bouwde altaren in het Huis des HEEREN, waarvan de HEERE gezegd had: [b]Te Jeruzalem zal Ik mijnen naam zetten. *a* Jer. 32: 34. *b* Deut. 12: 5, 11. 2 Sam. 7: 13. 1 Kon. 8: 29; 9: 3. 2 Kron. 7: 12. Ps. 132: 13, 14. Jer. 32: 34.

5. Daartoe bouwde hij altaren voor al het heir des hemels, in beide de voorhoven van het Huis des HEEREN.

6. Ja hij deed zijnen zoon door het vuur gaan, en pleegde guichelarij, en gaf op vogelgeschrei acht, en hij stelde waarzeggers en duivelskunstenaren; hij deed zeer veel kwaads in de oogen des HEEREN, om [*Hem*] tot toorn te verwekken.

7. Hij stelde ook een gesneden beeld van het bosch, dat hij gemaakt had, in het Huis, waarvan de HEERE gezegd had tot David en tot zijnen zoon Sálomo: [a]In dit Huis en in Jeruzalem, die Ik uit alle stammen Israëls verkoren heb, zal Ik mijnen naam zetten in eeuwigheid;

a 2 Sam. 7: 10. 1 Kon. 8: 16, 29; 9: 3. 2 Kon. 23: 27.

8. En Ik zal niet voortvaren den voet van Israël te bewegen uit dit land, dat Ik hunnen vaderen gegeven heb; alleenlijk, zoo zij waarnemen te doen, naar alles wat Ik hun geboden heb, en naar de gansche wet, die mijn knecht Mozes hun geboden heeft.

9. Maar zij hoorden niet; want Manásse deed ze dwalen, dat zij erger deden dan de heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israëls verdelgd had.

10. Toen sprak de HEERE door den dienst van zijne knechten, de profeten, zeggende:
11. Dewijl dat [a]Manásse, de koning van Juda, deze gruwelen gedaan heeft, erger doende dan al wat de A'morieten gedaan hebben, die vóór hem geweest zijn, ja ook Juda door zijne drekgoden heeft doen zondigen;
a Jer. 15: 4.
12. Daarom, alzoo zegt de HEERE de God Israëls: Zie, Ik zal een kwaad over Jeruzalem en Juda brengen, dat aan een ieder, die het hoort, beide zijne ooren klinken zullen;
13. En Ik zal over Jeruzalem het meetsnoer van Samaría trekken, mitsgaders het paslood van het huis van A'chab; en Ik zal Jeruzalem uitwisschen, gelijk als men eenen schotel uitwischt; men wischt dien uit, en men keert hem om op zijne holligheid;
14. En Ik zal het overblijfsel mijns erfdeels verlaten, en zal ze in de hand hunner vijanden geven; en zij zullen tot eenen roof en plundering worden allen hunnen vijanden;
15. Daarom dat zij gedaan hebben wat kwaad was in mijne oogen, en Mij tot toorn verwekt hebben, van dien dag, dat hunne vaderen van Egypte uitgegaan zijn, ook tot op dezen dag toe.
16. Daartoe vergoot Manásse ook zeer veel onschuldig bloed, totdat hij Jeruzalem van het ééne einde tot het andere vervuld had; behalve zijne zonde, die hij Juda zondigen deed, doende wat kwaad was in de oogen des HEEREN.
17. Het overige nu der geschiedenissen van Manásse, en al wat hij gedaan heeft, en zijne zonde, die hij gezondigd heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?
18. En [a]Manásse ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven in den hof van zijn huis, in den hof van U'zza; en zijn zoon A'mon werd koning in zijne plaats. a 2 Kron. 33: 20.
19. A'mon was twee en twintig jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde twee jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Mesullémeth, eene dochter van Háruz van Jótba.
20. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, gelijk als zijn vader Manásse gedaan had;
21. Want hij wandelde in al den weg, dien zijn vader gewandeld had, en hij diende de drekgoden, die zijn vader gediend had, en hij boog zich voor die neder.
22. Zoo verliet hij den HEERE den God zijner vaderen, en hij wandelde niet in den weg des HEEREN.
23. En de knechten van A'mon maakten eene verbintenis tegen hem, en zij doodden den koning in zijn huis.
24. Maar het volk des lands versloeg allen, die tegen den koning A'mon eene verbintenis gemaakt hadden; en het volk des lands maakte zijnen zoon Josía koning in zijne plaats.
25. Het overige nu der geschiedenissen van A'mon, die hij gedaan heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?
26. En men begroef hem in zijn graf, in den hof van U'zza; en [a]zijn zoon Josía werd koning in zijne plaats.
a Matth. 1: 10

HET XXII KAPITTEL

Josía [a]was acht jaar oud, toen hij koning werd, en regeerde een en dertig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jedída, eene dochter van Adája, van Bózkath. a 2 Kron. 34: 1.
2. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN; en hij wandelde in al den weg van zijnen vader David, en week niet af ter rechter- noch ter linkerhand.
3. Het geschiedde nu in het achttiende jaar van den koning Josía, dat de koning den schrijver Sáphan, den zoon van Azália, den zoon van Mesúllam, zond in het Huis des HEEREN, zeggende:
4. Ga op tot Hilkía, den hoogepriester, opdat hij het geld opsomme, dat in het Huis des HEEREN gebracht is, hetwelk de wachters des dorpels van het volk verzameld hebben;
5. En dat zij dat geven in de hand der verzorgers van het werk, die aangesteld zijn over het Huis des HEEREN; opdat zij het geven aan degenen, die het werk doen, dat in het Huis des HEEREN is, om de breuken van het Huis te herstellen:

6. Aan de timmerlieden, en de bouwlieden, en de metselaars, en om hout en gehouwene steenen te koopen, om het Huis te herstellen.

7. Doch er werd met hen geene rekening gehouden van het geld, dat in hunne hand geleverd was, want zij handelden trouwelijk.

8. Toen zeide de hoogepriester Hilkía tot Sáphan, den schrijver: Ik heb het wetboek in het Huis des HEEREN gevonden. En Hilkía gaf dat boek aan Sáphan; die las het.

9. Daarna kwam Sáphan, de schrijver, tot den koning, en bracht den koning bescheid weder, en hij zeide: Uwe knechten hebben het geld, dat in het Huis gevonden was, samengebracht, en hebben het gegeven in de hand der verzorgers van het werk, die aangesteld waren over het Huis des HEEREN.

10. Ook gaf Sáphan, de schijver, den koning te kennen, zeggende: De priester Hilkía heeft mij een boek gegeven. En Sáphan las dat voor het aangezicht des konings.

11. Het geschiedde nu, als de koning de woorden des wetboeks hoorde, dat hij zijne kleederen scheurde.

12. En de koning gebood Hilkía, den priester, en Ahíkam, den zoon van Sáphan, en A'chbor, den zoon van Michája, en Sáphan, den schrijver, en Asája, den knecht des konings, zeggende:

13. Gaat henen, vraagt den HEERE voor mij, en voor het volk, en voor het gansche Juda, over de woorden dezes boeks, dat gevonden is; want de grimmigheid des HEEREN is groot, dewelke tegen ons aangestoken is, omdat onze vaderen niet gehoord hebben naar de woorden dezes boeks, om te doen naar al wat voor ons geschreven is.

14. Toen ging de priester Hilkía, en Ahíkam, en A'chbor, en Sáphan, en Asája henen tot de profetesse Húlda, de huisvrouwe van Sállum, den zoon van Thíkva, den zoon van Hárhas, den kleederbewaarder (zij nu woonde te Jeruzalem in het tweede deel), en zij spraken tot haar.

15. En zij zeide tot hen: Zoo zegt de HEERE de God Israëls: Zegt tot den man, die u tot mij gezonden heeft:

16. Zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal kwaad over deze plaatse brengen, en over hare inwoners: [*namelijk*] alle de woorden des boeks, dat de koning van Juda gelezen heeft.

17. Daarom dat zij Mij verlaten, en anderen goden gerookt hebben, opdat zij Mij tot toorn verwekten met al het werk hunner handen, zoo zal mijne grimmigheid aangestoken worden tegen deze plaatse, en niet uitgebluscht worden.

18. Maar tot den koning van Juda, die u gezonden heeft om den HEERE te vragen, alzoo zult gij tot hem zeggen: Zoo zegt de HEERE de God Israëls: Aangaande de woorden, die gij gehoord hebt;

19. Omdat uw hart week geworden is, en gij u voor het aangezichte des HEEREN vernederd hebt, als gij hoordet, wat Ik gesproken heb tegen deze plaatse, en hare inwoners: dat zij tot eene verwoesting en vloek zullen worden; en dat gij uwe kleederen gescheurd en voor mijn aangezichte geweend hebt; zoo heb Ik [*u*] ook verhoord, spreekt de HEERE.

20. Daarom zie, Ik zal u verzamelen tot uwe vaderen, en gij zult met vrede in uw graf verzameld worden, en uwe oogen zullen al het kwaad niet zien, dat Ik over deze plaatse brengen zal. En zij brachten den koning het antwoord weder.

HET XXIII KAPITTEL.

Toen [a]zond de koning henen, en tot hem verzamelden alle de oudsten van Juda en Jeruzalem. *a* 2 Kron. 34: 29.

2. En de koning ging op in het Huis des HEEREN, en met hem alle man van Juda, en alle inwoners van Jeruzalem, en de priesters en profeten, en al het volk, van den minste tot den meeste; en hij las voor hunne ooren alle de woorden van het boek des verbonds, [a]dat in het huis des HEEREN gevonden was. *a* 2 Kon. 22: 8.

3. De koning nu stond aan den pilaar, en maakte een verbond voor des HEEREN aangezichte, om den HEERE na te wandelen, en zijne geboden, en zijne getuigenissen, en zijne inzettingen met ganscher harte en met ganscher ziele te houden, bevestigende de woor-

den dezes verbonds, die in dit boek geschreven zijn. En het gansche volk stond in dit verbond.

4. En de koning gebood den hoogepriester Hilkía, en den priesteren der tweede ordening, en den dorpelbewaarders, dat zij uit den Tempel des HEEREN alle gereedschap, dat voor Báál, en voor het [*beeld van het*] bosch, en voor al het heir des hemels gemaakt was, uitbrengen zouden. En hij verbrandde dat buiten Jeruzalem in de velden van Kídron, en liet het stof daarvan naar Béthel dragen.

5. Daartoe schafte hij de Chemárim af, die de koningen van Juda gesteld hadden, opdat men rooken zoude op de hoogten, in de steden van Juda, en rondom Jeruzalem, mitsgaders, die voor Báál, de zon, en de maan, en de [*andere*] planeten, en al het heir des hemels rookten.

6. Hij bracht ook het [*beeld van het*] bosch uit het Huis des HEEREN weg, buiten Jeruzalem, tot de beek Kídron, en verbrandde het aan de beek Kídron en vergruisde het tot stof; en hij wierp het stof daarvan op de graven der kinderen des volks.

7. Daartoe brak hij de huizen der schandjongens af, die aan het Huis des HEEREN waren, alwaar de vrouwen huiskens voor het [*beeld van het*] bosch weefden.

8. En hij bracht alle de priesters uit de steden van Juda, en verontreinigde de hoogten, alwaar die priesters gerookt hadden, van Géba af tot Bér-Séba toe; en hij brak de hoogten der poorten af, [*ook*] die aan de deur der poort van Jozua, den overste der stad, was, welke aan iemands linkerhand was, in de stadspoort [*binnengaande*].

9. Doch de priesters der hoogten offerden niet op het altaar des HEEREN te Jeruzalem; maar zij aten ongezuurde [*brooden*] in het midden van hunne broederen.

10. Hij verontreinigde ook Thópheth, dat in het dal der kinderen Hínnoms is, opdat niemand zijnen zoon of zijne dochter voor den Mólech door het vuur deed gaan.

11. En hij schafte de paarden af, die de koningen van Juda voor de zon gesteld hadden, van den ingang in het Huis des HEEREN, tot de kamer van Náthan-Mélech, den hoveling die in Párvarim was; en de wagenen der zon verbrandde hij met vuur.

12. Voorts de altaren, die op het dak der opperzaal van A'chaz waren, die de koningen van Juda gemaakt hadden, mitsgaders de altaren, [a]die Manásse in de twee voorhoven van het Huis des HEEREN gemaakt had, brak de koning af; en hij verbrijzelde ze van daar, en wierp het stof daarvan in de beek Kídron.
a 2 Kon. 21: 5.

13. De hoogten ook, die voor aan Jeruzalem waren, dewelke waren ter rechterhand van den berg Máshith, die Salomo, de koning van Israël, voor Asthóreth, het verfoeisel der Sidoniërs, en voor Cámos, het verfoeisel der Móabieten, en voor Mílcom, den gruwel der kinderen A'mmons, gebouwd had, verontreinigde de koning.

14. Insgelijks brak hij de [a]opgerichte beelden stuk, en roeide de bosschen uit; en hij vervulde hunne plaats met menschenbeenderen. a Ex. 23: 24; 34: 13. Num. 33: 52. Deut. 7: 5, 25; 12: 3.

15. Daartoe ook het [a]altaar, dat te Béthel was, [*en*] de hoogte, die Jeróbeam, de zoon van Nébat, dewelke Israël zondigen deed, gemaakt had; te zamen dat altaar en die hoogte brak hij af; ja hij verbrandde de hoogte, hij vergruisde ze tot stof, en hij verbrandde het bosch. a 1 Kon. 12: 32, 33.

16. En als Josía zich omkeerde, zag hij de graven, die daar op den berg waren, en zond henen, en nam de beenderen uit de graven, en verbrandde ze op dat altaar, en verontreinigde dat; [a]naar het woord des HEEREN, dat de man Gods uitgeroepen had, die deze woorden uitriep. a 1 Kon. 13: 2.

17. Voorts zeide hij: Wat is dat voor een grafteeken, dat ik zie? En de lieden der stad zeiden tot hem: Het is het graf van den man Gods, die uit Juda kwam, en deze dingen, die gij tegen dit altaar van Béthel gedaan hebt, uitgeroepen heeft.

18. En hij zeide: Laat hem liggen; dat niemand zijne beenderen verroere. Zoo bevrijdden zij zijne beenderen, met de beenderen van den profeet, die uit Samaría gekomen was.

19. Daartoe nam Josía ook weg alle

de huizen der hoogten, [a]die in de steden van Samaría waren, die de koningen van Israël gemaakt hadden, om [*den HEERE*] tot toorn te verwekken; en hij deed aan deze naar alle de daden, die hij te Béthel gedaan had.
a 2 Kron. 34: 6.

20. En hij slachtte alle de priesteren der hoogten, die daar waren, op de altaren, en verbrandde daarop menschenbeenderen. Daarna keerde hij weder naar Jeruzalem.

21. En de koning gebood het gansche volk, zeggende: [a]Houdt den HEERE uwen God Paschen, [b]gelijk in dit boek des verbonds geschreven is.
a 2 Kron. 35: 1. *b* Ex. 12: 3. Deut. 16: 2.

22. Want gelijk dit Paschen was er geen gehouden, van de dagen der richteren af, die Israël gericht hadden, noch in alle de dagen der koningen van Israël, noch der koningen van Juda.

23. Maar in het achttiende jaar van den koning Josía, werd dit Paschen den HEERE te Jeruzalem gehouden.

24. En ook deed Josía [a]weg de waarzeggers, en de duivelskunstenaars, en de Teraphim, en de drekgoden, en alle verfoeiselen, die in het land van Juda en in Jeruzalem gezien werden; opdat hij bevestigde de woorden der wet, die geschreven waren in het boek, dat de priester Hilkía in het Huis des HEEREN gevonden had. *a* Lev. 19: 31; 20: 27. Deut. 18: 11. Jes. 8: 19.

25. En vóór hem was geen koning zijns gelijke, die zich tot den HEERE, met zijn gansche hart, en met zijne gansche ziele, en met zijne gansche kracht, naar al de wet van Mozes, bekeerd had; en na hem stond zijns gelijke niet op.

26. Nochtans keerde zich de HEERE van den brand zijns grooten toorns niet af, waarmede zijn toorn brandde tegen Juda, om alle de tergingen, waarmede Manásse Hem getergd had.

27. En de HEERE zeide: Ik zal Juda ook van mijn aangezichte wegdoen, [a]gelijk als Ik Israël weggedaan heb; en Ik zal deze stad Jeruzalem verwerpen, die Ik verkoren heb, en het Huis, waarvan Ik gezegd heb: Mijn naam zal daar wezen. *a* 2 Kon. 17: 18, 20; 24: 3.

28. Het overige nu der geschiedenissen van Josía, en al wat hij gedaan heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

29. In zijne dagen toog Pharaö Nécho, de koning van Egypte, op tegen den koning van Assyrië, naar de rivier Phrath; en de koning Josía toog hem te gemoet; en hij doodde hem te Megíddo, als hij hem gezien had.

30. En zijne knechten voerden hem dood op eenen wagen van Megíddo, en brachten hem te Jeruzalem, en begroeven hem in zijn graf. [a]En het volk des lands nam Jóahaz, den zoon van Josía, en zalfden hem, en maakten hem koning in zijns vaders plaats.
a 2 Kron. 36: 1.

31. Drie en twintig jaar was Jóahaz oud, toen hij koning werd, en hij regeerde drie maanden te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Hamútal, de dochter van Jeremía, van Líbna.

32. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, naar alles wat zijne vaderen gedaan hadden.

33. Doch Pharaö Nécho liet hem binden te Ríbla in het land van Hámath, opdat hij te Jeruzalem niet regeeren zoude; en hij leide het land eene boete op van honderd talenten zilvers en een talent gouds.

34. Ook maakte Pharaö Nécho Éljakim, den zoon van Jósía, koning, in de plaats van zijnen vader Josía, en veranderde zijnen naam in [a]Jójakim; maar Jóahaz nam hij mede, en hij kwam in Egypte, en stierf aldaar. *a* Matth. 1: 11.

35. En Jójakim gaf dat zilver en dat goud aan Pharaö; doch hij schatte het land, om dat geld naar het bevel van Pharaö te geven; een ieder naar zijne schatting eischte hij het zilver en goud af van het volk des lands, om aan Pharaö Nécho te geven.

36. Vijf en twintig jaar was Jójakim oud, toen hij koning werd, en regeerde elf jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Zebùdda, eene dochter van Pedája, van Rúma.

37. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, naar alles wat zijne vaders gedaan hadden.

HET XXIV KAPITTEL.

In [a]zijne dagen toog Nébucadnézar, de

koning van Babel, op, en Jójakim werd zijn knecht drie jaren; daarna keerde hij zich om, en rebelleerde tegen hem.
a 2 Kron. 36: 6.

2. En de HEERE zond tegen hem de benden der Chaldeën, en de benden der Syriërs, en de benden der Móabieten, en de benden der kinderen A'mmons, en zond ze tegen Juda, om dat te verderven; *a*naar het woord des HEEREN, dat Hij gesproken had door den dienst zijner knechten, de profeten.
a 2 Kon. 20: 17; 23: 27.

3. Zekerlijk geschiedde [*dit*] naar het bevel des HEEREN tegen Juda, dat Hij ze van zijn aangezichte wegdeed, om de zonden van Manásse, naar alles wat hij gedaan had;

4. Als ook [*om*] het onschuldig bloed, dat hij vergoten had, zoodat hij Jeruzalem met onschuldig bloed vervuld had; daarom wilde de HEERE niet vergeven.

5. Het overige nu der geschiedenissen van Jójakim, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Juda?

6. En Jójakim ontsliep met zijne vaderen; en zijn zoon Jójachin werd koning in zijne plaats.

7. De koning nu van Egypte toog voortaan niet meer uit zijn land; want de koning van Babel had, van de rivier van Egypte af tot aan de rivier Phrath, ingenomen al wat van den koning van Egypte was.

8. Jójachin was achttien jaar oud, toen hij koning werd, en regeerde drie maanden te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Nehústha, eene dochter van Élnathan, van Jeruzalem.

9. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, naar alles wat zijn vader gedaan had.

10. Te *a*dien tijde togen de knechten van Nébucadnézar, den koning van Babel, naar Jeruzalem; en de stad werd belegerd.
a Dan. 1: 1.

11. Zelfs kwam Nébucadnézar, de koning van Babel, tegen de stad, als zijne knechten die belegerden.

12. Toen ging Jójachin, de koning van Juda, uit tot den koning van Babel, hij, en zijne moeder, en zijne knechten, en zijne vorsten, en zijne hovelingen; en de koning van Babel nam hem [*gevangen*] in het achtste jaar zijner regeering.

13. *a*En hij bracht van daar uit alle de schatten van het Huis des HEEREN, en de schatten van het huis des konings; en hij hieuw alle gouden vaten af, die Sálomo, de koning van Israël, in den Tempel des HEEREN gemaakt had, gelijk als de HEERE gesproken had.
a 2 Kon. 20: 17. Jes. 39: 6.

14. En hij voerde gansch Jeruzalem weg, mitsgaders alle de vorsten, en alle strijdbare helden, tien duizend gevangenen, en alle timmerlieden en smeden; niemand werd overgelaten, dan het arme volk des lands.

15. *a*Zoo voerde hij Jójachin weg naar Babel, mitsgaders des konings moeder, en des konings vrouwen, en zijne hovelingen; daartoe de machtigen des lands bracht hij gevankelijk van Jeruzalem naar Babel;
a 2 Kron. 36: 10. Esth. 2: 6.

16. En *a*alle kloeke mannen tot zeven duizend, en timmerlieden en smeden tot één duizend, [*en*] alle helden, die ten oorlog geoefend waren; deze bracht de koning van Babel gevankelijk naar Babel.
a Jer. 52: 28.

17. En de *a*koning van Babel maakte Matthánja, een oom van hem, koning in plaats van hem, en veranderde zijnen naam in Zedekía.
a Jer. 37: 1; 52: 1.

18. Zedekía was een en twintig jaar oud, als hij koning werd, en hij regeerde elf jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Hamútal, eene dochter van Jeremía, van Líbna.

19. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, naar alles wat Jójakim gedaan had;

20. Want het geschiedde, om den toorn des HEEREN tegen Jeruzalem en tegen Juda, totdat Hij ze van zijn aangezichte weggeworpen had. En Zedekía rebelleerde tegen den koning van Babel.

HET XXV KAPITTEL.

En *a*het geschiedde in het negende jaar zijner regeering, in de tiende maand, op den tienden der maand, [*dat*] Nébucadnézar, de koning van Babel, kwam tegen Jeruzalem, hij en zijn gansche heir, en legerde zich daartegen; en zij bouwden daartegen sterkten rondom.
a 2 Kron. 36: 17. Jer. 32: 2; 39: 1; 52: 4.

2. Zoo kwam de stad in belegering,

tot in het elfde jaar van den koning Zedekía.

3. Op den negenden der [*vierde*] maand, [a]als de honger in de stad sterk werd, en het volk des lands geen brood had,
a Jer. 52: 6.

4. Toen werd de stad doorgebroken, en alle de krijgslieden [*vloden*] des nachts door den weg der poort tusschen de twee muren, die aan des konings hof waren (de Chaldeën nu waren tegen de stad rondom), en [*de koning*] trok [*door*] den weg des vlakken velds.

5. Doch het heir der Chaldeën jaagde den koning na, en zij achterhaalden hem in de vlakke velden van Jéricho, en al zijn heir werd van bij hem verstrooid.

6. Zij dan grepen den koning, en voerden hem opwaarts tot den koning van Babel, naar Ríbla; en zij spraken een oordeel tegen hem.

7. En zij slachtten de zonen van Zedekía voor zijne oogen, en men verblindde Zedekía's oogen en zij bonden hem met twee koperen ketenen, en voerden hem naar Babel.

8. Daarna in de vijfde maand, op den zevenden der maand (dit was het negentiende jaar van Nébucadnézar, den koning van Babel), kwam Nébuzarádan, de overste der trawanten, de knecht des konings van Babel, te Jeruzalem.

9. En hij verbrandde het Huis des HEEREN, en het huis des konings, mitsgaders alle huizen van Jeruzalem; en alle huizen der grooten verbrandde hij met vuur.

10. En het gansche heir der Chaldeën, dat met den overste der trawanten was, brak de muren van Jeruzalem rondom af.

11. Het overige nu des volks, die in de stad overgelaten waren, en de afvalligen, die tot den koning van Babel gevallen waren, en het overige der menigte, voerde Nébuzarádan, de overste der trawanten, gevankelijk weg.

12. Maar van de armsten des lands liet de overste der trawanten [*eenigen*] overig tot wijngaardeniers en tot akkerlieden.

13. Voorts braken de Chaldeën [a]de koperen pilaren, die in het Huis des HEEREN waren, en de stellingen, en de koperen zee, die in het Huis des HEEREN was; en zij voerden het koper daarvan naar Babel.
a 2 Kon. 20: 17. Jer. 20: 5; 27: 19.

14. Zij namen ook de potten, en de schoffelen, en de gaffelen, en de rookschalen, en alle de koperen vaten, daar men den dienst mede deed.

15. En de overste der trawanten nam weg de wierookvaten en de sprengbekkens, wat geheel goud en wat geheel zilver was.

16. De twee pilaren, de ééne zee, en de stellingen, die Sálomo voor het Huis des HEEREN gemaakt had; het koper van alle deze vaten was zonder gewicht.

17. [a]De hoogte van éénen pilaar was achttien ellen, en het kapiteel daarop was koper, en de hoogte des kapiteels was drie ellen; en het net, en de granaatappelen op het kapiteel rondom, waren alle van koper. En dezen gelijk had de andere pilaar, met het net.
a 1 Kon. 7: 15. 2 Kron. 3: 15. Jer. 52: 21.

18. Ook nam de overste der trawanten Serája, den hoofdpriester, en Zephánja, den tweeden priester, en de drie dorpelbewaarders.

19. En uit de stad nam hij éénen hoveling, die over de krijgslieden gesteld was, en vijf mannen uit degenen, die des konings aangezicht zagen, die in de stad gevonden werden; mitsgaders den oversten schrijver des heirs, die het volk des lands ten oorlog opschreef; en zestig mannen van het volk des lands, die in de stad gevonden werden.

20. Als Nébuzarádan, de overste der trawanten, deze genomen had, zoo bracht hij ze tot den koning van Babel, naar Ríbla.

21. En de koning van Babel sloeg ze, en doodde ze te Ríbla, in het land van Hámath. Alzoo werd Juda uit zijn land gevankelijk weggevoerd.

22. [a]Maar aangaande het volk, dat in het land van Juda overgebleven was, dat Nébucadnézar, de koning van Babel, had laten overblijven, daarover stelde hij Gedálja, den zoon van Ahíkam, den zoon van Sáphan. a Jer. 40: 5, 9.

23. [a]Toen nu alle de oversten der heiren, zij en hunne mannen, hoorden, dat de koning van Babel Gedálja tot overste gesteld had, kwamen zij tot Gedálja naar Mizpa: namelijk, Ismaël, de zoon van

Nethánja, en Jóhanan, de zoon van Karéah, en Serája, de zoon van Tánhumeth, de Nétophathiet, en Jaäzánja, de zoon van den Máächathiet, zij en hunne mannen. *a* Jer. 40: 7.

24. En Gedálja zwoer hun en hunnen mannen, en zeide tot hen: Vreest niet van te zijn knechten der Chaldeën; blijft in het land, en dient den koning van Babel, zoo zal het u wel gaan.

25. Maar het geschiedde in de zevende maand, dat Ismaël, de zoon van Nethánja, den zoon van Elisáma, van koninklijken zade, kwam, en tien mannen met hem; *a*en zij sloegen Gedálja, dat hij stierf, mitsgaders de Joden en de Chaldeën, die met hem te Mizpa waren. *a* Jer. 41: 2.

26. Toen maakte zich al het volk op, van den minste tot den meeste, en de oversten der heiren, en kwamen in Egypte, want zij vreesden voor de Chaldeën.

27. Het geschiedde daarna in het zeven en dertigste jaar der wegvoering van Jójachin, den koning van Juda, in de twaalfde maand, op den zeven en twintigsten der maand, dat E'vilmeródach, de koning van Babel, in het jaar, als hij koning werd, het hoofd van Jójachin, den koning van Juda, uit het gevangenhuis verhief.

28. En hij sprak vriendelijk met hem, en stelde zijnen stoel boven den stoel der koningen, die bij hem te Babel waren.

29. En hij veranderde de kleederen zijner gevangenis, en hij at steeds brood voor zijn aangezicht, alle de dagen zijns levens.

30. En aangaande zijne tering, eene gestadige tering werd hem van den koning gegeven, elk dagelijks bestemd deel op zijnen dag, alle de dagen zijns levens.

HET EERSTE BOEK

DER

KRONIEKEN.

HET I KAPITTEL.

*a*Adam, Seth, Énos, *a* Gen. 5: 3, 4.
2. Kénan, Mahaláleël, Jéred,
3. Hénoch, Methúsalah, Lámech,
4. Noach, Sem, Cham en Jápheth.
5. De *a*kinderen van Jápheth waren: Gómer, en Mágog, en Mádai, en Jávan, en Túbal, en Mésech, en Tíras. *a* Gen. 10: 2, enz.
6. En de kinderen van Gómer waren: A'skenaz, en Díphath, en Togárma.
7. En de kinderen van Jávan waren: Elísa, en Tharsísa, Chíttim en Dódanim.
8. De kinderen van *a*Cham waren: Cus, en Mitsráïm, Put, en Kánaän. *a* Gen. 10: 6, enz.
9. En de kinderen van Cus waren: Séba, en Havíla, en Sábta, en Ráëma, en Sábtecha; en de kinderen van Ráëma waren: Schéba en Dédan.
10. Cus nu gewon Nimrod; die begon geweldig te zijn op aarde.

11. En Mitsráïm gewon de Lúdim, en de A'namim, en de Léhabim, en de Náphtuhim,
12. En de Páthrusim, en de Cáslu-him (van [a]welke de Philistijnen zijn voortgekomen), en de Cáphthorim.
a Gen. 10: 14.
13. Kánaän nu gewon Sídon, zijnen eerstgeborene, en Heth,
14. En den Jébusi, en den A'mori, en den Gírgasi,
15. En den Hívvi, en den A'rki, en den Síni,
16. En den A'rvadi, en den Zémari, en den Hámathi.
17. De [a]kinderen van Sem waren: Élam, en A'ssur, en Arphácsad, en Lud, en A'ram, en Uz, en Hul, en Géther, en Mésech. a Gen. 10: 22, enz.
18. Arphácsad nu gewon Sélah, en Sélah gewon Héber.
19. Aan Héber nu zijn twee zonen geboren; de naam des éénen was Péleg, omdat in zijne dagen het aardrijk verdeeld is, en de naam zijns broeders was Jóktan.
20. En Jóktan gewon Almódad, en Séleph, en Hazarmávet, en Jeráh,
21. En Hadóram, en U'zal, en Díkla,
22. En E'bal, en Abímaël, en Schéba,
23. En O'phir, en Havíla, en Jóbab. Alle deze waren zonen Jóktans.
24. [a]Sem, Arphácsad, Sélah,
a Gen. 11: 10, enz. Luk. 3: 34.
25. Héber, Péleg, Réhu,
26. Sérug, Náhor, Térah,
27. Abram; die is Abraham.
28. [a]De kinderen van Abraham waren: Izak en Ismaël.
a Gen. 16: 15; 21; 2.
29. Dit zijn hunne geboorten: [a]de eerstgeborene van Ismaël was Nébajoth; en Kédar, en Ádbeël, en Míbsam,
a Gen. 25: 13, enz.
30. Mísma, en Dúma, Mássa, Hádad, en Théma,
31. Jétur, Náphis, en Kédma. Deze zijn de kinderen Ismaëls.
32. De [a]kinderen nu van Ketúra, Abrahams bijwijf: die baarde Zímran, en Jóksan, en Médan, en Mídian, en Jísbak, en Súah. En de kinderen van Jóksan waren: Schéba en Dédan.
a Gen. 25: 2.
33. De kinderen van Mídian nu waren: Épha, en Épher, en Hénoch, en Abída, en Eldaä. Die allen waren zonen van Ketúra.
34. Abraham nu gewon Izak. De [a]zonen van Izak waren: Ezau en Israël.
a Gen. 25: 21, 24, enz.
35. En [a]de kinderen van Ezau: Éliphaz, Réhuël, en Jéhus, en Jáëlam, en Kórah. a Gen. 36: 10, enz.
36. De kinderen van Éliphaz waren: Téman, en Ómar, Zéphi, en Gáëtham, Kénaz, en Tímna, en A'malek.
37. De kinderen van Réhuël waren Náhath, Zérah, Sámma, en Mízza.
38. De kinderen van Séïr nu waren: Lótan, en Sóbal, en Zíbeon, en A'na, en Díson, en Ezer, en Dísan.
39. De kinderen van Lótan nu waren: Hóri en Hómam; en de zuster van Lótan was Tímna.
40. De kinderen van Sóbal waren: A'ljan, en Manáhath, en Ébal, Séphi, en O'nam. En de kinderen van Zíbeon waren: A'ja en A'na.
41. De kinderen van A'na waren: Díson. En de zonen van Díson waren: Hámran, en Ésban, en I'thran, en Chéran.
42 De kinderen van Ézer waren: Bílhan, en Záävan, [*en*] Jáäkan. De kinderen van Dísan waren: Uz en A'ran.
43. Dit nu zijn de koningen, die geregeerd hebben in het land van Edom, eer er een koning regeerde over de kinderen Israëls: Béla, de zone Béors; en de naam zijner stad was Dinhába.
44. En Béla stierf, en Jóbab regeerde in zijne plaats, een zoon van Zérah, van Bózra.
45. En Jóbab stierf, en Húsam, uit het land der Thémanieten, regeerde in zijne plaats.
46. En Húsam stierf, en Hádad, de zone Bédads, regeerde in zijne plaats, die de Mídianieten in het veld van Móab versloeg; en de naam zijner stad was A'vith.
47. En Hádad stierf, en Sámla, van Másreka, regeerde in zijne plaats.
48. En Sámla stierf, en Saul, van Réhobôth, aan de rivier, regeerde in zijne plaats.
49. En Saul stierf, en Bääl-Hánan, de zone A'chbors, regeerde in zijne plaats.
50. Als Bääl-Hánan stierf, zoo re-

geerde Hádad in zijne plaats; en de naam zijner stad was Páhi; en de naam zijner huisvrouwe was Mehetábeël, de dochter van Mátred, dochter van Mézahab.
51. Toen Hádad stierf, zoo werden vorsten in Edom: de vorst Tímna, de vorst A'lja, de vorst Jétheth,
52. De vorst Aholibáma, de vorst E'la, de vorst Pínon,
53. De vorst Kénaz, de vorst Théman, de vorst Míbzar,
54. De vorst Mágdiël, de vorst I'ram. Deze waren de vorsten Edoms.

HET II KAPITTEL.

Deze [a]zijn de kinderen Israëls: Ruben, Simeon, Levi en Juda, Issaschar en Zebulon, a Gen. 29: 32; 30: 5; 35: 18, 22; 46: 8.
2. Dan, Jozef en Benjamin, Naphthali, Gad en Aser.
3. De [a]kinderen van Juda zijn: Er, en O'nan, en Séla; drie zijn er hem geboren van de dochter van Súa, de Kanaänietische. En Er, de eerstgeborene van Juda, was kwaad in de oogen des HEEREN, daarom doodde Hij hem. a Gen. 38: 3; 46: 12. Num. 26: 19.
4. [a]Maar Thámar, zijne schoondochter, baarde hem Pérez en Zérah. Alle de zonen van Juda waren vijf. a Gen. 38: 28, 29. Matth. 1: 3.
5. De [a]kinderen van Pérez waren: Hézron en Hámul. a Gen. 46: 12.
6. En de kinderen van Zérah waren: Zímri, en E'than, en Héman, en Chálcol, en Dára. Deze allen zijn vijf.
7. En de kinderen van Cármi waren: A'char, [a]de beroerder Israëls, die zich aan het verbannene vergreep. a Joz. 7: 25.
8. De kinderen van E'than nu waren: Azárja.
9. En de kinderen van Hézron, die hem geboren zijn, waren: Jerahmeël, en Ram, en Chelúbai.
10. Ram [a]nu gewon Amminádab; en Amminádab gewon Nahésson, den [b]vorst der kinderen van Juda; a Ruth 4: 19. Matth. 1: 3, 4. b Num. 1: 7; 2: 3.
11. En Nahésson gewon Sálma; en Sálma gewon Bóaz;
12. En Bóaz gewon O'bed; en O'bed gewon I'saï;
13. En I'saï gewon Elíab, zijnen eerstgeborene, en Abinádab den tweede, en Símea den derde,
14. Netháneël den vierde, Ráddai den vijfde,
15. O'zem den zesde, Dávid den zevende.
16. En hunne zusters waren: Zerúja en Abígaïl. De kinderen nu van Zerúja waren: Abísaï, en Jóab, en A'sa-El; drie.
17. En Abígaïl baarde Amása; en de vader van Amása was Jéther, een Ismaëliet.
18. Cáleb nu, de zoon van Hézron, gewon kinderen uit Azúba, [*zijne*] vrouwe, en uit Jerioth. En dezer zonen zijn deze: Jéser, en Sóbab, en A'rdon.
19. Als nu Azúba gestorven was, zoo nam zich Cáleb Éphrath; die baarde hem Hur.
20. En [a]Hur gewon U'ri; en U'ri gewon Bezáleël. a Ex. 31: 2.
21. Daarna ging Hézron in tot de dochter van Máchir, den vader van Gílead, en hij nam ze, toen hij zestig jaren oud was, en zij baarde hem Ségub.
22. Ségub nu gewon Jáïr; en hij had drie en twintig steden in het land van Gílead.
23. En hij nam Gésur en A'ram, met de vlekken van Jáïr, van hen, met Kénath en zijne onderhoorige plaatsen, zestig steden. Deze allen zijn zonen van Máchir, den vader van Gílead.
24. En na den dood van Hézron, in Cáleb-Éphratha, heeft Abía, Hézrons huisvrouwe, hem ook gebaard A'sschur, den vader van Thekóa.
25. De kinderen van Jerahmeël nu, den eerstgeborene van Hézron, waren [*deze*]: de eerstgeborene was Ram; daartoe Búna, en Óren, en O'zem, [*en*] Ahía.
26. Jerahmeël had nog eene andere vrouw, welker naam was Atára; zij was de moeder van O'nam.
27. En de kinderen van Ram, den eerstgeborene van Jerahmeël, waren: Máäz, en Jámin, en Éker.
28. En de kinderen van Ónam waren: Sámmai en Jáda. En de kinderen van Sámmai: Nadab en Abísur.
29. De naam nu der huisvrouwe van

Abísur was Abíhaïl; die baarde hem Áchban en Mólid.
30. En de kinderen van Nádab waren: Séled en Appáïm; en Séled stierf zonder kinderen.
31. En de kinderen van Appáïm waren: Jíseï; en de kinderen van Jíseï waren: Sésan; en de kinderen van Sésan: A'chlai.
32. En de kinderen van Jáda, den broeder van Sámmai, waren: Jéther en Jónathan; en Jéther is gestorven zonder kinderen.
33. De kinderen van Jónathan nu waren: Péleth en Záza. Dit waren de kinderen van Jerahmeël.
34. En Sésan had geene zonen, maar dochteren. En Sésan had eenen Egyptischen knecht, wiens naam was Járha.
35. Sésan nu gaf zijne dochter aan zijnen knecht Járha tot eene vrouwe; en zij baarde hem A'ttai.
36. A'ttai nu gewon Náthan, en Náthan gewon Zábad;
37. En Zábad gewon Éphla; en Éphla gewon O'bed;
38. En O'bed gewon Jéhu; en Jéhu gewon Azárja;
39. En Azárja gewon Hélez; en Hélez gewon Elása;
40. En Elása gewon Sísmai; en Sísmai gewon Sállum;
41. En Sállum gewon Jekámja; en Jekámja gewon Elisáma.
42. De kinderen van Cáleb nu, den broeder van Jerahmeël, zijn: Mésa zijn eerstgeborene (die is de vader van Ziph), en de kinderen van Marésa, den vader van Hébron.
43. De kinderen van Hébron nu waren: Kórah, en Tappúah, en Rékem, en Séma.
44. Séma nu gewon Ráham, den vader van Jórkeam; en Rékem gewon Sámmai.
45. De kinderen van Sámmai nu waren: Máon; en Máon was de vader van Béth-Zúr.
46. En Épha, het bijwijf van Cáleb, baarde Háran, en Móza, en Gázez; en Háran gewon Gázez.
47. De kinderen van Jóchdai nu waren: Régem, en Jótham, en Gésan, en Pélet, en Épha, en Sááph.
48. Uit het bijwijf Máächa gewon Cáleb Séber, en Thírhána.
49. En [*de huisvrouwe*] van Sááph, den vader van Madmánna, baarde Séva, den vader van Machbéna, en den vader van Gíbea; en de dochter van Cáleb was A'chsa.
50. Dit waren de kinderen van Cáleb, den zoon van Hur, den eerstgeborene van Éphratha: Sóbal, de vader van Kírjath-Jéarim;
51. Sálma, de vader der Bethlehemieten; Háreph, de vader van Béth-Gáder.
52. De kinderen van Sóbal, den vader van Kírjath-Jéarim, waren: Hároë [*en*] Házi-Hammenúchoth.
53. En de geslachten van Kírjath-Jéarim waren: de Jéthrieten, en de Phúthieten, en de Súmathieten, en de Mísraïeten. Van deze zijn uitgegaan de Zóraïeten en de Ésthaülieten.
54. De kinderen van Sálma waren: de Béthlehemieten, en de Nétophatieten, A'troth, Béth-Jóab, en de helft der Mánathieten, [*en*] de Zórieten,
55. En de huisgezinnen der schrijvers, die te Jábes woonden, de Thírathieten, de Símathieten, de Súchathieten. Deze zijn de Kínieten, die gekomen zijn van Hámath, den vader van het huis van Réchab.

HET III KAPITTEL.

Deze nu waren de kinderen van David, die [a]hem te Hébron geboren zijn: de eerstgeborene A'mnon, van Ahínoam, de Jízreëlietische; de tweede Daniël, van Abígaïl, de Cármelietische;

a 2 Sam. 3: 2, enz.

2. De derde A'bsalom, de zoon van Máächa, de dochter van Tálmai, den koning te Gésur; de vierde Adónia, de zoon van Hággith;
3. De vijfde Sephátja, van Abítal; de zesde Jíthream, van zijne huisvrouwe Egla.
4. Zes zijn hem te Hébron geboren; want hij regeerde daar zeven jaren en zes maanden; en drie en dertig jaar regeerde hij te Jeruzalem.
5. [a]Deze nu zijn hem te Jeruzalem geboren: Símea, en Sóbab, en Náthan, en Sálomo; [*deze*] vier zijn van Báth-Súa, de dochter van A'mmiël;

a 2 Sam. 5: 14, enz.

6. Daartoe Jíbchar, en Elisáma, en Eliphélet,

7. En Nóga, en Népheg, en Jáphia,
8. En Elisáma, en Éljada, en Eliphélet; negen.
9. [*Deze*] allen zijn zonen van David, behalve de kinderen der bijwijven, en Thámar, hunne zuster.
10. Sálomo's zoon nu was [a]Rehábeam; zijn zoon was Abía; zijn zoon was A'sa; zijn zoon was Jósaphat;
a 1 Kon. 11: 43; 14: 31; 15: 8, 24.
11. Zijn zoon [a]was Jóram; zijn zoon was Aházia; zijn zoon was Jóas;
a 2 Kon. 8: 16, 25; 11: 2.
12. Zijn zoon was [a]Amázia; zijn zoon was Azárja; zijn zoon was Jótham;
a 2 Kon. 12: 21; 14: 21; 15: 7.
13. [a]Zijn zoon was Áchaz; zijn zoon was Hizkía; zijn zoon was Manásse;
a 2 Kon. 15: 38; 16: 20; 20: 21.
14. [a]Zijn zoon was A'mon; zijn zoon was Josía. a 2 Kon. 21: 18, 26.
15. De [a]zonen van Josía nu waren [*deze*]: de eerstgeborene Jóhanan, de tweede Jójakim, de derde Zedekía, de vierde Sállum. a 2 Kon. 23: 30, 34.
16. De kinderen van Jójakim nu waren: [a]Jechónja zijn zoon; Zedekía zijn zoon. a 2 Kon. 24: 6, 17.
17. En de [a]kinderen van Jechónja waren: A'ssir; zijn zoon was Seálthiël;
a Matth. 1: 11, 12.
18. Dezes [*zonen*] waren Malchíram, en Pedája, en Senázar, Jekámja, Hósama, en Nedábja.
19. De kinderen van Pedája nu waren: Zerubbábel en Símeï; en de kinderen van Zerubbábel waren: Mesúllam en Hanánja; en Sélomith was hunlieder zuster;
20. En Hásuba, en O'hel, en Beréchja, en Hasádja, Júsab-Hésed; vijf.
21. De kinderen van Hanánja nu waren: Pelátja en Jesája. De kinderen van Rephája, de kinderen van A'rnan, de kinderen van Obádja, de kinderen van Sechánja.
22. De kinderen nu van Sechánja waren: Semája; en de kinderen van Semája waren: Háttus, en Jégeal, en Baríah, en Neárja, en Sáphat; zes.
23. En de kinderen van Neárja waren: Eljoë'nai, en Hizkía, en Azríkam; drie.
24. En de kinderen van Eljoë'nai waren: Hodajéva, en Éljasib, en Pelája, en A'kkub, en Jóhanan, en Delája, en Anáni; zeven.

HET IV KAPITTEL.

De [a]kinderen van Juda waren: Pérez, Hézron, en Chármi, en Hur, en Sóbal.
a Gen. 38: 29; 46: 12. 1 Kron. 2: 4.
2. En Reája, de zoon van Súbal, gewon Jáhath; en Jáhath gewon Ahúmai en Láhad. Dit zijn de huisgezinnen der Zórathieten.
3. En deze zijn van den vader E'tam: Jízreël, en I'sma, en I'dbas; en de naam hunner zuster was Házelelpóni.
4. En Pnúël was de vader van Gédor, en E'zer de vader van Hüsah. Dit zijn de kinderen van Hur, den eerstgeborene van Ephratha, den vader van Béthlehem.
5. A'sschur nu, de vader van Thekóa, had twee vrouwen: Héla en Náära.
6. En Náära baarde hem Ahúzzam, en Hépher, en Thémeni, en Haähásthari. Dit zijn de kinderen van Náära.
7. En de kinderen van Héla waren: Zéreth, Jezóhar, en E'thnan.
8. En Kóz gewon A'nub en Hazobéba, en de huisgezinnen van Ahárhel, den zoon van Hárum.
9. Jábez nu was heerlijker dan zijne broeders; en zijne moeder had zijnen naam Jábez genoemd, zeggende: Want ik heb hem met smarten gebaard.
10. Want Jábez riep den God Israëls aan, zeggende: Indien Gij mij rijkelijk zegenen, en mijne landpale vermeerderen zult, en uwe hand met mij zijn zal, en [*Gij het*] met het kwade [*alzoo*] maakt, dat het mij niet smarte! En God liet komen wat hij begeerde.
11. En Chélub, de broeder van Súha, gewon Méchir; hij is de vader van E'sthon.
12. E'sthon nu gewon Béth-Rápha, en Paséa, en Thehínna, den vader van I'r-Náhas. Dit zijn de mannen van Récha.
13. En de [a]kinderen van Kénaz waren: O'thniël en Serája; en de kinderen van O'thniël: Háthath.
a Joz. 15: 17.
14. Meonóthai gewon O'phra; en Serája gewon Jóab, den vader des dals der werkmeesters, want zij waren werkmeesters.
15. De kinderen van Cáleb nu, den zoon van Jephúnne, waren: I'ru, E'la, en Nááam; en de kinderen van E'la: te weten Kénaz.

16. En de kinderen van Jehálelel waren: Ziph, en Zípha, Thírea, en Asáreël.
17. En de kinderen van E'zra waren: Jéther, en Méred, en E'pher, en Jálon; en zij baarde Mírjam, en Sámmai, en I'sbah, den vader van Esthemóa.
18. En zijne Joodsche huisvrouwe baarde Jéred, den vader van Gédor, en Héber, den vader van Sócho, en Jekúthiël, den vader van Zanóah; en die zijn kinderen van Bíthja, de dochter van Pharaö, die Méred genomen had.
19. En de kinderen van de huisvrouwe Hodíja, de zuster van Náham, waren: A'bi-Kehíla, de Gármiet, en Esthemóa, de Máächathiet.
20. De kinderen van Símon nu waren: A'mnon, en Rínna, Bén-Hánan, en Thílon; en de kinderen van I'seï waren: Zóheth en Bén-Zóheth.
21. [a]De kinderen van Sélah, den zoon van Juda, waren: Er, de vader van Lécha, en Láda, de vader van Marésa; en de huisgezinnen van het huis der linnenwerkers in het huis van Asbéa;

a Gen. 38: 5.

22. Daartoe Jókim, en de mannen van Cozéba, en Jóas, en Sáraph (die over de Móabieten geheerscht hebben), en de Jasúbi-Léhem. Doch deze dingen zijn oud.
23. Deze waren pottenbakkers, wonende bij parken en tuinen; zij zijn daar gebleven bij den koning in zijn werk.
24. De kinderen van Simeon waren: Némuël, en Jámin, Járib, Zérah, Saul.
25. Sállum was zijn zoon; Míbsam was zijn zoon; Mísma was zijn zoon.
26. De kinderen van Mísma waren [*deze*]: Hámmuël zijn zoon; Zácchur zijn zoon; Símeï zijn zoon.
27. Símeï nu had zestien zonen en zes dochteren; maar zijne broeders hadden niet vele kinderen; en hun gansche huisgezin werd zoo zeer niet vermenigvuldigd, als van de kinderen van Juda.
28. En zij woonden te Bér-Séba, en te Mólada, en te Házar-Súal,
29. En te Bílha, en te Ézem, en te Thólad,
30. En te Béthuël, en te Hórma, en te Zíklag,
31. En te Béth-Márcaboth, en te Házar-Súsim, en te Béth-Bíri, en te Saäráïm. Dit waren hunne steden, totdat David koning werd.
32. En hunne dorpen waren: E'tam, en A'ïn, Rímmon, en Tóchen, en A'san; vijf steden,
33. En alle hare dorpen, die in den omloop dezer steden waren, tot Bääl toe. Dit zijn hunne woningen en hunne geslachtrekening voor hen.
34. Doch Mésobab, en Jámlech, en Jósa, de zoon van Amázia,
35. En Jóël, en Jéhu, de zoon van Jesíbja, den zoon van Serája, den zoon van A'siël,
36. En Eljoë'nai, en Jaäkóba, en Isohája, en Asája, en A'diël, en Jesímeël, en Benája,
37. En Zíza, de zoon van Sípheï, den zoon van A'llon, den zoon van Jedája, den zoon van Símri, den zoon van Semája;
38. Deze kwamen tot namen, zijnde vorsten in hunne huisgezinnen, en de huisgezinnen hunner vaderen braken uit in menigte.
39. En zij gingen tot aan den ingang van Gédor tot het oosten des dals, om weide te zoeken voor hunne schapen.
40. En zij vonden vette en goede weide, en een land, wijd van omvang, en stille, en gerust; want die van Cham woonden daar tevoren.
41. Deze nu, die met namen beschreven zijn, kwamen in de dagen van Hizkía, den koning van Juda, en zij sloegen de tenten en woningen dergenen, die daar gevonden werden, en zij verbanden ze, tot op dezen dag, en zij woonden aan hunne plaats; want daar was weide voor hunne schapen.
42. Ook gingen uit hen, [*te weten*] uit de kinderen van Simeon, vijf honderd mannen, tot het gebergte van Séïr; en Pelátja, en Neárja, en Rephája, en U'zziël, de zonen van I'seï, waren hun tot hoofden.
43. En zij sloegen de overigen der ontkomenen onder de A'malekieten; en zij woonden aldaar tot op dezen dag.

HET V KAPITTEL.

De kinderen van Ruben nu, den eerstgeborene van Israël (want hij was de eerstgeborene; maar dewijl hij zijns

vaders bed ontheiligd had, werd zijne eerstgeboorte den kinderen van Jozef, den zoon van Israël, gegeven; doch niet [*alzoo*], dat hij zich in het geslachtregister naar de eerstgeboorte rekenen mocht;

2. Want Juda werd machtig onder zijne broederen, en die tot een voorganger was, was uit hem; doch de eerstgeboorte was Jozefs.)

3. De kinderen van Ruben, den eerstgeborene van Israël, zijn: [a]Hánoch, en Pállu, Hézron, en Chármi.

a Gen. 46: 9. Ex. 6: 13. Num. 26: 5.

4. De kinderen van Joël: Semája zijn zoon; Gog zijn zoon; Símeï zijn zoon;

5. Mícha zijn zoon; Reája zijn zoon; Báál zijn zoon;

6. Beë'ra zijn zoon; welken Thílgath-Pilnéser, de koning van Assyrië, gevankelijk wegvoerde; hij was de vorst der Rubenieten.

7. Aangaande zijne broederen in hunne huisgezinnen, als zij naar hunne geboorten in de geslachtregisters gesteld werden: De hoofden zijn geweest Jeï'el, en Zechárja,

8. En Béla, de zoon van A'zaz, den zoon van Séma, den zoon van Jóël. Die woonde te A'roër, en tot aan Nébo, en Báál-Méon;

9. En hij woonde tegen het oosten, tot den ingang der woestijn, van de rivier Phrath af; want hun vee was veel geworden in het land van Gílead.

10. En in de dagen van Saul voerden zij krijg tegen de Hágarenen; die vielen door hunne hand; en zij woonden in hunne tenten tegen de geheele oostzijde van Gílead.

11. De kinderen van Gad nu woonden tegen hen over, in [a]het land Básan, tot Sálcha toe.

a Joz. 13: 24.

12. Jóël was het hoofd; en Sápham de tweede; maar Jaë'nai en Sáphat [*bleven*] in Básan.

13. Hunne broeders nu, naar hunne vaderlijke huizen, waren Míchaël, en Mesúllam, en Séba, en Jórai, en Jáchan, en Zía, en Héber; zeven.

14. Deze zijn de kinderen van Abíhaïl, den zoon van Húri, den zoon van Jaróah, den zoon van Gílead, den zoon van Míchaël, den zoon van Jesísai, den zoon van Jáhdo, den zoon van Buz.

15. A'hi, de zoon van A'bdiël, den zoon van Gúni, was het hoofd van het huis hunner vaderen.

16. En zij woonden in Gílead, in Básan, en in zijne onderhoorige plaatsen, en in alle de voorsteden van Sáron, tot aan hare uitgangen.

17. Alle deze zijn naar hunne geslachtregisters geteld, in de dagen van Jótham, den koning van Juda, en in de dagen van Jeróbeam, den koning van Israël.

18. Van de kinderen Rubens, en van de Gadieten, en van den halven stam van Manasse, van de strijdbaarste mannen, schild en zwaard dragende, en den boog spannende, en ervaren in den krijg, waren vier en veertig duizend en zeven honderd en zestig, uitgaande in het heir.

19. En zij voerden krijg tegen de Hágarenen, en [*tegen*] Jétur, en Náphis, en Nódab.

20. Doch zij werden geholpen tegen hen, en de Hágarenen werden in hunne hand gegeven, en allen, die met hen waren; omdat zij tot God riepen in den krijg, zoo liet Hij zich van hen verbidden, dewijl zij op Hem vertrouwden.

21. En zij voerden hun vee gevankelijk weg, van hunne kemelen vijftig duizend, en twee honderd en vijftig duizend schapen, en twee duizend ezelen, en honderd duizend zielen der menschen.

22. Want er vielen vele verwonden, dewijl de strijd van God was. En zij woonden in hunne plaats, totdat zij gevankelijk weggevoerd werden.

23. De kinderen nu van den halven stam van Manasse woonden in dat land. Zij werden vermenigvuldigd van Básan tot aan Báál-Hérmon, en Sénir, en den berg Hérmon.

24. Deze nu waren de hoofden hunner vaderlijke huizen: te weten, Hépher, en Jíseï, en E'liël, en A'zriël, en Jeremía, en Hodávja, en Jahdíël; mannen, sterk van kracht, mannen van naam, hoofden der huizen hunner vaderen.

25. Maar zij hebben tegen den God hunner vaderen overtreden, en de goden der volkeren des lands nagehoereerd, welke God voor hunne aangezichten had verdelgd.

26. Zoo verwekte de God Israëls den geest van Pul, den koning van Assyrië,

en den geest van Thílgath-Pilnéser, den koning van Assyrië; die voerde ze gevankelijk weg, [*te weten*] de Rubenieten, en de Gadieten, en den halven stam van Manasse; en hij bracht ze te Hálah, en Hábor, en Hára, en aan de rivier Gózan, tot op dezen dag.

HET VI KAPITTEL.

De [a]kinderen van Levi waren: Gérson, Káhath en Merári. *a* Gen. 46: 11. Ex. 6: 15. Num. 26: 57. 1 Kron. 23: 6.

2. De kinderen van Káhath nu waren: A'mram, I'zhar, en Hébron, en U'zziël.

3. En de kinderen van A'mram waren: Aäron, en Mozes, en Mírjam; en de kinderen van Aäron waren: Nádab en Abíhu, Eleázar en I'thamar.

4. En Eleázar gewon Pínehas; Pínehas gewon Abisúa;

5. En Abisúa gewon Búkki; en Búkki gewon U'zzi;

6. En U'zzi gewon Zeráhja; en Zeráhja gewon Mérajoth;

7. Mérajoth gewon Amárja; en Amárja gewon Ahítub;

8. En Ahítub gewon [a]Zádok; en Zádok gewon Ahímaäz; *a* 2 Sam. 8: 17; 15: 27.

9. En Ahímaäz gewon Azárja; en Azárja gewon Jóhanan;

10. En Jóhanan gewon Azárja. Hij is het, die het priesterambt bediende in het Huis, dat Sálomo te Jeruzalem gebouwd had.

11. En Azárja gewon Amárja; en Amárja gewon Ahítub;

12. En Ahítub gewon Zádok; en Zádok gewon Sállum;

13. En Sállum gewon Hilkía; en Hilkía gewon Azárja;

14. En Azárja gewon Serája; en Serája gewon Józadak,

15. En Józadak ging mede, als de HEERE Juda en Jeruzalem gevankelijk wegvoerde door de hand van Nébukadnézar.

16. [*Zoo zijn dan*] de kinderen van Levi: [a]Gérsom, Káhath, en Merári. *a* Ex. 6: 16, 17.

17. En dit zijn de namen der zonen van Gérsom: Líbni en Símeï.

18. En de kinderen van Káhath waren: A'mram, en I'zhar, en Hébron, en U'zziël.

19. De kinderen van Merári waren: Mahéli en Músi. En dit zijn de huisgezinnen der Levieten, naar hunne vaderen.

20. Van Gérsom: Líbni was zijn zoon; Jáhath zijn zoon; Zímma zijn zoon;

21. Jóah zijn zoon; I'ddo zijn zoon; Zérah zijn zoon; Jéathrai zijn zoon.

22. De kinderen Káhaths waren: Amminádab zijn zoon; Kórah zijn zoon; A'ssir [a]zijn zoon; *a* Ex. 6: 23.

23. E'lkana zijn zoon; en E'bjasaph zijn zoon; en A'ssir zijn zoon;

24. Táhath zijn zoon; U'riël zijn zoon; Uzzía zijn zoon; en Saul zijn zoon.

25. De kinderen van E'lkana nu waren: Amásai en A'himoth.

26. E'lkana; dezes zoon was E'lkana; Zóphai was zijn zoon; en Náhath was zijn zoon;

27. Elíab zijn zoon; Jeróham zijn zoon; E'lkana zijn zoon.

28. De zonen van Samuël nu waren [*deze*]: zijn eerstgeborene was Vásni, daarna Abíja.

29. De kinderen van Merári waren: Mahéli; Líbni zijn zoon; Símeï zijn zoon; U'zza zijn zoon;

30. Símea zijn zoon; Haggíja zijn zoon; Asája zijn zoon.

31. Deze nu zijn het, die David gesteld heeft tot het ambt des gezangs in het Huis des HEEREN, nadat de Arke [*tot*] rust [*gekomen*] was.

32. En zij dienden voor den Tabernakel van de Tente der samenkomst met gezangen, totdat Sálomo het Huis des HEEREN te Jeruzalem bouwde; en zij stonden naar hunne wijze in hun ambt.

33. Deze nu zijn ze, die daar stonden met hunne zonen: Van de zonen der Káhathieten, Héman de zanger, de zoon van Jóël, den zoon van Samuël,

34. Den zoon van E'lkana, den zoon van Jeróham, den zoon van E'liël, den zoon van Thóah,

35. Den zoon van Zuph, den zoon van E'lkana, den zoon van Máhath, den zoon van Amásai,

36. Den zoon van E'lkana, den zoon van Jóël, den zoon van Azárja, den zoon van Zephánja,

37. Den zoon van Táhath, den zoon van A'ssir, den zoon van E'bjasaph, den zoon van Kórah,

38. Den zoon van I'zhar, den zoon

van Káhath, den zoon van Levi, den zoon van Israël.
39. En zijn broeder A'saph stond aan zijne rechter[*zijde*]. A'saph was de zoon van Beréchja, den zoon van Símea,
40. Den zoon van Míchaël, den zoon van Baëséja, den zoon van Malchíja,
41. Den zoon van E'thni, den zoon van Zérah, den zoon van Adája,
42. Den zoon van E'than, den zoon van Zímma, den zoon van Símeï,
43. Den zoon van Jáhath, den zoon van Gérsom, den zoon van Levi.
44. Hunne broeders nu, de kinderen van Merári, [*stonden*] aan de linker[*zijde, namelijk*] E'than, de zoon van Kísi, den zoon van A'bdi, den zoon van Málluch,
45. Den zoon van Hasábja, den zoon van Amázia, den zoon van Hilkíja,
46. Den zoon van A'mzi, den zoon van Báni, den zoon van Zémer,
47. Den zoon van Mahéli, den zoon van Músi, den zoon van Merári, den zoon van Levi.
48. Hunne broeders nu, de Levieten, waren gegeven tot allerlei dienst des Tabernakels van het Huis Gods.
49. [a]Aäron nu en zijne zonen rookten op het altaar des brandoffers, en op het reukaltaar, zijnde [*besteld*] tot al het werk van het Heilige der heiligen, en om over Israël verzoening te doen, naar alles wat Mozes, de knecht Gods, geboden had.
a Ex. 30: 7, 8, 10. Num. 4: 16; 7: 10; 18: 1.
50. Dit nu zijn de kinderen Aärons: Eleázar was zijn zoon; Pínehas zijn zoon; Abisúa zijn zoon;
51. Búkki zijn zoon; U'zzi zijn zoon; Seráhja zijn zoon;
52. Mérajoth zijn zoon; Amárja zijn zoon; Ahítub zijn zoon;
53. Zádok zijn zoon; Ahímaäz zijn zoon.
54. En dit waren hunne woningen, naar hunne kasteelen, in hunne landpale: [*namelijk*] van de zonen Aärons, van het huisgezin der Káhathieten; want dat lot was voor hen;
55. En zij gaven hun Hébron, in het land van Juda, en zijne voorsteden er rondom.
56. Maar het veld der stad, en hare dorpen, [a]gaven zij Cáleb, den zoon van Jephúnne.
a Joz. 21: 12.
57. En den kinderen Aärons gaven zij steden van Juda: de vrijstad Hébron, en Líbna en zijne voorsteden, en Játhir, en Esthemóa en zijne voorsteden,
58. En Hílen en zijne voorsteden, en Débir en zijne voorsteden,
59. En A'san en zijne voorsteden, en Béth-Sémes en zijne voorsteden.
60. Van den stam van Benjamin nu: Géba en zijne voorsteden, en Allémeth en zijne voorsteden, en A'nathoth en zijne voorsteden. Alle hunne steden, in hunne huisgezinnen, waren dertien steden.
61. Maar de kinderen Káhaths, die overgebleven waren, hadden van het huisgezin van den stam, uit den halven stam van half Manasse, bij het lot, tien steden.
62. En de kinderen Gérsoms, naar hunne huigezinnen, hadden van den stam van Issaschar, en van den stam van Aser, en van den stam van Naphthali, en van den stam van Manasse in Básan, dertien steden.
63. De kinderen van Merári, naar hunne huisgezinnen, hadden van den stam van Ruben, en van den stam van Gad, en van den stam van Zebulon, bij het lot, twaalf steden.
64. Alzoo gaven de kinderen Israëls aan de Levieten deze steden en hare voorsteden.
65. En zij gaven ze bij het lot, van den stam der kinderen Juda's, en van den stam der kinderen Simeons, en van den stam der kinderen Benjamins, deze steden, dewelke zij bij namen noemden.
66. [*Aan de overigen*] nu, uit de huisgezinnen der kinderen Káhaths, dien gewerden steden hunner landpale, van den stam van Ephraïm.
67. Want zij gaven hun van de vrijsteden: Síchem en zijne voorsteden op het gebergte van Ephraïm, en Gézer en zijne voorsteden,
68. En Jókmeam en zijne voorsteden, en Béth-Horon en zijne voorsteden,
69. En A'jalon en zijne voorsteden, en Gáth-Rímmon en zijne voorsteden;
70. En uit den halven stam van Manasse: Áner en zijne voorsteden, en Bíleam en zijne voorsteden. De huisgezinnen van de overige kinderen van Káhath hadden [*deze steden*].

71. De kinderen Gérsoms hadden van de huisgezinnen van den halven stam van Manasse: Gólan in Básan en zijne voorsteden, en Ástharoth en zijne voorsteden:
72. En van den stam van Issaschar: Kédes en zijne voorsteden, Dóbrath en zijne voorsteden,
73. En Rámoth en zijne voorsteden, en Ánem en zijne voorsteden;
74. En van den stam van Aser: Másal en zijne voorsteden, en Ábdon en zijne voorsteden.
75. En Húkok en zijne voorsteden, en Réhob en zijne voorsteden;
76. En van den stam van Naphthali: Kédes in Galiléa en zijne voorsteden, en Hámmon en zijne voorsteden, en Kirjatháïm en zijne voorsteden.
77. De overige kinderen van Merári hadden van den stam van Zebulon: Rimmóno en zijne voorsteden, Thábor en zijne voorsteden;
78. En aan gene zijde van den Jordaan tegen Jéricho, tegen het oosten aan den Jordaan, van den stam van Ruben: Bézer in de woestijn en zijne voorsteden, en Jáhza en zijne voorsteden,
79. En Kédemoth en zijne voorsteden, en Mephááth en zijne voorsteden;
80. En van den stam van Gad: Rámoth in Gílead en zijne voorsteden, en Mahanáïm en zijne voorsteden,
81. En Hésbon en zijne voorsteden, en Jáëzer en zijne voorsteden.

HET VII KAPITTEL.

De kinderen van [a]Issaschar waren: Thóla, en Púa, Jásib, en Símron; vier.
a Gen. 46: 13, Num. 26: 23.
2. De kinderen van Thóla nu waren: U'zzi, en Rephája, en Jériël, en Jáchmai, en I'bsam, en Sémuël; hoofden van de huizen hunner vaderen, van Thóla, kloeke helden in hunne geslachten. Hun getal was in de dagen van David twee en twintig duizend en zes honderd.
3. En de kinderen van U'zzi waren: Izráhja; en de kinderen van Izráhja waren: Míchaël, en Obádja, en Jóël, [*en*] Jisíja; deze vijf waren al te zamen hoofden.
4. En met hen naar hunne geslachten, naar hunne vaderlijke huizen, waren de hoopen des krijgsheirs zes en dertig duizend; want zij hadden vele vrouwen en kinderen.
5. En hunne broeders, in alle huisgezinnen van Issaschar, kloeke helden, waren zeven en tachtig duizend, alle deze in geslachtregisters gesteld zijnde.
6. [a][*De kinderen*] van Benjamin waren: Béla, en Bécher, en Jedíaël; drie.
a Gen. 46: 21. Num. 26: 38. 1 Kron. 8: 1.
7. En de kinderen van Béla waren: Ézbon, en U'zzi, en U'zziël, en Jérimoth, en I'ri; vijf hoofden in de huizen der vaderen, kloeke helden; die, in geslachtregisters gesteld zijnde, waren twee en twintig duizend en vier en dertig.
8. De kinderen van Bécher nu waren: Zemíra, en Jóas, en Eliëzer, en Eljoënai, en Ómri, en Jéremoth, en Abíja, en A'nathoth, en Alámeth; deze allen waren kinderen van Bécher.
9. Deze nu, in geslachtregisters gesteld zijnde, naar hunne geslachten, hoofden der huizen hunner vaderen, kloeke helden, waren twintig duizend en twee honderd.
10. De kinderen van Jedíaël nu waren: Bílhan; en de kinderen van Bílhan waren: Jéüs, en Benjamin, en Éhud, en Chenáána, en Zéthan, en Thársis, en Ahisáhar.
11. Alle deze waren kinderen van Jedíaël, tot hoofden der vaderen, kloeke helden, zeventien duizend en twee honderd, uitgaande in het heir ten strijde.
12. Daartoe Súppim en Húppim waren kinderen van Ir, [*en*] Húsim kinderen van A'her.
13. De kinderen van Naphthali waren: Jáhziël, en Gúni, en Jézer, en Sállum, kinderen van Bílha.
14. De kinderen van Manasse waren: A'sriël, welken [*de vrouwe van Gílead*] baarde; [*doch*] zijn bijwijf, de Syrische, baarde Máchir, den vader van Gílead.
15. Máchir nu nam tot eene vrouwe de zuster van Húppim en Súppim, en haar naam was Máächa; en de naam des tweeden was Zeláphead. Zeláphead nu had dochters.
16. En Máächa, de huisvrouwe van Máchir, baarde eenen zoon, en zij noemde zijnen naam Péres; en de naam

zijns broeders was Séres, en zijne zonen waren U'lam en Rékem.
17. De kinderen van U'lam nu waren: Bédan. Deze zijn de kinderen van Gílead, den zoon van Máchir, den zoon van Manasse.
18. Belangende nu zijne zuster Molécheth, zij baarde I'shod, en Abiëʼzer, en Máhela.
19. De kinderen van Semída nu waren: A'hjan, en Séchem, en Líkhi, en Aníam.
20. En de [a]kinderen van Ephraïm waren: Súthelah; en Béred was zijn zoon; en Táhath zijn zoon; en Eláda zijn zoon; en Táhath zijn zoon;
a Num. 26: 35.
21. En Zábad was zijn zoon; en Súthelah zijn zoon; en Ézer, en Élad. En de mannen van Gath, die in het land geboren waren, doodden hen, omdat zij afgekomen waren om hun vee te nemen.
22. Daarom droeg Ephraïm, hun vader, vele dagen leed; en zijne broeders kwamen om hem te troosten.
23. Daarna ging hij in tot zijne huisvrouwe, en zij werd zwanger, en baarde eenen zoon; en hij noemde zijnen naam Bería, omdat zij in ellende was in zijn huis.
24. Zijne dochter nu was Séëra; die bouwde het lage en het hooge Béth-Hóron, en U'zzen-Seëra.
25. En Réphah was zijn zoon, en Réseph; en Télah was zijn zoon; en Táhan zijn zoon;
26. Ládan was zijn zoon; A'mmihud zijn zoon; Elisáma zijn zoon;
27. Non was zijn zoon; Jozua zijn zoon.
28. En [a]hunne bezitting en hunne woning was Béthel, en zijne onderhoorige plaatsen, en tegen het oosten Nááran, en tegen het westen Gézer en zijne onderhoorige plaatsen, en Síchem en zijne onderhoorige plaatsen, tot Gáza toe en zijne onderhoorige plaatsen.
a Joz. 16: 1.
29. En aan de zijden der kinderen van Manasse was Béth-Séan en zijne onderhoorige plaatsen, Tháánach en zijne onderhoorige plaatsen, Megíddo en zijne onderhoorige plaatsen, Dor en zijne onderhoorige plaatsen. In deze hebben de kinderen van Jozef, den zoon van Israël, gewoond.
30. [a]De kinderen van Áser waren: Jímna, en I'sva, en I'svi, en Bería, en Séra, hunlieder zuster.
a Gen. 46: 17. Num. 26: 44.
31. De kinderen van Bería nu waren: Héber en Málchiël. Hij is de vader van Birzávith.
32. En Héber gewon Jáphlet, en Sómer, en Hótham, en Súa, hunlieder zuster.
33. De kinderen van Jáphlet nu waren: Pásach, en Bímhal, en A'svath. Dit waren de kinderen van Jáphlet.
34. En de zonen van Sémer waren: A'hi, en Róhega, Jehúbba, en A'ram.
35. En de kinderen van zijnen broeder Hélem waren: Zóphah, en Jímna, en Séles, en A'mal.
36. De kinderen van Zóphah waren: Súah, en Harnépher, en Súal, en Béri, en Jímra,
37. Bézer, en Hod, en Sámma, en Sílsa, en Jíthran, en Beëʼra.
38. De kinderen van Jéther nu waren: Jephúnne, en Píspa, en A'ra.
39. En de kinderen van U'lla waren: A'rah, en Hánniël, en Rízja.
40. Deze allen waren kinderen van Aser, hoofden der vaderlijke huizen, uitgelezene kloeke helden, hoofden der vorsten; en zij werden in geslachtregisters geteld ten heire in den krijg, hun getal was zes en twintig duizend mannen.

HET VIII KAPITTEL.

Benjamin nu gewon Béla, zijnen eerstgeborene, A'sbel den tweede, en A'hrah den derde,
2. Nóha den vierde, en Rápha den vijfde.
3. Béla nu had deze kinderen: A'ddar, en Géra, en Abíhud,
4. En Abisúa, en Naä'man, en Ahóah,
5. En Géra, en Sephúphan, en Húram.
6. Deze nu zijn de kinderen van Éhud; deze waren hoofden der vaderen van de inwoners te Géba, en hij voerde ze over naar Manáhath;
7. En Naä'man, en Ahíja, en Géra, deze voerde hij weg; en hij gewon U'zza en Ahíhud.
8. En Saharáïm gewon kinderen in het land van Móab (nadat hij ze weg-

gezonden had) uit Húsim en Báära, zijne vrouwen;
9. En uit Hódes, zijne huisvrouwe, gewon hij Jóbab, en Zíbia, en Mésa, en Málcam,
10. En Jéüz, en Sóchja, en Mírma; deze zijn zijne zonen, hoofden der vaderen.
11. En uit Húsim gewon hij Abítub en Elpáäl.
12. De kinderen van Elpáäl nu waren: E'ber, en Mísam, en Sémer; deze heeft Ono gebouwd, en Lod en zijne onderhoorige plaatsen;
13. En Bería, en Séma; deze waren hoofden der vaderen van de inwoners te A'jalon; deze hebben de inwoners van Gath verdreven;
14. En A'hjo, Sésak, en Jerémoth;
15. En Zebádja, en A'rad, en E'der,
16. En Míchaël, en I'spa, en Jóha waren kinderen van Bería;
17. En Zebádja, en Mesúllam, en Hízki, en Héber,
18. En Jísmerai, en Jízlia, en Jóbab; de kinderen van Elpáäl.
19. En Jákim, en Zíchri, en Zábdi,
20. En Eljoë'nai, en Zíllethai, en Eliël,
21. En Adája, en Berája, en Símrath, waren kinderen van Símeï.
22. En I'span, en Éber, en E'liël,
23. En A'bdon, en Zíchri, en Hánan,
24. En Hanánja, en E'lam, en Anthothíja,
25. En Iphdéja, en Penúël, waren zonen van Sásak.
26. En Sámserai, en Sehárja, en Athálja,
27. En Jaärésja, en Elíja, en Zíchri, waren zonen van Jeróham.
28. Deze waren de hoofden der vaderen, hoofden naar hunne geslachten; deze woonden te Jeruzalem.
29. En te Gíbeon woonde de vader van Gíbeon; en de naam zijner huisvrouwe was Máächa.
30. En zijn eerstgeboren zoon was A'bdon; daarna Zur, en Kis, en Bääl, en Nádab,
31. En Gédor, en Ahío, en Zécher.
32. En Míkloth gewon Símea; en deze woonden ook tegenover hunne broederen te Jeruzalem, met hunne broederen.
33. Ner nu gewon Kis; en Kis gewon Saul; en Saul gewon Jónathan, en Málchi-Súa, en Abinádab, en Esbáäl;
34. En Jónathans zoon was Mérib-Bääl; en [a]Mérib-Bääl gewon Mícha;
a 2 Sam. 9: 12.
35. De kinderen van Mícha nu waren: Píthon, en Mélech, en Thaäréa, en A'chaz;
36. En A'chaz gewon Jehóädda; en Jehóädda gewon Alémeth, en Azmáveth, en Zímri; Zímri nu gewon Móza;
37. En Móza gewon Bína; Rápha was zijn zoon; Elása was zijn zoon; A'zel was zijn zoon;
38. A'zel nu had zes zonen, en dit zijn hunne namen: Azríkam, Bóchru, en I'smaël, en Seárja, en Obádja, en Hánan; alle deze waren zonen van A'zel,
39. En de zonen van E'sek, zijnen broeder, waren: U'lam, zijn eerstgeborene, Jéüs, de tweede, en Eliphélet, de derde;
40. En de zonen van U'lam waren mannen, kloeke helden, den boog spannende, en zij hadden vele zonen, en zoons zonen, honderd en vijftig. Alle deze waren van de kinderen Benjamins.

HET IX KAPITTEL.

En gansch Israël werd in geslachtregisters geteld, en zie, zij zijn geschreven in het Boek der koningen van Israël. En die van Juda waren weggevoerd naar Babel, om hunner overtredingen wille.
2. De eerste inwoners nu, die in hunne bezitting, in hunne steden [*kwamen*], waren de Israëlieten, de priesters, de Levieten en de Néthinim.
3. Maar te Jeruzalem woonden van de kinderen Juda's, en van de kinderen Benjamins, en van de kinderen Ephraïms en Manasse's:
4. U'thai, de zoon van Ammíhud, den zoon van Ómri, den zoon van I'mri, den zoon van Báni, van de kinderen van Pérez, den zoon van Juda.
5. En van de Sílonieten was Asája, de eerstgeborene, en zijne kinderen.
6. En van de kinderen Zérah's was Jeü'ël; en van hunne broederen waren zes honderd en negentig.

7. En van de kinderen Benjamins waren: Sállu, de zoon van Mesúllam, den zoon van Hodávja, den zoon van Hassenúa,
8. En Jíbneja, de zoon van Jeróham, en Éla, de zoon van U'zzi, den zoon van Míchri, en Mesúllam, de zoon van Sephátja, den zoon van Reû'el, den zoon van I'bnija,
9. En hunne broederen naar hunne geslachten, negen honderd en zes en vijftig. Alle deze mannen waren hoofden der vaderen in de huizen hunner vaderen.
10. Van de priesteren nu: Jedája, en Jójarib, en Jáchin;
11. En Azárja, de zoon van Hilkíja, den zoon van Mesúllam, den zoon van Zádok, den zoon van Mérajoth, den zoon van Ahítub, overste van het Huis Gods;
12. En Adája, de zoon van Jeróham, den zoon van Páshur, den zoon van Malchíja; en Másai, de zoon van A'diël, den zoon van Jahzéra, den zoon van Mesúllam, den zoon van Mesíllemith, den zoon van I'mmer;
13. Daartoe hunne broeders, hoofden in de huizen hunner vaderen, duizend en zeven honderd en zestig; kloeke helden aan het werk van den dienst van het Huis Gods.
14. Van de Levieten nu waren: Semája, de zoon van Hásub, den zoon van Azríkam, den zoon van Hasábja, van de kinderen van Merári;
15. En Bákbakkar, Héres, en Gálal, en Mátthanja, de zoon van Mícha, den zoon van Zíchri, den zoon van A'saph;
16. En Obádja, de zoon van Semája, den zoon van Gálal, den zoon van Jedúthun; en Beréchja, de zoon van A'sa, den zoon van Élkana, woonachtig in de dorpen der Nétophathieten.
17. De portiers nu waren: Sállum, en A'kkub, en Tálmon, en Ahíman, en hunne broeders; Sállum was het hoofd.
18. Ook tot nog toe, aan de poorte des konings oostwaarts, waren deze de portiers onder de legers der kinderen van Levi.
19. En Sállum, de zoon van Kóre, den zoon van E'bjasaf, den zoon van Kórah, en zijne broeders van den huize zijns vaders, de Kórahieten, waren over het werk van den dienst, wachters der dorpelen des Tabernakels; gelijk hunne vaders in het leger des HEEREN geweest waren bewaarders van den ingang,
20. Toen Pínehas, de zoon van Eleázar, tevoren voorganger bij hen was, met welken de HEERE was.
21. Zachárja, de zoon van Meselémja, was portier aan de deur van de Tente der samenkomst.
22. Allen, die uitgelezen waren tot portiers aan de dorpelen, waren twee honderd en twaalf. Deze waren in het geslachtregister gesteld naar hunne dorpen. David en Samuël, de Ziener, hadden ze in hun ambt bevestigd.
23. Zij dan en hunne zonen waren aan de poorten van het Huis des HEEREN, in het Huis der Tente, aan de wachten.
24. Die portiers waren aan de vier winden, tegen het oosten, tegen het westen, tegen het noorden, en tegen het zuiden.
25. En hunne broeders waren op hunne dorpen, inkomende ten zevenden dage van tijd tot tijd, om met hen [*te dienen*].
26. Want in dat ambt waren vier overste portiers, die Levieten waren; en zij waren over de kameren en over de schatten van het Huis Gods.
27. En zij bleven over nacht rondom het Huis Gods; want op hen was de wacht, en zij waren over het openen, en dat elken morgen.
28. En [*eenigen*] van hen waren over de vaten van den dienst; want bij getal droegen zij ze in, en bij getal droegen zij ze uit.
29. Want uit hen zijn er besteld over de vaten, en over alle de heilige vaten, en over de meelbloem, en den wijn, en de olie, en den wierook, en de specerij.
30. En uit de zonen der priesteren waren de bereiders van het reukwerk der specerijen.
31. En Matthíthja uit de Levieten, dewelke was de eerstgeborene van Sallum, den Kórahiet, was in het ambt over het werk, dat in pannen gekookt wordt.
32. En uit de kinderen der Káhathieten, uit hunne broederen, waren [*eenigen*] over de brooden der toerich-

ting, om [*die*] alle Sabbathen te bereiden.

33. [*Uit*] deze zijn ook de zangers, hoofden der vaderen onder de Levieten in de kameren, dienstvrij; want dag en nacht was het op hen, in dat werk te zijn.

34. Dit zijn de hoofden der vaderen onder de Levieten, hoofden in hunne geslachten; deze woonden te Jeruzalem.

35. Maar te Gíbeon hadden gewoond Jeïël, de vader van Gíbeon (de naam zijner zuster nu was Máächa);

36. En A'bdon was zijn eerstgeboren zoon; daarna Zur, en Kis, en Báäl, en Ner, en Nádab,

37. En Gédor, en Ahío, en Zachárja, en Míkloth.

38. Míkloth nu gewon Símeam. Deze woonden ook te Jeruzalem, tegenover hunne broederen, met hunne broederen.

39. En Ner gewon Kis; en Kis gewon Saul; en Saul gewon Jónathan, en Málchi-Súa, en Abinádab, en Esbaäl.

40. En Jónathans zoon was Mérib-Báäl; en Mérib-Báäl gewon Mícha.

41. De kinderen van Mícha nu waren: Píthon, en Mélech, en Thaëréa.

42. En A'chaz gewon Jáëra; en Jáëra gewon Alémeth, en Azmáveth, en Zímri; en Zímri gewon Móza;

43. En Móza gewon Bína; wiens zoon was Rephája; wiens zoon was Elása; wiens zoon was A'zel.

44. A'zel nu had zes zonen, en dit zijn hunne namen: Azrikam, Bóchru, en I'smaël, en Seárja, en Obádja, en Hánan. Deze zijn A'zels zonen.

HET X KAPITTEL.

En de Philistijnen streden tegen Israël, en de mannen Israëls vloden voor het aangezicht der Philistijnen, en zij vielen verslagen op het gebergte Gilbóa.

2. En de Philistijnen hielden dicht achteraan Saul en achter zijne zonen; en de Philistijnen sloegen Jónathan, en Abinádab, en Málchi-Súa, de zonen van Saul.

3. En de strijd werd zwaar tegen Saul; en de schutters met de bogen troffen hem aan; en hij vreesde zeer voor de schutters.

4. Toen zeide Saul tot zijnen wapendrager: Trek uw zwaard uit en doorsteek mij daarmede, dat misschien deze onbesnedenen niet komen, en met mij den spot drijven. Maar zijn wapendrager wilde niet, want hij vreesde zeer. Toen nam Saul het zwaard, en viel daarin.

5. Toen zijn wapendrager zag, dat Saul dood was, zoo viel hij ook in het zwaard en stierf.

6. Alzoo stierf Saul en zijne drie zonen. Ook zijn gansche huis is te gelijk gestorven.

7. Als alle de mannen Israëls, die in het dal waren, zagen, dat zij gevloden waren, en dat Saul en zijne zonen dood waren, zoo verlieten zij hunne steden, en zij vloden. Toen kwamen de Philistijnen en woonden daarin.

8. Het geschiedde nu des anderen daags, als de Philistijnen kwamen om de verslagenen te plunderen, zoo vonden zij Saul en zijne zonen, liggende op het gebergte Gilbóa.

9. En zij plunderden hem, en zij namen zijn hoofd en zijne wapenen, en zij zonden ze in der Philistijnen land rondom, om [*dit*] te boodschappen aan hunne afgoden, en den volke.

10. [a]En zij leiden zijne wapenen in het huis huns gods; en zijn hoofd hechtten zij in het huis van Dagon.

a 1 Sam. 31: 10.

11. Als geheel Jábes in Gílead hoorde alles, wat de Philistijnen Saul gedaan hadden;

12. Zoo maakten zich alle strijdbare mannen op, en zij namen het lichaam van Saul, en de lichamen zijner zonen, en zij brachten ze te Jábes; en begroeven hunne beenderen onder eenen eikenboom te Jábes, en zij vastten zeven dagen.

13. Alzoo stierf Saul, in zijne overtreding, waarmede hij overtreden had tegen den HEERE, tegen het woord des HEEREN, hetwelk hij niet gehouden had; en ook, [a]omdat hij de waarzegster gevraagd had, haar zoekende.

a 1 Sam. 28: 8.

14. En den HEERE niet gezocht had; daarom doodde Hij hem, en keerde het koninkrijk tot David, den zoon van I'saï.

HET XI KAPITTEL.

Toen [a]vergaderde zich gansch Israël tot David naar Hébron, zeggende: Zie, wij zijn uw gebeente en uw vleesch.
a 2 Sam. 5: 1.

2. Zelfs ook tevoren, toen Saul nog koning was, [a]hebt gij Israël uitgeleid en ingeleid; ook heeft de HEERE uw God tot u gezegd: Gij zult mijn volk Israël weiden en gij zult voorganger zijn van mijn volk Israël. a 1 Sam. 19: 8.

3. Ook kwamen alle oudsten in Israël tot den koning naar Hébron, en David maakte een verbond met hen te Hébron, voor het aangezicht des HEEREN; en zij zalfden David ten koning over Israël, [a]naar het woord des HEEREN, door den dienst Samuëls.
a 1 Sam. 16.

4. En David toog henen, en gansch Israël, naar Jeruzalem, hetwelk is Jébus: [a]want daar waren de Jébusieten, de inwoners des lands. a 2 Sam. 5: 6.

5. En de inwoners van Jébus zeiden tot David: Gij zult hier niet inkomen. David nochtans won den burcht Sion, welke is de stad Davids.

6. Want David zeide: Al wie de Jébusieten het eerst slaat, zal tot een hoofd en tot een overste worden. Toen beklom Jóab, de zoon van Zerúja, hem het eerst; daarom werd hij tot een hoofd.

7. David nu woonde op den burcht; daarom heette men dien de stad Davids.

8. En hij bouwde de stad rondom, van Millo af, en rondom henen; en Jóab vernieuwde het overige der stad.

9. En David ging steeds voort, en werd groot, want de HEERE der heirscharen was met hem.

10. Deze [a]nu waren de hoofden der helden, die David had, die zich dapper bij hem gedragen hebben in zijn koninkrijk bij geheel Israël, om hem koning te maken, [b]naar het woord des HEEREN over Israël.
a 2 Sam. 23: 8. b 1 Sam. 16: 1, 12.

11. Deze nu zijn van het getal der helden, die David had: Jasóbam, de zoon van Hachmóni, was het hoofd der dertigen; deze, zijne spies tegen drie honderd opheffende, versloeg ze op eenmaal.

12. En na hem was Eleázar, de zoon van Dódo, de A'hohiet; hij was onder die drie helden.

13. Hij was met David te Pás-Dámmin, [a]als de Philistijnen daar ten strijde vergaderd waren, en het stuk des akkers vol gerst was, en het volk voor het aangezicht der Philistijnen vlood;
a 2 Sam. 5: 17; 23: 11.

14. En zij stelden zich in het midden van dat stuk, en beschermden het, en zij sloegen de Philistijnen; en de HEERE verloste ze door eene groote verlossing.

15. En [a]drie uit de dertig hoofden togen af naar den rotssteen tot David in de spelonk van Adúllam; en het leger der Philistijnen had zich gelegerd in het dal Repháïm. a 2 Sam. 23: 13.

16. En David was toen in de vesting; en de bezetting der Philistijnen was toen te Béthlehem.

17. En David kreeg lust, en zeide: Wie zal mij water te drinken geven uit Béthlehems bornput, die onder de poorte is?

18. Toen braken die drie door het leger der Philistijnen, en putten water uit Béthlehems bornput, die onder de poorte is, en zij droegen het, en brachten het tot David. Doch David wilde het niet drinken, maar hij goot het uit voor den HEERE,

19. En hij zeide: Dat late mijn God verre van mij zijn, van zulks te doen! zoude ik het bloed dezer mannen drinken? Met gevaar huns levens, ja met gevaar huns levens hebben zij dat gebracht. En hij wilde het niet drinken. Dit deden de drie helden.

20. Abísaï nu, de broeder van Jóab, die was ook het hoofd van drie; en hij, verheffende zijne spies tegen drie honderd, versloeg ze. Alzoo had hij eenen naam onder die drie.

21. Uit die drie was hij geëerd boven de twee; daarom werd hij hun tot een overste; maar hij kwam tot aan die [*eerste*] drie niet.

22. Benája, de zoon van Jójada, de zoon eens dapperen mans, van Kábzeël, was groot van daden; hij versloeg twee sterke leeuwen van Móab; ook ging hij af, en versloeg eenen leeuw in het midden des kuils, in den sneeuwtijd.

23. Hij versloeg ook eenen Egyptischen

man, eenen man van groote lengte, van vijf ellen; en die Egyptenaar had eene spies in de hand, als een weversboom; maar hij ging tot hem af met eenen staf; en hij rukte de spies uit de hand des Egyptenaars, en hij doodde hem met zijne [*eigene*] spies.

24. Deze dingen deed Benája, de zoon van Jójada; dies had hij eenen naam onder die drie helden.

25. Zie, hij was de heerlijkste van die dertig; nochtans kwam hij tot aan de drie niet. En David stelde hem over zijne trawanten.

26. *a*De helden nu der heiren waren: A'sahel, de broeder van Jóab; E'lhanan, de zoon van Dódo, van Bethlehem;

a 2 Sam. 23: 24.

27. Sámmoth, de Hárodiet; Hélez, de Péloniet;

28 I'ra, de zoon van I'kkes, de Thékoïet; Abië'zer, de A'nthothiet;

29. Síbbechai, de Húsathiet; I'lai, de A'hohiet;

30. Maharai, de Nétophathiet; Héled, de zoon van Baä'na, de Nétophathiet;

31. I'thai, de zoon van Ríbai, van Gíbea der kinderen Benjamins; Benája, de Pírhathoniet;

32. Húrai, van de beken van Gáäs; Abíël, de A'rbathiet;

33. Azmáveth, de Báharumiet; Éljahba, de Sáälboniet;

34. [*Van*] de kinderen van Hásem, den Gízoniet, was Jónathan, de zoon van Ságe, de Hárariet;

35. Ahíam, de zoon van Sáchar, de Hárariet; Elíphal, de zoon van Ur;

36. Hépher, de Mécherathiet; Ahíja, de Péloniet;

37. Hézro, de Cármeliet; Náärai, de zoon van E'zbai;

38. Jóël, de broeder van Náthan; Míbhar, de zoon van Géri;

39. Zélek, de A'mmoniet; Náhrai, de Bérothiet, wapendrager van Jóab, den zoon van Zerúja;

40. I'ra, de Jíthriet; Gáreb, de Jíthriet;

41. Uría, de Héthiet; Zábad, de zoon van A'hlai;

42. Adína, de zoon van Síza, de Rubeniet, was het hoofd der Rubenieten; nochtans waren er dertig boven hem;

43. Hánan, de zoon van Máächa; en Jósaphat, de Míthniet;

44. Uzzía, de A'stherathiet; Sáma, en Jéïël, de zonen van Hótham, den A'roëriet;

45. Jedíaël, de zoon van Símri, en Jóha, zijn broeder, de Thíziet;

46. E'liël Hammahávim, en Jeríbai, en Josávja, de zonen van Elnáäm; en I'thma, de Móabiet;

47. E'liël, en O'bed, en Jaä'ziël, van Mezobája.

HET XII KAPITTEL.

Deze nu zijn het, die tot David kwamen naar Zíklag, toen hij nog besloten was voor het aangezicht van Saul, den zoon van Kis; zij waren ook onder de helden, die tot dien krijg hielpen:

2. Gewapend met bogen, rechts en links met steenen werpende, en met pijlen schietende uit den boog; zij waren van de broederen van Saul, uit Benjamin.

3. Het hoofd was Ahië'zer, en Jóas, zonen van Semää, den Gíbeathiet; daarna Jéziël en Pélet, zonen van Azmáveth, en Béracha, en Jéhu, de A'nthothiet.

4. En Ismája, de Gíbeoniet, was een held onder de dertig, en over dertig [*gesteld*]; en I'rmeja, en Jaháziël, en Jóhanan, en Józabad, de Géderathiet;

5. Elúzai, en Jerímoth, en Beálja, en Semárja, en Sephátja, de Háruphiet;

6. E'lkana, en Issía, en Azáreël, en Joë'zer, en Jasóbam, de Kórhieten;

7. En Johéla en Zebádja, de zonen van Jeróham, van Gédor.

8. Ook scheidden zich van de Gadieten af tot David in die vesting naar de woestijn, kloeke helden, krijgslieden ten oorloge, toegerust met rondas en schild; en hunne aangezichten waren aangezichten der leeuwen; en zij waren als de reeën op de bergen in snelheid.

9. E'zer was het hoofd; Obádja de tweede; Elíab de derde;

10. Mismánna de vierde; I'rmeja de vijfde;

11. A'tthai de zesde; Éliël de zevende;

12. Jóhanan de achtste; Elzabad de negende;

13. I'rmeja de tiende; Machbánnai de elfde.

14. Deze waren van de kinderen Gads, hoofden des heirs; een van de kleinsten was over honderd, en de grootste over duizend.

15. Deze zelven zijn het, die over den Jordaan gingen in de eerste maand, toen hij vol was aan alle zijne oevers; en zij verdreven alle [*de inwoners*] der laagten, tegen het oosten en tegen het westen.

16. Er kwamen ook van de kinderen Benjamins en Juda's op de vesting tot David.

17. En David ging uit hun te gemoet, en antwoordde, en zeide tot hen; Indien gijlieden ten vrede tot mij gekomen zijt, om mij te helpen, zoo zal mijn hart te gelijk over ulieden zijn; maar indien het is, om mij aan mijne vijanden bedriegelijk over te leveren, daar toch geen wrevel in mijne handen is, de God onzer vaderen zie het, en straffe het.

18. En de Geest toog Amásai aan, den overste der hoofdlieden, [*en hij zeide*]: Wij zijn uwe, o David, en met u zijn wij, gij zoon van Isaï; vrede, vrede zij u, en vrede uwen helperen; want uw God helpt u. Toen nam ze David aan, en stelde ze tot hoofden der benden.

19. Er [a]vielen ook van Manasse tot David, toen hij met de Philistijnen kwam, om tegen Saul te strijden, alhoewel zij ze niet hielpen; want de vorsten der Philistijnen zonden hem met [*overlegden*] rade weg, zeggende: Met [*gevaar van*] onze hoofden zoude hij tot Saul, zijnen heere, vallen. [a] 1 Sam. 29:1.

20. Toen hij naar Zíklag toog, vielen tot hem uit Manasse: A'dnah, en Józabad, en Jedíaël, en Míchaël, en Józabad, en Elíhu, en Zíllethai; hoofden der duizenden, die in Manasse waren.

21. En deze hielpen David mede tegen die benden, want alle deze waren kloeke helden; en zij waren oversten in het heir.

22. Want er kwamen er te [*dien*] tijde dag bij dag tot David, om hem te helpen, tot een groot leger toe, als een leger Gods.

23. En dit zijn de getalen van de hoofden dergenen, die toegerust waren ten heire, die tot David te Hébron kwamen, om het koninkrijk van Saul tot hem te wenden, naar den mond des HEEREN:

24. Van de kinderen Juda's, die rondassen en spiesen droegen, waren zes duizend en acht honderd, toegerust ten heire.

25. Van de kinderen Simeons, kloeke helden ten heire, zeven duizend en honderd.

26. Van de kinderen Levi's, vier duizend en zes honderd.

27. En Jehójada was overste der A'ronieten; en met hem waren er drie duizend en zeven honderd.

28. En Zádok was een jongeling, een kloek held; en uit zijns vaders huis waren twee en twintig oversten.

29. En van de kinderen Benjamins, de broederen van Saul, drie duizend; want tot nog toe waren er velen van hen, die het met den huize Sauls hielden.

30. En van de kinderen Ephraïms, twintig duizend en acht honderd, kloeke helden, mannen van naam in het huis hunner vaderen.

31. En van den halven stam van Manasse, achttien duizend, die met namen uitgedrukt zijn, dat zij kwamen, om David koning te maken.

32. En van de kinderen Issaschars, die ervaren waren in het verstand van de tijden, om te weten wat Israël doen moest: hunne hoofden waren twee honderd, en alle hunne broeders [*pasten*] op hun woord.

33. Uit Zebulon, uitgaande in het heir, toegerust ten strijde met alle krijgswapenen, vijftig duizend; en om eene slagordening te houden met een onwankelbaar hart.

34. En uit Naphthali, duizend oversten, en bij hen met rondas en spies, zeven en dertig duizend.

35. En uit de Danieten, ten strijde toegerust, acht en twintig duizend en zes honderd.

36. En uit Aser, uitgaande in het heir, om *slagordening te houden, waren veertig duizend.

37. En van gene zijde des Jordaans, van de Rubenieten, en Gadieten, en den halven stam van Manasse, met allerlei krijgsgereedschap ten oorlog, honderd en twintig duizend.

38. Alle deze krijgslieden, die zich in slagorde konden houden, kwamen met een volkomen hart te Hébron, om David koning te maken over gansch

---

* Staten-overz.: krijgsorde. Dit kreeg thans eene andere beteekenis dan hier bedoeld is. Daarom is slagordening uit vs. 33 overgenomen; waarvoor in het Hebr. hetzelfde woord gebezigd is.

Israël. En ook was al het overige van Israël één hart, om David tot koning te maken.

39. En zij waren daar bij David drie dagen lang, etende en drinkende; want hunne broeders hadden voor hen [*wat*] toebereid.

40. En ook de naasten aan hen tot aan Issaschar, en Zebulon, en Naphthali, brachten brood op ezelen, en op kemelen, en op muilen, en op runderen, meelspijze, stukken vijgen, en stukken rozijnen, en wijn, en olie, en runderen, en klein vee in menigte; want er was blijdschap in Israël.

HET XIII KAPITTEL.

En David hield raad met de oversten der duizenden en der honderden, [*en*] met alle vorsten.

2. En David zeide tot de gansche gemeente Israëls: Indien het ulieden goed dunkt, en van den HEERE onzen God te zijn, laat ons ons uitbreiden, laat ons zenden aan onze overige broederen, in alle landen Israëls, en aan de priesters en Levieten, [*die*] met hen zijn in de steden met hare voorsteden, opdat zij tot ons vergaderd worden;

3. En laat ons de Arke onzes Gods tot ons wederhalen; want wij hebben ze in de dagen van Saul niet gezocht.

4. Toen zeide de gansche gemeente, dat men alzoo doen zoude; want die zaak was recht in de oogen des ganschen volks.

5. [a]David dan vergaderde gansch Israël, van het Egyptische Síchor af tot daar men komt te Hámath, om de Arke Gods te brengen van Kírjath-Jeárim. *a* 2 Sam. 6: 1.

6. Toen toog David op met het gansche Israël naar Báála, dat is, naar Kírjath-Jeárim, hetwelk in Juda is, opdat hij van daar ophaalde de Arke Gods des HEEREN, die tusschen de Chérubim woont, waar de Name wordt aangeroepen.

7. En zij voerden de Arke Gods op eenen nieuwen wagen uit het huis van Abinádab. U'za nu en Ahío leidden den wagen.

8. En David en gansch Israël speelden voor het aangezichte Gods met alle macht, zoo met liederen, als met harpen, en met luiten, en met trommelen, en met cimbalen, en met trompetten.

9. Toen zij aan den dorschvloer van Chídon gekomen waren, zoo strekte U'za zijne hand uit, om de Arke te houden, want de runderen struikelden.

10. Toen ontstak de toorn des HEEREN over U'za, en Hij sloeg hem, omdat hij zijne hand had uitgestrekt aan de Arke; en hij stierf aldaar voor het aangezichte Gods.

11. En David ontstak, dat de HEERE eene scheure gescheurd had aan U'za; daarom noemde hij diezelve plaats Pérez-U'za, tot op dezen dag.

12. En David vreesde den HEERE te dien dage, zeggende: Hoe zal ik de Arke Gods tot mij brengen?

13. Daarom [a]liet David de Arke niet tot zich brengen in de stad Davids, maar deed ze afwijken in het huis van O'bed-E'dom, den Géthiet. *a* 2 Sam. 6: 10.

14. Alzoo bleef de Arke Gods bij het huisgezin van O'bed-E'dom, in zijn huis, drie maanden; en de HEERE zegende het huis van O'bed-E'dom, en alles wat hij had.

HET XIV KAPITTEL.

Toen [a]zond Híram, de koning van Tyrus, boden tot David, en cederenhout, en metselaars, en timmerlieden, dat zij hem een huis bouwden. *a* 2 Sam. 5: 11.

2. En David merkte, dat hem de HEERE tot koning bevestigd had over Israël; want zijn koninkrijk werd ten hoogste verheven, om zijns volks Israëls wille.

3. En David nam meer vrouwen te Jeruzalem, en David gewon meer zonen en dochteren.

4. Dit [a]nu zijn de namen der kinderen, die hij te Jeruzalem had: Sámmua, en Sóbab, Náthan, en Sálomo, *a* 1 Kron. 3: 5.

5. En I'bchar, en Elisúa, en Elpélet,

6. En Nóga, en Népheg, en Japhía,

7. En Elisáma, en Beë'ljada, en Eliphélet.

8. Toen de Philistijnen hoorden, dat David tot koning gezalfd was over het gansche Israël, zoo togen alle de Philistijnen op om David te zoeken. Toen

David dat hoorde, zoo toog hij uit tegen hen.

9. Toen de Philistijnen kwamen, zoo spreidden zij zich uit in de laagte van Rephaïm.

10. Toen vraagde David God, zeggende: Zal ik optrekken tegen de Philistijnen, en zult Gij ze in mijne hand geven? En de HEERE zeide tot hem: Trek op, want Ik zal ze in uwe hand geven.

11. Toen zij nu optogen naar Bääl-Pérazim, zoo sloeg ze David daar; en David zeide: God heeft mijne vijanden door mijne hand gescheurd, als eene scheure der wateren; daarom noemden zij den naam derzelve plaats Bääl-Pérazim.

12. En daar lieten zij hunne goden; en David gebood, en zij werden met vuur verbrand.

13. Doch de Philistijnen voeren nog voort, en zij verspreidden zich in dat dal.

14. En David vraagde God nog eens; en God zeide tot hem: Gij zult niet optrekken achter hen henen; [*maar*] omsingel ze van boven, en kom tot hen tegenover de moerbezieboomen.

15. En het zal geschieden, als gij hoort het geruisch van eenen gang in de toppen der moerbezieboomen, kom dan uit ten strijde; want God zal voor uw aangezichte uitgegaan zijn, om het leger der Philistijnen te slaan.

16. David nu deed, gelijk als hem God geboden had; en zij sloegen het heir der Philistijnen van Gíbeon af tot aan Gézer.

17. Alzoo ging Davids naam uit in alle die landen; en de HEERE gaf zijne verschrikking over alle die heidenen.

HET XV KAPITTEL.

En David maakte zich huizen in zijne stad; en hij bereidde der Arke Gods eene plaats, en spande eene tente voor haar.

2. Toen zeide David: Niemand mag de Arke Gods dragen, dan de Levieten; want die [a]heeft de HEERE verkoren, om de Arke Gods te dragen, en om Hem te dienen tot in der eeuwigheid.

a Num. 4: 15.

3. Ook vergaderde David gansch Israël te Jeruzalem, om de Arke des HEEREN op te halen naar hare plaats, die hij haar bereid had.

4. En David [a]verzamelde de kinderen Aärons en de Levieten:

a 1 Kron. 6: 1, 2.

5. Van de kinderen Kéhaths was U'riël overste, en van zijne broederen waren er honderd en twintig;

6. Van de kinderen Merári's was Asája overste, en van zijne broederen waren er twee honderd en twintig;

7. Van de kinderen Gérsoms was Jóël overste, en van zijne broederen waren er honderd en dertig;

8. Uit de kinderen Elizáphans was overste Semája, en van zijne broederen waren er twee honderd;

9. Uit de kinderen Hébrons was Éliël overste, en zijne broederen waren tachtig;

10. Uit de kinderen U'zziëls was Amminádab overste, en zijne broederen waren honderd en twaalf.

11. En David riep de priesters Zádok en A'bjathar, en de Levieten U'riël, Asája, en Jóël, Semája, en E'liël, en Amminádab;

12. En hij zeide tot hen: Gijlieden zijt hoofden der vaderen onder de Levieten; heiligt u, gij en uwe broederen, dat gij de Arke des HEEREN des Gods Israëls opbrengt, ter [*plaatse die*] ik voor haar bereid heb.

13. Want omdat gijlieden in het eerst [*dit*] niet [*deedt*], heeft de HEERE onze God onder ons eene scheure gedaan, omdat wij Hem niet gezocht hebben naar het recht.

14. Zoo heiligden zich dan de priesters en Levieten, om de Arke des HEEREN des Gods Israëls op te brengen.

15. En de kinderen der Levieten droegen de Arke Gods op hunne schouderen, met de draagboomen, die op hen waren, [a]gelijk als Mozes geboden had naar het woord des HEEREN.

a Ex. 25: 14. Num. 4: 15; 7: 9.

16. En David zeide tot de oversten der Levieten, dat zij hunne broeders, de zangers, stellen zouden met muziekinstrumenten, met luiten, en harpen, en cimbalen, dat zij zich zouden doen hooren, verheffende de stemme met blijdschap.

17. Zoo stelden dan de Levieten [a]Héman, den zoon van Jóël, en uit zijne

broederen A'saph, den zoon van Beréchja; en uit de zonen van Merári, hunne broederen, E'than, den zoon van Kusája;
a 1 Kron. 6: 33, 39, 44.

18. En met hen hunne broeders van de tweede orde: Zechárja, Ben, en Jaä'ziël, en Semíramoth, en Jéhiël, en U'nni, Elíab, en Benája, en Maäséja, en Matthíthja, en Eliphéle, en Miknéja, en O'bed-E'dom, en Jéïël, de portiers.

19. De zangers nu, Héman, A'saph, en E'than, lieten zich hooren met koperen cimbalen;

20. En Zechárja, en A'ziel, en Semíramoth, en Jéhiël, en U'nni, en Elíab, en Maäséja, en Benája, met luiten op A'lamoth;

21. En Matthíthja, en Eliphéle, en Miknéja, en O'bed-E'dom, en Jéïel, en Azázja, met harpen op de Schéminith, om den toon te versterken.

22. En Chenánja, de overste der Levieten, was over het opheffen; hij onderwees hen in het opheffen, want hij was verstandig.

23. En Beréchja en E'lkana waren portiers der Arke.

24. En Sebánja, en Jósaphat, en Netháneël, en Amásai, en Zechárja, en Benája, en Eliëʼzer, de priesters, trompetteden met trompetten voor de Arke Gods; en O'bed-E'dom en Jehíja waren portiers der Arke.

25. Het geschiedde nu, dat David, en de oudsten van Israël, en de oversten der duizenden, henengingen, om de Arke des verbonds des HEEREN op te halen uit het huis van O'bed-E'dom, met vreugde;

26. Zoo geschiedde het, doordien dat God de Levieten hielp, die de Arke des verbonds des HEEREN droegen, dat zij zeven varren en zeven rammen offerden.

27. David nu was gekleed met eenen mantel van fijn linnen; ook alle de Levieten, die de Arke droegen, en de zangers, en Chenánja, de overste van het opheffen der zangers; ook had David eenen lijfrok aan van linnen.

28. Alzoo bracht gansch Israël de Arke des verbonds des HEEREN op, met gejuich, en met geluid der bazuin, en met trompetten, en met cimbalen, makende geluid met luiten en met harpen.

29. *a*Het geschiedde nu, toen de Arke des verbonds des HEEREN tot aan de stad Davids gekomen was, dat Míchal, de dochter van Saul, door een venster keek, en den koning David zag springende en spelende, zoo verachtte zij hem in haar hart. *a* 2 Sam. 6: 16.

HET XVI KAPITTEL.

Toen *a*zij de Arke Gods inbrachten, zoo stelden zij ze in het midden der tente, welke David voor haar gespannen had; en zij offerden brandofferen en dankofferen voor het aangezichte Gods.
a 2 Sam. 6: 17.

2. Als David het brandoffer en de dankofferen geëindigd had te offeren, zoo zegende hij het volk in den name des HEEREN.

3. En *a*hij deelde een iegelijk in Israël, van den man tot de vrouw, een iegelijk eene bolle broods, en een schoon stuk [*vleesch*], en eene flesch [*wijn*].
a 2 Sam. 6: 19.

4. En hij stelde voor de Arke des HEEREN [*sommigen*] uit de Levieten tot dienaars, en dat, om den HEERE den God Israëls te vermelden, en te loven, en te prijzen:

5. A'saph was het hoofd, en Zechárja de tweede na hem; Jéïël, en Semíramoth, en Jéhiël, en Matthíthja, en Elíab, en Benája, en O'bed-E'dom, en Jéïël, met instrumenten der luiten en met harpen; en A'saph liet zich hooren met cimbalen;

6. Maar Benája en Jaháziël, de priesters, steeds met trompetten voor de Arke desverbonds Godes.

7. Te dienzelven dage toen gaf David ten eerste [*dezen psalm*], om den HEERE te loven, door den dienst van A'saph en van zijne broederen:

8. Looft den HEERE, roept zijnen naam aan, maakt zijne daden bekend onder de volkeren.

9. Zingt Hem, psalmzingt Hem, spreekt aandachtiglijk van alle zijne wonderwerken.

10. Roemt in den naam zijner heiligheid; dat zich het harte dergenen, die den HEERE zoeken, verblijde.

11. Vraagt naar den HEERE en zijne sterkte, zoekt zijn aangezichte bestendiglijk.

12. Gedenkt zijner wonderwerken, die Hij gedaan heeft, zijner wonderteekenen, en der oordeelen zijns monds;
13. Gij, zaad Israëls, zijns dienaars, gij kinderen Jakobs, zijne uitverkorenen.
14. Hij is de HEERE onze God; zijne oordeelen zijn over de geheele aarde.
15. [a]Gedenkt tot in der eeuwigheid zijns verbonds; des woords, [*dat*] Hij ingesteld heeft tot in het duizendste geslacht; a Gen. 17: 9.
16. [*Des verbonds*], [a]dat Hij met Abraham heeft gemaakt, en zijns eeds aan Izak; a Gen. 26: 3.
17. Welken [a]Hij ook aan Jakob heeft gesteld tot eene inzetting, aan Israël tot een eeuwig verbond; a Gen. 28: 13; 35: 11.
18. Zeggende: Ik zal u het land Kanaän geven, een snoer van ulieder erfdeel;
19. Als gij weinige menschen in getal waart, ja weinigen en vreemdelingen daarin.
20. En zij wandelden van volk tot volk, en van het eene koninkrijk tot een ander volk.
21. Hij [a]liet niemand toe hen te onderdrukken; ook bestrafte Hij koningen om hunnentwille, [*zeggende*]: a Gen. 12, en 20. Ex. 7, en 8, 9, 10, 11.
22. Tast mijne gezalfden niet aan, en doet mijnen profeten geen kwaad.
23. Zingt den HEERE, gij gansche aarde, boodschapt zijn heil van dag tot dag.
24. Vertelt zijne eere onder de heidenen, zijne wonderwerken onder alle volken.
25. Want de HEERE is groot, en zeer te prijzen, en Hij is vreeselijk boven alle goden.
26. Want alle de goden der volkeren zijn afgoden; maar de HEERE heeft de hemelen gemaakt.
27. Majesteit en heerlijkheid zijn voor zijn aangezichte, sterkte en vroolijkheid zijn in zijne plaatse.
28. Geeft den HEERE, gij geslachten der volkeren, geeft den HEERE eere en sterkte.
29. Geeft den HEERE de eere zijns naams; brengt offer, en komt voor zijn aangezichte. Aanbidt den HEERE in de heerlijkheid des Heiligdoms.
30. Schrikt voor zijn aangezichte, gij geheele aarde. Ook zal de wereld bevestigd worden, dat zij niet bewogen worde.
31. Dat de hemelen zich verblijden, en de aarde verheuge zich, en dat men onder de heidenen zegge: De HEERE regeert.
32. Dat de zee bruise met hare volheid; dat het veld huppele van vreugde, met al wat daarin is.
33. Dan zullen de boomen des wouds juichen voor het aangezichte des HEEREN, omdat Hij komt om de aarde te richten.
34. [a]Looft den HEERE, want Hij is goed, [b]want zijne goedertierenheid is tot in eeuwigheid. a Ps. 107: 1; 118: 1; 136: 1. b Ps. 136: 1, enz.
35. En zegt: Verlos ons, o God onzes heils, en verzamel ons, en red ons van de heidenen, dat wij uwen heiligen naam loven, en dat wij in uwen lof *roemen.
36. Geloofd zij de HEERE de God Israëls, van eeuwigheid tot eeuwigheid. En al het volk zeide: Amen; en het loofde den HEERE.
37. Alzoo liet hij daar, voor de Arke des verbonds des HEEREN, A'saph en zijne broederen, om bestendiglijk te dienen voor de Arke, naar dat op elken dag besteld was.
38. O'bed-E'dom nu, met hunlieder broederen, waren acht en zestig; en [*hij stelde*] O'bed-E'dom, den zoon van Jedúthun, en Hósa, tot portiers;
39. En den priester Zádok, en zijne broederen, de priesters, voor den Tabernakel des HEEREN op de hoogte, welke te Gíbeon is,
40. Om den HEERE de brandofferen bestendiglijk te offeren op het brandoffer altaar, des morgens en des avonds; en zulks naar alles, wat er geschreven staat in de wet des HEEREN, die Hij Israël geboden had;
41. En met hen Héman, en Jedúthun, en de overige uitgelezenen, die met namen uitgedrukt zijn, om den HEERE te loven; want zijne goeder-

* Staten-overz.: uws lofs roemen; wat thans niet meer kan gezegd worden, en blijkens kantt. 53 bedoeld is als: zich beroemen ter oorzake van.

tierenheid is tot in der eeuwigheid.
42. Met hen dan waren Héman en Jedúthun, [*met*] trompetten en cimbalen voor degenen, die zich lieten hooren, en [*met*] instrumenten der muziek Godes; maar de zonen van Jedúthun waren aan de poorte.
43. Alzoo toog het gansche volk henen, een iegelijk in zijn huis. En David keerde zich, om zijn huis te gaan zegenen.

HET XVII KAPITTEL.

Het geschiedde nu, als David in zijn huis woonde, dat David tot Náthan, den profeet, zeide: Zie, ik woon in een cederen huis, maar de Arke des verbonds des HEEREN onder gordijnen.
2. Toen zeide Náthan tot David: Doe alles wat in uw harte is, want God is met u.
3. Maar het geschiedde in denzelven nacht, dat het woord Gods tot Náthan kwam, zeggende:
4. Ga henen, en zeg tot David mijnen knecht: Alzoo zegt de HEERE: Gij zult Mij geen huis bouwen, om in te wonen.
5. Want Ik heb in geen huis gewoond, van dien dag af, dat Ik Israël heb opgevoerd, tot dezen dag toe; maar Ik ben gegaan van tent tot tent, en van tabernakel [*tot takernakel*].
6. Overal, waar Ik gewandeld heb met geheel Israël, heb Ik wel een woord gesproken tot eenen van de richters van Israël, denwelken Ik gebood mijn volk te weiden, zeggende: Waarom bouwt gijlieden Mij geen cederen huis?
7. Nu dan, alzoo zult gij zeggen tot mijnen knecht, tot David: Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Ik [a]heb u van de schaapskooi genomen, van achter de schapen, opdat gij een voorganger over mijn volk Israël zoudt zijn;
a 1 Sam. 16: 11. Ps. 78: 70.
8. En Ik ben met u geweest overal, waar gij henengegaan zijt, en Ik heb alle uwe vijanden uitgeroeid van voor uw aangezicht; en Ik heb u eenen naam gemaakt, gelijk de naam is der grooten, die op de aarde zijn.
9. En Ik heb voor mijn volk Israël eene plaatse besteld, en hem geplant, dat hij aan zijne plaatse wone, en niet meer heen en weder gedreven worde; en de kinderen der verkeerdheid zullen hem niet meer krenken, gelijk als in het eerst.
10. En van die dagen af, dat Ik geboden heb richters te wezen over mijn volk Israël. En [*Ik*] heb alle uwe vijanden vernederd. Ook heb Ik u te kennen gegeven, dat u de HEERE een huis bouwen zal.
11. En het zal geschieden, als uwe dagen zullen vervuld zijn, dat gij henengaat tot uwe vaderen, zoo zal Ik uw zaad na u doen opstaan, hetwelk uit uwe zonen zijn zal, en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen.
12. Die zal [a]Mij een huis bouwen; en Ik zal zijnen stoel bevestigen tot in der eeuwigheid. *a* 1 Kon. 5: 5; 6: 12.
13. [a]Ik zal hem tot eenen Vader zijn, en hij zal Mij tot eenen zoon zijn; en mijne goedertierenheid zal Ik van hem niet wenden, gelijk als Ik [*die*] weggenomen heb van dien, die vóór u geweest is. *a* Ps. 89: 27, 29. Hebr. 1: 5, 6.
14. Maar [a]Ik zal hem in mijn huis bestendig maken, en in mijn koninkrijk tot in eeuwigheid; en zijn stoel zal vast zijn tot in eeuwigheid. *a* Luc. 1: 33.
15. Naar alle deze woorden, en naar dit gansche gezicht, alzoo sprak Náthan tot David.
16. Toen kwam de koning David in, en bleef voor het aangezichte des HEEREN, en hij zeide: Wie ben ik, HEERE God, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?
17. En dit is klein in uwe oogen geweest, o God; daarom hebt gij van het huis uws knechts tot van verre henen gesproken, en Gij hebt mij naar menschelijke wijze voorzien met deze verhooging, o HEERE God.
18. Wat zal David meer bij U daartoe voegen, vanwege de eere aan uwen knecht? Doch Gij kent uwen knecht wel.
19. HEERE, om uws knechts wille, en naar uw harte, hebt Gij alle deze groote dingen gedaan, om alle deze groote dingen bekend te maken.
20. [a]HEERE, er is niemand gelijk Gij, en er is geen God behalve Gij, naar alles, dat wij met onze ooren gehoord hebben. *a* Deut. 3: 24; 4: 35; 6: 4. 1 Kon. 8: 23, 60. Ps. 86: 8. Jes. 37: 16, 20. Dan. 3: 29. Hos. 13: 4.

21. [a]En wie is als uw volk Israël, een
eenig volk op de aarde, hetwelk God
henengegaan is Zich tot een volk te ver-
lossen, dat Gij U eenen naam maaktet
van groote en verschrikkelijke dingen,
met de heidenen uit te stooten van het
aangezicht uws volks, hetwelk Gij uit
Egypte verlost hebt?

a Deut. 4: 7; 33: 29. Ps. 147: 20.

22. En Gij hebt uw volk Israël U ten
volke gemaakt tot in der eeuwigheid;
en Gij, HEERE, zijt hun tot eenen God
geworden.
23. Nu dan, HEERE, het woord, dat
Gij over uwen knecht gesproken hebt,
en over zijn huis, dat worde waar tot
in eeuwigheid; en doe, gelijk als Gij
gesproken hebt.
24. Ja, het worde waar, en uw naam
worde groot gemaakt tot in eeuwig-
heid; dat men zegge: De HEERE der
heirscharen, de God Israëls, is Israëls
God; en het huis van David, uwen
knecht, zij bestendig voor uw aange-
zichte.
25. Want Gij, mijn God, hebt voor
het oor uws knechts geopenbaard, dat
Gij hem een huis bouwen zoudt; daar-
om heeft uw knecht [*in zijn hart*] ge-
vonden, om voor uw aangezichte te bid-
den.
26. Nu dan, HEERE, Gij zijt die God;
en Gij hebt dit goede over uwen knecht
gesproken.
27. Nu dan, het heeft U beliefd te ze-
genen het huis uws knechts, dat het
in eeuwigheid voor uw aangezichte zij;
want Gij, HEERE, hebt het gezegend,
en het zal gezegend zijn in eeuwigheid.

HET XVIII KAPITTEL.

Het geschiedde nu na dezen, dat David
de Philistijnen sloeg, en bracht ze ten
onder; en hij nam Gath, en zijne on-
derhoorige plaatsen, uit der Philistijnen
hand.
2. Hij sloeg ook de Móabieten; alzoo
dat de Móabieten Davids knechten wer-
den, brengende geschenken.
3. David sloeg ook Hádar-E'zer, den
koning van Zóba, naar Hámath toe,
toen hij henentoog, om zijne hand te
stellen aan de rivier Phrath.
4. En David nam hem duizend wa-
gens af, en zeven duizend ruiters, en
twintig duizend man te voet; en David
ontzenuwde alle de wagen[*paarden*];
doch hij behield honderd wagens daar-
van overig.
5. En de Syriërs van Damáscus kwa-
men, om Hádar-E'zer, den koning van
Zóba, te helpen; maar David sloeg van
de Syriërs twee en twintig duizend
man.
6. En David leide [*bezetting*] in Syrië
van Damáscus, alzoo dat de Syriërs Da-
vids knechten werden, geschenken bren-
gende; en de HEERE behoedde David
overal, waar hij henenging.
7. En David nam de gouden schil-
den, die bij Hádar-E'zers knechten wa-
ren, en hij bracht ze te Jeruzalem.
8. Ook nam David zeer veel kopers
uit Tibchath, en uit Chun, Hádar-E'zers
steden. Daarvan heeft Sálomo de ko-
peren zee, en de pilaren, en de kope-
ren vaten gemaakt.
9. Toen Thóü, de koning van Hámath,
hoorde, dat David de gansche heirkracht
van Hádar-E'zer, den koning van Zóba,
geslagen had,
10. Zoo zond hij zijnen zoon Hadó-
ram tot den koning David, om hem
naar [*zijnen*] welstand te vragen, en om
hem te zegenen, vanwege dat hij met
Hádar-E'zer gestreden en hem versla-
gen had (want Hádar-E'zer voerde oor-
log tegen Thóü), en alle gouden, en zil-
veren, en koperen vaten.
11. Deze heiligde de koning David
ook den HEERE, met het zilver en het
goud, hetwelk hij medegebracht had
van alle de heidenen: van de E'do-
mieten, en van de Móabieten, en van
de kinderen A'mmons, en van de Phi-
listijnen, en van de A'malekieten.
12. Ook sloeg A'bsaï, de zoon van
Zerúja, de E'domieten in het Zoutdal,
achttien duizend.
13. En hij leide bezettingen in E'dom,
zoodat alle de E'domieten Davids knech-
ten werden; en de HEERE behoedde
David overal, waar hij henenging.
14. Alzoo regeerde David over gansch
Israël; en hij deed aan zijn gansche
volk recht en gerechtigheid.
15. Jóab nu, de zoon van Zerúja, was
over het heir; en Jòsaphat, de zoon
van Ahílud, was kanselier;
16. En Zádok, de zoon van Ahítub,
en Abimélech, de zoon van A'bjathar,

waren priesters; en Saúsa schrijver;
17. En Benája, de zoon van Jójada, was over de Créthi en Pléthi; maar de zonen van David waren de eersten aan de hand des konings.

HET XIX KAPITTEL.

En het geschiedde na dezen, dat Náhas, de koning der kinderen A'mmons, stierf, en zijn zoon werd koning in zijne plaats.
2. Toen zeide David: Ik zal weldadigheid doen aan Hánun, den zoon van Náhas, want zijn vader heeft weldadigheid aan mij gedaan. Daarom zond David boden, om hem te troosten over zijnen vader. Toen de knechten van David in het land der kinderen A'mmons tot Hánun kwamen, om hem te troosten;
3. Zoo zeiden de vorsten der kinderen A'mmons tot Hánun: Eert David uwen vader in uwe oogen, omdat hij troosters tot u gezonden heeft? Zijn niet zijne knechten tot u gekomen, om te doorzoeken, en om om te keeren, en om het land te verspieden?
4. Daarom nam Hánun de knechten van David, en hij beschoor ze, en sneed hunne kleederen half af tot aan de heupen, en liet ze henengaan.
5. Zij nu gingen henen; en men boodschapte David van deze mannen; en hij zond hun te gemoet, want die mannen waren zeer beschaamd. De koning dan zeide: Blijft te Jericho, totdat ulieder baard weder gewassen zij; komt dan wederom.
6. Toen de kinderen A'mmons zagen, dat zij zich stinkende gemaakt hadden bij David, zoo zond Hánun en de kinderen A'mmons duizend talenten zilvers, om zich wagenen en ruiters te huren uit Mésopotámië, en uit Syrië-Máächa, en uit Zóba;
7. Zoodat zij zich huurden twee en dertig duizend wagenen; en de koning van Máächa en zijn volk, die kwamen en legerden zich voor Medéba; ook vergaderden de kinderen A'mmons uit hunne steden, en zij kwamen ten strijde.
8. Toen het David hoorde, zoo zond hij Jóab, en het gansche heir met de helden.
9. Als de kinderen A'mmons uitgetogen waren, zoo stelden zij de slagorde voor de poort der stad; maar de koningen, die gekomen waren, die waren afzonderlijk in het veld.
10. Toen Jóab zag, dat de spitse der slagorde van voren en van achteren tegen hem was, zoo verkoos hij [*eenigen*] uit alle uitgelezenen in Israël, en hij stelde ze in orde tegen de Syriërs aan;
11. En de overigen des volks gaf hij in de hand van zijnen broeder A'bsaï, en zij stelden ze in orde tegen de kinderen A'mmons aan.
12. En hij zeide: Indien mij de Syriërs te sterk worden, zoo zult gij mij komen verlossen; en indien de kinderen A'mmons u te sterk worden, zoo zal ik u verlossen.
13. Wees sterk, en laat ons sterk zijn voor ons volk, en voor de steden onzes Gods; de HEERE nu doe wat goed is in zijne oogen.
14. Toen naderde Jóab, en het volk, dat bij hem was, ten strijde voor het aangezicht der Syriërs; en zij vloden voor zijn aangezicht.
15. Toen de kinderen A'mmons zagen, dat de Syriërs vloden, zoo vloden zij ook voor het aangezicht van A'bsaï, zijnen broeder, en zij kwamen in de stad. En Jóab kwam te Jeruzalem.
16. Als de Syriërs zagen, dat zij voor het aangezichte Israëls geslagen waren, zoo zonden zij boden, en brachten de Syriërs uit, die aan gene zijde der rivier woonden; en Sóphach, de krijgsoverste van Hádar-E'zer, [*toog*] voor hun aangezicht henen.
17. Toen het David werd aangezegd, zoo vergaderde hij gansch Israël, en hij toog over den Jordaan, en hij kwam tot hen, en hij stelde de slagorde tegen hen. Als David de slagorde tegen de Syriërs gesteld had, zoo streden zij met hem.
18. Doch de Syriërs vloden voor het aangezichte Israëls, en David versloeg van de Syriërs zeven duizend wagenen, en veertig duizend mannen te voet; daartoe doodde hij Sóphach, den krijgsoverste.
19. Toen de knechten van Hádar-E'zer zagen, dat zij geslagen waren voor het aangezichte Israëls, zoo maakten zij vrede met David, en dienden hem; en

de Syriërs wilden de kinderen A'mmons niet meer verlossen.

HET XX KAPITTEL.

Het geschiedde nu ten tijde van de wederkomst des jaars, ten tijde als de koningen uittrokken, zoo voerde Jóab de heirkracht, en hij verdierf het land der kinderen A'mmons; en hij kwam, en belegerde Rábba; maar David bleef te Jeruzalem. En Jóab sloeg Rábba, en verwoestte het.

2. En David nam de kroon huns konings van zijn hoofd, en hij bevond ze in gewicht een talent gouds, en er was edelgesteente aan; en zij werd op Davids hoofd [*gezet*]; en hij voerde zeer veel roofs uit de stad.

3. Hij voerde ook het volk uit, dat daarin was, en [a]hij zaagde ze met de zaag, en met ijzeren dorschwagens, en met bijlen. En alzoo deed David aan alle de steden der kinderen A'mmons. Toen keerde David wederom, met al het volk, naar Jeruzalem.

a 2 Sam. 12: 31.

4. En het geschiedde daarna, als de krijg met de Philistijnen te Gézer opkwam, toen sloeg Síbbechai, de Húsathiet, Síppai, die van de kinderen van Rápha was; en zij werden ten onder gebracht.

5. Daarna was er nog een krijg tegen de Philistijnen; en E'lhanan, de zoon van Jáïr, versloeg Láchmi, den broeder van Góliath, den Géthiet, wiens spiesenhout was als een weversboom.

6. Daarna was er nog een krijg te Gath; en er was een zeer lang man, en zijne vingeren waren zes en zes, vier en twintig, en hij was ook aan Rápha geboren.

7. En hij hoonde Israël; maar Jónathan, de zoon van Símea, den broeder van David, versloeg hem.

8. Deze waren aan Rápha geboren te Gath; en zij vielen door de hand van David, en door de hand zijner knechten.

HET XXI KAPITTEL.

Toen stond de satan op tegen Israël, en hij porde David aan, dat hij Israël telde.

2. En David zeide tot Jóab en tot de oversten des volks: Gaat henen, telt Israël, van Berséba tot Dan toe, en brengt ze tot mij, dat ik hun getal wete.

3. Toen zeide Jóab: De HEERE doe tot zijn volk, gelijk zij [*nu*] zijn, honderd maal meer; zijn zij niet allen, o mijn heere koning, mijnen heere tot knechten? Waarom verzoekt mijn heere dit? Waarom zoude het Israël tot schuld worden?

4. Doch het woord des konings nam de overhand tegen Jóab. Derhalve toog Jóab uit, en hij doorwandelde gansch Israël; daarna kwam hij weder te Jeruzalem.

5. En Jóab gaf David de som van het getelde volk; en gansch Israël was elf honderd duizend man, die het zwaard uittrokken, en Juda vier honderd duizend en zeventig duizend man, die het zwaard uittrokken.

6. Doch Levi en Benjamin telde hij onder deze niet; want des konings woord was Jóab een gruwel.

7. En deze zaak was kwaad in de oogen Gods; daarom sloeg Hij Israël.

8. Toen zeide David tot God: Ik heb zeer gezondigd, dat ik deze zake gedaan heb; maar neem toch nu de misdaad uws knechts weg, want ik heb zeer zottelijk gehandeld.

9. De HEERE nu sprak tot Gad, den ziener van David, zeggende:

10. Ga henen en spreek tot David, zeggende: Aldus zegt de HEERE: Drie dingen leg Ik u voor; kies u één uit die, dat Ik u doe.

11. En Gad kwam tot David, en zeide tot hem: Zoo zegt de HEERE: Kies u uit:

12. Of drie jaren honger; of drie maanden verteerd te worden voor het aangezichte uwer wederpartij, en dat het zwaard uwer vijanden [*u*] achterhale; of drie dagen het zwaard des HEEREN, dat is, de pestilentie in den lande, en eenen verdervenden engel des HEEREN in alle de landpalen Israëls. Zoo zie nu toe, wat antwoord ik Dien zal wederbrengen, die mij gezonden heeft.

13. Toen zeide David tot Gad: Mij is zeer bange; laat mij toch in de hand des HEEREN vallen, want zijne barmhartigheden zijn zeer vele, maar laat mij in de hand der menschen niet vallen.

14. De HEERE dan gaf pestilentie in Israël; en er vielen van Israël zeventig duizend man.

15. En God zond eenen engel naar Jeruzalem, om dit te verderven; en als hij het verdierf, zag het de HEERE, en het berouwde Hem over dat kwaad, en Hij zeide tot den verdervenden engel: Het is genoeg; trek nu uwe hand af. De engel des HEEREN nu stond bij den dorschvloer van O'rnan, den Jébusiet.

16. Als David zijne oogen ophief, zoo zag hij den engel des HEEREN, staande tusschen de aarde en tusschen den hemel, met zijn uitgetrokken zwaard in zijne hand, uitgestrekt over Jeruzalem; toen viel David, en de oudsten, bedekt met zakken, op hunne aangezichten.

17. En David zeide tot God: Ben ik het niet, die gezegd heb, dat men het volk tellen zoude? Ja ik zelf ben het, die gezondigd en zeer kwalijk gehandeld heb; maar deze schapen, wat hebben die gedaan? O HEERE mijn God, dat toch uwe hand tegen mij en tegen het huis mijns vaders zij, maar niet tegen uw volk ter plage.

18. Toen zeide de engel des HEEREN tot Gad, dat hij David zeggen zoude, dat David zoude opgaan, om den HEERE een altaar op te richten op den dorschvloer van O'rnan, den Jébusiet.

19. Zoo ging dan David op naar het woord van Gad, dat hij in den naam des HEEREN gesproken had.

20. Toen zich O'rnan omwendde, zoo zag hij den engel; en zijne vier zonen, die bij hem waren, verstaken zich; en O'rnan dorschte tarwe.

21. En David kwam tot O'rnan; en O'rnan zag toe, en zag David; zoo ging hij uit van den dorschvloer, en boog zich neder voor David, met het aangezicht ter aarde.

22. En David zeide tot O'rnan: Geef mij de plaatse des dorschvloers, dat ik daarop den HEERE een altaar bouwe; geef ze mij voor het volle geld, opdat deze plage ingehouden worde van over den volke.

23. Toen zeide O'rnan tot David: Neem ze maar weg, en mijn heere de koning doe wat goed is in zijne oogen. Zie, ik geef deze runderen tot brandofferen, en deze sleden tot hout, en de tarwe tot spijsoffer; ik geef het al.

24. En de koning David zeide tot O'rnan: Neen, maar ik zal het zekerlijk koopen voor het volle geld; want ik zal voor den HEERE niet nemen wat uwe is, dat ik een brandoffer om niet offere.

25. En David gaf aan O'rnan voor die plaats zes honderd gouden Sikkelen van gewicht.

26. Toen bouwde David aldaar den HEERE een altaar, en hij offerde brandofferen en dankofferen. Als hij den HEERE aanriep, zoo antwoordde Hij hem door vuur uit den hemel, op het brandofferaltaar.

27. En de HEERE zeide tot den engel, dat hij zijn zwaard weder in zijne scheede steken zoude.

28. Ten zelfden tijde, toen David zag, dat de HEERE hem geantwoord had op den dorschvloer van O'rnan den Jébusiet, zoo offerde hij aldaar.

29. Want de Tabernakel des HEEREN, dien Mozes in de woestijn gemaakt had, en het altaar des brandoffers, was te dien tijde op de hoogte te Gíbeon.

30. David nu kon daarvoor niet henengaan, om God te zoeken, want hij was verschrikt voor het zwaard van den engel des HEEREN.

HET XXII KAPITTEL.

En David zeide: Hier zal het Huis Gods des HEEREN zijn, en hier zal het altaar des brandoffers voor Israël zijn.

2. En David zeide, dat men vergaderen zoude de vreemdelingen, die in het land Israëls waren; en hij bestelde steenhouwers, om uit te houwen steenen, die men behouwen zoude, om het Huis Gods te bouwen.

3. En David bereidde ijzer in menigte, tot nagelen aan de deuren der poorten, en tot de samenvoegingen; ook koper in menigte, zonder gewicht;

4. En cederenhout, zonder getal; want de Sidóniërs en de Tyriërs brachten tot David cederenhout in menigte.

5. Want David zeide: Mijn zoon Sálomo is een jongeling, en teeder; en het huis, dat men den HEERE bouwen

zal, zal men ten hoogste groot maken, tot eenen naam en tot heerlijkheid in alle landen; ik zal hem nu [*voorraad*] bereiden. Alzoo bereidde David [*voorraad*] in menigte vóór zijnen dood.

6. Toen riep hij zijnen zoon Sálomo en gebood hem, den HEERE den God Israëls een huis te bouwen.

7. En David zeide tot Sálomo: Mijn zoon, wat mij aangaat, het was in mijn hart, den naam des HEEREN mijns Gods een huis te bouwen.

8. Doch het woord des HEEREN geschiedde tot mij, zeggende: Gij hebt bloed in menigte vergoten, want gij hebt groote krijgen gevoerd; gij zult mijnen naam geen huis bouwen, [a]dewijl gij veel bloeds op de aarde voor mijn aangezichte vergoten hebt.

a 1 Kron. 28 : 3.

9. Zie, de zoon, die u geboren zal worden, die zal een man der ruste zijn, want Ik zal hem ruste geven van alle zijne vijanden rondom henen; want zijn naam zal Sálomo zijn, en Ik zal vrede en ruste over Israël geven in zijne dagen.

10. [a]Die zal mijnen naam een huis bouwen; en die zal Mij tot eenen zoon zijn, en Ik hem tot eenen Vader; en Ik zal den troon zijns rijks over Israël bevestigen tot in eeuwigheid.

a 2 Sam. 7 : 13. 1 Kon. 5 : 5.

11. Nu, mijn zoon, de HEERE zal met u zijn, en gij zult voorspoedig zijn, en zult het huis des HEEREN uws Gods bouwen, gelijk als Hij van u gesproken heeft.

12. Alleenlijk, de HEERE geve u kloekheid en verstand, en geve u bevel over Israël, en dat om te onderhouden de wet des HEEREN uws Gods.

13. Dan zult gij voorspoedig zijn, als gij waarnemen zult te doen de inzettingen en de rechten, die de HEERE aan Mozes geboden heeft over Israël. [a]Wees sterk en heb goeden moed, vrees niet en wees niet verslagen.

a Deut. 31 : 7, 8. Joz. 1 : 7.

14. Zie daar, ik heb in mijne verdrukking voor het huis des HEEREN bereid honderd duizend talenten gouds, en duizend maal duizend talenten zilvers; en des kopers en des ijzers is geen gewicht, want het is er in menigte; ik heb ook hout en steenen bereid; doe gij er nog meer bij.

15. Ook zijn er bij u in menigte, die het werk kunnen doen, houwers, en werkmeesters in steen en hout, en allerlei wijze lieden in allerlei werk.

16. Des gouds, des zilvers, en des kopers, en des ijzers is geen getal. Maak u op en doe het, en de HEERE zal met u zijn.

17. Ook gebood David aan alle vorsten van Israël, dat zij zijnen zoon Sálomo helpen zouden, [*zeggende*]:

18. Is niet de HEERE uw God met ulieden, en heeft u ruste gegeven rondom henen? Want Hij heeft de inwoners des lands in mijne hand gegeven, en dit land is onderworpen geworden voor het aangezichte des HEEREN, en voor het aangezichte zijns volks.

19. Zoo begeeft dan nu uw hart en uwe ziel, om te zoeken den HEERE uwen God, en maakt u op en bouwt het heiligdom Gods des HEEREN; dat men de Arke des verbonds des HEEREN en de heilige vaten Gods in dit huis brenge, dat den naam des HEEREN zal gebouwd worden.

HET XXIII KAPITTEL.

Toen nu David oud was en zat van dagen, maakte hij zijnen zoon Sálomo tot koning over Israël.

2. En hij vergaderde alle de vorsten van Israël, ook de priesters en de Levieten.

3. En de Levieten werden geteld, van dertig jaar af en daarboven; en hun getal was, naar hunne hoofden, aan mannen, acht en dertig duizend.

4. Uit deze waren er vier en twintig duizend, om het werk van het Huis des HEEREN aan te drijven; en zes duizend ambtlieden en rechters;

5. En vierduizend portiers; en vier duizend lofzangers des HEEREN, met instrumenten, die ik gemaakt heb, [*zeide David*], om lof te zingen.

6. En David verdeelde ze in verdeelingen, naar de kinderen van Levi, Gérson, Kéhath, en Merári.

7. Uit de Gérsonieten waren: Ládan en Símeï.

8. De kinderen van Ládan waren [*deze*]: Jehiël, het hoofd, en Zétham, en Jóël; drie.

9. De kinderen van Símeï waren:

Selómith, en Háziel, en Háran; drie. Deze waren de hoofden der vaderen van Ládan.

10. De kinderen van Símeï nu waren: Jáhath, Zína, en Jéüs, en Bería. Deze waren de kinderen van Símeï; vier.

11. En Jáhath was het hoofd, en Zíza de tweede; maar Jéüs en Bería hadden niet vele kinderen; daarom waren zij in het vaderlijke huis maar van ééne telling.

12. De kinderen van Kéhath waren: A'mram, Jízhar, Hébron en U'zziël; vier.

13. [a]De kinderen van A'mram waren: Aäron en Mozes. [b]Aäron nu werd afgezonderd, dat hij heiligde de allerheiligste dingen, hij en zijne zonen, tot in eeuwigheid, om te rooken voor het aangezichte des HEEREN, om Hem te dienen, en om in zijnen naam tot in eeuwigheid te zegenen.

a Ex. 6: 19. *b* Ex. 28: 1, enz. Hebr. 5: 4.

14. Aangaande nu Mozes, den man Gods: zijne kinderen werden genoemd onder den stam van Levi.

15. [a]De kinderen van Mozes waren: Gérsom en Eliëʼzer. *a* Ex. 2: 22; 18: 3.

16. Van de kinderen van Gérsom was Sébuël het hoofd.

17. De kinderen van Eliëʼzer nu waren [*deze*]: Rehábja het hoofd; en Eliëʼzer had geene andere kinderen; maar de kinderen van Rehábja vermeerderden ten hoogste.

18. Van de kinderen van Jízhar was Selómith het hoofd.

19. Aangaande de kinderen van Hébron: Jería was het hoofd, Amárja de tweede, Jaháziël de derde, en Jekámam de vierde.

20. Aangaande de kinderen van U'zziël: Mícha was het hoofd, en Jissía de tweede.

21. De kinderen van Merári waren: Mahéli en Músi. De kinderen van Mahéli waren: Eleázar en Kis.

22. En Eleázar stierf, en hij had geene zonen, maar dochters; en de kinderen van Kis, hare broeders, namen ze.

23. De kinderen van Músi waren: Mahéli, en E'der, en Jéremoth; drie.

24. Dit zijn de kinderen Levi's, naar het huis hunner vaderen, de hoofden der vaderen, naar hunne gerekenden in het getal der namen naar hunne hoofden, doende het werk van den dienst van het Huis des HEEREN, van twintig jaar oud en daarboven.

25. Want David had gezegd: De HEERE de God Israëls heeft zijn volk rust gegeven, en Hij zal te Jeruzalem wonen tot in eeuwigheid.

26. En ook aangaande de Levieten: dat zij den Tabernakel, noch eenig van zijn gereedschap, tot zijnen dienst [*behoorende*], niet [*meer*] zouden dragen.

27. Want naar de laatste woorden van David werden de kinderen Levi's geteld, van twintig jaar oud en daarboven;

28. Omdat hunne standplaats was aan de hand der zonen Aärons in den dienst van het Huis des HEEREN, over de voorhoven, en over de kameren, en over de reiniging van alle heilige dingen, en het werk van den dienst van het Huis Gods;

29. Te weten tot het brood der toerichting, en tot de meelbloem ten spijsoffer, en tot ongezuurde vladen, en tot de pannen, en tot het gerooste, en tot alle mate en afmeting;

30. En om alle morgen te staan, om den HEERE te loven en te prijzen; en van gelijken des avonds;

31. En tot al het offeren der brandoffer en des HEEREN, op de Sabbathen, op de nieuwe maanden, en op de gezette hoogtijden in getal, naar de wijze onder hen, bestendiglijk voor het aangezichte des HEEREN;

32. En dat zij de wacht van de Tente der samenkomst zouden waarnemen, en de wacht des heiligdoms, en de wacht der zonen Aärons, hunne broederen, in den dienst van het Huis des HEEREN.

HET XXIV KAPITTEL.

Aangaande [a]nu de kinderen Aärons, [*dit*] waren hunne verdeelingen: De zonen van Aäron waren: Nádab en Abíhu, Eleázar en I'thamar. *a* Lev. 10.

2. Maar [a]Nádab stierf, en Abíhu, voor het aangezicht huns vaders, en zij hadden geene kinderen. En Eleázar en I'thamar bedienden het priesterambt.

a Lev. 10: 2. Num. 3: 4; 26: 61.

3. David nu verdeelde ze, en Zádok uit de kinderen Eleázars, en Ahimélech uit de kinderen I'thamars, naar hun ambt in hunnen dienst.

4. En van de kinderen Eleázars werden meer gevonden tot hoofden der mannen, dan van de kinderen I'thamars, als zij ze afdeelden: van de kinderen Eleázars waren zestien hoofden der vaderlijke huizen, maar van de kinderen I'thamars, naar hunne vaderlijke huizen, acht.

5. En zij deelden ze door loten af, deze met gene; want de oversten des heiligdoms en de oversten Gods waren uit de kinderen Eleázars en van de kinderen I'thamars.

6. En Semája, de zoon van Netháneël, de schrijver uit de Levieten, schreef ze op, voor het aangezicht van den koning, en van de vorsten, en van den priester Zádok, en van Ahimélech, den zoon van A'bjathar, en van de hoofden der vaderen onder de priesters en onder de Levieten. Één vaderlijk huis werd genomen voor Eleázar, en van gelijken werd genomen voor I'thamar.

7. Het eerste lot nu ging uit voor Jójarib; het tweede voor Jedája;

8. Het derde voor Hárim; het vierde voor Seórim;

9. Het vijfde voor Malchija; het zesde voor Mijámin;

10. Het zevende voor Hákkoz; het achtste voor Abija;

11. Het negende voor Jésua; het tiende voor Sechánja;

12. Het elfde voor E'ljasib; het twaalfde voor Jákim;

13. Het dertiende voor Húppa; het veertiende voor Jesébeab;

14. Het vijftiende voor Bílga; het zestiende voor I'mmer;

15. Het zeventiende voor Hézir; het achttiende voor Happízzes;

16. Het negentiende voor Petábja; het twintigste voor Jehézkel;

17. Het een en twintigste voor Jáchin; het twee en twintigste voor Gámul;

18. Het drie en twintigste voor Delája; het vier en twintigste voor Maä'zja.

19. Het ambt van deze in hunnen dienst was, te gaan in het Huis des HEEREN, naar hunne ordening door de hand van Aäron, hunnen vader, gelijk als hem de HEERE de God Israëls geboden had.

20. Van de overige kinderen Levi's nu, was van de kinderen A'mrams Súbaël; van de kinderen van Súbaël was Jechdéja.

21. Aangaande Rehábja: van de kinderen van Rehábja was Jissija het hoofd.

22. Van de Jízharieten was Selómoth; van de kinderen van Selómoth was Jáhath.

23. En van de kinderen van [*Hébron*] was Jerija [*de eerste*], Amárja de tweede, Jaháziël de derde, Jekámam de vierde.

24. [*Van*] de kinderen van U'zziël was Mícha; van de kinderen van Mícha was Sámir;

25. De broeder van Micha was Jissija; van de kinderen van Jissija was Zechárja.

26. De kinderen van Merári waren: Mahéli en Músi. De kinderen van Jaäzía waren: Béno.

27. De kinderen Merári's van Jaäzía waren: Béno, en Sóham, en Zaccur, en Híbri.

28. Van Mahéli was Eleázar; en die had geene kinderen.

29. Aangaande Kis: de kinderen van Kis waren: Jeráhmeël.

30. En de kinderen van Músi waren. Mahéli, en E'der, en Jérimoth. Deze zijn de kinderen der Levieten naar hunne vaderlijke huizen.

31. En zij wierpen ook loten, nevens hunne broederen, de zonen Aärons, voor het aangezicht van den koning David, en van Zádok, en van Ahimélech, en van de hoofden der vaderen onder de priesteren en onder de Levieten; het hoofd der vaderen tegen zijnen kleinsten broeder.

HET XXV KAPITTEL.

En David, mitsgaders de oversten des heirs scheidde af tot den dienst, van de kinderen van A'saph, en van Héman, en van Jedúthun, die met harpen, met luiten en met cimbalen profeteeren zouden; en die onder hen geteld werden, waren mannen, bekwaam tot het werk van hunnen dienst.

2. Van de kinderen van A'saph waren: Záccur, en Jozef, en Nethánja, en Asaréla, kinderen van A'saph; aan de hand van A'saph, die aan des konings handen profeteerde.

3. Aangaande Jedúthun: de kinderen

van Jedúthun waren: Gedálja, en Zéri, en Jesája, Hasábja en Matthíthja; zes; aan de handen van hunnen vader Jedúthun, op harpen profeteerende met den HEERE te danken en te loven.

4. Aangaande Héman: de kinderen van Héman waren: Bukkíja, Matthánja, U'zziël, Sébuël, en Jérimoth, Hanánja, Hanáni, Eliátha, Giddálthi, en Romámthi-E'zer, Josbekása, Mallóthi, Hóthir, Maházioth.

5. Deze allen waren kinderen van Héman, den ziener des konings, in de woorden Gods, om den hoorn te verheffen; want God had Héman veertien zonen gegeven, en drie dochters.

6. Deze waren altemaal aan de handen huns vaders [*gesteld*] tot het gezang van het Huis des HEEREN, op cimbalen, luiten en harpen, tot den dienst van het Huis Gods, aan de handen van den koning, van A'saph, van Jedúthun, en van Héman.

7. En hun getal met hunne broederen, die geleerd waren in het gezang des HEEREN, alle meesters, was twee honderd acht en tachtig.

8. En zij wierpen de loten over de wacht, tegen malkanderen, zoo de kleine, als de groote, de meester met den leerling.

9. Het eerste lot nu ging uit voor A'saph, [*namelijk*] voor Jozef. Het tweede voor Gedálja; hij en zijne broederen, en zijne zonen, waren twaalf.

10. Het derde voor Záccur, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

11. Het vierde voor Jízri, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

12. Het vijfde voor Nethánja, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

13. Het zesde voor Bukkíja, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

14. Het zevende voor Jesaréla, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

15. Het achtste voor Jesája, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

16. Het negende voor Matthánja, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

17. Het tiende voor Símeï, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

18. Het elfde voor Azáreël, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

19. Het twaalfde voor Hasábja, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

20. Het dertiende voor Súbaël, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

21. Het veertiende voor Matthíthja, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

22. Het vijftiende voor Jéremoth, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

23. Het zestiende voor Hanánja, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

24. Het zeventiende voor Josbekása, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

25. Het achttiende voor Hanáni, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

26. Het negentiende voor Mallóthi, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

27. Het twintigste voor Elijátha, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

28. Het een en twintigste voor Hóthir, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

29. Het twee en twintigste voor Giddálthi, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

30. Het drie en twintigste voor Maházioth, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

31. Het vier en twintigste voor Romámthi-E'zer, zijne zonen en zijne broederen; twaalf.

HET XXVI KAPITTEL.

Aangaande de verdeelingen der portiers: van de Kórahieten was Meselémja, de zoon van Kóre, van de kinderen van A'saph.

2. Meselémja nu had kinderen: Zechárja was de eerstgeborene, Jedíaël de tweede, Zebádja de derde, Játhniël de vierde,

3. E'lam de vijfde, Jóhanan de zesde, Eljeoë'nai de zevende.

4. O'bed-E'dom had ook kinderen: Semája was de eerstgeborene, Józabad de tweede, Jóah de derde, en Sáchar de vierde, en Netháneël de vijfde,

5. A'mmiël de zesde, I'ssaschar de zevende, Peü'llethai de achtste; want God had hem gezegend.

6. Ook werden zijnen zoon Semája kinderen geboren, heerschende over het huis huns vaders, want zij waren kloeke helden.

7. De kinderen van Semája waren: O'thni, en Réphaël, en O'bed, [*en*] E'lzabad, zijne broeders, kloeke lieden; Elíhu, en Semáchja.

8. Deze allen waren uit de kinderen van O'bed-E'dom; zij, en hunne kinde

ren, en hunne broeders; kloeke mannen in kracht tot den dienst; er waren er twee en zestig van O'bed-E'dom.

9. Meselémja nu had kinderen en broeders, kloeke lieden, achttien.

10. En Hósa, uit de kinderen van Merári, had zonen: Símri was het hoofd (alhoewel hij de eerstgeborene niet was, nochtans stelde hem zijn vader tot een hoofd),

11. Hilkía was de tweede, Tebálja de derde, Zechárja de vierde; alle de kinderen en broederen van Hósa waren dertien.

12. Uit deze waren de verdeelingen der portiers onder de hoofden der mannen, tot de wachten tegen hunne broederen, om te dienen in het Huis des HEEREN.

13. En zij wierpen de loten, zoo de kleine als de groote, naar hunne vaderlijke huizen, voor elke poort.

14. Het lot nu tegen het oosten viel op Selémja; maar voor zijnen zoon Zechárja, die een verstandig raadsman was, wierp men de loten, en zijn lot is uitgekomen tegen het noorden;

15. O'bed-E'dom tegen het zuiden; en voor zijne kinderen het huis der schatkameren;

16. Súppim en Hósa tegen het westen, met de poort Schallécheth, bij den opgaanden hoogen weg, wacht tegenover wacht.

17. Tegen het oosten waren zes Levieten; tegen het noorden des daags vier; tegen het zuiden des daags vier; maar bij de schatkameren twee [*en*] twee;

18. Aan Párbar tegen het westen waren er vier bij den hoogen weg; twee bij Párbar.

19. Dit zijn de verdeelingen der portiers van de kinderen der Kórahieten, en der kinderen van Merári.

20. Ook was, van de Levieten, Ahïja over de schatten van het Huis Gods, en over de schatten der geheiligde dingen.

21. Van de kinderen van Ládan, kinderen van den Gérsoniet Ládan: van Ládan, den Gérsoniet, waren hoofden der vaderen: Jehië'li.

22. De kinderen van Jehië'li waren: Zétham, en Jóël, zijn broeder; [*deze*] waren over de schatten van het Huis des HEEREN.

23. Voor de A'mramieten, van de Jízharieten, van de Hébronieten, van de U'zziëlieten:

24. En Sébuël, de zoon van Gérsom, den zoon van Mozes, was overste over de schatten.

25. Maar zijne broeders, van Elië'zer, waren [*deze*]: Rehábja was zijn zoon, en Jesája zijn zoon, en Jóram zijn zoon, en Zíchri zijn zoon, en Selómith zijn zoon.

26. Deze Selómith en zijne broeders waren over alle de schatten der heilige dingen, die de koning David geheiligd had, mitsgaders de hoofden der vaderen, de oversten over duizenden en honderden, en de oversten des heirs.

27. Van de krijgen en van den buit hadden zij het geheiligd, om het Huis des HEEREN te onderhouden.

28. Ook alles, wat Samuël, de ziener, geheiligd had, en Saul, de zoon van Kis, en A'bner, de zoon van Ner, en Jóab, de zoon van Zerúja; al wat [*iemand*] geheiligd had, was onder de hand van Selómith en zijne broederen.

29. Van de Jízharieten waren Chenánja en zijne zonen tot het buitenwerk in Israël, tot ambtlieden en tot rechters.

30. Van de Hébronieten was Hasábja, en zijne broeders, kloeke mannen, duizend en zeven honderd, over de ambten van Israël op deze zijde van den Jordaan tegen het westen, over al het werk des HEEREN, en tot den dienst des konings.

31. Van de Hébronieten was Jeríja het hoofd, van de Hébronieten zijner geslachten onder de vaderen. In het veertigste jaar des koninkrijks van David zijn er gezocht en onder hen gevonden kloeke helden te Jaë'zer in Gílead.

32. En zijne broeders waren kloeke lieden, twee duizend en zeven honderd hoofden der vaderen; en de koning David stelde ze over de Rubenieten, en Gadieten, en den halven stam der Manassieten, tot alle zaken Gods en de zaken des konings.

HET XXVII KAPITTEL.

Dit nu zijn de kinderen Israëls naar hun getal, de hoofden der vaderen, en

de oversten der duizenden en der honderden, met hunne ambtlieden, den koning dienende in alle zaken der verdeelingen, aangaande en afgaande van maand tot maand in alle de maanden des jaars; elke verdeeling was vier en twintig duizend.

2. Over de eerste verdeeling in de eerste maand was Jasóbham, de zoon van Zábdiël; en in zijne verdeeling waren er vier en twintig duizend.

3. Hij was uit de kinderen van Pérez, het hoofd van alle de oversten der heiren in de eerste maand.

4. En over de verdeeling in de tweede maand was Dódai, de A'hohiet, en [*over*] zijne verdeeling was Míkloth ook voorganger; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

5. De derde overste des heirs, in de derde maand, was Benája, de zoon van Jójada, den opperambtman; die was het hoofd; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

6. Deze Benája was een held van de dertig en over de dertig; en [*over*] zijne verdeeling was Ammízabad, zijn zoon.

7. De vierde, van de vierde maand, was A'sahel, de broeder van Jóab, en na hem Zebádja, zijn zoon; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

8. De vijfde, in de vijfde maand, was Sámhuth, de Jízrahiet, de overste; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

9. De zesde, in de zesde maand, was I'ra, de zoon van I'kkes, de Thékoïet; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

10. De zevende, in de zevende maand, was Hélez, de Péloniet, uit de kinderen Ephraïms; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

11. De achtste, in de achtste maand, was Síbbechai, de Húsathiet, van de Zérahieten; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

12. De negende, in de negende maand, was Abiëzer, de A'nnethothiet, van de Benjaminieten; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

13. De tiende, in de tiende maand, was Máharai, de Nétophathiet, van de Zérahieten; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

14. De elfde in de elfde maand, was Benája, de Pírhathoniet, van de kinderen Ephraïms; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

15. De twaalfde, in de twaalfde maand, was Héldai, de Nétophathiet, van O'thniël; in zijne verdeeling waren er ook vier en twintig duizend.

16. Doch over de stammen Israëls waren [*deze*]: Over de Rubenieten was Eliëzer, de zoon van Zíchri, voorganger; over de Simeonieten was Sephátja, de zoon van Máächa;

17. Over de Levieten was Hasábja, de zoon van Kémuel, over de Aäronieten was Zádok;

18. Over Juda was E'lihu, uit de broeder van David; over Issaschar was O'mri, de zoon van Míchaël;

19. Over Zebulon was I'smaja, de zoon van Obádja; over Naphthali was Jérimoth, de zoon van A'zriël;

20. Over de kinderen Ephraïms was Hoséa, de zoon van Azázja; over den halven stam van Manasse was Jóël, de zoon van Pedája;

21. Over half Manasse in Gilead was I'ddo, de zoon van Zechárja; over Benjamin was Jaä'siël, de zoon van A'bner;

22. Over Dan was A'zarel, de zoon van Jeróham. Deze waren de oversten der stammen Israëls.

23. Maar David nam het getal van die niet op, die twintig jaar oud en daar beneden waren; omdat de HEERE gezegd had, dat Hij Israël vermenigvuldigen zoude als de sterren des hemels.

24. Jóab, de zoon van Zerúja, had begonnen te tellen, maar hij voleindde het niet, omdat er deshalve een groote toorn over Israël gekomen was; daarom is het getal niet opgebracht in de rekening der Kronieken van den koning David.

25. En over de schatten des konings was Azmáveth, de zoon van Adiel; en over de schatten op het land, in de steden, en in de dorpen, en in de torens, was Jónathan, de zoon van Uzzía.

26. En over die, die het akkerwerk deden, in den landbouw, was E'zri, de zoon van Chélub.

27. En over de wijngaarden was Símeï, de Rámathiet; maar over hetgene

dat van de wijnstokken kwam tot de schatten des wijns, was Zábdi, de Síphmiet.

28. En over de olijfgaarden en de wilde vijgeboomen, die in de laagte waren, was Báál-Hánan, de Géderiet; maar Jóas was over de schatten der olie.

29. En over de runderen, die in Sáron weidden, was Sítrai, de Sároniet; maar over de runderen in de laagten was Sáphat, de zoon van A'dlai.

30. En over de kemelen was O'bil, de I'smaëliet; en over de ezelinnen was Jéchdeja, de Méronothiet.

31. En over het kleine vee was Jáziz, de Hágeriet. Alle deze waren oversten over de have, die de koning David had.

32. En Jónathan, Davids oom, was raadsman, een verstandig man, hij was ook schrijver. Jéhiël nu, de zoon van Hachmóni, was bij de zonen des konings.

33. En Achitóphel was raadsman des konings; en Húsai, de A'rchiet, was des konings vriend.

34. En na Achitóphel was Jójada, de zoon van Benája, en A'bjathar; maar Jóab was des konings krijgsoverste.

HET XXVIII KAPITTEL.

Toen vergaderde David te Jeruzalem alle oversten van Israël, de oversten der stammen, en de oversten der verdeelingen, den koning dienende, en de oversten der duizenden, en de oversten der honderden, en de oversten van alle have en vee des konings en zijner zonen, met de kamerlingen, en de helden, ja allen kloeken held.

2. En de koning David stond op zijne voeten, en hij zeide. Hoort mij, mijne broeders, en mijn volk. Ik had in mijn hart een huis der ruste voor de Arke des verbonds des HEEREN te bouwen, en voor de voetbank der voeten onzes Gods, en ik heb gereedschap gemaakt om te bouwen.

3. [a]Maar God heeft tot mij gezegd: Gij zult mijnen naam geen huis bouwen, want gij zijt een krijgsman, en gij hebt veel bloeds vergoten.

a 2 Sam. 7. 5. 1 Kon. 5: 3. 1 Kron. 22: 8.

4. Nu heeft mij de HEERE de God Israëls verkoren uit mijns vaders gansche huis, dat ik tot koning over Israël wezen zoude in eeuwigheid; want Hij heeft Juda tot eenen voorganger verkoren, en mijns vaders huis in het huis van Juda; en onder de zonen mijns vaders heeft Hij een welgevallen aan mij gehad, [a]dat Hij mij ten koning maakte over gansch Israël.

a 1 Sam. 16: 12.

5. En uit alle mijne zonen (want de HEERE heeft mij vele zonen gegeven) zoo heeft Hij mijnen zoon Sálomo verkoren, dat hij zitten zoude op den stoel des koninkrijks des HEEREN over Israël.

6. En [a]Hij heeft tot mij gezegd: Uw zoon Sálomo, die zal mijn huis en mijne voorhoven bouwen; want Ik heb hem Mij uitverkoren tot eenen zoon, en [b]Ik zal hem tot eenen Vader zijn.

a 2 Sam. 7: 13. 2 Kron. 1: 9. *b* 2 Sam. 7: 14.

7. En Ik zal zijn koninkrijk bevestigen tot in eeuwigheid; indien hij sterk wezen zal, om mijne geboden en mijne rechten te doen, gelijk te dezen dage.

8. Nu dan, voor de oogen van het gansche Israël, de gemeente des HEEREN, en voor de ooren onzes Gods, houdt en zoekt alle de geboden des HEEREN uws Gods; opdat gijlieden dit goede land erfelijk bezit, en uwen kinderen na u tot in eeuwigheid doet erven.

9. En gij, mijn zoon Sálomo, ken den God uws vaders, en dien Hem met een volkomen hart en met eene willige ziele; want [a]de HEERE doorzoekt alle harten, en Hij verstaat al het gedichtsel der gedachten. Indien gij Hem zoekt, Hij zal van u gevonden worden; maar indien gij Hem verlaat, Hij zal u tot in eeuwigheid verstooten.

a 1 Sam. 16: 7. 1 Kron. 29: 17. Ps. 7: 10. Jer. 11: 20; 17 10; 20: 12. Openb. 2: 23.

10. Zie nu toe, want de HEERE heeft u verkoren, dat gij een huis ten heiligdom bouwt; wees sterk en doe het.

11. En David gaf zijnen zoon Sálomo een voorbeeld van het voorhuis, met zijne behuizingen, en zijne schatkameren, en zijne opperzalen, en zijne binnenkameren, en van het huis des verzoendeksels;

12. En een voorbeeld van alles, wat bij hem door den Geest was, [*namelijk*]

van de voorhoven van het Huis des HEEREN, en van alle kameren rondom, tot de schatten van het Huis Gods, en tot de schatten der heilige dingen,

13. En van de verdeelingen der priesteren en der Levieten, en van alle werk van den dienst van het Huis des HEEREN, en van alle vaten van den dienst van het Huis des HEEREN.

14. Het goud [*gaf hij*] naar het goudgewicht, tot alle vaten van elken dienst; [*ook zilver*] tot alle zilveren vaten bij gewicht, tot alle de vaten van elken dienst;

15. En het gewicht tot de gouden kandelaars, en hunne gouden lampen, naar het gewicht van elken kandelaar en van zijne lampen; ook tot de zilveren kandelaars, naar het gewicht van eenen kandelaar en van zijne lampen, naar den dienst van elken kandelaar.

16. Ook [*gaf hij*] het goud naar het gewicht tot de tafelen der toerichting, tot elke tafel; en het zilver tot de zilveren tafelen;

17. En louter goud tot de krauwelen, en tot de sprengbekkens, en tot de schotelen, en tot gouden bekers, het gewicht tot elken beker; desgelijks tot zilveren bekers, tot elken beker het gewicht;

18. En tot het reukaltaar gelouterd goud in gewicht; en goud tot het voorbeeld des wagens, [*te weten*] der Chérubim, die [*de vleugels*] zouden uitbreiden, en de Arke des verbonds des HEEREN overdekken.

19. Dit alles heeft men mij, [*zeide David*], bij geschrifte te verstaan gegeven van de hand des HEEREN, [*te weten*] alle de werken dezes voorbeelds.

20. En David zeide tot zijnen zoon Sálomo: [a]Wees sterk en heb goeden moed en doe het, vrees niet en wees niet verslagen; want de HEERE God, mijn God, zal met u zijn; Hij zal u niet begeven en Hij zal u niet verlaten, totdat gij al het werk tot den dienst van het Huis des HEEREN zult volbracht hebben.

a Deut. 31: 7, 8. Joz. 1: 7.

21. En zie, daar zijn de verdeelingen der priesteren en der Levieten, tot allen dienst van het Huis Gods; en bij u zijn tot alle werk allerlei vrijwilligen, met wijsheid tot allen dienst; ook de vorsten, en het gansche volk, [*bereid*] tot alle uwe bevelen.

HET XXIX KAPITTEL.

Voorts zeide de koning David tot de gansche gemeente: God heeft mijnen zoon Sálomo alleen verkoren, eenen jongeling en teeder; dit werk daarentegen is groot, want het is geen paleis voor eenen mensch, maar voor God den HEERE.

2. Ik nu heb uit al mijne kracht bereid, tot het Huis mijns Gods, goud tot gouden, en zilver tot zilveren, en koper tot koperen, ijzer tot ijzeren, en hout tot houten [*werken*]; Sardónixsteenen en vullende [*steenen*], versiersteenen en borduursel, en allerlei kostelijke steenen, en marmersteenen in menigte.

3. En daartoe, uit mijn welgevallen tot het Huis mijns Gods, geef ik het bijzonder goud en zilver, dat ik heb, tot het Huis mijns Gods daarenboven, behalve al wat ik ten huize des heiligdoms bereid heb:

4. Drie duizend talenten gouds, van het goud van O'phir, en zeven duizend talenten gelouterd zilver, om de wanden der huizen te overtrekken;

5. Goud tot de gouden, en zilver tot de zilveren [*vaten*], en tot alle werk, door de hand der werkmeesteren [*te maken*]. En wie er is willig, heden zijne hand den HEERE te vullen?

6. Toen gaven vrijwillig de oversten der vaderen, en de oversten der stammen Israëls, en de oversten der duizenden en der honderden, en de oversten van het werk des konings;

7. En zij gaven, tot den dienst van het Huis Gods, vijf duizend talenten gouds, en tien duizend drachmen, en tien duizend talenten zilvers, en achttien duizend talenten kopers, en honderd duizend talenten ijzers.

8. En bij wien steenen gevonden werden, die gaven zij in den schat van het Huis des HEEREN, onder de hand van Jéhiël, den Gérsoniet.

9. En het volk was verblijd over hun vrijwillig geven, want zij gaven met een volkomen hart den HEERE vrijwillig; en de koning David verblijdde zich ook met groote blijdschap.

10. Daarom loofde David den HEERE

voor de oogen der gansche gemeente; en David zeide: Geloofd zijt Gij, HEERE, God van onzen vader Israël, van eeuwigheid tot in eeuwigheid.

11. [a]Uwe, o HEERE, is de grootheid, en de macht, en de heerlijkheid, en de overwinning, en de majesteit; want alles, wat in den hemel en op de aarde is, [*is uwe*]; uwe, o HEERE, is het koninkrijk, en Gij hebt U verhoogd tot een Hoofd boven alles. *a* Matth. 6: 13. 1 Tim. 1: 17. Openb. 5: 13.

12. En rijkdom en eere zijn voor uw aangezichte, en Gij heerscht over alles, en in uwe hand is kracht en macht; ook staat het in uwe hand alles groot te maken en sterk te maken.

13. Nu dan, onze God, wij danken U en loven den naam uwer heerlijkheid.

14. Want wie ben ik, en wat is mijn volk, dat wij de macht zouden verkregen hebben, om vrijwillig te geven als dit is? Want het is alles van U, en wij geven het U uit uwe hand.

15. Want wij zijn vreemdelingen en bijwoners voor uw aangezichte, gelijk alle onze vaders; onze dagen op aarde zijn [a]als eene schaduw, en er is geene verwachting. *a* Ps. 90: 9; 102: 12.

16. HEERE onze God, alle deze menigte, die wij bereid hebben, om U een huis te bouwen, den name uwer heiligheid, dat is van uwe hand, en het is alles uwe.

17. En ik weet, mijn God, dat Gij [a]het hart proeft, en dat Gij een welgevallen hebt aan oprechtigheden. Ik heb in oprechtigheid mijns harten alle deze dingen vrijwillig gegeven, en ik heb nu met vreugde uw volk, dat hier gevonden wordt, gezien, dat het zich jegens U vrijwillig gedragen heeft. *a* 1 Kron. 28: 9.

18. O HEERE, Gij God onzer vaderen Abraham, Izak en Israël, bewaar dit in der eeuwigheid in den zin der gedachten des harten uws volks, en richt hun harte tot U.

19. En geef mijnen zoon Sálomo een volkomen hart, om te houden uwe geboden, uwe getuigenissen en uwe inzettingen; en om alles te doen, en om dit paleis te bouwen, hetwelk ik voorbereid heb.

20. Daarna zeide David tot de gansche gemeente: Looft nu den HEERE uwen God! Toen loofde de gansche gemeente den HEERE den God hunner vaderen; en zij neigden het hoofd, en zij bogen zich neder voor den HEERE, en voor den koning.

21. En zij offerden den HEERE slachtofferen; ook offerden zij den HEERE brandofferen, des anderen morgens van dien dag: duizend varren, duizend rammen, duizend lammeren, met hunne drankofferen; en slachtofferen in menigte, voor gansch Israël.

22. En zij aten en dronken deszelven daags voor het aangezichte des HEEREN met groote vreugde. En zij maakten Sálomo, den zoon van David, ten anderen male koning, en zij zalfden [*hem*] den HEERE, tot voorganger, en Zádok tot priester.

23. Alzoo zat Sálomo op den troon des HEEREN, als koning in zijns vaders Davids plaats, en hij was voorspoedig; en gansch Israël hoorde naar hem.

24. En alle de vorsten en helden, ja ook alle de zonen van den koning David, gaven de hand, dat zij onder den koning Sálomo zijn zouden.

25. En de HEERE maakte Sálomo groot ten hoogste voor de oogen van gansch Israël, en Hij gaf aan hem eene koninklijke majesteit, hoedanige aan geenen koning van Israël vóór hem geweest is.

26. Zoo heeft dan David, de zoon van Ísaï, geregeerd over gansch Israël.

27. De dagen nu, die hij geregeerd heeft over Israël, zijn [a]veertig jaar; te [b]Hébron regeerde hij zeven jaren, en te Jeruzalem regeerde hij drie en dertig. *a* 1 Kon. 2: 11. *b* 2 Sam. 5: 5.

28. En hij stierf in goeden ouderdom, zat van dagen, rijkdom en eere; en zijn zoon Sálomo regeerde in zijne plaats.

29. De geschiedenissen nu van den koning David, de eerste en de laatste, zie, die zijn geschreven in de geschiedenissen van Samuël, den ziener, en in de geschiedenissen van den profeet Náthan, en in de geschiedenissen van Gad, den ziener;

30. Met al zijn koninkrijk, en zijne macht, en de tijden, die over hem verloopen zijn, en over Israël, en over alle de koninkrijken der landen.

HET TWEEDE BOEK

DER

KRONIEKEN.

HET I KAPITTEL.

En Sálomo, de zoon van David, [a]werd versterkt in zijn koninkrijk; want de HEERE zijn God was met hem, en maakte hem ten hoogste groot.
a 1 Kon. 2: 46.

2. En Sálomo sprak tot het gansche Israël, tot de oversten der duizenden en der honderden, en tot de rechters, en tot alle vorsten in gansch Israël, de hoofden der vaderen;

3. En zij [a]gingen henen, Sálomo, en de gansche gemeente met hem, naar de hoogte, die te Gíbeon was; [b]want daar was de Tente der samenkomst Gods, die Mozes, de knecht des HEEren, in de woestijn gemaakt had.
a 1 Kon. 3: 4. b 1 Kron. 16: 39; 21: 29.

4. (Maar de Arke Gods [a]had David van Kirjath-Jéarim opgebracht, ter plaatse, die David voor haar bereid had; want hij had voor haar eene tente te Jeruzalem gespannen.)
a 2 Sam. 6: 2. 17. 1 Kron. 16: 1.

5. Ook was het koperen altaar, dat [a]Bezáleël, de zoon van U'ri, den zoon van Hur, gemaakt had, aldaar voor den Tabernakel des HEEREN. Sálomo nu en de gemeente bezochten dat. a Ex. 38: 1.

6. En Sálomo offerde daar, voor het aangezichte des HEEREN, op het koperen altaar, dat aan de Tente der samenkomst was; en hij offerde daarop duizend brandofferen.

7. In dienzelven nacht verscheen God aan Sálomo; en Hij zeide tot hem: Begeer wat Ik u geven zal.

8. En Sálomo zeide tot God: Gij hebt aan mijnen vader David groote weldadigheid gedaan; [a]en Gij hebt mij koning gemaakt in zijne plaatse: a 1 Kron. 28: 5.

9. Nu, HEERE God, laat uw woord waar worden, [*gedaan*] aan mijnen vader David; [a]want gij hebt mij koning gemaakt over een volk, menigvuldig als het stof der aarde. a 1 Kon. 3: 7.

10. [a]Geef mij nu wijsheid en wetenschap, dat ik voor het aangezicht van dit volk uitga en inga; want wie zoude dit uw groot volk [*kunnen*] richten? a 1 Kon. 3: 9, 11, 12.

11. Toen zeide God tot Sálomo: Daarom, dat dit in uw harte geweest is, en gij niet begeerd hebt rijkdom, goederen, noch eere, noch de ziel uwer haters, noch ook vele dagen begeerd hebt; maar wijsheid en wetenschap voor u begeerd hebt, opdat gij mijn volk mocht richten, waarover Ik u koning gemaakt heb;

12. De wijsheid en de wetenschap is u gegeven. Daartoe zal Ik u rijkdom, en goederen, en eere geven, dergelijke [a]geene koningen, die vóór u geweest zijn, gehad hebben, en na u zal dergelijke niet zijn. a 1 Kon. 3: 13.
1 Kron. 29: 25: 2 Kron. 9: 22.

13. Alzoo kwam Sálomo te Jeruzalem, van de hoogte, die te Gíbeon is, van voor de Tente der samenkomst; en hij regeerde over Israël.

14. En Sálomo [a]vergaderde wagenen en ruiteren, zoodat hij duizend en vier honderd wagenen, en twaalf duizend ruiteren had; en hij leide ze in de wagensteden, en bij den koning te Jeruzalem. a 1 Kon. 4: 26; 10: 26. 2 Kron. 9: 25.

15. En de koning maakte het zilver en het goud in Jeruzalem te zijn, als steenen, en de cederen maakte hij te

zijn, als wilde vijgeboomen, die in de laagten zijn, in menigte.

16. En [a]het uitbrengen der paarden was hetgene Sálomo uit Egypte had; en aangaande het linnengaren, de kooplieden des konings namen het linnengaren voor den prijs.

a 1 Kon. 10: 28. 2 Kron. 9: 28.

17. En zij brachten op en voerden eenen wagen uit van Egypte voor zes honderd [*Sikkelen*] zilvers, en een paard voor één honderd en vijftig; en alzoo voerden zij [*die*] door hunne hand uit, voor alle koningen der Héthieten, en voor de koningen van Syrië.

HET II KAPITTEL.

Salomo nu dacht voor den naam des HEEREN een huis te bouwen, en een huis voor zijn koninkrijk.

2. En Sálomo telde zeventig duizend lastdragende mannen, en tachtig duizend mannen, die houwen zouden in het gebergte; [a]mitsgaders drie duizend en zes honderd opzieners over deze.

a 1 Kon. 5: 16.

3. En Sálomo [a]zond tot Húram, den koning van Tyrus, zeggende: Gelijk als gij met mijnen vader David gedaan hebt, en hebt hem cederen gezonden om voor hem een huis te bouwen, om daarin te wonen, [*zoo doe ook met mij*].

a 1 Kon. 5: 2.

4. Zie, ik zal een huis voor den naam des HEEREN mijns Gods bouwen, om Hem te heiligen, om reukwerk der welriekende specerijen voor zijn aangezichte aan te steken, en [*voor*] de toerichting des bestendigen [*broods*], en [*voor*] de [a]brandofferen des morgens en des avonds, op de Sabbathen, en op de nieuwe maanden, en op de gezette hoogtijden des HEEREN onzes Gods; hetwelk voor eeuwig is in Israël.

a Num. 28: 9, 10, 11.

5. En het huis, dat ik zal bouwen, zal groot zijn; want onze God is grooter dan alle goden.

6. Doch wie zoude de kracht hebben, om voor Hem een huis te bouwen, [a]dewijl de hemelen, ja de hemel der hemelen, Hem niet omvatten zouden? En wie ben ik, dat ik voor hem een huis zoude bouwen, ten ware om reukwerk voor zijn aangezichte aan te steken?

a 1 Kon. 8: 27. 2 Kron. 6: 18. Job 11: 7, 8, 9. Jes. 66: 1. Jer. 23: 24. Matth. 5: 34, 35. Hand. 7: 49; 17: 24.

7. Zoo zend mij nu eenen wijzen man, om te werken in goud, en in zilver, en in koper, en in ijzer, en in purper, en karmozijn, en hemelsblauw, en die weet graveerselen te graveeren, met de wijzen, die bij mij zijn in Juda en in Jeruzalem, die mijn vader David beschikt heeft.

8. Zend mij ook cederen, dennen, en Algúmmimhout uit Líbanon; want ik weet, dat uwe knechten het hout van Líbanon weten te houwen; en zie, mijne knechten zullen met uwe knechten zijn;

9. En dat om mij hout in menigte te bereiden; want het huis, dat ik zal bouwen, zal groot en wonderlijk zijn.

10. En zie, ik zal uwen knechten, den houwers, die het hout houwen, twintig duizend Cor uitgeslagen tarwe, en twintig duizend Cor gerst geven; daartoe twintig duizend Bath wijns, en twintig duizend Bath olie.

11. Húram nu, de koning van Tyrus, antwoordde door schrift, en zond tot Sálomo: Daarom dat de HEERE zijn volk lief heeft, heeft Hij u over hen tot koning gesteld.

12. Voorts zeide Húram: Geloofd zij de HEERE de God Israëls, [a]die den hemel en de aarde gemaakt heeft, dat Hij den koning David eenen wijzen zoon, kloek van inzicht en verstand, gegeven heeft, die een huis voor den HEERE, en een huis voor zijn koninkrijk bouwe.

a Gen. 1, 2. Ex. 20: 11. Ps. 33: 6; 96: 5; 102; 26; 124: 8; 136: 5, 6. Hand. 4: 24; 14: 15. Openb. 10: 6.

13. Zoo zend ik u nu eenen wijzen man, kloek van verstand, Húram A'bi;

14. Den zoon eener vrouwe uit de dochteren van Dan, en wiens vader een man geweest is van Tyrus; die weet te werken in goud, en in zilver, in koper, in ijzer, in steenen, en in hout, in purper, in hemelsblauw, en in fijn linnen, en in karmozijn, en om alle graveersel te graveeren, en om te bedenken allen vernuftigen vond, die hem voorgesteld zal worden, met uwe wijzen, en de wijzen van mijnen heere, uwen vader David.

15. Zoo zende nu mijn heere zijnen knechten de tarwe en de gerst, de olie

en den wijn, die hij [a]gezegd heeft;
a vers 10.

16. En wij zullen hout houwen uit den Líbanon, naar al uwe nooddruft, en zullen het tot u met vlotten, over de zee, naar Jápho brengen; en gij zult het laten ophalen naar Jeruzalem.

17. En [a]Sálomo telde alle de vreemde mannen, die in het land van Israël waren, achtervolgens de telling, [b]met dewelke zijn vader David die geteld had; en er werden gevonden honderd en drie en vijftig duizend en zes honderd. a 1 Kon. 5: 15. b 1 Kron. 22: 2.

18. En hij maakte uit hen zeventig duizend lastdragers, en tachtig duizend houwers in het gebergte, mitsgaders drie duizend en zes honderd opzieners, om het volk te doen arbeiden.

HET III KAPITTEL.

En Sálomo begon het Huis des HEEREN te bouwen te Jeruzalem, op den berg Moría, die [a]zijnen vader David gewezen was, in de plaatse, die David toebereid had, op den dorschvloer van O'rnan, den Jébusiet. a 1 Kron. 21: 24, 26.

2. Hij [a]begon nu te bouwen in de tweede maand, op den tweeden [*dag*], in het vierde jaar van zijn koninkrijk.
a 1 Kon. 6: 1.

3. En deze zijn de grondleggingen van Sálomo, om het Huis Gods te bouwen: de lengte in ellen, naar de eerste mate, was zestig ellen, en de breedte twintig ellen.

4. En het voorhuis, hetwelk vooraan was, was in de lengte, naar de breedte van het huis, twintig ellen, en de hoogte honderd en twintig; hetwelk hij van binnen overtrok met louter goud.

5. Het groote Huis nu overdekte hij met dennenhout; daarna overtoog hij dat met goed goud; en hij maakte daarop palmen en ketenwerk.

6. Hij overtoog ook het Huis met kostelijke steenen tot versiering; het goud nu was goud van Parváïm.

7. Daartoe overdekte hij aan het Huis de balken, de posten en de wanden daarvan, en de deuren daarvan, met goud; en hij graveerde Chérubim aan de wanden.

8. Voorts maakte hij het huis van het Heilige der heiligen, welks lengte, naar de breedte van het Huis, was twintig ellen, en de breedte daarvan twintig ellen; en hij overtoog dat met goed goud, tot zes honderd talenten.

9. En het gewicht der nagelen was tot vijftig Sikkelen gouds; en hij overtoog de opperzalen met goud.

10. Ook maakte hij in het huis van het Heilige der heiligen twee Chérubim van uittrekkend werk; en hij overtoog die met goud.

11. Aangaande de vleugelen der Chérubim, hunne lengte was twintig ellen: des éénen vleugel was van vijf ellen, rakende aan den wand van het huis; en de andere vleugel van vijf ellen, rakende aan den vleugel des anderen Chérubs;

12. Insgelijks was de vleugel des anderen Chérubs van vijf ellen, rakende aan den wand van het huis; en de andere vleugel was van vijf ellen, klevende aan den vleugel des anderen Chérubs.

13. De vleugelen dezer Chérubim spreidden zich uit twintig ellen; en zij stonden op hunne voeten, en hunne aangezichten waren huiswaarts.

14. Hij maakte ook [a]het voorhangsel van hemelsblauw, en purper, en karmozijn, en fijn linnen; en hij maakte Chérubim daarop. a Matth. 27: 51.

15. Nog maakte hij vóór het huis [a]twee pilaren, van vijf en dertig ellen in lengte; en het kapiteel, dat op hun hoofd was, was van vijf ellen.
a 1 Kon. 7: 15. Jer. 52: 21.

16. Ook maakte hij ketenen, [*als*] in de Aanspraakplaats, en hij zette ze op de hoofden der pilaren; daartoe maakte hij honderd granaatappelen, en zette ze tusschen de ketenen.

17. En hij richtte de pilaren op voor aan den Tempel, eenen ter rechterhand, en eenen ter linkerhand; en hij noemde den naam van den rechter Jáchin, en den naam van den linker Bóaz.

HET IV KAPITTEL.

Hij maakte ook een koperen altaar, van twintig ellen in zijne lengte, en twintig ellen in zijne breedte, en tien ellen in zijne hoogte.

2. Daartoe maakte hij de gegotene zee. Van tien ellen was zij, van haren

éénen rand tot haren anderen rand, rondom rond, en van vijf ellen in hare hoogte, en een meetsnoer van dertig ellen omving ze rondom.

3. Onder deze nu was de gelijkenisse van runderen, rondom henen, die omsingelende, tien in eene el, omringende de zee rondom; twee rijen dezer runderen waren in hare gieting gegoten.

4. Zij stond op twaalf runderen: drie ziende naar het noorden, en drie ziende naar het westen, en drie ziende naar het zuiden, en drie ziende naar het oosten; en de zee was boven op hen; en alle hunne achterdeelen waren binnenwaarts.

5. Hare dikte nu was eene hand breed, en haar rand als het werk van den rand eens bekers [*of*] eener lelie-bloem, houdende [*vele*] Bath; zij hield drie duizend.

6. En hij maakte tien waschvaten, en stelde vijf ter rechter-, en vijf ter linkerhand, om daarin te wasschen. Wat ten brandoffer behoort, staken zij daarin; maar de zee was, opdat de priesteren zich daarin zouden wasschen.

7. Hij maakte ook [a]tien gouden kandelaren, naar hunne wijze, en hij stelde ze in den Tempel, vijf aan de rechterhand, en vijf aan de linkerhand.

a 1 Kon. 7: 48, 49.

8. Ook maakte hij tien tafelen, en hij zette ze in den Tempel, vijf aan de rechterhand, en vijf aan de linkerhand; en hij maakte honderd gouden sprengbekkens.

9. Voorts maakte hij het voorhof der priesteren, en het groote voorhof, mitsgaders de deuren voor het voorhof, en overtoog hunne deuren met koper.

10. De zee nu zette hij aan de rechterzijde, naar het oosten, tegenover het zuiden.

11. Daartoe maakte Húram de potten, en de schoffelen, en de sprengbekkens. Alzoo voleindde Híram het werk te maken, dat hij voor den koning Sálomo aan het Huis Gods maakte:

12. De twee pilaren, en de bollen, en de twee kapiteelen op het het hoofd der pilaren; en de twee netten, om de twee bollen der kapiteelen te bedekken, die op der pilaren hoofd waren;

13. En de vier honderd granaatappelen tot de twee netten; twee rijen van granaatappelen tot elk net, om de twee bollen der kapiteelen te bedekken, die boven op de pilaren waren.

14. Hij maakte ook de stellingen; en waschvaten maakte hij op de stellingen;

15. Eéne zée, en de twaalf runderen daaronder.

16. Insgelijks de potten, en de schoffelen, en de krauwelen, en alle hunne vaten maakte Húram Abíu voor den koning Sálomo, voor het Huis des HEEREN, van gepolijst koper.

17. In de vlakte van den Jordaan goot ze de koning, in dichte aarde, tusschen Súccoth en tusschen Zeredátha.

18. En Sálomo maakte alle deze vaten in groote menigte; want het gewicht des kopers werd niet onderzocht.

19. [a]Ook maakte Sálomo alle vaten, die voor het Huis Gods waren; en het gouden altaar; en de tafelen, waarop de toonbrooden zijn;

a 1 Kon. 7: 48.

20. En de kandelaren met hunne lampen, van gesloten goud; om die naar de wijze aan te steken, vóór de Aanspraakplaats;

21. En de bloemen, en de lampen, en de snuiters, van goud; het was het volmaakste goud;

22. Mitsgaders de gaffelen, en de sprengbekkens, en de rookschalen, en de wierookvaten, van gesloten goud. Aangaande den ingang van het Huis, zijne binnenste deuren, van het Heilige der heiligen, en de deuren van het huis des Tempels, waren van goud.

HET V KAPITTEL.

Alzoo werd al het werk volbracht, dat Sálomo aan het Huis des HEEREN maakte. Daarna bracht Sálomo de geheiligde dingen van zijnen vader David; en het zilver, en het goud, en alle de vaten leide hij onder de schatten van het Huis Gods.

2. Toen vergaderde Sálomo de oudsten Israëls, en alle de hoofden der stammen, de oversten der vaderen onder de kinderen Israëls, te Jeruzalem, om de Arke des verbonds des HEEREN op te brengen uit de stad Davids, dewelke is Sion.

3. En alle mannen Israëls verzamel-

den zich tot den koning op het feest, hetwelk was [*in*] de zevende maand.

4. En alle de oudsten Israëls kwamen, en de Levieten namen de Arke op.

5. En zij brachten de Arke, en de Tente der samenkomst opwaarts, mitsgaders alle de heilige vaten, die in de tent waren; deze brachten de priesters [*en*] Levieten opwaarts.

6. De koning Sálomo nu, en de gansche vergadering Israëls, die bij hem vergaderd waren vóór de Arke, offerden schapen en runderen, die vanwege de menigte niet konden geteld noch gerekend worden.

7. Alzoo brachten de priesters de Arke des verbonds des HEEREN tot hare plaats, tot de Aanspraakplaats van het Huis, tot het Heilige der heiligen, tot onder de vleugelen der Chérubim.

8. Want de Chérubim spreidden de beide vleugelen over de plaatse der Arke; en de Chérubim overdekten de Arke en hare handboomen van boven.

9. Daarna schoven zij de handboomen verder uit, dat de hoofden der handboomen gezien werden uit de Arke, voor aan de Aanspraakplaats, maar buiten niet gezien werden; en zij was daar tot op dezen dag.

10. Er was niets in de Arke, dan alleen de twee tafelen, die Mozes bij Hóreb [*daarin*] gedaan had, als de HEERE [*een verbond*] maakte met de kinderen Israëls, toen zij uit Egypte uitgetogen waren.

11. En het geschiedde, als de priesters uit het Heilige uitgingen (want alle de priesters, die gevonden werden, hadden zich geheiligd, zonder de verdeelingen te houden;

12. En de Levieten, die zangers waren van hen allen, van A'saph, van Héman, van Jedúthun, en van hunne zonen, en van hunne broederen, in fijn linnen gekleed, met cimbalen, en met luiten, en harpen, stonden tegen het oosten des altaars, en met hen tot honderd en twintig priesteren toe, trompettende met trompetten);

13. Het geschiedde dan, als zij eenpariglijk trompetten en zongen, om eene eenparige stem te laten hooren, prijzende en lovende den HEERE; en als zij de stemme verhieven met trompetten, en met cimbalen, en [*andere*] muziekinstrumenten; en als zij den HEERE prezen, dat Hij goed is, dat zijne weldadigheid is tot in eeuwigheid; dat het Huis met eene wolke vervuld werd, [*namelijk*] het Huis des HEEREN.

14. En de priesters konden vanwege die wolke niet staan om te dienen; want de heerlijkheid des HEEREN had het Huis Gods vervuld.

HET VI KAPITTEL.

Toen zeide Sálomo: De HEERE heeft gezegd, dat Hij in de donkerheid zoude wonen.

2. En ik heb U een huis ter woonstede gebouwd, en eene vaste plaatse tot uwe eeuwige woning.

3. [a]Daarna wendde de koning zijn aangezicht om, en zegende de gansche gemeente Israëls; en de gansche gemeente Israëls stond. *a* 1 Kon. 8: 14, 15.

4. En hij zeide: Geloofd zij de HEERE de God Israëls, die met zijnen mond tot mijnen vader David gesproken heeft, en heeft het met zijne handen vervuld, zeggende:

5. Van dien dag af, dat Ik mijn volk uit Egypteland uitgevoerd heb, heb Ik geene stad verkoren uit alle stammen Israëls, om een huis te bouwen, dat mijn naam daar zoude wezen; en geenen man verkoren, om een voorganger te zijn over mijn volk Israël.

6. Maar Ik heb Jeruzalem verkoren, dat mijn naam daar zoude wezen; en Ik heb David verkoren, dat hij over mijn volk Israël wezen zoude.

7. [a]Het was ook in het hart van mijnen vader David, een huis te bouwen den name des HEEREN des Gods Israëls. *a* 2 Sam. 7: 2. 1 Kon. 8; 17. 2 Kron. 17: 1; 28: 2.

8. Maar de HEERE zeide tot mijnen vader David: Dewijl dat in uw hart geweest is, mijnen name een huis te bouwen, gij hebt welgedaan, dat het in uw hart geweest is.

9. Evenwel gij zult dat huis niet bouwen; maar uw zoon, die uit uwe lendenen voortkomen zal, die zal mijnen name dat huis bouwen.

10. Zoo heeft de HEERE zijn woord bevestigd, dat Hij gesproken had; wan

ik ben opgestaan in de plaatse van mijnen vader David, en ik zit op den troon van Israël, gelijk als de HEERE gesproken heeft; en ik heb een huis gebouwd den name des HEEREN des Gods Israëls.

11. En ik heb daar de Arke gesteld, waarin het verbond des HEEREN is, hetwelk Hij maakte met de kinderen Israëls.

12. En hij stond voor het altaar des HEEREN, tegenover de gansche gemeente Israëls, en hij breidde zijne handen uit:

13. (Want Sálomo had een koperen gestoelte gemaakt, en had het gesteld in het midden des voorhofs; zijnde vijf ellen in zijne lengte, en vijf ellen in zijne breedte, en drie ellen in zijne hoogte; en hij stond daarop, en knielde op zijne knieën voor de gansche gemeente Israëls, en breidde zijne handen uit naar den hemel);

14. En hij zeide: HEERE, God Israëls, er is [a]geen God gelijk Gij, in den hemel noch op aarde, houdende het verbond en de weldadigheid aan uwe knechten, die voor uw aangezichte [b]met hun gansche hart wandelen;

a Ex. 15: 11. Deut. 4: 39; 7: 9. *b* Zie 1 Kon. 2, op vs. 4.

15. Die uwen knecht, mijnen vader David, gehouden hebt, [a]wat Gij tot hem gesproken hadt; want met uwen mond hebt Gij gesproken, en met uwe hand vervuld, gelijk het te dezen dage is.

a 1 Kron. 22: 9.

16. En nu, HEERE, God Israëls, houd uwen knecht, mijnen vader David, wat Gij tot hem gesproken hebt, zeggende: [a]Geen man zal u van voor mijn aangezichte afgesneden worden, die zitte op den troon Israëls; alleenlijk zoo uwe zonen hunnen weg bewaren, om te wandelen in mijne wet, gelijk als gij gewandeld hebt voor mijn aangezichte.

a 2 Sam. 7: 12, 16. Ps. 136: 12.

17. Nu dan, o HEERE, God Israëls, laat uw woord waar worden, hetwelk Gij gesproken hebt tot uwen knecht, tot David.

18. Maar waarlijk, zoude God bij de menschen op de aarde wonen? [a]Zie, de hemelen, ja de hemel der hemelen, zouden U niet omvatten; hoeveel te min dit Huis, dat ik gebouwd heb!

a 1 Kon. 8: 27. 2 Kron. 2: 6. Jes. 66: 1. Hand. 7: 49.

19. Wend U nochtans tot het gebed uws knechts, en tot zijne smeekinge, o HEERE mijn God, om te hooren naar het geroep en naar het gebed, dat uw knecht voor uw aangezichte bidt.

20. Dat uwe oogen open zijn, dag en nacht, over dit huis, over de plaatse, van dewelke Gij gezegd hebt, uwen naam daar te zullen zetten; om te hooren naar het gebed, hetwelk uw knecht bidden zal in deze plaatse.

21. Hoor dan naar de smeekingen van uwen knecht, en van uw volk Israël, die in deze plaatse zullen bidden; en hoor Gij uit de plaatse uwer woning, uit den hemel; ja hoor, en vergeef.

22. [a]Wanneer iemand tegen zijnen naaste zal gezondigd hebben, en die hem eenen eed des vloeks opgelegd zal hebben, om zichzelven te vervloeken; en de eed des vloeks voor uw altaar in dit huis komen zal;

a 1 Kon. 8: 31, enz.

23. Hoor Gij dan uit den hemel, en doe, en richt uwe knechten, vergeldende den goddelooze, gevende zijnen weg op zijn hoofd, en rechtvaardigende den rechtvaardige, gevende hem naar zijne gerechtigheid.

24. [a]Wanneer ook uw volk Israël voor het aangezicht des vijands zal geslagen worden, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben; en zich bekeeren, en uwen naam belijden, en voor uw aangezichte in dit huis bidden en smeeken zullen; *a* 1 Kon. 8: 33, enz.

25. Hoor Gij dan uit den hemel, en vergeef de zonde van uw volk Israël, en breng ze weder in het land, dat Gij hun en hunnen vaderen gegeven hebt.

26. [a]Als de hemel zal gesloten zijn, dat er geen regen is, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben; en zij in deze plaatse bidden, en uwen naam belijden, [*en*] van hunne zonden zich bekeeren zullen, als Gij ze geplaagd zult hebben; *a* 1 Kon. 8: 35, enz.

27. Hoor Gij dan in den hemel, en vergeef de zonde van uwe knechten en van uw volk Israël, als Gij hun zult geleerd hebben den goeden weg, in denwelken zij wandelen zullen; en geef regen op uw land, dat Gij uw volk tot eene erfenisse gegeven hebt.

28. [a]Als er honger in het land wezen

zal, als er pest wezen zal, als er brandkoren, of honigdauw, sprinkhanen, en kevers wezen zullen, als iemand van zijne vijanden in het land zijner poorten hem belegeren zal, [*of*] eenige plage, of eenige krankheid wezen zal;
a 2 Kron. 20: 9.

29. *a*Alle gebed, alle smeekinge, die van eenig mensch, of van al uw volk Israël geschieden zal; als zij erkennen, een ieder zijne plage en zijne smarte, en [*een ieder*] zijne handen in dit huis uitbreiden zal; *a* 1 Kon. 8: 38, enz.

30. Hoor Gij dan uit den hemel, de vaste plaatse uwer woning, en vergeef, en geef een iegelijk naar alle zijne wegen, gelijk Gij zijn hart kent; want Gij alleen kent het hart van de kinderen der menschen;

31. Opdat zij U vreezen, om te wandelen in uwe wegen, alle de dagen, die zij leven zullen op het land, dat Gij onzen vaderen gegeven hebt.

32. *a*Zelfs ook aangaande den vreemde, die van uw volk Israël niet zijn zal, maar uit verren lande, om uws grooten naams en uwer sterke hand en uws uitgestrekten arms wille, komen zal; als zij komen, en bidden zullen in dit huis; *a* 1 Kon. 8: 41, enz.

33. Hoor Gij dan uit den hemel, uit de vaste plaatse uwer woning, en doe naar alles, waarom die vreemde tot U roepen zal; opdat alle volkeren der aarde uwen naam kennen, zoo om U te vreezen, gelijk uw volk Israël, als om te weten, dat uw naam genoemd wordt over dit huis, hetwelk ik gebouwd heb.

34. *a*Wanneer uw volk in den krijg tegen zijne vijanden uittrekken zal door den weg, dien Gij ze henen zenden zult, en zullen tot U bidden naar den weg dezer stad, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, hetwelk ik uwen name gebouwd heb; *a* 1 Kon. 8: 44, enz.

35. Hoor dan uit den hemel hun gebed en hunne smeekinge, en voer hun recht uit.

36. Wanneer zij gezondigd zullen hebben tegen U *a*(want geen mensch is er, die niet zondigt), en Gij tegen hen vertoornd zult zijn, en hen leveren zult voor het aangezicht des vijands, dat degenen, die hen gevangen hebben, hen gevankelijk wegvoeren in een land, dat verre of nabij is; *a* 1 Kon. 8: 46. Spr. 20: 9. Pred. 7: 20. Jac. 3: 2. 1 Joh. 1: 8.

37. En zij in het land, waar zij gevankelijk weggevoerd zijn, weder aan hun hart brengen zullen, dat zij zich bekeeren, en tot U smeeken in het land hunner gevangenis, zeggende: Wij hebben gezondigd, verkeerdelijk gedaan, en goddelooslijk gehandeld;

38. En zij zich tot U bekeeren met hun gansche hart en met hunne gansche ziele, in het land hunner gevangenis, waar zij hen gevankelijk weggevoerd hebben; en bidden zullen naar den weg van hun land, dat Gij hunnen vaderen gegeven hebt, en naar deze stad, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, dat ik uwen name gebouwd heb;

39. Hoor dan uit den hemel, uit de vaste plaatse uwer woning, hun gebed en hunne smeekingen, en voer hun recht uit; en vergeef uwen volke, wat zij tegen U gezondigd zullen hebben.

40. Nu, mijn God, laat toch uwe oogen open en uwe ooren opmerkende zijn tot het gebed dezer plaatse.

41. En nu, HEERE God, maak U op tot uwe ruste, Gij en de Arke uwer kracht. Laat uwe priesters, HEERE God, met heil bekleed worden, en laat uwe gunstgenooten over het goede blijde zijn.

42. O HEERE God, wend het aangezicht uws gezalfden niet af; gedenk der weldadigheden van David uwen knecht.

HET VII KAPITTEL.

Als nu Salomo voleind had te bidden, zoo daalde het vuur van den hemel, en verteerde het brandoffer en de slachtofferen; *a*en de heerlijkheid des HEEREN vervulde het Huis.
a 1 Kon. 8: 10, 11. 2 Kron. 5: 13, 14.

2. En de priesters konden niet ingaan in het Huis des HEEREN; want de heerlijkheid des HEEREN had het Huis des HEEREN vervuld.

3. En als alle de kinderen Israëls dat vuur zagen afdalen, en de heerlijkheid des HEEREN over het Huis, zoo bukten zij met hunne aangezichten ter aarde op den vloer, en aanbaden, en loofden den HEERE, dat Hij goedig is,

dat zijne weldadigheid is tot in eeuwigheid.

4. De koning nu en al het volk offerden slachtofferen voor het aangezichte des HEEREN.

5. En de koning Sálomo offerde slachtofferen van runderen, twee en twintig duizend, en van schapen, honderd en twintig duizend. Alzoo hebben de koning en het gansche volk het Huis Gods ingewijd.

6. Ook stonden de priesters in hunne wachten, en de Levieten met de muziekinstrumenten des HEEREN, die de koning David gemaakt had, om den HEERE te loven, dat zijne weldadigheid is in eeuwigheid, als David door hunnen dienst [*Hem*] prees; en de priesters trompetten tegen hen over, en gansch Israël stond.

7. En Sálomo heiligde het middelste des voorhofs, hetwelk voor het Huis des HEEREN was, dewijl hij daar de brandofferen en het vette der dankofferen bereid had; want het koperen altaar, dat Sálomo gemaakt had, kon het brandoffer, en het spijsoffer, en het vette niet bevatten.

8. Sálomo hield ook ten zelven tijde het Feest zeven dagen, en gansch Israël met hem, eene zeer groote gemeente, van den ingang af van Hámath tot de rivier van Egypte.

9. En ten achtsten dage hielden zij eenen verbodsdag; [a]want zij hielden de inwijding des altaars zeven dagen, en het feest zeven dagen. *a* 1 Kon. 8: 65.

10. Doch op den drie en twintigsten dag der zevende maand [a]liet hij het volk gaan tot hunne hutten, blijde en goedsmoeds over het goede, dat de HEERE aan David, en aan Sálomo, en aan zijn volk Israël gedaan had. *a* 1 Kon. 8: 66.

11. [a]Alzoo volbracht Sálomo het Huis des HEEREN, en het huis des konings; en al wat in Sálomo's hart gekomen was, om in het Huis des HEEREN en in zijn huis te maken, richtte hij voorspoediglijk uit. *a* 1 Kon. 9: 1.

12. En de HEERE verscheen aan Sálomo des nachts; en Hij zeide tot hem: Ik heb uw gebed verhoord, en heb Mij deze plaatse verkoren tot een offerhuis.

13. Zoo Ik den hemel toesluite, dat er geen regen zij, of zoo Ik den sprinkhanen gebiede, het land te verteren, of zoo Ik pest onder mijn volk zende;

14. En mijn volk, over dewelken mijn naam genoemd wordt, zich verootmoedigen, en bidden, en mijn aangezichte zoeken, en zich bekeeren van hunne booze wegen; zoo zal Ik uit den hemel hooren, en hunne zonden vergeven, en hun land genezen.

15. Nu zullen [a]mijne oogen open zijn, en mijne ooren opmerkende op het gebed dezer plaatse. *a* 2 Kron. 6: 40.

16. Want Ik heb nu dit huis verkoren en geheiligd, opdat mijn naam daar zij tot in eeuwigheid; en mijne oogen en mijn hart zullen daar te allen dage zijn.

17. En u aangaande, zoo gij voor mijn aangezichte wandelen zult, gelijk als uw vader David gewandeld heeft, en doen naar alles, wat Ik u geboden heb, en mijne inzettingen en mijne rechten houden zult;

18. Zoo zal Ik den troon uws koninkrijks bevestigen, gelijk als Ik [*een verbond*] met uwen vader David gemaakt heb, zeggende: Geen man zal u afgesneden worden, die in Israël heersche.

19. Maar zoo gijlieden u af keeren zult, en mijne inzettingen en mijne geboden, die Ik voor uw aangezicht gegeven heb, verlaten, en henengaan, en andere goden dienen, en u voor die nederbuigen zult;

20. Zoo zal Ik ze uitrukken uit mijn land, dat Ik hun gegeven heb, en dit huis, dat Ik mijnen naam geheiligd heb, zal Ik van mijn aangezichte wegwerpen, en zal het tot een spreekwoord en spotrede onder alle volkeren maken.

21. En dit huis, dat verheven zal geweest zijn, daarover zal zich een ieder die voorbijgaat, ontzetten, dat hij zal zeggen: Waarom heeft de HEERE dezen lande en dezen Huize alzoo gedaan?

22. En men zal zeggen: Omdat zij den HEERE hunner vaderen God verlaten hebben, die hen uit Egypteland uitgevoerd had, en hebben zich aan andere goden gehouden, en zich voor die nedergebogen, en die gediend; daarom heeft Hij al dat kwaad over hen gebracht.

HET VIII KAPITTEL.

Het [a]geschiedde nu ten einde van twin-

tig jaren, in dewelke Sálomo het Huis des HEEREN en zijn huis gebouwd had, *a* 1 Kon. 9: 10.

2. Dat Sálomo de steden, dewelke Húram hem gegeven had, bouwde, en de kinderen Israëls aldaar deed wonen.

3. Daarna toog Sálomo naar Hámath-Zóba, en hij overweldigde het.

4. Hij bouwde ook Thádmor in de woestijn, en alle de schatsteden, die hij bouwde in Hámath.

5. Ook bouwde hij het hooge Béth-Hóron en het lage Béth-Hóron, vaste steden met muren, deuren en grendelen;

6. Mitsgaders Báälath, en alle de schatsteden, die Sálomo had, en alle wagensteden, en de steden der ruiteren, *a*en wat de begeerte van Sálomo begeerd had te bouwen, in Jeruzalem, en in den Líbanon, en in het gansche land zijner heerschappij. *a* 1 Kon. 9: 1.

7. Aangaande al het volk, dat overgebleven was van de Héthieten, en de A'morieten, en de Phérezieten, en de Hívieten, en de Jébusieten, die niet uit Israël waren;

8. Uit hunne kinderen, die na hen in het land overgebleven waren, welke de kinderen Israëls niet verdaan hadden, die bracht Sálomo op *heerendienst tot op dezen dag.

9. Doch uit de kinderen Israëls, *a*die Sálomo niet maakte tot slaven in zijn werk (want zij waren krijgslieden, en oversten zijner hoofdlieden, en oversten zijner wagenen en zijner ruiteren); *a* 1 Kon. 9: 22.

10. [*Uit*] deze dan waren oversten der bestelden, die de koning Sálomo had, twee honderd en vijftig, die over het volk heerschappij hadden.

11. *a*Sálomo nu deed de dochter van Pháraö opkomen uit de stad Davids tot het huis, dat hij voor haar gebouwd had; want hij zeide: Mijne vrouwe zal in het huis van David, den koning van Israël, niet wonen, omdat de [*plaatsen*] heilig zijn, tot dewelke de arke des HEEREN gekomen is. *a* 1 Kon. 3: 1; 7: 8; 9: 24.

12. Toen offerde Sálomo den HEERE brandofferen op het altaar des HEEREN, dat hij vóór het voorhuis gebouwd had;

13. Zelfs naar den eisch van elken dag offerende, naar het gebod van Mozes, op de Sabbathen, en op de nieuwe maanden, en op de gezette hoogtijden, *a*drie malen in het jaar: op het feest van de Ongezuurde [*brooden*], en op het feest der Weken, en op het feest der Loofhutten. *a* Ex. 23: 14, 15, Deut. 16: 16.

14. Hij stelde ook, naar de wijze zijns vaders Davids, de verdeelingen der priesteren over hunnen dienst, en der Levieten over hunne wachten, om [*God*] te prijzen, en voor de priesteren te dienen, naar den eisch van elken dag; en de *a*portiers in hunne verdeelingen, aan elke poorte; want alzoo was het gebod van David, den man Gods. *a* 1 Kron. 9: 17.

15. En men week niet van des konings gebod aan de priesteren en de Levieten, aangaande alle zaken, en aangaande de schatten.

16. Alzoo werd al het werk van Sálomo bereid tot den dag der grondlegging van het Huis des HEEREN, en tot het volbrengen daarvan, [*dat*] het Huis des HEEREN voltooid werd.

17. Toen toog Sálomo naar E'zeon Géber, en naar E'loth, aan den oever der zee, in het land van E'dom.

18. En Húram zond hem, door de hand zijner knechten, schepen, mitsgaders knechten, kenners van de zee; en zij gingen met Sálomo's knechten naar O'phir, en zij haalden van daar vier honderd en vijftig talenten gouds, dewelke zij brachten tot den koning Sálomo.

HET IX KAPITTEL.

*a*En toen de koningin van Schéba het gerucht van Sálomo hoorde, kwam zij, om Sálomo met raadselen te verzoeken, te Jeruzalem, met een zeer zwaar heir, en kemelen, dragende specerijen, en goud in menigte, en kostelijk gesteen te; en zij kwam tot Sálomo, en sprak met hem al wat in haar hart was. *a* 1 Kon. 10: 1, enz. Matth. 12: 42. Luc. 11: 31.

2. En Sálomo verklaarde haar alle hare woorden; en geen ding was er verborgen voor Sálomo, dat hij haar niet verklaarde.

3. Als nu de koningin van Schéba

* Staten-overz.: op uitschot; hiermede, blijkens de kantt., bedoelende, dat zij heerendiensten moesten verrichten.

zag de wijsheid van Sálomo, en het huis, dat hij gebouwd had,

4. En de spijze zijner tafel, en het zitten zijner knechten, en het staan zijner dienaren, en hunne kleedingen, en zijne schenkers, en hunne kleedingen, en zijnen opgang, waardoor hij opging in het Huis des HEEREN, zoo was in haar geen geest meer.

5. En zij zeide tot den koning: Het is een waarachtig woord geweest, dat ik in mijn land gehoord heb, van uwe zaken en van uwe wijsheid.

6. En ik heb hunne woorden niet geloofd, totdat ik gekomen ben, en mijne oogen [*dat*] gezien hebben; en zie, de helft van de grootheid uwer wijsheid is mij niet aangezegd; gij hebt overtroffen het gerucht, dat ik gehoord heb.

7. Welgelukzalig zijn uwe mannen, en welgelukzalig deze uwe knechten, die gestadiglijk voor uw aangezicht staan, en uwe wijsheid hooren!

8. Geloofd zij de HEERE uw God, die behagen in u gehad heeft, om u op zijnen troon den HEERE uwen God tot eenen koning te zetten! Overmits uw God Israël bemint, om het tot in eeuwigheid op te richten, zoo heeft Hij u tot eenen koning over hen gesteld, om recht en gerechtigheid te doen.

9. En zij gaf den koning honderd en twintig talenten gouds, en specerijen in groote menigte, en kostelijk gesteente; en er was gelijk deze specerij, die de koningin van Schéba den koning Sálomo gaf, geene geweest.

10. Voorts ook Húrams knechten, en Sálomo's knechten, die goud brachten uit O'phir, brachten Algúmmimhout en edelgesteente.

11. [a]En de koning maakte van dat Algúmmimhout hooge gangen tot het Huis des HEEREN, en tot het huis des konings, mitsgaders harpen en luiten voor de zangers. Desgelijks ook was tevoren in het land van Juda niet gezien geweest. *a* 1 Kon. 10: 12.

12. En de koning Sálomo gaf der koninginne van Schéba al haar behagen, wat zij begeerde, behalve hetgene dat zij tot den koning gebracht had. Zoo keerde zij, en toog naar haar land, zij en hare knechten.

13. Het gewicht nu van het goud, dat voor Sálomo op één jaar inkwam, was zes honderd en zes en zestig talenten gouds;

14. Behalve wat zij van de kramers en de kooplieden inbrachten. Ook brachten alle koningen van Arabië, en de vorsten deszelven lands, goud en zilver aan Sálomo.

15. Daartoe maakte de koning Sálomo twee honderd rondassen van geslagen goud; zes honderd [*Sikkelen*] van geslagen goud liet hij opwegen tot elke rondas.

16. Insgelijks drie honderd schilden van geslagen goud; drie honderd [*Sikkelen*] gouds liet hij opwegen tot elk schild. En de koning leide ze in het huis des wouds van Líbanon.

17. Nog maakte de koning eenen grooten elpenbeenen troon, en hij overtoog dien met louter goud.

18. En de troon had zes trappen, en eene voetbank van goud, aan den troon vast zijnde, en leuningen aan beide zijden, tot de zitplaats toe, en twee leeuwen stonden bij de leuningen;

19. En twaalf leeuwen stonden daar aan beide zijden, op de zes trappen. Desgelijks is in geen koninkrijk gemaakt geweest.

20. Ook waren alle drinkvaten van den koning Sálomo van goud, en alle vaten van het huis des wouds van Líbanon waren van gesloten goud; het zilver was in de dagen van Sálomo niet voor iets geacht.

21. Want des konings schepen voeren naar Thársis, met de knechten van Húram. Eéns in drie jaren kwamen de schepen van Thársis in, brengende goud, en zilver, elpenbeen, en apen, en pauwen.

22. Alzoo werd de koning Sálomo grooter dan alle koningen der aarde, in rijkdom en wijsheid.

23. En alle koningen der aarde zochten Sálomo's aangezicht, om zijne wijsheid te hooren, die God in zijn hart gegeven had.

24. En zij brachten een ieder zijn geschenk: zilveren vaten, en gouden vaten, en kleederen, wapentuig, en specerijen, paarden, en muilezelen; elk ding van jaar tot jaar.

25. Ook had [a]Salomo vier duizend paardenstallen, en wagenen, en twaalf duizend ruiteren; en hij leide ze in de

wagensteden, en bij den koning te Jeruzalem. *a* 1 Kon. 4: 26; 10: 26. 2 Kron. 1: 14.

26. En hij heerschte over alle koningen, van de rivier tot aan het land der Philistijnen, en tot aan de landpale van Egypte.

27. *a*Ook maakte de koning het zilver in Jeruzalem te zijn als steenen, en de cederen maakte hij te zijn als de wilde vijgeboomen, die in de laagte zijn, in menigte. *a* 2 Kron. 1: 15.

28. En zij brachten voor Sálomo paarden uit Egypte, en uit alle die landen.

29. Het overige nu *a*der geschiedenissen van Sálomo, der eerste en der laatste, zijn die niet geschreven in de woorden van Náthan, den profeet, en in de profetie van Ahía, den Síloniet, en in de gezichten van Jédi, den ziener, aangaande Jeróbeam, den zoon van Nebat? *a* 1 Kon. 11: 41.

30. En Sálomo regeerde te Jeruzalem over gansch Israël, veertig jaar.

31. En Sálomo ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem in de stad van zijnen vader David; en zijn zoon Rehábeam werd koning in zijne plaats.

HET X KAPITTEL.

*a*En Rehábeam toog naar Síchem; want het gansche Israël was te Síchem gekomen, om hem koning te maken. *a* 1 Kon. 12: 1, enz.

2. Het geschiedde nu, als Jeróbeam, de zoon van Nébat, [*dat*] hoorde *a*(deze nu was in Egypte, alwaar hij van het aangezicht van den koning Sálomo gevloden was), dat Jeróbeam uit Egypte wederkeerde; *a* 1 Kon. 11: 40.

3. Want zij zonden henen en lieten hem roepen; zoo kwam Jeróbeam met het gansche Israël, en spraken tot Rehábeam, zeggende:

4. Uw vader heeft ons juk hard gemaakt; nu dan, maak gij uws vaders harden dienst, en zijn zwaar juk, dat hij ons opgelegd heeft, lichter, en wij zullen u dienen.

5. En hij zeide tot hen: Komt over drie dagen weder tot mij. En het volk ging henen.

6. En de koning Rehábeam hield raad met de oudsten, die gestaan hadden voor het aangezicht van zijnen vader Sálomo, als hij leefde, zeggende: Hoe raadt gijlieden, dat men dezen volke antwoorden zal?

7. En zij spraken tot hem, zeggende: Indien gij dezen volke goedertieren, en jegens hen goedwillig wezen zult, en tot hen goede woorden spreken, zoo zullen zij te allen dage uwe knechten zijn.

8. Maar hij verliet den raad der oudsten, dien zij hem geraden hadden; en hij hield raad met de jongelingen, die met hem opgewassen waren, die voor zijn aangezicht stonden.

9. En hij zeide tot hen: Wat raadt gijlieden, dat wij dezen volke antwoorden zullen, die tot mij gesproken hebben, zeggende: Maak het juk, dat uw vader ons opgelegd heeft, lichter?

10. En de jongelingen, die met hem opgewassen waren, spraken tot hem, zeggende: Alzoo zult gij zeggen tot dat volk, die tot u gesproken hebben, zeggende: Uw vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar maak gij het over ons lichter; alzoo zult gij tot hen spreken: Mijn kleinste [*vinger*] zal dikker zijn dan mijns vaders lendenen.

11. Indien nu mijn vader een zwaar juk op u heeft doen laden, zoo zal ik boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met geeselen gekastijd, maar ik [*zal u*] met schorpioenen [*kastijden*].

12. Zoo kwam Jeróbeam en al het volk tot Rehábeam op den derden dag, gelijk als de koning gesproken had, zeggende: Komt weder tot mij op den derden dag.

13. En de koning antwoordde hun hardelijk; want de koning Rehábeam verliet den raad der oudsten.

14. En hij sprak tot hen naar den raad der jongelingen, zeggende: Mijn vader heeft uw juk zwaar gemaakt, maar ik zal nog daarboven toedoen; mijn vader heeft u met geeselen gekastijd, maar ik [*zal u*] met schorpioenen [*kastijden*].

15. Alzoo hoorde de koning naar het volk niet; want deze omwending was van God, opdat de HEERE zijn woord bevestigde, *a*hetwelk Hij door den dienst van Ahía, den Síloniet, gesproken had

tot Jeróbeam, den zoon van Nébat.
a 1 Kon. 11 : 31.

16. Toen het gansche Israël zag, dat de koning naar hen niet hoorde, zoo antwoordde het volk den koning, zeggende: Wat deel hebben wij aan David? ja geene erve [*hebben wij*] aan den zoon van I'saï. Een ieder naar uwe tenten, o Israël! voorzie nu uw huis, o David! Zoo ging het gansche Israël naar zijne tenten.

17. Doch aangaande de kinderen Israëls, die in de steden van Juda woonden, over die regeerde Rehábeam ook.

18. Toen zond de koning Rehábeam Hadóram, die over de schatting was; en de kinderen Israëls steenigden hem met steenen, dat hij stierf; maar de koning Rehábeam verkloekte zich, om op eenen wagen te klimmen, dat hij naar Jeruzalem vluchtte.

19. Alzoo vielen de Israëlieten van het huis Davids af, tot op dezen dag.

HET XI KAPITTEL.

[a]Toen nu Rehábeam te Jeruzalem gekomen was, vergaderde hij het huis van Juda en Benjamin, één honderd en tachtig duizend uitgelezenen, geoefend ten oorlog, om tegen Israël te strijden, opdat hij het koninkrijk weder aan Rehábeam bracht. a 1 Kon. 12 : 21.

2. Doch het woord des HEEREN geschiedde tot Semája, den man Gods, zeggende:

3. Zeg tot Rehábeam, den zoon van Sálomo, den koning van Juda, en tot het gansche Israël in Juda en Benjamin, zeggende:

4. Zoo zegt de HEERE: [a]Gij zult niet optrekken noch strijden tegen uwe broederen; een ieder keere weder tot zijn huis; want deze zaak is van Mij geschied. En zij hoorden de woorden des HEEREN, en zij keerden weder van tegen Jeróbeam te trekken.
a 1 Kon. 12 : 24.

5. Rehábeam nu woonde te Jeruzalem; en hij bouwde steden tot vastigheden in Juda.

6. Hij bouwde nu Béthlehem, en Étam, en Thekóa,

7. En Béth-Zúr, en Sócho, en Adúllam,

8. En Gath, en Marésa, en Ziph,

9. En Adoráïm, en Láchis, en Azéka,

10. En Zóra, en A'jalon, en Hébron; dewelke in Juda en in Benjamin de vaste steden waren.

11. En hij sterkte deze vastigheden, en leide oversten daarin, en schatten van spijze, en olie, en wijn;

12. En in elke stad rondassen en spiesen; en sterkte ze gansch zeer. Zoo was Juda en Benjamin zijne.

13. Daartoe de priesteren en de Levieten, die in het gansche Israël waren, stelden zich bij hem uit alle hunne landpalen.

14. Want de Levieten verlieten hunne voorsteden en hunne bezitting, en kwamen in Juda en in Jeruzalem; want [a]Jeróbeam en zijne zonen hadden ze verstooten, van het priesterdom den HEERE te mogen bedienen.
a 2 Kron. 13 : 9.

15. En hij [a]had zich priesteren gesteld voor de hoogten, en voor de duivelen, en voor de kalveren, die hij gemaakt had. a 1 Kon. 12 : 31.

16. Na die kwamen ook uit alle stammen Israëls te Jeruzalem, die hun hart begaven, om den HEERE den God Israëls te zoeken, dat zij den HEERE, den God hunner vaderen, offerande deden.

17. Alzoo sterkten zij het koninkrijk van Juda, en bekrachtigden Rehábeam, den zoon van Sálomo, drie jaren; want drie jaren wandelden zij in den weg van David en Sálomo.

18. En Rehábeam nam zich, benevens Máhalath, de dochter van Jérimoth, den zoon van David, ter vrouwe Abíhaïl, de dochter van Elíab, den zoon van I'saï;

19. Dewelke hem zonen baarde, Jéüs, en Semárja, en Záham.

20. En na haar nam hij [a]Máächa, de dochter van A'bsalom; deze baarde hem Abía, en A'tthai, en Zíza, en Sélomith.
a 1 Kon. 15 : 2.

21. En Rehábeam had Máächa, A'bsaloms dochter, liever dan alle zijne vrouwen en zijne bijwijven; want hij had achttien vrouwen genomen, en zestig bijwijven; en hij gewon acht en twintig zonen en zestig dochteren.

22. En Rehábeam stelde Abía, den zoon van Máächa, tot een hoofd om een overste te zijn onder zijne broede-

ren; want het was om hem koning te maken.

23. En hij handelde met beleid, dat hij van alle zijne zonen, door alle landen van Juda en Benjamin, in alle vaste steden verspreidde; denwelken hij spijze gaf in overvloed; en hij begeerde de veelheid van vrouwen.

HET XII KAPITTEL.

[a]Het geschiedde nu, als Rehábeam het koninkrijk bevestigd had, en hij sterk geworden was, dat hij de wet des HEEREN verliet, en gansch Israël met hem.
a 1 Kon. 14: 22.

2. Daarom geschiedde het, in [a]het vijfde jaar van den koning Rehábeam, dat Sísak, de koning van Egypte, tegen Jeruzalem optoog (want zij hadden overtreden tegen den HEERE),
a 1 Kon. 14: 25.

3. Met duizend en twee honderd wagenen, en met zestig duizend ruiteren; en des volks was geen getal, dat met hem kwam uit Egypte, Lybiërs, Súchieten en Mooren.

4. En hij nam de vaste steden in, die Juda had; en hij kwam tot Jeruzalem toe.

5. Toen kwam Semája, de profeet, tot Rehábeam en de oversten van Juda, die te Jeruzalem verzameld waren, uit oorzaak van Sísak; en hij zeide tot hen: Alzoo zegt de HEERE: Gij hebt Mij verlaten; daarom heb Ik u ook verlaten in de hand van Sísak.

6. Toen verootmoedigden zich de oversten Israëls en de koning, en zij zeiden: De HEERE is rechtvaardig.

7. Als nu de HEERE zag, dat zij zich verootmoedigden, geschiedde het woord des HEEREN tot Semája, zeggende: Zij hebben zich verootmoedigd, Ik zal ze niet verderven; maar Ik zal hun in kort ontkoming geven, dat mijne grimmigheid over Jeruzalem door de hand van Sísak niet zal uitgegoten worden.

8. Doch zij zullen hem tot knechten zijn; opdat zij onderkennen mijnen dienst, en den dienst van de koninkrijken der landen.

9. Zoo toog Sísak, de koning van Egypte, op tegen Jeruzalem; en hij nam de schatten van het Huis des HEEREN en de schatten van het huis des konings weg; hij nam alles weg; hij nam ook alle de gouden schilden weg, die Sálomo [a]gemaakt had.
a 1 Kon. 10: 16. 2 Kron. 9: 15.

10. En de koning Rehábeam maakte, in plaats van die, koperen schilden; en hij beval [*die*] onder de hand van de oversten der trawanten, die de deur van het huis des konings bewaarden.

11. En het geschiedde, zoo wanneer de koning in het Huis des HEEREN ging, dat de trawanten kwamen, en die droegen, en die wederbrachten in der trawanten wachtkamer.

12. En als hij zich verootmoedigde, keerde de toorn des HEEREN van hem af, opdat Hij [*hem*] niet ten uiterste toe verdierf; ook waren in Juda nog goede dingen.

13. Zoo versterkte zich de koning Rehábeam in Jeruzalem, en regeerde; [a]want Rehábeam was een en veertig jaar oud, als hij koning werd, en hij regeerde zeventien jaar in Jeruzalem, de stad, die de HEERE uit alle stammen Israëls [b]verkoren had, om zijnen naam daar te zetten; en de naam zijner moeder was Naä'ma, eene A'mmonietische. *a* 1 Kon. 14: 21. *b* 2 Kron. 6: 6.

14. En hij deed wat kwaad was, dewijl hij zijn hart niet richtte, om den HEERE te zoeken.

15. De geschiedenissen nu van Rehábeam, de eerste en de laatste, zijn die niet geschreven in de woorden van Semája, den profeet, en I'ddo, den ziener, verhalende de geslachtregisteren; daartoe de krijgen van Rehábeam en Jeróbeam in alle [*hunne*] dagen?

16. En Rehábeam ontsliep met zijne vaderen, en werd begraven in de stad Davids; en zijn zoon Abía werd koning in zijne plaats.

HET XIII KAPITTEL.

In [a]het achttiende jaar van den koning Jeróbeam, zoo werd Abía koning over Juda. *a* 1 Kon. 15: 1, enz.

2. Hij regeerde drie jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Michája, de dochter van U'riël, van Gíbea. En er was krijg tusschen Abía en tusschen Jeróbeam.

3. En Abía bond den strijd aan met

een heir van strijdbare helden, vier honderd duizend uitgelezene mannen; en Jeróbeam stelde tegen hem de slagorde, met acht honderd duizend uitgelezene mannen, kloeke helden.

4. En Abía maakte zich op van boven den berg Zemaráïm, dewelke is in het gebergte van Ephraïm; en hij zeide: Hoort mij toe, Jeróbeam en gansch Israël.

5. Staat het u niet toe te weten, dat de HEERE de God Israëls het koninkrijk over Israël aan David gegeven heeft, tot in eeuwigheid, hem en zijnen zonen, met een zoutverbond?

6. [a]Evenwel is Jeróbeam, de zoon van Nébat, de knecht van Sálomo, den zoon van David, opgestaan, en heeft gerebelleerd tegen zijnen heere.
[a] 1 Kon. 11: 26.

7. Daartoe hebben zich ijdele mannen, kinderen Bélials, tot hem vergaderd, en hebben zich sterk gemaakt tegen Rehábeam, den zoon van Sálomo, als Rehábeam jong was en teeder van hart, dat hij zich tegen hen niet kon versterken.

8. En nu, gij denkt u te versterken tegen het koninkrijk des HEEREN, [*hetwelk*] in de hand is der zonen Davids; gij zijt wel eene groote menigte, maar gij hebt gouden kalveren bij u, [a]die u Jeróbeam tot goden gemaakt heeft.
[a] 1 Kon. 12: 28, enz.

9. Hebt [a]gij niet de priesteren des HEEREN, de zonen Aärons, en de Levieten uitgedreven, en hebt u priesteren gemaakt, gelijk de volkeren der landen? Een iegelijk, die komt om zijne hand te vullen met een jong rund en zeven rammen, die wordt priester dergenen, die geene goden zijn.
[a] 1 Kon. 12: 31. 2 Kron. 11: 14, 15.

10. Maar ons aangaande, de HEERE is onze God, en wij hebben Hem niet verlaten; en de priesters, die den HEERE dienen, zijn de zonen Aärons, en de Levieten zijn in het werk.

11. [a]En zij steken aan voor den HEERE brandofferen, op elken morgen en op elken avond, ook reukwerk van welriekende specerijen, benevens de toerichting des broods op de réine tafel, en den gouden kandelaar en zijne lampen, om [*die*] op elken avond te doen branden; want wij nemen waar de wacht des HEEREN onzes Gods; maar gij hebt Hem verlaten.
[a] 2 Kron. 2: 4.

12. Daarom ziet, God is met ons aan de spitse, en zijne priesteren met de trompetten des geklanks, om tegen u alarmgeklank te maken. O kinderen Israëls, strijdt niet tegen den HEERE den God uwer vaderen; want gij zult geen voorspoed hebben.

13. Maar Jeróbeam deed eene achterlage omwenden, om van achter hen te komen; zoo waren zij voor het aangezicht van Juda, en de achterlage van achter hen.

14. Toen nu Juda omzag, zie, zoo hadden zij den strijd voor en achter; en zij riepen tot den HEERE, en de priesters trompetten met de trompetten.

15. En de mannen van Juda maakten een alarmgeschrei; en het geschiedde, als de mannen van Juda een alarmgeschrei maakten, dat God Jeróbeam en het gansche Israël sloeg voor Abía en Juda.

16. En de kinderen Israëls vloden voor het aangezicht van Juda, en God gaf ze in hunne hand.

17. Abía dan, en zijn volk, sloeg ze met eenen grooten slag; want uit Israël vielen verslagen vijf honderd duizend uitgelezene mannen.

18. Alzoo werden de kinderen Israëls vernederd te dien tijde; maar de kinderen van Juda werden machtig, dewijl zij op den HEERE hunner vaderen God gesteund hadden.

19. En Abía jaagde Jeróbeam achterna, en nam van hem de steden: Béthel met zijne onderhoorige plaatsen, en Jesána met zijne onderhoorige plaatsen, en Ephron met zijne onderhoorige plaatsen.

20. En Jeróbeam behield geene kracht meer in de dagen van Abía; maar de HEERE sloeg hem, dat hij stierf.

21. Zoo versterkte zich Abía; en hij nam zich veertien vrouwen, en gewon twee en twintig zonen en zestien dochteren.

22. Het overige nu der geschiedenissen van Abía, zoo zijne wegen als zijne woorden, zijn beschreven in de Historie van den profeet Iddo.

HET XIV KAPITTEL.

Zoo ontsliep Abía met zijne vaderen,

en zij begroeven hem in de stad Davids, en [a]zijn zoon A'sa werd koning in zijne plaats. In zijne dagen was het land tien jaren stil. [a] 1 Kon. 15: 8, enz.

2. En A'sa deed wat goed en wat recht was in de oogen des HEEREN zijns Gods.

3. Want [a]hij nam de altaren der vreemden en de hoogten weg, en brak de opgerichte beelden, en hieuw de bosschen af; [a] 1 Kron. 15: 13.

4. En hij zeide tot Juda, dat zij den HEERE den God hunner vaderen zoeken, en dat zij de wet en het gebod doen zouden.

5. Hij nam ook weg uit alle steden van Juda de hoogten en de zonnebeelden. En het koninkrijk was voor hem stil.

6. Daartoe bouwde hij vaste steden in Juda; want het land was stil, en er was geen oorlog in die jaren tegen hem, dewijl de HEERE hem ruste gaf.

7. Want hij zeide tot Juda: Laat ons deze steden bouwen, en muren daarom trekken, en torens, deuren en grendelen, terwijl het land nog is voor ons aangezicht; want wij hebben den HEERE onzen God gezocht; wij hebben [*Hem*] gezocht, en Hij heeft ons rondom henen ruste gegeven. Zoo bouwden zij en hadden voorspoed.

8. A'sa nu had een heir van drie honderd duizend uit Juda, rondas en spies dragende, en twee honderd en tachtig duizend uit Benjamin, het schild dragende en den boog spannende. Alle deze waren kloeke helden.

9 [a]En Zérah, de Moor, kwam tegen hen uit, met een heir van duizend maal duizend, en drie honderd wagenen; en hij kwam tot Marésa toe. [a] 2 Kron. 16: 8.

10. Toen toog A'sa tegen hem uit; en zij stelden de slagorde in het dal Zéphatha bij Marésa.

11. En A'sa riep tot den HEERE zijnen God, en zeide: HEERE, het is niets bij U, te helpen [a]hetzij den machtige, hetzij den krachtelooze. Help ons, o HEERE onze God; want wij steunen op U, en in uwen naam zijn wij gekomen tegen deze menigte. O HEERE, Gij zijt onze God; laat de sterfelijke mensch tegen U niets vermogen. [a] 1 Sam. 14: 6.

12. En de HEERE plaagde de Mooren voor A'sa en voor Juda; en de Mooren vloden.

13. A'sa nu en het volk, dat met hem was, jaagden ze na tot Gérar toe; en [*zoo velen*] vielen er van de Mooren, dat er voor hen geen weeropkomen was want zij waren verbroken voor den HEERE en voor zijn leger. En zij droegen zeer veel roofs daarvan.

14. En zij sloegen alle steden rondom Gérar; want de verschrikking des HEEREN was over hen; en zij beroofden alle de steden, omdat veel roofs daarin was.

15. En zij sloegen ook de tenten van het vee, en voerden weg schapen, in menigte, en kemelen; en kwamen weder te Jeruzalem.

HET XV KAPITTEL.

Toen kwam de Geest Gods op Azárja, den zoon van O'ded.

2. En hij ging uit, A'sa tegen, en hij zeide tot hem: Hoort mij, A'sa, en gansch Juda, en Benjamin; de HEERE is met ulieden, terwijl gij met Hem zijt; en [a]zoo gij Hem zoekt, Hij zal van u gevonden worden; [b]maar zoo gij Hem verlaat, Hij zal u verlaten. [a] 1 Kron. 28: 9. 2 Kron. 33: 12. Matth. 7: 7. [b] 2 Kron. 24: 20.

3. [a]Israël nu is vele dagen geweest zonder den waren God, en zonder eenen leerenden priester, en zonder de wet. [a] Hos. 3: 4.

4. [a]Maar als zij zich in hunnen nood bekeerden tot den HEERE den God Israëls, en Hem zochten, zoo werd Hij van hen gevonden. [a] Deut. 4: 29.

5. En in die tijden was er geen vrede voor dengene, die uitging, en dengene, die inkwam; maar vele beroerten waren over alle de inwoners van die landen;

6. Dat volk tegen volk, en stad tegen stad in stukken gestooten werden; want God had ze met allen angst verschrikt.

7. Daarom weest gij sterk, en laat uwe handen niet verslappen, want er is loon naar uw werk.

8. Als nu A'sa deze woorden hoorde, en de profetie van den profeet O'ded, sterkte hij zich, en hij deed weg de verfoeiselen uit het gansche land van Juda en Benjamin, en uit de steden, die hij van het gebergte van Ephraïm genomen had, en vernieuwde het altaar des HEEREN, dat voor het voorhuis des HEEREN was.

9. En hij vergaderde het gansche Juda en Benjamin, en de vreemdelingen met hen uit Ephraïm, en Manasse, en uit Simeon; want uit Israël vielen zij tot hem in menigte, als zij zagen, dat de HEERE zijn God met hem was.

10. En zij vergaderden zich te Jeruzalem, in de derde maand, in het vijftiende jaar van het koninkrijk van A'sa.

11. En zij offerden den HEERE ten zelven dage van den roof, [*dien*] zij gebracht hadden, zeven honderd runderen en zeven duizend schapen.

12. En zij [a]traden in een verbond, dat zij den HEERE den God hunner vaderen zoeken zouden met hun gansche hart en met hunne gansche ziele.
a Joz. 24: 15. Neh. 10: 29.

13. En al wie den HEERE den God Israëls niet zoude zoeken, [a]zoude gedood worden, van den kleine tot den groote, en van den man tot de vrouw toe.
a Deut. 13: 9.

14. En zij zwoeren den HEERE met luider stemme en met gejuich, desgelijks met trompetten en met bazuinen.

15. En gansch Juda was verblijd over dezen eed; want zij hadden met hun gansche hart gezworen, en met hunnen ganschen wil Hem gezocht; en Hij werd van hen gevonden, en de HEERE gaf hun rust rondom henen.

16. Aangaande ook Máächa, de moeder van den koning A'sa, hij zette ze af, dat zij geene [a]koningin ware, omdat zij eenen afgrijselijken afgod in een bosch gemaakt had; ook roeide A'sa haren afgrijselijken afgod uit, en verbrijzelde en verbrandde [*hem*] aan de beek Kídron. a 1 Kon. 15: 13.

17. De hoogten werden wel niet weggenomen uit Israël; het hart van A'sa nochtans was volkomen alle zijne dagen.

18. En hij bracht in het Huis Gods de geheiligde dingen zijns vaders, en zijne geheiligde dingen, zilver en goud, en vaten.

19. En er was geen oorlog tot in het vijf en dertigste jaar van het koninkrijk van A'sa.

HET XVI KAPITTEL.

[a]In het zes en dertigste jaar van het koninkrijk van A'sa, toog Báësa, de koning van Israël, op tegen Juda, en bouwde Ráma, opdat hij niemand toeliet uit te gaan en in te komen tot A'sa, den koning van Juda.
a 1 Kon. 15: 17.

2. Toen bracht A'sa het zilver en het goud voor, uit de schatten van het Huis des HEEREN en van het huis des konings, en zond tot Bénhadad, den koning van Syrië, die te Damáscus woonde, zeggende:

3. Er is een verbond tusschen mij en tusschen u, en tusschen mijnen vader en tusschen uwen vader; zie, ik zend u zilver en goud; ga henen, maak uw verbond te niete met Báësa, den koning van Israël, dat hij van tegen mij aftrekke.

4. En Bénhadad hoorde naar den koning A'sa, en zond de oversten der heiren, die hij had, tegen de steden van Israël, en zij sloegen I'jon, en Dan, en A'bel-Máïm, en alle schatsteden van Naphthali.

5. En het geschiedde, als Báësa [*zulks*] hoorde, dat hij afliet van Ráma te bouwen, en zijn werk staakte.

6. Toen nam de koning A'sa gansch Juda, en zij droegen weg de steenen van Ráma, en het hout daarvan, waarmede Báësa gebouwd had; en hij bouwde daarmede Géba en Mízpa.

7. En in dien tijd kwam de ziener Hanáni tot A'sa, den koning van Juda, en hij zeide tot hem: Omdat gij gesteund hebt op den koning van Syrië, en niet gesteund hebt op den HEERE uwen God, daarom is het heir des konings van Syrië uit uwe hand ontkomen.

8. Waren niet de Mooren en de Lúbiërs een groot heir met zeer vele wagenen en ruiteren? Toen gij nochtans op den HEERE steundet, heeft Hij ze in uwe hand gegeven.

9. Want den HEERE [*aangaande*], [a]zijne oogen doorloopen de gansche aarde, om zich sterk te bewijzen aan [*degenen*], welker hart volkomen is tot Hem. Gij hebt hierin zottelijk gedaan; want van nu af zullen oorlogen tegen u zijn.
a Job. 34: 21. Spr. 5: 21; 15: 3. Jer. 16: 17; 32: 19.

10. Doch A'sa werd toornig tegen den

ziener, en leide hem in het gevangenhuis; want hij was hierover tegen hem ontsteld. Daartoe onderdrukte A'sa [*eenigen*] uit het volk ten zelfden tijde.

11. En zie, de geschiedenissen van A'sa, de eerste met de laatste, zie, zij zijn beschreven in het Boek der koningen van Juda en Israël.

12. A'sa nu werd, in het negen en dertigste jaar van zijn koninkrijk, krank aan zijne voeten; tot op het hoogste toe was zijne krankheid. Daartoe ook zocht hij den HEERE niet in zijne krankheid, maar de medicijnmeesters.

13. Alzoo ontsliep A'sa met zijne vaderen; en hij stierf in het een en veertigste jaar zijner regeering.

14. En zij begroeven hem in zijn graf, dat hij voor zich gegraven had in de stad Davids, en leiden hem op het bed, hetwelk hij gevuld had met specerijen, en dat van verscheidene soorten, naar apothekerskunst toebereid; en zij brandden over hem eene gansch groote branding.

HET XVII KAPITTEL.

[a]En zijn zoon Jósaphat werd koning in zijne plaats; en hij sterkte zich tegen Israël. *a* 1 Kon. 15: 24.

2. En hij leide krijgsvolk in alle vaste steden van Juda, en leide bezettingen in het land van Juda, en [a]in de steden van Ephraïm, die zijn vader A'sa ingenomen had. *a* 2 Kron. 15: 8.

3. En de HEERE was met Jósaphat; want hij wandelde in de vorige wegen zijns vaders Davids, en zocht de Bااls niet.

4. Maar hij zocht den God zijns vaders, en wandelde in zijne geboden, en niet naar het doen van Israël.

5. En de HEERE bevestigde het koninkrijk in zijne hand, en gansch Juda gaven Jósaphat geschenken; en hij had rijkdom en eere in menigte.

6. En zijn hart verhief zich in de wegen des HEEREN; en hij nam verder de hoogten en de bosschen uit Juda weg.

7. In het derde jaar nu zijner regeering zond hij tot zijne vorsten, tot Bén-Chaïl, en tot Obádja, en tot Zechárja, en tot Netháneël, en tot Michája, opdat men zoude leeren in de steden van Juda;

8. En met hen de Levieten, Semája, en Nethánja, en Zebádja, en A'saël, en Semíramoth, en Jónathan, en Adónia, en Tobía, en Tob-Adónia, de Levieten; en met hen de priesters Elisáma en Jóram.

9. En zij leerden in Juda, en het wetboek des HEEREN was bij hen; en zij gingen rondom in alle steden van Juda, en leerden onder het volk.

10. En eene verschrikking des HEEREN werd over alle koninkrijken der landen, die rondom Juda waren, dat zij niet krijgden tegen Jósaphat.

11. En van de Philistijnen brachten zij Jósaphat geschenken met het opgelegde geld; ook brachten hem de Arabieren klein vee, zeven duizend en zeven honderd rammen, en zeven duizend en zeven honderd bokken.

12. Alzoo nam Jósaphat toe, en werd ten hoogste groot; daartoe bouwde hij in Juda burchten en schatsteden.

13. En hij had vele werken in de steden van Juda, en krijgslieden, kloeke helden in Jeruzalem.

14. Dit nu is hunne telling, naar de huizen hunner vaderen: In Juda waren oversten der duizenden: A'dna de overste, en met hem waren drie honderd duizend kloeke helden;

15. Naast hem nu was de overste Jóhanan, en met hem waren twee honderd en tachtig duizend;

16. En naast hem was Amásia, de zoon van Zíchri, die zich vrijwillig den HEERE overgegeven had, en met hem waren twee honderd duizend kloeke helden.

17. En uit Benjamin was E'ljada, een kloek held, en met hem twee honderd duizend, die met boog en schild gewapend waren;

18. En naast hem was Józabad, en met hem waren honderd en tachtig duizend, ten krijge toegerust.

19. Deze waren in den dienst des konings; behalve degenen, die de koning in de vaste steden door gansch Juda gezet had.

HET XVIII KAPITTEL.

Jósaphat nu had rijkdom en eere in overvloed; en hij verzwagerde zich aan A'chab.

2. En [a]ten einde van [*eenige*] jaren toog hij af tot A'chab naar Samaría; en A'chab slachtte schapen en runderen voor hem in menigte, en voor het volk, dat met hem was; en hij porde hem aan, om op te trekken naar Rámoth in Gílead. *a* 1 Kon. 22: 2.

3. Want A'chab, de koning van Israël, zeide tot Jósaphat, den koning van Juda: Zult gij met mij gaan naar Rámoth in Gílead? En hij zeide tot hem: [a]Zoo zal ik zijn, gelijk gij zijt, en gelijk uw volk is, zal mijn volk zijn, en wij zullen met u zijn in dezen krijg. *a* 1 Kon. 22: 4.

4. Voorts zeide Jósaphat tot den koning van Israël: [a]Vraag toch als heden naar het woord des HEEREN. *a* 1 Sam. 23: 2. 2 Sam. 2: 1.

5. Toen vergaderde de koning van Israël de profeten, vier honderd mannen, en hij zeide tot hen: Zullen wij tegen Rámoth in Gílead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En zij zeiden: Trek op, want God zal het in de hand des konings geven.

6. Maar Jósaphat zeide: Is hier niet nog een profeet des HEEREN, dat wij van hem vragen mochten?

7. Toen zeide de koning van Israël tot Jósaphat: Er is nog één man, om door hem den HEERE te vragen; maar ik haat hem, want hij profeteert over mij niets goeds, maar altijd kwaad; deze is Mícha, de zoon van Jímla. En Jósaphat zeide: De koning zegge niet alzoo.

8. Toen riep de koning van Israël eenen kamerling, en hij zeide: Haal haastelijk Mícha, den zoon van Jímla.

9. De koning van Israël nu, en Jósaphat, de koning van Juda, zaten elk op zijnen troon, bekleed met [*hunne*] kleederen, en zij zaten op het plein, aan de deur der poorte van Samaría; en alle de profeten profeteerden in hunne tegenwoordigheid.

10. En Zedekía, de zoon van Cnáána, had zich ijzeren horens gemaakt; en hij zeide: Zoo zegt de HEERE: Met deze zult gij de Syriërs stooten, totdat gij ze gansch verdaan zult hebben.

11. En alle de profeten profeteerden alzoo, zeggende: Trek op naar Rámoth in Gílead, en gij zult voorspoedig zijn, want de HEERE zal het in de hand des konings geven.

12. De bode nu, die henengegaan was om Mícha te roepen, sprak tot hem, zeggende: Zie, de woorden der profeten zijn uit éénen mond goed tot den koning; dat nu toch uw woord zij, gelijk als van éénen uit hen, en spreek het goede.

13. Doch Mícha zeide: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, hetgene dat mijn God zeggen zal, dat zal ik spreken.

14. Als hij tot den koning gekomen was, zoo zeide de koning tot hem: Mícha, zullen wij naar Rámoth in Gílead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En hij zeide: Trekt op, en gijlieden zult voorspoedig zijn; want zij zullen in uwe hand gegeven worden.

15. En de koning zeide tot hem. Tot hoe vele reizen zal ik u bezweren, opdat gij tot mij niet spreekt, dan de waarheid, in den naam des HEEREN?

16. En hij zeide: Ik zag het gansche Israël verstrooid op de bergen, gelijk schapen, die geenen herder hebben; en de HEERE zeide: Deze hebben geenen heere; een iegelijk keere weder naar zijn huis in vrede.

17. Toen zeide de koning van Israël tot Jósaphat: Heb ik tot u niet gezegd: Hij zal over mij niets goeds, maar kwaad profeteeren?

18. Voorts zeide hij: Daarom hoort het woord des HEEREN: Ik zag den HEERE, zittende op zijnen troon, en al het hemelsche heir, staande aan zijne rechter- en zijne linkerhand.

19. En de HEERE zeide: Wie zal A'chab, den koning van Israël, overreden, dat hij optrekke, en valle te Rámoth in Gílead? Daarna zeide Hij: Deze zegt aldus, en die zegt alzoo.

20. Toen kwam een [a]geest voort, en stond voor het aangezichte des HEEREN, en zeide: Ik zal hem overreden. En de HEERE zeide tot hem: Waarmede? *a* Job 1: 6.

21. En hij zeide: Ik zal uitgaan, en een leugengeest zijn in den mond van alle zijne profeten. En Hij zeide: Gij zult overreden, en zult ook vermogen; ga uit, en doe alzoo.

22. Nu dan, [a]zie, de HEERE heeft eenen leugengeest in den mond van deze uwe profeten gegeven; en de HEERE heeft kwaad over u gesproken.
a Job 12: 16, 20. Jes. 19: 14. Ezech. 14: 9.

23. Toen trad Zedekía, de zoon van Cnáäna, toe, en [a]sloeg Mícha op het kinnebakken, en hij zeide: Door wat weg is de Geest des HEEREN van mij doorgegaan, om u aan te spreken?
a Jer. 20: 2. Marc. 14: 65. Hand. 23: 2.

24. En Mícha zeide: Zie, gij zult het zien op dienzelven dag, als gij zult gaan van kamer in kamer, om u te versteken.

25. De koning van Israël nu zeide: Neemt Mícha, en brengt hem weder tot A'mon, den overste der stad, en tot Jóas, den zoon des konings;

26. En gijlieden zult zeggen: Zoo zegt de koning: Zet dezen in het gevangenhuis, en spijst hem met brood der bedruktheid, en met water der bedruktheid, totdat ik met vrede wederkome.

27. En Mícha zeide: Indien gij eenigszins met vrede wederkomt, zoo heeft de HEERE door mij niet gesproken. Voorts zeide hij: Hoort, gij volkeren altegader.

28. Alzoo toog de koning van Israël, en Jósaphat, de koning van Juda, op naar Rámoth in Gílead.

29. En de koning van Israël zeide tot Jósaphat: Als ik mij verkleed heb, zal ik in den strijd komen, maar gij, trek uwe kleederen aan. Alzoo verkleedde zich de koning van Israël, en zij kwamen in den strijd.

30. De koning nu van Syrië had geboden aan de oversten der wagenen, die hij had, zeggende: Gijlieden zult niet strijden tegen kleinen noch grooten, maar tegen den koning van Israël alleen.

31. Het geschiedde dan, als de oversten der wagenen Jósaphat zagen, dat zij zeiden: Die is de koning van Israël; en zij togen rondom hem, om te strijden. Maar Jósaphat riep, en de HEERE hielp hem, en God wendde ze van hem af.

32. Want het geschiedde, als de oversten der wagenen zagen, dat het de koning van Israël niet was, dat zij van achter hem afkeerden.

33. Toen spande een man den boog in zijne eenvoudigheid, en schoot den koning van Israël tusschen de gespen en tusschen het pantsier. Toen zeide hij tot den voerman: Keer uwe hand, en voer mij uit het leger, want ik ben verwond.

34. En de strijd nam op denzelven dag toe, en de koning van Israël deed zich met den wagen staande houden tegenover de Syriërs, tot den avond toe; en hij stierf ten tijde, als de zon onderging.

HET XIX KAPITTEL.

En Jósaphat, de koning van Juda, keerde met vrede weder naar zijn huis te Jeruzalem.

2. En Jéhu, de zoon van Hanáni, de ziener, ging uit, hem tegen, en zeide tot den koning Jósaphat: Zoudt gij den goddelooze helpen, en die den HEERE haten, liefhebben? Nu is daarom over u van het aangezichte des HEEREN groote toornigheid.

3. Evenwel goede dingen zijn bij u gevonden; [a]want gij hebt de bosschen uit het land weggedaan, en uw harte gericht, om God te zoeken.
a 2 Kron. 17: 4, 6.

4. Jósaphat nu woonde te Jeruzalem; en hij toog wederom uit door het volk, van Berséba af tot het gebergte van Ephraïm toe, en deed ze wederkeeren tot den HEERE hunner vaderen God.

5. En hij stelde rechters in het land, in alle vaste steden van Juda, van stad tot stad.

6. En hij zeide tot de rechters: Ziet wat gij doet; want gij houdt het gericht niet den mensche, maar den HEERE; en Hij is bij u in de zake van het gericht.

7. Nu dan, de verschrikking des HEEREN zij op ulieden; neemt waar, en doet het; [a]want bij den HEERE onzen God is geen onrecht, [b]noch aanneming van personen, noch ontvanging van geschenken. *a* Deut. 32: 4. Rom. 9: 14.
b Deut. 10: 17. Job 34: 19. Hand. 10: 34. Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Col. 3: 25. 1 Petr. 1: 17.

8. Daartoe stelde Jósaphat ook te Jeruzalem [*eenige*] van de Levieten, en van

de priesteren, en van de hoofden der vaderen Israëls, over het gericht des HEEREN en over rechtsgeschillen, als zij weder te Jeruzalem gekomen waren.

9. En hij gebood hun, zeggende: Doet alzoo in de vreeze des HEEREN, met getrouwigheid en met een volkomen hart.

10. En [*in*] alle geschil, hetwelk van uwe broederen, die in hunne steden wonen, tot u zal komen, tusschen bloed en bloed, tusschen wet, en gebod, en inzettingen en rechten, zoo vermaant hen, dat zij niet schuldig worden aan den HEERE, en eene groote toornigheid over u en over uwe broederen zij. Doet alzoo, en gij zult niet schuldig worden.

11. En ziet, Amárja, de hoofdpriester, is over u in alle zake des HEEREN; en Zebádja, de zoon van Ismaël, de vorst van het huis van Juda, in alle zake des konings; ook zijn de ambtlieden, de Levieten, voor uw aangezicht. Weest sterk en doet het, en de HEERE zal met den goede zijn.

HET XX KAPITTEL.

Het geschiedde nu na dezen, dat de kinderen Móabs, en de kinderen A'mmons, en met hen [*anderen*] benevens de A'mmonieten, kwamen tegen Jósaphat ten strijde.

2. Toen kwamen er, die Jósaphat boodschapten, zeggende: Daar komt eene groote menigte tegen u van gene zijde der zee, uit Syrië; en zie, zij zijn te Házezon-Thámar, hetwelk is Engedi.

3. Jósaphat nu vreesde, en stelde zijn aangezicht, om den HEERE te zoeken; en hij riep een vasten uit in gansch Juda.

4. En Juda werd vergaderd, om van den HEERE [*hulpe*] te zoeken; ook kwamen zij uit alle steden van Juda, om den HEERE te zoeken.

5. En Jósaphat stond in de gemeente van Juda en Jeruzalem, in het Huis des HEEREN, voor het nieuwe voorhof.

6. En hij zeide: O HEERE, God onzer vaderen, zijt Gij niet die God in den hemel? Ja, Gij zijt de Heerscher over alle koninkrijken der heidenen; en [a]in uwe hand is kracht en sterkte, zoodat niemand zich tegen U stellen kan.

a 1 Kron. 29: 12. Matth. 6: 13.

7. Hebt gij niet, onze God, de inwoners dezes lands van voor het aangezicht van uw volk Israël verdreven, en dat aan het zaad van Abraham, uwen liefhebber, tot in eeuwigheid gegeven?

8. Zij nu hebben daarin gewoond, en zij hebben U daarin een heiligdom gebouwd voor uwen naam, zeggende:

9. [a]Indien over ons [*eenig*] kwaad komt, het zwaard des oordeels, of pestilentie, of honger, wij zullen voor dit Huis, en voor uw aangezichte staan, dewijl uw naam in dit Huis is; en wij zullen uit onze benauwdheid tot U roepen; en Gij zult verhooren en verlossen.

a 1 Kon. 8: 33, 34, 35, enz. 2 Kron. 6; 28; 7: 13.

10. En nu, zie, de kinderen A'mmons, en Móab, en die van het gebergte Séïr, door dewelken Gij Israël niet toeliet te trekken, als zij uit Egypteland togen, maar zij weken van hen, en verdelgden ze niet;

11. Zie dan, zij vergelden het ons, komende om ons uit uwe erve, die Gij ons te erven gegeven hebt, te verdrijven.

12. O onze God, zult Gij geen recht tegen hen oefenen? Want in ons is geene kracht tegen deze groote menigte, die tegen ons komt, en wij weten niet, wat wij doen zullen; maar onze oogen zijn op U.

13. En gansch Juda stond voor het aangezichte des HEEREN; ook hunne kinderkens, hunne vrouwen en hunne zonen.

14. Toen kwam de Geest des HEEREN, in het midden der gemeente, op Jaháziël, den zoon van Zechárja, den zoon van Benája, den zoon van Jehíël, den zoon van Matthánja, den Leviet, uit de zonen A'saphs;

15. En hij zeide: Merkt op, geheel Juda, en gij inwoners van Jeruzalem, en gij koning Jósaphat. Alzoo zegt de HEERE tot ulieden: [a]Vreest gijlieden niet, en wordt niet ontzet vanwege deze groote menigte; want de strijd is niet uwe, maar Godes.

a Ex. 14: 13.

16. Trekt morgen tot hen af. Ziet,

zij komen op bij den opgang van Ziz; en gij zult ze vinden in het einde des dals, voor aan de woestijn van Jéruël.

17. Gij zult in dezen [*strijd*] niet te strijden hebben; stelt uzelven, staat, en ziet het heil des HEEREN met u, o Juda en Jeruzalem. Vreest niet, en ontzet u niet; gaat morgen uit, hun tegen; want de HEERE zal met u wezen.

18. Toen neigde zich Jósaphat met het aangezicht ter aarde; en gansch Juda en de inwoners van Jeruzalem vielen neder voor het aangezichte des HEEREN, aanbiddende den HEERE.

19. En de Levieten uit de kinderen der Káhathieten, en uit de kinderen der Kórahieten, stonden op, om den HEERE den God Israëls met luider stemme ten hoogste te prijzen.

20. En zij maakten zich des morgens vroeg op, en togen uit naar de woestijn van Thekóa; en als zij uittogen, stond Jósaphat, en zeide: Hoort mij, o Juda, en gij inwoners van Jeruzalem. Gelooft in den HEERE uwen God, zoo zult gij bevestigd worden; gelooft aan zijne profeten, en gij zult voorspoedig zijn.

21. Hij nu beraadslaagde met het volk, en hij stelde den HEERE zangers, die de heilige Majesteit prijzen zouden, voor de toegerusten uitgaande, en zeggende: Looft den HEERE, want zijne goedertierenheid is tot in eeuwigheid.

22. Ten tijde nu, als zij aanhieven met een vreugdegeroep en lofzang, [a]stelde de HEERE achterlagen tegen de kinderen A'mmons, Móab, en die van het gebergte Séïr, die tegen Juda gekomen waren; en zij werden geslagen.

a Richt. 7: 22. 1 Sam. 14: 20.

23. Want de kinderen A'mmons en Móab stonden op tegen de inwoners van het gebergte Séïr, om te verbannen en te verdelgen; en als zij met de inwoners van Séïr een einde gemaakt hadden, hielpen zij de één den ander ten verderve.

24. Als nu Juda tot den wachttoren in de woestijn gekomen was, wendden zij zich naar de menigte; en zie, het waren doode lichamen, liggende op de aarde, en niemand was ontkomen.

25. Jósaphat nu en zijn volk kwamen, om hunnen buit te rooven, en zij vonden bij hen in menigte, zoowel have en doode lichamen, als kostelijk gereedschap, en namen voor zich weg, totdat zij niet meer dragen konden; en zij roofden den buit drie dagen, want des was veel.

26. En op den vierden dag vergaderden zij zich in het dal van Béracha, want daar loofden zij den HEERE. Daarom noemden zij den naam dierzelve plaats het dal van Béracha, tot op dezen dag.

27. Daarna keerden alle mannen van Juda en Jeruzalem weder, en Jósaphat in de voorspitse van hen, om wederom met blijdschap tot Jeruzalem te komen; want de HEERE had ze verblijd over hunne vijanden.

28. En zij kwamen te Jeruzalem, met luiten, en met harpen, en met trompetten, tot het Huis des HEEREN.

29. En er werd eene verschrikkinge Gods over alle koninkrijken dier landen, als zij hoorden, dat de HEERE tegen de vijanden van Israël gestreden had.

30. Alzoo was het koninkrijk van Jósaphat stil; en zijn God gaf hem ruste rondom henen.

31. Zoo regeerde Jósaphat over Juda. Hij was [a]vijf en dertig jaar oud, als hij koning werd, en hij regeerde vijf en twintig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was A'zuba, eene dochter van Sílhi.

a 1 Kon. 22: 42.

32. En hij wandelde in den weg van zijnen vader A'sa, en hij week daarvan niet af, doende wat recht was in de oogen des HEEREN.

33. Evenwel werden de hoogten niet weggenomen; want het volk had nog zijn hart niet geschikt tot den God hunner vaderen.

34. Het overige nu der geschiedenissen van Jósaphat, der eerste en der laatste, zie, die zijn geschreven in de geschiedenissen van Jéhu, den zoon van Hanáni, die men hem deed opteekenen in het Boek der koningen van Israël.

35. Doch na dezen vergezelschapte zich Jósaphat, de koning van Juda, met Aházia, den koning van Israël; die handelde goddelooslijk in [*zijn*] doen.

36. En hij vergezelschapte zich met hem, [a]om schepen te maken, om naar

Thársis te gaan; en zij maakten de schepen te E'zeon-Géber. *a* 1 Kon. 22: 49.

37. Maar Elië'zer, de zoon van Dódava, van Marésa, profeteerde tegen Jósaphat, zeggende: Omdat gij u met Aházia vergezelschapt hebt, heeft de HEERE uwe werken verscheurd. Alzoo werden de schepen verbroken dat zij niet konden naar Thársis gaan.

HET XXI KAPITTEL.

[a]Daarna ontsliep Jósaphat met zijne vaderen, en werd begraven bij zijne vaderen in de stad Davids; en zijn zoon Jóram werd koning in zijne plaats.
a 1 Kon. 22: 51. 2 Kon. 8: 16.

2. En hij had broederen, zonen van Jósaphat: Azárja, en Jéhiël, en Zechárja, en Azarjáhu, en Michaël, en Sephátja. Deze allen waren zonen van Jósaphat, den koning van Israël.

3. En hun vader had hun vele gaven gegeven van zilver, en van goud, en van kostelijkheden, met vaste steden in Juda; maar het koninkrijk gaf hij Jóram, omdat hij de eerstgeborene was.

4. Als Jóram tot het koninkrijk zijns vaders opgekomen was, en zich versterkt had, zoo doodde hij alle zijne broederen met het zwaard, mitsgaders ook [*eenige*] van de vorsten van Israël.

5. [a]Twee en dertig jaar was Jóram oud, toen hij koning werd, en hij regeerde acht jaren te Jeruzalem.
a 2 Kon. 8: 17.

6. En hij wandelde in den weg der koningen van Israël, gelijk als het huis van A'chab deed; want hij had de dochter van A'chab tot eene vrouwe; en hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN.

7. Doch de HEERE wilde het huis Davids niet verderven, om des verbonds wille, [a]dat Hij met David gemaakt had; en gelijk als Hij [b]gezegd had, hem en zijnen zonen te allen dage eene lamp te zullen geven. *a* 2 Sam. 7: 12. 1 Kon. 11: 36. Ps. 132: 11, 17. *b* 1 Kon. 11: 36.

8. [a]In zijne dagen vielen de E'domieten af van onder het gebied van Juda, en zij maakten over zich eenen koning. *a* 2 Kon. 8: 20.

9. Daarom toog Jóram voort met zijne oversten, en alle de wagenen met hem; en hij maakte zich des nachts op, [a]en sloeg de E'domieten, die rondom hem waren, en de oversten der wagenen. *a* 2 Kon. 8: 21.

10. [a]Evenwel vielen de E'domieten af van onder het gebied van Juda, tot op dezen dag. Toen, ten zelfden tijde, viel Líbna af van onder zijn gebied; want hij had den HEERE den God zijner vaderen verlaten. *a* 2 Kon. 8: 22.

11. Ook maakte hij hoogten op de bergen van Juda; en hij deed de inwoners van Jeruzalem hoereeren, ja hij dreef Juda [*daartoe*].

12. Zoo kwam een schrift tot hem van den profeet Elia, zeggende: Alzoo zegt de HEERE, de God van uwen vader David: Omdat gij in de wegen van uwen vader Jósaphat, en in de wegen van A'sa, den koning van Juda, niet gewandeld hebt;

13. Maar hebt gewandeld in den weg der koningen van Israël, en hebt Juda en de inwoners van Jeruzalem doen hoereeren, naar het hoereeren van het huis A'chabs; en ook uwe broederen, van uws vaders huis, gedood hebt, die beter waren dan gij;

14. Zie, de HEERE zal [*u*] plagen met eene groote plage aan uw volk, en aan uwe kinderen, en aan uwe vrouwen, en aan al uwe have.

15. Gij zult ook in groote krankheden zijn, door de krankheid uwer ingewanden, totdat uwe ingewanden uitgaan vanwege de krankheid, jaar op jaar.

16. Zoo verwekte de HEERE tegen Jóram den geest der Philistijnen en der Arabieren, die aan de zijde der Mooren zijn.

17. Die togen op in Juda, en braken daarin, en voerden alle have weg, die in het huis des konings gevonden werd; zelfs ook zijne kinderen, en zijne vrouwen; zoodat hem geen zoon overgelaten werd, dan Jóahaz, de kleinste zijner zonen.

18. En na dit alles plaagde hem de HEERE in zijn ingewand met eene krankheid, daar geen genezen aan was.

19. Dit geschiedde van jaar tot jaar, zoodat, wanneer de tijd van het einde der twee jaren uitging, zijne ingewanden met de krankheid uitgingen, dat hij stierf van booze krankheden; en zijn volk maakte hem geene branding, als de branding zijner vaderen.

20. Hij was twee en dertig [*jaren*] oud, als hij koning werd, en regeerde acht jaren te Jeruzalem; en hij ging henen zonder begeerd te zijn; en zij begroeven hem in de stad Davids, maar niet in de graven der koningen.

HET XXII KAPITTEL.

[a]En de inwoners van Jeruzalem maakten Aházia, zijnen kleinsten zoon, koning in zijne plaats; want eene bende, die met de Arabieren in het leger gekomen was, had alle de eersten gedood. Aházia dan, de zoon van Jóram, den koning van Juda, regeerde.
a 2 Kon. 8: 24, 25. enz.

2. Twee en veertig jaar was Aházia oud, toen hij koning werd, en hij regeerde één jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Athalía, eene dochter van O'mri.

3. Hij wandelde ook in de wegen van het huis A'chabs; want zijne moeder was zijne raadgeefster, om goddelooslijk te handelen.

4. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, gelijk het huis A'chabs; want zij waren zijne raadgevers, na den dood zijns vaders, hem ten verderve.

5. Hij wandelde ook in hunnen raad, [a]en toog henen met Jóram, den zoon van A'chab, den koning van Israël, tot den strijd tegen Házaël, den koning van Syrië, bij Rámoth in Gílead: en de Syriërs sloegen Jóram. *a* 2 Kon. 8: 28.

6. En hij keerde weder om zich te laten genezen te Jízreël, want [*hij had*] wonden, die men hem bij Ráma geslagen had, als hij streed tegen Házaël, den koning van Syrië. En Azárja, de zoon van Jóram, den koning van Juda, kwam af, om Jóram, den zoon van A'chab, te Jízreël te bezien; want hij was krank.

7. De vertreding nu van Aházia was van God, dat hij tot Jóram kwam; want als hij gekomen was, toog hij met Jóram uit tot Jéhu, den zoon van Nímsi, denwelken de HEERE gezalfd had, om het huis A'chabs uit te roeien.

8. Zoo geschiedde het, als Jéhu gericht oefende tegen het huis A'chabs, dat hij de vorsten van Juda en de zonen der broederen van Aházia die Aházia dienden, vond, [a]en die doodde.
a 2 Kon. 10: 14.

9. [a]Daarna zocht hij Aházia, en zij kregen hem (want hij was verstoken in Samaría), en zij brachten hem tot Jéhu, en zij doodden hem, en begroeven hem; want zij zeiden: Hij is de zoon van Jósaphat, die den HEERE met zijn gansche hart gezocht heeft. Zoo had het huis van Aházia niemand, die kracht behield tot het koninkrijk. *a* 2 Kon. 9: 27.

10. Toen Athalía, de moeder van Aházia, zag, dat haar zoon dood was, zoo maakte zij zich op, en bracht om al het koninklijke zaad van het huis van Juda.

11. Maar Jósabath, de dochter des konings, nam Jóas, den zoon van Aházia, en stal hem uit het midden van des konings zonen, die gedood werden, en zette hem en zijne voedster in eene slaapkamer. Zoo verborg hem Jósabath, de dochter van den koning Jóram, de huisvrouwe van den priester Jójada (want zij was de zuster van Aházia), voor Athalía, dat zij hem niet doodde.

12. En hij was bij hen verstoken in het Huis Gods zes jaren; en Athalía regeerde over het land.

HET XXIII KAPITTEL.

Doch in het zevende jaar versterkte zich Jójada, en nam de oversten der honderden, Azárja, den zoon van Jeróham, en I'smaël, den zoon van Jóhanan, en Azárja, den zoon van O'bed, en Maäséja, den zoon van Adája, en Elísaphat den zoon van Zíchri, met zich in een verbond.

2. Die togen om in Juda, en vergaderden de Levieten uit alle steden van Juda, en de hoofden der vaderen Israëls; en zij kwamen naar Jeruzalem.

3. En die gansche gemeente maakte een verbond in het Huis Gods met den koning; en hij zeide tot hen: Ziet, de zoon des konings zal koning zijn, [a]gelijk als de HEERE van de zonen Davids gesproken heeft.
a 2 Sam. 7: 13. 2 Kron. 21: 7.

4. [a]Dit is de zake, die gij doen zult: Een derde deel van u, die op den Sabbath ingaan, van de priesteren en van

de Levieten, zullen tot portiers der dorpelen zijn; *a* 2 Kon. 11: 5, enz.

5. En een derde deel zal zijn aan het huis des konings; en een derde deel aan de Fondamentpoort; en al het volk zal in de voorhoven zijn van het Huis des HEEREN.

6. Maar dat niemand kome in het Huis des HEEREN, dan de priesteren en de Levieten, die dienen. Die zullen ingaan, want zij zijn heilig; maar al het volk zal de wacht des HEEREN waarnemen.

7. De Levieten nu zullen den koning rondom omsingelen, een ieder met zijne wapenen in zijne hand; en die tot het Huis inkomt, zal gedood worden; doch weest gijlieden bij den koning, als hij inkomt en uitgaat.

8. En de Levieten en gansch Juda deden naar alles, wat de priester Jójada geboden had; en zij namen een ieder zijne mannen, die op den Sabbath inkwamen, met degenen, die op den Sabbath uitgingen; want de priester Jójada had aan de afdeelingen geen verlof gegeven.

9. Voorts gaf de priester Jójada aan de oversten der honderden de spiesen, en de rondassen, en de schilden, die van den koning David geweest waren, die in het Huis Gods waren.

10. En hij stelde al het volk, en een ieder met zijne wapenen in zijne hand, van de rechterzijde van het Huis tot de linkerzijde van het Huis, naar het altaar en naar het Huis, bij den koning rondom.

11. Toen brachten zij des konings zoon voor, en zette hem de kroon op, en [*gaven hem*] de Getuigenisse; en zij maakten hem koning; en Jójada en zijne zonen zalfden hem, en zeiden: De koning leve!

12. Toen nu Athalía hoorde de stemme des volks, dat toeliep en den koning toejuichte, kwam zij tot het volk in het Huis des HEEREN.

13. En zij zag toe, en zie, de koning stond bij zijnen pilaar, aan den ingang; en de oversten en de trompetten waren bij den koning; en al het volk des lands was blijde, en blies met trompetten; en de zangers waren er met muziekinstrumenten en gaven te kennen, dat men lofzingen zoude. Toen verscheurde Athalía hare kleederen, en zij riep: Verraad, verraad!

14. Maar de priester Jójada bracht de oversten der honderden, die over het heir gesteld waren, uit, en zeide tot hen; Brengt ze uit tot buiten de rijen, en die haar volgt, zal met het zwaard gedood worden; want de priester had gezegd: Gij zult ze in het Huis des HEEREN niet dooden.

15. En zij leiden de handen aan haar; en zij ging naar den ingang van de Paardenpoort, naar het huis des konings, en zij doodden ze daar.

16. En Jójada maakte een verbond tusschen Hem, en tusschen al het volk, en tusschen den koning, dat zij den HEERE tot een volk zouden zijn.

17. *a*Daarna ging al het volk in het huis van Báál, en braken dat af; en zijne altaren en zijne beelden verbraken zij; en Mátthan, den priester van Báál, *b*sloegen zij dood voor de altaren. *a* 2 Kon. 11: 18. *b* Deut. 13: 9.

18. Jójada nu bestelde de ambten in het Huis des HEEREN, onder de hand der Levietische priesteren, *a*die David in het Huis des HEEREN ingedeeld had, om de brandofferen des HEEREN te offeren, gelijk in de *b*wet van Mozes geschreven is, met blijdschap en gezang, naar de instelling Davids. *a* 1 Kron. 23, 24, 25, 26. *b* Lev. 1: 3.

19. En hij stelde de portiers aan de poorten van het Huis des HEEREN, opdat niemand, in eenig ding onrein zijnde, inkwame.

20. En hij nam de oversten der honderden, en de machtigen, en die heerschappij hadden onder het volk, en al het volk des lands, en bracht den koning van het Huis des HEEREN af; en zij kwamen door het midden der Hooge poort in het huis des konings; en zij zetten den koning op den troon des koninkrijks.

21. En al het volk des lands was blijde, en de stad werd stil, nadat zij Athalía met het zwaard gedood hadden.

HET XXIV KAPITTEL.

*a*Jóas was zeven jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde veertig jaar

te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Zíbja, van Berséba.
a 2 Kon. 12: 1, enz.

2. En Jóas deed wat recht was in de oogen des HEEREN, alle de dagen van den priester Jójada.

3. En Jójada nam voor hem twee vrouwen; en hij gewon zonen en dochteren.

4. Het geschiedde nu na dezen, dat het in het hart van Jóas was, het Huis des HEEREN te vernieuwen.

5. Zoo vergaderde hij de priesteren en de Levieten, en zeide tot hen: Trekt uit tot de steden van Juda, en vergadert geld van het gansche Israël, om het Huis uws Gods te herstellen van jaar tot jaar; en gijlieden, haast u met deze zaak. Maar de Levieten haastten zich niet.

6. En de koning riep Jójada, het hoofd, en zeide tot hem: Waarom hebt gij geen onderzoek gedaan bij de Levieten, dat zij uit Juda en uit Jeruzalem inbrengen zouden de schatting van [a]Mozes den knecht des HEEREN, en van de gemeente van Israël, voor de Tente der Getuigenisse? *a* Ex. 30: 11, 12, 13.

7. Want als Athalía goddelooslijk handelde, hadden hare zonen het Huis Gods opengebroken, ja zelfs alle geheiligde dingen van het Huis des HEEREN gebezigd voor de Bااls.

8. En de koning gebood, en zij maakten eene kist, en stelden die buiten aan de poort van het Huis des HEEREN.

9. En men deed eene uitroeping in Juda en in Jeruzalem, dat men den HEERE inbrengen zoude de schatting van Mozes, den knecht Gods, over Israël in de woestijn.

10. Toen verblijdden zich alle oversten en al het volk, en zij brachten in, en wierpen in de kist, totdat men voleind had.

11. Het geschiedde nu ten tijde, als hij de kist naar des konings bevel door de hand der Levieten inbracht, en als zij zagen dat er veel gelds was, dat de schrijver des konings kwam, en de bestelden van den hoofdpriester, en de kist ledig maakten, en die opnamen, en die wederbrachten aan hare plaats. Alzoo deden zij van dag tot dag, en verzamelden geld in menigte;

12. Hetwelk de koning en Jójada gaven aan degenen, die het werk van den dienst van het Huis des HEEREN verzorgden; en zij huurden houwers en timmerlieden, om het Huis des HEEREN te vernieuwen, mitsgaders ook werkmeesters in ijzer en koper, om het Huis des HEEREN te herstellen.

13. Zoo deden de verzorgers van het werk, dat de verbetering des werks door hunne hand toenam; en zij herstelden het huis Gods in zijne gestaltenis, en maakten het vast.

14. Als zij nu voleind hadden, brachten zij voor den koning en Jójada het overige des gelds, waarvan hij vaten maakte voor het Huis des HEEREN, vaten om te dienen, en te offeren, en rookschalen, en gouden en zilveren vaten. En zij offerden bestendiglijk brandofferen in het Huis des HEEREN alle de dagen van Jójada.

15. En Jójada werd oud en zat van dagen, en stierf; hij was honderd en dertig jaar oud, toen hij stierf.

16. En zij begroeven hem in de stad Davids, bij de koningen; want hij had goed gedaan in Israël, beide aan God en zijnen Huize.

17. Maar na den dood van Jójada kwamen de vorsten van Juda, en bogen zich neder voor den koning; toen hoorde de koning naar hen.

18. Zoo verlieten zij het Huis des HEEREN, des Gods hunner vaderen, en dienden de bosschen en de afgoden. Toen was er eene groote toornigheid over Juda en Jeruzalem, om deze hunne schuld.

19. Doch Hij zond profeten onder hen, om hen tot den HEERE te doen wederkeeren; die betuigden tegen hen; maar zij neigden de ooren niet.

20. En de Geest Gods toog Zacharia aan, den zoon van Jójada, den priester, die boven het volk stond, en hij zeide tot hen: Zoo zegt God: Waarom overtreedt gij de geboden des HEEREN? [a]Daarom zult gij niet voorspoedig zijn; dewijl gij den HEERE verlaten hebt, zoo zal Hij u verlaten.
a 2 Kron. 15: 2.

21. En zij maakten eene verbintenis tegen hem, en [a]steenigden hem met steenen door het gebod des konings, in het voorhof van het Huis des HEEREN. *a* Matth. 23: 35.

22. Zoo gedacht de koning Jóas niet der weldadigheid, die zijn vader Jójada aan hem gedaan had, maar doodde zijnen zoon; dewelke, als hij stierf, zeide: De HEERE zal het zien en zoeken.

23. Daarom geschiedde het met den omgang des jaars, dat de heirkracht van Syrië tegen hem optoog; en zij kwamen tot Juda en Jeruzalem, en verdierven uit het volk alle de vorsten des volks; en zij zonden al hunnen roof tot den koning van Damáscus.

24. Hoewel de heirkracht van Syrië met weinige mannen kwam, evenwel gaf de HEERE in hunne hand eene heirkracht van groote menigte, dewijl zij den HEERE den God hunner vaderen verlaten hadden. Alzoo voerden zij de oordeelen uit tegen Jóas.

25. En toen zij van hem getogen waren (want zij lieten hem in groote krankheden), maakten zijne knechten, om het bloed der zonen van den priester Jójada, eene verbintenis tegen hem, en zij sloegen hem dood op zijn bed, dat hij stierf; en zij begroeven hem in de stad Davids, maar zij begroeven hem niet in de graven der koningen.

26. [a]Deze nu zijn, die eene verbintenis tegen hem maakten: Zábad, de zoon van Símeath, de A'mmonietische, en Józabad, de zoon van Símrith, de Móabietische. *a* 2 Kon. 12: 21.

27. Aangaande nu zijne zonen, en de grootheid van den last, hem op[*gelegd*], en het gebouw van het Huis Gods, zie, zij zijn geschreven in de historie van het Boek der koningen. En zijn zoon Amázia werd koning in zijne plaats.

HET XXV KAPITTEL.

[a]Amázia, vijf en twintig jaar oud zijnde, werd koning, en regeerde negen en twintig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jóadan, van Jeruzalem. *a* 2 Kon. 14: 1.

2. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN, doch niet met een volkomen hart.

3. Het geschiedde nu, als het koninkrijk aan hem gesterkt was, dat hij zijne knechten, die den koning, zijnen vader, geslagen hadden, doodde.

4. Doch hunne kinderen doodde hij niet, maar hij [*deed*], gelijk in de wet, [a]in het boek van Mozes, geschreven is, waar de HEERE geboden heeft, zeggende: De vaders zullen niet sterven om de kinderen, en de kinderen zullen niet sterven om de vaders; maar een ieder zal om zijne zonde sterven.
a Deut. 24: 16. 2 Kon. 14: 6. Jer. 31: 30. Ezech. 18: 20.

5. En Amázia vergaderde Juda, en stelde ze, naar de huizen der vaderen, tot oversten van duizenden en tot oversten van honderden, doór gansch Juda en Benjamin; en hij monsterde ze, van twintig jaar oud en daarboven, en vond ze drie honderd duizend uitgelezenen, uittrekkende ten heire, handelende spies en rondas.

6. Daartoe huurde hij uit Israël honderd duizend kloeke helden, voor honderd talenten zilvers.

7. Maar er kwam een man Gods tot hem, zeggende: O koning, laat het heir van Israël met u niet gaan; want de HEERE is niet met Israël, [*met*] alle kinderen Ephraïms.

8. Maar zoo gij gaat, doe het, wees sterk ten strijde; God zal u doen vallen voor den vijand; want in God is kracht, om te helpen en om te doen vallen.

9. En Amázia zeide tot den man Gods: Maar wat zal men doen met de honderd talenten, die ik aan de benden van Israël gegeven heb? En de man Gods zeide: De HEERE heeft meer dan dit, om u te geven.

10. Toen scheidde Amázia die af, te weten de benden, die uit Ephraïm tot hem gekomen waren, dat zij naar hunne plaats gingen; daarom ontstak hun toorn zeer tegen Juda, en zij keerden weder tot hunne plaats in hittigheid des toorns.

11. Amázia nu sterkte zich, en leidde zijn volk uit, en toog in het Zoutdal, en sloeg van de kinderen van Séïr tien duizend.

12. Daartoe vingen de kinderen van Juda er tien duizend levend, en brachten ze op de hoogte der steenrots, en stieten ze van de spits der steenrots af, dat zij allen borstten.

13. Maar de mannen der benden, die Amázia had doen wederkeeren, dat zij met hem in den strijd niet zouden

trekken, die deden eenen inval in de steden van Juda, van Samaría af tot Béth-Hóron toe, en sloegen van hen drie duizend, en roofden veel roofs.

14. Het geschiedde nu, nadat Amázia van het slaan der E'domieten gekomen was, en dat hij de goden der kinderen van Séïr medegebracht had, dat hij die zich tot goden stelde, en zich voor die nederboog, en dien rookte.

15. Toen ontstak de toorn des HEEREN tegen Amázia; en Hij zond tot hem eenen profeet; die zeide tot hem: Waarom hebt gij de goden van dat volk gezocht, die hun volk niet gered hebben uit uwe hand?

16. En het geschiedde, als hij tot hem sprak, dat hij hem zeide: Heeft men u tot des konings raadgever gesteld? Houd gij op; waarom zouden zij u slaan? Toen hield de profeet op, en zeide: Ik merk, dat God besloten heeft u te verderven, dewijl gij dit gedaan en naar mijnen raad niet gehoord hebt.

17. [a]En Amázia, de koning van Juda, werd te rade, dat hij zond tot Jóas, den zoon van Jóahaz, den zoon van Jéhu, den koning van Israël, om te zeggen: Kom, laat ons malkanders aangezicht zien. *a* 2 Kon. 14: 8.

18. Maar Jóas, de koning van Israël, zond tot Amázia, den koning van Juda, om te zeggen: De [a]distel, die op den Líbanon is, zond tot den ceder, die op den Líbanon is, om te zeggen: Geef uwe dochter mijnen zoon ter vrouwe; maar het gedierte des velds, dat op den Líbanon is, ging voorbij, en vertrad de distel. *a* Rich. 9: 8.

19. Gij zegt: Zie, gij hebt de E'domieten geslagen; daarom heeft uw hart u verheven, om te roemen. Nu, blijf in uw huis; waarom zoudt gij u in het kwade mengen, dat gij vallen zoudt, gij en Juda met u?

20. Doch Amázia hoorde niet, want het was van God, opdat Hij ze in [*hunne*] hand gave, overmits zij de goden der E'domieten gezocht hadden.

21. Zoo toog Jóas, de koning van Israël, op, en hij en Amázia, de koning van Juda, zagen malkanders aangezichten te Béth-Sémes, dat in Juda is.

22. En Juda werd geslagen voor het aangezicht van Israël; en zij vloden, een iegelijk in zijne tenten.

23. En Jóas, de koning van Israël, greep Amázia, den koning van Juda, den zoon van Jóas, den zoon van Jóahaz, te Béth-Sémes; en hij bracht hem te Jeruzalem, en [a]hij brak aan den muur van Jeruzalem, van de poort van Ephraïm tot aan de Hoekpoort, vier honderd ellen. *a* 2 Kron. 32: 5.

24. Daartoe [*nam*] hij al het goud, en het zilver, en alle de vaten, die in het Huis Gods gevonden werden, bij O'bed-E'dom, en de schatten van het huis des konings, mitsgaders gijzelaars; en hij keerde weder naar Samaría.

25. Amázia nu, de zoon van Jóas, de koning van Juda, leefde na den dood van Jóas, den zoon van Jóahaz, den koning van Israël, vijftien jaar.

26. [a]Het overige nu der geschiedenissen van Amázia, de eerste en de laatste, zie, zijn die niet geschreven in het Boek der koningen van Juda en Israël? *a* 2 Kon. 14: 18.

27. Van den tijd nu af, dat Amázia afgeweken was van achter den HEERE, zoo maakten zij in Jeruzalem eene verbintenis tegen hem; doch hij vluchtte naar Láchis. Toen zonden zij hem na tot Láchis, en doodden hem aldaar.

28. En zij brachten hem op paarden, en begroeven hem bij zijne vaders in de stad van Juda.

HET XXVI KAPITTEL.

Toen nam het gansche volk van Juda Uzzía (die nu zestien jaar oud was), en zij maakten hem koning in de plaats van zijnen vader Amázia. *a* 2 Kon. 14: 21.

2. [a]Deze bouwde E'loth, en bracht het weder aan Juda, nadat de koning met zijne vaderen ontslapen was. *a* 2 Kon. 14: 22.

3. [a]Zestien jaar was Uzzía oud, toen hij koning werd, en hij regeerde twee en vijftig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Jechólja, van Jeruzalem. *a* 2 Kon. 15: 2.

4. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN, naar alles wat zijn vader Amázia gedaan had.

5. Want hij begaf zich om God te zoeken, in de dagen van Zacharía, die

verstandig was in de gezichten Gods. In de dagen nu, dat hij den HEERE zocht, maakte God hem voorspoedig.

6. Want hij toog uit, en krijgde tegen de Philistijnen, en brak den muur van Gath, en den muur van Jábne, en den muur van A'sdod; daartoe bouwde hij steden in A'sdod, en onder de Philistijnen.

7. En God hielp hem tegen de Philistijnen, en tegen de Arabieren, die te Gúr-Báal woonden, en [*tegen*] de Méünieten.

8. En de A'mmonieten gaven Uzzía geschenken; en zijn naam ging tot den ingang van Egypte; want hij sterkte zich ten hoogste.

9. Daartoe bouwde Uzzía torens te Jeruzalem, aan de Hoekpoort en aan de Dalpoort, en aan de hoeken; en hij sterkte ze.

10. Hij bouwde ook torens in de woestijn, en hieuw vele putten uit, overmits hij veel vee had, beide in de laagten en in de effene velden; akkerlieden en wijngaardeniers op de bergen en op de vruchtbare velden; want hij was een liefhebber van den land[*bouw*].

11. Voorts had Uzzía eene heirkracht van geoefenden ten oorlog, uittrekkende ten heire bij benden, naar het getal hunner monstering, door de hand van Jéïël, den schrijver, en Mahaséja, den ambtman, onder de hand van Hanánja, [*een*] van de vorsten des konings.

12. Het geheele getal van de hoofden der vaderen, der strijdbare helden, was twee duizend en zes honderd.

13. En onder hunne hand was een krijgsheir van drie honderd duizend en zeven duizend en vijf honderd, die met strijdbare kracht zich ten oorloge oefenden, om den koning tegen den vijand te helpen.

14. En Uzzía bereidde voor hen, voor het gansche heir, schilden, en spiesen, en helmen, en pantsieren, en bogen, zelfs tot de slingersteenen toe.

15. Hij maakte ook te Jeruzalem kunstige werken, bedenksels van kunstige werkmeesters, dat zij op de torens en op de hoeken zijn zouden, om met pijlen en met groote steenen te schieten. Zoo ging zijn naam tot verre toe uit; want hij werd wonderlijk geholpen, totdat hij sterk werd.

16. Maar als hij sterk geworden was, verhief zich zijn hart tot verdervens toe, en hij overtrad tegen den HEERE zijnen God; want hij ging in den Tempel des HEEREN, om te rooken op het reukaltaar.

17. Doch Azárja, de priester, ging hem na, en met hem des HEEREN priesters, tachtig kloeke mannen.

18. En zij wederstonden den koning Uzzía, en zeiden tot hem: Het komt u niet toe, Uzzía, den HEERE te rooken, maar den priesteren, Aärons zonen, die geheiligd zijn om te rooken. Ga uit het heiligdom, want gij hebt overtreden, en het zal u niet tot eere zijn van den HEERE God.

19. Toen werd Uzzía toornig, en het reukwerk was in zijne hand, om te rooken. Als hij nu toornig werd tegen de priesteren, rees de melaatschheid op aan zijn voorhoofd, voor het aangezicht der priesteren, in het Huis des HEEREN, van boven het reukaltaar.

20. Alstoen zag de hoofdpriester Azárja op hem, en alle de priesteren, en zie, hij was melaatsch aan zijn voorhoofd; en zij stieten hem met der haast van daar; ja hijzelf werd ook gedreven uit te gaan, omdat de HEERE hem geplaagd had.

21. [a]Alzoo was de koning Uzzía melaatsch tot aan den dag zijns doods; en melaatsch zijnde, woonde hij in een afgezonderd huis, want hij was van het Huis des HEEREN afgesneden. Jótham nu, zijn zoon, was over het huis des konings, richtende het volk des lands.

a 2 Kon. 15: 5.

22. Het overige nu der geschiedenissen van Uzzía, de eerste en de laatste, heeft de profeet Jesaja, de zoon van A'moz beschreven.

23. En Uzzía ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem bij zijne vaderen, in het veld van de begrafenis, die van de koningen was; want zij zeiden: hij is melaatsch. En zijn zoon Jótham werd koning in zijne plaats.

HET XXVII KAPITTEL.

[a]Jótham was vijf en twintig jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde zestien jaar te Jeruzalem; en de naam

zijner moeder was Jerúsa, eene dochter van Zádok. *a* 2 Kon. 15: 33, enz.

2. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN, naar alles, wat zijn vader Uzzía gedaan had, behalve dat hij in den Tempel des HEEREN niet ging; en het volk verdierf zich nog.

3. Deze bouwde de Hooge poort aan het Huis des HEEREN; hij bouwde ook veel aan den muur van O'phel.

4. Daartoe bouwde hij steden op het gebergte van Juda; en in de wouden bouwde hij burchten en torens.

5. Hij krijgde ook tegen den koning der kinderen A'mmons, en had de overhand over hen, zoodat de kinderen A'mmons in datzelve jaar hem gaven honderd talenten zilvers, en tien duizend Cor tarwe, en tien duizend gerst. Dat brachten hem de kinderen A'mmons wederom, ook in het tweede en in het derde jaar.

6. Alzoo versterkte zich Jótham; want hij richtte zijne wegen voor het aangezichte des HEEREN zijns Gods.

7. Het overige nu der geschiedenissen van Jótham, en alle zijne krijgen, en zijne wegen, zie, zij zijn geschreven in het Boek der koningen van Israël en Juda.

8. Hij was vijf en twintig jaar oud, toen hij koning werd; en hij regeerde zestien jaar te Jeruzalem.

9. En Jótham ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem in de stad Davids; en zijn zoon A'chaz werd koning in zijne plaats.

HET XXVIII KAPITTEL.

a A'chaz was twintig jaar oud, toen hij koning werd, en regeerde zestien jaar te Jeruzalem; en hij deed niet wat recht was in de oogen des HEEREN, gelijk zijn vader David;
a 2 Kon. 16: 2, enz.

2. Maar hij wandelde in de wegen der koningen van Israël. Daartoe maakte hij ook gegotene beelden den Bééls.

3. Deze rookte ook in het dal des zoons van Hinnom; en *a* hij brandde zijne zonen in het vuur, naar de gruwelen der heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israëls uit de bezitting verdreven had. *b* Deut. 18: 10. 2 Kon. 21: 6. Jer. 7: 31; 19: 5.

4. Ook offerde hij en rookte op de hoogten en op de heuvelen, mitsgaders onder alle groen geboomte.

5. Daarom *a* gaf hem de HEERE zijn God in de hand des konings van Syrië, dat zij hem sloegen, en van hem gevankelijk wegvoerden eene groote menigte van gevangenen, die zij te Damáscus brachten. En hij werd ook gegeven in de hand des konings van Israël, die hem sloeg met eenen grooten slag. *a* Jes. 7: 1.

6. Want Pékah, de zoon van Remálja, sloeg er in Juda honderd en twintig duizend dood op éénen dag, allen strijdbare mannen, omdat zij den HEERE den God hunner vaderen verlaten hadden.

7. En Zíchri, een geweldig man van Ephraïm, sloeg Maäséja, den zoon des konings, dood, en Azrikam, den huisoverste, mitsgaders E'lkana, den tweede na den koning.

8. En de kinderen Israëls voerden van hunne broederen gevankelijk weg twee honderd duizend, vrouwen, zonen en dochteren, en plunderden ook veel roofs van hen; en zij brachten den roof te Samaría.

9. Aldaar nu was een profeet des HEEREN, wiens naam was O'ded; die ging uit, het heir tegen, dat naar Samaría kwam, en zeide tot hen: Ziet, door de grimmigheid des HEEREN des Gods uwer vaderen over Juda, heeft Hij ze in uwe hand gegeven, en gij hebt ze doodgeslagen in toornigheid, [*die*] tot aan den hemel raakt.

10. Daartoe denkt gij nu de kinderen van Juda en Jeruzalem u tot slaven en slavinnen te onderwerpen. Zijt gij het niet alleenlijk? Bij ulieden zijn schulden tegen den HEERE uwen God.

11. Nu dan, hoort mij, en brengt de gevangenen weder, die gij van uwe broederen gevankelijk weggevoerd hebt, want de hitte van des HEEREN toorn is over u.

12. Toen maakten zich mannen op van de hoofden der kinderen Ephraïms, Azárja, de zoon van Jóhanan, Beréchja, de zoon van Mesillemoth, en Jehizkía, de zoon van Sállum, en Amá-

sa, de zoon van Hádlai, tegen degenen, die uit het heir kwamen.

13. En zij zeiden tot hen: Gij zult deze gevangenen hier niet inbrengen; tot eene schuld over ons tegen den HEERE, denkt gijlieden toe te doen tot onze zonden en tot onze schulden, hoewel wij vele schuld hebben en de hitte des toorns over Israël is.

14. Toen lieten de toegerusten de gevangenen en den roof voor het aangezicht der oversten en der gansche gemeente.

15. De mannen nu, die met namen uitgedrukt zijn, maakten zich op, en grepen de gevangenen, en kleedden van den roof alle hunne naakten. En zij kleedden ze, en schoeiden ze, en spijsden ze, en drenkten ze, en zalfden ze, en voerden ze op ezelen, allen die zwak waren, en brachten ze te Jéricho de Palmstad, bij hunne broederen. Daarna keerden zij weder naar Samaría.

16. Ten zelfden tijde zond de koning A'chaz tot de koningen van Assyrië, dat zij hem helpen zouden.

17. Daarenboven waren ook de E'domieten gekomen, en hadden Juda geslagen en gevangenen gevankelijk weggevoerd.

18. Daartoe waren de Philistijnen in de steden der laagte en het zuiden van Juda ingevallen, en hadden ingenomen Béth-Sémes, en A'jalon, en Géderoth, en Sócho en zijne onderhoorige plaatsen, en Thímna en zijne onderhoorige plaatsen, en Gímzo en zijne onderhoorige plaatsen; en zij woonden aldaar.

19. Want de HEERE vernederde Juda om der wille van A'chaz, den koning van Israël; want hij had Juda afgetrokken, dat het gansch zeer overtrad tegen den HEERE.

20. En Thíllegath-Pilnéser, de koning van Assyrië, kwam tot hem; doch hij benauwde hem, en sterkte hem niet.

21. Want A'chaz nam een deel van het Huis des HEEREN, en van het huis des konings en der vorsten, hetwelk hij den koning van Assyrië gaf; maar hij hielp hem niet.

22. Ja ten tijde als men hem benauwde, zoo maakte hij des overtredens tegen den HEERE nog meer; dit was de koning A'chaz.

23. Want hij offerde den goden van Damascus, die hem geslagen hadden, en zeide: [a]Omdat de goden der koningen van Syrië hen helpen, zal ik hun offeren, opdat zij mij [*ook*] helpen. Maar zij waren hem tot zijnen val, mitsgaders aan gansch Israël.

a Richt. 16: 23. Hab. 1: 11.

24. En A'chaz verzamelde de vaten van het Huis Gods, en hieuw de vaten van het Huis Gods in stukken, en sloot de deuren van het Huis des HEEREN toe. Daartoe maakte hij zich altaren in alle hoeken te Jeruzalem.

25. Ook maakte hij in elke stad van Juda hoogten, om anderen goden te rooken; alzoo verwekte hij den HEERE zijner vaderen God tot toorn.

26. Het overige nu zijner geschiedenissen, en alle zijne wegen, de eerste en de laatste, zie, zij zijn geschreven in het Boek der koningen van Juda en Israël.

27. En A'chaz ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem in de stad te Jeruzalem; maar zij brachten hem niet in de graven der koningen van Israël; en zijn zoon Jehizkía werd koning in zijne plaats.

HET XXIX KAPITTEL.

Jehizkía werd koning, vijf en twintig jaar oud zijnde, en regeerde negen en twintig jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Abía, eene dochter van Zacharía. *a* 2 Kon. 18: 1.

2. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN, naar alles wat zijn vader David gedaan had.

3. Deze deed in het eerste jaar zijner regeering, in de eerste maand, [a]de deuren van het Huis des HEEREN open, en herstelde ze. *a* 2 Kron. 28: 24.

4. En hij bracht de priesteren en de Levieten in, en hij verzamelde ze in de Ooststraat.

5. En hij zeide tot hen: Hoort mij, o Levieten. Heiligt nu uzelven, en heiligt het Huis des HEEREN, des Gods uwer vaderen, en brengt de onreinigheid uit van het Heiligdom.

6. Want onze vaders hebben overtreden, en gedaan wat kwaad was in de oogen des HEEREN onzes Gods, en hebben Hem verlaten, en zij hebben

hunne aangezichten van den Tabernakel des HEEREN omgewend, en hebben den nek toegekeerd.

7. Ook hebben zij de deuren van het voorhuis toegesloten, en de lampen uitgeblusscht, en het reukwerk niet gerookt; en het brandoffer hebben zij in het Heiligdom den God Israëls niet geofferd.

8. Daarom is een groote toorn des HEEREN over Juda en Jeruzalem geweest; en Hij heeft ze overgegeven ter beroering, ter verwoesting en ter aanfluiting, gelijk als gij ziet met uwe oogen.

9. Want ziet, onze vaders [a]zijn door het zwaard gevallen; daartoe onze zonen, en onze dochteren, en onze vrouwen zijn daarom in gevangenis geweest. *a* 2 Kron. 28: 6, enz.

10. Nu is het in mijn hart een verbond te maken met den HEERE den God Israëls, opdat de hitte zijns toorns van ons afkeere.

11. Mijne zonen, weest nu niet traag; want de HEERE heeft u verkoren, dat gij voor zijn aangezichte staan zoudt, om Hem te dienen, en opdat gij Hem dienaars en wierookers zoudt wezen. *a* Ex. 28: 1. Num. 3: 6; 8: 14; 18: 2.

12. Toen maakten zich de Levieten op: Máhath, de zoon van Amásai, en Jóël, de zoon van Azárja, van de kinderen der Kéhathieten; en van de kinderen van Merári, Kis, de zoon van A'bdi, en Azárja, de zoon van Jehállelel; en van de Gérsonieten, Jóah, de zoon van Zímma, en E'den, de zoon van Jóah;

13. En van de kinderen Elizáphans, Símri en Jéïël; en van de kinderen A'saphs, Zacharía en Matthánja;

14. En van de kinderen Hémans, Jéhiël, en Símeï; en van de kinderen Jedúthuns, Semája en U'zziël.

15. En zij verzamelden hunne broederen, en heiligden zich, en kwamen, naar het gebod des konings, door de woorden des HEEREN, om het Huis des HEEREN te reinigen.

16. Maar de priesteren gingen binnen in het Huis des HEEREN, om [*dat*] te reinigen, en zij brachten uit in het voorhof van het Huis des HEEREN al de onreinigheid, die zij in den Tempel des HEEREN vonden; en de Levieten namen ze op, om naar buiten uit te brengen, in de beek Kidron.

17. Zij begonnen nu te heiligen op den eersten der eerste maand; en op den achtsten dag der maand kwamen zij in het voorhuis des HEEREN, en heiligden het Huis des HEEREN in acht dagen; en op den zestienden dag der eerste maand maakten zij een einde.

18. Daarna kwamen zij binnen tot den koning Hizkía, en zeiden: Wij hebben het geheele Huis des HEEREN gereinigd, mitsgaders het brandofferaltaar met al zijn gereedschap, en de tafel der toerichting met al haar gereedschap.

19. Alle gereedschappen ook, die de koning A'chaz, onder zijn koninkrijk, door zijne overtreding weggeworpen had, hebben wij in gereedheid gebracht en geheiligd; en zie, zij zijn voor het altaar des HEEREN.

20. Toen maakte zich de koning Jehizkía vroeg op, en verzamelde de oversten der stad, en hij ging op in het Huis des HEEREN.

21. En zij brachten zeven varren, en zeven rammen, en zeven lammeren, en zeven geitebokken ten [a]zondoffer voor het koninkrijk, en voor het Heiligdom, en voor Juda; en hij zeide tot de zonen Aärons, de priesteren, dat zij [*die*] op het altaar des HEEREN zouden offeren. *a* Lev. 4: 14.

22. Zoo slachtten zij de runderen, en de priesters vingen het bloed op, en [a]sprengden het op het altaar; zij slachtten ook de rammen, en sprengden het bloed op het altaar; insgelijks slachtten zij de lammeren, en sprengden het bloed op het altaar. *a* Lev. 8: 14, 15. Hebr. 9: 21.

23. Daarna brachten zij de bokken bij, ten zondoffer, voor het aangezicht des konings en der gemeente, en zij leiden hunne [a]handen op deze. *a* Lev. 4: 15.

24. En de priesteren slachtten ze, en ontzondigden met hun bloed op het altaar, om verzoening te doen voor het gansche Israël; want de koning had dat brandoffer en dat zondoffer voor gansch Israël bevolen.

25. En [a]hij stelde de Levieten in het Huis des HEEREN, met cimbalen, met luiten, en harpen, [b]naar het gebod van David, en van Gad, den ziener des konings, en van Náthan, den profeet; want dit gebod was van de hand des

HEEREN, door de hand zijner profeten.
a 1 Kron. 16: 4; 25: 6.
b 1 Kron. 6: 31; 23: 5; 25: 1, enz. 2 Kron. 8: 14.

26. De Levieten nu stonden met de instrumenten van David, en de priesters met de trompetten.

27. En Hizkía beval, dat men het brandoffer op het altaar zoude offeren. Ten tijde nu, als het brandoffer begon, begon het gezang des HEEREN met de trompetten en met de instrumenten van David, den koning van Israël.

28. De gansche gemeente nu boog zich neder, als men het gezang zong, en met trompetten trompette; dit alles totdat het brandoffer voleind was.

29. Als men nu geëindigd had te offeren, bukten de koning en allen, die bij hem gevonden waren, en bogen zich neder.

30. Daarna zeide de koning Jehizkía, en de oversten, tot de Levieten, dat zij den HEERE loven zouden, met de woorden van David en van A'saph, den ziener; en zij loofden tot blijdschap toe, en neigden hunne hoofden, en bogen zich neder.

31. En Jehizkía antwoordde en zeide: Nu hebt gij uwe handen den HEERE gevuld; treedt toe, en brengt slachtofferen en lofofferen tot het Huis des HEEREN. En de gemeente bracht slachtofferen en lofofferen, en alle vrijwilligen van harte brandofferen.

32. En het getal der brandofferen, die de gemeente bracht, was zeventig runderen, honderd rammen, twee honderd lammeren; deze allen den HEERE ten brandoffer.

33. Nog waren der geheiligde dingen zes honderd runderen en drie duizend schapen.

34. Doch van de priesteren waren er te weinig, en zij konden aan alle de brandofferen de huid niet aftrekken; daarom hielpen hen hunne broederen, de Levieten, totdat het werk geëindigd was, en totdat de [*andere*] priesteren zich geheiligd hadden; want de Levieten waren rechter van hart, om zich te heiligen, dan de priesteren.

35. En ook waren de brandofferen in menigte, met het vet der dankofferen, en met de drankofferen, voor de brandofferen. Alzoo werd de dienst van het Huis des HEEREN besteld.

36. Jehizkía nu en al het volk verblijdden zich over hetgene God voor het volk bereid had; want deze zaak geschiedde haastiglijk.

HET XXX KAPITTEL.

Daarna zond Jehizkía tot het gansche Israël en Juda, en schreef ook brieven tot Ephraim en Manasse, dat zij zouden komen tot het Huis des HEEREN te Jeruzalem, om den HEERE den God Israëls Paschen te houden.

2. Want de koning had raad gehouden met zijne oversten en de gansche gemeente te Jeruzalem, om het Paschen te houden, in de *a*tweede maand.
a Num. 9: 10.

3. Want zij hadden het niet kunnen houden te dienzelven tijde, omdat de priesteren zich niet genoeg geheiligd hadden, en het volk zich niet verzameld had te Jeruzalem.

4. En deze zaak was recht in de oogen des konings, en in de oogen der gansche gemeente.

5. Zoo stelden zij zulks, dat men eene stemme door gansch Israël, van Berséba tot Dan, zoude laten doorgaan, opdat zij zouden komen, om het Paschen den HEERE den God Israëls te houden in Jeruzalem; want zij hadden het in lange niet gehouden, gelijk het geschreven was.

6. De loopers dan gingen henen met de brieven van de hand des konings en zijner vorsten, door gansch Israël en Juda, en naar het gebod des konings, zeggende: Gij kinderen Israëls, bekeert u tot den HEERE, den God van Abraham, Izak en Israël, zoo zal Hij zich keeren tot de ontkomenen, die ulieden overgebleven zijn uit de hand der koningen van Assyrië.

7. En zijt niet als uwe vaders en als uwe broeders, die tegen den HEERE, den God hunner vaderen, overtreden hebben; waarom Hij ze tot verwoesting overgegeven heeft, gelijk als gij ziet.

8. Verhardt nu ulieder nek niet, gelijk uwe vaderen. Geeft den HEERE de hand, en komt tot zijn heiligdom, hetwelk Hij geheiligd heeft tot in eeuwigheid, en dient den HEERE uwen God; zoo zal de hitte zijns toorns van u afkeeren.

9. Want als gij u bekeert tot den HEERE, zullen uwe broederen en uwe kinderen barmhartigheid vinden voor het aangezicht dergenen, die ze gevangen hebben, zoodat zij in dit land zullen wederkomen, [a]want de HEERE uw God is genadig en barmhartig, en zal het aangezichte van u niet afwenden, zoo gij u tot Hem bekeert. a Ex. 34: 6.

10. Zoo gingen de loopers door, van stad tot stad, door het land van Ephraïm en Manasse, tot Zebulon toe; doch zij belachten ze en bespotten ze.

11. Evenwel verootmoedigden zich sommigen van Aser, en Manasse, en van Zebulon, en kwamen te Jeruzalem.

12. Ook was de hand Gods in Juda, hun eenerlei hart gevende, dat zij het gebod des konings en der vorsten deden, naar het woord des HEEREN.

13. En te Jeruzalem verzamelde zich veel volks, om het feest der ongezuurde [*brooden*] te houden, in de tweede maand, eene zeer groote gemeente.

14. En zij maakten zich op, en namen de altaren weg, die te Jeruzalem waren; daartoe namen zij alle rooktuig weg, hetwelk zij in de beek Kídron wierpen.

15. Toen slachtten zij het Pascha, op den veertienden der tweede maand. En de priesters en de Levieten waren beschaamd geworden, en hadden zich geheiligd, en hadden brandofferen gebracht in het Huis des HEEREN.

16. En zij stonden in hunnen stand, naar hunne wijze, naar de wet van Mozes, den man Gods. De priesters sprengden het bloed, [*dat nemende*] uit de hand der Levieten.

17. Want eene menigte was in die gemeente, die zich niet geheiligd hadden; daarom waren de Levieten over de slachting der Paaschlammeren, voor iedereen, die niet rein was, om [*die*] den HEERE te heiligen.

18. Want eene menigte des volks, velen van Ephraïm, en Manasse, Issaschar, en Zebulon hadden zich niet gereinigd, maar aten het Pascha, niet gelijk geschreven is. Doch Jehizkía bad voor hen, zeggende: De HEERE, die goed is, make verzoening voor [*dien*],

19. [*Die*] zijn gansche hart gericht heeft, om God den HEERE, den God zijner vaderen, te zoeken, hoewel niet naar de reinigheid des heiligdoms.

20. En de HEERE verhoorde Jehizkía, en heelde het volk.

21. Zoo hielden de kinderen Israëls, die te Jeruzalem gevonden werden, het feest der ongezuurde [*brooden*], zeven dagen, met groote blijdschap. De Levieten nu en de priesteren prezen den HEERE, dag op dag, met sterkluidende instrumenten des HEEREN.

22. En Jehizkía sprak naar het hart van alle Levieten, die verstand hadden in de goede kennisse des HEEREN; en zij aten [*de offeranden*] des gezetten hoogtijds zeven dagen, offerende dankofferen, en lovende den HEERE, den God hunner vaderen.

23. Als nu de gansche gemeente raad gehouden had, om andere zeven dagen te houden, hielden zij nog zeven dagen met blijdschap.

24. [a]Want Jehizkía, de koning van Juda, gaf der gemeente duizend varren en zeven duizend schapen; en de vorsten gaven der gemeente duizend varren en tien duizend schapen. De priesters nu hadden zich in menigte geheiligd. a 2 Kron. 35: 7.

25. En de gansche gemeente van Juda verblijdde zich, mitsgaders de priesteren en de Levieten, en de geheele gemeente dergenen, die uit Israël gekomen waren; ook de vreemdelingen, die uit het land van Israël gekomen waren, en die in Juda woonden.

26. Zoo was er groote blijdschap te Jeruzalem; want van de dagen van Sálomo, den zoon van David, den koning van Israël, was desgelijks in Jéruzalem niet geweest.

27. Toen stonden de Levietische priesteren op, en zegenden het volk; en hunne stemme werd gehoord, want hun gebed kwam tot zijne heilige woning in den hemel.

HET XXXI KAPITTEL.

Als zij nu dit alles voleind hadden, togen alle Israëlieten, die er gevonden werden, uit, tot de steden van Juda, en [a]braken de opgerichte beelden, en hieuwen de bosschen af, en wierpen de hoogten en de altaren af, uit gansch Juda en Benjamin, ook in Ephraïm en

Manasse, totdat zij alles te niete gemaakt hadden; daarna keerden alle de kinderen Israëls weder, een ieder tot zijne bezitting in hunne steden.
a 2 Kon. 18: 4.

2. En Hizkía bestelde de afdeelingen der priesteren en der Levieten, naar hunne indeelingen, een ieder naar zijnen dienst, de priesteren en de Levieten tot het brandoffer en tot de dankofferen, om te dienen, en om te loven, en om te prijzen in de poorte van de legers des HEEREN;

3. Ook het deel des konings van zijne have tot de brandofferen, tot de brandofferen des morgens en des avonds, en de brandofferen der Sabbathen, en der nieuwe maanden, en der gezette hoogtijden; *a*gelijk geschreven is in de wet des HEEREN. *a* Num. 28. 29.

4. En hij zeide tot het volk, tot de inwoners van Jeruzalem, dat zij het deel der priesteren en Levieten geven zouden, opdat zij versterkt mochten worden in de wet des HEEREN.

5. Toen nu dat woord uitbrak, brachten de kinderen Israëls vele eerstelingen van koren, most, en olie, en honig, en van alle de inkomsten des velds; ook brachten zij de tienden van alles in, met menigte.

6. En de kinderen van Israël en Juda, die in de steden van Juda woonden, die brachten ook tienden der runderen en der schapen, en tienden der heilige dingen, die den HEERE hunnen God geheiligd waren, en maakten vele hoopen.

7. In de derde maand begonnen zij den grond van die hoopen te leggen, en in de zevende maand voleindden zij.

8. Toen nu Jehizkía en de vorsten kwamen en die hoopen zagen, zegenden zij den HEERE, en zijn volk Israël.

9. En Jehizkía ondervraagde de priesteren en de Levieten aangaande die hoopen.

10. En Azárja, de hoofdpriester, van het huis van Zádok, sprak tot hem en zeide: Van dat men deze heffing begonnen heeft tot het Huis des HEEREN te brengen, is er te eten geweest en verzadigd te worden, ja over te houden tot overvloed toe; want de HEERE heeft zijn volk gezegend, zoodat deze veelheid overgebleven is.

11. Toen zeide Jehizkía, dat men kameren aan het Huis des HEEREN bereiden zoude; en zij bereidden ze.

12. Daarin brachten zij die heffing, en de tienden, en de geheiligde dingen, in getrouwigheid; en daarover was Chonánja, de Léviet, overste, en Símei, zijn broeder, de tweede.

13. Maar Jéhiël, en Azázia, en Náhath, en A'sahel, en Jérimoth, en Józabad, en Éliël, en Jismáchja, en Máhath, en Benája, waren opzieners, onder de hand van Chonánja en Símeï, zijnen broeder, door het bevel van den koning Jehizkía en van Azárja, den overste van het Huis Gods.

14. En Kóre, de zoon van Jímma, de Leviet, de portier tegen het oosten, was over de vrijwillige gaven Gods, om het hefoffer des HEEREN en het allerheiligste uit te deelen.

15. En aan zijne hand waren Éden, en Mínjamin, en Jésua, en Semája, Amárja, en Sechánja, *a*in de steden der priesteren, met getrouwigheid, om aan hunne broederen in de afdeelingen, zoowel aan de kleinen als aan de grooten, uit te deelen: *a* Joz. 21: 9, enz.

16. (Benevens die gesteld waren in het geslachtregister der manspersonen, drie jaar oud en daarboven), aan allen, die in het Huis des HEEREN gingen, tot het dagelijksche werk op elken dag, voor hunnen dienst in hunne wachten, naar hunne indeelingen;

17. En met die gesteld waren in het geslachtregister der priesteren, naar het huis hunner vaderen; ook de Levieten *a*van twintig jaren oud en daarboven, in hunne wachten, naar hunne indeelingen: *a* 1 Kron. 23: 27.

18. Ook tot de geslachtrekening met alle hunne kinderkens, hunne vrouwen, en hunne zonen, en hunne dochteren, door de gansche gemeente; want zij hadden zich in hun ambt [*in*] heiligheid geheiligd.

19. Ook waren onder de kinderen Aärons, de priesteren, op de velden der voorsteden hunner steden, in elke stad, mannen, die met namen uitgedrukt waren, om aan alle manspersonen onder de priesteren, en aan allen, die in het geslachtregister onder de Levieten gesteld waren, deelen te geven.

20. En alzoo deed Jehizkía in geheel Juda; en hij deed wat goed, en recht, en waarachtig was, voor het aangezichte des HEEREN zijns Gods.

21. En in alle werk, dat hij begon in den dienst van het Huis Gods, en in de wet, en in het gebod, om zijnen God te zoeken, deed hij met zijn gansche hart, en had voorspoed.

HET XXXII KAPITTEL.

Na deze geschiedenissen en hare bevestiging, [a]kwam Sánherib, de koning van Assyrië, en toog in Juda, en legerde zich tegen de vaste steden, en dacht ze tot zich af te scheuren.
a 2 Kon. 18: 13. Jes. 36: 1.

2. Jehizkía nu ziende, dat Sánherib kwam, en zijn aangezicht was tot den krijg tegen Jeruzalem,

3. Zoo hield hij raad met zijne vorsten en zijne helden, om de fonteinwateren te stoppen, die buiten de stad waren: en zij hielpen hem.

4. Want veel volks werd vergaderd, dat alle de fonteinen stopte, mitsgaders de beek, die door het midden des lands henenvloeide, zeggende: Waarom zouden de koningen van Assyrië komen, en veel waters vinden?

5. Zoo versterkte hij zich, en bouwde den geheelen muur op, die gebroken was, dien hij optrok tot aan de torens, met eenen anderen muur daarbuiten, en hij versterkte Míllo [*in*] de stad Davids; en hij maakte wapenen en schilden in menigte.

6. En hij stelde krijgsoversten over het volk, en hij vergaderde ze tot zich in de straat der stadspoort, en sprak naar hun hart, zeggende:

7. Zijt sterk en hebt goeden moed, vreest niet en ontzet u niet voor het aangezicht des konings van Assyrië, noch voor het aangezicht der gansche menigte, die met hem is; [a]want met ons is er meer, dan met hem.
a 2 Kon. 6: 16.

8. Met hem is [a]een vleeschelijke arm, maar met ons is de HEERE onze God, om ons te helpen en om onze krijgen te krijgen. En het volk steunde op de woorden van Jehizkía, den koning van Juda. *a* Jer. 17: 5. Joh. 4: 4.

9. [a]Na dezen zond Sánherib, de koning van Assyrië, zijne knechten naar Jeruzalem (doch hijzelf was voor Láchis, en al zijne heerschappij met hem), tot Jehizkía, den koning van Juda, en tot het gansche Juda, dat te Jeruzalem was, zeggende: [a] 2 Kon. 18: 17.

10. Zoo zegt Sánherib, de koning van Assyrië: Waarop vertrouwt gij, dat gij te Jeruzalem blijft in de vesting?

11. [a]Ruit u Jehizkía niet op, dat hij u overgeve, om door honger en door dorst te sterven, zeggende: De HEERE onze God zal ons uit de hand des konings van Assyrië redden?
a 2 Kon. 18: 30.

12. [a]Heeft niet deze zelfde Jehizkía zijne hoogten en zijne altaren weggenomen, en tot Juda en tot Jeruzalem gesproken, zeggende: Voor het eenige altaar zult gij u nederbuigen, en daarop rooken?. *a* 2 Kon. 18: 22.

13. Weet gij niet, wat ik gedaan heb, en mijne vaderen, aan alle volkeren der landen? Hebben de goden van de natiën dier landen hun land eenigszins kunnen redden uit mijne hand?

14. Wie is er onder alle goden dezer natiën, dewelke mijne vaders verbannen hebben, die zijn volk heeft kunnen redden uit mijne hand, dat uw God u uit mijne hand zoude kunnen redden?

15. Nu dan, [a]dat Jekizkía ulieden niet bedriege, en dat hij u op zulk eene wijze niet opruie, en gelooft hem niet; want geen god van eenige natie en koninkrijk heeft zijn volk uit mijne hand en mijner vaderen hand kunnen redden; hoe veel te min zal uw God u uit mijne hand kunnen redden?
a 2 Kon. 18: 30.

16. [a]Daartoe spraken zijne knechten nog meer tegen God den HEERE, en tegen zijnen knecht Jehizkía.
a 2 Kon. 19: 10.

17. [a]Ook schreef hij brieven, [b]om den HEERE den God Israëls te hoonen, en om tegen Hem te spreken, zeggende: Gelijk de goden van de natiën der landen, die hun volk uit mijne hand niet gered hebben, alzoo zal de God van Jehizkía zijn volk uit mijne hand niet redden. *a* 2 Kon. 19: 14. *b* 2 Kon. 19: 16.

18. En zij riepen met luider stemme, [a]in het Joodsch, tegen het volk van Jeruzalem, dat op den muur was, om

die bevreesd te maken en die te beroeren, opdat zij de stad mochten innemen; *a* 2 Kon. 18: 26: 28.

19. En spraken van den God van Jeruzalem, als van de goden der volkeren der aarde, een werk van 's menschen handen.

20. Maar *a*de koning Jehizkía en de profeet Jesája, de zoon van A'moz, baden daartegen, en zij riepen naar den hemel. *a* 2 Kon. 19: 15.

21. *a*En de HEERE zond eenen engel, die alle strijdbare helden, en vorsten, en oversten in het leger des konings van Assyrië verdelgde. Zoo is hij met schaamte des aangezichts in zijn land wedergekeerd; *b*en als hij in het huis zijns gods ingegaan was, zoo velden hem daar met het zwaard, die uit zijn lijf voortgekomen waren.
a 2 Kon. 19: 35. *b* 2 Kon. 19: 37.

22. Alzoo verloste de HEERE Jehizkía en de inwoners van Jeruzalem, uit de hand van Sánherib, den koning van Assyrië, en uit de hand van allen; en Hij leidde ze rondom henen.

23. En velen brachten geschenken tot den HEERE te Jeruzalem, en kostelijkheden tot Jehizkía, den koning van Juda, zoodat hij daarna voor de oogen van alle heidenen verheven werd.

24. *a*In die dagen werd Jehizkía krank tot stervens toe; en hij bad tot den HEERE. Die sprak tot hem, en Hij gaf hem een wonderteeken.
a 2 Kon. 20: 1. Jes. 38: 1.

25. Maar Jehizkía deed geene vergelding, naar de weldaad, aan hem geschied, dewijl zijn hart verheven werd. Daarom werd over hem, en over Juda en Jeruzalem, eene groote toornigheid.

26. *a*Doch Jehizkía verootmoedigde zich om de verheffing zijns harten, hij en de inwoners van Jeruzalem, zoodat de groote toornigheid des HEEREN over hen niet kwam in de dagen van Jehizkía. *a* 2 Kon. 20: 19.

27. Jehizkía nu had zeer veel rijkdom en eere; en hij maakte zich schatkameren voor zilver, en voor goud, en voor kostelijk gesteente, en voor specerijen, en voor schilden, en voor alle begeerlijk gereedschap;

28. Ook schathuizen voor de inkomsten van koren, en most, en olie; en stallen voor allerlei beesten, en kooien voor de kudden.

29. Daartoe had hij zich steden gemaakt, mitsgaders bezitting van schapen en runderen in menigte; want God gáf hem zeer groote have.

30. Deze zelfde Jehizkía stopte ook den opperuitgang der wateren van Gihon, en leidde ze recht af beneden naar het westen der stad Davids; want Jehizkía had voorspoed in al zijn werk.

31. Maar het is alzoo, als de gezanten der vorsten van Babel, die tot hem gezonden hadden, om te vragen naar dat wonderteeken, dat in het land geschied was, [*bij hem waren*], verliet hem God, om hem te verzoeken, om te weten al [*wat*] in zijn hart was.

32. Het overige nu der geschiedenissen van Jehizkía, en zijne goeddadigheden, zie, die zijn geschreven in het gezicht van den profeet Jesája, den zoon van A'moz, [*en*] in het Boek der koningen van Juda en Israël.

33. *a*En Jehizkía ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem in het hoogste van de graven der zonen Davids. Daartoe deden gansch Juda en de inwoners van Jeruzalem hem eere aan in zijnen dood. En zijn zoon Manásse werd koning in zijne plaats.
a 2 Kon. 20: 21.

HET XXXIII KAPITTEL.

Manásse was twaalf jaar oud, als hij koning werd, en regeerde vijf en vijftig jaar te Jeruzalem.

2. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, naar de gruwelen der heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israëls uit de bezitting verdreven had.

3. Want hij bouwde de hoogten weder op, *a*die zijn vader Jehizkía afgebroken had, en richtte den Bااls altaren op, en maakte bosschen, en boog zich neder voor al het heir des hemels, en diende ze;
a 2 Kon. 18: 4. 2 Kron. 31: 1; 32: 12.

4. *a*En bouwde altaren in het Huis des HEEREN, van hetwelk de HEERE gezegd had: *b*Te Jeruzalem zal mijn naam zijn tot in eeuwigheid.
a 2 Kon. 21: 4. *b* Deut. 12: 5, 11. 2 Sam. 7: 13. 1 Kon. 8: 29; 9: 3. 2 Kron. 7: 16. Ps. 132: 13, 14. Jer. 32: 34.

5. Daartoe bouwde hij altaren voor al het heir des hemels, in beide de voorhoven van het Huis des HEEREN.
6. En hij deed zijne zonen [a]door het vuur gaan, in het dal des zoons van Hinnom, en pleegde guichelarij, en gaf op vogelgeschrei acht, en tooverde, en hij stelde waarzeggers en duivelskunstenaren. Hij deed [*zeer*] veel kwaads in de oogen des HEEREN, om Hem tot toorn te verwekken.

[a] Lev. 18: 21. Deut. 18: 10. 2 Kon. 16: 3. 2 Kron. 28: 3.

7. Hij stelde ook eens gesnedenen beelds gelijkenisse, die hij gemaakt had, in het Huis Gods, van hetwelk God gezegd had tot David en tot zijnen zoon Sálomo: In dit Huis, en te Jeruzalem, dat Ik uit alle stammen Israëls verkoren heb, zal Ik mijnen naam zetten tot in eeuwigheid;
8. En Ik zal den voet van Israël niet meer doen wijken van het land, dat Ik uwen vaderen besteld heb; alleenlijk zoo zij waarnemen te doen, al hetgene dat Ik hun geboden heb, naar de gansche wet, en inzettingen, en rechten, door de hand van Mozes.
9. Zoo deed Manásse Juda en de inwoners van Jeruzalem dwalen, dat zij erger deden dan de heidenen, die de HEERE voor het aangezicht der kinderen Israëls verdelgd had.
10. De HEERE sprak wel tot Manásse en tot zijn volk; maar zij merkten daar niet op.
11. Daarom [a]bracht de HEERE over hen de krijgsoversten, die de koning van Assyrië had, dewelke Manásse gevangen namen onder de doornen; en zij bonden hem met twee koperen ketenen, en voerden hem naar Bábel.

[a] Deut. 28: 36. Job 36: 8.

12. En als Hij hem benauwde, bad hij het aangezichte des HEEREN zijns Gods ernstelijk aan, en vernederde zich zeer voor het aangezichte van den God zijner vaderen,
13. En bad Hem; en Hij liet zich van hem verbidden, en hoorde zijne smeeking; en Hij bracht hem weder te Jeruzalem, in zijn koninkrijk. Toen erkende Manásse, dat de HEERE God is.
14. En na dezen bouwde hij den buitenmuur aan de stad Davids, aan de westzijde van Gíhon in het dal, en tot den ingang van de Vischpoort, en ommuurde O'phel, en verhief dien zeer; hij leide ook krijgsoversten in alle vaste steden in Juda.
15. En hij nam de vreemde goden en die gelijkenisse uit het Huis des HEEREN weg, mitsgaders alle de altaren, die hij gebouwd had op den berg van het Huis des HEEREN en te Jeruzalem; en hij wierp ze buiten de stad.
16. En hij richtte het altaar des HEEREN toe, en offerde daarop dankofferen en lofofferen, en zeide tot Juda, dat zij den HEERE den God Israëls dienen zouden.
17. Maar het volk offerde nog op de hoogten, hoewel den HEERE hunnen God.
18. Het overige nu der geschiedenissen van Manásse, en zijn gebed tot zijnen God, ook de woorden der zieners, die tot hem gesproken hebben in den naam des HEEREN des Gods Israëls, zie, die zijn in de Geschiedenissen der koningen van Israël;
19. En zijn gebed, en hoe zich [*God*] van hem heeft laten verbidden, ook al zijne zonde en zijne overtreding, en de plaatsen, waar hij hoogten opgebouwd en bosschen en gesnedene beelden gesteld heeft, eer hij vernederd werd, zie, dat is beschreven in de woorden der zieners.
20. En Manásse ontsliep met zijne vaderen, en zij begroeven hem in zijn huis; en zijn zoon A'mon werd koning in zijne plaats.
21. [a]A'mon was twee en twintig jaar oud, als hij koning werd, en regeerde twee jaren te Jeruzalem.

[a] 2 Kon. 21: 19.

22. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, gelijk als zijn vader Manásse gedaan had; want A'mon offerde allen den gesnedenen beelden, die zijn vader Manásse gemaakt had, en diende ze.
23. Maar hij vernederde zich niet voor het aangezichte des HEEREN, gelijk Manásse, zijn vader, zich vernederd had; maar deze A'mon vermenigvuldigde de schuld.
24. En zijne knechten maakten eene verbintenis tegen hem, en doodden hem in zijn huis.

25. Maar het volk des lands sloeg ze allen, die de verbintenis tegen den koning A'mon gemaakt hadden, en het volk des lands maakte zijnen zoon Josía koning in zijne plaats.

HET XXXIV KAPITTEL.

Josía was acht jaren oud, toen hij koning werd, en regeerde een en dertig jaar te Jeruzalem.

2. En hij deed wat recht was in de oogen des HEEREN, en wandelde in de wegen van zijnen vader David, en week niet af ter rechter-, noch ter linkerhand.

3. Want in het achtste jaar zijner regeering, toen hij nog een jongeling was, begon hij den God van zijnen vader David te zoeken; en in het twaalfde jaar begon hij Juda en Jeruzulem [a]van de hoogten, en de bosschen, en de gesnedene, en de gegotene beelden te reinigen. *a* 1 Kon. 13: 2.

4. En men brak voor zijn aangezicht af de altaren der Bááls; en de zonnebeelden, die omhoog boven deze waren, hieuw hij af. De bosschen ook, en de gesnedene en gegotene beelden verbrak, en vergruisde, en strooide hij op de graven dergenen, die hun geofferd hadden.

5. En de beenderen der priesteren verbrandde hij op hunne altaren; en hij reinigde Juda en Jeruzalem.

6. Daartoe in de steden van Manasse en van Ephraïm, en van Simeon, ja tot Naphthali toe, in hare woeste plaatsen rondom,

7. Brak hij ook de altaren af en de bosschen, en de gesnedene beelden stampte hij, [*die*] vergruizende, en alle de zonnebeelden hieuw hij af in het gansche land van Israël. Daarna keerde hij weder naar Jeruzalem.

8. In [a]het achttiende jaar nu zijner regeering, als hij het land en het Huis gereinigd had, zond hij Sáphan, den zoon van Azálja, en Maäséja, den overste der stad, en Jóha, den zoon van Jóahaz, den kanselier, om het Huis des HEEREN zijns Gods te herstellen. *a* 2 Kon. 22: 3.

9. En zij kwamen tot Hilkía, den hoogepriester, en zij gaven het geld, dat ten Huize Gods gebracht was, hetwelk de Levieten, die den dorpel bewaarden, vergaderd hadden uit de hand van Manasse en Ephraïm, en uit het gansche overblijfsel van Israël, en uit gansch Juda en Benjamin, en te Jeruzalem wedergekomen waren.

10. Zij nu gaven het in de hand der verzorgers van het werk, die besteld waren over het Huis des HEEREN: en [*deze*] gaven dat dengenen, die het werk deden, die arbeidden aan het Huis des HEEREN, om het Huis te herstellen en te verbeteren.

11. *a* Want zij gaven het den werkmeesters en den bouwlieden, om gehouwene steenen te koopen, en hout tot de samenvoegingen, en om de huizen te zolderen, die de koningen van Juda verdorven hadden. *a* 2 Kon. 22: 6.

12. En die mannen handelden trouwelijk in dit werk; en de bestelden daarover waren: Jáhath en Obádja, Levieten van de kinderen van Merári, mitsgaders Zacharía en Mesúllam, van de kinderen der Kóhathieten, om het werk voort te drijven; en die Levieten waren allen verstandig op instrumenten van muziek.

13. Zij waren ook over de lastdragers, en de voortdrijvers van allen, die in eenig werk arbeidden; want uit de Levieten waren schrijvers, en ambtlieden, en portiers.

14. En als zij het geld uitnamen, dat in het Huis des HEEREN gebracht was, vond de priester Hilkía het Wetboek des HEEREN, [*gegeven*] door de hand van Mozes.

15. En Hilkía antwoordde en zeide tot Sáphan, den schrijver: Ik heb het Wetboek gevonden in het Huis des HEEREN. En Hilkía gaf Sáphan dat boek.

16. En Sáphan droeg dat boek tot den koning; daarbenevens bracht hij nog den koning bescheid weder, zeggende: Al wat in de hand uwer knechten gegeven is, dat doen zij;

17. En zij hebben het geld samengestort, dat in het Huis des HEEREN gevonden is, en hebben het gegeven in de hand der bestelden, en in de hand dergenen, die het werk maakten.

18. Voorts gaf Sáphan, de schrijver, den koning te kennen, zeggende: Hil-

kia, de priester, heeft mij een boek gegeven. En Sáphan las daarin voor het aangezicht des konings.

19. Het geschiedde nu, als de koning de woorden der Wet hoorde, dat hij zijne kleederen scheurde.

20. En de koning gebood Hilkía, en Ahíkam, den zoon van Sáphan, en A'bdon, den zoon van Mícha, en Sáphan, den schrijver, en Asája, den knecht des konings, zeggende:

21. Gaat henen, vraagt den HEERE voor mij, en voor het overgeblevene in Israël en in Juda, over de woorden dezes boeks, dat gevonden is; want de grimmigheid des HEEREN is groot, die over ons uitgegoten is, omdat onze vaders niet hebben gehouden het woord des HEEREN, om te doen naar al hetgene, dat in dat boek geschreven is.

22. Toen ging Hilkia henen, en die des konings waren, tot de profetesse Húlda, de huisvrouwe van Sállum, den zoon van Thókhath, den zoon van Hásra, den kleederbewaarder. Zij nu woonde te Jeruzalem in het tweede deel. En zij spraken zulks tot haar.

23. En zij zeide tot hen: Zoo zegt de HEERE de God Israëls: Zegt den man, die ulieden tot mij gezonden heeft:

24. Zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal kwaad over deze plaatse en over hare inwoners brengen: alle de vloeken, die geschreven zijn in het boek, dat men voor het aangezicht des konings van Juda gelezen heeft.

25. Daarom dat zij Mij verlaten, en anderen goden gerookt hebben, opdat zij Mij tot toorn verwekten met alle werken hunner handen, zoo zal mijne grimmigheid uitgegoten worden tegen deze plaatse, en niet uitgebluscht worden.

26. Maar tot den koning van Juda, die ulieden gezonden heeft, om den HEERE te vragen, tot hem zult gij alzoo zeggen: Zoo zegt de HEERE de God Israëls: Aangaande de woorden, die gij hebt gehoord;

27. Omdat uw hart week geworden is, en gij u voor het aangezichte Gods vernederd hebt, als gij zijne woorden hoordet tegen deze plaatse en tegen hare inwoners, en hebt u vernederd voor mijn aangezichte, en uwe kleederen gescheurd, en geweend voor mijn aangezichte, zoo heb Ik [*u*] ook verhoord, spreekt de HEERE.

28. Zie, Ik zal u verzamelen tot uwe vaderen, en gij zult met vrede in uw graf verzameld worden, en uwe oogen zullen al dat kwaad niet zien, dat Ik over deze plaatse en over hare inwoners brengen zal. En zij brachten den koning dit antwoord weder.

29. [a]Toen zond de koning henen, en verzamelde alle oudsten van Juda en Jeruzalem. *a* 2 Kon. 23: 1.

30. En de koning ging op in het Huis des HEEREN, en alle de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem, mitsgaders de priesters en de Levieten, en al het volk, van den groote tot den kleine toe; en men las voor hunne ooren alle de woorden van het boek des verbonds, dat in het Huis des HEEREN gevonden was.

31. En de koning stond in zijne standplaats, en [a]maakte een verbond voor des HEEREN aangezichte, om den HEERE na te wandelen, en om zijne geboden, en zijne getuigenissen, en zijne inzettingen, met zijn gansche hart en met zijne gansche ziele te onderhouden, doende de woorden des verbonds, die in datzelve boek geschreven zijn. *a* Joz. 24: 25.

32. En hij deed allen, die te Jeruzalem en in Benjamin gevonden werden, staan; en de inwoners van Jeruzalem deden naar het verbond Gods, des Gods hunner vaderen.

33. Josía dan deed alle gruwelen weg uit alle landen, die der kinderen Israëls waren, en maakte dat allen, die in Israël gevonden werden, dienden, dienden den HEERE hunnen God. Alle zijne dagen weken zij niet af van den HEERE den God hunner vaderen na te volgen.

HET XXXV KAPITTEL.

Daarna hield [a]Josía het Paschen den HEERE te Jeruzalem; en zij slachtten het Pascha op den veertienden der eerste maand. *a* 2 Kon. 23: 21.

2. En hij stelde de priesters op hunne wachten; en hij sterkte ze tot den dienst van het Huis des HEEREN.

3. En hij zeide tot de Levieten, die gansch Israël onderwezen, die den HEERE heilig waren: Zet de heilige Arke in het Huis, hetwelk Sálomo, de zoon van David, den koning van Israël, gebouwd heeft. Gij hebt geenen last op de schouderen; dient nu den HEERE uwen God, en zijn volk Israël;

4. En bereidt u naar de huizen uwer vaderen, naar uwe afdeelingen, [a]naar het voorschrift van David, den koning van Israël, en naar de beschrijving van zijnen zoon Sálomo; a 1 Kron. 23, 24, 25, 26.

5. En staat in het Heiligdom, naar de onderscheiding der vaderlijke huizen, voor uwe broederen, het volk, en [*naar*] de afdeeling van de vaderlijke huizen der Levieten;

6. En slacht het Pascha, en heiligt u, en bereidt [*dat*] voor uwe broederen, doende naar het woord des HEEREN door de hand van Mozes.

7. [a]En Josia gaf voor het volk, van klein vee, lammeren en jonge geitebokken, die allen tot Paaschofferen, naar al hetgene dat er gevonden werd, in getal dertig duizend; maar van runderen drie duizend. Dit was van des konings have. a 2 Kron. 30: 24.

8. Ook gaven zijne vorsten tot een vrijwillig offer voor het volk, voor de priesteren, en voor de Levieten. Hilkía en Zacharía, en Jéhiël, de oversten van het Huis Gods, gaven den priesteren tot Paaschofferen, twee duizend en zes honderd [*stuks klein vee*], en drie honderd runderen;

9. Daartoe Conánja, en Semája en Nethánеël, zijne broeders, mitsgaders Hasábja, en Jéïël, en Józabad, de oversten der Levieten, gaven den Levieten tot Paaschofferen, vijf duizend [*stuks klein vee*], en vijf honderd runderen.

10. Alzoo werd de dienst toebereid; en de priesteren stonden in hunne standplaats, en de Levieten in hunne afdeelingen, naar het gebod des konings.

11. Daarna slachtte men het Pascha, en de priesters sprengden [*het bloed*] uit hunne handen, en de Levieten trokken de huiden af.

12. En zij namen het brandoffer daar af, opdat zij die, naar de verdeelingen der vaderlijke huizen, aan het volk geven mochten, om den HEERE te offeren, gelijk geschreven is in het Boek van Mozes; en alzoo met de runderen.

13. [a]En zij kookten het Pascha bij het vuur, naar het recht; maar de [*andere*] heilige dingen kookten zij in potten, en in ketels, en in pannen; en zij deelden het haastelijk onder al het volk. a Ex. 12: 8, 9.

14. Daarna bereiden zij ook voor zichzelven en voor de priesteren; want de priesters, de zonen Aärons, waren tot aan den nacht in het offeren der brandofferen en des vets; daarom bereidden de Levieten voor zichzelven, en voor de priesteren, de zonen Aärons.

15. En de zangers, de zonen A'saphs, waren in hunne standplaats, naar het gebod van David, en A'saph, en Héman, en Jedúthun, den ziener des konings, mitsgaders de portiers aan elke poort; zij behoefden niet te wijken van hunnen dienst, overmits hunne broeders, de Levieten, voor hen bereidden.

16. Alzoo werd de gansche dienst des HEEREN op dienzelven dag beschikt, om Paschen te houden, en brandofferen op het altaar des HEEREN te offeren, naar het gebod van den koning Josía.

17. En de kinderen Israëls, die er gevonden werden, hielden het Paschen ten zelven tijde, en het feest der ongezuurde [*brooden*], zeven dagen.

18. Er was ook geen Paschen als dat in Israël gehouden, van de dagen van Samuël, den profeet, af; en geene koningen van Israël hadden zulk een Paschen gehouden, gelijk dat Josia hield met de priesters en de Levieten, en gansch Juda en Israël, dat er gevonden werd, en de inwoners van Jeruzalem.

19. In [a]het achttiende jaar van het koninkrijk van Josía, werd dit Paschen gehouden. a 2 Kon. 23: 23.

20. Na dit alles, toen Josía het Huis toebereid had, [a]toog Nécho, de koning van Egypte, op, om te krijgen tegen Cárchemis, aan den Phrath; en Josía toog uit hem te gemoet. a 2 Kon. 23: 29, enz.

21. Toen zond [*hij*] boden tot hem, zeggende: Wat heb ik met u te doen, gij koning van Juda? Wat u aangaat, ik ben heden tegen u niet, maar tegen een huis, dat oorlog voert tegen mij; en God heeft gezegd, dat ik mij haasten zoude, houd u af van God, die met mij is, opdat Hij u niet verderve.

22. Doch Josía keerde zijn aangezicht niet van hem, maar hij verkleedde zich, om tegen hem te strijden, en hoorde niet naar de woorden van Nécho uit den mond Gods; maar hij kwam om te strijden in het dal Megiddo.

23. En de schutters schoten den koning Josía. Toen zeide de koning tot zijne knechten: Voert mij weg, want ik ben zeer gewond

24. En zijne knechten namen hem weg van den wagen, en voerden hem op den tweeden wagen, dien hij had, en brachten hem te Jeruzalem; en hij stierf, en werd begraven in de graven zijner vaderen; en gansch Juda en Jeruzalem bedreven rouwe over Josía.

25. En Jeremía maakte een klaaglied over Josía; desgelijks alle zangers en zangeressen spraken in hunne klaagliederen van Josía, tot op dezen dag; want zij gaven ze tot eene inzetting in Israël; en zie, zij zijn geschreven in de Klaagliederen.

26. Het overige nu der geschiedenissen van Josía, en zijne goeddadigheden, naar dat geschreven is in de wet des HEEREN;

27. Zijne geschiedenissen dan, de eerste en de laatste, zie, die zijn geschreven in het Boek der koningen van Israël en van Juda.

HET XXXVI KAPITTEL.

[a]Toen nam het volk des lands Jehóahaz, den zoon van Josía, en zij maakten hem koning in zijns vaders plaatse te Jeruzalem. *a* 2 Kon. 23: 30.

2. Drie en twintig jaar was Jóahaz oud, als hij koning werd, en hij regeerde drie maanden te Jeruzalem.

3. Want de koning van Egypte zette hem af te Jeruzalem; en hij leide het land eene boete op van honderd talenten zilvers en een talent gouds.

4. En de koning van Egypte maakte zijnen broeder Eljakim koning over Juda en Jeruzalem, en veranderde zijnen naam in Jehójakim, maar zijnen broeder Jóahaz nam Nécho, en bracht hem in Egypte.

5. Vijf en twintig jaar was Jehójakim oud, als hij koning werd, en regeerde elf jaar te Jeruzalem; en hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN zijns Gods.

6. [a]Nebucadnézar, de koning van Babel, toog tegen hem op, en bond hem met twee koperen ketenen, om hem te voeren naar Bábel. *a* 2 Kon. 24: 1.

7. Nebucadnézar bracht ook van de vaten van het Huis des HEEREN naar Bábel, en stelde ze in zijnen tempel te Bábel.

8. Het overige nu van de geschiedenissen van Jehójakim, en zijne gruwelen, die hij deed, en wat aan hem gevonden werd, zie, dat is geschreven in het Boek der koningen van Israël en Juda; en Jehójachin, zijn zoon, werd koning in zijne plaats.

9. [a]Acht jaar was Jehójachin oud, als hij koning werd, en regeerde drie maanden en tien dagen te Jeruzalem, en deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN. *a* 2 Kon. 24: 8.

10. [a]En met de wederkomste des jaars zond de koning Nebucadnézar henen, en liet hem naar Bábel halen, met de kostelijkste vaten van het Huis des HEEREN; en hij maakte zijnen broeder Zedekía koning over Juda en Jeruzalem.
a Dan. 1: 1, 2. *b* 2 Kon. 24: 17. Jer. 37: 1.

11. Een en twintig jaar was Zedekía oud, als hij koning werd, en regeerde elf jaar te Jeruzalem.

12. [a]En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN zijns Gods; hij verootmoedigde zich niet voor het aangezicht van den profeet Jeremía, [*sprekende*] uit den mond des HEEREN.
a Jer. 52: 2, 3.

13. Daartoe werd hij ook afvallig tegen den koning Nebucadnézar, die hem beëedigd had bij God; en verhardde zijnen nek, en verstokte zijn hart, dat hij zich niet bekeerde tot den HEERE den God Israëls.

14. Ook maakten alle oversten der priesteren, en het volk, der overtredingen zeer veel, naar alle gruwelen der heidenen; en zij verontreinigden het Huis des HEEREN, dat Hij geheiligd had te Jeruzalem.

15. En de HEERE de God hunner vaderen zond tot hen, door de hand zijner boden, vroeg op zijnde, om [*die*] te zenden; want Hij verschoonde zijn volk en zijne woning.

16. Maar zij spotten met de boden

Gods, en verachtten zijne woorden; zij vergaten zichzelven tegen zijne profeten; totdat de grimmigheid des HEEREN tegen zijn volk opging, dat er geen heelen aan was.

17. Want Hij deed tegen hen opkomen den koning der Chaldeën, die hunne jongelingen met den zwaarde in het huis huns Heiligdoms doodde; en hij verschoonde de jongelingen niet, noch de maagden, de ouden, noch de stokouden; Hij gaf ze allen in zijne hand.

18. En alle vaten van het Huis Gods, de groote en de kleine, en de schatten van het Huis des HEEREN, en de schatten des konings en zijner vorsten, dit alles voerde hij naar Bábel.

19. En zij verbrandden het Huis Gods, en zij braken den muur van Jeruzalem af, en alle de paleizen daarvan verbrandden zij met vuur, verdervende ook alle zijne kostelijke vaten.

20. En wie overgebleven was van het zwaard, voerde hij weg naar Bábel, en zij werden hem en zijnen zonen tot knechten, tot het regeeren des koninkrijks van Perzië;

21. Opdat het woord des HEEREN vervuld wierd, door den mond van Jeremía, totdat het land aan zijne Sabbathen een welgevallen had. Het rustte alle de dagen der verwoesting, totdat de [a]zeventig jaren vervuld waren.

a Jer. 25: 12; 29: 10.

22. Maar in het eerste jaar van Córes, koning van Perzië, opdat volbracht wierde het [a]woord des HEEREN, door den mond van Jeremía, verwekte de HEERE den geest van Córes, koning van Perzië, dat hij eene stem liet doorgaan door zijn gansche koninkrijk, zelfs ook in geschrifte, zeggende:

a Ezra. 1: 1. Jer. 25: 12; 29: 10.

23. Zoo zegt Córes, koning van Perzië: De HEERE, de God des hemels, heeft mij alle koninkrijken der aarde gegeven; en Hij heeft mij bevolen Hem een Huis te bouwen, te Jeruzalem, hetwelk in Juda is. Wie is onder ulieden van al zijn volk? De HEERE zijn God zij met hem, en hij trekke op.

HET BOEK

EZRA.

HET I KAPITTEL.

In [a]het eerste jaar nu van Córes, koning van Perzië, opdat volbracht wierde het [b]woord des HEEREN, uit den mond van Jeremía, verwekte de HEERE den geest van Córes, koning van Perzië, dat hij eene stem liet doorgaan door zijn gansche koninkrijk, zelfs ook in geschrifte, zeggende:

a 2 Kron. 36: 22. b Jer. 25: 12; 29: 10.

2. Zoo zegt Córes, koning van Perzie: De HEERE, de God des hemels, heeft mij alle koninkrijken der aarde gegeven; en Hij heeft mij bevolen Hem een Huis te bouwen, te Jeruzalem, hetwelk in Juda is.

3. Wie is onder ulieden van al zijn volk? Zijn God zij met hem, en hij trekke op naar Jeruzalem, dat in Juda is, en hij bouwe het Huis des HEEREN des Gods van Israël. Hij is de God, die te Jeruzalem [*woont*].

4. En al wie achterblijven zoude in

eenige plaatsen, waar hij als vreemdeling verkeert, dien zullen de lieden zijner plaats bevorderlijk zijn met zilver, en met goud, en met have, en met beesten; benevens eene vrijwillige gave, voor het Huis Gods, die te Jeruzalem [*woont*].

5. Toen maakten zich op de hoofden der vaderen, van Juda en Benjamin, en de priesteren en de Levieten, benevens een iegelijk, wiens geest God verwekte, dat zij optrokken om te bouwen het Huis des HEEREN, die te Jeruzalem [*woont*].

6. Allen nu, die rondom hen waren, sterkten hunlieder handen met zilveren vaten, met goud, met have, en met beesten, en met kostelijkheden, behalve alles, wat vrijwillig gegeven werd.

7. Ook bracht de koning Córes uit, de vaten van het Huis des HEEREN, die [a]Nebucadnézar uit Jeruzalem had uitgevoerd, en had gesteld in het huis zijns gods. *a* 2 Kon. 24: 13. 2 Kron. 36: 7.

8. En Córes, de koning van Perzië, bracht ze uit door de hand van Míthredath, den schatmeester, die ze aan Sésbazar, den vorst van Juda, [a]toetelde. *a* Ezra 5: 14.

9. En dit is hun getal: Dertig gouden bekkens, duizend zilveren bekkens, negen en twintig messen,

10. Dertig gouden bekers, vier honderd en tien andere zilveren bekers; andere vaten duizend.

11. Alle vaten van goud en van zilver waren vijf duizend en vier honderd. Deze allen voerde Sésbazar op, met degenen, die van de gevangenis opgevoerd werden van Bábel naar Jeruzalem.

HET II KAPITTEL.

Dit zijn de kinderen van dat landschap, die optogen uit de gevangenisse, der weggevoerden, die Nebucadnézar, koning van Bábel, weggevoerd had naar Babel, die naar Jeruzalem en Juda zijn wedergekeerd, een iegelijk naar zijne stad;

2. Dewelke kwamen met Zerubbábel, Jésua, Nehemía, Serája, Reëlája, Mórdechai, Bílsan, Míspar, Bígvai, Réhum [*en*] Baë'na. [*Dit is*] het getal der mannen des volks van Israël.

3. De kinderen van Páros, twee duizend honderd en twee en zeventig.

4. De kinderen van Sephátja, drie honderd twee en zeventig.

5. De kinderen van A'rach, zeven honderd vijf en zeventig.

6. De kinderen van Páhath-Móab, van de kinderen van Jésua-Jóab, twee duizend acht honderd en twaalf.

7. De kinderen van E'lam, duizend twee honderd vier en vijftig.

8. De kinderen van Zátthu, negen honderd en vijf en veertig.

9. De kinderen van Záccai, zeven honderd en zestig.

10. De kinderen van Báni, zes honderd en twee en veertig.

11. De kinderen van Bébai, zes honderd drie en twintig.

12. De kinderen van A'zgad, duizend twee honderd twee en twintig.

13. De kinderen van Adonikam, zes honderd zes en zestig.

14. De kinderen van Bígvai, twee duizend zes en vijftig.

15. De kinderen van A'din, vier honderd vier en vijftig.

16. De kinderen van A'ter, van Hizkía, acht en negentig.

17. De kinderen van Bézai, drie honderd drie en twintig.

18. De kinderen van Jóra, honderd en twaalf.

19. De kinderen van Hásum, twee honderd drie en twintig.

20. De kinderen van Gíbbar, vijf en negentig.

21. De kinderen van Béthlehem, honderd drie en twintig.

22. De mannen van Netópha, zes en vijftig.

23. De mannen van A'nathoth, honderd acht en twintig.

24. De kinderen van Azmáveth, twee en veertig.

25. De kinderen van Kírjath-A'rim, Kephíra en Béëroth, zeven honderd en drie en veertig.

26. De kinderen van Ráma en Gába, zes honderd een en twintig.

27. De mannen van Míchmas, honderd twee en twintig.

28. De mannen van Béthel en Ai, twee honderd drie en twintig.

29. De kinderen van Nébo, twee en vijftig.

30. De kinderen van Mágbis, honderd zes en vijftig.

31. De kinderen van den anderen E'lam, duizend twee honderd vier en vijftig.
32. De kinderen van Hárim, drie honderd en twintig.
33. De kinderen van Lod, Hádid en O'no, zeven honderd vijf en twintig.
34. De kinderen van Jéricho, drie honderd vijf en veertig.
35. De kinderen van Sénaä, drie duizend zes honderd en dertig.
36. De priesters: De kinderen van Jedája, van het huis van Jésua, negen honderd drie en zeventig.
37. De kinderen van I'mmer, duizend twee en vijftig.
38. De kinderen van Páshur, duizend twee honderd zeven en veertig.
39. De kinderen van Hárim, duizend en zeventien.
40. De Levieten: De kinderen van Jésua en Kádmiël, van de kinderen van Hodávja, vier en zeventig.
41. De zangers: De kinderen van A'saph, honderd acht en twintig.
42. De kinderen der portiers: De kinderen van Sállum, de kinderen van A'ter, de kinderen van Tálmon, de kinderen van A'kkub, de kinderen van Hatíta, de kinderen van Sóbai; deze allen waren honderd negen en dertig.
43. De Néthinim: De kinderen van Zíha, de kinderen van Hasúpha, de kinderen van Tábbaoth,
44. De kinderen van Kéros, de kinderen van Síaha, de kinderen van Pádon,
45. De kinderen van Lebána, de kinderen van Hagába, de kinderen van A'kkub,
46. De kinderen van Hágab, de kinderen van Sámlai, de kinderen van Hánan,
47. De kinderen van Gíddel, de kinderen van Gáhar, de kinderen van Reája,
48. De kinderen van Rézin, de kinderen van Nekóda, de kinderen van Gázzam,
49. De kinderen van U'za, de kinderen van Paséah, de kinderen van Bésai,
50. De kinderen van A'sna, de kinderen der Mehúnim, de kinderen der Nephúsim,
51. De kinderen van Bákbuk, de kinderen van Hákúpha, de kinderen van Hárhur,
52. De kinderen van Bázluth, de kinderen van Mehída, de kinderen van Hársa,
53. De kinderen van Bárkos, de kinderen van Sísera, de kinderen van Thámah,
54. De kinderen van Nezíah, de kinderen van Hatípha.
55. De kinderen der knechten van Sálomo: De kinderen van Sótai, de kinderen van Sophéreth, de kinderen van Perúda,
56. De kinderen van Jääla, de kinderen van Dárkon, de kinderen van Gíddel,
57. De kinderen van Sephátja, de kinderen van Háttil, de kinderen van Pochéreth-Hazebáïm, de kinderen van A'mi.
58. Alle de Néthinim, en de kinderen der knechten van Sálomo, waren drie honderd twee en negentig.
59. Deze togen ook op van Thél-Mélah, Thél-Hársa, Chérub, A'ddan [*en*] I'mmer; doch zij konden van hunner vaderen huis en van hun zaad niet bewijzen, of zij uit Israël waren:
60. De kinderen van Delája, de kinderen van Tobía, de kinderen van Nekóda, zes honderd twee en vijftig.
61. En van de kinderen der priesteren: de kinderen van Habája, de kinderen van Kóz, de kinderen van Barzíllai, die van de dochteren van Barzíllai, den Gíleadiet, eene vrouwe genomen had, en naar hunnen naam genoemd was.
62. Deze zochten hun register onder degenen, die in het geslachtregister gesteld waren, maar zij werden niet gevonden; daarom werden zij als onreinen van het priesterdom geweerd.
63. En Hátthirsátha zeide tot hen, dat zij van de heiligste dingen niet zouden eten, totdat er een priester stond met U'rim en met Thúmmim.
64. Deze gansche gemeente te zamen was twee en veertig duizend drie honderd [*en*] zestig;
65. Behalve hunne knechten en hunne maagden; die waren zeven duizend drie honderd zeven en dertig; en zij hadden twee honderd zangers en zangeressen.

66. Hunne paarden waren zeven honderd zes en dertig; hunne muilen, twee honderd vijf en veertig;

67. Hunne kemelen, vier honderd vijf en dertig; de ezelen, zes duizend zeven honderd en twintig.

68. En [*sommigen*] van de hoofden der vaderen, als zij kwamen ten Huize des HEEREN, die te Jeruzalem [*woont*], gaven vrijwilliglijk ten Huize Gods, om dat te zetten op zijne vaste plaats.

69. Zij gaven naar hun vermogen tot den schat des werks: aan goud, een en zestig duizend drachmen, en aan zilver, vijf duizend ponden, en honderd priesterrokken.

70. En de priesters, en de Levieten, en [*sommigen*] uit het volk, zoo de zangers als de portiers, en de Néthinim woonden in hunne steden, en gansch Israël in zijne steden.

HET III KAPITTEL.

Toen nu de zevende maand aankwam en de kinderen Israëls in de steden waren, verzamelde zich het volk, als een eenig man, te Jeruzalem.

2. En Jésua, de zoon van Józadak, maakte zich op, en zijne broederen de priesters, en Zerubbábel, de zoon van Seálthiël, en zijne broederen, en zij bouwden het altaar des Gods van Israël, om daarop brandofferen te offeren, gelijk [a]geschreven is in de wet van Mozes, den man Gods. *a* Deut. 12: 5, 6.

3. En zij vestigden het altaar op zijne stelling, maar met verschrikking, [*die*] over hen was, vanwege de volken der landen. En zij offerden daarop brandofferen den HEERE, brandofferen des [a]morgens en des avonds. *a* Num. 28: 3.

4. En zij hielden het feest der Loofhutten, gelijk geschreven is; en [*zij offerden*] brandofferen dag bij dag in getal, naar het recht, van elk dagelijks op zijnen dag. *a* Lev. 23: 34. Num. 29: 12.

5. Daarna ook het bestendig brandoffer, en van de [a]nieuwe maanden, en van alle gezette hoogtijden des HEEREN, die geheiligd waren; ook van een ieder, die eene vrijwillige offerande den HEERE vrijwilliglijk offerde.
a Num. 28: 11, enz. Neh. 10: 33.

6. Van den eersten dag af der zevende maand begonnen zij den HEERE brandofferen te offeren. Doch de grond van den Tempel des HEEREN was niet gelegd.

7. Zoo gaven zij geld aan de houwers en werkmeesters; ook spijze, en drank, en olie aan de Sidoniërs en aan de Tyriërs, om cederenhout van den Libanon te brengen aan de zee naar Jápho, naar de vergunning van Córes, koning van Perzië, aan hen.

8. In het tweede jaar nu hunner aankomst ten huize Gods te Jeruzalem, in de tweede maand, begonnen Zerubbábel, de zoon van Seálthiël, en Jésua, de zoon van Józadak, en de overige hunner broederen, de priesters, en de Levieten, en allen, die uit de gevangenisse te Jeruzalem gekomen waren; en zij stelden de Levieten, van twintig jaar oud en daarboven, om opzicht te nemen over het werk van des HEEREN Huis.

9. Toen stond Jésua, zijne zonen en zijne broederen, [*en*] Kádmiël met zijne zonen, kinderen van Juda, als één [*man*], om opzicht te hebben over degenen, die het werk deden aan het Huis Gods, met de zonen van Hénadad, hunne zonen en hunne broederen, de Levieten.

10. Als nu de bouwlieden den grond van des HEEREN Tempel leiden, zoo stelden zij de priesteren, aangekleed zijnde, met trompetten, en de Levieten, A'saphs zonen, met cimbalen, om den HEERE te loven, naar de instelling van David, den koning van Israël.

11. En zij zongen bij beurten, met den HEERE te loven en te danken, dat Hij goedig is, dat zijne weldadigheid tot in eeuwigheid is over Israël. En al het volk juichte met groot gejuich, als men den HEERE loofde over de grondlegging van het Huis des HEEREN.

12. Maar vele van de priesteren, en de Levieten, en hoofden der vaderen, die oud waren, die het eerste Huis gezien hadden, dit Huis in zijne grondlegging voor hunne oogen zijnde, weenden met luider stemme; maar velen verhieven de stem met gejuich [*en*] met vreugde.

13. Zoodat het volk niet onderkende de stemme van het gejuich der vreugde van de stemme des geweens van het volk; want het volk juichte met groot

gejuich, dat de stemme tot van verre gehoord werd.

HET IV KAPITTEL.

Toen nu de wederpartijders van Juda en Benjamin hoorden, dat de kinderen der gevangenisse den HEERE den God Israëls den Tempel bouwden;

2. Zoo naderden zij tot Zerubbábel, en tot de hoofden der vaderen, en zeiden tot hen: Laat ons met ulieden bouwen, want wij zullen uwen God zoeken, gelijk gijlieden. Ook hebben wij Hem geofferd sinds de dagen van [a]E'sar-Háddon, den koning van A'ssur, die ons herwaarts heeft doen optrekken.

a 2 Kon. 17: 29, enz.

3. Maar Zerúbbabel, en Jesúa, en de overige hoofden der vaderen Israëls zeiden tot hen: Het betaamt niet, dat gijlieden en wij onzen God een Huis bouwen; maar wij alleen zullen het den HEERE den God Israëls bouwen, [a]gelijk als de koning Córes, koning van Perzië, ons geboden heeft.

a Ezra 1: 1, 2, 3.

4. Evenwel maakte het volk des lands de handen des volks van Juda slap, en verstoorde ze in het bouwen;

5. En zij huurden tegen hen raadslieden, om hunnen raad te vernietigen, alle de dagen van Córes, koning van Perzië, tot aan het koninkrijk van Darius, den koning van Perzië.

6. En onder het koninkrijk van Ahasvéros, in het begin zijns koninkrijks, schreven zij eene aanklacht tegen de inwoners van Juda en Jeruzalem.

7. En in de dagen van Arthahsástha schreef Bíslam, Míthredath, Tábeël, en de overigen van zijn gezelschap, aan Arthahsástha, koning van Perzië; en het schrift des briefs was in het Syrisch geschreven, en in het Syrisch uitgelegd.

8. Réhum, de kanselier, en Símsai, de schrijver, schreven eenen brief tegen Jeruzalem, aan den koning Arthahsásta, op deze manier;

9. Toen Réhum, de kanselier, en Símsai, de schrijver, en de overigen van hun gezelschap, de Dínaieten, de A'pharsathchieten, de Tárpelieten, de A'pharsieten, de A'rchevieten, de Babyloniërs, de Súsanchieten, de Déhavieten, de E'lamieten,

10. En de overige volkeren, die de groote en vermaarde A'snappar heeft vervoerd en doen wonen in de stad van Samaría, ook de overigen, aan deze zijde der rivier, en op zulken tijd.

11. Dit is een afschrift des briefs, dien zij aan hem, aan den koning Arthahsástha, zonden: Uwe knechten, de mannen aan deze zijde der rivier, en op zulken tijd.

12. Den koning zij bekend, dat de Joden, die van u zijn opgetogen, tot ons gekomen zijn te Jeruzalem, bouwende die rebelle en die booze stad, waarvan zij de muren voltrekken, en de fondamenten samenvoegen.

13. Zoo zij nu den koning bekend, indien deze stad zal worden opgebouwd, en de muren voltrokken, dat zij den cijns, ouden impost, en tol niet zullen geven, en gij zult aan de inkomsten der koningen schade aanbrengen.

14. Nu omdat wij salaris uit het paleis trekken, en het ons niet betaamt des konings oneere te zien, daarom hebben wij gezonden, en [*dit*] den koning bekend gemaakt,

15. Opdat men zoeke in het boek der kronieken uwer vaderen: zoo zult gij vinden in het boek der kronieken, en weten, dat deze stad eene rebelle stad geweest is, en den koningen en landschappen schade aanbrengende, en dat zij daarbinnen afval gesticht hebben, van oude tijden af; daarom is deze stad verwoest.

16. Wij maken dan den koning bekend, dat, zoo deze stad zal worden opgebouwd, en hare muren voltrokken, gij daardoor geen deel zult hebben aan deze zijde der rivier.

17. De koning zond antwoord aan Réhum, den kanselier, en Símsai, den schrijver, en de overigen van hunne gezelschappen, die te Samaría woonden, mitsgaders aan de overigen aan deze zijde der rivier, [*aldus*]: Vrede, en op zulken tijd.

18. De brief, dien gij aan ons gezonden hebt, is duidelijk voor mij gelezen.

19. En als van mij bevel gegeven was, hebben zij gezocht en gevonden, dat die stad zich van oude tijden af tegen de koningen heeft verheven, en rebellie en afval daarin gesticht is.

20. Ook zijn er machtige koningen geweest over Jeruzalem, die geheerscht hebben overal aan gene zijde der rivier; en hun is cijns, oude impost en tol gegeven.

21. Geeft dan nu bevel, om die mannen te beletten, dat die stad niet opgebouwd worde, totdat van mij bevel zal worden gegeven.

22. Weest gewaarschuwd, [*van*] feil in dezen te begaan. Waarom zoude het verderf tot schade der koningen aanwassen?

23. Toen, van dat het afschrift des briefs van den koning Arthahsástha voor Réhum, en Símsai, den schrijver, en hunne gezelschappen gelezen was, togen zij in haaste naar Jeruzalem tot de Joden, en beletten ze met den arm en [*met*] geweld.

24. Toen hield het werk op van het Huis Gods, die te Jeruzalem [*woont*], ja het hield op tot in het tweede jaar van het koninkrijk van Darius, den koning van Perzië.

HET V KAPITTEL.

Hággai nu, de profeet, en Zacharía, de zoon van I'ddo, profeten, profeteerden tot de Joden, die in Juda en te Jeruzalem waren; in den naam des Gods van Israël [*profeteerden zij*] tot hen. *a* Hagg. 1: 1. Zach. 1: 1.

2. Toen maakten zich op Zerubbábel, de zoon van Seálthiël, en Jésua, de zoon van Józadak, en begonnen te bouwen het Huis Gods, die te Jeruzalem [*woont*]; en met hen de profeten Gods, die hen ondersteunden.

3. Te dien tijde kwam tot hen Tháthnai, de landvoogd aan deze zijde der rivier, en Sthár-Bóznai, en hun gezelschap, en zeiden aldus tot hen: Wie heeft ulieden bevel gegeven dit Huis te bouwen, en dezen muur te voltrekken?

4. Toen zeiden wij aldus tot hen, [*en*] welke de namen waren der mannen die dit gebouw bouwden.

5. Doch het oog huns Gods was over de oudsten der Joden, dat zij ze niet verhinderden, totdat de zaak aan Darius kwam, en zij alsdan daarover eenen brief wederbrachten.

6. Afschrift des briefs, dien Tháthnai de landvoogd aan deze zijde der rivier, met Sthár-Bóznai en zijn gezelschap, de A'pharsechaïeten, die aan deze zijde der rivier waren, aan den koning Darius zond.

7. Zij zonden een verhaal aan hem; en daarin was aldus geschreven: Den koning Darius zij alle vrede.

8. Den koning zij bekend, dat wij getogen zijn naar het landschap Juda, ten Huize des grooten Gods, hetwelk gebouwd wordt met groote steenen, en het hout wordt geleid in de wanden; en datzelve werk wordt ras gedaan, en gaat voorspoediglijk door hunne handen voort.

9, Toen hebben wij aan deze oudsten gevraagd, [*en*] aldus tot hen gezegd: Wie heeft ulieden bevel gegeven dit Huis te bouwen, en dezen muur te voltrekken?

10. Wijders hebben wij hun ook hunne namen afgevraagd, dat wij ze u bekend maakten; dat wij u konden opschrijven de namen der mannen, die hoofden onder hen zijn.

11. En zij hebben ons dusdanig antwoord wedergegeven, zeggende: Wij zijn knechten van den God des hemels en der aarde, en bouwen het Huis, dat vele jaren vóór dezen is gebouwd geweest; want een groot koning van Israël had het gebouwd en voltrokken.

12. Maar *a*nadat onze vaders den God des hemels hadden vertoornd, heeft Hij ze gegeven in de hand van Nebucadnézar, den koning van Bábel, den Chaldeër; dewelke dat Huis heeft vernield, en het volk naar Bábel weggevoerd. *a* 2 Kron. 36: 16, 17, enz.

13. *a*Doch in het eerste jaar van Córes, koning van Bábel, heeft de koning Cores bevel gegeven dit Huis Gods te bouwen. *a* 2 Kron. 36: 22, enz. Ezra 1, enz.

14. Ja de vaten van Gods Huis, welke van goud en zilver waren, die Nebucadnézar uit den Tempel, die te Jeruzalem was, had weggenomen en die gebracht in den tempel van Bábel, die heeft de koning Córes uitgehaald uit den tempel van Bábel, en zij zijn *a*gegeven aan eenen, wiens naam was Sésbazar, dien hij tot landvoogd had gesteld. *a* Ezra 1: 8.

15. En hij zeide tot hem: Neem deze

vaten, ga ze afvoeren in den Tempel, die te Jeruzalem is, en laat het Huis Gods gebouwd worden op zijne plaatse.

16. Toen kwam deze Sésbazar; hij leide de fondamenten van het Huis Gods, die te Jeruzalem [*woont*]; en er is van toen af tot nu toe gebouwd, doch niet volbracht.

17. Zoo het dan nu den koning goeddunkt, laat er gezocht worden in het schathuis des konings aldaar, dat te Bábel is, of het zij, dat een bevel van den koning Córes gegeven zij, om dit Huis Gods te Jeruzalem te bouwen; en dat men des konings believen hiervan tot ons zende.

HET VI KAPITTEL.

Toen gaf de koning Darius bevel; en zij zochten in de kanselarij, waar de schatten waren weggelegd in Bábel.

2. En te Achmétha, in den burcht, die in het landschap Médië is, werd eene rol gevonden; en daarin was aldus geschreven: GEDACHTENISSE.

3. In het eerste jaar van den koning Córes, gaf de koning Córes [*dit*] bevel: Het Huis Gods te Jeruzalem, dat Huis zal gebouwd worden, ter plaatse waar zij offeranden offeren, en de fondamenten daarvan zullen zwaar zijn; zijne hoogte van zestig ellen, en zijne breedte van zestig ellen;

4. Met drie rijen van grooten steen, en ééne rij van nieuw hout; en de onkosten zullen uit des konings huis gegeven worden.

5. Daartoe zal men ook de gouden en zilveren vaten van het Huis Gods, die Nebucadnézar uit den Tempel, die te Jeruzalem was, heeft weggevoerd en naar Bábel gebracht, wedergeven, dat zij gaan naar den Tempel, die te Jeruzalem is, aan zijne plaatse, en men zal ze afvoeren ten Huize Gods.

6. Nu, gij Tháthnai, landvoogd aan gene zijde der rivier, gij Sthár-Bóznai, met ulieder gezelschap, gij A'pharsechaïeten, die aan gene zijde der rivier zijt, weest verre van daar.

7. Laat ze aan den arbeid van dit Huis Gods; dat de landvoogd der Joden en de oudsten der Joden dit Huis Gods bouwen aan zijne plaatse.

8. Ook wordt van mij bevel gegeven, wat gijlieden doen zult aan de oudsten dezer Joden, om dit Huis Gods te bouwen: te weten, dat uit des konings goederen, van den cijns aan gene zijde der rivier, de onkosten dezen mannen spoediglijk gegeven worden, opdat men ze niet verhindere.

9. En wat noodig is, als: jonge runderen, en rammen, en lammeren, tot brandofferen voor den God van den hemel, tarwe, zout, wijn en olie, naar het zeggen der priesteren, die te Jeruzalem zijn, dat het hun dag bij dag gegeven worde, dat er geen feil zij;

10. Opdat zij offeranden van liefelijken reuke den God van den hemel offeren, en bidden voor het leven des konings en zijner kinderen.

11. Voorts wordt bevel van mij gegeven, dat al dengene, die dit woord zal veranderen, een hout uit zijn huis zal gerukt en opgericht worden, waaraan hij zal worden opgehangen; en zijn huis zal deswege tot eenen drekhoop gemaakt worden.

12. De God nu, die zijnen naam aldaar heeft doen wonen, werpe ter neder alle koningen en volken, die hunne hand zullen uitstrekken, om te veranderen, [*en*] te verderven dit Huis Gods, dat te Jeruzalem is. Ik, Darius, heb het bevel gegeven; dat het spoediglijk gedaan worde.

13. Toen deden Tháthnai, de landvoogd aan gene zijde der rivier, Sthár-Bóznai, en hun gezelschap, spoediglijk alzoo, naar hetgene de koning Darius gezonden had.

14. En de oudsten der Joden bouwden, en gingen voorspoediglijk voort, door de profetie van den profeet Hággaï en Zacharía, den zoon van I'ddo; en zij bouwden en voltrokken het, naar het bevel van den God Israëls, en naar het bevel van Córes, en Darius, en Arthahsástha, koning van Perzië.

15. En dit Huis werd volbracht op den derden dag der maand A'dar; datzelve was het zesde jaar van het koninkrijk des konings Darius.

16. En de kinderen Israëls, de priesters, en Levieten, en de overige kinderen der gevangenisse, deden de inwijding van dit Huis Gods, met vreugde.

17. En zij offerden, ter inwijding van dit Huis Gods, honderd runderen, twee

honderd rammen, vierhonderd lammeren, en twaalf geitebokken ten zondoffer voor gansch Israël, naar het getal der stammen Israëls.

18. En zij stelden de priesteren in hunne onderscheidingen, en de Levieten in hunne indeelingen, tot den dienst Gods, die te Jeruzalem is, [a]naar het voorschrift des boeks van Mozes.

a Num. 3: 6, 32; 8: 11. 1 Kron. 24: 1, enz.

19. Ook hielden de kinderen der gevangenisse het [a]Pascha, op den veertienden der eerste maand.

a Ex. 12: 1, enz. Lev. 23: 5. Num. 28: 16. Deut. 16: 2.

20. Want de priesters en de Levieten hadden zich gereinigd als een eenig [*man*]; zij waren allen rein; en zij slachtten het Pascha voor alle kinderen der gevangenisse, en voor hunne broederen, de priesteren, en voor zichzelven.

21. Alzoo aten de kinderen Israëls, die uit de gevangenisse wedergekomen waren, mitsgaders al wie zich van de onreinigheid der heidenen des lands tot hen afgezonderd had, om den HEERE den God Israëls te zoeken.

22. En zij hielden het feest der ongezuurde [*brooden*], zeven dagen, met blijdschap; want de HEERE had ze verblijd, en het hart des konings van A'ssur tot hen gewend, om hunne handen te sterken in het werk van het Huis Gods, des Gods van Israël.

HET VII KAPITTEL.

Na deze geschiedenissen nu, in het koningschap van Arthahsástha, koning van Perzië, E'zra, de zoon van Serája, den zoon van Azárja, den zoon van Hilkía,

2. Den zoon van Sállum, den zoon van Zádok, den zoon van Ahítub,

3. Den zoon van Amárja, den zoon van Azárja, den zoon van Mérajoth,

4. Den zoon van Zeráhja, den zoon van U'zzi, den zoon van Búkki,

5. Den zoon van Abisúa, den zoon van Pínehas, den zoon van Eleázar, den zoon van Aäron, den hoofdpriester:

6. Deze E'zra toog op uit Bábel; en hij was een vaardig schriftgeleerde in de wet van Mozes, die de HEERE de God Israëls gegeven heeft; en de koning gaf hem, naar de hand des HEEREN zijns Gods over hem, al zijn verzoek.

7. Ook [*sommigen*] van de kinderen Israëls, en van de priesteren, en de Levieten, en de zangers, en de portiers, en de Néthinim, togen op naar Jeruzalem, in het zevende jaar van den koning Arthahsástha.

8. En hij kwam te Jeruzalem in de vijfde maand; dat was het zevende jaar dezes konings.

9. Want op den eersten der eerste maand was het begin des optochts uit Bábel, en op den eersten der vijfde maand kwam hij te Jeruzalem, naar de goede hand zijns Gods over hem.

10. Want E'zra had zijn hart gericht, om de wet des HEEREN te zoeken en te doen, en om in Israël te leeren de inzettingen en de rechten.

11. Dit is nu het afschrift des briefs, dien de koning Arthahsástha gaf aan E'zra, den priester, den schriftgeleerde; den schriftgeleerde van de woorden der geboden des HEEREN, en zijner inzettingen over Israël:

12. Arthahsástha, koning der koningen, aan E'zra, den priester, den schriftgeleerde der wet des Gods van den hemel, volkomen [*vrede*], en op zulken tijd.

13. Van mij wordt bevel gegeven, dat al wie vrijwillig is in mijn koninkrijk, van het volk van Israël, en van zijne priesteren en Levieten, om te gaan naar Jeruzalem, dat hij met u ga.

14. Dewijl gij van voor den koning en zijne zeven raadsheeren gezonden zijt, om onderzoek te doen in Judéa en te Jeruzalem, naar de wet uws Gods, die in uwe hand is;

15. En om henen te brengen het [a]zilver en goud, dat de koning en zijne raadsheeren vrijwilliglijk gegeven hebben aan den God Israëls, wiens woning te Jeruzalem is;

a Ezra 8: 25.

16. Mitsgaders al het zilver en goud, dat gij vinden zult in het gansche landschap van Bábel, met de vrijwillige gave des volks en der priesteren, die vrijwilliglijk geven, voor het Huis huns Gods, dat te Jeruzalem is;

17. Opdat gij spoediglijk voor dat

geld koopt runderen, rammen, lammeren, met hunne spijsofferen en hunne drankofferen, en die offert op het altaar van het Huis van ulieder God, dat te Jeruzalem is.

18. Daartoe, wat u en uwen broederen goeddunken zal met het overige zilver en goud te doen, zult gijlieden doen naar het welgevallen uws Gods.

19. En geef de vaten, die u gegeven zijn tot den dienst van het Huis uws Gods, weder voor den God van Jeruzalem.

20. Het overige nu, dat van noode zal zijn voor het Huis uws Gods, dat u voorkomen zal uit te geven, zult gij geven uit het schathuis des konings.

21. En van mij, mij koning Arthahsástha, wordt bevel gegeven aan alle schatmeesteren, die aan gene zijde der rivier zijt, dat alles, wat E'zra, de priester, de schriftgeleerde der wet des Gods van den hemel, van u zal begeeren, spoediglijk gedaan worde;

22. Tot honderd talenten zilvers toe, en tot honderd Cor tarwe, en tot honderd Bath wijns, en tot honderd Bath olie, en zout zonder voorschrift.

23. Al wat naar het bevel des Gods van den hemel is, dat het vlijtiglijk gedaan worde, voor het Huis des Gods van den hemel; want waartoe zoude er groote toorn zijn over het koninkrijk des konings en zijner kinderen?

24. Ook laten wij ulieden weten, aangaande alle priesteren en Levieten, zangers, portiers, Néthinim en dienaars van het Huis dezes Gods, dat men den cijns, ouden impost en tol hun niet zal vermogen op te leggen.

25. En gij, E'zra, naar de wijsheid uws Gods, die in uwe hand is, stel regeerders en rechters, die al het volk richten, dat aan gene zijde der rivier is, allen, die de wetten uws Gods weten; en die ze niet weet, zult gijlieden [*die*] bekend maken.

26. En al wie de wet uws Gods en de wet des konings niet zal doen, over dien laat spoediglijk recht gedaan worden, hetzij ter dood, of tot uitbanning, of tot boete van goederen, of tot de banden.

27. Geloofd zij de HEERE, de God onzer vaderen, die alzulks in het hart des konings gegeven heeft, om te versieren het Huis des HEEREN, dat te Jeruzalem is,

28. En heeft tot mij weldadigheid geneigd, voor het aangezicht des konings, en zijner raadsheeren, en aller geweldige vorsten des konings. Zoo heb ik mij gesterkt, naar de hand des HEEREN mijns Gods over mij, en de hoofden uit Israël vergaderd, om met mij op te trekken.

HET VIII KAPITTEL.

Dit nu zijn de hoofden hunner vaderen, met hunne geslachtrekening, die met mij uit Bábel optogen onder het koningschap van den koning Arthahsástha:

2. Van de kinderen van Pínehas, Gérsom; van de kinderen van I'thamar, Daniël; van de kinderen van David, Háttus;

3. Van de kinderen van Sechánja; van de kinderen van Páros, Zacharía; en met hem werden bij geslachtregisters gerekend, aan manspersonen, honderd en vijftig;

4. Van de kinderen van Páhath-Móab, Eljehóënai, de zoon van Zeráhja; en met hem twee honderd manspersonen;

5. Van de kinderen van Sechánja, de zoon van Jaháziël; en met hem drie honderd manspersonen;

6. En van de kinderen van A'din, E'bed, de zoon van Jónathan; en met hem vijftig manspersonen;

7. En van de kinderen van E'lam, Jesája, de zoon van Athálja; en met hem zeventig manspersonen;

8. En van de kinderen van Sephátja, Zebádja, de zoon van Míchaël; en met hem tachtig manspersonen;

9. Van de kinderen van Jóab, Obádja, de zoon van Jéhiël; en met hem twee honderd en achttien manspersonen;

10. En van de kinderen van Sélomith, de zoon van Josíphja; en met hem honderd en zestig manspersonen;

11. En van de kinderen van Bébai, Zacharía, de zoon van Bébai; en met hem acht en twintig manspersonen;

12. En van de kinderen van A'zgad, Jóhanan, de zoon van Kátan; en met hem honderd en tien manspersonen;

13. En van de laatste kinderen van Adonikam, welker namen deze waren: Eliphélet, Jéhiël en Semája; en met hen zestig manspersonen;
14. En van de kinderen van Bígvai, U'thai en Zábbud; en met hen zeventig manspersonen.
15. En ik vergaderde ze aan de rivier, gaande naar A'hava, en wij legerden ons aldaar drie dagen. Toen lette ik op het volk en de priesteren, en vond aldaar geene van de kinderen van Levi.
16. Zoo zond ik tot Elië'zer, tot A'riël, tot Semája, en tot E'lnathan, en tot Járib, en tot E'lnathan, en tot Náthan, en tot Zacharía, en tot Mesúllam, de hoofden, en tot Jójarib en tot E'lnathan, de leeraars;
17. En ik gaf hun bevel aan I'ddo, het hoofd in de plaats Casíphja; en ik leide de woorden in hunnen mond, om te zeggen tot I'ddo, zijnen broeder, [*en*] de Néthinim, in de plaats Casíphja, dat zij ons brachten dienaars voor het Huis onzes Gods.
18. En zij brachten ons, naar de goede hand onzes Gods over ons, eenen man van verstand, van de kinderen van Máchli, den zoon van Levi, den zoon van Israël; namelijk Serébja, met zijne zonen en broederen, achttien;
19. En Hasábja, en met hem Jesája, van de kinderen van Merári, [*met*] zijne broederen, en hunne zonen, twintig;
20. En van de Néthinim, die David en de vorsten ten dienste der Levieten gegeven hadden, twee honderd en twintig Néthinim, die allen bij namen genoemd werden.
21. Toen riep ik aldaar een vasten uit aan de rivier A'hava, opdat wij ons verootmoedigden voor het aangezichte onzes Gods, om van Hem te verzoeken eenen rechten weg, voor ons, en voor onze kinderkens, en voor al onze have.
22. Want ik schaamde mij van den koning een heir en ruiters te begeeren, om ons te helpen tegen den vijand, op den weg; omdat wij tot den koning hadden gesproken, zeggende: De hand onzes Gods is ten goede over allen, die Hem zoeken, maar zijne sterkte en zijn toorn over allen, die hem verlaten.
23. Alzoo vastten wij, en verzochten zulks van onzen God; en Hij liet zich van ons verbidden.
24. Toen scheidde ik twaalf uit van de oversten der priesteren: Serébja, Hasábja, en tien van hunne broederen met hen.
25. En ik woog hun toe het [a]zilver, en het goud, en de vaten, zijnde de offering van het Huis onzes Gods, die de koning, en zijne raadsheeren, en zijne vorsten, en gansch Israël, die er gevonden werden, geofferd hadden.

[a] Ezra 7: 14, 15.

26. Ik woog dan aan hunne hand zes honderd en vijftig talenten zilvers, en honderd zilveren vaten in talenten; aan goud, honderd talenten;
27. En twintig gouden bekers, tot duizend drachmen; en twee vaten van blinkend goed koper, begeerlijk als goud.
28. En ik zeide tot hen: Gij zijt heilig den HEERE, en deze vaten zijn heilig; ook dit zilver, en dit goud, de vrijwillige gave, den HEERE, den God uwer vaderen.
29. Waakt en bewaart het, totdat gij het opweegt in tegenwoordigheid van de oversten der priesteren en Levieten, en der vorsten der vaderen Israëls, te Jeruzalem, in de kameren van des HEEREN Huis.
30. Toen ontvingen de priesters en de Levieten het gewicht des zilvers, en des gouds, en der vaten, om te brengen te Jeruzalem, ten Huize onzes Gods.
31. Alzoo verreisden wij van de rivier A'hava, op den twaalfden der eerste maand, om te gaan naar Jeruzalem; en de hand onzes Gods was over ons, en redde ons van de hand des vijands, en desgenen, die [*ons*] lagen leide op den weg.
32. En wij kwamen te Jeruzalem; en wij bleven aldaar drie dagen.
33. Op den vierden dag nu werd gewogen het zilver, en het goud, en de vaten, in het Huis onzes Gods, aan de hand van Méremoth, den zoon van Uría, den priester, en met hem Eleázar, de zoon van Pínehas; en met hen Józabad, de zoon van Jésua, en Noádja, de zoon van Bínnui, de Levieten;
34. Naar het getal en naar het gewicht van die allen en het gansche

gewicht werd ten zelven tijde opgeschreven.

35. [*En*] de weggevoerden, die uit de gevangenisse gekomen waren, offerden den God Israëls brandofferen: twaalf varren voor gansch Israël, zes en negentig rammen, zeven en zeventig lammeren, twaalf bokken ten zondoffer; alles ten brandoffer den HEERE.

36. Daarna gaven zij de wetten des konings aan des konings stadhouders en landvoogden aan deze zijde der rivier; en zij hielpen het volk en het Huis Gods vooruit.

HET IX KAPITTEL.

Als nu deze dingen voleind waren, traden de vorsten tot mij toe, zeggende: Het volk Israëls, en de priesters, en de Levieten, zijn niet afgezonderd van de volken dezer landen, naar hunne gruwelen, [*namelijk*] van de Kánaänieten, de Héthieten, de Phérezieten, de Jébusieten, de A'mmonieten, de Móabieten, de Egyptenaren en de A'morieten.

2. Want zij hebben van hunne dochteren genomen voor zichzelven en voor hunne zonen, zoodat zich vermengd hebben het heilige zaad met de volken dezer landen; ja de hand der vorsten en overheden is de eerste geweest in deze overtreding.

3. Als ik nu deze zaak hoorde, scheurde ik mijn kleed en mijnen mantel; en ik trok van het haar mijns hoofds en mijns baards uit, en zat neder verbaasd.

4. Toen verzamelden zich tot mij allen, die voor de woorden van den God Israëls beefden, om de overtreding der weggevoerden; doch ik bleef verbaasd zitten tot aan het avondoffer.

5. En omtrent het avondoffer stond ik op uit mijne bedruktheid, als ik nu mijn kleed en mijnen mantel gescheurd had; en ik boog mij op mijne knieën, en breidde mijne handen uit tot den HEERE mijnen God;

6. En ik zeide: Mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God; want onze ongerechtigheden zijn [a]vermenigvuldigd tot boven [*ons*] hoofd, en onze schuld is groot geworden tot aan den hemel. *a* Ps. 38: 5.

7. Van de dagen onzer vaderen af zijn wij in groote schuld tot op dezen dag; en wij zijn om onze ongerechtigheden overgegeven, wij, onze koningen [*en*] onze priesters, in de hand van de koningen der landen, in zwaard, in gevangenisse, en in roof, en in schaamte des aangezichts gelijk het is te dezen dage.

8. En nu is er, als een klein oogenblik, eene genade geschied van den HEERE onzen God, om ons eene ontkoming over te laten, en ons eenen nagel te geven in zijne heilige plaats, om onze oogen te verlichten, o onze God, en om ons een weinig levens te geven in onze dienstbaarheid.

9. Want wij zijn knechten; doch in onze dienstbaarheid heeft ons onze God niet verlaten; maar Hij heeft weldadigheid tot ons geneigd voor het aangezicht der koningen van Perzië, dat Hij ons [*een weinig*] levens gave, om het Huis onzes Gods te *doen rijzen en zijne woestigheden op te richten, en om ons eenen tuin te geven in Juda en te Jeruzalem.

10. En nu, wat zullen wij zeggen, o onze God, na dezen? Want wij hebben uwe geboden verlaten,

11. Die Gij geboden hadt door den dienst uwer knechten, de profeten, zeggende: [a]Het land, waar gijlieden inkomt om dat te erven, is een vuil land, door de vuiligheid van de volken der landen, om hunne gruwelen, waarmede zij dat vervuld hebben, van het eene einde tot het andere einde, met hunne onreinigheid. *a* Lev. 18: 25, 27. Deut. 7: 3.

12. Zoo zult gij nu uwe dochteren niet geven aan hunne zonen, en hunne dochteren niet nemen voor uwe zonen, en zult hunnen vrede en hun best niet zoeken, tot in eeuwigheid; opdat gij sterk wordt, en het goede des lands eet, en uwen kinderen doet erven tot in eeuwigheid.

13. En na alles, wat over ons gekomen is om onze booze werken en om onze groote schuld, omdat Gij, o onze God, belet hebt, [*dat wij niet*] ten onder zijn vanwege onze ongerechtigheid, en hebt ons eene ontkoming gegeven, als deze is,

---

* De Staten-overz. heeft: verhoogen; wat nu beteekent: een huis, dat voltooid was, hooger optrekken. De zin wordt weergegeven door: doen rijzen.

14. Zullen wij nu wederkeeren, om uwe geboden te vernietigen, en ons te verzwageren met de volken dezer gruwelen? Zoudt Gij niet tegen ons toornen tot verterens toe, dat er geen overblijfsel noch ontkoming zij?

15. O HEERE God Israëls, Gij zijt rechtvaardig; want wij zijn overgelaten ter ontkoming, als het is te dezen dage. Zie, wij zijn voor uw aangezichte in onze schuld, want er is niemand, die voor uw aangezichte zoude kunnen bestaan, om zulks.

HET X KAPITTEL.

Als E'zra alzoo bad, en als hij [*deze*] belijdenisse deed, weenende en zich voor Gods Huis nederwerpende, verzamelde zich tot hem uit Israël eene zeer groote gemeente, van mannen en vrouwen en kinderen, want het volk weende met groot geween.

2. Toen antwoordde Sechánja, de zoon van Jéhiël, [*een*] van de zonen van E'lam, en zeide tot E'zra: Wij hebben overtreden tegen onzen God, en wij hebben vreemde vrouwen van de volken des lands [*bij ons*] doen wonen; maar nu, er is hope voor Israël, dezen aangaande.

3. Laat ons dan nu een verbond maken met onzen God, dat wij alle [*die*] vrouwen, en wat van haar geboren is, zullen doen uitgaan, naar den raad des HEEREN, en dergenen, die beven voor het gebod onzes Gods; en laat er gedaan worden naar de wet.

4. Sta op, want deze zake komt u toe, en wij zullen met u zijn; wees sterk en doe het.

5. Toen stond E'zra op, en deed de oversten van de priesteren, de Levieten en gansch Israël zweren, te zullen doen naar dit woord; en zij zwoeren.

6. En E'zra stond op van voor Gods Huis, en ging in de kamer van Jóhanan, den zoon van E'ljasib. Als hij daar kwam, at hij geen brood, en dronk geen water, want hij bedreef rouwe over de overtreding der weggevoerden.

7. En zij lieten eene stemme doorgaan door Juda en Jeruzalem, aan alle de kinderen der gevangenisse, dat zij zich te Jeruzalem zouden verzamelen.

8. En al wie niet kwam in drie dagen, naar den raad der vorsten en der oudsten, al zijne have zoude verbannen zijn; en hij zelf zoude afgezonderd wezen van de gemeente der weggevoerden.

9. Toen verzamelden zich alle mannen van Juda en Benjamin te Jeruzalem in drie dagen; het was de negende maand, op den twintigsten in de maand: en al het volk zat op de straat van Gods Huis, sidderende om deze zaak, en vanwege de plasregenen.

10. Toen stond E'zra, de priester, op en zeide tot hen; Gijlieden hebt overtreden, en vreemde vrouwen [*bij u*] doen wonen, om Israëls schuld te vermeerderen.

11. Nu dan, doet den HEERE uwer vaderen God belijdenisse, en doet zijn welgevallen, en scheidt u af van de volken des lands, en van de vreemde vrouwen.

12. En de gansche gemeente antwoordde en zeide met luider stem: Naar uwe woorden, alzoo komt het ons toe te doen.

13. Maar des volks is veel, en het is een tijd van plasregen, dat men hier buiten niet staan kan; en het is geen werk van éénen dag noch van twee, want velen onzer hebben overtreden in deze zaak.

14. Laat toch onze vorsten der gansche gemeente [*hierover*] staan, en allen, die in onze steden zijn, die vreemde vrouwen [*bij zich*] hebben doen wonen, op gezette tijden komen, en met hen de oudsten van elke stad en hare rechters; totdat wij van ons afwenden de hittigheid des toorns onzes Gods, om dezer zake wille.

15. Alleenlijk Jónathan, de zoon van A'sahel, en Jeházia, de zoon van Thíkva, stonden hierover; en Mesúllam, en Sábbethai de Leviet, hielpen hen.

16. En de kinderen der gevangenisse deden alzoo; en Ezra, de priester, [*met*] de mannen, de hoofden der vaderen, naar het huis hunner vaderen, en zij allen, bij namen [*genoemd*], scheidden zich af, en zij zaten op den eersten dag der tiende maand, om deze zaak te onderzoeken.

17. En zij voleindden het met alle mannen, die vreemde vrouwen [*bij zich*] hadden doen wonen, tot op den eersten dag der eerste maand.

18. En er werden gevonden van de zonen der priesteren, die vreemde vrouwen [*bij zich*] hadden doen wonen: Van de zonen van Jésua, den zoon van Józadak, en zijne broederen: Maäséja, en Elië'zer, en Járib, en Gedálja.

19. En zij gaven hunne hand, dat zij hunne vrouwen zouden doen uitgaan; en schuldig zijnde [*offerden zij*] eenen ram van de kudde voor hunne schuld.

20. En van de kinderen van I'mmer: Hanáni en Zebádja.

21. En van de kinderen van Hárim: Maäséja, en Elía, en Semája, en Jéhiël, en Uzía.

22. En van de kinderen van Páshur: Eljoë'nai, Maäséja, I'smaël, Netháneël, Józabad en Elása.

23. En van de Levieten: Józabad, en Símeï, en Kelája (deze is Kelíta), Pethájha, Juda en Elië'zer.

24. En van de zangers: E'ljasib; en van de portiers: Sállum, en Télem, en U'ri.

25. En van Israël: Van de kinderen van Páros: Ráïmja, en Jezía, en Malchía, en Míjamin, en Eleázar, en Malchía, en Benája.

26. En van de kinderen van E'lam: Matthánja, Zacharía, en Jéhiël, en A'bdi, en Jéremoth, en Elía.

27. En van de kinderen van Zátthu: Eljoë'nai, E'ljasib, Matthánja, en Jéremoth, en Zábad, en Azíza.

28. En van de kinderen van Bébai: Jóhanan, Hanánja, Sábbai, A'thlai.

29. En van de kinderen van Báni: Mesúllam, Málluch, en Adája, Jásub, en Séal, Jéramoth.

30. En van de kinderen van Páhath-Móab: A'dna, en Chélal, Benája, Maaséja, Matthánja, Bezáleël, en Bínnui, en Manásse.

31. En van de kinderen van Hárim: Elië'zer, Jissía, Malchía, Semája, Símeon,

32. Benjamin, Málluch, Semárja.

33. Van de kinderen van Hásum: Máthnai, Matthátha, Zábad, Eliphélet, Jerémai, Manásse, Símeï.

34. Van de kinderen van Báni: Máädai, A'mram, en U'ël,

35. Benája, Bedéja, Chelúhu,

36. Vánja, Méremoth, E'ljasib,

37. Matthánja, Máthnai, en Jáäsai.

38. En Báni, en Bínnui, Símeï,

39. En Selémja, en Náthan, en Adája,

40. Machnádbai, Sásai, Sárai,

41. Azáreël, en Selémja, Semárja,

42. Sállum, Amárja, Jozef.

43. Van de kinderen van Nébo: Jéïël, Matthithja, Zábad, Zebína, Jáddai, en Jóël, Benája.

44. Alle dezen hadden vreemde vrouwen genomen; en [*sommigen*] van hen hadden vrouwen, waarbij zij kinderen gekregen hadden.

HET BOEK

NEHEMIA.

HET I KAPITTEL.

De geschiedenissen van Nehemía, zoon van Hachálja. En het geschiedde in de maand Chísleu, in het twintigste jaar, als ik te Súsan in het paleis was;

2. Zoo kwam Hanáni, een van mijne broederen, hij, en [*sommige*] mannen uit Juda; en ik vraagde ze naar de Joden, die ontkomen waren (die over-

gebleven waren van de gevangenisse), en naar Jeruzalem.

3. En zij zeiden tot mij: De overgeblevenen, die van de gevangenisse aldaar in het landschap zijn overgebleven, zijn in groote ellende en in versmaadheid; en Jeruzalems muur is verscheurd, en zijne poorten zijn met vuur verbrand.

4. En het geschiedde, als ik deze woorden hoorde, zoo zat ik neder en weende en bedreef rouwe, [*eenige*] dagen; en ik was vastende en biddende voor het aangezichte des Gods van den hemel.

5. En ik zeide: [a]Och HEERE God des hemels, Gij groote en vreeselijke God, [b]die het verbond en goedertierenheid houdt dien, die Hem liefhebben, en zijne geboden houden.

a Dan. 9: 4. *b* Ex. 20: 6; 34: 7. Num. 14: 18. Deut. 5: 10. Ps. 86: 15; 103: 8; 145: 8.

6. Laat toch uw oor opmerkende, en uwe oogen open zijn, om te hooren naar het gebed uws knechts, dat ik heden voor uw aangezichte bidde, dag en nacht, voor de kinderen Israëls, uwe knechten; en ik doe belijdenisse over de zonden der kinderen Israëls, die wij tegen U gezondigd hebben; ook ik en mijns vaders huis, wij hebben gezondigd.

7. Wij hebben het ganschelijk tegen U verdorven; en wij hebben niet gehouden de geboden, noch de inzettingen, noch de rechten, die Gij uwen knecht Mozes geboden hebt.

8. Gedenk toch des [a]woords, dat Gij uwen knecht Mozes geboden hebt, zeggende: Gijlieden zult overtreden, Ik zal u onder de volken verstrooien.

a Deut. 4: 25. 26. 27; 30: 2, 3, 4.

9. En gij zult u tot Mij bekeeren, en mijne geboden houden en die doen; al waren uwe verdrevenen aan het einde des hemels, Ik zal ze van daar verzamelen, en zal ze brengen tot de plaatse, die ik verkoren heb, om mijnen naam aldaar te doen wonen.

10. Zij zijn toch uwe knechten en uw volk, dat Gij verlost hebt door uwe groote kracht en door uwe sterke hand.

11. Och HEERE, laat toch uw oor opmerkende zijn op het gebed uws knechts, en op het gebed uwer knechten, die lust hebben uwen naam te vreezen; en doe het toch uwen knecht heden wel gelukken, en geef hem barmhartigheid voor het aangezicht dezes mans. Ik nu was des konings schenker.

HET II KAPITTEL.

Toen geschiedde het in de maand Nisan, in het twintigste jaar van den koning Arthahsástha, [*als er*] wijn voor zijn aangezicht was, dat ik den wijn opnam, en gaf [*hem*] den koning. Nu was ik nooit treurig geweest voor zijn aangezicht.

2. Zoo zeide de koning tot mij: Waarom is uw aangezicht treurig, zoo gij toch niet krank zijt? Dit is niet dan treurigheid des harten. Toen vreesde ik gansch zeer.

3. En ik zeide tot den koning: De koning leve in eeuwigheid. Hoe zoude mijn aangezicht niet treurig zijn, daar de stad, de plaats der begrafenissen mijner vaderen, woest is, en hare poorten met vuur verteerd zijn?

4. En de koning zeide tot mij: Wat verzoekt gij nu? Toen bad ik tot God van den hemel.

5. En ik zeide tot den koning: Zoo het den koning goeddunkt, en zoo uw knecht voor uw aangezicht aangenaam is: dat gij mij zendt naar Juda, naar de stad der begrafenissen mijner vaderen, dat ik ze bouwe.

6. Toen zeide de koning tot mij, daar de koningin nevens hem zat: Hoe lang zal uwe reize wezen, en wanneer zult gij wederkomen? En het behaagde den koning, dat hij mij zond, als ik hem zekeren tijd gesteld had.

7. Voorts zeide ik tot den koning: Zoo het den koning goeddunkt: dat men mij brieven geve aan de landvoogden aan gene zijde der rivier, dat zij mij over geleiden, totdat ik in Juda zal gekomen zijn;

8. Ook eenen brief aan A'saph, den bewaarder van den lusthof, denwelken de koning heeft, dat hij mij hout geve om te zolderen de poorten van het paleis, dat aan het Huis is, en tot den stadsmuur, en tot het huis, waar ik intrekken zal. En de koning gaf ze mij, naar de goede hand mijns Gods over mij.

9. Toen kwam ik tot de landvoog-

den aan gene zijde der rivier, en gaf hun de brieven des konings. En de koning had oversten des heirs en ruiteren met mij gezonden.

10. Toen nu Sanebállat, de Hóroniet, en Tobía, de A'mmonietische knecht, [*dat*] hoorden, mishaagde het hun met groot mishagen, dat er een mensch gekomen was, om wat goeds te zoeken voor de kinderen Israëls.

11. En ik kwam te Jeruzalem, en was daar drie dagen.

12. Daarna maakte ik mij des nachts op, ik, en weinige mannen met mij, en ik gaf geen mensch te kennen, wat mijn God in mijn harte gegeven had, om aan Jeruzalem te doen; en er was geen dier met mij, dan het dier, waar ik op reed.

13. En ik trok uit bij nacht door de Dalpoort, en voorbij de Drakenfontein, en naar de Mistpoort, en ik brak aan de muren van Jeruzalem, dewelke verscheurd waren, en zijne poorten met vuur verteerd.

14. En ik ging voort naar de Fonteinpoort, en naar des konings vijver; doch er was geene plaats voor het dier, om onder mij voort te gaan.

15. Toen ging ik op, des nachts, door de beek, en ik brak aan den muur; en ik keerde weder, en kwam in door de Dalpoort. Alzoo keerde ik wederom.

16. En de overheden wisten niet, waar ik henengegaan was, en wat ik deed; want ik had tot nog toe den Joden, en den priesteren, en den edelen, en overheden, en den anderen, die het werk deden, niets te kennen gegeven.

17. Toen zeide ik tot hen: Gijlieden ziet de ellende, waarin wij zijn, dat Jeruzalem woest is, en zijne poorten met vuur verbrand zijn; komt, en laat ons Jeruzalems muur opbouwen, opdat wij niet meer eene versmaadheid zijn.

18. En ik gaf hun te kennen de hand mijns Gods, die goed over mij geweest was, als ook de woorden des konings, die hij tot mij gesproken had. Toen zeiden zij: Laat ons ons opmaken, dat wij bouwen. En zij sterkten hunne handen ten goede.

19. Als nu Sanebállat, de Hóroniet, en Tobía, de A'mmonietische knecht, en Gésem, de Arabier, dit hoorden, zoo bespotten zij ons, en verachtten ons; en zij zeiden: Wat is dit voor een ding dat gijlieden doet? Wilt gijlieden tegen den koning rebelleeren?

20. Toen gaf ik hun tot antwoord, en zeide tot hen: God van den hemel, die zal het ons doen gelukken, en wij, zijne knechten, zullen ons opmaken en bouwen. Maar gijlieden hebt geen deel, noch gerechtigheid, noch gedachtenisse in Jeruzalem.

HET III KAPITTEL.

En E'ljasib, de hoogepriester, maakte zich op met zijne broederen, de priesteren, en zij bouwden de Schaapspoort; zij heiligden haar, en richtten hare deuren op; ja zij heiligden haar tot aan den toren Méa, tot aan den toren Hanáneël.

2. En aan zijne hand bouwden de mannen van Jéricho; ook bouwde aan zijne hand Zácchur, de zoon van I'mri.

3. De Vischpoort nu bouwden de kinderen van Sénaä; die zolderden haar, en richtten hare deuren op, [*met*] hare sloten en hare grendelen.

4. En aan hunne hand verbeterde Méremoth, de zoon van Uría, den zoon van Koz; en aan hunne hand verbeterde Mesúllam, de zoon van Beréchja, den zoon van Mesezábeël; en aan hunne hand verbeterde Zádok, zoon van Baë'na.

5. Voorts aan hunne hand verbeterden de Thékoieten; maar hunne voortreffelijken brachten hunnen hals niet tot den dienst huns Heeren.

6. En de Oude poort verbeterden Jójada, de zoon van Paséah, en Mesúllam, de zoon van Besódja; deze zolderden haar, en richtten hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen.

7. En aan hunne hand verbeterden Melátja, de Gíbeoniet, en Jádon, de Méronothiet, de mannen van Gíbeon en van Mízpa, tot aan den stoel des landvoogds aan deze zijde der rivier.

8. Aan zijne hand verbeterde U'zziël, de zoon van Harhója, [*een*] der goudsmeden; en aan zijne hand verbeterde Hanánja, de zoon van een der apothe-

kers; en zij lieten Jeruzalem tot aan den breeden muur.

9. En aan hunne hand verbeterde Rephája, de zoon van Hur, overste des halven deels van Jeruzalem.

10. Voorts aan hunne hand verbeterde Jedája, de zoon van Harúmaph, en tegenover zijn huis; en aan zijne hand verbeterde Háttus, de zoon van Hasabnéja.

11. Het andere stuk verbeterde Malchïa, de zoon van Hárim, en Hássub, de zoon van Páhath-Móab; daartoe den Bakovenstoren.

12. En aan zijne hand verbeterde Sállum, de zoon van Lóhes, overste van het [*andere*] halve deel van Jeruzalem, hij en zijne dochteren.

13. De Dalpoort verbeterde Hánun, en de inwoners van Zanóah; die bouwden haar, en richtten hare deuren op, [*met*] hare sloten en hare grendelen; daartoe duizend ellen aan den muur, tot aan de Mistpoort.

14. De Mistpoort nu verbeterde Malchía, de zoon van Réchab, overste van het deel Béth-Chérem; hij bouwde haar, en richtte hare deuren op, [*met*] hare sloten en hare grendelen.

15. En de Fonteinpoort verbeterde Sállun, de zoon van Cól-Hóze, overste van het deel van Mízpa: hij bouwde haar, en overdekte haar, en richtte hare deuren op, [*met*] hare sloten en hare grendelen; daartoe den muur des vijvers Schélach bij des konings hof, en tot aan de trappen, die afgaan van Davids stad.

16. Na hem verbeterde Nehemía, de zoon van A'zbuk, overste van het halve deel van Béth-Zur, tot tegenover Davids graven, en tot aan den gemaakten vijver, en tot aan het huis der helden.

17. Na hem verbeterden de Levieten, Réhum, de zoon van Báni; aan zijne hand verbeterde Hasábja, de overste van het halve deel van Kegíla, in zijn deel.

18. Na hem verbeterden hunne broederen, Bávai, de zoon van Hénadad, de overste van het [*andere*] halve deel van Kegíla.

19. Aan zijne hand verbeterde E'zer, de zoon van Jésua, de overste van Mízpa, een ander stuk, tegenover den opgang naar het wapenhuis, aan den hoek.

20. Na hem verbeterde zeer vuriglijk Báruch, de zoon van Zábbai, een ander stuk, van den hoek tot aan de deur van het huis van E'ljasib, den hoogepriester.

21. Na hem verbeterde Méremoth, de zoon van Uría, den zoon van Koz, een ander stuk, van de huisdeur van E'ljasib af, tot aan het einde van E'ljasibs huis.

22. En na hem verbeterden de priesteren, wonende in de vlakke velden.

23, Daarna verbeterde Bénjamin, en Hássub, tegen hun huis over; na hem verbeterde Azárja, de zoon van Maäséja, den zoon van Hanánja, bij zijn huis.

24. Na hem verbeterde Bínnui, de zoon van Hénadad, een ander stuk, van het huis van Azárja tot aan den hoek en tot aan de punt;

25. Pálal, de zoon van U'zai, tegenover den hoek en den hoogen toren, die van des konings huis uitsteekt, die bij het voorhof der gevangenis is; na hem Pedája, de zoon van Párhos;

26. De Néthinim nu, [*die*] in O'phel woonden, tot tegenover de Waterpoort aan het oosten en den uitstekenden toren.

27. Daarna verbeterden de Thékoïeten een ander stuk; tegenover den grooten uitstekenden toren, en tot aan den muur van O'phel.

28. Van boven de Paardenpoort verbeterden de priesteren, een iegelijk tegenover zijn huis,

29. Daarna verbeterde Zádok, de zoon van I'mmer, tegenover zijn huis; en na hem verbeterde Semája, de zoon van Sechánja, de bewaarder van de Oostpoort.

30. Na hem verbeterde Hanánja, de zoon van Selémja, en Hánun, de zoon van Zálaph, de zesde, een ander stuk; na hem verbeterde Mesúllam, de zoon van Beréchja, tegenover zijne kamer.

31. Na hem verbeterde Malchía, de zoon eens goudsmids, tot aan het huis der Néthinim en der *drogisten, tegenover de poort van Míphkad, en tot de opperzaal van de punt.

* Staten-overz: kruideniers; waarmede bedoeld zijn de handelaars in kruiden; onze drogisten.

32. En tusschen de opperzaal van de punt tot de Schaapspoort toe, verbeterden de goudsmeden en de *drogisten.

HET IV KAPITTEL.

Maar het geschiedde, als Sanebállat gehoord had, dat wij den muur bouwden, zoo ontstak hij, en werd zeer toornig; en hij bespotte de Joden,

2. En sprak in de tegenwoordigheid van zijne broederen en van het heir van Samaría, en zeide: Wat doen deze **aamechtige Joden? Zal men ze laten geworden? Zullen zij offeren? Zullen zij het in eenen dag voleinden? Zullen zij de steenen uit de stofhoopen levend maken, daar zij verbrand zijn?

3. En Tobía, de A'mmoniet, was bij hem, en zeide: Al is het, dat zij bouwen, zoo er een vos op kwame, hij zoude hunnen steenen muur wel verscheuren.

4. Hoor, o onze God, dat wij zeer veracht zijn, en keer hunne versmaadheid weder op hun hoofd, en geef ze over tot eenen roof in een land der gevangenisse,

5. En dek hunne ongerechtigheid niet toe, en hunne zonde worde niet uitgedelgd van voor uw aangezichte; want zij hebben [*U*] getergd, [*staande*] tegenover de bouwlieden.

6. Doch wij bouwden den muur, zoodat de gansche muur samengevoegd werd tot zijne helft toe; want het hart des volks was om te werken.

7. En het geschiedde, als Sanebállat, en Tobía, en de Arabieren, en de A'mmonieten, en de A'sdodieten hoorden, dat de verbetering aan de muren van Jeruzalem toenam, dat de scheuren begonnen gestopt te worden, zoo ontstaken zij zeer;

8. En zij maakten allen te zamen eene verbintenis, dat zij zouden komen om tegen Jeruzalem te strijden, en eene verbijstering daarin te maken.

9. Maar wij baden tot onzen God, en zetten wacht tegen hen, dag en nacht, hunnenthalve.

10. Toen zeide Juda: De kracht der dragers is vervallen, en des stofs is veel, zoodat wij aan den muur niet zullen kunnen bouwen.

11. Nu hadden onze vijanden gezegd: Zij zullen het niet weten noch zien, totdat wij in het midden van hen komen, en slaan ze dood; alzoo zullen wij het werk doen ophouden.

12. En het geschiedde, als de Joden, die bij hen woonden, kwamen, dat zij het ons [*wel*] tien maal zeiden, uit alle de plaatsen, [*door*] dewelke gij tot ons wederkeert.

13. Daarom zette ik [*ze*] in de benedenste plaatsen achter den muur, [*en*] op de hoogten, en ik zette het volk naar de geslachten, met hunne zwaarden, hunne spiesen en hunne bogen.

14. En ik zag toe, en maakte mij op, en zeide tot de edelen, en tot de overheden, en tot het overige des volks: *a*Vreest niet voor hun aangezicht; denkt aan dien grooten en vreeselijken HEERE; en strijdt voor uwe broederen, uwe zonen en uwe dochteren, uwe vrouwen en uwe huizen.

a Num. 14: 9. Deut. 1: 21; 20: 3.

15. Daarna geschiedde het, als onze vijanden hoorden, dat het ons bekend was geworden, en God hunnen raad te niete gemaakt had, zoo keerden wij allen weder tot den muur, een iegelijk tot zijn werk.

16. En het geschiedde van dien dag af, dat de helft mijner jongens doende waren aan het werk, en de helft van hen hielden *de spiesen, en de schilden, en de bogen, en de pantsiers; en de oversten waren achter het gansche huis van Juda.

17. Die aan den muur bouwden, en die den last droegen, [*en*] die oplaadden, waren een ieder met zijne ééne hand doende aan het werk, en de andere hield het wapen.**

18. En de bouwers die hadden een iegelijk zijn zwaard aan zijne lendenen

---

* Zie de noot bij vers 31.

** De Staten-overz. heeft hier aamechtig, niet in den zin van afgemat of uitgeput, maar in dien van machteloos. Aamechtig is waarschijnlijk eene onjuiste navolging van het Hoogduitsche ohnmächtig. Toch is deze tekst te bekend om aanmechtig in onmachtig te veranderen.

* De Hebr. uitgaven en de St.-ov. hebben hier: hielden, en de spiesen de schilden; blijkbaar eene misstelling van het voegwoordje en.

** St. ov. geweer; zie de noot bij 2 Kron. XXIII: 10.

gegord, en bouwden; maar die met de bazuin blies, was bij mij.

19. En ik zeide tot de edelen, en tot de overheden, en tot het overige des volks: Het werk is groot en wijd; en wij zijn op den muur afgezonderd, de één verre van den ander.

20. Ter plaatse, waar gij het geluid der bazuin zult hooren, daarhenen zult gij u tot ons verzamelen. [a]Onze God zal voor ons strijden.

a Ex. 14: 25. Deut. 1: 30; 28: 7.

21. Alzoo waren wij doende aan het werk; en de helft van hen hielden de spiesen, van het opgaan des dageraads tot het voortkomen der sterren toe.

22. Ook zeide ik te dien tijde tot het volk: Een iegelijk vernachte met zijnen jongen binnen Jeruzalem; opdat zij ons des nachts ter wacht zijn, en des daags aan het werk.

23. Voorts noch ik, noch mijne broederen, noch mijne jongelingen, noch de mannen van de wacht, die achter mij waren, wij trokken onze kleederen niet uit; een iegelijk [*had*] zijn wapen [*en*] water.

HET V KAPITTEL.

Maar het geroep des volks en hunner vrouwen was groot, tegen hunne broederen, de Joden.

2. Want er waren, die zeiden: Onze zonen, en onze dochteren, wij zijn velen; daarom hebben wij koren opgenomen, opdat wij eten en leven.

3. Ook waren er, die zeiden: Wij verpanden onze akkers, en onze wijngaarden, en onze huizen, opdat wij in dezen honger koren mogen opnemen.

4. Desgelijks waren er, die zeiden: Wij hebben geld geleend tot des konings cijns, [*op*] onze akkers en onze wijngaarden.

5. Nu is toch ons vleesch als het vleesch onzer broederen, onze kinderen zijn als hunne kinderen; en zie, wij onderwerpen onze zonen en onze dochteren tot dienstknechten; ja er zijn eenige van onze dochteren onderworpen, dat zij in de macht onzer handen niet zijn; en anderen hebben onze akkers en onze wijngaarden.

6. Toen ik nu hun geroep en deze woorden hoorde, ontstak ik zeer;

7. En mijn hart beraadslaagde in mij. Daarna twistte ik met de edelen en met de overheden, en zeide tot hen: Gijlieden vordert eenen last, een iegelijk van zijnen broeder. Voorts belegde ik eene groote vergadering tegen hen;

8. En ik zeide tot hen: Wij hebben onze broederen, de Joden, die aan de heidenen verkocht waren, naar ons vermogen wedergekocht; en zoudt gijlieden ook uwe broederen verkoopen, of zouden zij aan ons verkocht worden? Toen zwegen zij, en vonden geen antwoord.

9. Voorts zeide ik: De zake is niet goed, die gijlieden doet. Zoudt gij niet wandelen in de vreeze onzes Gods, om de versmading der heidenen, onzer vijanden?

10. Ik, mijne broederen, en mijne jongens, vorderen wij ook geld en koren van hen? Laat ons toch dezen last nalaten.

11. Geeft hun toch als heden weder hunne akkers, hunne wijngaarden, hunne olijfgaarden en hunne huizen; en het honderdste [*deel*] van het geld, en van het koren, den most en de olie, die gij hun hebt afgevorderd.

12. Toen zeiden zij: Wij zullen het wedergeven, en van hen niets eischen; wij zullen alzoo doen, als gij zegt. En ik riep de priesteren, en deed ze zweren, dat zij doen zouden naar dit woord.

13. Ook schudde ik mijnen boezem uit, en zeide: Alzoo schudde God allen man uit, die dit woord niet zal bevestigen, uit zijn huis en uit zijnen arbeid, en hij zij alzoo uitgeschud en ledig. En de gansche gemeente zeide: Amen. En zij prezen den HEERE. En het volk deed naar dit woord.

14. Ook van dien dag af, dat hij mij bevolen heeft, hun landvoogd te zijn in het land Juda, van het twintigste jaar af, tot het twee en dertigste jaar van den koning Arthahsástha, zijnde twaalf jaren, heb ik, met mijne broederen, het brood des landvoogds niet gegeten.

15. En de vorige landvoogden, die vóór mij geweest zijn, hebben het volk bezwaard, en van hen genomen aan brood en wijn, daarna veertig zilveren Sikkelen; ook heerschten hunne jon-

gens over het volk. Maar ik heb alzoo niet gedaan, om der vreeze Gods wille.

16. Daartoe heb ik ook aan het werk dezes muurs verbeterd, en wij hebben geen land gekocht; en alle mijne jongens zijn aldaar verzameld geweest tot het werk.

17. Ook zijn van de Joden en van de overheden honderd en vijftig man, en die van de heidenen, die rondom ons zijn, tot ons kwamen, aan mijne tafel geweest.

18. En wat voor éénen dag bereid werd, was één rund [*en*] zes uitgelezene schapen; ook werden mij vogelen bereid, en binnen tien dagen van allen wijn zeer veel. Nog heb ik bij dezen het brood des landvoogds niet geëischt, omdat de dienstbaarheid zwaar was over dit volk.

19. [a]Gedenk mijner, mijn God, ten goede, alles, wat ik dezen volke gedaan heb. *a* Neh. 13: 22.

HET VI KAPITTEL.

Voorts is het geschied, als van Sanebállat, en Tobía, en van Gésem, den Arabier, en van onze andere vijanden gehoord was, dat ik den muur gebouwd had, en dat geene scheure daarin was overgelaten; ook had ik tot dezen tijd toe de deuren niet opgezet in de poorten;

2. Zoo zond Sanebállat, en Gésem, tot mij, om te zeggen: Kom en laat ons te zamen vergaderen in de dorpen, in het dal O'no. Maar zij dachten mij kwaad te doen.

3. En ik zond boden tot hen, om te zeggen: Ik doe een groot werk, zoodat ik niet zal kunnen afkomen; waarom zoude dit werk ophouden, terwijl ik het zoude nalaten en tot ulieden afkomen?

4. Zij zonden nu [*wel*] vier malen tot mij, op dezelfde wijze. En ik antwoordde hun op dezelfde wijze.

5. Toen zond Sanebállat tot mij op dezelfde wijze, ten vijfden male, zijnen jongen, met eenen openen brief in zijne hand.

6. Daarin was geschreven: Het is onder de volken gehoord, en Gásmu zegt: Gij en de Joden denkt te rebelleeren; daarom bouwt gij den muur, en gij zult hun ten koning zijn; naar dat deze zaken zijn.

7. Dat gij ook profeten hebt besteld, om van u te Jeruzalem uit te roepen, zeggende: Hij is koning in Juda. Nu zal het van den koning gehoord worden, naar dat deze zaken zijn; kom dan nu, en laat ons te zamen raadslaan.

8. Doch ik zond tot hem, om te zeggen: Er is van alzulke zaken, als gij zegt, niets geschied; maar gij verzint ze uit uw harte.

9. Want zij allen zochten ons vreesachtig te maken, zeggende: Hunne handen zullen van het werk aflaten, dat het niet zal gedaan worden. Nu dan, sterk mijne handen.

10. Als ik nu kwam in het huis van Semája, den zoon van Delája, den zoon van Mehetábeël (hij nu was opgesloten), zoo zeide hij: Laat ons samenkomen in het Huis Gods, in het midden des Tempels, en laat ons de deuren des Tempels toesluiten, want zij zullen komen om u te dooden, ja bij nacht zullen zij komen, om u te dooden.

11. Maar ik zeide: Zoude een man, als ik, vlieden? En wie is er, zijnde als ik, die in den tempel zoude gaan dat hij levend bleve? Ik zal er niet in gaan.

12. Want ik merkte, en zie, God had hem niet gezonden; maar hij sprak deze profetie tegen mij, omdat Tobía en Sanebállat hem gehuurd hadden.

13. Daarom was hij gehuurd, opdat ik zoude vreezen, en alzoo doen, en zondigen; opdat zij iets zouden hebben tot eenen kwaden naam, opdat zij mij zouden hoonen.

14. Gedenk, mijn God, aan Tobía en aan Sanebállat, naar deze zijne werken; en ook aan de profetes Noádja, en aan de andere profeten, die mij gezocht hebben vreesachtig te maken.

15. De muur nu werd volbracht, op den vijf en twintigsten van E'lul, in twee en vijftig dagen.

16. En het geschiedde, als alle onze vijanden [*dit*] hoorden, zoo vreesden alle de heidenen, die rondom ons waren, en zij vervielen zeer in hunne oogen; want zij merkten, dat dit werk van onzen God gedaan was.

17. Ook schreven in die dagen edelen van Juda vele brieven, die naar Tobía gingen; en die van Tobía kwamen tot hen.
18. Want velen in Juda hadden hem gezworen, omdat hij was een schoonzoon van Sechánja, den zoon van A'rah; en zijn zoon Jóhanan had genomen de dochter van Mesúllam, den zoon van Beréchja.
19. Ook verhaalden zij zijne goeddadigheden voor mijn aangezicht, en mijne woorden brachten zij uit tot hem. Tobía [*dan*] zond brieven, om mij vreesachtig te maken.

HET VII KAPITTEL.

Voorts geschiedde het, als de muur gebouwd was, dat ik de deuren oprichtte, en de portiers, en de zangers, en de Levieten werden besteld.
2. En ik gaf bevel aan mijnen broeder Hanáni, en aan Hanánja, den overste van den burcht te Jeruzalem, want hij was als een man van getrouwigheid, en Godvreezende boven velen.
3. En ik zeide tot hen: Laat de poorten van Jeruzalem niet geopend worden, totdat de zon heet wordt; en terwijl zij daarbij staan, laat ze de deuren sluiten; betast gij ze dan; en dat men wachten zette, inwoners van Jeruzalem, een iegelijk op zijne wacht, en een iegelijk tegenover zijn huis.
4. De stad nu was wijd van ruimte en groot, doch des volks was weinig daarbinnen; en de huizen waren niet gebouwd.
5. Zoo gaf mijn God in mijn harte, dat ik de edelen, en de overheden, en het volk verzamelde, om de geslachten te rekenen; en ik vond het geslachtregister dergenen, die in het eerst waren opgetogen, en vond daarin geschreven [*aldus*]:
6. [a]Dit zijn de kinderen van dat landschap, die optogen uit de gevangenisse der weggevoerden, die Nebucadnézar, koning van Bábel, weggevoerd had, en [*die*] wedergekeerd zijn naar Jeruzalem en naar Juda, een iegelijk tot zijne stad; *a* Ezra 2: 1, enz.
7. Dewelke kwamen met Zerubbábel, Jésua, Nehemía, Azárja, Raä'mja, Nahamáni, Mórdechai, Bílsan, Mispéreth, Bígvai, Néhum [*en*] Baë'na. [*Dit*] is het getal der mannen van den volke Israëls:
8. De kinderen van Párhos waren twee duizend honderd en twee en zeventig.
9. De kinderen van Sephátja, drie honderd twee en zeventig.
10. De kinderen van A'rach, zes honderd twee en vijftig.
11. De kinderen van Páhath-Móab, van de kinderen van Jésua en Jóab, twee duizend en acht honderd [*en*] achttien.
12. De kinderen van E'lam, duizend twee honderd vier en vijftig.
13. De kinderen van Zátthu, acht honderd vijf en veertig.
14. De kinderen van Záccai, zeven honderd en zestig.
15. De kinderen van Bínnui, zes honderd acht en veertig.
16. De kinderen van Bébai, zes honderd acht en twintig.
17. De kinderen van A'zgad, twee duizend drie honderd twee en twintig.
18. De kinderen van Adoníkam, zes honderd zeven en zestig.
19. De kinderen van Bígvai, twee duizend zeven en zestig.
20. De kinderen van A'din, zes honderd vijf en vijftig.
21. De kinderen van A'ter, van Hizkía, acht en negentig.
22. De kinderen van Hásum, drie honderd acht en twintig.
23. De kinderen van Bézai, drie honderd vier en twintig.
24. De kinderen van Háriph, honderd [*en*] twaalf.
25. De kinderen van Gíbeon, vijf en negentig.
26. De mannen van Béthlehem en Netópha, honderd acht en tachtig.
27. De mannen van A'nathoth, honderd acht en twintig.
28. De mannen van Béth-Azmáveth, twee en veertig.
29. De mannen van Kírjath-Jéarim, Kephíra en Béëroth, zeven honderd drie en veertig.
30. De mannen van Ráma en Gába, zes honderd een en twintig.
31. De mannen van Míchmas, honderd en twee en twintig.
32. De mannen van Béthel en Ai, honderd drie en twintig.

33. De mannen van het andere Nébo, twee en vijftig.
34. De kinderen des anderen E'lams, duizend twee honderd vier en vijftig.
35. De kinderen van Hárim, drie honderd en twintig.
36. De kinderen van Jéricho, drie honderd vijf en veertig.
37. De kinderen van Lod, Hádid en O'no, zeven honderd en een en twintig.
38. De kinderen van Senáä, drie duizend negen honderd en dertig.
39. De priesters: De kinderen van Jedája, van het huis van Jésua, negen honderd drie en zeventig.
40. De kinderen van I'mmer, duizend twee en vijftig.
41. De kinderen van Páshur, duizend twee honderd zeven en veertig.
42. De kinderen van Hárim, duizend [*en*] zeventien.
43. De Levieten: De kinderen van Jésua, van Kádmiël, van de kinderen van Hodéva, vier en zeventig.
44. De zangers: De kinderen van A'saph, honderd acht en veertig.
45. De portiers: De kinderen van Sállum, de kinderen van A'ter, de kinderen van Tálmon, de kinderen van Hákub, de kinderen van Hatíta, de kinderen van Sóbai, honderd acht en dertig.
46. De Néthinim: De kinderen van Zíha, de kinderen van Hasúpha, de kinderen van Tábbaoth,
47. De kinderen van Kéros, de kinderen van Sía, de kinderen van Pádon,
48. De kinderen van Lebána, de kinderen van Hágaba, de kinderen van Sálmai,
49. De kinderen van Hánan, de kinderen van Gíddel, de kinderen van Gáhar,
50. De kinderen van Reája, de kinderen van Rézin, de kinderen van Nekóda,
51. De kinderen van Gázzam, de kinderen van U'zza, de kinderen van Paséah,
52. De kinderen van Bésai, de kinderen van Meü'nim, de kinderen van Nephússim,
53. De kinderen van Bákbuk, de kinderen van Hakúpha, de kinderen van Hárhur,
54. De kinderen van Bázlith, de kinderen van Mehída, de kinderen van Hársa,
55. De kinderen van Bárkos, de kinderen van Sísera, de kinderen van Thámah,
56. De kinderen van Nezíah, de kinderen van Hatípha.
57. De kinderen der knechten van Sálomo: De kinderen van Sótai, de kinderen van Sophéreth, de kinderen van Périda,
58. De kinderen van Jaë'la, de kinderen van Dárkon, de kinderen van Gíddel,
59. De kinderen van Sephátja, de kinderen van Háttil, de kinderen van Pochéreth van Zebáïm, de kinderen van A'mon.
60. Alle de Néthinim, en de kinderen der knechten van Sálomo, waren drie honderd twee en negentig.
61. Ook togen deze op van Thél-Mélah, Thél-Hársa, Chérub, Háddon en I'mmer; maar zij konden hunner vaderen huis, en hun zaad niet toonen, of zij uit Israël waren:
62. De kinderen van Delája, de kinderen van Tobía, de kinderen van Nekóda, zes honderd twee en veertig;
63. En van de priesteren: de kinderen van Habája, de kinderen van Koz, de kinderen van Barzíllai, die eene vrouwe van de dochteren van Barzíllai, den Gíleadiet, genomen had, en naar hunnen naam genoemd was.
64. Deze zochten hun geschrift, willende hun geslacht rekenen, maar het werd niet gevonden; daarom werden zij als onreinen van het priesterdom geweerd.
65. En Hátthirsátha zeide tot hen, dat zij van de heiligste dingen niet zouden eten, totdat er een priester stond met U'rim en Thúmmim.
66. Deze gansche gemeente te zamen was twee en veertig duizend drie honderd en zestig;
67. Behalve hunne knechten en hunne maagden; die waren zeven duizend drie honderd zeven en dertig; en zij hadden twee honderd en vijf en veertig zangers en zangeressen.
68. Hunne paarden, zeven honderd zes en dertig; hunne muilen, twee honderd vijf en veertig;
69. Kemelen, vier honderd vijf en

dertig; ezelen, zes duizend zeven honderd en twintig.

70. Een deel nu van de hoofden der vaderen gaven tot het werk. Hátthirsátha gaf tot den schat, aan goud, duizend drachmen, vijftig sprengbekkens, vijf honderd en dertig priesterrokken.

71. En [*anderen*] van de hoofden der vaderen gaven tot den schat des werks, aan goud, twintig duizend drachmen, en aan zilver, twee duizend en twee honderd ponden.

72. En wat de overigen des volks gaven, was aan goud, twintig duizend drachmen, en aan zilver, twee duizend Minen, en zeven en zestig priesterrokken.

73. En de priesters, en de Levieten, en de portiers, en de zangers, en [*sommigen*] van het volk, en de Néthinim, en gansch Israël, woonden in hunne steden.

HET VIII KAPITTEL.

Als nu de zevende maand aankwam, en de kinderen Israëls in hunne steden waren,

2. Zoo verzamelde zich al het volk als een eenig man op de straat voor de Waterpoort; en zij zeiden tot E'zra, den schriftgeleerde, dat hij het boek der wet van Mozes zoude halen, die de HEERE Israël geboden had.

3. En E'zra, de priester, bracht de wet voor de gemeente, beide mannen en vrouwen, en allen, die verstandig waren om te hooren, op den eersten dag der zevende maand.

4. En hij las daarin voor de straat, die voor de Waterpoort is, van het [*morgen*]licht aan tot op den middag, voor de mannen en vrouwen, en de verstandigen; en de ooren des ganschen volks waren naar het wetboek.

5. En E'zra, de schriftgeleerde, stond op eenen hoogen houten stoel, dien zij tot die zaak gemaakt hadden; en nevens hem stond Matthíthja, en Séma, en Anája, en Uría, en Hilkía, en Maäséja, aan zijne rechterhand; en aan zijne linkerhand Pedája, en Mísaël, en Malchía, en Hásum, en Hasbaddána, Zacharía, [*en*] Mesúllam.

6. En E'zra opende het boek voor de oogen des ganschen volks, want hij was boven al het volk; en als hij het opende, stond al het volk.

7. En E'zra loofde den HEERE, den grooten God; en al het volk antwoordde: Amen, amen; met opheffing hunner handen; en neigden zich, en aanbaden den HEERE, met de aangezichten ter aarde.

8. Jésua nu, en Báni, en Serébja, Jámin, A'kkub, Sábbethai, Hodía, Maäséja, Kelíta, Azárja, Józabad, Hánan, Pelája en de Levieten onderwezen het volk in de wet. En het volk stond op zijne standplaats.

9. En zij lazen in het boek, in de wet Gods, duidelijk; en den zin verklarende, zoo maakten zij, dat men het verstond in het lezen.

10. En Nehemía (deze is Hátthirsátha), en E'zra, de priester, de schriftgeleerde, en de Levieten, die het volk onderwezen, zeiden tot al het volk: Deze dag is den HEERE uwen God heilig: bedrijft [*dan*] geenen rouw, en weent niet. Want al het volk weende, als zij de woorden der wet hoorden.

11. Voorts zeide hij tot hen: Gaat, eet het vette, en drinkt het zoete, en zendt deelen dengenen, voor welken niets bereid is, want deze dag is onzen Heere heilig; zoo bedroeft u niet, want de blijdschap des HEEREN, die is uwe sterkte.

12. En de Levieten stilden al het volk, zeggende: Zwijgt, want deze dag is heilig, daarom bedroeft u niet.

13. Toen ging al het volk henen om te eten, en om te drinken, en om deelen te zenden, en om groote blijdschap te maken; want zij hadden de woorden verstaan, die men hun had bekend gemaakt.

14. En des anderen daags verzamelden zich de hoofden der vaderen van het gansche volk, de priesters, en de Levieten, tot E'zra den schriftgeleerde, en dat, om verstand te bekomen in de woorden der wet.

15. En zij vonden in de wet [a]geschreven, dat de HEERE door de hand van Mozes geboden had, dat de kinderen Israëls in loofhutten zouden wonen, op het feest in de zevende maand;

a Ex. 23: 16. Lev. 23: 34. Num. 29: 12, enz. Deut. 16: 13, 14, 15.

16. En dat zij het zouden luidbaar

maken, en eene stemme laten doorgaan door alle hunne steden, en te Jeruzalem, zeggende: Gaat uit op het gebergte, en haalt takken van olijf boomen, en takken van [*andere*] olieachtige boomen, en takken van mirteboomen, en takken van palmboomen, en takken van [*andere*] dichte boomen, om loofhutten te maken, als er geschreven is.

17. Alzoo ging het volk uit en haalden ze, en maakten zich loofhutten, een iegelijk op zijn dak, en in hunne voorhoven, en in de voorhoven van Gods Huis, en op de straat der Waterpoort, en op de straat van Ephraïms poort.

18. En de gansche gemeente dergenen, die uit de gevangenis waren wedergekomen, maakten loofhutten, en woonden in die loofhutten; want de kinderen Israëls hadden alzoo niet gedaan sinds de dagen van Jésua, den zoon van Nun, tot op dezen dag toe; en er was zeer groote blijdschap.

19. En men las in het wetboek Gods dag bij dag, van den eersten dag tot den laatsten dag. En zij hielden het feest zeven dagen, en op den achtsten dag den verbodsdag, naar het recht.

HET IX KAPITTEL.

Voorts op den vier en twintigsten dag dezer maand verzamelden zich de kinderen Israëls met vasten, en met zakken, en aarde was op hen.

2. En het zaad Israëls scheidde zich af van alle vreemden. En zij stonden, en deden belijdenis van hunne zonden en hunner vaderen ongerechtigheden.

3. Want als zij opgestaan waren op hunne standplaats, zoo lazen zij in het wetboek des HEEREN, huns Gods, een vierendeel van den dag; en op een [*ander*] vierendeel deden zij belijdenis, en aanbaden den HEERE hunnen God.

4. Jésua nu, en Báni, Kádmiël, Sebánja, Búnni, Serébja, Báni, [*en*] Chenáni, stonden op het hooge gestoelte der Levieten, en riepen met luider stemme tot den HEERE hunnen God.

5. En de Levieten, Jésua, en Kádmiël, Báni, Hasabnéja, Serébja, Hodía, Sebanja, Pethähja, zeiden: Staat op, looft den HEERE uwen God, van eeuwigheid tot in eeuwigheid; en men love den naam uwer heerlijkheid, die verhoogd is boven allen lof en prijs.

6. Gij zijt die HEERE alleen. [a]Gij hebt gemaakt den hemel, den hemel der hemelen, en al hun heir, de aarde en al wat daarop is, de zeeën en al wat daarin is, en Gij maakt die allen levend; en het heir der hemelen aanbidt U.

a Gen. 1, enz. Ps. 146: 6. Hand. 14: 15; 17: 24. Openb. 14: 7.

7. Gij zijt die HEERE, de God, die Abram hebt verkoren, en hem [a]uit Ur der Chaldeën uitgevoerd; en Gij hebt zijnen [b]naam gesteld: Abraham.

a Gen. 11: 31, 32; 12: 1. *b* Gen. 17: 5.

8. [a]En Gij hebt zijn hart trouw gevonden voor uw aangezichte, en hebt een verbond met hem gemaakt, [b]dat Gij zoudt geven het land der Kanaänieten, der Héthieten, der A'morieten, en der Phérizieten, en der Jébusieten, en der Gírgasieten, dat Gij het zijnen zade zoudt geven; en Gij hebt uwe woorden bevestigd, omdat Gij rechtvaardig zijt.

a Gen. 15: 6. *b* Gen. 12: 7; 13: 15; 15: 18; 17: 8; 26: 4.

9. [a]En Gij hebt aangezien onzer vaderen ellende in Egypte, en Gij hebt hun geroep gehoord aan de Schelfzee;

a Ex. 3: 7; 14: 10.

10. [a]En gij hebt teekenen en wonderen gedaan aan Pharaö, en aan alle zijne knechten, en aan al het volk zijns lands, want Gij wist, dat zij trotschelijk tegen hen handelden; en Gij hebt U eenen naam gemaakt, als het is te dezen dage. *a* Ex. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14.

11. [a]En gij hebt de zee voor hun aangezicht gekliefd, dat zij in het midden der zee op het droge zijn doorgegaan; en hunne vervolgers hebt Gij in de diepten geworpen, als eenen steen in sterke wateren. *a* Ex. 14: 22, enz.

12. [a]En gij hebt ze des daags geleid met eene wolkkolom, en des nachts met eene vuurkolom, om hun te lichten op den weg, waarin zij zouden wandelen. *a* Ex. 13: 21; 14: 19; 40: 38. Ps. 105: 39.

13. [a]En gij zijt nedergedaald op den berg Sínaï, en hebt met hen gesproken uit den hemel; en Gij hebt hun gegeven rechtmatige rechten, en getrouwe wetten, goede inzettingen en geboden.

a Ex. 19: 20; 20: 1. enz.

14. En Gij hebt hun uwen heiligen Sabbath bekend gemaakt; en Gij hebt hun geboden, en inzettingen, en eene wet bevolen, door de hand van uwen knecht Mozes.

15. [a]En Gij hebt hun brood uit den hemel gegeven voor hunnen honger, en hun [b]water uit de steenrots voortgebracht voor hunnen dorst; en Gij hebt tot hen gezegd, dat zij zouden ingaan om te erven het land, waarover Gij uwe hand ophieft, dat Gij het hun zoudt geven. *a* Ex. 16: 14. *b* Ex. 17: 6. Num. 20: 9.

16. Maar zij en onze vaders hebben trotschelijk gehandeld, en zij hebben hunnen nek verhard, en niet gehoord naar uwe geboden;

17. En zij hebben geweigerd te hooren, en niet gedacht aan uwe wonderen, die Gij bij hen gedaan hadt, en hebben hunnen nek verhard, en in hunne wederspannigheid een [a]hoofd gesteld, om weder te keeren tot hunne dienstbaarheid. Doch Gij, [b]een God van vergevingen, genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van weldadigheid, hebt ze evenwel niet verlaten. *a* Num. 14: 4. *b* Ex. 34: 7. Num. 14: 18. Ps. 86: 5.

18. [a]Zelfs, als zij zich een gegoten kalf gemaakt hadden, en gezegd: Dit is uw God, die u uit Egypte heeft opgevoerd; en groote Godslasterlijkheden gedaan hadden; *a* Ex. 32: 1, enz.

19. Nochtans hebt Gij ze door uwe groote barmhartigheden niet verlaten in de woestijn. De [a]wolkkolom week niet van hen des daags, om hen op den weg te leiden, noch de vuurkolom des nachts, om hun te lichten, en dat, op den weg, waarin zij zouden wandelen. *a* Ex. 13: 22; 40: 38.

20. [a]En Gij hebt uwen goeden Geest gegeven om hen te onderwijzen; en [b]uw Man hebt Gij niet geweerd van hunnen mond, en water hebt Gij hun gegeven voor hunnen dorst. *a* Num. 11: 17. *b* Joz. 5: 12.

21. [a]Alzoo hebt Gij ze veertig jaren onderhouden in de woestijn; zij hebben geen gebrek gehad; hunne kleederen zijn niet verouderd, en hunne voeten niet gezwollen. *a* Deut, 2: 7; 8: 4; 29: 5.

22. Voorts hebt Gij hun koninkrijken en volkeren gegeven, en hebt ze verdeeld in hoeken. Alzoo hebben zij erfelijk bezeten het land van [a]Síhon, te weten, het land des konings van Hésbon, en het land van Og, koning van Básan. *a* Num. 21: 21, 33.

23. Gij hebt ook hunne kinderen [a]vermenigvuldigd, als de sterren des hemels; en Gij hebt ze gebracht in het land, waarvan Gij tot hunne vaderen hadt gezegd, dat zij zouden ingaan om het erfelijk te bezitten. *a* Gen. 22: 17.

24. Alzoo zijn de kinderen [a]er ingekomen, en hebben dat land erfelijk ingenomen; en Gij hebt de inwoners des lands, de Kanaänieten, voor hun aangezicht ten onder gebracht, en hebt ze in hunne hand gegeven, mitsgaders hunne koningen en de volken des lands, om daarmede te doen naar hun welgevallen. *a* Joz. 1, 2, 3, enz.

25. En zij hebben vaste steden en een vet land ingenomen, en erfelijk bezeten, huizen vol van alle goed, uitgehouwene bornputten, wijngaarden, olijfgaarden, en boomen van spijze, in menigte; en zij hebben gegeten, en zijn zat en vet geworden, en hebben in wellust geleefd, door uwe groote goedigheid.

26. Maar zij zijn wederspannig geworden, en hebben tegen U gerebelleerd, en uwe wet achter hunnen rug geworpen, en uwe [a]profeten gedood, die tegen hen betuigden, om hen te doen wederkeeren tot U; alzoo hebben zij groote Godslasterlijkheden gedaan. *a* 1 Kon. 18: 4; 19: 10. 2 Kron. 24: 20.

27. [a]Daarom hebt Gij ze gegeven in de hand hunner benauwers, die ze benauwd hebben. Maar als zij in den tijd hunner benauwdheid tot U riepen, hebt Gij van den hemel gehoord, en hun naar uwe groote barmhartigheden verlossers gegeven, die ze uit de hand hunner benauwers verlosten. *a* Richt. 2: 14, enz.

28. Maar als zij rust hadden, keerden zij weder om kwaad te doen, voor uw aangezichte. Zoo liet Gij ze over in de hand hunner vijanden, dat zij over hen heerschten. Als zij zich dan bekeerden, en U aanriepen, zoo hebt Gij ze van den hemel gehoord, en hebt ze naar uwe barmhartigheden op vele tijden uitgerukt.

29. En Gij hebt tegen hen betuigd, om hen te doen wederkeeren tot uwe wet. Maar zij hebben trotschelijk gehandeld, en niet gehoord naar uwe geboden, en tegen uwe rechten, tegen die hebben zij gezondigd, [a]door dewelke een mensch, die ze doet, leven zal; en zij hebben hunnen schouder teruggetogen,

en hunnen nek verhard, en niet gehoord. *a* Lev. 18: 5. Ezech. 20: 11. Rom. 10: 5. Gal. 3: 12.

30. Doch Gij verschooft het vele jaren over hen, en *a*betuigdet tegen hen door uwen Geest, door den dienst uwer profeten; maar zij neigden het oor niet; daarom hebt Gij ze gegeven in de hand van de volken der landen.
a 2 Kon. 17: 13. 2 Kron. 36: 15.

31. Doch door uwe groote barmhartigheden hebt Gij ze niet vernield, noch hen verlaten; want Gij zijt een genadig en barmhartig God.

32. Nu dan, o onze God, Gij groote, Gij machtige, en Gij vreeselijke God, die het verbond en de weldadigheid houdt, laat voor uw aangezichte niet gering zijn al de moeite, die ons getroffen heeft, onze koningen, onze vorsten, en onze priesteren, en onze profeten, en onze vaderen, en uw gansche volk, van de dagen der koningen van A'ssur af, tot op dezen dag.

33. Doch Gij zijt *a*rechtvaardig, in alles wat ons overkomen is; want Gij hebt trouwelijk gehandeld, maar wij hebben goddelooslijk gehandeld.
a Deut. 32: 4. Dan. 9: 14.

34. En onze koningen, onze vorsten, onze priesters en onze vaders hebben uwe wet niet gedaan; en zij hebben niet geluisterd naar uwe geboden, en naar uwe getuigenissen, die Gij tegen hen betuigdet.

35. Want zij hebben U niet gediend in hun koninkrijk, en in uw menigvuldig goed, dat Gij hun gaaft, en in dat wijde en dat vette land, dat Gij voor hun aangezicht gegeven hadt; en zij hebben zich niet bekeerd van hunne booze werken.

36. Zie, wij zijn heden knechten; ja het land, dat Gij onzen vaderen gegeven hebt, om de vrucht daarvan en het goede daarvan te eten, zie, daarin zijn wij knechten.

37. En het vermenigvuldigt zijne inkomsten voor de koningen, die Gij over ons gesteld hebt, om onzer zonden wille; en zij heerschen over onze lichamen en over onze beesten, naar hun welgevallen. Alzoo zijn wij in groote benauwdheid.

38. En in dit alles maken wij een vast [*verbond*] en schrijven het; en onze vorsten, onze Levieten [*en*] onze priesteren zullen het verzegelen.

HET X KAPITTEL.

Tot de verzegelingen nu waren: Nehemía Hátthirsátha, zoon van Hachálja, en Zidkía,
2. Serája, Azárja, Jeremía,
3. Páshur, Amárja, Malchía,
4. Háttus, Sebánja, Málluch,
5. Hárim, Méremoth, Obádja,
6. Daniël, Gínnethon, Báruch,
7. Mesúllam, Abía, Míjamin,
8. Maäzía, Bílgai, Semája. Dat waren de priesters.

9. En de Levieten, namelijk: Jésua, zoon van Azánja, Bínnui; van de zonen van Henádad: Kádmiël;
10. En hunne broederen: Sebánja, Hodía, Kelíta, Pelája, Hánan,
11. Mícha, Réhob, Hasábja,
12. Zácchur, Serébja, Sebánja,
13. Hodía, Báni, Beninu.
14. De hoofden des volks: Párhos, Páhath-Móab, E'lam, Zátthu, Báni,
15. Búnni, A'zgad, Bébaï,
16. Adónia, Bígvai, A'din,
17. A'ter, Hizkía, A'zzur,
18. Hodía, Hásum, Bézai,
19. Háriph, A'nathoth, Nébai,
20. Magpías, Mesúllam, Hézir,
21. Mesezábeël, Zádok, Jáddua,
22. Pelátja, Hánan, Anája,
23. Hoséa, Hanánja, Hássub,
24. Hallóhes, Pílha, Sóbek,
25. Réhum, Hasábna, Maäséja,
26. En Ahía, Hánan, A'nan,
27. Málluch, Hárim, Baä'na.
28. En het overige des volks, de priesteren, de Levieten, de portiers, de zangers, de Néthinim, en al wie zich van de volken der landen had afgescheiden tot Gods wet, hunne vrouwen, hunne zonen en hunne dochteren, al wie wetenschap [*en*] verstand had;
29. Die hielden zich aan hunne broederen, hunne voortreffelijken, en kwamen in den vloek en in den eed, dat zij zouden wandelen in de wet Gods, die gegeven is door de hand van den knecht Gods Mozes; en dat zij zouden houden, en dat zij zouden doen alle de geboden des HEEREN, onzes Heeren, en zijne rechten, en zijne inzettingen;

30. [a]En dat wij onze dochteren niet zouden geven aan de volken des lands, noch hunne dochteren nemen voor onze zonen. [a] Ex. 34: 16. Deut. 7: 3.

31. [a]Ook als de volken des lands op den Sabbathdag ten verkoop brengen waren en alle koren, dat wij op den Sabbath, of op eenen [*anderen*] heiligen dag, van hen niet zouden nemen; [b]en dat wij het zevende jaar zouden vrij laten, mitsgaders allerhande bezwaarnis. [a] Ex. 20: 10; 34: 21. Lev. 23: 2, enz. Deut. 5: 12, 13, 14, enz. [b] Ex. 23: 10. Lev. 25: 2. Deut. 15: 1, enz.

32. Voorts stelden wij ons geboden op, ons opleggende een derde deel van eenen Sikkel in het jaar, tot den dienst van het Huis onzes Gods:

33. Tot het brood der toerichting, en het bestendig spijsoffer, en tot het bestendig brandoffer, der [a]Sabbathen, der nieuwe maanden, tot de gezette hoogtijden, en tot de heilige dingen, en tot de zondofferen, om verzoening te doen over Israël, en [*tot*] alle werk van het Huis onzes Gods. [a] Num. 28, 29.

34. Ook wierpen wij de loten, onder de priesters, de Levieten en het volk, over het offer van het hout, dat men brengen zoude ten Huize onzes Gods, naar het huis onzer vaderen, op bestemde tijden, jaar op jaar, om te branden op het altaar des HEEREN onzes Gods, gelijk het in de wet geschreven is.

35. Dat wij ook de [a]eerstelingen onzes lands en de eerstelingen aller vrucht van al het geboomte, jaar op jaar, zouden brengen ten Huize des HEEREN; [a] Ex. 23: 19. Lev. 19: 23.

36. En de eerstgeborenen onzer zonen en onzer beesten, [a]gelijk het in de wet geschreven is; en dat wij de eerstgeborenen onzer runderen en onzer schapen zouden brengen ten Huize onzes Gods, tot de priesteren, die in het Huis onzes Gods dienen. [a] Ex. 13: 2. Num. 3: 13; 8: 17.

37. [a]En dat wij de eerstelingen onzes deegs, en onze hefofferen, en de vrucht aller boomen, most en olie, zouden brengen tot de priesteren, in de kameren van het Huis onzes Gods, en de [b]tienden onzes lands tot de Levieten, en dat deze Levieten de tienden zouden hebben in alle steden onzer landbouwerij; [a] Lev. 23: 17. Num. 15: 19: 18: 12. Deut. 18: 4. [b] Num. 18: 24, 25.

38. En dat er een priester, een zoon Aärons, bij de Levieten zoude zijn, als de Levieten de tienden ontvangen; en dat de Levieten de [a]tienden der tienden zouden opbrengen ten Huize onzes Gods, in de kameren van het schathuis. [a] Num. 18: 26.

39. Want de kinderen Israëls en de kinderen van Levi moeten hefoffer van koren, most en olie in die kameren brengen, omdat aldaar de vaten des heiligdoms zijn, en de priesteren, die dienen, en de portiers, en de zangers; dat wij alzoo het Huis onzes Gods niet zouden verlaten.

HET XI KAPITTEL.

Voorts woonden de oversten des volks te Jeruzalem; maar het overige des volks wierpen loten, om uit tien éénen te doen uitkomen, die in de heilige stad Jeruzalem zoude wonen, en negen deelen in de [*andere*] steden.

2. En het volk zegende alle de mannen, die vrijwilligelijk aanboden te Jeruzalem te wonen.

3. En dit zijn de hoofden van het landschap, die te Jeruzalem woonden: (maar in de steden van Juda woonden, een iegelijk op zijne bezitting, in hunne steden, Israël, de priesters, en de Levieten, en de Néthinim, en de kinderen der knechten van Sálomo.)

4. Te Jeruzalem dan woonden [*sommigen*] van de kinderen Juda's, en van de kinderen Benjamins. Van de kinderen Juda's: Athája, de zoon van Uzzía, den zoon van Zacharía, den zoon van Amárja, den zoon van Sephátja, den zoon van Mahaláleël, van de kinderen van Pérez;

5. En Maäséja, de zoon van Báruch, den zoon van Cól-Hóse, den zoon van Hazája, den zoon van Adája, den zoon van Jójarib, den zoon van Zacharía, den zoon van Siloni.

6. Alle kinderen van Pérez, die te Jeruzalem woonden, waren vier honderd acht en zestig dappere mannen.

7. En dit zijn de kinderen Benjamins: Sállu, de zoon van Mesúllam, den zoon van Jóëd, den zoon van Pedája, den zoon van Kolája, den zoon van Maäséja, den zoon van I'thiël, den zoon van Jesája;

8. En na hem Gábbai, Sállai; negen honderd acht en twintig.
9. En Jóël, de zoon van Zíchri, was opziener over hen; en Juda, de zoon van Sénua, was de tweede over de stad.
10. Van de priesteren: Jedája, de zoon van Jójarib, Jachin;
11. Serája, de zoon van Hilkía, den zoon van Mesúllam, den zoon van Zádok, den zoon van Mérajoth, den zoon van Ahítub, was voorganger van Gods Huis;
12. En hunne broederen, die het werk in het Huis deden, waren acht honderd twee en twintig. En Adája, de zoon van Jeróham, den zoon van Pelálja, den zoon van A'mzi, den zoon van Zacharía, den zoon van Páshur, den zoon van Malchía,
13. En zijne broederen, hoofden der vaderen, waren twee honderd twee en veertig. En Amássai, de zoon van Azáreël, den zoon van A'chzai, den zoon van Mesíllemoth, den zoon van I'mmer,
14. En hunne broederen, dappere helden, waren honderd acht en twintig; en opziener over hen was Zábdiël, de zoon van Gedólim.
15. En van de Levieten: Semája, de zoon van Hássub, den zoon van Azrikam, den zoon van Hasábja, den zoon van Búni,
16. En Sábbethai, en Józabad, van de hoofden der Levieten, waren over het buitenwerk van het Huis Gods.
17. En Matthánja, de zoon van Mícha, den zoon van Zábdi, den zoon van A'saph, was het hoofd, die de dankzegging begon in het gebed, Bakbúkia was de tweede van zijne broederen; en A'bda, de zoon van Sámmua, den zoon van Gálal, den zoon van Jedúthun.
18. Alle de Levieten in de heilige stad waren twee honderd vier en tachtig.
19. En de portiers: A'kkub, Tálmon, met hunne broederen, die wacht hielden in de poorten, waren honderd twee en zeventig.
20. Het overige nu van Israël, van de priesteren, [*en*] de Levieten, was in alle steden van Juda, een iegelijk in zijn erfdeel.
21. En de Néthinim woonden in O'phel; en Zíha en Gíspa waren over de Néthinim.
22. En der Levieten opziener te Jeruzalem was U'zzi, de zoon van Báni, den zoon van Hasábja, den zoon van Matthánja, den zoon van Mícha. Van de kinderen A'saphs waren de zangers tegenover het werk van Gods Huis.
23. Want er was een gebod des konings van hen, te weten, een zeker onderhoud voor de zangers, van elk dagelijks op zijnen dag.
24. En Petáhja, de zoon van Mesezábeël, van de kinderen van Zérah, den zoon van Juda, was aan des konings hand, in alle zaken tot het volk.
25. In de dorpen nu op hunne akkers woonden [*sommigen*] van de kinderen van Juda, in Kírjath-A'rba en zijne onderhoorige plaatsen, en in Díbon en zijne onderhoorige plaatsen, en in Jekábzeël en zijne dorpen,
26. En te Jésua, en te Moláda, en te Béth-Pélet,
27. En te Házar-Súal, en in Bér-Séba en zijne onderhoorige plaatsen,
28. En te Zíklag, en in Mechóna en zijne onderhoorige plaatsen,
29. En te E'n-Rímmon, en te Zóra, en te Jármuth,
30. Zanóah, Adúllam en zijne dorpen, Láchis en zijne akkers, Azéka en zijne onderhoorige plaatsen; en zij legerden zich van Bér-Séba af tot aan het dal Hínnom.
31. De kinderen Benjamins nu van Géba [*woonden*] in Míchmas, en Aï'ja, en Béthel en zijne onderhoorige plaatsen,
32. A'nathoth, Nob, Anánja,
33. Házor, Ráma, Gítthaïm,
34. Hádid, Zeboïm, Nebállat,
35. Lod, en O'no, [*in*] het dal der werkmeesters.
36. Van de Levieten nu [*woonden sommigen in*] de afdeelingen van Juda, [*en van*] Benjamin.

HET XII KAPITTEL.

Dit nu zijn de priesters en de Levieten, die met Zerubbábel, den zoon van Seálthiël, en Jésua optogen: Serája, Jeremía, E'zra,
2. Amárja, Málluch, Háttus,
3. Sechánja, Réhum, Méremoth,
4. I'ddo, Gínnethoi, Abía,
5. Míjamin, Maä'dja, Bílga,
6. Semája, en Jójarib, Jedája,

7. Sállu, A'mok, Hilkía, Jedája; dat waren de hoofden der priesteren, en hunne broederen, in de dagen van Jésua.
8. En de Levieten waren: Jésua, Bínnui, Kádmiël, Serébja, Juda, Matthánja; hij en zijne broederen waren over de dankzeggingen.
9. En Bakbúkia, en U'nni, hunne broederen, waren tegen hen over in de wachten.
10. Jésua nu gewon Jójakim en Jójakim gewon E'ljasib, en E'ljasib gewon Jójada,
11. En Jójada gewon Jónathan, en Jónathan gewon Jaddúa.
12. En in de dagen van Jójakim waren priesters, hoofden der vaderen: Van Serája was Merája; van Jeremía, Hanánja;
13. Van E'zra, Mesúllam; van Amárja, Jóhanan;
14. Van Melíchu, Jónathan; van Sebánja, Jozef;
15. Van Hárim, A'dna; van Mérajoth, Hélkai;
16. Van I'ddo, Zacharía; van Gínnethon, Mesúllam;
17. Van Abía, Zíchri; van Mínjamin, van Moádja, Píltai;
18. Van Bílga, Sámmua; van Semája, Jónathan;
19. En van Jójarib, Mátthenai; van Jedája, U'zzi;
20. Van Sállai, Kállai; van A'mok, Héber;
21. Van Hilkía, Hasábja; van Jedája, Netháneël.
22. [*Van*] de Levieten werden, in de dagen van E'ljasib, Jójada, en Jóhanan, en Jaddúa, de hoofden der vaderen beschreven; mitsgaders de priesteren, tot het koningschap van Daríus, den Perziaan.
23. De kinderen van Levi, de hoofden der vaderen, werden beschreven in het Boek der [a]Kronieken, tot de dagen van Jóhanan, den zoon van E'ljasib, toe.

a 1 Kron. 9: 10, enz.

24. De hoofden dan der Levieten waren: Hasábja, Serébja, en Jésua, de zoon van Kádmiël, en hunne broederen tegen hen over, om te prijzen [*en*] te danken, naar het gebod van David, den man Gods, wacht tegen wacht.
25. Matthánja, en Bakbúkia, Obádja, Mesúllam, Tálmon, [*en*] A'kkub, waren portiers, de wacht waarnemende, bij de schatkamers der poorten.
26. Deze waren in de dagen van Jójakim, den zoon van Jésua, den zoon van Józadak, en in de dagen van Nehemía, den landvoogd, en van den priester E'zra, den schriftgeleerde.
27. In de inwijding nu van Jeruzalems muur, zochten zij de Levieten uit alle hunne plaatsen, dat zij ze te Jeruzalem brachten, om de inwijding te doen met vreugde, en met dankzeggingen, en met gezang, cimbalen, luiten, en met harpen.
28. Alzoo werden de kinderen der zangers verzameld, zoo uit het vlakke veld rondom Jeruzalem, als uit de dorpen van de Nétophathieten,
29. En uit het huis van Gílgal, en uit de velden van Géba en Asmáveth; want de zangers hadden zich dorpen gebouwd rondom Jeruzalem.
30. En de priesters en de Levieten reinigden zichzelven; daarna reinigden zij het volk, en de poorten, en den muur.
31. Toen deed ik de vorsten van Juda opgaan op den muur; en ik stelde twee groote dankkoren en omgangen, [*één*] ter rechterhand op den muur, naar de Mistpoort toe.
32. En achter hen ging Hosája, en de helft der vorsten van Juda,
33. En Azárja, E'zra, en Mesúllam,
34. Juda, en Benjamin, en Semája, en Jeremía;
35. En van de priesterskinderen met trompetten: Zacharía, de zoon van Jónathan, den zoon van Samája, den zoon van Matthánja, den zoon van Michája, den zoon van Zácchur, den zoon van A'saph;
36. En zijne broeders, Semája, en Azáreël, Mílalai, Gílalai, Máäi, Netháneël, en Juda, Hanáni, met muziekinstrumenten van David, den man Gods; en E'zra, de schriftgeleerde, [*ging*] voor hun aangezicht henen.
37. Voorts naar de Fonteinpoort, en tegen hen over, gingen zij op bij de trappen van Davids stad, door den opgang des muurs, boven Davids huis, tot aan de Waterpoort, tegen het oosten.
38. Het tweede dankkoor nu, dat ging tegenover, en ik daar achter, met de

helft des volks, op den muur, van boven den Bakovenstoren, tot aan den breeden muur,

39. En van boven de poort van Ephraïm, en boven de Oude poort, en boven de Vischpoort, en den toren Hanáneël, en den toren Méa, tot aan de Schaapspoort; en zij bleven staan in de Gevangenpoort.

40. Daarna stonden de beide dankkoren in Gods Huis; ook ik, en de helft der overheden met mij;

41. En de priesters, E'ljakim, Maäséja, Mínjamin, Michája, Eljoë'nai, Zacharía, Hanánja, met trompetten;

42. Voorts Maäséja, en Semája, en Eleázar, en U'zzi, en Jóhanan, en Malchía, en E'lam, en E'zer; ook lieten zich de zangers hooren, met Jizráhja, den opziener.

43. En zij offerden deszelven daags groote slachtofferen, en waren vroolijk, want God had ze vroolijk gemaakt met groote vroolijkheid; en ook waren de vrouwen en de kinderen vroolijk; zoodat de vroolijkheid van Jeruzalem tot van verre gehoord werd.

44. Ook werden ten zelven dage mannen gesteld over de kameren, tot de schatten, tot de hefofferen, tot de eerstelingen, en tot de tienden, om daarin uit de akkers der steden te verzamelen de deelen der wet, voor de priesteren en voor de Levieten; want Juda was vroolijk over de priesteren en over de Levieten, die daar stonden,

45. En de wacht huns Gods waarnamen, en de wacht der reiniging, ook de zangers, en de portiers, naar het [a]gebod van David [*en*] van zijnen zoon Sálomo. a 1 Kron. 25.

46. Want in de dagen van David en van A'saph, van ouds, waren er hoofden der zangers, en des lofgezangs, en der dankzeggingen tot God.

47. Daarom gaf gansch Israël, in de dagen van Zerubbábel, en in de dagen van Nehemía, de deelen der zangers en der portiers, van elk dagelijks op zijnen dag; en zij heiligden voor de Levieten, en de Levieten heiligden voor de kinderen Aärons.

HET XIII KAPITTEL.

Te dien dage werd er gelezen in het boek van Mozes, voor de ooren des volks; en daarin werd [a]geschreven gevonden, dat de A'mmonieten en Móabieten niet zouden komen in de gemeente Gods, tot in eeuwigheid; a Deut. 23: 3, 4, 5.

2. Omdat zij den kinderen Israëls niet waren tegengekomen met brood en met water, [a]ja Bíleam tegen hem gehuurd hadden, om hem te vloeken, hoewel onze God den vloek omkeerde in eenen zegen. a Num. 22: 5. Joz. 24: 9.

3. Zoo geschiedde het, als zij deze wet hoorden, dat zij alle vermengeling van Israël afscheidden.

4. E'ljásib nu, de priester, die gesteld was over de kamer van het Huis onzes Gods, was vóór dezen nabestaande van Tobía geworden;

5. En hij had hem eene groote kamer gemaakt, alwaar zij tevoren henenleiden het spijsoffer, den wierook en de vaten, en de tienden van koren, van most en van olie, die bevolen waren voor de Levieten, en de zangers, en de portiers, mitsgaders het hefoffer der priesteren.

6. Doch in dit alles was ik niet te Jeruzalem; want in het twee en dertigste jaar van Arthahsástha, koning van Bábel, kwam ik tot den koning; maar ten einde van [*sommige*] dagen verkreeg ik [*weder*] verlof van den koning.

7. En ik kwam te Jeruzalem, en verstond van het kwaad, dat E'ljasib voor Tobía gedaan had, makende hem eene kamer in de voorhoven van Gods Huis.

8. En het mishaagde mij zeer. Zoo wierp ik al het huisraad van Tobía buiten, uit de kamer.

9. Voorts gaf ik bevel, en zij reinigden de kameren; en ik bracht daar weder in de vaten van Gods Huis, met het spijsoffer en den wierook.

10. Ook vernam ik, dat der Levieten deel [*hun*] niet gegeven was; zoodat de Levieten en de zangers, die het werk deden, gevloden waren, een iegelijk naar zijnen akker.

11. En ik twistte met de overheden, en zeide: Waarom is het Huis Gods verlaten? Doch ik vergaderde ze, en herstelde ze in hunnen stand.

12. Toen bracht gansch Juda de tienden van het koren, en van den

most, en van de olie, in de schatten.
13. En ik stelde tot schatmeesters over de schatten, Selémja, den priester, en Zádok, den schrijver, en Pedája, uit de Levieten; en aan hunne hand Hánan, den zoon van Zácchur, den zoon van Matthánja; want zij werden getrouw geacht, en hun werd opgelegd aan hunne broederen uit te deelen.
14. Gedenk mijner, mijn God, in dezen; en delg mijne weldadigheden niet uit, die ik aan het Huis mijns Gods en aan zijne wachten gedaan heb.
15. In deze dagen zag ik in Juda, die persen traden op den Sabbath, en die garven inbrachten, die zij op ezels laadden; als ook wijn, druiven en vijgen, en allen last, dien zij te Jeruzalem inbrachten op den Sabbathdag; en ik betuigde [*tegen hen*] ten dage, als zij eetwaren verkochten.
16. Daar woonden ook Tyriërs binnen, die visch aanbrachten, en alle koopwaren, die zij op den Sabbath verkochten aan de kinderen van Juda, en te Jeruzalem.
17. Zoo twistte ik met de edelen van Juda, en zeide tot hen: Wat voor een boos ding is dit, dat gijlieden doet, en [a]ontheiligt den Sabbathdag?
a Ex. 20: 8. Lev. 19: 30.
18. Deden niet uwe vaders alzoo, en onze God bracht al dit kwaad over ons en over deze stad? En gijlieden maakt de hittige gramschap nog meer over Israël, ontheiligende den Sabbath.
19. Het geschiedde nu, als de poorten van Jeruzalem schaduw gaven, vóór den Sabbath, dat ik bevel gaf, en de deuren werden gesloten; en ik beval, dat zij ze niet zouden opendoen tot na den Sabbath; en ik stelde van mijne jongens aan de poorten, [*opdat er*] geen last zoude inkomen op den Sabbathdag.
20. Toen vernachtten de kramers, en de verkoopers van alle koopwaren, buiten voor Jeruzalem, eenmaal en andermaal.
21. Zoo betuigde ik tegen hen, en zeide tot hen: Waarom vernacht gijlieden tegenover den muur? Zoo gij het weder doet, zal ik de hand aan u slaan. Van dien tijd af kwamen zij niet op den Sabbath.
22. Voorts zeide ik tot de Levieten, dat zij zich zouden reinigen, en de poorten komen bewaken, om den Sabbathdag te heiligen. Gedenk mijner ook [*in*] dezen, mijn God, en verschoon mij naar de veelheid uwer goedertierenheid.
23. Ook zag ik in die dagen Joden, die Asdódische, A'mmonietische [*en*] Móabietische vrouwen [*bij zich*] hadden doen wonen.
24. En hunne kinderen spraken half Asdódisch, en zij konden geen Joodsch spreken; maar naar de taal eens iegelijken volks.
25. Zoo twistte ik met hen, en vloekte ze, en sloeg [*sommige*] mannen van hen, en plukte hun het haar uit; en ik deed ze zweren bij God: Indien gij uwe dochteren hunnen zonen zult geven, en indien gij van hunne dochteren voor uwe zonen of voor u zult nemen!
26. [a]Heeft niet Sálomo, de koning van Israël, daarin gezondigd? [b]Hoewel er onder vele heidenen geen koning was, gelijk hij, en hij zijnen God lief was, en God hem ten koning over gansch Israël gesteld had. Ook hem deden de vreemde vrouwen zondigen.
a 1 Kon. 11: 4.
b 1 Kon. 3: 13. 2 Kron. 1: 12.
27. Zouden wij dan naar ulieden hooren, dat gij al dit groote kwaad zoudt doen, overtredende tegen onzen God, doende vreemde vrouwen [*bij u*] wonen?
28. Ook was er [*een*] van de kinderen van Jójada, den zoon van E'ljasib, den hoogepriester, schoonzoon geworden van Sanebállat, den Hóroniet; daarom jaagde ik hem van mij weg.
29. Gedenk aan hen, mijn God, omdat zij het priesterdom hebben verontreinigd; ja het verbond des priesterdoms en der Levieten.
30. Alzoo reinigde ik hen van alle vreemden; en ik bestelde de wachten der priesteren en der Levieten, elk op zijn werk;
31. Ook tot het offer des houts, op bestemde tijden, en tot de eerstelingen. Gedenk mijner, mijn God, ten goede.

HET BOEK

ESTHER.

HET I KAPITTEL.

Het geschiedde nu in de dagen van Ahasvéros (hij is die Ahasvéros, dewelke regeerde van Indië af tot aan Moorenland toe, honderd en zeven en twintig landschappen),

2. In die dagen, als de koning Ahasvéros op den troon zijns koninkrijks zat, die op den burcht Súsan was,

3. In het derde jaar zijner regeering, maakte hij eenen maaltijd allen zijnen vorsten en zijnen knechten; de macht van Perzië en Medië, de grootste heeren, en de oversten der landschappen waren voor zijn aangezicht,

4. Als hij vertoonde den rijkdom der heerlijkheid zijns rijks, en de kostelijkheid des sieraads zijner grootheid, vele dagen lang, honderd en tachtig dagen.

5. Toen nu die dagen vervuld waren, maakte de koning eenen maaltijd al den volke, dat gevonden werd op den burcht Súsan, van den grootste tot den kleinste, zeven dagen lang, in het voorhof van den hof van het koninklijke paleis.

6. Er waren witte, groene en hemelsblauwe [*behangselen*], gevat aan banden van fijn linnen en purper, in zilveren ringen, en [*aan*] marmeren pilaren. De bedsteden waren van goud en zilver, op eenen vloer van porfier[*steen*], en van marmer, en albast, en kostelijke steenen.

7. En men gaf te drinken in vaten van goud, en het ééne vat was anders dan het andere vat; en er was veel koninklijke wijn, naar des konings vermogen.

8. En het drinken geschiedde naar de wet, dat niemand dwong; want alzoo had de koning vastelijk bevolen aan alle grooten zijns huizes, dat zij doen zouden naar den wil van een iegelijk.

9. De koningin Vásthi maakte ook eenen maaltijd voor de vrouwen, in het koninklijke huis, hetwelk de koning Ahasvéros had.

10. Op den zevenden dag, toen des konings hart vroolijk was van den wijn, zeide hij tot Mehúman, Bíztha, Charbóna, Bígtha, en Abágtha, Zéthar, en Chárchas, de zeven kamerlingen, dienende voor het aangezicht van den koning Ahasvéros,

11. Dat zij Vásthi, de koningin, zouden brengen voor het aangezicht des konings, met de koninklijke kroon, om den volkeren en den vorsten hare schoonheid te toonen; want zij was schoon van aangezicht.

12. Doch de koningin Vásthi weigerde te komen op het woord des konings, hetwelk door den dienst der kamerlingen [*haar aangezegd was*]. Toen werd de koning zeer verbolgen, en zijne grimmigheid ontstak in hem.

13. Toen zeide de koning tot de wijzen, die de tijden verstonden (want alzoo moest des konings zaak geschieden, in de tegenwoordigheid van alle degenen, die de wet en het recht wisten;

14. De naaste nu bij hem waren Carséna, Séthar, Admátha, Thársis, Méres, Marséna, Memúchan, zeven vorsten der Perzen en der Meden, die het aangezicht des konings zagen, die vooraan zaten in het koninkrijk),

15. Wat men naar de wet met de koningin Vásthi doen zoude, omdat zij niet gedaan had het woord van den koning Ahasvéros, door den dienst der kamerlingen.

16. Toen zeide Memúchan voor het aangezicht des konings en der vorsten: De koningin Vásthi heeft niet alleen tegen den koning misdaan, maar [*ook*] tegen alle de vorsten, en tegen alle de volkeren, die in alle de landschappen van den koning Ahasvéros zijn.

17. Want deze daad der koningin zal uitkomen tot alle vrouwen, zoodat zij hare mannen verachten zullen in hare oogen, als men zeggen zal: De koning Ahasvéros zeide, dat men de koningin Vásthi voor zijn aangezicht brengen zoude; maar zij kwam niet.

18. Te dezen zelven dage zullen de vorstinnen van Perzië en Medië ook [*alzoo*] zeggen tot alle de vorsten des konings, als zij deze daad der koningin zullen hooren; en er zal verachtens en toorns genoeg wezen.

19. Indien het den koning goeddunkt, dat een koninklijk gebod van hem uitga, hetwelk geschreven worde in de wetten der Perzen en Meden, en dat men het niet overtrede: dat Vásthi niet inga voor het aangezicht van den konig Ahasvéros, en de koning geve haar koningschap aan hare naaste, die beter is dan zij.

20. Als het bevel des konings, hetwelk hij doen zal in zijn gansche koninkrijk (want het is groot), gehoord zal worden, zoo zullen alle vrouwen aan hare mannen eere geven, van de grootste tot de kleinste toe.

21. Dit woord nu was goed in de oogen des konings en der vorsten; en de koning deed naar het woord van Memúchan.

22. En hij zond brieven aan alle de landschappen des konings, aan een iegelijk landschap naar zijn schrift, en aan elk volk naar zijne sprake: dat elk man overheere in zijn huis wezen zoude, en spreken naar de sprake zijns volks.

HET II KAPITTEL.

Na deze gesehiedenissen, toen de grimmigheid van den koning Ahasvéros gestild was, gedacht hij aan Vásthi, en wat zij gedaan had, en wat over haar besloten was.

2. Toen zeiden de jongelingen des konings, die hem dienden: Men zoeke voor den koning jonge dochters, maagden, schoon van aangezicht.

3. En de koning bestelle toezieners in alle landschappen zijn koninkrijks, dat zij vergaderen alle jonge dochters, maagden, schoon van aangezicht, tot den burcht Súsan, tot het huis der vrouwen, onder de hand van Hége, des konings kamerling, bewaarder der vrouwen; en men geve haar hare versierselen.

4. En de jonge dochter, die in des konings oog schoon wezen zal, worde koninginne in stede van Vásthi. Deze zaak nu was goed in de oogen des konings, en hij deed alzoo.

5. Er was een Joodsch man op den burcht Súsan, wiens naam was Mórdechai, een zoon van Jáïr, den zoon van Símeï, den zoon van Kis, een man van Jémini;

6. Die weggevoerd was van Jeruzalem [a]met de weggevoerden, die weggevoerd waren met Jechónja, den koning van Juda, denwelken Nebucadnézar, de koning van Bábel, had weggevoerd. *a* 2 Kon. 24 : 14.

7. En hij was het, die opvoedde Hadássa (deze is Esther, de dochter zijns ooms), want zij had geen vader noch moeder; en zij was eene jonge dochter, schoon van gedaante, en schoon van aangezicht; en als haar vader en hare moeder stierven, had haar Mórdechai zich tot eene dochter aangenomen.

8. Het geschiedde nu, toen het woord des konings en zijne wet ruchtbaar was, en toen vele jonge dochters samen vergaderd werden op den burcht Súsan, onder de hand van Hégai, werd Esther ook genomen in des konings huis, onder de hand van Hégai, den bewaarder der vrouwen.

9. En die jonge dochter was schoon in zijne oogen, en zij verkreeg gunst voor zijn aangezicht; daarom haastte hij met hare versierselen en met hare deelen haar te geven, en zeven aanzienlijke jonge dochters haar te geven uit het huis des konings; en hij verplaatste haar en hare jonge dochters naar het beste van het huis der vrouwen.

10. Esther had haar volk en hare maagschap niet te kennen gegeven; want Mórdechai had haar geboden, dat zij het niet zoude te kennen geven.

11. Mórdechai nu wandelde alle dagen voor het voorhof van het huis der vrouwen, om te vernemen naar den welstand van Esther, en wat met haar geschieden zoude.

12. Als nu de beurt van elke jonge dochter naakte, om tot den koning Ahasvéros te komen, nadat haar twaalf maanden lang naar de wet der vrouwen geschied was; want alzoo werden vervuld de dagen harer versieringen, zes maanden met mirre-olie, en zes maanden met specerijen en met [*andere*] versierselen der vrouwen;

13. Daarmede kwam dan de jonge dochter tot den koning; al wat zij zeide, werd haar gegeven, dat zij daarmede ging uit het huis der vrouwen tot het huis des konings;

14. Des avonds ging zij daarin, en des morgens ging zij weder naar het tweede huis der vrouwen, onder de hand van Saä'sgaz, den kamerling des konings, bewaarder der bijwijven; zij kwam niet weder tot den koning, ten ware de koning lust tot haar had, en zij bij name geroepen wierd.

15. Als de beurt van Esther, de dochter van Abíchaïl, den oom van Mórdechai (die hij zich ter dochter genomen had), naakte, dat zij tot den koning komen zoude, begeerde zij niet met al, dan wat Hégai, des konings kamerling, de bewaarder der vrouwen, zeide; en Esther verkreeg genade in de oogen van allen, die haar zagen.

16. Alzoo werd Esther genomen tot den koning Ahasvéros, tot zijn koninklijk huis, in de tiende maand, welke is de maand Tébeth, in het zevende jaar zijns rijks.

17. En de koning beminde Esther boven alle vrouwen, en zij verkreeg genade en gunste voor zijn aangezicht, boven alle maagden; en hij zette de koninklijke kroon op haar hoofd, en hij maakte haar koningin in de plaats van Vásthi.

18. Toen maakte de koning eenen grooten maaltijd allen zijnen vorsten en zijnen knechten, den maaltijd van Esther; en hij gaf den landschappen rust, en hij gaf geschenken naar des konings vermogen.

19. Toen ten anderen male maagden vergaderd werden, zoo zat Mórdechai in de poort des konings.

20. Esther [*nu*] had hare maagschap en haar volk niet te kennen gegeven, gelijk als Mórdechai haar geboden had; want Esther deed het bevel van Mórdechai, gelijk als toen zij bij hem opgevoed werd.

21. In die dagen, als Mórdechai in de poort des konings zat, werden Bígthan en Théres, twee kamerlingen des konings, van de dorpelwachters, zeer toornig, en zij zochten de hand te slaan aan den koning Ahasvéros.

22. En deze zaak werd Mórdechai bekend gemaakt, en hij gaf ze aan de koningin Esther te kennen; en Esther zeide het den koning in Mórdechai's naam.

23. Als men de zaak onderzocht, is het alzoo bevonden, en zij beiden werden aan eene galg gehangen; en het werd in de kronieken geschreven voor het aangezicht des konings.

HET III KAPITTEL.

Na deze geschiedenissen maakte de koning Ahasvéros Háman groot, den zoon van Hammedátha, den A'gagiet, en hij verhoogde hem, en hij zette zijnen stoel boven alle de vorsten, die bij hem waren.

2. En alle de knechten des konings, die in de poort des konings waren, neigden en bogen zich neder voor Háman; want de koning had alzoo van hem bevolen, maar Mórdechai neigde zich niet, en boog zich niet neder.

3. Toen zeiden de knechten des konings, die in de poort des konings waren, tot Mórdechai: Waarom overtreedt gij des konings gebod?

4. Het geschiedde nu, toen zij [*dit*] van dag tot dag tot hem zeiden, en hij naar hen niet hoorde, zoo gaven zij het Háman te kennen, opdat zij zagen, of de woorden van Mórdechai bestaan zouden, want hij had hun te kennen gegeven, dat hij een Jood was.

5. Toen Háman zag, dat Mórdechai zich niet neigde, noch zich voor hem

nederboog, zoo werd Háman vervuld met grimmigheid.

6. Doch hij verachtte het in zijne oogen, dat hij aan Mórdechai alleen de hand zoude slaan (want men had hem het volk van Mórdechai aangewezen), maar Háman zocht alle de Joden, die in het gansche koninkrijk van Ahasvéros waren, [*namelijk*] het volk van Mórdechai, te verdelgen.

7. In de eerste maand (deze is de maand Nísan), in het twaalfde jaar van den koning Ahasvéros, wierp men het Pur, dat is, het lot, voor Hámans aangezicht, van dag tot dag, en van maand [*tot maand*], tot de twaalfde maand toe, deze is de maand A'dar.

8. Want Háman had tot den koning Ahasvéros gezegd: Er is een volk, verstrooid en verdeeld onder de volkeren in alle de landschappen uws koninkrijks; en hunne wetten zijn verscheiden van aller volkeren [*wetten*]. Ook doen zij des konings wetten niet. Daarom is het den koning niet oorbaarlijk hen te laten blijven.

9. Indien het den koning goeddunkt, laat er geschreven worden, dat men ze verdoe; zoo zal ik tien duizend talenten zilvers opwegen in de handen dergenen, die het werk doen, om in des konings schatten te brengen.

10. Toen trok de koning zijnen ring van zijne hand, en hij gaf hem aan Háman, den zoon van Hammedátha, den A'gagiet, der Joden tegenpartijder.

11. En de koning zeide tot Háman: Dat zilver zij u geschonken, ook dat volk, om daarmede te doen, naar dat het goed is in uwe oogen.

12. Toen werden de schrijvers des konings geroepen, in de eerste maand, op den dertienden dag daarvan, en er werd geschreven, naar alles wat Háman beval, aan de stadhouders des konings, en aan de landvoogden, die over elk landschap waren, en aan de vorsten van elk volk; elk landschap naar zijn schrift, en elk volk naar zijne sprake. Er werd geschreven in den naam des konings Ahasvéros, en het werd met des konings ring verzegeld.

13. De brieven nu werden gezonden door de hand der loopers tot alle de landschappen des konings, dat men zoude verdelgen, dooden en verdoen alle de Joden, van den jonge tot den oude toe, de kleine kinderen en de vrouwen, op éénen dag, op den dertienden der twaalfde maand (deze is de maand A'dar), en dat men hunnen buit zoude rooven.

14. De inhoud van het schrift was, dat er eene wet zoude gegeven worden in alle landschappen, openbaar aan alle volken, dat zij tegen denzelfden dag zouden gereed zijn.

15. De loopers gingen uit, voortgedrongen zijnde door het woord des konings, en de wet werd uitgegeven in den burcht Súsan. En de koning en Háman zaten en dronken; doch de stad Súsan was verward.

HET IV KAPITTEL.

Als Mórdechai wist al wat er geschied was, zoo verscheurde Mórdechai zijne kleederen, en hij trok eenen zak aan met asch; en hij ging uit door het midden der stad, en hij riep [*met*] een groot en bitter geroep.

2. En hij kwam tot voor de poort des konings; want niemand mocht in des konings poort inkomen, bekleed met eenen zak.

3. En in alle en een ieder landschap [*en*] plaats, waar het woord des konings en zijne wet aankwam, was een groote rouwe onder de Joden, met vasten, en geween, en misbaar; velen lagen in zakken en asch.

4. Toen kwamen Esthers jonge dochters en hare kamerlingen, en zij gaven het haar te kennen; en het deed der koningin zeer wee; en zij zond kleederen om Mórdechai aan te doen, en zijnen zak van hem af te doen; maar hij nam ze niet aan.

5. Toen riep Esther Háthach, [*eenen*] van de kamerlingen des konings, welken hij voor haar gesteld had, en zij gaf hem bevel aan Mórdechai, om te weten wat dit, en waarom dit ware.

6. Als Háthach uitging tot Mórdechai, op de straat der stad, die voor de poort des konings was,

7. Zoo gaf Mórdechai hem te kennen al wat hem wedervaren was, en de verklaring van het zilver, hetwelk Háman gezegd had te zullen wegen in de schat-

ten des konings, voor de Joden, om ze om te brengen.

8. En hij gaf hem het afschrift der geschrevene wet, die te Súsan gegeven was, om hen te verdelgen, dat hij het Esther liet zien, en haar te kennen gaf, en haar gebood, dat zij tot den koning ging, om hem te smeeken, en van hem [*deswege*] verzoek te doen voor haar volk.

9. Háthach nu kwam, en gaf Esther de woorden van Mórdechai te kennen.

10. Toen zeide Esther tot Háthach, en gaf hem bevel aan Mórdechai:

11. Alle knechten des konings, en het volk der landschappen des konings, weten wel, dat al wie tot den koning ingaat in het binnenste voorhof, die niet geroepen is, hij zij man of vrouw, zijn eenig vonnis zij, dat men [*hem*] doode, tenzij dat de koning den gouden schepter hem toereike, opdat hij levend blijve; ik nu ben deze dertig dagen niet geroepen om tot den koning in te komen.

12. En zij gaven de woorden van Esther aan Mórdechai te kennen.

13. Zoo zeide Mórdechai, dat men Esther wederom zeggen zoude: Beeld u niet in in uwe ziele, dat gij zult ontkomen in het huis des konings, meer dan alle de [*andere*] Joden.

14. Want indien gij eenigszins zwijgen zult te dezen tijde, zoo zal den Joden verkwikking en verlossing uit eene andere plaats ontstaan, maar gij en uws vaders huis zult omkomen. En wie weet, of gij [*niet*] om zulken tijd als deze is, tot dit koningschap geraakt zijt?

15. Toen zeide Esther, dat men Mórdechai weder aanzeggen zoude:

16. Ga, vergader alle de Joden, die te Súsan gevonden worden, en vast voor mij, en eet of drinkt niet, in drie dagen, des nachts noch des daags. Ik en mijne jonge dochters zullen ook alzoo vasten; en alzoo zal ik tot den koning ingaan, hetwelk niet naar de wet is. Wanneer ik dan omkom, zoo kom ik om.

17. Toen ging Mórdechai henen, en hij deed naar alles wat Esther aan hem geboden had.

HET V KAPITTEL.

Het geschiedde nu aan den derden dag, dat Esther een koninklijk kleed aantrok, en stond in het binnenste voorhof van des konings huis, tegenover het huis des konings; de koning nu zat op zijnen koninklijken troon, in het koninklijke huis, tegenover de deur van het huis.

2. En het geschiedde, toen de koning de koningin Esther zag, staande in het voorhof, verkreeg zij genade in zijne oogen, zoodat de koning den gouden schepter, die in zijne hand was, Esther toereikte; en Esther naderde, en roerde de spitse des schepters aan.

3. Toen zeide de koning tot haar: Wat is u, koningin Esther, of wat is uw verzoek? Het zal u gegeven worden, ook tot de helft des koninkrijks.

4. Esther nu zeide: Indien het den koning goeddunkt, zoo kome de koning met Háman heden tot den maaltijd, dien ik hem bereid heb.

5. Toen zeide de koning: Doet Háman spoeden, dat hij het bevel van Esther doe. Als nu de koning met Háman tot den maaltijd, dien Esther bereid had, gekomen was,

6. Zoo zeide de koning tot Esther op den maaltijd des wijns: Wat is uwe bede? en het zal u gegeven worden; en wat is uw verzoek? het zal geschieden, ook tot de helft des koninkrijks.

7. Toen antwoorde Esther en zeide: Mijne bede en verzoek is:

8. Indien ik genade gevonden heb in de oogen des konings, en indien het den koning goeddunkt, mij te geven mijne bede, en mijn verzoek te doen, zoo kome de koning met Háman tot den maaltijd, dien ik hem bereiden zal; zoo zal ik morgen doen naar het bevel des konings.

9. Toen ging Háman ten zelven dage uit, vroolijk en goedsmoeds; maar toen Háman Mórdechai zag in de poort des konings, en dat hij niet opstond, noch zich voor hem bewoog, zoo werd Háman vervuld met grimmigheid op Mórdechai.

10. Doch Háman bedwong zich, en hij kwam tot zijn huis; en hij zond henen, en liet zijne vrienden komen, en Zéres, zijne huisvrouwe.

11. En Háman vertelde hun de heerlijkheid zijns rijkdoms, en de veelheid zijner zonen, en alles, waarin de ko-

ning hem groot gemaakt had, en waarin hij hem verheven had boven de vorsten en knechten des konings.

12. Voorts zeide Háman: Ook heeft de koningin Esther niemand met den koning doen komen tot den maaltijd, dien zij bereid heeft, dan mij; en ik ben ook tegen morgen van haar met den koning genoodigd.

13. Doch dit alles baat mij niet, zoo langen tijd als ik den Jood Mórdechai zie zitten in de poort des konings.

14. Toen zeide zijne huisvrouwe Zéres tot hem, mitsgaders alle zijne vrienden: Men make eene galg, vijftig ellen hoog, en zeg morgen aan den koning, dat men Mórdechai daaraan hange. Ga dan vroolijk met den koning tot dien maaltijd. Deze raad nu docht Háman goed, en hij deed de galg maken.

HET VI KAPITTEL.

In denzelven nacht was de slaap van den koning geweken; en hij zeide, dat men het Boek der Gedachtenissen, de kronieken, brengen zoude; en zij werden in de tegenwoordigheid des konings gelezen.

2. En men vond geschreven, dat Mórdechai had te kennen gegeven van Bigthána en Théres, twee kamerlingen des konings, uit de dorpelwachters, die de hand zochten te leggen aan den koning Ahasvéros.

3. Toen zeide de koning: Wat eere en verhooging is Mórdechai hierover gedaan? En de jongelingen des konings, zijne dienaars, zeiden: Aan hem is niets gedaan.

4. Toen zeide de koning: Wie is in het voorhof? (Háman nu was gekomen in het buitenvoorhof van het huis des konings, om den koning te zeggen, dat men Mórdechai zoude hangen aan de galg, die hij hem had doen bereiden).

5. En des konings jongelingen zeiden tot hem: Zie, Háman staat in het voorhof. Toen zeide de koning: Dat hij inkome.

6. Als Háman ingekomen was, zoo zeide de koning tot hem: Wat zal men met dien man doen, tot wiens eere de koning een welbehagen heeft? Toen zeide Háman in zijn hart: Tot wien heeft de koning een welbehagen, om [*hem*] eere te doen, meer dan tot mij?

7. Daarom zeide Háman tot den koning: Den man, tot wiens eere de koning een welbehagen heeft,

8. Zal men het koninklijke kleed brengen, dat de koning pleegt aan te trekken, en het paard, waar de koning op pleegt te rijden; en dat de koninklijke kroon op zijn hoofd gezet worde.

9. En men zal dat kleed en dat paard geven in de hand van eenen uit de vorsten des konings, van de grootste heeren, en men zal het dien man aantrekken, tot wiens eere de koning een welbehagen heeft; en men zal hem op dat paard doen rijden door de straten der stad, en men zal voor hem roepen: Alzoo zal men dien man doen, tot wiens eere de koning een welbehagen heeft.

10. Toen zeide de koning tot Háman: Haast u, neem dat kleed en dat paard, gelijk als gij gesproken hebt, en doe alzoo aan Mórdechai, den Jood, die aan de poort des konings zit; en laat niet een woord vallen van alles, wat gij gesproken hebt.

11. En Háman nam dat kleed en dat paard, en trok het kleed Mórdechai aan, en deed hem rijden door de straten der stad, en hij riep voor hem: Alzoo zal men dien man doen, tot wiens eere de koning een welbehagen heeft.

12. Daarna keerde Mórdechai wederom tot de poort des konings; maar Háman werd voortgedreven naar zijn huis, treurig en met bedekten hoofde.

13. En Háman vertelde aan zijne huisvrouwe Zéres en aan alle zijne vrienden al wat hem wedervaren was. Toen zeiden hem zijne wijzen, en Zéres, zijne huisvrouwe: Indien Mórdechai, voor wiens aangezicht gij hebt begonnen te vallen, van het zaad der Joden is, zoo zult gij tegen hem niet vermogen, maar gij zult gewisselijk voor zijn aangezicht vallen.

14. Toen zij nog met hem spraken, zoo kwamen des konings kamerlingen nabij, en zij haastten zich Háman tot den maaltijd te brengen, dien Esther bereid had.

HET VII KAPITTEL.

Toen de koning met Háman gekomen

was, om te drinken met de koningin Esther,

2. Zoo zeide de koning tot Esther, ook ten tweeden dage op den maaltijd des wijns: Wat is uwe bede, koningin Esther? en zij zal u gegeven worden; en wat is uw verzoek? het zal geschieden, ook tot de helft des koninkrijks.

3. Toen antwoordde de koningin Esther, en zeide: Indien ik, o koning, genade in uwe oogen gevonden heb, en indien het den koning goeddunkt, men geve mij mijn leven, om mijner bede wille, en mijn volk, om mijns verzoeks wille.

4. Want wij zijn verkocht, ik en mijn volk, dat men [*ons*] verdelge, doode en ombrenge. Indien wij nog tot knechten en tot dienstmaagden waren verkocht geweest, ik zoude gezwegen hebben, ofschoon de onderdrukker de schade des konings geenszins zoude kunnen vergoeden.

5. Toen sprak de koning Ahasvéros, en zeide tot de koningin Esther: Wie is die, en waar is diezelve, die zijn hart vervuld heeft, om alzoo te doen?

6. En Esther zeide: De man, de onderdrukker en vijand, is deze booze Háman. Toen verschrikte Háman voor het aangezicht des konings en der koningin.

7. En de koning stond op in zijne grimmigheid van den maaltijd des wijns, [*en ging*] naar den hof van het paleis. En Háman bleef staan, om van de koningin Esther, aangaande zijn leven, verzoek te doen, want hij zag, dat het kwaad van den koning over hem ten volle besloten was.

8. Toen de koning wederkwam uit den hof van het paleis in het huis van den maaltijd des wijns, zoo was Háman gevallen op het bed, waar Esther op was. Toen zeide de koning: Zoude hij ook wel de koningin verkrachten bij mij in het huis? Het woord ging uit des konings mond, en zij bedekten Hámans aangezicht.

9. En [a]Charbóna, een van de kamerlingen, voor het aanschijns des konings [*staande*], zeide: Ook zie, de galg, welke Háman gemaakt heeft voor Mórdechai, die goed voor den koning gesproken heeft, staat bij Hámans huis, vijftig ellen hoog. Toen zeide de koning: Hangt hem daaraan. [a] Esth. 1: 10.

10. Alzoo hingen zij Háman aan de galg, die hij voor Mórdechai had doen bereiden; en de grimmigheid des konings werd gestild.

HET VIII KAPITTEL.

Te dienzelven dage gaf de koning Ahasvéros aan de koningin Esther het huis van Háman, den vijand der Joden; en Mórdechai kwam voor het aangezicht des konings, want Esther had te kennen gegeven, wat hij van haar was.

2. En de koning toog zijnen ring af, dien hij van Háman genomen had, en gaf hem aan Mórdechai; en Esther stelde Mórdechai over het huis van Háman.

3. En Esther sprak verder voor het aangezicht des konings, en zij viel voor zijne voeten, en zij weende, en zij smeekte hem, dat hij de boosheid van Háman, den A'gagiet, en zijne gedachte, die hij tegen de Joden gedacht had, zoude wegnemen.

4. De koning nu reikte den gouden schepter Esther toe. Toen rees Esther op, en zij stond voor het aangezicht des konings.

5. En zij zeide: Indien het den koning goeddunkt, en indien ik genade voor zijn aangezicht gevonden heb, en deze zake voor den koning recht is, en ik in zijne oogen aangenaam ben: dat er geschreven worde, dat de brieven en de gedachte van Háman, den zoon van Hammedátha, den A'gagiet, wederroepen worden, welke hij geschreven heeft, om de Joden om te brengen, die in alle de landschappen des konings zijn.

6. Want hoe zal ik vermogen, dat ik aanzie het kwaad, dat mijn volk treffen zal? En hoe zal ik vermogen, dat ik aanzie het verderf van mijn geslacht?

7. Toen zeide de koning Ahasvéros tot de koningin Esther en tot Mórdechai, den Jood: Ziet, het huis van Háman heb ik Esther gegeven, en hem heeft men aan de galg gehangen, omdat hij zijne hand aan de Joden geslagen had.

8. Schrijft dan gijlieden, voor de Jo-

den, zooals het goed is in uwe oogen, in des konings naam, en verzegelt het met des konings ring; want het schrift, dat in des konings naam geschreven en met des konings ring verzegeld is, is niet te wederroepen.

9. Toen werden des konings schrijvers geroepen, ten zelven tijde, in de derde maand (zij is de maand Sivan), op den drie en twintigsten daarvan, en er werd geschreven naar alles, wat Mórdechai gebood, aan de Joden, en aan de stadhouders, en landvoogden, en oversten der landschappen, die van Indië af tot aan Moorenland [*strekken*], honderd en zeven en twintig landschappen, een ieder landschap naar zijn schrift, en ieder volk naar zijne sprake; ook aan de Joden naar hun schrift en naar hunne sprake.

10. En men schreef in den naam van den koning Ahasvéros, en men verzegelde het met des konings ring, en men zond de brieven door de hand der loopers te paard, rijdende op snelle kemelen, op muilen, van merriën geteeld:

11. Dat de koning den Joden toeliet, die in elke stad waren, zich te vergaderen, en voor hun leven te staan, om te verdelgen, om te dooden en om om te brengen alle macht des volks en des landschaps, die hen benauwen zoude, de kleine kinderen en de vrouwen, en hunnen buit te rooven;

12. Op éénen dag in alle de landschappen van den koning Ahasvéros, op den dertienden der twaalfde maand, deze is de maand A'dar.

13. De inhoud van dit schrift was, dat eene wet zoude gegeven worden in alle landschappen, openbaar aan alle volken; en dat de Joden gereed zouden zijn tegen dien dag, om zich te wreken aan hunne vijanden.

14. De loopers, die op snelle kemelen reden [*en*] op muilen, togen snellijk uit, aangedreven zijnde door het woord des konings. Deze wet nu werd gegeven op den burcht Súsan.

15. En Mórdechai ging uit van voor het aangezicht des konings in een hemelsblauw en wit koninklijk kleed, en met eene groote gouden kroon, en met een opperkleed van fijn linnen en purper; en de stad Súsan juichte en was vroolijk.

16. Bij de Joden was licht, en blijdschap, en vreugde, en eere.

17. Ook in alle en een ieder landschap, en in alle en eene iedere stad, ter plaatse, waar des konings woord en zijne wet aankwam, daar was bij de Joden blijdschap en vreugde, maaltijden en vroolijke dagen; en velen uit de volkeren des lands werden Joden, want de vreeze der Joden was op hen gevallen.

HET IX KAPITTEL.

In de twaalfde maand nu (deze is de A'dar), op den dertienden dag daarvan, toen des konings woord en zijne wet nabij gekomen was, dat men het doen zoude, ten dage, als de vijanden der Joden hoopten over hen te heerschen, zoo is het omgekeerd, want de Joden heerschten zelven over hunne haters.

2. [*Want*] de Joden vergaderden zich in hunne steden, in alle de landschappen van den koning Ahasvéros, om de hand te slaan aan degenen, die hun verderf zochten; en niemand bestond voor hen, want hunlieder schrik was op alle die volkeren gevallen.

3. En alle de oversten der landschappen, en de stadhouders, en landvoogden, en die het werk des konings deden, verhieven de Joden; want de vreeze van Mórdechai was op hen gevallen.

4. Want Mórdechai was groot in het huis des konings, en zijn gerucht ging uit door alle landschappen; want die man, Mórdechai, werd doorgaans grooter.

5. De Joden nu sloegen op alle hunne vijanden, met den slag des zwaards, en der dooding, en der verderving; en zij deden met hunne haters naar hun welbehagen.

6. En in den burcht Súsan hebben de Joden gedood en omgebracht vijf honderd mannen;

7. En Parsandátha, en Dálphon, en Aspátha,

8. En Porátha, en Adálja, en Aridátha,

9. En Parmástha, en Arísai, en Arídai, en Vaizátha,

10. De tien zonen van Háman, den zoon van Hammedátha, den vijand der Joden, doodden zij; maar zij sloegen hunne handen niet aan den roof.

11. Ten zelven dage kwam voor den koning het getal der gedooden op den burcht Súsan.

12. En de koning zeide tot de koningin Esther: Te Súsan op den burcht hebben de Joden gedood en omgebracht vijf honderd mannen en de tien zonen van Háman, wat hebben zij al in de andere landschappen des konings gedaan? Wat is nu uwe bede? en het zal u gegeven worden; of wat is verder uw verzoek? het zal geschieden.

13. Toen zeide Esther: Dunkt het den koning goed, men late ook morgen den Joden, die te Súsan zijn, toe, te doen naar het gebod van heden; en men hange de tien zonen van Háman aan de galg.

14. Toen zeide de koning, dat men alzoo doen zoude; en er werd een gebod gegeven te Súsan, en men hing de tien zonen van Háman op.

15. En de Joden, die te Súsan waren, vergaderden ook op den veertienden dag der maand A'dar, en zij doodden te Súsan drie honderd mannen; maar zij sloegen hunne hand niet aan den roof.

16. De overige Joden nu, die in de landschappen des konings waren, vergaderden, opdat zij stonden voor hun leven, en rust hadden van hunne vijanden, en zij doodden onder hunne haters vijf en zeventig duizend; maar zij sloegen hunne hand niet aan den roof.

17. [*Dit geschiedde*] op den dertienden dag der maand A'dar; en op den veertienden daarvan rustten zij, en zij maakten dien eenen dag der maaltijden en der vreugde.

18. En de Joden, die te Súsan waren, vergaderden op den dertienden daarvan en op den veertienden daarvan; en zij rustten op den vijftienden daarvan, en zij maakten dien eenen dag der maaltijden en der vreugde.

19. Daarom maakten de Joden van de dorpen, die in de dorpsteden woonden, den veertienden dag der maand A'dar tot vreugde en maaltijden, en eenen vroolijken dag, en der zending van deelen aan malkanderen.

20. En Mórdechai beschreef deze geschiedenissen; en hij zond brieven aan alle de Joden, die in alle de landschappen van den koning Ahasvéros waren, dien, die nabij, en dien, die verre waren,

21. Om over hen te bevestigen, dat zij zouden onderhouden den veertienden dag der maand A'dar, en den vijftienden dag daarvan, in alle en een ieder jaar;

22. Naar de dagen, in dewelke de Joden tot rust gekomen waren van hunne vijanden, en de maand, die hun veranderd was van droefenisse in blijdschap, en van rouwe in eenen vroolijken dag; dat zij deze [*dagen*] maken zouden [*tot*] dagen der maaltijden, en der vreugde, en der zending van deelen aan malkanderen, en der gaven aan de armen.

23. En de Joden namen aan te doen, wat zij begonnen hadden, en wat Mórdechai aan hen geschreven had;

24. Omdat Háman, de zoon van Hámmedátha, de A'gagiet, aller Joden vijand, tegen de Joden gedacht had hen om te brengen; en dat hij het Pur, dat is, het lot had geworpen, om hen te verslaan en om hen om te brengen;

25. Maar als zij voor den koning gekomen was, heeft hij [a]door brieven bevolen, dat zijne booze gedachte, die hij gedacht had over de Joden, op zijn hoofd zoude wederkeeren; en men heeft hem en zijne zonen aan de galg gehangen.

a Esh 8: 8.

26. Daarom noemt men die dagen Púrim, van den naam van dat Pur. Hierom, vanwege alle de woorden van dien brief, en hetgene zijzelven daarvan gezien hadden, en wat tot hen overgekomen was,

27. Bevestigden de Joden, en namen op zich en op hun zaad, en op allen, die zich tot hen vervoegen zouden, dat men het niet overtrade, dat zij deze twee dagen zouden houden, naar het voorschrift desaangaande, en naar hunnen bestemden tijd, in alle en een ieder jaar;

28. Dat deze dagen gedacht zouden worden en onderhouden, in alle en elk geslacht, elk huisgezin, elk landschap en elke stad; en dat deze dagen van Púrim niet zouden overtreden worden

onder de Joden, en dat de gedachtenisse daarvan geen einde nemen zoude bij hun zaad.

29. Daarna schreef de koningin Esther, de dochter van Abíchaïl, en Mórdechai, de Jood, met alle macht, om dezen brief van Púrim ten tweeden male te bevestigen.

30. En hij zond de brieven aan alle de Joden, in de honderd en zeven en twintig landschappen van het koninkrijk van Ahasvéros, met woorden van vrede en trouw;

31. Dat zij deze dagen van Púrim bevestigen zouden op hunne bestemde tijden, gelijk als Mórdechai, de Jood, over hen bevestigd had, en Esther, de koningin, en gelijk als zij het bevestigd hadden voor zichzelven en voor hun zaad; de zaken van het vasten en hunlieder geroep.

32. En het bevel van Esther bevestigde de geschiedenissen van deze Púrim; en het werd in een boek geschreven.

HET X KAPITTEL

Daarna leide de koning Ahasvéros schatting op het land, en de eilanden der zee.

2. Alle de werken nu zijner macht en zijns gewelds, en de verklaring der grootheid van Mórdechai, denwelken de koning groot gemaakt heeft, zijn die niet geschreven in het Boek der Kronieken der koningen van Medië en Perzië?

3. Want de Jood Mórdechai was de tweede bij den koning Ahasvéros, en groot bij de Joden, en aangenaam bij de menigte zijner broederen, zoekende het beste voor zijn volk, en sprekende voor den welstand van zijn gansche zaad.

HET BOEK

VAN

JOB.

HET I KAPITTEL.

Er was een man in het land Uz, zijn naam was Job; en deze man was [a]oprecht, en vroom, en Godvreezende, en wijkende van het kwaad. *a* Job. 2: 3.

2. En hem werden zeven zonen en drie dochteren geboren.

3. Daartoe was zijn vee zeven duizend schapen, en drie duizend kemelen, en vijf honderd juk ossen, en vijf honderd ezelinnen; ook was zijn dienstvolk zeer veel; zoodat deze man grooter was dan alle die van het Oosten.

4. En zijne zonen gingen en maakten maaltijden in ieders huis op zijnen dag; en zij zonden henen, en noodigden hunne drie zusteren, om met hen te eten en te drinken.

5. Het geschiedde dan, als de dagen

der maaltijden omgegaan waren, dat Job henenzond, en hen heiligde, en des morgens vroeg opstond, en brandofferen offerde [*naar*] hun aller getal; want Job zeide: Misschien hebben mijne kinderen gezondigd en God in hun hart gezegend. Alzoo deed Job alle die dagen.

6. Er was nu een dag, als de kinderen Gods kwamen, om zich voor den HEERE te stellen, dat de satan ook in het midden van hen kwam.

7. Toen zeide de HEERE tot den satan: Van waar komt gij? En de satan antwoordde den HEERE en zeide: Van om te trekken op de [a]aarde, en van die te doorwandelen. *a* 1 Petr. 5: 8.

8. En de HEERE zeide tot den satan: Hebt gij [*ook*] acht geslagen op mijnen knecht Job? Want niemand is op de aarde gelijk hij, een man oprecht en vroom, Godvreezende en wijkende van het kwaad.

9. Toen antwoordde satan den HEERE en zeide: Is het om niet, dat Job God vreest?

10. Hebt Gij niet eene omtuining gemaakt voor hem, en voor zijn huis, en voor al wat hij heeft rondom? Het werk zijner handen hebt Gij gezegend, en zijn vee is [*in menigte*] uitgebroken in den lande.

11. Maar toch strek nu uwe hand uit, en tast aan alles wat hij heeft; zoo hij U niet in uw aangezichte zal zegenen!

12. En de HEERE zeide tot den satan: Zie, al wat hij heeft zij in uwe hand; alleen aan hem strek uwe hand niet uit. En de satan ging uit van het aangezichte des HEEREN.

13. Er was nu een dag, als zijne zonen en zijne dochteren aten en wijn dronken, in het huis van hunnen broeder, den eerstgeborene,

14. Dat een bode tot Job kwam, en zeide: De runderen waren ploegende, en de ezelinnen weidende aan hunne zijden.

15. Doch de Sabéërs deden eenen inval, en namen ze, en sloegen de jongens met de scherpte des zwaards; en ik ben maar alleen ontkomen, om het u aan te zeggen.

16. Als deze nog sprak, zoo kwam een ander, en zeide: Het vuur Gods viel uit den hemel, en brandde onder de schapen en onder de jongens, en verteerde ze; en ik ben maar alleen ontkomen, om het u aan te zeggen.

17. Als deze nog sprak, zoo kwam een ander, en zeide: De Chaldéën stelden drie hoopen, en vielen op de kemelen aan, en namen ze, en sloegen de jongens met de scherpte des zwaards; en ik ben maar alleen ontkomen, om het u aan te zeggen.

18. Als deze nog sprak, zoo kwam een ander, en zeide: Uwe zonen en uwe dochteren aten en dronken wijn, in het huis van hunnen broeder, den eerstgeborene;

19. En zie, een groote wind kwam van over de woestijn, en stiet aan de vier hoeken van het huis, en het viel op de jongelingen, dat zij stierven; en ik ben maar alleen ontkomen, om het u aan te zeggen.

20. Toen stond Job op, en scheurde zijnen mantel, en schoor zijn hoofd, en viel op de aarde, en boog zich neder;

21. En hij zeide: [a]Naakt ben ik uit mijner moeders buik gekomen, en naakt zal ik daarhenen wederkeeren. De HEERE heeft gegeven, en de HEERE heeft genomen; de naam des HEEREN zij geloofd. *a* Pred. 5: 14. 1 Tim. 6: 7.

22. In dit alles zondigde Job niet, en schreef Gode niets ongerijmds toe.

HET II KAPITTEL.

Wederom was er een dag, als de kinderen Gods kwamen, om zich voor den HEERE te stellen, dat de satan ook in het midden van hen kwam, om zich voor den HEERE te stellen.

2. Toen zeide de HEERE tot den satan: Van waar komt gij? En de satan antwoordde den HEERE en zeide: Van om te trekken op de aarde, en van die te doorwandelen.

3. En de HEERE zeide tot den satan: Hebt gij [*ook*] acht geslagen op mijnen knecht Job? Want niemand is op de aarde gelijk hij, een man oprecht en vroom, Godvreezende en wijkende van het kwaad; en hij houdt nog vast aan zijne oprechtigheid, hoewel gij Mij tegen hem opgehitst hebt, om hem te verslinden zonder oorzaak.

4. Toen antwoordde de satan den HEERE en zeide: Huid voor huid, en

al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven.

5. Doch strek nu uwe hand uit, en tast zijn gebeente en zijn vleesch aan; zoo hij U niet in uw aangezichte zal zegenen!

6. En de HEERE zeide tot den satan: Zie, hij zij in uwe hand; doch verschoon zijn leven.

7. Toen ging de satan uit van het aangezichte des HEEREN, en sloeg Job met booze zweren, van zijne voetzool af tot zijnen schedel toe.

8. En hij nam zich eene potscherf, om zich daarmede te schrabben; en hij zat neder in het midden der asch.

9. Toen zeide zijne huisvrouwe tot hem: Houdt gij nog vast aan uwe oprechtigheid? Zegen God, en sterf.

10. Maar hij zeide tot haar: Gij spreekt, als eene der zottinnen spreekt. Ja, zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet ontvangen? In dit alles zondigde Job met zijne lippen niet.

11. Als nu de drie vrienden van Job gehoord hadden al dit kwaad, dat over hem gekomen was, kwamen zij, ieder uit zijne plaats, Éliphaz, de Thémaniet, en Bíldad, de Súhiet, en Zóphar, de Näämathiet; en zij waren het eens geworden, dat zij kwamen om hem te beklagen, en om hem te vertroosten.

12. En toen zij hunne oogen van verre ophieven, kenden zij hem niet, en hieven hunne stemme op, en weenden. Daartoe scheurden zij een ieder zijnen mantel, en strooiden stof op hunne hoofden naar den hemel.

13. Alzoo zaten zij met hem op de aarde, zeven dagen en zeven nachten; en niemand sprak tot hem een woord; want zij zagen dat de smart zeer groot was.

HET III KAPITTEL.

Daarna opende Job zijnen mond, en [a]vervloekte zijnen dag.

a Jer. 15: 10; 20: 14.

2. Want Job antwoordde en zeide:

3. De dag verga, waarin ik geboren ben, en de nacht, [*waarin*] men zeide: Een knechtken is ontvangen.

4. Diezelve dag zij duisternisse; dat God naar hem niet vrage van boven; en dat geen glans over hem schijne;

5. Dat de duisternisse en des doods schaduwe hem verontreinigen; dat wolken over hem wonen; dat hem verschrikken de zwarte dampen des dags.

6. Dienzelven nacht, donkerheid neme hem in; dat hij zich niet verheuge onder de dagen des jaars; dat hij in het getal der maanden niet kome.

7. Zie, diezelve nacht zij eenzaam; dat geen vroolijk gezang daarin kome;

8. Dat hem vervloeken de vervloekers des dags, die bereid zijn hunnen rouw te verwekken;

9. Dat de sterren van zijnen schemertijd verduisterd worden; hij wachte naar het licht, en het worde niet; en hij zie niet de oogleden des dageraads;

10. Omdat hij niet toegesloten heeft de deuren mijns buiks, noch verborgen de moeite van mijne oogen.

11. [a]Waarom ben ik niet gestorven van de baarmoeder af? [*En*] heb den geest gegeven, als ik uit den buik voortkwam?

a Job 10: 18.

12. Waarom zijn mij de knieën voorgekomen? En waartoe de borsten, opdat ik zuigen zoude?

13. Want nu zoude ik nederliggen, en stille zijn; ik zoude slapen; dan zoude voor mij ruste wezen;

14. Met de koningen en raadsheeren der aarde, die voor zich woeste plaatsen bebouwden;

15. Of met de vorsten, die goud hadden, die hunne huizen met zilver vervulden;

16. Of, als een verborgene misdracht, zoude ik niet zijn; als de kinderkens, [*die*] het licht niet gezien hebben.

17. Daar houden de boozen op van beroering; en daar rusten de vermoeiden van kracht;

18. [*Daar*] zijn de gebondenen te zamen in ruste; zij hooren de stemme des drijvers niet;

19. De kleine en de groote is daar; en de knecht vrij van zijnen heere.

20. Waarom geeft Hij den ellendigen het licht, en het leven den bitterlijk bedroefden van gemoed?

21. Die verlangen naar den dood, maar hij is er niet; en graven daarnaar meer dan naar verborgene schatten;

22. Die blijde zijn tot opspringens toe, [*en*] zich verheugen, als zij het graf vinden.

23. Aan den man, wiens weg verborgen is, [a]en dien God overdekt heeft?
a Job 19: 8.

24. Want voor mijn brood komt mijne zuchting; en mijne brullingen worden uitgestort als water;

25. Want ik vreesde eene vreeze, en zij is mij aangekomen; en wat ik schroomde, is mij overkomen;

26. Ik was niet gerust, en was niet stille, en rustte niet; en de beroering is gekomen.

HET IV KAPITTEL.

Toen antwoordde Éliphaz, de Thémaniet, en zeide:

2. Zoo wij een woord opnemen tegen u, zult gij verdrietig zijn? Nochtans wie zal zich van woorden kunnen onthouden?

3. Zie, gij hebt velen onderwezen, en gij hebt slappe handen gesterkt.

4. Uwe woorden hebben den struikelende opgericht, en de krommende knieën hebt gij vast gesteld.

5. Maar nu komt het aan u, en gij zijt verdrietig; het raakt tot u, en gij wordt beroerd.

6. Was niet uwe vreeze [*Gods*] uwe hope, en de oprechtigheid uwer wegen uwe verwachting?

7. Gedenk toch: wie is de onschuldige, die vergaan zij, en waar zijn de oprechten verdelgd?

8. [*Maar*] gelijk als ik gezien heb: [a]die ondeugd ploegen, en moeite zaaien, maaien diezelve. a Job 15: 35. Ps. 7: 15. Spr. 22: 8. Jes. 59: 4. Hos. 10: 13. Gal. 6: 7, 8.

9. [a]Van den adem Gods vergaan zij, en van het geblaas van zijnen neus worden zij verdaan. a Jes. 11: 4.

10. De brulling des leeuws, en de stemme des fellen leeuws, en de tanden der jonge leeuwen worden verbroken.

11. De oude leeuw vergaat, omdat er geen roof is, en de jongen eens oudachtigen leeuws worden verstrooid.

12. Voorts is tot mij een woord heimelijk gebracht, en mijn oor heeft een weinigsken daarvan gevat.

13. Onder de gedachten van de gezichten des nachts, als diepe slaap valt op de menschen,

14. Kwam mij schrik en beving over, en verschrikte de veelheid mijner beenderen.

15. Toen ging voorbij mijn aangezicht een geest; hij deed het haar mijns vleesches te berge rijzen.

16. Hij stond, doch ik kende zijne gedaante niet; eene beeltenis was voor mijne oogen; er was stilte, en ik hoorde eene stemme, [*zeggende*]:

17. Zoude een mensch rechtvaardiger zijn dan God? Zoude een man reiner zijn dan zijn Maker?

18. Zie, [a]op zijne knechten zoude Hij niet vertrouwen; hoewel Hij in zijne engelen klaarheid gesteld heeft;
a Job 15: 15. 2 Petr. 2: 4.

19. Hoe veel te min [*op*] degenen, die leemen huizen bewonen, welker grondslag in het stof is? Zij worden verbrijzeld voor de motten.

20. Van den morgen tot den avond worden zij vermorzeld; zonder dat men er acht op slaat, vergaan zij in eeuwigheid.

21. Verreist niet hunne uitnemendheid met hen? Zij sterven, maar niet in wijsheid.

HET V KAPITTEL.

Roep nu, zal er iemand zijn, die u antwoorde? en tot wien van de heiligen zult gij u keeren?

2. Want den dwaze brengt de toornigheid om, en de ijver doodt den domme.

3. [a]Ik heb gezien eenen dwaas wortelende; doch terstond vervloekte ik zijne woning. a Ps. 37: 36.

4. Verre waren zijne zonen van heil; en zij werden verbrijzeld in de poorte, en er was geen verlosser;

5. Wiens oogst de hongerige verteerde, dien hij ook tot uit de doornen gehaald had; de struikroover slokte hun vermogen in.

6. Want uit het stof komt het verdriet niet voort, en de moeite spruit niet uit de aarde;

7. Maar de mensch wordt tot moeite geboren; gelijk de spranken der vurige kolen zich verheffen [*tot*] vliegen.

8. Doch ik zoude naar God zoeken, en tot God mijne aanspraak richten;

9. [a]Die groote dingen doet, die men

niet doorzoeken kan; wonderen, die men niet tellen kan.
a Job 9: 10. Ps. 72: 18. Rom. 11: 33.

10. Die den regen geeft op de aarde, en water zendt op de straten;

11. aOm de vernederden te stellen in het hooge; dat de rouwdragenden door heil verheven worden.
a 1 Sam. 2: 7. Ps. 113: 7, 8.

12. aHij maakt te niet de gedachten der arglistigen; dat hunne handen niet een ding uitrichten. a Neh. 4: 15. Ps. 33: 10. Jes. 8: 10.

13. aHij vangt de wijzen in hunne arglistigheid; dat de raad der verdraaiden zich verloopt. a 1 Cor. 3: 19.

14. aDes daags ontmoeten zij de duisternisse, en gelijk des nachts tasten zij in den middag. a Deut. 28: 29.

15. Maar Hij verlost den behoeftige van het zwaard, van hunnen mond, en van de hand des sterken.

16. aZoo is voor den arme verwachting; en de boosheid stopt haren mond toe. a Ps. 107: 42.

17. aZie, gelukzalig is de mensch, denwelken God straft; daarom verwerp de kastijding des Almachtigen niet.
a Spr. 3: 11, 12. Hebr. 12: 5. Jac. 1: 12. Openb. 3: 19.

18. aWant Hij doet smart aan, en Hij verbindt; Hij doorwondt, en zijne handen heelen. a Deut. 32: 39. 1 Sam. 2: 6. Hos. 6: 1.

19. aIn zes benauwdheden zal Hij u verlossen, en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren. a Ps. 91: 3, enz.

20. In den honger zal Hij u verlossen van den dood, en in den oorlog van het geweld des zwaards.

21. Tegen den geesel der tong zult gij verborgen wezen; en gij zult niet vreezen voor de verwoesting, als zij komt.

22. Tegen de verwoesting en tegen den honger zult gij lachen; en voor het gedierte der aarde zult gij niet vreezen.

23. Want met de steenen des velds zal uw verbond zijn; aen het gedierte des velds zal met u bevredigd zijn.
a Hos. 2: 7.

24. En gij zult bevinden, dat uwe tente in vrede is; en gij zult uwe woning verzorgen, en zult niet feilen.

25. Ook zult gij bevinden, dat uw zaad menigvuldig wezen zal, en uwe spruiten als het kruid der aarde.

26. Gij zult in ouderdom ten grave komen, gelijk de korenhoop te zijner tijd opgevoerd wordt.

27. Zie dit, wij hebben het doorzocht, het is alzoo; hoor het, en bemerk gij het voor u.

HET VI KAPITTEL.

Maar Job antwoordde en zeide:

2. Och of mijn verdriet recht gewogen wierd, en men mijne ellende samen in eene weegschaal ophief;

3. Want het zoude nu zwaarder zijn dan ahet zand der zeeën; daarom worden mijne woorden opgezwolgen.
a Spr. 27: 3.

4. aWant de pijlen des Almachtigen zijn in mij, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt; de verschrikkingen Gods rusten zich tegen mij.
a Ps. 38: 2, 3.

5. Ruchelt ook de woudezel bij het jonge gras? Loeit de os bij zijn voeder?

6. Wordt ook het onsmakelijke gegeten zonder zout? Is er smaak in het witte des dooiers?

7. Mijne ziele weigert [*uwe*[*woorden*] aan te roeren; die zijn als mijne laffe spijze.

8. Och of mijne begeerte kwame, en dat God mijne verwachting gave;

9. En dat het Gode beliefde, dat Hij mij verbrijzelde, zijne hand losliet, en een einde met mij maakte.

10. Dat zoude nog mijn troost zijn, en ik zoude mij verkwikken in den weedom, [*zoo*] Hij niet spaarde; want ik heb de reden des Heiligen niet verborgen gehouden.

11. Wat is mijne kracht, dat ik hopen zoude? Of welk is mijn einde, dat ik mijn leven verlengen zoude?

12. Is mijne kracht steenen kracht? Is mijn vleesch staal?

13. Is dan mijne hulpe niet in mij? En is de wijsheid uit mij verdreven?

14. Aan hem, die versmolten is, zoude van zijnen vriend weldadigheid geschieden; of hij zoude de vreeze des Almachtigen verlaten.

15. Mijne broeders hebben trouwelooslijk gehandeld als een beek; als

de vloeiing der beken gaan zij door;
16. Die verdonkerd zijn van het ijs, [*en*] in dewelke de sneeuw zich verbergt.
17. Ten tijde, als zij van hitte vervlieten, worden zij uitgedelgd; als zij warm worden, verdwijnen zij uit hare plaats.
18. De gangen haars wegs wenden zich ter zijde af: zij loopen op in het woeste, en vergaan.
19. De reizigers van Théma zien ze; de wandelaars van Schéba wachten op haar.
20. Zij worden beschaamd, omdat elkeen vertrouwde; als zij daartoe komen, zoo worden zij schaamrood.
21. Voorwaar [*alzoo*] zijt gijlieden [*mij*] nu niets geworden; gij hebt gezien de ontzetting, en gij hebt gevreesd.
22. Heb ik gezegd: Brengt mij, en geeft geschenken voor mij van uw vermogen;
23. Of bevrijdt mij van de hand des verdrukkers, en verlost mij van de hand der tirannen?
24. Leert mij, en ik zal zwijgen, en geeft mij te verstaan, waarin ik gedwaald heb.
25. O hoe krachtig zijn de rechte reden! Maar wat bestraft het bestraffen, [*dat*] van ulieden is?
26. Zult gij, om te bestraffen, woorden bedenken? En zullen de reden des mismoedigen voor wind zijn?
27. Ook werpt gij u op eenen wees; en gij graaft tegen uwen vriend.
28. Maar nu, belieft het u, wendt u tot mij, en het zal voor ulieder aangezicht zijn, of ik liege.
29. Keert toch weder, laat er geen onrecht wezen; ja keert weder, nog zal mijne gerechtigheid daarin zijn.
30. Zoude onrecht op mijne tong wezen? Zoude mijn gehemelte niet de ellenden te verstaan geven?

HET VII KAPITTEL.

Heeft niet de mensch eenen strijd op de aarde, en zijn zijne dagen niet als de dagen des daglooners?
2. Gelijk de dienstknecht hijgt naar de schaduw, en gelijk de daglooner verwacht zijn werkloon;
3. Alzoo zijn mij maanden der ijdelheid ten erve geworden, en nachten der moeite zijn mij voorbereid.
4. Als ik te slapen lig, dan zeg ik: Wanneer zal ik opstaan, en Hij den avond afgemeten hebben? En ik word zat van woelingen, tot aan den schemertijd.
5. Mijn vleesch is met het gewormte en met het gruis des stofs bekleed; mijne huid is gekliefd en verachtelijk geworden.
6. Mijne dagen zijn lichter geweest dan eene weversspoel, en zijn vergaan zonder verwachting.
7. Gedenk, dat mijn leven [a]een wind is; mijn oog zal niet wederkomen, om het goede te zien. a Job 8: 9; 14: 1, 2, 3; 16: 22. Ps. 90: 5, 6, 9; 102: 12; 103: 15; 144; 4. Jes. 40: 6. Jac. 4: 14. 1 Petr. 1: 24.
8. Het oog desgenen, die mij [*nu*] ziet, zal mij niet zien; uwe oogen zullen op mij zijn, maar ik zal niet [*meer*] zijn.
9. Eene wolk vergaat en vaart henen; alzoo die in het graf daalt, zal niet [*weder*] opkomen.
10. Hij zal niet meer wederkeeren tot zijn huis, en zijne plaatse zal hem niet meer kennen.
11. Zoo zal ik ook mijnen mond niet wederhouden; ik zal spreken in benauwdheid mijns geestes; ik zal klagen in bitterheid mijner ziele.
12. Ben ik dan eene zee, of walvisch, dat Gij om mij wachten zet?
13. Wanneer ik zeg: Mijne bedstede zal mij vertroosten, mijn leger zal van mijne klacht [*wat*] wegnemen;
14. Dan ontzet Gij mij met droomen, en door gezichten verschrikt Gij mij.
15. Zoodat mijne ziele de verworging kiest; den dood meer dan mijne beenderen.
16. Ik versmaad ze, ik zal toch in der eeuwigheid niet leven. Houd op van mij, want [a]mijne dagen zijn ijdelheid. a Ps. 62: 10; 144: 4.
17. [a]Wat is de mensch, dat Gij hem groot acht, en dat Gij uw hart op hem zet, a Ps. 8: 5; 144: 3. Hebr. 2: 6.
18. En dat Gij hem bezoekt in elken morgenstond, dat Gij hem in elken oogenblik beproeft?
19. Hoe lang keert Gij U niet af van mij, [*en*] laat niet van mij af, totdat ik mijn speeksel inzwelge?
20. Heb ik gezondigd, wat zal ik U

doen, o Menschenhoeder? Waarom hebt Gij mij U tot eenen tegenloop gesteld, dat ik mijzelven tot eenen last zij?

21. En waarom vergeeft Gij niet mijne overtreding, en doet mijne ongerechtigheid niet weg? Want nu zal ik in het stof liggen; en Gij zult mij vroeg zoeken, maar ik zal niet zijn.

HET VIII KAPITTEL.

Toen antwoordde Bildad, de Súhiet, en zeide:

2. Hoe lang zult gij deze dingen spreken, en de reden uws monds een geweldige wind zijn?

3. [a]Zoude dan God het recht verkeeren, en zoude de Almachtige de gerechtigheid verkeeren?

a Deut. 32: 4. 2 Kron. 19: 7. Dan. 9: 14.

4. Indien uwe kinderen gezondigd hebben tegen Hem, Hij heeft ze ook in de hand hunner overtreding geworpen.

5. [a][*Maar*] indien gij naar God vroeg zoekt, en tot den Almachtige om genade bidt; a Job 22: 23.

6. Zoo gij zuiver en recht zijt, gewisselijk zal Hij nu opwaken, om uwentwille, en Hij zal de woning uwer gerechtigheid volmaken.

7. Uw beginsel zal wel gering zijn; maar uw laatste zal zeer vermeerderd worden.

8. [a]Want vraag toch naar het vorige geslacht, en bereid u tot de onderzoeking hunner vaderen; a Deut. 4: 32.

9. [a]Want wij zijn van gisteren, en weten niet; dewijl onze dagen op de aarde [a]eene schaduw zijn.

a Gen. 47: 9. 1 Kron. 29: 15. Job 7: 5, 6, 7. Ps. 39: 13; 144: 4. b Ps. 102: 12; 144: 4.

10. Zullen die u niet leeren, tot u spreken, en uit hun hart reden voortbrengen?

11. Verheft zich de bieze zonder slijk? Groeit het rietgras zonder water?

12. [a]Als het nog in zijne groenigheid is, [*hoewel*] het niet afgesneden wordt, nochtans verdort het vóór alle gras. a Ps. 129: 6. Jer. 17: 6.

13. Alzoo zijn de paden van allen, die God vergeten; en [a]de verwachting des huichelaars zal vergaan.

a Job 11: 20; 18: 14. Ps. 112: 10. Spr. 10: 28.

14. Van denwelken zijne hope walgen zal; en zijn vertrouwen zal zijn een huis der spinnekop.

15. Hij zal op zijn huis lenen, maar het zal niet bestaan; hij zal zich daaraan vasthouden, maar het zal niet staande blijven.

16. Hij is sappig voor de zon, en zijne scheuten gaan over zijnen hof uit.

17. Zijne wortelen worden bij de springader ingevlochten; hij ziet eene steenige plaats.

18. [*Maar*] als [*God*] hem verslindt uit zijne plaats, zoo zal zij hem loochenen [*zeggende*]: Ik heb u niet gezien.

19. Zie, dat is de vreugde zijns wegs; en uit het stof zullen anderen voortspruiten.

20. Zie, God zal den oprechte niet verwerpen; Hij vat ook de boosdoeners niet bij de hand;

21. Totdat Hij uwen mond met gelach vervulle, en uwe lippen met gejuich.

22. Uwe haters zullen met schaamte bekleed worden; en de tente der goddeloozen zal niet [*meer*] zijn.

HET IX KAPITTEL.

Maar Job antwoordde en zeide:

2. Waarlijk ik weet, dat het zoo is; want hoe zoude [a]de mensch rechtvaardig zijn bij God? a Ps. 143: 2.

3. Zoo hij lust heeft, om met Hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem beantwoorden.

4. Hij is wijs van hart, en sterk van kracht; wie heeft zich tegen Hem verhard, en vrede gehad?

5. Die de bergen verzet, dat zij het niet gewaar worden; die ze omkeert in zijnen toorn;

6. Die de aarde beweegt uit hare plaatse, dat hare pilaren schudden;

7. Die de zonne gebiedt, en zij gaat niet op; en verzegelt de sterren;

8. Die alleen [a]de hemelen uitbreidt; en treedt op de hoogten der zee; a Gen. 1: 6.

9. Die den Wagen maakt, den Orion, en het Zevengesternte, en de binnenkameren van het zuiden;

10. [a]Die groote dingen doet, die men niet doorzoeken kan; en wonderen, die men niet tellen kan. a Job 5: 9. Ps. 72: 18; 77: 15; 86: 10. Rom. 11: 33.

11. Zie, Hij zal voor mij henengaan, en ik zal Hem niet zien; en Hij zal voorbijgaan, en ik zal Hem niet merken.
12. Zie, Hij zal rooven, wie zal het Hem doen wedergeven? wie zal tot Hem zeggen: Wat doet Gij?
13. God zal zijnen toorn niet afkeeren; onder Hem worden gebogen de hoovaardige helpers.
14. Hoe veel min zal ik Hem antwoorden, en mijne woorden uitkiezen tegen Hem?
15. Denwelken ik, zoo ik rechtvaardig ware, niet zoude antwoorden; mijnen Rechter zal ik om genade bidden,
16. Indien ik roepe, en Hij mij antwoordt, ik zal niet gelooven, dat Hij mijne stemme ter oore genomen heeft.
17. Want Hij vermorzelt mij door een onweder, en vermenigvuldigt mijne wonden zonder oorzaak.
18. Hij laat mij niet toe mijnen adem te verhalen, maar Hij verzadigt mij met bitterheden.
19. Zoo het aan de kracht [*komt*], zie, Hij is sterk; en zoo het aan het recht [*komt*], wie zal mij dagvaarden?
20. Zoo ik mij rechtvaardige, mijn mond zal mij verdoemen; ben ik oprecht, Hij zal mij toch verkeerd verklaren.
21. Ben ik oprecht, zoo acht ik [*toch*] mijne ziel niet; ik versmaad mijn leven.
22. Dat is één ding; daarom zeg ik: *a*Den oprechte en den goddelooze verdoet Hij. *a* Pred. 9: 2, 3. Mal. 3: 14.
23. Als de geesel haastelijk doodt, bespot Hij de verzoeking der onschuldigen.
24. De aarde wordt gegeven in de hand des goddeloozen; Hij overdekt het aangezicht harer rechteren; zoo niet, wie is hij dan?
25. *a*En mijne dagen zijn lichter geweest dan een looper; zij zijn weggevloden, zij hebben het goede niet gezien. *a* Job 7: 6, 7.
26. Zij zijn voorbijgevaren met jachtschepen; gelijk een arend naar het aas toevliegt.
27. Indien mijn zeggen is: Ik zal mijne klacht vergeten, en ik zal mijn gebaar laten varen, en mij verkwikken;
28. Zoo schroom ik voor alle mijne smarten; ik weet, dat Gij mij niet onschuldig zult houden.
29. Ik zal [*toch*] goddeloos zijn; waarom dan zal ik ijdellijk arbeiden?
30. *a*Indien ik mij wassche met sneeuwwater, en mijne handen zuivere met zeep; *a* Jer. 2: 22.
31. Dan zult Gij mij in de gracht induiken, en mijne kleederen zullen van mij gruwen.
32. *a*Want Hij is niet een man, als ik, dien ik antwoorden zoude, zoo wij te zamen in het gericht kwamen. *a* Pred. 6: 10. Jer. 49: 19.
33. Er is geen scheidsman tusschen ons, [*die*] zijne hand op ons beiden leggen mochte.
34. *a*Dat Hij van op mij zijne roede wegdoe, en dat zijne verschrikking mij niet verbaasd make; *a* Job 13: 20; 33: 7.
35. Zoo zal ik spreken, en Hem niet vreezen; want zoodanig ben ik niet bij mij.

HET X KAPITTEL.

Mijne ziele is verdrietig over mijn leven; ik zal mijne klachte op mij laten, ik zal spreken in bitterheid mijner ziele.
2. Ik zal tot God zeggen: Verdoem mij niet; doe mij weten, waarover Gij met mij twist.
3. Is het U goed, dat Gij verdrukt? Dat Gij verwerpt den arbeid uwer handen, en over den raad der goddeloozen schijnsel geeft?
4. Hebt Gij vleeschelijke oogen? Ziet Gij, gelijk een mensch ziet?
5. Zijn uwe dagen als de dagen van een mensch? Zijn uwe jaren als de dagen eens mans,
6. Dat Gij onderzoekt naar mijne ongerechtigheid, en naar mijne zonde verneemt?
7. Het is in uwe wetenschap, dat ik niet goddeloos ben; nochtans is er niemand, die uit uwe hand verlosse.
8. Uwe handen doen mij smarte aan, hoewel zij mij gemaakt hebben; te zamen rondom [*mij*] zijn zij, en Gij verslindt mij.
9. Gedenk toch, dat Gij mij *a*als leem bereid hebt, en mij tot stof zult doen wederkeeren, *a* Gen. 2: 7; 3: 19.

10. [a]Hebt Gij mij niet als melk gegoten, en mij als eene kaas doen runnen? a Ps. 139: 15, 16.

11. Met vel en vleesch hebt Gij mij bekleed; met beenderen ook en zenuwen hebt Gij mij samengevlochten.

12. Benevens het leven hebt Gij weldadigheid aan mij gedaan; en uw opzicht heeft mijnen geest bewaard.

13. Maar deze dingen hebt Gij verborgen in uw hart; ik weet, dat dit bij U geweest is.

14. Indien ik zondig, zoo zult Gij mij waarnemen, en van mijne misdaad zult Gij mij niet onschuldig houden.

15. Zoo ik goddeloos ben, wee mij! En ben ik rechtvaardig, ik zal mijn hoofd niet opheffen. Ik ben zat van schande; maar aanzie mijne ellende.

16. Want zij verheft zich; gelijk [a]een felle leeuw jaagt Gij mij; Gij keert weder en stelt U wonderlijk tegen mij. a Jes. 38: 13. Klaagl. 3: 10.

17. Gij vernieuwt uwe getuigen tegenover mij, en vermenigvuldigt uwen toorn tegen mij; verwisselingen, ja een heirleger, zijn tegen mij.

18. [a]En waarom hebt Gij mij uit de baarmoeder voortgebracht? Och dat ik den geest gegeven hadde, en geen oog mij gezien hadde! a Job 3: 11.

19. Ik zoude zijn, als of ik niet geweest ware; van [*moeders*] buik zoude ik tot het graf gebracht zijn geweest.

20. Zijn mijne dagen niet weinige? Houd op, zet van mij af, dat ik mij een weinig verkwikke;

21. Eer ik henenga (en niet wederkome) in een land der duisternisse en der schaduwe des doods;

22. Een stikdonker land, als de duisternisse zelve, de schaduwe des doods, en zonder ordeningen, en het geeft schijnsel als de duisternisse.

HET XI KAPITTEL.

Toen antwoordde Zóphar, de Náámathiet, en zeide:

2. Zoude de veelheid der woorden niet beantwoord worden? En zoude een klapachtig man recht hebben?

3. Zouden uwe leugenen de lieden doen zwijgen? En zoudt gij spotten, en niemand [*u*] beschamen?

4. Want gij hebt gezegd: Mijne leer is zuiver, en ik ben rein in uwe oogen.

5. Maar gewisselijk, och of God sprake, en zijne lippen tegen u opende,

6. En u bekend maakte de verborgenheden der wijsheid, omdat zij dubbel zijn in wezen! Daarom weet, dat God voor u vergeet van uwe ongerechtigheid.

7. Zult gij het onderzoek van God vinden? Zult gij tot de volmaaktheid toe den Almachtige vinden?

8. [*Zij is als*] de hoogten der hemelen; wat kunt gij doen? dieper dan de hel; wat kunt gij weten?

9. Langer dan de aarde is hare maat, en breeder dan de zee.

10. Indien Hij voorbijgaat, opdat Hij overlevere of vergadere, wie zal dan Hem afkeeren?

11. [a]Want Hij kent de ijdele lieden, en Hij ziet de ondeugd; zoude Hij dan niet aanmerken? a Ps. 10: 11, 14; 35: 22.

12. [a]Dan zal een verstandeloos man kloekzinnig worden; hoewel de mensch [*als*] het veulen eens woudezels geboren is. a Job 5: 8; 22: 21. Pred. 3: 18.

13. Indien gij uw hart bereid hebt, zoo breid uwe handen tot Hem uit.

14. Indien er ondeugd in uwe hand is, doe die verre weg; en laat het onrecht in uwe tenten niet wonen.

15. Want dan zult gij uw aangezicht opheffen uit de gebreken, en zult vast wezen, en niet vreezen.

16. Want gij zult de moeite vergeten, [*en harer*] gedenken als der wateren, die voorbijgegaan zijn.

17. Ja [*uw*] tijd zal klaarder dan de middag oprijzen; gij zult uitvliegen; als [a]de morgenstond zult gij zijn. a Ps. 37: 6; 112: 4.

18. En gij zult vertrouwen, omdat er verwachting zijn zal; en gij zult graven; [a]gerustelijk zult gij slapen. a Lev. 26: 5.

19. [a]En gij zult nederliggen, en niemand zal [*u*] verschrikken; en velen zullen uw aangezicht smeeken. a Lev. 26: 6. Ps. 3: 6; 4: 9. Spr. 3: 24.

20. Maar [a]de oogen der goddeloozen zullen bezwijken, en de toevlucht zal van hen vergaan; en hunne verwachting zal zijn de uitblazing der ziele. a Job 8: 13, 14; 18: 14.

HET XII KAPITTEL.

Maar Job antwoordde en zeide:
2. Trouwens, omdat gijlieden het volk zijt, zoo zal de wijsheid met ulieden sterven.
3. Ik heb ook een hart, even als gijlieden, ik zwicht niet voor u; en bij wien zijn niet dergelijke dingen?
4. [a]Ik ben het, [*die*] zijnen vriend een spot is, [*maar*] roepende tot God, die hem verhoort. [b]De rechtvaardige [*en*] oprechte is een spot.
a Job 16: 10; 17: 2; 21: 3; 30: 1. *b* Spr. 14: 2.
5. Hij is eene verachte fakkel, naar de meening desgenen, die gerust is; hij is gereed met den voet te struikelen.
6. De tenten der verwoesters [a]hebben rust, en die God tergen, hebben verzekerdheden, om hetgene dat God met zijne hand toebrengt. *a* Job 21: 7. Ps. 73: 11, 12. Jer. 12: 1. Hab. 1: 3, 4.
7. En waarlijk vraag toch de beesten, en elk een van die zal het u leeren; en het gevogelte des hemels, dat zal het u te kennen geven.
8. Of spreek tot de aarde, en zij zal het u leeren; ook zullen het u de visschen der zee vertellen.
9. Wie weet niet uit alle dezen, dat de hand des HEEREN dit doet?
10. In wiens hand de ziel is van al wat leeft, en de geest van alle vleesch des menschen.
11. [a]Zal niet het oor de woorden proeven, gelijk het gehemelte voor zich de spijze smaakt? *a* Job 6: 30; 34: 3.
12. In de stokouden is de wijsheid, en in de langheid der dagen het verstand.
13. Bij Hem is wijsheid en macht; Hij heeft raad en verstand.
14. Zie, Hij breekt af, en het zal niet herbouwd worden; [a]Hij besluit iemand, en er zal niet opengedaan worden. *a* Job 9: 12; 11: 10. Openb 3: 7.
15. Zie, Hij houdt de wateren op, en zij drogen uit; ook laat Hij ze uit, en zij keeren de aarde om.
16. Bij Hem is kracht en wijsheid; Zijns is de dwalende, en die doet dwalen.
17. [a]Hij voert de raadsheeren beroofd weg; [b]en de rechters maakt Hij uitzinnig. *a* 2 Sam. 15: 31; 17: 14, 23. Jes. 19: 12; 29: 24. 2 Cor. 1: 19. *b* 2 Sam. 15: 31.
18. Den band der koningen maakt Hij los; en Hij bindt den gordel aan hunne lenden.
19. Hij voert de oversten beroofd weg, en de machtigen keert Hij om.
20. [a]Hij beneemt den getrouwen de spraak, en der ouden oordeel neemt Hij weg. *a* Job 32: 9. Jes. 3: 2, 3.
21. [a]Hij giet verachting over de prinsen uit, en Hij verslapt den riem der geweldigen. *a* Ps. 107: 40.
22. Hij openbaart de diepten uit de duisternis, en des doods schaduwe [a]brengt Hij voort in het licht. *a* Matth. 10: 26. 1 Cor. 4: 5.
23. [a]Hij vermenigvuldigt de volkeren, en verderft ze; Hij breidt de volkeren uit, en leidt ze. *a* Ps. 107: 38.
24. Hij neemt het hart van de hoofden des volks der aarde weg, en doet ze [a]dwalen in het woeste, waar geen weg is. *a* Ps. 107: 4, 40.
25. Zij tasten in de duisternis, waar geen licht is; en Hij doet ze dwalen als een dronkaard.

HET XIII KAPITTEL.

Zie, [*dat*] alles heeft mijn oog gezien, mijn oor gehoord en verstaan.
2. Gelijk gijlieden [*het*] weet, weet ik het ook; ik zwicht niet voor u.
3. Maar ik zal tot den Almachtige spreken, en ben belust [*mij*] te verdedigen voor God.
4. Want gewisselijk gij zijt leugenstoffeerders; gij allen zijt [a]nietige medicijnmeesters. *a* Job 16: 2.
5. [a]Och of gij gansch stilzweegt! Dat zoude ulieden voor wijsheid wezen. *a* Spr. 17: 28.
6. Hoort toch mijne verdediging, en merkt op de twistingen mijner lippen.
7. [a]Zult gij voor God onrecht spreken? En zult gij voor Hem bedriegerij spreken? *a* Job 17: 5; 32: 21; 36: 4.
8. Zult gij zijn aangezichte aannemen? Zult gij voor God twisten?
9. Zal het goed zijn, als Hij u zal onderzoeken? Zult gij met Hem spotten, gelijk men met een mensch spot?
10. Hij zal u gewisselijk bestraffen, zoo gij in het verborgene het aangezicht aanneemt.
11. Zal u niet zijne hoogheid ver-

schrikken, en zijne vreeze over u vallen?

12. Uwe gedachtenissen zijn gelijk asch, uwe hoogten als hoogten van leem.

13. Houdt stille van mij, opdat ik spreke, en er ga over mij, wat het zij.

14. Waarom zoude ik mijn vleesch in mijne tanden nemen, en mijne ziele in mijne hand stellen?

15. Ziet, [*zoo*] Hij mij doodde, [a]zoude ik niet hopen? Evenwel zal ik mijne wegen voor zijn aangezichte verdedigen.
a Ps. 23: 4. Spr. 14: 32.

16. Ook zal Hij mij tot zaligheid zijn; maar een huichelaar zal voor zijn aangezichte niet komen.

17. Hoort naarstiglijk mijne rede, en mijne aanwijzing met uwe ooren.

18. Ziet nu, ik heb het recht ordelijk gesteld; ik weet, dat ik rechtvaardig zal verklaard worden.

19. Wie is hij, die met mij zal twisten? Wanneer ik nu zweeg, zoo zoude ik den geest geven.

20. Alleenlijk [a]twee dingen doe niet met mij; dan zal ik mij van uw aangezichte niet verbergen.
a Job 9: 34; 33: 7.

21. Doe uwe hand verre van op mij, en uwe verschrikking make mij niet verbaasd.

22. Roep dan, en ik zal antwoorden; of ik zal spreken, en geef mij antwoord.

23. Hoe vele misdaden en zonden heb ik? Maak mijne overtreding en mijne zonde mij bekend.

24. Waarom verbergt Gij uw aangezichte, en houdt mij [a]voor uwen vijand?
a Job 16: 9; 19: 11; 33: 10. Klaagl. 2: 5.

25. Zult Gij een gedreven blad verbrijzelen? En zult Gij eenen drogen stoppel vervolgen?

26. Want Gij schrijft tegen mij bittere dingen; en Gij doet mij erven de misdaden [a]mijner jonkheid.
a Ps. 25: 7.

27. Gij [a]legt ook mijne voeten in den stok, en neemt waar alle mijne paden; Gij drukt U in de wortelen mijner voeten.
a Job 33: 11.

28. En hij veroudert als eene verrotting, als een kleed, dat de mot opeet.

HET XIV KAPITTEL.

De mensch, van eene vrouw geboren, is kort van dagen, en zat van onrust.
a Ps. 90: 5, 6, 9; 102: 12; 103: 15; 144: 4. Jac. 4: 14.

2. Hij komt voor als [a]eene bloem, en wordt afgesneden; [b]ook vlucht hij als eene schaduw, en bestaat niet.
a Ps. 103: 15 Jes. 40: 6. 1 Petr. : 24.
b Job 8: 9. Ps. 90: 6, 10; 102: 12; 144: 4.

3. [a]Nog doet Gij uwe oogen over zulk eenen open; en Gij betrekt mij in het gericht met U. *a* Job 7: 17, 18; 10: 20.

4. [a]Wie zal eenen reine geven uit den onreine? Niet één. *a* Gen. 5: 3. Ps. 51: 7. Joh. 3: 6. Rom. 5: 12. Eph. 2: 3.

5. [a]Dewijl zijne dagen bestemd zijn het getal zijner maanden bij U is, [*en*] Gij zijne bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal; *a* Job 7: 1.

6. [a]Wend U van hem af, dat hij ruste hebbe, totdat hij als een [b]daglooner aan zijnen dag een welgevallen hebbe. *a* Job 7: 16, 19; 10: 20. *b* Job 7: 1, 2.

7. Want voor eenen boom, als hij afgehouwen wordt, is er verwachting, dat hij zich nog zal veranderen, en zijne scheut niet zal ophouden.

8. Indien zijn wortel in de aarde veroudert, en zijn stam in het stof versterft;

9. Hij zal van den reuk der wateren [*weder*] uitspruiten, en zal eenen tak maken, gelijk eene plant.

10. Maar een man sterft, als hij verzwakt is, en de mensch geeft den geest; waar is hij dan?

11. De wateren verloopen uit een meer, en eene rivier droogt uit en wordt dor;

12. Alzoo ligt de mensch neder, en staat niet op; totdat de hemelen niet meer zijn, zullen zij niet opwaken, noch uit hunnen slaap opgewekt worden.

13. Och of Gij mij in het graf verstaakt, mij verbergdet, totdat uw toorn zich afkeerde; dat Gij mij eene bepaling steldet, en mijner gedachtig waart!

14. Als een man gestorven is, zal hij weder leven? Ik zoude alle de dagen mijns strijds hopen, totdat mijne verandering komen zoude;

15. Dat Gij zoudt roepen, en ik U zoude antwoorden; dat Gij tot het werk uwer handen zoudt begeerig zijn.

16. [a]Maar nu telt Gij mijne treden; Gij bewaart [*mij*] niet om mijner zonden wille. a Job. 31: 4; 34: 21. Ps. 56: 9; 139: 2, 3, 4. Spr. 5: 21. Jer. 32:19.

17. Mijne overtreding is in een bundelken verzegeld, en Gij pakt mijne ongerechtigheid opeen.

18. En voorwaar een berg, vallende, vergaat, en eene rots wordt verzet uit hare plaatse;

19. De wateren vermalen de steenen; het stof der aarde overstelpt het gewas, dat vanzelf daaruit voortkomt; alzoo verderft Gij de verwachting des menschen.

20. Gij overweldigt hem in eeuwigheid, en hij gaat henen; veranderende zijn gelaat, zoo zendt Gij hem weg.

21. Zijne kinderen komen tot eere, en hij weet het niet: of zij worden klein, en hij let niet op hen.

22. Maar zijn vleesch, [*nog*] aan hem zijnde, heeft smart; en zijne ziele, in hem zijnde, heeft rouwe.

HET XV KAPITTEL.

Toen antwoorde Élíphaz, de Thémaniet, en zeide:

2. Zal een wijs man winderige wetenschap voor antwoord geven, en zal hij zijnen buik vullen met oostenwind?

3. Bestraffende door woorden, [*die*] niet baten, en door reden, met dewelke hij geen voordeel doet?

4. Ja gij vernietigt de vreeze, en neemt het gebed voor het aangezichte Gods weg.

5. Want uw mond leert uwe ongerechtigheid, en gij hebt de tong der arglistigen verkoren.

6. Uw mond verdoemt u, en niet ik; en uwe lippen getuigen tegen u.

7. Zijt gij de eerste een mensch geboren? Of zijt gij vóór de heuvelen voortgebracht?

8. [a]Hebt gij den verborgenen raad Gods gehoord, en hebt gij de wijsheid naar u getrokken? a Rom. 11: 34.

9. Wat weet gij, dat wij niet weten? [*Wat*] verstaat gij, dat bij ons niet is?

10. [a]Onder ons is ook een grijze, ja een stokoude, meerder van dagen dan uw vader. a Job 32: 7.

11. Zijn de vertroostingen Gods u te klein? En schuilt er eenige zake bij u?

12. Waarom rukt uw hart u weg? En waarom wenken uwe oogen,

13. Dat gij uwen geest keert tegen God, en [*zulke*] reden uit uwen mond laat uitgaan?

14. [a]Wat is de mensch, dat hij zuiver zoude zijn? En die geboren is van eene vrouw, dat hij rechtvaardig zoude zijn? a 1Kon. 8: 46. 2 Kron. 6: 39. Job 14: 4. Ps. 14: 3. Spr. 20: 9. Pred. 7: 20. 1 Joh. 1: 8, 10.

15. [a]Zie, op zijne heiligen zoude Hij niet vertrouwen, en [b]de hemelen zijn niet zuiver in zijne oogen; a Job 4: 18. b Job 4: 18; 25: 5.

16. Hoeveel te meer is een man gruwelijk en stinkende, die het onrecht indrinkt als water?

17. Ik zal u wijzen; hoor mij aan; en hetgene ik gezien heb, dat zal ik vertellen;

18. Hetwelk de wijzen verkondigd hebben, en men voor hunne vaderen niet verborgen heeft;

19. Denwelken alleen het land gegeven was, en door welker midden niemand vreemds doorging.

20. Te allen dage doet de goddelooze zichzelven weedom aan; en [*weinige*] jaren in getal zijn voor den tiran weggelegd.

21. Het geluid der verschrikkingen is in zijne ooren; [a]in den vrede zelven komt de verwoester hem over. a 1 Thess. 5: 3.

22. Hij gelooft niet uit de duisternisse weder te keeren, maar dat hij beloerd wordt ten zwaarde.

23. Hij zwerft heen en weder om brood, waar het zijn mag; hij weet, [a]dat bij zijne hand gereed is de dag der duisternisse. a Job 18: 12. Ps. 109: 10.

24. Angst en benauwdheid verschrikken hem; zij overweldigt hem, gelijk een koning bereid ten strijde.

25. Want hij strekt tegen God zijne hand uit, en tegen den Almachtige stelt hij zich geweldelijk aan;

26. Hij loopt tegen Hem aan met den hals, met zijne dikke, hoog verhevene schilden;

27. Omdat hij zijn aangezicht met zijn vet bedekt heeft, en rimpelen gemaakt om de weekdarmen;

28. En heeft bewoond verdelgde steden, [*en*] huizen, die men niet bewoonde,

de, die gereed waren tot [*steen*]hoopen te worden.

29. Hij zal niet rijk worden, en zijn vermogen zal niet bestaan; en hunne volmaaktheid zal zich niet uitbreiden op de aarde.

30. Hij zal de duisternisse niet ontgaan; de vlam zal zijnen scheut verdrogen; [a]hij zal wijken door het geblaas zijns monds. a Job 4: 9.

31. Hij betrouwe niet op ijdelheid, [*waardoor*] hij verleid wordt; want ijdelheid zal zijne vergelding wezen.

32. [a]Als zijn dag nog niet is, zal zij vervuld worden; want zijn tak zal niet groenen. a Job 22: 16. Ps. 55: 24.

33. Men zal zijne onrijpe druiven afrukken, als van eenen wijnstok, en zijn bloeisel afwerpen, als van eenen olijfboom.

34. Want de vergadering der huichelaren wordt eenzaam, en het vuur verteert de tenten der geschenken.

35. [a]Zij ontvangen moeite, en baren ijdelheid, en hun buik richt bedrog aan. a Ps. 7: 15. Jes. 59: 4. Hos. 10: 13.

HET XVI KAPITTEL.

Maar Job antwoordde en zeide:

2. Ik heb vele dergelijke dingen gehoord; [a]gij allen zijt moeielijke vertroosters. a Job 13: 4.

3. Zal er een einde zijn aan de winderige woorden? Of wat stijft u, dat gij [*alzoo*] antwoordt.

4. Zoude ik ook, als gijlieden, spreken, indien uwe ziele ware in mijner ziele plaats? Zoude ik woorden tegen u samenhoopen? En zoude ik over u met mijn hoofd schudden?

5. Ik zoude u versterken met mijnen mond, en de beweging mijner lippen zoude zich inhouden.

6. Zoo ik spreek, mijne smart wordt niet ingehouden; en houd ik op, wat gaat er van mij weg?

7. Gewisselijk, Hij heeft mij nu vermoeid; Gij hebt mijne gansche vergadering verwoest.

8. Dat Gij mij rimpelachtig gemaakt hebt, is tot een getuige; en mijne magerheid staat tegen mij op; zij getuigt in mijn aangezichte.

9. [a]Zijn toorn verscheurt, en Hij haat mij; Hij knerst over mij met zijne tanden; mijn wederpartijder [b]scherpt zijne oogen tegen mij. a Job 10: 16, 17. b Job 13: 24.

10. Zij gapen met hunnen mond tegen mij; zij slaan met smaadheid op mijn kinnebakken; zij *verzadigen zich te zamen aan mij.

11. God heeft mij den verkeerden overgegeven, en heeft mij afgewend in de handen der goddeloozen,

12. Ik had ruste, maar Hij heeft mij verbroken, en bij mijnen nek gegrepen, en mij verpletterd; [a]en Hij heeft mij zich tot een doelwit opgericht. a Job 7: 20. Klaagl. 3: 12.

13. Zijne schutters hebben mij omringd; Hij heeft mijne nieren doorspleten, en niet gespaard; Hij heeft mijne gal op de aarde uitgegoten.

14. Hij heeft mij gebroken met breuke op breuke; Hij is tegen mij aangeloopen als een geweldige.

15. Ik heb eenen zak over mijne huid genaaid, [a]ik heb mijnen hoorn in het stof gedaan. a Job 30: 19.

16. Mijn aangezicht is gansch bemodderd van weenen, en over mijne oogleden is des doods schaduw;

17. Daar toch geen wrevel in mijne handen is, en mijn gebed zuiver is.

18. O aarde, bedek mijn bloed niet; en voor mijn geroep zij geene plaatse.

19. Ook nu, zie, in den hemel is mijn getuige, en mijn getuige in de hoogten.

20. Mijne vrienden zijn mijne bespotters; [*doch*] mijn oog druipt tot God.

21. Och, mocht men [a]rechten voor eenen man met God, gelijk een kind des menschen voor zijnen vriend! a Job 31: 35. Pred. 6: 10. Jes. 45: 9. Rom. 9: 20.

22. Want [*weinige*] jaren in getal zullen er [*nog*] aankomen, en ik zal het pad henengaan, [*waardoor*] ik niet zal wederkeeren.

HET XVII KAPITTEL.

Mijn geest is verdorven, mijne dagen worden uitgebluscht, de graven zijn voor mij.

---

* In de Staten-overz.: zij vervullen zich; wat blijkens de kantt. bedoeld is in den zin van: zij doen zich aan mij te goed, zij verzadigen zich aan mij.

2. Zijn niet bespotters bij mij, en overnacht [*niet*] mijn oog in hunlieder verbittering?
3. Zet toch bij, stel mij een borg bij U. Wie zal hij zijn? Dat in mijne hand geklapt worde.
4. Want hun hart hebt Gij van kloek verstand verborgen; daarom zult Gij ze niet verhoogen.
5. Die met vleiing den vrienden [*wat*] aanzegt, ook zijner kinderen oogen zullen versmachten.
6. [a]Doch Hij heeft mij tot een spreekwoord der volkeren gesteld; zoodat ik een trommelslag ben voor [*ieders*] aangezicht. *a* Job 30: 9.
7. Daarom is mijn oog door verdriet verdonkerd, en alle mijne ledematen zijn gelijk eene schaduw.
8. De oprechten zullen hierover verbaasd zijn, en de onschuldige zal zich tegen den huichelaar opmaken.
9. En de rechtvaardige zal zijnen weg vasthouden, en die rein van handen is, zal in sterkte toenemen.
10. [a]Maar toch gij allen, keert weder en komt nu; want ik vinde onder u geenen wijze. *a* Job 6: 29.
11. [a]Mijne dagen zijn voorbijgegaan; uitgerukt zijn mijne gedachten, de bezittingen mijns harten. *a* Job 7: 6; 9: 25.
12. Den nacht *verkeeren zij in den dag; het licht is nabij [*den ondergang*] vanwege de duisternisse.
13. Zoo ik wacht, het graf zal mijn huis wezen; in de duisternisse zal ik mijn bed spreiden.
14. Tot de groeve roep ik: Gij zijt mijn vader. Tot het gewormte: Mijne moeder, en mijne zuster.
15. Waar zoude dan nu mijne verwachting wezen? Ja mijne verwachting, wie zal ze aanschouwen?
16. Zij zullen nederdalen [*met*] de handboomen des grafs, als er ruste te zamen [a]in het stof wezen zal. *a* Job 3: 17, 18, 19; 30: 23, 24.

HET XVIII KAPITTEL.

Toen antwoordde Bildad, de Súhiet, en zeide:

2. Hoe lang is het, dat gijlieden een einde van woorden zult maken? Merkt op, en daarna zullen wij spreken.
3. Waarom worden wij geacht als beesten, en zijn onrein in ulieder oogen?
4. [a]O gij, die zijne ziele verscheurt door zijnen toorn, zal om uwentwille de aarde verlaten worden? En zal eene rots *verzet worden uit hare plaatse? *a* Job 13: 14.
5. Ja het licht der goddeloozen zal uitgebluscht worden, en de vonk zijns vuurs zal niet glinsteren.
6. Het licht zal verduisteren in zijne tente, en zijne lampe zal over hem uitgebluscht worden.
7. De treden zijner macht zullen benauwd worden; en zijn raad zal hem nederwerpen.
8. Want met zijne voeten zal hij in het net geworpen worden, en zal in het wargaren wandelen.
9. De strik zal [*hem*] bij de verzenen vatten; [a]de struikroover zal hem overweldigen. *a* Job 5: 5.
10. Zijn touw is in de aarde verborgen, en zijn val op het pad.
11. [a]De beroeringen zullen hem rondom verschrikken, en hem verstrooien op zijne voeten. *a* Job 15: 21. Jer. 6: 25; 46: 5; 49: 29.
12. Zijne macht [a]zal hongerig wezen; en het verderf is bereid aan zijne zijde. *a* Job 15: 23.
13. De eerstgeborene des doods zal de grendelen zijner huid verteren, zijne grendelen zal hij verteren.
14. [a]Zijn vertrouwen zal uit zijne tente uitgerukt worden. Zulks zal hem doen treden tot den koning der verschrikkingen. *a* Job 8: 13, 14; 11: 20. Spr. 10: 28.
15. Zij zal wonen in zijne tente, daar deze de zijne niet is; zijne woning zal met zwavel overstrooid worden.
16. Van onder zullen zijne wortelen verdorren, en van boven zal zijn tak afgesneden worden.
17. [a]Zijne gedachtenisse zal vergaan van de aarde, en hij zal geenen naam hebben op de straten. *a* Ps. 109: 13. Spr. 10: 7.
18. Men zal hem stooten van het licht

* In de Staten-overz.: verstellen zij. Thans niet meer gebruikelijk.

* In de Staten-overz.: versteld worden. Thans niet meer gebruikelijk.

in de duisternisse, en men zal hem van de wereld verjagen.

19. [a]Hij zal geenen zoon, noch *kindskind hebben onder zijn volk; en niemand zal in zijne woningen overig zijn.
a Jes. 14: 22. Jes. 22: 30.

20. Over zijnen dag zullen de nakomelingen verbaasd zijn, en de ouden met schrik bevangen worden.

21. Gewisselijk zoodanige zijn de woningen des verkeerden, en dit is de plaatse [*desgenen, die*] God niet kent.

HET XIX KAPITTEL.

Maar Job antwoordde en zeide:

2. Hoe lang zult gijlieden mijne ziele bedroeven, en mij met woorden verbrijzelen?

3. Gij hebt nu tien maal mij schande aangedaan; gij schaamt u niet, gij verhardt u tegen mij.

4. Maar ook het zij waarlijk, dat ik gedwaald hebbe, mijne dwaling zal bij mij vernachten.

5. Indien gijlieden waarlijk u verheft tegen mij, en mijnen smaad tegen mij drijft,

6. Weet nu, dat God mij heeft omgekeerd, en mij [*met*] zijn net omsingeld.

7. Ziet, ik roepe geweld, doch word niet verhoord; ik schreeuw, doch er is geen recht.

8. Hij heeft mijnen weg toegemuurd, dat ik niet doorgaan kan, en over mijne paden heeft Hij duisternisse gesteld.

9. Mijne eere heeft Hij van mij afgetrokken, en de kroon mijns hoofds heeft Hij weggenomen.

10. Hij heeft mij rondom afgebroken, zoodat ik henenga, en heeft mijne verwachting als eenen boom weggerukt.

11. Daartoe heeft Hij zijnen toorn tegen mij ontstoken, en mij bij zich [a]geacht als zijne vijanden.
a Job 13: 24; 16: 9; 33: 10. Klaagl. 2: 5.

12. Zijne benden zijn te zamen aangekomen, en hebben tegen mij haren weg gebaand, en hebben zich gelegerd rondom mijne tente.

13. [a]Mijne broeders heeft Hij verre van mij gedaan; en die mij kennen, zekerlijk zij zijn van mij vervreemd.
a Ps. 31: 12; 38: 12; 69: 9; 88: 9.

14. Mijne nabestaanden houden op, en mijne bekenden vergeten mij.

15. Mijne huisgenooten en mijne dienstmaagden achten mij voor eenen vreemde; een uitlander ben ik in hunne oogen.

16. Ik riep mijnen knecht, en hij antwoordde niet; ik smeekte met mijnen mond tot hem.

17. Mijn adem is mijner huisvrouwe vreemd; en ik smeek om der wille van de kinderen mijns buiks.

18. [a]Ook versmaden mij de jonge kinderen; sta ik op, zoo spreken zij mij tegen.
a Job 30: 1.

19. [a]Alle menschen mijns heimelijken raads hebben eenen gruwel aan mij; en die ik lief had, zijn tegen mij gekeerd.
a Ps. 41: 10; 55: 14, 15.

20. Mijn gebeente kleeft aan mijne huid en aan mijn vleesch; en ik ben ontkomen met de huid mijner tanden.
a Job 30: 30. Ps. 102: 6. Klaagl. 4: 8.

21. Ontfermt u mijner, ontfermt u mijner, o gij, mijne vrienden! want de hand Gods heeft mij aangeraakt.

22. Waarom vervolgt gij mij als God, en wordt niet verzadigd van mijn vleesch?

23. Och of nu mijne woorden toch opgeschreven wierden! Och of zij in een boek ook wierden ingeteekend?

24. Dat zij met eene ijzeren griffie en lood voor eeuwig in eene rots gehouwen wierden!

25. Want ik weet, mijn Verlosser leeft; en Hij zal de laatste over het stof opstaan;

26. En als zij na mijne huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vleesch God aanschouwen;

27. Denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijne oogen zien zullen, en niet een vreemde. Mijne nieren verlangen zeer in mijnen schoot.

28. Voorwaar gij zoudt zeggen: Waarom vervolgen wij hem? Nademaal de wortel der zaak in mij gevonden wordt.

29. Schroomt u vanwege het zwaard; want de grimmigheid is [*over*] de misdaden des zwaards; opdat gij weet, dat er een gericht is.

---

* In de Staten-overz.: neef; wat nog in de 17e eeuw kleinzoon beteekende.

HET XX KAPITTEL.

Toen antwoordde Zóphar, de Náämathiet, en zeide:
2. Daarom doen mijne gedachten mij antwoorden, en over zulks is mijn verhaasten in mij.
3. Ik heb aangehoord eene bestraffing, die mij schande aandoet; maar de geest zal uit mijn verstand voor mij antwoorden.
4. Weet gij dit, van altoos af, van dat [*God*] den mensch op de wereld gezet heeft,
5. [a]Dat het gejuich der goddeloozen van nabij geweest is, en de vreugde des huichelaars voor een oogenblik?
a Ps. 37: 35, 36.
6. Wanneer zijn hoogheid tot den hemel toe opklomme, en zijn hoofd tot aan de wolken raakte;
7. Zal hij gelijk zijn drek in eeuwigheid vergaan. Die hem gezien hadden, zullen zeggen: Waar is hij?
8. Hij zal wegvliegen als een droom, dat men hem niet vinden zal; en hij zal verjaagd worden als een gezicht des nachts.
9. Het oog, dat hem zag, zal het niet meer doen; en zijne plaatse zal hem niet meer aanschouwen.
10. Zijne kinderen zullen zoeken den armen te behagen; en zijne handen zullen zijn vermogen moeten wederuitkeeren.
11. Zijne beenderen zullen vol van zijne verborgene [*zonden*] zijn; van welke elk een met hem op het stof nederliggen zal.
12. Indien het kwaad in zijnen mond zoet is, hij dat verbergt onder zijne tong,
13. Hij dat spaart, en het niet verlaat, maar dat in het midden van zijn gehemelte inhoudt;
14. Zijne spijze zal in zijn ingewand veranderd worden: gal der adderen zal zij in het binnenste van hem zijn.
15. Hij heeft goed ingeslokt, maar zal het uitspuwen; God zal het uit zijnen buik uitdrijven.
16. Het vergift der adderen zal hij zuigen, de tong der slang zal hem dooden.
17. De stroomen, rivieren, beken van honig en boter zal hij niet zien.
18. Den arbeid zal hij wedergeven en niet inslokken; naar het vermogen zijner verandering, zoo zal hij van vreugde niet opspringen.
19. Omdat hij onderdrukt heeft, de armen verlaten heeft, [a]een huis geroofd heeft, dat hij niet opgebouwd had;
a Pred. 5: 12.
20. Omdat hij geene rust in zijnen buik gekend heeft, zoo zal hij van zijn gewenscht goed niet uitbehouden.
21. Er zal niets overig zijn dat hij ete; daarom zal hij niet wachten naar zijn goed.
22. Als zijne genoegzaamheid vol zal zijn, zal hem bange zijn; alle hand des ellendigen zal over hem komen.
23. Er zij [*wat*] om zijnen buik te vullen, [[*God*] zal over hem de hitte zijns toorns zenden, en over hem regenen op zijne spijze.
24. Hij zij gevloden van de ijzeren wapenen, de stalen boog zal hem doorschieten.
25. Men zal [*het zwaard*] uittrekken; het zal uit het lijf uitgaan, en glinsterende uit zijne gal voortkomen; verschrikkingen zullen over hem zijn.
26. Alle duisternisse zal verborgen zijn in zijne schuilplaatsen; een vuur, dat niet opgeblazen is, zal hem verteren; den overigen in zijne tente zal het kwalijk gaan.
27. De hemel zal zijne ongerechtigheid openbaren, en de aarde zal zich tegen hem opmaken.
28. De inkomste van zijn huis zal weggevoerd worden; het zal al henenvloeien in den dag zijns toorns.
29. Dit is het deel des goddeloozen menschen van God, en de erve zijner reden van God.

HET XXI KAPITTEL.

Maar Job antwoordde en zeide:
2. Hoort aandachtelijk mijne rede, en laat dit zijn uwe vertroostingen.
3. Verdraagt mij, en ik zal spreken; en nadat ik gesproken zal hebben, spot [*dan*].
4. Is (mij aangaande) mijne klacht tot den mensch? Doch of het zoo ware, waarom zoude mijn geest niet verdrietig zijn?
5. Ziet mij aan, en wordt verbaasd, en legt de hand op den mond.

6. Ja wanneer ik [*daaraan*] gedenk, zoo word ik beroerd, en mijn vleesch heeft een gruwen gevat.

7. [a]Waarom leven de goddeloozen, worden oud, ja worden geweldig in vermogen? [a]Ps. 17: 10; 73: 12. Jer. 12: 1. Hab. 1: 16

8. Hun zaad is bestendig met hen voor hun aangezicht, en hunne spruiten zijn vóór hunne oogen.

9. Hunne huizen hebben vrede, zonder vreeze; en de roede Gods is op hen niet.

10. Zijn stier bespringt, en mist niet; zijne koe kalft, en misdraagt niet.

11. Hunne jonge kinderen zenden zij uit als eene kudde, en hunne kinderen huppelen.

12. Zij heffen op met den trommel en de harp, en zij verblijden zich op het geluid des orgels.

13. In het goede verslijten zij hunne dagen; en in een oogenblik dalen zij in het graf.

14. [a]Nochtans zeggen zij tot God: Wijk van ons, want aan de kennisse uwer wegen hebben wij geenen lust. [a] Job 22: 17.

15. [a]Wat is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen? En wat baat zullen wij hebben, dat wij Hem aanloopen zouden? [a] Ex. 5: 2. Mal. 3: 14.

16. [*Doch*] zie, hun goed is niet in hunne hand; [a]de raad der goddeloozen is verre van mij. [a] Job 22: 18.

17. Hoe dikwijls geschiedt het, dat de lampe der goddeloozen uitgeluscht wordt, en hun verderf hun overkomt? Dat [*God hun*] [a]smarten uitdeelt in zijnen toorn? [a] Job 20: 29. Ps. 11: 6, 7.

18. Dat zij gelijk stroo worden voor den wind, en gelijk kaf, dat de wervelwind wegsteelt?

19. Dat God zijn geweld weglegt voor zijne kinderen? Hem vergeldt, dat hij het gewaar wordt?

20. Dat zijne oogen zijn ondergang zien, en hij drinkt van de grimmigheid des Almachtigen?

21. Want wat lust zoude hij na zich aan zijn huis hebben, als het getal zijner maanden afgesneden is?

22. [a]Zal men God wetenschap leeren, daar Hij de hoogen richt? [a] Jes. 40: 13. Rom. 11: 34. 1 Cor. 2: 16.

23. Deze sterft in de kracht zijner volkomenheid, daar hij gansch stille en gerust was;

24. Zijne melkvaten waren vol melk, en het merg zijner beenderen was bevochtigd.

25. De ander daarentegen sterft met eene bittere ziele, en hij heeft van het goede niet gegeten.

26. Zij liggen te zamen neder in het stof, [a]en het gewormte overdekt ze. [a] Job 17: 14.

27. Ziet, ik weet ulieder gedachten, en de booze verdichtselen, [*waarmede*] gij tegen mij geweld doet.

28. Want gij zult zeggen: Waar is het huis van den prins? En waar is de tente van de woningen der goddeloozen?

29. Hebt gijlieden niet gevraagd aan de voorbijgaanden op den weg? En kent gij hunne teekenen niet?

30. [a]Dat de booze onttrokken wordt ten dage des verderfs; [*dat zij*] ten dage der verbolgenheden ontvoerd worden. [a] Spr. 16: 4.

31. Wie zal hem in het aangezicht zijnen weg vertoonen? Als hij [*wat*] doet, wie zal hem vergelden?

32. Eindelijk wordt hij naar de graven gebracht, en is bestendig in den aardhoop.

33. De kluiten des dals zijn hem zoet, en hij trekt na zich alle menschen; en dergenen, die vóór hem geweest zijn, is geen getal.

34. Hoe vertroost gij mij dan met ijdelheid? Dewijl [*in*] uwe antwoorden overtreding overig is?

HET XXII KAPITTEL.

Toen antwoordde Eliphaz, de Thémaniet, en zeide:

2. Zal ook een man Gode voordeelig zijn? Maar voor zichzelven zal de verstandige voordeelig zijn.

3. Is het voor den Almachtige nuttigheid, dat gij rechtvaardig zijt? Of gewin, dat gij uwe wegen volmaakt?

4. Is het om uwe vreeze, dat Hij u bestraft? Dat Hij met u in het gerichte komt?

5. Is niet uwe boosheid groot, en uwer ongerechtigheden geen einde?

6. Want [a]gij hebt uwen broederen zonder oorzaak pand afgenomen, en de kleederen der naakten hebt gij uitgetogen. [a] Ex. 22: 26, 27. Deut. 24: 6, 10, enz.

7. Den moede hebt gij geen water te drinken gegeven, en den hongerige hebt gij het brood onthouden.
8. Maar was er een man van geweld, voor dien was het land, en een aanzienlijk persoon woonde daarin.
9. De weduwen hebt gij ledig weggezonden, en de armen der weezen zijn verbrijzeld.
10. Daarom zijn strikken rondom u, en vervaardheid heeft u haastelijk beroerd.
11. Of gij ziet de duisternisse niet, en des waters overvloed bedekt u.
12. Is niet God [*in*] de hoogte der hemelen? Zie toch het opperste der sterren aan, dat zij verheven zijn.
13. Daarom zegt gij: Wat weet er God van? Zal Hij door de donkerheid oordeelen?
14. De wolken zijn Hem eene verberging, dat Hij niet ziet; en Hij bewandelt den ommegang der hemelen.
15. Hebt gij het pad der eeuw waargenomen, dat de ongerechtige lieden betreden hebben?
16. Die rimpelachtig gemaakt zijn, als het de tijd niet was; een vloed is [*over*] hunnen grond uitgestort;
17. [a]Die zeiden tot God: Wijk van ons. En wat had de Almachtige hun gedaan? a Job 21: 14.
18. Hij had immers hunne huizen met goed vervuld. [a]Daarom is de raad der goddeloozen verre van mij. a Job 21: 16.
19. [a]De rechtvaardigen zagen het en waren blijde, en de onschuldige bespotte hen; a Ps. 107: 42.
20. Dewijl onze stand niet verdelgd is, maar het vuur hun overblijfsel verteerd heeft.
21. Gewen u toch aan Hem, en heb vrede; daardoor zal u het goede overkomen.
22. Ontvang toch de wet uit zijnen mond, en leg zijne reden in uw hart.
23. Zoo gij u [a]bekeert tot den Almachtige, gij zult gebouwd worden; doe het onrecht verre van uwe tenten. a Job 8: 5, 6.
24. Dan zult gij goud op het stof leggen, en het [*goud van*] O'phir bij den rotssteen der beken;
25. Ja de Almachtige zal uw overvloedig goud zijn, en u tot krachtig zilver zijn:
26. Want dan zult gij u over den Almachtige verlustigen, en gij zult tot God uw aangezicht opheffen.
27. Gij zult tot Hem ernstelijk bidden, en Hij zal u verhooren; en gij zult uwe geloften betalen.
28. Als gij eene zaak besluit, zoo zal zij u bestendig zijn; en op uwe wegen zal het licht schijnen.
29. Als men [*iemand*] vernederen zal, en gij zeggen zult: Het zij verhooging; dan zal [*God*] den nederige van oogen [a]behouden. a Spr. 29: 23.
30. [*Ja*] Hij zal dien bevrijden, die niet onschuldig is; want hij wordt bevrijd door de zuiverheid uwer handen.

HET XXIII KAPITTEL.

Maar Job antwoordde en zeide:
2. Ook heden is mijne klacht wederspannigheid; mijne plage is zwaar boven mijn zuchten.
3. Och of ik wist, dat ik Hem vinden zoude! Ik zoude tot zijnen stoel komen;
4. Ik zoude het recht voor zijn aangezichte ordelijk voorstellen, en mijnen mond zoude ik met verdedigingen vervullen.
5. Ik zoude de reden weten, [*die*] Hij mij antwoorden zoude, en verstaan, wat Hij mij zeggen zoude.
6. Zoude Hij naar de grootheid [*zijner*] macht met mij twisten? Neen; maar Hij zoude acht op mij slaan.
7. Daar zoude de oprechte met Hem pleiten; en ik zoude mij in eeuwigheid van mijnen Rechter vrijmaken.
8. Zie, ga ik voorwaarts, zoo is Hij er niet, of achterwaarts, zoo verneem ik Hem niet.
9. Als Hij ter linkerhand werkt, zoo aanschouw ik [*Hem*] niet; bedekt Hij zich ter rechterhand, zoo zie ik [*Hem*] niet.
10. Doch Hij kent den weg, [*die*] bij mij is; Hij beproeve mij, als goud zal ik uitkomen.
11. Aan zijnen gang heeft mijn voet vastgehouden; zijnen weg [a]heb ik bewaard, en ben niet afgeweken. a Job 31: 4, enz.

12. Het gebod zijner lippen heb ik ook niet weggedaan; de reden zijns monds heb ik meer dan mijn bescheiden deel weggelegd.

13. Maar is Hij tegen iemand, wie zal dan Hem afkeeren? [a]Wat zijne ziele begeert, dat zal Hij doen.
a Ps. 115: 3.

14. Want Hij zal volbrengen wat over mij bescheiden is; en dergelijke dingen zijn er vele bij Hem.

15. Hierom word ik voor zijn aangezichte beroerd, ik aanmerk het, en vreeze voor Hem;

16. Want God heeft mijn hart week gemaakt, en de Almachtige heeft mij beroerd;

17. Omdat ik niet uitgedelgd ben vóór de duisternis, en dat Hij van voor mijn aangezicht de donkerheid bedekt heeft.

HET XXIV KAPITTEL.

Waarom zouden van den Almachtige de tijden niet verborgen zijn, dewijl zij, die Hem kennen, zijne dagen niet zien?

2. Zij [a]tasten de landpalen aan; de kudde rooven zij, en weiden ze.
a Deut. 19: 14; 27: 17. Spr. 22: 28; 23: 10.

3. Den ezel der weezen drijven zij weg, den os eener weduwe nemen zij te pand.

4. Zij doen de nooddruftigen wijken van den weg; te zamen [a]versteken zich de ellendigen des lands.
a Spr. 28: 28.

5. Zie, zij zijn woudezels in de woestijn; zij gaan uit tot hun werk, makende zich vroeg op ten roof; het vlakke veld is hem tot spijze, [*en*] den jongens.

6. Op het veld maaien zij zijn voeder, en den wijnberg des goddeloozen lezen zij af.

7. Den naakte laten zij vernachten zonder kleeding, die geen deksel [*heeft*] tegen de koude.

8. Van den stroom der bergen worden zij nat, en zonder toevlucht zijnde, omhelzen zij de steenrotsen.

9. Zij rukken het weesken van de borst; en [*wat*] over den arme is, nemen zij te pand.

10. [a]Den naakte doen zij weggaan zonder kleed, en hongerig, [*die*] garven dragen.
a Lev. 19: 13.

11. Tusschen hunne muren persen zij olie uit, treden de wijnpersen, en [a]zijn dorstig.
a Deut. 25: 4. Jac. 5: 4.

12. Uit de stad zuchten de lieden, en de ziele der verwonden schreeuwt uit; nochtans beschikt God niets ongerijmds.

13. Zij zijn onder de wederstrevers des lichts; zij kennen zijne wegen niet; en zij blijven niet op zijne paden.

14. Met het licht staat de moorder op, [a]doodt den arme en den nooddruftige; en des nachts is hij als een dief.
a Ps. 10: 8, 9.

15. [a]Ook neemt het oog des overspelers de schemering waar, zeggende: [b]Geen oog zal mij zien; en hij legt een deksel op het aangezicht.
a Spr. 7: 8, 9. b Ps. 10: 11.

16. In de duisternis doorgraaft hij de huizen, [*die*] zij zich des daags afgeteekend hadden; [a]zij kennen het licht niet.
a Job 38: 15. Joh. 3: 20.

17. Want de morgenstond is hun te zamen de schaduw des doods; als men ze kent, zijn zij [*in*] de schrikken van des doods schaduw.

18. Hij is licht op het vlakke der wateren; vervloekt is hun deel op de aarde; hij wendt zich niet tot den weg der wijngaarden.

19. De droogte, mitsgaders de hitte, nemen de sneeuwwateren weg; [*alzoo*] het graf [*degenen, die*] gezondigd hebben.

20. De baarmoeder vergeet hem; het gewormte is hem zoet; zijns wordt niet meer gedacht; en het onrecht wordt gebroken als een hout.

21. De onvruchtbare, [*die*] niet baart, *weidt hij af, en aan de weduwe doet hij niets goeds.

22. Ook trekt hij de machtigen door zijne kracht. Staat hij op, zoo is men des levens niet zeker.

23. Stelt hem [*God*] in gerustigheid, zoo steunt hij daarop; nochtans zijn zijne oogen op hunne wegen.

24. Zij zijn een weinig [*tijds*] verheven, daarna is er niemand van hen;

---

* Staten-overz.: teert hij af. Het is hetzelfde woord, waarvoor in Ps. 49: 15 en 80: 14, afweiden gezet is.

zij worden nedergedrukt; gelijk alle [*anderen*] worden zij besloten; en gelijk de top eener are worden zij afgesneden.

25. Indien het nu zoo niet is, wie zal mij leugenachtig maken, en mijne rede tot niet brengen?

HET XXV KAPITTEL.

Toen antwoordde Bildad, de Súhiet, en zeide:

2. Heerschappij en vreeze zijn bij Hem; Hij maakt vrede in zijne hoogten.

3. Is er een getal zijner benden? En over wien staat zijn licht niet op?

4. Hoe zoude dan een mensch [a]rechtvaardig zijn bij God? En [b]hoe zoude hij zuiver zijn, die van eene vrouw geboren is? *a* Job 4: 17, 18, 19; 15: 14, 15, 16. *b* Job 15: 14.

5. Zie, tot de maan toe, [a]en zij zal geen schijnsel geven, en de sterren zijn niet zuiver in zijne oogen. *a* Job 15: 15.

6. [a]Hoe veel te min de mensch, [*die*] eene made is, en des menschen kind, [*die*] een [b]worm is. *a* Job 4: 19. *b* Ps. 22: 7.

HET XXVI KAPITTEL.

Maar Job antwoordde en zeide:

2. Hoe hebt gij geholpen dien, die zonder kracht is, [*en*] behouden den arm, [*die*] zonder sterkte is?

3. Hoe hebt gij hem geraden, die geene wijsheid heeft, en de zake, gelijk zij is, ten volle bekend gemaakt?

4. Aan wien hebt gij [*die*] woorden verhaald? En wiens geest is van u uitgegaan?

5. De dooden zullen geboren worden van onder de wateren, en hunne inwoners.

6. De hel is [a]naakt voor Hem, en geen deksel is er voor het verderf. *a* Ps. 139: 8, 11. Spr. 15: 11. Hebr. 4: 13.

7. [a]Hij breidt het noorden uit over het woeste; Hij hangt de aarde aan een niet. *a* Ps. 104: 2.

8. Hij bindt de wateren in zijne wolken; nochtans scheurt de wolke daaronder niet.

9. [a]Hij houdt het vlakke [*zijns*] troons vast; Hij spreidt zijne wolke daarover. *a* Job 9: 8. Ps. 104: 2, 3.

10. [a]Hij heeft een gezet perk over het vlakke der wateren rondom afgeteekend, [b]tot aan de voleinding toe des lichts met de duisternis. *a* Job 38: 8. Ps. 33: 7; 104: 9. Jer. 5: 22. *b* Gen. 1: 9. Job 38: 8. Ps. 33: 7; 104: 9. Spr. 8: 29. Jer. 5: 22.

11. De pilaren des hemels sidderen, en ontzetten zich voor zijn schelden.

12. Door zijne kracht [a]klieft Hij de zee, en door zijn verstand verslaat Hij [*hare*] verheffing. *a* Jes. 51: 15.

13. [a]Door zijnen Geest heeft Hij de hemelen versierd; zijne hand heeft de langwemelende slang geschapen. *a* Ps. 33: 6.

14. Zie, dit zijn [*maar*] uiterste einden zijner wegen; en wat een klein stuksken der zaak hebben wij van Hem gehoord! Wie zoude dan den donder zijner mogendheden verstaan?

HET XXVII KAPITTEL.

En Job ging voort zijne spreuk op te heffen, en zeide:

2. [*Zoo waarachtig als*] God leeft, die mijn recht weggenomen heeft, en de Almachtige, die mijner ziele bitterheid heeft aangedaan;

3. Zoolang als mijn adem in mij zal zijn, en het geblaas Gods in mijnen neus;

4. Indien mijne lippen onrecht zullen spreken, en indien mijne tong bedrog zal uitspreken!

5. Het zij verre van mij, dat ik ulieden rechtvaardigen zoude; totdat ik den geest zal gegeven hebben, zal ik mijne oprechtigheid van mij niet wegdoen.

6. Aan mijne gerechtigheid zal ik vasthouden, en zal ze niet laten varen; mijn hart zal [*die*] niet versmaden van mijne dagen.

7. Mijn vijand zij als de goddelooze, en die zich tegen mij opmaakt, als de verkeerde.

8. [a]Want wat is de verwachting des huichelaars, als hij zal gierig geweest zijn, wanneer God zijne ziele zal uittrekken? *a* Matth. 16: 26. Luc. 12: 20.

9. [a]Zal God zijn geroep hooren, als benauwdheid over hem komt? *a* Job 35: 12. Ps. 18: 42; 109: 7. Spr. 1: 28; 28: 9. Jes. 1: 15. Jer. 14: 12. Ezech. 8: 18. Micha 3: 4. Joh. 9: 31. Jac. 4: 3.

10. Zal hij zich verlustigen in den

Almachtige? zal hij God aanroepen te allen tijde?

11. Ik zal ulieden leeren van de hand Gods; wat bij den Almachtige is, zal ik niet verhelen.

12. Ziet, gijzelven allen hebt het gezien; en waarom wordt gij dus door ijdelheid verijdeld?

13. [a]Dit is het deel des goddeloozen menschen bij God, en de erve der tirannen, [*die*] zij van den Almachtige ontvangen zullen. a Job 20: 29.

14. Indien zijne kinderen vermenigvuldigen, [a]het is ten zwaarde; en zijne spruiten zullen van brood niet verzadigd worden. a Deut. 28: 41. Hos. 9: 13.

15. Zijne overgeblevenen zullen in den dood begraven worden; en [a]zijne weduwen zullen niet weenen. a Ps. 78: 64.

16. Zoo hij zilver opgehoopt zal hebben als stof, en kleeding bereid als leem;

17. Hij zal ze bereiden, [a]maar de rechtvaardige zal ze aantrekken, en de onschuldige zal het zilver deelen. a Spr. 28: 8. Pred. 2: 26.

18. Hij bouwt zijn huis als eene motte, en als een hoeder de hutte maakt.

19. [a]Rijk ligt hij neder, en wordt niet weggenomen; doet hij zijne oogen open, zoo is hij er niet. a Ps. 49: 18.

20. [a]Verschrikkingen zullen hem als wateren aangrijpen; des nachts zal hem een wervelwind wegstelen. a Job 15: 21: 18: 11.

21. De oostewind zal hem wegvoeren, dat hij henengaat, en zal hem wegstormen uit zijne plaatse.

22. En [*God*] zal [*dit*] over hem werpen, en niet sparen; van zijne hand zal hij snellijk vlieden.

23. [*Een ieder*] zal over hem met zijne handen klappen, en over hem fluiten uit zijne plaatse.

HET XXVIII KAPITTEL.

Gewisselijk er is voor het zilver een uitgang, en eene plaats voor het goud, dat zij smelten.

2. Het ijzer wordt uit stof genomen, en [*uit*] steen wordt koper gegoten.

3. Het einde, [*dat God*] gesteld heeft voor de duisternis, en al het uiterste onderzoekt hij; het gesteente der donkerheid en der schaduw des doods.

4. Breekt er eene beek door bij dengene, die er woont, [*de wateren*], vergeten zijnde van den voet, worden van den mensch uitgeput [*en*] gaan weg.

5. Uit de aarde komt het brood voort; en onder zich wordt zij veranderd, alsof zij vuur ware.

6. Hare steenen zijn de plaats van den Saffier, en zij heeft stofkens van goud.

7. De roofvogel heeft het pad niet gekend, en het oog der kraai heeft het niet gezien.

8. De jonge hoogmoedige dieren hebben het niet betreden; de felle leeuw is daarover niet henengegaan.

9. Hij legt zijne hand aan de keiachtige [*rots*]; hij keert de bergen van den wortel om.

10. In de rotssteenen houwt hij stroomen uit, en zijn oog ziet al het kostelijke.

11. Hij bindt de rivieren toe, dat niet een traan uitkomt; en het verborgene brengt hij uit in het licht.

12. Maar de wijsheid, vanwaar zal zij gevonden worden? en waar is de plaatse des verstands?

13. De mensch weet hare waarde niet, en zij wordt niet gevonden in het land der levenden.

14. [a]De afgrond zegt: Zij is in mij niet; en de zee zegt: Zij is niet bij mij. a Job 28: 22.

15. [a]Het gesloten goud kan voor haar niet gegeven worden, en met zilver kan haar prijs niet worden opgewogen. a Spr. 3: 14; 8: 11, 19; 16: 16.

16. Zij kan niet geschat worden tegen fijn goud van O'phir, tegen den kostelijken Schóham, of den Saffier.

17. Men kan het goud of het kristal haar niet gelijk waardeeren; ook is zij [*niet*] te verwisselen voor een kleinood van dicht goud.

18. De Rámoth en Gábisch zal niet gedacht worden; want de trek der wijsheid is meerder dan der Robijnen.

19. Men kan den Topaas van Moorenland haar niet gelijk waardeeren; en bij het fijn louter goud kan zij niet geschat worden.

20. [a]Die wijsheid dan, vanwaar komt zij? en waar is de plaatse des verstands? a Job 28: 12.

21. Want zij is verholen voor de oogen aller levenden, en voor het gevogelte des hemels is zij verborgen.
22. [a]Het verderf en de dood zeggen: Haar gerucht hebben wij met onze ooren gehoord. [a] Job 28: 14.
23. God verstaat haren weg, en Hij weet hare plaatse.
24. Want Hij schouwt tot aan de einden der aarde; Hij ziet onder alle de hemelen.
25. Als Hij den wind het gewicht maakte, en [a]de wateren opwoog in mate; [a] Spr. 8: 29.
26. Als Hij den regen eene gezette orde maakte, en eenen weg voor het weerlicht der donderen;
27. Toen zag Hij haar, en vertelde ze; Hij schikte ze, en ook doorzocht Hij ze.
28. Maar tot den mensch heeft Hij gezegd: Zie, [a]de vreeze des HEEREN is de wijsheid, en van het kwade te wijken is het verstand. [a] Ps. 111: 10. Spr. 1: 7; 9: 10.

HET XXIX KAPITTEL.

En Job ging voort zijne spreuk op te heffen, en zeide:
2. Och of ik ware, gelijk in de vorige maanden, gelijk in de dagen, [*toen*] God mij bewaarde!
3. Toen Hij zijne lampe deed schijnen over mijn hoofd, [*en*] ik bij zijn licht de duisternis doorwandelde;
4. Gelijk als ik was in de dagen mijner jonkheid, toen Gods verborgenheid over mijne tente was;
5. Toen de Almachtige nog met mij was, [*en*] mijne jongens rondom mij;
6. Toen ik mijne gangen wiesch in boter, en de rots bij mij oliebeken uitgoot;
7. Toen ik uitging naar de poorte door de stad, [*toen*] ik mijnen stoel op de straat liet bereiden.
8. De jongeren zagen mij en verstaken zich, en de stokouden rezen op [*en*] stonden.
9. De oversten hielden de woorden in, en leiden de hand op hunnen mond.
10. De stemme der vorsten verstak zich, en hunne tong kleefde aan hun gehemelte.
11. Als een oor [*mij*] hoorde, zoo hield het mij gelukzalig; als [*mij*] een oog zag, zoo getuigde het van mij.
12. [a]Want ik bevrijdde den ellendige, die riep, en den wees, en die geenen helper had. [a] Ps. 72: 12. Spr. 21: 13.
13. De zegen desgenen, die verloren ging, kwam op mij; en het hart der weduwe deed ik vroolijk zingen.
14. [a]Ik bekleedde mij met gerechtigheid, en zij bekleedde mij; mijn oordeel was als een mantel en vorstelijke hoed. [a] Jes, 59: 17. Eph. 6: 14. enz. 1 Thess. 5: 8.
15. Den blinde was ik [*tot*] oogen, en den kreupele was ik [*tot*] voeten.
16. Ik was den nooddruftigen een vader; en het geschil, [*dat*] ik niet wist, dat onderzocht ik.
17. En ik verbrak de baktanden des verkeerden, en wierp den roof uit zijne tanden.
18. En ik zeide: Ik zal in mijn nest den geest geven, en ik zal de dagen vermenigvuldigen als het zand.
19. Mijn wortel was uitgebreid aan het water, en dauw vernachtte op mijnen tak.
20. Mijne heerlijkheid was nieuw bij mij, en mijn boog veranderde zich in mijne hand.
21. Zij hoorden mij aan, en wachtten, en zwegen op mijnen raad.
22. Na mijn woord spraken zij niet weder, en mijne rede drupte op hen.
23. Want zij wachtten naar mij, gelijk [*naar*] den regen, en sperden hunnen mond open, [*als*] naar den spaden regen.
24. Lachtte ik hun toe, zij geloofden het niet; en het licht mijns aangezichts deden zij niet nedervallen.
25. Verkoos ik hunnen weg, zoo zat ik bovenaan, en woonde als een koning onder de benden; als een, die treurigen vertroost.

HET XXX KAPITTEL.

Maar nu lachen over mij minderen dan ik van dagen, welker vaderen ik versmaad zoude hebben, [om bij de honden mijner kudde te stellen.
2. Waartoe zoude mij ook geweest zijn de kracht hunner handen? Zij was [*door*] ouderdom in hen vergaan.
3. Die door gebrek en honger een-

zaam waren, vliedende naar dorre plaatsen, [*in het*] donkere, woeste en verwoeste.

4. Die ziltige kruiden plukten bij de struiken, en welker spijze was de wortel der jeneverstruiken.

5. Zij werden uit het midden uitgedreven (men jouwde over hen, als [*over*] eenen dief);

6. Opdat zij wonen zouden in de kloven der dalen, de holen des stofs en der steenrotsen.

7. Zij schreeuwden tusschen de struiken; onder de netelen vergaderden zij zich.

8. Zij waren kinderen der dwazen, en kinderen van geenen naam; zij waren geslagen uit den lande.

9. [a]Maar nu ben ik hun snarenspel geworden, en ik ben hun tot een spreekwoord. a Job 17: 6. Ps. 69: 13. Klaagl. 3: 14, 63.

10. [a]Zij hebben eenen gruwel aan mij, zij maken zich verre van mij, ja zij onthouden het speeksel niet van mijn aangezicht. a Job 19: 19.

11. Want hij heeft mijn zeel losgemaakt, en mij bedrukt; daarom hebben zij den breidel voor mijn aangezicht afgeworpen.

12. Ter rechterhand staat de jeugd op, stooten mijne voeten uit, en banen tegen mij hunne verderfelijke wegen.

13. Zij breken mijn pad af, zij bevorderen mijne ellende; zij hebben geenen helper [*van doen*].

14. Zij komen aan, als door eene wijde breuk; onder de verwoesting rollen zij aan.

15. Men is [*met*] verschrikkingen tegen mij gekeerd; elkeen vervolgt als een wind mijne edele [*ziele*]; en mijn heil is als eene wolk voorbijgegaan.

16. Daarom stort zich nu mijne ziele in mij uit; de dagen des druks grijpen mij aan.

17. Des nachts doorboort Hij mijne beenderen in mij, en mijne polsaderen rusten niet.

18. Door de veelheid der kracht is mijn kleed veranderd; Hij omgordt mij als de kraag mijns roks.

19. Hij heeft mij in het slijk geworpen, en ik ben gelijk geworden als stof en assche.

20. Ik schreie tot U, maar Gij antwoordt mij niet; ik sta, maar Gij acht [*niet*] op mij.

21. Gij zijt veranderd in eenen wreede tegen mij; door de sterkte uwer hand wederstaat Gij mij hatelijk.

22. Gij heft mij op in den wind; Gij doet mij [*daarop*] rijden; en Gij versmelt mij het wezen.

23. Want ik weet, [a]dat Gij mij ter dood brengen zult, en tot het huis der samenkomst aller levenden. a Hebr. 9: 27.

24. Maar Hij zal tot den aardhoop de hand niet uitsteken; is er bij henlieden geschrei in zijne verdrukking?

25. [a]Weende ik niet over hem, die harde dagen had? Was mijne ziele niet beangst over den nooddruftige? a Ps. 35: 13, 14. Rom. 12: 15.

26. [*Nochtans*] toen ik het goede verwachtte, zoo kwam het kwade; toen ik hoopte naar het licht, zoo kwam de donkerheid.

27. Mijn ingewand ziedt, en is niet stille; de dagen der verdrukking zijn mij voorgekomen.

28. Ik ga zwart daarhenen, niet van de zon; opstaande schreeuw ik in de gemeente.

29. [a]Ik ben den draken een broeder geworden, en een metgezel der jonge struisen. a Ps. 102: 7.

30. [a]Mijne huid is zwart geworden over mij, en mijn gebeente is ontstoken van dorrigheid. a Ps. 119: 83. Klaagl. 4: 8; 5: 10.

31. Hierom is mijne harp tot eene rouwklage geworden, en mijn orgel tot eene stemme der weenenden.

HET XXXI KAPITTEL.

Ik heb een verbond gemaakt met mijne oogen; hoe zoude ik dan acht gegeven hebben op eene maagd?

2. Want wat is het deel Gods van boven, of de erve des Almachtigen uit de hoogten?

3. Is niet het verderf voor den verkeerde, ja wat vreemds voor de werkers der ongerechtigheid?

4. [a]Ziet Hij niet mijne wegen, en telt Hij niet alle mijne treden? a 2 Kron. 16: 9. Job 34: 21. Spr. 5: 21; 15: 3. Jer. 32: 19.

5. Zoo ik met ijdelheid omgegaan

heb, en mijn voet gesneld heeft tot bedriegerij;

6. Hij wege mij op, in eene rechte weegschaal, en God zal mijne oprechtigheid weten.

7. Zoo mijn gang uit den weg geweken is, en mijn hart mijne oogen nagevolgd is, en aan mijne handen iets aankleeft;

8. Zoo moet ik zaaien, maar een ander eten, en mijne spruiten moeten uitgeworteld worden.

9. [a]Zoo mijn hart verlokt is geweest tot eene vrouw, of ik aan mijns naasten deur geloerd heb; a Job 24: 15. Spr. 7: 25.

10. Zoo moet mijne huisvrouwe met een ander malen, en anderen zich over haar krommen.

11. Want dat is eene schandelijke daad, en het is eene misdaad [*bij*] de rechters.

12. Want dat is een vuur, hetwelk tot de verderving toe verteerd, en al mijn inkomen uitgeworteld zoude hebben.

13. Zoo ik versmaad heb het recht mijns knechts of mijner dienstmaagd, als zij geschil hadden met mij;

14. (Want wat zoude ik doen, [a]als God opstond? En als Hij bezoeking deed, wat zoude ik Hem antwoorden? a Ps. 44: 22.

15. [a]Heeft Hij niet, die mij in den buik maakte, hem [*ook*] gemaakt? en één ons in de baarmoeder bereid?) a Job 34: 16. Spr. 14: 31; 17: 5.

16. Zoo ik den armen [*hunne*] begeerte onthouden heb, of de oogen der weduwe heb laten versmachten,

17. En mijne bete alleen gegeten heb, zoodat de wees daarvan niet gegeten heeft;

18. (Want van mijne jonkheid af is hij bij mij opgetogen, als [*bij*] een vader, en van mijns moeders buik af heb ik haar geleid;)

19. Zoo ik iemand heb zien omkomen, omdat hij zonder kleeding was, en dat de nooddruftige geen deksel had;

20. Zoo zijne lendenen mij niet gezegend hebben, toen hij van de vellen mijner lammeren verwarmd werd;

21. Zoo ik mijne hand tegen den wees bewogen heb, omdat ik in de poorte mijne hulpe zag;

22. Mijn schouder valle van het schouderbeen, en mijn arm breke van zijne pijp af.

23. Want het verderf Gods was bij mij een schrik, en ik vermocht niet vanwege zijne hoogheid.

24. Zoo ik het goud [a]tot mijne hope gezet heb, of tot het fijne goud gezegd hebt: Gij zijt mijn vertrouwen; a Marc. 10: 24. 1 Tim. 6: 17.

25. [a]Zoo ik blijde ben geweest, omdat mijn vermogen groot was, en omdat mijne hand geweldig veel verkregen had; a Ps. 62: 11.

26. [a]Zoo ik het licht aangezien heb, wanneer het scheen, of de maan heerlijk voortgaande, a Deut. 4: 19.

27. En mijn hart verlokt is geweest in het verborgene, dat mijne hand mijnen mond gekust heeft;

28. Dat ware ook eene misdaad [*bij*] den rechter; want ik zoude den God van boven verzaakt hebben.

29. [a]Zoo ik verblijd ben geweest in de verdrukking mijns haters, en mij opgewekt heb, als het kwaad hem vond! a Spr. 17: 5.

30. (Ook heb ik mijn gehemelte niet toegelaten te zondigen, [a]met door eenen vloek zijne ziel te begeeren.) a Matth. 5: 44. Rom. 12: 14.

31. Zoo de lieden mijner tente niet hebben gezegd: Och of wij van zijn vleesch hadden! wij zouden niet verzadigd worden!

32. [a]De vreemdeling overnachtte niet op de straat; mijne deuren opende ik naar den weg. a Hebr. 13: 2. 1 Petr. 4: 9.

33. Zoo ik, gelijk Adam, mijne overtredingen bedekt heb, door eigenliefde mijne misdaad verbergende!

34. Zeker ik kon wel eene groote menigte geweldelijk onderdrukt hebben; maar de verachtste der huisgezinnen zoude mij afgeschrikt hebben; zoodat ik gezwegen zoude hebben, en ter deure niet uitgegaan zijn.

35. Och of ik eenen hadde, die mij hoorde! Zie, mijn oogmerk is, dat de Almachtige mij antwoorde, en dat mijne tegenpartij een boek schrijve.

36. Zoude ik het niet op mijnen schouder dragen? Ik zoude het op mij binden [*als*] eene kroon.

37. Het getal mijner treden zoude ik hem aanwijzen; als een vorst zoude ik tot hem naderen.
38. Zoo mijn land tegen mij roept, en zijne voren te zamen weenen;
39. Zoo ik zijn vermogen gegeten heb zonder geld, en de ziel zijner akkerlieden heb doen hijgen;
40. Dat voor tarwe distelen voortkomen, en voor gerst stinkkruid!
De woorden van Job hebben een einde.

HET XXXII KAPITTEL.

Toen hielden die drie mannen op van Job te antwoorden, dewijl hij in zijne oogen rechtvaardig was.
2. Zoo ontstak de toorn van Elíhu, den zoon van Barácheël, den Búziet, van het geslacht van Ram. Tegen Job werd zijn toorn ontstoken, omdat hij zijne ziele meer rechtvaardigde dan God.
3. Zijn toorn ontstak ook tegen zijne drie vrienden, omdat zij, geen antwoord vindende, nochtans Job verdoemden.
4. Doch Elíhu had gewacht op Job in het spreken, omdat zij ouder van dagen waren dan hij.
5. Als dan Elíhu zag, dat er geen antwoord was in den mond van die drie mannen, ontstak zijn toorn.
6. Hierom antwoordde Elíhu, de zoon van Barácheël, den Búziet, en zeide: Ik ben minder van dagen, maar gijlieden zijt [a]stokouden; daarom heb ik geschroomd en gevreesd ulieden mijn gevoelen te vertoonen. *a* Job 15: 10; boven, vs. 4; onder vs. 7.
7. Ik zeide: Laat de dagen spreken, en de veelheid der jaren wijsheid te kennen geven.
8. [a]Zekerlijk de Geest, die in den mensch is, en de inblazing des Almachtigen maakt henlieden verstandig. *a* Job 12: 13; 38: 36. Spr. 2; 6. Pred. 2. 26. Dan. 1: 17; 2: 21.
9. [a]De grooten zijn niet wijs, en de ouden verstaan het recht [*niet*]. *a* Job 12: 12.
10. Daarom zeg ik: hoor naar mij; ik zal mijn gevoelen ook vertoonen.
11. Ziet, ik heb gewacht op ulieder woorden; ik heb het oor gewend tot ulieder aanmerkingen, totdat gij reden uitgezocht hadt.
12. Als ik nu acht op u gegeven heb, ziet, er is niemand, die Job overreedde, die uit ulieden zijne reden beantwoordde;
13. Opdat gij niet zegt: Wij hebben de wijsheid gevonden: God heeft hem nedergestooten, geen mensch.
14. Nu heeft hij tegen mij geene woorden gericht, en met ulieder woorden zal ik hem niet beantwoorden.
15. Zij zijn ontzet, zij antwoorden niet meer; zij hebben de woorden van zich verzet.
16. Ik heb dan gewacht, maar zij spreken niet; want zij staan stil; zij antwoorden niet meer.
17. Ik zal mijn deel ook antwoorden; ik zal mijn gevoelen ook vertoonen.
18. Want ik ben der woorden vol; de geest mijns buiks benauwt mij.
19. Zie, mijn buik is als de wijn, [*die*] niet geopend is; gelijk nieuwe lederen zakken zoude hij bersten.
20. Ik zal spreken, opdat ik voor mij lucht krijge; ik zal mijne lippen openen, en zal antwoorden.
21. Och, dat ik niemands aangezicht aanneme, en tot den mensch geene bijnamen gebruike!
22. Want ik weet geene bijnamen te gebruiken; in kort zoude mijn Maker mij wegnemen.

HET XXXIII KAPITTEL.

En gewisselijk, o Job, hoor toch mijne reden, en neem alle mijne woorden ter oore.
2. Zie nu, ik heb mijnen mond opengedaan; mijne tong spreekt onder mijn gehemelte.
3. Mijne reden zullen de oprechtigheid mijns harten, en de wetenschap mijner lippen, wat zuiver is, uitspreken.
4. De Geest Gods heeft mij gemaakt, en de adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt.
5. Zoo gij kunt, antwoord mij; schik u voor mijn aangezicht, stel u.
6. [a]Zie, ik ben Godes, gelijk gij; uit het leem ben ik ook afgesneden. *a* Job 9: 35; 23: 10.
7. Zie, mijne verschrikking zal u niet beroeren, en mijne hand zal over u niet zwaar zijn.

8. Zeker, [a]gij hebt gezegd voor mijne ooren, en ik heb de stemme der woorden gehoord: a Job 10: 7; 16: 17; 23: 10, 11; 27: 5.

9. Ik ben rein, zonder overtreding; ik ben zuiver, en heb geene misdaad;

10. Zie, Hij vindt oorzaken tegen mij; [a]Hij houdt mij voor zijnen vijand; a Job 13: 24; 16: 9; 19: 11.

11. [a]Hij legt mijne voeten in den stok; [b]Hij neemt alle mijne paden waar. a Job 13: 27. b Job 14: 16.

12. Zie, hierin zijt gij niet rechtvaardig, antwoord ik u; want God is meerder dan een mensch.

13. Waarom hebt gij tegen Hem getwist? Want Hij antwoordt niet van alle zijne daden.

14. Maar God spreekt eens of twee maal; doch men let niet daarop.

15. In den droom, [*door*] het gezicht des nachts, als eene diepe slaap op de lieden valt, in de sluimering op het leger:

16. Dan openbaart Hij het voor het oor der lieden, en Hij verzegelt hunne kastijding;

17. Opdat Hij den mensch afwende [*van zijn*] werk, en van den man de hoovaardij verberge;

18. Dat Hij zijne ziele van het verderf afhoude; en zijn leven, dat het door het zwaard niet doorga.

19. Ook wordt hij gestraft met smart op zijn leger, en de sterke menigte zijner beenderen;

20. [a]Zoodat zijn leven het brood zelf verfoeit, en zijne ziele de begeerlijke spijze; a Ps. 107: 18.

21. Dat zijn vleesch verdwijnt uit het gezicht, en zijne beenderen, [*die*] niet gezien werden, uitsteken;

22. En zijne ziel nadert ten verderve, en zijn leven tot de dingen, die dooden.

23. Is er dan bij hem een gezant, een uitlegger, één uit duizend, om den mensch zijnen rechten plicht te verkondigen;

24. Zoo zal Hij hem genadig zijn, en zeggen: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden.

25. Zijn vleesch zal frisscher worden, dan het was in de jeugd; hij zal tot de dagen zijner jonkheid wederkeeren.

26. Hij zal tot God ernstelijk bidden, [a]die in hem een welbehagen nemen zal, en zijn aangezicht met gejuich aanzien; want Hij zal den mensch zijne gerechtigheid wedergeven. a Ps. 50: 15. Jes. 58: 9.

27. Hij zal de menschen aanschouwen, en zeggen: Ik heb gezondigd, en het recht verkeerd, hetwelk mij niet heeft gebaat;

28. [*Maar God*] heeft mijne ziele verlost, dat zij niet voere in het verderf, zoodat mijn leven het licht aanziet.

29. Zie, dit alles werkt God twee [*of*] drie maal met eenen man;

30. [a]Opdat hij zijne ziele afkeere van het verderf, en hij verlicht worde met het licht der levenden. a Ps. 56: 14.

31. Merk op, o Job, hoor naar mij; zwijg, en ik zal spreken.

32. Zoo er reden zijn, antwoord mij; spreek, want ik heb lust u te rechtvaardigen.

33. Zoo niet, hoor naar mij; zwijg, en ik zal u wijsheid leeren.

HET XXXIV KAPITTEL.

Voorts antwoordde Elihu en zeide:

2. Hoort, gij wijzen, mijne woorden, en gij verstandigen, neigt de ooren naar mij.

3. [a]Want het oor proeft de woorden, gelijk het gehemelte de spijze smaakt. a Job 12: 11.

4. Laat ons kiezen voor ons wat recht is; laat ons kennen onder ons wat goed is.

5. Want Job heeft gezegd: Ik ben rechtvaardig, en [a]God heeft mijn recht weggenomen; a Job 27: 2.

6. Ik moet liegen in mijn recht; [a]mijn pijl is smartelijk zonder overtreding. a Job 6: 4.

7. Wat man is er, gelijk Job? Hij drinkt de bespotting in als water;

8. En gaat over weg in gezelschap met de werkers der ongerechtigheid, en wandelt met goddelooze lieden?

9. Want hij heeft gezegd: Het baat een man niet, als hij welbehagen heeft aan God.

10. Daarom, gij lieden van verstand, hoort naar mij: verre [a]zij God van god-

deloosheid, en de Almachtige van onrecht. *a* Deut. 32: 4. 2 Kron. 19: 7. Job 8: 3; 36: 23. Ps. 92: 16. Rom. 9: 14.

11. [a]Want [*naar*] het werk des menschen vergeldt Hij hem, en naar eens ieders weg doet Hij het hem vinden.
a Ps. 62: 13. Spr. 24: 12. Jer. 17: 10; 32: 19. Ezech. 7: 27; 33: 20. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6. 1 Cor. 3: 8. 2 Cor. 5: 10. Eph. 6: 8. Col. 3: 25. 1 Petr. 1: 17. Openb. 22: 12.

12. Ook waarlijk God handelt niet goddelooslijk, en de Almachtige verkeert het recht niet.

13. Wie heeft Hem gesteld over de aarde? En wie heeft de gansche wereld geschikt?

14. [a]Indien Hij zijn hart tegen hem zette, zijnen geest en zijnen adem zoude Hij tot zich vergaderen;
a Ps. 104: 29. Pred. 12: 7.

15. Alle vleesch zoude tegelijk den geest geven, en de mensch zoude [a]tot stof wederkeeren. *a* Gen. 3: 19. Pred. 12: 7.

16. Zoo er dan verstand [*bij u*] is, hoor dit; neig de ooren tot de stemme mijner woorden.

17. [a]Zoude hij ook, die het recht haat, [*den gewonde*] [b]verbinden? En zoudt gij den zeer rechtvaardige verdoemen?
a Gen. 18: 25. Job 8: 3; 21: 22. Rom. 3: 5. *b* Job 5: 18.

18. Zoude men tot eenen koning zeggen: Gij Bélial; tot de prinsen: gij goddeloozen?

19. [*Hoe dan tot Dien*], die het aangezicht der vorsten [a]niet aanneemt, en den rijke voor den arme niet kent? Want zij zijn allen zijner handen werk.
a Deut. 10: 17. 2 Kron. 19: 7. Job 37: 24. Hand. 10: 34. Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Col. 3: 25. 1 Pet. 1: 17.

20. In een oogenblik sterven zij; zelfs te middernacht wordt een volk geschud, dat het doorgaat; en de machtige wordt weggenomen zonder hand.

21. Want [a]zijne oogen zijn op ieders wegen, en Hij ziet alle zijne treden.
a 2 Kron. 16: 9. Job 31: 4. Ps. 34: 16. Spr. 5: 21; 15: 3. Jer. 16: 17; 32: 19.

22. [a]Er is geene duisternisse, en er is geene schaduwe des doods, dat aldaar de werkers der ongerechtigheid zich verbergen mochten.
a Ps. 139: 12. Amos 9: 2, 3. Hebr. 4: 13.

23. Gewisselijk Hij legt den mensch niet te veel op, dat hij tegen God in het gericht zoude mogen treden.

24. Hij vermorzelt de geweldigen, dat men het niet doorzoeken kan, en stelt anderen in hunne plaats.

25. Daarom [*dat*] Hij hunne werken kent, zoo keert Hij ze des nachts om, en zij worden verbrijzeld.

26. Hij klopt ze te zamen als goddeloozen, in eene plaatse, [*waar*] aanschouwers zijn;

27. Daarom dat zij van achter Hem afgeweken zijn, [a]en geene zijner wegen verstaan hebben; *a* Ps. 28: 5. Jes. 5: 12.

28. Opdat Hij op hem het geroep des armen brenge, en het geroep der ellendigen verhoore.

29. Als Hij stilt, wie zal dan beroeren? Als Hij het aangezichte verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zoowel voor een volk, als voor eenen mensch alleen?

30. Opdat de huichelachtige mensch niet [*meer*] regeere, [*en*] geene strikken des volks zijn.

31. Zekerlijk, heeft hij tot God gezegd: Ik heb [*uwe straf*] verdragen, ik zal het niet verderven;

32. Behalve [*wat*] ik zie, leer Gij mij; heb ik onrecht gewrocht, ik zal het niet meer doen?

33. Zal het van u zijn, hoe Hij iets vergelden zal, dewijl gij [*Hem*] versmaadt? Zoudt gij dan verkiezen, en niet Ik? Wat weet gij dan? spreek.

34. De lieden van verstand zullen met mij zeggen, en een wijs man zal naar mij hooren:

35. [*Dat*] Job niet met wetenschap gesproken heeft, en zijne woorden niet met kloek verstand geweest zijn.

36. Mijn Vader, laat Job beproefd worden tot het einde toe, om [*zijner*] antwoorden wille onder de ongerechtige lieden.

37. Want tot zijne zonde zoude hij nog overtreding bijvoegen; hij zoude onder ons in de handen klappen; en hij zoude zijne reden vermenigvuldigen tegen God.

HET XXXV KAPITTEL.

Elíhu antwoordde voorts en zeide:

2. Houdt gij dat voor recht, [*dat*] gij gezegd hebt: Mijne gerechtigheid is meerder dan Gods?

3. Want [a]gij hebt gezegd: Wat zoude zij u baten? Wat meer voordeel zal ik [*daarmede*] doen, dan met mijne zonde?
a Job 34: 9.

4. Ik zal u antwoord geven, en uwen vrienden met u.

5. Bemerk den hemel en zie; en aanschouw de bovenste wolken, zij zijn hooger dan gij.

6. Indien gij zondigt, wat bedrijft gij tegen Hem? Indien uwe overtredingen menigvuldig zijn, wat doet gij Hem?

7. [a]Indien gij rechtvaardig zijt, wat geeft gij Hem? Of wat ontvangt Hij uit uwe hand?
a Job 22: 2. Ps. 16: 2. Rom. 11: 35.

8. Uwe goddeloosheid zoude zijn tegen eenen man, gelijk gij zijt, en uwe gerechtigheid voor eens menschen kind.

9. Vanwege [*hunne*] grootheid doen zij de onderdrukten roepen; zij schreeuwen vanwege den arm der grooten.

10. Maar niemand zegt: Waar is God, mijn Maker, die de psalmen geeft in den nacht?

11. Die ons geleerder maakt dan de beesten der aarde, en ons wijzer maakt dan het gevogelte des hemels.

12. Daar roepen zij; [a]maar Hij antwoordt niet, vanwege den hoogmoed der boozen.
a Job 27: 9. Spr. 1: 28; 15: 29. Jes. 1: 15. Jer. 11: 11. Joh. 9: 31.

13. Gewisselijk zal God de ijdelheid niet verhooren, en de Almachtige zal die niet aanschouwen.

14. Dat gij ook gezegd hebt: Gij zult Hem niet aanschouwen; er is [*nochtans*] gericht voor zijn aangezicht; wacht gij dan op Hem.

15. [a]Maar nu, dewijl het niets is, dat zijn toorn [*Job*] bezocht heeft, en hij [*Hem*] niet zeer in overvloed doorkend heeft;
a Job 11: 6.

16. Zoo heeft Job in ijdelheid zijnen mond geopend, [*en*] zonder wetenschap woorden vermenigvuldigd.

HET XXXVI KAPITTEL.

Elíhu ging nog voort en zeide:

2. Verbeid mij een weinig, en ik zal u aanwijzen, dat er nog reden voor God zijn.

3. Ik zal mijn gevoelen van verre ophalen, en mijnen Schepper gerechtigheid toewijzen.

4. Want voorwaar mijne woorden zullen geene valschheid zijn: een, die oprecht is van gevoelen, is bij u.

5. [a]Zie, God is geweldig, nochtans versmaadt Hij niet; geweldig is Hij in kracht des harten.
a Job 9: 4, 12: 13, 16; 37: 23; Kap. 38, enz.

6. Hij laat den goddelooze niet leven, en het recht der ellendigen beschikt Hij.

7. [a]Hij onttrekt zijne oogen niet van den rechtvaardige, maar met de koningen zijn zij in den troon; [b]daar zet Hij ze voor altoos, en zij worden verheven.
a Ps. 33: 18; 34: 16. b Ps. 113. 8.

8. En zoo zij, gebonden zijnde in boeien, vast gehouden worden in banden der ellende;

9. Dan geeft Hij hun hun werk te kennen, en hunne overtredingen, omdat zij de overhand genomen hebben;

10. En Hij openbaart het [*voor*] hunlieder oor ter tucht, en zegt, dat zij zich van de ongerechtigheid bekeeren zouden.

11. Indien zij hooren, en [*Hem*] dienen, zoo zullen zij hunne dagen eindigen in het goede, en hunne jaren in liefelijkheden.

12. Maar zoo zij niet hooren, zoo gaan zij door het zwaard door, en zij geven den geest zonder kennis.

13. En die met het hart huichelachtig zijn, leggen toorn op; zij roepen niet, als Hij ze gebonden heeft.

14. [a]Hunne ziel zal in de jonkheid sterven, en hun leven onder de schandjongens.
a Job 22: 16.

15. Hij zal den ellendige in zijne ellende vrijmaken, en in de onderdrukking zal Hij het [*voor*] hunlieder oor openbaren.

16. Alzoo zoude Hij ook u afgekeerd hebben van den mond des angstes [*tot*] de ruimte, onder dewelke geene benauwing zoude geweest zijn; en [a]het gerecht uwer tafel zoude vol vettigheid geweest zijn.
a Ps. 23: 5.

17. Maar gij hebt het gericht des goddeloozen vervuld; het gericht en het recht houden [*u*] vast.

18. Omdat er grimmigheid is, [*wacht u*], dat Hij u misschien niet met eenen

klop wegstoote; zoodat u een groot rantsoen er niet zoude afbrengen.

19. Zoude Hij uwen rijkdom achten, [*dat*] gij niet in benauwdheid zoudt zijn, of eenige versterkingen van kracht?

20. Haak niet naar dien nacht, [*als*] de volkeren van hunne plaats opgenomen worden.

21. Wacht u, wend u niet tot ongerechtigheid, overmits gij ze in dezen verkoren hebt, uit oorzake van de ellende.

22. Zie, God verhoogt door zijne kracht, wie is een Leeraar, gelijk Hij?

23. [a]Wie heeft Hem gesteld over zijnen weg? Of wie heeft gezegd: [b]Gij hebt onrecht gedaan? a Job 34: 13. b Deut. 32: 4. 2 Kron. 19: 7. Job 8: 3; 34: 10. Rom. 9: 14.

24. Gedenk, dat gij zijn werk groot maakt, hetwelk de lieden aanschouwen.

25. Alle menschen zien het aan; de mensch schouwt [*het*] van verre.

26. Zie, God is groot, en wij begrijpen het niet; [a]er is ook geene onderzoeking van het getal zijner jaren. a Ps. 90: 2; 92: 9; 93: 2; 102: 13. Jes. 63: 16. Klaagl. 5: 19. Dan. 6: 27. Hebr. 1: 12.

27. Want Hij trekt de druppelen der wateren op, die den regen na zijnen damp uitgieten;

28. Welken de wolken uitgieten, [*en*] over den mensch overvloediglijk afdruipen.

29. Kan men ook verstaan de uitbreidingen der wolken, [*en*] de krakingen zijner hutte?

30. Zie, Hij breidt over hem zijn licht uit, en de wortelen der zee bedekt Hij.

31. [a]Want daardoor richt Hij de volkeren; Hij geeft spijze in overvloed. a Job 37: 13.

32. Met handen bedekt Hij het licht, en doet daaraan verbod door degene, die tusschen doorkomt.

33. Daarvan verkondigt zijn geklater, [*en*] het vee; ook van den opgaanden [*damp*].

HET XXXVII KAPITTEL.

Ook beeft hierover mijn hart, en springt op uit zijne plaats.

2. Hoort met aandacht [a]de beweging zijner stemme, en het geluid, [*dat*] uit zijnen mond uitgaat. a Ps. 29: 3.

3. Dat zendt Hij rechtuit onder den ganschen hemel, en zijn licht over de einden der aarde.

4. Daarna brult Hij met de stemme, Hij dondert met de stemme zijner hoogheid, en stelt die dingen niet uit, als zijne stemme zal gehoord worden.

5. God dondert met zijne stemme zeer wonderlijk; [a]Hij doet groote dingen, en wij begrijpen ze niet. a Job 5: 9; 9: 10; 36: 26.

6. [a]Want Hij zegt tot de sneeuw: Wees op de aarde; en [*tot*] den plasregen des regens; dan is er de plasregen zijner sterke regens. a Ps. 147: 16.

7. [*Dan*] zegelt Hij de hand van ieder mensch toe, opdat hij kenne alle de lieden zijns werks.

8. En het gedierte gaat in loerplaatsen, en blijft in zijne holen.

9. Uit de binnenkamer komt de wervelwind, en van de verstrooiende [*winden*] de koude.

10. [a]Door [*zijn*] geblaas geeft God de vorst, zoodat de breede wateren verstijfd worden. a Job 38: 29, 30. Ps. 147: 17, 18.

11. Ook vermoeit Hij de dikke wolk [*door*] klaarheid; Hij verstrooit de wolk zijns lichts.

12. Die keert zich dan naar zijnen wijzen raad [*door*] ommegangen, dat zij doen al wat Hij ze gebiedt, op het vlakke der wereld, op de aarde;

13. Hetzij dat Hij die tot [a]eene roede, of tot zijn land, of tot weldadigheid beschikt. a Ex. 9: 18, 23. 1 Sam. 12: 18, 19. Ezra 10: 9. Job 36: 31.

14. Neem dit, o Job, ter oore; sta, en aanmerk de wonderen Gods.

15. Weet gij, wanneer God over deze orde stelt, en het licht zijner wolk laat schijnen?

16. Hebt gij wetenschap van de opwegingen der dikke wolken; de wonderheden desgenen, die volmaakt is in wetenschappen?

17. Hoe uwe kleederen warm worden, als Hij de aarde stil maakt uit het zuiden?

18. Hebt gij met Hem de hemelen uitgespannen, die vast zijn, als een gegoten spiegel? a Gen. 1: 6.

19. Onderricht ons, wat wij Hem zeggen zullen; [*want*] wij zullen niets orde-

lijk voorstellen kunnen vanwege de duisternis.

20. Zal het Hem verteld worden, als ik [*zoo*] zoude spreken? Denkt iemand [*dat*], gewisselijk hij zal verslonden worden.

21. En nu ziet men het licht niet, [*als het*] helder is in den hemel, als de wind doorgaat en dien zuivert;

22. [*Als*] van het noorden het goud komt; [*maar*] bij God is eene vreeselijke majesteit.

23. Den Almachtige, Dien kunnen wij niet uitvinden; Hij is [a]groot van kracht; doch [*door*] gericht en groote gerechtigheid verdrukt Hij niet.

[a] Job 9: 4; 12: 13, 16; 36: 5. Ps. 99: 4.

24. Daarom vreezen Hem de lieden; Hij ziet geene wijzen van harte aan.

HET XXXVIII KAPITTEL.

Daarna antwoordde de HEERE Job uit een onweder, en zeide:

2. [a]Wie is hij, die den raad verduistert met woorden zonder wetenschap?

[a] Job 42: 3.

3. Gord nu, als een man, uwe lendenen; zoo zal Ik u vragen, en onderricht Mij.

4. Waar waart gij, [a]toen Ik de aarde grondde? Geef het te kennen, indien gij kloek van verstand zijt.

[a] Spr. 8: 29.

5. Wie heeft hare maten gezet; want gij weet het; of wie heeft over haar een richtsnoer getrokken?

6. Waarop zijn hare grondvesten nedergezonken; of wie heeft haren hoeksteen gelegd?

7. Toen de morgensterren te zamen vroolijk zongen, en alle de kinderen Gods juichten.

8. Of [*wie*] [a]heeft de zee met deuren toegesloten, toen zij uitbrak, [*en*] uit de baarmoeder voortkwam?

[a] Gen. 1: 9. Job 26: 10. Ps. 33: 7; 104: 9. Spr. 8: 29. Jer. 5: 22.

9. Toen Ik de wolk [*tot*] hare kleeding stelde, en de donkerheid [*tot*] haren windeldoek;

10. Toen ik voor haar [*met*] mijn besluit [*de aarde*] doorbrak, en zette grendel en deuren,

11. En zeide: Tot hiertoe zult gij komen en niet verder; en hier zal hij zich stellen tegen den hoogmoed uwer golven.

12. Hebt gij van uwe dagen den morgenstond geboden? Hebt gij den dageraad zijne plaats gewezen;

13. Opdat hij de einden der aarde vatten zoude; en de goddeloozen uit haar uitgeschud zouden worden;

14. Dat zij veranderd zoude worden gelijk zegelleem; en zij gesteld worden als een kleed;

15. En dat van de goddeloozen hun licht geweerd worde, en de hooge arm worde gebroken?

16. Zijt gij gekomen tot aan de oorsprongen der zee; en hebt gij in het onderste des afgronds gewandeld?

17. Zijn u de poorten des doods ontdekt; en hebt gij gezien de poorten van de schaduw des doods?

18. Zijt gij met uw verstand gekomen tot aan de breedten der aarde? Geef het te kennen, indien gij dit alles weet.

19. Waar is de weg, [*waar*] het licht woont? En de duisternisse, waar is hare plaatse?

20. Dat gij dat brengen zoudt tot zijne pale, en dat gij merken zoudt de paden zijns huizes?

21. Gij weet het, want gij waart toen geboren, en uwe dagen zijn vele in getal.

22. Zijt gij gekomen tot de schatkameren der sneeuw; en hebt gij de schatkameren des hagels gezien?

23. Dien ik ophoude tot den tijd der benauwdheid, tot den dag des strijds en des oorlogs.

24. Waar is de weg, [*waar*] het licht verdeeld wordt, [*en*] de oostenwind zich verstrooit op de aarde?

25. Wie deelt voor den stortregen eenen waterloop uit, en eenen weg voor het weerlicht der donderen;

26. Om te regenen op het land, [*waar*] niemand is, [*op*] de woestijn, waarin geen mensch is;

27. [a]Om het woeste en het verwoeste te verzadigen, en om het uitspruitsel der grasscheutkens te doen wassen?

[a] Ps. 107: 35.

28. Heeft de regen eenen vader? Of wie baart de druppelen des dauws?

29. Uit wiens buik komt het ijs voort? En wie baart den rijm des hemels?

30. Als met eenen steen verbergen

zich de wateren, en het vlakke des afgronds wordt omvat.
31. Kunt gij de liefelijkheden [a]van het Zevengesternte binden; of de strengen des Oriöns losmaken?
a Job 9: 9. Amos 5: 8.
32. Kunt gij de Mázzaroth voortbrengen op zijn tijd; en den Wagen met zijne kinderen leiden?
33. [a]Weet gij de ordeningen des hemels; of kunt gij zijne heerschappij op de aarde bestellen? a Jer. 31: 35.
34. Kunt gij uwe stemme tot de wolken opheffen, opdat een overvloed van water u bedekke?
35. Kunt gij de bliksemen uitlaten, dat zij henenvaren, en tot u zeggen: Zie, [*hier*] zijn wij?
36. [a]Wie heeft de wijsheid in het binnenste gezet; of wie heeft den zin het verstand gegeven? a Job 32: 8.
Pred. 2: 26. Dan. 1: 17.
37. Wie kan de wolken met wijsheid tellen? En wie kan de flesschen des hemels nederleggen;
38. Als het stof doorgoten is tot vastigheid, en de kluiten samenkleven?

HET XXXIX KAPITTEL.

Zult gij voor den ouden leeuw roof jagen, [a]of de graagheid der jonge leeuwen vervullen, a Ps. 104: 21.
2. Als zij nederbukken in de holen, [*en*] in den kuil zitten, ter loering?
3. Wie bereidt [a]de raaf haren kost, als hare jongen tot God schreeuwen, [*als*] zij dwalen, omdat er geen eten is?
a Ps. 147: 9. Matth. 6: 26.
4. Weet gij den tijd van het baren der steengeiten? [a]Hebt gij waargenomen den arbeid der hinden? a Ps. 29: 9.
5. Zult gij de maanden tellen, [*die*] zij vervullen? En weet gij den tijd van haar baren,
6. Als zij zich krommen, hare jongen met versplijting voortbrengen, hare smarten uitwerpen?
7. Hare jongen worden kloek, worden groot door het koren; zij gaan uit, en keeren niet weder tot haar.
8. Wie heeft den woudezel vrij henengezonden, en wie heeft de banden des wilden ezels gelost;
9. [a]Wien Ik de wildernis tot zijn huis besteld heb, en het ziltige tot zijne woningen? a Job 24: 5. Jer. 2: 24.
10. Hij belacht het gewoel der stad; het menigerlei getier des drijvers hoort hij niet.
11. Wat hij uitspeurt op de bergen, is zijne weide; en hij zoekt allerlei groensel na.
12. Zal de eenhoorn u willen dienen? Zal hij vernachten aan uwe kribbe?
13. Zult gij den eenhoorn met zijn touw aan de voren binden? Zal hij de laagten achter u eggen?
14. Zult gij op hem vertrouwen, omdat zijne kracht groot is; en zult gij uwen arbeid op hem laten?
15. Zult gij hem gelooven, dat hij uw zaad zal wederbrengen en vergaderen [*tot*] uwen dorschvloer?
16. Zijn [*van u*] de verheugelijke vleugelen der pauwen? Of de vederen des ooievaars, en des struisvogels?
17. Dat zij hare eieren in de aarde laat, en in het stof die verwarmt,
18. En vergeet, dat de voet die drukken kan, en de dieren des velds die vertrappen kunnen?
19. Zij verhardt zich tegen hare jongen, alsof zij de hare niet waren; haar arbeid is te vergeefs, [*omdat*] zij zonder vreeze is;
20. Want God heeft haar van wijsheid ontbloot, en heeft haar des verstands niets medegedeeld.
21. Als het tijd is, verheft zij zich in de hoogte; zij belacht het paard en zijnen rijder.
22. Zult gij het paard sterkte geven? Kunt gij zijnen hals met donder bekleeden?
23. Zult gij het beroeren als eenen sprinkhaan? De pracht van zijn gesnuif is eene verschrikking.
24. Het graaft in den grond, en het is vroolijk in zijne kracht; en trekt uit, den geharnaste te gemoet.
25. Het belacht de vreeze en wordt niet ontsteld, en keert niet wederom vanwege het zwaard.
26. Tegen hem aan ratelt de pijlkoker, het vlammig ijzer der spies en der lans.
27. Met schudding en beroering slokt het de aarde op, en gelooft niet, dat het is het geluid der bazuin.
28. In het volle geklank der bazuin zegt het: Heah! en riekt den krijg van

verre, den donder der vorsten en het gejuich.

29. Vliegt de sperwer door uw verstand, [*en*] breidt hij zijne vleugelen uit naar het zuiden?

30. Is het naar uw bevel, dat de arend zich omhoog verheft, [a]en dat hij zijn nest in de hoogte maakt?
a Jer. 49: 16. Obadja vs. 4.

31. Hij woont en vernacht in de steenrots, op de scherpte der steenrots en der vaste plaatse.

32. Van daar speurt hij de spijze op; zijne oogen zien van verre af.

33. Ook zuipen zijne jongen bloed; en [a]waar verslagenen zijn, daar is hij.
a Matth. 24: 28. Luc. 17: 37.

34. En de HEERE antwoordde Job en zeide:

35. Is het twisten met den Almachtige onderrichten? Wie God bestraft, die antwoorde daarop.

36. Toen antwoordde Job den HEERE en zeide:

37. Zie, ik ben te gering; wat zoude ik U antwoorden? [a]Ik leg mijne hand op mijnen mond. a Ps. 39: 10.

38. Eenmaal heb ik gesproken, maar zal niet antwoorden; of twee maal, maar zal niet voortvaren.

HET XL KAPITTEL.

En de HEERE antwoordde Job uit een onweder, en zeide:

2. Gord nu als een man uwe lendenen; Ik zal u vragen, en onderricht Mij.

3. Zult gij ook [a]mijn oordeel te niete maken? Zult gij Mij verdoemen, opdat gij rechtvaardig zijt? a Ps. 51: 6. Rom. 3: 4.

4. Hebt gij eenen arm, gelijk God? En kunt gij gelijk Hij met de stemme donderen?

5. Versier u nu met voortreffelijkheid en hoogheid, en bekleed u met majesteit en heerlijkheid.

6. Strooi de verbolgenheden uws toorns uit, en zie allen hoogmoedige, en verneder hem.

7. Zie allen hoogmoedige, [*en*] breng hem ten onder; en verpletter de goddeloozen in hunne plaats.

8. Verberg ze te zamen in het stof; verbind hunne aangezichten in het verborgen.

9. Dan zal Ik ook u loven, omdat uwe rechterhand u zal verlost hebben.

10. Zie nu, Behemoth, welken Ik gemaakt heb nevens u; hij eet hooi, gelijk een rund.

11. Zie toch, zijne kracht is in zijne lendenen, en zijne macht in den navel zijns buiks.

12. Als het hem lust, zijn staart is als een ceder; de zenuwen zijner schaamte zijn doorvlochten.

13. Zijne beenderen zijn [*als*] vast koper; zijne gebeenten zijn als ijzeren handboomen.

14. Hij is een hoofdstuk der wegen Gods; die hem gemaakt heeft, heeft [*hem*] zijn zwaard aangehecht.

15. Omdat de bergen hem voeder voortbrengen, daarom spelen alle dieren des velds aldaar.

16. Onder schaduwachtige boomen ligt hij neder, in eene schuilplaats des riets en des slijks.

17. De schaduwachtige boomen bedekken hem, elkeen met zijne schaduw; de beekwilgen omringen hem.

18. Zie, hij doet de rivier geweld aan, [*en*] haast zich niet; hij vertrouwt, dat hij den Jordaan in zijnen mond zoude kunnen intrekken.

19. Zoude men hem voor zijne oogen kunnen vangen? Zoude men [*hem*] met strikken den neus doorboren kunnen?

20. Zult gij den Leviáthan met den angel trekken, of zijne tong met een koord, [*dat*] gij laat nederzinken?

21. Zult gij hem eene bieze in den neus leggen, of met een doorn zijne kaak doorboren?

22. Zal hij aan u vele smeekingen maken? Zal hij zachtkens tot u spreken?

23. Zal hij een verbond met u maken? Zult gij hem aannemen tot eenen eeuwigen slaaf?

24. Zult gij met hem spelen, gelijk [*met*] een vogelken? Of zult gij hem binden voor uwe jonge dochters?

25. Zullen de metgezellen over hem eenen maaltijd bereiden? Zullen zij hem deelen onder de kooplieden?

26. Zult gij zijne huid met haken vullen, of met een visscherskrauwel zijnen kop?

27. Leg uwe hand op hem; gedenk des strijds; doe het niet meer.
28. Zie, zijne hoop zal feilen; zal hij ook voor zijn gezicht nedergeslagen worden?

HET XLI KAPITTEL.

Niemand is [*zoo*] koen, dat hij hem opwekken zoude; wie is dan hij, die zich voor mijn aangezichte stellen zoude?
2. [a]Wie is Mij voorgekomen, dat Ik [*hem*] zoude vergelden? [b]Wat onder den ganschen hemel is, is mijne.
a Rom. 11: 15. *b* Ex. 19: 5. Deut. 10: 14. Ps. 24: 1; 50: 12. 1 Cor. 10: 26, 28.
3. Ik zal zijne leden niet verzwijgen, noch het verhaal [*zijner*] sterkte, noch de bevalligheid zijner gestaltenis.
4. Wie zoude het opperste zijns kleeds ontdekken? Wie zoude met zijnen dubbelen breidel [*hem*] aankomen?
5. Wie zoude de deuren zijns aangezichts opendoen? Rondom zijne tanden is verschrikking.
6. Zeer uitnemend zijn zijne sterke schilden; elkeen gesloten [*als*] met een nauwdrukkend zegel.
7. Het eene is [*zóó*] na aan het andere, dat de wind daar niet kan tusschen komen.
8. Zij kleven aan malkanderen, zij vatten zich samen, dat zij zich niet scheiden.
9. Elkeene zijner niezingen doet een licht schijnen; en zijne oogen zijn als de oogleden des dageraads.
10. Uit zijnen mond gaan fakkelen; vurige vonken raken er uit.
11. Uit zijne neusgaten komt rook voort, als [*uit*] eenen ziedenden pot en ruimen ketel.
12. Zijn adem zoude kolen doen vlammen, en eene vlam komt uit zijnen mond voort.
13. In zijnen hals herbergt de sterkte; voor hem springt zelfs de droefheid van vreugde op.
14. De stukken van zijn vleesch kleven samen; elkeen is vast in hem, het wordt niet bewogen.
15. Zijn hart is vast, gelijk een steen; ja vast, gelijk een deel van den ondersten [*molensteen*].
16. Van zijn verheffen schromen de sterken; om [*zijner*] doorbrekingen wille ontzondigen zij zich.
17. Raakt hem iemand met het zwaard, dat zal niet bestaan, spies, schicht noch pantsier.
18. Hij acht het ijzer voor stroo, en het staal voor verrot hout.
19. De pijl zal hem niet doen vlieden; de slingersteenen worden hem in stoppelen veranderd.
20. De werpsteenen worden [*van hem*] geacht als stoppelen, en hij belacht de drilling der lans.
21. Onder hem zijn scherpe scherven; hij spreidt zich op het puntachtige, [*als*] op slijk.
22. Hij doet de diepte zieden, gelijk een pot; hij stelt de zee als eene apothekerskokerij.
23. Achter zich verlicht hij het pad; men zoude den afgrond voor grijzigheid houden.
24. Op de aarde is niets met hem te vergelijken; die gemaakt is, om zonder schrik te wezen.
25. Hij aanziet alles, wat hoog is; hij is een koning over alle jonge, hoogmoedige dieren.

HET XLII KAPITTEL.

Toen antwoordde Job den HEERE en zeide:
2. Ik weet, dat Gij alles vermoogt, en dat geene van uwe gedachten kan afgesneden worden.
3. [a]Wie is hij, [*zegt Gij,*] die den raad verbergt zonder wetenschap? Zoo heb ik dan verhaald hetgene ik niet verstond, [b]dingen, die voor mij te wonderbaar waren, die ik niet wist.
a Job 38: 2. *b* Ps. 40: 6; 131: 1; 139: 6.
4. Hoor toch, en ik zal spreken; ik zal U vragen, en onderricht Gij mij.
5. Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog.
6. Daarom verfoei ik [*mij*], en ik heb berouw in stof en assche.
7. Het geschiedde nu, nadat de HEERE die woorden tot Job gesproken had, dat de HEERE tot Eliphaz, den Thémaniet, zeide: Mijn toorn is ontstoken tegen u, en tegen uwe twee vrienden; want gijlieden hebt niet recht van Mij gesproken, gelijk als mijn knecht Job.

8. Daarom neemt nu voor ulieden zeven varren en zeven rammen, en gaat henen tot mijnen knecht Job, en offert brandoffer voor ulieden, en laat mijnen knecht Job voor ulieden bidden; want zekerlijk, Ik zal zijn aangezicht aannemen, opdat Ik aan ulieden niet doe naar uwe dwaasheid; want gijlieden hebt niet recht van Mij gesproken, gelijk mijn knecht Job.

9. Toen gingen E'liphaz, de Thémaniet, en Bildad, de Súhiet, [*en*] Zóphar, de Náämathiet, henen en deden, gelijk als de HEERE tot hen gesproken had; en de HEERE nam het aangezicht van Job aan.

10. En de HEERE wendde de gevangenis van Job, toen hij gebeden had voor zijne vrienden; en de HEERE vermeerderde al hetgene Job gehad had, tot dubbel zooveel.

11. Ook kwamen tot hem alle zijne broeders, en alle zijne zusters, en allen, die hem tevoren gekend hadden, en aten brood met hem in zijn huis, en beklaagden hem, en vertroostten hem over al het kwaad, dat de HEERE over hem gebracht had; en zij gaven hem een iegelijk een stuk gelds, een iegelijk ook een gouden voorhoofdsiersel.

12. En de HEERE zegende Jobs laatste meer dan zijn eerste; want hij had veertien duizend schapen, en zes duizend kemelen, en duizend juk runderen, en duizend ezelinnen.

13. Daartoe had hij zeven zonen en drie dochteren.

14. En hij noemde den naam der eerste Jemíma, en den naam der tweede Kezía, en den naam der derde Kéren-háppuch.

15. En er werden zoo schoone vrouwen niet gevonden in het gansche land, als de dochteren van Job; en haar vader gaf haar erfdeel onder hare broederen.

16. En Job leefde na dezen honderd en veertig jaar, dat hij zag zijne kinderen, en de kinderen zijner kinderen, tot in vier geslachten.

17. En Job stierf, oud en der dagen zat.

HET *BOEK DER PSALMEN.

DE I PSALM.

Welgelukzalig is de man, [a]die niet wandelt in den raad der goddeloozen, noch staat op den weg der zondaren, noch zit in het gestoelte der spotters;
a Ps. 26: 4. Spr. 1: 10, 15; 4: 14, 15. 1 Cor. 15: 33. Eph. 5: 11.

2. [a]Maar zijn lust is in des HEEREN wet, en hij overdenkt zijne wet dag en nacht.
a Deut. 6: 6, enz.; 17: 19. Joz. 1: 8. Ps. 119: 1, enz.

3. Want hij zal zijn als een [a]boom, geplant aan waterbeken, die zijne vrucht geeft op zijnen tijd, en welks blad niet afvalt; en al wat hij doet, zal wel gelukken.
a Jer. 17: 8.

4. Alzoo zijn de goddeloozen niet,

* Alzoo noemt de Heere Christus dit Boek Luc. XX: 42; en Petrus, Hand. I: 20.

maar als [a]het kaf, dat de wind henendrijft. a Job 21: 18. Ps. 35: 5. Jes. 17: 13; 29: 5. Hos. 13: 3.

5. Daarom zullen de goddeloozen niet bestaan in het gericht, noch de zondaars in de vergadering der rechtvaardigen.

6. Want de HEERE kent den weg der rechtvaardigen; maar de weg der goddeloozen zal vergaan.

DE II PSALM.

[a]Waarom woeden de heidenen, en bedenken de volken ijdelheid? a Hand. 4: 25.

2. De koningen der aarde stellen zich op, en de vorsten beraadslagen te zamen, tegen den HEERE, en tegen zijnen Gezalfde, [*zeggende*]:

3. Laat ons hunne banden verscheuren, en hunne touwen van ons werpen.

4. Die in den hemel woont, zal lachen; de Heere zal ze bespotten.

5. Dan zal Hij tot hen spreken in zijnen toorn, en in zijne grimmigheid zal Hij ze verschrikken.

6. Ik toch heb mijnen Koning gezalfd over Sion, den berg mijner heiligheid.

7. Ik zal van het besluit verhalen: De HEERE heeft tot mij gezegd: [a]Gij zijt mijn Zoon, heden heb Ik u gegenereerd. a Hand. 13: 33. Hebr. 1: 5; 5: 5.

8. Eisch van Mij, [a]en Ik zal de heidenen geven [*tot*] uw erfdeel, en de einden der aarde [*tot*] uwe bezitting. a Ps. 22: 28. 72: 8.

9. [a]Gij zult ze verpletteren met eenen ijzeren schepter; gij zult ze in stukken slaan als een pottenbakkersvat. a Openb. 2: 27; 19: 15.

10. Nu dan, gij koningen, handelt verstandiglijk; laat u tuchtigen, gij rechters der aarde.

11. Dient den HEERE met vreeze, en verheugt u met beving.

12. Kust den Zoon, opdat hij niet toorne, en gij [*op*] den weg vergaat, wanneer zijn toorn maar een weinig zoude ontbranden. [a]Welgelukzalig zijn allen, die op hem betrouwen. a Ps. 34: 9. Spr. 16: 20. Jes. 30: 18. Jer. 17: 7. Rom. 9: 33; 10: 11. 1 Petr. 2: 6.

DE III PSALM.

Een psalm van David, als hij [a]vlood voor het aangezicht van zijnen zoon Absalom. a 2 Sam. 15, 16, 17, 18.

2. O HEERE, hoe zijn mijne tegenpartijders vermenigvuldigd! Velen staan tegen mij op;

3. Velen zeggen van mijne ziele: Hij heeft geen heil bij God. Séla.

4. Doch Gij, HEERE zijt een schild voor mij, mijne eere, en die mijn hoofd opheft.

5. Ik riep met mijne stemme tot den HEERE, en Hij verhoorde mij van den berg zijner heiligheid. Séla.

6. [a]Ik lag neder en sliep; ik ontwaakte, want de HEERE ondersteunde mij. a Ps. 4: 9.

7. [a]Ik zal niet vreezen voor tien duizenden des volks, die zich rondom tegen mij zetten. a Ps. 27: 3.

8. Sta op, HEERE, verlos mij, mijn God; want Gij hebt alle mijne vijanden op het kinnebakken geslagen, de tanden der goddeloozen hebt Gij verbroken.

9. [a]Het heil is des HEEREN; uw zegen is over uw volk. Séla. a Spr. 21: 31. Jes. 43: 11. Jer. 3: 23. Hos. 13: 4. Openb. 7: 10: 19: 1.

DE IV PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op Néginôth.

2. Als ik roep, verhoor mij, o God mijner gerechtigheid; in benauwdheid hebt Gij mij ruimte gemaakt; wees mij genadig, en hoor mijn gebed.

3. Gij mannen, hoe lang zal mijne eere tot schande zijn? [*Hoe lang*] zult gij de ijdelheid beminnen, de leugen zoeken? Séla.

4. Weet toch, dat de HEERE zich eenen gunstgenoot heeft afgezonderd; de HEERE zal hooren, als ik tot Hem roep.

5. [a]Zijt beroerd, en zondigt niet; spreekt in ulieder hart op uw leger, en zijt stille. Séla. a Eph. 4: 26.

6. Offert [a]offeranden der gerechtigheid, en vertrouwt op den HEERE. a Deut. 33: 19. Ps. 51: 21.

7. Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef Gij over ons

het licht uws aanschijns, o HEERE.
8. Gij hebt vreugde in mijn harte gegeven, meer dan ten tijde, als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn.
9. [a]Ik zal in vrede te zamen nederliggen en slapen; want Gij, o HEERE, alleen, zult mij [b]doen zeker wonen.
a Ps. 3: 6. *b* Lev. 26: 5. Deut. 12: 10; 33: 28.

DE V PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Néchilôth.
2. O HEERE, neem mijne reden ter oore, versta mijne overdenking.
3. Merk op de stemme mijns geroeps, o mijn Koning en mijn God; want tot U zal ik bidden.
4. Des morgens, HEERE, zult Gij mijne stemme hooren; des morgens zal ik [*mij*] tot U schikken, en wacht houden.
5. Want Gij zijt geen God, die lust heeft aan goddeloosheid; de booze zal bij U niet verkeeren.
6. De onzinnigen zullen voor uwe oogen niet bestaan; Gij haat alle werkers der ongerechtigheid.
7. Gij zult de leugensprekers verdoen; van den man des bloeds en bedrogs heeft de HEERE eenen gruwel.
8. Maar ik zal door de grootheid uwer goedertierenheid in uw Huis ingaan; ik zal mij buigen naar het paleis uwer heiligheid, in uwe vreeze.
9. HEERE, leid mij in uwe gerechtigheid, om mijner verspieders wille; richt uwen weg voor mijn aangezicht.
10. Want in hunnen mond is niets rechts; hun binnenste is enkel verderving; [a]hunne keel is een open graf; met hunne tong vleien zij.
a Ps. 34: 17; 94: 20. Rom. 3: 13.
11. Verklaar ze schuldig, o God; laat ze vervallen van hunne raadslagen; drijf ze henen om de veelheid hunner overtredingen; want zij zijn wederspannig tegen U.
12. Maar laat verblijd zijn allen, die op U betrouwen, tot in eeuwigheid; laat ze juichen, omdat Gij ze overdekt; en laat in U van vreugde opspringen, die uwen naam liefhebben.
13. Want Gij, HEERE, zult den rechtvaardige zegenen; Gij zult hem met goedgunstigheid kronen, als met eene rondas.

DE VI PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op Néginôth, op de Schéminîth.
2. O HEERE, [a]straf mij niet in uwen toorn, en kastijd mij niet in uwe grimmigheid.
a Ps. 38: 2.
3. Wees mij genadig, HEERE, want ik ben verzwakt; genees mij, HEERE, want mijne beenderen zijn verschrikt;
4. Ja mijne ziele is zeer verschrikt. En Gij, HEERE, hoe lange?
5. Keer weder, HEERE; red mijne ziel; verlos mij, om uwer goedertierenheid wille.
6. Want in den dood is Uwer geene gedachtenisse; wie zal U loven in het graf?
7. Ik ben moede van mijn zuchten; ik doe mijn bed den ganschen nacht zwemmen; ik doornat mijne bedstede met mijne tranen.
8. Mijn oog is doorknaagd van verdriet, is veroud, vanwege alle mijne tegenpartijders.
9. [a]Wijkt van mij, alle gij werkers der ongerechtigheid; want de HEERE heeft de stemme mijns geweens gehoord.
a Matth. 7: 23; 25: 41. Luc. 13: 27.
10. De HEERE heeft mijne smeeking gehoord; de HEERE zal mijn gebed aannemen.
11. Alle mijne vijanden zullen zeer beschaamd en verbaasd worden; zij zullen terugkeeren, zij zullen in een oogenblik beschaamd worden.

DE VII PSALM.

Davids Schíggajôn, dat hij den HEERE gezongen heeft, over de woorden van Cusch, den zoon van Jémini.
2. HEERE, mijn God, op U betrouw ik; verlos mij van alle mijne vervolgers, en red mij.
3. Opdat hij mijne ziel niet roove als een leeuw, verscheurende, terwijl er geen verlosser is.
4. HEERE, mijn God, indien ik dat gedaan heb, indien er onrecht in mijne handen is;
5. Indien ik kwaad vergolden heb dien, die vrede met mij had (ja ik heb dien gered, die mij zonder oorzaak benauwde);

6. Zoo vervolge de vijand mijne ziel, en achterhale ze, en vertrede mijn leven ter aarde, doe mijne eere in het stof wonen. Séla.

7. Sta op, HEERE, in uwen toorn; verhef U om de verbolgenheden mijner benauwers, en ontwaak tot mij. Gij hebt het gericht bevolen.

8. Zoo zal de vergadering der volken U omsingelen; keer dan boven haar weder in de hoogte.

9. De HEERE zal den volken recht doen. Richt mij, HEERE, naar mijne gerechtigheid, en naar mijne oprechtigheid, [*die*] bij mij is.

10. Laat toch de boosheid der goddeloozen een einde nemen, maar bevestig den rechtvaardige, Gij die [a]harten en nieren beproeft, o rechtvaardige God.
a 1 Kron. 28: 9. Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12. Openb. 2: 23.

11. Mijn schild is bij God, die de oprechten van harte behoudt.

12. God is een rechtvaardig Rechter, en een God, die te allen dage toornt.

13. Indien hij zich niet bekeert, zoo zal Hij zijn zwaard wetten; Hij heeft zijnen boog gespannen, en dien bereid;

14. En heeft doodelijke wapenen voor hem gereed gemaakt; Hij zal zijne pijlen tegen de hittige vervolgers te werk stellen.

15. Zie, [a]hij is in arbeid van ongerechtigheid, en is zwanger van moeite; hij zal leugen baren.
a Job 15: 35. Jes. 59: 4.

16. [a]Hij heeft eenen kuil gedolven, en dien uitgegraven; maar hij is gevallen in de groeve, [*die*] hij gemaakt heeft.
a Job 4: 8. Ps. 9: 16; 10: 2. Spr. 5: 22; 26: 27. Pred. 10: 8.

17. Zijne moeite zal op zijn hoofd wederkeeren, en zijn geweld op zijnen schedel nederdalen.

18. Ik zal den HEERE loven naar zijne gerechtigheid, en den naam des HEEREN, des Allerhoogsten, psalmzingen.

DE VIII PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Gítthîth.

2. O HEERE, onze Heere, hoe heerlijk is uw naam op de gansche aarde! Gij, die uwe majesteit gesteld hebt boven de hemelen.

3. Uit [a]den mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest, om uwer tegenpartijen wil; om den vijand en wraakgierige te doen ophouden.
a Matth. 21: 16.

4. Als ik uwen hemel aanzie, het werk uwer vingeren, de maan en de sterren, die Gij bereid hebt;

5. [a]Wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des menschen, dat Gij hem bezoekt?
a Job 7: 17. Ps. 144: 3. Hebr. 2: 6.

6. En hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen, en hebt hem met eere en heerlijkheid gekroond?

7. Gij doet hem heerschen over de werken uwer handen; [a]Gij hebt alles onder zijne voeten gezet:
a 1 Cor. 15: 27.

8. Schapen en runderen, alle die, ook mede de dieren des velds;

9. Het gevogelte des hemels, en de visschen der zee; hetgene de paden der zeeën doorwandelt.

10. O HEERE, onze Heere, hoe heerlijk is uw naam op de gansche aarde!

DE IX PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op Múth-Labbén.

2. Ik zal den HEERE loven met mijn gansche hart; ik zal alle uwe wonderen vertellen.

3. In U zal ik mij verblijden, en van vreugde opspringen; ik zal uwen naam psalmzingen, o Allerhoogste.

4. Omdat mijne vijanden achterwaarts gekeerd, gevallen en vergaan zijn van uw aangezichte.

5. Want Gij hebt mijn recht en mijne rechtzaak afgedaan; Gij hebt gezeten op den troon, o Rechter der gerechtigheid.

6. Gij hebt de heidenen gescholden, den goddelooze verdaan, hunnen naam uitgedelgd, tot in eeuwigheid en altoos.

7. O vijand, zijn de verwoestingen voleind in eeuwigheid, en hebt gij de steden uitgeroeid? Hunlieder gedachtenisse is [*met*] hen vergaan.

8. Maar de HEERE zal in eeuwigheid zitten; Hij heeft zijnen troon bereid ten gerichte.

9. [a]En Hij zelf zal de wereld richten in gerechtigheid, en de volken oordeelen in rechtmatigheden.
a Ps. 96: 13; 98: 9.

10. [a]En de HEERE zal een hoog vertrek zijn voor den verdrukte; een hoog vertrek in tijden van benauwdheid.
a Ps. 37: 39; 46: 2; 91: 2.

11. En die uwen naam kennen, zullen op U vertrouwen, omdat Gij, HEERE, niet hebt verlaten degenen, die U zoeken.

12. Psalmzingt den HEERE, die te Sion woont; verkondigt onder de volken zijne daden.

13. Want Hij zoekt de bloedstortingen, Hij gedenkt derzelve; Hij vergeet het geroep der ellendigen niet.

14. Wees mij genadig, HEERE, zie mijne ellende aan, van mijne haters [*mij aangedaan*], Gij, die mij verhoogt uit de poorten des doods;

15. Opdat ik uwen ganschen lof in de poorten der dochter Sions vertelle, dat ik mij verheuge in uw heil.

16. [a]De heidenen zijn gezonken in de groeve, [*die*] zij gemaakt hadden; hunlieder voet is gevangen in het net, dat zij verborgen hadden. a Ps. 7: 16.

17. De HEERE is bekend geworden; Hij heeft recht gedaan; de goddelooze is verstrikt in het werk zijner handen. Higgajon. Séla.

18. De goddeloozen zullen terugkeeren, naar de hel toe, alle Godvergetende heidenen.

19. Want de nooddruftige zal niet voor altoos vergeten worden, [*noch*] de verwachting der ellendigen in eeuwigheid verloren zijn.

20. Sta op, HEERE; laat den mensch zich niet versterken; laat de heidenen voor uw aangezichte geoordeeld worden.

21. O HEERE, jaag hun vreeze aan; laat de heidenen weten, [*dat*] zij menschen zijn. Séla.

DE X PSALM.

O HEERE, waarom staat Gij van verre? [*Waarom*] verbergt Gij U in tijden van benauwdheid?

2. De goddelooze vervolgt hittiglijk in hoogmoed den ellendige. [a]Laat ze gegrepen worden in de aanslagen, die zij bedacht hebben.
a Ps. 7: 16; 9: 16. Spr. 5: 22.

3. Want de goddelooze roemt over den wensch zijner ziele; hij zegent den gierigaard, hij lastert den HEERE.

4. De goddelooze, gelijk hij zijnen neus omhoog steekt, onderzoekt niet; [a]alle zijne gedachten zijn, dat er geen God is. a Ps. 14: 1; 53: 2.

5. Zijne wegen maken te allen tijde smarte. Uwe oordeelen zijn eene hoogte, verre van hem. Alle zijne tegenpartijders, die blaast hij aan.

6. Hij zegt in zijn hart: Ik zal niet wankelen; want [*ik*] zal van geslachte tot geslachte in geen kwaad zijn.

7. [a]Zijn mond is vol van vloek, en bedriegerijen, en list; onder zijne tong is moeite en ongerechtigheid.
a Rom. 3: 14.

8. Hij zit in de achterlage der hoeven; in verborgene plaatsen doodt hij den onschuldige; zijne oogen verbergen zich tegen den arme.

9. Hij legt lagen in eene verborgene plaats, gelijk een leeuw in zijn hol; hij legt lagen, om den ellendige te rooven; hij rooft den ellendige, als hij hem trekt in zijn net.

10. Hij duikt neder, hij buigt zich, en de arme hoop valt in zijne sterke [*klauwen*].

11. [a]Hij zegt in zijn hart: God heeft het vergeten, Hij heeft zijn aangezichte verborgen, Hij ziet niet in eeuwigheid.
a Ps. 94: 7.

12. Sta op, HEERE God, hef uwe hand op; vergeet de ellendigen niet.

13. Waarom lastert de goddelooze God? Zegt in zijn hart: Gij zult het niet zoeken?

14. Gij ziet het [*immers*]; want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in uwe hand geve. Op U verlaat zich de arme; Gij zijt geweest een helper van den wees.

15. Breek den arm des goddeloozen en boozen; zoek zijne goddeloosheid, [*totdat*] Gij haar niet vindt.

16. [a]De HEERE is Koning eeuwiglijk en altoos; de heidenen zijn vergaan uit zijn land. a Ps. 29: 10; 145: 13; 146: 10. Jer. 10: 10. Klaagl. 5: 19. Dan. 4: 3; 6: 27. 1 Tim. 1: 17.

17. HEERE, Gij hebt den wensch der

zachtmoedigen gehoord; Gij zult hun hart sterken; uw oor zal opmerken;
18. Om den wees en verdrukte recht te doen; opdat een mensch van de aarde niet meer voortvare geweld te bedrijven.

DE XI PSALM.

[*Een psalm*] van David, voor den opperzangmeester.
Ik betrouw op den HEERE. Hoe zegt gijlieden tot mijne ziele: Zwerft henen [*naar*] ulieder gebergte, [*als*] een vogel?
2. Want, zie, de goddeloozen spannen den boog, zij schikken hunne pijlen op de pees, om in het donker te schieten naar de oprechten van harte.
3. Zekerlijk de fondamenten worden omgestooten. Wat heeft de rechtvaardige bedreven?
4. De HEERE is in het paleis zijner heiligheid, des HEEREN troon is in den hemel; zijne oogen aanschouwen, zijne oogleden proeven de menschenkinderen.
5. De HEERE proeft den rechtvaardige; maar den goddelooze, en dien, die geweld lief heeft, haat zijne ziele.
6. Hij zal op de goddeloozen regenen strikken, vuur en zwavel; en een geweldige stormwind zal het deel huns bekers zijn.
7. Want de HEERE is rechtvaardig; Hij heeft gerechtigheden lief; zijn aangezicht aanschouwt den oprechte.

DE XII PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op de Schéminith.
2. Behoud, o HEERE, want [a]de goedertierene ontbreekt, want de getrouwen zijn weinig geworden onder de menschenkinderen. *a* Jes. 57:1.
3. Zij spreken valschheid, een ieder met zijnen naaste, [*met*] vleiende lippen; zij spreken met een dubbel hart.
4. De HEERE snijde af alle vleiende lippen, de grootsprekende tong;
5. Die daar zeggen: Wij zullen de overhand hebben met onze tong; onze lippen zijn onze; wie is heere over ons?
6. Om de verwoesting der ellendigen, om het kermen der nooddruftigen, zal Ik nu opstaan, zegt de HEERE; Ik zal in behoudenisse zetten, dien hij aanblaast.
7. [a]De reden des HEEREN zijn reine reden, zilver, gelouterd in eenen aarden smeltkroes, gezuiverd zeven maal. *a* 2 Sam. 22: 31. Ps. 18: 31. 119: 140. Spr. 30: 5.
8. Gij, HEERE, zult ze bezwaren; Gij zult ze behoeden voor dit geslacht, tot in eeuwigheid.
9. De goddeloozen draven rondomme, wanneer de snoodsten van des menschen kinderen verhoogd worden.

DE XIII PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.
2. Hoe lang, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten? Hoe lang zult Gij uw aangezichte voor mij verbergen?
3. Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijne ziele, droefenis in mijn harte bij dag? Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?
4. Aanschouw, verhoor mij, HEERE mijn God; verlicht mijne oogen, opdat ik [*in*] den dood niet ontslape;
5. Opdat niet mijn vijand zegge: Ik heb hem overmocht; [a]mijne tegenpartijders zich verheugen, wanneer ik zoude wankelen. *a* Ps. 25: 2.
6. Maar ik vertrouw op uwe goedertierenheid; mijn hart zal zich verheugen in uw heil; ik zal den HEERE zingen, omdat Hij aan mij welgedaan heeft.

DE XIV PSALM.

[*Een psalm*] van David, voor den opperzangmeester.
[a]De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God. Zij verderven het, zij maken het gruwelijk [*met hun*] werk; [b]er is niemand, die goed doet.
a Ps. 10: 4; 53: 2. *b* Rom. 3: 10.
2. De HEERE heeft uit den hemel nedergezien op de menschenkinderen, om te zien, of iemand verstandig ware, die God zocht.
3. Zij zijn allen afgeweken; te zamen zijn zij stinkende geworden; er

is niemand, die goed doet, ook niet één.

4. Hebben dan alle werkers der ongerechtigheid geene kennis, die mijn volk opeten, [*alsof*] zij brood aten? Zij roepen den HEERE niet aan.

5. Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard; want God is bij het geslacht des rechtvaardigen.

6. Gijlieden beschaamt den raad des ellendigen, omdat de HEERE zijne toevlucht is.

7. Och dat Israëls verlossing uit Sion [*kwame*]! Als de HEERE de gevangenen zijns volks zal doen wederkeeren, [*dan*] zal zich Jakob verheugen, Israël zal verblijd zijn.

DE XV PSALM.

Een psalm van David.

HEERE, wie zal verkeeren in uwe tent? Wie zal wonen op den berg uwer heiligheid?

2. [a]Die oprecht wandelt, en gerechtigheid werkt, en die met zijn hart de waarheid spreekt.
a Ps. 24: 4. Jes. 33: 15.

3. Die met zijne tong niet achterklapt, zijnen metgezellen geen kwaad doet, en geene smaadrede opneemt tegen zijnen naaste.

4. In wiens oogen de verworpene veracht is, maar hij eert degenen, die den HEERE vreezen. Heeft hij gezworen tot [*zijne*] schade, evenwel verandert hij niet.

5. Die zijn geld niet geeft op woeker, en geen geschenk neemt tegen den onschuldige. Die deze dingen doet, zal niet wankelen in eeuwigheid

DE XVI PSALM.

Een gouden kleinood van David.

Bewaar mij, o God, want ik betrouw op U.

2. [*O mijne ziele,*] gij hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de HEERE, [a]mijne goedheid [*raakt*] niet tot U;
a Job 22: 2; 35: 7. Ps. 50: 9, enz. Rom. 11: 35.

3. [*Maar*] tot de heiligen, die op de aarde zijn, en de heerlijken, in de welke al mijn lust is.

4. De smarten dergenen, die eenen anderen [*God*] begiftigen, zullen vermenigvuldigd worden. Ik zal hunne drankofferen van bloed niet offeren, en hunne namen op mijne lippen niet nemen.

5. [a]De HEERE is het deel mijner erve, en mijns bekers. Gij onderhoudt mijn lot.
a Klaagl. 3: 24.

6. De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen, ja eene schoone erfenisse is mij geworden.

7. Ik zal den HEERE loven, die mij raad heeft gegeven. Zelfs bij nacht onderwijzen mij mijne nieren.

8. [a]Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij; omdat Hij aan mijne rechterhand is, zal ik niet wankelen.
a Hand. 2: 25.

9. Daarom is mijn hart verblijd, en mijne eere verheugt zich; ook zal mijn vleesch zeker wonen.

10. [a]Want Gij zult mijne ziele in de hel niet verlaten; Gij zult niet toelaten; dat uw Heilige de verderving zie.
a Hand. 2: 31; 13: 35.

11. Gij zult mij het pad des levens bekend maken; verzadiging der vreugde is bij uw aangezichte; liefelijkheden zijn in uwe rechterhand, eeuwiglijk.

DE XVII PSALM.

Een gebed van David.

HEERE, hoor de gerechtigheid; merk op mijn geschrei; neem ter oore mijn gebed, met onbedriegelijke lippen [*gesproken*].

2. Laat mijn recht van voor uw aangezichte uitgaan; laat uwe oogen de billijkheden aanschouwen.

3. Gij hebt mijn hart geproefd, des nachts bezocht, Gij hebt mij getoetst, Gij vindt niets; [*hetgene*] ik gedacht heb, overtreedt mijn mond niet.

4. Aangaande de handelingen des menschen, ik heb mij, naar het woord uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers;

5. Houdende mijne gangen in uwe sporen, opdat mijne voetstappen niet zouden wankelen.

6. Ik roep U aan, omdat Gij mij verhoort, o God. Neig uw oor tot mij, hoor mijne rede.

7. Maak uwe weldadigheden won-

derbaar; Gij, die verlost degenen, die [*op U*] betrouwen, van degenen, die tegen uwe rechterhand opstaan.

8. Bewaar mij als het zwart des oogappels; verberg mij onder de schaduw uwer vleugelen,

9. Voor het aangezicht der goddeloozen, die mij verwoesten, mijner doodvijanden, die mij omringen.

10. Met hun vet besluiten zij [*zich*]; met hunnen mond spreken zij hoovaardiglijk.

11. In onzen gang hebben zij ons nu omsingeld; zij zetten hunne oogen [*op ons*], ter aarde nederbukkende.

12. Hij is gelijk als een leeuw, die begeert te rooven, en als een jonge leeuw, zittende in verborgene plaatsen.

13. Sta op, HEERE, kom zijn aangezicht voor, vel hem neder; bevrijd mijne ziel met uw zwaard van den goddelooze;

14. Met uwe hand van de lieden, o HEERE, van de lieden, die van de wereld zijn, welker deel in dit leven is, welker buik Gij vervult met uwen verborgenen [*schat*]. De kinderen worden verzadigd, en zij laten hun overschot hunnen kinderkens achter.

15. [*Maar*] ik zal uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen; ik zal verzadigd worden met uw beeld, als ik zal opwaken.

DE XVIII PSALM.

Voor den opperzangmeester, [*een psalm*] van David, den knecht des HEEREN, die de woorden dezes lieds tot den HEERE gesproken heeft, ten dage, als hem de HEERE gered had uit de hand van alle zijne vijanden, en uit de hand van Saul.

2. Hij zeide dan: Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijne sterkte.

3. De HEERE is mijne steenrots, en mijn burcht, en mijn uithelper; mijn God, mijne rots, op welken ik betrouw; mijn schild, en hoorn mijns heils, mijn hoog vertrek.

4. Ik riep den HEERE aan, die te prijzen is, en werd verlost van mijne vijanden.

5. Banden des doods hadden mij omvangen, en beken Bélials verschrikten mij.

6. Banden der hel omringden mij; strikken des doods bejegenden mij.

7. Als mij bange was, riep ik den HEERE aan, en riep tot mijnen God. Hij hoorde mijne stemme uit zijn paleis, en mijn geroep voor zijn aangezichte kwam in zijne ooren.

8. Toen daverde en beefde de aarde, en de gronden der bergen beroerden zich en daverden, omdat Hij ontstoken was.

9. Rook ging op van zijnen neus, en een vuur uit zijnen mond verteerde; kolen werden daarvan aangestoken.

10. En Hij boog den hemel, en daalde neder; en donkerheid was onder zijne voeten.

11. En Hij voer op eenen Chérub, en vloog; ja Hij vloog snellijk op de vleugelen des winds.

12. Duisternisse zette Hij tot zijne verberging; rondom Hem was zijne tente, duisternisse der wateren, wolken des hemels.

13. Van den glans, die voor Hem was, dreven zijne wolken daarhenen; hagel en vurige kolen.

14. En de HEERE donderde in den hemel, en de Allerhoogste gaf zijne stemme; hagel en vurige kolen.

15. En Hij zond zijne pijlen uit, en verstrooide ze; en Hij vermenigvuldigde de bliksemen, en verschrikte ze.

16. En de diepe kolken der wateren werden gezien, en de gronden der wereld werden ontdekt, van uw schelden, o HEERE, van het geblaas des winds van uwen neus.

17. Hij zond van de hoogte, Hij nam mij, Hij trok mij op uit groote wateren.

18. Hij verloste mij van mijnen sterken vijand, en van mijne haters, omdat zij machtiger waren dan ik.

19. Zij hadden mij bejegend ten dage mijns ongevals; maar de HEERE was mij tot een steunsel.

20. En Hij voerde mij uit in de ruimte; Hij rukte mij uit, want Hij had lust aan mij.

21. De HEERE vergold mij naar mijne gerechtigheid; Hij gaf mij weder naar de reinigheid mijner handen.

22. Want ik heb des HEEREN wegen gehouden, en ben van mijnen God niet goddelooslijk afgegaan.

23. Want alle zijne rechten waren voor mij; en zijne inzettingen deed ik niet van mij weg.
24. Maar ik was oprecht bij Hem; en ik wachtte mij voor mijne ongerechtigheid.
25. Zoo gaf mij de HEERE weder naar mijne gerechtigheid, naar de reinigheid mijner handen, voor zijne oogen.
26. Bij den goedertierene houdt Gij U goedertieren; bij den oprechten man houdt Gij U oprecht.
27. Bij den reine houdt Gij U rein; maar bij den verkeerde bewijst Gij U eenen worstelaar.
28. Want Gij verlost het bedrukte volk; maar de hooge oogen vernedert Gij.
29. Want Gij doet mijne lampe lichten; de HEERE mijn God doet mijne duisternisse opklaren.
30. Want met U loop ik door eene bende, en met mijnen God spring ik over eenen muur.
31. Gods weg is volmaakt; de rede des HEEREN is doorlouterd; Hij is een schild allen, die op Hem betrouwen.
32. Want wie is God, behalve de HEERE? en wie is een rotssteen, dan alleen onze God?
33. Het is God, die mij met kracht omgordt; en Hij heeft mijnen weg volkomen gemaakt.
34. Hij maakt mijne voeten gelijk als der hinden, en Hij stelt mij op mijne hoogten.
35. Hij leert mijne handen ten strijde, zoodat een stalen boog met mijne armen verbroken is.
36. Ook hebt Gij mij het schild uws heils gegeven, en uwe rechterhand heeft mij ondersteund, en uwe zachtmoedigheid heeft mij groot gemaakt.
37. Gij hebt mijnen voetstap ruim gemaakt onder mij, en mijne enkelen hebben niet gewankeld.
38. Ik vervolgde mijne vijanden, en trof ze aan; en ik keerde niet weder, totdat ik ze verdaan had.
39. Ik doorstak ze, dat zij niet weder konden opstaan; zij vielen onder mijne voeten.
40. Want Gij omgorddet mij met kracht ten strijde; Gij deedt onder mij nederbukken, die tegen mij opstonden.
41. En Gij gaaft mij de nek mijner vijanden; en mijne haters, die vernielde ik.
42. Zij riepen, maar er was geen verlosser; tot den HEERE, maar Hij antwoordde hun niet.
43. Toen vergruisde ik ze als stof voor den wind; ik ruimde ze weg als slijk der straten.
44. Gij hebt mij uitgeholpen van de twisten des volks; Gij hebt mij gesteld tot een hoofd der heidenen; het volk, [*dat*] ik niet kende, heeft mij gediend.
45. Zoo haast als [*hun*] oor [*van mij*] hoorde, hebben zij mij gehoorzaamd; vreemden hebben zich mij geveinsdelijk onderworpen.
46. Vreemden zijn vervallen, en hebben gesidderd uit hunne sloten.
47. De HEERE leeft, en geloofd zij mijn Rotssteen; en verhoogd zij de God mijns heils;
48. De God, die mij volkomene wrake geeft, en de volken onder mij brengt;
49. Die mij uithelpt van mijne vijanden; ja Gij verhoogt mij boven degenen, die tegen mij opstaan; Gij redt mij van den man des gewelds.
50. Daarom zal ik U, o HEERE, loven onder de heidenen, en uwen naam zal ik psalmzingen;
51. Die de verlossingen zijns konings groot maakt, en goedertierenheid doet aan zijnen gezalfde, aan David en aan zijn zaad, tot in eeuwigheid.

DE XIX PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.
2. De hemelen vertellen Gods eere, en het uitspansel verkondigt zijner handen werk.
3. De dag aan den dag stort overvloediglijk sprake uit, en de nacht aan den nacht toont wetenschap.
4. Geene sprake, en geene woorden zijn er, waar hunne stemme niet wordt gehoord.
5. [a]Hun richtsnoer gaat uit over de gansche aarde, en hunne reden aan het einde der wereld. Hij heeft in hen eene tente gesteld voor de zon.

a Rom. 10: 18.

6. En die is als een bruidegom, uitgaande uit zijne slaapkamer; zij [a]is vroolijk als een held, om het pad te loopen. *a* Pred. 1 : 5.

7. Haar uitgang is van het einde des hemels, en haar ommeloop tot aan de einden daarvan; en niets is verborgen voor hare hitte.

8. [a]De wet des HEEREN is volmaakt, bekeerende de ziele. De getuigenisse des HEEREN is gewis, den onkundige wijsheid gevende. *a* 2 Sam. 22 : 31. Ps. 18 : 31.

9. De bevelen des HEEREN zijn recht, verblijdende het hart. Het gebod des HEEREN is zuiver, verlichtende de oogen.

10. De vreeze des HEEREN is rein, bestaande tot in eeuwigheid. De rechten des HEEREN zijn waarheid, samen zijn zij rechtvaardig.

11. [a]Zij zijn begeerlijker dan goud, ja, dan veel fijn goud; en [b]zoeter dan honig en honigzeem. *a* Ps. 119 : 72, 127. Spr. 8 : 11. *b* Ps. 119 : 103.

12. Ook wordt uw knecht daardoor klaarlijk vermaand; in het houden van die is groote loon.

13. Wie zoude de afdwalingen verstaan? Reinig mij van de verborgene [*afdwalingen*].

14. Houd uwen knecht ook terug van trotschheden; laat ze niet over mij heerschen; dan zal ik oprecht zijn en rein van groote overtreding.

15. Laat de reden mijns monds en de overdenking mijns harten welbehagelijk zijn voor uw aangezichte, o HEERE, mijn Rotssteen en mijn Verlosser.

DE XX PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.

2. De HEERE verhoore u in den dag der benauwdheid; de naam van den God Jakobs zette u in een hoog vertrek.

3. Hij zende uwe hulpe uit het Heiligdom, en ondersteune u uit Sion.

4. Hij gedenke aller uwer spijsofferen, en make uw brandoffer tot asch. Séla.

5. Hij geve u naar uw hart, en vervulle al uwen raad.

6. Wij zullen juichen over uw heil, en de vaandelen opsteken in den naam onzes Gods. De HEERE vervulle alle uwe begeerten.

7. Alsnu weet ik, dat de HEERE zijnen gezalfde behoudt. Hij zal hem verhooren uit den hemel zijner heiligheid; het heil zijner rechterhand zal zijn met mogendheden.

8. Deze [*vermelden*] van wagens, en die van paarden; maar wij zullen vermelden van den naam des HEEREN onzes Gods.

9. Zij hebben zich gekromd, en zijn gevallen; maar wij zijn gerezen en staande gebleven.

10. O HEERE, behoud. Die Koning verhoore ons ten dage van ons roepen.

DE XXI PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.

2. O HEERE, de Koning is verblijd over uwe sterkte; en hoezeer is hij verheugd over uw heil!

3. Gij hebt hem zijns harten wensch gegeven; en de uitspraak zijner lippen hebt Gij niet geweerd. Séla.

4. Want Gij komt hem voor met zegeningen van het goede; op zijn hoofd zet Gij eene kroon van fijn goud.

5. Het leven heeft hij van U begeerd, Gij hebt het hem gegeven; lengte van dagen, eeuwiglijk en altoos.

6. Groot is zijne eere door uw heil; majesteit en heerlijkheid hebt Gij hem toegevoegd.

7. Want Gij zet hem [*tot*] zegeningen in eeuwigheid; Gij vervroolijkt hem door vreugde met uw aangezicht.

8. Want de Koning vertrouwt op den HEERE, en door de goedertierenheid des Allerhoogsten zal hij niet wankelen.

9. Uwe hand zal alle uwe vijanden vinden; uwe rechterhand zal uwe haters vinden.

10. Gij zult ze zetten als eenen vurigen oven ten tijde uws [*toornigen*] aangezichts; de HEERE zal ze in zijnen toorn verslinden, en het vuur zal ze verteren.

11. Gij zult hunne vrucht van de aarde verdoen, en hun zaad van de kinderen der menschen.

12. Want zij hebben kwaad tegen U aangelegd; zij hebben eene schandelijke daad bedacht; [*doch*] zullen niets vermogen.

13. Want Gij zult ze zètten tot een wit; met uwe pezen zult Gij het op hun aangezicht toeleggen.
14. Verhoog U, HEERE, in uwe sterkte; zoo zullen wij zingen, en uwe macht met psalmen loven.

DE XXII PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, op Aije'leth hasschächar.

2. [a]Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? verre zijnde van mijne verlossing, [*van*] de woorden mijns brullens. *a* Matth. 27: 46. Marc. 15: 34.
3. Mijn God, ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet, en des nachts, en ik heb geene stilte.
4. Doch Gij zijt heilig, wonende [*onder*] de lofzangen Israëls.
5. Op U hebben onze vaderen vertrouwd; zij hebben vertrouwd, en Gij hebt ze uitgeholpen.
6. Tot U hebben zij geroepen, en zijn uitgered; [a]op U hebben zij vertrouwd, en zijn niet beschaamd geworden.
a Ps. 25: 3; 31: 2. Jes. 49: 23. Rom. 9: 33.
7. Maar ik ben een worm, en geen man; een smaad van menschen, en veracht van het volk.
8. Allen, die mij zien, [a]bespotten mij; zij steken de lip uit, zij schudden het hoofd, [*zeggende*]: *a* Matth. 27: 39.
9. [a]Hij heeft [*het*] op den HEERE gewenteld, dat Hij hem [*nu*] uithelpe; dat Hij hem redde, dewijl Hij lust aan hem heeft. *a* Matth. 27: 43.
10. Gij zijt het immers, die mij uit den buik hebt uitgetogen; die mij hebt doen vertrouwen, zijnde aan mijner moeders borsten.
11. Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af; van den buik mijner moeder aan zijt Gij mijn God.
12. Zoo wees niet verre van mij, want benauwdheid is nabij; want er is geen helper.
13. Vele varren hebben mij omsingeld; sterke [*stieren*] van Básan hebben mij omringd.
14. Zij hebben hunnen mond tegen mij opgesperd, [*als*] een verscheurende en brullende leeuw.
15. Ik ben uitgestort als water, en alle mijne beenderen hebben zich vaneen gescheiden; mijn hart is als was; het is gesmolten in het midden mijns ingewands.
16. Mijne kracht is verdroogd als eene potscherf, en mijne tong kleeft aan mijn gehemelte; en Gij legt mij in het stof des doods.
17. Want honden hebben mij omsingeld, eene vergadering der boosdoeners heeft mij omgeven; [a]zij hebben mijne handen en mijne voeten doorgraven.
a Matth. 27: 35. Marc. 15: 24. Luc. 23: 33. Joh. 19: 23, 37; 20: 25.
18. Alle mijne beenderen zoude ik kunnen tellen; zij schouwen het aan, zij zien op mij.
19. [a]Zij deelen mijne kleederen onder zich, en werpen het lot over mijn gewaad. *a* Luc. 23: 34. Joh. 19: 24.
20. Maar Gij, HEERE, wees niet verre; mijne Sterkte, haast U tot mijne hulpe.
21. Red mijne ziel van het zwaard, mijne eenzame van het geweld des honds.
22. Verlos mij uit des leeuwen muil; en verhoor mij van de hoornen der eenhoornen.
23. Zoo [a]zal ik uwen naam mijnen broederen vertellen; in het midden der gemeente zal ik U prijzen.
a Hebr. 2: 12.
24. Gij, die den HEERE vreest, prijst Hem; al gij zaad Jakobs, vereert Hem; en ontziet u voor Hem, al gij zaad Israëls.
25. Want Hij heeft niet veracht noch verfoeid de verdrukking des verdrukten, noch zijn aangezichte voor hem verborgen; maar Hij heeft gehoord, als die tot Hem riep.
26. Van U zal mijn lof zijn in eene groote gemeente; ik zal mijne geloften betalen in tegenwoordigheid dergenen, die Hem vreezen.
27. De zachtmoedigen zullen eten en verzadigd worden; zij zullen den HEERE prijzen, die Hem zoeken; ulieder hart zal in eeuwigheid leven.
28. Alle [a]einden der aarde zullen het gedenken, en zich tot den HEERE bekeeren; en alle geslachten der heidenen zullen voor uw aangezichte aanbidden. *a* Ps. 2: 8; 72: 11; 86: 9.
29. Want het koninkrijk is des HEE-

REN, en Hij heerscht onder de heidenen.

30. Alle vetten op aarde zullen eten, en aanbidden; allen, die in het stof nederdalen, zullen voor zijn aangezichte nederbukken; en die zijne ziele bij het leven niet kan houden.

31. Het zaad zal Hem dienen; het zal den HEERE aangeschreven worden tot in geslachten.

32. Zij zullen aankomen, en zijne gerechtigheid verkondigen den volke, dat geboren wordt, [a]omdat Hij het gedaan heeft. a Ps. 52: 11.

DE XXIII PSALM.

Een psalm van David.

[a]De HEERE is mijn herder; mij zal niets ontbreken. a Jes. 40: 11. Jer. 23: 4. Ezech. 34: 23. Joh. 10: 11. 1 Petr. 2: 25. Openb. 7: 17.

2. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij zachtkens aan zeer stille wateren.

3. Hij verkwikt mijne ziele; Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid, om zijns naams wille.

4. [a]Al ging ik ook in een dal der schaduwe des doods, ik zoude geen kwaad vreezen; want Gij zijt met mij; uw stok en uw staf, die vertroosten mij. a Ps. 3: 6; 118: 6.

5. Gij richt de tafel toe voor mijn aangezicht, tegenover mijne tegenpartijders; Gij maakt mijn hoofd vet met olie; mijn beker is overvloeiende.

6. Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen alle de dagen mijns levens; en ik zal in het Huis des HEEREN blijven in lengte van dagen.

DE XXIV PSALM.

Een psalm van David.

[a]De aarde is des HEEREN, mitsgaders hare volheid, de wereld, en die daarin wonen. a Ex. 19: 5. Deut. 10: 14. Job 41: 2. Ps. 50: 12. 1 Cor. 10: 26, 28.

2. Want Hij heeft ze gegrond op de zeeën, en heeft ze gevestigd op de rivieren.

3. [a]Wie zal klimmen op den berg des HEEREN? En wie zal staan in de plaatse zijner heiligheid? a Ps. 15: 1. Jes. 33: 14, 15.

4. Die rein van handen, en zuiver van hart is; die zijne ziele niet opheft tot ijdelheid, en die niet bedriegelijk zweert.

5. Die zal den zegen ontvangen van den HEERE, en gerechtigheid van den God zijns heils.

6. Dat is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die uw aangezichte zoeken; [*dat*] is Jakob. Séla.

7. Heft uwe hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der eere inga.

8. Wie is de Koning der eere? De HEERE, sterk en geweldig; de HEERE, geweldig in den strijd.

9. Heft uwe hoofden op, gij poorten, ja heft op, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der eere inga.

10. Wie is hij, deze Koning der eere? De HEERE der heirscharen, die is de Koning der eere. Séla.

DE XXV PSALM.

[*Een psalm*] van David.

Aleph. Tot U, o HEERE, hef ik mijne ziele op.

2. *Beth.* Mijn God, [a]op U vertrouw ik, laat mij niet beschaamd worden; laat mijne vijanden niet van vreugde opspringen over mij. a Ps. 22: 6; 31: 2; 34: 6.

3. *Gimel.* Ja, allen die U verwachten, zullen niet [a]beschaamd worden; zij zullen beschaamd worden, die trouweloos lijk handelen zonder oorzaak. a Jes. 28: 17. Rom. 10: 11.

4. *Daleth.* HEERE, [a]maak mij uwe uwe wegen bekend, leer mij uwe paden. a Ps. 29: 11; 86: 11; 119.

5. *He. Vau.* Leid mij in uwe waarheid, en leer mij, want Gij zijt de God mijns heils; U verwacht ik den ganschen dag.

6. *Zain.* Gedenk, HEERE, uwer barmhartigheden en uwer goedertierenheden, want [a]die zijn van eeuwigheid. a Ps. 103: 17: 106: 1; 107: 1; 117: 2; 136. Jer. 33: 11.

7. *Cheth.* Gedenk niet der zonden mijner jonkheid, noch mijner overtredingen; gedenk mijner naar uwe goedertierenheid, om uwer goedheid wille, o HEERE.

8. *Teth.* De HEERE is goed en recht;

daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in den weg.

9. *Jod.* Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht, en Hij zal den zachtmoedigen zijnen weg leeren.

10. *Caph.* Alle paden des HEEREN zijn goedertierenheid en waarheid, dengenen, die zijn verbond en zijne getuigenissen bewaren.

11. *Lamed.* Om uws naams wille, HEERE, zoo vergeef mijne ongerechtigheid, want die is groot.

12. *Mem.* Wie is de man, die den HEERE vreest? Hij zal hem onderwijzen in den weg, [*dien*] hij zal hebben te verkiezen.

13. *Nun.* Zijne ziele zal vernachten in het goede, en zijn zaad zal de aarde beërven.

14. *Samech.* De verborgenheid des HEEREN is voor degenen, die Hem vreezen, en zijn verbond, om hun [*die*] bekend te maken.

15. *Ain.* Mijne oogen zijn bestendiglijk op den HEERE, want Hij zal mijne voeten uit het net uitvoeren.

16. *Pe.* Wend U tot mij, en wees mij genadig, want ik ben eenzaam en ellendig.

17. *Tsade.* De benauwdheden mijns harten hebben zich wijd uitgestrekt; voer mij uit mijne nooden.

18. *Resch.* Aanzie mijne ellende, en mijne moeite, en neem weg alle mijne zonden.

19. *Resch.* Aanzie mijne vijanden, want zij vermenigvuldigen, en zij haten mij met eenen wreveligen haat.

20. *Schin.* Bewaar mijne ziel, en red mij; laat mij niet beschaamd worden, want ik betrouw op U.

21. *Thau.* Laat oprechtigheid en vromigheid mij behoeden, want ik verwacht U.

22. O God, verlos Israël uit alle zijne benauwdheden.

DE XXVI PSALM.

[*Een psalm*] van David.

[a]Doe mij recht, HEERE, want ik wandel in mijne oprechtigheid; en ik vertrouw op den HEERE, ik zal niet wankelen. *a* Ps. 7: 9.

2. Proef mij, HEERE, en verzoek mij; toets mijne nieren en mijn hart.

3. Want uwe goedertierenheid is voor mijne oogen, en ik wandel in uwe waarheid.

4. [a]Ik zit niet bij ijdele lieden, en met bedekte lieden ga ik niet om. *a* Job 31: 5. Ps. 1: 1.

5. Ik haat de vergadering der boosdoeners, en bij de goddeloozen zit ik niet.

6. Ik wasch mijne handen in onschuld, en ik ga rondom uw altaar, o HEERE;

7. Om te doen hooren de stemme des lofs, en om te vertellen alle uwe wonderen.

8. HEERE, ik heb lief de woning van uw Huis, en de plaats des Tabernakels uwer eere.

9. Raap mijne ziel niet weg met de zondaren, noch mijn leven met de mannen des bloeds;

10. In welker handen schandelijk bedrijf is, en welker rechterhand vol geschenken is.

11. Maar ik wandel in mijne oprechtigheid; verlos mij [*dan*], en wees mij genadig.

12. Mijn voet staat op effen baan; ik zal den HEERE loven in de vergaderingen.

DE XXVII PSALM.

[*Een psalm*] van David.

[a]De Heere is mijn licht en mijn heil; [b]voor wien zoude ik vreezen? De HEERE is mijns levens kracht; voor wien zoude ik vervaard zijn?

a Jes. 10: 17; 60: 19, 20. Micha 7: 8. Luc. 1: 79. Joh. 1: 4; 8: 12. Openb. 21: 23. *b* Ps. 118: 6.

2. Als de boozen, mijne tegenpartijen en mijne vijanden tegen mij, tot mij naderden, om mijn vleesch te eten, stieten zij zelven aan, en vielen.

3. Ofschoon mij een leger belegerde, mijn hart zoude niet vreezen; ofschoon een oorlog tegen mij opstond, zoo vertrouw ik hierop.

4. Één ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: Dat ik alle de dagen mijns levens mocht wonen in het Huis des HEEREN, om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in zijnen Tempel.

5. Want Hij versteekt mij in zijne hut, ten dage des kwaads; Hij verbergt mij in het verborgene zijner tente; Hij verhoogt mij op eenen rotssteen.

6. Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijne vijanden, die rondom mij zijn; en ik zal in zijne Tente offeranden des geklanks offeren; ik zal zingen, ja psalmzingen den HEERE.

7. Hoor, HEERE, mijne stemme, [*als*] ik roep; en wees mij genadig, en antwoord mij.

8. Mijn hart zegt tot U: [*Gij zegt*:] Zoek mijn aangezichte. Ik zoek uw aangezichte, o HEERE.

9. Verberg uw aangezichte niet voor mij; keer uwen knecht niet af in toorn. Gij zijt mijne hulpe geweest; begeef mij niet, en verlaat mij niet, o God mijns heils.

10. Want mijn vader en mijne moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen.

11. HEERE, [a]leer mij uwen weg, en leid mij in het rechte pad, om mijner verspieders wille.
a Ps. 25: 4; 86: 11; 119.

12. Geef mij niet over in de begeerte mijner tegenpartijders; want valsche getuigen zijn tegen mij opgestaan, mitsgaders die wrevel uitblaast.

13. Zoo ik niet had geloofd, dat ik het goede des HEEREN zoude zien in het land der levenden, [*ik ware vergaan*].

14. [a]Wacht op den HEERE; wees sterk, en Hij zal uw harte versterken; ja wacht op den HEERE.
a Jes. 25: 9; 33: 2. Hab. 2: 3.

DE XXVIII PSALM.

[*Een psalm*] van David.

Tot U roep ik, HEERE; mijn Rotssteen, houd U niet als doof van mij af; [a]opdat ik niet, [*zoo*] Gij U van mij stille houdt, vergeleken worde met [b]degenen die in den kuil nederdalen.
a Ps. 143: 7. *b* Ps. 30: 4.

2. Hoor de stemme mijner smeekingen, als ik tot U roep; als ik mijne handen ophef naar de aanspraakplaats uwer heiligheid.

3. Trek mij niet weg met de goddeloozen, en met de werkers der ongerechtigheid, [a]die van vrede spreken met hunne naasten, maar kwaad is in hun hart.
a Ps. 12: 3. Jer. 9: 8.

4. Geef hun naar hun doen, en naar de boosheid hunner handelingen; geef hun naar hunner handen werk; doe hunne vergelding tot hen wederkeeren.

5. Omdat zij niet letten op de daden des HEEREN, noch op het werk zijner handen, zoo zal Hij ze afbreken en zal ze niet bouwen.

6. Geloofd zij de HEERE, want hij heeft de stemme mijner smeekingen gehoord.

7. De HEERE is mijne sterkte en mijn schild; op Hem heeft mijn hart vertrouwd, en ik ben geholpen; dies springt mijn hart van vreugde, en ik zal Hem met mijn gezang loven.

8. De HEERE is hunlieder sterkte, en Hij is de sterkheid der verlossingen zijns Gezalfden.

9. Verlos uw volk, en zegen uwe erve; en weid ze, en verhef ze tot in der eeuwigheid.

DE XXIX PSALM.

Den psalm van David.

Geeft den HEERE, gij kinderen der machtigen, [a]geeft den HEERE eere en sterkte.
a Ps. 96: 7, 8.

2. Geeft den HEERE de eere zijns naams; aanbidt den HEERE in de heerlijkheid des heiligdoms.

3. De stemme des HEEREN is op de wateren, [a]de God der eere dondert; de HEERE is op de groote wateren.
a Ex. 9: 23.

4. De stemme des HEEREN is met kracht; de stemme des HEEREN is met heerlijkheid.

5. De stemme des HEEREN breekt de cederen; ja de HEERE verbreekt de cederen van den Líbanon;

6. En Hij doet ze huppelen als een kalf; den Líbanon en Sírjon als een jonge eenhoorn.

7. De stemme des HEEREN houwt er vlammen vuurs uit.

8. De stemme des HEEREN doet de woestijn beven; de HEERE doet de woestijn Kádes beven.

9. De stemme des HEEREN doet de hinden jongen werpen, en ontbloot de wouden; maar in zijnen Tempel zegt [*Hem*] een iegelijk eere.

10. De HEERE heeft gezeten over den watervloed; ja de HEERE zit, [a]Koning in eeuwigheid.
a Ps. 10: 16.

11. De HEERE zal zijnen volke sterkte geven; de HEERE zal zijn volk zegenen met vrede.

DE XXX PSALM.

Een psalm, een lied der inwijding van Davids huis.

2. Ik zal U verhoogen, HEERE, want Gij hebt mij opgetrokken, en mijne vijanden over mij niet verblijd.

3. HEERE, mijn God, ik heb tot U geroepen, en Gij hebt mij genezen.

4. HEERE, Gij hebt mijne ziele uit het graf opgevoerd; Gij hebt mij bij het leven behouden, dat ik in den kuil niet ben nedergedaald.

5. Psalmzingt den HEERE, gij zijne gunstgenooten, en [a]zegt lof ter gedachtenis zijner heiligheid. *a* Ps. 97: 12.

6. Want een oogenblik is er in zijnen toorn, [*maar*] een leven in zijne goedgunstigheid; des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich.

7. Ik zeide wel in mijnen voorspoed: Ik zal niet wankelen in eeuwigheid;

8. [*Want*], HEERE, Gij hadt mijnen berg door uwe goedgunstigheid vastgezet; [*maar toen*] Gij uw aangezichte verbergdet, werd ik verschrikt.

9. Tot U, HEERE, riep ik, en ik smeekte tot den HEERE:

10. Wat gewin is er in mijn bloed, in mijn nederdalen tot de groeve? Zal U het stof loven? Zal het uwe waarheid verkondigen?

11. Hoor, HEERE, en wees mij genadig; HEERE, wees mij een helper.

12. Gij hebt mij mijne weeklage veranderd in eenen rei; Gij hebt mijnen zak ontbonden, en mij met blijdschap omgord;

13. Opdat [*mijne*] eere U psalmzinge, en niet zwijge. HEERE, mijn God, in eeuwigheid zal ik U loven.

DE XXXI PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.

2. Op U, o HEERE, [a]betrouw ik, laat mij niet beschaamd worden in eeuwigheid; help mij uit door uwe gerechtigheid. *a* Ps. 22: 6; 25: 2, 3; 71: 1, 2. Jes. 49: 23.

3. Neig uw oor tot mij, red mij haastelijk; wees mij tot eenen sterken rotssteen, tot een zeer vast huis, om mij te behouden.

4. Want Gij zijt mijne steenrots en mijn burcht; leid mij dan, en voer mij, om uws naams wille.

5. Doe mij uitgaan uit het net, dat zij voor mij verborgen hebben, want Gij zijt mijne sterkte.

6. [a]In uwe hand beveel ik mijnen geest; Gij hebt mij verlost, HEERE, Gij God der waarheid. *a* Luc. 23: 46.

7. Ik haat degenen, die op valsche ijdelheden acht nemen, en ik betrouw op den HEERE.

8. Ik zal mij verheugen en verblijden in uwe goedertierenheid, omdat Gij mijne ellende hebt aangezien, [*en*] mijne ziele in benauwdheden gekend,

9. En mij niet hebt overgeleverd in de hand des vijands; Gij hebt mijne voeten doen staan in de ruimte.

10. Wees mij genadig, HEERE, want mij is bange; van verdriet is doorknaagd mijn oog, mijne ziele en mijn buik.

11. Want mijn leven is verteerd van droefenis, en mijne jaren van zuchten; mijne kracht is vervallen door mijne ongerechtigheid, en mijne beenderen zijn doorknaagd.

12. Vanwege alle mijne wederpartijders ben ik, [a]ook mijnen naburen, grootelijks tot eenen smaad geworden, en mijnen bekenden tot eenen schrik; die mij op de straten zien, vlieden van mij weg. *a* Job 19: 13. Ps. 38: 12.

13. Ik ben uit het hart vergeten als een doode; ik ben geworden als een bedorven vat.

14. Want ik hoorde de naspraak van velen; vreeze is van rondomme, dewijl zij te zamen tegen mij raadslaan; zij denken mijne ziel te nemen.

15. Maar ik vertrouw op U, o HEERE; ik zeg: Gij zijt mijn God.

16. Mijne tijden zijn in uwe hand; red mij van de hand mijner vijanden, en van mijne vervolgers.

17. Laat uw aangezichte over uwen knecht lichten; verlos mij door uwe goedertierenheid.

18. HEERE, laat mij niet beschaamd worden, want ik roep U aan. Laat de goddeloozen beschaamd worden, laat ze zwijgen in het graf.

19. Laat de valsche lippen stom worden, die hard spreken tegen den rechtvaardige, in hoogmoed en verachting.

20. [a]O hoe groot is uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vreezen! [*dat*] Gij gewrocht hebt voor degenen, die op U betrouwen, in de tegenwoordigheid der menschenkinderen!
a Jes. 64: 4. 1 Cor. 2: 9.

21. Gij verbergt ze in het verborgene uws aangezichts voor de hoogmoedigheden des mans; Gij versteekt ze in eene hutte voor den twist der tongen.

22. Geloofd zij de HEERE, want Hij heeft zijne goedertierenheid aan mij wonderlijk gemaakt, [*mij voerende als*] in eene vaste stad.

23. Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor uwe oogen; dan nog hoordet Gij de stemme mijner smeekingen, als ik tot U riep.

24. Hebt den HEERE lief, gij alle zijne gunstgenooten; [*want*] de HEERE behoedt de geloovigen, en vergeldt overvloediglijk dengene, die hoogmoed bedrijft.

25. [a]Zijt sterk, en Hij zal ulieder hart versterken, alle gij, die op den HEERE hoopt.
a Ps. 27: 14.

DE XXXII PSALM.

[E]ene onderwijzing van David.

[a]Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is.
a Rom. 4: 6, 7.

2. Welgelukzalig is de mensch, wien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is.

3. Toen ik zweeg, werden mijne beenderen verouderd, in mijn brullen den ganschen dag.

4. Want uwe hand was dag en nacht zwaar op mij; mijn sap werd veranderd in zomerdroogten. Séla.

5. Mijne zonde maakte ik U bekend, en mijne ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide: Ik zal [a]belijdenis van mijne overtredingen doen voor den HEERE; en Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde. Séla.
a Spr. 28: 13. 1 Joh. 1: 9.

6. Hierom zal U ieder heilige aanbidden in vindenstijd; ja in eenen overloop van groote wateren, zullen zij hem niet aanraken.

7. [a]Gij zijt mij eene verberging; Gij behoedt mij voor benauwdheid; Gij omringt mij met vroolijke gezangen van bevrijding. Séla.
a Ps. 27: 5; 31: 21.

8. Ik zal u onderwijzen, en u leeren van den weg, dien gij gaan zult; Ik zal raad geven, mijn oog zal op u zijn.

9. Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft, [a]welks muil men breidelt met toom en gebit, opdat het tot u niet genake.
a Spr. 26: 3. Jac. 3: 3.

10. De goddelooze heeft vele smarten; maar die op den HEERE vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen.

11. Verblijdt u in den HEERE, en verheugt u, gij rechtvaardigen, en zingt vroolijk, alle gij oprechten van harte.

DE XXXIII PSALM.

Gij rechtvaardigen, zingt vroolijk in den HEERE; [a]lof betaamt den oprechten.
a Ps. 147: 1.

2. Looft den HEERE met de harp; psalmzingt Hem met de luit [*en*] het tiensnarig instrument.

3. [a]Zingt Hem een nieuw lied; speelt wel met vroolijk geschal.
a Ps. 40: 4; 96: 1; 98: 1; 144: 9. Jes. 42: 10. Openb. 5: 9; 14: 3.

4. Want des HEEREN woord is recht, en al zijn werk getrouw.

5. Hij heeft [a]gerechtigheid en gerichte lief; [b]de aarde is vol van de goedertierenheid des HEEREN.
a Ps. 45: 8. Hebr. 1: 9. b Ps. 119: 64.

6. [a]Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest zijns monds al hun heir.
a Gen. 1: 6, 7.

7. Hij vergadert de wateren der zee als op eenen hoop; Hij stelt den afgronden schatkameren.

8. Laat de gansche aarde voor den HEERE vreezen; laat alle inwoners van de wereld voor Hem schrikken.

9. Want Hij spreekt, en het is er; Hij gebiedt, en het staat er.

10. [a]De HEERE vernietigt den raad der heidenen; Hij breekt de gedachten der volkeren.
a Jes. 19: 3.

11. [*Maar*] [a]de raad des HEEREN bestaat in eeuwigheid, de gedachten

zijns harten van geslachte tot geslachte.
a Spr. 19: 21; 21: 30. Jes. 46: 10.

12. aWelgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is; het volk, dat Hij zich ten erve verkoren heeft.
a Ps. 65: 5; 144: 15.

13. De HEERE schouwt uit den hemel, en ziet alle menschenkinderen;

14. Hij ziet uit van zijne vaste woonplaats op alle inwoners der aarde;

15. Hij formeert hun aller hart; Hij let op alle hunne werken.

16. Een koning wordt niet behouden door een groot heir; een held wordt niet gered door groote kracht.

17. Het paard feilt ter overwinning, en bevrijdt niet door zijne groote sterkte.

18. Zie, des HEEREN aoog is over degenen, die Hem vreezen; op degenen, die op zijne goedertierenheid hopen;
a Job 36: 7. Ps. 34: 16. 1 Petr. 3: 12.

19. Om hunne ziel van den dood te redden, en om hen bij het leven te houden in den honger.

20. Onze ziele verbeidt den HEERE; Hij is onze hulpe en ons schild.

21. Want ons hart is in Hem verblijd, omdat wij op den naam zijner heiligheid vertrouwen.

22. Uwe goedertierenheid, HEERE, zij over ons; gelijk als wij op U hopen.

DE XXXIV PSALM.

[*Een psalm*] van David, aals hij zijn gelaat veranderd had voor het aangezicht van Abimélech, die hem wegjoeg, dat hij doorging. a 1 Sam. 21: 13, enz.

2. *Aleph.* Ik zal den HEERE loven te allen tijde; zijn lof zal geduriglijk in mijnen mond zijn.

3. *Beth.* Mijne ziele zal zich beroemen in den HEERE; de zachtmoedigen zullen het hooren en verblijd zijn.

4. *Gimel.* Maakt den HEERE met mij groot, en laat ons zijnen naam samen verhoogen.

5. *Daleth.* Ik heb den HEERE gezocht, en Hij heeft mij geantwoord, en mij uit alle mijne vreezen gered.

6. *He. Vau.* Zij hebben op Hem gezien, ja [*Hem*] als een waterstroom aangeloopen, en hunne aangezichten zijn niet schaamrood geworden.

7. *Zain.* Deze ellendige riep, en de HEERE hoorde; en Hij verloste hem uit alle zijne benauwdheden.

8. *Cheth.* De engel des HEEREN legert zich rondom degenen, die Hem vreezen, en rukt ze uit.

9. *Teth.* Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is; welgelukzalig is de man, [*die*] op Hem betrouwt.

10. *Jod.* Vreest den HEERE, gij zijne heiligen, want die Hem vreezen, hebben geen gebrek.

11. *Caph.* aDe jonge leeuwen lijden armoede, en hongeren; maar die den HEERE zoeken, hebben geen gebrek aan eenig goed. a Job 4: 11.

12. *Lamed.* Komt, gij kinderen, hoort naar mij; ik zal u des HEEREN vreeze leeren.

13. *Mem.* aWie is de man, die lust heeft ten leven, die dagen liefheeft, om het goede te zien? a 1 Petr. 3: 10.

14. *Nun.* Bewaar uwe tong van het kwade, en uwe lippen van bedrog te spreken.

15. *Samech.* Wijk af van het kwade, en doe het goede; zoek den vrede, en ajaag dien na. a Hebr. 12: 14.

16. *Ain.* aDe oogen des HEEREN zijn op de rechtvaardigen, en zijne ooren tot hun geroep. a Job 36: 7.
Ps. 33 18. 1 Petr. 3: 12.

17. *Pe.* Het aangezichte des HEEREN is tegen degenen, die kwaad doen, om hunne gedachtenis van de aarde uit te roeien.

18. *Tsade.* Zij roepen, en de HEERE hoort, en hij redt ze uit alle hunne benauwdheden.

19. *Koph.* aDe HEERE is nabij de gebrokenen van harte, en Hij behoudt de verslagenen van geest. a 2 Tim. 3: 11.

20. *Resch.* aVele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen; maar uit alle die redt hem de HEERE. a 2 Tim. 3: 12.

21. *Schin.* Hij bewaart alle zijne beenderen; aniet één van die wordt gebroken. a Joh. 19: 36.

22. *Thau.* De boosheid zal den goddelooze dooden; en die den rechtvaardige haten, zullen schuldig verklaard worden.

23. De HEERE verlost de ziele zijner knechten; en allen, die op Hem betrouwen, zullen niet schuldig verklaard worden.

DE XXXV PSALM.

[*Een psalm*] van David.

Twist, HEERE, met mijne twisters; strijd met mijne bestrijders.

2. Grijp het schild en de rondas, en sta op tot mijne hulpe;

3. En breng de spies voort, en sluit [*den weg*] toe, mijnen vervolgers te gemoet; zeg tot mijne ziele: Ik ben uw heil.

4. [a]Laat ze beschaamd en te schande worden, die mijne ziel zoeken; laat ze achterwaarts gedreven en schaamrood worden, die kwaad tegen mij bedenken. Ps. 40: 15; 70: 3.

5. Laat ze worden als [a]kaf voor den wind; en de engel des HEEREN drijve ze weg. a Job 21: 18. Ps. 1: 4. Jes. 29: 5. Hos. 13: 3.

6. Hun weg zij duister en gansch slibberig; en de engel des HEEREN vervolge ze.

7. Want zij hebben zonder oorzaak de groeve van hun net voor mij verborgen; zij hebben zonder oorzaak gegraven voor mijne ziel.

8. De verwoesting overkome hem, dat hij het niet wete, en zijn net, dat hij verborgen heeft, vange hemzelven; hij valle daarin met verwoesting.

9. Zoo zal mijne ziele zich verheugen in den HEERE; zij zal vroolijk zijn in zijn heil.

10. Alle mijne beenderen zullen zeggen: HEERE, wie is U gelijk? U, die den ellendige redt van dien, die sterker is dan hij, en den ellendige en nooddruftige van zijnen beroover.

11. Wrevelige getuigen staan er op: hetgene ik niet weet, eischen zij van mij.

12. Zij vergelden mij kwaad voor goed, de berooving mijner ziel.

13. Mij aangaande daarentegen, als zij krank waren, was een zak mijn kleed, ik kwelde mijne ziel met vasten, en mijn gebed keerde weder in mijnen boezem.

14. Ik ging steeds, alsof het een vriend, alsof het mij een broeder geweest ware; ik ging gebukt in het zwart, als een, die over [*zijne*] moeder treurt.

15. Maar als ik hinkte, waren zij verblijd, en verzamelden zich. Zij verzamelden zich tot mij [*als*] geslagenen, en ik merkte niets; zij scheurden [*hunne kleederen*], en zwegen niet stille.

16. Onder de huichelende spotachtige tafelbroeders knersten zij over mij met hunne tanden.

17. Heere, hoe lang zult Gij toezien? Breng mijne ziel weder van hunlieder verwoestingen, mijne eenzame van de jonge leeuwen.

18. [a]Zoo zal ik U loven in de groote gemeente; onder machtig veel volks zal ik U prijzen. a Ps 40: 10, 11; 111: 1.

19. Laat ze zich niet verblijden over mij, die mij om valsche oorzaken vijand zijn; [*noch*] wenken met de oogen, [a]die mij zonder oorzaak haten. a Joh. 15: 25.

20. Want zij spreken niet van vrede, maar zij bedenken bedriegelijke zaken tegen de stillen in den lande.

21. En zij sperren hunnen mond wijd open tegen mij; zij zeggen: Ha, ha! ons oog heeft het gezien.

22. HEERE, Gij hebt het gezien, zwijg niet; Heere, wees niet verre van mij.

23. Ontwaak en word wakker, tot mijn recht; mijn God en Heere, tot mijne twistzake.

24. Doe mij recht naar uwe gerechtigheid, HEERE, mijn God, en laat ze zich over mij niet verblijden.

25. Laat ze niet zeggen in hun hart: Heah, onze ziele! Laat ze niet zeggen: Wij hebben hem verslonden!

26. Laat ze beschaamd en te zamen schaamrood worden, die zich in mijn kwaad verblijden; laat ze met schaamte en schande bekleed worden, die zich tegen mij groot maken.

27. Laat ze vroolijk zingen en verblijd zijn, die lust hebben tot mijne gerechtigheid; en laat ze geduriglijk zeggen: Groot gemaakt zij de HEERE, die lust heeft tot den vrede zijns knechts.

28. Zoo zal mijne tong vermelden uwe gerechtigheid, [*en*] uwen lof den ganschen dag.

DE XXXVI PSALM.

[*Een psalm*] van David, den knecht des HEEREN, voor den opperzangmeester.

2. De overtreding des goddeloozen

spreekt in het binnenste van mijn hart: Er is geene vreeze Gods voor zijne oogen.

3. Want hij vleit zichzelven in zijne oogen, als men zijne ongerechtigheid bevindt, [*die*] te haten is.

4. De woorden zijns monds zijn onrecht en bedrog; hij laat na te verstaan tot weldoen.

5. Hij bedenkt onrecht op zijn leger; hij stelt zich op eenen weg, die niet goed is; het kwaad verwerpt hij niet.

6. O HEERE, [a]uwe goedertierenheid is [*tot*] in de hemelen; uwe waarheid tot de bovenste wolken toe.
a Ps. 57 : 11; 108 : 5.

7. Uwe gerechtigheid is als de bergen Gods; uwe oordeelen zijn een groote afgrond. HEERE, Gij behoudt menschen en beesten.

8. Hoe dierbaar is uwe goedertierenheid, o God! Dies nemen de menschenkinderen toevlucht onder de schaduw uwer vleugelen.

9. Zij worden dronken van de vettigheid uws huizes; en Gij drenkt ze [*uit*] de beek uwer wellusten.

10. Want bij U is de fontein des levens; in uw licht zien wij het licht.

11. Strek uwe goedertierenheid uit over degenen, die U kennen, en uwe gerechtigheid over de oprechten van hart.

12. De voet der hoovaardigen kome niet over mij, en de hand der goddeloozen doe mij niet omzwerven.

13. Aldaar zijn de werkers der ongerechtigheid gevallen; zij zijn nedergestooten, en kunnen niet weder opstaan.

DE XXXVII PSALM.

[*Een psalm*] van David.

Aleph. [a]Ontsteek u niet over de boosdoeners; benijd ze niet, die onrecht doen.
a Spr. 23: 17; 24: 1.

2. Want als gras zullen zij haast worden afgesneden, en als de groene grasscheutkens zullen zij afvallen.

3. *Beth.* Vertrouw op den HEERE, en doe het goede; bewoon de aarde, en voed u [*met*] getrouwigheid;

4. En verlustig u in den HEERE; zoo zal Hij u geven de begeerten uws harten.

5. *Gimel.* [a]Wentel uwen weg op den HEERE, en vertrouw op Hem; Hij zal het maken; a Ps. 22: 9; 55; 23. Spr. 16: 3. Matth. 6: 25. Luc. 12: 22. 1 Petr. 5: 7.

6. En zal uwe gerechtigheid doen voortkomen als het licht, en uw recht als den middag.

7. *Daleth.* Zwijg den HEERE, en verbeid Hem; ontsteek u niet over dengene, wiens weg voorspoedig is; over eenen man, die listige aanslagen uitvoert.

8. *He.* Laat af van toorn, en verlaat de grimmigheid; ontsteek u niet, immers [*niet*] om kwaad te doen.

9. Want de boosdoeners zullen uitgeroeid worden; maar die den HEERE verwachten, die zullen de aarde erfelijk bezitten.

10. *Vau.* En nog een weinig, en de goddelooze zal er niet zijn; en gij zult acht nemen op zijne plaatse, maar hij zal er niet wezen.

11. De zachtmoedigen daarentegen zullen de [a]aarde erfelijk bezitten, en zich verlustigen over grooten vrede.
a Matth. 5: 5.

12. *Zain.* De goddelooze bedenkt listige aanslagen tegen den rechtvaardige, en hij knerst over hem met zijne tanden.

13. De Heere belacht hem, want Hij ziet, dat zijn dag komt.

14. *Cheth.* De goddeloozen hebben het zwaard uitgetrokken, en hunnen boog gespannen, om den ellendige en nooddruftige neder te vellen; om te slachten, die oprecht van weg zijn.

15. [*Maar*] hun zwaard zal in hunlieder harte gaan; en hunne bogen zullen verbroken worden.

16. *Teth.* Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddeloozen.

17. Want de armen der goddeloozen zullen verbroken worden; maar de HEERE ondersteunt de rechtvaardigen.

18. *Jod.* De HEERE kent de dagen der oprechten; en hunne erfenisse zal in eeuwigheid blijven.

19. Zij zullen niet beschaamd worden in den kwaden tijd, en in de dagen des hongers zullen zij verzadigd worden.

20. *Caph.* Maar de goddeloozen zul-

len vergaan, en de vijanden des HEEREN zullen verdwijnen, als het kostelijkste der lammeren; met den rook zullen zij verdwijnen.

21. *Lamed.* De goddelooze ontleent en geeft niet weder; maar de rechtvaardige ontfermt zich, en geeft.

22. Want zijne gezegenden zullen de aarde erfelijk bezitten; maar zijne vervloekten zullen uitgeroeid worden.

23. *Mem.* De gangen [*dezes*] man worden van den HEERE bevestigd; en Hij heeft lust aan zijnen weg.

24. Als hij valt, zoo wordt hij niet weggeworpen; want de HEERE ondersteunt zijne hand.

25. *Nun.* Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar heb niet gezien den rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood.

26. Den ganschen dag ontfermt hij zich, en leent; en zijn zaad is tot zegening.

27. *Samech.* Wijk af van het kwade, en doe het goede, en woon in eeuwigheid.

28. Want de HEERE heeft het recht lief, en zal zijne gunstgenooten niet verlaten: in eeuwigheid worden zij bewaard; maar het zaad der goddeloozen wordt uitgeroeid.

29. De rechtvaardigen zullen de aarde erfelijk bezitten, en in eeuwigheid daarop wonen.

30. *Pe.* De mond des rechtvaardigen vermeldt wijsheid, en zijne tong spreekt het recht.

31. [a]De wet zijns Gods is in zijn hart; zijne gangen zullen niet slibberen. *a* Ps. 40: 9. Jes. 51; 7.

32. *Tsade.* De goddelooze loert op den rechtvaardige, en zoekt hem te dooden.

33. [*Maar*] de HEERE laat hem niet in zijne hand; en Hij verdoemt hem niet, als hij geoordeeld wordt.

34. *Koph.* Wacht op den HEERE, en houd zijnen weg, en Hij zal u verhoogen, om de aarde erfelijk te bezitten. Gij zult zien, dat de goddeloozen worden uitgeroeid.

35. *Resch.* Ik heb gezien eenen gewelddrijvenden goddelooze, die zich uitbreidde als een groene inlandsche boom;

36. Maar hij ging door, en zie, hij was er niet [*meer*]; en ik zocht hem, maar hij werd niet gevonden.

37. *Schin.* Let op den vrome, en zie naar den oprechte, want het einde van [*dien*] man zal vrede zijn.

38. Maar de overtreders worden te zamen verdelgd; het einde der goddeloozen wordt uitgeroeid.

39. *Thau.* Doch het heil der rechtvaardigen is van den HEERE, hunne Sterkte ten tijde van benauwdheid.

40. En de HEERE zal ze helpen, en zal ze bevrijden; Hij zal ze bevrijden van de goddeloozen, en zal ze behouden; want zij betrouwen op Hem.

DE XXXVIII PSALM.

Een psalm van David, om te doen gedenken.

2. [a]O HEERE, straf mij niet in uwen grooten toorn, en kastijd mij niet in uwe grimmigheid. *a* Ps. 6: 2.

3. Want uwe pijlen zijn in mij gedaald, en uwe hand is op mij nedergedaald.

4. Er is niets geheels in mijn vleesch, vanwege uwe gramschap; er is geen vrede in mijne beenderen, vanwege mijne zonde.

5. Want mijne ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden.

6. Mijne etterbuilen stinken; zij zijn vervuild, vanwege mijne dwaasheid.

7. Ik ben krom geworden, ik ben uitermate zeer nedergebogen; [a]ik ga den ganschen dag in het zwart. *a* Ps. 42: 10; 43: 2.

8. Want mijne darmen zijn vol van eene verachtelijke [*plage*], en er is niets geheels in mijn vleesch.

9. Ik ben verzwakt, en uitermate zeer verbrijzeld; ik brul van het geruisch mijns harten.

10. Heere, voor U is al mijne begeerte; en mijn zuchten is voor U niet verborgen.

11. Mijn hart keert om en om; mijne kracht heeft mij verlaten; en het licht mijner oogen, ook zijzelve zijn niet bij mij.

12. Mijne liefhebbers en mijne vrienden staan van tegenover mijne plage, en mijne nabestaanden staan van verre.

13. En die mijne ziel zoeken, leggen [*mij*] strikken; en die mijn kwaad zoeken, spreken verdervingen; en zij overdenken den ganschen dag listen.
14. Ik daarentegen ben als een doove, ik hoor niet; en als een stomme, [*die*] zijnen mond niet opendoet.
15. Ja ik ben als een man, die niet hoort, en in wiens mond geene tegenreden zijn.
16. Want op U, HEERE, hoop ik; Gij zult verhooren, Heere mijn God.
17. Want ik zeide: Dat zij zich toch over mij niet verblijden! Wanneer mijn voet zoude wankelen, zoo zouden zij zich tegen mij groot maken.
18. Want ik ben tot hinken gereed, en mijne smart is steeds voor mij.
19. [a]Want ik maak [*U*] mijne ongerechtigheid bekend; ik ben bekommerd vanwege mijne zonde.
a Ps. 32: 5.
20. Maar mijne vijanden zijn levende, worden machtig; en die mij om valsche oorzaken haten, worden groot.
21. En die kwaad voor goed vergelden, staan mij tegen, omdat ik het goede najaag.
22. Verlaat mij niet, o HEERE; mijn God, wees niet verre van mij.
23. Haast U tot mijne hulpe, Heere, mijn Heil.

DE XXXIX PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, voor Jedúthun.
2. Ik zeide: Ik zal mijne wegen bewaren, dat ik niet zondige met mijne tong; ik zal mijnen mond met eenen breidel bewaren, terwijl de goddelooze nog tegenover mij is.
3. Ik was verstomd [*door*] stilzwijgen; ik zweeg van het goede; maar mijne smart werd verzwaard.
4. Mijn hart werd heet in mijn binnenste, een vuur ontbrandde in mijne overdenking; [*toen*] sprak ik met mijne tong:
5. HEERE, maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; dat ik wete, hoe vergankelijk ik ben.
6. Zie, Gij hebt mijne dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U. Immers [a]is een ieder mensch, [*hoe*] vast hij staat, enkel ijdelheid. Séla.
a Ps. 62: 10; 144: 4.
7. Immers wandelt de mensch [*als*] in een beeld; immers woelen zij ijdelijk; men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal.
8. En nu, wat verwacht ik, o HEERE? Mijne hope, die is op U.
9. Verlos mij van alle mijne overtredingen; stel mij niet tot eenen smaad des dwazen.
10. Ik ben verstomd, ik zal mijnen mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.
11. Neem uwe plage van op mij weg; ik ben bezweken van de bestrijding uwer hand.
12. Kastijdt Gij iemand met straffingen om de ongerechtigheid, zoo doet Gij zijne bevalligheid smelten als eene mot; immers is een ieder mensch ijdelheid. Séla.
13. Hoor, HEERE, mijn gebed, en neem mijn geroep ter oore; zwijg niet tot mijne tranen; want [a]ik ben een vreemdeling bij U, een bijwoner, gelijk alle mijne vaders.
a Lev. 25: 23. 1 Kron. 29: 15. Ps. 119: 19. Hebr. 11: 13. 1 Petr. 2: 11.
14. Wend u van mij af, dat ik mij verkwikke, eer dat ik henenga, en ik niet [*meer*] zij.

DE XL PSALM.

Davids psalm, voor den opperzangmeester.
2. Ik heb den HEERE lang verwacht; en Hij heeft zich tot mij geneigd, en mijn geroep gehoord.
3. En Hij heeft mij uit eenen ruischenden kuil, uit modderig slijk opgehaald, en heeft mijne voeten op eenen rotssteen gesteld, Hij heeft mijne gangen vastgemaakt.
4. En Hij heeft een nieuw lied in mijnen mond gegeven, eenen lofzang onzen Gode. Velen zullen het zien, en vreezen, en op den HEERE vertrouwen.
5. Welgelukzalig is de man, die den HEERE tot zijn vertrouwen stelt, en niet omziet naar de hoovaardigen, en die tot leugen afwijken.
6. Gij, o HEERE mijn God, hebt uwe wonderen en uwe gedachten aan ons

vele gemaakt; men kan ze niet in orde bij U verhalen. Zal ik ze verkondigen en uitspreken, zoo zijn zij menigvuldiger dan dat ik ze zoude kunnen vertellen.

7. [a]Gij hebt geenen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer; Gij hebt mij de ooren doorboord; brandoffer en zondoffer hebt Gij niet geëischt.
a Hebr. 10: 5.

8. Toen zeide ik: Zie, ik kom; in de rolle des Boeks is van mij geschreven.

9. Ik heb lust, o mijn God, om uw welbehagen te doen; en [a]uwe wet is in het midden mijns ingewands.
a Ps. 37: 31. Jes. 51: 7.

10. Ik boodschap de gerechtigheid in de [a]groote gemeente; zie, mijne lippen bedwing ik niet; HEERE, Gij weet het. a Ps. 35: 18; 111: 1.

11. Uwe gerechtigheid bedek ik niet in het midden mijns harten; uwe waarheid en uw heil spreek ik uit; uwe weldadigheid en uwe trouw verheel ik niet in de groote gemeente.

12. Gij, o HEERE, zult uwe barmhartigheden van mij niet onthouden; laat uwe weldadigheid en uwe trouw mij gestadiglijk behoeden.

13. Want kwaden, tot zonder getal toe, hebben mij omgeven, mijne ongerechtigheden hebben mij aangegrepen, dat ik niet heb kunnen zien; zij zijn menigvuldiger dan de haren mijns hoofds, en mijn hart heeft mij verlaten.

14. Het behage U, HEERE, mij te verlossen; HEERE, haast U tot mijne hulpe.

15. [a]Laat ze te zamen beschaamd en schaamrood worden, die mijne ziel zoeken, om die te vernielen; laat ze achterwaarts gedreven worden, en te schande worden, die lust hebben aan mijn kwaad. a Ps. 35: 4, 26; 70: 3; 71: 13.

16. Laat ze verwoest worden tot loon hunner beschaming, die van mij zeggen: Ha, ha!

17. Laat in U vroolijk en verblijd zijn allen, die U zoeken; laat de liefhebbers uws heils bestendiglijk zeggen: De HEERE zij groot gemaakt.

18. Ik ben wel ellendig en nooddruftig, [*maar*] de HEERE denkt aan mij. Gij zijt mijne hulpe en mijn bevrijder; o mijn God, vertoef niet.

DE XLI PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.

2. Welgelukzalig is hij, die zich verstandiglijk gedraagt jegens eenen ellendige; de HEERE zal hem bevrijden ten dage des kwaads.

3. De HEERE zal hem bewaren, en zal hem bij het leven behouden; hij zal op aarde gelukzalig gemaakt worden. Geef hem ook niet over in zijner vijanden begeerte.

4. De HEERE zal hem ondersteunen op het ziekbed; in zijne krankheid verandert Gij zijn gansche leger.

5. Ik zeide: O HEERE, wees mij genadig; genees mijne ziele, want Ik heb tegen U gezondigd.

6. Mijne vijanden spreken kwaad van mij, [*zeggende*]: Wanneer zal hij sterven, en zijn naam vergaan?

7. En zoo [*iemand van hen*] komt, om [*mij*] te zien, hij spreekt valschheid; zijn hart vergadert zich onrecht; gaat hij uit naar buiten, hij spreekt er van.

8. Alle mijne haters mompelen te zamen tegen mij, zij bedenken tegen mij hetgene mij kwaad is, [*zeggende*]:

9. Een Bélialsstuk kleeft hem aan; en hij, die nederligt, zal niet weder opstaan.

10. Zelfs de man mijns vredes, op wien ik vertrouwde, [a]die mijn brood at, heeft de verzenen tegen mij grootelijks verheven. a Joh. 13: 18.

11. Maar Gij, o HEERE, wees mij genadig, en richt mij op; en ik zal het hun vergelden.

12. Hierbij weet ik, dat Gij lust aan mij hebt, dat mijn vijand over mij niet zal juichen.

13. Want mij aangaande, Gij onderhoudt mij in mijne oprechtigheid, en Gij stelt mij voor uw aangezichte in eeuwigheid.

14. Geloofd zij de HEERE, de God Israëls, van eeuwigheid en tot in eeuwigheid. Amen, ja amen.

DE XLII PSALM.

Eene onderwijzing, voor den opper-

zangmeester, onder de kinderen van Kórah.

2. Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen, alzoo schreeuwt mijne ziele tot U, o God.

3. [a]Mijne ziele dorst naar God, naar den levenden God; wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezichte verschijnen? a Ps. 63: 2.

4. [a]Mijne tranen zijn mij tot spijze dag en nacht; omdat zij den ganschen dag tot mij zeggen: Waar is uw God? a Ps. 80: 6.

5. Ik gedenk daaraan, en stort mijne ziele uit in mij, omdat ik placht henen te gaan onder de schare [*en*] met hen te treden naar Gods Huis, met eene stemme van vreugdegezang en lof, [*onder*] de feesthoudende menigte.

6. [a]Wat buigt gij u neder, o mijne ziele, en zijt onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen zijns aangezichts. a Ps. 43: 5.

7. O mijn God, mijne ziele buigt zich neder in mij; daarom gedenk ik Uwer uit het land van den Jordaan, en [*van*] Hermon, uit het klein gebergte.

8. De afgrond roept tot den afgrond, bij het gedruisch uwer watergoten; alle uwe baren en uwe golven zijn over mij henengegaan.

9. [*Maar*] de HEERE zal des daags zijne goedertierenheid gebieden, en des nachts zal zijn lied bij mij zijn; het gebed tot den God mijns levens.

10. Ik zal zeggen tot God: Mijne Steenrots, waarom vergeet Gij mij? Waarom ga ik [a]in het zwart, vanwege des vijands onderdrukking? a Ps. 35: 14; 38: 7; 43: 2.

11. Met eenen doodsteek in mijne beenderen hoonen mij mijne wederpartijders, als zij den ganschen dag tot mij zeggen: Waar is uw God?

12. Wat buigt gij u neder, o mijne ziele, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven. Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts, en mijn God.

DE XLIII PSALM.

Doe mij recht, o God, en twist Gij mijne twistzake; bevrijd mij van het ongoedertieren volk, van den man des bedrogs en des onrechts.

2. Want Gij zijt de God mijner sterkte; waarom verstoot Gij mij [*dan*]? Waarom ga ik steeds [a]in het zwart, vanwege des vijands onderdrukking? a Ps. 35: 14; 38: 7; 42: 10.

3. Zend uw licht en uwe waarheid, dat die mij leiden; dat zij mij brengen tot den berg uwer heiligheid, en tot uwe woningen;

4. En dat ik inga tot Gods altaar, tot den God der blijdschap mijner verheuging, en U met de harp love, o God, mijn God.

5. [a]Wat buigt gij u neder, o mijne ziele, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven. Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts, en mijn God. a Ps. 42: 6, 12.

DE XLIV PSALM.

Eene onderwijzing, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Kórah.

2. O God, wij hebben het met onze ooren gehoord, onze vaders hebben het ons verteld; Gij hebt een werk gewrocht in hunne dagen, in de dagen van ouds.

3. Gij hebt de heidenen met uwe hand uit de bezitting verdreven, maar henlieden [a]geplant; Gij hebt de volken geplaagd, henlieden daarentegen doen voortschieten. a Ex. 15: 17. Ps. 80: 9.

4. Want zij hebben het land niet geërfd door hun zwaard, en hun arm heeft hun geen heil gegeven; maar uwe rechterhand, en uw arm, en het licht uws aangezichts, omdat Gij een welbehagen in hen hadt.

5. Gijzelf zijt mijn Koning, o God; gebied de verlossingen Jakobs.

6. Door U zullen wij onze wederpartijders met hoornen stooten; in uwen naam zullen wij vertreden die tegen ons opstaan.

7. Want ik vertrouw niet op mijnen boog, en mijn zwaard zal mij niet verlossen.

8. Maar Gij verlost ons van onze wederpartijders, en Gij maakt onze haters beschaamd.

9. In God roemen wij den ganschen

dag, en uwen naam zullen wij loven in eeuwigheid. Séla.

10. Maar [*nu*] hebt Gij ons [a]verstooten en te schande gemaakt, dewijl Gij met onze krijgsheiren niet uittrekt.

a Ps. 60: 3; 74: 1; 89: 39; 108: 12.

11. Gij doet ons achterwaarts keeren van den wederpartijder; en onze haters berooven [*ons*] voor zich.

12. Gij geeft ons over als schapen ter spijze, en Gij verstrooit ons onder de heidenen.

13. Gij verkoopt uw volk om geene waardij, en Gij verhoogt hunnen prijs niet.

14. Gij stelt ons onzen naburen tot [a]smaad, tot spot en schimp dengenen, die rondom ons zijn.

a Ps. 79: 4; 80: 7. Jer. 24: 9.

15. Gij stelt ons tot een spreekwoord onder de heidenen, tot eene hoofdschudding onder de volkeren.

16. Mijne schande is den ganschen dag voor mij, en de schaamte mijns aangezichts bedekt mij;

17. Om de stemme des hooners en des lasteraars, vanwege den vijand en den wraakgierige.

18. Dit alles is ons overkomen, nochtans hebben wij U niet vergeten, noch valschelijk gehandeld tegen uw verbond.

19. Ons hart is niet achterwaarts gekeerd, noch onze gang geweken van uw pad.

20. Hoewel Gij ons verpletterd hebt in eene plaatse der draken, en ons met eene doodsschaduw bedekt hebt.

21. Zoo wij den naam onzes Gods hadden vergeten, en onze handen tot eenen vreemden God uitgebreid,

22. Zoude God zulks niet onderzoeken? Want Hij weet de verborgenheden des harten.

23. [a]Maar om uwentwille worden wij den ganschen dag gedood; wij worden geacht als slachtschapen. a Rom. 8:36.

24. Waak op, waarom zoudt Gij slapen, HEERE? Ontwaak, en verstoot niet in eeuwigheid.

25. Waarom zoudt Gij uw aangezichte verbergen? Onze ellende en onze onderdrukking vergeten?

26. Want onze ziele is in het stof nedergebogen; onze buik kleeft aan de aarde.

27. Sta op, ons ter hulpe, en verlos ons om uwer goedertierenheid wille.

DE XLV PSALM.

Eene onderwijzing, een lied der liefde, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Kórah, op Schóschannim.

2. Mijn hart geeft eene goede rede op; ik zeg mijne gedichten uit van eenen Koning; mijne tong is eene penne eens vaardigen schrijvers.

3. Gij zijt veel schooner dan de menschenkinderen; genade is uitgestort in uwe lippen; daarom heeft u God gezegend in eeuwigheid.

4. Gord uw zwaard aan de heup, o Held, uwe majesteit en uwe heerlijkheid.

5. En rijd voorspoediglijk [*in*] uwe heerlijkheid, op het woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid; en uwe rechterhand zal u vreeselijke dingen leeren.

6. Uwe pijlen zijn scherp; volken zullen onder u vallen; [*zij treffen*] in het hart van des Konings vijanden.

7. [a]Uw troon, o God, is eeuwiglijk en altoos; de schepter uws koninkrijks is een schepter der rechtmatigheid.

a Hebr. 1: 8.

8. Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid; daarom heeft U, o God, uw God gezalfd met vreugdeolie, boven uwe medegenooten.

9. Alle uwe kleederen zijn mirre, en aloë, [*en*] kassie; uit de elpenbeenen paleizen, vanwaar zij u verblijden.

10. Dochters van koningen zijn onder uwe kostelijke [*staatsdochteren*]; de koningin staat aan uwe rechterhand, in het fijnste goud van O'phir.

11. Hoor, o dochter, en zie, en neig uw oor; en vergeet uw volk en uws vaders huis.

12. Zoo zal de Koning lust hebben aan uwe schoonheid. Dewijl Hij uw Heere is, zoo buig u voor Hem neder.

13. En de dochter van Tyrus, de rijken onder het volk, zullen uw aangezicht [a]met geschenk smeeken.

a Ps. 72: 10.

14. Des konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig; hare kleeding is van gouden borduursel.

15. In gestikte kleederen zal zij tot den Koning geleid worden; de jonge dochteren, [*die*] achter haar zijn, hare medegezellinnen, zullen tot u gebracht worden.
16. Zij zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging; zij zullen ingaan in des Konings paleis.
17. In plaats van uwe vaderen zullen uwe zonen zijn; gij zult ze tot vorsten zetten over de gansche aarde.
18. Ik zal uws naams doen gedenken van elk geslacht tot geslacht; daarom zullen u de volken loven eeuwiglijk en altoos.

DE XLVI PSALM.

Een lied op A'lamôth, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Kórah.
2. God is ons eene toevlucht en sterkte; Hij is krachtiglijk bevonden eene hulpe in benauwdheden.
3. Daarom zullen wij niet vreezen, al veranderde de aarde [*hare plaats*], en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën.
4. Laat hare wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren, door hare verheffing. Séla.
5. De beekskens der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten.
6. God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen; God zal haar helpen in het aanbreken van den morgenstond.
7. De heidenen raasden, de koninkrijken bewogen zich; Hij verhief zijne stemme, de aarde versmolt.
8. De HEERE der heirscharen is met ons; de God Jakobs is ons een hoog vertrek. Séla.
9. Komt, aanschouwt de daden des HEEREN; die verwoestingen op aarde aanricht;
10. Die de oorlogen doet ophouden tot aan het einde der aarde, den boog verbreekt, en de spies stuk slaat, de wagenen met vuur verbrandt.
11. Laat af, en weet, dat Ik God ben. Ik zal verhoogd worden onder de heidenen; Ik zal verhoogd worden op de aarde.
12. De HEERE der heirscharen is met ons; de God Jakobs is ons een hoog vertrek. Séla.

DE XLVII PSALM.

Een psalm, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Kórah.
2. Alle gij volken, klapt in de hand; juicht Gode met eene stemme van vreugdegezang.
3. Want de HEERE, de Allerhoogste, is vreeselijk, een groot Koning over de gansche aarde.
4. Hij brengt de volken onder ons, en de natiën onder onze voeten.
5. Hij verkiest voor ons onze erfenisse, de heerlijkheid van Jakob, dien Hij heeft liefgehad. Séla.
6. God vaart op met gejuich, de HEERE met geklank der bazuin.
7. Psalmzingt Gode, psalmzingt; psalmzingt onzen Koning, psalmzingt.
8. Want God is een Koning der gansche aarde; psalmzingt [*met*] eene onderwijzing.
9. God regeert over de heidenen; God zit op den troon zijner heiligheid.
10. De edelen der volken zijn verzameld [*tot*] het volk van den God Abrahams; want de schilden der aarde zijn Godes. Hij is zeer verheven.

DE XLVIII PSALM.

Een lied, een psalm, voor de kinderen van Kórah.
2. De HEERE is groot en zeer te prijzen, in de stad onzes Gods, [*op*] den berg zijner heiligheid.
3. Schoon van gelegenheid, eene vreugde der gansche aarde is de berg Sion, [*aan*] de zijden van het noorden; *a*de stad des grooten Konings.

a Matth. 5 : 35.

4. God is in hare paleizen; Hij is er bekend voor een hoog vertrek.
5. Want zie, de koningen waren vergaderd; zij waren te zamen doorgetogen:
6. [*Gelijk*] zij het zagen, alzoo waren zij verwonderd; zij werden verschrikt, zij haastten zich weg.
7. Beving greep ze aldaar aan; smart als van eene barende [*vrouw*].
8. Met eenen oostenwind verbreekt Gij de schepen van Thársis.
9. Gelijk wij gehoord hadden, alzoo

hebben wij gezien in de stad des HEEREN der heirscharen, in de stad onzes Gods. God zal haar bevestigen tot in eeuwigheid. Séla.

10. O God, wij gedenken uwer weldadigheid, in het midden uws Tempels.

11. Gelijk uw naam is, o God, alzoo is uw roem tot aan de einden der aarde; uwe rechterhand is vol van gerechtigheid.

12. Laat de berg Sion blijde zijn, laat de dochteren van Juda zich verheugen, om uwer oordeelen wille.

13. Gaat rondom Sion, en omringt het; telt zijne torens;

14. Zet uw hart op zijne vesting; beschouwt onderscheidenlijk zijne paleizen; opdat gij het aan het navolgend geslacht vertelt.

15. Want deze God is onze God eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot den dood toe.

DE XLIX PSALM.

Een psalm, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Kórah.

2. Hoort dit, alle gij volken; neemt ter oore, alle inwoners der wereld;

3. Zoo wel geringen als aanzienlijken, te zamen rijk en arm.

4. Mijn mond zal enkel wijsheid spreken, en de overdenking mijns harten zal vol verstand zijn.

5. [a]Ik zal mijn oor neigen tot eene spreuk; ik zal mijne verborgene rede openen op de harp.

a Ps. 78: 2. Matth. 13: 35.

6. Waarom zoude ik vreezen in kwade dagen, [*als*] de ongerechtigen, die op de hielen zijn, mij omringen?

7. Aangaande degenen, die op hun goed vertrouwen, en op de veelheid huns rijkdoms roemen;

8. Niemand van hen zal [*zijnen*] broeder immermeer kunnen verlossen; hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven;

9. (Want de verlossing hunner ziel is te kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden)

10. Dat hij ook voortaan bestendiglijk zoude leven, [*en*] de verderving niet zien.

11. Want hij ziet, dat de wijzen sterven, dat te zamen een dwaas en een onvernuftige omkomen, en hun goed anderen nalaten.

12. Hunne binnenste gedachte is, dat hunne huizen zullen zijn in eeuwigheid, hunne woningen van geslachte tot geslachte; zij noemen de landen naar hunne namen.

13. De mensch nochtans, [*die*] in waarde is, blijft niet; hij wordt gelijk als de beesten, [*die*] vergaan.

14. Deze hun weg is eene dwaasheid van hen; nochtans hebben hunne nakomelingen een welbehagen in hunne woorden. Séla.

15. Men zet ze als schapen in het graf, de dood zal ze afweiden; en de oprechten zullen over hen heerschen in dien morgenstond; en het graf zal hunne gedaante verslijten, [*elk*] uit zijne woning.

16. Maar God zal mijne ziele van het geweld des grafs verlossen, want Hij zal mij opnemen. Séla.

17. Vrees niet, wanneer een man rijk wordt, wanneer de eere van zijn huis groot wordt.

18. Want hij zal in zijn sterven niet met al medenemen; zijne eere zal hem niet nadalen.

19. Hoewel hij zijne ziele in zijn leven zegent, en zij u loven, omdat gij uzelven goed doet;

20. Zoo zal zij [*toch*] komen tot het geslacht harer vaderen; tot in eeuwigheid zullen zij het licht niet zien.

21. De mensch, [*die*] in waarde is, en geen verstand heeft, wordt gelijk als de beesten, [*die*] vergaan.

DE L PSALM.

Een psalm van A'saph.

De God der goden, de HEERE spreekt, en roept de aarde, van den opgang der zon tot aan haren ondergang.

2. Uit Sion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende.

3. Onze God zal komen, en zal niet zwijgen; een vuur voor zijn aangezichte zal verteren, en rondom Hem zal het zeer stormen.

4. Hij zal roepen tot den hemel van boven, en tot de aarde, om zijn volk te richten.

5. Verzamelt Mij mijne gunstgenooten, die mijn verbond maken met offerande.
6. En de hemelen verkondigen zijne gerechtigheid; want God zelf is Rechter. Séla.
7. Hoor, mijn volk, en Ik zal spreken; Israël, en Ik zal onder u betuigen; Ik, God, ben uw God.
8. Om uwe offeranden zal Ik u niet straffen, want uwe brandofferen zijn steeds voor Mij.
9. Ik zal uit uw huis geen var nemen, [*noch*] bokken uit uwe kooien.
10. Want al het gedierte des wouds is mijne, de beesten op duizend bergen.
11. Ik ken al het gevogelte der bergen, en het wild des velds is bij Mij.
12. Zoo Mij hongerde, Ik zoude het u niet zeggen; want [a]mijne is de wereld en hare volheid. a Ex. 19: 5. Deut. 10: 14. Job. 41: 2. Ps. 24: 1. 1 Cor. 10: 26, 28.
13. Zoude Ik stierenvleesch eten, of bokkenbloed drinken?
14. Offer Gode dank, en [a]betaal den Allerhoogste uwe geloften. a Deut. 23: 23. Job 22: 27. Ps. 76: 12. Pred. 5: 3, 4, 5.
15. En roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eeren.
16. Maar tot den goddelooze zegt God: Wat hebt gij mijne inzettingen te vertellen, en neemt mijn verbond in uwen mond?
17. Dewijl gij de kastijding haat, en mijne woorden achter u henenwerpt.
18. Indien gij eenen dief ziet, zoo loopt gij met hem; en uw deel is met de overspelers.
19. Uwen mond slaat gij in het kwade, en uwe tong koppelt bedrog.
20. Gij zit, gij spreekt tegen uwen broeder, tegen den zoon uwer moeder geeft gij lastering uit.
21. Deze dingen doet gij, en Ik zwijg. Gij meent, dat Ik ten eenen male ben, gelijk gij. Ik zal u straffen, en zal het ordelijk voor uwe oogen stellen.
22. Verstaat dit toch, gij godvergetenden, opdat Ik niet verscheure en niemand redde.
23. Wie dankoffert, die zal Mij eeren; en wie [*zijnen*] weg [*wel*] aanstelt, dien zal ik Gods heil doen zien.

De LI PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester;
2. Toen de [a]profeet Náthan tot hem was gekomen, nadat hij tot [b]Báth-Seba was ingegaan. a 2 Sam. 12: 1, enz. b 2 Sam. 11: 4.
3. Wees mij genadig, o God, naar uwe goedertierenheid; delg mijne overtreding uit, naar de grootheid uwer barmhartigheden.
4. Wasch mij wel van mijne ongerechtigheid, en reinig mij van mijne zonde.
5. Want ik ken mijne overtredingen, en mijne zonde is steeds voor mij.
6. Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in uwe oogen; [a]opdat Gij rechtvaardig zijt in uw spreken, [*en*] rein zijt in uw richten. a Rom. 3: 4.
7. Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijne moeder ontvangen.
8. Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste; en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend.
9. Ontzondig mij met [a]hysop, en ik zal rein zijn; wasch mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw. a Lev. 14: 4, 6. Num. 19: 6, 18.
10. Doe mij vreugde en blijdschap hooren; dat de beenderen zich verheugen, [*die*] Gij verbrijzeld hebt.
11. Verberg uw aangezicht van mijne zonden, en delg uit alle mijne ongerechtigheden.
12. Schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in het binnenste van mij eenen vasten geest.
13. Verwerp mij niet van uw aangezicht, en neem uwen Heiligen Geest niet van mij.
14. Geef mij weder de vreugde uws heils; en de vrijmoedige geest ondersteune mij.
15. Zoo zal ik den overtreders uwe wegen leeren; en de zondaars zullen zich tot U bekeeren.
16. Verlos mij van bloedschulden, o God, Gij God mijns heils; zoo zal mijne tong uwe gerechtigheid vroolijk roemen.
17. Heere, open mijne lippen, zoo zal mijn mond uwen lof verkondigen.

18. Want Gij hebt geen lust tot offerande, anders zoude ik ze geven; in brandofferen hebt Gij geen behagen.
19. De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten.
20. Doe wel bij Sion naar uw welbehagen; bouw de muren van Jeruzalem op.
21. Dan zult Gij lust hebben aan de offeranden der gerechtigheid, aan brandoffer en een offer, dat gansch verteerd wordt; dan zullen zij varren offeren op uw altaar.

DE LII PSALM.

Eene onderwijzing van David, voor den opperzangmeester;
2. [a]Als Dóëg, de Edomiet, gekomen was, en Saul te kennen gegeven, en tot hem gezegd had: David is gekomen ten huize van Achimélech.
a 1 Sam. 22: 9, enz.
3. Wat beroemt gij u in het kwaad, o gij geweldige? Gods goedertierenheid [*duurt toch*] den ganschen dag.
4. Uwe tong denkt enkel schade, als een geslepen scheermes, werkende bedrog.
5. Gij hebt het kwade liever dan het goede; de leugen, dan gerechtigheid te spreken. Séla.
6. Gij hebt lief alle woorden van verslinding, [*en*] eene tong des bedrogs.
7. God zal u ook afbreken in eeuwigheid; Hij zal u wegrapen en u uit de tent uitrukken; ja Hij zal u uitwortelen uit het land der levenden. Séla.
8. En de rechtvaardigen zullen het zien, en vreezen; en zij zullen over hem lachen, [*zeggende*:]
9. Zie den man, [*die*] God niet stelde tot zijne sterkte, maar vertrouwde op de veelheid zijns rijkdoms; hij was sterk geworden door zijn beschadigen.
10. Maar ik zal zijn als een groene olijfboom in Gods Huis; ik vertrouwe op Gods goedertierenheid eeuwiglijk en altoos.
11. Ik zal U loven in eeuwigheid, [a]omdat Gij het gedaan hebt, en ik zal uwen naam verwachten, want hij is goed voor uw gunstgenooten.
a Ps. 22: 32.

DE LIII PSALM.

Eene onderwijzing van David, voor den opperzangmeester, op Máchalath.
2. De dwaas [a]zegt in zijn hart: Er is geen God. Zij verderven het, en zij bedrijven gruwelijk onrecht; [b]er is niemand, die goed doet.
a Ps. 10: 4; 14: 1, enz. *b* Rom. 3: 12.
3. God heeft uit den hemel nedergezien op de menschenkinderen, [a]om te zien, of iemand verstandig ware, die God zocht.
a Rom. 3: 10.
4. Een ieder van hen is teruggekeerd; te zamen zijn zij stinkende geworden; er is niemand, die goed doet, ook niet één.
5. Hebben dan de werkers der ongerechtigheid geene kennis, die mijn volk opeten, [*alsof*] zij brood aten? Zij roepen God niet aan.
6. Aldaar zijn zij met vervaardheid vervaard geworden, [*waar*] geene vervaardheid was; want God heeft de beenderen desgenen, die u belegerde, verstrooid; gij hebt ze beschaamd gemaakt, want God heeft ze verworpen.
7. Och dat Israëls verlossingen uit Sion kwamen! Als God de gevangenen zijns volks zal doen wederkeeren, [*dan*] zal zich Jakob verheugen, Israël zal verblijd zijn.

DE LIV PSALM.

Eene onderwijzing van David, voor den opperzangmeester, op Néginôth;
2. [a]Als de Ziphieten gekomen waren, en tot Saul gezegd hadden: Verbergt zich David niet bij ons?
a 1 Sam. 23: 19, enz. 26: 1.
3. O God, verlos mij door uwen naam, en doe mij recht door uwe macht.
4. O God, hoor mijn gebed, neig de ooren tot de reden mijns monds.
5. Want vreemden staan tegen mij op, en tirannen zoeken mijne ziel; [a]zij stellen God niet voor hunne oogen. Séla.
a Ps. 86: 14.
6. Zie, God is mij een helper; de Heere is onder degenen, die mijne ziel ondersteunen.
7. Hij zal dit kwaad mijnen verspieders vergelden. Roei ze uit door uwe waarheid.

8. Ik zal U met vrijwilligheid offeren; ik zal uwen naam, o HEERE, loven, [a]want hij is goed. a Ps. 52: 11.
9. Want Hij heeft mij gered uit alle benauwdheid; en mijn oog heeft gezien op mijne vijanden.

DE LV PSALM.

Eene onderwijzing van David, voor den opperzangmeester, op Néginôth.
2. O God, neem mijn gebed ter oore, en verberg U niet voor mijne smeeking.
3. Merk op mij, en verhoor mij; ik bedrijf misbaar in mijne klacht, en maak getier,
4. Om den roep des vijands, vanwege de beangstiging des goddeloozen; want zij schuiven ongerechtigheid op mij, en in toorn haten zij mij.
5. Mijn harte smart in het binnenste van mij, en verschrikkingen des doods zijn op mij gevallen.
6. Vreeze en beving komt mij aan, en gruwen overdekt mij.
7. Zoodat ik zeg: Och dat mij iemand vleugelen, als eener duive, gave! Ik zoude henenvliegen, waar ik blijven mocht.
8. Zie, ik zoude verre wegzwerven; ik zoude vernachten in de woestijn. Séla.
9. Ik zoude haasten, dat ik ontkwame, van den drijvenden wind, van den storm.
10. Verslind ze, Heere, deel hunne tong; want ik zie wrevel en twist in de stad.
11. Dag en nacht omringen zij haar op hare muren; en ongerechtigheid en overlast is binnen in haar.
12. Enkel verderving is binnen in haar; en list en bedrog wijkt niet van hare straat.
13. Want het is geen vijand, [*die*] mij hoont, anders zoude ik het hebben gedragen; het is mijn hater niet, [*die*] zich tegen mij groot maakt, anders zoude ik mij voor hem verborgen hebben.
14. Maar gij zijt het, o mensch, als van mijne waardigheid, mijn leidsman en mijn bekende.
15. Wij, die te zamen *in* zoetigheid heimelijk raadpleegden; wij wandelden in gezelschap ten Huize Gods.
16. Dat hen de dood als een schuldeischer overvalle, dat zij levend ter helle nederdalen; want boosheden zijn in hunne woning, in het binnenste van hen.
17. Mij aangaande, ik zal tot God roepen, en de HEERE zal mij verlossen.
18. Des avonds, en des morgens, en des middags zal ik klagen en getier maken, en Hij zal mijne stemme hooren.
19. Hij heeft mijne ziel in vrede verlost van den strijd tegen mij; want met menigten zijn zij tegen mij geweest.
20. God zal hooren, en zal ze plagen, als die van ouds zit; Séla; dewijl bij hen gansch geene verandering is, en zij God niet vreezen.
21. Hij slaat zijne handen aan degenen, die vrede met hem hadden; hij ontheiligt zijn verbond.
22. Zijn mond is gladder dan boter, maar zijn hart is krijg; zijne woorden zijn zachter dan olie, maar wezenlijk zijn zij bloote zwaarden.
23. Werp uwe zorg op den HEERE, en Hij zal u onderhouden; Hij zal in eeuwigheid niet toelaten, dat de rechtvaardige wankele.
24. Maar Gij, o God, zult die doen nederdalen in den put des verderfs; de mannen des bloeds en bedrogs zullen hunne dagen niet ter helfte brengen; ik, daarentegen, zal op U betrouwen.

DE LVI PSALM.

Een gouden kleinood van David, voor den opperzangmeester, op Jónath E'lem Rechókim; [a]als de Philistijnen hem gegrepen hadden te Gath.
a 1 Sam. 21: 12, 13, 14.
2. Wees mij genadig, o God, want de mensch zoekt mij op te slokken; den ganschen dag dringt mij de bestrijder.
3. Mijne verspieders zoeken [*mij*] den ganschen dag op te slokken; want ik heb vele bestrijders, o Allerhoogste.
4. Ten dage [*als*] ik zal vreezen, zal ik op U vertrouwen.
5. In God zal ik zijn woord prijzen;

ik vertrouw op God, ik zal niet vreezen; wat zoude mij vleesch doen?

6. Den ganschen dag verdraaien zij mijne woorden; alle hunne gedachten zijn tegen mij ten kwade.

7. Zij rotten samen, zij versteken zich, zij passen op mijne hielen; als die op mijne ziel wachten.

8. Zouden zij om [*hunne*] ongerechtigheid vrijgaan? Stort de volken neder in toorn, o God.

9. Gij hebt mijn omzwerven geteld; leg mijne tranen in uwe flesch; zijn zij niet in uw register?

10. Dan zullen mijne vijanden achterwaarts keeren, ten dage als ik roepen zal. Dit weet ik, dat God met mij is.

11. In God zal ik het woord prijzen; in den HEERE zal ik het woord prijzen.

12. Ik vertrouw op God, ik zal niet vreezen; [a]wat zoude mij de mensch doen? a Ps. 118: 6.

13. O God, op mij zijn uwe geloften; ik zal U dankzeggingen vergelden.

14. Want Gij hebt mijne ziel gered van den dood; ook niet mijne voeten van aanstoot, om voor Gods aangezichte te wandelen in het licht der levenden?

DE LVII PSALM.

Een gouden kleinood van David, voor den opperzangmeester, Al-táscheth; [a]als hij voor Sauls aangezicht vlood in de spelonk. a 1 Sam. 22: 1; 24: 4.

2. Wees mij genadig, o God, wees mij genadig, want mijne ziele betrouwt op U, en ik neem mijne toevlucht onder de schaduw uwer vleugelen, totdat de verdervingen zullen voorbij zijn gegaan.

3. Ik zal roepen tot God, den Allerhoogste, tot God die het aan mij voleinden zal.

4. Hij zal van den hemel zenden, en mij verlossen, te schande makende dengene, die mij zoekt op te slokken. Séla. God zal zijne goedertierenheid en zijne waarheid zenden.

5. Mijne ziele is in het midden der leeuwen; ik lig [*onder*] stokebranden, menschenkinderen, welker tanden spiesen en pijlen zijn, en hunne tong een scherp zwaard.

6. [a]Verhef U boven de hemelen, o God; Uwe eere zij over de gansche aarde. a Ps. 108: 6.

7. Zij hebben een net bereid voor mijne gangen, mijne ziele was nedergebukt; [a]zij hebben eenen kuil voor mijn aangezicht gegraven; zij zijn er midden in gevallen. Sela. a Ps. 7: 16; 9: 16.

8. [a]Mijn hart is bereid, o God, mijn hart is bereid; ik zal zingen, en psalmzingen. a Ps. 108: 2, enz.

9. Waak op, mijne eere, waak op, gij luit en harp; ik zal in den dageraad opwaken.

10. [a]Ik zal U loven onder de volken, o Heere, ik zal U psalmzingen onder de natiën. a Ps. 108: 4.

11. [a]Want uwe goedertierenheid is groot tot aan de hemelen, en uwe waarheid tot aan de bovenste wolken. a Ps. 36: 6; 108: 5.

12. Verhef U boven de hemelen, o God; Uwe eere zij over de gansche aarde.

DE LVIII PSALM.

Een gouden kleinood van David, voor den opperzangmeester, Al-táscheth.

2. Spreekt gijlieden waarlijk gerechtigheid, gij vergadering? Oordeelt gij billijkheden, gij menschenkinderen?

3. Ja gij werkt ongerechtigheden in het hart; gij weegt het geweld uwer handen op de aarde.

4. De goddeloozen zijn vervreemd van de baarmoeder aan; de leugensprekers dolen van [*moeders*] buik aan.

5. Zij hebben [a]vurig venijn, naar gelijkheid van vurig slangenvenijn; zij zijn als eene doove adder, [*die*] haar oor toestopt; a Ps. 140: 4.

6. Opdat zij niet hoore naar de stem der belezers, desgenen, die ervaren is met bezweringen om te gaan.

7. O God, verbreek hunne tanden in hunnen mond; breek af de baktanden der jonge leeuwen, o HEERE.

8. Laat ze smelten als water, laat ze daarhenen drijven; legt hij zijne pijlen aan, laat ze zijn, alsof zij afgesneden waren.

9. Laat hem henengaan, als eene smeltende slak; laat ze, [*als*] eener vrouwe misdracht, de zon niet aanschouwen.

10. Eerder dan uwe potten den doornstruik gewaar worden, zal Hij hem als levend, als [*in*] heeten toorn wegstormen.

11. De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wrake aanschouwt; hij zal zijne voeten wasschen in het bloed des goddeloozen.

12. En de mensch zal zeggen: Immers is er vrucht voor den rechtvaardige; immers is er een God, die op de aarde richt.

DE LIX PSALM.

Een gouden kleinood van David, voor den opperzangmeester, Al-táscheth; [a]toen Saul gezonden had, die [*zijn*] huis bewaren zouden, om hem te dooden.
a 1 Sam. 19: 11.

2. Red mij van mijne vijanden, o mijn God; stel mij in een hoog vertrek voor degenen, die tegen mij opstaan.

3. Red mij van de werkers der ongerechtigheid, en verlos mij van de mannen des bloeds.

4. Want zie, zij leggen mijner ziel lagen; sterken rotten zich tegen mij; zonder mijne overtreding en zonder mijne zonde, o HEERE.

5. Zij loopen en bereiden zich, zonder [*mijne*] misdaad. Waak op, mij te gemoet, en zie.

6. Ja Gij, HEERE God der heirscharen, God Israëls, ontwaak, om alle deze heidenen te bezoeken; wees niemand van hen genadig, die trouwelooslijk ongerechtigheid bedrijven. Séla.

7. Tegen den avond keeren zij weder, zij tieren als een hond, en zij gaan rondom de stad.

8. Zie, zij storten overvloediglijk uit met hunnen mond; [a]zwaarden zijn op hunne lippen; [b]want wie hoort het?
a Ps. 55: 22; 57: 5; *b* Ps. 10: 11; 94: 7.

9. Maar Gij, HEERE, [a]zult ze belachen; Gij zult alle heidenen bespotten.
a Ps. 2: 4.

10. [*Tegen*] zijne sterkte zal ik [*op*] U wachten; want God is mijn hoog vertrek.

11. De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen; God zal mij op mijne verspieders doen zien.

12. Dood ze niet, opdat mijn volk [*het*] niet vergete; doe ze omzweven door uwe macht, en werp ze neder, o Heere, ons Schild,

13. [*Om*] de zonde huns monds, [*om*] het woord hunner lippen; en laat ze gevangen worden in hunnen hoogmoed; en om den vloek, en om de leugen, [*die*] zij vertellen.

14. Verteer ze in grimmigheid, verteer ze, dat zij er niet zijn, en laat ze weten, dat God heerscher is in Jakob, [*ja*] tot aan de einden der aarde. Séla.

15. Laat ze dan tegen den avond wederkeeren, laat ze tieren als een hond, en rondom de stad gaan;

16. Laat ze zelfs omzweven om spijze; en laat ze vernachten, al zijn zij niet verzadigd.

17. Maar ik zal uwe sterkte zingen, en des morgens uwe goedertierenheid vroolijk roemen, omdat Gij mij een hoog vertrek zijt geweest, en eene toevlucht ten dage als mij bange was.

18. Van U, o mijne Sterkte, zal ik psalmzingen; want God is mijn hoog vertrek, de God mijner goedertierenheid.

DE LX PSALM.

Een gouden kleinood van David, tot leering, voor den opperzangmeester, op Schúschan Éduth;

2. [a]Als hij gevochten had met de Syriërs van Mesopotámië, en met de Syriërs van Zóba; en Joab wederkwam en de E'domieten sloeg in het Zoutdal, twaalf duizend.
a 2 Sam. 8: 3, 13. 1 Kron. 18: 3, 12.

3. O God, [a]Gij hadt ons verstooten, Gij hadt ons gescheurd, Gij zijt toornig geweest; keer weder tot ons.
a Ps. 44: 10.

4. Gij hebt het land geschud, Gij hebt het gespleten; genees zijne breuken, want het wankelt.

5. Gij hebt uwen volke eene harde zake doen zien; Gij hebt ons gedrenkt met zwijmelwijn.

6. [*Maar nu*] hebt Gij dengenen, die U vreezen, eene banier gegeven, om

[*die*] op te werpen, vanwege de waarheid. Séla.

7. *a*Opdat uwe beminden zouden bevrijd worden, geef heil [*door*] uwe rechterhand, en verhoor ons.

a Ps. 108: 7, enz.

8. God heeft gesproken in zijn Heiligdom; [*dies*] zal ik van vreugde opspringen; ik zal Síchem deelen, en het dal van Súccoth zal ik afmeten.

9. Gílead is mijn, en Manasse is mijn, en Ephraïm is de sterkte mijns hoofds; Juda is mijn wetgever.

10. Móab is mijn waschpot; op E'dom zal ik mijn schoen werpen; juich over mij, o gij Palestina.

11. Wie zal mij voeren in eene vaste stad? Wie zal mij leiden tot in E'dom?

12. Zult Gij het niet zijn, o God, [*die*] ons verstooten hadt, en niet uittoogt, o God, met onze heirkrachten?

13. Geef Gij ons hulpe uit de benauwdheid, want 's menschen heil is ijdelheid.

14. In God zullen wij kloeke daden doen; en Hij zal onze wederpartijders vertreden.

DE LXI PSALM.

[*Een psalm van*] David, voor den opperzangmeester, op Néginath

2. O God, hoor mijn geschrei, merk op mijn gebed.

3. Van het einde des lands roep ik tot U, als mijn hart overstelpt is; leid mij op eenen rotssteen, [*die*] mij te hoog zoude zijn.

4. Want Gij zijt mij eene toevlucht geweest, een sterke toren voor den vijand.

5. Ik zal in uwe hut verkeeren [*in*] eeuwigheden; ik zal mijne toevlucht nemen in het verborgene uwer vleugelen. Séla.

6. Want Gij, o God, hebt gehoord naar mijne geloften; Gij hebt [*mij*] gegeven de erfenis dergenen, die uwen naam vreezen.

7. Gij zult dagen tot des konings dagen toedoen; zijne jaren zullen zijn als van geslachte tot geslachte.

8. Hij zal eeuwiglijk voor Gods aangezichte zitten. Bereid goedertierenheid en waarheid, dat zij hem behoeden.

9. Zoo zal ik uwen naam psalmzingen in eeuwigheid; opdat ik mijne geloften betale, dag bij dag.

DE LXII PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester, over Jedúthun.

2. Immers is mijne ziele stil tot God; van Hem is mijn heil.

3. Immers is Hij mijn rotssteen en mijn heil; mijn hoog vertrek, ik zal niet grootelijks wankelen.

4. Hoe lang zult gijlieden kwaad aanstichten tegen eenen man? Gij allen zult gedood worden; gij zult zijn als een ingebogen wand, een aangestooten muur.

5. Zij raadslagen slechts, om [*hem*] van zijne hoogheid te verstooten; zij hebben behagen in leugen; met hunne mond zegenen zij, maar met hun binnenste vloeken zij. Séla.

6. Doch gij, o mijne ziele, zwijg Gode, want van Hem is mijne verwachting.

7. Hij is immers mijn rotssteen en mijn heil; mijn hoog vertrek, ik zal niet wankelen.

8. In God is mijn heil en mijne eere; de rotssteen mijner sterkte, mijne toevlucht is in God.

9. Vertrouwt op Hem te allen tijde, o gij volk; stort ulieder hart uit voor zijn aangezichte. God is ons eene toevlucht. Séla.

10. Immers zijn de gemeene lieden ijdelheid, de groote lieden zijn leugen; in de weegschaal opgewogen, zouden zij samen [*lichter*] zijn dan de ijdelheid.

11. Vertrouwt niet op onderdrukking, noch op rooverij, wordt niet ijdel; als het vermogen overvloedig aanwast, zet er het harte niet op.

12. God heeft één ding gesproken, ik heb dit twee maal gehoord: Dat de sterkte Godes is

13. En de goedertierenheid, o Heere, is uwe; *a*want Gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk.

a Job 34: 11. Spr. 24: 12. Jer. 32: 19. Ezech. 7: 27; 33: 20. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6. 2 Cor. 5: 10. Eph. 6: 8. Col. 3: 25. 1 Petr. 1: 17. Openb. 22: 12.

DE LXIII PSALM.

Een psalm van David; als hij was in de [a]woestijn van Juda.

a 1 Sam. 22: 5; 23: 14, 15.

2. O God, Gij zijt mijn God; ik zoek U in den dageraad; mijne ziele dorst naar U; mijn vleesch verlangt naar U; in een land, dor en mat, zonder water;

3. (Voorwaar ik heb U in het Heiligdom aanschouwd, ziende uwe sterkheid en uwe eere)

4. Want uwe goedertierenheid is beter dan het leven. Mijne lippen zouden U prijzen.

5. Alzoo zoude ik U loven in mijn leven; in uwen naam zoude ik mijne handen opheffen.

6. Mijne ziele zoude als met smeer en vettigheid verzadigd worden, en mijn mond zoude roemen met vroolijk zingende lippen.

7. Als ik Uwer gedenk op mijne legerstede, zoo peins ik aan U in de nachtwaken.

8. Want Gij zijt mij eene hulpe geweest; en in de schaduw uwer vleugelen zal ik vroolijk zingen.

9. Mijne ziele kleeft U achteraan; uwe rechterhand ondersteunt mij.

10. Maar deze, [*die*] mijne ziel zoeken tot verwoesting, zullen komen in de onderste plaatsen der aarde.

11. Men zal ze storten door het geweld des zwaards; zij zullen den vossen ten deele worden.

12. Maar de koning zal zich in God verblijden. Een iegelijk, die bij Hem zweert, zal zich beroemen; want de mond der leugensprekers zal gestopt worden.

DE LXIV PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.

2. Hoor, o God, mijne stemme in mijn geklag; behoed mijn leven voor des vijands schrik.

3. Verberg mij voor den heimelijken raad der boosdoeners, voor de oproerigheid van de werkers der ongerechtigheid;

4. Die hunne tong scherpen als een zwaard, een bitter woord aanleggen [*als*] hunnen pijl;

5. Om in verborgene plaatsen den opechte te [a]schieten. Haastig schieten zij naar hem, en vreezen niet.

a Ps. 11: 2.

6. Zij sterken zichzelven [*in*] eene booze zaak; zij houden spraak van strikken te verbergen; zij zeggen: Wie zal ze zien?

7. Zij doorzoeken allerlei sluwheid; ten uiterste doorzoeken zij wat te doorzoeken is; zelfs het binnenste eens mans, en het diepe hart.

8. Maar God zal ze haastig met eenen pijl schieten; hunne plagen zijn er.

9. En hunne tong zal ze doen aanstooten tegen zichzelven; een ieder, die ze ziet, zal zich wegpakken.

10. En alle menschen zullen vreezen, en Gods werk verkondigen, en zijn doen verstandiglijk aanmerken.

11. De rechtvaardige zal zich verblijden in den HEERE, en op Hem betrouwen; en alle oprechten van hart zullen zich beroemen.

DE LXV PSALM.

Een psalm van David, een lied, voor den opperzangmeester.

2. De lofzang is [*in*] stilheid tot U, o God, in Sion; en U zal de gelofte betaald worden.

3. Gij hoort het gebed; tot U zal alle vleesch komen.

4. Ongerechtige dingen hadden de overhand over mij; [*maar*] onze overtredingen, die verzoent Gij.

5. Welgelukzalig is hij, [*dien*] Gij verkiest en doet naderen, dat hij wone in uwe voorhoven. Wij zullen verzadigd worden met het goed van uw Huis, [*met*] het heilige van uw paleis.

6. Vreeselijke dingen zult Gij ons in gerechtigheid antwoorden, o God onzes heils, o Vertrouwen aller einden der aarde, en der verre gelegenen [*aan*] de zee;

7. Die de bergen vastzet door zijne kracht, omgord zijnde met macht;

8. Die het bruisen der zeeën stilt; het bruisen harer golven, en het rumoer der volken.

9. En die op de einden wonen, vreezen voor uwe teekenen. Gij doet de uit-

gangen des morgens en des avonds juichen.

10. Gij bezoekt het land, en hebbende het begeerig gemaakt, verrijkt Gij het grootelijks: de rivier Gods is vol waters. Wanneer Gij het alzoo bereid hebt, maakt Gij hunlieder koren gereed.

11. Gij maakt zijne opgeploegde aarde dronken; Gij doet ze dalen [*in*] zijne voren; Gij maakt het week door de druppelen; Gij zegent zijn uitspruitsel.

12. Gij kroont het jaar uwer goedheid; en uwe voetstappen druipen van vettigheid.

13. Zij bedruipen de weiden der woestijn; en de heuvelen zijn aangegord met verheuging,

14. De velden zijn bekleed met kudden, en de dalen zijn bedekt met koren; zij juichen, ook zingen zij.

DE LXVI PSALM.

Een lied, een psalm, voor den opperzangmeester.

Juicht Gode, gij gansche aarde.

2. Psalmzingt de eere zijns naams; geeft eere zijnen lof.

3. Zegt tot God: Hoe vreeselijk zijt Gij [*in*] uwe werken! Om de grootheid uwer sterkte zullen uwe vijanden zich aan U geveinsdelijk onderwerpen.

4. De gansche aarde aanbidde U, en psalmzinge U; zij psalmzinge uwen naam. Séla.

5. Komt en ziet Gods daden. Hij is vreeselijk van werking aan de menschenkinderen.

6. [a]Hij heeft de zee veranderd in het droge; zij zijn te voet doorgegaan door de [b]rivier; daar hebben wij ons in Hem verblijd.

a Ex. 14: 21, enz.
b Joz. 3: 14, enz.

7. Hij heerscht eeuwiglijk met zijne macht; [a]zijne oogen houden wacht over de heidenen; laat de afvalligen niet verhoogd worden. Séla.

a 2 Kron. 16: 9. Job 28: 24. Ps. 33: 13.

8. Looft, gij volken, onzen God, en laat hooren de stemme zijns roems;

9. Die onze zielen in het leven stelt, en niet toelaat, dat onze voet wankele.

10. Want Gij hebt ons beproefd, o God; Gij hebt ons gelouterd, gelijk men het zilver loutert.

11. Gij hadt ons in het net gebracht; Gij hadt eenen engen band om onze lendenen gelegd.

12. Gij hadt den mensch op ons hoofd doen rijden; wij waren in het vuur en in het water gekomen; maar Gij hebt ons uitgevoerd in eene overvloeiende verversching.

13. Ik zal met brandofferen in uw Huis gaan; ik zal U mijne geloften betalen,

14. Die mijne lippen hebben geuit, en mijn mond heeft uitgesproken, als mij bange was.

15. Brandofferen van mergbeesten zal ik U offeren, met rookwerk van rammen; ik zal runderen met bokken bereiden. Séla.

16. Komt, hoort toe, o alle gij, die God vreest, en ik zal vertellen, wat Hij aan mijne ziele gedaan heeft.

17. Ik riep tot Hem met mijnen mond, en Hij werd verhoogd onder mijne tong.

18. Had ik naar ongerechtigheid met mijn harte gezien, de Heere zoude niet gehoord hebben.

19. Maar zeker, God heeft gehoord; Hij heeft gemerkt op de stemme mijns gebeds.

20. Geloofd zij God, die mijn gebed niet heeft afgewend, noch zijne goedertierenheid van mij.

DE LXVII PSALM.

Een psalm, een lied, vóor den opperzangmeester, op Néginôth.

2. God zij ons genadig en zegene ons; [a]Hij doe zijn aanschijn aan ons lichten. Séla.

a Num. 6: 25. Ps. 4: 7.

3. Opdat men op de aarde uwen weg kenne, onder alle heidenen uw heil.

4. De volken zullen U, o God, loven; de volken, altemaal, zullen U loven.

5. De natiën zullen zich verblijden en juichen, omdat Gij de volken zult richten [*in*] rechtmatigheid; en de natiën op de aarde, die zult Gij leiden. Séla.

6. De volken zullen U, o God, loven; de volken, altemaal, zullen U loven.

7. De aarde geeft haar gewas. God, onze God, zal ons zegenen.
8. God zal ons zegenen; en alle einden der aarde zullen Hem vreezen.

DE LXVIII PSALM.

Een psalm, een lied van David, voor den opperzangmeester.
2. [a]God zal opstaan; zijne vijanden zullen verstrooid worden, en zijne haters zullen van zijn aangezichte vlieden. *a* Num. 10: 35.
3. Gij zult ze verdrijven, gelijk rook verdreven wordt; gelijk was voor het vuur smelt, zullen de goddeloozen vergaan van Gods aangezichte.
4. Maar de rechtvaardigen zullen zich verblijden; zij zullen van vreugde opspringen voor Gods aangezichte, en van blijdschap vroolijk zijn.
5. Zingt Gode, psalmzingt zijnen naam, hoogt de wegen voor Dien, die in de vlakke velden rijdt, omdat zijn naam is HEERE; en springt op van vreugde voor zijn aangezichte.
6. Hij is een Vader der weezen, en een Rechter der weduwen; God, in de woonstede zijner heiligheid;
7. Een God, die de eenzamen zet in een huisgezin; uitvoert, die in boeien gevangen zijn; maar de afvalligen wonen in het dorre.
8. O God, toen Gij voor het aangezicht uws volks uittoogt, toen Gij daarhenen traadt in de woestijn; Séla;
9. [a]Daverde de aarde, ook dropen de hemelen voor Gods aanschijn; [*zelfs*] deze Sínaï, voor het aanschijn Gods, des Gods van Israël. *a* Ex. 19.
10. Gij hebt zeer milden regen doen druipen, o God, en Gij hebt uwe erfenis gesterkt, als zij mat was geworden.
11. Uw hoop woonde daarin; Gij bereiddet ze door uwe goedheid voor den ellendige, o God.
12. De Heere gaf te spreken; der boodschappers van goede tijdingen was eene groote heirschaar.
13. De koningen der heirscharen vloden weg; zij vloden weg; en zij, die te huis bleef, deelde den roof uit.
14. Al laagt gijlieden tusschen twee rijen van steenen, [*zoo zult gij toch worden als*] vleugelen eener duive, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven geelachtig goud.
15. Als de Almachtige de koningen daarin verstrooide, werd zij sneeuwwit, [*als*] op Tsálmon.
16. De berg Básan is een berg Gods; de berg Básan is een bultige berg.
17. Waarom springt gij op, gij bultige bergen? [a]Dezen berg heeft God begeerd tot zijne woning; ook zal er de HEERE wonen in eeuwigheid. *a* Ps. 87: 1, 2; 132: 13.
18. Gods wagenen zijn twee maal tien duizend, de duizenden verdubbeld. De Heere is onder hen, een Sínaï in heiligheid.
19. [a]Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen [*om uit te deelen*] onder de menschen; ja ook de wederhoorigen, om [*bij U*] te wonen, o HEERE God. *a* Eph. 4: 8.
20. Geloofd zij de Heere; dag bij dag overlaadt Hij ons. Die God [*is*] onze zaligheid. Séla.
21. Die God is ons een God van volkomene zaligheid; en bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood.
22. Voorzeker zal God den kop zijner vijanden verslaan, den harigen schedel desgenen, die in zijne schulden wandelt.
23. De Heere heeft gezegd: Ik zal wederbrengen uit [a]Básan; Ik zal wederbrengen uit de [b]diepten der zee; *a* Num. 21: 33. *b* Ex. 14: 29.
24. Opdat gij uwen voet, [*ja*] de tong uwer honden, moogt steken in het bloed van de vijanden; van een iegelijk van hen.
25. O God, zij hebben uwe gangen gezien, de gangen mijns Gods, mijns Konings, in het Heiligdom.
26. De zangers gingen voor, de speellieden achter, in het midden de trommelende maagden.
27. Looft God in de gemeenten; den Heere, gij, die zijt uit den springader Israëls.
28. Daar is Benjamin, de kleine, die over hen heerschte, de vorsten van Juda [*met*] hunne vergadering, de vorsten van Zebulon, de vorsten van Naphthali.

29. Uw God heeft uwe sterkte geboden. Sterk, o God, wat Gij aan ons gewrocht hebt.

30. Om uws Tempels wille te Jeruzalem, zullen U de koningen [a]geschenk toebrengen.

a 1 Kon. 10:10, 24, 25. 2 Kron. 32: 23.
a Ps. 72:10; 76:12.

31. Scheld het wild gedierte des riets, de vergadering der stieren, met de kalveren der volken; [*en*] dien, die zich onderwerpt met stukken zilvers. Hij heeft de volken verstrooid, [*die*] lust hebben in oorlogen.

32. Prinselijke gezanten zullen komen uit Egypte Moorenland zal zich haasten zijne handen tot God uit te strekken.

33. Gij koninkrijken der aarde, zingt Gode; psalmzingt den Heere. Séla.

34. Dien, die daar rijdt in den hemel der hemelen, die van ouds is; zie, Hij geeft zijne stemme, eene stemme der sterkte.

35. Geeft Gode sterkte; zijne hoogheid is over Israël, en zijne sterkte in de bovenste wolken.

36. O God, Gij zijt vreeselijk uit uwe Heiligdommen. De God Israëls, die geeft den volke sterkte en krachten. Geloofd zij God.

DE LXIX PSALM.

[*Een psalm van*] David, voor den opperzangmeester, op Schóschanmin.

2. Verlos mij, o God, want de wateren zijn gekomen tot aan de ziel.

3. Ik ben gezonken in grondelooze modder, waar men niet kan staan; ik ben gekomen in de diepten der wateren, en de vloed overstroomt mij.

4. Ik ben vermoeid van mijn roepen, mijne keel is ontstoken, mijne oogen zijn bezweken, daar ik ben hopende op mijnen God.

5. Die mij zonder oorzaak haten, zijn meer dan de haren mijns hoofds; die mij zoeken te vernielen, die mij om valsche oorzaken vijand zijn, zijn machtig geworden; wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven.

6. O God, Gij weet van mijne dwaasheid, en mijne schulden zijn voor U niet verborgen.

7. Laat ze door mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, HEERE der heirscharen; laat ze door mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israëls.

8. Want om uwentwille draag ik versmaadheid; schande heeft mijn aangezicht bedekt.

9. Ik ben mijnen broederen vreemd geworden, en onbekend aan mijner moeders kinderen.

10. [a]Want de ijver van uw huis heeft mij verteerd; en de smaadheden dergenen, die U smaden, zijn op mij gevallen.

a Joh. 2:17. Rom. 15:3.

11. En ik heb geweend in het vasten mijner ziele; maar het is mij geworden tot allerlei smaad.

12. En ik heb eenen zak tot mijn kleed aangedaan; maar ik ben hun tot een spreekwoord geworden.

13. Die in de poort zitten, klappen van mij; en ik ben een snarenspel dergenen, die sterken drank drinken.

14. Maar mij aangaande, mijn gebed is tot U, o HEERE; er is een tijd des welbehagens, o God, door de grootheid uwer goedertierenheid; verhoor mij door de getrouwigheid uws heils.

15. Ruk mij uit het slijk, en laat mij niet verzinken; laat mij gered worden van mijne haters, en uit de diepten der wateren.

16. Laat de watervloed mij niet overstroomen, en laat de diepte mij niet verslinden; en laat den put zijnen mond over mij niet toesluiten.

17. Verhoor mij, o HEERE, want uwe goedertierenheid is goed; zie mij aan naar de grootheid uwer barmhartigheden.

18. En verberg uw aangezichte niet van uwen knecht, want mij is bange; haast U, verhoor mij.

19. Nader tot mijne ziel, bevrijd ze; verlos mij om mijner vijanden wille.

20. Gij weet mijne versmaadheid, en mijne schaamte, en mijne schande; alle mijne benauwers zijn voor U.

21. De versmaadheid heeft mijn hart gebroken, en ik ben zeer zwak; en ik heb gewacht naar medelijden, maar er is geen; en naar vertroosters, maar heb ze niet gevonden.

22. Ja [a]zij hebben mij gal tot mijne spijze gegeven; en in mijnen dorst

hebben zij mij edik te drinken gegeven. a Matth. 27: 34, 48. Marc. 15: 23. Joh. 19: 28, 29.

23. aHunne tafel worde voor hun aangezicht tot eenen strik, en tot volle vergelding tot eenen valstrik. a Rom. 11: 9.

24. Laat hunne aoogen duister worden, dat zij niet zien; en doe hunne lendenen gestadiglijk waggelen. a Jes. 6: 9; 29: 10; 44: 18. Rom. 11: 10,

25. Stort over hen uwe gramschap uit; en de hittigheid uws toorns grijpe ze aan.

26. aHun paleis zij verwoest; in hunne tenten zij geen inwoner. a Hand. 1: 20.

27. Want zij vervolgen, dien Gij geslagen hebt; en maken een praat van de smart uwer verwonden.

28. Doe misdaad tot hunne misdaad; en laat ze niet komen tot uwe gerechtigheid.

29. Laat ze uitgedelgd worden uit het boek des levens, en met de rechtvaardigen niet aangeschreven worden.

30. Doch ik ben ellendig en in smart; uw heil, o God, zette mij in een hoog vertrek.

31. Ik zal Gods naam prijzen met gezang, en Hem met dankzegging grootmaken.

32. En het zal den HEERE aangenamer zijn dan een rund, [*of*] een gehoornde var, die [*de klauwen*] verdeelt.

33. De zachtmoedigen, dit gezien hebbende, zullen zich verblijden; en gij, die God zoekt, ulieder harte zal leven.

34. Want de HEERE hoort de nooddruftigen, en Hij veracht zijne gevangenen niet.

35. Dat Hem prijzen de hemel en de aarde, de zeeën, en al wat daarin wriemelt.

36. Want God zal Sion verlossen, en de steden van Juda bouwen; en aldaar zullen zij wonen, en het erfelijk bezitten:

37. En het zaad zijner knechten zal het beërven; en de liefhebbers zijns naams zullen daarin wonen.

DE LXX PSALM.

[*Een psalm van*] David, voor den opperzangmeester, om te doen gedenken.

2. aHaast U, o God, om mij te verlossen; o HEERE, tot mijne hulpe. a Ps. 40: 14, enz.

3. aLaat ze beschaamd en schaamrood worden, die mijne ziel zoeken; laat ze achterwaarts gedreven en te schande worden, die lust hebben aan mijn kwaad. a Ps. 35: 4, 26; 71: 13.

4. Laat ze terugkeeren tot loon hunner beschaming, die daar zeggen: Ha, ha!

5. Laat in U vroolijk en verblijd zijn allen, die U zoeken; laat de liefhebbers uws heils geduriglijk zeggen: God zij groot gemaakt.

6. Doch ik ben ellendig en nooddruftig; o God, haast U tot mij. Gij zijt mijne hulpe en mijn bevrijder; HEERE, vertoef niet.

DE LXXI PSALM.

Op U, o HEERE, abetrouw ik, laat mij niet beschaamd worden in eeuwigheid. a Ps. 22: 6; 25: 2, 3; 31: 2, 3. Jes. 49: 23.

2. Red mij door uwe gerechtigheid, en bevrijd mij; neig uw oor tot mij, en verlos mij.

3. Wees mij tot eenen rotssteen, om daarin te wonen, om geduriglijk daarin te gaan. Gij hebt bevel gegeven, om mij te verlossen; want Gij zijt mijne steenrots en mijn burcht.

4. Mijn God, bevrijd mij van de hand des goddeloozen; van de hand desgenen, die verkeerdelijk handelt, en des opgeblazenen.

5. Want Gij zijt mijne verwachting, Heere HEERE; mijn vertrouwen van mijne jeugd aan.

6. Op U heb ik gesteund van den buik aan; van mijner moeders ingewand aan zijt Gij mijn uithelper; mijn lof is bestendiglijk van U.

7. Ik ben velen als een wonder geweest; doch Gij zijt mijne sterke toevlucht.

8. Laat mijnen mond vervuld worden met uwen lof, den ganschen dag met uwe heerlijkheid.

9. Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms; verlaat mij niet, terwijl mijne kracht vergaat.

10. Want mijne vijanden spreken van mij, en die op mijne ziel loeren, beraadslagen te zamen,

11. Zeggende: God heeft hem verlaten; jaagt na, en grijpt hem, want er is geen verlosser.
12. O God, wees niet verre van mij; mijn God, haast U tot mijne hulpe.
13. [a]Laat ze beschaamd worden, laat ze verteerd worden, die mijne ziel tegen zijn; laat ze met smaad en schande overdekt worden, die mijn kwaad zoeken. a Ps. 35: 4, 26; 40: 15; 70: 3.
14. Doch ik zal bestendiglijk hopen, en zal al uwen lof nog grooter maken.
15. Mijn mond zal uwe gerechtigheid vertellen, den ganschen dag uw heil, hoewel ik de getallen niet weet.
16. Ik zal henengaan in de mogendheden des Heeren HEEREN; ik zal uwe gerechtigheid vermelden, uwe alleen.
17. O God, Gij hebt mij geleerd van mijne jeugd aan, en tot nog toe verkondig ik uwe wonderen.
18. Daarom ook, terwijl de ouderdom en grijsheid daar is, verlaat mij niet, o God, totdat ik [*dezen*] geslachte verkondige uwen arm, allen nakomelingen uwe macht.
19. Ook is uwe gerechtigheid, o God, tot in de hoogte; Gij, die groote dingen gedaan hebt, o God, wie is U gelijk?
20. Gij, die mij vele benauwdheden en kwaden hebt doen zien, zult mij weder levend maken, en zult mij weder ophalen uit de afgronden der aarde.
21. Gij zult mijne grootheid vermeerderen, en mij rondom vertroosten.
22. Ook zal ik U loven met het instrument der luit, uwe trouwe, mijn God; ik zal U psalmzingen met de harp, o Heilige Israëls.
23. Mijne lippen zullen juichen, wanneer ik U zal psalmzingen, en mijne ziele, die Gij verlost hebt.
24. Ook zal mijne tong uwe gerechtigheid den ganschen dag uitspreken; want zij zijn beschaamd, want zij zijn schaamrood geworden, die mijn kwaad zoeken.

DE LXXII PSALM.

Voor Sálomo.

O God, geef den koning uwe rechten, en uwe gerechtigheid den zoon des konings.
2. Zoo zal hij uw volk richten met gerechtigheid, en uwe ellendigen met recht.
3. De bergen zullen den volke vrede dragen, ook de heuvelen met gerechtigheid.
4. Hij zal de ellendigen des volks richten, hij zal de kinderen des nooddruftigen verlossen, en den verdrukker verbrijzelen.
5. Zij zullen U vreezen, [a]zoolang de zon en maan zullen zijn, van geslachte tot geslachte. a Ps. 89: 37, 38.
6. Hij zal nederdalen als een [a]regen op het nagras, als de droppelen, die de aarde bevochtigen. a 2 Sam. 23: 4.
7. In zijne dagen zal de rechtvaardige bloeien, en de veelheid van vrede, totdat de maan niet meer zij.
8. En hij zal heerschen van de zee tot aan de zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde.
9. De ingezetenen van dorre plaatsen zullen voor zijn aangezichte knielen, en zijne vijanden zullen het stof lekken.
10. De koningen van Thársis en de eilanden zullen geschenken aanbrengen; de koningen van Schéba en Séba zullen vereeringen toevoeren.
11. Ja alle koningen zullen zich voor hem nederbuigen, alle heidenen zullen hem dienen.
12. [a]Want hij zal den nooddruftige redden, die daar roept, mitsgaders den ellendige, en die geenen helper heeft. a Job 29: 12.
13. Hij zal den arme en nooddruftige verschoonen, en de zielen der nooddruftigen verlossen.
14. Hij zal hunne zielen van list en geweld bevrijden, en hun bloed zal dierbaar zijn in zijne oogen.
15. En hij zal leven; en men zal hem geven van het goud van Schéba; en men zal bestendiglijk voor hem bidden; den ganschen dag zal men hem zegenen.
16. Is er eene handvol koren in het land op de hoogte der bergen, de vrucht daarvan zal ruischen als de Líbanon; en die van de stad zullen bloeien als het kruid der aarde.
17. Zijn naam zal zijn tot in eeuwig-

heid; zoo lang als er de zon is, zal zijn naam van kind tot kind voortgeplant worden; en zij zullen in hem gezegend worden; alle heidenen zullen hem welgelukzalig roemen.

18. Geloofd zij de HEERE God, de God Israëls, die alleen wonderen doet

19. En geloofd zij de naam zijner heerlijkheid tot in eeuwigheid; en de gansche aarde worde met zijne heerlijkheid vervuld. Amen, ja amen.

20. De gebeden van David, den zoon van I'saï, hebben een einde.

DE LXXIII PSALM.

Een psalm van A'saph.

Immers is God Israël goed; dengenen, die rein van harte zijn.

2. Maar mij aangaande, mijne voeten waren bijna uitgeweken; mijne treden waren bijkans uitgeschoten.

3. [a]Want ik was nijdig op de dwazen, ziende der goddeloozen vrede.

[a] Job 21: 7, enz. Ps. 37: 1. Jer. 12: 1, 2.

4. Want er zijn geene banden tot hunnen dood toe, en hunne kracht ts frisch.

5. Zij zijn niet in de moeite [*als andere*] menschen, en worden met [*andere*] menschen niet geplaagd.

6. Daarom omringt ze de hoovaardij als eene keten; het geweld bedekt ze [*als*] een gewaad.

7. Hunne oogen puilen uit van vet; zij gaan de inbeeldingen des harten te boven.

8. Zij mergelen [*de lieden*] uit, en spreken booselijk van verdrukking; zij spreken uit de hoogte.

9. Zij zetten hunnen mond tegen den hemel, en hunne tong wandelt op de aarde.

10. Daarom keert zich zijn volk hiertoe, als hun wateren eens vollen [*bekers*] worden uitgedrukt,

11. Dat zij zeggen: Hoe zoude het God weten, en zoude er wetenschap zijn bij den Allerhoogste?

12. Zie, deze zijn goddeloos; nochtans hebben zij rust in de wereld; zij vermenigvuldigen het vermogen.

13. Immers heb ik te vergeefs mijn hart gezuiverd, en mijne handen in onschuld gewasschen;

14. Dewijl ik den ganschen dag geplaagd ben, en mijne straffing is er alle morgens.

15. Indien ik zoude zeggen: Ik zal ook alzoo spreken, zie, zoo zoude ik trouweloos zijn aan het geslacht uwer kinderen.

16. Nochtans heb ik gedacht om dit te mogen verstaan; [*maar*] het was moeite in mijne oogen;

17. Totdat ik in Gods heiligdommen inging, [*en*] op hun einde merkte.

18. Immers zet Gij ze op gladde plaatsen; Gij doet ze vallen in verwoestingen.

19. Hoe worden zij als in een oogenblik tot verwoesting, nemen een einde, worden te niete van verschrikkingen!

20. Als een droom na het ontwaken. Als Gij opwaakt, o Heere, [*dan*] zult Gij hun beeld verachten.

21. Als mijn hart opgezwollen was, en ik in mijne nieren geprikkeld werd;

22. Toen was ik onvernuftig, en wist niets; ik was een groot beest bij U.

23. Ik zal dan geduriglijk bij U zijn; Gij hebt mijne rechterhand gevat.

24. Gij zult mij leiden door uwen raad; en daarna zult Gij mij [*in*] heerlijkheid opnemen.

25. Wien heb ik [*nevens U*] in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde.

26. Bezwijkt mijn vleesch en mijn hart, zoo is God de rotssteen mijns harten, en mijn deel in eeuwigheid.

27. Want zie, die verre van U zijn, zullen vergaan; Gij roeit uit, al wie van U afhoereert;

28. Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen; ik zet mijn betrouwen op den Heere HEERE, om alle uwe werken te vertellen.

DE LXXIV PSALM.

Eene onderwijzing, voor A'saph.

O God, waarom verstoot Gij in eeuwigheid? [*Waarom*] zoude uw toorn rooken tegen de schapen uwer weide?

2. Gedenk aan uwe vergadering, [*die*] Gij van ouds verworven hebt; de roede uwer erfenis, [*die*] Gij verlost hebt; den berg Sion, waarop Gij gewoond hebt.

3. Hef uwe voeten op tot de eeuwige verwoestingen; de vijand heeft alles in het Heiligdom verdorven.

4. Uwe wederpartijders hebben in het midden van uwe vergaderplaatsen gebruld; zij hebben hunne teekenen tot teekenen gesteld.

5. Een ieder werd er bekend als een, die de bijlen omhoog aanbrengt in de dichtigheid van een geboomte.

6. Alzoo hebben zij nu zijne graveerselen te zamen met houweelen en beukhamers in stukken geslagen.

7. [a]Zij hebben uwe Heiligdommen in het vuur gezet; ter aarde toe hebben zij de woning uws naams ontheiligd.
a 2 Kron. 25: 9.

8. Zij hebben in hun hart gezegd: Laat ze ons te zamen uitplunderen. Zij hebben alle Gods vergaderplaatsen in het land verbrand.

9. Wij zien onze teekenen niet; er is geen profeet meer; noch iemand bij ons, die weet, hoe lange.

10. Hoe lange, o God, zal de wederpartijder smaden? Zal de vijand uwen naam in eeuwigheid lasteren?

11. Waarom trekt gij uwe hand, ja uwe rechterhand, af? [*Trek ze*] uit het midden van uwen boezem, maak een einde.

12. Evenwel is God mijn Koning van ouds af, die verlossingen werkt in het midden der aarde.

13. [a]Gij hebt door uwe sterkte de zee gespleten; Gij hebt de koppen der draken in de wateren verbroken.
a Ex. 14: 21, enz.

14. Gij hebt de koppen des Leviáthans verpletterd; Gij hebt hem tot spijze gegeven aan het volk in dorre plaatsen.

15. [a]Gij hebt eene fontein en beek gekliefd; [b]Gij hebt sterke rivieren uitgedroogd. *a* Ex. 17: 5, 6. Num. 20: 11. Ps. 105: 41. Jes. 48: 21. *b* Joz. 3: 13, enz.

16. De dag is uwe, ook is de nacht uwe; [a]Gij hebt het licht en de zon bereid. *a* Gen. 1: 14, enz..

17. Gij hebt alle de palen der aarde gesteld; zomer en winter, die hebt Gij geformeerd.

18. Gedenk hieraan. De vijand heeft den HEERE gesmaad, en een dwaas volk heeft uwen naam gelasterd.

19. Geef aan het wild gedierte de ziel uwer tortelduive niet over; vergeet den hoop uwer ellendigen niet in eeuwigheid.

20. Aanschouw het verbond; want de duistere plaatsen des lands zijn vol woningen van geweld.

21. Laat den verdrukte niet beschaamd wederkeeren; laat den ellendige en nooddruftige uwen naam prijzen.

22. Sta op, o God, twist uwe twistzaak. Gedenk der smaadheid, [*die*] U van den dwaze [*wedervaart*] den ganschen dag.

23. Vergeet niet het geroep uwer wederpartijders; het getier dergenen, die tegen U opstaan, klimt geduriglijk op.

DE LXXV PSALM.

Voor den opperzangmeester, Al-táscheth; een psalm, een lied, voor A'saph.

2. Wij loven U, o God, wij loven, dat uw naam nabij is; men vertelt uwe wonderen.

3. Als ik het bestemde [*ambt*] zal ontvangen hebben, zoo zal ik gansch recht richten.

4. Het land en alle zijne inwoners waren versmolten; [*maar*] ik heb zijne pilaren vastgemaakt. Séla.

5. Ik heb gezegd tot de onzinnigen: Weest niet onzinnig; en tot de goddeloozen: Verhoogt den hoorn niet.

6. Verhoogt uwen hoorn niet omhoog; spreekt [*niet*] met stijven halze.

7. Want het verhoogen [*komt*] niet uit het oosten, noch uit het westen, noch uit de woestijn;

8. Maar God is rechter; Hij vernedert dezen, en verhoogt genen.

9. Want in des HEEREN hand is een beker, en de wijn is beroerd, vol van mengeling, en Hij schenkt daaruit; doch alle goddeloozen der aarde zullen zijnen droesem uitzuigende drinken.

10. En ik zal het in eeuwigheid verkondigen; ik zal den God Jakobs psalmzingen.

11. En ik zal alle hoornen der goddeloozen afhouwen; de hoornen des rechtvaardigen zullen verhoogd worden.

DE LXXVI PSALM.

Een psalm, een lied van A'saph, voor den opperzangmeester, op Néginôth.

2. God is bekend in Juda, zijn naam is groot in Israël.

3. En in Sálem is zijne hut, en zijne woning in Sion.
4. Aldaar heeft Hij verbroken de vurige pijlen van den boog; het schild, en het zwaard, en den krijg. Séla.
5. Gij zijt doorluchtiger [*en*] heerlijker dan de roofbergen.
6. De stouthartigen zijn beroofd geworden; zij hebben hunnen slaap gesluimerd; en geene van de dappere mannen hebben hunne handen gevonden.
7. Van uw schelden, o God Jakobs, is te zamen wagen en paard in slaap gezonken.
8. Gij, vreeselijk zijt Gij; en wie zal voor uw aangezichte bestaan, van den tijd uws toorns af?
9. Gij deedt een oordeel hooren uit den hemel; de aarde vreesde, en werd stille;
10. Als God opstond ten oordeel, om alle zachtmoedigen der aarde te verlossen. Séla.
11. Want de grimmigheid des menschen zal U loffelijk maken; het overblijfsel der grimmigheden zult Gij opbinden.
12. Doet geloften en betaalt ze den HEERE uwen God, alle gij, die rondom Hem zijt. Laat ze Dien, die te vreezen is, geschenken brengen;
13. Die den geest der vorsten als druiven afsnijdt; die den koningen der aarde vreeselijk is.

DE LXXVII PSALM.

Een psalm van Ásaph, voor den opperzangmeester, over Jedúthun.
2. Mijne stemme is tot God, en ik roep; mijne stemme is tot God, en Hij zal het oor tot mij neigen.
3. Ten dage mijner benauwdheid zocht ik den Heere; mijne hand was des nachts uitgestrekt, en liet niet af; mijne ziele weigerde getroost te worden.
4. Dacht ik aan God, zoo maakte ik misbaar; peinsde ik, zoo werd mijne ziele overstelpt. Séla.
5. Gij hieldt mijne oogen wakende; ik was verslagen, en sprak niet.
6. Ik overdacht de dagen van ouds, de jaren der eeuwen.
7. Ik dacht aan mijn snarenspel; in den nacht overleide ik in mijn hart, en mijn geest onderzocht.
8. Zal dan de Heere in eeuwigheden verstooten, en voortaan niet meer goedgunstig zijn?
9. Houdt zijne goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslachte tot geslachte?
10. Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij zijne barmhartigheden door toorn toegesloten? Séla.
11. Daarna zeide ik: Dit krenkt mij, [*maar*] de rechterhand des Allerhoogsten verandert.
12. Ik zal de daden des HEEREN gedenken, ja ik zal gedenken uwe wonderen van ouds her;
13. En zal alle uwe werken betrachten, en van uwe daden spreken.
14. O God, uw weg is in het heiligdom; wie is een groot God, gelijk God?
15. Gij zijt die God, die [a]wonder doet; Gij hebt uwe sterkte bekend gemaakt onder de volken. *a* Ex. 15 11.
16. Gij hebt uw volk door [*uwen*] arm verlost; de kinderen Jakobs en Jozefs. Séla.
17. [a]De wateren zagen U, o God, de wateren zagen U, zij beefden; ook waren de afgronden beroerd. *a* Ex. 14: 21.
18. [a]De dikke wolken goten water uit; de bovenste wolken gaven geluid; ook gingen uwe pijlen daarhenen. *a* Ex. 14: 24.
19. Het geluid uws donders was in het rond; de bliksemen verlichtten de wereld; de aarde werd beroerd en daverde.
20 Uw weg was in de zee, en uw pad in groote wateren, en uwe voetstappen werden niet bekend.
21. Gij leiddet uw volk, [a]als eene kudde, door de hand van Mozes en Aäron. *a* Ps. 78: 52; 80: 2.

DE LXXVIII PSALM.

Eene onderwijzing van A'saph.
O mijn volk, neem mijne leere ter oore; neigt ulieder oor tot de reden mijns monds.
2. [a]Ik zal mijnen mond opendoen met spreuken, ik zal verborgenheden overvloediglijk uitstorten, van ouds her; *a* Ps. 49: 5. Matth. 13: 35.
3. Die wij gehoord hebben en weten, en onze vaders ons verteld hebben.

4. Wij zullen het niet verbergen voor hunne kinderen, voor het navolgende geslacht, vertellende de loffelijkheden des HEEREN, en zijne sterkheid, en zijne wonderen, die Hij gedaan heeft.
5. [a]Want Hij heeft eene getuigenis opgericht in Jakob, en eene wet gesteld in Israël; die Hij onzen vaderen geboden heeft, dat zij ze hunnen kinderen zouden bekend maken;
a Deut. 4: 9; 6: 7.
6. Opdat het navolgende geslacht [*die*] weten zoude, de kinderen, [*die*] geboren zouden worden; [*en*] zouden opstaan, en vertellen ze hunnen kinderen;
7. En dat zij hunne hope op God zouden stellen, en Gods daden niet vergeten, maar zijne geboden bewaren;
8. En dat zij niet zouden worden gelijk hunne vaders, een [a]wederhoorig en wederspannig geslacht; een geslacht, [*dat*] zijn hart niet richtte, en welks geest niet getrouw was met God.
a Ex. 32: 9; 33: 3, 5; 34: 9.
Deut. 9: 6, 13; 31: 27.
9. De kinderen Ephraïms, gewapende boogschutters, keerden om ten dage des strijds.
10. Zij hielden Gods verbond niet, en weigerden te wandelen in zijne wet;
11. En zij vergaten zijne daden, en zijne wonderen, die Hij hun had doen zien.
12. Voor hunne vaderen had Hij wonder gedaan, in Egypteland, [*in*] den velde Zóans.
13. [a]Hij kliefde de zee, en deed er hen doorgaan; en de wateren deed Hij staan als eenen hoop. a Ex. 14: 21.
14. [a]En Hij leidde ze des daags met eene wolk, en den ganschen nacht met een licht des vuurs.
a Ex. 13: 21. Ps. 105: 39.
15. [a]Hij kliefde de rotssteenen in de woestijn, en drenkte ze overvloedig, als [*uit*] afgronden. a Ex. 17: 6.
Num. 20: 11. Ps. 105: 41. 1 Cor. 10: 4.
16. Want Hij bracht stroomen voort uit de steenrots, en deed de wateren afdalen als rivieren.
17. Nog voeren zij wijders voort tegen Hem te zondigen, verbitterende den Allerhoogste in de dorre wildernis.
18. En zij verzochten God in hun hart, begeerende spijze naar hunnen lust;
19. [a]En zij spraken tegen God, zij zeiden: Zoude God eene tafel kunnen toerichten in de woestijn? a Num. 11: 1, 4.
20. [a]Zie, Hij heeft den rotssteen geslagen, dat er wateren uitvloeiden, en beken overvloediglijk uitbraken; zoude Hij ook brood kunnen geven? Zoude Hij zijnen volke vleesch toebereiden?
a Ex. 17: 6. Num. 20: 11.
21. [a]Daarom hoorde de HEERE, en werd verbolgen; en een vuur werd ontstoken tegen Jakob, en toorn ging ook op tegen Israël; a Num. 11: 1, enz.
22. Omdat zij in God niet geloofden, en op zijn heil niet vertrouwden.
23. Daar Hij de wolken van boven gebood, en de deuren des hemels opende;
24. [a]En regende op hen het Mán om te eten, en gaf hun hemelsch koren.
a Ex. 16: 14.
25. [a]Een iegelijk at het brood der Machtigen; Hij zond hun teerkost tot verzadiging. a Joh. 6: 31. 1 Cor. 10: 3
26. [a]Hij dreef den oostenwind voort in den hemel, en voerde den zuidenwind aan door zijne sterkte;
a Num. 11: 31.
27. En regende op hen vleesch als stof, en gevleugeld gevogelte als zand der zeeën;
28. En deed het vallen in het midden zijns legers, rondom zijne woningen.
29. Toen aten zij, en werden zeer zat; zoodat Hij hun hunnen lust toebracht.
30. Zij waren nog niet vervreemd van hunnen lust, hunne spijze was nog in hunnen mond,
31. [a]Als Gods toorn tegen hen opging, dat Hij van hunne vetsten doodde, en de uitgelezenen van Israël nedervelde.
a Num. 11: 33. 1 Cor. 10: 5.
32. Boven dit alles zondigden zij nog, en geloofden niet, door zijne wonderen.
33. Dies deed Hij hunne dagen vergaan in ijdelheid, en hunne jaren in verschrikking.
34. Als Hij ze doodde, zoo vraagden zij naar Hem, en keerden weder en zochten God vroeg;
35. En gedachten, dat God hun rotssteen was, en God, de Allerhoogste, hun verlosser.
36. En zij vleiden Hem met hun-

nen mond, en logen Hem met hunne tong.
37. Want hun hart was niet recht met Hem, en zij waren niet getrouw in zijn verbond.
38. Doch Hij, barmhartig zijnde, verzoende de ongerechtigheid, en verdierf ze niet; maar wendde dikwijls zijnen toorn af, en wekte zijne gansche grimmigheid niet op.
39. En Hij gedacht, dat zij vleesch waren, een wind, die henengaat en niet wederkeert.
40. Hoe dikwijls verbitterden zij Hem in de woestijn, deden Hem smarte aan in de wildernis!
41. Want zij kwamen al weder, en verzochten God, en stelden den Heilige Israëls een perk.
42. Zij dachten niet aan zijne hand; aan den dag, toen Hij ze van den wederpartijder verloste;
43. Hoe Hij zijne teekenen stelde in Egypte, en zijne wonderheden in den velde Zóans;
44. [a]En hunne vloeden in bloed veranderde, en hunne stroomen, opdat zij niet zouden drinken. *a* Ex. 7: 20.
45. [a]Hij zond eene vermenging van ongedierte onder hen, dat hen verteerde, en [b]vorschen, die hen verdierven. *a* Ex. 8: 24. *b* Ex 8: 6.
46. [a]En Hij gaf hun gewas den kruidworm, en hunnen arbeid den sprinkhaan. *a* Ex. 10: 13.
47. [a]Hij doodde hunnen wijnstok door den hagel, en hunne wilde vijgeboomen door vurigen hagelsteen. *a* Ex. 9: 23.
48. Ook gaf Hij hun vee den hagel over, en hunne beesten aan de vurige kolen.
49. Hij zond onder hen de hittigheid zijns toorns, verbolgenheid, en verstoordheid, en benauwdheid, [*met*] uitzending der boden van veel kwaads.
50. Hij woog een pad voor zijnen toorn; Hij onttrok hunne ziel niet aan den dood; en [a]hun gedierte gaf Hij aan de pestilentie over. *a* Ex. 9: 6.
51. [a]En Hij sloeg al het eerstgeborene in Egypte, het beginsel der krachten in de tenten van Cham. *a* Ex. 12: 29.
52. En Hij voerde zijn volk als schapen, en leidde ze als eene kudde, in de woestijn.
53. Ja Hij leidde ze zeker, zoodat zij niet vreesden; [a]want de zee had hunne vijanden overdekt. *a* Ex. 14: 27, 28,; 15: 10.
54. En Hij bracht ze tot de landpale zijner heiligheid, tot dezen berg, [*dien*] zijne rechterhand verkregen heeft.
55. En Hij verdreef voor hun aangezicht de heidenen, en deed ze vallen [a]in het snoer [*hunner*[erfenis, en deed de stammen Israëls in hunne tenten wonen. *a* Joz. 13: 7. Ps. 136: 21, 22.
56. Maar zij verzochten en verbitterden God, den Allerhoogste, en onderhielden zijne getuigenissen niet.
57. En zij weken terug, en handelden trouwelooslijk, gelijk hunne vaders; zij zijn omgekeerd, als een bedriegelijke boog.
58. En zij verwekten Hem tot toorn door hunne hoogten, [a]en verwekten Hem tot ijver door hunne gesnedene beelden. *a* Deut. 32: 16, 21.
59. God hoorde het en werd verbolgen, en versmaadde Israël zeer.
60. Dies verliet Hij den Tabernakel te Sílo, de Tente, [*die*] Hij tot eene woning gesteld had onder de menschen.
61. [a]En Hij gaf zijne sterkte in de gevangenis, en zijne heerlijkheid in de hand des wederpartijders. *a* 1 Sam. 4: 10, 11.
62. En Hij leverde zijn volk over ten zwaarde, en werd verbolgen tegen zijne erfenis.
63. Het vuur verteerde hunne jongelingen, en hunne jongedochters werden niet geprezen.
64. [a]Hunne priesters vielen door het zwaard, en hunne weduwen weenden niet. *a* 1 Sam. 4: 11, 18, 19.
65. Toen ontwaakte de Heere, als een slapende; als een held, die juicht van den wijn;
66. [a]En Hij sloeg zijne wederpartijders aan het achterste; Hij deed hun eeuwige smaadheid aan. *a* 1 Sam. 5: 6; 6: 4.
67. Doch Hij verwierp de tent van Jozef, en den stam van Ephraïm verkoos Hij niet.
68. Maar Hij verkoos den stam van Juda, den berg Sion, dien Hij liefhad.
69. En Hij bouwde zijn Heiligdom als hoogten; als de aarde, die Hij gegrond heeft in eeuwigheid.
70. [a]En Hij verkoos zijnen knecht

David, en nam hem van de schaapskooien; *a* 1 Sam. 16: 11. 2 Sam. 7: 8.

71. Van achter de zoogende [*schapen*] deed Hij hem komen, *a*om te weiden Jakob, zijn volk, en Israël, zijne erfenis. *a* 2 Sam. 5: 2. 1 Kron. 11: 2.

72. Ook heeft hij ze geweid naar de oprechtigheid zijns harten, en heeft ze geleid met een zeer verstandig beleid zijner handen.

DE LXXIX PSALM.

Een psalm van A'saph.

O God, heidenen zijn gekomen in uwe erfenis; zij hebben den Tempel uwer heiligheid verontreinigd; zij hebben Jeruzalem tot steenhoopen gesteld.

2. Zij hebben de doode lichamen uwer knechten aan het gevogelte des hemels tot spijze gegeven; het vleesch uwer gunstgenooten aan het gedierte des lands.

3. Zij hebben hun bloed rondom Jeruzalem als water vergoten; en er was niemand, die ze begroef.

4. *a*Wij zijn onzen naburen eene smaadheid geworden; een spot en schimp dien, die rondom ons zijn. *a* Ps. 44: 14; 80: 7.

5. *a*Hoe lange, HEERE? Zult Gij eeuwiglijk toornen? Zal uw ijver als vuur branden? *a* Ps. 89: 47.

6. *a*Stort uwe grimmigheid uit over de heidenen, die U niet kennen, en over de koninkrijken, die uwen naam niet aanroepen. *a* Jer. 10: 25.

7. Want men heeft Jakob opgegeten, en zij hebben zijne liefelijke woning verwoest.

8. *a*Gedenk ons de vorige misdaden niet; haast U, laat uwe barmhartigheden ons voorkomen; want wij zijn zeer dun geworden. *a* Jes. 64: 9.

9. Help ons, o God onzes heils, ter oorzake van de eere uws naams; en red ons, en doe verzoening over onze zonden, om uws naams wille.

10. Waarom zouden de heidenen zeggen: Waar is hun God? Laat de wraak des vergotenen bloeds uwer knechten onder de heidenen voor onze oogen bekend worden.

11. Laat het gekerm der gevangenen voor uw aanschijn komen. Behoud overig de kinderen des doods, naar de grootheid uws arms.

12. En geef onzen naburen zevenvoudig weder in hunnen schoot hunnen smaad, waarmede zij U, o Heere, gesmaad hebben.

13. Zoo zullen wij, uw volk en de schapen uwer weide, U loven in eeuwigheid, van geslachte tot geslachte; wij zullen uwen roem vertellen.

DE LXXX PSALM.

Voor den opperzangmeester, op Schóschannim; eene getuigenis, een psalm van A'saph.

2. O Herder Israëls, neem ter oore; die Jozef als schapen leidt; die tusschen Chérubim zit, verschijn blinkende.

3. Wek uwe macht op voor het aangezicht van Ephraïm, en Benjamin, en Manasse, en kom tot onze verlossing.

4. O God, breng ons weder, en *a*laat uw aanschijn lichten, zoo zullen wij verlost worden. *a* Ps. 4: 7; 31: 17; 67: 2. Dan. 9: 17.

5. O HEERE, God der heirscharen, hoe lange zult Gij rooken tegen het gebed uws volks?

6. Gij spijst ze met tranenbrood, en drenkt ze met tranen uit een drieling.

7. Gij hebt ons onzen naburen tot eenen twist gesteld, en *a*onze vijanden spotten onder zich. *a* Ps. 44: 14; 79: 4.

8. O God der heirscharen, breng ons weder, en laat uw aangezichte lichten, zoo zullen wij verlost worden.

9. Gij hebt eenen wijnstok uit Egypte overgebracht, hebt de heidenen verdreven, en hebt hem geplant.

10. Gij hebt [*de plaats*] voor hem bereid, en zijne wortelen doen inwortelen, zoodat hij het land vervuld heeft.

11. De bergen zijn met zijne schaduw bedekt geweest, en zijne ranken waren [*als*] cederboomen Gods.

12. Hij schoot zijne ranken uit tot aan de zee, en zijne scheuten tot aan de rivier.

13. Waarom hebt Gij zijne muren doorgebroken, zoodat allen, die den weg voorbijgaan, hem plukken?

14. Het zwijn uit het woud heeft hem uitgewroet, en het wild des velds heeft hem afgeweid.

15. O God der heirscharen, keer toch weder; aanschouw uit den hemel, en zie, en bezoek dezen wijnstok,
16. En den stam, dien uwe rechterhand geplant heeft, en dat om den Zoon, [*dien*] Gij U gesterkt hebt.
17. Hij is met vuur verbrand, hij is afgehouwen. Zij komen om van het schelden uws aangezichts.
18. Uwe hand zij over den man uwer rechterhand, over des menschen zoon, [*dien*] Gij U gesterkt hebt.
19. Zoo zullen wij van U niet terugkeeren; behoud ons in het leven, zoo zullen wij uwen naam aanroepen.
20. O HEERE, God der heirscharen, breng ons weder; laat uw aanschijn lichten, zoo zullen wij verlost worden.

DE LXXXI PSALM.

Voor den opperzangmeester, op de Gíttith, [*een psalm*] van A'saph.
2. Zingt vroolijk Gode, onze sterkte; juicht den God Jakobs.
3. Heft eenen psalm op, en geeft de trommel; de liefelijke harp met de luit.
4. Blaast de bazuin in de nieuwe maan, ten bestemden tijde, op onzen feestdag.
5. Want dat is eene inzetting in Israël, een recht van den God Jakobs.
6. Hij heeft het gezet tot eene getuigenis in Jozéf, als Hij uitgetogen was tegen Egypteland; [*alwaar*] ik gehoord heb eene sprake, die ik niet verstond.
7. Ik heb zijnen schouder van den last onttrokken; zijne handen zijn van de potten ontslagen.
8. In de benauwdheid riept gij, en Ik hielp u uit; Ik antwoordde u uit de schuilplaats des donders; Ik beproefde u aan de wateren van Mériba. Séla.
9. Mijn volk, [*zeide Ik*], hoor toe, en Ik zal onder u betuigen; Israël, of gij naar Mij hoordet!
10. Er zal onder u geen uitlandsch god wezen, en gij zult u voor geenen vreemden god nederbuigen.
11. Ik ben de HEERE uw God, die u heb opgevoerd uit het land van Egypte; doe uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen.
12. Maar mijn volk heeft mijne stemme niet gehoord; en Israël heeft mijner niet gewild.
13. Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelden in hunne raadslagen.
14. Och, dat mijn volk naar Mij gehoord had; dat Israël in mijne wegen gewandeld had!
15. In kort zoude Ik hunne vijanden ten onder gebracht hebben, en mijne hand gewend hebben tegen hunne wederpartijders.
16. Die den HEERE haten, zouden zich Hem geveinsdelijk onderworpen hebben, maar hunlieder tijd zoude eeuwig geweest zijn.
17. En Hij zoude het gespijsd hebben met het vette der tarwe; ja Ik zoude u verzadigd hebben met honig uit de rotssteenen.

DE LXXXII PSALM.

Een psalm van A'saph.
God staat in de vergadering Godes; Hij oordeelt in het midden der Goden.
2. Hoe lang zult gijlieden onrecht oordeelen, en het aangezicht der goddeloozen aannemen? Séla.
3. Doet recht den arme en den wees; rechtvaardigt den verdrukte en den arme.
4. [a]Verlost den arme en den behoeftige, rukt [*hem*] uit der goddeloozen hand.
a Spr. 24: 11.
5. Zij weten niet, en verstaan niet, zij wandelen steeds in duisternisse; [*dies*] wankelen alle fondamenten der aarde.
6. Ik heb wel gezegd: Gij zijt Goden; en gij zijt allen kinderen des Allerhoogsten;
7. Nochtans zult gij sterven als een mensch; en als een van de vorsten zult gij vallen.
8. Sta op, o God, oordeel het aardrijk; [a]want Gij bezit alle natiën.
a Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2.

DE LXXXIII PSALM.

Een lied, een psalm van A'saph.
2. O God, zwijg niet; houd U niet als doof, en wees niet stille, o God.
3. Want zie, uwe vijanden maken getier, en uwe haters steken het hoofd op.

4. Zij maken listiglijk eenen heimelijken aanslag tegen uw volk, en beraadslagen tegen uwe verborgenen.
5. Zij hebben gezegd: Komt, en laat ons ze uitroeien, dat zij geen volk meer zijn; dat aan den naam Israëls niet meer gedacht worde.
6. Want zij hebben in het hart te zamen geraadslaagd; tegen U hebben zij een verbond gemaakt:
7. De tenten E'doms en der I'smaëlieten, Móab en de Hágarenen;
8. Gébal, en A'mmon, en A'malek, Palestina met de inwoners van Tyrus.
9. Ook heeft zich A'ssur bij hen gevoegd; zij zijn den kinderen Loths tot eenen arm geweest. Séla.
10. Doe hun als Mídian, als Sísera, als Jábin aan de beek Kison;
11. [*Die*] verdelgd zijn te E'ndor; zij zijn geworden tot drek der aarde.
12. Maak hen [*en*] hunne prinsen als O'reb en als Zéëb, en alle hunne vorsten als Zébah en als Zalmúna;
13. Die zeiden: Laat ons de schoone woningen Gods voor ons in erfelijke bezitting nemen.
14. Mijn God, maak ze als een wervel, als stoppelen voor den wind.
15. Gelijk het vuur een woud verbrandt, en gelijk de vlam de bergen aansteekt;
16. Vervolg ze alzoo met uw onweder, en verschrik ze met uwen draaiwind.
17. Maak hun aangezicht vol schande, opdat zij, o HEERE, uwen naam zoeken.
18. Laat ze beschaamd en verschrikt wezen tot in der eeuwigheid, en laat ze schaamrood worden, en omkomen;
19. Opdat zij weten, dat Gij alleen met uwen naam zijt de HEERE, de Allerhoogste over de gansche aarde.

DE LXXXIV PSALM.

Voor den opperzangmeester, op de Gíttith; een psalm, voor de kinderen van Kórah.
2. Hoe liefelijk zijn uwe woningen, o HEERE der heirscharen!
3. [a]Mijne ziele is begeerig, en bezwijkt ook van verlangen, naar de voorhoven des HEEREN; mijn hart en mijn vleesch roepen uit tot den levenden God. *a* Ps. 42: 2; 63: 2.
4. Zelfs vindt de musch een huis, en de zwaluw een nest voor zich, waar zij hare jongskens legt, bij uwe altaren, HEERE der heirscharen, mijn Koning, en mijn God.
5. Welgelukzalig zijn zij, die in uw Huis wonen; zij prijzen U gestadiglijk. Séla.
6. Welgelukzalig is de mensch, wiens sterkte in U is; in welker hart de gebaande wegen zijn.
7. Als zij door het dal der moerbezieboomen doorgaan, stellen zij Hem tot eene fontein; ook zal de regen hen gansch rijkelijk overdekken.
8. Zij gaan van kracht tot kracht, een iegelijk [*van hen*] zal verschijnen voor God in Sion.
9. HEERE, God der heirscharen, hoor mijn gebed; neem het ter oore, o God Jakobs. Séla.
10. O God, ons schild, zie; en aanschouw het aangezichte uws gezalfden.
11. Want een dag in uwe voorhoven is beter dan duizend [*elders*]; ik koos liever aan den dorpel in het Huis mijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid.
12. Want God de HEERE is eene zon en schild. De HEERE zal genade en eere geven. Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtigheid wandelen.
13. HEERE der heirscharen, [a]welgelukzalig is de mensch, die op U vertrouwt. *a* Ps. 2: 12; 34: 9.

DE LXXXV PSALM.

Een psalm, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Kórah.
2. Gij zijt uwen lande gunstig geweest, HEERE; de gevangenis van Jakob hebt Gij gewend.
3. De misdaad uws volks hebt Gij weggenomen; Gij hebt alle hunne zonden bedekt. Séla.
4. Gij hebt weggenomen al uwe verbolgenheid; Gij hebt U gewend van de hittigheid uws toorns.
5. Breng ons weder, o God onzes heils, en doe te niete uwe toornigheid over ons.
6. Zult Gij eeuwiglijk tegen ons toor-

nen? Zult Gij uwen toorn uitstrekken van geslachte tot geslachte?
7. Zult Gij ons niet [a]weder levend maken, opdat uw volk zich in U verblijde? a Ps. 71: 20.
8. Toon ons uwe goedertierenheid, o HEERE, en geef ons uw heil.
9. Ik zal hooren wat God de HEERE spreken zal; want Hij zal tot zijn volk en tot zijne gunstgenooten van vrede spreken; maar dat zij niet weder tot dwaasheid keeren.
10. Zekerlijk, zijn heil is nabij degenen, die Hem vreezen, opdat in onzen lande eere wone.
11. De goedertierenheid en waarheid zullen malkanderen ontmoeten, de [a]gerechtigheid en vrede zullen [*malkanderen*] kussen. a Hebr. 7: 2.
12. De waarheid zal uit de aarde spruiten, en gerechtigheid zal van den hemel nederzien.
13. Ook zal de HEERE het goede geven; en ons [a]land zal zijne vrucht geven. a Ps. 67: 7.
14. De gerechtigheid zal voor zijn aangezichte henengaan, en Hij zal ze zetten op den weg zijner voetstappen.

DE LXXXVI PSALM.

Een gebed van David.
HEERE, neig uw oor, verhoor mij; want ik ben ellendig en nooddruftig.
2. Bewaar mijne ziele, want ik ben [*uw*] gunstgenoot; o Gij, mijn God, verlos uwen knecht, die op U betrouwt.
3. Wees mij genadig, HEERE, want ik roep tot U den ganschen dag.
4. Verheug de ziele uws knechts; want tot U, Heere, verhef ik mijne ziele.
5. Want Gij, HEERE, zijt goed, en gaarne vergevende, en van groote goedertierenheid allen, die U aanroepen.
6. HEERE, neem mijn gebed ter oore, en merk op de stemme mijner smeekingen.
7. [a]In den dag mijner benauwdheid roep ik U aan, want Gij verhoort mij. a Ps. 50: 15.
8. Onder de goden is niemand U gelijk, Heere, en [a]er zijn geene gelijk uwe werken. a Deut. 3: 24. Ps. 136: 4.
9. Alle de heidenen, Heere, die Gij gemaakt hebt, zullen komen, en zullen zich voor uw aanschijn nederbuigen, en uwen naam eeren.
10. Want Gij zijt groot, en doet wonderwerken; Gij alleen zijt God.
11. [a]Leer mij, HEERE, uwen weg, ik zal in uwe waarheid wandelen; vereenig mijn hart tot de vreeze uws naams. a Ps. 25: 4; 27: 11; 119: 33.
12. Heere, mijn God, ik zal U met mijn gansche hart loven, en ik zal uwen naam eeren in eeuwigheid.
13. Want uwe goedertierenheid is groot over mij; en Gij hebt mijne ziel uit het onderste des grafs uitgerukt.
14. O God, [a]de hoovaardigen staan tegen mij op, en de vergaderingen der tirannen zoeken mijne ziel; en zij stellen U niet voor hunne oogen. a Ps. 54: 5.
15. Maar Gij, Heere, [a]zijt een barmhartig en genadig God, lankmoedig, en groot van goedertierenheid en waarheid. a Ex. 34: 6. Num. 14: 18. Neh. 9: 17. Ps. 103: 8; 145: 8. Joël 2: 13.
16. Wend U tot mij, en wees mij genadig; geef uwen knecht uwe sterkte, en verlos den zoon uwer dienstmaagd.
17. Doe aan mij een teeken ten goede, opdat het mijne haters zien, en beschaamd worden, als Gij, HEERE, mij geholpen, en mij getroost zult hebben.

DE LXXXVII PSALM.

Een psalm, een lied voor de kinderen van Kórah.
Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid.
2. De HEERE bemint de poorten Sions boven alle woningen Jakobs.
3. Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods. Séla.
4. Ik zal Ráhab en Bábel vermelden onder degenen, die Mij kennen; zie, de Philistijn en de Tyriër, met den Moor, deze is aldaar geboren.
5. En van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren; en de Allerhoogste zelf zal ze bevestigen.
6. De HEERE zal ze rekenen in het opschrijven der volken, [*zeggende*]: Deze is aldaar geboren. Séla.
7. En de zangers, gelijk de speellieden, [*mitsgaders*] alle mijne fonteinen, zullen binnen u zijn.

DE LXXXVIII PSALM.

Een lied, een psalm voor de kinderen van Kórah, voor den opperzangmeester, op Máchalath Leánnôth; eene onderwijzing van Héman, den E'zrahiet.

2. O HEERE, God mijns heils, bij dag, bij nacht roep ik voor U.

3. Laat mijn gebed voor uw aanschijn komen; neig uw oor tot mijn geschrei.

4. Want mijne ziele is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf.

5. Ik ben gerekend met degenen, die in den kuil nederdalen; ik ben geworden als een man, die krachteloos is;

6. Afgezonderd onder de dooden, gelijk de verslagenen, die in het graf liggen; die Gij niet meer gedenkt, en zij zijn afgesneden van uwe hand.

7. Gij hebt mij in den ondersten kuil gelegd, in duisternissen, in diepten.

8. Uwe grimmigheid ligt op mij; Gij hebt [*mij*] nedergedrukt met alle uwe baren. Séla.

9. Mijne bekenden hebt Gij verre van mij gedaan; Gij hebt mij hun tot eenen grooten gruwel gesteld; ik ben besloten, en kan niet uitkomen.

10. Mijn oog treurt vanwege verdrukking; HEERE, ik roep tot U den ganschen dag; ik strek mijne handen uit tot U.

11. Zult Gij wonder doen aan de dooden? Of zullen de overledenen opstaan, zullen zij U loven? Séla.

12. Zal uwe goedertierenheid in het graf verteld worden, uwe getrouwigheid in het verderf?

13. Zullen uwe wonderen bekend worden in de duisternis, en uwe gerechtigheid in het land der vergetelheid?

14. Maar ik, HEERE, roep tot U, en mijn gebed komt u voor in den morgenstond.

15. HEERE, waarom verstoot Gij mijne ziele, [*en*] verbergt uw aanschijn voor mij?

16. Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; ik draag uwe vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig.

17. Uwe hittige toornigheden gaan over mij; uwe verschrikkingen doen mij vergaan.

18. Den ganschen dag omringen zij mij, als water; te zamen omgeven zij mij.

19. Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan; mijne bekenden zijn [*in*] duisternisse.

DE LXXXIX PSALM.

Eene onderwijzing van Éthan, den Ézrahiet.

2. Ik zal de goedertierenheden des HEEREN eeuwiglijk zingen; ik zal uwe waarheid met mijnen mond bekend maken, van geslachte tot geslachte.

3. Want ik heb gezegd: Uwe goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden; in de hemelen zelve hebt Gij uwe waarheid bevestigd, [*zeggende*]:

4. Ik heb een verbond gemaakt met mijnen uitverkorene; Ik heb mijnen knecht David gezworen:

5. Ik zal uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen, en uwen troon opbouwen van geslachte tot geslachte. Séla.

6. [a]Dies loven de hemelen uwe wonderen, o HEERE; ook is uwe getrouwigheid in de gemeente der heiligen.

a Ps. 19: 2.

7. Want wie mag in den hemel tegen den HEERE geschat worden? [*Wie*] is den HEERE gelijk, onder de kinderen der sterken?

8. God is grootelijks geducht, in den raad der heiligen, en vreeselijk boven allen, die rondom Hem zijn.

9. O HEERE, God der heirscharen, wie is als Gij? grootmachtig, o HEERE, en uwe getrouwigheid is rondom U.

10. Gij heerscht over de opgeblazenheid der zee; wanneer hare baren zich verheffen, zoo stilt Gij ze.

11. Gij hebt Ráhab verbrijzeld als eenen verslagene; Gij hebt uwe vijanden verstrooid met den arm uwer sterkte.

12. [a]De hemel is uwe, ook is de aarde uwe; de wereld en hare volheid, die hebt Gij gegrond. *a* Ps. 24: 1, 2.

13. Het noorden en het zuiden, die hebt Gij geschapen; Thábor en Hérmon juichen in uwen naam.

14. Gij hebt eenen arm met macht;

uwe hand is sterk, uwe rechterhand is hoog.

15. [a]Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid uws troons; [b]goedertierenheid en waarheid gaan voor uw aanschijn henen. *a* Ps. 97: 2. *b* Ps. 85: 14.

16. Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent. O HEERE, zij zullen in het licht uws aanschijns wandelen.

17. Zij zullen zich den ganschen dag verheugen in uwen naam, en door uwe gerechtigheid verhoogd worden.

18. Want Gij zijt de heerlijkheid hunner sterkte; en door uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden.

19. Want ons schild is van den HEERE, en onze koning is van den Heilige Israëls.

20. Toen hebt Gij in een gezicht gesproken van uwen heilige, en gezegd: Ik heb hulpe besteld bij eenen held; ik heb eenen verkorene uit het volk verhoogd.

21. Ik heb David, mijnen knecht, gevonden; met [a]mijne heilige olie heb Ik hem gezalfd; *a* 1 Sam. 16: 1, 13.

22. Met welken mijne hand vast blijven zal; ook zal hem mijn arm versterken.

23. [a]De vijand zal hem niet dringen, en de zoon der ongerechtigheid zal hem niet onderdrukken. *a* 2 Sam. 7: 10.

24. Maar Ik zal zijne wederpartijders verpletteren voor zijn aangezicht, en die hem haten, zal Ik plagen.

25. En mijne getrouwigheid en mijne goedertierenheid zullen met hem zijn; en zijn hoorn zal in mijnen naam verhoogd worden.

26. En Ik zal zijne hand in de zee zetten, en zijne rechterhand in de rivieren.

27. [a]Hij zal Mij noemen: Gij zijt mijn Vader, mijn God, en de rotssteen mijns heils. *a* 2 Sam. 7: 14. Hebr. 1: 4, 5.

28. Ook zal Ik hem ten eerstgeborenen zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde.

29. Ik zal hem mijne goedertierenheid in eeuwigheid houden, en mijn verbond zal hem vast blijven.

30. En Ik zal zijn zaad in eeuwigheid zetten, en zijnen troon als de dagen der hemelen.

31. [a]Indien zijne kinderen mijne wet verlaten, en in mijne rechten niet wandelen; *a* 2 Sam. 7: 14.

32. Indien zij mijne inzettingen ontheiligen, en mijne geboden niet houden;

33. Zoo zal Ik hunne overtreding met de roede bezoeken, en hunne ongerechtigheid met plagen.

34. Maar mijne goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, en in mijne getrouwigheid niet feilen.

35. Ik zal mijn verbond niet ontheiligen, en hetgene dat uit mijne lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen.

36. [a]Ik heb eens gezworen bij mijne heiligheid: Zoo Ik aan David liege! *a* Hebr. 6: 13, 17, 18.

37. Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn, en zijn troon zal voor Mij zijn gelijk de zon.

38. Hij zal eeuwiglijk bevestigd worden, gelijk de maan; en de getuige in den hemel is getrouw. Séla.

39. Maar Gij hebt [*hem*] verstooten en verworpen; Gij zijt verbolgen geworden tegen uwen gezalfde.

40. Gij hebt het verbond uws knechts te niete gedaan; Gij hebt zijne kroon ontheiligd tegen de aarde.

41. Gij hebt alle zijne muren doorgebroken; Gij hebt zijne vestingen nedergeworpen.

42. [a]Allen, die den weg voorbijgingen, hebben hem beroofd; zijnen naburen is hij tot eenen smaad geweest. *a* Ps. 80: 13.

43. Gij hebt de rechterhand zijner wederpartijders verhoogd; Gij hebt alle zijne vijanden verblijd.

44. Gij hebt ook de scherpte zijns zwaards omgekeerd, en hebt hem niet staande gehouden in den strijd.

45. Gij hebt zijne schoonheid doen ophouden; en Gij hebt zijnen troon ter aarde nederstooten.

46. Gij hebt de dagen zijner jeugd verkort; Gij hebt hem met schaamte overdekt. Séla.

47. Hoe lange, o HEERE? Zult Gij U steeds verbergen? Zal uwe grimmigheid branden als een vuur?

48. Gedenk van hoedanige eeuw ik ben; waarom zoudt Gij aller menschen kinderen te vergeefs geschapen hebben?

49. Wat man leeft er, die den dood niet zien zal, die [a]zijne ziel zal be-

vrijden van het geweld des grafs? Séla.
a Ps. 49: 10, 16.

50. Heere, waar zijn uwe vorige goedertierenheden, [a][*die*] Gij David gezworen hebt bij uwe trouwe?
a 2 Sam. 7: 15.

51. Gedenk, Heere, aan den smaad uwer knechten, dien ik in mijnen boezem draag [*van*] alle groote volken;

52. Waarmede, o HEERE, uwe vijanden smaden, waarmede zij de voetstappen uws gezalfden smaden.

53. Geloofd zij de HEERE in der eeuwigheid. Amen, ja amen.

DE XC PSALM.

Een gebed van Mozes, den man Gods. Heere, Gij zijt ons geweest eene toevlucht van geslachte tot geslachte.

2. Eer de bergen geboren waren, en Gij de aarde en de wereld voortgebracht hadt, ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God.

3. Gij doet den mensch wederkeeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder, gij menschenkinderen.

4. Want duizend jaren zijn in uwe oogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, en [*als*] eene nachtwake.

5. Gij overstroomt ze; zij zijn [*gelijk*] een slaap; in den morgenstond zijn zij gelijk het gras, [*dat*] verandert:

6. In den morgenstond bloeit het, en het verandert; des avonds wordt het afgesneden, en het verdort.

7. Want wij vergaan door uwen toorn; en door uwe grimmigheid worden wij verschrikt.

8. Gij stelt onze ongerechtigheden voor U; onze heimelijke [*zonden*] in het licht uws aanschijns.

9. Want alle onze dagen gaan henen door uwe verbolgenheid; wij brengen onze jaren door als eene gedachte.

10. Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaar, of, zoo wij zeer sterk zijn, tachtig jaar; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarhenen.

11. Wie kent de sterkte uws toorns, en uwe verbolgenheid, naar dat Gij te vreezen zijt?

12. Leer [*ons*] alzoo onze dagen tellen, dat wij een wijs harte bekomen.

13. Keer weder, HEERE; tot hoe lange? En het berouwe U over uwe knechten.

14. Verzadig ons in den morgenstond met uwe goedertierenheid, zoo zullen wij juichen en verblijd zijn in alle onze dagen.

15. Verblijd ons naar de dagen, [*in dewelke*] Gij ons gedrukt hebt, [*naar*] de jaren, [*in dewelke*] wij het kwaad gezien hebben.

16. Laat uw werk aan uwe knechten gezien worden, en uwe heerlijkheid over hunne kinderen.

17. En de liefelijkheid des HEEREN onzes Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons; ja het werk onzer handen, bevestig dat.

DE XCI PSALM.

Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten, in de schaduw des Almachtigen.

2. Ik zal tot den HEERE zeggen: Mijne toevlucht en mijn burcht; mijn God, op welken ik vertrouwe.

3. [a]Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangers, van de zeer verderfelijke pestilentie. *a* Ps. 124: 7.

4. Hij [a]zal u dekken met zijne vlerken, en onder zijne vleugelen zult gij betrouwen; zijne waarheid is eene rondas en beukelaar. *a* Ps. 57: 2.

5. [a]Gij zult niet vreezen voor den schrik des nachts; voor den pijl, die des daags vliegt; *a* Job 5: 19, 20. Spr. 3: 25. Hoogl. 3: 8.

6. Voor de pestilentie, die in de donkerheid wandelt; voor het verderf, dat op den middag verwoest.

7. Aan uwe zijde zullen er duizend vallen, en tien duizend aan uwe rechterhand; tot u zal het niet genaken.

8. Alleenlijk zult gij het met uwe oogen aanschouwen; en gij zult de vergelding der goddeloozen zien.

9. Want Gij, HEERE, zijt mijne toevlucht. Den Allerhoogste hebt gij gesteld tot uw vertrek.

10. U zal geen kwaad wedervaren, en geene plage zal uwe tente naderen.

11. [a]Want Hij zal zijne engelen van

u bevelen, dat zij u bewaren in alle uwe wegen. *a* Ps. 34: 8.
Matth. 4: 6. Luc. 4: 10.

12. [a]Zij zullen u op de handen dragen, opdat gij uwen voet aan geenen steen stoot. *a* Luc. 4: 11.

13. Op den [a]fellen leeuw en de adder zult gij treden; gij zult den jongen leeuw en den draak vertreden.
a Job 5: 22, 23.

14. Dewijl hij Mij zeer bemint, [*spreekt God*], zoo zal Ik hem uithelpen. Ik zal hem op eene hoogte stellen; want hij kent mijnen naam.

15. Hij zal Mij aanroepen, en Ik zal hem verhooren; in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn; Ik zal er hem uittrekken, en zal hem verheerlijken.

16. Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen, en Ik zal hem mijn heil doen zien.

DE XCII PSALM.

Een psalm, een lied, op den Sabbathdag.

2. Het is goed, dat men den HEERE love, en uwen naam psalmzinge, o Allerhoogste;

3. Dat men in den morgenstond uwe goedertierenheid verkondige, en uwe getrouwigheid in de nachten;

4. Op het tiensnarig instrument en op de luit, met een voorbedacht lied op de harp.

5. Want Gij hebt mij verblijd, HEERE, met uwe daden; ik zal juichen over de werken uwer handen.

6. O HEERE, hoe groot zijn uwe werken! Zeer diep zijn uwe gedachten.

7. Een onvernuftig man weet er niet van, en een dwaas verstaat dit niet:

8. Dat de goddeloozen groeien als het kruid, en alle de werkers der ongerechtigheid bloeien, opdat zij tot in der eeuwigheid verdelgd worden.

9. Maar Gij zijt de Allerhoogste, in eeuwigheid de HEERE.

10. Want zie, uwe vijanden, o HEERE, want zie, uwe vijanden zullen vergaan; alle de werkers der ongerechtigheid zullen verstrooid worden.

11. Maar Gij zult mijnen hoorn verhoogen, gelijk eens eenhoorns; ik ben met versche olie overgoten.

12. En mijn oog zal mijne verspieders aanschouwen, mijne ooren zullen het hooren, aangaande de boosdoeners, die tegen mij opstaan.

13. De [a]rechtvaardige zal groeien als een palmboom, hij zal wassen [b]als een cederboom op Libanon. *a* Hos. 14: 6.
b Richt. 9: 15.

14. Die in het Huis des HEEREN geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods.

15. In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen vet en groen zijn;

16. Om te verkondigen, dat de HEERE recht is. Hij is mijn rotssteen, en in Hem is geen onrecht.

DE XCIII PSALM.

De HEERE regeert; Hij is met hoogheid bekleed; de HEERE is bekleed met sterkte, Hij heeft zich omgord. Ook is de wereld bevestigd, zij zal niet wankelen.

2. Van toen af is uw troon bevestigd; Gij zijt van eeuwigheid af.

3. De rivieren verheffen, o HEERE, de rivieren verheffen haar bruisen; de rivieren verheffen hare aanstooting;

4. [*Doch*] de HEERE in de hoogte is geweldiger, dan het bruisen van groote wateren, [*dan*] de geweldige baren der zee.

5. Uwe getuigenissen zijn zeer getrouw; de heiligheid is uwen Huize sierlijk, HEERE, tot lange dagen.

DE XCIV PSALM.

O God der wraken, o HEERE, God der wraken, [a]verschijn blinkende.
a Deut. 33: 2. Ps. 50: 2; 80: 2.

2. Gij, Rechter der aarde, verhef U; breng vergelding weder over de hoovaardigen.

3. Hoe lang zullen de goddeloozen, o HEERE, hoe lang zullen de goddeloozen van vreugde opspringen?

4. Uitgieten? Hard spreken? Alle werkers der ongerechtigheid zich beroemen?

5. O HEERE, zij verbrijzelen uw volk, en zij verdrukken uw erfdeel.

6. De weduwe en den vreemdeling

dooden zij, en zij vermoorden de weezen;
7. En zeggen: [a]De HEERE ziet het niet, en de God Jakobs merkt het niet.
a Ps. 10: 11, 13; 59: 8.
8. [a]Aanmerkt, gij onvernuftigen onder het volk; en gij dwazen, wanneer zult gij verstandig worden?
a Ps. 92: 7.
9. [a]Zoude Hij, die het oor plant, niet hooren? Zoude Hij, die het oog formeert, niet aanschouwen?
a Ex. 4: 11.
10. Zoude Hij, die de heidenen tuchtigt, niet straffen; Hij, die den mensch wetenschap leert?
11. [a]De HEERE weet de gedachten des menschen, dat zij ijdelheid zijn.
a 1 Cor. 3: 20.
12. Welgelukzalig is de man, o HEERE, dien Gij tuchtigt, en dien Gij leert uit uwe wet,
13. Om hem rust te geven van de kwade dagen; totdat de kuil voor den goddelooze gegraven wordt.
14. Want [a]de HEERE zal zijn volk niet begeven, en Hij zal zijne erve niet verlaten. a 1 Sam. 12: 22. Rom. 11: 1, 2.
15. Want het oordeel zal wederkeeren tot de gerechtigheid; en alle oprechten van hart zullen dat navolgen.
16. Wie zal voor mij staan tegen de boosdoeners? Wie zal zich voor mij stellen tegen de werkers der ongerechtigheid?
17. Ten ware dat de HEERE mij eene hulpe geweest ware, mijne ziel had bijna in de stilte gewoond.
18. Als ik zeide: Mijn voet wankelt; uwe goedertierenheid, o HEERE, ondersteunde mij.
19. Als mijne gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben uwe vertroostingen mijne ziele verkwikt.
20. Zoude zich de stoel der schadelijkheden met U vergezelschappen, die moeite verdicht bij inzetting?
21. Zij rotten zich samen tegen de ziel des rechtvaardigen, en zij verdoemen onschuldig bloed.
22. Doch de HEERE is mij geweest tot een hoog vertrek, en mijn God tot eene steenrots mijner toevlucht.
23. En hij zal hunne ongerechtigheid op hen doen wederkeeren, en Hij zal ze in hunne boosheid verdelgen; de HEERE onze God zal ze verdelgen.

DE XCV PSALM.

Komt, laat ons den HEERE vroolijk zingen, laat ons juichen den rotssteen onzes heils.
2. Laat ons zijn aangezichte te gemoet gaan met lof; laat ons Hem juichen met psalmen.
3. Want de HEERE is een groot God; ja een groot Koning boven alle goden.
4. [a]In wiens hand de diepste plaatsen der aarde zijn, en de hoogten der bergen zijn zijne. a Job 26: 6.
5. Wiens ook de zee is, want Hij heeft ze gemaakt; en zijne handen hebben het droge geformeerd.
6. Komt, laat ons aanbidden en nederbukken, laat ons knielen voor den HEERE, die ons gemaakt heeft.
7. [a]Want Hij is onze God, en wij zijn het volk zijner weide, en de schapen zijner hand. [b]Heden, zoo gij zijne stemme hoort, a Ps. 100: 3. b Hebr. 3: 7.
8. Verhardt uw hart niet, [a]gelijk te Mériba, gelijk ten dage van Mássa in de woestijn; a Ex. 17: 7.
Num. 20: 1, 3, 13. Deut. 6: 16.
9. Waar Mij uwe vaders verzochten, [a]Mij beproefden, ook mijn werk zagen. a Heb. 3: 9.
10. [a]Veertig jaar heb Ik verdriet gehad aan [*dit*] geslacht, en heb gezegd. Zij zijn een volk, dwalende van harte, en zij kennen mijne wegen niet.
a Hebr. 3: 17.
11. Daarom heb Ik in mijnen toorn gezworen: Zoo zij in mijne ruste zullen ingaan!

DE XCVI PSALM.

Zingt den HEERE een nieuw lied; zingt den HEERE, gij gansche aarde.
2. Zingt den HEERE, looft zijnen naam; boodschapt zijn heil van dag tot dag.
3. Vertelt onder de heidenen zijne eere, onder alle volken zijne wonderen.
4. Want de HEERE is groot en zeer te prijzen; Hij is vreeselijk boven alle goden.
5. Want alle de goden der volkeren zijn afgoden; maar de HEERE heeft de hemelen gemaakt.

6. Majesteit en heerlijkheid zijn voor zijn aangezichte, sterkte en sieraad in zijn Heiligdom.
7. Geeft den HEERE, gij geslachten der volken, geeft den HEERE eere en sterkte.
8. Geeft den HEERE de eere zijns naams; brengt offer, en komt in zijne voorhoven.
9. [a]Aanbidt den HEERE in de heerlijkheid des Heiligdoms; schrikt voor zijn aangezichte, gij gansche aarde.
a Ps. 29: 2.
10. Zegt onder de heidenen: De HEERE regeert; ook zal de wereld bevestigd worden; zij zal niet bewogen worden. Hij zal de volken richten in alle rechtmatigheid.
11. Dat de hemelen zich verblijden, en de aarde zich verheuge; dat de zee bruise met hare volheid;
12. Dat het veld huppele van vreugde met al wat er in is; dat dan alle de boomen des wouds juichen;
13. Voor het aangezichte des HEEREN; want Hij komt, want Hij komt, om de aarde te richten; [a]Hij zal de wereld richten met gerechtigheid, en de volken met zijne waarheid.
a Ps. 98: 9. Openb. 19: 11.

DE XCVII PSALM.

[a]De HEERE regeert, de aarde verheuge zich; dat vele eilanden zich verblijden.
a Ps. 93: 1; 96: 10.
2. Rondom Hem zijn wolken en donkerheid, gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid zijns troons.
3. Een vuur gaat voor zijn aangezichte henen, en het steekt zijne wederpartijen rondom aan brand.
4. [a]Zijne bliksemen verlichten de wereld: [b]het aardrijk ziet ze en het beeft.
a Openb. 4: 5. b Ps. 77: 17.
5. De bergen smelten als was voor het aanschijn des HEEREN, voor het aanschijn des Heeren der gansche aarde.
6. [a]De hemelen verkondigen zijne gerechtigheid, en alle volken zien zijne eere.
a Ps. 19: 2; 50: 6.
7. Beschaamd moeten wezen allen, die de beelden dienen, die zich op afgoden beroemen. Buigt u neder voor Hem, alle Gij Goden.
8. Sion heeft gehoord, en het heeft zich verblijd, en de dochteren van Juda hebben zich verheugd vanwege uwe oordeelen, o HEERE.
9. Want Gij, HEERE, zijt de Allerhoogste over de geheele aarde; Gij zijt zeer hoog verheven boven alle goden.
10. Gij liefhebbers des HEEREN, haat het kwade. Hij bewaart de zielen zijner gunstgenooten; Hij redt ze uit der goddeloozen hand.
a Amos 5: 15. Rom. 12: 9.
11. Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid, en vroolijkheid voor de oprechten van harte.
12. Gij rechtvaardigen, verblijdt u in den HEERE, en spreekt lof ter gedachtenisse zijner heiligheid.

DE XCVIII PSALM.

Een psalm.
Zingt den HEERE een nieuw lied, want Hij heeft wonderen gedaan; zijne rechterhand, en de arm zijner heiligheid, heeft Hem heil gegeven.
2. De HEERE heeft zijn heil bekend gemaakt, Hij heeft zijne gerechtigheid geopenbaard voor de oogen der heidenen.
3. Hij is gedachtig geweest zijner goedertierenheid, en zijner waarheid aan het huis Israëls; en alle de einden der aarde hebben gezien het heil onzes Gods.
4. Juicht den HEERE, gij gansche aarde, roept uit van vreugde, en zingt vroolijk, en psalmzingt.
5. Psalmzingt den HEERE met de harp, met de harp en met de stemme des gezangs;
6. Met trompetten en bazuinengeklank; juicht voor het aangezichte des Konings, des HEEREN.
7. De zee bruise met hare volheid, de wereld met degenen, die daarin wonen.
8. Dat de rivieren met de handen klappen, dat te gelijk de gebergten vreugde bedrijven,
9. Voor het aangezichte des HEEREN; want Hij komt, om de aarde te richten; Hij zal de wereld richten in gerechtigheid, en de volken in alle rechtmatigheid.

DE XCIX PSALM.

De HEERE regeert, dat de volkeren

beven; Hij zit [*tusschen*] de Cherubim, de aarde bewege zich.
2. De HEERE is groot in Sion, en Hij is hoog boven alle volkeren.
3. Dat zij uwen grooten en vreeselijken naam loven, die heilig is;
4. En de sterkte des Konings, die het recht liefheeft. Gij hebt billijkheden bevestigd, Gij hebt recht en gerechtigheid gedaan in Jakob.
5. Verheft den HEERE onzen God, en buigt u neder voor de voetbank zijner voeten; Hij is heilig.
6. Mozes en Aäron waren onder zijne priesters, en Samuël onder de aanroepers zijns naams; zij riepen tot den HEERE, en Hij verhoorde ze.
7. Hij sprak tot hen in eene wolkkolom; zij hebben zijne getuigenissen onderhouden, en de inzettingen, [*die*] Hij hun gegeven had.
8. O HEERE onze God, Gij hebt ze verhoord, Gij zijt hun geweest een vergevend God, hoewel wrake doende over hunne daden.
9. Verheft den HEERE onzen God, en buigt u voor den berg zijner heiligheid, want de HEERE onze God is heilig.

DE C PSALM.

Een lofpsalm.
Gij gansche aarde, juicht den HEERE.
2. Dient den HEERE met blijdschap; komt voor zijn aanschijn met vroolijk gezang.
3. Weet, dat de HEERE is God. Hij heeft ons gemaakt (en niet wij) zijn volk en [a]de schapen zijner weide.
a Ps. 95 : 7. Ezech. 34 : 30, 31.
4. Gaat in tot zijne poorten met lof, in zijne voorhoven met lofgezang; looft Hem, prijst zijnen naam.
5. Want de HEERE is goed; zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid; en zijne getrouwigheid van geslachte tot geslachte.

DE CI PSALM.

Een psalm van David.
Ik zal van goedertierenheid en recht zingen; U zal ik psalmzingen, o HEERE.
2. Ik zal verstandiglijk handelen in den oprechten weg; wanneer zult Gij tot mij komen? Ik zal in het midden mijns huizes wandelen, in oprechtigheid mijns harten.
3. Ik zal geen Bélialsstuk voor mijne oogen stellen; ik haat het doen der afvalligen; het zal mij niet aankleven.
4. Het verkeerde hart zal van mij wijken; den booze zal ik niet kennen.
5. Die zijnen naaste in het heimelijke achterklapt, dien zal ik verdelgen; die hoog van oogen is, en trotsch van hart, dien zal ik niet vermogen.
6. Mijne oogen zullen zijn op de getrouwen in den lande, dat zij bij mij zitten; die in den oprechten weg wandelt, die zal mij dienen.
7. Wie bedrog pleegt, zal binnen mijn huis niet blijven; die leugenen spreekt, zal voor mijne oogen niet bevestigd worden.
8. Allen morgen zal ik alle goddeloozen des lands verdelgen, om uit de stad des HEEREN alle werkers der ongerechtigheid uit te roeien.

DE CII PSALM.

Een gebed des verdrukten, als hij overstelpt is, en zijne klachte uitstort voor het aangezichte des HEEREN.
2. O HEERE, hoor mijn gebed, en laat mijn geroep tot U komen.
3. Verberg uw aangezichte niet voor mij; neig uw oor tot mij ten dage mijner benauwdheid; ten dage als ik roep, verhoor mij haastelijk.
4. Want mijne dagen zijn vergaan [a]als rook, en mijne gebeenten zijn uitgebrand als een haard. a Ps. 37 : 20.
5. Mijn hart is geslagen en verdord als gras, [*zoo*]dat ik vergeten heb mijn brood te eten.
6. Mijn gebeente kleeft aan mijn vleesch, vanwege de stemme mijns zuchtens.
7. Ik ben eenen roerdomp der woestijn gelijk geworden; ik ben geworden als een steenuil der wildernissen.
8. Ik waak, en ben geworden als eene eenzame musch op het dak.
9. Mijne vijanden smaden mij al den dag; die [*tegen*] mij razen, zweren bij mij.

10. Want ik eet asch als brood, en vermeng mijnen drank met tranen,
11. Vanwege uwe verstoordheid en uwen grooten toorn; want Gij hebt mij verheven, en mij [*weder*] nedergeworpen.
12. Mijne dagen zijn als eene afgaande schaduw, en ik verdor als gras.
13. Maar Gij, HEERE, blijft in eeuwigheid, en uwe gedachtenisse van geslachte tot geslachte.
14. Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Sion; want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen.
15. Want uwe knechten hebben een welgevallen aan hare steenen, en hebben medelijden met haar gruis.
16. Dan zullen de heidenen den naam des HEEREN vreezen, en alle koningen der aarde uwe heerlijkheid;
17. Als de HEERE Sion zal opgebouwd hebben, in zijne heerlijkheid zal verschenen zijn,
18. Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gansch ontbloot is, en niet versmaad hebben hunlieder gebed.
19. Dat zal beschreven worden voor het navolgende geslacht; en het volk, dat geschapen zal worden, zal den HEERE loven;
20. Omdat Hij uit de hoogte zijns heiligdoms zal hebben nederwaarts gezien; dat de HEERE uit den hemel op de aarde geschouwd zal hebben;
21. Om het zuchten der gevangenen te hooren, om los te maken de kinderen des doods;
22. Opdat men den naam des HEEREN vertelle te Sion, en zijnen lof te Jeruzalem;
23. Wanneer de volken te zamen zullen vergaderd worden, ook de koninkrijken, om den HEERE te dienen.
24. Hij heeft mijne kracht op den weg ter neder gedrukt; mijne dagen heeft Hij verkort.
25. Ik zeide: Mijn God, neem mij niet weg in het midden mijner dagen; uwe jaren zijn van geslachte tot geslachte.
26. Gij hebt voormaals de aarde gegrond, en de hemelen zijn het werk uwer handen.
27. Die zullen vergaan, maar Gij zult staande blijven, en zij alle zullen als een kleed verouden. [a]Gij zult ze veranderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn. a Hebr. 1: 12.
28. Maar gij zijt dezelfde, en uwe jaren zullen niet geëindigd worden.
29. De kinderen uwer knechten zullen wonen, en hun zaad zal voor uw aangezichte bevestigd worden.

DE CIII PSALM.

[*Een psalm van*] David.
Loof den HEERE, mijne ziele, en al wat binnen in mij is, zijnen heiligen naam.
2. Loof den HEERE, mijne ziele, en vergeet geene van zijne weldaden.
3. Die al uwe ongerechtigheid vergeeft; die alle uwe krankheden geneest;
4. Die uw leven verlost van het verderf; die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden;
5. Die uwen mond verzadigt met het goede; uwe jeugd vernieuwt als eens arends.
6. De HEERE doet gerechtigheid en gerichten allen dengenen, die onderdrukt worden.
7. Hij heeft Mozes zijne wegen bekend gemaakt, den kinderen Israëls zijne daden.
8. [a]Barmhartig en genadig is de HEERE, lankmoedig en groot van goedertierenheid. a Ex. 34: 6. Num. 14: 18. Deut. 5: 10. Neh. 9: 17. Ps. 86: 15; 145: 8. Jer. 32: 18.
9. [a]Hij zal niet altoos twisten, noch eeuwiglijk [*den toorn*] behouden. a Jes. 57: 16. Jer. 3: 5.
10. Hij doet ons niet naar onze zonden, en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden.
11. Want zoo hoog de hemel is boven de aarde, is zijne goedertierenheid geweldig over degenen, die Hem vreezen.
12. Zoo verre het oosten is van het westen, zoo verre doet Hij onze overtredingen van ons.
13. Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt zich de HEERE over degenen, die Hem vreezen.

14. Want Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn.
15. De [a]dagen des menschen zijn als het gras; [b]gelijk eene bloem des velds, alzoo bloeit hij. *a* Ps. 90: 5. *b* Job 14: 1, 2. Ps. 90: 5, 6. Jac. 1: 10, 11. 1 Petr. 1: 24.
16. Als de wind daarover gegaan is, zoo is zij niet [*meer*], en hare plaatse kent haar niet meer.
17. Maar de goedertierenheid des HEEREN is van eeuwigheid en tot eeuwigheid over degenen, die Hem vreezen, en zijne gerechtigheid aan kindskinderen;
18. Aan [a]degenen, die zijn verbond houden, en die aan zijne bevelen denken, om die te doen. *a* Deut. 7: 9.
19. De HEERE heeft zijnen troon in de hemelen bevestigd, en zijn koninkrijk heerscht over alles.
20. Looft den HEERE, zijne engelen, gij krachtige helden, die zijn woord doet, gehoorzamende der stemme zijns woords.
21. Looft den HEERE, [a]alle zijne heirscharen, gij zijne dienaars, die zijn welbehagen doet. *a* Gen. 32: 2. 1 Kon. 22: 19. Eph. 3: 10. Col. 1: 16.
22. Looft den HEERE, alle zijne werken, aan alle plaatsen zijner heerschappij. Loof den HEERE, mijne ziele.

DE CIV PSALM.

Loof [a]den HEERE, mijne ziele. O HEERE mijn God, Gij zijt zeer groot, Gij zijt bekleed met majesteit en heerlijkheid. *a* Ps. 103: 1; 146: 1.
2. Hij bedekt zich met het licht, als met een kleed; [a]Hij rekt den hemel uit als eene gordijn. *a* Gen. 1: 6. Job 26: 7.
3. Die zijne opperzalen zoldert in de wateren; die van de wolken zijn wagen maakt; [a]die op de vleugelen des winds wandelt. *a* Ps. 18: 11. Jes. 19: 1. Openb. 14: 14.
4. [a]Hij maakt zijne engelen geesten, zijne dienaars tot een vlammend vuur. *a* Hebr. 1: 7.
5. Hij [a]heeft de aarde gegrond op hare grondvesten; zij zal nimmermeer noch eeuwiglijk wankelen. *a* Job 26: 7; 38: 4, 5, 6. Ps. 24: 2; 78: 69.
6. Gij hadt ze met den afgrond als een kleed overdekt; de wateren stonden boven de bergen.
7. Van uw schelden vloden zij; zij haastten zich weg voor de stemme uws donders.
8. De bergen rezen op, de dalen daalden, ter plaatse, die Gij voor hen gegrond hadt.
9. Gij hebt eene pale gesteld, die zij niet overgaan zullen; zij zullen de aarde niet weder bedekken.
10. Die de fonteinen uitzendt door de dalen, dat zij tusschen de gebergten henen wandelen.
11. Zij drenken al het gedierte des velds; de woudezels breken er hunnen dorst [*mede*].
12. Bij deze woont het gevogelte des hemels, eene stemme gevende van tusschen de takken.
13. Hij drenkt de bergen uit zijne opperzalen; de aarde wordt verzadigd van de vrucht uwer werken.
14. Hij doet het gras uitspruiten voor de beesten, en het kruid tot dienst des menschen, doende het brood uit de aarde voortkomen;
15. En den wijn, die het hart des menschen verheugt, doende het aangezicht blinken van olie; en het brood, dat het hart des menschen sterkt.
16. De boomen des HEEREN worden verzadigd, de cederboomen van Libanon, die Hij geplant heeft;
17. Alwaar de vogelkens nestelen; des ooievaars huis zijn de denneboomen;
18. De hooge bergen zijn voor de steenbokken; de steenrotsen zijn een vertrek voor de konijnen.
19. Hij heeft de maan gemaakt tot de gezette tijden; de zon weet haren ondergang.
20. Gij beschikt de duisternisse, en het wordt nacht, in denwelken al het gedierte des wouds uittreedt;
21. [a]De jonge leeuwen, brieschende om eenen roof, en om hunne spijze van God te zoeken. *a* Job 39: 1, 2. Jes. 31: 4.
22. De zon opgaande, maken zij zich weg, en liggen neder in hunne holen.
23. De mensch gaat [*dan*] uit tot zijn werk, en naar zijnen arbeid tot den avond toe.
24. Hoe groot zijn uwe werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid

gemaakt; het aardrijk is vol van uwe goederen.
25. Deze zee, die groot en wijd van ruimte is, daarin is het wriemelende gedierte, en dat zonder getal, kleine gedierten met groote.
26. Daar wandelen de schepen, [*en*] de Leviáthan, dien Gij geformeerd hebt, om daarin te spelen.
27. Zij alle [a]wachten op U, dat Gij [*hun*] hunne spijze geeft te zijner tijd.
a Ps. 145: 15.
28. Geeft Gij ze hun, zij vergaderen ze; doet Gij uwe hand open, zij worden met goed verzadigd.
29. [a]Verbergt Gij uw aangezichte, zij worden verschrikt; neemt Gij hunnen adem weg, zij sterven, en zij keeren weder tot hun stof. a Ps. 30: 8.
30. Zendt Gij uwen Geest uit, zoo worden zij geschapen, en Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks.
31. De heerlijkheid des HEEREN zij tot in der eeuwigheid; de HEERE verblijde zich in zijne werken.
32. Als Hij de aarde aanschouwt, zoo beeft zij; als Hij de bergen aanroert, zoo rooken zij.
33. [a]Ik zal den HEERE zingen in mijn leven; ik zal mijnen God psalmzingen, terwijl ik nog ben.
a Ps. 63: 5; 146: 2.
34. Mijne overdenking van Hem zal zoet zijn; ik zal mij in den HEERE verblijden,
35. De zondaars zullen van de aarde verdaan worden, en de goddeloozen zullen niet meer zijn. Loof den HEERE, mijne ziele. Hallelújah.

DE CV PSALM.

Looft den HEERE, roept zijnen naam aan, maakt zijne daden bekend onder de volken.
2. Zingt Hem, psalmzingt Hem, spreekt aandachtelijk van alle zijne wonderen.
3. [a]Beroemt u in den naam zijner heiligheid; het hart dergenen, die den HEERE zoeken, verblijde zich.
a Ps. 34: 3.
4. Vraagt naar den HEERE en zijne sterkte; zoekt zijn aangezichte bestendiglijk.
5. Gedenkt zijner wonderen, die Hij gedaan heeft, zijner wonderteekenen, en der oordeelen zijns monds;
6. Gij zaad Abrahams, zijns knechts, gij kinderen Jakobs, zijns uitverkorenen.
7. Hij is de HEERE onze God; zijne oordeelen zijn over de geheele aarde.
8. Hij gedenkt zijns verbonds tot in der eeuwigheid; des woords, [*dat*] Hij ingesteld heeft, tot in duizend geslachten;
9. [*Des verbonds*], dat Hij met Abraham heeft gemaakt, en zijns eeds aan Izak;
10. [a]Welken Hij ook gesteld heeft aan Jakob tot eene inzetting, [b]aan Israël [*tot*] een eeuwig verbond;
a 1 Kron. 16: 17. b Gen. 28: 13; 35: 11.
11. Zeggende: [a]Ik zal u geven het land Kanaän, het snoer van ulieder erfdeel; a Gen. 13: 15; 15: 18.
12. [a]Als zij weinige menschen in getal waren, ja weinige, en vreemdelingen daarin. a 1 Kron. 16: 19.
13. En wandelden van volk tot volk, van het eene koninkrijk tot een ander volk.
14. [a]Hij liet geen mensch toe hen te onderdrukken; ook bestrafte Hij koningen om hunnentwille, [*zeggende*:]
a Gen. 35: 5.
15. Tast mijne gezalfden niet aan, en doet mijnen profeten geen kwaad.
16. Hij riep ook eenen honger in het land, Hij brak allen staf des broods.
17. Hij zond eenen man voor hun aangezicht henen; [a]Jozef werd verkocht tot een slaaf. a Gen. 37: 28, 36; 45: 5.
18. Men drukte zijne voeten in den stok, zijn persoon kwam [*in*] de ijzers.
19. Tot den tijd toe, dat zijn woord kwam, heeft hem de rede des HEEREN doorlouterd.
20. De koning zond, en deed hem ontslaan, de heerscher der volken die liet hem los.
21. Hij [a]zette hem tot eenen heere over zijn huis, en tot eenen heerscher over al zijn goed; a Gen. 41: 40.
22. Om zijne vorsten te binden naar zijnen lust, en zijne oudsten te onderwijzen.
23. Daarna kwam Israël in Egypte, en Jakob verkeerde als vreemdeling in het land van Cham.
24. En [a]Hij deed zijn volk zeer wassen, en maakte het machtiger dan zijne tegenpartijders. a Ex. 1: 7, 9.
25. Hij [a]keerde hun hart om, dat

zij zijn volk haatten. dat zij met zijne knechten listiglijk handelden.
a Ex. 1: 9, 10, 12.

26. Hij [a]zond Mozes, zijnen knecht, [*en*] Aäron, dien Hij verkoren had.
Ex. 3: 10; 4: 12.

27. [a]Zij deden onder hen de bevelen zijner teekenen, en de wonderwerken in het land van Cham. a Ex. 7: 9.

28. Hij zond duisternisse, en maakte het duister; en zij waren zijn woord niet wederspannig.

29. Hij keerde hunne wateren in bloed, en Hij doodde hunne visschen.

30. Hun land bracht vorschen voort in overvloed, [*tot*] in de binnenste kameren hunner koningen.

31. Hij sprak, en er kwam eene vermenging van ongedierte; luizen, in hunne gansche landpale.

32. Hij maakte hunnen regen tot hagel, vlammig vuur in hun land.

33. En Hij sloeg hunnen wijnstok en hunnen vijgeboom, en Hij brak het geboomte hunner landpalen.

34. Hij sprak, en er kwamen sprinkhanen en kevers, en dat zonder getal;

35. Die al het kruid in hun land opaten, ja aten de vrucht hunner landouwe op.

36. Hij versloeg ook alle eerstgeborenen in hun land, de eerstelingen aller hunner krachten.

37. En Hij voerde ze uit met zilver en goud; en onder hunne stammen was niemand, die struikelde.

38. [a]Egypte was blijde, als zij uittrokken, want hunne verschrikking was op hen gevallen. a Ex. 12: 33.

39. Hij breidde eene wolk uit tot een deksel, en vuur om den nacht te verlichten.

40. Zij baden, en Hij deed kwakkelen komen, en Hij verzadigde ze met hemelsch brood.

41. Hij opende eene steenrots, en er vloeiden wateren uit, [*die*] gingen door de dorre plaatsen [*als*] eene rivier.

42. Want Hij dacht aan zijn heilig woord, aan [a]Abraham zijnen knecht.
a Gen. 15: 14.

43. [a]Alzoo voerde Hij zijn volk uit met vroolijkheid, zijne uitverkorenen met gejuich. a Ex. 14: 8. Num. 33: 3.

44. En Hij gaf hun de landen der heidenen, zoodat zij in erfenis bezaten den arbeid der volkeren.

45. [b]Opdat zij zijne inzettingen onderhielden, en zijne wetten bewaarden. Hallelújah. a Ex. 19: 4, 5, 6.
Deut. 4: 1, 40; 6: 21, 22, 23, 24, 25.

DE CVI PSALM.

Hallelújah. [a]Looft den HEERE, want Hij is goed, want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.
a Ps. 107: 1; 118: 1; 136: 1.

2. Wie zal de mogendheden des HEEREN uitspreken, al zijnen lof verkondigen?

3. Welgelukzalig zijn zij, die het recht onderhouden; [*hij*] die te allen tijde gerechtigheid doet.

4. Gedenk mijner, o HEERE, naar het welbehagen [*tot*] uw volk, bezoek mij met uw heil:

5. Opdat ik aanschouwe het goede uwer uitverkorenen; opdat ik mij verblijde met de blijdschap uws volks; opdat ik mij beroeme met uw erfdeel.

6. [a]Wij hebben gezondigd, mitsgaders onze vaderen; wij hebben verkeerdelijk gedaan; wij hebben goddelooslijk gehandeld. a Lev. 26: 40. Jer. 3: 25. Dan. 9: 5.

7. Onze vaders in Egypte hebben niet gelet op uwe wonderen; zij zijn der menigte uwer goedertierenheden niet gedachtig geweest; [a]maar zij waren wederspannig aan de zee, bij de Schelfzee. a Ex. 14: 11, 12.

8. Doch Hij verloste ze om zijns naams wille, [a]opdat Hij zijne mogendheid bekend maakte. a Ex. 9: 16.

9. En Hij schold de Schelfzee, zoodat zij verdroogde, en [a]Hij deed ze wandelen door de afgronden, als [*door*] eene woestijn. a Ex. 14: 21, 22, 29.
Zie ook Jes. 63: 11, 12, 13.

10. En Hij verloste ze uit de hand des haters, en Hij bevrijdde ze van de hand des vijands.

11. [a]En de wateren overdekten hunne wederpartijders; niet één van hen bleef er over. a Ex. 14: 27; 15: 5.

12. [a]Toen geloofden zij aan zijne woorden; zij zongen zijnen lof.
a Ex. 14: 31; 15: 1.

13. [*Doch*] zij vergaten haast zijne werken; zij verbeidden naar zijnen raad niet.

14. [a]Maar zij werden belust met lust in de woestijn; en zij verzochten God in de wildernis. a Ex. 16: 3.
Num. 11: 4, 6, 33. Ps. 78: 18. 1 Cor. 10: 6.

15. Toen gaf Hij hun hunne begeerte; maar Hij [a]zond aan hunne zielen eene magerheid. a Num. 11: 20, 33. Ps. 78: 30, 31. Jes. 10: 16.

16. [a]En zij benijdden Mozes in het leger, [*en*] Aäron, den heilige des HEEREN. a Num. 16: 2, enz.

17. [a]De aarde deed zich open, en verslond Dáthan, en overdekte de vergadering van Abíram.
a Num. 16: 31, 32, 33. Deut. 11: 6.

18. En [a]een vuur brandde onder hunne vergadering, eene vlam stak de goddeloozen aan brand. a Num. 16: 35, 46.

19. [a]Zij maakten een kalf bij Hóreb, en zij bogen zich voor een gegoten beeld. a Ex. 32: 4.

20. En zij veranderden hunne Eere in de gedaante van een rund, dat gras eet.

21. Zij vergaten God, hunnen Heiland, die groote dingen gedaan had in Egypte;

22. Wonderdaden in het land van Cham; vreeselijke dingen aan de Schelfzee.

23. [a]Dies Hij zeide, dat Hij ze verdelgen zoude, tenware dat Mozes, zijn uitverkorene, in de scheure voor zijn aangezichte gestaan had, om zijne grimmigheid af te keeren, dat Hij ze niet verdierf. a Ex. 32: 11, 32. Deut. 9: 13, 14; 10: 10.

24. [a]Zij versmaadden ook het gewenschte land; zij geloofden zijn woord niet; a Num. 14: 1, 2.

25. Maar zij murmureerden in hunne tenten; naar de stemme des HEEREN hoorden zij niet.

26. Dies [a]hief Hij tegen hen zijne hand op, [*zwerende,*] dat Hij ze nedervellen zoude in de woestijn,
a Num. 14: 28.

27. En dat Hij hun zaad zoude nedervellen onder de heidenen, en hen [a]verstrooien zoude door de landen.
a Ps. 44: 12. Ezech. 20: 23.

28. Ook hebben zij zich gekoppeld aan [a]Báál-Péor, en zij hebben de offeranden der dooden gegeten.
a Num. 25: 3; 31: 16. Openb. 2: 14.

29. En zij hebben [*den HEERE*] tot toorn verwekt met hunne daden, zoodat de plage eene inbreuk onder hen deed.

30. Toen stond Pínehas op, en hij oefende gericht, en de plage werd ingehouden;

31. En het is hem gerekend tot gerechtigheid, van geslachte tot geslachte tot in eeuwigheid.

32. [a]Zij maakten [*Hem*] ook zeer toornig aan het twistwater, en het ging Mozes kwalijk om hunnentwille.
a Num. 20: 12. Ps. 95: 8,

33. Want zij verbitterden zijnen geest, zoodat hij [*wat*] onbedachts voortbracht met zijne lippen.

34. Zij hebben die volken niet verdelgd, die de HEERE hun gezegd had;

35. Maar zij vermengden zich met de heidenen, en leerden hunne werken.
a Richt. 2: 2; 3: 5, 6.

36. En zij dienden hunne afgoden, en zij werden hun tot eenen strik.

37. [a]Daarenboven hebben zij hunne zonen en hunne dochteren den duivelen opgeofferd. a Lev. 18: 21. Deut. 12: 31. 2 Kon. 16: 3; 17: 17; 21: 6. 2 Kron. 28: 3; 33: 6.

38. En zij hebben onschuldig bloed vergoten, het bloed hunner zonen en hunner dochteren, die zij den afgoden van Kanaän hebben opgeofferd; [a]zoodat het land door deze bloedschulden is ontheiligd geworden. a Num. 35: 33.

39. En zij ontreinigden zich door hunne werken, en zij hebben gehoereerd door hunne daden.

40. Dies is de toorn des HEEREN ontstoken tegen zijn volk, en Hij heeft eenen gruwel gehad aan zijn erfdeel.

41. En Hij gaf ze in de hand der heidenen, en hunne haters heerschten over hen.

42. En hunne vijanden hebben ze verdrukt, en zij zijn vernederd geworden onder hunne hand.

43. Hij heeft ze menigmaal gered; maar zij verbitterden [*Hem*] door hunnen raad, en werden uitgeteerd door hunne ongerechtigheid.

44. Nochtans zag Hij hunne benauwdheid aan, als Hij hun geschrei hoorde.

45. En Hij dacht tot hun best aan zijn verbond, en het berouwde Hem naar de veelheid zijner goedertierenheden.

46. Dies gaf Hij hun barmhartigheid voor het aangezicht van allen, die hen gevangen hadden.

47. Verlos ons, HEERE, onze God,

verzamel ons [a]uit de heidenen, opdat wij den naam uwer heiligheid loven, ons beroemende in uwen lof.
a 1 Kron. 16: 35.

48. Geloofd zij de HEERE, de God Israëls, van eeuwigheid en tot in eeuwigheid; en [a]al het volk zegge: Amen, Hallelújah. a 1 Kron. 16: 36.

DE CVII PSALM.

Looft den HEERE, want Hij is goed, want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

2. Dat [*zulks*] de bevrijden des HEEREN zeggen, die Hij uit de hand der wederpartijders bevrijd heeft;

3. En die Hij uit de landen verzameld heeft, van het oosten en van het westen, van het noorden en van de zee.

4. Die in de woestijn dwaalden, in eenen weg der wildernis; die geene stad ter woning vonden;

5. Zij waren hongerig, ook dorstig; hunne ziele was in hen overstelpt.

6. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, heeft Hij ze gered uit hunne angsten;

7. En Hij leidde ze op eenen rechten weg, om te gaan tot eene stad ter woning.

8. Laat ze voor den HEERE zijne goedertierenheid loven, en zijne wonderwerken voor de kinderen der menschen;

9. Want Hij heeft de dorstige ziel verzadigd, en de hongerige ziel met goed vervuld.

10. Die in duisternis en de schaduwe des doods zaten, gebonden met verdrukking en ijzer;

11. Omdat zij wederspannig waren geweest tegen Gods geboden, en den raad des Allerhoogsten onwaardiglijk verworpen hadden;

12. Waarom Hij hun het hart door zwarigheid vernederd heeft; zij zijn gestruikeld, en er was geen helper.

13. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, verloste Hij ze uit hunne angsten.

14. Hij voerde ze uit de duisternis en de schaduwe des doods, en Hij brak hunne banden.

15. Laat ze voor den HEERE zijne goedertierenheid loven, en zijne wonderwerken voor de kinderen der menschen;

16. Want Hij heeft de koperen deuren gebroken, en de ijzeren grendelen in stukken gehouwen.

17. De zotten worden om den weg hunner overtreding en om hunne ongerechtigheden geplaagd.

18. Hunne ziel gruwelde van alle spijze, en zij waren tot aan de poorten des doods gekomen.

19. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, verloste Hij ze uit hunne angsten.

20. Hij zond zijn woord uit, en heelde ze, en rukte ze uit hunne kuilen.

21. Laat ze voor den HEERE zijne goedertierenheid loven, en zijne wonderwerken voor de kinderen der menschen;

22. [a]En dat zij lofofferen offeren, en met gejuich zijne werken vertellen.
a Lev. 7: 12. Ps. 50: 14.

23. Die met schepen ter zee afvaren, [a]handel doende op groote wateren;
a Openb. 18: 17.

24. Die zien de werken des HEEREN, en zijne wonderwerken in de diepte.

25. Als Hij spreekt, zoo doet Hij eenen stormwind opstaan, die hare golven omhoog verheft.

26. Zij rijzen op naar den hemel; zij dalen neder tot in de afgronden; hunne ziele versmelt van angst.

27. Zij dansen en waggelen als een dronken man, en al hunne wijsheid wordt verslonden.

28. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, zoo voerde Hij ze uit hunne angsten.

29. Hij doet den storm stilstaan, zoodat hunne golven stilzwijgen.

30. Dan zijn zij verblijd, omdat zij gestild zijn, en dat Hij ze tot de haven hunner begeerte geleid heeft.

31. Laat ze voor den HEERE zijne goedertierenheid loven, en zijne wonderwerken voor de kinderen der menschen;

32. En Hem verhoogen in de gemeente des volks, en in het gestoelte der oudsten Hem roemen.

33. Hij stelt de rivieren tot eene woestijn, en watertochten tot een dorstig [*land*].

34. Het vruchtbare land tot zouten [*grond*], om de boosheid dergenen, die daarin wonen.
35. Hij stelt [a]de woestijn tot eenen waterpoel, en het dorre land tot watertochten. a Jes. 41: 18.
36. En Hij doet de hongerigen aldaar wonen, en zij stichten eene stad ter woning;
37. En bezaaien akkers, en planten wijngaarden, die inkomende vrucht voortbrengen.
38. En Hij zegent ze, zoodat zij zeer vermenigvuldigen, en hun vee vermindert Hij niet.
39. Daarna verminderen zij, en komen ten onder, door verdrukking, kwaad en droefenisse.
40. Hij stort verachting uit over de prinsen, en doet ze dwalen in het woeste, waar geen weg is.
41. Maar [a]Hij brengt den nooddruftige uit de verdrukking in een hoog vertrek, en maakt de huisgezinnen als kudden. a 1 Sam. 2: 8. Ps. 113: 7, 8.
42. [a]De oprechten zien het, en zijn verblijd, maar [b]alle ongerechtigheid stopt haren mond. a Job 22: 19. b Job 5: 16.
43. Wie is wijs? Die neme deze [*dingen*] waar; en dat zij verstandiglijk letten op de goedertierenheden des HEEREN.

DE CVIII PSALM.

Een lied, een psalm van David.
2. O God, mijn hart is bereid; ik zal zingen en psalmzingen, ook mijne eere.
3. Waak op, gij luit en harp; ik zal in den dageraad opwaken.
4. Ik zal U loven onder de volken, o HEERE, en ik zal U psalmzingen onder de natiën.
5. [a]Want uwe goedertierenheid is groot tot boven de hemelen, en uwe waarheid tot aan de bovenste wolken. a Ps. 36: 6; 57: 11.
6. Verhef U, o God, boven de hemelen, en uwe eere over de gansche aarde.
7. Opdat uwe beminden bevrijd worden, geef heil [*door*] uwe rechterhand, en verhoor ons.
8. God heeft gesproken in zijn Heiligdom; [*dies*] zal ik van vreugde opspringen; ik zal Síchem deelen, en het dal van Súccoth zal ik afmeten.
9. Gílead is mijn, Manasse is mijn, en Ephraïm is de sterkte mijns hoofds; Juda is mijn wetgever.
10. Móab is mijn waschpot; op E'dom zal ik mijn schoen werpen; over Palestina zal ik juichen.
11. Wie zal mij voeren in eene vaste stad? Wie zal mij leiden tot in E'dom.
12. [a]Zult Gij het niet zijn, o God, [*die*] ons verstooten hadt, en die niet uittoogt, o God, met onze heirkrachten? a Ps. 60: 3.
13. Geef Gij ons hulpe uit de benauwdheid, want des menschen heil is ijdelheid.
14. In God zullen wij kloeke daden doen; en Hij zal onze wederpartijders vertreden.

DE CIX PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.
O God mijns lofs, zwijg niet.
2. Want de mond des goddeloozen en de mond des bedrogs zijn tegen mij opengedaan; zij hebben met mij gesproken met eene valsche tong.
3. En met hatelijke woorden hebben zij mij omsingeld; ja [a]zij hebben mij bestreden zonder oorzaak. a Ps. 69: 5.
4. Voor mijne liefde, staan zij mij tegen; maar ik was [*steeds in*] het gebed.
5. En zij hebben mij kwaad voor goed opgelegd, en haat voor mijne liefde.
6. Stel eenen goddelooze over hem, en de satan sta aan zijne rechterhand.
7. Als hij gericht wordt, zoo ga hij schuldig uit; en zijn [a]gebed zij tot zonde. a Spr. 15: 8; 28: 9.
8. Dat zijne dagen weinig zijn; een ander neme zijn ambt.
9. Dat zijne kinderen weezen worden, en zijne vrouwe weduwe.
10. En dat zijne kinderen hier en daar omzwerven, en bedelen, en [*de nooddruft*] uit hunne verwoeste plaatsen zoeken.
11. Dat de schuldeischer aansla al wat hij heeft, en dat de vreemden zijnen arbeid rooven.
12. Dat hij niemand hebbe, die weldadigheid [*over hem*] uitstrekke, en dat

er niemand zij, die zijnen weezen genadig zij.

13. Dat zijne nakomelingen uitgeroeid worden; hun naam worde uitgedelgd in het andere geslacht.

14. De ongerechtigheid zijner vaderen worde gedacht bij den HEERE, en de zonde zijner moeder worde niet uitgedelgd.

15. Dat zij gedurig voor den HEERE zijn; [a]en Hij roeie hunne gedachtenisse uit van de aarde.

a Job 18: 17. Ps. 34: 17.

16. Omdat hij niet gedacht heeft weldadigheid te doen, maar heeft den ellendigen en den nooddruftigen man vervolgd, en den verslagene van hart, om [*hem*] te dooden.

17. Dewijl hij den vloek heeft liefgehad, dat die hem overkome; en geen lust gehad heeft tot den zegen, zoo zij die verre van hem.

18. En hij zij bekleed met den vloek, als met zijn kleed, en dat die ga tot in het binnenste van hem als het water, en als de olie in zijne beenderen.

19. Die zij hem als een kleed, [*waarmede*] hij zich bedekt, en tot een gordel, waarmede hij zich steeds omgordt.

20. Dit zij het werkloon mijner tegenstanders van den HEERE, en dergenen, die kwaad spreken tegen mijne ziele.

21. Maar gij, o HEERE Heere, maak het met mij om uws naams wille; dewijl uwe goedertierenheid goed is, verlos mij.

22. Want ik ben ellendig en nooddruftig, en mijn hart is in het binnenste van mij doorwond.

23. Ik ga henen gelijk eene schaduw, wanneer zij zich neigt; ik word omgedreven als een sprinkhaan.

24. Mijne knieën struikelen van vasten, en mijn vleesch is gemagerd, zoodat er geen vet aan is.

25. Nog ben ik hun een smaad; als zij mij zien, zoo schudden zij hun hoofd.

26. Help mij, HEERE mijn God; verlos mij naar uwe goedertierenheid.

27. Opdat zij weten, dat dit uwe hand is, [*dat*] Gij het, HEERE, gedaan hebt.

28. Laat ze vloeken, maar zegen Gij; laat ze zich opmaken, maar dat zij beschaamd worden; doch dat zich uw knecht verblijde.

29. Laat mijne tegenstanders met schande bekleed worden, en dat zij met hunne beschaamdheid zich bedekken, als met eenen mantel.

30. Ik zal den HEERE met mijnen mond zeer loven, en in het midden van velen zal ik Hem prijzen.

31. Want Hij zal den nooddruftige ter rechterhand staan, om [*hem*] te verlossen van degenen, die zijne ziele veroordeelen.

DE CX PSALM.

Een psalm van David.

De HEERE heeft tot mijnen Heere gesproken: Zit aan mijne rechterhand, totdat Ik uwe vijanden gezet zal hebben tot eene voetbank uwer voeten.

2. De HEERE zal den schepter uwer sterkte zenden uit Sion, [*zeggende:*] Heersch in het midden uwer vijanden.

3. Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag uwer heirkracht, in heilige sieradiën. Uit de baarmoeder des dageraads zal u de dauw uwer jeugd zijn.

4. De Heere heeft gezworen, en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt Priester in [a]eeuwigheid, naar de ordening van Melchizédek.

a Hebr 5 : 6 ; 6 : 20 ; 7 : 17.

5. De Heere is aan uwe rechterhand; Hij zal koningen verslaan ten dage zijns toorns.

6. Hij zal recht doen onder de heidenen; [a]Hij zal het vol doode lichamen maken; Hij zal verslaan dengene, die het hoofd is over een groot land. a Openb. 14: 14, enz.; 16: 14, enz.; 20: 8, enz.

7. Hij zal op den weg uit de beek drinken; daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen.

DE CXI PSALM.

Hallelújah. *Aleph.* Ik zal den HEERE loven van ganscher harte; *Beth.* in den raad en vergadering der oprechten.

2. *Gimel.* De werken des HEEREN zijn groot; *Daleth.* zij worden gezocht van allen, die er lust in hebben.

3. *He.* Zijn doen is majesteit en heer-

lijkheid; *Vau.* en zijne gerechtigheid bestaat in der eeuwigheid.

4. *Zain.* Hij heeft zijnen wonderen eene gedachtenisse gemaakt; *Cheth.* de HEERE is genadig en barmhartig.

5. *Teth.* Hij heeft dengenen, die Hem vreezen, spijze gegeven; *Jod.* Hij gedenkt in der eeuwigheid aan zijn verbond.

6. *Chap.* Hij heeft de kracht zijner werken zijnen volke bekend gemaakt; *Lamed.* hun gevende de erve der heidenen.

7. *Mem.* De werken zijner handen zijn waarheid en oordeel; *Nun.* alle zijne bevelen zijn getrouw.

8. *Samech.* Zij zijn ondersteund voor altoos [*en*] in eeuwigheid; *Ain.* zijnde gedaan in waarheid en oprechtigheid.

9. *Pe.* Hij heeft zijnen volke verlossing gezonden; *Tsade.* Hij heeft zijn verbond in eeuwigheid geboden; *Koph.* zijn naam is heilig en vreeselijk.

10. *Resch.* De vreeze des HEEREN is het beginsel der wijsheid; *Schin.* allen, die ze doen, hebben goed verstand; *Thau.* zijn lof bestaat tot in der eeuwigheid.

DE CXII PSALM.

Hallelújah. *Aleph.* [a]Welgelukzalig is de man, die den HEERE vreest; *Beth.* die grooten lust heeft in zijne geboden.
a Ps. 1 : 1. 2.

2. *Gimel.* Zijn zaad zal geweldig zijn op aarde; *Daleth.* het geslacht der oprechten zal gezegend worden.

3. *He.* In zijn huis zal have en rijkdom wezen; *Vau.* en zijne gerechtigheid bestaat in eeuwigheid.

4. *Zain.* Den oprechten gaat het licht op in de duisternisse; *Cheth.* Hij is genadig, en barmhartig, en rechtvaardig.

5. *Teth.* Wel dien man, die zich ontfermt en uitleent; *Jod.* hij beschikt zijne zaken met recht.

6. *Caph.* Zekerlijk hij zal in der eeuwigheid niet wankelen; *Lamed.* de rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenisse zijn.

7. *Mem.* Hij zal voor geen kwaad gerucht vreezen; *Nun.* zijn hart is vast, betrouwende op den HEERE.

8. *Samech.* Zijn hart, wel ondersteund zijnde, zal niet vreezen; *Ain.* totdat hij op zijne wederpartijen zie.

9. *Pe.* Hij strooit uit, hij geeft den nooddruftige; *Tsade.* zijne gerechtigheid bestaat in eeuwigheid; *Koph.* zijn hoorn zal verhoogd worden in eere.

10. *Resch.* De goddelooze zal het zien, en hij zal zich vertoornen; *Schin.* hij zal met tanden knersen; en smelten; *Thau.* de wensch der goddeloozen zal vergaan.

DE CXIII PSALM.

Hallelújah. Looft, gij knechten des HEEREN, looft den naam des HEEREN.

2. [a]De naam des HEEREN zij geprezen, van nu aan tot in der eeuwigheid. a Dan. 2: 20.

3. [a]Van den opgang der zon af tot haren nedergang, zij de naam des HEEREN geloofd. a Mal. 1 : 11.

4. De HEERE is hoog boven alle heidenen; boven de hemelen is zijne heerlijkheid.

5. Wie is gelijk de HEERE onze God? Die zeer hoog woont,

6. Die zeer laag ziet, in den hemel en op de aarde;

7. [a]Die den geringe uit het stof opricht, [*en*] den nooddruftige uit den drek verhoogt, a 1 Sam. 2: 8. Ps. 107: 41.

8. Om te doen zitten bij de prinsen, bij de prinsen zijns volks.

9. Die de onvruchtbare doet wonen met een huisgezin, eene blijde moeder van kinderen. Hallelújah.

DE CXIV PSALM.

[a]Toen Israël uit Egypte toog, het huis Jakobs van een volk, dat eene vreemde taal had; a Ex. 13: 3.

2. Zoo werd Juda tot zijn heiligdom, Israël zijne volkomene heerschappij.

3. De zee zag het, en vlood; de Jordaan keerde achterwaarts.

4. De bergen sprongen als rammen; de heuvelen als lammeren.

5. Wat was u, gij zee, dat gij vloodt? Gij Jordaan, dat gij achterwaarts keerdet?

6. Gij bergen, dat gij opsprongt als rammen? Gij heuvelen, als lammeren?
7. Beef, gij aarde, voor het aangezichte des HEEREN, voor het aangezichte van den God Jakobs;
8. Die den rotssteen veranderde in eenen watervloed, den keisteen in eene waterfontein.

DE CXV PSALM.

Niet ons, o HEERE, niet ons, maar uwen naam geef eere, om uwer goedertierenheid, om uwer waarheid wille.
2. Waarom zouden de heidenen zeggen: Waar is nu hun God?
3. Onze God is toch in den hemel; Hij doet al wat Hem behaagt.
4. Hunlieder afgoden zijn zilver en goud, het werk van des menschen handen.
5. [a]Zij hebben eenen mond, maar spreken niet; zij hebben oogen, maar zien niet; *a* Deut. 4:28. Jer. 10: 3, 4, 5, 9, enz.
6. Ooren hebben zij, maar hooren niet; zij hebben een neus, maar zij rieken niet;
7. Hunne handen [*hebben zij*], maar tasten niet; hunne voeten, maar gaan niet; zij geven geen geluid door hunne keel.
8. Dat die ze maken hun gelijk worden, [*en*] al wie op hen vertrouwt.
9. Israël, vertrouw gij op den HEERE; Hij is hunne hulpe en hun schild.
10. Gij huis Aärons, vertrouwt op den HEERE; Hij is hunne hulpe en hun schild.
11. Gijlieden, die den HEERE vreest, vertrouwt op den HEERE; Hij is hunne hulpe en hun schild.
12. De HEERE is onzer gedachtig geweest; Hij zal zegenen; Hij zal het huis Israëls zegenen; Hij zal het huis Aärons zegenen;
13. Hij zal zegenen, die den HEERE vreezen, de kleinen met de grooten.
14. De HEERE zal [*den zegen*] over ulieden vermeerderen, over ulieden en over uwe kinderen.
15. Gijlieden zijt den HEERE gezegend, die den hemel en de aarde gemaakt heeft.
16. Aangaande den hemel, de hemel is des HEEREN; maar de aarde heeft Hij der menschen kinderen gegeven.
17. De dooden zullen den HEERE niet prijzen, noch die in de stilte nedergedaald zijn.
18. Maar wij zullen den HEERE loven van nu aan tot in der eeuwigheid. Hallelújah.

DE CXVI PSALM.

Ik heb lief, want de HEERE hoort mijne stem, mijne smeekingen;
2. Want Hij neigt zijn oor tot mij; dies zal ik [*Hem*] in mijne dagen aanroepen.
3. De [a]banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenisse. *a* 2 Sam. 22: 5, 6.
4. Maar ik riep den naam des HEEREN aan, [*zeggende*]: Och HEERE, bevrijd mijne ziel.
5. De HEERE is genadig en rechtvaardig, en onze God is ontfermende.
6. De HEERE bewaart de eenvoudigen; ik was uitgeteerd, doch Hij heeft mij verlost.
7. Mijne ziele, keer weder tot uwe ruste, want de [a]HEERE heeft aan u welgedaan. *a* Ps. 13: 6.
8. Want Gij, [*HEERE*], hebt mijne ziel gered van den dood, mijne oogen van tranen, mijnen voet van aanstoot.
9. Ik zal wandelen voor het aangezichte des HEEREN, in de landen der levenden.
10. Ik [a]heb geloofd, daarom sprak ik. Ik ben zeer bedrukt geweest. *a* 2 Cor. 4: 13.
11. Ik zeide in mijn haasten: Alle [b]menschen zijn leugenaars. *a* Rom. 3: 4.
12. Wat zal ik den HEERE vergelden [*voor*] alle zijne weldaden, aan mij [*bewezen*]?
13. Ik zal den beker der verlossingen opnemen, en den naam des HEEREN aanroepen.
14. Mijne geloften zal ik den HEERE betalen, nu, in de tegenwoordigheid van al zijn volk.
15. Kostelijk is in de oogen des HEEREN de dood zijner gunstgenooten.
16. Och HEERE, zekerlijk ik ben uw knecht, ik ben uw knecht, een zoon uwer dienstmaagd. Gij hebt mijne banden losgemaakt.

17. Ik zal u offeren, eene offerande van dankzegging, en den naam des HEEREN aanroepen.
18. Ik zal mijne geloften den HEERE betalen, nu, in de tegenwoordigheid van al zijn volk;
19. In de voorhoven van het Huis des HEEREN, in het midden van u, o Jeruzalem. Hallelújah.

DE CXVII PSALM.

[a]Looft den HEERE, alle heidenen; prijst Hem, alle natiën. *a* Rom. 15: 11.
2. Want zijne goedertierenheid is geweldig over ons, en de waarheid des HEEREN is in der eeuwigheid. Hallelújah.

DE CXVIII PSALM.

Looft den HEERE, want Hij is goed, want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.
2. Dat Israël nu zegge, dat zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.
3. Het huis Aärons zegge nu, dat zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.
4. Dat degenen, die den HEERE vreezen, nu zeggen, dat zijne goedertierenheid in der eeuwigheid is.
5. Uit de benauwdheid heb ik den HEERE aangeroepen; de HEERE heeft mij verhoord, [*stellende mij*] in de ruimte.
6. De [a]HEERE is bij mij, ik zal niet vreezen; wat zal mij een mensch doen? *a* Rom. 8: 31.
7. De HEERE is bij mij onder degenen, die mij helpen; daarom zal ik [*mijnen lust*] zien aan degenen, die mij haten.
8. [a]Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op den mensch te vertrouwen. *a* Ps. 62: 9, 10; 146: 3. Jer. 17: 5, 7.
9. Het is beter tot den HEERE toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen.
10. Alle heidenen hadden mij omringd; het is in den naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb.
11. Zij hadden mij omringd, ja zij hadden mij omringd; het is in den naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb.
12. Zij hadden mij omringd als bijen; zij zijn uitgebluscht als een doornenvuur; het is in den naam des HEEREN, dat ik ze verhouwen heb.
13. Gij hadt mij zeer hard gestooten, tot vallens toe; maar de HEERE heeft mij geholpen.
14. De HEERE is mijne sterkte en psalm, want Hij is mij tot heil geweest.
15. In de tenten der rechtvaardigen is eene stemme des gejuichs en des heils; de rechterhand des HEEREN doet krachtige daden.
16. De rechterhand des HEEREN is verhoogd; [a]de rechterhand des HEEREN doet krachtige daden. *a* Luc. 1: 51.
17. Ik zal niet sterven, maar leven; en ik zal de werken des HEEREN vertellen.
18. De HEERE heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet overgegeven.
19. Doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal den HEERE loven.
20. Dit is de poorte des HEEREN, door dewelke de rechtvaardigen zullen ingaan.
21. Ik zal U loven, omdat Gij mij verhoord hebt, en mij tot heil geweest zijt.
22. De [a]steen, [*dien*] de bouwlieden verworpen hadden, is tot een hoofd des hoeks geworden. *a* Jes. 8: 14; 28: 16. Matth. 21: 42. Marc. 12: 10. Luc. 20: 17. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. Eph. 2: 20. 1 Petr. 2: 4, 7.
23. Dit is van den HEERE geschied, [*en*] het is wonderlijk in onze oogen.
24. Dit is de dag, [*dien*] de HEERE gemaakt heeft; laat ons op dezen ons verheugen, en verblijd zijn.
25. Och HEERE, geef nu heil; och HEERE, geef nu voorspoed.
26. Gezegend zij hij, die daar komt in den naam des HEEREN. Wij zegenen ulieden uit het Huis des HEEREN.
27. De HEERE is God, die ons licht gegeven heeft. Bindt het feest[*offer*] met touwen tot aan de hoornen van het altaar.
28. Gij zijt mijn God, daarom zal ik U loven; o mijn God, ik zal U verhoogen.
29. Looft den HEERE, want Hij is goed, want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

DE CXIX PSALM.

ALEPH.

Welgelukzalig zijn de oprechten van wandel, [a]die in de wet des HEEREN gaan. a Ps. 1 : 1.

2. Welgelukzalig zijn zij, die zijne getuigenissen onderhouden, [*die*] Hem van ganscher harte zoeken;

3. Ook geen onrecht werken, [*maar*] wandelen in zijne wegen.

4. [*HEERE,*] Gij hebt geboden, dat men uwe bevelen zeer bewaren zal.

5. Och dat mijne wegen gericht werden, om uwe inzettingen te bewaren!

6. Dan zoude ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zoude op alle uwe geboden.

7. Ik zal U loven in oprechtigheid des harten, als ik de rechten uwer gerechtigheid geleerd zal hebben.

8. Ik zal uwe inzettingen bewaren; verlaat mij niet al te zeer.

BETH.

9. Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij [*dat*] houdt naar uw woord.

10. Ik zoek U met mijn geheele hart; laat mij van uwe geboden niet afdwalen.

11. Ik heb uwe rede in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zoude.

12. HEERE, Gij zijt gezegend; leer mij uwe inzettingen.

13. Ik heb met mijne lippen verteld alle de rechten uws monds.

14. Ik ben vroolijker in den weg uwer getuigenissen, dan over allen rijkdom.

15. Ik zal uwe bevelen overdenken, en op uwe paden letten.

16. Ik zal mijzelven vermaken in uwe inzettingen; uw woord zal ik niet vergeten.

GIMEL.

17. [a]Doe wel bij uwen knecht, [*dat*] ik leve en uw woord beware. a Ps. 103: 2; 116: 7.

18. Ontdek mijne oogen, dat ik aanschouwe de wonderen van uwe wet.

19. Ik ben [a]een vreemdeling op de aarde; verberg uwe geboden voor mij niet. a Gen. 47: 9. 1 Kron. 29: 15. Ps. 39: 13. Hebr. 11: 13.

20. Mijne ziele is verbroken vanwege het verlangen naar uwe oordeelen te allen tijde.

21. Gij scheldt de vervloekte hoovaardigen, die van uwe geboden afdwalen.

22. Wentel van mij versmaadheid en verachting, want ik heb uwe getuigenissen onderhouden.

23. [*Als*] zelfs de vorsten zittende tegen mij gesproken hebben, heeft uw knecht uwe inzettingen betracht.

24. [a]Ook zijn uwe getuigenissen mijne vermakingen [*en*] mijne raadslieden. a Ps. 43 : 4.

DALETH.

25. Mijne ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar uw woord.

26. Ik heb [*U*] mijne wegen verteld, en Gij hebt mij verhoord; [a]leer mij uwe inzettingen. a Ps. 25: 4; 27: 11; 86: 11.

27. Geef mij den weg uwer bevelen te verstaan, opdat ik uwe wonderen betrachte.

28. Mijne ziel druipt weg van treurigheid; richt mij op naar uw woord.

29. Wend van mij den weg der valschheid, en verleen mij genadiglijk uwe wet.

30. Ik heb verkoren den weg der waarheid; uwe rechten heb ik mij voorgesteld.

31. Ik kleef vast aan uwe getuigenisse; o HEERE, beschaam mij niet.

32. Ik zal den weg uwer geboden loopen, als Gij mijn hart verwijd zult hebben.

HE.

33. HEERE, leer mij den weg uwer inzettingen, en ik zal hem houden ten einde toe.

34. Geef mij het verstand, en ik zal uwe wet houden, ja ik zal ze onderhouden met ganscher harte.

35. Doe mij treden op het pad uwer geboden, want daarin heb ik lust.

36. Neig mijn hart tot uwe getuigenissen, en niet tot gierigheid.

37. Wend mijne oogen af, dat zij geene ijdelheid zien; maak mij levend door uwe wegen.

38. Bevestig uwe toezegging aan uwen knecht, die uwe vreeze toegedaan is.
39. Wend mijne smaadheid af, die ik vreeze, want uwe rechten zijn goed.
40. Zie, ik heb eene begeerte tot uwe bevelen; maak mij levend door uwe gerechtigheid.

VAU.

41. En dat mij uwe goedertierenheden overkomen, o HEERE; uw heil, naar uwe toezegging.
42. Opdat ik mijnen smader wat hebbe te antwoorden, want ik vertrouw op uw woord.
43. En ruk het woord der waarheid van mijnen mond niet al te zeer, want ik hoop op uwe rechten.
44. Zoo zal ik uwe wet steeds onderhouden, eeuwiglijk en altoos.
45. En ik zal wandelen in de ruimte, omdat ik uwe bevelen gezocht heb.
46. Ook zal ik voor koningen spreken van uwe getuigenissen, en mij niet schamen.
47. En ik zal mij vermaken in uwe geboden, die ik liefheb.
48. En ik zal mijne handen opheffen naar uwe geboden, die ik liefheb, en ik zal uwe inzettingen betrachten.

ZAIN.

49. Gedenk des woords, tot uwen knecht [*gesproken*], op hetwelk Gij mij hebt doen hopen.
50. Dit is mijn troost in mijne ellende, want uwe toezegging heeft mij levend gemaakt.
51. De hoovaardigen hebben mij bovenmate zeer bespot; [*nochtans*] ben ik van uwe wet niet geweken.
52. Ik heb gedacht, o HEERE, aan uwe oordeelen van ouds aan, en heb mij getroost.
53. Groote beroering heeft mij bevangen vanwege de goddeloozen, die uwe wet verlaten.
54. Uwe inzettingen zijn mij gezangen geweest ter plaatse mijner vreemdelingschappen.
55. [a]HEERE, des nachts ben ik uws naams gedachtig geweest, en heb uwe wet bewaard. *a* Ps. 16: 7; 42: 9.
56. Dat is mij geschied, omdat ik uwe bevelen bewaard heb.

CHETH.

57. De HEERE is mijn deel; ik heb gezegd, dat ik uwe woorden zal bewaren.
58. Ik heb uw aanschijn ernstelijk gebeden van ganscher harte; wees mij genadig naar uwe toezegging.
59. Ik heb mijne wegen bedacht, en heb mijne voeten gekeerd tot uwe getuigenissen.
60. Ik heb gehaast en niet vertraagd, uwe geboden te onderhouden.
61. De goddelooze hoopen hebben mij beroofd; [*nochtans*] heb ik uwe wet niet vergeten.
62. Te middernacht sta ik op, om U te loven voor de rechten uwer gerechtigheid.
63. Ik ben een gezel van allen, die U vreezen, en van hen, die uwe bevelen onderhouden.
64. HEERE, de aarde is vol van uwe goedertierenheid; leer mij uwe inzettingen.

TETH.

65. Gij hebt bij uwen knecht goed gedaan, HEERE, naar uw woord.
66. Leer mij eenen goeden zin en wetenschap, want ik heb aan uwe geboden geloofd.
67. Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik; maar nu onderhoud ik uw woord.
68. Gij zijt goed en goed doende; leer mij uwe inzettingen.
69. De hoovaardigen hebben leugens tegen mij gestoffeerd; [*doch*] ik bewaar uwe bevelen van ganscher harte.
70. Hun hart is vet als smeer; *maar*] ik heb vermaak [*in*] uwe wet.
71. Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik uwe inzettingen leerde.
72. De wet uws monds is mij beter, dan [a]duizenden van goud of zilver. *a* Ps. 19: 11.

JOD.

73. [a]Uwe handen hebben mij gemaakt en bereid; maak mij verstandig, opdat ik uwe geboden leere. *a* Job 10: 9. Ps. 139: 13.
74. Die U vreezen, zullen mij aanzien en zich verblijden, omdat ik op uw woord gehoopt heb.
75. Ik weet, HEERE, dat uwe ge-

richten de gerechtigheid zijn, en dat Gij mij uit getrouwigheid verdrukt hebt.
76. Laat toch uwe goedertierenheid zijn om mij te troosten, naar uwe toezegging aan uwen knecht.
77. Laat mij uwe barmhartigheden overkomen, opdat ik leve, want uwe wet is al mijne vermaking.
78. Laat de hoovaardigen beschaamd worden, omdat zij mij met leugen nedergestooten hebben; [*doch*] ik betracht uwe geboden.
79. Laat ze tot mij keeren, die U vreezen, en die uwe getuigenissen kennen.
80. Laat mijn hart oprecht zijn tot uwe inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde.

CAPH.

81. Mijne ziele is bezweken van verlangen naar uw heil; op uw woord heb ik gehoopt.
82. Mijne oogen zijn bezweken van verlangen naar uwe toezegging, terwijl ik zeide: Wanneer zult Gij mij vertroosten?
83. Want ik ben geworden als een lederen zak in den rook; [*doch*] uwe inzettingen heb ik niet vergeten.
84. Hoe vele zullen de dagen uws knechts zijn? Wanneer zult Gij recht doen over mijne vervolgers?
85. De hoovaardigen hebben mij putten gegraven, hetwelk niet is naar uwe wet.
86. Alle uwe geboden zijn waarheid; zij vervolgen mij met leugen; help mij.
87. Zij hebben mij bijna vernietigd op de aarde, maar ik heb uwe bevelen niet verlaten.
88. Maak mij levend naar uwe goedertierenheid, dan zal ik het getuigenis uws monds onderhouden.

LAMED.

89. O HEERE, uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.
90. [a]Uwe getrouwigheid is van geslachte tot geslachte; Gij hebt de aarde vastgemaakt, en zij blijft staan.
a Pred. 1: 4.
91. Naar uwe verordeningen blijven zij [*nog*] heden staan, want zij alle zijn uwe knechten.
92. Indien uwe wet niet ware geweest al mijne vermaking, ik ware in mijnen druk al lang vergaan.
93. Ik zal uwe bevelen in der eeuwigheid niet vergeten, want door die hebt Gij mij levend gemaakt.
94. Ik ben uwe, behoud mij, want ik heb uwe bevelen gezocht.
95. De goddeloozen hebben op mij gewacht, om mij te doen vergaan; ik neem acht op uwe getuigenissen.
96. In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; [*maar*] uw gebod is zeer wijd.

MEM.

97. Hoe lief heb ik uwe wet! Zij is mijne betrachting den ganschen dag.
98. Zij maakt mij door uwe geboden wijzer, dan mijne vijanden zijn, want zij is in eeuwigheid bij mij.
99. Ik ben verstandiger dan alle mijne leeraars, omdat uwe getuigenissen mijne betrachting zijn.
100. Ik ben voorzichtiger dan de ouden, omdat ik uwe bevelen bewaard heb.
101. Ik heb mijne voeten geweerd van alle kwade paden, opdat ik uw woord zoude onderhouden.
102. Ik ben niet geweken van uwe rechten, want Gij hebt mij geleerd.
103. Hoe [a]zoet zijn uwe reden mijn gehemelte geweest! meer dan honig mijnen mond. a Ps. 19: 11. Spr. 8: 11.
104. Uit uwe bevelen krijg ik verstand; daarom haat ik alle leugenpaden.

NUN.

105. Uw woord is eene lamp voor mijnen voet, en een licht voor mijn pad.
106. [a]Ik heb gezworen, en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten uwer gerechtigheid.
a Neh. 10: 29.
107. Ik ben gansch zeer verdrukt HEERE, maak mij levend naar uw woord.
108. Laat U toch, o HEERE, welgevallen de vrijwillige offeranden mijns monds, en leer mij uwe rechten.
109. Mijne ziel is geduriglijk in mijne hand; nochtans vergeet ik uwe wet niet.
110. De goddeloozen hebben mij eenen

strik gelegd; nochtans ben ik niet afgedwaald van uwe bevelen.

111. Ik heb uwe getuigenissen genomen tot eene eeuwige erve, want zij zijn mijns harten vroolijkheid.

112. Ik heb mijn hart geneigd, om uwe inzettingen eeuwiglijk te doen, ten einde toe.

SAMECH.

113. Ik haat de kwade ranken, maar heb uwe wet lief.

114. Gij zijt mijne schuilplaats en mijn schild; op uw woord heb ik gehoopt.

115. Wijkt van mij, gij boosdoeners, dat ik de geboden mijns Gods moge bewaren.

116. Ondersteun mij naar uwe toezegging, opdat ik leve; en laat mij niet beschaamd worden over mijne hope.

117. Ondersteun mij, zoo zal ik behouden zijn; dan zal ik mij steeds in uwe inzettingen vermaken.

118. Gij vertreedt alle degenen, die van uwe inzettingen afdwalen, want hun bedrog is leugen.

119. Gij doet alle goddeloozen der aarde weg [*als*] schuim; daarom heb ik uwe getuigenissen lief.

120. [*Het haar*] mijns vleesches is te berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor uwe oordeelen.

AIN.

121. Ik heb recht en gerechtigheid gedaan; geef mij niet over aan mijne onderdrukkers.

122. Wees borg voor uwen knecht ten goede; laat de hoovaardigen mij niet onderdrukken.

123. Mijne oogen zijn bezweken van verlangen naar uw heil, en naar de toezegging uwer rechtvaardigheid.

124. Doe bij uwen knecht naar uwe goedertierenheid, en leer mij mijne inzettingen.

125. Ik ben uw knecht, maak mij verstandig, en ik zal uwe getuigenissen kennen.

126. Het is tijd voor den HEERE, dat Hij werke, [*want*] zij hebben uwe wet verbroken.

127. Daarom heb ik uwe geboden lief, meer dan goud, ja meer dan het fijnste goud.

128. Daarom heb ik alle [*uwe*] bevelen, van alles, voor recht gehouden; [*maar*] alle valsche pad heb ik gehaat.

PE.

129. Uwe getuigenissen zijn wonderbaar, daarom bewaart ze mijne ziele.

130. [a]De opening uwer woorden geeft licht, de eenvoudigen verstandig makende.

a Ps. 19: 9.

131. Ik heb mijnen mond wijd open gedaan, en gehijgd, want ik heb verlangd naar uwe geboden.

132. Zie mij aan, wees mij genadig, naar het recht aan degenen, die uwen naam beminnen.

133. Maak mijne voetstappen vast in uw woord, en laat geene ongerechtigheid over mij heerschen.

134. Verlos mij van des menschen overlast, en ik zal uwe bevelen onderhouden.

135. [a]Doe uw aangezichte lichten over uwen knecht, en leer mij uwe inzettingen.

a Ps. 4: 7.

136. Waterbeken vlieden af uit mijne oogen, omdat zij uwe wet niet onderhouden.

TSADE.

137. HEERE, Gij zijt rechtvaardig, en elkeen uwer oordeelen is recht.

138. Gij hebt de gerechtigheid uwer getuigenissen, en de waarheid hoogelijk geboden.

139. Mijn ijver heeft mij doen vergaan, omdat mijne wederpartijders uwe woorden vergeten hebben.

140. [a]Uw woord is zeer gelouterd, en uw knecht heeft het lief.

a 2 Sam. 22: 31. Ps. 12: 7; 18: 31. Spr. 30: 5.

141. Ik ben klein en veracht, [*doch*] uwe bevelen vergeet ik niet.

142. Uwe gerechtigheid is gerechtigheid in eeuwigheid, en uwe wet is de waarheid.

143. Benauwdheid en angst hebben mij getroffen, [*doch*] uwe geboden zijn mijne vermakingen.

144. De gerechtigheid uwer getuigenissen is in der eeuwigheid; doe ze mij verstaan, zoo zal ik leven.

KOPH.

145. Ik heb van ganscher harte ge-

roepen; verhoor mij, o HEERE, ik zal uwe inzettingen bewaren.

146. Ik heb U aangeroepen, verlos mij, en ik zal uwe getuigenissen onderhouden.

147. [a]Ik ben de [*morgen*]schemering voorgekomen, en heb geschrei gemaakt; op uw woord heb ik gehoopt.
a Ps. 5:4; 88:14; 130:6.

148. [a]Mijne oogen komen de [*nacht-*] waken voor, om uwe rede te betrachten.
a Ps. 63:2, 7; 90:4.

149. Hoor mijne stemme naar uwe goedertierenheid; o HEERE, maak mij levend naar uw recht.

150. Die kwade praktijken najagen, genaken [*mij*]; zij wijken verre van uwe wet.

151. [*Maar*] Gij, HEERE, zijt nabij, en alle uwe geboden zijn waarheid.

152. Van ouds heb ik geweten van uwe getuigenissen, dat Gij ze in eeuwigheid gegrond hebt.

RESCH.

153. Zie mijne ellende aan, en help mij uit, want uwe wet heb ik niet vergeten.

154. Twist mijne twistzaak, en verlos mij; maak mij levend, naar uwe toezegging.

155. Het heil is verre van de goddeloozen, want zij zoeken uwe inzettingen niet.

156. HEERE, uwe barmhartigheden zijn vele; maak mij levend naar uwe rechten.

157. Mijne vervolgers en mijne wederpartijders zijn vele, [*maar*] van uwe getuigenissen wijk ik niet.

158. Ik heb gezien degenen, die trouwelooslijk handelen, en het verdroot mij, dat zij uw woord niet onderhielden.

159. Zie aan, dat ik uwe bevelen lief heb; o HEERE, maak mij levend naar uwe goedertierenheid.

160. Het begin uws woords is waarheid, en in der eeuwigheid is al het recht uwer gerechtigheid.

SCHIN.

161. De vorsten hebben mij vervolgd zonder oorzaak; maar mijn hart heeft gevreesd voor uw woord.

162. Ik ben vroolijk over uwe toezegging, als een, die eenen grooten buit vindt.

163. Ik haat de valschheid, en heb er eenen gruwel van; [*maar*] uwe wet heb ik lief.

164. Ik loof U zevenmaal des daags, over de rechten uwer gerechtigheid.

165. Die uwe wet beminnen, hebben grooten vrede, en zij hebben geenen aanstoot.

166. O HEERE, ik hoop op uw heil, en doe uwe geboden.

167. Mijne ziele onderhoudt uwe getuigenissen, en ik heb ze zeer lief.

168. Ik onderhoude uwe bevelen en uwe getuigenissen, want alle mijne wegen zijn voor U.

THAU.

169. O HEERE, laat mijn geschrei voor uw aanschijn genaken, maak mij verstandig naar uw woord.

170. Laat mijn smeeken voor uw aanschijn komen; red mij naar uwe toezegging.

171. Mijne lippen zullen [*uwen*] lof overvloediglijk uitstorten, als Gij mij uwe inzettingen zult geleerd hebben.

172. Mijne tong zal sprake houden van uwe rede, want alle uwe geboden zijn rechtvaardigheid.

173. Laat uwe hand mij te hulpe komen, want ik heb uwe bevelen verkoren.

174. O HEERE, ik verlang naar uw heil, en uwe wet is al mijne vermaking.

175. Laat mijne ziele leven, en zij zal U loven, en laat uwe rechten mij helpen.

176. [a]Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek uwen knecht, want uwe geboden heb ik niet vergeten.
a Jes. 53:6. Luc. 15:4, enz.

DE CXX PSALM.

Een lied Hammááloth.

Ik heb tot den HEERE geroepen in mijne benauwdheid, en Hij heeft mij verhoord.

2. [a]O HEERE, red mijne ziel van de valsche lippen, van de bedriegelijke tong.
a 1 Sam. 24:10; 26:19.

3. Wat zal u de bedriegelijke tong geven, of wat zal zij u toevoegen?

4. [a]Scherpe pijlen eens machtigen, mitsgaders gloeiende jeneverkolen.
[a] Ps. 11:2; 59:8.
5. O wee mij, dat ik een vreemdeling ben [*in*] Mésech, dat ik in de tenten Kédars wone!
6. Mijne ziele heeft lang gewoond bij degenen, die den vrede haten.
7. Ik ben vreedzaam; maar als ik spreek, zijn zij aan den oorlog.

DE CXXI PSALM.

Een lied Hammááloth.
Ik hef mijne oogen op naar de bergen, vanwaar mijne hulpe komen zal.
2. Mijne hulpe is van den HEERE, die hemel en aarde gemaakt heeft.
3. Hij zal uwen voet niet laten wankelen; uw Bewaarder zal niet sluimeren.
4. Zie, de bewaarder Israëls zal niet sluimeren, noch slapen.
5. De HEERE is uw bewaarder, de HEERE is uwe schaduw, aan uwe rechterhand.
6. De zon zal u des daags niet steken, noch de maan des nachts.
7. De HEERE zal u bewaren van alle kwaad; uwe ziel zal Hij bewaren.
8. De HEERE zal uwen uitgang en uwen ingang bewaren, van nu aan tot in der eeuwigheid.

DE CXXII PSALM

Een lied Hammááloth, van David.
Ik verblijde mij in degenen, die tot mij zeggen: Wij zullen in het Huis des HEEREN gaan.
2. Onze voeten zijn staande in uwe poorten, o Jeruzalem.
3. Jeruzalem is gebouwd, als eene stad, die wel samengevoegd is.
4. Waarhenen de stammen opgaan, de stammen des HEEREN, [*tot*] de Getuigenis Israëls, om den naam des HEEREN te danken.
5. Want dáár zijn de stoelen des gerichts gezet, de stoelen van het huis Davids.
6. Bidt om den vrede van Jeruzalem. Wel moeten zij varen, die u beminnen.
7. Vrede zij in uwe vesting, welvaren in uwe paleizen.
8. Om mijner broederen en mijner vrienden wille, zal ik nu spreken: Vrede zij in u.
9. Om des Huizes des HEEREN onzes Gods wille, zal ik [a]het goede voor u zoeken.
[a] Neh. 2:10.

DE CXXIII PSALM.

Een lied Hammááloth.
[a]Ik hef mijne oogen op tot U, die in de hemelen zit.
[a] Ps. 115:3.
2. Zie, gelijk de oogen der knechten zijn op de hand hunner heeren; gelijk de oogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouwe; alzoo zijn onze oogen op den HEERE onzen God; totdat Hij ons genadig zij.
3. Wees ons genadig, o HEERE, wees ons genadig, want wij zijn der verachting veel te zat.
4. Onze ziele is veel te zat des spots der weelderigen, der verachting der hoovaardigen.

DE CXXIV PSALM.

Een lied Hammááloth, van David.
Tenware de HEERE, die bij ons geweest is, zegge nu Israël;
2. Tenware de HEERE, die bij ons geweest is, als de menschen tegen ons opstonden;
3. Toen zouden zij ons levend verslonden hebben, als hun toorn tegen ons ontstak.
4. Toen zouden ons de wateren overloopen hebben; een stroom zoude over onze ziel gegaan zijn.
5. Toen zouden de stoute wateren over onze ziel gegaan zijn.
6. De HEERE zij geloofd, die ons in hunne tanden niet heeft overgegeven tot eenen roof.
7. [a]Onze ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangers; de strik is gebroken, en wij zijn ontkomen.
[a] Spr. 6:5.
8. [a]Onze hulpe is in den name des HEEREN, die hemel en aarde gemaakt heeft.
[a] Ps. 121:2.

DE CXXV PSALM.

Een lied Hammááloth.
Die op den HEERE vertrouwen, zijn

als de berg Sion, [*die*] niet wankelt, [*maar*] blijft in eeuwigheid.

2. Rondom Jeruzalem zijn bergen; alzoo is de HEERE rondom zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid.

3. Want de schepter der goddeloosheid zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen; opdat de rechtvaardigen hunne handen niet uitstrekken tot onrecht.

4. HEERE, doe den goeden wel, en dengenen, die oprecht zijn in hunne harten.

5. Maar die zich neigen [*tot*] hunne kromme wegen, die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid. Vrede zal over Israël zijn.

DE CXXVI PSALM.

Een lied Hammááloth.

Als de HEERE de gevangenen Sions wederbracht, waren wij gelijk degenen, die droomen.

2. [a]Toen werd onze mond vervuld met lachen, en onze tong met gejuich. Toen zeide men onder de heidenen: De HEERE heeft groote dingen aan deze gedaan. *a* Job 8: 21.

3. De HEERE heeft groote dingen bij ons gedaan; [*dies*] zijn wij verblijd.

4. O HEERE, wend onze gevangenis, gelijk waterstroomen in het zuiden.

5. Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien.

6. Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en weenende; [*maar*] voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijne schooven.

DE CXXVII PSALM.

Een lied Hammááloth, van Sálomo.

Zoo de HEERE het huis niet bouwt, te vergeefs arbeiden zijne bouwlieden daaraan; zoo de HEERE de stad niet bewaart, te vergeefs waakt de wachter.

2. Het is te vergeefs, dat gijlieden vroeg opstaat, laat opblijft, eet brood der smarten; het is alzoo, dat Hij het zijnen beminde [*als in*] den slaap geeft.

3. Zie, de kinderen zijn een erfdeel des HEEREN; des buiks vrucht is eene belooning.

4. Gelijk de pijlen zijn in de hand eens helds, zoodanig zijn de zonen der jeugd.

5. Welgelukzalig is de man, die zijnen pijlkoker daarmede gevuld heeft; zij zullen niet beschaamd worden, als zij met de vijanden spreken zullen in de poort.

DE CXXVIII PSALM.

Een lied Hammááloth.

Welgelukzalig is een iegelijk, die den HEERE vreest, die in zijne wegen wandelt.

2. Want gij zult eten den arbeid uwer handen; welgelukzalig zult gij zijn, en het zal u wel gaan.

3. Uwe huisvrouwe zal wezen als een vruchtbare wijnstok aan de zijden van uw huis; uwe kinderen als olijfplanten rondom uwe tafel.

4. Zie, alzoo zal zekerlijk die man gezegend worden, die den HEERE vreest.

5. De HEERE zal u zegenen uit Sion, en gij zult het goede van Jeruzalem aanschouwen alle de dagen uws levens;

6. En gij zult uwe kindskinderen zien. Vrede over Israël.

DE CXXIX PSALM

Een lied Hammááloth.

Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijne jeugd af, zegge nu Israël;

2. Zij hebben mij dikwijls van mijne jeugd af benauwd; evenwel hebben zij mij niet overmocht.

3. Ploegers hebben op mijnen rug geploegd; zij hebben hunne voren lang getogen.

4. De HEERE, die rechtvaardig is, heeft de touwen der goddeloozen afgehouwen.

5. Laat ze beschaamd en achterwaarts gedreven worden, allen die Sion haten.

6. [a]Laat ze worden als gras op de daken, hetwelk verdort eer men het uittrekt; *a* Job 8: 12; 40: 10.

7. Waarmede de maaier zijne hand niet vult, noch de garvenbinder zijnen arm;

8. En die voorbijgaan, niet zeggen: De zegen des HEEREN zij bij u; wij zegenen ulieden in den naam des HEEREN.

DE CXXX PSALM.

Een lied Hammááloth.
Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE.
2. HEERE, hoor naar mijne stemme; laat uwe ooren opmerkende zijn op de stemme mijner smeekingen.
3. [a]Zoo Gij, HEERE, de ongerechtigheden gadeslaat; Heere, wie zal bestaan? *a* Ps. 143: 2.
4. Maar [a]bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt. *a* 2 Sam. 24: 14.
5. [a]Ik verwacht den HEERE; [b]mijne ziele verwacht, en ik hoop op zijn woord. *a* Ps. 27: 14. Hab. 2: 3. *b* Ps. 40: 2.
6. [a]Mijne ziele [*wacht*] op den Heere; meer dan de wachters op den morgen; de wachters op den morgen. *a* Ps. 5: 4; 119: 147, 123: 1, 2.
7. Israël hope op den HEERE; want bij den HEERE is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing.
8. En Hij zal Israël verlossen van alle zijne ongerechtigheden.

DE CXXXI PSALM.

Een lied Hammááloth, van David.
O HEERE, [a]mijn hart is niet verheven, en [b]mijne oogen zijn niet hoog; ook heb ik niet gewandeld in [*dingen,*] mij te groot en te wonderlijk. *a* 2 Kron. 32: 25. Spr. 16: 5. *b* Ps. 101: 5. Spr. 6: 17.
2. Zoo ik mijne ziele niet heb gezet en stille gehouden, gelijk een gespeend kind bij zijne moeder! Mijne ziele is als een gespeend kind in mij.
3. Israël hope op den HEERE van nu aan tot in der eeuwigheid.

DE CXXXII PSALM.

Een lied Hammááloth.
O HEERE, gedenk aan David, aan al zijn lijden;
2. Dat hij den HEERE gezworen heeft, den Machtige Jakobs gelofte gedaan heeft, [*zeggende:*]
3. [a]Zoo ik in de tente mijns huizes inga; zoo ik op de koets van mijn bed klimme; *a* 1 Kron. 15: 1.
4. Zoo ik mijnen oogen slaap geve, mijnen oogleden sluimering;
5. Totdat ik voor den HEERE eene plaatse gevonden zal hebben, woningen voor den Machtige Jakobs!
6. Zie, wij hebben van haar gehoord in E'phratha; wij hebben haar gevonden in de velden van Jáär.
7. Wij zullen in zijne woningen ingaan; wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank zijner voeten.
8. Sta op, HEERE, tot uwe ruste, Gij en de Arke uwer sterkte.
9. Dat uwe priesters bekleed worden met gerechtigheid, en dat uwe gunstgenooten juichen.
10. Weer het aangezichte uws gezalfden niet af, om Davids uws knechts wille.
11. De HEERE heeft David de waarheid gezworen, waarvan Hij niet wijken zal, [a][*zeggende:*] Van de vrucht uws buiks zal Ik op uwen troon zetten. *a* 2 Sam. 7: 12. 1 Kon. 8: 25. 2 Kron. 6: 16. Luc. 1: 69.
12. Indien uwe zonen mijn verbond zullen houden, en mijne getuigenissen, die Ik hun leeren zal; zoo zullen ook hunne zonen tot in eeuwigheid op uwen troon zitten.
13. Want de HEERE heeft Sion verkoren; Hij heeft het begeerd tot zijne woonplaats, [*zeggende:*]
14. [a]Dit is mijne ruste tot in eeuwigheid; hier zal Ik wonen; want Ik heb het begeerd. *a* Ps. 68: 17, en boven, vs. 8.
15. Ik zal zijnen kost rijkelijk zegenen; zijne nooddruftigen zal Ik met brood verzadigen.
16. En [a]zijne priesters zal Ik met heil bekleeden, en zijne gunstgenooten zullen zeer juichen. *a* 2 Kron. 6: 41.
17. [a]Daar zal Ik David eenen hoorn doen uitspruiten; Ik heb voor mijnen gezalfde eene lampe toegericht. *a* Luc. 1: 69.
18. Ik zal zijne vijanden met schaamte bekleeden; maar op hem zal zijne kroon bloeien.

DE CXXXIII PSALM.

Een lied Hammááloth, van David.
Zie, hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook samenwonen.
2. Het is gelijk de kostelijke olie op het hoofd, nederdalende op den baard, den baard van Aäron, die nederdaalt tot op den zoom zijner kleederen.

3. Het is gelijk de dauw van Hérmon, [*en*] die nederdaalt op de bergen van Sion. Want de HEERE gebiedt aldaar den zegen [*en*] het leven tot in der eeuwigheid.

DE CXXXIV PSALM.

Een lied Hammááloth.

Ziet, looft den HEERE, alle gij knechten des HEEREN; gij, die allen nacht in het Huis des HEEREN staat.

2. Heft uwe handen op [*naar*] het Heiligdom, en looft den HEERE.

3. De HEERE zegene u uit Sion; Hij, die den hemel en de aarde gemaakt heeft.

DE CXXXV PSALM.

Hallelújah. Prijst den naam des HEEREN, prijst [*Hem*], gij knechten des HEEREN;

2. Gij, die staat in het Huis des HEEREN, in de voorhoven van het Huis onzes Gods.

3. Looft den HEERE, want de HEERE is goed; psalmzingt zijnen naam, want Hij is liefelijk.

4. Want de HEERE heeft zich Jakob verkoren, Israël [a]tot zijn eigendom.
a Ex. 19: 5. Deut. 7: 6. Tit. 2: 14. 1 Petr. 2: 9.

5. Want ik weet, dat de HEERE groot is, en dat onze Heere boven alle goden is.

6. Al wat den HEERE behaagt, doet Hij, in de hemelen, en op de aarde, in de zeeën en alle afgronden.

7. Hij [a]doet dampen opklimmen van het einde der aarde; Hij maakt de bliksemen met den regen; Hij brengt den wind uit zijne schatkameren voort.
a Jer. 10: 13; 51: 16.

8. [a]Die de eerstgeborenen van Egypte sloeg, van den mensch af tot het vee toe. a Ex. 12: 12, 29. Ps. 78: 51.

9. [a]Hij zond teekenen en wonderen in het midden van u, o Egypte, tegen Pharaö en tegen alle zijne knechten.
b Ex. 7, 8, 9, 10, 14.

10. Die vele [a]volken sloeg, en machtige koningen doodde: a Joz. 12.

11. Sihon, den koning der A'morieten, en Og, den koning van Básan; en alle de koninkrijken van Kanaän.

12. En [a]Hij gaf hun land ten erve, ten erve aan zijn volk Israël.
a Ps. 78: 55.

13. O HEERE, uw naam is in eeuwigheid; HEERE, [a]uwe gedachtenis is van geslachte tot geslachte.
a Ps. 102: 13.

14. [a]Want de HEERE zal zijn volk richten, en het zal Hem berouwen over zijne knechten. a Deut. 32: 36.

15. [a]De afgoden der heidenen zijn zilver en goud, een werk van menschenhanden. a Ps. 115: 4, enz.

16. Zij hebben eenen mond, maar spreken niet; zij hebben oogen, maar zien niet;

17. Ooren hebben zij, maar hooren niet; ook is er geen adem in hunnen mond.

18. Dat die ze maken, hun gelijk worden, [*en*] al wie op hen vertrouwt.

19. Gij huis Israëls, looft den HEERE; Gij huis Aärons, looft den HEERE;

20. Gij huis van Levi, looft den HEERE; gij die den HEERE vreest, looft den HEERE.

21. Geloofd zij de HEERE uit Sion, die te Jeruzalem woont, Hallelújah.

DE CXXXVI PSALM.

Looft den HEERE, want Hij is goed; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

2. Looft den God der goden; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

3. Looft den Heere der heeren; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

4. Dien, die alleen groote wonderen doet; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

5. Dien, [a]die de hemelen met verstand gemaakt heeft; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.
a Gen. 1: 1.

6. [a]Dien, die de aarde op het water uitgespannen heeft; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.
a Ps. 24: 2.

7. Dien, [a]die de groote lichten heeft gemaakt; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. a Gen. 1: 14.

8. [a]De zon tot heerschappij op den

dag; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Gen. 1: 16.

9. De maan en sterren tot heerschappij in den nacht; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

10. *a*Dien, die de Egyptenaren geslagen heeft in hunne eerstgeborenen; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Ex. 12: 29. Ps. 78: 43, 51.

11. En heeft Israël *a*uit het midden van hen uitgebracht; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Ex. 12: 31, 51; 13: 3, 17.

12. Met eene sterke hand, en *a*met eenen uitgestrekten arm; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Ex. 6: 5.

13. Dien, *a*die de Schelfzee in deelen deelde; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Ex. 14: 21, 22. Ps. 78: 13.

14. En voerde Israël door het midden daarvan; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

15. *a*Hij heeft Pháraö met zijn heir gestort in de Schelfzee; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Ex. 14: 24.

16. *a*Die zijn volk door de woestijn geleid heeft; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Ex. 15, 16, 17, 19. Ps. 78: 53.

17. *a*Die groote koningen geslagen heeft; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Num. 21: 24, 25, 34, 35. Joz. 12: 1. Ps. 135: 10, 11.

18. En heeft heerlijke koningen gedood; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

19. Síhon, den A'morietischen koning; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

20. *a*En Og, den koning van Básan; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Deut. 3: 1, enz.

21. En heeft hun land *a*ten erve gegeven; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid. *a* Joz. 12: 6.

22. Ten erve aan zijnen knecht Israël; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

23. Die aan ons gedacht heeft in onze nederigheid; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

24. En Hij heeft ons onzen tegenpartijders ontrukt; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

25. Die allen vleesche spijze geeft; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

26. Looft den God des hemels; want zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.

DE CXXXVII PSALM.

Aan de rivieren van Bábel, daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion.

2. Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen, die daarin zijn.

3. Als aldaar zij, die ons gevangen hielden, de woorden eens lieds van ons begeerden, en zij, *a*die ons overhoop geworpen hadden, vreugd, [*zeggende*:] Zingt ons [*een*] van de liederen Sions; *a* Ps. 79: 1.

4. [*Zeiden wij*:] Hoe zouden wij een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?

5. Indien ik u vergete, o Jeruzalem, zoo vergete mijne rechterhand [*zichzelve*].

6. Mijne tong kleve aan mijn gehemelte, zoo ik aan u niet gedenke, zoo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste mijner blijdschap.

7. HEERE, *a*gedenk aan de kinderen Édoms, aan den dag van Jeruzalem; die daar zeiden: Ontbloot het, ontbloot het tot zijn fondament toe. *a* Jer. 49: 7. Ezech. 25: 12.

8. O dochter Bábels, die verwoest zult worden, *a*welgelukzalig zal hij zijn, die u uwe misdaad vergelden zal, die gij aan ons misdaan hebt. *a* Jer. 50: 15, 29. Openb. 18: 6.

9. Welgelukkig zal hij zijn, die uwe kinderkens grijpen, en aan de steenrots verpletteren zal.

DE CXXXVIII PSALM.

[*Een psalm*] van David.

Ik zal U loven met mijn geheele hart; in de tegenwoordigheid der Goden zal ik U psalmzingen.

2. Ik zal mij nederbuigen naar het paleis uwer heiligheid, en ik zal uwen naam loven, om uwe goedertierenheid en om uwe waarheid; want Gij hebt

vanwege uwen ganschen naam uw woord groot gemaakt.

3. Ten dage, [*als*] ik riep, zoo hebt Gij mij verhoord; Gij hebt mij versterkt [*met*] kracht in mijne ziele.

4. Alle koningen der aarde zullen U, o HEERE, loven, wanneer zij gehoord zullen hebben de reden uws monds;

5. En zij zullen zingen van de wegen des HEEREN, want de heerlijkheid des HEEREN is groot.

6. Want de HEERE is hoog, [a]nochtans ziet Hij den nederige aan, en den verhevene kent Hij van verre.

a Ps. 113: 6, 7.

7. Als ik wandel in het midden der benauwdheid, maakt Gij mij levend; uwe hand strekt Gij uit tegen den toorn mijner vijanden, en uwe rechterhand behoudt mij.

8. De HEERE zal het voor mij voleinden; uwe goedertierenheid, HEERE, is in eeuwigheid; laat niet varen de werken uwer handen.

DE CXXXIX PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.

HEERE, Gij doorgrondt en kent mij.

2. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan; Gij verstaat van verre mijne gedachten.

3. Gij omringt mijn gaan en mijn liggen; en Gij zijt alle mijne wegen gewend.

4. Als er [*nog*] geen woord op mijne tong is, zie, HEERE, Gij weet het alles.

5. Gij bezet mij van achteren en van voren, en Gij zet uwe hand op mij.

6. De kennisse is mij te wonderbaar; zij is hoog, ik kan er niet bij.

7. Waar zoude ik henengaan voor uwen Geest, en waar zoude ik henenvlieden voor uw aangezichte?

8. [a]Zoo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de helle, zie, Gij zijt [*daar*].

a Job 26: 6. Amos 9: 2, 3, 4. Hebr. 4: 13.

9. Nam ik vleugelen des dageraads; woonde ik aan het uiterste der zee;

10. Ook dáár zoude uwe hand mij geleiden, en uwe rechterhand zoude mij houden.

11. Indien ik zeide: De duisternisse zal mij immers bedekken; dan is de nacht een licht om mij.

12. Ook verduistert de duisternisse voor U niet; maar de nacht licht als de dag; de duisternisse is als het licht.

13. Want Gij bezit mijne nieren; Gij hebt mij in mijner moeders buik bedekt.

14. Ik loof U, omdat ik op eene heel vreeselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben; wonderlijk zijn uwe werken; ook weet het mijne ziele zeer wel.

15. [a]Mijn gebeente was voor U niet verholen, [b]als ik in het verborgene gemaakt ben, [*en*] als een borduursel gewrocht ben, in de benedenste deelen der aarde.

a Job 10: 8, 10. *b* Pred. 11: 5.

16. Uwe oogen hebben mijnen ongevormden klomp gezien; en alle deze dingen waren in uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was.

17. Daarom, hoe kostelijk zijn mij, o God, uwe gedachten! Hoe machtig vele zijn hare sommen!

18. Zoude ik ze tellen? Harer is meer, dan des zands. Word ik wakker, zoo ben ik nog bij U.

19. O God, dat Gij den goddelooze ombracht! En gij mannen des bloeds, wijkt van mij;

20. Die van U schandelijk spreken, [*en*] uwe vijanden ijdellijk verheffen.

21. Zoude ik niet haten, HEERE, die U haten, en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan?

22. Ik haat ze met volkomenen haat; tot vijanden zijn zij mij.

23. [a]Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijne gedachten.

a Job 31: 6. Ps. 26: 2.

24. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg.

DE CXL PSALM.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.

2. Red mij, HEERE, van den kwaden mensch, behoed mij voor den man alles gewelds;

3. Die veel kwaads in het hart denken; allen dag samenkomen om te oorlogen.

4. Zij scherpen hunne tong, als eene slang; [a]heet addervergift is onder hunne lippen. Séla.

a Ps. 58: 5. Rom. 3: 13.

5. Bewaar mij, HEERE, van de handen des goddeloozen; behoed mij van den man alles gewelds; [*van hen,*] die mijne voeten denken weg te stooten.
6. De hoovaardigen hebben mij eenen strik verborgen, en koorden; zij hebben een net uitgespreid aan de zijde des wegs, [a]valstrikken hebben zij mij gezet. Séla. a Jer. 18: 22.
7. Ik heb tot den HEERE gezegd: Gij zijt mijn God; neem ter oore, o HEERE, de stemme mijner smeekingen.
8. HEERE Heere, Sterkte mijns heils, Gij hebt mijn hoofd bedekt ten dage der wapening.
9. Geef, HEERE, de begeerten des goddeloozen niet; bevorder zijn kwaad voornemen niet; zij zouden zich verheffen. Séla.
10. Aangaande het hoofd dergenen, die mij omringen, de overlast hunner lippen overdekke ze.
11. Vurige kolen moeten op hen geschud worden. Hij doe ze vallen in het vuur, in diepe kuilen, dat zij niet weder opstaan.
12. Een man van [*kwade*] tong zal op de aarde niet bevestigd worden; een boos man des gewelds, dien zal men jagen, totdat hij geheel verdreven is.
13. Ik weet, dat de HEERE de rechtzaak des ellendigen, [*en*] het recht der nooddruftigen zal uitvoeren.
14. Gewisselijk de rechtvaardigen zullen uwen naam loven; de oprechten zullen voor uw aangezichte blijven.

DE CXLI PSALM.

Een psalm van David.

HEERE, ik roep U aan, haast U tot mij; neem mijne stemme ter oore, als ik tot U roep.
2. [a]Mijn gebed worde gesteld als reukwerk voor uw aangezichte, de opheffing mijner handen [*als*] het avondoffer. a Ex. 29 en 30. Openb. 5: 8; 8: 3.
3. HEERE, zet eene wacht voor mijnen mond, behoed de deur mijner lippen.
4. Neig mijn hart niet tot eene kwade zaak, om eenigen handel in goddeloosheid te handelen, met mannen, die ongerechtigheid werken; en dat ik niet ete van hunne lekkernijen.
5. De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn; het zal mijn hoofd niet breken; want nog zal ook mijn gebed [*voor hen*] zijn in hunne tegenspoeden.
6. Hunne rechters zijn aan de zijde der steenrots vrijgelaten geweest, en hebben gehoord mijne reden, dat zij aangenaam waren.
7. [a]Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des grafs, gelijk of iemand op de aarde [*iets*] gekloofd en verdeeld had. a Ezech. 37: 1 tot 12.
8. Doch op U zijn mijne oogen, HEERE Heere; op U betrouw ik, ontbloot mijne ziel niet.
9. Bewaar mij voor het geweld des striks, [*dien*] zij mij gelegd hebben, en [*voor*] de valstrikken van de werkers der ongerechtigheid.
10. Dat de goddeloozen, elk in zijn garen vallen, te zamen, totdat ik zal zijn voorbijgegaan.

DE CXLII PSALM.

Eene onderwijzing van David, een gebed, als hij in de spelonk was.
2. Ik riep met mijne stemme tot den HEERE; ik smeekte tot den HEERE met mijne stemme.
3. Ik stortte mijne klacht uit voor zijn aangezichte; ik gaf te kennen voor zijn aangezichte mijne benauwdheid.
4. [a]Als mijn geest in mij overstelpt was, zoo hebt Gij mijn pad gekend. Zij hebben mij eenen strik verborgen op den weg, dien ik gaan zoude. a Ps. 77: 4.
5. Ik zag uit ter rechterhand, en zie, zoo was er niemand, die mij kende; er was geen ontvlieden voor mij; niemand zorgde voor mijne ziel.
6. Tot U riep ik, o HEERE; ik zeide: Gij zijt mijne toevlucht, mijn [a]deel in het land der levenden. a Ps. 16: 5.
7. Let op mijn geschrei, want ik ben zeer uitgeteerd; [a]red mij van mijne vervolgers, want zij zijn machtiger dan ik. a Ps. 41: 2; 79: 8; 116: 6.
8. Voer mijne ziel uit de gevangenis, om uwen naam te loven. De rechtvaardigen zullen mij omringen, wanneer Gij wel bij mij zult gedaan hebben.

DE CXLIII PSALM.

Een psalm van David.

O HEERE, hoor mijn gebed, neig de ooren tot mijne smeekingen; verhoor mij naar uwe waarheid, naar uwe gerechtigheid.

2. En ga niet in het gericht met uwen knecht; [a]want niemand, die leeft, zal voor uw aangezichte rechtvaardig zijn.
a Rom. 3, 4. Gal. 3, 4.

3. Want de vijand vervolgt mijne ziel; hij vertreedt mijn leven ter aarde; hij legt mij in duisternissen, als degenen, die overlang dood zijn.

4. Daarom wordt mijn geest overstelpt in mij; mijn hart is verbaasd in het midden van mij.

5. [a]Ik gedenk aan de dagen van ouds; ik overleg alle uwe daden; ik spreek bij mijzelven van de werken uwer handen. a Ps. 77: 6, 11.

6. Ik breide mijne handen uit tot U; mijne ziele is voor U als een dorstig land. Séla.

7. Verhoor mij haastelijk, HEERE, mijn geest bezwijkt; verberg uw aangezichte niet van mij; want ik zoude gelijk worden dengenen, die in den kuil dalen.

8. Doe mij uwe goedertierenheid in den morgenstond hooren, want ik betrouw op U; maak mij bekend den weg, dien ik te gaan heb, [a]want ik hef mijne ziele tot U op. a Ps. 25: 1.

9. Red mij, HEERE, van mijne vijanden; bij U schuil ik.

10. Leer mij uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God; uw goede Geest geleide mij in een effen land.

11. O HEERE, maak mij levend, om uws naams wille; voer mijne ziel uit de benauwdheid, om uwe gerechtigheid;

12. En roei mijne vijanden uit, om uwe goedertierenheid, en breng ze om, allen, die mijne ziel beangstigen; [a]want ik ben uw knecht. a Ps. 86: 16; 116: 16.

DE CXLIV PSALM.

[*Een psalm*] van David.

Gezegend zij de HEERE, mijn rotssteen, [a]die mijne handen onderwijst ten strijde, mijne vingeren ten oorlog;
a 2 Sam. 22: 35. Ps. 18: 35.

2. Mijne goedertierenheid en mijn burcht, mijn hoog vertrek en mijn bevrijder voor mij, mijn schild, en op wien ik mij betrouwe; [a]die mijn volk aan mij onderwerpt.
a 2 Sam. 22: 48. Ps. 18: 48.

3. O HEERE, [a]wat is de mensch, dat Gij hem kent; het kind des menschen, dat Gij het acht? a Job 7: 17.
Ps. 8: 5; 31: 8. Hebr. 2: 6.

4. De [a]mensch is der ijdelheid gelijk; zijne dagen zijn [b]als eene voorbijgaande schaduw. a Ps. 39: 6; 62: 10.
b Job 8: 9; 14: 2, 3. Ps. 102: 12.

5. [a]Neig uwe hemelen, HEERE, en daal neder; [b]raak de bergen aan, dat zij rooken. a Ps. 18: 10.
b Ps. 18: 8; 104: 32.

6. [a]Bliksem bliksem, en verstrooi ze; [b]zend uwe pijlen uit, en verdoe ze.
a 2 Sam. 22: 8. Ps. 18: 15. b 1 Sam. 7: 10.

7. Steek uwe handen van de hoogte uit; ontzet mij, en ruk mij uit de groote wateren, uit de hand der vreemden;

8. Welker mond leugen spreekt, en hunne rechterhand is eene rechterhand der valschheid.

9. O God, ik zal U een nieuw lied zingen; met de luit [*en*] het tiensnarig instrument zal ik U psalmzingen.

10. Gij, die den koningen overwinning geeft; die zijnen knecht David ontzet van het booze zwaard;

11. Ontzet mij en red mij van de hand der vreemden, welker mond leugen spreekt, en hunne rechterhand is eene rechterhand der valschheid.

12. Opdat onze zonen zijn als planten, welke groot geworden zijn in hunne jeugd; onze dochters als hoeksteenen, uitgehouwen naar de gelijkenis van een paleis;

13. Dat onze winkelen vol zijnde, den eenen voorraad na den anderen uitgeven; dat onze kudden bij duizenden werpen, [*ja*] bij tien duizenden op onze hoeven vermenigvuldigen;

14. Dat onze runderen wel geladen zijn; dat geen inbreuk, noch uitval, noch gekrijsch zij op onze straten.

15. Welgelukzalig is het volk, wien het alzoo gaat. Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is.

DE CXLV PSALM.

Een lofzang van David.

Aleph. O mijn God, Gij Koning, ik zal U verhoogen, en uwen naam loven in eeuwigheid en altoos.

2. *Beth.* Te allen dage zal ik U loven, en uwen naam prijzen in eeuwigheid en altoos.

3. *Gimel.* [a]De HEERE is groot, en zeer te prijzen, en [b]zijne grootheid is ondoorgrondelijk. *a* Ps. 18: 4; 150: 2. *b* Job 5: 9.

4. *Daleth.* [a]Geslacht aan geslachte zal uwe werken roemen; en zij zullen uwe mogendheden verkondigen.
a Deut. 4: 9; 6: 7.

5. *He.* Ik zal uitspreken de heerlijkheid der eere uwer majesteit, en uwe wonderlijke daden.

6. *Vau.* En zij zullen vermelden de kracht uwer vreeselijke [*daden*]; en uwe grootheid, die zal ik vertellen.

7. *Zain.* [a]Zij zullen de gedachtenisse der grootheid uwer goedheid overvloediglijk uitstorten; en zij zullen uwe gerechtigheid met gejuich verkondigen.
a Ps. 119: 171.

8. *Cheth.* [a]Genadig en barmhartig is de HEERE, lankmoedig en groot van goedertierenheid. *a* Ex. 34: 6, 7. Num. 14: 18. Ps. 86: 15; 103: 8.

9. *Teth.* De HEERE is aan allen goed; en zijne barmhartigheden zijn over alle zijne werken.

10. *Jod.* Alle uwe werken, HEERE, zullen U loven, en uwe gunstgenooten zullen U zegenen.

11. *Caph.* Zij zullen de heerlijkheid uws koninkrijks vermelden, en uwe mogendheid zullen zij uitspreken;

12. *Lamed.* Om des menschen kinderen bekend te maken zijne mogendheden, en de eere der heerlijkheid zijns koninkrijks.

13. *Mem.* Uw koninkrijk is een koninkrijk van alle eeuwen, en uwe heerschappij is in allen geslachte en geslachte.

14. *Samech.* De HEERE ondersteunt allen, die vallen, en Hij richt op alle gebogenen.

15. *Ain.* Aller [a]oogen wachten op U; en Gij geeft hun hunne spijze te zijner tijd. *a* Ps. 104: 27.

16. *Pe.* Gij doet uwe hand open, en verzadigt al wat er leeft, [*naar uw*] welbehagen.

17. *Tsade.* De HEERE is rechtvaardig in alle zijne wegen, en goedertieren in alle zijne werken.

18. *Koph.* De HEERE is nabij allen, die Hem aanroepen; allen, die Hem aanroepen in der waarheid.

19. *Resch.* Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vreezen, en Hij hoort hun geroep, en verlost ze.

20. *Schin.* De HEERE bewaart alle degenen, die Hem liefhebben, maar Hij verdelgt alle goddeloozen.

21. *Thau.* Mijn mond zal den prijs des HEEREN uitspreken; en alle vleesch zal zijnen heiligen naam loven in der eeuwigheid en altoos.

DE CXLVI PSALM.

Hallelújah. O mijne ziele, prijs den HEERE.

2. Ik zal den HEERE prijzen in mijn leven; ik zal mijnen God psalmzingen, terwijl ik nog ben.

3. [a]Vertrouwt niet op prinsen, op des menschen kind, bij hetwelk geen heil is. *a* Ps. 118: 8, 9.

4. Zijn geest gaat uit; hij keert wederom tot zijne aarde; te dienzelven dage vergaan zijne aanslagen.

5. Welgelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft, wiens verwachting op den HEERE zijnen God is;

6. Die den hemel en de aarde gemaakt heeft, de zee en al wat daarin is; die trouwe houdt in der eeuwigheid;

7. Die den verdrukten recht doet; die den hongerigen brood geeft; de HEERE maakt de gevangenen los.

8. [a]De HEERE opent [*de oogen*] der blinden; de HEERE [b]richt de gebogenen op; de HEERE heeft de rechtvaardigen lief. *a* Matth. 9: 30. Joh. 9: 7 tot 32. *b* Ps. 145: 14; 147: 3. Luc. 13: 13.

9. De HEERE bewaart de vreemdelingen; Hij houdt den wees en de weduwe staande; maar der goddeloozen weg keert Hij om.

10. [a]De HEERE zal in eeuwigheid regeeren. Uw God, o Sion, is van geslachte tot geslachte. Hallelújah.
a Ex. 15: 18. Ps. 145: 13.

DE CXLVII PSALM.

Looft den HEERE; want onzen God te psalmzingen is goed, dewijl Hij liefelijk is; [a]de lof is betamelijk.
a Ps. 33: 1.

2. De HEERE bouwt Jeruzalem; Hij vergadert Israëls verdrevenen.
3. Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij [a]verbindt ze in hunne smarten. a Ex. 25: 26. Job 5: 18.
4. [a]Hij telt het getal der sterren; Hij noemt ze alle bij namen. a Jes. 40: 26.
5. Onze Heere is groot en van veel kracht; zijns verstands is geen getal.
6. De HEERE houdt de zachtmoedigen staande; de goddeloozen vernedert Hij tot de aarde toe.
7. Zingt den HEERE bij beurte met dankzegging; psalmzingt onzen God op de harp;
8. [a]Die de hemelen met wolken bedekt; die voor de aarde regen bereidt; [b]die het gras [*op*] de bergen doet uitspruiten. a Hos. 2: 20, 21. b Job 38: 26, 27. Ps. 104: 14.
9. Die het vee zijn voeder geeft; aan de jonge raven, als zij roepen.
10. Hij heeft geen lust aan de sterkte des paards; Hij heeft geen welgevallen aan de beenen des mans.
11. De HEERE heeft een welgevallen aan hen, die Hem vreezen, die op zijne goedertierenheid hopen.
12. O Jeruzalem, roem den HEERE; o Sion, loof uwen God.
13. Want Hij maakt de grendelen uwer poorten sterk; Hij zegent uwe kinderen binnen in u.
14. Die uwe landpalen [*in*] vrede stelt; Hij verzadigt u met het vette der tarwe.
15. Hij zendt zijn bevel [*op*] aarde; zijn [a]woord loopt zeer snel. a Ps. 33: 9.
16. Hij geeft sneeuw als wol; Hij strooit den rijm als asch.
17. Hij werpt zijn ijs henen als stukken; wie zoude bestaan voor zijne koude?
18. Hij zendt zijn woord, en doet ze smelten; Hij doet zijnen wind waaien, de wateren vloeien henen.
19. Hij maakt Jakob zijne woorden bekend, Israël zijne inzettingen en zijne rechten.
20. Alzoo [a]heeft Hij geenen volke gedaan; en zijne rechten, die kennen zij niet. Hallelújah. a Hand. 14: 16.

DE CXLVIII PSALM.

Hallelújah. Looft den HEERE uit de [a]hemelen; looft Hem in de [b]hoogste plaatsen; a Openb. 5: 13. b Luc. 2: 14.
2. Looft Hem, alle zijne engelen; looft Hem, alle zijne heirscharen;
3. Looft Hem, zon en maan; Looft Hem, alle gij lichtende sterren;
4. Looft Hem, gij hemelen der hemelen; en gij wateren, die boven de hemelen zijt.
5. Dat zij den naam des HEEREN loven: want [a]als Hij het beval, zoo werden zij geschapen; a Gen. 1: 6, 7, 8, enz. Ps. 33: 6, 9.
6. En [a]Hij heeft ze bevestigd voor altoos in eeuwigheid; Hij [b]heeft hun eene orde gegeven, die geen van hen zal overtreden. a Ps. 104: 5; 119: 91. b Job 14: 5, 13; 26: 10; 38: 33. Jer. 31: 35; 33: 25.
7. Looft den HEERE, van de aarde; gij walvisschen en alle afgronden;
8. Vuur en hagel, sneeuw en damp; gij stormwind, die zijn woord doet;
9. Gij bergen en alle heuvelen; vruchtboomen en alle cederboomen;
10. Het wild gedierte en alle vee; kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte;
11. Gij koningen der aarde, en alle volken; gij vorsten, en alle rechters der aarde;
12. Jongelingen, en ook maagden; gij ouden met de jongen.
13. Dat zij den naam des HEEREN loven; want [a]zijn naam alleen is hoog verheven; zijne majesteit is over de aarde en den hemel. a Spr. 18: 10. Jes. 12: 4.
14. En Hij [a]heeft den hoorn zijns volks verhoogd, den roem aller zijner gunstgenooten, der kinderen Israëls, des volks, dat nabij Hem is. Hallelújah. a Ps. 132: 17.

DE CXLIX PSALM.

Hallelújah. Zingt den HEERE een nieuw lied; zijn lof zij in de gemeente [*zijner*] gunstgenooten.
2. Dat Israël zich verblijde in [a]dengene, die hem gemaakt heeft; dat de kinderen Sions zich verheugen over hunnen Koning. a Ps. 100: 3.
3. [a]Dat zij zijnen naam loven op de fluit; dat zij Hem psalmzingen op de trommel en harp. a Ps. 81: 3, 4.
4. Want de HEERE heeft een welgevallen aan zijn volk; Hij zal de zachtmoedigen versieren met heil.

5. Dat [*zijne*] gunstgenooten van vreugde opspringen om [*die*] eere; dat zij juichen op hunne legers.
6. De verheffingen Gods zullen in hunne keel zijn; en [a]een tweesnijdend zwaard in hunne hand; a 2 Thess. 2: 8. Hebr. 4: 12. Openb. 1: 16.
7. Om wrake te doen over de heidenen, [*en*] bestraffingen over de volken;
8. Om hunne koningen [a]te binden met ketenen, en hunne achtbaren met ijzeren boeien; a Matth. 18: 18.
9. Om het beschreven recht over hen te doen. [a]Dit zal de heerlijkheid van alle zijne gunstgenooten zijn. Hallelújah. a Deut. 4: 6.

DE CL PSALM.

Hallelújah. Looft God in [a]zijn heiligdom; looft Hem in het uitspansel zijner sterkte. a Jes. 6: 3.
2. Looft Hem vanwege zijne mogendheden; looft Hem naar de menigvuldigheid zijner grootheid.
3. Looft Hem met geklank der bazuin; looft Hem met de luit en met de harp.
4. Looft Hem met de trommel en fluit; looft Hem met snarenspel en orgel.
5. Looft Hem met helklinkende cimbalen; looft Hem met cimbalen van vreugdegeluid.
6. Alles, wat adem heeft, love den HEERE. Hallelújah.

HET BOEK DE SPREUKEN VAN SALOMO.

HET I KAPITTEL.

De spreuken van Sálomo, den zoon van David, den koning Israëls;
2. Om wijsheid en tucht te weten; om te verstaan reden des verstands;
3. Om aan te nemen onderwijs van goed verstand; gerechtigheid, en recht, en billijkheden;
4. Om den *onervarenen kloekzinnigheid te geven, den jongeling wetenschap en bedachtzaamheid.
5. Die wijs is, zal hooren, en zal in leere toenemen; en die verstandig is, zal wijzen raad bekomen;
6. Om te verstaan eene spreuk en de uitlegging, de woorden der wijzen en hunne raadselen.

* Stat.-overz.: slecht. Gelijk de kantt. aangeeft, werd dit woord in de 17e eeuw in goeden en in kwaden zin gebezigd. Thans alleen in kwaden zin. Slecht is daarom hier, en op de verdere plaatsen, vervangen door het nu daarvoor gebruikelijke woord.

7. [a]De vreeze des HEEREN is het beginsel der wetenschap; de dwazen verachten wijsheid en tucht.
a Job 28: 28. Ps. 111: 10. Spr. 9: 10. Pred. 12: 13.

8. Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders, en verlaat de leere uwer moeder niet;

9. Want zij zullen uwen hoofde een aangenaam toevoegsel zijn, en ketenen aan uwen hals.

10. Mijn zoon, indien de zondaars u aanlokken, [a]verwillig niet. a Spr. 4: 14.

11. Indien zij zeggen: Ga met ons, laat ons loeren op bloed, ons versteken tegen den onschuldige, zonder oorzaak;

12. Laat ons hen levend verslinden, als het graf; ja geheel en al, gelijk die in den kuil nederdalen;

13. Alle kostelijk goed zullen wij vinden, onze huizen zullen wij met roof vullen;

14. Gij zult uw lot midden onder ons werpen; wij zullen allen éénen buidel hebben.

15. Mijn zoon, wandel niet met hen op den weg; weer uwen voet van hun pad.

16. Want hunne [a]voeten loopen ten booze; en zij haasten zich om bloed te storten. a Jes. 59: 7. Rom. 3: 15.

17. Zekerlijk het net wordt te vergeefs gespreid voor de oogen van allerlei gevogelte;

18. En deze loeren op hun [*eigen*] bloed, en versteken zich tegen hunne zielen.

19. Zoo zijn de paden van een iegelijk, die gierigheid pleegt; zij zal de ziele van hare meesters vangen.

20. De opperste Wijsheid roept overluid daar buiten; zij verheft hare stemme op de straten.

21. Zij roept in het voorste der woelingen; aan de deuren der poorten spreekt zij hare reden in de stad:

22. Gij onverstandigen, hoe lang zult gij de onverstandigheid beminnen, en de spotters voor zich de spotternij begeeren, en de zotten wetenschap haten?

23. Keert u tot mijne bestraffing; ziet, ik zal mijnen geest ulieden overvloediglijk uitstorten; ik zal mijne woorden u bekend maken.

24. Dewijl ik [a]geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt; mijne hand uitgestrekt heb, en er niemand was, die opmerkte; a Jes. 65: 12; 66: 4. Jer. 13: 10.

25. En gij al mijnen raad verworpen, en mijne bestraffing niet gewild hebt;

26. Zoo zal ik ook in ulieder verderf lachen; ik zal spotten, wanneer uwe vreeze komt.

27. Wanneer uwe vreeze [a]komt gelijk eene verwoesting, en uw verderf aankomt als een wervelwind; wanneer u benauwdheid en angst overkomt;
a Job 27: 9; 35: 12. Jes. 1: 15. Jer. 11: 11; 14: 12. Ezech. 8: 18. Micha 3: 4,

28. Dan zullen zij tot mij roepen, maar ik zal niet antwoorden; zij zullen mij vroeg zoeken, maar zullen mij niet vinden;

29. Daarom dat zij de wetenschap gehaat hebben, en de vreeze des HEEREN niet hebben verkoren.

30. Zij hebben in mijnen raad niet bewilligd; alle mijne bestraffingen hebben zij versmaad.

31. Zoo zullen zij eten van de vrucht huns wegs, en zich verzadigen met hunne raadslagen.

32. Want de afkeering der onverstandigen zal ze dooden, en de voorspoed der zotten zal ze verderven.

33. Maar die naar mij hoort, zal zeker wonen, en hij zal gerust zijn van de vreeze des kwaads.

HET II KAPITTEL.

Mijn zoon, zoo gij mijne reden aanneemt, en mijne geboden bij u weglegt,

2. Om uwe ooren naar wijsheid te doen opmerken; [*zoo*] gij uw hart tot verstandigheid neigt;

3. Ja zoo gij tot het verstand roept, uwe stemme verheft tot de verstandigheid;

4. [a]Zoo gij ze zoekt als zilver, en naspeurt als verborgene schatten;
a Matth. 13: 44.

5. Dan zult gij de vreeze des HEEREN verstaan, en zult de kennisse Gods vinden.

6. [a]Want de HEERE geeft wijsheid; uit zijnen mond [*komt*] kennisse en verstand. a 1 Kon. 3: 9, 12. Jac. 1: 5.

7. Hij legt weg voor de oprechten een bestendig wezen; Hij is een schild dengenen, die oprechtelijk wandelen;

8. Opdat zij de paden des rechts houden; en Hij zal den weg zijner gunstgenooten bewaren.
9. Dan zult gij verstaan gerechtigheid, en recht, en billijkheden, [*en*] alle goede pad.
10. Als de wijsheid in uw hart zal gekomen zijn, en de wetenschap voor uwe ziele zal liefelijk zijn;
11. Zoo zal de bedachtzaamheid over u de wacht houden, de verstandigheid zal u behoeden.
12. Om u te redden van den kwaden weg, van den man, die verkeerdheden spreekt;
13. [*Van degenen,*] die de paden der oprechtigheid verlaten, om te gaan in de wegen der duisternis;
14. Die blijde zijn in het kwaad doen; zich verheugen in de verkeerdheden des kwaden;
15. Welker paden verkeerd zijn, en afwijkende in hunne sporen.
16. Om u te redden van de vreemde vrouw; [a]van de onbekende, [*die*] met hare reden vleit;
a Spr. 5: 3; 6: 24; 7: 5.
17. Die den leidsman harer jonkheid verlaat, en het verbond haars Gods vergeet.
18. Want haar huis helt naar den dood, en hare paden naar de overledenen.
19. Allen, die tot haar ingaan, zullen niet wederkomen, en zullen de paden des levens niet aantreffen.
20. Opdat gij wandelt op den weg der goeden, en houdt de paden der rechtvaardigen.
21. [a]Want de vromen zullen de aarde bewonen, en de oprechten zullen daarin overblijven; a Ps. 37: 29.
22. [a]Maar de goddeloozen zullen van de aarde uitgeroeid worden, en de trouweloozen zullen er van uitgeruktworden.
a Job 18: 17. Ps. 104: 35.

HET III KAPITTEL.

Mijn zoon, vergeet mijne wet niet, maar uw hart beware mijne geboden;
2. [a]Want langheid van dagen, en jaren van leven, en vrede zullen zij u vermeerderen. a Deut. 8: 1; 30: 20.
3. Dat de goedertierenheid en de trouw u niet verlaten; [a]bind ze aan uwen hals, schrijf ze op de tafel uws harten; a Ex. 13: 9. Deut. 6: 8.
4. En vind gunst en goed verstand, in de oogen Gods en der menschen.
5. Vertrouw op den HEERE met uw gansche hart, en steun op uw verstand niet.
6. [a]Ken Hem in alle uwe wegen, en Hij zal uwe paden recht maken.
a 1 Kron. 28: 9.
7. [a]Wees niet wijs in uwe oogen; vrees den HEERE, en wijk van het kwade; a Rom. 12: 16.
8. Het zal eene medicijn voor uwen navel zijn, en eene bevochtiging voor uwe beenderen.
9. [a]Vereer den HEERE van uw goed, en van de eerstelingen aller uwer inkomsten; a Ex. 23: 19; 34: 26. Deut. 26: 2, enz. Mal. 3: 10. Luc. 14: 13.
10. [a]Zoo zullen uwe schuren met overvloed vervuld worden, en uwe perskuipen van most overloopen.
a Deut. 28: 8.
11. [a]Mijn zoon, verwerp de tucht des HEEREN niet, en wees niet verdrietig over zijne kastijding;
a Job 5: 17. Hebr. 12: 5.
12. [a]Want de HEERE kastijdt dengene, dien Hij liefheeft, ja gelijk een vader den zoon, [*in denwelken*] hij een welbehagen heeft. a Openb. 3: 19.
13. Welgelukzalig is de mensch, [*die*] wijsheid vindt, en de mensch, [*die*] verstandigheid voortbrengt;
14. [a]Want haar koophandel is beter dan de koophandel van zilver, en hare inkomst dan het uitgegraven goud.
a Job 28: 15. Ps. 19: 11. Spr. 8: 11, 19; 16: 16.
15. [a]Zij is kostelijker dan robijnen; en al wat u lusten mag, is met haar niet te vergelijken. a Spr. 8: 11.
16. Langheid der dagen is in hare rechterhand, in hare linkerhand rijkdom en eere.
17. Hare wegen zijn wegen der liefelijkheid, en alle hare paden vrede.
18. Zij is een boom des levens dengenen, die ze aangrijpen, en elkeen, die ze vasthoudt, wordt welgelukzalig.
19. De HEERE heeft de aarde door wijsheid gegrond, de hemelen door verstandigheid bereid.
20. Door zijne wetenschap zijn de afgronden [a]gekloofd, en de wolken druipen dauw. a Gen. 1: 9, 10.

21. Mijn zoon, laat ze niet afwijken van uwe oogen; bewaar de bestendige wijsheid en bedachtzaamheid;
22. Want zij zullen het leven voor uwe ziele zijn, en eene aangenaamheid voor uwen hals.
23. Dan zult gij uwen weg [a]zeker wandelen, en gij zult uwen voet niet stooten. a Ps. 37: 24; 91: 11, 12.
24. [a]Zoo gij nederligt, zult gij niet schrikken; maar gij zult nederliggen, en uw slaap zal zoet wezen.
a Lev. 26: 6. Job 11: 19. Ps. 3: 6; 4: 9; 91: 5, 6.
25. Vrees niet voor haastigen schrik, noch voor de verwoesting der goddeloozen, als zij komt;
26. Want de HEERE zal met uwe hope wezen, en Hij zal uwen voet bewaren van gevangen te worden.
27. Onthoud het goed van zijne meesters niet, als het in het vermogen uwer hand is te doen.
28. Zeg niet tot uwen naaste: Ga henen, en kom weder, en morgen zal ik geven; terwijl het bij u is.
29. Smeed geen kwaad tegen uwen naaste, aangezien hij met vertrouwen bij u woont.
30. Twist met een mensch niet zonder oorzaak, zoo hij u geen kwaad gedaan heeft.
31. [a]Wees niet nijdig over eenen man des gewelds, en verkies geene van zijne wegen. a Ps. 37: 1; 73: 3. Spr. 23: 17.
32. Want de afwijker is den HEERE een gruwel, maar zijne [a]verborgenheid is met de oprechten. a Ps. 25: 14.
33. [a]De vloek des HEEREN is in het huis des goddeloozen; maar de woning der rechtvaardigen zal Hij zegenen.
a Lev. 26: 14, enz. Deut. 28: 15, enz. Mal. 2: 2.
34. Zekerlijk de [a]spotters zal Hij bespotten, maar den zachtmoedigen zal Hij genade geven. a Jac. 4: 6. 1 Petr. 5: 5.
35. De wijzen zullen eere beërven; maar elkeen der zotten neemt schande op zich.

HET IV KAPITTEL.

Hoort, gij kinderen, de tucht des vaders, en merkt op, om verstand te weten;
2. Dewijl ik ulieden goede leere geve; verlaat mijne wet niet.
3. Want ik was mijns vaders zoon, [a]teeder en een eenige voor het aangezicht mijner moeder. a 1 Kron. 29: 1.
4. [a]Hij nu leerde mij, en zeide tot mij: Uw hart houde mijne woorden vast; onderhoud mijne geboden, en leef.
a 1 Kron. 28: 9.
5. Verkrijg wijsheid, verkrijg verstand; vergeet niet, en wijk niet van de reden mijns monds.
6. Verlaat ze niet, en zij zal u behoeden; heb ze lief, en zij zal u bewaren.
7. De wijsheid is het voornaamste; [a]verkrijg [*dan*] wijsheid, en verkrijg verstand met al uwe bezitting.
a Spr. 23: 23.
8. Verhef ze, en zij zal u verhoogen; zij zal u vereeren, als gij haar omhelzen zult.
9. [a]Zij zal uwen hoofde een aangenaam toevoegsel geven; eene sierlijke kroon zal zij u leveren. a Spr. 1: 9.
10. Hoor, mijn zoon, en neem mijne reden aan, en de jaren des levens zullen u vermenigvuldigd worden.
11. Ik onderwijs u in den weg der wijsheid; ik doe u treden in de rechte sporen.
12. In uw gaan zal uw tred niet benauwd worden, en indien gij loopt, [a]zult gij niet struikelen. a Ps. 91: 11.
13. Grijp de tucht aan, laat niet af; bewaar ze, want zij is uw leven.
14. [a]Kom niet op het pad der goddeloozen, en treed niet op den weg der boozen; a Ps. 1: 1. Spr. 1: 10, 15.
15. Verwerp dien; ga er niet door; wijk er van, en ga voorbij.
16. Want zij slapen niet, zoo zij geen kwaad gedaan hebben; en hun slaap wordt weggenomen, zoo zij niet [*iemand*] hebben doen struikelen.
17. Want zij eten brood der goddeloosheid, en drinken wijn van enkel geweld.
18. Maar het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe.
19. De weg der goddeloozen is als donkerheid; zij weten niet, waarover zij struikelen zullen.
20. Mijn zoon, merk op mijne woorden; neig uw oor tot mijne reden.
21. Laat ze niet wijken van uwe

oogen; behoud ze in het midden uws harten.
22. Want zij [a]zijn het leven dengenen, die ze vinden, en eene medicijn voor hun geheele vleesch.
a Spr. 4: 13.
23. Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens.
24. Doe de verkeerdheid des monds van u weg, en doe de verdraaidheid der lippen verre van u.
25. Laat uwe oogen rechtuit zien, en uwe oogleden zich recht voor u henen houden.
26. Weeg den gang uws voets, en laat alle uwe wegen wel gevestigd zijn.
27. [a]Wijk niet ter rechter- of ter linkerhand; wend uwen voet af van het kwade.
a Deut. 5: 32; 28: 14.

HET V KAPITTEL.

Mijn zoon, merk op mijne wijsheid; neig uw oor tot mijn verstand;
2. Opdat gij alle bedachtzaamheid behoudt, en uwe lippen wetenschap bewaren.
3. Want de lippen der vreemde [*vrouw*] druppen [a]honigzeem, en haar gehemelte is gladder dan olie;
a Spr. 2: 16; 6: 24.
4. Maar het laatste van haar is bitter als alsem; scherp als een tweesnijdend zwaard.
5. [a]Hare voeten dalen naar den dood; hare treden houden de hel vast.
a Spr. 7: 27.
6. Opdat gij het pad des levens niet zoudt wegen, zijn hare gangen ongestadig, [*dat*] gij het niet merkt.
7. Nu dan, gij kinderen, hoort naar mij, en wijkt niet van de reden mijns monds.
8. Maak uwen weg verre van haar, en nader niet tot de deur van haar huis;
9. Opdat gij anderen uwe eere niet geeft, en uwe jaren [a]den wreede;
a Spr. 6: 34, 35.
10. Opdat de vreemden zich niet verzadigen van uw vermogen, en al uw smartelijke arbeid niet [*kome*] in het huis des onbekenden;
11. En gij in uw laatste brult, als uw vleesch en uw lijf verteerd is;
12. En zegt: Hoe heb ik de tucht gehaat, en mijn hart de bestraffing versmaad,
13. En heb niet gehoord naar de stemme mijner onderwijzers, noch mijne ooren geneigd tot mijne leeraars?
14. Ik ben bijna in alle kwaad geweest, in het midden der gemeente en der vergadering!
15. Drink water uit uwen bak, en vloeden uit het midden van uwen bornput;
16. Laat uwe fonteinen zich buiten verspreiden, [*en*] de waterbeken op de straten:
17. Laat ze de uwe alleen zijn, en van geene vreemden met u.
18. Uwe springader zij gezegend; en verblijd u vanwege de huisvrouwe uwer jeugd;
19. Eene zeer liefelijke hinde, en een aangenaam steengeitje; laat u hare borsten te allen tijde dronken maken; dool steeds in hare liefde.
20. En waarom zoudt gij, mijn zoon, in eene vreemde dolen, en den schoot der onbekende omvangen?
21. Want eens iegelijks wegen zijn voor de [a]oogen des HEEREN, en Hij weegt alle zijne gangen.
a 2 Kron. 16: 9. Job 31: 4; 34: 31. Spr. 15: 3. Jer. 16: 17; 32: 19.
22. Den goddelooze zullen zijne ongerechtigheden vangen, en met de banden zijner zonde zal hij vastgehouden worden.
23. Hij zal sterven, omdat hij zonder tucht geweest is, en in de grootheid zijner dwaasheid zal hij verdwalen.

HET VI KAPITTEL.

Mijn zoon, zoo gij voor uwen naaste borg geworden zijt, voor eenen vreemde uwe hand toegeklapt hebt;
2. Gij zijt verstrikt met de reden uws monds; gij zijt gevangen met de reden uws monds.
3. Doe nu dit, mijn zoon, en red u, dewijl gij in de hand uws naasten gekomen zijt: ga, onderwerp uzelven, en sterk uwen naaste.
4. Laat uwen oogen geen slaap toe, noch uwen oogleden sluimering;

5. Red u, als eene ree uit de hand [*des jagers*], en als een vogel uit de hand des vogelvangers.

6. Ga tot de mier, gij luiaard; zie hare wegen, en word wijs;

7. Dewelke, geenen overste, ambtman noch heerscher hebbende,

8. Haar brood bereidt in den zomer, hare spijze vergadert in den oogst.

9. Hoe lang zult gij, [a]luiaard, nederliggen? Wanneer zult gij van uwen slaap opstaan? a Spr. 13: 4; 20: 4; 24: 33, 34.

10. Een weinig slapens, een weinig sluimerens, een weinig handvouwens, al nederliggende:

11. Zoo zal uwe armoede [*u*] overkomen als een wandelaar, en uw gebrek als een gewapend man.

12. Een Bélialsmensch, een ondeugdzaam man gaat met verkeerdheid des monds om;

13. Wenkt met zijne oogen, spreekt met zijne voeten, leert met zijne vingeren;

14. In zijn hart zijn verkeerdheden; hij smeedt te allen tijde kwaad; hij werpt twisten in.

15. Daarom zal zijn verderf haastelijk komen; hij zal schielijk verbroken worden, dat er geen genezen aan zij.

16. Deze zes haat de HEERE, ja zeven zijn zijner ziele een gruwel:

17. [a]Hooge oogen; eene valsche tong; en handen, die onschuldig bloed vergieten; a Spr. 30: 31.

18. Een hart, dat ondeugdzame gedachten smeedt; [a]voeten, die zich haasten om tot kwaad te loopen; a Rom. 3: 15.

19. Een valsch getuige, [*die*] leugenen blaast; en die tusschen broederen krakeelen inwerpt.

20. Mijn zoon, [a]bewaar het gebod uws vaders, en verlaat de wet uwer moeder niet. a Spr: 1: 8.

21. Bind ze steeds aan uw [a]hart; hecht ze aan uwen hals. a Spr. 3: 3.

22. Als gij wandelt, zal [a]dat u geleiden; als gij nederligt, zal het over u de wacht houden; als gij wakker wordt, zal het [*met*] u spreken. a Spr. 3: 23, 24.

23. Want [a]het gebod is eene lamp, en de wet is een licht, en de bestraffingen der tucht zijn de weg des levens; a Ps. 19: 9; 119: 105.

24. Om u te bewaren voor de kwade vrouw, voor het [a]gevlei der vreemde tong. a Spr. 2: 16; 5: 3; 7: 5.

25. Begeer hare schoonheid niet in uw hart, en laat ze u niet vangen met hare oogleden.

26. Want door eene vrouw, [*die*] eene hoer is, komt men tot een stuk broods; en eens mans huisvrouwe jaagt de kostelijke ziele.

27. Zal iemand vuur in zijnen boezem nemen, dat zijne kleederen niet verbrand worden?

28. Zal iemand op kolen gaan, dat zijne voeten niet bernen?

29. Alzoo die tot zijns naasten huisvrouwe ingaat; al wie ze aanroert, zal niet onschuldig gehouden worden.

30. Men doet eenen dief geene verachting aan, als hij steelt om zijne ziel te vullen, dewijl hij honger heeft;

31. En gevonden zijnde, vergeldt hij het [a]zevenvoudig; hij geeft al het goed van zijn huis. a Ex. 22: 1, 4.

32. [*Maar*] die met eene vrouw overspel doet, is verstandeloos; hij verderft zijne ziele, die dat doet.

33. Plage en schande zal hij vinden, en zijn smaad zal niet uitgewischt worden.

34. Want jaloerschheid is eene grimmigheid des mans; en in den dag der wrake zal hij niet verschoonen.

35. Hij zal geene verzoening aannemen; en hij zal niet verwilligen, ofschoon gij het geschenk vergroot.

HET VII KAPITTEL.

Mijn zoon, bewaar mijne reden, en leg mijne geboden bij u weg.

2. [a]Bewaar mijne geboden, en leef; en mijne wet als den appel uwer oogen. a Lev. 18: 5. Spr. 4: 4.

3. [a]Bind ze aan uwe vingeren; schrijf ze op de tafelen uws harten. a Deut. 6: 8; 11: 18.

4. Zeg tot de wijsheid: Gij zijt mijne zuster; en heet het verstand uwen bloedvriend.

5. [a]Opdat zij u bewaren voor de vreemde vrouw; voor de onbekende, [*die*] met hare reden vleit. a Spr. 5: 3.

6. Want door het venster van mijn

huis, door mijne tralie keek ik uit;
7. En ik zag onder de nog onnoozelen, ik merkte onder de jonge gezellen eenen verstandeloozen jongeling,
8. Voorbijgaande op de straat, nevens haren hoek, en hij trad op den weg van haar huis,
9. In de schemering, in den avond des dags, in den zwarten nacht en de donkerheid;
10. En zie, eene vrouw ontmoette hem in hoerenversiersel, en met het hart op hare hoede;
11. [a]Deze was woelachtig en wederstrevig; hare voeten bleven in haar huis niet; a Spr. 9: 13.
12. Nu buiten, dan op de straten zijnde, en bij alle hoeken loerende.
13. En zij greep hem aan, en kuste hem; zij sterkte haar aangezicht, en zeide tot hem:
14. Dankoffers zijn bij mij; ik heb heden mijne geloften betaald;
15. Daarom ben ik uitgegaan u tegemoet, om uw aangezicht naarstiglijk te zoeken, en ik heb u gevonden.
16. Ik heb mijne bedstede met tapijtsieraad toegemaakt, met uitgehouwene werken, met fijn linnen van Egypte;
17. Ik heb mijn leger met mirre, aloë en kaneel welriekende gemaakt;
18. Kom, laat ons dronken worden van minne tot den morgen toe; laat ons ons vroolijk maken in groote liefde.
19. Want de man is niet in zijn huis; hij is eenen verren weg getogen;
20. Hij heeft eenen bundel gelds in zijne hand genomen; ten bestemden dage zal hij naar zijn huis komen.
21. Zij bewoog hem door de veelheid van haar onderricht; zij dreef hem aan door het gevlei harer lippen.
22. Hij ging haar straks achterna, gelijk een os ter slachting gaat, en gelijk een dwaas tot de tuchtiging der boeien;
23. Totdat hem de pijl zijne lever doorsneed; [a]gelijk een vogel zich haast naar den strik, en niet weet, dat deze tegen zijn leven is. a Spr. 1: 17.
24. Nu dan, kinderen, hoort naar mij, en luistert naar de reden mijns monds.
25. Laat uw hart tot hare wegen niet wijken; dwaal niet op hare paden.
26. Want zij heeft vele gewonden nedergeveld, en alle hare gedooden zijn machtig vele.
27. [a]Haar huis zijn wegen des grafs, dalende naar de binnenkameren des doods. a Spr. 2: 18; 5: 5.

HET VIII KAPITTEL.

Roept [a]de Wijsheid niet, en verheft [*niet*] de vestandigheid hare stemme? a Spr. 1: 20, 21.
2. Op de spitse der hooge plaatsen, aan den weg, ter plaatse, waar paden zijn, staat zij:
3. Aan de zijde der poorten, vooraan de stad, [*aan*] den ingang der deuren roept zij overluid:
4. Tot u, o mannen, roep ik, en mijne stemme is tot der menschen kinderen.
5. Gij onverstandigen, verstaat kloekzinnigheid, en gij zotten, verstaat [*met het*] hart.
6. Hoort, want ik zal vorstelijke dingen spreken, en de opening mijner lippen zal enkel billijkheid zijn.
7. Want mijn gehemelte zal de waarheid bedachtelijk uitspreken, en de goddeloosheid is mijnen lippen een gruwel.
8. Alle de reden mijns monds zijn in gerechtigheid; er is niets verdraaids, noch verkeerds in.
9. Zij zijn alle recht voor dengene, die verstandig is, en rechtmatig voor degenen, die wetenschap vinden.
10. Neemt mijne tucht aan, en niet zilver; en wetenschap, meer dan het uitgelezen uitgegraven goud.
11. [a]Want wijsheid is beter dan robijnen; en al wat men begeeren kan is met haar niet te vergelijken.
a Job 28: 15. Ps. 19: 11. Spr. 3: 14, 15; 16: 16.
12. Ik, Wijsheid, woon [*bij*] de kloekzinnigheid, en vind de kennis van alle bedachtzaamheid.
13. De vreeze des HEEREN is, te haten het kwade, de hoovaardigheid, en den hoogmoed, en den kwaden weg; ik haat ook den mond der verkeerdheden.
14. Raad en het wezen zijn mijne; ik ben het verstand; mijne is de sterkte.

15. Door mij regeeren de koningen, en stellen de vorsten gerechtigheid.

16. Door mij heerschen de heerschers, en de prinsen; alle de rechters der aarde.

17. Ik heb lief, die mij liefhebben; en die mij vroeg zoeken, zullen mij vinden.

18. [a]Rijkdom, en eere is bij mij, duurachtig goed, en gerechtigheid.
a Spr. 3: 16.

19. [a]Mijne vrucht is beter dan uitgegraven goud en dan dicht goud, en mijn inkomen dan uitgelezen zilver.
a Spr. 3: 14.

20. Ik doe wandelen op den weg der gerechtigheid, in het midden van de paden des rechts;

21. Opdat ik mijnen liefhebbers doe beërven wat bestendig is; en ik zal hunne schatkameren vervullen.

22. DE HEERE bezat mij [*in het*] beginsel zijns wegs, vóór zijne werken, van toen aan.

23. Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest, van den [a]aanvang, van de oudheden der aarde aan. a Joh. 1: 1.

24. Ik was geboren, als de afgronden nog niet waren; als nog geene fonteinen waren, zwaar van water.

25. Aleer de bergen ingevest waren, vóór de heuvelen was ik geboren.

26. Hij had de aarde nog niet gemaakt, noch de velden, noch den aanvang van de stofkens der wereld.

27. Toen Hij de hemelen bereidde, was ik daar; [a]toen Hij eenen cirkel over het vlakke des afgronds beschreef;
a Job 26: 10.

28. Toen hij de opperwolken van boven vestigde; toen Hij [a]de fonteinen des afgronds vastmaakte; a Gen. 7: 11.

29. Toen Hij der zee haar perk zette, opdat de wateren [a]zijn bevel niet zouden overtreden; toen Hij de grondvesten der aarde stelde;
a Gen. 1: 9, 10. Job 38: 10, 11, Ps. 104: 9.

30. Toen was ik een voedsterling bij Hem, en ik was dagelijks [*zijne*] vermakingen, [a]te allen tijde voor zijn aangezichte spelende; a Joh. 5: 17.

31. Spelende in de wereld zijns aardrijks, en mijne vermakingen zijn met der menschen kinderen.

32. Nu dan, kinderen, hoort naar mij; want [a]welgelukzalig zijn zij, [*die*] mijne wegen bewaren.
a Ps. 119: 1, 2; 128: 1. Luc. 11: 28.

33. Hoort de tucht, en wordt wijs, en verwerpt [*die*] niet.

34. Welgelukzalig is de mensch, die naar mij hoort, dagelijks wakende aan mijne poorten, waarnemende de posten mijner deuren.

35. Want die mij vindt, vindt het leven, [a]en trekt een welgevallen van den HEERE. a Spr. 12: 2.

36. Maar die [*tegen*] mij zondigt, doet zijner ziele geweld aan; allen, die mij haten, hebben den dood lief.

HET IX KAPITTEL

De opperste Wijsheid heeft haar huis gebouwd; zij heeft hare zeven pilaren gehouwen.

2. Zij heeft haar slachtvee geslacht, zij heeft haren wijn gemengd; ook heeft zij hare tafel toegericht;

3. Zij heeft hare dienstmaagden uitgezonden; zij noodigt op de [a]tinnen van de hoogten der stad: a Spr. 8: 2.

4. Wie is onwijs? Hij keere zich herwaarts. Tot den verstandelooze zegt zij:

5. Komt, eet van mijn brood, en drinkt van den wijn, [*dien*] ik gemengd heb.

6. Verlaat de onwijsheden, en leeft; en treedt in den weg des verstands.

7. Wie den spotter tuchtigt, behaalt zich schande; en die den goddelooze bestraft, zijne schandvlek.

8. [a]Bestraf den spotter niet, opdat hij u niet hate; bestraf den wijze, en hij zal u liefhebben. a Matth. 7: 6.

9. Leer den wijze, zoo zal hij nog wijzer worden; onderwijs den rechtvaardige, zoo zal hij in leere toenemen.

10. [a]De vreeze des HEEREN is het beginsel der wijsheid, en de wetenschap der heiligen is verstand.
a Job 28: 28. Ps. 111: 10. Spr. 1: 7.

11. Want door mij zullen uwe [a]dagen vermenigvuldigen; en jaren des levens zullen u toegedaan worden.
a Spr. 10: 27.

12. Indien gij wijs zijt, gij zijt wijs voor uzelven; en zijt gij een spotter, gij zult het alleen dragen.

13. Eene zotte vrouw [a]is woelachtig, de onwijsheid [*zelve*], en weet niet met al; [a] Spr. 7: 11.
14. En zij zit aan de deur van haar huis, op eenen stoel, [*op*] de hooge plaatsen der stad;
15. Om te roepen degenen, die [*op*] den weg voorbijgaan, die hunne paden recht maken, [*zeggende:*]
16. Wie is onwijs? Hij keere zich herwaarts. En tot den verstandelooze zegt zij:
17. [a]De gestolen wateren zijn zoet, en het verborgen brood is liefelijk. [a] Spr. 20: 17.
18. Maar hij weet niet, dat aldaar [a]dooden zijn; hare genooden zijn in de diepten der hel. [a] Spr. 2: 18.

HET X KAPITTEL.

De spreuken van Sálomo.

[a]Een wijs zoon verblijdt den vader; maar een zot zoon is zijner moeder droefheid. [a] Spr. 15: 20.
2. [a]Schatten der goddeloosheid doen geen nut; maar de gerechtigheid redt van den dood. [a] Spr. 11: 4.
3. De HEERE laat de ziel des rechtvaardigen niet hongeren; maar de have der goddeloozen stoot Hij weg.
4. [a]Die met eene bedriegelijke hand werkt, wordt arm; maar de hand der vlijtigen maakt rijk. [a] Spr. 12: 24.
5. Die in den zomer vergadert, is een verstandig zoon; [*maar*] die in den oogst vast slaapt, is een zoon, die beschaamd maakt.
6. Zegeningen zijn op het hoofd des rechtvaardigen; maar het geweld bedekt den mond der goddeloozen.
7. De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn; maar de naam der goddeloozen zal verrotten.
8. Die wijs van hart is, neemt de geboden aan; maar [a]die dwaas is van lippen, zal omgeworpen worden. [a] Spr. 10: 10.
9. Die in oprechtigheid wandelt, wandelt zeker; maar die zijne wegen verkeert, zal bekend worden.
10. Die het oog wenkt, richt smarte aan; en een dwaas van lippen zal omgeworpen worden.
11. [a]De mond des rechtvaardigen is eene springader des levens; maar het geweld bedekt den mond der goddeloozen [a] Spr. 13: 14.
12. Haat verwekt krakeelen; [a]maar de liefde dekt alle overtredingen toe. [a] 1 Cor. 13: 7. 1 Petr. 4: 8.
13. In de lippen des verstandigen wordt wijsheid gevonden; [a]maar op den rug des verstandeloozen de roede. [a] Spr. 20: 30.
14. De wijzen leggen wetenschap weg, maar den mond des dwazen is de verstoring nabij.
15. Des rijken goed is eene stad zijner sterkte; de armoede der geringen is hunne verstoring.
16. Het werk des rechtvaardigen is ten leven; de inkomst des goddeloozen is ter zonde.
17. Het pad tot het leven is desgenen, die de tucht bewaart; maar die de bestraffing verlaat, doet dwalen.
18. Die den haat bedekt, is van valsche lippen, en die een kwaad gerucht voortbrengt, die is een zot.
19. In de veelheid der woorden ontbreekt de overtreding niet; maar die zijne lippen wederhoudt, is kloek verstandig.
20. De tong des rechtvaardigen is uitgelezen zilver; het hart der goddeloozen is weinig [*waard*].
21. De lippen des rechtvaardigen voeden er velen; maar de dwazen sterven door gebrek van verstand.
22. De zegen des HEEREN, die maakt rijk; en Hij voegt er geene smart bij.
23. Het is voor den zot [a]als spel, schandelijkheid te doen; maar voor eenen man van verstand, wijsheid [*te plegen*]. [a] Spr. 14: 9.
24. De vreeze des goddeloozen, die zal hem overkomen; maar de begeerte der rechtvaardigen zal [*God*] geven.
25. Gelijk een wervelwind voorbijgaat, alzoo is de goddelooze niet [*meer*]; maar de rechtvaardige is eene eeuwige grondvest.
26. Gelijk edik den tanden, en gelijk rook den oogen is, zoo is de luie dengenen, die hem uitzenden.
27. [a]De vreeze des HEEREN vermeerdert de dagen; maar de jaren der goddeloozen worden verkort. [a] Spr. 9: 11.
28. De hope der rechtvaardigen is blijdschap; maar de [a]verwachting der goddeloozen zal vergaan. [a] Job 8: 13, 14; 11: 20. Ps. 112: 10.
29. De weg des HEEREN is [a]voor

den oprechte sterkte; maar voor de werkers der ongerechtigheid verstoring.
a Spr. 13 : 6.

30. De rechtvaardige zal in eeuwigheid niet bewogen worden; maar de goddeloozen zullen de aarde niet bewonen.

31. De mond des rechtvaardigen brengt overvloediglijk wijsheid voort; maar de tong der verkeerdheden zal uitgeroeid worden.

32. De lippen des rechtvaardigen weten wat gevallig is; maar de mond der goddeloozen enkel verkeerdheid.

HET XI KAPITTEL.

[a]Eene bedriegelijke weegschaal is den HEERE een gruwel; maar een volkomen weegsteen is zijn welgevallen.
a Lev. 19 : 36. Deut. 25 : 13. Spr. 16 : 11; 20: 10, 23.

2. [a]Als de hoovaardigheid komt, zal de schande ook komen; [b]maar met de ootmoedigen is wijsheid.
a Spr. 16 : 18; 18 : 12. b Spr. 15: 33; 18 : 12.

3. [a]De oprechtigheid der oprechten leidt hen; maar de verkeerdheid der trouweloozen verstoort hen. a Spr. 13: 6.

4. [a]Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid; maar de gerechtigheid redt van den dood. a Spr. 10 : 2. Ezech. 7: 19. Zeph. 1 : 18.

5. De gerechtigheid des oprechten maakt zijnen weg recht; maar de goddelooze valt door zijne goddeloosheid.

6. De gerechtigheid der vromen zal ze redden; maar de trouweloozen [a]worden gevangen in [*hunne*] verkeerdheid. a Spr. 5 : 12.

7. Als de goddelooze mensch sterft, vergaat zijne verwachting; zelfs is de allersterkste hope vergaan.

8. [a]De rechtvaardige wordt uit benauwdheid bevrijd; [b]en de goddelooze komt in zijne plaats. a Ps. 34: 20. b Spr. 21 : 18.

9. De huichelaar verderft zijnen naaste door den mond; maar door wetenschap worden de rechtvaardigen bevrijd.

10. Eene stad springt op van vreugde over het welvaren der rechtvaardigen; en als de goddeloozen vergaan, is er gejuich.

11. Door den zegen der oprechten wordt eene stad verheven; maar door den mond der goddeloozen wordt zij verbroken.

12. Die verstandeloos is, veracht zijnen naaste; maar een man van groot verstand zwijgt stil.

13. Die [*als*] een achterklapper wandelt, openbaart het heimelijke; maar die getrouw is van geest, bedekt de zaak.

14. [a]Als er geene wijze raadslagen zijn, vervalt het volk; maar de behoudenis is in de veelheid der raadslieden. a 1 Kon. 12 : 1. enz.

15. Als [*iemand voor*] een vreemde borg geworden is, hij zal zekerlijk verbroken worden; maar wie degenen haat, die [*in de hand*] klappen, is zeker.

16. Eene aangename huisvrouwe houdt de eere vast; gelijk de geweldigen den rijkdom vasthouden.

17. Een goedertieren mensch doet zijne ziel wel; maar die wreed is, beroert zijn vleesch.

18. De goddelooze doet een valsch werk; maar [*voor*] dengene, die gerechtigheid zaait, is een getrouw loon.

19. Alzoo is de gerechtigheid ten leven, gelijk die het kwade najaagt, naar zijnen dood [*jaagt*].

20. De verkeerden van harte zijn den HEERE een gruwel; maar de oprechten van weg zijn zijn welgevallen.

21. [a]Hand aan hand zal de booze niet onschuldig zijn; maar het zaad der rechtvaardigen zal ontkomen.
a Spr. 16: 5.

22. Eene schoone vrouw, die van rede afwijkt, is eene gouden bagge in eenen varkenssnuit.

23. De begeerte der rechtvaardigen is alleenlijk het goede; maar de verwachting der goddeloozen is verbolgenheid.

24. Er is een, die uitstrooit, den welken nog meer toegedaan wordt; en een, die meer inhoudt dan recht is, maar het is tot gebrek.

25. [a]De zegenende ziele zal vet gemaakt worden; en die bevochtigt, zal ook zelf een vroege regen worden.
a Ps. 112: 9. 2 Cor. 9: 9.

26. Wie koren inhoudt, dien vloekt het volk; maar zegening zal zijn over het hoofd des verkoopers.

27. Wie het goede vroeg najaagt,

zoekt welgevalligheid; maar [a]wie naar het kwade tracht, dien zal het overkomen. a Ps. 7:17; 9:16; 10:2; 57:7.

28. Wie op zijnen rijkdom vertrouwt, die zal vallen; maar [a]de rechtvaardigen zullen groenen als loof.
a Ps. 1:3, 4; 92:13.

29. Wie zijn huis beroert, zal wind erven; en de dwaas zal een knecht zijn desgenen, die wijs van harte is.

30. De vrucht des rechtvaardigen is een boom des levens; en wie zielen vangt, is wijs.

31. Zie, den rechtvaardige wordt vergolden op de aarde; [a]hoeveel te meer den goddelooze en zondaar!
a 1 Petr. 4:17, 18.

HET XII KAPITTEL.

Wie de tucht liefheeft, die heeft de wetenschap lief; maar wie de bestraffing haat, is onvernuftig.

2. De goede zal een welgevallen trekken van den HEERE; maar eenen man van schandelijke verdichtselen zal Hij verdoemen.

3. De mensch zal niet bevestigd worden door goddeloosheid; [a]maar de wortel der rechtvaardigen zal niet bewogen worden. a Spr. 10:25.

4. [a]Eene kloeke huisvrouwe is eene kroon haars heeren; maar die beschaamd maakt, is als verrotting in zijne beenderen. a 1 Cor. 11:7.

5. Der rechtvaardigen gedachten zijn recht; der goddeloozen raadslagen zijn bedrog.

6. [a]De woorden der goddeloozen zijn [b]om op bloed te loeren; maar de mond der oprechten zal ze redden.
a Spr. 1:11, 18. b Spr. 11:9.

7. [a]De goddeloozen worden omgekeerd, dat zij niet [*meer*] zijn; maar het huis der rechtvaardigen zal bestaan.
a Ps. 37:36, enz. Spr. 11:21.

8. Een ieder zal geprezen worden naar dat zijne verstandigheid is; maar die verkeerd van harte is, zal tot verachting wezen.

9. Beter is, die zich [a]gering acht, en eenen knecht heeft, dan die zichzelven eert, en des broods gebrek heeft.
a Spr. 13:7.

10. De rechtvaardige [a]kent het leven zijner beesten; maar de barmhartigheden der goddeloozen zijn wreed.
a Deut. 25:4.

11. [a]Die zijn land bouwt, zal van brood verzadigd worden; maar die ijdele [*menschen*] volgt, is verstandeloos.
a Spr. 28:19.

12. De goddelooze begeert het net der boozen; maar de wortel der rechtvaardigen zal uitgeven.

13. [a]In de overtreding der lippen is de strik des boozen; maar de rechtvaardige zal uit de benauwdheid uitkomen. a Spr. 10:14; 18:7.

14. [a]Een ieder wordt van de vrucht des monds met goed verzadigd; en de vergelding van des menschen handen zal hij tot zich wederbrengen.
a Spr. 13:2.

15. [a]De weg des dwazen is recht in zijne oogen; maar die naar raad hoort, is wijs. a Spr. 3:7.

16. De toorn des dwazen wordt ten zelven dage bekend; maar die kloekzinnig is, bedekt de schande.

17. [a]Die waarheid voortbrengt, maakt gerechtigheid bekend; maar een getuige der valschheden, bedrog.
a Spr. 14:5.

18. [a]Daar is een, die [*woorden*] als steken van een zwaard onbedachtelijk uitspreekt; maar de tong der wijzen is medicijn. a Ps. 57:5; 59:8. Spr. 16:27.

19. Eene waarachtige lip zal bevestigd worden in eeuwigheid; maar eene valsche tong is [*maar*] voor een oogenblik.

20. Bedrog is in het hart dergenen, die kwaad smeden; maar degenen, die vrede raden, hebben blijdschap.

21. Den rechtvaardige zal geen leed wedervaren; maar de goddeloozen zullen met kwaad vervuld worden.

22. Valsche lippen zijn den HEERE een gruwel; maar die trouwelijk handelen, zijn zijn welgevallen.

23. [a]Een kloekzinnig mensch bedekt de wetenschap; maar het hart der zotten [b]roept dwaasheid uit.
a Spr. 13:16; 15:2. b Spr. 13:16; 15:2.

24. [a]De hand der vlijtigen zal heerschen; maar de bedriegers zullen onder cijns wezen. a Spr. 10:4.

25. [a]Bekommernis in het hart des menschen buigt het neder; maar een goed woord verblijdt het. a Spr. 15:13.

26. De rechtvaardige is voortreffelij-

ker dan zijn naaste; maar de weg der goddeloozen doet ze dwalen.

27. Een bedrieger zal zijn jachtvang niet braden; maar het kostelijk goed des menschen is des vlijtigen.

28. In het pad der gerechtigheid is het leven; en [*in*] den weg [*van haar*] voetpad is de dood niet.

HET XIII KAPITTEL.

Een wijs zoon [*hoort*] de tucht des vaders; maar een spotter hoort de bestraffing niet.

2. [a]Een ieder zal van de vrucht des monds het goede eten; maar de ziel der trouweloozen het geweld.
a Spr. 12: 14.

3. Die zijnen mond bewaart, behoudt zijne ziele; maar voor hem is verstoring, die zijne lippen wijd opendoet.

4. De ziele des luiaards is begeerig, doch er is niet; maar de ziele der vlijtigen zal vet gemaakt worden.

5. De rechtvaardige haat leugentaal; maar de goddelooze maakt zich stinkende, en doet zich schaamte aan.

6. [a]De gerechtigheid bewaart den oprechte van weg; maar de goddeloosheid zal den zondaar omkeeren.
a Spr. 10: 29; 11: 3, 5, 6.

7. [a]Er is een, die zichzelven rijk maakt, en niet met al [*heeft; en*] een, die zichzelven arm maakt, en [*heeft*] veel goed. a Spr. 12: 9.

8. Het rantsoen van ieders ziel is zijn rijkdom; maar de arme hoort het schelden niet.

9. [a]Het licht der rechtvaardigen zal zich verblijden; [b]maar de lamp der goddeloozen zal uitgebluscht worden.
a Spr. 4: 18. b Job 18: 5, 6; 21: 17.

10. Door hoovaardigheid maakt men niet dan gekijf; maar bij de beradenen is wijsheid.

11. Goed, van ijdelheid [*gekomen*], [a]zal verminderd worden; maar die met de hand vergadert, zal het vermeerderen. a Spr. 10: 2; 20: 21.

12. [a]De uitgestelde hope krenkt het hart; maar de begeerte, die komt, is een boom des levens. a vers 19.

13. Die het woord veracht, die zal verdorven worden; maar wie het gebod vreest, dien zal vergolden worden.

14. [a]Des wijzen leere is eene springader des levens, om af te wijken van de strikken des doods.
a Spr. 10: 11; 14: 27.

15. Goed verstand geeft aangenaamheid; maar de weg der trouweloozen is streng.

16. Al wie kloekzinnig is, handelt met wetenschap; maar een zot [a]breidt dwaasheid uit. a Spr. 12: 23; 15: 2.

17. Een goddelooze bode zal in het kwaad vallen; maar een trouw gezant is medicijn.

18. Armoede en schande is desgenen, die de tucht verwerpt; maar die de bestraffing waarneemt, zal geëerd worden.

19. De begeerte, die geschiedt, is zoet voor de ziele; maar het is den zotten een gruwel, van het kwade af te wijken.

20. Die met de wijzen omgaat, zal wijs worden; maar die der zotten metgezel is, zal verbroken worden.

21. Het kwaad zal de zondaars vervolgen; maar den rechtvaardigen zal men goed vergelden.

22. De goede zal zijner kinders kinderen doen erven; maar het vermogen [a]des zondaars is voor den rechtvaardige [b]weggelegd. a Job 15: 29. b Job 27: 17.

23. Het ploegen der armen [*geeft*] [a]veelheid der spijze; maar [b]daar is een, die verteerd wordt door gebrek van oordeel. a Spr. 12: 11. b Spr. 18: 9.

24. Die zijne [a]roede inhoudt, haat zijnen zoon; maar die hem lief heeft, zoekt hem vroeg [*met*] tuchtiging.
a Spr. 23: 13.

25. De rechtvaardige eet tot [a]de verzadiging zijner ziel toe; maar de buik der goddeloozen zal gebrek hebben.
a Ps. 34: 11; 37: 3.

HET XIV KAPITTEL.

Elke wijze vrouw bouwt haar huis; maar die zeer dwaas is, breekt het af met hare handen.

2. [a]Die in zijne oprechtigheid wandelt, vreest den HEERE; maar die afwijkt in zijne wegen, veracht Hem.
a Job 12: 4.

3. In den mond des dwazen is eene roede des hoogmoeds; maar de lippen der wijzen bewaren hen.

4. Als er geene ossen zijn, zoo is de

kribbe rein; maar door de kracht van den os is der inkomsten veel.

5. Een waarachtig [a]getuige zal niet liegen; maar een valsch getuige blaast leugens. a Ex. 23: 1. Spr. 12: 17.

6. De spotter zoekt wijsheid, en er is geene; maar de wetenschap is voor den verstandige licht.

7. Ga weg van de tegenwoordigheid eens zotten mans, want gij zoudt [*bij hem*] geene lippen der wetenschap merken.

8. De wijsheid des kloekzinnigen is zijnen weg te verstaan; maar dwaasheid der zotten is bedriegerij.

9. Elke dwaas zal de schuld verbloemen; maar onder de oprechten is goedwilligheid.

10. Het hart kent zijne eigene bittere droefheid; en een vreemde zal zich met zijne blijdschap niet vermengen.

11. Het huis der goddeloozen zal verdelgd worden; maar de tent der oprechten zal bloeien.

12. [a]Daar is een weg, die iemand recht schijnt; maar het laatste van dien zijn wegen des doods. a Spr. 16: 25.

13. Het hart zal ook in het lachen smart hebben; [a]en het laatste van die blijdschap is droefheid. a Spr. 5: 4.

14. Die afkeerig van hart is, zal van zijne [a]wegen verzadigd worden; maar een goed man, van zichzelven. a Spr. 1: 31.

15. De onnoozele gelooft alle woord; maar de kloekzinnige merkt op zijnen gang.

16. De wijze vreest, en wijkt van het kwade; maar de zot is oploopende toornig, en zorgeloos.

17. Die haastig is tot toorn, zal dwaasheid doen; en een man van schandelijke verdichtselen zal gehaat worden.

18. De onwijzen erven dwaasheid; maar de kloekzinnigen zullen zich met wetenschap kronen.

19. De kwaden buigen voor het aangezicht der goeden neder, en de goddeloozen voor de poorten des rechtvaardigen.

20. [a]De arme wordt zelfs van zijnen vriend gehaat; maar de liefhebbers des rijken zijn vele. a Spr. 19: 4, 7.

21. Die zijnen naaste veracht, zondigt; maar die zich der nederigen ontfermt, die is welgelukzalig.

22. Dwalen zij niet, die kwaad stichten? [a]Maar weldadigheid en trouwe is voor degenen, die goed stichten. a Luc. 6: 38.

23. In allen smartelijken arbeid is overschot; maar het woord der lippen [*strekt*] alleen tot gebrek.

24. Der wijzen kroon is hun rijkdom; de dwaasheid der zotten is dwaasheid.

25. Een waarachtig getuige redt de zielen; maar die leugens blaast, is een bedrieger.

26. In de vreeze des HEEREN is een sterk vertrouwen, en Hij zal zijnen kinderen eene toevlucht wezen.

27. De vreeze des HEEREN [a]is eene springader des levens, om af te wijken van de strikken des doods. a Spr. 10: 11; 13: 14.

28. In de menigte des volks is des konings heerlijkheid; maar in gebrek van volk is eens vorsten verstoring.

29. De lankmoedige is groot van verstand; maar die haastig is van gemoed, verheft de dwaasheid,

30. Een gezond hart is het leven des vleesches; maar nijd is verrotting der beenderen.

31. [a]Die den arme verdrukt, smaadt diens Maker; [b]maar die zich des nooddruftigen ontfermt, die eert Hem. a Spr. 17: 5. b Spr. 14: 21.

32. De goddelooze zal henengedreven worden in zijn kwaad; maar de rechtvaardige betrouwt [*zelfs*] in zijnen dood.

33. [a]Wijsheid rust in het hart des verstandigen; maar wat in het binnenste der zotten is, wordt bekend. a Spr. 10: 14; 12: 23; 13: 16.

34. Gerechtigheid verhoogt een volk; maar de zonde is eene schandvlek der natiën.

35. Het welbehagen des konings is over eenen verstandigen knecht; maar zijne verbolgenheid zal zijn [*over*] dengene, die beschaamd maakt.

HET XV KAPITTEL.

[a]Een zacht antwoord keert de grimmigheid af; maar een smartend woord doet den toorn oprijzen. a Spr. 25: 15.

2. De tong der wijzen maakt de we-

tenschap goed; [a]maar de mond der zotten stort overvloediglijk dwaasheid uit.
a Spr. 12: 23; 13: 16; 15: 28.

3. [a]De oogen des HEEREN zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden. a Job 34: 21.
Spr. 5: 21. Jer. 16: 17; 32: 19.

4. [a]De medicijn der tong is een boom des levens; maar de verkeerdheid daarin is eene breuke in den geest.
a Spr. 12: 18; 13: 14.

5. Een dwaas zal de tucht zijns vaders versmaden; maar die de bestraffing waarneemt, zal kloekzinniglijk handelen.

6. [*In*] het huis des rechtvaardigen is een groote schat; maar in des goddeloozen inkomst is beroerte.

7. De lippen der wijzen zullen de wetenschap uitstrooien; maar het hart der zotten niet alzoo.

8. [a]Het offer des goddeloozen is den HEERE een gruwel; maar het gebed der oprechten is zijn welgevallen.
a Spr. 21: 27. Jes. 1: 11. Jer. 6: 20. Amos 5: 21.

9. De weg der goddeloozen is den HEERE een gruwel; maar dien, die de gerechtigheid najaagt, zal Hij liefhebben.

10. De tucht is onaangenaam voor dengene, die het pad verlaat; [*en*] die de bestraffing haat, zal sterven.

11. [a]De hel en het verderf zijn voor den HEERE; hoe veel te meer [b]de harten van des menschen kinderen!
a Job 26: 6. b 2 Kron. 6: 30. Ps. 7: 10; 44: 22.
Jer. 17: 9, 10. Joh. 2: 24, 25; 21: 17. Hand. 1: 24.

12. De spotter zal niet liefhebben, die hem bestraft; hij zal niet gaan tot de wijzen.

13. [a]Een vroolijk hart zal het aangezicht blijde maken; maar door de smart des harten wordt de geest verslagen.
a Spr. 17: 22; 18: 14.

14. Een verstandig hart zal de wetenschap opzoeken; maar de mond der zotten zal met dwaasheid gevoed worden.

15. Alle de dagen des bedrukten zijn kwaad; maar een vroolijk hart is een gedurige maaltijd.

16. [a]Beter is weinig met de vreeze des HEEREN, dan een groote schat, en onrust daarbij.
a Ps. 37: 16. Spr. 16: 8.

17. [a]Beter is een gerecht van groen moes, waar ook liefde is, dan een gemeste os, en haat daarbij.
a Spr. 17: 1.

18. [a]Een grimmig man zal gekijf verwekken; maar de lankmoedige zal den twist stillen. a Spr. 28: 25; 29: 22.

19. De weg des luiaards is als eene doornheg; maar het pad der oprechten is welgebaand.

20. [a]Een wijs zoon zal den vader verblijden; maar een zot mensch veracht zijne moeder. a Spr. 10: 1.

21. [a]De dwaasheid is den verstandelooze blijdschap; maar een man van verstand zal recht wandelen.
a Spr. 10: 23; 14: 9.

22. [a]De gedachten worden vernietigd, als er geen raad is; maar door veelheid der raadslieden zal elkeen bestaan.
a Spr. 11: 14.

23. Een man heeft blijdschap in het antwoord zijns monds; en hoe goed is een woord op zijnen tijd!

24. De weg des levens is den verstandige naar boven; opdat hij afwijke van de hel, beneden.

25. [a]Het huis der hoovaardigen zal de HEERE afrukken; maar de landpale der weduwe zal Hij vastzetten.
a Spr. 2: 21, 22; 12: 7; 14: 11.

26. [a]Des boozen gedachten zijn den HEERE een gruwel; maar der reinen zijn liefelijke reden. a Spr. 6: 18.

27. [a]Die gierigheid pleegt, beroert zijn huis; maar die geschenken haat, zal leven. a Spr. 1: 19.

28. Het hart des rechtvaardigen bedenkt zich, om te antwoorden; maar de mond der goddeloozen zal overvloediglijk kwade dingen uitstorten.

29. De HEERE is verre van de goddeloozen; [a]maar het gebed der rechtvaardigen zal Hij verhooren.
a Ps. 10: 17; 34: 19; 145: 18, 19.

30. Het licht der oogen verblijdt het hart; [a]een goed gerucht maakt het gebeente vet. a Spr. 25: 25.

31. Het oor, dat de bestraffing des levens hoort, zal in het midden der wijzen vernachten.

32. Die de tucht verwerpt, die versmaadt zijne ziele; maar die de bestraffing hoort, krijgt verstand.

33. [a]De vreeze des HEEREN is de tucht der wijsheid; en [b]de nederigheid [*gaat*] voor de eere.
a Spr. 1: 7; 9: 10. b Spr. 18: 12.

HET XVI KAPITTEL.

De [a]mensch heeft schikkingen des harten; maar het antwoord der tong is van den HEERE. [a] vers 9. Spr. 19: 21; 20: 24. Jer. 10: 23.

2. [a]Alle wegen des mans zijn zuiver in zijne oogen; maar de HEERE weegt de geesten. [a] Spr. 21: 2.

3. [a]Wentel uwe werken op den HEERE, en uwe gedachten zullen bevestigd worden. [a] Ps. 37: 5; 55: 23. Matth. 6: 25. Luc. 12: 22. 1 Petr. 5: 7.

4. De HEERE heeft alles gewrocht om zijns zelfs wille; [a]ja ook den goddelooze tot den dag des kwaads. [a] Job 21: 30.

5. [a]Al wie hoog is van hart, is den HEERE een gruwel; [b]hand aan hand, zal hij niet onschuldig zijn. [a] Spr. 6: 17; 8: 13. [b] Spr. 11: 21.

6. Door goedertierenheid en trouwe wordt de misdaad verzoend; en door de vreeze des HEEREN wijkt men af van het kwade.

7. Als iemands wegen den HEERE behagen, zoo zal Hij ook zijne vijanden met hem bevredigen.

8. [a]Beter is een weinig met gerechtigheid, dan de veelheid der inkomsten zonder recht. [a] Ps. 37: 16. Spr. 15: 16.

9. Het hart des menschen overdenkt zijnen weg; maar de HEERE stiert zijnen gang.

10. Waarzegging is op de lippen des konings; zijn mond zal niet overtreden in het gericht.

11. [a]Eene rechte waag en weegschaal zijn des HEEREN; alle weegsteenen des zaks zijn zijn werk. [a] Lev. 19: 36. Deut. 25: 13, enz. Spr. 11: 1; 20: 10, 23.

12. Het is der koningen gruwel, goddeloosheid te doen; want door gerechtigheid wordt de troon bevestigd.

13. De lippen der gerechtigheid zijn het welgevallen der koningen; en elkeen van hen zal liefhebben dien, die rechte dingen spreekt.

14. [a]De grimmigheid des konings is [*als*] de boden des doods; maar een wijs man zal die verzoenen. [a] Spr. 19: 12; 20: 2.

15. [a]In het licht van des konings aangezicht is leven; en zijn welgevallen is als eene wolk des spaden regens. [a] Spr: 19: 12.

16. [a]Hoe veel beter is het, wijsheid te bekomen, dan uitgegraven goud; en uitnemender, verstand te bekomen, dan zilver! [a] Job 28: 15. Ps. 19: 11; 119: 72. Spr. 3: 14, 15; 8: 11, 19.

17. De baan der oprechten is, van het kwaad af te wijken; hij behoedt zijne ziele, die zijnen weg bewaart.

18. [a]Hoovaardigheid is vóór de verbreking; en hoogheid des geestes vóór den val. [a] Spr. 11: 2; 17: 19.

19. Het is beter, nederig van geest te zijn met de zachtmoedigen, dan roof te deelen met de hoovaardigen.

20. Die op het woord verstandiglijk let, zal het goede vinden; [a]en die op den HEERE vertrouwt, die is welgelukzalig. [a] Ps. 2: 12; 34: 9; 125: 1. Jes. 30: 18. Jer. 17: 7.

21. De wijze van hart zal verstandig genoemd worden; en de zoetheid der lippen zal de leering vermeerderen.

22. Het verstand dergenen, die het bezitten, is [a]eene springader des levens; maar de tucht der dwazen is dwaasheid. [a] Spr. 13: 14.

23. Het hart eens wijzen maakt zijnen mond verstandig, en zal op zijne lippen de leering vermeerderen.

24. Liefelijke reden zijn eene honigraat, zoet voor de ziele, en medicijn voor het gebeente.

25. [a]Daar is een weg, die iemand recht schijnt; maar het laatste van dien zijn wegen des doods. [a] Spr. 14: 12.

26. De ziele des arbeidzamen arbeidt voor hemzelven; want zijn mond buigt zich voor hem.

27. Een Bélialsman graaft kwaad; en [a]op zijne lippen is als brandend vuur. [a] Spr. 12: 18.

28. [a]Een verkeerd man zal krakeel inwerpen; en een oorblazer scheidt den voornaamsten vriend. [a] Spr. 15: 18; 26: 21; 29: 22.

29. Een man des gewelds verlokt zijnen naaste, en hij leidt hem in eenen weg, die niet goed is;

30. [a]Hij sluit zijne oogen, om verkeerdheden te bedenken; zijne lippen bijtende, volbrengt hij het kwaad. [a] Spr. 6: 13, 14.

31. De grijzigheid is eene sierlijke kroon; zij wordt op den weg der gerechtigheid gevonden.

32. De lankmoedige is beter dan de

sterke, en die heerscht over zijnen geest, dan die eene stad inneemt.

33. Het lot wordt in den schoot geworpen; maar het geheele beleid daarvan is van den HEERE.

HET XVII KAPITTEL.

[a]Eene droge bete, en rust daarbij, is beter dan een huis vol van geslachte beesten, met twist. *a* Spr. 15: 17.

2. Een verstandig knecht zal heerschen over eenen zoon, die beschaamd maakt; en in het midden der broederen zal hij erfenis deelen.

3. [a]De smeltkroes is voor het zilver, en de oven voor het goud; [a]maar de HEERE proeft de harten.
a Spr. 27: 21. *b* Jer. 17: 10.

4. De boosdoener merkt op de ongerechtige lip; een leugenaar neigt het oor tot de verkeerde tong.

5. [a]Die den arme bespot, smaadt diens Maker; die zich verblijdt in het verderf, zal niet onschuldig zijn.
a Spr. 14: 31.

6. De kroon der ouden zijn de kindskinderen, en der kinderen sieraad zijn hunne vaderen.

7. Eene voortreffelijke lip past eenen dwaze niet; veel min eenen prins eene leugenachtige lip.

8. Het geschenk is in de oogen zijner heeren een aangenaam gesteente; waarhenen het zich zal wenden, zal het wel gedijen.

9. Die de overtreding toedekt, zoekt liefde; maar die de zaak weder ophaalt, scheidt den voornaamsten vriend.

10. De bestraffing gaat dieper in den verstandige, dan den zot honderd maal te slaan.

11. Zekerlijk de wederspannige zoekt het kwaad; maar een wreede bode zal tegen hem gezonden worden.

12. Dat een beer, die van jongen beroofd is, eenen man te gemoet kome; maar niet een zot in zijne dwaasheid.

13. [a]Die kwaad voor goed vergeldt, het kwaad zal van zijn huis niet wijken. *a* Deut. 32: 35. Spr. 20: 22; 24: 29. Rom. 12: 17. 1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9.

14. [a]Het begin des krakeels is [*gelijk*] een, die het water opening geeft; daarom verlaat den twist, eer hij zich vermengt. *a* Spr. 20: 3.

15. [a]Wie den goddelooze rechtvaardigt, en den rechtvaardige verdoemt, zijn den HEERE een gruwel, ja die beiden. *a* Ex. 23: 7. Spr. 24: 24. Jes. 5: 23.

16. Waarom toch zoude in de hand des zots het koopgeld zijn, om wijsheid te koopen, dewijl hij geen verstand heeft?

17. Een vriend heeft te allen tijde lief; en een broeder wordt in de benauwdheid geboren.

18. Een verstandeloos mensch klapt in de hand, zich borg stellende bij zijnen naaste.

19. Die het gekijf liefheeft, heeft de overtreding lief; [a]die zijne deur verhoogt, zoekt verbreking. *a* Spr. 16: 18

20. Wie verdraaid is van hart, zal het goede niet vinden; en die verkeerd is met zijne tong, zal in het kwaad vallen.

21. Wie eenen zot genereert, [*die*] zal hem tot droefheid zijn; en de vader des dwazen zal zich niet verblijden.

22. [a]Een blij hart zal eene medicijn goed maken; maar een verslagen geest zal het gebeente verdrogen.
a Spr. 15: 13.

23. De goddelooze zal het geschenk uit den schoot nemen, om de paden des rechts te buigen.

24. [a]In het aangezicht des verstandigen is wijsheid; maar de oogen des zots zijn in het einde der aarde.
a Pred. 2: 14; 8: 1.

25. [a]Een zotte zoon is een verdriet voor zijnen vader, en bittere droefheid voor degene, die hem gebaard heeft.
a Spr. 10: 1; 15: 20; 19: 13.

26. Het is niet goed, den rechtvaardige ook te doen boeten; dat de prinsen [*iemand*] slaan zouden om hetgene dat recht is.

27. Wie wetenschap weet, houdt zijne woorden in; [*en*] een man van verstand is kostelijk van geest.

28. Een dwaas zelfs, die zwijgt, zal wijs geacht worden, [*en*] die zijne lippen toesluit, verstandig.

HET XVIII KAPITTEL.

Die zich afzondert, tracht naar wat begeerlijks; hij vermengt zich in alle bestendige wijsheid.

2. De zot heeft geenen lust in ver

standigheid, maar daarin, dat zijn hart zich ontdekt.

3. Als de goddelooze komt, komt ook de verachting, en met schande versmaadheid.

4. De woorden van den mond eens mans zijn diepe wateren; en de springader der wijsheid is eene uitstortende beek.

5. [a]Het is niet goed, het aangezicht des goddeloozen aan te nemen, om den rechtvaardige in het gericht te buigen.
a Lev. 19: 15. Deut. 1: 17; 16: 19. Spr. 24: 23.

6. De lippen des zots komen in twist, en zijn mond roept naar slagen.

7. De mond des zots [a]is hemzelven eene verstoring, en zijne lippen een [b]strik zijner ziele.
a Spr. 10: 14; 13: 3. b Spr. 12: 13.

8. [a]De woorden des oorblazers zijn als dergenen, die geslagen zijn; en die dalen in het binnenste des buiks.
a Spr. 26: 22.

9. Ook die zich slap aanstelt in zijn werk, die is een broeder van eenen doorbrenger.

10. De naam des HEEREN is [a]een sterke toren; de rechtvaardige zal daarhenen loopen, en in een hoog vertrek gesteld worden. a 2 Sam. 22: 51. Ps. 18: 3; 61: 4. Spr. 29: 25.

11. [a]Des rijken goed is de stad zijner sterkte, en als een verheven muur in zijne inbeelding. a Spr. 10: 15.

12. [a]Vóór de verbreking zal des menschen hart zich verheffen; [b]en de nederigheid gaat vóór de eere.
a Spr. 11: 2; 16: 18. b Spr. 15: 33.

13. Die antwoord geeft, eer hij zal gehoord hebben, dat is hem dwaasheid en schande.

14. De geest eens mans zal zijne krankheid ondersteunen; maar eenen verslagenen geest, wie zal dien opheffen?

15. Het hart des verstandigen bekomt wetenschap, en het oor der wijzen zoekt wetenschap.

16. De gift des menschen maakt hem ruimte, en zij geleidt hem voor het aangezicht der grooten.

17. Die de eerste is in zijne twistzaak, [*schijnt*] rechtvaardig te zijn; [a]maar zijn naaste komt, en hij onderzoekt hem. a Spr. 25: 8.

18. Het lot doet de geschillen ophouden, en maakt scheiding tusschen machtigen.

19. Een broeder is wederspanniger dan eene sterke stad; en de geschillen zijn als een grendel van een paleis.

20. [a]Van de vrucht van ieders mond zal zijn buik verzadigd worden; hij zal verzadigd worden van de inkomst zijner lippen. a Spr. 12: 14; 13: 2.

21. Dood en leven zijn in het geweld der [a]tong; en een ieder die ze liefheeft, zal hare vrucht eten.
a Spr. 21: 23. Jac. 3: 2.

22. [a]Die eene vrouwe gevonden heeft, heeft eene goede zaak gevonden, en hij heeft welgevallen getrokken van den HEERE. a Spr. 19: 14.

23. De arme spreekt smeekingen; maar de rijke antwoordt harde dingen.

24. Een man, die vrienden heeft, heeft zich vriendelijk te houden; want er is een liefhebber, [a]die meer aankleeft dan een broeder. a Spr. 17: 17.

HET XIX KAPITTEL.

[a]De arme, in zijne oprechtigheid wandelende, is beter dan de verkeerde van lippen, en die een zot is. a Spr. 28: 6.

2. Ook is de ziele zonder wetenschap niet goed; en die met de voeten haastig is, zondigt.

3. [a]De dwaasheid des menschen zal zijnen weg verkeeren; en zijn hart zal zich tegen den HEERE vergrammen.
a Jac. 1: 13, 14, 15.

4. [a]Het goed brengt vele vrienden toe; maar de arme wordt van zijnen vriend gescheiden. a Spr. 14: 20.

5. [a]Een valsch getuige zal niet onschuldig zijn; en die leugenen blaast, zal niet ontkomen.
a Deut. 19: 19. Spr. 21: 28.

6. Velen smeeken het aangezichte des prinsen; en een ieder is een vriend dengene, die giften geeft.

7. [a]Alle de broeders des armen haten hem; hoe veel te meer gaan zijne vrienden verre van hem! Hij loopt ze na [*met*] woorden, die niets zijn.
a Spr. 14: 20.

8. Die verstand bekomt, heeft zijne ziele lief; hij neemt de verstandigheid waar, om het goede te vinden.

9. [a]Een valsch getuige zal niet on-

schuldig zijn; en die leugenen blaast, zal vergaan. *a* vers 5.

10. De weelde staat eenen zot niet wel; *a*hoe veel te min eenen knecht, te heerschen over vorsten! *a* Spr. 30: 22.

11. Het verstand des menschen vertraagt zijnen toorn; en zijn sieraad is, de overtreding voorbij te gaan.

12. *a*Des konings gramschap is als het brullen eens jongen leeuws; maar *b*zijn welgevallen is als dauw op het kruid. *a* Spr. 16: 14; 20: 2. *b* Spr. 16: 15.

13. *a*Een zotte zoon is zijnen vader groote ellende; en *b*de kijvingen eener vrouwe [*als*] een gestadig druipen. *a* Spr. 10: 1; 15: 20; 17: 25. *b* Spr. 21: 19; 27: 15.

14. Huis en goed is eene erve van de vaderen; *a*maar eene verstandige vrouwe is van den HEERE. *a* Spr. 18: 22.

15. *a*Luiheid doet in diepen slaap vallen; *b*en eene bedriegelijke ziel zal hongeren. *a* Spr. 6: 9; 20: 13. *b* Spr. 10: 4.

16. Die het *a*gebod bewaart, bewaart zijne ziele; die zijne wegen veracht, zal sterven. *a* Spr. 3: 21, 22. Luc. 11: 28.

17. Die zich des armen ontfermt, leent den HEERE; en Hij zal hem zijne weldaad vergelden.

18. *a*Tuchtig uwen zoon, als er nog hope is; maar *b*verhef uwe ziele niet, om hem te dooden. *a* Spr. 13: 24; 23: 13. *b* Eph. 6: 4.

19. Die groot is van grimmigheid, zal straffe dragen; want zoo gij [*hem*] uitredt, zoo zult gij nog moeten voortvaren.

20. Hoor raad, en ontvang tucht, opdat gij in uw laatste wijs zijt.

21. In het hart des mans zijn vele gedachten; *a*maar de raad des HEEREN, die zal bestaan. *a* Job 23: 13. Ps. 33: 11; 115: 3. Jes. 46: 10.

22. De wensch des menschen is zijne weldadigheid; maar de arme is beter dan een leugenachtig man.

23. De vreeze des HEEREN is ten leven; *a*want men zal verzadigd zijnde vernachten; met het kwaad zal men niet bezocht worden. *a* Ps. 34: 10.

24. *a*Een luiaard verbergt de hand in den boezem, en hij zal ze niet weder aan zijnen mond brengen. *a* Spr. 26: 15.

25. *a*Sla den spotter, zoo zal de onervarene kloekzinnig worden; en bestraf den verstandige, hij zal wetenschap begrijpen. *a* Spr. 21: 11.

26. Wie den vader verwoest, [*of*] de moeder verjaagt, is een zoon, die beschaamd maakt en schande aandoet.

27. Laat af, mijn zoon, hoorende de tucht, af te dwalen van de reden der wetenschap.

28. Een Bélialsgetuige bespot het recht; en de mond der goddeloozen slokt de ongerechtigheid in.

29. Gerichten zijn voor de spotters bereid, en slagen voor den rug der zotten.

HET XX KAPITTEL.

De wijn is een spotter, de sterke drank is woelachtig; al wie daarin dwaalt, zal niet wijs zijn.

2. *a*De schrik eens konings is als het brullen eens jongen leeuws; die zich tegen hem vergramt, zondigt tegen zijne ziel. *a* Spr. 16: 14; 19: 12.

3. *a*Het is eere voor eenen man, van twist af te blijven; maar ieder dwaas zal er zich in mengen. *a* Spr. 17: 14.

4. Om den winter zal de luiaard niet ploegen; daarom zal hij bedelen in den oogst, maar er zal niet zijn.

5. *a*De raad in het hart eens mans is [*als*] diepe wateren; maar een man van verstand zal dien uithalen. *a* Spr. 18: 4.

6. Elkeen van de menigte der menschen roept zijne weldadigheid uit; maar wie zal eenen recht trouwen man vinden?

7. De rechtvaardige wandelt steeds in zijne oprechtigheid; welgelukzalig zijn zijne kinderen na hem.

8. Een koning, zittende op den troon des gerichts, *a*verstrooit alle kwaad met zijne oogen. *a* vs. 26.

9. *a*Wie kan zeggen: Ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van mijne zonde? *a* 1 Kon. 8: 46. Job 14: 4. Ps. 51: 7. Pred. 7: 20. 1 Joh. 1: 8.

10. *a*Tweeërlei weegsteen, tweeërlei E'pha is den HEERE een gruwel, ja die beide. *a* Deut. 25: 13. Spr. 11: 1; vers 23.

11. Een jongen zal ook door zijne handelingen zich bekend maken, of zijn werk zuiver, en of het recht zal wezen.

12. [a]Een hoorend oor, en een ziend oog heeft de HEERE gemaakt, ja die beide.
a Ex. 4: 11. Ps. 94: 9.

13. [a]Heb den slaap niet lief, opdat gij niet arm wordt; open uwe oogen, verzadig u met brood. a Spr. 19: 15.

14. Het is kwaad, het is kwaad! zal de kooper zeggen; maar als hij weggegaan is, dan zal hij zich beroemen.

15. Goud is er, en menigte van robijnen; [a]maar de lippen der wetenschap zijn een kostelijk kleinood.
a Spr. 3: 14, 15.

16. [a]Als [*iemand voor*] eenen vreemde borg geworden is, neem zijn kleed; en pand hem voor de onbekenden.
a Spr. 11: 15; 27: 13.

17. [a]Het brood der leugen is den mensch zoet; maar daarna zal zijn mond vol van zandsteenkens worden.
a Spr. 9: 17.

18. Elke gedachte wordt door raad bevestigd; daarom voer oorlog met wijze raadslagen.

19. [a]Die [*als*] een achterklapper wandelt, openbaart het heimelijke; vermeng u dan niet met hem, die met zijne lippen verlokt. a Spr. 11: 13.

20. [a]Wie zijnen vader of zijne moeder vloekt, diens lamp zal uitgebluscht worden in zwarte duisternis.
a Ex. 21: 17. Lev. 20: 9. Deut. 27: 16. Matth. 15: 4.

21. Als eene erfenis in het eerste [a]overhaast wordt, zoo zal haar laatste niet gezegend worden. a Spr. 13: 11; 28: 20.

22. [a]Zeg niet: Ik zal het kwaad vergelden. Wacht op den HEERE, en Hij zal u verlossen. a Deut. 32: 35.
Spr. 17: 13; 24: 29. Rom. 12: 17.
1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9.

23. [a]Tweeërlei weegsteen is den HEERE een gruwel, en de bedriegelijke weegschaal is niet goed. a vers 10.

24. [a]De treden des mans zijn van den HEERE; [b]hoe zoude dan een mensch zijnen weg verstaan? a Job 31: 4.
Ps. 37: 23; 139: 2, 3. b Jer. 10: 23.

25. Het is een strik des menschen, dat hij het heilige verslindt; en, na [*gedane*] geloften, onderzoek te doen.

26. Een wijs koning verstrooit de goddeloozen, en hij brengt het rad over hen.

27. De ziele des menschen is eene lampe des HEEREN, doorzoekende alle de binnenkameren des buiks.

28. Weldadigheid en waarheid bewaren den koning; en door weldadigheid ondersteunt hij zijnen troon.

29. Der jongelingen sieraad is hunne kracht, en [a]der ouden heerlijkheid is de grijzigheid. a Spr. 16: 31.

30. Gezwellen der wonde zijn in den booze eene zuivering, mitsgaders [a]de slagen van het binnenste des buiks.
a Spr. 10: 13.

HET XXI KAPITTEL.

Des konings hart is in de hand des HEEREN [*als*] waterbeken; Hij neigt het tot al wat Hij wil.

2. [a]Alle weg des menschen is recht in zijne oogen; maar de HEERE weegt de harten. a Spr. 16: 2.

3. [a]Gerechtigheid en recht te doen, is bij den HEERE uitgelezener dan offer.
a 1 Sam. 15: 22. Ps. 50: 8, 14. Jes. 1: 11, 16. Hos. 6: 6.

4. Hoogheid der oogen, en trotschheid des harten, [*en*] de ploeging der goddeloozen, zijn zonde.

5. [a]De gedachten des vlijtigen zijn alleen tot overschot; maar van eenieder, die haastig is, alleen tot gebrek.
a Spr. 10: 4; 13: 4.

6. [a]Te arbeiden om schatten met eene valsche tong, is eene voortgedrevene ijdelheid dergenen, die den dood zoeken.
a Spr. 10: 2, 4; 13: 11.

7. De verwoesting der goddeloozen zal ze doorsnijden, omdat zij weigeren recht te doen.

8. De weg des menschen is gansch verkeerd en vreemd; maar het werk des zuiveren is recht.

9. [a]Het is beter te wonen op eenen hoek van het dak, dan met eene kijfachtige huisvrouwe, en dat [*in*] een huis van gezelschap. a vs. 19. Spr. 25: 24; 27: 15.

10. De ziele des goddeloozen begeert het kwaad; zijn naaste krijgt geene genade in zijne oogen.

11. [a]Als men den spotter straft, wordt de onervarene wijs; en als men den wijze onderricht, neemt hij wetenschap aan.
a Spr. 19: 25.

12. De rechtvaardige let verstandiglijk op des goddeloozen huis, als [*God*] de goddeloozen in het kwaad stort.

13. Die zijn oor stopt voor het geschrei des armen, die zal ook roepen, en niet verhoord worden.

14. [a]Eene gift in het verborgen houdt

den toorn onder, en een geschenk in den schoot de sterke grimmigheid.
a Spr. 17: 8; 18: 16.

15. Het is den rechtvaardige eene blijdschap, recht te doen; maar voor de werkers der ongerechtigheid is het verschrikking.

16. Een mensch, die van den weg des verstands afdwaalt, zal in de gemeente der dooden rusten.

17. Die blijdschap liefheeft, die zal gebrek lijden; die wijn en olie liefheeft, zal niet rijk worden.

18. aDe goddelooze is een rantsoen voor den rechtvaardige, en de trouwelooze voor de oprechten. a Spr. 11: 8.

19. aHet is beter te wonen in een woest land, dan bij eene zeer kijfachtige en toornige huisvrouwe. a vs. 9. Spr. 25:24.

20. In des wijzen woning is een gewenschte schat, en olie; maar een zot mensch verslindt zulks.

21. Die rechtvaardigheid en weldadigheid najaagt, zal het leven, rechtvaardigheid, en eere vinden.

22. De wijze beklimt de stad der geweldigen, en werpt de sterkte huns vertrouwens neder.

23. aDie zijnen mond en zijne tong bewaart, bewaart zijne ziele van benauwdheden. a Spr. 18: 21.

24. Die een hoovaardig pocher is, zijn naam is spotter; hij gaat met hoovaardige verbolgenheid te werk.

25. De begeerte des luiaards zal hem dooden; want zijne handen weigeren te te werken;

26. Den ganschen dag begeert hij begeerlijke dingen; maar ade rechtvaardige zal geven, en niet inhouden.
a Ps. 37: 21.

27. aHet offer der goddeloozen is een gruwel; hoe veel te meer, als zij het met een schandelijk voornemen brengen!
a Spr. 15: 8. Jes. 1: 13. Jer. 6: 20. Amos 5: 21.

28. aEen leugenachtig getuige zal vergaan; en een man, die hoort, zal spreken tot overwinning. a Spr. 19: 5, 9.

29. Een goddeloos man sterkt zich in zijn aangezicht; maar de oprechte, die maakt zijnen weg vast.

30. Er is geene wijsheid, en er is geen verstand, en er is geen raad tegen den HEERE.

31. aHet paard wordt bereid tegen den dag des strijds; maar de overwinning is des HEEREN. a Ps. 33: 17.

HET XXII KAPITTEL.

aDe naam is uitgelezener dan groote rijkdom, de goede gunste dan zilver en dan goud. a Pred. 7: 1.

2. aRijken en armen ontmoeten malkanderen; de HEERE heeft ze allen gemaakt. a Spr. 29: 13.

3. aEen kloekzinnig mensch ziet het kwaad, en verbergt zich; maar de onnoozelen gaan henen door, en worden gestraft. a Spr. 27: 12.

4. Het loon der nederigheid, [*met*] de vreeze des HEEREN, is rijkdom, en eere, en leven.

5. Doornen [*en*] strikken zijn in den weg des verkeerden; die zijne ziele bewaart, zal zich verre van die maken.

6. Leer den jongen de eerste beginselen naar den eisch zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken.

7. De rijke heerscht over de armen; en die ontleent, is des leeners knecht.

8. aDie onrecht zaait, zal moeite maaien; en de roede zijner verbolgenheid zal een einde nemen. a Job 4: 8. Hos. 10: 13.

9. aDie goed van oog is, die zal gezegend worden; want hij heeft van zijn brood den arme gegeven. a 2 Cor. 9: 6.

10. Drijf den spotter uit, en het gekijf zal weggaan, en het geschil met de schande zal ophouden.

11. aDie de reinigheid des harten liefheeft, wiens lippen aangenaam zijn, diens vriend is de koning. a Ps. 101: 6.

12. De oogen des HEEREN bewaren de wetenschap; maar de zaken des trouweloozen zal Hij omkeeren.

13. aDe luiaard zegt: Er is een leeuw buiten; ik mocht op het midden der straten gedood worden. a Spr. 26: 13.

14. aDe mond der vreemde vrouwen is eene diepe gracht; op welken de HEERE vergramd is, zal daarin vallen.
a Spr. 2: 16; 5: 3; 7: 5; 23: 27.

15. aDe dwaasheid is in het hart des jongens gebonden; de roede der tucht zal ze verre van hem wegdoen.
a Spr. 13: 24; 19: 18; 23: 14; 29: 15, 17.

16. aDie den arme verdrukt, om het zijne te vermeerderen, [*en*] den rijke geeft, [*komt*] zekerlijk tot gebrek. a Spr. 14: 31; 17: 5.

17. Neig uw oor, en hoor de woorden der wijzen, en stel uw hart tot mijne wetenschap.
18. Want het is liefelijk, als gij die in uw binnenste bewaart; zij zullen samen op uwe lippen gepast worden.
19. Opdat uw vertrouwen op den HEERE zij, maak ik u [*die*] heden bekend; gij ook [*maak ze bekend*].
20. Heb ik u niet heerlijke dingen geschreven van allerlei raad en wetenschap?
21. Om u bekend te maken de zekerheid van de reden der waarheid; opdat gij reden der waarheid antwoorden mocht dengenen, die u zenden.
22. [a]Beroof den arme niet, omdat hij arm is; en [b]verbrijzel den ellendige niet in de poorte; *a* Zach. 7: 10. *b* Ex. 23: 6. Job 31: 13. Ps. 82: 3, 4.
23. [a]Want de HEERE zal hunne twistzaak twisten, en Hij zal dengenen, die ze berooven, de ziel rooven. *a* Ex. 22: 22, 23. Ps. 10: 18.
24. Vergezelschap u niet met eenen grammoedige, en ga niet om met een zeer grimmig man;
25. Opdat gij zijne paden niet leert, en eenen strik over uwe ziele haalt.
26. [a]Wees niet onder degenen, die in de hand klappen, onder degenen, die voor schulden borg zijn. *a* Spr. 6: 1; 11: 15.
27. Zoo gij niet hadt om te betalen, waarom zoude men uw bed van onder u wegnemen? *a* Spr. 20: 16.
28. [a]Zet de oude palen niet terug, die uwe vaderen gemaakt hebben. *a* Deut. 19: 14; 27: 17. Spr. 23: 10.
29. Hebt gij eenen man gezien, die vaardig in zijn werk is? Hij zal voor het aangezicht der koningen gesteld worden; voor het aangezicht der ongeachte lieden zal hij niet gesteld worden.

HET XXIII KAPITTEL.

Als gij aangezeten zult zijn om met eenen heerscher te eten, zoo zult gij scherpelijk letten op dengene, die voor uw aangezicht is.
2. En zet een mes aan uwe keel, indien gij een gulzig mensch zijt.
3. Laat u niet gelusten zijne smakelijke spijzen, want het is een leugenachtig brood.
4. Vermoei u niet om rijk te worden; sta af van uw vernuft.
5. Zult gij uwe oogen laten vliegen op hetgene dat niets is? Want het zal zich gewisselijk vleugelen maken, gelijk een arend, die naar den hemel vliegt.
6. Eet het brood niet desgenen, die boos is van oog, en wees niet belust op zijne smakelijke spijzen;
7. Want gelijk hij bedacht heeft in zijne ziele, alzoo zal hij tot u zeggen: Eet en drink; maar zijn hart is niet met u;
8. Uwe bete, die gij gegeten hebt, zoudt gij uitspuwen; en gij zoudt uwe liefelijke woorden verderven.
9. [a]Spreek niet voor het oor van eenen zot, want hij zoude het verstand uwer woorden verachten. *a* Spr. 9: 8. Matth. 7: 6.
10. [a]Zet de oude palen niet terug; en kom op de akkers der weezen niet; *a* Spr. 22: 28.
11. Want hun Verlosser is sterk; die zal hunne twistzaak tegen u twisten.
12. Begeef uw hart tot de tucht, en uwe ooren tot de reden der wetenschap.
13. [a]Weer de tucht van den jongen niet; als gij hem met de roede zult slaan, zal hij niet sterven; *a* Spr. 13: 24; 19: 18; 22: 15; 29: 15, 17.
14. Gij zult hem met de roede slaan, en zijne ziele van de hel redden.
15. Mijn zoon, zoo uw hart wijs is, mijn hart zal blijde zijn, ja ik;
16. En mijne nieren zullen van vreugde opspringen, als uwe lippen billijkheden spreken zullen.
17. [a]Uw hart zij niet nijdig over de zondaren; maar wees te allen dage in de vreeze des HEEREN; *a* Ps. 37: 1; 73: 3. Spr. 24: 1.
18. [a]Want zekerlijk, er is eene belooning; en uwe verwachting zal niet afgesneden worden. *a* Spr. 24: 14.
19. Hoor gij, mijn zoon, en word wijs, en richt uw hart op den weg.
20. [a]Wees niet onder de wijnzuipers, noch onder de vleeschvreters; *a* Jes. 5: 22. Luc. 21: 34. Rom. 13: 13. Eph. 5: 18.
21. Want een zuiper en vraat zal arm worden; en de sluimering doet verscheurde kleederen dragen.
22. [a]Hoor naar uwen vader, die u ge-

wonnen heeft; en veracht uwe moeder niet, als zij oud geworden is. *a* Spr. 1: 8.

23. *a*Koop de waarheid, en verkoop ze niet; [*mitsgaders*] wijsheid, en tucht, en verstand. *a* Spr. 4: 7.

24. *a*De vader des rechtvaardigen zal zich zeer verheugen; en die eenen wijzen [*zoon*] gewint, zal zich over hem verblijden. *a* Spr. 10: 1; 15: 20.

25. Laat uwen vader zich verblijden; ook uwe moeder; en laat haar zich verheugen, die u gebaard heeft.

26. Mijn zoon, geef mij uw hart, en laat uwe oogen mijne wegen bewaren.

27. *a*Want eene hoer is eene diepe gracht, en eene vreemde vrouw is een enge put. *a* Spr. 22: 14.

28. Ook loert zij als een roover; en zij vermenigvuldigt de trouweloozen onder de menschen.

29. Bij wien is wee? Bij wien och arme? Bij wien gekijf? Bij wien het geklag? Bij wien wonden zonder oorzaak? Bij wien de roodheid der oogen?

30. *a*Bij degenen, die bij den wijn vertoeven; bij degenen, die komen om gemengden drank na te zoeken. *a* Jes. 5: 11, 22.

31. Zie den wijn niet aan, als hij zich rood vertoont; als hij in den beker zijne verf geeft; [*als*] hij recht opgaat;

32. [*In*] zijn einde zal hij als eene slang bijten, en steken als eene adder.

33. Uwe oogen zullen naar vreemde vrouwen zien, en uw hart zal verkeerdheden spreken.

34. En gij zult zijn, gelijk een, die in het hart van de zee slaapt, en gelijk een, die in het opperste van den mast slaapt.

35. Men heeft mij geslagen, [*zult gij zeggen,*] ik ben niet ziek geweest; men heeft mij gebeukt, ik heb het niet gevoeld; wanneer zal ik opwaken? Ik zal hem nog meer zoeken.

HET XXIV KAPITTEL.

*a*Wees niet nijdig over de booze lieden, en laat u niet gelusten, om bij hen te zijn; *a* Ps. 37: 1. Spr. 3: 31; 23: 17.

2. Want hun hart bedenkt verwoesting, *a*en hunne lippen spreken moeite. *a* Ps. 10: 7.

3. Door wijsheid wordt een huis gebouwd, en door verstandigheid bevestigd;

4. En door wetenschap worden de binnenkameren vervuld met alle kostelijk en liefelijk goed.

5. *a*Een wijs man is sterk, en een man van wetenschap maakt de kracht vast; *a* Spr. 21: 22.

6. *a*Want door wijze raadslagen zult gij voor u den krijg voeren; en in de veelheid der raadgevers is de overwinning. *a* Spr. 11: 14; 15: 22; 20: 18.

7. *a*Alle wijsheid is voor den dwaze te hoog; hij zal in de poort zijnen mond niet opendoen. *a* Spr. 14: 6.

8. Wie denkt om kwaad te doen, dien zal men eenen meester van schandelijke verdichtselen noemen.

9. De gedachte der dwaasheid is zonde; en een spotter is den mensch een gruwel.

10. Vertoont gij u slap ten dage der benauwdheid, uw kracht is nauw.

11. *a*Red degenen, die ter dood gegrepen zijn; want zij wankelen ter dooding, zoo gij u onthoudt *a* Ps. 82: 4.

12. Wanneer gij zegt: Zie, wij weten dat niet; zal Hij niet, die de harten weegt, [*dat*] merken? en die uwe ziele gadeslaat, zal Hij het niet weten? *a*want Hij zal den mensch vergelden naar zijn werk. *a* Job 34: 11. Ps. 62: 13. Jer. 32: 19. Rom. 2: 6. Openb. 22: 12.

13. Eet honig, mijn zoon, want hij is goed; en honigzeem is zoet voor uw gehemelte;

14. *a*Zoodanig is de kennisse der wijsheid voor uwe ziele; als gij ze vindt, *b*zoo zal er belooning wezen, en uwe verwachting zal niet afgesneden worden. *a* Ps. 19: 11; 119: 103. *b* Spr. 23: 18.

15. Loer niet, o goddelooze, op de woning des rechtvaardigen; verwoest zijne legerplaats niet;

16. Want de rechtvaardige zal *a*zeven maal vallen, en opstaan; maar *b*de goddeloozen zullen in het kwaad nederstruikelen. *a* Job 5: 19. Ps. 34: 20. *b* Amos 5: 2; 8: 14.

17. *a*Verblijd u niet, als uw vijand valt; en als hij nederstruikelt, laat uw hart zich niet verheugen; *a* Job 31: 29. Spr. 17: 5.

18. Opdat het de HEERE niet zie, en het kwaad zij in zijne oogen, en Hij zijnen toorn van hem afkeere.

19. *a*Ontsteek u niet over de boosdoe-

ners; wees niet nijdig over de goddeloozen; *a* Ps. 37: 1; 73: 3. Spr. 3: 31; 23: 17; vers 1.

20. Want de kwade zal geene belooning hebben; *a*de lamp der goddeloozen zal uitgebluscht worden. *a* Job 18: 5, 6. Spr. 13: 9; 20: 20.

21. Mijn zoon, vrees den HEERE, en den koning; vermeng u niet met hen, die naar verandering staan;

22. Want hun verderf zal haastelijk ontstaan; en wie weet hun beider ondergang?

23. Deze [*spreuken*] zijn ook van de wijzen. *a*Het aangezicht in het gericht te kennen, is niet goed.
a Ex. 23: 3, 6. Lev. 19: 15. Deut. 1: 17; 16: 19. Spr. 18: 5; 28: 21. Joh. 7: 24. Jac. 2: 1.

24. *a*Wie tot den goddelooze zegt: Gij zijt rechtvaardig; dien zullen de volkeren vervloeken, de natiën zullen hem gram zijn; *a* Spr. 17: 15. Jes. 5: 23.

25. Maar voor degenen, die [*hem*] bestraffen, zal liefelijkheid zijn; en de zegen des goeds zal op hen komen.

26. Men zal de lippen kussen desgenen, die rechte woorden antwoordt.

27. Beschik uw werk daarbuiten, en bereid het voor u op den akker, en bouw daarna uw huis.

28. Wees niet zonder oorzaak getuige tegen uwen naaste; want zoudt gij verleiden met uwe lip?

29. *a*Zeg niet: Gelijk als hij mij gedaan heeft, zoo zal ik hem doen: ik zal een ieder vergelden naar zijn werk. *a* Rom. 12: 17, 19.

30. Ik ging voorbij den akker eens luiaards, en voorbij den wijngaard van een verstandeloos mensch;

31. En zie, hij was gansch opgeschoten van distelen; zijne gedaante was [*met*] netelen bedekt; en zijn steenen scheidsmuur was afgebroken.

32. Als ik dat aanschouwde, nam ik het ter harte; ik zag het, [*en*] nam onderwijzing aan.

33. *a*Een weinig slapens, een weinig sluimerens, een weinig handvouwens, al nederliggende; *a* Spr. 6: 10, 11.

34. Zoo zal uwe armoede [*u*] overkomen [*als*] een wandelaar, en uw velerlei gebrek als een gewapend man.

HET XXV KAPITTEL.

Dit zijn ook spreuken van Sálomo, die de mannen van Hizkía, den koning van Juda, uitgeschreven hebben.

2. Het is Gods eere, eene *a*zaak te verbergen; maar de eere der koningen, eene zaak te doorgronden. *a* Rom. 11: 33.

3. Aan de hoogte des hemels, en aan de diepte der aarde, en [*aan*] het hart der koningen, is geene doorgronding.

4. Doe het schuim van het zilver weg, en er zal een vat voor den smelter uitkomen;

5. *a*Doe den goddelooze weg van het aangezicht des konings, en *b*zijn troon zal door gerechtigheid bevestigd worden. *a* Spr. 20: 8. *b* Spr. 20: 28.

6. Praal niet voor het aangezicht des konings, en sta niet in de plaats der grooten;

7. Want het is beter, dat men tot u zegge: *a*Kom hier bovenaan; dan dat men u vernedere voor het aangezicht eens prinsen, dien uwe oogen gezien hebben. *a* Luc. 14: 7, 8, 9. enz.

8. *a*Vaar niet haastelijk voort om te twisten, opdat gij misschien in het laatste daarvan niet wat doet, als uw naaste u zoude mogen beschaamd hebben. *a* Spr. 18: 17.

9. Twist uwe twistzaak met uwen naaste; maar openbaar het heimelijke van een ander niet;

10. Opdat degene, die het hoort, u niet smade; want uw kwaad gerucht zoude niet afgekeerd worden.

11. Eene rede, op zijn pas gesproken, is [*als*] gouden appelen in zilveren gebeelde schalen.

12. Een wijs bestraffer bij een hoorend oor, is een gouden oorsiersel, en een halssieraad van het fijnste goud.

13. *a*Een trouw gezant is dengenen, die hem zenden, als de koude der sneeuw ten dage des oogstes; want hij verkwikt zijns heeren ziele. *a* Spr. 13: 17.

14. Een man, die zichzelven beroemt over eene valsche gift, is [*als*] wolken en wind, waar geen regen bij is.

15. *a*Een overste wordt door lankmoedigheid overreed; en eene zachte tong breekt het gebeente. *a* Spr. 15: 1; 16: 14.

16. Hebt gij honig gevonden, eet dat u genoeg is; opdat gij misschien daarvan niet zat wordt, en dien uitspuwt.

17. Spaar uwen voet van het huis uws naasten, opdat hij niet zat van u worde, en u hate.

18. Een man, tegen zijnen naaste een valsch getuigenis sprekende, is [a]een hamer, en zwaard, en scherpe pijl.
a Ps. 11: 2; 57: 5; 59: 8; 120: 4. Spr. 12: 18.

19. Het vertrouwen op eenen trouwelooze, ten dage der benauwdheid, is [*als*] een gebroken tand en verstuikte voet.

20. [a]Die liedekens zingt bij een treurig hart, is gelijk hij, die een kleed aflegt ten dage der koude, [*en als*] edik op salpeter. a Rom. 12: 15.

21. [a]Indien dengene, [b]die u haat, hongert, geef hem brood te eten; en zoo hij dorstig is, geef hem water te drinken; a Rom. 12: 20. b Ex. 23: 4, 5.

22. Want gij zult vurige kolen op zijn hoofd hoopen; en de HEERE zal het u vergelden.

23. De noordenwind verdrijft den regen; en een vergramd aangezicht de verborgene tong.

24. [a]Het is beter te wonen op eenen hoek van het dak, dan met eene kijfachtige huisvrouwe, en dat in een huis van gezelschap. a Spr. 21: 9, 19.

25. Eene goede tijding uit een ver land is als koud water op eene vermoeide ziel.

26. De rechtvaardige, wankelende voor het aangezicht des goddeloozen, is eene beroerde fontein, en verdorvene springader.

27. Veel honigs te eten is niet goed; maar de onderzoeking van de heerlijkheid van zulke dingen is eere.

28. [a]Een man, die zijnen geest niet wederhouden kan, is eene opengebrokene stad zonder muur. a Spr. 16: 32.

HET XXVI KAPITTEL.

Gelijk de sneeuw in den zomer, en gelijk de regen in den oogst, alzoo past den zot de eere niet.

2. Gelijk eene musch is tot wegzweven, gelijk eene zwaluw tot vervliegen, alzoo zal een vloek, die zonder oorzaak is, niet komen.

3. [a]Eene zweep is voor het paard, een toom voor den ezel, en [b]eene roede voor den rug der zotten.
a Ps. 32: 9, 10. b Spr. 10: 13.

4. Antwoord den zot naar zijne dwaasheid niet, opdat ook gij hem niet gelijk wordt.

5. Antwoord den zot naar zijne dwaasheid, opdat hij in zijne oogen niet wijs zij.

6. Hij snijdt [*zich*] de voeten af, [*en*] drinkt geweld, die boodschappen zendt door de hand van eenen zot.

7. Heft de beenen van den kreupele op; alzoo is eene spreuk in den mond der zotten.

8. Gelijk hij, die een [*edel*]gesteente in eenen slinger bindt, alzoo is hij, die den zot eere geeft.

9. [*Gelijk*] een doorn gaat in de hand eens dronkaards, alzoo is eene spreuk in den mond der zotten.

10. De grooten doen een iegelijk verdriet aan, en huren de zotten, en huren de overtreders.

11. [a]Gelijk een hond tot zijn uitspuwsel wederkeert, [*alzoo*] herneemt de zot zijne dwaasheid. a 2 Petr. 2: 22.

12. Hebt gij eenen man gezien, die wijs in zijne oogen is? [a]Van eenen zot is meer verwachting dan van hem.
a Spr. 29: 20.

13. [a]De luiaard zegt: Er is een felle leeuw op den weg; een leeuw is op de straten. a Spr. 22: 13.

14. Eene deur keert om op hare herre; alzoo de luiaard op zijn bed.

15. [a]De luiaard verbergt zijne hand in den boezem; hij is te moede, om die weder tot zijnen mond te brengen.
a Spr. 19: 24.

16. De luiaard is wijzer in zijne oogen, dan zeven, die [*met*] rede antwoorden.

17. De voorbijgaande, die zich vertoornt in eenen twist, [*die*] hem niet aangaat, is [*gelijk*] die eenen hond bij de ooren grijpt.

18. Gelijk een, die veinst te razen, die vuursprankelen, pijlen en doodelijke dingen werpt,

19. Alzoo is een man, die zijnen naaste bedriegt, en zegt: Scherts ik er niet mede?

20. Als er geen hout is, gaat het vuur uit; [a]en als er geen oorblazer is, wordt het gekijf gestild. a Spr. 22: 10.

21. De doove kool is om de vurige kool, en het hout om het vuur; alzoo is een [a]kijfachtig man, om twist te ontsteken. a Spr. 15: 18; 29: 22.

22. [a]De woorden des oorblazers zijn

als dergenen, die geslagen zijn; en die dalen in het binnenste des buiks.
a Spr. 18: 8.

23. Brandende lippen, en een boos hart, zijn [*als*] eene potscherf, met schuim van zilver overgoten.

24. Die haat draagt, gebaart zich vreemd met zijne lippen; maar in zijn binnenste stelt hij bedrog aan.

25. Als hij met zijne stemme smeekt, geloof hem niet, want zeven gruwelen zijn in zijn hart.

26. [*Wiens*] haat door bedrog bedekt is, diens boosheid zal in de gemeente geopenbaard worden.

27. aDie eenen kuil graaft, zal er in vallen; en die eenen steen wentelt, op hem zal hij wederkeeren.
a Ps. 7: 16; 9: 16; 10: 2; 57: 7. Pred. 10: 8.

28. Eene valsche tong haat degenen, die zij verbrijzelt; en een gladde mond maakt omstooting.

HET XXVII KAPITTEL.

aBeroem u niet over den dag van morgen; want gij weet niet, wat de dag zal baren. a Jac. 4: 13, 14.

2. Laat u eenen vreemde prijzen, en niet uwen mond; eenen onbekende, en niet uwe lippen.

3. Een steen is zwaar, en het zand gewichtig; maar de toornigheid des dwazen is zwaarder dan die beide.

4. Grimmigheid en overlooping van toorn is wreedheid; maar wie zal voor nijdigheid bestaan?

5. Openbare bestraffing is beter dan verborgene liefde.

6. De wonden des liefhebbers zijn getrouw; maar de kussingen des haters zijn af te bidden.

7. Eene verzadigde ziel vertreedt het honigzeem; maar voor eene hongerige ziel is alle bitter zoet.

8. Gelijk een vogel is, die uit zijn nest omdoolt, alzoo is een man, die omdoolt uit zijne plaats.

9. Olie en reukwerk verblijdt het hart; alzoo is de zoetigheid van iemands vriend, vanwege den raad der ziele.

10. aVerlaat uwen vriend, noch den vriend uws vaders niet; en ga ten huize uws broeders niet op den dag van uwen tegenspoed. Beter is een gebuur, die nabij is, dan een broeder, die verre is.
a Spr. 17: 7; 18: 24.

11. Wees wijs, mijn zoon, en verblijd mijn hart; opdat ik mijnen smader wat te antwoorden hebbe.

12. aDe kloekzinnige ziet het kwaad, [*en*] verbergt zich; de onnoozelen gaan henen door, [*en*] worden gestraft.
a Spr. 22: 3.

13. aAls [*iemand*] voor eenen vreemde borg geworden is, neem zijn kleed; en pand hem voor eene onbekende [*vrouw*].
a Spr. 6: 1, 2; 11: 15; 17: 18; 20: 16.

14. Die zijnen vriend zegent met luider stemme, zich des morgens vroeg opmakende, het zal hem tot eenen vloek gerekend worden.

15. aEene gedurige druiping ten dage des slagregens en eene kijfachtige huisvrouwe zijn evengelijk; a Spr. 19: 13.

16. Elkeen die haar verbergt, zoude den wind verbergen, en de olie zijner rechterhand, [*die*] roept.

17. IJzer scherpt men met ijzer; alzoo scherpt een man het aangezicht zijns naasten.

18. Die den vijgeboom bewaart, zal zijne vrucht eten; en die acht geeft op zijnen heere, zal geëerd worden.

19. Gelijk [*in het*] water het aangezicht is tegen het aangezicht, alzoo is des menschen hart tegen den mensch.

20. De hel en het verderf worden niet verzadigd; alzoo worden ade oogen des menschen niet verzadigd.
a Pred. 1: 8.

21. De smeltkroes is voor het zilver, en de oven voor het goud; alzoo is een man naar zijnen lof [*te proeven*].

22. Al stiet gij den dwaas in eenen mortier met eenen stamper, in het midden van het gestooten graan, zijne dwaasheid zoude van hem niet afwijken.

23. Wees naarstig, om het aangezicht uwer schapen te kennen; zet uw hart op de kudden;

24. Want de schat is niet tot in eeuwigheid; of zal de kroon van geslachte tot geslachte zijn?

25. Als het gras zich openbaart, en de grasscheuten gezien worden, laat de kruiden der bergen verzameld worden;

26. De lammeren zullen azijn tot uwe kleeding, en de bokken de prijs des velds; a 1 Tim. 6: 8.

27. Daartoe zult gij genoegzaamheid

van geitenmelk [*hebben*] tot uwe spijze, tot spijze van uw huis, en leeftocht uwer maagden.

HET XXVIII KAPITTEL.

[a]De goddeloozen vlieden, waar geen vervolger is; maar elk rechtvaardige is moedig, als een jonge leeuw.
a Lev. 26: 36. Deut. 28: 28. Jes. 57: 21.

2. Om de overtreding des lands zijn zijne vorsten vele; maar om verstandige [*en*] wetende menschen zal insgelijks verlenging wezen.

3. Een arm man, die de geringen verdrukt, is een wegvagende regen, zoodat er geen brood zij.

4. Die de wet verlaten, prijzen den goddelooze; maar die de wet bewaren, mengen zich [*in strijd*] tegen hen.

5. De kwade lieden verstaan het recht niet; maar die den HEERE zoeken, verstaan alles.

6. [a]De arme, wandelende in zijne oprechtigheid, is beter, dan die verkeerd is van wegen, al is hij rijk.
a Spr. 19: 1.

7. [a]Die de wet bewaart, is een verstandig zoon; maar die der vraten metgezel is, beschaamt zijnen vader.
a Spr. 29: 3.

8. Die zijn goed vermeerdert met woeker en met overwinst, vergadert dat voor dengene, die zich des armen ontfermt.

9. Die zijn oor afwendt van de wet te hooren, diens gebed zelfs zal een gruwel zijn.

10. Die de oprechten doet dwalen op eenen kwaden weg, [a]zal zelf in zijne gracht vallen; maar de vromen zullen het goede beërven. *a* Spr. 26: 27.

11. Een rijk man is wijs in zijne oogen; maar de arme, die verstandig is, doorzoekt hem.

12. [a]Als de rechtvaardigen opspringen van vreugde, is er groote heerlijkheid; [b]maar als de goddeloozen opkomen, wordt de mensch nauw gezocht.
a Spr. 11: 10, 11. *b* vers 28.

13. Die zijne overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar [a]die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen. *a* Ps. 32: 3, 5. 1 Joh. 1: 9,10.

14. Welgelukzalig is de mensch, die bestendiglijk vreest; maar die zijn hart verhardt, zal in het kwaad vallen.

15. De goddelooze, heerschende over een arm volk, is een brullende leeuw, en een beer, die ginds en weder loopt.

16. Een vorst, die van alle verstand gebrek heeft, is ook veelvoudig in verdrukkingen; [*maar*] die de gierigheid haat, zal de dagen verlengen.

17. Een mensch, gedrukt om het bloed eener ziel, zal naar den kuil toevlieden; men ondersteune hem niet.

18. Die oprecht wandelt, zal behouden worden; maar die zich verkeerdelijk gedraagt in twee wegen, zal in den éénen vallen.

19. Die zijn land bouwt, zal met brood verzadigd worden; maar die ijdele [*menschen*] volgt, zal met armoede verzadigd worden.

20. Een gansch getrouw man zal veelvoudig zijn in zegeningen; [a]maar die haastig is, om rijk te worden, zal niet onschuldig wezen.
a Spr. 13: 11; 20: 21; 23: 4.

21. [a]De aangezichten te kennen, is niet goed; want een man zal om een stuk broods overtreden.
a Spr. 18: 5; 24: 23.

22. Die zich haast naar goed, is een man van een boos oog; maar hij weet niet, dat het gebrek hem overkomen zal.

23. Die eenen mensch bestraft, zal achterna gunst vinden, meer dan die met de tong vleit.

24. Wie zijnen vader of zijne moeder berooft, en zegt: Het is geene overtreding; die is des verdervenden mans gezel.

25. [a]Die overmoedig is, verwekt gekijf; maar die op den HEERE vertrouwt, zal vet worden.
a Spr. 13: 10; 15: 18; 29: 22.

26. Die op zijn hart vertrouwt, die is een zot; maar die in wijsheid wandelt, die zal ontkomen.

27. [a]Die den arme geeft, zal geen gebrek hebben; maar die zijne oogen verbergt, zal veel vervloekt worden.
a Deut. 15: 7, 8, 10. Spr. 19: 17; 22: 9.

28. [a]Als de goddeloozen opkomen, verbergt zich de mensch; maar als zij omkomen, vermenigvuldigen de rechtvaardigen. *a* vers 12.

HET XXIX KAPITTEL.

Een man, die, dikwijls bestraft zijnde, den nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zoodat er geen genezen aan zij.

2. [a]Als de rechtvaardigen groot worden, verblijdt zich het volk; maar als de goddelooze heerscht, zucht het volk.
a Spr. 11: 10; 28: 12, 28.

3. [a]Een man, die de wijsheid bemint, verblijdt zijnen vader; [b]maar die een metgezel der hoeren is, brengt het goed door.
a Spr. 10: 1; 15: 20.
b Spr. 28: 7. Luc. 15: 13.

4. Een koning houdt het land staande door het recht; maar een, die tot geschenken genegen is, verstoort het.

5. Een man, die zijnen naaste vleit, spreidt een net uit voor diens gangen.

6. In de overtreding eens boozen mans is een strik; maar de rechtvaardige juicht en is blijde.

7. [a]De rechtvaardige neemt kennis van de rechtzaak der armen; [*maar*] de goddelooze begrijpt de wetenschap niet.
a Job 29: 16.

8. Spotdrijvende lieden blazen eene stad aan [*brand*]; maar de wijzen keeren den toorn af.

9. Een wijs man, met een dwaas man in rechten zich begeven hebbende, hetzij dat hij beroerd is of lacht, zoo is er toch geene ruste.

10. Bloedgierige lieden haten den vrome; maar de oprechten zoeken zijne ziel.

11. [a]Een zot laat zijnen ganschen geest uit; maar de wijze wederhoudt dien achterwaarts.
a Spr. 14: 33.

12. Een heerscher, die op leugentaal acht geeft, alle zijne dienaars zijn goddeloos.

13. [a]De arme en de bedrieger ontmoeten malkanderen; de HEERE verlicht hun beider oogen.
a Spr. 22: 2.

14. [a]Een koning, die de armen in trouwe recht doet, diens troon zal in eeuwigheid bevestigd worden.
a Spr. 20: 28; 25: 5.

15. [a]De roede en de bestraffing geeft wijsheid; [b]maar een kind, dat [*aan zichzelf*] gelaten is, beschaamt zijne moeder.
a Spr. 13: 24; 22: 15; 23: 13.
b Spr. 10: 1; 17: 21, 25.

16. Als de goddeloozen vele worden, wordt de overtreding veel; maar [a]de rechtvaardigen zullen hunnen val aanzien.
a Ps. 37: 36; 58: 11; 91: 8.

17. [a]Tuchtig uwen zoon, en hij zal u gerustheid aandoen, en hij zal uwe ziele vermakelijkheden geven.
a Spr. 13: 24; 22: 15; 23: 13, 14.

18. Als er geene profetie is, wordt het volk ontbloot; maar welgelukzalig is hij, die de wet bewaart.

19. Een knecht zal door de woorden niet getuchtigd worden; hoewel hij [*u*] verstaat, nochtans zal hij niet antwoorden.

20. Hebt gij eenen man gezien, die haastig in zijne woorden is? [a]Van eenen zot is meer verwachtig dan van hem.
a Spr. 26: 12.

21. Als men zijnen knecht van jongs op weelderig houdt, hij zal in zijn laatste een zoon [*willen*] zijn.

22. [a]Een toornig man verwekt gekijf; en de grammoedige is veelvoudig in overtreding.
a Spr. 15: 18; 26: 21.

23. [a]De hoogmoed des menschen zal hem vernederen; maar de nederige van geest zal de eere vasthouden.
a Job 22: 29. Spr. 15: 33; 18: 12. Jes. 66: 2. Matth. 23: 12. Luc. 14: 11; 18: 14. Jac. 4: 6, 10. 1 Petr. 5: 5.

24. Die met eenen dief deelt, haat zijne ziele; [a]hij hoort eenen vloek, en hij geeft het niet te kennen.
a Lev. 5: 1.

25. De siddering des menschen legt eenen strik; maar die op den HEERE vertrouwt, zal in een hoog vertrek gesteld worden.

26. [a]Velen zoeken het aangezicht des heerschers; maar eens ieders recht is van den HEERE.
a Spr. 19: 6.

27. Een ongerechtig man is den rechtvaardigen een gruwel; maar die recht is van weg, is den goddelooze een gruwel.

HET XXX KAPITTEL.

De woorden van A'gur, zoon van Jákeh; een last. De man spreekt tot I'thiël, tot I'thiël en U'chal.

2. Voorwaar ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen menschenverstand;

3. En ik heb geene wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend.

4. Wie is ten hemel opgeklommen, en nedergedaald? [a]Wie heeft den wind in zijne vuisten verzameld? Wie heeft de wateren in een kleed gebonden? Wie heeft alle de einden der aarde gesteld? Hoe is zijn naam, en hoe is de naam zijn zoons, zoo gij het weet?
a Job 38: 4. Ps. 104: 3. Jes. 40: 12.

5. [a]Alle rede Gods is doorlouterd; Hij is een schild dengenen, die op Hem betrouwen. a Ps. 12: 7; 18: 31; 19: 9; 119: 140.

6. [a]Doe niet tot zijne woorden, opdat Hij u niet bestraffe, en gij leugenachtig bevonden wordt.
a Deut. 4: 2; 12: 32. Openb. 22: 18.

7. Twee dingen heb ik van U begeerd; onthoud ze mij niet, aleer ik sterve:

8. IJdelheid en leugentaal doe verre van mij; armoede of rijkdom geef mij niet; voed mij met het brood mijns bescheiden deels;

9. Opdat ik, zat zijnde, [*U*] dan niet verloochene, en zegge: Wie is de HEERE? of dat ik, verarmd zijnde, dan niet stele, en den naam mijns Gods aantaste.

10. Achterklap niet van den knecht bij zijnen heere, opdat hij u niet vloeke, en gij schuldig wordt.

11. Daar is een geslacht, dat zijnen vader vervloekt, en zijne moeder niet zegent;

12. Een geslacht, dat rein in zijne oogen is, en van zijnen drek niet gewasschen is;

13. Een geslacht, [a]welks oogen hoog zijn, en welks oogleden verheven zijn;
a Spr. 6: 17.

14. [a]Een geslacht, welks tanden zwaarden, en welks baktanden messen zijn, om de ellendigen van de aarde en de nooddruftigen van onder de menschen te verteren. a Spr. 12: 18.

15. De bloedzuiger heeft twee dochters: Geef, geef. Deze drie dingen worden niet verzadigd; [*ja*] vier zeggen niet: Het is genoeg:

16. Het graf; de geslotene baarmoeder; de aarde, [*die*] van water niet verzadigd wordt; en het vuur zegt niet: Het is genoeg.

17. Het oog, [*dat*] den vader bespot, of de gehoorzaamheid der moeder veracht, dat zullen de raven der beek uitpikken, en des arends jongen zullen het eten.

18. Deze drie dingen zijn voor mij te wonderlijk, ja vier, die ik niet weet:

19. De weg eens arends in den hemel; de weg eener slang op eenen rotssteen; de weg van een schip in het hart der zee; en de weg eens mans bij eene maagd.

20. Alzoo is de weg eener overspelige vrouw; zij eet, en wischt haren mond, en zegt: Ik heb geene ongerechtigheid gewrocht.

21. Om drie dingen ontroert zich de aarde, ja om vier, [*die*] zij niet dragen kan:

22. Om eenen knecht, als hij regeert; en eenen dwaas, als hij van brood verzadigd is;

23. Om eene hatelijke [*vrouw*], als zij getrouwd wordt; en eene dienstmaagd, als zij erfgename is van hare vrouwe.

24. Deze vier zijn van de kleinste der aarde; doch deze zijn wijs, met wijsheid wel voorzien:

25. De mieren zijn een onsterk volk; evenwel [a]bereiden zij in den zomer hare spijze; a Spr. 6: 8.

26. De konijnen zijn een machteloos volk; nochtans stellen zij hun huis in den rotssteen;

27. De sprinkhanen hebben geenen koning; nochtans gaan zij allen uit, zich verdeelende [*in hoopen*];

28. De spinnekop grijpt met de handen, en is in de paleizen der koningen.

29. Deze drie maken eenen goeden tred; ja vier zijn er, die eenen goeden gang maken:

30. De oude leeuw geweldig onder de gedierten, die voor niemand zal wederkeeren;

31. [a]Een windhond van goede lendenen; of een bok; en een koning, die niet tegen te staan is. a Job 39: 22, enz.

32. Zoo gij dwaselijk gehandeld hebt, met u te verheffen, en zoo gij kwaad bedacht hebt: de [a]hand op den mond!
a Job 21: 5.

33. Want de drukking der melk brengt boter voort; en de drukking van den neus brengt bloed voort; en de drukking des toorns brengt twist voort.

HET XXXI KAPITTEL.

De woorden van den koning Lémuël; de last, waarmede zijne moeder hem onderwees.

2. Wat, o mijn zoon? en wat, o zoon mijns buiks? ja wat, o zoon mijner geloften?
3. Geef [a]aan de vrouwen uw vermogen niet, noch uwe wegen, om koningen te verdelgen. a Deut. 17: 17.
4. Het komt den koningen niet toe, o Lémoël, het komt den koningen niet toe, wijn te drinken, en den prinsen, sterken drank te begeeren;
5. Opdat hij niet drinke, en de inzettingen vergete, en de rechtzaak van alle verdrukten verandere.
6. Geeft sterken drank dengene, die verloren gaat, en wijn dengenen, die bitterlijk bedroefd van ziele zijn;
7. Dat hij drinke, en zijne armoede vergete, en zijner moeite niet meer gedenke.
8. Open uwen mond voor den stomme, voor de rechtzaak van allen, die omkomen zouden.
9. Open uwen mond, oordeel gerechtelijk, en doe den verdrukte en nooddruftige recht. a Lev. 19: 15. Deut. 1: 16.
10. *Aleph.* Wie zal [a]eene deugdelijke huisvrouwe vinden? Want hare waardij is verre boven de robijnen. a Spr. 12: 4.
11. *Beth.* Het hart haars heeren vertrouwt op haar, zoodat hem geen goed zal ontbreken.
12. *Gimel.* Zij doet hem goed, en geen kwaad, alle de dagen haars levens.
13. *Daleth.* Zij zoekt wol en vlas, en werkt met lust harer handen.
14. *He.* Zij is als de schepen eens koopmans; zij doet haar brood van verre komen.
15. *Vau.* En zij staat op, als het nog nacht is, en geeft haren huize spijze, en haren dienstmaagden het bescheiden deel.
16. *Zain.* Zij denkt om eenen akker, en krijgt hem; van de vrucht harer handen plant zij eenen wijngaard.
17. *Cheth.* Zij gordt hare lendenen met kracht, en zij versterkt hare armen.
18. *Teth.* Zij smaakt, dat haar koophandel goed is; hare lamp gaat des nachts niet uit.
19. *Jod.* Zij steekt hare handen uit naar de spil, en hare handpalmen vatten het spinrokken.
20. *Caph.* Zij breidt hare handpalm uit tot den ellendige, en zij steekt hare handen uit tot den nooddruftige.
21. *Lamed.* Zij vreest voor haar huis niet vanwege de sneeuw; want haar gansche huis is met dubbele kleederen gekleed.
22. *Mem.* Zij maakt voor zich tapijtsieraad; hare kleeding is fijn linnen en purper.
23. *Nun.* Haar man is bekend in de poorten, als hij zit met de oudsten des lands.
24. *Samech.* Zij maakt fijn lijnwaad en verkoopt het, en zij levert den koopman gordelen.
25. *Ain.* Sterkte en heerlijkheid zijn hare kleeding; en zij lacht over den nakomenden dag.
26. *Pe.* Zij doet haren mond open met wijsheid; en op hare tong is leere der goeddadigheid.
27. *Tsade.* Zij beschouwt de gangen van haar huis; en het brood der luiheid eet zij niet.
28. *Koph.* Hare kinderen staan op en roemen haar welgelukzalig; [*ook*] haar man, en hij prijst haar, [*zeggende*:]
29. *Resch.* Vele dochteren hebben deugdelijk gehandeld; maar gij gaat die allen te boven.
30. *Schin.* De bevalligheid is bedrog, en de schoonheid ijdelheid; [*maar*] eene vrouwe, die den HEERE vreest, die zal geprezen worden.
31. *Thau.* Geeft haar van de vrucht harer handen, en laat hare werken haar prijzen in de poorten.

HET BOEK

DE PREDIKER.

HET I KAPITTEL.

De woorden van den Prediker, den zoon van David, den koning te Jeruzalem.

2. IJdelheid der ijdelheden, zegt de Prediker, ijdelheid der ijdelheden. [a]het is al ijdelheid. *a* Ps. 62:10; 144:4.

3. Wat [a]voordeel heeft de mensch van al zijnen arbeid, dien hij arbeidt onder de zon? *a* Pred. 2:22:3:9.

4. Het ééne geslacht gaat, en het andere geslacht komt, [a]maar de aarde staat in der eeuwigheid. *a* Ps. 104:5.

5. Ook rijst de zonne op, en de zonne gaat onder, en zij hijgt naar hare plaats, waar zij oprees.

6. Zij gaat naar het zuiden, en zij gaat om naar het noorden. De wind gaat steeds omgaande, en de wind keert weder tot zijne omgangen.

7. [a]Alle de beken gaan in de zee; nochtans wordt de zee niet vol; naar de plaats, waar de beken henengaan, derwaarts gaande keeren zij weder. *a* Job 38:8, 9, 10, 11. Ps. 104:9, 10.

8. Alle deze dingen worden [*zoo*] moede, dat het niemand zoude kunnen uitspreken. Het oog wordt niet verzadigd met zien, en het oor wordt niet vervuld van hooren.

9. [a]Hetgene dat er geweest is, datzelfde zal er zijn, en hetgene dat er gedaan is, datzelfde zal er gedaan worden; zoodat er niets nieuws is onder de zon. *a* Pred. 3:15.

10. Is er eenig ding, waarvan men zoude kunnen zeggen: Zie dat, het is nieuw? Het is alreeds geweest in de eeuwen, die vóór ons geweest zijn.

11. Er is geene gedachtenisse van de voorgaande dingen; en van de navolgende dingen, die zijn zullen, van deze zal ook geene gedachtenisse zijn bij degenen, die namaals wezen zullen.

12. Ik, Prediker, was koning over Israël te Jeruzalem.

13. En ik begaf mijn hart, om met wijsheid te onderzoeken, en na te speuren al wat er geschiedt onder den hemel. Deze moeielijke bezigheid heeft God den kinderen der menschen gegeven, om zich daarin te bekommeren.

14. Ik zag alle de werken aan, die onder de zon geschieden; en zie, het was al ijdelheid en kwelling des geestes.

15. Het kromme kan niet recht gemaakt worden; en hetgene dat ontbreekt, kan niet geteld worden.

16. Ik sprak met mijn hart, zeggende: Zie, ik heb wijsheid vergroot en vermeerderd, boven allen, die vóór mij te Jeruzalem geweest zijn; en mijn hart heeft veel wijsheid en wetenschap gezien.

17. En ik begaf mijn hart, om wijsheid en wetenschap te weten, onzinnigheden en dwaasheid; ik ben gewaar geworden, dat ook dit eene kwelling des geestes is.

18. Want in veel wijsheid is veel verdriets; en die wetenschap vermeerdert, die vermeerdert smart.

HET II KAPITTEL.

Ik zeide in mijn hart: Nu welaan, ik zal u beproeven door vreugde; derhalve [a]zie het goede aan. Maar zie, ook dat was ijdelheid. *a* Luc. 12:19.

2. Tot het lachen zeide ik: Gij zijt onzinnig; en tot de vreugde: Wat maakt deze?

3. Ik heb in mijn hart nagespeurd, om

mijn vleesch op te houden in den wijn (nochtans leidende mijn hart in wijsheid), en om de dwaasheid vast te houden, totdat ik zoude zien wat den kinderen der menschen het best ware, dat zij doen zouden onder den hemel, [*gedurende*] het getal der dagen huns levens.

4. Ik maakte mij groote werken; ik bouwde mij huizen; ik plantte mij wijngaarden.

5. Ik maakte mij hoven en lusthoven; en ik plantte boomen daarin, van allerlei vrucht.

6. Ik maakte mij vijvers van wateren, om daarmede te bewateren het woud, dat met boomen groende.

7. Ik kreeg knechten en maagden; en ik had kinderen des huizes; ook had ik een groot bezit van runderen en schapen, meer dan allen, die vóór mij te Jeruzalem geweest waren.

8. Ik vergaderde mij ook zilver en goud, en kleinoodiën der koningen en der landschappen. Ik bestelde mij zangers en zangeressen, en wellustigheden der menschenkinderen, snarenspel, ja allerlei snarenspel.

9. En ik werd groot, en nam toe, meer dan iemand, die vóór mij te Jeruzalem geweest was; ook bleef mijne wijsheid mij bij.

10. En al wat mijne oogen begeerden, dat onttrok ik hun niet; ik wederhield mijn hart niet van eenige blijdschap; maar mijn hart was verblijd vanwege al mijnen arbeid; en dit was mijn deel van al mijnen arbeid.

11. Toen wendde ik mij tot alle mijne werken, die mijne handen gemaakt hadden, en tot den arbeid, dien ik werkende gearbeid had; zie, het was al ijdelheid en kwelling des geestes, en daarin was geen voordeel onder de zon.

12. [a]Daarna wendde ik mij, om te zien wijsheid, ook onzinnigheden en dwaasheid; want hoe zoude een mensch, die den koning nakomen zal, [*doen*] hetgene dat alreede gedaan is?

a Pred. 1: 17; 7: 23.

13. Toen zag ik, dat de wijsheid uitnemendheid heeft boven de dwaasheid, gelijk het licht uitnemendheid heeft boven de duisternis.

14. De oogen des wijzen zijn in zijn hoofd, maar de zot wandelt in de duisternis. Toen bemerkte ik ook, dat eenerlei geval hun allen bejegent.

15. Dies zeide ik in mijn hart: Gelijk het den dwaze bejegent, zal het ook mijzelven bejegenen; waarom heb ik dan toen meer naar wijsheid gestaan? Toen sprak ik in mijn hart, dat ook dit ijdelheid was.

16. Want er zal in eeuwigheid niet meer gedachtenis van eenen wijze, dan van eenen dwaas zijn; aangezien hetgene dat nu is, in de toekomende dagen altemaal vergeten wordt; en hoe sterft de wijze met den zot?

17. Daarom haatte ik dit leven, want dit werk docht mij kwaad, dat onder de zon geschiedt; want het is al ijdelheid en kwelling des geestes.

18. Ik haatte ook al mijnen arbeid, dien ik bearbeid had onder de zon; dat ik dien zoude achterlaten aan eenen mensch, die na mij wezen zal.

19. Want wie weet, of hij wijs zal zijn, of dwaas? Evenwel zal hij heerschen over al mijnen arbeid, dien ik bearbeid heb, en dien ik wijselijk beleid heb onder de zon. Dat is ook ijdelheid.

20. Daarom keerde ik mij om, om mijn hart te doen wanhopen over al den arbeid, dien ik bearbeid heb onder de zon.

21. Want er is een mensch, wiens arbeid in wijsheid, en in wetenschap en in geschiktheid is; nochtans zal hij dien overgeven tot zijn deel, aan eenen mensch, die daaraan niet gearbeid heeft. Dit is ook ijdelheid en een groot kwaad.

22. [a]Wat heeft toch die mensch van al zijnen arbeid, en van de kwellingen zijns harten, dien hij is bearbeidende onder de zon?

a Pred. 1: 3; 3: 9.

23. Want alle zijne dagen zijn smarten, en zijne bezigheid is verdriet; zelfs des nachts rust zijn hart niet. Datzelve is ook ijdelheid.

24. [a]Is het [*dan*] niet goed voor den mensch, dat hij ete en drinke, en dat hij zijne ziel het goede doe genieten in zijnen arbeid? Ik heb ook gezien, dat zulks van de hand Gods is.

a Pred. 3: 12, 22; 5: 18; 8: 15.

25. (Want wie zoude er van eten, of wie zoude zich [*daartoe*] haasten, meer dan ikzelf?)

26. Want Hij geeft wijsheid, en wetenschap, en vreugde den mensch, die

goed is voor zijn aangezichte; maar den zondaar geeft Hij bezigheid, om te verzamelen en te vergaderen, [a]opdat Hij het geve dien, die goed is voor Gods aangezichte. Dit is ook ijdelheid en kwelling des geestes.

a Job 27: 16, 17. Spr. 28: 8. Pred. 3: 13.

HET III KAPITTEL.

Alles heeft eenen bestemden tijd, en alle voornemen onder den hemel heeft zijnen tijd.

2. Er is een tijd om geboren te worden, en een tijd om te sterven; een tijd om te planten, en een tijd om het geplante uit te roeien;

3. Een tijd om te dooden, en een tijd om te genezen; een tijd om af te breken, en een tijd om te bouwen;

4. Een tijd om te weenen, en een tijd om te lachen; een tijd om te kermen; en een tijd om op te springen;

5. Een tijd om steenen weg te werpen, en een tijd om steenen te vergaderen; een tijd [a]om te omhelzen, en een tijd om verre te zijn van omhelzen;

a 1 Cor. 7: 5.

6. Een tijd om te zoeken, en een tijd om te laten verloren gaan; een tijd om te bewaren, en een tijd om weg te werpen;

7. Een tijd om te scheuren, en een tijd om toe te naaien; een tijd om te zwijgen, en een tijd om te spreken;

8. Een tijd om lief te hebben, en een tijd om te haten; een tijd van oorlog, en een tijd van vrede.

9. Wat [a]voordeel heeft hij, die werkt, van hetgene dat hij bearbeidt?

a Pred. 1: 3.

10. Ik heb gezien de bezigheid, die God den kinderen der menschen gegeven heeft, om zichzelven daarmede te bekommeren.

11. Hij heeft ieder ding schoon gemaakt op zijnen tijd; ook heeft Hij de eeuw in hun hart gelegd; zonder dat een mensch het werk, dat God gemaakt heeft, kan uitvinden van het begin tot het einde toe.

12. Ik heb gemerkt, dat er niets beters voor henlieden is, dan zich te verblijden, en goed te doen in zijn leven.

13. Ja ook dat ieder mensch ete en drinke, en het goede geniete van al zijnen arbeid; [*dit*] is eene gave Gods.

14. Ik weet, dat al wat God doet, dat zal in der eeuwigheid zijn; er is niet toe te doen, en er is niet af te doen; en God doet [*dat*], opdat men vreeze voor zijn aangezichte.

15. Hetgene dat geweest is, dat is nu, en wat wezen zal, dat is alreede geweest; en God zoekt het weggedrevene.

16. Verder heb ik ook gezien onder de zon: ter plaatse des gerichts, aldaar was goddeloosheid; en ter plaatse der gerechtigheid, aldaar was goddeloosheid.

17. Ik zeide in mijn hart: God zal den rechtvaardige en den goddelooze oordeelen; want aldaar is de tijd voor alle voornemen, en over alle werk.

18. Ik zeide in mijn hart van de gelegenheid der menschenkinderen, dat God hun zal verklaren en dat zij zullen zien, dat zij [*als*] de beesten zijn aan zichzelven.

19. Want wat den kinderen der menschen wedervaart, dat wedervaart ook den beesten, en eenerlei wedervaart hun [*beiden*]: gelijk dat sterft, alzoo sterft deze, en zij allen hebben eenerlei adem, en de uitnemendheid der menschen boven de beesten is geene; want allen zijn zij ijdelheid.

20. Zij gaan allen naar ééne plaats; zij [a]zijn allen uit het stof, en zij keeren allen weder tot het stof. a Gen. 3: 19.

21. Wie merkt, dat de adem van de kinderen der menschen opvaart naar boven, en de adem der beesten nederwaarts vaart in de aarde?

22. Dies heb ik gezien, dat er niets beters is, dan dat de mensch zich verblijde in zijne werken, want dat is zijn deel. Want wie zal hem daarhenen brengen, dat hij zie, hetgene dat na hem geschieden zal?

HET IV KAPITTEL.

Daarna wendde ik mij, en zag aan alle de onderdrukkingen, die onder de zon geschieden; en zie, er waren de tranen der verdrukten, en dergenen, die geenen trooster hadden; en aan de zijde hunner verdrukkers was macht; zij daarentegen hadden geenen vertrooster.

2. Dies prees ik de dooden, die alreede

gestorven waren, boven de levenden, die tot nog toe levend zijn.

3. Ja hij is beter dan die beiden, die nog niet geweest is, die niet gezien heeft het booze werk, dat onder de zon geschiedt.

4. Voorts zag ik al den arbeid en alle geschiktheid des werks, dat het den mensch nijd van zijnen naaste [*aanbrengt*]. Dat is ook ijdelheid en kwelling des geestes.

5. De [a]zot vouwt zijne handen samen, en eet zijn eigen vleesch.

a Spr. 6: 10; 24: 33.

6. Eene handvol, [*met*] ruste, is beter dan beide de vuisten vol, [*met*] arbeid en kwelling des geestes.

7. Ik wendde mij wederom, en ik zag eene ijdelheid onder de zon:

8. Daar is er een, en geen tweede; hij heeft ook geen kind, noch broeder; nochtans is van al zijnen arbeid geen einde; ook wordt zijn oog niet verzadigd van den rijkdom, en [*hij zegt niet*]: Voor wien arbeide ik toch, en doe mijne ziel gebrek hebben van het goede? Dit is ook ijdelheid, en het is eene moeielijke bezigheid.

9. Twee zijn beter dan één; want zij hebben eene goede belooning van hunnen arbeid.

10. Want indien zij vallen, de een richt zijnen metgezel op; maar wee den éénen, die gevallen is; want er is geen tweede, om hem op te helpen.

11. Ook, indien twee te zamen liggen, zoo hebben zij warmte; maar hoe zoude één [*alleen*] warm worden?

12. En indien iemand den ééne mocht overweldigen, zoo zullen de twee tegen hem bestaan; en een drievoudig snoer wordt niet haast gebroken.

13. Beter is een arm en wijs jongeling, dan een oud en zot koning, die niet weet van meer vermaand te worden.

14. Want een komt uit het gevangenhuis, om koning te zijn; terwijl ook een, die in zijn koninkrijk geboren is, verarmt.

15. Ik zag alle de levenden wandelende onder de zon met den jongeling, den tweede, die in diens plaats staan zal.

16. Er is geen einde van al het volk, van allen, die voor hen geweest zijn; de nakomelingen zullen zich ook over hem niet verblijden. Gewisselijk dat is ook ijdelheid en kwelling des geestes.

17. Bewaar uwen voet, als gij tot het Huis Gods ingaat, en wees liever nabij om te hooren, dan om der zot ten slachtoffer te geven; want zij weten niet, dat zij kwaad doen.

HET V KAPITTEL.

Wees niet te snel met uwen mond, en uw hart haaste zich niet, een woord voort te brengen voor Gods aangezichte; want God is in den hemel, en gij zijt op de aarde; daarom laat uwe woorden weinig zijn.

2. Want [*gelijk*] de droom komt door veel bezigheids, alzoo de stemme des zots door de veelheid der woorden.

3. [a]Wanneer gij eene gelofte aan God zult beloofd hebben, stel niet uit die te betalen; want Hij heeft geenen lust aan de zotten. Wat gij zult beloofd hebben, betaal het.

a Num. 30: 2. Deut. 23: 21.

4. [a]Het is beter, dat gij niet belooft, dan dat gij belooft en niet betaalt.

a Deut. 23: 21, 22.

5. Laat uwen mond niet toe, dat hij uw vleesch zoude doen zondigen; en zeg niet voor het aangezicht des engels, dat het eene dwaling was. Waarom zoude God grootelijks toornen, om uwer stemme wille, en verderven het werk uwer handen?

6. Want gelijk [a]in de veelheid der droomen ijdelheden zijn, alzoo [*in*] vele woorden; maar vrees gij God.

a Spr. 10: 19.

7. Indien gij de onderdrukking des armen, en de berooving des gerichts en der gerechtigheid ziet in een landschap, verwonder u niet over zulk een voornemen; want die hooger is dan de hooge, neemt er acht op; en er zijn hoogen boven henlieden.

8. Het voordeel des aardrijks, dat is voor allen; de koning zelfs wordt van het veld gediend.

9. Die het geld liefheeft, wordt van het geld niet zat; en wie den overvloed liefheeft, wordt van het inkomen niet [*zat*]. Dit is ook ijdelheid.

10. Waar het goed vermenigvuldigt, daar vermenigvuldigen ook die het eten; wat nuttigheid hebben dan de bezitters daarvan, dan het gezicht hunner oogen?

11. De slaap des arbeiders is zoet, hij hebbe weinig of veel gegeten; maar de zatheid des rijken laat hem niet slapen.

12. Er is een kwaad, dat krankheid aanbrengt, [*hetwelk*] ik zag onder de zon: rijkdom, van zijne bezitters bewaard tot hun eigen kwaad.

13. Of de rijkdom zelf vergaat door eene moeielijke bezigheid; en hij gewint eenen zoon, en er is niet met al in zijne hand.

14. Gelijk als hij voortgekomen is uit zijner moeders buik, [*alzoo*] zal hij naakt wederkeeren, gaande gelijk hij gekomen was; en [a]hij zal niet medenemen van zijnen arbeid, dat hij met zijne hand zoude wegdragen.

a Ps. 49: 18.

15. Daarom is dit ook een kwaad, dat krankheid aanbrengt, dat hij in alle manier, gelijk hij gekomen is, alzoo henengaat; en wat voordeel is het hem, dat hij in den wind gearbeid heeft?

16. Dat hij ook alle zijne dagen in duisternisse gegeten heeft; en dat hij veel verdriets gehad heeft, ook zijne krankheid, en onstuimigen toorn?

17. Zie, wat ik gezien heb, [a]eene goede zaak, die schoon is: te eten en te drinken, en te genieten het goede van al zijnen arbeid, dien hij bearbeid heeft onder de zon, [*gedurende*] het getal der dagen zijns levens, hetwelk God hem geeft; [b]want dat is zijn deel.

a Pred. 2: 24; 3: 12, 22; 9: 7; 11: 9. *b* Pred. 2: 10.

18. Ook een iegelijk mensch, aan denwelken God rijkdom en goederen gegeven heeft, en Hij geeft hem de macht, om daarvan te eten, en om zijn deel te nemen, en om zich te verheugen van zijnen arbeid, datzelve is een gave Gods.

19. Want hij zal niet veel gedenken aan de dagen zijns levens, dewijl [*hem*] God verhoort in de blijdschap zijns harten.

HET VI KAPITTEL.

Er is een kwaad, dat ik gezien heb onder de zon, en het is veel onder de menschen:

2. Een man, denwelken God gegeven heeft rijkdom, en goederen, en eere; en hij heeft voor zijne ziel aan geen ding gebrek, van alles wat hij begeert; en God geeft hem de macht niet, om daarvan te eten, maar dat een vreemd man dat opeet. Dit is [*ook*] ijdelheid en eene kwade smart.

3. Indien een man honderd [*kinderen*] gewon, en vele jaren leefde, zoodat de dagen zijner jaren vele waren, doch zijne ziele niet verzadigd werd van het goed, en hij ook geene begrafenis had; ik zeg, dat eene misdracht beter is dan hij.

4. Want met ijdelheid komt zij, en in duisternis gaat zij weg, en met duisternis wordt haar naam bedekt.

5. [a]Ook heeft zij de zon niet gezien noch bekend; zij heeft meer ruste, dan hij.

a Job 3: 16. Ps. 58: 9.

6. Ja al leefde hij ook tweemaal duizend jaren, en zag het goede niet, gaan zij niet allen naar ééne plaatse?

7. Al de arbeid des menschen is voor zijnen mond; en nochtans wordt de begeerlijkheid niet vervuld.

8. Want wat heeft de wijze meer dan de zot? Wat heeft de arme [*meer*], die voor de levenden weet te wandelen?

9. Beter is het aanzien der oogen, dan het wandelen der begeerlijkheid. Dit is ook ijdelheid en kwelling des geestes.

10. Wat ook iemand zij, alreede is zijn naam genoemd, en het is bekend, dat hij een mensch is; en dat hij niet kan rechten met dien, die sterker is dan hij.

11. Voorwaar, er zijn vele dingen, die de ijdelheid vermeerderen; wat heeft de mensch te meer [*daarvan*]?

12. Want wie weet, wat goed is voor den mensch in dit leven, [*gedurende*] het getal der dagen van het leven zijner ijdelheid, welke hij doorbrengt [a]als eene schaduw? Want [b]wie kan den mensch aanzeggen, wat na hem wezen zal onder de zon?

a Ps. 144: 4. Jacob. 4: 13, 14. *b* Pred. 8: 7.

HET VII KAPITTEL.

Beter [a]is een [*goede*] naam, dan goede olie; en de dag des doods, dan de dag, dat iemand geboren wordt.

a Spr. 22: 1.

2. Het is beter te gaan in het klaaghuis, dan te gaan in het huis des maaltijds; [*want*] daarin is het einde aller menschen, en de levende legt het in zijn hart.

3. Het treuren is beter dan het lachen; want door de droefheid des aangezichts wordt het hart gebeterd.

4. Het hart der wijzen is in het klaaghuis; maar het hart der zotten in het huis der vreugde.

5. Het [a]is beter te hooren het bestraffen des wijzen, dan dat iemand hoore het gezang der dwazen.
a Spr. 13: 18; 15: 31, 32.

6. Want [a]gelijk het geluid der doornen onder eenen pot, alzoo is het lachen eens zots. Dit is ook ijdelheid.
a Ps. 58: 10.

7. Voorwaar de onderdrukking zoude wel eenen wijze dol maken; en het geschenk verderft het hart.

8. Het einde van een ding is beter dan zijn begin; de lankmoedige is beter dan de hoogmoedige.

9. Wees niet haastig in uwen geest om te toornen; want de toorn rust in den boezem der dwazen.

10. Zeg niet: Wat is er, dat de vorige dagen beter geweest zijn, dan deze? Want gij zoudt naar zulks niet uit wijsheid vragen.

11. De wijsheid is goed met een erfdeel; en degenen, die de zon aanschouwen, hebben voordeel [*daarvan*].

12. Want de wijsheid is tot eene schaduw, [*en*] het geld is tot eene schaduw; maar de uitnemendheid der wetenschap is, dat de wijsheid haren bezitters het leven geeft.

13. Aanmerk het werk Gods; want wie kan recht maken, wat Hij krom gemaakt heeft?

14. Geniet het goede ten dage des voorspoeds, maar ten dage des tegenspoeds zie toe; [*want*] God maakt ook den eenen tegenover den anderen, teroorzake dat de mensch niet zoude vinden iets, dat na Hem zal zijn.

15. Dit alles heb ik gezien in de dagen mijner ijdelheid. Er is een rechtvaardige, die in zijne gerechtigheid omkomt; daarentegen is er een goddelooze, die in zijne boosheid [*zijne dagen*] verlengt.

16. Wees niet al te rechtvaardig, en houd uzelven niet al te wijs; waarom zoudt gij verwoesting over u brengen?

17. Wees niet al te goddeloos, en wees niet [*al te*] dwaas; waarom zoudt gij sterven buiten uwen tijd?

18. Het is goed, dat gij daaraan vasthoudt, en trek ook uwe hand van dit niet af; want die God vreest, die ontgaat dat alles.

19. De wijsheid versterkt den wijze meer dan tien heerschappers, die in eene stad zijn.

20. [a]Voorwaar er is geen mensch rechtvaardig op aarde, die goed doet, en niet zondigt. *a* 1 Kon. 8: 46, 47. 2 Kron. 6: 36. Spr. 20: 9. 1 Joh. 1: 8.

21. Geef ook uw hart niet tot alle woorden, die men spreekt, opdat gij niet hoort, dat uw knecht u vloekt.

22. Want uw hart heeft ook veelmalen bekend, dat gij ook anderen gevloekt hebt.

23. Dit alles heb ik met wijsheid onderzocht. Ik zeide: Ik zal wijsheid bekomen; maar zij was [*nog*] verre van mij.

24. Hetgene dat verre af is, en zeer diep, wie zal dat vinden?

25. Ik keerde mij om, en mijn hart, om te weten, en om na te sporen, en te zoeken wijsheid en eene sluitrede; en [a]om te weten de goddeloosheid der zotheid, en de dwaasheid der onzinnigheden. *a* Pred. 1: 17; 2: 12.

26. En ik vond [a]een bitterder ding, dan de dood: eene vrouwe, welker hart netten en garen, [*en*] hare handen banden zijn. Wie goed is voor Gods aangezichte, zal van haar ontkomen; daarentegen de [b]zondaar zal van haar gevangen worden. *a* Spr. 5: 3; 6: 24, enz; 7: 6, enz. *b* Spr. 6: 26; 7: 23; 22: 14.

27. Zie, dit heb ik gevonden, zegt de Prediker, het eene bij het andere, om de sluitrede te vinden;

28. Dewelke mijne ziele nog zoekt, maar ik heb ze niet gevonden. Eénen man uit duizend heb ik gevonden, maar eene vrouw onder die allen heb ik niet gevonden.

29. Alleenlijk zie, dit heb ik gevonden, dat God den mensch recht gemaakt heeft, maar zij hebben vele vonden gezocht.

HET VIII KAPITTEL.

Wie is gelijk de wijze, en wie weet de uitlegging der dingen? De wijsheid des menschen verlicht zijn aangezicht, en de stuurschheid zijns aangezichts wordt [*daardoor*] veranderd.

2. [a]Ik [*zeg*]: Neem acht op den mond des konings; doch naar de gelegenheid van den eed Gods. a Spr. 24: 21.

3. Haast u niet weg te gaan van zijn aangezicht; blijf niet staande in eene kwade zaak; want al wat hem lust, doet hij.

4. Waar het woord des konings is, daar is heerschappij; en wie zal tot hem zeggen: Wat doet gij?

5. [a]Wie het gebod onderhoudt, zal niets kwaads gewaar worden; en het hart eens wijzen zal tijd en wijze weten. a Rom. 13: 3.

6. Want een ieder voornemen heeft tijd en wijze; dewijl het kwaad des menschen veel is over hem.

7. Want hij weet niet, wat er geschieden zal; want [a]wie zal het hem te kennen geven, wanneer het geschieden zal? a Pred. 6: 12.

8. [a]Er is geen mensch, die heerschappij heeft over den geest, om den geest in te houden; en hij heeft geene heerschappij over den dag des doods; ook geen geweer in dezen strijd; ook zal de goddeloosheid hare meesters niet verlossen. a Job 14: 5. Ps. 39: 6.

9. Dit alles heb ik gezien, toen ik mijn hart begaf tot alle werk, dat onder de zon geschiedt. Er is een tijd, dat de [*eene*] mensch over den [*anderen*] mensch heerscht, hem ten kwade.

10. Alzoo heb ik ook gezien de goddeloozen, die begraven waren; en [*degenen, die*] kwamen, en uit de plaats des Heiligen gingen, die werden vergeten in die stad, [*in*] dewelke zij recht gedaan hadden. Dit is ook ijdelheid.

11. Omdat niet haastelijk het oordeel [*over*] de booze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der menschen in hen vol om kwaad te doen.

12. Hoewel een zondaar honderd-[*maal*] kwaad doet, en [*God*] hem [*de dagen*] verlengt, [a]zoo weet ik toch, dat het dien zal wel gaan, die God vreezen, die voor zijn aangezichte vreezen. a Ps. 37: 9, 10, 11, 12, 18, 19, 20. Spr. 1: 33. Jes. 3: 10.

13. Maar den goddelooze zal het niet wel gaan, en hij zal de dagen niet verlengen; hij zal zijn gelijk eene schaduw, omdat hij voor Gods aangezichte niet vreest.

14. Er is [*nog*] eene ijdelheid, die op de aarde geschiedt: dat er zijn rechtvaardigen, wien het wedervaart naar het werk der goddeloozen, en er zijn goddeloozen, wien het wedervaart naar het werk der rechtvaardigen. Ik zeg, dat dit ook ijdelheid is.

15. Daarom prees ik de blijdschap, dewijl [a]de mensch niets beters heeft onder de zon, dan te eten en te drinken, en blijde te zijn; want dat zal hem aankleven van zijnen arbeid, de dagen zijns levens, die hem God geeft onder de zon. a Pred. 2: 24; 3: 12, 22; 5: 18; 9: 7.

16. Als ik mijn hart begaf, om wijsheid te weten, en om aan te zien de bezigheid, die op de aarde geschiedt, dat men ook des daags en des nachts den slaap niet ziet met zijne oogen;

17. Toen zag ik al het werk Gods: dat de mensch niet kan uitvinden het werk, dat onder de zon geschiedt; om hetwelk een mensch arbeidt om te zoeken, maar hij zal het niet uitvinden; ja indien ook een wijze zeide, dat hij het zoude weten, zoo zal hij het [*toch*] niet kunnen uitvinden.

HET IX KAPITTEL.

Zekerlijk dit alles heb ik in mijn hart gelegd, opdat ik dit alles klaarlijk mocht verstaan, dat de rechtvaardigen, en de wijzen, en hunne werken in de hand Gods zijn. Ook liefde, ook haat, weet de mensch niet [*uit*] al hetgene dat voor zijn aangezicht is.

2. Alle ding [*wedervaart hun*], gelijk allen [*anderen*]. [a]Eenerlei wedervaart den rechtvaardige en den goddelooze, den goede en den reine, als den onreine; zoo dien, die offert, als dien, die niet offert; gelijk den goede, alzoo [*ook*] den zondaar; dien, die zweert, gelijk dien, die den eed vreest. a Ps. 73: 12, 13.

3. Dit is een kwaad onder alles, wat onder de zon geschiedt, dat eenerlei ding allen wedervaart, en dat ook het hart der menschenkinderen vol boos-

heid is, en dat er in hun leven onzinnigheden zijn in hun hart; en daarna [*moeten*] zij naar de dooden toe.

4. Want voor dengene, die vergezelschapt is bij alle levenden, is er hope (want een levende hond is beter dan een doode leeuw).

5. Want de levenden weten, dat zij sterven zullen; maar de dooden weten niet met al. Zij hebben ook geen loon meer, maar hunne gedachtenis is vergeten.

6. Ook is alreeds hunne liefde, ook hun haat, ook hunne nijdigheid vergaan; en zij hebben geen deel meer in [*deze*] eeuw, in alles wat onder de zon geschiedt.

7. Ga [*dan*] henen, eet uw brood met vreugde, en drink uwen wijn van goeder harte; want God heeft alreeds een behagen aan uwe werken.

8. Laat uwe kleederen te allen tijde wit zijn, en laat op uw hoofd geene olie ontbreken.

9. Geniet het leven met de vrouwe, die gij liefhebt, alle de dagen uws ijdelen levens, welke [*God*] u gegeven heeft onder de zon, alle uwe ijdele dagen; want dit is uw deel in dit leven, en van uwen arbeid, dien gij arbeidt onder de zon.

10. Alles, wat uwe hand vindt om te doen, doe [*dat*] met uwe macht; want er is geen werk, noch verzinning, noch wetenschap, noch wijsheid in het graf, waar gij henengaat.

11. Ik keerde mij, en zag onder de zon, dat de loop niet is der snellen, noch de strijd der helden, noch ook de spijze der wijzen, noch ook de rijkdom der verstandigen, noch ook de gunst der welwetenden; maar dat tijd en toeval aan alle deze wedervaart;

12. Dat ook de mensch zijnen tijd niet weet, gelijk de visschen, die gevangen worden met het booze net, en gelijk de vogelkens, die gevangen worden met den strik. Gelijk die, [*alzoo*] worden de kinderen der menschen verstrikt, ter boozer tijd, wanneer deze haastelijk over hen valt.

13. Ook heb ik onder de zon deze wijsheid gezien, en zij was groot bij mij:

14. Er was eene kleine stad, en weinig lieden waren daarin; en een groot koning kwam tegen haar, en hij omsingelde ze, en hij bouwde groote vastigheden tegen haar;

15. En men vond daar eenen armen wijzen man in, die de stad verloste door zijne wijsheid; maar geen mensch gedacht aan dezen armen man.

16. Toen zeide ik: [a]Wijsheid is beter dan kracht; hoewel de wijsheid des armen veracht, en zijne woorden niet waren gehoord geweest.

a Spr. 21: 22; 24: 5. Pred. 7: 19.

17. De woorden der wijzen moeten in stilheid aangehoord worden, meer dan het geroep desgenen, die over de zotten heerscht.

18. De wijsheid is beter dan de krijgswapenen; maar een eenig zondaar verderft veel goeds.

HET X KAPITTEL.

Eene doode vlieg doet de zalf des apothekers stinken [*en*] opwellen; [*alzoo*] een weinig dwaasheid eenen [*man*], die kostelijk is van wijsheid [*en*] van eere.

2. Het hart des wijzen is tot zijne rechter-, maar het hart eens zots is tot zijne linkerhand.

3. En ook wanneer de dwaas op den weg wandelt, zijn hart ontbreekt [*hem*], en hij zegt tot een iegelijk, dat hij dwaas is.

4. Als de geest des heerschers tegen u oprijst, verlaat uwe plaatse niet; want het is medicijn, het stilt groote zonden.

5. Er is [*nog*] een kwaad, [*dat*] ik gezien heb onder de zon, als eene dwaling, die van het aangezicht des versten voortkomt:

6. Een dwaas wordt gezet in groote hoogheden, maar de rijken zitten in de laagte.

7. Ik heb knechten te paard gezien, en vorsten, gaande, als knechten op de aarde.

8. Wie [a]eenen kuil graaft, zal daarin vallen; en wie eenen muur doorbreekt, eene slang zal hem bijten.

a Spr. 26: 27.

9. Wie steenen wegdraagt, zal smart daardoor lijden; wie hout klieft, zal daardoor in gevaar zijn.

10. Indien hij het ijzer heeft stomp

gemaakt, en hij slijpt de snede niet, dan moet hij meerder kracht te werk stellen; maar de wijsheid is eene uitnemende zaak, om [*iets*] recht te maken.

11. Indien de slang gebeten heeft, eer de bezwering geschied is, dan is er geene nuttigheid voor den allerwelsprekendsten [*bezweerder*].

12. De woorden van eenen wijzen mond zijn aangenaam, maar de lippen van eenen zot verslinden hemzelven.

13. Het begin der woorden zijns monds is dwaasheid, en het einde zijns monds is booze dolligheid.

14. De dwaas maakt wel vele woorden; [*maar*] de mensch weet niet, wat het zij, dat geschieden zal; en wat na hem geschieden zal, wie zal het hem te kennen geven?

15. De arbeid der zotten maakt een iegelijk van hen moede, dewijl zij niet weten naar de stad te gaan.

16. [a]Wee u, land, welks koning een kind is, en [b]welks vorsten in den morgenstond eten. *a* Jes. 3: 3, 4, 12. Hos. 13: 11. Amos 6: 4. *b* Jes. 5: 11.

17. Welgelukzalig zijt gij, land, welks koning een zoon der edelen is, en welks vorsten ter rechter tijd eten, tot sterkte en niet tot drinkerij.

18. Door groote luiheid verzwakt het gebint, en door slapheid der handen wordt het huis doorlekkende.

19. Men maakt maaltijden om te lachen, en de wijn verheugt de levenden, en het geld verantwoordt alles.

20. [a]Vloek den koning niet, zelfs in uwe gedachte, en vloek den rijke niet in het binnenste uwer slaapkamer; want het gevogelte des hemels zoude de stem wegvoeren, en het gevleugelde zoude het woord te kennen geven. *a* Ex. 22: 28.

HET XI KAPITTEL.

Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen.

2. Geef [a]een deel aan zeven, ja ook aan acht, want gij weet niet, wat kwaad op de aarde wezen zal. *a* 2 Cor. 9: 10.

3. Als de wolken vol geworden zijn, zoo storten zij plasregen uit op de aarde; en als de boom naar het zuiden, of als hij naar het noorden valt, in de plaatse, waar de boom valt, daar zal hij wezen.

4. Wie op den wind acht geeft, die zal niet zaaien, en wie op de wolken ziet, die zal niet maaien.

5. [a]Gelijk gij niet weet, welke de weg des winds zij, [*of*] hoedanig [b]de beenderen zijn in den buik eener zwangere [*vrouw*], alzoo weet gij het werk Gods niet, die het alles maakt. *a* Joh. 3: 8. *b* Ps. 139: 15, 16.

6. Zaai uw zaad in den morgenstond, en trek uwe hand des avonds niet af; want gij weet niet, wat recht wezen zal, òf dit, òf dat, òf dat die beide te zamen goed zijn zullen.

7. Voorts, het licht is zoet, en het is den oogen goed, de zon te aanschouwen;

8. Maar indien de mensch vele jaren leeft, [*en*] verblijdt zich in die allen, zoo laat hem ook gedenken aan de dagen der duisternis, want die zullen vele zijn; [*en*] al wat gekomen is, is ijdelheid.

9. Verblijd u, o jongeling, in uwe jeugd, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uws harten, en in de aanschouwing uwer oogen; maar weet, dat God, om alle deze dingen, u zal doen komen voor het gericht.

10. Zoo doe dan de toornigheid wijken van uw hart, en doe het kwade weg van uw vleesch, want de jeugd, en de jonkheid is ijdelheid.

HET XII KAPITTEL.

En gedenk aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen, en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geenen lust in deze;

2. Eer dan de zon, en het licht, en de maan, en de sterren verduisterd worden, en de wolken wederkomen na den regen;

3. In den dag, wanneer de wachters des huizes zullen beven; en de sterke mannen zichzelven zullen krommen; en de maalsters zullen stilstaan, omdat zij minder geworden zijn; en die door

de vensteren zien, verduisterd zullen worden;

4. En de twee deuren naar de straat zullen gesloten worden; als er is een nederig geluid der maling; en hij opstaat op de stemme van het vogelken; en alle de zangeressen nedergebogen zullen worden;

5. Ook [*wanneer*] zij voor de hoogte zullen vreezen; en dat er verschrikkingen zullen zijn op den weg; en de amandelboom zal bloeien; en dat de sprinkhaan zichzelven een last zal wezen; en dat de lust zal vergaan; want de mensch gaat naar zijn eeuwig huis, en de rouwklagers zullen in de straat omgaan;

6. Eer dan de zilveren koord ontketend wordt; en de gulden schaal in stukken gestooten wordt; en de kruik aan de springader gebroken wordt; en het rad aan den bornput in stukken gestooten wordt;

7. [a]En dat het stof wederom tot aarde keert, als het geweest is; en de geest weder tot God keert, [b]die hem gegeven heeft. *a* Gen. 3: 19. *b* Gen. 2: 7. Num. 16: 22.

8. [a]IJdelheid der ijdelheden, zegt de Prediker; het is al ijdelheid. *a* Ps. 62: 10; 144: 4. Pred. 1: 2.

9. En voorts, dewijl de Prediker wijs geweest is, zoo leerde hij het volk nog wetenschap; en merkte op, en onderzocht; hij stelde vele [a]spreuken in orde. *a* 1 Kon. 4: 32.

10. De Prediker zocht aangename woorden uit te vinden; en het geschrevene is recht, woorden der waarheid.

11. De woorden der wijzen zijn gelijk prikkelen, en gelijk nagelen, diep ingeslagen [*van*] de meesters der verzamelingen, [*die*] gegeven zijn van den eenigen Herder.

12. En wat boven deze is, mijn zoon, wees gewaarschuwd. Van vele boeken te maken, is geen einde, en veel lezens is vermoeiing des vleesches.

13. Van alles, wat gehoord is, is het einde van de zaak; [a]Vrees God, en houd zijne geboden; want dit [*betaamt*] allen menschen. *a* Deut. 6: 2; 10: 12. Spr. 3: 7.

14. [a]Want God zal ieder werk in het gericht brengen, met al wat verborgen is, hetzij goed, of hetzij kwaad. *a* 1 Cor. 4: 5. 2 Cor. 5: 10.

HET HOOGLIED

VAN

SALOMO.

HET I KAPITTEL.

Het Hooglied, hetwelk van Sálomo is.

2. Hij kusse mij met de kussen zijns monds; want uwe uitnemende liefde is [a]beter dan wijn. *a* Hoogl. 4: 10.

3. Uwe oliën zijn goed tot reuk, uw naam is eene olie, die uitgestort wordt; daarom hebben u de maagden lief.

4. Trek mij, wij zullen u naloopen. De koning heeft mij gebracht in zijne binnenkameren; wij [a]zullen ons verheugen en in u verblijden; wij zullen

uwe uitnemende liefde vermelden, meer dan den wijn. De oprechten hebben u lief. *a* 1 Petr. 1: 8.

5. Ik ben zwart, doch liefelijk (gij dochteren van Jeruzalem), gelijk de tenten van Kédar, gelijk de gordijnen van Sálomo.

6. Ziet mij niet aan, dat ik zwartachtig ben, omdat mij de zon heeft beschenen. De kinderen mijner moeder waren tegen mij ontstoken; zij hebben mij gezet tot eene hoederin der wijngaarden. Mijnen wijngaard, dien ik heb, heb ik niet gehoed.

7. Zeg *a*mij aan, [*gij*] *b*dien mijne ziele lief heeft, waar gij weidt, waar gij [*de kudde*] legert in den middag. Want waarom zoude ik zijn als eene, die zich bedekt bij de kudden uwer metgezellen? *a* Deut. 12: 5. *b* Hoogl. 3: 1, 2, 3

8. Indien gij het niet weet, *a*o gij schoonste onder de vrouwen, zoo ga uit op de voetstappen der schapen, en weid uwe geiten bij de woningen der herderen. *a* Hoogl. 5: 9; 6: 1.

9. *a*Mijne vriendin, ik vergelijk u bij de paarden in de wagens van Pháraö. *a* Hoogl. 2: 2, 10, 13; 4: 1, 7; 5: 2; 6: 4. Joh. 15: 14, 15.

10. *a*Uwe wangen zijn liefelijk in de spangen, uw hals in de parelsnoeren. *a* Ezech. 16: 11, 12, 13.

11. Wij zullen u gouden spangen maken, met zilveren stipkens.

12. Terwijl de koning aan zijne ronde tafel is geeft mijne nardus haren reuk.

13. Mijn liefste is mij een bundelken mirre, [*dat*] tusschen mijne borsten vernacht.

14. Mijn liefste is mij een tros van Cyprus, in de wijngaarden van E'ngedi.

15. Zie, gij zijt schoon, mijne vriendin, zie, gij zijt schoon, uwe oogen zijn duiven[*oogen*].

16. *a*Zie, gij zijt schoon, mijn liefste, ja liefelijk; ook groent onze bedstede. *a* Hoogl. 4: 1; 5: 12.

17. De balken onzer huizen zijn cederen, onze galerijen zijn cipressen.

HET II KAPITTEL.

Ik ben eene roos van Sáron, eene lelie der dalen.

2. Gelijk eene lelie onder de doornen, alzoo is mijne vriendin onder de dochteren.

3. Als een appelboom onder de boomen des wouds, zoo is mijn liefste onder de zonen. Ik heb grooten lust in zijne schaduw, en zit er [*onder*], en zijne vrucht is mijn gehemelte zoet.

4. Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is zijne banier over mij.

5. Ondersteunt gijlieden mij met de flesschen, versterkt mij met de appelen, want ik ben krank van liefde.

6. *a*Zijne linkerhand zij onder mijn hoofd, en zijne rechterhand omhelze mij. *a* Hoogl. 8: 3.

7. Ik bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, [*die*] bij de reeën of bij de hinden des velds zijt, dat gij die liefde niet opwekt noch wakker maakt, totdat het haar luste.

8. [*Dat*] is de stemme mijns liefsten. Zie hem, hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen.

9. Mijn liefste is gelijk eene ree, of een welp der herten. Zie, hij staat achter onzen muur, kijkende uit de vensteren, blinkende uit de traliën.

10. Mijn liefste antwoordt, en zegt tot mij: Sta op, mijne vriendin, mijne schoone, en kom.

11. Want zie, de winter is voorbij; de plasregen is over; hij is overgegaan;

12. De bloemen worden gezien in het land; de zangtijd genaakt, en de stemme der tortelduif wordt gehoord in ons land:

13. De vijgeboom brengt zijne jonge vijgskens voort, en de wijnstokken geven reuk [*met hunne*] jonge druifkens. Sta op, mijne vriendin, mijne schoone, en kom.

14. Mijne duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene eener steile plaats, toon mij uwe gedaante, doe mij uwe stemme hooren; *a*want uwe stemme is zoet, en uwe gedaante is liefelijk. *a* Hoogl. 5: 13, 16.

15. Vangt gijlieden ons de *a*vossen, de kleine vossen, die de wijngaarden verderven; want onze wijngaarden [*hebben*] jonge druifkens. *a* Ezech. 13: 4. Luc. 13: 32.

16. Mijn liefste is mijn, en ik ben zijne, die weidt onder de leliën.

17. *a*Totdat die dag aankomt, en de schaduwen vlieden, keer om, mijn liefste, word gij gelijk eene ree, of een

welp der herten, op de bergen van Béther. *a* Hoogl. 4: 6.

HET III KAPITTEL

Ik zocht des nachts op mijn leger hem, dien mijne ziele liefheeft; ik zocht hem, maar ik vond hem niet. [*Ik zeide:*]

2. Ik zal nu opstaan, en in de stad omgaan, in de wijken en in de straten; ik zal hem zoeken, dien mijne ziele liefheeft. Ik zocht hem, maar ik vond hem niet.

3. De wachters, die in de stad omgingen, vonden mij. [*Ik zeide:*] Hebt gij dien gezien, dien mijne ziele liefheeft?

4. Toen ik een weinigsken van hen weggegaan was, vond ik hem, dien mijne ziele liefheeft; ik hield hem vast, en liet hem niet gaan, totdat ik hem in mijner moeders huis gebracht had, en in de binnenste kamer van degene, die mij gebaard heeft.

5. Ik bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, die bij de reeën of bij de hinden des velds zijt, dat gij de liefde niet opwekt noch wakker maakt, totdat het [*haar*] luste.

6. *a*Wie is zij, die daar opkomt uit de woestijn, als rookpilaren, berookt met mirre en wierook, [*en*] met allerlei poeder des *drogisten? *a* Hoogl. 8: 5.

7. Zie het bed, dat Sálomo heeft; daar zijn zestig helden rondom van de helden Israëls;

8. Die altemaal zwaarden houden, geleerd ten oorloge, elk hebbende zijn zwaard aan zijne heupe, vanwege den schrik des nachts.

9. De koning Sálomo heeft zich *a*eene koets gemaakt van het hout van Líbanon. *a* Hoogl. 6: 12.

10. Hare pilaren maakte hij [*van*] zilver, haren vloer [*van*] goud, haren hemel [*van*] purper. Het binnenste was bespreid met de liefde van de dochteren van Jeruzalem.

11. Gaat uit, en aanschouwt, gij dochteren Sions, den koning Sálomo, met de kroon, waarmede hem zijne moeder kroonde op den dag zijner bruiloft, en op den dag der vreugde zijns harten.

* Stat.-overz.: kruideniers; zie de noot bij Neh. III: 31, 32.

HET IV KAPITTEL.

Zie, gij zijt schoon, mijne vriendin, zie, gij zijt schoon. Uwe oogen zijn duiven[*oogen*] *a*tusschen uwe vlechten. *b*Uw haar is als eene kudde geiten, die [*het gras*] van den berg Gíleads afscheren. *a* Hoogl. 4: 3; 6: 7. *b* Hoogl. 6: 5.

2. Uwe tanden zijn als eene kudde [*schapen*], die geschoren zijn, die uit de waschstede opkomen; die alle te zamen tweelingen voortbrengen, en geene onder hen is jongeloos.

3. Uwe lippen zijn als een scharlaken snoer, en uwe spraak *a*is liefelijk. De slaap uws hoofds is als een stuk van eenen granaatappel tusschen uwe vlechten. *a* Ps. 147: 1. Col. 4: 6.

4. *a*Uw hals is als Davids toren die gebouwd is als tot ophanging van wapentuig, waar duizend rondassen aan hangen, altemaal zijnde schilden der helden, *a* Hoogl. 7: 4.

5. *a*Uwe twee borsten zijn gelijk twee welpen, tweelingen van eene ree, die onder de leliën weiden, *a* Hoogl. 7: 3.

6. Totdat die dag aankomt, en de schaduwen vlieden, zal ik gaan tot den mirreberg, en tot den wierookheuvel.

7. Geheel zijt gij schoon, mijne vriendin, en er is geen gebrek aan u.

8. Bij mij van den Líbanon af, o bruid, kom bij mij van den Líbanon af. Zie van den top van Amána, van den top van Sénir en van Hérmon, van de woningen der leeuwinnen, van de bergen der luipaarden.

9. Gij hebt mij het hart genomen, mijne zuster, o bruid; gij hebt mij het hart genomen, met een van uwe oogen, met eene keten van uwen hals.

10. Hoe schoon is uwe uitnemende liefde, mijne zuster, o bruid! Hoe veel beter is uwe uitnemende liefde dan wijn, en de reuk uwer oliën dan alle specerijen!

11. Uwe lippen, o bruid, druppen van honigzeem; honig en melk is onder uwe tong, en de reuk uwer kleederen is als de reuk van Líbanon.

12. Mijne zuster, o bruid, gij zijt een beslotene hof, eene beslotene wel, eene verzegelde fontein.

13. Uwe scheuten zijn een paradijs

van granaatappelen, met edele vruchten; cyprus met nardus;
14. Nardus en saffraan, kalmus en kaneel, met allerlei boomen van wierook, mirre en aloë, mitsgaders alle voornaamste specerijen.
15. O fontein der hoven, put der levende wateren, die uit Líbanon vloeien!
16. Ontwaak, noordenwind, en kom, gij zuidenwind, doorwaai mijnen hof, dat zijne specerijen uitvloeien. O dat mijn liefste tot zijnen hof kwame, en ate zijne edele vruchten!

HET V KAPITTEL.

Ik ben in mijnen hof gekomen, o mijne zuster, o bruid; ik heb mijne mirre geplukt, met mijne specerij; ik heb mijne honigraten met mijnen honig gegeten; ik heb mijnen wijn, mitsgaders mijne melk gedronken. [a]Eet, vrienden, drinkt, en wordt dronken, o liefsten. *a* Jes. 41: 8. Jac. 2: 23.
2. Ik sliep, maar mijn hart waakte. De stemme mijns liefsten, die klopte, was: Doe mij open, mijne zuster, mijne vriendin, mijne duive, mijne volmaakte, want mijn hoofd is vervuld met dauw, mijne haarlokken met nachtdruppen.
3. Ik heb mijnen rok uitgetogen, hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mijne voeten gewasschen, hoe zal ik ze weder bezoedelen?
4. Mijn liefste trok zijne hand van het gat [*der deur*]; en mijn ingewand werd ontroerd om zijnentwille.
5. Ik stond op, om mijnen liefste open te doen; en mijne handen drupten [*van*] mirre, en mijne vingers [*van*] vloeiende mirre, op de handhaven desslots.
6. Ik deed mijnen liefste open; maar mijn liefste was geweken, hij was doorgegaan; mijne ziele ging uit vanwege zijn spreken; [a]ik zocht hem, maar ik vond hem niet, ik riep hem, doch hij antwoordde mij niet. *a* Hoogl. 3: 1.
7. De wachters, die in de stad omgingen, vonden mij; zij sloegen mij, zij verwondden mij; de wachters op de muren namen mijnen sluier van mij.
8. [a]Ik bezweer u, gij dochters van Jeruzalem, indien gij mijnen liefste vindt, wat zult gij hem aanzeggen? Dat ik krank ben van liefde. *a* Hoogl. 3: 5.
9. Wat is uw liefste meer dan een [*andere*] liefste, o gij schoonste onder de vrouwen? Wat is uw liefste meer dan een [*andere*] liefste, dat gij ons zoo bezworen hebt?
10. Mijn liefste is blank en rood, hij draagt de banier boven tien duizend.
11. Zijn hoofd is van het fijnste goud, van het dichtste goud. Zijne haarlokken zijn gekruld, zwart als eene raaf.
12. [a]Zijne oogen zijn als der duiven bij de waterstroomen, met melk gewasschen, staande [*als*] in kaskens [*der ringen*], *a* Hoogl. 1: 15; 4: 1.
13. Zijne wangen zijn als een beddeken van specerij, [*als*] welriekende torenkens. Zijne lippen zijn [*als*] leliën, druppende van vloeiende mirre.
14. Zijne handen zijn [*als*] gouden ringen, gevuld met Turkoois. Zijn buik is [*als*] blinkend elpenbeen, overtogen met Saffieren.
15. Zijne schenkelen zijn [*als*] marmeren pilaren, gegrond op voeten van het dichtste goud. Zijne gestalte is als de Líbanon, uitverkoren als de cederen.
16. Zijn gehemelte is enkel zoetigheid; en al wat aan hem is, is gansch begeerlijk. Zulk een is mijn liefste, ja zulk een is mijn vriend, gij dochters van Jeruzalem.

HET VI KAPITTEL.

Waar is uw liefste henengegaan, o gij schoonste onder de vrouwen? Waarhenen heeft uw liefste het aangezicht gewend, opdat wij hem met u zoeken?
2. Mijn liefste is afgegaan in zijnen hof, tot de specerijbeddekens, om te weiden in de hoven, en om de leliën te verzamelen.
3. Ik ben mijns liefsten, en mijn liefste is mijn, die onder de leliën weidt.
4. [a]Gij zijt schoon, mijne vriendin, gelijk Thírza, liefelijk als Jeruzalem, schrikkelijk als [*slagorden*] met banieren. *a* Ps. 45: 12. Hoogl. 1: 15; 4: 1.
5. Wend uwe oogen van mij af, want zij doen mij geweld aan. Uw haar is als eene kudde geiten, die [*het gras*] van Gílead afscheren.
6. Uwe tanden zijn als eene kudde schapen, die uit de waschstede opko-

men; die alle te zamen tweelingen voortbrengen, en onder hen is geene jongeloos.

7. Uwe wangen zijn als een stuk van eenen granaatappel tusschen uwe vlechten.

8. Er zijn zestig koninginnen en tachtig bijwijven, en maagden zonder getal.

9. Eene eenige is mijne duive, mijne volmaakte, de eenige harer moeder; zij is de zuivere dergene, die haar gebaard heeft. Als de dochters haar zien, zoo zullen zij haar welgelukzalig roemen, de koninginnen en de bijwijven; en zullen ze prijzen.

10. Wie is zij, die er uitziet als de dageraad, schoon gelijk de maan, zuiver als de zon, schrikkelijk als [*slagorden*] met banieren?

11. Ik ben tot den notenhof afgegaan, om de groene vruchten der vallei te zien, om te zien, of de wijnstok bloeide, de granaatboomen uitbotten.

12. Eer ik het wist, zette mij mijne ziele [*op*] de wagens van mijn [a]vrijwillig volk. a Ps. 110: 3.

13. Keer weder, keer weder, o Súlammith; keer weder, keer weder, dat wij u mogen aanzien. Wat ziet gijlieden Súlammith aan? Zij is als een rei van twee heiren.

HET VII KAPITTEL.

Hoe schoon zijn uwe gangen in de schoenen, gij prinsendochter! De omdraaiingen uwer heupen zijn als kostelijke ketens, zijnde het werk van de handen eens kunstenaars.

2. Uw navel is [*als*] een ronde beker, wien geen drank ontbreekt. Uw buik is [*als*] een hoop tarwe, rondom bezet met leliën.

3. Uwe twee [a]borsten zijn als twee welpen, tweelingen van eene ree. a Hoogl. 4: 5.

4. Uw hals is als een elpenbeenen toren. Uwe oogen zijn [*als*] de vijvers te Hésbon, bij de poort van Báth-Rábbim. Uw neus is als de toren van Líbanon, die tegen Damáscus ziet.

5. Uw hoofd op u is als Cármel, en de haarband uws hoofds als purper; de koning is [*als*] gebonden op de galerijen.

6. [a]Hoe schoon zijt gij, en hoe liefelijk zijt gij, o liefde, in wellusten! a Ps. 45: 12. Hoogl. 1: 15; 4: 1.

7. Deze uwe lengte is te vergelijken bij eenen palmboom, en uwe borsten bij [*druiven*]trossen.

8. Ik zeide: Ik zal op den palmboom klimmen, ik zal zijne takken grijpen; zoo zullen dan uwe borsten zijn als [*druiven*]trossen aan den wijnstok, en de reuk van uwen neus als appelen;

9. En uw gehemelte als goede wijn, die recht tot mijnen beminde gaat, doende de lippen der slapenden spreken.

10. [a]Ik ben mijns liefsten, en zijne genegenheid is tot mij. a Hoogl. 2: 16; 16: 3.

11. Kom, mijn liefste, laat ons uitgaan in het veld, laat ons vernachten op de dorpen;

12. Laat ons vroeg ons opmaken naar de wijnbergen; laat ons zien, of de wijnstok bloeit, de jonge druifkens zich opendoen, de granaatappelboomen uitbotten. Daar zal ik u mijne uitnemende liefde geven.

13. De Dudáïm geven reuk, en aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuwe en oude. O mijn liefste, die heb ik voor u weggelegd.

HET VIII KAPITTEL.

Och dat gij mij als een broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder! Dat ik u op de straat vond, ik zoude u kussen; ook zouden zij mij niet verachten.

2. Ik zoude u leiden, ik zoude u brengen in mijner moeders huis; gij zoudt mij leeren; ik zoude u van specerijwijn te drinken geven, en van het sap van mijne granaatappelen.

3. [a]Zijne linkerhand zij onder mijn hoofd, en zijne rechterhand omhelze mij. a Hoogl. 2: 6.

4. [a]Ik bezweer u, gij dochteren van Jeruzalem, dat gij die liefde niet opwekt noch wakker maakt, totdat het [*haar*] luste. a Hoogl. 2: 7; 3: 5.

5. Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn, en liefelijk leunt op haren liefste? Onder den appelboom heb ik u opgewekt; daar heeft [*u*] uwe moeder met smarte voortgebracht; daar heeft

zij [*u*] met smarte voortgebracht, [*die*] u gebaard heeft.

6. Zet mij als een zegel op uw hart, als een zegel op uwen arm; want de liefde is sterk als de dood; de ijver is hard als het graf; hare kolen zijn vurige kolen, vlammen des HEEREN.

7. Vele wateren zouden [a]deze liefde niet kunnen uitblusschen; ja de rivieren zouden ze niet verdrinken. Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zoude hem ten eenen male verachten. *a* Rom. 8: 38, enz.

8. Wij hebben eene kleine zuster, die nog geene borsten heeft; wat zullen wij onze zuster doen in dien dag, als men van haar spreken zal?

9. Zoo zij een muur is, wij zullen een paleis van zilver op haar bouwen; en zoo zij eene deur is, wij zullen ze rondom bezetten met cederen planken.

10. Ik ben een muur, en mijne borsten zijn als torens. Toen was ik in zijne oogen als eene, die vrede vindt.

11. Sálomo had eenen wijngaard te Báál-Hámon. Hij gaf dezen wijngaard aan de hoeders; een ieder bracht voor diens vrucht duizend zilverlingen.

12. Mijn wijngaard, dien ik heb, is voor mijn aangezicht; de duizend [*zilverlingen*] zijn voor u, o Sálomo; maar twee honderd zijn voor de hoeders van zijne vrucht.

13. O gij bewoonster der hoven, do metgezellen merken op uwe stemme; doe [*ze*] mij hooren.

14. [a]Kom haastelijk mijn liefste, en wees gij gelijk eene ree, of gelijk een welp der herten, op de bergen der specerijen. *a* Openb. 22: 17, 20.

DE PROFEET

JESAJA.

HET I KAPITTEL.

Het gezicht van Jesája, den zoon van A'moz, hetwelk hij zag over Juda en Jeruzalem, in de dagen van Uzzía, Jótham, A'chaz, [*en*] Hizkía, de koningen van Juda.

2. [a]Hoort, gij hemelen, en neem ter oore, gij aarde, want de HEERE spreekt: Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden. *a* Deut. 32: 1.

3. Een os kent zijnen bezitter, en een ezel de kribbe zijns heeren; [*maar*] Israël heeft geene kennis, mijn volk verstaat niet.

4. Wee het [a]zondige volk, het volk van zware ongerechtigheid, het zaad der boosdoeners, den verdervenden kinderen. Zij hebben den HEERE verlaten, zij hebben den Heilige Israëls gelasterd, zij hebben zich vervreemd, [*wijkende*] achterwaarts. *a* Ps. 78: 8. Jes. 57: 3.

5. Waartoe zoudt gij meer geslagen worden? [a]Gij zoudt des afvals des te meer maken. Het gansche hoofd is krank, en het gansche hart is mat. *a* 2 Kron. 28: 22. Jer. 2: 30.

6. Van de voetzool af tot het hoofd toe is er niets geheels daaraan; [*maar*] wonden, en striemen, en etterbuilen, [*die*] niet uitgedrukt noch verbonden

zijn, en geene daarvan is met olie verzacht.

7. [a]Uw aardrijk is eene verwoesting; uwe steden zijn met vuur verbrand; uw land, dat verteren de vreemden in uwe tegenwoordigheid; en eene verwoesting is er, als eene omkeering door de vreemden.
a Deut. 28: 51, 52. Jes. 5: 5.

8. En de dochter Sions is overgebleven als een hutken in den wijngaard, als een nachthutken in den komkommerhof, als eene belegerde stad.

9. [a]Zoo niet de HEERE der heirscharen ons nog een weinig overblijfsels hadde gelaten, als [b]Sódom zouden wij geworden zijn, wij zouden Gomórra gelijk zijn geworden. a Jes. 17: 6; 24: 6; 30: 17. Rom. 9: 29. b Gen. 19: 24.

10. Hoort des HEEREN woord, gij oversten van Sódom; neemt ter oore de wet onzes Gods, gij volk van Gomórra.

11. Waartoe zal Mij zijn de veelheid uwer slachtofferen? zegt de HEERE; [a]Ik ben zat van de brandofferen der rammen, en van het smeer der vette [*beesten*], en heb geenen lust aan het bloed der varren, noch der lammeren, noch der bokken. a Ps. 50: 8, 9. Spr. 15: 8; 21: 27. Jes. 66: 3. Jer. 6: 20. Amos 5: 22.

12. Wanneer gijlieden voor mijn aangezichte komt te verschijnen, wie heeft zulks van uwe hand geëischt, dat gij mijne voorhoven betreden zoudt?

13. Brengt niet meer vergeefsch offer; het reukwerk is Mij een gruwel; de nieuwe maanden, en Sábbathen, [*en*] het bijeenroepen der vergaderingen vermag Ik niet; het is ongerechtigheid, zelfs de verbodsdagen.

14. Uwe nieuwe maanden, en uwe gezette hoogtijden haat mijne ziele; zij zijn Mij tot eenen last; Ik ben moede geworden [*die*] te dragen.

15. En [a]als gijlieden uwe handen uitbreidt, verberg Ik mijne oogen voor u; ook wanneer gij het gebed vermenigvuldigt, hoor Ik niet; [*want*] uwe handen zijn vol bloeds. a Spr. 1: 28.

16. Wascht u, reinigt u; doet de boosheid uwer handelingen van voor mijne oogen weg; [a]laat af van kwaad te doen. a Ps. 34: 15: 37: 27. Amos 5: 15. Rom. 12: 9.

17. Leert goed doen; zoekt het recht; helpt den verdrukte; doet den wees recht; handelt de twistzaak der weduwe.

18. Komt dan, en laat ons samen rechten, zegt de HEERE. [a]Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als [*witte*] wolle. a Ps. 51: 9.

19. Indien gijlieden willig zijt en hoort, zoo zult gij het goede dezes lands eten;

20. Maar indien gij weigert en wederspannig zijt, zoo zult gij van het zwaard gegeten worden; want de mond des HEEREN heeft [*het*] gesproken.

21. Hoe is de getrouwe stad tot eene hoer geworden! Zij was vol recht; gerechtigheid herbergde daarin; maar nu doodslagers.

22. Uw [a]zilver is geworden tot schuim; [b]uw wijn is vermengd met water. a Ezech. 22: 18, 19. b Hos. 4: 18.

23. Uwe vorsten zijn afvalligen en metgezellen der dieven; een ieder van hen heeft de geschenken lief, en zij jagen de vergeldingen na; [a]den wees doen zij geen recht, en de twistzaak der weduwe komt voor hen niet.
a Jer. 5: 28. Zach. 7: 10.

24. Daarom spreekt de Heere HEERE der heirscharen, de Machtige Israëls: O wee, Ik zal Mij troosten van mijne wederpartijders, [a]Ik zal Mij wreken van mijne vijanden. a Deut. 28: 63.

25. En Ik zal mijne hand tegen u keeren, en [a]Ik zal uw schuim op het allerreinste afzuiveren, en Ik zal al uw tin wegnemen. a Jer. 6: 29. Mal. 3: 3.

26. En Ik zal [*u*] uwe rechters wedergeven, als in het eerste, en uwe raadslieden als in den beginne. Daarna zult gij eene stad der gerechtigheid, eene getrouwe stad, genoemd worden.

27. Sion zal door recht verlost worden, en hare wederkeerenden door gerechtigheid.

28. [a]Maar er zal verbreking zijn der overtreders en der zondaren te zamen; en die den HEERE verlaten, zullen omkomen. a Job 31: 3. Ps. 1: 6; 5: 6; 73: 27; 92: 10; 104: 35.

29. Want zij zullen beschaamd worden om der eiken wille, die gijlieden

begeerd hebt, en gij zult schaamrood worden om der hoven wille, die gij verkoren hebt.

30. Want gij zult zijn als een eik, welks bladeren afvallen, en als een hof, die geen water heeft.

31. En de sterke zal wezen tot grof vlas, en zijn werkmeester tot eene vonk, en zij zullen beiden te zamen branden, en er zal geen uitblusscher wezen.

HET II KAPITTEL.

Het woord, dat Jesája, de zoon van A'moz, gezien heeft over Juda en Jeruzalem.

2. En het zal geschieden in het laatste der dagen, dat [a]de berg van het Huis des HEEREN zal vastgesteld zijn op den top der bergen, en dat hij zal verheven worden boven de heuvelen, en tot hem zullen alle heidenen toevloeien. *a* Micha 4: 1.

3. En vele volken zullen henengaan, en zeggen: Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, tot het Huis van den God Jakobs, opdat Hij ons leere van zijne wegen, en dat wij wandelen in zijne paden. Want [a]uit Sion zal de wet uitgaan, en des HEEREN woord uit Jeruzalem. *a* Ps. 110: 2.

4. En Hij zal richten onder de heidenen, en bestraffen vele volkeren; en zij zullen hunne [a]zwaarden slaan tot spaden, en hunne spiesen tot sikkelen; het [*éene*] volk zal tegen het [*andere*] volk geen zwaard opheffen, en zij zullen geen oorlog meer leeren. *a* Joël 3: 10.

5. Komt, gij huis Jakobs, en laat ons wandelen in het licht des HEEREN.

6. Maar Gij hebt uw volk, het huis Jakobs, verlaten; want zij zijn vervuld [*met goddeloosheid*], meer dan het Oosten, en zij zijn guichelaars gelijk de Philistijnen, en aan de kinderen der vreemden toonen zij hun behagen.

7. En hun land is vervuld met zilver en goud, en hunner schatten is geen einde; hun land is ook vervuld met paarden, en hunner wagenen is geen einde.

8. Ook is hun land vervuld met afgoden; voor het werk hunner handen buigen zij zich neder, voor hetgene dat hunne vingeren gemaakt hebben.

9. Daar bukt zich de gemeene man, en de aanzienlijke man vernedert zich; daarom zult Gij het hun niet vergeven.

10. Ga in den rotssteen, en verberg u in het stof, vanwege den schrik des HEEREN, en om de heerlijkheid zijner majesteit.

11. [a]De hooge oogen der menschen zullen vernederd worden, en de hoogheid der mannen zal nedergebogen worden; en de HEERE alleen zal in dien dag verheven zijn. *a* Jes. 5: 15.

12. Want de dag des HEEREN der heirscharen zal zijn tegen allen hoovaardige en hooge, en tegen allen verhevene, opdat hij vernederd worde;

13. En tegen alle hooge en verhevene cederen van Líbanon, en tegen alle eiken van Básan;

14. En tegen alle hooge bergen, en tegen alle verhevene heuvelen;

15. En tegen allen hoogen toren, en tegen allen vasten muur;

16. En tegen alle schepen van Thársis, en tegen alle gewenschte schilderijen.

17. En de hoogheid des menschen zal gebogen, en de hoogheid der mannen zal vernederd worden; en de HEERE alleen zal in dien dag verheven zijn.

18. En elkeen der afgoden zal ganschelijk vergaan.

19. Dan zullen zij in de spelonken der rotssteenen gaan, en in de holen der aarde, vanwege den schrik des HEEREN, en vanwege de heerlijkheid zijner majesteit, wanneer Hij zich opmaken zal, om de aarde te verschrikken.

20. In dien dag zal de mensch zijne zilveren afgoden, en zijne gouden afgoden, welke zij zich gemaakt hadden, om zich [*daarvoor*] neder te buigen, wegwerpen voor de mollen en de vledermuizen;

21. Gaande in de reten der rotsen, en in de kloven der steenrotsen, vanwege den schrik des HEEREN, en vanwege de heerlijkheid zijner majesteit, wanneer Hij zich opmaken zal, om de aarde geweldiglijk te verschrikken.

22. Laat gijlieden [*dan*] af van den mensch, wiens adem in zijnen neus is; want waarin is hij te achten?

HET III KAPITTEL.

Want zie, de Heere HEERE der heirscharen zal van Jeruzalem en van Juda wegnemen den stok en den staf, allen stok des broods, en allen stok des waters;

2. Den held en den krijgsman, den rechter en den profeet, en den waarzegger en den oude;

3. Den overste van vijftig, en den aanzienlijke, en den raadsman, en den wijze onder de werkmeesters, en dien, die kloek ter tale is.

4. En Ik zal jongelingen stellen [*tot*] hunne vorsten, en kinderen zullen over hen heerschen.

5. En het volk zal gedrongen worden; de één zal zijn tegen den ander, en een iegelijk tegen zijnen naaste; de jongeling zal stout zijn tegen den oude, de verachte tegen den geëerde.

6. Wanneer iemand zijnen broeder [*uit*] het huis zijns vaders zal aangrijpen, [*zeggende:*] Gij hebt een kleed, wees ons ten overste, laat toch dezen aanstoot onder uwe hand wezen;

7. [*Zoo*] zal hij in dien dag [*zijne hand*] opheffen, zeggende: Ik kan geen heelmeester wezen; er is ook geen brood en geen kleed in mijn huis; zet mij niet tot een overste des volks.

8. Want Jeruzalem heeft aangestooten, en Juda is gevallen, dewijl hunne tong en handelingen tegen den HEERE zijn, om de oogen zijner heerlijkheid te verbitteren.

9. Het gelaat huns aangezichts getuigt tegen hen, en hunne zonden spreken zij vrij uit, gelijk Sódom; zij verbergen ze niet. Wee hunlieder ziele, want zij doen zichzelven kwaad.

10. Zegt den rechtvaardige, dat het [*hem*] wel gaan zal; dat zij de vrucht hunner werken zullen eten.

11. Wee den goddelooze, het zal [*hem*] kwalijk gaan; want de vergelding zijner handen zal hem geschieden.

12. De drijvers mijns volks zijn kinderen, en vrouwen heerschen er over. O mijn volk, die u leiden, verleiden [*u*], en den weg uwer paden slokken zij in.

13. De HEERE stelt zich om te pleiten, en Hij staat om de volkeren te richten.

14. De HEERE komt ten gerichte tegen de oudsten zijns volks en zijne vorsten; want gijlieden hebt dezen wijngaard verteerd; de roof des ellendigen is in uwe huizen.

15. Wat is ulieden. dat gij mijn volk verbrijzelt, en de aangezichten der ellendigen vermaalt? spreekt de Heere HEERE der heirscharen.

16. Voorts zegt de HEERE: Daarom dat de dochteren van Sion zich verheffen, en gaan met uitgestrekten halze, en lonken met de oogen, al gaande en trippelende daarhenen treden, en alsof hare voeten gebonden waren;

17. Zoo zal de Heere den schedel der dochteren van Sion schurftig maken, en de HEERE zal hare schaamte ontblooten.

18. Ten zelven dage zal de Heere wegnemen het sieraad der kousebanden, en de netkens, en de maankens;

19. De reukdooskens, en de kleine ketenkens, en de glinsterende kleedingen;

20. De hoofdkroningen, en de armversierselen, en de bindselen, en de reukballekens, en de oorringen;

21. De ringen en de voorhoofdsierselen;

22. De wisselkleederen, en de mantelkens, en de hoedekens, en de buidels;

23. De spiegels, en de fijne linnen deksels, en de hulledoeken, en de sluiers.

24. En het zal geschieden, dat er voor specerij stank zal zijn, en lossigheid voor eenen gordel, en kaalheid in plaats van haarvlechten, en omgording eens zaks in plaats van eenen wijden rok, en verbranding in plaats van schoonheid.

25. Uwe mannen zullen door het zwaard vallen, en uwe helden in den strijd.

26. En hare poorten zullen treuren en leed dragen, en zij zal ledig gemaakt zijnde op de aarde zitten.

HET IV KAPITTEL.

En te dien dage zullen zeven vrouwen éénen man aangrijpen, zeggende: Ons brood zullen wij eten, en met onze kleederen zullen wij gekleed zijn; laat

ons alleenlijk naar uwen naam genoemd worden; neem onze smaadheid weg.

2. Te dien dage zal des HEEREN SPRUITE zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, en de vrucht der aarde tot voortreffelijkheid en tot versiering dengenen, die het ontkomen zullen in Israël.

3. En het zal geschieden, dat de overgeblevene in Sion, en de overgelatene in Jeruzalem zal heilig geheeten worden; een iegelijk, die geschreven is ten leven te Jeruzalem;

4. Als de Heere zal afgewasschen hebben den drek der dochteren van Sion, en de bloedschulden van Jeruzalem zal verdreven hebben uit zijn midden, door den Geest des oordeels, en door den Geest der uitbranding.

5. En de HEERE zal over alle woning van den berg Sions, en over zijne vergaderingen, scheppen eene wolk des daags, en eenen rook en den glans eens vlammenden vuurs des nachts; want over alles wat heerlijk is, zal eene beschutting wezen.

6. En er zal eene hut zijn tot eene schaduw des daags tegen de hitte, en tot eene toevlucht en tot eene verberging tegen den vloed en tegen den regen.

HET V KAPITTEL.

Nu zal ik mijne beminde een lied mijns liefsten zingen van zijnen wijngaard. Mijn beminde heeft eenen wijngaard op eenen vetten heuvel.

2. En hij heeft dien omtuind, en van steenen gezuiverd, en hij heeft hem beplant [*met*] edele wijnstokken; en hij heeft in zijn midden eenen toren gebouwd, en ook eenen wijnbak daarin uitgehouwen; en hij heeft verwacht, dat hij [*goede*] druiven zoude voortbrengen, maar hij heeft stinkende druiven voortgebracht.

3. Nu dan, gij inwoners van Jeruzalem, en gij mannen van Juda, oordeelt toch tusschen Mij en tusschen mijnen wijngaard.

4. [a]Wat is er meer te doen aan mijnen wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Waarom heb Ik verwacht, dat hij [*goede*] druiven voortbrengen zoude, en hij heeft stinkende druiven voortgebracht?

a Jer. 2: 5. Micha 6: 3, 8.

5. Nu dan, Ik zal ulieden nu bekend maken, wat Ik mijnen wijngaard doen zal: Ik zal [a]zijne omtuining wegnemen, opdat die zij tot afweiding; zijnen muur zal Ik verscheuren, opdat die zij tot vertreding; a Ps. 80: 13.

6. En Ik zal hem [*tot*] woestheid maken; hij zal niet besnoeid noch omgehakt worden, maar distelen en doornen zullen [*daarin*] opgaan; en Ik zal den wolken gebieden, dat zij geenen regen daarop regenen.

7. [a]Want des HEEREN der heirscharen wijngaard is het huis Israëls, en de mannen van Juda zijn eene plante zijner verlustigingen; en Hij heeft gewacht naar recht, maar zie, het is schurftigheid, naar gerechtigheid, maar zie, het is geschreeuw. a Ps. 80: 9.

8. [a]Wee dengenen, die huis aan huis trekken, akker aan akker brengen, totdat er geene plaatse meer zij, en dat gijlieden alleen inwoners gemaakt wordt in het midden des lands. a Mich. 2: 2.

9. Voor mijne ooren [*heeft*] de HEERE der heirscharen [*gesproken*]; Zoo niet vele huizen tot verwoesting zullen worden, de groote en de treffelijke zonder inwoner!

10. Ja tien bunderen wijngaards zullen een eenig Bath geven, en een Hómer zaads zal eene E'pha geven.

11. [a]Wee dengenen, die, zich vroeg opmakende in den morgenstond, sterken drank najagen, [*en*] vertoeven tot in de schemering, [*totdat*] de wijn hen heeft verhit; a Spr. 23: 29, 30.

12. En harpen en luiten, trommelen en pijpen, en wijn zijn [*in*] hunne maaltijden; maar zij aanschouwen het werk des HEEREN niet, en zij zien niet op het maaksel zijner handen.

13. [a]Daarom zal mijn volk gevankelijk weggevoerd worden, omdat het geene wetenschap heeft; en zijne heerlijken zullen honger lijden, en hunne menigte zal verdorren van dorst.

a Amos 6: 7.

14. Daarom zal het graf zichzelf wijd opsperren, en zijnen mond open doen, zonder mate; opdat nederdale hare heerlijkheid, en hare menigte, met haar

gedruisch, en die in haar van vreugde opspringt.

15. Dan zal de gemeene man nedergebogen worden, en de aanzienlijke man zal vernederd worden, en de oogen der hoovaardigen zullen vernederd worden.

16. Doch de HEERE der heirscharen zal verhoogd worden door het recht; en God, die Heilige, zal geheiligd worden door gerechtigheid.

17. [a]En de lammeren zullen weiden naar hunne wijze, en de vreemdelingen zullen de verwoeste plaatsen der vetten eten. *a* Jes. 14: 30.

18. Wee dengenen, die de ongerechtigheid trekken met koorden der ijdelheid, en de zonde als [*met*] dikke wagenzelen;

19. Die daar zeggen: Dat Hij haaste, dat Hij zijn werk bespoedige, opdat wij het zien; en laat naderen en komen den raadslag van den Heilige Israëls, dat wij [*het*] vernemen.

20. Wee dengenen, die het kwade goed heeten, en het goede kwaad; die duisternis tot licht stellen, en het licht tot duisternis; die het bittere tot zoet stellen, en het zoete tot bitterheid.

21. [a]Wee dengenen, die in hunne oogen wijs, en bij zichzelven verstandig zijn. *a* Spr. 3: 7. Rom. 12: 16.

22. Wee dengenen, die helden zijn om wijn te drinken, en die kloeke mannen zijn om sterken drank te mengen;

23. Die den goddelooze rechtvaardigen om een geschenk, en [a]de gerechtigheid der rechtvaardigen van hen afwenden. *a* Spr. 17: 15; 24: 24.

24. Daarom, [a]gelijk de tong des vuurs den stoppel verteert, en het kaf door de vlam verdaan wordt, [*alzoo*] zal hun wortel als eene uittering wezen, en hunne bloem zal als stof opvaren; omdat zij verwerpen de wet des HEEREN der heirscharen, en de rede van den Heilige Israëls versmaden.
a Ex. 15: 7. Jes. 9: 18.

25. Daarom is de toorn des HEEREN ontstoken tegen zijn volk, en Hij heeft er zijne hand tegen uitgestrekt, en Hij heeft het geslagen, zoodat de bergen hebben gebeefd, en hunne doode lichamen zijn geworden [a]als drek in het midden der straten. Om [b]dit alles keert zijn toorn zich niet af, maar zijne hand is nog uitgestrekt.
a Jes. 10: 6. *b* Jes. 9: 11, 16, 20; 10: 4.

26. Want Hij zal eene banier opsteken onder de heidenen van verre, en Hij zal ze [*herwaarts*] tsissen van het einde der aarde; en zie, haastelijk, snellijk zullen zij aankomen.

27. Geen moede en geen struikelende zal onder hen wezen; niemand zal sluimeren noch slapen, noch de gordel zijner lendenen ontbonden worden, noch de schoenriem zijner schoenen afgescheurd worden.

28. Welker pijlen scherp zullen zijn, en alle hunne bogen gespannen. Hunner paarden hoeven zullen als eene rots geacht zijn, en hunne raderen als een wervelwind.

29. Hun gebrul zal zijn als van eenen ouden leeuw, en zij zullen brullen als de jonge leeuwen, en zij zullen brieschen, en den roof aangrijpen en wegvoeren; en er zal geen verlossser zijn.

30. En zij zullen tegen hetzelve te dien dage bruisen, als het bruisen der zee. Dan zal men [a]de aarde aanzien, maar zie, er zal duisternisse [*en*] benauwdheid zijn, en het licht zal verduisterd worden in hunne verwoestingen. *a* Jes. 8: 22.

HET VI KAPITTEL.

In [a]het jaar, toen de koning Uzzía stierf, zoo zag ik den Heere, zittende op eenen hoogen en verhevenen troon, en zijne zoomen vervullende den Tempel. *a* 2 Kon. 15: 7.

2. De Sérafijnen stonden boven Hem; een iegelijk had [a]zes vleugelen. Met twee bedekte [*ieder*] zijn aangezicht, en met twee bedekte hij zijne voeten, en met twee vloog hij. *a* Openb. 4: 8.

3. En de één riep tot den ander, en zeide: [a]Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen; de gansche aarde is van zijne heerlijkheid vol;
a Openb. 4: 8.

4. Zoodat de posten der dorpels zich bewogen van de stemme des roependen; en het Huis werd vervuld met rook.

5. Toen zeide ik: Wee mij, want ik verga; dewijl ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden eens volks, dat onrein van lippen is;

want mijne oogen hebben den Koning, den HEERE der heirscharen, gezien.

6. Maar één van de Sérafijnen vloog tot mij, en had eene gloeiende kool in zijne hand, [*die*] hij met de tang van het altaar genomen had;

7. En hij roerde mijnen mond daarmede aan, en zeide: Zie, deze [a]heeft uwe lippen aangeroerd; alzoo is uwe misdaad [*van u*] geweken, en uwe zonde is verzoend.

a Jer. 1: 9. Dan. 10: 16.

8. Daarna hoorde ik de stemme des Heeren, dewelke zeide: Wien zal Ik zenden, en wie zal ons henengaan? Toen zeide ik: Zie, [*hier*] ben ik, zend mij henen.

9. Toen zeide Hij: Ga henen, en zeg tot dit volk: [a]Hoorende hoort, maar verstaat niet, en ziende ziet, maar merkt niet. a Matth. 13: 14. Marc. 4: 12. Luc. 8: 10. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.

10. Maak het hart dezes volks vet, en maak hunne ooren zwaar, en sluit hunne oogen, [a]opdat het niet zie met zijne oogen, noch met zijne ooren hoore, noch met zijn hart versta, noch zich bekeere, en Hij het geneze.

a Jer. 5: 21.

11. Toen zeide ik: Hoe lange, HEERE? En Hij zeide: Totdat de steden verwoest worden, zoodat er geen inwoner zij, en de huizen, dat er geen mensch zij, en dat het land met verwoesting verstoord worde.

12. Want de HEERE zal die menschen verre wegdoen, en de verlating zal groot wezen in het binnenste des lands.

13. Doch nog een tiende deel zal daarin zijn, en het zal wederkeeren, en zijn om af te weiden. [*Maar*] gelijk de eik, en gelijk de haageik, in dewelke na de afwerping [*der bladeren nog*] steunsel is, [*alzoo*] zal het heilige zaad het steunsel daarvan zijn.

HET VII KAPITTEL.

Het geschiedde nu in de dagen van A'chaz, den zoon van Jótham, den zoon van Uzzía, den koning van Juda, [a]dat Rézin, de koning van Syrië, en Pékah, de zoon van Remálja, de koning van Israël, optoog naar Jeruzalem, ten oorlog tegen haar; maar hij vermocht met strijden niet tegen haar.

a 2 Kon. 16: 5. 2 Kron. 28: 5.

2. Als men den huize Davids boodschapte, zeggende: De Syriërs rusten op Ephraïm; zoo bewoog zich zijn hart en het hart zijns volks, gelijk de boomen des wouds bewogen worden van den wind.

3. En de HEERE zeide tot Jesaja: Ga nu uit, A'chaz te gemoet, gij en uw zoon Scheár-Jaschúb, aan het einde van den watergang des oppersten vijvers, aan den hoogen weg van het veld des vollers;

4. En zeg tot hem: Wacht u, en wees gerust; vrees niet, en uw hart worde niet week, vanwege die twee staarten dezer rookende vuurbranden; vanwege de ontsteking des toorns van Rézin, en van de Syriërs, en van den zoon van Remálja;

5. Omdat de Syriër kwaad tegen u beraadslaagd heeft, [*met*] Ephraïm en den zoon van Remálja, zeggende:

6. Laat ons optrekken tegen Juda, en het verdriet aandoen, en het onder ons deelen, en den zoon van Tábeal koning maken in zijn midden.

7. Aldus zegt de Heere HEERE: Het zal niet bestaan, en het zal niet geschieden.

8. Maar Damáscus zal het hoofd van Syrië zijn, en Rézin het hoofd van Damáscus; en in nog vijf en zestig jaren zal Ephraïm verbroken worden, dat het geen volk zij.

9. Ondertusschen zal Samaría Ephraïms hoofd zijn, en de zoon van Remálja het hoofd van Samaría. Indien gijlieden niet gelooft, zekerlijk gij zult niet bevestigd worden.

10. En de HEERE voer voort te spreken tot A'chaz, zeggende:

11. Eisch u een teeken van den HEERE uwen God; eisch beneden in de diepte, of eisch boven uit de hoogte.

12. Doch A'chaz zeide: Ik zal het niet eischen, en ik zal den HEERE niet verzoeken.

13. Toen zeide hij: Hoort gijlieden nu, gij huis Davids, is het ulieden te weinig, dat gij de menschen moede maakt, dat gij ook mijnen God moede maakt?

14. Daarom zal de HEERE zelf ulie-

den een teeken geven: [a]Zie, eene maagd zal zwanger worden, en zij zal eenen zoon baren, en zijnen naam IMMA'NUEL heeten. a Matth. 1: 21. Luc. 1: 31.

15. Boter en honig zal hij eten, totdat hij wete te verwerpen het kwade en te verkiezen het goede.

16. Zekerlijk eer dit knechtken weet te verwerpen het kwade en te verkiezen het goede, zal dat land, waarover gij verdrietig zijt, verlaten zijn van zijne twee koningen.

17. [*Doch*] de HEERE zal over u, en over uw volk, en over uws vaders huis, dagen doen komen, hoedanige niet gekomen zijn van dien dag af, dat Ephraïm van Juda is afgeweken, [*door*] den koning van Assyrië.

18. Want het zal te dien dage geschieden, dat de HEERE zal toe-tsissen de vliegen, die aan het einde der rivieren van Egypte zijn, en de bijen, die in het land van A'ssur zijn;

19. En zij zullen komen, en zij alle zullen rusten in de woeste dalen, en in de kloven der steenrotsen, en in alle de doornhagen, en in alle geprezene plaatsen.

20. Te dien dage zal de Heere door een gehuurd scheermes, [*hetwelk*] aan gene zijde der rivier is, door den koning van Assyrië, afscheren het hoofd, en het haar der voeten; ja het zal ook den baard gansch wegnemen.

21. En het zal geschieden te dien dage, dat iemand eene jonge koe in het leven zal behouden hebben, en twee schapen;

22. En het zal geschieden, dat hij vanwege de veelheid der melk, die zij geven zullen, boter zal eten; ja een ieder, die overgebleven zal zijn in het midden des lands, die zal boter en honig eten.

23. Ook zal het te dienzelven dage geschieden, dat iedere plaats, alwaar duizend wijnstokken geweest zijn, van duizend zilverlingen, [a]die zal tot doornen en distelen zijn; a Lev. 26: 22.

24. Dat men met pijlen en met den boog aldaar zal moeten gaan; want het gansche land zal doornen en distelen zijn.

25. Ook alle de bergen, die men met houweelen pleegt om te hakken, daar zal men niet komen [*uit*] vreeze der doornen en der distelen; maar die zullen wezen tot inzending van den os, en tot vertreding van het kleine vee.

HET VIII KAPITTEL

Voorts zeide de HEERE tot mij: Neem u eene groote rol, en schrijf daarop met eens menschen griffel: Haastende tot den roof, is hij spoedig tot den buit.

2. Toen nam ik mij getrouwe getuigen, Uría, den priester, en Zacharía, den zoon van Jeberéchja.

3. En ik was tot de profetesse genaderd; die werd zwanger, en baarde eenen zoon; en de HEERE zeide tot mij: Noem zijnen naam MAHE'R SCHALA'L CHA'S BA'Z.

4. Want eer dat knechtken zal kunnen roepen: Mijn vader; of: Mijne moeder; zal men den rijkdom van Damáscus, en den buit van Samaría dragen voor het aangezicht des konings van A'ssur.

5. En de HEERE sprak nog verder tot mij, zeggende:

6. Dewijl dit volk veracht de wateren van Silóah, die zachtkens gaan, en er vreugde is bij Rézin en den zoon van Remálja;

7. Daarom zie, zoo zal de Heere over hen doen opkomen die sterke en geweldige wateren der rivier, den koning van Assyrië en alle zijne heerlijkheid; en hij zal opkomen over alle zijne stroomen, en gaan over alle zijne oevers:

8. En hij zal doortrekken in Juda; hij zal het overstroomen, en er doorgaan; hij zal tot aan den hals reiken; en de uitstrekkingen zijner vleugelen zullen vervullen de breedte uws lands, o Immánuël.

9. Vergezelt u te zamen, gij volkeren, doch wordt verbroken; en neemt ter oore, alle gij, die in verre landen zijt; omgordt u, doch wordt verbroken; omgordt u, doch wordt verbroken.

10. Beraadslaagt eenen raad, doch hij zal vernietigd worden; spreekt een woord, doch het zal niet bestaan; want God is met ons.

11. Want alzoo heeft de HEERE tot mij gezegd met eene sterke hand, en Hij onderwees mij van niet te wandelen op den weg dezes volks, zeggende:

12. Gijlieden zult niet zeggen: Eene verbintenis; van alles, waar dit volk van

zegt: Het is eene verbintenis; en vreest gijlieden hunne vreezè niet, en verschrikt niet.

13. Den HEERE der heirscharen, dien zult gijlieden heiligen, en Hij zij uwe vreeze, en Hij zij uwe verschrikking.

14. Dan zal Hij [*ulieden*] tot een heiligdom zijn; maar [a]tot eenen steen des aanstoots en tot eenen rotssteen der struikeling den twee huizen Israëls, tot eenen strik en tot een net den inwoners te Jeruzalem.
a Jes. 28: 16. Luc. 2: 34. Rom. 9: 33. 1 Petr. 2: 7.

15. En velen onder hen zullen struikelen, en vallen, [a]en verbroken worden, en zullen verstrikt en gevangen worden.
a Matth. 21: 44. Luc. 20: 18.

16. Bind het getuigenis toe; verzegel de wet onder mijne leerlingen.

17. Daarom zal ik den HEERE verbeiden, die zijn aangezichte verbergt voor het huis Jakobs, en ik zal Hem verwachten.

18. [a]Zie, ik en de kinderen, die mij de HEERE gegeven heeft, zijn tot teekenen en tot wonderen in Israël, van den HEERE der heirscharen, die op den berg Sions woont. a Hebr. 2: 13.

19. Wanneer zij dan tot ulieden zeggen zullen: Vraagt den waarzeggers en duivelskunstenaars, die daar piepen, en binnen 's monds mompelen; [*zoo zegt:*] Zal niet een volk zijnen God vragen? [a]Zal men voor de levenden de dooden [*vragen*]? a Deut. 18: 11.

20. Tot de wet en tot het getuigenis! Zoo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geenen dageraad zullen hebben.

21. En een ieder van hen zal daar doorgaan, hard gedrukt en hongerig; en het zal geschieden, wanneer hem hongert, en hij zeer toornig zal zijn, dan zal hij vloeken op zijnen koning en op zijnen God, als hij opwaarts zal zien;

22. [a]Als hij de aarde aanschouwen zal, zie, er zal benauwdheid en duisternis zijn; hij zal verduisterd zijn door angst, en voortgedreven door donkerheid. a Jes. 5: 30.

23. Maar [*het land*], dat beangstigd was, zal niet [*gansch*] verduisterd worden; gelijk als Hij het in den eersten tijd verachtelijk gemaakt heeft, naar het land van Zebulon aan, en naar het land van Naphthali aan, alzoo heeft Hij het in het laatste heerlijk gemaakt, naar den weg zeewaarts aan [*gelegen*], over den Jordaan, aan [a]Galiléa der heidenen. a Matth. 4: 15.

HET IX KAPITTEL

Het [a]volk, dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen, die wonen in het land van de schaduwe des doods, over deze zal een licht schijnen. a Matth. 4: 15, 16. Ephez. 5: 15.

2. Gij hebt dit volk vermenigvuldigd, [*maar*] Gij hebt de blijdschap niet groot gemaakt; zij zullen [*nochtans*] blijde wezen voor uw aangezichte, gelijk men zich verblijdt in den oogst, gelijk men verheugd is, wanneer men den buit uitdeelt.

3. Want het juk van hunnen last, en den stok hunner schouders, en den staf desgenen, die hen dreef, hebt Gij verbroken, [a]gelijk ten dage der Midianieten; a Richt. 7: 22. Jes. 10: 26.

4. Toen de gansche strijd dergenen, die streden, met gedruisch geschiedde, en de kleederen in het bloed gewenteld en verbrand werden, [*tot*] een voedsel des vuurs.

5. Want een Kind is ons geboren, een Zoon is [a]ons gegeven, en de heerschappij is op zijnen schouder; en men noemt zijnen naam Wonderlijk, [b]Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst. a Jes. 22: 22. Luc. 2: 10, 11. Joh. 4: 10. b Jes. 11: 2. Jer. 23: 6.

6. Der grootheid dezer heerschappij en des vredes zal geen einde zijn op den troon van David en in zijn koninkrijk, om dat te bevestigen en dat te sterken met gerichte en met gerechtigheid, van nu aan tot in eeuwigheid toe. De [a]ijver des HEEREN der heirscharen zal zulks doen. a 2 Kon. 19: 31. Jes. 37: 32.

7. De Heere heeft een woord gezonden in Jakob, en het is gevallen in Israël;

8. En al dit volk zal het gewaar worden, Ephraïm en de inwoner van Samaría, in hoogmoed en grootschheid des harten zeggende:

9. De tichelsteenen zijn gevallen, maar [*met*] uitgehouwene steenen zullen wij [*wederom*] bouwen; de wilde vijgeboo

men zijn afgehouwen, maar wij zullen ze in cederen veranderen.

10. Want de HEERE zal Rézins tegenpartijders tegen hem verheffen, en Hij zal zijne vijanden samen vermengen;

11. De Syriërs van voren, en de Philistijnen van achteren, dat zij Israël opeten met vollen mond. [a]Om dit alles keert zijn toorn zich niet af, maar zijne hand is nog uitgestrekt.

a Jes. 5: 25; 10: 4.

12. Want dit volk keert zich niet tot dien, die het slaat, en den HEERE der heirscharen zoeken zij niet.

13. Daarom zal de HEERE afhouwen uit Israël den kop en den staart, den tak en de bieze, op éénen dag.

14. (De oude en aanzienlijke, die is de kop; maar de profeet, die valschheid leert, die is de staart.)

15. Want de leiders dezes volks zijn verleiders, en die van hen geleid worden, worden ingeslokt.

16. Daarom zal zich de Heere niet verblijden over hunne jongelingen, en hunner weezen en hunner weduwen zal Hij zich niet ontfermen; want zij zijn allen te zamen [a]huichelaars en boosdoeners, en alle mond spreekt dwaasheid. Om dit alles keert zijn toorn zich niet af, maar zijne hand is nog uitgestrekt.

a Jes 10: 6.

17. Want [a]de goddeloosheid brandt als vuur; doornen en distelen zal zij verteren, en zal aansteken de verwarde struiken des wouds, die zich verheven hebben [*als*] de verheffing des rooks.

a Jes. 5: 24; 24: 6.

18. Vanwege de verbolgenheid des HEEREN der heirscharen zal het land verduisterd worden; en het volk zal zijn als een voedsel des vuurs; de één zal den ander niet verschoonen.

19. Zoo hij ter rechterhand snijdt, zal hij toch hongeren, en zoo hij ter linkerhand eet, zal hij toch niet verzadigd worden; een iegelijk zal het vleesch zijns arms eten:

20. Manasse Ephraïm, en Ephraïm Manasse, [*en*] zij zullen te zamen tegen Juda zijn. Om dit alles keert zijn toorn zich niet af, maar zijne hand is nog uitgestrekt.

HET X KAPITTEL.

Wee dengenen, die ongerechte inzettingen inzetten, en den schrijvers, die moeite voorschrijven;

2. Om de armen van het recht af te wenden, en om het recht der ellendigen mijns volks te rooven, opdat de weduwen hun buit worden, en opdat zij de weezen mogen plunderen.

3. Maar wat zult gijlieden doen ten dage der bezoeking, en der verwoesting, [*die*] van verre komen zal? Tot wien zult gij vlieden om hulpe? En waar zult gij uwe heerlijkheid laten?

4. Dat elkeen zich niet zoude buigen onder de gevangenen, en vallen onder de gedooden? Om dit alles keert zijn toorn zich niet af, maar zijne hand is nog uitgestrekt.

5. [a]Wee den Assyriër, [*die*] de roede mijns toorns is, en mijne grimmigheid is een stok in hunne hand.

a Jes. 36: 1. Jer. 25: 9. Ezech. 21: 9.

6. Ik zal hem zenden tegen een huichelachtig volk, en Ik zal hem bevel geven tegen het volk mijner verbolgenheid; opdat hij den roof roove, en plundere de plundering, en stelle het ter vertreding, [a]gelijk het slijk der straten.

a Jes. 5: 25.

7. Hoewel hij het zoo niet meent, en zijn hart alzoo niet denkt; maar hij zal in zijn hart hebben, te verdelgen en uit te roeien niet weinige volkeren.

8. Want hij zegt: Zijn niet mijne vorsten alle te zamen koningen?

9. Is niet Cálno gelijk Cárchemis? Is Hámath niet gelijk A'rphad? Is niet Samaría gelijk Damáscus?

10. Gelijk als mijne hand gevonden heeft de koninkrijken der afgoden, ofschoon hunne gesnedene beelden beter zijn, dan [*die*] van Jeruzalem, en dan [*die*] van Samaría;

11. Gelijk als ik gedaan heb aan Samaría en aan zijne afgoden, zoude ik alzoo niet kunnen doen aan Jeruzalem en aan zijne afgoden?

12. Want het zal geschieden, als de Heere een einde zal gemaakt hebben van al zijn werk op den berg Sion en te Jeruzalem, dan zal Ik *bezoeken de vrucht van de grootschheid des harten van den koning van Assyrië, en de pracht van de hoogheid zijner oogen.

---

* Stat Overz.: te huis zoeken; dit is thans ongebruikelijk.

13. Omdat hij gezegd heeft: Door de kracht mijner hand heb ik het gedaan, en door mijne wijsheid; want ik ben verstandig; en ik heb de landpalen der volkeren weggenomen, en heb hunnen voorraad geroofd, en heb als een geweldige de inwoners doen nederdalen;
14. En mijne hand heeft gevonden het vermogen der volken, als een nest, en ik heb het gansche aardrijk samengeraapt, gelijk men de eieren, die verlaten zijn, samenraapt; en er is niemand geweest, die eenen vleugel verroerde, of den bek opendeed, of piepte.
15. Zal eene bijl zich beroemen tegen dien, die daarmede houwt? Zal eene zaag pochen tegen dien, die ze trekt? Alsof een staf bewoog degenen, die hem opheffen! Als men eenen stok opheft, is het geen hout?
16. Daarom zal de Heere Heere der heirscharen onder zijne vetten eene magerheid zenden; en onder zijne heerlijkheid [a]zal Hij eenen brand doen branden, als den brand des vuurs.
a Jes. 24: 6.
17. Want het Licht van Israël zal tot een vuur zijn, en zijn Heilige tot eene vlam, welke in brand steken en verteren zal zijne doornen en zijne distelen op éénen dag.
18. Ook zal Hij verteren de heerlijkheid zijns wouds en zijns vruchtbaren velds, van de ziele af tot den vleesche toe; en hij zal zijn, gelijk als wanneer een vaandeldrager versmelt.
19. En de overgeblevene boomen zijns wouds zullen weinige in getal zijn; ja een jongen zoude ze opschrijven.
20. En het zal geschieden te dien dage, dat het overblijfsel van Israël, en de ontkomenen van het huis Jakobs, niet meer steunen zullen op dien, die ze geslagen heeft; maar zij zullen steunen op den HEERE, den Heilige Israëls, oprechtelijk.
21. Het overblijfsel zal wederkeeren, het overblijfsel van Jakob, tot den sterken God.
22. Want [a]ofschoon uw volk, o Israël, is gelijk het zand der zee, zoo zal [*toch maar*] het overblijfsel daarvan wederkeeren; de verdelging is vastelijk besloten, overvloeiende met gerechtigheid.
a Rom. 9: 27, 28.
23. Want [a]eene verdelging, die vastelijk besloten is, zal de Heere HEERE der heirscharen doen in het midden dezes ganschen lands.
a Jes. 28: 22.
24. Daarom zegt de Heere HEERE der heirscharen alzoo: Vrees niet, gij mijn volk, dat te Sion woont, voor A'ssur, als hij u met de roede zal slaan, en hij zijnen staf tegen u zal opheffen, naar de wijze der Egyptenaren;
25. Want nog een klein weinig, zoo zal volbracht worden de gramschap, en mijn toorn tot hunne vernieling.
26. Want de HEERE der heirscharen zal tegen hem eenen geesel verwekken, gelijk de slachting van Mídian was aan de rots van O'reb; en [*gelijk*] [a]zijn staf over de zee was, denwelken Hij verheffen zal naar de wijze der Egyptenaren.
a Ex. 14.
27. En het zal geschieden ten zelven dage, dat zijn last zal afwijken van uwen schouder, en zijn juk van uwen hals; en het juk zal verdorven worden, om des Gezalfden wille.
28. Hij komt te A'jath, hij trekt door Mígron; te Míchmas legt hij zijne *legergoederen af.
29. Zij trekken door den doorgang; te Géba houden zij hunne vernachting; Ráma beeft, Gíbea Sauls vlucht.
30. Roep luide met uwe stemme, gij dochter van Gállim; laat ze hooren tot Láïs toe, o ellendige A'nathoth.
31. Madména vliedt weg; de inwoners van Gébim vluchten met hoopen.
32. Nog een dag blijft hij te Nob; hij zal zijne hand bewegen [*tegen*] den berg der dochter Sions, den heuvel van Jeruzalem.
33. [*Doch*] zie, de Heere HEERE der heirscharen zal met geweld de takken afkappen; en die hoog van gestalte zijn, zullen nedergehouwen worden, en de verhevenen zullen vernederd worden.
34. En Hij zal met ijzer de verwarde struiken des wouds omhouwen; en de Líbanon zal vallen door den Heerlijke.

HET XI KAPITTEL.

Want [a]er zal een rijsken voortkomen uit den afgehouwenen tronk van I'saï,

* Stat. overz.: gereedschap; hetgene thans eenen anderen zin heeft.

en eene scheut uit zijne wortelen zal vrucht voortbrengen. *a* Jes. 4: 2. Hand. 13: 22, 23.

2. En op hem zal de Geest des HEEREN rusten; de Geest der wijsheid en des verstands, *a*de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennisse en der vreeze des HEEREN. *a* Jes. 9: 5.

3. En zijn rieken zal zijn in de vreeze des HEEREN; en hij zal naar het gezicht zijner oogen niet richten; hij zal ook naar het gehoor zijner ooren niet bestraffen.

4. Maar hij zal de armen met gerechtigheid richten, en de zachtmoedigen des lands met rechtmatigheid bestraffen; doch hij zal de aarde slaan met de roede zijns monds, en met den adem zijner lippen zal hij den goddelooze dooden.

5. Want gerechtigheid zal de gordel zijner lendenen zijn; ook zal de waarheid de gordel zijner lendenen zijn.

6. En *a*de wolf zal met het lam verkeeren, en de luipaard bij den geitebok nederliggen; en het kalf, en de jonge leeuw, en het mestvee te zamen, en een klein jongsken zal ze drijven. *a* Jes. 65: 25. Hos. 2: 17.

7. De koe en de berin zullen te zamen weiden, hare jongen zullen [*te zamen*] nederliggen, en de leeuw zal stroo eten, gelijk de os.

8. En een zoogkind zal zich vermaken over het hol van eene adder; en een gespeend kind zal zijne hand uitsteken in den kuil van den basilisk.

9. Men zal nergens leed doen noch verderven op den ganschen berg mijner heiligheid; want de aarde zal vol van kennisse des HEEREN zijn, gelijk de wateren [*den bodem*] der zee bedekken.

10. Want het zal geschieden ten zelven dage, dat de heidenen naar den *a*wortel van I'saï, die staan zal tot eene banier der volkeren, zullen vragen, en zijne ruste zal heerlijk zijn. *a* Rom. 15: 12.

11. Want het zal geschieden te dien dage, dat de Heere ten anderen male zijne hand aanleggen zal, om weder te verwerven het overblijfsel zijns volks, hetwelk overgebleven zal zijn van Assyrië, en van Egypte, en van Páthros, en van Moorenland, en van E'lam, en van Sínear, en van Hámath, en van de eilanden der zee.

12. En Hij zal eene banier oprichten onder de heidenen, en Hij zal de verdrevenen Israëls verzamelen, en de verstrooiden uit Juda vergaderen, van de vier einden des aardrijks.

13. En de nijd van Ephraïm zal wegwijken, en de tegenpartijders van Juda zullen uitgeroeid worden; Ephraïm zal Juda niet benijden, en Juda zal Ephraïm niet benauwen.

14. Maar zij zullen den Philistijnen op den schouder vliegen tegen het westen, [*en*] zij zullen te zamen die van het oosten berooven; [*aan*] E'dom en Môab zullen zij hunne handen slaan, en de kinderen A'mmons zullen hun gehoorzaam zijn.

15. Ook zal de HEERE den inham der zee van Egypte verbannen, en Hij zal zijne hand bewegen tegen de rivier, door de sterkte zijns winds; en Hij zal die slaan in de zeven stroomen, en Hij zal maken, dat men met schoenen daardoor zal gaan.

16. En er zal een gebaande weg zijn voor het overblijfsel zijns volks, dat overgebleven zal zijn van A'ssur, gelijk als Israël geschiedde ten dage, toen het *a*uit Egypteland optoog. *a* Ex. 14: 29.

HET XII KAPITTEL.

En te dienzelven dage zult gij zeggen: Ik dank U, HEERE, dat Gij toornig op mij geweest zijt; [*maar*] uw toorn is afgekeerd, en Gij troost mij.

2. Zie, God is mijn heil, ik zal vertrouwen en niet vreezen; want de HEERE HEERE is mijne sterkte en psalm, en Hij is mij tot heil geworden.

3. En gijlieden zult *a*water scheppen met vreugde uit de fonteinen des heils; *a* Joh. 7: 37, 38.

4. En zult te dienzelven dage zeggen: Dankt den HEERE, roept zijnen naam aan, maakt zijne daden bekend onder de volkeren; *a*vermeldt, dat zijn naam verhoogd is. *a* Joh. 17: 1, 4, 6, 26.

5. Psalmzingt den HEERE, want Hij heeft heerlijke dingen gedaan; zulks zij bekend op den ganschen aardbodem.

6. Juich en zing vroolijk, gij inwo-

neresse van Sion, want de Heilige Israëls is groot in het midden van u.

HET XIII KAPITTEL.

De last van Bábel, dien Jesája, de zoon van A'moz, gezien heeft.

2. Heft op eene banier, op eenen hoogen berg; verheft eene stemme tot hen; beweegt de hand omhoog, dat zij intrekken door de deuren der prinsen.

3. Ik heb aan mijne geheiligden bevel gegeven; ook heb Ik tot mijnen toorn geroepen mijne helden, de vroolijken mijner hoogheid.

4. Er is eene ruischende stemme op de bergen, gelijk eens grooten volks; eene stemme van gedruisch der koninkrijken, der verzamelde heidenen. De HEERE der heirscharen monstert het krijgsheir.

5. Zij komen uit verren lande, van het einde des hemels; de HEERE en de instrumenten zijner gramschap, om dat gansche land te verderven.

6. Huilt gijlieden, want de dag des HEEREN is nabij; hij komt als eene verwoesting van den Almachtige.

7. Daarom zullen alle handen slap worden, en aller menschen hart zal versmelten;

8. En zij zullen verschrikt worden; smarten en weeën zullen hen aangrijpen, zij zullen bang zijn als eene barende vrouw; een iegelijk zal over zijnen naaste verbaasd zijn; hunne aangezichten zullen vlammende aangezichten zijn.

9. Zie, de dag des HEEREN komt, gruwelijk, met verbolgenheid en hittigen toorn, om het land te stellen tot verwoesting, en zijne zondaars daaruit te verdelgen.

10. Want de sterren des hemels en zijne gesternten zullen hun licht niet laten lichten; [a]de zon zal verduisterd worden, wanneer zij opgaan zal, en de maan zal haar licht niet laten schijnen.

a Ezech. 32: 7. Joël 2: 31; 3: 15. Matth. 24: 29. Marc. 13: 24. Luc. 21: 25.

11. Want Ik zal over de wereld de boosheid bezoeken, en over de goddeloozen hunne ongerechtigheid; en Ik zal den hoogmoed der stouten doen ophouden, en de hoovaardij der tirannen zal Ik vernederen.

12. Ik zal maken, dat een man dierbaarder zal zijn dan dicht goud, en een mensch dan fijn goud van O'phir.

13. Daarom zal Ik den hemel beroeren, en de aarde zal bewogen worden van hare plaats, vanwege de verbolgenheid des HEEREN der heirscharen, en vanwege den dag zijns hittigen toorns.

14. En [*een iegelijk*] zal zijn als eene verjaagde ree, en als een schaap, dat niemand vergadert; een iegelijk zal naar zijn volk omzien, en een iegelijk zal naar zijn land vluchten.

15. Al wie gevonden wordt, die zal doorstoken worden, en al wie daarbij gevoegd is, zal door het zwaard vallen.

16. Ook zullen hunne kinderkens voor hunne oogen verpletterd worden; hunne huizen zullen geplunderd, en hunne vrouwen geschonden worden.

17. Zie, Ik zal de Meden tegen hen verwekken, die het zilver niet zullen achten, en aan het goud zullen zij geenen lust hebben.

18. Maar [*hunne*] bogen zullen de jongelingen verpletteren, en zij zullen zich niet ontfermen over de vrucht des buiks; hun oog zal de kinderen niet verschoonen.

19. Alzoo zal Bábel, het sieraad der koninkrijken, de heerlijkheid, de hoovaardigheid der Chaldeën, zijn gelijk [a]als God Sódom en Gomórra omgekeerd heeft.

a Gen. 19: 25. Jes. 1: 9. Jer. 49: 18; 50: 40.

20. Daar zal geene woonplaats zijn in der eeuwigheid, en zij zal niet bewoond worden van geslacht tot geslacht; en de Arabier zal daar geene tent spannen, en de herders zullen daar niet legeren.

21. Maar daar zullen nederliggen de wilde dieren der woestijnen, en hunne huizen zullen vervuld worden met schrikkelijke gedierten, en daar zullen de jonge struisen wonen, en de duivelen zullen daar huppelen.

22. En wilde dieren der eilanden zullen in zijne verlatene plaatsen malkanderen toeroepen, mitsgaders de draken in de wellustige paleizen. Haar tijd toch is nabij om te komen, en hare dagen zullen niet uitgesteld worden.

HET XIV KAPITTEL.

Want de HEERE zal zich over Jakob ontfermen, en Hij zal Israël nog ver-

kiezen, en Hij zal ze in hun land zetten; en de vreemdeling zal zich tot hen vervoegen, en zij zullen het huis Jakobs aanhangen.

2 En de volken zullen ze aannemen, en in hunne plaats brengen; en het huis Israëls zal ze erfelijk bezitten in het land des HEEREN tot knechten en tot maagden; en zij zullen gevangen houden degenen, die hen gevangen hielden, en zullen heerschen over hunne drijvers.

3. En het zal geschieden ten dage, wanneer u de HEERE ruste geven zal van uwe smart, en van uwe beroering, en [a]van de harde dienstbaarheid, waarin men u heeft doen dienen;

a Deut. 28: 48.

4. Dan zult gij deze spreuk opnemen tegen den koning van Bábel, en zeggen: Hoe houdt de drijver op? [*Hoe*] houdt de goudene op?

5. De HEERE heeft den stok der goddeloozen gebroken, den schepter der heerschers.

6. Die de volkeren plaagde in verbolgenheid met eene plage zonder ophouden, die in toorn over de heidenen heerschte, die wordt vervolgd, zonder dat het iemand afweren kan.

7. De gansche aarde rust, zij is stil; zij maken groot geschal met gejuich.

8. Ook verheugen zich de dennen over u, [*en*] de cederen van Líbanon, [*zeggende*:] Sinds dat gij daar nederligt, komt niemand tegen ons op, die ons afhouwe.

9. De hel van onderen was beroerd om uwentwille, om [*u*] te gemoet te gaan, als gij kwaamt; zij wekt om uwentwille de dooden op, alle de bokken der aarde; zij doet alle de koningen der heidenen van hunne tronen opstaan.

10. Die altegader zullen antwoorden en tot u zeggen Gij zijt ook krank geworden, gelijk wij, gij zijt ons gelijk geworden.

11. Uwe hoovaardij is in de hel nedergestort, [*met*] het geklank uwer luiten, de maden zullen onder u gestrooid worden, en de wormen zullen u bedekken.

12. Hoe zijt gij uit den hemel gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads! [*Hoe*] zijt gij ter aarde nedergehouwen! gij die de heidenen krenktet;

13. En zeidet in uw hart: Ik zal ten hemel opklimmen, ik zal mijnen troon boven de sterren Gods verhoogen; en ik zal mij zetten op den berg der samenkomst aan [a]de zijden van het noorden;

a Ps. 48: 3.

14. Ik zal boven de hoogten der wolken klimmen; ik zal den Allerhoogste gelijk worden.

15. Ja in de hel zult gij nedergestooten worden, aan de zijden van den kuil.

16. Die u zien zullen, zullen u aanschouwen, zij zullen op u letten, [*en zeggen*:] Is dat die man, die de aarde beroerde? die de koninkrijken deed beven?

17. Die de wereld als eene woestijn stelde, en hare steden verstoorde? die zijne gevangenen niet liet los [*gaan*] naar huis toe?

18. Alle de koningen der heidenen, zij allen liggen neder met eere, een iegelijk in zijn huis;

19. Maar gij zijt verworpen van uw graf, als eene gruwelijke scheut, [*als*] een kleed der gedooden, die met het zwaard doorstoken zijn, [*als*] die, die nederdalen in eenen steenkuil, als een vertreden dood lichaam.

20. Gij zult bij hen niet gevoegd worden in de begrafenis; want gij hebt uw land verdorven, [*en*] uw volk gedood. [a]Het zaad der boosdoeners zal in der eeuwigheid niet genoemd worden.

a Job. 18: 19. Ps. 21: 11; 37: 28; 109: 13.

21. Maakt de slachting voor zijne kinderen gereed, [a]om hunner vaderen ongerechtigheid wille; dat zij niet opstaan, en de aarde erven, en de wereld vervullen met steden.

a Ex. 20: 5. Matth. 23: 35.

22. Want Ik zal tegen hen opstaan, spreekt de HEERE der heirscharen, en Ik zal van Babel uitroeien den naam, en het overblijfsel, [a]en den zoon, en den zoonszoon, spreekt de HEERE.

a Job. 18: 19. Ps. 21: 11; 37: 28.

23. En Ik zal ze stellen [a]tot eene erve der nachtuilen, en [*tot*] waterpoelen; en Ik zal ze met eenen bezem des verderfs uitvagen, spreekt de HEERE der heirscharen.

a Jes. 34: 11. Zeph. 2: 14.

24. De HEERE der heirscharen heeft gezworen, zeggende: Indien niet, gelijk Ik gedacht heb, het alzoo geschiede, en gelijk Ik beraadslaagd heb, het bestaan zal!

25. Dat Ik A'ssur in mijn land zal verbreken, en hem op mijne bergen vertreden; opdat zijn juk van hen afwijke, en zijn last van zijnen schouder wijke.

26. Dit is de raadslag, die beraadslaagd is over dat gansche land; en dit is de hand, die uitgestrekt is over alle volken.

27. Want de HEERE der heirscharen heeft het in zijnen raad besloten; [a]wie zal het dan breken? en [b]zijne hand is uitgestrekt; wie zal ze dan keeren?

a 2 Kron. 20: 6. Job 9: 12. Spr. 21: 30. *b* Dan. 4: 35.

28. In het jaar, [a]toen de koning A'chaz stierf, geschiedde deze last.

a 2 Kon. 16: 20.

29. Verheug u niet, gij gansch Palestina, dat de roede, die u sloeg, gebroken is; want uit den wortel der slang zal een basilisk voortkomen, en hare vrucht zal een vurige, vliegende draak zijn.

30. En de eerstgeborenen der armen zullen weiden, en de nooddruftigen zullen zeker nederliggen; uwen wortel daarentegen zal Ik door den honger dooden, en uw overblijfsel zal hij ombrengen.

31. Huil, gij poorte, schreeuw, gij stad; gij zijt gesmolten, gij gansch Palestina; want van het noorden komt een rook, en er is geen eenzame in zijne samenkomsten.

32. Wat zal men dan antwoorden den boden des volks? Dat de HEERE Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten zijns volks eene toevlucht daarin hebben zouden

HET XV KAPITTEL.

[a]De last van Móab.

a Jer. 48: 1. Ezech. 25: 8. Amos 2: 1.

Zekerlijk in den nacht is Ar Móabs verwoest, het is uitgeroeid; zekerlijk in den nacht is Kir Móabs verwoest, het is uitgeroeid.

2. Hij gaat op naar Báith, en Díbon, [*en naar*] Bámoth, om te weenen; over Nébo, en over Medéba zal Móab huilen; op [a]alle zijne hoofden is kaalheid, aller baard is afgesneden.

a Jer. 48: 37. Ezech. 7: 18.

3. Op zijne wijken hebben zij zakken aangegord; op zijne daken en op zijne straten huilen zij altemaal, afgaande met geween.

4. Zoo Hésbon als Eleále schreeuwt, hunne stemme wordt gehoord tot Jáhaz toe; daarom maken de toegerusten van Móab een geschrei, eens iegelijks ziele in hem is kwalijk gesteld.

5. Mijn hart schreeuwt over Móab, zijne grendelen zijn naar Zóar toe, de driejarige vaars; want hij gaat op met geween naar den opgang van Lúhith, want op den weg naar Horonáïm verwekken zij een jammergeschrei.

6. Want de wateren van Nímrim zullen enkel verwoesting wezen; want het gras is verdord, het teedere gras is vergaan, er is geene groente.

7. Daarom zullen zij den overvloed, [*dien*] zij vergaderd hebben, en hetgene dat zij weggelegd hebben, aan de beek der wilgen voeren.

8. Want dat geschreeuw zal omgaan door de landpale van Móab, zijn gehuil tot Egláïm toe, ja tot Béër-E'lim toe zal zijn gehuil zijn.

9. Want de wateren van Dímon zijn vol bloeds; want Ik zal Dímon nog meer toevoegen: [*te weten,*] leeuwen over de ontkomenen van Móab, mitsgaders over het overblijfsel des lands.

HET XVI KAPITTEL.

Zendt de lammeren van den heerscher des lands, van Séla af, naar de woestijn henen, tot den berg der dochter Sions.

2. Anderszins zal het geschieden, dat de dochteren Móabs aan de veren van A'rnon zullen zijn, als een zwervende vogel, [*uit*] het nest gedreven zijnde.

3. Brengt eenen raad aan, houdt gericht; maak uwe schaduw op het midden van den middag, gelijk de nacht; verberg de verdrevenen, [*en*] meld den omzwevende niet.

4. Laat mijne verdrevenen onder u verkeeren, o Móab, wees gij hun eene schuilplaats voor het aangezicht des verstoorders; want de onderdrukker

heeft een einde, de verstoring is te niete geworden, de overtreders zijn van de aarde verdaan.

5. Want er zal een troon bevestigd worden in goedertierenheid, en op dezen zal bestendiglijk een zitten [a]in de tent van David, een, die oordeelt, en het recht zoekt, én vaardig is ter gerechtigheid. *a* Jes. 9: 6.
Dan. 7: 14, 27. Micha 4: 7. Luc. 1: 33.

6. Wij [a]hebben gehoord de hoovaardij van Móab, hij is zeer hoovaardig; zijn hoogmoed, en zijne hoovaardij, en zijne verbolgenheid, zijn alzoo zijne grendelen niet. *a* Jer. 48: 29, 30.

7. Daarom zal Móab over Móab [a]huilen, altemaal zullen zij huilen; over de fondamenten van Kír-Haréseth zult gijlieden zuchten, gewisselijk zij zijn gebroken. *a* Jer. 48: 20.

8. Want de velden van Hésbon zijn verflauwd, [*ook*] de wijnstok van Síbma, de heeren der heidenen hebben zijne uitgelezene planten verpletterd; zij reiken tot Jaëʼzer toe, zij dwalen [*door*] de woestijn; [a]zijne scheuten zijn uitgespreid, zij zijn gegaan over zee.
a Jer. 48: 32, 33.

9. Daarom beween ik, in de weening over Jaëʼzer, den wijnstok van Síbma, ik maak u doornat met mijne tranen, o Hésbon en Eleále; want het vreugdegeschrei over uwe zomervruchten en over uwen oogst is gevallen.

10. Alzoo dat de blijdschap en vroolijkheid weggenomen is van het vruchtbare veld, en in de wijngaarden wordt niet gezongen, [*noch*] eenig gejuich gemaakt; de [*druiven*]treder treedt geenen wijn uit in de wijnbakken; Ik heb het vreugdegeschrei doen ophouden.

11. Daarom rommelt mijn ingewand over Móab, als eene harp; en mijn binnenste over Kír-Héres.

12. En het zal geschieden, als men zien zal, dat Móab vermoeid is geworden op de hoogten, dan zal hij in zijn heiligdom gaan om te aanbidden, maar hij zal [a]niet vermogen.
a Deut. 32: 37, 38, 39.

13. Dit is het woord, dat de HEERE tegen Móab gesproken heeft, van toen af.

14. Maar nu spreekt de HEERE, zeggende: Binnen drie jaren (als de jaren eens huurlings), dan zal de eere van Móab verachtzaam gemaakt worden, met alle die groote menigte; en het overblijfsel zal klein, weinig, onmachtig wezen.

HET XVII KAPITTEL

De last van Damáscus.

Zie, Damáscus zal weggenomen worden, dat het geene stad meer zij, maar het zal een vervallen steenhoop zijn.

2. De steden van Aʼroër zullen verlaten worden; voor de kudden zullen zij wezen; die zullen [*daar*] nederliggen, en niemand zal ze verschrikken.

3. En de vesting zal ophouden van Ephraïm, en het koninkrijk van Damascus, en het overblijfsel der Syriërs; zij zullen zijn gelijk de heerlijkheid der kinderen Israëls, spreekt de HEERE der heirscharen.

4. En het zal geschieden te dien dage, dat de heerlijkheid van Jakob verdund zal worden, en dat de vettigheid van zijn vleesch mager worden zal.

5. Want hij zal zijn, gelijk [*wanneer*] een maaier het staande koren verzamelt, en zijn arm aren afmaait; ja hij zal zijn, gelijk [*wanneer*] iemand aren leest in het dal Repháïm.

6. Doch eene nalezing zal daarin overig blijven, gelijk [*in*] de afschudding eens olijfbooms, twee [*of*] drie beziën in den top der opperste twijg, en vier [*of*] vijf aan zijne vruchtbare takken, spreekt de HEERE de God Israëls.

7. Te dien dage zal de mensch zien naar Dien, die hem gemaakt heeft, en zijne oogen zullen op den Heilige Israëls zien.

8. En hij zal niet aanschouwen de altaren, het werk zijner handen, en hetgene dat zijne vingeren gemaakt hebben zal hij niet aanzien, noch de bosschen, nog de zonnebeelden.

9. Te dien dage zullen zijne sterke steden zijn als een verlaten struik en opperste tak, welke zij verlaten hebben om der kinderen Israëls wille, hoewel er verwoesting zal wezen.

10. Want gij hebt den God uws heils vergeten, en niet gedacht aan den Rotssteen uwer sterkte; daarom zult gij wel liefelijke planten planten, en gij zult hem met uitlandsche ranken bezetten;

11. Ten dage, als gij ze zult geplant hebben, zult gij [*die*] doen wassen, en in den morgenstond zult gij uw zaad doen bloeien; [*doch*] het zal maar een hoop van het gemaaide zijn, in den dag der krankheid en der pijnlijke smart.

12. Wee der veelheid der groote volkeren, die daar bruisen, gelijk de zeeën bruisen; en [*wee*] het geruisch der natiën, die daar ruischen, gelijk de geweldige wateren ruischen.

13. De natiën zullen [*wel*] ruischen, gelijk groote wateren ruischen; doch Hij zal hem schelden, zoo zal hij verre wegvlieden, ja hij zal gejaagd worden, *a*als het kaf der bergen van den wind, en gelijk een kloot van den wervelwind. *a* Job 21: 18.
Ps. 1: 4; 35: 5; 83: 14. Hos. 13: 3.

14. Ten tijde des avonds, zie, zoo is er verschrikking, eer het morgen is, is hij er niet meer. Dit is het deel dergenen, die ons berooven, en het lot dergenen, die ons plunderen.

HET XVIII KAPITTEL.

Wee het land, dat schaduwachtig is aan de frontieren, dat aan de zijde der rivieren van Moorenland is;

2. Dat gezanten zendt over de zee, en in schepen van biezen op de wateren. Gaat henen, gij snelle boden, tot een volk, dat getrokken is en geplukt; tot een volk, dat vreeselijk is van dat het was en voortaan; een volk van regel en regel, en van vertreding, welks land de rivieren berooven.

3. Alle gij ingezetenen der wereld, en gij inwoners der aarde, als men de banier zal oprichten [*op*] de bergen, zult gijlieden [*het*] zien, en als de bazuin zal blazen, zult gijlieden [*het*] hooren.

4. Want alzoo heeft de HEERE tot mij gezegd: Ik zal stille zijn, en zien in mijne woning, als de glinsterende hitte op den regen, als eene wolk des dauws in de hitte des oogstes:

5. Want vóór den oogst, als de botte volkomen is, en de onrijpe druif rijp wordt [*na*] den bloesem, zoo zal Hij de ranken met snoeimessen afsnijden, en de takken wegdoen [*en*] afkappen.

6. Zij zullen te zamen gelaten worden den roofvogelen der bergen, en den dieren der aarde; en de roofvogelen zullen op hen overzomeren, en alle dieren der aarde zullen daarop overwinteren.

7. Te dien tijde zal den HEERE der heirscharen een geschenk gebracht worden [*van*] het volk, dat getrokken is en geplukt, en van het volk, dat vreeselijk is van dat het was en voortaan; een volk van regel [*en*] regel, en van vertreding, welks land de rivieren berooven; tot de plaatse van den naam des HEEREN der heirscharen, tot den berg Sion.

HET XIX KAPITTEL.

De last van Egypte.

Zie, de HEERE rijdt op eene snelle wolk, en Hij zal in Egypte komen; en de afgoden van Egypte zullen bewogen worden van zijn aangezichte, en het hart der Egyptenaren zal smelten in het binnenste van hen.

2. Want Ik zal de Egyptenaren tegen de Egyptenaren verwarren, dat zij zullen strijden een iegelijk tegen zijnen broeder, en een iegelijk tegen zijnen naaste, stad tegen stad, koninkrijk tegen koninkrijk.

3. En de geest der Egyptenaren zal uitgeledigd worden in het binnenste van hen, en hunnen raad zal Ik verslinden; dan zullen zij hunne afgoden vragen, en de bezweerders, en de waarzeggers, en de duivelskunstenaars.

4. En Ik zal de Egyptenaars besluiten in de hand van harde heeren, en een strenge koning zal over hen heerschen, spreekt de Heere HEERE der heirscharen.

5. En zij zullen de wateren uit de zee doen vergaan, en de rivier zal *vervloeien en verdrogen.

6. Zij zullen ook de rivieren verre terugdrijven, zij zullen ze uithoozen, en de gedamde stroomen opdrogen; het riet en **de biezen zullen verwelken.

7. Het papiergewas bij de stroomen, aan de oevers der stroomen, en al het

---

* Stat.-overz.: verzijpen. Thans ongebruikelijk.

** Stat.-overz.: het schilf; wat onze taal niet meer kent.

gezaaide aan de stroomen, zal verdrogen, het zal weggestooten worden, en niet [*meer*] zijn.

8. En de visschers zullen treuren, en allen, die den angel in de stroomen werpen, zullen rouwe maken; en die het werpnet uitbreiden op de wateren, zullen kweelen.

9. En de werkers in het fijne vlas zullen beschaamd worden, ook de wevers van de witte stof.

10. En zij zullen [*met*] hunne fundamenten verbrijzeld worden, allen, die [*voor*] loon lustige staande wateren maken.

11. Gewisselijk de vorsten van Zóan zijn dwazen, de raad der wijzen, der raadgevers van Pharaö, is onvernuftig geworden; hoe kunt gijlieden [*dan*] zeggen tot Pharaö: Ik ben een zoon der wijzen, een zoon der oude koningen?

12. Waar zijn nu uwe wijzen? dat zij u nu te kennen geven of vernemen, wat de HEERE der heirscharen beraadslaagd heeft tegen Egypte.

13. De vorsten van Zóan zijn zot geworden, de vorsten van Noph zijn bedrogen; zij zullen ook Egypte doen dwalen, [*tot*] den uitersten hoek zijner stammen.

14. De HEERE heeft eenen zeer verkeerden geest ingeschonken in het midden van hen, en zij hebben Egypte doen dwalen in al zijn doen, gelijk een dronkaard zich om en om wentelt in zijn uitspuwsel.

15. En er zal geen werk wezen voor de Egyptenaren, hetwelk [a]het hoofd of de staart, de tak of de bieze zouden mogen doen. *a* Jes. 9: 13.

16. Te dien dage zullen de Egyptenaars zijn als de vrouwen; en zij zullen beven en vreezen vanwege de beweging van de hand des HEEREN der heirscharen, welke Hij tegen hen bewegen zal.

17. En het land van Juda zal den Egyptenaren tot eenen schrik zijn; zoo wie het vermelden zal, die zal in zichzelven bevreesd wezen vanwege den raad des HEEREN der heirscharen, dien Hij tegen hen beraadslaagd heeft.

18. Te dien dage zullen er vijf steden in Egypteland zijn, sprekende de sprake van Kánaän, en [a]zwerende den HEERE der heirscharen; ééne zal genoemd zijn: eene stad der verstoring. *a* Deut. 10: 20. Jer. 12: 16.

19. Te dien dage zal de HEERE een altaar hebben in het midden van Egypteland, en een opgericht teeken aan hunne landpale voor den HEERE.

20. En het zal zijn tot een teeken en tot een getuigenis den HEERE der heirscharen in Egypteland; want zij zullen tot den HEERE roepen vanwege de verdrukkers, en Hij zal hun eenen Heiland en Meester zenden, die zal ze verlossen.

21. En de HEERE zal den Egyptenaren bekend worden, en de Egyptenaars zullen den HEERE kennen te dien dage; en [a]zij zullen [*Hem*] dienen [*met*] slachtoffer en spijsoffer, en zij zullen den HEERE eene gelofte beloven en betalen. *a* Mal. 1: 11.

22. En de HEERE zal de Egyptenaars dapper slaan, en genezen; en zij zullen zich tot den HEERE bekeeren, en Hij zal zich van hen verbidden laten, en Hij zal ze genezen.

23. Te dien dage zal er een gebaande weg wezen van Egypte in Assyrië, dat de Assyriërs in Egypte, en de Egyptenaars in Assyrië komen zullen; en de Egyptenaars zullen met de Assyriërs [*den HEERE*] dienen.

24. Te dien dage zal Israël de derde wezen met de Egyptenaren en met de Assyriërs, een zegen in het midden van het land.

25. Want de HEERE der heirscharen, zal ze zegenen, zeggende: Gezegend zij mijn volk, de Egyptenaars, en de Assyriërs, het werk mijner handen, en Israël, mijn erfdeel.

HET XX KAPITTEL.

In het jaar, toen Thárthan naar A'sdod kwam, als hem Sárgon, de koning van Assyrië, gezonden had, toen hij krijg voerde tegen A'sdod, en het innam;

2. Ten zelven tijde sprak de HEERE, door den dienst van Jesája, den zoon van A'moz, zeggende: Ga henen, en ontbind den zak van uwe lendenen, en doe uwe schoenen van uwe voeten. En hij deed alzoo, gaande naakt en barrevoets.

3. Toen zeide de HEERE: Gelijk als mijn knecht Jesája naakt en barre-

voets wandelt, drie jaren, [*tot*] een teeken en wonder over Egypte en over Moorenland;

4. Alzoo zal de koning van Assyrië voortdrijven de gevangenen der Egyptenaren, en de Mooren, die weggevoerd zullen worden, jongen en ouden, naakt, en barrevoets, en met bloote billen, den Egyptenaren [*tot*] schaamte.

5. En zij zullen verschrikken en beschaamd zijn van de Mooren, op dewelke zij zagen, en van de Egyptenaars, hunnen roem.

6. En de inwoners van dit eiland zullen te dien dage zeggen: Zie, alzoo is het [*gegaan*] dien, op welken wij zagen, werwaarts wij henenvloden om hulpe, om gered te worden van het aangezicht des konings van Assyrië; hoe zullen wij dan ontkomen?

HET XXI KAPITTEL.

De last der woestijn aan de zee.

Gelijk de wervelwinden in het zuiden henen doorgaan, zal hij uit de woestijn komen, uit een vreeselijk land.

2. Een hard gezicht is mij te kennen gegeven: Die trouwelooze handelt trouwelooslijk, en die verstoorder verstoort. Trek op, o E'lam; beleger ze, o Médië; Ik heb al hunne zuchting doen ophouden.

3. Daarom zijn mijne lendenen vol van groote krankheid; bange weeën hebben mij aangegrepen, gelijk de bange weeën van eene, die baart; ik krom mij van hooren, ik word ontsteld van het aanzien.

4. Mijn hart dwaalt; gruwen verschrikt mij; [a]de schemering, waar ik naar verlangd heb, stelt Hij mij tot beving. *a* Job 7: 3.

5. Bereid de tafel, zie toe, gij wachter, eet, drink; maakt u op, gij vorsten, bestrijkt het schild.

6. Want aldus heeft de Heere tot mij gezegd: Ga henen, zet eenen wachter, laat hem aanzeggen, wat hij ziet.

7. En hij zag eenen wagen, een paar ruiters, eenen wagen [*met*] ezels, eenen wagen [*met*] kemelen; en hij merkte er zeer nauw op, met groote opmerking.

8. En hij riep: Een leeuw. Heere, [a]ik sta op den wachttoren geduriglijk bij dag, en op mijne hoede zet ik mij gansche nachten. *a* Hab. 2: 1.

9. En zie nu, daar komt een wagen mannen, [*en*] een paar ruiters. Toen antwoordde hij, en zeide: [a]Bábel is gevallen, het is gevallen, en alle de gesnedene beelden zijner goden heeft Hij verbroken tegen de aarde.
a Jer. 25: 12; 51: 8. Openb. 14: 8; 18: 2.

10. O mijne dorsching, en de tarwe mijns dorschvloers; wat ik gehoord heb van den HEERE der heirscharen, den God Israëls, dat heb ik ulieden aangezegd.

11. De last van Dúma.
Men roept tot mij uit Séïr: Wachter, wat is er van den nacht? wachter, wat is er van den nacht?

12. De wachter zeide: De morgenstond is gekomen, en het is nog nacht. Wilt gijlieden vragen, vraagt; keert weder, komt.

13. De last tegen Arabië.
In het woud van Arabië zult gijlieden vernachten, o gij reizende gezelschappen van Dédanieten.

14. Komt den dorstige te gemoet [*met*] water; de inwoners des lands van Théma zijn den vluchtende met zijn brood bejegend.

15. Want zij vluchten voor de zwaarden, voor het uitgetrokken zwaard, en voor den gespannen boog, en voor de zwarigheid des krijgs.

16. Want alzoo heeft de Heere tot mij gezegd: Nog binnen een jaar, gelijk de jaren eens daglooners zijn, zoo zal al de heerlijkheid van Kédar ten onder gaan.

17. En het overgeblevene getal der schutters, de helden der Kédarenen, zullen minder worden, want de HEERE de God Israëls heeft het gesproken.

HET XXII KAPITTEL.

De last van het dal des gezichts.

Wat is u nu, dat gij altegader op de daken klimt?

2. Gij, die vol van groot gedruisch waart, gij woelige stad, gij vroolijk huppelende stad; uwe verslagenen zijn niet verslagen met het zwaard, noch gestorven in den strijd.

3. Alle uwe oversten zijn te zamen weggevlucht; zij zijn van de schutters

gebonden; allen, die in u gevonden zijn, zijn samengebonden; zij zijn van verre gevloden.

4. Daarom zeg ik: Wendt het gezicht van mij af, [a]laat mij bitterlijk weenen; dringt niet aan, om mij te troosten over de verstoring der dochter mijns volks. a Jer. 9: 1.

5. Want het is een dag van beroering, en van vertreding, en van verwarring van den Heere, den HEERE der heirscharen, in het dal des gezichts; [*een dag*] van ontmuring des muurs, en van geschreeuw naar het gebergte toe.

6. Want E'lam heeft den pijlkoker genomen; de man is op den wagen, er zijn ruiters; en Kir ontbloot het schild.

7. En het zal geschieden, dat uwe uitgelezene dalen vol wagenen zullen zijn, en dat de ruiters zich gewisselijk zullen zetten ter poorte aan.

8. En hij zal het deksel van Juda ontdekken; en te dien dage zult gij zien naar de wapenen in het huis des wouds.

9. En gijlieden zult bezien de reten der stad Davids, omdat zij vele zijn; en gij zult de wateren des ondersten vijvers vergaderen.

10. Gij zult ook de huizen van Jeruzalem tellen; en gij zult huizen afbreken, om de muren te bevestigen.

11. Ook zult gij eene gracht maken tusschen beide de muren, voor de wateren des ouden vijvers. Maar gij zult niet opwaarts zien op Dien, die zulks gedaan heeft, noch aanmerken Dien, die dat van verre [*tijden*] geformeerd heeft.

12. En te dien dage zal de Heere, de HEERE der heirscharen, roepen tot geween, en tot rouwklage, en tot kaalheid, en tot omgording des zaks.

13. Maar zie, [a]er is vreugde en blijdschap met runderen te dooden, en schapen te kelen, vleesch te eten, en wijn te drinken, [*en te zeggen:*] [b]Laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven. a Jes. 56: 12. b 1 Cor. 15: 32.

14. Maar de HEERE der heirscharen heeft zich voor mijne ooren geopenbaard [*zeggende:*] Indien ulieden deze ongerechtigheid verzoend wordt, totdat gij sterft! zegt de Heere, de HEERE der heirscharen.

15. Alzoo zegt de Heere, de HEERE der heirscharen: Ga henen, ga in tot dien schatmeester, tot Sébna, den hofmeester, [*en spreek:*]

16. Wat hebt gij hier, of wien hebt gij hier, dat gij u hier een graf uitgehouwen hebt, [*als*] die zijn graf in de hoogte uithouwt, die eene woning voor zich op eenen rotssteen laat afteekenen?

17. Zie, de HEERE zal u wegwerpen met eene mannelijke wegwerping, en Hij zal u ganschelijk overdekken.

18. Hij zal u gewisselijk voortrollen, gelijk men eenen bal rolt; in een land wijd van *omvang; aldaar zult gij sterven, en aldaar zullen uwe heerlijke wagenen zijn, o gij schandvlek van het huis uws heeren.

19. En Ik zal u afstooten van uwen staat, en van uwen stand zal hij u verstoren.

20. En het zal te dien dage geschieden, dat Ik mijnen knecht [a]E'ljakim, den zoon van Hilkía, roepen zal. a 2 Kon. 18: 18, 26, 37.

21. En ik zal met uwen rok bekleeden, en Ik zal hem met uwen gordel sterken, en uwe heerschappij zal Ik in zijne hand geven; en hij zal den inwoneren te Jeruzalem en den huize van Juda tot een vader zijn.

22. En Ik zal den sleutel van het huis Davids op zijnen schouder leggen; en hij zal opendoen, en niemand zal sluiten, en hij zal sluiten, en niemand zal opendoen.

23. En ik zal hem [*als*] eenen nagel inslaan in eene vaste plaats; en hij zal wezen tot eenen stoel der eere voor het huis zijns vaders.

24. En men zal aan hem hangen alle heerlijkheid van het huis zijns vaders, van de uitspruitelingen en van de afkomelingen, [*ook*] alle kleine vaten, van de vaten der bekers af, zelfs tot alle de vaten der flesschen.

25. Te dien dage, spreekt de HEERE der heirscharen, zal die nagel, die aan eene vaste plaats gestoken was, weggenomen worden; en hij zal afgehouwen worden, en hij zal vallen, en de last, die daarin is, zal afgesneden worden; want de HEERE heeft het gesproken.

---

* Staten-overz.: van begrip. Thans niet meer in gebruik.

HET XXIII KAPITTEL.

De last van [a]Tyrus.
a Jer. 47: 4. Ezech. 26: 27, 28. Zach. 9: 3, 4.
Huilt, gij schepen van Thársis, want
het is verwoest, dat er geen huis meer
is, dat niemand er meer ingaat; uit het
land Chíttim is het aan hen openbaar
geworden.
2. Zwijgt, gij inwoners des eilands;
gij, dien de kooplieden van Sídon, over
zee varende, vervulden;
3. En wiens inkomst was het zaad
van Síchor over de groote wateren, de
oogst der rivier; en het was de markt
der heidenen.
4. Word beschaamd, o Sídon, want
de zee spreekt, [*ja*] de sterkte der zee,
zeggende: Ik heb geenen barensnood
gehad, ik heb ook niet gebaard, en ik
heb geene jongelingen groot gemaakt,
[*en*] geene jongedochters opgebracht.
5. Gelijk als geweest is de tijding van
Egypte, zal men ook in weedom zijn,
als men van Tyrus hooren zal.
6. Vaart over naar Thársis, huilt, gij
inwoners des eilands!
7. Is dit uw vroolijk huppelende
[*stad*]? welker oudheid [*wel*] van oude
dagen af is; [*maar*] hare eigene voe-
ten zullen haar verre wegdragen, om
in vreemdelingschap te verkeeren.
8. Wie heeft dit beraadslaagd over
Tyrus, die kronende [*stad*], welker koop-
lieden vorsten zijn, welker handelaars
de heerlijksten in het land zijn?
9. De HEERE der heirscharen heeft
het beraadslaagd, opdat Hij ontheilige
de hoovaardij van alle sieraad, om alle
de heerlijksten der aarde verachtelijk
te maken.
10. Ga door [*naar*] uw land, als eene
rivier, gij dochter van Thársis, er is
geen gordel meer.
11. Hij heeft zijne hand uitgestrekt
over de zee; Hij heeft de koninkrijken
beroerd; de HEERE heeft bevel gege-
ven tegen Kanaän, om zijne sterkten
te verdelgen;
12. En Hij heeft gezegd: Gij zult niet
meer vroolijk huppelen, o gij verdrukte
maagd, gij dochter Sidons. Naar Chít-
tim toe, maak u op, vaar over; ook
zult gij aldaar geene ruste hebben.
13. Zie, het land der Chaldeën; dit
volk was er niet; A'ssur heeft het ge-
fondeerd voor degenen, die in de wil-
dernissen woonden; zij richtten hunne
sterkten op, [*en*] bouwden hunne pa-
leizen, [*maar*] Hij heeft het tot eenen
vervallenen hoop gesteld.
14. Huilt, gij schepen van Thársis,
want ulieder sterkte is verstoord.
15. En het zal geschieden te dien da-
ge, dat Tyrus zal vergeten worden ze-
ventig jaren, gelijk de dagen van éénen
koning; [*maar*] ten einde van zeventig
jaar zal in Tyrus als een hoerenlied
zijn.
16. Neem de harp, ga in de stad rond-
om, gij vergetene hoer, speel wel, zing
vele liedekens, opdat uwer gedacht wor-
de.
17. Want het zal geschieden ten ein-
de van zeventig jaar, dat de HEERE
Tyrus zal bezoeken, en dat zij weder-
keeren zal tot haar hoerenloon, en zij
zal hoererij bedrijven met alle konink-
rijken der aarde, die op den aardbodem
zijn.
18. En haar koophandel en haar hoe-
renloon zal den HEERE heilig zijn; het
zal niet ten schat vergaderd noch op-
gesloten worden; maar haar koophan-
del zal wezen voor hen, die voor den
HEERE wonen, opdat zij eten tot ver-
zadiging, en dat zij een duurzaam dek-
sel hebben.

HET XXIV KAPITTEL.

Zie, de HEERE maakt het land ledig,
en Hij maakt het woest; en Hij keert
zijne gestaltenis om, en Hij verstrooit
zijne inwoners.
2. En gelijk het volk, alzoo zal de
priester wezen; gelijk de knecht, alzoo
zijn heere; gelijk de dienstmaagd, al-
zoo hare vrouwe; [a]gelijk de kooper, al-
zoo de verkooper; gelijk de leener, al-
zoo de ontleener; gelijk de woekeraar,
alzoo die, van welken hij woeker ont-
vangt. a Ezech. 7: 12, 13.
3. Dat land zal ganschelijk ledig ge-
maakt worden, en het zal ganschelijk
beroofd worden; want de HEERE heeft
dit woord gesproken.
4. Het land treurt, het verwelkt; het
aardrijk kweelt, het verwelkt; de hoog-
sten van het volk des lands kweelen.
5. Want het land is bevlekt vanwege
zijne inwoners; want zij overtreden de

wetten, zij veranderen de inzetting, zij vernietigen het eeuwig verbond.

6. Daarom verteert de vloek het land, en die daarin wonen, zullen verwoest worden; daarom zullen de inwoners des lands [a]verbrand worden, en er zullen weinige menschen overig blijven.
a Jes. 9: 18; 10: 16.

7. De most treurt, de wijnstok kweelt; allen, die blijhartig waren, zuchten.

8. De [a]vreugde der trommelen rust, het geluid der vroolijk huppelenden houdt op, de vreugde der harp rust.
a Jer. 7: 34; 16: 9; 25: 10. Ezech. 26: 13. Hos. 2: 10.

9. Zij zullen geenen wijn drinken [a]met gezang; de sterke drank zal bitter zijn dengenen, die hem drinken.
a Jes. 16: 10.

10. De woeste stad is verbroken, alle de huizen staan gesloten, dat er niemand in komen kan.

11. Er is een klagelijk geroep op de straten, om des wijns wille; alle blijdschap is verduisterd, de vreugde des lands is henengevaren.

12. Verwoesting is in de stad overgebleven, en met gekraak wordt de poort in stukken verbroken.

13. Want in het binnenste van het land, in het midden dezer volkeren, zal het alzoo wezen, [a]gelijk de afschudding des olijfbooms, gelijk de nalezingen, wanneer de wijnoogst geëindigd is.
a Jes. 17: 6.

14. Die zullen hunne stemme opheffen, zij zullen vroolijk zingen; vanwege de heerlijkheid des HEEREN zullen zij juichen van de zee af.

15. Daarom eert den HEERE in de valleien; in de eilanden der zee den naam des HEEREN des Gods van Israël.

16. Van het uiterste einde der aarde hooren wij psalmen, [*tot*] verheerlijking des Rechtvaardigen. Doch [*nu*] zeg ik: Ik word mager, ik word mager: wee mij! De trouweloozen handelen trouwelooslijk, en met trouweloosheid handelen de trouweloozen trouwelooslijk.

17. [a]De vreeze, en de kuil, en de strik over u, o inwoners des lands!
a Jer. 48: 43.

18. En het zal geschieden, zoo wie voor de stemme der vreeze vliedden zal, [a]die zal in den kuil vallen; en die uit den kuil opklimt, die zal in den strik gevangen worden; want de sluizen in de hoogte zijn opgedaan, en de fondamenten der aarde zullen beven.
a Jer. 48: 44. Vgl. Amos 5: 19.

19. De aarde zal ganschelijk verbroken worden, de aarde zal ganschelijk vaneen gescheurd worden, de aarde zal ganschelijk bewogen worden.

20. De aarde zal ganschelijk waggelen, [a]gelijk een dronkaard, en zij zal heen en weer bewogen worden, [b]gelijk eene nachthut; en hare overtreding zal zwaar op haar zijn, en zij zal vallen, en niet weder opstaan.
a Jes. 19: 14. b Job. 27: 18. Jes. 1: 8.

21. En het zal geschieden te dien dage, dat de HEERE bezoeking doen zal over de heirscharen des hoogen in de hoogte, en over de koningen des aardbodems op den aardbodem.

22. En zij zullen samenvergaderd worden, [*gelijk*] de gevangenen in eenen put, en zij zullen besloten worden in eene gevangenis, maar na vele dagen [*weder*] bezocht worden.

23. [a]En de maan zal schaamrood worden, en de zon zal beschaamd worden, als de HEERE der heirscharen regeeren zal op den berg Sion en te Jeruzalem, en voor zijne oudsten zal heerlijkheid zijn.
a Jes. 13: 10. Ezech. 32: 7. Joël. 2: 31; 3: 15.

HET XXV KAPITTEL.

HEERE, Gij zijt mijn God, U zal ik verhoogen, uwen naam zal ik loven, want Gij hebt wonder gedaan; [*uwe*] raadslagen van verre zijn waarheid [*en*] vastigheid.

2. Want Gij hebt van de stad eenen [a]steenhoop gemaakt, de vaste stad tot eenen vervallenen hoop; het paleis der vreemdelingen, dat het geene stad meer zij; in eeuwigheid zal zij niet herbouwd worden.
a Jes. 21: 9; 23: 13. Openb. 14: 8; 18: 2.

3. Daarom zal U een machtig volk eeren, de stad der tirannische volkeren zal U vreezen.

4. Want Gij zijt den arme eene sterkte geweest, eene sterkte den nooddruftige, als hem bange was; eene toevlucht tegen den vloed, eene schaduw tegen

de hitte: want het blazen der tirannen is als een vloed [*tegen*] eenen wand.

5. Gelijk de hitte in eene dorre plaats, zult Gij de onstuimigheid der vreemdelingen nederdrukken; [*gelijk*] de hitte door de schaduw eener dikke wolk, zal het gezang der tirannen vernederd worden.

6. En de HEERE der heirscharen zal op dezen berg allen volken eenen vetten maaltijd maken, eenen maaltijd van reinen wijn, van vet vol mergs, van reine wijnen, die gezuiverd zijn.

7. En Hij zal op dezen berg verslinden het bewindsel des aangezichts, waarmede alle volkeren bewonden zijn, en het deksel, waarmede alle natiën bedekt zijn.

8. [a]Hij zal den dood verslinden tot overwinning, en de Heere HEERE zal de tranen van alle aangezichten afwisschen; en Hij zal de smaadheid zijns volks van de gansche aarde wegnemen; want de HEERE heeft het gesproken. a 1 Cor. 15: 54.

9. En men zal te dien dage zeggen: Zie, deze is onze God; wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken. Deze is de HEERE, wij hebben Hem verwacht; wij zullen ons verheugen en verblijden in zijne zaligheid.

10. Want de hand des HEEREN zal op dezen berg rusten; maar Móab zal onder Hem verdorscht worden, gelijk het stroo verdorscht wordt tot mest.

11. En Hij zal zijne handen uitbreiden in het midden van hen, gelijk als een zwemmer [*die*] uitbreidt om te zwemmen, en [a]Hij zal hunnen hoogmoed vernederen met de lagen hunner handen. a Jes. 16: 6.

12. En Hij zal de hooge vesten uwer muren buigen, vernederen, [*ja*] Hij zal ze ter aarde tot het stof toe doen reiken.

HET XXVI KAPITTEL.

Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Juda: Wij [a]hebben eene sterke stad; [*God*] stelt heil tot muren en voorschansen. a Ps. 46: 6; 125: 1 Spr. 18: 10.

2. Doet de poorten open, dat het rechtvaardige volk daarin ga, hetwelk de getrouwigheden bewaart.

3. Het is een bevestigd voornemen; Gij zult allerlei vrede bewaren, want men heeft op U vertrouwd.

4. Vertrouwt op den HEERE tot in der eeuwigheid; want in den HEERE HEERE is een eeuwige rotssteen.

5. Want Hij buigt de hooggezetenen neder, de verhevene stad; Hij vernedert ze, Hij vernedert ze tot de aarde toe, Hij doet ze tot aan het stof reiken.

6. De voet zal ze vertreden, de voeten des ellendigen, de treden der armen.

7. Het pad des rechtvaardigen is geheel effen; den gang des rechtvaardigen weegt Gij recht.

8. Wij hebben ook in den weg uwer gerichten U, o HEERE, verwacht; tot uwen naam en tot uwe gedachtenis is de begeerte [*onzer*] ziele.

9. [*Met*] mijne ziele heb ik U begeerd in den nacht, zal ik [*met*] mijnen geest, [*die*] in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken; want, wanneer uwe gerichten op de aarde zijn, zoo leeren de inwoners der wereld gerechtigheid.

10. Wordt den goddelooze genade bewezen, hij leert [*evenwel*] geene gerechtigheid; hij drijft onrecht in een gansch richtig land, en hij ziet de hoogheid des HEEREN niet aan.

11. HEERE, is uwe hand verhoogd, zij zien het niet; [*maar*] zij zullen het zien, en beschaamd worden, [*vanwege*] den ijver [*over uw*] volk; ook zal het vuur uwe wederpartijders verteren.

12. HEERE, Gij zult ons vrede bestellen; want Gij hebt ons ook alle onze zaken uitgericht.

13. HEERE onze God, [*andere*] heeren, behalve Gij, hebben over ons geheerscht; [*doch*] door U alleen gedenken wij uws naams.

14. Dood zijnde zullen zij niet [*weder*] leven, overleden zijnde, zullen zij niet opstaan; daarom hebt Gij ze bezocht, en hebt ze verdelgd, en Gij hebt alle hunne gedachtenis doen vergaan.

15. Gij, o HEERE, hadt dit volk vermeerderd, Gij hadt dit volk vermeerderd, Gij waart verheerlijkt geworden; [*maar*] Gij hebt ze [*in*] alle de einden des aardrijks verre weggedaan.

16. HEERE, in benauwdheid hebben

zij U aangezocht; zij hebben [*hun*] stil gebed uitgestort, als uwe tuchtiging over hen was.

17. [a]Gelijk eene bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft, en schreeuwt in hare weeën, alzoo zijn wij geweest, o HEERE, vanwege uw aangezichte. a Joh. 16 : 21.

18. Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, [*maar*] wij hebben [*niet*] dan wind gebaard; wij deden het land geene behoudenis aan, en de inwoners der wereld vielen niet neder.

19. Uwe dooden zullen leven, [*ook*] mijn dood lichaam; zij zullen opstaan. Waakt op en juicht, gij die in het stof woont, want uw dauw zal zijn, [*als*] een dauw der moeskruiden, en het land zal de overledenen uitwerpen.

20. Ga henen, mijn volk, ga in uwe binnenste kamers, en sluit uwe deuren na u toe; verberg u [a]als een klein oogenblik, totdat de gramschap overga. a 2 Cor. 4 : 17.

21. Want zie, de HEERE zal uit zijne plaatse uitgaan, om de ongerechtigheid van de inwoners der aarde over hen te bezoeken; en de aarde zal haar bloed ontdekken, en zal hare doodgeslagenen niet langer bedekt houden.

HET XXVII KAPITTEL.

Te dien dage zal de HEERE met zijn hard, en groot, en sterk zwaard bezoeken den Leviáthan, de langwemelende slang, ja den Leviáthan, de kromme *kronkelende slang; en Hij zal den draak, die in de zee is, dooden.

2. Te dien dage zal er een wijngaard van rooden wijn zijn; zingt van dezen bij beurte.

3. Ik, de HEERE, behoede dien, alle oogenblik zal Ik hem bevochtigen; opdat [*de vijand*] hem niet bezoeke, zal Ik hem bewaren nacht en dag.

4. Grimmigheid is bij Mij niet; wie zoude Mij [*als*] eenen doorn [*en*] distel in oorlog stellen, dat Ik tegen hem zoude aanvallen, [*en*] hem tegelijk verbranden zoude?

5. Of hij moest mijne sterkte aangrijpen, hij zal vrede met Mij maken; vrede zal hij met Mij maken.

6. In het toekomende zal Jakob wortelen schieten, [a]Israël zal bloeien en groeien; en zij zullen de wereld met inkomsten vervullen. a Ps. 72 : 16.

7. Heeft Hij hem geslagen, gelijk Hij dien geslagen heeft, die hem sloeg? Is hij gedood, gelijk zijne gedooden gedood zijn geworden?

8. [a]Met mate hebt Gij met hem getwist, wanneer Gij hem wegstiet; [*als*] Hij [*hem*] wegnam door zijnen harden wind, in den dag des oostenwinds. a Jer. 30 : 11 : 46 : 28.

9. Daarom zal daardoor de ongerechtheid van Jakob verzoend worden, en dit is de gansche vrucht, dat Hij zijne zonde zal wegdoen, wanneer Hij alle de steenen des altaars maken zal als verstrooide kalksteenen; de bosschen en de zonnebeelden zullen niet bestaan.

10. Want de vaste stad zal eenzaam, de woonstede zal verstooten en verlaten worden, gelijk eene woestijn. Daar zullen de kalveren weiden, en daar zullen zij nederliggen, en zullen hare takken verslinden.

11. Als hare takken verdord zullen zijn, zullen zij afgebroken worden, [*en*] de vrouwen, komende, zullen ze aansteken; want het is geen volk van eenig verstand. Daarom zal Hij, die het gemaakt heeft, zich daarover niet ontfermen, en die het geformeerd heeft, zal daaraan geene genade bewijzen.

12. En het zal te dien dage geschieden, dat de HEERE dorschen zal, van den stroom der rivier af tot aan de rivier van Egypte; doch gijlieden [a]zult opgelezen worden, één bij één, o gij kinderen Israëls. a Jes. 17 : 5.

13. En het zal te dien dage geschieden, dat er met eene groote bazuin geblazen zal worden; dan zullen die komen, die in het land van A'ssur verloren zijn, en de henengedrevenen in het land van Egypte; en zij zullen den HEERE aanbidden op den heiligen berg te Jeruzalem.

HET XXVIII KAPITTEL.

Wee de hoovaardige kroon der dron-

---

* Stat. overz.: slomme; dat onze taal niet meer kent.

kenen van Ephraïm, welks heerlijk sieraad is eene afvallende bloem, die daar is op het hoofd der zeer vette vallei, der geslagenen van den wijn.

2. Zie, de HEERE heeft eenen sterke en machtige; er is gelijk een hagelvloed, eene poort des verderfs; gelijk een vloed der sterke wateren, die overvloeien, zal hij ze ter aarde nederwerpen met de hand.

3. De hoovaardige kronen der dronkenen van Ephraïm zullen met voeten vertreden worden.

4. En de afvallende bloem zijns heerlijken sieraads, die op het hoofd der zeer vette vallei is, zal zijn gelijk eene vroegrijpe vrucht vóór den zomer, welke, wanneer ze iemand ziet, terwijl zij nog in zijne hand is, slokt hij ze op.

5. Te dien dage zal de HEERE der heirscharen tot eene heerlijke kroon en tot eenen sierlijken krans zijn den overgeblevenen zijns volks;

6. En tot eenen Geest des oordeels dien, die ten oordeel zit, en tot eene sterkte dengenen, die den strijd afkeeren tot de poorte toe.

7. [a]En ook dwalen deze van den wijn, en zij dolen van den sterken drank; de priester en de profeet dwalen van den sterken drank; zij zijn verslonden van den wijn; zij dolen van sterken drank; zij dwalen in het gezicht; zij waggelen in het gericht.
a Jes. 5: 11.

8. Want alle tafels zijn vol van uitspuwsel [*en*] van drek, zoodat er geene plaats [*schoon*] is.

9. Wien zoude Hij [*dan*] de kennisse leeren, en wien zoude Hij het gehoorde te verstaan geven? Den gespeenden van de melk? Den afgetrokkenen van de borsten?

10. Want het is gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig.

11. Daarom zal Hij door belachelijke lippen en door eene [a]andere tong tot dit volk spreken; a 1 Cor. 14: 21.

12. Tot dewelken Hij gezegd heeft: Dit is de ruste, geeft den moeden rust, en dit is de verkwikking; doch zij hebben niet willen hooren;

13. Zoo zal hun het woord des HEEREN zijn: gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig; [a]opdat zij henengaan, en achterwaarts vallen, en verbroken, en verstrikt, en gevangen worden.
a 2 Cor. 2: 16.

14. Daarom hoort des HEEREN woord, gij bespotters, gij heerschers over dit volk, dat te Jeruzalem is.

15. Omdat gijlieden zegt: Wij hebben een verbond met den dood gemaakt, en met de hel hebben wij een voorzichtig verdrag gemaakt; wanneer de overvloeiende geesel doortrekken zal, zal hij tot ons niet komen; want wij hebben de leugen ons tot eene toevlucht gesteld, en onder de valschheid hebben wij ons verborgen;

16. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, [a]Ik leg eenen grondsteen in Sion, eenen beproefden steen, eenen kostelijken hoeksteen, die wel vast gegrondvest is; wie gelooft, die zal niet haasten.
a Ps. 118: 22. Matth. 21: 42. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33; 10: 11. Eph. 2: 20. 1 Petr. 2: 6. 7, 8.

17. En Ik zal het gericht stellen naar het richtsnoer, en de gerechtigheid naar het paslood; en de hagel zal de toevlucht der leugen wegvagen, en de wateren zullen de schuilplaats overstroomen.

18. En ulieder verbond met den dood zal te niete worden, en uw voorzichtig verdrag met de hel zal niet bestaan; wanneer de overvloeiende geesel doortrekken zal, dan zult gijlieden van hem vertreden worden.

19. Van den tijd af, als hij doortrekt, zal hij ulieden wegnemen, want allen morgen zal hij doortrekken, bij dag en bij nacht; en het zal geschieden, dat het gerucht te verstaan, enkel beroering wezen zal.

20. Want het bed zal korter zijn, dan dat men zich daarop uitstrekken kunne; en het deksel zal te smal wezen, als men zich [*daaronder*] voegt.

21. Want de HEERE zal zich opmaken, gelijk op den berg Pérazim. Hij zal beroerd zijn, gelijk [*in*] het dal Gíbeon: om zijn werk te doen; zijn werk zal vreemd zijn; en om zijne daad te doen; zijne daad zal vreemd zijn.

22. Nu dan, drijft den spot niet, opdat uwe banden niet vaster gemaakt

worden; want ik heb van den Heere HEERE der heirscharen gehoord eene verdelging, ja eene, die vast besloten is over het gansche land.

23. Neemt ter oore en hoort mijne stemme, merkt op en hoort mijne rede:

24. Ploegt de ploeger den geheelen dag om te zaaien? Opent en egt hij zijn land [*den geheelen dag*]?

25. Is het niet alzoo: Wanneer hij het bovenste er van effen gemaakt heeft, dan strooit hij wikken, en spreidt komijn, of hij werpt er van de beste tarwe in, of uitgelezene gerst, of spelt, elk aan zijne plaatse?

26. En zijn God onderricht hem van de wijze, Hij leert hem.

27. Want men dorscht de wikken niet met den dorschwagen, en men laat het wagenrad niet rondom over het komijn gaan; maar de wikken slaat men uit met eenen staf, en het komijn met eenen stok;

28. Het brood[*koren*] moet verbrijzeld worden, maar hij dorscht het niet geduriglijk dorschende; en hij breekt [*het niet met*] het wiel zijns wagens, en hij verbrijzelt het niet met zijne paarden.

29. Zulks komt ook voort van den HEERE der heirscharen; Hij is wonderlijk van raad, Hij [a]is groot van daad.

a Jer. 32:19.

HET XXIX KAPITTEL.

Wee A'riël, A'riël! de stad, [*waarin*] David gelegerd heeft. Doet jaar tot jaar, laat ze feestofferen slachten;

2. Evenwel zal Ik A'riël beangstigen, en er zal treuring en droefheid wezen, en [*die stad*] zal Mij gelijk A'riël zijn.

3. Want [a]Ik zal een leger in het rond om u slaan, en Ik zal u belegeren met bolwerken, en Ik zal vestingen tegen u opwerpen.

a Jer. 6:3. Ezech. 17:17.

4. Dan zult gij vernederd worden, gij zult uit de aarde spreken, en [a]uwe sprake zal uit het stof zachtkens voortkomen; en uwe stemme zal zijn uit de aarde als van eenen toovenaar, en uwe sprake zal uit het stof piepen.

a Jes. 8:19.

5. En de menigte uwer vreemde [*soldaten*] zal zijn gelijk dun stof, en de menigte der tirannen [a]als voorbijvliegend kaf; en [b]het zal in een oogenblik haastelijk geschieden.

a Job. 21:18. Ps. 1:4; 35:5. Jes. 17:13. b Jes. 30:13.

6. Gij zult van den HEERE der heirscharen bezocht worden met donder, en met aardbeving, en groot geluid; [*met*] wervelwind, en onweder, en de vlam eens verterenden vuurs.

7. En gelijk de droom van een nachtgezicht is, [*alzoo*] zal de veelheid aller heidenen zijn, die tegen A'riël strijden zullen; zelfs allen, die tegen haar en hare vestingen strijden, en haar beangstigen zullen.

8. Het zal alzoo zijn, gelijk wanneer een hongerige droomt, en zie, hij eet; maar als hij ontwaakt, zoo is zijne ziel ledig; of, gelijk als wanneer een dorstige droomt, en zie, hij drinkt; maar als hij ontwaakt, zie, zoo is hij nog mat, en zijne ziel is begeerig: alzoo zal de menigte aller heidenen zijn, die tegen den berg Sion krijgen.

9. Zij vertoeven, daarom verwondert u; zij zijn vroolijk, derhalve roept gij lieden; zij zijn dronken, maar niet van wijn, zij waggelen, maar niet van sterken drank.

10. Want de HEERE heeft over ulieden uitgegoten [a]eenen geest des diepen slaaps, en Hij heeft uwe oogen toegesloten; de profeten, en uwe hoofden, [*en*] de zieners heeft Hij verblind.

a Rom. 11:8.

11. Daarom is ulieden alle gezicht geworden als de woorden van een verzegeld boek, hetwelk men geeft aan eenen, die lezen kan, zeggende: Lees toch dit; en hij zegt: Ik kan niet, want het is verzegeld.

12. Of men geeft het boek aan eenen, die niet lezen kan, zeggende: Lees toch dit; en hij zegt: Ik kan niet lezen.

13. Want de Heere heeft gezegd: [a]Daarom dat dit volk [*tot Mij*] nadert met zijnen mond, en zij Mij met hunne lippen eeren, doch hun hart verre van Mij doen, en hunne vreeze, [*waarmede zij*] Mij [*vreezen*], menschengeboden zijn, die hun geleerd zijn;

a Matth. 15:8. Marc. 7:6.

14. Daarom, zie, Ik zal voorts wonderlijk handelen met dit volk, wonderlijk en wonderbaarlijk; [a]want de

wijsheid zijner wijzen zal vergaan, en het verstand zijner verstandigen zal zich verbergen. a Jer. 49: 7. Obadja vs. 8. Matth. 11: 25. 1 Cor. 1: 19.

15. Wee dengenen, die zich diep verstoken willen voor den HEERE, [*hunnen*] raad verbergende; en welker werken in duisterheid geschieden, en zij zeggen: aWie ziet ons, en wie kent ons? a Ps. 94: 7.

16. Ulieder omkeeren is, alsof de pottenbakker geacht werd als leem; adat het maaksel zeide van zijnen maker: hij heeft mij niet gemaakt; en het geformeerde vat van zijnen pottenbakker zeide: hij verstaat het niet. a Jes. 45: 9.

17. Is het niet nog om een klein weinig, dat de Libanon in een vruchtbaar veld zal veranderd worden, en het vruchtbare veld voor een woud geacht zal worden?

18. En te dien dage zullen ade dooven hooren de woorden des Boeks; en de oogen der blinden, zijnde uit de donkerheid en uit de duisternis, zullen zien; a Matth. 11: 5.

19. En de zachtmoedigen zullen vreugde op vreugde hebben in den HEERE; en de behoeftigen onder de menschen zullen zich in den Heilige Israëls verheugen;

20. Wanneer de tiran een einde zal hebben, en dat het met den bespotter uit zal zijn, en dat allen, die tot ongerechtigheid waken, uitgeroeid zullen zijn;

21. Die eenen mensch schuldig maken om een woord, en leggen dien strikken, die [*hen*] bestraft in de poort; en die den rechtvaardige verdrijven in het woeste.

22. Daarom zegt de HEERE, die Abraham verlost heeft, tot het huis Jakobs alzoo: Jakob zal nu niet [*meer*] beschaamd worden, en nu zal zijn aangezicht niet [*meer*] bleek worden.

23. Want als hij zijne kinderen, het werk mijner handen, zien zal in het midden van hem, zullen zij mijnen naam heiligen; en zij zullen den Heilige Jakobs heiligen, en den God Israëls vreezen.

24. En die dwalende van geest zijn, zullen tot verstand komen, en de murmureerders zullen de leering aannemen.

HET XXX KAPITTEL.

Wee den kinderen, die afvallen, spreekt dé HEERE, om eenen raadslag te maken, maar niet uit Mij, en om [*zich*] met eene bedekking te bedekken, maar niet [*uit*] mijnen Geest; om zonde tot zonde te doen.

2. Die gaan, om af te trekken in Egypte, en vragen mijnen mond niet; om zich te sterken met de macht van Pharaö, en om hunne toevlucht te nemen onder de schaduw van Egypte.

3. Want de sterkte van Pharaö zal ulieden tot schaamte zijn, en die toevlucht onder de schaduw van Egypte tot schande.

4. Wanneer zijne vorsten zullen geweest zijn tot Zóan, en zijne gezanten zullen gekomen zijn tot nabij Chánes;

5. Hij zal ze allen beschaamd maken door een volk, adat hun geen nut kan doen, noch tot hulpe, noch tot voordeel, maar tot schande en ook tot smaadheid zijn zal. a Jer. 2: 36.

6. De last der beesten, van het zuiden, naar het land des angstes en der benauwdheid, van waar de sterke leeuw en de oude leeuw is, de basilisk en de vurige vliegende draak: hunne goederen zullen zij voeren op den rug der veulens, en hunne schatten op de bulten der kemelen, tot het volk, [*dat hun*] geen nut zal doen.

7. Want Egypte zal ijdellijk en te vergeefs helpen; daarom heb Ik hierover geroepen: Stilzitten zal hunne sterkte zijn.

8. Nu [*dan*], ga henen, schrijf voor hen op eene tafel, en teeken het in een boek, opdat het blijve tot den laatsten dag, voor altoos, tot in eeuwigheid.

9. Want het is een wederspannig volk, het zijn leugenachtige kinderen; kinderen, die des HEEREN wet niet hooren willen.

10. Die daar zeggen tot de zieners: Ziet niet; en tot de schouwers: Schouwt ons niet wat recht is; spreekt tot ons zachte dingen; schouwt ons bedriegerijen;

11. Wijkt af van den weg, maakt u van de baan; laat den Heilige Israëls van ons ophouden.

12. Daarom, zoo zegt de Heilige Israëls:

raëls: Omdat gijlieden dit woord verwerpt, en vertrouwt op onderdrukking en verkeerdheid, en steunt daarop;

13. Daarom zal ulieden deze misdaad zijn gelijk eene vallende scheur, uitwaarts gebogen in eenen hoogen muur, [a]welks breuke haastelijk in een oogenblik komen zal. a Jes. 29: 5.

14. Ja Hij zal ze verbreken, gelijk eene [a]pottenbakkerskruik verbroken wordt; in het brijzelen zal Hij niet verschoonen; alzoo dat van hare verbrijzeling niet eene scherf zal gevonden worden, om vuur uit den haard te nemen, of om water te scheppen uit eene gracht. a Jer. 19: 11.

15. Want alzoo zegt de Heere HEERE, de Heilige Israëls: Door wederkeering en rust zoudt gijlieden behouden worden; in stilheid en in vertrouwen zoude uwe sterkte zijn; doch gij hebt niet gewild.

16. En gij zegt: Neen, maar op paarden zullen wij vlieden; daarom zult gij vlieden; en: Op snelle [*paarden*] zullen wij rijden; daarom zullen uwe vervolgers [*ook*] snel zijn.

17. Eén duizend van het schelden eens eenigen, van het schelden van vijf zult gij [*allen*] vlieden; [a]totdat gij overgelaten wordt, gelijk een mast op den top van eenen berg, en als eene banier op eenen heuvel. a Jes. 17: 6; 24: 6, 13.

18. En daarom zal de HEERE wachten, opdat Hij u genadig zij, en daarom zal Hij verhoogd worden, opdat Hij zich over ulieden ontferme; want de HEERE is een God des gerichts; [a]welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten. a Ps. 2: 12; 34: 9. Spr. 16: 20. Jer. 17: 7.

19. Want het volk zal in Sion wonen, te Jeruzalem; gij zult ganschelijk niet weenen; gewisselijk zal Hij u genadig zijn op de stemme uws geroeps; zoo haast als Hij die hooren zal, zal Hij u antwoorden.

20. De Heere zal ulieden [*wel*] brood der benauwdheid en wateren der verdrukking geven; maar uwe leeraars zullen niet meer als met vleugelen wegvliegen, maar uwe oogen zullen uwe leeraars zien;

21. En uwe ooren zullen hooren het woord [*desgenen, die*] achter u is, zeggende: Dit is de weg, wandelt daarin; als gij zoudt afwijken ter rechter- of ter linkerhand.

22. En gijlieden zult voor onrein houden het deksel uwer zilveren gesnedene beelden, en het overtreksel uwer gouden gegotene beelden; gij zult ze wegwerpen gelijk een maanstondig kleed, en tot elk van die zeggen: Henen uit!

23. Dan zal Hij aan uw zaad, waarmede gij het land bezaaid hebt, regen geven, en brood van des lands inkomen, en dat zal vet en smoutig zijn; uw vee zal te dien dage [*in*] eene wijde landouwe weiden.

24. En de ossen en ezelveulens, die het land bouwen, zullen zuiver voeder eten, hetwelk dooreengeschud is met de werpschoffel en met de wan.

25. En er zullen op allen hoogen berg en op allen verhevenen heuvel beekskens [*en*] watervlieten zijn, in den dag der groote slachting, wanneer de torens vallen zullen.

26. En het licht der maan zal zijn als het licht der zon, en het licht der zon zal zevenvoudig zijn, als het licht van zeven dagen; ten dage als de HEERE de breuke zijns volks zal verbinden, en de wonde, waarmede het geslagen is, genezen.

27. Zie, de naam des HEEREN komt van verre, zijn toorn brandt, en de last is zwaar; zijne lippen zijn vol gramschap, en zijne tong als een verterend vuur;

28. En [a]zijn adem is als eene overloopende beek, [*die*] tot aan den hals toe raakt; om de heidenen te schudden met eene schudding der ijdelheid, en als een misleidende toom in de kinnebakkens der volkeren. a Jes. 8: 8.

29. Er zal een lofzang bij ulieden zijn, gelijk in den nacht, wanneer het feest geheiligd wordt; en blijdschap des harten, gelijk van eenen, die met pijpen wandelt, om te komen tot den berg des HEEREN, tot den Rotssteen Israëls.

30. En de HEERE zal zijne heerlijke stemme doen hooren, en de nederlating zijns arms doen zien, met grimmigheid van toorn, en eene vlam des verterenden vuurs, stralen, en een vloed, en hagelsteenen.

31. Want door de stemme des HEEREN zal A'ssur te morzel geslagen worden, [*die*] met de roede sloeg.

32. En alwaar die gegrondveste staf doorgegaan zal zijn (op welken de HEERE dien zal hebben doen rusten), [*daar*] zal men met trommelen en harpen zijn; want met bewegende bestrijdingen zal Hij tegen hen strijden.

33. Want Tópheth is van gisteren bereid, [*ja*] hij is ook voor den koning bereid; Hij heeft hem diep [*en*] wijd gemaakt; het vuur en hout van zijnen brandstapel is veel; de adem des HEEREN zal hem aansteken als eenen zwavelstroom.

HET XXXI KAPITTEL.

Wee dengenen, die in Egypte om hulpe aftrekken, en steunen [a]op paarden, en vertrouwen op wagenen, omdat er vele zijn, en op ruiters, omdat die zeer machtig zijn; en zien niet op den Heilige Israëls, en zoeken den HEERE niet.
a Ps. 20: 8. Jer. 17: 5.

2. Nochtans is Hij ook wijs, en Hij doet het kwaad komen, en trekt zijne woorden niet terug; maar Hij zal zich opmaken tegen het huis der boosdoeners, en tegen de hulpe dergenen, die ongerechtigheid werken.

3. Want de Egyptenaars zijn menschen, en geen God, en hunne paarden zijn vleesch, en geen geest; en de HEERE zal zijne hand uitstrekken, dat de helper struikelen zal, en die geholpen wordt, zal nedervallen, en zij zullen al te zamen te niete komen.

4. Want alzoo heeft de HEERE tot mij gezegd: Gelijk als een leeuw en een jonge leeuw over zijnen roof brult; wanneer ook eene volle menigte der herderen samengeroepen wordt tegen hem, verschrikt hij voor hunne stemme niet, en vernedert zich niet vanwege hunne veelheid; alzoo zal de HEERE der heirscharen nederdalen, om te strijden voor den berg Sions en voor haren heuvel.

5. [a]Gelijk vliegende vogelen, alzoo zal de HEERE der heirscharen Jeruzalem beschutten; beschuttende zal Hij het ook verlossen, doorgaande zal Hij het ook uithelpen. a Deut. 32: 11.

6. Bekeert u tot [*Hem, van*] denwelken de kinderen Israëls diep afgeweken zijn.

7. Want te [a]dien dage zullen zij verwerpen, een ieder zijne zilveren afgoden en zijne gouden afgoden, welke u uwe handen [*tot*] zonde gemaakt hadden. a Jes. 2: 20.

8. En A'ssur zal vallen door het zwaard, niet eens mans, en het zwaard, niet eens menschen, zal hem verteren; en hij zal voor het zwaard vlieden, en zijne jongelingen zullen versmelten.

9. En [a]hij zal van vreeze doorgaan [*naar*] zijnen rotssteen, en zijne vorsten zullen voor de banier verschrikken, spreekt de HEERE, die te Sion vuur, en te Jeruzalem eenen oven heeft.
a 2 Kon. 19: 36, 37.

HET XXXII KAPITTEL.

Zie, een [a]koning zal regeeren in gerechtigheid, en de vorsten zullen heerschen naar recht. a Ps. 45: 7. Zach. 9: 9.

2. En [*die*] man zal zijn als eene verberging tegen den wind en eene schuilplaats tegen den vloed, als waterbeken in eene dorre plaats, als de schaduw van eenen zwaren rotssteen in een dorstig land.

3. En de [a]oogen dergenen, die zien, zullen niet terugzien, en de oogen dergenen, die hooren, zullen opmerken.
a Jes. 29: 18; 30: 21.

4. En het hart der onbedachtzamen zal de wetenschap verstaan, en de tong der stamelenden zal vaardig zijn, om *duidelijk te spreken.

5. De dwaas zal niet meer genoemd worden milddadig, en de gierige zal niet [*meer*] mild geheeten worden.

6. Want een dwaas spreekt dwaasheid, en zijn hart doet ongerechtigheid, om huichelarij te plegen, en om dwaling te spreken tegen den HEERE; om de ziele des hongerigen ledig te laten, en den dorstige drank te doen ontbreken;

7. En eens gierigaards gansche gereedschap is kwaad; hij beraadslaagt schandelijke verdichtselen, om de ellendigen te bederven met valsche reden,

---

* Staten-overz.: bescheidenlijk; wat oudtijds voor nauwkeurig gebezigd werd. Thans niet meer.

en het recht, als de arme spreekt.
8. Maar een milddadige beraadslaagt milddadigheden, en staat op milddadigheden.
9. Staat op, gij geruste vrouwen, hoort mijne stemme; gij dochters, die zoo zeker zijt, neemt mijne reden ter oore.
10. [*Vele*] dagen over het jaar zult gij beroerd zijn, gij [*dochters*], die zoo zeker zijt; want de wijnoogst zal uit zijn, er zal geene inzameling komen.
11. Beeft, gij geruste [*vrouwen*], weest beroerd, [*dochters*], die zoo zeker zijt, trekt u uit, en ontbloot u, en gordt [*zakken*] om uwe lendenen.
12. Men zal rouwklagen over de borsten, over de gewenschte akkers, over de vruchtbare wijnstokken.
13. Op het land mijns volks zal de doorn [*en*] de distel opgaan; ja op alle vreugdehuizen, [*in*] de vroolijk huppelende stad.
14. Want het paleis zal verlaten zijn, het gewoel der stad zal ophouden, O'phel en de wachttorens zullen tot spelonken zijn, tot in der eeuwigheid, eene vreugde der woudezelen, eene weide der kudden.
15. Totdat over ons [a]uitgegoten worde de Geest uit de hoogte; dan zal de [b]woestijn tot een vruchtbaar veld worden, en het vruchtbare veld zal voor een woud geacht worden. *a* Joël 2: 28. Joh. 7: 37, 38. Hand. 2: 17, 18. *b* Jes. 29: 17.
16. En het recht zal in de woestijn wonen, en de gerechtigheid zal op het vruchtbare veld verblijven.
17. En het werk der gerechtigheid zal vrede zijn, en de werking der gerechtigheid zal zijn gerustigheid en zekerheid tot in eeuwigheid.
18. En mijn volk zal in [a]eene woonplaats des vredes wonen, en in welverzekerde woningen, en in stille, geruste plaatsen. *a* Jer. 33: 16.
19. Maar het zal hagelen, waar men afgaat in het woud, en de stad zal laag worden in de laagte.
20. Welgelukzalig zijt gijlieden, die aan alle wateren zaait; gij, die den voet des osses en des ezels [*derwaarts*] henenzendt.

HET XXXIII KAPITTEL.

Wee u, gij verwoester, die zelf niet verwoest zijt, en gij die trouwelooslijk handelt, waar men niet trouwelooslijk tegen u gehandeld heeft. Als gij het verwoesten zult volbracht hebben, zult gij verwoest worden; als gij het trouwelooslijk handelen zult voleind hebben, zal men trouwelooslijk tegen u handelen.
2. HEERE, wees ons genadig, wij hebben op U gewacht; wees hun arm allen morgen, daartoe onze behoudenis ten tijde der benauwdheid.
3. Van het geluid des rumoers zullen de volkeren wegvlieden; van uwe verhooging zullen de heidenen verstrooid worden.
4. Dan zal ulieder buit verzameld worden, gelijk de kevers verzameld worden; men zal daarin ginds en weder huppelen, gelijk de sprinkhanen ginds en weder huppelen.
5. De HEERE is verheven, want Hij woont [*in*] de hoogte; Hij heeft Sion vervuld met gericht en gerechtigheid.
6. En het zal geschieden, dat de vastigheid uwer tijden, de sterkte van [*uwe*] behoudenissen, zal zijn wijsheid en kennisse; de vreeze des HEEREN zal zijn schat zijn.
7. Zie, hunne allersterksten roepen daar buiten, de boden des vredes weenen bitterlijk.
8. De gebaande wegen zijn verwoest; die door de paden gaat, houdt op; hij vernietigt het verbond, hij veracht de steden, hij acht geen mensch.
9. Het land treurt, het kweelt; de Líbanon schaamt zich, hij verwelkt; Sáron is geworden als eene woestijn; zoo Básan als Cármel zijn geschud.
10. Nu zal Ik opstaan, zegt de HEERE, nu zal Ik verhoogd worden, nu zal Ik verheven worden.
11. Gijlieden gaat met stroo zwanger, gij zult stoppelen baren; uw geest zal u [*als*] vuur verslinden.
12. En de volkeren zullen zijn [*als*] de verbrandingen des kalks; [*als*] afgehouwene doornen zullen zij met het vuur verbrand worden.
13. Hoort, gijlieden die verre zijt, wat Ik gedaan heb; en gijlieden die nabij zijt, bekent mijne macht.
14. De zondaren te Sion zijn verschrikt, beving heeft de huichelaren aangegrepen; [*zij zeggen:*] Wie is er

onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij eenen eeuwigen gloed wonen kan?

15. [a]Die in gerechtigheden wandelt, en die billijkheden spreekt; die het gewin der onderdrukkingen verwerpt; die zijne handen uitschudt, dat zij geene geschenken behouden; die zijn oor stopt, dat hij geene bloedschulden hoore, en zijne oogen toesluit, dat hij het kwade niet aanzie; *a* Ps. 15: 2; 24: 3.

16. Die zal in de hoogten wonen, de sterkten der steenrotsen zullen zijn hoog vertrek zijn; zijn brood wordt hem gegeven, zijne wateren zijn gewis.

17. Uwe oogen zullen den Koning zien in zijne schoonheid; zij zullen een ver gelegen land zien.

18. Uw hart zal de verschrikking overdenken, [*zeggende:*] Waar is de schrijver? waar is de betaalsheer? waar is hij, die de torens telt?

19. Gij zult niet [*meer*] dat stuursche volk zien, het volk, dat zoo diep van spraak is, dat men het niet hooren kan, van belachelijke tong, hetwelk men niet verstaan kan.

20. Schouw Sion aan, de stad onzer bijeenkomsten: uwe oogen zullen Jeruzalem zien, eene geruste woonplaats, [a]eene tente, die niet ter neder geworpen zal worden, welker pinnen in der eeuwigheid niet zullen uitgetogen worden, en van welker zeelen geene zullen verscheurd worden.
a Ps. 46: 6; 125: 1, 2.

21. Maar de HEERE zal aldaar bij ons heerlijk zijn; het zal zijn eene plaatse van rivieren, van wijde stroomen; geene roeischuit zal daar doorvaren, en geen treffelijk schip zal daar overvaren.

22. Want de HEERE is onze Rechter, de HEERE is onze Wetgever, de HEERE is onze Koning; Hij zal ons behouden.

23. Uwe touwen zijn slap geworden, zij zullen hunnen mastboom niet kunnen recht stijf houden, zij zullen het zeil niet uitspannen; dan zal de roof van eenen overvloedigen buit uitgedeeld worden, [*zelfs*] zullen de lammen den roof rooven.

24. En geen inwoner zal zeggen: Ik ben ziek; [*want*] het volk, dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben.

HET XXXIV KAPITTEL.

Nadert, gij heidenen, om te hooren, en gij volkeren, luistert toe; de aarde hoore, en hare volheid, de wereld, en al wat daaruit voortkomt.

2. Want de verbolgenheid des HEEREN is over alle de heidenen, en grimmigheid over al hun heir; Hij heeft ze verbannen, Hij heeft ze ter slachting overgegeven.

3. En hunne verslagenen zullen weggeworpen worden, en van hunne doode lichamen zal hun stank opgaan, en de bergen zullen smelten van hun bloed.

4. En al het heir der hemelen zal [a]uitteren, en de hemelen zullen toegerold worden, gelijk een boek, en al hun heir zal afvallen, gelijk een blad van den wijnstok afvalt, en gelijk [*eene vijg*] afvalt van den vijgeboom.
a Openb. 6: 13, 14.

5. Want mijn zwaard is dronken geworden in den hemel; zie, het zal ten oordeel nederdalen op E'dom, en op het volk, hetwelk Ik verbannen heb.

6. Het zwaard des HEEREN is vol van bloed, het is vet geworden van smeer, van het bloed der lammeren en der bokken, van het smeer der nieren van de rammen; want de [a]HEERE heeft een slachtoffer te Bózra, en eene groote slachting in het land der E'domieten. *a* Jes. 63: 1, 2.

7. En de eenhoornen zullen met hen afgaan, en de varren met de stieren; en hun land zal doordronken zijn van het bloed, en hun stof zal van het smeer vet gemaakt worden.

8. Want het zal zijn de dag der wrake des HEEREN, een jaar der vergeldingen, om Sions twistzaak.

9. En zijne beken zullen in pek verkeerd worden, en zijn stof in zwavel; ja zijne aarde zal tot brandend pek worden.

10. Het zal des nachts en des daags niet uitgebluscht worden, tot in der eeuwigheid zal [a]zijn rook opgaan; van geslachte tot geslachte zal het woest zijn, tot in eeuwigheid der eeuwigheden zal niemand daar doorgaan.
a Openb. 14: 11 19: 3.

11. Maar [a]de roerdomp en de nachtuil zullen het erfelijk bezitten, en de schuifuit, en de raaf zal daarin wonen; want Hij zal een richtsnoer der woestigheid daarover trekken, en een richtlood der ledigheid. *a* Jes. 13: 21, 22. Zeph. 2: 14. Openb. 18: 2.

12. Zijne edelen (doch zij zijn daar niet) zullen zij [*tot*] het koninkrijk roepen, maar alle zijne vorsten zullen niets zijn.

13. En in zijne paleizen zullen doornen opgaan, netelen en distelen in zijne vestingen; en het zal eene woning der draken zijn, eene zaal voor de jongen der struisen.

14. En de wilde dieren der woestijnen zullen de wilde dieren der eilanden [*daar*] ontmoeten, en de duivel zal zijnen metgezel toeroepen; ook zal het nachtgedierte zich aldaar nederzetten, en het zal eene rustplaats voor zich vinden.

15. Daar zal de wilde meerle nestelen en leggen, en hare jongen uitbikken, en onder hare schaduw vergaderen; ook zullen aldaar de gieren met malkanderen verzameld worden.

16. Zoekt in het boek des HEEREN, en leest; niet één van deze zal er feilen, het ééne noch het andere zal men missen; want mijn mond zelf heeft het geboden, en zijn Geest zelf zal ze samenbrengen.

17. Want Hijzelf heeft voor hen het lot geworpen, en zijne hand heeft het hun uitgedeeld met het richtsnoer. Tot in der eeuwigheid zullen zij dat erfelijk bezitten, van geslachte tot geslachte zullen zij daarin wonen.

HET XXXV KAPITTEL.

De woestijn en de dorre plaatsen zullen hierover vroolijk zijn, en de wildernis zal zich verheugen, en zal bloeien als eene roos.

2. Zij zal lustig bloeien, en zich verheugen, ja [*met*] verheuging, en juichen. De heerlijkheid van Líbanon is haar gegeven, het sieraad van Cármel en Sáron; zij zullen zien de heerlijkheid des HEEREN, het sieraad onzes Gods.

3. [a]Versterkt de slappe handen, en stelt de struikelende knieën vast. *a* Hebr. 12: 12.

4. Zegt den onbedachtzamen van harte: Weest sterk, vreest niet; ziet, uwe God zal [*ter*] wrake komen [*met*] de vergelding Gods; Hij zal komen en ulieden verlossen.

5. Alsdan zullen [a]der blinden oogen opengedaan worden, en [b]der dooven ooren zullen geopend worden. *a* Matth. 9: 27; 11: 5; 12: 22; 20: 30; 21: 14. Joh. 9: 6. *b* Matth. 11: 5. Marc. 7: 32.

6. Alsdan zal [a]de kreupele springen als een hert, en [b]de tong des stommen zal juichen; want in de woestijn zullen [c]wateren uitbersten, en beken in de wildernis. *a* Matth. 11: 5; 15: 30; 21: 14. Joh. 5: 8, 9. Hand. 3: 2; 8: 7; 14: 8. *b* Matth. 9: 32; 12: 22; 15: 30. *c* Joh. 7: 38, 39.

7. En het dorre land zal tot staand water worden, en het dorstige land tot springaders der wateren; in de woning der draken, waar zij gelegen hebben, zal gras met riet en biezen zijn.

8. En aldaar zal eene verhevene baan, en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden. De onreine zal er niet doorgaan, maar hij zal voor deze zijn; die [*dezen*] weg wandelt, zelfs de dwazen zullen niet dwalen.

9. Daar zal geen leeuw zijn, en geen verscheurend gedierte zal daarop komen, noch aldaar gevonden worden; maar de verlosten zullen [*daarop*] wandelen.

10. En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeeren, en [*tot*] Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; [a]vroolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden. *a* Openb. 21: 4.

HET XXXVI KAPITTEL.

En het geschiedde in het veertiende jaar van den koning Hizkía, dat Sánherib, de koning van Assyrië, optoog tegen alle vaste steden van Juda, en nam ze in.

2. En de koning van Assyrië zond Rábsake van Láchis naar Jeruzalem tot den koning Hizkía met een zwaar heir; en hij stond aan den watergang des oppersten vijvers, aan den hoogen weg van het veld des vollers.

3. Toen ging tot hem uit E'ljakim,

de zoon van Hilkía, de hofmeester, en Sébna, de schrijver, en Jóah, de zoon van A'saph, de kanselier.

4. En Rábsake zeide tot hen: Zegt nu tot Hizkía: Zoo zegt de groote koning, de koning van Assyrië: Wat vertrouwen is dit, waarmede gij vertrouwt?

5. Ik mocht zeggen (doch het is een woord der lippen): Er is raad en macht tot den oorlog. Op wien vertrouwt gij nu, dat gij tegen mij rebelleert?

6. Zie, gij vertrouwt op dien [a]gebrokenen rietstaf, op Egypte; op denwelken zoo iemand leunt, zoo zal hij in zijne hand gaan, en die doorboren; alzoo is Pharaö, den koning van Egypte, allen dengenen, die op hem vertrouwen. *a* Ezech. 29: 6, 7.

7. Maar zoo gij tot mij zegt: Wij vertrouwen op den HEERE onzen God. Is Hij die niet, wiens hoogten en wiens altaren Hizkía weggenomen heeft, en tot Juda en tot Jeruzalem gezegd heeft: Voor dit altaar zult gij u nederbuigen?

8. Nu dan, wed toch met mijnen heere, den koning van Assyrië: en ik zal u twee duizend paarden geven, zoo gij voor u de ruiters daarop zult kunnen geven.

9. Hoe zoudt gij dan het aangezicht van een eenigen vorst van de geringste knechten mijns heeren afkeeren? Maar gij vertrouwt op Egypte, om de wagenen en om de ruiteren.

10. En nu, ben ik zonder den HEERE opgetogen tegen dit land, om dat te verderven? De HEERE heeft tot mij gezegd: Trek op tegen dat land, en verderf het.

11. Toen zeide E'ljakim, en Sébna, en Jóah, tot Rábsake: Spreek toch tot uwe knechten in het Syrisch, want wij verstaan het [*wel*]; en spreek niet met ons in het Joodsch, voor de ooren des volks, dat op den muur is.

12. Maar Rábsake zeide: Heeft mijn heere mij tot uwen heere en tot u gezonden, om deze woorden te spreken? Is het niet tot de mannen, die op den muur zitten, dat zij met ulieden hunnen drek eten en hun water drinken zullen?

13. Alzoo stond Rábsake, en riep met luider stemme in het Joodsch, en zeide: Hoort de woorden des grooten konings, des konings van Assyrië.

14. Alzoo zegt de koning: Dat Hizkía u niet bedriege, want hij zal u niet kunnen redden.

15. Daartoe, dat Hizkía u niet doe vertrouwen op den HEERE, zeggende: De HEERE zal ons zekerlijk redden; deze stad zal niet in de hand des konings van Assyrië gegeven worden.

16. Hoort naar Hizkía niet. Want alzoo zegt de koning van Assyrië: Handelt met mij door een geschenk, en komt tot mij uit, en eet, een ieder [*van*] zijnen wijnstok, en een ieder [*van*] zijnen vijgeboom, en drinkt een ieder het water zijns bornputs;

17. Totdat ik kome en hale u in een land, als ulieder land is, een land van koren en van most, een land van brood en van wijngaarden.

18. Dat Hizkía ulieden niet verleide, zeggende: De HEERE zal ons redden. Hebben de goden der volkeren, een ieder zijn land, gered uit de hand des konings van Assyrië?

19. Waar zijn de goden van Hámath en A'rpad? Waar zijn de goden van Sépharváïm? Hebben zij ook Samaría van mijne hand gered?

20. Welke zijn ze onder alle de goden dezer landen, die hun land uit mijne hand gered hebben, dat de HEERE Jeruzalem uit mijne hand redden zoude?

21. Doch zij zwegen stille, en antwoordden hem niet één woord; want het gebod des konings was, zeggende: Gij zult hem niet antwoorden.

22. Toen kwam E'ljakim, de zoon van Hilkía, de hofmeester, en Sébna, de schrijver, en Jóah, de zoon van A'saph, de kanselier, tot Hizkía, met gescheurde kleederen; en zij gaven hem de woorden van Rábsake te kennen.

HET XXXVII KAPITTEL.

En het geschiedde, als de koning Hizkía [*dat*] hoorde, zoo scheurde hij zijne kleederen, en bedekte zich met eenen zak, en ging in het Huis des HEEREN.

2. Daarna zond hij E'ljakim, den hofmeester, en Sébna, den schrijver, en de oudsten der priesteren, met zakken be-

dekt, tot Jesája, den profeet, den zoon van A'moz;

3. En zij zeiden tot hem: Alzoo zegt Hizkía: Deze dag is een dag der benauwdheid, en der schelding, en der lastering; want de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte, en er is geene kracht om te baren.

4. Misschien zal de HEERE uw God hooren de woorden van Rábsake, denwelken zijn heere, de koning van Assyrië, gezonden heeft, om den levenden God te hoonen, en te schelden met woorden, die de HEERE uw God gehoord heeft. Hef dan een gebed op voor het overblijfsel, dat gevonden wordt.

5. En de knechten van den koning Hizkía kwamen tot Jesája.

6. En Jesája zeide tot hen: Zoo zult gijlieden tot uwen heere zeggen: Zoo zegt de HEERE: Vrees niet voor de woorden, die gij gehoord hebt, waarmede Mij de dienaars van den koning van Assyrië gelasterd hebben.

7. Zie, Ik zal eenen geest in hem geven, dat hij een gerucht hooren zal, en weder in zijn land keeren; en Ik zal hem door het zwaard in zijn land vellen.

8. Zoo kwam Rábsake weder, en hij vond den koning van Assyrië, strijdende tegen Líbna; want hij had gehoord, dat hij van Láchis vertrokken was.

9. Als hij nu van Thírhaka, den koning van Cusch, hoorde zeggen: Hij is uitgetogen, om tegen u te strijden; toen hij zulks hoorde, zoo zond hij [*weder*] boden tot Hizkía, zeggende:

10. Zoo zult gijlieden spreken tot Hizkía, den koning van Juda, zeggende: Laat u uwen God niet bedriegen, op welken gij vertrouwt, zeggende: Jeruzalem zal in de hand des konings van Assyrië niet gegeven worden.

11. Zie, gij hebt gehoord, wat de koningen van Assyrië aan alle landen gedaan hebben, die verbannende, en zoudt gij gered worden?

12. Hebben de goden der volkeren, die mijne vaders verdorven hebben, deze gered? [*als*] Gózan, en Háran, en Rézeph, en de kinderen van E'den, die in Thelásser waren?

13. Waar is de koning van Hámath, en de koning van A'rpad, en de koning der stad Sépharváïm, Héna, en I'vva?

14. Als nu Hizkía de brieven uit der boden hand ontvangen, en die gelezen had, ging hij op in het Huis des HEEREN, en Hizkía breidde die uit voor het aangezichte des HEEREN.

15. En Hizkía bad tot den HEERE, zeggende:

16. O HEERE der heirscharen, Gij God Israëls, die tusschen de Chérubim woont, Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken der aarde, Gij hebt den hemel en de aarde gemaakt.

17. O HEERE, neig uw oor en hoor; HEERE, doe uwe oogen open en zie; en hoor alle de woorden van Sánherib, die gezonden heeft om den levenden God te hoonen.

18. Waarlijk, HEERE, hebben de koningen van Assyrië alle de landen, mitsgaders hunne landerijen verwoest;

19. En hebben hunne goden in het vuur geworpen; want zij waren geene Goden, maar het werk van menschenhanden, hout en steen; daarom hebben zij die verdorven.

20. Nu dan, HEERE onze God, verlos ons uit zijne hand; zoo zullen alle koninkrijken der aarde weten, dat Gij alleen de HEERE zijt.

21. Toen zond Jesája, de zoon van A'moz, tot Hizkía, om te zeggen: Alzoo zegt de HEERE de God Israëls: Wat gij tot Mij gebeden hebt tegen Sánherib, den koning van Assyrië, [*heb Ik gehoord.*]

22. Dit is het woord, dat de HEERE over hem gesproken heeft: De jonkvrouwe, de dochter Sions, veracht u, zij bespot u, de dochter van Jeruzalem schudt het hoofd achter u.

23. Wien hebt gij gehoond en gelasterd? En tegen wien hebt gij de stemme verheven, en uwe oogen omhoog opgeheven? Tegen den Heilige Israëls.

24. Door middel uwer dienstknechten hebt gij den Heere gehoond, en gezegd: Ik heb met de menigte mijner wagenen beklommen de hoogte der bergen, de zijden van den Líbanon; en ik zal zijne hooge cederboomen en zijne uitgelezene denneboomen afhouwen, en zal komen tot zijne uiterste hoogte, in het woud zijns schoonen velds.

25. Ik heb gegraven en de wateren

gedronken, en ik heb met mijne voetzolen alle rivieren der belegerde plaatsen verdroogd.

26. Hebt gij niet gehoord, dat Ik zulks lang tevoren gedaan heb, en dat van oude dagen af geformeerd heb? Nu heb Ik dat doen komen, dat gij zoudt zijn, om de vaste steden te verstoren tot woeste hoopen.

27. Daarom waren hare inwoners handeloos; zij waren verslagen en beschaamd; zij waren [*als*] het gras des velds, en de groene grasscheutjes, [*als*] het hooi der daken, en het brandkoren, eer het overeinde staat.

28. Maar Ik weet uw zitten, en uw uitgaan, en uw inkomen, en uw woeden tegen Mij.

29. Om uw woeden tegen Mij, en dat uwe woeling voor mijne ooren opgekomen is, zoo zal Ik mijnen haak in uwen neus leggen, en mijn gebit in uwe lippen, en Ik zal u doen wederkeeren door dien weg, door denwelken gij gekomen zijt.

30. En dat zij u een teeken, dat men [*in*] dit jaar, wat van zelf gewassen is, eten zal; en in het tweede jaar, wat daarvan weder uitspruit; maar zaait in het derde jaar, en maait, en plant wijngaarden, en eet hunne vruchten.

31. Want het ontkomene, dat overgebleven is van den huize Juda, zal wederom nederwaarts wortelen, en het zal opwaarts vrucht dragen.

32. Want van Jeruzalem zal het overblijfsel uitgaan, en het ontkomene van den berg Sion. [a]De ijver van den HEERE der heirscharen zal dit doen.
a 2 Kon. 19: 31. Jes. 9: 6.

33. Daarom zoo zegt de HEERE van den koning van Assyrië: Hij zal in deze stad niet komen, noch daar eenen pijl inschieten; ook zal hij [*met*] geen schild daarvoor komen, en zal geenen wal daartegen opwerpen.

34. Door den weg, dien hij gekomen is, door dien zal hij wederkeeren; maar in deze stad zal hij niet komen, zegt de HEERE.

35. Want [a]Ik zal deze stad beschermen, om die te verlossen, om mijnentwille, en om Davids mijns knechts wille.
a 2 Kon. 20: 6.

36. [a]Toen voer de engel des HEEREN uit, en sloeg in het leger van Assyrië honderd en vijf en tachtig duizend; en toen zij zich des morgens vroeg opmaakten, zie, die allen waren doode lichamen.
a 2 Kon. 19: 35.

37. Zoo vertrok Sánherib, de koning van Assyrië, en toog henen, en keerde weder; en hij bleef te Nínevé.

38. Het geschiedde nu, als hij in het huis van Nísroch, zijnen god, zich nederboog, dat Adramélech en Sarézer, zijne zonen, hem met het zwaard versloegen; doch zij ontkwamen in het land van A'rarat; en E'sar-Háddon, zijn zoon, werd koning in zijne plaats.

HET XXXVIII KAPITTEL.

In die dagen werd Hizkía krank tot stervens toe; en de profeet Jesája, de zoon van A'moz, kwam tot hem, en zeide tot hem: Alzoo zegt de HEERE: Geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven, en niet leven.

2. Toen keerde Hizkía zijn aangezicht om naar den wand, en hij bad tot den HEERE

3. En hij zeide: Och, HEERE, gedenk toch, dat ik voor uw aangezichte in waarheid en met een volkomen hart gewandeld, en wat goed in uwe oogen is, gedaan heb. En Hizkía weende gansch zeer.

4. Toen geschiedde het woord des HEEREN tot Jesája, zeggende:

5. Ga henen, en zeg tot Hizkía: Zoo zegt de HEERE, de God van uwen vader David: Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uwe tranen gezien; zie, Ik zal vijftien jaar tot uwe dagen toedoen.

6. En Ik zal u uit de hand des konings van Assyrië verlossen, mitsgaders deze stad; en Ik zal deze stad beschermen.

7. En dit zal u een teeken zijn van den HEERE, dat de HEERE het woord, dat Hij gesproken heeft, doen zal:

8. Zie, Ik zal de schaduw der graden, die met de zon in de graden van A'chaz' [*zonnewijzer*] nederwaarts gegaan is, tien graden achterwaarts doen keeren. Dies is de zon tien graden teruggekeerd, in de graden, die zij nederwaarts gegaan was.

9. [*Dit*] is het schrift van Hizkía, koning van Juda, toen hij ziek geweest en van zijne ziekte genezen was.

10. Ik zeide: Vanwege de afsnijding mijner dagen, zal ik tot de poorten des grafs henengaan; ik word beroofd van het overige mijner jaren.

11. Ik zeide: Ik zal den HEERE niet [*meer*] zien, den HEERE in het land der levenden; ik zal de menschen niet meer aanschouwen met de inwoners der wereld.

12. Mijns levens tijd is weggetogen, en van mij weggevoerd, gelijk eens herders hut; ik heb mijn leven afgesneden, gelijk een wever [*zijn web*]. Hij zal mij afsnijden, [*als*] van den drom; van den dag tot den nacht zult Gij mij ten einde gebracht hebben.

13. Ik stelde mij voor tot den morgenstond toe; gelijk een leeuw, alzoo zal Hij alle mijne beenderen breken; van den dag tot den nacht zult Gij mij ten einde gebracht hebben.

14. Gelijk eene kraan [*of*] zwaluw, alzoo piepte ik; [a]ik kirde als eene duif; mijne oogen verhieven zich omhoog; o HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn borg. *a* Jes. 59: 11.

15. Wat zal ik spreken? Gelijk Hij het mij heeft toegezegd, alzoo heeft Hij het gedaan; ik zal [*nu*] al zoetkens voorttreden alle mijne jaren, vanwege de bitterheid mijner ziele.

16. HEERE, bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven mijns geestes; want Gij hebt mij gezond gemaakt en mij genezen.

17. Zie, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest; maar Gij hebt mijne ziel liefelijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame; want Gij hebt alle mijne zonden achter uwen rug geworpen.

18. Want het graf zal U niet loven; de dood zal U [*niet*] prijzen; die in den kuil nederdalen, zullen op uwe waarheid niet hopen.

19. De levende, de levende, die zal U loven, gelijk ik heden [*doe*]; de vader zal den kinderen uwe waarheid bekend maken.

20. De HEERE was [*gereed*] om mij te verlossen; daarom zullen wij op mijn snarenspel spelen, alle de dagen onzes levens, in het Huis des HEEREN.

21. Jesája nu had gezegd: Laat ze nemen eenen klomp vijgen, en tot eene pleister op het gezwel maken, en hij zal genezen. *a* 2 Kon. 20: 7.

22. En Hizkía had gezegd: Welk zal het teeken zijn, dat ik ten Huize des HEEREN zal opgaan?

HET XXXIX KAPITTEL.

Te dien tijde zond Meródach Báladan, de zoon van Báladan, de koning van Babel, brieven en een geschenk aan Hizkía; want hij had gehoord, dat hij krank geweest en [*weder*] sterk geworden was.

2. En Hizkía verblijdde zich over hen, en hij toonde hun zijn schathuis, het zilver, en het goud, en de specerijen, en de beste olie, en zijn gansche wapenhuis, en al wat gevonden werd in zijne schatten; er was geen ding in zijn huis, noch in zijne gansche heerschappij, dat Hizkía hun niet toonde.

3. Toen kwam de profeet Jesája tot den koning Hizkía, en zeide tot hem: Wat hebben die mannen gezegd, en vanwaar zijn zij tot u gekomen? En Hizkía zeide: Zij zijn uit verren lande tot mij gekomen, uit Bábel.

4. En hij zeide: Wat hebben zij gezien in uw huis? En Hizkía zeide: Zij hebben alles gezien wat in mijn huis is; geen ding is er in mijne schatten, dat ik hun niet getoond heb.

5. Toen zeide Jesája tot Hizkía: Hoor het woord des HEEREN der heirscharen:

6. Zie, de dagen komen, dat al wat in uw huis is, en wat uwe vaders opgelegd hebben tot eenen schat tot op dezen dag, naar Bábel weggevoerd zal worden; er zal niets overgelaten worden, zegt de HEERE.

7. Daartoe zullen zij van uwe zonen, die uit u zullen voortkomen, die gij gewinnen zult, nemen, dat zij hovelingen zijn in het paleis des konings van Bábel.

8. Maar Hizkía zeide tot Jesája: Het woord des HEEREN, dat gij gesproken hebt, is goed. Ook zeide hij: Doch het zij vrede en waarheid in mijne dagen.

HET XL KAPITTEL.

Troost, troost mijn volk, zal ulieder God zeggen.

2. Spreekt naar het hart van Jeruzalem, en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat hare ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des HEEREN dubbel ontvangen heeft voor alle hare zonden.

3. [a]Eene stemme des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des HEEREN, maakt recht in de wildernis eene baan voor onzen God. *a* Matth. 3: 3. Marc. 1: 3. Luc. 3: 4. Joh. 1: 23.

4. Alle dalen zullen verhoogd worden, en alle bergen en heuvelen zullen vernederd worden; en wat krom is, dat zal recht, en wat hobbelachtig is, dat zal tot eene vallei gemaakt worden.

5. En [a]de heerlijkheid des HEEREN zal geopenbaard worden; en alle vleesch tegelijk zal zien, dat [*het*] de mond des HEEREN gesproken heeft. *a* Joh. 1: 14.

6. Eene stemme zegt: Roep. En hij zegt: Wat zal ik roepen? [a]Alle vleesch is als gras, en alle zijne goedertierenheid als eene bloem des velds. *a* Job 14: 2. Ps. 90: 5, 6; 102: 12; 103: 15. Jacob. 1: 10. 1 Petr. 1: 24.

7. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des HEEREN daarin blaast; voorwaar het volk is gras.

8. Het gras verdort, de bloem valt af; maar het [a]woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid. *a* 1 Petr. 1: 25.

9. O Sion, gij verkondigster van goede boodschap, klim op eenen hoogen berg; o Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap, hef uwe stemme op met macht; hef ze op, vrees niet, zeg den steden van Juda: Ziet, [*hier*] is uw God.

10. Zie, de Heere HEERE zal komen tegen den sterke, en zijn arm zal heerschen; zie, [a]zijn loon is bij Hem, en zijn arbeidsloon is voor zijn aangezichte. *a* Jes. 62: 11.

11. Hij zal [a]zijne kudde weiden gelijk een herder; Hij zal de lammerkens in zijne armen vergaderen, en in zijnen schoot dragen; de zoogenden zal Hij [b]zachtkens leiden. *a* Ezech. 34: 23, 24. Micha 7: 14. Joh. 10: 11. *b* Jes. 49: 10.

12. Wie heeft de wateren met zijne vuist gemeten, en van de hemelen met de span de maat genomen? En heeft met eenen drieling het stof der aarde begrepen? En de bergen gewogen in eene waag, en de heuvelen in eene weegschaal?

13. [a]Wie heeft den Geest des HEEREN bestierd, en [*wie*] heeft Hem [*als*] zijn raadsman onderwezen? *a* Rom. 11: 34. 1 Cor. 2: 16.

14. Met wien heeft Hij raad gehouden, die Hem verstand zoude geven, en Hem zoude leeren van het pad des rechts, en Hem wetenschap zoude leeren, en Hem zoude bekend maken den weg des veelvoudigen verstands?

15. Zie, de volkeren zijn geacht als een druppel van eenen emmer, en als een stofken van de weegschaal. Zie, Hij werpt de eilanden henen als dun stof.

16. En de Líbanon is niet genoegzaam om te branden, en zijn gedierte is niet genoegzaam ten brandoffer.

17. Alle volkeren zijn als niets voor Hem; en zij worden bij Hem geacht minder dan [a]niet, en ijdelheid. *a* Dan. 4: 35.

18. [a]Bij wien dan zult gij God vergelijken? Of wat gelijkenis zult gij Hem toepassen? *a* Jes. 46: 5. Hand. 17: 29.

19. De werkmeester giet een beeld, en de goudsmid overtrekt het met goud, en giet er zilveren ketenen [*toe*].

20. Die verarmd is, dat hij niet te offeren heeft, die kiest een hout uit, [*dat*] niet verrotte; hij zoekt zich eenen wijzen werkmeester, om een beeld te bereiden, [*dat*] niet wankele.

21. Weet gijlieden niet? Hoort gij niet? Is het u van den beginne aan niet bekend gemaakt? Hebt gij op de grondvesten der aarde niet gelet?

22. Hij is het, die daar zit boven den kloot der aarde, en hare inwoners zijn als sprinkhanen; Hij is het, die [a]de hemelen uitspant als eenen dunnen doek, en breidt ze uit als eene tente, om te bewonen; *a* Job 9: 8. Ps. 104: 2. Jes. 44: 24.

23. Die de [a]vorsten te niete maakt; de rechters der aarde maakt Hij als ijdelheid. *a* Job 12: 21. Ps. 107: 40.

24. Ja zij worden niet geplant, ja zij worden niet gezaaid, ja hun afgehouwen stam wortelt niet in de aarde; ook als Hij op hen blazen zal, zoo zul-

len zij verdorren, en een stormwind zal ze als eenen stoppel wegnemen.

25. Bij wien dan zult gijlieden Mij vergelijken, dien Ik gelijk zij? zegt de Heilige.

26. Heft uwe oogen op omhoog, en ziet, wie deze dingen geschapen heeft; die in getal hun heir voortbrengt; die ze alle bij name roept, vanwege de grootheid [*zijner*] krachten, en [*omdat*] Hij sterk van vermogen is; er wordt er niet één gemist.

27. Waarom zegt gij [*dan*], o Jakob, en spreekt, o Israël: Mijn weg is voor den HEERE verborgen, en mijn recht gaat van mijnen God voorbij?

28. Weet gij het niet? Hebt gij niet gehoord, dat de eeuwige God, de HEERE, de Schepper van de einden der aarde, noch moede noch mat wordt? Er is [a]geene doorgronding van zijn verstand. *a* Ps. 147: 5.

29. Hij geeft den moede kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geene krachten heeft.

30. De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewisselijk vallen;

31. Maar die den HEERE verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen loopen, en niet moede worden, zij zullen wandelen, en niet mat worden.

HET XLI KAPITTEL.

Zwijgt voor mij, gij eilanden, en laat de volkeren de kracht vernieuwen; laat ze toetreden, laat ze dan spreken; laat ons samen ten gerichte naderen.

2. Wie heeft van den opgang dien rechtvaardige verwekt? heeft hem geroepen op zijnen voet? de heidenen voor zijn aangezicht gegeven, en gemaakt, dat hij [*over*] koningen heerschte? heeft ze aan zijn zwaard gegeven als stof, aan zijnen boog als eenen voortgedrevenen stoppel?

3. Dat hij ze najaagde, [*en*] doortrok [*met*] vrede, door een pad, [*hetwelk*] hij met zijne voeten niet gegaan had?

4. Wie heeft [*dit*] gewrocht en gedaan, roepende de geslachten van den beginne? Ik, de HEERE, [a]die de eerste ben, en met de laatsten ben Ik dezelfde. *a* Jes. 43: 10; 44: 6; 48: 12. Openb. 1: 17; 22: 13.

5. De eilanden zagen het, en zij vreesden; de einden der aarde beefden; zij naderden en kwamen toe.

6. De een hielp den ander, en zeide tot zijnen metgezel: Wees sterk.

7. En de werkmeester versterkte den goudsmid; die met den hamer glad maakt, dien, die op het aanbeeld slaat, zeggende van het soldeersel: Het is goed; daarna maakt hij het vast met nagelen, dat het niet wankele.

8. Maar gij Israël, mijn knecht, gij Jakob, [a]dien Ik verkoren heb, het zaad van Abraham, mijnen [b]liefhebber; *a* Deut. 7: 6; 10: 15; 14: 2. Ps. 135: 4. Jes. 43: 1; 44: 1. *b* 2 Kron. 20: 7. Jac. 2: 23.

9. Gij, welken Ik gegrepen heb van de einden der aarde, en uit hare bijzondersten geroepen heb; en zeide tot u: Gij zijt mijn knecht, u heb Ik uitverkoren, en heb u niet verworpen.

10. Vrees niet, want Ik ben met u, wees niet verbaasd, want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand mijner gerechtigheid.

11. Zie, [a]zij zullen beschaamd en te schande worden, allen, die tegen u ontstoken zijn; zij zullen worden als niets, en die lieden, die met u twisten, zullen vergaan. *a* Ex. 23: 22. Jes. 60: 12. Zach. 12: 3.

12. Gij zult ze zoeken, maar zult ze niet vinden; de lieden, die met u kijven, zullen worden als niets, en die lieden, die met u oorlogen, als een nietig ding.

13. Want Ik, de Heere uw God, grijp uwe rechterhand aan, die tot u zeg: Vrees niet, Ik help u.

14. Vrees niet, gij wormken Jakobs, gij volksken Israëls. Ik help u, spreekt de HEERE, en uw Verlosser is de Heilige Israëls.

15. Zie, Ik heb u tot eene scherpe, nieuwe dorschslede gesteld, die scherpe pinnen heeft; gij zult bergen dorschen en vermalen, en heuvelen zult gij stellen [a]gelijk kaf. *a* Jes. 17: 13; 29: 5.

16. Gij zult ze wannen, en de wind zal ze wegnemen, en de stormwind zal ze verstrooien; maar gij zult u

verheugen in den HEERE, in den Heilige Israëls zult gij u beroemen.

17. De ellendigen en nooddruftigen zoeken water, maar er is geen, hunne tong [a]versmacht van dorst; Ik de HEERE zal ze verhooren, Ik, de God Israëls, zal ze niet verlaten.

a Matth. 5: 6.

18. Ik [a]zal rivieren op de hooge plaatsen openen, en fonteinen in het midden der valleien; [b]Ik zal de woestijn tot eenen waterpoel zetten, en het dorre land tot watertochten.

a Jes. 35: 7; 44: 3. b Ps. 107: 35.

19. Ik zal in de woestijn den cederboom, den Sittimboom, en den mirteboom, en den olieachtigen boom zetten; Ik zal in de wildernis stellen den denneboom, den beuk, en den *buksboom tegelijk.

20. Opdat zij zien, en bekennen, en overleggen, en tegelijk verstaan, dat de hand des HEEREN zulks gedaan, en dat de Heilige Israëls zulks geschapen heeft.

21. Brengt ulieder twistzake voor, zegt de HEERE; brengt uwe vaste bewijsredenen bij, zegt de Koning Jakobs.

22. Laat ze voorbrengen en ons verkondigen de dingen, die gebeuren zullen; verkondigt die vorige dingen, welke die geweest zijn, opdat wij het ter harte nemen, en het einde daarvan weten; of doet ons de toekomende dingen hooren.

23. Verkondigt dingen, die hierna komen zullen, opdat wij weten, dat gij Goden zijt; ja doet goed, en doet kwaad, dat wij verbaasd staan, en te zamen toezien.

24. Ziet, gijlieden zijt minder dan niet, en ulieder werk is erger dan eene adder; hij is een gruwel, die ulieden verkiest.

25. Ik verwek [*eenen*] van het noorden, en hij zal komen van den opgang der zon; hij zal mijnen naam aanroepen; en hij zal komen [*over*] de overheden als [*over*] leem, en gelijk een pottenbakker het slijk treedt.

26. Wie heeft [*wat*] verkondigd van den beginne aan, dat wij het weten mogen, of van tevoren, dat wij zeggen mogen: Hij is rechtvaardig? Maar er is niemand, die het verkondigt, ook niemand, die [*wat*] hooren doet, ook niemand, die ulieder woorden hoort.

27. [*Ik*] de eerste [*zeg*] tot Sion: Zie, zie ze [*daar*]! en tot Jeruzalem: Ik zal eenen blijden boodschapper geven.

28. Want Ik zag toe, maar er was niemand; zelfs onder deze, maar er was geen raadgever; dat Ik hen zoude vragen, en zij Mij antwoord geven zouden.

29. Zie, zij zijn altemaal ijdelheid, hunne werken zijn een nietig ding, hunne gegotene beelden zijn wind, en een ijdel ding.

HET XLII KAPITTEL.

Zie, mijn knecht, dien Ik ondersteun, mijn uitverkorene, [*in denwelken*] mijne ziele [a]een welbehagen heeft. [b]Ik heb mijnen Geest op hem gegeven; hij zal het recht den heidenen voortbrengen.

a Matth. 3: 17; 17: 5. Eph. 1: 6. b Jes. 11: 2. Joh. 3: 34.

2. Hij zal niet schreeuwen, noch zijne [*stemme*] verheffen, noch zijne stemme op de straat hooren laten.

3. Het gekrookte riet zal hij niet verbreken, en de rookende vlaswiek, die zal hij niet uitblusschen; met waarheid zal hij het recht voortbrengen.

4. Hij zal niet verdonkerd worden, en hij zal niet verbroken worden; totdat hij het recht op aarde zal hebben besteld; en de eilanden zullen naar zijne leere wachten.

5. Alzoo zegt God de HEERE, die de hemelen geschapen, en ze uitgebreid heeft; die de aarde uitgespannen heeft, en wat daaruit voortkomt; die den volke, [*dat*] daarop is, den adem geeft, en den geest dengenen, die daarop wandelen:

6. Ik, de HEERE, heb u geroepen in gerechtigheid, en Ik zal [*u*] bij uwe hand grijpen; en Ik zal u behoeden, en Ik zal u geven tot een verbond des volks, tot een licht der heidenen;

7. Om te openen de blinde oogen; om de gebondenen uit te voeren uit de gevangenis, [*en*] uit het gevangenhuis die, die in de duisternis zitten.

8. Ik ben de HEERE, dat is mijn

* Stat. overz.: busboom; thans zegt men buksboom.

naam; en [a]mijne eere zal Ik geenen anderen geven, noch mijnen lof den gesnedenen beelden. [a] Jes. 48: 11.

9. Zie, de voorgaande dingen zijn gekomen, en nieuwe dingen verkondig Ik; eer dat zij uitspruiten, doe Ik ulieden die hooren.

10. [a]Zingt den HEERE een nieuw lied, zijnen lof van het einde der aarde; gij die ter zee vaart, en al wat daarin is, gij eilanden en hunne inwoners. [a] Ps. 33: 3.

11. Laat de woestijn en hare steden [*de stemme*] verheffen, met de dorpen, [*die*] Kédar bewoont; laat ze juichen, die in de rotssteenen wonen, [*en*] van den top der bergen af schreeuwen.

12. Laat ze den HEERE de eere geven, en zijnen lof in de eilanden verkondigen.

13. De HEERE zal uittrekken als een held; Hij zal den ijver opwekken als een krijgsman; Hij zal juichen, ja Hij zal een groot getier maken; Hij zal zijne vijanden overweldigen.

14. Ik heb van ouds gezwegen, Ik heb Mij stil gehouden [*en*] Mij ingehouden; Ik zal uitschreeuwen, als eene, die baart; Ik zal ze verwoesten, en te zamen opslokken.

15. Ik zal bergen en heuvelen woest maken, en al hun gras zal ik doen verdorren; en Ik zal de rivieren tot eilanden maken, en de poelen uitdrogen.

16. En Ik zal de blinden leiden door den weg, [*dien*] zij niet geweten hebben; Ik zal ze doen treden door de paden, [*die*] zij niet geweten hebben; Ik zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken, en [a]het kromme tot recht. Deze dingen zal Ik hun doen, en Ik zal ze niet verlaten. [a] Jes. 40: 3, 4.

17. [*Maar*] die zich op gesnedene beelden verlaten, die tot de gegotene beelden zeggen: Gij zijt onze goden; [a]die zullen achterwaarts keeren [*en*] met schaamte beschaamd worden.
[a] Ps. 97: 7. Jes. 1: 29; 44: 11; 45: 16.

18. Hoort, gij dooven, en schouwt aan, gij blinden, om te zien.

19. Wie is er blind, dan mijn knecht, en doof, gelijk mijn bode, [*dien*] Ik zende? Wie is blind, gelijk de volmaakte, en blind, gelijk de knecht des HEEREN?

20. Gij ziet [*wel*] vele dingen, maar [a]gij bewaart ze niet; of [*schoon*] hij de ooren opendoet, zoo hoort hij toch niet.
[a] Rom. 2: 2, enz.

21. De HEERE had lust [*aan hem*] om zijner gerechtigheid wille; Hij maakte [*hem*] groot [*door*] de wet, en Hij maakte [*hem*] heerlijk.

22. Maar [*nu*] is het een beroofd en geplunderd volk; zij zijn allen verstrikt in de holen, en verstoken in de gevangenhuizen; zij zijn tot eenen roof geworden, en er is niemand, die ze redt; [*tot*] eene plundering, en niemand zegt: Geef [*ze*] weder.

23. Wie onder ulieden neemt zulks ter oore? [*Wie*] merkt op en hoort, wat hierna zijn zal?

24. Wie heeft Jakob tot eene plundering overgegeven, en Israël den roovers? Is het niet de HEERE, Hij, tegen wien wij gezondigd hebben? Want zij wilden niet wandelen in zijne wegen, en zij hoorden niet naar zijne wet.

25. Daarom heeft Hij over hen uitgestort de grimmigheid zijns toorns en de macht des oorlogs; en Hij heeft ze rondom in vlam gezet, doch zij merken het niet; en Hij heeft ze in brand gestoken, doch zij nemen het niet ter harte.

HET XLIII KAPITTEL.

Maar nu, alzoo zegt de HEERE, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël: vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uwen naam geroepen, gij zijt mijne.

2. Wanneer gij zult gaan [a]door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstroomen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken. [a] Ps. 66: 12.

3. Want Ik ben de HEERE uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland. Ik heb Egypte, Moorenland en Séba gegeven [*tot*] uw losgeld in uwe plaats.

4. Van toen af, dat gij kostelijk zijt geweest in mijne oogen, zijt gij verheerlijkt geweest, en Ik heb u liefgehad; daarom heb Ik menschen in uwe plaats gegeven, en volken in plaats van uwe ziele.

5. [a]Vrees niet, want Ik ben met u; Ik zal uw zaad van den opgang brengen, en Ik zal u verzamelen van den ondergang. [a] Jes. 44: 2. Jer. 30: 10; 46: 27.

6. Ik zal zeggen tot het noorden: Geef; en tot het zuiden: Houd niet terug. Breng mijne zonen van verre, en mijne dochteren van het einde der aarde;

7. Een ieder die naar mijnen naam genoemd is, en dien Ik geschapen heb tot mijne eere, dien Ik geformeerd heb, dien Ik ook gemaakt heb.

8. Breng voort het blinde volk, hetwelk oogen heeft, en de dooven, die ooren hebben.

9. Laat alle de heidenen samen vergaderd worden, en laat de volkeren verzameld worden; wie onder hen zal dit verkondigen? Of laat ze ons doen hooren de vorige dingen, laat ze hunne getuigen voorbrengen, opdat zij gerechtvaardigd worden, en men het hoore en zegge: Het is de waarheid.

10. Gijlieden zijt mijne getuigen, spreekt de HEERE, en mijn knecht, dien Ik uitverkoren heb; opdat gij het weet, en Mij gelooft, en verstaat, dat Ik die ben, [a][*dat*] vóór Mij geen God geformeerd is, en na Mij geen zijn zal.
a Jes. 41: 4; 44: 8; 45: 21. Hos. 13: 4.

11. Ik, Ik ben de HEERE, en er is geen Heiland behalve Mij.

12. Ik heb verkondigd, en Ik heb verlost, en Ik heb [*het*] doen hooren, en geen vreemd [*god*] was onder ulieden; en gij zijt mijne getuigen, spreekt de HEERE, dat Ik God ben.

13. Ook eer de dag was, ben Ik; en er is niemand, die uit mijne hand redden kan. Ik zal werken, en [a]wie zal het keeren? a Jes. 14: 27.

14. Alzoo zegt de HEERE, uw Verlosser, de Heilige Israëls: Om ulieder wille heb Ik naar Bábel gezonden, en heb ze allen vluchtig doen nederdalen, te weten de Chaldéën, in de schepen, op dewelke zij juichten.

15. Ik ben de HEERE, uw Heilige; de Schepper Israëls, ulieder Koning.

16. Alzoo zegt de HEERE, die in de zee eenen weg, en in de sterke wateren een pad maakte;

17. Die wagenen en paarden, heir en macht voortbracht; te zamen zijn zij nedergelegen, zij zullen niet weder opstaan, zij zijn uitgebluscht, gelijk eene vlaswiek zijn zij uitgegaan:

18. Gedenkt der vorige [*dingen*] niet, en overlegt de oude dingen niet.

19. Ziet, Ik zal [a]wat nieuws maken; nu zal het uitspruiten; zult gijlieden dat niet weten? Ja Ik zal in de woestijn eenen weg leggen, [*en*] rivieren in de wildernis. a Openb. 21: 5.

20. Het gedierte des velds zal Mij eeren, de draken en de jonge struisen; want Ik zal in de woestijn wateren geven, [*en*] rivieren in de wildernis, om mijn volk, mijnen uitverkorene, drinken te geven.

21. [a]Dit volk heb Ik mij geformeerd, zij zullen mijnen lof vertellen.
a Luc. 1: 74, 75.

22. Doch gij hebt Mij niet aangeroepen, o Jakob, als gij u tegen Mij vermoeid hebt, o Israël.

23. Mij hebt gij niet gebracht het kleine vee uwer brandofferen, en met [*uwe*] slachtofferen hebt gij Mij niet geëerd; Ik heb u [*Mij*] niet doen dienen met spijsoffer, en Ik heb u niet vermoeid met wierook;

24. Mij hebt gij geen kalmus voor geld gekocht, en met het vette uwer slachtoffers hebt gij Mij niet gedrenkt; maar gij hebt Mij arbeid gemaakt met uwe zonden, gij hebt Mij vermoeid met uwe ongerechtigheden.

25. Ik, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg, [a]om mijnentwille, en Ik gedenk uwer zonden niet.
a Ezech. 36: 22, enz.

26. Maak Mij indachtig, [a]laat ons te zamen richten, vertel gij [*uwe reden*], opdat gij moogt gerechtvaardigd worden. a Jes. 1: 18.

27. Uw eerste vader heeft gezondigd, en uwe uitleggers hebben tegen Mij overtreden.

28. Daarom zal Ik de oversten des Heiligdoms ontheiligen, en Jakob ten ban overgeven, en Israël tot beschimpingen.

HET XLIV KAPITTEL.

Maar hoor nu, [a]mijn knecht Jakob, en Israël, dien Ik verkoren heb.
a Jes. 41: 8; 43: 5. Jer. 30: 10; 46: 27.

2. Zoo zegt de HEERE, uw Maker en uw Formeerder van den buik af, die u helpt: Vrees niet, o Jakob, mijn knecht, en gij Jeschúrun, dien Ik uitverkoren heb.

3. Want Ik [a]zal water gieten op den

dorstige, en stroomen op het droge; Ik zal mijnen Geest op uw zaad gieten, en mijnen zegen op uwe nakomelingen. *a* Jes. 35: 7. Joël 2: 28. Joh. 7: 38. Hand. 2: 18.

4. En zij zullen uitspruiten tusschen in het gras, als de wilgen aan de waterbeken.

5. Deze zal zeggen: Ik ben des HEEREN; en die zal [*zich*] noemen met den naam van Jakob; en gene zal [*met*] zijne hand schrijven: [*Ik ben*] des HEEREN; en zich toenoemen met den naam van Israël.

6. Zoo zegt de HEERE, de Koning Israëls en zijn Verlosser, de HEERE der heirscharen: *a*Ik ben de eerste, en Ik ben de laatste, en behalve Mij is er geen God. *a* Jes. 41: 4; 48: 12. Openb. 1: 8, 17; 22: 13.

7. En wie zal, gelijk als Ik, roepen, en het verkondigen, en het ordelijk voor Mij stellen, sedert dat Ik een eeuwig volk gesteld heb? En laat ze de toekomstige dingen, en die komen zullen, hun verkondigen.

8. Verschrikt niet, en vreest niet; heb Ik het u van toen af niet doen hooren en verkondigd? Want gijlieden zijt mijne getuigen: *a*is er ook een God behalve Mij? Immers is er geen [*andere*] Rotssteen; Ik ken er geenen.
a Deut. 4: 35, 39; 32: 39. 1 Sam. 2: 2. Jes. 45: 21.

9. De formeerders van gesnedene beelden zijn al te zamen ijdelheid, en hunne gewenschte dingen doen geen nut; ja zijzelven zijn hunne getuigen; zij zien niet, en zij weten niet, daarom zullen zij beschaamd worden.

10. Wie formeert eenen God, en giet een beeld, dat geen nut doet?

11. Zie, alle hunne medegenooten *a*zullen beschaamd worden, want de werkmeesters zijn uit de menschen; dat zij zich altemaal vergaderen, dat zij opstaan, zij zullen verschrikken, zij zullen te zamen beschaamd worden.
a Ps. 97: 7. Jes. 1: 29; 42: 17; 45: 16.

12. *a*De ijzersmid [*maakt*] eene bijl, en werkt in den gloed, en formeert het met hamers, en werkt het met zijnen sterken arm; hij lijdt ook honger, totdat hij krachteloos wordt; hij drinkt geen water, totdat hij amechtig wordt.
a Jer. 10: 3.

13. De timmerman trekt het richtsnoer uit, hij teekent het af met den draad, hij maakt het [*effen*] met de schaven, en teekent het met den passer, en maakt het naar de beeltenis eens mans, naar de schoonheid van een mensch, dat het in het huis blijve.

14. Als hij zich cederen afhouwt, zoo neemt hij eenen cypressenboom of eenen eik, en hij versterkt zich onder de boomen des wouds; hij plant eenen olmboom, en de regen maakt [*dien*] groot.

15. Dan is het voor den mensch om te verbranden; dan neemt hij daarvan, en warmt er zich bij; ook ontsteekt hij het, en bakt er brood bij; daarenboven maakt hij er eenen god van, en buigt zich [*daarvoor*]; hij maakt er een gesneden beeld van, en knielt er voor neder.

16. Zijne helft brandt hij in het vuur, bij [*de andere*] helft daarvan eet hij vleesch; hij braadt een gebraad, en hij wordt verzadigd; ook warmt hij zichzelven, en hij zegt: Hei, ik ben warm geworden, ik heb het vuur gezien.

17. Het overige nu daarvan maakt hij tot eenen god, tot zijn gesneden beeld; hij knielt daarvoor neder, en buigt zich, en bidt het aan, en zegt: Red mij, want gij zijt mijn God.

18. Zij weten niet, en verstaan niet, want het heeft hunne oogen bestreken, dat zij niet zien, [*en*] hunne harten, dat zij niet verstaan.

19. En niemand [*van hen*] brengt het in zijn hart, en er is noch kennisse noch verstand, dat hij zeggen zoude: De helft daarvan heb ik verbrand in het vuur, ja ook op de kolen daarvan heb ik brood gebakken, ik heb vleesch [*daarbij*] gebraden, en heb het gegeten; en zoude ik het overblijfsel daarvan tot eenen gruwel maken? Zoude ik nederknielen voor hetgene dat van eenen boom gekomen is?

20. Hij voedt zich met asch; het bedrogen hart heeft hem [*ter-zijden*] afgeleid; zoodat hij zijne ziele niet redden kan, noch zeggen; Is er niet eene leugen in mijne rechterhand?

21. Gedenk aan deze dingen, o Jakob, en Israël, want gij zijt mijn knecht; Ik heb u geformeerd, gij zijt mijn knecht; Israël, gij zult van Mij niet vergeten worden.

22. Ik delg uwe overtredingen] uit als eenen nevel, en uwe zonden als eene wolk; keer weder tot Mij, want Ik heb u verlost.

23. Zingt met vreugde, gij hemelen, want de HEERE heeft het gedaan; juicht, gij benedenste deelen der aarde; gij bergen, maakt een groot gedreun met vreugdegezang; gij bosschen, en alle geboomte daarin; want de HEERE heeft Jakob verlost, en zich heerlijk gemaakt in Israël.

24. Alzoo zegt de HEERE, uw Verlosser, en die u geformeerd heeft van den buik af: Ik ben de HEERE, die alles doe, [a]die den hemel uitbreid, Ik alleen, en [b]die de aarde uitspan door Mijzelven;
a Job 9: 8. Ps. 104: 2.
b Jes. 40: 22; 42: 5; 45: 12.

25. Die de teekenen der leugendichters vernietig, en de waarzeggers dol maak; die de wijzen achterwaarts doe keeren, en [*die*] hunne wetenschap verdwaas;

26. Die het woord zijns knechts bevestig, en den raad zijner boden volbreng; die tot Jeruzalem zeg: Gij zult bewoond worden; en tot de steden van Juda: Gij zult herbouwd worden, en Ik zal zijne verwoeste plaatsen oprichten;

27. Die tot de diepte zeg; Verdroog, en uwe rivieren zal Ik verdrogen;

28. Die van Córes zegt: Hij is mijn herder, en hij zal al mijn welgevallen volbrengen; zeggende ook tot Jeruzalem: Word gebouwd; en [*tot*] den Tempel: Word gegrond.

HET XLV KAPITTEL.

Alzoo zegt de HEERE tot zijnen gezalfde, tot Córes, wiens rechterhand Ik vat, om de volkeren voor zijn aangezicht neder te werpen; en Ik zal de lendenen der koningen ontbinden, om voor zijn aangezicht de deuren te openen, en de poorten zullen niet gesloten worden;

2. Ik zal voor uw aangezicht gaan, en Ik zal de kromme wegen recht maken; de koperen deuren zal Ik verbreken, en de ijzeren grendelen zal Ik in stukken slaan.

3. En Ik zal u geven de schatten, die in de duisternissen zijn, en de verborgene rijkdommen; opdat gij moogt weten, dat Ik de HEERE ben, die [*u*] bij uwen naam roep, de God Israëls;

4. Om der wille van Jakob, mijnen knecht, en van Israël, mijnen uitverkorene; ja Ik riep u bij uwen naam, Ik noemde u toe, hoewel gij Mij niet kendet.

5. [a]Ik ben de HEERE, en niemand meer, buiten Mij is er geen God; Ik zal u gorden, hoewel gij Mij niet kent;
a Deut 4: 35, 39; 32: 39. Jes. 44: 8.

6. Opdat men wete, van den opgang der zon en van den ondergang, dat er buiten Mij niets is; Ik ben de HEERE, en niemand meer.

7. Ik formeer het licht, en schep de duisternis; Ik maak den vrede, en schep [a]het kwaad; Ik de HEERE doe alle deze dingen. a Klaagl. 3: 38. Amos 3: 6.

8. Drupt, gij hemelen, van boven af, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid; en de aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid te zamen uitspruite; Ik de HEERE heb ze geschapen.

9. Wee dien, die met zijnen Formeerder twist, gelijk eene potscherf met aarden potscherven. [a]Zal ook het leem tot zijnen formeerder zeggen: Wat maakt gij? Of [*zal*] uw werk [*zeggen*]: Hij heeft geene handen?
a Jer. 18: 6. Rom. 9: 20.

10. Wee dien, die tot den vader zegt: Wat genereert gij? en tot de vrouwe: Wat baart gij?

11. Alzoo zegt de HEERE, de Heilige Israëls, en zijn Formeerder: Zij hebben Mij van toekomende dingen gevraagd; van mijne kinderen; zoudt gij Mij van het werk mijner handen bevel geven?

12. Ik heb de aarde gemaakt, en Ik heb den mensch geschapen; Ik ben het; mijne handen hebben de hemelen uitgebreid, en Ik heb aan al hun heir bevel gegeven.

13. Ik heb hem verwekt in gerechtigheid, en alle zijne wegen zal Ik recht maken; hij zal mijne stad [a]bouwen, en hij zal mijne gevangenen loslaten, niet voor prijs, noch voor geschenk, zegt de HEERE der heirscharen.
a 2 Kron. 36: 22. Ezra 1: 1. Jes. 44: 28.

14. Alzoo zegt de HEERE: De arbeid der Egyptenaren, en de koophandel der Mooren en den Sabéërs, der mannen

van groote lengte, zullen tot u overkomen, en zij zullen de uwe zijn; zij zullen u navolgen, in boeien zullen zij overkomen; en zij zullen zich voor u buigen, zij zullen u smeeken, [*zeggende:*] Gewisselijk God is in u, en [a]er is anders geen God meer. a vers 5.

15. Voorwaar Gij zijt een God, die U verborgen houdt, de God Israëls, de Heiland.

16. Zij zullen beschaamd en ook tot schande worden, zij allen; te zamen zullen zij met schande henengaan, [a]die de afgoden maken. a Jes. 44: 11.

17. [*Maar*] Israël wordt verlost door den HEERE, [*met*] eene eeuwige verlossing; gijlieden zult niet beschaamd noch tot schande worden, tot in alle eeuwigheden.

18. Want alzoo zegt de HEERE, [a]die de hemelen geschapen heeft, die God, die de aarde geformeerd, en die ze gemaakt heeft; Hij heeft ze bevestigd, Hij heeft ze niet geschapen, dat zij ledig zijn zoude, [*maar*] heeft ze geformeerd, opdat men daarin wonen zoude: [b]Ik ben de HEERE, en niemand meer. a Jes. 42: 5. b vss. 5, 14.

19. Ik heb [a]niet in het verborgen gesproken, in eene donkere plaats der aarde; Ik heb tot het zaad Jakobs niet gezegd: Zoekt Mij tevergeefs. Ik ben de HEERE, die gerechtigheid spreek, die rechtmatige dingen verkondig. a Deut. 30: 11.

20. Verzamelt u en komt, treedt hier toe te zamen, gijlieden die van de heidenen ontkomen zijt. [a]Zij weten niets, die hunne houten gesnedene beelden dragen, en eenen God aanbidden, [*die*] niet verlossen kan. a Jes. 44: 18, 19.

21. Verkondigt en treedt hier toe, ja beraadslaagt samen. Wie heeft dat laten hooren van ouds her? [*Wie*] heeft dat [a]van toen af verkondigd? [b]Ben Ik het niet, de HEERE? Er is geen God meer behalve Mij, een rechtvaardig God, en een Heiland, niemand is er dan Ik. a Jes. 41: 22, 26, 27. 43: 9, 10. b vss. 5, 14, 18.

22. Wendt u naar mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God, en niemand meer.

23. Ik heb gezworen bij Mijzelven, er is een woord der gerechtigheid uit mijnen mond gegaan, en het zal niet wederkeeren: dat [a]Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong [*Mij*] zal zweren. a Rom. 14: 11. Philipp. 2: 10.

24. Men zal van Mij zeggen: Gewisselijk in den HEERE zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen; maar zij zullen beschaamd worden, [a]allen, die tegen Hem ontstoken zijn. a Jes. 41: 11.

25. [*Maar*] in den HEERE zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen, het gansche zaad Israëls.

HET XLVI KAPITTEL.

Bel is gekromd, Nébo wordt nedergebogen; hunne afgoden zijn geworden voor de dieren en voor de beesten; uwe opgeladene pakken zijn een last voor de vermoeide [*beesten*].

2. Samen zijn zij nedergebogen, zij zijn gekromd; zij hebben den last niet kunnen redden, maar zijzelven zijn in de gevangenis gegaan.

3. Hoort naar Mij, o huis Jakobs, en het gansche overblijfsel van het huis Israëls; die [*van Mij*] gedragen zijt van den buik aan, [*en*] opgenomen van de baarmoeder af;

4. En tot den ouderdom toe zal Ik dezelfde zijn, ja tot de grijsheid toe zal Ik [*ulieden*] dragen. Ik heb het gedaan, en Ik zal [*u*] opnemen, en Ik zal dragen en redden.

5. [a]Wien zoudt gijlieden Mij nabeelden, en even gelijk maken, en Mij vergelijken, dat wij malkanderen gelijken zouden? a Jes. 40: 18, 25.

6. Zij verkwisten het goud uit de de beurs, en wegen het zilver met de waag; zij huren eenen goudsmid, en die maakt het tot eenen god; zij knielen neder, ook buigen zij zich [*daarvoor*].

7. [a]Zij nemen hem op den schouder, zij dragen hem, en zetten hem aan zijne plaats. Daar staat hij; hij wijkt van zijne stede niet; ja roept [*iemand*] tot hem, zoo antwoordt hij niet; hij verlost hem niet uit zijne benauwdheid. a Jes. 45: 20.

8. Gedenkt hieraan, en houdt u kloekelijk; brengt het weder in het hart, o gij overtreders.

9. Gedenkt der vorige dingen van oude tijden af: dat Ik God ben, [a]en

er is geen God meer, en er is niet gelijk Ik; *a* Jes. 45: 5, 14, 18, 21, 22; 48: 12.

10. Die van den beginne aan verkondig het einde, en van ouds af die dingen, die nog niet geschied zijn; die zeg: *a*Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al mijn welbehagen doen;
a Ps. 33: 11. Spr. 19: 21; 21: 30. Hebr. 6: 17.

11. Die eenen roofvogel roep van het oosten; eenen man mijns raads uit verren lande; ja, Ik heb [*het*] gesproken, Ik zal het ook doen komen; Ik heb [*het*] geformeerd, Ik zal het ook doen.

12. Hoort naar Mij, gij stijven van harte, gij die verre van de gerechtigheid zijt.

13. Ik breng mijne gerechtigheid nabij, zij zal niet verre wezen, en mijn heil zal niet vertoeven; maar Ik zal heil geven in Sion, aan Israël mijne heerlijkheid.

HET XLVII KAPITTEL.

Daal af, en *a*zit in het stof, gij jonkvrouw, dochter van Bábel; zit op de aarde, er is geen troon [*meer*], gij dochter der Chaldeën; want gij zult niet meer genoemd worden de teedere, noch de wellustige. *a* Jes. 26: 5.

2. Neem den molen, en maal meel; ontdek uwe vlechten, ontbloot de enkelen, ontdek de schenkelen, ga door de rivieren.

3. *a*Uwe schaamte zal ontdekt worden, ook zal uwe schande gezien worden; Ik zal wraak nemen, en Ik zal [*op u*] niet aanvallen [*als*] een mensch.
a Jes. 3: 17. Nah. 3: 5.

4. Onzes Verlossers naam is HEERE der heirscharen, de Heilige Israëls.

5. Zit stilzwijgende, en ga in de duisternis, gij dochter der Chaldeën; want gij zult niet meer genoemd worden koningin der koninkrijken.

6. Ik was op mijn volk zeer toornig, Ik ontheiligde mijne erve, en Ik gaf ze over in uwe hand; [*doch*] gij beweest hun geene barmhartigheden, [*ja zelfs*] over den oude maaktet gij uw juk zeer zwaar;

7. En gij zeidet: Ik zal *a*koningin zijn in eeuwigheid. Tot nog toe hebt gij deze dingen niet in uw hart genomen; gij hebt aan het einde daarvan niet gedacht. *a* Openb. 18: 7.

8. Nu dan, hoor dit, gij weelderige, die zoo zeker woont, die in haar hart zegt: Ik ben het, en niemand meer dan ik; ik zal geene weduwe zitten, noch de berooving van kinderen kennen.

9. Doch *a*deze beide dingen zullen u in een oogenblik overkomen, op éénen dag, de berooving van kinderen en weduwschap; volkomenlijk zullen zij u overkomen vanwege de veelheid uwer tooverijen, vanwege de menigte uwer bezweringen. *a* Jes. 51: 19.

10. Want gij hebt op uwe boosheid vertrouwd; gij hebt gezegd: Niemand ziet mij. Uwe wijsheid en uwe wetenschap die heeft u afkeerig gemaakt; en gij hebt in uw hart gezegd: Ik ben het, en niemand meer dan ik.

11. Daarom zal er over u een kwaad komen, gij zult den dageraad daarvan niet weten; en een verderf zal er op u vallen, hetwelk gij niet zult kunnen verzoenen; want er zal snellijk eene onstuimige verwoesting over u komen, dat gij het niet weten zult.

12. Sta nu met uwe bezweringen, en met de veelheid uwer tooverijen, waarin gij gearbeid hebt van uwe jeugd af, of gij misschien voordeel kondet doen, of gij misschien u [*kondet*] sterken!

13. Gij zijt moede geworden in de veelheid uwer raadslagen; laat nu opstaan, die den hemel waarnemen, die in de sterren kijken, die naar de nieuwe manen voorzeggen, en laat ze u verlossen van die dingen, die over u komen zullen.

14. Zie, zij zullen zijn als stoppelen, het vuur zal ze verbranden, zij zullen zichzelven niet kunnen rukken uit de macht der vlam; het zal geene kool zijn om [*bij*] te warmen, [*geen*] vuur om daarvoor neder te zitten.

15. Alzoo zullen zij u zijn, met dewelke gij gearbeid hebt, uwe handelaars van uwe jeugd aan; elk zal zijns weegs dwalen, niemand zal u verlossen.

HET XLVIII KAPITTEL.

Hoort dit, gij huis Jakobs, die genoemd wordt met den naam van Is-

raël, en uit de wateren van Juda voortgekomen zijt; die daar zweert bij den naam des HEEREN, en vermeldt den God Israëls, [*maar*] niet in waarheid noch in gerechtigheid.

2. Ja van de heilige stad worden zij genoemd, en zij steunen op den God Israëls; HEERE der heirscharen is zijn naam.

3. De vorige dingen heb Ik verkondigd van toen af, en uit mijnen mond zijn zij voortgekomen, en Ik heb ze doen hooren; Ik heb ze snellijk gedaan, en zij zijn gekomen.

4. Omdat Ik wist, dat gij hard zijt, en uw nek eene ijzeren zenuw is, en uw voorhoofd koper;

5. Daarom heb Ik het u van toen af verkondigd; eer dat het kwam, heb Ik het u doen hooren; opdat gij niet misschien zoudt zeggen: Mijn afgod heeft die dingen gedaan, of mijn gesneden beeld of mijn gegoten beeld heeft ze bevolen.

6. Gij hebt [*het*] gehoord, aanmerk dat alles. Zult gijlieden het ook niet verkondigen? Van nu af doe Ik u nieuwe dingen hooren, en verborgene dingen, en die gij niet geweten hebt.

7. Nu zijn zij geschapen, en niet van toen af, en vóór [*dezen*] dag hebt gij ze ook niet gehoord; opdat gij niet misschien zeggen zoudt: Zie, ik heb ze geweten.

8. Ook hebt gij ze niet gehoord, ook hebt gij ze niet geweten, ook van toen af is uw oor niet geopend geweest; want Ik heb geweten, dat gij gansch trouwelooslijk handelen zoudt, en dat gij van den buik af een overtreder genoemd zijt.

9. Om mijns naams wille zal Ik mijnen toorn langer uitstellen, en [a][*om*] mijns roems [*wille*] zal Ik u ten goede [*Mij*] bedwingen, opdat Ik u niet afhouwe. a Jes. 43: 21, 25.

10. Zie, Ik heb u gelouterd, doch niet als zilver, Ik heb u gekeurd in den smeltkroes der ellende.

11. Om mijnentwille, om mijnentwille zal Ik het doen, want hoe zoude hij ontheiligd worden? En [a]Ik zal mijne eere aan geenen anderen geven. a Jes. 42: 8.

12. Hoor naar Mij, o Jakob, en gij Israël, mijn geroepene. Ik ben dezelfde; [a]Ik ben de eerste, ook ben ik de laatste. a Jes. 41: 4; 44: 6. Openb. 1: 17; 22: 13.

13. Ook heeft mijne hand de aarde gegrond, en mijne rechterhand heeft de hemelen met de palm afgemeten; wanneer Ik ze roep, staan zij daar te zamen.

14. Vergadert u, gij allen, en hoort: wie onder hen [a]heeft deze dingen verkondigd? De HEERE heeft hem lief; hij zal zijn welbehagen tegen Babel doen, en zijn arm zal [*tegen*] de Chaldeën zijn. a Jes. 41: 22, 23.

15. Ik, Ik heb [*het*] gesproken, ook heb Ik hem geroepen; Ik zal hem doen komen, en hij zal voorspoedig zijn [*op*] zijnen weg.

16. Nadert gijlieden tot mij, hoort dit: Ik heb van den beginne niet in het verborgen gesproken, [*maar*] van dien tijd af, dat het geschied is, ben ik daar; en nu, de Heere HEERE, en zijn Geest, heeft mij gezonden.

17. Alzoo zegt de HEERE, uw Verlosser, de Heilige Israëls: Ik ben de HEERE uw God, die u leert wat nut is, die u leidt op den weg, [*dien*] gij gaan moet.

18. [a]Och dat gij naar mijne geboden geluisterd hadt! Zoo zoude uw vrede geweest zijn als eene rivier, en uwe gerechtigheid als de golven der zee. a Deut. 32: 29. Ps. 81: 14.

19. Ook zoude uw zaad geweest zijn als het zand, en die uit uwe ingewanden voortkomen als zijne steenkens; wiens naam niet zoude worden afgehouwen noch verdelgd van voor mijn aangezichte.

20. [a]Gaat uit van Bábel, vliedt van de Chaldeën; verkondigt met de stemme des gejuichs, doet zulks hooren, brengt het uit tot aan het einde der aarde; zegt: De HEERE heeft zijnen knecht Jakob verlost; a Jes. 52: 11. Jer. 50: 8; 51: 6, 45. Openb. 18: 4.

21. En: Zij hadden geenen dorst, [*toen*] Hij ze leidde door de woeste plaatsen; Hij deed hun water uit den rotssteen vlieten; als Hij den rotssteen kliefde, zoo vloeiden de wateren daarhenen.

22. [*Maar*] de [a]goddeloozen hebben geenen vrede, zegt de HEERE. a Jes. 57: 21.

HET XLIX KAPITTEL.

Hoort naar mij, gij eilanden, en luistert toe, gij volkeren van verre. De HEERE heeft mij geroepen van den buik af, van mijner moeders ingewand af heeft Hij mijnen naam gemeld.

2. En Hij heeft mijnen mond gemaakt als een scherp zwaard, onder de schaduw zijner hand heeft Hij mij bedekt; en Hij heeft mij tot eenen zuiveren pijl gesteld, in zijnen pijlkokoker heeft Hij mij verborgen.

3. En Hij heeft tot mij gezegd: Gij zijt mijn knecht; Israël, door welken Ik verheerlijkt zal worden.

4. Doch ik zeide: Ik heb te vergeefs gearbeid, ik heb mijne kracht onnuttelijk en ijdellijk toegebracht; gewisselijk mijn recht is bij den HEERE, en mijn werkloon is bij mijnen God.

5. En nu zegt de HEERE, die mij zich van [*moeders*] buik af tot eenen knecht geformeerd heeft, dat ik Jakob tot Hem wederbrengen zoude; maar Israël zal zich niet verzamelen laten; nochtans zal ik verheerlijkt worden in de oogen des HEEREN, en mijn God zal mijne sterkte zijn.

6. Voorts zeide Hij: Het is te gering, dat gij Mij een knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen Jakobs, en om weder te brengen de bewaarden in Israël; Ik heb u ook gegeven tot een licht der heidenen, om mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde.

7. Alzoo zegt de HEERE, de Verlosser Israëls, zijn Heilige, tot de verachte ziele, tot dien, aan welken het volk eenen gruwel heeft, tot den knecht dergenen, die heerschen: Koningen zullen het zien en opstaan, [*ook*] vorsten, en zij zullen zich [*voor u*] buigen; om des HEEREN wille, die getrouw is, des Heiligen Israëls, die u verkoren heeft.

8. Alzoo zegt de HEERE: [a]In den tijd des welbehagens heb Ik u verhoord, en ten dage des heils heb Ik u geholpen; en Ik zal u bewaren, en Ik zal u geven tot een verbond des volks, om het aardrijk op te richten, om de verwoeste erfenissen te doen beërven; a 2 Cor. 6:2.

9. Om te zeggen tot de gebondenen: Gaat uit; tot hen, die in duisternis zijn: Komt te voorschijn. Zij zullen op de wegen weiden, en op alle hooge plaatsen zal hunne weide wezen.

10. Zij zullen niet [a]hongeren noch dorsten, en de hitte en de zon zal ze niet steken; want hun Ontfermer zal ze leiden, en hij zal ze aan de springaders der wateren zachtkens leiden. a Openb. 7:16.

11. En Ik zal alle mijne bergen tot eenen weg maken, en mijne banen zullen verhoogd zijn.

12. Zie, deze zullen van verre komen; en zie, die van het noorden en van het westen, en gene uit het land van Sinim.

13. Juicht, gij hemelen, en verheug u, gij aarde, en gij bergen, maakt gedreun met gejuich; want de HEERE heeft zijn volk vertroost, en Hij zal zich over zijne ellendigen ontfermen.

14. Doch Sion zegt: De HEERE heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten.

15. Kan ook eene vrouwe haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon deze vergaten, zoo zal Ik toch u niet vergeten.

16. Zie, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd; uwe muren zijn steeds voor Mij.

17. Uwe zonen zullen zich haasten; [*maar*] uwe verstoorders en uwe verwoesters zullen van u uitgaan.

18. [a]Hef uwe oogen op rondom, en zie, alle deze vergaderen zich, zij komen tot u. [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de HEERE, zekerlijk, gij zult u met alle deze als met een sieraad bekleeden, en gij zult ze [*u*] aanbinden, gelijk eene bruid. a Jes. 60:4.

19. Want [*in*] uwe woeste en uwe eenzame plaatsen, en uw verstoord land, gewisselijk nu zult gij benauwd worden van inwoners; en die u verslonden, zullen zich verre van u maken.

20. Nog zullen de kinderen, waarvan gij beroofd waart, zeggen voor uwe ooren: De plaatse is mij te nauw, wijk voor mij, dat ik wonen moge.

21. En gij zult zeggen in uw hart: Wie heeft mij deze gegenereerd, aangezien ik van kinderen beroofd en

eenzaam was? Ik was in de gevangenis gegaan, en weggeweken; wie heeft mij dan deze opgevoed? Zie, ik was alleen overig gelaten; waar waren deze?

22. Alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal mijne hand opheffen tot de heidenen, en tot de volkeren zal Ik mijne banier opsteken; dan zullen zij uwe zonen in de armen brengen, en uwe dochters zullen op den schouder gedragen worden.

23. En koningen zullen uwe voedsterheeren zijn, hunne vorstinnen uwe zoogvrouwen; zij zullen zich voor u buigen met het aangezicht ter aarde, en zij zullen het stof uwer voeten lekken; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, dat zij niet beschaamd zullen worden, die Mij verwachten.

24. [a]Zoude ook eenen machtige de *roof ontnomen worden? Of zouden de gevangenen eens rechtvaardigen ontkomen? [a] Matth. 12: 29.

25. Doch alzoo zegt de HEERE: Ja de gevangenen des machtigen zullen [*hem*] ontnomen worden, en de *roof des tirans zal ontkomen; want met uwe twisters zal Ik twisten, en uwe kinderen zal Ik verlossen.

26. En Ik zal uwe verdrukkers spijzen met hun eigen vleesch, en [a]van hun eigen bloed zullen zij dronken worden, als van zoeten wijn; en alle vleesch zal gewaar worden, dat Ik de HEERE uw Heiland ben, en uw Verlosser, de Machtige Jakobs. [a] Openb. 16: 6.

HET L KAPITTEL.

Alzoo zegt de HEERE: Waar is de scheidbrief van ulieder moeder, waarmede Ik ze weggezonden heb? Of wie is er van mijne schuldeischers, aan wien Ik u verkocht heb? Zie, om uwe ongerechtigheden zijt gij verkocht, en om uwe overtredingen is uwe moeder weggezonden.

2. Waarom kwam Ik, en er was niemand? [*Waarom*] riep Ik, en niemand antwoordde? [a]Is mijne hand dus gansch kort geworden, dat zij niet verlossen kan? Of is er in Mij geene kracht, om uit te redden? Zie, door mijne schelding maak Ik de zee droog, Ik stel de rivieren [*tot*] eene woestijn, dat haar visch stinkt, omdat er geen water is, en sterft van dorst. [a] Num. 11: 23. Jes. 59: 1.

3. Ik bekleed den hemel met zwartheid, en stel eenen zak [*tot*] zijn deksel.

4. De Heere HEERE heeft mij eene tong der geleerden gegeven, opdat ik wete met den moede een woord ter rechter tijd te spreken. Hij wekt allen morgen, Hij wekt mij het oor, dat ik hoore, gelijk die geleerd worden.

5. De Heere HEERE heeft mij het oor geopend, en [a]ik ben niet wederspannig, ik wijk niet achterwaarts. [a] Joh. 14: 31. Philipp. 2: 8. Hebr. 10: 5, enz.

6. Ik geef mijnen rug dengenen, die [*mij*] slaan, en mijne wangen dengenen, die [*mij*] het haar uitplukken; mijn aangezicht verberg ik niet voor smaadheden en speeksel.

7. Want de Heere HEERE helpt mij, daarom word ik niet te schande; daarom heb ik mijn aangezicht gesteld als eenen keisteen, want ik weet, dat ik niet zal beschaamd worden.

8. Hij is nabij, [a]die mij rechtvaardigt; wie zal met mij twisten? Laat ons te zamen staan; wie heeft eene rechtzaak tegen mij? Hij kome herwaarts tot mij. [a] Rom. 8: 32, 33.

9. Zie, de Heere HEERE helpt mij; wie is het, [*die*] mij zal verdoemen? Zie, zij zullen altemaal als een kleed verouden, de mot zal ze eten.

10. Wie is er onder ulieden, die den HEERE vreest, die naar de stemme zijns knechts hoort? Als hij in de duisternissen wandelt, en geen licht heeft, dat hij betrouwe op den naam des HEEREN, en steune op zijnen God.

11. Ziet, gij allen, die een vuur aansteekt, die u met spranken omgordt, wandelt in de vlam van uw vuur, en in de spranken, [*die*] gij ontstoken hebt. Dat geschiedt u van mijne hand; in smart zult gijlieden nederliggen.

HET LI KAPITTEL.

Hoort naar Mij, gij die de gerechtigheid najaagt, gij die den HEERE zoekt; aanschouwt den rotssteen, [*waar*] gijlieden uit gehouwen zijt, en de hollig-

* Stat.-overz.: vang; een nu verouderd woord

heid des bornputs, [*waar*] gij uit gegraven zijt.

2. Aanschouwt Abraham, ulieder vader, en Sara, [*die*] ulieden gebaard heeft; want Ik riep hem, toen hij [*nog*] alleen was, en Ik zegende hem, en Ik vermenigvuldigde hem.

3. Want de HEERE zal Sion troosten, Hij zal troosten alle hare woeste plaatsen, en Hij zal hare woestijn maken als E'den, en hare wildernis als den hof des HEEREN; vreugde en blijdschap zal daarin gevonden worden, dankzegging en eene stemme des gezangs.

4. Luistert naar Mij, mijn volk, en mijne lieden, neigt naar Mij het oor; want eene wet zal van Mij uitgaan, en Ik zal mijn recht doen rusten tot een licht der volkeren.

5. Mijne gerechtigheid is nabij, mijn heil trekt uit, en mijne armen zullen de volken richten. Op Mij zullen de eilanden wachten, en op mijnen arm zullen zij hopen.

6. Heft ulieder oogen op naar den hemel, en aanschouwt de aarde beneden; want de hemel zal als een rook verdwijnen, en de aarde zal als een kleed verouden, en hare inwoners zullen van gelijken sterven; maar mijn heil zal in eeuwigheid zijn, mijne gerechtigheid zal niet verbroken worden.

7. Hoort naar Mij, gijlieden die de gerechtigheid kent, gij volk, [a]in welks hart mijne wet is; [b]vreest niet de smaadheid van den mensch, en voor hunne smaadreden ontzet u niet.

a Ps. 37: 31. *b* Ps. 118: 6. ond. vers 12.

8. Want [a]de mot zal ze opeten als een kleed, en het schietwormken zal ze opeten als wol; maar mijne gerechtigheid zal in eeuwigheid zijn, en mijn heil van geslacht tot geslachten.

a Jes. 50: 9.

9. Ontwaak, ontwaak, trek sterkte aan, gij arm des HEEREN; ontwaak als in de verledene dagen, [*als in*] de geslachten van ouds. Zijt gij het niet, die Ráhab uitgehouwen hebt, die den zeedraak verwond hebt?

10. Zijt gij het niet, die de zee, de wateren des grooten afgronds, droog gemaakt hebt? [a]die de diepten der zee gemaakt hebt tot eenen weg, opdat de verlosten daar doorgingen?

a Jes. 43: 16.

11. Alzoo zullen de vrijgekochten des HEEREN wederkeeren, en met gejuich tot Sion komen; en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vreugde en blijdschap zullen zij aangrijpen, treuring en zuchting zullen wegvlieden.

12. Ik, Ik ben het, die u troost; wie zijt gij, dat gij *vreest voor [a]den mensch, die sterven zal, en voor eens menschen kind, [*dat*] hooi worden zal?

a Ps, 118: 6. bov. vers 7.

13. En vergeet den HEERE, die u gemaakt heeft, [a]die de hemelen heeft uitgebreid en de aarde gegrond heeft? En vreest geduriglijk den ganschen dag, vanwege de grimmigheid des benauwers, wanneer hij zich bereidt om te verderven? Waar is dan de grimmigheid des benauwers?

a Job 9: 8. Ps. 104: 2. Jes. 40: 22; 42: 5; 44: 20.

14. De omzwevende gevangene zal haastelijk losgelaten worden; en hij zal in den kuil niet sterven, en zijn brood zal [*hem*] niet ontbreken.

15. Want Ik ben de HEERE uw God, die de zee klief, dat hare golven bruisen; HEERE der heirscharen is zijn naam.

16. En Ik leg mijne woorden in uwen mond, en bedek u onder de schaduw mijner hand, om den hemel te planten, en om de aarde te gronden, en om te zeggen tot Sion: Gij zijt mijn volk.

17. [a]Waak op, waak op, sta op, Jeruzalem, gij die gedronken hebt van de hand des HEEREN den beker zijner grimmigheid; den droesem van den beker der zwijmeling hebt gij gedronken, [*ja*] uitgezogen.

a Jes. 52: 1.

18. Er is niemand van alle de kinderen, [*die*] zij gebaard heeft, die haar zachtkens leidt; en niemand van alle de kinderen, [*die*] zij opgevoed heeft, die haar bij de hand grijpt.

19. [a]Deze twee dingen zijn u wedervaren, wie heeft medelijden met u? er is verwoesting en verbreking, en honger en zwaard; [*door*] wien zal Ik u troosten?

a Jes. 47: 9.

20. [a]Uwe kinderen zijn in bezwij-

---

* Stat.-overz.: u vreest. Thans ongebruikelijk.

ming gevallen, zij liggen vooraan op alle straten, gelijk een wilde os in het net; zij zijn vol van de grimmigheid des HEEREN, van de schelding uws Gods. *a* Klaagl. 2: 11, 12.

21. Daarom hoor nu dit, gij bedrukte, en gij dronkene, maar niet van wijn.

22. Alzoo zegt uw Heere, de HEERE en uw God, [*die*] zijns volks zaak twisten zal: Zie, Ik neem den beker der zwijmeling van uwe hand, den droesem van den beker mijner grimmigheid, gij zult dien voortaan niet meer drinken.

23. Maar Ik zal hem dien, die u bedroefd hebben, in de hand zetten, die tot uwe ziele zeiden: Buig u neder, dat wij over [*u*] gaan; en gij legdet uwen rug neder als aarde, en als eene straat dengenen, die daarover gaan.

HET LII KAPITTEL.

Waak op, waak op, trek uwe sterkte aan, o Sion, trek uwe sierlijke kleederen aan, o Jeruzalem, gij heilige stad, want in u zal voortaan geen onbesnedene noch onreine meer komen.

2. Schud u uit het stof, maak u op, zit neder, o Jeruzalem; maak u los [*van*] de banden van uwen hals, gij gevangene dochter Sions.

3. Want zoo zegt de HEERE: Gijlieden zijt om niet verkocht, gij zult ook zonder geld gelost worden.

4. Want zoo zegt de Heere HEERE: In vorige tijden *a*trok mijn volk af in Egypte, om als vreemdeling aldaar te verkeeren; en A'ssur heeft het om niet onderdrukt. *a* Gen. 46: 6.

5. En nu, wat heb Ik hier [*te doen*], spreekt de HEERE, dewijl mijn volk om niet weggenomen is, [*en*] degenen, die er over heerschen, [*het*] doen huilen, spreekt de HEERE, en mijn naam geduriglijk den ganschen dag *a*gelasterd wordt. *a* Ezech. 36: 20, 23. Rom. 2: 24.

6. Daarom [*zal*] mijn volk, daarom zal het mijnen naam in dien dag kennen, dat Ik het zelf ben, die spreek: Zie, [*hier*] ben Ik.

7. *a*Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschapt, die den vrede doet hooren; desgenen, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet hooren; desgenen, die tot Sion zegt: Uw God is Koning. *a* Nah. 1: 15. Rom. 10: 15.

8. Er is eene stemme uwer wachters; zij verheffen de stemme, zij juichen te zamen; want zij zullen oog aan oog zien, als de HEERE Sion wederbrengen zal.

9. Maakt een geschal, juicht te zamen, gij woeste plaatsen van Jeruzalem; want de HEERE heeft zijn volk getroost, Hij heeft Jeruzalem verlost.

10. De HEERE heeft zijnen heiligen arm ontbloot voor de oogen aller heidenen; *a*en alle de einden der aarde zullen zien het heil onzes Gods. *a* Ps. 98: 2. Luc. 3: 6.

11. Vertrekt, vertrekt, gaat uit van daar; *a*raakt het onreine niet aan; gaat uit het midden van haar; reinigt u, gij die de vaten des HEEREN draagt. *a* 2 Cor. 6: 17. Openb. 18: 4.

12. Want gijlieden zult niet met haaste uitgaan, noch met der vlucht henengaan; want de HEERE zal voor ulieder aangezicht henentrekken, en de God Israëls zal uw achtertocht wezen.

13. Zie, mijn knecht zal verstandiglijk handelen; hij zal verhoogd en verheven, ja zeer hoog worden.

14. Gelijk als velen zich over u ontzet hebben, alzoo *a*verdorven was zijn gelaat, meer dan van iemand, en zijne gedaante, meer dan [*van andere*] menschenkinderen; *a* Jes. 53: 3.

15. Alzoo zal hij vele heidenen besprengen, [*ja*] de koningen zullen hunnen mond over hem toehouden; want denwelken het *a*niet verkondigd was, die zullen het zien, en welke het niet gehoord hebben, die zullen het verstaan. *a* Rom. 15: 21.

HET LIII KAPITTEL.

*a*Wie heeft onze prediking geloofd? En aan wien is de arm des HEEREN geopenbaard? *a* Joh. 12: 38. Rom. 10: 16.

2. Want hij is als een rijsken voor zijn aangezicht opgeschoten, en als een wortel uit eene dorre aarde; hij had geene gedaante noch heerlijkheid; als wij hem aanzagen, zoo was er geene gestalte, dat wij hem zouden begeerd hebben.

3. Hij was [a]veracht, en de onwaardigste onder de menschen, een man van smarten, en verzocht in krankheid; en [*een iegelijk*] was als verbergende het aangezicht voor hem. Hij was veracht, en wij hebben hem niet geacht.
a Ps. 22: 7, 8.
Jes. 49: 7; 52: 14. Marc. 9: 12.

4. Waarlijk [a]hij heeft onze krankheden op zich genomen, en onze smarten, die heeft hij gedragen; doch wij achtten hem, dat hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was. *a* Matth. 8: 17.

5. Maar [a]hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is hij verbrijzeld; de straffe, die ons den vrede aanbrengt, was op hem, en door zijne striemen [b]is ons genezing geworden. *a* Rom. 4: 25.
1 Cor. 15: 3. *b* 1 Petr. 2: 24.

6. Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg; doch de HEERE heeft ons aller ongerechtigheid op hem doen aanloopen.

7. [*Als*] die geëischt werd, toen werd hij verdrukt; doch [a]hij deed zijnen mond niet op. Als [b]een lam werd hij ter slachting geleid, en als een schaap dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzoo deed hij zijnen mond niet op. *a* Matth. 26: 63; 27: 12, 14.
Marc. 14: 61; 15: 5. *b* Hand. 8: 32.

8. Hij is uit den angst en uit het gerichte weggenomen; en wie zal zijnen leeftijd uitspreken? Want hij is afgesneden uit het land der levenden; om de overtreding mijns volks is de plage op hem geweest.

9. En men heeft zijn graf bij de goddeloozen gesteld, en hij is bij den rijke in zijnen dood geweest, omdat hij geen onrecht gedaan heeft, [a]noch bedrog in zijnen mond geweest is.
a 1 Petr. 2: 22. 1 Joh. 3: 5.

10. Doch het behaagde den HEERE, hem te verbrijzelen; Hij heeft [*hem*] krank gemaakt. Als zijne ziel zich [*tot*] een schuldoffer gesteld zal hebben, zoo zal hij zaad zien; hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des HEEREN zal door zijne hand gelukkiglijk voortgaan.

11. Om den arbeid zijner ziele zal hij het zien, [*en*] verzadigd worden; door zijne kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want hij zal hunne ongerechtigheden dragen.

12. Daarom zal Ik hem een deel geven van velen, en hij zal de machtigen als een roof deelen; omdat hij zijne ziele uitgestort heeft in den dood, [a]en met de overtreders is geteld geweest, en hij veler zonde gedragen heeft, en [b]voor de overtreders gebeden heeft.
a Marc. 15: 28. Luc. 22: 37. *b* Luc. 23: 34.

HET LIV KAPITTEL.

[a]Zing vroolijk, gij onvruchtbare, [*die*] niet gebaard hebt, maak geschal met vroolijk gezang, en juich, [*die*] geen barensnood gehad hebt; want de kinderen der eenzame zijn meer, dan de kinderen der getrouwde, zegt de HEERE.
a Gal. 4: 27.

2. Maak de plaats uwer tente wijd, en dat men de gordijnen uwer woningen uitbreide; verhinder het niet; maak uwe koorden lang, en steek uwe pinnen vast in.

3. Want gij zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand; en uw zaad zal de heidenen erven, en zij zullen de verwoeste steden doen bewonen.

4. Vrees niet, want gij zult niet beschaamd worden, en word niet schaamrood, want gij zult niet te schande worden; maar gij zult de schaamte uwer jonkheid vergeten, en den smaad uws weduwschaps zult gij niet meer gedenken.

5. Want uw Maker is uw man; HEERE der heirscharen is zijn naam; en de Heilige Israëls is uw Verlosser; Hij zal de God des ganschen aardbodems genoemd worden.

6. Want de HEERE heeft u geroepen, als eene verlatene vrouw en bedroefde van geest; nochtans zijt gij de huisvrouwe der jeugd, hoewel gij versmaad zijt geweest, zegt uw God.

7. Voor een klein oogenblik heb Ik u verlaten, maar met groote ontfermingen zal Ik u vergaderen.

8. In eenen kleinen toorn heb Ik mijn aangezichte van u een oogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de HEERE, uw Verlosser.

9. Want dat zal Mij zijn [*als*] de wateren Noachs, toen Ik [a]zwoer, dat de wateren Noachs niet meer over de aarde zouden gaan; alzoo heb Ik gezworen, dat Ik niet [*meer*] op u toornen, noch u schelden zal. a Gen. 9: 11.

10. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, naar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer.

11. Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste, zie, Ik zal uwe steenen gansch sierlijk leggen, en Ik zal u op Saffieren grondvesten.

12. En uwe glasvensters zal Ik kristallijnen maken, en uwe poorten van robijnsteenen, en uwe gansche landpale van aangename steenen.

13. En [a]alle uwe kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn. a Joh. 6: 45.

14. Gij zult door gerechtigheid bevestigd worden. Wees verre van verdrukking, want gij zult niet vreezen; en [*verre*] van verschrikking, want zij zal tot u niet naken.

15. Zie, zij zullen zich zekerlijk vergaderen, [*doch*] niet uit Mij; wie zich tegen u vergaderen zal, die zal om uwentwille vallen.

16. Zie, Ik heb den smid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast, en die het instrument voortbrengt tot zijn werk; ook heb Ik den verderver geschapen, om te vernielen.

17. Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, [*die*] in het gerichte tegen u opstaat, zult gij verdoemen. Dit is de erve der knechten des HEEREN, en hunne gerechtigheid is uit Mij, spreekt de HEERE.

HET LV KAPITTEL.

O [a]alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk. a Joh. 7: 37, 38.

2. Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgene dat geen brood is, en uwen arbeid voor hetgene dat niet verzadigen kan? Hoort aandachtelijk naar Mij, en eet het goede, en laat uwe ziele in vettigheid zich verlustigen.

3. Neigt uw oor, en komt tot Mij, hoort, en uwe ziele zal leven: want Ik zal met u een eeuwig verbond maken, [*en* [a]*u geven*] de gewisse weldadigheden Davids. a Hand. 13: 34.

4. Zie, Ik heb hem [*tot*] een getuige der volken gegeven, eenen vorst en gebieder der volken.

5. Zie, gij zult een volk roepen, dat gij niet kendet, en het volk, dat u niet kende, zal tot u loopen, om des HEEREN uws Gods wille, om des Heiligen Israëls wille, want Hij heeft u verheerlijkt.

6. Zoekt den HEERE, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.

7. De goddelooze verlate zijnen weg en de ongerechtige man zijne gedachten; en hij bekeere zich tot den HEERE, zoo zal Hij zich zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk.

8. Want mijne gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uwe wegen zijn niet mijne wegen, spreekt de HEERE.

9. Want [*gelijk*] de hemelen hooger zijn dan de aarde, alzoo zijn mijne wegen hooger dan uwe wegen, en mijne gedachten dan ulieder gedachten.

10. Want gelijk de regen en de sneeuw van den hemel nederdaalt, en derwaarts niet wederkeert; maar doorvochtigt de aarde, en maakt, dat zij voortbrenge en uitspruite, en zaad geve den zaaier, en brood den eter;

11. Alzoo zal mijn woord, dat uit mijnen mond uitgaat, [*ook*] zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeeren; maar het zal doen hetgene dat Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn [*in*] hetgene, waartoe Ik het zende.

12. Want in blijdschap zult gijlieden uittrekken, en met vrede voortgeleid worden; de bergen en heuvelen zullen geschal maken [*met*] vroolijk gezang voor uw aangezicht, en [a]alle boomen des velds zullen de handen samenklappen. a 1 Kron. 16: 33.

13. Voor eenen doorn zal een denneboom opgaan, voor eenen distel zal een mirteboom opgaan; en het zal den HEERE wezen tot eenen naam, tot een

eeuwig teeken, [*dat*] niet uitgeroeid zal worden.

HET LVI KAPITTEL.

Alzoo zegt de HEERE: Bewaart het recht, en doet gerechtigheid; want mijn heil is nabij om te komen, en mijne gerechtigheid om geopenbaard te worden.

2. Welgelukzalig is de mensch, [*die*] zulks doet, en des menschen kind, [*dat*] daaraan vasthoudt; die den Sabbath houdt, zoodat hij dien niet ontheiligt, en die zijne hand bewaart van eenig kwaad te doen.

3. En de vreemde, die zich tot den HEERE gevoegd heeft, spreke niet, zeggende: De HEERE heeft mij gansch en al van zijn volk gescheiden; en de gesnedene zegge niet: Zie, ik ben een dorre boom.

4. Want alzoo zegt de HEERE van de gesnedenen, die mijne Sabbathen houden, en verkiezen hetgene waar Ik lust toe heb, en vasthouden aan mijn verbond:

5. Ik zal hun ook in mijn Huis en binnen mijne muren eene plaats en eenen naam geven, beter dan der zonen en dan der dochteren; eenen eeuwigen naam zal Ik een ieder van hen geven, die niet uitgeroeid zal worden.

6. En de vreemden, die zich tot den HEERE voegen, om Hem te dienen, en om den naam des HEEREN lief te hebben, om Hem tot knechten te zijn; al wie den Sabbath houdt, dat hij dien niet ontheilige, en die aan mijn verbond vasthouden;

7. Die zal Ik ook brengen tot mijnen heiligen berg, en Ik zal ze verheugen in mijn bedehuis; hunne brandoffers en hunne slachtoffers zullen aangenaam wezen op mijn altaar, want [a]mijn Huis zal een bedehuis genoemd worden voor alle volkeren. *a* Matth. 21: 13. Marc. 11: 17. Luc. 19: 46.

8. De Heere HEERE, die de verdrevenen Israëls vergadert, spreekt: Ik zal tot hem nog meer vergaderen, nevens degenen, die tot hem vergaderd zijn.

9. Al gij gedierte des velds, komt om te eten, [*ja*] al gij gedierte in het woud.

10. Hunne wachters zijn allen blind, zij weten niet; zij allen zijn stomme honden, zij kunnen niet bassen; zij zijn slaperig, zij liggen neder, zij hebben het sluimeren lief.

11. En deze honden zijn sterk van begeerte, zij kunnen niet verzadigd worden; ja het zijn herders, die niet verstaan kunnen; zij allen keeren zich naar hunnen weg, elkeen naar zijn gewin, [*elk*] uit zijn einde.

12. Komt herwaarts, [*zeggen zij*,] ik zal wijn halen, èn wij zullen sterken drank zuipen; en de dag van morgen zal zijn als deze, [*ja*] grooter, veel treffelijker.

HET LVII KAPITTEL.

De rechtvaardige komt om, en er is niemand, die het ter harte neemt; en [a]de weldadige lieden worden weggeraapt, zonder dat er iemand op let, dat de rechtvaardige weggeraapt wordt vóór het kwaad. *a* Ps. 12: 2. Micha 7: 2.

2. Hij zal ingaan [*in*] den vrede; zij zullen rusten op hunne slaapsteden, een iegelijk, die [*in*] zijne oprechtigheid gewandeld heeft.

3. Doch nadert gijlieden hier toe, gij kinderen der guichelares, gij overspelig zaad, en gij die hoererij bedrijft.

4. Over wien maakt gij u lustig? Over wien spert gij den mond wijd open, [*en*] steekt de tong lang uit? Zijt gij niet kinderen der overtreding, een zaad der valschheid?

5. Die hittig zijt in de eikenbosschen, onder allen groenen boom, slachtende de kinderen aan de beken, onder de hoeken der steenrotsen.

6. Aan de gladde [*steenen*] der beken is uw deel; die, die zijn uw lot; ook stort gij hun drankoffer uit, gij offert hun spijsoffer. Zoude Ik Mij over deze dingen troosten laten?

7. Gij stelt uw leger op eenen hoogen en verhevenen berg; ook klimt gij derwaarts op, om slachtoffer te offeren.

8. En achter de deur en posten zet gij uw gedenkteeken; want van Mij [*wijkende*] ontdekt gij [*u*], en klimt op, gij maakt uw leger wijd, en maakt u [*een verbond met eenigen*] uit hen, gij hebt hun leger lief [*in*] elke plaats, [*die*] gij ziet.

9. En gij trekt met olie tot den koning, en gij vermenigvuldigt uwe welriekende zalven; en gij zendt uwe gezanten verre weg, en vernedert u tot de hel toe.

10. Gij zijt vermoeid door uwe groote reis, [*maar*] gij zegt niet: Het is buiten hoop. Gij hebt het leven uwer hand gevonden, daarom wordt gij niet ziek.

11. Maar voor wien hebt gij geschroomd of gevreesd? Want gij hebt gelogen, en zijt Mijner niet gedachtig geweest, gij hebt [*Mij*] op uw hart niet gelegd. Is het niet, [*om*]dat Ik zwijg, en dat van ouds af, en gij vreest Mij niet?

12. Ik zal uwe gerechtigheid bekend maken, en uwe werken, dat zij u geen nut doen zullen.

13. Wanneer gij roepen zult, zoo laat die, die van u vergaderd zijn, u redden; doch de wind zal ze allen wegvoeren, de ijdelheid zal ze wegnemen. Maar [a]die op Mij betrouwt, die zal het aardrijk erven, en mijnen heiligen berg erfelijk bezitten. *a* Ps. 34: 9.

14. En men zal zeggen: Verhoogt [*de baan*], verhoogt [*de baan*], bereidt den weg, neemt den aanstoot uit den weg mijns volks.

15. Want alzoo zegt de Hooge en Verhevene, die in de eeuwigheid woont, en wiens naam heilig is: Ik woon [*in*] de hoogte en [*in*] het heilige, en bij dien, die van eenen verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden.

16. Want [a]Ik zal niet eeuwiglijk twisten, en Ik zal niet gedurigelijk verbolgen zijn; want de geest zoude van voor mijn aangezichte overstelpt worden, en de zielen, [b][*die*] Ik gemaakt heb. *a* Ps. 103: 9. *b* Hebr. 12: 9.

17. Ik was verbolgen over de ongerechtigheid hunner begeerigheid, en sloeg ze; Ik verborg Mij, en was verbolgen; evenwel gingen zij afkeerig henen in den weg huns harten.

18. Ik zie hunne wegen, en Ik zal ze genezen; en Ik zal ze geleiden, en hun verstroostingen wedergeven, namelijk aan hunne treurigen.

19. Ik schep de vrucht der lippen; vrede, vrede dengenen, die verre zijn, en dengenen, die nabij zijn, zegt de HEERE, en Ik zal ze genezen.

20. Doch de goddeloozen zijn als eene voortgedrevene zee, want die kan niet rusten, en hare wateren werpen slijk en modder op.

21. [a]De goddeloozen, zegt mijn God, hebben geenen vrede. *a* Jes. 48: 22.

HET LVIII KAPITTEL.

Roep uit de keel, houd niet in, verhef uwe stemme als eene bazuin, en verkondig mijnen volke hunne overtreding, en den huize Jakobs hunne zonden.

2. Hoewel zij Mij dagelijks zoeken, en eenen lust hebben aan de kennis mijner wegen; als een volk, dat gerechtigheid doet, en het recht zijns Gods niet verlaat, vragen zij Mij naar de rechten der gerechtigheid; zij hebben eenen lust tot God te naderen;

3. [*Zeggende:*] Waarom vasten wij, en Gij ziet het niet aan? [*Waarom*] kwellen wij onze ziele, en Gij weet het niet? Ziet, ten dage, wanneer gijlieden vast, zoo vindt gij [*uwen*] lust, en gij eischt strengelijk al uwen arbeid.

4. Ziet, tot twist en gekijf vast gijlieden, en om goddelooslijk met de vuist te slaan. Vast niet gelijk heden, om uwe stemme te doen hooren in de hoogte.

5. [a]Zoude het zulk een vasten zijn, dat Ik verkiezen zoude, dat de mensch zijne ziele een dag kwelle? Dat hij zijn hoofd kromme, gelijk eene bieze, en eenen zak en asch onder [*zich*] spreide? Zoudt gij dat een vasten heeten, en eenen dag den HEERE aangenaam? *a* Zach. 7: 5.

6. Is niet dit het vasten, dat Ik verkies: dat gij losmaakt de knoopen der goddeloosheid, dat gij ontbindt de banden des juks, en dat gij vrij loslaat de verpletterden, en alle juk verscheurt?

7. [a]Is het niet, dat gij den hongerige uw brood mededeelt, en de arme verdrevenen in huis brengt? Als gij eenen naakte ziet, dat gij hem dekt, en dat gij u voor uw vleesch niet verbergt? *a* Ezech. 18: 7, 16. Matth. 25: 35.

8. Dan zal uw licht voortbreken als

de dageraad, en uwe genezing zal snellijk uitspruiten; en uwe gerechtigheid zal voor uw aangezicht heengaan, [*en*] de heerlijkheid des HEEREN zal uw achtertocht wezen.

9. Dan zult gij roepen, en de HEERE zal antwoorden; gij zult schreeuwen, en Hij zal zeggen: Zie, [*hier*] ben Ik. Zoo gij uit het midden van u wegdoet het juk, het uitsteken des vingers, en het spreken der ongerechtigheid;

10. En zoo gij uwe ziele opent voor den hongerige, en de bedrukte ziele verzadigt; dan zal uw licht in de duisternis opgaan, en uwe donkerheid zal zijn als de middag.

11. En de HEERE zal u geduriglijk leiden, en Hij zal uwe ziele verzadigen in groote droogten, en uwe beenderen vaardig maken; en gij zult zijn als een gewaterde hof, en als eene springader der wateren, welker wateren niet ontbreken.

12. En die uit u [*voortkomen*], zullen bouwen de oude verwoeste plaatsen; de fondamenten, van geslacht tot geslacht [*verwoest*], zult gij oprichten; en gij zult genaamd worden: Die de bressen toemuurt, die de paden weder opmaakt, om te bewonen.

13. Indien gij uwen voet van den Sabbath afkeert, [*van*] te doen uwen lust op mijnen heiligen dag; en [*indien*] gij den Sabbath noemt eene verlustiging, opdat de HEERE geheiligd worde, die te eeren is; en [*indien*] gij dien eert, dat gij uwe wegen niet doet, [*en*] uwen eigenen lust niet vindt, noch een woord [*daarvan*] spreekt;

14. Dan zult gij u verlustigen in den HEERE, en Ik zal u doen rijden op de hoogten der aarde, en Ik zal u spijzigen met de erve van uwen vader Jakob; want de mond des HEEREN heeft [*het*] gesproken.

HET LIX KAPITTEL.

Zie, [a]de hand des HEEREN is niet verkort, dat zij niet zoude kunnen verlossen, en zijn oor is niet zwaar geworden, dat het niet zoude kunnen hooren. [a] Num. 11: 23. Jes. 50: 2.

2. Maar uwe ongerechtigheden maken eene scheiding tusschen ulieden en tusschen uwen God, en uwe zonden verbergen het aangezichte van ulieden, dat Hij niet hoort.

3. Want uwe handen zijn met bloed bevlekt, en uwe vingeren met ongerechtigheid; uwe lippen spreken valschheid, uwe tong dicht onrecht.

4. Er is niemand, die voor de gerechtigheid roept, en niemand, die voor de waarheid in het gerichte zich begeeft. Zij vertrouwen op ijdelheid, en spreken leugen; [a]met moeite zijn zij zwanger, en zij baren ongerechtigheid. [a] Job 15: 35. Ps. 7: 15.

5. Zij broeden basiliskus-eieren uit, en zij weven spinnewebben; die van hunne eieren eet, moet sterven, en als het in stukken gedrukt wordt, er berst eene adder uit.

6. Hunne webben [a]deugen niet tot kleederen, en zij zullen zichzelven niet kunnen dekken met hunne werken; hunne werken zijn werken der ongerechtigheid, en een maaksel des wrevels is in hunne handen. [a] Job 8: 14, 15.

7. [a]Hunne voeten loopen tot het kwade, en zij haasten, om onschuldig bloed te vergieten; hunne gedachten zijn gedachten der ongerechtigheid, verstoring en verbreking is op hunne banen. [a] Spr. 1: 16. Rom. 3: 15.

8. Den weg des vredes kennen zij niet, en er is geen recht in hunne gangen; hunne paden maken zij verkeerd voor zichzelven; al wie daarop gaat, die kent den vrede niet.

9. Daarom is het recht verre van ons, en de gerechtigheid achterhaalt ons niet; wij wachten op het licht, maar zie, er is duisternis, op eenen grooten glans, [*maar*] wij wandelen in donkerheden.

10. Wij tasten naar den wand, gelijk de blinden, en, gelijk die geene oogen hebben, tasten wij; wij stooten ons op den middag, als in de schemering, wij zijn in woeste plaatsen, gelijk de dooden.

11. Wij brommen allen gelijk als de beren, en wij kirren doorgaande gelijk de duiven; wij wachten naar recht, maar er is geen, naar heil, [*maar*] het is verre van ons.

12. Want onze overtredingen zijn vele voor U, en onze zonden getuigen

tegen ons; want onze overtredingen zijn bij ons, en onze ongerechtigheden die kennen wij:

13. Het overtreden en het liegen tegen den HEERE, en het achterwaarts wijken van onzen God; het spreken van onderdrukking en afval, het ontvangen en het dichten van valsche woorden uit het hart.

14. Daarom is het recht achterwaarts geweken, en de gerechtigheid staat van verre; want de waarheid struikelt op de straat, en wat recht is kan er niet ingaan.

15. Ja de waarheid ontbreekt er, en wie van het booze wijkt, stelt zich tot eenen roof. En de HEERE zag het, en het was kwaad in zijne oogen, dat er geen recht was.

16. [a]Dewijl Hij zag, dat er niemand was, zoo ontzette Hij zich, omdat er geen voorbidder was; daarom bracht Hem zijn arm heil aan, en zijne gerechtigheid die ondersteunde Hem.

a Jes. 63: 5.

17. Want Hij [a]trok gerechtigheid aan als een pantsier, en den helm des heils [*zette Hij*] op zijn hoofd, en de kleederen der wrake trok Hij aan [*tot*] kleeding, en Hij deed den ijver aan als eenen mantel.

a Eph. 6: 17. 1 Thess. 5: 8.

18. Even naar de werken, even daarnaar zal Hij vergelden: grimmigheid aan zijne wederpartijders, vergelding aan zijne vijanden; den eilanden zal Hij [*het*] loon vergelden.

19. Dan zullen zij den naam des HEEREN vreezen van den ondergang, en zijne heerlijkheid van den opgang der zon; als de vijand zal komen gelijk een stroom, zal de Geest des HEEREN de banier tegen hem oprichten.

20. En [a]er zal een Verlosser tot Sion komen, namelijk voor hen, [b]die zich bekeeren van de overtreding in Jakob, spreekt de HEERE.

a Rom. 11: 26. *b* Jes. 10: 21, 22.

21. Mij aangaande, dit is mijn verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, die op u is, en mijne woorden, die Ik in uwen mond gelegd heb, die zullen van uwen mond niet wijken, noch van den mond uws zaads, noch van den mond van het zaad uws zaads, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid toe.

HET LX KAPITTEL.

Maak u op, word verlicht, want uw licht komt, en de heerlijkheid des HEEREN gaat over u op.

2. Want zie, de duisternis zal de aarde bedekken, en donkerheid de volkeren; doch over u zal de HEERE opgaan, en zijne heerlijkheid zal over u gezien worden.

3. En de heidenen zullen tot uw licht gaan, en koningen tot den glans, die u is opgegaan.

4. Hef uwe oogen rondom op, en zie; die allen zijn vergaderd, zij komen tot u; uwe zonen zullen van verre komen, en uwe dochters zullen aan [*uwe*] zijde gevoedsterd worden.

5. Dan zult gij het zien en samenvloeien, en uw hart zal vervaard zijn en verwijd worden; want de menigte der zee zal tot u gekeerd worden, het heir der heidenen zal tot u komen.

6. Een hoop kemelen zal u bedekken, de snelle kemelen van Midian en Hépha; zij allen uit Schéba zullen komen; goud en wierook zullen zij aanbrengen, en zij zullen den overvloedigen lof des HEEREN boodschappen.

7. Alle de schapen van Kédar zullen tot u verzameld worden, de rammen van Nébajoth zullen u dienen; zij zullen met welgevallen komen op mijn altaar, en Ik zal het Huis mijner heerlijkheid heerlijk maken.

8. Wie zijn deze, [*die*] daar komen gevlogen als eene wolk, en als duiven tot hare vensters?

9. Want de eilanden zullen Mij verwachten, en de schepen van Thársis vooreerst, om uwe kinderen van verre te brengen, hun zilver en hun goud met hen, tot den naam des HEEREN uws Gods, en tot den Heilige Israëls, dewijl Hij u heerlijk gemaakt heeft.

10. En de vreemden zullen uwe muren bouwen, en [a]hunne koningen zullen u dienen; want in mijne verbolgenheid heb Ik u geslagen, maar in mijn welbehagen heb Ik Mij over u ontfermd.

a Jes. 49: 23.

11. En uwe poorten zullen steeds openstaan, zij zullen des daags en des

nachts niet toegesloten worden; opdat men tot u inbrenge het heir der heidenen, en hunne koningen [*tot u*] geleid worden.

12. Want het volk en het koninkrijk, welke u niet zullen dienen, die zullen vergaan; en die volkeren zullen gansch verwoest worden.

13. De heerlijkheid van Libanon zal tot u komen, de denneboom, de beuk, en de *buksboom tegelijk, om te versieren de plaatse mijns Heiligdoms, en Ik zal de plaatse mijner voeten heerlijk maken.

14. Ook zullen, zich buigende, tot u komen de kinderen dergenen, die u onderdrukt hebben, en allen, die u gelasterd hebben, zullen zich nederbuigen aan de planten uwer voeten; en zij zullen u noemen de stad des HEEREN, het Sion van den Heilige Israëls.

15. In plaats dat [a]gij verlaten en gehaat zijt geweest, zoodat niemand door [*u*] henenging, zoo zal Ik u stellen tot eene eeuwige heerlijkheid, [*tot*] eene vreugde van geslachte tot geslachte.

a Jes. 49: 19; 54: 1, 6. 7.

16. En gij zult de melk der heidenen zuigen, en gij zult de borsten der koningen zuigen; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, [a]uw Heiland en uw Verlosser, de Machtige Jakobs.

a Jes. 43: 3.

17. Voor koper zal Ik goud brengen, en voor ijzer zal Ik zilver brengen, en voor hout koper, en voor steenen ijzer; en zal uwe opzieners vreedzaam maken, en uwe drijvers rechtvaardigen.

18. Er zal geen geweld meer gehoord worden in uw land, verstoring noch verbreking in uwe landpalen; maar uwe muren zult gij Heil heeten, en uwe poorten Lof.

19. De zon zal u niet meer wezen tot een licht des daags, en tot eenen glans zal u de maan niet lichten; maar de HEERE zal u wezen tot een eeuwig licht, en uw God tot uwe sierlijkheid.

20. Uwe zon zal niet meer ondergaan, en uwe maan zal haar [*licht*] niet intrekken: want de HEERE zal u tot een eeuwig licht wezen, en de dagen uwer treuring zullen een einde nemen.

21. En uw volk zullen allen te zamen rechtvaardigen zijn; zij zullen in eeuwigheid de aarde erfelijk bezitten; zij zullen zijn eene [a]spruite mijner plantingen, [b]een werk mijner handen, opdat Ik verheerlijkt worde.

a Matth. 15: 13. *b* Jes. 29: 23; 45: 11.

22. De kleinste zal tot duizend worden, en de minste tot een machtig volk. Ik, de HEERE, zal zulks te zijner tijd snellijk doen komen.

HET LXI KAPITTEL.

De [a]Geest des Heeren HEEREN is op mij, omdat de HEERE mij gezalfd heeft, om eene blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen. Hij heeft mij gezonden, om te verbinden de gebrokenen van harte, om den gevangenen vrijheid uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenisse;

a Luc. 4: 17, 18, 19, 20.

2. Om uit te roepen, het jaar van het welbehagen des HEEREN, en den dag der wrake onzes Gods; om alle treurigen te troosten;

3. Om den treurigen Sions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor asch, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor eenen benauwden geest; opdat zij genaamd worden eikeboomen der gerechtigheid, eene plantinge des HEEREN, opdat Hij verheerlijkt worde.

4. En zij zullen [a]de oude, verwoeste plaatsen bouwen, de vorige verstoringen weder oprichten, en de verwoeste steden vernieuwen, die verstoord waren van geslachte tot geslachte.

a Jes. 58: 12.

5. En uitlanders zullen staan, en uwe kudden weiden; en vreemden zullen uwe akkerlieden en uwe wijngaardeniers zijn.

6. Doch gijlieden zult [a]priesters des HEEREN heeten, men zal u dienaren onzes Gods noemen. Gij zult het vermogen der heidenen eten, en in hunne heerlijkheid zult gij u beroemen.

a 1 Petr. 2: 5, 9. Openb. 1: 6; 5: 10, enz.

7. Voor uwe dubbele schaamte en schande zullen zij juichen over hun deel; daarom zullen zij in hun land erfelijk het dubbele bezitten, zij zullen eeuwige vreugde hebben.

* Staten-overz.: busboom. Zie de aanteekening bij Jes. XLI: 19.

8. Want Ik, de HEERE, heb het recht lief, Ik haat den roof in het brandoffer, en Ik zal geven, dat hun werk in der waarheid zal zijn; en Ik zal een eeuwig verbond met hen maken.
9. En hun zaad zal onder de heidenen bekend worden, en hunne nakomelingen in het midden der volkeren. Allen, die hen zien zullen, zullen hen kennen, dat zij zijn een zaad, dat de HEERE gezegend heeft.
10. Ik ben zeer vroolijk in den HEERE, mijne ziele verheugt zich in mijnen God, want Hij heeft mij bekleed met de kleederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan; gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad versiert, en als eene bruid zich versiert met haar gereedschap.
11. Want gelijk de aarde hare spruit voortbrengt, en gelijk een hof, hetgene in hem gezaaid is, doet uitspruiten, alzoo zal de Heere HEERE gerechtigheid en lof doen uitspruiten voor alle de volkeren.

HET LXII KAPITTEL.

Om Sions wille zal ik niet zwijgen, en om Jeruzalems wille zal ik niet stille zijn; totdat hare gerechtigheid voortkome als een glans, en haar heil als eene fakkel, die brandt.
2. En de heidenen zullen uwe gerechtigheid zien, en alle koningen uwe heerlijkheid; en gij zult met [a]eenen nieuwen naam genoemd worden, welken des HEEREN mond uitdrukkelijk noemen zal. *a* Jes. 65: 15.
3. En gij zult eene sierlijke kroon zijn in de hand des HEEREN, en een koninklijke hoed in de hand uws Gods.
4. Tot u zal niet meer gezegd worden: De verlatene; en tot uw land zal niet meer gezegd worden: Het verwoeste; maar gij zult genoemd worden: Mijn lust is aan haar; en uw land: Het getrouwde; want de HEERE heeft eenen lust aan u, en uw land zal getrouwd worden.
5. Want [*gelijk*] een jongeling eene jonkvrouwe trouwt, [*alzoo*] zullen uwe kinderen u trouwen; en [*gelijk*] de bruidegom vroolijk is over de bruid, [*alzoo*] zal uw God over u vroolijk zijn.
6. O Jeruzalem, Ik heb wachters op uwe muren besteld, die geduriglijk, al den dag en al den nacht, niet zullen zwijgen. O gij, die des HEEREN doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen.
7. En zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige, en totdat Hij Jeruzalem stelle tot een lof op aarde.
8. De HEERE heeft gezworen bij zijne rechterhand en bij den arm zijner sterkte: Indien Ik uw koren meer zal geven [*tot*] spijze voor uwe vijanden, en indien de vreemden zullen drinken uwen most, waaraan gij gearbeid hebt!
9. Maar die het inzamelen zullen, die zullen het eten, en zij zullen den HEERE prijzen; en die hem vergaderen zullen, die zullen hem drinken in de voorhoven mijns Heiligdoms.
10. [a]Gaat door, gaat door, door de poorten; bereidt den weg des volks; verhoogt, verhoogt eene baan, ruimt de steenen weg; steekt eene banier omhoog tot de volkeren. *a* Jes. 40: 3; 57: 14.
11. Zie, de HEERE heeft doen hooren, tot aan het einde der aarde: Zegt der dochter Sions: Zie, uw heil komt; zie, zijn loon is met Hem, en zijn arbeidsloon is voor zijn aangezichte.
12. En zij zullen hen noemen het heilige volk, de verlosten des HEEREN; en gij zult genoemd worden de gezochte, de stad, die niet verlaten is.

HET LXIII KAPITTEL.

Wie is deze, die van E'dom komt met besprenkelde kleederen, van Bózra? Deze, die versierd is in zijn gewaad, die voorttrekt in zijne groote kracht? Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, die machtig ben te verlossen.
2. Waarom zijt gij [a]rood aan uw gewaad, en uwe kleederen als van eenen, die in de wijnpers treedt? *a* Openb. 19: 13.
3. Ik heb de pers alleen getreden, en er was niemand van de volkeren met mij; en ik heb hen getreden in mijnen toorn, en heb hen vertrapt in mijne grimmigheid; en hunne kracht is gesprengd op mijne kleederen, en al mijn gewaad heb ik bezoedeld,
4. Want [a]de dag der wrake was in

mijn hart, en het jaar mijner verlosten was gekomen. *a* Jes. 61: 2.

5. *a*En ik zag toe, en er was niemand, die hielp; en ik ontzette mij, en er was niemand, die ondersteunde. Daarom heeft mijn arm mij heil beschikt, en mijne grimmigheid die heeft mij ondersteund. *a* Jes. 59: 16.

6. En ik heb de volkeren vertreden in mijnen toorn, en ik heb ze dronken gemaakt in mijne grimmigheid; en ik heb hunne kracht ter aarde doen nederdalen.

7. Ik zal de goedertierenheden des HEEREN vermelden, den veelvoudigen lof des HEEREN, naar alles, wat de HEERE ons heeft bewezen, en de groote goedigheid aan het huis Israëls, die Hij hun bewezen heeft, naar zijne barmhartigheden, en naar de veelheid zijner goedertierenheden.

8. Want Hij zeide: Zij zijn immers mijn volk, kinderen, [*die*] niet liegen zullen. Alzoo is Hij hun geworden tot eenen Heiland.

9. In al hunne benauwdheid was Hij benauwd, en de Engel zijns aangezichts heeft ze behouden. *a*Door zijne liefde en door zijne genade heeft Hij ze verlost; en Hij nam ze op, en Hij droeg ze alle de dagen van ouds. *a* Deut. 7: 7, 8, 9.

10. *a*Maar zij zijn wederspannig geworden, en zij hebben zijnen Heiligen Geest smarten aangedaan; daarom is Hij hun in eenen vijand verkeerd, Hijzelf heeft tegen hen gestreden. *a* Num. 14: 11. Ps. 78: 57; 95: 9, enz.

11. Nochtans dacht Hij aan de dagen van ouds, aan Mozes [*en*] zijn volk. [*Maar nu*], waar is Hij, die ze uit de zee opgebracht heeft, met de herders zijner kudde? Waar is Hij, die zijnen Heiligen Geest in het midden van hen stelde?

12. Die den arm zijner heerlijkheid heeft doen gaan aan de rechterhand van Mozes; die de wateren voor hunlieder aangezichten kliefde, opdat Hij zich een eeuwigen naam maakte?

13. Die ze leidde door de afgronden; als een paard in de woestijn, *a*struikelden zij niet. *a* Ps. 105: 37.

14. Gelijk een beest, [*dat*] afgaat in de valleien, heeft hun de Geest des HEEREN ruste gegeven. Alzoo hebt Gij uw volk geleid, opdat Gij U eenen heerlijken naam zoudt maken.

15. *a*Zie van den hemel af, en aanschouw van uwe heilige en uwe heerlijke woning: waar zijn uw ijver en uwe mogendheden, het gerommel uws ingewands en uwer barmhartigheden? Zij houden zich tegen mij in. *a* Deut. 26: 15.

16. Gij zijt toch onze Vader, want Abraham weet van ons niet, en Israël kent ons niet. Gij, o HEERE, zijt onze Vader; onze Verlosser, van ouds af, is uw naam.

17. HEERE, waarom doet Gij ons van uwe wegen dwalen? [*Waarom*] verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vreezen? Keer weder om uwer knechten wille, de stammen uws erfdeels.

18. Uw heilig volk heeft [*het maar*] een weinig tijds bezeten; onze wederpartijders hebben *a*uw Heiligdom vertreden. *a* Ps. 74: 7.

19. Wij zijn geworden [*als die*], over welke Gij van ouds niet hebt geheerscht, en die naar uwen naam niet zijn genoemd.

HET LXIV KAPITTEL.

Och dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van uw aangezichte vervloten;

2. Gelijk een smeltvuur brandt, [*en*] het vuur de wateren doet opbobbelen; om uwen naam aan uwe wederpartijders bekend te maken! Laat [*alzoo*] de heidenen van uw aangezichte beven.

3. Toen Gij vreeselijke dingen deedt, [*die*] wij niet verwachtten; Gij kwaamt neder, van uw aangezichte vervloten de bergen.

4. Ja van ouds heeft men het *a*niet gehoord, noch met ooren vernomen, en geen oog heeft het gezien, behalve Gij, o God, [*wat*] Hij doen zal dien, die op Hem wacht. *a* Ps. 31: 19, 20. 1 Cor. 2: 9.

5. Gij ontmoet den vroolijke, en die gerechtigheid doet; degenen, die Uwer gedenken op uwe wegen. Zie, Gij waart verbolgen, omdat wij gezondigd hebben; in deze [*dingen*] is de eeuwigheid, opdat wij behouden wierden.

6. Doch wij allen zijn als een onreine, en alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed; en *a*wij allen

vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg als een wind. *a* Ps. 90: 5, 6.

7. En er is niemand, die uwen naam aanroept, die zich opwekt, dat hij U aangrijpe; want Gij verbergt uw aangezichte voor ons, en Gij doet ons smelten, door middel van onze ongerechtigheden.

8. Doch nu, HEERE, Gij zijt onze Vader: wij zijn leem, en Gij zijt onze pottenbakker, en wij allen zijn uwer handen werk.

9. HEERE, wees niet zoo zeer verbolgen, en *a*gedenk niet eeuwiglijk der ongerechtigheid; zie, aanschouw toch, wij allen zijn uw volk. *a* Ps. 79: 8.

10. Uwe heilige steden zijn eene woestijn geworden, Sion is eene woestijn geworden, Jeruzalem eene verwoesting.

11. Ons heilig en ons heerlijk Huis, waarin onze vaders U loofden, is met vuur verbrand; en alle onze gewenschte dingen zijn tot woestheid geworden.

12. HEERE, zoudt Gij U over deze dingen inhouden? Zoudt Gij stilzwijgen, en ons zoo zeer bedrukken?

HET LXV KAPITTEL.

Ik ben gevonden van hen, die [*naar Mij*] niet vraagden, Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk, dat naar mijnen naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: Zie, [*hier*] ben Ik, zie, [*hier*] ben Ik.

2. Ik heb mijne handen uitgebreid den ganschen dag tot een wederstrevig volk; die wandelen op eenen weg, die niet goed is, naar hunne [*eigene*] gedachten;

3. Een volk, Mij geduriglijk tergende in mijn aangezichte; in hoven offerende, en rookende op tichelsteenen.

4. Zittende bij de graven, zoo vernachten zij bij degenen, die bewaard worden, etende zwijnenvleesch, en er is sop van gruwelijke dingen in hunne vaten.

5. Die daar zeggen: Houd u tot uzelven, en naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij. Deze zijn een rook in mijnen neus, een vuur, den ganschen dag brandende.

6. Zie, het is voor mijn aangezichte geschreven; Ik zal niet zwijgen, maar Ik zal vergelden, ja in hunnen boezem zal Ik vergelden,

7. Uwe ongerechtigheden, en uwer vaderen ongerechtigheden tegelijk, zegt de HEERE, die gerookt hebben op de bergen, en Mij smaadheid aangedaan hebben op de heuvelen; daarom zal Ik hun vorig werkloon in hunnen boezem weder toemeten.

8. Alzoo zegt de HEERE: Gelijk wanneer men most in een bos druiven vindt, men zegt: Verderf ze niet, want er is een zegen in; alzoo zal Ik het om mijner knechten wille doen, dat Ik ze niet allen verderve.

9. En Ik zal zaad uit Jakob voortbrengen, en uit Juda eenen erfbezitter van mijne bergen; en mijne uitverkorenen zullen het erfelijk bezitten, en mijne knechten zullen aldaar wonen.

10. En Sáron zal tot eene schaapskooi worden, en het dal van A'chor tot een runderleger, voor mijn volk, dat Mij gezocht heeft.

11. Maar gij verlaters des HEEREN, gij vergeters van den berg mijner heiligheid, gij aanrichters eener tafel voor die bende, en gij opvullers des dranks voor dat getal,

12. Ik zal ulieden ook ten zwaarde tellen, dat gij allen u ter slachting zult krommen; omdat Ik geroepen heb, maar gij hebt niet geantwoord, Ik gesproken heb, maar gij hebt niet gehoord, maar hebt gedaan wat kwaad was in mijne oogen, en hebt verkoren hetgene, waar Ik geenen lust aan heb.

13. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo: Zie, mijne knechten zullen eten, doch gijlieden zult hongeren; zie, mijne knechten zullen drinken, doch gijlieden zult dorsten; zie, mijne knechten zullen blijde zijn, doch gijlieden zult beschaamd zijn;

14. Zie, mijne knechten zullen juichen van goeder harte, maar gijlieden zult schreeuwen van weedom des harten, en van verbreking des geestes zult gij huilen.

15. En gijlieden zult uwen naam mijnen uitverkorenen tot eene vervloeking laten; en de Heere HEERE zal ulieden dooden, maar zijne knechten zal Hij met eenen anderen naam noemen;

16. Zoodat, wie zich zegenen zal op aarde, die zal zich zegenen in den God der waarheid; en wie zweren zal op aarde, die zal zweren bij den God der waarheid, omdat de vorige benauwdheden zullen vergeten zijn, en omdat zij voor mijne oogen verborgen zijn.

17. Want zie, Ik schep nieuwe hemelen en eene nieuwe aarde; en de vorige dingen zullen niet [*meer*] gedacht worden, en zullen in het hart niet opkomen.

18. Maar weest gijlieden vroolijk, en verheugt u tot in der eeuwigheid [*in*] hetgene dat Ik schep; want zie, Ik schep Jeruzalem eene verheuging, en zijn volk eene vroolijkheid.

19. En Ik zal Mij verheugen over Jeruzalem, en vroolijk zijn over mijn volk; en daarin zal niet meer gehoord worden de stemme der weening, noch de stemme des geschreeuws.

20. Van daar zal niet meer wezen een zuigeling van [*weinige*] dagen, noch een oud man, die zijne dagen niet zal vervullen; want een jongeling zal sterven, honderd jaar oud zijnde, maar een zondaar, honderd jaar oud zijnde, zal vervloekt worden.

21. En zij zullen huizen bouwen en bewonen, en zij zullen wijngaarden planten, en hunne vrucht eten.

22. Zij zullen niet bouwen, dat het een ander bewone; zij zullen niet planten, dat het een ander ete; want de dagen mijns volks zullen zijn als de dagen eens booms, en mijne uitverkorenen zullen het werk hunner handen verslijten.

23. Zij zullen niet tevergeefs arbeiden, noch baren ter verstoring; want zij zijn het zaad der gezegenden des HEEREN, en hunne nakomelingen met hen.

24. En het zal geschieden, eer zij roepen, zoo zal Ik antwoorden; terwijl zij nog spreken, zoo zal Ik hooren.

25. De wolf en het lam zullen te zamen weiden, en de leeuw zal stroo eten als een rund, en stof zal de spijze der slang zijn. Zij zullen geen kwaad doen noch verderven op mijnen ganschen heiligen berg, zegt de HEERE.

HET LXVI KAPITTEL.

Alzoo zegt de HEERE: [a]De hemel is mijn troon, en de aarde is de voetbank mijner voeten; waar zoude dat huis zijn, dat gijlieden Mij zoudt bouwen, en waar is de plaatse mijner rust?

a 1 Kon. 8: 27. 2 Kron. 6: 18. Hand. 7: 48, 49; 17: 24.

2. Want mijne hand heeft alle deze dingen gemaakt, en alle deze dingen zijn geweest, spreekt de HEERE; maar op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor mijn woord beeft.

3. Wie een rund slacht, verslaat eenen man; wie een lam offert, breekt eenen hond den hals; wie spijsoffer offert, is [*als die*] zwijnenbloed [*offert*]; wie wierook brandt ten gedenkoffer, is [*als*] die eenen afgod zegent. Deze verkiezen ook hunne wegen, en hunne ziele heeft lust aan hunne verfoeiselen.

4. Ik zal ook verkiezen [*het loon*] hunner handelingen, en hunne vreezen zal Ik over hen doen komen; [a]omdat Ik geroepen heb, en niemand antwoordde, Ik gesproken heb, en zij niet hoorden, maar [b]deden wat kwaad is in mijne oogen, en verkoren hetgene, waartoe Ik geenen lust had.

a Spr. 1: 24. Jer. 7: 13. *b* Jes. 65: 12.

5. Hoort des HEEREN woord, gij, die voor zijn woord beeft. Uwe broeders, die u haten, die u verre afzonderen, om mijns naams wille, zeggen: [a]Dat de HEERE heerlijk worde! Doch Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde; zij daarentegen zullen beschaamd worden.

a Jes. 5: 19.

6. Er zal eene stemme van een groot rumoer uit de stad zijn, eene stemme uit den Tempel, de stemme des HEEREN, die zijnen vijanden de verdienste vergeldt.

7. Eer zij barensnood had, heeft zij gebaard, eer haar smart overkwam, zoo is zij van een knechtken verlost.

8. Wie heeft [*ooit*] zulks gehoord? Wie heeft dergelijk gezien? Zoude een land kunnen geboren worden op één eenigen dag? Zoude een volk kunnen geboren worden op ééne eenige reize? Maar Sion heeft weeën gekregen, en zij heeft hare zonen gebaard.

9. Zoude Ik de baarmoeder openbreken, en niet genereeren? zegt de HEE-

RE. Zoude Ik, die genereer, voortaan toesluiten? zegt uw God.

10. Verblijdt u met Jeruzalem, en verheugt u over haar, alle hare liefhebbers; weest vroolijk over haar met vreugde, gij allen, die over haar zijt treurig geweest.

11. Opdat gij moogt zuigen en verzadigd worden van de borsten harer vertroostingen; opdat gij moogt uitzuigen, en u verlustigen met den glans harer heerlijkheid.

12. Want alzoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal den vrede over haar uitstrekken als eene rivier, en de heerlijkheid der heidenen als eene overloopende beek. Dan zult gijlieden zuigen, gij zult [a]op de zijden gedragen worden, en op de knieën zeer vriendelijk getroeteld worden. *a* Jes. 49: 22; 60: 4.

13. Als een, dien zijne moeder troost, alzoo zal Ik u troosten; ja gij zult te Jeruzalem getroost worden.

14. En gij zult [*het*] zien, en uw hart zal vroolijk zijn, en uwe beenderen zullen groenen als het teedere gras. Dan zal de hand des HEEREN bekend worden aan zijne knechten, en Hij zal zijnen vijanden gram worden.

15. Want zie, de HEERE zal met vuur komen, en zijne wagenen als een wervelwind; om met grimmigheid zijnen toorn hiertoe te wenden, en zijne schelding met vuurvlammen.

16. Want met vuur en met zijn zwaard zal de HEERE in het recht treden met alle vleesch; en de verslagenen des HEEREN zullen vermenigvuldigd zijn.

17. Die zichzelven heiligen en zichzelven reinigen in de hoven, achtereen in het midden [*daarvan*]; die zwijnenvleesch eten, en verfoeisel, en muizen; te zamen zullen zij verteerd worden, spreekt de HEERE.

18. Hunne werken en hunne gedachten! Het komt, dat Ik vergaderen zal alle heidenen en tongen; en zij zullen komen, en zij zullen mijne heerlijkheid zien.

19. En Ik zal een teeken aan hen zetten, en uit hen, die het ontkomen zullen zijn, zal Ik zenden tot de heidenen, [*naar*] Thársis, Pul en Lud, de boogschutters, [*naar*] Túbal en Jávan, tot de vergelegene eilanden, die mijn gerucht niet gehoord, en mijne heerlijkheid niet gezien hebben; en zij zullen mijne heerlijkheid onder de heidenen verkondigen.

20. En zij zullen alle uwe broeders uit alle heidenen den HEERE [*ten*] spijsoffer brengen, op paarden, en op wagenen, en op rosbaren, en op muilen, en op snelle loopers, naar mijnen heiligen berg toe, [*naar*] Jeruzalem, zegt de HEERE, gelijk als de kinderen Israëls het spijsoffer in een rein vat brengen ten huize des HEEREN.

21. En ook zal Ik uit hen eenigen tot priesters [*en*] tot Levieten nemen, zegt de HEERE.

22. Want gelijk als die [a]nieuwe hemel en die nieuwe aarde, die Ik maken zal, voor mijn aangezichte zullen staan, spreekt de HEERE, alzoo zal [*ook*] ulieder zaad en ulieder naam staan. *a* Jes. 65: 17. 2 Petr. 3: 13. Openb. 21: 1.

23. En het zal geschieden, dat van de ééne nieuwe maan tot de andere, en van den éénen Sabbath tot den anderen, alle vleesch komen zal, om aan te bidden voor mijn aangezichte, zegt de HEERE.

24. En zij zullen henen uitgaan, en zij zullen de doode lichamen der lieden zien, die tegen Mij overtreden hebben; want [a]hun worm zal niet sterven, en hun vuur zal niet uitgeluscht worden, en zij zullen allen vleesche eene afgrijzing wezen. *a* Marc. 9: 44.

DE PROFEET

JEREMIA.

HET I KAPITTEL.

De woorden van Jeremía, den zoon van Hilkía, uit de priesteren, die te A'nathoth waren, in den lande Benjamins;

2. Tot welken het woord des HEEREN geschiedde in de dagen van [a]Josía, zoon van A'mon, koning van Juda, in het dertiende jaar zijner regeering.
a 2 Kon. 21: 26; 22: 1, enz. 2 Kron. 34: 1, enz.

3. Ook geschiedde het [*tot hem*] in de dagen van [a]Jójakim, zoon van Josía, koning van Juda, totdat voleind werd het elfde jaar van [b]Zedekía, zoon van Josía, koning van Juda; totdat Jeruzalem gevankelijk werd weggevoerd in de [c]vijfde maand.
a 2 Kon. 23: 34. 2 Kron. 36: 4. b 2 Kon. 24: 17. 2 Kron. 36: 10, enz. Jer. 52: 1, enz. c 2 Kon. 25: 8.

4. Het woord des HEEREN dan geschiedde tot mij, zeggende:

5. Eer Ik u in [*moeders*] buik formeerde, heb Ik u gekend, en eer gij uit de baarmoeder voortkwaamt, [a]heb Ik u geheiligd; Ik heb u den volke ten profeet gesteld.
a Gal. 1: 15.

6. Toen zeide ik: [a]Ach Heere HEERE, zie, ik kan niet spreken, want ik ben jong.
a Ex. 3: 4; 6: 11, 29.

7. Maar de HEERE zeide tot mij: Zeg niet: Ik ben jong; want overal, waarhenen Ik u zenden zal, zult gij gaan, en alles, wat Ik u gebieden zal, zult gij spreken.

8. [a]Vrees niet voor hun aangezicht, want [b]Ik ben met u, om u te redden, spreekt de HEERE.
a Ezech. 3: 9. b Deut 31: 6, 8. Joz. 1: 5.

9. En de HEERE stak zijne hand uit, en [a]roerde mijnen mond aan; en de HEERE zeide tot mij: Zie, [b]Ik geef mijne woorden in uwen mond.
a Jes. 6: 6, 7. b Jer. 5: 14.

10. Zie, Ik stel u te dezen dage over de volken en over de koninkrijken, om [a]uit te rukken, en af te breken, en te verderven, en te verstoren; [*ook*] om te bouwen en te planten.
a Jer. 18: 7. 2 Cor. 10: 4, 5.

11. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende: Wat ziet gij, Jeremía? En ik zeide: Ik zie eene amandelroede.

12. En de HEERE zeide tot mij: Gij hebt wel gezien; want Ik zal wakker zijn over mijn woord, om dat te doen.

13. En des HEEREN woord geschiedde ten tweeden male tot mij, zeggende: Wat ziet gij? En ik zeide: Ik zie eenen ziedenden pot, welks voorkant tegen het noorden is.

14. En de HEERE zeide tot mij: [a]Van het noorden zal zich dit kwaad opdoen over alle inwoners des lands.
a Jer. 4: 6.

15. Want zie, [a]Ik roep alle geslachten der koninkrijken van het noorden, spreekt de HEERE; en zij zullen komen, en [b]zetten een iegelijk zijnen troon [*voor*] de deur der poorten van Jeruzalem, en tegen alle hare muren rondom, en tegen alle steden van Juda.
a Jer. 5: 15; 6: 22; 10: 22. b Jer. 52: 4, 5.

16. En Ik zal mijne oordeelen tegen hen uitspreken over alle hunne boosheid; dat zij Mij verlaten hebben, en anderen goden gerookt, en zich gebogen hebben voor de werken hunner handen.

17. Gij dan, gord uwe lendenen, en maak u op, en spreek tot hen alles, wat Ik u gebieden zal. Wees niet ver-

slagen voor hun aangezicht, opdat Ik u voor hun aangezicht niet versla.

18. Want zie, Ik stel u heden [a]tot eene vaste stad, en tot eenen ijzeren pilaar, en tot koperen muren tegen het gansche land; tegen de koningen van Juda, tegen zijne vorsten, tegen zijne priesteren, en tegen het volk van den lande.
[a] Jer. 6: 27; 15: 20.

19. En zij zullen tegen u strijden, maar tegen u niet vermogen; want Ik ben met u, spreekt de HEERE, om u uit te helpen.

HET II KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Ga en roep voor de ooren van Jeruzalem, zeggende: Zoo zegt de HEERE: Ik gedenk der weldadigheid uwer jeugd, der liefde uwer ondertrouw, toen gij Mij nawandeldet in de woestijn, in onbezaaid land.

3. Israël was den HEERE eene heiligheid, de eerstelingen zijner inkomst; allen, die hem opaten, werden voor schuldig gehouden, kwaad kwam hun over, spreekt de HEERE.

4. Hoort des HEEREN woord, gij huis Jakobs, en alle geslachten van het huis Israëls.

5. Zoo zegt de HEERE: [a]Wat voor onrecht hebben uwe vaders aan Mij gevonden, dat zij verre van Mij geweken zijn, en hebben de ijdelheid nagewandeld, en zij zijn ijdel geworden?
[a] Micha 6: 3, 4.

6. En zeiden niet: Waar is de HEERE, die ons opvoerde uit Egypteland, die ons leidde in de woestijn, in een land van wildernissen en kuilen, in een land van dorheid en schaduwe des doods, in een land, waar niemand doorging, en waar geen mensch woonde?

7. En Ik bracht u in een vruchtbaar land, om de vrucht er van en het goede er van te eten; maar toen gij daarin kwaamt, verontreinigdet gij mijn land, en steldet mijne erfenis tot eenen gruwel.

8. De priesters zeiden niet: Waar is de HEERE? en [a]die de wet handelden, kenden Mij niet; en de herders overtraden tegen Mij; en de profeten profeteerden door Baël, en wandelden [*naar dingen, die*] geen nut doen.
[a] Rom. 2: 20.

9. Daarom zal Ik nog met ulieden twisten, spreekt de HEERE, ja met uwe kindskinderen zal Ik twisten.

10. Want, gaat over in de eilanden der Chitthieten, en ziet toe, en zendt [*naar*] Kédar, en merkt er wel op; en ziet, of desgelijks geschied zij.

11. Heeft ook een volk de goden veranderd, hoewel deze geene Goden zijn? Nochtans heeft mijn volk [a]zijne eere veranderd in [*hetgene dat*] geen nut doet.
[a] Ps. 106: 20.

12. Ontzet u hierover, gij [a]hemelen, en zijt verschrikt, wordt zeer woest, spreekt de HEERE.
[a] Deut. 32: 1. Jes. 1: 2.

13. Want mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de [a]springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelven bakken uit te houwen, gebrokene bakken, die geen water houden.
[a] Hoogl. 4: 15. Jer. 17: 13.

14. Is dan Israël een knecht, of is hij een ingeborene des huizes? Waarom is hij [*dan*] ten roof geworden?

15. [a]De jonge leeuwen hebben over hem gebruld, zij hebben hunne stem verheven; en zij hebben zijn land gezet in [b]verwoesting; zijne steden zijn verbrand, dat er niemand in woont.
[a] Jes. 5: 29. Jer. 4: 7. [b] Jer. 4: 7.

16. Ook hebben u de kinderen van Noph en Thachphanes den schedel afgeweid.

17. Doet gij u dit niet zelven, [*doordien*] gij den HEERE uwen God verlaat, ten tijde als Hij u op den weg leidt?

18. En nu, wat hebt gij te doen met den weg van [a]Egypte, om de wateren van Síhor te drinken? En wat hebt gij te doen met den weg van A'ssur, om de wateren der rivier te drinken?
[a] Jes. 31: 1.

19. Uwe [a]boosheid zal u kastijden, en uwe afkeeringen zullen u straffen; weet dan en ziet, dat het kwaad en bitter is, dat gij den HEERE uwen God verlaat, en mijne vreeze niet bij u is, spreekt de Heere, de HEERE der heirscharen.
[a] Jes. 3: 9. Hos. 5: 5.

20. Als Ik van ouds uw juk verbroken, [*en*] uwe banden verscheurd had,

zoo zeidet gij: Ik zal niet dienen; maar op allen hoogen heuvel en onder allen groenen boom loopt gij om, hoereerende.

21. Ik had u toch [a]geplant, als eenen edelen wijnstok, als een geheel getrouw zaad; hoe zijt gij Mij dan veranderd [*in*] verbasterde ranken eens vreemden wijnstoks? *a* Ex. 15: 17. Ps. 44: 3; 80: 9.

22. Want al [a]wiescht gij u met salpeter, en naamt u veel zeep, zoo is [*toch*] uwe ongerechtigheid voor mijn aangezichte geteekend, spreekt de Heere HEERE. *a* Job 9: 30.

23. Hoe zegt gij: Ik ben niet verontreinigd, ik heb de Bااls niet nagewandeld? Zie uwen weg in het dal, ken wat gij gedaan hebt, gij lichte, snelle kemelin, die hare wegen verdraait.

24. Zij is eene woudezelin, gewend in de woestijn; naar den lust harer ziel schept zij den wind; wie zoude hare ontmoeting afkeeren? Allen, die haar zoeken, zullen niet moede worden; in hare maand zullen zij haar vinden.

25. Bedwing uwen voet van ontschoeiing, en uwe keel van dorst; maar gij zegt: Het is buiten hoop; neen; want ik heb de vreemden lief, en die zal ik nawandelen.

26. Gelijk een dief beschaamd wordt, wanneer hij gevonden wordt, alzoo zijn die van het huis Israëls beschaamd; zij, hunne koningen, hunne vorsten, en hunne priesters, en hunne profeten;

27. Die tot een hout zeggen: Gij zijt mijn vader; en tot eenen steen: Gij hebt mij gegenereerd; want zij keeren Mij den nek toe, en niet het aangezicht; maar ten tijde huns kwaads zeggen zij: Sta op en verlos ons.

28. Waar zijn dan uwe goden, die gij u gemaakt hebt? Laat ze opstaan, of zij u ten tijde uws kwaads zullen verlossen; want [*naar*] [a]het getal uwer steden zijn uwe goden, o Juda. *a* Jes. 2: 8. Jer. 11: 13.

29. Waarom twist gij tegen Mij? Gij hebt allen tegen Mij overtreden, spreekt de HEERE.

30. Te vergeefs heb Ik uwe kinderen [a]geslagen; zij hebben de [b]tucht niet aangenomen; ulieder zwaard heeft uwe profeten verteerd, als een verdervende leeuw. *a* Jes. 1: 5. Jer. 5: 3. *b* Jer. 5: 3.

31. [a]O geslacht, aanmerkt [*toch*] gijlieden des HEEREN woord. Ben Ik Israël eene woestijn geweest, of een land der uiterste donkerheid? Waarom zegt [*dan*] mijn volk: Wij zijn heeren, wij zullen niet meer tot U komen? *a* Matth. 23: 26, enz.

32. Vergeet ook eene jonkvrouw haar versiersel, [*of*] eene bruid hare bindselen? Nochtans heeft mijn volk Mij [a]vergeten, dagen zonder getal. *a* Jer. 3: 21.

33. Wat maakt gij uwen weg goed, daar gij boeleering zoekt? waarom gij ook aan de booste [*hoeren*] uwe wegen geleerd hebt.

34. Ja het bloed van de zielen der onschuldige nooddruftigen is in uwe zoomen gevonden; Ik heb dat niet met opgraven gevonden, maar aan alle die.

35. Nog zegt gij: Zeker ik ben onschuldig; zijn toorn is immers van mij afgekeerd. Zie, Ik zal met u rechten, omdat gij zegt: Ik heb niet gezondigd.

36. Wat reist gij veel uit, veranderende uwen weg? Gij zult ook van [a]Egypte beschaamd worden, gelijk als gij van A'ssur beschaamd zijt. *a* Jes. 31: 1.

37. Gij zult ook van hier uitgaan met uwe handen op uw hoofd; want de HEERE heeft al uw vertrouwen verworpen, zoodat gij daarmede niet zult gedijen.

HET III KAPITTEL.

Men zegt: Zoo een man zijne huisvrouwe verlaat, en zij gaat van hem, en wordt eens anderen mans, zal hij ook tot haar nog wederkeeren? Zoude datzelve land niet grootelijks ontheiligd worden? Gij nu hebt [*met*] vele boeleerders gehoereerd; keer nochtans weder tot Mij, spreekt de HEERE.

2. Hef uwe oogen op naar de hooge plaatsen, en zie toe; waar zijt gij niet beslapen? Gij hebt voor hen gezeten aan de wegen, als een Arabier in de woestijn; alzoo hebt gij het land ontheiligd met uwe hoererijen en met uwe boosheid.

3. Daarom zijn de regendruppelen ingehouden, en er is geen spade regen geweest. Maar gij hebt een hoerenvoor-

hoofd, gij weigert schaamrood te worden.

4. Zult gij van nu af tot Mij roepen: Mijn Vader, Gij zijt de leidsman mijner jeugd.

5. Zal Hij in eeuwigheid [*den toorn*] behouden? zal Hij [*dien*] gestadiglijk bewaren? Zie, gij spreekt en doet die boosheden, en neemt de overhand.

6. Voorts zeide de HEERE tot mij, in de dagen van den koning Josía: Hebt gij gezien, wat de afgekeerde, Israël, gedaan heeft? Zij [a]ging henen op allen hoogen berg, en tot onder allen groenen boom, en hoereerde aldaar. a Jer. 2: 20.

7. En Ik zeide, nadat zij zulks alles gedaan had: Bekeer u tot Mij; maar zij bekeerde zich niet. Dit zag de trouwelooze, hare zuster Juda.

8. En Ik zag, als Ik ter oorzake van alles, waarin de afgekeerde, Israël, overspel bedreven had, haar verlaten, en haar haren scheidbrief gegeven had, dat de trouwelooze, hare zuster Juda, niet vreesde, maar ging henen en hoereerde zelve ook.

9. Ja het geschiedde vanwege het gerucht harer hoererij, dat zij het land ontheiligde; want zij bedreef overspel met steen en met hout.

10. En zelfs in dit alles heeft zich hare trouwelooze zuster Juda tot Mij niet bekeerd met haar gansche hart, maar valschelijk, spreekt de HEERE.

11. Dies de HEERE tot mij zeide: De afgekeerde, Israël, heeft hare ziele gerechtvaardigd, meer dan de trouwelooze, Juda.

12. Ga henen en roep deze woorden uit tegen het noorden, en zeg: Bekeer u, gij afgekeerde Israël, spreekt de HEERE, zoo zal Ik mijnen toorn op ulieden niet doen vallen; want Ik ben [a]goedertieren, spreekt de HEERE, Ik zal [*den toorn*] niet in eeuwigheid behouden. a Ps. 86: 15; 103: 8, 9; 145: 17.

13. Alleen ken uwe ongerechtigheid, dat gij tegen den HEERE uwen God hebt overtreden, en uwe wegen verstrooid hebt tot de vreemden, onder allen groenen boom, maar zijt mijner stemme niet gehoorzaam geweest, spreekt de HEERE.

14. Bekeert u, gij afkeerige kinderen, spreekt de HEERE, want Ik heb u getrouwd; en Ik zal u aannemen, éénen uit eene stad, en twee uit een geslacht, en zal u brengen te Sion.

15. En Ik zal ulieden [a]herders geven naar mijn hart; die zullen u weiden [*met*] wetenschap en verstand.
a Jer. 23: 4. Ezech. 34: 23. Eph. 4: 11.

16. En het zal geschieden, wanneer gij vermenigvuldigd en vruchtbaar zult geworden zijn in het land, in die dagen, spreekt de HEERE, zullen zij niet meer zeggen: De Arke des verbonds des HEEREN; ook zal zij in het hart niet opkomen; en zij zullen aan haar niet gedenken, en [*haar*] niet bezoeken, en zij zal niet weder gemaakt worden.

17. Te dien tijde zullen zij Jeruzalem noemen des HEEREN troon; en alle de heidenen zullen tot haar vergaderd worden, om des HEEREN naams wille, te Jeruzalem; en zij zullen niet meer wandelen naar het goeddunken van hun boos hart.

18. In die dagen zal het huis van Juda gaan tot het huis Israëls; en zij zullen te zamen komen uit het land van het noorden, in het land, dat Ik uwen vaderen ten erve gegeven heb.

19. Ik zeide wel: Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten, en u geven het gewenschte land, de sierlijke erfenis van de heirscharen der heidenen? Maar Ik zeide: Gij zult tot Mij roepen: Mijn Vader; en gij zult van achter Mij niet afkeeren.

20. Waarlijk, [*gelijk*] eene vrouwe trouwelooslijk scheidt van haren vriend, alzoo hebt gijlieden trouwelooslijk tegen Mij gehandeld, gij huis Israëls, spreekt de HEERE.

21. En er is eene stemme gehoord op de hooge plaatsen, een geween [*en*] smeekingen der kinderen Israëls, omdat zij hunnen weg verkeerd [*en*] den HEERE hunnen God [a]vergeten hebben. a Jer. 2: 32.

22. Keert weder, gij afkeerige kinderen; Ik zal uwe afkeeringen genezen, Zie, [*hier*] zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE onze God.

23. Waarlijk, te [a]vergeefs [*verwacht men het*] van de heuvelen [*en*] de menigte der bergen; waarlijk, in den HEERE onzen God is Israëls heil.
a Ps. 121: 1.

24. Want de Schande heeft den arbeid onzer vaderen opgegeten, van onze jeugd aan; hunne schapen en hunne runderen, hunne zonen en hunne dochteren.

25. Wij liggen in onze schaamte, en onze schande overdekt ons; want wij hebben tegen den HEERE onzen God gezondigd, wij en onze vaderen, van onze jeugd aan tot op dezen dag, en wij zijn der stemme des HEEREN onzes Gods niet gehoorzaam geweest.

HET IV KAPITTEL.

Zoo gij u bekeeren zult, Israël, spreekt de HEERE, bekeer u tot Mij; en zoo gij uwe verfoeiselen van mijn aangezichte zult wegdoen, zoo zwerf niet om;

2. Maar zweer: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, in [a]waarheid, in recht, en in gerechtigheid; zoo zullen zich de heidenen in Hem [b]zegenen, en zich in Hem beroemen. *a* Jes. 48: 1. *b* Gen. 22: 18.

3. Want zoo zegt de HEERE tot de mannen van Juda, en tot Jeruzalem: Braakt ulieden een braakland, en zaait niet onder de doornen.

4. Besnijdt u den HEERE, en doet weg de voorhuiden uws [a]harten, gij mannen van Juda en inwoners van Jeruzalem; opdat mijne grimmigheid niet uitvare als een [b]vuur, en brande, dat niemand blusschen kunne, vanwege de boosheid uwer handelingen. *a* Deut. 10: 16; 30: 6. *b* Jes. 65: 5.

5. Verkondigt in Juda, en laat het hooren te Jeruzalem, en zegt het; ja blaast de bazuin in het land; roept met volle [*stemme*] en zegt: Verzamelt ulieden, en laat ons ingaan in de vaste steden.

6. Werpt de banier op naar Sion, vlucht met hoopen, blijft niet staan; want Ik breng een kwaad aan van het noorden, en eene groote breuke.

7. De [a]leeuw is opgekomen uit zijne haag, en de verderver der heidenen is opgetrokken, hij is uitgegaan uit zijne plaats, om uw land te stellen in verwoesting; uwe steden zullen [b]verstoord worden, dat er niemand in wone. *a* Jes. 5: 29. Jer. 2: 15; 5: 6. *b* Jer. 2: 15.

8. Hierom gordt zakken aan, [a]bedrijft misbaar? en huilt; want de hittigheid van des HEEREN toorn is niet van ons afgekeerd. *a* Jes. 32: 12.

9. En het zal te dien tijde geschieden, spreekt de HEERE, [*dat*] het hart des konings en het hart der vorsten vergaan zal; en de priesters zullen zich ontzetten, en de profeten zich verwonderen.

10. Toen zeide ik: Ach Heere HEERE, waarlijk Gij hebt dit volk en Jeruzalem grootelijks bedrogen, zeggende: Gijlieden zult vrede hebben; daar het zwaard tot aan de ziel raakt.

11. Te dien tijde zal tot dit volk en tot Jeruzalem gezegd worden: Een dorre wind van de hooge plaatsen in de woestijn, in den weg der dochter mijns volks; niet om te wannen, noch om te zuiveren;

12. Er zal Mij een wind komen, die hun te sterk zal zijn. Nu zal Ik ook oordeelen tegen hen uitspreken.

13. Zie, hij komt op als wolken, en zijne wagenen zijn als een wervelwind, zijne paarden zijn sneller dan arenden; wee ons, want wij zijn verwoest.

14. [a]Wasch uw hart van boosheid, o Jeruzalem, opdat gij behouden wordt. Hoe lang zult gij de gedachten uwer ijdelheid in het binnenste van u laten vernachten? *a* Jes. 1: 16.

15. Want eene stemme verkondigt van Dan af, en doet ellende hooren van het gebergte Ephraïms.

16. Vermeldt het den volkeren, ziet, doet het hooren tegen Jeruzalem: er komen hoeders uit verren lande; en zij verheffen hunne stemme tegen de steden van Juda.

17. Als de wachters der velden zijn zij rondom tegen haar; omdat zij tegen Mij wederspannig geweest is, spreekt de HEERE.

18. Uw weg en uwe handelingen hebben u deze dingen gedaan; dit is uwe boosheid, dat het [*zoo*] bitter is, dat het tot aan uw hart raakt.

19. O mijn [a]ingewand, mijn ingewand! ik heb barenswee; o wanden mijns harten! mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen; want gij, mijne ziele, hoort het geluid der bazuin [*en*] het krijgsgeschrei. *a* Jes. 21: 4. Jer. 9: 1.

20. Breuke op breuke wordt er uitgeroepen; want het gansche land is

verstoord; haastelijk zijn mijne tenten verstoord, mijne gordijnen in een oogenblik.

21. Hoe lang zal ik de banier zien, het geluid der bazuin hooren?

22. Zekerlijk, mijn volk is dwaas; Mij kennen zij niet; het zijn zotte kinderen, en zij zijn niet verstandig; wijs zijn zij om kwaad te doen, maar goed te doen weten zij niet.

23. Ik zag het land aan, en zie, het was woest en ledig; ook naar den hemel, en zijn licht was er niet.

24. Ik zag de bergen aan, en zie, zij beefden; en alle de heuvelen schudden.

25. Ik zag, en zie, er was geen mensch; en alle vogelen des hemels waren weggevlogen.

26. Ik zag, en zie, het vruchtbare land was eene woestijn, en alle zijne steden waren afgebroken, vanwege den HEERE, vanwege de hittigheid zijns toorns.

27. Want zoo zegt de HEERE: Dit gansche land zal eene woestheid zijn (doch Ik zal geene [a]voleinding maken). *a* Jer. 5: 10, 18; 30: 11; 46: 28.

28. Hierom zal de aarde treuren, en de hemel daarboven zwart zijn; omdat Ik het heb gesproken; Ik heb het voorgenomen, en het zal Mij niet rouwen, en Ik zal Mij daarvan niet afkeeren.

29. Van het geroep der ruiteren en boogschutters vluchten alle de steden; zij gaan in de wolken, en klimmen op de rotsen; alle de steden zijn verlaten, zoodat niemand daarin woont.

30. Wat zult gij dan doen, gij verwoeste? Al kleeddet gij u met scharlaken, al versierdet gij u met gouden sieraad, al scheurdet gij uwe oogen met blanketsel, zoo zoudt gij u [*toch*] tevergeefs oppronken; de boelen versmaden u, zij zullen uwe ziel zoeken.

31. Want ik hoor eene stemme als van eene [*vrouw*], die in arbeid is, eene benauwdheid als van eene, die in des eersten kinds nood is, de stemme van de dochter Sions; zij hijgt, zij breidt hare handen uit, [*zeggende:*] O wee mij nu, want mijne ziele is moede vanwege de doodslagers.

HET V KAPITTEL.

Gaat om door de wijken van Jeruzalem, en ziet nu toe, en verneemt, en zoekt op hare straten, of gij iemand vindt, of er één is, die recht doet, die waarheid zoekt; zoo zal Ik haar genadig zijn.

2. En of zij al zeggen: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft! zoo zweren zij toch valschelijk.

3. O HEERE, [*zien*] uwe oogen niet naar waarheid? Gij hebt ze [a]geslagen, maar zij hebben geene pijn gevoeld; Gij hebt ze verteerd, [*maar*] zij hebben geweigerd de [b]tucht aan te nemen; zij hebben hunne aangezichten harder gemaakt dan eene steenrots; zij hebben geweigerd zich te bekeeren.
a Jes. 1: 5; 9: 12. Jer. 2: 30. *b* Jer. 2: 30.

4. Doch ik zeide: Zekerlijk, deze zijn arm; zij handelen zottelijk, omdat zij den weg des HEEREN, het recht huns Gods, niet weten.

5. Ik zal gaan tot de grooten, en met hen spreken; want die weten den weg des HEEREN, het recht huns Gods; maar zij hadden te zamen het juk verbroken, [*en*] de banden verscheurd.

6. Daarom heeft ze een [a]leeuw uit het woud verslagen, een wolf der wildernissen zal ze verwoesten, een luipaard waakt tegen hunne steden; al wie daaruit uitgaat, zal verscheurd worden; want hunne overtredingen zijn vermenigvuldigd, hunne afkeeringen zijn machtig vele geworden. *a* Jer. 4: 7.

7. Hoe zoude Ik over zulks u vergeven? Uwe kinderen verlaten Mij, en zweren bij hen, die geen God zijn. Als Ik ze verzadigd heb, zoo bedrijven zij overspel, en verzamelen bij hoopen in het hoerenhuis.

8. [*Als*] welgevoederde hengsten [a]zijn zij vroeg op; zij hunkeren, een iegelijk naar zijns naasten huisvrouwe.
a Ezech. 22: 11.

9. [a]Zoude Ik over die dingen geene bezoeking doen? spreekt de HEERE. Of zoude mijne ziele zich niet wreken aan zulk een volk, als dit is?
a vs. 29. Jer. 9: 9.

10. Beklimt hare muren, en verderft ze (doch maakt [a]geene voleinding); doet hare spitsen weg, want zij zijn des HEEREN niet. *a* Jer. 4: 27.

11. Want het huis Israëls en het huis van Juda hebben gansch [a]trou-

welooslijk tegen Mij gehandeld, spreekt de HEERE. *a* Jer. 3: 20.

12. Zij verloochenen den HEERE, en zeggen: Hij is het niet; en ons *a*zal geen kwaad overkomen, wij zullen noch zwaard noch honger zien; *a* Jes. 28: 15.

13. Ja die profeten zullen tot wind worden, want het Woord is niet bij hen; hunzelven zal zoo geschieden.

14. Daarom zegt de HEERE, de God der heirscharen, alzoo: Omdat gijlieden dit woord spreekt, ziet, Ik zal *a*mijne woorden in uwen mond tot vuur maken, en dit volk [*tot*] hout, en het zal ze verteren. *a* Jer. 1: 9.

15. Zie, Ik zal over ulieden een volk van *a*verre brengen, o huis Israëls, spreekt de HEERE; het is een sterk volk, het is een zeer oud volk, een volk, welks spraak gij niet zult kennen, en niet hooren wat het spreken zal. *a* Deut. 28: 49. Jer. 1: 15; 6: 22.

16. Zijn pijlkoker is als een open graf; zij zijn altemaal helden.

17. En het zal uwen *a*oogst en uw brood opeten, [*dat*] uwe zonen en uwe dochteren zouden eten; het zal uwe schapen en uwe runderen opeten; het zal uwen wijnstok en uwen vijgeboom opeten; uwe vaste steden, op dewelke gij vertrouwt, zal het arm maken door het zwaard. *a* Lev. 26: 16. Deut. 28: 31, 33.

18. Nochtans zal Ik ook in die dagen, spreekt de HEERE, *a*geene voleinding met ulieden maken. *a* Jer. 4: 27.

19. En het zal geschieden, wanneer gij zult zeggen: *a*Waarom heeft ons de HEERE onze God alle deze dingen gedaan? dat gij tot hen zeggen zult: Gelijk als gijlieden Mij hebt verlaten, en vreemde goden in uw land gediend, alzoo zult gij de uitlandschen dienen, in een land, dat het uwe niet is. *a* Jer. 16: 10.

20. Verkondigt dit in het huis Jakobs, en laat het hooren in Juda, zeggende:

21. *a*Hoort nu dit, gij dwaas en harteloos volk; die oogen hebben, maar zien niet, die ooren hebben, maar hooren niet: *a* Jes. 6: 9.

22. Zult gijlieden Mij niet vreezen? spreekt de HEERE; zult gij voor mijn aangezichte niet beven? Die der zee het zand tot eenen *a*paal gesteld heb, met eene eeuwige inzetting, dat zij daarover niet zal gaan; ofschoon hare golven zich bewegen, zoo zullen zij toch niet vermogen; ofschoon zij bruisen, zoo zullen zij toch daarover niet gaan. *a* Job 38: 10, 11. Ps. 33: 7; 104: 9.

23. Maar dit volk heeft een afvallig en wederspannig hart; zij zijn afgevallen en henengegaan;

24. En zij zeggen niet in hun hart: Laat ons nu den HEERE onzen God vreezen; die den regen geeft, *a*zoo vroegen regen als spaden regen, op zijnen tijd; [*die*] ons de weken, de gezette tijden des oogstes, bewaart. *a* Deut. 11: 14.

25. Uwe ongerechtigheden wenden die dingen af, en uwe zonden weren dat goede van ulieden.

26. Want onder mijn volk worden goddeloozen gevonden; een ieder van hen loert, gelijk zich de vogelvangers schikken; zij zetten eenen verderfelijken strik, zij vangen de menschen.

27. Gelijk eene kouw vol is van gevogelte, alzoo zijn hunne huizen vol van bedrog; daarom zijn zij groot en rijk geworden.

28. *a*Zij zijn vet, zij zijn glad, zelfs de daden der boozen gaan zij te boven; de *b*rechtzaken richten zij niet, [*zelfs*] de rechtzaak des weezen, nochtans zijn zij voorspoedig; ook oordeelen zij het recht der nooddruftigen niet. *a* Deut. 32: 15. *b* Jes. 1: 23. Zach 7: 10.

29. *a*Zoude Ik over die dingen geene bezoeking doen? spreekt] de HEERE; zoude mijne ziele zich niet wreken aan zulk een volk, als dit is? *a* vers. 9. Jer. 9: 9.

30. Eene schrikkelijke en afschuwelijke zaak geschiedt er in het land.

31. De profeten profeteeren *a*valschelijk, en de priesters heerschen door hunne handen; en mijn volk heeft het gaarne alzoo. Maar wat zult gij ten einde van dien maken? *a* Jer. 14: 18; 23: 25, 26. Ezech. 13: 6.

HET VI KAPITTEL.

Vlucht met hoopen, gij kinderen Benjamins, uit het midden van Jeruzalem, en blaast de bazuin te Thekóa, en heft een vuurteeken op Béth-Chérem; want er kijkt een kwaad uit van het *a*noorden, en eene groote breuke. *a* Jer. 1: 13, 14.

2. Ik heb [*wel*] de dochter Sions bij eene schoone en wellustige [*vrouw*] vergeleken;

3. [*Maar*] er zullen herders tot haar komen met hunne kudden; zij zullen tenten rondom tegen haar opslaan; zij zullen een iegelijk zijne ruimte afweiden.

4. Heiligt den krijg tegen haar; maakt u op, en laat ons optrekken op den middag; o wee ons, want de dag heeft zich gewend, want de avondschaduwen neigen zich.

5. Maakt u op, en laat ons optrekken in den nacht, en hare paleizen verderven.

6. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen: Houwt boomen af, en werpt eenen wal op tegen Jeruzalem; zij is de stad, die bezocht zal worden; in het midden van haar is enkel verdrukking.

7. Gelijk een bornput zijn water opgeeft, alzoo geeft zij hare boosheid op; geweld en verstoring wordt in haar gehoord, weedom en plaging is steeds voor mijn aangezichte.

8. Laat u tuchtigen, Jeruzalem, opdat mijne ziele van u niet afgetrokken worde, opdat Ik u niet stelle [*tot*] eene woestheid, [*tot*] een onbewoond land.

9. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Zij zullen Israëls overblijfsel vlijtiglijk nalezen, gelijk eenen wijnstok. [a]Breng uwe hand weder, gelijk een wijnlezer, aan de korven. *a* Jes. 24: 13.

10. Tot wien zal ik spreken en betuigen, dat zij het hooren? Zie, hun [a]oor is onbesneden, dat zij niet kunnen toeluisteren; zie, het woord des HEEREN is hun tot eenen smaad, zij hebben geenen lust daartoe.
a Jer. 7: 26.

11. Daarom ben ik vol van des HEEREN grimmigheid, ik ben moede geworden van inhouden; ik zal ze uitstorten over de kinderkens op de straat, en over de vergadering der jongelingen te zamen; want zelfs de man met de vrouw zullen gevangen worden, de oude met dien, die vol is van dagen.

12. [a]En hunne huizen zullen overgebracht worden tot anderen, met te zamen de akkers en vrouwen; want Ik zal mijne hand uitstrekken tegen de inwoners dezes lands, spreekt de HEERE. *a* Deut. 28: 30.

13. Want van hunnen kleinste aan tot hunnen grootste toe [a]pleegt een ieder van hen geldgierigheid, en van den profeet aan tot den priester toe bedrijft een ieder van hen valschheid.
a Jes. 56: 11. Jer. 8: 10.

14. [a]En zij genezen de breuke van de dochter mijns volks op het lichtste, zeggende: Vrede, vrede; doch er is geen vrede. *a* Jer. 8: 11. Ezech. 13: 10.

15. Zijn zij beschaamd, omdat zij gruwel bedreven hebben? Ja zij schamen zich in het minste niet, weten ook niet van schaamrood te maken; daarom zullen zij vallen onder de vallenden; ten tijde als Ik ze bezoeken zal, zullen zij struikelen, zegt de HEERE.

16. Zoo zegt de HEERE: Staat op de wegen, en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin, [a]zoo zult gij ruste vinden voor uwe ziele. Maar zij zeggen: Wij zullen [*daarin*] niet wandelen. *a* Matth. 11: 29.

17. Ik heb ook wachters over ulieden gesteld, [*zeggende:*] Luistert naar het geluid der bazuin. Maar zij zeggen: Wij zullen niet luisteren.

18. Daarom hoort, gij heidenen, en verneem, o gij vergadering, wat onder hen is.

19. Hoor toe, gij aarde, zie, Ik zal een kwaad brengen over dit volk, de vrucht hunner gedachten; want zij merken niet op mijne woorden, en mijne wet die verwerpen zij.

20. [a]Waartoe zal dan de wierook voor Mij uit Schéba komen, en de beste kalmus uit verren lande? Uwe brandofferen zijn [*Mij*] niet behagelijk, en uwe slachtofferen zijn Mij niet zoet.
a Jes. 1: 11; 66: 3. Amos 5: 21. Micha 6: 6, enz.

21. Daarom zegt de HEERE alzoo: Zie, Ik zal voor dit volk allerlei aanstoot stellen; en daaraan zullen zich stooten, te zamen vaders en kinderen, de nabuur en zijn metgezel, en zullen omkomen.

22. Zoo zegt de HEERE: Zie, er komt een volk uit het land van het noorden, en eene [a]groote natie zal opgewekt worden uit de zijden der aarde.
a Jer. 50: 41, 42, 43.

23. Boog en spies zullen zij voeren; het is een wreed [*volk*], en zij zullen niet barmhartig zijn; hunne stemme zal bruisen als de zee, en op paarden zullen zij rijden; het is toegerust, als een man ten oorlog tegen u, o dochter Sions.

24. Wij hebben zijn gerucht gehoord, onze handen zijn slap geworden; benauwdheid heeft ons aangegrepen, weedom als eener [a]barende [*vrouw*].
a Jer. 4: 31; 49: 24; 50: 43.

25. Ga niet uit in het veld, en wandel niet op den weg; want des vijands zwaard is er, schrik van rondom.

26. O dochter mijns volks, [a]gord eenen zak aan, en wentel u in de asch; maak u rouw eens eenigen [*zoons*], een zeer bitter misbaar; want de verstoorder zal ons snellijk overkomen. a Jer. 4: 8.

27. Ik heb u onder mijn volk gesteld [*tot*] eenen wachttoren, [*tot*] eene vesting; opdat gij hunnen weg zoudt weten en keuren.

28. Zij zijn allen de afvalligste der afvalligen, wandelende [*in*] achterklap; zij zijn [a]koper en ijzer; zij zijn altemaal verdervers. a Ezech. 22: 18.

29. De blaasbalg is verbrand, het lood is van het vuur verteerd; tevergeefs heeft [*de smelter*] zoo vlijtiglijk gesmolten, dewijl de boozen niet afgescheiden zijn.

30. Men noemt ze een verworpen zilver; want de HEERE heeft ze [a]verworpen. a Jes. 1: 22.

HET VII KAPITTEL.

Het woord, dat tot Jeremía geschied is, van den HEERE, zeggende:

2. Sta in de poorte van des HEEREN Huis, en roep aldaar dit woord uit, en zeg: Hoort des HEEREN woord, o gansch Juda, gij die door deze poorten ingaat, om den HEERE aan te bidden.

3. Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: [a]Maakt uwe wegen en uwe handelingen goed, zoo zal Ik ulieden doen wonen in deze plaats.
a vs. 5. Jer. 18: 11; 26: 13.

4. Vertrouwt niet op valsche woorden, zeggende: Des HEEREN Tempel, des HEEREN Tempel, des HEEREN Tempel, zijn deze.

5. Maar indien gij uwe wegen en uwe handelingen waarlijk zult goed maken; indien gij waarlijk zult [a]recht doen tusschen den man en tusschen zijnen naaste; a Jer. 5: 28.

6. Den vreemdeling, [*den*] wees en [*de*] [a]weduwe niet zult verdrukken, en geen [b]onschuldig bloed in deze plaats vergieten; en andere goden niet zult nawandelen, ulieden ten kwade;
a Jes. 10: 1, 2. b Jes. 59: 7.

7. Zoo zal Ik u in deze plaats, in het land, dat Ik uwen vaderen gegeven heb, doen wonen van eeuw tot eeuw.

8. Ziet, gij vertrouwt op valsche woorden, die geen nut doen.

9. Zult gij stelen, doodslaan, en overspel bedrijven, en valschelijk zweren, en Báál rooken, en andere goden nawandelen, die gij niet kent,

10. En [*dan*] komen en staan voor mijn aangezichte in dit Huis, dat naar mijnen naam genoemd is, en zeggen: Wij zijn verlost, om alle deze gruwelen te doen?

11. Is dan dit Huis, dat naar mijnen naam genoemd is, in uwe oogen eene [a]spelonk der moordenaren? Ziet, Ik heb [*het*] ook gezien, spreekt de HEERE.
a Matth. 21: 13. Marc. 11: 17. Luc. 19: 46.

12. Want gaat nu henen naar mijne plaats, die te Silo was, alwaar Ik mijnen naam in het eerst had doen wonen, en ziet, [a]wat Ik daaraan gedaan heb vanwege de boosheid van mijn volk Israël. a 1 Sam. 4: 11. Ps. 78: 60.

13. En nu, omdat gijlieden alle deze werken doet, spreekt de HEERE, en Ik tot u gesproken heb, [a]vroeg op zijnde en sprekende, maar gij niet gehoord hebt, en Ik u [b]geroepen, maar gij niet geantwoord hebt; a 2 Kron. 36: 15. onder vs. 25, enz. b Spr. 1: 24. Jes. 65: 12; 66: 4.

14. Zoo zal Ik aan dit Huis, dat naar mijnen naam genoemd is, waarop gij vertrouwt, en aan deze plaats, die Ik u en uwen vaderen gegeven heb, doen, gelijk als Ik aan Silo gedaan heb.

15. En Ik zal ulieden van mijn aangezichte wegwerpen, gelijk als Ik alle uwe broederen, het gansche zaad Ephraïms, weggeworpen heb.

16. Gij dan, [a]bid niet voor dit volk, en hef geen geschrei noch gebed voor

hen op, en loop Mij niet aan; want Ik zal u niet hooren. *a* Ex. 32: 10. Jer. 11: 14; 14: 11.

17. Ziet gij niet, wat zij doen in de steden van Juda, en op de straten van Jeruzalem?

18. *a*De kinderen lezen hout op, en de vaders steken het vuur aan, en de vrouwen kneden het deeg, om gebeelde koeken te maken voor de *b*Melécheth des hemels, en anderen goden drankofferen te offeren, om Mij verdriet aan te doen. *a* Jer. 44: 19. *b* Jes. 65: 11. Jer. 8: 2; 19: 13; 44: 19.

19. Doen zij Mij verdriet aan? spreekt de HEERE. [*Doen zij het*] zichzelven niet aan, *a*tot beschaming huns aangezichts? *a* Jes. 65: 13.

20. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo: Zie, mijn toorn en mijne grimmigheid zal uitgestort worden over deze plaats, over de menschen, en over de beesten, en over het geboomte des velds, en over de vrucht des aardrijks; en zal branden, en niet uitgeluscht worden.

21. Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: *a*Doet uwe brandofferen tot uwe slachtofferen, en eet vleesch. *a* Jes. 1: 11. Jer. 6: 20. Amos 5: 21.

22. Want Ik heb met uwe vaderen, ten dage als Ik ze uit Egypteland uitvoerde, niet gesproken noch hun geboden van zaken des brandoffers of slachtoffers.

23. Maar deze zaak heb Ik hun geboden, zeggende: *a*Hoort naar mijne stemme, *b*zoo zal Ik u tot eenen God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn; en wandelt in al den weg, dien Ik u gebieden zal, opdat het u wel ga. *a* Deut. 6: 3, *b* Ex. 19: 5. Lev. 26: 12.

24. Doch zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd, maar gewandeld in de raadslagen, in het *a*goeddunken van hun boos hart; en *b*zij zijn achterwaarts gekeerd, en niet voorwaarts. *a* Jer. 3: 17; 16: 12. *b* Jer. 2: 27; 32: 33.

25. Van dien dag af, dat uwe vaders uit Egypteland zijn uitgegaan, tot op dezen dag, zoo heb Ik tot u gezonden alle mijne knechten, de profeten, dagelijks vroeg op zijnde en zendende.

26. Doch zij hebben naar Mij niet gehoord, noch hun oor geneigd; maar zij hebben hunnen *a*nek verhard; zij hebben het erger gemaakt dan hunne vaders. *a* Neh. 9: 17, 29. Jer. 17: 23; 19: 15.

27. Ook zult gij alle deze woorden tot hen spreken, maar zij zullen naar u niet hooren; gij zult wel tot hen roepen, maar zij zullen u niet antwoorden.

28. Daarom zeg tot hen: Dit is het volk, dat naar de stemme des HEEREN zijns Gods niet hoort, en de *a*tucht niet aanneemt; *b*de waarheid is ondergegaan, en uitgeroeid van hunnen mond. *a* Jer. 5: 3. *b* Jer. 5: 1.

29. *a*Scheer uw hoofdhaar af, [*o Jeruzalem,*] en werp het weg, en verhef eene weeklachte op de hooge plaatsen; want de HEERE heeft het geslacht zijner verbolgenheid verworpen en verlaten. *a* Job 1: 20. Jes. 15: 2. Jer. 16: 6.

30. Want de kinderen van Juda hebben gedaan, wat kwaad is in mijne oogen, spreekt de HEERE. Zij hebben hunne verfoeiselen gesteld in het Huis, dat naar mijnen naam genoemd is, om dat te verontreinigen.

31. En zij hebben gebouwd de *a*hoogten van Tópheth, dat in het dal des zoons van Hinnom is, om hunne zonen en hunne dochteren met vuur te verbranden; hetwelk Ik niet heb geboden, noch in mijn hart is opgekomen. *a* 2 Kon. 23: 10. Jer. 2: 23; 19: 5, 6.

32. Daarom zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat het niet meer zal geheeten worden Tópheth, noch dal des zoons van Hinnom, maar moorddal; en zij zullen ze in Tópheth begraven, omdat er geene plaats zal zijn.

33. *a*En de doode lichamen dezes volks zullen het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde tot spijze zijn, en niemand zal ze afschrikken. *a* Deut. 28: 26. Jer. 34: 20.

34. *a*En Ik zal uit de steden van Juda en uit de straten van Jeruzalem doen ophouden de stemme der vroolijkheid en de stemme der vreugde, de stemme des bruidegoms en de stemme der bruid; want het land zal *b*tot eene verwoesting worden. *a* Jes. 24: 7. Jer. 16: 9; 25: 10. Ezech. 26: 13. Hos. 2: 10. *b* Jer. 6: 8.

HET VIII KAPITTEL.

Ter zelver tijd, spreekt de HEERE,

zullen zij de beenderen der koningen van Juda, en de beenderen hunner vorsten, en de beenderen der priesteren, en de beenderen der profeten, en de beenderen der inwoners van Jeruzalem, uit hunne graven uithalen;

2. En zij zullen ze uitspreiden voor de zon, en voor de maan, en voor het gansche heir des hemels, die zij liefgehad, en die zij [a]gediend, en die zij nagewandeld, en die zij gezocht hebben, en voor dewelke zij zich nedergebogen hebben; zij zullen niet verzameld noch begraven worden; tot mest op den aardbodem zullen zij zijn.

a Jer. 7: 18; 19: 13.

3. En de dood zal voor het leven verkoren worden, bij het gansche overblijfsel der overgeblevenen uit dit booze geslacht, in alle de plaatsen der overgeblevenen, waar Ik ze henengedreven zal hebben, spreekt de HEERE der heirscharen.

4. Zeg wijders tot hen: Zoo zegt de HEERE: Zal men vallen, en niet weder opstaan? Zal men afkeeren en niet wederkeeren?

5. Waarom keert [*dan*] dit volk te Jeruzalem af [*met*] eene altoosdurende afkeering? Zij houden vast aan bedrog, zij weigeren weder te keeren.

6. Ik heb geluisterd en toegehoord; zij spreken wat niet recht is; er is niemand, die berouw heeft over zijne boosheid, zeggende: Wat heb ik gedaan? Een ieder keert zich om in zijnen loop, gelijk een onbesuisd paard in den strijd.

7. Zelfs een ooievaar aan den hemel weet zijne gezette tijden, en eene tortelduive, en kraan, en zwaluw, nemen den tijd hunner aankomst waar; maar mijn volk [a]weet het recht des HEEREN niet.

a Jer. 5: 4, 5.

8. Hoe zegt gij dan: Wij zijn wijs, en de wet des HEEREN is bij ons? Ziet, waarlijk, tevergeefs werkt de valsche pen der schriftgeleerden.

9. De wijzen zijn beschaamd, verschrikt en gevangen. Ziet, zij hebben des HEEREN woord verworpen; wat wijsheid zouden zij dan hebben?

10. Daarom zal Ik hunne [a]vrouwen aan anderen geven, hunne akkers aan [*andere*] bezitters; want [b]van den kleinste aan tot den grootste toe [c]pleegt een ieder van hen geldgierigheid; van den profeet aan tot den priester toe bedrijft een ieder van hen valschheid.

a Jer. 6: 12. b Jer. 6: 13, 14, 15. c Jes. 56: 11.

11. En zij genezen de breuke van de dochter mijns volks op het lichtste, zeggende: Vrede, vrede; doch er is geen vrede.

12. Zijn zij beschaamd, omdat zij gruwel bedreven hebben? Ja zij schamen zich in het minste niet, en weten niet schaamrood te worden; daarom zullen zij vallen onder de vallenden; ten tijde hunner bezoeking zullen zij struikelen, zegt de HEERE.

13. Ik zal ze voorzeker wegrapen, spreekt de HEERE. Er zijn geene druiven aan den [a]wijnstok, en geene vijgen aan den [b]vijgeboom, ja het blad is afgevallen; en [*de geboden, die*] Ik hun gegeven heb, die overtreden zij.

a Jes. 5: 1, enz.
b Matth 21: 19. Luc. 13: 6, enz.

14. Waarom blijven wij zitten? [a]Verzamelt u, en laat ons ingaan in de vaste steden, en aldaar stilzwijgen. Immers heeft ons de HEERE onze God doen stilzwijgen, en ons met [b]galwater gedrenkt, omdat wij tegen den HEERE gezondigd hebben.

a Jer. 4: 5.
b Jer. 9: 15; 23: 15.

15. [a]Men wacht naar vrede, maar er is niets goeds; naar tijd van genezing, maar zie, er is verschrikking.

a Jer. 14: 19.

16. [a]Van Dan af wordt het gesnuif zijner paarden gehoord; het gansche land beeft van het geluid der brieschingen zijner sterken; en zij komen daarhenen, dat zij het land opeten en zijne volheid, de stad en die daarin wonen.

a Jer. 4: 15.

17. Want zie, Ik zend slangen, basilisken onder ulieden, tegen dewelke geene [a]bezwering is; die zullen u bijten, spreekt de HEERE.

a Ps. 58: 5, 6.

18. Mijne verkwikking is in droefenis; mijn hart is flauw in mij.

19. Zie, de stemme van het geschrei der dochter mijns volks is uit zeer verren lande: Is dan de HEERE niet te Sion? Is haar Koning niet bij haar? Waarom hebben zij Mij vertoornd met hunne gesnedene beelden, met ijdelheden der vreemden?

20. De oogst is voorbijgegaan, de zomer is ten einde; nog zijn wij niet verlost.

21. Ik ben gebroken vanwege de breuke der dochter mijns volks; ik ga in het zwart; ontzetting heeft mij aangegrepen.

22. Is er geen [a]balsem in Gilead? Is er geen heelmeester aldaar? Want waarom is de gezondheid der dochter mijns volks niet opgekomen?

a Gen. 37: 25. Jer. 46: 11; 51: 8.

HET IX KAPITTEL.

Och [a]dat mijn hoofd water ware, en mijn oog eene springader van tranen! Zoo zoude ik dag en nacht beweenen de verslagenen van de dochter mijns volks. a Jes. 22: 4. Jer. 4: 19.

2. Och dat ik in de woestijn eene herberg der wandelaars had! Zoo zoude ik mijn volk verlaten, en van hen trekken; want zij zijn allen [a]overspelers, een trouwelooze hoop.

a Jer. 5: 7, 8.

3. En zij spannen hunne tong, [*als*] hunnen boog, [*tot*] [a]leugen; zij worden geweldig in het land, doch niet tot waarheid; want zij gaan voort van [b]boosheid tot boosheid, maar Mij kennen zij niet, spreekt de HEERE.

a Jes. 59: 4, 13, 15. b Jer. 6: 7.

4. Wacht u, een iegelijk van zijnen vriend, en vertrouwt niet op eenigen broeder; want elk broeder doet niet dan bedriegen, en elk vriend [a]wandelt [*in*] achterklap. a Jer. 6: 28.

5. En zij handelen bedriegelijk, een ieder met zijnen vriend, en spreken de waarheid niet; zij leeren hunne tong leugen spreken, zij maken zich moede met verkeerdelijk te handelen.

6. Uwe woning is in het midden van bedrog; door bedrog weigeren zij Mij te kennen, spreekt de HEERE.

7. Daarom zegt de HEERE der heirscharen alzoo: Zie, Ik zal ze smelten en zal ze beproeven; want hoe zoude Ik [*anders*] doen ten aanzien der dochter mijns volks?

8. Hunne [a]tong is een moordpijl, zij spreekt bedrog; een ieder spreekt met zijnen naaste [*van*] vrede met zijnen [b]mond, maar in zijn binnenste legt hij zijne lagen. a Ps. 120: 4. Spr. 30: 14. b Ps. 12: 3; 28: 3.

9. [a]Zoude Ik ze om deze dingen niet bezoeken? spreekt de HEERE; zoude mijne ziele zich niet wreken aan zulk een volk, als dit is? a Jer. 5: 9, 29.

10. Ik zal een geween en eene weeklachte opheffen over de bergen, en een klaaglied over de herdershutten der woestijn; want zij zijn afgebrand, dat er niemand doorgaat, en men hoort er geene stemme van vee; van de vogelen des hemels aan tot de beesten toe zijn zij weggezworven, doorgegaan.

11. En Ik zal Jeruzalem stellen tot [*steen*]hoopen, [*tot*] eene woning der [a]draken; en de steden van Juda zal Ik stellen [*tot*] eene verwoesting, zonder inwoner. a Jer. 10: 22.

12. Wie is de wijze man, die dit versta? En tot wien heeft de mond des HEEREN gesproken, dat hij het verkondige? Waarom het land vergaan [*en*] afgebrand zij als eene woestijn, dat er niemand doorgaat.

13. En de HEERE zeide: Omdat zij mijne wet, die Ik voor hun aangezicht gegeven had, verlaten hebben, en naar mijne stemme niet gehoord, noch daarnaar gewandeld hebben;

14. Maar hebben gewandeld naar het goeddunken huns harten, en naar de Bääls, hetwelk hunne vaders hun geleerd hadden;

15. Daarom zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, alzoo: Zie, Ik zal dit volk spijzen met [a]alsem, en Ik zal ze drenken met [b]galwater;

a Jer. 23: 15. b Jer. 8: 14.

16. En Ik zal ze [a]verstrooien onder de heidenen, die zij niet gekend hebben, zij noch hunne vaders; en Ik zal het zwaard achter hen zenden, totdat Ik ze verteerd zal hebben.

a Lev. 26: 33.

17. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Merkt daarop, en roept klaagvrouwen, dat zij komen; en zendt henen naar de wijze [*vrouwen*], dat zij komen,

18. En haasten, en eene weeklachte over ons opheffen; dat onze oogen van tranen nederdalen, en onze oogleden van water vlieten.

19. Want er is eene stemme van weeklachte gehoord uit Sion: Hoe zijn wij verstoord! Wij zijn zeer beschaamd, omdat wij het land hebben verlaten, omdat zij onze woningen hebben omgeworpen.

20. Hoort dan des HEEREN woord, gij vrouwen, en uw oor ontvange het woord zijns monds; en leert uwe dochteren weeklachten, en elkeene hare metgezellin klaagliederen.

21. Want de dood is geklommen in onze vensteren, hij is in onze paleizen gekomen, om de kinderkens uit te roeien van de wijken, de jongelingen van de straten.

22. Spreek: Zoo spreekt de HEERE: [a]Ja een dood lichaam des menschen zal liggen als mest op het open veld, en als eene garve achter den maaier, die niemand opzamelt. *a* Jer. 7: 33.

23. Zoo zegt de HEERE: [a]Een wijze beroeme zich niet in zijne wijsheid, en de sterke beroeme zich niet in zijne sterkheid; een rijke beroeme zich niet in zijnen rijkdom;
a 1 Cor. 1: 31. 2 Cor. 10: 17.

24. Maar die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat hij verstaat, en Mij kent, dat Ik de HEERE ben, doende weldadigheid, recht en gerechtigheid op de aarde; want in die dingen heb Ik lust, spreekt de HEERE.

25. Zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik bezoeking zal doen over alle besnedenen, met degenen die de voorhuid hebben:

26. Over Egypte, en over Juda, en over E'dom, en over de kinderen A'mmons, en over Móab, en over allen, die aan de hoeken afgekort zijn, die in de woestijn wonen; want alle de heidenen hebben de voorhuid, maar het gansche huis Israëls heeft [a]de voorhuid des harten. *a* Lev. 26: 41. Rom. 2: 28, 29.

HET X KAPITTEL.

Hoort het woord, dat de HEERE tot ulieden spreekt, o huis Israëls.

2. Zoo zegt de HEERE: Leert den weg der heidenen niet, en ontzet u niet voor de teekenen des hemels, dewijl zich de heidenen voor die ontzetten.

3. Want de inzettingen der volkeren zijn ijdelheid; want [a]het is hout, dat men uit het woud gehouwen heeft, een werk van des werkmeesters handen met de bijl. *a* Jes. 44: 14, enz.

4. Men pronkt het op met zilver en met goud; zij [a]hechten ze met nagelen en met hameren, opdat het niet waggele. *a* Jes. 41: 7.

5. Zij zijn gelijk een palmboom van dicht werk, maar [a]kunnen niet spreken; zij moeten [b]gedragen worden, want zij kunnen niet gaan. Vreest niet voor hen, want zij kunnen [c]geen kwaad doen, ook is er geen goeddoen bij hen.
a Ps. 115: 5. *b* Jes. 46: 1, 7. *c* Jes. 41: 23.

6. Omdat niemand [a]U gelijk is, o HEERE, zoo zijt Gij groot, en groot is uw naam in mogendheid.
a Ps. 86: 8, 10.

7. [a]Wie zoude U niet vreezen, Gij Koning der heidenen? want het komt U toe; omdat toch onder alle wijzen der heidenen, en in hun gansche koninkrijk, niemand U gelijk is.
a Openb. 15: 4.

8. In één ding zijn zij toch [a]onvernuftig en zot: een hout is een onderwijs der ijdelheden. *a* Jes. 41: 29. [Hab. 2: 18. Zach. 10: 2.

9. Uitgerekt zilver wordt van Thársis gebracht, en goud van U'phaz, [*tot een*] werk des werkmeesters en der handen des goudsmids; hemelsblauw en purper is hunne kleeding; een werk der wijzen zijn zij al te zamen.

10. Maar de HEERE God is de Waarheid, Hij is de levende God, en een eeuwig Koning; van zijne verbolgenheid beeft de aarde, en de heidenen kunnen zijne gramschap niet verdragen.

11. (Aldus zult gijlieden tot hen zeggen: De goden, die den hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde en van onder dezen hemel.)

12. Die de [a]aarde gemaakt heeft door zijne kracht, die de wereld bereid heeft door zijne wijsheid, en den hemel [b]uitgebreid door zijn verstand. *a* Gen. 1: 1. Jer. 51: 15. *b* Job 9: 8. Ps. 104: 2. Jes. 40: 22; 44: 24; 51: 13.

13. Als Hij zijne stemme geeft, zoo is er een gedruisch van wateren in den hemel, en Hij doet de [a]dampen opklimmen van het einde der aarde; Hij maakt de bliksemen met den regen, en doet den wind voortkomen uit zijne schatkameren. *a* Ps. 135: 7.

14. [a]Een ieder mensch is onvernuftig geworden, zoodat hij geene wetenschap heeft; een ieder goudsmid is

beschaamd van het gesneden beeld; want zijn gegoten beeld is leugen, en er is geen geest in hen.
a Jer. 51: 17, 18.

15. IJdelheid zijn zij, een werk van verleidingen; ten tijde hunner bezoeking zullen zij vergaan.

16. *a*Jakobs deel is niet gelijk die; want Hij is de Formeerder van alles, en Israël is *b*de roede zijner erfenis; HEERE der heirscharen is zijn naam.
a Jer. 51: 19. *b* Ps. 74: 2.

17. Raap uwe kramerij weg uit het land, gij inwoneres der vesting.

18. Want zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal de inwoners des lands op ditmaal wegslingeren, en zal ze *a*benauwen, opdat zij het vinden. *a* Jer. 6: 24.

19. O wee mij over mijne breuke! Mijne plage is smartelijk; en ik had gezegd: Dit is immers eene krankheid, die ik wel dragen zal.

20. Mijne tente is verstoord, en alle mijne zeelen zijn verscheurd; mijne kinderen zijn van mij uitgegaan, en zij zijn er niet; er is niemand meer, die mijne tente uitspanne, en mijne gordijnen oprichte.

21. Want de herders zijn onvernuftig geworden, en hebben den HEERE niet gezocht; daarom hebben zij niet verstandiglijk gehandeld, en hunne gansche weide is verstrooid.

22. Zie, er komt eene stemme des geruchts en een groot beven uit het land van het *a*noorden, dat men de steden van Juda zal stellen tot eene verwoesting, eene woning der *b*draken.
a Jer. 1: 14; 4: 6. *b* Jer. 9: 11.

23. Ik weet, o HEERE, *a*dat bij den mensch zijn weg niet is; het is niet bij eenen man, die wandelt, dat hij zijnen gang richte. *a* Spr. 16: 1; 20: 24.

24. *a*Kastijd mij, HEERE, doch *b*met mate; niet in uwen toorn, opdat Gij mij niet te niete maakt. *a* Ps. 6: 2; 38: 2. *b* Jer. 30: 11; 46: 28.

25. *a*Stort uwe grimmigheid uit over de heidenen, die U niet kennen, en over de geslachten, die uwen naam niet aanroepen; want zij hebben Jakob *b*opgegeten; ja zij hebben hem opgegeten, en hem *c*verteerd, en zijne woning verwoest. *a* Ps. 79: 6.
b Jer. 8: 16. *c* Jer. 9: 16.

HET XI KAPITTEL.

Het woord, dat tot Jeremía geschied is, van den HEERE, zeggende:

2. Hoort gijlieden de woorden dezes verbonds, en spreekt tot de mannen van Juda, en tot de inwoners van Jeruzalem.

3. Zeg dan tot hen: Zoo zegt de HEERE, de God Israëls: *a*Vervloekt zij de man, die niet hoort de woorden dezes verbonds, *a* Deut. 27: 26. Gal. 3: 10.

4. Dat Ik uwen vaderen geboden heb, ten dage als Ik ze uit Egypteland, uit den *a*ijzeroven, uitvoerde, zeggende: *b*Zijt mijner stemme gehoorzaam, en doet deze [*woorden*], naar alles, wat Ik ulieden gebiede; zoo zult gij Mij tot een volk zijn, en Ik zal u tot eenen God zijn; *a* Deut. 4: 20. *b* Lev. 26: 3, 12.

5. Opdat Ik den *a*eed bevestige, dien Ik uwen vaderen gezworen heb, hun te geven een land, vloeiende van melk en honig, als het is te dezen dage. Toen antwoordde ik en zeide: Amen, o HEERE. *a* Deut. 7: 12.

6. En de HEERE zeide tot mij: Roep alle deze woorden uit in de steden van Juda, en in de straten van Jeruzalem, zeggende: Hoort de woorden dezes verbonds, en doet ze.

7. Want Ik heb uwen vaderen ernstiglijk betuigd, ten dage als Ik ze uit Egypteland opvoerde, tot op dezen dag, *a*vroeg op zijnde en betuigende, zeggende: Hoort naar mijne stemme.
a Jer. 7: 13, 25.

8. Maar zij hebben niet gehoord, noch hun *a*oor geneigd, maar hebben gewandeld, een iegelijk naar het *b*goeddunken van hunlieder boos hart. Daarom heb Ik over hen gebracht alle de woorden dezes verbonds, dat Ik geboden heb te doen, maar zij niet gedaan hebben. *a* Jer. 7: 26. *b* Jer. 3: 17; 7: 24; 9: 14.

9. Voorts zeide de HEERE tot mij: Er is eene verbintenis bevonden onder de mannen van Juda, en onder de inwoners van Jeruzalem.

10. Zij zijn wedergekeerd tot de ongerechtigheden hunner voorvaderen, die mijne woorden geweigerd hebben te hooren; en zij hebben andere goden nagewandeld, om die te dienen. Het huis Israëls en het huis van Juda hebben mijn verbond gebroken, dat

Ik met hunne vaderen gemaakt heb.

11. Daarom zegt de HEERE alzoo: Zie, Ik zal een kwaad over hen brengen, uit hetwelk zij niet zullen kunnen uitkomen; als zij dan tot Mij zullen [a]roepen, zal Ik naar hen niet hooren.
a Spr. 1: 28. Jes. 1: 15. Jer. 14: 12. Ezech. 8: 18. Micha 3: 4.

12. Dan zullen de steden van Juda en de inwoners van Jeruzalem henengaan en roepen tot de goden, wien zij gerookt hebben; maar zij zullen ze gansch niet kunnen verlossen ten tijde huns kwaads.

13. Want [a][*naar*] het getal uwer steden zijn uwe goden geweest, o Juda; en [*naar*] het getal der straten van Jeruzalem hebt gijlieden altaren gesteld voor die Schande; altaren, om voor Báál te rooken. a Jer. 2: 28.

14. Gij dan, [a]bid niet voor dit volk, en hef geen geschrei noch gebed voor hen op; want Ik zal niet hooren, ten tijde als zij over hun kwaad tot Mij zullen roepen. a Jer. 7: 16; 14: 11.

15. Wat heeft mijn beminde in mijn Huis [*te doen*], dewijl zij die schandelijke daad [*met*] velen doet, en het heilige vleesch van u geweken is? Wanneer gij kwaad [*doet*], dan springt gij op van vreugde.

16. De HEERE had uwen naam genoemd eenen groenen olijfboom, schoon van liefelijke vruchten; [*maar nu*] heeft Hij met een geluid van een groot geroep een vuur om hem aangestoken, en zijne takken zullen verbroken worden.

17. Want de HEERE der heirscharen, die u heeft [a]geplant, heeft een kwaad over u uitgesproken; om der boosheid wille van het huis Israëls en van het huis van Juda, die zij onder zich bedrijven, om Mij te vertoornen, rookende voor Báál. a Jer. 2: 21.

18. De HEERE nu heeft het mij te kennen gegeven, dat ik het wete. Toen hebt Gij mij hunne handelingen doen zien.

19. En ik was als een lam, [*als*] een os, die geleid wordt om te slachten; want ik wist niet, dat zij gedachten tegen mij dachten, [*zeggende:*] Laat ons den boom met zijne vrucht verderven, en laat ons hem uit het land der levenden uitroeien, dat zijns naams niet meer gedacht worde.

20. Maar, o HEERE der heirscharen, Gij rechtvaardige Rechter, [a]die de nieren en het harte proeft, laat mij uwe wrake van hen zien, want aan U heb ik mijne twistzake ontdekt.
a 1 Sam. 16: 7. 1 Kron. 28: 9. Ps. 7: 10; 26: 2. Openb. 2: 23.

21. Daarom, zoo zegt de HEERE van de mannen van A'nathoth, die uwe ziel zoeken, zeggende: Profeteer niet in den naam des HEEREN, opdat gij van onze handen niet sterft;

22. Daarom, zoo zegt de HEERE der heirscharen: Zie, Ik zal bezoeking over hen doen; de jongelingen zullen door het zwaard sterven, hunne zonen en hunne dochteren zullen van honger sterven;

23. En zij zullen geen overblijfsel hebben; want Ik zal een kwaad brengen over de mannen van A'nathoth, [*in*] het jaar hunner bezoeking.

HET XII KAPITTEL.

Gij zoudt rechtvaardig zijn, o HEERE, wanneer ik tegen U zoude twisten; ik zal nochtans [*van uwe*] oordeelen met U spreken. [a]Waarom is der goddeloozen weg voorspoedig? [*Waarom*] hebben zij rust, allen, die trouweloos-lijk trouweloosheid bedrijven?
a Job 21: 7. Ps. 73: 11, 12. Hab. 1: 3.

2. Gij hebt ze geplant, zij zijn ook ingeworteld, zij gaan voort, ook dragen zij vrucht; Gij zijt [*wel*] nabij in hunnen [a]mond, maar verre van hunne nieren. a Jes. 29: 13.

3. Maar Gij, o HEERE, [a]kent mij, Gij ziet mij, en [b]proeft mijn hart, [*dat het*] met U is. Ruk ze uit als schapen ter slachting, en heilig ze tot den dag der dooding. a Ps. 17: 3; 139: 1. b Jer. 11: 20.

4. Hoe lang zal het land treuren, en het kruid des ganschen velds verdorren? Vanwege de boosheid dergegenen, die daarin wonen, vergaan de [a]beesten en het gevogelte; dewijl zij zeggen: Hij ziet ons einde niet.
a Jer. 4: 25; 7: 20; 9: 10.

5. Als gij loopt met de voetgangers, zoo maken zij u moede; hoe zult gij u dan mengen met de paarden? Zoo

gij [*alleenlijk*] vertrouwt in een land van vrede, hoe zult gij het dan maken in de verheffing van den Jordaan?

6. Want ook uwe broeders, en uws vaders huis, ook die handelen trouwelooslijk tegen u; ook die roepen u met volle [*stemme*] achterna; [a]geloof ze niet, wanneer zij vriendelijk tot u spreken.
a Spr. 26: 25.

7. Ik heb mijn Huis verlaten; Ik heb mijne erfenis laten varen; Ik heb de beminde mijner ziele in de hand harer vijanden gegeven.

8. Mijne erfenis is Mij geworden als een leeuw in het woud; zij heeft hare stemme tegen Mij verheven, daarom heb Ik ze gehaat.

9. Mijne erfenis is Mij een gesprenkelde vogel; de vogelen zijn rondom tegen haar. Komt aan, verzamelt, al gij gedierte des velds, komt [a]om te eten.
a Jer. 7: 33.

10. Vele [a]herders hebben mijnen wijngaard verdorven; zij hebben mijnen akker vertreden; zij hebben mijnen gewenschten akker gesteld tot eene woeste wildernis. a Jer. 6: 3.

11. Men heeft hem gesteld tot eene woestheid; verwoest zijnde, treurt hij tot Mij; het gansche land is verwoest, omdat er niemand is, die het ter harte neemt.

12. Op alle hooge plaatsen in de woestijn zijn verstoorders gekomen; want het zwaard des HEEREN verteert van het [*ééne*] einde des lands tot aan het [*andere*] einde des lands; er is geen vrede voor eenig vleesch.

13. Zij hebben tarwe [a]gezaaid, maar doornen gemaaid; zij hebben zich gepijnigd, [*maar zijn*] niet gevorderd. Wordt alzoo beschaamd vanwege uliedder inkomsten, vanwege de hittigheid van den toorn des HEEREN.
a Lev. 26: 16. Deut. 28: 38.

14. Alzoo zegt de HEERE: Aangaande alle mijne booze naburen, die mijne erfenis aanroeren, dewelke Ik mijnen volke Israël erfelijk *toebedeeld heb; zie, Ik zal ze uit hun land uitrukken, [a]maar het huis van Juda zal Ik uit hunlieder midden uitrukken.
a Deut. 30: 3. Jer. 32: 37.

15. En het zal geschieden, nadat Ik ze zal uitgerukt hebben, zoo zal Ik wederkeeren, en Mij hunner ontfermen; en Ik zal ze wederbrengen, een iegelijk tot zijne erfenis, en een iegelijk tot zijn land.

16. En het zal geschieden, indien zij de wegen mijns volks vlijtiglijk zullen leeren, zwerende bij mijnen naam: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft! gelijk als zij mijn volk geleerd hebben te zweren bij Bääl, zoo zullen zij in het midden mijns volks gebouwd worden.

17. [a]Maar indien zij niet zullen hooren, zoo zal Ik die natie ten eenen male uitrukken en verdoen, spreekt de HEERE. a Jes. 60: 12.

HET XIII KAPITTEL.

Alzoo heeft de HEERE tot mij gezegd: Ga henen en koop u eenen linnen gordel, en doe dien aan uwe lendenen, maar breng hem niet in het water.

2. En ik kocht eenen gordel naar het woord des HEEREN, en ik deed dien aan mijne lendenen.

3. Toen geschiedde des HEEREN woord ten tweeden male tot mij, zeggende:

4. Neem den gordel, dien gij gekocht hebt, die aan uwe lendenen is, en maak u op, [*en*] ga henen naar den Phrath, en versteek dien aldaar in de klove eener steenrots.

5. Zoo ging ik henen, en verstak dien bij den Phrath, gelijk als de HEERE mij geboden had.

6. Het geschiedde nu ten einde van vele dagen, dat de HEERE tot mij zeide: Maak u op, ga henen naar den Phrath, en neem den gordel van daar, dien Ik u geboden heb aldaar te versteken.

7. Zoo ging ik naar den Phrath, en groef, en nam den gordel van de plaats, alwaar ik dien verstoken had; en zie, de gordel was verdorven, en deugde nergens toe.

8. Toen geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

9. Zoo zegt de HEERE: Alzoo zal Ik verderven de hoovaardij van Juda, en die groote hoovaardij van Jeruzalem.

* Stat.-overz.: in gegeven; in den zin van: in bezit gegeven. Eene thans in dien zin zeker niet meer verstaanbare uitdrukking.

10. Dit booze volk, dat mijne woorden weigert te hooren, dat in het goeddunken zijns harten wandelt, en andere goden navolgt, om die te dienen, en voor die zich neder te buigen, dat zal worden gelijk deze gordel, die nergens toe deugt.

11. Want gelijk als een gordel kleeft aan de lendenen eens mans, alzoo heb Ik het gansche huis Israëls en het gansche huis van Juda aan Mij doen kleven, spreekt de HEERE, om Mij te zijn tot een volk, en tot eenen naam, en tot lof, en tot heerlijkheid; maar zij hebben niet gehoord.

12. Daarom zeg dit woord tot hen: Zoo zegt de HEERE, de God Israëls: Alle flesschen zullen met wijn gevuld worden. Dan zullen zij tot u zeggen: Weten wij niet zeer wel, dat alle flesschen met wijn gevuld zullen worden?

13. Maar gij zult tot hen zeggen: Zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal alle inwoners dezes lands, zelfs de koningen, die aan David op zijnen troon zitten, en de priesters, en de profeten, en alle inwoners van Jeruzalem, opvullen met dronkenschap.

14. En Ik zal ze in stukken slaan, den eenen tegen den anderen, zoo de vaders als de kinderen te zamen, spreekt de HEERE. Ik zal niet verschoonen, noch sparen, noch Mij ontfermen, dat Ik ze niet zoude verderven.

15. Hoort en neemt ter oore, verheft u niet; want de HEERE heeft het gesproken.

16. Geeft eere den HEERE uwen God, eer dat Hij het duister maakt, en eer uwe voeten zich stooten aan de schemerende bergen; dat gij naar [a]licht wacht, en Hij dat tot eene [b]schaduw des doods stelt, en tot eene donkerheid zet. *a* Jes. 59: 9. *b* Ps. 44: 20.

17. Zult gijlieden dan nog dat niet hooren, zoo zal mijne ziele in verborgene plaatsen weenen vanwege den hoogmoed; en mijn [a]oog zal bitterlijk tranen, ja van tranen nederdalen, omdat des HEEREN kudde gevankelijk is weggevoerd. *a* Klaagl. 1: 2, 16.

18. Zeg tot den koning en tot de koningin: Vernedert u, zet u neder; want uw gansche hoofdsieraad, de kroon uwer heerlijkheid, is nedergedaald

19. De steden van het zuiden zijn toegesloten, en er is niemand, die ze opene; het gansche Juda is weggevoerd, het is geheel en al weggevoerd

20. Hef uwe oogen op, en zie die daar van het noorden komen. Waar is de kudde, die u gegeven was, de schapen uwer heerlijkheid?

21. Wat zult gij zeggen, wanneer Hij bezoeking over u doen zal, daar gij hen geleerd hebt [*tot*] vorsten, tot een hoofd over u te zijn? Zullen u de smarten niet aangrijpen, [a]als eene barende vrouw? *a* Jer. 6: 24.

22. Wanneer gij dan in uw hart zult zeggen: [a]Waarom zijn mij deze dingen bejegend? Om de veelheid uwer ongerechtigheid zijn uwe zoomen ontdekt, [*en*] uwe hielen hebben geweld geleden. *a* Jer. 5: 19; 16: 10. *b* Jes. 47: 2, 3.

23. Zal ook een Moorman zijne huid veranderen, of een luipaard zijne vlekken? [*Zoo*] zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen.

24. Daarom zal Ik ze verstrooien als eenen stoppel, die doorgaat, door eenen wind der woestijn.

25. Dit zal uw lot, het deel uwer maten zijn, van Mij, spreekt de HEERE; gij, die Mij hebt vergeten, en op leugen vertrouwt.

26. Zoo zal Ik ook uwe zoomen ontblooten boven uw aangezicht, en uwe schande zal gezien worden.

27. Uwe overspelen en uwe hunkeringen, de schandelijkheid uws hoerdoms, op heuvelen, in het veld: Ik heb uwe verfoeiselen gezien. Wee u, Jeruzalem, zult gij niet rein worden? Hoe lang nog na dezen?

HET XIV KAPITTEL.

Het woord des HEEREN, dat tot Jeremia geschied is, over de zaken der groote droogte.

2. Juda treurt en hare poorten zijn verzwakt; zij zijn in het zwart gekleed ter aarde toe; en Jeruzalems geschrei klimt op.

3. En hunne voortreffelijken zenden hunne kleinen naar water; zij komen tot de grachten, zij vinden geen water; zij komen [*met*] hunne vaten ledig we-

der; zij zijn beschaamd, ja worden schaamrood, en bedekken hun hoofd.
4. Omdat het aardrijk gescheurd is, dewijl er geen regen op de aarde is; de akkerlieden zijn beschaamd, zij bedekken hun hoofd.
5. Want ook de hinden in het veld werpen jongen, en verlaten [*die*], omdat er geen jong gras is.
6. En de woudezels staan op de hooge plaatsen, zij scheppen den wind gelijk de draken; hunne oogen versmachten, omdat er geen [a]kruid is.
a Jer. 12: 4.
7. Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, o HEERE, doe [*het*] om uws naams wille; want onze afkeeringen zijn menigvuldig, wij hebben tegen U gezondigd.
8. O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid, waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, [*die slechts*] inkeert om te vernachten?
9. Waarom zoudt Gij zijn als een versaagd man, als een held, [*die*] niet kan verlossen? Gij zijt toch in het midden van ons, o HEERE, en wij zijn naar uwen naam genoemd; verlaat ons niet.
10. Alzoo zegt de HEERE van dit volk: Zij hebben zoo liefgehad te zwerven, zij hebben hunne voeten niet bedwongen; daarom heeft de HEERE geen welgevallen aan hen; nu zal Hij hunner [a]ongerechtigheid gedenken, en hunne zonden bezoeken. a Hos. 8: 13; 9: 9.
11. Wijders zeide de HEERE tot mij: [a]Bid niet voor dit volk ten goede.
a Ex. 32: 10. Jer. 7: 16; 11: 14.
12. [a]Of zij al vasten, Ik zal naar hun geschrei niet hooren, en of zij al [b]brandoffer en spijsoffer offeren, Ik zal aan hen geen welgevallen hebben; maar door het zwaard, en door den honger, en door de pestilentie zal Ik ze [c]verteren. a Spr. 1: 28. Jes. 1: 15. Jer. 11: 11. Ezech. 8: 18. Micha 3: 4.
b Jer. 6: 20; 7: 21, 22. c Jer. 9: 16.
13. Toen zeide ik; Ach Heere HEERE, zie, die profeten zeggen hun: Gij zult geen zwaard zien, en gij zult geenen honger hebben; maar Ik zal u eenen gewissen vrede geven in deze plaatse.
14. En de HEERE zeide tot mij: Die profeten profeteeren valsch in mijnen naam; [a]Ik heb ze niet gezonden, noch hun bevel gegeven, noch tot hen gesproken; zij profeteeren ulieden een valsch gezicht, en waarzegging, en nietigheid, en huns harten bedriegerij.
a Jer. 23: 21; 27: 15; 29: 8, 9.
15. Daarom zegt de HEERE alzoo: Aangaande de profeten, die in mijnen naam profeteeren, daar Ik ze niet gezonden heb, en zij [*dan nog*] zeggen: Er zal geen zwaard noch honger in dit land zijn; die profeten zullen door het zwaard en door den honger verteerd worden.
16. En het volk, [*zij*] tot wie zij profeteeren, zullen op de straten van Jeruzalem weggeworpen zijn vanwege den honger en het zwaard; en er zal niemand zijn, die ze begrave, hen, hunne vrouwen, en hunne zonen, en hunne dochteren. Alzoo zal Ik hunne boosheid over hen uitstorten.
17. Daarom zult gij dit woord tot hen zeggen: [a]Mijne oogen zullen van tranen nederdalen nacht en dag, en niet ophouden; want de jonkvrouwe der dochter mijns volks is gebroken [*met*] eene groote breuke, eene plage, die zeer smartelijk is. a Jer. 13: 17, Klaagl. 1: 16; 2: 18.
18. Zoo ik uitga in het veld, ziedaar de verslagenen van het zwaard; en zoo ik in de stad kom, ziedaar de kranken van honger. Ja zoowel de profeten als de priesters loopen om in het land, en weten niet.
19. Hebt Gij dan Juda ganschelijk verworpen? Heeft uwe ziele eene walging aan Sion? Waarom hebt Gij ons geslagen, dat er geene genezing voor ons is? [a]Men wacht naar vrede, maar er is niets goeds, en naar tijd van genezing, maar zie, er is verschrikking.
a Jer. 8: 15.
20. HEERE, wij kennen onze goddeloosheid [*en*] onzer vaderen ongerechtigheid, want wij hebben [a]tegen U gezondigd. a Ps. 106: 6. Dan. 9: 8.
21 Versmaad [*ons*] niet, om uws naams wille; werp den troon uwer heerlijkheid niet neder; gedenk, vernietig niet uw verbond met ons.
22. Zijn er onder de ijdelheden der heidenen, die doen regenen? Of kan de hemel druppelen geven? Zijt [a]Gij die niet, o HEERE onze God? Daarom

zullen wij op U wachten, want Gij doet alle die dingen. *a* Ps. 135: 7; 147: 8. Jes. 30: 23. Jer. 5: 24; 10: 13.

HET XV KAPITTEL.

Maar de HEERE zeide tot mij: [a]Al stond [b]Mozes en [c]Samuël voor mijn aangezicht, zoo zoude [*toch*] mijne ziele tot dit volk niet wezen; drijf ze weg van mijn aangezichte, en laat ze uitgaan. *a* Ezech. 14: 14. *b* Ex. 32: 14. *c* 1 Sam. 7: 9.

2. En het zal geschieden, wanneer zij tot u zullen zeggen: Waarhenen zullen wij uitgaan? dat gij tot hen zult zeggen: Zoo zegt de HEERE: [a]Wie ten dood, ten doode; en wie tot het zwaard, ten zwaarde; en wie tot den honger, ten honger; en wie ter gevangenis, ter gevangenisse. *a* Zach. 11: 9.

3. Want Ik zal bezoeking over hen doen [*met*] vier [a]geslachten, spreekt de HEERE: met het zwaard, om te dooden; en met de honden, om te sleepen; en met [b]het gevogelte des hemels, en met het gedierte der aarde, om op te eten en te verderven. *a* Lev. 26: 16. *b* Jer. 7: 33.

4. En Ik zal ze overgeven tot eene [a]beroering aan alle koninkrijken der aarde, vanwege Manásse, zoon van Jehizkía, koning van Juda, om hetgene hij te Jeruzalem gedaan heeft. *a* Deut. 28: 25.

5. Want wie zoude u [a]verschoonen o Jeruzalem? Of wie zoude medelijden met u hebben? Of wie zoude aftreden, om u naar vrede te vragen? *a* Jes. 51: 19.

6. Gij hebt Mij [a]verlaten, spreekt de HEERE, gij zijt achterwaarts gegaan; daarom zal Ik mijne hand tegen u uitstrekken en u verderven; Ik ben des berouwens moede geworden. *a* Jer. 5: 7.

7. En Ik zal ze [a]wannen met eene wanne, in de poorten des lands. Ik heb mijn volk van kinderen beroofd [*en*] verdaan; zij zijn van hunne wegen niet wedergekeerd. *a* Jer. 4: 11.

8. Hunne weduwen zijn Mij meerder geworden dan zand der zeeën; Ik heb hun over de moeder doen komen eenen jongeling, een verwoester op den middag; Ik heb [*hem*] haastelijk haar doen overvallen, de stad met verschrikkingen.

9. Zij, die zeven baarde, is zwak geworden; zij heeft hare ziele uitgeblazen; hare [a]zon is ondergegaan, als het nog dag was; zij is beschaamd en schaamrood geworden. En hunlieder overblijfsel zal Ik aan het zwaard overgeven, voor het aangezicht hunner vijanden, spreekt de HEERE. *a* Amos 8: 9.

10. Wee mij, mijne moeder, dat gij mij [a]gebaard hebt! eenen man van twist, en eenen man van krakeel den ganschen lande. Ik heb [*hun*] niet op woeker gegeven, ook hebben zij mij niet op woeker gegeven; [*nog*] vloekt mij een ieder van hen. *a* Job. 3: 1, enz. Jer. 20: 14, enz.

11. De HEERE zeide: Zoo niet uw overblijfsel ten goede zal zijn! Zoo Ik niet, in tijd des kwaads en in tijd der benauwdheid, bij den vijand voor u tusschenkome!

12. Zal ook [*eenig*] [a]ijzer het ijzer van het noorden of koper verbreken? *a* Jer. 6: 28.

13. Ik zal uw vermogen en uwe schatten tot eenen [a]roof geven, zonder prijs; en dat om alle uwe zonden, en in alle uwe landpalen. *a* Jer. 17: 3.

14. En Ik zal [*u*] overvoeren met uwe vijanden, in een land, [*dat*] gij niet kent; want een vuur is aangestoken in mijnen toorn, het zal over u branden. *a* Deut. 32: 22.

15. O HEERE, Gij weet [*het*], gedenk mijner, en bezoek mij, en [a]wreek mij van mijne vervolgers; neem mij niet weg in uwe lankmoedigheid [*over hen*]; weet, dat ik om uwentwille versmaadheid draag. *a* Jer. 11: 20.

16. [*Als*] uwe woorden gevonden zijn, zoo heb ik ze opgegeten, en uw woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten; want ik ben naar uwen naam genoemd, o HEERE, God der heirscharen.

17. Ik heb in den raad der [a]spotters niet gezeten noch van vreugde opgesprongen; vanwege uwe hand heb ik alleen gezeten, want Gij hebt mij [*met*] gramschap vervuld. *a* Ps. 1: 1

18. Waarom is mijne [a]pijn steeds durende, en mijne plage smartelijk? Zij weigert geheeld te worden. Zoudt Gij mij ganschelijk zijn als een leu-

genachtige, [*als*] wateren, [*die*] niet [b]bestendig zijn? *a* Jer. 30: 15. *b* Job 6: 15, enz.

19. Daarom zegt de HEERE alzoo: Zoo gij zult wederkeeren, zoo zal Ik u doen wederkeeren: gij zult voor mijn aangezichte staan; en zoo gij het kostelijke van het snoode uittrekt, zult gij als mijn mond zijn. Laat hen tot u wederkeeren, maar gij zult tot hen niet wederkeeren.

20. Want Ik heb u tegen dit volk gesteld tot eenen koperen vasten [a]muur; zij zullen wel tegen u strijden, maar u niet overmogen; want Ik ben met u, om u te behouden en om u uit te rukken, spreekt de HEERE. *a* Jer. 1: 18.

21. Ja, Ik zal u rukken uit de hand der boozen, en Ik zal u verlossen uit de handpalm der tirannen.

HET XVI KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Gij zult u geene vrouwe nemen, en gij zult geene zonen noch dochteren hebben in deze plaatse.

3. Want zoo zegt de HEERE van de zonen en van de dochteren, die in deze plaats geboren worden; daartoe van hunne moeders, die ze baren, en van hunne vaders, die ze gewinnen in dit land:

4. Zij zullen pijnlijke [a]dooden sterven, zij zullen niet [b]beklaagd noch [c]begraven worden, zij zullen tot [d]mest op den aardbodem zijn; en zij zullen door het zwaard en door den honger verteerd worden, en hunne [e]doode lichamen zullen het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde tot spijze zijn. *a* Jer. 15: 2. *b* Jer. 25: 33. *c* Jer. 14: 16. *d* Jer. 9: 22 *e* Jer. 7: 33; 15: 3; 34: 20.

5. Want zoo zegt de HEERE: Ga niet in het huis desgenen, die eenen rouwmaaltijd houdt, en ga niet henen om te rouwklagen, en heb geen medelijden met hen; want Ik heb van dit volk (spreekt de HEERE) weggenomen mijnen vrede, goedertierenheid en barmhartigheden;

6. Zoodat grooten en kleinen in dit land zullen sterven; zij zullen niet begraven worden, en men zal ze niet beklagen, noch zichzelven [a]insnijden, noch kaal maken om hunnentwille. *a* Lev. 19: 28. Deut. 14: 1.

7. Ook zal men hun niets uitdeelen over den rouw, om iemand te troosten over eenen doode; noch hun te drinken geven uit den troostbeker, over iemands vader of over iemands moeder.

8. Ga ook niet in een huis des maaltijds, om bij hen te zitten, om te eten en te drinken.

9. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zie, [a]Ik zal van deze plaatse, voor ulieder oogen en in ulieder dagen, doen ophouden de stemme der vreugde en de stemme der blijdschap, de stemme des bruidegoms en de stemme der bruid. *a* Jes. 24: 7, 8. Jer. 7: 34; 25: 10. Ezech. 26: 13.

10. En het zal geschieden, [a]als gij dit volk alle deze woorden zult aanzeggen, en zij tot u zeggen: Waarom spreekt de HEERE al dit groote kwaad over ons, en welke is onze misdaad, en welke is onze zonde, die wij tegen den HEERE onzen God gezondigd hebben? *a* Jer. 5: 19.

11. Dat gij tot hen zult zeggen: Omdat uwe vaders Mij verlaten hebben, spreekt de HEERE, en hebben andere goden nagewandeld, en die gediend, en zich voor die nedergebogen; maar Mij verlaten, en mijne wet niet gehouden hebben;

12. En gijlieden [a]erger gedaan hebt dan uwe vaderen; want ziet, gijlieden wandelt, een iegelijk naar het [b]goeddunken van zijn boos hart, om naar Mij niet te [c]hooren. *a* Jer. 7: 26. *b* Jer. 3: 17; 9: 14; 13: 10. *c* Jer. 11: 10; 13: 10; 17: 23

13. Daarom zal Ik ulieden [a]uit dit land werpen, in een land, dat gij niet gekend hebt, gij noch uwe vaders; en aldaar zult gij andere goden dienen, dag en nacht, omdat Ik u geene genade zal geven. *a* Deut. 4: 27; 28: 64, 65.

14. Daarom, [a]zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat er niet meer zal gezegd worden: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die de kinderen Israëls uit Egypteland heeft opgevoerd! *a* Jer. 23: 7, 8.

15. Maar: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die de kinderen Israëls

heeft opgevoerd uit het land van het noorden, en uit alle de landen, waarhenen Hij ze gedreven had! Want Ik zal ze wederbrengen in hun land. dat Ik hunnen vaderen gegeven heb.

16. Zie, Ik zal zenden tot vele visschers, spreekt de HEERE, die zullen ze visschen; en daarna zal Ik zenden tot vele jagers, die zullen ze jagen, van op allen berg, en van op allen heuvel, ja uit de kloven der steenrotsen.

17. Want mijne [a]oogen zijn op alle hunne wegen; zij zijn voor mijn aangezichte niet verborgen, noch hunne ongerechtigheid verholen van voor mijne oogen.

a Job. 34: 21. Spr. 5: 21. Jer. 32: 19.

18. Dies zal Ik eerst hunne ongerechtigheid en hunne zonde dubbel vergelden, omdat zij mijn land [a]ontheiligd hebben: zij hebben mijne erfenis met de [b]doode lichamen hunner verfoeiselen en hunner gruwelen vervuld.

a Jer. 3: 2. b Ezech. 43: 7.

19. O HEERE, Gij zijt mijne sterkte, en mijne sterkheid, en mijne toevlucht ten dage der benauwdheid; tot U zullen de heidenen komen van de einden der aarde, en zeggen: Immers hebben onze vaders leugen erfelijk bezeten, [*en*] ijdelheid, waarin toch niets was, dat nut deed.

20. Zal een mensch zich goden maken? Zij zijn toch geene Goden.

21. Daarom, zie, Ik zal hun bekend maken, op ditmaal; Ik zal hun bekend maken mijne hand en mijne macht; en zij zullen weten, dat [a]mijn naam is HEERE.

a Jer. 33: 2.

HET XVII KAPITTEL.

De zonde van Juda is geschreven met eene ijzeren griffie, met de punt eens diamants; gegraven in de tafel van hunlieder hart, en aan de hoornen uwer [a]altaren;

a Jer. 11: 13.

2. Gelijk hunne kinderen hunner altaren gedenken, en hunner bosschen, bij het groen [a]geboomte, op de hooge heuvelen.

a Jer. 2: 20.

3. Ik zal mijnen berg met het veld, [a]uw vermogen [*en*] alle uwe schatten, ten roof geven, [*mitsgaders*] uwe hoogten, om de zonde in alle uwe landpalen.

a Jer. 15: 13.

4. Alzoo zult gij aflaten (en dat om uzelven) van uwe erfenis, die Ik u gegeven heb, en Ik zal u uwe vijanden [a]dienen in een land, dat gij niet [b]kent; want gijlieden hebt een [c]vuur aangestoken in mijnen toorn, tot in eeuwigheid zal het branden.

a Deut. 28: 68.
b Jer. 16: 13. c Jer. 15: 14.

5. Zoo zegt de HEERE: Vervloekt is de man, die op eenen mensch vertrouwt, en vleesch [*tot*] zijnen arm stelt, en wiens hart van den HEERE afwijkt.

6. Want hij zal zijn als de heide in de wildernis, die het niet gevoelt, wanneer het goede komt, maar blijft [*in*] dorre plaatsen in de woestijn, [*in*] zout en onbewoond land.

7. [a]Gezegend [*daarentegen*] is de man, die op den HEERE vertrouwt, en wiens vertrouwen de HEERE is.

a Ps. 2: 12; 34: 9. Spr. 16: 20. Jes. 30: 18.

8. Want hij zal zijn als een [a]boom, die aan het water geplant is, en zijne wortelen uitschiet aan eene rivier, en gevoelt het niet, wanneer er eene hitte komt, maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van droogte is hij niet bezorgd, en houdt niet op van vrucht te dragen.

a Ps. 1: 3.

9. Arglistig is het hart, meer dan eenig ding, ja doodelijk is het; wie zal het kennen?

10. Ik, de HEERE, [a]doorgrond het hart, [*en*] proef de nieren; en dat, om een iegelijk te geven naar zijne wegen, naar de vrucht zijner handelingen.

a 1 Sam. 16: 7. Ps. 7: 10.

11. [*Gelijk*] een veldhoen [*eieren*] vergadert, maar broedt ze niet uit, [*alzoo*] is hij, die rijkdom vergadert, doch niet met recht; in de helft zijner dagen zal hij dien moeten verlaten, en in zijn laatste een dwaas zijn.

12. Een troon der heerlijkheid, eene hoogheid van het eerste aan, is de plaatse onzes Heiligdoms.

13. O HEERE, Israëls Verwachting, [a]allen, die U verlaten, zullen beschaamd worden; en die van mij afwijken, zullen in de aarde geschreven worden; want zij verlaten den HEERE, de [b]springader des levenden waters.

a Ps. 73: 27. Jes. 1: 28. b Jer. 2: 13.

14. Genees mij, HEERE, zoo zal ik genezen worden; behoud mij, zoo zal ik behouden worden; want Gij zijt mijn lof.

15. Zie, zij zeggen tot mij: [a]Waar is het woord des HEEREN? Laat het nu komen. [a] Jes. 5: 19. 2 Petr. 3: 4.

16. Ik heb toch niet aangedrongen, meer dan eenen herder achter U [*betaamde*]; ook heb ik den doodelijken dag niet begeerd; Gij weet [*het*]. Wat uit mijne lippen is gegaan, is voor uw aangezichte geweest.

17. Wees Gij mij niet tot eene verschrikking; Gij zijt mijne [a]toevlucht ten dage des kwaads. [a] Jer. 16: 19.

18. [a]Laat mijne vervolgers beschaamd worden, maar laat mij niet beschaamd worden, laat hen verschrikt worden, maar laat mij niet verschrikt worden. Breng over hen den dag des kwaads, en verbreek ze met eene dubbele verbreking.
[a] Ps. 35: 4; 40: 15. Jer. 15: 15.

19. Alzoo heeft de HEERE tot mij gezegd: Ga henen en sta in de poort van de kinderen des volks, door dewelke de koningen van Juda ingaan, en door dewelke zij uitgaan, ja in alle poorten van Jeruzalem;

20. En zeg tot hen: Hoort des HEEREN woord, gij koningen van Juda, en gansch Juda, en alle inwoners van Jeruzalem, die door deze poorten ingaat.

21. Zoo zegt de HEERE: [a]Wacht u op uwe zielen, en draagt geenen last op den Sabbathdag, noch brengt in door de poorten van Jeruzalem. [a] Neh. 13: 19.

22. Ook zult gijlieden geenen last uitvoeren uit uwe huizen op den Sabbathdag, noch eenig werk doen; maar gij zult den Sabbathdag heiligen, gelijk als Ik uwen [a]vaderen geboden heb.
[a] Ex. 20: 8; 23: 12; 31: 13. Ezech. 20: 12.

23. Maar zij hebben niet [a]gehoord, noch hun oor geneigd; maar zij hebben hunnen nek verhard, om niet te hooren, en om de tucht niet aan te nemen. [a] Jer. 11: 10; 13: 10; 16: 12.

24. Het zal dan geschieden, indien gij vlijtiglijk naar Mij zult hooren, spreekt de HEERE, dat gij geenen last door de poorten dezer stad op den Sabbathdag inbrengt, en gij den Sabbathdag heiligt, dat gij geen werk daarop doet;

25. [a]Zoo zullen door de poorten dezer stad ingaan koningen en vorsten, zittende op den troon van David, rijdende op wagenen en op paarden, zij en hunne vorsten, de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem; en deze stad zal bewoond worden in eeuwigheid. [a] Jer. 22: 4.

26. En zij zullen komen uit de steden van Juda, en uit de plaatsen rondom Jeruzalem, en uit het land van Benjamin, en uit de laagte, en van het gebergte, en van het zuiden, aanbrengende brandoffer, en slachtoffer, en spijsoffer, en wierook, en aanbrengende lofoffer, ten Huize des HEEREN.

27. Maar indien gij naar Mij niet zult hooren, om den Sabbathdag te heiligen, en om geenen last te dragen, als gij op den Sabbathdag door de poorten van Jeruzalem ingaat; zoo zal Ik een vuur in hare poorten aansteken, dat de paleizen van Jeruzalem zal verteren, en niet worden uitgeluscht.

HET XVIII KAPITTEL.

Het woord, dat tot Jeremía geschied is van den HEERE, zeggende:

2. Maak u op, en ga af [*in*] het huis des pottenbakkers; en aldaar zal Ik u mijne woorden doen hooren.

3. Zoo ging ik af [*in*] het huis des pottenbakkers; en zie, hij maakte een werk op de schijven.

4. En het vat, dat hij maakte, werd verdorven, als leem, in de hand des pottenbakkers. Toen maakte hij daarvan weder een ander vat, gelijk als het recht was in de oogen des pottenbakkers te maken.

5. Toen geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

6. [a]Zal Ik ulieden niet kunnen doen, gelijk deze pottenbakker, o huis Israëls? spreekt de HEERE. Zie [b]gelijk leem in de hand des pottenbakkers, alzoo zijt gijlieden in mijne hand, o huis Israëls.
[a] Jes. 45: 9. Rom. 9: 20. [b] Jes. 64: 8.

7. [*In*] een oogenblik zal Ik spreken over een volk en over een koninkrijk, dat Ik het zal [a]uitrukken, en afbreken, en verdoen. [a] Jer. 1: 10.

8. Maar [*indien*] datzelfde volk, over hetwelk Ik [*zulks*] gesproken heb, zich van zijne boosheid bekeert, zoo zal Ik berouw hebben over het kwaad, dat Ik het gedacht te doen.

9. Ook zal Ik [*in*] een oogenblik spreken over een volk en over een koninkrijk, dat Ik het zal bouwen en planten.

10. Maar [*indien*] het doet, wat kwaad is in mijne oogen, dat het naar mijne stemme niet hoort, zoo zal Ik berouw hebben over het goede, [*met*] hetwelk Ik gezegd had het te zullen weldoen.

11. Nu dan, spreek nu tot de mannen van Juda en tot de inwoners van Jeruzalem, zeggende: Zoo zegt de HEERE: Ziet, Ik formeer een kwaad tegen ulieden, en denk tegen ulieden eene gedachte. [*Zoo*] [a]bekeert u nu, een iegelijk van zijnen boozen weg, en maakt uwe wegen en uwe handelingen goed.
a 2 Kon. 17: 3.
Jer. 7: 3; 25: 5; 26: 13; 35: 15.

12. Doch zij zeggen: [a]Het is buiten hope; maar wij zullen naar onze gedachten wandelen, en wij zullen doen, een iegelijk het goeddunken van zijn boos hart. *a* Jer. 2: 25.

13. Daarom, zoo zegt de HEERE: [a]Vraagt nu onder de heidenen: wie heeft alzulks gehoord? De jonkvrouwe Israëls doet eene zeer afschuwelijke zaak. *a* Jer. 2: 10.

14. Zal men ook om eenen rotssteen des velds verlaten de sneeuw van Libanon? Zullen ook de vreemde, koude, vlietende wateren verlaten worden?

15. Nochtans heeft mijn volk Mij [a]vergeten; zij rooken der ijdelheid. Want zij hebben ze doen aanstooten op hunne wegen, [*op*] de [b]oude paden, opdat zij mochten wandelen in stegen van eenen weg, die niet opgehoogd is;
a Jer. 2: 32; 3: 21; 13: 25. *b* Jer. 6: 16.

16. Om hun land te stellen [a]tot eene ontzetting, [*tot*] eeuwige aanfluitingen. Al wie daar voorbijgaat, zal zich ontzetten, en met zijn hoofd schudden.
a Jer. 12: 11; 19: 8; 49: 13; 50: 13.

17. Als een [a]oostenwind zal Ik ze [b]verstrooien voor het aangezicht des vijands; Ik zal hun den nek en niet het aangezicht laten zien, ten dage huns verderfs. *a* Jes. 27: 8; 29: 6.
Jer. 4: 11, 12, 13. *b* Jer. 13: 24.

18. Toen zeiden zij: Komt aan, laat ons gedachten tegen Jeremía denken; want [a]de wet zal niet vergaan van den priester, noch de raad van den wijze, noch het woord van den profeet. Komt aan, en laat ons hem slaan met de [b]tong, en laat ons niet luisteren naar eenige zijner woorden.
a Mal. 2: 7. *b* Jer. 9: 8.

19. HEERE, luister naar mij, en hoor naar de stemme mijner twisters.

20. Zal dan kwaad voor goed vergolden worden? Want zij hebben mijne ziel eenen kuil gegraven. Gedenk, dat ik voor uw aangezichte gestaan heb, om goed voor hen te spreken, om uwe grimmigheid van hen af te wenden.

21. Daarom, geef hunne zonen den [a]honger over, en doe ze wegvloeien door het geweld des zwaards, en laat hunne vrouwen van kinderen beroofd en weduwen worden, en laat hunne mannen door den dood omgebracht, [*en*] hunne jongelingen met het zwaard geslagen worden in den strijd. *a* Ps. 109: 10.

22. Laat er een geschrei uit hunne huizen gehoord worden, wanneer Gij haastelijk eene bende over hen zult brengen; dewijl zij eenen kuil gegraven hebben om mij te vangen, en strikken verborgen voor mijne voeten.

23. Doch Gij, HEERE, weet al hunnen raad tegen mij ten doode; maak geene verzoening over hunne ongerechtigheid, en delg hunne zonde niet uit van voor uw aangezichte; maar laat ze nedergeveld worden voor uw aangezichte; handel [*alzoo*] met hen, ten tijde uws toorns.

HET XIX KAPITTEL.

Zoo zegt de HEERE: Ga henen en koop eene pottenbakkerskruik, en [*neem tot u*] van de oudsten des volks en van de oudsten der priesteren.

2. En ga uit naar het dal des zoons van Hinnom, dat voor de deur der Zonnepoort is, en roep aldaar uit de woorden, die Ik tot u spreken zal;

3. En zeg: Hoort des HEEREN woord, gij koningen van Juda en inwoners van Jeruzalem. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zie, Ik zal een kwaad brengen over deze plaatse, [*van*] hetwelk een ieder, die het hoort, zijne ooren [a]klinken zullen.
a 1 Sam. 3: 11. 2 Kon. 21: 12.

4. Omdat zij Mij [a]verlaten, en deze plaatse vervreemd, en aan andere goden daarin gerookt hebben, die zij niet gekend hebben, zij, noch hunne vaders, noch de koningen van Juda; en hebben deze plaatse vervuld met [b]bloed der onschuldigen. *a* Jes. 65: 11. Jer. 2: 13, 17, 19; 5: 7, 19; 15: 6; 17: 13. *b* Jer. 7: 6.

5. Want zij hebben de hoogten van Bääl gebouwd, om hunne zonen met vuur te verbranden, aan Bääl [*tot*] brandofferen, hetwelk Ik niet geboden, noch gesproken heb, noch in mijn hart is opgekomen.

6. Daarom, zie, [a]de dagen komen, spreekt de HEERE, dat deze plaatse niet meer zal genoemd worden het Tópheth, of dal des zoons van Hinnom, maar Moorddal. *a* Jer. 7: 32.

7. Want Ik zal den raad van Juda en Jeruzalem in deze plaatse verijdelen, en zal ze voor het aangezicht hunner vijanden doen vallen door het zwaard, en door de hand dergenen, die hunne ziel zoeken; en Ik zal hunne doode lichamen aan [a]het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde tot spijze geven. *a* Jer. 15: 3; 16: 4.

8. En Ik zal deze stad zetten tot eene ontzetting en tot eene aanfluiting; al wie voorbij haar gaat, zal zich ontzetten en fluiten over alle hare plagen.

9. [a]En Ik zal hunlieden het vleesch hunner zonen en het vleesch hunner dochteren doen eten, en zij zullen eten, een iegelijk het vleesch zijns naasten, in de belegering en in de benauwing, waarmede hen hunne vijanden, en die hunne ziel zoeken, benauwen zullen. *a* Lev. 26: 29. Deut. 28: 53. Klaagl. 4: 10.

10. Dan zult gij de kruik verbreken voor de oogen der mannen, die met u gegaan zijn;

11. En gij zult tot hen zeggen: Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Alzoo zal Ik dit volk en deze stad verbreken, gelijk als men een pottenbakkersvat verbreekt, dat niet weder geheel kan worden; en zij zullen ze in Tópheth [a]begraven, omdat er geene [*andere*] plaats zal zijn om te begraven. *a* Jer. 7: 32.

12. Zoo zal Ik aan deze plaatse doen, spreekt de HEERE, en aan hare inwoners; en dat, om deze stad te stellen als een Tópheth.

13. En de huizen van Jeruzalem en de huizen der koningen van Juda zullen, gelijk de plaatsen van Tópheth, onrein worden, met alle de huizen, op welker daken zij al het heir des hemels gerookt en aan vreemde goden [a]drankofferen geofferd hebben. *a* Jer. 7: 18.

14. Toen nu Jeremía van Tópheth kwam, waarhenen hem de HEERE gezonden had, om te profeteeren, stond hij in het voorhof van des HEEREN Huis, en zeide tot al het volk:

15. Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zie, Ik zal over deze stad, en over alle hare steden, al het kwaad brengen, dat Ik over haar gesproken heb; omdat zij hunnen [a]nek verhard hebben, om mijne woorden niet te hooren. *a* Jer. 7: 26; 17: 23.

HET XX KAPITTEL.

Als Páshur, de zoon van I'mmer, de priester (deze nu was bestelde overste in het Huis des HEEREN), Jeremía hoorde, die woorden profeteerende,

2. Zoo sloeg Páshur den profeet Jeremía, en hij stelde hem in de gevangenis, dewelke is in de bovenste poort van Benjamin, die aan het Huis des HEEREN is.

3. Maar het geschiedde des anderen daags, dat Páshur Jeremía uit de gevangenis voorbracht. Toen zeide Jeremía tot hem: De HEERE noemt uwen naam niet Páshur, maar Magór-missabíb.

4. Want zoo zegt de HEERE: Zie, Ik stel u tot eenen schrik voor uzelven en voor alle uwe liefhebbers. Die zullen vallen door het zwaard hunner vijanden, dat het uwe oogen aanzien. En Ik zal gansch Juda geven in de hand des konings van Bábel, die ze naar Bábel gevankelijk zal wegvoeren, en slaan ze met het zwaard.

5. Ook zal Ik geven al het vermogen dezer stad, en al haren arbeid, en al hare kostelijkheid, en alle schatten der koningen van Juda, Ik zal ze geven in de hand hunner vijanden; die zullen ze [a]rooven, zullen ze nemen, en zullen ze brengen naar Bábel. *a* Jer. 15: 13; 17: 3.

6. En gij, Páshur, en alle inwoners van uw huis, gijlieden zult gaan in de gevangenis; en gij zult te Bábel komen, en aldaar sterven, en aldaar begraven worden, gij en alle uwe vrienden, denwelken gij valschelijk geprofeteerd hebt.

7. HEERE, Gij hebt mij overreed, en ik ben overreed geworden; Gij zijt mij te sterk geweest, en hebt overmocht.

Ik ben den ganschen dag tot een belachen, een ieder van hen bespot mij.
8. Want sinds ik spreke, roep ik uit, ik roep geweld en verstoring; omdat mij des HEEREN woord den ganschen dag [a]tot smaad en tot schimp is.
a Jes. 57: 4.
9. Dies zeide ik: Ik zal Zijner niet gedenken, en niet meer in zijnen naam spreken. Maar het werd in mijn hart als een brandend vuur, besloten in mijne beenderen; en ik bemoeide mij om te verdragen, maar konde niet.
10. Want ik heb gehoord de naspraak van velen, [*van*] Magór-missabíb, [*zeggende:*] Geeft [*ons*] te kennen, en wij zullen het te kennen geven. Alle mijne vredegenooten nemen acht op mijne hinking; [*zij zeggen:*] Misschien zal hij overreed worden; dan zullen wij hem overmogen, en onze wrake van hem nemen.
11. Maar de HEERE is [a]met mij als een verschrikkelijk held; [b]daarom zullen mijne vervolgers struikelen, en niets vermogen; zij zijn zeer beschaamd geworden, omdat zij niet verstandiglijk gehandeld hebben; [c]het zal eene eeuwige schande zijn, zij zal niet vergeten worden.
a Jer. 1: 8, 19; 15: 20. b Jer. 17: 18. c Jer. 23: 40.
12. Gij dan, o HEERE der heirscharen, die den rechtvaardige [a]proeft, die de nieren en het harte ziet, laat mij uwe [b]wrake van hen zien, want ik heb U mijne twístzaak ontdekt.
a Jer. 11: 20; 12: 3. b Jer. 11: 20; 15: 15; 18: 19, enz.
13. Zingt den HEERE, prijst den HEERE; want Hij heeft de ziel des nooddruftigen uit de hand der boosdoeners verlost.
14. [a]Vervloekt zij de dag, op welken ik geboren ben; de dag, op welken mijne moeder mij gebaard heeft, zij niet gezegend.
a Jer. 15: 10.
15. [a]Vervloekt zij de man, die mijnen vader geboodschapt heeft, zeggende: U is een jonge zoon geboren; verblijdende hem grootelijks.
a Job 3: 3.
16. Ja die man zij, als de steden, die de HEERE heeft [a]omgekeerd, en het heeft Hem niet berouwd; en hij hoore in den morgenstond een geroep, en op den middagtijd een geschrei.
a Gen. 19.
17. Dat hij mij niet gedood heeft van de baarmoeder af! of mijne moeder mijn graf geweest is, of hare baarmoeder [*als van eene*], die eeuwiglijk zwanger is!
18. [a]Waarom ben ik toch uit de baarmoeder voortgekomen, om moeite en droefenis te zien, en dat mijne dagen in beschaamdheid vergaan?
a Job 3: 20.

HET XXI KAPITTEL

Het woord, dat van den HEERE geschied is tot Jeremía, als de koning Zedekía tot hem zond Páshur, den zoon van Málchía, en Zephánja, den zoon van Maäséja, den priester, zeggende:
2. Vraag toch den HEERE voor ons, want Nebucadrézar, de koning van Bábel, strijdt tegen ons; misschien zal de HEERE met ons doen naar alle zijne wonderen, dat hij van ons optrekke.
3. Toen zeide Jeremía tot hen: Zoo zult gijlieden tot Zedekía zeggen:
4. Zoo zegt de HEERE de God Israëls: Zie, Ik zal de krijgswapenen omwenden, die in ulieder hand zijn, met dewelke gij strijdt tegen den koning van Bábel en tegen de Chaldéën, die u belegeren, van buiten aan den muur; en Ik zal ze verzamelen in het midden van deze stad.
5. En Ikzelf zal tegen ulieden strijden, met eene uitgestrekte hand en met eenen sterken arm, ja met toorn, en met grimmigheid, en met groote verbolgenheid.
6. En Ik zal de inwoners dezer stad slaan, zoowel de menschen als de beesten; door eene groote pestilentie zullen zij sterven.
7. En daarna, spreekt de HEERE, zal Ik Zedekía, den koning van Juda, en zijne knechten, en het volk, en die in deze stad overgebleven zijn van de pestilentie, van het zwaard en van den honger, geven in de hand van Nebucadrézar, den koning van Bábel, en in de hand hunner vijanden, en in de hand dergenen, die hunne ziel zoeken; en hij zal ze slaan met de scherpte des zwaards; hij zal ze niet sparen, noch verschoonen, noch zich ontfermen.
8. En tot dit volk zult gij zeggen: Zoo zegt de HEERE: Ziet, Ik stel voor ulie-

der aangezicht den weg des levens en den weg des doods.

9. Die in deze stad [a]blijft, zal sterven door het zwaard, of door den honger, of door de pestilentie; maar die er uitgaat en valt tot de Chaldéën, die ulieden belegeren, die zal leven, en zijne ziel zal hem tot eenen buit zijn.
a Jer. 38: 2.

10. Want Ik heb mijn aangezichte tegen deze stad gesteld ten kwade, en niet ten goede, spreekt de HEERE. Zij zal gegeven worden in de hand des konings van Bábel, en hij zal ze met vuur verbranden.

11. En aangaande het huis des konings van Juda, hoort des HEEREN woord.

12. O huis Davids, zoo zegt de HEERE: [a]Richt des morgens recht, en verlost den beroofde uit de hand des verdrukkers; opdat mijne gramschap niet uitvare als een vuur, en brande dat niemand blusschen kunne, vanwege de boosheid uwer handelingen.
a Jer. 22: 3.

13. Zie, Ik [*wil*] aan u, gij inwoneresse des dals, gij rots van de vlakte, spreekt de HEERE; gijlieden die zegt: Wie zoude tegen ons afkomen? of wie zoude komen in onze woningen?

14. En Ik zal over ulieden bezoeking doen naar de vrucht uwer handelingen, spreekt de HEERE; en Ik zal een [a]vuur aansteken in haar woud; dat zal verteren al wat rondom haar is.
a Jer. 17: 27.

HET XXII KAPITTEL.

Alzoo zegt de HEERE; Ga af [*in*] het huis des konings van Juda, en spreek aldaar dit woord,

2. En zeg: Hoor het woord des HEEREN, gij koning van Juda, gij die zit op Davids troon; gij, en uwe knechten, en uw volk, die door deze poorten ingaan.

3. Zoo zegt de HEERE: [a]Doet recht en gerechtigheid, en redt den beroofde uit de hand des verdrukkers; en onderdrukt niet den [b]vreemdeling, den wees noch de weduwe; doet geen geweld, en vergiet geen onschuldig bloed in deze plaats.
a Jer. 21: 12. b Jer. 7: 6.

4. Want indien gijlieden deze zaak ernstelijk zult doen, [a]zoo zullen door de poorten van dit huis koningen ingaan, aan David op zijnen troon zittende, rijdende op wagen en op paarden, hij, en zijne knechten, en zijn volk.
a Jer. 17: 25.

5. Indien gij daarentegen deze woorden niet zult hooren, zoo heb Ik bij Mij gezworen, spreekt de HEERE, dat dit huis tot eene woestheid worden zal.

6. Want zoo zegt de HEERE van het huis des konings van Juda: Gij zijt Mij een Gílead, eene hoogte van Líbanon; [*maar*] zoo Ik u niet zette [*als*] eene woestijn [*en*] onbewoonde steden!

7. Want Ik zal [a]verdervers tegen u heiligen, elk met zijn gereedschap; die zullen uwe uitgelezene cederen omhouwen, en in het vuur werpen.
a Jer. 15: 6.

8. Dan zullen vele heidenen voorbij deze stad gaan, en zullen zeggen, een ieder tot zijnen naaste: [a]Waarom heeft de HEERE alzoo gedaan aan deze groote stad?
a Deut. 29: 24. 1 Kon. 9: 8.

9. En zij zullen zeggen: Omdat zij het verbond des HEEREN huns Gods hebben verlaten, en hebben zich voor andere goden nedergebogen, en die gediend.

10. Weent niet over den doode, en beklaagt hem niet; weent vrij over dien, die weggegaan is, want hij zal nimmermeer wederkomen, dat hij het land zijner geboorte zie.

11. Want zoo zegt de HEERE van Sállum, den zoon van Josía, koning van Juda, die in de plaats van zijnen vader Josía regeerde, die uit deze plaats is uitgegaan: Hij zal daar nimmermeer wederkomen.

12. Maar in de plaats, waarhenen zij hem gevankelijk hebben weggevoerd, zal hij sterven, en dit land zal hij niet meer zien.

13. Wee [a]dien, die zijn huis bouwt met ongerechtigheid, en zijne opperzalen met onrecht; die zijns naasten dienst om niet gebruikt, en geeft hem zijn arbeidsloon niet.
a Lev. 19: 13. Deut. 24: 14, 15. Hab. 2: 9.

14. Die daar zegt: Ik zal mij een zeer hoog huis bouwen, en doorluchtige opperzalen; en hij houwt zich vensteren uit, en het is bedekt met ceder, en aangestreken met menie.

15. Zoudt gij regeeren, omdat gij u

mengt met den ceder? Heeft niet uw vader gegeten en gedronken, en recht en gerechtigheid gedaan, [*en*] het ging hem toen wel?

16. Hij heeft de rechtzaak des ellendigen en nooddruftigen gericht; toen ging het [*hem*] wel. Is dat niet Mij te kennen? spreekt de HEERE.

17. Maar uwe oogen en uw hart zijn niet dan op uwe geldgierigheid, en op onschuldig bloed, om dat te vergieten, en op verdrukking en overlast, om [*die*] te doen.

18. Daarom zegt de HEERE alzoo van Jójakim, zoon van Josía, koning van Juda: [a]Zij zullen hem niet beklagen: Och mijn broeder! of, och zuster! zij zullen hem niet beklagen: Och heer! of, och zijne majesteit! *a* Jer. 16: 4, 5, 6.

19. Met eene ezelsbegrafenis zal hij begraven worden; men zal [*hem*] [a]sleepen en daarhenen [b]werpen, verre weg van de poorten van Jeruzalem.
a Jer. 15: 3. *b* Jer. 36: 30.

20. Klim op den Líbanon en roep, en verhef uwe stemme op den Básan; roep ook van de veren; maar alle uwe liefhebbers zijn verbroken.

21. Ik sprak u aan in uwen grooten voorspoed; [*maar*] gij zeidet: Ik zal [a]niet hooren. Dit is uw weg van uwe jeugd af, dat gij mijner stemme niet hebt gehoorzaamd. *a* Jer. 5: 23; 7: 23—28; 11: 7, 8; 13: 10, 11; 16: 12; 17: 23; 18: 12; 19: 15.

22. De wind zal alle uwe herders weiden, en uwe liefhebbers zullen in de gevangenis gaan; dan zult gij zekerlijk beschaamd en te schande worden vanwege alle uwe boosheid.

23. O gij, die nu [*als*] op den Líbanon woont, [*en*] in de cederen nestelt, hoe begenadigd zult gij zijn, als u de smarten zullen aankomen, het wee als eener barende [*vrouw*]!

24. [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de HEERE, ofschoon Chónja, de zoon van Jójakim, den koning van Juda, een zegelring ware aan mijne rechterhand, zoo zal Ik u toch van daar wegrukken.

25. En Ik zal u geven in de hand dergenen, die uwe ziel zoeken, en in de hand dergenen, voor welker aangezicht gij schrikt: namelijk in de hand van Nebucadrézar, den koning van Bábel, en in de hand der Chaldéën.

26. En Ik zal u, en uwe moeder, die u gebaard heeft, uitwerpen in een ander land, waarin gijlieden niet geboren zijt; en daar zult gij sterven.

27. En in het land, naar hetwelk hunne ziele verlangt om daar weder te komen, daarhenen zullen zij niet wederkomen.

28. Is dan deze man Chónja een veracht, verstrooid afgodisch beeld, of is hij een vat, waaraan men geenen lust heeft? Waarom zijn hij en zijn zaad uitgeworpen, ja weggeworpen in een land, dat zij niet kennen?

29. O land, land, land! hoor des HEEREN woord.

30. Zoo zegt de HEERE: Schrijft dezen zelfden man kinderloos, eenen man, [*die*] niet voorspoedig zal zijn in zijne dagen; want er zal niemand van zijn zaad voorspoedig zijn, zittende op den troon Davids en heerschende meer in Juda.

HET XXIII KAPITTEL.

Wee den [a]herderen, die de schapen mijner weide ombrengen en verstrooien, spreekt de HEERE. *a* Ezech. 34: 2.

2. Daarom zegt de HEERE, de God Israëls, alzoo van de herderen, die mijn volk weiden: Gijlieden hebt mijne schapen verstrooid, en hebt ze verdreven, en hebt ze niet bezocht; ziet, Ik zal over u bezoeken de boosheid uwer handelingen, spreekt de HEERE.

3. En Ik zal het overblijfsel mijner schapen zelf vergaderen uit alle de landen, waarhenen Ik ze verdreven heb; en Ik zal ze wederbrengen tot hunne kooien, en zij zullen vruchtbaar zijn en vermenigvuldigen.

4. En Ik zal [a]herderen over hen verwekken, die ze weiden zullen; en zij zullen niet meer vreezen, noch verschrikt worden, noch gemist worden, spreekt de HEERE. *a* Ezech. 34: 11, 12.

5. Zie, [a]de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik aan David eene rechtvaardige SPRUITE zal verwekken; die zal Koning zijnde regeeren, en voorspoedig zijn, en recht en gerechtigheid doen op de aarde. *a* Jes. 4: 2; 40: 11. Jer. 33: 14, 15. Dan. 9: 24. Luc. 1: 32, 33.

6. [a]In zijne dagen zal Juda verlost

worden, en Israël zeker wonen; en dit zal zijn naam zijn, waarmede men hem zal noemen: DE HEERE ONZE GERECHTIGHEID. a Deut. 33: 28.

7. Daarom, zie, [a]de dagen komen, spreekt de HEERE, dat zij niet meer zullen zeggen: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die de kinderen Israëls uit Egypteland heeft opgevoerd!
a Jer. 16: 14, 15.

8. Maar: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die het zaad van het huis Israëls heeft opgevoerd, en die het aangebracht heeft uit het land [van het noorden, en uit alle de landen, waarhenen Ik ze gedreven had! Want zij zullen wonen in hun land.

9. Aangaande de profeten: Mijn hart wordt in mijn binnenste gebroken, alle mijne beenderen bewegen zich; ik ben als een dronken man, en als een man, dien de wijn te boven gaat; vanwege den HEERE, en vanwege de woorden zijner heiligheid.

10. Want het land is [a]vol overspelers, want het land treurt vanwege den vloek, de weiden der woestijn verdorren; omdat hun loop boos is, en hunne macht niet recht. a Jer. 5: 7, 8; 9: 2.

11. Want beiden profeten en priesters zijn [a]huichelaars; zelfs in mijn Huis vind Ik hunne boosheid, spreekt de HEERE. a Jer. 6: 13; 8: 10; 14: 18.

12. Daarom zal hun weg hun zijn als zeer [a]gladde plaatsen in de [b]donkerheid; zij zullen aangedreven worden en daarin vallen; want Ik zal een kwaad over hen brengen [*in*] het jaar hunner bezoeking, spreekt de HEERE.
a Ps. 35: 6; 73: 18. b Jer. 13: 16.

13. Ik heb wel ongerijmdheid gezien in de profeten van Samaría, [*die*] door Báál profeteerden, en mijn volk Israël verleidden;

14. Maar in de profeten van Jeruzalem zie Ik afschuwelijkheid; zij bedrijven overspel, en gaan om met valschheid, en sterken de handen der boosdoeners, omdat zij zich niet bekeeren, een iegelijk van zijne boosheid. Zij allen zijn Mij als [a]Sodom en hare inwoners als Gomórra. a Jes. 1: 9.

15. Daarom zegt de HEERE der heirscharen van deze profeten alzoo: Zie, Ik zal ze met [a]alsem spijzigen, en met [b]galwater drenken; want van Jeruzalems profeten is de huichelarij uitgegaan in het gansche land. a Jer. 9: 15.
b Jer. 8: 14; 9: 15.

16. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Hoort niet naar de woorden der profeten, die u profeteeren; zij maken u ijdel; zij spreken het gezicht huns harten, niet uit des HEEREN mond.

17. Zij [a]zeggen steeds tot degenen, die Mij lasteren: De HEERE heeft het gesproken, gijlieden zult vrede hebben; en [*tot*] al wie naar zijns harten goeddunken wandelt, zeggen zij: Ulieden zal geen kwaad overkomen. a Jer. 6: 14; 8: 11. Ezech. 13: 10. Zach. 10: 2.

18. Want wie heeft in des HEEREN raad gestaan, en zijn woord gezien of gehoord? Wie heeft zijn woord aangemerkt en gehoord?

19. Zie, een [a]onweder des HEEREN, eene grimmigheid is uitgegaan, ja een pijnlijk onweder; het zal blijven op der goddeloozen hoofd. a Jer. 30: 23, 24.

20. Des HEEREN toorn zal zich niet afwenden, totdat Hij zal hebben gedaan, en totdat Hij zal hebben daargesteld de gedachten zijns harten. In het laatste der dagen zult gij [*met*] verstand daarop letten.

21. Ik heb die profeten [a]niet gezonden, nochtans hebben zij geloopen; Ik heb tot hen niet gesproken, nochtans hebben zij geprofeteerd. a Jer. 14: 14.

22. Maar zoo zij in mijnen raad hadden gestaan, zoo zouden zij mijn volk mijne woorden hebben doen hooren, en zouden ze afgekeerd hebben van hunnen boozen weg, en van de boosheid hunner handelingen.

23. Ben Ik een God van nabij, spreekt de HEERE, en niet een God van verre?

24. Zoude zich iemand in [a]verborgene plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zoude zien? spreekt de HEERE. Vervul Ik niet den hemel en de aarde? spreekt de HEERE.
a Ps. 139: 7, enz. Amos 9: 2, 3.

25. Ik heb gehoord wat de profeten zeggen, die in mijnen naam leugen profeteeren, zeggende: Ik heb gedroomd, ik heb gedroomd.

26. Hoe lang? Is er dan [*een droom*] in het hart der profeten, die de leugen profeteeren? Ja het zijn profeten van huns harten bedriegerij;

27. Die daar denken om mijn volk

mijnen naam te doen [a]vergeten, door hunne droomen, die zij, een ieder zijnen naaste, vertellen; gelijk als hunne vaders mijnen naam vergeten hebben door Bääl. *a* Richt. 3: 7; 8: 33, 34.

28. De profeet, bij welken een droom is, die vertelle den droom; en bij welken mijn woord is, die spreke mijn woord waarachtiglijk; wat heeft het stroo met het koren te doen? spreekt de HEERE?

29. Is mijn woord niet alzoo, als een vuur? spreekt de HEERE, en als een hamer, [*die*] eene steenrots te morzel slaat?

30. Daarom, zie, [a]Ik [*wil*] aan de profeten, spreekt de HEERE, die mijne woorden stelen, een ieder van zijnen naaste. *a* Deut. 18: 20. Jer. 14: 14, 15.

31. Zie, Ik [*wil*] aan de profeten, spreekt de HEERE, die hunne tong nemen, en spreken: Hij heeft [*het*] gesproken.

32. Zie, Ik [*wil*] aan degenen, die valsche droomen profeteeren, spreekt de HEERE, en vertellen die, en verleiden mijn volk met hunne leugenen en met hunne [a]lichtvaardigheid; daar Ik ze niet gezonden, en hun niets bevolen heb, en zij dit volk gansch geen nut doen, spreekt de HEERE. *a* Zeph. 3: 4.

33. Wanneer dan dit volk, of een profeet of priester u vragen zal, zeggende: Wat is des HEEREN last? zoo zult gij tot hen zeggen: Wat last? dat Ik ulieden verlaten zal, spreekt de HEERE.

34. En aangaande den profeet, of den priester, of het volk, dat zeggen zal: Des HEEREN last: dat Ik bezoeking zal doen over dien man en over zijn huis.

35. Aldus zult gijlieden zeggen, een iegelijk tot zijnen naaste, en een iegelijk tot zijnen broeder: Wat heeft de HEERE geantwoord, en wat heeft de HEERE gesproken?

36. Maar des HEEREN last zult gij niet meer gedenken; want voor een iegelijk zal zijn eigen woord een last zijn, dewijl gij verkeert de woorden des levenden Gods, des HEEREN der heirscharen, onzes Gods.

37. Aldus zult gij zeggen tot den profeet: Wat heeft u de HEERE geantwoord, en wat heeft de HEERE gesproken?

38. Maar dewijl gij zegt: Des HEEREN last; daarom, zoo zegt de HEERE: Omdat gij dit woord zegt: Des HEEREN last; daar Ik tot u gezonden heb, zeggende: Gij zult niet zeggen: Des HEEREN last;

39. Daarom ziet, Ik zal u ook ganschelijk vergeten, en u, mitsgaders de stad, die Ik u en uwen vaderen gegeven heb, van mijn aangezichte laten varen.

40. En Ik zal u eeuwige smaadheid aandoen, en [a]eeuwige schande, die niet zal worden vergeten. *a* Jer. 20: 11.

HET XXIV KAPITTEL.

De HEERE deed mij zien, en zie, er waren twee vijgekorven, gezet voor den Tempel des HEEREN; nadat [a]Nebucadrézar, koning van Babel, gevankelijk had weggevoerd Jechónja, den zoon Jójakim, den koning van Juda, mitsgaders de vorsten van Juda, en de timmerlieden, en de smeden, van Jeruzalem, en hen te Bábel gebracht had. *a* 2 Kon. 24: 15. 2 Kron. 36: 10.

2. [*In*] den éénen korf waren zeer goede vijgen, als de eerste rijpe vijgen zijn; maar [*in*] den anderen korf waren zeer slechte vijgen, die vanwege de slechtheid niet konden gegeten worden.

3. En de HEERE zeide tot mij: Wat ziet gij, Jeremía? En ik zeide: Vijgen; de goede vijgen zijn zeer goed, en de slechte zeer slecht, die vanwege de slechtheid niet kunnen gegeten worden.

4. Toen geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

5. Zoo zegt de HEERE, de God Israëls: Gelijk die goede vijgen, alzoo zal Ik kennen de gevankelijk weggevoerden van Juda, die Ik uit deze plaats naar het land der Chaldéën heb weggezonden, ten goede.

6. En Ik zal mijn oog op hen stellen ten goede, en zal ze [a]wederbrengen in dit land; en Ik zal ze bouwen, en niet afbreken, en zal ze planten, en niet uitrukken. *a* Jer. 16: 15.

7. [a]En Ik zal hun een hart geven om Mij te kennen, dat Ik de HEERE ben; [b]en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot eenen God zijn; want

zij zullen zich tot Mij met hun gansche hart bekeeren. *a* Deut. 30: 6. Jer. 32: 39. Ezech. 11: 19; 36: 26, 27. *b* Jer. 30: 22; 31: 33; 32: 38.

8. *a*En gelijk de slechte vijgen, die vanwege de slechtheid niet kunnen gegeten worden, (want aldus zegt de HEERE) alzoo zal Ik maken Zedekía, den koning van Juda, mitsgaders zijne vorsten, en het overblijfsel van Jeruzalem, die in dit land zijn overgebleven, en die in Egypteland wonen; *a* Jer. 29: 17.

9. *a*En Ik zal ze overgeven tot eene beroering ten kwade, allen koninkrijken der aarde; tot smaadheid en tot een spreekwoord, tot eene spotrede en tot eenen vloek, in alle de plaatsen, waarhenen Ik ze gedreven zal hebben. *a* Deut. 28: 25, 37. 1 Kon. 9: 7. 2 Kron. 7: 20. Jer. 15: 4; 29: 18; 34: 17; 42: 18.

10. En Ik zal onder hen zenden het zwaard, den honger en de pestilentie, totdat zij verteerd zullen zijn uit het land, dat Ik hun en hunnen vaderen gegeven had.

HET XXV KAPITTEL.

Het woord, dat tot Jeremía geschied is over het gansche volk van Juda, in het vierde jaar van Jójakim, zoon van Josía, koning van Juda (dit was het eerste jaar van Nebucadrézar, koning van Bábel);

2. Hetwelk de profeet Jeremía gesproken heeft tot het gansche volk van Juda, en tot alle de inwoners van Jeruzalem, zeggende:

3. Van het dertiende jaar van Josía, den zoon van A'mon, den koning van Juda, tot op dezen dag toe (dit is het drie en twintigste jaar) is het woord des HEEREN tot mij geschied; en ik heb tot ulieden gesproken, vroeg op zijnde en sprekende, maar gij hebt niet gehoord.

4. Ook heeft de HEERE tot u gezonden alle zijne knechten, de profeten, *a*vroeg op zijnde en zendende (maar gij hebt *b*niet gehoord, noch uw oor geneigd om te hooren. *a* Jer. 7: 13, 25; 11: 7. *b* Jer. 11: 7, 8, 10; 13: 10, 11; 16: 12; 17: 23; 18: 12; 19: 15; 22: 21.

5. Zeggende: *a*Bekeert u toch, een iegelijk van zijnen boozen weg en van de boosheid uwer handelingen, en woont in het land, dat de HEERE u en uwen vaderen gegeven heeft, van eeuw tot in eeuw. *a* 2 Kron. 17: 13. Jer. 18: 11; 35: 15. Jona 3: 8.

6. En wandelt andere goden niet na, om die te dienen, en u voor die neder te buigen; en vertoornt Mij niet door uwer handen werk, opdat Ik u geen kwaad doe.

7. Maar gij hebt naar Mij niet gehoord, spreekt de HEERE; opdat gij Mij vertoorndet door het werk uwer handen, uzelven ten kwade.

8. Daarom, zoo zegt de HEERE der heirscharen: Omdat gij mijne woorden niet hebt gehoord;

9. Zie, Ik zal zenden, en nemen alle geslachten van het noorden, spreekt de HEERE, en tot Nebucadrézar, den koning van Bábel, mijnen knecht; en zal ze brengen over dit land, en over zijne inwoners, en over alle deze volken rondom; en Ik zal ze verbannen, en zal ze stellen tot eene ontzetting, en tot eene *a*aanfluiting, en tot eeuwige woestheden. *a* Jer. 19: 8.

10. En Ik zal van hen doen vergaan *a*de stemme der vroolijkheid en de stemme der vreugde, de stemme des bruidegoms en de stemme der bruid, het geluid der molens en het licht der lamp. *a* Jes. 24: 7. Jer. 7: 34; 16: 9. Ezech. 26: 13.

11. En dit gansche land zal worden tot eene woestheid, tot eene ontzetting; en deze volken zullen den koning van Bábel dienen zeventig jaar.

12. Maar het zal geschieden, als de *a*zeventig jaren vervuld zijn, [*dan*] zal Ik over den koning van Bábel, en over dat volk, spreekt de HEERE, hunne ongerechtigheid bezoeken, mitsgaders over het land der Chaldéën, en zal dat stellen tot eeuwige verwoestingen. *a* 2 Kron. 36: 22. Ezra 1: 1. Jer. 29: 10. Dan. 9: 2.

13. En Ik zal over dat land brengen alle mijne woorden, die Ik daarover gesproken heb: al wat in dit Boek geschreven is, wat Jeremía geprofeteerd heeft over alle deze volken.

14. Want *a*van hen zullen zich doen dienen, die ook machtige volken en groote koningen zijn. Alzoo zal Ik hun vergelden naar hun doen, en naar het werk hunner handen. *a* Jer. 27: 7.

15. Want alzoo heeft de HEERE, de

God Israëls, tot mij gezegd: Neem dezen beker des [a]wijns der grimmigheid van mijne hand, en geef dien te drinken allen den volken, tot welken Ik u zende;
a Jer. 13: 12.

16. Dat zij drinken, en beven, en dol worden, vanwege het zwaard, dat Ik onder hen zal zenden.

17. En ik nam den beker van des HEEREN hand, en ik gaf te drinken aan alle de volken, tot welke de HEERE mij gezonden had:

18. [*Namelijk*] aan Jeruzalem, en de steden van Juda, en hare koningen, en hare vorsten; om die te stellen tot eene woestheid, tot eene ontzetting, tot eene aanfluiting, en tot eenen vloek, gelijk het is te dezen dage;

19. Aan Pharaö, den koning van [a]Egypte, en zijne knechten, en zijne vorsten, en al zijn volk; a Jer. 46.

20. En aan den ganschen gemengden hoop, en alle koningen des lands van Uz; en aan alle koningen van der [a]Philistijnen land, en aan A'skelon, en Gáza, en E'kron, en het overblijfsel van A'sdod; a Jer. 47: 4, enz.

21. [a]Aan E'dom, en [b]Móab, en de kinderen [c]Ammons; a Jer. 49: 7, enz.
b Jer. 48. c Jer. 49: 1, enz.

22. En aan alle koningen van [a]Tyrus, en alle koningen van Sídon; en aan de koningen der eilanden, die aan gene zijde der zee zijn; a Jer. 47: 4.

23. [a]Aan Dédan, en Théma, en Buz, en aan allen, die aan de [b]hoeken afgekort zijn; a Jer. 49: 8. b Jer. 9: 26.

24. En aan alle koningen van Arabië; en aan alle koningen des [a]gemengden hoops, die in de woestijn wonen;
a Jer. 49: 31.

25. En aan alle koningen van Zímri, en aan alle koningen van [a]E'lam, en aan alle koningen van Medië;
a Jer. 49: 34.

26. En aan alle koningen van het noorden, die nabij en die verre zijn, den éénen met den anderen; ja aan alle koninkrijken der aarde, die op den aardbodem zijn. En de koning van Sésach zal na hen drinken.

27. Gij dan zult tot hen zeggen: Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Drinkt, en wordt dronken, en spuwt, en valt neder, dat gij niet weder opstaat, vanwege het zwaard, dat Ik onder u zal zenden.

28. En het zal geschieden, wanneer zij weigeren zullen den beker van uwe hand te nemen om te drinken, dat gij tot hen zeggen zult: Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Gij zult zekerlijk drinken.

29. Want ziet, in de [a]stad, die naar mijnen naam genoemd is, begin Ik te plagen, en zoudt gij eenigszins onschuldig gehouden worden? Gij zult niet onschuldig worden gehouden; want Ik roep het zwaard over alle inwoners der aarde, spreekt de HEERE der heirscharen.
a 1 Petr. 4: 17.

30. Gij zult dan alle deze woorden tot hen profeteeren, en gij zult tot hen zeggen: De HEERE zal [a]brullen uit de hoogte, en zijne stemme verheffen uit de woning zijner heiligheid; Hij zal schrikkelijk brullen over zijne woonstede; Hij zal een vreugdegeschrei, als de [*druiven*]treders, uitroepen tegen alle inwoners der aarde.
a Joël 3: 16. Amos 1: 2.

31. Het geschal zal komen tot aan het einde der aarde; want de HEERE heeft eenen twist met de volken, Hij zal gerichte houden met alle vleesch. De goddeloozen die heeft Hij aan het zwaard overgegeven, spreekt de HEERE.

32. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Zie, een kwaad gaat er uit van volk tot volk, en een groot onweder zal er verwekt worden van de zijden der aarde.

33. En de verslagenen des HEEREN zullen te dien dage [*liggen*] van het [*ééne*] einde der aarde tot aan het [*andere*] einde der aarde; zij zullen niet [a]beklaagd, noch opgenomen, noch begraven worden; tot mest op den aardbodem zullen zij zijn. a Jer. 16: 4.

34. [a]Huilt, gij herders, en schreeuwt, en wentelt u [*in de asch*], gij heerlijken van de kudde; want uwe dagen zijn vervuld, dat men [b]slachten zal, en van uwe [c]verstrooiingen; dan zult gij vervallen als een kostelijk vat.
a Jer. 4: 8; 6: 26. b Jes. 65: 12.
Jer. 12: 3. c Jer. 9: 16; 13: 14, 24; 18: 17.

35. En de vlucht zal vergaan van de herders, en de ontkoming van de heerlijken der kudde.

36. Er zal zijn eene stemme des geroeps der herderen, en een gehuil der heerlijken van de kudde, omdat de HEERE hunne weide verstoort.
37. Want de landouwen des vredes zullen uitgeroeid worden, vanwege de hittigheid des toorns des HEEREN.
38. Hij heeft, als een jonge leeuw, zijne hutte verlaten; want hunlieder land is geworden tot eene verwoesting, vanwege de hittigheid des verdrukkers, ja vanwege de hittigheid zijns toorns.

HET XXVI KAPITTEL.

In het begin des koninkrijks van Jójakim, den zoon van Josía, koning van Juda, geschiedde dit woord van den HEERE, zeggende:
2. Zoo zegt de HEERE: Sta in het voorhof van het Huis des HEEREN, en spreek tot alle steden van Juda, die komen om aan te bidden [*in*] het Huis des HEEREN, alle de woorden, die Ik u geboden heb tot hen te spreken; doe er niet één woord af.
3. Misschien zullen zij hooren, en zich bekeeren, een iegelijk van zijnen boozen weg; zoo zoude Ik [a]berouw hebben over het kwaad, dat Ik hun denk te doen vanwege de boosheid hunner handelingen.
a Jer. 18: 8.
4. Zeg dan tot hen: Zoo zegt de HEERE: Zoo gijlieden naar Mij niet zult hooren, dat gij wandelt in mijne wet, die Ik voor uw aangezicht gegeven heb;
5. Hoorende naar de woorden mijner knechten, de profeten, die Ik tot u zende, zelf [a]vroeg op zijnde en zendende; doch gij niet gehoord hebt;
a Jer. 7: 13, 25; 11: 7; 25: 3.
6. Zoo zal Ik dit Huis stellen als [a]Silo, en deze stad zal Ik stellen tot eenen vloek allen volken der aarde.
a 1 Sam. 4: 12. Ps. 78: 60. Jer. 7: 12, 14.
7. En de priesters, en de profeten, en al het volk, hoorden Jeremía deze woorden spreken in het Huis des HEEREN.
8. Zoo geschiedde het, als Jeremía geëindigd had te spreken alles, wat de HEERE geboden had tot al het volk te spreken, dat de priesters en de profeten en al het volk hem grepen, zeggende: Gij zult den dood sterven.
9. Waarom hebt gij in den naam des HEEREN geprofeteerd, zeggende: Dit Huis zal worden als Sílo, en deze stad zal woest worden, dat er niemand wone? En het gansche volk werd vergaderd tegen Jeremía, in het Huis des HEEREN.
10. Als nu de vorsten van Juda deze woorden hoorden, gingen zij op uit het huis des konings [*naar het*] Huis des HEEREN; en zij zetten zich bij de deur der nieuwe poorte des HEEREN.
11. Toen spraken de priesters en de profeten tot de vorsten en tot al het volk, zeggende: Aan dezen man is een oordeel des doods, want hij heeft geprofeteerd tegen deze stad, gelijk als gij met uwe ooren gehoord hebt.
12. Maar Jeremía sprak tot alle de vorsten en tot al het volk, zeggende: De HEERE heeft mij gezonden, om tegen dit Huis en tegen deze stad te profeteeren alle de woorden, die gij gehoord hebt.
13. Nu dan, [a]maakt uwe wegen en uwe handelingen goed, en gehoorzaamt de stemme des HEEREN uws Gods; zoo zal het den HEERE berouwen over het kwaad, dat Hij tegen u gesproken heeft.
a Jer. 7: 3.
14. Doch ik, ziet, ik ben in uwe handen; doet mij, als het goed en als het recht is in uwe oogen;
15. Maar weet voorzeker, dat gij, zoo gij mij doodt, gewisselijk onschuldig bloed zult brengen op u, en op deze stad, en op hare inwoners; want in der waarheid, de HEERE heeft mij tot u gezonden, om alle deze woorden voor uwe ooren te spreken.
16. Toen zeiden de vorsten en al het volk tot de priesteren en tot de profeten: Aan dezen man is geen oordeel des doods, want hij heeft tot ons gesproken in den naam des HEEREN onzes Gods.
17. Ook stonden er mannen op, van de oudsten des lands, en spraken tot de gansche gemeente des volks, zeggende:
18. [a]Mícha, de Móraschthiet, heeft in de dagen van Hizkía, koning van Juda, geprofeteerd, en tot al het volk van Juda gesproken, zeggende: Zoo zegt de HEERE der heirscharen: [b]Sion zal [*als*] een akker geploegd, en Jeruzalem [*tot steen-*] hoopen worden, en de berg dezes Huizes tot hoogten eens wouds.
a Micha 1: 1. b Micha 3: 12.

19. Hebbén ook Hizkía, de koning van Juda, en gansch Juda hem ooit gedood? Vreesde hij niet den HEERE, en smeekte des HEEREN aangezichte, zoodat het den HEERE berouwde over het kwaad, dat Hij tegen hen gesproken had? Wij dan doen een groot kwaad tegen onze zielen.

20. Er was ook een man, die in den naam des HEEREN profeteerde, Uría, de zoon van Semája, van Kirjath-Jéarím; die profeteerde tegen deze stad en tegen dit land, naar alle de woorden van Jeremía.

21. En als de koning Jójakim, mitsgaders alle zijne geweldigen, en alle de vorsten, zijne woorden hoorden, zocht de koning hem te dooden. Als Uría [*dat*] hoorde, zoo vreesde hij, en vluchtte, en kwam in Egypte.

22. Maar de koning Jójakim zond mannen [*naar*] Egypte, E'lnathan, den zoon van A'chbor, en [*andere*] mannen met hem, naar Egypte.

23. Die voerden Uría uit Egypte, en brachten hem tot den koning Jójakim; en hij sloeg hem met het zwaard, en hij wierp zijn dood lichaam in de graven van de kinderen des volks.

24. Maar de hand van Ahikam, den zoon van Sáphan, was met Jeremía, dat men hem niet overgaf in de hand des volks, om hem te dooden.

HET XXVII KAPITTEL.

In het begin des koninkrijks van Jójakim, zoon van Josía, koning van Juda, geschiedde dit woord tot Jeremía, van den HEERE, zeggende:

2. Alzoo zeide de HEERE tot mij: Maak u banden en jukken, en [a]doe die aan uwen hals; *a* Jer. 28: 10.

3. En zend ze tot den koning van E'dom, en tot den koning van Môab, en tot den koning der kinderen A'mmons, en tot den koning van Tyrus, en tot den koning van Sídon, door de hand der boden, die te Jeruzalem tot Zedekía, den koning van Juda, komen;

4. En beveel hun aan hunne heeren te zeggen: Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zoo zult gij tot uwe heeren zeggen:

5. Ik heb gemaakt de aarde, den mensch en het vee, die op den aardbodem zijn, door mijne groote kracht en door mijnen uitgestrekten arm; en Ik [a]geef ze aan welken het recht is in mijne oogen. *a* Dan. 4: 14, 25.

6. En nu, Ik heb alle deze landen gegeven in de hand van Nebucadnézar, den koning van Bábel, [a]mijnen knecht; zelfs ook het gedierte des velds heb Ik hem gegeven, om hem te dienen. *a* Jer. 25: 9.

7. En alle volken zullen hem, en zijnen zoon, en zijns zoons zoon dienen; totdat ook de tijd zijns eigenen lands kome; dan zullen zich machtige volken en groote koningen van hem doen dienen.

8. En het zal geschieden: het volk en het koninkrijk, die hem, Nebucadnézar, den koning van Bábel, niet zullen dienen, en dat zijnen hals niet zal geven onder het juk des konings van Bábel; over dat volk zal Ik, spreekt de HEERE, bezoeking doen door het zwaard, en door den honger, en door de pestilentie, totdat Ik ze zal verteerd hebben door zijne hand.

9. Gijlieden dan, hoort niet naar uwe profeten, en naar uwe waarzeggers, en naar uwe droomers, en naar uwe guichelaars, en naar uwe toovenaars; dewelke tot u spreken, zeggende: Gij zult den koning van Bábel niet dienen.

10. Want zij profeteeren u valschheid, om u verre uit uw land te brengen, en dat Ik u uitstoote, en gij omkomt.

11. Maar het volk, dat zijnen hals zal brengen onder het juk des konings van Bábel, en hem dienen, dat zal Ik in zijn land laten, spreekt de HEERE, en het zal dat bouwen en daarin wonen.

12. Daarna sprak ik tot Zedekía, den koning van Juda, naar alle deze woorden, zeggende: Brengt uwe halzen onder het juk des konings van Bábel, en dient hem en zijn volk, zoo zult gij leven.

13. Waarom zoudt gij sterven, gij en uw volk, door het zwaard, door den honger en door de pestilentie, gelijk als de HEERE gesproken heeft van het volk, dat den koning van Bábel niet zal dienen?

14. Hoort dan niet naar de woorden der profeten, die tot u spreken, zeggende: Gij zult den koning van Bábel niet

dienen; want zij profeteeren u [a]valschheid. a Jer. 14: 14; 23: 21; 29: 8.

15. Want Ik heb ze niet gezonden, spreekt de HEERE, en zij profeteeren valschelijk in mijnen naam; opdat Ik u uitstoote, en gij omkomt, gij en de profeten, die u profeteeren.

16. Ook sprak ik tot de priesteren en tot dit gansche volk, zeggende: Zoo zegt de HEERE: Hoort niet naar de woorden uwer profeten, die u profeteeren, zeggende: Ziet, de vaten van des HEEREN Huis zullen nu [a]haast uit Bábel wedergebracht worden; want zij profeteeren u valschheid. a Jer. 28: 3.

17. Hoort niet naar hen, [*maar*] dient den koning van Bábel, zoo zult gijliedén leven. Waarom zoude deze stad [*tot*] eene woestheid worden?

18. Maar zoo zij profeten zijn, en zoo des HEEREN woord bij hen is, laat ze nu bij den HEERE der heirscharen voorbidden, opdat de vaten, die in het Huis des HEEREN, en het huis des konings van Juda, en te Jeruzalem zijn overgebleven, niet naar Bábel komen.

19. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen, van de pilaren, en van de zee, en van de stellingen, en van het overige der vaten, die in deze stad zijn overgebleven,

20. Die Nebucadnézar, de koning van Bábel, heeft weggenomen, als hij Jechónja, den zoon van Jójakim, koning van Juda, van Jeruzalem naar Bábel [a]gevankelijk wegvoerde, mitsgaders alle de edelen van Juda en Jeruzalem; a 2 Kon. 24: 14, 15.

21. Ja, zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, van de vaten, die [*in*] het Huis des HEEREN, en het huis des konings van Juda, en te Jeruzalem zijn overgebleven:

22. Naar Bábel zullen zij [a]gebracht worden, en aldaar zullen zij zijn; tot den dag toe, dat Ik ze bezoeken zal, spreekt de HEERE; dan zal Ik ze opvoeren, en zal ze [b]wederbrengen tot deze plaatse. a 2 Kon. 25: 13. 2 Kron. 36: 18. b 2 Kron. 36: 22. Jer. 29: 10.

HET XXVIII KAPITTEL.

Voorts geschiedde het in hetzelfde jaar, in het begin des koninkrijks van Zedekía, koning van Juda, in het vierde jaar, in de vijfde maand, [*dat*] Hanánja, zoon van A'zur, de profeet, die van Gíbeon was, tot mij sprak, in het Huis des HEEREN, voor de oogen der priesteren en des ganschen volks, zeggende:

2. Zoo spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, zeggende: Ik heb het juk des konings van Bábel verbroken.

3. In nog [a]twee volle jaren zal Ik tot deze plaatse wederbrengen alle de vaten van het Huis des HEEREN, die Nebucadnézar, de koning van Bábel, uit deze plaatse heeft weggenomen, en ze [*naar*] Bábel gebracht. a Jer. 27: 16.

4. Ook zal Ik Jechónja, den zoon van Jójakim, koning van Juda, en allen, die gevankelijk weggevoerd zijn van Juda, die te Bábel gekomen zijn, tot deze plaatse wederbrengen, spreekt de HEERE; want Ik zal het juk des konings van Bábel verbreken.

5. Toen sprak de profeet Jeremía tot den profeet Hanánja, voor de oogen der priesteren, en voor de oogen des ganschen volks, die in het Huis des HEEREN stonden;

6. En de profeet Jeremía zeide: Amen, de HEERE doe alzoo! De HEERE bevestige uwe woorden, die gij geprofeteerd hebt, dat Hij de vaten van des HEEREN Huis, en allen, die gevankelijk zijn weggevoerd, van Bábel wederbrenge tot deze plaatse.

7. Maar hoor nu dit woord, dat ik spreek voor uwe oören, en voor de ooren des ganschen volks:

8. De profeten, die voor mij en voor u van ouds geweest zijn, die hebben tegen vele landen en tegen groote koninkrijken geprofeteerd, van krijg, en van kwaad, en van pestilentie.

9. De profeet, die geprofeteerd zal hebben van vrede: als het woord van dien profeet komt, [*dan*] zal die profeet bekend worden, dat hem de HEERE in der waarheid gezonden heeft.

10. Toen nam de profeet Hanánja het juk van den hals van den profeet Jeremía, en hij verbrak het.

11. En Hanánja sprak voor de oogen des ganschen volks, zeggende: Zoo zegt de HEERE: Alzoo zal Ik verbreken het juk van Nebucadnézar, den koning van Bábel, in nog twee volle jaren.

van den hals van alle de volken. En de profeet Jeremía ging zijns weegs.

12. Doch des HEEREN woord geschiedde tot Jeremía (nadat de profeet Hanánja het juk van den hals van den profeet Jeremía verbroken had), zeggende:

13. Ga henen en spreek tot Hanánja, zeggende: Zoo zegt de HEERE: Houten jukken hebt gij verbroken; nu zult gij in plaats van die ijzeren jukken maken.

14. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ik heb een ijzeren juk gedaan aan den hals van alle deze volken, om Nebucadnézar, den koning van Bábel, te dienen, en zij zullen hem dienen; ja Ik heb hem ook het [a]gedierte des velds gegeven.
a Jer. 27: 6.

15. En de profeet Jeremía zeide tot den profeet Hanánja: Hoor nu, Hanánja: de HEERE heeft u niet gezonden, maar gij hebt gemaakt, dat dit volk op leugen vertrouwt.

16. Daarom, zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal u wegwerpen van den aardbodem; dit jaar zult gij sterven, omdat gij eenen [a]afval gesproken hebt tegen den HEERE. a Deut. 13: 5. Jer. 29: 32.

17. Alzoo stierf de profeet Hanánja in datzelfde jaar, in de zevende maand.

HET XXIX KAPITTEL.

Voorts zijn dit de woorden des briefs, dien de profeet Jeremía zond van Jeruzalem tot de overige oudsten, die gevankelijk waren weggevoerd, mitsgaders tot de priesteren, en tot de profeten, en tot het gansche volk, dat Nebucadnézar van Jeruzalem gevankelijk had weggevoerd naar Bábel;

2. (Nadat de koning Jechónja, en de koningin, en de kamerlingen, de vorsten van Juda en Jeruzalem, mitsgaders de timmerlieden en smeden, van Jeruzalem waren uitgegaan)
a 2 Kon. 24: 12, enz.

3. Door de hand van Elása, den zoon van Sáphan, en Gemárja, den zoon van Hilkía, die Zedekía, de koning van Juda, naar Bábel zond, tot Nebucadnézar, den koning van Bábel, zeggende:

4. Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, tot allen, die gevankelijk zijn weggevoerd, die Ik gevankelijk heb doen wegvoeren van Jeruzalem naar Bábel:

5. Bouwt huizen en woont [*daarin*], en plant hoven en eet de vrucht daarvan;

6. Neemt vrouwen, en gewint zonen en dochteren, en neemt vrouwen voor uwe zonen, en geeft uwe dochteren aan mannen, dat zij zonen en dochteren baren; en wordt aldaar vermenigvuldigd, en wordt niet verminderd.

7. En zoekt den vrede der stad, waarhenen Ik u gevankelijk heb doen wegvoeren, en bidt voor haar tot den HEERE; want in haren vrede zult gij vrede hebben.

8. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Laat uwe profeten en uwe waarzeggers, die in het midden van u zijn, u niet[a]bedriegen, en hoort niet naar uwe droomers, die gij doet droomen. a Jer. 14: 14: 23: 21; 27: 15.

9. Want zij profeteeren u valschelijk in mijnen naam; Ik heb ze niet gezonden, spreekt de HEERE.

10. Want zoo zegt de HEERE: Zekerlijk, als zeventig jaren te Bábel zullen vervuld zijn, zal Ik ulieden bezoeken, en Ik zal mijn goed woord over u verwekken, u wederbrengende tot deze plaatse.

11. Want Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de HEERE, gedachten des vredes, en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting.

12. Dan zult gij Mij [a]aanroepen, en henengaan, en tot Mij bidden; en Ik zal naar u hooren. a Dan. 9.

13. En gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw gansche hart.

14. En Ik zal van ulieden gevonden worden, spreekt de HEERE, en Ik zal uwe gevangenis wenden, en u [a]vergaderen uit alle de volken, en uit alle de plaatsen, waarhenen Ik u gedreven heb, spreekt de HEERE; en Ik zal u wederbrengen tot de plaats, vanwaar Ik u gevankelijk heb doen wegvoeren.
a Jer. 23: 3.

15. Omdat gij zegt: De HEERE heeft ons profeten naar Bábel verwekt;

16. Daarom zegt de HEERE alzoo, van den koning, die op Davids troon

it, en van al het volk, dat in deze tad woont, [*te weten,*] uwe broederen, ie met u niet zijn uitgegaan in de evangenis;

17. Alzoo zegt de HEERE der heircharen: Zie, Ik zal [a]het zwaard, den onger en de pestilentie onder hen zenen; en Ik zal ze maken als de afchuwelijke vijgen, die vanwege de lechtheid niet kunnen gegeten worien. *a* Jer. 24: 8, 10.

18. En Ik zal ze achterna jagen met et zwaard, met den honger en met de estilentie; en Ik zal ze [a]overgeven tot ene beroering, allen koninkrijken der arde: tot eenen vloek, en tot eenen chrik, en tot eene aanfluiting, en tot ene smaadheid, onder alle de volken, vaar Ik ze henen gedreven zal hebben; *a* Deut. 28: 25, 37. Jer. 15: 5; 24: 9, enz.

19. Omdat zij naar mijne woorden iet gehoord hebben, spreekt de HEERE, ls Ik mijne knechten, de profeten, tot ien zond, vroeg op zijnde en zendne; maar gijlieden hebt niet gehoord, preekt de HEERE.

20. Gij dan, hoort des HEEREN voord, gij allen, die gevankelijk zijt veggevoerd, die Ik van Jeruzalem naar Bábel heb weggezonden.

21. Zoo zegt de HEERE der heircharen, de God Israëls, van A'chab, oon van Kolája, en van Zedekía, zoon van Maäséja, die ulieden in mijnen naam valschelijk profeteeren: Zie, Ik zal ze geven in de hand van Nebucadnézar, ien koning van Bábel, en hij zal ze oor uwe oogen slaan.

22. En van hen zal een vloek genomen worden bij alle de gevankelijk veggevoerden van Juda, die in Bábel ijn, dat men zegge: De HEERE stelle u ls Zedekía, en als E'chab, die de koning an Bábel aan het vuur braadde;

23. Omdat zij eene dwaasheid deden n Israël, en overspel bedreven met de rouwen hunner naasten, en spraken iet woord valschelijk in mijnen naam, lat Ik hun niet geboden had; en Ik en degene, die het weet, en een geuige [*daarvan*], spreekt de HEERE.

24. Tot Semája nu, den Néchelamiet, ult gij spreken, zeggende:

25. Zoo spreekt de HEERE der heircharen, de God Israëls, zeggende: Omlat gij brieven in uwen naam gezonden hebt tot al het volk, dat te Jeruzalem is, en tot Zephánja, den zoon van Maäséja, den priester, en tot alle de priesteren, zeggende:

26. De HEERE heeft u tot priester gesteld, in plaats van den priester Jójada, dat gij opzieners zoudt zijn [*in*] des HEEREN Huis over allen man, die onzinnig is, en zich voor eenen profeet uitgeeft, dat gij dien stelt in de [a]gevangenis en in den stok; *a* Jer. 20: 1, 2, 3.

27. Nu dan, waarom hebt gij Jeremía, den A'nathothiet, niet gescholden, die zich bij ulieden voor eenen profeet uitgeeft?

28. Want daarom heeft hij tot ons [*naar*] Bábel gezonden, zeggende: Het zal lang duren; bouwt huizen en woont [*daarin*], en plant hoven en eet de vrucht daarvan.

29. Zephánja nu, de priester, had dezen brief gelezen voor de ooren van den profeet Jeremía.

30. Daarom geschiedde des HEEREN woord tot Jeremía, zeggende:

31. Zend henen tot allen, die gevankelijk weggevoerd zijn, zeggende: Zoo zegt de HEERE, van Semája, den Néchlamiet: Omdat Semája ulieden geprofeteerd heeft, daar Ik hem niet gezonden heb, en heeft gemaakt, dat gij [a]op leugen vertrouwt; *a* Jer. 28: 15.

32. Daarom zegt de HEERE alzoo: Zie, Ik zal bezoeking doen over Semája, den Néchlamiet, en over zijn zaad: hij zal niemand hebben, die in het midden dezes volks wone, en zal het goede niet zien, dat Ik mijnen volke doen zal, spreekt de HEERE; want hij heeft eenen [a]afval gesproken tegen den HEERE. *a* Jer 28: 16.

HET XXX KAPITTEL.

Het woord, dat tot Jeremía geschied is van den HEERE, zeggende:

2. Zoo spreekt de HEERE, de God Israëls, zeggende: Schrijf u alle de woorden, die Ik tot u gesproken heb, in een boek.

3. Want zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik de gevangenis van mijn volk, Israël en Juda, wenden zal, zegt de HEERE; en Ik zal ze wederbrengen in het land, dat Ik hunnen

vaderen gegeven heb, en zij zullen het erfelijk bezitten.

4. En dit zijn de woorden, die de HEERE gesproken heeft van Israël en van Juda.

5. Want zoo zegt de HEERE: Wij hooren eene stemme der verschrikking; er is vreeze en geen vrede.

6. Vraagt toch en ziet, of een manspersoon baart? Waarom zie Ik [*dan*] eens iegelijken mans handen op zijne lendenen, als van eene [a]barende [*vrouw*], en alle aangezichten veranderd in bleekheid? *a* Jer. 4: 31; 6: 24.

7. [a]O wee! want die dag is zóó groot, dat zijns gelijke niet geweest is; en het is een tijd van benauwdheid voor Jakob; nog zal hij daaruit verlost worden. *a* Joël 2: 11. Zeph. 1: 15.

8. Want het zal te dien dage geschieden, spreekt de HEERE der heirscharen, [*dat*] Ik zijn juk van uwen hals verbreken, en uwe banden verscheuren zal; en vreemden zullen zich niet meer van hem doen dienen.

9. Maar zij zullen dienen den HEERE hunnen God, en hunnen koning [a]David, dien Ik hun verwekken zal. *a* Ezech. 34: 23, 24; 37: 24. Hos. 3: 5.

10. Gij dan, vrees niet, [a]o mijn knecht Jakob, spreekt de HEERE, ontzet u niet, Israël; want zie, Ik zal u uit verre [*landen*] verlossen, en uw zaad uit het land hunner gevangenis; en Jakob zal wederkomen, en stille en gerust zijn, en er zal niemand zijn, die [*hem*] verschrikke. *a* Jes. 41: 13. 43: 5; 44: 1. Jer. 46: 28.

11. Want Ik ben met u, spreekt de HEERE, om u te verlossen; want Ik zal eene voleinding maken met alle de heidenen, waarhenen Ik u verstrooid heb; [a]maar met u zal Ik geene voleinding maken; maar Ik zal u kastijden met [b]mate, en u niet gansch onschuldig houden. *a* Jer. 4: 27; 5: 10, 18; 46: 28. *b* Jes. 27: 8. Jer. 10: 24.

12. Want zoo zegt de HEERE: Uwe breuke is [a]doodelijk, uwe plage is smartelijk. *a* Jer. 10: 19; 15: 18.

13. Er is niemand, die uwe zaak oordeelt, aangaande het gezwel; gij hebt geene heelpleisters.

14. Alle uwe [a]liefhebbers hebben u vergeten, zij vragen niet naar u; want Ik heb u geslagen [*met*] eens vijands plage, [*met*] de kastijding eens wreeden; om de grootheid uwer ongerechtigheid, [*omdat*] uwe zonden machtig veel zijn. *a* Jer. 22: 20.

15. Wat [a]krijt gij over uwe breuke, [*dat*] uwe smarte doodelijk is? Om de grootheid uwer ongerechtigheid, [*omdat*] uwe zonden [b]machtig veel zijn, heb Ik u deze dingen gedaan. *a* Jer. 13: 17. *b* Jer. 5: 6.

16. Daarom, allen, die u opeten, zullen [a]opgegeten worden, en alle uwe wederpartijders, zij allen zullen gaan in gevangenis; en die u berooven, zullen ter berooving zijn, en allen, die u plunderen, zal Ik ter plundering overgeven. *a* Ex. 33: 22. Jes. 41: 11. Jer. 10: 25.

17. Want Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uwe plagen genezen, spreekt de HEERE; omdat zij u noemen: De verdrevene. Het is Sion, [*zeggen zij,*] niemand vraagt naar haar.

18. Zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal de gevangenis der tenten Jakobs wenden, en Mij over zijne woningen ontfermen; en de stad zal herbouwd worden op haren hoop, en het paleis zal liggen naar zijne wijze.

19. En van hen zal dankzegging uitgaan, en eene stemme [a]der spelenden; en Ik zal ze vermeerderen, en zij zullen niet verminderd worden, en Ik zal ze verheerlijken, en zij zullen niet gering worden. *a* Jer. 31: 4.

20. En zijne zonen zullen zijn als eertijds, en zijne gemeente zal voor mijn aangezichte bevestigd worden; en Ik zal bezoeking doen over alle zijne onderdrukkers.

21. En zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerscher uit het midden van hem voortkomen; en Ik zal hem doen naderen, en hij zal tot Mij genaken; want wie is hij, die met zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken? spreekt de HEERE.

22. En gij zult [a]Mij tot een volk zijn, en Ik zal u tot eenen God zijn. *a* Jer. 24: 7; 31: 1, 33; 32: 38.

23. Zie, een [a]onweder des HEEREN, eene grimmigheid is uitgegaan, een aanhoudend onweder; het zal blijven op het hoofd der goddeloozen. *a* Jer. 23: 19; 25: 32.

24. De hittigheid van des HEEREN toorn zal zich niet afwenden, totdat

Hij gedaan, en totdat Hij daargesteld zal hebben de gedachten zijns harten; in het laatste der dagen zult gij daarop letten.

HET XXXI KAPITTEL.

Ter zelver tijd, spreekt de HEERE, zal Ik allen geslachten Israëls tot eenen God zijn; en zij zullen Mij tot een volk zijn.

2. Zoo zegt de HEERE: Het volk der overgeblevenen van het zwaard heeft genade gevonden in de woestijn, [*namelijk*] Israël, als Ik henenging om hem tot rust te brengen.

3. De HEERE is mij verschenen van verre [*tijden*]. Ja Ik heb u liefgehad [*met*] eene eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken [*met*] goedertierenheid.

4. Ik zal u weder bouwen, en gij zult gebouwd worden, o jonkvrouwe Israëls; gij zult weder versierd zijn met uwe trommelen, en uitgaan met den rei [a]der spelenden. a Jer. 30: 19.

5. Gij zult weder [a]wijngaarden planten op de bergen van Samaria; de planters zullen planten, en de vrucht genieten. a Jes. 65: 21.

6. Want er zal een dag zijn, [*waarin*] de hoeders op Ephraïms gebergte zullen roepen: [a]Maakt ulieden op, en laat ons opgaan [*naar*] Sion, tot den HEERE onzen God. a Jes. 2: 2, 3. Mich 4: 2.

7. Want zoo zegt de HEERE: Roept luide over Jakob [*met*] vreugde, en juicht vanwege het hoofd der heidenen; doet het hooren, lofzingt, en zegt: O HEERE, behoud uw volk, het overblijfsel van Israël.

8. Zie, Ik zal ze aanbrengen uit het land van het noorden, en zal ze vergaderen van de zijden der aarde; onder hen zullen zijn blinden en lammen, zwangeren en barenden te zamen; [*met*] eene groote gemeente zullen zij herwaarts wederkomen. a Jer. 3: 18.

9. Zij zullen komen met geween, en met smeekingen zal Ik ze voeren; Ik zal ze leiden aan de waterbeken, in eenen rechten weg, waarin zij zich niet zullen stooten; want Ik ben Israël tot eenen Vader, en Ephraïm die is mijn [a]eerstgeborene. a Ex. 4: 22.

10. Hoort des HEEREN woord, gij heidenen, en verkondigt in de eilanden die verre zijn, en zegt: Hij, die Israël verstrooid heeft, zal hem weder vergaderen, en hem bewaren als een herder zijne kudde.

11. Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen, [a]die sterker was dan hij. a Jes. 40: 10; 49: 24, 25.

12. Dies zullen zij komen, en op de hoogte van Sion juichen, en toevloeien tot des HEEREN goed: tot het koren, en tot den most, en tot de olie, en tot de jonge schapen en runderen; en hunne ziele zijn als een [a]gewaterde hof, en zij zullen voortaan niet meer treurig zijn. a Jes. 61: 11.

13. Dan zal zich de jonkvrouwe verblijden in den rei, daartoe de jongelingen en ouden te zamen; want Ik zal hunlieder rouwe in vroolijkheid veranderen, en zal ze troosten, en zal ze verblijden naar hunne droefenis.

14. En Ik zal de ziele der priesteren [*met*] vettigheid dronken maken; en mijn volk zal met mijn goed verzadigd worden, spreekt de HEERE.

15. Zoo zegt de HEERE: [a]Er is eene stemme gehoord in Ráma, eene klage, een zeer bitter geween; Rachel weent over hare kinderen; zij weigert zich te laten troosten over hare kinderen, omdat zij niet zijn. a Matth. 2: 17, 18.

16. Zoo zegt de HEERE: Bedwing uwe stemme van geween, en uwe oogen van tranen; want er is loon voor uwen arbeid, spreekt de HEERE; want zij zullen uit des vijands land wederkomen.

17. En er is verwachting voor uwe nakomelingen, spreekt de HEERE; want [*uwe*] kinderen zullen wederkomen tot hunne landpale.

18. Ik heb wel gehoord, dat zich Ephraïm beklaagt, [*zeggende*:] Gij hebt mij getuchtigd, en ik ben getuchtigd geworden, als een kalf, *dat [*aan het juk nog*] niet gewend is. [a]Bekeer mij, zoo zal ik bekeerd zijn; want Gij zijt de HEERE mijn God. a Klaagl. 5: 21.

19. Zekerlijk, [a]nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik mijzelven ben bekend gemaakt, heb ik op de heup geklopt; ik ben beschaamd, ja ook schaamrood geworden, omdat

* Stat.-overz.: ongewend. Dit thans ongebruikelijke woord kon niet staan blijven.

ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb. a Deut. 30: 2.

20. Is [*niet*] Ephraïm Mij een dierbare zoon? Is hij [*Mij niet*] een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstelijk aan hem; daarom rommelt mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de HEERE.

21. Richt u merkteekenen op, stel u spitse pilaren, zet uw hart op de baan, [*op*] den weg, [*dien*] gij gewandeld hebt; keer weder, o jonkvrouwe Israëls, keer weder tot deze uwe steden.

22. Hoe lang zult gij u onttrekken, gij afkeerige dochter? Want de HEERE heeft wat nieuws op de aarde geschapen: De vrouwe zal den man omvangen.

23. Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Dit woord zullen zij nog zeggen in het land van Juda, en in zijne steden, als Ik hunne gevangenis wenden zal: De HEERE zegene u, gij [a]woning der gerechtigheid, gij berg der heiligheid.
a Jer. 50: 7.

24. En Juda, mitsgaders alle zijne steden, zullen te zamen daarin wonen; de akkerlieden, en [*die*] met de kudden reizen.

25. Want Ik heb de vermoeide ziele dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige ziele vervuld.

26. (Hierop ontwaakte ik, en zag toe, en mijn slaap was mij zoet.)

27. Zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik het huis van Israël en het huis van Juda bezaaien zal [*met*] zaad van menschen en zaad van beesten.

28. En het zal geschieden, gelijk als Ik over hen gewaakt heb, om uit te rukken, en af te breken, en te verstoren, en te verderven, en kwaad aan te doen, alzoo zal Ik over hen waken, om te bouwen en te planten, spreekt de HEERE.

29. In die dagen zullen zij niet meer zeggen: [a]De vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en der kinderen tanden zijn stomp geworden.
a Ezech. 18: 2, enz.

30. Maar een iegelijk zal om zijne ongerechtigheid sterven; een ieder mensch, die onrijpe druiven eet, zijne tanden zullen stomp worden.

31. Zie, [a]de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken. a Hebr. 8: 8.

32. Niet naar het verbond, dat Ik met hunne vaderen gemaakt heb, ten dage als Ik hunne hand aangreep, om ze uit Egypteland uit te voeren; welk mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik ze getrouwd had, spreekt de HEERE.

33. Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israël maken zal, spreekt de HEERE: Ik zal mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun [a]tot eenen God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.
a Jer. 24: 7; 30: 22; bov. vers. 1.

34. En zij zullen niet meer, een iegelijk zijnen naaste, en een iegelijk zijnen broeder, leeren, zeggende: Kent den HEERE; want [a]zij zullen Mij allen kennen, van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de HEERE; [b]want Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken. a Jes. 54: 13. Joh. 6: 45.
b Jer. 33: 8. Micha 7: 18. Hand. 10: 43.

35. Zoo zegt de HEERE, die de [a]zon ten lichte geeft des daags, de ordeningen der maan en der sterren ten lichte des nachts; [b]die de zee klieft, dat hare golven bruisen, HEERE der heirscharen is zijn naam: a Gen. 1: 16.
b Jes. 51: 15.

36. Indien deze ordeningen van voor mijn aangezichte zullen wijken, spreekt de HEERE, zoo zal ook het zaad Israëls ophouden, dat het geen volk zij voor mijn aangezichte, alle de dagen.

37. Zoo zegt de HEERE: Indien de hemelen daarboven gemeten, en de fondamenten der aarde beneden doorgrond kunnen worden, zoo zal Ik ook het gansche zaad Israëls verwerpen, om alles wat zij gedaan hebben, spreekt de HEERE.

38. Zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat deze stad den HEERE zal herbouwd worden, van den toren Hanáneël af tot aan de Hoekpoort.

39. En het meetsnoer zal wijders

ter zijde van deze uitgaan tot aan den heuvel Gáreb, en zich naar Góath omwenden.

40. En het gansche dal der doode lichamen, en der asch, en alle de velden tot aan de beek Kídron, tot aan den hoek van de Paardenpoort tegen het oosten, zal den HEERE eene heiligheid zijn; er zal niets weder uitgerukt noch afgebroken worden in eeuwigheid.

HET XXXII KAPITTEL.

Het woord, dat tot Jeremia geschied is van den HEERE, in het tiende jaar van Zedekía, koning van Juda; dit jaar was het achttiende jaar van Nebucadrézar.

2. (Het heir nu des konings van Bábel belegerde toen Jeruzalem; en de profeet Jeremía was opgesloten in het voorhof der bewaring, dat in het huis des konings van Juda is.

3. Want Zedekía, de koning van Juda, had hem opgesloten, zeggende: Waarom profeteert gij, zeggende: Zoo zegt de HEERE: Zie, Ik geef deze stad in de hand des konings van Bábel, en hij zal ze innemen;

4. En Zedekía, de koning van Juda, zal van de hand der Chaldéën niet ontkomen; maar [a]hij zal zekerlijk gegeven worden in de hand des konings van Bábel, en zijn mond zal tot diens mond spreken, en zijne oogen zullen diens oogen zien; *a* Jer. 34: 3.

5. En hij zal Zedekía naar Bábel voeren, en aldaar zal hij zijn, totdat Ik hem bezoeke, spreekt de HEERE. Of gijlieden al tegen de Chaldéën strijdt, gij zult [*toch*] geen geluk hebben.)

6. Jeremía dan zeide: Des HEEREN woord is tot mij geschied, zeggende:

7. Zie, Hanámeël, de zoon van Sállum, uwen oom, zal tot u komen, zeggende: Koop u mijn veld, dat bij A'natoth is, want gij hebt het recht van lossing, om te koopen.

8. Alzoo kwam Hanámeël, mijns ooms zoon, naar des HEEREN woord, tot mij in het voorhof der bewaring, en zeide tot mij: Koop toch mijn veld, hetwelk is bij A'nathoth, dat in het land van Benjamin is; want gij hebt het erfrecht, en gij hebt de lossing, koop [*het*] voor u. Toen merkte ik, dat het des HEEREN woord was.

9. Dies kocht ik van Hanámeël, mijns ooms zoon, het veld, dat bij A'nathoth is; en ik woog hem het geld toe, zeventien zilveren Sikkelen.

10. En ik onderschreef den brief en verzegelde [*dien*], en deed [*het*] getuigen betuigen, als ik het geld op de weegschaal gewogen had.

11. En ik nam den koopbrief, die verzegeld was [*naar*] het gebod en de inzettingen, en den openen [*brief*];

12. En ik gaf den koopbrief aan Báruch, den zoon van Neríja, den zoon van Machséja, voor de oogen van Hanámeël, mijns ooms [*zoon*], en voor de oogen der getuigen, die den koopbrief hadden onderschreven; voor de oogen van alle de Joden, die in het voorhof der bewaring zaten;

13. En ik beval Báruch voor hunne oogen, zeggende:

14. Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Neem deze brieven, dezen koopbrief, zoo den verzegelden als dezen openen brief, en doe ze in een aarden vat, opdat zij vele dagen mogen bestaan.

15. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Er zullen nog huizen, en velden, en wijngaarden in dit land gekocht worden

16. Voorts, nadat ik den koopbrief aan Báruch, den zoon van Neríja, gegeven had, bad ik tot den HEERE, zeggende:

17. Ach, Heere HEERE, zie, Gij hebt de hemelen en de aarde gemaakt, door uwe groote kracht en door uwen uitgestrekten arm; geen ding is U te wonderlijk.

18. [a]Gij, die goedertierenheid doet aan duizenden, en de ongerechtigheid der vaderen vergeldt in den schoot hunner kinderen na hen; Gij groote, Gij geweldige God, wiens naam is HEERE der heirscharen. *a* Ex. 34; 7.

19. Groot van [a]raad en machtig van daad; (want uwe [b]oogen zijn open over alle wegen der menschenkinderen, om een iegelijk te [c]geven naar zijne wegen, en naar de vrucht zijner handelingen.) *a* Jes. 28: 29. *b* Job 34: 21. Spr. 5: 21. Jer. 16: 17. *c* Jer. 17: 10.

20. Gij, die teekenen en wonderen gesteld hebt in Egypteland, tot op dezen dag, zoo in Israël, als onder [*andere*] menschen, en hebt U eenen naam gemaakt, als hij is te dezen dage;

21. En hebt uw volk Israël [a]uit Egypteland uitgevoerd, door teekenen en door wonderen, en door eene sterke hand, en door eenen uitgestrekten arm, en door groote verschrikking;
[a] Ex. 6: 6. 2 Sam. 7: 23. 1 Kron. 17: 21.

22. En hebt hun dit land gegeven, dat Gij hunnen vaderen gezworen hadt hun te zullen geven, een land vloeiende van melk en honig.

23. Zij zijn er ook ingekomen en hebben het erfelijk bezeten, maar hebben uwer stemme niet gehoorzaamd, en in uwe wet niet gewandeld; zij hebben niets gedaan van alles, wat Gij hun geboden hadt te doen. Dies hebt Gij hun al dit kwaad doen bejegenen.

24. Zie, de wallen! Zij zijn gekomen aan de stad, om die in te nemen, en de stad is gegeven in de hand der Chaldéën, die tegen haar strijden; vanwege het zwaard en den honger en pestilentie; en wat Gij gesproken hebt, is geschied, en zie, Gij ziet [*het*].

25. Evenwel hebt Gij tot mij gezegd, Heere HEERE: Koop u dat veld voor geld, en doe [*het*] getuigen betuigen. Daar de stad in der Chaldéën hand gegeven is!

26. Toen geschiedde des HEEREN woord tot Jeremía, zeggende:

27. Zie, Ik ben de HEERE, de [a]God van alle vleesch; zoude Mij eenig ding te wonderlijk zijn? [a] Num. 16: 22.

28. Daarom zegt de HEERE alzoo: Zie, Ik geef deze stad in de hand der Chaldéën, en in de hand van Nebucadrézar, den koning van Bábel, en hij zal ze innemen.

29. En de Chaldéën, die tegen deze stad strijden, zullen er inkomen, en deze stad met vuur aansteken, en zullen ze [a]verbranden, met de huizen, op welker daken zij aan Bааl gerookt, en anderen goden drankofferen geofferd hebben, om Mij te vertoornen. [a] Jer. 21: 10.

30. Want de kinderen Israëls en de kinderen van Juda hebben van hunne jeugd aan alleenlijk gedaan wat kwaad was in mijne oogen; want de kinderen Israëls hebben Mij door het werk hunner handen alleenlijk vertoornd, spreekt de HEERE.

31. Want tot mijnen toorn en tot mijne grimmigheid is Mij deze stad geweest, van den dag af, dat zij haar gebouwd hebben, tot op dezen dag toe; opdat Ik haar van mijn aangezichte wegdeed;

32. Om alle de boosheid der kinderen Israëls en der kinderen van Juda, die zij gedaan hebben om Mij te vertoornen; zij, hunne koningen, hunne vorsten, hunne priesteren, en hunne profeten, en de mannen van Juda, en de inwoners van Jeruzalem;

33. Die Mij den [a]nek hebben toegekeerd en niet het aangezicht; hoewel Ik ze leerde, [b]vroeg op zijnde en leerende, evenwel hoorden zij niet, om tucht aan te nemen; [a] Jer. 2: 27; 7: 24. [b] Jer. 7: 13, 25; 25: 3; 26: 5; 29: 19.

34. Maar zij hebben hunne verfoeiselen gesteld in het Huis, dat naar mijnen naam genoemd is, om dat te verontreinigen;

35. En zij hebben de [a]hoogten van Bааl gebouwd, die in het dal des zoons van Hinnom zijn, om hunne zonen en hunne dochteren voor Mólech door [*het vuur*] te laten gaan; hetwelk Ik hun niet heb geboden, noch in mijn hart is opgekomen, dat zij dezen gruwel zouden doen; opdat zij Juda mochten doen zondigen. [a] Jer. 19: 5.

36. En nu, daarom zegt de HEERE de God Israëls alzoo, van deze stad, waar gij van zegt: Zij is gegeven in de hand des konings van Bábel, door het zwaard, en door den honger, en door de pestilentie:

37. Zie, Ik zal hen [a]vergaderen uit alle de landen, waarhenen Ik ze zal verdreven hebben in mijnen toorn, en in mijne grimmigheid, en in groote verbolgenheid; en Ik zal ze tot deze plaats wederbrengen, en zal ze zeker doen wonen. [a] Jer. 23: 3; 29: 14; 31: 10.

38. [a]Ja zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot eenen God zijn. [a] Jer. 24: 7; 30: 22; 31: 1, 33.

39. En Ik zal hun eenerlei hart en eenerlei weg geven, om Mij te vreezen alle de dagen, hun ten goede, mitsgaders hunnen kinderen na hen.

40. En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen

niet zal afkeeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal mijne vreeze in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken.

41. En Ik zal Mij over hen verblijden, dat Ik hun weldoe; en Ik zal ze getrouwelijk in dit land [a]planten, met mijn gansche hart en met mijne gansche ziele. [a] Jer. 24: 6. Amos 9: 15.

42. Want zoo zegt de HEERE: Gelijk als Ik over dit volk gebracht heb al dit groote kwaad, alzoo zal Ik over hen brengen al het goede, dat Ik over hen spreke.

43. En er zullen velden gekocht worden in dit land, waarvan gij zegt: Het is woest, dat er geen mensch noch beest in is; het is in der Chaldéën hand gegeven.

44. Velden zal men voor geld koopen, en de brieven onderschrijven, en verzegelen, en getuigen doen betuigen, in het land van Benjamin, en in de plaatsen rondom Jeruzalem, en in de steden van Juda, en in de steden van het gebergte, en in de steden der laagte, en in de steden van het zuiden; want Ik zal hunne gevangenis wenden, spreekt de HEERE.

HET XXXIII KAPITTEL.

Voorts geschiedde des HEEREN woord ten tweeden male tot Jeremía, als hij nog in het voorhof der bewaring was opgesloten, zeggende:

2. Zoo zegt de HEERE, die het doet, de HEERE, die dat formeert, opdat Hij het bevestige, HEERE is zijn naam:

3. Roep tot Mij, en Ik zal u antwoorden, en Ik zal u bekend maken groote en vaste dingen, die gij niet weet.

4. Want zoo zegt de HEERE, de God Israëls, van de huizen dezer stad, en van de huizen der koningen van Juda, die door de wallen en door het zwaard zijn afgebroken:

5. Er zijn er [*wel*] ingekomen, om te strijden tegen de Chaldéën, maar het is om die te vullen met doode lichamen van menschen, die Ik verslagen heb in mijnen toorn en in mijne grimmigheid; en omdat Ik mijn aangezichte van deze stad verborgen heb, om al hunlieder boosheid.

6. Zie, Ik zal haar de gezondheid en de genezing doen rijzen, en zal henlieden genezen, en zal hun openbaren overvloed van vrede en waarheid.

7. En Ik zal de [a]gevangenisse van Juda en de gevangenisse van Israël wenden, en zal hen [b]bouwen als in het eerste. [a] Jer. 32: 44. [b] Jer. 24: 6; 31: 4.

8. En Ik zal ze reinigen van al hunne ongerechtigheid, [*met*] dewelke zij tegen Mij gezondigd hebben; en Ik zal [a]vergeven alle hunne ongerechtigheden, [*met*] dewelke zij tegen Mij gezondigd en met dewelke zij tegen Mij overtreden hebben. [a] Jer. 31: 34.

9. En het zal Mij zijn tot eenen vroolijken naam, tot eenen roem en tot een sieraad bij alle heidenen der aarde, die al het goede zullen hooren, dat Ik hun doe; en zij zullen vreezen en beroerd zijn over al het goede, en over al den vrede, dien Ik haar beschikke.

10. Alzoo zegt de HEERE: In deze plaatse (waar gij van zegt: Zij is woest, dat er geen mensch en geen beest in is), in de steden van Juda, en op de straten van Jeruzalem, die [*zoo*] verwoest zijn, dat er geen mensch, en geen inwoner, en geen beest in is, zal wederom gehoord worden

11. [a]De stemme der vroolijkheid en de stemme der blijdschap, de stemme des bruidegoms en de stemme der bruid, de stemme dergenen, die zeggen: Looft den HEERE der heirscharen, want de HEERE is goed, want zijne goedertierenheid is in eeuwigheid; [*de stemme*] dergenen, die lof aanbrengen ten Huize des HEEREN; want Ik zal de gevangenis des lands wenden, als in het eerste, zegt de HEERE. [a] Jer. 7: 34.

12. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: In deze plaatse, die [*zoo*] woest is, dat er geen mensch, zelfs tot het vee toe, in is, mitsgaders in alle hare steden, zullen wederom woningen zijn van herderen, die de kudden doen legeren.

13. In de steden van het gebergte, in de steden der laagte, en in de steden van het zuiden, en in het land van Benjamin, en in de plaatsen rondom Jeruzalem, en in de steden van Juda, zullen de kudden wederom onder de handen des tellers doorgaan, zegt de HEERE.

14. Zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik het [a]goede woord verwekken zal, dat Ik tot het huis van Israël en over het huis van Juda gesproken heb. [a] Jer. 29: 10.

15. In die dagen en te dien tijde zal Ik aan David eene [a]SPRUITE der gerechtigheid doen uitspruiten; en hij zal recht en gerechtigheid doen op aarde. [a] Jer. 23: 5.

16. In die dagen zal Juda verlost worden, en Jeruzalem zeker wonen; en deze is het, die haar roepen zal: DE HEERE ONZE GERECHTIGHEID.

17. Want zoo zegt de HEERE: Aan David zal niet worden afgesneden een man, die op den troon van het huis Israëls zitte.

18. Ook zal den Levietischen priesteren van voor mijn aangezichte niet worden afgesneden een man, die brandoffer offere, en spijsoffer aansteke, en slachtoffer bereide alle de dagen.

19. En des HEEREN woord geschiedde tot Jeremía, zeggende:

20. Alzoo zegt de HEERE: Indien gijlieden mijn verbond van den dag, en mijn verbond van den nacht kondt vernietigen, zoodat dag en nacht niet zijn op hunnen tijd;

21. Zoo zal ook vernietigd kunnen worden mijn verbond met mijnen knecht David, dat hij geenen zoon hebbe, die op zijnen troon regeere, en met de Levieten, de priesteren, mijne dienaren.

22. Gelijk het heir des hemels niet geteld, en het zand der zee niet gemeten kan worden, alzoo zal Ik vermenigvuldigen het zaad van mijnen knecht David, en de Levieten, die Mij dienen.

23. Voorts geschiedde des HEEREN woord tot Jeremía, zeggende:

24. Hebt gij niet gezien, wat dit volk spreekt, zeggende: De twee geslachten, die de HEERE verkoren had, die heeft Hij nu verworpen? Ja zij versmaden mijn volk, zoodat het geen volk meer is voor hunlieder aangezicht.

25. Zoo zegt de HEERE: Indien mijn verbond niet is van dag en nacht; [*indien*] Ik de ordeningen des hemels en der aarde niet gesteld heb;

26. Zoo zal Ik ook het zaad Jakobs en mijns knechts Davids verwerpen, dat Ik van zijn zaad niet neme, die daar heerschen over het zaad Abrahams, Izaks en Jakobs; want Ik zal hunne gevangenis wenden, en Mij hunner [a]ontfermen. [a] Jer. 31: 20.

HET XXXIV KAPITTEL.

Het woord, dat tot Jeremía geschied is van den HEERE [a](als Nebucadnézar, koning van Bábel, en zijn gansche heir, en alle koninkrijken der aarde, die [*onder*] de heerschappij zijner hand waren, en alle de volken tegen Jeruzalem streden, en tegen alle hare steden), zeggende: [a] 2 Kon. 25: 1, enz. Jer. 52.

2. Zoo zegt de HEERE de God Israëls: Ga henen en spreek tot Zedekía, den koning van Juda, en zeg tot hem: Zoo zegt de HEERE: Zie, Ik geef deze stad in de hand des konings van Bábel, en hij zal ze met vuur [a]verbranden. [a] Jer. 21: 10; 32: 29.

3. En gij zult van zijne hand niet ontkomen, maar zekerlijk [a]gegrepen, en in zijne hand gegeven worden; en uwe oogen zullen de oogen des konings van Bábel zien, en zijn mond zal tot uwen mond spreken, en gij zult te Bábel komen. [a] Jer. 32: 4.

4. Maar hoor des HEEREN woord, o Zedekía, koning van Juda. Zoo zegt de HEERE van u: Gij zult door het zwaard niet sterven.

5. Gij zult sterven in vrede, en naar de brandingen van uwe vaderen, de vorige koningen, die vóór u geweest zijn, alzoo zullen zij over u branden, en u beklagen, [*zeggende:*] Och heere! want Ik heb het woord gesproken, spreekt de HEERE.

6. En de profeet Jeremía sprak alle deze woorden tot Zedekía, den koning van Juda, te Jeruzalem;

7. Als het heir des konings van Bábel streed tegen Jeruzalem, en tegen alle de overgeblevene steden van Juda, tegen Láchis en tegen Azéka; want deze, [*zijnde*] vaste steden, waren overgebleven onder de steden van Juda.

8. Het woord, dat tot Jeremía geschied is van den HEERE, nadat de koning Zedekía een verbond gemaakt had met het gansche volk, dat te Jeruzalem was, om [a]vrijheid voor hen uit te roepen [a] Ex. 21: 2.

9. Dat een iegelijk zijnen knecht, en een iegelijk zijne maagd, zijnde een

Hebreër of eene Hebreïnne, zoude laten vrijgaan; zoodat niemand zich van hen, van eenen Jood, zijnen broeder, zoude doen dienen.

10. Nu hoorden alle de vorsten en al het volk, die het verbond hadden ingegaan, dat zij, een iegelijk zijnen knecht en een iegelijk zijne maagd, zouden laten vrijgaan, zoodat zij zich niet meer van hen zouden doen dienen; zij hoorden dan, en lieten ze gaan.

11. Maar zij keerden daarna weder om, en deden de knechten en maagden wederkomen, die zij hadden laten vrijgaan, en zij brachten ze ten onder, tot knechten en tot maagden.

12. Daarom geschiedde des HEEREN woord tot Jeremía, van den HEERE, zeggende:

13. Zoo zegt de HEERE, de God Israëls: Ik heb een verbond gemaakt met uwe vaderen, ten dage, als Ik ze uit Egypteland, uit het diensthuis, uitvoerde, zeggende:

14. [a]Ten einde van zeven jaren zult gij laten gaan, een iegelijk zijnen broeder, eenen Hebreër, die u zal verkocht zijn, en u zes jaren gediend heeft; gij zult hem dan van u laten vrijgaan. Maar uwe vaders hoorden niet naar Mij, en neigden hun oor niet.
a Ex. 21: 2. Deut. 15: 12.

15. Gijlieden nu waart heden wedergekeerd, en hadt gedaan wat recht is in mijne oogen, vrijheid uitroepende, een iegelijk voor zijnen naaste; en gij hadt een verbond gemaakt voor mijn aangezichte, in het Huis, dat naar mijnen naam genoemd is.

16. Maar gij zijt weder omgekeerd, en hebt mijnen naam ontheiligd, en doen wederkomen, een iegelijk zijnen knecht en een iegelijk zijne maagd, die gij hadt laten vrijgaan naar hunnen lust; en gij hebt ze ten ondergebracht, om ulieden te wezen tot knechten en tot maagden.

17. Daarom zegt de HEERE alzoo: Gijlieden hebt naar Mij niet gehoord, om vrijheid uit te roepen, een iegelijk voor zijnen broeder en een iegelijk voor zijnen naaste; ziet, zoo roep Ik uit tegen ulieden, spreekt de HEERE, eene vrijheid ten zwaarde, ter pestilentie, en ten honger, en zal u overgeven ter [a]beroering, allen koninkrijken der aarde. a Deut. 28: 25. Jer. 15: 4; 24: 9, enz.

18. En Ik zal de mannen overgeven, die mijn verbond hebben overtreden, die niet bevestigd hebben de woorden des verbonds, dat zij voor mijn aangezichte gemaakt hadden, [*met*] het kalf, dat zij in tweeën hadden gehouwen, en waren tusschen zijne stukken doorgegaan:

19. De vorsten van Juda, en de vorsten van Jeruzalem, de kamerlingen, en de priesteren, en al het volk des lands, die door de stukken des kalfs zijn doorgegaan.

20. Ja Ik zal ze overgeven in de hand hunner vijanden, en in de hand dergenen, die hunne ziel zoeken; en hunne [a]doode lichamen zullen het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde tot spijze zijn. a Jer. 7: 33; 16: 4; 19: 7.

21. Zelfs Zedekía, den koning van Juda, en zijne vorsten zal Ik overgeven in de hand hunner vijanden, en in de hand dergenen, die hunne ziel zoeken; te weten, in de hand van het heir des konings van Bábel, die [a]van ulieden [*nu*] zijn opgetogen. a Jer. 37: 11.

22. Zie, Ik zal bevel geven, spreekt de HEERE, en zal ze weder tot deze stad brengen, en zij zullen tegen haar strijden, en zij zullen ze innemen, en zullen ze met vuur verbranden; en Ik zal de steden van Juda stellen [*tot*] eene verwoesting, dat er niemand in wone.

HET XXXV KAPITTEL

Het woord, dat tot Jeremía geschied is van den HEERE, in de dagen van Jójakim, den zoon van Josía, den koning van Juda, zeggende:

2. Ga henen tot der Réchabieten huis, en spreek met hen, en breng ze in des HEEREN Huis, in eene der kameren, en geef hun wijn te drinken.

3. Toen nam ik Jaäzánja, den zoon van Jeremía, den zoon van Habazzínja, mitsgaders zijne broederen, en alle zijne zonen, en het gansche huis der Réchabieten;

4. En bracht ze in des HEEREN Huis, in de kamer der zonen van Hánan, den zoon van Jigdálja, den man Gods; welke is bij de kamer der over-

sten, die daar is boven de kamer van Maäséja, den zoon van Sállum, den dorpelbewaarder.

5. En ik zette den kinderen van het huis der Réchabieten koppen vol wijns en bekers voor; en ik zeide tot hen: Drinkt wijn.

6. Maar zij zeiden: Wij zullen geenen wijn drinken; want Jónadab, de zoon van Réchab, onze vader, heeft ons geboden, zeggende: Gijlieden zult geenen wijn drinken, gij, noch uwe kinderen, tot in eeuwigheid.

7. Ook zult gijlieden geen huis bouwen, noch zaad zaaien, noch wijngaard planten, noch hebben; maar gij zult in tenten wonen alle uwe dagen; opdat gij vele dagen leeft in het land, alwaar gij als vreemdelingen verkeert.

8. Zoo hebben wij der stemme van Jónadab, den zoon van Réchab, onzen vader, gehoorzaamd, in alles wat hij ons geboden heeft; zoodat wij geenen wijn drinken alle onze dagen, wij, onze vrouwen, onze zonen, en onze dochteren;

9. En dat wij geene huizen bouwen tot onze woning; ook hebben wij geenen wijngaard, noch veld, noch zaad;

10. En wij hebben in tenten gewoond. Alzoo hebben wij gehoord en gedaan naar alles, wat ons onze vader Jónadab geboden heeft.

11. Maar het is geschied, als Nebucadrézar, de koning van Bábel, naar dit land optoog, dat wij zeiden: Komt, en laat ons naar Jeruzalem trekken vanwege het heir der Chaldéën en vanwege het heir der Syriërs; alzoo zijn wij te Jeruzalem gebleven.

12. Toen geschiedde des HEEREN woord tot Jeremía, zeggende:

13. Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ga henen en zeg tot de mannen van Juda en tot de inwoners van Jeruzalem: Zult gijlieden geene tucht aannemen, dat gij hoort naar mijne woorden? spreekt de HEERE.

14. De woorden van Jónadab, den zoon van Réchab, die hij zijnen kinderen geboden heeft, dat zij geenen wijn zouden drinken, zijn bevestigd; want zij hebben geenen gedronken tot op dezen dag, maar het gebod huns vaders gehoord; en Ik heb tot ulieden gesproken, [a]vroeg op zijnde en sprekende, maar gij hebt naar Mij niet gehoord. *a* Jer. 11:7; 25:3; 26:5; 29:19; 32:33.

15. En Ik heb tot u gezonden alle mijne knechten, de profeten, vroeg op zijnde en zendende, om te zeggen: [a]Bekeert u toch, een iegelijk van zijnen boozen weg, en maakt uwe handelingen goed, en wandelt andere goden niet na, om hen te dienen, zoo zult gij in het land blijven, dat Ik u en uwen vaderen gegeven heb; maar gij hebt uw oor niet geneigd, noch naar Mij gehoord. *a* Jer. 18:11; 25:5.

16. Dewijl [*dan*] de kinderen van Jónadab, den zoon van Réchab, het gebod huns vaders, dat hij hun geboden heeft, bevestigd hebben, maar dit volk naar Mij niet hoort;

17. Daarom alzoo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de God Israëls: Zie, Ik zal over Juda en over alle inwoners van Jeruzalem brengen al het kwaad, dat Ik tegen hen gesproken heb; omdat Ik tot hen gesproken heb, maar zij niet gehoord hebben, en Ik tot hen geroepen heb, maar zij niet hebben geantwoord.

18. Tot het huis nu der Réchabieten zeide Jeremía: Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Omdat gijlieden het gebod van uwen vader Jónadab zijt gehoorzaam geweest, en hebt alle zijne geboden bewaard, en gedaan naar alles wat hij ulieden geboden heeft;

19. Daarom alzoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Er zal Jónadab, den zoon van Réchab, niet worden afgesneden een man, die voor mijn aangezichte sta, alle de dagen.

HET XXXVI KAPITTEL.

Het gebeurde ook in het vierde jaar van Jójakim, den zoon van Josía, den koning van Juda, [*dat*] dit woord tot Jeremía geschiedde van den HEERE, zeggende:

2. Neem u eene [a]rolle des boeks, en [b]schrijf daarop alle de woorden, die Ik tot u gesproken heb, over Israël, en over Juda, en over alle de volken, van den dag aan, [*dat*] Ik tot u gesproken heb, van de dagen van Josía aan, tot op dezen dag. *a* Jes. 8:1. *b* Jer. 30:2.

3. Misschien zullen die van het huis

van Juda hooren al het kwaad, dat Ik hun gedenk te doen; opdat zij zich bekeeren, een iegelijk van zijnen boozen weg, en Ik hunne ongerechtigheid en hunne zonde vergeve.

4. Toen riep Jeremía Báruch, den zoon van Neríja; en Báruch schreef uit den mond van Jeremía alle woorden des HEEREN, die Hij tot hem gesproken had, op eene rolle des boeks.

5. En Jeremía gebood Báruch, zeggende: Ik ben opgehouden, ik zal in des HEEREN Huis niet kunnen gaan.

6. Zoo ga gij henen, en lees in de rolle, [*in*] dewelke gij uit mijnen mond geschreven hebt, de woorden des HEEREN, voor de ooren des volks, in des HEEREN Huis, op den vastendag; en gij zult ze ook lezen voor de ooren van gansch Juda, die uit hunne steden komen.

7. Misschien zal hunlieder smeeking voor des HEEREN aangezichte nedervallen, en zij zullen zich bekeeren, een iegelijk van zijnen boozen weg; want groot is de toorn en de grimmigheid, die de HEERE tegen dit volk heeft uitgesproken.

8. En Báruch, de zoon van Neríja, deed naar alles wat hem de profeet Jeremía geboden had, lezende in dat boek de woorden des HEEREN, [*in*] het Huis des HEEREN.

9. Want het geschiedde in het vijfde jaar van Jójakim, den zoon van Josía, den koning van Juda, in de negende maand, [*dat*] zij een vasten voor des HEEREN aangezichte uitriepen, allen volke te Jeruzalem, mitsgaders allen volke, die uit de steden van Juda te Jeruzalem kwamen.

10. Zoo las Báruch in dat boek de woorden van Jeremía [*in*] des HEEREN Huis, in de kamer van Gemárja, den zoon van Sáphan, den schrijver, in het bovenste voorhof, [*aan*] de deur der nieuwe poort van het Huis des HEEREN, voor de ooren des ganschen volks.

11. Als nu Michája, de zoon van Gemárja, den zoon van Sáphan, alle de woorden des HEEREN uit dat boek gehoord had,

12. Zoo ging hij af ten huize des konings in de kamer des schrijvers; en zie, aldaar zaten alle de vorsten: Elisáma, de schrijver, en Delája, de zoon van Semája, en E'lnathan, de zoon van A'chbor, en Gemárja, de zoon van Sáphan, en Zedekía, de zoon van Hanánja, en alle de vorsten.

13. En Michája maakte hun bekend alle de woorden, die hij gehoord had, als Báruch uit dat boek las voor de ooren des volks.

14. Toen zonden alle de vorsten Jehúdi, den zoon van Nethánja, den zoon van Selémja, den zoon van Cúschi, tot Báruch, om te zeggen: De rolle, waarin gij voor de ooren des volks gelezen hebt, neem die in uwe hand, en kom. Alzoo nam Báruch, de zoon van Neríja, de rolle in zijne hand, en kwam tot hen.

15. En zij zeiden tot hem: Zit toch neder, en lees ze voor onze ooren. En Báruch las voor hunne ooren.

16. En het geschiedde, als zij alle de woorden hoorden, [*dat*] zij verschrikten, de een tegen den ander; en zij zeiden tot Báruch: Voorzeker zullen wij alle deze woorden den koning bekend maken.

17. En zij vraagden Báruch, zeggende: Verklaar ons toch, hoe hebt gij alle deze woorden uit zijnen mond geschreven?

18. En Báruch zeide tot hen: Uit zijnen mond las hij tot mij alle deze woorden, en ik schreef ze met inkt in dit boek.

19. Toen zeiden de vorsten tot Báruch: Ga henen, verberg u, gij en Jeremía; en niemand wete, waar gijlieden zijt.

20. Zij dan gingen in tot den koning in het voorhof; maar de rolle leiden zij weg in de kamer van Elisáma, den schrijver; en zij verklaarden alle die woorden voor de ooren des konings.

21. Toen zond de koning Jehúdi, om de rolle te halen; en hij haalde ze uit de kamer van Elisáma, den schrijver; en Jehúdi las ze voor de ooren des konings, en voor de ooren van alle de vorsten, die omtrent den koning stonden.

22. (De koning nu zat [*in*] het winterhuis, in de negende maand; en er was [*een vuur*] voor zijn aangezicht op den haard aangestoken)

23. En het geschiedde, als Jehúdi drie stukken, of vier, gelezen had, versneed hij ze met een schrijfmes, en

wierp ze in het vuur, dat op den haard was, totdat de gansche rolle verteerd was in het vuur, dat op den haard was.

24. En zij verschrikten niet, en scheurden hunne kleederen niet, de koning noch alle zijne knechten, die alle deze woorden gehoord hadden.

25. Hoewel ook E'lnathan, en Delája, en Gemárja bij den koning daarvoor spraken, dat hij de rolle niet zoude verbranden; doch hij hoorde niet naar hen.

26. Daartoe gebood de koning aan Jeráhmeël, den zoon van Hammélech, en Zerája, den zoon van A'zriël, en Selémja, den zoon van A'bdeël, om den schrijver Báruch en den profeet Jeremía te vangen. Maar de HEERE had ze verborgen.

27. Toen geschiedde des HEEREN woord tot Jeremía, nadat de koning de rolle en de woorden, die Báruch geschreven had uit den mond van Jemía, verbrand had, zeggende:

28. Neem u weder eene andere rolle, en schrijf daarop alle de eerste woorden, die geweest zijn op de eerste rolle, die Jójakim, de koning van Juda, verbrand heeft.

29. En tot Jójakim, den koning van Juda, zult gij zeggen: Zoo zegt de HEERE: Gij hebt deze rolle verbrand, zeggende: Waarom hebt gij daarop geschreven, zeggende: De koning van Bábel zal zekerlijk komen, en dit land verderven, en maken dat mensch en beest daarin ophouden?

30. Daarom zegt de HEERE alzoo van Jójakim, den koning van Juda: Hij zal geenen hebben, die op Davids troon zitte; en zijn [a]dood lichaam zal weggeworpen zijn, des daags in de hitte, en des nachts in de vorst.

a Jer. 22: 19.

31. En Ik zal over hem, en over zijn zaad, en over zijne knechten, hunlieder ongerechtigheid bezoeken; en Ik zal over hen, en over de inwoners van Jeruzalem, en over de mannen van Juda, al het kwaad brengen, dat Ik tot hen gesproken heb, maar zij hebben niet gehoord.

32. Jeremía dan nam eene andere rolle, en gaf ze aan den schrijver Báruch, den zoon van Nerija; die schreef daarop, uit den mond van Jeremía, alle de woorden des boeks, dat Jójakim, de koning van Juda, met vuur verbrand had; en tot deze werden nog vele dergelijke woorden toegedaan.

HET XXXVII KAPITTEL.

En Zedekía, zoon van Josía, regeerde, koning zijnde, in plaats van Chónja, Jójakims zoon, welken [*Zedekía*] Nebucadrézar, de koning van Bábel, koning gemaakt had in het land van Juda.

2. Maar hij hoorde niet, hij, noch zijne knechten, noch het volk des lands, naar de woorden des HEEREN, die Hij sprak door den dienst van den profeet Jeremía.

3. Nochtans zond de koning Zedekía Júchal, den zoon van Selémja, en Zephánja, den zoon van Maäséja, den priester, tot den profeet Jeremía, om te zeggen: Bid toch voor ons tot den HEERE onzen God.

4. (Want Jeremía was [*nog*] ingaande en uitgaande in het midden des volks, en zij hadden hem [*nog*] in het gevangenhuis niet gesteld.

5. En Pharaö's heir was uit Egypte uitgetogen; en de Chaldéën, die Jeruzalem belegerden, als zij het gerucht van hen gehoord hadden, zoo waren zij [a]van Jeruzalem opgetogen.) *a* Jer. 34: 21.

6. Toen geschiedde des HEEREN woord tot den profeet Jeremía, zeggende:

7. Zoo zegt de HEERE, de God Israëls: Zoo zult gijlieden zeggen tot den koning van Juda, die u tot Mij gezonden heeft, om Mij te vragen: Zie, Pharaö's heir, dat u ter hulpe uitgetogen is, zal wederkeeren in zijn land, [*in*] Egypte;

8. En de Chaldéën zullen wederkeeren, en tegen deze stad strijden; en zij zullen ze innemen, en zullen ze met vuur verbranden.

9. Zoo zegt de HEERE: Bedriegt uwe zielen niet, zeggende: De Chaldéën zullen zekerlijk van ons wegtrekken; want zij zullen niet wegtrekken.

10. Want al sloegt gijlieden het gansche heir der Chaldéën, die tegen u strijden, en er bleven van hen [*eenige*] verwonde mannen over, zoo zouden

zich die, een iegelijk in zijne tent, opmaken, en deze stad met vuur verbranden.

11. Voorts geschiedde het, als het heir der Chaldéën van Jeruzalem was opgetogen, vanwege Pharaö's heir;

12. Dat Jeremía uit Jeruzalem uitging, om te gaan [*in*] in het land van Benjamin, om van daar te scheiden door het midden des volks.

13. Als hij in de poort van Benjamin was, zoo was daar de wachtmeester, wiens naam was Jerija, de zoon van Selémja, den zoon van Hanánja; die greep den profeet Jeremía, zeggende: Gij wilt tot de Chaldéën vallen.

14. En Jeremía zeide: Het is valsch, ik wil niet tot de Chaldéën vallen. Doch hij hoorde niet naar hem; maar Jerija greep Jeremía aan, en bracht hem tot de vorsten.

15. En de vorsten werden zeer toornig op Jeremía, en sloegen hem; en zij stelden hem in het gevangenhuis, ten huizevan Jónathan, den schrijver; want zij hadden dat tot een gevangenhuis gemaakt.

16. Als Jeremía in de plaats des kuils, en in de kotten gekomen was, en Jeremía aldaar vele dagen gezeten had;

17. Zoo zond de koning Zedekía henen, en liet hem halen; en de koning vraagde hem in zijn huis, in het verborgen, en zeide: Is er ook een woord van den HEERE? En Jeremía zeide: Er is. En zeide: Gij zult in de hand des konings van Bábel gegeven worden.

18. Voorts zeide Jeremía tot den koning Zedekía: Wat heb ik tegen u, of tegen uwe knechten, of tegen dit volk gezondigd, dat gijlieden mij in het gevangenhuis gesteld hebt?

19. Waar zijn nu ulieder profeten, die u geprofeteerd hebben, zeggende: De koning van Bábel zal niet tegen ulieden, noch tegen dit land komen?

20. Nu dan, hoor toch, o mijn heere koning; laat toch mijne smeeking voor uw aangezicht nedervallen, en breng mij niet weder [*in*] het huis van Jónathan, den schrijver, opdat ik aldaar niet sterve.

21. Toen gaf de koning Zedekía bevel; en zij bestelden Jeremía in het voorhof der [a]bewaring, en men gaf hem des daags eene bolle broods uit de bakkersstraat, totdat al het brood van de stad op was. Alzoo bleef Jeremía in het voorhof der bewaring.

a Jer. 32: 2.

HET XXXVIII KAPITTEL.

Als Sephátja, de zoon van Mátthan, en Gedálja, de zoon van Páshur, en Júchal, de zoon van Selémja, en Páshur, de zoon van Malchía, de woorden hoorden, die Jeremía tot al het volk sprak, zeggende:

2. Zoo zegt de HEERE: [a]Wie in deze stad blijft, zal door het zwaard, door den honger, of door de pestilentie sterven; maar wie tot de Chaldéën uitgaat, die zal leven, want hij zal zijne ziel tot eenen buit hebben, en zal leven; a Jer. 21: 9.

3. Zoo zegt de HEERE: Deze stad zal zekerlijk gegeven worden in de hand van het heir des konings van Bábel; dat zal ze innemen;

4. Zoo zeiden de vorsten tot den koning: Laat toch deze man gedood worden; want aldus maakt hij de handen der krijgslieden, die in deze stad zijn overgebleven, en de handen des ganschen volks slap, alzulke woorden tot hen sprekende; want deze man zoekt van dit volk den vrede niet, maar het kwaad.

5. En de koning Zedekía zeide: Ziet, hij is in uwe hand, want de koning zoude geen ding tegen u vermogen.

6. Toen namen zij Jeremía, en wierpen hem in den kuil van Malchía, den zoon van Hammélech, die in het voorhof der bewaring was, en zij lieten Jeremia af met zeelen; in den kuil nu was geen water, maar slijk; en Jeremía zonk in het slijk.

7. Als nu E'bed-Mélech, de Moorman, een der kamerlingen, die toen in des konings huis was, hoorde, dat zij Jeremía in den kuil gedaan hadden; (de koning nu zat in de poort van Benjamin)

8. Zoo ging E'bed-Mélech uit het huis des konings uit, en hij sprak tot den koning, zeggende:

9. Mijn heere koning, deze mannen hebben kwalijk gehandeld in alles wat

zij gedaan hebben aan den profeet Jeremía, dien zij in den kuil geworpen hebben; daar hij toch in zijne plaats zoude gestorven zijn vanwege den honger, dewijl geen brood meer in de stad is.

10. Toen gebood de koning den Moorman E'bed-Mélech, zeggende: Neem van hier dertig mannen onder uwe hand, en haal den profeet Jeremía op uit den kuil, eer dat hij sterve.

11. Alzoo nam E'bed-Melech de mannen onder zijne hand, en ging in des konings huis tot onder de schatkamer, en nam van daar eenige oude verscheurde en oude versletene lompen; en hij liet ze met zeelen af tot Jeremía in den kuil.

12. En E'bed-Mélech, de Moorman, zeide tot Jeremía: Leg nu deze oude verscheurde en versletene lompen onder de okselen uwer armen, van onder aan de zeelen. En Jeremía deed alzoo.

13. En zij trokken Jeremía bij de zeelen, en haalden hem op uit den kuil; en Jeremía bleef in het voorhof der bewaring.

14. Toen zond de koning Zedekía henen, en liet den profeet Jeremía tot zich halen, in den derden ingang, die aan des HEEREN Huis was; en de koning zeide tot Jeremía: Ik zal u een ding vragen, verheel geen ding voor mij.

15. En Jeremía zeide tot Zedekía: Als ik [*het*] u verklaren zal, zult gij mij niet zekerlijk dooden? En als ik u raad zal geven, gij zult [*toch*] naar mij niet hooren.

16. Toen zwoer de koning Zedekía aan Jeremía in het verborgen, zeggende: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft, die ons deze [a]ziele gemaakt heeft, indien ik u zal dooden, of indien ik u zal overgeven in de hand dezer mannen, die uwe ziel zoeken! [a] Jes. 57: 16.

17. Jeremía dan zeide tot Zedekía: Zoo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de God Israëls: Indien gij gewilliglijk tot de vorsten des konings van Bábel zult uitgaan, zoo zal uwe ziel leven, en deze stad zal niet verbrand worden met vuur; en gij zult leven, gij en uw huis.

18. Maar indien gij tot de vorsten des konings van Bábel niet zult uitgaan, zoo zal deze stad gegeven worden in de hand der Chaldéën, en zij zullen ze met vuur verbranden; ook zult gij van hunlieder hand niet ontkomen.

19. En de koning Zedekía zeide tot Jeremía: Ik ben bevreesd voor de Joden, die tot de Chaldéën gevallen zijn, dat zij mij niet misschien in hunne hand overgeven, en zij den spot met mij drijven.

20. En Jeremía zeide: Zij zullen [*u*] niet overgeven. Wees toch gehoorzaam aan de stemme des HEEREN, naar dewelke ik tot u spreek; zoo zal het u wel gaan, en uwe ziel zal leven.

21. Maar indien gij weigert uit te gaan, [*zoo*] is dit het woord, dat de HEERE mij heeft doen zien:

22. Ziedaar, alle de vrouwen, die in het huis des konings van Juda zijn overgebleven, zullen uitgevoerd worden tot de vorsten des konings van Bábel; en zij zullen zeggen: Uwe vredegenooten hebben u aangehitst, en hebben u overmocht; uwe voeten zijn in de modder gezonken, zij zijn achterwaarts gekeerd.

23. Zij zullen dan alle uwe vrouwen en alle uwe zonen tot de Chaldéën uitvoeren; ook zult gij zelf van hunne hand niet ontkomen; maar gij zult door de hand des konings van Bábel gegrepen worden, en gij zult deze stad met vuur verbranden.

24. Toen zeide Zedekía tot Jeremía: Dat niemand wete van deze woorden, zoo zult gij niet sterven.

25. En als de vorsten zullen hooren, dat ik met u gesproken heb, en tot u komen, en tot u zeggen: Verklaar ons nu, wat hebt gij tot den koning gesproken? Verheel het niet voor ons, zoo zullen wij u niet dooden; en wat heeft de koning tot u gesproken?

26. Zoo zult gij tot hen zeggen: Ik wierp mijne smeeking voor des konings aangezicht neder, dat hij mij niet zoude weder laten brengen in Jónathans huis, om aldaar te sterven.

27. Als dan alle de vorsten tot Jeremía kwamen, en hem vraagden, verklaarde hij hun naar alle deze woorden, die de koning geboden had; en zij lieten van hem af, omdat de zaak niet was gehoord.

28. En Jeremía bleef in het voorhof der bewaring tot op den dag, dat Jeruzalem werd ingenomen; en hij was er [*nog*], als Jeruzalem was ingenomen.

HET XXXIX KAPITTEL.

In het [a]negende jaar van Zedekía, koning van Juda, in de tiende maand, kwam Nebucadrézar, de koning van Bábel, en al zijn heir, tegen Jeruzalem, en zij belegerden het.

a 2 Kon. 25 : 1. Jer. 52 : 4.

2. In het elfde jaar van Zedekía, in de vierde maand, op den negenden der maand, werd de stad doorgebroken.

3. En alle vorsten des konings van Bábel togen henen in, en hielden [*stand*] bij de middelste poort: [*namelijk*] Nérgal-Sarézer Sámgar-Nébu, Sársechim Ráb-Sáris, Nérgal-Sarézer Ráb-Mág, en alle de overige vorsten des konings van Bábel.

4. En het geschiedde, als Zedekía, de koning van Juda, en alle de krijgslieden hen zagen, zoo vloden zij, en togen bij nacht uit de stad, [*door*] den weg van des konings hof, door de poort tusschen de twee muren; en hij toog uit [*door*] den weg des vlakken velds.

5. Doch het heir der Chaldéën jaagde ze achterna; en zij achterhaalden Zedekía in de vlakke velden van Jéricho, en vingen hem, en brachten hem opwaarts tot Nebucadnézar, den koning van Bábel, naar Ríbla, in het land van Hámath; die sprak oordeelen tegen hem uit.

6. En de koning van Bábel slachtte de zonen van Zedekía te Ríbla voor zijne oogen; ook slachtte de koning van Bábel alle edelen van Juda.

7. En hij verblindde de oogen van Zedekía, en bond hem met twee koperen ketenen, om hem naar Bábel te voeren.

8. En de Chaldéën verbrandden het huis des konings en de huizen des volks met vuur; en zij braken de muren van Jeruzalem af.

9. Het overige nu des volks, die in de stad waren overgebleven, en de afvalligen, die tot hem gevallen waren, met het overige des volks, die overgebleven waren, voerde Nébuzarádan, de overste der trawanten, gevankelijk [*naar*] Bábel.

10. Maar van het volk, die arm waren, die niet met al hadden, liet Nébuzarádan, de overste der trawanten, [*eenigen*] overig in het land van Juda; en hij gaf hun te dien dage wijngaarden en akkers.

11. Maar van Jeremía had Nebucadrézar, de koning van Bábel, bevel gegeven in de hand van Nébuzarádan, den overste der trawanten, zeggende:

12. Neem hem, en stel uwe oogen op hem, en doe hem niets kwaads; maar gelijk als hij tot u spreken zal, alzoo doe met hem.

13. Zoo zond Nébuzarádan, de overste der trawanten, mitsgaders Nébuscházban Ráb-Sáris, en Nérgal-Sarézer Ráb-Mág, en alle de oversten des konings van Bábel;

14. Zij zonden dan henen en namen Jeremía uit het voorhof der bewaring, en gaven hem over aan Gedálja, den zoon van Ahíkam, den zoon van Sáphan, dat hij hem henen uitbrachte naar huis; alzoo bleef hij in het midden des volks.

15. Het woord des HEEREN was ook tot Jeremía geschied, als hij in het voorhof der bewaring besloten was, zeggende:

16. Ga henen, en spreek tot Ébed-Mélech, den Moorman, zeggende: Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zie, Ik zal mijne woorden brengen over deze stad, ten kwade en niet ten goede; en zij zullen te dien dage voor uw aangezicht zijn.

17. Maar Ik zal u te dien dage redden, spreekt de HEERE; en gij zult niet overgegeven worden in de hand der mannen, voor welker aangezicht gij vreest.

18. Want Ik zal u zekerlijk bevrijden, en gij zult door het zwaard niet vallen; maar gij zult uwe ziel tot eenen buit hebben, omdat gij op Mij vertrouwd hebt, spreekt de HEERE.

HET XL KAPITTEL.

Het woord, dat van den HEERE geschied is tot Jeremía, nadat Nébuzarádan, de overste der trawanten, hem had laten gaan van Ráma; als hij hem had

laten halen, daar hij met ketenen gebonden was in het midden aller gevangenen van Jeruzalem en Juda, die naar Bábel gevankelijk werden weggevoerd.

2. Want de overste der trawanten liet Jeremía halen, en zeide tot hem: De HEERE uw God heeft dit kwaad over deze plaats gesproken;

3. En de HEERE heeft het doen komen, en gedaan gelijk als Hij gesproken had; want gijlieden hebt gezondigd tegen den HEERE, en zijner stemme niet gehoorzaamd; daarom is ulieden deze zaak geschied.

4. Nu dan, zie, ik heb u heden losgemaakt van de ketenen, die aan uwe hand waren; indien het goed is in uwe oogen met mij naar Bábel te komen, zoo kom, en ik zal mijn oog op u stellen; maar indien het kwaad is in uwe oogen met mij naar Bábel te komen, zoo laat het. Zie, het gansche land is voor uw aangezicht; waarhenen het goed en recht in uwe oogen is te gaan, daar ga.

5. En dewijl hij nog niet zal wederkeeren, zoo keer gij tot Gedálja, den zoon van Ahíkam, den zoon van Sáphan, dien de koning van Bábel over de steden van Juda gesteld heeft, en woon bij hem in het midden des volks; of overal, waar het in uwe oogen recht is te gaan, ga er henen. En de overste der trawanten gaf hem reiskost en een geschenk, en liet hem gaan.

6. Alzoo kwam Jeremía tot Gedálja, den zoon van Ahíkam, te Mízpa; en hij woonde bij hem in het midden des volks, die in het land waren overgelaten.

7. Toen nu alle oversten der heiren, die in het veld waren, zij en hunne mannen, hoorden, dat de koning van Bábel Gedálja, den zoon van Ahíkam, over het land gesteld had, en dat hij aan hem bevolen had de mannen, en de vrouwen, en de kinderkens, en van de armsten des lands, van degenen, die niet naar Bábel gevankelijk waren weggevoerd;

8. Zoo kwamen zij tot Gedálja te Mízpa: namelijk, I'smaël, de zoon van Nethánja, en Jóhanan en Jónathan, de zonen van Karéah, en Serája, de zoon van Tánhumeth, en de zonen van Ephai, den Nétophathiet, en Jezánja, de zoon eens Máächathiets, zij en hunne mannen.

9. En Gedálja, de zoon van Ahíkam, den zoon van Sáphan, zwoer hun en hunnen mannen, zeggende: Vreest niet van de Chaldéën te dienen; blijft in het land, en dient den koning van Bábel, zoo zal het u wel gaan.

10. En ziet, ik woon te Mízpa, om te staan voor het aangezicht der Chaldéën, die tot ons zullen komen. Gijlieden dan, verzamelt wijn, en zomervruchten, en olie, en doet ze in uwe vaten, en woont in uwe steden, die gij hebt ingenomen.

11. Als ook alle de Joden, die in Móab, en onder de kinderen A'mmons, en in E'dom, en die in alle die landen waren, hoorden, dat de koning van Bábel in Juda een overblijfsel gelaten had; en dat hij Gedálja, den zoon van Ahíkam, den zoon van Sáphan, over hen gesteld had;

12. Zoo keerden alle de Joden weder uit alle de plaatsen, waarhenen zij gedreven waren, en kwamen in het land van Juda tot Gedálja te Mízpa; en zij verzamelden zeer veel wijns en zomervruchten.

13. Doch Jóhanan, de zoon van Karéah, en alle oversten der heiren, die in het veld waren, kwamen tot Gedálja te Mízpa,

14. En zeiden tot hem: Weet gij wel, dat Báälis, de koning der kinderen A'mmons, I'smaël, den zoon van Nethánja, uitgezonden heeft, om u aan het leven te slaan? Maar Gedálja, de zoon van Ahíkam, geloofde hen niet.

15. Jóhanan nochtans, de zoon van Karéah, sprak tot Gedálja, in het verborgen, te Mízpa, zeggende: Laat mij toch henengaan, en I'smaël, den zoon van Nethánja, slaan, en niemand zal het weten. Waarom zoude hij u aan het leven slaan, en gansch Juda, die tot u vergaderd zijn, verstrooid worden, en het overblijfsel van Juda verloren gaan?

16. Maar Gedálja, de zoon van Ahíkam, zeide tot Jóhanan, den zoon van Karéah: Doe deze zaak niet, want gij spreekt valsch van I'smaël.

HET XLI KAPITTEL.

Maar het geschiedde in de zevende

maand, [*dat*] I'smaël, de zoon van Nethánja, den zoon van Elisáma, van koninklijken zade, en de oversten des konings, te weten, tien mannen met hem, kwamen tot Gedálja, den zoon van Ahíkam, te Mízpa; en zij aten aldaar brood te zamen, te Mízpa. *a* 2 Kon. 25: 25.

2. En I'smaël, de zoon van Nethánja, maakte zich op, mitsgaders de tien mannen, die met hem waren, en zij sloegen Gedálja, den zoon van Ahíkam, den zoon van Sáphan, met het zwaard. Alzoo doodde hij hem, dien de koning van Bábel over het land gesteld had.

3. Ook sloeg I'smaël alle de Joden, die met hem, [*namelijk*] met Gedálja, te Mízpa waren, en de Chaldéën, de krijgslieden, die aldaar gevonden werden.

4. Het geschiedde nu op den tweeden dag, nadat hij Gedálja gedood had, en niemand [*het*] wist;

5. Zoo kwamen er lieden van Síchem, van Sílo, en van Samaría, tachtig man, hebbende den baard afgeschoren, en de kleederen gescheurd, en zichzelven gesneden; en spijsoffer en wierook waren in hunne hand, om ten Huize des HEEREN te brengen.

6. En I'smaël, de zoon van Nethánja, ging uit van Mízpa hun te gemoet, al gaande en weenende; en het geschiedde, als hij ze aantrof, dat hij zeide: Komt tot Gedálja, den zoon van Ahíkam.

7. Maar het geschiedde, als zij in het midden der stad gekomen waren, dat I'smaël, de zoon van Nethánja, hen keelde, [*en wierp ze*] in het midden des kuils, hij en de mannen, die met hem waren.

8. Doch onder hen werden tien mannen gevonden, die tot I'smaël zeiden: Dood ons niet, want wij hebben verborgene schatten in het veld, van tarwe, en gerst, en olie, en honig. Zoo liet hij af, en doodde ze niet in het midden hunner broederen.

9. De kuil nu, waarin I'smaël alle de doode lichamen der mannen, die hij aan de zijde van Gedálja geslagen had, henenwierp, is dezelfde, dien de koning A'sa maakte vanwege Baë'sa, den koning van Israël; dezen vulde I'smaël, de zoon van Nethánja, met de verslagenen.

10. En I'smaël voerde het gansche overblijfsel des volks, dat te Mízpa was, gevankelijk: [*te weten,*] des konings dochteren, en al het volk, die te Mízpa waren overgelaten, die Nébuzarádan, de overste der trawanten, aan Gedálja, den zoon van Ahíkam, bevolen had. I'smaël dan, de zoon van Nethánja, voerde ze gevankelijk weg, en toog henen, om over te gaan tot de kinderen A'mmons.

11. Toen nu Jóhanan, de zoon van Karéah, en alle de oversten der heiren, die met hem waren, al het kwaad hoorden, dat I'smaël, de zoon van Nethánja, gedaan had;

12. Zoo namen zij alle de mannen, en togen henen, om met I'smaël, den zoon van Nethánja, te strijden; en zij vonden hem aan het groote water, dat bij Gíbeon is.

13. En het geschiedde, als al het volk, dat met I'smaël was, Jóhanan zag, den zoon van Karéah, en alle de oversten der heiren, die met hem waren, zoo werden zij verblijd.

14. En al het volk, dat I'smaël van Mízpa gevankelijk had weggevoerd, wendde zich om; en zij keerden zich en gingen over tot Jóhanan, den zoon van Karéah.

15. Doch I'smaël, de zoon van Nethánja, ontkwam van Jóhanans aangezicht, met acht mannen; en hij toog tot de kinderen A'mmons.

16. Toen nam Jóhanan, de zoon van Karéah, mitsgaders alle de oversten der heiren, die met hem waren, het gansche overblijfsel des volks, dat hij wedergebracht had van I'smaël, den zoon van Nethánja, van Mízpa, (nadat hij Gedálja, den zoon van Ahíkam, geslagen had): [*te weten,*] de mannen, die krijgslieden waren, en de vrouwen, en kinderkens, en kamerlingen, die hij van Gíbeon had wedergebracht;

17. En zij togen henen, en sloegen zich neder te Géruth-Chímham, dat bij Béthlehem is, om voort te trekken, dat zij in Egypte kwamen,

18. Voor het aangezicht der Chaldéën; want zij vreesden voor hunlieder aangezicht, omdat I'smaël, de zoon van Nethánja, Gedálja, den zoon van Ahíkam, geslagen had, dien de koning van Bábel over het land gesteld had.

HET XLII KAPITTEL.

Toen traden toe alle oversten der heiren, Jóhanan, de zoon van Karéah, en Jezánja, de zoon van Hosája, en al het volk, van den kleinste tot den grootste toe;

2. En zij zeiden tot den profeet Jeremía: Laat toch onze smeeking voor uw aangezicht nedervallen, en bid voor ons tot den HEERE uwen God, voor dit gansche overblijfsel; want wij zijn weinig van veel overgelaten, gelijk als uwe oogen ons zien;

3. Dat ons de HEERE uw God bekend make den weg, dien wij zullen ingaan, en de zaak, die wij zullen doen.

4. En de profeet Jeremía zeide tot hen: Ik heb het gehoord; ziet, ik zal tot den HEERE uwen God bidden naar uwe woorden; en het zal geschieden, het gansche woord, dat de HEERE u zal antwoorden, zal ik u bekend maken; ik zal u niet één woord onthouden.

5. Toen zeiden zij tot Jeremía: De HEERE zij tusschen ons tot een waarachtig en gewis getuige: indien wij niet naar alle woord, [*met*] hetwelk u de HEERE uw God tot ons zal zenden, alzoo zullen doen!

6. Hetzij dan goed of kwaad, wij zullen der stemme des HEEREN onzes Gods, tot welken wij u zenden, gehoorzaam zijn; [a]opdat het ons wel ga, wanneer wij der stemme des HEEREN onzes Gods zullen gehoorzaam zijn.

a Jer. 7: 23.

7. En het gebeurde ten einde van tien dagen, dat des HEEREN woord tot Jeremía geschiedde.

8. Toen riep hij Jóhanan, den zoon van Karéah, en alle oversten der heiren, die met hem waren, en al het volk, van den kleinste af tot den grootste toe.

9. En hij zeide tot hen: Zoo zegt de HEERE, de God Israëls, tot welken gij mij gezonden hebt om uwe smeeking voor zijn aangezichte neder te werpen:

10. Indien gijlieden in dit land zult blijven wonen, zoo zal Ik u [a]bouwen en niet afbreken, en u planten en niet uitrukken; want Ik heb berouw over het kwaad, dat Ik u aangedaan heb.

a Jer. 24: 6; 31: 4; 33: 7.

11. Vreest niet voor het aangezicht des konings van Bábel, voor wiens aangezicht gij vreest; vreest niet voor hem, spreekt de HEERE; want Ik zal met u zijn, om u te behouden en u van zijne hand te redden.

12. En Ik zal ulieden barmhartigheid geven, dat hij zich uwer erbarme, en u weder in uw land brenge.

13. Maar zoo gijlieden zult zeggen: Wij zullen in dit land niet blijven; opdat gij der stemme des HEEREN uws Gods niet gehoorzaam zijt,

14. Zeggende: Neen, maar wij zullen gaan naar Egypteland, alwaar wij geenen krijg zullen zien, noch het geluid der bazuin hooren, noch naar brood hongeren, en daar zullen wij blijven;

15. Nu dan, daarom hoort des HEEREN woord, gij overblijfsel van Juda: Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Indien gij ganschelijk uwe aangezichten zult stellen, om naar Egypte te gaan, en zult henen ingaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeeren;

16. Zoo zal het geschieden, dat het zwaard, waar gij voor vreest, u aldaar in Egypteland zal achterhalen; en de honger, waar gij voor bezorgd zijt, zal u aldaar [*in*] Egypte achteraankleven, en gij zult aldaar sterven.

17. Zoo zullen alle de mannen zijn, die hunne aangezichten stellen, om naar Egypte te gaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeeren; zij zullen sterven door het zwaard, door den honger en door de pestilentie; en zij zullen niemand hebben, die overblijve of ontkome van het kwaad, dat Ik over hen zal brengen.

18. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Gelijk als mijn toorn en mijne grimmigheid is [a]uitgestort over de inwoners van Jeruzalem, alzoo zal mijne grimmigheid over ulieden uitgestort worden, als gij in Egypte zult gekomen zijn; en gij zult wezen [b]tot eene vervloeking, en tot eene [c]contzetting, en tot eenen [d]vloek, en tot [e]smaadheid, en zult deze plaatse niet meer zien. *a* Jer. 7: 20. *b* Jes. 65: 15. *c* Jer. 18: 16; 19: 8; 25: 9; 29: 18. *d* Jer. 24: 9; 25: 18; 26: 6; 29: 18. *e* Jer. 24: 9; 29: 18.

19. De HEERE heeft tegen ulieden gesproken, gij overblijfsel van Juda.

Gaat niet naar Egypte; weet zekerlijk, dat ik heden tegen u betuigd heb.
20. Gewisselijk, gij hebt uwe zielen verleid; want gij hebt mij tot den HEERE uwen God gezonden, zeggende: Bid voor ons tot den HEERE onzen God; en naar alles, wat de HEERE onze God zal zeggen, alzoo maak het ons bekend, en wij zullen het doen.
21. Nu heb ik het u heden bekend gemaakt; maar gij hebt niet gehoord naar de stemme des HEEREN uws Gods, noch naar al hetgene, [*met*] hetwelk Hij mij tot u gezonden heeft.
22. Zoo weet nu zekerlijk, dat gij door het zwaard, door den honger en door de pestilentie sterven zult, ter plaatse, waar het u gelust heeft henen te gaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeeren.

HET XLIII KAPITTEL.

En het geschiedde, als Jeremía geëindigd had tot het gansche volk te spreken alle de woorden des HEEREN huns Gods, [*met*] dewelke hem de HEERE hun God tot hen gezonden had, [*te weten*] alle die woorden:
2. Zoo sprak Azárja, de zoon van Hosája, en Jóhanan, de zoon van Karéah, en alle de trotsche mannen, zeggende tot Jeremía: Gij spreekt leugen; de HEERE onze God heeft u niet gezonden, om te zeggen: Gijlieden zult niet gaan naar Egypte, om aldaar als vreemdelingen te verkeeren.
3. Maar Báruch, de zoon van Neríja, hitst u tegen ons op, opdat hij ons overgeve in de hand der Chaldéën, dat zij ons dooden, en ons gevankelijk [*naar*] Bábel wegvoeren.
4. Alzoo gehoorzaamde Jóhanan, de zoon van Karéah, en alle de oversten der heiren, en al het volk, der stemme des HEEREN niet, om in het land van Juda te blijven.
5. Maar Jóhanan, de zoon van Karéah, en alle de oversten der heiren namen het gansche overblijfsel van Juda, die van alle de heidenen, waar zij waren henengedreven, wedergekeerd waren, om in het land van Juda te wonen:
6. De mannen, en de vrouwen, en de kinderkens, en des konings dochteren, en alle ziel, die Nébuzarádan, de overste der trawanten, bij Gedálja, den zoon van Ahíkam, den zoon van Sáphan, gelaten had; ook den profeet Jeremía, en Báruch, den zoon van Neríja;
7. En zij togen naar Egypteland; want zij waren der stemme des HEEREN niet gehoorzaam; en zij kwamen tot Thachpánhes.
8. Toen geschiedde des HEEREN woord tot Jeremía te Thachpánhes, zeggende:
9. Neem groote steenen in uwe hand, en verberg ze in de klei in den tichel-oven, die bij de deur van Pharaö's huis te Thachpánhes is, voor de oogen der Joodsche mannen;
10. En zeg tot hen: Zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zie, Ik zal henenzenden, en Nebucadrézar, den koning van Babel, [a]mijnen knecht, halen, en Ik zal zijnen troon zetten boven op deze steenen, die Ik verborgen heb; en hij zal zijne schoone tent daarover spannen.
a Jer. 25: 9; 27: 6.
11. En hij zal komen en Egypteland slaan: [a]wie ten dood, ten doode; en wie ter gevangenis, ter gevangenisse; en wie tot het zwaard, ten zwaarde.
a Jer. 15: 2. Zach. 11: 9.
12. En Ik zal een vuur aansteken in de huizen der goden van Egypte, en hij zal ze verbranden, en gevankelijk wegvoeren; en hij zal Egypteland aantrekken, gelijk als een herder zijn kleed aantrekt, en hij zal van daar uittrekken in vrede.
13. En hij zal de opgerichte beelden van Béth-Sémes, hetwelk in Egypteland is, verbreken; en hij zal de huizen der goden van Egypte met vuur verbranden.

HET XLIV KAPITTEL.

Het woord, dat tot Jeremía geschiedde aan alle de Joden, die in Egypteland woonden; die te Migdol woonden, en te Thachpánhes, en te Noph, en in het land Pathros; zeggende:
2. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Gij hebt gezien al het kwaad, dat Ik gebracht heb over Jeruzalem en over alle steden van Juda; en ziet, zij zijn eene woestheid te dezen dage, en niemand woont daarin;

3. Vanwege hunne boosheid, die zij gedaan hebben, om Mij te tergen, gaande om te rooken [*en*] andere goden te dienen, die zij niet kenden, zij, gij, noch uwe vaders.

4. En Ik heb tot u gezonden alle mijne knechten, de profeten, vroeg op zijnde en zendende, om te zeggen: Doet toch deze gruwelijke zaak niet, die Ik haat.

5. Maar zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd, om zich van hunne boosheid te bekeeren, dat zij anderen goden niet rookten.

6. Daarom is mijne grimmigheid en mijn toorn [a]uitgestort, en heeft gebrand in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem; zoodat zij tot eenzaamheid [*en*] tot verwoesting geworden zijn, gelijk het is te dezen dage.
a Jer. 7: 20; 42: 18.

7. En nu, zoo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de God Israëls: Waarom doet gij [*zulk*] een groot kwaad tegen uwe zielen, opdat gij u den man en de vrouw, het kindeken en den zuigeling uit het midden van Juda uitroeit, opdat gij u geen overblijfsel overlaat;

8. Tergende Mij door de werken uwer handen, rookende anderen goden in het land van Egypte, alwaar gij gekomen zijt, om daar als vreemdelingen te verkeeren, opdat gij uzelven uitroeit, en opdat gij wordt tot eenen vloek en tot eene smaadheid onder alle volken der aarde?

9. Hebt gij vergeten de boosheden uwer vaderen, en de boosheden der koningen van Juda, en de boosheden hunner vrouwen, en uwe boosheden, en de boosheden uwer vrouwen; die zij gedaan hebben in het land van Juda en in de straten van Jeruzalem?

10. Zij zijn tot op dezen dag [*nog*] niet verbrijzeld [*van hart*], en zij hebben niet gevreesd, noch gewandeld in mijne wet en in mijne inzettingen, die Ik voor ulieder aangezicht en vóór het aangezicht uwer vaderen gegeven heb.

11. Daarom, zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Ziet [a]Ik zal mijn aangezichte tegen ulieden stellen ten kwade, en om gansch Juda uit te roeien.
a Jer. 21: 10. Amos 9: 4.

12. En Ik zal het overblijfsel van Juda wegnemen, die hunne aangezichten gesteld hebben, om naar Egypteland te gaan, om aldaar als vreemdelingen te verkeeren; en zij zullen allen in Egypteland verteerd worden. Door het [a]zwaard zullen zij vallen, door den honger zullen zij verteerd worden, van den kleinste tot den grootste toe; door het zwaard en door den honger zullen zij sterven; en zij zullen worden tot eene vervloeking, tot eene ontzetting en tot eenen vloek, en tot eene smaadheid.
a Jer. 42: 15, 16, 17, 22.

13. Want Ik zal bezoeking doen over degenen, die in Egypteland wonen, gelijk als Ik bezoeking gedaan heb over Jeruzalem, door het zwaard, door den honger en door de pestilentie;

14. Zoodat het overblijfsel van Juda, die in Egypteland gekomen zijn om aldaar als vreemdelingen te verkeeren, geenen zal hebben, die ontkome of overblijve; te weten, om weder te keeren in het land van Juda, waarnaar hunne ziele verlangt weder te keeren om aldaar te wonen; maar zij zullen er niet wederkeeren, behalve die ontkomen zullen.

15. Toen antwoordden aan Jeremía alle de mannen, die wisten dat hunne vrouwen anderen goden rookten, en alle de vrouwen, die daar stonden, zijnde een groote hoop, mitsgaders al het volk, die in Egypteland, in Páthros, woonde, zeggende:

16. Aangaande het woord, dat gij tot ons in des HEEREN naam gesproken hebt, wij zullen naar u niet hooren.

17. Maar wij zullen ganschelijk doen al hetgene dat uit onzen mond is uitgegaan, rookende aan [a]Melécheth des hemels, en haar drankofferen offerende, gelijk als wij gedaan hebben, wij en onze vaders, onze koningen en onze vorsten, in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem; toen werden wij met brood verzadigd, en waren vroolijk, en zagen geen kwaad.
a Jer. 7: 18.

18. Maar van toen af, dat wij opgehouden hebben aan Melécheth des hemels te rooken, en haar drankofferen te offeren, hebben wij van alles gebrek gehad, en zijn door het zwaard en door den honger verteerd.

19. Ook wanneer wij aan Melécheth des hemels rooken, en haar drankofferen offeren, maken wij haar gebeelde koeken, om haar af te beelden, en offeren wij haar drankofferen, zonder onze mannen?

20. Toen sprak Jeremía tot al het volk, tot de mannen, en tot de vrouwen, en tot al het volk, die hem zulks geantwoord hadden, zeggende:

21. Het rooken, dat gijlieden in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem gerookt hebt, gij en uwe vaderen, uwe koningen en uwe vorsten, en het volk des lands, heeft de HEERE daaraan niet gedacht, en is het [*niet*] in zijn harte opgekomen?

22. Zoodat het de HEERE niet meer kon verdragen, vanwege de boosheid uwer handelingen, vanwege de gruwelen, die gij deedt. Daarom is uw land geworden tot eene woestheid, en tot ontzetting, en tot eenen vloek, dat er niemand in woont, gelijk het is te dezen dage;

23. Vanwege dat gij gerookt hebt, en dat gij tegen den HEERE gezondigd hebt, en des HEEREN stemme niet gehoorzaam zijt geweest, en in zijne wet, en in zijne inzettingen, en in zijne getuigenissen niet hebt gewandeld; daarom is u dit kwaad wedervaren, gelijk het is te dezen dage.

24. Voorts zeide Jeremía tot al het volk, en tot alle de vrouwen: Hoort des HEEREN woord, gij gansch Juda, die in Egypteland zijt.

25. Zoo spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, zeggende: [*Aangaande*] u en uwe vrouwen; zij hebben toch met uwen mond gesproken, en gij hebt het met uwe handen vervuld, zeggende: Wij zullen onze geloften, die wij beloofd hebben, ganschelijk houden, rookende aan Melécheth des hemels, en haar drankofferen offerende; [*nu*], zij hebben uwe geloften volkomenlijk bevestigd, en uwe geloften volkomenlijk gehouden.

26. Daarom hoort des HEEREN woord, gij gansch Juda, gij die in Egypteland woont: Zie, Ik zwere bij mijnen grooten Naam, zegt de HEERE, zoo mijn Naam met den mond van eenig man van Juda in gansch Egypteland meer zal genoemd worden, die zegge: [*Zoo waarachtig als*] de Heere HEERE leeft!

27. Zie, Ik zal over hen [a]waken ten kwade en niet ten goede; en alle mannen van Juda, die in Egypteland zijn, zullen door het zwaard en door den honger verteerd worden, totdat zij ten einde zijn.

a Jer. 31: 28.

28. Maar die van het zwaard ontkomen, zullen uit Egypteland wederkeeren in het land van Juda, weinig in getal; en het gansche overblijfsel van Juda, die in Egypteland gekomen zijn, om aldaar als vreemdelingen te verkeeren, zullen weten, wiens woord bestaan zal, het mijne of het hunne.

29. En dit zal ulieden het teeken zijn, spreekt de HEERE, dat Ik in deze plaatse over u bezoeking zal doen, opdat gij weet, dat mijne woorden zekerlijk over u bestaan zullen ten kwade:

30. Alzoo zegt de HEERE: Ziet, Ik zal Pharaö Hóphra, den koning van Egypte, geven in de hand zijner vijanden, en in de hand dergenen die zijne ziel zoeken, gelijk als Ik Zedekía, den koning van Juda, gegeven heb in de hand van Nebucadrézar, den koning van Bábel, zijnen vijand, en die zijne ziel zocht.

HET XLV KAPITTEL.

Het woord dat de profeet Jeremía gesproken heeft tot Báruch, den zoon van Nerija, als hij die woorden uit den mond van Jeremía in een boek schreef, in het vierde jaar van Jójakim, den zoon van Josía, den koning van Juda, zeggende:

2. Alzoo zegt de HEERE, de God Israëls, van u, o Báruch:

3. Gij zegt: Wee nu mij, want de HEERE heeft droefenis tot mijne smart gedaan; ik ben moede van mijn zuchten, en vind geene ruste.

4. Zoo zult gij tot hem zeggen: Zoo zegt de HEERE: Zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit; zelfs dit gansche land.

5. En zoudt gij u groote dingen zoeken? Zoek ze niet; want zie, Ik breng een kwaad over alle vleesch, spreekt de HEERE; maar Ik zal u uwe ziel tot eenen [a]buit geven, in alle plaatsen, waar gij zult henentrekken.

a Jer. 21: 9; 38: 2; 39: 18

HET XLVI KAPITTEL.

Het woord des HEEREN, dat tot den profeet Jeremía geschied is tegen de heidenen.

2. Tegen Egypte; tegen het heir van Pharaö Nécho, koning van Egypte, dat aan de rivier Phrath, bij Cárchemis was; dat Nebucadrézar, de koning van Bábel, sloeg, in het vierde jaar van Jójakim, den zoon van Josía, den koning van Juda:

3. Rust het schild en de rondas toe, en nadert tot den strijd.

4. Spant de paarden aan, en klimt op, gij ruiters, en stelt u met helmen; [a]veegt de spiesen, trekt de pantsiers aan. [a] Jer. 51: 11.

5. Waarom zie ik, [*dat*] zij versaagd [*en*] achterwaarts gedreven zijn? Zelfs hunne helden zijn verslagen, en nemen de vlucht, en zien niet om. Er is schrik van rondom, spreekt de HEERE.

6. De snelle ontvliede niet, en de held ontkome niet; tegen het noorden, aan den oever der rivier Phrath zijn zij gestruikeld en gevallen.

7. Wie is deze, [*die*] optrekt als een stroom, wiens wateren zich bewegen als de rivieren?

8. Egypte trekt op als een stroom, en [*zijne*] wateren bewegen zich als de rivieren; en hij zegt: Ik zal optrekken, ik zal de aarde bedekken, ik zal de stad, en die daarin wonen, verderven.

9. Trekt op, gij paarden, en raast, gij wagens, en laat de helden uittrekken: de Mooren, en de Putéërs, die het schild handelen, en de Ly'diërs, die den [a]boog handelen [*en*] spannen. [a] Jes. 66: 19.

10. Maar deze dag is des Heeren, des HEEREN der heirscharen; een dag der wrake, dat Hij zich wreke aan zijne wederpartijders, en het zwaard zal vreten, en verzadigd, en dronken worden van hun bloed; want de Heere HEERE der heirscharen heeft een slachtoffer in het land van het noorden, aan de rivier Phrath.

11. Ga henen op naar [a]Gílead, en haal balsem, gij jonkvrouwe, dochter van Egypte: tevergeefs vermenigvuldigt gij de medicijnen, er is geene heeling voor u. [a] Jer. 8: 22.

12. De volken hebben uwe schande gehoord, en het land is vol van uw gekrijt; want zij hebben zich gestooten, held tegen held, zij zijn beiden te zamen gevallen.

13. Het woord, dat de HEERE tot den profeet Jeremía sprak, van de aankomst van Nebucadrézar, den koning van Bábel, om Egypteland te slaan:

14. Verkondigt het in Egypte, en doet het hooren te Mígdol; doet het ook hooren te Nóph en te Thachpánhes. Zegt: Stel er u naar, en maak u gereed, want het zwaard heeft verteerd wat rondom u is.

15. Waarom zijn uwe sterken weggevaagd? Zij stonden niet, omdat hen de HEERE voortdreef.

16. Hij maakte der struikelenden vele; ja de een viel op den ander; zoodat zij zeiden: Staat op en laat ons wederkeeren tot ons volk, en tot het land onzer geboorte, vanwege het verdrukkende zwaard.

17. Daar riepen zij: Pharaö, de koning van Egypte, is [*maar*] een gedruisch; hij heeft den gezetten tijd laten voorbijgaan.

18. [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Koning, wiens naam is HEERE der heirscharen: hij zal voorzeker, als Thábor onder de bergen, en als Cármel bij de zee, aankomen.

19. Maak voor u gereedschap der gevankelijke wegvoering, gij inwoneres, gij dochter van Egypte; want Nóph zal ter verwoesting worden, en zal verbrand worden, dat er niemand in wone.

20. Egypte is eene zeer schoone vaarze; de slachter komt, hij komt van het noorden.

21. Zelfs hare gehuurden in haar midden zijn als gemeste kalveren; maar die hebben zich ook gewend, zij zijn te zamen gevlucht, zij hebben geen stand gehouden; want de dag huns verderfs is over hen gekomen, de tijd hunner bezoeking.

22. Hare stemme zal gaan als van eene slang; want zij zullen met krijgsmacht daarhenen trekken, en tot haar met bijlen komen, gelijk houthouwers.

23. Zij hebben haar woud afgehouwen, spreekt de HEERE, hoewel het niet is te onderzoeken; want zij zijn meerder dan de sprinkhanen, zoodat men ze niet tellen kan.

24. De dochter van Egypte is beschaamd; zij is gegeven in de hand des volks van het noorden.

25. De HEERE der heirscharen, de God Israëls, zegt: Zie, Ik zal bezoeking doen over de menigte van No, en over Pharaö, en over Egypte, en over hare goden, en over hare koningen; ja over Pharaö, en over degenen, die op hem vertrouwen;

26. En Ik zal ze geven in de hand dergenen, die hunlieder ziel zoeken, en in de hand van Nebucadrézar, den koning van Bábel, en in de hand zijner knechten. Maar daarna zal zij bewoond worden als [*in*] de dagen van ouds, spreekt de HEERE.

27. Maar [a]gij, mijn knecht Jakob, vrees niet, en ontzet u niet, o Israël; want zie, Ik zal u verlossen uit verre [*landen*], en uw zaad uit het land hunner gevangenis; en Jakob zal wederkomen, en stil en gerust zijn, en niemand zal [*hem*] verschrikken.
a Jes. 41: 13; 43: 5; 44: 1. Jer. 30: 10.

28. Gij [*dan*], mijn knecht Jakob, vrees niet, spreekt de HEERE, want Ik ben met u; want Ik zal eene voleinding maken met alle de heidenen, waar Ik u henen gedreven zal hebben, doch met u zal Ik geene voleinding maken, maar u [a]kastijden met mate, en u niet gansch onschuldig houden.
a Jer. 10: 24; 30: 11.

HET XLVII KAPITTEL.

Het woord des HEEREN, dat tot den profeet Jeremía geschiedde, tegen de Philistijnen; eer dat Pharaö Gáza sloeg.

2. Zoo zegt de HEERE: Zie, wateren komen op van het noorden, en zullen worden tot eene overloopende beek, en overloopen het land en zijne volheid, de stad en die daarin wonen; en de menschen zullen schreeuwen, en alle de inwoners des lands zullen huilen,

3. Vanwege het geluid van het geklater der hoeven zijner [a]sterke [*paarden*], vanwege het geraas zijner wagenen, [*en*] het bulderen zijner [b]raderen. De vaders zien niet om naar de kinderen, vanwege de slappigheid der handen;
a Jer. 4: 13; 6: 23. b Jes. 5: 28.

4. Vanwege den dag, die er komt om alle Philistijnen te verstoren, om aan [a]Tyrus en Sidon allen overgeblevenen helper af te snijden; want de HEERE zal de Philistijnen, het overblijfsel des eilands van Cáphthor, verstoren.
a Jer. 25: 22.

5. Kaalheid is op Gáza gekomen; [a]Askelon is uitgeroeid, [*met*] het overblijfsel huns dals. Hoe lang zult gij uzelven [b]insnijdingen maken?
a Jer. 25: 20. b Deut. 14: 1. Jer. 16: 6.

6. O wee, gij zwaard des HEEREN, hoe lang zult gij niet stil houden? Vaar in uwe scheede, rust en wees stille.

7. Hoe zoudt gij stil houden? De HEERE heeft toch aan het [*zwaard*] bevel gegeven; tegen A'skelon en tegen de zeehaven, aldaar heeft Hij het besteld.

HET XLVIII KAPITTEL.

Tegen [a]Móab zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, alzoo: Wee over Nébo; want zij is verstoord; Kírjatháïm is beschaamd, zij is ingenomen; [*de stad*] des hoogen vertreks is beschaamd en verschrikt.
[a Jer. 25: 21; 27: 3.

2. Móabs roem van Hésbon is er niet meer; zij hebben kwaad tegen haar gedacht, [*zeggende:*] Komt, en laat ons haar uitroeien, dat zij geen volk [*meer*] zij; ook gij, o Mádmen, zult nedergehouwen worden, het zwaard zal achter u henen gaan.

3. Er is eene stemme des gekrijts van Horonáïm; verstoring en eene groote breuke.

4. Móab is verbroken; hare kleine [*kinderen*] hebben een gekrijt laten hooren.

5. Want [*in*] den opgang van Lúhith zal [a]geween bij geween opgaan; want in den afgang van Horonáïm hebben [*Móabs*] wederpartijders een jammergeschrei gehoord. a Jes. 15: 5.

6. Vlucht, redt ulieder ziel, en wordt als de [a]heide in de woestijn.
a Jer. 17: 6.

7. Want om uw vertrouwen op uwe werken en op uwe schatten zult gij ook ingenomen worden; Cámos zal henen uitgaan in gevangenis, zijne [a]priesteren en zijne vorsten te zamen.
a Jer. 49: 3.

8. Want de verstoorder zal komen over elke stad, dat niet ééne stad ontkomen zal; en het dal zal verderven, en het effen veld verdelgd worden; want de HEERE heeft het gezegd.

9. Geeft Móab vederen, want al vliegende zal zij uitgaan; en hare steden zullen ter verwoesting worden, dat niemand daarin wone.

10. Vervloekt zij, die des HEEREN werk bedriegelijk doet; ja vervloekt zij, die zijn zwaard van het bloed onthoudt.

11. Móab is van zijne jeugd aan gerust geweest, en hij heeft op zijne [a]heffe stil gelegen, en is van vat in vat niet geledigd, en heeft niet gewandeld in gevangenis; daarom is zijn smaak in hem gebleven, en zijn reuk niet veranderd. *a* Zeph. 1: 12.

12. Daarom, zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik hem vreemde gasten zal toezenden, die hem in vreemde plaatsen zullen voeren, en zijne vaten ledigen, en hunlieder flesschen in stukken slaan.

13. En Móab zal beschaamd worden vanwege Cámos, gelijk als het huis Israëls beschaamd is geworden vanwege Béth-El, [a]hunlieder vertrouwen. *a* 1 Kon. 12: 29.

14. Hoe zult gij zeggen: Wij zijn helden en dappere mannen ten strijde?

15. Móab is verstoord, en [*uit*] zijne steden opgegaan, en de keur zijner jongelingen is ter slachting afgegaan, spreekt de Koning, wiens naam is HEERE der heirscharen.

16. Móabs verderf is nabij om te komen, en zijn kwaad haast zeer.

17. Beklaagt hem, gij allen die rondom hem zijt, en allen die zijnen naam kent; zegt: Hoe is de sterke staf, de sierlijke stok verbroken!

18. Daal neder uit [*uwe*] heerlijkheid, en woon in dorst, gij inwoneresse, gij dochter van Díbon; want Móabs verstoorder is tegen u opgetogen, hij heeft uwe vestingen verdorven.

19. Sta aan den weg, en zie toe, gij inwoneres van A'roër. Vraag den vluchtenden [*man*] en de ontkomene [*vrouw*]; zeg: Wat is er geschied?

20. Móab is beschaamd, want hij is verslagen; [a]huilt en krijt; verkondigt te A'rnon, dat Móab verstoord is. *a* Jes. 16: 7.

21. En het oordeel is gekomen over het vlakke land; over Hólon, en over Jáhza, en over Mepháäth,

22. En over Díbon, en over Nébo, en over Béth-Diblathaïm,

23. En over Kírjathaïm, en over Béth-Gámul, en over Béth-Méon,

24. En over Kérioth, en over Bózra; ja over alle steden van Móabs land, die verre en die nabij zijn.

25. Móabs hoorn is afgesneden, en zijn arm verbroken, spreekt de HEERE.

26. Maakt hem dronken, omdat hij zich groot gemaakt heeft tegen den HEERE; zoo zal Móab [*met de handen*] klappen in zijn uitspuwsel, en hijzelf zal ook ter belaching zijn.

27. Want is u niet Israël [*ter*] belaching geweest? Was hij onder de dieven gevonden, dat gij u [*zoo*] bewoogt, van den tijd af, dat uwe woorden van hem waren?

28. Verlaat de steden, en woont in de steenrots, gij inwoners van Móab; en wordt gelijk eene duive, die in de doorgangen van den mond eens hols nestelt.

29. Wij hebben Móabs [a]hoovaardij gehoord (hij is zeer hoovaardig), zijne trotschheid, en zijne hoovaardij, en zijnen hoogmoed, en zijns harten hoogheid. *a* Jes. 16: 6.

30. Ik ken zijne verbolgenheid, spreekt de HEERE; maar niet alzoo; zijne grendelen doen het zoo niet.

31. Daarom zal ik over Móab huilen, ja om gansch Móab zal ik krijten; over de lieden van Kír-Héres zal men zuchten.

32. Boven het geween van Jaë'zer zal ik u beweenen, gij wijnstok van Síbma; uwe wijnranken zijn over zee gegaan, zij hebben gereikt tot aan Jaë'zers zee; [*maar*] de verstoorder is gevallen op uwe zomervruchten en op uwen wijnoogst;

33. Zoodat de [a]blijdschap en verheuging uit het vruchtbare veld, namelijk uit Móabs land, weggenomen is; want Ik heb den wijn doen ophouden uit de kuipen; men zal geene [*druiven*] treden met vreugdegeschrei; het vreugdegeschrei zal geen vreugdegeschrei zijn. *a* Jes. 16: 10.

34. Vanwege Hésbons gekrijt tot Ele-

ále toe, tot Jáhaz toe, hebben zij hunne stemme verheven, van [a]Zóar tot aan Horonáïm, die driejarige vaarze; want ook de wateren van Nímrim zullen tot verwoestingen worden.
a Jes. 15: 5, 6.

35. En Ik zal in Móab doen ophouden, spreekt de HEERE, dien, die [*op*] de hoogte offert, en die zijnen goden rookt.

36. Daarom zal mijn hart over Móab getier maken als de fluiten; ook zal mijn hart over de lieden van Kír-Héres getier maken als de fluiten; omdat het overschot, [*dat*] hij gemaakt had, verloren is.

37. Want alle [a]hoofden zijn kaal, en alle baarden afgekort; op alle handen zijn [b]insnijdingen, en op de lendenen is een zak. a Jes. 15: 2, 3. b Jer. 47: 5.

38. Op alle daken van Móab, en op alle hare straten is overal misbaar; want Ik heb Móab verbroken als een vat, waar men geenen lust aan heeft, spreekt de HEERE.

39. Hoe is hij verslagen! Zij huilen. Hoe heeft Móab den nek [*met*] schaamte gewend! Alzoo zal Móab allen, die rondom hem zijn, tot belaching en tot eene ontzetting worden.

40. Want zoo zegt de HEERE: Zie, hij zal snel vliegen als een [a]arend, en hij zal zijne vleugelen over Móab uitbreiden. a Jer. 4: 13.

41. Elkeene de steden is gewonnen, en elkeene der vastigheden is ingenomen; en het hart van Móabs helden zal te dien dage wezen, als het hart eener vrouw, die in nood is.

42. Want Móab zal verdelgd worden, dat hij geen volk zij, omdat hij zich groot gemaakt heeft tegen den HEERE.

43. De vreeze, en de kuil, en de strik, over u, gij inwoner van Móab, spreekt de HEERE.

44. Die van de vreeze ontvliedt, zal in den kuil vallen; en die uit den kuil opkomt, zal in den strik gevangen worden; want Ik zal over haar, over Móab, het jaar van hunlieder bezoeking brengen, spreekt de HEERE.

45. Die voor [*des vijands*] macht vluchtten, bleven staan in de schaduw van Hésbon; maar een [a]vuur is uitgegaan van Hésbon, en eene vlam van tusschen Síhon, en heeft de hoeken van Móab en den schedel der kinderen van het gedruisch verteerd. a Num. 21: 28.

46. Wee u, Móab! Het volk van Cámos is verloren; want uwe zonen zijn weggenomen in gevangenis, ook zijn uwe dochters in gevangenis.

47. Maar in het laatste der dagen zal Ik Móabs gevangenis wenden, spreekt de HEERE. Tot hiertoe is Móabs oordeel.

HET XLIX KAPITTEL.

Tegen de kinderen A'mmons zegt de HEERE alzoo: Heeft dan Israël geene kinderen? heeft hij geenen erfgenaam? Waarom is dan Málcam erfgenaam van [a]Gad, en [*waarom*] woont diens volk in zijne steden? a Amos 1: 13.

2. Daarom zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik over [a]Rábba der kinderen A'mmons een krijgsgeschrei zal doen hooren, en het zal tot eenen woesten hoop worden, en zijne onderhoorige plaatsen zullen met vuur aangestoken worden; en Israël zal erven degenen, die hem geërfd hadden, zegt de HEERE. a Amos 1: 14.

3. Huil, o Hésbon, want Ai is verstoord; krijt, gij dochteren van Rábba, gordt zakken aan, [a]drijft misbaar, en loopt om bij de tuinen; want Málcam zal wandelen in gevangenis, zijne [b]priesteren en zijne vorsten te zamen.
a Jes. 32: 12. Jer. 4: 8; 6: 26. b Jer. 48: 7.

4. Wat roemt gij op [*uwe*] dalen? Uw dal is weggevloten, gij afkeerige dochter, die op hare [a]schatten vertrouwt, [*zeggende:*] [b]Wie zoude tegen mij komen? a Jer. 48: 7. b Jer. 21: 13.

5. Zie, Ik zal vreeze over u brengen, spreekt de Heere HEERE der heirscharen, van allen, die rondom u zijn; en gijlieden zult, een iegelijk voor zich henen, uitgedreven worden, en niemand zal den omdolende vergaderen.

6. Maar daarna zal Ik de gevangenis der kinderen A'mmons wenden, spreekt de HEERE.

7. Tegen E'dom zegt de HEERE der heirscharen alzoo: [a]Is er dan geene wijsheid meer te Théman? Is de raad vergaan van de verstandigen? Is hunlieder wijsheid onnut geworden?
a Obadja vs. 8.

8. Vliedt, wendt u, woont in diepe [*plaatsen*], gij inwoners van [a]Dédan; want Ik heb Ezaus verderf over hem gebracht, den tijd [*dat*] Ik hem bezocht heb. a Jer. 25: 23.

9. [a]Zoo er wijnlezers tot u gekomen waren, zouden zij niet eene nalezing hebben overgelaten? Zoo er dieven bij nacht [*gekomen waren*], zouden zij [*niet*] verdorven hebben zooveel hun genoeg ware? a Obadja vs. 5.

10. Maar Ik heb Ezau ontbloot, Ik heb zijne verborgene plaatsen ontdekt, dat hij zich niet zal kunnen versteken; zijn zaad is verstoord, ook zijne broeders, en zijne naburen, en hij is er niet [*meer*].

11. Laat uwe weezen achter, en Ik zal ze in het leven behouden, en laat uwe weduwen op Mij vertrouwen.

12. Want zoo zegt de HEERE: Zie, degenen, welker oordeel het niet is den beker te drinken, zullen ganschelijk drinken; en zoudt gij eenigszins onschuldig gehouden worden? Gij zult niet onschuldig worden gehouden, maar gij zult ganschelijk drinken.

13. Want Ik heb bij Mijzelven gezworen, spreekt de HEERE, dat Bózra worden zal tot eene ontzetting, tot eene smaadheid, tot eene woestheid, en tot eenen vloek; en alle hare steden zullen worden tot eeuwige woestheden.

14. Ik heb een [a]gerucht gehoord van den HEERE, en er is een gezant gezonden onder de heidenen, [*om te zeggen*:] Vergadert u, en komt aan tegen haar, en maakt u op ten strijde. a Obadja vs. 1.

15. Want zie, Ik heb u klein gemaakt onder de heidenen, veracht onder de menschen.

16. Uwe schrikkelijkheid heeft u bedrogen, [*en*] de [a]trotschheid uws harten, gij die woont in de kloven der steenrotsen, die u houdt op de hoogte der heuvelen. Al zoudt gij uw [b]nest [*zoo*] hoog maken als de arend, zoo zal Ik u van daar nederstooten, spreekt de HEERE. a Jer. 48: 29. b Obadja vs. 4.

17. Alzoo zal E'dom worden tot eene ontzetting; [a]al wie voorbij haar gaat, zal zich ontzetten, en fluiten over alle hare plagen. a Jer. 50: 13.

18. [a]Gelijk de omkeering van Sódom en Gomórra en hunner naburen, zal het zijn, zegt de HEERE; niemand zal daar wonen, en geen menschenkind daarin verkeeren. a Gen. 19: 25. Jer. 50: 40. Amos 4: 11.

19. [a]Zie, gelijk een leeuw van de [b]verheffing des Jordaans, zal hij opkomen tegen de sterke woning; want Ik zal hem in een oogenblik daaruit doen loopen; en wie [*daartoe*] verkoren is, [*dien*] zal Ik tegen haar stellen; want wie is Mij gelijk? en [c]wie zoude Mij verdagvaarden? en wie is die herder, die voor mijn aangezichte bestaan zoude? a Jer. 50: 44, enz. b Jer. 12: 5. c Job 41: 1. Jer. 50: 44, 45.

20. Daarom hoort des HEEREN raadslag, dien Hij over E'dom heeft beraadslaagd, en zijne gedachten, die Hij gedacht heeft over de inwoners van Théman: Zoo de geringsten van de kudde hen niet zullen nedertrekken! Indien hij hunlieder woning niet boven hen zal verwoesten!

21. De aarde heeft gebeefd van het geluid huns vals, [*van*] het gekrijt, welks geluid gehoord is bij de Schelfzee.

22. Zie, hij zal opkomen [a]en snel vliegen, als een arend, en zijne vleugelen over Bózra uitbreiden; en het hart van E'doms helden zal te dien dage wezen, als het hart eener [b]vrouw, die in nood is. a Jer. 48: 40. b Jer. 48: 41.

23. Tegen [a]Damáscus: Beschaamd is Hámath en A'rpad; omdat zij een boos gerucht gehoord hebben, zijn zij gesmolten; bij de zee is bekommernis, men kan er niet rusten. a Jes. 17: 1.

24. Damáscus is slap geworden, het heeft zich gewend om te vluchten, en siddering heeft het aangegrepen; benauwdheid en smarten als van eene [a]barende [*vrouw*] hebben het bevangen. a Jer. 4: 31; 6: 24; 30: 6.

25. Hoe, is de beroemde stad niet overgelaten, de stad mijner vroolijkheid?

26. Daarom zullen hare jongelingen vallen op hare straten; en alle [*hare*] krijgslieden zullen te dien dage nedergehouwen worden, spreekt de HEERE der heirscharen.

27. En Ik zal een [a]vuur aansteken in den muur van Damáscus, en het zal Bénhadads paleizen verteren. a Amos 1: 4, 14.

28. Tegen Kédar, en tegen de konink-

rijken van Házor, die Nebucadrézar, de koning van Bábel, sloeg, zegt de HEERE alzoo: Maakt u op, trekt op tegen Kédar, en verstoort de kinderen van het oosten.

29. Zij zullen hunne tenten en hunne kudden nemen, hunne gordijnen en al hun gereedschap en hunne kemelen voor zich wegnemen; en zij zullen tegen hen uitroepen: Schrik van rondom!

30. Vliedt, zwerft fluks henen weg, woont in diepe [*plaatsen*], gij inwoners van Házor, spreekt de HEERE; want Nebucadrézar, de koning van Bábel, heeft eenen raadslag tegen ulieden beraadslaagd, en eene gedachte tegen hen gedacht.

31. Maakt u op, trekt op tegen het volk, dat ruste heeft, dat in zekerheid woont, spreekt de HEERE; dat geene deuren noch grendel heeft, [*die*] alleen wonen.

32. En hunne kemelen zullen ten roof zijn, en de menigte van hun vee zal ten buit zijn; en Ik zal ze verstrooien in alle winden, [*te weten,*] degenen die aan de [a]hoeken afgekort zijn; en Ik zal hunlieder verderf van alle zijne zijden aanbrengen, spreekt de HEERE.
a Jer. 9: 26; 25: 23.

33. En Házor zal worden tot eene [a]drakenwoning, eene verwoesting tot in eeuwigheid; niemand zal daar wonen, en geen menschenkind daarin verkeeren. a Jer. 9: 11; 10: 22.

34. Het woord des HEEREN, dat tot den profeet Jeremía geschied is tegen E'lam, in het begin des koninkrijks van Zedekía, den koning van Juda, zeggende:

35. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Zie, Ik zal verbreken E'lams boog, het voornaamste van hunlieder geweld.

36. En Ik zal de vier winden uit de vier hoeken des hemels over E'lam aanbrengen, en zal ze in alle die winden verstrooien; en er zal geen volk zijn, waarhenen E'lams verdrevenen niet zullen komen.

37. En Ik zal E'lam versaagd maken voor het aangezicht hunner vijanden, en voor het aangezicht dergenen die hunne ziel zoeken, en zal een kwaad over hen brengen, de hittigheid mijns toorns, spreekt de HEERE; en Ik zal het zwaard achter hen zenden, totdat Ik ze verteerd zal hebben.

38. En Ik zal mijnen troon in E'lam stellen; en zal den koning en de vorsten van daar vernielen, spreekt de HEERE.

39. Maar het zal geschieden in het laatste der dagen, dat Ik E'lams [a]gevangenis wenden zal, spreekt de HEERE. a Jer. 48: 47.

HET L KAPITTEL

Het woord, dat de HEERE gesproken heeft tegen Bábel, tegen het land der Chaldéën, door den dienst van den profeet Jeremía.

2. Verkondigt onder de heidenen, en doet hooren, en werpt eene banier op, laat hooren, verbergt het niet; zegt: Babel is ingenomen, [a]Bel is beschaamd, Meródach is verpletterd, hare afgoden zijn beschaamd, hare drekgoden zijn verpletterd. a Jes. 46: 1. Jer. 51: 44.

3. Want een volk komt tegen haar op van het noorden; dat zal haar land zetten in verwoesting, dat er geen inwoner in zal zijn; van de menschen aan tot de beesten toe zijn zij weggezworven, doorgegaan.

4. In die dagen en ten zelfden tijde, spreekt de HEERE, zullen de kinderen Israëls komen, zij en de kinderen van Juda te zamen; wandelende en weenende zullen zij henengaan, en den HEERE hunnen God zoeken.

5. Zij zullen naar Sion vragen; op den weg herwaarts zullen hunne aangezichten zijn; zij zullen komen en den HEERE toegevoegd worden, [*met*] een eeuwig verbond, [*dat*] niet zal worden vergeten.

6. Mijn volk waren verlorene schapen, hunne herders hadden ze verleid, zij hadden ze gevoerd [*naar*] de bergen; zij gingen van berg tot heuvel, zij vergaten hunne legering.

7. Allen die hen vonden, aten hen op, en hunne wederpartijders zeiden: Wij zullen geene schuld hebben; daarom dat zij gezondigd hebben tegen den HEERE, [*in*] de [a]woning der gerechtigheid, ja [*tegen*] den HEERE, de verwachting hunner vaderen. a Jer. 31: 23.

8. [a]Vliedt weg uit het midden van Bábel, en gaat uit uit der Chaldéën land;

en weest als de bokken voor de kudde henen. *a* Jes. 48: 20. Jer. 51: 6. Openb. 18: 4.

9. Want zie, Ik zal eene verzameling van groote volken uit het land van het noorden verwekken, en tegen Bábel opbrengen; die zullen zich tegen haar rusten, van daar zal zij ingenomen worden; hunne pijlen zullen zijn als eens kloeken helds, geen zal ledig wederkeeren.

10. En Chaldéa zal ten roof zijn; allen die het berooven, zullen verzadigd worden, spreekt de HEERE.

11. Omdat gij u verblijd hebt, omdat gij van vreugde hebt opgesprongen, gij plunderaars mijner erfenis; omdat gij geil geworden zijt als een grazige vaars, [*en*] hebt gebriescht als de sterke [*paarden*];

12. Zoo is uwe moeder zeer beschaamd; die u gebaard heeft, is schaamrood geworden; zie, zij is geworden de achterste der heidenen, eene woestijn, dorheid en wildernis.

13. Vanwege de verbolgenheid des HEEREN zal zij niet bewoond worden, maar zij zal geheel eene verwoesting worden; *a*al wie aan Bábel voorbijgaat, zal zich ontzetten, en fluiten over alle hare plagen. *a* Jer. 49: 17.

14. Rust u tegen Bábel rondom, gij allen die den boog spant, schiet in haar, en spaart de pijlen niet; want zij heeft tegen den HEERE gezondigd.

15. Juicht over haar rondom, zij heeft hare hand gegeven; hare fondamenten zijn gevallen, hare muren zijn afgebroken; want dat is des HEEREN wrake; wreekt u aan haar, doet haar, gelijk als zij gedaan heeft.

16. Roeit uit van Bábel den zaaier, en dien die de sikkel hanteert in den oogsttijd; laat hen, vanwege het verdrukkende zwaard, zich keeren, een iegelijk tot zijn volk, en vlieden, een iegelijk naar zijn land.

17. Israël is een verbijsterd lam, [*dat*] de leeuwen verjaagd hebben; de eerste, [*die*] hem heeft opgegeten, was de koning van A'ssur, en deze de laatste, Nebucadrézar, de koning van Bábel, heeft hem de beenderen verbrijzeld.

18. Daarom, zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Zie, Ik zal bezoeking doen over den koning van Bábel en over zijn land, gelijk als Ik bezoeking gedaan heb over den *a*koning van A'ssur.

a 2 Kon. 19: 35, 37. Jes. 37: 36, 38.

19. En Ik zal Israël weder tot zijne woning brengen, en hij zal weiden [*op*] den Cármel en [*op*] den Básan; en zijne ziel zal op het gebergte van Ephraïm en Gílead verzadigd worden.

20. In die dagen en te dien tijde, spreekt de HEERE, zal Israëls ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn, en de zonden van Juda, maar zullen niet gevonden worden; want Ik zal ze dengene vergeven, dien Ik zal doen overblijven.

21. Tegen het land Merathaïm, trek er tegen op, en tegen de inwoners van Pékod; verwoest en verban achter hen, spreekt de HEERE, en doe naar alles, wat Ik u geboden heb.

22. Er is een krijgsgeschrei [in het land, en eene groote breuke.

23. Hoe is de hamer der gansche aarde [*zoo*] afgehouwen en verbroken! Hoe is Bábel geworden tot eene ontzetting onder de heidenen!

24. Ik heb u een strik gesteld, dies zijt gij ook gevangen, o Bábel, dat gij het niet wist; gij zijt gevonden, en ook gegrepen, omdat gij u tegen den HEERE [*in strijd*] gemengd hebt.

25. De HEERE heeft zijne schatkamer opengedaan, en de instrumenten zijner gramschap voorgebracht; want dat is een werk des Heeren, des HEEREN der heirscharen, in het land der Chaldéën.

26. Komt aan tegen haar van het uiterste, opent hare schuren, vertreedt haar als korenhoopen, en verbant ze; laat ze geen overblijfsel hebben.

27. Doodt met het zwaard alle hare varren, laat ze afgaan ter slachting. Wee over hen, want hun dag is gekomen, de tijd hunner bezoeking.

28. Er is eene stemme der gevluchten en ontkomenen uit het land van Bábel, om in Sion te verkondigen de wrake des HEEREN onzes Gods, de wrake zijns Tempels.

29. Laat [*u*] hooren tegen Bábel, gij schutters, gij allen die den boog spant, legert u tegen haar rondom, laat niemand van haar ontkomen; vergeldt haar naar haar werk, doet haar naar alles wat zij gedaan heeft; want zij heeft trotschelijk

gehandeld tegen den HEERE, tegen den Heilige Israëls.

30. Daarom zullen hare [a]jongelingen vallen op hare straten, en alle hare krijgslieden te dien dage uitgeroeid worden, spreekt de HEERE. *a* Jer. 49: 26.

31. Zie, Ik [*wil*] aan u, gij trotsche, spreekt de Heere, de HEERE der heirscharen; want uw dag is gekomen, de tijd dat Ik u bezoeken zal.

32. Dan zal de trotsche aanstooten en vallen, en er zal niemand zijn die hem oprichte; ja Ik zal een vuur aansteken in zijne steden, dat zal alle plaatsen rondom hem verteren.

33. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: De kinderen Israëls en de kinderen van Juda zijn te zamen verdrukt geweest; en allen, die ze gevangen hadden, hebben ze vastgehouden, zij hebben geweigerd ze los te laten.

34. [*Maar*] hun Verlosser is sterk, HEERE der heirscharen is zijn naam; Hij zal hunnen twist zekerlijk twisten, opdat hij het land in ruste brenge, maar de inwoners van Bábel beroere.

35. Het zwaard zal zijn over de Chaldéën, spreekt de HEERE, en over de inwoners van Bábel, en over hare vorsten, en over hare wijzen.

36. Het zwaard zal zijn over de leugenaars, dat zij zot worden; het zwaard zal zijn over hare helden, dat zij versagen.

37. Het zwaard zal zijn over zijne paarden, en over zijne wagenen, en over den ganschen gemengden hoop, die in het midden van haar is, dat zij tot vrouwen worden; het zwaard zal zijn over hare schatten, dat zij geplunderd worden.

38. Droogte zal zijn over hare wateren, dat zij uitdrogen; want het is een land van gesnedene beelden, en zij razen naar de schrikkelijke [*afgoden.*]

39. Daarom zoo zullen de wilde dieren der woestijnen met de wilde dieren der eilanden [*daarin*] wonen; ook zullen de jonge struisen daarin wonen; en men zal er geen verblijf meer hebben in eeuwigheid, en zij zal niet bewoond worden van geslachte tot geslachte.

40. [a]Gelijk God Sódom en Gomórra en hare naburen heeft omgekeerd, spreekt de HEERE, [*alzoo*] zal niemand aldaar wonen, en geen menschenkind in haar verkeeren. *a* Gen. 19: 25. Jer. 49: 18.

41. Zie, [a]er komt een volk uit het noorden, en eene groote natie en geweldige koningen zullen van de zijden opgewekt worden. *a* Jer. 6: 22, enz.

42. Boog en spies zullen zij voeren; wreed zijn zij, en zullen niet barmhartig zijn; hunne stemme zal bruisen als de zee, en op paarden zullen zij rijden; het is toegerust als een man ten oorlog, tegen u, o dochter van Bábel.

43. De koning van Bábel heeft hunlieder gerucht gehoord, en zijne handen zijn slap geworden; [a]benauwdheid heeft hem aangegrepen, weedom als van een barende [*vrouw*]. *a* Jer. 49: 24.

44. [a]Zie, gelijk een leeuw van de verheffing des Jordaans, zal hij opkomen tegen de sterke woning; want Ik zal ze in een oogenblik daaruit doen loopen; en wie [*daartoe*] verkoren is, [*dien*] zal Ik tegen haar stellen; want [b]wie is Mij gelijk? en wie zoude Mij verdagvaarden? en wie is de herder, die voor mijn aangezichte bestaan zoude?
a Jer. 49: 19, enz. *b* Job 41: 1. Jer. 49: 19.

45. Daarom hoort den [a]raadslag des HEEREN, dien Hij over Bábel heeft beraadslaagd, en zijne gedachten, die Hij gedacht heeft over het land der Chaldéën: Zoo de geringsten van de kudde hen niet zullen nedertrekken! Zoo hij de woning boven hen niet zal verwoesten! *a* Jer. 49: 20.

46. De [a]aarde is bevende geworden van het geluid der inneming van Bábel, en het gekrijt is gehoord onder de volken. *a* Jer. 49: 21.

HET LI KAPITTEL.

Zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal eenen verdervenden [a]wind opwekken tegen Bábel, en tegen degenen, die daar wonen in het hart van degenen, die tegen Mij opstaan. *a* Jer. 4: 11.

2. En Ik zal Bábel [a]wanners toezenden, die haar wannen, en haar land uitledigen zullen; want zij zullen ten dage des kwaads van rondom tegen haar zijn. *a* Jer. 4: 11; 15: 7.

3. De schutter spanne zijnen boog tegen [*dien*] die spant, en tegen [*dien*] die zich verheft in zijn pantsier; en verschoont hare jongelingen niet, verbant al haar heir;

4. Dat de verslagenen liggen in het land der Chaldéën, en de doorstokenen op hare [a]straten. [a] Jer. 49: 26.

5. Want Israël en Juda zal niet in weduwschap gelaten worden van zijnen God, van den HEERE der heirscharen (hoewel hunlieder land vol van schuld is), van den Heilige Israëls.

6. [a]Vliedt uit het midden van Bábel, en redt, een iegelijk zijne ziel; wordt niet uitgeroeid in hare ongerechtigheid; want dit is de tijd der [b]wrake des HEEREN, die haar de verdienste betaalt. [a] Jer. 50: 8. Openb. 18: 4. [b] Jer. 50: 15, 28.

7. Bábel was een gouden beker in de hand des HEEREN, die de gansche aarde dronken maakte; de volken hebben van haren wijn gedronken; daarom zijn de volken dol geworden.

8. Schielijk is Bábel [a]gevallen en verbroken; huilt over haar, neemt [b]balsem tot hare pijn, misschien zal zij genezen worden. [a] Jes. 21: 9. Openb. 14: 8; 18: 2. [b] Jer. 8: 22.

9. Wij hebben Bábel *behandeld, maar zij is niet genezen; [a]verlaat ze [*dan*], en laat ons een iegelijk in zijn land trekken; want haar oordeel reikt tot aan den hemel, en is verheven tot aan de bovenste wolken. [a] Jer. 46: 11.

10. De HEERE heeft onze gerechtigheden te voorschijn gebracht; komt en laat ons te Sion het werk des HEEREN onzes Gods vertellen.

11. [a]Zuivert de pijlen, rust de schilden volkomenlijk toe; de HEERE heeft den geest der koningen van Médië opgewekt; want zijn voornemen is tegen Bábel, dat Hij haar verderve; want dit is de wrake des HEEREN, de [b]wrake zijns Tempels. [a] Jer. 46: 4. [b] Jer. 50: 28.

12. Verheft de banier op de muren van Bábel, versterkt de wacht, stelt wachters, bereidt de lagen; want gelijk de HEERE heeft voorgenomen, alzoo heeft Hij gedaan, wat Hij over de inwoners van Bábel gesproken heeft.

13. Gij, die aan vele wateren woont, die machtig zijt van schatten, uw einde is gekomen, de mate uwer geldgierigheid.

14. [a]De HEERE der heirscharen heeft gezworen bij zijne ziele: Ofschoon Ik u met menschen als [*ma'*] kevers vervuld heb, nochtans zullen zij malkanderen een vreugdegeschrei over u toeroepen. [a] Amos 6: 8.

15. Die de [a]aarde gemaakt heeft door zijne kracht, die de wereld bereid heeft door zijne wijsheid, en den hemel [b]uitgebreid door zijn verstand; [a] Gen. 1: 1. Jer. 10: 12, enz. [b] Job. 9: 8. Ps. 104: 2. Jes. 40: 22; 44: 24; 51: 13. Jer. 10: 12.

16. Als Hij zijne stemme geeft, zoo is er een gedruisch van wateren in den hemel, en Hij doet de dampen opklimmen van het einde der aarde; Hij maakt de bliksemen met den regen, en doet den wind voortkomen uit zijne schatkameren.

17. Een ieder mensch is onvernuftig geworden, zoodat hij geene wetenschap heeft; een ieder goudsmid is beschaamd van het gesneden beeld; want zijn gegoten beeld is leugen, en er is geen geest in hen.

18. IJdelheid zijn zij, een werk van verleidingen; ten tijde hunner bezoeking zullen zij vergaan.

19. Jakobs [a]deel is niet gelijk die; want Hij is de Formeerder van alles, en [*Israël*] is de roede zijner erfenis; HEERE der heirscharen is zijn naam. [a] Jer. 10: 16.

20. Gij zijt Mij [a]een voorhamer, [*en*] krijgswapenen; en door u zal Ik volken in stukken slaan, en door u zal Ik koninkrijken verderven. [a] Jer. 50: 23.

21. En door u zal Ik in stukken slaan het paard en zijnen ruiter; en door u zal Ik in stukken slaan den wagen en zijnen ruiter.

22. En door u zal Ik in stukken slaan den man en de vrouw; en door u zal Ik in stukken slaan den oude en den jonge; en door u zal Ik in stukken slaan den jongeling en de jonkvrouw.

23. En door u zal Ik in stukken slaan den herder en zijne kudde; en door u zal Ik in stukken slaan den akkerman en zijne juk-[*ossen*]; en door u zal Ik in stukken slaan landvoogden en overheden.

24. Maar Ik zal Bábel en allen inwoneren van Chaldéa vergelden alle

---

* Stat.-overz.: gemeesterd, in den zin van wat wij zeggen: gedokterd; eene uitdrukking die voor de Heilige Schrift te plat is.

hunne boosheid, die zij gedaan hebben aan Sion, voor ulieder oogen, spreekt de HEERE.

25. Zie, Ik [*wil*] aan u, gij verdervende berg (spreekt de HEERE), gij die de gansche aarde verderft; en Ik zal mijne hand tegen u uitstrekken, en u van de steenrotsen afwentelen, en zal u stellen tot eenen berg des brands.

26. En zij zullen uit u geenen steen nemen tot eenen hoek, ook [*geenen*] steen tot fundamenten; want gij zult [*tot*] eeuwige woestheden zijn, spreekt de HEERE.

27. Verheft de banier in het land, blaast de bazuin onder de heidenen, heiligt de heidenen tegen haar, roept tegen haar bijeen de koninkrijken van A'rarat, Mínni en A'skenaz; bestelt eenen krijgsoverste tegen haar; brengt paarden opwaarts, als ruige kevers.

28. Heiligt tegen haar de heidenen, de koningen van Médië, hare landvoogden, en alle hare overheden, ja het gansche land harer heerschappij.

29. Dan zal het land beven en pijn lijden; want elkeene van des HEEREN gedachten staat vast tegen Bábel, om Bábels land te stellen tot eene verwoesting, dat er geen inwoner zij.

30. Bábels helden hebben opgehouden te strijden, zij zijn gebleven in de vestingen, hunne macht is bezweken, zij zijn tot [a]vrouwen geworpen. Zij hebben hunne woningen aangestoken, hunne grendels zijn verbroken.

a Jer. 50: 37.

31. De looper zal den looper te gemoet loopen, en de kondschapper den kondschapper te gemoet, om den koning van Bábel bekend te maken, dat zijne stad van het einde is ingenomen;

32. En [*dat*] de veren ingenomen, en de rietpoelen met vuur verbrand zijn; en [*dat*] de krijgslieden verbaasd zijn.

33. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: De dochter van Bábel is als een dorschvloer, het is tijd, dat men ze trede; nog een weinig, dan zal haar de tijd des oogstes overkomen.

34. Nebucadrézar, de koning van Bábel, heeft mij opgegeten, hij heeft mij verpletterd, hij heeft mij gesteld [*als*] een ledig vat, hij heeft mij verslonden als een draak, hij heeft zijnen balg gevuld van mijne lekkernijen; hij heeft mij verdreven.

35. Het geweld, dat mij en mijn vleesch is aangedaan, zij op Bábel, zegge de inwoneres van Sion; en mijn bloed zij op de inwoners van Chaldéa, zegge Jeruzalem.

36. Daarom, zoo zegt de HEERE: Zie, Ik zal uwen twist twisten, en uwe wrake wreken; en Ik zal hare [a]zee droog maken, en hare springader opdrogen.

a Jer. 50: 38.

37. En Bábel zal worden tot [*steen-*] hoopen, eene woning der draken, eene ontzetting en aanfluiting, dat er geen inwoner zij.

38. Zij zullen te zamen brullen als jonge leeuwen, brieschen als leeuwenwelpen.

39. Als zij verhit zijn, zal Ik hunnen drank opzetten, en zal ze dronken maken, opdat zij opspringen; maar zij zullen eenen eeuwigen slaap slapen, en niet opwaken, spreekt de HEERE.

40. Ik zal ze afvoeren als lammeren om te slachten, als rammen met bokken.

41. Hoe is [a]Sésach [*zoo*] veroverd, en de [b]roem der gansche aarde ingenomen! Hoe is Bábel geworden tot eene ontzetting onder de heidenen!

a Jer. 25: 26. *b* Jes. 13: 19.

42. Eene zee is over Bábel gerezen, door de veelheid harer golven is zij bedekt.

43. Hare steden zijn geworden tot verwoesting, een dor land en wildernis; een land, waarin niemand woont, en waardoor geen menschenkind doorgaat.

44. En Ik zal bezoeking doen over Bel te Bábel, en Ik zal uit zijnen muil uithalen wat hij verslonden heeft; en de heidenen zullen niet meer tot hem toevloeien; [*want*] ook Bábels muur is gevallen.

45. Gaat uit, mijn volk, uit het midden van haar, en redt een iegelijk zijne ziel, vanwege de hittigheid van den toorn des HEEREN;

46. En opdat ulieder hart misschien niet week worde, en gij vreest van het gerucht, dat gehoord zal worden in het land; want er zal een gerucht komen in het [*ééne*] jaar, en daar-

na een gerucht in het [*andere*] jaar; en er zal geweld zijn in het land, heer over heer.

47. Daarom, zie, de dagen komen, dat Ik bezoeking zal doen over de gesnedene beelden van Bábel; en haar gansche land zal beschaamd worden, en alle hare verslagenen zullen in het midden van haar liggen.

48. En de hemel en de aarde, mitsgaders al wat daarin is, zullen juichen over Bábel; want van het noorden zullen haar de verstoorders aankomen, spreekt de HEERE.

49. Gelijk Bábel geweest is tot eenen val der verslagenen Israëls, alzoo zullen te Bábel de verslagenen des ganschen lands vallen.

50. Gij ontkomenen van het zwaard, gaat weg, blijft niet staan; gedenkt des HEEREN van verre, en laat Jeruzalem in ulieder hart opkomen.

51. [*Gij mocht zeggen*:] Wij zijn beschaamd geworden, want wij hebben versmaadheid gehoord, schaamroodheid heeft ons aangezicht bedekt; omdat uitlandschen over de heiligdommen van des HEEREN Huis gekomen zijn.

52. Daarom, zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat Ik bezoeking doen zal over hare gesnedene beelden; en de doodelijk verwonde zal kermen in haar gansche land.

53. Al klom Bábel ten hemel op, en al maakte zij vast de hoogte harer sterkte, zoo zullen haar [*toch*] verstoorders van Mij overkomen, spreekt de HEERE.

54. En er is eene stemme des gekrijts uit Bábel, en eene groote breuke uit het land der Chaldéën.

55. Want de HEERE verstoort Bábel, en zal de grootsche stemme uit haar doen vergaan; want hunlieder golven zullen bruisen als groote wateren, het geruisch van hunlieder geluid zal zich verheffen.

56. Want de verstoorder komt over haar, over Bábel, en hare helden zullen gevangen worden, hunlieder bogen zijn verbroken, want de HEERE, de God der vergelding, zal [*haar*] zekerlijk betalen.

57. En Ik zal hare vorsten, en hare wijzen, hare landvoogden, en hare overheden, en hare helden dronken maken; en zij zullen eenen eeuwigen slaap slapen, en niet opwaken, spreekt de Koning, wiens naam is HEERE der heirscharen.

58. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Die breede muur van Bábel zal ten eenen male ontbloot worden, en hare hooge poorten zullen met vuur aangestoken worden; zoodat de volken tevergeefs, en de natiën ten vure zullen gearbeid hebben, dat zij mat werden.

59. Het woord, dat de profeet Jeremía beval aan Serája, den zoon van Neríja, den zoon van Machséja, als hij van Zedekía, den koning van Juda, naar Bábel toog, in het vierde jaar zijner regeering; en Serája was een vreedzaam vorst.

60. Jeremía nu schreef al het kwaad, dat over Bábel komen zoude, in een boek, [*te weten,*] alle deze woorden, die tegen Bábel geschreven zijn.

61. En Jeremía zeide tot Serája: Als gij te Bábel komt, zoo zult gij zien, en lezen alle deze woorden;

62. En zult zeggen: O, HEERE, Gij hebt over deze plaatse gesproken, dat Gij ze zult uitroeien, zoodat er geen inwoner in zij, van den mensch tot op het beest, maar dat zij worden zal [*tot*] eeuwige woestheden.

63. En het zal geschieden, als gij geëindigd zult hebben dit boek te lezen, [*dan*] zult gij eenen steen daaraan binden, en werpen het in het midden van den Phrath;

64. En zult zeggen: Alzoo zal Bábel zinken, en niet weder opkomen, vanwege het kwaad, dat Ik over haar zal brengen, en zij zullen mat worden.

Tot hiertoe zijn de woorden van Jeremía.

HET LII KAPITTEL.

Zedekía was [a]een en twintig jaar oud, als hij koning werd, en hij regeerde elf jaar te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Hamútal, eene dochter van Jeremía, van Líbna.

a 2 Kon. 24: 18.

2. En hij deed wat kwaad was in de oogen des HEEREN, naar alles wat Jójakim gedaan had.

3. Want het geschiedde om den toorn des HEEREN tegen Jeruzalem en Juda, totdat Hij hen van zijn aangezichte weggeworpen had. En Zedekía rebelleerde tegen den koning van Bábel.

4. En het geschiedde in het [a]negende jaar zijner regeering, in de tiende maand, op den tienden der maand, [*dat*] Nebucadrézar, de koning van Bábel, kwam tegen Jeruzalem, hij en zijn gansche heir, en zij legerden zich tegen haar, en zij bouwden tegen haar sterkten rondom. *a* 2 Kon. 25: 1. Jer. 39: 1.

5. Alzoo kwam de stad in belegering, tot in het elfde jaar van den koning Zedekía.

6. In de vierde maand, op den negenden der maand, als de honger in de stad sterk werd, en het volk des lands geen brood had;

7. Toen werd de stad doorgebroken, en alle de krijgslieden vloden, en trokken uit des nachts uit de stad, door den weg der poort tusschen de twee muren, die aan des konings hof waren (de Chaldéën nu waren tegen de stad rondom), en zij togen [*door*] den weg des vlakken velds.

8. Doch het heir der Chaldéën jaagde den koning na, en zij achterhaalden Zedekía in de vlakke velden van Jéricho; en al zijn heir werd van bij hem verstrooid.

9. Zij dan grepen den koning en voerden hem opwaarts tot den koning van Bábel naar Ríbla, in het land van Hámath; die sprak oordeelen tegen hem.

10. En de koning van Bábel slachtte de zonen van Zedekía voor zijne oogen; en hij slachtte ook alle de vorsten van Juda te Ríbla.

11. En hij verblindde de oogen van Zedekía, en hij bond hem met twee koperen ketenen; alzoo bracht hem de koning van Bábel naar Bábel, en stelde hem in het gevangenhuis, tot den dag zijns doods toe.

12. Daarna, in de vijfde maand, op den tienden der maand (dit jaar was het negentiende jaar van den koning Nebucadrézar, den koning van Bábel), als Nébuzarádan, de overste der trawanten, die voor het aangezicht des konings van Bábel stond, te Jeruzalem gekomen was;

13. Zoo verbrandde hij het Huis des HEEREN en het huis des konings; mitsgaders alle huizen van Jeruzalem en alle huizen der grooten verbrandde hij met vuur.

14. En het gansche heir der Chaldéën, dat met den overste der trawanten was, brak alle muren van Jeruzalem rondom af.

15. Van de armsten nu des volks, en het overige des volks, die in de stad overgelaten waren, en de afvalligen, die tot den koning van Bábel gevallen waren, en het overige der menigte, voerde Nébuzarádan, de overste der trawanten, gevankelijk weg.

16. Maar van de armsten des lands liet Nébuzarádan, de overste der trawanten, [*eenigen*] overig, tot wijngaardeniers en tot akkerlieden.

17. Voorts braken de Chaldéën de koperen [a]pilaren, die in het Huis des HEEREN waren, en de stellingen, en de koperen zee, die in het Huis des HEEREN was; en zij voerden al het koper daarvan naar Bábel.

a Jer. 27: 19.

18. Ook namen zij de potten, en de schoffelen, en de gaffelen, en de sprengbekkens, en de rookschalen, en alle de koperen vaten, waar men den dienst mede deed.

19. En de overste der trawanten nam weg de schalen, en de wierookvaten, en de sprengbekkens, en de potten, en de kandelaars, en de rookschalen, en de kroezen; wat geheel goud, en wat geheel zilver was:

20. De twee pilaren, de ééne zee, en de twaalf koperen runderen, die in de plaats der stellingen waren, die de koning Sálomo voor het Huis des HEEREN gemaakt had; het koper daarvan, [*te weten,*] van alle deze vaten, was zonder gewicht.

21. Aangaande de [a]pilaren, achttien ellen was de hoogte eens pilaars, en een draad van twaalf ellen omving hem; en zijne dikte was vier vingeren, [*en*] hij was hol. *a* 1 Kon. 7: 15. 2 Kon. 25: 17. 2 Kron. 3: 15.

22. En het kapiteel daarop was koper, en de hoogte des eenen kapiteels was vijf ellen, en een net en granaatappelen op het kapiteel rondom, alles

koper; en dezen gelijk had de andere pilaar, met granaatappelen.

23. En de granaatappelen waren zes en negentig, [*gezet*] naar den wind; alle granaatappelen waren honderd, over het net rondom.

24. Ook nam de overste der trawanten Serája, den hoofdpriester, en Zephánja, den tweeden priester, en de drie dorpelbewaarders.

25. En uit de stad nam hij éénen hoveling, die over de krijgslieden gesteld was, en zeven mannen uit degenen, die des konings aangezicht zagen, die in de stad gevonden werden, mitsgaders den oversten schrijver des heirs, die het volk des lands ten oorlog opschreef, en zestig mannen van het volk des lands, die in het midden der stad gevonden werden.

26. Als Nébuzarádan, de overste der trawanten, deze genomen had, zoo bracht hij ze tot den koning van Bábel naar Ríbla.

27. En de koning van Bábel sloeg ze en doodde ze te Ríbla, in het land van Hámath. Alzoo werd Juda uit zijn land gevankelijk weggevoerd.

28. Dit is het volk, dat Nebucadrézar gevankelijk heeft weggevoerd: In het zevende jaar, drie duizend en drie en twintig Joden;

29. In het achttiende jaar van Nebucadrézar, [*voerde hij gevankelijk weg*] acht honderd twee en dertig zielen uit Jeruzalem;

30. In het drie en twintigste jaar van Nebucadrézar voerde Nébuzarádan, de overste der trawanten, gevankelijk weg van de Joden zeven honderd vijf en veertig zielen. Alle zielen zijn vier duizend en zes honderd.

31. [a]Het geschiedde daarna, in het zeven en dertigste jaar der gevankelijke wegvoering van Jójachin, den koning van Juda, in de twaalfde maand, op den vijf en twintigsten der maand, dat Évil-Meródach, de koning van Bábel, in het [*eerste*] jaar zijns koninkrijks, het hoofd van Jójachin, den koning van Juda, verhief, en hem uit het gevangenhuis uitbracht.

a 2 Kon. 25: 27, enz.

32. En hij sprak vriendelijk met hem, en stelde zijnen stoel boven den stoel der koningen, die bij hem te Bábel waren.

33. En hij veranderde de kleederen zijner gevangenis; en hij at bestendiglijk brood voor zijn aangezicht, alle de dagen zijns levens.

34. En aangaande zijne tering, eene vaste tering werd hem van den koning van Bábel gegeven, elk dagelijks bestemd deel op zijnen dag, tot op den dag zijns doods, alle de dagen zijns levens.

DE KLAAGLIEDEREN

VAN

JEREMIA.

HET I KAPITTEL.

Aleph. Hoe zit die stad [*zoo*] eenzaam, die vol volks was! Zij is als eene weduwe geworden; zij, die groot was onder de heidenen, eene vorstin onder de landschappen, is cijnsbaar geworden.

2. *Beth.* [a]Zij weent steeds des nachts,

en hare tranen [*loopen*] over hare kinnebakken; zij heeft geenen trooster onder alle hare liefhebbers; alle hare vrienden hebben trouweloosslijk met haar gehandeld, zij zijn haar tot vijanden geworden. *a* Ps. 6: 7.

3. *Gimel.* Juda is in gevangenis gegaan vanwege de ellende, en vanwege de veelheid der dienstbaarheid; zij woont onder de heidenen, zij vindt geene ruste; alle hare vervolgers achterhalen ze tusschen de engten.

4. *Daleth.* De wegen Sions treuren, omdat niemand op het feest komt; alle hare poorten zijn woest, hare priesters zuchten; hare jonkvrouwen zijn bedroefd, en zijzelve is in bitterheid.

5. *He.* Hare tegenpartijders zijn ten hoofd geworden, hare vijanden zijn gerust, omdat haar de HEERE bedroefd heeft vanwege de veelheid harer overtredingen; hare kinderkens gaan henen [*in*] de gevangenis voor het aangezicht des tegenpartijders.

6. *Vau.* En van de dochter Sions is al haar sieraad weggegaan; hare vorsten zijn als de herten, [*die*] geene weide vinden, en zij gaan krachteloos henen voor het aangezicht des vervolgers.

7. *Zain.* Jeruzalem is, [*in*] de dagen harer ellende en harer veelvuldige ballingschap, indachtig aan alle hare gewenschte dingen, die zij van oude dagen af gehad heeft; dewijl haar volk door de hand des tegenpartijders valt, en zij geenen helper heeft; de tegenpartijders zien haar aan, zij spotten met hare rustdagen.

8. *Cheth.* Jeruzalem heeft zwaarlijk gezondigd, daarom is zij als eene afgezonderde [*vrouw*] geworden; allen, die haar eerden, achten haar onwaard, dewijl zij *a*hare naaktheid gezien hebben; zij zucht ook, en zij is achterwaarts gekeerd. *a* Jes. 47: 3.

9. *Teth.* Hare onreinigheid is in hare zoomen, zij heeft niet gedacht aan haar *a*uiterste; daarom is zij wonderbaarlijk omlaag gedaald, zij heeft geenen trooster. HEERE, zie mijne ellende aan, want de vijand maakt zich groot. *a* Deut. 32: 29.

10. *Jod.* De tegenpartijder heeft zijne hand aan alle hare gewenschte dingen uitgebreid; immers heeft zij aangezien, dat de heidenen in haar Heiligdom gingen, waarvan Gij geboden hadt, dat zij in uwe gemeente niet komen zouden.

11. *Caph.* Al haar volk zucht, *a*brood zoekende; zij hebben hunne gewenschte dingen voor spijze gegeven, om de ziele te verkwikken. Zie, HEERE, en aanschouw, dat ik onwaard geworden ben. *a* Jer. 52: 6.

12. *Lamed.* Gaat het ulieden niet aan gij allen die over [*den*] weg gaat? Schouwt het aan en ziet, of er eene smarte zij gelijk mijne smart, die mij aangedaan is, waarmede de HEERE [*mij*] bedroefd heeft ten dage der hittigheid zijns toorns.

13. *Mem.* Van de hoogte heeft Hij een vuur in mijne beenderen gezonden, waarover Hij geheerscht heeft; Hij heeft voor mijne voeten een net uitgebreid, Hij heeft mij achterwaarts doen keeren; Hij heeft mij woest en ziek gemaakt den ganschen dag.

14. *Nun.* Het juk mijner overtredingen is aangebonden door zijne hand, zij zijn samengevlochten, zij zijn op mijnen hals geklommen; Hij heeft mijne kracht doen vervallen; de Heere heeft mij in [*hunne*] handen gegeven, ik kan niet opstaan.

15. *Samech.* De Heere heeft alle mijne sterken in het midden van mij vertreden; Hij heeft eene bijeenkomst over mij uitgeroepen, om mijne jongelingen te verbreken; de Heere heeft de wijnpers der jonkvrouwe, der dochter van Juda, getreden.

16. *Ain.* Om dezer dingen wille ween ik; *a*mijn oog, mijn oog vliet af van water, omdat de Trooster, die mijne ziele zoude verkwikken, verre van mij is. Mijne kinderen zijn verwoest, omdat de vijand de overhand heeft. *a* Jer. 13: 17.

17. *Pe.* Sion breidt hare handen uit, er is geen trooster voor haar; de HEERE heeft van Jakob geboden, dat die rondom hem zijn, zijne tegenpartijders zouden zijn; Jeruzalem is als eene afgezonderde [*vrouw*] onder hen.

18. *Tsade.* De HEERE is rechtvaardig, want ik ben zijnen mond wederspannig geweest; hoort toch, alle gij volkeren, en ziet mijne smart; mijne

jonkvrouwen en mijne jongelingen zijn in de gevangenis gegaan.

19. *Koph.* Ik riep tot mijne liefhebbers, [*maar*] [a]zij hebben mij bedrogen; mijne priesters en mijne oudsten hebben in de stad den geest gegeven, als zij spijze voor zich zochten, opdat zij hunne ziele mochten verkwikken.

a Jer. 30: 14.

20. *Resch.* Aanzie, HEERE, want mij is bange; [a]mijn ingewand is beroerd, mijn hart heeft zich omgekeerd in het binnenste van mij, want ik ben zeer wederspannig geweest; van buiten heeft [*mij*] het zwaard van kinderen beroofd, van binnen is als de dood.

a Jes. 16: 11. Jer. 48: 36.

21. *Schin.* Zij hooren, dat ik zucht, [*maar*] ik heb geenen trooster; alle mijne vijanden hooren mijn kwaad, [*en*] zij zijn vroolijk, dat Gij het gedaan hebt; [*als*] Gij den dag zult voortgebracht hebben, [*dien*] Gij uitgeroepen hebt, zoo zullen zij zijn gelijk ik ben.

22. *Thau.* Laat al hun kwaad voor uw aangezichte komen, en doe hun, gelijk als Gij mij gedaan hebt vanwege alle mijne overtredingen; want mijne zuchtingen zijn vele, en mijn hart is mat

HET II KAPITTEL.

Aleph. Hoe heeft de Heere de dochter Sions in zijnen toorn bewolkt! Hij heeft de heerlijkheid van Israël van den hemel [*op*] de aarde nedergeworpen; en Hij heeft aan de voetbank zijner voeten niet gedacht in den dag zijns toorns.

2. *Beth.* De Heere heeft alle de woningen Jakobs verslonden, en heeft ze niet verschoond; Hij heeft de vastigheden der dochter van Juda afgebroken in zijne verbolgenheid; Hij heeft gemaakt, dat zij de aarde raken; Hij heeft het koninkrijk en zijne vorsten ontheiligd.

3. *Gimel.* Hij heeft, in ontsteking des toorns, den geheelen hoorn Israëls afgehouwen; Hij heeft zijne rechterhand achterwaarts getrokken, toen de vijand kwam; en Hij is tegen Jakob ontstoken als een vlammend vuur, [*dat*] rondom verteert.

4. *Daleth.* Hij heeft zijnen boog gespannen als een vijand, Hij heeft zich [*met*] zijne rechterhand gesteld als een tegenpartijder, dat Hij doodde alle de begeerlijke dingen der oogen; Hij heeft zijne grimmigheid in de tent der dochter Sions uitgestort als een vuur.

5. *He.* De Heere is geworden als een vijand; Hij heeft Israël verslonden, Hij heeft alle hare paleizen verslonden, Hij heeft zijne vastigheden verdorven; en Hij heeft bij de dochter van Juda het klagen en kermen vermenigvuldigd.

6. *Vau.* En Hij heeft zijne hut met geweld afgerukt, als eenen hof, Hij heeft zijne vergaderplaats verdorven; de HEERE heeft in Sion doen vergeten den hoogtijd en den Sabbath, en Hij heeft in de gramschap zijns toorns den koning en den priester smadelijk verworpen.

7. *Zain.* De Heere heeft zijn altaar verstooten, Hij heeft zijn Heiligdom te niete gedaan, Hij heeft de muren harer paleizen in des vijands hand overgegeven; zij hebben in het Huis des HEEREN eene stemme verheven als op den dag eens gezetten hoogtijds.

8. *Cheth.* De HEERE heeft gedacht te verderven den muur der dochter Sions, Hij heeft het richtsnoer [*daarover*] getogen, Hij heeft zijne hand niet afgewend, dat Hij ze niet verslonde; en Hij heeft den voormuur en den muur te zamen treurig gemaakt, zij zijn verzwakt.

9. *Teth.* Hare poorten zijn in de aarde verzonken; Hij heeft hare grendelen verdorven en gebroken; haar koning en hare vorsten zijn onder de heidenen; er is geene wet; hare profeten vinden ook geen gezicht van den HEERE.

10. *Jod.* De oudsten der dochter Sions zitten op de aarde, zij zwijgen stille, zij werpen stof op hun hoofd, zij hebben zakken aangegord; de jonge dochters van Jeruzalem laten haar hoofd ter aarde hangen.

11. *Caph.* Mijne oogen zijn verteerd door tranen, mijn ingewand wordt beroerd; mijne lever is ter aarde uitgeschud, vanwege de breuke der dochter mijns volks; omdat het kindeken en de zuigeling op de straten der stad in onmacht zinken;

12. *Lamed.* [*Als*] zij tot hunne moe-

ders zeggen: Waar is koren en wijn? als zij op de straten der stad in onmacht zinken, als de verslagenen; als zich hunne ziel uitschudt in den schoot hunner moeders.

13. *Mem.* Wat getuigen zal ik u brengen? Wat zal ik bij u vergelijken, gij dochter Jeruzalems? Wat zal ik bij u vergelijken, dat ik u trooste, gij jonkvrouwe, dochter Sions? Want uwe breuke is [*zoo*] groot als de zee; wie kan u heelen?

14. *Nun.* Uwe profeten hebben u ijdelheid en ongerijmdheid gezien, en zij hebben [*u*] uwe ongerechtigheid niet geopenbaard, om uwe gevangenis af te wenden; maar zij hebben u gezien ijdele lasten en uitstootingen.

15. *Samech.* Allen, die over [*den*] weg gaan, klappen met de handen over u, zij fluiten en schudden hun hoofd over de dochter Jeruzalems, [*zeggende:*] Is dit die stad, waar men van zeide, dat zij volkomen van schoonheid was, eene vreugde der gansche aarde?

16. *Pe.* Alle uwe vijanden sperren hunnen mond op over u, zij fluiten en knersen met de tanden, zij zeggen: Wij hebben ze verslonden; dit is immers de dag, dien wij verwacht hebben, wij hebben [*hem*] gevonden, wij hebben [*hem*] gezien.

17. *Aïn.* De HEERE heeft gedaan wat Hij gedacht had, Hij heeft zijn woord vervuld, dat Hij bevolen had van oude dagen; Hij heeft afgebroken en niet gespaard; en Hij heeft den vijand over u verblijd, Hij heeft den hoorn uwer tegenpartijders verhoogd.

18. *Tsade.* Hun hart schreeuwde tot den Heere. O [a]gij muur der dochter Sions, laat dag en nacht tranen afvlieten als eene beek; geef uzelve geene rust, uw oogappel houde niet op.

a Jer. 14: 17. Klaagl. 1: 16.

19. *Koph.* Maak u op, maak geschrei des nachts in het begin der nachtwaken, stort uw hart uit voor het aangezichte des HEEREN als water; hef uwe handen tot Hem op voor de ziel uwer kinderkens, die in onmacht gevallen zijn van honger, vooraan op alle straten.

20. *Resch.* Zie, HEERE, aanschouw toch, aan wien Gij alzoo gedaan hebt. [a]Zullen dan de vrouwen hare vrucht eten, de kinderkens, die men op de handen draagt? Zullen dan de profeet en de priester in het Heiligdom des HEEREN gedood worden?

a Klaagl. 4: 10.

21. *Schin.* De jongen en de ouden liggen op de aarde [*op*] de straten; mijne jonkvrouwen en mijne jongelingen zijn door het zwaard gevallen; Gij hebt ze in den dag uws toorns gedood, Gij hebt ze geslacht [*en*] niet verschoond.

22. *Thau.* Gij hebt mijne verschrikkingen van rondom geroepen, als [*tot*] eenen dag eens gezetten hoogtijds; en er is niemand aan den dag des toorns des HEEREN ontkomen of overgebleven; die ik op de handen gedragen en opgetogen heb, die heeft mijn vijand omgebracht.

HET III KAPITTEL.

Aleph. Ik ben de man, [*die*] ellende gezien heeft door de roede zijner verbolgenheid.

2. *Aleph.* Hij heeft mij geleid en gevoerd [*in*] de duisternis, en niet [*in*] het licht.

3. *Aleph.* Hij heeft zich immers tegen mij gewend, Hij heeft zijne hand den ganschen dag veranderd.

4. *Beth.* Hij heeft mijn vleesch en mijne huid oud gemaakt, Hij heeft mijne beenderen gebroken.

5. *Beth.* Hij heeft tegen mij gebouwd, en Hij heeft [*mij met*] gal en moeite omringd.

6. *Beth.* Hij heeft mij gezet in duistere plaatsen, als degenen die overlang dood zijn.

7. *Gimel.* Hij heeft mij toegemuurd, dat ik er niet uitgaan kan; Hij heeft mijne koperen boeien verzwaard.

8. *Gimel.* Ook wanneer ik roep en schreeuw, sluit Hij [*de ooren voor*] mijn gebed.

9. *Gimel.* Hij heeft mijne wegen toegemuurd met uitgehouwene steenen, Hij heeft mijne paden verkeerd.

10. *Daleth.* Hij is mij een loerende beer, een leeuw in verborgene plaatsen.

11. *Daleth.* Hij heeft mijne wegen afgewend, en Hij heeft mij in stukken

gebroken; Hij heeft mij woest gemaakt.
12. *Daleth.* Hij heeft zijnen boog gespannen, en Hij heeft mij den pijl als ten doel gesteld.
13. *He.* Hij heeft zijne pijlen in mijne nieren doen ingaan.
14. *He.* Ik ben al mijn volk tot belaching geworden, hun snarenspel den ganschen dag.
15. *He.* Hij heeft mij met bitterheden verzadigd, Hij heeft mij met alsem dronken gemaakt.
16. *Vau.* Hij heeft mijne tanden met zandsteenkens verbrijzeld, Hij heeft mij in de asch nedergedrukt.
17. *Vau.* En Gij hebt mijne ziele verre van den vrede verstooten, ik heb het goede vergeten.
18. *Vau.* Toen zeide ik: Mijne sterkte is vergaan, en mijne hope van den HEERE.
19. *Zain.* Gedenk aan mijne ellende en aan mijne ballingschap, aan den alsem en galle.
20. *Zain.* Mijne ziele gedenkt er wel ter dege aan, en zij bukt zich neder in mij.
21. *Zain.* Dit zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen:
22. *Cheth.* Het zijn [a]de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn, dat zijne barmhartigheden geen einde hebben. *a* Jes. 1: 9. Hab. 3: 13.
23. *Cheth.* Zij [a]zijn allen morgen nieuw, uwe trouw is groot. *a* Ps. 30: 6.
24. *Cheth.* De HEERE is mijn deel, zegt mijne ziele, [a]daarom zal ik op Hem hopen. *a* Hab. 2: 3.
25. *Teth.* De HEERE is goed dengenen die Hem verwachten, der ziele die Hem zoekt.
26. *Teth.* Het is goed, dat men hope en stille zij op het heil des HEEREN.
27. *Teth.* Het is goed voor eenen man, dat hij het juk in zijne jeugd draagt.
28. *Jod.* Hij zitte eenzaam en zwijge stille, omdat Hij het hem opgelegd heeft.
29. *Jod.* Hij steke zijnen mond in het stof, [*zeggende:*] [a]Misschien is er verwachting. *a* Hand. 8: 22.
30. *Jod.* Hij geve zijne wang dien die hem slaat, hij worde zat van smaad.
31. *Caph.* Want de Heere zal niet verstooten in eeuwigheid;
32. *Caph.* Maar als Hij bedroefd heeft, zoo zal Hij zich ontfermen naar de grootheid zijner goedertierenheden.
33. *Caph.* Want Hij plaagt en bedroeft des menschen kinderen niet van harte.
34. *Lamed.* Dat men alle de gevangenen der aarde onder zijne voeten verbrijzelt;
35. *Lamed.* Dat men het recht eens mans buigt voor het aangezichte des Allerhoogsten;
36. *Lamed.* Dat men eenen mensch verongelijkt in zijne twistzaak; zoude het de Heere niet zien?
37. *Mem.* [a]Wie zegt wat, hetwelk geschiedt, [*zoo het*] de Heere niet beveelt? *a* Ps, 33: 9.
38. *Mem.* [a]Gaat niet uit den mond des Allerhoogsten het kwade en het goede? *a* Jes. 45: 7. Amos. 3: 6.
39. *Mem.* Wat klaagt [*dan*] een levend mensch? Een ieder [*klage*] vanwege zijne zonden.
40. *Nun.* Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en laat ons wederkeeren tot den HEERE.
41. *Nun.* Laat ons ons hart opheffen, mitsgaders de handen, tot God in den hemel, [*zeggende:*]
42. *Nun.* Wij hebben overtreden en wij zijn wederspannig geweest, [*daarom*] hebt Gij niet gespaard.
43. *Samech.* Gij hebt [*ons*] met toorn bedekt, en Gij hebt ons vervolgd; Gij hebt [*ons*] gedood, Gij hebt niet verschoond.
44. *Samech.* Gij hebt U met eene wolk bedekt, zoodat er geen gebed doorkwam.
45. *Samech.* Gij hebt ons [*tot*] een uitvaagsel en wegwerpsel gesteld, in het midden der volkeren.
46. *Pe.* Alle onze vijanden hebben hunnen mond tegen ons opgesperd.
47. *Pe.* De vreeze en de kuil zijn over ons gekomen, de verwoesting en de verbreking.
48. *Pe.* [*Met*] waterbeken loopt mijn oog neder, vanwege de breuke der dochter mijns volks.
49. *Ain.* Mijn oog vliet, en kan niet ophouden, omdat er geene rust is;
50. *Ain.* Totdat [*het*] de HEERE van den hemel aanschouwe, en [*het*] zie.

51. *Ain.* Mijn oog doet mijne ziele [*moeite*] aan, vanwege alle de dochteren mijner stad.

52. *Tsade.* Die mijne vijanden zijn zonder oorzaak, hebben mij als een vogelken dapperlijk gejaagd.

53. *Tsade.* Zij hebben mijn leven in eenen kuil uitgeroeid, en zij hebben eenen steen op mij geworpen.

54. *Tsade.* De wateren zwommen over mijn hoofd; ik zeide: Ik ben afgesneden.

55. *Koph.* HEERE, ik heb uwen naam aangeroepen uit den ondersten kuil.

56. *Koph.* Gij hebt mijne stemme gehoord; verberg uw oor niet voor mijn zuchten, voor mijn roepen.

57. *Koph.* Gij zijt genaderd ten dage als ik U aanriep; Gij hebt gezegd: Vrees niet.

58. *Resch.* Heere, Gij hebt de twistzaken mijner ziele getwist, Gij hebt mijn leven verlost.

59. *Resch.* HEERE, Gij hebt gezien de verkeerdheid, die men mij aangedaan heeft; oordeel mijne rechtzaak.

60. *Resch.* Gij hebt al hunne wrake gezien, alle hunne gedachten tegen mij.

61. *Schin.* HEERE, Gij hebt hun smaden gehoord, [*en*] alle hunne gedachten tegen mij;

62. *Schin.* De lippen dergenen, die tegen mij opstaan, en hun dichten tegen mij den ganschen dag.

63. *Schin.* Aanschouw hun zitten en opstaan; ik ben hun snarenspel.

64. *Thau.* HEERE, geef hun weder die vergelding, naar het werk hunner handen.

65. *Thau.* Geef hun een deksel des harten; uw vloek zij over hen.

66. *Thau.* Vervolg ze met toorn, en verdelg ze van onder den hemel des HEEREN.

HET IV KAPITTEL.

Aleph. Hoe is het goud [*zoo*] verdonkerd, het goede, fijne goud [*zoo*] veranderd! [*Hoe*] zijn de steenen des Heiligdoms vooraan op alle straten verworpen!

2. *Beth.* De kostelijke kinderen Sions, tegen fijn goud geschat, hoe zijn zij [*nu*] gelijk gerekend aan de aarden fleschen, het werk van de handen eens pottenbakkers!

3. *Gimel.* Zelfs laten de zeekalveren de borsten neder, zij zoogen hare welpen; [*maar*] de dochter mijns volks is als eene wreede geworden, gelijk de struisen in de woestijn.

4. *Daleth.* De tong van het zoogkind kleeft aan zijn gehemelte van dorst; de kinderkens eischen brood, er is niemand, die [*het*] hun mededeelt.

5. *He.* Die lekkernijen aten, versmachten [*nu*] op de straten; die in karmozijn opgetrokken zijn, die omhelzen den drek.

6. *Vau.* En de ongerechtigheid der dochter mijns volks is grooter dan de zonde van Sódom, dat als in een oogenblik omgekeerd werd, en geene handen hadden daarover arbeid.

7. *Zain.* Hare bijzondersten waren reiner dan de sneeuw, zij waren witter dan melk; zij waren rooder van lichaam dan robijnen, gladder dan een saffier.

8. *Cheth.* [*Maar nu*] is hunne gedaante verduisterd van zwartigheid, men kent ze niet op de straten; hunne huid kleeft aan hunne beenderen, zij is verdord, zij is geworden als een hout.

9. *Teth.* De verslagenen van het zwaard die zijn gelukkiger dan de verslagenen van den honger; want deze vlieten daarhenen, [*als*] doorstoken zijnde omdat er geene vruchten der velden zijn.

10. *Jod.* De handen der barmhartige vrouwen hebben hare kinderen gekookt; zij zijn haar tot spijze geworden in de verbreking der dochter mijn volks.

11. *Caph.* De HEERE heeft zijne grimmigheid volbracht, Hij heeft de hittigheid zijns toorns uitgestort; en Hij heeft te Sion een vuur aangestoken, hetwelk hare fondamenten verteerd heeft.

12. *Lamed.* De koningen der aarde zouden het niet geloofd hebben, noch alle de inwoners der wereld, dat de tegenpartijder en vijand tot de poorten van Jeruzalem zoude ingaan.

13. *Mem.* Het is vanwege de zonden harer profeten, [*en*] de misdaden harer priesteren, die in het midden van haar het bloed der rechtvaardigen vergoten hebben.

14. *Nun.* Zij zwierven [*als*] blinden

op de straten, zij waren met bloed besmet, zoodat men niet kon zijn, [*of*] men raakte hunne kleederen aan.

15. *Samech.* Zij riepen tot hen: Wijkt, [*hier is*] een onreine, wijkt, wijkt, roert niet aan. Zekerlijk zij zijn weggevlogen, ja weggezworven; zij zeiden onder de heidenen: Zij zullen er niet langer wonen.

16. *Pe.* Des HEEREN aangezichte heeft ze verdeeld, Hij zal ze voortaan niet meer aanzien; zij hebben het aangezicht der priesteren niet geëerd, zij hebben den ouden geene genade bewezen.

17. *Ain.* Nog bezweken ons onze oogen, [*ziende*] naar onze ijdele hulpe; [a]wij gaapten met ons gapen op een volk, [*dat*] niet kon verlossen.

a Ezech. 29: 16.

18. *Tsade.* Zij hebben onze gangen nagespeurd, dat wij op onze straten niet gaan konden; ons einde is genaderd, onze dagen zijn vervuld, ja ons einde is gekomen.

19. *Koph.* Onze vervolgers zijn sneller geweest dan de arenden des hemels; zij hebben ons op de bergen hittiglijk vervolgd, in de woestijn hebben zij ons lagen gelegd.

20. *Resch.* De adem onzer neuzen, de gezalfde des HEEREN, is gevangen in hunne groeven; [*van*] welken wij zeiden: Wij zullen onder zijne schaduw leven onder de heidenen.

21. *Schin.* Wees vroolijk, en verblijd u, gij dochter E'doms, die in het land Uz woont; [*doch*] de beker zal ook tot u komen, gij zult dronken worden, en ontbloot worden.

22. *Thau.* Uwe ongerechtigheid heeft een einde, o gij dochter Sions; Hij zal u niet meer gevankelijk doen wegvoeren; [*maar*] uwe ongerechtigheid, o gij dochter E'doms, zal Hij bezoeken, Hij zal uwe zonden ontdekken.

HET V KAPITTEL.

Gedenk, HEERE, wat ons geschied is; aanschouw het, en zie onzen smaad aan.

2. Ons erfdeel is tot de vreemdelingen gewend, onze huizen tot de uitlanders.

3. Wij zijn weezen zonder vader; onze moeders zijn als de weduwen.

4. Ons water moeten wij voor geld drinken; ons hout komt [*ons*] op prijs te staan.

5. Wij lijden vervolging op onze halzen; zijn wij moede, men laat ons geene rust.

6. Wij hebben den Egyptenaar de hand gegeven, [*en*] den Assyriër, om [*met*] brood verzadigd te worden.

7. Onze vaders hebben gezondigd, en zijn niet [*meer*], en wij dragen hunne ongerechtigheden.

8. Knechten heerschen over ons; er is niemand, die [*ons*] uit hunne hand rukke.

9. Wij moeten ons brood met gevaar onzes levens halen, vanwege het zwaard der woestijn.

10. Onze huid is zwart geworden gelijk een oven, vanwege den geweldigen storm des hongers.

11. Zij hebben de vrouwen te Sion verkracht, [*en*] de jonge dochters in de steden van Juda.

12. De vorsten zijn door hunlieder hand opgehangen, de aangezichten der ouden zijn niet geëerd geweest.

13. Zij hebben de jongelingen weggenomen, [*om*] te malen, en de jongens struikelen onder het hout.

14. De ouden houden op van de poort, de jongelingen van hun snarenspel.

15. De vreugde onzes harten houdt op; onze rei is in treurigheid veranderd.

16. De kroon onzes hoofds is afgevallen; o wee nu onzer, dat wij [*zoo*] gezondigd hebben.

17. Daarom is ons hart mat; om deze dingen zijn onze oogen duister geworden;

18. Om des bergs Sions wille, die verwoest is, waar de vossen op loopen.

19. Gij, o HEERE, zit in eeuwigheid; uw troon is van geslachte tot geslachte.

20. Waarom zoudt Gij ons steeds vergeten? [*Waarom*] zoudt Gij ons [*zoo*] langen tijd verlaten?

21. HEERE, bekeer ons tot U, zoo zullen wij bekeerd zijn; vernieuw onze dagen als van ouds.

22. Want zoudt Gij ons ganschelijk verwerpen? Zoudt Gij zoo zeer tegen ons verbolgen zijn?

DE PROFEET

EZECHIËL.

HET I KAPITTEL.

In het dertigste jaar, in de vierde [*maand*], op den vijfden dier maand, als ik in het midden der weggevoerden was bij de rivier [a]Chébar, zoo geschiedde het, [*dat*] de hemelen werden geopend, en ik gezichten Gods zag.
a Ps. 137: 1.

2. Op den vijfden dier maand (dit was het vijfde jaar van de wegvoering van den koning Jójachin),

3. Geschiedde het woord des HEEREN uitdrukkelijk tot Ezéchiël, den zoon van Búzi, den priester, in het land der Chaldéën, bij de rivier Chébar; en de hand des HEEREN was daar op hem.

4. Toen zag ik, en zie, een stormwind kwam van het noorden af, eene groote wolk, en een vuur [*daarin*] besloten, en een glans was rondom die [*wolk*]; en uit het midden daarvan was als de kleur van Hásmal, uit het midden des vuurs.

5. En uit het midden daarvan [*kwam*] de gelijkenis van vier dieren; en dit was hunne gedaante: zij hadden de gelijkenis van een mensch.

6. [a]En elkeen had vier aangezichten; insgelijks had elkeen van hen vier vleugelen.
a Ezech. 10: 14.

7. En hunne voeten waren rechte voeten, en hunne voetplanten waren gelijk de voetplanten van een kalf, en glinsterden gelijk de kleur van glad koper.

8. En [a]menschenhanden waren onder hunne vleugelen, aan hunne vier zijden; en die vier hadden hunne aangezichten en hunne vleugelen.
a Ezech. 10: 8.

9. Hunne vleugelen waren samengevoegd, de één aan den ander; zij keerden zich niet om, als zij gingen; zij gingen elkeen recht uit voor zijn aangezicht henen.

10. [a]De gelijkenis nu van hun aangezicht was het aangezicht eens menschen; en het aangezicht eens leeuws hadden zij vier aan de rechterzijde; en ter linkerzijde hadden die vier eens runds aangezicht; ook hadden die vier eens arends aangezicht.
a Ezech. 10: 14. Openb. 4: 7.

11. Ook waren hunne aangezichten en hunne vleugelen opwaarts verdeeld; elkeen had er twee samengevoegd aan malkanderen, en twee bedekten hunne lichamen.

12. En zij gingen elkeen recht uit voor zijn aangezicht henen; waarhenen de Geest was om te gaan, gingen zij; zij keerden zich niet om, als zij gingen.

13. Aangaande de gelijkenis der dieren, hunne gedaante was als brandende kolen des vuurs, als de gedaante der fakkelen; dat [*vuur*] ging steeds tusschen die dieren; en het vuur had eenen glans, en uit het vuur kwam een bliksem voort.

14. De dieren nu liepen en keerden weder als de gedaante van een weerlicht.

15. Als ik die dieren zag, zie, zoo was er een rad op de aarde bij die dieren, naar zijne vier aangezichten.

16. [a]De gedaante der raderen en hun maaksel was als de kleur van een turkoois; en die vier hadden eenerlei gelijkenis; daartoe was hunne gedaante, en hun maaksel, alsof het ware een rad in het midden van een rad.
a Ezech. 10: 9, 10.

17. Als zij gingen, zij gingen op hunne vier zijden; zij keerden zich niet om, als zij gingen.

18. En hunne velgen, die waren zoo hoog, dat zij vreeselijk waren; en [a]hunne velgen waren vol oogen rondom aan die vier [*raderen*]. *a* Ezech. 10: 12.

19. [a]Als nu de dieren gingen, gingen de raderen bij hen; en als de dieren van de aarde opgeheven werden, werden de raderen opgeheven.
a Ezech. 10: 16.

20. Waarhenen de Geest was om te gaan, gingen zij; waarhenen de Geest was om te gaan; en de raderen werden tegenover hen opgeheven; want de Geest der dieren was in de raderen.

21. Als die gingen, gingen [*deze*]; en als die stonden, stonden zij; en als die van de aarde opgeheven werden, werden de raderen tegenover hen opgeheven; want de Geest der dieren was in de raderen.

22. En over de hoofden der dieren was de gelijkenis eens uitspansels, gelijk de kleur van het vreeselijke kristal, van boven af over hunne hoofden uitgespreid.

23. En onder dat uitspansel waren hunne vleugelen recht op, de één aan den ander; ieder had er twee, die herwaarts hunne lichamen bedekten, en ieder had er twee, die ze derwaarts bedekten.

24. En als zij gingen, hoorde ik een geruisch hunner vleugelen, als het geruisch van vele wateren, als de stemme des Almachtigen, [*als*] de stemme eens geroeps, als het gedreun eens heirlegers. Als zij stonden, zoo lieten zij hunne vleugelen neder.

25. En er geschiedde eene stemme van boven het uitspansel, hetwelk boven hunne hoofden was, als zij stonden, [*en*] hunne vleugelen nedergelaten hadden.

26. En boven het uitspansel, hetwelk was boven hunne hoofden, was de gelijkenis eens troons, als de gedaante van eenen saffiersteen; en op de gelijkenis des troons was de gelijkenis als de gedaante eens menschen, daar boven op zijnde.

27. En ik zag als de kleur van Hásmal, als de gedaante van vuur rondom daarbinnen, van de gedaante zijner lendenen en opwaarts; en van de gedaante zijner lendenen en nederwaarts, zag ik als de gedaante van vuur, en glans aan hem rondom.

28. Gelijk de gedaante van den boog, die in de wolk is ten dage des plasregens, alzoo was de gedaante van den glans rondom. Dit was de gedaante van de gelijkenis der heerlijkheid des HEEREN. En [a]als ik het zag, viel ik op mijn aangezicht, en ik hoorde eene stemme van eenen, die sprak.
a Dan. 10: 9.

HET II KAPITTEL.

En Hij zeide tot mij: Menschenkind, sta op uwe voeten, en Ik zal met u spreken.

2. [a]Zoo kwam in mij, als Hij tot mij sprak, de Geest, die mij stelde op mijne voeten; en ik hoorde Dien, die tot mij sprak. *a* Ezech. 3: 24. Dan. 10: 10.

3. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, Ik zend u tot de kinderen Israëls, tot de rebelleerende volkeren, die tegen Mij gerebelleerd hebben; [a]zij en hunne vaderen hebben overtreden tegen Mij tot op dezen zelven huidigen dag.
a Jer. 3: 25.

4. En deze kinderen zijn hard van aangezicht, en stijf van hart. Ik zend u tot hen, en gij zult tot hen zeggen: Zoo zegt de Heere HEERE.

5. En zij, hetzij dat zij het hooren zullen, of hetzij dat zij het laten zullen (want zij zijn een wederspannig huis), [a]zoo zullen zij weten, dat een profeet in het midden van hen geweest is.
a Ezech. 33: 33.

6. En gij, menschenkind, [a]vrees niet voor hen, en vrees niet voor hunne woorden, hoewel wederwilligen en doornen bij u zijn, en gij bij schorpioenen woont; vrees voor hunne woorden niet, [b]en ontzet u niet voor hun aangezicht, want zij zijn een wederspannig huis.
a Jer. 1: 8, 17. Luc. 12: 4.
b Ezech. 3: 9. 1 Petr. 3: 14.

7. Maar gij zult mijne woorden tot hen spreken, hetzij dat zij hooren zullen, of hetzij dat zij het laten zullen; want zij zijn wederspannig.

8. Doch gij, menschenkind, hoor hetgene dat Ik tot u spreek; wees gij niet wederspannig, gelijk dat wederspannige

huis: open uwen mond, [a]en eet wat Ik u geef. a Openb. 10: 9.

9. Toen zag ik, en zie, er was eene hand tot mij uitgestoken; en zie, daarin was de rolle eens boeks.

10. En Hij spreidde die voor mijn aangezicht uit; en zij was beschreven voor en achter; en daarin waren geschreven klaagliederen, en zuchting, en wee.

HET III KAPITTEL.

Daarna zeide Hij tot mij: Menschenkind, [a]eet wat gij vinden zult; eet deze rolle, en ga, spreek tot het huis Israëls. a Jer. 15: 16. Ezech. 2: 8. Openb. 10: 9.

2. Toen opende ik mijnen mond, en Hij gaf mij die rolle te eten.

3. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, geef uwen buik te eten, en vul uw ingewand met deze rolle, die Ik u geef. Toen at ik, [a]en het was in mijnen mond als honig, vanwege de zoetigheid. a Ps. 19: 11; 119: 103. Openb. 10: 10.

4. En Hij zeide tot mij; Menschenkind, [a]ga henen, kom tot het huis Israëls, en spreek tot hen met mijne woorden. a Jer. 1: 17.

5. Want gij zijt niet gezonden tot een volk, diep van spraak en zwaar van tong, [*maar*] tot het huis Israëls;

6. Niet tot vele volkeren, diep van spraak en zwaar van tong, welker woorden gij niet kunt verstaan; zouden zij niet, zoo Ik u tot hen gezonden had, naar u gehoord hebben?

7. Maar het huis Israëls wil naar u niet hooren, omdat zij naar Mij niet willen hooren; want het gansche huis Israëls is stijf van voorhoofd, en hard van harte zijn zij.

8. [a]Zie, Ik heb uw aangezicht stijf gemaakt tegen hunne aangezichten, en uw voorhoofd stijf tegen hun voorhoofd. a Jer. 1: 18. Micha 3: 8.

9. Uw voorhoofd heb Ik gemaakt als een diamant, harder dan [a]eene rots; [b]vrees hen niet, en ontzet u niet voor hunne aangezichten; omdat zij een wederspannig huis zijn. a Jer. 5: 3. b Jer. 1: 8, 17. Ezech. 2: 6. 1 Petr. 3: 14.

10. Voorts zeide Hij tot mij: Menschenkind, vat alle mijne woorden, die Ik tot u spreken zal, in uw hart, en hoor ze met uwe ooren.

11. En ga henen, kom tot de weggevoerden, tot de kinderen uws volks, en spreek tot hen, en zeg tot hen: Zoo zegt de Heere HEERE; [a]hetzij dat zij hooren zullen, of hetzij dat zij het laten zullen. a Ezech. 2: 5, 7.

12. [a]Toen nam de Geest mij op, en ik hoorde achter mij eene stemme van groote ruisching, [*zeggende:*] Geloofd zij de heerlijkheid des HEEREN uit zijne plaats. a Ezech. 8: 3.

13. En [*ik hoorde*] het geluid van der dieren vleugelen, die de één den ander raakten, en het geluid der raderen tegenover hen; en het geluid eener groote ruisching.

14. Toen hief de Geest mij op en nam mij weg, en ik ging henen, bitterlijk bedroefd door de hitte mijns geestes; maar de hand des HEEREN was sterk op mij.

15. En ik kwam tot de weggevoerden te Tél-A'bib, die aan de rivier Chébar woonden, en ik bleef waar zij woonden; ja ik bleef daar verbaasd in het midden van hen [a]zeven dagen. a Job 2: 13.

16. Het gebeurde nu ten einde van zeven dagen, dat het woord des HEEREN tot mij geschiedde, zeggende:

17. [a]Menschenkind, Ik heb u tot eenen wachter gesteld over het huis Israëls; zoo zult gij het woord uit mijnen mond hooren, en hen van mijnentwege waarschuwen. a Jes. 62: 6. Ezech. 33: 7. 1 Tim. 3: 1.

18. [a]Als Ik tot den goddelooze zeg: Gij zult den dood sterven; en gij waarschuwt hem niet, en spreekt niet, om den goddelooze van zijnen goddeloozen weg te waarschuwen, opdat gij hem in het leven behoudt; die goddelooze zal in zijne ongerechtigheid sterven, maar zijn bloed zal Ik van uwe hand eischen. a Ezech. 33: 8.

19. Doch als gij den goddelooze waarschuwt, en hij zich van zijne goddeloosheid en van zijnen goddeloozen weg niet bekeert, hij zal in zijne ongerechtigheid sterven; maar gij hebt uwe ziele bevrijd.

20. [a]Als ook een rechtvaardige zich van zijne gerechtigheid afkeert, en onrecht doet, en Ik eenen aanstoot voor

zijn aangezicht leg, hij zal sterven; omdat gij hem niet gewaarschuwd hebt, zal hij in zijne zonde sterven, en zijne gerechtigheden, die hij gedaan heeft, zullen niet gedacht worden; maar zijn bloed zal Ik van uwe hand eischen.
a Ezech. 18: 24; 33: 12, 13.

21. Doch als gij den rechtvaardige waarschuwt, opdat de rechtvaardige niet zondige, en hij niet zondigt; hij zal zekerlijk leven, omdat hij gewaarschuwd is; en gij hebt uwe ziele bevrijd.

22. En de hand des HEEREN was daar op mij, en Hij zeide tot mij: Maak u op, ga uit in de vallei, en Ik zal daar met u spreken.

23. En ik maakte mij op, en ging uit in de vallei, en zie, de heerlijkheid des HEEREN stond aldaar, *a*gelijk de heerlijkheid, die ik gezien had bij de rivier Chébar; en ik viel op mijn aangezicht.
a Ezech. 1: 3.

24. *a*Toen kwam de Geest in mij, en stelde mij op mijne voeten; en Hij sprak met mij, en Hij zeide tot mij: Ga, besluit u binnen in uw huis.
a Ezech. 2: 2.

25. Want u aangaande, menschenkind, zie, zij zouden dikke touwen aan u leggen, en zij zouden u daarmede binden; daarom zult gij niet uitgaan in het midden van hen.

26. En Ik zal uwe tong aan uw gehemelte doen kleven, dat gij stom worden zult, en zult hun niet zijn tot eenen bestraffenden man; *a*want zij zijn een wederspannig huis. *a* Ezech. 2: 5.

27. Maar als Ik met u spreken zal, zal Ik uwen mond opendoen, en gij zult tot hen zeggen: Zoo zegt de Heere HEERE. *a*Wie hoort, die hoore, en wie het laat, die late het; want zij zijn een wederspannig huis. *a* Ezech. 2: 5, 7.

HET IV KAPITTEL.

En gij, menschenkind, neem u eenen tichelsteen, en leg dien voor uw aangezicht, en ontwerp daarop de stad Jeruzalem.

2. En maak eene belegering tegen haar, en bouw tegen haar *a*sterkten, en werp tegen haar eenen wal op, en stel legers tegen haar, en zet tegen haar stormrammen rondom.
a 2 Kon. 25: 1.

3. Voorts, neem gij u eene ijzeren pan, en stel ze tot eenen ijzeren muur tusschen u en tusschen die stad; en richt uw aangezicht tegen haar, dat zij in belegering kome, en gij zult ze belegeren. Dit zij den huize Israëls een teeken.

4. Lig gij ook neder op uwe linkerzijde, en leg daarop de ongerechtigheid van het huis Israëls; [*naar*] het getal der dagen, dat gij daarop zult liggen, zult gij hunne ongerechtigheid dragen.

5. Want Ik heb u gegeven de jaren hunner ongerechtigheid, naar het getal der dagen, drie honderd en negentig dagen, dat *a*gij de ongerechtigheid van het huis Israëls dragen zult.
a Num. 14: 34.

6. Als gij nu deze voleinden zult, ligt ten anderen male neder op uwe rechterzijde, en gij zult de ongerechtigheid van het huis van Juda dragen veertig dagen; Ik heb u gegeven elken dag voor elk jaar.

7. Daarom zult gij uw aangezicht richten tegen de belegering van Jeruzalem, en uw arm zal ontbloot zijn; en gij zult tegen haar profeteeren.

8. En zie, Ik zal dikke touwen aan u leggen, dat gij u niet omkeert van uwe [*eene*] zijde tot uwe [*andere*] zijde, totdat gij de dagen uwer belegering voleind hebt.

9. En neem gij voor u tarwe, en gerst, en boonen, en linzen, en *gierst, en spelt; en doe die in een vat, en maak die u tot brood; [*naar*] het getal der dagen, die gij op uwe zijde nederliggen zult, drie honderd en negentig dagen zult gij dat eten.

10. Uwe spijze nu, die gij eten zult, zal in gewicht zijn twintig Sikkelen daags; van tijd tot tijd zult gij die eten.

11. Gij zult ook water naar [*zekere*] maat drinken, het zesde deel van een Hin; van tijd tot tijd zult gij het drinken.

12. En gij zult eenen gerstekoek eten, en dien zult gij met drek van des menschen afgang bakken voor hunne oogen.

13. En de HEERE zeide: Alzoo zul-

* Stat.-overz.: heerse; hetzelfde woord met Vlaamsche spelling.

len de kinderen Israëls hun brood [a]onrein eten, onder de heidenen, waarhenen Ik ze verdrijven zal.
a Hos. 9: 3.

14. Toen zeide ik: Ach, Heere HEERE, zie, mijne ziele is niet verontreinigd geweest; want ik heb, van mijne jeugd af tot nu toe, geen dood aas, noch dat verscheurd is, gegeten, en geen verfoeielijk vleesch is in mijnen mond gekomen.

15. En Hij zeide tot mij: Zie, Ik heb u rundermest gegeven voor menschendrek, zoo zult gij uw brood daarmede bereiden.

16. Daarna zeide Hij tot mij: Gij, menschenkind, zie, Ik [a]breek den staf des broods in Jeruzalem, en zij zullen het brood met gewicht en met kommer eten, en het water met [*zekere*] maat en met verbaasdheid drinken;
a Lev. 26: 26. Jes. 3: 1. Ezech. 5: 16; 14: 13.

17. Opdat zij des broods en des waters gebrek hebben, en de één met den ander verbaasd worden, en in hunne ongerechtigheid uitteren.

HET V KAPITTEL.

En gij, menschenkind, neem u een scherp mes; een scheermes der barbieren zult gij u nemen; hetwelk gij zult laten gaan over uw hoofd en over uwen baard; daarna zult gij u eene weegschaal nemen, en die [*haren*] deelen.

2. Een derde deel zult gij in het midden der stad met vuur verbranden, naar dat de dagen der belegering vervuld worden; dan zult gij een derde deel nemen, slaande met een zwaard daar rondom; en een derde deel zult gij in den wind strooien; want Ik zal het zwaard achter hen uittrekken.

3. Gij zult ook weinige in getal daarvan nemen, en in uwe slippen binden.

4. En nog zult gij van die nemen, en die werpen in het midden des vuurs, en zult ze verbranden met vuur; daaruit zal voortkomen een vuur tegen het geheele huis Israëls.

5. Alzoo zegt de Heere HEERE: Dit is Jeruzalem, hetwelk Ik in het midden der heidenen gezet heb, en landen rondom haar henen.

6. Doch zij heeft mijne rechten veranderd in goddeloosheid, meer dan de heidenen, en mijne inzettingen, meer dan de landen die rondom haar zijn; want zij hebben mijne rechten verworpen, en in mijne inzettingen hebben zij niet gewandeld.

7. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo: [a]Dewijl gijlieden dies meer gemaakt hebt dan de heidenen, die rondom u zijn, in mijne inzettingen niet gewandeld hebt, en mijne rechten niet gedaan hebt, zelfs naar de rechten der heidenen, die rondom u zijn, niet gedaan hebt;
a Lev. 18: 24, 28.

8. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo: Zie, Ik [*wil*] aan u, ja Ik; want Ik zal gerichten in het midden van u oefenen, voor de oogen van die heidenen.

9. En Ik zal onder u doen hetgene Ik niet gedaan heb, en desgelijks Ik voortaan niet doen zal, om aller uwer gruwelen wille.

10. Daarom zullen de vaders de [a]kinderen eten in het midden van u, en de kinderen zullen hunne vaders eten; en Ik zal gerichten onder u oefenen, en zal al uw overblijfsel in [b]alle winden verstrooien.
a Lev. 26: 29. Deut. 28: 53. 2 Kon. 6: 29. Klaagl. 4: 10. b Jer. 49: 32, 36.

11. Daarom, [*zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, (omdat gij mijn Heiligdom verontreinigd hebt met alle uwe verfoeiselen en met alle uwe gruwelen) zoo Ik ook niet daarom [*u*] verminderen, en [a]mijn oog [*u*] niet verschoonen zal, en Ik ook niet zal sparen!
a Ezech. 7: 4.

12. Een derde deel van u zal van de pestilentie sterven, en zal door honger in het midden van u te niete worden; en een derde deel zal in het zwaard vallen rondom u; en een derde deel zal Ik in alle winden verstrooien, en Ik zal het zwaard achter hen uittrekken.
a Jer. 15: 2.

13. Alzoo zal mijn toorn volbracht worden, en Ik zal mijne grimmigheid op hen doen rusten, en Mij troosten; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE in mijnen ijver gesproken heb, als Ik mijne grimmigheid tegen hen volbracht zal hebben.

14. Daartoe zal Ik u ter woestheid en ter smaadheid zetten onder de hei-

denen, die rondom u zijn, voor de oogen van allen dengene, die voorbijgaat.

15. Zoo zal de [a]smaadheid en hoon een onderwijs en ontzetting den heidenen zijn, die rondom u zijn, wanneer Ik over u gerichten in toorn, en in grimmigheid, en in grimmige straffen oefenen zal. Ik de HEERE heb [*het*] gesproken. *a* Deut. 28: 37.

16. Wanneer Ik de booze pijlen des hongers tegen hen uitzenden zal, die ten verderve zijn zullen, die Ik uitzenden zal om u te verderven, zoo zal Ik den [a]honger over u vermeerderen, en [b]u den staf des broods breken.

a 2 Kon. 6: 25. Jes. 3: 1. Ezech. 4: 16; 14: 13.
b Lev. 26: 26. Ezech 4: 16; 14: 13.

17. Ja honger en [a]boos gedierte, die u van kinderen berooven zullen, zal Ik over u zenden; ook zal pestilentie en bloed onder u omgaan; en het zwaard zal Ik over u brengen. Ik de HEERE heb het gesproken *a* Lev. 26: 22.

HET VI KAPITTEL.

En het woord des HEEREN geschiedde tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, zet uw aangezicht tegen [a]de bergen Israëls, en profeteer tegen deze; *a* Ezech. 36: 1.

3. En zeg: Gij bergen Israëls, hoort het woord des Heeren HEEREN: Zoo zegt de Heere HEERE tot de bergen en tot de heuvelen, tot de beken en tot de dalen: Ziet, Ik, Ik breng over u het zwaard, en Ik zal uwe hoogten verderven.

4. Daartoe zullen uwe altaren verwoest, en uwe zonnebeelden verbroken worden; en Ik zal uwe verslagenen nedervellen voor het aangezicht uwer drekgoden.

5. En Ik zal de doode lichamen der kinderen Israëls voor het aangezicht hunner drekgoden leggen, en Ik zal uwe beenderen rondom uwe altaren strooien.

6. In alle uwe woningen zullen de steden verwoest en de hoogten tot wildernis worden, opdat uwe altaren woest en eenzaam zijn, en uwe drekgoden verbroken worden en ophouden, en uwe zonnebeelden afgehouwen, en uwe werken uitgedelgd worden.

7. En de verslagenen zullen in het midden van u liggen, opdat gij weet, dat Ik de HEERE ben.

8. Ik zal dan nog een overblijfsel laten, als gij [*eenigen*] zult hebben, die het zwaard ontkomen onder de heidenen, wanneer gij in de landen zult verstrooid worden.

9. Dan zullen uwe ontkomenen Mijner gedenken onder de heidenen, waar zij gevankelijk zullen geworden zijn, omdat Ik verbroken ben door hun hoerachtig hart, dat van Mij afgeweken is, en door hunne oogen, die hunne drekgoden nahoereeren; en zij zullen eene walging aan zichzelven hebben over de boosheden, die zij in alle hunne gruwelen gedaan hebben.

10. En zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben. Ik heb niet tevergeefs gesproken, van hun dit kwaad aan te doen.

11. Zoo zegt de Heere HEERE: [a]Sla met uwe hand, en stamp met uwen voet, en zeg: Ach, over alle gruwelen der boosheden van het huis Israëls; want zij zullen door het zwaard, door den honger en door de pestilentie vallen. *a* Ezech. 21: 17.

12. Die verre af is, zal door de pest sterven; en die nabij is, zal door het zwaard vallen; maar die overgebleven en belegerd is, zal door honger sterven; alzoo zal Ik mijne grimmigheid tegen hen volbrengen.

13. Dan zult gij weten, dat Ik de HEERE ben, als hunne verslagenen in het midden hunner drekgoden rondom hunne altaren wezen zullen, op alle hooge heuvelen, op alle toppen der bergen, en onder allen groenen boom, en onder alle dichte eiken: de plaats, alwaar zij allen hunnen drekgoden liefelijken reuk maakten.

14. Daarom zal Ik mijne hand over hen uitstrekken, en zal het land woest maken, ja woester dan de woestijn naar Diblath henen, in alle hunne woningen; en zij zullen bevinden, dat Ik de HEERE ben.

HET VII KAPITTEL.

Daarna geschiedde het woord des HEEREN tot mij, zeggende:

2. Voorts, gij menschenkind, zoo zegt de Heere HEERE van het land Israëls:

Het einde is er, het einde is gekomen over de vier hoeken des lands.
3. Nu is het einde over u; want Ik zal mijnen toorn tegen u zenden, en Ik zal u richten naar uwe wegen, en Ik zal op u brengen alle uwe gruwelen.
4. [a]En mijn oog zal u niet verschoonen, en Ik zal niet sparen; maar Ik zal uwe wegen op u brengen, en uwe gruwelen zullen in het midden van u zijn; en gijlieden zult weten, dat Ik de HEERE ben. *a* Ezech. 5: 11; 8: 18.
5. Zoo zegt de Heere HEERE: Een kwaad, een eenig kwaad, zie, is gekomen;
6. Een einde is er gekomen, dat einde is gekomen, het is opgewaakt tegen u; zie, het [*kwaad*] is gekomen.
7. De morgenstond is tot u gekomen, o inwoner des lands; de tijd is gekomen, de dag der beroerte is nabij, en er is geen wederklank der bergen.
8. Nu zal Ik in kort mijne grimmigheid over u uitgieten, en mijnen toorn tegen u volbrengen, en u richten naar uwe wegen, en zal op u brengen alle uwe gruwelen.
9. En mijn oog zal niet verschoonen, en Ik zal niet sparen; Ik zal u geven naar uwe wegen, en uwe gruwelen zullen in het midden van u zijn; en gijlieden zult weten, dat Ik de HEERE ben, die slaat.
10. Zie, de dag, zie, [*de morgenstond*] is gekomen; de morgenstond is voortgekomen, de roede heeft gebloeid, de hoovaardij heeft gegroend.
11. Het geweld is opgerezen tot eene roede der goddeloosheid; niets van hen [*zal overblijven*], noch van hunne menigte, noch van hun gedruisch, en geene klage zal over hen zijn.
12. De tijd is gekomen, de dag is genaakt; de kooper zij niet blijde, en de verkooper bedrijve geen rouw; want een brandende toorn is over de geheele menigte van het [*land*].
13. Want de verkooper zal tot het verkochte niet wederkeeren, ofschoon hun leven nog onder de levenden ware; overmits het gezicht, aangaande de geheele menigte van het [*land*], niet zal terugkeeren; en niemand zal door zijne ongerechtigheid zijn leven sterken.
14. Zij hebben met de trompet getrompet, en hebben alles bereid, maar niemand trekt ten strijde; want mijn brandende toorn is over de geheele menigte van het [*land*].
15. Het zwaard is buiten, en de pest, en de honger van binnen; die op het veld is, zal door het zwaard sterven, en die in de stad is, dien zullen de honger en de pest verteren.
16. En hunne ontkomenden zullen [*wel*] ontkomen, maar zij zullen op de bergen zijn, zij allen zullen zijn gelijk duiven der dalen, kermende, een ieder om zijne ongerechtigheid.
17. Alle handen zullen [a]slap worden, en alle knieën zullen henenvlieten [*als*] water. *a* Jes. 13: 7. Jer. 6: 24.
18. Ook zullen zij zakken [a]aangorden, gruwen zal ze bedekken, en over alle aangezichten zal schaamte wezen, en op alle hunne hoofden kaalheid. *a* Jes. 15: 2, 3. Jer. 48: 37.
19. Zij zullen hun zilver op de straten werpen, en hun goud zal tot onreinigheid zijn; [a]hun zilver en hun goud zal hen niet kunnen uithelpen ten dage der verbolgenheid des HEEREN; hunne ziele zullen zij niet verzadigen, en hunne ingewanden zullen zij niet vullen; want het zal de aanstoot hunner ongerechtigheid zijn. *a* Spr. 11: 4. Zeph. 1: 18.
20. En Hij heeft de schoonheid zijns sieraads ter overtreffelijkheid gezet; maar zij hebben daarin beelden hunner gruwelen [*en*] hunner verfoeiselen gemaakt; daarom heb Ik dat hun tot onreinigheid gesteld.
21. En Ik zal het in de hand der vreemden overgeven ten roof, en den goddeloozen der aarde ten buit; en zij zullen het ontheiligen.
22. Ook zal Ik mijn aangezichte van hen omwenden, en zij zullen mijne verborgene plaats ontheiligen; want inbrekers zullen daar inkomen en die ontheiligen.
23. Maak eene keten; want het land is vol van bloedgerichten, en de stad is vol van geweld.
24. Daarom zal Ik de kwaadste der heidenen doen komen, die hunne huizen erfelijk bezitten zullen, en zal den hoogmoed der sterken doen ophouden, en die hen heiligen, zullen ontheiligd worden.

25. De ondergang komt; en zij zullen den vrede zoeken, maar hij zal er niet zijn.
26. Ellende zal op ellende komen, en er zal gerucht op gerucht wezen; dan zullen zij het gezicht van eenen profeet zoeken; maar de wet zal vergaan van den priester, en de raad van de oudsten.
27. De koning zal rouwe bedrijven, en de vorsten zullen met verwoesting bekleed zijn, en de handen van het volk des lands zullen beroerd zijn; Ik zal hun doen naar hunnen weg, en met hunne rechten zal Ik ze richten; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

HET VIII KAPITTEL.

Het geschiedde nu in het zesde jaar, in de zesde [*maand*], op den vijfden der maand, als ik in mijn huis zat, en de oudsten van Juda voor mijn aangezicht zaten, dat de hand des Heeren HEEREN daar over mij viel.
2. Toen zag ik, en zie, eene gelijkenis, als de gedaante van vuur; van de gedaante zijner lendenen en nederwaarts was vuur; en van zijne lendenen en opwaarts, als de gedaante eener klaarheid, als de kleur van Hásmal.
3. En hij stak [a]de gelijkenis eener hand uit, en nam mij bij het haar mijns hoofds; en de Geest voerde mij op tusschen de aarde en tusschen den hemel, en bracht mij in de gezichten Gods te Jeruzalem, tot de deur der poort van het binnenste [*voorhof*], dewelke ziet naar het noorden, alwaar de zitplaats was van een beeld der ijvering, dat tot ijver verwekt.
a Dan. 5: 5.
4. En zie, de heerlijkheid van den God Israëls was aldaar, naar de gedaante, die ik in de [a]vallei gezien had.
a Ezech. 3: 23.
5. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, hef nu uwe oogen op naar den weg van het noorden. En ik hief mijne oogen op naar den weg van het noorden; en zie, tegen het noorden aan de poort van het altaar was dit beeld der ijvering, in den ingang.
6. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, ziet gij wel, wat zij doen, de groote gruwelen, die het huis Israëls hier doen, opdat Ik van mijn Heiligdom verre wegga? Doch gij zult nog wederom groote gruwelen zien.
7. Zoo bracht Hij mij tot de deur des voorhofs. Toen zag ik, en zie, er was een hol in den wand.
8. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, graaf nu in dien wand. En ik groef in dien wand, en zie, er was eene deur.
9. Toen zeide Hij tot mij: Ga in, en zie de booze gruwelen, die zij hier doen.
10. Zoo ging ik in, en ik zag, en zie, er was alle beeltenis van kruipende dieren en verfoeielijke beesten, en van alle drekgoden van het huis Israëls, geheel rondom aan den wand gemaald.
11. En zeventig mannen uit de oudsten van het huis Israëls, met Jaázánja, den zoon van Sáphan, staande in het midden van hen, stonden voor hunne aangezichten; en een ieder [*had*] zijn rookvat in zijne hand; en eene overvloedige wolk des reukwerks ging op.
12. Toen zeide Hij tot mij: Hebt gij gezien, menschenkind, wat de oudsten van het huis Israëls doen in de duisternis, een ieder in zijne gebeelde binnenkameren? Want zij zeggen: [a]De HEERE ziet ons niet, de HEERE heeft het land verlaten. *a* Ezech. 9: 9.
13. En Hij zeide tot mij: Gij zult nog wederom groote gruwelen zien, die zij doen.
14. En Hij bracht mij tot de deur der poort van het Huis des HEEREN, die naar het noorden is, en zie, daar zaten vrouwen, beweenende den Thámmuz.
15. En Hij zeide tot mij: Hebt gij, menschenkind, [*dat*] gezien? Gij zult nog wederom grootere gruwelen zien dan deze.
16. En Hij bracht mij tot het binnenste voorhof van het Huis des HEEREN; en zie, [*aan*] de deur van den Tempel des HEEREN, tusschen het voorhuis en tusschen het altaar, waren omtrent vijf en twintig mannen; hunne achterste [*leden*] waren naar den Tempel des HEEREN, en hunne aangezichten naar het oosten; en deze

bogen zich neder naar het oosten, voor de zon.

17. Toen zeide Hij tot mij: Hebt gij, menschenkind, [*dat*] gezien? Is er iets lichter geacht bij het huis van Juda, dan deze gruwelen te doen, die zij hier doen? Als zij het land met geweld vervuld hebben, zoo keeren zij zich, om Mij te vertoornen; want zie, zij steken de wijnranken aan hunnen neus.

18. Daarom zal Ik ook handelen in grimmigheid; [a]mijn oog zal niet verschoonen, en Ik zal niet sparen; hoewel zij voor mijne ooren met luider stemme roepen, [b]nochtans zal Ik ze niet hooren.

a Ezech. 5: 11; 7: 4.
b Spr. 1: 28. Jes. 1: 15. Jer. 11: 11.

HET IX KAPITTEL.

Daarna riep Hij voor mijne ooren [*met*] luider stemme, zeggende: *Laat de opzieners der stad naderen, en elkeen met zijn verdervend wapen in zijne hand.

2. En zie, zes mannen kwamen van den weg der Hooge poort, die gekeerd is naar het noorden, en elkeen met zijn verpletterend wapen in zijne hand; en een man in het midden van hen was met linnen bekleed, en een schrijvers-inktkoker was aan zijne lendenen; en zij kwamen in, en stonden bij het koperen altaar.

3. En de heerlijkheid van den God Israëls hief zich op van den Chérub, waarop Hij was, tot den dorpel van het Huis; en Hij riep tot den man, die met linnen bekleed was, die den schrijvers-inktkoker aan zijne lendenen had.

4. En de HEERE zeide tot hem: Ga door, door het midden der stad, door het midden van Jeruzalem, en teeken een teeken op de voorhoofden der lieden, die zuchten en uitroepen over alle die gruwelen, die in haar midden gedaan worden.

5. Maar tot die [*anderen*] zeide Hij voor mijne ooren: Gaat door, door de stad achter hem, en slaat; ulieder oog verschoone niet, en spaart niet.

6. Doodt ouden, jongelingen, en maagden, en kinderkens, en vrouwen, tot verdervens toe; maar genaakt aan niemand, op denwelken het teeken is, en begint van mijn Heiligdom. En zij begonnen van de oude mannen, die voor het Huis waren.

7. En Hij zeide tot hen: Verontreinigt het Huis en vervult de voorhoven met verslagenen, gaat henen uit. En zij gingen henen uit, en zij sloegen in de stad.

8. Het geschiedde nu, als zij ze geslagen hadden, en ik overgebleven was, dat ik op mijn aangezicht viel, en riep, en zeide: Ach, Heere HEERE, zult Gij al het overblijfsel van Israël verderven, met uwe grimmigheid uit te gieten over Jeruzalem?

9. Toen zeide Hij tot mij: De ongerechtigheid van het huis van Israël en van Juda is gansch zeer groot, en het land is met bloed vervuld, en de stad is vol van afwijking; want zij zeggen: De HEERE heeft het land verlaten, en de HEERE ziet niet.

10. Daarom ook wat Mij aangaat, [a]mijn oog zal niet verschoonen, en Ik zal niet sparen; Ik zal hunnen weg op hunnen kop geven.

a Ezech. 5: 11; 7: 4; 8: 18.

11. En zie, de man, die met linnen bekleed was, aan wiens lendenen de inktkoker was, bracht bescheid weder, zeggende. Ik heb gedaan, gelijk als Gij mij geboden hadt.

HET X KAPITTEL.

Daarna zag ik, en zie, boven het uitspansel, hetwelk was over het hoofd der Chérubim, was als een saffiersteen, als de gedaante van de gelijkenis eens troons; [*en*] Hij verscheen daarop.

2. En Hij sprak tot den man, bekleed met linnen, en Hij zeide: Ga in tot tusschen de wielen, tot onder den Chérub, en vul uwe vuisten met vurige kolen van tusschen de Chérubim, en strooi ze over de stad. En hij ging in voor mijne oogen.

3. De Chérubim nu stonden ter rechterzijde van het Huis, als die man inging; en eene wolk vervulde het binnenste voorhof.

4. Toen hief zich de heerlijkheid des

---

* Stat.-overz.: doet. Is hier waarschijnlijk in den zin van laat bedoeld.

HEEREN omhoog van boven den Chérub, op den dorpel van het Huis; en het Huis werd vervuld met eene wolk, en het voorhof was vol van den glans der heerlijkheid des HEEREN.

5. En het geruisch van de vleugelen der Chérubim werd gehoord tot het uiterste voorhof, als de stemme des almachtigen Gods, wanneer Hij spreekt.

6. Het geschiedde nu, als Hij den man, bekleed met linnen, geboden had, zeggende: Neem vuur van tusschen de wielen, van tusschen de Chérubim; dat hij inging, en stond bij een rad.

7. Toen stak een Chérub zijne hand uit van tusschen de Chérubim, tot het vuur, hetwelk was tusschen de Chérubim, en nam [*daarvan*], en gaf het in de vuisten desgenen, die met linnen bekleed was; die nam het, en ging uit.

8. Want er werd gezien aan de Chérubim de gelijkenis van eens menschen hand onder hunne vleugelen.

9. Toen zag ik, en zie, vier raderen waren bij de Chérubim, één rad was bij elken Chérub; en de gedaante der raderen [a]was als de kleur van een turkooissteen. a Ezech. 1: 16.

10. En aangaande hunne gedaanten, die vier hadden eenerlei gelijkenis, gelijk of het ware geweest een rad in het midden van een rad.

11. Als die gingen, zoo gingen [*deze*] op hunne vier zijden; zij keerden zich niet om, als zij gingen; maar de plaats, waarhenen het hoofd zag, die volgden zij na; zij keerden zich niet om, als zij gingen.

12. Hun gansche lichaam nu, en hunne ruggen, en hunne handen, en hunne vleugelen, mitsgaders de raderen, waren vol oogen rondom; die vier hadden hunne raderen.

13. Aangaande de raderen, elkeen van die werd voor mijne ooren genoemd Gálgal.

14. En elkeen had vier aangezichten; het eerste aangezicht was het aangezicht eens Chérubs, en het tweede aangezicht was het aangezicht eens menschen, en het derde het aangezicht eens leeuws, en het vierde het aangezicht eens arends.

15. En die Chérubim hieven zich omhoog; dit was juist het dier, dat ik bij de rivier Chébar gezien had.

16. [a]En als de Chérubim gingen, zoo gingen die raderen nevens hen; en als de Chérubim hunne vleugelen ophieven, om zich van de aarde omhoog te heffen, zoo keerden zich diezelfde raderen ook niet om, van bij hen. a Ezech. 1: 19.

17. Als die stonden, stonden [*deze*], en als die opgeheven werden, hieven zich deze [*ook*] op; [a]want de Geest der dieren was in hen. a Ezech. 1: 20.

18. Toen ging de heerlijkheid des HEEREN van boven den dorpel des Huizes weg, en stond boven de Chérubim.

19. En de Chérubim hieven hunne vleugelen op, en verhieven zich van de aarde omhoog voor mijne oogen, als zij uitgingen; en de raderen waren tegenover hen; en elkeen stond aan de deur der Oosterpoort van het Huis des HEEREN; en de heerlijkheid van den God Israëls was van boven over hen.

20. Dit is het dier, dat ik zag onder den God Israëls [a]bij de rivier Chébar; en ik bemerkte, dat het Chérubim waren. a Ezech. 1: 3.

21. [a]Elkeen had vier aangezichten, en elkeen had vier vleugelen; en de gelijkenis van menschenhanden was onder hunne vleugelen. a Ezech. 1: 6, 8; 10: 8, 14.

22. En aangaande de gelijkenis van hunne aangezichten, het waren dezelfde aangezichten, die ik gezien had bij de rivier Chébar, hunne gedaanten en zij zelven; zij gingen, ieder rechtuit voor zijn aangezicht henen.

HET XI KAPITTEL.

Toen hief mij de Geest op, en bracht mij tot de Oosterpoort van het Huis des HEEREN, dewelke ziet oostwaarts; en zie, aan de deur der poort waren vijf en twintig mannen, en in het midden van hen zag ik Jaäzánja, den zoon van A'zzur, en Pelátja, den zoon van Benája, vorsten des volks.

2. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, deze zijn de mannen, die ongerechtigheid bedenken, en die kwaden raad raden in deze stad;

3. Die zeggen: Men moet geene hui-

zen nabij bouwen; deze [*stad*] zoude de pot, en wij het vleesch zijn.

4. Daarom profeteer tegen hen; profeteer, o menschenkind.

5. Zoo viel dan de Geest des HEEREN op mij, en Hij zeide tot mij: Zeg: Zoo zegt de HEERE: Alzoo zegt gijlieden, o huis Israëls, want Ik weet elkeen der dingen, die in uwen geest opklimmen.

6. Gij hebt uwe verslagenen in deze stad vermenigvuldigd, en gij hebt hare straten met de verslagenen vervuld.

7. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Uwe verslagenen, die gij in haar midden nedergelegd hebt, die zijn dat vleesch, en deze [*stad*] is de pot; maar ulieden zal Ik uit haar midden doen uitgaan.

8. Gijlieden hebt het zwaard gevreesd; en het zwaard zal Ik over u brengen, spreekt de Heere HEERE.

9. Ook zal Ik ulieden uit haar midden doen uitgaan, en Ik zal u overgeven in de hand der vreemden; en Ik zal recht onder u doen.

10. Gij zult door het zwaard vallen; in de landpale Israëls zal Ik u richten; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

11. Deze [*stad*] zal ulieden niet tot eenen pot zijn, en gij zult in haar midden [*niet*] tot vleesch zijn; in de landpale Israëls zal Ik u richten.

12. En gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, omdat gij in mijne inzettingen niet gewandeld, en mijne rechten niet gedaan hebt, maar naar de rechten der heidenen, die rondom u zijn, gedaan hebt.

13. Het geschiedde nu, als ik profeteerde, dat Pelátja, de zoon van Benája, stierf. Toen viel ik neder op mijn aangezicht, en riep met luider stemme, en zeide: Ach, Heere HEERE, zult Gij gansch eene voleinding maken met het overblijfsel van Israël?

14. Toen geschiedde het woord des HEEREN tot mij, zeggende:

15. Menschenkind, het zijn uwe broederen, uwe broederen, de mannen uwer maagschap, en het gansche huis Israëls, [*ja*] dat gansche, tot welke de inwoners van Jeruzalem gezegd hebben: Maakt u verre af van den HEERE, dit zelfde land is ons tot eene erfbezitting gegeven.

16. Daarom zeg: Zoo zegt de Heere HEERE: Hoewel Ik ze verre onder de heidenen weggedaan heb, en hoewel Ik ze in de landen verstrooid heb, nochtans zal Ik hun een weinig [*tijds*] tot een heiligdom zijn, in de landen, waarin zij gekomen zijn.

17. Daarom zeg: Alzoo zegt de Heere HEERE: Ja Ik zal ulieden vergaderen uit de volkeren, en Ik zal u verzamelen uit de landen, waarin gij verstrooid zijt, en Ik zal u het land Israëls geven.

18. En zij zullen daarhenen komen, en alle zijne verfoeiselen en alle zijne gruwelen van daar wegdoen.

19. En Ik zal hun [a]eenerlei hart geven, en zal eenen nieuwen geest in het binnenste van u geven; en Ik zal het steenen hart uit hun vleesch wegnemen, en zal hun een vleeschen hart geven; [a] Jer. 32: 39. Ezech. 36: 26.

20. Opdat zij wandelen in mijne inzettingen, en mijne rechten bewaren, en die doen; en zij zullen Mij tot een [a]volk zijn, en Ik zal hun tot een God zijn. [a] Jer. 24: 7; 30: 22; 31; 1; 32: 38.

21. Maar welker hart het hart hunner verfoeiselen en hunner gruwelen nawandelt, hunnen weg zal Ik op hunnen [a]kop geven, spreekt de Heere HEERE. [a] Ezech. 9: 10.

22. Toen hieven de Chérubim hunne vleugelen op, en de raderen tegenover hen; en de heerlijkheid van den God Israëls was over hen van boven.

23. En de heerlijkheid des HEEREN rees op van het midden der stad, en stond op den berg, die tegen het oosten der stad is.

24. Daarna nam mij de Geest op, en bracht mij in gezicht door den Geest Gods in Chaldeá tot de gevankelijk weggevoerden; en het gezicht, dat ik gezien had, voer van mij op.

25. En ik sprak tot de gevankelijk weggevoerden alle de woorden des HEEREN, die Hij mij had doen zien.

HET XIII KAPITTEL.

Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, gij woont in het

midden van een [a]wederspannig huis, dewelke oogen hebben om te zien, en niet [b]zien, [c]ooren hebben om te hooren, en niet hooren, want zij zijn een wederspannig huis.

a Ezech 2: 3—8; 3: 26, 27.
b Jes. 6: 9. Jer. 5: 21. c Jer. 5: 21.

3. Daarom gij menschenkind, *bereid u het noodige voor vertrek; en vertrek bij dag voor hunne oogen; en gij zult vertrekken van uwe plaats tot eene andere plaats voor hunne oogen; misschien zullen zij het merken, hoewel zij een wederspannig huis zijn.

4. Gij zult dan uw reisgoed bij dag voor hunne oogen uitbrengen, als het goed dergenen, die vertrekken; daarna zult gij in den avond uitgaan voor hunne oogen, gelijk zij uitgaan, die vertrekken.

5. Doorgraaf u den wand voor hunne oogen, en breng daardoor [*uw reisgoed*] uit.

6. Voor hunne oogen zult gij het op de schouders dragen, in donker zult gij het uitbrengen; uw aangezicht zult gij bedekken, dat gij het land niet ziet; want Ik heb u den huize Israëls tot een wonderteeken gegeven.

7. En ik deed alzoo, gelijk als mij bevolen was. Ik bracht mijn reisgoed uit bij dag, als het goed dergenen, die vertrekken; daarna in den avond doorgroef ik mij den wand met de hand; ik bracht het uit in donker, [*en*] ik droeg het op den schouder voor hunne oogen.

8. En des morgens geschiedde het woord des HEEREN tot mij, zeggende:

9. Menschenkind, heeft niet het huis Israëls, het wederspannig huis, tot u gezegd: Wat doet gij?

10. Zeg tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Deze last is [*tegen*] den vorst te Jeruzalem, en het gansche huis Israëls, dat in het midden van hen is.

11. Zeg: Ik ben ulieder wonderteeken; gelijk als ik gedaan heb, alzoo zal hun gedaan worden; zij zullen door wegvoering in de gevangenis henengaan.

12. En de vorst, die in het midden van hen is, zal [*het reisgoed*] op den schouder dragen in donker, en hij zal [a]uitgaan; zij zullen door den wand graven, om [*hem*] daardoor uit te brengen; hij zal zijn aangezicht bedekken, opdat hij met het oog de aarde niet zie.

a 2 Kon. 25: 4.

13. [a]Ik zal ook mijn net over hem uitspreiden, dat hij in mijn jachtgaren gegrepen worde; en Ik zal hem brengen in Babylónië, het land der Chaldéën; ook zal hij dat niet zien, hoewel hij daar sterven zal. a Ezech. 17: 20.

14. En allen, die rondom hem zijn [*tot*] zijne hulpe, en alle zijne benden zal Ik in alle winden [a]verstrooien; en Ik zal het zwaard achter hen uittrekken. a Ezech. 5: 10, 12.

15. Alzoo zullen zij weten, dat Ik de HEERE ben, wanneer Ik hen onder de heidenen verspreiden en hen in de landen verstrooien zal.

16. Doch Ik zal van hen weinige lieden doen overblijven van het zwaard, van den honger en van de pestilentie; opdat zij alle hunne gruwelen vertellen onder de heidenen, waarhenen zij komen zullen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

17. Daarna geschiedde het woord des HEEREN tot mij, zeggende:

18. Menschenkind, gij zult uw brood eten met beven, en uw water zult gij met beroerte en met kommer drinken.

19. En gij zult tot het volk des lands zeggen: Alzoo zegt de Heere HEERE van de inwoners van Jeruzalem, in het land Israëls: Zij zullen hun brood met kommer eten, en hun water zullen zij met [a]verbaasdheid drinken, omdat hun land woest zal worden van zijne volheid, vanwege het geweld van alle degenen, die daarin wonen;

a Ezech. 4: 16.

20. En de bewoonde steden zullen woest worden, en het land zal eene wildernis zijn; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

21. Wederom geschiedde het woord des HEEREN tot mij, zeggende:

22. Menschenkind, wat is dit voor een spreekwoord, [*dat*] gijlieden hebt in het land Israëls, zeggende: De dagen zullen verlengd worden, en al het gezicht zal vergaan?

23. Daarom zeg tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Ik zal dit spreek-

---

* Stat. overz.: maak u gereedschap van vertrekking. Gereedschap kan thans voor bagage niet meer gebruikt worden.

woord doen ophouden, dat zij het niet meer ten spreekwoord gebruiken zullen in Israël. Maar spreek tot hen: De dagen zijn nabij gekomen, en het woord van ieder gezicht.

24. Want geen ijdel gezicht zal er meer wezen, noch vleiende waarzegging, in het midden van het huis Israëls.

25. Want Ik ben de HEERE; Ik zal spreken; het woord, dat Ik zal spreken, zal gedaan worden; [*de tijd*] zal niet meer uitgesteld worden. Want in uwe dagen, o wederspannig huis, zal Ik een woord spreken, en het doen, spreekt de Heere HEERE.

26. Voorts geschiedde het woord des HEEREN tot mij, zeggende:

27. Menschenkind, zie, die van het huis Israëls zeggen: Het gezicht, dat hij ziet, is voor vele dagen, en hij profeteert van tijden, die verre zijn.

28. Daarom zeg tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Geene mijner woorden zullen meer uitgesteld worden; het woord, hetwelk Ik gesproken heb, dat zal gedaan worden, spreekt de Heere HEERE.

HET XIII KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, profeteer tegen de profeten Israëls, die profeteeren, en zeg tot degenen, die uit hun hart profeteeren: Hoort des HEEREN woord.

3. Zoo zegt de Heere HEERE: Wee over die dwaze profeten, die hunnen geest nawandelen, en hetgene zij niet gezien hebben.

4. Uwe profeten, o Israël, zijn als vossen in de woeste plaatsen.

5. Gij zijt in de bressen niet opgetreden, en hebt den muur [*niet*] toegemuurd voor het huis Israëls. om in den strijd te staan, ten dage des HEEREN.

6. Zij zien ijdelheid en leugenachtige voorzeggingen, die daar zeggen: De HEERE heeft gesproken; daar de HEERE hen niet gezonden heeft; en zij geven hope van het woord te zullen bevestigen.

7. Ziet gij niet een ijdel gezicht, en spreekt eene leugenachtige voorzegging, als gij zegt: De HEERE spreekt; daar Ik niet gesproken heb?

8. Daarom zoo zegt de Heere HEERE: Omdat gijlieden ijdelheid spreekt, en leugen ziet; daarom, zie, Ik [*wil*] aan u, spreekt de Heere HEERE.

9. En mijne hand zal zijn tegen de profeten, die ijdelheid zien, en leugen voorzeggen; zij zullen in de vergadering mijns volks niet zijn, en in het schrift van het huis Israëls niet geschreven worden, en in het land Israëls niet komen; en gij zult weten, dat ik de Heere HEERE ben.

10. Daarom, ja daarom dat zij mijn volk verleiden, zeggende: Vrede; daar geen vrede is; en [*dat*] de een eenen leemen wand bouwt, en zie, de anderen hem pleisteren met looze kalk;

11. Zeg tot degenen, die met looze kalk pleisteren, dat hij omvallen zal; er zal een overstelpende plasregen zijn; en gij, o groote hagelsteenen, zult vallen. en een groote stormwind zal [*hem*] splijten.

12. Zie, als die wand zal gevallen zijn, zal dan niet tot u gezegd worden: Waar is de pleistering, waarmede gij gepleisterd hebt?

13. Daarom alzoo zegt de Heere HEERE: Ja, Ik zal [*hem*] door eenen grooten stormwind in mijne grimmigheid splijten, en er zal een overstelpende plasregen zijn in mijnen toorn, en groote hagelsteenen in [*mijne*] grimmigheid, om [*dien*] te verdoen.

14. Zoo zal Ik den wand afbreken, dien gijlieden met looze kalk gepleisterd hebt, en zal hem ter aarde nederwerpen, dat zijn grond zal ontdekt worden; alzoo zal [*de stad*] vallen, en gij zult in het midden van haar omkomen; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

15. Zoo zal Ik mijne grimmigheid tegen den wand voortbrengen, en tegen degenen, die hem pleisteren met looze kalk; en Ik zal tot ulieden zeggen: Die wand is er niet [*meer*], en die hem pleisterden zijn er niet:

16. [*Te weten*] de profeten Israëls, die van Jeruzalem profeteeren, en voor haar een gezicht des vredes zien, waar geen vrede is, spreekt de Heere HEERE.

17. En gij, menschenkind, zet uw aangezicht tegen de dochteren uws

volks, dewelke profeteeren uit haar hart, en profeteer tegen haar,

18. En zeg: Zoo zegt de Heere HEERE: Wee [*die vrouwen*], die kussens naaien voor alle okselen der armen, en maken hoofddeksels voor het hoofd van alle statuur, om de zielen te jagen. Zult gij de zielen mijns volk jagen, en zult gij u de zielen in het leven behouden?

19. En zult gij Mij ontheiligen bij mijn volk, [a]voor handvollen van gerst, en voor stukken broods, om zielen te dooden, die niet zouden sterven, en om zielen in het leven te behouden, die niet zouden leven, door uw liegen tot mijn volk, dat de leugen hoort?

a Micha 3: 5.

20. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik [*wil*] aan uwe kussens, waarmede gij aldaar de zielen jaagt naar de bloemhoven, en Ik zal ze uit uwe armen wegscheuren; en Ik zal die zielen losmaken, de zielen, die gij jaagt naar de bloemhoven.

21. Daartoe zal Ik uwe hoofddeksels scheuren, en mijn volk uit uwe hand redden, zoodat zij niet meer in uwe hand zullen zijn tot eene jacht; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

22. Omdat gijlieden het hart des rechtvaardigen [*door*] valschheid hebt bedroefd gemaakt, daar Ik hem geene smart aangedaan heb; en omdat gij de handen des goddeloozen gesterkt hebt, opdat hij zich van zijnen boozen weg niet afkeeren zoude, dat Ik hem in het leven behield;

23. Daarom zult gij niet meer ijdelheid zien, noch waarzegging gebruiken; maar Ik zal mijn volk uit uwe hand redden, en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

HET XIV KAPITTEL.

Daarna kwamen tot mij mannen uit de oudsten van Israël, en [a]zaten neder voor mijn aangezicht.

a Ezech. 20: 1.

2. Toen geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

3. Menschenkind, deze mannen hebben hunne drekgoden in hun hart opgezet, en hebben den aanstoot hunner ongerechtigheid recht voor hunne aangezichten gesteld; word Ik dan ernstelijk van hen gevraagd?

4. Daarom spreek met hen, en zeg tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Een ieder man uit het huis Israëls, die de drekgoden in zijn hart opzet, en den aanstoot zijner ongerechtigheid recht voor zijn aangezicht stelt, en komt tot den profeet, Ik, de HEERE, zal hem, als hij komt, antwoorden naar de menigte zijner drekgoden;

5. Opdat Ik het huis Israëls in hun hart grijpe, dewijl zij allen door hunne drekgoden van Mij vervreemd zijn.

6. Daarom zeg tot het huis Israëls: Alzoo zegt de Heere HEERE: Bekeert u en keert u af van uwe drekgoden, en keert uwe aangezichten af van alle uwe gruwelen.

7. Want ieder man uit het huis Israëls, en uit den vreemdeling die in Israël verkeert, die zich van achter Mij afscheidt, en zet zijne drekgoden op in zijn hart, en stelt den aanstoot zijner ongerechtigheid recht voor zijn aangezicht, en komt tot den profeet om Mij door hem te vragen; Ik ben de HEERE; hem zal geantwoord worden door Mij;

8. En Ik zal mijn aangezichte tegen dien man zetten, en zal hem stellen tot een [a]teeken en tot spreekwoorden, en zal hem uitroeien uit het midden mijns volks; en gijlieden zult weten, dat Ik de HEERE ben.

a Deut. 28: 37. Ezech. 5: 15.

9. Als nu een profeet [a]overreed zal zijn, en iets gesproken zal hebben, Ik, de HEERE, heb dien profeet overreed, en Ik zal mijne [b]hand tegen hem uitstrekken, en zal hem verdelgen uit het midden van mijn volk Israël.

a Ezech. 13: 1, 2, enz. *b* Ezech. 13: 9.

10. En zij zullen hunne ongerechtigheid dragen; gelijk de ongerechtigheid des vragers zal zijn, alzoo zal zijn de ongerechtigheid des profeten;

11. Opdat het huis Israëls niet meer van achter Mij afdwale, en zij zich niet meer verontreinigen met alle hunne overtredingen. Alsdan zullen zij Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot eenen God zijn, spreekt de Heere HEERE.

12. Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

13. Menschenkind, als een land tegen

Mij gezondigd zal hebben, zwaarlijk overtredende, zoo zal Ik mijne hand daartegen uitstrekken, en zal het den [a]staf des broods breken, en eenen honger daarin zenden, dat Ik daaruit menschen en beesten uitroeie;

a Lev. 26: 26. Ezech. 4: 16; 5: 16.

14. Ofschoon deze drie mannen, Noach, Daniël en Job, in zijn midden waren; zij zouden door hunne gerechtigheid [*alleen*] hunne ziele bevrijden, spreekt de Heere HEERE.

15. Zoo Ik het boos gedierte door het land doe gaan, hetwelk dat van kinderen beroove, zoodat het woest worde, dat er niemand doorga, vanwege het gedierte;

16. Die drie mannen in zijn midden zijnde, [*zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zoo zij zonen, en zoo zij dochteren bevrijden zouden! Zijzelven alleen zouden bevrijd worden, maar het land zoude woest worden.

17. Of [*als*] Ik het zwaard brenge over dat land, en zegge: Zwaard, ga door, door dat land, zoodat ik daarvan uitroeie menschen en beesten;

18. Ofschoon die drie mannen in zijn midden waren, [*zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zij zouden zonen noch dochteren bevrijden, maar zijzelven alleen zouden bevrijd worden.

19. Of [*als*] Ik de pestilentie in dat land zende, en mijne grimmigheid daarover met bloed uitgiete, om daarvan menschen en beesten uit te roeien;

20. Ofschoon Noach, Daniël en Job in zijn midden waren, [*zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zoo zij eenen zoon, [*of*] zoo zij eene dochter zouden bevrijden! Zij zouden [*alleen*] hunne ziele door hunne gerechtigheid bevrijden.

21. Want alzoo zegt de Heere HEERE: Hoe veel te meer, als Ik mijne vier booze gerichten, het zwaard, en den honger, en het boos gedierte, en de pestilentie gezonden zal hebben tegen Jeruzalem, om daaruit menschen en beesten uit te roeien!

22. Doch zie, daarin zullen ontkomenen overblijven, die uitgevoerd zullen worden, zonen en dochteren; zie, zij zullen tot ulieden uitkomen, en gij zult hunnen weg zien, en hunne handelingen; en gij zult vertroost worden over het kwaad, dat Ik over Jeruzalem gebracht zal hebben, [*ja*] al wat Ik zal gebracht hebben over haar.

23. Zoo zullen zij u vertroosten, als gij hunnen weg en hunne handelingen zien zult; en gij zult weten, dat Ik niet zonder oorzaak gedaan heb, al wat Ik in haar gedaan heb, spreekt de Heere HEERE.

HET XV KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, wat is het hout des wijnstoks meer dan alle hout, [*of*] de wijnrank [*meer dan*] dat onder het hout eens wouds is?

3. Wordt daarvan hout genomen, om een stuk werks te maken? Neemt men daarvan eene pin, om eenig vat daaraan te hangen?

4. Zie, het wordt aan het vuur overgegeven, opdat het verteerd worde; het vuur verteert beide zijne einden, en zijn middelste wordt verbrand; zoude het deugen tot een stuk werks?

5. Zie, toen het geheel was, werd het tot geen stuk werks gemaakt; hoe veel te min, als het vuur dat verteerd heeft zoodat het verbrand is, zal het dan nog tot een stuk werks gemaakt worden!

6. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: Gelijk als het hout des wijnstoks is onder het hout des wouds, hetwelk Ik aan het vuur overgeef, opdat het verteerd worde, alzoo zal Ik de inwoners van Jeruzalem overgeven.

7. Want Ik zal mijn aangezichte tegen hen zetten; als zij van het [*eene*] vuur uitgaan, zal het [*andere*] vuur hen verteren; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik mijn aangezichte tegen hen gesteld zal hebben.

8. En Ik zal het land woest maken, omdat zij zwaarlijk overtreden hebben, spreekt de Heere HEERE.

HET XVI KAPITTEL.

Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, maak Jeruzalem hare gruwelen bekend,

3. En zeg: Alzoo zegt de Heere HEE-

RE tot Jeruzalem: Uwe handelingen en uwe geboorten zijn uit het land der Kanaänieten; uw vader was een A'moriet, en uwe moeder eene Héthietische.

4. En aangaande uwe geboorten, ten dage, als gij geboren waart, werd uw navel niet afgesneden; en gij waart niet met water gewasschen, toen Ik [*u*] aanschouwde; gij waart ook geenszins met zout gewreven, noch in *doeken gewonden.

5. Geen oog had medelijden over u, om u een van deze dingen te doen, om zich over u te erbarmen; maar gij zijt geworpen geweest op het vlakke des velds, om de walgelijkheid van uwe ziele, ten dage, toen gij geboren waart.

6. Als Ik bij u voorbijging, zoo zag Ik u, vertreden zijnde in uwen bloede, en Ik zeide tot u in uwen bloede: Leef! Ja Ik zeide tot u in uwen bloede: Leef!

7. Ik heb u tot tien duizend, als het gewas des velds, gemaakt; en gij zijt gegroeid, en groot geworden, en zijt gekomen tot groote sierlijkheid; [*uwe*] borsten zijn vast geworden, en uw haar is gewassen, doch gij waart naakt en bloot.

8. Als Ik nu bij u voorbijging, zag Ik u, en zie, uw tijd was de tijd der minne; zoo breidde Ik mijnen vleugel over u uit, en dekte uwe naaktheid; ja [a]Ik zwoer u, en kwam met u in een verbond, spreekt de Heere HEERE, en gij werdt mijne.

a Gen. 22:16; 24:7.

9. Daarna wiesch Ik u met water, en Ik spoelde uw bloed van u af, en zalfde u met olie.

10. Ik bekleedde u ook met gestikt werk, en Ik schoeide u met dassenvellen, en omgordde u met fijn linnen, en bedekte u met zijde.

11. Ook versierde Ik u met sieraad, en deed armringen aan uwe handen, en eene keten aan uwen hals.

12. Desgelijks deed Ik een voorhoofdsiersel aan uw aangezicht, en oorringen aan uwe ooren, en eene kroon der heerlijkheid op uw hoofd.

13. Zoo waart gij versierd met goud en zilver, uwe kleeding was fijn linnen, en zijde, en gestikt werk; gij at meelbloem, en honig, en olie; en gij waart gansch zeer schoon, en waart voorspoedig, dat gij een koninkrijk werdt.

14. Daartoe ging van u een naam uit onder de heidenen om uwe schoonheid; want die was volmaakt door mijne heerlijkheid, die Ik op u gelegd had, spreekt de Heere HEERE.

15. Maar gij hebt vertrouwd op uwe schoonheid, en hebt gehoereerd vanwege uwen naam; ja hebt uwe hoererijen uitgestort aan een ieder, die voorbijging; voor hem was zij.

16. En gij hebt van uwe kleederen genomen, en u gemaakt geplekte hoogten, en hebt daarop gehoereerd; [*zulks*] is niet gekomen, en zal niet geschieden.

17. Daartoe hebt gij genomen de vaten uws sieraads van mijn goud en van mijn zilver, dat Ik u gegeven had, en gij hebt u mansbeelden gemaakt, en gij hebt met deze gehoereerd.

18. En gij hebt uwe gestikte kleederen genomen, en hebt ze bedekt; en gij hebt mijne olie en mijn reukwerk voor hunne aangezichten gesteld.

19. En mijn brood, hetwelk Ik u gaf, meelbloem, en olie, en honig, [*waarmede*] Ik u spijsde, dat hebt gij ook voor hunne aangezichten gesteld tot eenen liefelijken reuk; zoo is het geschied, spreekt de Heere HEERE.

20. Voorts hebt gij uwe zonen en uwe dochteren, die gij Mij gebaard hadt, genomen, en hebt ze hun geofferd om te verteren. Is het wat kleins van uwe hoererijen,

21. Dat gij mijne kinderen [a]geslacht hebt, en hebt ze overgegeven, als gij ze voor hen door [*het vuur*] hebt doen gaan?

a Jes. 57: 5.

22. Ook hebt gij bij alle uwe gruwelen en uwe hoererijen niet gedacht aan de dagen uwer jonkheid, als gij naakt en bloot waart, [*als*] gij vertreden waart in uw bloed.

23. Het is ook geschied, na al uwe boosheid (wee, wee u! spreekt de Heere HEERE),

24. Dat gij u een verwelfsel gebouwd hebt, en u eene hooge plaats gemaakt hebt in elke straat.

25. Aan elk hoofd des wegs hebt gij uwe hooge plaats gebouwd, en hebt uwe schoonheid gruwelijk gemaakt, en hebt uwe beenen [*van malkanderen*]

* Stat.-overz.: windelen. Dit beteekende in de 17e eeuw luiers. Doeken is daarvoor eene deftiger uitdrukking.

*gespreid voor een ieder, die voorbijging, en hebt uwe hoererijen vermenigvuldigd.

26. Gij hebt ook gehoereerd met de kinderen van Egypte, uwe naburen, die groot van vleesch zijn; en gij hebt uwe hoererij vermenigvuldigd, om Mij tot toorn te verwekken.

27. Zie, daarom strekte Ik mijne hand over u uit, en verminderde uw bescheiden deel; en Ik gaf u over in den lust dergenen, die u haten, der dochteren [a]der Philistijnen, die vanwege uwen schandelijken weg beschaamd waren. a 2 Kron. 28: 18.

28. Voorts hebt gij gehoereerd met de kinderen van A'ssur, omdat gij onverzadelijk waart; ja, als gij met hen gehoereerd hebt, zijt gij ook niet verzadigd geworden.

29. Maar gij hebt uwe hoererij vermenigvuldigd in het land van Kanaän tot in Chaldéa; en daarmede ook zijt gij niet verzadigd geworden.

30. Hoe zwak is uw hart (spreekt de Heere HEERE), als gij alle deze dingen doet, [*zijnde*] het werk van eene heerschende hoerachtige vrouw!

31. Als gij uw verwelfsel bouwt aan het hoofd van iederen weg, en uwe hooge plaats maakt in elke straat, en niet zijt geweest als eene hoer, het hoerenloon beschimpende.

32. O die overspelige vrouw! Zij neemt inplaats van haren man de vreemden aan.

33. Men geeft loon aan alle hoeren; maar gij geeft uw loon aan alle uwe boelen, en gij beschenkt ze, opdat zij tot u van rondom zouden ingaan om uwe hoererijen.

34. Zoo geschiedt met u in uwe hoererijen het tegendeel van de vrouwen, dewijl men u niet naloopt, om te hoereeren; want als gij hoerenloon geeft, en het hoerenloon u niet gegeven wordt, zoo zijt gij tot een tegendeel geworden.

35. Daarom, o hoer, hoor des HEEREN woord.

36. Alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat uw vergif uitgestort is, en uwe schaamte door uwe hoererijen met uwe boelen ondekt is, en met alle de drekgoden uwer gruwelen, en naar het bloed uwer kinderen, dat gij hun gegeven hebt;

37. Daarom zie, Ik zal alle uwe boelen vergaderen, met dewelke gij vermengd zijt geweest, en allen, die gij liefgehad hebt, met allen, die gij gehaat hebt; en Ik zal ze van rondom vergaderen tegen u, en Ik zal voor hen uwe naaktheid ontdekken, dat zij uwe gansche naaktheid zien zullen.

38. Daartoe zal Ik u [*naar*] de rechten der overspeelsters en der bloedvergietsters richten; en Ik zal u overgeven aan het bloed der grimmigheid en des ijvers.

39. En Ik zal u in hunne hand overgeven, en zij zullen uw verwelfsel afbreken, en uwe hooge plaatsen omwerpen, en uwe kleederen u uittrekken, en uwe sierlijke juweelen nemen, en u naakt en bloot laten.

40. Daarna zullen zij tegen u eene vergadering doen opkomen, en zullen u met steenen steenigen, en u met hunne zwaarden doorsteken.

41. Zij zullen ook uwe huizen met [a]vuur verbranden, en oordeelen tegen u uitvoeren voor veler vrouwen oogen; en Ik zal u doen ophouden van eene hoer te zijn, en gij zult ook niet meer hoerenloon geven. a 2 Kon. 25: 9. Jer. 52: 13.

42. Zoo zal Ik mijne grimmigheid op u doen rusten, en mijn ijver zal van u afwijken; en Ik zal stille zijn, en niet meer toornig wezen.

43. Daarom dat gij niet gedacht hebt aan de dagen uwer jonkheid, en Mij tot beroering geweest zijt met dit alles, zie, zoo zal Ik ook uwen weg op [*uwen*] [a]kop geven, spreekt de Heere HEERE; en gij zult die schandelijke daad niet doen boven alle uwe gruwelen. a Ezech. 9: 10; 11: 21.

44. Zie, een ieder, die spreekwoorden gebruikt, zal van u een spreekwoord gebruiken, zeggende: Zoo de moeder is, is hare dochter.

45. Gij zijt de dochter uwer moeder, die eene walg had van haren man en van hare kinderen; en gij zijt de zuster uwer zusteren, die eene walg gehad hebben van hare mannen en van hare kinderen; uwe moeder was eene Héthietische, en uw vader een A'moriet.

46. Uwe groote zuster nu is Sama-

* Stat.-overz.: gegerd, Een oud-Vlaamsch woord voor spreiden.

ría, zij en hare dochteren, dewelke woont aan uwe linkerhand; maar uwe zuster, die kleiner is dan gij, die tegen uwe rechterhand woont, is Sódom en hare dochteren.

47. Doch gij hebt in hare wegen niet gewandeld, noch naar hare gruwelen gedaan; het was wat gerings, een verdriet; maar gij hebt het meer verdorven dan zij, in alle uwe wegen.

48. [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, indien Sódom, uwe zuster, zij met hare dochteren, gedaan heeft, gelijk gij gedaan hebt, en uwe dochteren!

49. Zie, dit was de ongerechtigheid uwer zuster Sódom: hoogmoed, zatheid van brood en stille gerustheid had zij en hare dochteren; maar zij sterkte de hand des armen en nooddruftigen niet.

50. En zij verhieven zich, en deden gruwelijkheid voor mijn aangezichte; daarom [a]deed Ik ze weg, nadat Ik het gezien had. a Gen. 19: 24.

51. Samaría ook heeft naar de helft uwer zonden niet gezondigd; en gij hebt uwe gruwelen meer dan zij vermenigvuldigd, en hebt uwe zusters gerechtvaardigd door alle uwe gruwelen, die gij gedaan hebt.

52. Draag gij [*dan*] ook uwe schande, gij die voor uwe zusteren geoordeeld hebt door uwe zonden, die gij gruwelijker gemaakt hebt dan zij. Zij zijn rechtvaardiger dan gij; wees gij dan ook beschaamd, en draag uwe schande, omdat gij uwe zusters gerechtvaardigd hebt.

53. Als Ik hare gevangenen wederbrengen zal, [*namelijk*] de gevangenen van Sódom en hare dochteren, en de gevangenen van Samaría en hare dochteren, dan [*zal Ik wederbrengen*] de gevangenen uwer gevangenis in het midden van haar;

54. Opdat gij uwe schande draagt, en te schande gemaakt wordt, om al hetgene dat gij gedaan hebt, als gij haar troosten zult.

55. Als uwe zusters, Sódom en hare dochteren, zullen wederkeeren tot haren vorigen staat, mitsgaders Samaría en hare dochteren zullen wederkeeren tot haren vorigen staat, zult gij ook en uwe dochteren wederkeeren tot uwen vorigen staat,

56. Ja uwe zuster Sódom is in uwen mond niet gehoord geweest, ten dage uws grooten hoogmoeds,

57. Aleer uwe boosheid ontdekt was. Als de tijd was der versmading van de dochteren van Syrië, en van alle degenen, die daar rondom waren, de dochteren der Philistijnen, die u verachtten van rondom,

58. Hebt gij uwe schandelijke daden en uwe gruwelen gedragen, spreekt de HEERE.

59. Want alzoo zegt de Heere HEERE: Ik zal u ook doen, gelijk als gij gedaan hebt, die den eed [a]veracht hebt, brekende het [b]verbond. a Jer. 2: 20. b bov. vers 8.

60. Evenwel zal Ik gedachtig wezen aan mijn verbond met u in de dagen uwer jonkheid, en Ik zal met u een eeuwig verbond oprichten.

61. Dan zult gij aan uwe wegen gedenken en beschaamd zijn, als gij uwe zusteren, die grooter zijn dan gij, met degenen, die kleiner zijn dan gij, aannemen zult: want Ik zal u deze geven tot [a]dochteren; maar niet uit uw verbond. a Gal. 4: 26.

62. Want Ik zal mijn verbond met u oprichten; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben;

63. Opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uwen mond opent vanwege uwe schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal overal hetgene dat gij gedaan hebt, spreekt de Heere HEERE.

HET XVII KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, stel een raadsel voor, en gebruik eene gelijkenis tot het huis Israëls,

3. En zeg: Alzoo zegt de Heere HEERE: Een arend, die groot was, groot van vleugelen, lang van vlerken, vol van vederen, die verscheidene kleuren had, kwam op den Líbanon, en nam den oppersten tak van eenen ceder.

4. Hij plukte den top van zijne jonge takskens af, en bracht hem in een land van koophandel; hij zette hem in eene stad van kooplieden.

5. Hij nam ook van het zaad des lands, en leide het in eenen zaadakker;

hij nam het, hij zette het bij vele wateren, met groote voorzichtigheid.

6. En het sproot uit, en werd tot eenen welig uitloopenden wijnstok, [*doch*] nederig van stam, ziende met zijne takken naar hem, dewijl zijne wortelen onder hem waren. Zoo werd hij tot eenen wijnstok, die ranken voortbracht en scheuten uitwierp.

7. Nog was er een groote arend, groot van vleugelen en overvloedig van vederen; en zie, deze wijnstok voegde zijne wortelen naar dezen toe, en wierp zijne takken tot hem uit, opdat hij hem bevochtigen zoude naar de bedden zijner planting toe.

8. Hij was in een goede landouwe bij vele wateren geplant, om takken te maken en vrucht te dragen, opdat hij tot eenen heerlijken wijnstok worden mocht.

9. Zeg: Alzoo zegt de Heere HEERE: Zal hij gedijen? Zal hij niet zijne wortelen uitrukken, en zijne vrucht afsnijden, dat hij droog worde? Hij zal aan al de bladeren van zijn gewas verdrogen; en dat niet door eenen grooten arm, noch door veel volks, om dien van zijne wortelen weg te voeren.

10. Ja zie, zal hij geplant zijnde gedijen? Zal hij niet, als de oostenwind hem aanroert, gansch verdrogen? Op de bedden van zijn gewas zal hij verdrogen.

11. Daarna geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

12. Zeg nu tot dat wederspannig huis: Weet gij niet, wat deze dingen zijn? Zeg: Zie, de koning van Bábel is [*tot*] Jeruzalem gekomen, en heeft haren koning genomen, en hare vorsten, en heeft ze tot zich gevoerd naar Bábel.

13. Daartoe heeft hij van het koninklijk zaad genomen, en daarmede [a]een verbond gemaakt, en heeft hem tot eenen eed gebracht, en de machtigen des lands heeft hij weggenomen;

a Jer. 34: 18.

14. Opdat het koninkrijk nederig zoude zijn, zich niet verheffende, [*en*] dat het, zijn verbond houdende, bestaan mocht.

15. Maar hij rebelleerde tegen hem, zendende zijne boden naar Egypte, [a]opdat men hem paarden en veel volks zoude doen toekomen. Zal hij gedijen? Zal hij ontkomen, die zulke dingen doet? Ja zal hij het verbond breken en ontkomen?

a Jer. 37: 5.

16. [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zoo hij niet in de plaats des konings, die hem koning gemaakt heeft, wiens eed hij veracht, en wiens verbond hij gebroken heeft, bij hem in het midden van Bábel zal sterven!

17. Ook zal Pháraö, door een groot heir en door menigte van [*krijgs*]scharen, met hem in oorlog [a]niet uitrichten, als men eenen [b]wal zal opwerpen, en als men [c]sterkten bouwen zal, om vele zielen uit te roeien.

a Jer. 37: 7. b Ezech. 4: 2.
c 2 Kon. 25: 1. Jes. 29: 3. Ezech. 4: 2.

18. Want hij heeft den eed veracht, brekende het verbond; daar hij, zie, zijne hand gegeven had. Dewijl hij alle deze dingen gedaan heeft, zal hij niet ontkomen.

19. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, zoo Ik mijnen eed, dien hij veracht heeft, en mijn verbond, dat hij gebroken heeft, dat niet op zijnen kop geve!

20. En Ik zal mijn [a]net over hem uitspreiden, dat hij gegrepen zal worden in mijn jachtgaren; en Ik zal hem doen brengen naar Bábel, en zal daar met hem [b]rechten [*over*] zijne overtreding, waardoor hij tegen Mij overtreden heeft.

a Ezech. 12: 13; 32: 3.
b Jer. 4: 12. Ezech. 38: 22.

21. Daartoe zullen alle zijne vluchtelingen met alle zijne benden door het [a]zwaard vallen, en de overgeblevenen zullen in alle winden [b]verstrooid worden; en gijlieden zult weten, dat Ik, de HEERE, gesproken heb.

a Ezech. 16: 40. b Ezech. 5: 10, 12; 12: 14.

22. Alzoo zegt de Heere HEERE: Ik zal ook van den oppersten tak des hoogen ceders [*een stekskon*] nemen, dat Ik inzetten zal; van het opperste zijner jonge takskens zal Ik eenen teederen afplukken, denwelken Ik op eenen hoogen en verhevenen berg planten zal.

23. Op den berg der hoogte van Israël zal Ik hem planten; en hij zal takken voortbrengen, en vrucht dragen, en hij zal tot eenen heerlijken ceder worden, dat onder hem wonen zal alle gevogelte van allerlei vleugel; in de schaduw zijner takken zullen zij wonen.

24. Zoo zullen alle boomen des velds weten, dat Ik, de HEERE, den hoogen

boom vernederd heb, den nederigen boom verheven heb, den groenen boom verdroogd, en den drogen boom bloeiende gemaakt heb. Ik, de HEERE, heb het gesproken, en zal het doen.

HET XVIII KAPITTEL.

Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Wat is ulieden, dat gij dit spreekwoord gebruikt van het land Israëls, zeggende: De [a]vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden der kinderen zijn stomp geworden?
a Jer. 31: 29.

3. [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zoo het ulieden meer gebeuren zal, dit spreekwoord in Israël te gebruiken!

4. Zie, alle zielen zijn mijne; gelijk de ziele des vaders, alzoo ook de ziele des zoons, zijn mijne: de ziele, die zondigt, die zal sterven.

5. Wanneer nu iemand rechtvaardig is, en doet recht en gerechtigheid;

6. Niet eet op de [a]bergen, en zijne oogen niet opheft tot de drekgoden van het huis Israëls; noch de huisvrouwe zijns [b]naasten verontreinigt, noch tot de [c]afgezonderde vrouw nadert;
a Jes. 57: 7; 65: 7. b Lev. 18: 20. c Lev. 18: 19.

7. En niemand [a]verdrukt, den schuldenaar zijn [b]pand wedergeeft, geenen roof rooft, den hongerige zijn brood [c]geeft, en den naakte met kleeding bedekt;
a Ex. 22: 21. Lev. 19: 13; 25: 14. b Ex. 22: 26. Deut. 24: 12. c Deut. 15: 7. Jes. 58: 7. Matth. 25: 35.

8. Niet geeft op [a]woeker, noch overwinst neemt, zijne hand van onrecht afkeert, waarachtig recht tusschen den eenen en den anderen oefent;
a Ex. 22: 25. Lev. 25: 35, 36.

9. In mijne inzettingen wandelt, en mijne rechten onderhoudt, om trouwelijk te handelen; die rechtvaardige zal gewisselijk leven, spreekt de Heere HEERE.

10. Heeft hij nu eenen zoon gewonnen, die een inbreker is, die bloed vergiet; die zijnen broeder doet één van deze dingen;

11. En die alle die dingen niet doet; maar eet ook op de bergen, en verontreinigt de huisvrouwe zijns naasten,

12. Verdrukt den ellendige en den nooddruftige, rooft veel roofs, geeft het pand niet weder, en heft zijne oogen op tot de drekgoden, doet gruwel,

13. Geeft op woeker, en neemt overwinst; zoude die leven? Hij zal niet leven; alle die gruwelen heeft hij gedaan; hij zal voorzeker gedood worden; zijn bloed zal op hem zijn.

14. Zie nu, heeft hij eenen zoon gewonnen, die alle de zonden zijns vaders, die hij doet, aanziet; en toeziet, dat hij dergelijke niet doet;

15. Niet eet op de bergen, noch zijne oogen opheft tot de drekgoden van het huis Israels, de huisvrouwe zijns naasten niet verontreinigt,

16. En niemand verdrukt, het pand niet behoudt, en geenen roof rooft, zijn brood den hongerige geeft, en den naakte met kleeding bedekt,

17. Zijne hand van den ellendige afhoudt, geen woeker noch overwinst neemt, mijne rechten doet, [*en*] in mijne inzettingen wandelt; die zal niet sterven om de ongerechtigheid zijns vaders, hij zal gewisselijk leven.

18. Zijn vader, dewijl hij met onderdrukking onderdrukt heeft, des broeders goed geroofd heeft, en gedaan heeft wat niet goed was in het midden zijner volkeren; ziedaar, hij zal sterven in zijne ongerechtigheid.

19. Maar gijlieden zegt: [a]Waarom? Draagt de zoon niet de ongerechtigheid des vaders? Immers zal de zoon, [*die*] recht en gerechtigheid gedaan heeft, [*en*] alle mijne inzettingen onderhouden en die gedaan heeft, gewisselijk leven.
a Deut. 24: 16. 2 Kon. 14: 6. 2 Kron. 25: 4.

20. De ziele, die zondigt, die zal sterven; de zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders, en de vader zal niet dragen de ongerechtigheid des zoons; de gerechtigheid des rechtvaardigen zal op hem zijn, en de goddeloosheid des goddeloozen zal op hem zijn.

21. Maar wanneer de goddelooze zich bekeert van alle zijne zonden, die hij gedaan heeft, en alle mijne inzettingen onderhoudt, en doet recht en gerechtigheid, hij zal gewisselijk leven, hij zal niet sterven.

22. Alle zijne overtredingen, die hij gedaan heeft, zullen hem niet gedacht

worden; in zijne gerechtigheid, die hij gedaan heeft, zal hij leven.

23. [a]Zoude Ik eenigszins lust hebben aan den dood des goddeloozen? spreekt de Heere HEERE. Is het niet, als hij zich bekeert van zijne wegen dat hij leve? *a* Ezech. 33: 11.

24. Maar als de rechtvaardige zich afkeert van zijne gerechtigheid, en onrecht doet, doende naar alle de gruwelen, die de goddelooze doet, zoude die leven? Alle zijne gerechtigheden, die hij gedaan heeft, zullen niet gedacht worden; in zijne overtreding, waardoor hij overtreden heeft, en in zijne zonde, die hij gezondigd heeft, in die zal hij sterven.

25. Nog zegt gijlieden: [a]De weg des Heeren is niet recht. Hoort nu, o huis Israëls, is mijn weg niet recht? Zijn niet uwe wegen onrecht? *a* Ezech. 33: 17, 20.

26. Als de rechtvaardige zich afkeert van zijne gerechtigheid, en onrecht doet, en daarin sterft, hij zal in zijn onrecht, dat hij gedaan heeft, sterven.

27. Maar als de goddelooze zich bekeert van zijne goddeloosheid, die hij gedaan heeft, en doet recht en gerechtigheid, die zal zijne ziele in het leven behouden;

28. Dewijl hij toeziet, en zich bekeert van alle zijne overtredingen, die hij gedaan heeft, hij zal gewisselijk leven, hij zal niet sterven.

29. Evenwel zegt het huis Israëls: De weg des Heeren is niet recht. Zouden mijne wegen, o huis Israëls, niet recht zijn? Zijn niet uwe wegen onrecht?

30. Daarom zal Ik u richten, o huis Israëls, een ieder naar zijne wegen, spreekt de Heere HEERE. [a]Keert weder en bekeert u van alle uwe overtredingen, zoo zal de ongerechtigheid u niet tot eenen aanstoot worden. *a* Matth. 3: 2.

31. Werpt van u weg alle uwe overtredingen, waardoor gij overtreden hebt, en maakt u een [a]nieuw hart en eenen nieuwen geest; want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls? *a* Jer. 32: 39. Ezech. 11: 19; 36: 26.

32. Want [a]Ik heb geenen lust aan den dood des stervenden, spreekt de Heere HEERE; daarom bekeert u en leeft. *a* Ezech. 33: 11.

HET XIX KAPITTEL.

Voorts hef gij eene weeklage op over de vorsten Israëls,

2. En zeg: Wat was uwe moeder? Eene leeuwin, onder de leeuwen nederliggende; zij bracht hare welpen op in het midden der jonge leeuwen.

3. Zij toog nu één van hare welpen op; het werd een jonge leeuw; die leerde roof te rooven; hij at menschen op.

4. Dit hoorden de volkeren van hem; hij werd gegrepen in hunne groeve; en zij brachten hem met haken naar [a]Egypteland. *a* 2 Kon. 23: 33. Jer. 22: 11.

5. Zij nu ziende, dat zij in hope was geweest, [*doch*] hare verwachting verloren was, zoo nam zij een [*ander*] van hare welpen, hetwelk zij [*tot*] eenen jongen leeuw stelde.

6. Deze wandelde steeds onder de leeuwen, werd een jonge leeuw, en leerde roof te rooven; hij at menschen op.

7. Hij bekende hunne weduwen, en hij verwoestte hunne steden; zoodat het land en zijne volheid ontzet werd van de stemme zijner brulling.

8. Toen begaven zich de volkeren tegen hem rondom uit de landschappen, en zij spreidden hun net over hem uit; in hunne groeve werd hij gegrepen.

9. En zij stelden hem in geslotene bewaring [a]met haken, opdat zij hem brachten tot den koning van Bábel; zij brachten hem in vestingen, opdat zijne stemme niet meer gehoord wierde op de bergen Israëls. *a* 2 Kron. 36: 6.

10. Uwe moeder was als een wijnstok in uwe stilheid, geplant bij wateren; hij was vruchtbaar en vol ranken vanwege vele wateren.

11. En hij had sterke roeden tot schepteren der heerschers, en de stam van elke [*roede*] werd hoog tusschen de dichte takken; en hij werd gezien door zijne hoogte, met de menigte zijner takken.

12. Maar hij werd door grimmigheid uitgerukt, [*en*] ter aarde geworpen, en de oostenwind heeft zijne vrucht verdroogd; zijne sterke roeden zijn afge-

broken, en zijn verdroogd; het vuur heeft ze verteerd.

13. En nu is hij geplant in eene woestijn, in een dor en dorstig land.

14. Daartoe is een vuur uitgegaan uit eene roede zijner ranken, [*dat*] zijne vrucht verteerd heeft; zoodat aan hem geene sterke roede is, [*tot*] eenen schepter, om te heerschen. Dit is eene weeklage, en is tot eene weeklage geworden.

HET XX KAPITTEL.

En het geschiedde in het zevende jaar, in de vijfde [*maand*], op den tienden dezer maand, dat er mannen uit de oudsten Israëls kwamen, om den HEERE te [a]vragen; en zij zaten neder voor mijn aangezicht. *a* Ezech. 14: 3.

2. Toen geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

3. Menschenkind, spreek tot de oudsten Israëls, en zeg tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Komt gij, om Mij te vragen? [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, zoo Ik van u gevraagd worde! spreekt de Heere HEERE.

4. Zoudt gij hun [a]recht geven, zoudt gij hun recht geven, o menschenkind? Maak hun de gruwelen hunner vaderen bekend; *a* Ezech. 22: 2; 23: 36.

5. En zeg tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Ten dage als Ik Israël verkoor, [a]zoo hief Ik mijne hand op tot het zaad van het huis Jakobs, en maakte Mijzelven hun in Egypteland [b]bekend; ja Ik hief mijne hand tot hen op, zeggende: Ik ben de HEERE, uw God. *a* Ex. 6: 7. *b* Ex. 3: 8; 4: 31.

6. Ten zelven dage hief Ik mijne hand tot hen op, dat Ik ze uit Egypteland uitvoeren zoude, in een land, dat Ik voor hen uitgespeurd had, vloeiende van melk en honig, hetwelk het sieraad is van alle landen.

7. En Ik zeide tot hen: Een ieder werpe de verfoeiselen zijner oogen weg, en verontreinigt ulieden niet met de drekgoden van Egypte; Ik de HEERE ben uw God.

8. Maar zij waren wederspannig tegen Mij, en wilden naar Mij niet hooren; niemand wierp de verfoeiselen zijner oogen weg, noch verliet de drekgoden van Egypte; daarom zeide Ik, dat Ik mijne grimmigheid over hen uitgieten zoude, om mijnen toorn tegen hen te volbrengen in het midden van Egypteland.

9. Doch Ik deed het om mijns naams wille, opdat hij niet ontheiligd wierde voor de oogen der heidenen, in welker midden zij waren; aan welke Ik Mij, voor de oogen van deze, bekend gemaakt heb, om hen uit Egypteland uit te voeren.

10. En Ik voerde ze uit [a]Egypteland, en bracht ze in de woestijn. *a* Ex. 13: 18.

11. Daar gaf Ik hun mijne inzettingen, en maakte hun mijne rechten bekend; [a]dewelke zoo ze een mensch doet, zal [*hij*] door deze leven. *a* Lev. 18: 5. Rom. 10: 5. Gal. 3: 12.

12. Daartoe ook gaf Ik hun mijne [a]Sabbathen, om een teeken te zijn tusschen Mij en tusschen hen, opdat zij zouden weten, dat Ik de HEERE ben, die ze heilige. *a* Ex. 20: 8; 31: 13, enz.; 35: 2.

13. Maar het huis Israëls werd wederspannig tegen Mij in de woestijn; zij wandelden in mijne inzettingen niet, en verwierpen mijne rechten, dewelke zoo ze een mensch doet, zal [*hij*] door deze leven; en zij [a]ontheiligden mijne Sabbathen zeer; dat Ik zeide, mijne grimmigheid te zullen uitgieten over hen in de woestijn, om hen te verdoen. *a* Ex. 16: 28.

14. Maar Ik deed het om mijns naams wille, opdat die niet ontheiligd wierde voor de oogen van die heidenen, voor welker oogen Ik hen uitvoerde.

15. Evenwel hief Ik ook mijne hand op tot hen in de woestijn, dat Ik ze niet zoude brengen in het land, dat Ik [*hun*] gegeven had, vloeiende van melk en honig, hetwelk het sieraad is van alle landen;

16. Daarom dat zij mijne rechten verwierpen, en in mijne inzettingen niet wandelden, en mijne Sabbathen ontheiligden; want hun hart wandelde hunne drekgoden na.

17. Doch mijn oog verschoonde ze, dat Ik ze niet verdierf, en geene voleinding met hen maakte in de woestijn.

18. Maar Ik zeide tot hunne kinderen in de woestijn: Wandelt niet in de

inzettingen uwer vaderen, en onderhoudt hunne rechten niet, en verontreinigt u niet met hunne drekgoden.
19. Ik ben de HEERE uw God; wandelt in mijne inzettingen, en onderhoudt mijne rechten, en doet ze.
20. En heiligt mijne Sabbathen; en zij zullen tot een teeken zijn tusschen Mij en tusschen ulieden, opdat gij weet, dat Ik de HEERE uw God ben.
21. Maar die kinderen waren [*ook*] wederspannig tegen Mij; zij wandelden niet in mijne inzettingen, en mijne rechten namen zij niet waar, om die te doen, dewelke zoo ze een mensch doet, zal [*hij*] door deze leven; zij ontheiligden mijne Sabbathen; dat Ik zeide mijne grimmigheid te zullen uitgieten over hen, volbrengende mijnen toorn tegen hen in de woestijn.
22. Doch Ik keerde mijne hand af, en deed het om mijns naams wille, opdat hij voor de oogen der heidenen niet zoude ontheiligd worden, voor welker oogen Ik hen uitgevoerd had.
23. Ik hief ook mijne hand tot hen op in de woestijn, dat Ik ze verspreiden zoude onder de heidenen, en ze verstrooien in de landen.
24. Omdat zij mijne rechten niet gedaan hadden, maar mijne inzettingen verworpen, en mijne Sabbathen ontheiligd hadden, en hunne oogen achter de drekgoden hunner vaderen waren.
25. Daarom gaf Ik hun ook *beschikkingen, die niet goed waren, en rechten, waarbij zij niet leven zouden.
26. En Ik verontreinigde hen in hunne giften, omdat zij [*door het* [a]*vuur*] deden doorgaan al wat de baarmoeder opent; opdat Ik hen verwoesten zoude, teneinde dat zij zouden weten, dat Ik de HEERE ben. [a] Ezech. 16: 21.
27. Daarom, menschenkind, spreek tot het huis Israëls, en zeg tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Hiermede nog hebben Mij uwe vaderen gesmaad, dat zij door overtreding tegen Mij overtreden hebben.
28. Als Ik hen in het land gebracht had, over hetwelk Ik mijne hand opgeheven had, om het hun te geven, zoo zagen zij naar allen hoogen heuvel en alle dicht geboomte, en offerden daar hunne offeren, en gaven daar hunne tergende offeranden, en daar zetten zij hunnen liefelijken reuk, en daar offerden zij hunne drankofferen.
29. En Ik zeide tot hen: Wat is die hoogte, waarhenen gij gaat? Nochtans is de naam daarvan genoemd Hoogte, tot op dezen dag toe.
30. Daarom zeg tot het huis Israëls: Alzoo zegt de Heere HEERE: Zijt gij verontreinigd geworden in den weg uwer vaderen, en hoereert gij achter hunne verfoeiselen?
31. Ja met het offeren uwer gaven, met uwe kinderen door het vuur te doen doorgaan, zijt gij verontreinigd aan alle uwe drekgoden tot op dezen dag toe. En zoude Ik van u gevraagd worden, o huis Israëls? [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zoo Ik van u gevraagd worde!
32. Daarom, wat in uwen geest opgeklommen is, zal geenszins geschieden, dat gij zegt: Wij zullen als de heidenen en als de geslachten der landen zijn, dienende hout en steen.
33. [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE: Zoo Ik niet met eene sterke hand, en uitgestrekten arm, en met eene uitgegotene grimmigheid over u zal regeeren!
34. Want Ik zal u uit de volkeren voeren, en u vergaderen uit de landen, waarin gij verstrooid zijt, door eene sterke hand, en door eenen uitgestrekten arm, en door eene uitgegotene grimmigheid.
35. Daartoe zal Ik u brengen in de woestijn der volkeren, en Ik zal met u aldaar rechten, aangezichte aan aangezichte.
36. Gelijk als Ik gerecht heb met uwe vaderen in de woestijn van Egypteland, alzoo zal Ik met u rechten, spreekt de Heere HEERE.
37. En Ik zal ulieden onder de roede doen doorgaan, en Ik zal u brengen onder den band des verbonds.
38. Daartoe zal Ik, die rebel zijn en die tegen Mij overtreden, uit ulieden uitzuiveren; Ik zal ze uit het land hunner vreemdelingschappen uitvoeren, en zij zullen in het landschap Israëls niet

* Stat.-overz.: besluitingen. Thans onbruikbaar.

[*weder*]komen; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

39. En gijlieden, o huis Israëls, alzoo zegt de Heere HEERE: Gaat henen, dient een ieder zijne drekgoden, ook hierna, dewijl gijlieden naar Mij niet hoort. Doch ontheiligt niet meer mijnen heiligen naam, met uwe giften en met uwe drekgoden.

40. Want op mijnen heiligen berg, op den hoogen berg Israëls, spreekt de Heere HEERE, daar zal Mij het gansche huis Israëls in het land dienen, zij allen; daar zal Ik welgevallen aan hen nemen, en daar zal Ik uwe hefofferen eischen, en de eerstelingen uwer heffingen met alle uwe geheiligde dingen.

41. Ik zal een welgevallen aan ulieden nemen om den liefelijken reuk, wanneer Ik u van de volkeren uitvoeren, en u vergaderen zal uit de landen, in dewelke gij zult verstrooid zijn, en Ik zal in u geheiligd worden voor de oogen der heidenen.

42. En gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik u in het landschap Israëls gebracht zal hebben; in het land, waarover Ik mijne hand opgeheven heb, om het uwen vaderen te geven.

43. Daar zult gij dan gedenken aan uwe wegen, en aan alle uwe handelingen, waarmede gij u verontreinigd hebt, en gij zult van uzelven eene walging hebben over alle uwe boosheden, die gij gedaan hebt.

44. Zoo zult gij weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik met u gedaan zal hebben, om mijns naams wille, niet naar uwe booze wegen, noch naar uwe verdorvene handelingen, o huis Israëls, spreekt de Heere HEERE.

45. Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

46. Menschenkind, zet uw aangezicht naar den weg van het zuiden, en druppel tegen het zuiden; en profeteer tegen het woud van het veld [*in het*] zuiden.

47. En zeg tot het zuiderwoud: Hoor des HEEREN woord: Alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal een vuur in u aansteken, hetwelk in u allen [a]groenen boom en allen dorren boom verteren zal; de vlammende vlam zal niet uitgebluscht worden, maar daardoor zullen verbrand worden alle aangezichten van het zuiden tot het noorden toe;

a Luc. 23: 31.

48. En alle vleesch zal zien, dat Ik de HEERE dat aangestoken heb; het zal niet uitgebluscht worden.

49. En ik zeide: Ach, Heere HEERE, zij zeggen van mij: Is hij niet een verdichter van gelijkenissen?

HET XXI KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, zet uw aangezicht tegen Jeruzalem, en druppel tegen de Heiligdommen, en profeteer tegen het land van Israël.

3. En zeg tot het land van Israël: Alzoo zegt de HEERE: Zie, Ik [*wil*] aan u, en Ik zal mijn zwaard uit zijne scheede trekken; en Ik zal van u uitroeien den rechtvaardige en den goddelooze.

4. Omdat Ik [*dan*] van u uitroeien zal den rechtvaardige en den goddelooze, daarom zal mijn zwaard uit zijne scheede uitgaan tegen alle vleesch, van het zuiden [*tot*] het noorden.

5. En alle vleesch zal weten, dat Ik de HEERE mijn zwaard uit zijne scheede getrokken heb; het zal niet meer wederkeeren.

6. Maar gij, menschenkind, zucht; zucht voor hunne oogen met verbreking der lendenen en met bitterheid.

7. En het zal geschieden, als zij tot u zeggen zullen: Waarom zucht gij? dat gij zeggen zult: Om het gerucht; want het komt; en alle hart zal [a]versmelten, en alle handen zullen [b]verslappen, en alle geest zal [c]inkrimpen, en alle [d]knieën [*als*] water henenvlieten. Zie, het komt, en het zal geschieden, spreekt de Heere HEERE.

a Jer. 49: 23. b Jer. 6: 24. Ezech. 7: 17. c Ezech. 4: 17. d Ezech. 7: 17.

8. Wederom geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

9. Menschenkind, profeteer en zeg: Alzoo zegt de HEERE: Zeg: Het zwaard, het zwaard is gescherpt, en ook geveegd.

10. Het is gescherpt, opdat het eene slachting slachte; het is geveegd, op-

dat het eenen glinster hebbe. Of wij [*dan*] zullen vroolijk zijn? Het is mijns zoons roede, welke alle hout versmaadt.

11. En Hij heeft het te vegen gegeven, opdat men het met de hand hanteeren zoude; dat zwaard is gescherpt, en dat is geveegd, om het in de hand des doodslagers te geven.

12. Schreeuw en huil, o menschenkind, want dat zal zijn tegen mijn volk, het zal zijn tegen alle de vorsten Israëls; [a]verschrikkingen zullen vanwege het zwaard bij mijn volk zijn; daarom [b]klop op de heupe.

a Ezech. 7: 27. *b* Ezech. 6: 11.

13. Als er beproeving [a]was, wat was het toen? Zoude er dan ook geene versmadende roede zijn? spreekt de Heere HEERE. [*a* Jes. 1: 5. Jer. 6: 28, enz.

14. Daarom gij, menschenkind, profeteer, en sla hand tegen hand; want het zwaard zal verdubbeld worden ten derden male, het is het zwaard dergenen, die verslagen zullen worden; het is het zwaard der grooten, die verslagen zullen worden, dat tot hen in de binnenste kameren indringen zal.

15. Ik heb de punt des zwaards gezet tegen alle hunne poorten, opdat het hart versmelte, en de aanstooten vermenigvuldigen. Ach, [a]het is gereed, opdat het glinstere, het is ingewonden om te slachten. *a* ond., vs. 28.

16. Houd u bijeen, [*o zwaard*], keer u rechtsom, schik u, keer u linksom, waarhenen uw aangezicht gesteld is.

17. En Ikzelf zal ook mijne hand tegen mijne hand slaan, en mijne grimmigheid doen rusten; Ik de HEERE heb het gesproken.

18. Wederom geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

19. Gij nu, menschenkind, stel u twee wegen voor, waardoor het zwaard des konings van Bábel kome; uit één land zullen zij beide voortkomen; en kies eene zijde, kies ze aan het hoofd van den weg der stad.

20. Gij zult eenen weg voorstellen, waardoor het zwaard inkomen zal tegen Rábba der kinderen A'mmons, of tegen Juda, tot de vaste [*stad*] Jeruzalem.

21. Want de koning van Bábel zal aan de wegscheiding staan, aan het hoofd van de twee wegen, om waarzegging te gebruiken; hij zal zijne pijlen slijpen, hij zal de Théraphim vragen, hij zal de lever bezien.

22. De waarzegging zal aan zijne rechterhand zijn op Jeruzalem, om hoofdmannen te stellen, om den mond te openen in het doodslaan, om de stemme op te heffen met gejuich, om stormrammen te stellen tegen de poorten, om [a]sterkten op te werpen, om bolwerken te bouwen. *a* Ezech. 4: 2; 17: 17.

23. Dit zal hun in hunne oogen als een ijdel waarzeggen zijn, [*omdat zij*] met eeden beëedigd zijn onder hen; maar hij zal der ongerechtigheid gedenken, opdat zij gegrepen worden.

24. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo: Omdat gijlieden uwer ongerechtigheid doet gedenken, doordien uwe overtredingen ontdekt worden, zoodat uwe zonden gezien worden in alle uwe handelingen; omdat uwer gedacht wordt, zult gij met de hand gegrepen worden.

25. En gij, o onheilig, goddeloos vorst van Israël, wiens dag komen zal, ten tijde der uiterste ongerechtigheid;

26. Alzoo zegt de Heere HEERE: Doe dien hoed weg, en hef die kroon af. Deze zal dezelfde niet wezen. Ik zal verhoogen dien, die nederig is, en vernederen dien, die hoog is.

27. Ik zal die [*kroon*] omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen; ja zij zal niet zijn, totdat hij kome, die [*daartoe*] recht heeft, en [*wien*] Ik dat geven zal.

28. En gij, menschenkind, profeteer en zeg: Alzoo zegt de Heere HEERE, van de kinderen A'mmons en van hunne smading; zoo zeg: Het zwaard, het zwaard is uitgetrokken, het is ter slachting geveegd om te verdoen, om te glinsteren;

29. Terwijl zij u ijdelheid zien, terwijl zij u leugen voorzeggen, om u op de halzen te stellen dergenen, die van de goddeloozen verslagen zijn, welker dag gekomen was ten tijd der uiterste ongerechtigheid.

30. Keer [*uw zwaard*] weder in zijne scheede. In de plaats, waar gij geschapen zijt, in het land uwer woningen zal Ik u richten.

31. En Ik zal over u mijne gramschap uitgieten. Ik zal tegen u door

het vuur mijner verbolgenheid blazen; en Ik zal u overgeven in de hand van ziedende menschen, smeders des verderfs.

32. Het vuur zult gij tot spijze zijn; uw bloed zal zijn in het midden des lands; uwer zal niet gedacht worden; want Ik de HEERE heb het gesproken.

HET XXII KAPITTEL.

Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Gij nu, menschenkind, zoudt gij der bloedstad recht geven? Zoudt gij haar [a]recht geven? Ja maak haar bekend alle hare gruwelen;
a Ezech. 20: 4; 23: 36.

3. En zeg: Alzoo zegt de Heere HEERE: O stad, die in haar midden bloed vergiet, opdat haar tijd kome, en drekgoden tegen zichzelve maakt, om zich te verontreinigen;

4. Door uw bloed, dat gij [a]vergoten hebt, zijt gij schuldig geworden, en met uwe drekgoden, die gij gemaakt hebt, hebt gij u [b]verontreinigd, en hebt uwe dagen doen naderen, en zijt tot uwe jaren gekomen. Daarom heb Ik u den heidenen overgegeven [*tot*] eenen [c]smaad, en allen landen [*tot*] eenen spot.
a 2 Kon. 21: 16. *b* Ezech. 20: 30. 31. *c* Ezech. 5: 14.

5. Die nabij en verre van u zijn, zullen u bespotten, gij onreine van naam en vol van onrust.

6. Zie, de vorsten Israëls zijn in u geweest, een ieder naar zijne kracht, om bloed te vergieten.

7. Vader en moeder hebben zij in u licht geacht; met den vreemdeling hebben zij in het midden van u door verdrukking gehandeld; zij hebben in u den wees en de weduwe verdrukt.

8. Mijne heilige dingen hebt gij verachtt, en mijne Sabbathen hebt gij ontheiligd.

9. Achterklappers zijn in u geweest om bloed te vergieten, en in u hebben zij op de [a]bergen gegeten; zij hebben schandelijkheid in het midden van u gedaan.
a Ezech. 18: 6, 11.

10. Men heeft de schaamte des vaders in u [a]ontdekt; die [b]onrein was door afzondering, hebben zij in u verkracht.
a Lev. 18: 8. *b* Lev. 18: 19. Ezech. 18: 6.

11. Daartoe heeft de een [a]gruwel gedaan met zijns naasten [b]huisvrouwe, en een ander heeft zijns [c]zoons vrouwe met schandelijkheid verontreinigd; nog een ander heeft in u zijne zuster, zijns [d]vaders dochter, verkracht.
a Lev. 18: 20. *b* Jer. 5: 8. *c* Lev. 18: 15. *d* Lev. 18: 9.

12. Zij hebben geschenken in u genomen, om bloed te vergieten; woeker en overwinst hebt gij genomen; en gij hebt geldgierigheid gepleegd aan uwen naaste door verdrukking; maar gij hebt Mijner vergeten, spreekt de Heere HEERE.

13. Zie dan, Ik heb mijne hand [a]geslagen, om uwe geldgierigheid, die gij bedreven hebt, en om uw bloed; die [*beide*] in het midden van u geweest zijn.
a Ezech. 21: 17.

14. Zal uw hart bestaan, zullen uwe handen sterk zijn, in de dagen als Ik met u handelen zal? Ik de HEERE heb het gesproken, en zal het [a]doen.
a Ezech. 17: 24.

15. En Ik zal u [a]verstrooien onder de heidenen, en u verspreiden in de landen, en uwe onreinigheid uit u verteren.
a Ezech. 12: 14. 15.

16. Zoo zult gij in u ontheiligd zijn voor de oogen der heidenen; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

17. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij zeggende:

18. Menschenkind, die van het huis Israëls zijn Mij tot [a]schuim geworden; zij zijn allen koper, of tin, of ijzer, of lood, in het midden des ovens; zilverschuim zijn zij geworden.
a Jes. 1: 22.

19. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat gijlieden allen tot schuim geworden zijt, daarom ziet, Ik zal u in het midden van Jeruzalem vergaderen.

20. [*Gelijk*] zilver, of koper, of ijzer, of lood, of tin in het midden eens ovens vergaderd wordt, om het vuur daarover op te blazen, opdat men het smelte; alzoo zal Ik ulieden vergaderen in mijnen toorn, en in mijne grimmigheid daar laten, en smelten.

21. Ja, Ik zal u bijeenbrengen, en zal op u blazen in het vuur mijner verbol-

genheid, dat gij in het midden van haar zult gesmolten worden.

22. Gelijk het zilver in het midden des ovens gesmolten wordt, alzoo zult gijlieden in het midden van haar gesmolten worden; en gij zult weten, dat Ik de HEERE mijne grimmigheid over u uitgegoten heb.

23. Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

24. Menschenkind, zeg tot haar: Gij zijt een land, dat niet gereinigd is, [*dat*] zijnen plasregen niet [*heeft gehad*] ten dage der gramschap.

25. De verbintenis harer profeten is in het midden van haar als een brullende leeuw, die eenen roof rooft; zij eten de [a]zielen op, den schat en het kostelijke nemen zij weg; hare weduwen vermenigvuldigen zij in het midden van haar. a Matth. 23: 14.

26. Hare priesters doen mijne wet geweld aan, en zij ontheiligen mijne heilige dingen; tusschen het heilige en het onheilige maken zij geen [a]onderscheid, en [*het verschil*] tusschen het onreine en reine geven zij niet te kennen; daartoe verbergen zij hunne oogen van mijne Sabbathen; ja Ik word in het midden van hen ontheiligd.
a Lev. 10: 10. Ezech. 44: 23.

27. Hare [a]vorsten zijn in het midden van haar als wolven die eenen roof rooven, om bloed te vergieten, [*en*] om zielen te verderven; opdat zij geldgierigheid zouden plegen. a Micha 3: 11. Zeph. 3: 3.

28. Hare profeten nu [a]pleisteren hen met looze kalk; [b]ziende ijdelheid en hun leugen voorzeggende, zeggende: Alzoo zegt de Heere HEERE; en de HEERE heeft niet gesproken.
a Ezech. 13: 10. b Ezech. 21: 29.

29. Het volk des lands pleegt enkel verdrukking, en bedrijft enkel rooverij; ook onderdrukken zij den ellendige en nooddruftige, en den vreemdeling verdrukken zij zonder recht.

30. Ik zocht nu eenen man uit hen, die den muur mocht toemuren, en voor mijn aangezichte in de [a]bresse staan voor het land, opdat Ik het niet mocht verderven; maar Ik vond niemand.
a Ps. 106: 23.

31. Daarom heb Ik mijne gramschap over hen uitgegoten; door het vuur mijner verbolgenheid heb Ik ze verteerd; hunnen weg heb Ik op hunnen [a]kop gegeven, spreekt de Heere HEERE
a Ezech. 9: 10; 11: 21; 16: 43.

HET XXIII KAPITTEL.

Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, daar waren twee vrouwen, de dochteren van ééne moeder.

3. Deze hoereerden in [a]Egypte; in hare jeugd hoereerden zij; daar werden hare borsten gedrukt, en daar werden de tepelen haars maagdoms betast.
a Ezech. 20: 8.

4. Hare namen nu waren: Ohóla de grootste, en Ohóliba hare zuster; en zij werden mijne, en baarden zonen en dochteren; dit waren hare namen: Samaría is Ohóla, en Jeruzalem Ohóliba.

5. Ohóla nu hoereerde, zijnde onder Mij; en zij werd verliefd op hare boelen, op de Assyriërs, die nabij waren;

6. Bekleed met hemelsblauw, vorsten en overheden, altemaal gewenschte jongelingen, ruiteren, rijdende op paarden.

7. Alzoo dreef zij hare hoererijen met deze, die allen de keure der kinderen A'ssurs waren; en met allen, op dewelke zij verliefd was, met alle hunne drekgoden verontreinigde zij zich.

8. Zij verliet ook niet hare hoererijen, [*gebracht*] uit Egypte; want zij hadden bij haar in hare jeugd gelegen, en zij hadden de tepelen haars maagdoms betast, en zij hadden hunne hoererij over haar uitgestort.

9. Daarom gaf Ik haar in de hand harer boelen over, in de hand der kinderen [a]A'ssurs, op dewelke zij verliefd was. a 2 Kon. 17 en 18.

10. Deze ontdekten hare schaamte; hare zonen en hare dochteren namen zij weg, maar haar doodden zij met het zwaard; en zij kreeg eenen naam onder de vrouwen, nadat men gerichten over haar geoefend had.

11. Als hare zuster Ohóliba [*dit*] zag, zoo verdierf deze hare minne nog meer dan zij, en hare hoererijen meer dan de hoererijen van hare zuster.

12. Zij werd verliefd op de kinderen

aA'ssurs, de vorsten en overheden, die nabij waren, bekleed met volkomen sieraad, ruiteren, rijdende op paarden, altemaal gewenschte jongelingen.
a 2 Kon. 16: 7.

13. Toen zag Ik, dat zij verontreinigd was; zij hadden beiden eenerlei weg.

14. Ja zij deed tot hare hoererijen nog meer toe; want toen zij geschilderde mannen aan den wand zag, de beelden der Chaldéën, geschilderd met menie,

15. Gegord met een gordel aan hunne lendenen, hebbende overvloedig geverfde [*hoeden*] op hunne hoofden, die allen in het aanzien hoofdmannen waren, [*naar*] de gelijkenis der kinderen van Bábel, van Chaldéa, het land hunner geboorte;

16. Zoo werd zij op deze verliefd met het opzien harer oogen, en zij zond boden tot hen, naar Chaldéa.

17. De kinderen van Bábel nu kwamen tot haar in tot het leger der minne, en verontreinigden haar met hunne hoererij; ook verontreinigde zij zich met hen; daarna werd hare ziele van hen afgetrokken.

18. Alzoo ontdekte zij hare hoererijen, en ontdekte hare schaamte. Toen werd mijne ziele van haar afgetrokken, gelijk als mijne ziele was afgetrokken van hare zuster.

19. Doch zij vermenigvuldigde hare hoererijen, gedenkende aan de dagen harer jeugd, als zij gehoereerd had in het land van Egypte.

20. En zij werd verliefd meer dan hunne bijwijven; welker vleesch is [*als*] het vleesch der ezelen, en welker vloed is [*als*] de vloed der paarden.

21. Alzoo hebt gij weder opgehaald de schandelijke daad uwer jeugd, als die van Egypte uwe tepelen betastten, vanwege de borsten uwer jeugd.

22. Daarom, o Ohóliba, alzoo zegt de Heere HEERE; Zie, Ik zal uwe boelen, van dewelke uwe ziele is afgetrokken, tegen u verwekken, en Ik zal ze van rondom tegen u aanbrengen:

23. De kinderen van Bábel en alle Chaldéën, Pékod, en Sóa, en Kóa, [*en*] alle kinderen van A'ssur met hen; gewenschte jongelingen, die allen vorsten en overheden zijn, hoofdmannen en vermaarde [*lieden*], die allen te paard rijden.

24. Die zullen tegen u komen [*met*] karren, wagenen en wielen, en met eene vergadering van volkeren, rondassen, en schilden, en helmen; zij zullen zich rondom tegen u zetten; en Ik zal voor hun aangezicht het gericht stellen, en zij zullen u richten naar hunne rechten.

25. En Ik zal mijnen ijver tegen u zetten, dat zij in grimmigheid met u zullen handelen; zij zullen uwen neus en uwe ooren afnemen, en het laatste van u zal door het zwaard vallen; zij zullen uwe zonen en uwe dochteren wegnemen, en het laatste van u zal door het vuur verteerd worden.

26. Zij zullen u ook uwe kleederen auittrekken, en uw sieraadtuig wegnemen.
a Ezech. 16: 39.

27. Zoo zal Ik uwe schandelijkheid van u doen ophouden, mitsgaders uwe hoererij, [*gebracht*] uit Egypteland; en gij zult uwe oogen naar hen niet opheffen, en aan Egypte niet meer gedenken.

28. Want alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal u overgeven in de hand dergenen, die gij haat, in de hand dergenen, van dewelke uwe ziele is afgetrokken.

29. Die zullen met u handelen uit haat, en al uwen arbeid wegnemen, en u anaakt en bloot laten, dat uwe hoerenschaamte ontdekt worde, mitsgaders uwe schandelijkheid en uwe hoererijen.
a Ezech. 16: 39.

30. Deze dingen zal men u doen, dewijl gij de heidenen nagehoereerd hebt, [*en*] omdat gij u met hunne drekgoden verontreinigd hebt.

31. In den weg uwer zuster hebt gij gewandeld; daarom zal Ik haren beker in uwe hand geven.

32. Alzoo zegt de Heere HEERE: Gij zult den beker uwer zuster drinken, die diep en wijd is; gij zult tot belaching en spot worden; [*de beker*] houdt veel in.

33. Van dronkenschap en jammer zult gij vol worden; de beker van uwe zuster Samaría is een beker der verwoesting en der eenzaamheid.

34. Gij zult hem drinken en uitzuigen, en zijne scherven zult gij verbrij-

zelen, en uwe borsten zult gij afrukken; want Ik heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE.

35. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat gij Mijner [a]vergeten, en Mij achter uwen rug geworpen hebt, zoo draagt gij ook uwe schandelijkheid en uwe hoererijen. a Jer. 2: 32; 3: 21; 13: 25; 18: 15. Ezech. 22: 12.

36. En de HEERE zeide tot mij: Menschenkind, zoudt gij Ohóla en Ohóliba [a]recht geven? Ja, vertoon haar hare gruwelen. a Ezech. 20: 4; 22: 2.

37. Want zij hebben overspel gedaan, en er is bloed in hare handen; en zij hebben met hare drekgoden overspel gedaan; daartoe hebben zij ook hare kinderen, die zij Mij gebaard hadden, voor hen [a][*door het vuur*] laten doorgaan, tot spijze. a Ezech. 16: 21; 20: 26, 31.

38. Nog hebben zij Mij dit gedaan: zij hebben mijn Heiligdom ten zelven dage verontreinigd, en mijne [a]Sabbathen ontheiligd. a Ezech. 22: 8.

39. Want als zij hare kinderen haren drekgoden [a]geslacht hadden, zoo kwamen zij op dienzelven dag in mijn Heiligdom, om dat te ontheiligen; en zie, [b]alzoo hebben zij gedaan in het midden van mijn Huis. a Ezech. 16: 21. b 2 Kon. 21: 4, enz.

40. Dit is er ook, dat zij gezonden hebben tot mannen, die van verre zouden komen; tot dewelke als eene bode gezonden was, zie, zoo kwamen zij, voor dewelke gij u wiescht, uwe oogen blankettet en u met sieraad versierdet;

41. En gij zat op een heerlijk bed, voor hetwelk eene tafel toegericht was, [a]en op hetwelk gij mijn reukwerk en mijne olie gezet hadt. a Spr. 7: 17.

42. Als nu het geruisch der menigte daarop stil was, zoo [*zonden zij*] tot mannen uit de menigte der menschen, [*en*] er werden wijnzuipers aangebracht uit de woestijn; die deden armringen aan hare handen, en eene sierlijke kroon op hare hoofden.

43. Toen zeide Ik van deze, die [*van*] overspelerijen verouderd was: Nu zullen zij hoereeren de hoererijen dezer [*hoer*], en die [*ook*].

44. En men ging tot haar in, gelijk men ingaat tot eene vrouw, die eene hoer is; alzoo gingen zij in tot Ohóla en tot Ohóliba, die schandelijke vrouwen.

45. Rechtvaardige mannen dan, die zullen ze [a]richten [*naar*] het recht der overspeelsters, en [*naar*] het recht der bloedvergietsters; want zij zijn overspeelsters, en bloed is in hare handen. a Ezech. 16: 38.

46. Want alzoo zegt de Heere HEERE: Ik zal eene vergadering tegen haar doen opkomen, en zal ze ter beroering en ten roof overgeven.

47. En de vergadering zal ze met [a]steenen steenigen, en ze met hunne zwaarden nederhouwen; hare zonen en hare dochteren zullen zij dooden, en hare huizen met vuur [b]verbranden. a Ezech. 16: 38, 40. b Ezech. 16: 41.

48. Alzoo zal Ik de schandelijkheid uit het land doen ophouden, opdat alle vrouwen onderwezen worden, dat zij naar uwe schandelijkheid niet doen.

49. Alzoo zullen zij uwe schandelijkheid op u leggen, en gij zult de zonden uwer drekgoden dragen; en gij lieden zult weten, dat Ik de Heere HEERE ben.

HET XXIV KAPITTEL.

Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, in het negende jaar, in de tiende maand, op den tienden der maand, zeggende:

2. Menschenkind, schrijf u den naam van den dag op, even van dezen zelfden dag. De koning van Bábel legt zich voor Jeruzalem, even op dezen zelfden dag.

3. En gebruik eene gelijkenis tot dat wederspannig huis, en zeg tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Zet eenen [a]pot gereed, zet [*hem*] gereed, en giet ook water daarin. a Jer. 1: 13.

4. Doe zijne stukken te zamen daarin, alle goede stukken, de dij en den schouder; vul [*hem*] met de keur der beenderen.

5. Neem de keur van de kudde, en stook ook eenen brandstapel van de beenderen daaronder; doe hem wel opzieden; ook zullen zijne beenderen daarin gekookt worden.

6. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: Wee der [a]bloedstad, den pot, welks schuim in hem is, en van welken zijn

schuim niet is uitgegaan. Trek stuk bij stuk daaruit, en laat het lot over hem niet vallen. *a* Ezech. 22: 2.

7. Want haar bloed is in het midden van haar; op eene gladde steenrots heeft zij dat gelegd; zij heeft het op de aarde niet uitgestort, om het met stof te bedekken.

8. Opdat Ik de grimmigheid doe opgaan om wrake te oefenen, heb Ik [*ook*] haar bloed op eene gladde steenrots gelegd, opdat het niet bedekt worde.

9. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: *a*Wee der bloedstad; Ik zal ook den brandstapel groot maken.
a Nah. 3: 1. Hab. 2: 12.

10. Draag veel houts aan, steek het vuur aan, verteer het vleesch, en kruid [*het*] met specerijen, en laat de beenderen verbranden.

11. Stel hem daarna ledig op zijne kolen, opdat hij heet worde, en zijn roest verbrande, en zijne onreinigheid in het midden van hem versmelte, zijn schuim verteerd worde.

12. [*Met*] ijdelheden heeft zij [*Mij*] moede gemaakt; nog is haar overvloedig schuim van haar niet uitgegaan; haar schuim [*moet*] in het vuur.

13. In uwe onreinigheid is schandelijkheid; omdat Ik u gereinigd heb, en gij niet gereinigd zijt, zoo zult gij van uwe onreinigheid niet meer gereinigd worden, totdat Ik mijne grimmigheid op u zal hebben doen rusten.

14. Ik de HEERE heb het gesproken, het zal komen, en Ik zal het doen; Ik zal er niet van wijken, en Ik zal niet *a*verschoonen noch berouw hebben; naar uwe wegen en naar uwe handelingen zullen zij u *b*richten, spreekt de Heere HEERE.
a Ezech. 5: 11. *b* Ezech. 23: 24.

15. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

16. Menschenkind, zie, Ik zal den lust uwer oogen van u wegnemen door eene plage; nochtans zult gij niet rouwklagen, noch weenen, en uwe tranen zullen niet voortkomen.

17. Houd stil van kermen, gij zult geen doodenrouw maken, bind uwen hoed op u, en doe uwe schoenen aan uwe voeten; en de bovenste lip zult gij niet bewinden, en zult der lieden brood niet eten.

18. Dit sprak ik tot het volk in den morgenstond, en mijne huisvrouwe stierf in den avond; en ik deed in den morgenstond, gelijk mij geboden was.

19. En het volk zeide tot mij: Zult gij ons niet te kennen geven, wat ons deze dingen zijn, dat gij [*aldus*] doet?

20. En ik zeide tot hen: Het woord des HEEREN is tot mij geschied, zeggende:

21. Zeg tot het huis Israëls: Alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal mijn Heiligdom ontheiligen, de heerlijkheid uwer sterkte, de begeerte uwer oogen en de verschooning uwer ziele; en uwe zonen en uwe dochteren, die gij verlaten hebt, zullen door het zwaard vallen.

22. Dan zult gijlieden doen, gelijk als ik gedaan heb: de bovenste lip zult gij niet bewinden, en der lieden brood zult gij niet eten.

23. En uwe hoeden zullen op uwe hoofden zijn, en uwe schoenen aan uwe voeten; gij zult niet rouwklagen, noch weenen, maar gij zult in uwe ongerechtigheden *a*versmachten, en, een iegelijk tegen zijnen broeder, zuchten. *a* Ezech. 4: 17.

24. Alzoo zal ulieden Ezechiël *a*tot een wonderteeken zijn; naar alles, wat hij gedaan heeft, zult gij doen; als dit komt, dan zult gij weten, dat Ik de Heere HEERE ben.
a Ezech. 12: 6.

25. En gij, menschenkind, zal het niet zijn, ten dage als Ik van hen zal wegnemen hunne sterkte, de vreugde huns sieraads, den lust hunner oogen en het verlangen hunner zielen, hunne zonen en hunne dochteren;

26. Dat ten zelven dage een ontkomene tot u zal komen, om [*uwe*] ooren [*dat*] te doen hooren?

27. Ten zelven dage zal uw mond bij dien, die ontkomen is, opengedaan worden, en gij zult spreken, en niet meer stom zijn; alzoo zult gij hun tot een wonderteeken zijn, en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

HET XXV KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, *a*zet uw aangezicht

tegen de kinderen A'mmons, en profeteer tegen hen. *a* Jer. 49: 1, enz.

3. En zeg tot de kinderen A'mmons: Hoort des Heeren HEEREN woord: Alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat gij gezegd hebt: Heah! over mijn Heiligdom, als het ontheiligd werd, en over het land Israëls, als het verwoest werd, en over het huis van Juda, als zij in gevangenis gingen;

4. Daarom, zie, Ik zal u aan die van het Oosten overgeven tot eene bezitting, dat zij hunne burchten in u zetten, en hunne woningen in u stellen; die zullen uwe vruchten eten, en die zullen uwe melk drinken.

5. En Ik zal Rábba tot eenen kemelstal maken, en de kinderen A'mmons tot eene schaapskooi; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

6. Want alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat gij met de hand geklapt, en met den voet gestampt hebt, en van harte verblijd zijt geweest in al uwe plundering, over het land Israëls;

7. Daarom, zie, Ik zal mijne hand tegen u uitstrekken, en u den heidenen ten buit geven, en zal u uit de volkeren uitroeien, en u uit de landen verdoen; Ik zal u verdelgen; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

8. Alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat *a*Móab en Séïr zeggen: Zie, het huis van Juda is gelijk alle de heidenen; *a* Jer. 48: 1, enz.

9. Daarom, zie, Ik zal de zijden van Móab openen, van de steden af, van zijne steden, [*die*] van zijne grenzen af zijn, het sieraad des lands, Béth-Jésimoth, Báál-Méon, en tot Kírjatháïm toe;

10. Voor die van het Oosten, met [*het land*] der kinderen A'mmons, hetwelk Ik ter bezitting zal overgeven; opdat aan de kinderen A'mmons onder de heidenen niet [*meer*] *a*gedacht worde. *a* Ezech. 21: 32.

11. Ik zal ook in Móab gerichten oefenen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

12. Alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat E'dom met enkel wraakgierigheid gehandeld heeft tegen het huis van Juda; en zij zich zeer schuldig gemaakt hebben, dat zij zich aan hen gewroken hebben;

13. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: Ik zal ook mijne hand uitstrekken tegen E'dom, en Ik zal mensch en beest uit haar uitroeien; en zal haar [*tot*] eene woestheid stellen van Théman af; en zij zullen [*tot*] Dédan [*toe*] door het zwaard vallen.

14. En Ik zal mijne wrake doen aan E'dom, door de hand van mijn volk Israël; en zij zullen tegen E'dom naar mijnen toorn en naar mijne grimmigheid handelen; alzoo zullen zij mijne wrake gewaar worden, spreekt de Heere HEERE.

15. Alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat de Philistijnen door wrake gehandeld hebben, en van harte wrake geoefend hebben door plundering. om te vernielen [*door*] eene eeuwige vijandschap;

16. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik strek mijne hand uit tegen de Philistijnen, en zal de Chérethieten uitroeien, en het overblijfsel van de zeehaven verdoen.

17. En Ik zal groote wrake met grimmige straffingen onder hen doen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik mijne wrake aan hen gedaan zal hebben.

HET XXVI KAPITTEL.

En het gebeurde in het elfde jaar, op den eersten der maand, [*dat*] des HEEREN woord tot mij geschiedde, zeggende:

2. Menschenkind, daarom dat Tyrus van Jeruzalem gezegd heeft: Heah! zij is verbroken, de poort der volkeren; zij is tot mij omgewend; ik zal vervuld worden; zij is verwoest;

3. Daarom, alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik [*wil*] aan u, o Tyrus; en Ik zal vele heidenen tegen u doen opkomen, alsof Ik de zee met hare golven deed opkomen.

4. Die zullen de muren van Tyrus verderven, en hare torens afbreken; ja Ik zal haar stof van haar wegvagen, en zal haar tot eene gladde steenrots maken.

5. Zij zal in het midden der zee zijn [*tot*] uitspreiding van netten; want Ik heb het gesproken, spreekt de Heere

HEERE; en zij zal den heidenen ten roof worden.

6. En hare dochteren, die in het veld zijn, zullen met het zwaard gedood worden; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

7. Want alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal Nebucadrézar, den koning van Bábel, den koning der koningen, van het noorden tegen Tyrus brengen, met paarden, en met wagenen, en met ruiteren, en [*krijgs*]scharen, en veel volks.

8. Hij zal uwe dochteren op het veld met het zwaard dooden; en hij zal sterkten tegen u maken, en eenen wal tegen u opwerpen, en rondassen tegen u opheffen.

9. En hij zal muurbrekers tegen uwe muren stellen, en uwe torens met zijne zwaarden afbreken.

10. Vanwege de menigte zijner paarden zal u hun stof bedekken; uwe muren zullen beven vanwege het gedruisch der ruiteren, en wielen, en wagenen, als hij door uwe poorten zal intrekken, gelijk [*door*] de ingangen eener doorgebrokene stad.

11. Hij zal met de [a]hoeven zijner paarden alle uwe straten vertreden; uw volk zal hij met het zwaard dooden, en elkeene van de kolommen uwer sterkte zal ter aarde nederstorten.

a Jes. 5: 28. Jer. 47: 3.

12. En zij zullen uw vermogen rooven, en uwe koopmanswaren plunderen, en uwe muren afbreken, en uwe kostelijke huizen omwerpen; en uwe steenen, en uw hout, en uw stof zullen zij in het midden der wateren werpen.

13. Zoo zal Ik het [a]gedeun uwer liederen doen ophouden, en het geklank uwer harpen zal niet meer gehoord worden. *a* Jes. 24: 7, 8. Jer. 7 34; 16: 9.

14. Ja Ik zal u maken tot eene gladde steenrots; gij zult zijn [*tot*] uitspreiding der netten, gij zult niet meer gebouwd worden; want Ik de HEERE heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE.

15. Alzoo zegt de Heere HEERE tot Tyrus: Zullen niet de eilanden van het geluid uws vals beven, als de doodelijk verwonde zal kermen, wanneer men in het midden van u schrikkelijk zal moorden?

16. En alle vorsten der zee zullen afdalen van hunne tronen, en hunne mantels van zich doen, en hunne gestikte kleederen uittrekken; met sidderingen zullen zij bekleed worden, op de aarde zullen zij nederzitten, en elk oogenblik sidderen, en over u ontzet zijn;

17. En zij zullen een [a]klaaglied over u opheffen, en tot u zeggen: Hoe zijt gij uit de zeeën vergaan, gij welbewoonde, gij beroemde stad, die sterk geweest is ter zee, zij en hare inwoners; die hunlieder schrik gaven aan allen, die in haar woonden!

a Openb. 18: 9, enz.

18. Nu zullen de eilanden sidderen ten dage uws vals; ja de eilanden, die in de zee zijn, zullen beroerd worden vanwege uwen uitgang.

19. Want alzoo zegt de Heere HEERE: Als Ik u zal stellen [*tot*] eene verwoeste stad, gelijk de steden, die niet bewoond worden; als Ik eenen afgrond over u zal doen opkomen, en de groote wateren u zullen overdekken;

20. Dan zal Ik u doen nederdalen met degenen die in den kuil nederdalen tot het oude volk, en zal u doen nederliggen in de onderste plaatsen der aarde, in de woeste plaatsen, [*die*] van ouds geweest zijn, met degenen die in den kuil nederdalen, opdat gij niet bewoond wordt; en Ik zal het sieraad herstellen in het land der levenden.

21. [*Maar*] u zal Ik tot eenen grooten schrik stellen, en gij zult er niet [*meer*] zijn; als gij gezocht wordt, zoo zult gij niet meer gevonden worden in eeuwigheid, spreekt de Heere HEERE.

HET XXVII KAPITTEL.

Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Gij dan, menschenkind, hef een klaaglied op over Tyrus;

3. En zeg tot Tyrus, die daar woont aan de ingangen der zee, handelende met de volken in vele eilanden: Zoo zegt de Heere HEERE: O Tyrus, gij zegt: Ik ben [a]volmaakt in schoonheid.

a Ezech. 28: 12.

4. Uwe landpalen zijn in het hart der zeeën; uwe bouwers hebben uwe schoonheid volkomen gemaakt.
5. Zij hebben alle uwe *verdekken [*uit*] dennenboomen van Sénir gebouwd; zij hebben cederen van den Líbanon gehaald, om masten voor u te maken.
6. Zij hebben uwe riemen [*uit*] [a]eiken van Básan gemaakt; uwe banken hebben zij gemaakt [*van*] welbetreden elpenbeen, uit de eilanden der Chíttieten. *a* Jes. 2: 13.
7. Fijn linnen met stiksel uit Egypte was uw uitbreidsel, dat het u tot een zeil ware; hemelsblauw en purper, uit de eilanden van Elísa, was uw deksel.
8. De inwoners van Sídon en A'rvad waren uwe roeiers; uwe wijzen, o Tyrus, [*die*] in u waren, die waren uwe schippers.
9. De oudsten van Gébal en hare wijzen waren in u, herstellende uwe breuken; alle schepen der zee en hunne zeelieden waren in u, om onderlingen handel met u te drijven.
10. Perzen, en Lydiërs, en Putéërs waren in uw heir, uwe krijgslieden; schild en helm hingen zij in u op; die maakten uw sieraad.
11. De kinderen van A'rvad en uw heir waren rondom op uwe muren, en de Gámmadieten waren op uwe torens; hunne schilden hingen zij rondom aan uwe muren; die maakten uwe schoonheid volkomen.
12. Thársis dreef koophandel met u vanwege de veelheid van allerlei goed; met zilver, ijzer, tin en lood handelden zij [*op*] uwe markten.
13. Jávan, Túbal en Mésech, die waren uwe kooplieden; met menschenzielen en koperen waren dreven zij onderlingen handel met u.
14. Uit het huis van Thogárma leverden zij paarden, en ruiteren, en muilezels [*op*] uwe markten.
15. De kinderen van Dédan waren uwe kooplieden; vele eilanden waren de koophandel uwer hand; hoornen van elpenbeen en ebbenhout gaven zij u weder [*tot*] eene vereering.
16. Syrië dreef koophandel met u, vanwege de veelheid uwer werken; met smaragden, purper, en gestikt werk, en zijde, en Rámoth, en Cádkod, handelden zij op uwe markten.
17. Juda en het land Israëls, die waren uwe kooplieden; met tarwe van Mínnith en Pánnag, en honig, en olie, en balsem, dreven zij onderlingen handel met u.
18. Damáscus dreef koophandel met u, om de veelheid uwer werken, vanwege de veelheid van allerlei goed; met wijn van Chélbon en witte wol.
19. Ook leverden Dán en Jávan, de omreizer, op uwe markten; glad ijzer, kassie en kalmus was in uwen onderlingen koophandel.
20. Dédan handelde met u met kostelijke stoffe tot wagens.
21. Arabië en alle vorsten van Kédar, die waren de kooplieden uwer hand; met lammeren, en rammen, en bokken, daarmede handelden zij met u.
22. De kooplieden van Schéba en Ráhma, die waren uwe kooplieden; met alle hoofdspecerij, en met alle kostelijk gesteente en goud, handelden zij [*op*] uwe markten.
23. Háran, en Cánne, en E'den, de kooplieden van Schéba, A'ssur [*en*] Kílmad, handelden met u.
24. Die waren uwe kooplieden met uitnemende sieradiën, met pakken van hemelsblauw en gestikt werk, en met schatkisten van schoone kleederen; gebonden met koorden, en in ceder gepakt, onder uwe koopmanschap.
25. De schepen van Thársis zongen van u, [*vanwege*] den onderlingen koophandel met u; en gij waart vervuld, en zeer verheerlijkt in het hart der zeeën.
26. Die u roeien, hebben u in groote wateren gevoerd; de [a]oostenwind heeft u verbroken in het hart der zeeën. *a* Ezech. 17: 10.
27. [a]Uw goed, en uwe marktwaren, uw onderlinge koophandel, uwe zeelieden, en uwe schippers; die uwe breuken herstellen, en die onderlingen handel met u drijven, en alle uwe krijgslieden, die in u zijn, zelfs met uwe gansche gemeente, die in het midden van u is, zullen vallen in het hart der zeeën, ten dage van uwen val. *a* Openb. 18: 9, enz.
28. Van het geluid des geschreeuws

* Stat.-overz.: denningen. Denne heette oudtijds het verdek op een klein vaartuig.

uwer schippers zullen de voorsteden [a]beven. a Ezech. 26: 10, 15.

29. En allen, die den riem hanteeren, zeelieden, [*en*] alle schippers van de zee, zullen uit hunne schepen afklimmen; op het land zullen zij staan blijven.

30. En zij zullen hunne stemme over u laten hooren, en bitterlijk schreeuwen; en zij zullen stof op hunne hoofden werpen, zij zullen zich wentelen in de asch.

31. En zij zullen zich over u gansch [a]kaal maken, en zakken aangorden; en zullen over u weenen met bitterheid der ziele, [*en*] bittere rouwklage. a Jer. 48: 37.

32. En zij zullen in hun gekerm een klaaglied over u opheffen, en over u weeklagen, [*zeggende:*] Wie is geweest als Tyrus, als de uitgeroeide in het midden der zee?

33. Als uwe marktwaren uit de zeeën voortkwamen, hebt gij vele volken verzadigd; met de veelheid uwer goederen en uwen onderlingen koophandel hebt gij de koningen der aarde rijk gemaakt.

34. Ten tijde, dat gij uit de zeeën verbroken zijt in de diepten der wateren, zijn uw onderlinge koophandel en uwe gansche gemeente in het midden van u gevallen.

35. Alle inwoners der eilanden zijn over u ontzet, en hunnen koningen staan de haren te berge, zij zijn verbaasd van aangezicht.

36. De handelaars onder de volken fluiten u aan; gij zijt een groote [a]schrik geworden, en zult er niet [*meer*] zijn tot in eeuwigheid. a Ezech. 26: 21.

HET XXVIII KAPITTEL.

Voorts geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, zeg tot den vorst van Tyrus: Zoo zegt de Heere HEERE: Omdat uw hart zich verheft, en zegt: Ik ben God, ik zit in Godes stoel, in het hart der zeeën; daar gij een [a]mensch en geen God zijt, stelt gij nochtans uw hart, als Gods hart. a Jes. 31: 3.

3. Zie, gij zijt wijzer dan Daniël; zij hebben niets toegeslotens voor u verborgen.

4. Door uwe wijsheid en door uw verstand hebt gij vermogen voor u verkregen; ja gij hebt goud en zilver verkregen in uwe schatten.

5. Door de grootheid uwer wijsheid in uwen koophandel hebt gij uw vermogen vermeerderd; en uw hart verheft zich vanwege uw vermogen.

6. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo: Omdat gij uw hart gesteld hebt als Gods hart;

7. Daarom zie, Ik zal vreemden over u brengen, de [a]tirannigste der heidenen; die zullen hunne zwaarden uittrekken over de schoonheid uwer wijsheid, en zullen uwen glans ontheiligen. a Jer. 6: 23.

8. Ter groeve zullen zij u doen nederdalen; en gij zult sterven den dood eens verslagenen in het hart der zeeën.

9. Zult gij [*dan*] eenigszins, voor het aangezicht uws doodslagers, zeggen: Ik ben God; daar gij een mensch zijt, en geen God, in de hand desgenen die u verslaat?

10. Gij zult den dood der onbesnedenen sterven, door de hand der vreemden; want Ik heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE.

11. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

12. Menschenkind, hef een klaaglied op over den koning van Tyrus, en zeg tot hem: Zoo zegt de Heere HEERE: Gij verzegelaar der som, vol van wijsheid en [a]volmaakt in schoonheid; a Ezech. 27: 3.

13. Gij waart in E'den, Gods hof; alle kostelijk gesteente was uw deksel, Sárdis-steenen, topazen en diamanten, turkooizen, sardonyx-steenen en jaspis-steenen, saffieren, robijnen en smaragden, en goud; het werk uwer trommelen en uwer pijpen was bij u; ten dage als gij geschapen werdt, waren zij bereid.

14. Gij waart een gezalfde overdekkende Chérub; en Ik had u [*alzoo*] gezet; gij waart op Gods heiligen berg; gij wandeldet in het midden der vurige steenen.

15. Gij waart volkomen in uwe wegen, van den dag af, dat gij geschapen zijt, totdat er ongerechtigheid in u gevonden is.

16. Door de veelheid uws koophan-

dels hebben zij het midden van u met geweld vervuld, en gij hebt gezondigd; daarom zal Ik u ontheiligen van Gods berg, en zal u, gij overdekkende Chérub, verdoen uit het midden der vurige steenen.

17. Uw hart verheft zich over uwe schoonheid; gij hebt uwe wijsheid bedorven, vanwege uwen glans; Ik heb u op de aarde henengeworpen, Ik heb u voor het aangezicht der koningen gesteld, om op u te zien.

18. Vanwege de veelheid uwer ongerechtigheden, door het onrecht uws koophandels, hebt gij uwe heiligdommen ontheiligd; daarom heb Ik een vuur uit het midden van u doen voortkomen, dat u heeft verteerd, en Ik heb u gemaakt tot asch op de aarde, voor de oogen van alle degenen die u zien.

19. Allen, die u kennen onder de volken, zijn over u ontzet; gij zijt een groote schrik geworden, en zult er niet [*meer*] zijn tot in eeuwigheid.

20. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

21. Menschenkind, zet uw aangezicht tegen Sidon, en profeteer tegen haar;

22. En zeg: Zoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik [*wil*] aan u, o Sidon, en zal in het midden van u verheerlijkt worden; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik gerichten in haar zal hebben geoefend, en in haar geheiligd zal zijn.

23. Want Ik zal de pestilentie in haar zenden, en bloed op hare straten, en de verslagenen zullen vallen in het midden van haar, en door het zwaard, [*dat*] tegen haar zal zijn van rondom; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

24. En het huis Israëls zal geen smartenden doorn noch wee doende distel meer hebben, van allen, die rondom hen zijn, die henlieden berooven; en zij zullen weten, dat Ik de Heere HEERE ben.

25. Alzoo zegt de Heere HEERE: Als Ik het huis Israëls zal vergaderd hebben uit de volken, onder dewelke zij verstrooid zijn, en Ik onder hen voor de oogen der heidenen zal geheiligd zijn, dan zullen zij in hun land wonen, dat Ik aan mijnen knecht, aan Jakob, gegeven heb.

26. En zij zullen daarin zeker wonen, en huizen bouwen, en wijngaarden [a]planten; ja zij zullen zeker wonen; als Ik gerichten zal hebben geoefend tegen allen die henlieden beroofd hebben, van degenen die rondom hen zijn; en zij zij zullen weten, dat Ik de HEERE hunlieder God ben. *a* Jer. 31: 5.

HET XXIX KAPITTEL.

In het tiende jaar, in de tiende [*maand*], op den twaalfden der maand, geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, zet uw aangezicht tegen Pháraö, den koning van Egypte, en profeteer tegen hem, en tegen het gansche Egypte.

3. Spreek en zeg: Zoo zegt de Heere HEERE; Zie, Ik [*wil*] aan u, o Pháraö, koning van Egypte; dien grooten [a]zeedraak, die in het midden zijner rivieren ligt; die daar zegt: Mijne rivier is mijne, en ik heb [*die*] voor mij gemaakt. *a* Ps. 74: 13, 14. Jes. 27: 1; 51: 9.

4. Maar Ik zal haken in uwe kaken doen, en de visch uwer rivieren aan uwe schubben doen kleven; en Ik zal u uit het midden uwer rivieren optrekken, en al de visch uwer rivieren zal aan uwe schubben kleven.

5. En Ik zal u loslaten in de woestijn, u en al de visch uwer rivieren; op het open veld zult gij vallen; gij zult niet verzameld noch vergaderd worden; aan het gedierte der aarde en aan het gevogelte des hemels heb Ik u ter spijze gegeven.

6. En alle de inwoners van Egypte zullen weten, dat Ik de HEERE ben; omdat zij den huize Israëls een [a]rietstaf geweest zijn. *a* 2 Kon. 18: 21. Jes. 36: 6.

7. Als zij u bij uwe hand grepen, zoo werdt gij gebroken, en spleet hun alle zijden; en als zij op u leunden, zoo werdt gij verbroken, en liet alle lendenen op zichzelven staan.

8. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal het zwaard over u brengen, en Ik zal uit u mensch en beest uitroeien.

9. En Egypteland zal worden tot eene wildernis en woestheid; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben. Omdat

hij zegt: De rivier is mijne, en ik heb [*die*] gemaakt;

10. Daarom, zie, Ik [*vil*] aan u en aan uwe rivier; en Ik zal Egypteland stellen tot woeste wilde eenzaamheden, van den toren van Syéne af, tot aan de landpale van Moorenland.

11. Geen menschenvoet zal daardoor doorgaan, en beestenvoet zal daardoor doorgaan, en het zal veertig jaar onbewoond zijn.

12. Want Ik zal Egypteland stellen [*tot*] eene verwoesting in het midden der verwoeste landen, en zijne steden zullen eene woestheid zijn in het midden der verwoeste steden, veertig jaar; en Ik zal de Egyptenaars verstrooien onder de heidenen, en zal ze verspreiden in de landen.

13. Maar zoo zegt de Heere HEERE: Ten einde van veertig jaar zal Ik de Egyptenaars vergaderen uit de volken, waarhenen zij verstrooid zijn geworden.

14. En Ik zal de gevangenis der Egyptenaren wenden, en hen wederbrengen in het land van Páthros, in het land huns koophandels; en aldaar zullen zij een gering koninkrijk zijn.

15. En het zal geringer zijn dan de [*andere*] koninkrijken, en zich niet meer verheffen boven de heidenen; want Ik zal ze verminderen, dat zij niet zullen heerschen over de heidenen.

16. En het zal den huize Israëls niet meer zijn tot een vertrouwen, dat der ongerechtigheid doet gedenken, wanneer zij naar henlieden [a]omzien, maar zij zullen weten, dat Ik de Heere HEERE ben. *a* Klaagl. 4: 17.

17. Voorts gebeurde het in het zeven en twintigste jaar, in de eerste [*maand*], op den eersten der maand, [*dat*] het woord des HEEREN tot mij geschiedde, zeggende:

18. Menschenkind, Nebucadrézar, de koning van Bábel, heeft zijn heir eenen grooten dienst doen dienen tegen Tyrus; alle hoofden zijn kaal geworden, en alle zijden zijn uitgeplukt; en noch hij, noch zijn heir heeft loon gehad vanwege Tyrus, voor den dienst, dien hij tegen haar gediend heeft.

19. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal Nebucadrézar, den koning van Bábel, Egypteland geven; en hij zal de menigte daarvan wegvoeren, en den buit daarvan buiten, en den roof daarvan rooven, en het zal het loon zijn voor zijn heir.

20. [*Tot*] zijn arbeidsloon, omdat hij tegen haar gediend heeft, heb Ik hem Egypteland gegeven, omdat zij voor Mij gearbeid hebben, spreekt de Heere HEERE.

21. Te dien dage zal Ik den hoorn van het huis Israëls doen uitspruiten, en u opening des monds geven in het midden van hen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

HET XXX KAPITTEL.

Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, profeteer, en zeg: Zoo zegt de Heere HEERE: Huilt: Ach dien dag!

3. Want de dag is nabij, ja de dag des HEEREN is nabij; een wolkige dag; het zal der heidenen tijd zijn.

4. En het zwaard zal komen in Egypte, en er zal groote smart zijn in Moorenland, als de verslagenen zullen vallen in Egypte; want zij zullen zijne menigte wegnemen, en zijne fundamenten zullen verbroken worden.

5. Moorenland, en Put, en Lud, en al de gemengde hoop, en Cub, en de kinderen van het land des verbonds, zullen met hen vallen door het zwaard.

6. Zoo zegt de HEERE: Ja zij zullen vallen, die Egypte ondersteunen, en de hoovaardij zijner sterkte zal nederdalen; van den toren van Syéne af zullen zij daarin door het zwaard vallen, spreekt de Heere HEERE.

7. En zij zullen verwoest worden in het midden der verwoeste landen; en zijne steden zullen zijn in het midden der verwoeste steden.

8. En zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik een vuur in Egypte zal hebben gelegd, en alle zijne helpers zullen verbroken worden.

9. Te dien dage zullen er boden van voor mijn aangezichte in schepen uitvaren, om het zorgelooze Moorenland te verschrikken; en er zal groote smart bij hen zijn, als in den dag van Egypte; want zie, het komt aan.

10. Zoo zegt de Heere HEERE: Ja, Ik zal de menigte van Egypte doen

ophouden, door de hand van Nebucadrézar, den koning van Bábel.

11. Hij, en zijn volk met hem, de [a]tirannigste der heidenen, zullen aangevoerd worden, om het land te verderven; en zij zullen hunne zwaarden tegen Egypte uittrekken, en het land met verslagenen vervullen.

a Ezech. 28: 7.

12. En Ik zal de rivieren [*tot*] droogte maken, en het land verkoopen in de hand der boozen; en Ik zal het land, met zijne volheid, verwoesten door de hand der vreemden; Ik de HEERE heb het gesproken.

13. Zoo zegt de Heere HEERE: Ik zal ook de drekgoden verdoen, en de nietige afgoden doen ophouden uit Noph; en er zal geen vorst meer zijn uit Egypteland; en Ik zal eene vreeze in Egypteland stellen.

14. En Ik zal Páthros verwoesten, en een vuur leggen in Zóan; en Ik zal gerichten oefenen in No.

15. En Ik zal mijne grimmigheid uitgieten over Sin, de sterkte van Egypte; en Ik zal de menigte van No uitroeien.

16. En Ik zal een vuur in Egypte leggen; Sin zal zeer groote pijn hebben, en No zal gespleten worden, en Noph zal dagelijks zeer bang zijn.

17. De jongelingen van A'ven en Pí-Béseth zullen door het zwaard vallen, en de [*dochters*] zullen gaan in de gevangenis.

18. En te Thachpánhes zal de dag verduisterd worden, als Ik het juk van Egypte aldaar zal verbreken, en de hoovaardij zijner sterkte daarin zal ophouden; eene wolk zal het bedekken, en zijne dochters zullen gaan in de gevangenis.

19. Alzoo zal ik gerichten oefenen in Egypte; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

20. Ook gebeurde het in het elfde jaar, in de eerste [*maand*], op den zevenden der maand, [*dat*] het woord des HEEREN tot mij geschiedde, zeggende:

21. Menschenkind, Ik heb den arm van Pháraö, den koning van Egypte, verbroken; en zie, hij zal niet verbonden worden, met pleisters op te leggen, met eenen windeldoek aan te doen, om dien te verbinden, om dien te sterken, dat hij het zwaard houde.

22. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo: Zie, Ik [*zal*] aan Pháraö, den koning van Egypte, en zal zijne armen verbreken, [*beide*] den sterken en den verbrokenen; en Ik zal het zwaard uit zijne hand doen vallen.

23. En Ik zal de Egyptenaars verstrooien onder de heidenen, en zal ze verspreiden in de landen.

24. En Ik zal de armen des konings van Bábel sterken, en mijn zwaard in zijne hand geven; maar Pharaö's armen zal Ik verbreken, dat hij voor zijn aangezicht zal kermen, gelijk een doodelijk verwonde kermt.

25. Ja, Ik zal de armen des konings van Bábel sterken, maar Pharaö's armen zullen daarhenen vallen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik mijn zwaard in de hand des konings van Bábel zal hebben gegeven, en hij dat over Egypteland zal hebben uitgestrekt.

26. En Ik zal de Egyptenaars verstrooien onder de heidenen, en zal ze verspreiden in de landen; alzoo zullen zij weten, dat Ik de HEERE ben.

HET XXXI KAPITTEL.

Het gebeurde ook in het elfde jaar, in de derde [*maand*], op den eersten der maand, [*dat*] des HEEREN woord tot mij geschiedde, zeggende:

2. Menschenkind, zeg tot Pharaö, den koning van Egypte, en tot zijne menigte: Wien zijt gij gelijk in uwe grootheid?

3. Zie, A'ssur was een [a]ceder op den Líbanon, schoon van takken, schaduwachtig van loof, en hoog van stam, en zijn top was tusschen dichte takken.

a Dan. 4: 10, enz.

4. De wateren maakten hem groot, de afgrond maakte hem hoog; die ging met zijne stroomen rondom zijne planting, en zond zijne waterleidingen uit tot alle boomen des velds.

5. Daarom werd zijn stam hooger dan alle boomen des velds; en zijne takskens werden menigvuldig, en zijne scheuten lang, vanwege de groote wateren, als hij uitschoot.

6. Alle [a]vogelen des hemels nestel-

den op zijne takskens, en alle dieren des velds teelden onder zijne scheuten, en alle groote volken zaten onder zijne schaduw. *a* Dan. 4: 12.

7. Alzoo was hij schoon in zijne grootheid, [*en*] in de lengte zijner takken, omdat zijn wortel aan groote wateren was.

8. De cederen in *a*Godes hof verduisterden hem niet, de denneboomen waren zijnen takken niet gelijk, en de kastanjeboomen waren niet gelijk zijne scheuten; geen boom in Godes hof was hem gelijk in zijne schoonheid. *a* Gen. 2: 8.

9. Ik had hem [*zoo*] schoon gemaakt door de veelheid zijner takken, dat alle boomen van E'den, die in Godes hof waren, hem benijdden.

10. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Omdat gij u verheven hebt over [*uwen*] stam: ja hij stak zijnen top op boven het midden der dichte takken, en zijn hart verhief zich over zijne hoogte;

11. Daarom gaf Ik hem in de hand van den machtigste der heidenen, [*dat*] die hem rechtschapen zoude behandelen; Ik dreef hem uit om zijne goddeloosheid.

12. De vreemden, de *a*tirannigste der heidenen, roeiden hem uit, en verlieten hem; zijne takken vielen op de bergen en in alle valleien, en zijne scheuten werden verbroken bij alle stroomen des lands; en alle volken der aarde gingen af uit zijne schaduw, en verlieten hem. *a* Ezech. 28: 7; 30: 11.

13. Alle vogelen des hemels woonden op zijnen omgevallen stam, en alle dieren des velds waren op zijne scheuten.

14. Opdat zich geene waterrijke boomen verheffen over hunnen stam, en hunnen top niet opsteken boven het midden der dichte takken, en geene [*boomen*], die water drinken, op zichzelven staan vanwege hunne hoogte; want zij zijn allen overgegeven ter dood, tot het onderste der aarde, in het midden der menschenkinderen, tot degenen die in den kuil nederdalen;

15. Zoo zegt de Heere HEERE: Ten dage, als hij ter helle nederdaalde, maakte Ik een treuren, Ik bedekte om zijnentwille den afgrond, en weerde de stroomen van dien, en de groote wateren werden geschut; en Ik maakte den Líbanon om zijnentwille zwart, en al het geboomte des velds was om zijnentwille bewonden.

16. Van het geluid zijns vals deed Ik de heidenen *a*beven, als Ik hem ter helle deed nederdalen, met degenen die in den kuil nederdalen; en alle boomen van E'den, de keur en het beste van Líbanon, alle [*boomen*], die water drinken, troostten zich in het onderste der aarde. *a* Jes. 14: 9.

17. Diezelve daalden ook met hem neder ter helle, tot de verslagenen van het zwaard; en die zijn arm geweest waren, [*die*] onder zijne schaduw in het midden der heidenen gezeten hadden.

18. Wien zijt gij alzoo gelijk in heerlijkheid en grootheid, onder de boomen van E'den? Ja gij zult nedergevoerd worden met de boomen van E'den tot het onderste der aarde; in het midden der *a*onbesnedenen zult gij liggen, met de verslagenen door het zwaard. Dat is Pháraö, en zijne gansche menigte, spreekt de Heere HEERE. *a* Ezech. 28: 10.

HET XXXII KAPITTEL.

Het gebeurde ook in het twaalfde jaar, in de twaalfde maand, op den eersten der maand, [*dat*] het woord des HEEREN tot mij geschiedde, zeggende:

2. Menschenkind, hef een klaaglied op over Pháraö, den koning van Egypte, en zeg tot hem: Gij waart eenen jongen leeuw onder de heidenen gelijk; en gij waart als een *a*zeedraak in de zeeën, en braakt voort in uwe rivieren, en beroerdet het water met uwe voeten, en vermodderdet hunlieder rivieren. *a* Ezech. 29: 3.

3. Alzoo zegt de Heere HEERE: Ik zal daarom mijn *a*net over u uitspreiden door eene vergadering van vele volken; die zullen u optrekken in mijn garen. *a* Ezech. 12: 13; 17: 20.

4. Dan zal Ik u loslaten op het land, Ik zal u henenwerpen op het open veld: en Ik zal al het gevogelte des hemels op u doen wonen, en het gedierte der gansche aarde van u verzadigen.

5. En Ik zal uw vleesch henengeven

op de bergen, en de dalen met uwe hoogheid vervullen.

6. En Ik zal het land, waarin gij zwemt, van uw bloed drenken tot aan de bergen; en de stroomen zullen van u vervuld worden.

7. En als Ik u zal uitblusschen, zal Ik den [a]hemel bedekken, en zijne sterren zwart maken; Ik zal de zon met wolken bedekken, en de maan zal haar licht niet laten lichten.

a Jes. 13 : 10. Joël 2 : 31.

8. Alle lichtende lichten aan den hemel, die zal Ik om uwentwille zwart maken; en Ik zal eene duisternis over uw land maken, spreekt de Heere HEERE.

9. Daartoe zal Ik het hart van vele volken verdrietig maken, als Ik uwe verbreking onder de heidenen zal brengen, in de landen, die gij niet gekend hebt.

10. En Ik zal maken, dat zich vele volken over u ontzetten, en hunnen koningen zullen de haren over u te berge staan, als Ik mijn zwaard zal zwaaien voor hunne aangezichten; en zij zullen elk oogenblik sidderen, een ieder voor zijne ziel, ten dage uws vals.

11. Want zoo zegt de Heere HEERE: Het zwaard des konings van Bábel zal u overkomen.

12. Ik zal uwe menigte vellen door de zwaarden der helden, die al te zamen de [a]tirannigste der heidenen zijn; die zullen de hoovaardij van Egypte verstoren, en zijne gansche [b]menigte zal verdelgd worden. *a* Ezech. 28 : 7; 31 : 12. *b* Ezech. 31 : 2, 18; onder, vers 16.

13. En Ik zal alle zijne beesten verdoen van bij de groote wateren; en geen menschenvoet zal ze meer beroeren, en geene beestenklauwen zullen ze beroeren.

14. Dan zal Ik hunlieder wateren doen zinken, en Ik zal hunlieder rivieren doen gaan als olie, spreekt de Heere HEERE;

15. Als Ik Egypteland zal hebben gesteld [*tot*] eene verwoesting, en het land van zijne volheid zal woest zijn geworden, als Ik geslagen zal hebben allen, die daarin wonen. Alzoo zullen zij weten, dat Ik de HEERE ben.

16. Dat is het klaaglied, en dat zullen zij klagelijk zingen; de dochteren der heidenen zullen het klagelijk zingen; zij zullen het klagelijk zingen over Egypte en over zijne gansche menigte, spreekt de Heere HEERE.

17. Voorts gebeurde het in het twaalfde jaar, op den vijftienden der maand, [*dat*] het woord des HEEREN tot mij geschiedde, zeggende:

18. Menschenkind, weeklaag over de menigte van Egypte, en doe ze nederdalen (haar en de dochteren der prachtige heidenen) in de onderste plaatsen der aarde, bij degenen, die in den kuil zijn nedergedaald.

19. Boven wien zijt gij liefelijk? Daal neder, en leg u bij de onbesnedenen.

20. In het midden der verslagenen van het zwaard zullen zij vallen; het is aan het zwaard overgegeven; trek het henen met alle zijne menigte.

21. De machtigste der helden zullen hem, met zijne helpers, toespreken, uit het midden der hel; zij zijn nedergedaald, de onbesnedenen liggen er, verslagen van het zwaard.

22. Daar is A'ssur met zijnen ganschen hoop; zijne graven zijn rondom hem; zij zijn allen verslagen, gevallen door het zwaard;

23. Welks graven gesteld zijn in de zijden des kuils, en zijn hoop is rondom zijn graf; zij zijn allen verslagen, gevallen door het zwaard, die eenen schrik gaven in het land der levenden.

24. Daar is E'lam met zijne gansche menigte rondom zijn graf; zij zijn allen verslagen, de gevallenen door het zwaard, die onbesneden zijn nedergedaald tot de onderste plaatsen der aarde, die hunnen schrik hadden gegeven in het land der levenden; nu dragen zij hunne schande met degenen, die in den kuil zijn nedergedaald.

25. In het midden der verslagenen hebben zij het eene legerstede gesteld onder zijne gansche menigte; rondom hem zijn zijne graven; zij zijn allen onbesneden, verslagenen van het zwaard, omdat een schrik van hen gegeven is in het land der levenden; nu dragen zij hunne schande met degenen, die in den kuil zijn nedergedaald; hij is gelegd in het midden der verslagenen.

26. Daar is Mésech [*en*] Túbal, met zijne gansche menigte; rondom hem zijn zijne graven; zij zijn allen onbe-

sneden, verslagenen van het zwaard, omdat zij hunnen schrik gegeven hebben in het land der levenden.

27. Maar zij liggen niet met de helden, die onder de onbesnedenen gevallen zijn; die ter helle zijn nedergedaald met hunne krijgswapenen, en welker zwaarden men gelegd heeft onder hunne hoofden; welker ongerechtigheid nochtans op hunne beenderen is, omdat der helden schrik in het land der levenden geweest is.

28. Gij ook zult verbroken worden in het midden der onbesnedenen, en zult liggen met de verslagenen van het zwaard.

29. Daar is E'dom, zijne koningen en alle zijne vorsten, die met hunlieder macht gelegd zijn bij de verslagenen van het zwaard; die liggen met de onbesnedenen, en met degenen, die in den kuil zijn nedergedaald.

30. Daar zijn de geweldigen van het Noorden, zij allen, en alle Sidóniërs, die met de verslagenen zijn nedergedaald, beschaamd zijnde vanwege hunnen schrik, [*die*] uit hunne macht [*voortkwam*], en zij liggen onbesneden bij de verslagenen van het zwaard, en dragen hunne schande met degenen, die in den kuil zijn nedergedaald.

31. Pháraö zal henlieden zien, en zich troosten over zijne gansche menigte; de verslagenen van het zwaard van Pháraö en zijn gansche heir, spreekt de Heere HEERE.

32. Want Ik heb [*ook*] mijnen schrik gegeven in het land der levenden; dies zal hij gelegd worden in het midden der onbesnedenen bij de verslagenen van het zwaard, Pháraö en zijne gansche menigte, spreekt de Heere HEERE.

HET XXXIII KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, spreek tot de kinderen uws volks, en zeg tot hen: Wanneer Ik het zwaard over eenig land breng, en het volk des lands eenen man uit hunne einden neemt, en dien voor zich tot eenen wachter stelt;

3. En hij het zwaard ziet komen over het land, en blaast met de bazuin, en waarschuwt het volk;

4. En een, die het geluid der bazuin hoort, [*wel*] hoort, maar zich niet laat waarschuwen; en het zwaard komt, en neemt hem weg, diens bloed is op zijn hoofd.

5. Hij hoorde het geluid der bazuin, maar liet zich niet waarschuwen, zijn bloed is op hem; maar hij, die zich laat waarschuwen, behoudt zijne ziel.

6. Wanneer daarentegen de wachter het zwaard ziet komen, en blaast niet met de bazuin, zoodat het volk niet is gewaarschuwd; en het zwaard komt, en neemt eene ziel uit hen weg; die is [*wel*] in zijne ongerechtigheid weggenomen, maar zijn bloed zal Ik van de hand des wachters eischen.

7. Gij nu, o menschenkind, Ik heb u tot eenen [a]wachter gesteld over het huis Israëls; zoo zult gij het woord uit mijnen mond hooren, en hen van mijnentwege waarschuwen.

a Ezech. 3: 17, enz.

8. Als Ik tot den goddelooze zeg: O goddelooze, gij zult den dood sterven; en gij spreekt niet, om den goddelooze van zijnen weg af te manen; die goddelooze zal in zijne ongerechtigheid sterven, maar zijn bloed zal Ik van uwe hand eischen.

9. Maar als gij den goddelooze van zijnen weg afmaant, dat hij zich van dien bekeere, en hij zich van zijnen weg niet bekeert, zoo zal hij in zijne ongerechtigheid sterven; maar gij hebt uwe ziele bevrijd.

10. Daarom, gij menschenkind, zeg tot het huis Israëls: Gijlieden spreekt aldus, zeggende: Dewijl onze overtredingen en onze zonden op ons zijn, en wij daarin [a]versmachten, hoe zouden wij dan leven? a Ezech. 24: 23.

11. Zeg tot hen: [a][*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zoo Ik lust heb in den dood des goddeloozen! Maar daarin [*heb Ik lust*], dat de goddelooze zich bekeere van zijnen weg en leve. Bekeert u, bekeert u van uwe booze wegen; want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?

a Ezech. 18: 23, 32.

12. Gij dan, o menschenkind, zeg tot de kinderen uws volks: [a]De gerechtigheid des rechtvaardigen zal hem niet redden ten dage zijner overtreding; en aangaande de goddeloosheid des god-

deloozen, hij zal om haar niet vallen, ten dage als hij zich van zijne goddeloosheid bekeert; en de rechtvaardige zal niet kunnen leven door deze [*zijne gerechtigheid*], ten dage als hij zondigt.
a Ezech. 18: 24.

13. Als Ik tot den rechtvaardige zeg, dat hij zekerlijk leven zal, en hij op zijne gerechtigheid vertrouwt en onrecht doet, zoo zullen alle zijne gerechtigheden niet gedacht worden, maar in zijn onrecht, dat hij doet, daarin zal hij sterven.

14. Als Ik ook tot den goddelooze zeg: Gij zult den dood sterven; en hij zich van zijne zonde bekeert, en recht en gerechtigheid doet;

15. Geeft de goddelooze het pand weder, betaalt hij het geroofde, wandelt hij in de inzettingen des levens, zoodat hij geen onrecht doet; hij zal zekerlijk leven, hij zal niet sterven.

16. Alle zijne zonden, die hij gezondigd heeft, zullen hem niet gedacht worden; hij heeft recht en gerechtigheid gedaan, hij zal zekerlijk leven.

17. Nog zeggen de kinderen uws volks: *a*De weg des Heeren is niet recht; daar toch hun eigen weg niet recht is. *a* Ezech. 18: 25, 29; onder, vers 20.

18. Als de rechtvaardige afkeert van zijne gerechtigheid, en doet onrecht, zoo zal hij daarin sterven.

19. En als de goddelooze zich bekeert van zijne goddeloosheid, en doet recht en gerechtigheid, zoo zal hij daarin leven.

20. Nog zegt gij: De weg des Heeren is niet recht. Ik zal ulieden richten, een ieder naar zijne wegen, o huis Israëls.

21. En het geschiedde in het twaalfde jaar onzer gevankelijke wegvoering, in de tiende [*maand*], op den vijfden der maand, [*dat*] er een tot mij kwam, *a*die van Jeruzalem ontkomen was, zeggende: *b*De stad is geslagen.
a Ezech. 24: 26. *b* 2 Kon. 25.

22. Nu was de hand des HEEREN op mij geweest des avonds, eer die ontkomene kwam, en had mijnen mond opengedaan, totdat hij des morgens tot mij kwam. Alzoo werd mijn mond opengedaan, en ik was niet meer stom.

23. Toen geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

24. Menschenkind, de inwoners van die woeste plaatsen in het land Israëls spreken, zeggende: Abraham was een eenig [*man*], en bezat dit land erfelijk; maar onzer zijn velen; het land is ons gegeven tot eene erfelijke bezitting.

25. Daarom zeg tot hen: Zoo zegt de Heere HEERE: Gij eet [*vleesch*] met het *a*bloed, en heft uwe oogen op tot uwe drekgoden, en vergiet bloed; en zoudt gij het land erfelijk bezitten?
a Gen. 9: 4. Lev. 3: 17, enz.

26. Gij staat op ulieder zwaard, gij doet gruwel, en verontreinigt, een ieder de huisvrouwe zijns naasten; en zoudt gij het land erfelijk bezitten?

27. Alzoo zult gij tot hen zeggen: De Heere HEERE zegt alzoo: [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, indien niet, die in die woeste plaatsen zijn, door het zwaard zullen vallen, en [*zoo*] Ik [*niet*] dien, die in het open veld is, het wild gedierte overgeve, dat het hem vrete, en die in de vestingen en in de spelonken zijn, door de pestilentie zullen sterven!

28. Want Ik zal het land [*tot*] eene verwoesting en eenen schrik stellen, en de hoovaardij zijner sterkte zal ophouden; en de bergen Israëls zullen woest zijn, dat er niemand overga.

29. Dan zullen zij weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik het land [*tot*] eene verwoesting en eenen schrik zal gesteld hebben, om al hunne gruwelen, die zij gedaan hebben.

30. En gij, o menschenkind, de kinderen uws volks die spreken steeds van u bij de wanden en in de deuren der huizen; en de een spreekt met den ander, een iegelijk met zijnen broeder, zeggende: Komt toch en hoort wat het woord zij, dat van den HEERE voortkomt.

31. En zij *a*komen tot u, gelijk het volk pleegt te komen, en zitten voor uw aangezicht [*als*] mijn volk, en hooren uwe woorden, maar zij doen ze niet; want zij maken lief koozingen met hunnen mond, [*maar*] hun hart wandelt hunne geldgierigheid na.
a Ezech. 14: 1, enz. 20: 1, enz.

32. En zie, gij zijt hun als een lied der minne, [*als*] een, die schoon van stemme is, of die wel speelt; daarom

hooren zij uwe woorden, maar zij doen ze niet.

33. Maar als dat komt (zie, het zal komen), dan zullen zij weten, dat er een profeet in het midden van hen geweest is.

HET XXXIV KAPITTEL.

En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, profeteer tegen de [a]herders van Israël; profeteer en zeg tot hen, tot de herders: Alzoo zegt de Heere HEERE: Wee den herderen Israëls, die zichzelven weiden; zullen niet de herders de schapen weiden?

a Jer. 23: 1.

3. Gij eet het vette, en bekleedt u met de wol, gij slacht het gemeste, [*maar*] de schapen weidt gij niet.

4. De zwakke sterkt gij niet, en het kranke heelt gij niet, en het gebrokene verbindt gij niet, en het weggedrevene brengt gij niet weder, en het verlorene zoekt gij niet; maar gij heerscht over hen [a]met strengheid en met hardigheid.

a 1 Petr. 5: 3.

5. Alzoo zijn zij verstrooid, omdat er geen herder is; en zij zijn al het wild gedierte des velds tot spijze geworden, dewijl zij verstrooid waren.

6. Mijne schapen dolen op alle bergen en op allen hoogen heuvel, ja mijne schapen zijn verstrooid op den ganschen aardbodem; en er is niemand, die er naar vraagt, en niemand, die ze zoekt.

7. Daarom, gij herders, hoort des HEEREN woord.

8. [*Zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de *Heere HEERE, zoo [*Ik*] niet! Omdat mijne schapen geworden zijn tot eenen roof, en mijne schapen al het wild gedierte des velds tot spijze geworden zijn, omdat er geen herder is, en mijne herders naar mijne schapen niet vragen; en de herders weiden zichzelven, maar mijne schapen weiden zij niet.

9. Daarom, gij herders, hoort des HEEREN woord.

10. Alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik [*wil*] aan de herders, en zal mijne schapen van hunne hand eischen, en zal ze van het weiden der schapen doen ophouden, zoodat de herders zichzelven niet meer zullen weiden; en Ik zal mijne schapen uit hunnen mond rukken, zoodat zij hun niet [*meer*] tot spijze zullen zijn.

11. Want zoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik, ja Ik zal naar mijne schapen vragen, en zal ze opzoeken.

12. Gelijk een herder zijne kudde opzoekt, ten dage als hij in het midden zijner verspreide schapen is, alzoo zal Ik mijne schapen opzoeken; en Ik zal ze redden uit alle de plaatsen, waarhenen zij verstrooid zijn, ten dage der wolk en der donkerheid.

13. En Ik zal ze uitvoeren van de volken, en zal ze [a]vergaderen uit de landen, en brengen ze in hun land; en Ik zal ze weiden op de bergen Israëls, bij de stroomen en in alle bewoonbare plaatsen des lands.

a Ezech. 28: 25.

14. Op eene goede weide zal Ik ze weiden, en op de hooge bergen Israëls zal hunne kooi zijn. Aldaar zullen zij nederliggen in eene goede kooi, en zullen weiden [*in*] eene vette weide, op de bergen Israëls.

15. Ik zal mijne schapen weiden, en Ik zal ze legeren, spreekt de Heere HEERE.

16. Het verlorene zal Ik zoeken, en het weggedrevene zal Ik wederbrengen, en het gebrokene zal Ik verbinden, en het kranke zal Ik sterken; maar het vette en het sterke zal Ik verdelgen, Ik zal ze weiden met oordeel.

17. Want gij, o mijne schapen, de Heere HEERE zegt alzoo: Ziet, Ik zal richten tusschen klein vee en klein vee, tusschen de rammen en de bokken.

18. Is het u te weinig, dat gij de goede weide afweidt? Zult gij nog het overige uwer weiden met uwe voeten vertreden? En zult gij de gezonkene wateren drinken, en de overgelatene met uwe voeten vermodderen?

19. Mijne schapen dan, zullen zij afweiden wat met uwe voeten vertreden is, en drinken wat met uwe voeten vermodderd is?

20. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo tot hen: Ziet, Ik, ja Ik zal rich-

* In de Staten-overz. is dit eerste Heere door eene drukfout uitgevallen.

ten tusschen het vette klein vee, en tusschen het magere klein vee.

21. Omdat gij alle de zwakken met de zijde en met den schouder verdringt, en met uwe hoornen stoot, totdat gij ze naar buiten toe verstrooid hebt;

22. Daarom zal Ik mijne schapen verlossen, dat zij niet meer tot eenen roof zullen zijn; en Ik zal richten tusschen klein vee en klein vee.

23. En Ik zal eenen eenigen [a]herder over hen verwekken, en hij zal hen weiden, [*namelijk*] mijnen [b]knecht [c]David; die zal ze weiden, en die zal hun tot eenen herder zijn.

a Jes. 40: 11; Joh. 10: 11. *b* Jes. 42: 1; 50: 10; 52: 13; 53: 11. *c*. Jer. 30: 9.

24. En Ik, de HEERE, zal hun tot eenen God zijn; en mijn knecht David zal [a]Vorst zijn in het midden van hen; Ik de HEERE heb het gesproken.

a Jes. 55: 4.

25. En Ik zal een verbond des vredes met hen maken, en zal het boos gedierte uit het land doen ophouden; en zij zullen zeker wonen in de woestijn, en slapen in de wouden.

26. Want Ik zal deze, en de plaatsen rondom mijnen heuvel, stellen [*tot*] eenen zegen; en Ik zal den plasregen doen nederdalen op zijnen tijd; plasregens van zegen zullen er zijn.

27. En het geboomte des velds zal zijne vrucht geven, en het land zal zijne inkomst geven, en zij zullen zeker zijn in hun land; en zullen weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik de disselboomen huns juks zal hebben verbroken, en hen gerukt uit de hand dergenen, die zich van hen deden dienen.

28. En zij zullen den heidenen niet meer ten roof zijn, en het wild gedierte der aarde zal ze niet [*meer*] vreten; maar zij zullen zeker wonen, en er zal niemand zijn, die ze verschrikke.

29. En Ik zal hun eene Plante van naam verwekken; en zij zullen niet meer weggeraapt worden door honger in het land, en [a]den smaad der heidenen niet meer dragen. *a* Ezech. 36: 6. enz.

30. Maar zij zullen weten, dat Ik, de HEERE hun God, met hen ben, en dat zij mijn volk zijn, het huis Israëls, spreekt de Heere HEERE.

31. Gij nu, o [a]mijne schapen, schapen mijner weide, gij zijt menschen; [*maar*] Ik ben uw God, spreekt de Heere HEERE.

a Joh. 10: 11, enz.

HET XXXV KAPITTEL.

Wijders geschiede des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, zet uw aangezicht tegen het gebergte Séïr, en profeteer daartegen,

3. En zeg tot hetzelve: Alzoo zegt de Heere HEERE: Zíe, Ik [*uil*] aan u, o gebergte Séïr; en Ik zal mijne hand tegen u uitstrekken, en zal u stellen [*tot*] eene verwoesting en eenen schrik.

4. Ik zal uwe steden stellen [*tot*] eenzaamheid, en gij zult eene verwoesting worden; en zult weten, dat Ik de HEERE ben.

5. Omdat gij eene eeuwige [a]vijandschap hebt, en hebt de kinderen Israëls doen wegvloeien door het geweld des zwaards, ten tijde huns verderfs, ten tijde der uiterste ongerechtigheid;

a Ezech. 25: 15.

6. Daarom, [*zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, Ik zal u voorzeker ten bloede bereiden, en het bloed zal u vervolgen; alzoo gij het bloed niet hebt gehaat, zal u het bloed ook vervolgen.

7. En Ik zal het gebergte Séïr tot de uiterste verwoesting stellen; en Ik zal daaruit uitroeien dien die er doorgaat, en dien die wederkeert.

8. En Ik zal zijne bergen met zijne verslagenen vervullen; uwe heuvelen, en uwe dalen, en alle uwe stroomen, in deze zullen de verslagenen van het zwaard liggen.

9. [*Tot*] eeuwige verwoestingen zal Ik u stellen, en uwe steden zullen niet bewoond worden; alzoo zult gij weten, dat Ik de HEERE ben.

10. Omdat gij zegt: Die twee volken en die twee landen zullen mij geworden, [a]en wij zullen ze erfelijk bezitten, schoon ook de HEERE daar ware;

a Ps. 83: 13.

11. Daarom, [*zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de Heere HEERE, Ik zal ook handelen naar uwen toorn en naar uwe nijdigheid, die gij uit uwen haat tegen hen hebt te werk gesteld; en Ik zal bij hen bekend worden, wanneer Ik u zal gericht hebben.

12. En gij zult weten, dat Ik de HEE-

RE alle uwe lasteringen gehoord heb, die gij tegen de bergen Israëls gesproken hebt, zeggende: Zij zijn verwoest, zij zijn ons ter spijze gegeven.

13. Alzoo hebt gij u met uwen mond tegen Mij groot gemaakt, en uwe woorden tegen Mij vermenigvuldigd; Ik heb het gehoord.

14. Alzoo zegt de Heere HEERE: Gelijk het gansche land verblijd is, [*alzoo*] zal Ik u de verwoesting aandoen.

15. Gelijk gij u verblijd hebt over de erfenis van het huis Israëls, omdat zij verwoest is, alzoo zal Ik aan u doen; het gebergte van Séïr, en gansch E'dom, zal geheel eene verwoesting worden; en zij zullen weten, dat ik de HEERE ben.

HET XXXVI KAPITTEL.

En gij, menschenkind, profeteer tot de [a]bergen Israëls, en zeg: Gij bergen Israëls, hoort des HEEREN woord.

a Ezech. 6: 2.

2. Alzoo zegt de Heere HEERE: Omdat de vijand van u zegt: Heah! zelfs de eeuwige hoogten zijn ons ten [a]erve geworden;

a Ezech. 35: 10.

3. Daarom profeteer en zeg: Zoo zegt de Heere HEERE: Daarom, omdat men u van rondom verwoest en opgeslokt heeft, opdat gij voor het overblijfsel der heidenen ten erve zoudt zijn, en gij gebracht zijt op de klapachtige lip en [*in*] opspraak des volks;

4. Daarom, gij bergen Israëls, hoort het woord des Heeren HEEREN: Zoo zegt de Heere HEERE tot de bergen en tot de heuvelen, tot de stroomen en tot de dalen, tot de verwoeste eenzame plaatsen en tot de verlatene steden, die tot eenen roof en tot eenen spot geworden zijn voor het overblijfsel der heidenen, die rondom zijn;

5. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Zoo Ik niet in het vuur mijns ijvers gesproken heb tegen het overblijfsel der heidenen, en tegen het gansche E'dom; die mijn land zichzelven ten erve gegeven hebben, met blijdschap des ganschen harten, met begeerige plundering, opdat de landerij daarvan ten roove zoude zijn!

6. Daarom profeteer van het land Israëls, en zeg tot de bergen en tot de heuvelen, tot de stroomen en tot de dalen: Zoo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik heb in mijnen ijver en in mijne grimmigheid gesproken; omdat gij den [a]smaad der heidenen gedragen hebt;

a Ezech. 34: 29.

7. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Ik heb mijne hand opgeheven: Zoo niet de heidenen, die rondom u zijn, zelven hunne schande zullen dragen!

8. Maar gij, o bergen Israëls, gij zult weder [*uwe*] takken geven, en uwe vrucht voor mijn volk Israël dragen; want zij naderen te komen.

9. Want ziet, Ik ben bij u, en Ik zal u aanzien, en gij zult gebouwd en bezaaid worden.

10. En Ik zal menschen op u vermenigvuldigen, het gansche huis Israëls, [*ja*] dat geheel; en de steden zullen bewoond, en de eenzame plaatsen bebouwd worden.

11. Ja Ik zal menschen en beesten op u vermenigvuldigen, en zij zullen vermenigvuldigd worden en vruchtbaar zijn; en Ik zal u doen bewonen, als in uwe vorige tijden, ja Ik zal het beter maken dan in uwe eerste tijden; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

12. En Ik zal menschen op u doen wandelen, [*namelijk*] mijn volk Israël; die zullen u erfelijk bezitten, en gij zult hun ter erfenis zijn, en gij zult ze voortaan niet meer berooven.

13. Zoo zegt de Heere HEERE: Omdat zij tot u zeggen: Gij zijt [*een land*], dat menschen opeet, en gij zijt [*een land*], dat uwe volken berooft;

14. Daarom zult gij niet meer menschen opeten, en uwe] volken niet meer doen struikelen, spreekt de Heere HEERE.

15. En' Ik zal maken, dat men den schimp der heidenen niet meer over u hoore, en gij zult den smaad der natiën niet meer dragen; en gij zult uwe volken niet meer doen struikelen, spreekt de Heere HEERE.

16. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

17. Menschenkind, het huis Israëls, als zij in hun land woonden, toen verontreinigden zij dat met hunnen weg en met hunne handelingen, hun weg

was voor mijn aangezichte als de onreinigheid eener afgezonderde [*vrouw*].

18. Daarom goot Ik mijne grimmigheid over hen uit, om des bloeds wille, dat zij in het land vergoten hadden, en om hunne drekgoden, [*waarmede*] zij dat verontreinigd hadden.

19. En Ik verstrooide ze onder de heidenen, en zij werden verspreid in de landen; Ik oordeelde ze naar hunnen weg en naar hunne handelingen.

20. Als zij nu tot de heidenen kwamen, waarhenen zij getogen waren, [a]ontheiligden zij mijnen heiligen naam, omdat men van hen zeide: Deze zijn het volk des HEEREN, en zijn uit zijn land uitgegaan. *a* Jes. 52: 5. Rom. 2: 24.

21. Maar Ik verschoonde [*hen*] om mijnen heiligen naam, dien het huis Israëls ontheiligde onder de heidenen, waarhenen zij gekomen waren.

22. Daarom zeg tot het huis Israëls: Zoo zegt de Heere HEERE: Ik doe het niet om uwentwille, gij huis Israëls, maar om mijnen heiligen naam, dien gijlieden ontheiligd hebt onder de heidenen, waarhenen gij gekomen zijt.

23. Want Ik zal mijnen grooten naam heiligen, die onder de heidenen ontheiligd is, dien gij in het midden van hen ontheiligd hebt; en de heidenen zullen weten, dat Ik de HEERE ben, spreekt de Heere HEERE, als Ik aan u voor hunne oogen zal geheiligd zijn.

24. Want Ik zal u uit de heidenen halen, en zal u uit alle de landen vergaderen; en Ik zal u in uw land brengen.

25. Dan zal Ik rein water op u sprengen, en gij zult rein worden; van alle uwe onreinigheden en van alle uwe drekgoden zal Ik u reinigen.

26. En Ik zal u een [a]nieuw hart geven, en zal eenen nieuwen [b]geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het steenen hart uit uw vleesch wegnemen, en zal u een vleeschen hart geven.
a Jer. 32: 39. Ezech. 11: 20. *b* Ezech. 11: 19.

27. En Ik zal mijnen Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in mijne inzettingen zult wandelen, en mijne rechten zult bewaren en doen.

28. En gij zult wonen in het land, dat Ik uwen vaderen gegeven heb, en gij zult Mij tot een volk zijn, en Ik zal u tot eenen God zijn.

29. En Ik zal u verlossen van alle uwe onreinigheden; en Ik zal roepen tot het koren, en zal dat vermenigvuldigen, en Ik zal geenen [a]honger op u leggen. *a* Ezech. 34: 29.

30. En Ik zal de vrucht van het geboomte en de inkomst des velds vermenigvuldigen; opdat gij de smaadheid des hongers niet meer ontvangt onder de heidenen.

31. Dan zult gij [a]gedenken aan uwe booze wegen en uwe handelingen, die niet goed waren; en gij zult eene [b]walging van uzelven hebben over uwe ongerechtigheden en over uwe gruwelen.
a Ezech. 16: 61, 63. *b* Ezech. 6: 9; 20: 43.

32. Ik doe het niet om uwentwille, spreekt de Heere HEERE; het zij u bekend. Schaamt u en wordt schaamrood van uwe wegen, gij huis Israëls.

33. Alzoo zegt de Heere HEERE: Ten dage, als Ik u reinigen zal van alle uwe ongerechtigheden, dan zal Ik de steden doen bewonen, en de eenzame plaatsen zullen bebouwd worden.

34. En het verwoeste land zal bebouwd worden, in plaats dat het eene verwoesting was, voor de oogen van een ieder die er doorging.

35. En zij zullen zeggen: Dit land, dat verwoest was, is geworden als een hof van [a]E'den; en de eenzame, en de verwoeste, en verstoorde steden zijn vast [*en*] bewoond.
a Jes. 51: 3. Ezech. 28: 13.

36. Dan zullen de heidenen, die in de plaatsen rondom u zullen overgelaten zijn, weten, dat Ik de HEERE de verstoorde plaatsen bebouw, [*en*] het verwoeste beplant. [a]Ik de HEERE heb het gesproken en zal het doen.
a Ezech. 17: 24; 22: 14; 37: 14.

37. Alzoo zegt de Heere HEERE: Daarenboven zal Ik hierom van het huis Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe. Ik zal ze vermenigvuldigen van menschen, als schapen.

38. Gelijk de geheiligde schapen, gelijk de schapen van Jeruzalem op zijne gezette hoogtijden, alzoo zullen de eenzame steden vol zijn van menschenkudden; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

HET XXXVII KAPITTEL.

De hand des HEEREN was op mij, en

de HEERE voerde mij uit, in den geest, en zette mij neder in het midden eener vallei; deze nu was vol beenderen.

2. En Hij deed mij bij die voorbijgaan geheel rondom; en zie, er waren zeer vele op den grond der vallei, en zie, zij waren zeer dor.

3. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, zullen deze beenderen levend worden? En ik zeide; Heere HEERE Gij weet [*het*].

4. Toen zeide Hij tot mij: Profeteer over deze beenderen, en zeg tot hen: Gij dorre beenderen, hoort des HEEREN woord.

5. Alzoo zegt de Heere HEERE tot deze beenderen: Zie, Ik zal den geest in u brengen, en gij zult levend worden.

6. En Ik zal zenuwen op u leggen, en vleesch op u doen opkomen, en eene huid over u trekken, en den geest in u geven, en gij zult levend worden; en gij zult weten, dat Ik de HEERE ben.

7. Toen profeteerde ik, gelijk mij bevolen was, en er werd een geluid, als ik profeteerde, en zie, eene beroering; en de beenderen naderden, [*elk*] been tot zijn been.

8. En Ik zag, en zie, er werden zenuwen op hen, en er kwam vleesch op; en Hij trok eene huid boven over hen, maar er was geen geest in hen.

9. En Hij zeide tot mij: Profeteer tot den geest, profeteer, menschenkind, en zeg tot den geest: Zoo zegt de Heere HEERE: Gij geest, kom aan van de vier winden, en blaas in deze gedooden, opdat zij levend worden.

10. En ik profeteerde, gelijk als Hij mij bevolen had. Toen kwam de geest in hen, en zij werden levend en stonden op hunne voeten, een gansch zeer groot heir.

11. Toen zeide Hij tot mij: Menschenkind, deze beenderen die zijn het gansche huis Israëls. Zie, zij zeggen: Onze beenderen zijn verdord, en onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden.

12. Daarom profeteer en zeg tot hen: Zoo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik zal uwe graven openen, en zal ulieden uit uwe graven doen opkomen, o mijn volk; en Ik zal u brengen in het land Israëls.

13. En gij zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik uwe graven zal hebben geopend, en als Ik u uit uwe graven zal hebben doen opkomen, o mijn volk.

14. En Ik zal mijnen Geest in u geven, en gij zult leven, en Ik zal u in uw land zetten; en gij zult weten, dat Ik de HEERE [*dit*] gesproken en gedaan heb, spreekt de HEERE.

15. Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

16. Gij nu, menschenkind, neem u een hout, en schrijf daarop: Voor JUDA, en voor de kinderen Israëls, zijne metgezellen; en neem een ander hout, en schrijf daarop: Voor JOZEF, het hout van Ephraïm, en van het gansche huis Israëls, zijne metgezellen.

17. Doe gij ze dan naderen, het een tot het ander, tot een eenig hout; en zij zullen tot één worden in uwe hand.

18. En wanneer de kinderen uws volks tot u zullen spreken, zeggende: Zult gij ons niet te kennen geven, wat u deze dingen zijn?

19. Zoo spreek tot hen: Alzoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal het hout van Jozef, dat in Ephraïms hand geweest is, en van de stammen Israëls, zijne metgezellen, nemen, en Ik zal deze met hem voegen tot het hout van Juda, en zal ze maken tot een eenig hout; en zij zullen één worden in mijne hand.

20. De houten nu, op dewelke gij zult geschreven hebben, zullen in uwe hand zijn voor hunlieder oogen.

21. Spreek dan tot hen: Zoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal de kinderen Israëls halen uit het midden der heidenen, waarhenen zij getogen zijn, en zal ze vergaderen van rondom, en brengen ze in hun land.

22. En Ik zal ze maken tot een eenig volk in het land, op de bergen Israëls; en zij zullen allen te zamen [a]eenen eenigen Koning tot koning hebben; en zij zullen niet meer tot twee volken zijn, noch voortaan meer in twee koninkrijken verdeeld zijn. *a* Joh. 10: 16.

23. En zij zullen zich niet meer verontreinigen met hunne drekgoden, en met hunne verfoeiselen, en met alle hunne overtredingen; en Ik zal ze verlossen uit alle hunne woonplaatsen, in dewelke zij gezondigd hebben, en zal ze reinigen. Zoo zullen zij Mij tot een

volk zijn, en Ik zal hun tot eenen God zijn.

24. En [a]mijn knecht David zal koning over hen zijn; en zij zullen allen te zamen éénen Herder hebben; en zij zullen in mijne rechten wandelen, en mijne inzettingen bewaren en die doen.
a Jes. 40: 11. Jer. 30: 9. Ezech. 34: 23.

25. En zij zullen wonen in het land, dat Ik mijnen knecht Jakob gegeven heb, waarin uwe vaders gewoond hebben; ja daarin zullen zij wonen, zij, en hunne kinderen, en hunne kindskinderen tot in eeuwigheid, en mijn knecht David zal hunlieder vorst zijn tot in eeuwigheid.

26. En Ik zal een [a]verbond des vredes met hen maken, het zal een eeuwig verbond met hen zijn; en Ik zal ze inzetten, en zal ze vermenigvuldigen; en Ik zal mijn [b]Heiligdom in het midden van hen zetten tot in eeuwigheid.
a Ps. 89: 4. Ezech. 34: 25, b 2 Cor. 6: 16.

27. En mijn Tabernakel zal bij hen zijn, en Ik zal hun tot eenen [a]God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.
a Ezech. 11: 20; 14: 11.

28. En de heidenen zullen weten, dat Ik de HEERE ben, die Israël heilige, als mijn Heiligdom in het midden van hen zal zijn tot in eeuwigheid.

HET XXXVIII KAPITTEL.

Wijders geschiedde des HEEREN woord tot mij, zeggende:

2. Menschenkind, zet uw aangezicht tegen [a]Gog, het land van Mágog, den hoofdvorst van Mésech en Túbal; en profeteer tegen hem, a Openb. 20: 8.

3. En zeg: Zoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik [*wil*] aan u, o Gog, gij hoofdvorst van Mésech en Túbal.

4. En Ik zal u omwenden, en [a]haken in uwe kaken leggen, en Ik zal u uitvoeren, mitsgaders uw gansche heir, paarden en ruiteren, die altemaal volkomen wel gekleed zijn, eene groote vergadering, [*met*] rondas en schild, die altemaal zwaarden hanteeren;
a Ezech. 29: 4; 39: 2.

5. Perzen, Mooren en Putéërs met hen, die altemaal schild en helm [*voeren*];

6. Gómer en alle zijne benden, het huis van Tógárma, [*aan*] de zijden van het noorden, en alle zijne benden; vele volken met u.

7. Wees bereid én maak u gereed, gij, en uwe gansche vergadering, die tot u vergaderd zijn; en wees gij hun tot eene wacht.

8. Na vele dagen zult gij bezocht worden; in het laatste der dagen zult gij komen in het land, dat wedergebracht is van het zwaard, dat vergaderd is uit vele volken, op de bergen Israëls, die steeds tot verwoesting geweest zijn; als dat [*land*] uit de volken zal uitgevoerd zijn, en zij altemaal zeker zullen wonen.

9. Dan zult gij optrekken, gij zult aankomen als eene onstuimige verwoesting, gij zult zijn als eene [a]wolk, om het land te bedekken, gij, en alle uwe benden, en vele volken met u.
a Ezech. 30: 18.

10. Alzoo zegt de Heere HEERE: Te dien dage zal het ook geschieden, dat er raadslagen in uw hart zullen opkomen, en gij zult eene kwade gedachte denken,

11. En zult zeggen: Ik zal optrekken naar [*dat*] dorpenland, ik zal komen tot degenen, die in ruste zijn, die zeker wonen; die altemaal wonen zonder muur, en geenen grendel noch deuren hebben;

12. Om buit te buiten, en om roof te rooven; om uwe hand te wenden tegen de woeste plaatsen, die [*nu*] bewoond zijn, en tegen een volk, dat uit de heidenen verzameld is, dat vee en have verkregen heeft, wonende in het midden des lands.

13. Schéba, en Dédan, en de kooplieden van Thársis, en alle zijne jonge leeuwen, zullen tot u zeggen: Komt gij, om buit te buiten? Hebt gij uwe vergadering vergaderd, om roof te rooven? Om zilver en goud weg te voeren, om vee en have weg te nemen, om eenen grooten buit te buiten?

14. Daarom profeteer, o menschenkind, en zeg tot Gog: Zoo zegt de Heere HEERE: Zult gij het, te dien dage, als mijn volk Israël zeker woont, niet gewaar worden?

15. Gij zult dan komen uit uwe plaats, uit de zijden van het noorden, gij en vele volken met u; die altemaal op paarden zullen rijden, eene groote

vergadering, en een machtig heir;
16. En gij zult optrekken tegen mijn volk Israël, als eene wolk, om het land te bedekken. In het laatste der dagen zal het geschieden, dan zal Ik u aanbrengen tegen mijn land, opdat de heidenen Mij kennen, als Ik aan u, o Gog, voor hunne oogen zal geheiligd worden.
17. Zoo zegt de Heere HEERE: Zijt gij die, [*van*] welken Ik in verledene dagen gesproken heb, door den dienst mijner knechten, de profeten Israëls, die in die dagen geprofeteerd hebben, jaren [*lang*], dat Ik u tegen hen zoude aanbrengen?
18. Maar het zal geschieden te dien dage, ten dage als Gog tegen het land Israëls zal aankomen, spreekt de Heere HEERE, dat mijne grimmigheid in mijnen neus zal opkomen.
19. Want Ik heb gesproken in mijnen [a]ijver, in het vuur mijner verbolgenheid: Zoo er niet, te dien dage, een groot beven zal zijn in het land Israëls!
a Ezech. 36: 5, 6.
20. Zoodat van mijn aangezichte beven zullen de visschen der zee, en het gevogelte des hemels, en het gedierte des velds, en al het kruipende gedierte, dat op het aardrijk kruipt, en alle menschen, die op den aardbodem zijn; en de bergen zullen nedergeworpen worden, en de steile plaatsen zullen nedervallen, en alle muren zullen ter aarde nedervallen.
21. Want Ik zal het zwaard over hem roepen op alle mijne bergen, spreekt de Heere HEERE; het zwaard van een ieder zal tegen zijnen broeder zijn.
22. En Ik zal met hem rechten, door pestilentie en door bloed; en Ik zal eenen overstelpenden plasregen, en groote hagelsteenen, vuur en zwavel, regenen op hem, en op zijne benden, en op vele volken, die met hem zullen zijn.
23. Alzoo zal Ik Mij groot maken, en Mij heiligen, en bekend worden voor de oogen veler heidenen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.

HET XXXIX KAPITTEL.

Voorts, gij menschenkind, profeteer tegen Gog, en zeg: Zoo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik [*wil*] aan u, o Gog, hoofdvorst van Mésech en Túbal.
2. En Ik zal u omwenden, en eenen [a]zeshaak in u slaan, en u optrekken uit de zijden van het noorden, en Ik zal u brengen op de bergen Israëls.
a Ezech. 38: 4.
3. Maar Ik zal uwen boog uit uwe linkerhand slaan, en Ik zal uwe pijlen uit uwe rechterhand doen vallen.
4. Op de bergen Israëls zult gij vallen, gij, en alle uwe benden, en de volken, die met u zijn; Ik heb u aan de roofvogelen, aan het gevogelte van allen vleugel, en aan het gedierte des velds [a]ter spijze gegeven.
a Ezech. 33: 27.
5. Op het open veld zult gij vallen; want Ik heb het gesproken, spreekt de Heere HEERE.
6. En Ik zal een vuur zenden in Mágog, en onder degenen die in de eilanden zeker wonen; en zij zullen weten, dat Ik de HEERE ben.
7. En Ik zal mijnen heiligen naam in het midden van mijn volk Israël bekend maken, en zal mijnen heiligen naam niet meer laten ontheiligen; en de heidenen zullen weten, dat Ik de HEERE ben, de Heilige in Israël.
8. Zie, het komt en zal geschieden, spreekt de Heere HEERE; dit is de dag, [*van*] welken Ik gesproken heb.
9. En de inwoners der steden Israëls zullen uitgaan, en [*vuur*] stoken en branden van de wapenen, zoo [*van*] schilden als rondassen, van bogen en van pijlen, zoo van handstokken als van spiesen; en zij zullen daarvan vuur stoken zeven jaren;
10. Zoodat zij geen hout uit het veld zullen dragen, noch uit de wouden houwen, maar van de wapenen vuur stoken; en zij zullen berooven degenen die hen beroofd hadden, en plunderen die hen geplunderd hadden, spreekt de Heere HEERE.
11. En het zal te dien dage geschieden, dat Ik aan Gog aldaar eene graftstede in Israël zal geven, het dal der doorgangers naar het oosten der zee; en dat zal den doorgangers [*den neus*] stoppen; en aldaar zullen zij begraven Gog en zijne gansche menigte, en zullen het noemen: Het dal van Gogs menigte.

12. Het huis Israëls nu zal ze begraven, om het land te reinigen, zeven maanden [*lang*].
13. Ja al het volk des lands zal begraven, en het zal hun tot eenen naam zijn, ten dage als Ik zal verheerlijkt zijn, spreekt de Heere HEERE.
14. Ook zullen zij mannen uitscheiden, die gestadig door het land doorgaan, [*en*] doodgravers met de doorgangers, [*om te begraven*] degenen die op den aardbodem zijn overgelaten, om dien te reinigen; ten einde van zeven maanden zullen zij onderzoek doen.
15. En deze doorgangers zullen door het land doorgaan, en [*als iemand*] een menschenbeen ziet, zoo zal hij een merkteeken daarbij oprichten; totdat de doodgravers het zullen hebben begraven in het dal van Gogs menigte.
16. Ook zoo zal de naam der stad Hamóna zijn. Alzoo zullen zij het land reinigen.
17. Gij dan, menschenkind, zoo zegt de Heere HEERE: Zeg tot het gevogelte van allen vleugel, en tot al het gedierte des velds: Vergadert u en komt aan, verzamelt u van rondom, tot mijn slachtoffer, dat Ik voor u geslacht heb, een groot slachtoffer, op de bergen Israëls; en eet vleesch, en drinkt bloed.
18. Het vleesch der helden zult gij eten, en het bloed van de vorsten der aarde drinken; der rammen, der lammeren, en bokken, [*en*] varren, die altemaal gemeste van Básan zijn.
19. En gij zult het vette eten tot verzadiging toe, en bloed drinken tot dronkenschap toe: van mijn slachtoffer, dat Ik voor u geslacht heb.
20. En gij zult verzadigd worden aan mijne tafel van [*rij*]paarden en wagen-[*paarden*], van helden en alle krijgslieden, spreekt de Heere HEERE.
21. En Ik zal mijne eere zetten onder de heidenen; en alle heidenen zullen mijn oordeel zien, dat Ik gedaan heb, en mijne hand, die Ik aan hen gelegd heb.
22. En die van het huis Israëls zullen weten, dat Ik de HEERE hunlieder God ben, van dien dag af en voortaan.
23. En de heidenen zullen weten, dat die van het huis Israëls gevankelijk zijn weggevoerd om hunne ongerechtigheid, omdat zij tegen Mij hadden overtreden, en dat Ik mijn aangezichte voor hen verborgen heb, en heb ze overgegeven in de hand hunner wederpartijders, zoodat zij altemaal door het zwaard gevallen zijn.
24. Naar hunne onreinigheid en naar hunne overtredingen heb Ik met hen gehandeld, en Ik heb mijn aangezichte voor hen verborgen.
25. Daarom zoo zegt de Heere HEERE: Nu zal Ik Jakobs gevangenen wederbrengen, en zal Mij ontfermen over het gansche huis Israëls, en Ik zal ijveren over mijnen heiligen naam;
26. Als zij hunne schande zullen gedragen hebben, en alle hunne overtreding, [*met*] dewelke zij tegen Mij hebben overtreden, toen zij in hun land zeker woonden, en er niemand was, die hen verschrikte.
27. Als Ik hen zal hebben wedergebracht uit de volken, en hen vergaderd zal hebben uit de landen hunner vijanden, en Ik aan hen geheiligd zal zijn voor de oogen van vele heidenen;
28. Dan zullen zij weten, dat Ik, de HEERE, hunlieder God ben, dewijl Ik ze gevankelijk heb doen wegvoeren onder de heidenen, maar heb ze [*weder*] verzameld in hun land, en heb aldaar niemand van hen meer overgelaten.
29. En Ik zal mijn aangezichte voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik mijnen [a]Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE.

a Joël 2: 28. Hand. 2: 17.

HET XL KAPITTEL

In het vijf en twintigste jaar onzer gevankelijke wegvoering, in het begin des jaars, op den tienden der maand, in het veertiende jaar, nadat de stad [a]geslagen was; even op dienzelfden dag, was de hand des HEEREN op mij, en Hij bracht mij derwaarts.

Ezech. 33: 21.

2. In de gezichten Gods bracht Hij mij in het land Israëls, en Hij zette mij op eenen zeer hoogen berg; en daaraan was als een gebouw eener stad tegen het zuiden.
3. Als Hij mij daarhenen gebracht had, zie, zoo was er een Man, wiens gedaante was als de gedaante van ko-

per; en in zijne hand was een linnen snoer, en een meetriet; en hij stond in de poort.

4. En die Man sprak tot mij: Menschenkind, zie met uwe oogen, en hoor met uwe ooren, en zet uw hart op alles, wat ik u zal doen zien; want opdat ik u zoude doen zien, zijt gij herwaarts gebracht; verkondig [*daarna*] den huize Israëls alles wat gij ziet.

5. En zie, er was een muur buiten aan het huis, rondom henen, en in des Mans hand was een meetriet van zes ellen, [*elke el*] van eene el en eene handbreed; en hij mat de breedte des gebouws, één riet, en de hoogte, één riet.

6. Toen kwam hij tot de poort, welke uitzag *in de richting naar het oosten, en hij ging bij hare trappen op, en mat den dorpel der poort, één riet de breedte, en den anderen dorpel, één riet de breedte.

7. En [*elk*] kamerken, één riet de lengte, en één riet de breedte; en tusschen de kamerkens, vijf ellen; en den dorpel der poort, bij het voorhuis der poort van binnen, één riet.

8. Ook mat hij het voorhuis der poort van binnen, één riet.

9. Toen mat hij het [*andere*] voorhuis der poort, acht ellen, en hare posten twee ellen; en het voorhuis der poort was van binnen.

10. En de kamerkens der poort, in de richting naar het oosten, waren drie van deze, en drie van gene zijde; die drie hadden eenerlei maat; ook hadden de posten, van deze en van gene zijde, eenerlei maat.

11. Voorts mat hij de wijdte der deur van de poort, tien ellen; de lengte der poort, dertien ellen.

12. En er was een ruim vooraan de kamerkens, van ééne el [*van deze*], en een ruim van ééne el van gene zijde; en [*elk*] kamerken zes ellen van deze, en zes ellen van gene zijde.

13. Toen mat hij de poort, van het dak van een kamerken af tot aan het dak van een ander; de breedte was vijf en twintig ellen; deur was tegenover deur.

14. Ook maakte hij posten van zestig ellen; namelijk tot den post des voorhofs, rondom de poort henen.

15. En van het voorste deel der poort des ingangs, tot aan het voorste deel van het voorhuis van de binnenpoort, waren vijftig ellen.

16. En er waren geslotene vensters aan de kamerkens, en aan hunne posten binnenwaarts in de poort rondom henen; alzoo ook aan de voorhuizen; de vensters nu waren rondom henen binnenwaarts, en aan de posten waren palmboomen.

17. Voorts bracht hij mij in het buitenste voorhof, en zie, er waren kameren, en een plaveisel, dat gemaakt was in het voorhof rondom henen; dertig kameren waren er op het plaveisel.

18. Het plaveisel nu was aan de zijde van de poorten, tegenover de lengte van de poorten; [*dit*] was het benedenste plaveisel.

19. En hij mat de breedte, van het voorste deel der benedenste poort af, vooraan het binnenste voorhof, van buiten, honderd ellen, oostwaarts en noordwaarts.

20. Aangaande de poort nu, die in de richting naar het noorden uitzag, aan het buitenste voorhof, hij mat hare lengte en hare breedte.

21. En hare kamerkens, drie van deze en drie van gene zijde, en hare posten, en hare voorhuizen, waren naar de maat der eerste poort; vijftig ellen hare lengte, en de breedte van vijf en twintig ellen.

22. En hare vensters, en hare voorhuizen, en hare palmboomen, waren naar de maat der poort, die in de richting naar het oosten uitzag; en men ging daarin op met zeven trappen, en hare voorhuizen waren vooraan deze.

23. De poort nu van het binnenste voorhof was tegenover de poort van het noorden en van het oosten; en hij mat van poort tot poort honderd ellen.

24. Daarna voerde hij mij in de richting naar het zuiden; en zie, er was eene poort in de richting naar het zuiden; en hij mat hare posten en hare voorhuizen, naar deze maten.

25. En zij had vensteren, ook aan

---

* Stat.-overz.: des weegs; waarbij in deze gansche beschrijving. Kapp. 41—44, het woord weg telkens den zin heeft van richting, en daarom door dit woord vervangen is.

hare voorhuizen, rondom henen, gelijk deze vensteren; de lengte was vijftig ellen, en de breedte vijf en twintig ellen.

26. En hare opgangen waren van zeven trappen, en hare voorhuizen waren vooraan deze; en zij had palmboomen, éénen van deze, en éénen van gene zijde aan hare posten.

27. Ook was er eene poort in het binnenste voorhof, in de richting naar het zuiden; en hij mat van poort tot poort, in de richting naar het zuiden, honderd ellen.

28. Voorts bracht hij mij door de zuiderpoort tot het binnenvoorhof; en hij mat de zuiderpoort, naar deze maten.

29. En hare kamerkens, en hare posten, en hare voorhuizen, waren naar deze maten; en zij had vensteren, ook in hare voorhuizen, rondom henen; de lengte was vijftig ellen, en de breedte vijf en twintig ellen.

30. En er waren voorhuizen rondom henen; de lengte was vijf en twintig ellen, en de breedte vijf ellen.

31. En hare voorhuizen waren aan het buitenste voorhof; ook waren er palmboomen aan hare posten; en hare opgangen waren van acht trappen.

32. Daarna bracht hij mij tot het binnenste voorhof, in de richting naar het oosten; en hij mat de poort, naar deze maten;

33. Ook hare kamerkens, en hare posten, en hare voorhuizen, naar deze maten; en zij had vensteren ook aan hare voorhuizen, rondom henen; de lengte was vijftig ellen, en de breedte vijf en twintig ellen.

34. En hare voorhuizen waren aan het buitenste voorhof; ook waren er palmboomen aan hare posten, van deze en van gene zijde; en hare opgangen waren van acht trappen.

35. Daarna bracht hij mij tot de noorderpoort; en hij mat naar deze maten,

36. Hare kamerkens, hare posten en hare voorhuizen; ook had zij vensteren rondom henen; de lengte was vijftig ellen, en de breedte vijf en twintig ellen.

37. En hare posten waren aan het buitenste voorhof; ook waren er palmboomen aan hare posten, van deze en van gene zijde; en hare opgangen waren van acht trappen.

38. Hare kameren nu en hare deuren waren bij de posten der poorten; aldaar wiesch men het brandoffer.

39. En in het voorhuis der poort waren twee tafelen van deze, en twee tafelen van gene zijde, om daarop te slachten het brandoffer, en het zondoffer, en het schuldoffer.

40. Ook waren er aan de zijde, van buiten, des opgangs, aan de deur der noorderpoort, twee tafelen; en aan de andere zijde, die aan het voorhuis der poort was, twee tafelen.

41. Vier tafelen van deze, en vier tafelen van gene zijde, aan de zijde der poort; acht tafelen, waarop men slachtte.

42. Maar de vier tafelen voor het brandoffer waren van gehouwene steenen, de lengte ééne el en eene halve, en de breedte ééne el en eene halve, en de hoogte ééne el; op deze nu legde men het gereedschap neder, waarmede men het brandoffer en slachtoffer slachtte.

43. De haardsteenen nu waren eene handbreed [*dik*], ordelijk geschikt in het huis rondom henen; en op de tafelen was het offervleesch.

44. En van buiten aan de binnenste poort waren de kameren der zangers, in het binnenste voorhof, dat aan de zijde van de noorderpoort was; en het voorste deel van deze was in de richting naar het zuiden; ééne was er aan de zijde van de oosterpoort, uitziende in de richting naar het noorden.

45. En hij sprak tot mij: Deze kamer, welker voorste deel in de richting naar het zuiden is, is voor de priesteren, die de wacht des huizes waarnemen.

46. Maar de kamer, welker voorste deel in de richting naar het noorden is, is voor de priesteren, die de wacht des altaars waarnemen; dat zijn de kinderen Zádoks, die uit de kinderen van Levi tot den HEERE naderen, om Hem te dienen.

47. En hij mat het voorhof, de lengte honderd ellen, en de breedte honderd ellen, vierkant; en het altaar was vooraan het Huis.

48. Toen bracht hij mij tot het voorhuis des Huizes; en hij mat [*elken*] post van het voorhuis, vijf ellen van deze, en vijf ellen van gene zijde; en de breedte der poort, drie ellen van deze, en drie ellen van gene zijde;

49. De lengte van het voorhuis twintig ellen, en de breedte elf ellen; en het was met trappen, [*bij*] dewelke men daarin opging; ook waren er pilaren aan de posten, ééne van deze, en ééne van gene zijde.

HET XLI KAPITTEL.

Voorts bracht hij mij tot den Tempel; en hij mat de posten, zes ellen de breedte van deze, en zes ellen de breedte van gene zijde, de breedte der Tente;

2. En de breedte der deur tien ellen, en de zijden der deur, vijf ellen van deze, en vijf ellen van gene zijde; ook mat hij de lengte daarvan, veertig ellen, en de breedte twintig ellen.

3. Daarna ging hij in naar binnen, en mat den post der deur, twee ellen; en de deur zes ellen, en de breedte der deur zeven ellen.

4. Ook mat hij de lengte daarvan, twintig ellen, en de breedte twintig ellen, vooraan den Tempel; en hij zeide tot mij: Dit is de Heiligheid der heiligheden.

5. En hij mat den wand des Huizes, zes ellen; en de breedte van [*elke*] zijkamer, vier ellen, rondom het Huis henen rondom.

6. De zijkameren nu waren zijkamer boven zijkamer, drie, en dat dertig malen, en zij kwamen in den wand, die aan het Huis was, tot die zijkamers, rondom henen, opdat zij vastgehouden mochten worden, want zij werden niet vastgehouden in den wand des Huizes.

7. En het was voor de zijkameren opwaarts naar boven al wijder, en het liep rondom; want het Huis was ombouwd opwaarts naar boven, rondom het Huis henen; daarom was de breedte des Huizes naar boven; en alzoo ging het onderste op naar het bovenste door het middelste.

8. En ik zag de hoogte des Huizes rondom henen. De fondamenten der zijkameren waren van een vol riet, zes ellen, [*de el*] tot den oksel toe [*genomen*].

9. De breedte van den wand, die tot de zijkameren was naar buiten, was vijf ellen; en wat ledig gelaten was, was de plaats der zijkameren, die aan het Huis waren.

10. En tusschen de kameren was eene breedte van twintig ellen, rondom het Huis, rondom henen.

11. De deuren nu van de zijkameren waren naar het ledig gelatene toe, de ééne deur in de richting naar het noorden, en de andere deur naar het zuiden; en de breedte van de ledig gelatene plaats was vijf ellen rondom henen.

12. Voorts [*van*] het gebouw, dat vooraan de afgesnedene plaats was [*in*] den hoek der richting naar het westen, was de breedte zeventig ellen, en [*van*] den wand des gebouws was de breedte vijf ellen rondom henen; en de lengte daarvan negentig ellen.

13. Voorts mat hij het Huis, de lengte honderd ellen; ook de afgesnedene plaats en het gebouw, en de wanden daarvan, de lengte honderd ellen.

14. En de breedte van het voorste deel des Huizes, en der afgesnedene plaats tegen het oosten, honderd ellen.

15. Ook mat hij de lengte des gebouws vooraan de afgesnedene plaats, wat achter deze was, en hare galerijen van deze en van gene zijde, honderd ellen; met den binnensten Tempel, en de voorhuizen des voorhofs.

16. De dorpelen, en de geslotene vensters, en de galerijen rondom die drie, tegenover den dorpel, waren beschoten met hout rondom henen, en [*van*] de aarde tot aan de vensteren; en de vensteren waren bedekt;

17. Tot hetgene boven de deur was, en tot het binnenste en buitenste huis toe, en aan den ganschen wand rondom henen in het binnenste en buitenste, [*al bij*] maten.

18. En het was gemaakt [*met*] Chérubim en palmboomen, zoodat er een palmboom was tusschen Chérub en Chérub; en [*elke*] Chérub had twee aangezichten;

19. Namelijk, eens menschen aangezicht tegen den palmboom van deze, en eens jongen leeuws aangezicht tegen den palmboom van gene zijde; gemaakt in het gansche Huis rondom henen.

20. Van de aarde af tot boven de deur waren de Chérubim en de palmboomen gemaakt; ook [*aan*] den wand des Tempels.
21. De posten des Tempels waren vierkant; en aangaande het voorste deel des Heiligdoms, de [*ééne*] gedaante was als de [*andere*] gedaante.
22. De hoogte des houten altaars was drie ellen, en zijne lengte twee ellen, en het had zijne hoeken; en zijne lengte en zijne wanden waren van hout; en hij sprak tot mij: Dit is de tafel, die voor des HEEREN aangezichte zal zijn.
23. De Tempel nu en het Heiligdom hadden [*beide*] twee deuren.
24. En er waren twee bladen aan de deuren; [*te weten*] twee bladen, die men omdraaien kon; twee aan de ééne deur, en twee bladen aan de andere.
25. En aan deze, [*namelijk*] aan de deuren des Tempels, waren Chérubim en palmboomen gemaakt, gelijk als er aan de wanden gemaakt waren; en het hout aan het voorste deel van het voorhuis van buiten was dik.
26. En [*aan*] de geslotene vensteren waren ook palmboomen van deze en van gene zijde, aan de zijden van het voorhuis; en [*aan*] de zijkameren van het Huis, en [*aan*] de dikke planken.

HET XLII KAPITTEL.

Daarna bracht hij mij uit tot het buitenste voorhof, in de richting naar den weg van het noorden; en hij bracht mij tot de kameren, die tegenover de afgesnedene plaats, en die tegenover het gebouw tegen het noorden waren;
2. Vooraan de lengte van de honderd ellen [*naar*] de deur van het noorden; en de breedte was vijftig ellen;
3. Tegenover de twintig [*ellen*], die het binnenste voorhof had, en tegenover het plaveisel, dat het buitenste voorhof had, [*was*] galerij tegen galerij, in drie [*rijen*];
4. En voor de kameren was eene wandeling van tien ellen de breedte, naar binnen toe, [*en*] een weg van ééne el; en de deuren van deze waren tegen het noorden.
5. De bovenste kameren nu waren nauwer (omdat de galerijen hooger waren dan deze), dan de onderste en dan de middelste des gebouws;
6. Want zij waren wel van drie [*rijen*], maar hadden geene pilaren gelijk de pilaren der voorhoven; daarom waren zij benauwder dan de onderste en dan de middelste van de aarde af.
7. De muur nu, die naar buiten tegenover de kameren was, in de richting naar het buitenste voorhof, vooraan de kameren, de lengte van dien was vijftig ellen.
8. Want de lengte der kameren, die het buitenste voorhof had, was vijftig ellen; en zie, vooraan den Tempel waren honderd ellen.
9. Van onder deze kameren nu, was de ingang van het oosten, als iemand tot haar ingaat, uit het buitenste voorhof.
10. Aan de breedte van den muur des voorhofs, in de richting naar het oosten, vooraan de afgesnedene plaats, en vooraan het gebouw, waren kameren.
11. En de weg voor deze henen was als de gedaante der kameren, die in de richting naar het noorden waren; naar hare lengte, alzoo [*naar*] hare breedte; en alle hare uitgangen waren ook naar hare wijzen en naar hare deuren.
12. En gelijk de deuren der kameren, die in de richting naar het zuiden waren, was er eene deur in het hoofd van den weg, in de richting vooraan den rechten muur, in de richting naar het oosten, als men daar ingaat.
13. Toen zeide hij tot mij: De kameren van het noorden, [*en*] de kameren van het zuiden, die vooraan de afgesnedene plaats zijn, dat zijn heilige kameren, waarin de priesters, die tot den HEERE naderen, de allerheiligste dingen zullen eten: aldaar zullen zij de allerheiligste dingen henenleggen, en het spijsoffer, en het zondoffer, en het schuldoffer; want de plaats is heilig.
14. Als de priesters ingegaan zullen zijn, zoo zullen zij uit het Heiligdom niet [*weder*] uitgaan in het buitenste voorhof, maar aldaar hunne kleederen henenleggen, in dewelke zij gediend hebben, want die zijn eene heiligheid;

en zij zullen andere kleederen aantrekken, en naderen tot hetgene dat voor het volk is.

15. Als hij nu de maten van het binnenste huis geëindigd had, zoo bracht hij mij uit, in de richting naar de poort, die in de richting naar het oosten uitzag, en hij mat ze rondom henen.

16. Hij mat de oostzijde met het meetriet, vijf honderd rieten, met het meetriet, rondom.

17. Hij mat de noordzijde, vijf honderd rieten, met het meetriet, rondom.

18. De zuidzijde mat hij, vijf honderd rieten, met het meetriet.

19. Hij ging om naar de westzijde, [*en*] hij mat vijf honderd rieten, met het meetriet.

20. Hij mat het aan de vier zijden; het had eenen muur rondom henen, de lengte was vijf honderd [*rieten*], en de breedte vijf honderd, om onderscheid te maken tusschen het heilige en onheilige.

HET XLIII KAPITTEL.

Toen leidde hij mij tot de poort, de poort, die in de richting naar het oosten uitzag.

2. En zie de heerlijkheid van den God Israëls kwam van de zijde naar het oosten; en zijne stemme was als het [a]geruisch van vele wateren, en de aarde werd verlicht van zijne heerlijkheid. [a] Ezech. 1: 24.

3. En alzoo was de gedaante van het gezicht, dat ik zag, gelijk het [a]gezicht, dat ik gezien had, toen ik kwam om de stad te verderven; en het waren gezichten, als het gezicht, dat ik gezien had aan de rivier Chébar; en ik viel op mijn aangezicht. [a] Ezech. 1: 4; 8: 4.

4. En de heerlijkheid des HEEREN kwam in het Huis, [*door*] den weg der poort, die in de richting naar het oosten uitzag.

5. En de Geest nam mij op, en bracht mij in het binnenste voorhof; en zie, de heerlijkheid des HEEREN had het Huis vervuld.

6. En ik hoorde eenen, die met mij sprak uit het Huis; en de man was bij mij staande.

7. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, [*dit*] is de plaatse mijns troons, en de plaatse der zolen mijner voeten, alwaar Ik wonen zal in het midden der kinderen Israëls, in eeuwigheid; en die van het huis Israëls zullen mijnen heiligen naam niet meer verontreinigen, zij noch hunne koningen, met hunne hoererij en met de [a]doode lichamen hunner koningen, [*op*] hunne hoogten; [a] Jer. 16: 18.

8. Als zij hunnen dorpel stelden aan mijnen dorpel, en hunnen post nevens mijnen post, dat [*er maar*] een wand tusschen Mij en tusschen hen was, en verontreinigden mijnen heiligen naam met hunne gruwelen, die zij deden; waarom Ik ze verteerd heb in mijnen toorn.

9. Nu zullen zij hunne hoererij en de doode lichamen hunner koningen verre van Mij wegdoen; en Ik zal in het midden van hen wonen in eeuwigheid.

10. Gij, menschenkind, wijs den huize Israëls dit Huis, opdat zij schaamrood worden vanwege hunne ongerechtigheden, en laat ze de afteekening nameten.

11. En indien zij schaamrood worden vanwege alles wat zij gedaan hebben, zoo maak hun bekend den vorm van het Huis, en zijne gestaltenis, en zijne uitgangen, en zijne ingangen, en alle zijne vormen, en alle zijne ordonnantiën, ja alle zijne vormen en alle zijne wetten; en schrijf het voor hunne oogen, opdat zij zijnen ganschen vorm en alle zijne ordonnantiën bewaren en deze doen.

12. Dit is de wet van het Huis: Op de hoogte des bergs zal zijne gansche grens, rondom henen, eene heiligheid der heiligheden zijn. Zie, dit is de wet van het Huis.

13. En dit zijn de maten des altaars naar de ellen, zijnde de el eene el en eene handbreed: de boezem van eene el, en eene el de breedte; en zijn einde aan zijnen rand rondom, ééne spanne; en dit is de rug des altaars;

14. Van den boezem nu [*op*] de aarde tot aan het onderste afzetsel, twee ellen; en de breedte ééne el; en van het kleinste afzetsel tot aan het grootte afzetsel, vier ellen; en de breedte eene el;

15. En de Hárel, vier ellen; en van den A'riël voorts opwaarts, de vier hoornen;

16. De A'riël nu, twaalf [*ellen*] de lengte, met twaalf [*ellen*] breedte; vierkant aan zijne vier zijden;
17. En het afzetsel, veertien [*ellen*] de lengte, met veertien [*ellen*] breedte, aan zijne vier zijden; en de rand er rondom, de helft eener el; en de boezem daaraan, eene el rondom; en zijne trappen ziende naar het oosten.
18. En Hij zeide tot mij: Menschenkind, zoo zegt de Heere HEERE: Dit zijn de bepalingen des altaars, ten dage als men het zal maken, om brandoffer daarop te offeren, en om bloed daarop te sprengen.
19. En gij zult aan de Levietische priesteren, dewelke uit het zaad van Zádok zijn, die tot Mij naderen (spreekt de Heere HEERE) om Mij te dienen, geven eenen var, een jong rund, ten zondoffer.
20. En gij zult van zijn bloed nemen, en doen het aan zijne vier hoornen, en aan de vier hoeken des afzetsels, en aan den rand rondom; alzoo zult gij het ontzondigen, en het verzoenen.
21. Daarna zult gij den var des zondoffers nemen; en hij zal hem verbranden in eene [*daartoe*] bestemde plaats van het Huis, buiten het Heiligdom.
22. En op den tweeden dag zult gij eenen volkomenen geitebok offeren ten zondoffer; en zij zullen het altaar ontzondigen, gelijk als zij [*dat*] ontzondigd hebben met den var.
23. Als gij een einde zult gemaakt hebben van het ontzondigen, [*dan*] zult gij eenen var, een volkomen jong rund, offeren, en eenen volkomenen ram van de kudde.
24. En gij zult offeren voor het aangezichte des HEEREN; en de priesteren zullen zout daarop werpen, en zullen ze offeren [*ten*] brandoffer den HEERE.
25. Zeven dagen zult gij dagelijks eenen bok des zondoffers bereiden; ook zullen zij eenen var, een jong rund, en eenen ram van de kudde, [*beide*] volkomen, bereiden.
26. Zeven dagen zullen zij het altaar verzoenen, en het reinigen, en zijne handen vullen.
27. Als zij nu deze dagen zullen voleind hebben, dan zal het den achtsten dag en voortaan geschieden, dat de priesters uwe brandofferen en uwe dankofferen op het altaar zullen bereiden; en Ik zal een welgevallen aan ulieden hebben, spreekt de Heere HEERE.

HET XLIV KAPITTEL.

Toen deed hij mij wederkeeren den weg [*naar*] de poort van het buitenste Heiligdom, die naar het oosten zag; en die was toegesloten.
2. En de HEERE zeide tot mij: Deze poort zal toegesloten zijn, zij zal niet geopend worden, noch iemand door haar ingaan, omdat de HEERE, de God Israëls, door deze is ingegaan; daarom zal zij toegesloten zijn.
3. De Vorst, de Vorst, die zal daarin zitten, om brood te eten voor het aangezichte des HEEREN; door den weg van het voorhuis der poort zal hij ingaan, en door den weg er van zal hij uitgaan.
4. Daarna bracht hij mij aan de zijde der noorderpoort, vooraan het Huis; en ik zag, en zie, de heerlijkheid des HEEREN had het Huis des HEEREN vervuld; toen viel ik op mijn aangezicht.
5. En de HEERE zeide tot mij: Menschenkind, zet er uw hart op, en zie met uwe oogen, en hoor met uwe ooren, alles wat Ik met u spreken zal, van alle inzettingen van het huis des HEEREN, en van alle zijne wetten; en zet uw hart op den ingang van het Huis, met alle uitgangen van het Heiligdom.
6. En zeg tot die wederspannigen, tot het huis Israëls: Zoo zegt de Heere HEERE: Het is u te veel voor ulieden, vanwege alle uwe gruwelen, o huis Israëls.
7. Dewijl gijlieden vreemden hebt ingebracht, onbesnedenen van hart en onbesnedenen van vleesch, om in mijn Heiligdom te zijn, om dat te ontheiligen, [*te weten*] mijn Huis; als gij mijn brood, het vette en het bloed offerdet, en zij mijn verbond verbraken, nevens alle uwe gruwelen.
8. En gijlieden hebt de wacht van mijne heilige dingen niet waargenomen; maar gij hebt uzelven [*eenigen*] tot wachters mijner wacht gesteld in mijn Heiligdom.
9. Alzoo zegt de Heere HEERE: Geen vreemde, onbesneden van hart

en onbesneden van vleesch, zal in mijn Heiligdom ingaan; van eenigen vreemde, die in het midden der kinderen Israëls is.

10. Maar de Levieten, die verre van Mij geweken zijn, als Israël ging dolen, die van Mij zijn afgedwaald, hunne drekgoden achterna, zullen wel hunne ongerechtigheid dragen;

11. Nochtans zullen zij in mijn Heiligdom bedienaars zijn, [*in*] de ambten aan de poorten van het Huis, en zij zullen het Huis bedienen; zij zullen het brandoffer en het slachtoffer voor het volk slachten, en zullen voor hun aangezicht staan om hen te dienen.

12. Omdat zij henlieden gediend hebben voor het aangezicht hunner drekgoden, en den huize Israëls tot eenen aanstoot der ongerechtigheid geweest zijn, daarom heb Ik mijne hand tegen hen opgeheven, spreekt de Heere HEERE, dat zij hunne ongerechtigheid zullen dragen.

13. En zij zullen tot Mij niet naderen, om Mij het priesterambt te bedienen, en om te naderen tot alle mijne heilige dingen, tot de allerheiligste dingen; maar zullen hunne schande dragen, en hunne gruwelen, die zij gedaan hebben.

14. Daarom zal Ik ze stellen [*tot*] wachters van de wacht des Huizes, aan al zijnen dienst, en aan alles wat daarin zal gedaan worden.

15. Maar de Levietische priesters, de kinderen Zádoks, die de wacht mijns Heiligdoms hebben waargenomen, als de kinderen Israëls van Mij afdwaalden, die zullen tot Mij naderen om Mij te dienen, en zullen voor mijn aangezichte staan, om Mij het vette en het bloed te offeren, spreekt de Heere HEERE.

16. Die zullen in mijn Heiligdom ingaan, en die zullen tot mijne tafel naderen om Mij te dienen, en zij zullen mijne wacht waarnemen.

17. En het zal geschieden, als zij tot de poorten van het binnenste voorhof zullen ingaan, dat zij linnen kleederen zullen aantrekken; maar wol zal op hen niet komen, als zij dienen in de poorten van het binnenste voorhof, en binnen.

18. Linnen huiven zullen op hun hoofd zijn, en linnen onderbroeken zullen op hunne lendenen zijn; zij zullen zich niet gorden in het zweet.

19. En als zij uitgaan tot het buitenste voorhof, [*namelijk*] tot het buitenste voorhof tot het volk, zullen zij hunne kleederen, in dewelke zij gediend hebben, uittrekken, en die henenleggen in de heilige kameren, en zullen andere kleederen aantrekken, opdat zij het volk niet heiligen met hunne kleederen.

20. En zij zullen hun hoofd niet glad afscheren, ook de lokken niet lang laten wassen; behoorlijk zullen zij hunne hoofden bescheren.

21. Ook zal geen priester wijn drinken, als zij in het binnenste voorhof zullen ingaan.

22. Ook zullen zij zich geene [a]weduwe of verstootene tot vrouwen nemen; maar jonge dochters van het zaad van het huis Israëls, of eene weduwe, die eene weduwe zal geweest zijn van eenen priester, zullen zij nemen.

a Lev. 21: 13, 14.

23. En zij zullen mijn volk [*onderscheid*] leeren tusschen het heilige en onheilige, en hun bekend maken [*het onderscheid*] tusschen het onreine en reine.

24. En over eene twistzaak zullen zij staan om te richten; naar mijne rechten zullen zij haar richten; en zij zullen mijne wetten en mijne inzettingen op alle mijne gezette hoogtijden houden, en mijne Sabbathen heiligen.

25. Ook zal geen van hen tot eenen dooden mensch ingaan, dat hij onrein worde; maar om eenen vader, of om eene moeder, of om eenen zoon, of om eene dochter, om eenen broeder, of om eene zuster, die geens mans geweest is, zullen zij zich mogen verontreinigen.

26. En na zijne reiniging zullen zij hem zeven dagen tellen.

27. En ten dage, als hij in het Heilige zal ingaan, in het binnenste voorhof, om in het Heilige te dienen, zal hij zijn zondoffer offeren, spreekt de Heere HEERE.

28. Dit [*nu*] zal hun tot eene erfenis zijn: [a]Ik ben hunne erfenis; daarom zult gij hunlieden geene bezitting geven in Israël; Ik ben hunne bezitting.

a Num. 18: 20. Deut. 18: 1.

29. Het spijsoffer, en het zondoffer, en het schuldoffer, die zullen zij eten; ook zal al het verbannene in Israël het hunne zijn.

30. En [a]de eerstelingen van alle eerste vruchten van alles, en alle hefoffer van alles, van alle uwe hefofferen, zullen der priesteren zijn; ook zult gij de eerstelingen van uw deeg den priester geven, om den zegen op uw huis te doen rusten. a Ex. 13: 2; 22: 29, 30. Num. 18: 11.

31. [a]Geen aas, noch wat verscheurd is van het gevogelte of van het vee, zullen de priesters eten. a Lev. 22: 8.

HET XLV KAPITTEL.

Als gijlieden nu het land zult doen vallen in erfenis, zoo zult gij een hefoffer den HEERE offeren, [*tot*] eene heilige plaatse, van het land; de lengte zal zijn de lengte van vijf en twintig duizend [*meetrieten*], en de breedte tien duizend; dat zal in zijne geheele grens rondom heilig zijn.

2. Hiervan zullen tot het Heiligdom zijn vijf honderd met vijf honderd, vierkant rondom; en het zal vijftig ellen hebben [*tot*] een buitenruim rondom.

3. Alzoo zult gij meten van deze maat, de lengte van vijf en twintig duizend, en de breedte van tien duizend; en daarin zal het Heiligdom zijn [*met*] het Heilige der heiligen.

4. Dat zal eene heilige plaats zijn van het land; zij zal zijn voor de priesteren, die het Heiligdom bedienen, die naderen om den HEERE te dienen; en het zal hun eene plaats zijn tot huizen, en eene heilige plaats voor het Heiligdom.

5. Voorts zullen de Levieten, de dienaars des Huizes, ook de lengte hebben van vijf en twintig duizend, en de breedte van tien duizend, hunlieden tot eene bezitting, [*voor*] twintig kameren.

6. En [*tot*] bezitting van de stad zult gij geven de breedte van vijf duizend, en de lengte van vijf en twintig duizend, tegenover het heilig hefoffer; voor het gansche huis Israëls zal het zijn.

7. De Vorst nu zal [*zijn deel*] hebben van deze en van gene zijde des heiligen hefoffers en der bezitting der stad, vooraan het heilig hefoffer en vooraan de bezitting der stad; van den westerhoek westwaarts, en van den oosterhoek oostwaarts; en de lengte zal zijn tegenover een der deelen, van de westergrens tot de oostergrens toe.

8. Dit land aangaande, het zal hem tot eene bezitting zijn in Israël; en mijne vorsten zullen mijn volk niet meer verdrukken, maar den huize Israëls het land laten, naar hunne stammen.

9. Alzoo zegt de Heere HEERE: Het is te veel voor u, gij vorsten Israëls. Doet geweld en verstoring weg, en doet recht en gerechtigheid; neemt uwe uitstootingen weg van mijn volk, spreekt de Heere HEERE.

10. Eene rechte [a]waag, en eene rechte E'pha, en eenen rechten Bath zult gijlieden hebben. a Lev. 19: 35, 36.

11. Eene E'pha en een Bath zullen van eenerlei maat zijn, dat een Bath het tiende deel van eenen Hómer houde; ook eene E'pha het tiende deel van eenen Hómer; de mate daarvan zal zijn naar den Hómer.

12. En de [a]Sikkel zal zijn van twintig Géra; twintig Sikkelen, vijf en twintig Sikkelen, en vijftien Sikkelen, zal ulieden een pond zijn. a Ex. 30: 13. Lev. 27: 25. Num. 3: 47.

13. Dit is het hefoffer, dat gijlieden offeren zult: het zesde deel van eene E'pha van eenen Hómer tarwe; ook zult gij het zesde deel van eene E'pha geven van eenen Hómer gerst.

14. Aangaande de inzetting van olie, van een Bath olie: [*gij zult offeren*] het tiende deel van een Bath uit een Cor, [*hetwelk*] is een Hómer van tien Bath; want tien Bath zijn een Hómer.

15. Voorts één lam uit de kudde, uit de twee honderd, uit het waterrijke land van Israël, tot spijsoffer, en tot brandoffer, en tot dankofferen, om verzoening over hen te doen, spreekt de Heere HEERE.

16. Al het volk des lands zal in dit hefoffer zijn, voor den Vorst in Israël.

17. En het zal den Vorst opgelegd zijn [*te offeren*] de brandofferen, en het spijsoffer, en het drankoffer, op de feesten, en op de nieuwe maanden, en op de Sabbathen, op alle gezette hoogtij-

den van het huis Israëls; hij zal het zondoffer, en het spijsoffer, en het brandoffer, en de dankofferen doen, om verzoening te doen voor het huis Israëls.

18. Alzoo zegt de Heere HEERE: In de eerste [*maand*], op den eersten der maand, zult gij eenen volkomenen var, een jong rund, nemen, en gij zult het Heiligdom ontzondigen.

19. En de priester zal van het bloed des zondoffers nemen, en doen het aan de posten des Huizes, en aan de vier hoeken van het afzetsel des altaars, en aan de posten van de poorten des binnensten voorhofs.

20. Alzoo zult gij ook doen op den zevenden in die maand; vanwege den afdwalende, en vanwege den onbedachtzame; alzoo zult gijlieden het Huis verzoenen.

21. [a]In de eerste [*maand*], op den veertienden dag der maand, zal ulieden het Paschen zijn; een feest van zeven dagen; ongezuurde brooden zal men eten. *a* Ex. 12: 3; 23: 15. Lev. 23: 5. Num. 9: 3; 28: 16, 17. Deut. 16: 1.

22. En de Vorst zal op denzelfden dag, voor zichzelven en voor al het volk des lands, bereiden eenen var des zondoffers.

23. En de zeven dagen van het feest zal hij een brandoffer den HEERE bereiden, van zeven varren en zeven rammen, [*die*] volkomen zijn, dagelijks, de zeven dagen [*lang*], en een zondoffer van eenen geitebok, dagelijks.

24. Ook zal hij een spijsoffer bereiden, eene E'pha tot eenen var, en eene E'pha tot eenen ram; en een Hin olie tot eene E'pha.

25. [a]In de zevende [*maand*], op den vijftienden dag der maand, zal hij op het Feest desgelijks doen, zeven dagen [*lang*]; gelijk het zondoffer, gelijk het brandoffer, [b]en gelijk het spijsoffer, en gelijk de olie. *a* Lev. 23: 33. Num. 29: 12. Deut. 16: 13.

HET XLVI KAPITTEL

Alzoo zegt de Heere HEERE: De poort van het binnenste voorhof, die naar het oosten ziet, zal de zes werkdagen gesloten zijn; maar op den Sabbathdag zal zij geopend worden; ook zal zij geopend worden op den dag van de nieuwe maand.

2. En de Vorst zal ingaan [*door*] den weg van het voorhuis dezer poort van buiten, en zal staan aan den post van de poort; en de priesters zullen zijn brandoffer en zijne dankofferen bereiden; en hij zal aanbidden aan den dorpel der poort, en [*daarna*] uitgaan; doch de poort zal niet gesloten worden tot op den avond.

3. Ook zal het volk des lands aanbidden [*voor*] de deur dezer poort, op de Sabbathen en op de nieuwe maanden, voor het aangezichte des HEEREN.

4. Het brandoffer nu, dat de Vorst den HEERE zal offeren, zal op den Sabbathdag zijn: zes volkomene lammeren, en een volkomen ram;

5. En het spijsoffer: eene E'pha tot den ram; maar tot de lammeren zal het spijsoffer eene gave zijner hand zijn; en olie, een Hin tot eene E'pha.

6. Maar op den dag van de nieuwe maand: een var, een jong rund, van de volkomene, en zes lammeren, en een ram; volkomen zullen zij zijn;

7. En [*ten*] spijsoffer zal hij bereiden eene E'pha tot den var, en eene E'pha tot den ram; maar tot de lammeren, zoo als zijne hand bekomen zal; en een Hin olie tot eene E'pha.

8. En als de Vorst ingaat, zal hij [*door*] den weg van het voorhuis der poort ingaan, en door zijnen weg [*weder*] uitgaan.

9. Maar als het volk des lands voor het aangezichte des HEEREN komt, op de gezette hoogtijden: wie [*door*] den weg van de noorderpoort ingaat om te aanbidden, zal [*door*] den weg van de zuiderpoort [*weder*] uitgaan; en wie [*door*] den weg van de zuiderpoort ingaat, zal [*door*] den weg van de noorderpoort [*weder*] uitgaan; hij zal niet wederkeeren [*door*] den weg der poort, door dewelke hij is ingegaan, maar recht voor zich henen uitgaan.

10. De Vorst nu zal in het midden van hen ingaan, als zij ingaan; en als zij uitgaan, zullen zij [*samen*] uitgaan.

11. Voorts op de feesten, en op de gezette hoogtijden, zal het spijsoffer zijn: eene E'pha tot eenen var, en eene E'pha tot eenen ram; maar tot de lam-

meren, eene gave zijner hand; en olie, een Hin tot eene E'pha.

12. En als de Vorst een vrijwillig offer zal doen, een brandoffer of dankofferen [*tot*] een vrijwillig offer den HEERE, zoo zal men hem de poort openen, die naar het oosten ziet; en hij zal zijn brandoffer en zijne dankofferen doen, gelijk als hij zal gedaan hebben op den Sabbathdag; en als hij [*weder*] uitgaat, zal men de poort sluiten, nadat hij uitgegaan zal zijn.

13. Wijders zult gij een volkomen jarig lam dagelijks bereiden [*ten*] brandoffer den HEERE; alle morgens zult gij dat bereiden.

14. En gij zult [*ten*] spijsoffer daarop doen, alle morgens een zesde deel van eene E'pha, en olie een derde deel van een Hin, om de meelbloem te bedruipen; [*tot*] een spijsoffer den HEERE, [*tot*] eeuwige inzettingen, gestadiglijk.

15. Zij zullen dan het lam, en het spijsoffer, en de olie alle morgens bereiden, [*tot*] een bestendig brandoffer.

16. Alzoo zegt de Heere HEERE: Wanneer de Vorst aan iemand van zijne zonen een geschenk zal geven [*van*] zijne erfenis, dat zullen zijne zonen hebben; het zal hunne bezitting zijn in erfenis.

17. Maar wanneer hij van zijne erfenis een geschenk zal geven aan eenen van zijne knechten, die zal dat hebben tot het vrijjaar toe; dan zal het tot den Vorst wederkeeren; het is immers zijne erfenis; zijne zonen, die zullen het hebben.

18. En de Vorst zal niets nemen van de erfenis des volks, om hen van hunne bezitting te berooven; van zijne bezitting zal hij zijnen zonen erf nalaten, opdat niet mijn volk, een iegelijk uit zijne erfenis, verstrooid worde.

19. Daarna bracht hij mij door den ingang, die aan de zijde der poort was, tot de heilige kameren, den priesteren toe[*behoorende*], die naar het noorden zagen; en zie, aldaar was eene plaats aan beide zijden, naar het westen.

20. En hij zeide tot mij: Dit is de plaats, alwaar de priesters het schuldoffer en het zondoffer zullen koken; [*en*] waar zij het spijsoffer zullen bakken, opdat zij het niet uitbrengen in het buitenste voorhof, om het volk te heiligen.

21. Toen bracht hij mij uit in het buitenste voorhof, en voerde mij om in de vier hoeken des voorhofs; en zie, in elken hoek des voorhofs was een ander voorhofken.

22. In de vier hoeken des voorhofs waren voorhofkens met schoorsteenen, van veertig [*ellen*] de lengte, en dertig de breedte; deze vier hoekhofkens hadden eenerlei maat.

23. En er was rondom in deze een ringmuur, rondom deze vier; en er waren keukens gemaakt beneden [*aan*] de ringmuren rondom.

24. En hij zeide tot mij: Dit zijn de keukens, alwaar de dienaars des Huizes het slachtoffer des volks zullen koken.

HET XLVII KAPITTEL.

Daarna bracht hij mij weder tot de deur van het Huis, en zie, er vloten wateren uit, van onder den dorpel des Huizes naar het oosten; want het voorste deel van het Huis was [*in*] het oosten; en de wateren daalden af van onderen, uit de rechterzijde des Huizes, van het zuiden des altaars.

2. En hij bracht mij uit [*door*] den weg van de noorderpoort, en voerde mij om [*door*] den weg van buiten, tot de buitenpoort, den weg, die naar het oosten ziet; en zie, de wateren sprongen uit de rechterzijde.

3. Als [*nu*] die man [*naar*] het oosten uitging, zoo was er een meetsnoer in zijne hand; en hij mat duizend ellen, en deed mij door de wateren doorgaan, [*en*] de wateren raakten tot aan de enkelen.

4. Toen mat hij [*nog*] duizend [*ellen*], en deed mij door de wateren doorgaan, [*en*] de wateren raakten tot aan de knieën; en hij mat [*nog*] duizend, en deed mij doorgaan, [*en*] de wateren raakten tot aan de lendenen.

5. Voorts mat hij [*nog*] duizend, [*en*] het was eene beek, waar ik niet kon doorgaan; want de wateren waren hoog, wateren waar men door zwemmen moest, eene beek waar men niet kon doorgaan.

6. En hij zeide tot mij: Hebt gij het gezien, menschenkind? Toen voerde

hij mij, en bracht mij weder tot den oever der beek.

7. Als ik wederkeerde, zie, zoo was er aan den oever der beek zeer veel [a]geboomte, van deze en van gene zijde.
a Openb. 22: 2.

8. Toen zeide hij tot mij: Deze wateren vlieten uit naar het voorste Galiléa, en dalen af in het vlakke veld; daarna komen zij in de zee; in de zee uitgebracht zijnde, zoo worden de wateren gezond.

9. Ja het zal geschieden, [*dat*] alle levende ziel, die er wemelt, overal waarhenen eene der twee beken zal komen, leven zal, en er zal zeer veel visch zijn, omdat deze wateren daarhenen zullen gekomen zijn, en zij zullen gezond worden, en het zal leven, alles waarhenen deze beek zal komen.

10. Ook zal het geschieden, dat er visschers aan haar zullen staan, van E'n-gedi aan tot E'n-egláïm toe; er zullen [*plaatsen*] zijn [*tot*] uitspreiding der netten; hun visch zal naar zijnen aard wezen als de visch van de Groote Zee, zeer menigvuldig.

11. Doch hare modderige plaatsen en hare moerassen zullen niet gezond worden; zij zijn tot zout overgegeven.

12. Aan de beek nu, aan haren oever, zal van deze en van gene zijde opgaan allerlei spijsgeboomte, welks blad niet zal afvallen, noch de vrucht daarvan vergaan; in zijne maanden zal het nieuwe vruchten voortbrengen; want zijne wateren die vlieten uit het Heiligdom; en zijne vrucht zal zijn tot spijze, en zijn blad tot [a]heeling.
a Openb. 22: 2.

13. Alzoo zegt de Heere HEERE: Dit zal de landpale zijn, [*naar*] dewelke gij het land ten erve zult nemen, naar de twaalf stammen Israëls: Jozef [*twee*] snoeren.

14. En gij zult dat erven, de een zoowel als de ander; [a][*over*] hetwelk Ik mijne hand heb opgeheven, dat Ik het uwen vaderen zoude geven; en ditzelfde land zal ulieden in erfenis vallen.
a Gen. 12: 7; 17: 8; 26: 3; 28: 13.

15. Dit nu zal de landpale des lands zijn: aan den noorderhoek, van de Groote Zee af, den weg van Héthlon, waar men komt te Zédad;

16. Hámath, Berótha, Sibráïm, dat tusschen de landpale van Damáscus en tusschen de landpale van Hámath is; Házer Hattíchon, dat aan de landpale van Hávran is.

17. Alzoo zal de landpale van de zee af zijn, Házar-E'non, de landpale van Damáscus, en het noorden noordwaarts, en de landpale van Hámath; en [*dat*] zal de noorderhoek zijn.

18. Den oosterhoek nu zult gijlieden meten van tusschen Hávran en van tusschen Damáscus, en van tusschen Gílead, en van tusschen het land Israëls aan den Jordaan, van de landpale af tot de Oostzee toe; en [*dat*] zal de oosterhoek zijn.

19. En den zuiderhoek zuidwaarts, van Thámar af tot aan het twistwater van Kádes, [*voorts*] naar de beek henen, tot aan de Groote Zee; en [*dat*] zal de zuiderhoek zuidwaarts zijn.

20. En den westerhoek, de Groote Zee, van de landpale af tot waar men recht tegenover Hámath komt; dat zal de westerhoek zijn.

21. Dit land nu zult gij ulieden uitdeelen onder de stammen Israëls.

22. Maar het zal geschieden, dat gij het zult doen vallen in erfenis voor ulieden, en voor de vreemdelingen, die in het midden van u verkeeren, die kinderen in het midden van u zullen gewonnen hebben; en zij zullen ulieden zijn, als een inboorling onder de kinderen Israëls; zij zullen met ulieden in erfenis vallen, in het midden der stammen Israëls.

23. Ook zal het geschieden, in den stam, bij denwelken de vreemdeling verkeert, aldaar zult gij [*hem*] zijne erfenis geven, spreekt de Heere HEERE.

HET XLVIII KAPITTEL.

Dit nu zijn de namen der stammen: Van het einde noordwaarts, aan de zijde des wegs van Héthlon, waar men komt te Hámath, Házar-E'nan, de landpale van Damáscus, noordwaarts aan de zijde van Hámath (ook zal hij den ooster- [*en*] westerhoek hebben), [*zal*] Dan één [*snoer hebben*].

2. En aan de landpale van Dan, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Aser één.

3. En aan de landpale van Aser, van

den oosterhoek af tot den westerhoek toe, Naphthali één.
4. En aan de landpale van Naphthali, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Manasse één.
5. En aan de landpale van Manasse, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Ephraïm één.
6. En aan de landpale van Ephraïm, van den oosterhoek af tot den westerhoek toe, Ruben één.
7. En aan de landpale van Ruben, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Juda één.
8. Aan de landpale nu van Juda, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, zal het hefoffer zijn, dat gijlieden zult offeren, vijf en twintig duizend [*meetrieten*] in breedte, en de lengte, als van een der [*andere*] deelen, van den oosterhoek tot den westerhoek toe; en het Heiligdom zal in het midden daarvan zijn.
9. Het hefoffer, dat gijlieden den HEERE zult offeren, zal wezen de lengte van vijf en twintig duizend, en de breedte van tien duizend.
10. En daarin zal het heilig hefoffer zijn voor de priesteren, noordwaarts [*de lengte*] van vijf en twintig duizend, en westwaarts de breedte van tien duizend, en oostwaarts de breedte van tien duizend, en zuidwaarts de lengte van vijf en twintig duizend; en het Heiligdom des HEEREN zal in het midden daarvan zijn.
11. Het zal zijn voor de priesteren, die geheiligd zijn uit de kinderen Zádoks, die mijne wacht hebben waargenomen; die niet gedwaald hebben, als de kinderen Israëls dwaalden; gelijk als de [*andere*] Levieten gedwaald hebben.
12. En het geofferde van het hefoffer des lands zal hunlieden eene heiligheid der heiligheden zijn, aan de landpale der Levieten.
13. Voorts zullen de Levieten tegenover de landpale der priesteren hebben de lengte van vijf en twintig duizend, en de breedte van tien duizend; de gansche lengte zal zijn vijf en twintig duizend, en de breedte tien duizend.
14. En zij zullen daarvan niet verkoopen, en de eerstelingen des lands niet verwisselen, noch overdragen; want het is eene heiligheid den HEERE.
15. Maar de vijf duizend, [*dat is*] hetgene overgelaten is in de breedte, vooraan de vijf en twintig duizend, dat zal onheilig zijn, voor de stad, tot bewoning en tot voorsteden; en de stad zal in het midden daarvan zijn.
16. En dit zullen hare maten zijn: De noorderhoek, vier duizend en vijf honderd [*meetrieten*]; en de zuiderhoek vier duizend en vijf honderd; en van den oosterhoek vier duizend en vijf honderd; en de westerhoek vier duizend en vijf honderd.
17. De voorsteden nu der stad zullen zijn, noordwaarts twee honderd en vijftig, en zuidwaarts twee honderd en vijftig, en oostwaarts twee honderd en vijftig, en westwaarts twee honderd en vijftig.
18. En het overgelatene in de lengte, tegenover het heilig hefoffer, zal zijn tien duizend oostwaarts, en tien duizend westwaarts; en het zal tegenover het heilig hefoffer zijn; en de inkomst daarvan zal wezen tot onderhoud voor degenen, die de stad dienen.
19. En die de stad dienen, zullen haar dienen uit alle stammen Israëls.
20. Het gansche hefoffer zal zijn van vijf en twintig duizend [*meetrieten*], met vijf en twintig duizend; vierkant zult gijlieden het heilig hefoffer offeren, met de bezitting der stad.
21. En het overgelatene zal voor den Vorst zijn, van deze en van gene zijde van het heilig hefoffer en van de bezitting der stad, vooraan de vijf en twintig duizend [*meetrieten*] des hefoffers, tot aan de ooster en wester landpale, vooraan de vijf en twintig duizend aan de wester landpale, tegenover de [*andere*] deelen, [*dat*] zal voor den Vorst zijn; en het heilig hefoffer, en het Heiligdom des huizes, zal in het midden daarvan zijn.
22. Van de bezitting nu der Levieten en van de bezitting der stad af, zijnde in het midden van hetgene dat des Vorsten zal zijn: [*wat*] tusschen de landpale van Juda en tusschen de landpale van Benjamin is, zal des Vorsten zijn.
23. Aangaande voorts het overige der stammen: Van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Benjamin één [*snoer*].

24. En aan de landpale van Benjamin, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Simeon één.
25. En aan de landpale van Simeon, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Issaschar één.
26. En aan de landpale van Issaschar, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Zebulon één.
27. En aan de landpale van Zebulon, van den oosterhoek tot den westerhoek toe, Gad één.
28. Aan de landpale nu van Gad, aan den zuiderhoek zuidwaarts, daar zal de landpale zijn van Thámar af [*naar*] het twistwater van Kádes, [*voorts*] naar de beek henen, tot aan de Groote Zee.
29. Dit is het land, dat gijlieden zult doen vallen in erfenis, voor de stammen Israëls, en dit zullen hunne deelen zijn, spreekt de Heere HEERE.
30. Voorts zullen dit de uitgangen der stad zijn: Van den noorderhoek, vier duizend en vijf honderd maten.
31. En de poorten der stad zullen zijn naar de namen der stammen Israëls; drie poorten noordwaarts: ééne poort van Ruben, ééne poort van Juda, ééne poort van Levi.
32. En aan den oosterhoek, vier duizend en vijf honderd [*maten*], en drie poorten: namelijk, ééne poort van Jozef, ééne poort van Benjamin, ééne poort van Dan.
33. De zuiderhoek ook vier duizend en vijf honderd maten, en drie poorten: ééne poort van Simeon, ééne poort van Issaschar, ééne poort van Zebulon.
34. De westerhoek, vier duizend en vijf honderd; hunne poorten drie: ééne poort van Gad, ééne poort van Aser, ééne poort van Naphthali.
35. Rondom achttien duizend; en de naam der stad zal van [*dien*] dag af zijn: DE HEERE IS ALDAAR.

DE PROFEET

DANIËL.

HET I KAPITTEL.

In het derde jaar des koninkrijks van Jójakim, den koning van Juda, [a]kwam Nebucadnézar, de koning van Bábel, te Jeruzalem, en belegerde het.
a 2 Kon. 24: 2, 3. 2 Kron. 36: 6.
2. En de Heere gaf Jójakim, den koning van Juda, in zijne hand, en een deel der vaten van het Huis Gods; en hij bracht ze [*in*] het land van Sínear, [*in*] het huis zijns gods; en de vaten bracht hij in het schathuis zijns gods.
3. En de koning zeide tot A'spenaz, den overste zijner kamerlingen, dat hij voorbrengen zoude [*eenigen*] uit de kinderen Israëls, te weten, uit het koninklijke zaad, en uit de prinsen;
4. Jongelingen, aan dewelke geen gebrek ware, maar schoon van aanzicht, en vernuftig in alle wijsheid, en ervaren in wetenschap, en kloek van verstand, en in dewelke bekwaamheid

ware, om te staan in des konings paleis; en dat men ze onderweze in de boeken en spraak der Chaldéën.

5. En de koning verordineerde hun, wat men hun dag bij dag geven zoude van de stukken der spijze des konings, en van den wijn zijns dranks, en dat men ze drie jaren [*alzoo*] opvoedde, en dat zij ten einde van deze zouden staan voor het aangezicht des konings.

6. Onder deze nu waren uit de kinderen van Juda, Daniël, Hanánja, Mísaël en Azárja.

7. En de overste der kamerlingen gaf hun [*andere*] namen, en Daniël noemde hij Béltsazar, en Hanánja Sádrach, en Mísaël Mésach, en Azárja Abed-Négo.

8. Daniël nu nam voor in zijn hart, dat hij zich niet zoude ontreinigen met de stukken der spijze des konings, noch met den wijn zijns dranks; daarom verzocht hij van den overste der kamerlingen, dat hij zich niet mocht ontreinigen.

9. En God gaf Daniël genade en barmhartigheid voor het aangezicht van den overste der kamerlingen.

10. Want de overste der kamerlingen zeide tot Daniël: Ik vreeze mijnen heere, den koning, die ulieder spijze en ulieder drank verordineerd heeft; want wanneer zoude hij ulieder aangezichten droeviger zien, dan der jongelingen, die in gelijkheid met ulieden zijn? Alzoo zoudt gij mijn hoofd bij den koning schuldig maken.

11. Toen zeide Daniël tot Mélzar, dien de overste der kamerlingen gesteld had over Daniël, Hanánja, Mísaël en Azárja:

12. Beproef toch uwe knechten tien dagen lang, en men geve ons van het gezaaide te eten, en water te drinken.

13. En men zie voor uw aangezicht onze gedaanten, en de gedaante der jongelingen, die de stukken van de spijze des konings eten; en doe met uwe knechten naar dat gij zien zult.

14. Toen hoorde hij ze in deze zaak, en hij beproefde ze tien dagen.

15. Ten einde nu der tien dagen zag men, dat hunne gedaanten schooner waren, en zij vetter waren van vleesch, dan alle de jongelingen, die de stukken van de spijze des konings aten.

16. Toen geschiedde het, dat Mélzar de stukken hunner spijze wegnam, mitsgaders den wijn huns dranks, en hij gaf hun [*van*] het gezaaide.

17. Deze vier jongelingen nu, dien gaf God wetenschap en verstand in alle boeken, en wijsheid; maar Daniël gaf Hij verstand in allerlei gezichten en droomen.

18. Ten einde nu der dagen, waarvan de koning gezegd had, dat men ze zoude inbrengen, zoo bracht ze de overste der kamerlingen in voor het aangezicht van Nebucadnézar.

19. En de koning sprak met hen, doch er werd uit hen allen niemand gevonden, gelijk Daniël, Hanánja, Mísaël en Azárja; en zij stonden voor het aangezicht des konings.

20. En [*in*] alle zaken van verstandige wijsheid, die de koning hun afvroeg, zoo vond hij ze tien maal boven alle de toovenaars [*en*] sterrenkijkers, die in zijn gansche koninkrijk waren.

21. En Daniël bleef tot het eerste jaar van den koning Córes toe.

HET II KAPITTEL.

In het tweede jaar nu des koninkrijks van Nebucadnézar, droomde Nebucadnézar droomen; daarvan werd zijn geest verslagen, en zijn slaap werd in hem gebroken.

2. Toen zeide de koning, dat men roepen zoude de toovenaars, en de sterrenkijkers, en de guichelaars, en de Chaldéën, om den koning zijne droomen te kennen te geven. Zij nu kwamen, en stonden voor het aangezicht des konings.

3. En de koning zeide tot hen: Ik heb eenen droom gedroomd; en mijn geest is ontsteld, om dien droom te weten.

4. Toen spraken de Chaldéën tot den koning in het Syrisch: O koning, leef in eeuwigheid. Zeg uwen knechten den droom, zoo zullen wij de uitlegging te kennen geven.

5. De koning antwoordde en zeide tot de Chaldéën: De zaak is mij ontgaan. Indien gij mij den droom en zijne uitlegging niet bekend maakt, [a]gij zult in stukken gehouwen worden, en uwe huizen zullen tot eenen drekhoop gemaakt worden.

a Dan. 3: 29.

6. Maar indien gijlieden den droom en zijne uitlegging te kennen geeft, zoo zult gij geschenken en gaven en groote eere van mij ontvangen; daarom geeft mij den droom en zijne uitlegging te kennen.

7. Zij antwoordden ten tweeden male, en zeiden: De koning zegge zijnen knechten den droom, dan zullen wij de uitlegging te kennen geven.

8. De koning antwoordde en zeide: Ik weet vastelijk, dat gijlieden den tijd uitkoopt, dewijl gij ziet, dat de zaak mij ontgaan is.

9. Indien gijlieden mij dien droom niet te kennen geeft, ulieder vonnis is éénerlei; daarom hebt gij een leugenachtig en verdicht woord bereid, [*om het*] voor mij te zeggen, totdat de tijd verandere. Daarom zegt mij den droom, dan zal ik weten, dat gij mij zijne uitlegging zult te kunnen geven.

10. De Chaldéën antwoordden voor den koning, en zeiden: Er is geen mensch op den aardbodem, die des konings woord zoude kunnen te kennen geven. Daarom is er geen koning, groote of heerscher, die zulk eene zaak begeerd heeft van eenigen toovenaar, of sterrenkijker, of Chaldéër.

11. Want de zaak, die de koning begeert, is te zwaar; en er is niemand anders, die ze voor den koning te kennen [*kan*] geven, dan de goden, welker woning bij het vleesch niet is.

12. Daarom werd de koning toornig en zeer verbolgen, en zeide, dat men alle de wijzen te Bábel zoude ombrengen.

13. Die wet dan ging uit, en de wijzen werden gedood; men zocht ook Daniël en zijne metgezellen, om gedood te worden.

14. Toen bracht Daniël eenen raad en oordeel in, aan A'rioch, den overste der trawanten des konings, die uitgetogen was, om de wijzen van Bábel te dooden.

15. Hij antwoordde en zeide tot A'rioch, den bevelhebber des konings: Waarom zoude de wet van 's konings wege [*zoo*] verhaast worden? Toen gaf A'rioch aan Daniël de zaak te kennen.

16. En Daniël ging in, en verzocht van den koning, dat hij hem eenen bestemden tijd wilde geven, dat hij den koning de uitlegging te kennen gave.

17. Toen ging Daniël naar zijn huis, en hij gaf de zaak aan zijne metgezellen, Hanánja, Mísaël en Azárja, te kennen:

18. Opdat zij van den God des hemels barmhartigheden verzochten over deze verborgenheid, dat Daniël en zijne metgezellen met de overige wijzen van Bábel niet omkwamen.

19. Toen werd aan Daniël in een nachtgezicht de verborgenheid geopenbaard. Toen loofde Daniël den God des hemels.

20. Daniël antwoordde en zeide: De naam Gods zij geloofd van eeuwigheid tot in eeuwigheid, want zijne is de wijsheid en de kracht.

21. Want Hij verandert de tijden en stonden; Hij zet de koningen af, en Hij bevestigt de koningen; Hij geeft den wijzen wijsheid, en wetenschap dengenen die verstand hebben.

22. Hij [a]openbaart diepe en verborgene dingen; Hij weet, wat in het duister is, want het licht woont bij Hem.

[a] Job 32: 8.

23. Ik dank en ik loof U, o God mijner vaderen, omdat Gij mij wijsheid en kracht gegeven hebt, en mij nu bekend gemaakt hebt, wat wij van U verzocht hebben, want Gij hebt ons des konings zaak bekend gemaakt.

24. Daarom ging Daniël in tot A'rioch, dien de koning gesteld had om de wijzen van Bábel om te brengen; hij ging henen en zeide aldus tot hem: Breng de wijzen van Bábel niet om; [*maar*] breng mij in voor den koning, en ik zal den koning de uitlegging te kennen geven.

25. Toen bracht A'rioch met haaste Daniël in voor den koning, en hij sprak alzoo tot hem: Ik heb eenen man van de gevankelijk weggevoerden van Juda gevonden, die den koning de uitlegging zal bekend maken.

26. De koning antwoordde en zeide tot Daniël, wiens naam Béltsazar was: Zijt gij machtig, mij bekend te maken den droom, dien ik gezien heb, en zijne uitlegging?

27. Daniël antwoordde voor den koning, en zeide: De verborgenheid, die de koning eischt, kunnen de wijzen, de

sterrenkijkers, de toovenaars, [*en*] de waarzeggers den koning niet te kennen geven;

28. Maar er is een God in den hemel, die verborgenheden openbaart; die heeft den koning Nebucadnézar bekend gemaakt, wat er geschieden zal in het laatste der dagen. Uw droom, en de gezichten uws hoofds op uw leger, zijn deze:

29. Gij, o koning, op uw leger zijnde, klommen uwe gedachten op, wat hierna geschieden zoude; en Hij, die verborgene dingen openbaart, heeft u te kennen gegeven wat er geschieden zal.

30. Mij nu, mij is de verborgenheid geopenbaard, niet door de wijsheid, die in mij zijn zoude boven alle levenden; maar daarom, opdat men den koning de uitlegging zoude bekend maken, en opdat gij de gedachten uws harten zoudt weten.

31. Gij, o koning, zaagt, en zie, er was een groot beeld (dit beeld was treffelijk, en zijn glans was uitnemend), staande tegen u over; en zijne gedaante was schrikkelijk.

32. Het hoofd van dit beeld was van goed goud; zijne borst en zijne armen van zilver; zijn buik en zijne dijen van koper;

33. Zijne schenkelen van ijzer; zijne voeten eensdeels van ijzer, en eensdeels van leem.

34. [*Dit*] zaagt gij, totdat er een steen afgehouwen werd zonder handen; die sloeg dat beeld aan zijne voeten van ijzer en leem, en vermaalde ze.

35. Toen werden te zamen vermaald het ijzer, leem, koper, zilver en goud, en zij werden gelijk kaf van de dorschvloeren des zomers, en de wind nam ze weg, en er werd geene plaats voor hen gevonden; maar de steen, die het beeld geslagen heeft, werd tot eenen grooten berg, alzoo dat hij de geheele aarde vervulde.

36. Dit is de droom; zijne uitlegging nu zullen wij voor den koning zeggen.

37. Gij, o koning, zijt een koning der koningen, want de God des hemels heeft u een koninkrijk, macht, en sterkte, en eere gegeven;

38. En overal, waar menschenkinderen wonen, heeft Hij de beesten des velds en de vogelen des hemels in uwe hand gegeven, en Hij heeft u gesteld tot een heerscher over alle deze. Gij zijt dat gouden hoofd.

39. En na u zal een ander koninkrijk opstaan, lager dan het uwe; daarna een ander, het derde koninkrijk, van koper, hetwelk heerschen zal over de geheele aarde.

40. En het vierde koninkrijk zal hard zijn, gelijk ijzer; aangezien het ijzer alles vermaalt en verzwakt; gelijk nu het ijzer, dat zulks alles verbreekt, [*alzoo*] zal het vermalen en verbreken.

41. En dat gij gezien hebt de voeten en de teenen, ten deele van pottenbakkersleem, en ten deele van ijzer, dat zal een gedeeld koninkrijk zijn; doch daar zal van des ijzers vastigheid in zijn, ten welken aanzien gij gezien hebt ijzer, vermengd met modderig leem;

42. En de teenen der voeten, ten deele ijzer, en ten deele leem; dat koninkrijk zal ten deele hard zijn, en ten deele broos.

43. En dat gij gezien hebt ijzer vermengd met modderig leem, zij zullen zich [*wel*] door menschelijk zaad vermengen, maar zij zullen de een aan den ander niet hechten, gelijk als zich ijzer met leem niet vermengt.

44. Doch in de dagen van die koningen zal de God des hemels een koninkrijk verwekken, [a]dat in der eeuwigheid niet zal verstoord worden; en dat koninkrijk zal aan geen ander volk overgelaten worden; het zal alle die koninkrijken vermalen, en te niete doen, maar zelf zal het in alle eeuwigheid bestaan.

a Dan. 4: 3, 34; 6: 27; 7: 14, 27. Micha 4: 7. Luc. 1: 33.

45. Daarom hebt gij gezien, dat uit den berg een steen zonder handen afgehouwen is geworden, die het ijzer, koper, leem, zilver en goud vermaalde. De groote God heeft den koning bekend gemaakt, wat hierna geschieden zal. De droom nu is gewis, en zijne uitlegging is zeker.

46. Toen viel de koning Nebucadnézar op zijn aangezicht, en aanbad Daniël; en hij zeide, dat men hem [*met*] spijsoffer en liefelijk reukwerk een drankoffer doen zoude.

47. De koning antwoordde Daniël en zeide: Het is de waarheid, dat ulieder God een God der goden is, en een Heere der koningen, en die de verborgenheden openbaart, dewijl gij deze verborgenheid hebt kunnen openbaren.

48. Toen maakte de koning Daniël groot, en hij gaf hem vele groote geschenken, en hij stelde hem tot een heerscher over het gansche landschap van Bábel, en eenen overste der overheden over alle de wijzen van Bábel.

49. Toen verzocht Daniël van den koning; en hij stelde Sádrach, Mésach en Abed-Négo over de bediening van het landschap van Bábel; maar Daniël [*bleef*] aan de poorte des konings.

HET III KAPITTEL.

De koning Nebucadnézar maakte een beeld van goud, welks hoogte was zestig ellen, zijne breedte zes ellen; hij richtte het op in het dal Dúra, in het landschap van Bábel.

2. En de koning Nebucadnézar zond henen, om te verzamelen de stadhouders, de overheden en de landvoogden, de wethouders, de schatmeesters, de raadsheeren, de ambtlieden, en alle de heerschappers der landschappen, dat zij komen zouden tot de inwijding van het beeld, hetwelk de koning Nebucadnézar had opgericht.

3. Toen verzamelden zich de stadhouders, de overheden, de landvoogden, de wethouders, de schatmeesters, de raadsheeren, de ambtlieden, en alle de heerschappers der landschappen, tot inwijding van het beeld, hetwelk de koning Nebucadnézar had opgericht; en zij stonden voor het beeld, dat Nebucadnézar opgericht had.

4. En een heraut riep met kracht: Men zegt u aan, gij volkeren, gij natiën, en tongen:

5. Ten tijde als gij hooren zult het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der psalteren, des accoordgezangs, en allerlei soorten van muziek, zoo zult gijlieden nedervallen, en aanbidden het gouden beeld, hetwelk de koning Nebucadnézar heeft opgricht;

6. En wie niet nedervalt en aanbidt, die zal te dierzelfder ure in het midden van den oven des brandenden vuurs geworpen worden.

7. Daarom te dien tijde als alle die volkeren hoorden het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der psalteren, en allerlei soorten der muziek, alle volkeren, natiën en tongen, nedervallende, aanbaden het gouden beeld, hetwelk de koning Nebucadnézar had opgericht.

8. Daarom naderden even ten zelfden tijde Chaldeeuwsche mannen, die de Joden openlijk beschuldigden;

9. Zij antwoordden en zeiden tot den koning Nebucadnézar: O koning, leef in der eeuwigheid.

10. Gij, o koning, hebt een bevel gegeven, dat alle menschen, die hooren zouden het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der psalteren, en des accoordgezangs, en allerlei soorten van muziek, nedervallen, en het gouden beeld aanbidden zouden;

11. En wie niet nederviel, en aanbad, die zoude in het midden van den oven des brandenden vuurs geworpen worden.

12. Er zijn Joodsche mannen, die gij over de bediening van het landschap van Bábel gesteld hebt, Sádrach, Mésach en Abed-Négo; deze mannen hebben, o koning, op u geen acht gesteld; uwe goden eeren zij niet, en zij bidden het gouden beeld niet aan, hetwelk gij opgericht hebt.

13. Toen zeide Nebucadnézar in toorn en grimmigheid, dat men Sádrach, Mésach en Abed-Négo voorbrengen zoude; toen werden die mannen voor den koning gebracht.

14. Nebucadnézar antwoordde en zeide tot hen: Is het met opzet, Sádrach, Mésach en Abed-Négo, dat gijlieden mijne goden niet eert, en het gouden beeld, dat ik opgericht heb, niet aanbidt?

15. Nu dan, zoo gijlieden gereed zijt, dat gij ten tijde als gij hooren zult het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der psalteren, en des accoordgezangs, en allerlei soort der muziek, nedervalt, en aanbidt het beeld, dat ik gemaakt heb, [*zoo is het wel;*] maar zoo gijlieden het niet aanbidt, ter zelfder ure zult gijlieden geworpen worden in het midden van den

oven des brandenden vuurs; en wie is de God, die ulieden uit mijne handen verlossen zoude?

16. Sádrach, Mésach en Abed-Négo antwoordden, en zeiden tot den koning Nebucadnézar: Wij hebben niet noodig u op deze zaak te antwoorden.

17. Zal het zoo zijn, onze God, dien wij eeren, is machtig ons te verlossen uit den oven des brandenden vuurs, en Hij zal [*ons*] uit uwe hand, o koning, verlossen.

18. Maar zoo niet, u zij bekend, o koning, dat wij uwe goden niet zullen eeren, noch het gouden beeld, dat gij hebt opgericht, zullen aanbidden.

19. Toen werd Nebucadnézar vol grimmigheid, en de gedaante zijns aangezichts veranderde tegen Sádrach, Mésach en Abed-Négo. Hij antwoordde en zeide, dat men den oven zeven maal meer heet maken zoude, dan men dien placht heet te maken.

20. En tot de sterkste mannen van kracht, die in zijn heir waren, zeide hij, dat zij Sádrach, Mésach en Abed-Négo binden zouden, om te werpen in den oven des brandenden vuurs.

21. Toen werden die mannen gebonden in hunne mantels, hunne broeken, en hunne hoeden, en hunne [*andere*] kleederen, en zij wierpen ze in het midden van den oven des brandenden vuurs.

22. Daarom dan, dewijl het woord des konings aandreef, en de oven zeer heet was, zoo hebben de vonken des vuurs die mannen, die Sádrach, Mésach en Abed-Négo opgeheven hadden, gedood.

23. Maar [*als*] die drie mannen, Sádrach, Mésach en Abed-Négo, in het midden van den oven des brandenden vuurs, gebonden zijnde, gevallen waren,

24. Toen ontzette zich de koning Nebucadnézar, en hij stond op in der haast, antwoordde en zeide tot zijne raadsheeren: Hebben wij niet drie mannen in het midden des vuurs, gebonden zijnde, geworpen? Zij antwoordden en zeiden tot den koning: Het is gewis, o koning.

25. Hij antwoordde en zeide: Zie, ik zie vier mannen los wandelende in het midden des vuurs, en er is geen verderf aan hen; en de gedaante des vierden is gelijk eens zoons der goden.

26. Toen naderde Nebucadnézar tot de deur van den oven des brandenden vuurs, antwoordde en sprak: Gij Sádrach, Mésach en Abed-Négo, gij knechten des allerhoogsten Gods, gaat uit en komt hier. Toen gingen Sádrach, Mésach en Abed-Négo uit het midden des vuurs.

27. Toen vergaderden de stadhouders, de overheden, en landvoogden, en de raadsheeren des konings, deze mannen beziende, omdat het vuur over hunne lichamen niet geheerscht had, en dat het haar huns hoofds niet verbrand was, en hunne mantels niet veranderd waren, ja dat de reuke des vuurs daardoor niet gegaan was.

28. Nebucadnézar antwoordde en zeide: Geloofd zij de God van Sádrach, Mésach en Abed-Négo, die zijnen engel gezonden, en zijne knechten verlost heeft, die op Hem vertrouwd hebben, en des konings woord veranderd, en hunne lichamen overgegeven hebben, opdat zij geenen god eerden noch aanbaden, dan hunnen God.

29. Daarom wordt van mij een bevel gegeven, dat alle volk, natie en tong, die lastering spreekt tegen den God van Sádrach, Mésach en Abed-Négo, [a]in stukken gehouwen worde, en zijn huis tot een drekhoop gesteld worde; want er is geen ander God, die alzoo verlossen kan. *a* Dan. 2: 5.

30. Toen maakte de koning Sádrach, Mésach en Abed-Négo voorspoedig in het landschap van Bábel

HET IV KAPITTEL.

De koning Nebucadnézar aan alle volken, natiën en tongen, die op den ganschen aardbodem wonen: Uw vrede worde vermenigvuldigd.

2. Het behaagt mij, te verkondigen de teekenen en wonderen, die de allerhoogste God aan mij gedaan heeft.

3. Hoe groot zijn zijne teekenen, en hoe machtig zijne wonderen! [a]Zijn rijk is een eeuwig rijk, en zijne heerschappij is van geslachte tot geslachte. *a* Ps. 93: 1. 2. Dan. 6: 27.

4. Ik Nebucadnézar, gerust zijnde in

mijn huis, en in mijn paleis groenende,
5. Zag eenen droom, die mij vervaard maakte, en de gedachten, die ik op mijn bed had, en de gezichten mijns hoofds beroerden mij.
6. Daarom is er een bevel van mij gesteld, dat men voor mij zoude inbrengen alle de wijzen van Bábel, opdat zij mij de uitlegging van dien droom zouden bekend maken.
7. Toen kwamen in de toovenaars, de sterrenkijkers, de Chaldéën en de waarzeggers; en ik zeide den droom voor hen, maar zij maakten mij zijne uitlegging niet bekend;
8. Totdat ten laatste Daniël voor mij inkwam, wiens naam Béltsazar is, naar den naam mijns gods, in wien ook de geest der heilige Goden is; en ik vertelde den droom voor hem, [*zeggende:*]
9. Béltsazar, gij overste der toovenaars, dewijl ik weet, dat de geest der heilige Goden in u is, en geene verborgenheid u zwaar is, zoo zeg de gezichten mijns drooms, dien ik gezien heb, te weten zijne uitlegging.
10. De gezichten nu mijns hoofds op mijn leger waren [*deze*]: Ik zag, en zie, er was een boom in het midden der aarde, en zijne hoogte was groot.
11. De boom werd groot en sterk, en zijne hoogte reikte aan den hemel, en hij werd gezien tot aan het einde der gansche aarde.
12. Zijn loof was schoon en zijne vruchten vele, en er was spijze aan hem voor allen; onder hem vond het gedierte des velds schaduw, en de vogelen des hemels woonden in zijne takken, en alle vleesch werd daarvan gevoed.
13. Ik zag [*voorts*] in de gezichten mijns hoofds, op mijn leger; en zie, een wachter, namelijk een heilige, kwam af van den hemel,
14. Roepende met kracht, en aldus zeggende: Houwt dien boom af, en kapt zijne takken af, stroopt zijn loof af, en verstrooit zijne vruchten, dat de dieren van onder hem wegzwerven, en de vogelen van zijne takken.
15. Doch laat den stam [*met*] zijne wortelen in de aarde, en met eenen ijzeren en koperen band in het teere gras des velds; en laat hem in den dauw des hemels nat gemaakt worden, en zijn deel zij met het gedierte in het kruid der aarde.
16. Zijn hart worde veranderd, dat het geens menschen [*hart*] meer zij, en hem worde eens beesten hart gegeven, en laat zeven tijden over hem voorbijgaan.
17. Deze zaak is in het besluit der wachters, en deze begeerte is in het woord der heiligen; opdat de levenden bekennen, dat de Allerhoogste heerschappij heeft over de koninkrijken der menschen, en geeft ze aan wien Hij wil, ja zet daarover den laagste onder de menschen.
18. Dezen droom heb ik, koning Nebucadnézar, gezien; gij nu, Béltsazar, zeg de uitlegging van dien, dewijl alle de wijzen mijns koninkrijks mij de uitlegging niet hebben kunnen bekend maken; maar gij kunt wel, dewijl de geest der heilige Goden in u is.
19. Toen ontzette zich Daniël, wiens naam Béltsazar is, bij een uur lang, en zijne gedachten beroerden hem. De koning antwoordde en zeide: Béltsazar, laat u den droom en zijne uitlegging niet beroeren. Béltsazar antwoordde en zeide: Mijn heere, de droom [*wedervare*] uwen hateren, en zijne uitlegging uwen wederpartijders.
20. De boom, dien gij gezien hebt, die groot en sterk geworden was, en wiens hoogte tot aan den hemel reikte, en die over het gansche aardrijk gezien werd;
21. En wiens loof schoon, en wiens vruchten vele waren, en waar spijze aan was voor allen, onder wien het gedierte des velds woonde, en in wiens takken de vogelen des hemels nestelden;
22. Dat zijt gij, o koning, die groot en sterk zijt geworden; want uwe grootheid is zoo gewassen, dat zij reikt aan den hemel, en uwe heerschappij aan het einde des aardrijks.
23. Dat nu de koning eenen wachter, namelijk eenen heilige, gezien heeft, van den hemel afkomende, die zeide: Houwt dezen boom af, en verderft hem, doch laat den stam [*met*] zijne wortelen in de aarde, en met eenen ijzeren en

koperen band in het teere gras des velds, en in den dauw des hemels nat gemaakt worden, en dat zijn deel zij met het gedierte des velds, totdat er zeven tijden over hem voorbijgaan;

24. Dit is de beduiding, o koning, en dit is een besluit des Allerhoogsten, hetwelk over mijnen heere den koning komen zal:

25. Te weten [a]men zal u van de menschen verstooten, en met het gedierte des velds zal uwe woning zijn, en men zal u kruid, als den runderen, te smaken geven, en gij zult van den dauw des hemels nat gemaakt worden; en er zullen zeven tijden over u voorbijgaan; totdat gij bekent, dat de Allerhoogste heerschappij heeft over de koninkrijken der menschen, en ze geeft wien Hij wil. *a* Dan. 5: 20, enz.

26. Dat er ook gezegd is, dat men den stam [*met*] de wortelen van dien boom laten zoude: uw koninkrijk zal u bestendig zijn, nadat gij zult bekend hebben, dat de Hemel heerscht.

27. Daarom, o koning, laat mijn raad u behagen, en breek uwe zonden af door gerechtigheid, en uwe ongerechtigheden door genade te bewijzen aan de ellendigen, of er verlenging van uwen vrede mocht wezen.

28. Dit alles overkwam den koning Nebucadnézar.

29. [*Want*] op het einde van twaalf maanden, [*toen*] hij op het koninklijke paleis van Bábel was wandelende,

30. Sprak de koning, en zeide: Is dit niet het groote Bábel, dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks, door de sterkte mijner macht, en ter eere mijner heerlijkheid?

31. Dit woord nog zijnde in des konings mond, viel er eene stemme uit den hemel: U, o koning Nebucadnézar, wordt gezegd: Het koninkrijk is van u gegaan;

32. En men zal u van de menschen verstooten, en uwe woning zal bij de beesten des velds zijn; men zal u gras te smaken geven, als den runderen, en er zullen zeven tijden over u voorbijgaan; totdat gij bekent, dat de Allerhoogste over de koninkrijken der menschen heerschappij heeft, en dat Hij ze geeft aan wien Hij wil.

33. Ter zelfder ure werd dat woord volbracht over Nebucadnézar; want hij werd uit de menschen verstooten, en hij at gras als de runderen, en zijn lichaam werd van den dauw des hemels nat gemaakt, totdat zijn haar wies als der arenden [*vederen*], en zijne nagelen als der vogelen.

34. Ten einde dezer dagen nu hief ik, Nebucadnézar, mijne oogen op ten hemel, want mijn verstand kwam weder in mij; en ik loofde den Allerhoogste, en ik prees en verheerlijkte den Eeuwiglevende, omdat zijne heerschappij is eene eeuwige heerschappij, en zijn koninkrijk is van geslachte tot geslachte;

35. En alle de inwoners der aarde zijn als niets geacht, en Hij doet naar zijnen wil met het heir des hemels en de inwoners der aarde, en er is niemand, die zijne hand afslaan, of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?

36. Ten zelfden tijde kwam mijn verstand weder in mij; ook kwam de heerlijkheid mijns koninkrijks, mijne majesteit en mijn glans weder op mij; en mijne raadsheeren en mijne geweldigen zochten mij, en ik werd in mijn koninkrijk bevestigd; en mij werd grooter heerlijkheid toegevoegd.

37. Nu prijs ik, Nebucadnézar, en verhoog, en verheerlijk den Koning des hemels, omdat alle zijne werken waarheid, en zijne paden gerichten zijn; en Hij is machtig te vernederen degenen, die in hoogmoed wandelen.

HET V KAPITTEL.

De koning Bélsazar maakte eenen grooten maaltijd voor zijne duizend geweldigen; en hij dronk wijn voor die duizend.

2. Als Bélsazar den wijn geproefd had, zeide hij, dat men de gouden en zilveren vaten voorbrengen zoude, die zijn vader Nebucadnézar uit den Tempel, die te Jeruzalem geweest was, weggevoerd had; opdat de koning, en zijne geweldigen, zijne vrouwen en zijne bijwijven daaruit dronken.

3. Toen bracht men de gouden vaten voor, die men uit den Tempel van het Huis Gods, die te Jeruzalem geweest was, weggevoerd had; en de koning,

en zijne geweldigen, zijne vrouwen en zijne bijwijven dronken daaruit.

4. Zij dronken den wijn, en prezen de gouden, en de zilveren, de koperen, de ijzeren, de houten en de steenen goden.

5. Ter zelfder ure kwamen er vingeren van eens menschen hand te voorschijn, die schreven tegenover den kandelaar, op de kalk van den wand van het koninklijke paleis; en de koning zag het deel der hand, die daar schreef.

6. Toen veranderde zich de glans des konings, en zijne gedachten verschrikten hem; en de banden zijner lendenen werden los, en zijne knieën stieten tegen malkanderen aan.

7. [*Zoodat*] de koning met kracht riep, dat men de sterrenkijkers, de Chaldéën en de waarzeggers inbrengen zoude; [*en*] de koning antwoordde en zeide tot de wijzen van Bábel: Alle man, die dit schrift lezen, en zijne uitlegging mij te kennen zal geven, die zal met purper gekleed worden, met eene gouden keten om zijnen hals, en hij zal de derde heerscher in dit koninkrijk zijn.

8. Toen kwamen alle de wijzen des konings in; maar zij konden dit schrift niet lezen, noch den koning zijne uitlegging bekend maken.

9. Toen verschrikte de koning Bélsazar zeer, en zijn glans werd aan hem veranderd, en zijne geweldigen werden verbaasd.

10. Om deze woorden des konings en zijner geweldigen, ging de koningin in het huis des maaltijds. De koningin sprak en zeide: O koning, leef in eeuwigheid. Laat u uwe gedachten niet verschrikken, en uw glans niet veranderd worden.

11. Er is een man in uw koninkrijk, in wien de geest der heilige Goden is, want [a]in de dagen uws vaders is bij hem gevonden licht, en verstand, en wijsheid, gelijk de wijsheid der Goden is. Daarom stelde hem de koning Nebucadnézar, uw vader, tot een overste der toovenaars, der sterrenkijkers, der Chaldéën [*en*] der waarzeggers; uw vader, o koning;

12. Omdat een voortreffelijke geest, en wetenschap, en verstand van eenen die droomen uitlegt, en van de aanwijzing van raadselen, en van eenen die knoopen ontbindt, gevonden werd in hem, in Daniël, dien de koning den naam Béltsazar gaf. Laat nu Daniël geroepen worden; die zal de uitlegging te kennen geven.

13. Toen werd Daniël voor den koning ingebracht. De koning antwoordde en zeide tot Daniël: Zijt gij die Daniël, een uit de gevankelijk weggevoerden van Juda, die de koning, mijn vader, uit Juda gebracht heeft?

14. Ik heb toch van u gehoord, dat de geest der Goden in u is, en dat er licht, en verstand, en voortreffelijke wijsheid in u gevonden wordt.

15. Nu, zoo zijn voor mij ingebracht de wijzen [*en*] de sterrenkijkers, om dit schrift te lezen, en zijne uitlegging mij bekend te maken; maar zij kunnen de uitlegging dezer woorden niet te kennen geven.

16. Doch van u heb ik gehoord, dat gij uitleggingen kunt geven, en knoopen ontbinden. Nu, indien gij dit schrift zult kunnen lezen, en zijne uitlegging mij bekend maken, gij zult met purper bekleed worden, met eene gouden keten om uwen hals, en gij zult de derde heerscher in dit koninkrijk zijn.

17. Toen antwoordde Daniël, en zeide voor den koning: Heb uwe gaven voor uzelven, en geef uwe vereeringen aan een ander; ik zal nochtans het schrift voor den koning lezen, en de uitlegging zal ik hem bekend maken.

18. Wat u aangaat, o koning, de allerhoogste God heeft uwen vader Nebucadnézar het koninkrijk, en grootheid, en eere, en heerlijkheid gegeven;

19. En vanwege de grootheid, die Hij hem gegeven had, beefden en sidderden alle volkeren, natiën en tongen voor hem. Dien hij wilde, doodde hij, en dien hij wilde, behield hij in het leven, en dien hij wilde, verhoogde hij, en dien hij wilde, vernederde hij.

20. Maar toen zich zijn hart verhief, en zijn geest verstijfd werd ter hoovaardij, werd hij van den troon zijns koninkrijks afgestooten, en men nam de eere van hem weg.

21. [a]En hij werd van de kinderen der menschen verstooten, en zijn hart werd den beesten gelijk gemaakt, en zijne woning was bij de woudezelen;

men gaf hem gras te smaken gelijk den runderen, en zijn lichaam werd van den dauw des hemels nat gemaakt; totdat hij bekende, dat God, de Allerhoogste, heerscher is over de koninkrijken der menschen, en daarover stelt, wien Hij wil. *a* Dan. 4: 25.

22. En gij, Bélsazar zijn zoon, hebt uw hart niet vernederd, alhoewel gij dit alles wel geweten hebt.

23. Maar gij hebt u verheven tegen den Heere des hemels, en men heeft de vaten van zijn Huis voor u gebracht, en gij, en uwe geweldigen, uwe vrouwen, en uwe bijwijven, hebben wijn daaruit gedronken, en de goden van zilver en goud, koper, ijzer, hout en steen, die niet zien, noch hooren, noch weten, hebt gij geprezen; maar dien God, in wiens hand uw adem is, en bij wien alle uwe paden zijn, hebt gij niet verheerlijkt.

24. Toen is dat deel der hand van Hem gezonden, en dit schrift geteekend geworden.

25. Dit nu is het schrift, dat er geteekend is: MENÉ, MENÉ, TEKEL, UPHARSIN.

26. Dit is de uitlegging dezer woorden: MENÉ; God heeft uw koninkrijk geteld, en Hij heeft het voleind.

27. TEKÉL; gij zijt in weegschalen gewogen, en gij zijt te licht bevonden.

28. PERÉS; uw koninkrijk is verdeeld, en het is den Meden en den Perzen gegeven.

29. Toen beval Bélsazar, en zij bekleedden Daniël met purper, met eene gouden keten om zijnen hals, en zij riepen overluid van hem, dat hij de derde heerscher in dat koninkrijk was.

30. In dienzelfden nacht werd Bélsazar, der Chaldéën koning, gedood.

HET VI KAPITTEL.

Darius de Meder nu, ontving het koninkrijk, omtrent twee en zestig jaren oud zijnde.

2. [*En*] het dacht Darius goed, dat hij over het koninkrijk stelde honderd en twintig stadhouders, die over het gansche koninkrijk zijn zouden;

3. En over deze drie vorsten, van dewelke Daniël de eerste zijn zoude; denwelken die stadhouders zelven zouden rekenschap geven, opdat de koning geene schade leed.

4. Toen overtrof deze Daniël die vorsten en die stadhouders, daarom, dat een voortreffelijker geest in hem was; en de koning dacht hem te stellen over het geheele koninkrijk.

5. Toen zochten de vorsten en de stadhouders gelegenheid te vinden tegen Daniël vanwege het koninkrijk; maar zij konden geene gelegenheid noch misdaad vinden, dewijl hij getrouw was, en geen vergrijp noch misdaad in hem gevonden werd.

6. Toen zeiden die mannen: Wij zullen tegen dezen Daniël geene gelegenheid vinden, tenzij dat wij tegen hem [*iets*] vinden in de wet zijns Gods.

7. Zoo kwamen deze vorsten en de stadhouders met hoopen tot den koning, en zeiden aldus tot hem: O koning Darius, leef in eeuwigheid.

8. Alle de vorsten des rijks, de overheden en stadhouders, de raadsheeren en landvoogden, hebben beraadslaagd eene koninklijke ordonnantie te stellen, en een sterk gebod te maken, dat al wie in dertig dagen een verzoek doen zal van eenigen God of mensch, behalve van u, o koning, die zal in den kuil der leeuwen geworpen worden.

9. Nu, o koning, gij zult een gebod bevestigen, en een schrift teekenen, dat niet veranderd worde, *a*naar de wet der Meden en der Perzen, die niet mag wederroepen worden. *a* Esth. 1: 19; 8: 8.

10. Daarom teekende de koning Darius dat schrift en gebod.

11. Toen nu Daniël verstond, dat dit schrift geteekend was, ging hij in zijn huis (hij nu had in zijne opperzaal opene vensters *a*tegen Jeruzalem aan), en hij knielde *b*drie tijden 's daags op zijne knieën, en hij bad, en deed belijdenis voor zijnen God, ganschelijk gelijk hij vóór dezen gedaan had.

a 1. Kon. 8: 44. *b* Ps. 55: 18.

12. Toen kwamen die mannen met hoopen, en zij vonden Daniël biddende en smeekende voor zijnen God.

13. Toen kwamen zij nader, en spraken voor den koning van het gebod des konings: Hebt gij niet een gebod geteekend, dat alle man, die in dertig dagen van eenigen God of mensch [*iets*] verzoeken zoude, behalve van u, o ko-

ning, in den kuil der leeuwen zoude geworpen worden? De koning antwoordde en zeide: Het is eene vaste rede, naar de wet der Meden en Perzen, die niet mag wederroepen worden.

14. Toen antwoordden zij, en zeiden voor den koning: Daniël, een van de gevankelijk weggevoerden uit Juda, heeft, o koning, op u geen acht gesteld, noch op het gebod, dat gij geteekend hebt; maar hij bidt op drie tijden 's daags zijn gebed.

15. Toen de koning deze rede hoorde, was hij zeer bedroefd bij zichzelven, en hij stelde het hart op Daniël, om hem te verlossen; ja tot den ondergang der zon toe bemoeide hij zich, om hem te redden.

16. Toen kwamen die mannen met hoopen tot den koning, en zij zeiden tot den koning: Weet, o koning, dat der Meden en der Perzen wet is, dat geen gebod noch ordonnantie, die de koning verordend heeft, mag veranderd worden.

17. Toen beval de koning, en zij brachten Daniël voor, en wierpen [*hem*] in den kuil der leeuwen; [*en*] de koning antwoordde en zeide tot Daniël: Uw God, dien gij geduriglijk eert, die verlosse u.

18. En er werd een steen gebracht, en op den mond des kuils gelegd; en de koning verzegelde dien met zijnen ring, en met den ring zijner geweldigen, opdat de wil aangaande Daniël niet zoude veranderd worden.

19. Toen ging de koning naar zijn paleis, en overnachtte nuchteren, en liet geen vreugdespel voor zich brengen; en zijn slaap week verre van hem.

20. Toen stond de koning in den vroegen morgenstond met het licht op, en hij ging met haaste henen tot den kuil der leeuwen.

21. Als hij nu tot den kuil genaderd was, riep hij tot Daniël met eene droeve stemme. De koning antwoordde en zeide tot Daniël: O Daniël, gij knecht des levenden Gods, heeft ook uw God, dien gij geduriglijk eert, u van de leeuwen kunnen verlossen?

22. Toen sprak Daniël tot den koning: O koning, leef in eeuwigheid.

23. Mijn God heeft zijnen engel gezonden, en Hij heeft den muil der leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigd hebben, omdat voor Hem onschuld in mij gevonden is; ook heb ik, o koning, tegen u geene misdaad gedaan.

24. Toen werd de koning bij zichzelven zeer vroolijk, en zeide, dat men Daniël uit den kuil trekken zoude. Toen Daniël uit den kuil opgetrokken was, zoo werd er geene schade aan hem gevonden, dewijl hij in zijnen God geloofd had.

25. Toen beval de koning, en zij brachten die mannen voor, die Daniël overluid beschuldigd hadden, en zij wierpen in den kuil der leeuwen, hen, hunne kinderen en hunne vrouwen; en zij kwamen niet op den grond des kuils, of de leeuwen heerschten over hen, zij vermorzelden ook alle hunne beenderen.

26. Toen schreef de koning Darius aan alle volkeren, natiën en tongen, die op de gansche aarde woonden: Uw vrede worde vermenigvuldigd.

27. Van mij is een bevel gegeven, dat men in de gansche heerschappij mijns koninkrijks beve en siddere voor het aangezichte van den God Daniëls; want Hij is de levende God, en bestendig in eeuwigheden, en [a]zijn koninkrijk is onverderfelijk, en zijne heerschappij is tot het einde toe.

a Dan. 2: 44; 4: 3; 7: 14, 27. Luc. 1: 33.

28. Hij verlost en redt, en Hij doet teekenen en wonderen in den hemel en op de aarde. Die heeft Daniël uit het geweld der leeuwen verlost.

29. Deze Daniël nu had voorspoed in het koninkrijk van Darius, en in het koninkrijk van Córes, den Perziaan.

HET VII KAPITTEL.

In het eerste jaar van Bélsazar, den koning van Bábel, zag Daniël eenen droom, en gezichten zijns hoofds, op zijn leger; toen schreef hij dien droom, [*en*] hij zeide de hoofdsom der zaken.

2. Daniël antwoordde en zeide: Ik zag in mijn gezicht bij nacht, en zie, de vier winden des hemels braken voort op de groote zee.

3. En er klommen vier groote dieren op uit de zee, het eene van het andere verscheiden.

4. Het eerste was als een leeuw, en het had arendsvleugelen; ik zag toe, totdat zijne vleugelen uitgeplukt waren, en het werd van de aarde opgeheven, en op de voeten gesteld als een mensch, en aan hetzelve werd eens menschen hart gegeven.

5. Daarna, zie, het andere dier, het tweede, was gelijk een beer, en stelde zich aan de eene zijde, en het had drie ribben in zijnen muil tusschen zijne tanden; en men zeide aldus tot hetzelve: Sta op, eet veel vleesch.

6. Daarna zag ik, en zie, er was een ander [*dier*], gelijk een luipaard, en het had vier vleugels eens vogels op zijnen rug; ook had het dier vier hoofden, en hem werd de heerschappij gegeven.

7. Daarna zag ik in de nachtgezichten, en zie, het vierde dier was schrikkelijk en gruwelijk, en zeer sterk; en het had groote ijzeren tanden, het at, en verbrijzelde, en vertrad het overige met zijne voeten; en het was verscheiden van alle de dieren, die voor hetzelve geweest waren; en het had tien hoornen.

8. Ik nam acht op de hoornen, en zie, een andere kleine hoorn kwam op tusschen deze, en drie uit de vorige hoornen werden uitgerukt voor hem; en zie, in dien hoorn waren oogen als menschenoogen, en een mond, groote dingen sprekende.

9. [*Dit*] zag ik, totdat er tronen gezet werden, en de Oude van dagen zich zette; wiens kleed wit was als de sneeuw, en het haar zijns hoofds als zuivere wolle. Zijn troon was vuurvonken, de raderen daarvan een brandend vuur.

10. Eene vurige rivier vloeide en ging van voor Hem uit; [a]duizend maal duizenden dienden Hem, en tien duizend maal tien duizenden stonden voor Hem; het gericht zette zich, en de [b]boeken werden geopend.

a Openb. 5: 11.
b Openb. 20: 12.

11. Toen zag ik toe vanwege de stemme der groote woorden, welke die hoorn sprak; ik zag toe, totdat dat dier gedood, en zijn lichaam verdaan werd, en overgegeven om van het vuur verbrand te worden.

12. Aangaande ook de overige dieren, men nam hunne heerschappij weg, want verlenging van het leven was hun gegeven tot tijd en stonde toe.

13. [*Voorts*] zag ik in de nachtgezichten, en zie, er kwam een met de wolken des hemels, als eens menschen zoon, en hij kwam tot den Oude van dagen, en zij deden hem voor Dien naderen.

14. En hem werd gegeven heerschappij, en eere, en het koninkrijk; dat hem alle volkeren, natiën en tongen eeren zouden; [a]zijne heerschappij is eene eeuwige heerschappij, die niet vergaan zal, en zijn koninkrijk zal niet verdorven worden.

a Dan. 2: 44. Luc. 1: 33.

15. Mij Daniël werd mijn geest doorstoken in het midden van het lichaam, en de gezichten mijns hoofds verschrikten mij.

16. Ik naderde tot eenen dergenen, die daar stonden, en verzocht van hem de zekerheid over dit alles; en hij zeide ze mij, en gaf mij de uitlegging dezer zaken te kennen.

17. Deze groote dieren, die vier zijn, zijn vier koningen, [*die*] uit de aarde opstaan zullen.

18. Maar de heiligen der hooge [*plaatsen*] zullen dat koninkrijk ontvangen, en zij zullen het rijk bezitten tot in der eeuwigheid, ja tot in eeuwigheid der eeuwigheden.

19. Toen wenschte ik naar de waarheid van het vierde dier, hetwelk verscheiden was van alle de andere, zeer gruwelijk, wiens tanden van ijzer waren, en zijne klauwen van koper; het at, het verbrijzelde, en vertrad het overige met zijne voeten;

20. En aangaande de tien hoornen, die op zijn hoofd waren, en den anderen, die opkwam, en voor denwelken drie afgevallen waren, namelijk dien hoorn, die oogen had, en eenen mond, die groote dingen sprak, en wiens aanzien grooter was, dan van zijne metgezellen;

21. Ik had gezien, dat die hoorn krijg voerde tegen de heiligen, en dat hij die overmocht;

22. Totdat de Oude van dagen kwam, en het gericht gegeven werd aan de heiligen der hooge [*plaatsen*], en dat de bestemde tijd kwam, dat de heiligen het rijk bezaten.

23. Hij zeide aldus: Het vierde dier

zal het vierde rijk op aarde zijn, dat verscheiden zal zijn van alle die rijken; en het zal de gansche aarde opeten, en het zal haar vertreden, en het zal ze verbrijzelen.

24. Belangende nu de tien hoornen: uit dat koninkrijk zullen tien koningen opstaan, en een ander zal na hen opstaan; en die zal verscheiden zijn van de vorigen, en hij zal drie koningen vernederen.

25. En [a]hij zal woorden spreken tegen den Allerhoogste, en hij zal de heiligen der hooge [*plaatsen*] verstoren, en hij zal meenen de tijden en de wet te veranderen, en zij zullen in zijne hand overgegeven worden, tot eenen tijd, en tijden, en een gedeelte eens tijds.

a Dan. 11: 36.

26. Daarna zal het gericht zitten, en men zal zijne heerschappij wegnemen, hem verdelgende en verdoende, tot het einde toe.

27. Maar het rijk, en de heerschappij, en de grootheid der koninkrijken onder den ganschen hemel, zal gegeven worden den volke der heiligen der hooge [*plaatsen*], welks rijk een eeuwig rijk zijn zal, en alle heerschappijen zullen hem eeren en gehoorzamen.

28. Tot hiertoe is het einde dezer rede. Wat mij Daniël aangaat, mijne gedachten verschrikten mij zeer, en mijn glans veranderde aan mij; doch ik bewaarde dat woord in mijn hart.

HET VIII KAPITTEL.

In het derde jaar des koninkrijks van den koning Bélsazar, verscheen mij een gezicht, mij Daniël, na hetgene dat mij in het eerst verschenen was.

2. En ik zag in een gezicht (het geschiedde nu, toen ik het zag, dat ik in den burcht Súsan was, welke in het landschap E'lam is), ik zag dan in een gezicht, dat ik aan den vloed U'lai was.

3. En ik hief mijne oogen op, en ik zag, en zie, een ram stond voor dien vloed, die had twee hoornen, en die twee hoornen waren hoog, en de eene was hooger dan de andere, en de hoogste kwam in het laatst op.

4. Ik zag, dat de ram met de hoornen tegen het westen stiet, en tegen het noorden, en tegen het zuiden, en geene dieren konden voor zijn aangezicht bestaan, en er was niemand, die uit zijne hand verloste; maar hij deed naar zijn welgevallen, en hij maakte zich groot.

5. Toen ik [*dit*] overleide, zie, er kwam een geitebok van het westen over den ganschen aardbodem, en roerde de aarde niet aan; en die bok had eenen aanzienlijken hoorn tusschen zijne oogen.

6. En hij kwam tot den ram, die de twee hoornen had, dien ik had zien staan voor den vloed; en hij liep op hem aan in de grimmigheid zijner kracht.

7. En ik zag hem, nakende aan den ram, en hij verbitterde zich tegen hem, en hij stiet den ram, en hij brak zijne beide hoornen; en in den ram was geene kracht, om voor zijn aangezicht te bestaan; en hij wierp hem ter aarde, en hij vertrad hem, en er was niemand, die den ram uit zijne hand verloste.

8. En de geitebok maakte zich uitermate groot; maar toen hij sterk geworden was, brak die groote hoorn, en er kwamen op aan zijne plaats vier aanzienlijke, naar de vier winden des hemels.

9. En uit éénen van die kwam voort een kleine hoorn, welke uitnemend groot werd, tegen het zuiden, en tegen het oosten, en tegen het sierlijke [*land*].

10. En hij werd groot tot aan het heir des hemels; en hij wierp er [*sommigen*] van dat heir, namelijk van de sterren, ter aarde neder, en hij vertrad ze.

11. Ja hij maakte zich groot tot aan den Vorst van dat heir, en van hem werd weggenomen het gedurig [*offer*], en de woning zijns heiligdoms werd nedergeworpen.

12. En het heir werd in den afval overgegeven tegen het gedurig [*offer*; en hij wierp de waarheid ter aarde, en deed het, en het gelukte wel.

13. Daarna hoorde ik eenen heilige spreken; en de heilige zeide tot den ongenoemde, die daar sprak: Tot hoe lang zal dat gezicht van het gedurig [*offer*] en [*van*] den verwoestenden afval zijn, dat zoo het Heiligdom als het heir [*ter*] vertreding zal overgegeven worden?

14. En hij zeide tot mij: Tot twee

duizend en drie honderd avonden [*en*] morgens; dan zal het Heiligdom gerechtvaardigd worden.

15. En het geschiedde, toen ik dat gezicht zag, ik Daniël, zoo zocht ik het verstand [*daarvan*]; en zie, er stond voor mij als de gedaante eens mans.

16. En Ik hoorde tusschen U'lai eens menschen stemme, die riep en zeide: [a]Gábriël, geef dezen het gezicht te verstaan. a Dan. 9: 21. Luc. 1: 26.

17. En hij kwam nevens waar ik stond; en als hij kwam, verschrikte ik, en ik viel op mijn aangezicht. Toen zeide hij tot mij: Versta, gij menschenkind, want dit gezicht zal zijn tot den tijd van het einde.

18. Als hij nu met mij sprak, viel ik in eenen diepen slaap op mijn aangezicht ter aarde. Toen roerde hij mij aan, en hij stelde mij op mijne standplaats.

19. En hij zeide: Zie, ik zal u te kennen geven, wat er geschieden zal ten einde dezer gramschap; want ten bestemden tijde zal het einde zijn.

20. De ram met de twee hoornen, dien gij gezien hebt, zijn de koningen der Meden en der Perzen.

21. Die harige bok nu is de koning van Griekenland; en de groote hoorn, welke tusschen zijne oogen is, is de eerste koning.

22. Dat er nu vier aan zijne plaats stonden, toen hij verbroken was: vier koninkrijken zullen uit dat volk ontstaan, doch niet met zijne kracht.

23. Doch op het laatste huns koninkrijks, als het de afvalligen op het hoogste zullen gebracht hebben, zoo zal er een koning staan, stijf van aangezicht, en raadselen verstaande.

24. En zijne kracht zal sterk worden, doch niet door zijne kracht; en hij zal het wonderlijk verderven, en zal geluk hebben, en zal het doen; en hij zal de sterken, mitsgaders het heilige volk, verderven.

25. En door zijne kloekheid zoo zal hij de bedriegerij doen gedijen in zijne hand; en hij zal zich in zijn hart verheffen; en in stille rust zal hij er velen verderven, en zal staan tegen den Vorst der vorsten; doch hij zal zonder hand verbroken worden.

26. Het gezicht nu van avond en morgen, dat er gezegd is, is de waarheid; en gij, sluit dit gezicht toe, want er zijn nog vele dagen toe.

27. Toen werd ik, Daniël, zwak, en was [*eenige*] dagen krank; daarna stond ik op, en deed des konings werk; en ik was ontzet over dit gezicht, maar niemand merkte het.

HET IX KAPITTEL.

In het eerste jaar van Darius, den zoon van Ahasvéros, uit het zaad der Meden, die koning gemaakt was over het koninkrijk der Chaldéën;

2. In het eerste jaar zijner regeering merkte ik, Daniël, in de boeken, dat het getal der jaren, van dewelke het woord des HEEREN tot den profeet Jeremía geschied was, in het vervullen der verwoestingen van Jeruzalem, zeventig jaren was.

3. En ik stelde mijn aangezicht tot God den Heere, [*om Hem*] te zoeken [*met*] het gebed en smeekingen, met vasten, en zak, en assche.

4. Ik bad dan tot den HEERE mijnen God, en deed belijdenis, en zeide: Och Heere, Gij groote en verschrikkelijke God, [a]die het verbond en de weldadigheid houdt, dien die Hem liefhebben en zijne geboden houden; a Deut. 7: 9.

5. [a]Wij hebben gezondigd, en hebben onrecht gedaan, en goddelooslijk gehandeld, en gerebelleerd, met af te wijken van uwe geboden en van uwe rechten; a Ps. 106: 6. Jes. 64: 5, 6, 7.

6. En wij hebben niet gehoord naar uwe dienstknechten, de profeten, die in uwen naam spraken tot onze koningen, onze vorsten en onze vaders, en tot al het volk des lands.

7. Bij U, o Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid der aangezichten, gelijk het is te dezen dage; bij de mannen van Juda, en de inwoners van Jeruzalem, en geheel Israël, die nabij en die verre zijn, in alle de landen, waar Gij ze henen gedreven hebt, om hunne overtreding, waarmede zij tegen U overtreden hebben.

8. O Heere, bij ons is de beschaamdheid der aangezichten, bij onze koningen, bij onze vorsten en bij onze vaderen, omdat wij tegen U gezondigd hebben.

9. [a]Bij den Heere onzen God zijn de barmhartigheden en vergevingen, alhoewel wij tegen Hem gerebelleerd hebben. a Ps. 130: 3, 7. Klaagl. 3: 22.

10. En wij hebben der stemme des HEEREN onzes Gods niet gehoorzaamd, dat wij in zijne wetten wandelen zouden, die Hij gegeven heeft voor onze aangezichten, door de hand van zijne knechten, de profeten.

11. Maar geheel Israël heeft uwe wet overtreden, met af te wijken, dat zij uwer stemme niet gehoorzaamden. Daarom is over ons uitgestort die [a]vloek en die eed, die geschreven is in de wet van Mozes den knecht Gods, dewijl wij tegen Hem gezondigd hebben.
a Lev. 26: 14, enz. Deut. 27: 15, enz.; 28: 15, enz.; 29: 20; 30: 17, enz.; 31: 17, enz; 32: 19, enz. Klaagl. 2: 17.

12. En Hij heeft zijne woorden bevestigd, die Hij gesproken heeft tegen ons, en tegen onze richters, die ons richtten, brengende over ons een groot kwaad, hetwelk niet geschied is onder den ganschen hemel, gelijk aan Jeruzalem geschied is.

13. Gelijk als in de wet van Mozes geschreven is, [*alzoo*] is al dat kwaad over ons gekomen; en wij smeekten het aangezichte des HEEREN onzes Gods niet, afkeerende van onze ongerechtigheden, en verstandiglijk acht gevende op uwe waarheid.

14. Daarom heeft de HEERE over het kwade gewaakt, en Hij heeft het over ons gebracht; want de HEERE onze God is rechtvaardig in alle zijne werken, die Hij gedaan heeft, dewijl wij zijner stemme niet gehoorzaamden.

15. [a]En nu, o Heere onze God, [b]Gij die uw volk uit Egypteland uitgevoerd hebt met eene sterke hand, en hebt U eenen naam gemaakt, gelijk hij is te dezen dage, wij hebben gezondigd, wij zijn goddeloos geweest.
a Ps. 105: 7; 106: 47. b Ex. 32: 11.

16. O Heere, naar alle uwe gerechtigheden, laat toch uwen toorn en uwe grimmigheid afgekeerd worden van uwe stad Jeruzalem, uwen heiligen berg; want om onzer zonden wille, en om onzer vaderen ongerechtigheden, zijn Jeruzalem en uw volk tot versmaadheid bij allen, die rondom ons zijn.

17. En nu, o onze God, hoor naar het gebed uws knechts, en naar zijne smeekingen; en doe uw aangezichte lichten over uw Heiligdom, dat verwoest is; om des Heeren wille.

18. Neig uw oor, mijn God, en hoor, doe uwe oogen open, en zie onze verwoestingen, en de stad, die naar uwen naam genoemd is; want wij werpen onze smeekingen voor uw aangezichte niet neder op onze gerechtigheden, maar op uwe barmhartigheden, die groot zijn.

19. O Heere, hoor, o Heere, vergeef, o Heere, merk op en doe het, vertraag het niet. Om uws zelfs wille, o mijn God. Want uwe stad, en uw volk, is naar uwen naam genoemd.

20. Als ik nog sprak, en bad, en beleed mijne zonde, en de zonde mijns volks van Israël, en mijne smeeking nederwierp voor het aangezichte des HEEREN mijns Gods, om des heiligen bergs wille mijns Gods;

21. Als ik nog sprak in het gebed, zoo kwam de man Gábriël, dien ik in het begin in een gezicht gezien had, snellijk gevlogen, mij aanrakende omtrent den tijd des avondoffers.

22. En hij onderrichtte [*mij*], en sprak met mij, en zeide: Daniël, nu ben ik uitgegaan, om u den zin te doen verstaan.

23. In het begin uwer smeekingen is het woord uitgegaan, en ik ben gekomen, om [*u dat*] te kennen te geven, want gij zijt een zeer gewenscht [*man*]; versta dan dit woord, en merk op dit gezicht.

24. Zeventig weken zijn bestemd over uw volk, en over uwe heilige stad, om de overtreding te sluiten, en om de zonden te verzegelen, en om de ongerechtigheid te verzoenen, en om eene eeuwige gerechtigheid aan te brengen, en om het gezicht en den profeet te verzegelen, en om de Heiligheid der heiligheden te zalven.

25. Weet dan, en versta: Van den uitgang des woords, om te doen wederkeeren, en om Jeruzalem te bouwen, tot op Messías, den Vorst, zijn zeven weken, en twee en zestig weken; de straten, en de grachten zullen wederom gebouwd worden, doch in benauwdheid der tijden.

26. En na die twee en zestig weken zal de Messías uitgeroeid worden, maar

het zal niet voor hemzelven zijn; en
een volk des vorsten, hetwelk komen
zal, zal de stad en het Heiligdom ver-
derven, en zijn einde zal zijn met eenen
overstroomenden vloed, en tot het einde
toe zal er krijg zijn, [*en*] vastelijk be-
slotene verwoestingen.
27. En hij zal velen het verbond ver-
sterken ééne week; en [*in*] de helft der
week zal hij het slachtoffer en het spijs-
offer doen ophouden, en [a]over den gru-
welijken vleugel zal een verwoester
zijn, ook tot de voleinding toe, die,
vastelijk besloten zijnde, zal uitgestort
worden over den verwoeste.
a Matth. 24: 15. Marc. 13: 14. Luc. 21: 20.

HET X KAPITTEL.

In het derde jaar van Córes, den ko-
ning van Perzië, werd aan Daniël, wiens
naam genoemd werd Béltsazar, eene
zaak geopenbaard; en die zaak is de
waarheid, doch [*in*] eenen gezetten groo-
ten tijd; en hij verstond die zaak, en
hij had verstand van het gezicht.
2. In die dagen was ik, Daniël, treu-
rende drie weken der dagen.
3. Begeerlijke spijze at ik niet, en
vleesch of wijn kwam in mijnen mond
niet, ook zalfde ik mij gansch niet,
totdat die drie weken der dagen ver-
vuld waren.
4. En op den vier en twintigsten dag
der eerste maand, zoo was ik aan den
oever der groote rivier, welke is [a]Hid-
dékel. a Gen. 2: 14.
5. En ik hief mijne oogen op, en
zag; en zie, er was een man, met lin-
nen bekleed, en zijne lendenen waren
[a]omgord met fijn goud van U'phaz;
a Openb. 1: 13, 14, 15.
6. En zijn lichaam was gelijk een
turkoois, en zijn aangezicht gelijk de
gedaante des bliksems, en zijne oogen
gelijk vurige fakkelen, en zijne armen
en zijne voeten gelijk de kleur van
gepolijst koper; en de stemme zijner
woorden was gelijk de stemme eener
menigte.
7. En ik, Daniël, alleen zag dat ge-
zicht; maar de mannen, die bij mij
waren, zagen dat gezicht niet; doch
eene groote verschrikking viel op hen,
en zij vloden, om zich te versteken.
8. Ik dan werd alleen overgelaten,
en zag dit groote gezicht, en er bleef
in mij geene kracht overig; en [a]mijne
sierlijkheid werd aan mij veranderd in
eene verderving, zoodat ik geene kracht
behield. a Dan. 7: 28.
9. En ik hoorde de stemme zijner
woorden; en toen ik de stemme zijner
woorden hoorde, zoo viel ik in eenen
diepen slaap op mijn aangezicht, met
mijn aangezicht ter aarde.
10. En zie, eene hand roerde mij aan,
en maakte dat ik mij bewoog op mij-
ne knieën en de palmen mijner handen.
11. En hij zeide tot mij: Daniël, gij
zeer gewenschte man, merk op de woor-
den, die ik tot u spreken zal, en sta
op uwe standplaats, want ik ben alsnu
tot u gezonden. En toen hij dat woord
tot mij sprak, stond ik bevende.
12. Toen zeide hij tot mij: Vrees
niet, Daniël, want van den eersten dag
aan, dat gij uw hart begaaft, om te
verstaan en om uzelven te verootmoe-
digen voor het aangezichte uws Gods,
zijn uwe woorden gehoord, en om uwer
woorden wille ben ik gekomen.
13. Doch de vorst des koninkrijks
van Perzië stond tegenover mij een en
twintig dagen; en zie, Michaël, een van
de eerste vorsten, kwam om mij te
helpen, en ik werd aldaar gelaten bij
de koningen van Perzië.
14. Nu ben ik gekomen, om u te
doen verstaan hetgene dat uw volk
bejegenen zal in het vervolg der dagen,
want het gezicht is nog voor [*vele*] da-
gen.
15. En toen hij deze woorden met
mij sprak, sloeg ik mijn aangezicht ter
aarde, en ik werd stom.
16. En zie, [*een*], den menschenkin-
deren gelijk, raakte mijne lippen aan.
Toen deed ik mijnen mond open, en
ik sprak, en zeide tot dien, die tegen-
over mij stond: Mijn Heere, om des
gezichts wille keeren zich mijne weeën
over mij, zoodat ik geene kracht be-
houde.
17. En hoe kan de knecht van dezen
mijnen Heere spreken met dien mijnen
Heere? Want wat mij aangaat, van nu
af bestaat geene kracht in mij, en geen
adem is in mij overgebleven.
18. Toen raakte mij wederom aan
een, als [*in*] de gedaante van een
mensch; en hij versterkte mij.

19. En hij zeide: Vrees niet, gij zeer gewenschte man, vrede zij u, wees sterk, ja wees sterk. En terwijl hij met mij sprak, werd ik versterkt, en zeide: Mijn Heere spreke, want gij hebt mij versterkt.

20. Toen zeide hij: Weet gij, waarom dat ik tot u gekomen ben? Doch nu zal ik wederkeeren om te strijden tegen den vorst der Perzen; en als ik zal uitgegaan zijn, zie, zoo zal de vorst van Griekenland komen.

21. Doch ik zal u te kennen geven hetgene dat geteekend is in het geschrift der waarheid; en er is niet één, die zich met mij versterkt tegen deze, dan uw vorst Michaël.

HET XI KAPITTEL.

Ik nu, ik stond in het eerste jaar van Darius den Meder, om hem te versterken en te stijven.

2. En nu, ik zal u de waarheid te kennen geven. Zie, er zullen nog drie koningen in Perzië staan, en de vierde zal verrijkt worden met grooten rijkdom, meer dan alle [*de andere*]; en nadat hij zich in zijnen rijkdom zal versterkt hebben, zal hij ze allen verwekken tegen het koninkrijk van Griekenland.

3. Daarna zal er een geweldig koning opstaan, die met groote heerschappij heerschen zal, en hij zal doen naar zijn welgevallen.

4. En als hij zal staan, zal zijn rijk gebroken, en in de vier winden des hemels verdeeld worden, maar niet aan zijne nakomelingen, ook niet naar zijne heerschappij, waarmede hij heerschte; want zijn rijk zal uitgerukt worden, en dat voor anderen, dan deze.

5. En de koning van het Zuiden, die een van zijne vorsten is, zal sterk worden; doch [*een ander*] zal sterker worden dan hij, en hij zal heerschen, zijne heerschappij zal eene groote heerschappij zijn.

6. Op het einde nu van [*sommige*] jaren, zullen zij zich met malkanderen bevrienden; en de dochter des konings van het Zuiden zal komen tot den koning van het Noorden, om billijke voorwaarden te maken; doch zij zal de macht des arms niet behouden, daarom zal hij, noch zijn arm, niet bestaan; maar zij zal overgegeven worden, en die haar gebracht hebben, en die haar gegenereerd heeft, en die haar gesterkt heeft in die tijden.

7. Doch uit de spruit harer wortelen zal er een opstaan [*in*] zijnen staat, die zal met heirkracht komen, en hij zal komen tegen die sterke plaatsen des konings van het Noorden, en hij zal tegen deze doen, en hij zal ze bemachtigen.

8. Ook zal hij hunne goden, met hunne vorsten, met hunne gewenschte vaten van zilver en goud, in de gevangenis naar Egypte brengen; en hij zal [*eenige*] jaren staande blijven boven den koning van het Noorden.

9. Alzoo zal de koning van het Zuiden in het koninkrijk komen, en hij zal wederom in zijn land trekken.

10. Doch zijne zonen zullen zich [*in strijd*] mengen, en zij zullen eene menigte van groote heiren verzamelen; en [*een van hen*] zal snellijk komen, en als een vloed overstroomen en doortrekken; en hij zal wederom komen, en zich [*in den strijd*] mengen, tot aan zijne sterke plaats toe.

11. En de koning van het Zuiden zal verbitterd worden, en hij zal uittrekken, en strijden tegen hem, tegen den koning van het Noorden, die [*ook*] eene groote menigte oprichten zal, doch die menigte zal in zijne hand gegeven worden.

12. Als die menigte zal weggenomen zijn, zal zijn hart zich verheffen, en hij zal er [*eenige*] tien duizenden nedervellen; evenwel zal hij niet gesterkt worden.

13. Want de koning van het Noorden zal wederkeeren, en hij zal eene grootere menigte, dan de eerste was, oprichten; en aan het einde van de tijden der jaren zal hij snellijk komen met eene groote heirkracht, en met groot goed.

14. Ook zullen er in die tijden velen opstaan tegen den koning van het Zuiden; en de scheurmakers uws volks zullen verheven worden, om het gezicht te bevestigen, doch zij zullen vallen.

15. En de koning van het Noorden zal komen, en eenen wal opwerpen, en vaste steden innemen; en de armen

van het Zuiden zullen niet bestaan, noch zijn uitgelezen volk, ja er zal geene kracht zijn om te bestaan.

16. Maar hij, die tegen hem komt, zal doen naar zijn welgevallen, en niemand zal voor zijn aangezicht bestaan; hij zal ook staan in het land des sieraads, en de verderving zal in zijne hand wezen.

17. En hij zal zijn aangezicht stellen, om met de kracht zijns ganschen rijks te komen, en hij zal billijke voorwaarden medebrengen, en hij zal het doen; want hij zal hem eene dochter der vrouwen geven, om haar te verderven; maar zij zal niet vast staan, en zij zal voor hem niet zijn.

18. Daarna zal hij zijn aangezicht tot de eilanden keeren, en hij zal er vele innemen; doch een overste zal zijnen smaad tegen hem doen ophouden, behalve dat hij zijnen smaad op hem zal doen wederkeeren.

19. En hij zal zijn aangezicht keeren naar de sterkten zijns lands, en hij zal aanstooten, en vallen, en niet gevonden worden.

20. En in zijnen staat zal er een opstaan, doende eenen geldeischer doortrekken in koninklijke heerlijkheid; maar hij zal in eenige dagen gebroken worden, nochtans niet door toornigheden, noch door oorlog.

21. Daarna zal er een verachte in zijnen staat staan, denwelken men de koninklijke waardigheid niet zal geven; doch hij zal in stilheid komen, en het koninkrijk door vleierijen bemachtigen.

22. En de armen der overstrooming zullen overstroomd worden van voor zijn aangezicht, en zij zullen gebroken worden, en ook de vorst des verbonds.

23. En na de vereeniging met hem zal hij bedrog plegen, en hij zal optrekken, en hij zal met weinig volks gesterkt worden.

24. Met stilheid zal hij ook in de vette plaatsen des landschaps komen, en hij zal doen, wat zijne vaders, en de vaders zijner vaderen, niet gedaan hebben; roof, en buit, en goederen, zal hij onder hen uitstrooien; en hij zal tegen de vastigheden zijne gedachten denken, doch tot eenen [*zekeren*] tijd toe.

25. En hij zal zijne kracht en zijn hart verwekken tegen den koning van het Zuiden, met eene groote heirkracht; en de koning van het Zuiden zal zich in den strijd mengen met eene groote en zeer machtige heirkracht; doch hij zal niet bestaan, want zij zullen gedachten tegen hem denken.

26. En die de stukken zijner spijze zullen eten, zullen hem breken, en de heirkracht van genen zal overstroomen, en vele verslagenen zullen vallen.

27. En het hart van beide deze koningen zal wezen om kwaad te doen, en aan ééne tafel zullen zij leugen spreken; en het zal niet gelukken, want het zal nog een einde hebben ten bestemden tijde.

28. En hij zal [*in*] zijn land wederkeeren met groot goed, en zijn hart zal zijn tegen het heilig verbond; en hij zal het doen, en wederkeeren in zijn land.

29. Ten bestemden tijde zal hij wederkeeren, en tegen het Zuiden komen, doch het zal niet zijn gelijk de eerste, noch gelijk de laatste [*reize*].

30. Want er zullen schepen van Chittim tegen hem komen, daarom zal hij met smart bevangen worden, en hij zal wederkeeren, en gram worden tegen het heilig verbond, en hij zal het doen; want wederkeerende zoo zal hij acht geven op de verlaters des heiligen verbonds.

31. En er zullen armen uit hem ontstaan, en zij zullen het Heiligdom ontheiligen, [*en*] de sterkte, en zij zullen het gedurige [*offer*] wegnemen, en eenen verwoestenden gruwel stellen.

32. En die goddelooslijk handelen tegen het verbond, zal hij doen huichelen door vleierijen; maar het volk, die hunnen God kennen, zullen zij grijpen, en zullen het doen.

33. En de leeraars des volks zullen er velen onderwijzen, en zij zullen vallen door het zwaard en door vlam, door gevangenis en door berooving, [*vele*] dagen.

34. Als zij nu zullen vallen, zullen zij met eene kleine hulpe geholpen worden; doch velen zullen zich door vleierijen tot hen vervoegen.

35. En van de leeraars zullen er [*sommigen*] vallen, om hen te louteren, en te reinigen, en wit te maken, tot den

tijd van het einde toe; want het zal nog zijn voor eenen bestemden tijd.

36. En die koning zal doen naar zijn welgevallen, en hij zal zichzelven verheffen en groot maken boven allen God, en hij zal tegen den God der goden [a]wonderlijke dingen spreken; en hij zal voorspoedig zijn, totdat de gramschap voleind zij, want het is vastelijk besloten, het zal geschieden.

a Dan. 7: 25.

37. En op de goden zijner vaderen zal hij geen acht geven, noch op de begeerte der vrouwen; hij zal ook op geenen God acht geven, maar hij zal zich boven alles groot maken.

38. En hij zal den god Maü'zzim in zijne standplaats eeren; namelijk den god, welken zijne vaders niet gekend hebben, zal hij eeren met goud, en met zilver, en met kostelijk gesteente, en met gewenschte dingen.

39. En hij zal de vastigheden der sterkten maken met den vreemden god; dengenen, die hij kennen zal, zal hij de eere vermenigvuldigen, en hij zal ze doen heerschen over velen, en hij zal het land uitdeelen om prijs.

40. En op den tijd van het einde, zal de koning van het Zuiden tegen hem met hoornen stooten; en de koning van het Noorden zal tegen hem aanstormen, met wagenen, en met ruiteren, en met vele schepen; en hij zal in de landen komen, en hij zal ze overstroomen en doortrekken.

41. En hij zal komen in het land des sieraads, en vele [*landen*] zullen ter nedergeworpen worden; doch deze zullen aan zijne hand ontkomen: E'dom, en Móab, en de eerstelingen der kinderen A'mmons.

42. En hij zal zijne hand aan de landen leggen; ook zal het land van Egypte niet ontkomen.

43. En hij zal heerschen over de verborgene schatten des gouds en des zilvers, en over alle de gewenschte dingen van Egypte; en die van Líbye, en de Mooren, zullen in zijne gangen wezen.

44. Maar de geruchten van het Oosten en van het Noorden zullen hem verschrikken; daarom zal hij uittrekken met groote grimmigheid, om velen te verdelgen en te verbannen.

45. En hij zal de tenten van zijn paleis planten tusschen de zeeën aan den berg des heiligen sieraads; en hij zal tot zijn einde komen, en zal geenen helper hebben.

HET XII KAPITTEL.

En te dien tijde zal Míchaël opstaan, die groote Vorst, die voor de kinderen uws volks staat, als het [*zulk*] een tijd der benauwdheid zijn zal, als er niet geweest is, sinds dat er een volk geweest is, tot op dienzelfden tijd toe; en te dien tijde zal uw volk verlost worden, al wie gevonden wordt geschreven te zijn in het boek.

2. En velen van die, die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken, [a]deze ten eeuwigen leven, en gene tot versmaadheden [*en*] tot eeuwige afgrijzing.

a Matth. 25: 46. Joh. 5: 29.

3. De leeraars nu zullen [a]blinken, als de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, gelijk de sterren, altoos en eeuwiglijk.

a Matth. 13: 43.

4. En gij, Daniël, sluit deze woorden toe, en verzegel dit boek, tot den tijd van het einde. Velen zullen het naspeuren, en de wetenschap zal vermenigvuldigd worden.

5. En ik, Daniël, zag, en zie, er stonden twee anderen, de een aan deze zijde van den oever der rivier, en de ander aan gene zijde van den oever der rivier.

6. En hij zeide tot den man, [a]bekleed met linnen, die boven het water der rivier was: Tot hoe lang zal het zijn, dat er een einde van deze wonderen zal wezen?

a Dan. 10: 5.

7. En [a]ik hoorde dien man, bekleed met linnen, die boven het water van de rivier was, en hij hief zijne rechter- en zijne linkerhand op naar den hemel, en zwoer bij Dien, die eeuwiglijk leeft, dat na eenen bestemden tijd, bestemde tijden, en eene helft, en als hij zal voleind hebben te verstrooien de hand des heiligen volks, alle deze dingen voleind zullen worden.

a Openb. 10: 5, 6.

8. Dit hoorde ik, doch ik verstond het niet; en ik zeide: Mijn Heere, wat zal het einde zijn van deze [*dingen*]?

9. En hij zeide: Ga henen, Daniël, want deze woorden zijn toegesloten en

verzegeld tot den tijd van het einde.
10. Velen zullen er gereinigd, en wit gemaakt, en gelouterd worden; doch de goddeloozen zullen goddelooslijk handelen, en geene van de goddeloozen zullen het verstaan, maar de verstandigen zullen het verstaan.
11. En van dien tijd af, dat het gedurig [*offer*] zal weggenomen, en de verwoestende gruwel zal gesteld zijn, zullen zijn duizend twee honderd en negentig dagen.
12. Welgelukzalig is hij, die verwacht en raakt tot duizend drie honderd vijf en dertig dagen.
13. Maar gij, ga henen tot het einde, want gij zult rusten, en zult opstaan in uw lot, in het einde der dagen.

DE PROFEET HOSÉA.

HET I KAPITTEL.

Het woord des HEEREN, dat geschied is tot Hoséa, den zoon van Beë'ri, in de dagen van Uzzía, Jótham, A'chaz, Hizkía, koningen van Juda, en in de dagen van Jeróbeam, zoon van Jóas, koning van Israël.
2. Het begin van het woord des HEEREN door Hoséa. De HEERE dan zeide tot Hoséa: Ga henen, neem u eene vrouw der hoererijen, en kinderen der hoererijen; want het land hoereert ganschelijk van achter den HEERE.
3. Zoo ging hij henen, en nam Gómer, eene dochter van Dibláïm; en zij ontving, en baarde hem eenen zoon.
4. En de HEERE zeide tot hem: Noem zijnen naam Jízreël; want nog een weinig [*tijds*], zoo zal Ik de bloedschulden van Jízreël bezoeken over het huis van Jéhu, en zal het koninkrijk van het huis Israëls doen ophouden.
5. En het zal te dien dage geschieden, dat Ik Israëls boog verbreken zal, in het dal van Jízreël.
6. En zij ontving wederom, en baarde eene dochter; en Hij zeide tot hem: Noem haren naam Ló-Ruchámа; want Ik zal Mij voortaan niet meer ontfermen over het huis Israëls, maar Ik zal ze zekerlijk wegvoeren.
7. Maar over het huis van Juda zal Ik Mij ontfermen, en zal ze verlossen door den HEERE hunnen God, en Ik zal ze niet verlossen door boog, noch door zwaard, noch door krijg, door paarden noch door ruiteren.
8. Als zij nu Ló-Ruchámа gespeend had, ontving zij, en baarde eenen zoon.
9. En Hij zeide; Noem zijnen naam Ló-A'mmi; want gijlieden zijt mijn volk niet, zoo zal Ik [*ook*] de uwe niet zijn.
10. Nochtans zal het getal der kinderen Israëls zijn als het [a]zand der zee, dat niet gemeten noch geteld kan worden; [b]en het zal geschieden, dat ter plaatse, waar tot hen gezegd zal zijn: Gijlieden zijt mijn volk niet; tot hen gezegd zal worden: Gij zijt kinderen des levenden Gods. *a* Gen. 32: 12. *b* Rom. 9: 25, 26.
11. En de kinderen van Juda, en de kinderen Israëls zullen [a]samenvergaderd worden, en zich een eenig hoofd

stellen, en uit het land optrekken; want de dag van Jízreël zal groot zijn.
a Jes. 11: 13. Jer. 3: 18. Ezech, 37: 16, 22. Ephez. 2: 14, 15, 16.

12. Zegt tot uwe broederen: A'mmi; en tot uwe zusteren: Rucháma.

HET II KAPITTEL.

Twist tegen ulieder moeder, twist, omdat zij mijne vrouwe niet is, en Ik haar man niet ben; en laat ze hare hoererijen van haar aangezicht, en hare overspelerijen van tusschen hare borsten wegdoen;

2. Opdat Ik ze niet naakt uitstroope, en zette ze als ten dage, toen zij geboren werd; ja make ze als eene woestijn, en zette ze als een dor land, en doode ze door dorst;

3. En Mij harer kinderen niet ontferme, omdat zij kinderen der hoererijen zijn.

4. Want hunlieder moeder hoereert; die henlieden ontvangen heeft, handelt schandelijk; want zij zegt: Ik zal mijne boelen nagaan, die [*mij*] mijn brood en mijn water, mijne wol en mijn vlas, mijne olie en mijnen drank geven.

5. Daarom, zie, Ik zal uwen weg met doornen betuinen, en Ik zal eenen heiningmuur maken, dat zij hare paden niet zal vinden.

6. En zij zal hare boelen naloopen, maar die niet aantreffen, en zij zal ze zoeken, maar niet vinden. Dan zal zij zeggen: Ik zal henengaan en keeren weder tot mijnen vorigen man, want toen was mij beter dan nu.

7. Zij bekent toch niet, dat Ik haar het koren, en den most, en de olie gegeven heb, en haar het zilver en goud vermenigvuldigd heb, [*dat*] zij tot den Báál gebruikt hebben.

8. Daarom zal Ik wederkomen, en mijn koren wegnemen op zijnen tijd, en mijnen most op zijnen gezetten tijd; en Ik zal wegrukken mijne wol en mijn vlas, [*dienende*] om hare naaktheid te bedekken.

9. En nu zal Ik hare dwaasheid ontdekken voor de oogen harer boelen; en niemand *a*zal ze uit mijne hand verlossen. *a* Hos. 5: 14.

10. En Ik zal doen ophouden al hare vroolijkheid, hare feesten, hare nieuwe maanden, en hare Sabbathen, ja alle hare gezette hoogtijden.

11. En Ik zal verwoesten haren wijnstok en haren vijgeboom, waarvan zij zegt: Deze zijn mij een hoerenloon, dat mij mijne boelen gegeven hebben; maar Ik zal ze stellen tot *a*een woud; en het wild gedierte des velds zal ze vreten
a Ps. 80: 13. Jes. 5: 5.

12. En Ik zal over haar bezoeken de dagen des Bááls, waarin zij dien gerookt heeft, en zich versierd met haar voorhoofdsiersel en haar halssieraad, en is hare boelen nagegaan, maar heeft Mij vergeten, spreekt de HEERE.

13. Daarom, zie, Ik zal ze lokken, en zal ze voeren in de woestijn; en Ik zal naar haar hart spreken.

14. En Ik zal haar geven hare wijngaarden van daar af, en het dal A'chor, tot eene deur der hope; en aldaar zal zij zingen, als in de dagen harer jeugd, en als ten dage, toen zij optoog uit Egypteland.

15. En het zal te dien dage geschieden, spreekt de HEERE, dat gij [*Mij*] noemen zult: Mijn Man; en Mij niet meer noemen zult: Mijn Báál.

16. En Ik zal de namen der Bááls van haren mond wegdoen; en zij zullen niet meer bij hunne namen gedacht worden.

17. En Ik zal te dien dage een verbond voor hen maken met het *a*wild gedierte des velds, en met het gevogelte des hemels, en het kruipend gedierte des aardbodems; en Ik zal den boog, en het zwaard, en den krijg van de aarde verbreken, en zal ze in zekerheid doen nederliggen.
a Job 5: 23. Jes. 11: 6. Ezech. 14: 21; 34: 25.

18. En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden;

19. En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; *a*en gij zult den HEERE kennen. *a* Jer. 31: 33, 34.

20. En het zal te dien dage geschieden, dat Ik verhooren zal, spreekt de HEERE: Ik zal den hemel verhooren; en die zal de aarde verhooren;

21. En de aarde zal het koren verhooren, mitsgaders den most en de olie en die zullen Jízreël verhooren.

22. En Ik zal ze Mij op de aarde zaaien, en zal Mij ontfermen over Ló-Ruchámа; en Ik [a]zal zeggen tot Ló-A'mmi: Gij zijt mijn volk; en dat zal zeggen: O mijn God.
a Hos. 1: 10. Rom. 9: 26. 1 Petr. 2: 10.

HET III KAPITTEL.

En de HEERE zeide tot mij: Ga wederom henen, bemin eene vrouw, die, bemind zijnde van [*haren*] vriend, nochtans overspel doet; gelijk de HEERE de kinderen Israëls bemint, maar zij zien om naar andere goden, en beminnen de flesschen der druiven.

2. En ik kocht ze mij voor vijftien zilverlingen, en eenen Hómer gerst, en eenen halven Hómer gerst.

3. En ik zeide tot haar: Gij zult vele dagen naar mij [a]blijven zitten [*wachten*] (gij zult niet hoereeren, noch eenen [*anderen*] man geworden), en ik ook naar u. a Deut. 21: 11.

4. Want de kinderen Israëls zullen vele dagen blijven zitten, [a]zonder koning en zonder vorst, en zonder offer en zonder opgericht beeld, en zonder E'phod en Théraphim. a Hos. 10: 3.

5. Daarna zullen zich de kinderen Israëls bekeeren, en zoeken den HEERE hunnen God, en [a]David, hunnen koning; en zij zullen vreezende komen tot den HEERE en tot zijne goedheid, [b]in het laatste der dagen. a Jer. 30: 9. Ezech. 34: 23; 37: 22. b Jes. 2: 2. Micha 4: 1.

HET IV KAPITTEL

Hoort des HEEREN woord, gij kinderen Israëls; want de HEERE heeft eenen [a]twist met de inwoners des lands, omdat er geene trouw, en geene weldadigheid, en geene kennisse Gods in het land is; a Micha 6: 2.

2. [*Maar*] vloeken, en liegen, en doodslaan, en stelen, en overspel doen; zij breken door, en bloedschulden raken aan bloedschulden.

3. Daarom zal het land treuren, en een iegelijk, die daarin woont, kweelen, met het gedierte des velds, en met het gevogelte des hemels; ja ook de visschen der zee zullen weggeraapt worden.

4. Doch niemand twiste, noch bestraffe iemand; want uw volk is als die met den priester twisten.

5. Daarom zult gij vallen bij dag, ja zelfs de profeet zal met u vallen bij nacht; en Ik zal uwe moeder uitroeien.

6. Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is. Dewijl gij de kennis verworpen hebt, heb Ik u ook verworpen, dat gij Mij het priesterambt niet zult bedienen; dewijl gij de wet uws Gods vergeten hebt, zal Ik ook uwe kinderen vergeten.

7. Gelijk zij meerder geworden zijn, alzoo hebben zij tegen Mij gezondigd. Ik zal hunlieder eere in schande veranderen.

8. Zij eten de zonde mijns volks, en verlangen, een ieder met zijne ziele, naar hunne ongerechtigheid.

9. Daarom, [a]gelijk het volk, alzoo zal de priester zijn; en Ik zal zijne wegen over hem bezoeken, en zijne handelingen hem vergelden a Jes. 24: 2.

10 [a]En zij zullen eten, maar niet zat worden; zullen hoereeren, maar niet uitbreken [*in menigte*]; want zij hebben nagelaten den HEERE in acht te nemen. a Micha 6: 14.

11. Hoererij, en wijn, en most neemt het hart weg.

12. Mijn volk vraagt zijn hout, en zijn stok zal het hem bekend maken; want [a]de geest der hoererijen verleidt ze, dat zij van onder hunnen God weghoereeren. a Hos. 5: 4.

13. Op de hoogten der [a]bergen offeren zij, en op de [b]heuvelen rooken zij, onder eenen eik, en populier, [c]en ijpeboom, omdat de schaduw daarvan goed is; daarom hoereeren uwe dochteren, en uwe bruiden bedrijven overspel. a Jes. 57: 7. b Ezech. 20: 28. c Jes. 1: 29.

14. Ik zal over uwe dochteren geene bezoeking doen, omdat zij hoereeren, en over uwe bruiden, omdat zij overspel doen; want zijzelven scheiden zich af met de hoeren, en offeren met de snoodste hoeren; het volk dan, [*dat*] geen verstand heeft, zal omgekeerd worden.

15. Zoo gij, o Israël, wilt hoereeren, dat [*immers*] Juda niet schuldig worde; komt gij toch niet te Gílgal, en gaat niet op naar Béth-A'ven, en zweert niet: [*Zoo waarachtig als*] de HEERE leeft!

16. Want Israël is onbandig, als eene

onbandige koe; nu zal hen de HEERE weiden, als een lam in de ruimte.

17. Ephraïm is vergezeld met de afgoden; laat hem varen.

18. Hunlieder zuiperij is afvallig; zij doen niet dan hoereeren; hare schilden (het is eene schande!) beminnen [*het woord*]: Geeft.

19. Een wind heeft haar gebonden in zijne vleugelen, en zij zullen beschaamd worden vanwege hunne offeranden.

HET V KAPITTEL.

Hoort dit, gij priesteren, en merkt op, gij huis Israëls, en neemt ter ooren, gij huis des konings, want ulieden [*gaat*] dit oordeel aan, omdat gij een strik zijt geworden te Mízpa, en een uitgespannen net op Thábor.

2. En die afwijken, verdiepen zich [*om*] te slachten; maar Ik zal hun allen een tuchtmeester zijn.

3. Ik ken Ephraïm, en Israël is voor Mij niet verborgen: dat gij, o Ephraïm, nu hoereert, [*en*] Israël verontreinigd is.

4. Zij stellen hunne handelingen niet aan, om zich tot hunnen God te bekeeren; want [a]de geest der hoererijen is in het midden van hen, en den HEERE kennen zij niet. *a* Hos. 4: 12.

5. [a]Dies zal Israëls hoovaardij in zijn aangezicht getuigen; en Israël en Ephraïm zullen vallen door hunne ongerechtigheid; ook zal Juda met hen vallen. *a* Hos. 7: 10.

6. Met hunne schapen en met hunne runderen zullen zij [*dan*] gaan om den HEERE te zoeken, maar niet vinden; Hij heeft zich van hen onttrokken.

7. Zij hebben trouwelooslijk gehandeld tegen den HEERE; want zij hebben vreemde kinderen gewonnen; nu zal hen de nieuwe maand verteren met hunne deelen.

8. Blaast de bazuin te Gíbea, de trompet te Ráma; roept luide [*te*] Béth-A'ven: achter u, Benjamin!

9. Ephraïm zal tot verwoesting worden, ten dage der straffe; onder de stammen Israëls heb Ik bekend gemaakt, dat gewis is.

10. De vorsten van Juda zijn geworden, gelijk die de landpale verrukken; Ik zal mijne verbolgenheid, als water, over hen uitgieten.

11. Ephraïm is verdrukt, hij is verpletterd met recht; want hij heeft [*zoo*] gewild, hij heeft gewandeld naar het gebod.

12. Daarom zal Ik Ephraïm zijn als eene mot, en den huize van Juda als eene verrotting.

13. Als Ephraïm zijne krankheid zag, en Juda zijn gezwel, zoo toog Ephraïm tot A'ssur, en hij zond tot den koning Járeb; maar die zal ulieden niet kunnen genezen, en zal het gezwel van ulieden niet heelen.

14. Want Ik zal Ephraïm zijn als een felle leeuw, en den huize van Juda als een jonge leeuw; Ik, Ik zal verscheuren en henengaan; Ik zal wegvoeren, en [a]er zal geen redder zijn. *a* Hos. 2: 9.

15. Ik zal henengaan [*en*] keeren weder tot mijne plaatse, totdat zij zichzelven schuldig kennen en mijn aangezichte zoeken; als hun bange zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken.

HET VI KAPITTEL.

Komt en laat ons wederkeeren tot den HEERE; want Hij heeft verscheurd, en Hij zal ons genezen; Hij heeft geslagen, en Hij zal ons verbinden.

2. Hij zal ons na twee dagen levend maken; op den derden dag zal Hij ons doen verrijzen, en wij zullen voor zijn aangezichte leven.

3. Dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen, om den HEERE te kennen; zijn uitgang is bereid als de dageraad; en Hij zal tot ons komen als een regen, als de spade regen [*en*] vroege regen des lands.

4. Wat zal Ik u doen, o Ephraïm? wat zal Ik u doen, o Juda? dewijl uwe weldadigheid is als eene morgenwolk, en als een vroegkomende dauw, die henengaat.

5. Daarom heb Ik ze behouwen door de profeten, Ik heb ze gedood door de reden mijns monds; en uwe oordeelen zullen voortkomen [*aan*] het licht.

6. Want [a]Ik heb lust tot weldadigheid, en niet tot offer; en tot de kennisse Gods, meer dan tot brandofferen. *a* Matth. 9: 13; 12: 7.

7. Maar zij [a]hebben het verbond overtreden als Adam; daar hebben zij trouwelooslijk tegen Mij gehandeld.
a Hos. 8: 1.

8. Gílead is eene stad van werkers der ongerechtigheid, zij is betreden van bloed.

9. Gelijk de benden der straatschenders op iemand wachten, [*alzoo*] is het gezelschap der priesteren; zij moorden [*op*] den weg naar Síchem; waarlijk zij doen schandelijke daden.

10. Ik zie eene afschuwelijke zake in het huis Israëls; aldaar is Ephraïms hoererij, Israël is verontreinigd.

11. Ook heeft hij u, o Juda, eenen oogst gezet, als Ik de gevangenen mijns volks wederbracht.

HET VII KAPITTEL.

Terwijl Ik Israël genees, zoo wordt Ephraïms ongerechtigheid ontdekt, mitsgaders de boosheden van Samaría; want zij werken valschheid; en de dief gaat er in, de bende der straatschenders stroopt daar buiten.

2. En zij zeggen niet in hun hart, [*dat*] Ik alle hunne boosheid gedachtig ben; nu omsingelen hen hunne handelingen, zij zijn voor mijn aangezichte.

3. Zij verblijden den koning met hunne boosheid, en de vorsten met hunne leugenen.

4. Zij bedrijven allen te zamen overspel; zij zijn gelijk een bakoven die heet gemaakt is van den bakker; [*die*] ophoudt van wakker te zijn, nadat hij het deeg heeft gekneed, totdat het doorgezuurd zij.

5. Het is de dag onzes konings; de vorsten maken [*hem*] krank [*door*] verhitting van den wijn; hij strekt zijne hand uit met de spotters.

6. Want zij voeren hun hart aan, als eenen bakoven, tot hunne lagen; hunlieder bakker slaapt den ganschen nacht; 's morgens brandt hij als een vlammend vuur.

7. Zij zijn allen te zamen verhit als een bakoven, en zij verteren hunne richters; alle hunne koningen vallen; er is niemand onder hen, die tot Mij roept.

8. Ephraïm, die [a]verwart zich met de volken; Ephraïm is een koek, die niet is omgekeerd.
a Ps. 106: 35.

9. Vreemden verteren zijne kracht, en hij merkt het niet; ook is de grauwigheid op hem verspreid, en hij merkt het niet.

10. [a]Dies zal de hoovaardij van Israël in zijn aangezicht getuigen; dewijl zij zich niet bekeeren tot den HEERE hunnen God, noch Hem zoeken in dit alles.
a Hos. 5: 5.

11. Want Ephraïm is als eene botte duive, zonder hart; zij roepen Egypte aan, zij gaan henen tot A'ssur.

12. Wanneer zij zullen henengaan, zal Ik mijn net over hen uitspreiden; Ik zal ze als vogelen des hemels doen nederdalen; Ik zal ze tuchtigen, gelijk gehoord is in hunne vergadering.

13. Wee hen, want zij zijn van Mij afgezworven; verstoring over hen, want zij hebben tegen Mij overtreden. Ik zoude ze wel verlossen, maar zij spreken leugenen tegen Mij.

14. Zij roepen ook niet tot Mij met hun hart, wanneer zij huilen op hunne legers; om koren en most verzamelen zij zich, [*maar*] zij wederstreven tegen Mij.

15. Ik heb ze wel getuchtigd, [*en*] hunlieder armen gesterkt; maar zij denken kwaad tegen Mij.

16. Zij keeren zich, [*maar*] niet [*tot*] den Allerhoogste, zij zijn [a]als een bedriegelijke boog; hunne vorsten vallen door het zwaard, vanwege de gramschap hunner tong. Dit is hunlieder bespotting in Egypteland.
a Ps. 78: 57.

HET VIII KAPITTEL.

De bazuin aan uwen mond! [*Hij komt*] als een [a]arend tegen het huis des HEEREN; omdat zij mijn [b]verbond hebben overtreden, en zijn tegen mijne wet afvallig geworden.
a Deut. 28: 49. b Hos. 6: 7.

2. [*Dan*] zullen zij tot Mij roepen: Mijn God, wij, Israël, kennen U.

3. Israël heeft het goede verstooten; de vijand zal hem vervolgen.

4. Zij hebben koningen gemaakt, maar niet uit Mij; zij hebben vorsten gesteld, maar Ik heb het niet gekend; van hun zilver en hun goud hebben zij voor zich-

zelven afgoden gemaakt, opdat zij uitgeroeid worden.

5. Uw kalf, o Samaría, heeft [*u*] verstooten; mijn toorn is tegen hen ontstoken; hoe lang zullen zij de reinigheid niet verdragen?

6. Want dat is ook uit Israël; een werkmeester heeft het gemaakt, en het is geen God, maar het zal [*tot*] stukken worden, het kalf van Samaría.

7. Want zij hebben wind gezaaid, en zullen eenen wervelwind maaien; het zal geen staand koren hebben, het uitspruitsel zal geen meel maken; of het [*dit*] misschien maakte, vreemden zullen het verslinden.

8. Israël is verslonden; nu zijn zij onder de heidenen geworden, gelijk een vat, waar men geenen lust toe heeft.

9. Want zij zijn opgetogen [*naar*] A'ssur, eenen woudezel, die alleen voor zichzelven is, die van Ephraïm hebben boelen om hoerenloon gehuurd.

10. Dewijl zij [*dan*] onder de heidenen [*boelen*] om hoerenloon gehuurd hebben, zoo zal Ik die nu ook verzamelen; ja zij hebben al een weinig begonnen, vanwege den last van den koning der vorsten.

11. Omdat Ephraïm de altaren vermenigvuldigd heeft tot zondigen, zoo zijn hem de altaren geworden tot zondigen.

12. Ik schrijf hem de voortreffelijkheden mijner wet voor; [*maar*] die zijn geacht als wat vreemds.

13. Aangaande de offeranden mijner gaven, zij offeren vleesch, en eten het, [*maar*] de HEERE heeft aan hen geen welgevallen. Nu zal Hij hunner ongerechtigheid gedenken, en hunne zonden bezoeken; zij zullen weder [*in*] Egypte keeren.

14. Want Israël heeft zijnen Maker vergeten, en tempelen gebouwd, en Juda heeft vaste steden vermenigvuldigd; maar Ik zal een vuur zenden in zijne steden, dat zal hare paleizen verteren.

HET IX KAPITTEL.

Verblijd u niet, o Israël, tot opspringens toe, gelijk de volken; want gij hoereert van uwen God af, gij hebt hoerenloon lief, op alle dorschvloeren des korens.

2. De [*dorsch*]vloer en de wijnkuip zal henlieden niet voeden: en de most zal haar liegen.

3. Zij zullen in des HEEREN land niet blijven; maar Ephraïm zal weder [*in*] Egypte keeren, en zij zullen in Assyrië het onreine eten.

4. Zij zullen den HEERE geene drankofferen doen van wijn; ook zouden zij Hem niet zoet zijn; hunne offeranden zouden hun zijn als treurbrood; allen, die dat zouden eten, zouden onrein worden; want hun brood zal voor hunne ziel zijn; het zal in des HEEREN huis niet komen.

5. Wat zult gijlieden [*dan*] doen op eenen gezetten hoogtijdsdag, en op eenen feestdag des HEEREN?

6. Want zie, zij gaan daarhenen vanwege de verstoring; Egypte zal ze verzamelen, Moph zal ze begraven. Begeerte zal er zijn naar hun zilver, netelen zullen hen erfelijk bezitten, doornen zullen in hunne tenten zijn.

7. De dagen der bezoeking zijn gekomen, de dagen der vergelding zijn gekomen; die van Israël zullen het gewaar worden. De profeet is een dwaas, de man des geestes is onzinnig; om de grootheid uwer ongerechtigheid is de haat ook groot.

8. De wachter van Ephraïm is met mijnen God; [*maar*] de profeet is een vogelvangersstrik op alle zijne wegen, een haat in het huis zijns Gods.

9. Zij hebben zich zeer diep verdorven, als in de dagen van Gibea; Hij zal hunner ongerechtigheid gedenken, Hij zal hunne zonden bezoeken.

10. Ik vond Israël als druiven in de woestijn, Ik zag uwe vaderen als de eerste vrucht aan den vijgeboom in haar beginsel; [*maar*] zij gingen in [a][*tot*] Báál-Péor, en zonderden zich af tot die *Schandelijkheid, en werden gansch verfoeielijk naar hunne boelerij.

a Num. 25: 3. Ps. 106: 28.

11. Aangaande Ephraïm, hunlieder heerlijkheid zal wegvliegen als een vogel; van de geboorte en van [*moeders*] buik, en van de ontvangenis af.

12. Schoon zij ook hunne kinderen

---

* Stat. overz.: schaemte, wat thans alleen gezegd kan worden òf van het besef van iets schandelijks, òf van zekere deelen des lichaams.

mochten grootbrengen, Ik zal ze er toch van berooven, dat zij onder de menschen niet zullen zijn; want ook, wee hen, als Ik van hen zal geweken zijn.

13. Ephraïm is, gelijk als Ik Tyrus aanzag, dat geplant is in eene liefelijke woonplaats; maar Ephraïm zal zijne kinderen moeten uitbrengen tot den doodslager.

14. Geef hun, HEERE; wat zult Gij geven? geef hun eene [a]misdragende baarmoeder, en uitdrogende borsten.
a Luc. 23: 29.

15. Al hunne boosheid is te [a]Gílgal, want daar heb Ik ze gehaat, om de boosheid hunner handelingen; Ik zal ze uit mijn huis uitdrijven, Ik zal ze voortaan niet meer liefhebben; alle hunne [b]vorsten zijn afvalligen.
a Hos. 4: 15; 12: 12. b Jes. 1: 23.

16. Ephraïm is geslagen, hunlieder wortel is verdord, zij zullen geene vrucht voortbrengen; ja schoon zij ook genereerden, zoo zal Ik toch de gewenschte [*vruchten*] van hunnen buik dooden.

17. Mijn God zal ze verwerpen, omdat zij naar Hem niet hooren; en zij zullen omzwervende zijn onder de heidenen.

HET X KAPITTEL.

Israël is een uitgeledigde wijnstok, hij brengt [*weder*] vrucht voor zich; [*maar*] naar de veelheid zijner vrucht heeft hij de [a]altaren vermenigvuldigd; naar de kostelijkheid zijns lands hebben zij de opgerichte beelden kostelijk gemaakt.
a Hos. 8: 11.

2. Hij heeft hun hart verdeeld, nu zullen zij verwoest worden; Hij zal hunne altaren doorhouwen, Hij zal hunne opgerichte beelden verstoren.

3. Want nu zullen zij zeggen: Wij hebben [a]geenen koning; want wij hebben den HEERE niet gevreesd; wat zoude ons dan een koning doen?
a Hos. 3: 4.

4. Zij hebben woorden gesproken, valschelijk zwerende [*in het*] verbond maken; daarom zal het oordeel als een vergiftig kruid groenen op de voren der velden.

5. De inwoners van Samaría zullen verschrikt zijn over het kalf van Béth-A'ven; want zijn volk zal er over treuren, mitsgaders zijne Chemárim ([*die*] zich er over verheugden), over zijne heerlijkheid, omdat zij er van is weggevaren.

6. Ja dat zal naar A'ssur gevoerd worden, [*tot*] een geschenk voor den koning Járeb. Ephraïm zal schaamte behalen, en Israël zal beschaamd worden vanwege zijnen raadslag.

7. De koning van Samaría is afgehouwen, als schuim op het water.

8. En de hoogten van A'ven, Israëls zonde, zullen verdelgd worden; doornen en distelen zullen op hunlieder altaren opkomen; en [a]zij zullen zeggen tot de bergen: Bedekt ons; en tot de heuvelen: Valt op ons.
a Jes. 2: 19. Luc. 23: 30. Openb. 6: 16; 9: 6.

9. Sinds de dagen van [a]Gíbea, hebt gij gezondigd, o Israël; daar zijn zij staande gebleven; de strijd te Gíbea, tegen de kinderen der verkeerdheid, zal ze niet aangrijpen.
a Hos. 9: 9.

10. Het is in mijnen lust, dat Ik ze zal binden; en volken zullen tegen henlieden verzameld worden, als Ik ze binden zal in hunne twee voren.

11. Dewijl Ephraïm eene vaars is, gewend gaarne te dorschen, zoo ben Ik over de schoonheid van haren hals overgegaan; Ik zal Ephraïm berijden, Juda zal ploegen, Jakob zal voor zich eggen.

12. Zaait u tot gerechtigheid, maait tot weldadigheid; [a]braakt u een braakland; dewijl het tijd is den HEERE te zoeken, totdat Hij kome, en over u de gerechtigheid regene.
a Jer. 4: 3.

13. Gij hebt goddeloosheid geploegd, verkeerdheid gemaaid, [*en*] de vrucht der leugen gegeten; want gij hebt vertrouwd op uwen weg, op de veelheid uwer helden.

14. Daarom zal er een groot gedruisch ontstaan onder uwe volken, en alle uwe vestingen zullen verstoord worden, gelijk Sálman Béth-A'rbel verstoorde ten dage des krijgs; de moeder werd er verpletterd met de zonen.

15. Alzoo heeft Béthel ulieden gedaan, vanwege de boosheid uwer boosheid; Israëls koning is in den dageraad ten eenen male uitgeroeid.

HET XI KAPITTEL.

Als Israël een kind was, toen heb Ik

hem liefgehad, en [a]Ik heb mijnen zoon uit Egypte geroepen. *a* Matth. 2: 15.

2. [*Maar gelijk*] zij henlieden riepen, alzoo gingen zij van hun aangezicht weg; zij offerden den Bääls, en rookten den gesnedenen beelden.

3. Ik nochtans leerde Ephraïm gaan; Hij nam ze op zijne armen, maar zij bekenden niet, dat Ik ze genas.

4. Ik trok ze met menschenzeelen, met koorden der liefde, en was hun, als degenen, die het juk [*van*] op hunne kinnebakken oplichten, en Ik reikte hem voeder toe.

5. Hij zal in Egypteland niet wederkeeren, maar A'ssur, die zal zijn koning zijn; omdat zij weigeren zich te bekeeren.

6. En het zwaard zal in zijne steden blijven, en zijne grendelen verteren en opeten, vanwege hunne beraadslagingen.

7. Want mijn volk blijft hangen aan de afkeering van Mij; zij roepen het wel tot den Allerhoogste, [*maar*] niet één verhoogt [*Hem*].

8. Hoe zoude Ik u overgeven, o Ephraïm, u overleveren, o Israël? Hoe zoude Ik u maken als [a]A'dama, u stellen als Zebóïm? Mijn hart is in mij omgekeerd, al mijn berouw is te zamen ontstoken. *a* Gen. 19: 24.

9. Ik zal de hittigheid mijns toorns niet uitvoeren; Ik zal niet wederkeeren, om Ephraïm te verderven; want Ik ben God en geen mensch, de Heilige in het midden van u, en Ik zal in de stad niet komen.

10. Zij zullen den HEERE achterna wandelen; Hij zal brullen als een leeuw; wanneer Hij brullen zal, dan zullen de kinderen van de zee af al bevende aankomen.

11. Zij zullen bevende aankomen als een vogelken uit Egypte, en als eene duive uit het land van A'ssur; en Ik zal ze doen wonen in hunne huizen, spreekt de HEERE.

HET XII KAPITTEL.

Die van Ephraïm hebben Mij omsingeld met leugen, en het huis Israëls met bedrog; maar Juda heerschte nog met God, en was met de heiligen getrouw.

2. Ephraïm weidt zich met wind, en jaagt den oostenwind na; den ganschen dag vermenigvuldigt hij leugen en verwoesting; en zij maken verbond met A'ssur, en de olie wordt naar Egypte gevoerd.

3. Ook heeft de HEERE eenen twist met Juda, en Hij zal bezoeking doen over Jakob naar zijne wegen; naar zijne handelingen zal Hij hem vergelden.

4. In [*moeders*] buik [a]hield hij zijnen broeder bij de verzenen; en in zijne kracht gedroeg hij zich vorstelijk [b]met God. *a* Gen. 25: 26. *b* Gen. 35: 9, 10.

5. Ja hij gedroeg zich vorstelijk tegen den Engel, en overmocht [*Hem*]; hij weende en smeekte Hem. [*Te*] [a]Béthel vond hij Hem, en aldaar sprak Hij met ons; *a* Gen. 28: 12, 19; 35: 7, 14, 15.

6. Namelijk, de HEERE, de God der heirscharen; HEERE is zijn gedenknaam.

7. Gij dan, bekeer u tot uwen God, bewaar weldadigheid en recht, en wacht geduriglijk op uwen God.

8. In des koopmans hand is eene bedriegelijke weegschaal, hij bemint te verdrukken.

9. Nog zegt Ephraïm: Evenwel ben ik rijk geworden, ik heb mij groot goed verkregen; [*in*] al mijnen arbeid zullen zij mij geene ongerechtigheid vinden, die zonde zij.

10. Maar Ik ben de HEERE uw God [a]van Egypteland af; Ik zal u nog in tenten doen wonen, als in de dagen der samenkomst; *a* Jes. 43: 11.

11. En Ik zal spreken tot de profeten, en Ik zal het gezicht vermenigvuldigen; en door den dienst der profeten zal Ik gelijkenissen voorstellen.

12. Zekerlijk is [a]Gílead ongerechtigheid, zij zijn enkel ijdelheid; te [b]Gílgal offeren zij runderen; ja hunne altaren zijn als [*steen*]hoopen op de voren der velden. *a* Hos. 6: 8. *b* Hos. 4: 15; 9: 15.

13. [a]Jakob vlood toch [*naar*] het veld van Syrië, en Israël diende om eene [b]vrouwe, en hoedde om eene vrouwe. *a* Gen. 28: 5, enz. *b* Gen. 29: 20, 28.

14. Maar de HEERE voerde Israël op uit Egypte door eenen profeet, en door eenen profeet werd hij gehoed.

15. Ephraïm [*daarentegen*] heeft [*Hem*] zeer bitterlijk vertoornd; daarom zal Hij

zijn bloed op hem laten, en zijn Heere zal hem zijnen smaad vergelden.

HET XIII KAPITTEL.

Als Ephraïm sprak, zoo beefde men; hij heeft zich verheven in Israël; maar hij is schuldig geworden aan den Báál en is gestorven.

2. En nu zijn zij voortgevaren te zondigen, en hebben zich van hun zilver een gegoten beeld gemaakt, afgoden naar hun verstand, die altemaal [a]smedenwerk zijn; waarvan zij [*nochtans*] zeggen: De menschen, die offeren, zullen de kalveren kussen. *a* Hos. 8: 6.

3. Daarom zullen zij zijn als eene morgenwolk, en als een vroegkomende dauw, die henengaat; als kaf van den dorschvloer, en als rook uit den schoorsteen wordt weggestormd.

4. Ik ben toch de HEERE uw God [a]van Egypteland af; daarom zoudt gij geenen God kennen [b]dan Mij alleen; want er is geen Heiland dan Ik.
a Jes. 43: 11. Hos. 12: 10.
b 2 Sam. 22: 32. Ps. 18: 32.

5. Ik heb u gekend in de woestijn, in een zeer heet land.

6. Daarna zijn zij, naardat hunlieder [a]weide was, zat geworden; als zij zat zijn geworden, heeft zich hun hart verheven; daarom hebben zij Mij [b]vergeten.
a Deut. 32: 15. *b* Hos. 8: 14.

7. Dies werd Ik hun als een felle leeuw; als een luipaard loerde Ik op den weg.

8. Ik ontmoette hen als een beer, die van jongen beroofd is, en scheurde het slot huns harten; en Ik verslond ze aldaar als een oude leeuw; het wild gedierte des velds verscheurde hen.

9. Het heeft u bedorven, o Israël, want in Mij is uwe hulpe.

10. Waar is uw koning nu, dat hij u behoude in alle uwe steden? en uwe richters, waar gij van zeidet: Geef mij eenen koning en vorsten?

11. Ik gaf u eenen [a]koning in mijnen toorn, en nam [*hem*] weg in mijne verbolgenheid. *a* 1 Sam. 8: 5; 15: 23; 16: 1.

12. Ephraims ongerechtigheid is samengebonden, zijne zonde is opgelegd.

13. Smarten eener barende [*vrouw*] zullen hem aankomen; hij is een onwijs kind; want [*anders*] zoude hij geenen tijd in de kindergeboorte blijven staan.

14. [*Doch*] Ik zal ze van het geweld der helle verlossen, Ik zal ze vrijmaken van den dood. [a]O dood, waar zijn uwe pestilentiën? Helle, waar is uw verderf? Berouw zal van mijne oogen verborgen zijn. *a* Jes. 25: 8. 1 Cor. 15: 55.

15. Want hij zal vrucht voortbrengen onder de broederen; [*doch*] er zal een oostenwind komen, een wind des HEEREN, opkomende uit de woestijn; en zijne springader zal uitdrogen, en zijne fontein zal verdrogen; die zal den schat van alle gewenschte huisraad rooven.

HET XIV KAPITTEL.

Samaría zal verwoest worden, want het is wederspannig geweest tegen zijnen God. Zij zullen door het zwaard vallen, hunne kinderkens zullen [a]verpletterd, en zijne zwangere [*vrouwen*] zullen opengesneden worden.
a Hos. 10: 14.

2 [a]Bekeer u, o Israël, tot den HEERE uwen God toe; want gij zijt gevallen om uwe ongerechtigheid. *a* Hos. 12: 7.

3. Neemt [*deze*] woorden met u, en bekeert u tot den HEERE; zegt tot Hem: Neem weg alle ongerechtigheid, en geef het goede, zoo zullen wij betalen de varren onzer lippen.
a Hebr. 13: 15.

4. A'ssur zal ons niet behouden, wij zullen niet rijden op paarden, en tot het werk onzer handen niet meer zeggen: Gij zijt onze God. Immers zal een wees bij U ontfermd worden.

5. Ik zal hunlieder afkeering genezen, Ik zal ze vrijwilliglijk liefhebben; want mijn toorn is van hem gekeerd.

6. Ik zal Israël zijn als de dauw; hij zal bloeien als de lelie, en hij zal zijne wortelen uitslaan als de Líbanon.

7. Zijne scheuten zullen zich uitspreiden, en zijne heerlijkheid zal zijn als des olijfbooms, en hij zal eenen reuk hebben als de Líbanon.

8. Zij zullen wederkeeren, zittende onder zijne schaduw; zij zullen ten leven voortbrengen [*als*] koren, en bloeien als de wijnstok; zijne gedachtenis zal zijn als de wijn van Líbanon.

9. Ephraïm, wat heb Ik meer met de afgoden te doen? Ik heb [*hem*] verhoord,

en zal op hem zien; Ik zal [*hem*] zijn als een groenende denneboom; uwe vrucht is uit Mij gevonden.

10. Wie is wijs? die versta deze dingen; [*wie is*] verstandig? die bekenne ze; want des HEEREN wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.

DE PROFEET

JÓËL.

HET I KAPITTEL.

Het woord des HEEREN, dat geschied is tot Jóël, den zoon van Péthuël:

2. Hoort dit, gij oudsten, en neemt ter oore, alle inwoners des lands. Is dit geschied in uwe dagen? of ook in de dagen uwer vaderen?

3. Vertelt uwen kinderen daarvan, en [*laat het*] uwe kinderen hunnen kinderen [*vertellen*] en dezer kinderen aan een ander geslacht.

4. Wat de rups heeft overgelaten, heeft de sprinkhaan afgegeten, en wat de sprinkhaan heeft overgelaten, heeft de kever afgegeten, en wat de kever heeft overgelaten, heeft de kruidworm afgegeten.

5. Waakt op, gij dronkenen, en weent en huilt, alle gij wijnzuipers, om den nieuwen wijn, dewijl hij van uwen mond is afgesneden.

6. Want een volk is opgekomen over mijn land, machtig en zonder getal; zijne tanden zijn leeuwentanden, en het heeft baktanden eens ouden leeuws.

7. Het heeft mijnen wijnstok gesteld tot eene verwoesting, en mijnen vijgeboom tot schuim; het heeft hem ganschelijk ontbloot en nedergeworpen, zijne ranken zijn wit geworden.

8. Kerm, als eene jonkvrouwe, die met eenen zak omgord is vanwege den man harer jeugd.

9. Spijsoffer en drankoffer is van het Huis des HEEREN afgesneden; de priesters, des HEEREN dienaars, treuren.

10. Het veld is verwoest, het land treurt; want het koren is verwoest, de most is verdroogd, de olie is flauw.

11. De akkerlieden zijn beschaamd, de wijngaardeniers huilen, om de tarwe en om de gerst; want de oogst des velds is vergaan.

12. De wijnstok is verdord, de vijgeboom is flauw; de granaatappelboom, ook de palmboom en appelboom, alle boomen des velds zijn verdord; ja de vroolijkheid is verdord van de menschenkinderen.

13. Omgordt u, en rouwklaagt, gij priesters; huilt, gij dienaars des altaars; gaat in, vernacht in zakken, gij dienaars mijns Gods; want spijsoffer en

drankoffer is geweerd van het Huis uws Gods.

14. [a]Heiligt een vasten, roept een verbodsdag uit, verzamelt de oudsten, [*en*] alle inwoners dezes lands, [*ten*] Huize des HEEREN uws God, en roept tot den HEERE. *a* Joël 2: 15.

15. Ach, die dag! Want [a]de dag des HEEREN is nabij, en zal als eene verwoesting komen van den Almachtige. *a* Jes. 13: 6.

16. Is niet de spijze voor onze oogen afgesneden? blijdschap en verheuging van het Huis onzes Gods?

17. De granen zijn onder hunne kluiten verrot, de schathuizen zijn verwoest, de schuren zijn afgebroken, want het koren is verdord.

18. O hoe zucht het vee! De runderkudden zijn bedwelmd, want zij hebben geene weide; ook zijn de schaapskudden verwoest.

19. Tot U, o HEERE, roep ik; want een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd, en eene vlam heeft alle boomen des velds aangestoken.

20. Ook schreeuwt elk beest des velds tot U; want de waterstroomen zijn uitgedroogd, en een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd.

HET II KAPITTEL.

Blaast de bazuin te Sion, en roept luide op den berg mijner heiligheid; laat alle inwoners des lands beroerd zijn; want [a]de dag des HEEREN komt, want hij is nabij. *a* Joël 1: 15. Zeph. 1: 14, 15.

2. Een dag van duisternis en donkerheid, een dag van wolken en dikke duisterheid, als de dageraad uitgespreid over de bergen; een groot en machtig volk, desgelijks van ouds niet geweest is, en na hen niet meer zal zijn tot in jaren van vele geslachten.

3. Vóór hen verteert een vuur, en achter hen brandt eene vlam; het land is vóór hen als een lusthof, maar achter hen eene woeste wildernis, en ook is er geen ontkomen van hen.

4. Hunne gedaante is als de gedaante van paarden, en als ruiters zoo zullen zij loopen.

5. Zij zullen daarhenen springen als een gedruisch van wagenen, op de hoogten der bergen; als het gedruisch eener vuurvlam, die stoppelen verteert; als een machtig volk, dat in slagorde gesteld is.

6. Van zijn aangezicht zullen de volken in pijn zijn; alle aangezichten zullen betrekken [*als*] een pot.

7. Als helden zullen zij loopen, als krijgslieden zullen zij de muren beklimmen; en zij zullen daarhenen trekken, een iegelijk in zijne wegen, en zullen hunne paden niet verdraaien.

8. Ook zullen zij de een den ander niet dringen, zij zullen daarhenen trekken elk in zijne baan; en al vielen zij op een wapen, zij zouden niet verwond worden.

9. Zij zullen in de stad omloopen; zij zullen loopen op de muren; zij zullen klimmen in de huizen; zij zullen door de vensteren inkomen als een dief.

10. De [a]aarde is beroerd voor zijn aangezicht, de hemel beeft; de zon en maan worden zwart, en de sterren trekken haren glans in. *a* Jes. 13: 10. Ezech. 32: 7.

11. En de HEERE verheft zijne stemme voor zijn heir henen; want zijn leger is zeer groot; want Hij is machtig, doende zijn woord; want [a]de dag des HEEREN is groot en vreeselijk, en wie zal hem verdragen? *a* Jer. 30: 7. Amos 5: 18. Zeph. 1: 15.

12. Nu dan ook, spreekt de HEERE, [a]bekeert u tot Mij met uw gansche hart, en dat met vasten, en met geween, en met rouwklage. *a* Jer. 4: 1.

13. En scheurt uw hart en niet uwe kleederen, en bekeert u tot den HEERE uwen God; want Hij is [a]genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwade. *a* Ex. 34: 6. Ps. 86: 15. Jona 4: 2.

14. [a]Wie weet, Hij mocht zich wenden en berouw hebben; en Hij mocht eenen zegen achter Zich overlaten [*tot*] spijsoffer en drankoffer voor den HEERE uwen God. *a* Jona 3: 9.

15. Blaast de bazuin te Sion, [a]heiligt een vasten, roept een verbodsdag uit. *a* Joël 1: 14.

16. Verzamelt het volk, heiligt de gemeente; vergadert de oudsten, verzamelt de kinderkens en die de borsten

zuigen; de bruidegom ga uit zijne binnenkamer, en de bruid uit hare slaapkamer.

17. Laat de priesters, des HEEREN dienaars, weenen tusschen het voorhuis en het altaar, en laat ze zeggen: Spaar uw volk, o HEERE, en geef uwe erfenis niet over tot eene smaadheid, dat de heidenen over hen zouden heerschen; waarom zouden zij onder de volken zeggen: [a]Waar is hunlieder God?
a Ps. 42: 11; 79: 10; 115: 2.

18. Zoo zal de HEERE ijveren over zijn land, en Hij zal zijn volk verschoonen.

19. En de HEERE zal antwoorden en tot zijn volk zeggen: Ziet, Ik zend ulieden het koren, en den most, en de olie, dat gij daarvan verzadigd zult worden; en Ik zal u niet meer overgeven [*tot*] eene smaadheid onder de heidenen.

20. En Ik zal dien van het noorden verre van ulieden doen vertrekken, en hem wegdrijven in een dor en woest land, zijn aangezicht naar de oostzee, en zijn einde naar de achterste zee; en zijn stank zal opgaan, en zijne vuiligheid zal opgaan; want hij heeft groote dingen gedaan.

21. Vrees niet, o land, verheug u, en wees blijde; want de HEERE heeft groote dingen gedaan.

22. Vreest niet, gij beesten des velds; want de weiden der woestijn zullen [*weder*] jong gras voortbrengen; want het geboomte zal zijne vrucht dragen, de wijnstok en vijgeboom zullen hun vermogen geven.

23. En gij kinderen Sions, verheugt u en zijt blijde in den HEERE uwen God; want Hij zal u geven dien Leeraar ter gerechtigheid; en Hij zal u den regen doen nederdalen, den vroegen regen en den spaden regen in de eerste [*maand*];

24. En de dorschvloeren zullen vol koren zijn, en de perskuipen van most en olie overloopen.

25. Alzoo zal Ik ulieden de jaren vergelden, die de [a]sprinkhaan, de kever, en de kruidworm, en de rups heeft afgegeten; mijn groot heir, dat Ik onder u gezonden heb.
a Joël 1: 4.

26. En gij zult overvloediglijk en tot verzadiging eten, en prijzen den naam des HEEREN uws Gods, die wonderlijk bij u gehandeld heeft; en mijn volk zal niet beschaamd worden tot in eeuwigheid.

27. En gij zult weten, dat Ik in het midden van Israël ben, en [*dat*] Ik de HEERE uw God ben, en niemand meer; en mijn volk zal niet beschaamd worden in eeuwigheid.

28. En daarna zal het geschieden, dat Ik mijnen [a]Geest zal uitgieten over alle vleesch, en uwe zonen en uwe dochteren zullen profeteeren; uwe ouden zullen droomen droomen, uwe jongelingen zullen gezichten zien;
a Jes. 44: 3. Ezech. 39: 29. Hand. 2: 17.

29. Ja ook over de dienstknechten, en over de dienstmaagden, zal Ik in die dagen mijnen Geest uitgieten.

30. En Ik zal wonderteekenen geven in den hemel en op de aarde: bloed, en vuur, en rookzuilen.

31. [a]De zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in bloed, eer dat die groote en vreeselijke dag des HEEREN komt.
a Joël 3: 15.

32. En het zal geschieden, al [a]wie den naam des HEEREN zal aanroepen, zal behouden worden; want op den [b]berg Sions en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, gelijk als de HEERE gezegd heeft; en dat, bij de overgeblevenen, die de HEERE zal roepen.
a Rom. 10: 13. b Obadja, vs. 17

HET III KAPITTEL.

Want zie, in die dagen en te dien tijde, als Ik de gevangenis van Juda en Jeruzalem zal wenden,

2. Dan zal Ik alle heidenen vergaderen, en zal ze afvoeren in het dal van Jósaphat; en Ik zal met hen aldaar rechten, vanwege mijn volk en mijn erfdeel Israël, dat zij onder de heidenen hebben verstrooid, en mijn land gedeeld;

3. En hebben het lot over mijn volk geworpen, en een knechtken gegeven om eene hoer, en een meisken verkocht om wijn, dat zij mochten drinken.

4. En ook, wat hebt gij met Mij te doen, gij Tyrus en Sídon, en alle grenzen van Palestina? Zoudt gij Mij eene vergelding wedergeven? Maar zoo gij Mij wilt vergelden, lichtelijk, haastelijk, zal Ik uwe vergelding op het hoofd wederbrengen;

5. Omdat gij mijn zilver en mijn goud hebt weggenomen, en hebt mijne beste kneinoodiën in uwe tempels gebracht;
6. En gij hebt de kinderen van Juda en de kinderen van Jeruzalem verkocht aan de kinderen der Grieken, opdat gij ze verre van hunne landpale mocht brengen.
7. Ziet, Ik zal ze opwekken uit de plaats, waarhenen gij ze hebt verkocht; en Ik zal uwe vergelding wederbrengen op uw hoofd;
8. En Ik zal uwe zonen en uwe dochteren verkoopen in de hand der kinderen van Juda, die ze verkoopen zullen aan die van Schéba, aan een vergelegen volk; want de HEERE heeft het gesproken.
9. Roept dit uit onder de heidenen; heiligt eenen krijg; wekt de helden op; laat naderen, laat optrekken alle krijgslieden.
10. Slaat uwe spaden tot zwaarden, en uwe sikkelen tot spiesen; de zwakke zegge: Ik ben een held.
11. Rot te hoop, en komt aan, alle gij volken van rondom, en vergadert u. (O HEERE, doe uwe helden derwaarts nederdalen.)
12. De heidenen zullen zich opmaken, en optrekken naar het dal van Jósaphat; maar aldaar zal Ik zitten, om te rechten alle heidenen van rondom.
13. [a]Slaat de sikkel aan, want de oogst is rijp geworden; komt aan, daalt henen af, want de pers is vol, en de perskuipen loopen over; want hunlieder boosheid is groot. *a* Openb. 14: 15.
14. Menigten, menigten in het dal des dorschwagens! Want de dag des HEEREN is nabij, in het dal des dorschwagens.
15. [a]De zon en maan zijn zwart geworden, en de sterren hebben haren glans ingetrokken. *a* Joël 2: 10, 31.
16. En de HEERE zal uit Sion brullen, en uit Jeruzalem zijne stemme geven, dat hemel en aarde beven zullen; maar de HEERE zal de toevlucht zijns volks, en de sterkte der kinderen Israëls zijn.
17. En gijlieden zult weten, dat Ik de HEERE uw God ben, wonende op Sion, den berg mijner heiligheid; en Jeruzalem zal eene heiligheid zijn, [a]en vreemden zullen niet meer door haar doorgaan. *a* Openb. 21: 27.
18. En het zal te dien dage geschieden, dat de bergen van [a]zoeten wijn zullen druipen, en de heuvelen van melk vlieten, en alle stroomen van Juda [*vol*] van water gaan; en er zal eene fontein uit het Huis des HEEREN uitgaan, en zal het dal van Síttim bewateren. *a* Amos 9: 13.
19. Egypte zal tot verwoesting worden, en E'dom zal worden tot eene woeste wildernis, om het geweld, gedaan aan de kinderen van Juda, in welker land zij onschudig bloed vergoten hebben.
20. Maar Juda zal blijven in eeuwigheid, en Jeruzalem van geslachte tot geslachte.
21. En Ik zal hunlieder bloed reinigen, [*dat*] Ik niet gereinigd had; en de HEERE zal wonen in Sion.

DE PROFEET

Á M O S.

HET I KAPITTEL

De woorden van A'mos, die onder de veeherderen was van Thekóa; dewelke hij gezien heeft over Israël, in de dagen van Uzzía, koning van Juda, en in de dagen van Jeróbeam, zoon van Jóas, koning van Israël, twee jaren voor [a]de aardbeving. a Zach. 14: 5.

2. En hij zeide: De HEERE zal [a]brullen uit Sion, en zijne stemme verheffen uit Jeruzalem; en de woningen der herderen zullen treuren, en de hoogte van Cármel zal verdorren.
a Jer. 25: 30. Joël 3: 16.

3. Alzoo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Damáscus, en om vier, zal ik dat niet afwenden; omdat zij Gílead met ijzeren dorschwagens hebben gedorscht.

4. Daarom zal Ik een vuur in het huis van Hazaël zenden; dat zal de paleizen van Bénhadad verteren.

5. En Ik zal den grendel van Damáscus [a]verbreken, en zal uitroeien den inwoner uit Bíkeath-A'ven, en dien, die den schepter houdt, uit Béth-E'den; en het volk van Syrië zal gevankelijk weggevoerd worden naar [b]Kir, zegt de HEERE. a Jes. 17: 1, enz.
Jer. 49: 23, enz. b 2 Kon. 16: 9.

6. Alzoo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van [a]Gáza, en om vier, zal Ik dat niet afwenden; omdat zij [*mijn volk*] gevankelijk hebben weggevoerd met eene volkomene wegvoering, om aan E'dom over te leveren.
a 2 Kron. 21: 16, 17; 28: 18.

7. Daarom zal Ik een vuur zenden in den muur van Gáza; dat zal hare paleizen verteren.

8. En Ik zal den inwoner uitroeien uit A'sdod, en dien, die den schepter houdt, uit A'skelon; en Ik zal mijne hand wenden tegen E'kron, en het overblijfsel der Philistijnen zal vergaan, zegt de Heere HEERE.

9. Alzoo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Tyrus, en om vier, zal Ik dat niet afwenden; omdat zij [*mijn volk*] met eene volkomene wegvoering hebben overgeleverd aan E'dom, en niet gedacht aan het verbond der broederen.

10. Daarom zal Ik een vuur zenden in den muur van Tyrus; dat zal hare paleizen verteren.

11. Alzoo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van E'dom, en om vier, zal Ik dat niet afwenden; omdat hij zijnen broeder met het zwaard heeft vervolgd, en zijne barmhartigheden verdorven; en dat zijn toorn eeuwiglijk verscheurt, en hij zijne verbolgenheid altoos behoudt.

12. Daarom zal Ik een vuur zenden in Théman; dat zal de paleizen van Bózra verteren.

13. Alzoo zegt de HEERE: Om drie overtredingen der kinderen A'mmons, en om vier, zal Ik dat niet afwenden; omdat zij de zwangere [*vrouwen*] van Gílead hebben opengesneden, om hunne landpale te verwijden.

14. Daarom zal Ik een vuur aansteken in den muur van Rábba; dat zal hare paleizen verteren; met een gejuich ten dage des strijds, met een onweder ten dage des wervelwinds.

15. En hunlieder koning zal gaan in gevangenis, hij en zijne vorsten te zamen, zegt de HEERE.

HET II KAPITTEL.

Alzoo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Móab, en om vier, zal Ik dat niet afwenden; omdat hij de beenderen des konings van E'dom tot kalk verbrand heeft.

2. Daarom zal Ik een vuur in Móab zenden; dat zal de paleizen van Kérioth verteren; en Móab zal sterven met groot gedruisch, met gejuich, met geluid der bazuin.

3. En Ik zal den richter uit het midden van haar uitroeien; en alle hare vorsten zal Ik met hem dooden, zegtde HEERE.

4. Alzoo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Juda, en om vier, zal Ik dat niet afwenden; omdat zij de wet des HEEREN verworpen, en zijne inzettingen niet bewaard hebben; en hunne leugenen, hen verleid hebben, die hunne vaders hebben nagewandeld.

5. Daarom zal Ik een vuur in Juda zenden; dat zal Jeruzalems paleizen verteren.

6. Alzoo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Israël, en om vier, zal Ik dat niet afwenden; omdat zij den rechtvaardige voor [a]geld verkoopen, en den nooddruftige om een paar schoenen; a Amos 8: 6.

7. Die er naar hijgen, dat het stof der aarde op het hoofd der armen zij, en den weg der zachtmoedigen verkeeren; en de man en zijn vader gaan tot eene jonge dochter, om mijnen heiligen naam te ontheiligen;

8. En zij leggen zich neder bij elk altaar op de verpande kleederen, en drinken den wijn der geboeten *in* het huis hunner goden.

9. Ik daarentegen heb den [a]Amoriet voor hunlieder aangezicht verdelgd; wiens hoogte was als de hoogte der cederen, en hij was sterk als de eiken; maar Ik heb zijne vrucht van boven, en zijne wortelen van onderen verdelgd. a Num. 21: 24. Deut. 2: 31. Joz. 24: 8.

10. Ook heb Ik ulieden uit [a]Egypteland opgevoerd; en Ik heb u veertig jaren in de woestijn geleid, opdat gij het land van den Amoriet erfelijk bezat. a Ex. 12: 51.

11. En Ik heb [*sommigen*] uit uwe zonen tot profeten verwekt, en uit uwe jongelingen te Naziréën. Is dit niet alzoo, gij kinderen Israëls? spreekt de HEERE.

12. Maar gijlieden hebt aan de Naziréën wijn te drinken gegeven, en gij hebt den profeten [a]geboden, zeggende: Gij zult niet profeteeren. a Amos 7: 12, 13.

13. Ziet, Ik zal uwe plaatsen drukken, gelijk als een wagen drukt, die vol garven is;

14. Zoodat de snelle niet zal ontvlieden, en de sterke zijne kracht niet verkloeken; en een held zal zijne ziel niet bevrijden;

15. En die den boog handelt, zal niet bestaan; en die licht is op zijne voeten, zal zich niet bevrijden; ook zal, die te paard rijdt, zijne ziel niet bevrijden.

16. En de kloekhartigste onder de helden zal te dien dage naakt henenvlieden, spreekt de HEERE.

HET III KAPITTEL.

Hoort dit woord, dat de HEERE tegen ulieden spreekt, gij kinderen Israëls, namelijk tegen het gansche geslacht, dat Ik uit Egypteland heb opgevoerd, zeggende:

2. Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend; daarom zal Ik alle uwe ongerechtigheden over ulieden bezoeken.

3. Zullen twee te zamen wandelen, tenzij dat zij bijeengekomen zijn?

4. Zal een leeuw brullen in het woud, als hij geenen roof heeft? Zal een jonge leeuw uit zijn hol zijne stemme verheffen, tenzij dat hij [*wat*] gevangen hebbe?

5. Zal een vogel in den strik op de aarde vallen, als er geen strik voor hem is? Zal men den strik van den aardbodem opnemen, als men ganschelijk niet heeft gevangen?

6. Zal de bazuin in de stad geblazen worden, dat het volk niet siddere? Zal er een [a]kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet? a Jes. 45: 7. Klaagl. 3: 37, 38.

7. Gewisselijk de Heere HEERE zal geen ding doen, tenzij dat Hij zijne verborgenheid aan zijne knechten, de profeten, geopenbaard hebbe.

8. De leeuw heeft gebruld, wie zoude niet vreezen? De Heere HEERE heeft gesproken, wie zoude niet profeteeren?

9. Doet het hooren in de paleizen te A'sdod, en in de paleizen in Egypteland, en zegt: Verzamelt u op de bergen van Samaría, en ziet de groote beroerten in het midden van haar, en de verdrukten binnen in haar.

10. Want zij weten niet te doen wat recht is, spreekt de HEERE; die in hunne paleizen schatten vergaderen [*door*] geweld en verstoring.

11. Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: De vijand! En dat rondom het land! Die zal uwe sterkte van u nederstorten, en uwe paleizen zullen uitgeplunderd worden.

12. Alzoo zegt de HEERE: Gelijk als een herder twee schenkelen, of een stuksken van een oor uit des leeuwen muil redt, alzoo zullen de kinderen Israëls gered worden, die daar zitten te Samaría, in den hoek van het bed, en op de sponde van de koets.

13. Hoort en betuigt in het huis Jakobs, spreekt de Heere HEERE, de God der heirscharen,

14. Dat Ik, ten dage als Ik Israëls overtredingen over hem bezoeken zal, ook bezoeking zal doen over de altaren van Béthel; en de hoornen des altaars zullen worden afgehouwen, en ter aarde vallen.

15. En Ik zal het winterhuis met het zomerhuis slaan; en de elpenbeenen huizen zullen vergaan, en de groote huizen een einde nemen, spreekt de HEERE.

HET IV KAPITTEL.

Hoort dit woord, gij koeien van Básan, gij die op den berg van Samaría zijt; die de armen verdrukt, die de nooddruftigen verplettert; gij die tot hunlieder heeren zegt: Brengt aan, opdat wij drinken.

2. De Heere HEERE heeft gezworen bij zijne heiligheid, dat er, zie, dagen over ulieden zullen komen, dat men u zal optrekken met haken, en uwe nakomelingen met vischangelen.

3. En gij zult [*door*] de bressen uitgaan, een ieder voor zich henen; en gij zult hetgene in het paleis [*gebracht*] is wegwerpen, spreekt de HEERE.

4. Komt te Béthel, en overtreedt te [a]Gilgal; maakt des overtredens veel, en brengt uwe offers des morgens, uwe tienden om de drie dagen; *a* Hos. 12: 12.

5. En [a]rookt van het gedeesemde een lofoffer, en roept vrijwillige offers uit, doet het hooren; want alzoo hebt gij het gaarne, gij kinderen Israëls, spreekt de Heere HEERE.

a Lev. 2: 1, 15; 7: 13.

6. Daarom heb Ik ulieden ook reinigheid der tanden gegeven in alle uwe steden, en gebrek aan brood in alle uwe plaatsen; nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

7. Daartoe heb Ik ook den regen van ulieden geweerd, als er nog drie maanden waren tot den oogst, en heb doen regenen over de eene stad, maar over de andere stad niet doen regenen; het eene stuk lands werd beregend, maar het [*andere*] stuk lands, waar het niet op regende, verdorde.

8. En twee, drie steden togen om tot ééne stad, opdat zij water mochten drinken, maar werden niet verzadigd; nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

9. Ik heb ulieden geslagen met [a]brandkoren en met honigdauw; de veelheid uwer hoven, en uwer wijngaarden, en uwer vijgeboomen, en uwer olijfboomen at de [b]rups op; nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

a Deut. 28: 22.
b Joël 1: 4; 2: 25.

10. Ik heb de pestilentie onder ulieden gezonden, naar de wijze van Egypte; Ik heb uwe jongelingen door het zwaard gedood, en uwe paarden gevankelijk laten wegvoeren; en Ik heb den stank uwer heirlegeren zelfs in uwen neus doen opgaan; nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

11. Ik heb [*sommigen*] onder ulieden omgekeerd, gelijk God [a]Sódom en Gomórra omkeerde, u die waart als een vuurbrand, dat uit den brand gered is; nochtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE. *a* Gen. 19: 24.

12. Daarom zal Ik u alzoo doen, o Israël; omdat Ik u [*dan*] dit doen zal, zoo schik u, o Israël, om uwen God te ontmoeten.

13. Want zie, die de bergen formeert, en den [a]wind schept, en den mensch bekend maakt wat zijne gedachte zij, die den dageraad duisternis maakt, en op de hoogten der aarde treedt, HEE-

RE, God der heirscharen, is zijn naam.
a Nah. 1: 3.

HET V KAPITTEL.

Hoort dit woord, dat ik over ulieden ophef, een klaaglied, o huis Israëls:
2. De jonkvrouwe Israëls is gevallen, zij zal niet weder opstaan; zij is verlaten op haar land, er is niemand, die haar opricht.
3. Want zoo zegt de Heere HEERE: De stad, die uitgaat [*met*] duizend, zal honderd overhouden, en die uitgaat [*met*] honderd, zal tien overhouden, in het huis Israëls.
4. Want zoo zegt de HEERE tot het huis Israëls: Zoekt Mij, en leeft.
5. Maar zoekt [a]Béthel niet, en komt niet te Gílgal, en gaat niet over [*naar*] Bér-Séba; want Gílgal zal voorzeker gevankelijk worden weggevoerd, en Béthel zal worden tot niet. a Amos 4: 4.
6. Zoekt den HEERE, en leeft; opdat Hij niet doorbreke [*in*] het huis Jozefs als een vuur, *en dat vertere, zoodat er niemand zij die het blussche, in Béthel;
7. Die het recht in alsem verkeeren, en de gerechtigheid ter aarde doen liggen.
8. Die het [a]zevengesternte en den Oríon maakt, en de doodsschaduw in den morgenstond verandert, en den dag als den nacht verduistert; die de [b]wateren der zee roept, en giet ze uit op den aardbodem; HEERE is zijn naam; a Job 9: 9; 38: 31. b Amos 9: 5.
9. Die zich verkwikt [*door*] verwoesting over eenen sterke; zoodat de verwoesting komt over eene vesting.
10. Zij haten in de poort dengene, die bestraft, en hebben eenen gruwel van dien, die oprechtelijk spreekt.
11. Daarom, omdat gij den arme vertreedt, en een last koren van hem neemt, zoo hebt gij [*wel*] huizen gebouwd van [a]gehouwen steen, maar gij zult daarin niet wonen; gij hebt gewenschte wijngaarden geplant, maar gij zult hunnen wijn niet drinken.
a Zeph. 1: 13.
12. Want Ik weet, dat uwe overtredingen menigvuldig, en uwe zonden machtig vele zijn; zij benauwen den rechtvaardige, nemen zoengeld, en verstooten de nooddruftigen in de poort.
13. Daarom zal de verstandige te dien tijde zwijgen; want het zal een booze tijd zijn.
14. Zoekt het goede, en niet het booze, opdat gij leeft; en alzoo zal de HEERE, de God der heirscharen, met ulieden zijn, gelijk als gij zegt.
15. [a]Haat het booze, en hebt lief het goede, en bestelt het recht in de poort; misschien zal de HEERE, de God der heirscharen, aan Jozefs overblijfsel genadig zijn. a Ps. 34: 15; 97: 10. Rom. 12: 9.
16. Daarom, zoo zegt de HEERE, de God der heirscharen, de Heere: Op alle straten zal rouwklage zijn, en in alle wijken zullen zij zeggen: Och! och! en zullen den akkerman roepen tot treuren, en rouwklage zal zijn bij degenen, die verstand van kermen hebben;
17. Ja in alle wijngaarden zal rouwklage zijn; want Ik zal door het midden van u doorgaan, zegt de HEERE.
18. [a]Wee dien, die des HEEREN dag begeeren. Waartoe toch zal ulieden de dag des HEEREN zijn? Hij zal [b]duisternis wezen en geen licht;
a Jes. 5: 19. b Jer. 30: 7. Joël 2: 2. Zeph. 1: 15.
19. Gelijk wanneer iemand vlood voor het aangezicht eens leeuws, en hem ontmoette een beer; of dat hij kwam in een huis, en leende met zijne hand aan den wand, en hem beet eene slang.
20. Zal dan niet des HEEREN dag duisternis zijn, en geen licht? en donkerheid, zoodat er geen glans aan zij?
21. Ik haat, Ik versmaad uwe feesten, [a]en Ik mag uwe verbods[*dagen*] niet rieken. a Jes. 1: 11. Jer. 6: 20.
22. Want of gij Mij al brandofferen offert, mitsgaders uwe spijsofferen, Ik heb er [*toch*] geen welgevallen aan; en het dankoffer van uwe vette [*beesten*] mag Ik niet aanzien.
23. Doe het getier uwer liederen van Mij weg; ook mag Ik uwer luiten spel niet hooren.
24. Maar laat het oordeel zich daarhenen wentelen als de wateren, en de gerechtigheid als een sterke beek.
25. [a]Hebt gij Mij veertig jaren in de woestijn slachtofferen en spijsoffer toegebracht, o huis Israëls? a Hand. 7: 42.
26. Ja gij droegt de tent van uwen

* In de Stat.-overz. is het woordje en, blijkbaar bij vergissing, uitgevallen.

Mélech, en den Kíjūn, uwe beelden, de ster uws gods, dien gij uzelven hadt gemaakt.

27. Daarom zal Ik ulieden gevankelijk wegvoeren, verre boven Damáscus henen, zegt de HEERE, wiens naam is God der heirscharen.

HET VI KAPITTEL.

Wee den gerusten te Sion, en den zekeren op den berg van Samaría; die de voornaamsten zijn van de [a]eerstelingen der volkeren, en tot dewelke die van het huis Israëls komen.
a Ex. 19: 5. Jer. 2: 3.

2. Gaat over naar Cálne, en ziet toe; en gaat van daar naar Hámath, de groote [*stad*]; en trekt af naar Gath der Philistijnen; of zij beter zijn dan deze koninkrijken, of hunne landpale grooter dan uwe landpale;

3. Gij, die den [a]boozen dag [b]verre stelt, en den stoel des gewelds nabij brengt; a Amos 5: 18. b Ezech. 12: 27.

4. Die daar liggen op elpenbeenen bedsteden, en weelderig zijn op hunne koetsen, en eten de lammeren van de kudde, en de kalveren uit het midden van den meststal;

5. Die op het geklank der [a]luit kwinkeleeren, [*en*] bedenken zichzelven instrumenten der muziek, gelijk David;
a Jes. 5: 12.

6. Die wijn uit schalen [a]drinken, en zich zalven met de voortreffelijkste olie, maar [b]bekommeren zich niet over de verbreking van Jozef.
a Jes. 5: 11. b Jes. 5: 12.

7. Daarom zullen zij nu gevankelijk henengaan onder de voorsten, die in [a]gevangenis gaan; en het banket dergenen, die weelderig zijn, zal wegwijken. a Jes. 5: 13.

8. De Heere HEERE heeft gezworen bij Zichzelven (spreekt de HEERE, de God der heirscharen): Ik heb eenen gruwel van Jakobs hoovaardij, en Ik haat zijne paleizen; daarom zal Ik de stad en hare volheid overleveren.

9. En het zal geschieden, zoo er tien mannen in eenig huis zullen overgelaten zijn, dat zij sterven zullen.

10. En de naaste vriend zal eenen iegelijk van die opnemen, of die hem verbrandt, om de beenderen uit het huis uit te brengen, en zal zeggen tot dien, die binnen de zijden van het huis is: Zijn er nog meer bij u? En hij zal zeggen: Niemand. Dan zal hij zeggen: Zwijg; want zij waren niet om des HEEREN naam te vermelden.

11. Want zie, de HEERE geeft bevel, en Hij zal het groote huis slaan met inwatering, en het kleine huis met spleten.

12. Zullen ook paarden rennen op eene steenrots? Zal men ook [*daarop*] met runderen ploegen? Want gijlieden hebt het recht in gal verkeerd, en de vrucht der gerechtigheid in [a]alsem;
a Amos 5: 7.

13. Gij die blijde zijt over een nietig ding; gij die zegt: Hebben wij ons niet door onze sterkte hoornen verkregen?

14. Want ziet, Ik zal over ulieden, o huis Israëls, een volk verwekken, spreekt de HEERE, de God der heirscharen; die zullen ulieden drukken, van daar men komt te Hámath, tot aan de beek der wildernis.

HET VII KAPITTEL.

De Heere HEERE deed mij aldus zien: en zie, Hij formeerde sprinkhanen, in het begin des opkomens van het nagras; en zie, het was het nagras, na des konings afmaaiingen.

2. En het geschiedde, als zij het kruid des lands geheel zouden hebben afgegeten, dat ik zeide: Heere HEERE, vergeef toch; wie zoude er [*van*] Jakob blijven staan? want hij is klein.

3. [*Toen*] berouwde zulks den HEERE; het zal niet geschieden, zeide de HEERE.

4. [*Wijders*] deed mij de Heere HEERE aldus zien: en zie, de Heere HEERE riep uit, dat Hij wilde twisten met vuur; en het verteerde eenen grooten afgrond, ook verteerde het een stuk lands.

5. Toen zeide ik: Heere HEERE, houd toch op; wie zoude er [*van*] Jakob blijven staan? want hij is klein.

6. [*Toen*] berouwde zulks den HEERE; ook dit zal niet geschieden, zeide de Heere HEERE.

7. [*Nog*] deed Hij mij aldus zien: en zie, de Heere stond op eenen muur, die naar het paslood gemaakt was, en een paslood was in zijne hand.

8. En de HEERE zeide tot mij: Wat ziet gij, A'mos? En ik zeide: Een paslood. Toen zeide de Heere: Zie, Ik zal het paslood stellen in het midden van mijn volk Israël; Ik zal het voortaan niet meer voorbijgaan.

9. Maar Izaks hoogten zullen verwoest, en Israëls heiligdommen verstoord worden; en Ik zal tegen Jeróbeams huis opstaan met het zwaard.

10. Toen zond Amázia, de priester te Béthel, tot Jeróbeam, den koning van Israël, zeggende: A'mos heeft eene verbintenis tegen u gemaakt, in het midden van het huis Israëls; het land zal alle zijne woorden niet kunnen verdragen.

11. Want alzoo zegt A'mos: Jeróbeam zal door het zwaard sterven, en Israël zal voorzeker uit zijn land gevankelijk worden weggevoerd.

12. Daarna zeide Amázia tot A'mos: Gij ziener, ga weg, vlied in het land van Juda, en eet aldaar brood, en profeteer aldaar.

13. Maar te Béthel zult gij voortaan niet meer profeteeren; want dat is des konings heiligdom, en dat is het huis des koninkrijks.

14. Toen antwoordde A'mos, en zeide tot Amázia: Ik was geen profeet, en ik was geen profetenzoon; maar ik was een ossenherder, en las wilde vijgen af.

15. Maar de HEERE nam mij van achter de kudde; en de HEERE zeide tot mij: Ga henen, profeteer tot mijn volk Israël.

16. Nu dan, hoor des HEEREN woord: Gij zegt: Gij zult niet profeteeren tegen Israël, noch [a]druppelen tegen het huis Izaks. *a* Ezech. 21: 2.

17. Daarom zegt de HEERE alzoo: Uwe vrouwe zal in de stad hoereeren, en uwe zonen en uwe dochteren zullen door het zwaard vallen, en uw land zal door het snoer uitgedeeld worden; en gij zult in een onrein land sterven, en Israël zal voorzeker uit zijn land gevankelijk worden weggevoerd.

HET VIII KAPITTEL.

De Heere HEERE deed mij aldus zien: en zie, een korf met zomervruchten.

2. En Hij zeide: Wat ziet gij, A'mos? En ik zeide: Eenen korf met zomervruchten. Toen zeide de HEERE tot mij: Het einde is gekomen over mijn volk Israël; Ik zal het voortaan niet meer voorbijgaan.

3. Maar de gezangen des tempels zullen te dien dage huilen, spreekt de Heere HEERE; vele doode lichamen zullen er zijn, in alle plaatsen zal men ze stilzwijgend wegwerpen.

4. Hoort dit, gij die den nooddruftige opslokt; en dat om te vernielen de ellendigen des lands;

5. Zeggende: Wanneer zal de nieuwe maan overgaan, dat wij leeftocht mogen verkoopen, en de Sabbath, dat wij koren mogen openen? verkleinende de Epha, en den Sikkel vergrootende, en verkeerdelijk handelende [a][*met*] bedriegelijke weegschalen; *a* Hos. 12: 8.

6. Dat wij de armen [a]voor geld mogen koopen, en den nooddruftige om een paar schoenen; dan zullen wij het kaf van het koren verkoopen. *a* Amos 2: 6.

7. De HEERE heeft gezworen bij Jakobs heerlijkheid: Zoo Ik alle hunne werken in eeuwigheid zal vergeten!

8. Zoude het land hierover niet beroerd worden, en al wie daarin woont treuren? Ja het zal geheel oprijzen als eene rivier, en het zal heen en weder gedreven en verdronken worden, als [*door*] de rivier van Egypte.

9. En het zal te dien dage geschieden, spreekt de Heere HEERE, dat Ik de zon op den middag zal doen ondergaan, en het land bij lichten dage verduisteren.

10. En Ik zal uwe feesten in rouwe, en alle uwe liederen in weeklage veranderen, en op alle lendenen eenen zak, en op alle hoofd kaalheid opbrengen; en Ik zal het [*land*] stellen in rouwe, als er is over eenen eenigen [*zoon*], en zijn einde als eenen bitteren dag.

11. Zie, de dagen komen, spreekt de Heere HEERE, dat Ik eenen honger in het land zal zenden; niet eenen honger naar brood, noch dorst naar water, maar om te hooren de woorden des HEEREN.

12. En zij zullen zwerven van zee tot zee, en van het noorden tot het oosten; zij zullen omloopen om het

woord des HEEREN te zoeken, maar zullen het niet vinden.

13. Te dien dage zullen de schoone jonkvrouwen en de jongelingen van dorst versmachten;

14. Die daar zweren bij de schuld van Samaria, en zeggen: Zoo [*waarachtig als*] uw god van Dan leeft, en de weg van [a]Bér-Séba leeft! En zij zullen vallen, en niet weder opstaan.

a Amos 5: 5.

HET IX KAPITTEL.

Ik zag den Heere staan op het altaar, en Hij zeide: Sla dien knoop, dat de posten beven, en doorklief ze allen in het hoofd; en Ik zal hun achterste met het zwaard dooden; de vliedende zal onder hen niet ontvlieden, noch de ontkomende onder hen behouden worden.

2. [a]Al groeven zij [*tot*] in de hel, zoo zal mijne hand ze van daar halen, en al klommen zij in den hemel, zoo zal Ik ze van daar doen nederdalen.

a Ps. 139: 8, enz.

3. En al verstaken zij zich op de hoogte van Cármel, zoo zal Ik ze naspeuren en van daar halen; en al verborgen zij zich van voor mijne oogen in den grond van de zee, zoo zal Ik van daar eene slang gebieden, die zal ze bijten.

4. En al gingen zij in gevangenis voor het aangezicht hunner vijanden, zoo zal Ik van daar het zwaard gebieden, dat het hen doode. En Ik zal mijn oog tegen hen [a]zetten ten kwade, en niet ten goede.

a Jer. 44: 11.

5. Want de Heere HEERE der heirscharen is [*het*], die het land aanroert, dat het versmelte, en allen, die daarin wonen, treuren; en [*dat*] het geheel oprijze als eene rivier, en verdronken worde [*als*] door de rivier van Egypte.

6. Die zijne [a]opperzalen in den hemel bouwt, en zijne bende, die heeft Hij op aarde gefundeerd; die de [b]wateren der zee roept, en giet ze uit op den aardbodem; HEERE is zijn naam.

a Ps. 104: 3, 13. b Amos 5: 8.

7. Zijt gijlieden Mij niet als de kinderen der Mooren, o kinderen Israëls? spreekt de HEERE. Heb Ik Israël niet opgevoerd uit Egypteland, en de Phistijnen uit Cáphthor, en de Syriërs uit Kir?

8. Zie, de oogen des Heeren HEEREN zijn tegen dit zondig koninkrijk, dat Ik het van den aardbodem verdelge; behalve dat Ik het huis Jakobs niet ganschelijk zal verdelgen, spreekt de HEERE.

9. Want zie, Ik geef bevel, en Ik zal het huis Israëls onder alle de heidenen schudden, gelijk als [*zaad*] geschud wordt in eene zeef, en niet een steenken zal er ter aarde vallen.

10. Alle zondaars mijns volks zullen door het zwaard sterven; die daar zeggen: Het kwaad zal tot ons niet genaken, noch [*ons*] voorkomen.

11. [a]Te dien dage zal Ik de vervallene hutte van David weder oprichten, en Ik zal hare reten *toemetselen, en wat aan haar is afgebroken, weder oprichten, en zal ze bouwen, als [*in*] de dagen van ouds;

a Hand. 15: 16.

12. Opdat zij erfelijk bezitten het overblijfsel van E'dom, en alle de heidenen, die naar mijnen naam genoemd worden, spreekt de HEERE, die dit doet.

13. Zie, de dagen komen, spreekt de HEERE, dat de ploeger den maaier, en de druiventreder den zaadzaaier genaken zal; en de bergen zullen van [a]zoeten wijn druipen, en alle de heuvelen zullen smelten.

a Joël 3: 18.

14. En Ik zal de gevangenis van mijn volk Israël wenden, en zij zullen de verwoeste steden herbouwen en bewonen, en wijngaarden planten en den wijn daarvan drinken, en zij zullen hoven maken en de vrucht daarvan eten.

15. En Ik zal ze [a]in hun land planten; en zij zullen niet meer worden uitgerukt uit hun land, dat Ik hunlieden gegeven heb, zegt de HEERE uw God.

a Jer. 32: 41.

* Staten-overz.: vertuinen. De zin is: heel het werk als van een muur dichtmaken.

DE PROFEET

OBÁDJA.

Het gezicht van Obádja. Alzoo zegt de Heere HEERE van E'dom: [a]Wij hebben een gerucht gehoord van den HEERE, en er is een gezant gezonden onder de heidenen: Staat op, en laat ons opstaan tegen hen ten strijde.
a Jer. 49: 14.

2. Zie, Ik heb u klein gemaakt onder de heidenen; gij zijt zeer veracht.

3. De trotschheid uws harten heeft u bedrogen; hij, die daar woont in de kloven der steenrotsen, [*in*] zijne hooge woning; die in zijn hart zegt: Wie zoude mij ter aarde nederstooten?

4. [a]Al verhieft gij u gelijk de arend, en al steldet gij uw nest tusschen de sterren, zoo zal Ik u van daar nederstooten, spreekt de HEERE.
a Jer. 49: 16.

5. [a]Zoo er dieven, zoo er nachtroovers tot u gekomen waren (hoe zijt gij uitgeroeid!), zouden zij niet gestolen hebben zoo veel hun genoeg ware? Zoo er wijnlezers tot u gekomen waren, zouden zij niet eene nalezing hebben overgelaten?
a Jer. 49: 9.

6. Hoe zijn Ezau's [*goederen*] nagespeurd, zijne verborgene [*schatten*] opgezocht!

7. Alle uwe bondgenooten hebben u tot aan de landpale uitgeleid; uwe vredegenooten hebben u bedrogen, zij hebben u overmocht; [*die*] uw brood [*eten*], zullen een gezwel onder u zetten, er is geen verstand in hem.

8. [a]Zal het niet te dien dage zijn, spreekt de HEERE, dat Ik de wijzen uit E'dom en het verstand uit Ezau's gebergte zal doen vergaan?
a Jes. 29: 14. Jer. 49: 7.

9. Ook zullen uwe [a]helden, o Théman, versaagd zijn; opdat een ieder uit Ezau's gebergte door den moord worde uitgeroeid.
a Amos 2: 14, 16.

10. Om het [a]geweld, begaan aan uwen broeder Jakob, zal schaamte u bedekken; en gij zult uitgeroeid worden in eeuwigheid.
a Gen. 27: 41. Ezech. 35: 5. Amos 1: 11.

11. Ten dage als gij [*er*] tegenover stondt, ten dage als de uitlanders zijn heir gevangen voerden, en de vreemden tot zijne poorten introkken, en over Jeruzalem het lot wierpen, waart gij ook [a]als een van hen.
a Ps. 137: 7.

12. Toen zoudt gij niet gezien hebben op den dag uws broeders, den dag zijner vervreemding; noch u verblijd hebben over de kinderen van Juda, ten dage huns ondergangs; noch uwen mond groot gemaakt hebben, ten dage der benauwdheid;

13. Noch ter poorte mijns volks ingegaan zijn, ten dage huns verderfs; noch gezien hebben, ook gij, op zijn kwaad, ten dage zijns verderfs; noch [*uwe handen*] uitgestrekt hebben aan zijn heir, ten dage zijns verderfs;

14. Noch gestaan hebben op de wegscheiding, om zijne ontkomenen uit te roeien; noch zijne overgeblevenen overgeleverd hebben, ten dage der benauwdheid.

15. Want de dag des HEEREN is nabij, over alle de heidenen; [a]gelijk als gij gedaan hebt, zal u gedaan worden; uwe vergelding zal op uw hoofd wederkeeren.
a Ezech. 35: 15.

16. Want gelijk gijlieden gedronken hebt op den berg mijner heiligheid, [*zoo*] zullen alle de heidenen gedurig-

lijk drinken; ja zij zullen drinken en inzwelgen, en zullen zijn alsof zij er niet geweest waren.

17. Maar op den berg Sions zal ontkoming zijn, en hij zal eene heiligheid zijn; en die van het huis Jakobs zullen hunne erfgoederen erfelijk bezitten.

18. En Jakobs huis zal een vuur zijn, en Jozefs huis eene vlam, en Ezau's huis tot eenen stoppel; en zij zullen tegen hen ontbranden, en zullen ze verteren; zoodat Ezau's huis geenen overgeblevene zal hebben; want de HEERE heeft het gesproken.

19. En die van het zuiden zullen Ezau's gebergte, en die van de laagte zullen de Philistijnen erfelijk bezitten; ja zij zullen het veld van Ephraïm en het veld van Samaría erfelijk bezitten; en Benjamin Gílead;

20. En de gevankelijk weggevoerden van dit heir der kinderen Israëls, hetgene der Kanaänieten was, tot Zárphath toe; en de gevankelijk weggevoerden van Jeruzalem, hetgene dat in Sephárad is; zij zullen de steden van het zuiden erfelijk bezitten.

21. En er zullen Heilanden op den berg Sions opkomen, om Ezau's gebergte te richten; en het koninkrijk zal des HEEREN zijn.

DE PROFEET

JONA.

HET I KAPITTEL.

En het woord des HEEREN geschiedde tot Jona, den zoon van Amítthai, zeggende:

2. Maak u op, ga naar de [a]groote stad Nínevé, en predik tegen haar; want hunlieder boosheid is opgeklommen voor mijn aangezichte.

a Gen. 10: 11, 12. Jona 3: 3.

3. Maar Jona maakte zich op om te vluchten naar Thársis, van het aangezichte des HEEREN; en hij kwam af te Jápho, en vond een schip, gaande naar Thársis, en hij gaf de vracht daarvan, en ging neder daarin, om met henlieden te gaan naar Thársis, van het aangezichte des HEEREN.

4. Maar de HEERE wierp eenen grooten wind op de zee; en er werd een groote storm in de zee, zoodat het schip dacht te breken.

5. Toen vreesden de zeelieden, en riepen een iegelijk tot zijnen god, en wierpen de vaten, die in het schip waren, in de zee, om [*het*] daarvan te verlichten; maar Jona was nedergegaan aan de zijden van het schip, en lag neder, en was met eenen diepen slaap bevangen.

6. En de opperschipper naderde tot hem, en zeide tot hem: Wat is u, gij hardslapende? Sta op, roep tot uwen God; misschien zal die God aan ons gedenken, dat wij niet vergaan.

7. Voorts zeiden zij, een ieder tot zijnen metgezel: Komt, en laat ons loten werpen, opdat wij mogen weten,

om wiens wille ons dit kwaad [*overkomt*]. Alzoo wierpen zij loten, en het lot viel op Jona.

8. Toen zeiden zij tot hem: Verklaar ons nu, om wiens wille ons dit kwaad [*overkomt*]: wat is uw werk? en vanwaar komt gij? welk is uw land? en van welk volk zijt gij?

9. En hij zeide tot hen: Ik ben een Hebréër; en ik vreeze den HEERE, den God des hemels, die de zee en het droge gemaakt heeft.

10. Toen vreesden die mannen [*met*] groote vreeze, en zeiden tot hem: Wat hebt gij dit gedaan? Want de mannen wisten, dat hij van des HEEREN aangezichte vlood; want hij had het hun te kennen gegeven.

11. Voorts zeiden zij tot hem: Wat zullen wij u doen, opdat de zee stil worde van ons? Want de zee werd hoe langer hoe onstuimiger.

12. En hij zeide tot hen: Neemt mij op, en werpt mij in de zee, zoo zal de zee stil worden van ulieden; want ik weet, dat deze groote storm ulieden om mijnentwille over[*komt*].

13. Maar de mannen roeiden, om [*het schip*] weder te brengen aan het droge, doch zij konden niet; want de zee werd hoe langer hoe onstuimiger tegen hen.

14. Toen riepen zij tot den HEERE en zeiden: Och HEERE, laat ons toch niet vergaan om dezes mans ziele, en leg geen onschuldig bloed op ons; want Gij, HEERE, hebt gedaan, gelijk als het U heeft behaagd.

15. En zij namen Jona op, en wierpen hem in de zee. Toen stond de zee [*stil*] van hare verbolgenheid.

16. Dies vreesden de mannen den HEERE [*met*] groote vreeze; en zij slachtten den HEERE slachtoffer, en beloofden geloften.

17. De HEERE nu beschikte eenen grooten visch, om Jona in te slokken; en Jona was in het ingewand van den visch, [a]drie dagen en drie nachten.
a Matth. 12: 40; 16: 4. Luc. 11: 30.

HET II KAPITTEL.

En Jona bad tot den HEERE zijnen God, uit het ingewand van den visch.

2. En hij zeide: [a]Ik riep uit mijne benauwdheid tot den HEERE, en Hij antwoordde mij; uit den buik des grafs schreide ik, [*en*] Gij hoordet mijne stemme.
a Ps. 120: 1.

3. Want Gij hadt mij geworpen [*in*] de diepte, in het hart der zeeën, en de stroom omving mij; alle uwe [a]baren en uwe golven gingen over mij henen.
a Ps. 42: 8.

4. En ik zeide: Ik ben uitgestooten van voor uwe oogen; nochtans zal ik den Tempel uwer heiligheid weder aanschouwen.

5. De wateren hadden mij omgeven tot de ziel toe; de afgrond omving mij; het wier was aan mijn hoofd gebonden.

6. Ik was nedergedaald tot de gronden der bergen; de grendelen der aarde waren om mij henen in eeuwigheid; maar Gij hebt mijn leven uit het verderf opgevoerd, o HEERE mijn God.

7. Als mijne ziele in mij overstelpt was, dacht ik aan den HEERE; en mijn gebed kwam tot U, in den Tempel uwer heiligheid.

8. Die de valsche ijdelheden onderhouden, verlaten hunlieder weldadigheid.

9. Maar ik zal U offeren met de stemme [a]der dankzegging; wat ik beloofd heb, zal ik betalen. [b]Het heil is des HEEREN.
a Ps. 50: 14, 23; 116: 17. Hos. 14: 3. Hebr. 13: 15. *b* Ps. 3: 9.

10. De HEERE nu sprak tot den visch; en hij spuwde Jona uit op het droge.

HET III KAPITTEL.

En het woord des HEEREN geschiedde ten anderen male tot Jona, zeggende:

2. Maak u op, ga naar de groote stad Nínevé; en predik tegen haar de prediking, die Ik tot u spreek.

3. Toen maakte zich Jona op, en ging naar Nínevé, naar het woord des HEEREN. Nínevé nu was eene groote stad Gods, van drie dagreizen.

4. En Jona begon in de stad te gaan, ééne dagreis; en hij predikte, en zeide: Nog veertig dagen, dan zal Nínevé worden omgekeerd.

5. En de [a]lieden van Nínevé geloofden aan God; en zij riepen een vasten uit, en bekleedden zich met zakken,

van hunnen grootste af tot hunnen kleinste toe. *a* Matth. 12: 41. Luc. 11: 32.

6. Want dit woord geraakte tot den koning van Nínevé; en hij stond op van zijnen troon, en deed zijn heerlijk overkleed van zich, en hij bedekte zich met eenen zak, en zat neder in de asch.

7. En hij liet uitroepen, en men sprak te Nínevé, uit bevel des konings en zijner grooten, zeggende: Laat mensch noch beest, rund noch schaap, iets smaken, laat ze niet weiden, noch water drinken.

8. Maar mensch en beest zullen met zakken bedekt zijn, en zullen sterk tot God roepen; en zij zullen zich bekeeren, een iegelijk van zijnen boozen weg, en van het geweld, dat in hunne handen is.

9. *a*Wie weet? God mochte zich wenden, en berouw hebben; en Hij mochte zich wenden van de hittigheid zijns toorns, dat wij niet vergingen. *a* Joël 2: 14.

10. En God zag hunne werken, dat zij zich bekeerden van hunnen boozen weg; en het berouwde God over het kwaad, dat Hij gesproken had hun te zullen doen, en Hij deed het niet.

HET IV KAPITTEL.

Dit verdroot Jona [*met*] groot verdriet, en zijn [*toorn*] ontstak.

2. En hij bad tot den HEERE, en zeide: Och HEERE, was dit mijn woord niet, als ik nog in mijn land was? Daarom kwam ik het voor, vluchtende naar Thársis; want ik wist, dat Gij een *a*genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad. *a* Ex. 34: 6. Ps. 86: 5. Joël 2: 13.

3. Nu dan, HEERE, neem toch mijne ziel van mij; want het is mij beter te sterven dan te leven.

4. En de HEERE zeide: Is uw [*toorn*] billijk ontstoken?

5. Jona nu ging ter stad uit, en zette zich tegen het oosten der stad; en hij maakte zich aldaar een verdek, en zat daaronder in de schaduw, totdat hij zag, wat van de stad zoude worden.

6. En God de HEERE beschikte eenen wonderboom, en deed hem opschieten boven Jona, opdat er schaduw mocht zijn over zijn hoofd, om hem te redden van zijn verdriet. En Jona verblijdde zich over den wonderboom [*met*] groote blijdschap.

7. Maar God beschikte eenen worm des anderen daags in het opgaan van den dageraad; die stak den wonderboom, dat hij verdorde.

8. En het geschiedde, als de zon oprees, dat God eenen stillen oostenwind beschikte; en de zon stak op het hoofd van Jona, dat hij aamechtig werd; en hij wenschte zijner ziele te mogen sterven, en zeide: Het is mij beter te sterven dan te leven.

9. Toen zeide God tot Jona: Is uw [*toorn*] billijk ontstoken over den wonderboom? En hij zeide: Billijk is mijn [*toorn*] ontstoken ter dood toe.

10. En de HEERE zeide: Gij verschoont den wonderboom, aan welken gij niet hebt gearbeid, noch dien groot gemaakt; die in éénen nacht werd, en in éénen nacht verging;

11. En Ik zoude die groote stad Nínevé niet verschoonen, waarin veel meer dan honderd en twintig duizend menschen zijn, die geen onderscheid weten tusschen hunne rechterhand en hunne linkerhand; daartoe veel vee?

DE PROFEET

MÍCHA.

HET I KAPITTEL.

Het woord des HEEREN, dat geschied is tot Mícha, den Móraschthiet, in de dagen van Jótham, A'chaz [*en*] Jehizkía, koningen van Juda; dat hij gezien heeft over Samaría en Jeruzalem.

2. Hoort, [a]gij volken altemaal; merk op, gij aarde, mitsgaders hare volheid. De Heere HEERE nu zal tot een getuige zijn tegen ulieden, de Heere uit den tempel zijner heiligheid.
a Deut. 32: 1. Jes. 1: 2.

3. Want zie, [a]de HEERE gaat uit van zijne [b]plaatse, en Hij zal nederdalen en treden op de [c]hoogten der aarde.
a Jes. 26: 21.
b Ps. 115: 3. *c* Deut. 32: 13; 33: 29.

4. En de bergen zullen [a]onder Hem versmelten, en de dalen gekloofd worden; gelijk was voor het vuur, gelijk wateren die uitgestort worden in de laagte. *a* Ps. 97: 5. Amos 9: 5.

5. Dit alles, om de overtreding van Jakob, en om de zonden van het huis Israëls. Wie is [*het begin van*] de overtreding van Jakob? Is het niet Samaría? En wie [*van*] de hoogten van Juda? Is het niet Jeruzalem?

6. Daarom zal Ik Samaría stellen tot eenen steenhoop des velds, tot plantingen eens wijngaards; en Ik zal hare steenen in de vallei storten, en hare fondamenten ontdekken.

7. En alle hare gesnedene beelden zullen vermorzeld worden, en alle hare hoerenbeloonningen zullen met vuur verbrand worden, en alle hare afgoden zal Ik stellen tot eene woestheid; want zij heeft ze van hoerenloon vergaderd, en zij zullen tot hoerenloon wederkeeren.

8. Hierom zal ik misbaar bedrijven en huilen; ik zal beroofd en naakt gaan; ik zal misbaar maken als de [a]draken, en treuring als de jonge struisen.
a Job 30: 29.

9. Want hare plagen zijn doodelijk; want zij zijn gekomen tot aan Juda; hij is geraakt tot aan de poorte mijns volks, tot aan Jeruzalem.

10. [a]Verkondigt [*het*] niet te Gath; weent zoo jammerlijk niet; [b]wentelt u in het stof in het huis van A'phra.
a 2 Sam. 1: 20. *b* Jer. 6: 26.

11. Ga door, gij inwoneres van Sáphir, met [a]bloote schaamte; de inwoneres van Zaänan gaat niet uit; rouwklage is [*te*] Béth-Haë'zel; Hij zal zijnen stand van ulieden nemen. *a* Jes. 47: 3.

12. Want de inwoneres van Mároth is krank om des goeds wille; want een [a]kwaad is van den HEERE afgedaald, tot aan de poorte van Jeruzalem.
a Amos 3: 6.

13. Span de snelle dieren aan den wagen, gij inwoneres van Láchis (deze is der dochter Sions het beginsel der zonde); want in u zijn Israëls overtredingen gevonden.

14. Daarom geef geschenken aan Morescheth-Gáths; de huizen van A'chzib zullen den koningen van Israël tot eene leugen zijn.

15. Ik zal u nog eenen erfgenaam toebrengen, gij inwoneres van Maréscha; hij zal komen tot aan Adúllam, [*tot aan*] de heerlijkheid Israëls.

16. Maak u kaal en scheer u, om uwe troetelkinderen; verwijd uwe kaalheid, als de arend, omdat zij gevankelijk van u zijn weggevoerd.

HET II KAPITTEL.

Wee dien, die ongerechtigheid beden-

ken en kwaad werken op hunne legers; in het licht van den morgenstond doen zij het, dewijl het in de macht van hunlieder hand is.

2. En zij [a]begeeren akkers, en rooven ze, en huizen, en nemen ze weg; alzoo doen zij geweld aan den man en zijn huis, ja aan een iegelijk en zijne erfenis. a Jes. 5: 8.

3. Daarom, alzoo zegt de HEERE: Zie, Ik denk een kwaad over dit geslacht, waaruit gijlieden uwe halzen niet zult uittrekken, en zoo rechtop niet gaan, want het zal een [a]booze tijd zijn. a Amos 5: 13.

4. Te dien dage zal men een spreekwoord over ulieden opnemen; en men zal eene klagelijke klacht klagen, [*en*] zeggen: Wij zijn ten eenen male verwoest; Hij verwisselt mijns volks deel; hoe ontwendt Hij mij! Hij deelt uit, afwendende onze akkers.

5. Daarom zult gij niemand hebben, die het snoer [a]werpe in het lot, in de gemeente des HEEREN. a Deut. 32: 8, 9.

6. Profeteert gijlieden niet, [*azeggen zij,*] laat [*die*] profeteeren; zij profeteeren niet als die; men wijkt niet af [*van*] smaadheden. a Jes. 30: 10. Amos 7: 16.

7. O gij die Jakobs huis geheeten zijt, is dan de Geest des HEEREN verkort? Zijn dat zijne werken? Doen mijne woorden geen goed bij dien die recht wandelt?

8. Maar gisteren stelde zich mijn volk op, tot vijand, tegenover een kleed; gij stroopt eenen mantel van degenen die zeker voorbijgaan, wederkomende van den strijd.

9. De vrouwen mijns volks verdrijft gij, elkeene uit het huis harer vermakingen; van hare kinderkens neemt gij mijn sieraad in eeuwigheid.

10. Maakt u [*dan*] op, en gaat henen; want dit [*land*] zal de ruste niet zijn; omdat het verontreinigd is, zal het [*u*] verderven, en dat, [*met*] eene geweldige verderving.

11. Zoo er iemand is, die met wind omgaat, en valschelijk liegt, [*zeggende:*] Ik zal u profeteeren voor wijn en voor sterken drank; dat is een profeet dezes volks.

12. Voorzeker zal Ik u, o Jakob, gansch verzamelen; voorzeker zal Ik Israëls overblijfsel vergaderen; Ik zal het te zamen zetten als schapen van Bózra; als eene kudde in het midden van hare kooi zullen zij van menschen deunen.

13. De doorbreker zal voor hun aangezicht optrekken; zij zullen doorbreken, en door de poort gaan, en door haar uittrekken; en hun koning zal voor hun aangezicht henengaan; en de HEERE aan hunne spits.

HET III KAPITTEL.

Voorts zeide ik: Hoort nu, gij hoofden Jakobs en gij oversten van het huis Israëls: betaamt het ulieden niet het recht te weten?

2. Zij haten het goede, en hebben het kwade lief; zij rooven hunne huid van hen af, en hun vleesch van hunne beenderen.

3. Ja zij zijn het, die het vleesch mijns volks eten, en hunne huid afstroopen, en hunne beenderen verbreken, en vaneen leggen, gelijk als in eenen pot, en als vleesch [in het midden eens ketels.

4. Alsdan zullen zij roepen tot den HEERE, doch Hij zal ze niet verhooren; maar zal zijn aangezichte te dien tijde voor hen verbergen, gelijk als zij hunne handelingen kwaad gemaakt hebben.

5. Alzoo zegt de HEERE tegen de profeten, die mijn volk verleiden; die met hunne tanden [a]bijten, en roepen vrede uit; maar die niet geeft in hunnen mond, tegen dien zoo heiligen zij eenen krijg. a Micha 2; 11.

6. Daarom zal het nacht voor ulieden worden vanwege het gezicht, en ulieden zal duisternis zijn vanwege de waarzegging; en de [a]zon zal over deze profeten ondergaan, en de dag zal over hen [b]zwart worden.
a Jer. 15: 9. Amos 8: 9. b Joël 2: 10.

7. En de zieners zullen beschaamd, en de waarzeggers schaamrood worden; en zij zullen allen te zamen de bovenste lip bewimpelen; want er zal geen antwoord Gods zijn.

8. Maar waarlijk, ik ben vol krachts van den Geest des HEEREN, en [*vol*] van gericht en dapperheid, om Jakob

te verkondigen zijne overtreding, en Israël zijne zonde.

9. Hoort nu dit, gij hoofden van het huis Jakobs en gij oversten van het huis Israëls, die van het gericht eenen gruwel hebt, en al wat recht is [a]verkeert; a Amos 5: 7; 6: 12.

10. Bouwende Sion met [a]bloed, en Jeruzalem met onrecht.
a Ezech. 22: 27. Zeph. 3: 3.

11. Hare hoofden rechten om geschenken, en hare priesters leeren om loon, en hare profeten waarzeggen om geld; nog steunen zij op den HEERE, zeggende: Is de HEERE niet in het midden van ons? Ons zal geen kwaad overkomen.

12. Daarom, om uwentwille, zal Sion [*als*] een akker geploegd worden, en Jeruzalem zal [*tot*] steenhoopen worden, en de berg dezes huizes tot hoogten eens wouds.

HET IV KAPITTEL.

Maar [a]in het laatste der dagen zal het geschieden, dat de berg van het huis des HEEREN zal vastgesteld zijn op den top der bergen, en hij zal verheven zijn boven de heuvelen; en de volken zullen tot hem toevloeien.
a Jes. 2: 2, enz.

2. En vele heidenen zullen henengaan, en zeggen: Komt en laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, en tot het Huis van den God Jakobs, opdat Hij ons leere van zijne wegen, en wij in zijne paden wandelen; want uit Sion zal de wet uitgaan, en des HEEREN woord uit Jeruzalem.

3. En Hij zal onder groote volken richten, en machtige heidenen straffen, tot verre toe; en zij zullen hunne zwaarden slaan tot spaden, en hunne spiesen tot sikkelen; het [*eene*] volk zal tegen het [*andere*] volk geen zwaard opheffen, en zij zullen den krijg niet meer leeren.

4. Maar zij zullen zitten, een ieder onder zijnen [a]wijnstok en onder zijnen vijgeboom, en er zal niemand zijn, die ze verschrikke; want de mond des HEEREN der heirscharen heeft [*het*] gesproken. a 1 Kon. 4: 25.

5. Want alle volken zullen wandelen, elk in den naam zijns gods; maar wij zullen wandelen in den naam des HEEREN onzes Gods, eeuwiglijk en altoos.

6. Te dien dage, spreekt de HEERE, zal Ik haar, die hinkende was, [a]verzamelen, en haar, die verdreven was, vergaderen, en die Ik geplaagd had.
a Deut. 30: 3, 4, 5.

7. En Ik zal [a]haar, die hinkende was, maken tot een overblijfsel, en haar, die verre henen verstooten was, tot een machtig volk; en de HEERE zal [b]Koning over hen zijn op den berg Sions, van nu aan tot in eeuwigheid.
a Zeph. 3: 19. b Dan. 7: 14. Luc. 1: 33.

8. En gij, Schaapstoren, gij O'phel der dochter Sions, tot u zal komen, ja daar zal komen de vorige heerschappij, het koninkrijk der dochter van Jeruzalem.

9. Nu, waarom zoudt gij zoo groot geschrei maken? Is er geen [a]Koning onder u? is uw Raadgever vergaan? dat u smart, als van eene barende [*vrouw*], heeft aangegrepen?
a Jer. 8: 19.

10. Lijd smart en arbeid om voort te brengen, o dochter Sions, als eene barende [*vrouw*]; want nu zult gij [*wel*] uit de stad henen uitgaan, en op het veld wonen, en tot in Babel komen; [*maar*] aldaar zult gij gered worden, aldaar zal u de HEERE verlossen uit de hand uwer vijanden.

11. Nu zijn wel vele heidenen tegen u verzameld, die daar zeggen: Laat ze ontheiligd worden, en laat onze oogen schouwen op Sion.

12. Maar zij weten de gedachten des HEEREN niet, en verstaan zijnen raadslag niet; dat Hij ze vergaderd heeft als garven tot den [a]dorschvloer.
a Jer. 51: 33.

13. Maak u op en dorsch, o dochter Sions, want Ik zal uwen hoorn ijzer maken, en uwe klauwen koper maken, en gij zult vele volken verpletteren; en Ik zal hunlieder gewin den HEERE verbannen, en hun vermogen den [a]Heere der gansche aarde. a Zach. 4: 14; 6: 5.

14. Nu, rot u met benden, gij dochter der bende; hij zal eene belegering tegen ons stellen; zij zullen den richter Israëls met de roede op het kinnebakken slaan.

HET V KAPITTEL.

En gij, [a]Bethlehem E'phratha, zijt gij

klein om te wezen onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen, die een Heerscher zal zijn in Israël, en wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid.
a Matth. 2: 6. Joh. 7: 42.

2. Daarom zal Hij henlieden overgeven, tot den tijd toe, dat zij, die baren zal, gebaard hebbe; dan zullen de overige zijner broederen zich bekeeren met de kinderen Israëls.

3. En hij zal staan, en zal weiden in de kracht des HEEREN, in de hoogheid van den naam des HEEREN zijns Gods; en zij zullen wonen, want nu zal hij groot zijn tot aan de einden der aarde.

4. En deze zal Vrede zijn. Wanneer A'ssur in ons land zal komen, en wanneer hij in onze paleizen zal treden, zoo zullen wij tegen hem stellen zeven herders, en acht vorsten uit de menschen.

5. Die zullen het land van A'ssur afweiden met het zwaard, en het land van Nímrod in zijne ingangen. Alzoo zal hij [*ons*] redden van A'ssur, wanneer deze in ons land zal komen, en wanneer hij in onze landpale zal treden.

6. En Jakobs overblijfsel zal zijn in het midden van vele volken, als een dauw van den HEERE, als droppelen op het kruid, dat naar geenen man wacht, en geene menschenkinderen verbeidt.

7. Ja het overblijfsel van Jakob zal zijn onder de heidenen, in het midden van vele volken, als een leeuw onder de beesten des wouds, als een jonge leeuw onder de schaapskudden; dewelke, wanneer hij doorgaat, zoo vertreedt en verscheurt hij, dat niemand redde.

8. Uwe hand zal verhoogd zijn boven uwe wederpartijders, en alle uwe vijanden zullen uitgeroeid worden.

9. En het zal ten dien dage geschieden, spreekt de HEERE, dat Ik uwe *a*paarden uit het midden van u zal uitroeien, en Ik zal uwe wagenen verdoen.
a Hos. 14: 4.

10. En Ik zal de steden uws lands uitroeien, en Ik zal alle uwe vestingen afbreken.

11. En Ik zal de tooverijen uit uwe hand uitroeien, en gij zult geene guichelaars hebben.

12. En Ik zal uwe gesnedene beelden en uwe opgerichte beelden uit het midden van u uitroeien, dat gij u niet meer zult nederbuigen voor het werk uwer handen.

13. Voorts zal Ik uwe bosschen uit het midden van u uitroeien, en Ik zal uwe steden verdelgen.

14. En Ik zal in toorn en in grimmigheid wrake doen aan de heidenen, die niet hooren.

HET VI KAPITTEL.

Hoort nu, wat de HEERE zegt: Maak u op, twist met de bergen, en laat de heuvelen uwe stemme hooren.

2. Hoort, gij bergen, den twist des HEEREN, mitsgaders gij sterke fondamenten der aarde; want de *a*HEERE heeft eenen twist met zijn volk, en Hij zal zich met Israël in het recht begeven.
a Hos. 4: 1.

3. O mijn volk, wat heb Ik u gedaan, en waarmede heb Ik u vermoeid? Betuig tegen Mij.

4. Immers heb Ik u uit *a*Egypteland opgevoerd, en u uit het diensthuis verlost; en Ik heb voor uw aangezicht henen gezonden Mozes, Aäron en Mirjam.
a Ex. 12: 51; 14: 30.

5. Mijn volk, gedenk toch wat *a*Bálak, de koning van Móab, beraadslaagde, en wat Bíleam, de zoon van Béor, antwoordde; [*en wat geschied is*] van *b*Síttim af tot *c*Gílgal toe; opdat gij de gerechtigheden des HEEREN kennet.
a Num. 22: 5; 23: 7. *b* Num. 25. *c* Joz. 5.

6. Waarmede zal ik den HEERE tegenkomen, [*en*] mij bukken voor den hoogen God? Zal ik Hem tegenkomen met brandofferen, met eenjarige kalveren?

7. Zoude de HEERE een welgevallen hebben aan duizenden van rammen, aan tien duizenden van oliebeken? Zal ik mijnen eerstgeborene geven [*voor*] mijne overtreding, de vrucht mijns buiks [*voor*] de zonde mijner ziele?

8. Hij heeft u bekend gemaakt, o mensch, wat goed is; en wat *a*eischt de HEERE van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoediglijk te wandelen met uwen God?
a Deut. 10: 12.

9. De stemme des HEEREN roept tot de stad (want uw naam ziet het

wezen): Hoort de roede, en wie ze besteld heeft.

10. Zijn er [*niet*] nog, [*in*] eens ieders goddeloozen huis, schatten der goddeloosheid, en eene schaarsche E'pha, die te verfoeien is?

11. Zoude ik rein zijn met eene goddelooze [a]weegschaal, en met eenen zak van bedriegelijke weegsteenen?
a Hos. 12: 8.

12. Dewijl hare rijke lieden vol zijn van geweld, en hare inwoners leugen spreken, en hunne tong [a]bedriegelijk is in hunnen mond; a Jer. 9: 8.

13. Zoo zal Ik [*u*] ook krenken, u slaande, [*en*] verwoestende om uwe zonden.

14. Gij zult [a]eten, maar niet verzadigd worden, en uwe nederdrukking zal in het midden van u zijn; en gij zult aangrijpen, maar niet wegbrengen, en wat gij zult wegbrengen, zal Ik aan het zwaard overgeven. a Hos. 4: 10.

15. Gij zult [a]zaaien, maar niet maaien; gij zult olijven treden, maar u met olie niet zalven, en most, maar geenen wijn drinken. a Deut. 28: 38. Hagg. 1: 6.

16. Want de inzettingen van [a]O'mri worden onderhouden, en het gansche werk van het huis van [b]A'chab; en gij wandelt in hunne raadslagen; opdat Ik u stelle tot verwoesting, en hare inwoners tot aanfluiting; alzoo zult gij de smaadheid mijns volks dragen.
a 1 Kon. 16: 25, 26. b 1 Kon. 16: 30, enz.

HET VII KAPITTEL.

Ai mij! want ik ben, als wanneer de zomervruchten zijn ingezameld, als wanneer de nalezingen in den wijnoogst geschied zijn. Er is geene druif om te eten; mijne ziele begeert vroegrijpe vrucht.

2. De [a]goedertierene is vergaan uit het land, en er is niemand oprecht onder de menschen. Zij loeren altemaal op bloed; zij jagen, een iegelijk zijnen broeder, [*met*] een jachtgaren.
a Ps. 12: 2. Hos. 4: 1.

3. Om [*met*] beide handen wel dapper kwaad te doen, zoo eischt de vorst, en de rechter [*oordeelt*] [a]om vergelding, en de groote die spreekt de [b]verderving zijner ziele, en zij draaien ze dicht ineen. a Micha 3: 11. b Micha 2: 1.

4. De beste van hen is als een doorn; de oprechtste is [*scherper*] dan eene doornheg; de dag uwer wachters, uwe bezoeking, is gekomen; nu zal hunlieder verwarring wezen.

5. Gelooft eenen vriend niet; vertrouwt niet op eenen voornaamsten vriend; bewaar de deuren uws monds voor haar, die in uwen schoot ligt.

6. Want de [a]zoon veracht den vader, de dochter staat op tegen hare moeder, de schoondochter tegen hare schoonmoeder; eens mans vijanden zijn zijne huisgenooten. a Ezech. 22: 7.
Matth. 10: 21, 35, 36. Luc. 12: 53.

7. Maar ik zal uitzien naar den HEERE, ik zal wachten op den God mijns heils; mijn God zal mij hooren.

8. Verblijd u niet over mij, o mijne vijandin; wanneer ik gevallen ben, zal ik weder opstaan; wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de HEERE een licht zijn.

9. Ik zal des HEEREN gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd; totdat Hij mijnen twist [a]twiste, en mijn recht uitvoere. Hij zal mij uitbrengen aan het licht; ik zal [*mijnen lust*] zien aan zijne gerechtigheid.
a Jer. 50: 34.

10. En mijne vijandin zal [*het*] zien, en schaamte zal haar bedekken; die tot mij [a]zegt: Waar is de HEERE uw God? Mijne oogen zullen op haar zien; nu zal zij worden tot vertreding, als slijk der straten. a Ps. 79: 10; 115: 2. Joël 2: 17

11. Ten dage als Hij uwe muren zal [a]herbouwen, te dien dage zal het besluit verre heengaan. a Amos 9: 11, enz.

12. Te dien dage zal het ook komen tot u toe, van A'ssur af zelfs [*tot*] de vaste steden [*toe*]; en van de vestingen tot aan de rivier; en van zee [*tot*] zee, en [*van*] gebergte tot gebergte.

13. Maar dit land zal worden tot eene verwoesting, zijner inwoners halve, vanwege de [a]vrucht hunner handelingen. a Jer. 21: 14.

14. Gij [*dan*], [a]weid uw volk met uwen staf, de kudde uwer erfenis, die alleen woont, [*in*] het woud, in het midden van een vruchtbaar land; laat ze weiden [*in*] Básan en Gílead, als in de dagen van ouds. a Micha 5: 3.

15. Ik zal haar [a]wonderen doen zien,

als in de dagen, toen gij uit Egypteland uittoogt. *a* Joël 2: 26, 30.

16. De heidenen zullen het zien, en beschaamd zijn, vanwege alle hunne macht; zij zullen de hand op den mond leggen; hunne ooren zullen doof worden.

17. Zij zullen het *a*stof lekken, als de slang; als kruipende dieren der aarde zullen zij zich beroeren uit hunne sloten; zij zullen met vervaardheid komen tot den HEERE onzen God, en zullen voor U vreezen. *a* Ps. 72: 9. Jes. 49: 23.

18. Wie is een God gelijk Gij, die de ongerechtigheid *a*vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt zijnen toorn niet in eeuwigheid, want Hij heeft lust aan goedertierenheid. *a* Ex. 34: 6, 7.

19. Hij zal Zich onzer weder ontfermen; Hij zal onze ongerechtigheden ter neder werpen; ja Gij zult alle hunne zonden in de diepten der zee werpen.

20. Gij zult Jakob de trouwe, Abraham de goedertierenheid geven, die Gij onzen vaderen van oude dagen af gezworen hebt.

DE PROFEET

NÁHUM.

HET I KAPITTEL.

De last van Nínevé. Het boek des gezicht van Náhum, den E'lkosiet.

2. Een *a*ijverig God en een wreker is de HEERE; een wreker is de HEERE, en zeer grimmig; een wreker is de HEERE aan zijne wederpartijders, en Hij behoudt [*den toorn*] zijnen vijanden. *a* Ex. 20: 5.

3. De HEERE is lankmoedig, doch van groote kracht, en Hij houdt [*den schuldige*] geenszins onschuldig. Des HEEREN weg is in wervelwind, en in storm, en de wolken zijn het stof zijner voeten.

4. Hij scheldt de zee, en maakt ze droog, en Hij verdroogt alle rivieren. Básan en Cármel kwelen; ook kweelt de bloem van Líbanon.

5. *a*De bergen beven voor Hem, en de heuvelen versmelten; en de aarde licht zich op voor zijn aangezichte, en de wereld, en allen, die daarin wonen. *a* Ex. 19: 18. Ps. 18: 8; 29: 5, 6; 68: 8; 97: 4, 5; 114: 4.

6. Wie zal voor zijne gramschap staan, en wie zal voor de hittigheid zijns toorns bestaan? Zijne grimmigheid is uitgestort als vuur, en de rotssteenen worden van Hem vermorzeld.

7. De HEERE is goed, *a*Hij is ter sterkte in den dag der benauwdheid, en Hij kent diegenen, die op Hem betrouwen. *a* Joël 3: 16.

8. En met eenen doorgaanden vloed zal Hij hare plaats te niete maken; en duisternis zal zijne vijanden vervolgen.

9. Wat denkt gijlieden tegen den HEERE? Hij zal zelf eene voleinding maken; de benauwdheid zal niet twee maal oprijzen.

10. Dewijl zij in malkanderen gevloch-

ten zijn als doornen, en dronken zijn, gelijk zij plegen dronken te zijn, zoo worden zij volkomen verteerd, als een dorre stoppel.

11. Van u is een uitgegaan, die kwaad denkt tegen den HEERE, een Bélials raadsman.

12. Alzoo zegt de HEERE: Zijn zij voorspoedig, en alzoo velen, alzoo zullen zij ook geschoren worden, en hij zal doorgaan. Ik heb u wel gedrukt, [*maar*] Ik zal u niet meer drukken;

13. Maar nu zal Ik zijn juk van u breken, en zal uwe banden verscheuren.

14. Doch tegen u heeft de HEERE bevolen, dat er van uwen naam niemand meer gezaaid zal worden; uit het huis uws gods zal Ik uitroeien de gesnedene en gegotene beelden; Ik zal u [*daar*] een graf maken, als gij zult veracht zijn geworden.

15. [a]Zie, op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschapt, die vrede doet hooren. Vier uwe vierdagen, o Juda, betaal uwe geloften; want de Bélials[*man*] zal voortaan niet meer door u doorgaan, hij is gansch uitgeroeid.

a Jes. 52: 7. Rom. 10: 15.

HET II KAPITTEL.

De verstrooier trekt tegen uw aangezicht op; bewaar de vesting; bezichtig den weg; sterk de lendenen; versterk de kracht zeer.

2. Want de HEERE heeft de hoovaardij Jakobs afgewend, gelijk de hoovaardij Israëls; want de [a]ledigmakers hebben ze ledig gemaakt, en zij hebben hunne wijnranken verdorven.

a Ps. 80: 13. Jes. 10: 12.

3. De schilden zijner helden zijn rood gemaakt, de kloeke mannen zijn scharlakenvervig, de wagens zijn in het vuur der fakkelen, ten dage als hij zich bereidt, en de spiesen worden geschud.

4. De wagens razen door de wijken, zij loopen ginds en weder op de straten; hunne gedaanten zijn als der fakkelen, zij loopen door malkanderen henen als de bliksemen.

5. Hij zal aan zijne voortreffelijken gedenken, [*doch*] zij zullen struikelen in hunne tochten; zij zullen haasten naar hunnen muur, als het beschutsel vaardig zal wezen.

6. De poorten der rivieren zullen geopend worden, en het paleis zal versmelten.

7. En Húzab zal gevankelijk weggevoerd worden, men zal haar heeten voortgaan; en hare maagden zullen haar geleiden, als [*met*] eene stemme der duiven, trommelende op hare harten.

8. Nínevé is wel als een watervijver, van de dagen af dat zij geweest is, doch zij zullen vluchten. Staat, staat! [*zal men roepen,*] maar niemand zal omzien.

9. Rooft zilver, rooft goud, want er is geen einde des voorraads, der heerlijkheid van allerlei gewenscht vaatwerk.

10. Zij is geledigd, ja uitgeledigd, uitgeput, en [a]haar hart versmelt, en de knieën schudden, en [b]in alle de lendenen is mart, en hun aller aangezichten betrekken, [*als*] een pot.

a Deut. 1: 28; 20: 8. Joz. 2: 11; 5: 1; 7: 5. Jes. 13: 7. Ezech. 21: 7. *b* Jes. 13: 8; 21: 3.

11. Waar is [*nu*] de woning der leeuwen, en die weide der jonge leeuwen? Alwaar de leeuw, de oude leeuw, [*en*] het leeuwenwelp wandelde, en er was niemand, die [*hen*] verschrikte;

12. De leeuw, die genoeg roofde voor zijne welpen, en worgde voor zijne oude leeuwinnen; die zijne holen vervulde met roof, en zijne woningen met het geroofde.

13. Zie, Ik [*wil*] aan u, spreekt de HEERE der heirscharen, en Ik zal hare wagenen in rook verbranden, en het zwaard zal uwe jonge leeuwen verteren, en Ik zal uwen roof uitroeien van de aarde, en de stemme uwer gezanten zal niet meer gehoord worden.

HET III KAPITTEL.

Wee der bloedstad, die gansch vol leugen [*en*] verscheuring is; de roof houdt niet op.

2. Er is het geklap der zweep, en het geluid van het bulderen der raderen, en de paarden stampen, en de wagens springen op;

3. De ruiter steekt omhoog, zoo het vlammende zwaard, als de bliksemende

spies, en er zal veelheid der verslagenen zijn, en eene zware menigte der doode lichamen, ja er zal geen einde zijn der lichamen; men zal over hunne lichamen struikelen;

4. Om der groote hoererijen wille der zeer bevallige hoer, der meesteresse der tooverijen, die met hare hoererijen volkeren verkocht heeft, en geslachten met hare tooverijen.

5. Zie, Ik [*wil*] aan u, spreekt de HEERE der heirscharen, en Ik zal uwe zoomen ontdekken boven uw aangezicht, en Ik zal den heidenen uwe naaktheid, en den koninkrijken uwe schande wijzen.

6. En Ik zal verfoeielijke dingen op u werpen, en u tot schande maken, en Ik zal u als eenen spiegel stellen.

7. En zal geschieden, dat allen, die u zien, van u wegvlieden zullen, en zeggen: Nínevé is verstoord; wie zal medelijden met haar hebben? Vanwaar zal Ik u troosters zoeken?

8. Zijt gij beter dan No, de volkrijke, gelegen in de rivieren? Die rondom henen water heeft; welker voormuur de zee is; haar muur is van zee.

9. Moorenland en Egypte waren hare macht, en er was geen einde; Put en Ly'bya waren tot uwe hulpe.

10. Nog is zij gevankelijk gegaan in de gevangenis; ook zijn hare kinderen op het hoofd van alle straten verpletterd geworden; en over hare geëerden hebben zij het lot geworpen, en alle hare grooten zijn in boeien gebonden geworden.

11. Ook gij zult dronken worden, gij zult u verbergen; ook gij zult eene sterkte zoeken vanwege den vijand.

12. Alle uwe vastigheden zijn vijgeboomen met de eerste vruchten; indien zij geschud worden, zoo vallen zij dien op den mond, die ze eten wil.

13. Zie, uw volk zal in het midden van u tot vrouwen worden; de poorten uws lands zullen uwen vijanden wijd geopend worden; het vuur zal uwe grendelen verteren.

14. Schep u water ter belegering; versterk uwe vastigheden; ga in de klei, en treed in het leem, verbeter den ticheloven;

15. Het vuur zal u aldaar verteren; het zwaard zal u uitroeien, het zal u afeten, als de kevers. Vermeerder u als kevers; vermeerder u als sprinkhanen;

16. Gij hebt meer handelaars, dan er sterren aan den hemel zijn; de kevers zullen invallen, en voortvliegen.

17. Uwe gekroonden zijn als de sprinkhanen, en uwe krijgsoversten als de groote kevers, die zich in de heiningmuren legeren in de koude der dagen; wanneer de zon opgaat, zoo vliegen zij weg, alzoo dat hunne plaats onbekend is, waar zij geweest zijn.

18. Uwe herders zullen sluimeren, o koning van A'ssur, uwe voortreffelijken zullen zich leggen, uw volk zal zich op de bergen wijd uitbreiden, en niemand zal ze verzamelen.

19. Er is geene samentrekking voor uwe breuke, uwe plage is smartelijk; allen, die het gerucht van u hooren, zullen de handen over u klappen; want over wien is uwe boosheid niet geduriglijk gegaan?

DE PROFEET

HABAKUK.

HET I KAPITTEL.

De last, welken Hábakuk, de profeet, gezien heeft.

2. HEERE, hoe lang schreeuw ik, en Gij hoort niet! [*Hoe lang*] roep ik: Geweld, tot U, en Gij verlost niet!

3. Waarom laat Gij mij ongerechtigheid zien, en aanschouwt de kwelling? Want verwoesting en geweld is tegen mij over, en er is twist, en men neemt gekijf op.

4. Daarom wordt de wet nagelaten, en het recht komt nimmermeer voort; want de goddelooze omringt den rechtvaardige, daarom komt het recht verdraaid voort.

5. Ziet onder de heidenen, en aanschouwt, en verwondert u, verwondert u; want [a]Ik werk een werk in ulieder dagen, [*hetwelk*] gij niet gelooven zult, als het verteld zal worden.

a Hand. 13: 41.

6. Want zie, Ik verwek de Chaldéën, een bitter en snel volk, trekkende door de breedten der aarde, om erfelijk te bezitten woningen, die de zijne niet zijn.

7. Schrikkelijk en vreeselijk is het; zijn recht en zijne hoogheid gaat van hemzelven uit.

8. Want zijne paarden zijn lichter dan de luipaarden, en zij zijn scherper dan de avondwolven, en zijne ruiters verspreiden zich; ja zijne ruiters zullen van verre komen, zij zullen vliegen als een arend, zich spoedende om te eten.

9. Het zal geheellijk tot geweld komen; wat zij inslorpen zullen met hunne aangezichten, [*zullen zij brengen*] naar het oosten; en het zal de gevangenen verzamelen als zand.

10. En hij zal de koningen beschimpen, en de prinsen zullen hem eene belaching zijn; hij zal alle vesting belachen, want hij zal stof vergaderen, en hij zal ze innemen.

11. Dan zal hij den geest veranderen, en hij zal doortrekken, en zich schuldig maken, [*houdende*] deze zijne kracht voor zijnen God.

12. Zijt Gij niet van ouds af de HEERE mijn God, mijn Heilige? Wij zullen niet sterven. O HEERE, tot een oordeel hebt Gij hem gesteld, en o Rots, om te straffen, hebt Gij hem gegrondvest.

13. Gij zijt te rein van oogen, dan dat Gij het kwade zoudt zien, en de kwelling kunt Gij niet aanschouwen. Waarom zoudt Gij aanschouwen die trouwelooslijk handelen? [*Waarom*] zoudt Gij zwijgen, als de goddelooze dien verslindt, die rechtvaardiger is dan hij?

14. En [*waarom*] zoudt Gij de menschen maken, als de visschen der zee, als het kruipend gedierte, dat geenen heerscher heeft?

15. Hij trekt ze allen met den angel op, hij vergadert ze in zijn garen, en hij verzamelt ze in zijn net. Daarom verblijdt en verheugt hij zich;

16. Daarom offert hij aan zijn garen, en rookt aan zijn net; want door deze is zijn deel vet geworden, en zijne spijze smoutig.

17. Zal hij dan daarom [*altoos*] zijn garen ledig maken? En zal hij niet verschoonen, met altoos de volkeren te dooden?

HET II KAPITTEL.

Ik [a]stond op mijne wacht, en ik stelde

mij op de sterkte, en ik hield wacht om te zien, wat Hij in mij spreken zoude, en wat ik antwoorden zoude op mijne bestraffing. *a* Jes. 21: 8.

2. Toen antwoordde mij de HEERE, en zeide: «Schrijf het gezicht, en stel het duidelijk op tafelen, opdat daarin leze die voorbijloopt. *a* Jes. 30: 8.

3. Want het gezicht zal nog tot eenen bestemden tijd zijn; dan zal Hij het op het einde voortbrengen, en niet liegen. Zoo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven.

4. Zie, zijne ziele verheft zich, zij is niet recht in hem. Maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.

5. En ook dewijl hij trouwelooslijk handelt bij den wijn, een trotsch man is, en in zijne woning niet blijft; die zijne ziele wijd opendoet als het graf, en gelijk de dood is, die niet zat wordt; en tot zich verzamelt alle de heidenen, en vergadert tot zich alle volkeren;

6. Zouden [*dan*] niet alle deze van hem een spreekwoord opnemen, en eene uitlegging der raadselen van hem? En men zal zeggen: Wee dien, die vermeerdert hetgene dat het zijne niet is (hoe lange!), en dien, die op zich laadt dik slijk.

7. Zullen niet onvoorziens opstaan, die u bijten zullen, en ontwaken, die u zullen bewegen? En zult gij hun niet tot plunderingen worden?

8. Omdat gij vele heidenen beroofd hebt, zoo zullen alle overgeblevene volkeren u berooven; om het bloed der menschen, en het geweld aan het land, de stad, en alle hare inwoners.

9. Wee dien, die met kwade begeerlijkheid begeerig is voor zijn huis, opdat hij in de hoogte zijn nest stelle, om bevrijd te zijn uit de hand des kwaads.

10. Gij hebt schaamte beraadslaagd voor uw huis; uitroeiende vele volkeren, zoo hebt gij gezondigd [*tegen*] uwe ziele.

11. Want de steen uit den muur roept, en de balk uit het hout antwoordt dien.

12. Wee dien, die de stad met bloed bouwt, en die de stad met onrecht bevestigd.

13. Zie, is het niet van den HEERE der heirscharen, dat de volkeren arbeiden ten vure, en de lieden zich vermoeien tevergeefs?

14. Want de aarde zal vervuld worden, dat zij de heerlijkheid des HEEREN bekenne, gelijk de wateren [*den bodem der*] zee bedekken.

15. Wee dien, die zijnen naasten te drinken geeft, gij die uwe wijnflesch daarbij voegt, en ook dronken maakt, opdat gij hunne naaktheden aanschouwt.

16. Gij zult [*ook*] verzadigd worden met schande, voor eere; drink gij ook, en ontbloot de voorhuid; de beker der rechterhand des HEEREN zal zich tot u wenden, en er zal een schandelijk uitbraaksel over uwe heerlijkheid zijn.

17. Want het geweld, dat tegen Líbanon begaan is, zal u bedekken, en de verwoesting der beesten zal ze verschrikken, om der wille van het bloed der menschen, en van het geweld in het land, de stad en aan alle hare inwoners.

18. Wat zal het gesneden beeld baten, dat zijn formeerder het gesneden heeft, [*of*] het gegoten beeld, hetwelk een leugenleeraar is, dat de formeerder op zijn formeersel vertrouwt, als hij stomme afgoden gemaakt heeft?

19. Wee dien, die tot het hout zegt: Word wakker; [*en:*] Ontwaak, tot den zwijgenden steen. Zoude het leeren? Zie, het is [*met*] goud en zilver overtrokken, en er is gansch geen geest in zijn midden

20. Maar de HEERE is in zijnen heiligen tempel; zwijg voor zijn aangezichte, gij gansche aarde.

HET III KAPITTEL.

Een gebed van Hábakuk, den profeet, op Schigjonôth.

2. HEERE, als ik uwe rede gehoord heb, heb ik gevreesd; uw werk, o HEERE, behoud dat in het leven in het midden der jaren; maak het bekend in het midden der jaren; in den toorn gedenk des ontfermens.

3. God kwam van Théman, en de Heilige van den berg Páran. Séla. Zijne heerlijkheid bedekte de hemelen, en het aardrijk was vol van zijnen lof.

4. En er was een glans als des lichts;

Hij had hoornen aan zijne hand; en aldaar was zijne sterkte verborgen.
5. Voor zijn aangezichte ging de pestilentie, en de vurige kool ging voor zijne voeten henen.
6. Hij stond, en mat het land; Hij zag toe, en maakte de heidenen los; en de gedurige bergen zijn verstrooid geworden, de heuvelen der eeuwigheid hebben zich gebogen; de gangen der eeuw zijn zijne.
7. Ik zag de tenten van Cúsan onder de ijdelheid; de gordijnen des lands van Mídian schudden.
8. Was de HEERE ontstoken tegen de rivieren? Was uw toorn tegen de rivieren? Was uwe verbolgenheid tegen de zee? Toen Gij op uwe paarden reedt; uwe wagens waren heil.
9. De naakte grond werd ontbloot [*door*] uwen boog, [*om*] de eeden, aan de stammen gedaan [*door*] het woord. Séla. Gij hebt de rivieren der aarde gekloofd.
10. De bergen zagen U, [*en*] leden smart; de waterstroom ging door, de afgrond gaf zijne stemme, hij hief zijne zijden op [*in*] de hoogte.
11. De zon, de maan stonden stil [*in hare*] woning; met het licht gingen uwe pijlen daarhenen, met glans uwe bliksemende spies.
12. Met gramschap tradt Gij [*door*] het land; met toorn dorschtet Gij de heidenen.
13. Gij toogt uit tot verlossing uws volks, tot verlossing met uwen Gezalfde. Gij doorwonddet het hoofd van het huis des goddeloozen, ontblootende den grond tot den hals toe. Séla.
14. Gij doorboordet met zijne staven het hoofd zijner dorpslieden; zij hebben gestormd, om mij te verstrooien; die zich verheugden, alsof zij den ellendige in het verborgene zouden opeten.
15. Gij betradt [*met*] uwe paarden de zee, de geweldige wateren werden een hoop.
16. Als ik het hoorde, zoo werd mijn buik beroerd, voor de stemme hebben mijne lippen gebeefd; verrotting kwam in mijne gebeenten, en ik werd beroerd in mijne plaatse. Zekerlijk, ik zal rusten ten dage der benauwdheid, als hij optrekken zal tegen het volk, dat hij het met benden aanvalle.
17. Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geene vrucht aan den wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geene spijze voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal;
18. Zoo zal ik nochtans in den HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in den God mijns heils.
19. De HEERE Heere is mijne sterkte; en Hij zal mijne voeten maken als der hinden; en Hij zal mij doen treden op mijne hoogten. Voor den opperzangmeester, op mijn Néginôth.

DE PROFEET
ZEPHANJA.

HET I KAPITTEL.

Het woord des HEEREN, hetwelk geschied is tot Zephánja, den zoon van Cúschi, den zoon van Gedálja, den zoon van Amárja, den zoon van Hizkía;

in de dagen van Josía, den zoon van A'mon, den koning van Juda.

2. Ik zal ganschelijk alles wegrapen uit dit land, spreekt de HEERE.

3. Ik zal wegrapen menschen en beesten; Ik zal wegrapen de vogelen des hemels, en de visschen der zee, en de ergernissen met de goddeloozen; ja, Ik zal de menschen uit dit land uitroeien, spreekt de HEERE.

4. En Ik zal mijne hand uitstrekken tegen Juda, en tegen alle inwoners van Jeruzalem; en Ik zal uit deze plaatse uitroeien het overblijfsel van Báál, [*en*] den naam der Chemárim met de priesters;

5. En die zich nederbuigen op de daken voor het heir des hemels, en die zich nederbuigende zweren bij den HEERE, en zweren bij Málcham;

6. En [a]die terugkeeren van achter den HEERE; en die den HEERE niet zoeken, en vragen naar Hem niet.

a Jes. 1: 4; 59: 13. Jer. 15: 6.

7. Zwijgt voor het aangezichte des Heeren HEEREN; want de dag des HEEREN is nabij; want de HEERE heeft een slachtoffer bereid, Hij heeft zijne genooden geheiligd.

8. En het zal geschieden in den dag van het slachtoffer des HEEREN, dat Ik bezoeking zal doen over de vorsten, en over de kinderen des konings, en over allen, die zich kleeden met vreemde kleeding.

9. Ook zal Ik ten zelven dage bezoeking doen over al wie over den dorpel springt; die het huis hunner heeren vervullen met geweld en bedrog.

10. En er zal te dien dage, spreekt de HEERE, eene stemme des gekrijts zijn van de Vischpoort af, en een gehuil van het tweede gedeelte, en eene groote breuke van de heuvelen af.

11. Huilt, gij inwoners der laagte, want al het volk van koophandel is uitgehouwen, alle de gelddragers zijn uitgeroeid.

12. En het zal geschieden te dien tijde, Ik zal Jeruzalem met lantaarnen doorzoeken; en Ik zal bezoeking doen over de mannen, die stijf geworden zijn op hunnen droesem, die in hun hart zeggen: De HEERE doet geen goed, en Hij doet geen kwaad.

13. Daarom zal hun vermogen ten roof worden, en hunne huizen tot verwoesting; zij bouwen wel huizen, maar zij zullen ze niet bewonen; en zij planten wijngaarden, maar zij zullen den wijn daarvan niet drinken.

14. De groote dag des HEEREN is nabij; hij is nabij, en zeer haastende; de stemme van den dag des HEEREN; de held zal aldaar bitterlijk schreeuwen.

15. Die dag zal een dag der verbolgenheid zijn; een dag der benauwdheid en des angstes; een dag der woestheid en verwoesting; [a]een dag der duisternis en der donkerheid; een dag der wolk en der dikke donkerheid;

a Joël 2: 1, 2.

16. Een dag der bazuin en des geklanks, tegen de vaste steden en tegen de hooge hoeken.

17. En Ik zal de menschen bang maken, dat zij zullen gaan als de blinden; want zij hebben tegen den HEERE gezondigd; en hun bloed zal vergoten worden als stof, en hun vleesch zal worden als drek.

18. Noch [a]hun zilver, noch hun goud zal ze kunnen redden [b]ten dage der verbolgenheid des HEEREN; maar door het vuur zijns ijvers zal dit gansche land verteerd worden; want Hij zal eene voleinding maken, gewisselijk eene haastige, met alle de inwoners dezes lands.

a Spr. 11: 4. Ezech. 7: 19. *b* boven, vss. 14, 15, 16.

HET II KAPITTEL.

Doorzoekt uzelven nauw, ja doorzoekt nauw, gij volk dat met geen lust bevangen wordt;

2. Eer het besluit bare (gelijk kaf gaat de dag voorbij); terwijl de hittigheid van des *HEEREN toorn over ulieden nog niet komt; terwijl de dag van den toorn des HEEREN over ulieden nog niet komt.

3. Zoekt den HEERE, alle gij zachtmoedigen des lands, die zijn recht werken; zoekt gerechtigheid, zoekt zachtmoedigheid; misschien zult gij verborgen worden in den dag van den toorn des HEEREN.

* Dat de Stat.-overz. in dit vers het woord HEERE tweemaal met gewone letter gesteld heeft, is blijkbaar een schrijf- of drukfout.

4. Want Gáza zal verlaten wezen, en A'skelon zal ter verwoesting wezen; A'sdod zal men in den middag verdrijven, en E'kron zal uitgeworteld worden.

5. Wee den inwoneren van de landstreek der zee, den volke der Chéretim. Het woord des HEEREN zal tegen ulieden zijn, gij Kanaän, der Philistijnen land; en Ik zal u verdoen, dat er geen inwoner zal zijn.

6. En de landstreek der zee zal wezen [*tot*] hutten, uitgegravene putten der herders, en betuiningen der kudden.

7. En de landstreek zal wezen voor het overblijfsel van het huis van Juda, dat zij daarin weiden; des avonds zullen zij in de huizen van A'skelon legeren, als de HEERE hunlieder God hen zal bezocht, en hunne gevangenis zal gewend hebben.

8. Ik heb de beschimping van Móab gehoord, en de scheldwoorden der kinderen A'mmons, waarmede zij mijn volk beschimpt hebben, en hebben zich groot gemaakt tegen zijne landpale.

9. Daarom, [*zoo waarachtig als*] Ik leef, spreekt de HEERE der heirscharen, de God Israëls, Móab zal zekerlijk zijn als Sódom, en de kinderen A'mmons als Gomórra, eene netelheide, en eene zoutgroeve, en eene verwoesting tot in eeuwigheid. De overigen mijns volks zullen ze berooven, en het overige mijns volks zal ze erfelijk bezitten.

10. Dat zullen zij hebben in plaats van hunnen hoogmoed; want zij hebben beschimpt, en hebben zich groot gemaakt tegen het volk van den HEERE der heirscharen.

11. Vreeselijk zal de HEERE tegen hen wezen, want Hij zal alle de goden der aarde doen uitteren; en een iegelijk uit zijne plaats zal Hem aanbidden, alle de eilanden der heidenen.

12. Ook gij, Mooren, zult de verslagenen van mijn zwaard zijn.

13. Hij zal ook zijne hand uitstrekken tegen het noorden; en Hij zal A'ssur verdoen, en Hij zal Nínevé stellen tot eene verwoesting, droog als eene woestijn.

14. En in het midden van haar zullen de kudden legeren, al het gedierte der volken; ook de roerdomp, ook de nachtuil, zullen op hare granaatappelen vernachten; eene stemme zal in het venster zingen, verwoesting zal in den dorpel zijn, als Hij haar cederwerk zal ontbloot hebben.

15. Dit is die stad, die opspringt van vreugde, die zeker woont, die in haar hart zegt: Ik ben het, en buiten mij is geene meer. Hoe is zij geworden tot woestheid, eene rustplaats van het gedierte! Een ieder, die daardoor trekt, zal ze aanfluiten, hij zal zijne hand bewegen.

HET III KAPITTEL.

Wee der ijselijke en der bevlekte, der verdrukkende stad!

2. Zij hoort naar de stemme niet, zij neemt de tucht niet aan; zij vertrouwt niet op den HEERE, tot haren God nadert zij niet.

3. [a]Hare vorsten zijn brullende leeuwen in het midden van haar; hare rechters zijn avondwolven, die de beenderen niet breken tot aan den morgen.

a Spr. 28: 15. Ezech. 22: 27.

4. [a]Hare profeten zijn lichtvaardig, gansch trouwelooze mannen; hare priesters verontreinigen het heilige, zij doen der wet geweld aan.

a Jer. 23: 11, 32. Hos. 9: 7.

5. De rechtvaardige HEERE is in het midden van haar, Hij [a]doet geen onrecht; allen morgen geeft Hij zijn recht in het licht, er ontbreekt niet; doch de verkeerde weet van geene schaamte.

a Deut. 32: 4.

6. Ik heb de heidenen uitgeroeid hunne hoeken zijn verwoest; Ik heb hunne straten eenzaam gemaakt, dat niemand daardoor gaat; hunne steden zijn verstoord, zoodat er niemand is, dat er geen inwoner is.

7. Ik zeide: Immers zult gij Mij vreezen, gij zult de tucht aannemen, opdat hare woning niet uitgeroeid zoude worden. Al wat Ik haar bezocht hebbe, waarlijk zij hebben zich vroeg opgemaakt, zij hebben alle hunne handelingen verdorven.

8. Daarom verwacht Mij, spreekt de HEERE, ten dage als Ik Mij opmaak tot den roof; want mijn oordeel is, de heidenen te verzamelen, de koninkrijken te vergaderen, om over hen mijne

gramschap, de gansche hittigheid mijns toorns, uit te storten; want dit gansche land zal door het vuur van mijnen ijver verteerd worden.

9. Gewisselijk, dan zal Ik tot de volken eene reine spraak wenden; opdat zij allen den naam des HEEREN aanroepen, opdat zij Hem dienen met eenen eenparigen schouder.

10. Van de zijden der rivieren der Mooren zullen mijne ernstige aanbidders, [*met*] de dochter mijner verstrooiden, mijne offerande brengen.

11. Te dien dage zult gij niet beschaamd wezen vanwege alle uwe handelingen, waarmede gij tegen Mij overtreden hebt; want alsdan zal Ik uit het midden van u wegnemen, die van vreugde opspringen over uwe hoovaardij, en gij zult u voortaan niet meer verheffen om mijns heiligen bergs wille.

12. Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op den naam des HEEREN betrouwen.

13. De overgeblevenen van Israël zullen geen onrecht doen, noch leugen spreken, en in hunnen mond zal geene bedriegelijke tong gevonden worden; maar zij zullen weiden en nederliggen, en niemand zal ze verschrikken.

14. Zing vroolijk, [a]gij dochter Sions, juicht, Israël; wees blijde, en spring op van vreugde van ganscher harte, gij [b]dochter Jeruzalems.

a Zach. 9: 9.
b Zach. 9: 9.

15. De HEERE heeft uwe oordeelen weggenomen, Hij heeft uwen vijand weggevaagd; de Koning Israëls, de HEERE, is in het midden van u, gij zult geen kwaad meer zien.

16. Te dien dage zal tot Jeruzalem gezegd worden: Vrees niet; o Sion, laat uwe handen niet slap worden.

17. De *HEERE uw God is in het midden van u, een held, [*die*] verlossen zal; Hij zal over u vroolijk zijn met blijdschap, Hij zal zwijgen in zijne liefde, Hij zal zich over u verheugen met gejuich.

18. De bedroefden, om der bijeenkomst wille, zal Ik verzamelen; zij zijn uit u; de schimping is een last op haar.

19. Zie, Ik zal te dien tijde alle uwe verdrukkers verdoen; en Ik zal de hinkende behoeden, en de uitgestootene verzamelen; en Ik zal hen stellen tot eenen lof, en tot eenen naam, in het gansche land waar zij beschaamd zijn geweest.

20. Te dien tijde zal Ik ulieden herwaarts brengen, ten tijde namelijk, als Ik u verzamelen zal; zekerlijk Ik zal ulieden zetten tot eenen naam en tot eenen lof onder alle volkeren der aarde, als Ik uwe gevangenissen voor uwe oogen wenden zal, zegt de HEERE.

* Stat.-overz.: Heere met gewone letter; blijkbaar bij vergissing.

DE PROFEET HÁGGAÏ.

HET I KAPITTEL.

In het tweede jaar van den koning Darius, in de zesde maand, op den eersten dag der maand, geschiedde het woord des HEEREN, door den dienst

van Hággaï, den profeet, tot Zerubbábel, den zoon van Seálthiël, den vorst van Juda, en tot Jósua, den zoon van Józadak, den hoogepriester, zeggende:
2. Alzoo spreekt de HEERE der heirscharen, zeggende: Dit volk zegt: De tijd is niet gekomen, de tijd, dat des HEEREN Huis gebouwd worde.
3. En het woord des HEEREN geschiedde door den dienst van den profeet Hággaï, zeggende:
4. Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?
5. Nu dan, alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Stelt uw hart op uwe wegen.
6. [a]Gij zaait veel, en gij brengt weinig in; gij eet, maar niet tot verzadiging; gij drinkt, maar niet tot dronken wordens toe; gij kleedt u, maar niet tot uwe verwarming; en wie loon ontvangt, die ontvangt dat loon in een doorgeboorden buidel. *a* Deut. 28: 38. Micha 6: 14, 15.
7. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Stelt uw hart op uwe wegen.
8. Klimt op het gebergte, en brengt hout aan, en bouwt dit huis, en Ik zal een welgevallen daaraan hebben, en verheerlijkt worden, zegt de HEERE.
9. Gij ziet om naar veel, maar ziet, gij bekomt weinig; en als gij het in huis gebracht hebt, zoo blaas Ik daarin. Waarom dat? spreekt de HEERE der heirscharen. Om mijns Huizes wille, hetwelk woest is, en dat gij loopt elk voor zijn eigen huis.
10. Daarom [a]onthouden zich de hemelen over u, dat er geen dauw is, en het land onthoudt zijne vruchten. *a* Deut. 28: 23.
11. Want Ik heb eene droogte geroepen over het land, en over de bergen, en over het koren, en over den most, en over de olie, en over hetgene dat de aardbodem zoude voortbrengen; ook over de menschen, en over de beesten, en over allen arbeid der handen.
12. Toen hoorde Zerubbábel, de zoon van Seálthiël, en Jósua, de zoon van Józadak, de hoogepriester, en al het overblijfsel des volks, naar de stemme van den HEERE hunnen God, en naar de woorden van den profeet Hággaï, gelijk als hem de HEERE hun God gezonden had; en het volk vreesde voor het aangezichte des HEEREN.
13. Toen sprak Hággaï, de bode des HEEREN, in de boodschap des HEEREN, tot het volk, zeggende: Ik ben met ulieden, spreekt de HEERE.
14. En de HEERE verwekte den geest van Zerubbábel, den zoon van Seálthiël, den vorst van Juda, en den geest van Jósua, den zoon van Józadak, den hoogepriester, en den geest van het gansche overblijfsel des volks; en zij kwamen en maakten het werk in het Huis van den HEERE der heirscharen, hunnen God.

HET II KAPITTEL.

Op den vier en twintigsten dag der maand, in de zesde [*maand*], in het tweede jaar van den koning Darius.
2. In de zevende [*maand*], op den een en twintigsten der maand, geschiedde het woord des HEEREN door den dienst van den profeet Hággaï, zeggende:
3. Spreek nu tot Zerubbábel, den zoon van Seálthiël, den vorst van Juda, en tot Jósua, den zoon van Józadak, den hoogepriester, en tot het overblijfsel des volks, zeggende:
4. Wie is onder ulieden overgebleven, die dit Huis in zijne eerste heerlijkheid gezien heeft, en hoedanig ziet gij het nu? Is dit niet als niets in uwe oogen?
5. Doch nu, wees sterk, gij Zerubbábel, spreekt de HEERE, en wees sterk, gij Jósua, zoon van Józadak, hoogepriester, en wees sterk, al gij volk des lands, spreekt de HEERE, en werkt; want Ik ben met u, spreekt de HEERE der heirscharen;
6. Met het Woord, in hetwelk Ik met ulieden [*een verbond*] gemaakt heb, als gij uit Egypte uittrokt, en mijnen Geest, staande in het midden van u; vreest niet.
7. Want alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Nog eens, een weinig [*tijds*] zal het zijn, en Ik zal de hemelen, en de aarde, en de zee, en het droge doen beven.
8. Ja Ik zal alle de heidenen doen beven, en zij zullen komen [*tot*] den Wensch aller heidenen, en Ik zal dit

Huis met heerlijkheid vervullen, zegt de HEERE der heirscharen.

9. Mijne is het zilver, en mijne is het goud, spreekt de HEERE der heirscharen.

10. De heerlijkheid van dit laatste Huis zal grooter worden, dan van het eerste, zegt de HEERE der heirscharen; en in deze plaatse zal Ik vrede geven, spreekt de HEERE der heirscharen.

11. Op den vier en twintigsten [*dag*] der negende [*maand*], in het tweede jaar van Daríus, geschiedde het woord des HEEREN door den dienst van den profeet Hággaï, zeggende:

12. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Vraag nu den priesters de wet, zeggende:

13. Zie, iemand draagt heilig vleesch in de slip van zijn kleed, en hij raakt met zijne slip aan het brood, of aan het moes, of aan den wijn, of aan de olie, of aan eenige spijze; zal het heilig worden? En de priesters antwoordden en zeiden: Neen.

14. En Hággaï zeide: Indien iemand, die onrein is van een dood lichaam, iets van die dingen aanroert, zal het onrein worden? En de priesters antwoordden en zeiden: Het zal onrein worden.

15. Toen antwoordde Hággaï en zeide: Alzoo is dit volk, en alzoo is deze natie voor mijn aangezichte, spreekt de HEERE, en alzoo is het werk hunner handen; en wat zij daar offeren, dat is onrein.

16. En nu, stelt er toch ulieder hart op, van dezen dag af en opwaarts, eer er steen op steen gelegd werd aan den Tempel des HEEREN.

17. Eer die [*dingen*] geschiedden, kwam iemand tot den [*koren*]hoop van twintig [*maten*], zoo waren er [*maar*] tien; komende tot den wijnbak, om vijftig [*maten*] van de pers te scheppen, zoo waren er [*maar*] twintig.

18. Ik sloeg ulieden met brandkoren, met honigdauw en met hagel, [a]al het werk uwer handen; en gij [*keerdet*] u niet tot Mij, spreekt de HEERE.

a Hagg. 1: 11.

19. Stelt er toch uw hart op, van dezen dag af en opwaarts; van den vier en twintigsten dag der negende [*maand*] af, van den dag af, als het fundament aan den Tempel des HEEREN is gelegd geworden, stelt er uw hart op.

20. Is er nog zaad in de schuur? Zelfs tot den wijnstok, en den vijgeboom, en den granaatappelboom, en den olijfboom, [*die*] niet gedragen heeft, [*dien*] zal Ik van dezen dag af zegenen.

21. Het woord des HEEREN nu geschiedde ten tweeden male tot Hággai, op den vier en twintigsten der maand, zeggende:

22. Spreek tot Zerubbábel, den vorst van Juda, zeggende: Ik zal de hemelen en de aarde bewegen;

23. En Ik zal den troon der koninkrijken omkeeren, en verdelgen de vastigheid van de koninkrijken der heidenen; en Ik zal den wagen omkeeren, en die daarop rijden; en de paarden, en die daarop rijden, zullen nederstorten, een iegelijk in des anderen zwaard.

24. Te dien dage, spreekt de HEERE der heirscharen, zal Ik u nemen, o Zerubbábel, gij zoon van Seálthiël, mijn knecht, spreekt de HEERE, en Ik zal u stellen als een zegelring; want u heb Ik verkoren, spreekt de HEERE der heirscharen.

DE PROFEET

ZACHARIA.

HET I KAPITTEL.

In de achtste maand, in het tweede jaar van Darius, geschiedde het woord des HEEREN tot Zacharía, den zoon van Beréchja, den zoon van I'ddo, den profeet, zeggende:

2. De HEERE is zeer vertoornd geweest tegen uwe vaderen.

3. Daarom zeg tot hen: Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Keert weder tot Mij, spreekt de HEERE der heirscharen, zoo zal Ik weder tot ulieden keeren, zegt de HEERE der heirscharen.

4. Weest niet als uwe vaderen, tot dewelke [a]de vorige profeten riepen, zeggende: Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Bekeert u toch van uwe booze wegen en uwe booze handelingen; maar zij hoorden niet, en zij luisterden niet naar Mij, spreekt de HEERE.

a Jes. 31: 6. Jer. 3: 12; 18: 11. Ezech. 18: 30. Hos. 14: 2.

5. Uwe vaderen, waar zijn die? En de profeten, zullen zij in eeuwigheid leven?

6. Nochtans mijne woorden en mijne inzettingen, die Ik mijnen knechten, den profeten, geboden had, hebben zij uwe vaderen niet getroffen? Zoodat zij, wederkeerende, zeiden: [a]Gelijk als de HEERE der heirscharen gedacht heeft ons te doen, naar onze wegen en naar onze handelingen, alzoo heeft Hij met ons gedaan.

a Klaagl. 1: 18.

7. Op den vier en twintigsten dag, in de elfde maand (die de maand Schébat is), in het tweede jaar van Darius, geschiedde het Woord des HEEREN tot Zacharía, den zoon van Beréchja, den zoon van I'ddo, den profeet, zeggende:

8. Ik zag des nachts, en zie, een man, rijdende op een rood paard, en hij stond tusschen de mirten, die in de diepte waren; en achter hem waren roode, bruine en witte paarden.

9. En ik zeide: Mijn heere, wat zijn deze? Toen zeide tot mij de Engel, die met mij sprak: Ik zal u toonen, wat deze zijn.

10. Toen antwoordde de man, die tusschen de mirten stond, en zeide: Deze zijn het, die de HEERE uitgezonden heeft, om het land te doorwandelen.

11. En zij antwoordden den Engel des HEEREN, die tusschen de mirten stond, en zeiden: Wij hebben het land doorwandeld, en zie, het gansche land zit en het is stil.

12. Toen antwoordde de Engel des HEEREN, en zeide: HEERE der heirscharen, hoe lang zult Gij U niet ontfermen over Jeruzalem, en over de steden van Juda, op welke Gij gram geweest zijt, deze zeventig jaren?

13. En de HEERE antwoordde den Engel, die met mij sprak, goede woorden, troostelijke woorden.

14. En de Engel, die met mij sprak, zeide tot mij: Roep uit, zeggende: Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Ik ijver over Jeruzalem en over Sion met eenen grooten ijver.

15. En Ik ben met eenen zeer grooten toorn vertoornd tegen die geruste heidenen; want Ik was een weinig toornig, maar zij hebben ten kwade geholpen.

16. Daarom zegt de HEERE alzoo: Ik ben tot Jeruzalem wedergekeerd met ontfermingen; mijn Huis zal daarin gebouwd worden, spreekt de HEERE der

heirscharen, en het richtsnoer zal over Jeruzalem uitgestrekt worden.

17. Roep nog, zeggende: Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Mijne steden zullen nog uitgespreid worden vanwege het goede; want de HEERE zal Sion nog troosten, en Hij zal Jeruzalem nog verkiezen.

18. En ik hief mijne oogen op, en zag; en zie, er waren vier hoornen

19. En ik zeide tot den Engel, die met mij sprak: Wat zijn deze? En hij zeide tot mij: Dit zijn die hoornen, welke Juda, Israël en Jeruzalem verstrooid hebben.

20. En de HEERE toonde mij vier smeden.

21. Toen zeide ik: Wat komen die maken? En hij sprak, zeggende: Dat zijn de hoornen, die Juda verstrooid hebben, zoodat niemand zijn hoofd ophief; maar deze zijn gekomen, om die te verschrikken, om de hoornen der heidenen neder te werpen, welke den hoorn verheven hebben tegen het land van Juda, om dat te verstrooien.

HET II KAPITTEL.

Wederom hief ik mijne oogen op, en ik zag; en zie, er was een man, en in zijne hand was een meetsnoer.

2. En ik zeide: Waar gaat gij henen? En hij zeide tot mij: Om Jeruzalem te meten; om te zien, hoe groot hare breedte, en hoe groot hare lengte wezen zal.

3. En zie, de Engel, die met mij sprak, ging uit; en een andere engel ging uit, hem te gemoet.

4. En hij zeide tot hem: Loop, spreek dezen jongeling aan, zeggende: Jeruzalem zal dorpswijze bewoond worden, vanwege de veelheid der menschen en der beesten, die in haar midden wezen zal.

5. En Ik zal haar wezen, spreekt de HEERE, een vurige muur rondom; en Ik zal tot heerlijkheid wezen in het midden van haar.

6. Hui, hui! vliedt toch uit het noorderland, spreekt de HEERE; want Ik heb ulieden uitgebreid naar de vier winden des hemels, spreekt de HEERE.

7. Hui, Sion! ontkom, gij die woont [*bij*] de dochter van Bábel.

8. Want zoo zegt de HEERE der heirscharen: Na de heerlijkheid [*over u*] heeft Hij mij gezonden tot die heidenen, die ulieden beroofd hebben; want die ulieden aanraakt, die raakt zijnen oogappel aan.

9. Want zie, Ik zal mijne hand over henlieden bewegen, en zij zullen hunnen knechten een roof wezen. Alzoo zult gijlieden weten, dat de HEERE der heirscharen mij gezonden heeft.

10. Juich en verblijd u, gij dochter Sions; want zie, Ik kom, en [a]Ik zal in het midden van u wonen, spreekt de HEERE. *a* Lev. 26: 12. Ezech. 37: 27. 2 Cor. 6: 16.

11. En vele heidenen zullen te dien dage den HEERE toegevoegd worden, en zij zullen Mij tot een volk wezen, en Ik zal in het midden van u wonen; en gij zult weten, dat de HEERE der heirscharen mij tot u gezonden heeft.

12. Dan zal de HEERE Juda erven voor zijn deel, in het heilige land, en Hij zal Jeruzalem nog verkiezen.

13. Zwijg, alle vleesch, voor het aangezichte des HEEREN; want Hij is ontwaakt uit zijne heilige woning.

HET III KAPITTEL.

Daarna toonde hij mij Jósua, den hoogepriester, staande voor het aangezichte van den Engel des HEEREN; en de satan stond aan zijne rechterhand, om hem te wederstaan.

2. Doch de HEERE zeide tot den satan: [a]De HEERE schelde u, gij satan, ja de HEERE schelde u, die Jeruzalem verkiest. Is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt? *a* Judas: 9.

3. Jósua nu was bekleed met vuile kleederen, als hij voor het aangezichte des Engels stond.

4. Toen antwoordde Hij, en sprak tot degenen, die voor zijn aangezichte stonden, zeggende: Doet deze vuile kleederen van hem weg. Daarna sprak Hij tot hem: [a]Zie, Ik heb uwe ongerechtigheid van u weggenomen, en Ik zal u wisselkleederen aandoen. *a* Mich. 7: 18.

5. Dies zeg Ik: Laat ze eenen reinen hoed op zijn hoofd zetten. En zij zetten dien reinen hoed op zijn hoofd, en zij togen hem kleederen aan; en de Engel des HEEREN stond [*daarbij*].

6. Toen betuigde de Engel des HEEREN Jósua, zeggende:
7. Zoo zegt de HEERE der heirscharen: Indien gij in mijne wegen zult wandelen, en indien gij mijne wacht zult waarnemen, zoo zult gij ook mijn Huis richten, en ook mijne voorhoven bewaren; en Ik zal u wandelingen geven onder deze, die [*hier*] staan.
8. Hoor nu toe, Jósua, gij hoogepriester, gij en uwe vrienden, die voor uw aangezicht zitten, want zij zijn een wonderteeken; want zie, Ik zal mijnen knecht, de [a]SPRUITE, doen komen.
a Jes. 4 : 2; 11 : 1. Jer. 23 : 5; 33 : 15. Zach. 6 : 12.
9. Want zie, aangaande dien steen, welken Ik gelegd heb voor het aangezicht van Jósua, op dien éénen steen zullen zeven oogen wezen; zie, Ik zal zijn graveersel graveeren, spreekt de HEERE der heirscharen, en Ik zal de ongerechtigheid dezes lands op éénen dag wegnemen.
10. Te dien dage, spreekt de HEERE der heirscharen, zult gijlieden een iegelijk zijnen naaste noodigen tot onder den wijnstok en tot onder den vijgeboom.

HET IV KAPITTEL.

En de Engel, die met mij sprak, kwam weder; en hij wekte mij op, gelijk eenen man, die van zijnen slaap opgewekt wordt.
2. En hij zeide tot mij: Wat ziet gij? En ik zeide: Ik zie, en zie, een geheel gouden kandelaar, en een oliekruiksken boven zijn hoofd, en zijne zeven lampen daarop; die lampen hadden zeven en zeven pijpen, dewelke boven zijn hoofd waren;
3. En twee olijfboomen daarnevens, een ter rechterzijde van het oliekruiksken, en een tot zijne linkerzijde.
4. En ik antwoordde en zeide tot den Engel, die met mij sprak, zeggende: Mijn heere, wat zijn deze dingen?
5. Toen antwoordde de Engel, die met mij sprak, en zeide tot mij: Weet gij niet, wat deze dingen zijn? En ik zeide: Neen, mijn heere.
6. Toen antwoordde hij en sprak tot mij, zeggende: Dit is het woord des HEEREN tot Zerubbábel, zeggende: Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest [*zal het geschieden*], zegt de HEERE der heirscharen.
7. Wie zijt gij, o groote berg? Voor het aangezicht van Zerubbábel zult gij worden tot een vlak veld; want hij zal den hoofdsteen voortbrengen, [*met*] toeroepingen: Genade, genade zij dezen!
8. Het woord des HEEREN geschiedde voorts tot mij, zeggende:
9. De handen van Zerubbábel hebben dit Huis gegrondvest, zijne handen zullen het ook voleinden; opdat gij weet, dat de HEERE der heirscharen mij tot ulieden gezonden heeft.
10. Want wie veracht den dag der kleine dingen? Daar zich toch die zeven verblijden zullen, als zij het tinnen gewicht zullen zien in de hand van Zerubbábel. Dat zijn de oogen des HEEREN, die het gansche land doortrekken.
11. Voorts antwoordde ik en zeide tot hem: Wat zijn die twee olijfboomen, ter rechterzijde des kandelaars, en aan zijne linkerzijde?
12. En andermaal antwoordende, zoo zeide ik tot hem: Wat zijn die twee takskens der olijfboomen, welke in de twee gouden kruiken zijn, die goud van zich gieten?
13. En hij sprak tot mij, zeggende: Weet gij niet, wat deze zijn? En ik zeide: Neen, mijn heere.
14. Toen zeide hij: Deze zijn de twee olietakken, welke voor den Heere der gansche aarde staan.

HET V KAPITTEL.

En ik hief mijne oogen weder op, en ik zag; en zie, een vliegende rol.
2. En hij zeide tot mij: Wat ziet gij? En ik zeide: Ik zie eene vliegende rol, welker lengte is van twintig ellen, en hare breedte van tien ellen.
3. Toen zeide hij tot mij: Dit is de vloek, die uitgaan zal over het gansche land; want een iegelijk, die steelt, zal van hier, volgens dezen [*vloek*], uitgeroeid worden; desgelijks een iegelijk, die [*valschelijk*] zweert, zal van hier, volgens dezen [*vloek*], uitgeroeid worden.
4. Ik breng dezen [*vloek*] voort, spreekt de HEERE der heirscharen, dat hij

kome in het huis van den dief, en in het huis van dengene, die bij mijnen naam valschelijk zweert; en hij zal in het midden zijns huizes overnachten, en hij zal het verteren, met zijne houten en zijne steenen.

5. En de Engel, die met mij sprak, ging uit, en zeide tot mij: Hef nu uwe oogen op, en zie, wat dit zij, dat er voortkomt.

6. En ik zeide: Wat is dat? En hij zeide: Dit is eene E'pha, die voortkomt, Voorts zeide hij: Dit is het oog over henlieden in het gansche land.

7. En zie, eene plaat van lood werd opgeheven, en er was ééne vrouw, zittende in het midden der E'pha.

8. En hij zeide: Deze is de goddeloosheid; en hij wierp ze in het midden van de E'pha; en hij wierp het looden gewicht op den mond van deze.

9. En ik hief mijne oogen op, en ik zag; en zie, twee vrouwen kwamen voort, en de wind was in hare vleugelen, en zij hadden vleugelen, als de vleugelen eens ooievaars; en zij voerden de E'pha tusschen de aarde en tusschen den hemel.

10. Toen zeide ik tot den Engel, die met mij sprak: Waarhenen brengen zij deze E'pha?

11. En hij zeide tot mij: Om haar een huis te bouwen in het land Sínear; dat zij daar gevestigd en gesteld worde op hare grondvesting.

HET VI KAPITTEL.

En ik hief mijne oogen weder op, en ik zag; en zie, vier wagens gingen er uit van tusschen twee bergen, en die bergen waren van koper.

2. Aan den eersten wagen waren roode paarden; en aan den tweeden wagen waren zwarte paarden;

3. En aan den derden wagen witte paarden; en aan den vierden wagen hagelvlekkige paarden, die sterk waren.

4. En ik antwoordde en zeide tot den Engel, die met mij sprak: Wat zijn deze, mijn heere?

5. En de Engel antwoordde en zeide tot mij: Deze zijn de vier winden des hemels, uitgaande van waar zij stonden voor den Heere der gansche aarde.

6. Aan welken [*wagen*] de zwarte paarden zijn, [*die paarden*] gaan uit naar het noorderland; en de witte gaan uit, deze achterna; en de hagelvlekkige gaan uit naar het zuiderland.

7. En die sterke [*paarden*] gingen uit, en zochten voort te gaan om het land te doorwandelen; want hij had gezegd: Gaat henen, doorwandelt het land. En zij doorwandelden het land.

8. En hij riep mij, en sprak tot mij, zeggende: Zie, deze, die uitgegaan zijn naar het noorderland, hebben mijnen Geest doen rusten in het noorderland.

9. En des HEEREN woord geschiedde tot mij, zeggende:

10. Neem van de gevankelijk weggevoerden, van Chéldai, van Tobía, en van Jedája, en kom gij te dien dage, en ga in ten huize van Josía, den zoon van Zephánja, dewelke uit Bábel gekomen zijn;

11. Te weten, neem zilver en goud, en maak kronen; en zet ze op het hoofd van Jósua, den zoon van Józadak, den hoogepriester.

12. En spreek tot hem, zeggende: Alzoo spreekt de HEERE der heirscharen, zeggende: Zie, een man, wiens naam is SPRUITE, die zal uit zijne plaatse spruiten, en hij zal des HEEREN Tempel bouwen.

13. Ja, hij zal den Tempel des HEEREN bouwen, en hij zal het sieraad dragen, en hij zal zitten en heerschen op zijnen troon; en hij zal priester zijn op zijnen troon; en de raad des vredes zal tusschen die beiden wezen.

14. En die kronen zullen wezen voor Chélem, en voor Tobía, en voor Jedája, en voor Chén, den zoon van Zephánja, tot eene gedachtenis in den Tempel des HEEREN.

15. En die verre zijn, zullen komen, en zullen bouwen in den Tempel des HEEREN, en gijlieden zult weten, dat de HEERE der heirscharen mij tot u gezonden heeft. Dit zal geschieden, indien gij vlijtiglijk zult hooren naar de stemme des HEEREN uws Gods.

HET VII KAPITTEL

Het gebeurde nu in het vierde jaar van den koning Darius, [*dat*] het woord des HEEREN geschiedde tot Zacharia,

op den vierden der negende maand, [*namelijk*] in Chisleu.

2. Toen men [*naar*] het Huis Gods gezonden had Sarézer, en Régem-Mélech, en zijne mannen, om het aangezichte des HEEREN te smeeken;

3. Zeggende tot de priesters, die in het Huis des HEEREN der heirscharen waren, en tot de profeten, zeggende: Moet ik weenen in de vijfde maand, mij afzonderende, gelijk als ik gedaan heb nu zoo vele jaren?

4. Toen geschiedde het woord des HEEREN der heirscharen tot mij, zeggende:

5. Spreek tot het gansche volk dezes lands, en tot de priesters, zeggende: Toen gij vasttet en rouwklaagdet, in de vijfde en in de zevende [*maand*], namelijk nu zeventig jaren, hebt gijlieden Mij, Mij, eenigszins gevast?

6. Of als gij at en als gij dronkt, waart gij het niet, die daar at, en gij, die daar dronkt?

7. Zijn het niet de woorden, welke de HEERE uitriep door den dienst der vorige profeten, toen Jeruzalem bewoond en gerust was, en hare steden rondom haar; en het zuiden en de laagte bewoond was?

8. Voorts geschiedde het woord des HEEREN tot Zacharía, zeggende:

9. Alzoo sprak de HEERE der heirscharen, zeggende: Richt een waarachtig gericht, en doet goedertierenheid en barmhartigheden, de een aan den ander;

10. En verdrukt [a]de weduwe en den wees, den vreemdeling en den ellendige niet; en denkt niet in uw hart de een des anderen kwaad. *a* Ex. 22: 22.

11. Maar zij weigerden op te merken, en togen hunnen schouder terug, en zij verzwaarden hunne ooren, opdat zij niet hoorden.

12. En zij maakten hun hart [*als*] een diamant, opdat zij niet hoorden de wet, en de woorden, die de HEERE der heirscharen zond in zijnen Geest, door den dienst der vorige profeten, waaruit ontstaan is een groote toorn van den HEERE der heirscharen.

13. Daarom is het geschied, gelijk als Hij geroepen had, doch zij niet gehoord hebben, [a]alzoo riepen zij ook, maar Ik hoorde niet, zegt de HEERE der heirscharen;

a Spr. 1: 28. Jes. 1: 15. Jer. 11: 11; 14: 12.

14. Maar Ik heb ze weggestormd onder alle heidenen, welke zij niet kenden; en het land werd achter hen verwoest, zoodat er niemand doorging, noch wederkeerde; want zij stelden het gewenschte land tot eene verwoesting.

HET VIII KAPITTEL.

Daarna geschiedde het woord des HEEREN der heirscharen [*tot mij*], zeggende:

2. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Ik heb geijverd over Sion met eenen grooten ijver; ja met groote grimmigheid [a]heb Ik over haar geijverd. *a* Zach. 1: 14.

3. Alzoo zegt de HEERE: Ik ben wedergekeerd tot Sion, en Ik zal in het midden van Jeruzalem wonen; en Jeruzalem zal geheeten worden eene stad der waarheid, en de berg des HEEREN der heirscharen, een berg der heiligheid.

4. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Er zullen nog oude mannen en oude vrouwen zitten op de straten van Jeruzalem; een ieder zal zijnen stok in zijne hand hebben, vanwege de veelheid der dagen.

5. En de straten dier stad zullen vervuld worden met knechtkens en meiskens, spelende op hare straten.

6. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Omdat het wonderlijk is in de oogen van het overblijfsel dezes volks in deze dagen, zoude het [*daarom*] ook in mijne oogen wonderlijk zijn? spreekt de HEERE der heirscharen.

7. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Zie, Ik zal mijn volk verlossen uit het land des opgangs, en uit het land des nedergangs der zon.

8. En Ik zal ze herwaarts brengen, dat zij in het midden van Jeruzalem wonen zullen; en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot eenen God zijn, in waarheid en in gerechtigheid.

9. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Laat uwe handen sterk zijn, gijlieden die in deze dagen deze woorden gehoord hebt uit den mond der

profeten, die geweest zijn ten dage als de grond van het Huis des HEEREN der heirscharen gelegd is, dat de Tempel gebouwd zoude worden.

10. Want vóór die dagen kwam des menschen loon te niete, en het loon van het vee was geen; en de uitgaande en de inkomende hadden geenen vrede vanwege den vijand, want Ik zond alle menschen, een iegelijk tegen zijnen naaste.

11. Maar nu zal Ik aan het overblijfsel dezes volks niet wezen, gelijk in de vorige dagen, spreekt de HEERE der heirscharen.

12. Want het zaad zal voorspoedig zijn, de wijnstok zal zijne vrucht geven, en de aarde zal haar inkomen geven, en de hemelen zullen hunnen dauw geven; en Ik zal het overblijfsel dezes volks dit alles doen erven.

13. En het zal geschieden, gelijk als gij, o huis van Juda, en gij, o huis Israëls, geweest zijt een vloek onder de heidenen, alzoo zal Ik ulieden behoeden, en gij zult eene zegening wezen. Vreest niet, laat uwe handen sterk zijn.

14. Want alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Gelijk als Ik gedacht heb ulieden kwaad te doen, toen Mij uwe vaderen grootelijks vertoornden, zegt de HEERE der heirscharen, en het heeft Mij niet berouwd;

15. Alzoo denk Ik wederom in deze dagen goed te doen aan Jeruzalem, en aan het huis van Juda. Vreest niet.

16. Dit zijn de dingen, die gij doen zult: [a]Spreekt de waarheid, een iegelijk met zijnen naaste; oordeelt de waarheid en een oordeel des vredes in uwe poorten; *a* Eph. 4: 25.

17. En [a]denkt niet de een des anderen kwaad in ulieder hart; en [b]hebt eenen valschen eed niet lief; want alle deze zijn [*dingen*], die Ik hate, spreekt de HEERE. *a* Zach. 7: 10. *b* Zach. 5: 3, 4.

18. Wederom geschiedde het woord des HEEREN der heirscharen tot mij, zeggende:

19. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Het vasten der vierde, en het vasten der vijfde, en het vasten der zevende, en het vasten der tiende [*maand*], zal den huize van Juda tot vreugde, en tot blijdschap, en tot vroolijke hoogtijden wézen; hebt dan de waarheid en den vrede lief.

20. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Nog zal het geschieden, dat de volken, en de inwoners van vele steden komen zullen;

21. En de inwoners der eene [*stad*] zullen gaan tot [*de inwoners*] der andere, zeggende: Laat ons vlijtig henengaan, om te smeeken het aangezichte des HEEREN, en om den HEERE der heirscharen te zoeken; ik zal ook henengaan.

22. Alzoo zullen vele volken en machtige heidenen komen, om den HEERE der heirscharen te Jeruzalem te zoeken, en om het aangezichte des HEEREN te smeeken.

23. Alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Het zal in die dagen geschieden, dat tien mannen, uit allerlei tongen der heidenen, grijpen zullen, ja de slip grijpen zullen van eenen Joodschen man, zeggende: Wij zullen met ulieden gaan, want wij hebben gehoord, [*dat*] God met ulieden is.

HET IX KAPITTEL.

De last van het woord des HEEREN over het land Chádrach, en Damáscus, zijne ruste; want de HEERE heeft een oog [*over*] den mensch, gelijk [*over*] alle de stammen Israëls.

2. En ook zal Hij Hámath daarmede bepalen; Tyrus en Sidon, hoewel het zeer wijs is;

3. En Tyrus zich sterkten gebouwd heeft, en zilver verzameld heeft als stof, en fijn goud als slijk der straten.

4. Zie, de Heere zal het uit het bezit stooten, en Hij zal zijne vesting in de zee verslaan; en het zal met vuur verteerd worden.

5. A'skelon zal het zien, en zal vreezen, desgelijks Gáza, en zal groote smart hebben, mitsgaders E'kron, dewijl hetgene, waar zij op zagen, [*hen*] heeft te schande gemaakt; en de koning uit Gáza zal vergaan, en A'skelon zal niet bewoond worden.

6. En de bastaard zal te A'sdod wonen, en Ik zal den hoogmoed der Philistijnen uitroeien.

7. En Ik zal zijn bloed uit zijnen mond wegdoen, en zijne verfoeiselen

van tusschen zijne tanden; alzoo zal hij ook onzen God overblijven: ja hij zal zijn als een vorst in Juda, en E'kron als de Jébusiet.

8. En Ik zal Mij rondom mijn Huis legeren, vanwege het heirleger, vanwege den doorgaande en vanwege den wederkeerende, opdat de drijver niet meer door hen doorga; want nu heb Ik [*het*] met mijne oogen aangezien.

9. Verheug u zeer, gij dochter Sions, juich, gij dochter Jeruzalems. Zie, uw Koning zal u komen, rechtvaardig, en hij is een Heiland; arm, en rijdende op eenen ezel, en op een veulen, een jong der ezelinnen.

10. En Ik zal de wagens uit E'phraïm uitroeien, en de paarden uit Jeruzalem; ook zal de strijdboog uitgeroeid worden, en hij zal den heidenen vrede spreken; en zijne heerschappij zal zijn van zee tot aan zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde.

11. U ook aangaande, [*o Sion,*] door [a]het bloed uws verbonds heb Ik uwe gebondenen uit den kuil, waar geen water in is, uitgelaten. *a* Matth. 26: 28. 1 Cor. 11: 25. Hebr. 9: 19, 20, 21.

12. Keert gijlieden weder tot de sterkte, gij gebondenen, die daar hoopt; ook heden verkondig Ik, dat Ik u dubbel zal wedergeven;

13. Als Ik Mij Juda zal gespannen, [*en*] Ik Ephraïm den boog zal gevuld hebben; en Ik uwe kinderen, o Sion, zal verwekt hebben tegen uwe kinderen, o Griekenland, en u gesteld zal hebben als het zwaard eens helds.

14. En de HEERE zal over henlieden verschijnen, en zijne pijlen zullen uitvaren, [a]als een bliksem; en de Heere HEERE zal met de bazuin blazen, en Hij zal voorttreden met stormen uit het zuiden. *a* Nah. 2: 4.

15. De HEERE der heirscharen zal ze beschutten, en zij zullen eten, nadat zij de slingersteenen zullen ten onder gebracht hebben; zij zullen ook drinken, [*en*] een gedruisch maken als de wijn; en zij zullen vervuld worden, gelijk het bekken, gelijk de hoeken des altaars.

16. En de HEERE hun God zal ze te dien dage behouden, als zijnde de kudde zijns volks; want gekroonde steenen zullen in zijn land als eene banier opgericht worden.

17. Want hoe groot zal zijn goed wezen, en hoe groot zal zijne schoonheid wezen! Het koren zal de jongelingen, en de most zal de jonkvrouwen sprekende maken.

HET X KAPITTEL.

Begeert van den HEERE regen, ten tijde des spaden regens; de HEERE maakt de weerlichten; en Hij zal hun regen genoeg geven voor ieder kruid op het veld.

2. Want de Téraphim spreken ijdelheid, en de waarzeggers zien valschheid, en zij spreken [a]ijdele droomen, zij troosten [*met*] ijdelheid. Daarom zijn zij henengetogen als schapen, zij zijn onderdrukt geworden; want er was geen herder. *a* Pred. 5: 6.

3. Tegen de herders was mijn toorn ontstoken, en over de bokken heb Ik bezoeking gedaan; maar de HEERE der heirscharen zal zijne kudde bezoeken, het huis van Juda, en Hij zal ze stellen, gelijk het paard zijner masjesteit in den strijd.

4. Van hen zal de hoeksteen, van hen zal de nagel, van hen zal de strijdboog, te zamen zullen van hen alle drijvers voortkomen.

5. En zij zullen zijn als de helden, die in het slijk der straten treden in den strijd, en zij zullen strijden, want de HEERE zal met hen wezen; en zij zullen die beschamen, die op paarden rijden.

6. En Ik zal het huis van Juda versterken, en het huis van Jozef zal Ik behouden, en Ik zal ze weder inzetten, want Ik heb Mij hunner ontfermd, en zij zullen wezen, alsof Ik ze niet verstooten had; want Ik ben de HEERE hun God, en Ik zal ze verhooren.

7. En zij zullen zijn als een held van Ephraïm, en hun hart zal zich verblijden, als [*van*] den wijn; en hunne kinderen zullen het zien, en zich verblijden, hun hart zal zich verheugen in den HEERE.

8. Ik zal ze toesissen, en zal ze vergaderen, want Ik zal ze verlossen; en zij zullen vermenigvuldigd worden, gelijk zij [*tevoren*] vermenigvuldigd waren.

9. En Ik zal ze onder de volken zaaien, en zij zullen Mijner gedenken in verre plaatsen; en zij zullen leven met hunne kinderen, en wederkeeren.

10. Want Ik zal ze wederbrengen uit Egypteland, en Ik zal ze vergaderen uit Assyrië; en Ik zal ze in het land van Gílead en van Líbanon brengen, maar het zal hun niet genoeg wezen.

11. En Hij zal door de zee gaan, die benauwende, en Hij zal de golven in de zee slaan, en alle de diepten der rivieren zullen verdrogen; dan zal de hoogmoed van A'ssur nedergeworpen worden, en de schepter van Egypte zal wegwijken.

12. En Ik zal ze sterken in den HEERE, en in zijnen naam zullen zij wandelen, spreekt de HEERE.

HET XI KAPITTEL.

Doe uwe deuren open, o Líbanon, opdat het vuur uwe cederen vertere;

2. Huilt, gij dennen, dewijl de cederen gevallen zijn, dewijl die heerlijke [*boomen*] verwoest zijn; huilt, gij eiken van Básan, dewijl het sterke woud nedergevallen is.

3. Er is eene stemme des gehuils der herderen, dewijl hunne heerlijkheid verwoest is; eene stemme des gebruls der jonge leeuwen, dewijl de hoogmoed van den Jordaan verwoest is.

4. Alzoo zegt de HEERE mijn God: Weid deze slachtschapen;

5. Welker bezitters hen dooden, en houden het voor geene schuld; en een ieder dergenen, die ze verkoopen, zegt: Geloofd zij de HEERE, dat ik rijk geworden ben; en niemand van degenen, die ze weiden, verschoont ze.

6. Zekerlijk, Ik zal niet meer de inwoners dezes lands verschoonen, spreekt de HEERE; maar zie, Ik zal de menschen overleveren, elkeen in de hand zijns naasten, en in de hand zijns konings, en zij zullen dit land te morzel slaan, en Ik zal ze uit hunne hand niet verlossen.

7. Dies heb ik deze slachtschapen geweid, dewijl zij ellendige schapen zijn; en ik heb mij genomen twee stokken, den éénen heb ik genoemd LIEFELIJKHEID en den anderen heb ik genoemd SAMENBINDERS; en ik heb die schapen geweid.

8. En ik heb drie herders in ééne maand afgesneden; want mijne ziele was over hen verdrietig geworden, en ook had hunne ziele eene walg van mij.

9. En ik zeide: Ik zal ulieden niet [*meer*] weiden; wat sterft, dat sterve. en wat afgesneden is, dat zij afgesneden, en dat de overgeblevenen de een des anderen vleesch verslinden.

10. En ik nam mijnen stok LIEFELIJKHEID, en ik verbrak dien, te niete doende mijn verbond, hetwelk ik met alle deze volkeren gemaakt had.

11. Dus werd het te dien dage vernietigd, en alzoo hebben de ellendigen onder de schapen, die op mij wachtten, bekend, dat het des HEEREN woord was.

12. Want ik had tot henlieden gezegd: Indien het goed is in uwe oogen, brengt mijn loon, en zoo niet, laat het na. En [a]zij hebben mijn loon gewogen, dertig zilverlingen. *a* Matth. 26: 15; 27: 9.

13. Doch de HEERE zeide tot mij: Werp ze henen voor den pottenbakker, eenen heerlijken prijs, welken ik waard geacht ben geweest van hen. En ik nam die dertig zilverlingen, en wierp ze [*in*] het Huis des HEEREN, voor den pottenbakker.

14. Toen verbrak ik mijn tweeden stok, SAMENBINDERS, te niete doende de broederschap tusschen Juda en tusschen Israël.

15. Voorts zeide de HEERE tot mij: Neem u nog eens dwazen herders gereedschap.

16. Want zie, Ik zal eenen herder verwekken in dit land; wat gereed is om afgesneden te worden, zal hij niet bezoeken; het jonge zal hij niet zoeken, en het verbrokene zal hij niet heelen, en het stilstaande zal hij niet dragen; maar het vleesch van het vette zal hij eten, en de klauwen daarvan zal hij verscheuren.

17. [a]Wee den nietigen herder, den verlater der kudde. Het zwaard zal over zijnen arm zijn, en over zijn rechteroog; zijn arm zal ten eenen male verdorren, en zijn rechteroog zal ten eenen male donker worden. *a* Jer. 23: 1. Ezech. 34: 2. Joh. 10: 12.

HET XII KAPITTEL.

De last van het woord des HEEREN over Israël. De HEERE spreekt, die den hemel uitbreidt, en de aarde grond vest, en des menschen geest in zijn binnenste formeert.

2. Zie, Ik zal Jeruzalem stellen [*tot*] eene drinkschaal der zwijmeling allen volken rondom; ja ook zal zij zijn over Juda, in de belegering tegen Jeruzalem.

3. En het zal te dien dage geschieden, dat Ik Jeruzalem stellen zal tot eenen lastigen steen allen volken; allen, die zich daarmede beladen, zullen gewisselijk doorsneden worden; en alle de volken der aarde zullen zich tegen haar verzamelen.

4. Te dien dage, spreekt de HEERE, zal Ik alle paarden met schuwigheid slaan, en hunne ruiters met zinneloosheid; maar over het huis van Juda zal Ik mijne oogen openen, en alle paarden der volken zal Ik met blindheid slaan.

5. Dan zullen de leidslieden van Juda in hun hart zeggen: De inwoners van Jeruzalem zullen mij eene sterkte zijn in den HEERE der heirscharen, hunnen God.

6. Te dien dage zal Ik de leidslieden van Juda stellen als eenen vurigen haard onder het hout, en als eene vurige fakkel onder de schooven; en zij zullen ter rechter- en ter linkerzijde alle volken rondom verteren; en Jeruzalem zal nog blijven in hare plaatse te Jeruzalem.

7. En de HEERE zal de tenten van Juda vóór alles behouden, opdat de heerlijkheid van het huis Davids, en de heerlijkheid der inwoners van Jeruzalem, zich niet verheffe tegen Juda.

8. Te dien dage zal de HEERE de inwoners van Jeruzalem beschutten; en diegene, die onder hen struikelen zoude, zal te dien dage zijn als David; en het huis Davids zal zijn als Goden, als de Engel des HEEREN voor hun aangezicht.

9. En het zal te dien dage geschieden, dat Ik zal zoeken te verdelgen alle heidenen, die tegen Jeruzalem aankomen.

10. Doch over het huis Davids, en over de inwoners van Jeruzalem, zal Ik [a]uitstorten den Geest der genade en der gebeden; en zij zullen mij [b]aanschouwen, dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over hem rouwklagen, als [*met*] de rouwklage over eenen eenigen zoon; en zij zullen over hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over eenen eerstgeborene.

a Ezech. 39: 29. Joël 2: 28. *b* Joh. 19: 37. Openb. 1: 7.

11. Te dien dage zal te Jeruzalem de rouwklage groot zijn, gelijk die rouwklage van Hadadrímmon, in het dal van [a]Megíddon.

a 2 Kon. 23: 29. 2 Kron. 35: 22, 24.

12. En het land zal rouwklagen, elk geslacht bijzonder; het geslacht van het huis Davids bijzonder, en hunlieder vrouwen bijzonder: en het geslacht van het huis Náthans bijzonder, en hunne vrouwen bijzonder;

13. Het geslacht van het huis van Levi bijzonder, en hunne vrouwen bijzonder; het geslacht van Símeï bijzonder, en hunne vrouwen bijzonder.

14. Alle de overige geslachten, elk geslacht bijzonder, en hunlieder vrouwen bijzonder.

HET XIII KAPITTEL.

Te dien dage zal er eene fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinigheid.

2. En het zal te dien dage geschieden, spreekt de HEERE der heirscharen, dat Ik uitroeien zal uit het land de namen der afgoden, dat zij niet meer gedacht zullen worden; ja ook de profeten, en den onreinen geest zal Ik uit het land wegdoen.

3. En het zal geschieden, wanneer iemand verder nog profeteert, dat zijn vader en zijne moeder, die hem gegenereerd hebben, tot hem zullen zeggen: Gij zult niet leven, dewijl gij valschheid gesproken hebt in den naam des HEEREN. En zijn vader en zijne moeder, die hem gegenereerd hebben, zullen hem doorsteken, wanneer hij profeteert.

4. En het zal geschieden te dien dage, dat die profeten beschaamd zullen worden, een iegelijk vanwege zijn gezicht,

wanneer hij profeteert; en zij zullen geenen haren mantel aandoen, om te liegen.

5. Maar hij zal zeggen: Ik ben geen profeet, ik ben een man, die het land bouwt, want een mensch heeft mij [*daartoe*] geworven van mijne jeugd aan.

6. En zoo iemand tot hem zegt: Wat zijn deze wonden in uwe handen? zoo zal hij zeggen: Het zijn [*de wonden*], waarmede ik geslagen ben [*in*] het huis mijner liefhebbers.

7. Zwaard, ontwaak tegen mijnen herder, en tegen den man, die mijn metgezel is, spreekt de HEERE der heirscharen; [a]sla dien herder, en de schapen zullen verstrooid worden; maar Ik zal mijne hand tot de kleinen wenden. *a* Matth. 26: 31. Marc. 14: 27.

8. En het zal geschieden in het gansche land, spreekt de HEERE, de twee deelen daarin zullen uitgeroeid worden, [*en*] den geest geven, maar het derde deel zal daarin overblijven.

9. En Ik zal dat derde deel in het vuur brengen, en Ik zal het louteren, gelijk men zilver loutert, en Ik zal het beproeven, [a]gelijk men goud beproeft. [b]Het zal mijnen naam aanroepen, en Ik zal het verhooren; Ik zal zeggen: [c]Het is mijn volk; en het zal zeggen: De HEERE is mijn God. *a* 1 Petr. 1: 6, 7. *b* Ps. 50: 15; 91: 15. *c* Ps. 144: 15. Joh. 20: 28.

HET XIV KAPITTEL.

Zie, de dag komt den HEERE, dat uw roof zal uitgedeeld worden in het midden van u, [*o Jeruzalem*].

2. Want Ik zal alle heidenen tegen Jeruzalem ten strijde verzamelen; en de stad zal ingenomen, en [a]de huizen zullen geplunderd, en de vrouwen zullen geschonden worden; en de helft der stad zal uitgaan in de gevangenis; maar het overige des volks zal uit de stad niet uitgeroeid worden. *a* Jes. 13: 16.

3. [a]En de HEERE zal uittrekken, en Hij zal strijden tegen die heidenen, gelijk ten dage als Hij gestreden heeft, ten dage des strijds. *a* Jes. 42: 13.

4. En zijne voeten zullen te dien dage staan op den Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt tegen het oosten; en de Olijfberg zal in tweeën gespleten worden naar het oosten en naar het westen, [*zoodat er*] eene zeer groote vallei zal zijn; en de eene helft des bergs zal wijken naar het noorden, en zijne helft naar het zuiden.

5. Dan zult gijlieden vlieden [*door*] de vallei mijner bergen (want deze vallei der bergen zal reiken tot A'zal), en gij zult vlieden, gelijk als gij vloodt [a]voor de aardbeving in de dagen van Uzzía, den koning van Juda. Dan zal de HEERE mijn God komen, [*en*] alle de heiligen met U, [*o HEERE.*] *a* Amos 1: 1.

6. En het zal te dien dage geschieden, dat er niet zal zijn het kostelijk licht, en de dikke duisternis;

7. Maar [a]het zal een eenige dag zijn, die den HEERE bekend zal zijn; het zal noch dag, noch nacht zijn; en het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen. *a* Openb. 21: 25.

8. Ook zal het te dien dage geschieden, [a]dat er levende wateren uit Jeruzalem vlieten zullen, de helft van die naar de oostzee, en de helft van die naar de achterste zee aan; zij zullen des zomers en des winters zijn. *a* Ezech. 47: 1, enz. Joël 3: 18. Openb. 22: 1.

9. En de HEERE zal tot Koning over de gansche aarde zijn; te dien dage zal de HEERE één zijn, en zijn naam één.

10. Dit gansche land zal rondom als een vlak veld gemaakt worden, van Géba tot Rímmon toe, zuidwaarts van Jeruzalem; en zij zal verhoogd en bewoond worden in hare plaatse, van de poorte van Benjamin af, tot aan de plaats van de eerste poort, tot aan de Hoekpoort toe, en [*van*] den toren van Hanáneël, tot aan des konings wijnbakken toe.

11. En zij zullen daarin wonen, en er zal geene verbanning meer zijn; want Jeruzalem zal zeker wonen.

12. En dit zal de plage zijn, waarmede de HEERE alle de volkeren plagen zal, die tegen Jeruzalem krijg gevoerd zullen hebben: Hij zal eens iegelijks vleesch, terwijl hij op zijne voeten staat, doen uitteren; en eens iegelijks oogen zullen uitteren in hunne holten; en eens iegelijks tong zal in hunnen mond uitteren.

13. Ook zal het te dien dage geschieden, dat er een groot gedruisch van den HEERE onder hen zal wezen, zoodat zij een ieder zijns naasten hand zullen aangrijpen, en een ieders hand zal tegen de hand zijns naasten opgaan.

14. En ook zal Juda te Jeruzalem strijden; en het vermogen aller heidenen rondom zal verzameld worden, goud en zilver, en kleederen in groote menigte.

15. Alzoo zal ook de plage der paarden, der muilen, der kemelen, en der ezelen, en aller beesten zijn, die in die heirlegers geweest zullen zijn, gelijk gener plage geweest is.

16. En het zal geschieden, dat alle de overgeblevenen van alle heidenen, die tegen Jeruzalem zullen gekomen zijn, die zullen van jaar tot jaar optrekken, [a]om aan te bidden den Koning, den HEERE der heirscharen, en om te vieren het feest der Loofhutten.
a Jes. 66: 23.

17. En het zal geschieden, zoo wie van de geslachten der aarde niet zal optrekken naar Jeruzalem, om den Koning, den HEERE der heirscharen te aanbidden, zoo zal er over henlieden geen regen wezen.

18. En indien het geslacht der Egyptenaren, over dewelke [*de regen*] niet is, niet zal optrekken noch komen, zoo zal die plage [*over hen*] zijn, [*met*] dewelke de HEERE die heidenen plagen zal, die niet optrekken zullen, om te vieren het feest der Loofhutten.

19. Dit zal de zonde der Egyptenaren zijn, mitsgaders de zonde aller heidenen, die niet optrekken zullen, om te vieren het feest der Loofhutten.

20. Te dien dage zal op de bellen der paarden staan: DE HEILIGHEID DES HEEREN; en de potten in het Huis des HEEREN zullen zijn, als de sprengbekkens voor het altaar;

21. Ja alle de potten in Jeruzalem en in Juda zullen den HEERE der heirscharen heilig zijn, zoodat allen, die offeren willen, zullen komen, en van deze nemen, en in deze koken; en er zal [a]geen Kanaäniet meer zijn in het Huis des HEEREN der heirscharen te dien dage.
a Jes. 35: 8.
Joël 3: 17. Openb. 21: 27; 22: 15.

DE PROFEET

MALEÁCHI.

HET I KAPITTEL.

De last van het woord des HEEREN tot Israël, door den dienst van Maleáchi.

2. Ik heb u liefgehad, zegt de HEERE; maar gij zegt: Waarin hebt Gij ons liefgehad? Was niet Ezau Jakobs broeder? spreekt de HEERE; [a]nochtans heb Ik Jakob liefgehad,
a Rom. 9: 13.

3. En Ezau heb Ik gehaat; en Ik

heb zijne bergen gesteld [*tot*] eene verwoesting, en zijne erve voor de draken der woestijn.

4. Schoon ook E'dom zeide: Wij zijn verarmd, doch wij zullen de woeste plaatsen weder bouwen; alzoo zegt de HEERE der heirscharen: Zullen zij bouwen, zoo zal Ik afbreken; en men zal ze noemen: Landpale der goddeloosheid, en een volk, op hetwelk de HEERE vergramd is tot in eeuwigheid.

5. En uwe oogen zullen het zien, en gijlieden zult zeggen: de HEERE zij grootgemaakt, van de landpale Israëls af.

6. Een zoon zal den vader eeren, en een knecht zijnen heere; ben Ik dan een vader, waar is mijne eere? en ben Ik een heere, waar is mijne vreeze? zegt de HEERE der heirscharen tot u, o priesters, verachters mijns naams; maar gij zegt: Waarmede verachten wij uwen naam?

7. Gij brengt op mijn altaar verontreinigd brood, en zegt: Waarmede verontreinigen wij U? Daarmede, dat gij zegt: Des HEEREN tafel is verachtelijk.

8. Want als gij wat blinds aanbrengt om te offeren, het is [*bij u*] niet kwaad; en als gij wat kreupels of kranks aanbrengt, het is niet kwaad. Brengt dat toch uwen vorst; zal hij een welgevallen aan u hebben, of zal hij uw aangezicht opnemen? zegt de HEERE der heirscharen.

9. Nu dan, smeekt toch het aangezichte Gods, dat Hij ons genadig zij; zulks is van uwe hand geschied, zal Hij uw aangezicht opnemen? zegt de HEERE der heirscharen.

10. Wie is er ook onder u, die de deuren [*om niet*] toesluit? en gij steekt het vuur niet aan [*op*] mijn altaar om niet. Ik heb geenen lust aan u, zegt de HEERE der heirscharen, [a]en het spijsoffer is Mij van uwe hand niet aangenaam.

a Jes. 1: 11. Jer. 6: 20. Amos 5: 21, 22.

11. Maar van den opgang der zon tot haren ondergang zal mijn naam groot zijn onder de heidenen; en aan alle plaatsen zal mijnen naam reukwerk toegebracht worden, en een rein spijsoffer; want mijn naam zal groot zijn onder de heidenen, zegt de HEERE der heirscharen.

12. Maar gij ontheiligt dien, als gij zegt: Des HEEREN tafel is ontreinigd, en haar inkomen, hare spijze is verachtelijk.

13. Nog zegt gij: Zie, wat eene vermoeidheid! Maar gij zoudt het kunnen wegblazen, zegt de HEERE der heirscharen; gij brengt ook hetgene dat geroofd is, en dat kreupel en krank is; gij brengt ook spijsoffer; zoude Mij zulks aangenaam zijn van uwe hand? zegt de HEERE.

14. Ja vervloekt zij de bedrieger, die een manneken in zijne kudde heeft, en den Heere belooft en offert, wat verdorven is; want Ik ben een groot Koning, zegt de HEERE der heirscharen, en mijn naam is vreeselijk onder de heidenen.

HET II KAPITTEL.

En nu, gij priesters, tot u wordt dit gebod [*gezonden*].

2. Indien gij [*het*] niet zult hooren, en indien gij het niet zult ter harte nemen, om mijnen naam eere te geven, zegt de HEERE der heirscharen, zoo zal Ik den [a]vloek onder u zenden, en Ik zal uwe zegeningen vervloeken; ja Ik heb ook [*alreede*] elkeene van deze vervloekt, omdat gij [*het*] niet ter harte neemt.

a Lev. 26: 14. Deut. 28: 15.

3. Ziet, Ik zal u het zaad verderven; en Ik zal drek op uwe aangezichten strooien, den drek uwer feesten, zoodat men u met dezen wegnemen zal.

4. Dan zult gij weten, dat Ik dit gebod tot u gezonden heb, opdat mijn verbond met Levi zij, zegt de HEERE der heirscharen.

5. Mijn verbond met hem was het leven en de vrede; en Ik gaf hem die [*tot*] eene vreeze, en hij vreesde Mij; en hij werd om mijns naams wille verschrikt.

6. De wet der waarheid was in zijnen mond, en er werd geen onrecht in zijne lippen gevonden; hij wandelde met Mij in vrede en in rechtmatigheid, en hij bekeerde er velen van ongerechtigheid.

7. Want de lippen des priesters zullen de wetenschap bewaren, en men zal uit zijnen mond de wet zoeken; want hij is een engel des HEEREN der heirscharen.

8. Maar gij zijt van den weg afgeweken, gij hebt er velen doen struikelen

in de wet; gij hebt het verbond van Levi verdorven, zegt de HEERE der heirscharen.

9. Daarom heb Ik ook u verachtelijk en onwaard gemaakt voor het gansche volk, dewijl gij mijne wegen niet houdt, maar het aangezicht aanneemt in de wet.

10. Hebben wij niet allen éénen Vader? Heeft niet één God ons geschapen? Waarom handelen wij [*dan*] trouwelooslijk de een tegen den ander, ontheiligende het verbond onzer vaderen?

11. Juda handelt trouwelooslijk, en er wordt een gruwel gedaan in Israël, en in Jeruzalem; want Juda ontheiligt de heiligheid des HEEREN, welke Hij liefheeft; want hij heeft de dochter eens vreemden gods getrouwd.

12. De HEERE zal den man, die zulks doet, uitroeien uit de hutten van Jakob, dien die waakt, en dien die antwoordt, en die den HEERE der heirscharen spijsoffer brengt.

13. Dit tweede doet gijlieden ook, dat gij het altaar des HEEREN bedekt met tranen, met weening, en met zuchting; zoodat Hij niet meer het spijsoffer aanschouwen, noch met welgevallen van uwe hand ontvangen wil.

14. Gij nu zegt: Waarom? Daarom dat de HEERE een getuige geweest is tusschen u en tusschen de huisvrouwe uwer jeugd, met dewelke gij trouwelooslijk handelt; daar zij toch uwe gezellin, en de huisvrouwe uws verbonds is.

15. Heeft Hij niet maar éénen gemaakt, hoewel Hij des geestes overig had? En waarom [*maar*] dien éénen? Hij zocht een zaad Gods. Daarom wacht u met uwen geest, en dat niemand trouwelooslijk handele tegen de huisvrouwe zijner jeugd.

16. Want de HEERE de God Israëls zegt, dat Hij het verlaten haat, alhoewel hij den wrevel bedekt met zijn kleed, zegt de HEERE der heirscharen. Daarom wacht u met uwen geest, dat gij niet trouwelooslijk handelt.

17. Gij vermoeit den HEERE met uwe woorden; nog zegt gij: Waarmede vermoeien wij [*Hem*]? Daarmede, dat gij zegt: Al wie kwaad doet, is goed in de oogen des HEEREN, en Hij heeft lust aan zoodanigen; of, waar is de God des oordeels?

HET III KAPITTEL.

Zie, [a]Ik zende mijnen engel, die voor mijn aangezichte den weg bereiden zal; en snellijk zal tot zijnen Tempel komen die Heere, dien gijlieden zoekt, te weten, de Engel des verbonds, aan denwelken gij lust hebt; zie, hij komt, zegt de HEERE der heischaren.

a Matth. 11: 10. Marc. 1: 2. Luc. 1: 76; 7: 27.

2. Maar wie zal den dag zijner toekomst verdragen, en wie zal bestaan, als hij verschijnt? Want hij zal zijn als het vuur van eenen goudsmid, en als zeep der vollers.

3. En hij zal zitten, louterende en het zilver reinigende, en hij zal de kinderen van Levi reinigen, en hij zal ze doorlouteren als goud en als zilver; dan zullen zij den HEERE spijsoffer toebrengen in gerechtigheid.

4. Dan zal het spijsoffer van Juda en Jeruzalem den HEERE zoet wezen, als in de oude dagen en als in de vorige jaren.

5. En Ik zal tot ulieden ten oordeel naderen, en Ik zal een snel getuige zijn tegen de toovenaars, en tegen de overspelers, en tegen degenen die [a]valschelijk zweren, en tegen degenen die het loon des daglooners met geweld inhouden, [b]die de weduwe, en den wees, en den vreemdeling [*het recht*] verkeeren, en Mij niet vreezen, zegt de HEERE der heirscharen.

a Ex. 20: 7. *b* Ex. 22: 22. Deut. 24: 17. Amos 2: 7.

6. Want Ik de HEERE [a]word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd.

a Ps. 33: 11, Spr. 19: 21. Jes. 14: 26, 27; 25: 1; 46: 10.

7. Van uwer vaderen dagen af zijt gij afgeweken van mijne inzettingen, en hebt ze niet bewaard; [a]keert weder tot Mij, en Ik zal tot u wederkeeren, zegt de HEERE der heirscharen; maar gij zegt: Waarin zullen wij wederkeeren?

a Zach. 1: 3.

8. Zal een mensch God berooven? Maar gij berooft Mij, en zegt: Waarin berooven wij U? [*In*] de tienden en het hefoffer.

9. Met eenen vloek zijt gij vervloekt.

omdat gij Mij berooft, zelfs het gansche volk.

10. Brengt alle de tienden in het schathuis, opdat er spijze zij in mijn Huis; en beproeft Mij nu daarin, zegt de HEERE der heirscharen, of Ik u [*dan*] niet opendoen zal de vensteren des hemels, en u zegen afgieten, zoodat er geene [*schuren*] genoeg wezen zullen.

11. En Ik zal om uwentwille den opeter schelden, dat hij u de vrucht des lands niet verderve; en de wijnstok op het veld zal u geene misdracht voortbrengen, zegt de HEERE der heirscharen.

12. En alle heidenen zullen u geluk zalig noemen; want gijlieden zult een lustig land zijn, zegt de HEERE der heirscharen.

13. [a]Uwe woorden zijn tegen Mij te sterk geworden, zegt de HEERE; maar gij zegt: Wat hebben wij tegen U gesproken? *a* Job 21: 14, 15.

14. Gij zegt: Het is tevergeefs, God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij zijne wacht waarnemen, en dat wij in het zwart gaan voor het aangezichte des HEEREN der heirscharen?

15. En nu, wij achten de hoogmoedigen gelukzalig; ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij den HEERE, en ontkomen.

16. Alsdan spreken die den HEERE vreezen, een ieder tot zijnen naaste: De HEERE merkt er toch op en hoort, en er is een gedenkboek voor zijn aangezichte geschreven, voor degenen die den HEERE vreezen, en voor degenen die aan zijnen naam gedenken.

17. En zij zullen, zegt de HEERE der heirscharen, te dien dage, dien Ik maken zal, Mij een eigendom zijn; en Ik zal ze verschoonen, gelijk als een man zijnen zoon verschoont, die hem dient.

18. Dan zult gijlieden wederom zien [*het onderscheid*] tusschen den rechtvaardige en den goddelooze, tusschen dien die God dient, en dien die Hem niet dient.

HET IV KAPITTEL.

Want zie, die dag komt, brandende als een oven; dan zullen alle hoogmoedigen, en al wie goddeloosheid doet, [a]een stoppel zijn, en de toekomstige dag zal ze in vlam zetten, zegt de HEERE der heirscharen, die hun noch wortel noch tak laten zal. *a* Obadja vs. 18.

2. Ulieden daarentegen, die mijnen naam vreest, zal de Zonne der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder hare vleugelen; en gij zult uitgaan, en toenemen, als mestkalveren.

3. En gij zult de goddeloozen vertreden, want zij zullen asch worden onder de zolen uwer voeten, te dien dage, dien Ik maken zal, zegt de HEERE der heirscharen.

4. [a]Gedenkt der wet van Mozes, mijnen knecht, die Ik hem bevolen heb op Hóreb aan gansch Israël; der inzettingen en rechten. *a* Deut. 6: 3.

5. Ziet, Ik zende ulieden den profeet [a]Elía, eer dat die groote en die vreeselijke dag des HEEREN komen zal. *a* Matth 11: 14; 17: 11, 12, 13. Marc. 9: 11, 12, 13. Luc. 1: 17.

6. En hij zal het hart der vaderen tot de kinderen wederbrengen, en het hart der kinderen tot hunne vaderen; opdat Ik niet kome, en de aarde met den ban sla.

EINDE DES OUDEN TESTAMENTS.

HET NIEUWE TESTAMENT.

REGISTER

VAN ALLE

DE KANONIEKE BOEKEN, KAPITTELEN EN BLADZIJDEN

DES NIEUWEN TESTAMENTS.

KAPITTELEN.		BLADZIJDE.
XXVIII.	Evangelie van Mattheüs	3.
XVI.	Evangelie van Marcus	44.
XXIV.	Evangelie van Lucas	71.
XXI.	Evangelie van Johannes	116.
XXVIII.	Handelingen der Apostelen, beschreven door Lucas	159.

DE ZENDBRIEVEN VAN PAULUS.

XVI.	Aan de Romeinen	193.
XVI.	1 aan de Corinthen	211.
XIII.	2 aan de Corinthen	222.
VI.	Aan de Galaten	249.
VI.	Aan de Ephezen	241.
IV.	Aan de Philippensen	257.
IV.	Aan de Colossensen	254.
V.	1 aan de Thessalonicensen	268.
III.	2 aan de Thessalonicensen	263.
VI.	1 aan Timotheüs	267.
IV.	2 aan Timotheüs	279.
III.	Aan Titus	274.
I.	Aan Philémon	288.
XIII.	Aan de Hebreën	281.

DE ALGEMEENE ZENDBRIEVEN.

V.	Zendbrief van Jacobus	296.
V.	1 Zendbrief van Petrus	300.
III.	2 Zendbrief van Petrus	306.
V.	1 Zendbrief van Johannes	309.
I.	2 Zendbrief van Johannes	314.
I.	3 Zendbrief van Johannes	315.
I.	Zendbrief van Judas	316
XXII.	De Openbaring van Johannes	318.

De gelijkluidende plaatsen zijn in en bij den tekst gesteld met *a*, *b*, *c* enz.

HET NIEUWE TESTAMENT.

HET HEILIG EVANGELIE

NAAR [DE BESCHRIJVING VAN]

MATTHÉÜS.

HET I KAPITTEL.

Het boek des geslachts van JEZUS CHRISTUS, den zone [a]Davids, den zone Abrahams. *a* Luc. 1: 31, 32.

2. [a]Abraham gewon Izak; en [b]Izak gewon Jakob; en [c]Jakob gewon Judas, en zijne broeders; *a* Gen. 21: 2. *b* Gen. 25: 26. *c* Gen. 29: 35.

3. En [a]Judas gewon Pháres en Zára bij Thámar; en [b]Pháres gewon E'srom; en [c]E'srom gewon A'ram; *a* Gen. 38: 27, 29. *b* Ruth 4: 18. 1 Kron. 2: 5. *c* Ruth 4: 19. 1 Kron. 2: 9.

4. En A'ram gewon Amínadab; en Amínadab gewon Naä'sson; en Naä'sson gewon Sálmon;

5. En Sálmon gewon Bóöz bij Ráchab; en Bóöz gewon O'bed bij Ruth; en O'bed gewon Jésse;

6. En [a]Jésse gewon David, den koning. En David, de koning, gewon Sálomon bij degene die Uría's [*vrouwe was geweest*]; *a* Ruth 4: 22. 1 Sam. 16: 1; 17: 12. 1 Kron. 2: 15; 12: 18.

7. En [a]Sálomon gewon Róboam; en Róboam gewon Abía; en Abía gewon A'sa; *a* 1 Kon. 11: 43. 1 Kron. 3: 10.

8. En A'sa gewon Jósaphat; en Jósaphat gewon Jóram; en Jóram gewon Ozías;

9. En Ozías gewon Jóatham; en Jóatham gewon A'chaz; en A'chaz gewon Ezekías;

10. En Ezekías gewon Manásse; en Manásse gewon A'mon; en A'mon gewon Josías;

11. En [a]Josías gewon Jechónias, en zijne broeders, omtrent de Babylonische overvoering. *a* 1 Kron. 3: 16.

12. En na de Babylonische overvoering gewon [a]Jechónias Saláthiël; en [b]Saláthiël gewon Zorobábel; *a* 1 Kron. 3: 17. *b* Ezra 3: 2.

13. En Zorobábel gewon Abíud; en Abíud gewon E'ljakim; en E'ljakim gewon A'zor;

14. En A'zor gewon Sádok; en Sádok gewon A'chim; en A'chim gewon Elíud;

15. En Elíud gewon Eleázar; en Eleázar gewon Mátthan; en Mátthan gewon Jakob;

16. En Jakob gewon Jozef, den man van Maria, uit welke geboren is JEZUS, gezegd Christus.

17. Alle de geslachten dan, van Abraham tot David, [*zijn*] veertien geslachten; en van David tot de Babylonische overvoering, [*zijn*] veertien geslachten; en van de Babylonische overvoering tot Christus, [*zijn*] veertien geslachten.

18. De geboorte van Jezus Christus was nu aldus: [a]Want als Maria, zijne

moeder, met Jozef ondertrouwd was, eer zij samengekomen waren, werd zij zwanger bevonden uit den Heiligen Geest. *a* Luc. 1: 27, 31.

19. Jozef nu, haar man, alzoo hij rechtvaardig was, en haar niet wilde openbaarlijk te schande maken, was van wille haar heimelijk *van zich te laten.

20. En alzoo hij deze dingen in den zin had, zie, de engel des Heeren verscheen hem in den droom, zeggende: Jozef, [*gij*] zone Davids, wees niet bevreesd, Maria, uwe vrouwe, tot u te nemen. Want hetgene in haar ontvangen is, dat is uit den Heiligen Geest.

21. En zij zal eenen zoon baren, en *a*gij zult zijnen naam heeten JEZUS; want *b*hij zal zijn volk zalig maken van hunne zonden. *a* Luc. 1: 31. *b* Hand. 4: 12.

22. En dit alles is geschied, opdat vervuld zoude worden, hetgene van den Heere gesproken is door den profeet, zeggende:

23. *a*Zie, de maagd zal zwanger worden, en eenen zoon baren, en gij zult zijnen naam heeten Emmánuël; hetwelk is, overgezet zijnde, God met ons. *a* Jes. 7: 14.

24. Jozef dan, opgewekt zijnde van den slaap, deed gelijk de engel des Heeren hem bevolen hadt, en heeft zijne vrouwe tot zich genomen;

25. En bekende haar niet, totdat zij dezen haren eerstgeborenen zoon gebaard had; en *a*heette zijnen naam JEZUS. *a* Luc. 2: 21.

HET II. KAPITTEL.

Toen nu Jezus *a*geboren was te Béthlehem, [*gelegen*] in Judéa, in de dagen van den koning Heródes, zie, [*eenige*] Wijzen van het Oosten zijn te Jeruzalem aangekomen, *a* Luc. 2: 4.

2. Zeggende: Waar is de geboren Koning der Joden? Want wij hebben gezien zijne ster in het Oosten, en zijn gekomen, om hem te aanbidden.

3. De koning Heródes nu, [*dit*] gehoord hebbende, werd ontroerd, en geheel Jeruzalem met hem.

4. En bijeenvergaderd hebbende alle de overpriesters en Schriftgeleerden des volks, vraagde hij van hen, waar de Christus zoude geboren worden.

5. En zij zeiden tot hem: Te Béthlehem, in Judéa [*gelegen*]; want alzoo is geschreven door den profeet:

6. *a*En gij Béthlehem, [*gij*] land Juda, zijt geenszins de minste onder de vorsten van Juda; want uit u zal de Leidsman voortkomen, die mijn volk Israël weiden zal. *a* Micha 5: 1. Joh. 7: 42.

7. Toen heeft Heródes de Wijzen heimelijk geroepen, en *ondervraagde hen naarstiglijk naar den tijd, wanneer de ster verschenen was.

8. En hen naar Béthlehem zendende, zeide hij: Reist henen, en onderzoekt naarstiglijk naar dat kindeken, en als gij het zult gevonden hebben, boodschapt het mij, opdat ik ook kome en datzelve aanbidde.

9. En zij, den koning gehoord hebbende, zijn henengereisd; en zie, de ster, die zij in het Oosten gezien hadden, ging hun voor, totdat zij kwam en stond boven [*de plaats*], waar het kindeken was.

10. Als zij nu de ster zagen, verheugden zij zich met zeer groote vreugde.

11. En in het huis gekomen zijnde, vonden zij het kindeken met Maria, zijne moeder; en nedervallende hebben zij het aangebeden; en hunne schatten opengedaan hebbende, brachten zij hem geschenken, goud, en wierook, en mirre.

12. En door Goddelijke openbaring vermaand zijnde in den droom, dat zij niet zouden wederkeeren tot Heródes, vertrokken zij door eenen anderen weg weder naar hun land.

13. Toen zij nu vertrokken waren, zie, de engel des Heeren verschijnt Jozef in den droom, zeggende: Sta op, en neem tot u dat kindeken en zijne moeder, en vlied naar Egypte, en wees aldaar, totdat ik het u zeggen zal; want Heródes zal het kindeken zoeken, om het te dooden.

14. Hij dan, opgestaan zijnde, nam het kindeken en zijne moeder tot zich in den nacht, en vertrok naar Egypte;

* Stat.-overz.: te verlaten; destijds gebruikelijk in den zin van: laten gaan, laten varen, van zich laten, verstooten.

* Stat.- overz.: vernam, in den zin van: poogde van hen te vernemen.

15. En was aldaar tot den dood van Heródes; opdat vervuld zoude worden hetgene van den Heere gesproken is door den [a]profeet, zeggende: Uit Egypte heb Ik mijnen Zoon geroepen.
a Hos. 11: 1.

16. Als Heródes zag, dat hij van de Wijzen bedrogen was, toen werd hij zeer toornig, en [*eenigen*] afgezonden hebbende, heeft omgebracht alle de kinderen, die binnen Béthlehem, en in alle hare landpalen [*waren*], van twee jaren [*oud*] en daaronder, naar den tijd, dien hij van de Wijzen naarstiglijk onderzocht had.

17. Toen is vervuld geworden hetgene gesproken is door den profeet Jeremía, zeggende:

18. [a]Eene stemme is in Ráma gehoord, geklag, geween, en veel gekerm; Rachel beweende hare kinderen, en wilde niet getroost wezen, omdat zij niet zijn.
a Jer. 31: 15.

19. Toen Heródes nu gestorven was, zie, de engel des Heeren verschijnt Jozef in den droom, in Egypte,

20. Zeggende: Sta op, neem het kindeken en zijne moeder tot u, en trek in het land Israëls; want zij zijn gestorven, die de ziel van het kindeken zochten.

21. Hij dan, opgestaan zijnde, heeft tot zich genomen het kindeken en zijne moeder, en is gekomen in het land Israëls.

22. Maar als hij hoorde, dat Archeláüs in Judéa koning was, in de plaats van zijnen vader Heródes, vreesde hij daarhenen te gaan; maar door Goddelijke openbaring vermaand in den droom, is hij vertrokken naar de deelen van Galiléa.

23. En [*daar*] gekomen zijnde, nam hij zijne woonplaats in de stad, genaamd Názareth; opdat vervuld zoude worden, wat door de [a]profeten gezegd is, dat hij Nazaréner zal geheeten worden.
a Jes. 11: 1; 60: 21. Zach. 6: 12.

HET III KAPITTEL.

En in die dagen [a]kwam Johannes de Dooper, predikende in de woestijn van Judéa,
a Marc. 1: 4. Luc. 3: 3.

2. En zeggende: Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.

3. Want deze is het, van denwelken gesproken is door Jesája, den profeet, zeggende: [a]De stemme des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des Heeren, maakt zijne paden recht.
a Jes. 40: 3. Marc. 1: 3. Luc. 3: 4. Joh. 1:23.

4. En deze Johannes had zijne kleeding [a]van kemelshaar, en eenen lederen gordel om zijne lendenen; en zijn voedsel was sprinkhanen en wilde honig.
a Marc. 1:6.

5. Toen is tot hem uitgegaan Jeruzalem en geheel Judéa, en het geheele land rondom den Jordaan;

6. [a]En werden van hem gedoopt in den Jordaan, belijdende hunne zonden.
a Marc. 1: 5.

7. Hij dan, ziende [a]velen van de Pharizeën en Sadduceën tot zijnen doop komen, sprak tot hen: [b]Gij adderengebroedsels, wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn?
a Luc. 3: 7. b Matth. 12: 34; 23: 33.

8. [a]Brengt dan vruchten voort, der bekeering waardig.
a Luc. 3: 8.

9. En meent niet bij uzelven te zeggen: [a]Wij hebben Abraham tot eenen vader; want ik zeg u, dat God zelfs uit deze steenen Abraham kinderen kan verwekken.
a Joh. 8: 39.

10. En ook is alreede de bijl aan den wortel der boomen gelegd; [a]alle boom dan, die geene goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.
a Matth. 7: 19. Joh. 15: 6.

11. Ik doop u wel met water tot bekeering; [a]maar die na mij komt, is sterker dan ik, wiens schoenen ik niet waardig ben [*hem na*] te dragen; die zal u met den Heiligen Geest en met vuur doopen.
a Marc. 1: 7. Luc. 3: 16. Joh. 1: 15, 26. Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 4.

12. Wiens wan in zijne hand is, en hij zal zijnen dorschvloer doorzuiveren, en zijne tarwe in zijne schuur samenbrengen, en zal het kaf met onuitblusschelijk vuur verbranden.

13. [a]Toen kwam Jezus van Galiléa naar den Jordaan, tot Johannes, om van hem gedoopt te worden.
a Marc. 1 :9. Luc. 3: 21.

14. Doch Johannes weigerde hem zeer, zeggende: Mij is noodig van u

gedoopt te worden, en komt gij tot mij?
15. Maar Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Laat nu af; want aldus betaamt het ons, alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij van hem af.
16. En Jezus, gedoopt zijnde, is terstond opgeklommen uit het water; en zie, de hemelen werden hem geopend, en hij zag [a]den Geest Gods nederdalen, gelijk eene duive, en op hem komen. a Jes. 11: 2; 42: 1. Joh. 1: 32.
17. En zie, eene stemme uit de hemelen, zeggende: [a]Deze is mijn Zoon, mijn Geliefde, in denwelken Ik mijn welbehagen heb. a Jes. 42: 1. Matth. 12: 18; 17: 5. Luc. 9: 35. Col. 1: 13. 2 Petr. 1: 17.

HET IV KAPITTEL.

Toen [a]werd Jezus van den Geest weggeleid in de woestijn, om verzocht te worden van den duivel. a Marc. 1: 12. Luc. 4: 1.
2. En als hij veertig dagen en veertig nachten gevast had, hongerde hem ten laatste.
3. En de verzoeker, tot hem gekomen zijnde, zeide: Indien gij Gods Zoon zijt, zeg, dat deze steenen brooden worden.
4. Doch hij, antwoordende, zeide: Er is geschreven: [a]De mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat. a Deut. 8: 3.
5. Toen nam hem de duivel mede naar de heilige stad, en stelde hem op de tinne des Tempels,
6. En zeide tot hem: Indien gij Gods Zoon zijt, werp uzelven nederwaarts; want er is geschreven, [a]dat Hij zijne engelen van u bevelen zal, en [*dat*] zij u op de handen zullen nemen, opdat gij niet te eeniger tijd uwen voet aan eenen steen aanstoot. a Ps. 91: 11, 12.
7. Jezus zeide tot hem: Er is wederom geschreven: [a]Gij zult den Heere uwen God niet verzoeken. a Deut 6: 16.
8. Wederom nam hem de duivel mede op eenen zeer hoogen berg, en toonde hem alle de koninkrijken der wereld, en hunne heerlijkheid;
9. En zeide tot hem: Alle deze dingen zal ik u geven, indien gij, nedervallende, mij zult aanbidden.
10. Toen zeide Jezus tot hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven: [a]Den Heere uwen God zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen. a Deut. 6: 13; 10: 20.
11. Toen liet de duivel van hem af; en zie, de engelen zijn toegekomen, en dienden hem.
12. Als nu Jezus gehoord had, dat [a]Johannes overgeleverd was, is hij wedergekeerd [b]naar Galiléa; a Marc. 1: 14. Luc. 4: 14. b Luc. 4: 16, 31. Joh. 4: 43.
13. En is, Názareth verlaten hebbende, komen wonen te Capérnaüm, gelegen aan de zee, in de landpalen van Zábulon en Néphthalim;
14. Opdat vervuld zoude worden, hetgene gesproken is door Jesája, den profeet, zeggende:
15. [a]Het land Zábulon en het land Néphthalim, [*aan den*] weg der zee, over den Jordaan, Galiléa der volkeren; a Jes. 8: 23; 9: 1.
16. Het volk, dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien; en dengenen, die zaten in het land en [*de*] schaduwe des doods, dezen is een licht opgegaan.
17. Van toen aan heeft Jezus begonnen te prediken, en te zeggen: [a]Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. a Marc. 1: 15.
18. [a]En Jezus, wandelende aan de zee van Galiléa, zag twee broeders, [*namelijk*] Simon, gezegd Petrus, en Andréas, zijnen broeder, het net in de zee werpende (want zij waren visschers). a Marc. 1: 16.
19. En hij zeide hen: Volgt mij na, en ik zal u visschers der menschen maken.
20. Zij dan, terstond de netten verlatende, zijn hem nagevolgd.
21. En hij, van daar voortgegaan zijnde, zag twee andere broeders, [*namelijk*] Jacobus, den [*zoon*] van Zebedéüs, en Johannes, zijnen broeder, in het schip met hunnen vader Zebedéüs, hunne netten vermakende, en heeft hen geroepen.
22. Zij dan, terstond verlatende het schip en hunnen vader, zijn hem nagevolgd.
23. En Jezus omging geheel Galiléa, leerende in hunne synagogen en predikende het Evangelie des koninkrijks,

en genezende alle ziekte en alle kwale onder het volk.

24. En zijn gerucht ging [*van daar*] uit in geheel Syrië; en zij brachten tot hem allen, die kwalijk gesteld waren, met verscheidene ziekten en pijnen bevangen zijnde, en van den duivel bezeten, en maanzieken, en geraakten; en hij genas ze.

25. En vele scharen volgden hem na, van Galiléa en [*van*] Decápolis, en [*van*] Jeruzalem, en [*van*] Judéa, en [*van*] over den Jordaan.

HET V KAPITTEL.

En [*Jezus*], de scharen ziende, is geklommen op eenen berg, en als hij nedergezeten was, kwamen zijne discipelen tot hem.

2. En zijnen mond geopend hebbende, léerde hij hen, zeggende:

3. [a]Zalig [*zijn*] de armen van geest; want hunner is het koninkrijk der hemelen. *a* Luc. 6: 20.

4. [a]Zalig [*zijn*] die treuren; want zij zullen vertroost worden. *a* Luc. 6: 21.

5. [a]Zalig [*zijn*] de zachtmoedigen; want zij zullen het aardrijk beërven. *a* Ps. 37: 11.

6. [a]Zalig [*zijn*] die hongeren en dorsten [*naar*] de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden. *a* Jes. 55: 1.

7. Zalig [*zijn*] de barmhartigen; want hun zal barmhartigheid geschieden.

8. [a]Zalig [*zijn*] de reinen van hart; want zij zullen God zien. *a* Ps. 15: 2; 24: 4. Hebr. 12: 14.

9. Zalig [*zijn*] de vreedzamen; want zij zullen Gods kinderen genaamd worden.

10. [a]Zalig [*zijn*] die vervolgd worden om der gerechtigheid wille; want hunner is het koninkrijk der hemelen. *a* 2 Cor. 4: 10. 2 Tim. 2: 12. 1 Petr. 3: 14.

11. Zalig zijt gij, als u [*de menschen*] smaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken, [a]om mijnentwille; *a* 1 Petr. 4: 14.

12. [a]Verblijdt en verheugt [*u*], want uw loon [*is*] groot in de hemelen; want alzoo hebben zij vervolgd de profeten, die vóór u [*geweest zijn*]. *a* Luc. 6: 23.

13. [a]Gij zijt het zout der aarde; indien nu het zout smakeloos wordt, waarmede zal [*het*] gezouten worden? Het deugt nergens meer toe, dan om buiten geworpen, en van de menschen vertreden te worden. *a* Marc. 9: 50. Luc. 14: 34.

14. Gij zijt het licht der wereld. Eene stad, boven op eenen berg liggende, kan niet verborgen zijn.

15. [a]Noch steekt men eene kaars aan, en zet die onder eene korenmaat, maar op eenen kandelaar, en zij schijnt allen, die in het huis [*zijn*]. *a* Marc. 4: 21. Luc. 8: 16; 11: 33.

16. [a]Laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien, en uwen Vader, die in de hemelen is, verheerlijken. *a* 1 Petr. 2: 12.

17. Meent niet, dat ik gekomen ben, om de wet of de profeten te ontbinden; ik ben niet gekomen, om [*die*] te ontbinden, maar te vervullen.

18. Want voorwaar zeg ik u, [a]totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jóta noch één tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied. *a* Luc. 16: 17.

19. [a]Zoo wie dan één van deze minste geboden zal ontbonden, en de menschen alzoo zal geleerd hebben, [*die*] zal de minste genaamd worden in het koninkrijk der hemelen; maar zoo wie [*ze*] zal gedaan en geleerd hebben, die zal groot genaamd worden in het koninkrijk der hemelen. *a* Jac. 2: 10.

20. Want ik zeg u, tenzij uwe gerechtigheid overvloediger zij, dan der Schriftgeleerden en der Pharizeën, dat gij in het koninkrijk der hemelen geenszins zult ingaan.

21. Gij hebt gehoord, dat [*tot*] de ouden gezegd is: [a]Gij zult niet dooden; maar zoo wie doodt, [*die*] zal strafbaar zijn door het gericht. *a* Ex. 20: 13. Deut. 5: 17.

22. Doch ik zeg u: zoo wie ten onrechte op zijnen broeder toornig is, die zal strafbaar zijn door het gericht; en wie tot zijnen broeder zegt: Ráka, die zal strafbaar zijn door den grooten raad; maar wie zegt: Gij dwaas, die zal strafbaar zijn door het helsche vuur.

23. Zoo gij dan uwe gave zult op het altaar offeren, en aldaar gedachtig wordt, dat uw broeder iets tegen u heeft:

24. Laat daar uwe gave voor het altaar, en ga henen, verzoen u eerst met uwen broeder, en kom dan en offer uwe gave.

25. [a]Wees haastelijk welgezind [*jegens*] uwe wederpartij, terwijl gij nog met hem op den weg zijt; opdat de wederpartij niet misschien u den rechter overlevere, en de rechter u den dienaar overlevere, en gij in de gevangenis geworpen wordt. *a* Luc. 12: 58. Eph. 4: 26.

26. Voorwaar ik zeg u, gij zult daar geenszins uitkomen, totdat gij den laatsten penning zult betaald hebben.

27. Gij hebt gehoord, dat [*van*] de ouden gezegd is: [a]Gij zult geen overspel doen. *a* Ex. 20: 14. Deut. 5: 18.

28. Maar ik zeg u, dat zoo wie eene vrouw [a][*aan*]ziet, om haar te begeeren, die heeft alreede overspel in zijn hart met haar gedaan. *a* Job 31: 1. Ps. 119: 37.

29. [a]Indien dan uw rechteroog u ergert, trek het uit, en werp het van u; want het is u nut, dat één uwer leden verga, en niet uw geheele lichaam in de hel geworpen worde. *a* Matth. 18: 8. Marc. 9: 43.

30. En indien uwe rechterhand u ergert, houw ze af, en werp ze van u; want het is u nut, dat één uwer leden verga, en niet uw geheele lichaam in de hel geworpen worde.

31. Er is ook gezegd: [a]Zoo wie zijne vrouwe *verstooten zal, die geve haar eenen scheidbrief. *a* Deut. 24: 1.

32. [a]Maar ik zeg u, dat zoo wie zijne vrouwe verstooten zal, anders dan uit oorzake van hoererij, die maakt, dat zij overspel doet; en zoo wie de verstootene zal trouwen, die doet overspel. *a* Matth. 19: 7. Marc. 10: 4, 11. Luc. 16: 18. 1 Cor. 7: 10.

33. Wederom hebt gij gehoord, dat [*van*] de ouden gezegd is: [a]Gij zult den eed niet breken, maar gij zult den Heere uwe eeden houden. *a* Ex. 20: 7. Lev. 19: 12. Deut. 5: 11.

34. Maar ik zeg u: [a]Zweer ganschelijk niet: noch bij den hemel, omdat hij is de troon Gods; *a* Jac. 5: 12.

35. Noch bij de aarde, [a]omdat zij is de voetbank zijner voeten; noch bij Jeruzalem, [b]omdat zij is de stad des grooten Konings; *a* Jes. 66: 1. *b* Ps. 48: 3.

36. Noch bij uw hoofd zult gij zweren, omdat gij niet één haar kunt wit of zwart maken;

37. Maar laat zijn uw woord ja, ja; neen, neen; wat boven deze is, dat is uit den booze.

38. Gij hebt gehoord, dat [a]gezegd is: Oog om oog, en tand om tand. *a* Ex. 21: 24. Lev. 24: 20. Deut. 19: 21.

39. Maar ik zeg u, [a]dat gij den booze niet wederstaat; maar, zoo wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe; *a* Spr. 24: 29. Luc. 6: 29. Rom. 12: 17. 1 Cor. 6: 7. 1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9.

40. En zoo iemand met u rechten wil, en uwen rok nemen, laat hem ook den mantel;

41. En zoo wie u zal dwingen ééne mijl te gaan, ga met hem twee [*mijlen*].

42. [a]Geef dengene, die [*iets*] van u bidt, en keer u niet af van dengene, die van u leenen wil. *a* Deut. 15: 8. Luc. 6: 35.

43. Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uwen naaste liefhebben en uwen vijand zult gij haten. *a* Lev. 19: 18.

44. Maar ik zeg u: [a]Hebt uwe vijanden lief; zegent ze, die u vervloeken; doet wel dengenen, die u haten; en [b]bidt voor degenen, die u geweld doen, en die u vervolgen; *a* Luc. 6: 27. Rom. 12: 20. *b* Luc. 23: 34. Hand. 7: 60. 1 Cor. 4: 13. 1 Petr. 2: 23.

45. Opdat gij moogt kinderen zijn uws Vaders, die in de hemelen is; want Hij doet zijne zon opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

46. [a]Want indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat loon hebt gij? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? *a* Luc. 6: 32.

47. En indien gij uwe broeders alleen groet, wat doet gij boven anderen? Doen ook niet de tollenaars alzoo?

48. Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is.

---

* Stat. overz.: verlaten. Zie over dit drie maal hier voorkomende woord de noot bij Kap. I: 19.

HET VI KAPITTEL.

Hebt acht, dat gij uwe aalmoes niet doet voor de menschen, om van hen gezien te worden: anders zoo hebt gij geen loon bij uwen Vader, die in de hemelen is.

2. [a]Wanneer gij dan aalmoes doet, zoo laat voor u niet trompetten, gelijk de geveinsden in de synagogen en op de straten doen, opdat zij van de menschen geëerd megen worden. Voorwaar zeg ik u, zij hebben hun loon weg.
a Rom. 12: 8.

3. Maar als gij aalmoes doet, zoo laat uwe linker[*hand*] niet weten, wat uwe rechter doet;

4. Opdat uwe aalmoes in het verborgen zij; en uw Vader, die in het verborgen ziet, die zal het u in het [a]openbaar vergelden. a Luc. 14: 14.

5. En wanneer gij bidt, zoo zult gij niet zijn gelijk de geveinsden; want die plegen gaarne in de synagogen, en op de hoeken der straten staande, te bidden, opdat zij van de menschen mogen gezien worden. Voorwaar ik zeg u, dat zij hun loon weg hebben.

6. Maar gij, wanneer gij bidt, [a]ga in uwe binnenkamer, en uwe deur gesloten hebbende, bid uwen Vader, die in het verborgen is; en uw Vader, die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden.
a 2 Kon. 4: 33. Hand. 10: 4.

7. En als gij bidt, [a]zoo gebruikt geen ijdel verhaal van woorden, gelijk de heidenen; want zij meenen, dat zij door hunne veelheid van woorden zullen verhoord worden.
a 1 Kon. 18: 28. Jes. 1: 15.

8. Wordt dan hun niet gelijk; want uw Vader weet, wat gij van noode hebt, eer gij Hem bidt.

9 Gij dan, bidt aldus: [a]Onze Vader, die in de hemelen [*zijt*]; uw naam worde geheiligd. a Luc. 11: 2.

10. Uw koninkrijk kome. Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, [*alzoo*] ook op de aarde.

11. Geef ons heden ons dagelijksch brood.

12. En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.

13. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den [a]booze. Want uw is het koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen. a Matth. 13: 19.

14. [a]Want indien gij den menschen hunne misdaden vergeeft, zoo zal uw hemelsche Vader ook u vergeven.
a Marc. 11: 25. Col. 3: 13.

15. [a]Maar indien gij den menschen hunne misdaden niet vergeeft, zoo zal ook uw Vader uwe misdaden niet vergeven. a Matth. 18: 35. Jac. 2: 13.

16. [a]En wanneer gij vast, toont geen droevig gezicht, gelijk de geveinsden; want zij mismaken hunne aangezichten, opdat zij van de menschen mogen gezien worden, als zij vasten. Voorwaar ik zeg u, dat zij hun loon weg hebben. a Jes. 58: 3. Matth. 9: 11. Marc. 22: 18. Luc. 5: 33.

17. Maar gij, als gij vast, zalf uw hoofd, en wasch uw aangezicht:

18. Opdat het van de menschen niet gezien worde, als gij vast, maar van uwen Vader, die in het verborgen is; en uw Vader, die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

19. Vergadert u [a]geene schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen; a Spr. 23: 4. Hebr. 13: 5. Jac. 5: 1.

20. Maar [a]vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen;
a Luc. 12: 33. 2 Tim. 6: 19.

21. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

22. De kaars des lichaams is [a]het oog; indien dan uw oog eenvoudig is, zoo zal uw geheele lichaam verlicht wezen; a Luc. 11: 34.

23. Maar indien uw oog boos is, zoo zal geheel uw lichaam duister zijn. Indien dan het licht, dat in u is, duisternis is, hoe groot [*zal*] de duisternis [*zelve zijn*]!

24. [a]Niemand kan twee heeren dienen; want òf hij zal den eenen haten en den anderen liefhebben, òf hij zal den eenen aanhangen en den anderen

---

* Stat. overz.: Ons dagelijksch brood geef ons heden. Eene woordvoeging, die reeds in het spraakgebruik is omgezet.

verachten. Gij kunt niet God dienen en den Mámmon. *a* Luc. 16: 13.

25. *a*Daarom zeg ik u: Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten en wat gij drinken zult; noch voor uw lichaam, waarmede gij u kleeden zult. Is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleeding?
a Ps. 37: 5; 55: 23. Luc. 12: 22. Philipp. 4: 6. 1 Tim. 6: 8. 1 Petr. 5: 7.

26. *a**Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren, en uw hemelsche Vader voedt die [*nochtans*]: gaat gij die niet [*zeer*] veel te boven?
a Job 39: 3. Ps. 147: 9.

27. Wie toch van u kan, met bezorgd te zijn, ééne el tot zijne lengte toedoen?

28. En wat zijt gij bezorgd voor de kleeding? Aanmerkt de leliën des velds, hoe zij wassen; zij arbeiden niet, en spinnen niet;

29. En ik zeg u, dat ook Sálomo in al zijne heerlijkheid niet is bekleed geweest, gelijk eene van deze.

30. Indien nu God het gras des velds, dat heden is en morgen in den oven geworpen wordt, alzoo bekleedt, zal Hij u niet veel meer [*kleeden*], gij kleingeloovigen?

31. Daarom zijt niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleeden?

32. Want alle deze dingen zoeken de heidenen. Want uw hemelsche Vader weet, dat gij alle deze dingen behoeft.

33. *a*Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden. *a* 1 Kon. 3: 13. Ps. 37: 25; 55: 23.

34. Zijt dan niet bezorgd tegen den morgen; want de morgen zal voor het zijne zorgen; [*elke*] dag heeft genoeg aan zijns zelfs kwaad.

HET VII KAPITTEL.

*a*Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt. *a* Luc. 6: 37. Rom. 2: 1. 1 Cor. 4: 3, 5.

2. *a*Want met welk oordeel gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden; en met welke mate gij meet, zal u wedergemeten worden.
a Marc. 4: 24. Luc. 6: 38.

3. *a*En wat ziet gij den splinter, die in het oog uws broeders is, maar den balk, die in uw oog is, merkt gij niet?
a Luc. 6: 41, 42.

4. Of, hoe zult gij tot uwen broeder zeggen: Laat toe, dat ik den splinter uit uw oog uitdoe; en zie, er is een balk in uw oog?

5. *a*Gij geveinsde, werp eerst den balk uit uw oog, en dan zult gij bezien, om den splinter uit uws broeders oog uit te doen. *a* Spr. 18: 17.

6. *a*Geeft het heilige den honden niet, en werpt uwe paarlen niet voor de zwijnen; opdat zij niet te eeniger tijd die met hunne voeten vertreden, en [*zich*] omkeerende u verscheuren.
a Spr. 9: 8; 23: 9.

7. Bidt, *a*en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. *a* Matth. 21: 22. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13; 16: 24. Jac. 1: 5; 6. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

8. *a*Want een iegelijk, die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden. *a* Spr. 8: 17. Jer. 29: 12.

9. Of, wat mensch is er onder u, zoo zijn zoon hem zoude bidden om brood, die hem eenen steen zal geven?

10. En zoo hij hem om een visch zoude bidden, die hem eene slang zal geven?

11. Indien dan gij, *a*die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal uw Vader, die in de hemelen is, goede [*gaven*] geven, dengenen, die ze van Hem bidden.
a Gen. 6: 5; 8: 21.

12. *a*Alle [*dingen*] dan, die gij wilt, dat u de menschen zouden doen, doet gij hun ook alzoo; want dat is de wet en de profeten. *a* Luc. 6: 31.

13. *a*Gaat in door de enge poort; want wijd is de poort, en breed is de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er, die door deze ingaan; *a* Luc. 13: 24.

14. *a*Want de poort is eng, en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die dien vinden.
a Hand. 14: 22.

15. *a*Maar wacht [*u*] van de valsche

* Hoewel „aanziet" thans niet meer in dezen zin gebruikt wordt, blijve het om de bekendheid van dezen tekst staan.

profeten, dewelke in schaapskleederen tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven. *a* Deut. 13: 3. Jer. 23: 16. Matth. 24: 4. Rom. 16: 17. Eph. 5: 6. Col. 2: 8. 1 Joh. 4: 1.

16. Aan hunne vruchten zult gij ze kennen. Leest men ook eene druif van doornen, of vijgen van distelen?

17. *a*Alzoo een ieder goede boom brengt voort goede vruchten, en een kwade boom brengt voort kwade vruchten. *a* Matth. 3: 10; 12: 33. Marc. 11: 13. Luc. 3: 8.

18. Een goede boom kan geene kwade vruchten voortbrengen, noch een kwade boom goede vruchten voortbrengen.

19. Een ieder boom, die geene goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.

20. Zoo zult gij hen dan aan hunne vruchten kennen.

21. *a*Niet een iegelijk, die tot mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar die daar doet den wil mijns Vaders, die in de hemelen is. *a* Matth. 25: 11. Luc. 6: 46; 13: 25. Hand. 19: 13. Rom. 2: 13. Jac. 1: 22.

22. *a*Velen zullen te dien dage tot mij zeggen: Heere, Heere, hebben wij niet in uwen naam geprofeteerd, en in uwen naam duivelen uitgeworpen, en in uwen naam vele krachten gedaan? *a* Jer. 14: 14; 27: 15. Luc. 13: 26.

23. *a*En dan zal ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend; *b*gaat weg van mij, gij die de ongerechtigheid werkt. *a* Ps. 6: 9. Matth. 25: 12. Luc. 13: 25, 27. *b* Matth. 25: 41. Luc. 13: 25, 27.

24. *a*Een iegelijk dan, die deze mijne woorden hoort en ze doet, dien zal ik vergelijken bij een voorzichtig man, die zijn huis op eene steenrots gebouwd heeft. *a* Jer. 17: 8. Luc. 6: 47. Rom. 2: 13. Jac. 1: 25.

25. En er is een slagregen nedergevallen, en de waterstroomen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zijn tegen dat huis aangevallen, en het is niet gevallen, want het was op de steenrots gegrond.

26. *a*En een iegelijk, die deze mijne woorden hoort en ze niet doet, die zal bij eenen dwazen man vergeleken worden, die zijn huis op het zand gebouwd heeft. *a* Ezech. 13: 11. Rom. 2: 13. Jac. 1: 23.

27. En de slagregen is nedergevallen, en de waterstroomen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zijn tegen dat huis aangeslagen, en het is gevallen, en zijn val was groot.

28. En het is geschied, als Jezus deze woorden geeindigd had, [*dat*] de scharen zich ontzetten over zijne leere.

29. *a*Want hij leerde hen, als machthebbende, en niet als de Schriftgeleerden. *a* Marc. 1: 22; 6: 2. Luc. 4: 32.

HET VIII KAPITTEL.

Toen hij nu van den berg afgeklommen was, zijn hem vele scharen gevolgd.

2. *a*En zie, een melaatsche kwam, en aanbad hem, zeggende: Heere, indien gij wilt, gij kunt mij reinigen. *a* Marc. 1: 40. Luc. 5: 12.

3. En Jezus, de hand uitstrekkende, heeft hem aangeraakt, zeggende: Ik wil, word gereinigd; en terstond werd [*hij van*] zijne melaatschheid gereinigd.

4. En Jezus zeide tot hem: Zie, dat gij [*dit*] niemand zegt; maar *a*ga henen, toon uzelven den priester, en offer de gave, die *b*Mozes geboden heeft, hun tot een getuigenis. *a* Luc. 5: 14. *b* Lev. 13: 2; 14: 2.

5. *a*Als nu Jezus te Capêrnaüm ingegaan was, kwam tot hem een hoofdman over honderd, biddende hem, *a* Luc. 7: 1.

6. En zeggende; Heere, mijn knecht ligt tehuis geraakt, en lijdt zware pijnen.

7. En Jezus zeide tot hem: Ik zal komen en hem genezen.

8. En de hoofdman over honderd, antwoordende, zeide: Heere, ik ben niet waardig, dat gij onder mijn dak zoudt inkomen, maar *a*spreek alleenlijk een woord, en mijn knecht zal genezen worden. *a* Ps. 107: 20.

9. Want ik ben ook een mensch onder de macht [*van anderen*], hebbende onder mij krijgsknechten; en ik zeg tot dezen: Ga, en hij gaat; en tot den anderen: Kom, en hij komt; en tot mijnen dienstknecht: Doe dat, en hij doet het.

10. Jezus nu, [*dit*] hoorende, heeft zich verwonderd, en zeide tot degenen, die [*hem*] volgden: Voorwaar zeg ik u, ik heb zelfs in Israël zoo groot een geloof niet gevonden.

11. [a]Doch ik zeg u, dat velen zullen komen van oosten en westen, en zullen met Abraham, en Izak, en Jakob, aanzitten in het koninkrijk der hemelen: *a* Luc. 13: 29.

12. [a]En de kinderen des koninkrijks zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis; [b]aldaar zal weening zijn, en knersing der tanden.
a Matth. 21: 43.
b Matth. 13: 42: 22: 13: 24: 51. Luc. 13: 28.

13. En Jezus zeide tot den hoofdman over honderd: Ga henen, en u geschiede, gelijk gij geloofd hebt. En zijn knecht is gezond geworden te dierzelver ure.

14. [a]En Jezus gekomen zijnde in het huis van Petrus, zag zijne vrouws moeder [*te bed*] liggen, hebbende de koorts.
a Marc. 1: 29. Luc. 4: 38.

15. En hij raakte hare hand aan, en de koorts verliet haar; en zij stond op, en diende henlieden.

16. En als het laat geworden was, hebben zij velen, van den duivel bezeten, tot hem gebracht, en hij wierp de [*booze*] geesten uit met den woorde, en hij genas allen, die kwalijk gesteld waren.

17. Opdat vervuld zoude worden, wat gesproken was door Jesaja, den profeet, zeggende: [a]Hij heeft onze krankheden [*op zich*] genomen, en [*onze*] ziekten gedragen. *a* Jes. 53: 4. 1 Petr. 2: 24.

18. En Jezus, vele scharen rondom zich ziende, beval naar de andere zijde over te varen.

19. [a]En er kwam een zeker Schriftgeleerde tot hem, en zeide tot hem: Meester, ik zal u volgen, waar gij ook henengaat. *a* Luc. 9: 57.

20. En Jezus zeide tot hem: De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des menschen heeft niet, waar hij het hoofd nederlegge.

21. En een ander uit zijne discipelen zeide tot hem: Heere, laat mij toe, dat ik eerst henenga, en mijnen vader begrave.

22. Doch Jezus zeide tot hem: Volg mij, en [a]laat de dooden hunne dooden begraven. *a* 1 Tim. 5: 6.

23. [a]En als hij in het schip gegaan was, zijn hem zijne discipelen gevolgd.
a Marc. 4: 35. Luc. 8: 22.

24. En zie, er ontstond eene groote onstuimigheid in de zee, alzoo dat het schip van de golven bedekt werd; doch hij sliep.

25. En zijne discipelen, bij [*hem*] komende, hebben hem opgewekt, zeggende: Heere, behoed ons, wij vergaan!

26. En hij zeide tot hen: Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingeloovigen? [a]Toen stond hij op, en bestrafte de winden en de zee; en er werd groote stilte. *a* Job 26: 12. Ps. 107: 29. Jes. 51: 10.

27. En de menschen verwonderden zich, zeggende: Hoedanig een is deze, dat ook de winden en de zee hem gehoorzaam zijn.

28. [a]En als hij, aan de andere zijde was gekomen in het land der Gergesénen, zijn hem twee, van den duivel bezeten, ontmoet, komende uit de graven, die zeer wreed waren, alzoo dat niemand door dien weg kon voorbijgaan. *a* Mar. 5: 1. Luc. 8: 26.

29. En zij riepen, zeggende: Jezus, gij Zone Gods, wat hebben wij met u [*te doen*]? Zijt gij hier gekomen, om ons te pijnigen vóór den tijd?

30. En verre van hen was eene kudde veler zwijnen, weidende.

31. En de duivelen baden hem, zeggende: Indien gij ons uitwerpt, laat ons toe, dat wij in die kudde zwijnen varen.

32. En hij zeide tot hen: Gaat henen. En zij, uitgaande, voeren henen in de kudde zwijnen; en zie, de geheele kudde zwijnen stortte van de steilte af in de zee, en zij stierven in het water.

33. En die ze weidden, zijn gevlucht; en als zij in de stad gekomen waren, boodschapten zij alle [*deze*] dingen, en wat den bezetenen [*geschied was*].

34. En zie, de geheele stad ging uit, Jezus te gemoet; en als zij hem zagen, [a]baden zij, dat hij uit hunne landpalen wilde vertrekken *a* Hand. 16: 39.

HET IX KAPITTEL.

En in het schip gegaan zijnde, voer hij over en kwam in zijne stad. [a]En zie, zij brachten tot hem eenen geraakte, op een bed liggende.
a Marc. 2: 3. Luc. 5: 18. Hand. 9: 33.

2. En Jezus, hun geloof ziende, zeide tot den geraakte: Zoon, wees welgemoed, uwe zonden zijn u vergeven.

3. En zie, sommigen der Schriftge-

leerden zeiden in zichzelven: [a]Deze lastert [*God*]. a Ps. 32: 5. Jes. 43: 25.

4. En Jezus, ziende hunne gedachten, zeide: Waarom overdenkt gij kwaad in uwe harten?

5. Want wat is lichter, te zeggen: De zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op en wandel?

6. Doch opdat gij moogt weten, dat de Zoon des menschen macht heeft op de aarde, de zonden te vergeven (toen zeide hij tot den geraakte): Sta op, neem uw bed op, en ga henen naar uw huis.

7. En hij, opgestaan zijnde, ging henen naar zijn huis.

8. De scharen nu, [*dat*] ziende, hebben zich verwonderd, en God verheerlijkt, die zoodanige macht den menschen gegeven had.

9. [a]En Jezus, van daar voortgaande, zag een mensch in het tolhuis zitten, genaamd Matthéüs; en zeide tot hem: Volg mij. En hij, opstaande, volgde hem. a Marc. 2: 14. Luc. 5: 27.

10. En het geschiedde, als hij in het huis [*van Matthéüs*] aanzat, zie, vele tollenaars en zondaars kwamen en zaten mede aan, met Jezus en zijne discipelen.

11. En de Pharizeën, [*dat*] ziende, zeiden tot zijne discipelen: Waarom eet uw Meester met de tollenaren en zondaren?

12. Maar Jezus, [*zulks*] hoorende, zeide tot hen: Die gezond zijn, hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn.

13. Doch gaat henen en leert, wat het zij: [a]Ik wil barmhartigheid, en niet offerande. [b]Want ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering. a Hos. 6: 6. Micha 6: 8. Matth. 12: 7. b Marc. 2: 17. Luc. 5: 32; 19: 10. 1 Tim. 1: 15.

14. [a]Toen kwamen de discipelen van Johannes tot hem, zeggende: Waarom vasten wij en de Pharizeën veel, en uwe discipelen vasten niet? a Marc. 2: 18. Luc. 5: 33.

15. En Jezus zeide tot hen: Kunnen ook [a]de bruiloftskinderen treuren, zoolang de bruidegom bij hen is? Maar de dagen zullen komen, wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen zijn, en dan zullen zij vasten. a 2 Cor. 11: 2.

16. Ook zet niemand eenen lap ongevold laken op een oud kleed; want zijn aangezette lap scheurt af van het kleed, en er wordt eene ergere scheur.

17. [a]En men doet geenen nieuwen wijn in oude [*lederen*] zakken; anders zoo bersten de [*lederen*] zakken, en de wijn wordt uitgestort, en de [*lederen*] zakken worden verdorven; maar men doet nieuwen wijn in nieuwe [*lederen*] zakken, en beide te zamen worden behouden. a Marc. 2: 22.

18. Als hij deze dingen tot hen sprak, [a]zie, een overste kwam en aanbad hem, zeggende: Mijne dochter is nu terstond gestorven, doch kom en leg uwe hand op haar, en zij zal leven. a Marc. 5: 22. Luc. 8: 41.

19. En Jezus, opgestaan zijnde, volgde hem, en zijne discipelen.

20. ([a]En zie, eene vrouw, die twaalf jaren het bloedvloeien gehad had, komende tot hem van achteren, raakte den zoom zijns kleeds aan; a Lev. 15: 25. Marc. 5: 25. Luc. 8: 43.

21. Want zij zeide in zichzelve: Indien ik alleenlijk zijn kleed aanrake, zoo zal ik gezond worden.

22. En Jezus, zich omkeerende, en haar ziende, zeide: [a]Wees welgemoed, dochter, uw geloof heeft u behouden. En de vrouw werd gezond van die ure af.) a Marc. 5: 34. Luc. 8: 48.

23. [a]En als Jezus in het huis des oversten kwam, en zag de pijpers en de woelende schare, a Marc. 5: 38. Luc. 8: 51.

24. Zeide hij tot hen: Vertrekt; want het dochterken is niet dood, maar [a]slaapt. En zij belachten hem. a Joh. 11: 11.

25. Als nu de schare uitgedreven was, ging hij in, en greep hare hand; en het dochterken stond op.

26. En dit gerucht ging uit door dat geheele land.

27. En als Jezus van daar voortging, zijn hem twee blinden gevolgd, roepende en zeggende: [*Gij*] Zone Davids, ontferm u onzer.

28. En als hij in huis gekomen was, kwamen de blinden tot hem. En Jezus zeide tot hen: Gelooft gij, dat ik dat doen kan? Zij zeiden tot hem: Ja, Heere.

29. Toen raakte hij hunne oogen aan,

zeggende: U geschiedde naar uw geloof.

30. En hunne oogen zijn geopend geworden. [a]En Jezus heeft hun zeer strengelijk verboden, zeggende: Ziet, dat het niemand wete. a Matth. 12: 16. Luc. 5: 14.

31. [a]Maar zij, uitgegaan zijnde, hebben hem ruchtbaar gemaakt door dat geheele land. a Marc. 7: 36.

32. [a]Als deze nu uitgingen, zie, zoo brachten zij tot hem een mensch, die stom en van den duivel bezeten was. a Matth. 12: 22. Luc. 11: 14.

33. En als de duivel uitgeworpen was, sprak de stomme. En de scharen verwonderden zich, zeggende: Er is nooit desgelijks in Israël gezien.

34. Maar de Pharizeën zeiden: [a]Hij werpt duivelen uit door den overste der duivelen. a Matth. 12: 24. Marc. 3: 22. Luc. 11: 15.

35. [a]En Jezus omging alle de steden en vlekken, leerende in hunne synagogen, en predikende het Evangelie des koninkrijks, en genezende alle ziekte en alle kwale onder het volk. a Marc. 6: 6. Luc. 13: 22.

36. [a]En hij, de scharen ziende, werd innerlijk met ontferming bewogen over hen, omdat zij vermoeid en verstrooid waren, [b]gelijk schapen, die geenen herder hebben. a Marc. 6: 34. b Jer. 23: 1. Ezech. 34: 2.

37. Toen zeide hij tot zijne discipelen: [a]De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige. a Luc. 10: 2. Joh. 4: 35.

38. [a]Bidt dan den Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in zijnen oogst uitstoote. a 2 Thess. 3: 1.

HET X KAPITTEL.

En [a]zijne twaalf discipelen tot zich geroepen hebbende, heeft hij hun macht gegeven over de onreine geesten, om die uit te werpen, en om alle ziekte en alle kwale te genezen. a Marc. 3: 13. Luc. 6: 13; 9: 1.

2. De namen nu der twaalf apostelen zijn deze: de eerste, Simon, gezegd Petrus, en Andréas, zijn broeder; Jacobus, de [*zoon*] van Zebedéüs, en Johannes, zijn broeder;

3. Philippus en Bartholoméüs; Thomas en Matthéüs, de tollenaar; Jacobus, de [*zoon*] van Alphéüs, en Lebbéüs, toegenaamd Thaddéüs;

4. Simon Kananítes, en Judas Iscáriot, die hem ook verraden heeft.

5. Deze twaalf heeft Jezus uitgezonden, en hun bevel gegeven, zeggende: Gij zult niet henengaan op den weg der heidenen, en gij zult niet ingaan in [*eenige*] stad der Samaritanen.

6. [a]Maar gaat veel meer henen tot de verlorene schapen van het huis Israëls. a Hand. 3: 26; 13: 26, 46.

7. En henengaande [a]predikt, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. a Luc. 9: 2.

8. [a]Geneest de kranken, reinigt de melaatschen, wekt de dooden op, werpt de duivelen uit. [b]Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet. a Luc. 10: 9. b Hand. 8: 18, 20.

9. [a]Verkrijgt u noch goud, noch zilver, noch koper[*geld*] in uwe gordels; a Marc. 6: 8. Luc. 9: 3; 22: 35.

10. Noch male tot den weg, noch twee rokken, noch schoenen, noch staf; [a]want de arbeider is zijn voedsel waardig. a Lev. 19: 13. Deut. 24: 14; 25: 4. Luc. 10: 7. 1 Cor. 9: 4, 14. 1 Tim. 5: 18.

11. [a]En in wat stad of vlek gij zult inkomen, onderzoekt, wie daarin waardig is; en blijft aldaar, totdat gij [*daar*] uitgaat. a Marc. 6: 10. Luc. 9: 4; 10: 8.

12. En als gij in het huis gaat, zoo groet het.

13. En indien dat huis waardig is, zoo kome uw vrede er over; maar indien het niet waardig is, zoo keere uw vrede weder tot u.

14. [a]En zoo iemand u niet zal ontvangen, noch uwe woorden hooren, uitgaande uit dat huis of uit die stad, [b]schudt het stof uwer voeten af. a Marc. 6: 11. Luc. 9: 5. b Hand. 13: 51; 18: 6.

15. [a]Voorwaar zeg ik u: Het zal den lande van Sódoma en Gomórra verdragelijker zijn in den dag des oordeels, dan die stad. a Marc. 6: 11. Luc. 10: 12.

16. [a]Ziet, ik zende u als schapen in het midden der wolven; zijt dan voorzichtig gelijk de slangen, en oprecht gelijk de duiven. a Luc. 10: 3.

17. Maar wacht u voor de menschen; [a]want zij zullen u overleveren in de

raadsvergaderingen, en in hunne synagogen zullen zij u geeselen.
a Matth. 24: 9. Luc. 21: 12. Joh. 15: 20; 16: 2. Openb. 2: 10.

18. aEn gij zult ook voor stadhouders en koningen geleid worden, om mijnentwille, hun en den heidenen tot getuigenis. a Hand. 24: 1; 25: 4.

19. aDoch wanneer zij u overleveren, zoo zult gij niet bezorgd zijn, hoe of wat gij spreken zult; want het zal u in die ure gegeven worden, wat gij spreken zult. a Marc. 13: 11. Luc. 12: 11; 21: 14.

20. Want gij zijt [*het*] niet, die spreekt, maar [*het is*] de Geest uws Vaders, die in u spreekt.

21. aEn de [*eene*] broeder zal den [*anderen*] broeder overleveren tot den dood, en de vader het kind, en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders, en zullen ze dooden. a Micha 7: 2, 5. Luc. 21: 16.

22. En gij zult van allen gehaat worden om mijnen naam; amaar die volstandig zal blijven tot den einde, die zal zalig worden. a Matth. 24: 13. Marc. 13: 13. Luc. 21: 19. Openb. 2: 10; 3: 10.

23. aWanneer zij u dan in deze stad vervolgen, vliedt in de andere; want voorwaar zeg ik u, gij zult [*uwe reis door*] de steden Israëls niet geëindigd hebben, of de Zoon des menschen zal gekomen zijn. a Matth. 2: 13; 4: 12; 12: 15. Hand. 8: 1; 9: 25; 14: 6.

24. aDe discipel is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijnen heere. a Luc. 6: 40. Joh. 13: 16; 15: 20.

25. Het [*zij*] den discipel genoeg, dat hij worde gelijk zijn meester, en de dienstknecht gelijk zijn heere. aIndien zij den heere des huizes Beëlzebul hebben geheeten, hoeveel te meer zijne huisgenooten! a Matth. 9: 34; 12: 24. Marc. 3: 22. Luc. 11: 15. Joh. 8: 48.

26. aVreest dan hen niet; bwant er is niets bedekt, hetwelk niet zal ontdekt worden, en verborgen, hetwelk niet zal geweten worden.
a Jes. 8: 12. Jer. 1: 8.
b Job 12: 22. Marc. 4: 22. Luc. 8: 17; 12: 2.

27. Hetgene ik u zeg in de duisternis, zegt het in het licht; en hetgene gij hoort in het oor, predikt dat op de daken.

28. aEn vreest niet voor degenen, die het lichaam dooden, en de ziele niet kunnen dooden; maar vreest veel meer Hem, die beide ziele en lichaam kan verderven in de hel.
a Jer. 1: 8. Luc. 12: 4.

29. Worden niet twee muschkens om een penningsken verkocht? En niet één van deze zal op de aarde vallen zonder uwen Vader.

30. aEn ook de haren uws hoofds zijn alle geteld. a 1 Sam. 14: 45.

31. Vreest dan niet, gij gaat vele muschkens te boven.

32. aEen iegelijk dan, die mij belijden zal voor de menschen, dien zal ik ook belijden voor mijnen Vader, die in de hemelen [*is*]; a Marc. 8: 38. Luc. 9: 26; 12: 8. 2 Tim. 2: 12.

33. Maar zoo wie mij verloochend zal hebben voor de menschen, dien zal ik ook verloochenen voor mijnen Vader, die in de hemelen [*is*].

34. aMeent niet, dat ik gekomen ben, om vrede te brengen op de aarde; ik ben niet gekomen, om vrede te brengen, maar het zwaard. a Luc. 12: 51.

35. aWant ik ben gekomen, om den mensch tweedrachtig te maken tegen zijnen vader, en de dochter tegen hare moeder, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder. a Micha 7: 6.

36. aEn zij [*zullen*] des menschen vijanden [*worden*], die zijne huisgenooten [*zijn*]. a Ps. 41: 10; 55: 13. Joh. 13: 18.

37. aDie vader of moeder liefheeft boven mij, is mijns niet waardig; en die zoon of dochter liefheeft boven mij, is mijns niet waardig.
a Luc. 14: 26.

38. aEn die zijn kruis niet [*op zich*] neemt, en mij navolgt, is mijns niet waardig. a Matth. 16: 24. Marc. 8: 34. Luc. 9: 23; 14: 27.

39. aDie zijne ziel vindt, zal ze verliezen; en die zijne ziel zal verloren hebben om mijnentwille, zal ze vinden.
a Matth. 16: 25. Marc. 8: 35. Luc. 9: 24; 17: 33. Joh. 12: 25.

40. aDie u ontvangt, ontvangt mij; en die mij ontvangt, ontvangt Hem, die mij gezonden heeft.
a Luc. 10: 16. Joh. 13: 20.

41. aDie eenen profeet ontvangt in den naam eens profeten, zal het loon eens profeten ontvangen; en die eenen rechtvaardige ontvangt in den naam

eens rechtvaardigen, zal het loon eens rechtvaardigen ontvangen.
a 1 Kon. 17: 10; 18: 4. 2 Kon. 4: 8.

42. aEn zoo wie één van deze kleinen te drinken geeft, alleenlijk eenen beker koud [*waters*], in den naam eens discipels, voorwaar zeg ik u, hij zal zijn loon geenszins verliezen.
a Matth. 25: 40. Marc. 9: 41. Hebr. 6: 10.

HET XI KAPITTEL.

En het is geschied, toen Jezus geëindigd had zijnen twaalf discipelen bevelen te geven, dat hij van daar voortging, om te leeren en te prediken in hunne steden.

2. aEn Johannes, in de gevangenis gehoord hebbende de werken van Christus, zond twee van zijne discipelen,
a Luc. 7: 18.

3. En zeide tot hem: Zijt gij degene die komen zoude, of verwachten wij eenen anderen?

4. En Jezus antwoordde en zeide tot hen: Gaat henen en boodschapt Johannes weder, hetgene gij hoort en ziet:

5. aDe blinden worden ziende, en de kreupelen wandelen; de melaatschen worden gereinigd, en de dooven hooren; de dooden worden opgewekt, en den armen wordt het evangelie verkondigd;
a Jes. 29: 18; 35: 5; 61: 1. Luc. 4: 18.

6. En zalig is hij, die aan mij niet zal geërgerd worden.

7. aAls nu deze henengingen, heeft Jezus tot de scharen begonnen te zeggen van Johannes: Wat zijt gij uitgegaan in de woestijn te aanschouwen? Een riet, dat van den wind ginds en weder bewogen wordt? a Luc. 7: 24.

8. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Eenen mensch, met zachte kleederen bekleed? Ziet, die zachte [*kleederen*] dragen, zijn in der koningen huizen.

9. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Een profeet? Ja ik zeg u, ook veel meer dan een profeet.

10. Want deze is het, van denwelken geschreven staat: aZie, Ik zende mijnen engel voor uw aangezicht, die uwen weg bereiden zal voor u henen.
a Mal. 3: 1. Marc. 1: 2. Luc. 7: 27.

11. Voorwaar zeg ik u, onder degenen, die van vrouwen geboren zijn, is niemand opgestaan meerder dan Johannes de Dooper. Doch wie de minste is in het koninkrijk der hemelen, is meerder dan hij.

12. aEn van de dagen van Johannes den Dooper tot nu toe, wordt het koninkrijk der hemelen geweld aangedaan, en de geweldigers nemen het met geweld. a Luc. 16: 16.

13. Want alle de profeten en de wet hebben tot Johannes toe geprofeteerd.

14. aEn zoo gij het wilt aannemen, hij is Elías, die komen zoude.
a Mal. 4: 5. Luc. 1: 17.

15. Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

16. Doch waarbij zal ik dit geslacht vergelijken? aHet is gelijk aan de kinderkens, die op de markten zitten, en hunnen gezellen toeroepen,
a Luc. 7: 31.

17. En zeggen: Wij hebben u op de fluit gespeeld, en gij hebt niet gedanst; wij hebben u klaagliederen gezongen, en gij hebt niet geweend.

18. aWant Johannes is gekomen, noch etende noch drinkende, en zij zeggen: Hij heeft den duivel.
a Matth. 3: 4. Marc. 1: 6.

19. De Zoon des menschen is gekomen, etende en drinkende, en zij zeggen: Zie daar, een mensch, [*die*] een vraat en wijnzuiper [*is*], een vriend van tollenaren en zondaren. Doch de Wijsheid is gerechtvaardigd geworden van hare kinderen.

20. aToen begon hij de steden, in dewelke zijne krachten meest geschied waren, te verwijten, omdat zij zich niet bekeerd hadden. a Luc. 10: 13.

21. Wee u, Chórazin, wee u, Bethsáïda; want zoo in Tyrus en Sidon de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden zich eertijds in azak en assche bekeerd hebben.
a 2 Sam. 13: 19. 2 Kon. 6: 30; 19: 1.

22. aDoch ik zeg u: Het zal Tyrus en Sídon verdragelijker zijn in den dag des oordeels, dan ulieden.
a Matth. 10: 15.

23. En gij, Capérnaüm, dat tot den hemel toe zijt verhoogd, gij zult tot de helle toe nedergestooten worden; want zoo in Sódoma die krachten waren geschied, die in u geschied zijn, het zoude tot op den huidigen dag gebleven zijn.

24. Doch ik zeg u, adat het den lande

van Sódoma verdragelijker zal zijn in den dag des oordeels, dan u.
a Matth. 10: 15.

25. *a*In dienzelven tijd antwoordde Jezus en zeide: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, *b*dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt ze den kinderkens geopenbaard.
a Luc. 10: 21. *b* Job 5: 12. Jes. 29: 14. Luc. 10: 21. 1 Cor. 1: 19; 2: 7, 8.

26. Ja, Vader, want alzoo is geweest het welbehagen voor U.

27. *a*Alle dingen zijn mij overgegeven van mijnen Vader; en *b*niemand kent den Zoon dan de Vader, noch iemand kent den Vader dan de Zoon, en wien het de Zoon wil openbaren.
a Matth. 28: 18. Luc. 10: 22. Joh. 3: 35. *b* Joh. 1: 18; 6: 46.

28. Komt herwaarts tot mij, allen die vermoeid en belast zijt, en ik zal u ruste geven.

29. Neemt mijn juk op u, en leert van mij, dat ik *a*zachtmoedig ben en nederig van harte; *b*en gij zult ruste vinden voor uwe zielen.
a Ps. 45: 5. *b* Jer. 6: 16.

30. *a*Want mijn juk is zacht, en mijn last is licht. *a* 1 Joh. 5: 3.

HET XII KAPITTEL.

*a*In dien tijd ging Jezus op eenen Sábbathdag door het gezaaide, en zijne discipelen hadden honger, en begonnen aren te plukken, en te eten.
a Deut. 23: 25. Marc. 2: 23. Luc. 6: 1.

2. En de Pharizeën, [*dat*] ziende, zeiden tot hem: Zie, uwe discipelen doen, *a*wat niet geoorloofd is te doen op den Sábbath. *a* Ex. 20: 10.

3. Maar hij zeide tot hen: Hebt gij niet gelezen, wat David gedaan heeft, toen hem hongerde, en hun die met hem [*waren*]?

4. Hoe hij gegaan is in het Huis Gods, en de *a*toonbrooden gegeten heeft, die hem niet geoorloofd waren te eten, noch ook hun die met hem [*waren*], *b*maar den priesteren alleen?
a 1 Sam. 21: 6. *b* Ex. 29: 33. Lev. 24: 9.

5. *a*Of hebt gij niet gelezen in de Wet, dat de priesters den Sábbath ontheiligen in den Tempel, op de Sábbathdagen, en [*nochtans*] onschuldig zijn?
a Num. 28: 9.

6. En ik zeg u, dat *a*een meerder dan de Tempel hier is. *a* 2 Kron. 6: 18.

7. Doch zoo gij geweten hadt, wat het zij: *a*Ik wil barmhartigheid en niet offerande, gij zoudt de onschuldigen niet veroordeeld hebben. *a* Hos. 6: 6. Micha 6: 8. Matth. 9: 13; 23: 23.

8. *a*Want de Zoon des menschen is een Heere ook van den Sábbath.
a Marc. 2: 28. Luc. 6: 5.

9. *a*En van daar voortgaande, kwam hij in hunne synagoge.
a Marc. 3: 1. Luc. 6: 6.

10. En zie, er was een mensch, die eene dorre hand had; en zij vraagden hem, zeggende: *a*Is het ook geoorloofd op de Sábbathdagen te genezen? (opdat zij hem mochten beschuldigen).
a Luc. 14: 3.

11. En hij zeide tot hen: Wat mensch zal er zijn onder u, die een schaap heeft, en zoo dat op eenen Sábbathdag *a*in eene gracht valt, [*die*] het niet zal aangrijpen en uitheffen? *a* Ex. 23: 4. Deut. 22: 4.

12. *a*Hoeveel gaat nu een mensch een schaap te boven! Zoo is het dan op de Sábbathdagen geoorloofd wel te doen. *a* Gen. 1: 27.

13. Toen zeide hij tot dien mensch: Strek uwe hand uit. En hij strekte ze uit, en zij werd hersteld, gezond gelijk de andere.

14. *a*En de Pharizeën, uitgegaan zijnde, hielden te zamen raad tegen hem, hoe zij hem dooden mochten.
a Marc. 3: 6. Joh. 5: 18; 10: 39; 11: 53.

15. Maar Jezus, [*dat*] wetende, *a*vertrok van daar; en vele scharen volgden hem, en hij genas ze allen;
a Matth. 10: 23.

16. *a*En gebood hun scherpelijk, dat zij hem niet openbaar maken zouden;
a Matth. 9: 30. Luc. 5: 14.

17. Opdat vervuld zoude worden hetgene gesproken is door Jesája, den profeet, zeggende:

18. *a*Zie, mijn knecht, welken Ik verkoren heb, mijn beminde, in welken mijne ziele een welbehagen heeft. Ik zal mijnen Geest op hem leggen, en hij zal het oordeel den heidenen verkondigen. *a* Jes. 42: 1. Matth. 3: 17; 17: 5. Marc. 1: 11. Col. 1: 13. 2 Petr. 1: 17.

19. Hij zal niet twisten, noch roepen, en er zal niemand zijne stemme op de straten hooren.

20. Het gekrookte riet zal hij niet verbreken, en het rookende lemmet zal hij niet uitblusschen, totdat hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning.

21. En in zijnen naam zullen de heidenen hopen.

22. [a]Toen werd tot hem gebracht een van den duivel bezetene, [*die*] blind en stom [*was*]; en hij genas hem, alzoo dat de blinde en stomme beide sprak en zag. *a* Matth. 9: 32. Luc. 11: 14.

23. En alle de scharen ontzetten zich, en zeiden: [a]Is niet deze de Zone Davids? *a* Joh. 4: 29.

24. Maar de Pharizeën, [*dit*] gehoord hebbende, zeiden: [a]Deze werpt de duivelen niet uit, dan door Beë'lzebul, den overste der duivelen. *a* Matth. 9: 34. Marc. 3: 22. Luc. 11: 15.

25. Doch Jezus, kennende hunne gedachten, zeide tot hen: Een ieder koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest; en eene iedere stad, of huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, zal niet bestaan.

26. En indien de satan den satan uitwerpt, zoo is hij tegen zichzelven verdeeld; hoe zal dan zijn rijk bestaan?

27. En indien ik door Beë'lzebul de duivelen uitwerp, door wien werpen ze dan uwe zonen uit? Daarom zullen die uwe rechters zijn.

28. Maar indien ik door den Geest Gods de duivelen uitwerp, zoo is dan het koninkrijk Gods tot u gekomen.

29. Of hoe kan iemand in het huis eens sterken inkomen, en zijne vaten ontrooven, tenzij dat hij eerst den sterke gebonden hebbe? en alsdan zal hij zijn huis berooven.

30. Wie met mij niet is, die is tegen mij; en wie met mij niet vergadert, die verstrooit.

31. [a]Daarom zeg ik u: Alle zonde en lastering zal den menschen vergeven worden; maar de lastering tegen den Geest zal den menschen niet vergeven worden. *a* Marc. 3: 28. Luc. 12: 10. I Joh. 5: 16.

32. [a]En zoo wie [*eenig*] woord gesproken zal hebben tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden; [b]maar zoo wie tegen den Heiligen Geest zal gesproken hebben, het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomende.
a 1 Sam. 2: 25. *b* Num. 15: 30. 1 Joh. 5: 16.

33. [a]Of maakt den boom goed, en zijne vrucht goed; of maakt den boom kwaad, en zijne vrucht kwaad; want uit de vrucht wordt de boom gekend. *a* Matth. 7: 18.

34. [a]Gij adderengebroedsels, hoe kunt gij goede dingen spreken, daar gij boos zijt? [b]Want uit den overvloed des harten spreekt de mond. *a* Matth. 3: 7. *b* Ps. 40: 11. Luc. 6: 45.

35. De goede mensch brengt goede dingen voort uit den goeden schat des harten, en de booze mensch brengt booze dingen voort uit den boozen schat.

36. Maar ik zeg u, [a]dat van elk ijdel woord, hetwelk de menschen zullen gesproken hebben, zij daarvan zullen rekenschap geven [b]in den dag des oordeels. *a* Eph. 5: 4. *b* Pred. 12: 14.

37. [a]Want uit uwe woorden zult gij gerechtvaardigd worden, en uit uwe woorden zult gij veroordeeld worden. *a* 2 Sam. 1: 16. Luc. 19: 22.

38. [a]Toen antwoordden sommigen der Schriftgeleerden en Pharizeën, zeggende: Meester, wij wilden van u [*wel*] een teeken zien. *a* Matth. 16: 1. Marc. 8: 11. Luc. 11: 29. 1 Cor. 1: 22.

39. Maar hij antwoordde en zeide tot hen: Het boos en overspelig geslacht verzoekt een teeken; en hun zal geen teeken gegeven worden, dan het teeken van Jónas, den profeet.

40. [a]Want gelijk Jónas drie dagen en drie nachten was in den buik van den walvisch, alzoo zal de Zoon des menschen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde. *a* Jona 1: 17; 2: 10.

41. [a]De mannen van Nínevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht, en zullen het veroordeelen; want zij hebben zich bekeerd [b]op de prediking van Jónas; en zie, meer dan Jónas is hier. *a* Luc. 11: 32. *b* Jona 3: 5.

42. [a]De koningin van het Zuiden zal opstaan in het oordeel met dit geslacht, en het veroordeelen; want zij is gekomen van de einden der aarde, om te hooren de wijsheid van Sálomo; en zie, meer dan Sálomo is hier.
a 1 Kon. 10: 1. 2 Kron. 9: 1. Luc. 11: 31.

43. [a]En wanneer de onreine geest van den mensch uitgegaan is, zoo gaat hij door dorre plaatsen zoekende rust, en vindt ze niet. *a* Luc. 11: 24.

44. Dan zegt hij: Ik zal wederkeeren in mijn huis, van waar ik uitgegaan ben; en komende vindt hij het ledig, met bezemen gekeerd en versierd.

45. Dan gaat hij henen en neemt met zich zeven andere geesten, boozer dan hijzelf, [a]en ingegaan zijnde, wonen zij aldaar; en het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste. Alzoo zal het ook met dit boos geslacht zijn. *a* Hebr. 6: 4, 5; 10: 26. 2 Petr. 2: 20.

46. [a]En als hij nog tot de scharen sprak, zie, zijne moeder en broeders stonden buiten, zoekende hem te spreken. *a* Marc. 3: 31. Luc. 8: 20.

47. En iemand zeide tot hem: Zie, uwe moeder en broeders staan [*daar*] buiten, zoekende u te spreken.

48. Maar hij, antwoordende, zeide tot dengene, die hem [*dat*] zeide: Wie is mijne moeder, en wie zijn mijne broeders?

49. En zijne hand uitstrekkende over zijne discipelen, zeide hij: Zie, mijne moeder en mijne broeders.

50. [a]Want zoo wie den wil mijns Vaders doet, die in de hemelen is, diezelve is mijn broeder, en zuster, en moeder. *a* Joh. 15: 14. 2 Cor. 5: 16. Gal. 5: 6; 6: 15. Col. 3: 11.

HET XIII KAPITTEL.

En [a]te dien dage Jezus, uit het huis gegaan zijnde, zat bij de zee. *a* Marc. 4: 1. Luc. 8: 4, 5.

2. En tot hem vergaderden vele scharen, zoodat hij [a]in een schip ging en nederzat, en al de schare stond op den oever. *a* Luc. 5: 3.

3. En hij sprak tot hen vele dingen door gelijkenissen, zeggende: Zie, een zaaier ging uit om te zaaien.

4. En als hij zaaide, viel een deel [*van het zaad*] bij den weg; en de vogelen kwamen en aten datzelve op.

5. En een ander [*deel*] viel op steenachtige [*plaatsen*], waar het niet veel aarde had; en het ging terstond op, omdat het geene diepte van aarde had;

6. Maar als de zon opgegaan was, zoo is het verbrand geworden; en omdat het geenen wortel had, is het verdord.

7. En een ander [*deel*] viel in de doornen, en de doornen wiesen op, en verstikten het.

8. En een ander [*deel*] viel in de goede aarde, en gaf vrucht, het eene honderd-, het andere zestig-, en het andere dertig[*voud*].

9. Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

10. [a]En de discipelen, tot hem komende, zeiden tot hem: Waarom spreekt gij tot hen door gelijkenissen? *a* Marc. 4: 10. Luc. 8: 9.

11. En hij, antwoordende, zeide tot hen: [a]Omdat het u gegeven is, de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te weten, maar [b]dien is het niet gegeven. *a* 2 Cor. 3: 14. *b* Matth. 11: 25.

12. [a]Want wie heeft, dien zal gegeven worden, en hij zal overvloediglijk hebben; maar wie niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft. *a* Matth. 25: 29. Marc. 4: 24, 25. Luc. 8: 18; 19: 26.

13. Daarom spreek ik tot hen door gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien, en hoorende niet hooren, noch ook verstaan.

14. En in hen wordt de profetie van Jesája vervuld, die zegt: [a]Met het gehoor zult gij hooren, en geenszins verstaan; en ziende zult gij zien, en geenszins bemerken; *a* Jes. 6: 9. Marc. 4: 12. Luc. 8: 10. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.

15. Want het hart dezes volks is dik geworden, en zij hebben met de ooren zwaarlijk gehoord, en hunne oogen hebben zij toegedaan; opdat zij niet te eeniger tijd met de oogen zouden zien, en met de ooren hooren, en met het hart verstaan, en zich bekeeren, en Ik hen geneze.

16. [a]Doch uwe oogen zijn zalig, omdat zij zien, en uwe ooren, omdat zij hooren. *a* Luc. 10: 23. Joh. 20: 29. 1 Petr. 1: 8.

17. Want voorwaar ik zeg u, [a]dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen die gij ziet, en hebben [*ze*] niet gezien; en te hooren de dingen die gij hoort, en hebben [*ze*] niet gehoord. *a* 1 Petr. 1: 10.

18. [a]Gij dan, hoort de gelijkenis van den zaaier. *a* Marc. 4: 13. Luc. 8: 11.

19. Als iemand het woord des [a]ko-

ninkrijks hoort, en niet verstaat, zoo komt de booze, en rukt weg hetgene in zijn hart gezaaid was. Deze is degene, die bij den weg bezaaid is.
a Matth. 4: 23.

20. Maar die in steenachtige [*plaatsen*] bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort, en dat terstond met vreugde ontvangt;

21. Doch hij heeft geenen wortel in zichzelven, maar is voor eenen tijd; en als verdrukking of vervolging komt, om des woords wille, zoo wordt hij terstond geërgerd.

22. *a*En die in de doornen bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort; en de zorgvuldigheid dezer wereld, en de verleiding des rijkdoms verstikt het woord, en het wordt onvruchtbaar.
a Matth. 19: 23.
Marc. 10: 23. Luc. 18: 24. 1 Tim. 6: 9.

23. Die nu in de goede aarde bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort en verstaat, die ook vrucht draagt, en voortbrengt, de een honderd-, de ander zestig-, en de ander dertig[*voud*].

24. Eene andere gelijkenis heeft hij hun voorgesteld, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mensch, die goed zaad zaaide in zijnen akker.

25. En als de menschen sliepen, kwam zijn vijand, en zaaide onkruid midden in de tarwe, en ging weg.

26. Toen het nu [*tot*] kruid opgeschoten was, en vrucht voortbracht, toen openbaarde zich ook het onkruid.

27. En de dienstknechten van den heere des huizes gingen en zeiden tot hem: Heere, hebt gij niet goed zaad in uwen akker gezaaid? Van waar heeft hij dan dit onkruid?

28. En hij zeide tot hen: Een vijandig mensch heeft dat gedaan. En de dienstknechten zeiden tot hem: Wilt gij dan, dat wij henengaan en dat vergaderen?

29. Maar hij zeide: Neen, opdat gij, het onkruid vergaderende, ook mogelijk met ditzelve de tarwe niet uittrekt.

30. Laat ze beide te zamen opwassen tot den oogst, en in den tijd des oogstes zal ik tot de maaiers zeggen: Vergadert eerst het onkruid, en bindt het in busselen, om het te verbranden; *a*maar brengt de tarwe samen in mijne schuur.
a Matth. 3: 12.

31. Eene andere gelijkenis heeft hij hun voorgesteld, zeggende: *a*Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan het mostaardzaad, hetwelk een mensch heeft genomen en in zijnen akker gezaaid; *a* Marc. 4: 30. Luc. 13: 18.

32. Hetwelk wel het minste is onder alle de zaden, maar wanneer het opgewassen is, dan is het het meeste van de moeskruiden, en het wordt een boom, alzoo dat de vogelen des hemels komen en nestelen in zijne takken.

33. Eene andere gelijkenis sprak hij tot hen, [*zeggende:*] *a*Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan eenen zuurdeesem, welken eene vrouw nam en verborg in drie maten meels, totdat het geheel gezuurd was. *a* Luc. 13: 20, 21.

34. *a*Alle deze dingen heeft Jezus tot de scharen gesproken door gelijkenissen, en zonder gelijkenis sprak hij tot hen niet; *a* Marc. 4: 33.

35. Opdat vervuld zoude worden, wat gesproken is door den Profeet, zeggende: *a*Ik zal mijnen mond opendoen door gelijkenissen; ik zal voortbrengen dingen die verborgen waren van de grondlegging der wereld. *a* Ps. 78: 2.

36. Toen nu Jezus de scharen [*van zich*] gelaten had, ging hij naar huis. En zijne discipelen kwamen tot hem, zeggende: Verklaar ons de gelijkenis van het onkruid des akkers.

37. En hij, antwoordende, zeide tot hen: Die het goede zaad zaait, is de Zoon des menschen;

38. En de akker is de wereld; en het goede zaad zijn de kinderen des koninkrijks; en het onkruid zijn de kinderen des boozen;

39. En de vijand, die het gezaaid heeft, is de duivel; en *a*de oogst is de voleinding der wereld; en de maaiers zijn de engelen. *a* Joël 3: 13.
Openb. 14: 15.

40. Gelijkerwijs dan het onkruid vergaderd en met vuur verbrand wordt, alzoo zal het [*ook*] zijn in de voleinding dezer wereld.

41. De Zoon des menschen zal zijne engelen uitzenden, en zij zullen uit zijn koninkrijk vergaderen alle de ergernissen, en degenen die de ongerechtigheid doen;

42. En zullen ze in den vurigen oven werpen; [a]daar zal weening zijn en knersing der tanden. *a* Matth. 8 : 12; 22 : 13; 24 : 51; 25 : 30. Luc. 13 : 28.

43. [a]Dan zullen de rechtvaardigen blinken, gelijk de zon, in het koninkrijk huns Vaders. Wie ooren heeft om te hooren, die hoore. *a* Dan. 12 : 3. 1 Cor. 15 : 42.

44. Wederom is het koninkrijk der hemelen gelijk aan eenen schat, in den akker verborgen, welken een mensch gevonden hebbende, verborg [*dien*], en van blijdschap over denzelven [a]gaat hij henen en verkoopt al wat hij heeft, en koopt dien akker. *a* Philipp. 3 : 7.

45. Wederom is het koninkrijk der hemelen gelijk aan eenen koopman, die schoone parelen zoekt;

46. Dewelke, hebbende eene parel van groote waarde gevonden, ging henen en verkocht al wat hij had, en kocht die.

47. Wederom is het koninkrijk der hemelen gelijk aan een net, geworpen in de zee, en dat allerlei soorten [*van visschen*] samenbrengt;

48. Hetwelk [*de visschers*], wanneer het vol geworden is, aan den oever optrekken, en nederzittende lezen het goede uit in [*hunne*] vaten, maar het kwade werpen zij weg.

49. Alzoo zal het in de voleinding der eeuwen wezen. De engelen zullen uitgaan, en de boozen uit het midden der rechtvaardigen afscheiden;

50. En zullen ze in den vurigen oven werpen; [a]daar zal zijn weening en knersing der tanden. *a* vers 42.

51. En Jezus zeide tot hen: Hebt gij dit alles verstaan? Zij zeiden tot hem: Ja, Heere.

52. En hij zeide tot hen: Daarom een iegelijk schriftgeleerde, in het koninkrijk der hemelen onderwezen, is gelijk aan eenen heere des huizes, die uit zijnen schat nieuwe en oude dingen voortbrengt.

53. [a]En het is geschied, als Jezus deze gelijkenissen geëindigd had, vertrok hij van daar. *a* Marc. 6 : 1. Luc. 4 : 16.

54. En gekomen zijnde in zijn vaderland, leerde hij ze in hunne synagoge, zoodat zij zich ontzetten, en zeiden: [a]Vanwaar [*komt*] dezen die wijsheid en die krachten? *a* Marc. 6 : 2.

55. [a]Is deze niet de zoon des timmermans? En is zijne moeder niet genaamd Maria, en zijne broeders Jacobus en Jóses, en Simon en Judas? *a* Joh. 6 : 42.

56. En zijne zusters, zijn zij niet allen bij ons? Vanwaar [*komt*] dan dezen dit alles?

57. En zij werden aan hem geërgerd. Maar Jezus zeide tot hen: [a]Een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderland, en in zijn huis. *a* Marc. 6 : 4. Luc. 4 : 24. Joh. 4 : 44.

58. En hij heeft aldaar niet vele krachten gedaan, vanwege hun ongeloof.

HET XIV KAPITTEL.

[a]Te dienzelven tijde hoorde Heródes, de viervorst, het gerucht van Jezus; *a* Marc. 6 : 14. Luc. 9 : 7.

2. En zeide tot zijne knechten: Deze is Johannes de Dooper; hij is opgewekt van de dooden, en daarom werken die krachten in hem.

3. [a]Want Heródes had Johannes gevangen genomen, en hem gebonden, en in den kerker gezet, om der wille van Heródias, de huisvrouwe van Philippus, zijnen broeder. *a* Marc. 6 : 17. Luc. 3 : 19.

4. Want Johannes zeide tot hem: [a]Het is u niet geoorloofd haar te hebben. *a* Lev. 18 : 16.

5. En willende hem dooden, vreesde hij het volk, [a]omdat zij hem hielden voor een profeet. *a* Matth. 21 : 26.

6. Maar als [a]de dag der geboorte van Heródes gehouden werd, danste de dochter van Heródias in het midden [*van hen*]; en zij behaagde aan Heródes; *a* Gen. 40 : 20. Marc. 6 : 21.

7. [a]Waarom hij haar met eede beloofde te geven, wat zij ook eischen zoude. *a* Richt. 11 : 30.

8. En zij, tevoren onderricht zijnde van hare moeder, zeide: Geef mij hier in eenen schotel het hoofd van Johannes den Dooper.

9. En de koning werd bedroefd; doch om de eeden, en degenen die [*met hem*] aanzaten, gebood hij, dat het [*haar*] zoude gegeven worden;

10. En zond henen, en onthoofdde Johannes in den kerker.

11. En zijn hoofd werd gebracht in eenen schotel, en het dochterken gegeven; en zij droeg het [*tot*] hare moeder.
12. En zijne discipelen kwamen, en namen het lichaam weg, en begroeven het; en gingen en boodschapten het Jezus.
13. [a]En [*als*] Jezus [*dit*] hoorde, vertrok hij van daar te scheep, naar eene woeste plaats alleen; en de scharen, [*dat*] hoorende, zijn hem te voet gevolgd uit de steden. a Matth. 12: 15. Marc. 6: 31. Luc. 9: 10.
14. [a]En Jezus, uitgaande, zag eene groote schare, en [b]werd innerlijk met ontferming over hen bewogen, en genas hunne kranken.
a Joh. 6: 5. b Matth. 9: 36.
15. [a]En als het nu avond werd, kwamen zijne discipelen tot hem, zeggende: Deze plaatse is woest, en de tijd is nu voorbijgegaan; laat de scharen van u, opdat zij henengaan in de vlekken, en zichzelven spijze koopen.
a Marc. 6: 35. Luc. 9: 12.
16. Maar Jezus zeide tot hen: Het is hun niet van noode henen te gaan; geeft gij hun te eten.
17. Doch zij zeiden tot hem: Wij hebben hier niet, dan vijf brooden en twee visschen.
18. En hij zeide: Brengt mij die hier.
19. En hij beval de scharen neder te zitten op het gras, en nam de vijf brooden en de twee visschen, en opwaarts ziende naar den hemel, [a]zegende die; en als hij ze gebroken had, gaf hij de brooden aan de discipelen, en de discipelen aan de scharen.
a 1 Sam. 9: 13.
20. En zij aten allen en werden verzadigd, en zij namen op, het overschot der brokken, twaalf volle korven.
21. Die nu gegeten hadden, waren omtrent vijf duizend mannen, zonder de vrouwen en kinderen.
22. [a]En terstond dwong Jezus zijne discipelen in het schip te gaan, en vóór hem af te varen naar de andere zijde, terwijl hij de scharen van zich zoude laten. a Marc. 6: 45. Joh. 6: 17.
23. [a]En als hij nu de scharen van zich gelaten had, klom hij op den berg alleen, om te bidden. En als het nu avond was geworden, zoo was hij daar alleen. a Marc. 6: 46. Joh. 6: 15.
24. En het schip was nu midden in de zee, zijnde in nood van de baren; want de wind was [*hun*] tegen.
25. Maar ter vierde wake des nachts kwam Jezus af tot hen, wandelende op de zee.
26. En de discipelen, ziende hem op de zee wandelen, werd ontroerd, zeggende: Het is een spooksel! En zij schreeuwden van vreeze.
27. Maar terstond sprak hen Jezus aan, zeggende: Zijt goedsmoeds, ik ben het, vreest niet.
28. En Petrus antwoordde hem, en zeide: Heere, indien gij het zijt, zoo gebied mij tot u te komen op het water.
29. En hij zeide: Kom. En Petrus klom neder van het schip, en wandelde op het water, om tot Jezus te komen.
30. Maar ziende den sterken wind, werd hij bevreesd, en als hij begon neder te zinken, riep hij, zeggende: Heere, behoud mij!
31. En Jezus, terstond de hand uitstekende, greep hem aan, en zeide tot hem: Gij kleingeloovige, waarom hebt gij gewankeld?
32. En als zij in het schip geklommen waren, stilde de wind.
33. Die nu in het schip [*waren*], kwamen en aanbaden hem, zeggende: Waarlijk gij zijt Gods Zoon.
34. [a]En overgevaren zijnde, kwamen zij in het land Gennésareth.
a Marc. 6: 53.
35. En als de mannen van die plaats hem werden kennende, zonden zij in dat geheele omliggende land, en brachten tot hem allen die kwalijk gesteld waren;
36. En baden hem, dat zij alleenlijk den zoom zijns kleeds zouden mogen aanraken; en zoo velen als [*hem*] aanraakten, werden gezond.

HET XV KAPITTEL.

Toen [a]kwamen tot Jezus [*eenige*] Schriftgeleerden en Pharizeën, die van Jeruzalem [*waren*], zeggende:
a Marc. 7: 1.
2. Waarom overtreden uwe discipelen de inzetting der ouden? Want zij wasschen hunne handen niet, wanneer zij brood zullen eten.
3. Maar hij, antwoordende, zeide tot

hen: Waarom overtreedt ook gij het gebod Gods, door uwe inzetting?

4. aWant God heeft geboden, zeggende: Eer uwen vader en moeder; en: bWie vader of moeder vloekt, die zal den dood sterven. a Ex. 20: 12. Deut. 15: 16. Eph. 6: 2. b Ex. 21: 17. Lev. 20: 9. Spr. 20: 20.

5. Maar gij zegt: Zoo wie tot vader of moeder zal zeggen: [*Het is*] eene gave, zoo wat u van mij zoude kunnen ten nutte komen; en zijnen vader of zijne moeder geenszins zal eeren, [*die voldoet*].

6. aEn gij hebt [*alzoo*] Gods gebod krachteloos gemaakt door uwe inzetting. a Marc. 7: 13. 2 Tim. 4: 3. 2 Tim. 3: 2.

7. Gij geveinsden, wel heeft Jesája van u geprofeteerd, zeggende:

8. aDit volk genaakt Mij met hunnen mond, en eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij. a Jes. 29: 13. Ezech. 33: 31. Marc. 7: 6.

9. Doch tevergeefs eeren zij Mij, leerende leeringen, [*die*] ageboden van menschen [*zijn*]. a Marc. 7: 6, 7. Col. 2: 18, 20, 22.

10. aEn als hij de schare tot zich geroepen had, zeide hij tot hen: Hoort en verstaat. a Marc. 7: 14.

11. aHetgene ten monde ingaat, ontreinigt den mensch niet; maar hetgene ten monde uitgaat, dat ontreinigt den mensch. a Hand. 10: 15. Rom. 14: 17, 20. Tit. 1: 15.

12. Toen kwamen zijne discipelen tot hem, en zeiden tot hem: Weet gij [*wel*], dat de Pharizeën, deze rede hoorende, geërgerd zijn geweest?

13. Maar hij, antwoordende, zeide: aAlle plant, die mijn hemelsche Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden. a Joh. 15: 2.

14. Laat ze varen; azij zijn blinde leidslieden der blinden. Indien nu de blinde den blinde leidt, zoo zullen zij beiden in de gracht vallen. a Jes. 42: 19. Luc. 6: 39.

15. aEn Petrus, antwoordende, zeide tot hem: Verklaar ons deze gelijkenis. a Marc. 7: 17.

16. Maar Jezus zeide: Zijt ook gijlieden alsnog onwetende?

17. Verstaat gij nog niet, dat al wat ten monde ingaat, in den buik komt, en in de heimelijkheid wordt uitgeworpen?

18. Maar die dingen, die ten monde uitgaan, komen voort uit het hart, en deze ontreinigen den mensch.

19. aWant uit het hart komen voort booze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valsche getuigenissen, lasteringen. a Gen. 6: 5; 8: 21. Spreuk. 6: 14. Jer. 17: 9.

20. Deze dingen zijn het, die den mensch ontreinigen; maar het eten met ongewasschene handen ontreinigt den mensch niet.

21. aEn Jezus, van daar gaande, vertrok naar de deelen van Tyrus en Sidon. a Marc. 7: 24.

22. En zie, eene Kananeesche vrouw, uit die landpalen komende, riep tot hem, zeggende: Heere, [*gij*] Zone Davids, ontferm u mijner; mijne dochter is deerlijk van den duivel bezeten.

23. Doch hij antwoordde haar niet een woord. En zijne discipelen, tot hem komende, baden hem, zeggende: Laat haar van u, want zij roept ons na.

24. Maar hij, antwoordende, zeide: aIk ben niet gezonden, dan tot de verlorene schapen van het huis Israëls. a Matth. 10: 6. Hand. 13: 46.

25. En zij kwam en aanbad hem, zeggende: Heere, help mij.

26. Doch hij antwoordde en zeide: Het is niet betamelijk het brood der kinderen te nemen, en den hondekens [*voor*] te werpen.

27. En zij zeide: Ja Heere, doch de hondekens eten ook van de brokskens, die er vallen van de tafel hunner heeren.

28. Toen antwoordde Jezus, en zeide tot haar: O vrouwe, groot is uw geloof; u geschiede, gelijk gij wilt. En hare dochter werd gezond van diezelfde ure.

29. aEn Jezus, van daar vertrekkende, kwam aan de Zee van Galiléa; en klom op den berg, en zat daar neder. a Marc. 7: 31.

30. aEn vele scharen zijn tot hem gekomen, hebbende bij zich kreupelen, blinden, stommen, lammen, en vele anderen, en wierpen ze voor de voeten van Jezus; en hij genas ze. a Jes. 29: 18; 35: 5. Matth. 11: 5. Luc. 7: 22.

31. Alzoo dat de scharen zich verwonderden, ziende de stommen spre-

kende, de lammen gezond, de kreupelen wandelende, en de blinden ziende; en zij verheerlijkten den God Israëls.

32. [a]En Jezus, zijne discipelen tot zich geroepen hebbende, zeide: Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de schare, omdat zij nu drie dagen bij mij gebleven zijn, en hebben niet wat zij eten zouden; en ik wil ze niet nuchteren van mij laten, opdat zij op den weg niet bezwijken. *a* Marc. 8: 1.

33. En zijne discipelen zeiden tot hem: Van waar [*zullen*] wij zoovele brooden in de woestijn [*bekomen*], dat wij zulk eene groote schare zouden verzadigen?

34. En Jezus zeide tot hen: Hoevele brooden hebt gij? Zij zeiden: Zeven, en weinige vischkens.

35. En hij gebood de scharen neder te zitten op de aarde.

36. En hij nam de zeven brooden en de visschen, en als hij [a]gedankt had, brak hij ze, en gaf ze aan zijne discipelen, en de discipelen [*gaven ze*] aan de schare. *a* 1 Sam. 9: 13.

37. En zij aten allen en werden verzadigd, en zij namen op, het overschot der brokken, zeven volle manden.

38. En die daar gegeten hadden, waren vier duizend mannen, zonder de vrouwen en kinderen.

39. En de scharen van zich gelaten hebbende, ging hij in het schip, en kwam in de landpalen van Mágdala.

HET XVI KAPITTEL.

[a]En de Pharizeën en Sadduceën, tot hem gekomen zijnde, en [*hem*] verzoekende, begeerden van hem, dat hij hun een teeken uit den hemel zoude toonen. *a* Matth. 12: 38. Marc. 8: 11. Luc. 11: 29; 12: 54. Joh. 6: 30.

2. Maar hij antwoordde en zeide tot hen: [a]Als het avond geworden is, zegt gij: Schoon weder, want de hemel is rood. *a* Luc. 12: 54.

3. En des morgens: Heden onweder, want de hemel is droevig rood. Gij geveinsden, het aanschijn des hemels weet gij wel te onderscheiden, en kunt gij de teekenen der tijden niet [*onderscheiden*]?

4. [a]Het boos en overspelig geslacht verzoekt een teeken; en hun zal geen teeken gegeven worden, dan het teeken van [b]Jónas, den profeet. En hen verlatende, ging hij weg. *a* Matth. 12: 39. Luc. 11: 29. *b* Jona 1: 17.

5. En als zijne discipelen op de andere zijde gekomen waren, hadden zij vergeten brooden [*mede*] te nemen.

6. [a]En Jezus zeide tot hen: Ziet toe, en wacht u van den zuurdeesem der Pharizeën en Sadduceën. *a* Marc. 8: 15. Luc. 12: 1.

7. En zij overlegden bij zichzelven, zeggende: [*Het is*] omdat wij geene brooden [*mede*]genomen hebben.

8. En Jezus, [*dat*] wetende, zeide tot hen: Wat overlegt gij bij uzelven, gij kleingeloovigen, dat gij geene brooden [*mede*]genomen hebt?

9. Verstaat gij nog niet? En gedenkt gij niet aan de vijf brooden der vijf duizend [*mannen*]; en hoevele korven gij opnaamt? *a* Matth. 14: 17. Marc. 6: 38. Luc. 9: 13. Joh. 6: 9.

10. [a]Noch aan de zeven brooden der vier duizend [*mannen*], en hoevele manden gij opnaamt? *a* Matth. 15: 34.

11. Hoe verstaat gij niet, dat ik u van geen brood gesproken heb, [*als ik zeide,*] dat gij u wachten zoudt van den zuurdeesem der Pharizeën en Sadduceën?

12. Toen verstonden zij, dat hij niet gezegd had, dat zij zich wachten zouden van den zuurdeesem des broods, maar van de leere der Pharizeën en Sadduceën.

13. [a]Als nu Jezus gekomen was in de deelen van Cesaréa Philíppi, vraagde hij zijnen dicipelen, zeggende: Wie zeggen de menschen, dat ik, de Zoon des menschen, ben? *a* Marc. 8: 27. Luc. 9: 18.

14. En zij zeiden: [a]Sommigen, Johannes de Dooper; en anderen, Elías; en anderen, Jeremía, of een van de profeten. *a* Matth. 14: 2.

15. Hij zeide tot hen: Maar gij, wie zegt gij, dat ik ben?

16. [a]En Simon Petrus, antwoordende, zeide: Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods. *a* Joh. 6: 69.

17. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Zalig zijt gij, Simon, Bár-Jóna; want vleesch en bloed heeft u [*dat*] niet geopenbaard, [a]maar mijn Vader, die in de hemelen is. *a* Matth. 11: 25.

18. aEn ik zeg u ook, dat gij zijt Petrus, en op bdeze Pétra zal ik mijne gemeente bouwen, en de cde poorten der helle zullen haar niet overweldigen.
a Ps. 118: 22. Joh. 1: 43.
b Jes. 28: 16. 1 Cor. 3: 11. c Jes. 33: 20.

19. aEn ik zal u geven de sleutelen van het koninkrijk der hemelen; en zoo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zoo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn.
a Matth. 18: 18. Joh. 20: 22.

20. Toen verbood hij zijnen discipelen, dat zij niemand zeggen zouden, dat hij was Jezus, de Christus.

21. aVan toen aan begon Jezus zijnen discipelen te vertoonen, dat hij moest henengaan naar Jeruzalem, en veel lijden van de ouderlingen, en overpriesteren, en Schriftgeleerden, en gedood worden, en ten derden dage opgewekt worden. a Matth. 17: 22; 20: 18. Marc. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luc. 9: 22; 18: 31; 24: 7.

22. En Petrus, hem tot zich genomen hebbende, begon hem te bestraffen, zeggende: Heere, [*wees*] u genadig; dit zal u geenszins geschieden.

23. Maar hij, zich omkeerende, zeide tot Petrus: Ga weg achter mij, sátanas, agij zijt mij een aanstoot; want gij bedenkt niet de dingen, die Gods zijn, maar die der menschen zijn.
a 2 Sam. 19: 22.

24. Toen zeide Jezus tot zijne discipelen: aZoo iemand achter mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge mij.
a Matth. 10: 38. Marc. 8: 34. Luc. 9: 23; 14: 27.

25. aWant zoo wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar zoo wie zijn leven verliezen zal, om mijnentwille, die zal het vinden.
a Matth. 10: 39. Marc. 8: 35. Luc. 9: 24; 17: 33. Joh. 12: 25.

26. aWant wat baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld gewint, en lijdt *de schade van zijne ziele? Of bwat zal een mensch geven, tot lossing van zijne ziele? a Luc. 9: 25.
b Ps. 49: 9. Marc. 8: 37.

* Het lidwoord: de, moest hier ingevoegd, om vervalsching van den zin te voorkomen. De schade toch bestaat in het verlies zijner ziele.

27. aWant de Zoon des menschen zal komen in de bheerlijkheid zijns Vaders, met zijne engelen, en calsdan zal hij een iegelijk vergelden naar zijn doen.
a Matth. 24: 30; 25: 31; 26: 64.
b Matth. 25: 31. c Job 34: 11. Ps. 62: 13. Rom. 2: 6.

28. aVoorwaar zeg ik u, er zijn sommigen van die hier staan, dewelke den dood niet smaken zullen, totdat zij den Zoon des menschen zullen hebben zien komen in zijn koninkrijk.
a Marc. 9: 1. Luc. 9: 27.

HET XVII KAPITTEL

En ana zes dagen nam Jezus met zich Petrus, en Jacobus, en Johannes, zijnen broeder, en bracht ze op eenen hoogen berg alleen. a Marc. 9: 2. Luc. 9: 28. 2 Petr. 1: 17.

2. En hij werd voor hen veranderd van gedaante; en zijn aangezicht blonk gelijk de zon, en zijne kleederen werden wit, gelijk het licht.

3. En zie, van hen werden gezien Mozes en Elías, met hem samensprekende.

4. En Petrus, antwoordende, zeide tot Jezus: Heere, het is goed, dat wij hier zijn; zoo gij wilt, laat ons hier drie tabernakelen maken, voor u eenen, en voor Mozes eenen, en eenen voor Elías.

5. Terwijl hij nog sprak, zie, eene lichtende wolk heeft hen overschaduwd; en zie, eene stemme uit de wolk, zeggende: aDeze is mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik mijn welbehagen heb; bhoort hem. a Jes. 42: 1. Matth. 3: 17. Marc. 1: 11; 9: 7. Luc. 3: 22; 9: 35. Col. 1: 13. 2 Petr. 1: 17. b Deut. 18: 19. Hand. 3: 22.

6. En de discipelen, [*dit*] hoorende, vielen op hun aangezicht, en werden zeer bevreesd.

7. En Jezus, bij hen komende, raakte ze aan, en zeide: Staat op en vreest niet.

8. En hunne oogen opheffende, zagen zij niemand, dan Jezus alleen.

9. aEn als zij van den berg afkwamen, gebood hun Jezus, zeggende: Zegt niemand dit gezicht, totdat de Zoon des menschen zal opgestaan zijn uit de dooden. a Marc. 9: 9. Luc. 9: 36.

10. aEn zijne discipelen vraagden hem, zeggende: Wat zeggen dan de Schrift-

geleerden, dat [b]Elías eerst moet komen? a Marc. 9: 11.
b Mal. 4: 5. Matth. 11: 14. Marc. 9: 11.

11. Doch Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Elías zal wel eerst komen, en alles wederoprichten.

12. Maar ik zeg u, dat Elías nu gekomen is, en zij hebben hem niet gekend; doch zij hebben aan hem gedaan al wat zij hebben gewild. Alzoo zal ook de Zoon des menschen van hen lijden.

13. Toen verstonden de discipelen, dat hij hun van Johannes den Dooper gesproken had.

14. [a]En als zij bij de schare gekomen waren, kwam tot hem een mensch, vallende voor hem op de knieën, en zeggende: a Marc. 9: 16. Luc. 9: 37.

15. Heere, ontferm u over mijnen zoon, want hij is maanziek, en is in zwaar lijden; want menigmaal valt hij in het vuur, en menigmaal in het water.

16. En ik heb hem tot uwe discipelen gebracht, en zij hebben hem niet kunnen genezen.

17. En Jezus, antwoordende, zeide: O ongeloovig en verkeerd geslacht, hoe lang zal ik nog met ulieden zijn? Hoe lang zal ik u nog verdragen? Brengt hem mij hier.

18. En Jezus bestrafte hem, en de duivel ging van hem uit, en het kind werd genezen van die ure af.

19. [a]Toen kwamen de discipelen tot Jezus alleen, en zeiden: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitwerpen? a Marc. 9: 28.

20. En Jezus zeide tot hen: Om uws ongeloofs wille; [a]want voorwaar zeg ik u, zoo gij een geloof hadt als een mostaardzaad, gij zoudt tot dezen berg zeggen: Ga henen van hier derwaarts, en hij zal henengaan; en niets zal u onmogelijk zijn. a Matth. 21: 21. Luc. 17: 6.

21. Maar dit geslacht vaart niet uit, dan door bidden en vasten.

22. [a]En als zij in Galiléa verkeerden, zeide Jezus tot hen: De Zoon des menschen zal overgeleverd worden in de handen der menschen; a Matth. 16: 21; 20: 18. Marc. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luc. 9: 22, 44; 18: 31.

23. En zij zullen hem dooden, en ten derden dage zal hij opgewekt worden. En zij werden zeer bedroefd.

24. En als zij te Capérnaüm ingekomen waren, gingen tot Petrus die de Didráchmen ontvingen, en zeiden: Uw Meester, betaalt hij de Didráchmen niet?

25. Hij zeide: [a]Ja. En toen hij in huis gekomen was, voorkwam hem Jezus, zeggende: Wat dunkt u, Simon? De koningen der aarde, van wie nemen zij tollen of schatting? Van hunne zonen, of van de vreemden? a Matth. 22: 21. Rom. 13: 7.

26. Petrus zeide tot hem: Van de vreemden. Jezus zeide tot hem: Zoo zijn dan de zonen vrij.

27. Maar opdat wij hun geenen aanstoot geven, ga henen naar de zee, werp den angel [*uit*], en den eersten visch, die opkomt, neem, en zijnen mond geopend hebbende, zult gij eenen Státer vinden; neem dien, en geef hem aan hen voor mij en u.

HET XVIII KAPITTEL.

[a]Te dierzelver ure kwamen de discipelen tot Jezus, zeggende: Wie is toch de meeste in het koninkrijk der hemelen? a Marc. 9: 34. Luc. 9: 46; 22: 24.

2. En Jezus, een kindeken tot zich geroepen hebbende, stelde dat in het midden van hen,

3. En zeide: Voorwaar zeg ik u, [a]indien gij u niet verandert, en wordt gelijk de kinderkens, zoo zult gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan. a Matth. 19: 14.
1 Cor. 14: 20. 1 Petr. 2: 2.

4. [a]Zoo wie dan zichzelven zal vernederen, gelijk dit kindeken, deze is de meeste in het koninkrijk der hemelen. a 1 Petr. 5: 6.

5. [a]En zoo wie zoodanig een kindeken ontvangt in mijnen naam, die ontvangt mij. a Marc. 9: 37.
Luc. 9: 48. Joh. 13: 20.

6. [a]Maar zoo wie één van deze kleinen, die in mij gelooven, ergert, het ware hem nutter, dat een molensteen aan zijnen hals gehangen, en dat hij verzonken ware in de diepte der zee. a Marc. 9: 42. Luc. 17: 2.

7. Wee der wereld vanwege de ergernissen; [a]want het is noodzakelijk dat de ergernissen komen; [b]doch wee dien

mensch, door welken de ergernis komt.
a 1 Cor. 11: 19.
b Matth. 26: 24. Hand. 2: 23; 4: 27, 28.

8. [a]Indien dan uwe hand of uw voet u ergert, houw ze af en werp ze van u. Het is u beter, tot het leven in te gaan, kreupel of verminkt [*zijnde*], dan, twee handen of twee voeten hebbende, in het eeuwige vuur geworpen te worden. *a* Deut. 13: 6.
Matth. 5: 29, 30. Marc. 9: 43.

9. En indien uw oog u ergert, trek het uit en werp het van u. Het is u beter, maar één oog hebbende, tot het leven in te gaan, dan, twee oogen hebbende, in het helsche vuur geworpen te worden.

10. Ziet toe, dat gij niet één van deze kleinen veracht; want ik zeg ulieden, dat hunne engelen in de hemelen altijd zien het aangezicht mijns Vaders, die in de hemelen is. *a* Ps. 34: 8.

11. [a]Want de Zoon des menschen is gekomen om zalig te maken, wat verloren was. *a* Luc. 19: 10.

12. [a]Wat dunkt u? Indien eenig mensch honderd schapen had, en één uit deze afgedwaald ware, zal hij niet de negen en negentig laten, en, op de bergen henengaande, het afgedwaalde zoeken? *a* Luc. 15: 3.

13. En indien het geschiedt, dat hij het vindt, voorwaar ik zeg u, dat hij zich meer verblijdt over datzelve, dan over de negen en negentig, die niet afgedwaald zijn geweest.

14. Alzoo is de wil niet uws Vaders, die in de hemelen is, dat één van deze kleinen verloren ga.

15. [a]Maar indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga henen en bestraf hem tusschen u en hem alleen; indien hij u hoort, zoo hebt gij uwen broeder gewonnen. *a* Lev. 19: 17.
Spr. 17: 10. Luc. 17: 3. Jac. 5: 19.

16. Maar indien hij [*u*] niet hoort, zoo neem nog één of twee met u; [a]opdat in den mond van of drie getuigen alle woord besta; *a* Num. 35: 30. Deut. 17: 6; 19: 15. Joh. 8: 17. 2 Cor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

17. En indien hij dezen geen gehoor geeft, [a]zoo zeg het der gemeente; en indien hij ook der gemeente geen gehoor geeft, [b]zoo zij hij u als de heiden en de tollenaar. *a* 2 Thess. 3: 14.
b 1 Cor. 5: 9. 2 Thess. 3: 14.

18. [a]Voorwaar zeg ik u, al wat gij op de aarde binden zult, zal in den hemel gebonden wezen; en al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in den hemel ontbonden wezen.
a Matth. 16: 19. Joh. 20: 23.

19. Wederom zeg ik u: indien er twee van u samenstemmen op de aarde, over eenige zaak, die zij zouden mogen begeeren, dat die hun zal geschieden van mijnen Vader, die in de hemelen is.

20. [a]Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijnen naam, daar ben ik in het midden van hen.
a Luc. 24: 15, 36.

21. Toen kwam Petrus tot hem, en zeide: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? [a]Tot zeven maal?
a Luc. 17: 4.

22. Jezus zeide tot hem: Ik zeg u niet, tot zeven maal, maar [a]tot zeventig maal zeven [*maal*]. *a* Matth. 6: 14.
Marc. 11: 25. Col. 3: 13.

23. Daarom wordt het koninkrijk der hemelen vergeleken bij een zeker koning, die rekening met zijne dienstknechten houden wilde.

24. Als hij nu begon te rekenen, werd tot hem gebracht een, die hem schuldig was tien duizend talenten.

25. [a]En als hij niet had, om te betalen, beval zijn heere, dat men hem zoude verkoopen, en zijne vrouwe en kinderen, en al wat hij had, en dat [*de schuld*] zoude betaald worden. *a* Matth. 5: 25.

26. De dienstknecht dan, nedervallende, aanbad hem, zeggende: Heere, wees lankmoedig over mij, en ik zal u alles betalen.

27. En de heere van dezen dienstknecht, met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde, heeft hem ontslagen, en de schuld hem kwijtgescholden.

28. Maar deze dienstknecht, uitgaande, heeft gevonden een zijner mededienstknechten, die hem honderd penningen schuldig was, en hem aanvattende, greep [*hem*] bij de keel, zeggende: Betaal mij, wat gij schuldig zijt.

29. Zijn mededienstknecht dan, nedervallende aan zijne voeten, bad hem, zeggende: Wees lankmoedig over mij, en ik zal u alles betalen.

30. Doch hij wilde niet; maar ging henen, en wierp hem in de gevangenis

totdat hij de schuld zoude betaald hebben.

31. Als nu zijne mededienstknechten zagen hetgene geschied was, zijn zij zeer bedroefd geworden; en komende, verklaarden zij hunnen heere al wat er geschied was.

32. Toen heeft hem zijn heere tot zich geroepen, en zeide tot hem: Gij booze dienstknecht, al die schuld heb ik u kwijtgescholden, dewijl gij mij gebeden hebt;

33. Behoordet gij ook niet u over uwen mededienstknecht te ontfermen, gelijk ik ook mij over u ontfermd heb?

34. En zijn heere, vertoornd zijnde, leverde hem den pijnigers over, totdat hij zoude betaald hebben al wat hij hem schuldig was.

35. [a]Alzoo zal ook mijn hemelsche Vader u doen, indien gij niet van harte vergeeft een iegelijk zijnen broeder zijne misdaden. *a* Matth. 6: 14. Marc. 11: 26. Jac. 2: 13.

HET XIX KAPITTEL.

En [a]het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat hij vertrok van Galiléa, en kwam over den Jordaan, in de landpalen van Judéa. *a* Marc. 10: 1.

2. En vele scharen volgden hem, en hij genas ze aldaar.

3. [a]En de Pharizeën kwamen tot hem, verzoekende hem, en zeggende tot hem: Is het een mensch geoorloofd zijne vrouwe *van zich te laten, om allerlei oorzaak? *a* Marc. 10: 2.

4. Doch hij, antwoordende, zeide tot hen: Hebt gij niet gelezen, die [a]van den beginne [*den mensch*] gemaakt heeft, dat Hij ze gemaakt heeft man en vrouw, *a* Gen. 1: 27.

5. [a]En gezegd heeft: Daarom zal een mensch vader en moeder verlaten, en zal zijne vrouwe aanhangen, en [b]die twee zullen tot één vleesch zijn? *a* Gen. 2: 24. Eph. 5: 31. *b* 1 Cor. 6: 16.

6. Alzoo dat zij niet meer twee zijn, maar één vleesch. [a]Hetgene dan God samengevoegd heeft, scheide de mensch niet. *a* 1 Cor. 7: 10.

7. Zij zeiden tot hem: [a]Waarom heeft dan Mozes geboden eenen scheidbrief te geven, en haar van zich te laten? *a* Deut. 24: 1. Jer. 3: 1.

8. Hij zeide tot hen: Mozes heeft vanwege de hardigheid uwer harten u toegelaten uwe vrouwen van u te laten; maar van den beginne is het alzoo niet geweest.

9. [a]Maar ik zeg u, dat zoo wie zijne vrouwe van zich laat, anders dan om hoererij, en eene andere trouwt, [*die*] doet overspel, en wie de verstootene trouwt, doet [*ook*] overspel. *a* Matth. 5: 32. Marc. 10: 11. Luc. 16: 18. 1 Cor. 7: 10.

10. Zijne discipelen zeiden tot hem: Indien de zake des menschen met de vrouwe alzoo staat, zoo is het niet oorbaar te trouwen.

11. Doch hij zeide tot hen: [a]Allen vatten dit woord niet, maar wien het gegeven is. *a* 1 Cor. 7: 7, 17.

12. Want er zijn gesnedenen, die uit moeders lijf alzoo geboren zijn; en er zijn gesnedenen, die van de menschen gesneden zijn; en er zijn gesnedenen, die zichzelven gesneden hebben, om het koninkrijk der hemelen. Wie [*dit*] vatten kan, vatte [*het*].

13. [a]Toen werden kinderkens tot hem gebracht, opdat hij de handen hun zoude opleggen, en bidden; en de discipelen bestraften ze. *a* Marc. 10: 13. Luc. 18: 15.

14. Maar Jezus zeide: [a]Laat af van de kinderkens, en verhindert hen niet tot mij te komen; want derzulken is het koninkrijk der hemelen. *a* Matth. 18: 3. 1 Cor. 14: 20. 1 Petr. 2: 2.

15. En als hij hun de handen opgelegd had, vertrok hij van daar.

16. [a]En zie, er kwam één tot hem, en zeide tot hem: Goede Meester, wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe? *a* Marc. 10: 17. Luc. 18: 18.

17. En hij zeide tot hem: Wat noemt gij mij goed? Niemand is goed dan één, [*namelijk*] God. Doch wilt gij in het leven ingaan, onderhoud de geboden.

18. Hij zeide tot hem: Welke? En Jezus zeide: [*Deze*:] [a]Gij zult niet dooden; gij zult geen overspel doen; gij

---

* Staten-overz. hier, en vss. 7, 8 en 9: verlaten. Zie over dit woord de noot bij Kap. I: 19. In vs. 5 staat hetzelfde Holl. woord, blijkens den grondtekst, in den thans nog gebruikelijken zin.

zult niet stelen; gij zult geene valsche getuigenis geven; a Ex. 20: 12. Deut. 5: 17. Rom. 13: 9.

19. Eer uwen vader en moeder; en: aGij zult uwen naaste liefhebben, als uzelven. a Lev. 19: 17. Matth. 22: 39. Marc. 12: 31. Gal. 5: 14. Jac. 2: 8.

20. De jongeling zeide tot hem: Alle deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af; wat ontbreekt mij nog?

21. Jezus zeide tot hem: Zoo gij wilt volmaakt zijn, aga henen, verkoop wat gij hebt, ben geef het den armen, en gij zult eenen schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, volg mij. a Luc, 12: 33; 16: 9. b Matth. 6: 19. 1 Tim. 6: 19.

22. Als nu de jongeling dit woord hoorde, ging hij bedroefd weg; want hij had vele goederen.

23. En Jezus zeide tot zijne discipelen: Voorwaar ik zeg u, adat een rijke bezwaarlijk in het koninkrijk der hemelen zal ingaan. a Spr. 11: 28. Marc. 10: 23. Luc. 18: 24.

24. En wederom zeg ik u: Het is lichter, dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke inga in het koninkrijk Gods.

25. Zijne discipelen nu, [*dit*] hoorende, werden zeer verslagen, zeggende: Wie kan dan zalig worden?

26. En Jezus, [*hen*] aanziende, zeide tot hen: Bij de menschen is dat onmogelijk, amaar bij God zijn alle dingen mogelijk. a Job 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luc. 1: 37; 18: 27.

27. aToen antwoordde Petrus en zeide tot hem: Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn u gevolgd; wat zal ons dan geworden? a Matth. 4: 20. Marc. 10: 28. Luc. 5: 11; 18: 28.

28. En Jezus zeide tot hen: Voorwaar ik zeg u, dat gij, die mij gevolgd zijt, in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon zijner heerlijkheid, a[*dat*] gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordeelende de twaalf geslachten Israëls. a Luc. 22: 30.

29. aEn zoo wie zal verlaten hebben huizen, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouwe, of kinderen, of akkers, om mijns naams wille, b[*die*] zal honderdvoud ontvangen, en het eeuwige leven beërven. a Deut. 33: 9. b Job. 42: 12.

30. aMaar vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten. a Marc. 10: 31. Luc. 13: 30.

HET XX KAPITTEL.

Want het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een heere des huizes, die met den morgenstond uitging, om arbeiders te huren in zijnen wijngaard.

2. En als hij met de arbeiders eens geworden was, voor eenen penning des daags, zond hij ze henen in zijnen wijngaard.

3. En uitgegaan zijnde omtrent de derde ure, zag hij anderen, ledig staande [*op*] de markt.

4. En hij zeide tot deze: Gaat gij ook henen in den wijngaard, en zoo wat recht is zal ik u geven. En zij gingen.

5. Wederom uitgegaan zijnde omtrent de zesde en negende ure, deed hij desgelijks.

6. En uitgegaan zijnde omtrent de elfde ure, vond hij anderen ledig staande, en zeide tot hen: Wat staat gij hier den geheelen dag ledig?

7. Zij zeiden tot hem: Omdat ons niemand gehuurd heeft. Hij zeide tot hen: Gaat ook gij henen in den wijngaard, en zoo wat recht is, zult gij ontvangen.

8. Als het nu avond geworden was, zeide de heere des wijngaards tot zijnen rentmeester: Roep de arbeiders, en geef hun het loon, beginnende van de laatsten tot de eersten.

9. En als zij kwamen, die ter elfder ure [*gehuurd waren*], ontvingen zij ieder eenen penning.

10. En de eersten, komende, meenden, dat zij meer ontvangen zouden; en zijzelven ontvingen ook elk eenen penning.

11. En [*dien*] ontvangen hebbende, murmureerden zij tegen den heere des huizes,

12. Zeggende: Deze laatsten hebben [*maar*] één uur gearbeid, en gij hebt ze ons gelijk gemaakt, die den last des daags en de hitte gedragen hebben.

13. Doch hij, antwoordende, zeide tot éénen van hen: Vriend, ik doe u geen onrecht. Zijt gij niet met mij eens geworden voor eenen penning?

14. Neem het uwe en ga henen. Ik

wil dezen laatsten ook geven, gelijk als u.

15. [a]Of is het mij niet geoorloofd, te doen met het mijne, wat ik wil? Of is uw oog boos, omdat ik goed ben?
[a] Rom. 9: 21.

16. [a]Alzoo zullen de laatsten de eersten zijn, en de eersten de laatsten. [b]Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren. a Matth. 19: 30. Marc. 10: 31. Luc. 13: 30. b Matth. 22: 14.

17. [a]En Jezus, opgaande naar Jeruzalem, nam tot zich de twaalf discipelen alleen op den weg, en zeide tot hen:
a Marc. 10: 32. Luc. 18: 31; 24: 7.

18. Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des menschen zal den overpriesteren en Schriftgeleerden overgeleverd worden, en zij zullen hem ter dood veroordeelen;

19. [a]En zij zullen hem den heidenen overleveren, om hem te bespotten, en te geeselen, en te kruisigen; en ten derden dage zal hij weder opstaan.
a Matth. 27: 2. Luc. 23: 1. Joh. 18: 28, 31. Hand. 3: 13.

20. [a]Toen kwam de moeder der zonen van Zebedéüs tot hem met hare zonen, [*hem*] aanbiddende, en begeerende wat van hem. a Marc. 10: 35.

21. En hij zeide tot haar: Wat wilt gij? Zij zeide tot hem: Zeg, dat deze mijne twee zonen zitten mogen, de een tot uwe rechter-, en de ander tot uwe linker[*hand*] in uw koninkrijk.

22. Maar Jezus antwoordde en zeide: [a]Gijlieden weet niet, wat gij begeert. Kunt gij den drinkbeker drinken, dien ik drinken zal, en met den doop gedoopt worden, [b]waarmede ik gedoopt worde? Zij zeiden tot hem: Wij kunnen. a Rom. 8: 26. b Luc. 12: 50.

23. En hij zeide tot hen: Mijnen drinkbeker zult gij wel drinken, en met den doop, waar ik mede gedoopt worde, zult gij gedoopt worden; maar het zitten tot mijne rechter-, en tot mijne linker[*hand*], staat bij mij niet te geven; maar [*het zal gegeven worden*] wien het bereid is [a]van mijnen Vader.
a Matth. 25: 34.

24. En als de [*andere*] tien [*dat*] hoorden, namen zij het zeer kwalijk van de twee broeders.

25. En als hen Jezus tot zich geroepen had, zeide hij: [a]Gij weet, dat de oversten der volkeren heerschappij voeren over hen, en de grooten gebruiken macht over hen. a Marc. 10: 42. Luc. 22: 25.

26. [a]Doch alzoo zal het onder u niet zijn; maar zoo wie onder u zal willen groot worden, [*die*] zij uw dienaar;
a 1 Petr. 5: 3.

27. [a]En zoo wie onder u zal willen de eerste zijn, die zij uw dienstknecht.
a Matth. 23: 11. Marc. 9: 35; 10: 43.

28. [a]Gelijk de Zoon des menschen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en [b]zijne ziel te geven [*tot*] een rantsoen voor velen.
a Luc. 22: 27. Joh. 13: 14. Philipp. 2: 7. b Ephez. 1: 7. 1 Tim. 2: 6. 1 Petr. 1: 19.

29. [a]En als zij van Jéricho uitgingen, is hem eene groote schare gevolgd.
a Marc. 10: 46. Luc. 18: 35.

30. En zie, twee blinden, zittende aan den weg, als zij hoorden dat Jezus voorbijging, riepen, zeggende: Heere, gij Zone Davids, ontferm u onzer.

31. En de schare bestrafte hen, opdat zij zwijgen zouden; maar zij riepen te meer, zeggende: Ontferm u onzer, Heere, gij zone Davids.

32. En Jezus, [*stil*] staande, riep ze en zeide: Wat wilt gij, dat ik u doe?

33. Zij zeiden tot hem: Heere, dat onze oogen geopend worden.

34. En Jezus, innerlijk bewogen zijnde met barmhartigheid, raakte hunne oogen aan; en terstond werden hunne oogen ziende; en zij volgden hem.

HET XXI KAPITTEL.

En [a]als zij nu Jeruzalem genaakten, en gekomen waren tot Béthphagé, aan den Olijfberg, toen zond Jezus twee discipelen, zeggende tot hen:
a Marc. 11: 1. Luc. 19: 29.

2. Gaat henen in het vlek, dat tegen u over [*ligt*], en gij zult terstond eene ezelin gebonden vinden, en een veulen met haar; ontbindt ze, en brengt ze tot mij.

3. En indien u iemand iets zegt, zoo zult gij zeggen, dat de Heere deze van noode heeft, en hij zal ze terstond *laten gaan.

* Stat.-overz.: zenden, wat thans den zin van laten gaan niet meer heeft.

4. Dit alles nu is geschied, opdat vervuld worde, hetgene gesproken is door den Profeet, zeggende:
5. [a]Zegt der dochter Sions: Zie, uw Koning komt [*tot*] u, zachtmoedig en gezeten op eene ezelin en een veulen, zijnde een jong eener jukdragende [*ezelin*]. a Jes. 62: 11. Zach. 9: 9. Joh. 12: 15.
6. En de discipelen, henengegaan zijnde, en gedaan hebbende gelijk Jezus hun bevolen had,
7. Brachten de ezelin en het veulen, [a]en leiden hunne kleederen op deze, en [b]zetten [*hem*] daarop. a 2 Kon. 9: 13. b Joh. 12: 14.
8. En de meeste schare spreidden hunne kleederen op den weg, en anderen hieuwen takken van de boomen, en spreidden ze op den weg.
9. En de scharen, die voorgingen en die volgden, riepen, zeggende: Hosánna den Zone Davids! [a]Gezegend [*is*] hij, die komt in den naam des Heeren. Hosánna in de hoogste [*hemelen*]! a Ps. 118: 25, 26.
10. En als hij te Jeruzalem inkwam, werd de geheele stad beroerd, zeggende: Wie is deze?
11. En de scharen zeiden: Deze is Jezus, de Profeet van Názareth in Galiléa.
12. [a]En Jezus ging in den Tempel Gods, en dreef uit allen, die verkochten en kochten in den Tempel, en keerde om de tafelen der wisselaars, en de zitstoelen dergenen die de duiven verkochten. a Deut. 14 26. Marc. 11: 15. Luc. 19: 45. Joh. 2: 14.
13. En hij zeide tot hen: Er is geschreven: [a]Mijn Huis zal een huis des gebeds genaamd worden; maar gij hebt dat tot eenen moordenaarskuil gemaakt. a 1 Kon. 8: 29. Jes. 56: 7. Jer. 7: 11. Luc. 19: 46.
14. En er kwamen blinden en kreupelen tot hem in den Tempel, en hij genas ze.
15. [a]Als nu de overpriesters en Schriftgeleerden zagen de wonderheden, die hij deed, en de kinderen, roepende in den Tempel, en zeggende: Hosánna den Zone Davids; namen zij dat zeer kwalijk, a Marc. 11: 27.
16. En zeiden tot hem: Hoort gij [*wel*], wat deze zeggen? En Jezus zeide tot hen: Ja; hebt gij nooit gelezen: [a]Uit den mond der jonge kinderen en der zuigelingen hebt Gij [*U*] lof toebereid? a Ps. 8: 3.
17. En hen verlatende ging hij van daar uit de stad naar Bethánië, en overnachtte aldaar.
18. [a]En des morgens vroeg, als hij wederkeerde naar de stad, hongerde hem. a Marc. 11: 12, 20.
19. En ziende eenen vijgeboom aan den weg, ging hij naar hem toe, en vond niets aan hem, dan alleenlijk bladeren; en zeide tot hem: Uit u worde geene vrucht meer in der eeuwigheid. En de vijgeboom verdorde terstond.
20. En de discipelen, [*dat*] ziende, verwonderden zich, zeggende: Hoe is de vijgeboom [*zoo*] terstond verdord?
21. Doch Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Voorwaar zeg ik u, [a]indien gij geloof hadt, en niet twijfeldet, gij zoudt niet alleenlijk doen hetgene den vijgeboom [*is geschied*]; maar indien gij ook tot dezen berg zeidet: Word opgeheven en in de zee geworpen; het zoude geschieden. a Matth. 17: 20. Luc. 17: 6.
22. [a]En al wat gij zult begeeren in het gebed, geloovende, zult gij ontvangen. a Matth. 7: 7. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13; 16: 24. Jac. 1: 5. 1 Joh. 3: 22.
23. [a]En als hij in den Tempel gekomen was, kwamen tot hem, terwijl hij leerde, de overpriesters en de ouderlingen des volks, zeggende: [b]Door wat macht doet gij deze dingen? En wie heeft u deze macht gegeven? a Marc. 11: 27. Luc. 20: 1. b Ex. 2: 14. Hand. 4: 7; 7: 27.
24. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Ik zal u ook één woord vragen, hetwelk indien gij mij zult zeggen, zoo zal ik u ook zeggen, door wat macht ik deze dingen doe:
25. De doop van Johannes, van waar was [*die*]? Uit den hemel? Of uit de menschen? En zij overleiden bij zichzelven en zeiden: Indien wij zeggen: Uit den hemel; zoo zal hij ons zeggen: Waarom hebt gij hem dan niet geloofd?
26. En indien wij zeggen: Uit de menschen; zoo vreezen wij de schare: [a]want zij houden allen Johannes voor een profeet. a Matth. 14: 5. Marc. 6: 20.
27. En zij, Jezus, antwoordende, zei-

den: Wij weten het niet. En hij zeide tot hen: Zoo zeg ik u ook niet, door wat macht ik dit doe .

28. Maar wat dunkt u? Een mensch had twee zonen; en gaande tot den eerste, zeide: Zoon, ga henen, werk heden in mijnen wijngaard.

29. Doch hij antwoordde en zeide: Ik wil niet; en daarna berouw hebbende ging hij henen.

30. En gaande tot den tweede, zeide desgelijks. En deze antwoordde en zeide: [a]Ik [*ga*], heere; en hij ging niet.
a Ezech. 33: 31.

31. Wie van deze twee heeft den wil des vaders gedaan? Zij zeiden tot hem: De eerste. Jezus zeide tot hen: Voorwaar ik zeg u, dat de tollenaars en de hoeren u voorgaan in het koninkrijk Gods.

32. [a]Want Johannes is tot u gekomen in den weg der gerechtigheid, en gij hebt hem niet geloofd; maar de tollenaars en hoeren hebben hem geloofd; doch gij, [*zulks*] ziende, hebt daarna geen berouw gehad, om hem te gelooven. a Matth. 3: 1.

33. Hoort eene andere gelijkenis. [a]Er was een heere des huizes, die eenen wijngaard plantte, en zette eenen tuin daarom, en groef eenen wijnpersbak daarin, en bouwde eenen toren, en verhuurde dien den landlieden, en reisde buiten [*'s lands*]. a Ps. 80: 9. Jes. 5: 1. Jer. 2: 21; 12: 10. Marc. 12: 1. Luc. 20: 9.

34. Toen nu de tijd der vruchten genaakte, zond hij zijne dienstknechten tot de landlieden, om zijne vruchten te ontvangen.

35. En de landlieden, nemende zijne dienstknechten, hebben den eenen geslagen, en den anderen gedood, en den derden [a]gesteenigd. a 2 Kron. 24: 21.

36. Wederom zond hij andere dienstknechten, meer [*in getal*] dan de eersten, en zij deden hun desgelijks.

37. En ten laatste zond hij tot hen zijnen zoon, zeggende: Zij zullen mijnen zoon ontzien.

38. Maar de landlieden, den zoon ziende, zeiden onder malkanderen: [a]Deze is de erfgenaam; [b]komt, laat ons hem dooden, en zijne erfenis [*aan ons*] behouden. a Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2. b Gen. 37: 18. Ps. 2: 1. Matth. 26: 3; 27: 1. Joh. 11: 53.

39. En hem nemende, wierpen zij [*hem*] uit, buiten den wijngaard, en doodden [*hem*].

40. Wanneer dan de heere des wijngaards komen zal, wat zal hij dien landlieden doen?

41. Zij zeiden tot hem: Hij zal den kwaden eenen kwaden dood aandoen, en zal den wijngaard aan andere landlieden verhuren, die hem de vruchten op hare tijden zullen geven.

42. Jezus zeide tot hen: Hebt gij nooit gelezen in de Schriften: [a]De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een hoofd des hoeks; van den Heere is dit geschied, en het is wonderlijk in onze oogen?
a Ps. 118: 22. Jes. 8: 14; 28: 16. Marc. 12: 10. Luc. 20: 17. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Petr. 2: 6.

43. Daarom zeg ik ulieden, [a]dat het koninkrijk Gods van u zal weggenomen worden, [b]en aan een volk gegeven, dat zijne vruchten voortbrengt.
a Ex. 32: 10. Matth. 8: 12. b Jes. 55: 5.

44. [a]En wie op dezen steen valt, die zal verpletterd worden; en [b]op wien hij valt, dien zal hij vermorzelen.
a Jes. 8: 15. Zach. 12: 3. Luc. 20: 18. b Dan. 2: 34.

45. [a]En als de overpriesters en Pharizeën deze zijne gelijkenissen hoorden, verstonden zij, dat hij van hen sprak.
a Luc. 20: 19.

46. En zoekende hem te vangen, vreesden zij de scharen, dewijl deze hem hielden [a]voor een profeet.
a Luc. 7: 16. Joh. 7: 40.

HET XXII KAPITTEL.

En Jezus, antwoordende, sprak tot hen wederom door gelijkenissen, zeggende:

2. [a]Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een zeker koning, die zijnen zoon eene bruiloft bereid had;
a Luc. 14: 16. Openb. 19: 7.

3. En zond zijne dienstknechten uit, om de genooden ter bruiloft te roepen; en zij wilden niet komen.

4. Wederom zond hij andere dienstknechten uit, zeggende: Zegt den genooden: Ziet, ik heb mijn middagmaal bereid, mijne ossen en de gemeste [*beesten*] zijn geslacht, en alle dingen zijn gereed; komt tot de bruiloft.

5. Maar zij, [*zulks*] niet achtende, zijn

henengegaan, deze tot zijnen akker, gene tot zijne koopmanschap.

6. En de anderen grepen zijne dienstknechten, deden [*hun*] smaadheid aan, en doodden ze.

7. Als nu de koning [*dat*] hoorde, werd hij toornig, en zijne krijgsheiren zendende, heeft die doodslagers vernield, en hunne stad in brand gestoken.

8. Toen zeide hij tot zijne dienstknechten: De bruiloft is wel bereid, doch de genooden waren het niet waardig.

9. Daarom gaat op de uitgangen der wegen, en zoovelen als gij er zult vinden, roept ze tot de bruiloft.

10. En die dienstknechten, uitgaande op de wegen, vergaderden allen, die zij vonden, beiden kwaden en goeden; en de bruiloft werd vervuld met aanzittende [*gasten*].

11. En als de koning ingegaan was, om de aanzittende [*gasten*] te overzien, zag hij aldaar eenen mensch, niet gekleed [*zijnde*] met een bruiloftskleed;

12. En zeide tot hem: Vriend, hoe zijt gij hier ingekomen, geen bruiloftskleed [*aan*]hebbende? En hij verstomde.

13. Toen zeide de koning tot de dienaars: Bindt zijne handen en voeten, neemt hem weg, en werpt [*hem*] uit in de buitenste duisternis; [a]daar zal zijn weening en knersing der tanden.
a Matth. 8: 12; 13: 42; 24: 51; 25: 30. Luc. 13: 28.

14. Want [a]velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren. *a* Matth. 20: 16.

15. [a]Toen gingen de Pharizeën henen, en hielden te zamen raad, hoe zij hem verstrikken zouden in [*zijne*] rede. *a* Marc. 12: 13. Luc. 20: 20.

16. En zij zonden uit tot hem hunne discipelen, met de Hérodianen, zeggende: Meester, wij weten, dat gij waarachtig zijt, en den weg Gods in der waarheid leert, en naar niemand vraagt; want gij ziet den persoon der menschen niet aan.

17. Zeg ons dan: Wat dunkt u? Is het geoorloofd, den keizer schatting te geven of niet?

18. Maar Jezus, bekennende hunne boosheid, zeide:

19. Gij geveinsden, wat verzoekt gij mij? Toont mij den schattingpenning. En zij brachten hem eenen penning.

20. En hij zeide tot hen: Wiens is dit beeld en het opschrift?

21. Zij zeiden tot hem: Des keizers. Toen zeide hij tot hen: [a]Geeft dan den keizer wat des keizers is, en Gode wat Gods is. *a* Matth. 17: 25. Rom. 13: 7.

22. En zij, dit hoorende, verwonderden zich; en hem verlatende, zijn zij weggegaan.

23. [a]Te dienzelven dage kwamen tot hem de Sádduceën, die zeggen, dat er geene opstanding is, en vraagden hem,
a Marc. 12: 18. Luc. 20: 27. Hand. 23: 8.

24. Zeggende: Meester, [a]Mozes heeft gezegd: Indien iemand sterft, geene kinderen hebbende, zoo zal zijn broeders diens vrouwe trouwen, en zijnen broeder zaad verwekken. *a* Deut 25: 5.

25. Nu waren er bij ons zeven broeders. En de eerste, [*eene vrouwe*] getrouwd hebbende, stierf; en dewijl hij geen zaad had, zoo liet hij zijne vrouwe voor zijnen broeder.

26. Desgelijks ook de tweede, en de derde, tot den zevende toe.

27. Ten laatste na allen is ook de vrouw gestorven.

28. In de opstanding dan, wiens vrouwe zal zij wezen van die zeven? Want zij hebben ze allen gehad.

29. Maar Jezus antwoordde en zeide tot hen: Gij dwaalt, niet wetende de Schriften, noch de kracht Gods.

30. Want in de opstanding nemen zij niet ten huwelijk, en worden niet ten huwelijk uitgegeven; [a]maar zij zijn als engelen Gods in den hemel.
a 1 Joh. 3: 2.

31. En wat aangaat de opstanding der dooden, hebt gij niet gelezen hetgene van God tot ulieden gesproken is, die daar zegt:

32. [a]Ik ben de God Abrahams, en de God Izaks, en de God Jakobs? God is niet een God der dooden, maar der levenden. *a* Ex. 3: 6.

33. En de scharen, [*dit*] hoorende, [a]werden verslagen over zijne leere.
a Matth. 7: 28.

34. [a]En de Pharizeën, gehoord hebbende dat hij den Sádduceën den mond gestopt had, zijn te zamen bijeenvergaderd. *a* Marc. 12: 28.

35. [a]En één uit hen, [*zijnde*] een Wet-

geleerde, heeft gevraagd, hem verzoekende, en zeggende: *a* Luc. 10: 25.

36. Meester, welk is het groot gebod in de wet?

37. En Jezus zeide tot hem: [a]Gij zult liefhebben den Heere uwen God met geheel uw hart, en met geheel uwe ziele, en met geheel uw verstand.
a Deut. 6: 5; 10: 12; 30: 6. Luc. 10: 27.

38. Dit is het eerste en het groot gebod.

39. En het tweede, aan dit gelijk, [*is*]: [a]Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelven. *a* Lev. 19: 18.
Marc. 12: 31. Rom. 13: 9.
Gal. 5: 14. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9. Jac. 2: 8.

40. Aan deze twee geboden hangt de gansche wet en de profeten.

41. [a]Als nu de Pharizeën samenvergaderd waren, vraagde hun Jezus,
a Marc. 12: 35. Luc. 20: 41.

42. En zeide: Wat dunkt u van den Christus? Wiens Zoon is hij? Zij zeiden tot hem: Davids [*zoon*].

43. Hij zeide tot hen: Hoe noemt hem dan David in den Geest, [*zijnen*] Heere? zeggende:

44. [a]De Heere heeft gezegd tot mijnen Heere: Zit aan mijne rechter[*hand*], totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot eene voetbank uwer voeten.
a Ps. 110: 1. Hand. 2: 34.
1 Cor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13.

45. Indien hem dan David noemt [*zijnen*] Heere, hoe is hij zijn Zoon?

46. En niemand kon hem een woord antwoorden; en niemand durfde hem van dien dag aan [*iets*] meer vragen.

HET XXIII KAPITTEL.

Toen sprak Jezus tot de scharen en tot zijne discipelen,

2. Zeggende: [a]De Schriftgeleerden en de Pharizeën zijn gezeten op den stoel van Mozes. *a* Neh. 8: 4.

3. [a]Daarom, al wat zij u zeggen, dat, gij houden zult, houdt [*dat*] en doet [*het*]; maar doet niet naar hunne werken; [b]want zij zeggen het, en doen het niet. *a* Deut. 17: 19. Mal. 2: 6. *b* Rom. 2: 19.

4. [a]Want zij binden lasten, die zwaar zijn en kwalijk om te dragen, en leggen ze op de schouderen der menschen; maar zij willen die met hunnen vinger niet verroeren. *a* Jes. 10: 1.
Luc. 11: 46. Hand. 15: 10.

5. En alle hunne werken doen zij, [a]om van de menschen gezien te worden; want zij maken [b]hunne gedenkcedels breed, en maken de zoomen van hunne kleederen groot. *a* Matth. 6: 5.
b Deut. 6: 8; 22: 12.

6. [a]En zij beminnen de vooraanzitting in de maaltijden, en de voorgestoelten in de synagogen;
a Marc. 12: 38, 39. Luc. 11: 43; 20: 46.

7. Ook de begroetingen op de markten, en van de menschen [a]genaamd te worden, Rabbi, Rabbi. *a* Jac. 3: 1.

8. Doch gij zult niet Rabbi genaamd worden; want één is uw Meester, [*namelijk*] Christus; en gij zijt allen broeders.

9. En gij zult niemand uwen vader noemen op de aarde; [a]want één is uw Vader, [*namelijk*] die in de hemelen is.
a Mal. 1: 6.

10. En gij zult niet meesters genoemd worden; want één is uw Meester, [*namelijk*] Christus.

11. [a]Maar de meeste van u zal uw dienaar zijn. *a* Matth. 20: 26.

12. [a]En wie zichzelven verhoogen zal, [*die*] zal vernederd worden; en wie zichzelven zal vernederen, [*die*] zal verhoogd worden. *a* Job 22: 29.
Spr. 29: 23. Luc. 14: 11;
18: 14. Jac. 4: 6, 10. 1 Petr. 5: 5.

13. [a]Maar wee u, gij Schriftgeleerden en Pharizeën, gij geveinsden; want gij sluit het koninkrijk der hemelen voor de menschen, overmits gij [*daar*] niet ingaat, en degenen, die ingaan zouden, niet laat ingaan. *a* Luc. 11: 52.

14. [a]Wee u, gij Schriftgeleerden en Pharizeën, gij geveinsden; want gij eet de huizen der weduwen op, en [*dat*] onder den schijn van lang te bidden; daarom zult gij te zwaarder oordeel ontvangen. *a* Marc. 12: 40.
Luc. 20: 47. 2 Tim. 3: 6. Tit. 1: 11.

15. Wee u, gij Schriftgeleerden en Pharizeën, gij geveinsden; want gij omreist zee en land, om éénen Jodengenoot te maken; en als hij het geworden is, zoo maakt gij hem een kind der helle, twee maal meer dan gij [*zijt*].

16. Wee u, gij blinde leidslieden, die zegt: Zoo wie gezworen zal hebben bij den Tempel, dat is niets; maar zoo wie gezworen zal hebben bij het goud des Tempels, die is schuldig.

17. Gij dwazen en blinden, want wat is meerder: het goud, of de Tempel, die het goud heiligt?

18. En zoo wie gezworen zal hebben bij het altaar, dat is niets; maar zoo wie gezworen zal hebben bij de gave, die daarop is, die is schuldig.

19. Gij dwazen en blinden, want wat is meerder: de gave, of [a]het altaar, dat de gave heiligt? a Ex. 29: 37.

20. Daarom, wie zweert bij het altaar, die zweert bij dit, en bij al wat daarop is.

21. [a]En wie zweert bij den Tempel, die zweert bij dezen, en bij Dien, die daarin woont. a 1 Kon. 8: 13. 2 Kron. 6: 1, 2.

22. [a]En wie zweert bij den hemel, die zweert bij den troon Gods, en bij Dien, die daarop zit. a 2 Kron. 6: 33. Jes. 66: 1. Matth. 5: 34. Hand. 7: 49.

23. [a]Wee u, gij Schriftgeleerden en Pharizeën, gij geveinsden; want gij vertient de munte, en de dille, en den komijn, [b]en gij laat na het zwaarste der wet, [*namelijk*] het oordeel, en de barmhartigheid, en het geloof. [c]Deze dingen moest men doen en de andere niet nalaten. a Luc. 11: 42. b 1 Sam. 15: 22. Hos. 6: 6. Micha 6: 8. c Matth. 9: 13; 12: 7.

24. Gij blinde leidslieden, gij die de mug uitzijgt, en den kemel doorzwelgt.

25. [a]Wee u, gij Schriftgeleerden en Pharizeën, gij geveinsden; want gij reinigt het buitenste des drinkbekers en des schotels, maar van binnen zijn zij vol van roof en onmatigheid. a Luc. 11: 39.

26. Gij blinde Pharizeër, reinig eerst, [a]wat binnen in den drinkbeker en den schotel is, opdat ook het buitenste daarvan rein worde. a Tit. 1: 15.

27. Wee u, gij Schriftgeleerden en Pharizeën, gij geveinsden; want gij zijt [a]den witgepleisterden graven gelijk, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zijn zij vol doodsbeenderen en alle onreinigheid. a Hand. 23: 3.

28. Alzoo ook schijnt gij wel den menschen van buiten rechtvaardig, maar van binnen zijt gij vol geveinsdheid en ongerechtigheid.

29. [a]Wee u, gij Schriftgeleerden en Pharizeën, gij geveinsden; want gij bouwt de graven der profeten op, en versiert de grafteekenen der rechtvaardigen; a Luc. 11: 47.

30. En zegt: Indien wij in de tijden onzer vaderen waren geweest, wij zouden met hen geene gemeenschap gehad hebben aan het bloed der profeten.

31. Aldus getuigt gij [*tegen*] uzelven, [a]dat gij kinderen zijt dergenen, die de profeten gedood hebben. a Hand. 7: 51. 1 Thess. 2: 15.

32. Gij [*dan*] ook, vervult de mate uwer vaderen.

33. [a]Gij slangen, gij adderengebroedsels, hoe zoudt gij de helsche verdoemenis ontvlieden? a Matth. 3: 7.

34. [a]Daarom ziet, [b]ik zende tot u profeten, en wijzen, en schriftgeleerden; en uit deze zult gij [*sommigen*] dooden en kruisigen, en [*sommigen*] uit hen zult [c]gij geeselen in uwe synagogen, en zult ze vervolgen van stad tot stad; a Luc. 11: 49. b Matth. 10: 16. Luc. 10: 3. Joh. 16: 2. Hand. 7: 52. c Matth. 10: 17. Hand. 5: 40.

35. Opdat op u kome al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde, [a]van het bloed des rechtvaardigen Abels af, tot op [b]het bloed van Zacharías, den zoon van Barachías, welken gij gedood hebt tusschen den Tempel en het altaar. a Gen. 4: 8. Hebr. 11: 4. b 2 Kron. 24: 21.

36. Voorwaar zeg ik u, alle deze dingen zullen komen over dit geslacht.

37. [a]Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt, en [b]steenigt die tot u gezonden zijn, [c]hoe menigmaal heb ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs eene hen hare kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen; en gijlieden hebt niet gewild. a Luc. 13: 34. b Matth. 21: 35, 36. c Ps. 17: 8; 91: 4

38. [a]Ziet, uw huis wordt u woest gelaten. a Ps. 69: 26. Jes. 1: 7. Jer. 7: 34. Micha 3: 12. Hand. 1: 20.

39. Want ik zeg u, gij zult mij van nu aan niet zien, totdat gij zeggen zult. [a]Gezegend [*is*] hij die komt in den naam des Heeren. a Ps. 118: 26.

HET XXIV KAPITTEL.

En [a]Jezus ging uit en vertrok van den Tempel; en zijne discipelen kwamen bij hem, om hem de gebouwen des Tempels te toonen. a Marc. 13: 1. Luc. 21: 5.

2. En Jezus zeide tot hen: Ziet gij niet alle deze dingen? Voorwaar zeg ik, [a]hier zal niet [*een*] steen op den [*anderen*] steen gelaten worden, die niet afgebroken zal worden. *a* 1 Kon. 9: 7. 8. Micha 3: 12. Luc. 19: 44.

3. [a]En als hij op den Olijfberg gezeten was, gingen de discipelen tot hem alleen, zeggende: [b]Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn? En welk [*zal*] het teeken [*zijn*] van uwe toekomst, en van de voleinding der wereld? *a* Marc. 13: 1, 3. Luc. 21: 7. *b* Hand. 1: 6.

4. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: [a]Ziet toe, dat u niemand verleide. *a* Jer. 29: 8. Eph. 5: 6. Col. 2: 18. 2 Thess. 2: 3. 1 Joh. 4: 1.

5. [a]Want velen zullen komen onder mijnen naam, zeggende: Ik ben de Christus; en zij zullen velen verleiden. *a* Jer. 14: 14; 23: 25. Joh. 5: 43.

6. En gij zult hooren van oorlogen, en geruchten van oorlogen; ziet toe, wordt niet verschrikt; want alle [*die*] dingen moeten geschieden, maar nog is het einde niet.

7. [a]Want het [*eene*] volk zal tegen het [*andere*] volk opstaan, en het [*eene*] koninkrijk tegen het [*andere*] koninkrijk; en er zullen zijn hongersnooden, en pestilentiën, en aardbevingen in verscheidene plaatsen. *a* Jes. 19: 2.

8. Doch alle die dingen [*zijn maar*] een beginsel der smarten.

9. [a]Alsdan zullen zij u overleveren in verdrukking, en zullen u dooden, en gij zult gehaat worden van alle volkeren, om mijns naams wille. *a* Matth. 10: 17. Luc. 21: 11, 12. Joh. 15: 20; 16: 2. Openb. 2: 10.

10. En dan zullen er velen geërgerd worden, en zullen malkanderen overleveren, en malkanderen haten.

11. [a]En vele valsche profeten zullen opstaan, en zullen er velen verleiden. *a* 2 Petr. 2: 1.

12. En [a]omdat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, zoo zal de liefde van velen verkouden. *a* 2 Tim. 3: 1, enz.

13. [a]Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden. *a* Matth. 10: 22. Marc. 13: 13. Luc. 21: 19. Openb. 2: 7, 10; 3: 10.

14. En dit Evangelie des koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volkeren; en dan zal het einde komen.

15. [a]Wanneer gij dan zult zien den gruwel der verwoesting, waarvan gesproken is door [b]Daniël, den profeet, staande in de heilige plaatse, (die [*het*] leest, die merke daarop); *a* Marc. 13: 14. Luc. 21: 20. *b* Dan. 9: 27.

16. Dat alsdan, die in Judéa zijn, vlieden op de bergen.

17. Die op het dak is, kome niet af, om iets uit zijn huis weg te nemen;

18. En die op den akker is, keere niet weder terug, om zijne kleederen weg te nemen.

19. Maar wee den bevruchten en den zoogenden [*vrouwen*] in die dagen.

20. Doch bidt, dat uwe vlucht niet geschiede des winters, noch [a]op eenen Sabbath. *a* Hand. 1: 12.

21. [a]Want alsdan zal groote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet zijn zal. *a* Dan. 12: 1.

22. En zoo die dagen niet verkort werden, geen vleesch zoude behouden worden; maar om der uitverkorenen wille zullen die dagen verkort worden.

23. Alsdan, zoo iemand tot ulieden zal zeggen: Ziet, [a]hier is de Christus, of daar, gelooft het niet. *a* Marc. 13: 21. Luc. 21: 8.

24. [a]Want er zullen valsche christussen en valsche profeten opstaan, en zullen groote teekenen en wonderheden doen, alzoo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden. *a* Deut. 13: 1. 2 Thess. 2: 11.

25. Ziet, ik heb [*het*] u voorzegd.

26. [a]Zoo zij dan tot u zullen zeggen: Ziet, hij is in de woestijn; gaat niet uit; Ziet, [*hij is*] in de binnenkameren; gelooft het niet. *a* Luc. 17: 23.

27. Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten, en schijnt tot het westen, alzoo zal ook de toekomst van den Zoon des menschen wezen.

28. [a]Want alwaar het doode lichaam zal zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden. *a* Job 39: 33. Luc. 17: 37.

29. En terstond na de verdrukking dier dagen, zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van den

hemel vallen, en de krachten der hemelen zullen bewogen worden.
a Jes. 13: 10. Ezech. 32: 7. Joël 2: 31; 3: 15. Marc. 13: 24. Luc. 21: 25.

30. *a*En alsdan zal in den hemel verschijnen het teeken van den Zoon des menschen; en dan zullen alle de geslachten der aarde *b*weenen, en zullen den Zoon des menschen zien, komende op de wolken des hemels, met groote kracht en heerlijkheid.
a Dan. 7: 10. Matth. 16: 27; 25: 31; 26: 64. Marc. 13: 26; 14: 62. Luc. 21: 27. Hand. 1: 11. 2 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7. *b* Openb. 1: 7.

31. En hij zal zijne engelen uitzenden met *a*eene bazuin van groot geluid, en zij zullen zijne uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden, van [*het eene*] uiterste der hemelen tot het [*andere*] uiterste daarvan.
a 1 Cor. 15: 52. 1 Thess. 4: 16.

32. *a*En leert van den vijgeboom deze gelijkenis: wanneer zijn tak nu teer wordt, en de bladeren uitspruiten, zoo weet gij, dat de zomer nabij is.
a Marc. 13: 28. Luc. 21: 29.

33. Alzoo ook gijlieden, wanneer gij alle deze dingen zult zien, zoo weet, dat [*het*] nabij is voor de deur.

34. Voorwaar ik zeg u, dit geslacht zal geenszins voorbijgaan, totdat alle deze dingen zullen geschied zijn.

35. *a*De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan. *a* Ps. 102: 27. Jes. 51: 6. Marc. 13: 31. Hebr. 1: 11.

36. *a*Doch van dien dag en ure weet niemand, ook niet de engelen der hemelen, dan mijn Vader alleen.
a Marc. 13: 32. Hand. 1: 7.

37. *a*En gelijk de dagen van Noach [*waren*], alzoo zal ook zijn de toekomst van den Zoon des menschen.
a Gen. 6: 2. Luc. 17: 26. 1 Petr. 3: 20. 2 Petr. 2: 5.

38. Want gelijk zij waren in de dagen vóór den zondvloed, etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, *a*tot den dag toe, in welken Noach in de arke ging; *a* Gen. 7: 7.

39. En bekenden het niet, totdat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam; alzoo zal ook zijn de toekomst van den Zoon des menschen.

40. *a*Alsdan zullen er twee op den akker zijn, de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden.
a Luc. 17: 34. 1 Thess. 4: 17.

41. Er zullen twee [*vrouwen*] malen in den molen, de eene zal aangenomen, en de andere zal verlaten worden.

42. *a*Waakt dan, want gij weet niet, in welke ure uw Heere komen zal.
a Matth. 25: 31. Marc. 13: 33. Luc. 12: 40; 21: 36.

43. *a*Maar weet dit, dat zoo de heere des huizes geweten had in welke nachtwake de dief komen zoude, hij zoude gewaakt hebben, en zoude zijn huis niet hebben laten doorgraven.
a Luc. 12: 39. 1 Thess. 5: 2. 2 Petr. 3: 10. Openb. 3: 3; 16: 15.

44. Daarom zijt ook gij bereid, want in welke ure gij het niet meent, zal de Zoon des menschen komen.

45. *a*Wie is dan de getrouwe en voorzichtige dienstknecht, denwelken zijn heere over zijne dienstboden gesteld heeft, om hunlieden [*hun*] voedsel te geven ter rechter tijd?
a Matth. 25: 21. Luc. 12: 42.

46. Zalig is die dienstknecht, welken zijn heere, komende, zal vinden alzoo doende.

47. Voorwaar, ik zeg u, dat hij hem zal zetten over alle zijne goederen.

48. Maar zoo die kwade dienstknecht in zijn hart zoude zeggen: Mijn heere vertoeft te komen;

49. En zoude beginnen [*zijne*] mededienstknechten te slaan, en te eten en te drinken met de dronkaards;

50. Zoo zal de heere van dezen dienstknecht komen ten dage, in welken hij [*hem*] niet verwacht, en ter ure, die hij niet weet;

51. En zal hem afscheiden, en zijn deel zetten met de geveinsden; *a*daar zal weening zijn en knersing der tanden.
a Matth. 8: 12; 13: 42; 22: 13; 25: 30. Luc. 13: 28.

HET XXV KAPITTEL.

Alsdan zal het koninkrijk der hemelen gelijk zijn aan tien maagden, welke hare lampen namen en gingen uit, den bruidegom te gemoet.

2. En vijf van haar waren wijze, en vijf waren dwaze.

3. Die dwaas [*waren*], hare lampen

nemende, namen geene olie met zich.
4. Maar de wijze namen olie in hare vaten, met hare lampen.
5. Als nu de bruidegom vertoefde, werden zij allen sluimerig, en vielen in slaap.
6. En ter middernacht geschiedde een geroep: Ziet, de bruidegom komt, gaat uit hem te gemoet!
7. Toen stonden alle die maagden op, en bereidden hare lampen.
8. En de dwaze zeiden tot de wijze: Geeft ons van uwe olie, want onze lampen gaan uit.
9. Doch de wijze antwoordden, zeggende: [*Geenszins,*] opdat er misschien voor ons en voor u niet genoeg zij; maar gaat liever tot de verkoopers, en koopt voor uzelve.
10. Als zij nu henengingen om te koopen, kwam de bruidegom; en die gereed [*waren*], gingen met hem in tot de bruiloft, en de deur werd gesloten.
11. Daarna kwamen ook de andere maagden, zeggende: Heere, heere, doe ons open.
12. En hij, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg ik u, ik [a]ken u niet.
a Matth. 7: 23. Luc. 13: 25.
13. [a]Zoo waakt dan, want gij weet den dag niet, noch de ure, in dewelke de Zoon des menschen komen zal.
a Matth. 24: 42. Marc. 13: 33, 35.
14. [a]Want [*het is*] gelijk een mensch, die, buiten 's lands reizende, zijne dienstknechten riep, en gaf hun zijne goederen over. a Luc. 19: 12.
15. En den eenen gaf hij vijf talenten, en den anderen twee, en den derden één, een iegelijk naar zijn vermogen, en verreisde terstond.
16. Die nu de vijf talenten ontvangen had, ging henen, en handelde daarmede, en won andere vijf talenten.
17. Desgelijks ook die de twee [*ontvangen had*], die won ook andere twee.
18. Maar, die het ééne ontvangen had, ging henen en groef in de aarde, en verborg het geld zijns heeren.
19. En na eenen langen tijd kwam de heere van die dienstknechten, en hield rekening met hen.
20. En die de vijf talenten ontvangen had, kwam en bracht tot hem andere vijf talenten, zeggende: Heere, vijf talenten hebt gij mij gegeven; zie, andere vijf talenten heb ik boven deze gewonnen.
21. En zijn heere zeide tot hem: Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht, [a]over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde uws heeren.
a Matth. 24: 45. Luc. 12: 42.
22. En die de twee talenten ontvangen had, kwam ook tot hem en zeide: Heere, twee talenten hebt gij mij gegeven; zie, twee andere talenten heb ik boven deze gewonnen.
23. Zijn heere zeide tot hem: Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht; over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde uws heeren.
24. Maar die het ééne talent ontvangen had, kwam ook en zeide: Heere, ik kende u, dat gij een hard mensch zijt, maaiende, waar gij niet gezaaid hebt, en vergaderende van daar, [*waar*] gij niet gestrooid hebt;
25. En bevreesd zijnde, ben ik henengegaan, en heb uw talent verborgen in de aarde; zie, gij hebt het uwe.
26. Maar zijn heere, antwoordende, zeide tot hem: Gij booze en luie dienstknecht, gij wist, dat ik maaie, waar ik niet gezaaid heb, en van daar vergadere, waar ik niet gestrooid heb?
27. Zoo moest gij dan mijn geld den wisselaren gedaan hebben, en ik, komende, zoude het mijne wedergenomen hebben met woeker.
28. Neemt dan van hem het talent weg, en geeft het dengene, die de tien talenten heeft.
29. [a]Want een iegelijk, die heeft, [*dien*] zal gegeven worden, en hij zal overvloedig hebben; maar van dengene, die niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft. a Matth. 13: 12. Marc. 4: 25. Luc. 8: 18; 19: 26.
30. En werpt den onnutten dienstknecht uit in de buitenste duisternis; [a]daar zal weening zijn en knersing der tanden. a Matth. 8: 12; 13: 42; 22: 13; 24: 51. Luc. 13: 28.
31. [a]En wanneer de Zoon des menschen komen zal in zijne heerlijkheid, en alle de heilige engelen met hem, dan

zal hij zitten op den [b]troon zijner heerlijkheid. [a] Matth. 16: 27; 26: 64. Marc. 14: 62.; Luc. 21: 27. Hand. 1: 11. 1 Thess. 4: 16. 2 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7. [b] Matth. 19: 28.

32. En voor hem zullen alle de volkeren vergaderd worden, [a]en hij zal ze van malkanderen scheiden, gelijk de herder de schapen van de bokken scheidt. [a] Ezech. 34: 17, 20. Matth. 13: 49.

33. En hij zal de schapen tot zijne rechter[*hand*] zetten, maar de bokken tot [*zijne*] linker[*hand*].

34. Alsdan zal de Koning zeggen tot degenen, die tot zijne rechter[*hand zijn*]: Komt, gij gezegenden mijns Vaders, beërft het koninkrijk, [a]hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.
[a] Matth. 20: 23. Marc. 10: 40.

35. [a]Want ik ben hongerig geweest, en gij hebt mij te eten gegeven; ik ben dorstig geweest, en gij hebt mij te drinken gegeven; [b]ik was een vreemdeling, en gij hebt mij geherbergd;
[a] Jes. 58: 7. Ezech. 18: 7. [b] Hebr. 13: 2.

36. [*Ik was*] [a]naakt, en gij hebt mij gekleed: ik ben krank geweest, en gij hebt mij bezocht; ik was [b]in de gevangenis, en gij zijt tot mij gekomen.
[a] Jes. 58: 7. Jac. 2: 15, 16. [b] 2 Tim. 1: 16.

37. Dan zullen de rechtvaardigen hem antwoorden, zeggende: Heere, wanneer hebben wij u hongerig gezien, en gespijzigd; of dorstig, en te drinken gegeven?

38. En wanneer hebben wij u een vreemdeling gezien, en geherbergd; of naakt, en gekleed?

39. En wanneer hebben wij u krank gezien, of in de gevangenis, en zijn tot u gekomen?

40. En de Koning zal antwoorden en tot hen zeggen: Voorwaar zeg ik u: [a]voor zooveel gij [*dit*] één van deze mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij [*dat*] mij gedaan.
[a] Spr. 19: 17. Matth. 10: 42. Marc. 9: 41. Joh. 13: 20. 2 Cor. 9: 6.

41. Dan zal hij zeggen ook tot degenen, die ter linker[*hand*] zijn: [a]Gaat weg van mij, gij vervloekten, in het [b]eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijnen engelen bereid is. [a] Ps. 6: 9. Matth. 7: 23. Luc. 13: 25, 27. [b] Jes. 30: 33. Openb. 19: 20.

42. Want ik ben hongerig geweest, en gij hebt mij niet te eten gegeven; ik ben dorstig geweest, en gij hebt mij niet te drinken gegeven;

43. Ik was [een vreemdeling, en gij hebt mij niet geherbergd; naakt, en gij hebt mij niet gekleed; krank, en in de gevangenis, en gij hebt mij niet bezocht.

44. Dan zullen ook deze hem antwoorden, zeggende: Heere, wanneer hebben wij u hongerig gezien, of dorstig, of een vreemdeling, of naakt, of krank, of in de gevangenis, en hebben u niet gediend?

45. Dan zal hij hun antwoorden en zeggen: Voorwaar zeg ik u: [a]voor zooveel gij [*dit*] één van deze minsten niet gedaan hebt, zoo hebt gij het mij ook niet gedaan.
[a] Spr. 14: 31; 17: 5. Zach. 2: 8.

46. [a]En deze zullen gaan in de eeuwige pijn; maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven.
[a] Dan. 12: 2. Joh. 5: 29.

HET XXVI KAPITTEL.

En het is geschied, als Jezus alle deze woorden geëindigd had, dat hij tot zijne discipelen zeide:

2. [a]Gij weet, dat na twee dagen het Pascha is, en de Zoon des menschen zal overgeleverd worden, om gekruisigd te worden.
[a] Marc. 14: 1. Luc. 22: 1. Joh. 13: 1.

3. [a]Toen vergaderden de overpriesters, en de Schriftgeleerden, en de ouderlingen des volks, in de zaal des hoogepriesters, die genaamd was Cájaphas,
[a] Ps. 2: 2. Joh. 11: 47. Hand. 4: 27.

4. En beraadslaagden te zamen, dat zij Jezus met listigheid vangen en dooden zouden.

5. Doch zij zeiden: Niet onder het feest, opdat er geen oproer worde onder het volk.

6. Als nu Jezus te Bethánie was, ten huize van Simon, den melaatsche,

7. [a]Kwam tot hem eene vrouw, hebbende eene albasten flesch met zeer kostelijke zalf, en goot ze uit op zijn hoofd, daar hij aan [*tafel*] zat.
[a] Marc. 14: 3. Luc. 7: 37. Joh. 11: 2; 12: 3.

8. En zijne discipelen, [*dat*] ziende, namen het zeer kwalijk, zeggende: Waartoe dit verlies?

9. Want deze zalf had kunnen duur verkocht, en [*de penningen*] den armen gegeven worden.

10. Maar Jezus, [*zulks*] verstaande, zeide tot hen: Waarom doet gij deze vrouw moeite aan? Want zij heeft een goed werk aan mij gewrocht.

11. [a]Want de armen hebt gij altijd met u, maar mij hebt gij niet altijd.
a Deut. 15: 11. Marc. 14: 7. Joh. 12: 8.

12. Want als zij deze zalf op mijn lichaam gegoten heeft, zoo heeft zij het gedaan tot [*eene voorbereiding van*] mijne begrafenis.

13. Voorwaar zeg ik u, alwaar dit Evangelie gepredikt zal worden in de geheele wereld, [*daar*] zal ook tot hare gedachtenis gesproken worden van hetgene zij gedaan heeft.

14. [a]Toen ging één van de twaalven, genaamd Judas Iscáriot, tot de overpriesters, a Marc. 14: 10. Luc. 22: 4.

15. En zeide: Wat wilt gij mij geven, en ik zal hem u overleveren? En zij hebben hem toegelegd [a]dertig zilveren [*penningen*]. a Zach. 11: 12.

16. En van toen af zocht hij gelegenheid, opdat hij hem overleveren mocht.

17. [a]En op den eersten [*dag*] [b]der ongehevelde [*brooden*] kwamen de discipelen tot Jezus, zeggende tot hem: Waar wilt gij, dat wij u bereiden het Pascha te eten? a Marc. 14: 12. Luc. 22: 7. b Ex. 12: 17.

18. En hij zeide: Gaat henen in de stad tot zulk eenen, en zegt hem: De Meester zegt: Mijn tijd is nabij; ik zal bij u het Pascha houden met mijne discipelen.

19. En de discipelen deden, gelijk Jezus hun bevolen had, en bereidden het Pascha.

20. [a]En als het avond geworden was, zat hij aan met de twaalven.
a Marc. 14: 17. Luc. 22: 14. Joh. 13: 21.

21. En toen zij aten, zeide hij: Voorwaar ik zeg u, dat [a]één van u mij zal verraden. a Hand. 1: 17.

22. En zij, zeer bedroefd geworden zijnde, begonnen een iegelijk van hen tot hem te zeggen: Ben ik het, Heere?

23. En hij, antwoordende, zeide: [a]Die de hand met mij in den schotel indoopt, die zal mij verraden.
a Ps. 41: 10. Luc. 22: 21. Joh. 13: 18.

24. De Zoon des menschen gaat wel henen, gelijk van hem geschreven is; maar wee dien mensch, door welken de Zoon des menschen verraden wordt; het ware hem goed, zoo die mensch niet geboren was geweest.

25. En Judas, die hem verried, antwoordde en zeide: Ben ik het, Rabbi? Hij zeide tot hem: Gij hebt het gezegd.

26. [a]En als zij aten, nam Jezus het brood, en gezegend hebbende brak hij het, en gaf het den discipelen, en zeide: Neemt, eet, dat is mijn lichaam.
a Marc. 14: 22. Luc. 22: 19. 1 Cor. 11: 23.

27. En hij nam den drinkbeker, en gedankt hebbende gaf hun [*dien*], zeggende: Drinkt allen daaruit;

28. Want dat is mijn bloed, [a]het [*bloed*] des nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden. a Ex. 24: 8.

29. En ik zeg u, dat ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht des wijnstoks, tot op dien dag, wanneer ik met u die nieuw zal drinken in het koninkrijk mijns Vaders.

30. [a]En als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar den Olijfberg. a Marc. 14: 26. Luc. 22: 39. Joh. 18: 1.

31. Toen zeide Jezus tot hen: Gij zult allen aan mij geërgerd worden in dezen nacht; want er is geschreven: [a]Ik zal den herder slaan, en de schapen der kudde zullen verstrooid worden. a Zach. 13: 7. Joh. 16: 32.

32. [a]Maar nadat ik zal opgestaan zijn, zal ik u voorgaan naar Galiléa.
a Marc. 14: 28; 16: 7.

33. Doch Petrus, antwoordende, zeide tot hem: [a]Al werden zij ook allen aan u geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden. a Luc. 22: 33.

34. Jezus zeide tot hem: [a]Voorwaar ik zeg u, dat gij in dezen zelfden nacht, eer de haan gekraaid zal hebben, mij drie maal zult verloochenen.
a Joh. 13: 38.

35. En Petrus zeide tot hem: Al moest ik ook met u sterven, zoo zal ik u geenszins verloochenen. Desgelijks zeiden ook alle de discipelen.

36. [a]Toen ging Jezus met hen in eene plaats, genaamd Gethsémané, en zeide tot de discipelen: Zit hier neder totdat ik henenga, en aldaar zal gebeden hebben. a Marc. 14: 32. Luc. 22: 39. Joh. 18: 1.

37. En met zich nemende Petrus, en

de twee zonen van Zebedéüs, begon hij droevig en zeer beangst te worden.

38. [a]Toen zeide hij tot hen: Mijne ziele is geheel bedroefd tot den dood toe; blijft hier en waakt met mij.
a Joh. 12: 27.

39. En een weinig voortgegaan zijnde, viel hij op zijn aangezicht, biddende en zeggende: [a]Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze [b]drinkbeker van mij voorbijgaan; [c]doch niet gelijk ik wil, maar gelijk Gij [*wilt*].
a Luc. 22: 41. b Matth. 20: 22, 23. c Joh. 6: 38.

40. En hij kwam tot de discipelen, en vond ze slapende, en zeide tot Petrus: Kunt gij dan niet één uur met mij waken?

41. Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; [a]de geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak.
a Gal. 5: 17.

42. Wederom ten tweeden male henengaande, bad hij, zeggende: Mijn Vader, indien deze drinkbeker van mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat ik hem drinke, uw wil geschiede.

43. En komende [*bij hen*], vond hij ze wederom slapende; want hunne oogen waren bezwaard.

44. En hen latende, ging hij wederom henen, en bad ten derden male, zeggende dezelfde woorden.

45. Toen kwam hij tot zijne discipelen, en zeide tot hen: Slaapt [*nu*] voort, en rust. Ziet, de ure is nabij gekomen, en de Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren.

46. Staat op, laat ons gaan; ziet, hij is nabij, die mij verraadt.

47. [a]En als hij nog sprak, zie, Judas, een van de twaalven, kwam, en met hem eene groote schare, met zwaarden en stokken, [*gezonden*] van de overpriesters en ouderlingen des volks.
a Marc. 14: 43. Luc. 22: 47. Joh. 18: 3.

48. En die hem verried, had hun een teeken gegeven, zeggende: Dien ik zal kussen, die is het, grijpt hem.

49. En terstond komende tot Jezus, zeide hij: Wees gegroet, Rabbi; en hij [a]kuste hem.
a 2 Sam. 20: 9.

50. Maar Jezus zeide tot hem: Vriend, waartoe zijt gij hier? Toen kwamen zij toe, en sloegen de handen aan Jezus, en grepen hem.

51. En zie, één van degenen, die met Jezus waren, de hand uitstekende, trok zijn zwaard uit, en slaande den dienstknecht des hoogepriesters, hieuw zijn oor af.

52. Toen zeide Jezus tot hem: Keer uw zwaard weder in zijne plaats; [a]want allen, die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan.
a Gen. 9: 6. Openb. 13: 10.

53. Of meent gij, dat ik mijnen Vader nu niet kan bidden, en Hij zal mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzetten?

54. Hoe zouden dan de [a]Schriften vervuld worden, [*die zeggen,*] dat het alzoo geschieden moet?
a Ps. 22: 7; 69: 2, 10. Luc. 24: 25.

55. Ter zelfder ure sprak Jezus tot de scharen: Gij zijt uitgegaan als tegen eenen moordenaar, met zwaarden en stokken, om mij te vangen. Dagelijks zat ik bij u, leerende in den Tempel, en gij hebt mij niet gegrepen.

56. Doch dit alles is geschied, opdat de Schriften der profeten zouden vervuld worden. [a]Toen vluchtten alle de discipelen, hem verlatende.
a Job 19: 13. Ps. 88: 9.

57. [a]Die nu Jezus gevangen hadden, leidden hem henen tot Cájaphas, den hoogepriester, alwaar de Schriftgeleerden en ouderlingen vergaderd waren.
a Marc. 14: 53. Luc. 22: 54. Joh. 18: 12.

58. En Petrus volgde hem van verre tot aan de zaal des hoogepriesters, en binnengegaan zijnde, zat hij bij de dienaren, om het einde te zien.

59. [a]En de overpriesters, en de ouderlingen, en de geheele groote Raad zochten valsche getuigenis tegen Jezus, opdat zij hem dooden mochten; en vonden niet.
a Marc. 14: 55. Hand. 6: 13.

60. En hoewel er vele valsche getuigen toegekomen waren, zoo vonden zij [*toch*] niet.

61. Maar ten laatste kwamen twee valsche getuigen, en zeiden: Deze heeft gezegd: [a]Ik kan den Tempel Gods afbreken, en in drie dagen dien opbouwen.
a Joh. 2: 19.

62. [a]En de hoogepriester, opstaande, zeide tot hem: Antwoordt gij niets? Wat getuigen deze tegen u?
a Marc. 14: 59.

63. [a]Doch Jezus zweeg stil. En de

hoogepriester, antwoordende, zeide tot hem: Ik bezweer u bij den levenden God, dat gij ons zegt, of gij zijt de Christus, de Zone Gods?
a Jes. 53: 7. Matth. 27: 12, 14.

64. Jezus zeide tot hem: Gij hebt het gezegd. *a*Doch ik zeg ulieden, van nu aan zult gij zien den Zoon des menschen, zittende ter rechter[*hand*] der kracht [*Gods*], en komende op de wolken des hemels. *a* Ps. 110: 1.
Dan. 7: 13. Matth. 16: 27; 24: 30.
Marc. 14: 62. Luc. 22: 69. Hand. 1: 11.
Rom. 14: 10. 1 Thess. 4: 16. Openb. 1: 7.

65. Toen verscheurde de hoogepriester zijne kleederen, zeggende: Hij heeft [*God*] gelasterd; wat hebben wij nog getuigen van noode? Zie, nu hebt gij zijne [*Gods*]lastering gehoord:

66. Wat dunkt ulieden? En zij, antwoordende, zeiden: *a*Hij is des doods schuldig. *a* Lev. 24: 16.

67. *a*Toen spogen zij in zijn aangezicht, en sloegen hem met vuisten.
a Jes. 50: 6.

68. *a*En anderen gaven hem kinnebakslagen, zeggende: *b*Profeteer ons, Christus, wie is het, die u geslagen heeft? *a* Job. 16: 10. Joh. 19: 3. *b* Luc. 22: 64.

69. *a*En Petrus zat buiten in de zaal; en eene dienstmaagd kwam tot hem, zeggende: Gij waart ook met Jezus den Galiléër. *a* Marc. 14: 66.
Luc. 22: 55. Joh. 18: 16, 25.

70. Maar hij loochende het voor allen, zeggende: Ik weet niet, wat gij zegt.

71. En als hij naar de voorpoort uitging, zag hem eene andere [*dienstmaagd*], en zeide tot degenen die aldaar [*waren*]: Deze was ook met Jezus den Nazaréner.

72. En hij loochende het wederom met eenen eed, [*zeggende*:] Ik ken den mensch niet.

73. En een weinig daarna, die er stonden, bijkomende, zeiden tot Petrus: Waarlijk gij zijt ook van die, want ook uwe spraak maakt u openbaar.

74. Toen begon hij [*zich*] te vervloeken, en te zweren: Ik ken den mensch niet.

75. En terstond kraaide de haan. En Petrus werd indachtig het woord van Jezus, die tot hem gezegd had: *a*Eer de haan gekraaid zal hebben, zult gij mij drie maal verloochenen. En naar buiten gaande, weende hij bitterlijk.
a Matth. 26: 34.
Marc. 14: 30. Luc. 22: 61. Joh. 13: 38.

HET XXVII KAPITTEL.

Als *a*het nu morgenstond geworden was, hebben alle de overpriesters en de ouderlingen des volks te zamen raad genomen tegen Jezus, dat zij hem dooden zouden. *a* Ps. 2: 2. Marc. 15: 1.
Luc. 22: 66; 23: 2. Joh. 18: 28.

2. En hem gebonden hebbende, leidden zij [*hem*] weg, en gaven hem over aan *a*Póntius Pilátus, den stadhouder.
a Hand. 3: 13.

3. Toen heeft Judas, die hem verraden had, ziende dat hij veroordeeld was, berouw gehad, en heeft de dertig zilveren [*penningen*] den overpriesteren en den ouderlingen wedergebracht,

4. Zeggende: Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed. Maar zij zeiden: Wat gaat ons [*dat*] aan? Gij moogt toezien.

5. En als hij de zilveren [*penningen*] in den Tempel geworpen had, vertrok hij, en *a*henengaande verworgde [*zichzelven*]. *a* 2 Sam. 17: 23. Hand. 1: 18.

6. En de overpriesters, de zilveren [*penningen*] nemende, zeiden: Het is niet geoorloofd, deze in de offerkist te leggen, dewijl het een prijs des bloeds is.

7. En te zamen raad genomen hebbende, kochten zij daarmede den *a*akker des pottenbakkers, tot eene begrafenis voor de vreemdelingen. *a* Hand. 1: 19.

8. Daarom is die akker genaamd de akker des bloeds, tot op den huidigen dag.

9. Toen is vervuld geworden hetgene gesproken is *a*door den profeet Jeremia, zeggende: En zij hebben de dertig zilveren [*penningen*] genomen, de waarde des gewaardeerden van de kinderen Israëls, denwelken zij gewaardeerd hebben; *a* Zach. 11: 12.

10. En hebben ze gegeven voor den akker des pottenbakkers; volgens hetgene mij de Heere bevolen heeft.

11. *a*En Jezus stond voor den stadhouder; en de stadhouder vraagde hem, zeggende: Zijt gij de Koning der Joden? En Jezus zeide hem: Gij zegt het.
a Marc. 15: 2. Luc. 23: 3. Joh. 18: 33.

12. En als hij van de overpriesters en de ouderlingen beschuldigd werd, antwoordde hij niets.

13. [a]Toen zeide Pilátus tot hem: Hoort gij niet, hoe vele [*zaken*] zij tegen u getuigen? *a* Matth. 26: 62.

14. [a]Maar hij antwoordde hem niet op één eenig woord, alzoo dat de stadhouder zich zeer verwonderde.
a Jes. 53: 7. Hand. 8: 32.

15. [a]En op het feest was de stadhouder gewoon den volke eenen gevangene los te laten, welken zij wilden.
a Marc. 15: 6. Luc. 23: 17. Joh. 18: 39.

16. [a]En zij hadden toen eenen welbekenden gevangene, genaamd Barábbas.
a Marc. 15: 7. Luc. 23: 17. Joh. 18: 39.

17. Als zij dan vergaderd waren, zeide Pilátus tot hen: Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten, Barábbas, of Jezus, die genaamd wordt Christus?

18. Want hij wist, dat zij hem door nijdigheid overgeleverd hadden.

19. En als hij op den rechterstoel zat, zoo heeft zijne huisvrouwe tot hem gezonden, zeggende: Heb [*toch*] niet te doen met dien rechtvaardige; want ik heb heden veel geleden in den droom om zijnentwille.

20. [a]Maar de overpriesters en de ouderlingen hebben de scharen aangeraden, dat zij zouden Barábbas begeeren, en Jezus dooden. *a* Marc. 15: 11.
Luc. 23: 18. Joh. 18: 40. Hand. 3: 14.

21. En de stadhouder, antwoordende, zeide tot hen: Welken van deze twee wilt gij, dat ik u zal loslaten? En zij zeiden: Barábbas.

22. Pilátus zeide tot hen: Wat zal ik dan doen [*met*] Jezus, die genaamd wordt Christus? Zij zeiden allen tot hem: Laat hem gekruisigd worden.

23. Doch de stadhouder zeide: Wat heeft hij dan kwaads gedaan? En zij riepen te meer, zeggende: Laat hem gekruisigd worden.

24. Als nu Pilátus zag, dat hij niet vorderde, maar veel meer [*dat er*] oproer werd, nam hij water en wiesch de handen voor de schare, zeggende: Ik ben onschuldig aan het bloed dezes rechtvaardigen: gijlieden moogt toezien.

25. En al het volk, antwoordende, zeide: [a]Zijn bloed [*kome*] over ons, en over onze kinderen. *a* Hand. 5: 28.

26. Toen liet hij hun Barábbas los, maar Jezus gegeeseld hebbende, gaf hij hem over om gekruisigd te worden.

27. [a]Toen namen de krijgsknechten des stadhouders Jezus met zich in het rechthuis, en vergaderden over hem de gansche bende. *a* Marc. 15: 16. Joh. 19: 2.

28. En als zij hem ontkleed hadden, deden zij hem eenen purperen mantel om;

29. En eene kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten [*die*] op zijn hoofd, en eenen rietstok in zijne rechter[*hand*]; en vallende op hunne knieën voor hem, bespotten zij hem, zeggende: Wees gegroet, gij Koning der Joden.

30. En op hem gespogen hebbende, namen zij den rietstok en sloegen op zijn hoofd.

31. En toen zij hem bespot hadden, deden zij hem den mantel af, en deden hem zijne kleederen aan, en leidden hem henen om te kruisigen.

32. [a]En uitgaande, vonden zij eenen man van Cyréne, met name Simon; dezen dwongen zij, dat hij zijn kruis droeg.
a Marc. 15: 21. Luc. 23: 26.

33. [a]En gekomen zijnde tot de plaats, genaamd Gólgotha, welke is gezegd Hoofdschedelplaats, *a* Ps. 69: 22.
Marc. 15: 22. Luc. 23: 33. Joh. 19: 17.

34. Gaven zij hem te drinken edik met galle gemengd; en als hij [*dien*] gesmaakt had, wilde hij niet drinken.

35. [a]Toen zij nu hem gekruisigd hadden, verdeelden zij zijne kleederen, het lot werpende; opdat vervuld zoude worden hetgene gezegd is door den Profeet: [b]Zij hebben mijne kleederen onder zich verdeeld, en hebben het lot over mijne kleeding geworpen.
a Marc. 15: 24. Joh. 19: 23. *b* Ps. 22: 19.

36. En zij, nederzittende, bewaarden hem aldaar.

37. [a]En zij stelden boven zijn hoofd zijne beschuldiging geschreven: DEZE IS JEZUS, DE KONING DER JODEN.
a Marc. 15: 26. Luc. 23: 38. Joh. 19: 19.

38. [a]Toen werden met hem twee moordenaars gekruisigd, één ter rechter-, en één ter linker[*zijde*].
a Jes. 53: 12.

39. [a]En die voorbijgingen lasterden hem, schuddende hunne hoofden,
a Ps. 22: 8; 69: 21. Marc. 15: 29. Luc. 23: 35.

40. En zeggende: [a]Gij, die den Tempel afbreekt, en in drie dagen opbouwt, verlos uzelven, indien gij de Zone Gods zijt, zoo kom af van het kruis.
a Matth. 26: 61. Joh. 2: 19.

41. En desgelijks ook de overpriesters met de Schriftgeleerden, en ouderlingen, en Pharizeën, [*hem*] bespottende, zeiden:

42. Anderen heeft hij verlost, hij kan zichzelven niet verlossen. Indien hij de Koning Israëls is, dat hij nu afkome van het kruis, en wij zullen hem gelooven.

43. [a]Hij heeft op God betrouwd; dat Hij hem nu verlosse, indien Hij hem [*wel*] wil; want hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon. a Ps. 22: 9.

44. En hetzelfde verweten hem ook de moordenaars, die met hem gekruisigd waren.

45. [a]En van de zesde ure aan werd er duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe.
a Marc. 15: 33. Luc. 23: 44.

46. En omtrent de negende ure [a]riep Jezus met eene groote stemme, zeggende: ELI', ELI', LA'MA SABACHTHA'NI; dat is: mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?
a Ps. 22: 2. Hebr. 5: 7.

47. En sommigen van die daar stonden, [*zulks*] hoorende, zeiden: Deze roept Elías.

48. [a]En terstond één van hen, [*toé*] loopende, nam eene spons, en [*die*] met edik gevuld hebbende, stak ze op eenen rietstok, en gaf hem te drinken.
a Ps. 69: 22. Joh. 19: 29.

49. Doch de anderen zeiden: Houd op, laat ons zien, of Elías komt, om hem te verlossen.

50. [a]En Jezus, wederom met eene groote stemme roepende, gaf den geest.
a Luc. 23: 46.

51. [a]En zie, het voorhangsel des Tempels scheurde in tweeën, van boven tot beneden; en de aarde beefde, en de steenrotsen scheurden; a 2 Kron. 3: 14.
Marc. 15: 38. Luc. 23: 45.

52. En de graven werden geopend, en vele lichamen der heiligen, die ontslapen waren, werden opgewekt;

53. En uit de graven uitgegaan zijnde, na zijne opstanding, kwamen zij in de heilige stad, en zijn velen verschenen.

54. [a]En de hoofdman over honderd, en die met hem Jezus bewaarden, ziende de aardbeving, en de dingen die geschied waren, werden zeer bevreesd, zeggende: Waarlijk deze was Gods Zoon.
a Marc. 15: 39. Luc. 23: 47.

55. [a]En aldaar waren vele vrouwen, [b]van verre aanschouwende, die Jezus gevolgd waren van Galiléa, om hem [c]te dienen; a Marc. 15: 40.
Luc. 23: 49. b Ps. 38: 12. c Luc. 8: 2.

56. Onder dewelke was Maria Magdaléna, en Maria, de moeder van Jacobus en Jóses, en de moeder der zonen van Zebedéüs.

57. [a]En als het avond geworden was, kwam een rijk man van Arimathéa, met name Jozef, die ook zelf een discipel van Jezus was. a Marc. 15: 42.
Luc. 23: 50. Joh. 19: 38.

58. Deze kwam tot Pilátus, en begeerde het lichaam van Jezus. Toen beval Pilátus, dat [*hem*] het lichaam gegeven zoude worden.

59. En Jozef, het lichaam nemende, wond het in een zuiver fijn lijnwaad;

60. [a]En leide het in zijn nieuw graf, hetwelk hij in eene steenrots uitgehouwen had; en eenen grooten steen [*tegen*] de deur des grafs gewenteld hebbende, ging hij weg. a Marc. 15: 46.
Luc. 23: 53.

61. En aldaar was Maria Magdaléna, en de andere Maria, zittende tegenover het graf.

62. Des anderen daags nu, welke is na de voorbereiding, vergaderden de overpriesters en de Pharizeën tot Pilátus,

63. Zeggende: Heere, wij zijn indachtig, dat deze verleider, nog levende, gezegd heeft: [a]Na drie dagen zal ik opstaan. a Matth. 16: 21; 17: 23; 20: 19.
Marc. 8: 31; 10: 34. Luc. 9: 22; 18: 33; 24: 6.

64. Beveel, dan, dat het graf verzekerd worde tot den derden dag toe, opdat zijne discipelen misschien niet komen bij nacht, en stelen hem, en zeggen tot het volk: Hij is opgestaan van de dooden; en [*zoo*] zal de laatste dwaling erger zijn dan de eerste.

65. En Pilátus zeide tot henlieden: Gij hebt eene wacht; gaat henen, verzekert het, gelijk gij het verstaat.

66. En zij, henengaande, verzekerden het graf met de wacht, den steen verzegeld hebbende.

HET XXVIII KAPITTEL.

En [a]laat [*na*] den Sabbath, als het begon te lichten tegen den eersten [*dag*] der week, kwam Maria Magdaléna, en de andere Maria, om het graf te bezien. a Marc. 16: 1. Luc. 24: 1. Joh. 20: 1.

2. En zie, er geschiedde eene groote aardbeving; want een engel des Heeren, nederdalende uit den hemel, kwam toe, en wentelde den steen af van de deur, en zat daarop.

3. En zijne gedaante was gelijk een bliksem, en zijne [a]kleeding wit gelijk sneeuw. a Dan. 7: 9. Hand. 1: 10.

4. En uit vreeze voor hem zijn de wachters zeer verschrikt geworden, en werden als dooden.

5. Maar de engel, antwoordende, zeide tot de vrouwen. Vreest gijlieden niet; [a]want ik weet, dat gij zoekt Jezus, die gekruisigd was. a Marc. 16: 6. Luc. 24: 4.

6. Hij is hier niet; want hij is opgestaan, gelijk hij [a]gezegd heeft. Komt herwaarts, ziet de plaats, waar de Heere gelegen heeft. a Matth. 16: 21; 17: 23; 20: 19. Marc. 8: 31; 9: 31; 10: 34. Luc. 9: 22; 18: 33: 24: 6.

7. En gaat haastelijk henen, en zegt zijnen discipelen, dat hij opgestaan is van de dooden; en ziet, hij gaat u voor naar Galiléa, [a]daar zult gij hem zien. Ziet, ik heb het ulieden gezegd. a Matth. 26: 32. Marc. 16: 7.

8. [a]En haastelijk uitgaande van het graf, met vreeze en groote blijdschap, liepen zij henen, om [*het*] zijnen discipelen te boodschappen. a Marc. 16: 8. Joh. 20: 18.

9. En als zij henengingen, om zijnen discipelen te boodschappen, zie, [a]Jezus is haar ontmoet, zeggende: Weest gegroet. En zij, tot [*hem*] komende, grepen zijne voeten, en aanbaden hem. a Marc. 16: 9. Joh. 20: 14.

10. Toen zeide Jezus tot haar: Vreest niet; gaat henen, boodschapt mijnen broederen, dat zij henengaan naar Galiléa, en [a]aldaar zullen zij mij zien. a Hand. 1: 3; 13: 31. 1 Cor. 15: 5.

11. En als zij henengingen, zie eenigen van de wacht kwamen in de stad, en boodschapten den overpriesters alle de dingen die geschied waren.

12. En zij, vergaderd zijnde met de ouderlingen, en te zamen raad genomen hebbende, gaven zij den krijgsknechten veel gelds,

13. En zeiden: Zegt: Zijne discipelen zijn des nachts gekomen en hebben hem gestolen, als wij sliepen.

14. En indien zulks komt gehoord te worden van den stadhouder, wij zullen hem tevreden stellen, en maken dat gij zonder zorge zijt.

15. En zij, het geld genomen hebbende, deden gelijk zij geleerd waren. En dit woord is verbreid geworden bij de Joden tot op den huidigen dag.

16. En de elf discipelen zijn henengegaan naar Galiléa, naar den berg, [a]waar Jezus hen bescheiden had. a Matth. 26: 32. Marc. 14: 28

17. En als zij hem zagen, baden zij hem aan; doch sommigen twijfelden.

18. En Jezus, bij hen komende, sprak tot hen, zeggende: [a]Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. a Ps 8: 7. Matth 11: 27. Luc. 10: 22. Joh. 3: 35; 17: 2. 1 Cor. 15: 27. Eph. 1: 22. Hebr. 2: 8

19. [a]Gaat dan henen, onderwijst alle de volkeren, hen doopende in den naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; leerende hen onderhouden alles wat ik u geboden heb. a Marc. 16: 15. Joh. 15: 16.

20. [a]En ziet, ik ben met ulieden, alle de dagen tot de voleinding der wereld. Amen a Joh. 14: 18.

HET HEILIG EVANGELIE

NAAR [DE BESCHRIJVING VAN]

MARCUS.

HET I KAPITTEL.

Het begin des Evangelies van JEZUS CHRISTUS, den Zone Gods.

2. Gelijk geschreven is in de profeten: [a]Zie, Ik zende mijnen engel voor uw aangezicht, die uwen weg voor u henen bereiden zal; *a* Mal. 3 : 1. Matth. 11 : 10. Luc. 7 : 27.

3. [a]De stemme des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des Heeren, maakt zijne paden recht. *a* Jes. 40 : 3. Matth. 3 : 3. Luc. 3 : 4. Joh. 1 : 23.

4. [a]Johannes was doopende in de woestijn, en predikende den doop der bekeering tot vergeving der zonden. *a* Matth. 3 : 1. Luc. 3 : 3. Joh. 3 : 23.

5. [a]En al het Joodsche land ging tot hem uit, en die van Jeruzalem; en werden allen van hem gedoopt in de rivier den Jordaan, belijdende hunne zonden. *a* Matth. 3 : 5. Luc. 3 : 7.

6. [a]En Johannes was gekleed met kemelshaar, en met eenen lederen gordel om zijne lendenen, en at [b]sprinkhanen en wilden honig. *a* 2 Kon. 1 : 8. Matth. 3 : 4. *b* Lev. 11 : 22.

7. [a]En hij predikte, zeggende: Na mij komt, die sterker is dan ik, wien ik niet waardig ben nederbukkende den riem zijner schoenen te ontbinden. *a* Matth. 3 : 11. Luc. 3 : 16. Joh. 1 : 27.

8. [a]Ik heb ulieden wel gedoopt met water, maar hij zal u doopen [b]met den Heiligen Geest. *a* Matth. 3 : 11. Hand. 1 : 5; 11 : 16; 19 : 4. *b* Jes. 44 : 3. Joël 2 : 28. Hand. 2 : 4; 11 : 15.

9. En het geschiedde in diezelve dagen, dat Jezus kwam van Názareth, [*gelegen*] in Galiléa, en werd van Johannes gedoopt in den Jordaan.

10. [a]En terstond als hij uit het water opklom, zag hij de hemelen opengaan, en den Geest gelijk eene duive op hem nederdalen. *a* Matth. 3 : 16. Luc. 3 : 21. Joh. 1 : 32.

11. En er geschiedde eene stemme uit de hemelen: [a]Gij zijt mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik mijn welbehagen heb. *a* Ps. 2 : 7. Jes. 42 : 1. Matth. 3 : 17; 17 : 5. Marc. 9 : 7. Luc. 3 : 22; 9 : 35. Col. 1 : 13. 2 Petr. 1 : 17.

12. [a]En terstond dreef hem de Geest uit in de woestijn. *a* Matth. 4 : 1. Luc. 4 : 1.

13. En hij was aldaar in de woestijn veertig dagen, verzocht van den satan; en was bij de wilde gedierten; en de engelen dienden hem.

14. [a]En nadat Johannes overgeleverd was, kwam Jezus in Galiléa, predikende het Evangelie van het koninkrijk Gods, *a* Matth. 4 : 12. Luc. 4 : 14. Joh. 4 : 43.

15. En zeggende: De tijd is vervuld, en het koninkrijk Gods nabij gekomen; [a]bekeert u, en gelooft het Evangelie. *a* Jes. 56 : 1.

16. [a]En wandelende bij de Galileesche zee, zag hij Simon en Andréas, zijnen broeder, werpende het net in de zee (want zij waren visschers); *a* Matth. 4 : 18.

17. En Jezus zeide tot hen: Volgt mij na, en ik zal maken, dat gij visschers [a]der ménschen zult worden. *a* Jer. 16 : 16. Ezech. 47 : 10.

18. [a]En zij, terstond hunne netten verlatende, zijn hem gevolgd. *a* Matth. 19 : 27. Marc. 10 : 28. Luc. 5 : 11; 18 : 28.

19. [a]En van daar een weinig voortgegaan zijnde, zag hij Jacobus, den zoon van Zebedéüs, en Johannes, zijnen broeder, en deze in het schip hunne netten vermakende. *a* Matth. 4: 21.

20. En terstond riep hij ze; en zij, latende hunnen vader Zebedéüs in het schip, met de huurlingen, zijn hem nagevolgd.

21. [a]En zij kwamen binnen Capérnaüm; en terstond op den Sabbathdag in de synagoge gegaan zijnde, leerde hij. *a* Matth. 4: 13. Luc. 4: 31.

22. [a]En zij stonden verslagen over zijne leere; want hij leerde hen, als macht hebbende, en niet als de Schriftgeleerden. *a* Matth. 7: 28. Luc. 4: 32.

23. [a]En er was in hunne synagoge een mensch met eenen onreinen geest, en hij riep uit, *a* Luc. 4: 33.

24. Zeggende: Laat af, wat hebben wij met u [*te doen*], gij Jezus Nazaréner? Zijt gij gekomen, om ons te verderven? Ik ken u, wie gij zijt, [*namelijk*] de Heilige Gods.

25. En Jezus bestrafte hem, zeggende: Zwijg stil, en ga uit van hem.

26. En de onreine geest, hem scheurende, en roepende met eene groote stemme, ging uit van hem.

27. En zij werden allen verbaasd, zoodat zij onder malkanderen vraagden, zeggende: Wat is dit? Wat nieuwe leer is deze, dat hij met macht ook den onreinen geesten gebiedt, en zij hem gehoorzaam zijn?

28. En zijn gerucht ging terstond uit in het geheele omliggende land van Galiléa.

29. [a]En van stonde aan uit de synagoge gegaan zijnde, kwamen zij in het huis van Simon en Andréas, met Jacobus en Johannes. *a* Matth. 8: 14. Luc. 4: 38.

30. En Simons vrouws moeder lag met de koorts; en terstond zeiden zij hem van haar.

31. En hij, tot haar gaande, vatte hare hand, en richtte ze op; en terstond verliet haar de koorts, en zij diende henlieden.

32. [a]Als het nu avond geworden was, toen de zon onderging, brachten zij tot hem allen, die kwalijk gesteld, en van den duivel bezeten waren. *a* Matth. 8: 16. Luc. 4: 40.

33. En de geheele stad was bijeenvergaderd omtrent de deur.

34. En hij genas er velen, die door verscheidene ziekten kwalijk gesteld waren; en wierp vele duivelen uit, en liet de duivelen niet toe te spreken, omdat zij hem kenden.

35. [a]En des morgens vroeg, als het nog diep in den nacht was, opgestaan zijnde, ging hij uit, en ging henen in eene woeste plaats, [b]en bad aldaar. *a* Luc. 4: 42. *b* Matth. 14: 23.

36. En Simon, en die met hem [*waren*], zijn hem nagevolgd.

37. En zij, hem gevonden hebbende, zeiden tot hem: Zij zoeken u allen.

38. En hij zeide tot hen: [a]Laat ons in de bijliggende vlekken gaan, opdat ik ook daar predike; [a]want daartoe ben ik uitgegaan. *a* Luc. 4: 43. *b* Jes. 61: 1. Luc. 4: 18.

39. En hij predikte in hunne synagogen, door geheel Galiléa, en wierp de duivelen uit.

40. [a]En tot hem kwam een melaatsche, biddende hem, en vallende voor hem op de knieën, en tot hem zeggende: Indien gij wilt, gij kunt mij reinigen. *a* Matth. 8: 2. Luc. 5: 12.

41. En Jezus, met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde, strekte de hand uit, en raakte hem aan, en zeide tot hem: Ik wil, word gereinigd.

42. En als hij [*dit*] gezegd had, ging de melaatschheid terstond van hem, en hij werd gereinigd.

43. En als hij hem strengelijk verboden had, deed hij hem terstond van zich gaan;

44. En zeide tot hem: Zie, dat gij niemand iets zegt; maar ga henen en vertoon uzelven den priester, en offer voor uwe reiniging, hetgéne [a]Mozes geboden heeft, hun tot eene getuigenis. *a* Lev. 13: 2; 14: 1.

45. Maar hij, uitgegaan zijnde, begon vele dingen te verkondigen, en dat woord te verbreiden, alzoo dat hij niet meer openbaarlijk in de stad kon komen, maar was buiten in de woeste plaatsen; en zij kwamen tot hem van alle kanten.

HET II KAPITTEL.

En [a]na [*sommige*] dagen is hij weder-

om binnen Capérnaüm gekomen; en het werd gehoord, dat hij in huis was.
a Matth. 9: 1. Luc. 5: 17.

2. En terstond vergaderden [*daar*] velen, alzoo dat ook zelfs de [*plaatsen*] omtrent de deur [*hen*] niet meer konden bevatten; en hij sprak het woord tot hen.

3. aEn er kwamen [*sommigen*] tot hem, brengende eenen geraakte, die van vier gedragen werd.
a Matth. 9: 1. Luc. 5: 18.

4. En niet kunnende tot hem genaken overmits de schare, braken zij het dak weg, waar hij was; en [*dat*] opgebroken hebbende, lieten zij het beddeken neder, waar de geraakte op lag.

5. En Jezus, hun geloof ziende, zeide tot den geraakte: Zoon, uwe zonden zijn u vergeven.

6. En sommigen van de Schriftgeleerden zaten aldaar, en overdachten in hunne harten:

7. Wat spreekt deze aldus [*Gods*]lasteringen? aWie kan de zonden vergeven, dan alleen God? a Ps. 32: 5; 51: 3. Jes. 43: 25.

8. En Jezus, terstond in zijnen geest bekennende, dat zij alzoo in zichzelven overdachten, zeide tot hen: Wat overdenkt gij deze dingen in uwe harten?

9. Wat is lichter, te zeggen tot den geraakte: De zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op, en neem uw beddeken op, en wandel?

10. Doch opdat gij moogt weten, dat de Zoon des menschen macht heeft, om de zonden op de aarde te vergeven (zeide hij tot den geraakte):

11. Ik zeg u: sta op, en neem uw beddeken op, en ga henen naar uw huis.

12. En terstond stond hij op, en het beddeken opgenomen hebbende, ging hij uit in aller tegenwoordigheid, zoodat zij zich allen ontzetten, en verheerlijkten God, zeggende: Wij hebben nooit zulks gezien.

13. aEn hij ging wederom uit naar de zee; en de geheele schare kwam tot hem, en hij leerde ze.
a Matth. 9: 9. Luc. 5: 27.

14. En voorbijgaande, zag hij Levi, [*den zoon*] van Alphéüs, zitten in het tolhuis, en zeide tot hem: Volg mij. En hij, opstaande, volgde hem.

15. En het geschiedde, als hij aanzat in diens huis, dat ook vele tollenaren en zondaren aanzaten met Jezus en zijne discipelen; want zij waren velen, en waren hem gevolgd.

16. En de Schriftgeleerden en de Pharizeën, ziende hem eten met de tollenaren en zondaren, zeiden tot zijne discipelen: Wat [*is het*] dat hij met de tollenaren en zondaren eet en drinkt?

17. En Jezus, [*dat*] hoorende, zeide tot hen: Die gezond zijn, hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn. aIk ben niet gekomen, om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering. a Matth. 9: 13; 21: 31. Luc. 5: 32; 19: 10. 1 Tim. 1: 15.

18. aEn de discipelen van Johannes en van de Pharizeën vastten; en zij kwamen en zeiden tot hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes en van de Pharizeën, en uwe discipelen vasten niet? a Matth. 9: 14. Luc. 5: 33.

19. En Jezus zeide tot hen: aKunnen ook de bruiloftskinderen vasten, terwijl de bruidegom bij hen is? Zoo langen tijd zij den bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet vasten.
a Jes. 62: 5. 2 Cor. 11: 2.

20. Maar de dagen zullen komen, wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen zijn, en alsdan zullen zij vasten in diezelve dagen.

21. En niemand naait eenen lap ongevold laken op een oud kleed; anders scheurt zijn nieuwe aangenaaide lap [*iets*] af van het oude [*kleed*], en er wordt eene ergere scheur.

22. aEn niemand doet nieuwen wijn in oude [*lederen*] zakken; anders doet de nieuwe wijn de [*lederen*] zakken bersten, en de wijn wordt uitgestort, en de [*lederen*] zakken worden verdorven; maar nieuwen wijn moet men in nieuwe [*lederen*] zakken doen.
a Matth. 9: 17.

23. aEn het geschiedde, dat hij op eenen Sabbathdag door het gezaaide ging, en zijne discipelen begonnen al gaande aren te plukken.
a Deut. 23: 25. Matth. 12: 1. Luc. 6: 1.

24. En de Pharizeën zeiden tot hem: Zie, waarom doen zij op den Sabbathdag, awat niet geoorloofd is? a Ex. 20: 10.

25. En hij zeide tot hen: Hebt gij nooit gelezen, wat aDavid gedaan heeft,

als hij nood had, en hem hongerde, en dengenen die met hem [*waren*]?
a 1 Sam. 21: 6.

26. Hoe hij ingegaan is in het Huis Gods, ten tijde van A'bjathar, den hoogepriester, en de toonbrooden gegeten heeft, die niemand zijn geoorloofd te eten, [a]dan den priesteren, en ook gegeven heeft dengenen, die met hem waren? *a* Lev. 24: 9.

27. En hij zeide tot hen: De Sabbath is gemaakt om den mensch, niet de mensch om den Sabbath.

28. [a]Zoo is dan de Zoon des menschen een Heere ook van den Sabbath.
a Matth. 12: 8. Luc. 6: 5.

HET III KAPITTEL.

[a]En hij ging wederom in de synagoge; en aldaar was een mensch, hebbende eene verdorde hand.
a Matth. 12: 9. Luc. 6: 6.

2. En zij namen hem waar, of hij op den Sabbath hem genezen zoude, opdat zij hem beschuldigen mochten.

3. En hij zeide tot den mensch, die de verdorde hand had: Sta op in het midden.

4. En hij zeide tot hen: Is het geoorloofd op Sabbathdagen goed te doen, of kwaad te doen; een mensch te behouden, of te dooden? En zij zwegen stil.

5. En als hij ze met toorn rondom aangezien had, meteen bedroefd zijnde over de verharding van hun hart, zeide hij tot den mensch: Strek uwe hand uit. En hij strekte ze uit, [a]en zijne hand werd hersteld, gezond gelijk de andere.
a 1 Kon. 13: 6.

6. [a]En de Pharizeën, uitgegaan zijnde, hebben terstond met de Hérodianen te zamen raad gehouden tegen hem, hoe zij hem zouden dooden.
a Matth. 12: 14. Joh. 10: 39; 11: 53.

7. En Jezus vertrok met zijne discipelen naar de zee; [a]en hem volgde eene groote menigte van Galiléa, en van Judéa, *a* Matth. 4: 25. Luc. 6: 17.

8. En van Jeruzalem, en van Iduméa, en [*van*] over den Jordaan; en die [*van*] omtrent Tyrus en Sídon, eene groote menigte, gehoord hebbende hoe groote dingen hij deed, kwamen tot hem.

9. En hij zeide tot zijne discipelen, dat een scheepken steeds omtrent hem blijven zoude, om der schare wille, opdat zij hem niet zouden verdringen.

10. Want hij had er velen genezen, alzoo dat hem alle degenen, die [*eenige*] kwalen hadden, overvielen, opdat zij hem mochten aanraken.

11. En de onreine geesten, als zij hem zagen, vielen voor hem neder, en riepen, zeggende: Gij zijt de Zone Gods.

12. En hij gebood hun scherpelijk dat zij hem niet zouden openbaar maken.

13. [a]En hij klom op den berg, en riep tot zich, die hij wilde; en zij kwamen tot hem. *a* Matth. 10: 1.
Marc. 6: 7. Luc. 6: 13; 9: 1.

14. En hij stelde er twaalf, opdat zij met hem zouden zijn, en opdat hij die zoude uitzenden om te prediken,

15. En om macht te hebben, de ziekten te genezen, en de duivelen uit te werpen:

16. En aan Simon gaf hij den [*toe*]naam Petrus;

17. En Jacobus, den [*zoon*] van Zebedéüs, en Johannes, den broeder van Jacobus; en gaf hun [*toe*]namen, Boänérges, hetwelk is zonen des donders;

18. En Andréas, en Philippus, en Bartholoméüs, en Matthéüs, en Thomas, en Jacobus, den [*zoon*] van Alphéüs, en Thaddéüs, en Simon Kananítes;

19. En Judas Iscáriot, die hem ook verraden heeft.

20. En zij kwamen in huis; en er vergaderde wederom eene schare, alzoo dat zij ook zelfs [a]niet konden brood eten. *a* Marc. 6: 31.

21. En als degenen, die hem bestonden, [*dit*] hoorden, gingen zij uit, om hem vast te houden; want zij zeiden: Hij is buiten zijne zinnen.

22. En de Schriftgeleerden, die van Jeruzalem afgekomen waren, zeiden: [a]Hij heeft Beë'lzebul, en door den overste der duivelen werpt hij de duivelen uit. *a* Matth. 9: 34; 12: 24.
Luc. 11: 15. Joh. 8: 48.

23. En hen tot zich geroepen hebbende, [a]zeide hij tot hen in gelijkenissen: Hoe kan de satan den satan uitwerpen?
a Matth. 12: 25

24. En indien een koninkrijk tegen zichzelf verdeeld is, zoo kan dat koninkrijk niet bestaan.

25. En indien een huis tegen zichzelf verdeeld is, zoo kan dat huis niet bestaan.
26. En indien de satan tegen zichzelven opstaat, en verdeeld is, zoo kan hij niet bestaan, maar heeft een einde.
27. [a]Er kan niemand in het huis eens sterken ingaan en zijne vaten ontrooven, [b]indien hij niet eerst den sterke bindt; en alsdan zal hij zijn huis berooven. *a* Matth. 12: 29. *b* Col. 2: 15.
28. Voorwaar ik zeg u, [a]dat alle de zonden den kinderen der menschen zullen vergeven worden, en allerlei lasteringen, waarmede zij zullen gelasterd hebben; *a* 1 Sam. 2: 25. Matth. 12: 31. Luc. 12: 10. 1 Joh. 5: 16.
29. [a]Maar zoo wie gelasterd zal hebben tegen den Heiligen Geest, die heeft geene vergeving in der eeuwigheid, maar hij is schuldig des eeuwigen oordeels. *a* 1 Joh. 5: 16.
30. Want zij zeiden: Hij heeft eenen onreinen geest.
31. [a]Zoo kwamen dan zijne broeders en zijne moeder; en buiten staande, zonden zij tot hem, en riepen hem. *a* Matth. 12: 46. Luc. 8: 19.
32. En de schare zat rondom hem; en zij zeiden tot hem: Zie, uwe moeder en uwe broeders daar buiten zoeken u.
33. En hij antwoordde hun, zeggende: Wie is mijne moeder, of mijne broeders?
34. En rondom overzien hebbende die om hem zaten, zeide hij: Zie, mijne moeder en mijne broeders.
35. [a]Want zoo wie den wille Gods doet, die is mijn broeder, en mijne zuster, en moeder. *a* Joh. 15: 14. 2 Cor. 5: 16, 17.

HET IV KAPITTEL.

[a]En hij begon wederom te leeren omtrent de zee; en er vergaderde eene groote schare bij hem, alzoo dat hij, in het schip gegaan zijnde, nederzat op de zee; en de geheele schare was op het land aan de zee; *a* Matth. 13: 1. Luc. 8: 4.
2. En hij leerde hun vele dingen door gelijkenissen, en hij zeide in zijne leering tot hen:
3. Hoort toe: Zie, een zaaier ging uit om te zaaien.
4. En het geschiedde in het zaaien, dat het eene [*deel zaads*] viel bij den weg; en de vogelen des hemels kwamen en aten het op.
5. En het andere viel op het steenachtige, waar het niet veel aarde had; en het ging terstond op, omdat het geene diepte van aarde had;
6. Maar als de zon opgegaan was, zoo is het verbrand geworden; en omdat het geenen wortel had, zoo is het verdord.
7. En het andere viel in de doornen, en de doornen wiesen op, en verstikten het, en het gaf geene vrucht.
8. En het andere viel in de goede aarde, en gaf vrucht, die opging en wies; en het eene droeg dertig-, en het andere zestig-, en het andere honderd-[*voud*].
9. En hij zeide tot hen: Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.
10. [a]En als hij nu alleen was, vraagden hem degenen, die omtrent hem [*waren*], met de twaalven, naar de gelijkenis. *a* Matth. 13: 10. Luc. 8: 9.
11. En hij zeide tot hen: [a]Het is u gegeven te verstaan de verborgenheid van het koninkrijk Gods; [b]maar dengenen, die buiten zijn, geschieden alle deze dingen door gelijkenissen; *a* Matth. 11: 25. 2 Cor. 2: 14. *b* 2 Cor. 3: 14.
12. [a]Opdat zij ziende zien, en niet bemerken, en hoorende hooren, en niet verstaan; opdat zij zich niet te eeniger tijd bekeeren, en hun de zonden vergeven worden. *a* Jes. 6: 9. Matth. 13: 14. Luc. 8: 10. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.
13. En hij zeide tot hen: Weet gij deze gelijkenis niet? En hoe zult gij alle de gelijkenissen verstaan?
14. [a]De zaaier [*is, die*] het woord zaait. *a* Matth. 13: 19. Luc. 8: 11.
15. En deze zijn, die bij den weg [*bezaaid worden*], waarin het woord gezaaid wordt; en als zij het gehoord hebben, zoo komt de satan terstond, en neemt het woord weg, hetwelk in hunne harten gezaaid was.
16. En deze zijn desgelijks, die op de steenachtige [*plaatsen*] bezaaid worden, welke, als zij het woord gehoord hebben, terstond het met vreugde ontvangen;
17. En hebben geenen wortel in zich-

zelven, maar zijn voor eenen tijd; daarna als verdrukking of vervolging komt om des woords wille, zoo worden zij terstond geërgerd.

18. En deze zijn, die in de doornen bezaaid worden, [*namelijk*] degenen, die het woord hooren;

19. [a]En de zorgvuldigheden dezer wereld, en de verleiding des rijkdoms, en de begeerlijkheden omtrent de andere dingen, inkomende, verstikken het woord, en het wordt onvruchtbaar.
a Matth. 19: 23.
Marc. 10: 23. Luc. 18: 24. 1 Tim. 6: 9.

20. En deze zijn, die in de goede aarde bezaaid zijn, welke het woord hooren en aannemen, en dragen vruchten, het eene dertig-, en het andere zestig-, en het andere honderd[*voud*].

21. [a]En hij zeide tot hen: Komt ook de kaars, opdat zij onder de korenmaat of onder het bed gezet worde? [*Is het*] niet, opdat zij op den kandelaar gezet worde? a Matth. 5: 15. Luc. 8: 16; 11: 33.

22. [a]Want er is niets verborgen, dat niet geopenbaard zal worden; en er is niets geschied, [*om*] verborgen [*te zijn*], maar opdat het in het openbaar zoude komen. a Job 12: 22.
Matth. 10: 26. Luc. 8: 17; 12: 2.

23. Zoo iemand ooren heeft om te hooren, die hoore.

24. En hij zeide tot hen: Ziet wat gij hoort. [a]Met wat mate gij meet, zal u gemeten worden, en u, die hoort, zal [*meer*] toegelegd worden.
a Matth. 7: 2. Luc. 6: 38.

25. [a]Want zoo wie heeft, dien zal gegeven worden; en wie niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft. a Matth. 13: 12;
25: 29. Luc. 8: 18; 19: 26.

26. En hij zeide: Alzoo is het koninkrijk Gods, gelijk of een mensch het zaad in de aarde wierp;

27. En [*voorts*] sliep, en opstond, nacht en dag; en het zaad uitsproot, en lang werd, dat hij zelf niet wist hoe.

28. Want de aarde brengt vanzelve vrucht voort; eerst het kruid, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar.

29. En als de vrucht [*zich*] voordoet, terstond zendt hij de sikkel daarin, omdat de oogst daar is.

30. [a]En hij zeide: Waarbij zullen wij het koninkrijk Gods vergelijken, of met wat gelijkenis zullen wij het gelijken?
a Matth. 13: 31. Luc. 13: 18.

31. [*Namelijk*] bij een mostaardzaad, hetwelk, wanneer het in de aarde gezaaid wordt, het minste is van alle de zaden, die op de aarde [*zijn*];

32. En wanneer het gezaaid is, gaat het op, en wordt het meeste van alle de moeskruiden, en maakt groote takken, alzoo dat de vogelen des hemels onder zijne schaduw kunnen nestelen.

33. [a]En door vele zulke gelijkenissen sprak hij tot hen het woord, naar dat zij het hooren konden. a Matth. 13: 34.

34. En zonder gelijkenis sprak hij tot hen niet; maar hij verklaarde alles zijnen discipelen in het bijzonder.

35. [a]En op dienzelven dag, als het nu avond geworden was, zeide hij tot hen: Laat ons overvaren naar de andere zijde. a Matth. 8: 23. Luc. 8: 22.

36. En zij, de schare gelaten hebbende, namen hem mede, gelijk hij in het schip was; en er waren nog andere scheepkens met hem.

37. En er werd een groote storm van wind, en de baren sloegen over in het schip, alzoo dat het nu vol werd.

38. En hij was in het achterschip, slapende op een oorkussen; en zij wekten hem op, en zeiden tot hem: Meester, bekommert het u niet, dat wij vergaan?

39. En hij, opgewekt zijnde, [a]bestrafte den wind, en zeide tot de zee: Zwijg, wees stille. En de wind ging liggen, en er werd groote stilte. a Job 26: 12.
Ps. 107: 29. Jes. 51: 10.

40. En hij zeide tot hen: Wat zijt gij zoo vreesachtig? Hoe hebt gij geen geloof?

41. En zij vreesden met groote vreeze, en zeiden tot malkanderen: Wie is toch deze, dat ook de wind en de zee hem gehoorzaam zijn?

HET V KAPITTEL.

[a]En zij kwamen over op de andere zijde der zee, in het land der Gadarénen. a Matth. 8: 28. Luc. 8: 26.

2. En als hij uit het schip gegaan was, terstond ontmoette hem, uit de

graven, een mensch met eenen onreinen geest;

3. Dewelke [*zijne*] woning in de graven had, en niemand kon hem binden, ook zelfs niet met ketenen.

4. Want hij was menigmaal met boeien en ketenen gebonden geweest, en de ketenen waren van hem in stukken getrokken, en de boeien verbrijzeld, en niemand was machtig om hem te temmen.

5. En hij was altijd, nacht en dag, op de bergen en in de graven, roepende, en slaande zichzelven met steenen.

6. Als hij nu Jezus van verre zag, liep hij [*toe*], en aanbad hem.

7. En met eene groote stemme roepende, zeide hij: Wat heb ik met u [*te doen*], Jezus, gij Zone Gods des Allerhoogsten? Ik bezweer u bij God, dat gij mij niet pijnigt.

8. (Want hij zeide tot hem: Gij onreine geest, ga uit van den mensch.)

9. En hij vraagde hem: Welk is uw naam? En hij antwoordde, zeggende: Mijn naam is Légio, want wij zijn velen.

10. En hij bad hem zeer, dat hij hen buiten het land niet wegzond.

11. En aldaar aan de bergen was eene groote kudde zwijnen, weidende.

12. En alle de duivelen baden hem, zeggende: Zend ons in die zwijnen, opdat wij daarin mogen varen.

13. En Jezus liet het hun terstond toe. En de onreine geesten, uitgevaren zijnde, voeren in de zwijnen; en de kudde stortte van de steilte af in de zee (er waren er nu omtrent tweeduizend), en zij versmoorden in de zee.

14. En die de zwijnen weidden, zijn gevlucht, en boodschapten [*zulks*] in de stad en op het land. En zij gingen uit, om te zien, wat het was, dat er geschied was;

15. En zij kwamen tot Jezus, en zagen den bezetene zittende, en gekleed, en wel bij zijn verstand, [*namelijk*] die het Legioen gehad had; en zij werden bevreesd.

16. En die het gezien hadden, vertelden hun, wat den bezetene geschied was, en [*ook*] van de zwijnen.

17. [a]En zij begonnen hem te bidden, dat hij van hunne landpalen wegging.
a Hand. 16: 39.

18. [a]En als hij in het schip ging, bad hem degene, die bezeten was geweest, dat hij met hem mocht zijn.
a Luc. 8: 38.

19. Doch Jezus liet hem [*dat*] niet toe, maar zeide tot hem: Ga henen naar uw huis tot de uwen, en boodschap hun, wat groote dingen u de Heere gedaan heeft, en [*hoe*] Hij zich uwer ontfermd heeft.

20. En hij ging henen, en begon te verkondigen in het [*land*] van Decápolis, wat groote dingen hem Jezus gedaan had; en zij verwonderden zich allen.

21. [a]En als Jezus wederom in het schip overgevaren was naar de andere zijde, vergaderde eene groote schare bij hem; en hij was bij de zee.
a Luc. 8: 40.

22. [a]En zie, er kwam een van de oversten der synagoge, met name Jaïrus; en hem ziende, viel hij aan zijne voeten. a Matth. 9: 18. Luc. 8: 41.

23. En bad hem zeer, zeggende: Mijn dochterken is in haar uiterste; [*ik bid u*] dat gij komt en de handen op haar legt, opdat zij behouden worde, en zij zal leven.

24. En hij ging met hem; en eene groote schare volgde hem, en zij verdrongen hem.

25. [a]En eene zekere vrouw, die twaalf jaren den vloed des bloeds gehad had,
a Lev. 15: 25. Matth. 9: 20. Luc. 8: 43.

26. En veel geleden had van vele medicijnmeesters, en al het hare [*daaraan*] te koste gelegd, en geene baat gevonden had, maar met welke het veeleer erger geworden was;

27. [*Deze,*] van Jezus hoorende, kwam onder de schare van achteren, en raakte zijn kleed aan;

28. Want zij zeide: Indien ik maar zijne kleederen mag aanraken, ik zal gezond worden.

29. En terstond is de fontein haars bloeds opgedroogd, en zij gevoelde aan haar lichaam, dat zij van die kwaal genezen was.

30. En terstond Jezus, bekennende in zichzelven [a]de kracht die van hem uitgegaan was, keerde zich om in de

schare, en zeide: Wie heeft mijne kleederen aangeraakt? *a* Luc. 6: 19.

31. En zijne discipelen zeiden tot hem: Gij ziet, dat de schare u verdringt, en zegt gij: Wie heeft mij aangeraakt?

32. En hij zag rondom, om haar te zien, die dat gedaan had.

33. En de vrouw, vreezende en bevende, wetende wat aan haar geschied was, kwam en viel voor hem neder, en zeide hem al de waarheid.

34. *a*En hij zeide tot haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden; ga henen in vrede, en wees genezen van deze uwe kwaal. *a* Matth. 9: 22. Marc. 10: 52.

35. *a*Terwijl hij nog sprak, kwamen [*eenigen*] van [*het huis*] des oversten der synagoge, zeggende: Uwe dochter is gestorven; wat zijt gij den Meester nog moeielijk? *a* Luc. 8: 49.

36. En Jezus, terstond gehoord hebbende het woord dat er gesproken werd, zeide tot den overste der synagoge: Vrees niet, geloof alleenlijk.

37. En hij liet niemand toe hem te volgen, dan Petrus, en Jacobus, en Johannes, den broeder van Jacobus;

38. En kwam in het huis des oversten der synagoge, en zag de beroerte, [*en degenen*] die zeer weenden en huilden;

39. En ingegaan zijnde, zeide hij tot hen: Wat maakt gij beroerte, en [*wat*] weent gij? *a*Het kind is niet gestorven, maar het slaapt. *a* Joh. 11: 11.

40. En zij belachten hem; maar hij, als hij ze allen had uitgedreven, nam bij zich den vader en de moeder des kinds, en degenen die met hem [*waren*], en ging binnen, waar het kind lag.

41. En hij vatte de hand des kinds, en zeide tot haar: Talítha Kúmi; hetwelk is, zijnde overgezet: Gij dochterken, (ik zeg u) sta op.

42. En terstond stond het dochterken op, en wandelde; want het was twaalf jaar [*oud*]; en zij ontzetten zich met groote ontzetting.

43. En hij gebood hun zeer, dat niemand dat zoude weten; en zeide, dat men haar zoude te eten geven.

HET VI KAPITTEL.

*a*En hij ging van daar weg, en kwam in zijn vaderland, en zijne discipelen volgden hem. *a* Matth. 13: 53. Luc. 4: 16.

2. En als het Sabbath geworden was, begon hij in de synagoge te leeren; en velen, die [*hem*] hoorden, ontzetten zich, zeggende: Vanwaar [*komen*] dezen deze dingen; en wat wijsheid is dit, die hem gegeven is, dat ook zulke krachten door zijne handen geschieden?

3. *a*Is deze niet de timmerman, de zoon van Maria, en de broeder van Jacobus en Jóses, en Judas en Simon; en zijn zijne zusters niet hier bij ons? En zij werden aan hem geërgerd. *a* Joh. 6: 42.

4. En Jezus zeide tot hen: *a*Een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderland, en onder [*zijne*] magen, en in zijn huis. *a* Matth. 13: 57. Luc. 4: 24. Joh. 4: 44.

5. *a*En hij kon aldaar geene kracht doen; dan dat hij weinigen zieken de handen oplegde, en ze genas. *a* Matth. 13: 58.

6. En hij verwonderde zich over hun ongeloof; *a*en omging de vlekken [*daar*] rondom, leerende. *a* Matth. 9: 35. Luc. 13: 22.

7. *a*En hij riep tot zich de twaalven, en begon hen uit te zenden twee aan twee, en gaf hun macht over de onreine geesten. *a* Matth. 10: 1, Luc. 6: 13; 9: 1.

8. En hij gebood hun, dat zij niets zouden nemen tot den weg, dan alleenlijk eenen staf; geene male, geen brood, geen geld in den gordel;

9. *a*Maar dat zij schoenzolen zouden aanbinden, en met geen twee rokken gekleed zijn. *a* Hand. 12: 8.

10. En hij zeide tot hen: Zoo waar gij in een huis zult ingaan, blijft daar, totdat gij van daar uitgaat.

11. *a*En zoo wie u niet zullen ontvangen, noch u hooren, vertrekkende van daar, *b*schudt het stof af, dat onder aan uwe voeten is, hun tot een getuigenis. *c*Voorwaar zeg ik u: Het zal Sódoma of Gomórra verdragelijker zijn in den dag des oordeels, dan die stad. *a* Matth. 10: 14. Luc. 9: 5. *b* Hand. 13: 51; 18: 6. *c* Matth. 10: 15. Luc. 10: 12.

12. En uitgegaan zijnde, predikten zij dat zij zich zouden bekeeren.

13. En zij wierpen vele duivelen uit.

[a]en zalfden vele kranken met olie, en maakten ze gezond. *a* Jac. 5: 14.

14. [a]En de koning Heródes hoorde het (want zijn naam was openbaar geworden), en zeide: Johannes, die daar doopte, is van de dooden opgewekt, en daarom werken die krachten in hem.
a Matth. 14: 1. Luc. 9: 7.

15. Anderen zeiden: Hij is Elias; en anderen zeiden: Hij is een profeet, of als een der profeten.

16. Maar als het Heródes hoorde, zeide hij: Deze is Johannes, dien ik onthoofd heb; die is van de dooden opgewekt.

17. [a]Want deze Heródes, [*eenigen*] uitgezonden hebbende, had Johannes gevangen genomen, en hem in de gevangenis gebonden, uit oorzaak van Heródias, de huisvrouwe van zijnen broeder Philippus, omdat hij haar getrouwd had.
a Matth. 14: 3. Luc. 3: 19; 9: 9.

18. Want Johannes zeide tot Heródes: [a]Het is u niet geoorloofd de huisvrouwe uws broeders te hebben.
a Lev. 18; 20: 21.

19. En Heródias legde op hem toe, en wilde hem dooden, en kon niet;

20. Want Heródes vreesde Johannes, wetende dat hij een [a]rechtvaardig en heilig man was, en hield hem in waarde; en als hij hem hoorde, deed hij vele dingen, en hoorde hem gaarne.
a Matth. 14: 5; 21: 26.

21. En als er een welgelegen dag gekomen was, toen Heródes [a]op den dag zijner geboorte eenen maaltijd aanrichtte voor zijne grooten, en de oversten over duizend, en de voornaamsten van Galiléa; *a* Gen. 40: 20. Matth. 14: 6.

22. En als de dochter van deze Heródias inkwam, en danste, en aan Heródes en aan degenen die mede aanzaten behaagde, zoo zeide de koning tot het dochterken; Eisch van mij, wat gij ook wilt, en ik zal het u geven;

23. [a]En hij zwoer haar: Zoo wat gij van mij zult eischen, zal ik u geven, [*ook*] tot de helft mijns koninkrijks.
a Richt. 11: 30.

24. En zij, uitgegaan zijnde, zeide tot hare moeder: Wat zal ik eischen? En die zeide: Het hoofd van Johannes den Dooper.

25. En zij, terstond met haast ingaande tot den koning, heeft het geëischt, zeggende: Ik wíl, dat gij mij nu terstond in eenen schotel geeft het hoofd van Johannes den Dooper.

26. En de koning, zeer bedroefd geworden zijnde, [*nochtans*] om de eeden, en degenen die mede aanzaten, wilde haar [*dat*] niet afslaan.

27. [a]En de koning zond terstond eenen scherprechter, en gebood zijn hoofd te brengen. Deze nu ging henen, en onthoofdde hem in de gevangenis;
a Matth. 14: 10.

28. En bracht zijn hoofd in eenen schotel, en gaf het aan het dochterken, en het dochterken gaf het aan hare moeder.

29. En als zijne discipelen [*dit*] hoorden, gingen zij en namen zijn dood lichaam weg, en leiden dat in een graf.

30. [a]En de apostelen kwamen [*weder*] samen tot Jezus, en boodschapten hem alles, beide wat zij gedaan hadden, en wat zij geleerd hadden. *a* Luc. 9: 10.

31. En hij zeide tot hen: Komt gijlieden in eene woeste plaats hier alleen, en rust een weinig; want er waren velen, die kwamen en die gingen, [a]en zij hadden zelfs geenen gelegenen tijd om te eten. *a* Marc. 3: 20.

32. [a]En zij vertrokken in een schip, naar eene woeste plaats alleen.
a Matth. 14: 13. Luc. 9: 10. Joh. 6: 1.

33. En de scharen zagen ze henenvaren, en velen werden hem kennende, en liepen gezamenlijk te voet van alle steden derwaarts, en kwamen hun vóór, en gingen samen tot hem.

34. En Jezus, uitgaande, [a]zag eene groote schare, en werd innerlijk met ontferming bewogen over hen; [b]want zij waren als schapen, die geenen herder hebben; [c]en hij begon hun vele dingen te leeren. *a* Matth. 9: 36; 14: 14.
b Jer. 23: 1. Ezech. 34: 2. *c* Luc. 9: 11.

35. [a]En als het nu laat op den dag geworden was, kwamen zijne discipelen tot hem, en zeiden: Deze plaats is woest, en het is nu laat op den dag.
a Matth. 14: 15. Luc. 9: 12. Joh. 6: 5.

36. Laat ze van u, opdat zij henengaan in de omliggende dorpen en vlekken, en brooden voor zichzelven mogen koopen; want zij hebben niet, wat zij eten zullen.

37. Maar hij, antwoordende, zeide tot

hen: Geeft gij hun te eten. En zij zeiden tot hem: Zullen wij henengaan, en koopen voor twee honderd penningen brood, en hun te eten geven?

38. En hij zeide tot hen: Hoeveel brooden hebt gij? Gaat henen en beziet [*het*]. [a]En toen zij het vernomen hadden, zeiden zij: Vijf, en twee visschen.
a Matth. 14: 17. Luc. 9: 13. Joh. 6: 9.

39. En hij gebood hun, dat zij ze allen zouden doen nederzitten, bij gezelschappen, op het groene gras.

40. En zij zaten neder in gedeelten, bij honderd te zamen, en bij vijftig te zamen.

41. En als hij de vijf brooden en de twee visschen genomen had, [a]zag hij op naar den hemel, [b]zegende en brak de brooden, en gaf ze zijnen discipelen, opdat zij ze hun zouden voorleggen; en de twee visschen deelde hij voor allen.
a Joh. 17: 1. b 1 Sam. 9: 13.

42. En zij aten allen, en zijn verzadigd geworden.

43. En zij namen op twaalf volle korven brokken, en van de visschen.

44. En die daar de brooden gegeten hadden, waren omtrent vijf duizend mannen.

45. [a]En terstond dwong hij zijne discipelen in het schip te gaan, en vooruit henen te varen naar de andere zijde tegen[*over*] Bethsáïda, terwijl hij de schare van zich zoude laten.
a Matth. 14: 22. Joh. 6: 17.

46. [a]En als hij dezen hun afscheid gegeven had, ging hij op den berg om te bidden. a Matth. 14: 23. Luc. 6: 12.

47. [a]En als het nu avond was geworden, zoo was het schip in het midden van de zee, en hij was alleen op het land. a Matth. 14: 23. Joh. 6: 16.

48. En hij zag, dat zij zich zeer pijnigden, om [*het schip*] voort te krijgen (want de wind was hun tegen); en omtrent de vierde wake des nachts, kwam hij tot hen, wandelende op de zee; en wilde hun voorbijgaan.

49. En zij, ziende hem wandelen op de zee, meenden, dat het een spooksel was, en schreeuwden zeer;

50. Want zij zagen hem allen, en werden ontroerd. En terstond sprak hij met hen, en zeide tot hen: Zijt welgemoed, ik ben het, vreest niet.

51. En hij klom tot hen in het schip, en de wind stilde; en zij ontzetten zich boven mate zeer in zichzelven, en waren verwonderd.

52. Want zij hadden niet gelet op [*het wonder*] der brooden; want hun hart was verhard.

53. [a]En als zij overgevaren waren, kwamen zij in het land Gennésaret, en *havenden aldaar. a Matth. 14: 34.

54. En als zij uit het schip gegaan waren, terstond werden zij hem kennende.

55. [*En*] het geheele omliggende land doorloopende, begonnen zij op beddekens degenen, die kwalijk gesteld waren, om te dragen, ter plaatse waar zij hoorden dat hij was.

56. En zoo waar hij kwam, in vlekken, of steden, of dorpen, daar leiden zij de kranken op de markten, en baden hem, dat zij maar den zoom zijns kleeds aanraken mochten; en zoo velen als er hem aanraakten, werden gezond.

HET VII KAPITTEL.

[a]En tot hem vergaderden de Pharizeën, en sommige der Schriftgeleerden, die van Jeruzalem gekomen waren;
a Matth. 15: 1.

2. En ziende, dat sommige van zijne discipelen met onreine, dat is, met ongewasschene handen brood aten, berispten zij [*hen*].

3. Want de Pharizeën en alle de Joden eten niet, tenzij dat zij [*eerst*] de handen dikmaals wasschen, houdende de inzetting der ouden;

4. En van de markt [*komende*], eten zij niet, tenzij dat zij [*eerst*] gewasschen zijn; en vele andere dingen zijn er, die zij aangenomen hebben te houden, [*als namelijk*] de wasschingen der drinkbekers, en kannen, en koperen vaten, en bedden.

5. Daarna vraagden hem de Pharizeën en de Schriftgeleerden: Waarom wandelen uwe discipelen niet naar de inzetting der ouden, maar eten het brood met ongewasschene handen?

6. Maar hij antwoordde en zeide tot hen: Wel heeft Jesája van u, geveinsden, geprofeteerd, gelijk geschreven is:

---

* Havenden beteekent: liepen aldaar de haven binnen.

[a]Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij.
a Jes. 29: 13. Ezech. 33: 31.

7. [a]Doch tevergeefs eeren zij Mij, lerende leeringen, [*die*] geboden [*zijn*] der menschen.
a Matth. 15: 9. Col. 2: 18, 20. Tit. 1: 14.

8. Want, nalatende het gebod Gods, houdt gij de inzettingen der menschen, [*als namelijk*] wasschingen der kannen en drinkbekers; en andere dergelijke dingen doet gij vele.

9. En hij zeide tot hen: Gij doet [*zeker*] Gods gebod wel te niet, opdat gij uwe inzetting zoudt onderhouden.

10. Want Mozes heeft gezegd: [a]Eer uwen vader en uwe moeder: en: [b]Wie vader of moeder vloekt, die zal den dood sterven. a Ex. 20: 12. Deut. 5: 16. Ephez. 6: 2. b Ex. 21: 17. Lev. 20: 9. Deut. 27: 16. Spr. 20: 20.

11. Maar gijlieden zegt: Zoo een mensch tot vader of moeder zegt: [*Het is*] Kórban (dat is [*te zeggen*], eene gave), zoo wat u van mij zoude kunnen ten nutte komen, [*die voldoet;*]

12. En gij laat hem niet meer toe, iets aan zijnen vader of zijne moeder te doen;

13. [a]Makende [*alzoo*] Gods woord krachteloos door uwe inzetting, die gij ingezet hebt; en dergelijke dingen doet gij vele. a Matth. 15: 6. 1 Tim. 4: 3. 2 Tim. 3: 2.

14. En tot zich de gansche schare geroepen hebbende, zeide hij tot hen: Hoort mij allen en verstaat.
a Matth. 15: 10.

15. [a]Er is niets van buiten den mensch in hem ingaande, hetwelk hem kan ontreinigen; maar de dingen die van hem uitgaan, die zijn het, welke den mensch ontreinigen. a Hand. 10: 15. Rom. 14: 17, 20. Tit. 1: 15.

16. Zoo iemand ooren heeft om te hooren, die hoore.

17. [a]En toen hij van de schare in huis gekomen was, vraagden hem zijne dicipelen van de gelijkenis.
a Matth. 15: 15.

18. En hij zeide tot hen: Zijt ook gij alzoo onwetende? Verstaat gij niet, dat al wat van buiten in den mensch ingaat, hem niet kan ontreinigen?

19. Want het gaat niet in zijn hart, maar in den buik, en gaat in de heimelijkheid uit, reinigende alle de spijzen.

20. En hij zeide: Hetgene uitgaat uit den mensch, dat ontreinigt den mensch.

21. [a]Want van binnen uit het hart der menschen komen voort kwade gedachten, overspelen, hoorerijen, doodslagen, a Gen. 6: 5; 8: 21 Spr. 6: 14. Jer. 17: 9.

22. Dieverijen, gierigheden, boosheden, bedrog, ontuchtigheid, een boos oog, lastering, hoovaardij, onverstand.

23. Alle deze booze dingen komen voort van binnen, en ontreinigen den mensch.

24. [a]En van daar opstaande, ging hij weg naar de landpalen van Tyrus en Sidon. En in een huis gegaan zijnde, wilde hij niet, dat het iemand wist; en hij kon [*nochtans*] niet verborgen zijn. a Matth. 15: 21.

25. Want eene vrouw, welker dochterken eenen onreinen geest had, van hem gehoord hebbende, kwam en viel, neder aan zijne voeten;

26. Deze nu was eene Grieksche vrouw van geboorte uit Syro-Phenícië; en zij bad hem, dat hij den duivel uitwierp uit hare dochter.

27. Maar Jezus zeide tot haar: Laat eerst de kinderen verzadigd worden; want het is niet betamelijk, dat men het brood der kinderen neme, en den hondekens [*voor*]werpe.

28. Maar zij antwoordde en zeide tot hem: Ja Heere, doch ook de hondekens eten onder de tafel van de kruimkens der kinderen.

29. En hij zeide tot haar: Om dezes woords wille ga henen; de duivel is uit uwe dochter uitgevaren.

30. En als zij in haar huis kwam, vond zij, dat de duivel uitgevaren was, en de dochter liggende op het bed.

31. [a]En hij, wederom weggegaan zijnde van de landpalen van Tyrus en Sidon, kwam aan de Zee van Galiléa, door het midden der landpalen van Decápolis. a Matth. 15: 29.

32. [a]En zij brachten tot hem eenen doove, die zwaarlijk sprak, en baden hem, dat hij de hand op hem legde.
a Matth. 9: 32. Luc. 11: 14.

33. En hem van de schare alleen genomen hebbende, stak hij zijne vin-

geren in zijne ooren, en gespogen hebbende raakte hij zijne tong aan;

34. En opwaarts ziende naar den hemel, zuchtte hij, en zeide tot hem: Effatha; dat is: Word geopend.

35. En terstond werden zijne ooren geopend, en de band zijner tong werd los, en hij sprak recht.

36. En hij gebood hunlieden, dat zij het niemand zeggen zouden; maar wat hij hun ook gebood, zoo verkondigden zij het des te meer.

37. En zij ontzetten zich boven mate zeer, zeggende: [a]Hij heeft alles wel gedaan; en hij maakt, dat de dooven hooren, en de stommen spreken.

a Gen. 1: 31.

HET VIII KAPITTEL.

[a]In die dagen, als er een gansch groote schare was, en zij niet hadden wat zij eten zouden, riep Jezus zijne discipelen tot zich, en zeide tot hen:

a Matth. 15: 32.

2. Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de schare, want zij zijn nu drie dagen bij mij gebleven, en hebben niet wat zij eten zouden.

3. En indien ik ze nuchteren naar hun huis laat gaan, zoo zullen zij op den weg bezwijken; want sommigen van hen komen van verre.

4. En zijne discipelen antwoordden hem: Van waar zal iemand deze met brooden hier in de woestijn kunnen verzadigen?

5. En hij vraagde hun: Hoeveel brooden hebt gij? En zij zeiden: Zeven.

6. En hij gebood de schare, neder te zitten op de aarde; en hij nam de zeven brooden, en gedankt hebbende brak hij ze, en gaf ze zijnen discipelen, opdat zij ze zouden voorleggen; en zij leiden ze aan de schare voor.

7. En zij hadden weinige vischkens; en als hij gezegend had, zeide hij, dat zij ook die zouden voorleggen.

8. En zij hebben gegeten, en zijn verzadigd geworden; en zij namen het overschot der brokken op, zeven manden.

9. Die nu gegeten hadden, waren omtrent vier duizend. En hij liet ze gaan.

10. [a]En terstond in het schip gegaan zijnde met zijne discipelen, is hij gekomen in de deelen van Dalmanútha.

a Matth. 15: 39.

11. En de Pharizeën gingen uit, en begonnen met hem te twisten, [a]begeerende van hem een teeken van den hemel, hem verzoekende.

a Matth. 12: 38; 16: 1. Luc. 11: 29. Joh. 6: 30.

12. En hij, zwaarlijk zuchtende in zijnen geest, zeide: Wat begeert dit geslacht een teeken? [a]Voorwaar ik zeg u, zoo aan dit geslacht een teeken gegeven zal worden! a Matth. 16: 4.

13. En hij verliet hen, en wederom in het schip gegaan zijnde, voer hij weg naar de andere zijde.

14. En zijne discipelen hadden vergeten brood mede te nemen, en hadden niet dan één brood met zich in het schip.

15. En hij gebood hun, zeggende: [a]Ziet toe, wacht u van den zuurdeesem der Pharizeën, en van den zuurdeesem van Heródes. a Matth. 16: 6. Luc. 12: 1.

16. En zij overleiden onder malkanderen, zeggende: [*Het is,*] omdat wij geene brooden hebben.

17. En Jezus, [*dat*] bekennende, zeide tot hen: Wat overlegt gij, dat gij geene brooden hebt? Bemerkt gij nog niet, en verstaat gij niet? [a]Hebt gij nog uw verharde hart? a Marc. 6: 52.

18. Oogen hebbende, ziet gij niet, en ooren hebbende, hoort gij niet?

19. En gedenkt gij niet, [a]toen ik de vijf brooden brak onder de vijf duizend mannen, hoeveel volle korven met brokken gij opnaamt? Zij zeggen hem: Twaalf. a Matth. 14: 17, 20. Marc. 6: 38. Luc. 9: 13. Joh. 6: 9.

20. En [a]toen ik de zeven [*brak*] onder de vier duizend mannen, hoeveel volle manden met brokken gij opnaamt? En zij zeiden: Zeven. a Mahtt. 15: 36, 37.

21. En hij zeide tot hen: Hoe verstaat gij niet?

22. En hij kwam te Bethsáïda; en zij brachten tot hem eenen blinde, en baden hem, dat hij hem aanraakte.

23. En de hand des blinden genomen hebbende, leidde hij hem uit buiten het vlek, [a]en spoog in zijne oogen, en [b]leide de handen op hem, en vraagde hem, of hij iets zag.

a Marc. 7: 33. b Marc. 7: 32.

24. En hij, opziende, zeide: Ik zie de

menschen, want ik zie ze, als boomen, wandelen.

25. Daarna leide hij de handen wederom op zijne oogen, en deed hem opzien. En hij werd hersteld, en zag ze allen ver en klaar.

26. En hij zond hem naar zijn huis, zeggende: Ga niet in het vlek, en zeg het niemand in het vlek.

27. [a]En Jezus ging uit, en zijne discipelen, naar de vlekken van Cesaréa Philíppi. En op den weg vraagde hij zijne discipelen, zeggende tot hen: Wie zeggen de menschen, dat ik ben?
a Matth. 16: 13. Luc. 9: 18.

28. En zij antwoordden: [a]Johannes de Dooper; en anderen, Elías; en anderen, een van de profeten. a Matth. 14: 2.

29. En hij zeide tot hen: Maar gijlieden, wie zegt gij, dat ik ben? En Petrus, antwoordende, zeide tot hem: [a]Gij zijt de Christus.
a Matth. 16: 16. Joh. 6: 69.

30. En hij gebood hun scherpelijk, dat zij het niemand zouden zeggen van hem.

31. [a]En hij begon hun te leeren, dat de Zoon des menschen veel moest lijden, en verworpen worden van de ouderlingen, en overpriesteren, en Schriftgeleerden, en gedood worden, en na drie dagen wederom opstaan.
a Matth. 16: 21; 17: 22; 20: 18. Marc. 9: 31; 10: 33. Luc. 9: 22; 18: 31; 24: 7.

32. En dit woord sprak hij vrij uit; en Petrus, hem tot zich genomen hebbende, begon hem te bestraffen.

33. Maar hij, zich omkeerende, en zijne discipelen aanziende, bestrafte Petrus, zeggende: [a]Ga henen, achter mij, satanas; want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der menschen zijn. a 2 Sam. 19: 22.

34. En tot zich geroepen hebbende de schare met zijne discipelen, zeide hij tot hen: [a]Zoo wie achter mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge mij.
a Matth. 10: 38; 16: 24. Luc. 9: 23; 14: 27.

35. [a]Want zoo wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar zoo wie zijn leven zal verliezen, om mijnentwille, en [*om*] des Evangelies [*wille*], die zal het behouden.
a Matth. 10: 39; 16: 25. Luc. 9: 24; 17: 33. Joh. 12: 25.

36. Want wat zoude het den mensch baten, zoo hij de geheele wereld won, en de schade leed van zijne ziele?

37. Of wat zal een mensch geven [a]tot lossing van zijne ziele?
a Ps. 49: 9.

38. [a]Want zoo wie zich mijns en mijner woorden zal geschaamd hebben in dit overspelig en zondig geslacht, diens zal zich de Zoon des menschen ook schamen, wanneer hij zal komen in de heerlijkheid zijns Vaders, met de heilige engelen. a Matth. 10: 32. Luc. 9: 26; 12: 8. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

HET IX KAPITTEL

[a]En hij zeide tot hen: Voorwaar ik zeg u, dat er sommigen zijn van degenen die hier staan, die den dood niet zullen smaken, totdat zij zullen hebben gezien, dat het koninkrijk Gods met kracht gekomen is.
a Matth. 16: 28. Luc. 9: 27.

2. [a]En na zes dagen nam Jezus met zich Petrus, en Jacobus, en Johannes, en bracht ze op eenen hoogen berg bezijden alleen; en hij werd voor hen van gedaante veranderd.
a Matth. 17: 1. Luc. 9: 28.

3. En zijne kleederen werden blinkende, zeer wit als sneeuw, hoedanige geen voller op aarde [*zoo*] wit maken kan.

4. En van hen werd gezien Elias met Mozes; en zij spraken met Jezus.

5. En Petrus, antwoordende, zeide tot Jezus: Rabbi, het is goed, dat wij hier zijn, en laat ons drie tabernakelen maken, voor u eenen, en voor Mozes eenen, en voor Elías eenen,

6. Want hij wist niet, wat hij zeide; want zij waren zeer bevreesd.

7. En er kwam eene wolk, die ze overschaduwde, en eene stemme kwam uit de wolk, zeggende: [a]Deze is mijn geliefde Zoon; [b]hoort hem.
a Jes. 42: 1. Matth. 3: 17; 17: 5. Marc. 1: 11., Luc. 3: 22; 9: 35. Col. 1: 13. 2 Petr. 1: 17. b Deut. 18: 19.

8. En haastelijk rondom ziende, zagen zij niemand meer, dan Jezus alleen bij zich.

9. [a]En als zij van den berg afkwamen, gebood hij hun, dat zij niemand verhalen zouden hetgene zij gezien

hadden, dan wanneer de Zoon des menschen uit de dooden zoude opgestaan zijn. a Matth. 17: 9. Luc. 9: 36.

10. En zij behielden dit woord bij zichzelven, vragende onder malkanderen, wat het was, uit de dooden opstaan.

11. En zij vraagden hem, zeggende: Waarom zeggen de Schriftgeleerden, aat Elías eerst komen moet?
a Mal. 4: 5. Matth. 11: 14. Luc. 1: 17.

12. En hij, antwoordende, zeide tot hen: Elías zal wel eerst komen, en alles wederoprichten; en [*het zal geschieden*], agelijk geschreven is van den Zoon des menschen, dat hij veel lijden zal en veracht worden.
a Ps. 22: 7. Jes. 53: 4. Dan. 9: 26.

13. Maar ik zeg u, dat ook Elias gekomen is, en zij hebben hem gedaan al wat zij gewild hebben, agelijk van hem geschreven is. a Mal. 4: 5, 6.

14. En als hij bij de discipelen gekomen was, zag hij eene groote schare rondom hen, en [*eenige*] Schriftgeleerden met hen twistende.

15. En terstond de geheele schare, hem ziende, werd verbaasd, en toeloopende, groetten zij hem.

16. En hij vraagde den Schriftgeleerden: Wat twist gij met deze?

17. aEn een uit de schare, antwoordende, zeide: Meester, ik heb mijnen zoon tot u gebracht, die eenen stommen geest heeft. a Matth. 17: 14. Luc. 9: 37, 38.

18. En waar hij hem ook aangrijpt, zoo scheurt hij hem, en schuimt, en knerst met zijne tanden, en verdort; en ik heb uwen discipelen gezegd, dat zij hem zouden uitwerpen, en zij konden het niet.

19. En hij antwoordde hem, en zeide: O ongeloovig geslacht, hoe lang zal ik nog bij ulieden zijn? Hoe lang zal ik u nog verdragen? Brengt hem tot mij.

20. En zij brachten hem tot hem; aen als hij hem zag, scheurde hem terstond de geest; en hij, vallende op de aarde, wentelde zich al schuimende.
a Marc. 1: 26.

21. En hij vraagde zijnen vader: Hoe langen tijd is het, dat hem dit overkomen is? En hij zeide hem: Van [*zijne*] kindsheid af.

22. En menigmaal heeft hij hem ook in het vuur en in het water geworpen, om hem te verderven; maar zoo gij iets kunt; wees met innerlijke ontferming over ons bewogen, en help ons.

23. En Jezus zeide tot hem: Zoo gij kunt gelooven, aalle dingen zijn mogelijk dengene die gelooft. a Luc. 17: 6.

24. En terstond de vader des kinds, roepende met tranen, zeide: Ik geloof, Heere, kom mijne ongeloovigheid te hulpe.

25. En Jezus, ziende dat de schare gezamenlijk toeliep, bestrafte den onreinen geest, zeggende tot hem: Gij stomme en doove geest, ik beveel u, ga uit van hem, en kom niet meer in hem.

26. En hij, roepende, en hem zeer scheurende, ging uit; en [*het kind*] werd als dood, alzoo dat velen zeiden, dat het gestorven was.

27. En Jezus, hem bij de hand grijpende, richtte hem op; en hij stond op.

28. aEn als hij in huis gegaan was, vraagden hem zijne discipelen alleen: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitwerpen? a Matth. 17: 19.

29. En hij zeide tot hen: Dit geslacht kan nergens door uitgaan, dan door bidden en vasten.

30. aEn van daar weggaande, reisden zij door Galiléa; en hij wilde niet, dat het iemand wist.
a Matth. 16: 21; 17: 22; 20: 18.
Marc. 8: 31; 10: 33. Luc. 9: 22; 18: 31; 24: 7.

31. Want hij leerde zijne discipelen, en zeide tot hen: De Zoon des menschen zal overgeleverd worden in de handen der menschen, en zij zullen hem dooden; en gedood zijnde, zal hij ten derden dage weder opstaan.

32. Maar zij verstonden dat woord niet, en zij vreesden hem te vragen.

33. aEn hij kwam te Capérnaüm, en in het huis gekomen zijnde, vraagde hij hun: Waarvan hadt gij woorden onder malkanderen op den weg?
a Matth. 18: 1. Luc. 9: 46; 22: 24.

34. Doch zij zwegen; want zij waren onder malkanderen in woorden geweest op den weg, wie de meeste [*zoude zijn*].

35. En nedergezeten zijnde, riep hij de twaalven, en zeide tot hen: aIndien iemand wil de eerste zijn, die zal de laatste van allen zijn, en aller dienaar.
a Matth. 20: 27. Marc. 10: 43.

36. En nemende een kindeken, stelde hij dat midden onder hen, en [a]omving het met zijne armen, en zeide tot hen: a Marc. 10: 16.

37. [a]Zoo wie één van zoodanige kinderkens zal ontvangen in mijnen naam, die ontvangt mij; en zoo wie mij zal ontvangen, die ontvangt mij niet, maar Dien, die mij gezonden heeft.
a Matth. 18: 5. Luc. 9: 48. Joh. 13: 20.

38. [a]En Johannes antwoordde hem, zeggende: Meester, wij hebben eenen gezien, die de duivelen uitwierp in uwen naam, welke ons niet volgt; en wij hebben het hem verboden, omdat hij ons niet volgt. a Luc. 9: 49.

39. [a]Doch Jezus zeide: Verbiedt hem niet; want er is niemand, die eene kracht doen zal in mijnen naam, en haastelijk van mij zal kunnen kwalijk spreken. a 1 Cor. 12: 3.

40. Want wie tegen ons niet is, die is vóór ons.

41. Want [a]zoo wie ulieden eenen beker waters zal te drinken geven in mijnen naam, omdat gij [*discipelen*] van Christus zijt, voorwaar zeg ik u, hij zal zijn loon geenszins verliezen.
a Matth. 10: 42.

42. [a]En zoo wie éénen van deze kleinen, die in mij gelooven, ergert, het ware hem beter, dat een molensteen om zijnen hals gedaan ware, en dat hij in de zee geworpen ware.
a Matth. 18: 6. Luc. 17: 2.

43. [a]En indien uwe hand u ergert, houw ze af. Het is u beter, verminkt tot het leven in te gaan, dan, de twee handen hebbende, henen te gaan in de hel, in het onuitblusschelijk vuur;
a Deut. 13: 6. Matth. 5: 30; 18: 8.

44. [a]Waar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgebluscht wordt.
a Jes. 66: 24.

45. En indien uw voet u ergert, houw hem af. Het is u beter, kreupel tot het leven in te gaan, dan, de twee voeten hebbende, geworpen te worden in de hel, in het onuitblusschelijk vuur;

46. Waar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgebluscht wordt.

47. En indien uw oog u ergert, werp het uit. Het is u beter, maar één oog hebbende, in het koninkrijk Gods in te gaan, dan, twee oogen hebbende, in het helsche vuur geworpen te worden;

48. Waar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgebluscht wordt.

49. Want een ieder zal met vuur gezouten worden, [a]en iedere offerande zal met zout gezouten worden.
a Lev. 2: 13.

50. [a]Het zout is goed; maar indien het zout onzout wordt, waarmede zult gij dat smakelijk maken? [b]Hebt zout in uzelven, en houdt vrede onder malkanderen. a Matth. 5: 13. Luc. 14: 34.
b Rom. 12: 18. Hebr. 12: 14.

HET X KAPITTEL.

[a]En van daar opgestaan zijnde, ging hij naar de landpalen van Judéa, door de overzijde van den Jordaan; en de scharen kwamen wederom samen bij hem, en, gelijk hij gewoon was, leerde hij ze wederom. a Matth. 19: 1.

2 En de Pharizeën, tot hem komende, vraagden hem, of het eenen man geoorloofd is, [*zijne*] vrouwe *van zich te laten; hem verzoekende.

3. Maar hij, antwoordende, zeide tot hen: Wat heeft u Mozes geboden?

4. En zij zeiden: [a]Mozes heeft toegelaten eenen scheidbrief te schrijven, en [*haar*] van zich te laten.
a Deut. 24: 1. Jer. 3: 1. Matth. 5: 31.

5. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Vanwege de hardigheid uwer harten heeft hij ulieden dat gebod geschreven;

6. [a]Maar van het begin der schepping heeft ze God man en vrouwe gemaakt. a Gen. 1: 27. Matth. 19: 4.

7. [a]Daarom zal een mensch zijnen vader en zijne moeder verlaten, en zal zijne vrouwe aanhangen; a Gen. 2: 24.
1 Cor. 6: 16. Ephez. 5: 31.

8. En die twee zullen tot één vleesch zijn; alzoo dat zij niet meer twee zijn, maar één vleesch.

9. [a]Hetgene dan God samengevoegd heeft, scheide de mensch niet.
a 1 Cor. 7: 10.

10. En in het huis vraagden hem zijne discipelen wederom daarvan.

11. [a]En hij zeide tot hen: Zoo wie zijne vrouwe van zich laat, en eene andere trouwt, die doet overspel tegen haar. a Matth. 5: 32; 19: 9.
Luc. 16: 18. 1 Cor. 7: 10.

---

* Stat. overz.: hier, en vss. 4 en 11: verlaten. Zie de noot bij Matth. 1: 19 en XIX: 3.

12. En indien eene vrouwe haren man zal verlaten, en met eenen anderen trouwen, die doet overspel.

13. [a]En zij brachten kinderkens tot hem, opdat hij ze aanraken zoude; en de discipelen bestraften degenen, die ze tot hem brachten. a Matth. 9: 13. Luc. 18: 15.

14. Maar Jezus, [*dat*] ziende, nam het zeer kwalijk, en zeide tot hen: Laat de kinderkens tot mij komen, en verhindert ze niet; [a]want derzulken is het koninkrijk Gods. Matth. 18: 3; 19: 14. 1 Cor. 14: 20. 1 Petr. 2: 2.

15. Voorwaar zeg ik u, zoo wie het koninkrijk Gods niet ontvangt gelijk een kindeken, die zal daarin geenszins ingaan.

16. [a]En hij omving ze met zijne armen, [*en*] de handen op hen gelegd hebbende, zegende hij ze. a Matth. 19: 15. Marc. 9: 36.

17. [a]En als hij uitging op den weg, liep één tot hem, en voor hem op de knieën vallende, vraagde hem: Goede Meester, wat zal ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërve? a Matth. 19:16. Luc. 18: 18.

18. En Jezus zeide tot hem: Wat noemt gij mij goed? Niemand is goed, dan één, [*namelijk*] God.

19. Gij weet de geboden: [a]Gij zult geen overspel doen; gij zult niet dooden; gij zult niet stelen; gij zult geene valsche getuigenis geven; gij zult niemand te kort doen; eer uwen vader en uwe moeder.
a Ex. 20: 13; 21: 12. Deut. 5: 17. Rom. 13: 9.

20. Doch hij, antwoordende, zeide tot hem: Meester, alle deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af.

21. En Jezus, hem aanziende, beminde hem, en zeide tot hem: [a]Één ding ontbreekt u: ga henen, verkoop alles wat gij hebt, en geef het den armen, en gij zult eenen schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, neem het kruis op, en volg mij.
a Matth. 6: 19. Luc. 12: 33; 16: 9. 1 Tim. 6: 17.

22. Maar hij, treurig geworden zijnde over dat woord, ging bedroefd weg; want hij had vele goederen.

23. En Jezus, rondom ziende, zeide tot zijne discipelen: [a]Hoe zwaarlijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk Gods inkomen!
a Spr. 11: 28. Matth. 19: 23. Luc. 18: 24.

24. En de discipelen werden verbaasd over deze zijne woorden. Maar Jezus, wederom antwoordende, zeide tot hen: Kinderen, hoe zwaar is het, dat degenen, die op het goed hun betrouwen zetten, in het koninkrijk Gods ingaan!

25. Het is lichter, dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke in het koninkrijk Gods inga.

26. En zij werden nog meer verslagen, zeggende tot malkanderen: Wie kan dan zalig worden?

27. Doch Jezus, hen aanziende, zeide: Bij de menschen is het onmogelijk, maar niet bij God; [a]want alle dingen zijn mogelijk bij God. a Job 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luc. 1: 37.

28. [a]En Petrus begon tot hem te zeggen: Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn u gevolgd. a Matth. 4: 20; 19: 27. Luc. 5: 11; 18: 28.

29. En Jezus, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg ik ulieden, er is niemand, die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouwe, of kinderen, of akkers, om mijnentwille en des Evangelies [*wille*],

30. Of hij ontvangt honderdvoud, nu in dezen tijd, huizen, en broeders, en zusters, en moeders, en kinderen, en akkers, met de vervolgingen, en in de toekomende eeuw het eeuwige leven.

31. [a]Maar vele eersten zullen de laatsten zijn, en [*velen*], die de laatsten [*zijn*], de eersten. a Matth. 19: 30; 20: 16. Luc. 13: 30.

32. [a]En zij waren op den weg, opgaande naar Jeruzalem; en Jezus ging voor hen uit; en zij waren verbaasd, en hem volgende, waren zij bevreesd. En de twaalven wederom tot zich nemende, begon hij hun te zeggen de dingen, die hem overkomen zouden;
a Matth. 16: 21; 17: 22; 20: 18. Marc. 8: 31; 9: 31. Luc. 9: 22; 18: 31; 24: 7.

33. [*Zeggende:*] Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des menschen zal den overpriesteren en den Schriftgeleerden overgeleverd worden, en zij zullen hem ter dood veroordeelen, en hem den heidenen overleveren;

34. En zij zullen hem bespotten, en hem geeselen, en hem bespuwen, en

hem dooden; en ten derden dage zal hij wederopstaan.

35. [a]En tot hem kwamen Jacobus en Johannes, de zonen van Zebedéüs, zeggende: Meester, wij wilden [*wel*], dat gij ons deedt, zoo wat wij begeeren zullen. *a* Matth. 20: 20.

36. En hij zeide tot hen: Wat wilt gij, dat ik u doe?

37. En zij zeiden tot hem: Geef ons, dat wij mogen zitten, de een aan uwe rechter-, en de ander aan uwe linker-[*hand*] in uwe heerlijkheid.

38. Maar Jezus zeide tot hen: Gij weet niet, wat gij begeert. Kunt gij den drinkbeker drinken, dien ik drinke, en met den doop gedoopt worden, [a]waar ik mede gedoopt worde? *a* Matth. 20: 22. Luc. 12: 50.

39. En zij zeiden tot hem: Wij kunnen. Doch Jezus zeide tot hen: Den drinkbeker, dien ik drinke, zult gij wel drinken, en met den doop gedoopt worden, waar ik mede gedoopt worde;

40. Maar het zitten tot mijne rechter- en tot mijne linker[*hand*] staat bij mij niet te geven; maar [*het zal gegeven worden*] [a]wien het bereid is. *a* Matth. 25: 34.

41. [a]En als de [*andere*] tien [*dit*] hoorden, begonnen zij het van Jacobus en Johannes zeer kwalijk te nemen. *a* Matth. 20: 24.

42. Maar Jezus, hen tot zich geroepen hebbende, zeide tot hen: Gij weet, [a]dat degenen, die geacht worden oversten te zijn der volkeren, heerschappij voeren over hen, en hunne grooten gebruiken macht over hen. *a* Matth. 20: 25. Luc. 22: 25.

43. [a]Doch alzoo zal het onder u niet zijn; maar zoo wie onder u groot zal willen worden, die zal uw dienaar zijn; *a* 1 Petr. 5: 3.

44. En zoo wie van u de eerste zal willen worden, die zal aller dienstknecht zijn.

45. Want ook de Zoon des menschen is niet gekomen [a]om gediend te worden, maar om te dienen, en [b]zijne ziel te geven [*tot*] een rantsoen voor velen. *a* Joh. 13: 14. Philipp. 2: 7. *b* Ephez. 1: 7. Col. 1: 14. 1 Tim. 2: 6. Tit. 2: 14.

46. [a]En zij kwamen te Jéricho. En als hij, en zijne discipelen, en eene groote schare, van Jéricho uitging, zat de zoon van Timaeüs, Bártimaeüs de blinde, aan den weg, bedelende. *a* Matth. 20: 29. Luc. 18: 35.

47. En hoorende, dat het Jezus de Nazaréner was, begon hij te roepen en te zeggen: Jezus, gij Zone Davids, ontferm u mijner.

48. En velen bestraften hem, opdat hij zwijgen zoude; maar hij riep zooveel te meer: Gij Zone Davids, ontferm u mijner.

49. En Jezus, [*stil*]staande, zeide, dat men hem roepen zoude; en zij riepen den blinde, zeggende tot hem: Heb goeden moed, sta op, hij roept u.

50. En hij, zijnen mantel afgeworpen hebbende, stond op, en kwam tot Jezus.

51. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Wat wilt gij, dat ik u doen zal? En de blinde zeide tot hem: Rabbóni, dat ik ziende mag worden.

52. En Jezus zeide tot hem: Ga henen, [a]uw geloof heeft u behouden. En terstond werd hij ziende, en volgde Jezus op den weg. *a* Matth. 9: 22. Marc. 5: 34.

HET XI KAPITTEL

[a]En toen zij Jeruzalem genaakten, tot Béthphagé en Bethánië, aan den Olijfberg, zond hij twee van zijne discipelen uit, *a* Matth. 21: 1. Luc. 19: 29.

2. En zeide tot hen: Gaat henen in het vlek, dat tegen u over is; en terstond als gij daarin komt, zult gij vinden een veulen gebonden, op hetwelk geen mensch gezeten heeft; ontbindt het, en brengt het.

3. En indien iemand tot u zegt: Waarom doet gij dat? zoo zegt, dat de Heere het van noode heeft; en hij zal het terstond herwaarts *laten gaan.

4. En zij gingen henen, en vonden het veulen gebonden bij de deur buiten aan de wegscheiding, en zij ontbonden het.

5. En sommigen van degenen, die aldaar stonden, zeiden tot hen: Wat doet gij, dat gij het veulen ontbindt?

6. Doch zij zeiden tot hen, gelijk Jezus bevolen had; en zij lieten ze gaan.

* Stat.-overz.: zenden, in de beteekenis van ons laten gaan.

7. En zij brachten [a]het veulen tot Jezus, en wierpen [b]hunne kleederen daarop; en hij zat daarop. *a* Joh. 12: 14. *b* 2 Kon. 9: 13.

8. En velen spreidden hunne kleederen op den weg, en anderen hieuwen meien van de boomen, en spreidden ze op den weg.

9. En die voorgingen en die volgden, riepen, zeggende: Hosánna! [a]Gezegend [*is*] hij, die komt in den naam des Heeren; *a* Ps. 118: 26.

10. Gezegend [*zij*] het koninkrijk van onzen vader David, hetwelk komt in den naam des Heeren; Hosánna in de hoogste [*hemelen*]!

11. [a]En Jezus kwam binnen Jeruzalem, en in den Tempel; en als hij alles rondom bezien had, en het nu avondstond was, ging hij uit naar Bethánië met de twaalven.
a Matth. 21: 12, 14. Luc. 19: 45. Joh. 2: 14.

12. [a]En des anderen daags, als zij uit Bethánië gingen, hongerde hem. *a* Matth. 21: 18.

13. En ziende van verre eenen vijgeboom, die bladeren had, ging hij [*om te zien*], of hij ook iets op hem zoude vinden; en daarbij gekomen zijnde, vond hij niet dan bladeren; want het was de tijd der vijgen niet.

14. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Niemand ete [*eenige*] vrucht meer van u in der eeuwigheid. En zijne discipelen hoorden het.

15. En zij kwamen te Jeruzalem; [a]en Jezus, in den Tempel gegaan zijnde, begon degenen, die in den Tempel verkochten en kochten, uit te drijven; en de tafelen der wisselaars, en de zitstoelen dergenen, die de duiven verkochten, keerde hij om;
a Matth. 21: 12. Luc. 19: 45. Joh. 2: 14.

16. En liet niet toe, dat iemand eenig vat door den Tempel droeg.

17. [a]En hij leerde, zeggende tot hen: Is er niet geschreven: [b]Mijn Huis zal een huis des gebeds genaamd worden allen volken? [c]Maar gij hebt dat [*tot*] een kuil der moordenaren gemaakt.
a Matth. 21: 13. Luc. 19: 46.
b 1 Kon. 8: 29. Jes. 56: 7. *c* Jer. 7: 11.

18. En de Schriftgeleerden en overpriesters hoorden [*dat*], en [a]zochten, hoe zij hem dooden zouden; want zij vreesden hem, omdat de gansche schare ontzet was over zijne leer. *a* Joh. 7: 19.

19. En als het nu laat geworden was, ging hij uit buiten de stad.

20. En des morgens vroeg voorbijgaande, zagen zij, dat de vijgeboom verdord was van de wortelen af.

21. En Petrus, [*zulks*] indachtig geworden zijnde, zeide tot hem: Rabbi, zie, de vijgeboom, dien gij vervloekt hebt, is verdord.

22. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Hebt geloof op God.

23. [a]Want voorwaar zeg ik u, dat, zoo wie tot dezen berg zal zeggen: Word opgeheven en in de zee geworpen; en niet zal twijfelen in zijn hart, maar zal gelooven, dat hetgene hij zegt geschieden zal, het zal hem geworden, zoo wat hij zegt. *a* Matth. 17: 20; 21: 21. Luc. 17: 6.

24. Daarom zeg ik u: [a]Alle dingen, die gij biddende begeert, gelooft, dat gij ze ontvangen zult, en zij zullen u geworden. *a* Jer. 29: 12. Matth. 7: 7. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13; 15: 7; 16: 24. Jac. 1: 5, 6. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

25. En wanneer gij staat om te bidden, [a]vergeeft, indien gij iets hebt tegen iemand; opdat ook uw Vader, die in de hemelen is, ulieden uwe misdaden vergeve. *a* Matth. 6: 14. Col. 3: 13.

26. [a]Maar indien gij niet vergeeft, zoo zal uw Vader, die in de hemelen is, ook uwe misdaden niet vergeven. *a* Matth. 18: 35.

27. [a]En zij kwamen wederom te Jeruzalem. En als hij in den Tempel wandelde, kwamen tot hem de overpriesters, en de Schriftgeleerden, en de ouderlingen, *a* Matth. 21: 23. Luc. 20: 1.

28. En zeiden tot hem: [a]Door wat macht doet gij deze dingen; en wie heeft u deze macht gegeven, dat gij deze dingen doen zoudt?
a Ex. 2: 14. Hand. 4: 7; 7: 27.

29. Maar Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Ik zal u ook één woord vragen; antwoordt mij ook, en zoo zal ik u zeggen, door wat macht ik deze dingen doe:

30. De doop van Johannes, was die uit den hemel, of uit de menschen? Antwoordt mij.

31. En zij overleiden onder malkanderen, zeggende: Indien wij zeggen:

Uit den hemel; zoo zal hij zeggen: Waarom hebt gij hem dan niet geloofd?

32. Maar indien wij zeggen: Uit de menschen; zoo vreezen wij het volk; [a]want zij hielden allen van Johannes, dat hij waarlijk een profeet was.
a Matth. 14: 5. Marc. 6: 20.

33. En, antwoordende, zeiden zij tot Jezus: Wij weten het niet. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Zoo zeg ik u ook niet, door wat macht ik deze dingen doe.

HET XII KAPITTEL.

[a]En hij begon door gelijkenissen tot hen te zeggen: Een mensch [b]plantte eenen wijngaard, en zette eenen tuin daarom, en groef eenen wijnpersbak, en bouwde eenen toren, en verhuurde dien aan de landlieden, en reisde buiten 's lands. a Matth. 21: 33. Luc. 20: 9.
b Ps. 80: 9. Jes. 5: 1. Jer. 2: 21; 12: 10.

2. En als de tijd [*daar*] was, zond hij eenen dienstknecht tot de landlieden, opdat hij van de landlieden ontvinge van de vrucht des wijngaards.

3. Maar zij namen en sloegen hem, en zonden [*hem*] ledig henen.

4. En hij zond wederom eenen anderen dienstknecht tot hen, en dien steenigden zij, en wondden hem het hoofd, en zonden [*hem*] henen, schandelijk gehandeld zijnde.

5. En wederom zond hij eenen anderen, en dien doodden zij; en vele anderen, [*van wie*] zij sommigen sloegen, en sommigen doodden.

6. Als hij dan nog éénen zoon had, die hem lief was, zoo heeft hij ook dien ten laatste tot hen gezonden, zeggende: Zij zullen immers mijnen zoon ontzien.

7. Maar de landlieden zeiden onder malkanderen: [a]Deze is de erfgenaam, [b]komt, laat ons hem dooden, en de erfenis zal onze zijn. a Ps. 2: 8.
b Gen. 37: 18. Matth. 26: 3. Joh. 11: 53.

8. En zij namen en doodden hem, en wierpen [*hem*] uit buiten den wijngaard.

9. Wat zal dan de heere des wijngaards doen? Hij zal komen en de landlieden verderven, en den wijngaard aan anderen geven.

10. Hebt gij ook deze Schrift niet gelezen: De [a]steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een hoofd des hoeks; a Ps. 118: 22.
Jes. 28: 16. Matth. 21: 42. Luc. 20: 17.
Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Petr. 2: 6.

11. Van den Heere is dit geschied, en het is wonderlijk in onze oogen?

12. En zij zochten hem te vangen, maar zij vreesden de schare; want zij verstonden, dat hij die gelijkenis op hen sprak; en zij verlieten hem en gingen weg.

13. [a]En zij zonden tot hem eenige der Pharizeën en der Hérodianen, opdat zij hem in [*zijne*] rede vangen zouden. a Matth. 22: 15. Luc. 20: 20.

14. Deze nu kwamen en zeiden tot hem: Meester, wij weten, dat gij waarachtig zijt, en naar niemand vraagt; want gij ziet den persoon der menschen niet aan, maar gij leert den weg Gods in der waarheid. Is het geoorloofd, den keizer schatting te geven, of niet? Zullen wij geven, of niet geven?

15. En hij, wetende hunne geveinsdheid, zeide tot hen: Wat verzoekt gij mij? Brengt mij eenen penning, dat ik [*hem*] zie.

16. En zij brachten [*eenen*]. En hij zeide tot hen: Wiens is dit beeld en het opschrift? En zij zeiden tot hem: Des keizers.

17. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: [a]Geeft dan den keizer wat des keizers is, en Gode wat Gods is. En zij verwonderden zich over hem.
a Matth. 17: 25; 22: 21. Rom. 13: 7.

18. [a]En de Sadduceën kwamen tot hem, welke zeggen, dat er geene opstanding is, en vraagden hem, zeggende:
a Matth. 22: 23. Luc. 20: 27. Hand. 23: 8.

19. [a]Meester, Mozes heeft ons geschreven: Indien iemands broeder sterft, en eene vrouwe achterlaat, en geene kinderen nalaat, dat zijn broeder diens vrouwe nemen zal, en zijnen broeder zaad verwekken. a Deut. 25: 5, 6.

20. Er waren nu zeven broeders. En de eerste nam eene vrouwe, en stervende liet geen zaad na.

21. En de tweede nam haar ook, en is gestorven, en ook deze liet geen zaad na; en de derde desgelijks.

22. En [*al*] de zeven namen haar, en lieten geen zaad na. De laatste van allen is ook de vrouw gestorven.

23. In de opstanding dan, wanneer zij zullen opgestaan zijn, wiens vrouwe zal zij van deze zijn? Want die zeven hebben haar tot eene vrouwe gehad.

24. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Dwaalt gij niet, daarom dat gij de Schriften niet weet, noch de kracht Gods?

25. Want als zij uit de dooden zullen opgestaan zijn, zoo trouwen zij niet, en worden niet ten huwelijk gegeven; maar zij zijn [a]gelijk engelen, die in de hemelen [*zijn*]. a Matth. 22: 30. 1 Joh. 3: 2.

26. Doch aangaande de dooden, dat zij opgewekt zullen worden, hebt gij niet gelezen in het boek van Mozes, hoe God in het doornenbosch tot hem gesproken heeft, zeggende: [a]Ik ben de God Abrahams, en de God Izaks, en de God Jakobs? a Ex. 3: 6. Matth. 22: 31, 32. Hand. 7: 32. Hebr. 11: 16.

27. God is niet een [*God*] der dooden, maar een God der levenden. Gij dwaalt dan zeer.

28. [a]En een der Schriftgeleerden, hoorende dat zij te zamen in woorden waren, [*en*] wetende dat hij hun wel geantwoord had, kwam tot hem, en vraagde hem: Welk is het eerste gebod van alle? a Matth. 22: 34. Luc. 10: 25.

29. En Jezus antwoordde hem: Het eerste van alle de geboden is: [a]Hoor, Israël, de Heere onze God is een éénig Heere; a Deut. 6: 4; 10: 12. Luc. 10: 27.

30. En gij zult den Heere uwen God liefhebben uit geheel uw hart, en uit geheel uwe ziele, en uit geheel uw verstand, en uit geheel uwe kracht. Dit is het eerste gebod.

31. En het tweede, [*daaraan*] gelijk, [*is*] dit: [a]Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelven. Er is geen ander gebod, grooter dan deze. a Lev. 19: 18. Matth. 22: 39. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jac. 2: 8.

32. En de Schriftgeleerde zeide tot hem: Meester, gij hebt wel in der waarheid gezegd, dat er één eenig God is, en er is geen ander dan Hij;

33. En Hem lief te hebben uit geheel het hart, en uit geheel het verstand, en uit geheel de ziele, en uit geheel de kracht, en den naaste lief te hebben als zichzelven, is meer dan alle de brandofferen en de slachtofferen.

34. En Jezus, ziende dat hij verstandiglijk geantwoord had, zeide tot hem: Gij zijt niet verre van het koninkrijk Gods. En niemand durfde hem meer vragen.

35. [a]En Jezus antwoordde en zeide, leerende in den Tempel: Hoe zeggen de Schriftgeleerden, dat de Christus een Zoon van David is? a Matth. 22: 41. Luc. 20: 41.

36. Want [a]David zelf heeft door den Heiligen Geest gezegd: De Heere heeft gezegd tot mijnen Heere: Zit aan mijne rechter[*hand*], totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot eene voetbank uwer voeten. a Ps. 110: 1. Hand. 2: 34. 1 Cor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13.

37. David dan zelf noemt hem [*zijnen*] Heere; en hoe is hij zijn Zoon? En de menigte der schare hoorde hem gaarne.

38. [a]En hij zeide tot hen in zijne leere: Wacht u voor de Schriftgeleerden, die daar gaarne willen wandelen in lange kleederen, en gegroet zijn op de markten; a Matth. 23: 5, 6. Luc. 11: 43; 20: 46.

39. En de voorgestoelten [*hebben*] in de synagogen, en de vooraanzittingen in de maaltijden;

40. [a]Welke de huizen der weduwen opeten, en [*dat*] onder den schijn van lang te bidden. Deze zullen zwaarder oordeel ontvangen. a Matth. 23: 14. Luc. 20: 47. 2 Tim. 3: 6. Tit. 1: 11.

41. [a]En Jezus, gezeten zijnde tegenover [b]de schatkist, zag, hoe de schare geld wierp in de schatkist; en vele rijken wierpen veel [*daarin.*] a Luc. 21: 1. b 2 Kon. 12: 9.

42. En er kwam eene arme weduwe; die wierp twee kleine [*penningskens daarin*], hetwelk is een oort.

43. En [*Jezus*], zijne discipelen tot zich geroepen hebbende, zeide tot hen: Voorwaar ik zeg u, dat [a]deze arme weduwe meer ingeworpen heeft, dan allen die in de schatkist geworpen hebben. a 2 Cor. 8: 12.

44. Want zij allen hebben van hunnen overvloed [*daarin*] geworpen; maar deze heeft van haar gebrek, al wat zij had, [*daarin*] geworpen, haren ganschen leeftocht

HET XIII KAPITTEL.

En als hij [a]uit den Tempel ging, zei-

de een van zijne discipelen tot hem: Meester, zie, hoedanige steenen, en hoedanige gebouwen!
a Matth. 24: 1. Luc. 21: 5.

2. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Ziet gij deze groote gebouwen? [a]Er zal niet [*een*] steen op den [*anderen*] steen gelaten worden, die niet afgebroken zal worden. *a* 1 Kon. 9: 7, 8. Micha 3: 12. Luc. 19: 44.

3. [a]En als hij gezeten was op den Olijfberg, tegen den Tempel over, vraagden hem Petrus, en Jacobus, en Johannes, en Andréas, alleen:
a Matth. 24: 3. Luc. 21: 7.

4. [a]Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn? En welk is het teeken, wanneer deze dingen alle voleindigd zullen worden? *a* Hand. 1: 6.

5. En Jezus, hun antwoordende, begon te zeggen: [a]Ziet toe, dat u niemand verleide. *a* Jer. 29: 8. Ephez. 5: 6. 2 Thess. 2: 2, 3. 1 Joh. 4: 1.

6. Want velen zullen komen [a]onder mijnen naam, zeggende: Ik ben [*de Christus*]; en zullen velen verleiden.
a Jer. 14: 14; 23: 21.

7. En wanneer gij zult hooren van oorlogen en geruchten van oorlogen, zoo wordt niet verschrikt; want [*dit*] moet geschieden, maar nog is het einde niet.

8. [a]Want het [*eene*] volk zal tegen het [*andere*] volk opstaan, en het [*eene*] koninkrijk tegen het [*andere*] koninkrijk; en er zullen aardbevingen zijn in verscheidene plaatsen, en er zullen hongersnooden wezen, en beroerten. Deze dingen zijn [*maar*] beginselen der smarten. *a* Jes. 19: 2.

9. [a]Maar ziet gij voor uzelven toe; want zij zullen u overleveren in de raadsvergaderingen, en in de synagogen; gij zult geslagen worden, en voor stadhouders en koningen zult gij gesteld worden; om mijnentwille, hun tot eene getuigenis. *a* Matth. 10: 17; 24: 9. Luc. 21: 12. Joh. 15: 19; 16: 2. Openb. 2: 10.

10. En het Evangelie moet eerst gepredikt worden onder alle de volken.

11. [a]Doch wanneer zij u leiden zullen om u over te leveren, zoo zijt tevoren niet bezorgd, wat gij spreken zult, en bedenkt het niet; maar zoo wat u in die ure gegeven zal worden, dat spreekt; want gij zijt het niet, die spreekt, maar de Heilige Geest.
a Matth. 10: 19. Luc. 12: 11; 21: 14.

12. [a]En de [*eene*] broeder zal den [*anderen*] broeder overleveren tot den dood, en de vader het kind; en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders, en zullen ze dooden.
a Ezech. 38: 21. Micha 7: 6.

13. En gij zult gehaat worden van allen, om mijns naams wille; [a]maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden. *a* Matth. 10: 22; 24: 13. Luc. 21: 19. Openb. 2: 7, 10.

14. [a]Wanneer gij dan zult zien den gruwel der verwoesting, waarvan door den profeet [b]Daniël gesproken is, staande waar het niet behoort (die het leest, die merke daarop), [c]alsdan, die in Judéa zijn, dat zij vlieden op de bergen;
a Matth. 24: 15. Luc. 21: 20. *b* Dan. 9: 27. *c* Luc. 21: 21.

15. En die op het dak is, kome niet af in het huis, en ga niet in, om iets uit zijn huis weg te nemen;

16. En die op den akker is, keere niet weder terug, om zijn kleed te nemen.

17. Maar wee den bevruchten en den zoogenden [*vrouwen*] in die dagen.

18. Doch bidt, dat uwe vlucht niet geschiede des winters.

19. Want die dagen zullen zulke verdrukking zijn, welker gelijke niet geweest is van het begin der schepselen, die God geschapen heeft, tot nu toe, en ook niet zijn zal.

20. En indien de Heere de dagen niet verkort had, geen vleesch zoude behouden worden; maar om der uitverkorenen wille, die Hij heeft uitverkoren, heeft Hij de dagen verkort.

21. [a]En alsdan, zoo iemand tot ulieden zal zeggen: Zie, hier is de Christus; of: Zie, hij is daar; gelooft het niet.
a Matth. 24: 23. Luc. 21: 8.

22. [a]Want er zullen valsche christussen en valsche profeten opstaan, en zullen teekenen en wonderen doen, om te verleiden, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen.
a Deut. 13: 1. 2 Thess. 2: 11.

23. Maar gijlieden, ziet toe; ziet, ik heb u alles voorzegd.

24. [a]Maar in die dagen, na die verdrukking, zal de zon verduisterd wor-

den, en de maan zal haar schijnsel niet geven. *a* Jes. 13: 10.
Ezech. 32: 7. Joël 2: 31; 3: 15.
Matth. 24: 29. Luc. 21: 25. Openb. 6: 12.

25. En de sterren des hemels zullen daaruit vallen, en de krachten, die in de hemelen [*zijn*], zullen bewogen worden.

26. *a*En alsdan zullen zij den Zoon des menschen zien, komende in de wolken, met groote kracht en heerlijkheid.
a Dan. 7: 10. Matth. 16: 27; 24: 30.
Marc. 14: 62. Luc. 21: 27. Hand. 1: 11.
1 Thess. 4: 16. 2 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7.

27. En alsdan zal hij zijne engelen uitzenden, en zal zijne uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden, van het uiterste der aarde tot het uiterste des hemels.

28. *a*En leert van den vijgeboom deze gelijkenis: wanneer nu zijn tak teer wordt, en de bladeren uitspruiten, zoo weet gij, dat de zomer nabij is.
a Matth. 24: 32. Luc. 21: 29.

29. Alzoo ook gij, wanneer gij deze dingen zult zien geschieden, zoo weet, dat [*het*] nabij voor de deur is.

30. Voorwaar ik zeg u, dat dit geslacht niet zal voorbijgaan, totdat alle deze dingen zullen geschied zijn.

31. *a*De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan. § *a* Ps. 102: 27.
Jes. 40: 8; 51: 6. Hebr. 1: 11.

32. *a*Maar van dien dag en die ure weet niemand, noch de engelen die in den hemel zijn, noch de Zoon, dan de Vader. *a* Matth. 24: 36. Hand. 1: 7.

33. *a*Ziet toe, waakt en bidt; want gij weet niet, wanneer de tijd is.
a Matth. 24: 42; 25: 13.
Luc. 12: 40; 21: 36. 1 Thess. 5: 6.

34. Gelijk een mensch, buiten 's lands reizende, zijn huis verliet, en zijnen dienstknechten macht gaf, en elk zijn werk, en den deurwachter gebood, dat hij zoude waken;

35. Zoo waakt dan (want gij weet niet, wanneer de heere des huizes komen zal, [*des avonds*] laat, of ter middernacht, of met het hanengekraai, of in den morgenstond);

36. Opdat hij niet onvoorziens kome, en u slapende vinde.

37. En hetgene ik u zeg, [*dat*] zeg ik allen: Waakt.

HET XIV KAPITTEL.

*a*En het Pascha en [*het feest*] der ongehevelde [*brooden*] was na twee dagen; en de overpriesters en de Schriftgeleerden zochten, hoe zij hem met listigheid vangen en dooden zouden.
a Matth. 26: 2.
Luc. 22: 1. Joh. 11: 55; 13: 1.

2. Maar zij zeiden: Niet onder het feest, opdat niet misschien oproer onder het volk worde.

3. *a*En als hij te Bethánië was, in het huis van Simon den melaatsche, terwijl hij aan [*tafel*] zat, kwam eene vrouw, hebbende eene albasten flesch met zalf van onvervalschten Nárdus, van grooten prijs; en de albasten flesch gebroken hebbende, goot die op zijn hoofd. *a* Matth. 26: 6.
Luc. 7: 37. Joh. 11: 2; 12: 3.

4. En er waren sommigen, die dat zeer kwalijk namen bij zichzelven, en zeiden: Waartoe is dit verlies der zalf geschied?

5. Want deze had kunnen boven de drie honderd penningen verkocht, en [*die*] den armen gegeven worden; en zij vergrimden tegen haar.

6. Maar Jezus zeide: Laat af van haar; wat doet gij haar moeite aan? Zij heeft een goed werk aan mij gewrocht.

7. *a*Want de armen hebt gij altijd met u, en wanneer gij wilt, kunt gij hun weldoen; maar mij hebt gij niet altijd. *a* Deut. 15: 11.

8. Zij heeft gedaan hetgene zij kon; zij is voorgekomen om mijn lichaam te zalven, [*tot eene voorbereiding*] ter begrafenis.

9. Voorwaar zeg ik u, alwaar dit Evangelie gepredikt zal worden in de geheele wereld, [*daar*] zal ook tot hare gedachtenis gesproken worden, van hetgene zij gedaan heeft.

10. *a*En Judas Iscáriot, een van de twaalven, ging henen tot de overpriesters, opdat hij hem hun zoude overleveren. *a* Matth. 26: 14. Luc. 22: 4.

11. En zij, [*dat*] hoorende, waren verblijd, en beloofden hem geld te geven; en hij zocht, hoe hij hem bekwamelijk overleveren zoude.

12. *a*En op den eersten dag *b*der ongehevelde [*brooden*], wanneer zij het Pascha slachtten, zeiden zijne discipelen tot hem: Waar wilt gij, dat wij henen-

gaan, en bereiden, dat gij het Pascha eèt?
a Matth. 26: 17. Luc. 22: 7. *b* Ex. 12: 17.

13. En hij zond twee van zijne discipelen uit, en zeide tot hen: Gaat henen in de stad, en u zal een mensch ontmoeten, dragende eene kruik waters; volgt dien;

14. En zoo waar hij ingaat, zegt tot den heere des huizes: De Meester zegt: Waar is de eetzaal, waar ik het Pascha met mijne discipelen eten zal?

15. En hij zal u wijzen eene groote opperzaal, toegerust [*en*] gereed; bereidt het ons aldaar.

16. En zijne discipelen gingen uit, en kwamen in de stad, en vonden het gelijk hij hun gezegd had, en bereidden het Pascha.

17. *a*En als het avond geworden was, kwam hij met de twaalven.
a Matth. 26: 20. Luc. 22: 14.

18. En als zij aanzaten en aten, zeide Jezus: Voorwaar ik zeg u, *a*dat één van u, die met mij eet, mij zal verraden.
a Ps. 41: 10. Hand. 1: 17.

19. En zij begonnen bedroefd te worden, en de een na den ander tot hem te zeggen: Ben ik het? en een ander: Ben ik het?

20. Maar hij antwoordde en zeide tot hen: [*Het is*] een uit de twaalven, die met mij in den schotel indoopt.

21. De Zoon des menschen gaat wel henen, gelijk van hem geschreven is; maar wee dien mensch, door welken de Zoon des menschen verraden wordt; het ware hem goed, zoo die mensch niet geboren ware geweest.

22. *a*En als zij aten, nam Jezus brood, en als hij gezegend had, brak hij het, en gaf het hun, en zeide: Neemt, eet; dat is mijn lichaam.
a Matth. 26: 26. Luc. 22: 19. 1 Cor. 11: 23.

23. En hij nam den drinkbeker, en gedankt hebbende gaf hun [*dien*]; en zij dronken allen daaruit.

24. En hij zeide tot hen: Dat is mijn bloed, het [*bloed*] des nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt.

25. Voorwaar ik zeg u, dat ik niet meer zal drinken van de vrucht des wijnstoks, tot op dien dag, wanneer ik die nieuw zal drinken in het koninkrijk Gods.

26. En als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar den Olijfberg.

27. En *a*Jezus zeide tot hen: Gij zult in dezen nacht allen aan mij geërgerd worden; want er is geschreven; *b*Ik zal den herder slaan, en de schapen zullen verstrooid worden.
a Matth. 26: 31. Joh. 16: 32. *b* Zach. 13: 7.

28. *a*Maar nadat ik zal opgestaan zijn, zal ik u voorgaan naar Galiléa.
a Matth. 26: 32; 28: 10. Marc. 16: 7.

29. En Petrus zeide tot hem: Of zij ook allen geërgerd wierden, zoo zal ik toch niet [*geërgerd worden*].

30. *a*En Jezus zeide tot hem: Voorwaar ik zeg u, dat heden in dezen nacht, eer de haan twee maal gekraaid zal hebben, gij mij drie maal zult verloochenen.
a Matth. 26: 34. Luc. 22: 34. Joh. 13: 38.

31. Maar hij zeide nog des te meer: Al moest ik met u sterven, zoo zal ik u geenszins verloochenen. En insgelijks zeiden zij ook allen.
a Joh. 13: 37.

32. *a*En zij kwamen in eene plaats, welker naam was Gethsémané; en hij zeide tot zijne discipelen: Zit hier neder, totdat ik gebeden zal hebben.
a Matth. 26: 36. Luc. 22: 39. Joh. 18: 1.

33. En hij nam met zich Petrus, en Jacobus, en Johannes, en begon verbaasd en zeer beangst te worden;

34. En zeide tot hen: *a*Mijne ziele is geheel bedroefd tot den dood toe; blijft hier en waakt.
a Joh. 12: 27.

35. *a*En een weinig voortgegaan zijnde, viel hij op de aarde, en bad, zoo het mogelijk ware, dat die ure van hem voorbijginge;
a Luc. 22: 41.

36. En hij zeide: A'bba, Vader, alle dingen zijn U mogelijk; neem dezen drinkbeker van mij weg; *a*doch niet wat ik wil, maar wat Gij [*wilt.*]
a Joh. 6: 38.

37. *a*En hij kwam, en vond hen slapende, en zeide tot Petrus: Simon, slaapt gij? Kunt gij niet één uur waken?
a Matth. 26: 40. Luc. 22: 45.

38. Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; *a*de geest [*is*] wel gewillig, maar het vleesch is zwak.
a Gal. 5: 17.

39. En wederom henengegaan zijnde, bad hij, sprekende dezelfde woorden.

40. En wedergekeerd, zijnde, vond hij ze wederom slapende, want hunne oogen waren bezwaard; en zij wisten niet, wat zij hem antwoorden zouden.

41. En hij kwam ten derden male, en zeide tot hen: Slaapt [*nu*] voort en rust. Het is genoeg; de ure is gekomen; ziet, de Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren.

42. Staat op, laat ons gaan; ziet, die mij verraadt, is nabij.

43. [a]En terstond als hij nog sprak, kwam Judas aan, die een was van de twaalven, en met hem eene groote schare met zwaarden en stokken, [*gezonden*] van de overpriesters, en de Schriftgeleerden, en de ouderlingen.
a Matth. 26: 47. Luc. 22: 47. Joh. 18: 3.

44. En die hem verried, had hun een gemeen teeken gegeven, zeggende: Dien ik kussen zal, die is het; grijpt hem, en leidt hem zekerlijk henen.

45. En als hij gekomen was, ging hij terstond tot hem, en zeide: Rabbi, Rabbi; en [a]kuste hem. a 2 Sam. 20: 9.

46. En zij sloegen hunne handen aan hem, en grepen hem.

47. En een dergenen, die daarbij stonden, het zwaard trekkende, sloeg den dienstknecht des hoogepriesters, en hieuw hem zijn oor af.

48. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Zijt gij uitgegaan met zwaarden en stokken, als tegen eenen moordenaar, om mij te vangen?

49. Dagelijks was ik bij ulieden in den Tempel, leerende, en gij hebt mij niet gegrepen; maar [*dit geschiedt*], [a]opdat de Schriften vervuld zouden worden. a Ps. 22: 7; 69: 10. Luc. 24: 25.

50. [a]En zij, hem verlatende, zijn allen gevloden. a Job 19: 13. Ps. 88: 9.

51. En een zeker jongeling volgde hem, hebbende een lijnwaad omgedaan over het naakte [*lijf*]; en de jongelingen grepen hem;

52. En hij, het lijnwaad achterlatende, is naakt van hen gevloden.

53. [a]En zij leidden Jezus henen tot den hoogepriester; en bij hem vergaderden alle de overpriesters, en de ouderlingen, en de Schriftgeleerden.
a Matth. 26: 57. Luc. 22: 54. Joh. 18: 13, 24.

54. En Petrus volgde hem van verre, tot binnen in de zaal des hoogepriesters, en hij was mede zittende met de dienaren, en zich warmende bij het vuur.

55. [a]En de overpriesters, en de geheele Raad, zochten getuigenis tegen Jezus, om hem te dooden; en vonden niet; a Matth. 26: 59. Hand. 6: 13.

56. Want velen getuigden valschelijk tegen hem, en de getuigenissen waren niet eenparig.

57. En eenigen, opstaande, getuigden valschelijk tegen hem, zeggende:

58. Wij hebben hem hooren zeggen: [a]Ik zal dezen Tempel, die met handen gemaakt is, afbreken, en in drie dagen eenen anderen, zonder handen gemaakt, bouwen. a Marc. 15: 29. Joh. 2: 19.

59. En ook alzoo was hun getuigenis niet eenparig.

60. [a]En de hoogepriester, in het midden opstaande, vraagde Jezus, zeggende: Antwoordt gij niets? Wat getuigen deze tegen u? a Matth. 26: 62.

61. [a]Maar hij zweeg stil, en antwoordde niets. Wederom vraagde hem de hoogepriester, en zeide tot hem: Zijt gij de Christus, de Zoon des gezegenden [*Gods*]? a Jes. 53: 7. Hand. 8: 32.

62. En Jezus zeide: Ik ben het; [a]en gijlieden zult den Zoon des menschen zien zitten ter rechter[*hand*] der kracht [*Gods*], en komen met de wolken des hemels. a Dan. 7: 13. Matth. 16: 27; 24: 30; 25: 31. Luc. 21: 27. Hand. 1: 11. 1 Thess. 4: 16. 2 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7.

63. En de hoogepriester, verscheurende zijne kleederen, zeide: Wat hebben wij nog getuigen van noode?

64. Gij hebt de [*Gods*]lastering gehoord; wat dunkt ulieden? En zij allen veroordeelden hem, des doods schuldig te zijn.

65. En sommigen begonnen hem te bespuwen, en zijn aangezicht te bedekken, en [a]met vuisten te slaan, en tot hem te zeggen: Profeteer; en de dienaars gaven hem kinnebakslagen.
a Job 16: 10. Jes. 50: 6. Joh. 19: 3.

66. [a]En als Petrus beneden in de zaal was, kwam eene van de dienstmaagden des hoogepriesters;
a Matth. 26: 58, 69. Luc. 22: 55. Joh. 18: 16, 17.

67. En ziende Petrus, zich warmende, zag zij hem aan, en zeide: Ook gij waart met Jezus den Nazaréner.

68. Maar hij heeft het geloochend,

zeggende: Ik ken [*hem*] niet, en ik weet niet, wat gij zegt. En hij ging buiten in de voorzaal, en de haan kraaide.

69. [a]En de dienstmaagd, hem wederom ziende, begon te zeggen tot degenen, die daarbij stonden: Deze is een van die. *a* Matth. 26: 71. Luc. 22: 58. Joh. 18: 25.

70. Maar hij loochende het wederom. En een weinig daarna, die daarbij stonden, zeiden wederom tot Petrus: Waarlijk, gij zijt een van die; want gij zijt ook een Galiléër, en uwe sprake gelijkt.

71. En hij begon [*zichzelven*] te vervloeken en te zweren: Ik ken dezen mensch niet, dien gij zegt.

72. En de haan kraaide de tweede maal; en Petrus werd indachtig het woord, hetwelk Jezus tot hem gezegd had: [a]Eer de haan twee maal gekraaid zal hebben, zult gij mij drie maal verloochenen. En hij, [*zich*] van daar makende, weende. *a* Matth. 26: 34, 75. *a* Luc. 22: 61. Joh. 13: 38; 18: 27.

HET XV KAPITTEL.

En [a]terstond des morgens vroeg hielden de overpriesters te zamen raad, met de ouderlingen en Schriftgeleerden, en den geheelen Raad, en Jezus gebonden hebbende, brachten zij [*hem*] henen, en gaven [*hem*] [b]aan Pilatus over. *a* Ps. 2: 2. Matth. 27: 1. Luc. 22: 66; 23: 1. Joh. 18: 28. *b* Hand. 3: 13.

2. [a]En Pilatus vraagde hem: Zijt gij de Koning der Joden? En hij, antwoordende, zeide tot hem: Gij zegt het. *a* Matth. 27: 11. Luc. 23: 3. Joh. 18: 33.

3. En de overpriesters beschuldigden hem van vele [*zaken*]; maar hij antwoordde niets.

4. [a]En Pilatus vraagde hem wederom, zeggende: Antwoordt gij niet? Zie, hoevele [*zaken*] zij tegen u getuigen. *a* Matth. 27: 13. Joh. 19: 10.

5. En Jezus heeft niet meer geantwoord, zoodat Pilatus zich verwonderde.

6. [a]En op het feest liet hij hun eenen gevangene los, wien zij ook begeerden. *a* Matth. 27: 15. Luc. 23: 17. Joh. 18: 39.

7. [a]En er was een, genaamd Barábbas, gevangen met [*andere*] medeoproermakers, die in het oproer eenen doodslag gedaan had. *a* Matth. 27: 16. Luc. 23: 19. Joh. 18: 40.

8. En de schare riep uit, en begon te begeeren, [*dat hij deed,*] gelijk hij hun altijd gedaan had.

9. En Pilatus antwoordde hun, zeggende: Wilt gij, dat ik u den Koning der Joden loslate?

10. (Want hij wist, dat hem de overpriesters door nijd overgeleverd hadden.)

11. [a]Maar de overpriesters bewogen de schare, dat hij hun liever Barábbas zoude loslaten. *a* Matth. 27: 20. Luc. 23: 18. Joh. 18: 40. Hand. 3: 14.

12. En Pilatus, antwoordende, zeide wederom tot hen: Wat wilt gij dan, dat ik [*met hem*] doen zal, dien gij eenen Koning der Joden noemt?

13. En zij riepen wederom: Kruisig hem.

14. Doch Pilatus zeide tot hen: Wat heeft hij dan kwaads gedaan? En zij riepen te meer: Kruisig hem.

15. [a]Pilatus nu, willende de schare genoeg doen, heeft hun Barábbas losgelaten, en gaf Jezus over, als hij [*hem*] gegeeseld had, om gekruisigd te worden. *a* Matth. 27: 26. Joh. 19: 1.

16. [a]En de krijgsknechten leidden hem binnen in de zaal, welke is het rechthuis, en riepen de gansche bende samen; *a* Matth. 27: 27. Joh. 19: 2.

17. En deden hem eenen purperen mantel aan, en eene doornenkroon gevlochten hebbende, zetten hem [*die*] op;

18. En begonnen hem te groeten, [*zeggende*:] Wees gegroet, [*gij*] Koning der Joden;

19. En sloegen zijn hoofd met eenen rietstok, en bespogen hem, en vallende op de knieën, aanbaden hem.

20. En als zij hem bespot hadden, deden zij hem den purperen mantel af, en deden hem zijne eigene kleederen aan, en leidden hem uit om hem te kruisigen.

21. [a]En zij dwongen eenen Simon van Cyréne, die [*daar*] voorbijging, komende van den akker, den vader van Alexander en Rúfus, dat hij zijn kruis droeg. *a* Matth. 27: 32. Luc. 23: 26.

22. [a]En zij brachten hem tot de plaats Gólgotha, hetwelk is, overgezet zijnde, Hoofdschedelplaats. *a* Matth. 27: 33. Luc. 23: 33. Joh. 19: 17.

23. En zij gaven hem gemirreden wijn te drinken; maar hij nam [*dien*] niet.

24. [a]En als zij hem gekruisigd hadden, [b]verdeelden zij zijne kleederen, werpende het lot daarover, wat een iegelijk wegnemen zoude. *a* Matth. 27: 35. Luc. 23: 34. Joh. 19: 23. *b* Ps. 22: 19.

25. En het was de derde ure, en zij kruisigden hem.

26. [a]En het opschrift zijner beschuldiging was boven hem geschreven: DE KONING DER JODEN. *a* Matth. 27: 37. Luc. 23: 38. Joh. 19: 19.

27. En zij kruisigden met hem twee moordenaars, éénen aan [*zijne*] rechter-, en éénen aan zijne linker[*zijde*].

28. [a]En de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt: En hij is met de misdadigen gerekend. *a* Jes. 53: 12. Luc. 22: 37.

29. [a]En die voorbijgingen, lasterden hem, schuddende hunne hoofden, en zeggende: Ha! [b]gij, die den Tempel afbreekt, en in drie dagen opbouwt; *a* Ps. 22: 8; 69: 21; 109: 25. Matth. 27: 39. Luc. 23: 35. *b* Joh. 2: 19.

30. Behoud uzelven, en kom af van het kruis.

31. En insgelijks ook de overpriesters, met de Schriftgeleerden, zeiden tot malkanderen, al spottende: Hij heeft anderen verlost, zichzelven kan hij niet verlossen;

32. De Christus, de Koning Israëls, kome nu af van het kruis, opdat wij het zien en gelooven mogen. Ook die met hem gekruisigd waren, smaadden hem.

33. [a]En als de zesde ure gekomen was, werd er duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe. *a* Matth. 27: 45. Luc. 23: 44.

34. En ter negender ure riep Jezus met eene groote stemme, zeggende: [a]ELO'I, ELO'I, LA'MMA SABACHTHA'NI? hetwelk is, overgezet zijnde: Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? *a* Ps. 22: 2. Matth. 27: 46.

35. En sommigen van die daarbij stonden, [*dit*] hoorende, zeiden: Zie, hij roept Elías.

36. [a]En er liep één, en vulde eene spons met edik, en stak ze op eenen rietstok, en gaf hem te drinken, zeggende: Houdt stil, laat ons zien, of Elías komt, om hem af te nemen. *a* Ps. 69: 22. Joh. 19: 29.

37. En Jezus, eene groote stemme van [*zich*] gegeven hebbende, gaf den geest.

38. [a]En het voorhangsel des Tempels scheurde in tweeën, van boven tot beneden. *a* 2 Kron. 3: 14. Matth. 27: 51. Luc. 23: 45.

39. [a]En de hoofdman over honderd, die daarbij tegenover hem stond, ziende dat hij alzoo roepende den geest gegeven had, zeide: Waarlijk deze mensch was Gods Zoon. *a* Matth. 27: 54. Luc. 23: 47.

40. [a]En er waren ook vrouwen, [b]van verre [*dit*] aanschouwende, onder welke ook was Maria Magdaléna, en Maria, de moeder van Jacobus den kleine en van Jóses, en Salóme; *a* Matth. 27: 55. Luc. 23: 49. *b* Ps. 38: 12.

41. Welke ook, toen hij in Galiléa was, hem waren gevolgd, en [a]hem gediend hadden; en vele andere [*vrouwen*], die met hem naar Jeruzalem opgekomen waren. *a* Luc. 8: 2, 3.

42. [a]En als het nu avond was geworden, dewijl het de voorbereiding was, welke is de vóór-Sabbath, *a* Matth. 27: 57. Luc. 23: 59. Joh. 19: 38.

43. Kwam Jozef, die van Arimathéa [*was*], een eerzaam raadsheer, die ook zelf het koninkrijk Gods was verwachtende, en zich verstoutende, ging hij in tot Pilatus, en begeerde het lichaam van Jezus.

44. En Pilatus verwonderde zich, dat hij alreede gestorven was; en den hoofdman over honderd tot zich geroepen hebbende, vraagde hem, of hij lang gestorven was.

45. En als hij het van den hoofdman over honderd verstaan had, schonk hij Jozef het lichaam.

46. En hij kocht fijn lijnwaad, en hem afgenomen hebbende, wond [*hem*] in dat fijne lijnwaad, en [a]leide hem in een graf, hetwelk uit eene steenrots gehouwen was; en hij wentelde eenen steen tegen de deur des grafs. *a* Matth. 12: 40; 26: 12; 27: 60. Luc. 23: 53.

47. En Maria Magdaléna, en Maria, [*de moeder*] van Jóses, aanschouwden, waar hij gelegd werd.

HET XVI KAPITTEL.

[a]En als de Sabbath voorbijgegaan was, hadden Maria Magdaléna, en Maria, de

[*moeder*] van Jacobus, en Salóme specerijen gekocht, opdat zij kwamen en hem zalfden. *a* Matth. 28: 1. Luc. 24: 1. Joh. 20: 1.

2. En zeer vroeg op den eersten [*dag*] der week, kwamen zij tot het graf, als de zon opging;

3. En zeiden tot malkanderen: Wie zal ons den steen van de deur des grafs afwentelen?

4. (En opziende zagen zij, dat de steen afgewenteld was) want hij was zeer groot.

5. *a*En in het graf ingegaan zijnde, zagen zij eenen jongeling, zittende ter rechter[*zijde*], bekleed met een wit lang kleed, en werden verbaasd. *a* Matth. 28: 2. Joh. 20: 12.

6. Maar hij zeide tot haar: *a*Zijt niet verbaasd; gij zoekt Jezus den Nazaréner, die gekruisigd was; hij is opgestaan, hij is hier niet; ziet de plaats, waar zij hem gelegd hadden. *a* Matth. 28: 5. Luc. 24: 5.

7. Doch gaat henen, zegt aan zijne discipelen, en aan Petrus, dat hij u *a*voorgaat naar Galiléa; aldaar zult gij hem zien, *b*gelijk hij ulieden gezegd heeft. *a* Hand. 1: 3; 13: 31. 1 Cor. 15: 5. *b* Matth. 26: 32; 28: 10. Marc. 14: 28.

8. *a*En zij, haastelijk uitgegaan zijnde, vloden van het graf; en beving en ontzetting had haar bevangen, en zij zeiden niemand iets, want zij waren bevreesd. *a* Matth. 28: 8. Luc. 24: 9. Joh. 20: 18.

9. En als [*Jezus*] opgestaan was des morgens vroeg op den eersten [*dag*] der week, verscheen hij *a*eerst aan Maria Magdaléna, *b*uit welke hij zeven duivelen uitgeworpen had. *a* Joh. 20: 14, 16. *b* Luc. 8: 2.

10. Deze, henengaande, boodschapte het dengenen, die met hem geweest waren, welke treurden en weenden.

11. En als deze hoorden, dat hij leefde, en van haar gezien was, geloofden zij het niet.

12. *a*En na dezen is hij geopenbaard in eene andere gedaante, aan twee van hen, daar zij wandelden, en in het veld gingen. *a* Luc. 24: 13.

13. Deze ook, henengaande, boodschapten het aan de anderen, [*maar*] zij geloofden ook die niet.

14. *a*Daarna is hij geopenbaard aan de elven, terwijl zij aanzaten, en verweet [*hun*] hunne ongeloovigheid en hardigheid des harten, omdat zij niet geloofd hadden degenen, die hem gezien hadden, nadat hij opgestaan was. *a* Luc. 24: 36. Joh. 20: 19. 1 Cor. 15: 5.

15. En hij zeide tot hen: *a*Gaat henen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen. *a* Matth. 28: 19. Joh. 15: 16.

16. Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; *a*maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden. *a* Joh. 3: 18; 12: 48.

17. En dengenen, die geloofd zullen hebben, zullen deze teekenen volgen: *a*in mijnen naam zullen zij duivelen uitwerpen; *b*met nieuwe tongen zullen zij spreken; *a* Luc. 10: 17. Hand. 5: 16; 8: 7; 16: 18; 19: 12. *b* Hand. 2: 4; 10: 46; 19: 6.

18. *a*Slangen zullen zij opnemen; en al is het, dat zij iets doodelijks zullen drinken, dat zal hun niet schaden; *b*op kranken zullen zij de handen leggen, en zij zullen gezond worden. *a* Luc. 10: 19. Hand. 28: 5. *b* Hand. 28: 8.

19. De Heere dan, nadat hij tot hen gesproken had, *a*is opgenomen in den hemel, en is gezeten aan de rechter[*hand*] Gods. *a* Luc. 24: 50, 51. Hand. 1: 9.

20. En *a*zij, uitgegaan zijnde, predikten overal, en *b*de Heere wrocht mede, en bevestigde het woord door teekenen, die daarop volgden. Amen. *a* Hand. 1: 2. 1 Tim. 3: 16. *b* Hand. 14: 3. Hebr. 2: 4.

HET HELIG EVANGELIE

NAAR [DE BESCHRIJVING VAN]

L U C A S.

HET I KAPITTEL.

Nademaal velen ter hand genomen hebben, om in orde te stellen een verhaal van de dingen, die onder ons volkomene zekerheid hebben;

2. Gelijk ons overgeleverd hebben, die van den beginne zelven aanschouwers en dienaars des woords geweest zijn;

3. Zoo heeft het ook mij goed gedacht, hebbende alles van voren aan naarstiglijk onderzocht, vervolgens aan u te schrijven, voortreffelijke Theóphilus;

4. Opdat gij moogt kennen de zekerheid der dingen, waarvan gij onderwezen zijt.

5. IN de dagen van Heródes, den koning van Judéa, was [*er*] een zeker priester, met name Zacharías, [a]van de dagorde van Abía; en zijne vrouwe was uit de dochteren Aärons, en haar naam Elizabet. *a* 1 Kron. 24: 10.

6. En zij waren beiden rechtvaardig voor God, wandelende in alle de geboden en rechten des Heeren, onberispelijk.

7. En zij hadden geen kind, omdat Elizabet onvruchtbaar was, en zij beiden verre op hunne dagen gekomen waren.

8. En het geschiedde, dat, als hij het priesterambt bediende voor God in de beurt zijner dagorde,

9. Naar de gewoonte der priesterlijke bediening hem te lote was gevallen, [a]dat hij zoude ingaan in den Tempel des Heeren om te [b]reukofferen.
a Hebr. 9: 6. *b* Ex. 30: 7. Lev. 16: 17.

10. En al de menigte des volks was buiten, biddende, ter ure des reukoffers.

11. En van hem werd gezien een engel des Heeren, staande ter rechter-[*zijde*] van het altaar des reukoffers.

12. En Zacharías, [*hem*] ziende, werd ontroerd, en vreeze is op hem gevallen.

13. Maar de engel zeide tot hem: Vrees niet, Zacharías, want uw gebed is verhoord, en uwe vrouwe Elizabet zal u eenen zoon baren, en [a]gij zult zijnen naam heeten Johannes.
a Luc. 1: 60.

14. En u zal blijdschap en verheuging zijn, en velen [a]zullen zich over zijne geboorte verblijden. *a* Luc. 1: 58.

15. Want hij zal groot zijn voor den Heere; [a]en wijn en sterken drank zal hij niet drinken; en hij zal met den Heiligen Geest vervuld worden, ook van zijner moeders lijf aan. *a* Richt. 13: 4.

16. En [a]hij zal velen der kinderen Israëls bekeeren tot den Heere hunnen God. *a* Mal. 4: 6. Matth. 11: 14.

17. En [a]hij zal voor Hem henengaan, in den geest en de kracht van Elías, [b]om te bekeeren de harten der vaderen tot de kinderen, en de ongehoorzamen tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen, om den Heere te bereiden een toegerust volk. *a* Matth. 3: 2. Marc. 9: 12. *b* Mal. 4: 6.

18. En Zacharías zeide tot den engel: Waarbij zal ik dat weten? Want [a]ik ben oud, en mijne vrouwe is verre op hare dagen gekomen. *a* Gen. 17: 17.

19. En de engel antwoordde en zeide tot hem: Ik ben Gábriël, die voor God sta, en ben uitgezonden, om tot u te

spreken, en u deze dingen te verkondigen.

20. En zie, gij zult zwijgen, en niet kunnen spreken, tot op den dag dat deze dingen geschied zullen zijn; om dies wille dat gij mijne woorden niet geloofd hebt, welke vervuld zullen worden op hunnen tijd.

21. En het volk was wachtende op Zacharías, en [*zij*] waren verwonderd, dat hij zoo lang vertoefde in den Tempel.

22. En als hij uitkwam, kon hij tot hen niet spreken; en zij bekenden, dat hij een gezicht in den Tempel gezien had. En hij wenkte hun toe, en bleef stom.

23. En het geschiedde, als de dagen zijner bediening vervuld waren, dat hij naar zijn huis ging.

24. En na die dagen werd Elizabet, zijne vrouwe, bevrucht; en zij verborg zich vijf maanden, zeggende:

25. Alzoo heeft mij de Heere gedaan, in de dagen in welke Hij [*mij*] aangezien heeft, om [a]mijne versmaadheid onder de menschen weg te nemen.
a Gen. 30: 23. Jes. 4: 1.

26. En in de zesde maand werd de engel Gábriël van God gezonden naar eene stad in Galiléa, genaamd Názareth;

27. [a]Tot eene maagd, die ondertrouwd was met eenen man, wiens naam was Jozef, uit den huize Davids; en de naam der maagd was Maria. a Matth. 1: 18.

28. En de engel, tot haar ingekomen zijnde, zeide: Wees gegroet, gij begenadigde; de Heere is met u; gij [*zijt*] gezegend onder de vrouwen.

29. En als zij [*hem*] zag, werd zij zeer ontroerd over dit zijn woord, en overleide, hoedanig deze groetenis mocht zijn.

30. En de engel zeide tot haar: Vrees niet, Maria, want gij hebt genade bij God gevonden.

31. [a]En zie, gij zult bevrucht worden, en eenen zoon baren, en zult zijnen [b]naam heeten JEZUS. a Jes. 7: 14.
b Matth. 1: 21.

32. [a]Deze zal groot zijn, en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden; en [b]God de Heere zal hem den troon van zijnen vader David geven; a Jes. 54: 5.
b 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Jes. 9: 6

33. [a]En hij zal over het huis Jakobs Koning zijn in der eeuwigheid, en zijns koninkrijks zal geen einde zijn.
a 1 Kron. 22: 10.
Ps. 45: 7; 89: 37. Jer. 23: 5.
Dan. 7: 14, 27. Micha 4: 7. Hebr. 1: 8.

34. En Maria zeide tot den engel: Hoe zal dat wezen, dewijl ik geenen man bekenne?

35. En de engel, antwoordende, zeide tot haar: De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen. Daarom ook, dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden.

36. En zie, Elizabet, uwe nicht, is ook zelve bevrucht met eenen zoon in haren ouderdom; en deze maand is haar, die onvruchtbaar genaamd was, de zesde.

37. [a]Want geen ding zal bij God onmogelijk zijn. a Job 42: 2. Jer. 32: 17.
Zach. 8: 6. Matth. 19: 26. Luc. 18: 27.

38. En Maria zeide: Zie, de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar uw woord. En de engel ging weg van haar.

39. En Maria, opgestaan zijnde in diezelve dagen, reisde met haaste naar het gebergte, naar eene stad van Juda;

40. En kwam in het huis van Zacharías, en groette Elizabet.

41. En het geschiedde, als Elizabet de groetenis van Maria hoorde, zoo sprong het kindeken op in haren buik; en Elizabet wierd vervuld met den Heiligen Geest;

42. En riep met eene groote stemme, en zeide: Gezegend [*zijt*] gij onder de vrouwen, en gezegend [*is*] de vrucht uws buiks.

43. En van waar [*komt*] mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?

44. Want zie, als de stemme uwer groetenis in mijne ooren geschiedde, zoo sprong het kindeken van vreugde op in mijnen buik.

45. [a]En zalig is [*zij*], die geloofd heeft; want de dingen, die haar van den Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden.
a Luc. 11: 28.

46. En Maria zeide: Mijne ziele maakt groot den Heere;

47. En mijn geest verheugt zich in God, mijnen Zaligmaker;

48. Omdat Hij de nederheid zijner dienstmaagd heeft aangezien; want zie,

van nu aan zullen mij zalig spreken alle de geslachten.

49. Want groote dingen heeft aan mij gedaan Hij die machtig is, en heilig [*is*] zijn naam.

50. [a]En zijne barmhartigheid is van geslachte tot geslachte over degenen, die Hem vreezen. a Ex. 20: 6.

51. [a]Hij heeft een krachtig werk gedaan door zijnen arm; [b]Hij heeft verstrooid de hoogmoedigen in de gedachten hunner harten. a Jes. 51: 9; 52: 10. b Ps. 33: 10. 1 Petr. 5: 5.

52. Hij heeft machtigen van de tronen afgetrokken, en [a]nederigen heeft Hij verhoogd. a 1 Sam. 2: 8. Ps. 113: 6.

53. [a]Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld; en rijken heeft Hij ledig weggezonden. a Ps. 34: 11.

54. [a]Hij heeft Israël, zijnen knecht, opgenomen, opdat Hij gedachtig ware der barmhartigheid, a Jes. 30: 18; 41: 9; 54: 5. Jer. 31: 3, 20.

55. (Gelijk Hij gesproken heeft tot onze vaderen, [*namelijk*] [a]tot Abraham en zijn zaad) in der eeuwigheid. a Gen. 17: 19; 22: 18. Ps. 132: 11.

56. En Maria bleef bij haar omtrent drie maanden, en keerde weder tot haar huis.

57. En de tijd van Elizabet werd vervuld, dat zij baren zoude, en zij baarde eenen zoon.

58. En die daar rondom woonden, en hare magen, hoorden, dat de Heere zijne barmhartigheid grootelijks aan haar bewezen had, en [a]waren met haar verblijd. a Luc. 1: 14.

59. En het geschiedde, dat zij op den [a]achtsten dag kwamen, om het kindeken te besnijden, en noemden het Zacharías, naar den naam zijns vaders. a Gen. 17: 12. Lev. 12: 3.

60. En zijne moeder antwoordde en zeide: Niet [*alzoo*], maar [a]hij zal Johannes heeten. a Luc. 1: 13.

61. En zij zeiden tot haar: Er is niemand in uwe maagschap, die met dien naam genaamd wordt.

62. En zij wenkten zijnen vader, hoe hij wilde, dat hij genaamd zoude worden.

63. En als hij een *schrijfplanksken geëischt had, schreef hij, zeggende: Johannes is zijn naam. En zij verwonderden zich allen.

64. En terstond werd zijn mond geopend, en zijne tong [*losgemaakt*]; en hij sprak, God lovende.

65. En er kwam vreeze over allen, die rondom hen woonden; en in het geheele gebergte van Judéa werd veel gesproken van alle deze dingen.

66. En allen, die het hoorden, namen het ter harte, zeggende: Wat zal toch dit kindeken wezen? En de hand des Heeren was met hem.

67. En Zacharías, zijn vader, werd vervuld met den Heiligen Geest, en profeteerde, zeggende:

68. Geloofd [*zij*] de Heere, de God Israëls, want Hij heeft bezocht, en verlossing teweeggebracht zijnen volke;

69. [a]En heeft eenen hoorn der zaligheid ons opgericht, in het huis van David, zijnen knecht; a Ps. 132: 17.

70. [a]Gelijk Hij gesproken heeft door den mond zijner heilige profeten, die van het begin der wereld [*geweest zijn*]; a Ps. 72: 12. Jes. 40: 10. Jer. 23: 6; 30: 10. Dan. 9: 27.

71. [*Namelijk*] eene verlossing van onze vijanden, en van de hand aller dergenen die ons haten;

72. Opdat Hij barmhartigheid dede aan onze vaderen, en gedachtig ware aan zijn heilig verbond;

73. [a][*En*] aan den eed, dien Hij Abraham, onzen vader, gezworen heeft; om ons te geven, a Gen. 22: 16. Ps. 105: 9. Jer. 31: 33. Hebr. 6: 13, 17.

74. [a]Dat wij, verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden zonder vreeze, a Hebr. 9: 14.

75. [a]In heiligheid en gerechtigheid voor Hem, alle de dagen onzes levens. a 1 Petr. 1: 15.

76. [a]En gij, kindeken, zult een profeet des Allerhoogsten genaamd worden; want gij zult voor het aangezichte des Heeren voor henengaan, om zijne wegen te bereiden; a Mal. 4: 5. Luc. 1: 17.

77. [a]Om zijnen volke kennis der zaligheid te geven, in vergeving hunner zonden; a Luc. 3: 3.

78. Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de [a]Opgang uit de hoogte; a Mal. 4: 2.

* Stat-overz.: schrijftafelken, wat thans beduidt: eene tafel, waarvoor men zich zet, om te schrijven. Bedoeld is een plaatje, waarop geschreven werd.

79. aOm te verschijnen dengenen, die gezeten zijn in duisternis en schaduwe des doods; om onze voeten te richten op den weg des vredes. a Jes. 9: 1; 42: 7; 43: 8; 49: 9; 60: 1.

80. aEn het kindeken wies op, en werd gesterkt in den geest, en was in de woestijnen tot den dag zijner voorstelling aan Israël. a Luc. 2: 49.

HET II KAPITTEL.

En het geschiedde in diezelve dagen, dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat de geheele wereld beschreven zoude worden.

2. Deze eerste beschrijving geschiedde, als Cyrénius over Syrië stadhouder was.

3. En zij gingen allen om beschreven te worden, een iegelijk naar zijne eigene stad.

4. En Jozef ging ook op van Galiléa, uit de stad Názareth, naar Judéa, atot de stad Davids, die bBéthlehem genaamd wordt (omdat hij uit den chuize en geslachte Davids was), a Joh. 7: 42. b 1 Sam. 16: 4, enz. c Matth. 1: 1.

5. Om beschreven te worden met Maria, zijne ondertrouwde vrouwe, welke bevrucht was.

6. En het geschiedde als zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zoude.

7. En zij abaarde haren eerstgeboren zoon, en wond hem in doeken, en leide hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geene plaats was in de herberg. a Matth. 1: 25.

8. En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hunne kudde.

9. En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen ze, en zij vreesden met groote vreeze.

10. En de engel zeide tot hen: Vreest niet; want ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal;

11. [*Namelijk*] dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids.

12. En dit zal u het teeken zijn; gij zult het kindeken vinden, in doeken gewonden, en liggende in de kribbe.

13. En van stonden aan was [*er*] met den engel aeene menigte des hemelschen heirlegers, prijzende God en zeggende: a Dan. 7: 10. Openb. 5: 11.

14. Eere [*zij*] God in de hoogste [*hemelen*], aen vrede op aarde, in de menschen een welbehagen. a Jes. 57: 19. Eph. 2: 17.

15. En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot malkanderen zeiden: Laat ons dan henengaan naar Bethlehem, en laat ons zien het woord dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft kond gedaan.

16. En zij kwamen met haaste, en vonden Maria, en Jozef, en het kindeken liggende in de kribbe.

17. En als zij het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit kindeken gezegd was.

18. En allen, die het hoorden, verwonderden zich over hetgene hun gezegd werd van de herders.

19. Doch Maria bewaarde deze woorden alle te zamen, overleggende [*die*] in haar hart.

20. En de herders keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God over alles wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was.

21. En als aacht dagen vervuld waren, dat men het kindeken besnijden zoude, zoo werd zijn bnaam genaamd JEZUS, welke genaamd was van den engel, eer hij in het lichaam ontvangen was. a Gen. 17: 12. Lev. 12: 3. Joh. 7: 22. b Matth. 1: 21. Luc. 1: 31.

22. En als de dagen harer areinigingen vervuld waren, naar de wet van Mozes, brachten zij hem te Jeruzalem, opdat zij [*hem*] den Heere voorstelden; a Lev. 12: 6.

23. (Gelijk geschreven is ain de wet des Heeren: Al wat mannelijk is, dat de moeder opent, zal den Heere heilig genaamd worden) a Ex. 13: 2. Num. 3: 13; 8: 16, 17.

24. En opdat zij offerande gaven, naar hetgene dat in de wet des Heeren gezegd is, aeen paar tortelduiven, of twee jonge duiven. a Lev. 12: 8.

25. En zie, er was een mensch te Jeruzalem, wiens naam was Símeon; en deze mensch was rechtvaardig en Godvreezende, verwachtende de ver-

troosting Israëls; en de Heilige Geest was op hem.

26. En hem was eene Goddelijke openbaring gedaan door den Heiligen Geest, dat hij den dood niet zien zoude, eer hij den Christus des Heeren zoude zien.

27. En hij kwam door den Geest in den Tempel; en als de ouders het kindeken Jezus inbrachten, om naar de gewoonte der wet met hem te doen;

28. Zoo nam hij het in zijne armen, en loofde God, en zeide:

29. Nu [a]laat Gij, Heere, uwen dienstknecht gaan in vrede, naar uw woord;
a Gen. 46: 30.

30. Want mijne oogen hebben uwe [a]zaligheid gezien, a Ps. 98: 2. Jes. 52: 10.

31. [a]Die Gij bereid hebt voor het aangezicht van alle de volkeren;
a Hand. 28: 28.

32. [a]Een licht tot verlichting der heidenen, en tot heerlijkheid van uw volk Israël. a Jes. 42: 6; 49: 6. Hand. 13: 47.

33. En Jozef en zijne moeder verwonderden zich over hetgene dat van hem gezegd werd.

34. En Simeon zegende henlieden, en zeide tot Maria, zijne moeder: Zie, [a]deze wordt gezet tot een val en opstanding van velen in Israël, en tot een teeken, [b]dat wedersproken zal worden;
a Jes. 8: 14. Rom. 9: 32. 1 Petr. 2: 8. b Hand. 28: 22.

35. (En ook een zwaard zal door uwe eigene ziele gaan) opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden.

36. En er was Anna, eene profetesse, eene dochter van Phánuël, uit den stam van Aser; deze was tot grooten ouderdom gekomen, welke met [*haren*] man zeven jaren had geleefd van haren maagdom af;

37. En zij was eene weduwe van omtrent vier en tachtig jaren, dewelke niet week uit den Tempel met vasten en bidden, [*God*] [a]dienende nacht en dag;
a 1 Sam. 1: 22.

38. En deze, te dierzelfder ure daarbij komende, heeft insgelijks den Heere beleden, en sprak van hem tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten.

39. En als zij alles voleindigd hadden, wat naar de wet des Heeren [*te doen*] was, keerden zij wederom naar Galiléa, tot hunne stad Názareth.

40. En het kindeken [a]wies op, en werd gesterkt in den geest, en vervuld met wijsheid; en de genade Gods was over hem.
a Luc. 1: 80.

41. En zijne ouders reisden alle jaar naar Jeruzalem, op het feest van [a]Pascha. a Ex. 23: 15, 17. Lev. 23: 5. Deut. 16: 1.

42. En toen hij twaalf jaren [*oud*] geworden was, en zij naar Jeruzalem opgegaan waren, naar de gewoonte van den feestdag;

43. En de dagen [*aldaar*] voleindigd hadden, toen zij wederkeerden, bleef het kind Jezus te Jeruzalem; en Jozef en zijne moeder wisten het niet;.

44. Maar meenende, dat hij in het gezelschap op den weg was, gingen zij eene dagreize, en zochten hem onder de magen, en onder de bekenden.

45. En als zij hem niet vonden, keerden zij wederom naar Jeruzalem, hem zoekende.

46. En het geschiedde, na drie dagen, dat zij hem vonden in den Tempel, zittende in het midden der leeraren, hen hoorende, en hen ondervragende.

47. [a]En allen, die hem hoorden, ontzetten zich over zijn verstand en antwoorden.
a Matth. 7: 28. Marc. 1: 22. Luc. 4: 22, 32. Joh. 7: 15.

48. En zij, hem ziende, werden verslagen; en zijne moeder zeide tot hem: Kind, waarom hebt gij ons zoo gedaan? Zie, uw vader en ik hebben u met angst gezocht.

49. En hij zeide tot hen: Wat [*is het*], dat gij mij gezocht hebt? Wist gij niet, dat ik moet zijn in de dingen mijns Vaders?

50. [a]En zij verstonden het woord niet, dat hij tot hen sprak.
a Luc. 9: 45; 18: 34.

51. En hij ging met hen af, en kwam te Názareth, en was hun onderdanig. En zijne moeder bewaarde alle deze dingen in haar hart.

52. En Jezus [a]nam toe in wijsheid, en in grootte, en in genade bij God en de menschen. a 1 Sam. 2: 26. Luc. 1: 80.

HET III KAPITTEL.

En in het vijftiende jaar der regeering van den keizer Tibérius, als Póntius

Pilátus stadhouder was over Judéa, en Heródes een viervorst over Galiléa, en Philippus, zijn broeder, een viervorst over Ituréa en over het land Trachonítis, en Lysánias een viervorst over Abiléne;

2. Onder de [a]hoogepriesters A'nnas en Cájaphas, geschiedde het woord Gods tot Johannes, den zoon van Zacharías, in de woestijn. a Hand. 4: 6.

3. [a]En hij kwam in al het omliggende land des Jordaans, predikende den doop der bekeering tot vergeving der zonden. a Matth. 3: 1. Marc. 1: 4.

4. Gelijk geschreven is in het boek der woorden van [a]Jesaja, den profeet, zeggende: De stemme des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des Heeren, maakt zijne paden recht;
a Jes. 40: 3. Matth. 3: 3. Marc. 1: 3. Joh. 1: 23.

5. Alle dal zal gevuld worden, en alle berg en heuvel zal vernederd worden, en de kromme [*wegen*] zullen tot eenen rechten [*weg*] worden, en de oneffene tot effene wegen;

6. [a]En alle vleesch zal de zaligheid Gods zien. a Ps. 98: 2. Jes. 52: 10.

7. Hij zeide dan tot de scharen, die uitkwamen om van hem gedoopt te worden: [a]Gij adderengebroedsels, wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn?
a Matth. 3: 7; 23: 33.

8. Brengt dan vruchten voort, der bekeering waardig. En begint niet te zeggen bij uzelven: [a]Wij hebben Abraham tot eenen vader; want ik zeg u, dat God zelfs uit deze steenen Abraham kinderen kan verwekken.
a Matth. 3: 9. Joh. 8: 39. Hand. 13: 26.

9. [a]En de bijl ligt ook alreede aan den wortel der boomen; alle boom dan, die geene goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. a Matth. 3: 10; 7: 19.

10. En de scharen vraagden hem, [a]zeggende: Wat zullen wij dan doen?
a Hand. 2: 37.

11. En hij, antwoordende, zeide tot hen: [a]Die twee rokken heeft, deele hem mede, die geen heeft; en die spijze heeft, doe desgelijks.
a Jac. 2: 13, 15. 1 Joh. 3: 17.

12. En er kwamen ook tollenaars om gedoopt te worden, en zeiden tot hem: Meester, wat zullen wij doen?

13. En hij zeide tot hen: Eischt niet meer, dan hetgene u gezet is.

14. En hem vraagden ook de krijgslieden, zeggende: En wij, wat zullen wij doen? En hij zeide tot hen: Doet niemand overlast, en ontvreemdt niemand het zijne met bedrog, en laat u vergenoegen met uwe bezoldigingen.

15. En als het volk verwachtte, en allen in hunne harten overleiden van Johannes, of hij niet mogelijk de Christus ware;

16. Zoo antwoordde Johannes aan allen, zeggende: [a]Ik doop u wel met water; maar hij komt, die sterker is dan ik, wien ik niet waardig ben den riem van zijne schoenen te ontbinden; [b]deze zal u doopen met den Heiligen Geest en met vuur. a Matth. 3: 11. Marc. 1: 8. Joh. 1: 26. Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 4.
b Jes. 44: 3. Joël 2: 28. Hand. 2: 4; 11: 15.

17. [a]Wiens wan in zijne hand is, en hij zal zijnen dorschvloer doorzuiveren, en de tarwe zal hij in zijne schuur samenbrengen, maar het kaf zal hij met onuitblusschelijk vuur verbranden.
a Matth. 3: 12.

18. Hij dan, ook nog vele andere dingen vermanende, verkondigde den volke het Evangelie.

19. [a]Maar als Heródes, de viervorst, van hem bestraft werd, om der wille van Heródias, de vrouwe van Philippus, zijnen broeder, en over alle booze [*stukken*], die Heródes deed,
a Matth. 14: 3. Marc. 6: 18.

20. Zoo heeft hij ook dit nog boven alles daar toegedaan, dat hij Johannes in de gevangenis gesloten heeft.

21. [a]En het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd, en Jezus [*ook*] gedoopt was, en bad, dat de hemel geopend werd; a Matth. 3: 13. Marc. 1: 9. Joh. 1: 32.

22. En dat de Heilige Geest op hem nederdaalde, in lichamelijke gedaante, gelijk eene duive, en dat er eene stemme geschiedde uit den hemel, zeggende: [a]Gij zijt mijn geliefde Zoon, in u heb Ik mijn welbehagen. a Jes. 42: 1. Matth. 17: 5. Marc. 9: 7. Luc. 9: 35. Col. 1: 13. 2 Petr. 1: 17.

23. En hij, Jezus, begon omtrent dertig jaren [*oud*] te wezen, zijnde (alzoo men meende) [a]de zoon van Jozef, den [*zoon*] van Héli, a Matth. 13: 55. Joh. 6: 42.

24. Den [*zoon*] van Mátthat, den [*zoon*] van Levi, den [*zoon*] van Mélchi, den [*zoon*] van Jánna, den [*zoon*] van Jozef,
25. Den [*zoon*] van Mattathías, den [*zoon*] van A'mos, den [*zoon*] van Náüm, den [*zoon*] van E'sli, den [*zoon*] van Nággai,
26. Den [*zoon*] van Máäth, den [*zoon*] van Mattathías, den [*zoon*] van Sémeï, den [*zoon*] van Jozef, den [*zoon*] van Juda,
27. Den [*zoon*] van Joánnas, den [*zoon*] van Rhésa, den [*zoon*] van Zorobábel, den [*zoon*] van Saláthiël, den [*zoon*] van Néri,
28. Den [*zoon*] van Mélchi, den [*zoon*] van A'ddi, den [*zoon*] van Cósam, den [*zoon*] van Elmódam, den [*zoon*] van Er,
29. Den [*zoon*] van Jóṣes, den [*zoon*] van Elië'zer, den [*zoon*] van Jórim, den [*zoon*] van Mátthat, den [*zoon*] van Levi,
30. Den [*zoon*] van Símeon, den [*zoon*] van Juda, den [*zoon*] van Jozef, den [*zoon*] van Jónan, den [*zoon*] van E'ljakim,
31. Den [*zoon*] van Meléas, den [*zoon*] van Maínan, den [*zoon*] van Mátthatha, den [*zoon*] van Náthan, den [*zoon*] van David,
23. Den [*zoon*] van Jésse, den [*zoon*] van O'bed, den [*zoon*] van Bóöz, den [*zoon*] van Sálmon, den [*zoon*] van Naä'sson,
33. Den [*zoon*] van Amínadab, den [*zoon*] van A'ram, den [*zoon*] van E'srom, den [*zoon*] van Pháres, den [*zoon*] van Juda,
34. Den [*zoon*] van Jakob, den [*zoon*] van Izak, den [*zoon*] van Abraham, den [*zoon*] van [a]Thára, den [*zoon*] van Náchor, a Gen. 11: 10, enz.
35. Den [*zoon*] van Sáruch, den [*zoon*] van Rógau, den [*zoon*] van Phálek, den [*zoon*] van Héber, den [*zoon*] van Sála,
36. Den [*zoon*] van Káïnan, den [*zoon*] van Arpháxad, den [*zoon*] van Sem, den [*zoon*] van Nóach, den [*zoon*] van Lámech,
37. Den [*zoon*] van Mathúsala, den [*zoon*] van E'noch, den [*zoon*] van Járed, den [*zoon*] van Maláleël, den [*zoon*] van Káïnan,
38. Den [*zoon*] van E'nos, den [*zoon*] van Seth, den [*zoon*] van [a]Adam, den [*zoon*] van God. a Gen. 5: 3.

HET IV KAPITTEL

En [a]Jezus, vol des Heiligen Geestes, keerde wederom van den Jordaan, en werd door den Geest geleid in de woestijn, a Matth. 4: 1. Marc. 1: 12.
2. En werd veertig dagen verzocht van den duivel; [a]en at gansch niet in die dagen, en als zij geëindigd waren, zoo hongerde hem ten laatste. a Ex. 34: 28. 1 Kon. 19: 8.
3. En de duivel zeide tot hem: Indien gij Gods Zoon zijt, zeg tot dezen steen, dat hij brood worde.
4. En Jezus antwoordde hem, zeggende: [a]Er is geschreven, dat de mensch bij brood alleen niet zal leven, maar bij alle woord Gods. a Deut. 8: 3. Matth. 4: 4.
5. En als hem de duivel geleid had op eenen hoogen berg, toonde hij hem alle de koninkrijken der wereld, in een oogenblik tijds;
6. En de duivel zeide tot hem: Ik zal u alle deze macht, en de heerlijkheid dezer [*koninkrijken*] geven; want zij is mij overgegeven, en ik geef ze wien ik ook wil;
7. Indien gij dan mij zult aanbidden, zoo zal het alles uwe zijn.
8. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Ga weg van mij, satan, want er is geschreven: [a]Gij zult den Heere uwen God aanbidden, en Hem alleen dienen. a Deut. 6: 13; 10: 20. 1 Sam. 7: 3.
9. En hij leidde hem naar Jeruzalem, en stelde hem op de tinne des Tempels, en zeide tot hem: Indien gij de Zone Gods zijt, werp uzelven van hier nederwaarts;
10. Want er is geschreven, [a]dat Hij zijne engelen van u bevelen zal, dat zij u bewaren zullen; a Ps. 91: 11.
11. En dat zij u op de handen nemen zullen, opdat gij uwen voet niet te eeniger tijd aan eenen steen stoot.
12. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Er is gezegd: [a]Gij zult den Heere uwen God niet verzoeken. a Deut. 6: 16.
13. En als de duivel alle verzoeking

voleindigd had, week hij van hem voor eenen tijd.

14. [a]En Jezus keerde wederom, door de kracht des Geestes, naar Galiléa; en het gerucht van hem ging uit door het geheele omliggende land.
a Matth. 4: 12. Marc. 1: 14. Joh. 4: 43. Hand. 10: 37.

15. En hij leerde in hunne synagogen, en werd van allen geprezen.

16. [a]En hij kwam te Názareth, waar hij opgevoed was, en ging, naar zijne gewoonte, op den dag des Sabbaths in de synagoge; [b]en stond op om te lezen.
a Matth. 13: 54. Marc. 6: 1. Joh. 4: 43. b Neh. 8: 5, 6.

17. En hem werd gegeven het Boek van den profeet Jesája; en als hij het boek opengedaan had, vond hij de plaats waar geschreven was:

18. [a]De Geest des Heeren [*is*] op mij, daarom heeft Hij mij gezalfd; Hij heeft mij gezonden, [b]om den armen het Evangelie te verkondigen; om te genezen, die gebroken zijn van harte;
a Jes. 61: 1. b Matth. 11: 5.

19. [a]Om den gevangenen te prediken loslating, en den blinden het gezicht; om de verslagenen henen te zenden in vrijheid; om te prediken het aangename jaar des Héeren.
a Jes. 42: 7; 61: 1, 2.

20. En als hij het boek toegedaan en den dienaar wedergegeven had, zat hij neder; en de oogen van allen in de synagoge waren op hem geslagen.

21. En hij begon tot hen te zeggen: Heden is deze Schrift in uwe ooren vervuld.

22. En zij gaven hem allen getuigenis, [a]en verwonderden zich over de aangename woorden, die uit zijnen mond voortkwamen; en zeiden: [b]Is deze niet de zoon van Jozef?
a Jes. 50: 4. Matth. 13: 54. Marc. 6: 2. Luc. 2: 47. b Joh. 6: 42.

23. En hij zeide tot hen: Gij zult zonder twijfel tot mij dit spreekwoord zeggen: Medicijnmeester, genees uzelven; al wat wij gehoord hebben, [a]dat in Capérnaüm geschied is, doe [*dat*] ook hier in uw vaderland. a Matth. 4:13.

24. En hij zeide: Voorwaar ik zeg u, [a]dat geen profeet aangenaam is in zijn vaderland.
a Matth. 13:57. Marc. 6: 4. Joh. 4: 44.

25. Maar ik zeg u in der waarheid: er waren [a]vele weduwen in Israël in de dagen van Elías, toen de hemel drie jaren en zes maanden gesloten was, zoodat er groote hongersnood werd over het geheele land;
a 1 Kon. 17: 7. Jac. 5: 17.

26. En tot geene van haar werd Elías gezonden, dan naar Sarépta van Sídon, tot eene vrouw [*die*] weduwe [*was*].

27. En er waren [a]vele melaatschen in Israël ten tijde van den profeet Elísa; en geen van hen werd gereinigd, dan Naä'man de Syriër. a 2 Kon. 5: 14.

28. En zij werden allen in de synagoge met toorn vervuld, als zij dit hoorden.

29. En opstaande, wierpen zij hem uit buiten de stad, en leidden hem op den top des bergs, op denwelken hunne stad gebouwd was, om hem van de steilte af te werpen.

30. Maar hij, door het midden van hen doorgegaan zijnde, ging weg.

31. [a]En hij kwam af te Capérnaüm, eene stad van Galiléa, en leerde hen op de Sabbathdagen.
a Matth. 4: 13. Marc. 1: 21.

32. [a]En zij versloegen zich over zijne leere, want zijn woord was met macht.
Matth. 7: 29. Marc. 1: 22.

33. [a]En in de synagoge was een mensch, hebbende eenen geest eens onreinen duivels; en hij riep uit met groote stemme,
a Marc. 1: 23.

34. Zeggende: Laat af, wat hebben wij met u [*te doen*], gij Jezus Nazaréner? Zijt gij gekomen, om ons te verderven? Ik ken u, wie gij zijt, [*namelijk*] de Heilige Gods.

35. En Jezus bestrafte hem, zeggende: Zwijg stil, en ga van hem uit. En de duivel, hem in het midden geworpen hebbende, voer van hem uit, zonder hem iets te beschadigen.

36. En er kwam eene verbaasdheid over allen, en zij spraken samen tot malkanderen, zeggende: Wat woord is dit, dat hij met macht en kracht den onreinen geesten gebiedt, en zij varen uit?

37. En het gerucht van hem ging uit in alle plaatsen des omliggenden lands.

38. [a]En [*Jezus*], opgestaan zijnde uit

de synagoge, ging in het huis van Simon; en Simons vrouws moeder was met eene groote koorts bevangen, en zij baden hem voor haar.
a Matth. 8: 14. Marc. 1: 29.

39. En staande boven haar, bestrafte hij de koorts, en [*de koorts*] verliet haar; en zij, van stonden aan opstaande, diende henlieden.

40. *a*En als de zon onderging, allen die kranken hadden, met verscheidene ziekten [*bevangen*], brachten die tot hem, *b*en hij leide een iegelijk van hen de handen op, en genas ze.
a Matth. 8: 16. Marc. 1: 32. *b* Marc. 7: 32; 8: 23, 25.

41. *a*En er voeren ook duivelen uit van velen, roepende en zeggende: Gij zijt de Christus, de Zone Gods. En [*hen*] bestraffende, liet hij die niet spreken, omdat zij wisten, dat hij de Christus was.
a Marc. 1: 34; 3: 11.

42. *a*En als het dag werd, ging hij uit, en trok naar eene woeste plaats; en de scharen zochten hem, en kwamen tot bij hem, en hielden hem op, dat hij van hen niet zoude weggaan.
a Marc. 1: 35.

43. Maar hij zeide tot hen: Ik moet ook aan andere steden het Evangelie van het koninkrijk Gods verkondigen; want daartoe ben ik uitgezonden.

44. En hij predikte in de synagogen van Galiléa.

HET V KAPITTEL.

*a*En het geschiedde, als de schare op hem aandrong, om het woord Gods te hooren, dat hij stond bij het meer Gennésaret. *a* Matth. 13: 2. Marc. 4: 1.

2. En hij zag twee schepen aan [*den oever*] van het meer liggende, en de visschers waren daaruit gegaan, en spoelden de netten.

3. En hij ging in één van die schepen, hetwelk van Simon was, en bad hem, dat hij een weinig van het land afstake; en nederzittende, leerde hij de scharen uit het schip.

4. En als hij afliet van spreken, zeide hij tot Simon: *a*Steek af naar de diepte, en werp uwe netten uit om te vangen. *a* Joh. 21: 6.

5. En Simon antwoordde en zeide tot hem: Meester, wij hebben den geheelen nacht over gearbeid, en niet gevangen; doch op uw woord zal ik het net uitwerpen.

6. En als zij dat gedaan hadden, besloten zij eene groote menigte visschen, en hun net scheurde.

7. En zij wenkten hunne medegenooten, die in het andere schip waren, dat zij hen zouden komen helpen. En zij kwamen, en vulden beide de schepen, zoodat zij bijna zonken.

8. En Simon Petrus, [*dat*] ziende, viel neder aan de knieën van Jezus, zeggende: Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch.

9. Want verbaasdheid had hem bevangen, en allen die met hem waren, over de vangst der visschen, die zij gevangen hadden;

10. En desgelijks ook Jacobus en Johannes, de zonen van Zebedéüs, die medegenooten van Simon waren. En Jezus zeide tot Símon: Vrees niet; *a*van nu aan zult gij menschen vangen. *a* Jer. 16: 16. Ezech. 47: 9. Matth. 4: 19. Marc. 1: 17.

11. En als zij de schepen aan land gestuurd hadden, *a*verlieten zij alles, en volgden hem. *a* Matth. 4: 20; 19: 27. Marc. 10: 28. Luc. 18: 28.

12. *a*En het geschiedde, als hij in ééne dier steden was, zie, er [*was*] een man vol melaatschheid; en Jezus ziende, viel hij op het aangezicht, en bad hem, zeggende: Heere, zoo gij wilt, gij kunt mij reinigen.
a Matth. 8: 2. Marc. 1: 40.

13. En hij, de hand uitstrekkende, raakte hem aan, en zeide: Ik wil, word gereinigd. En terstond ging de melaatschheid van hem.

14. En hij gebood hem, dat hij het niemand zeggen zoude; maar ga henen, [*zeide hij,*] vertoon uzelven den priester, en offer voor uwe reiniging, *a*gelijk Mozes geboden heeft, hun tot een getuigenis. *a* Lev. 13: 2; 14: 2. Matth. 8: 4.

15. Maar het gerucht van hem ging te meer voort; en vele scharen kwamen samen, om [*hem*] te hooren, en door hem genezen te worden van hunne krankheden.

16. Maar hij vertrok in de woestijnen, en bad [*aldaar*].

17. En het geschiedde in één dier dagen, dat hij leerde, en [*er*] zaten

Pharizéën en leeraars der wet, die van alle vlekken van Galiléa, en Judéa, en Jeruzalem gekomen waren; en de kracht des Heeren was [*er*], om hen te genezen.

18. [a]En zie, [*eenige*] mannen brachten op een bed eenen mensch, die geraakt was, en zochten hem in te brengen, en voor hem te leggen.
a Matth. 9: 1. Marc. 2: 3. Hand. 9: 33.

19. En niet vindende, waardoor zij hem inbrengen mochten, overmits de schare, zoo klommen zij op het dak, en lieten hem door de tichelen neder met het beddeken, in het midden, voor Jezus.

20. En hij, ziende hun geloof, zeide tot hem: Mensch, uwe zonden zijn u vergeven.

21. En de Schriftgeleerden en de Pharizeën begonnen te overdenken, zeggende: Wie is deze, die [*Gods*]lastering spreekt? [a]Wie kan de zonden vergeven, dan God alleen?
a Ps. 32: 5. Jes. 43: 25. Joh. 14: 4.

22. Maar Jezus, hunne overdenkingen bekennende, antwoordde en zeide tot hen: Wat overdenkt gij in uwe harten?

23. Wat is lichter, te zeggen: Uwe zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op en wandel?

24. Doch opdat gij moogt weten, dat de Zoon des menschen macht heeft op de aarde, de zonden te vergeven (zeide hij tot den geraakte): Ik zeg u, sta op, en neem uw beddeken op, en ga henen naar uw huis.

25. En hij, terstond voor hen opstaande, [*en*] opgenomen hebbende hetgene waar hij op gelegen had, ging henen naar zijn huis, God verheerlijkende.

26. En ontzetting heeft [*hen*] allen bevangen, en zij verheerlijkten God, en werden vervuld met vreeze, zeggende: Wij hebben heden ongeloofelijke dingen gezien.

27. [a]En na dezen ging hij uit, en zag eenen tollenaar, met name Levi, zitten in het tolhuis, en zeide tot hem: Volg mij.
a Matth. 9: 9. Marc. 2: 14, 15.

28. En hij, alles verlatende, stond op en volgde hem.

29. En Levi richtte hem eenen grooten maaltijd aan, in zijn huis; [a]en [*er*] was eene groote schare van tollenaren, en van anderen die met hen aanzaten.
a Matth. 9: 10. Marc. 2: 15. Luc. 15: 1.

30. En hunne Schriftgeleerden en de Pharizeën murmureerden tegen zijne discipelen, zeggende: Waarom eet en drinkt gij met tollenaren en zondaren?

31. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn.

32. [a]Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaren tot bekeering.
a Matth. 9: 13. Luc. 19: 10. 1 Tim. 1: 15.

33. [a]En zij zeiden tot hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes dikmaals, en doen gebeden; desgelijks ook [*de discipelen*] der Pharizeën; maar de uwe eten en drinken?
a Matth. 9: 14.

34. Doch hij zeide tot hen: [a]Kunt gij de bruiloftskinderen, terwijl de bruidegom bij hen is, doen vasten?
a Jes. 62: 5. 2 Cor. 11: 2.

35. Maar de dagen zullen komen, wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen zijn; dan zullen zij vasten in die dagen.

36. En hij zeide ook tot hen eene gelijkenis: Niemand zet eenen lap van een nieuw kleed op een oud kleed; anders zoo scheurt ook dat nieuwe [*het oude*], en de lap van het nieuwe komt met het oude niet overeen.

37. En niemand doet [a]nieuwen wijn in oude [*lederen*] zakken; anders zoo zal de nieuwe wijn de [*lederen*] zakken doen bersten, en de [*wijn*] zal uitgestort worden, en de [*lederen*] zakken zullen verdorven worden.
a Matth. 9: 17. Marc. 2: 22.

38. Maar nieuwen wijn moet men in nieuwe [*lederen*] zakken doen, en zij worden beide te zamen behouden.

39. En niemand, die ouden drinkt, begeert terstond nieuwen; want hij zegt: De oude is beter.

HET VI KAPITTEL.

[a]En het geschiedde op den tweeden eersten Sabbath, dat hij door het gezaaide ging, en zijne discipelen plukten aren, en aten ze, [*die*] wrijvende met de handen.
a Deut. 23: 25. Matth. 12: 1. Marc. 2: 23.

2. En sommige der Pharizeën zeiden

tot hen: Waarom doet gij, [a]wat niet geoorloofd is te doen op de Sabbathen?
a Ex. 20: 10.

3. En Jezus, hun antwoordende, zeide: Hebt gij ook dat niet gelezen, hetwelk [a]David deed, wanneer hem hongerde, en dengenen die met hem waren?
a 1 Sam. 21: 6.

4. Hoe hij ingegaan is in het Huis Gods, en de toonbrooden genomen en gegeten heeft, en ook gegeven dengenen die met hem waren, welke niet zijn geoorloofd te eten, [a]dan alleen den priesteren? a Lev. 24: 9.

5. En hij zeide tot hen: [a]De Zoon des menschen is een Heere ook van den Sabbath. a Matth. 12: 8. Marc. 2: 28.

6. [a]En het geschiedde ook op eenen anderen Sabbath, dat hij in de synagoge ging, en leerde. En daar was een mensch, en zijne rechterhand was dor.
a Matth. 12: 9. Marc. 3: 1.

7. En de Schriftgeleerden en de Pharizeën namen hem waar, of hij op den Sabbath genezen zoude, opdat zij [*eenige*] beschuldiging tegen hem mochten vinden.

8. Doch hij kende hunne gedachten, en zeide tot den mensch, die de dorre hand had: Rijs op, en sta in het midden. En hij, opgestaan zijnde, stond [*overeinde*].

9. Zoo zeide dan Jezus tot hen: Ik zal u vragen: Wat is geoorloofd op de Sabbathen: goed te doen, of kwaad te doen; een mensch te behouden, of te verderven?

10. En hen allen rondom aangezien hebbende, zeide hij tot den mensch: Strek uwe hand uit. En hij deed alzoo; [a]en zijne hand werd hersteld, gezond gelijk de andere. a 1 Kon. 13: 6.

11. En zij werden vervuld met uitzinnigheid, en spraken samen met malkanderen, wat zij Jezus doen zouden.

12. [a]En het geschiedde in die dagen, dat hij uitging naar den berg, om te bidden, en hij bleef den nacht over in het gebed tot God. a Matth. 14: 23.

13. [a]En als het dag was geworden, riep hij zijne discipelen tot zich, en verkoos er twaalf uit hen, die hij ook apostelen noemde: a Matth. 10: 1.
Marc. 3: 13; 6: 7. Luc. 9: 1.

14. [*Namelijk*] Simon, welken hij ook Petrus noemde, en Andréas, zijnen broeder; Jacobus en Johannes; Philippus en Bartholoméüs;

15. Matthéüs en Thomas; Jacobus, den [*zoon*] van Alphéüs, en Simon genaamd Zelótes;

16. Judas, [*den broeder*] van Jacobus, en Judas Iscariot, die ook de verrader geworden is.

17. [a]En met hen afgekomen zijnde, stond hij op eene vlakke plaats, en [*met hem*] de schare zijner discipelen, en eene groote menigte des volks van geheel Judéa en Jeruzalem, en van den zeekant van Tyrus en Sídon;
a Matth. 4: 25. Marc. 3: 7.

18. Die gekomen waren, om hem te hooren, en om van hunne ziekten genezen te worden, en die van onreine geesten gekweld waren; en zij werden genezen.

19. En al de schare zocht hem aan te raken; [a]want er ging kracht van hem uit, en hij genas ze allen.
a Marc. 5: 30.

20. [a]En hij, zijne oogen opslaande over zijne discipelen, zeide: Zalig zijt gij, armen; want uwer is het koninkrijk Gods.
a Matth. 5: 2.

21. [a]Zalig zijt gij, die nu hongert; want gij zult verzadigd worden. [b]Zalig zijt gij, die nu weent; want gij zult lachen. a Jes. 65: 13. b Jes. 61: 3; 66: 10.

22. [a]Zalig zijt gij, wanneer u de menschen haten, en wanneer zij u afscheiden, en smaden, en uwen naam als kwaad verwerpen, om des Zoons des menschen wille; a Matth 5: 11.
1 Petr. 2: 19; 3: 14; 4: 14.

23. [a]Verblijdt u in dien dag en zijt vroolijk; want zie, uw loon is groot in den hemel; [b]want hunne vaders deden desgelijks den profeten. a Hand. 5: 41.
b Hand. 7: 51.

24. [a]Maar wee u, gij rijken; want gij hebt uwen troost weg. a Amos 6: 1, 8.

25. [a]Wee u, die verzadigd zijt; want gij zult hongeren. Wee u, die nu lacht; [b]want gij zult treuren en weenen.
a Jes. 65: 13. b Jac. 4: 9; 5: 1.

26. Wee u, wanneer alle de menschen wel van u spreken; want hunne vaders deden desgelijks den valschen profeten.

27. Maar ik zeg ulieden, die [*dit*] hoort: [a]Hebt lief uwe vijanden; doet wel dengenen, die u haten: a Ex. 23: 4. Spr. 25: 21.
Matth. 5: 44. Rom. 12: 20. 1 Cor. 4: 12.

28. Zegent degenen, die u vervloeken; en [a]bidt voor degenen, die u geweld doen. *a* Luc. 23: 34. Hand. 7: 60.

29. [a]Dengene, die u aan de wang slaat, bied ook de andere; en dengene, die u den mantel neemt, verhinder ook den rok niet [*te nemen*]. *a* 1 Cor. 6: 7.

30. [a]Maar geef een iegelijk, die van u begeert; en van dengene, die het uwe neemt, eisch niet weder.
a Deut. 15: 7. Matth. 5: 42.

31. [a]En gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks. *a* Matth. 7: 12.

32. [a]En indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat dank hebt gij? Want ook de zondaars hebben lief degenen die hen liefhebben. *a* Matth. 5: 46.

33. En indien gij goed doet dengenen die u goed doen, wat dank hebt gij? Want ook de zondaars doen hetzelfde.

34. [a]En indien gij leent dengenen van welke gij hoopt weder te ontvangen, wat dank hebt gij? Want ook de zondaars leenen den zondaren, opdat zij evengelijk weder mogen ontvangen.
a Deut. 15: 8. Matth. 5: 42.

35. [a]Maar hebt uwe vijanden lief, en doet goed, en leent zonder iets weder te hopen; en uw loon zal groot zijn, en gij zult [a]kinderen des Allerhoogsten zijn; want Hij is goedertieren over de ondankbaren en boozen. *a* Matth. 5: 45.

36. Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is.

37. [a]En oordeelt niet, en gij zult niet geoordeeld worden; verdoemt niet, en gij zult niet verdoemd worden; laat los, en gij zult losgelaten worden.
a Matth. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Cor. 4: 5.

38. [a]Geeft, en u zal gegeven worden; eene goede, neêrgedrukte, en geschudde, en overloopende maat zal men in uwen schoot geven; [b]want met dezelfde maat, waarmede gijlieden meet, zal ulieden wedergemeten worden.
a Spr. 10: 22; 19: 17.
b Matth. 7: 2. Marc. 4: 24.

39. En hij zeide tot hen eene gelijkenis: [a]Kan ook wel een blinde eenen blinde op den weg leiden? Zullen zij niet beiden in de gracht vallen?
a Jes. 42: 10. Matth. 15: 14.

40. [a]De discipel is niet boven zijnen meester; maar een iegelijk volmaakt [*discipel*] zal zijn gelijk zijn meester.
a Matth. 10: 24. Joh. 13: 16; 15: 20.

41. [a]En wat ziet gij den splinter, die in uws broeders oog is, en den balk, die in uw eigen oog is, merkt gij niet?
a Matth. 7: 3.

42. Of hoe kunt gij tot uwen broeder zeggen: Broeder, laat toe, dat ik den splinter, die in uw oog is, uitdoe; daar gijzelf den balk, die in uw oog is, niet ziet? Gij geveinsde, [a]doe eerst den balk uit uw oog, en dan zult gij bezien, om den splinter uit te doen, die in uws broeders oog is. *a* Spr. 18: 17.

43. [a]Want het is geen goede boom, die kwade vrucht voortbrengt, en geen kwade boom, die goede vrucht voortbrengt; *a* Matth. 7: 17; 12: 33.

44. Want iedere boom wordt uit zijne eigene vrucht gekend; [a]want men leest geene vijgen van doornen, en men snijdt geene druif van bramen.
a Matth. 7: 16.

45. [a]De goede mensch brengt het goede voort uit den goeden schat zijns harten; en de kwade mensch brengt het kwade voort uit den kwaden schat zijns harten; [b]want uit den overvloed des harten spreekt zijn mond.
a Matth. 12: 35. *b* Matth. 12: 34.

46. [a]En wat noemt gij mij: Heere, Heere; en doet niet hetgene dat ik zeg?
a Mal. 1: 6. Matth. 7: 21; 25: 11.
Luc. 13: 25. Rom. 2: 13. Jac. 1: 22.

47. [a]Een iegelijk die tot mij komt, en mijne woorden hoort, en ze doet, ik zal u toonen, wien hij gelijk is.
a Matth. 7: 24.

48. Hij is gelijk een mensch, die een huis bouwde, en groef, en verdiepte, en leide het fundament op eene steenrots; als nu de hooge vloed kwam, zoo sloeg de waterstroom tegen dat huis aan, en kon dat niet bewegen; want het was op de steenrots gegrond.

49. Maar die ze gehoord, en niet gedaan zal hebben, is gelijk een mensch, die een huis bouwde op de aarde zonder fundament; tegen hetwelk de waterstroom aansloeg, en het viel terstond, en de val van datzelve huis was groot.

HET VII KAPITTEL.

Nadat hij nu alle zijne woorden vol-

eindigd had ten aanhoore des volks, [a]ging hij in te Capérnaüm.
a Matth. 8: 5.

2. En een dienstknecht van een zeker hoofdman over honderd, die hem zeer waard was, krank zijnde, lag op zijn sterven.

3. En van Jezus gehoord hebbende, zond hij tot hem de ouderlingen der Joden, hem biddende, dat hij wilde komen, en zijnen dienstknecht gezond maken.

4. Deze nu, tot Jezus gekomen zijnde, baden hem ernstelijk, zeggende: Hij is waardig, dat gij hem dat doet;

5. Want hij heeft ons volk lief, en heeft zelf ons de synagoge gebouwd.

6. En Jezus ging met hen. En als hij nu niet verre van het huis was, zond de hoofdman over honderd tot hem [*eenige*] vrienden, en zeide tot hem: Heere, neem de moeite niet; want ik ben niet waardig, dat gij onder mijn dak zoudt inkomen.

7. Daarom heb ik ook mijzelven niet waardig geacht, om tot u te komen; maar zeg [*het*] met een woord, en mijn knecht zal genezen worden.

8. Want ik ben ook een mensch onder de macht [*van anderen*] gesteld, hebbende krijgsknechten onder mij; en ik zeg tot dezen: Ga; en hij gaat; en tot den anderen: Kom; en hij komt; en tot mijnen dienstknecht: Doe dat; en hij doet [*het*].

9. En Jezus, dit hoorende, verwonderde zich over hem; en zich omkeerende, zeide tot de schare, die hem volgde: Ik zeg ulieden, ik heb zoo groot een geloof zelfs in Israël niet gevonden.

10. En die gezonden waren, wedergekeerd zijnde in het huis, vonden den kranken dienstknecht gezond.

11. En het geschiedde op den volgenden [*dag*], dat hij ging naar eene stad, genaamd Náïn, en met hem gingen vele van zijne discipelen, en eene groote schare.

12. En als hij de poort der stad genaakte, zie daar, een doode werd uitgedragen, [*die*] een eeniggeboren zoon zijner moeder [*was*], en zij [*was*] weduwe, en eene groote schare van de stad [*was*] met haar.

13. En de Heere, haar ziende, werd innerlijk met ontferming over haar bewogen, en zeide tot haar:Ween niet.

14. En hij ging toe, en raakte de baar aan (de dragers nu stonden stil), en hij zeide: Jongeling, ik zeg u, [a]sta op.
a Hand. 9: 40.

15. En de doode zat overeind, en begon te spreken; en hij gaf hem aan zijne moeder.

16. En vreeze beving hen allen, en zij verheerlijkten God, zeggende: [a]Een groot profeet is onder ons opgestaan, en [b]God heeft zijn volk bezocht.
a Luc. 24: 19. Joh. 4: 19; 6: 14; 9: 17. b Luc. 1: 68.

17. En dit gerucht van hem ging uit in geheel Judéa, en in al het omliggende land.

18. [a]En de discipelen van Johannes boodschapten hem van alle deze dingen.
a Matth. 11: 2.

19. En Johannes, zekere twee van zijne discipelen tot zich geroepen hebbende, zond ze tot Jezus, zeggende: Zijt gij degene die komen zoude, of verwachten wij eenen anderen?

20. En als de mannen tot hem gekomen waren, zeiden zij: Johannes de Dooper heeft ons tot u afgezonden, zeggende: Zijt gij die komen zoude, of verwachten wij eenen anderen?

21. En in diezelve ure genas hij er velen van ziekten en kwalen, en booze geesten; en velen blinden gaf hij het gezicht.

22. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Gaat henen en boodschapt Johannes weder de dingen die gij gezien en gehoord hebt, [*namelijk*] dat de blinden ziende worden, de kreupelen wandelen, de melaatschen gereinigd worden, de dooven hooren, de dooden opgewekt worden, den armen het Evangelie verkondigd wordt;
a Jes. 29: 18; 35: 5; 61: 1.

23. En zalig is hij, die aan mij niet zal geërgerd worden.

24. [a]Als nu de boden van Johannes weggegaan waren, begon hij tot de scharen van Johannes te zeggen: Wat zijt gij uitgegaan in de woestijn te aanschouwen? Een riet, dat van den wind ginds en weder bewogen wordt?
a Matth. 11: 7.

25. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Een mensch, met zachte kleederen be-

kleed? Ziet, die in heerlijke kleeding en wellust zijn, die zijn in de koninklijke hoven.

26. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Een profeet? Ja ik zeg u, ook veel meer dan een profeet.

27. Deze is het, van welken geschreven is: [a]Zie, Ik zende mijnen engel voor uw aangezicht, die uwen weg voor u henen bereiden zal.
a Mal. 3: 1. Marc. 1: 2.

28. Want ik zeg ulieden: onder die van vrouwen geboren zijn, is niemand meerder profeet, dan Johannes de Dooper; maar de minste in het koninkrijk Gods is meerder dan hij.

29. En al het volk, [*hem*] hoorende, en de tollenaars, die met den doop van Johannes gedoopt waren, rechtvaardigden God.

30. Maar de Pharizeën en de Wetgeleerden hebben den raad Gods tegen zichzelven verworpen, van hem niet gedoopt zijnde.

31. [a]En de Heere zeide: Bij wien zal ik dan de menschen van dit geslacht vergelijken; en wien zijn zij gelijk?
a Matth. 11: 16.

32. Zij zijn gelijk aan de kinderen, die op de markt zitten, en malkanderen toeroepen en zeggen: Wij hebben u op de fluit gespeeld, en gij hebt niet gedanst; wij hebben u klaagliederen gezongen, en gij hebt niet geweend.

33. [a]Want Johannes de Dooper is gekomen, noch brood etende noch wijn drinkende, en gij zegt: Hij heeft den duivel. a Matth. 3: 4. Marc. 1: 6.

34. De Zoon des menschen is gekomen, etende en drinkende, en gij zegt: Zie daar, een mensch [*die*] een vraat en wijnzuiper [*is*], een vriend van tollenaren en zondaren.

35. Doch de wijsheid is gerechtvaardigd geworden van alle hare kinderen.

36. [a]En een der Pharizeën bad hem, dat hij met hem ate; en ingegaan zijnde in des Pharizeërs huis, zat hij aan.
a Matth. 26: 6.
Marc. 14: 3. Joh. 11: 2; 12: 3.

37. En zie, eene vrouw in de stad, welke eene zondares was, verstaande dat hij in des Pharizeërs huis aanzat, bracht eene albasten flesch met zalf;

38. En staande achter aan zijne voeten, weenende, begon zij zijne voeten nat te maken met tranen, en zij droogde ze af met het haar van haar hoofd, en kuste zijne voeten, en zalfde ze met de zalf.

39. En de Pharizeër, die hem genood had, [*zulks*] ziende, sprak bij zichzelven, zeggende: [a]Deze, indien hij een profeet ware, zoude wel weten, wat en hoedanige vrouw deze is, die hem aanraakt; want zij is eene zondares.
a Luc. 15: 2.

40. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Simon, ik heb u wat te zeggen. En hij sprak: Meester, zeg het.

41. [*Jezus zeide:*] Een zeker schuldheer had twee schuldenaars; de een was schuldig vijf honderd penningen, en de ander vijftig.

42. En als zij niet hadden om te betalen, schold hij het hun beiden kwijt. Zeg dan, wie van deze zal hem meer liefhebben?

43. En Simon, antwoordende, zeide: Ik acht, dat hij het [*is*], wien hij het meeste kwijtgescholden heeft. En hij zeide tot hem: Gij hebt recht geoordeeld.

44. En hij, zich omkeerende naar de vrouw, zeide tot Simon: Ziet gij deze vrouw? Ik ben in uw huis gekomen; water hebt gij niet tot mijne voeten gegeven; maar deze heeft mijne voeten met tranen nat gemaakt, en met het haar van haar hoofd afgedroogd.

45. Gij hebt mij geen kus gegeven; maar deze, van dat zij ingekomen is, heeft niet afgelaten mijne voeten te kussen.

46. Met olie hebt gij mijn hoofd niet gezalfd; maar deze heeft mijne voeten met zalf gezalfd.

47. Daarom zeg ik u: Hare zonden zijn [*haar*] vergeven, die vele waren; want zij heeft veel liefgehad; maar dien weinig vergeven wordt, die heeft weinig lief.

48. En hij zeide tot haar: [a]Uwe zonden zijn [*u*] vergeven. a Matth. 9: 2.

49. En die mede aanzaten, begonnen te zeggen bij zichzelven: [a]Wie is deze, die ook de zonden vergeeft?
a Matth. 9: 3.

50. Maar hij zeide tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden, ga henen in vrede.

HET VIII KAPITTEL.

En het geschiedde daarna, dat hij reisde van de eene stad en vlek tot de andere, predikende en verkondigende het Evangelie van het koninkrijk Gods; en de twaalven [*waren*] met hem;

2. [a]En sommige vrouwen, die van booze geesten en krankheden genezen waren: [*namelijk,*] Maria, genaamd Magdaléna, [b]van welke zeven duivelen uitgegaan waren, a Matth. 27: 55, 56. b Marc. 16: 9.

3. En Johanna, de huisvrouwe van Chúsas, den rentmeester van Heródes, en Susanna, en vele anderen, die hem dienden van hare goederen.

4. [a]Als nu eene groote schare bijeenvergaderde, en zij van alle steden tot hem kwámen, zoo zeide hij door gelijkenis: a Matth. 13: 3. Marc. 4: 2.

5. Een zaaier ging uit, om zijn zaad te zaaien. En als hij zaaide, viel het eene bij den weg, en werd vertreden, en de vogelen des hemels aten dat op.

6. En het andere viel op eene steenrots, en opgewassen zijnde, is het verdord, omdat het geene vochtigheid had.

7. En het andere viel in het midden van de doornen, en de doornen, mede opwassende, verstikten het.

8. En het andere viel op de goede aarde, en opgewassen zijnde, bracht het honderdvoudige vrucht voort. Dit zeggende, riep hij: Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

9. [a]En zijne discipelen vraagden hem, zeggende: Wat mag deze gelijkenis wezen? a Matth. 13: 10. Marc. 4: 10.

10. En hij zeide: U is het [a]gegeven, de verborgenheden van het koninkrijk Gods te verstaan; [b]maar tot de anderen [*spreek ik*] in gelijkenissen, [c]opdat zij ziende niet zien, en hoorende niet verstaan. a 2 Cor. 3: 5. b Matth. 11: 25. 2 Cor. 3: 14. c Jes. 6: 9. Ezech. 12: 2. Matth. 13: 14. Marc. 4: 12. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.

11. [a]Dit nu is de gelijkenis: Het zaad is het woord Gods. a Matth. 13: 18. Marc. 4: 13.

12. En die bij den weg [*bezaaid worden*], zijn deze, die hooren; daarna komt de duivel, en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet zouden gelooven, en zalig worden.

13. [a]En die op de steenrots [*bezaaid worden*], zijn deze, die, wanneer zij het gehoord hebben, het woord met vreugde ontvangen; en deze hebben geenen wortel, die maar voor eenen tijd gelooven, en in den tijd der verzoeking wijken zij af. a Matth. 13: 20. Marc. 4: 16.

14. En dat in de doornen valt, deze zijn, die gehoord hebben, en henengaande [a]verstikt worden door de zorgvuldigheden, en rijkdom, en wellusten des levens, en voldragen geene [*vrucht*]. a Matth. 19: 23. Marc. 10: 23. Luc. 18: 24. 1 Tim. 6: 9.

15. En dat in de goede aarde [*valt*], zijn deze, die, het woord gehoord hebbende, het in een eerlijk en goed hart bewaren, en in volstandigheid vruchten voortbrengen.

16. [a]En niemand, die eene kaars ontsteekt, bedekt die met een vat, of zet ze onder een bed; maar zet ze op eenen kandelaar, opdat degenen die inkomen het licht zien mogen. a Matth. 5: 15. Marc. 4: 21. Luc. 11: 33.

17. [a]Want er is niets verborgen, dat niet openbaar zal worden, noch heimelijk, dat niet bekend zal worden, en in het openbaar komen. a Job 12: 22. Matth. 10: 26. Marc. 4: 22. Luc. 12: 2.

18. Ziet dan, hoe gij hoort; [a]want zoo wie heeft, dien zal gegeven worden; en zoo wie niet heeft, ook hetgene dat hij meent te hebben, zal van hem genomen worden. a Matth. 13: 12; 25: 29. Marc. 4: 25. Luc. 19: 26.

19. [a]En zijne moeder en [*zijne*] broeders kwamen tot hem, en konden bij hem niet komen vanwege de schare. a Matth. 12: 46; 13: 55. Marc. 3: 31.

20. En hem werd geboodschapt [*van eenigen*], die zeiden: Uwe moeder en uwe broeders staan daar buiten, begeerende u te zien.

21. Maar hij antwoordde en zeide tot hen: [a]Mijne moeder en mijne broeders zijn deze, die Gods woord hooren, en datzelve doen. a Joh. 15: 14. 2 Cor. 5: 16.

22. [a]En het geschiedde in één van die dagen, dat hij in een schip ging, en zijne discipelen [*met hem*]; en hij zeide tot hen: Laat ons overvaren naar de andere zijde van het meer. En zij staken af. a Matth. 8: 23. Marc. 4: 35, 36.

23. En als zij voeren, viel hij in slaap:

en er kwam een storm van wind op het meer, en zij werden vol [*waters*], en waren in nood.

24. En zij gingen tot hem, en wekten hem op, zeggende: Meester, Meester, wij vergaan! En hij, opgestaan zijnde, bestrafte den wind en de watergolven; en zij hielden op, en er werd stilte.

25. En hij zeide tot hen: Waar is uw geloof? Maar zij, bevreesd zijnde, verwonderden zich, zeggende tot malkanderen: [a]Wie is toch deze, dat hij ook de winden en het water gebiedt, en zij zijn hem gehoorzaam? *a* Job 26: 12. Ps. 107: 25.

26. [a]En zij voeren voort naar het land der Gadarénen, hetwelk is tegenover Galiléa. *a* Matth. 8: 28. Marc. 5: 1.

27. En als hij aan het land uitgegaan was, ontmoette hem een zeker man uit de stad, die van over langen tijd met duivelen was bezeten geweest; en was met geene kleederen gekleed, en bleef in geen huis, maar in de graven.

28. En hij, Jezus ziende, en zeer roepende, viel voor hem neder, en zeide met eene groote stemme: Wat heb ik met u [*te doen*], Jezus, gij Zone Gods des Allerhoogsten? Ik bid u, dat gij mij niet pijnigt.

29. Want hij had den onreinen geest geboden, dat hij van den mensch zoude uitvaren; want hij had hem menigen tijd bevangen gehad; en hij werd met ketenen en met boeien gebonden, om bewaard te zijn; en hij verbrak de banden, en werd van den duivel gedreven in de woestijnen.

30. En Jezus vraagde hem, zeggende: Welk is uw naam? En hij zeide: Légio. Want vele duivelen waren in hem gevaren.

31. En zij baden hem, dat hij hun niet gebieden zoude in den afgrond henen te varen.

32. En aldaar was eene kudde veler zwijnen, weidende op den berg; en zij baden hem, dat hij hun wilde toelaten in deze te varen. En hij liet het hun toe.

33. En de duivelen, uitvarende van den mensch, voeren in de zwijnen; en de kudde stortte van de steilte af in het meer, en versmoorde.

34. En die ze weidden, ziende hetgene geschied was, zijn gevlucht; en henengaande boodschapten het in de stad en op het land.

35. En zij gingen uit, om te zien hetgene geschied was, en kwamen tot Jezus, en vonden den mensch, van welken de duivelen uitgevaren waren, zittende aan de voeten van Jezus, gekleed en wel bij zijn verstand; en zij werden bevreesd.

36. En ook die het gezien hadden, verhaalden hun, hoe de bezetene was verlost geworden.

37. En de geheele menigte van het omliggende land der Gadarénen baden hem, [a]dat hij van hen wegging; want zij waren met groote vreeze bevangen. En hij, in het schip gegaan zijnde, keerde wederom. *a* Hand. 16: 39.

38. [a]En de man, van welken de duivelen uitgevaren waren, bad hem, dat hij mocht bij hem zijn. Maar Jezus liet hem van zich gaan, zeggende: *a* Marc. 5: 18.

39. Keer weder naar uw huis, en vertel, wat groote dingen u God gedaan heeft. En hij ging henen door de geheele stad, verkondigende, wat groote dingen Jezus hem gedaan had.

40. En het geschiedde, als Jezus wederkeerde, dat hem de schare ontving; want zij waren allen hem verwachtende.

41. [a]En zie, er kwam een man, wiens naam was Jaïrus, en hij was een overste der synagoge; en hij viel aan de voeten van Jezus, en bad hem, dat hij in zijn huis wilde komen. *a* Matth. 9: 18. Marc. 5: 22.

42. Want hij had eene eenige dochter, van omtrent twaalf jaren, en deze lag op haar sterven. En als hij henenging, zoo verdrongen hem de scharen.

43. [a]En eene vrouw, die twaalf jaren lang den [b]vloed des bloeds gehad had, welke al haren leeftocht aan medicijnmeesters te koste gelegd had, en van niemand had kunnen genezen worden, *a* Matth. 9: 20. Marc. 5: 25. *b* Lev. 15: 25.

44. Van achteren tot hem komende, raakte den zoom zijns kleeds aan; en terstond stelpte de vloed haars bloeds.

45. En Jezus zeide: Wie is het, die mij heeft aangeraakt? En als zij het

allen *loochenden, zeide Petrus en die met hem waren: Meester, de scharen drukken en verdringen u, en zegt gij: Wie is het, die mij aangeraakt heeft?

46. En Jezus zeide: Iemand heeft mij aangeraakt; want ik heb bekend, dat kracht van mij uitgegaan is.

47. De vrouw nu, ziende dat zij niet verborgen was, kwam bevende, en voor hem nedervallende verklaarde hem voor al het volk, om wat oorzaak zij hem aangeraakt had, en hoe zij terstond genezen was.

48. En hij zeide tot haar: Dochter, wees welgemoed, uw geloof heeft u behouden; ga henen in vrede.

49. *a*Als hij nog sprak, kwam er een van [*het huis*] des oversten der synagoge, zeggende tot hem: Uwe dochter is gestorven; wees den Meester niet moeielijk. *a* Marc. 5: 35.

50. Maar Jezus, [*dat*] hoorende, antwoordde hem, zeggende: Vrees niet; geloof alleenlijk, en zij zal behouden worden.

51. En als hij in het huis kwam, liet hij niemand inkomen, dan Petrus, en Jacobus, en Johannes, en den vader en de moeder des kinds.

52. En zij schreiden allen, en maakten misbaar over hetzelve. En hij zeide: Schreit niet; zij is niet gestorven, *a*maar zij slaapt. *a* Joh. 11 : 11.

53. En zij belachten hem, wetende dat zij gestorven was.

54. Maar als hij ze allen uitgedreven had, greep hij hare hand en riep, zeggende: Kind, sta op.

55. En haar geest keerde weder, en zij is terstond opgestaan; en hij gebood, dat men haar te eten geven zoude.

56. En hare ouders ontzetten zich; en hij beval hun, dat zij niemand zouden zeggen hetgene geschied was.

HET IX KAPITTEL.

*a*En zijne twaalf discipelen samengeroepen hebbende, gaf hij hun kracht en macht over alle de duivelen, en om ziekten te genezen; *a* Matth. 10: 1. Marc. 3 : 13; 6 : 7. Luc. 6 : 13.

2. *a*En zond ze henen, om te prediken het koninkrijk Gods, en de kranken gezond te maken. *a* Matth. 10 : 7.

3. En hij zeide tot hen: *a*Neemt niets mede tot den weg, noch staven, noch male, noch brood, noch geld; noch iemand van u zal twee rokken hebben. *a* Matth. 10 : 9. Marc. 6 : 8. Luc. 22 : 35.

4. En in wat huis gij ook zult ingaan, blijft aldaar, en gaat van daar uit.

5. *a*En zoo wie u niet zullen ontvangen, uitgaande van die stad, schudt ook het stof af van uwe voeten, tot een getuigenis tegen hen. *a* Matth. 10 : 14. Marc. 6 : 11. Luc. 10 : 11. Hand. 13 : 51; 18 : 6.

6. En zij, uitgaande, doorgingen alle de vlekken, verkondigende het Evangelie, en genezende [*de zieken*] overal.

7. *a*En Heródes, de viervorst, hoorde alle de dingen, die van hem geschiedden; en was twijfelmoedig, omdat van sommigen gezegd werd, dat Johannes van de dooden was opgestaan; *a* Matth. 14 : 1. Marc. 6 : 14.

8. En van sommigen, dat Elias verschenen was; en [*van*] anderen, dat een profeet van de ouden was opgestaan.

9. En Heródes zeide: Johannes heb ik onthoofd; wie is nu deze, van welken ik zulke dingen hoor? En hij zocht hem te zien.

10. *a*En de apostelen, wedergekeerd zijnde, verhaalden hem al wat zij gedaan hadden. *b*En hij nam ze mede en vertrok alleen in eene woeste plaats der stad, genaamd Bethsáïda. *a* Marc. 6: 30. *b* Matth. 14: 13. Marc. 6: 31, 32.

11. En de scharen, [*dat*] verstaande, volgden hem; en hij ontving ze, en sprak tot hen van het koninkrijk Gods; en die genezing van noode hadden, maakte hij gezond.

12. *a*En de dag begon te dalen; en de twaalven, tot hem komende, zeiden tot hem: Laat de schare van u, opdat zij, henengaande in de omliggende vlekken en in de dorpen, herberg nemen mogen, en spijze vinden; want wij zijn hier in eene woeste plaats. *a* Matth. 14 : 15. Marc. 6. : 35. Joh. 6 : 5.

13. *a*Maar hij zeide tot hen: Geeft gij hun te eten. En zij zeiden: Wij hebben niet meer dan vijf brooden, en twee visschen; tenzij dan dat wij henengaan en spijze koopen voor al dit volk. *a* Matth. 14 : 16. Marc. 6 : 37. Joh. 6 : 9.

* Stat.-overz.: mismaakten; dat thans verouderd is.

14. Want er waren omtrent vijf duizend mannen. Doch hij zeide tot zijne discipelen: Doet hen nederzitten bij *zittende groepen, elk van vijftig.

15. En zij deden alzoo, en deden ze allen nederzitten.

16. En hij, de vijf brooden en de twee visschen genomen hebbende, zag op naar den hemel, [a]en zegende die, en brak ze, en gaf ze den discipelen, om der schare voor te leggen.
[a] 1 Sam. 9 : 13.

17. En zij aten en werden allen verzadigd; en er werd opgenomen hetgene hun van de brokken overgeschoten was, twaalf korven.

18. [a]En het geschiedde, als hij alleen was biddende, dat de discipelen met hem waren, en hij vraagde hun, zeggende: Wie zeggen de scharen, dat ik ben? [a] Matth. 16 : 13. Marc. 8 : 27.

19. En zij, antwoordende, zeiden: [a]Johannes de Dooper; en anderen, Elias; en anderen, dat eenig profeet van de ouden opgestaan is. [a] Matth. 14 : 2.

20. En hij zeide tot hen: Maar gij lieden, wie zegt gij, dat ik ben? En Petrus, antwoordende, zeide: De [a]Christus Gods. [a] Joh. 6 : 69.

21. En hij gebood hun scherpelijk en beval, dat zij dit niemand zeggen zouden;

22. Zeggende: [a]De zoon des menschen moet veel lijden, en verworpen worden van de ouderlingen, en overpriesters, en Schriftgeleerden, en gedood, en ten derden dage opgewekt worden. [a] Matth. 16 : 21; 17 : 22. Marc. 8 : 31; 9 : 31; 10 : 33. Luc. 18 : 31; 24 : 7.

23. En hij zeide tot allen: [a]Zoo iemand achter mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis dagelijks op, en volge mij. [a] Matth. 10 : 38; 16 : 24. Marc. 8 : 34. Luc. 14 : 27.

24. [a]Want zoo wie zijn leven behouden wil, die zal het verliezen; maar zoo wie zijn leven verliezen zal, om mijnentwille, die zal het behouden.
[a] Matth. 10 : 39; 16 : 25. Marc. 8 : 35. Luc. 17 : 33. Joh. 12 : 25.

25. Want wat baat het een mensch, die de geheele wereld zoude winnen, en zichzelven verliezen of de schade [*van zichzelven*] lijden?

*Stat-overz : zaten; dat thans verouderd is.

26. [a]Want zoo wie zich mijns en mijner woorden zal geschaamd hebben, diens zal de Zoon des menschen zich schamen, wanneer hij komen zal in zijne heerlijkheid, en [*in de heerlijkheid*] des Vaders, en der heilige engelen.
[a] Matth. 10 : 33. Marc. 8 : 38. Luc. 12 : 9. 2 Tim. 2 : 12. 1 Joh. 2 : 23.

27. [a]En ik zeg u waarlijk, er zijn sommigen dergenen, die hier staan, die den dood niet zullen smaken, totdat zij het koninkrijk Gods zullen gezien hebben. [a] Matth. 16 : 28. Marc. 9 : 1.

28. [a]En het geschiedde, omtrent acht dagen na deze woorden, dat hij medenam Petrus, en Johannes, en Jacobus, en klom op den berg, om te bidden.
[a] Matth. 17 : 1. Marc. 9 : 2.

29. En als hij bad, werd de gedaante zijns aangezichts veranderd, en zijne kleeding wit [*en*] zeer blinkende.

30. En zie, twee mannen spraken met hem, welke waren Mozes en Elias;

31. Dewelke, gezien zijnde in heerlijkheid, zeiden zijnen uitgang, dien hij zoude volbrengen te Jeruzalem.

32. Petrus nu, en die met hem [*waren*], waren met slaap bezwaard; en ontwaakt zijnde, zagen zij zijne heerlijkheid, en de twee mannen, die bij hem stonden.

33. En het geschiedde, als zij van hem afscheidden, zoo zeide Petrus tot Jezus: Meester, het is goed, dat wij hier zijn, en laat ons drie tabernakelen maken, voor u eenen, en voor Mozes eenen, en voor Elias eenen; niet wetende, wat hij zeide.

34. Als hij nu dit zeide, kwam eene wolk, en overschaduwde hen; en zij werden bevreesd, als die in de wolk ingingen.

35. [a]En er geschiedde eene stemme uit de wolk, zeggende: Deze is mijn geliefde Zoon; [b]hoort hem.
[a] Jes. 42 : 1. Matth. 3 : 17; 17 : 5. Marc. 1 : 11; 9 : 7. Luc. 3 : 22, Col. 1 : 13. 2. Petr. 1 : 17. [b] Deut. 18 : 19. Hand. 3 : 22.

36. En als de stemme geschiedde, zoo werd Jezus alleen gevonden. En zij zwegen stil, en verhaalden in die dagen niemand iets van hetgene zij gezien hadden.

37. [a]En het geschiedde des daags daaraan, als zij van den berg afkwamen, dat hem eene groote schare te gemoet kwam [a] Matth. 17 : 14. Marc. 9 : 17.

38. En zie, een man van de schare riep uit, zeggende: Meester, ik bid u, zie toch mijnen zoon aan, want hij is mij een eeniggeborene.

39. En zie, een geest neemt hem, en van stonden aan roept hij, en hij scheurt hem dat hij schuimt, en wijkt nauwelijks van hem, en verplettert hem.

40. En ik heb uwen discipelen gebeden, dat zij hem zouden uitwerpen, en zij konden het niet.

41. En Jezus, antwoordende, zeide: O ongeloovig en verkeerd geslacht, hoe lang zal ik nog bij ulieden zijn, en u lieden verdragen? Breng uwen zoon hier.

42. En nog, als hij [*naar hem*] toekwam, scheurde hem de duivel, en verscheurde [*hem*]; maar Jezus bestrafte den onreinen geest, en maakte het kind gezond, en gaf hem zijnen vader weder.

43. En zij werden allen verslagen over de grootdadigheid Gods. En als zij allen zich verwonderden over alle de dingen, die Jezus gedaan had, zeide hij tot zijne discipelen:

44. Legt gij deze woorden in uwe ooren; [a]want de Zoon des menschen zal overgeleverd worden in der menschen handen.
a Matth. 17: 22. Marc. 9: 31.

45. [a]Maar zij verstonden dit woord niet, en het was voor hen verborgen, alzoo dat zij het niet begrepen; en zij vreesden, van dat woord hem te vragen. a Luc. 2: 50; 18: 34.

46. [a]En er rees eene overlegging onder hen, namelijk, wie van hen de meeste ware.
a Matth. 18: 1. Marc. 9: 33. Luc. 22: 24.

47. Maar Jezus, ziende de overlegging hunner harten, nam een kindeken, en stelde dat bij zich,

48. [a]En zeide tot hen: Zoo wie dit kindeken ontvangen zal in mijnen naam, die ontvangt mij; [b]en zoo wie mij ontvangen zal, die ontvangt Hem, die mij gezonden heeft. [c]Want wie de minste onder u allen is, die zal groot zijn.
a Matth. 18: 5. Marc. 9: 37.
Joh. 13: 20. b Luc. 10: 16. Joh. 13: 20.
c Matth. 23: 11. Luc. 14: 11; 18: 14.

49. [a]En Johannes antwoordde en zeide: Meester, wij hebben eenen gezien, die in uwen naam de duivelen uitwierp, en wij hebben het hem verboden, omdat hij [*u*] met ons niet volgt. a Marc. 9: 38.

50. En Jezus zeide tot hem: Verbiedt het niet; want [a]wie tegen ons niet is, die is voor ons.
a Matth. 12: 30. Luc. 11: 23.

51. En het geschiedde, als de dagen zijner [a]opneming vervuld werden, zoo richtte hij zijn aangezicht, om naar Jeruzalem te reizen. a Marc. 16: 19.
Hand. 1: 2. 1 Tim. 3: 16.

52. En hij zond boden uit voor zijn aangezicht; en zij, henengereisd zijnde, kwamen in een vlek der Samaritanen, om voor hem [*herberg*] te bereiden.

53. En zij ontvingen hem niet, [a]omdat zijn aangezicht was [*als*] reizende naar Jeruzalem. a Joh. 4: 9.

54. Als nu zijne discipelen Jacobus en Johannes [*dat*] zagen, zeiden zij: Heere, wilt gij dat wij zeggen, dat vuur van den hemel nederdale, en deze verslinde, gelijk ook [a]Elías gedaan heeft?
a 2 Kon. 1: 10, 12.

55. Maar zich omkeerende, bestrafte hij ze, en zeide: Gij weet niet, van hoedanigen geest gij zijt.

56. [a]Want de Zoon des menschen is niet gekomen, om der menschen zielen te verderven, maar om te behouden. En zij gingen naar een ander vlek.
a Joh. 3: 17; 12: 47.

57. [a]En het geschiedde op den weg, als zij reisden, dat een tot hem zeide: Heere, ik zal u volgen, waar gij ook henengaat. a Matth. 8: 19.

58. En Jezus zeide tot hem: De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des menschen heeft niet, waar hij het hoofd nederlegge.

59. [a]En hij zeide tot eenen anderen: Volg mij. Doch hij zeide: Heere, laat mij toe, dat ik henenga, en eerst mijnen vader begrave. a Matth. 8: 21.

60. [a]Maar Jezus zeide tot hem: Laat de dooden hunne dooden begraven; doch gij, ga henen en verkondig het koninkrijk Gods. a Matth. 8: 22.

61. En ook een ander zeide: Heere, ik zal u volgen, maar [a]laat mij eerst toe, dat ik afscheid neme van degenen die in mijn huis zijn. a 1 Kon. 19: 20.

62. En Jezus zeide tot hem: [a]Niemand, die zijne hand aan den ploeg

slaat, en ziet naar hetgene achter is, is bekwaam tot het koninkrijk Gods.
a Spr. 26: 11.
Philipp. 3: 14. Hebr. 6: 5. 2 Petr. 2: 20.

HET X KAPITTEL.

En na dezen stelde de Heere nog andere zeventig, en zond ze henen voor zijn aangezicht, twee aan twee, in iedere stad en plaats, waar hij komen zoude.

2. Hij zeide dan tot hen: aDe oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige; bdaarom bidt den Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in zijnen oogst uitstoote.
a Matth. 9: 37.
Joh. 4: 35. b 2 Thess. 3: 1.

3. aGaat henen; ziet, ik zende u als lammeren in het midden der wolven.
a Matth. 10: 16.

4. aDraagt geenen buidel, noch male, noch schoenen; ben groet niemand op den weg.
a Matth. 10: 9. Marc. 6: 8.
Luc. 9: 3; 22: 35. b 2 Kon. 4: 29.

5. aEn in wat huis gij zult ingaan, zegt eerst: Vrede [*zij*] dezen huize.
a Matth. 10: 12. Marc. 6: 10.

6. En indien aldaar een zoon des vredes is, zoo zal uw vrede op hem rusten; maar indien niet, zoo zal [*uw vrede*] tot u wederkeeren.

7. aEn blijft in datzelve huis, etende en drinkende hetgene van hen [*voorgezet wordt*]; bwant de arbeider is zijn loon waardig; gaat niet over van [*het eene*] huis in [*het andere*] huis.
a 1 Cor. 10: 27.
b Lev. 19: 13. Deut. 24: 14; 25: 4.
Matth. 10: 10. 1 Cor. 9: 4, 14. 1 Tim. 5: 18.

8. En in wat stad gij zult ingaan, en zij u ontvangen, eet hetgene ulieden voorgezet wordt.

9. En geneest de kranken, die daarin zijn, en zegt tot hen: Het koninkrijk Gods is nabij u gekomen.

10. aMaar in wat stad gij zult ingaan, en zij u niet ontvangen, uitgaande op hare straten, zoo zegt:
a Matth. 10: 14. Marc. 6: 11. Luc. 9: 5.

11. aOok het stof, dat uit uwe stad aan ons kleeft, schudden wij af op ulieden; nochtans zoo weet dit, dat het koninkrijk Gods nabij u gekomen is.
a Hand. 13: 51; 18: 6.

12. En ik zeg u, dat het [*dien van*] Sódoma verdragelijker wezen zal in dien dag, dan die stad.

13. Wee u, Chórazin, wee u, Bethsáïda; want zoo in Tyrus en Sídon de krachten geschied waren, die in u geschied zijn, zij zouden eertijds, in zak en assche zittende, zich bekeerd hebben.

14. Doch het zal Tyrus en Sídon verdragelijker zijn in het oordeel, dan ulieden.

15. En gij Capérnaüm, dat tot den hemel toe verhoogd zijt, gij zult tot de helle toe nedergestooten worden.

16. aWie u hoort, die hoort mij; en wie u verwerpt, die verwerpt mij; ben wie mij verwerpt, die verwerpt Dengene, die mij gezonden heeft.
a Matth. 10: 40. Marc. 9: 37.
Joh. 13: 20. b 1 Thess. 4: 8.

17. En de zeventig zijn wedergekeerd met blijdschap, zeggende: Heere, ook de duivelen zijn ons onderworpen in uwen naam.

18. En hij zeide tot hen: aIk zag den sátan, als een bliksem, uit den hemel vallen.
a Openb. 12: 8, 9.

19. aZiet, ik geve u de macht, om op slangen en schorpioenen te treden, en over alle kracht des vijands; en geen ding zal u eenigszins beschadigen.
a Marc. 16: 18. Hand. 28: 5.

20. Doch verblijdt u daarin niet, dat de geesten u onderworpen zijn; maar verblijdt u veel meer, adat uwe namen geschreven zijn in de hemelen.
a Ex. 32: 32. Jes. 4: 3. Dan. 12: 1. Philipp. 4: 3.

21. aTe dier ure verheugde zich Jezus in den geest, en zeide: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen bvoor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt ze den kinderkens geopenbaard. Ja, Vader, want alzoo is geweest het welbehagen voor U.
a Matth. 11: 25.
b Job 5: 12. Jes. 29: 14.
1 Cor. 1: 19; 2: 7, 8. 2 Cor. 3: 14.

22. aAlle dingen zijn mij van mijnen Vader overgegeven; en niemand weet, wie de Zoon is, dan de Vader, en wie de Vader is, dan de Zoon, en bwien het de Zoon zal willen openbaren.
a Ps. 8: 7. Joh. 3: 35; 17: 2. 1 Cor. 15: 27.
Philipp. 2: 10. Hebr. 2: 8. b Joh. 1: 18; 6: 44, 46.

23. En zich keerende naar de discipelen, zeide hij [*tot hen*] alleen: aZalig zijn de oogen, die zien hetgene gij ziet.
a Matth. 13: 16.

24. [a]Want ik zeg u, dat vele profeten en koningen hebben begeerd te zien hetgene gij ziet, en hebben het niet gezien; en te hooren hetgene gij hoort, en hebben het niet gehoord.
a 1 Petr. 1: 10.

25. En zie, een zeker Wetgeleerde stond op, hem verzoekende, en zeggende: Meester, wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?

26. En hij zeide tot hem: Wat is in de wet geschreven? hoe leest gij?

27. En hij, antwoordende, zeide: [a]Gij zult den Heere uwen God lief hebben uit geheel uw hart, en uit geheel uwe ziele, en uit geheel uwe kracht, en uit geheel uw verstand; [b]en uwen naaste als uzelven. a Deut. 6: 5; 10: 12; 30: 6.
b Lev. 19: 18. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jac. 2: 8.

28. En hij zeide tot hem: Gij hebt recht geantwoord; doe dat, en gij zult leven.

29. Maar hij, willende zichzelven rechtvaardigen, zeide tot Jezus: En wie is mijn naaste?

30. En Jezus, antwoordende, zeide: Een zeker mensch kwam af van Jeruzalem naar Jéricho, en viel onder de moordenaars, welke, hem ook uitgetogen, en daartoe [*zware*] slagen gegeven hebbende, henengingen, en lieten [*hem*] half dood liggen.

31. En bij geval kwam een zeker priester dien weg af, en hem ziende, ging hij tegenover [*hem*] voorbij.

32. En desgelijks ook een Leviet, als hij was bij die plaats, kwam hij en zag [*hem*], en ging tegenover [*hem*] voorbij.

33. Maar een zeker Samaritaan, reizende, kwam omtrent hem, en hem ziende, werd hij met innerlijke ontferming bewogen.

34. En hij, tot [*hem*] gaande, verbond zijne wonden, gietende daarin olie en wijn; en hem heffende op zijn eigen beest, voerde hem in de herberg, en verzorgde hem.

35. En des anderen daags weggaande, langde hij twee penningen uit, en gaf ze den waard, en zeide tot hem: Draag zorg voor hem; en zoo wat gij meer [*aan hem*] te koste zult leggen, dat zal ik u wedergeven, als ik wederkom.

36. Wie dan van deze drie dunkt u de naaste geweest te zijn desgenen, die onder de moordenaars gevallen was?

37. En hij zeide: Die barmhartigheid aan hem gedaan heeft. Zoo zeide dan Jezus tot hem: Ga henen, en doe gij desgelijks.

38. En het geschiedde, als zij reisden, dat hij kwam in een vlek; en eene zekere vrouw, met name Martha, ontving hem in haar huis.

39. En deze had eene zuster, genaamd Maria, welke ook, [a]zittende aan de voeten van Jezus, zijn woord hoorde.
a Hand. 22: 3.

40. Doch Martha was zeer bezig met veel dienens; en daar bijkomende, zeide zij: Heere, trekt gij u dat niet aan, dat mijne zuster mij alleen laat dienen? Zeg haar dan, dat zij mij helpe.

41. En Jezus, antwoordende, zeide tot haar: Martha, Martha, gij bekommert en ontrust u over vele dingen;

42. Maar één ding is noodig; doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, [a]hetwelk van haar niet zal weggenomen worden.
a Ps. 27: 4

HET XI KAPITTEL.

En het geschiedde, toen hij in eene zekere plaatse was biddende, als hij ophield, dat een van zijne discipelen tot hem zeide: Heere, leer ons bidden, gelijk ook Johannes zijnen discipelen geleerd heeft.

2. En hij zeide tot hen: [a]Wanneer gij bidt, zoo zegt: Onze Vader, die in de hemelen [*zijt*]; uw naam worde geheiligd. Uw koninkrijk kome. Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, [*alzoo*] ook op de aarde.
a Matth. 6: 9.

3. Geef ons elken dag ons dagelijksch brood.

4. En vergeef ons onze zonden, want ook wij vergeven aan een iegelijk die ons schuldig is. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den booze.

5. En hij zeide tot hen: Wie van u zal eenen vriend hebben, en zal te middernacht tot hem gaan, en tot hem zeggen: Vriend, leen mij drie brooden,

6. Overmits mijn vriend van de reis tot mij gekomen is, en ik heb niet, dat ik hem voorzette;

7. En dat die van binnen, antwoor-

dende, zoude zeggen: Doe mij geene moeite aan; de deur is nu gesloten, en mijne kinderen zijn met mij in de slaapkamer; ik kan niet opstaan om u te geven.

8. Ik zeg ulieden, hoewel hij niet zoude opstaan en hem geven omdat hij zijn vriend is, nochtans om zijner onbeschaamdheid wille zal hij opstaan en hem geven, zooveel als hij er behoeft.

9. En ik zeg ulieden: [a]Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. a Matth. 7: 7; 21: 22. Marc. 11: 24. Joh. 14: 13; 15: 7; 16: 24. Jac. 1: 5, 6. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

10. Want een iegelijk, die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden.

11. [a]En wat vader onder u, dien de zoon om brood bidt, zal hem eenen steen geven? Of ook om eenen visch, zal hem voor eenen visch eene slang geven? a Matth. 7: 9.

12. Of zoo hij ook om een ei zoude bidden, zal hij hem een schorpioen geven?

13. Indien dan gij, die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de hemelsche Vader den Heiligen Geest geven dengenen die Hem bidden?

14. [a]En hij wierp eenen duivel uit, en die was stom. En het geschiedde, als de duivel uitgevaren was, dat de stomme sprak; en de scharen verwonderden zich. a Matth. 9: 32; 12: 22.

15. Maar sommigen van hen zeiden: [a]Hij werpt de duivelen uit door Beëlzebul, den overste der duivelen. a Matth. 9: 34; 12: 24. Marc. 3: 22.

16. En anderen, [*hem*] verzoekende, [a]begeerden van hem een teeken uit den hemel. a Matth. 16: 1.

17. Maar hij, kennende hunne gedachten, zeide tot hen: [a]Een ieder koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest; en een huis, tegen zichzelf [*verdeeld zijnde*], valt. a Matth. 12: 25. Marc. 3: 24.

18. Indien nu ook de satan tegen zichzelven verdeeld is, hoe zal zijn rijk bestaan? Dewijl gij zegt, dat ik door Beëlzebul de duivelen uitwerp.

19. En indien ik door Beëlzebul de duivelen uitwerp, door wien werpen ze uwe zonen uit? Daarom zullen deze uwe rechters zijn.

20. Maar indien ik door den vinger Gods de duivelen uitwerp, zoo is dan het koninkrijk Gods tot u gekomen.

21. Wanneer een sterk gewapende zijn hof bewaart, zoo is [*al*] wat hij heeft in vrede.

22. [a]Maar als een daarover komt, die sterker is dan hij, en hem overwint, die neemt zijne geheele wapenrusting, waar hij op vertrouwde, en deelt zijnen roof uit. a Col. 2: 15.

23. [a]Wie met mij niet is, die is tegen mij; en wie met mij niet vergadert, die verstrooit. a Matth. 12: 30.

24. [a]Wanneer de onreine geest van den mensch uitgevaren is, zoo gaat hij door dorre plaatsen, zoekende rust; en die niet vindende, zegt hij: Ik zal wederkeeren in mijn huis, waar ik uitgevaren ben. a Matth. 12: 43, enz.

25. En komende, vindt hij het [*met bezemen*] gekeerd en versierd.

26. Dan gaat hij henen, en neemt met zich zeven andere geesten, boozer dan hijzelf is, en ingegaan zijnde, wonen zij aldaar; [a]en het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste. a Joh. 5: 14. Hebr. 6: 4, 5; 10: 26. 2 Petr. 2: 20.

27. En het geschiedde, als hij deze dingen sprak, dat eene zekere vrouw, de stemme verheffende uit de schare, tot hem zeide: Zalig is de buik, die u gedragen heeft, en de borsten, die gij hebt gezogen.

28. Maar hij zeide: [a]Ja zalig zijn degenen, die het woord Gods hooren, en dat bewaren. a Matth. 7: 21. Joh. 6: 29. Rom. 2: 13.

29. En als de scharen dicht bijeenvergaderden, begon hij te zeggen: Dit is een boos geslacht; het verzoekt een teeken, en hun zal geen teeken gegeven worden, dan [a]het teeken van Jónas, den profeet. a Jon. 1: 17; 2: 10.

30. Want gelijk Jónas den Ninevieten een teeken geweest is, alzoo zal ook de Zoon des menschen zijn voor dit geslacht.

31. De koningin van het Zuiden zal opstaan in het oordeel met de mannen van dit geslacht, en zal ze veroordeelen; [a]want zij is gekomen van de

einden der aarde, om te hooren de wijsheid van Sálomo; en zie, meer dan Sálomo is hier. *a* 1 Kon. 10: 1. 2 Kron. 9: 1. Matth. 12: 42.

32. De mannen van Nínevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht, en zullen het veroordeelen; *a*want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jónas; en zie, meer dan Jónas is hier. *a* Jon. 3: 5.

33. *a*En niemand, die eene kaars ontsteekt, zet [*die*] in het verborgen, noch onder eene korenmaat, maar op eenen kandelaar, opdat degenen die inkomen het licht zien mogen. *a* Matth. 5: 15. Marc. 4: 21. Luc. 8: 16.

34. *a*De kaars des lichaams is het oog; wanneer dan uw oog eenvoudig is, zoo is ook uw geheele lichaam verlicht; maar zoo het boos is, zoo is ook uw [*geheele*] lichaam duister. *a* Matth. 6: 22.

35. Zie dan toe, dat niet het licht, hetwelk in u is, duisternis zij.

36. Indien dan uw lichaam geheel verlicht is, niet hebbende eenig deel dat duister is, zoo zal het geheel verlicht zijn, gelijk wanneer de kaars met het schijnsel u verlicht.

37. Als hij nu [*dit*] sprak, bad hem een zeker Pharizeër, dat hij bij hem het middagmaal wilde eten; en ingegaan zijnde, zat hij aan.

38. En de Pharizeër, [*dat*] ziende, verwonderde zich, *a*dat hij niet eerst, vóór het middagmaal, zich gewasschen had. *a* Marc. 7: 3.

39. En de Heere zeide tot hem: *a*Nu gij Pharizeën, gij reinigt het buitenste des drinkbekers en des schotels, *b*maar het binnenste van u is vol van roof en boosheid. *a* Matth. 23: 25. *b* Tit. 1: 15.

40. Gij onverstandigen, die het buitenste heeft gemaakt, heeft Hij ook niet het binnenste gemaakt?

41. *a*Doch geeft tot aalmoes hetgene daarin is, en ziet, alles is u rein. *a* Jes. 58: 7. Dan. 4: 27. Luc. 12: 33.

42. *a*Maar wee u, Pharizeën; want gij vertient munte, en ruite, en alle moeskruid, en *b*gij gaat voorbij het oordeel en de liefde Gods. Dit moest men doen, en het andere niet nalaten. *a* Matth. 23: 23. *b* 1 Sam. 15: 22. Hos. 6: 6. Micha 6: 8. Matth. 9: 13; 12: 7.

43. *a*Wee u, Pharizeën; want gij bemint het voorgestoelte in de synagogen, en de begroetingen op de markten. *a* Matth. 23: 6. Marc. 12: 38. Luc. 20: 46.

44. *a*Wee u, gij Schriftgeleerden en Pharizeën, gij geveinsden; want gij zijt gelijk de graven, die niet openbaar zijn, en de menschen, die daarover wandelen, weten het niet. *a* Matth. 23: 27.

45. En een van de Wetgeleerden, antwoordende, zeide tot hem: Meester, als gij deze dingen zegt, zoo doet gij ook ons smaadheid aan.

46. *a*Doch hij zeide: Wee ook u, Wetgeleerden; want gij belast de menschen met lasten, zwaar om te dragen, en zelven raakt gij die lasten niet aan met één van uwe vingeren. *a* Jes. 10: 1. Matth. 23: 4. Hand. 15: 10.

47. *a*Wee u, want gij bouwt de graven der profeten, en uwe vaders hebben hen gedood. *a* Matth. 23: 29.

48. Zoo getuigt gij dan, dat gij mede behagen hebt aan de werken uwer vaderen; want zij hebben ze gedood, en gij bouwt hunne graven.

49. Daarom zegt ook de wijsheid Gods: *a*Ik zal profeten en apostelen tot hen zenden, en van die zullen zij [*sommigen*] dooden, en [*sommigen*] zullen zij uitjagen; *a* Matth. 10: 16. Luc. 10: 3. Joh. 16: 2. Hand. 7: 51. Hebr. 11: 35.

50. Opdat van dit geslacht afgeëischt worde het bloed van alle de profeten, dat vergoten is van de grondlegging der wereld af;

51. *a*Van het bloed van Abel, *b*tot het bloed van Zacharías, die gedood is tusschen het altaar en het Huis [*Gods*]; ja, zeg ik u, het zal afgeëischt worden van dit geslacht. *a* Gen. 4: 8. Hebr. 11: 4. *b* 2 Kron. 24: 21.

52. *a*Wee u, gij Wetgeleerden; want gij hebt den sleutel der kennisse weggenomen; gij zelven zijt niet ingegaan, en die ingingen, hebt gij verhinderd. *a* Matth. 23: 13.

53. En als hij deze dingen tot hen zeide, begonnen de Schriftgeleerden en Pharizeën hard aan te houden, en hem van vele dingen te doen spreken;

54. Hem lagen leggende, en zoekende iets uit zijnen mond te bejagen, opdat zij hem beschuldigen mochten.

HET XII KAPITTEL.

Daarentusschen als *a*vele duizenden

der schare bijeenvergaderd waren, zoodat zij malkanderen vertraden, begon hij te zeggen tot zijne discipelen: Voorreerst, wacht uzelven voor den zuurdeesem der Pharizeën, welke is geveinsdheid. *a* Matth. 16: 6. Marc. 8: 15.

2. *a*En er is niets bedekt, dat niet zal ontdekt worden, en verborgen, dat niet zal geweten worden. *a* Job 12: 22. Matth. 10: 26. Marc. 4: 22. Luc. 8: 17.

3. Daarom, al wat gij in de duisternis gezegd hebt, zal in het licht gehoord worden; en wat gij in het oor gesproken hebt, in de binnenkamers, zal op de daken gepredikt worden.

4. En ik zeg u, mijnen vrienden: *a*vreest niet voor degenen, die het lichaam dooden, en daarna niet meer kunnen doen. *a* Jes. 51: 7. Jer. 1: 8. Matth. 10: 28.

5. Maar ik zal u toonen, wien gij vreezen zult: vreest Dien, die, nadat Hij gedood heeft, [*ook*] macht heeft in de hel te werpen; ja ik zeg u, vreest Dien.

6. *a*Worden niet vijf muschkens verkocht voor twee penningskens? En niet één van die is voor God vergeten. *a* Matth. 10: 29.

7. *a*Ja ook de haren uws hoofds zijn alle geteld. Vreest dan niet; gij gaat vele muschkens te boven. *a* 1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. 1 Kon. 1: 52. Luc. 21: 18.

8. *a*En ik zeg u: een iegelijk, die mij belijden zal voor de menschen, dien zal ook de Zoon des menschen belijden voor de engelen Gods; *a* Matth. 10: 32.

9. *a*Maar wie mij verloochenen zal voor de menschen, die zal verloochend worden voor de engelen Gods. *a* Matth. 10: 33. Marc. 8: 38. Luc. 9: 26. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

10. En een iegelijk, die [*eenig*] woord spreken zal tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden; *a*maar wie tegen den Heiligen Geest gelasterd zal hebben, dien zal het niet vergeven worden. *a* 1 Joh. 5: 16.

11. *a*En wanneer zij u henenbrengen zullen in de synagogen, en [*tot*] de overheden en de machten, zoo zijt niet bezorgd, hoe of wat gij tot verantwoording zeggen, of wat gij spreken zult; *a* Matth. 10: 19. Marc. 13: 11. Luc. 21: 14.

12. Want de Heilige Geest zal u in diezelve ure leeren, hetgene [*gij*] spreken moet.

13. En een uit de schare zeide tot hem: Meester, zeg mijnen broeder, dat hij met mij de erfenis deele.

14. Maar hij zeide tot hem: Mensch, wie heeft mij tot eenen rechter of scheidsman over ulieden gesteld?

15. En hij zeide tot hen: Ziet toe en wacht u *a*van de geldgierigheid; want het is niet in den overvloed [*gelegen*], dat iemand leeft uit zijne goederen. *a* 1 Tim. 6: 7.

16. En hij zeide tot hen eene gelijkenis, en sprak: Eens rijken menschen land had wel gedragen.

17. En hij overleide bij zichzelven, zeggende: Wat zal ik doen? Want ik heb niet, waarin ik mijne vruchten zal verzamelen.

18. En hij zeide: Dit zal ik doen: ik zal mijne schuren afbreken, en grootere bouwen, en zal aldaar verzamelen al dit mijn gewas, en deze mijne goederen;

19. En ik zal tot mijne ziele zeggen: *a*Ziele, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren; neem rust, eet, drink, wees vroolijk. *a* Pred. 11: 9. 1 Cor. 15: 32. Jac. 5: 5.

20. Maar God zeide tot hem; *a*Gij dwaas, in dezen nacht zal men uwe ziele van u afeischen; en hetgene gij bereid hebt, *b*wiens zal het zijn? *a* Ps. 52: 7. Jer. 17: 11. *b* Ps. 39: 7.

21. Alzoo [*is het met dien*], die zichzelven schatten vergadert, en niet rijk is in God.

22. En hij zeide tot zijne discipelen: Daarom zeg ik u: zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten zult, noch voor het lichaam, waarmede gij u kleeden zult. *a* Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. Philipp. 4: 6. 1 Tim. 6: 8. 1 Petr. 5: 7.

23. Het leven is meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleeding.

24. *a*Aanmerkt de raven, dat zij niet zaaien, noch maaien, welke geene spijskamer noch schuur hebben, en God voedt ze. Hoeveel gaat gij de vogelen te boven! *a* Job 39: 3. Ps. 147: 9.

25. *a*Wie toch van u kan, met bezorgd te zijn, ééne el tot zijne lengte toedoen? *a* Matth. 6: 27.

26. Indien gij dan ook het minste

niet kunt, wat zijt gij voor de andere dingen bezorgd?

27. Aanmerkt de leliën, hoe zij wassen; zij arbeiden niet, en spinnen niet; en ik zeg u, ook Salomo in al zijne heerlijkheid is niet bekleed geweest als ééne van deze.

28. Indien nu God het gras, dat heden op het veld is, en morgen in den oven geworpen wordt, alzoo bekleedt, hoeveel meer u, gij kleingeloovigen!

29. En gijlieden, vraagt niet, wat gij eten of wat gij drinken zult, en weest niet wankelmoedig.

30. Want alle deze dingen zoeken de volkeren der wereld; maar uw Vader weet, dat gij deze dingen behoeft.

31. [a]Maar zoekt het koninkrijk Gods, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden. a 1 Kon. 3: 13. Ps. 37: 25.

32. Vrees niet, gij klein kuddeken; want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven.

33. [a]Verkoopt hetgene gij hebt, en geeft aalmoes. [b]Maakt uzelven buidels die niet verouden, eenen schat die niet afneemt, in de hemelen, waar de dief niet bijkomt, noch de mot verderft;
a Matth. 19: 21. Luc. 16: 9, b Matth. 6: 20; 19: 21. Luc. 16: 9. 1 Tim. 6: 19.

34. Want waar uw schat is, aldaar zal ook uw hart zijn.

35. [a]Laat uwe lendenen omgord zijn, en de kaarsen brandende.
a Eph. 6: 14. 1 Petr. 1: 13.

36. En zijt gij den menschen gelijk, die op hunnen heere wachten, wanneer hij wederkomen zal van de bruiloft, opdat, als hij komt en klopt, zij hem terstond mogen opendoen.

37. Zalig zijn die dienstknechten, welke de heere, als hij komt, zal wakende vinden. Voorwaar ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, en zal ze doen aanzitten, en bijkomende, zal hij hen dienen.

38. [a]En zoo hij komt in de tweede [*nacht*]wake, en komt in de derde wake, en vindt ze alzoo, zalig zijn die dienstknechten. a Matth. 24: 42.

39. [a]Maar weet dit, dat, indien de heere des huizes geweten had in welke ure de dief zoude komen, hij zoude gewaakt hebben, en zoude zijn huis niet hebben laten doorgraven. a Matth. 24: 43. 1 Thess. 5: 2. 2 Petr. 3: 10. Openb. 3: 3; 16: 15.

40. [a]Gij dan, zijt ook bereid; want in welke ure gij het niet meent, zal de Zoon des menschen komen.
a Matth. 24: 44; 25: 13. Marc. 13: 33. Luc. 21: 34. 1 Thess. 5: 6.

41. En Petrus zeide tot hem: Heere, zegt gij deze gelijkenis tot ons, of ook tot allen?

42. En de Heere zeide: [a]Wie is dan de getrouwe en voorzichtige huisbezorger, dien de heere over zijne dienstboden zal zetten, om [*hun*] ter rechter tijd het bescheiden deel spijze te geven?
a Matth. 24: 45; 25: 21. 1 Cor. 4: 2.

43. Zalig is de dienstknecht, welken zijn heere, als hij komt, zal vinden alzoo doende.

44. Waarlijk ik zeg ulieden, dat hij hem over alle zijne goederen zetten zal.

45. Maar indien die dienstknecht in zijn hart zoude zeggen: Mijn heere vertoeft te komen; en zoude beginnen de knechten en de dienstmaagden te slaan, en te eten en te drinken, en dronken te worden;

46. Zoo zal de heere van dien dienstknecht komen ten dage, in welken hij hem niet verwacht, en ter ure, die hij niet weet; en zal hem afscheiden, en zal zijn deel zetten met de ontrouwen.

47. [a]En die dienstknecht, welke geweten heeft den wil zijns heeren, en [*zich*] niet bereid, noch naar zijnen wil gedaan heeft, die zal met vele [*slagen*] geslagen worden. a Jac. 4: 17.

48. Maar die [*hem*] niet geweten heeft, en gedaan heeft [*dingen*] die slagen waardig zijn, die zal met weinige [*slagen*] geslagen worden. En een iegelijk, wien veel gegeven is, van dien zal veel geëischt worden; en wien men veel vertrouwd heeft, van dien zal men overvloediger eischen.

49. Ik ben gekomen, om vuur op de aarde te werpen; en wat wil ik, indien het alreede ontstoken is?

50. [a]Maar ik moet met eenen doop gedoopt worden; en hoe worde ik geperst, totdat het volbracht zij!
a Matth. 20: 22. Marc. 10: 38.

51. [a]Meent gij, dat ik gekomen ben, om vrede te geven op de aarde? Neen, zeg ik u, [b]maar veeleer verdeeldheid.
a Matth. 10: 34. b Micha 7: 6.

52. Want van nu aan zullen er vijf

in één huis verdeeld zijn, drie tegen twee, en twee tegen drie.

53. De vader zal tegen den zoon verdeeld zijn, en de zoon tegen den vader; de moeder tegen de dochter, en de dochter tegen de moeder; de schoonmoeder tegen hare schoondochter, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder.

54. En hij zeide ook tot de scharen: [a]Wanneer gij eene wolk ziet opgaan van het westen, terstond zegt gijlieden: Er komt regen; en het geschiedt alzoo.
a Matth. 16: 2.

55. En wanneer gij den zuidewind [*ziet*] waaien, zoo zegt gij: Er zal hitte zijn; en het geschiedt.

56. Gij geveinsden, op het aanschijn der aarde en des hemels weet gij acht te geven; en hoe geeft gij geen acht op dezen tijd?

57. En waarom oordeelt gij ook van uzelven niet hetgene recht is?

58. [a]Want als gij henengaat met uwe wederpartij voor de overheid, zoo doe naarstigheid op den weg, om van hem verlost te worden; opdat hij misschien u niet voor den rechter trekke, en de rechter u den gerechtsdienaar overlevere, en de gerechtsdienaar u in de gevangenis werpe. a Spr. 25: 8. Matth. 5: 25.

59. Ik zeg u, gij zult van daar geenszins uitgaan, totdat gij ook het laatste penningsken betaald zult hebben.

HET XIII KAPITTEL.

En er waren te dierzelver tijd eenigen tegenwoordig, die hem boodschapten van de Galileërs, welker bloed Pilatus met hunne offeranden gemengd had.

2. En Jezus antwoordde en zeide tot hen: Meent gij, dat deze Galileërs zondaars zijn geweest boven alle de Galileërs, omdat zij zulks geleden hebben?

3. Ik zeg u: neen zij; maar indien gij u niet bekeert, zoo zult gij allen desgelijks vergaan.

4. Of die achttien, op welke de toren in Síloam viel, en doodde ze; meent gij, dat deze schuldenaars zijn geweest, boven alle menschen die in Jeruzalem wonen?

5. Ik zeg u: neen zij; maar indien gij u niet bekeert, zoo zult gij allen insgelijks vergaan.

6. En hij zeide deze gelijkenis: Een zeker [*man*] had eenen vijgeboom, geplant in zijnen wijngaard; en hij kwam en zocht vrucht daarop, en vond ze niet.

7. En hij zeide tot den wijngaardenier: Zie, ik kom nu drie jaren, zoekende vrucht op dezen vijgeboom, en vind ze niet; houw hem uit; waartoe beslaat hij ook onnuttelijk de aarde?

8. En hij, antwoordende, zeide tot hem: Heere, laat hem ook [*nog*] dit jaar, totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben;

9. En indien hij vrucht zal voortbrengen, [*laat hem staan;*] maar indien niet, zoo zult gij hem namaals uithouwen.

10. En hij leerde op den Sabbath in ééne der synagogen.

11. En zie, er was eene vrouw, die eenen geest der krankheid achttien jaren lang gehad had, en zij was samengebogen, en kon zich ganschelijk niet oprichten.

12. En Jezus, haar ziende, riep haar tot zich, en zeide tot haar: Vrouw, gij zijt verlost van uwe krankheid.

13. En hij leide de handen op haar; en zij werd terstond weder recht, en verheerlijkte God.

14. En de overste der synagoge, kwalijk nemende dat Jezus op den Sabbath genezen had, antwoordde en zeide tot de schare: [a]Er zijn zes dagen, in welke men moet werken; komt dan op deze en laat u genezen, en niet op den dag des Sabbaths.
a Ex. 20: 9. Deut. 5: 13. Ezech. 20: 12.

15. De Heere dan antwoordde hem en zeide: Gij geveinsde, [a]maakt niet een iegelijk van u op den Sabbath zijnen os of ezel van de kribbe los, en leidt [*hem*] henen om te doen drinken?
a Ex. 23: 5. Deut. 22: 4. Luc. 14: 5.

16. En deze, die eene dochter Abrahams is, welke de satan, zie, nu achttien jaren gebonden had, moest die niet losgemaakt worden van dezen band, op den dag des Sabbaths?

17. En als hij dit zeide, werden zij allen beschaamd, die zich tegen hem stelden; en al de schare verblijdde zich over alle de heerlijke dingen, die van hem geschiedden.

18. [a]En hij zeide: Wien is het ko-

ninkrijk Gods gelijk, en waarbij zal ik het vergelijken?
a Matth. 13: 31. Marc. 4: 30.

19. Het is gelijk aan een mostaardzaad, hetwelk een mensch genomen en in zijnen hof geworpen heeft; en het wies op, en werd tot eenen grooten boom, en de vogelen des hemels nestelden in zijne takken.

20. En hij zeide wederom: aWaarbij zal ik het koninkrijk Gods vergelijken?
a Matth. 13: 33.

21. Het is gelijk aan eenen zuurdeesem, welken eene vrouw nam en verborg in drie maten meels, totdat het geheel gezuurd was.

22. aEn hij reisde van de eene stad en vlek tot de andere, leerende, en richtende [*zijne*] reis naar Jeruzalem.
a Matth. 9: 35. Marc. 6: 6.

23. En er zeide een tot hem: Heere, zijn er ook weinigen, die zalig worden? En hij zeide tot hen:

24. aStrijdt om in te gaan door de enge poort; want velen (zeg ik u) zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen; a Matth. 7: 13.

25. [*Namelijk*] nadat de heere des huizes zal opgestaan zijn, en ade deur zal gesloten hebben, en gij zult beginnen buiten te staan, en aan de deur te kloppen, zeggende: Heere, Heere, doe ons open, en hij zal antwoorden en tot u zeggen: Ik ken u niet, bvan waar gij zijt. a Matth. 25: 11.
Luc. 6: 46. b Matth. 25: 12.

26. Alsdan zult gij beginnen te zeggen: Wij hebben in uwe tegenwoordigheid gegeten en gedronken, en gij hebt in onze straten geleerd.

27. aEn hij zal zeggen: Ik zeg u, ik ken u niet, van waar gij zijt; bwijkt van mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid. a Matth. 7: 23.
b Ps. 6: 9. Matth. 25: 12, 41.

28. aAldaar zal zijn weening en knersing der tanden; bwanneer gij zult zien Abraham, en Izak, en Jakob, en alle de profeten in het koninkrijk Gods, maar ulieden buiten uitgeworpen.
a Matth. 8: 12; 13: 42; 24: 51. b Matth. 8: 11.

29. aEn er zullen er komen van oosten en westen, en van noorden en zuiden, en zullen aanzitten in het koninkrijk Gods. a Jes. 2: 2.
Mal. 1: 11. Matth. 8: 11.

30. aEn zie, er zijn laatsten, die de eersten zullen zijn; en er zijn eersten, die de laatsten zullen zijn.
a Matth. 19: 30; 20: 16. Marc. 10: 31.

31. Te dienzelven dage kwamen er eenige Pharizeën, zeggende tot hem: Ga weg, en vertrek van hier; want Heródes wil u dooden.

32. En hij zeide tot hen: Gaat henen, en zegt dien vos: Zie, ik werp duivelen uit, en maak gezond, heden en morgen, en ten derden [*dage*] word ik voleindigd.

33. Doch ik moet heden, en morgen, en den volgenden [*dag*] reizen; want het gebeurt niet, dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem.

34. aJeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt, en steenigt die tot u gezonden zijn, bhoe menigmaal heb ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs eene hen hare kiekens onder de vleugelen [*vergadert*]; en gijlieden hebt niet gewild. a Matth. 23: 37.
b Ps. 17: 8; 91: 4.

35. aZiet, uw huis wordt ulieden woest gelaten. En voorwaar ik zeg u, dat gij mij niet zult zien, totdat [*de tijd*] zal gekomen zijn, als gij zult zeggen: bGezegend [*is*] hij die komt in den naam des Heeren. a Ps. 69: 26.
Jes. 1: 7. Jer. 7: 34. Micha 3: 12.
Matth. 23: 38. Hand. 1: 20. b Ps. 118: 26.

HET XIV KAPITTEL.

En het geschiedde, als hij gekomen was in het huis van een der oversten der Pharizeën, op den Sabbath, om brood te eten, dat zij hem waarnamen.

2. En zie, er was een zeker waterzuchtig mensch vóór hem.

3. En Jezus, antwoordende, zeide tot de Wetgeleerden en Pharizeën, en sprak: Is het ook geoorloofd op den Sabbath gezond te maken?

4. Maar zij zwegen stil. En hij nam [*hem*], en genas hem, en liet [*hem*] gaan.

5. En hij, hun antwoordende, zeide: aWiens ezel of os van ulieden zal in eenen put vallen, en die hem niet terstond zal uittrekken op den dag des Sabbaths? a Ex. 23: 5.
Deut. 22: 4. Luc. 13: 15.

6. En zij konden hem daarop niet wederantwoorden.

7. En hij zeide tot de genooden eene

gelijkenis, aanmerkende hoe zij de voor-aanzittingen verkozen; zeggende tot hen:

8. Wanneer gij van iemand ter bruiloft genood zult zijn, zoo zet u niet in de eerste zitplaats; opdat niet misschien een waardiger dan gij van hem genood zij,

9. En hij komende, die u en hem genood heeft, tot u zegge: Geef dezen plaats; en gij alsdan zoudt beginnen met schaamte de laatste plaats te houden.

10. [a]Maar wanneer gij genood zult zijn, ga henen en zet u in de laatste plaats; opdat, wanneer hij komt die u genood heeft, hij tot u zegge: Vriend, ga hooger op. Alsdan zal het u eere zijn voor degenen die met u aanzitten.
a Spr. 25: 6, 7.

11. [a]Want een iegelijk, die zichzelven verhoogt, zal vernederd worden; en die zichzelven vernedert, zal verhoogd worden. a Job 22: 29. Spr. 29: 23. Matth. 23: 12. Luc. 1: 51; 18: 14. Jac. 4: 6, 10. 1 Petr. 5: 5.

12. En hij zeide ook tot dengene die hem genood had: [a]Wanneer gij een middagmaal of avondmaal zult houden, zoo roep niet uwe vrienden, noch uwe broeders, noch uwe magen, noch [*uwe*] rijke geburen; opdat ook deze u niet te eeniger tijd wedernooden, en u vergelding geschiede. a Neh. 8: 11. Spr. 3: 28.

13. Maar wanneer gij eenen maaltijd zult houden, zoo nood armen, verminkten, kreupelen, blinden;

14. En gij zult zalig zijn, omdat zij niet hebben om u te vergelden; want het zal u vergolden worden in de opstanding der rechtvaardigen.

15. En als een van degenen, die mede aanzaten, deze dingen hoorde, zeide hij tot hem: Zalig is hij die brood eet in het koninkrijk Gods.

16. Maar hij zeide tot hem: [a]Een zeker mensch bereidde een groot avondmaal, en hij noodde er velen.
a Jes. 25: 6. Matth. 22: 2. Openb. 19: 7, 9.

17. En hij zond zijnen dienstknecht uit ter ure des avondmaals, om den genooden te zeggen: Komt, want alle dingen zijn nu gereed.

18. En zij begonnen allen [*zich*] eendrachtelijk te ontschuldigen. De eerste zeide tot hem: Ik heb eenen akker gekocht, en het is noodig, dat ik uitga en hem bezie; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.

19. En een ander zeide: Ik heb vijf juk ossen gekocht, en ik ga henen om die te beproeven; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.

20. En een ander zeide: Ik heb eene vrouwe getrouwd, en daarom kan ik niet komen.

21. En die dienstknecht, [*weder*]gekomen zijnde, boodschapte deze dingen zijnen heere. Toen werd de heere des huizes toornig, en zeide tot zijnen dienstknecht: Ga haastelijk uit in de straten en wijken der stad, en breng de armen, en verminkten, en kreupelen, en blinden hier in.

22. En de dienstknecht zeide: Heere, het is geschied gelijk gij bevolen hebt, en nog is er plaats.

23. En de heere zeide tot den dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen, en dwing ze in te komen, opdat mijn huis vol worde.

24. Want ik zeg ulieden, dat niemand van die mannen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.

25. En vele scharen gingen met hem; en hij, zich omkeerende, zeide tot hen:

26. [a]Indien iemand tot mij komt, en niet haat zijnen vader, en moeder, en vrouwe, en kinderen, en broeders, en zusters, ja ook zelfs zijn eigen leven, die kan mijn discipel niet zijn.
a Deut. 13: 6; 33: 9. Matth. 10: 37.

27. [a]En wie zijn kruis niet draagt, en mij navolgt, die kan mijn discipel niet zijn. a Matth. 10: 38; 16: 24. Marc. 8: 34. Luc. 9: 23.

28. Want wie van u, willende eenen toren bouwen, zit niet eerst neder en overrekent de kosten, of hij ook heeft hetgene tot volmaking [*noodig is*]?

29. Opdat niet misschien, als hij het fundament gelegd heeft, en niet kan voleindigen, allen die het zien hem beginnen te bespotten,

30. Zeggende: Deze mensch heeft begonnen te bouwen, en heeft niet kunnen voleindigen.

31. Of wat koning, gaande naar den krijg om tegen eenen anderen koning slag te leveren, zit niet eerst neder en beraadslaagt, of hij machtig is met tien duizend te ontmoeten dengene, die met twintig duizend tegen hem komt?

32. Anderszins zendt hij gezanten uit, terwijl gene nog verre is, en begeert hetgene tot vrede [*dient*].
33. Alzoo dan een iegelijk van u, die niet verlaat alles wat hij heeft, die kan mijn discipel niet zijn.
34. [a]Het zout is goed; maar indien het zout smakeloos geworden is, waarmede zal het smakelijk gemaakt worden? a Matth. 5: 13. Marc. 9: 50.
35. Het is noch tot het land, noch tot den mesthoop bekwaam; men werpt het weg. Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

HET XV KAPITTEL.

[a]En alle de tollenaars en de zondaars naderden tot hem, om hem te hooren. a Matth. 9: 19. Marc. 2: 15. Luc. 5: 29.
2. En de Pharizeën en de Schriftgeleerden murmureerden, zeggende: Deze ontvangt de zondaars, en eet met hen.
3. En hij sprak tot hen deze gelijkenis, zeggende:
4. [a]Wat mensch onder u, hebbende honderd schapen, en één van die verliezende, verlaat niet de negen en negentig in de woestijn, en gaat naar het verlorene, totdat hij het vindt? a Matth. 18: 12.
5. En als hij het gevonden heeft, legt hij het op zijne schouderen, verblijd zijnde;
6. En te huis komende, roept hij de vrienden en de geburen samen, zeggende tot hen: Weest blijde met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was. a 1 Petr. 2: 10.
7. Ik zeg ulieden, dat er alzoo blijdschap zal zijn in den hemel over éénen zondaar, die zich bekeert, [*meer*] dan over [a]negen en negentig rechtvaardigen, die de bekeering niet van noode hebben. a Luc. 5: 32.
8. Of, wat vrouw, hebbende tien penningen, indien zij éénen penning verliest, ontsteekt niet eene kaars, en keert het huis [*met bezemen*], en zoekt naarstiglijk, totdat zij [*dien*] vindt?
9. En als zij [*dien*] gevonden heeft, roept zij de vriendinnen en de geburinnen samen, zeggende: Weest blijde met mij, want ik heb den penning gevonden, dien ik verloren had.
10. Alzoo (zeg ik ulieden) is er blijdschap voor de engelen Gods over éénen zondaar, die zich bekeert.
11. En hij zeide: Een zeker mensch had twee zonen.
12. En de jongste van hen zeide tot den vader: Vader, geef mij het deel des goeds, dat [*mij*] toekomt. En hij deelde hun het goed.
13. En niet vele dagen daarna, de jongste zoon, alles bijeenvergaderd hebbende, is weggereisd in een ver[*gelegen*] land, en heeft aldaar zijn goed doorgebracht, levende overdadiglijk.
14. En als hij het alles verteerd had, werd er een groote hongersnood in datzelve land, en hij begon gebrek te lijden.
15. En hij ging henen en voegde zich bij een van de burgers van dat land; en die zond hem op zijn land, om de zwijnen te weiden.
16. En hij begeerde zijnen buik te vullen met den draf, dien de zwijnen aten; en niemand gaf hem dien.
17. En tot zichzelven gekomen zijnde, zeide hij: Hoevele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood, en ik verga van honger!
18. Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel, en voor u;
19. En ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden; maak mij als eenen van uwe huurlingen.
20. En opstaande ging hij naar zijnen vader. En [a]als hij nog verre [*van hem*] was, zag hem zijn vader, en werd met innerlijke ontferming bewogen; en [*toe-*]loopende, viel hem om zijnen hals, en kuste hem. a Hand. 2: 39. Eph. 2: 12, 17.
21. En de zoon zeide tot hem: Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel, en voor u, en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden.
22. Maar de vader zeide tot zijne dienstknechten: Brengt [*hier*] voor het beste kleed en doet het hem aan, en geeft eenen ring aan zijne hand en schoenen aan de voeten,
23. En brengt het gemeste kalf en slacht het, en laat ons eten en vroolijk zijn;
24. Want deze mijn zoon was dood, en is weder levend geworden; en hij

was verloren, en is gevonden. En zij begonnen vroolijk te zijn.

25. En zijn oudste zoon was in het veld, en als hij kwam, en het huis, genaakte, hoorde hij het gezang en het gerei;

26. En tot zich geroepen hebbende een van de knechten, vraagde, wat dat mocht zijn.

27. En deze zeide tot hem: Uw broeder is gekomen, en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem gezond wederontvangen heeft.

28. Maar hij werd toornig, en wilde niet ingaan. Zoo ging dan zijn vader uit, en bad hem.

29. Doch hij, antwoordende, zeide tot den vader: Zie, ik dien u [*nu*] zoo vele jaren, en heb nooit uw gebod overtreden, en gij hebt mij nooit een boksken gegeven, opdat ik met mijne vrienden mocht vroolijk zijn.

30. Maar als deze uw zoon gekomen is, die uw goed met hoeren doorgebracht heeft, zoo hebt gij hem het gemeste kalf geslacht.

31. En hij zeide tot hem: Kind, gij zijt altijd bij mij, en al het mijne is uwe.

32. Men behoorde dan vroolijk en blijde te zijn; want deze uwe broeder was dood, en is weder levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden.

HET XVI. KAPITTEL.

En hij zeide tot zijne discipelen: Er was een zeker rijk mensch, welke eenen rentmeester had; en deze werd bij hem verklaagd, als die zijne goederen doorbracht.

2. En hij riep hem, en zeide tot hem: Hoe hoor ik dit van u? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap; want gij zult niet meer kunnen rentmeester zijn.

3. En de rentmeester zeide bij zichzelven: Wat zal ik doen, dewijl mijn heere dit rentmeesterschap van mij neemt? Graven kan ik niet; te bedelen schaam ik mij.

4. Ik weet, wat ik doen zal, opdat, wanneer ik van het rentmeesterschap afgezet zal wezen, zij mij in hunne huizen ontvangen.

5. En hij riep tot zich een iegelijk van de schuldenaars zijns heeren, en zeide tot den eerste: Hoeveel zijt gij mijnen heere schuldig?

6. En hij zeide: Honderd vaten olie. En hij zeide tot hem: Neem uw handschrift, en nederzittende schrijf haastelijk vijftig.

7. Daarna zeide hij tot eenen anderen: En gij, hoeveel zijt gij schuldig? En hij zeide: Honderd mudden tarwe. En hij zeide tot hem: Neem uw handschrift, en schrijf tachtig.

8. En de heere prees den onrechtvaardigen rentmeester, omdat hij voorzichtiglijk gedaan had; want de kinderen dezer wereld zijn voorzichtiger, dan [a]de kinderen des lichts, in hun geslacht.
a Eph. 5: 8. 1 Thess. 5: 5.

9. En ik zeg ulieden: [a]Maakt uzelven vrienden uit den onrechtvaardigen Mámmon, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen.
a Matth. 6: 19; 19: 21. 1 Tim. 6: 19.

10. Die getrouw is in het minste, die is ook in het groote getrouw; en die in het minste onrechtvaardig is, die is ook in het groote onrechtvaardig.

11. Zoo gij dan in den onrechtvaardigen Mámmon niet getrouw zijt geweest, wie zal u het ware vertrouwen?

12. En zoo gij in eens anders [*goed*] niet getrouw zijt geweest, wie zal u het uwe geven?

13. [a]Geen huisknecht kan twee heeren dienen; want òf hij zal den éénen haten, en den anderen liefhebben; òf hij zal den éénen aanhangen, en den anderen verachten. Gij kunt God niet dienen en den Mámmon. a Matth. 6: 24.

14. En alle deze dingen hoorden ook de Pharizeën, [a]die geldgierig waren, en zij beschimpten hem. a Matth. 23: 14.

15. En hij zeide tot hen: Gij zijt [*het*], die uzelven rechtvaardigt voor de menschen, maar [a]God kent uwe harten; [b]want wat hoog is onder de menschen, is een gruwel voor God.
a Ps. 7: 10. b 1 Sam. 16: 7.

16. [a]De wet en de profeten [*zijn*] tot op Johannes; van dien tijd af wordt het koninkrijk Gods verkondigd, en een iegelijk doet geweld op hetzelve.
a Matth. 11: 12, 13.

17. [a]En het is lichter dat de hemel

en de aarde voorbijgaan, dan dat één tittel der wet valle. *a* Ps. 102: 27. Jes. 40: 8; 51: 6. Matth. 5: 18.

18. *a*Een iegelijk, die zijne vrouwe *verstoot, en eene andere trouwt, die doet overspel; en een iegelijk, die de van den man verstootene trouwt, die doet [*ook*] overspel. *a* Matth. 5: 32; 19: 9. Marc. 10: 11. 1 Cor. 7: 10.

19. En er was een zeker rijk mensch, en was gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad, levende alle dag vroolijk en prachtig.

20. En er was een zeker bedelaar, met name Lázarus, welke lag voor zijne poort, vol zweren,

21. En begeerde verzadigd te worden van de kruimkens, die van de tafel des rijken vielen; maar ook de honden kwamen en lekten zijne zweren.

22. En het geschiedde, dat de bedelaar stierf, en van de engelen gedragen werd in den schoot van Abraham.

23. En de rijke stierf ook, en werd begraven. En als hij in de hel zijne oogen ophief, zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lázarus in zijnen schoot.

24. En hij riep en zeide: Vader Abraham, ontferm u mijner, en zend Lázarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water doope, en verkoele mijne tong; *a*want ik lijd smarten in deze vlam. *a* Jes. 66: 24. Marc. 9: 44.

25. Maar Abraham zeide: *a*Kind, gedenk, dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lázarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten. *a* Job 21: 13.

26. En boven dit alles, tusschen ons en ulieden is eene groote klove gevestigd, zoodat degenen, die van hier tot u willen overgaan, niet zouden kunnen, noch ook die [*daar zijn*], van daar tot ons overkomen.

27. En hij zeide: Ik bid u dan, vader, dat gij hem zendt tot mijns vaders huis;

28. Want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit betuige, opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging.

29. Abraham zeide tot hem: *a*Zij hebben Mozes en de profeten; dat zij die hooren. *a* Jes. 8: 20; 34: 16. Joh. 5: 39. Hand. 17: 11.

30. En hij zeide: Neen, vader Abraham, maar zoo iemand van de dooden tot hen henenging, zij zouden zich bekeeren.

31. Doch [*Abraham*] zeide tot hem: Indien zij Mozes en de profeten niet hooren, zoo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de dooden opstond, zich niet laten gezeggen.

HET XVII KAPITTEL.

*a*En hij zeide tot de discipelen: Het kan niet wezen, dat er geene ergernissen komen; doch wee [*hem*], door welken zij komen. *a* Matth. 18: 7. Marc. 9: 42.

2. Het zoude hem nutter zijn, dat een molensteen om zijnen hals gedaan ware, en hij in de zee geworpen, dan dat hij één van deze kleinen zoude ergeren.

3. Wacht uzelven. *a*En indien uw broeder tegen u zondigt, zoo bestraf hem; en indien het hem leed is, zoo vergeef het hem. *a* Lev. 19: 17. Spr. 17: 10. Matth. 18: 15. Jac. 5: 19.

4. *a*En indien hij zeven maal daags tegen u zondigt, en zeven maal daags tot u wederkeert, zeggende: Het is mij leed; zoo zult gij het hem vergeven. *a* Matth. 18: 21.

5. En de Apostelen zeiden tot den Heere: Vermeerder ons het geloof.

6. En de Heere zeide: *a*Zoo gij een geloof hadt als een mostaardzaad, gij zoudt tegen dezen moerbeziënboom zeggen: Word ontworteld, en in de zee geplant; en hij zoude u gehoorzaam zijn. *a* Matth. 17: 20; 21: 21. Marc. 11: 23.

7. En wie van u heeft eenen dienstknecht, ploegende of [*de beesten*] hoedende, die tot hem, als hij van den akker inkomt, terstond zal zeggen: Kom bij en zit aan?

8. Maar zal hij niet tot hem zeggen: Bereid wat ik te avond zal eten, en omgord u, en dien mij, totdat ik zal gegeten en gedronken hebben; en eet en drink gij daarna?

9. Dankt hij ook dienzelven dienstknecht, omdat hij gedaan heeft hetgene hem bevolen was? Ik meen, neen.

* Staten-overz.: verlaat. Zie over dit twee maal hier voorkomende woord de noot bij Matth. I: 19.

10. Alzoo ook gij, wanneer gij zult gedaan hebben al hetgene u bevolen is, zoo zegt: Wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben [*maar*] gedaan hetgene wij schuldig waren te doen.

11. En het geschiedde, als hij naar Jeruzalem reisde, dat hij door het midden van Samaría en Galiléa ging.

12. En als hij in een zeker vlek kwam, ontmoetten hem tien melaatsche mannen, welke stonden van verre.

13. En zij verhieven [*hunne*] stemme, zeggende: Jezus, Meester, ontferm u onzer.

14. En als hij ze zag, zeide hij tot hen: Gaat henen en vertoont uzelven [a]den priesteren. En het geschiedde, terwijl zij henengingen, dat zij gereinigd werden. *a* Lev. 13: 2; 14: 2. Matth. 8: 4. Luc. 5: 14.

15. En één van hen, ziende dat hij genezen was, keerde wederom, met groote stemme God verheerlijkende;

16. En hij viel op het aangezicht voor zijne voeten, hem dankende; en deze was een Samaritaan.

17. En Jezus, antwoordende, zeide: Zijn niet de tien gereinigd geworden? En waar zijn de negen?

18. En zijn er geene gevonden, die wederkeeren om Gode eere te geven, dan deze vreemdeling?

19. En hij zeide tot hem: Sta op en ga henen; uw geloof heeft u behouden.

20. En gevraagd zijnde van de Pharizeën, wanneer het koninkrijk Gods komen zoude, heeft hij hun geantwoord en gezegd: Het koninkrijk Gods komt niet met uiterlijk gelaat.

21. En men zal niet zeggen: [a]Zie, hier, of zie, daar; want zie, het koninkrijk Gods is binnen ulieden.
a Matth. 24: 23. Marc. 13: 21. Luc. 21: 7, 8.

22. En hij zeide tot de discipelen: Er zullen dagen komen, wanneer gij zult begeeren éénen der dagen van den Zoon des menschen te zien, en gij zult [*dien*] niet zien.

23. [a]En zij zullen tot u zeggen: Ziet, hier, of ziet, daar is hij; gaat niet henen, en volgt niet. *a* Matth. 24: 23. Marc. 13: 21.

24. Want gelijk de bliksem, die van het eene [*einde*] onder den hemel bliksemt, tot het andere onder den hemel schijnt, alzoo zal ook de Zoon des menschen wezen in zijnen dag.

25. [a]Maar eerst moet hij veel lijden, en verworpen worden van dit geslacht.
a Matth. 16: 21; 17: 22; 20: 18. Marc. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luc. 9: 22; 18: 31; 24: 6, 7.

26. [a]En gelijk het geschied is in de dagen van Noach, alzoo zal het ook zijn in de dagen van den Zoon des menschen: *a* Gen. 6: 2; 7: 7. Matth. 24: 37, 38. 1 Petr. 3: 20.

27. Zij aten, zij dronken, zij namen ten huwelijk, zij werden ten huwelijk gegeven, tot den dag op welken Noach in de arke ging, en de zondvloed kwam, en verdierf ze allen.

28. Desgelijks ook, gelijk het geschiedde in de dagen van Lot; zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden;

29. [a]Maar op den dag, op welken Lot van Sódoma uitging, regende het vuur en sulfer van den hemel, en verdierf ze allen. *a* Gen. 19: 24. Deut. 29: 23. Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Hos. 11: 8. Amos 4: 11. Judas vers 7.

30. Even alzoo zal het zijn in den dag, op welken de Zoon des menschen geopenbaard zal worden.

31. In dienzelven dag, wie op het dak zal zijn, en zijn huisraad in huis, die kome niet af, om het weg te nemen; en wie op den akker zijn zal, die keere desgelijks niet naar hetgene dat achter is.

32. [a]Gedenkt aan de vrouwe van Lot. *a* Gen. 19: 26.

33. [a]Zoo wie zijn leven zal zoeken te behouden, die zal het verliezen; en zoo wie het zal verliezen, die zal het in het leven behouden. *a* Matth. 10: 39; 16: 25. Marc. 8: 35. Luc. 9: 24. Joh. 12: 25.

34. [a]Ik zeg u, in dien nacht zullen twee op één bed zijn; de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden. *a* Matth. 24: 40, 41. 1 Thess. 4: 17.

35. Twee [*vrouwen*] zullen te zamen malen; de eene zal aangenomen, en de andere zal verlaten worden.

36. Twee zullen op den akker zijn; de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden.

37. En zij antwoordden en zeiden tot hem: Waar, Heere? En hij zeide tot hen: [a]Waar het lichaam is, aldaar zullen de arenden vergaderd worden.
a Job 39: 33. Matth. 24: 28.

HET XVIII KAPITTEL.

En hij zeide ook eene gelijkenis tot hen, daartoe [*strekkende*], [a]dat men altijd bidden moet, en niet vertragen;
a Rom. 12: 12. Eph. 6: 18. Col. 4: 2. 1 Thess. 5: 17.

2. Zeggende: Er was een zeker rechter in eene stad, die God niet vreesde, en geen mensch ontzag.

3. En er was eene zekere weduwe in diezelve stad, en zij kwam tot hem, zeggende: Doe mij recht tegen mijne wederpartij.

4. En hij wilde voor eenen [*langen*] tijd niet; maar daarna zeide hij bij zichzelven: Hoewel ik God niet vreeze, en geen mensch ontzie,

5. Nochtans, omdat deze weduwe mij moeielijk valt, zoo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk kome, en mij het hoofd breke.

6. En de Heere zeide: Hoort, wat de onrechtvaardige rechter zegt.

7. [a]Zal God dan geen recht doen zijnen uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen? a Openb. 6: 10.

8. Ik zeg u, dat Hij hun haastelijk recht doen zal. Doch de Zoon des menschen, als hij komt, zal hij ook geloof vinden op de aarde?

9. En hij zeide ook tot sommigen, die bij zichzelven vertrouwden, dat zij rechtvaardig waren, en de anderen niets achtten, deze gelijkenis:

10. Twee menschen gingen op in den Tempel om te bidden; de een was een Pharizeër, en de ander een tollenaar.

11. De Pharizeër, staande, bad dit bij zichzelven: [a]O God, ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere menschen, roovers, onrechtvaardigen, overspelers; of ook gelijk deze tollenaar.
a Jes. 1: 15; 58: 2. Openb. 3: 17, 18.

12. Ik vast twee maal ter week, ik geef tienden van alles wat ik bezit.

13. En de tollenaar, van verre staande, wilde ook zelfs de oogen niet opheffen naar den hemel, maar sloeg op zijne borst, zeggende: O God, wees mij zondaar genadig.

14. Ik zeg ulieden, deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis, [*meer*] dan die; [a]want een ieder, die zichzelven verhoogt, zal vernederd worden, en die zichzelven vernedert, zal verhoogd worden. a Job 22: 29. Spr. 29: 23. Matth. 23: 12. Luc. 14: 11. Jac. 4: 6, 10. 1 Petr. 5: 5.

15. [a]En zij brachten ook de kinderkens tot hem, opdat hij die zoude aanraken; en de discipelen, [*dat*] ziende, bestraften hen. a Matth. 19: 13. Marc. 10: 13.

16. Maar Jezus riep diezelve [*kinderkens*] tot zich, en zeide: Laat de kinderkens tot mij komen, en verhindert hen niet; [a]want derzulken is het koninkrijk Gods. a Matth. 18: 3; 19: 14. 1 Cor. 14: 20. 1 Petr. 2: 2.

17. Voorwaar zeg ik u, zoo wie het koninkrijk Gods niet zal ontvangen als een kindeken, die zal geenszins daarin komen.

18. [a]En een zeker overste vraagde hem, zeggende: Goede Meester, wat doende zal ik het eeuwige leven beërven? a Matth. 19: 16. Marc. 10: 17.

19. En Jezus zeide tot hem: Wat noemt gij mij goed? Niemand is goed, dan één, [*namelijk*] God.

20. Gij weet de geboden: [a]Gij zult geen overspel doen; gij zult niet dooden; gij zult niet stelen; gij zult geene valsche getuigenis geven; [b]eer uwen vader en uwe moeder.
a Ex. 20: 13. Deut. 5: 17. Rom. 13: 9. b Eph. 6: 2. Col. 3: 20.

21. En hij zeide: Alle deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid aan.

22. Doch Jezus, dit hoorende, zeide tot hem: Nog één ding ontbreekt u: [a]verkoop alles wat gij hebt, en deel het onder de armen, en gij zult eenen schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, volg mij.
a Matth. 6: 19; 19: 21. 1 Tim. 6: 19.

23. Maar als hij dit hoorde, werd hij geheel droevig; want hij was zeer rijk.

24. Jezus nu, ziende dat hij geheel droevig geworden was, zeide: [a]Hoe bezwaarlijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk Gods ingaan!
a Spr. 11: 28. Matth. 19: 23. Marc. 10: 23.

25. Want het is lichter, dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke in het koninkrijk Gods inga.

26. En die [*dit*] hoorden, zeiden: Wie kan dan zalig worden?

27. En hij zeide: [a]De dingen, die on-

mogelijk zijn bij de menschen, zijn mogelijk bij God. *a* Job 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luc. 1: 37.

28. *a*En Petrus zeide: Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn u gevolgd. *a* Matth. 4: 20; 19: 27. Marc. 10: 28. Luc. 5: 11.

29. En hij zeide tot hen: Voorwaar ik zeg ulieden, *a*dat er niemand is, die verlaten heeft huis, of ouders, of broeders, of vrouwe, of kinderen, om het koninkrijk Gods, *a* Deut. 33: 9.

30. *a*Die niet zal veelvoudig wederontvangen in dezen tijd, en in de komende eeuw het eeuwige leven. *a* Job 42: 12.

31. *a*En hij nam de twaalven bij zich, en zeide tot hen: Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en het zal alles volbracht worden aan den Zoon des menschen, *b*wat geschreven is door de profeten. *a* Matth. 16: 21; 17: 22; 20: 17. Marc. 8: 31; 9: 31; 10: 32. Luc. 9: 22; 24: 7. *b* Ps. 22: 7. Jes. 53: 7.

32. *a*Want hij zal den heidenen overgeleverd worden, en hij zal bespot worden, en smadelijk gehandeld worden, en bespogen worden; *a* Matth. 27: 2. Luc. 23: 1. Joh. 18: 28. Hand. 3: 13.

33. En [*hem*] gegeeseld hebbende, zullen zij hem dooden; en ten derden dage zal hij wederopstaan.

34. En zij verstonden geen van deze dingen; en dit woord was voor hen verborgen, en zij verstonden niet hetgene gezegd werd.

35. *a*En het geschiedde, als hij nabij Jéricho kwam, dat een zeker blinde aan den weg zat, bedelende. *a* Matth. 20: 29. Marc. 10; 46.

36. En deze, hoorende de schare voorbijgaan, vraagde wat dat ware.

37. En zij boodschapten hem, dat Jezus de Nazaréner voorbijging.

38. En hij riep, zeggende: Jezus, gij Zone Davids, ontferm u mijner.

39. En die voorbijgingen bestraften hem, opdat hij zwijgen zoude; maar hij riep zooveel te meer: Zone Davids, ontferm u mijner.

40. En Jezus, [*stil*]staande, beval, dat men hem tot hem brengen zoude; en als hij nabij [*hem*] gekomen was, vraagde hij hem,

41. Zeggende: Wat wilt gij, dat ik u doen zal? En hij zeide: Heere, dat ik ziende mag worden.

42. En Jezus zeide tot hem: Word ziende, uw geloof heeft u behouden.

43. En terstond werd hij ziende, en volgde hem, God verheerlijkende. En al het volk, [*dat*] ziende, gaf Gode lof.

HET XIX KAPITTEL.

En [*Jezus*], ingekomen zijnde, ging door Jéricho.

2. En zie, er was een man, met name geheeten Zachéüs; en deze was een overste der tollenaren, en hij was rijk;

3. En hij zocht Jezus te zien, wie hij was; en kon niet vanwege de schare, omdat hij klein van persoon was.

4. En vooruitloopende, klom hij op eenen wilden vijgeboom, opdat hij hem mocht zien; want hij zoude door dien [*weg*] voorbijgaan.

5. En als Jezus aan die plaatse kwam, opwaarts ziende zag hij hem, en zeide tot hem: Zachéüs, haast u en kom af; want ik moet heden in uw huis blijven.

6. En hij haastte zich en kwam af, en ontving hem met blijdschap.

7. En allen die het zagen murmureerden, zeggende: Hij is tot eenen zondigen man ingegaan, om herberg te nemen.

8. En Zachéüs stond en zeide tot den Heere: Zie, de helft van mijne goederen, Heere, geef ik den armen; en indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder.

9. En Jezus zeide tot hem: Heden is dezen huize zaligheid geschied, nademaal ook *a*deze een zoon Abrahams is. *a* Luc. 13: 16.

10. *a*Want de Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. *a* Matth. 10: 6; 15: 24; 18: 11. Hand. 13: 46.

11. En als zij dat hoorden, voegde hij daarbij, en zeide eene gelijkenis; omdat hij nabij Jeruzalem was, en [*omdat*] zij meenden, dat het koninkrijk Gods terstond zoude openbaar worden.

12. *a*Hij zeide dan: Een zeker welgeboren man reisde in een ver[*gelegen*] land, om voor zichzelven een konink-

rijk te ontvangen, en [*dan*] weder te keeren. *a* Matth. 25: 14. Marc. 13: 34.

13. En geroepen hebbende zijne tien dienstknechten, gaf hij hun tien ponden, en zeide tot hen: Doet handeling, totdat ik kom.

14. En zijne burgers haatten hem, en zonden hem gezanten na, zeggende: Wij willen niet, dat deze over ons koning zij.

15. En het geschiedde, toen hij wederkwam, als hij het koninkrijk ontvangen had, dat hij zeide, dat die dienstknechten tot hem zouden geroepen worden, wien hij het geld gegeven had; opdat hij weten mocht, wat een iegelijk met handelen gewonnen had.

16. En de eerste kwam, en zeide: Heere, uw pond heeft tien ponden daartoe gewonnen.

17. En hij zeide tot hem: Wel, gij goede dienstknecht, dewijl gij in het minste getrouw zijt geweest, zoo heb macht over tien steden.

18. En de tweede kwam, en zeide: Heere, uw pond heeft vijf ponden gewonnen.

19. En hij zeide ook tot dezen: En gij, wees over vijf steden.

20. En een ander kwam, zeggende: Heere, zie [*hier*], uw pond, hetwelk ik in eenen zweetdoek weggelegd had;

21. Want ik vreesde u, omdat gij een straf mensch zijt: gij neemt weg wat gij niet gelegd hebt, en gij maait wat gij niet gezaaid hebt.

22. Maar hij zeide tot hem: *a*Uit uwen mond zal ik u oordeelen, gij booze dienstknecht. Gij wist, dat ik een straf mensch ben, nemende weg wat ik niet gelegd heb, en maaiende wat ik niet gezaaid heb. *a* 2 Sam. 1: 16. Matth. 12: 37.

23. Waarom hebt gij dan mijn geld niet in de bank gegeven, en ik, komende, had het met woeker mogen eischen?

24. En hij zeide tot degenen die bij hem stonden: Neemt dat pond van hem weg, en geeft het dien, die de tien ponden heeft.

25. En zij zeiden tot hem: Heere, hij heeft tien ponden.

26. *a*Want ik zeg u, dat aan een iegelijk, die heeft, zal gegeven worden; maar van dengene, die niet heeft, van dien zal genomen worden ook wat hij heeft. *a* Matth. 13: 12; 25: 29. Marc. 4: 25. Luc. 8: 18.

27. Doch deze mijne vijanden, die niet hebben gewild, dat ik over hen koning zoude zijn, brengt [*ze*] hier, en slaat ze [*hier*] voor mij dood.

28. En dit gezegd hebbende, reisde hij voor [*hen*] henen, en ging op naar Jeruzalem.

29. *a*En het geschiedde, als hij nabij Béthphagé en Bethánië gekomen was, aan den berg, genaamd de Olijfberg, dat hij twee van zijne discipelen uitzond, *a* Matth. 21: 1. Marc. 11: 1.

30. Zeggende: Gaat henen in dat vlek, dat tegenover is; in hetwelk inkomende, zult gij een veulen gebonden vinden, waarop geen mensch ooit heeft gezeten; ontbindt het, en brengt het.

31. En indien iemand u vraagt: Waarom ontbindt gij [*dat*]? zoo zult gij alzoo tot hem zeggen: Omdat het de Heere van noode heeft.

32. En die uitgezonden waren, henengegaan zijnde, vonden het, gelijk hij hun gezegd had.

33. En als zij het veulen ontbonden, zeiden de heeren daarvan tot hen: Waarom ontbindt gij het veulen?

34. En zij zeiden: De Heere heeft het van noode.

35. *a*En zij brachten het tot Jezus; *b*en hunne kleederen op het veulen geworpen hebbende, zetten zij Jezus daarop. *a* Joh. 12: 14. *b* 2 Kon. 9: 13.

36. En als hij [*voort*] reisde, spreidden zij hunne kleederen onder [*hem*] op den weg.

37. En als hij nu genaakte aan den afgang des Olijfbergs, begon al de menigte der discipelen zich te verblijden, en God te loven met luider stemme, vanwege alle de krachtige daden die zij gezien hadden,

38. Zeggende: *a*Gezegend [*is*] de Koning, die daar komt in den naam des Heeren; *b*vrede [*zij*] in den hemel, en heerlijkheid in de hoogste [*plaatsen*]. *a* Ps. 118: 26. *b* Luc. 2: 14. Eph. 2: 14.

39. En sommige der Pharizeën uit de schare zeiden tot hem: Meester, bestraf uwe discipelen.

40. En hij, antwoordende, zeide tot hen: Ik zeg ulieden, dat, zoo deze zwij-

gen, [a]de steenen haast roepen zullen.
a Hab. 2: 11.

41. En als hij nabij kwam, en de stad zag, weende hij over haar,

42. Zeggende: Och of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag, hetgene tot uwen vrede [*dient*]! Maar nu is het verborgen voor uwe oogen.

43. Want er zullen dagen over u komen, dat uwe vijanden eene omgraving rondom u zullen opwerpen, en zullen u omsingelen, en u van alle zijden benauwen;

44. [a]En zullen u tot den grond nederwerpen, en uwe kinderen in u; en zij zullen in u den [*eenen*] steen op den [*anderen*] steen niet laten; daarom dat gij den tijd uwer bezoeking niet bekend hebt. a 1 Kon. 9: 7, 8. Micha 3: 12. Matth. 24: 1, 2. Marc. 13: 2. Luc. 21: 6.

45. En gegaan zijnde in den Tempel, begon hij uit te drijven degenen, die daarin verkochten en kochten,

46. Zeggende tot hen: [a]Er is geschreven: Mijn Huis is een huis des gebeds; maar gij hebt dat tot een kuil der moordenaren gemaakt.
a 1 Kon. 8: 29. Jes. 56: 7. Jer. 7: 11. Matth. 21: 13. Marc. 11: 17.

47. En hij leerde dagelijks in den Tempel; [a]en de overpriesters, en de Schriftgeleerden, en de oversten des volks zochten hem te dooden;
a Marc. 11: 18. Joh. 7: 19; 8: 37.

48. En zij vonden niet, wat zij doen zouden; want al het volk hing hem aan, en hoorde [*hem*].

HET XX KAPITTEL.

[a]En het geschiedde op één van die dagen, als hij in den Tempel het volk leerde, en het Evangelie verkondigde, dat de overpriesters en Schriftgeleerden met de ouderlingen daarover kwamen, a Matth. 21: 23. Marc. 11: 27. Hand. 4: 7; 7: 27.

2. En spraken tot hem, zeggende: Zeg ons, door wat macht gij deze dingen doet; of wie hij is, die u deze macht heeft gegeven.

3. En hij, antwoordende, zeide tot hen: Ik zal u ook één woord vragen; en zegt mij:

4. De doop van Johannes, was die uit den hemel, of uit de menschen?

5. En zij overleiden onder malkanderen, zeggende: Indien wij zeggen: Uit den hemel; zoo zal hij zeggen: Waarom hebt gij dan hem niet geloofd?

6. En indien wij zeggen: Uit de menschen; zoo zal ons al het volk steenigen; want zij houden voorzeker, dat Johannes een profeet was.

7. En zij antwoordden, dat zij niet wisten, van waar [*die was*].

8. En Jezus zeide tot hen: Zoo zeg ik u ook niet, door wat macht ik deze dingen doe.

9. [a]En hij begon tot het volk deze gelijkenis te zeggen: Een zeker mensch plantte eenen wijngaard, en hij verhuurde dien aan landlieden, en trok eenen langen tijd buiten 's lands.
a Ps. 80: 9. Jes. 5: 1. Jer. 2: 21; 12: 10. Matth. 21: 33. Marc. 12: 1.

10. En als het de tijd was, zond hij tot de landlieden eenen dienstknecht, opdat zij hem van de vrucht des wijngaards geven zouden; maar de landlieden sloegen dezen, en zonden [*hem*] ledig henen.

11. En wederom zond hij nog eenen anderen dienstknecht; maar ook dien geslagen en smadelijk gehandeld hebbende, zonden zij [*hem*] ledig henen.

12. En wederom zond hij nog eenen derden; maar zij verwondden ook dezen, en wierpen [*hem*] uit.

13. En de heere des wijngaards zeide: Wat zal ik doen? Ik zal mijnen geliefden zoon zenden; mogelijk, dezen ziende, zullen zij [*hem*] ontzien.

14. Maar als de landlieden hem zagen, overleiden zij onder malkanderen, en zeiden: [a]Deze is de erfgenaam; [b]komt, laat ons hem dooden, opdat de erfenis onze worde. a Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2. b Gen. 37: 18. Ps. 2: 1. Matth. 26: 3; 27: 1, Joh. 11: 53.

15. En als zij hem buiten den wijngaard uitgeworpen hadden, doodden zij [*hem*]. Wat zal dan de heere des wijngaards hun doen?

16. Hij zal komen en deze landlieden verderven, en zal den wijngaard aan anderen geven. En als zij [*dat*] hoorden, zeiden zij: Dat zij verre.

17. Maar hij zag ze aan, en zeide: Wat is dan dit, hetwelk [a]geschreven staat: De steen, dien de bouwlieden

verworpen hebben, deze is tot een hoofd des hoeks geworden? *a* Ps. 118: 22. Jes. 8: 14; 28: 16. Matth. 21: 42. Marc. 12: 10. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Petr. 2: 4, 7.

18. *a*Een iegelijk, die op dien steen valt, zal verpletterd worden, *b*en op wien hij valt, dien zal hij vermorzelen. *a* Jes. 8: 15. Zach. 12: 3. *b* Dan. 2: 34.

19. En de overpriesters en de Schriftgeleerden zochten te dierzelver ure de handen aan hem te slaan; maar zij vreesden het volk; want zij verstonden, dat hij deze gelijkenis tegen hen gesproken had.

20. *a*En zij namen [*hem*] waar, en zonden verspieders uit, die zichzelven veinsden rechtvaardig te zijn; opdat zij hem in [*zijne*] rede vangen mochten, om hem aan de heerschappij en de macht des stadhouders over te leveren. *a* Matth. 22: 16. Marc. 12: 13.

21. En zij vraagden hem, zeggende: Meester, wij weten, dat gij rechtspreekt en leert, en den persoon niet aanneemt, maar den weg Gods leert in der waarheid.

22. Is het ons geoorloofd den keizer schatting te geven, of niet?

23. En hij, hunne arglistigheid bemerkende, zeide tot hen: Wat verzoekt gij mij?

24. Toont mij eenen penning. Wiens beeld en opschrift heeft hij? En zij, antwoordende, zeiden: Des keizers.

25. En hij zeide tot hen: *a*Geeft dan den keizer wat des keizers is, en Gode wat Gods [*is*]. *a* Matth. 17: 25; 22: 21. Rom. 13: 7.

26. En zij konden hem in [*zijn*] woord niet vatten voor het volk; en zich verwonderende over zijn antwoord, zwegen zij stil.

27. *a*En tot hem kwamen sommige der Sadduceën, welke tegensprekende [*zeggen*], dat er geene opstanding is, en vraagden hem. *a* Matth. 22: 23. Marc. 12: 18. Hand. 23: 8.

28. Zeggende: Meester, *a*Mozes heeft ons geschreven: Zoo iemands broeder sterft, die eene vrouwe heeft, en hij sterft zonder kinderen, dat zijn broeder de vrouwe nemen zal, en zijnen broeder zaad verwekken. *a* Deut. 25: 5.

29. Er waren nu zeven broeders. En de eerste nam eene vrouwe, en hij stierf zonder kinderen.

30. En de tweede nam die vrouwe, en [*ook*] deze stierf zonder kinderen.

31. En de derde nam die [*vrouwe*]; en desgelijks ook de zeven, en hebben geene kinderen nagelaten, en zijn gestorven.

32. En ten laatste na allen stierf ook de vrouwe.

33. In de opstanding dan, wiens vrouwe van deze zal zij zijn? Want die zeven hebben haar tot eene vrouwe gehad.

34. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: De kinderen dezer eeuw trouwen, en worden ten huwelijk uitgegeven;

35. Maar die waardig zullen geacht zijn die eeuw te verwerven en de opstanding uit de dooden, zullen noch trouwen, noch ten huwelijk uitgegeven worden;

36. Want zij kunnen niet meer sterven; want zij zijn *a*den engelen gelijk; en zij zijn kinderen Gods, dewijl zij kinderen der opstanding zijn. *a* 1 Joh. 3: 2.

37. En dat de dooden opgewekt zullen worden, heeft ook Mozes aangewezen bij het doornenbosch, als hij *a*den Heere noemt den God Abrahams, en den God Izaks, en den God Jakobs. *a* Ex. 3: 6. Hand. 7: 32. Hebr. 11: 16.

38. [*God*] nu is niet een God der dooden, maar der levenden; want zij leven Hem allen.

39. En sommige der Schriftgeleerden, antwoordende, zeiden: Meester, gij hebt wel gezegd.

40. En zij durfden hem niet meer iets vragen.

41. *a*En hij zeide tot hen: Hoe zeggen zij, dat de Christus Davids Zoon is? *a* Matth. 22: 42. Marc. 12: 35.

42. En David zelf zegt in het Boek der Psalmen: *a*De Heere heeft gezegd tot mijnen Heere: Zit aan mijne rechter[*hand*], *a* Ps. 110: 1. Hand. 2: 34. 1 Cor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13.

43. Totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot eene voetbank uwer voeten.

44. David dan noemt hem [*zijnen*] Heere; en hoe is hij zijn Zoon?

45. En terwijl al het volk [*het*] hoorde, zeide hij tot zijne discipelen:

46. *a*Wacht u van de Schriftgeleer-

den, die daar willen wandelen in lange kleederen, en beminnen de groetingen op de markten, en de voorgestoelten in de synagogen, en de vooraanzittingen in de maaltijden; *a* Matth. 23: 5, 6. Marc. 12: 38, 39. Luc. 11: 43.

47. *a*Die der weduwen huizen opeten, en onder eenen schijn lange gebeden doen. Deze zullen zwaarder oordeel ontvangen. *a* Matth. 23: 14. Marc. 12: 40. 2 Tim. 3: 6. Tit. 1: 11.

HET XXI KAPITTEL.

*a*En opziende, zag hij de rijken hunne gaven in de schatkist werpen. *a* 2 Kon. 12: 9. Marc. 12: 41.

2. En hij zag ook eene zekere arme weduwe twee kleine [*penningskens*] daarin werpen.

3. En hij zeide: Waarlijk ik zeg u, dat deze *a*arme weduwe meer dan allen heeft [*in*]geworpen. *a* 2 Cor. 8: 12.

4. Want die allen hebben van hunnen overvloed geworpen tot de gaven Gods; maar deze heeft van haar gebrek, al den leeftocht dien zij had, [*daarin*] geworpen.

5. *a*En als sommigen zeiden van den Tempel, dat hij met schoone steenen en begiftigingen versierd was, zeide hij: *a* Matth. 24: 1. Marc. 13: 1.

6 [*Wat*] deze dingen [*aangaat*], die gij aanschouwt, *a*er zullen dagen komen, in welke niet [*een*] steen op [*den anderen*] steen zal gelaten worden, die niet zal worden afgebroken. *a* 1 Kon. 9: 7. Micha 3: 12. Luc. 19: 44.

7. En zij vraagden hem, zeggende: Meester, wanneer zullen dan deze dingen zijn? En welk is het teeken, wanneer deze dingen zullen geschieden?

8. *a*En hij zeide: Ziet, dat gij niet verleid wordt; *b*want velen zullen er komen onder mijnen naam, zeggende: Ik ben [*de Christus*], en de tijd is nabij gekomen; gaat dan hen niet na. *a* Jer. 29: 8. Matth. 24: 4. Eph. 5: 6. Col. 2: 18. 2 Thess. 2: 2. 1 Joh. 4: 1. *b* Jer. 14: 14; 23: 21.

9. En wanneer gij zult hooren van oorlogen en beroerten, zoo wordt niet verschrikt; want deze dingen moeten eerst geschieden, maar [*nog*] is terstond het einde niet.

10. Toen zeide hij tot hen: [*a*Het [*eene*] volk zal tegen het [*andere*] volk opstaan, en het [*eene*] koninkrijk tegen het [*andere*] koninkrijk; *a* Jes. 19: 2.

11. En er zullen groote aardbevingen wezen in verscheidene plaatsen, en hongersnooden, en pestilentiën; er zullen ook schrikkelijke dingen, en groote teekenen van den hemel geschieden.

12. *a*Maar vóór dit alles zullen zij hunne handen aan ulieden slaan, en [*u*] vervolgen, [*u*] overleverende in de synagogen en *b*gevangenissen, en gij zult getrokken worden voor *c*koningen en stadhouders, om mijns naams wille. *a* Matth. 10: 17; 24: 9. Marc. 13: 9. Joh. 16: 2. Openb. 2: 10. *b* Hand. 4: 3; 5: 18; 12: 4; 16: 24. *c* Hand. 25: 23.

13. En [*dit*] zal u overkomen tot eene getuigenis.

14. *a*Neemt dan in uwe harten voor, van tevoren niet te overdenken, [*hoe*] gij u verantwoorden zult; *a* Matth. 10: 19. Marc. 13: 11.

15. *a*Want ik zal u mond en wijsheid geven, welke niet zullen kunnen tegenspreken, noch wederstaan, allen die zich tegen u zetten. *a* Ex. 4: 12. Jes. 54: 17. Matth. 10: 19. Hand. 6: 10.

16. *a*En gij zult overgeleverd worden ook van ouders, en broeders, en magen, en vrienden; en zij zullen er [*sommigen*] uit u *b*dooden. *a* Micha 7: 6. *b* Hand. 7: 59; 12: 2.

17. *a*En gij zult van allen gehaat worden om mijns naams wille. *a* Matth. 10: 22. Marc. 13: 13.

18. *a*Doch niet een haar uit uw hoofd zal verloren gaan. *a* 1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. 1 Kon. 1: 52. Matth. 10: 30.

19. Bezit uwe zielen in uwe lijdzaamheid.

20. *a*Maar wanneer gij zien zult, dat Jeruzalem van heirlegers omsingeld wordt, zoo weet alsdan, dat hare verwoesting nabij gekomen is. *a* Dan. 9: 27. Matth. 24: 15. Marc. 13: 14.

21. Alsdan die in Judéa zijn, dat zij vlieden naar de bergen; en die in het midden van haar zijn, dat zij daaruit trekken; en die op de velden zijn, dat zij in haar niet komen.

22. Want deze zijn dagen der wrake, *a*opdat alles vervuld worde wat geschreven is. *a* Dan. 9: 26, 27. Matth. 24: 15. Marc. 13: 14.

23. Doch wee den bevruchten en den zogenden [*vrouwen*] in die dagen; want

er zal groote nood zijn in het land, en toorn over dit volk.

24. En zij zullen vallen door de scherpte des zwaards, en gevankelijk weggevoerd worden onder alle volken; en Jeruzalem zal van de heidenen vertreden worden, [a]totdat de tijden der heidenen vervuld zullen zijn.
a Rom. 11: 25.

25. [a]En er zullen teekenen zijn in de zon, en maan, en sterren, en op de aarde benauwdheid der volkeren, met twijfelmoedigheid, als de zee en watergolven groot geluid zullen geven,
a Jes. 13: 10. Ezech. 32: 7. Joël 2: 31; 3: 15. Matth. 24: 29. Marc. 13: 24. Openb. 6: 12.

26. En den menschen het hart zal bezwijken van vreeze en verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen; want de krachten der hemelen zullen bewogen worden.

27. [a]En alsdan zullen zij den Zoon des menschen zien komen in eene wolk, met groote kracht en heerlijkheid. a Dan. 7: 10. Matth. 16: 27; 24: 30; 25, 31; 26: 64. Marc. 13: 26; 14: 62. Hand. 1: 11. 2 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7.

28. Als nu deze dingen beginnen te geschieden, zoo ziet omhoog en heft uwe hoofden opwaarts, [a]omdat uwe verlossing nabij is. a Rom. 8: 23.

29. [a]En hij zeide tot hen eene gelijkenis: Ziet den vijgeboom, en alle de boomen. aMatth. 24: 32. Marc. 13: 28.

30. Wanneer zij nu uitspruiten, en gij [*dat*] ziet, zoo weet gij uit uzelven, dat de zomer nu nabij is.

31. Alzoo ook gij, wanneer gij deze dingen zult zien geschieden, zoo weet, dat het koninkrijk Gods nabij is.

32. Voorwaar ik zeg u, dat dit geslacht geenszins zal voorbijgaan, totdat alles zal geschied zijn.

33. [a]De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan. a Ps. 102: 27. Jes. 51: 6. Matth. 24: 35. Hebr. 1: 11.

34. [a]En wacht uzelven, dat uwe harten niet te eeniger tijd bezwaard worden met brasserij, en dronkenschap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u die dag niet onvoorziens [*over*]kome.
a Rom. 13: 13. 1 Thess. 5: 6. 1 Petr. 4: 7.

35. [a]Want gelijk een strik zal hij komen over alle degenen, die op den ganschen aardbodem gezeten zijn.
a 1 Thess. 5: 2. 2 Petr. 3: 10. Openb. 3: 3; 16: 15.

36. [a]Waakt dan te allen tijde, biddende dat gij moogt waardig geacht worden te ontvlieden alle deze dingen die geschieden zullen, en te staan voor den Zoon des menschen.
a Matth. 24: 42; 25: 13. Marc. 13: 33. Luc. 12: 40. 1 Thess. 5: 6.

37. [a]Des daags nu was hij leerende in den Tempel; maar des nachts ging hij uit, en vernachtte op den berg, genaamd de Olijf[*berg*]. a Joh. 8: 2.

38. En al het volk kwam des morgens vroeg tot hem in den Tempel, om hem te hooren.

HET XXII KAPITTEL.

[a]En het feest der ongehevelde [*brooden*], genaamd Pascha, was nabij.
a Ex. 12: 15. Matth. 26: 2. Marc. 14: 1.

2. [a]En de overpriesters en de Schriftgeleerden zochten, hoe zij hem ombrengen zouden; want zij vreesden het volk. a Ps. 2: 2. Joh. 11: 47. Hand. 4: 27.

3. [a]En de satan voer in Judas, die toegenaamd was Iscáriot, zijnde uit het getal der twaalven. a Matth. 26: 14. Marc. 14: 10. Joh. 13: 27.

4. En hij ging henen en sprak met de overpriesters en de hoofdmannen, hoe hij hem hun zoude overleveren.

5. En zij waren verblijd, en zijn het eens geworden, dat zij hem geld geven zouden.

6. En hij beloofde het, en zocht gelegenheid, om hem hun over te leveren zonder oproer.

7. [a]En de dag der ongehevelde [*brooden*] kwam, op denwelken het Pascha moest geslacht worden.
a Matth. 26: 17. Marc. 14: 12, 13.

8. En hij zond Petrus en Johannes uit, zeggende: Gaat henen, en bereidt ons het Pascha, opdat wij het eten mogen.

9. En zij zeiden tot hem: Waar wilt gij, dat wij het bereiden?

10. En hij zeide tot hen: Ziet, als gij in de stad zult gekomen zijn, zoo zal u een mensch ontmoeten, dragende eene kruik waters; volgt hem in het huis waar hij ingaat;

11. En gij zult zeggen tot den huisvader van dat huis: De Meester zegt u: Waar is de eetzaal, waar ik het Pascha met mijne discipelen eten zal?

12. En hij zal u eene groote toege-

ruste opperzaal wijzen; bereidt het aldaar.

13. En zij, henengaande, vonden het, gelijk hij hun gezegd had, en bereidden het Pascha.

14. [a]En als de ure gekomen was, zat hij aan, en de twaalf Apostelen met hem. *a* Matth. 26: 20. Marc. 14: 17.

15. En hij zeide tot hen: Ik heb grootelijks begeerd, dit Pascha met u te eten, eer dat ik lijde.

16. Want ik zeg u, dat ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het koninkrijk Gods.

17. En als hij eenen drinkbeker genomen had, en gedankt had, zeide hij: Neemt dezen, en deelt [*hem*] onder ulieden.

18. Want ik zeg u, dat ik niet drinken zal van de vrucht des wijnstoks, totdat het koninkrijk Gods zal gekomen zijn.

19. [a]En hij nam brood, en als hij gedankt had, brak hij het, en gaf het hun, zeggende: Dat is mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot mijne gedachtenis.
a Matth. 26: 26. Marc. 14: 22. 1 Cor. 11: 23, 24.

20. Desgelijks ook den drinkbeker na het avondmaal, zeggende: Deze drinkbeker [*is*] het nieuwe Testament in mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.

21. [a]Doch ziet, de hand desgenen, die mij verraadt, is met mij aan de tafel.
a Matth. 26: 23. Marc. 14: 18. Joh. 13: 21.

22. En de Zoon des menschen gaat wel henen, [a]gelijk besloten is; doch wee dien mensch, door welken hij verraden wordt. *a* Ps. 41: 10. Joh. 13: 18. Hand. 1: 16.

23. En zij begonnen onder malkanderen te vragen, wie van hen het toch mocht zijn, die dat doen zoude.

24. En er werd ook twisting onder hen, wie van hen scheen de meeste te zijn.

25. En hij zeide tot hen: [a]De koningen der volkeren heerschen over hen, en die macht over hen hebben, worden weldadige [*heeren*] genaamd.
a Matth. 20: 25. Marc. 10: 42.

26. [a]Doch gij niet alzoo; [b]maar de meeste onder u, die zij gelijk de minste, en die voorganger is, als een die dient. *a* 1 Petr. 5: 3. *b* Luc. 9: 48.

27. Want wie is meerder: die aanzit, of die dient? Is het niet die aanzit? [a]Maar ik ben in het midden van u, als een die dient. *a* Matth. 20: 28. Joh. 13: 14. Philipp. 2: 7.

28. En gij zijt degenen, die met mij steeds gebleven zijt in mijne verzoekingen.

29. [a]En ik verordineer u het koninkrijk, gelijkerwijs mijn Vader [*dat*] mij verordineerd heeft; *a* Luc. 12: 32.

30. Opdat gij eet en drinkt aan mijne tafel in mijn koninkrijk, en [a]zit op tronen, oordeelende de twaalf geslachten Israëls. *a* Matth. 19: 28. Openb. 3: 21.

31. En de Heere zeide: Simon, Simon, zie, [a]de Satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarwe; *a* 1 Petr. 5: 8.

32. Maar ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude; en gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zoo versterk uwe broeders.

33. En hij zeide tot hem: Heere, ik ben bereid, met u ook in de gevangenis en in den dood te gaan.

34. Maar hij zeide: [a]Ik zeg u, Petrus, de haan zal heden niet kraaien, eer gij drie maal zult verloochend hebben, dat gij mij kent. *a* Matth. 26: 34. Marc. 14: 30. Joh. 13: 38.

35. En hij zeide tot hen: [a]Als ik u uitzond, zonder buidel, en male, en schoenen, heeft u ook iets ontbroken? En zij zeiden: Niets. *a* Matth. 10: 9. Marc. 6: 8. Luc. 9: 3.

36. Hij zeide dan tot hen: Maar nu, wie eenen buidel heeft, die neme hem, desgelijks ook eene male; en die geen heeft, die verkoope zijn kleed, en koope een zwaard.

37. Want ik zeg u, dat nog dit, hetwelk geschreven is, in mij moet volbracht worden, namelijk: [a]En hij is met de misdadigen gerekend. Want ook die dingen, die van mij [*geschreven zijn*], hebben een einde. *a* Jes. 53: 12. Marc. 15: 28.

38. En zij zeiden: Heere, ziehier twee zwaarden. En hij zeide tot hen: Het is genoeg.

39. [a]En uitgaande vertrok hij, gelijk hij gewoon was, naar den Olijfberg; en hem volgden ook zijne discipelen.
a Matth. 26: 36. Marc. 14: 32. Joh. 8: 1; 18: 1.

40. En als hij aan die plaats geko-

men was, zeide hij tot hen: Bidt, dat gij niet in verzoeking komt.

41. [a]En hij scheidde zich van hen af, omtrent eenen steenworp, en knielde neder en bad, *a* Matth. 26: 39. Marc. 14: 35.

42. Zeggende: Vader, of Gij wildet dezen drinkbeker van mij wegnemen! Doch niet mijn wil, [a]maar de uwe geschiede. *a* Joh. 6: 38.

43. En van hem werd gezien een engel uit den hemel, die hem versterkte.

44. [a]En in zwaren strijd zijnde, bad hij te ernstiger. En zijn zweet werd gelijk groote droppelen bloeds, die op de aarde afliepen. *a* Joh. 12: 27. Hebr. 5: 7.

45. En als hij van het gebed opgestaan was, kwam hij tot zijne discipelen, en vond hen slapende van droefheid.

46. En hij zeide tot hen: Wat slaapt gij? Staat op en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt.

47. [a]En als hij nog sprak, ziedaar eene schare; en één van de twaalven, die genaamd was Judas, ging hun voor, en kwam bij Jezus, om hem te kussen. *a* Matth. 26: 47. Marc. 14: 43. Joh. 18: 3.

48. En Jezus zeide tot hem: Judas, verraadt gij den Zoon des menschen met eenen kus?

49. En die bij hem waren, ziende wat er geschieden zoude, zeiden tot hem: Heere, zullen wij met het zwaard slaan?

50. [a]En één uit hen sloeg den dienstknecht des hoogepriesters, en hieuw [*hem*] zijn rechteroor af. *a* Matth. 26: 51. Marc. 14: 47.

51. En Jezus, antwoordende, zeide: Laat ze tot hiertoe [*geworden*]; en raakte zijn oor aan, en heelde hem.

52. [a]En Jezus zeide tot de overpriesters, en de hoofdmannen des Tempels, en ouderlingen, die tegen hem gekomen waren: Zijt gij uitgegaan met zwaarden en stokken als tegen eenen moordenaar? *a* Matth. 26: 55. Marc. 14: 48.

53. Als ik dagelijks met u was in den Tempel, zoo hebt gij de handen tegen mij niet uitgestoken; maar dit is uwe ure, en de macht der duisternis.

54. [a]En zij grepen hem en leidden [*hem weg*], en brachten hem in het huis des hoogepriesters. En Petrus volgde van verre. *a* Matth. 26: 57. Marc. 14: 53. Joh. 18: 12, 24.

55. [a]En als zij vuur ontstoken hadden in het midden van de zaal, en zij te zamen nederzaten, zat Petrus in het midden van hen. *a* Matth. 26: 69. Marc. 14: 54, 66. Joh. 18: 16, 25.

56. En eene zekere dienstmaagd, ziende hem bij het vuur zitten, en hare oogen op hem houdende, zeide: Ook deze was met hem.

57. Maar hij verloochende hem, zeggende: Vrouw, ik ken hem niet.

58. En kort daarna een ander, hem ziende, zeide: Ook gij zijt van die. Maar Petrus zeide: Mensch, ik ben niet.

59. En als het omtrent een uur geleden was, bevestigde [*dat*] een ander, zeggende: In der waarheid, ook deze was met hem, want hij is ook een Galileër.

60. Maar Petrus zeide: Mensch, ik weet niet wat gij zegt. En terstond, als hij nog sprak, kraaide de haan.

61. En de Heere, zich omkeerende, zag Petrus aan; en Petrus werd indachtig het woord des Heeren, hoe hij hem gezegd had: [a]Eer de haan zal gekraaid hebben, zult gij mij drie maal verloochenen. *a* Matth. 26: 34, 75. Marc. 14: 72. Joh. 13: 38; 18: 27.

62. En Petrus, naar buiten gaande, weende bitterlijk.

63. [a]En de mannen, die Jezus hielden, bespotten hem, [b]en sloegen [*hem*]. *a* Matth. 26: 67. Marc. 14: 65. *b* Job 16: 10. Jes. 50: 6. Joh. 19: 3.

64. En als zij hem overdekt hadden, sloegen zij hem op het aangezicht, en vraagden hem, zeggende: Profeteer, wie is het, die u geslagen heeft?

65. En vele andere dingen zeiden zij tegen hem, lasterende.

66. [a]En als het dag geworden was, vergaderden de ouderlingen des volks, en de overpriesters en Schriftgeleerden, en brachten hem in hunnen Raad, *a* Ps. 2: 2. Matth. 27: 1. Marc. 15: 1. Joh. 18: 28.

67. Zeggende: Zijt gij de Christus? Zeg het ons. En hij zeide tot hen: Indien ik het u zeg, gij zult het niet gelooven;

68. En indien ik ook vraag, gij zult mij niet antwoorden, of loslaten.

69. aVan nu aan zal de Zoon des menschen gezeten zijn aan de rechter-[*hand*] der kracht Gods. a Dan. 7: 9. Matth. 16: 27; 24: 30; 25: 31; 26: 64. Marc. 14: 62. Hand. 1: 11. 1 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7.

70. En zij zeiden allen: Zijt gij dan de Zone Gods? En hij zeide tot hen: Gij zegt, dat ik het ben.

71. En zij zeiden: Wat hebben wij nog getuigenis van noode? Want wijzelven hebben het uit zijnen mond gehoord.

HET XXIII KAPITTEL.

aEn de geheele menigte van hen stond op, en leidde hem tot Pilatus. a Matth. 27: 2. Marc. 15: 1. Joh. 18: 28.

2. En zij begonnen hem te beschuldigen, zeggende: Wij hebben bevonden, dat deze het volk verkeert, en averbiedt den keizer schattingen te geven, bzeggende, dat hijzelf Christus, de koning is. a Matth. 17: 25; 22: 21. Marc. 12: 17. Luc. 20: 25. Rom. 13: 7. b Hand. 17: 7.

3. aEn Pilatus vraagde hem, zeggende: Zijt gij de koning der Joden? En hij antwoordde hem en zeide: Gij zegt het. a Matth. 27: 11. Marc. 15: 2. Joh. 18: 33.

4. En Pilatus zeide tot de overpriesters en de scharen: Ik vind geene schuld in dezen mensch.

5. En zij hielden te sterker aan, zeggende: Hij beroert het volk, leerende door geheel Judéa, begonnen hebbende van Galiléa tot hier toe.

6. Als nu Pilatus van Galiléa hoorde, vraagde hij, of die mensch een Galileër was.

7. aEn verstaande, dat hij uit het gebied van Heródes was, zond hij hem henen tot Heródes, die ook zelf in die dagen binnen Jeruzalem was. a Luc. 3: 1.

8. aEn als Heródes Jezus zag, werd hij zeer verblijd; want hij was van over lang begeerig geweest hem te zien, omdat hij veel van hem hoorde; en hoopte eenig teeken te zien, dat van hem gedaan zoude worden. a Luc. 9: 7.

9. En hij vraagde hem met vele woorden; doch hij antwoordde hem niets.

10. En de overpriesters en de Schriftgeleerden stonden, en beschuldigden hem heftiglijk.

11. En Heródes met zijne krijgslieden, hem veracht en bespot hebbende, deed hem een blinkend kleed aan, en zond hem weder tot Pilatus.

12. aEn op denzelfden dag werden Pilatus en Heródes vrienden met malkanderen; want zij waren tevoren in vijandschap [*de een*] tegen den ander. a Hand. 4: 27.

13. aEn als Pilatus de overpriesters, en de oversten, en het volk bijeengeroepen had, zeide hij tot hen: a Matth. 27: 23. Marc. 15: 14. Joh. 18: 38; 19: 4.

14. Gij hebt dezen mensch tot mij gebracht, als eenen die het volk afkeerig maakt; en ziet, ik heb [*hem*] in uwe tegenwoordigheid ondervraagd, en heb in dezen mensch geene schuld gevonden, van hetgene daar gij hem mede beschuldigt;

15. Ja ook Heródes niet; want ik heb ulieden tot hem gezonden, en ziet, er is van hem niets gedaan, dat des doods waardig is.

16. Zoo zal ik hem dan kastijden en loslaten.

17. aEn hij moest hun op het feest éénen loslaten. a Matth. 27: 15. Marc. 15: 6. Joh. 18: 39.

18. Doch al de menigte riep gelijkelijk, zeggende: aWeg met dezen, en laat ons Barábbas los. a Hand. 3: 14.

19. Dewelke was om zeker oproer, dat in de stad geschied was, en [*om*] eenen doodslag, in de gevangenis geworpen.

20. Pilatus dan riep [*hun*] wederom toe, willende Jezus loslaten.

21. Maar zij riepen daartegen, zeggende: Kruisig [*hem*], kruisig hem!

22. En hij zeide ten derden male tot hen: Wat heeft deze dan kwaads gedaan? Ik heb geene schuld des doods in hem gevonden. Zoo zal ik hem dan kastijden en loslaten.

23. Maar zij hielden aan met groot geroep, eischende, dat hij zoude gekruisigd worden; en hun en der overpriesteren geroep werd geweldiger.

24. aEn Pilatus oordeelde, dat hun eisch geschieden zoude. a Matth. 27: 26. Marc. 15: 15. Joh. 19: 16.

25. En hij liet hun los dengene, die om oproer en doodslag in de gevangenis geworpen was, welken zij geëischt

hadden; maar Jezus gaf hij over tot hunnen wil.

26. [a]En als zij hem wegleidden, namen zij eenen Simon van Cyréne, komende van den akker, en leiden hem het kruis op, dat hij het achter Jezus droeg. *a* Matth. 27: 32. Marc. 15: 21.

27. En eene groote menigte van volk, en van vrouwen, volgde hem; welke ook weenden en hem beklaagden.

28. En Jezus, zich tot haar keerende, zeide: Gij dochters van Jeruzalem, weent niet over mij, maar weent over uzelve, en over uwe kinderen.

29. Want ziet, er komen dagen, in welke men zeggen zal: Zalig [*zijn*] de onvruchtbaren, en de buiken die niet gebaard hebben, en de borsten die niet gezoogd hebben.

30. Alsdan zullen zij beginnen te zeggen tot de bergen: [a]Valt op ons; en tot de heuvelen: Bedekt ons.
a Jes. 2: 19. Hos. 10: 8. Openb. 6: 16; 9: 6.

31. [a]Want indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden? *a* Jer. 25: 29. 1 Petr. 4: 17.

32. [a]En er werden ook twee anderen, zijnde kwaaddoeners, geleid, om met hem gedood te worden.
a Joh. 19: 18.

33. [a]En toen zij kwamen op de plaats, genaamd Hoofdschedel[*plaats*], kruisigden zij hem aldaar, en de kwaaddoeners, den eenen ter rechter-, en den anderen ter linker[*zijde*].
a Matth. 27: 33, 38. Marc. 15: 22. Joh. 18: 19.

34. En Jezus zeide: [a]Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen. [a]En verdeelende zijne kleederen, wierpen zij het lot. *a* Hand. 7: 60.
1 Cor. 4: 12. *b* Ps. 22: 19.
Matth. 27: 35. Marc. 15: 24. Joh. 19: 23.

35. En het volk stond en zag het aan. En ook [a]de oversten met hen beschimpten [*hem*], zeggende: Anderen heeft hij verlost; dat hij nu zichzelven verlosse, zoo hij is de Christus, de uitverkorene Gods.
a Matth. 27: 39. Marc. 15: 29.

36. En ook de krijgsknechten, tot [*hem*] komende, bespotten hem, en brachten hem edik,

37. En zeiden: Indien gij de Koning der Joden zijt, zoo verlos uzelven.

38. [a]En er was ook een opschrift boven hem geschreven, met Grieksche, en Romeinsche, en Hebreeuwsche letters: DEZE IS DE KONING DER JODEN. *a* Matth. 27: 37.
Marc. 15: 26. Joh. 19: 19.

39. En één van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterden hem, zeggende: Indien gij de Christus zijt, verlos uzelven en ons.

40. Maar de andere, antwoordende, bestrafte hem, zeggende: Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt?

41. En wij toch rechtvaardiglijk; want wij ontvangen [*straffe*], waardig hetgene wij gedaan hebben; maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.

42. En hij zeide tot Jezus: Heere, gedenk mijner, als gij in uw koninkrijk zult gekomen zijn.

43. En Jezus zeide tot hem: Voorwaar zeg ik u, heden zult gij met mij in het paradijs zijn.

44. [a]En het was omtrent de zesde ure, en er werd duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe.
a Matth. 27: 45. Marc. 15: 33.

45. En de zon werd verduisterd, [a]en het voorhangsel des Tempels scheurde midden [*door*].
a Matth. 27: 51. Marc. 15: 38.

46. En Jezus, roepende met groote stemme, zeide: [a]Vader, in uwe handen beveel ik mijnen geest. En als hij dat gezegd had, gaf hij den geest.
a Ps. 31: 6. Matth. 27: 50.
Marc. 15: 37. Joh. 19: 30. Hand. 7: 59.

47. [a]Als nu de hoofdman over honderd zag wat er geschied was, verheerlijkte hij God, en zeide: Waarlijk, deze mensch was rechtvaardig.
a Matth. 27: 54. Marc. 15: 39.

48. En alle de scharen, die samengekomen waren om dit te aanschouwen, ziende de dingen die geschied waren, keerden wederom, slaande op hunne borsten.

49. En alle zijne bekenden stonden van verre, ook de vrouwen die hem te zamen gevolgd waren van Galiléa, en zagen dit aan.

50. [a]En zie, een man, met name Jozef, zijnde een raadsheer, een goed en rechtvaardig man, *a* Matth. 27: 57.
Marc. 15: 43. Joh. 19: 38.

51. (Deze had niet mede bewilligd in hunnen raad en handel) van Arimathéa,

eene stad der Joden, en die ook zelf het koninkrijk Gods verwachtte;

52. Deze ging tot Pilatus, en begeerde het lichaam van Jezus.

53. En als hij het afgenomen had, wond hij dat in een fijn lijnwaad, [a]en leide het in een graf, in eene rots gehouwen, waar nog nooit iemand in gelegd was.

a Matth. 12: 40; 26: 12; 27: 59. Marc. 15: 46.

54. En het was de dag der voorbereiding, en de Sabbath kwam aan.

55. En ook de vrouwen, [a]die met hem gekomen waren uit Galiléa, volgden na, en aanschouwden het graf, en hoe zijn lichaam gelegd werd.

a Luc. 8: 2.

56. En wedergekeerd zijnde, bereidden zij specerijen en zalven; en op den Sabbath rustten zij naar het gebod.

HET XXIV KAPITTEL.

[a]En op den eersten [*dag*] der week, zeer vroeg in den morgenstond, gingen zij naar het graf, dragende de specerijen, die zij bereid hadden; en sommigen met haar.

a Matth. 28: 1. Marc. 16: 1. Joh. 20: 1.

2. En zij vonden den steen afgewenteld van het graf.

3. En ingegaan zijnde, vonden zij het lichaam van den Heere Jezus niet.

4. En het geschiedde, als zij daarover twijfelmoedig waren, zie, twee mannen stonden bij haar in blinkende kleederen.

5. En als zij zeer bevreesd werden, en het aangezicht naar de aarde neigden, zeiden zij tot haar: Wat zoekt gij den levende bij de dooden?

6. Hij is hier niet, maar hij is opgestaan. [a]Gedenkt, hoe hij tot u gesproken heeft, als hij nog in Galiléa was,

a Matth. 16: 21; 17: 22; 20: 18. Marc. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luc. 9: 22; 18: 31.

7. Zeggende: De Zoon des menschen moet overgeleverd worden in de handen der zondige menschen, en gekruisigd worden, en ten derden dage wederopstaan.

8. En zij werden [a]indachtig zijner woorden.

a Joh. 2: 22.

9. [a]En wedergekeerd zijnde van het graf, boodschapten zij alle deze dingen aan de elven, en aan alle de anderen.

a Matth. 28: 8. Marc. 16: 10.

10. En [*deze*] waren Maria Magdaléna, en Johanna, en Maria, [*de moeder*] van Jacobus, en de andere met haar, die dit tot de Apostelen zeiden.

11. En hare woorden schenen voor hen als ijdel geklap, en zij geloofden haar niet.

12. [a]Doch Petrus, opstaande, liep tot het graf, en nederbukkende, zag hij de linnen doeken, liggende alleen, en ging weg, zich verwonderende bij zichzelven over hetgene geschied was.

a Joh. 20: 3, 6.

13. [a]En zie, twee van hen gingen op denzelfden dag naar een vlek, dat zestig stadiën van Jeruzalem was, welks naam was E'mmaüs.

a Marc. 16: 12.

14. En zij spraken samen onder malkanderen van alle deze dingen, die er gebeurd waren.

15. En het geschiedde, terwijl zij samen spraken, en malkanderen ondervraagden, [a]dat Jezus zelf bij [*hen*] kwam, en met hen ging.

a Matth. 18: 20. Luc. 24: 36.

16. En hunne oogen werden gehouden, dat zij hem niet kenden.

17. En hij zeide tot hen: Wat reden zijn dit, die gij wandelende onder malkanderen verhandelt, en [*waarom*] ziet gij droevig?

18. En de één, wiens naam was Cléopas, antwoordende, zeide tot hem: Zijt gij alleen een vreemdeling te Jeruzalem, en weet niet de dingen, die deze dagen daarin geschied zijn?

19. En hij zeide tot hen: Welke? En zij zeiden tot hem: De dingen aangaande Jezus den Nazaréner, [a]welke een profeet was, krachtig in werken en woorden, voor God en al het volk;

a Luc. 7: 16. Joh. 4: 19; 6: 14.

20. En hoe onze overpriesters en oversten dezen overgeleverd hebben tot het oordeel des doods, en hem gekruisigd hebben.

21. En wij hoopten, dat hij was degene, [a]die Israël verlossen zoude. Doch ook, benevens dit alles, is het heden de derde dag, van dat deze dingen geschied zijn.

a Hand. 1: 6.

22. [a]Maar ook sommige vrouwen uit ons, hebben ons ontsteld, die vroeg

in den morgenstond aan het graf geweest zijn; *a* Matth. 28: 8. Marc. 16: 10. Joh. 20: 18.

23. En zijn lichaam niet vindende, kwamen zij en zeiden, dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen dat hij leeft.

24. En sommigen dergenen die met ons zijn, gingen henen tot het graf, en bevonden het alzoo, gelijk ook de vrouwen gezegd hadden; maar hem zagen ze niet.

25. En hij zeide tot hen: O onverstandigen, en tragen van hart, om te gelooven al hetgene dat de profeten gesproken hebben;

26. *a*Moest de Christus niet deze dingen lijden, en [*alzoo*] in zijne heerlijkheid ingaan? *a* Jes. 50: 6; 53: 5. Philipp. 2: 7. Hebr. 12: 2. 1 Petr. 1: 11.

27. *a*En begonnen hebbende van Mozes en *b*van alle de profeten, leide hij hun uit, in alle de Schriften, hetgene van hem [*geschreven*] was. *a* Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 15. *b* Ps. 132: 11. Jes. 7: 14. 9: 5; 49: 10. Jer. 23: 5; 34: 14. Ezech. 34: 23; 37: 25. Dan. 9: 24. Micha 7: 20.

28. En zij kwamen nabij het vlek, waar zij naartoe gingen; en hij hield zich, alsof hij verder gaan zoude.

29. *a*En zij dwongen hem, zeggende: *b*Blijf met ons, want het is bij den avond, en de dag is gedaald. En hij ging in, om met hen te blijven. *a* Gen. 19: 3. *b* Hand. 16: 15. Hebr. 13: 2.

30. En het geschiedde, als hij met hen aanzat, nam hij het brood, en zegende het, en als hij het gebroken had, gaf hij het hun.

31. En hunne oogen werden geopend, en zij kenden hem; en hij kwam weg uit hun gezicht.

32. En zij zeiden tot malkanderen: Was ons hart niet brandende in ons, als hij tot ons sprak op den weg, en als hij ons de Schriften opende?

33. En zij, opstaande ter zelfder ure, keerden weder naar Jeruzalem, en vonden de elven samenvergaderd, en die met hen waren;

34. *a*Welke zeiden: De Heere is waarlijk opgestaan, *a*en is van Simon gezien. *a* 1 Cor. 15: 5.

35. En zij vertelden hetgene op den weg [*geschied was*], en hoe hij hun bekend was geworden in het breken des broods.

36. En als zij van deze dingen spraken, stond Jezus zelf in het midden van hen, en zeide tot hen: Vrede zij ulieden. *a* Marc. 16: 14. Joh. 20: 19. 1 Cor. 15: 5.

37. En zij, verschrikt en zeer bevreesd geworden zijnde, meenden, dat zij eenen geest zagen.

38. En hij zeide tot hen: Wat zijt gij ontroerd, en waarom klimmen [*zulke*] overleggingen in uwe harten?

39. Ziet mijne handen en mijne voeten, want ik ben het zelf; tast mij aan, en ziet, want een geest heeft geen vleesch en beenen, gelijk gij ziet, dat ik heb.

40. En als hij dit zeide, toonde hij hun de handen en de voeten.

41. En toen zij het van blijdschap nog niet geloofden, en zich verwonderden, zeide hij tot hen: *a*Hebt gij hier iets om te eten? *a* Joh. 21: 10.

42. En zij gaven hem een stuk van eenen gebraden visch, en van honigraten.

43. En hij nam het, en at het voor hunne oogen.

44. En hij zeide tot hen: *a*Dit zijn de woorden, die ik tot u sprak, als ik nog met u was, [*namelijk*] dat het alles moest vervuld worden, wat van mij geschreven is in de wet van Mozes, en profeten, en psalmen. *a* Matth. 16: 21; 17: 22; 20: 18; Marc. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luc. 9: 22; 18: 31; 24: 6.

45. Toen opende hij hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden;

46. En zeide tot hen: *a*Alzoo is er geschreven, en alzoo moest de Christus lijden, en van de dooden opstaan ten derden dage; *a* Ps. 22: 7. Hand. 17: 3

47. En in zijnen naam gepredikt worden bekeering en *a*vergeving der zonden, onder alle volken, *b*beginnende van Jeruzalem. *a* Hand. 13: 38. 1 Joh. 2: 12. *b* Hand. 2: 4.

48. En gij zijt getuigen van deze dingen.

49. *a*En ziet, ik zende de belofte mijns Vaders op u; *b*maar blijft gij in de stad Jeruzalem, totdat gij zult aangedaan zijn met kracht uit de hoogte. *a* Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 7. Hand. 1: 4. *b* Hand. 1: 4.

50. [a]En hij leidde hen buiten tot aan Bethánië, en zijne handen opheffende, zegende hij hen. *a* Hand. 1: 12.

51. [a]En het geschiedde, als hij ze zegende, dat hij van hen scheidde, en werd opgenomen in den hemel.
a Marc. 16: 19. Hand. 1: 9.

52. En zij aanbaden hem, en keerden weder naar Jeruzalem met groote blijdschap.

53. En zij waren allen tijd in den Tempel, lovende en dankende God. Amen.

HET HEILIG EVANGELIE

NAAR [DE BESCHRIJVING VAN]

JOHANNES.

HET I KAPITTEL.

In [a]den beginne was het Woord, en het Woord was [b]bij God, en het Woord was God. *a* Spr. 8: 22.
1 Joh. 1: 1. *b* 1 Joh. 1: 2.

2. [a]Dit was in den beginne bij God.
a Joh. 17: 5.

3. [a]Alle dingen zijn door hetzelve gemaakt, en zonder hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is.
a Gen. 1: 3. Ps. 33: 6.
Eph. 3: 9. Col. 1: 16. Hebr. 1: 2.

4. [a]In hetzelve was het leven, en [b]het leven was het licht der menschen.
a Joh. 5: 26. 1 Joh. 5: 11.
b Joh. 8: 12; 9: 5; 12: 46.

5. [a]En het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet begrepen. *a* Joh. 3: 19.

6. [a]Er was een mensch, van God gezonden, wiens naam was Johannes.
a Mal. 3: 1. Matth. 3: 1.
Marc. 1: 2, 4. Luc. 3: 3; 7: 27; Joh. 1: 33.

7. Deze kwam tot een getuigenis, om van het licht te getuigen, opdat zij allen door hem gelooven zouden.

8. Hij was het licht niet, maar [*was gezonden*], opdat hij van het licht getuigen zoude.

9. [a][*Dit*] was het waarachtige licht, hetwelk verlicht een iegelijk mensch komende in de wereld.
a Joh. 8: 12; 9: 5; 12: 46.

10. Hij was in de wereld, [a]en de wereld is door hem gemaakt, en de wereld heeft hem niet gekend.
a Hebr. 1: 2; 11: 3.

11. Hij is gekomen tot het zijne, en de zijnen hebben hem niet aangenomen.

12. [a]Maar zoovelen hem aangenomen hebben, dien heeft hij macht gegeven kinderen Gods te worden, [*namelijk*] die in zijnen naam gelooven;
a Jes. 56: 5. Rom. 8: 15.
Gal. 3: 26. 2 Petr. 1: 4. 1 Joh. 3: 1.

13. Welke niet uit den bloede, noch uit den wille des vleesches, noch uit den wille des mans, maar uit God geboren zijn.

14. [a]En het Woord is vleesch geworden, en heeft onder ons gewoond [b]en

wij hebben zijne heerlijkheid aanschouwd, eene heerlijkheid als des Eeniggeborenen van den Vader), [c]vol van genade en waarheid. [a] Jes. 7: 14. Matth. 1: 16. Luc. 1: 31; 2: 7. [b] Matth. 17: 2. 2 Petr. 1: 17. [c] Col. 1: 19; 2: 9.

15. [a]Johannes getuigt van hem, en heeft geroepen, zeggende: Deze was het, van welken ik zeide: Die na mij komt, is vóór mij geworden, want hij was eer dan ik. [a] Matth. 3: 11. Marc. 1: 7. Luc. 3: 16. Joh. 1: 26, 30.

16. En [a]uit zijne volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade. [a] Col. 2: 10.

17. [a]Want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden. [a] Ex. 20: 1, enz.

18. [a]Niemand heeft ooit God gezien; de eeniggeboren Zoon, [b]die in den schoot des Vaders is, die heeft [*Hem ons*] verklaard. [a] Ex. 33: 20. Deut. 4: 12. Joh. 6: 46. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12. [b] Matth. 11: 27.

19. En dit is [a]het getuigenis van Johannes, toen de Joden [*eenige*] priesters en Levieten afzonden van Jeruzalem, opdat zij hem zouden vragen: Wie zijt gij? [a] Joh. 5: 33.

20. En [a]hij beleed, en loochende het niet; en beleed: Ik ben de Christus niet. [a] Joh. 3: 28. Hand. 13: 25.

21. En zij vraagden hem: Wat dan? Zijt gij Elías? En hij zeide: Ik ben [*die*] niet. Zijt [a]gij de profeet? En hij antwoordde: Neen. [a] Deut. 18: 18.

22. Zij zeiden dan tot hem: Wie zijt gij? Opdat wij antwoord geven mogen dengenen, die ons gezonden hebben. Wat zegt gij van uzelven?

23. Hij zeide: [a]Ik ben de stemme des roependen in de woestijn: Maakt den weg des Heeren recht; gelijk Jesaja, de profeet, gesproken heeft. [a] Jes. 40: 3. Matth. 3: 3. Marc. 1: 3. Luc. 3: 4.

24. En de afgezondenen waren uit de Pharizeën.

25. En zij vraagden hem en spraken tot hem: Waarom doopt gij dan, zoo gij de Christus niet zijt, noch Elías, noch [a]de profeet? [a] Deut. 18: 18.

26. Johannes antwoordde hun, zeggende: [a]Ik doop met water, maar hij staat midden onder ulieden, dien gij niet kent. [a] Matth. 3: 11. Marc. 1: 7. Luc. 3: 16. Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 4.

27. Deze is het, die na mij komt, welke vóór mij geworden is, wien ik niet waardig ben, dat ik zijnen schoenriem zoude ontbinden.

28. Deze dingen zijn geschied in Bethábara, over den Jordaan, waar Johannes was doopende.

29. Des anderen daags zag Johannes Jezus tot zich komende, en zeide: [a]Zie, het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt. [a] Jes. 53: 5, 7. Joh. 1: 36.

30. Deze is het, van welken ik gezegd heb: Na mij komt een man, die vóór mij geworden is, want hij was eer dan ik.

31. En ik kende hem niet; maar opdat hij aan Israël zoude geopenbaard worden, daarom ben ik gekomen, doopende met het water.

32. [a]En Johannes getuigde, zeggende: Ik heb den Geest zien nederdalen uit den hemel, gelijk eene duive, en bleef op hem. [a] Matth. 3: 16. Marc. 1: 10. Luc. 3: 21.

33. En ik kende hem niet; maar die mij gezonden heeft om te doopen met water, die had mij gezegd: Op welken gij den Geest zult zien nederdalen, en op hem blijven, [a]deze is het, die met den Heiligen Geest doopt. [a] Matth. 3: 11.

34. En ik heb gezien, en heb getuigd, dat deze de Zone Gods is.

35. Des anderen daags wederom stond Johannes, en twee uit zijne discipelen.

36. En ziende op Jezus, [*daar*] wandelende, zeide hij: [a]Zie, het Lam Gods. [a] Ex. 12: 3. Jes. 53: 7. Joh. 1: 29. Hand. 8: 32.

37. En die twee discipelen hoorden hem [*dat*] spreken, en zij volgden Jezus.

38. En Jezus, zich omkeerende, en ziende hen volgen, zeide tot hen:

39. Wat zoekt gij? En zij zeiden tot hem: Rabbi (hetwelk is te zeggen, overgezet zijnde, Meester), waar woont gij?

40. Hij zeide tot hen: Komt en ziet. Zij kwamen en zagen waar hij woonde, en bleven dien dag bij hem. En het was omtrent de tiende ure.

41. Andréas, de broeder van Simon Petrus, was één van de twee, die het

van Johannes gehoord hadden, en hem gevolgd waren.

42. Deze vond eerst zijnen broeder Simon, en zeide tot hem: Wij hebben gevonden den Messias; hetwelk is, overgezet zijnde, de Christus.

43. En hij leidde hem tot Jezus. En Jezus, hem aanziende, zeide: Gij zijt Simon, de zoon van Jónas; gij zult [a]genaamd worden Céphas; hetwelk overgezet wordt Petrus. a Matth. 16: 18.

44. Des anderen daags wilde Jezus henengaan naar Galiléa, en vond Philippus, en zeide tot hem: Volg mij.

45. [a]Philippus nu was van Bethsaïda, uit de stad van Andréas en Petrus. a Joh. 12: 21.

46. Philippus vond [a]Nathánaël en zeide tot hem: Wij hebben [*dien*] gevonden, [b]van welken Mozes in de wet geschreven heeft, en de profeten, [*namelijk*] Jezus, den zoon van Jozef, van Názareth. a Joh. 21: 2.
b Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut 18: 18. 2 Sam. 7: 12. Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10, 11; 53: 1, enz. Jer. 23: 5; 33: 14. Ezech. 34: 23. Dan. 9: 24. Zach. 6: 12; 9: 9.

47. En Nathánaël zeide tot hem: Kan uit Názareth iets goeds zijn? Philippus zeide tot hem: Kom en zie.

48. Jezus zag Nathánaël tot zich komen, en zeide van hem: Zie, waarlijk een Israëliet, in welken geen bedrog is.

49. Nathánaël zeide tot hem: Van waar kent gij mij? Jezus antwoordde en zeide tot hem: Eer u Philippus riep, daar gij onder den vijgeboom waart, zag ik u.

50. Nathánaël antwoordde en zeide tot hem: Rabbi, gij zijt de Zone Gods, gij zijt de Koning Israëls.

51. Jezus antwoordde en zeide tot hem: Omdat ik u gezegd heb: Ik zag u onder den vijgeboom, zoo gelooft gij; gij zult grootere dingen zien dan deze.

52. En hij zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar zeg ik ulieden, [a]van nu aan zult gij den hemel zien geopend, en de engelen Gods opklimmende en nederdalende op den Zoon des menschen. a Gen. 28: 12.

HET II KAPITTEL.

En op den derden dag was er eene bruiloft te Cána in Galiléa; en de moeder van Jezus was aldaar.

2. En Jezus was ook genood, en zijne discipelen, tot de bruiloft.

3. En als er wijn ontbrak, zeide de moeder van Jezus tot hem: Zij hebben geenen wijn.

4. Jezus zeide tot haar: Vrouwe, wat heb ik met u [*te doen*]? Mijne ure is nog niet gekomen.

5. Zijne moeder zeide tot de dienaars: Zoo wat hij ulieden zal zeggen, doet [*dat*].

6. En aldaar waren zes steenen watervaten gesteld, [a]naar de reiniging der Joden, elk houdende twee of drie Metréten. a Marc. 7: 3.

7. Jezus zeide tot hen: Vult de watervaten met water. En zij vulden ze tot boven toe.

8. En hij zeide tot hen: Schept nu, en draagt het tot den hofmeester. En zij droegen het.

9. Als nu de hofmeester het water, dat wijn geworden was, geproefd had (en hij wist niet, van waar [*de wijn*] was, maar de dienaren, die het water geschept hadden, wisten het), zoo riep de hofmeester den bruidegom,

10. En zeide tot hem: Alle man zet eerst den goeden wijn op, en wanneer men wel gedronken heeft, alsdan den minderen; [*maar*] gij hebt den goeden wijn tot nu toe bewaard.

11. Dit beginsel der teekenen heeft Jezus gedaan te Cána in Galiléa, en heeft zijne heerlijkheid geopenbaard; en zijne discipelen geloofden in hem.

12. Daarna ging hij af naar Capérnaüm, hij, en zijne moeder, en zijne broeders, en zijne discipelen; en zij bleven aldaar niet vele dagen.

13. En het Pascha der Joden was nabij, en Jezus ging op naar Jeruzalem.

14. [a]En hij vond in den Tempel, die runderen, en schapen, en duiven verkochten, en de wisselaars [*daar*] zittende; a Matth. 21: 12. Marc. 11: 15. Luc. 19: 45.

15. En een geesel van touwkens gemaakt hebbende, dreef hij ze allen uit den Tempel, ook de schapen en de runderen; en het geld der wisselaren stortte hij uit, en keerde de tafelen om;

16. En hij zeide tot degenen die de duiven verkochten: Neemt deze dingen van hier weg; maakt niet het Huis mijns Vaders tot een huis van koophandel.
17. En zijne discipelen werden indachtig, dat er geschreven is: [a]De ijver van uw huis heeft mij verslonden. a Ps. 69: 10.
18. De Joden dan antwoordden, en zeiden tot hem: [a]Wat teeken toont gij ons, dat gij deze dingen doet?
a Matth. 12: 38; 16: 1. Marc. 8: 11. Luc. 11: 29. Joh. 6: 30.
19. Jezus antwoordde en zeide tot hen: [a]Breekt dezen tempel af, en in drie dagen zal ik hem oprichten.
a Matth. 26: 61; 27: 40. Marc. 14: 58; 15: 29.
20. De Joden dan zeiden: Zes en veertig jaren is [*over*] dezen Tempel gebouwd, en gij, zult gij dien in drie dagen oprichten?
21. Maar hij zeide [*dit*] van den tempel zijns lichaams.
22. Daarom, als hij opgestaan was van de dooden, [a]werden zijne discipelen gedachtig, dat hij dit tot hen gezegd had; en zij geloofden de Schrift, en het woord, dat Jezus gesproken had. a Luc. 24: 8.
23. En als hij te Jeruzalem was, op het Pascha op het feest, geloofden velen in zijnen naam, ziende zijne teekenen die hij deed.
24. Maar Jezus zelf betrouwde hun zichzelven niet, omdat hij ze allen kende,
25. En omdat hij niet van noode had, dat iemand getuigen zoude van den mensch; [a]want hij zelf wist, wat in den mensch was. a 1 Sam. 16: 7.
1 Kron. 28: 9. Ps. 7: 10; 103: 14. Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12. Joh. 6: 64.

HET III KAPITTEL.

En er was een mensch uit de Pharizeën, wiens naam was [a]Nicodémus, een overste der Joden; a Joh. 19: 39.
2. [a]Deze kwam des nachts tot Jezus, en zeide tot hem: Rabbi, wij weten, dat gij zijt een leeraar van God gekomen; want [b]niemand kan deze teekenen doen, die gij doet, [c]zoo God met hem niet is. a Joh. 7: 50; 19: 39.
b Joh. 9: 16, 33. c Hand. 10: 38.
3. Jezus antwoordde en zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het koninkrijk Gods niet zien.
4. Nicodémus zeide tot hem: Hoe kan een mensch geboren worden, [*nu*] oud zijnde? Kan hij ook andermaal in zijner moeders buik ingaan, en geboren worden?
5. Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, [a]zoo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan.
a Tit. 3: 5.
6. [a]Hetgene uit het vleesch geboren is, [*dat*] is vleesch; en hetgene uit den Geest geboren is, [*dat*] is geest.
a Rom. 8: 5.
7. Verwonder u niet, dat ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden.
8. De wind blaast waarhenen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet, van waar hij komt, en waar hij henen gaat; alzoo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is.
9. Nicodémus antwoordde en zeide tot hem: [a]Hoe kunnen deze dingen geschieden? a Joh. 6: 52.
10. Jezus antwoordde en zeide tot hem: Zijt gij een leeraar Israëls, en weet gij deze dingen niet?
11. [a]Voorwaar, voorwaar zeg ik u, wij spreken wat wij weten, en getuigen wat wij gezien hebben; en gijlieden neemt [b]ons getuigenis niet aan.
a Joh. 7: 16; 8: 28; 12: 49; 14: 24. b Joh. 3: 22.
12. Indien ik ulieden de aardsche dingen gezegd heb, en gij niet gelooft, hoe zult gij gelooven, indien ik ulieden de hemelsche zoude zeggen?
13. En [a]niemand is opgevaren in den hemel, dan die uit den hemel nedergekomen is, [*namelijk*] de Zoon des menschen, die in den hemel is.
a Joh. 6: 62. Eph. 4: 9.
14. [a]En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, [b]alzoo moet de Zoon des menschen verhoogd worden, a Num. 21: 9. 2 Kon. 18: 4. b Joh. 8: 28; 12: 32.
15. Opdat een iegelijk, die in hem gelooft, niet verderve, [a]maar het eeuwige leven hebbe. a Joh. 3: 36.
16. [a]Want alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijnen eeniggeborenen Zoon gegeven heeft, [b]opdat een iegelijk, die in hem gelooft, niet

verderve, maar het eeuwige leven hebbe. [a] Rom. 5: 8; 8: 31. 1 Joh. 4: 9.
[b] Luc. 19: 10. Joh. 3: 36. 1 Joh. 5: 10.

17. [a]Want God heeft zijnen Zoon niet gezonden in de wereld, opdat hij de wereld veroordeelen zoude, maar opdat de wereld door hem zoude behouden worden. [a] Luc. 9: 56. Joh. 9: 39; 12: 47. 1 Joh. 4: 14.

18. [a]Die in hem gelooft, wordt niet veroordeeld; maar die niet gelooft, is alreede veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in den naam des eeniggeborenen Zoons van God. [a] Joh. 5: 24; 6: 40, 47; 20: 31.

19. En [a]dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, en de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht; want hunne werken waren boos. [a] Joh. 1: 5.

20. Want een iegelijk die kwaad doet, haat het licht, en komt tot het licht niet, opdat zijne werken niet bestraft worden;

21. [a]Maar die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijne werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn. [a] Eph. 5: 12.

22. Na dezen kwam Jezus en zijne discipelen in het land van Judéa, en onthield zich aldaar met hen, [a]en doopte. [a] Joh. 4: 1.

23. [a]En Johannes doopte ook in E'non bij Sálim, dewijl aldaar vele wateren waren; en zij kwamen daar, en werden gedoopt. [a] Matth. 3: 6. Marc. 1: 5. Luc. 3: 7.

24. [a]Want Johannes was nog niet in de gevangenis geworpen. [a] Matth. 14: 3.

25. Er rees dan eene vraag [*van eenige*] uit de discipelen van Johannes met de Joden over de reiniging.

26. [a]En zij kwamen tot Johannes, en zeiden tot hem: Rabbi, die met u was over den Jordaan, welken gij getuigenis gaaft, zie, die doopt, en zij komen allen tot hem. [a] Matth. 3: 11. Marc. 1: 7. Luc. 3: 16. Joh. 1: 15, 26, 34.

27. Johannes antwoordde en zeide: Een mensch kan geen ding aannemen, zoo het hem uit den hemel niet gegeven zij.

28. Gijzelven zijt mijne getuigen, dat ik gezegd heb: [a]Ik ben de Christus niet, [b]maar dat ik voor hem henen uitgezonden ben. [a] Joh. 1: 20.
[b] Mal. 3: 1. Matth. 11: 10. Marc. 1: 2. Luc. 1: 17; 7: 27. Joh. 1: 21, 23.

29. Die de bruid heeft, is de bruidegom, maar de vriend des bruidegoms, die staat en hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stemme des bruidegoms. Zoo is dan deze mijne blijdschap vervuld geworden.

30. Hij moet wassen, maar ik minder worden.

31. [a]Die van boven komt, is boven allen. Die uit de aarde is [*voortgekomen*], die is uit de aarde, en spreekt uit de aarde; die uit den hemel komt, is boven allen. [a] Joh. 8: 23.

32. [a]En hetgene hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt hij; en zijn getuigenis neemt niemand aan. [a] Joh. 5: 30; 8: 26; 12: 49; 14: 10.

33. Die zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld, [a]dat God waarachtig is. [a] Rom. 3: 4.

34. Want dien God gezonden heeft, die spreekt de woorden Gods; want God geeft [*hem*] den Geest [a]niet met mate. [a] Eph. 4: 7.

35. De Vader heeft den Zoon lief, [a]en heeft alle dingen in zijne hand gegeven. [a] Matth. 11: 27; 28: 18. Luc. 10: 22. Joh. 5: 22; 17: 2. Hebr. 2: 8.

36. [a]Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem. [a] Joh. 3: 16; 6: 47. 1 Joh. 5: 10.

HET IV KAPITTEL.

Als dan de Heere verstond, dat de Pharizeën gehoord hadden, dat Jezus [a]meer discipelen maakte en doopte dan Johannes; [a] Joh. 3: 26.

2. (Hoewel Jezus zelf niet doopte, maar zijne discipelen)

3. Zoo verliet hij Judéa, en ging wederom henen naar Galiléa.

4. En hij moest door Samaría gaan.

5. Hij kwam dan in eene stad van Samaría, genaamd Síchar, nabij [a]het stuk lands, hetwelk Jakob zijnen zoon Jozef gaf. [a] Gen. 33: 19; 48: 22. Joz. 24: 32.

6. En aldaar was de fonteine Jakobs. Jezus dan, vermoeid zijnde van de rei-

ze, zat alzoo neder nevens de fontein. Het was omtrent de zesde ure.

7. Er kwam eene vrouw uit Samaría om water te putten. Jezus zeide tot haar: Geef mij te drinken.

8. (Want zijne discipelen waren henengegaan in de stad, opdat zij zouden spijze koopen.)

9. Zoo zeide dan de Samaritaansche vrouw tot hem: Hoe begeert gij, die een Jood zijt, van mij te drinken, die eene Samaritaansche vrouw ben? Want de Joden houden geene gemeenschap met de Samaritanen.
a Luc. 9: 52, 53. Joh. 8: 48.

10. Jezus antwoordde en zeide tot haar: Indien gij de gave Gods kendet, en wie hij is, die tot u zegt: Geef mij te drinken; zoo zoudt gij van hem hebben begeerd, en hij zoude u levend water gegeven hebben.

11. De vrouw zeide tot hem: Heere, gij hebt niet om mede te putten, en de put is diep; van waar hebt gij dan *a*het levend water. *a* Jer. 2: 13.

12. Zijt gij meerder dan onze vader Jakob, die ons den put gegeven heeft? En hij zelf heeft daaruit gedronken, en zijne kinderen, en zijn vee.

13. Jezus antwoordde en zeide tot haar: *a*Een ieder, die van dit water drinkt, zal wederom dorsten;
a Joh. 6: 58.

14. *a*Maar zoo wie gedronken zal hebben van het water, dat ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorsten; *b*maar het water, dat ik hem zal geven, zal in hem worden eene fontein van water, springende tot in het eeuwige leven. *a* Joh. 3: 16; 6: 27, 35, 54. *b* Joh. 7: 38.

15. De vrouw zeide tot hem: Heere, geef mij dat water, opdat mij niet dorste, en ik hier niet [*moet*] komen om te putten.

16. Jezus zeide tot haar: Ga henen, roep uwen man, en kom hier.

17. De vrouw antwoordde en zeide: Ik heb geenen man. Jezus zeide tot haar: Gij hebt wel gezegd: Ik heb geenen man;

18. Want gij hebt vijf mannen gehad, en dien gij nu hebt, is uw man niet; dat hebt gij met waarheid gezegd.

19. De vrouw zeide tot hem: Heere, *a*ik zie, dat gij een profeet zijt.
a Luc. 7: 16; 24: 19. Joh. 6: 14.

20. Onze vaders hebben op dezen berg aangebeden; en gijlieden zegt, dat te *a*Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden. *a* Deut. 12: 5, 11. 1 Kon. 9: 3. 2 Kron. 7: 12.

21. Jezus zeide tot haar: Vrouw, geloof mij, de ure komt, wanneer gijlieden noch op dezen berg, noch te Jeruzalem, den Vader zult aanbidden.

22. *a*Gijlieden aanbidt, wat gij niet weet; wij aanbidden, wat wij weten; *b*want de zaligheid is uit de Joden.
a 2 Kon. 17: 29. *b* Gen. 12: 3; 18: 18; 22: 18; 26: 4. Hebr. 7: 14.

23. Maar de ure komt, en is nu, wanneer de ware aanbidders den Vader aanbidden zullen in geest en waarheid; want de Vader zoekt ook alzulken, die Hem [*alzoo*] aanbidden.

24. *a*God is een geest, en die Hem aanbidden, moeten [*Hem*] aanbidden in geest en waarheid. *a* 2 Cor. 3: 17.

25. De vrouw zeide tot hem: Ik weet dat de Messias komt (die genaamd wordt Christus); wanneer die zal gekomen zijn, zoo zal hij ons alle dingen verkondigen.

26. Jezus zeide tot haar: *a*Ik ben het, die met u spreek. *a* Joh. 9: 37.

27. En daarop kwamen zijne discipelen, en verwonderden zich, dat hij met eene vrouw sprak. Nochtans zeide niemand: Wat vraagt gij? of: Wat spreekt gij met haar?

28. Zoo verliet dan de vrouw haar watervat, en ging henen in de stad, en zeide tot de lieden:

29. Komt, ziet een mensch, die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb; is deze niet de Christus?

30. Zij dan gingen uit de stad, en kwamen tot hem.

31. En ondertusschen baden hem de discipelen, zeggende: Rabbi, eet.

32. Maar hij zeide tot hen: Ik heb eene spijze om te eten, die gij niet weet.

33. Zoo zeiden dan de discipelen tegen malkanderen: Heeft hem iemand te eten gebracht?

34. Jezus zeide tot hen: Mijne spijze is, dat ik doe den wil desgenen die mij gezonden heeft, en zijn werk volbrenge.

35. Zegt gijlieden niet: Het zijn nog vier maanden, en [*dan*] komt de oogst? Ziet, ik zeg u: heft uwe oogen op en

aanschouwt de landen, [a]want zij zijn alreede wit om te oogsten.
a Matth. 9: 37. Luc. 10: 2.

36. En die maait, ontvangt loon, en vergadert vrucht ten eeuwigen leven; opdat zich te zamen verblijde, beide die zaait en die maait.

37. Want hierin is die spreuk waarachtig: Een ander is het, die zaait, en een ander, die maait.

38. Ik heb u uitgezonden, om te maaien hetgene gij niet bearbeid hebt; anderen hebben het bearbeid, en gij zijt tot hunnen arbeid ingegaan.

39. En velen der Samaritanen uit die stad geloofden in hem, om het woord der vrouw, die getuigde: Hij heeft mij gezegd alles wat ik gedaan heb.

40. Als dan de Samaritanen tot hem gekomen waren, baden zij hem, dat hij bij hen bleef; en hij bleef aldaar twee dagen.

41. En er geloofden er veel meer om zijns woords wille;

42. En zeiden tot de vrouw: Wij gelooven niet meer om uws zeggens wille; [a]want wijzelven hebben [*hem*] gehoord, en weten dat deze waarlijk is de Christus, de Zaligmaker der wereld.
a Joh. 17: 8.

43. En na de twee dagen ging hij van daar, en ging henen naar Galiléa;

44. Want Jezus heeft zelf getuigd, [a]dat een profeet in zijn eigen vaderland geene eere heeft.
a Matth. 13: 57. Marc. 6: 4. Luc. 4: 24.

45. Als hij dan in Galiléa kwam, ontvingen hem de Galileërs, gezien hebbende alle de dingen, die hij te Jeruzalem op het Feest gedaan had; want ook zij waren tot het Feest gegaan.

46. Zoo kwam dan Jezus wederom [a]te Cána in Galiléa, waar hij het water wijn gemaakt had. En er was een zeker koninklijk [*hoveling*], wiens zoon krank was, te Capérnaüm.
a Joh. 2: 1, 11.

47. Deze, gehoord hebbende dat Jezus uit Judéa in Galiléa kwam, ging tot hem, en bad hem, dat hij afkwame, en zijnen zoon gezond maakte; want hij lag op zijn sterven.

48. Jezus dan zeide tot hem: [a]Tenzij dat gijlieden teekenen en wonderen ziet, zoo zult gij niet gelooven.
a 1 Cor. 1: 22.

49. De koninklijke [*hoveling*] zeide tot hem: Heere, kom af, eer mijn kind sterft.

50. Jezus zeide tot hem: Ga henen, uw zoon leeft. En de mensch geloofde het woord, dat Jezus tot hem zeide, en ging henen.

51. En als hij nu afging, kwamen hem zijne dienstknechten te gemoet, en boodschapten, zeggende: Uw kind leeft.

52. Zoo vraagde hij dan van hen de ure, in welke het beter met hem geworden was. En zij zeiden tot hem: Gisteren te zeven ure verliet hem de koorts.

53. De vader dan bekende, dat het op dat uur [*was*], op hetwelk Jezus tot hem gezegd had: Uw zoon leeft. En hij geloofde zelf, en zijn geheele huis.

54. Dit tweede teeken heeft Jezus wederom gedaan, als hij uit Judéa in Galiléa gekomen was.

HET V KAPITTEL.

Na dezen was een [a]feest der Joden, en Jezus ging op naar Jeruzalem.
a Lev. 23: 2. Deut. 16: 1.

2. En er is te Jeruzalem aan de Schaaps[*poort*] een badwater, hetwelk in het Hebreeuwsch toegenaamd wordt Bethésda, hebbende vijf zalen.

3. In deze lag eene groote menigte van kranken, blinden, kreupelen, verdorden, wachtende op de roering des waters.

4. Want een engel daalde neder op zekeren tijd in dat badwater, en beroerde het water; die dan eerst daarin kwam, na de beroering van het water, die werd gezond, van wat ziekte hij ook bevangen was.

5. En aldaar was een zeker mensch, die acht en dertig jaren krank gelegen had.

6. Jezus, ziende dezen liggen, en wetende dat hij nu langen tijd gelegen had, zeide tot hem: Wilt gij gezond worden?

7. De kranke antwoordde hem: Heere, ik heb geen mensch, om mij te werpen in het badwater, wanneer het water beroerd wordt; en terwijl ik kom, zoo daalt een ander vóór mij neder.

8. Jezus zeide tot hem: [a]Sta op, neem uw beddeken op, en wandel.
a Matth. 9: 6. Marc. 2: 11. Luc. 5: 24.

9. En terstond werd de mensch gezond, en nam zijn beddeken op, en wandelde. [a]En het was Sabbath op dienzelven dag. a Joh. 9: 14.

10. De Joden dan zeiden tot dengene die genezen was: [a]Het is Sabbath, het is u niet geoorloofd het beddeken te dragen. a Ex. 20: 10. Deut. 5: 13. Jer. 17: 21. Matth. 12: 2. Marc. 2 24. Luc. 6: 2.

11. Hij antwoordde hun: Die mij gezond gemaakt heeft, die heeft mij gezegd: Neem uw beddeken op, en wandel.

12. Zij vraagden hem dan: Wie is de mensch, die u gezegd heeft: Neem uw beddeken op, en wandel?

13. En die gezond gemaakt was, wist niet, wie hij was; want Jezus was ontweken, alzoo er eene [*groote*] schare in die plaats was.

14. Daarna vond hem Jezus in den Tempel, en zeide tot hem: Zie, gij zijt gezond geworden; [a]zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede. a Matth. 12: 45. Joh. 8: 11.

15. De mensch ging henen, en boodschapte den Joden, dat het Jezus was, die hem gezond gemaakt had.

16. En daarom vervolgden de Joden Jezus, en zochten hem te dooden, omdat hij deze dingen op den Sabbath deed.

17. En Jezus antwoordde hun: [a]Mijn Vader werkt tot nu toe, en ik werk [*ook*]. a Joh. 14: 10.

18. [a]Daarom zochten dan de Joden te meer hem te dooden, omdat hij niet alleen den Sabbath brak, maar ook zeide, dat God zijn eigen Vader was, zichzelven Gode evengelijk makende. a Joh. 7: 19.

19. Jezus dan antwoordde, en zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, [a]de Zoon kan niets van zichzelven doen, tenzij hij den Vader dat ziet doen; [b]want zoo wat die doet, dat doet ook de Zoon desgelijks.
a Joh. 5: 30; 8: 38; 9: 4.
b Jes. 54: 5. Joh. 10: 30; 14: 9; 17: 5.

20. Want de Vader heeft den Zoon lief, en [a]toont hem alles wat Hij doet; en Hij zal hem grootere werken toonen dan deze, opdat gij u verwondert.
a Joh. 1: 2; 3: 35; 7: 16; 8: 28; 14: 24.

21. Want gelijk de Vader de dooden opwekt en levend maakt, alzoo maakt ook de Zoon levend, die hij wil.

22. Want ook de Vader oordeelt niemand, [a]maar heeft al het oordeel den Zoon gegeven.
a Matth. 11: 27. Joh. 3: 35.

23. Opdat zij allen den Zoon eeren, gelijk zij den Vader eeren. [a]Die den Zoon niet eert, eert den Vader niet, die hem gezonden heeft.
a 1 Joh. 2: 23.

24. [a]Voorwaar, voorwaar zeg ik u, die mijn woord hoort, en gelooft Hem die mij gezonden heeft, die heeft het eeuwige leven, en [a]komt niet in de verdoemenis, maar is uit den dood overgegaan in het leven.
a Joh. 3: 18; 6: 40, 47; 8: 51. b Luc. 23: 43.

25. Voorwaar, voorwaar zeg ik u, de ure komt, en is nu, [a]wanneer de dooden zullen hooren de stemme des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben, zullen leven. a Eph. 2: 1, 5. 1 Tim. 5: 6.

26. Want gelijk de Vader het leven heeft in zichzelven, alzoo heeft Hij ook den Zoon gegeven, het leven te hebben in zichzelven;

27. En heeft hem macht gegeven, ook gericht te houden, omdat hij des menschen Zoon is.

28. Verwondert u daar niet over; want de ure komt, [a]in welke allen, die in de graven zijn, zijne stemme zullen hooren; a 1 Thess. 4: 16.

29. [a]En zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben, tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben, tot de opstanding der verdoemenis.
a Dan. 12: 2. Matth. 25: 34, 46.

30. Ik kan van mijzelven niets doen. Gelijk ik hoor, oordeel ik, en mijn oordeel is rechtvaardig; [a]want ik zoek niet mijnen wil, maar den wil des Vaders, die mij gezonden heeft,
a Joh. 6: 38.

31. [a]Indien ik van mijzelven getuig, mijn getuigenis is niet waarachtig.
a Joh. 8: 14.

32. Er [a]is een ander, die van mij getuigt, en ik weet, dat het getuigenis, hetwelk hij van mij getuigt, waarachtig is.
a Jes. 42: 1. Matth. 3: 17; 17: 5.

33. [a]Gijlieden hebt tot Johannes gezonden, en hij heeft der waarheid getuigenis gegeven. *a* Joh. 1: 15, 19, 27.

34. Doch ik neem geen getuigenis van een mensch; maar dit zeg ik, opdat gijlieden zoudt behouden worden.

35. Hij was eene brandende en lichtende kaars; en gij hebt ulieden voor eenen korten tijd in zijn licht willen verheugen.

36. [a]Maar ik heb een getuigenis, meerder dan [*dat*] van Johannes; want [b]de werken, die mij de Vader gegeven heeft om die te volbrengen, diezelve werken, die ik doe, getuigen van mij, dat mij de Vader gezonden heeft.
a 1 Joh. 5: 9. *b* Joh. 10: 25.

37. [a]En de Vader, die mij gezonden heeft, die heeft zelf van mij getuigd. Gij hebt noch zijne stemme ooit gehoord, [b]noch zijne gedaante gezien:
a Matth. 3: 17; 17: 5. Marc. 1: 11; 9: 7. Luc. 3: 22; 9: 35. Joh. 1: 33; 6: 27; 8: 18. 2 Petr. 1: 17. *b* Ex. 33: 20. Deut. 4: 12. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12.

38. En zijn woord hebt gij niet in u blijvende; want gij gelooft dien niet, dien Hij gezonden heeft.

39. [a]Onderzoekt de Schriften; want gij meent daarin het eeuwige leven te hebben; en [b]die zijn het, die van mij getuigen; *a* Jes. 34: 16. Luc. 16: 29. Hand. 17: 11. *b* Deut. 18: 18. Luc. 24: 27. Joh. 1: 46.

40. En gij wilt tot mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben.

41. Ik neem geene eere van menschen;

42. Maar ik ken ulieden, dat gij de liefde Gods in uzelven niet hebt.

43. Ik ben gekomen in den naam mijns Vaders, en gij neemt mij niet aan; zoo een ander komt in zijnen eigenen naam, dien zult gij aannemen.

44. [a]Hoe kunt gij gelooven, gij die eere van malkanderen neemt, en de eere, die van God alleen is, niet zoekt?
a Joh. 12: 43.

45. Meent niet, dat ik u verklagen zal bij den Vader; die u verklaagt, is Mozes, op welken gij gehoopt hebt.

46. Want indien gij Mozes geloofdet, zoo zoudt gij mij gelooven; [a]want hij heeft van mij geschreven.
a Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 28: 14. Deut. 18: 18.

47. Maar zoo gij zijne schriften niet gelooft, hoe zult gij mijne woorden gelooven?

HET VI KAPITTEL.

Na dezen vertrok Jezus over de Zee van Galiléa, welke is [*de Zee*] van Tibérias.

2. En hem volgde eene groote schare, omdat zij zijne teekenen zagen, die hij deed aan de kranken.

3. En Jezus ging op den berg, en zat aldaar neder met zijne discipelen.

4. En het Pascha, [a]het feest der Joden, was nabij. *a* Ex. 12: 18. Lev. 23: 5, 7. Num. 28: 16. Deut. 16: 1.

5. [a]Jezus dan, de oogen opheffende, en ziende dat eene groote schare tot hem kwam, zeide tot Philippus: Vanwaar zullen wij brooden koopen, opdat deze eten mogen? *a* Matth. 14: 14. Marc. 6: 34. Luc. 9: 13.

6. (Doch dit zeide hij, hem beproevende; want hij wist zelf, wat hij doen zoude.)

7. Philippus antwoordde hem: Voor twee honderd penningen brood is voor deze niet genoeg, opdat een iegelijk van hen een weinig neme.

8. Eén van zijne discipelen, [*namelijk*] Andréas, de broeder van Simon Petrus, zeide tot hem:

9. Hier is een jongsken, dat vijf gerstebrooden heeft, en twee vischkens; maar [a]wat zijn deze onder zoovelen?
a 2 Kon. 4: 43.

10. En Jezus zeide: Doet de menschen nederzitten. En er was veel gras in die plaats. Zoo zaten dan de mannen neder, omtrent vijf duizend in getal.

11. En Jezus nam de brooden, [a]en gedankt hebbende, deelde hij ze den discipelen, en de discipelen dengenen die nedergezeten waren; desgelijks ook van de vischkens, zooveel zij wilden.
a 1 Sam. 9: 13.

12. En als zij verzadigd waren, zeide hij tot zijne discipelen: Vergadert de overgeschotene brokken, opdat er niets verloren ga.

13. Zij vergaderden ze dan, en vulden twaalf korven met brokken van de vijf gerstebrooden, welke overgeschoten waren dengenen die gegeten hadden.

14. De menschen dan, gezien heb-

bende het teeken, dat Jezus gedaan had, zeiden: [a]Deze is waarlijk de profeet, die in de wereld komen zoude.
a Luc. 7: 16; 24: 19. Joh. 4: 19.

15. Jezus dan, wetende, dat zij zouden komen, en hem met geweld nemen, opdat zij hem koning maakten, ontweek wederom op den berg, hijzelf alleen.

16. [a]En als het avond geworden was, gingen zijne discipelen af naar de zee.
a Matth. 14: 23. Marc. 6: 47.

17. En in het schip gegaan zijnde, kwamen zij over de zee naar Capérnaüm. En het was alreede duister geworden, en Jezus was tot hen niet gekomen.

18. En de zee verhief zich, overmits er een groote wind waaide.

19. En als zij omtrent vijf en twintig of dertig stadiën gevaren waren, zagen zij Jezus, wandelende op de zee, en komende bij het schip; en zij werden bevreesd.

20. Maar hij zeide tot hen: Ik ben het, zijt niet bevreesd.

21. Zij hebben dan hem gewilliglijk in het schip genomen; en terstond kwam het schip aan het land, waar zij naar toe voeren.

22. Des anderen daags de schare, die aan de andere zijde der zee stond, ziende, dat aldaar geen ander scheepken was dan dat ééne, waar zijne discipelen ingegaan waren, en dat Jezus met zijne discipelen in dat scheepken niet was gegaan, maar [*dat*] zijne discipelen alleen weggevaren waren;

23. (Doch er kwamen andere scheepkens van Tibérias nabij de plaats, waar zij het brood gegeten hadden, als de Heere gedankt had.)

24. Toen dan de schare zag, dat Jezus aldaar niet was, noch zijne discipelen, zoo gingen zij ook in de schepen, en kwamen te Capérnaüm, zoekende Jezus.

25. En als zij hem gevonden hadden over de zee, zeiden zij tot hem: Rabbi, wanneer zijt gij hier gekomen?

26. Jezus antwoordde hun en zeide: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, gij zoekt mij, niet omdat gij teekenen gezien hebt, maar omdat gij van de brooden gegeten hebt, en verzadigd zijt.

27. [a]Werkt niet [*om*] de spijze die vergaat, maar [*om*] de spijze die blijft tot in het eeuwige leven, welke de Zoon des menschen ulieden geven zal; [b]want dezen heeft God de Vader verzegeld.
a Joh. 3: 16; 4: 14; 6: 40, 54. b Matth. 3: 17; 17: 5. Marc. 1: 11; 9: 7. Luc. 3: 22; 9: 35. Joh. 1: 33; 5: 37; 8: 18. 2 Petr. 1: 17.

28. Zij zeiden dan tot hem: Wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken?

29. Jezus antwoordde en zeide tot hen: [a]Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in hem, dien Hij gezonden heeft.
a 1 Joh. 3: 23.

30. Zij zeiden dan tot hem: Wat [a]teeken doet gij dan, opdat wij het mogen zien, en u gelooven? Wat werkt gij?
a Matth. 12: 38; 16: 1. Marc. 8: 11. Luc. 11: 29. 1 Cor. 1: 22.

31. [a]Onze vaders hebben het Mánna gegeten in de woestijn; gelijk geschreven is: [b]Hij gaf hun het brood uit den hemel te eten.
a Ex. 16: 4. 14. Num. 11: 7. b Ps. 78: 24. 1 Cor. 10: 3.

32. Jezus dan zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, Mozes heeft u niet gegeven het brood uit den hemel; maar mijn Vader geeft u dat ware brood uit den hemel.

33. Want het brood Gods is hij, die uit den hemel nederdaalt, en die der wereld het leven geeft.

34. Zij zeiden dan tot hem: Heere, geef ons altijd dit brood.

35. En Jezus zeide tot hen: Ik ben het brood des levens; [a]die tot mij komt, zal geenszins hongeren, en die in mij gelooft, zal nimmermeer dorsten.
a Jes. 55: 1. Joh. 4: 14; 7: 37.

36. Maar ik heb u gezegd, dat gij mij ook gezien hebt, en gij gelooft niet.

37. Al wat mij de Vader geeft, zal tot mij komen; en die tot mij komt, zal ik geenszins uitwerpen.

38. Want ik ben uit den hemel nedergedaald, [a]niet opdat ik mijnen wil zoude doen, maar den wil desgenen, die mij gezonden heeft.
a Matth. 26: 39. Marc. 14: 36. Luc. 22: 42. Joh. 5: 30.

39. En dit is de wil des Vaders, die mij gezonden heeft, [a]dat al wat Hij mij gegeven heeft, ik daaruit niet verlieze, maar het opwekke ten uitersten dage.
a Joh. 10: 28; 17: 12; 18: 9.

40. En dit is de wil desgenen, die mij gezonden heeft, [a]dat een iegelijk,

die den Zoon aanschouwt, en in hem gelooft, het eeuwige leven hebbe; en ik zal hem opwekken ten uitersten dage. *a* Joh. 3: 16; 4: 14; 6: 27, 54.

41. De Joden dan murmureerden over hem, omdat hij gezegd had: Ik ben het brood, dat uit den hemel nedergedaald is.

42. En zij zeiden: *a*Is deze niet Jezus, de zoon van Jozef, wiens vader en moeder wij kennen? Hoe zegt deze dan: Ik ben uit den hemel nedergedaald? *a* Matth. 13: 55. Marc. 6: 3.

43. Jezus antwoordde dan, en zeide tot hen: Murmureert niet onder malkanderen.

44. *a*Niemand kan tot mij komen, tenzij dat de Vader, die mij gezonden heeft, hem trekke; en ik zal hem opwekken ten uitersten dage.
a Hoogl. 1: 4. Joh. 6: 65.

45. Er is geschreven in de profeten: *a*En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan, die [*het*] van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot mij. *a* Jes. 54: 13. Jer. 31: 33. Hebr. 8: 10; 10: 16.

46. *a*Niet dat iemand den Vader gezien heeft, dan die van God is; deze heeft den Vader gezien. *a* Matth. 11: 27. Luc. 10: 22. Joh. 1: 18; 7: 29; 8: 19.

47. Voorwaar, voorwaar zeg ik u, *a*die in mij gelooft, heeft het eeuwige leven. *a* Joh. 3: 16, 36.

48. Ik ben het brood des levens.

49. *a*Uwe vaders hebben het Mánna gegeten in de woestijn, en zij zijn gestorven. *a* Ex. 16: 4. Num. 11: 7. Ps. 78: 24.

50. Dit is het brood, dat uit den hemel nederdaalt, opdat de mensch daarvan ete, en niet sterve.

51. Ik ben dat levende brood, dat uit den hemel nedergedaald is; *a*zoo iemand van dit brood eet, die zal in der eeuwigheid leven. *b*En het brood, dat ik geven zal, is mijn vleesch, hetwelk ik geven zal voor het leven der wereld. *a* Joh. 11: 26. *b* Hebr. 10: 5, 10.

52. De Joden dan streden onder malkanderen, zeggende: *a*Hoe kan ons deze [*zijn*] vleesch te eten geven?
a Joh. 3: 9.

53. Jezus dan zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg ik ulieden, tenzij dat gij het vleesch des Zoons des menschen eet, en zijn bloed drinkt, zoo hebt gij geen leven in uzelven.

54. *a*Die mijn vleesch eet, en mijn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven; en ik zal hem opwekken ten uitersten dage.
a Joh. 3: 16; 4: 14; 6: 27, 40.

55. Want mijn vleesch is waarlijk spijze, en mijn bloed is waarlijk drank.

56. Die mijn vleesch eet, en mijn bloed drinkt, die blijft in mij, en ik in hem.

57. Gelijkerwijs mij de levende Vader gezonden heeft, en ik leve door den Vader, [*alzoo*] die mij eet, die zal leven door mij.

58. Dit is het *a*brood, dat uit den hemel nedergedaald is; niet gelijk uwe vaders het Mánna gegeten hebben, en zijn gestorven; die dit brood eet, zal in der eeuwigheid leven. *a* Joh. 3: 13.

59. Deze dingen zeide hij in de synagoge, leerende te Capérnaüm.

60. Velen dan van zijne discipelen, [*dit*] hoorende, zeiden: Deze rede is hard; wie kan ze hooren?

61. Jezus nu, wetende bij zichzelven dat zijne discipelen daarover murmureerden, zeide tot hen: Ergert ulieden dit?

62. [*Wat zoude het*] dan [*zijn*], *a*zoo gij den Zoon des menschen zaagt opvaren, waar hij tevoren was?
a Marc. 16: 19. Luc. 24: 50. Joh. 3: 13. Hand. 1: 9. Eph. 4: 8.

63. *a*De Geest is het, die levend maakt; het vleesch is niet nut. De woorden, die ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven. *a* 2 Cor. 3: 6.

64. Maar er zijn sommigen van ulieden, die niet gelooven. *a*Want Jezus wist van den beginne, wie zij waren die niet geloofden, *b*en wie hij was die hem verraden zoude. *a* Joh. 2: 25. *b* Joh. 13: 11.

65. En hij zeide: *a*Daarom heb ik u gezegd, dat niemand tot mij komen kan, tenzij dat het hem gegeven zij van mijnen Vader. *a* Joh. 6: 44.

66. Van toen af gingen velen zijner discipelen terug, en wandelden niet meer met hem.

67. Jezus dan zeide tot de twaalven: Wilt gijlieden ook niet weggaan?

68. Simon Petrus dan antwoordde hem: Heere, tot wien zullen wij he-

nengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen [a]levens; a Hand. 5: 20.
69. En wij hebben geloofd en bekend, [a]dat gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods. a Matth. 16: 16. Marc. 8: 29. Luc. 9: 20. Joh. 11: 27.
70. Jezus antwoordde hun: [a]Heb ik niet u twaalven uitverkoren? En één uit u is een duivel. a Luc. 6: 13.
71. En hij zeide [*dit van*] Judas Simons[*zoon*] Iscáriot; want deze zoude hem verraden, zijnde één van de twaalven.

HET VII KAPITTEL.

En na dezen wandelde Jezus in Galiléa; want hij wilde in Judéa niet wandelen, omdat de Joden hem zochten te dooden.
2. En het feest der Joden, [*namelijk*] de [a][*Loof*]huttenzetting, was nabij. a Lev. 23: 34.
3. Zoo zeiden dan zijne broeders tot hem: Vertrek van hier, en ga henen in Judéa, opdat ook uwe discipelen uwe werken mogen aanschouwen, die gij doet.
4. Want niemand doet iets in het verborgen, en zoekt zelf dat men openlijk van hem spreke. Indien gij deze dingen doet, zoo openbaar uzelven aan de wereld
5. Want ook zijne [a]broeders geloofden niet in hem. a Marc. 3: 21.
6. Jezus dan zeide tot hen: Mijn tijd is nog niet hier; maar uw tijd is altijd bereid.
7. [a]De wereld kan ulieden niet haten, maar mij haat zij, omdat ik van haar getuig, dat hare werken [b]boos zijn. a Joh. 14: 17; 15: 18. b Joh. 3: 19.
8. Gaat gijlieden op tot dit feest; ik ga nog niet op tot dit feest, [a]want mijn tijd is nog niet vervuld. a Joh. 8: 20.
9. En als hij deze dingen tot hen gezegd had, bleef hij in Galiléa.
10. Maar als zijne broeders opgegaan waren, toen ging hij ook zelf op tot het feest, niet openlijk, maar als in het verborgen.
11. De Joden dan zochten hem op het feest, en zeiden: [a]Waar is hij? a Joh. 11: 56.
12. [a]En er was veel gemurmels van hem onder de scharen. Sommigen zeiden: [b]Hij is goed; en anderen zeiden: Neen, maar hij verleidt de schare. a Joh. 9: 16; 10: 19. b Matth. 21: 46. Luc. 7: 16. Joh. 6: 14; 7: 40.
13. Nochtans sprak niemand vrijmoediglijk van hem, [a]om de vreeze der Joden. a Joh. 9: 22; 12: 42; 19: 38.
14. Doch als het nu in het midden van het feest was, zoo ging Jezus op in den Tempel, en leerde.
15. En de Joden verwonderden zich, zeggende: Hoe weet deze de Schriften, daar hij ze niet geleerd heeft?
16. Jezus antwoordde hun, en zeide: [a]Mijne leere is mijne niet, maar desgenen die mij gezonden heeft. a Joh. 3: 11; 8: 28; 12: 49; 14: 10, 24.
17. Zoo iemand wil zijn wille doen, die zal van deze leere bekennen, of zij uit God is, dan [*of*] ik van mijzelven spreek.
18. Die van zichzelven spreekt, zoekt zijne eigene eere; maar die de eere zoekt desgenen die hem gezonden heeft, die is waarachtig, en geene ongerechtigheid is in hem.
19. [a]Heeft Mozes u niet de wet gegeven? En niemand van u doet de wet. [b]Wat zoekt gij mij te dooden? a Ex. 20: 1; 24: 3. Hand. 7: 53. b Matth. 12: 14. Marc. 3: 6. Joh. 5: 18; 10: 39; 11: 53.
20. De schare antwoordde en zeide: [a]Gij hebt den duivel; wie zoekt u te dooden? a Joh. 8: 48, 52; 10: 20.
21. Jezus antwoordde en zeide tot hen: Één werk heb ik gedaan, en gij verwondert u allen.
22. Daarom, Mozes heeft ulieden [a]de besnijdenis gegeven (niet dat zij uit Mozes is, maar [b]uit de vaderen), en gij besnijdt eenen mensch op den Sábbath. a Lev. 12: 3. b Gen. 17: 10.
23. Indien een mensch de besnijdenis ontvangt op den Sábbath, opdat de wet van Mozes niet gebroken worde, zijt gij toornig op mij, dat ik eenen geheelen mensch gezond gemaakt heb op den Sábbath?
24. [a]Oordeelt niet naar het aanzien, maar oordeelt een rechtvaardig oordeel. a Deut. 1: 16, 17. Spr. 24: 23. Jac. 2: 1.
25. Sommigen dan uit die van Jerusalem zeiden: Is deze niet, dien zij zoeken te dooden?
26. En zie, hij spreekt vrijmoediglijk,

en zij zeggen hem niets. Zouden nu wel de oversten waarlijk weten, dat deze waarlijk is de Christus?

27. [a]Doch van dezen weten wij van waar hij is; maar de Christus, wanneer hij komen zal, zoo zal niemand weten van waar hij is. *a* Matth. 13: 55. Marc. 6: 3. Luc. 4: 22.

28. Jezus dan riep in den Tempel, leerende en zeggende: En gij kent mij, en gij weet van waar ik ben; en ik ben [a]van mijzelven niet gekomen, [b]maar Hij is waarachtig, die mij gezonden heeft, welken gijlieden niet kent.
a Joh. 5: 43; 8: 42. *b* Joh. 8: 26. Rom. 3: 4.

29. Maar [a]ik ken Hem, want ik ben van Hem, en Hij heeft mij gezonden. *a* Joh. 10: 15.

30. [a]Zij zochten hem dan te grijpen; maar niemand sloeg de hand aan hem, want zijne [b]ure was nog niet gekomen. *a* Marc. 11: 18. Luc. 19: 47; 20: 19. Joh. 7: 19; 8: 37. *b* Joh. 8: 20.

31. [a]En velen uit de schare geloofden in hem, en zeiden: Wanneer de Christus zal gekomen zijn, zal hij ook meer teekenen doen dan die, welke deze gedaan heeft? *a* Joh. 8: 30.

32. De Pharizeën hoorden, dat de schare dit van hem murmelde; en de Pharizeën en de overpriesters zonden dienaren, opdat zij hem grijpen zouden.

33. Jezus dan zeide tot hen: [a]Nog eenen kleinen tijd ben ik bij u, en ik ga henen tot dengene die mij gezonden heeft. *a* Joh. 16: 16.

34. [a]Gij zult mij zoeken, en gij zult [*mij*] niet vinden; en waar ik ben, kunt gij niet komen. *a* Joh. 8: 21; 13: 33.

35. De Joden dan zeiden tot malkanderen: Waar zal deze henengaan, dat wij hem niet zullen vinden? Zal hij tot de verstrooide Grieken gaan, en de Grieken leeren?

36. Wat is dit voor eene rede, die hij gezegd heeft: Gij zult mij zoeken, en zult [*mij*] niet vinden; en waar ik ben, kunt gij niet komen?

37. En op den [a]laatsten dag, [*zijnde*] de groote [*dag*] van het feest, stond Jezus en riep, zeggende: [b]Zoo iemand dorst, die kome tot mij en drinke.
a Lev. 23: 36.
b Jes. 55: 1. Joh. 6: 35. Openb. 22: 17.

38. Die in mij gelooft, gelijkerwijs [a]de Schrift zegt, stroomen des levenden waters zullen uit zijnen buik vloeien. *a* Jes. 12: 3.

39. (En dit zeide hij [a]van den Geest, denwelken ontvangen zouden, die in hem gelooven; want de Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was.) *a* Jes. 44: 3. Joël 2: 28. Hand. 2: 17.

40. Velen dan uit de schare, deze rede hoorende, zeiden: [a]Deze is waarlijk de profeet. *a* Matth. 21: 46. Luc. 7: 16. Joh. 6: 14.

41. Anderen zeiden: [a]Deze is de Christus. En anderen zeiden: [b]Zal dan de Christus uit Galiléa komen?
a Joh. 4: 42. *b* Joh. 1: 47.

42. Zegt de Schrift niet, dat de Christus komen zal [a]uit den zade Davids, en van het vlek [b]Bethlehem, waar David was? *a* Ps. 132: 11.
b Micha 5: 1. Matth. 2: 6.

43. Er werd dan tweedracht onder de schare, om zijnentwille.

44. En sommigen van hen wilden hem grijpen; maar niemand sloeg de handen aan hem.

45. De dienaars dan kwamen tot de overpriesters en Pharizeën; en die zeiden tot hen: Waarom hebt gij hem niet gebracht?

46. De dienaars antwoordden: Nooit heeft een mensch alzoo gesproken, gelijk deze mensch.

47. De Pharizeën dan antwoordden hun: Zijt ook gijlieden verleid?

48. [a]Heeft iemand uit de oversten in hem geloofd, of uit de Pharizeën?
a Jes. 33: 18.
Joh. 12: 42. 1 Cor. 1: 20; 2: 8.

49. Maar deze schare, die de wet niet weet, is vervloekt.

50. Nicodémus zeide tot hen, welke [a]des nachts tot hem gekomen was, zijnde één uit hen: *a* Joh. 3: 2; 19: 39.

51. [a]Oordeelt ook onze wet den mensch, tenzij dat zij eerst van hem gehoord heeft, en verstaat wat hij doet?
a Ex. 23: 1.
Lev. 19: 15. Deut. 1: 17; 17: 8; 19: 15.

52. Zij antwoordden en zeiden tot hem: Zijt gij ook uit Galiléa? Onderzoek en zie, dat uit Galiléa geen profeet opgestaan is.

53. En een iegelijk ging henen naar zijn huis.

HET VIII KAPITTEL.

Maar Jezus ging naar den Olijfberg.
2. En des morgens vroeg kwam hij wederom in den Tempel, en al het volk kwam tot hem; en nedergezeten zijnde, leerde hij hen.
3. En de Schriftgeleerden en de Pharizeën brachten tot hem eene vrouw, in overspel gegrepen;
4. En haar gesteld hebbende in het midden, zeiden zij tot hem: Meester, deze vrouw is op de daad zelve gegrepen, overspel begaande.
5. [a]En Mozes heeft ons in de wet geboden, dat dezulken gesteenigd zullen worden; gij dan, wat zegt gij?
a Lev. 20: 10. Deut. 22: 22.
6. En dit zeiden zij, hem verzoekende, opdat zij [*iets*] hadden, om hem te beschuldigen. Maar Jezus, nederbukkende, schreef met den vinger in de aarde.
7. En als zij hem bleven vragen, richtte hij zich op, en zeide tot hen: [a]Wie van ulieden zonder zonde is, werpe eerst den steen op haar.
a Deut. 17: 7.
8. En wederom nederbukkende, schreef hij in de aarde.
9. Maar zij, [*dit*] hoorende, en van [*hunne*] consciëntie overtuigd zijnde, gingen uit, de een na den ander, beginnende van de oudsten tot de laatsten; en Jezus werd alleen gelaten, en de vrouw in het midden staande.
10. En Jezus, zich oprichtende, en niemand ziende dan de vrouw, zeide tot haar: Vrouw, waar zijn deze uwe beschuldigers? Heeft u niemand veroordeeld?
11. En zij zeide: Niemand, Heere. En Jezus zeide tot haar: Zoo veroordeel ik u ook niet; ga henen, en [a]zondig niet meer. *a* Joh. 5: 14.
12. Jezus dan sprak wederom tot henlieden, zeggende: [a]Ik ben het licht der wereld; die mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben. *a* Jes. 42: 16. Joh. 1: 9; 9: 5; 12: 35, 36.
13. De Pharizeën dan zeiden tot hem: Gij getuigt van uzelven; uw getuigenis is niet waarachtig.
14. Jezus antwoordde, en zeide tot hen: [a]Hoewel ik van mijzelven getuig, zoo is [*nochtans*] mijn getuigenis waarachtig; want ik weet, van waar ik gekomen ben, en waar ik henenga; maar gijlieden weet niet, van waar ik kom, en waar ik henenga. *a* Joh. 5: 31.
15. Gij oordeelt naar het vleesch; ik oordeel niemand.
16. En indien ik ook oordeel, mijn oordeel is waarachtig; want ik ben niet alleen, maar ik, en de Vader die mij gezonden heeft.
17. [a]En er is ook in uwe wet geschreven, dat het getuigenis van twee menschen waarachtig is.
a Num. 35: 30. Deut. 17: 6; 19: 15. Matth. 18: 16. 2 Cor. 13: 1. Hebr. 10: 28.
18. Ik ben het, die van mijzelven getuig, en [a]de Vader, die mij gezonden heeft, getuigt van mij. *a* Matth. 3: 17; 17: 5. Marc. 1: 11; 9: 7. Luc. 3: 22; 9: 35. Joh. 1: 33; 5: 37; 6: 27.
19. Zij dan zeiden tot hem: Waar is uw Vader? Jezus antwoordde: [a]Gij kent noch mij, noch mijnen Vader; [b]indien gij mij kendet, zoo zoudt gij ook mijnen Vader kennen. *a* Joh. 16: 3. *b* Joh. 14: 9.
20. Deze woorden sprak Jezus bij de schatkist, leerende in den Tempel; [a]en niemand greep hem, want zijne ure was nog niet gekomen. *a* Joh. 7: 30.
21. Jezus dan zeide wederom tot hen: [a]Ik ga henen, en gij zult mij zoeken, en in uwe zonde zult gij sterven; waar ik henenga, kunt gijlieden niet komen.
a Joh. 7: 34; 13: 33.
22. De Joden dan zeiden: Zal hij ook zichzelven dooden, omdat hij zegt: Waar ik henenga, kunt gijlieden niet komen?
23. En hij zeide tot hen: [a]Gijlieden zijt van beneden, ik ben van boven; gij zijt uit deze wereld, ik ben niet uit deze wereld. *a* Joh. 3: 31.
24. Ik heb u dan gezegd, [a]dat gij in uwe zonden zult sterven; want indien gij niet gelooft, dat ik [*die*] ben, gij zult in uwe zonden sterven. *a* Joh. 8: 21.
25. Zij zeiden dan tot hem: Wie zijt gij? En Jezus zeide tot hen: Wat ik van den beginne ulieden ook zeg.
26. Ik heb vele dingen van u te zeggen en te oordeelen; maar die mij gezonden heeft, [a]is waarachtig; [b]en de dingen, die ik van Hem gehoord heb, die spreek ik tot de wereld.
a Joh. 7: 28. Rom. 3: 4. *b* Joh. 15: 15.

27. Zij verstonden niet, dat hij hun van den Vader sprak.
28. Jezus dan zeide tot hen: [a]Wanneer gij den Zoon des menschen zult verhoogd hebben, dan zult gij verstaan, dat ik [*die*] ben, en [*dat*] ik van mijzelven niets doe; [b]maar deze dingen spreek ik, gelijk mijn Vader mij geleerd heeft. *a* Num. 21: 9. 2 Kon. 18: 4. Joh. 3: 14; 12: 32. *b* Joh. 3: 11; 7: 16; 12: 49; 14: 10, 24.
29. [a]En die mij gezonden heeft, is met mij; de Vader heeft mij niet alleen gelaten, want ik doe altijd, wat Hem behagelijk is. *a* Joh. 14: 10; 16: 32.
30. Als hij deze dingen sprak, [a]geloofden velen in hem. *a* Joh. 7: 31.
31. Jezus dan zeide tot de Joden, die [*in*] hem geloofden: Indien gijlieden in mijn woord blijft, zoo zijt gij waarlijk mijne discipelen;
32. En zult de waarheid verstaan, [a]en de waarheid zal u vrij maken. *a* Rom. 6; 18. Gal. 5: 1. 1 Petr. 2: 16.
33. Zij antwoordden hem: [a]Wij zijn Abrahams zaad, en hebben nooit iemand gediend; hoe zegt gij [*dan*]: Gij zult vrij worden? *a* Matth. 3: 9.
34. Jezus antwoordde hun: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, een iegelijk, die de zonde doet, [a]is een dienstknecht der zonde. *a* Rom. 6: 20. 2 Petr. 2: 19.
35. En de dienstknecht blijft niet eeuwiglijk in het huis; de zoon blijft er eeuwiglijk.
36. [a]Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn. *a* Rom. 8: 2.
37. Ik weet, dat gij Abrahams zaad zijt; maar gij zoekt mij te dooden, want mijn woord heeft in u geene plaats.
38. [a]Ik spreek, wat ik bij mijnen Vader gezien heb; gij doet dan ook, wat gij bij uwen vader gezien hebt. *a* Joh. 3: 11; 7: 16; 12: 49; 14: 10, 24.
39. Zij antwoordden en zeiden tot hem: Abraham is onze vader. Jezus zeide tot hen: [a]Indien gij Abrahams kinderen waart, zoo zoudt gij de werken van Abraham doen. *a* Rom. 2: 28; 9: 7.
40. Maar nu zoekt gij mij te dooden, eenen mensch [a]die u de waarheid gesproken heb, welke ik van God gehoord heb. Dat deed Abraham niet. *a* Joh. 17: 17.
41. Gij doet de werken uws vaders. Zij zeiden dan tot hem: Wij zijn niet geboren uit hoererij; wij hebben éénen Vader, [*namelijk*] God.
42. Jezus dan zeide tot hen: Indien God uw Vader ware, zoo zoudt gij mij liefhebben; want ik ben van God uitgegaan, en kom [*van Hem*]; [a]want ik ben ook van mijzelven niet gekomen, maar Hij heeft mij gezonden. *a* Joh. 5: 43; 7: 29.
43. Waarom kent gij mijne sprake niet? [*Het is,*] omdat gij mijn woord niet kunt hooren.
44. [a]Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen. [b]Die was een menschenmoorder van den beginne, en is in de waarheid [c]niet staande gebleven; want geene waarheid is in hem. Wanneer hij de leugen spreekt, zoo spreekt hij uit zijn eigen; want hij is een leugenaar, en de vader der [*leugen*]. *a* 1 Joh. 3: 8. *b* Gen. 3: 1. 2 Cor. 11: 3. 1 Joh. 3: 8. *c* Judas vs. 6.
45. Maar mij, omdat ik [*u*] de waarheid zeg, gelooft gij niet.
46. Wie van u overtuigt mij van zonde? En indien ik de waarheid zeg, waarom gelooft gij mij niet?
47. [a]Die uit God is, hoort de woorden Gods; daarom hoort gijlieden niet, omdat gij uit God niet zijt. *a* Joh. 6: 37; 10: 26, 27. 1 Joh. 4: 6.
48. De Joden dan antwoordden en zeiden tot hem: Zeggen wij niet wel, dat gij een Samaritaan zijt, [a]en den duivel hebt? *a* Joh. 7: 20; 10: 20.
49. Jezus antwoordde: Ik heb den duivel niet, [a]maar ik eer mijnen Vader, en gij onteert mij *a* Joh. 7: 18.
50. Doch ik zoek mijne eere niet; er is een, die ze zoekt en oordeelt.
51. Voorwaar, voorwaar zeg ik u, [a]zoo iemand mijn woord zal bewaard hebben, die zal den dood niet zien in der eeuwigheid. *a* Joh. 5: 24; 11: 25.
52. De Joden dan zeiden tot hem: Nu bekennen wij, dat gij den duivel hebt. Abraham is gestorven, en de profeten; en zegt gij: Zoo iemand mijn woord bewaard zal hebben, die zal den dood niet smaken in der eeuwigheid?
53. Zijt gij meerder, dan onze vader Abraham, [a]welke gestorven is? en de profeten zijn gestorven. Wien maakt gij uzelven? *a* Hebr. 11: 13.

54. Jezus antwoordde: Indien ik mijzelven eer, zoo is mijne eere niets; mijn Vader is het, die mij eert, welken gij zegt, dat uw God is.

55. En gij kent Hem niet, maar ik ken Hem; en indien ik zeg, dat ik Hem niet ken, zoo zal ik ulieden gelijk zijn, [*dat is,*] een leugenaar; maar ik ken Hem, en bewaar zijn woord.

56. Abraham, uw vader, heeft met verheuging verlangd, [a]opdat hij mijnen dag zien zoude; en hij heeft [*hem*] gezien, en is verblijd geweest.
a Gen. 17: 17. Luc. 10: 24. Hebr. 11: 13.

57. De Joden dan zeiden tot hem: Gij hebt nog geen vijftig jaren, en hebt gij Abraham gezien?

58. Jezus zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, eer Abraham was, ben ik.

59. Zij namen dan steenen op, dat zij ze op hem wierpen. Maar Jezus verbergde zich, en ging uit den Tempel, gaande door het midden van hen; en ging alzoo voorbij. a Luc. 4: 29. Joh. 10: 31, 39; 11: 8.

HET IX KAPITTEL.

En voorbijgaande, zag hij eenen mensch, blind van de geboorte af.

2. En zijne discipelen vraagden hem, zeggende: Rabbi, wie heeft er gezondigd, deze of zijne ouders, dat hij blind zoude geboren worden?

3. Jezus antwoordde: Noch deze heeft gezondigd, noch zijne ouders; [a]maar [*dit is geschied*], opdat de werken Gods in hem zouden geopenbaard worden.
a Joh. 11: 4.

4. [a]Ik moet werken de werken desgenen die mij gezonden heeft, zoolang het dag is; de nacht komt, wanneer niemand werken kan. a Joh. 5: 19.

5. [a]Zoolang ik in de wereld ben, zoo ben ik [a]het licht der wereld.
a Jes. 42: 6. Luc. 2: 32. Joh. 1: 9; 8: 12; 12: 35, 46. Hand. 13: 47.

6. Dit gezegd hebbende, [a]spoog hij op de aarde, en maakte slijk uit dat speeksel, en streek dat slijk op de oogen des blinden, a Marc. 8: 23.

7. En zeide tot hem: Ga henen, wasch u in het badwater Silóam (hetwelk overgezet wordt: Uitgezonden). Hij dan ging henen en wiesch zich, en kwam ziende.

8. De geburen dan, en die hem tevoren gezien hadden dat hij blind was, zeiden: Is deze niet, die zat en [a]bedelde? a Hand. 3: 2.

9. Anderen zeiden: Hij is het; en anderen: Hij is hem gelijk. Hij zeide: Ik ben het.

10. Zij dan zeiden tot hem: Hoe zijn u de oogen geopend?

11. Hij antwoordde en zeide: De mensch, genaamd Jezus, maakte slijk, en bestreek mijne oogen, en zeide tot mij: Ga henen aan het badwater Silóam, en wasch u. En ik ging henen, en wiesch mij, en ik werd ziende.

12. Zij dan zeiden tot hem: Waar is die? Hij zeide: Ik weet het niet.

13. Zij brachten hem tot de Pharizeën, hem [*namelijk*], die tevoren blind [*geweest was*].

14. [a]En het was Sábbath, als Jezus het slijk maakte, en zijne oogen opende.
a Matth. 12: 1. Marc. 2: 23. Luc. 6: 1. Joh. 5: 9.

15. De Pharizeën dan vraagden hem ook wederom, hoe hij ziende geworden was. En hij zeide tot hen: Hij leide slijk op mijne oogen, en ik wiesch mij, en ik zie.

16. Sommigen dan uit de Pharizeën zeiden: Deze mensch is van God niet, want hij houdt den Sábbath niet. Anderen zeiden: [a]Hoe kan een mensch [*die*] een zondaar is, zulke teekenen doen? [b]En er was tweedracht onder hen. a Joh. 3: 2; 9: 33. b Joh. 7: 12; 10: 19.

17. Zij zeiden wederom tot den blinde: Gij, wat zegt gij van hem, dewijl hij uwe oogen geopend heeft? En hij zeide: [a]Hij is een profeet.
a Luc. 7: 16; 24: 19. Joh. 4: 19; 6: 14.

18. De Joden dan geloofden van hem niet, dat hij blind geweest was, en ziende was geworden, totdat zij geroepen hadden de ouders desgenen, die ziende geworden was.

19. En zij vraagden hun, zeggende: Is deze uw zoon, welken gij zegt dat blind geboren is? Hoe ziet hij dan nu?

20. Zijne ouders antwoordden hun en zeiden: Wij weten, dat deze onze zoon is, en dat hij blind geboren is;

21. Maar hoe hij nu ziet, weten wij niet; of wie zijne oogen geopend heeft, weten wij niet. Hij heeft [*zijnen*]

ouderdom, vraagt hemzelven; hij zal van zichzelven spreken.

22. Dit zeiden zijne ouders, [a]omdat zij de Joden vreesden; [b]want de Joden hadden alreede te zamen een besluit gemaakt, zoo iemand hem beleed de Christus te zijn, dat die uit de synagoge zoude geworpen worden.
a Joh. 7: 13; 12: 42. b Joh. 12: 42.

23. Daarom zeiden zijne ouders: Hij heeft [*zijnen*] ouderdom, vraagt hemzelven.

24. Zij dan riepen voor de tweede maal den mensch die blind geweest was, en zeiden tot hem: [a]Geef Gode de eere; wij weten, dat deze mensch een zondaar is. a Joz. 7: 19.

25. Hij dan antwoordde en zeide: Of hij een zondaar is, weet ik niet; één ding weet ik, dat ik blind was, en nu zie.

26. En zij zeiden wederom tot hem: Wat heeft hij u gedaan? Hoe heeft hij uwe oogen geopend?

27. Hij antwoordde hun: Ik heb het u alreede gezegd, en gij hebt het niet gehoord; wat wilt gij het wederom hooren? Wilt gijlieden ook zijne discipelen worden?

28. Zij gaven hem dan scheldwoorden, en zeiden: Gij zijt zijn discipel; maar wij zijn discipelen van Mozes.

29. Wij weten, dat God tot Mozes gesproken heeft; maar dezen weten wij niet, van waar hij is.

30. De mensch antwoordde en zeide tot hen: Hierin is immers [*wat*] wonders, dat gij niet weet van waar hij is, en [*nochtans*] heeft hij mijne oogen geopend.

31. [a]En wij weten, dat God de zondaars niet hoort; maar zoo iemand Godvruchtig is, en zijnen wil doet, dien hoort Hij. a Spr. 15: 29; 28: 9. Jes. 1: 15. Micha 3: 4.

32. Van [*alle*] eeuw is het niet gehoord, dat iemand eens blindgeborenen oogen geopend heeft.

33. Indien deze van God niet ware, hij zoude niets kunnen doen.

34. Zij antwoordden en zeiden tot hem: Gij zijt geheel in zonden geboren, en leert gij ons? En zij wierpen hem uit.

35. Jezus hoorde dat zij hem uitgeworpen hadden, en hem vindende zeide hij tot hem: Gelooft gij in den Zone Gods?

36. Hij antwoordde en zeide: Wie is hij, Heere, opdat ik in hem moge gelooven?

37. En Jezus zeide tot hem: En gij hebt hem gezien, [a]en die met u spreekt, deze is het. a Joh. 4: 26.

38. En hij zeide: Ik geloof, Heere; en hij aanbad hem.

39. En Jezus zeide: [a]Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, [b]opdat degenen, die niet zien, zien mogen, en die zien, blind worden.
a Joh. 3: 17; 12: 47. b Matth. 13: 13.

40. En dit hoorden [*eenigen*] uit de Pharizeën, die bij hem waren, en zeiden tot hem: Zijn wij [*dan*] ook blind?

41. Jezus zeide tot hen: Indien gij blind waart, zoo zoudt gij geene zonde hebben; maar nu zegt gij: Wij zien; zoo blijft dan uwe zonde.

HET X KAPITTEL.

Voorwaar, voorwaar zeg ik ulieden, die niet ingaat door de deur in den stal der schapen, maar van elders inklimt, die is een dief en moordenaar.

2. Maar die door de deur ingaat, is een herder der schapen.

3. Dezen doet de deurwachter open, en de schapen hooren zijne stemme; en hij roept zijne schapen bij name, en leidt ze uit.

4. En wanneer hij zijne schapen uitgedreven heeft, zoo gaat hij voor hen henen, en de schapen volgen hem, overmits zij zijne stemme kennen.

5. Maar eenen vreemde zullen zij geenszins volgen, maar zullen van hem vlieden, overmits zij de stemme der vreemden niet kennen.

6. Deze gelijkenis zeide Jezus tot hen; maar zij verstonden niet, wat het was, dat hij tot hen sprak.

7. Jezus dan zeide wederom tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg ik u, ik ben de deur der schapen.

8. Allen, zoo velen als er vóór mij zijn gekomen, zijn dieven en moordenaars; maar de schapen hebben hen niet gehoord.

9. [a]Ik ben de deur; indien iemand door mij ingaat, die zal behouden wor-

den; en hij zal ingaan en uitgaan, en weide vinden. *a* Joh. 14: 6.

10. De dief komt niet, dan opdat hij stele, en slachte, en verderve; ik ben gekomen, opdat zij het leven hebben, en overvloed hebben.

11. [a]Ik ben de goede Herder; de goede Herder stelt zijn leven voor de schapen. *a* Jes. 40: 11. Ezech. 34: 23. Hebr. 13: 20. 1 Petr. 5: 4.

12. [a]Maar de huurling, en die geen herder is, wien de schapen niet eigen zijn, ziet den wolf komen, en verlaat de schapen, en vliedt; en de wolf grijpt ze, en verstrooit de schapen. *a* Zach. 11: 16.

13. En de huurling vliedt, overmits hij een huurling is, en heeft geene zorg voor de schapen.

14. Ik ben de goede Herder; en [a]ik ken de mijnen, en word van de mijnen gekend. *a* 2 Tim. 2: 19.

15. [a]Gelijkerwijs de Vader mij kent, [*alzoo*] ken ik ook den Vader; en ik stel mijn leven voor de schapen. *a* Matth. 11: 27. Luc. 10: 22. Joh. 6: 46; 7: 29.

16. Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet ik ook toebrengen; en zij zullen mijne stemme hooren, [a]en het zal worden ééne kudde, [*en*] één Herder. *a* Ezech. 37: 22.

17. Daarom heeft mij de Vader lief, overmits ik [a]mijn leven afleg, opdat ik het wederom neme. *a* Jes. 53: 12.

18. Niemand neemt het van mij, maar ik leg het van mijzelven af. [a]Ik heb macht het af te leggen, en heb macht het wederom te nemen. Dit gebod heb ik van mijnen Vader ontvangen. *a* Joh. 2: 19.

19. [a]Er werd dan wederom tweedracht onder de Joden, om dezer woorden wille. *a* Joh. 7: 12; 9: 16.

20. En velen van hen zeiden: [a]Hij heeft den duivel, en is uitzinnig; wat hoort gij hem? *a* Joh. 7: 20; 8: 48, 52.

21. Anderen zeiden: Dit zijn geene woorden eens bezetenen; [a]kan ook de duivel der blinden oogen openen? *a* Ex. 4: 11. Ps. 94: 9; 146: 8.

22. En het was het Feest der vernieuwing des Tempels te Jeruzalem, en het was winter.

23. En Jezus wandelde in den Tempel, [a]in het voorhof van Sálomo. *a* 1 Kon. 6: 3. Hand. 3: 11; 5: 12.

24. De Joden dan omringden hem, en zeiden tot hem: Hoe lang houdt gij onze ziele op? Indien gij de Christus zijt, zeg het ons vrij uit.

25. Jezus antwoordde hun: Ik heb het u gezegd, en gij gelooft het niet. [a]De werken die ik doe in den naam mijns Vaders, die getuigen van mij. *a* Joh. 5: 36.

26. Maar gijlieden gelooft niet, want gij zijt niet van mijne schapen, gelijk ik u gezegd heb.

27. [a]Mijne schapen hooren mijne stemme, en ik ken ze, en zij volgen mij. *a* Joh. 8: 47.

28. En ik geef hun het eeuwige leven; [a]en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal ze uit mijne hand rukken. *a* Joh. 6: 39; 17: 12; 18: 9.

29. Mijn Vader, die ze mij gegeven heeft, is meerder dan allen; en niemand kan ze rukken uit de hand mijns Vaders.

30. [a]Ik en de Vader zijn één. *a* Jes. 54: 5. Joh. 5: 19; 14: 9; 17: 5.

31. [a]De Joden dan namen wederom steenen op, om hem te steenigen. *a* Joh. 8: 59; 11: 8.

32. Jezus antwoordde hun: Ik heb u vele treffelijke werken getoond van mijnen Vader; om welk werk van die steenigt gij mij?

33. De Joden antwoordden hem, zeggende: Wij steenigen u niet over [*eenig*] goed werk, [a]maar over [*Gods*]lastering, en omdat gij, een mensch zijnde, uzelven God maakt. *a* Joh. 5: 18.

34. Jezus antwoordde hun: Is er niet geschreven in uwe wet: [a]Ik heb gezegd: gij zijt Goden? *a* Ps. 82: 6.

35. Indien [*de wet*] diegenen Goden genaamd heeft, tot welke het woord Gods geschied is, en de Schrift niet kan gebroken worden;

36. Zegt gijlieden [*tot mij*], [a]dien de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft: Gij lastert [*God*]; omdat ik [b]gezegd heb: Ik ben Gods Zoon? *a* Joh. 6: 27. *b* Joh. 5: 17.

37. [a]Indien ik niet doe de werken mijns Vaders, zoo gelooft mij niet; *a* Joh. 15: 24.

38. Maar indien ik ze doe, en zoo gij mij niet gelooft, zoo gelooft de werken; opdat gij moogt bekennen en

gelooven, [a]dat de Vader in mij is, en ik in Hem. a Joh. 14: 11; 17: 21.

39. [a]Zij zochten dan wederom hem te grijpen, en hij ontging uit hunne hand. a Luc. 4: 29. Joh. 8: 59.

40. En hij ging wederom over den Jordaan, tot de plaats [a]waar Johannes eerst doopte; en hij bleef aldaar.
a Joh. 1: 28; 3: 23.

41. En velen kwamen tot hem en zeiden: Johannes deed wel geen teeken; maar alles, wat Johannes van dezen zeide, was waar.

42. En velen geloofden aldaar in hem.

HET XI KAPITTEL

En er was een zeker [*man*] krank, [*genaamd*] Lázarus, van Bethánië, uit het vlek van Maria en van hare zuster Martha.

2. [a](Maria nu was degene, die den Heere gezalfd heeft met zalf, en zijne voeten afgedroogd heeft met hare haren; welker broeder Lázarus krank was.) a Matth. 26: 6.
Marc. 14: 3. Luc. 7: 37. Joh. 12: 3.

3. Zijne zusters dan zonden tot hem, zeggende: Heere, zie, dien gij lief hebt, is krank.

4. En Jezus, [*dat*] hoorende, zeide: Deze krankheid is niet tot den dood, [a]maar ter heerlijkheid Gods; opdat de Zone Gods door haar verheerlijkt worde.
a Joh. 9: 3; 11: 40.

5. Jezus nu had Martha, en hare zuster, en Lázarus lief.

6. Als hij dan gehoord had dat hij krank was, toen bleef hij [*nog*] twee dagen in de plaats waar hij was.

7. Daarna zeide hij voorts tot de discipelen: Laat ons wederom naar Judéa gaan.

8. De discipelen zeiden tot hem: Rabbi, [a]de Joden hebben u nu [*onlangs*] gezocht te steenigen, en gaat gij wederom derwaarts? a Joh. 8: 59; 10: 31.

9. Jezus antwoordde: Zijn er niet twaalf uren in den dag? Indien iemand in den dag wandelt, zoo stoot hij zich niet, overmits hij het licht dezer wereld ziet;

10. Maar indien iemand in den nacht wandelt, zoo stoot hij zich, overmits het licht in hem niet is.

11. Dit sprak hij; en daarna zeide hij tot hen: Lázarus, onze vriend, [a]slaapt; maar ik ga henen, om hem uit den slaap op te wekken.
a Matth. 9: 24. Marc. 5: 39. Luc. 8: 52.

12. Zijne discipelen dan zeiden: Heere, indien hij slaapt, zoo zal hij gezond worden.

13. Doch Jezus had gesproken van zijnen dood; maar zij meenden dat hij sprak van de ruste des slaaps.

14. Toen zeide dan Jezus tot hen vrij uit: Lázarus is gestorven;

15. En ik ben blijde om uwentwille, dat ik daar niet geweest ben, opdat gij gelooven moogt; doch laat ons tot hem gaan.

16. Thomas dan, genaamd Dídymus, zeide tot [*zijne*] medediscipelen: Laat ons ook gaan, opdat wij met hem sterven.

17. Jezus dan, gekomen zijnde, vond, dat hij nu vier dagen in het graf geweest was.

18. (Bethánië nu was nabij Jeruzalem, omtrent vijftien stadiën van [*daar*].)

19. En velen uit de Joden waren gekomen tot Martha en Maria, opdat zij haar vertroosten zouden over haren broeder.

20. Martha dan, als zij hoorde dat Jezus kwam, ging hem tegemoet; doch Maria bleef in huis zitten.

21. Zoo zeide dan Martha tot Jezus: Heere, waart gij hier geweest, zoo ware mijn broeder niet gestorven;

22. Maar ook nu weet ik, dat alles wat gij van God begeeren zult, God u het geven zal.

23. Jezus zeide tot haar: Uw broeder zal wederopstaan.

24. Martha zeide tot hem: Ik weet, dat hij opstaan zal in de [a]opstanding ten laatsten dage.
a Dan. 12: 2. Luc. 14: 14. Joh. 5: 29.

25. Jezus zeide tot haar: [a]Ik ben de opstanding en het leven; [b]die in mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven; a Joh. 1: 4; 5: 24; 14: 6.
b Joh. 3: 16, 36; 6: 47. 1 Joh. 5: 10.

26. [a]En een iegelijk, die leeft, en in mij gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid. Gelooft gij dat?
a Joh. 6: 51.

27. Zij zeide tot hem: Ja, Heere; [a]ik heb geloofd, dat gij zijt de Christus,

de Zone Gods, die in de wereld komen zoude. *a* Matth. 16: 16. Marc. 8: 29. Luc. 9: 20. Joh. 6: 69.

28. En dit gezegd hebbende, ging zij henen, en riep Maria, hare zuster, heimelijk, zeggende: De Meester is daar, en hij roept u.

29. Deze, als zij [*dat*] hoorde, stond haastelijk op, en ging tot hem.

30. (Jezus nu was nog in het vlek niet gekomen, maar was in de plaats, waar hem Martha te gemoet gekomen was.)

31. De Joden dan, die met haar in het huis waren, en haar vertroostten, ziende Maria, dat zij haastelijk opstond en uitging, volgden haar, zeggende: Zij gaat naar het graf, opdat zij aldaar weene.

32. Maria dan, als zij kwam waar Jezus was, en hem zag, viel aan zijne voeten, zeggende tot hem: Heere, indien gij hier geweest waart, zoo ware mijn broeder niet gestorven.

33. Jezus dan, als hij haar zag weenen, en de Joden, die met haar kwamen, [*ook*] weenen, werd hij zeer bewogen in den geest, en ontroerde zichzelven;

34. En zeide: Waar hebt gij hem gelegd? Zij zeiden tot hem: Heere, kom en zie het.

35. [a]Jezus weende. *a* Luc. 19: 41.

36. De Joden dan zeiden: Zie, hoe lief hij hem had.

37. En sommigen uit hen zeiden: Kon hij, [a]die de oogen des blinden geopend heeft, niet maken, dat ook deze niet gestorven ware? *a* Joh. 9: 6.

38. Jezus dan, wederom in zichzelven zeer bewogen zijnde, kwam tot het graf; en het was eene spelonk, en een steen was daarop gelegd.

39. Jezus zeide: Neemt den steen weg. Martha, de zuster des gestorvenen, zeide tot hem: Heere, hij riekt nu al, want hij heeft vier dagen [*aldaar gelegen*].

40. Jezus zeide tot haar: Heb ik u niet gezegd, dat, zoo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult?

41. Zij namen dan den steen weg, waar de gestorvene lag. En Jezus hief de oogen opwaarts, en zeide: Vader, ik dank U, dat Gij mij gehoord hebt.

42. Doch ik wist, dat Gij mij altijd hoort; [a]maar om der schare wille, die rondom staat, heb ik [*dit*] gezegd, opdat zij zouden gelooven, dat Gij mij gezonden hebt. *a* Joh. 12: 30.

43. En als hij dit gezegd had, riep hij met groote stemme: Lázarus, kom uit.

44. En de gestorvene kwam uit, gebonden aan handen en voeten met grafdoeken, en zijn aangezicht was omwonden [a]met eenen zweetdoek. Jezus zeide tot hen: Ontbindt hem, en laat hem henengaan. *a* Joh. 20: 7.

45. Velen dan uit de Joden, die tot Maria gekomen waren, en aanschouwd hadden hetgene Jezus gedaan had, geloofden in hem.

46. Maar sommigen van hen gingen tot de Pharizeën, en zeiden tot hen hetgene Jezus gedaan had.

47. [a]De overpriesters dan en de Pharizeën vergaderden den Raad, en zeiden: [b]Wat zullen wij doen? Want deze mensch doet vele teekenen. *a* Ps. 2: 2. Matth. 26: 3. Marc. 14: 1. Luc. 22: 2. Hand. 4: 27. *b* Joh. 12: 19.

48. Indien wij hem alzoo laten [*geworden*], zij zullen allen in hem gelooven, en de Romeinen zullen komen, en wegnemen beide onze plaats en [*ons*] volk.

49. En één uit hen, [*namelijk*] Cájaphas, die deszelven jaars hoogepriester was, zeide tot hen: Gij verstaat niets;

50. En gij overlegt niet, [a]dat het ons nut is, dat één mensch sterve voor het volk, en het geheele volk niet verloren ga. *a* Joh. 18: 14.

51. En dit zeide hij niet uit zichzelven; maar, zijnde hoogepriester deszelven jaars, profeteerde hij, dat Jezus sterven zoude voor het volk;

52. En niet alleen voor dat volk, maar opdat hij ook de kinderen Gods, die verstrooid waren, [a]tot één zoude vergaderen. *a* Eph. 2: 14, 15, 16.

53. Van dien dag dan af raadslaagden zij te zamen, dat zij hem dooden zouden.

54. Jezus dan wandelde niet meer vrijelijk onder de Joden; maar ging van daar naar het land bij de woestijn, naar de stad, genaamd E'phraïm, en verkeerde aldaar met zijne discipelen.

55. En het Pascha der Joden was nabij, en velen uit dat land gingen op

naar Jeruzalem vóór het Pascha, opdat zij zichzelven reinigden.

56. [a]Zij zochten dan Jezus, en zeiden onder malkanderen, staande in den Tempel: Wat dunkt u? [*Dunkt u,*] dat hij niet komen zal tot het feest?
a Joh. 7: 11.

57. De overpriesters nu en de Pharizeën hadden een gebod gegeven, dat, zoo iemand wist waar hij was, hij het zoude te kennen geven, opdat zij hem mochten vangen.

HET XII KAPITTEL.

[a]Jezus dan kwam zes dagen voor het Pascha te Bethánië, waar Lázarus was, die gestorven was geweest, welken hij opgewekt had uit de dooden.
a Matth. 26: 6.
Marc. 14: 3. Luc. 7: 37. Joh. 11: 2.

2. Zij bereidden hem dan aldaar een avondmaal, en Martha diende; en Lázarus was één van degenen, die met hem aanzaten.

3. Maria dan, genomen hebbende een pond zalf van onvervalschte, zeer kostelijke Nárdus, heeft de voeten van Jezus gezalfd, en met hare haren zijne voeten afgedroogd; en het huis werd vervuld van den reuk der zalf.

4. Zoo zeide dan één van zijne discipelen, [*namelijk*] Judas Simons [*zoon*] Iscáriot, die hem verraden zoude:

5. [a]Waarom is deze zalf niet verkocht voor drie honderd penningen, en den armen gegeven? a Marc. 14: 5.

6. En dit zeide hij, niet omdat hij bezorgd was voor de armen, maar omdat hij een dief was, [a]en de beurs had, en droeg hetgene gegeven werd.
a Joh. 13: 29.

7. Jezus dan zeide: Laat af van haar; zij heeft dit bewaard tegen [a]den dag mijner begrafenis. a Marc. 14: 8.

8. Want de [a]armen hebt gijlieden altijd met u, maar mij hebt gij niet altijd. a Deut. 15: 11.
Matth. 26: 11. Marc. 14: 7.

9. Eene groote schare dan der Joden verstond, dat hij aldaar was; en zij kwamen, niet alleen om Jezus' wille, maar opdat zij ook Lázarus zouden zien, [a]dien hij uit de dooden opgewekt had. a Joh. 11: 44.

10. En de overpriesters beraadslaagden, dat zij ook Lázarus dooden zouden.

11. Want velen van de Joden gingen henen om zijnentwille, en geloofden in Jezus.

12. [a]Des anderen daags, eene groote schare, die tot het feest gekomen was, hoorende dat Jezus naar Jeruzalem kwam, a Matth. 21: 8.
Marc. 11: 8. Luc. 19: 36.

13. Namen de takken van palmboomen, en gingen uit hem te gemoet, en riepen: Hosánna! [a]Gezegend [*is*] hij, die komt in den naam des Heeren, [*hij die is*] de Koning Israëls.
a Ps. 118: 26.

14. En Jezus vond eenen jongen ezel, en zat daarop; gelijk geschreven is:

15. [a]Vrees niet, gij dochter Sion; zie, uw Koning komt, zittende op het veulen eener ezelin. a Jes. 62: 11.
Zach. 9: 9. Matth. 21: 5.

16. Doch dit verstonden zijne discipelen in het eerst niet; maar als Jezus verheerlijkt was, toen werden zij indachtig, dat dit van hem geschreven was, en [*dat*] zij hem dit gedaan hadden.

17. De schare dan, die met hem was, getuigde, dat hij Lázarus uit het graf geroepen, en hem uit de dooden opgewekt had.

18. Daarom ging ook de schare hem te gemoet, overmits zij gehoord had, dat hij dat teeken gedaan had.

19. De Pharizeën dan zeiden onder malkanderen: [a]Ziet gij [*wel*], dat gij gansch niet vordert? Zie, de [*geheele*] wereld gaat hem na. a Joh. 11: 47.

20. En er waren sommige Grieken uit degenen, [a]die opgekomen waren, opdat zij op het feest zouden aanbidden.
a Hand. 8: 27.

21. Deze dan gingen tot Philippus, [a]die van Bethsáïda in Galiléa was, en baden hem, zeggende: Heere, wij wilden Jezus [*wel*] zien. a Joh. 1: 45.

22. Philippus kwam en zeide het Andréas; en Andréas en Philippus wederom zeiden het Jezus.

23. Maar Jezus antwoordde hun, zeggende: De ure is gekomen, [a]dat de Zoon des menschen zal verheerlijkt worden. a Joh. 13: 32; 17: 1.

24. Voorwaar, voorwaar zeg ik u, [a]indien het tarwegraan in de aarde niet

valt en sterft, zoo blijft het alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort. *a* 1 Cor. 15: 36.

25. *a*Die zijn leven liefheeft, zal het verliezen; en die zijn leven haat in deze wereld, zal het bewaren tot het eeuwige leven. *a* Matth. 10: 39; 16: 25. Marc. 8: 35. Luc. 9: 24; 17: 33.

26. Zoo iemand mij dient, die volge mij; en *a*waar ik ben, aldaar zal ook mijn dienaar zijn. En zoo iemand mij dient, de Vader zal hem eeren. *a* Joh. 14: 3; 17: 24.

27. *a*Nu is mijne ziele ontroerd; en wat zal ik zeggen? Vader, verlos mij uit deze ure. Maar hierom ben ik in deze ure gekomen. *a* Matth. 26: 37, 38, 39. Marc. 14: 34. Luc. 22: 44.

28. Vader, verheerlijk uwen naam. Er kwam dan eene stemme uit den hemel, [*zeggende:*] En Ik heb [*hem*] verheerlijkt, en Ik zal [*hem*] wederom verheerlijken.

29. De schare dan, die daar stond, en [*dit*] hoorde, zeide, dat er een donderslag geschied was. Anderen zeiden: Een engel heeft tot hem gesproken.

30. Jezus antwoordde en zeide: *a*Niet om mijnentwille is deze stemme geschied, maar om uwentwille. *a* Joh. 11: 42.

31. *a*Nu is het oordeel dezer wereld; *b*nu zal de overste dezer wereld buiten geworpen worden. *a* Joh. 16: 11. Eph. 2: 2. *b* Joh. 14: 30. Col. 2: 15.

32. *a*En ik, zoo wanneer ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal ze allen tot mij trekken. *a* Num. 21: 9. 2 Kon. 18: 4. Joh. 3: 14; 8: 28.

33. (En dit zeide hij, beteekenende hoedanigen dood hij sterven zoude.)

34. De schare antwoordde hem: Wij hebben uit de wet gehoord, *a*dat de Christus blijft in der eeuwigheid; en hoe zegt gij, dat de Zoon des menschen moet verhoogd worden? Wie is deze Zoon des menschen? *a* 2 Sam. 7: 16. 1 Kron. 22: 10. Ps. 45: 7; 89: 37; 110: 4. Jes. 9: 5. Jer. 23: 6. Ezech. 37: 26. Dan. 2: 44; 7: 14, 27. Micha 4: 7. Hebr. 1: 8.

35. Jezus dan zeide tot hen: Nog een kleinen tijd *a*is het licht bij ulieden; *b*wandelt, terwijl gij het licht hebt, opdat de duisternis u niet bevange. En die in de duisternis wandelt, weet niet waar hij henengaat. *a* Joh. 1: 9; 8: 12; 9: 5; 12: 46. *b* Jer. 13: 16. Eph. 5: 8. 1 Thess. 5: 4.

36. Terwijl gij het licht hebt, gelooft in het licht, opdat gij kinderen des lichts moogt zijn. Deze dingen sprak Jezus; en weggaande, verborg hij zich van hen.

37. En hoewel hij zoovele teekenen voor hen gedaan had, [*nochtans*] geloofden zij in hem niet;

38. Opdat het woord van Jesája, den profeet, vervuld werd, dat hij gesproken heeft: *a*Heere, wie heeft onze prediking geloofd? En wien is de arm des Heeren geopenbaard? *a* Jes. 53: 1. Rom. 10: 16.

39. Daarom konden zij niet gelooven, dewijl Jesája wederom gezegd heeft:

40. *a*Hij heeft hunne oogen verblind, en hun hart verhard; opdat zij met de oogen niet zien, en met het hart [*niet*] verstaan, en zij bekeerd worden, en Ik hen geneze. *a* Jes. 6: 9. Ezech. 12: 2. Matth. 13: 14. Marc. 4: 12. Luc. 8: 10. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.

41. *a*Dit zeide Jesája, toen hij zijne heerlijkheid zag, en van hem sprak. *a* Jes. 6: 1.

42. *a*Nochtans geloofden ook zelfs velen uit de oversten in hem; maar om der Pharizeën wille beleden zij het niet, *b*opdat zij uit de synagoge niet zouden geworpen worden. *a* Joh. 7: 13, 48. *b* Joh. 9: 22.

43. *a*Want zij hadden de eere der menschen lief, meer dan de eere Gods. *a* Joh. 5: 44.

44. En Jezus riep, en zeide: Die in mij gelooft, gelooft in mij niet, maar in dengene die mij gezonden heeft;

45. *a*En die mij ziet, die ziet dengene, die mij gezonden heeft. *a* Joh. 10: 30; 14: 9.

46. *a*Ik ben een licht, in de wereld gekomen, opdat een iegelijk, die in mij gelooft, in de duisternis niet blijve. *a* Jes. 42: 6; 49: 6. Joh. 1: 9; 8: 12; 9: 5; 12: 35. Hand. 13: 47.

47. En indien iemand mijne woorden gehoord, en niet geloofd zal hebben, ik oordeel hem niet; *a*want ik ben niet gekomen, opdat ik de wereld oordeele, maar opdat ik de wereld zalig make. *a* Joh. 3: 17; 9: 39.

48. *a*Die mij verwerpt, en mijne woor-

den niet ontvangt, heeft, die hem oordeelt: [b]het woord, dat ik gesproken heb, dat zal hem oordeelen ten laatsten dage. a Joh. 3: 18; 8: 24. b Marc. 16: 16.

49. [a]Want ik heb uit mijzelven niet gesproken; maar de Vader, die mij gezonden heeft, die heeft mij een gebod gegeven, wat ik zeggen zal, en wat ik spreken zal. a Deut. 18: 18. Joh. 3: 11; 5: 20; 7: 16; 8: 28; 14: 10, 24; 16: 13.

50. En ik weet, dat zijn gebod het eeuwige leven is. Hetgene ik dan spreek, dat spreek ik alzoo, gelijk mij de Vader gezegd heeft.

HET XIII KAPITTEL.

En vóór [a]het feest van het Pascha, Jezus, wetende dat zijne ure gekomen was, dat hij uit deze wereld zoude overgaan tot den Vader, alzoo hij de zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zoo heeft hij ze liefgehad tot het einde. a Matth. 26: 2. Marc. 14: 1. Luc. 22: 1.

2. En als het avondmaal gedaan was, [a](toen nu de duivel in het hart van Judas Simons[*zoon*] Iscáriot gegeven had, dat hij hem verraden zoude), a Luc. 22: 3. Joh. 13: 27.

3. Jezus, wetende [a]dat de Vader hem alle dingen in de handen gegeven had, [b]en dat hij van God uitgegaan was, en tot God henenging, a Matth. 11: 27. Joh. 3: 35. b Joh. 16: 28.

4. Stond op van het avondmaal, en leide [*zijne*] kleederen af, en nemende eenen linnen doek, omgordde zichzelven.

5. Daarna goot hij water in het bekken, en begon de voeten der discipelen te wasschen, en af te drogen met den linnen doek, waarmede hij omgord was.

6. Hij dan kwam tot Simon Petrus; en die zeide tot hem: Heere, [a]zult gij mij de voeten wasschen? a Matth. 3: 14.

7. Jezus antwoordde en zeide tot hem: Wat ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na dezen verstaan.

8. Petrus zeide tot hem: Gij zult mijne voeten niet wasschen in der eeuwigheid. Jezus antwoordde hem: Indien ik u niet wassche, gij hebt geen deel met mij.

9. Simon Petrus zeide tot hem: Heere, niet alleen mijne voeten, maar ook de handen en het hoofd.

10. Jezus zeide tot hem: Die gewasschen is, heeft niet van noode, dan de voeten te wasschen, maar is geheel rein. [a]En gijlieden zijt rein, doch niet allen. a Joh. 15: 3.

11. [a]Want hij wist, wie hem verraden zoude; daarom zeide hij: Gij zijt niet allen rein. a Joh. 6: 64.

12. Als hij dan hunne voeten gewasschen, en zijne kleederen genomen had, zat hij wederom aan, en zeide tot hen: Verstaat gij, wat ik ulieden gedaan heb?

13. [a]Gij heet mij Meester en Heere; en gij zegt wel, want ik ben het. a Matth. 23: 8, 10. 1 Cor. 8: 6; 12: 3. Philipp. 2: 11.

14. Indien dan ik, de Heere en de Meester, uwe voeten gewasschen heb, [a]zoo zijt gij ook schuldig, malkanders voeten te wasschen. a Gal. 6: 1, 2.

15. [a]Want ik heb u een exempel gegeven, opdat, gelijkerwijs ik u gedaan heb, gijlieden ook doet. a 1 Petr. 2: 21. 1 Joh. 2: 6.

16. Voorwaar, voorwaar zeg ik u, [a]een dienstknecht is niet meerder dan zijn heere, noch een gezant meerder dan die hem gezonden heeft. a Matth. 10: 24. Luc. 6: 40. Joh. 15: 20.

17. Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij, zoo gij ze doet.

18. Ik zeg niet van u allen; ik weet, welke ik uitverkoren heb; maar [*dit geschiedt*], opdat de Schrift vervuld worde: [a]Die met mij het brood eet, heeft tegen mij zijne verzenen opgeheven. a Ps. 41: 10. Matth. 26: 23. 1 Joh. 2: 19.

19. [a]Van nu zeg ik het ulieden, eer het geschied is, opdat, wanneer het geschied zal zijn, gij gelooven moogt dat ik het ben. a Joh. 14: 29; 16: 4.

20. Voorwaar, voorwaar zeg ik u, [a]zoo ik iemand zende, wie [*dien*] ontvangt, die ontvangt mij; en wie mij ontvangt, die ontvangt Hem die mij gezonden heeft. a Matth. 10: 40. Luc. 10: 16.

21. [a]Jezus, deze dingen gezegd hebbende, werd ontroerd in den geest, en betuigde, en zeide: Voorwaar, voorwaar ik zeg u, dat één van ulieden mij zal verraden. a Matth. 26: 21. Marc. 14: 18. Luc. 22: 21. Hand. 1: 17. 1 Joh. 2: 19.

22. De discipelen dan zagen op malkanderen, twijfelende van wien hij [*dat*] zeide.
23. [a]En één van zijne discipelen was aanzittende in den schoot van Jezus, welken Jezus liefhad.
a Joh. 20: 2; 21: 7, 20.
24. Simon Petrus dan wenkte dezen, dat hij vragen zoude, wie hij toch ware van welken hij [*dit*] zeide.
25. En deze, vallende op de borst van Jezus, zeide tot hem: Heere, wie is het?
26. Jezus antwoordde: Deze is het, wien ik de bete, als ik ze ingedoopt heb, geven zal. En als hij de bete ingedoopt had, gaf hij ze aan Judas Simons [*zoon*] Iscáriot.
27. En na de bete, toen voer de satan in hem. Jezus dan zeide tot hem: Wat gij doet, doe het haastelijk.
28. En dit verstond niemand dergenen die aanzaten, waartoe hij hem [*dat*] zeide.
29. Want sommigen meenden, [a]dewijl Judas de beurs had, dat hem Jezus zeide: Koop hetgene wij van noode hebben tot het feest; of, dat hij den armen wat geven zoude.
a Joh. 12: 6.
30. Hij dan, de bete genomen hebbende, ging terstond uit. En het was nacht.
31. Als hij dan uitgegaan was, zeide Jezus: Nu is de Zoon des menschen verheerlijkt, en God is in hem verheerlijkt.
32. Indien God in hem verheerlijkt is, zoo zal ook God hem verheerlijken in zichzelven, [a]en Hij zal hem terstond verheerlijken.
a Joh. 12: 23; 17: 1.
33. Kinderkens, nog eenen kleinen [*tijd*] ben ik bij u. [a]Gij zult mij zoeken, en gelijk ik den Joden gezegd heb: Waar ik henenga, kunt gij niet komen; [*alzoo*] zeg ik ulieden nu ook.
a Joh. 7: 34; 8: 21.
34. [a]Een nieuw gebod geef ik u, dat gij malkanderen liefhebt; gelijk ik u liefgehad heb, dat ook gij malkanderen liefhebt.
a Lev. 19: 18. Matth. 22: 39. Joh. 15: 12. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9. 1 Petr. 1: 8. 1 Joh. 3: 23; 4: 21.
35. [a]Hieraan zullen zij allen bekennen, dat gij mijne discipelen zijt, zoo gij liefde hebt onder malkanderen.
a Joh. 2: 5; 4: 20.
36. Simon Petrus zeide tot hem: Heere, waar gaat gij henen? Jezus antwoordde hem: Waar ik henenga, kunt gij mij nu niet volgen; [a]maar gij zult mij namaals volgen.
a Joh. 21: 18. 2 Petr. 1: 14.
37. Petrus zeide tot hem: Heere, waarom kan ik u nu niet volgen? [a]Ik zal mijn leven voor u zetten
a Matth. 26: 33. Marc. 14: 29. Luc. 22: 33.
38. Jezus antwoordde hem: Zult gij uw leven voor mij zetten? [a]Voorwaar, voorwaar zeg ik u, de haan zal niet kraaien, totdat gij mij drie maal verloochend zult hebben.
a Matth. 26: 34. Marc. 14: 30. Luc. 22: 34.

HET XIV KAPITTEL

Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in mij.
2. In het huis mijns Vaders zijn vele woningen; anderszins zoo zoude ik het u gezegd hebben; ik ga henen om u plaats te bereiden.
3. En zoo wanneer ik henen zal gegaan zijn, en u plaats zal bereid hebben, zoo kom ik weder, en zal u tot mij nemen, [a]opdat gij ook zijn moogt, waar ik ben.
a Joh. 12: 26; 17: 24.
4. En waar ik henenga weet gij, en den weg weet gij.
5. Thomas zeide tot hem: Heere, wij weten niet waar gij henengaat; en hoe kunnen wij den weg weten?
6. Jezus zeide tot hem: [a]Ik ben de weg, [b]en de waarheid, [c]en het leven. [d]Niemand komt tot den Vader, dan door mij.
a Hebr. 9: 8. b Joh. 1: 17. c Joh. 1: 4; 11: 25. d Joh. 10: 9.
7. Indien gijlieden mij gekend hadt, zoo zoudt gij ook mijnen Vader gekend hebben; en van nu kent gij Hem, en hebt Hem gezien.
8. Philippus zeide tot hem: Heere, toon ons den Vader, en het is ons genoeg.
9. Jezus zeide tot hem: Ben ik zoo langen tijd met ulieden, en hebt gij mij niet gekend, Philippus? [a]Die mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien; en hoe zegt gij: Toon ons den Vader?
a Joh. 10: 30.
10. Gelooft gij niet, [a]dat ik in den Vader [*ben*], en de Vader in mij is?

[b]De woorden, die ik tot ulieden spreek, spreek ik van mijzelven niet; [c]maar de Vader, die in mij blijft, deze doet de werken. *a* Joh. 10: 38.
b Joh. 7: 16; 8: 28; 10: 38; 12: 49; 14: 24; 16: 13; 17: 21. *c* Joh. 5: 17.

11. Gelooft mij, dat ik in den Vader [*ben*], en de Vader in mij is; en indien niet, zoo gelooft mij om de werken zelve.

12. [a]Voorwaar, voowaar zeg ik ulieden, die in mij gelooft, de werken, die ik doe, zal hij ook doen, en zal meerdere doen dan deze; want ik ga henen tot mijnen Vader. *a* Matth. 21: 21. Luc. 17: 6. Hand. 5: 12; 19: 11.

13. [a]En zoo wat gij begeeren zult in mijnen naam, dat zal ik doen; opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde. *a* Jer. 29: 12. Matth. 7: 7; 21: 22. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 15: 7; 16: 24. Jac. 1: 5. 1 Joh. 3: 22.

14. Zoo gij iets begeeren zult in mijnen naam, ik zal het doen.

15. [a]Indien gij mij liefhebt, zoo bewaart mijne geboden.
a Joh. 14: 21, 23; 15: 10. 1 Joh. 5: 3.

16. En ik zal den Vader bidden, en Hij zal u eenen anderen Trooster geven, opdat hij bij u blijve in der eeuwigheid;

17. [*Namelijk*] den Geest der waarheid, welken de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet hem niet, en kent hem niet; maar gij kent hem, want hij blijft bij ulieden, en zal in u zijn.

18. [a]Ik zal u geene weezen laten; ik kom [*weder*] tot u. *a* Matth. 28: 20.

19. Nog eenen kleinen [*tijd*], en de wereld zal mij niet meer zien; maar gij zult mij zien; want ik leef, en gij zult leven.

20. In dien dag zult gij bekennen, dat ik in mijnen Vader [*ben*], en gij in mij, en ik in u.

21. Die mijne geboden heeft, en ze bewaart, die is het, die mij liefheeft; en die mij liefheeft, zal van mijnen Vader geliefd worden; en ik zal hem liefhebben, en ik zal mijzelven aan hem openbaren.

22. Judas, niet de Iscáriot, zeide tot hem: Heere, wat is het, dat gij uzelven aan ons zult openbaren, en niet aan de wereld?

23. Jezus antwoordde en zeide tot hem: Zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn woord bewaren; en mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken.

24. Die mij niet liefheeft, die bewaart mijne woorden niet; [a]en het woord, dat gijlieden hoort, is het mijne niet, maar des Vaders, die mij gezonden heeft.
a Joh. 7: 16; 8: 28; 12: 49; 14: 10; 16: 13.

25. Deze dingen heb ik tot u gesproken, bij u blijvende.

26. [a]Maar de Trooster, de Heilige Geest, welken de Vader zenden zal in mijnen naam, [b]die zal u alles leeren, en zal u indachtig maken alles wat ik u gezegd heb. *a* Luc. 24: 49. Joh. 15: 26; 16: 7. Hand. 2: 4. *b* Joh. 16: 13.

27. [a]Vrede laat ik u, mijnen vrede geef ik u; niet gelijkerwijs de wereld [*hem*] geeft, geef ik [*hem*] u. Uw hart worde niet ontroerd en zij niet versaagd.
a Philipp. 4: 7.

28. [a]Gij hebt gehoord, dat ik tot u gezegd heb: Ik ga henen, en kom [*weder*] tot u. Indien gij mij liefhadt, zoo zoudt gij u verblijden, omdat ik gezegd heb: Ik ga henen tot den Vader; want mijn Vader is meerder dan ik.
a Joh. 14: 3.

29. En nu heb ik het u gezegd, eer het geschied is, [a]opdat, wanneer het geschied zal zijn, gij gelooven moogt.
a Joh. 13: 19; 16: 4.

30. Ik zal niet meer veel met u spreken; [a]want de overste dezer wereld komt, en heeft aan mij niets.
a Joh. 12: 31; 16: 11. Eph. 2: 2.

31. Maar opdat de wereld wete, dat ik den Vader liefheb, en alzoo doe, gelijkerwijs mij de Vader [a]geboden heeft: staat op, laat ons van hier gaan.
a Joh. 10: 18. Hebr. 10: 5.

HET XV KAPITTEL.

Ik ben de ware wijnstok, en mijn Vader is de landman.

2. [a]Alle rank, die in mij geene vrucht draagt, die neemt Hij weg; en alle, die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage. *a* Matth. 15: 13.

3. [a]Gijlieden zijt nu rein, om het woord, dat ik tot u gesproken heb.
a Joh. 13: 10.

4. Blijft in mij, en ik in u. Gelijker-

wijs de rank geene vrucht kan dragen van zichzelve, zoo zij niet in den wijnstok blijft; alzoo ook gij niet, zoo gij in mij niet blijft.

5. Ik ben de wijnstok, [*en*] gij de ranken; die in mij blijft, en ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder mij kunt gij niets doen.

6. [a]Zoo iemand in mij niet blijft, [b]die is buiten geworpen, gelijkerwijs de rank, en is verdord; en men vergadert die, en men werpt ze in het vuur, en zij worden verbrand. *a* Ezech. 15: 2, enz. *b* Matth. 3: 10; 7: 19. Col. 1: 23.

7. Indien gij in mij blijft, en mijne woorden in u blijven, [a]zoo wat gij wilt, zult gij begeeren, en het zal u geschieden. *a* Jer. 29: 12. Matth. 7: 7; 21: 22. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13; 16: 24. Jac. 1: 5. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

8. Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt; en gij zult mijne discipelen zijn.

9. Gelijkerwijs de Vader mij liefgehad heeft, heb ik ook u liefgehad; blijft in deze mijne liefde.

10. [a]Indien gij mijne geboden bewaart, zoo zult gij in mijne liefde blijven; gelijkerwijs ik de geboden mijns Vaders bewaard heb, en blijf in zijne liefde. *a* Joh. 14: 15, 21, 23. 1 Joh. 5: 3.

11. Deze dingen heb ik tot u gesproken, opdat mijne blijdschap in u blijve, en uwe blijdschap vervuld worde.

12. [a]Dit is mijn gebod, dat gij malkanderen liefhebt, gelijkerwijs ik u liefgehad heb. *a* Lev. 19: 18. Matth. 22: 39. Joh. 13: 34. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9. 1 Petr. 4: 8. 1 Joh. 3: 23; 4: 21.

13. [a]Niemand heeft meerdere liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijne vrienden. *a* Rom. 5: 7. Eph. 5: 2. 1 Joh. 3: 16.

14. [a]Gij zijt mijne vrienden, zoo gij doet wat ik u gebiede. *a* Matth. 12: 50. 2 Cor. 5: 16. Gal. 5: 6; 6: 15. Col. 3: 11.

15. Ik heet u niet meer dienstknechten; want de dienstknecht weet niet, wat zijn heere doet; maar ik heb u vrienden genoemd; [a]want al wat ik van mijnen Vader gehoord heb, [*dat*] heb ik u bekend gemaakt. *a* Joh. 8: 26.

16. [a]Gij hebt mij niet uitverkoren, maar ik heb u uitverkoren, en ik heb u gesteld, [b]dat gij zoudt henengaanen vrucht dragen, en [*dat*] uwe vrucht blijve; opdat, zoo wat gij van den Vader begeeren zult in mijnen naam, Hij u [*dat*] geve. *a* Joh. 13: 18. Eph. 1: 4. *b* Matth. 28: 19. Marc. 16: 15. Col. 1: 6.

17. Dit gebied ik u, opdat gij malkanderen liefhebt.

18. [a]Indien u de wereld haat, zoo weet, dat zij mij eer dan u gehaat heeft. *a* 1 Joh. 3: 13.

19. [a]Indien gij van de wereld waart, zoo zoude de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld. *a* Joh. 7: 14. Gal. 1: 10.

20. Gedenkt des woords, dat ik u gezegd heb: [a]Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heere. [b]Indien zij mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen; indien zij mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het uwe bewaren. *a* Matth. 10: 24. Luc. 6: 40. Joh. 13: 16. *b* Matth. 24: 9. Joh. 16: 2.

21. [a]Maar alle deze dingen zullen zij doen om mijns naams wille, omdat zij Hem niet kennen, die mij gezonden heeft. *a* Matth. 10: 22. Joh. 16: 3.

22. [a]Indien ik niet gekomen ware, en tot hen gesproken had, zij hadden geene zonde; maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hunne zonde. *a* Rom. 4; 15; 5: 20.

23. Die mij haat, die haat ook mijnen Vader.

24. [a]Indien ik de werken onder hen niet had gedaan, die niemand anders gedaan heeft, zij hadden geene zonde; maar nu hebben zij ze gezien, en beiden mij en mijnen Vader gehaat. *a* Joh. 10: 37.

25. Maar [*dit geschiedt*], opdat het woord vervuld worde, dat in hunne wet geschreven is: [a]Zij hebben mij zonder oorzaak gehaat. *a* Ps. 35: 19; 69: 5.

26. [a]Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, [b]dien ik u zenden zal van den Vader, [*namelijk*] de Geest der waarheid, die van den Vader uitgaat, dieza] van mij getuigen. *a* Joh. 14: 26; 16: 7. Hand. 5: 32. *b* Luc. 24: 49.

27. [a]En gij zult ook getuigen, want gij zijt van den beginne met mij geweest. *a* Hand. 1: 8, 21; 5: 32.

HET XVI KAPITTEL.

Deze dingen heb ik tot u gesproken, opdat gij niet geërgerd wordt.

2. [a]Zij zullen u uit de synagogen werpen; ja de ure komt, dat een iegelijk, die u zal dooden, zal meenen Gode eenen dienst te doen. *a* Joh. 9: 22, 34; 12: 42.

3. [a]En deze dingen zullen zij u doen, omdat zij den Vader niet gekend hebben, noch mij. *a* Joh. 15: 21. 1 Cor. 2: 8.

4. [a]Maar deze dingen heb ik tot u gesproken, opdat, wanneer de ure zal gekomen zijn, gij ze moogt gedenken, dat ik ze u gezegd heb; doch deze dingen heb ik u van het begin niet gezegd, omdat ik bij ulieden was. *a* Joh. 13: 19; 14: 29.

5. En nu ga ik henen tot dengene die mij gezonden heeft, en niemand van u vraagt mij: Waar gaat gij henen?

6. Maar omdat ik deze dingen tot u gesproken heb, zoo heeft de droefheid uw hart vervuld.

7. Doch ik zeg u de waarheid: het is u nut, dat ik wegga; want indien ik niet wegga, zoo zal de Trooster tot u niet komen; [a]maar indien ik henenga, zoo zal ik hem tot u zenden. *a* Luc. 24: 49. Joh. 14: 26; 15: 26.

8. En die, gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, en van gerechtigheid, en van oordeel.

9. Van zonde, omdat zij in mij niet gelooven;

10. En van gerechtigheid, omdat ik tot mijnen Vader henenga, en gij zult mij niet meer zien;

11. En van oordeel, [a]omdat de overste dezer wereld geoordeeld is. *a* Joh. 12: 31; 14: 30. Eph. 2: 2. Col. 2: 15.

12. Nog vele dingen heb ik u te zeggen, doch gij kunt die nu niet dragen.

13. Maar wanneer die zal gekomen zijn, [*namelijk*] de Geest der waarheid, [a]hij zal u in al de waarheid leiden; [b]want hij zal van zichzelven niet spreken, maar zoo wat hij zal gehoord hebben, zal hij spreken, en de toekomende dingen zal hij u verkondigen. *a* Joh. 14: 26. *b* Joh. 12: 49.

14. Die zal mij verheerlijken; want hij zal het uit het mijne nemen, en zal het u verkondigen.

15. [a]Al wat de Vader heeft, is mijne; daarom heb ik gezegd, dat hij het uit het mijne zal nemen, en u verkondigen. *a* Joh. 17: 10.

16. [a]Eenen kleinen [*tijd*], en gij zult mij niet zien; en wederom eenen kleinen [*tijd*], en gij zult mij zien; want ik ga henen tot den Vader. *a* Joh. 7: 33.

17. [*Sommigen*] dan uit zijne discipelen zeiden tot malkanderen: Wat is dit, dat hij tot ons zegt: Eenen kleinen [*tijd*], en gij zult mij niet zien; en wederom eenen kleinen [*tijd*], en gij zult mij zien; en: Want ik ga henen tot den Vader?

18. Zij zeiden dan: Wat is dit, dat hij zegt: Eenen kleinen [*tijd*]? Wij weten niet, wat hij zegt.

19. Jezus dan bekende, dat zij hem wilden vragen, en zeide tot hen: Vraagt gij daarvan onder malkanderen, dat ik gezegd heb: Eenen kleinen [*tijd*], en gij zult mij niet zien; en wederom eenen kleinen [*tijd*], en gij zult mij zien?

20. Voorwaar, voorwaar ik zeg u, dat gij zult schreien, en klagelijk weenen, maar de wereld zal zich verblijden; en gij zult bedroefd zijn, maar uwe droefheid zal tot blijdschap worden.

21. [a]Eene vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid, dewijl hare ure gekomen is; maar wanneer zij het kindeken gebaard heeft, zoo gedenkt zij der benauwdheid niet meer, om de blijdschap, dat een mensch ter wereld geboren is. *a* Jes. 26: 17.

22. En gij dan hebt nu wel droefheid; maar ik zal u wederom zien, [a]en uw hart zal zich verblijden, en niemand zal uwe blijdschap van u wegnemen. *a* Joh. 20: 20.

23. En in dien dag zult gij mij niets vragen. [a]Voorwaar, voorwaar ik zeg u, al wat gij den Vader zult bidden in mijnen naam, [*dat*] zal Hij u geven. *a* Jer. 29: 12. Matth. 7: 7; 21: 22. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13; 15: 7. Jac. 1: 5. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

24. Tot nog toe hebt gij niet gebeden in mijnen naam; bidt, en gij zult ontvangen, opdat uwe blijdschap vervuld zij.

25. Deze dingen heb ik door gelijkenissen tot u gesproken; maar de ure komt, dat ik niet meer door gelijke-

nissen tot u spreken zal, maar u vrij uit van den Vader zal verkondigen.
26. In dien dag zult gij in mijnen naam bidden; en ik zeg u niet, dat ik den Vader voor u bidden zal;
27. Want de Vader zelf heeft u lief, dewijl gij mij liefgehad hebt, [a]en hebt geloofd, dat ik van God ben uitgegaan. a Joh. 17: 8.
28. [a]Ik ben van den Vader uitgegaan, en ben in de wereld gekomen; wederom verlaat ik de wereld, en ga henen tot den Vader. a Joh. 13: 3.
29. Zijne discipelen zeiden tot hem: Zie, nu spreekt gij vrij uit, en zegt geene gelijkenis.
30. Nu weten wij, [a]dat gij alle dingen weet, en gij hebt niet van noode, dat u iemand vrage. Hierom gelooven wij, dat gij van God uitgegaan zijt. a Joh. 21: 17.
31. Jezus antwoordde hun: Gelooft gij nu?
32. [a]Ziet, de ure komt, en is nu gekomen, dat gij zult verstrooid worden, een iegelijk naar het zijne, en gij mij alleen zult laten. [b]En [*nochtans*] ben ik niet alleen; want de Vader is met mij. a Zach. 13: 7. Matth. 26: 31. Marc. 14: 27. b Joh. 8: 29; 14: 10.
33. Deze dingen heb ik tot u gesproken, [a]opdat gij in mij vrede hebt. In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, ik heb de wereld overwonnen. a Jes. 9: 5. Joh. 14: 27. Rom. 5: 1. Eph. 2: 13. Col. 1: 20.

HET XVII KAPITTEL.

Dit heeft Jezus gesproken, en hij hief zijne oogen op naar den hemel, en zeide: Vader, [a]de ure is gekomen; verheerlijk uwen Zoon, opdat ook uw Zoon U verheerlijke; a Joh. 12: 23; 13: 32.
2. [a]Gelijkerwijs Gij hem macht gegeven hebt over alle vleesch, opdat al wat Gij hem gegeven hebt, hij hun het eeuwige leven geve. a Ps. 8: 7. Matth. 11: 27; 28: 18. Luc. 10: 22. Joh. 3: 35; 5: 27. 1 Cor. 15: 25. Philipp. 2: 10. Hebr. 2: 8.
3. En [a]dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den eenigen waarachtigen God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt. a Jes. 53: 11. Jer. 9: 23.
4. [a]Ik heb U verheerlijkt op de aarde; [b]ik heb voleindigd het werk, dat Gij mij gegeven hebt om te doen; a Joh. 13: 32; 14: 13. b Joh. 4: 34; 19: 30.
5. En nu, verheerlijk mij, Gij Vader, bij Uzelven, met de heerlijkheid, [a]die ik bij U had, eer de wereld was. a Joh. 1: 1, 2; 10: 30; 14: 9.
6. Ik heb uwen naam geopenbaard den menschen, die Gij mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren uwe, en Gij hebt ze mij gegeven, en zij hebben uw woord bewaard.
7. Nu hebben zij bekend, dat alles, wat Gij mij gegeven hebt, van U is;
8. Want de woorden, die Gij mij gegeven hebt, heb ik hun gegeven, en zij hebben ze ontvangen, [a]en zij hebben waarlijk bekend, dat ik van U uitgegaan ben, en hebben geloofd, dat Gij mij gezonden hebt. a Joh. 16: 27.
9. Ik bid voor hen; ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij mij gegeven hebt, want zij zijn uwe;
10. En [a]al het mijne is uwe, en het uwe is mijne; en ik ben in hen verheerlijkt. a Joh. 16: 15.
11. En ik ben niet meer in de wereld, maar deze zijn in de wereld, en ik kom tot U. Heilige Vader, bewaar ze in uwen naam, die Gij mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk als wij.
12. [a]Toen ik met hen in de wereld was, bewaarde ik ze in uwen naam. [b]Die Gij mij gegeven hebt, heb ik bewaard, en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon der verderfenis, opdat [c]de Schrift vervuld worde. a Joh. 6: 39; 10: 28; 18: 9. b Jes. 8: 18. Hebr. 2: 13. c Ps, 109: 8.
13. Maar nu kom ik tot U, en spreek dit in de wereld, opdat zij mijne blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven.
14. Ik heb hun uw woord gegeven; [a]en de wereld heeft ze gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk als ik van de wereld niet ben. a Joh. 15: 19.
15. Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den booze.
16. Zij zijn niet van de wereld, gelijkerwijs ik van de wereld niet ben.
17. Heilig ze in uwe waarheid; [a]uw woord is de waarheid. Joh. 8: 40.
18. [a]Gelijkerwijs Gij mij gezonden hebt in de wereld, [*alzoo*] heb ik hen ook in de wereld gezonden. a Joh. 20: 21

19. [a]En ik heilig mijzelven voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid. a 1 Cor. 1: 2, 30. 1 Thess. 4: 7.

20. En ik bid niet alleen voor deze, maar ook voor degenen, die door hun woord in mij gelooven zullen;

21. Opdat zij allen [a]één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in mij, en ik in U, dat ook zij in ons één zijn; opdat de wereld geloove, dat Gij mij gezonden hebt. a Joh. 10: 38; 14: 11. Gal. 3: 28.

22. En ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk als wij één zijn;

23. Ik in hen, en Gij in mij; opdat zij volmaakt zijn in één, en opdat de wereld bekenne, dat Gij mij gezonden hebt, en hen liefgehad hebt, gelijk Gij mij liefgehad hebt.

24. [a]Vader, ik wil, dat waar ik ben, ook die bij mij zijn, die Gij mij gegeven hebt; opdat zij mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij mij gegeven hebt, want Gij hebt mij liefgehad, vóór de grondlegging der wereld. a Joh. 12: 26; 14: 3.

25. Rechtvaardige Vader, [a]de wereld heeft U niet gekend; maar ik heb U gekend, [b]en deze hebben bekend, dat Gij mij gezonden hebt. a Joh. 15: 21; 16: 3. b Joh. 16: 27; 17: 8.

26. En ik heb hun uwen naam bekend gemaakt, en zal [*hem*] bekend maken, opdat de liefde, waarmede Gij mij liefgehad hebt, in hen zij, en ik in hen.

HET XVIII KAPITTEL.

[a]Jezus, dit gezegd hebbende, ging uit met zijne discipelen over de beek Kédron, waar een hof was, in welken hij ging, en zijne discipelen. a 2 Sam. 15: 23. Matth. 26: 36. Marc. 14: 32. Luc. 22: 39.

2. En Judas, die hem verried, wist ook die plaats, dewijl Jezus aldaar dikwijls vergaderd was geweest met zijne discipelen.

3. [a]Judas dan, genomen hebbende de bende [*krijgsknechten*] en [*eenige*] dienaars van de overpriesters en Pharizeën, kwam aldaar met lantaarnen, en fakkelen, en wapenen. a Matth. 26: 47. Marc. 14: 43. Luc. 22: 47.

4. Jezus dan, wetende alles wat over hem komen zoude, ging uit, en zeide tot hen: Wien zoekt gij?

5. Zij antwoordden hem: Jezus den Nazaréner. Jezus zeide tot hen: Ik ben het. En Judas, die hem verried, stond ook bij hen.

6. Als hij dan tot hen zeide: Ik ben het; gingen zij achterwaarts, en vielen ter aarde.

7. Hij vraagde hun dan wederom: Wien zoekt gij? En zij zeiden: Jezus den Nazaréner.

8. Jezus antwoordde: Ik heb u gezegd, dat ik het ben; indien gij dan mij zoekt, zoo laat deze henengaan.

9. Opdat het woord vervuld zoude worden, dat hij gezegd had: [a]Uit degenen, die Gij mij gegeven hebt, heb ik niemand verloren. a Joh. 6: 39; 10: 28; 17: 12.

10. [a]Simon Petrus dan, hebbende een zwaard, trok dat [*uit*], en sloeg des hoogepriesters dienstknecht, en hieuw zijn rechteroor af. En de naam van den dienstknecht was Málchus. [a Matth. 26: 51. Marc. 14: 47. Luc. 22: 50.

11. Jezus dan zeide tot Petrus: Steek uw zwaard in de scheede. Den [a]drinkbeker, dien mij de Vader gegeven heeft, zal ik dien niet drinken? a Matth. 20: 22; 26: 39.

12. De bende dan, en de overste over duizend, en de dienaars der Joden namen Jezus gezamenlijk, en bonden hem;

13. [a]En leidden hem henen, eerst tot [b]A'nnas; want hij was de vrouws vader van Cájaphas, welke deszelven jaars hoogepriester was. a Matth. 26: 57. Marc. 14: 53. Luc. 22: 54. b Luc. 3: 2.

14. [a]Cájaphas nu was degene, die den Joden geraden had, dat het nut was, dat één mensch voor het volk stierve. a Joh. 11: 50.

15. [a]En Simon Pètrus volgde Jezus, en een ander discipel. Deze discipel nu was den hoogepriester bekend, en ging met Jezus in des hoogepriesters zaal. a Matth. 26: 58. Marc. 14: 54. Luc. 22: 54.

16. En Petrus stond buiten aan de deur. De andere discipel dan, die den hoogepriester bekend was, ging uit, en sprak met de deurwaarster, en bracht Petrus in.

17. De dienstmaagd dan, die de deur-

waarster was, zeide tot Petrus: Zijt ook gij niet uit de discipelen van dezen mensch? Hij zeide: Ik ben niet.

18. En de dienstknechten en de dienaars stonden, hebbende een kolenvuur gemaakt, omdat het koud was, en warmden zich. [a]Petrus stond bij hen, en warmde zich. *a* Matth. 26: 69. Marc. 14: 67. Luc. 22: 55.

19. De hoogepriester dan vraagde Jezus van zijne discipelen, en van zijne leere.

20. Jezus antwoordde hem: [a]Ik heb vrij uit gesproken tot de wereld; ik heb allen tijd geleerd in de synagoge en in den Tempel, waar de Joden van alle plaatsen samenkomen; en in het verborgen heb ik niets gesproken. *a* Joh. 7: 26.

21. Wat ondervraagt gij mij? Ondervraag degenen die het gehoord hebben, wat ik tot hen gesproken heb; zie, dezen weten, wat ik gezegd heb.

22. En als hij dit zeide, [a]gaf een van de dienaren, die daarbij stond, Jezus eenen kinnebakslag, zeggende: Antwoordt gij alzoo den hoogepriester? *a* Jer. 20: 2. Hand. 23: 2.

23. Jezus antwoordde hem: Indien ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade; en indien wel, waarom slaat gij mij?

24. ([a]A'nnas dan had hem gebonden gezonden tot Cájaphas den hoogepriester.) *a* Matth. 26: 57. Marc. 14: 53. Luc. 22: 54.

25. [a]En Simon Petrus stond en warmde zich. Zij zeiden dan tot hem: Zijt ook gij niet uit zijne discipelen? Hij loochende het, en zeide: Ik ben niet. *a* Matth. 26: 71. Marc. 14: 69. Luc. 22: 58.

26. Een van de dienstknechten des hoogepriesters, die maagschap was van dengene, wien Petrus het oor afgehouwen had, zeide: Heb ik u niet gezien in den hof met hem?

27. Petrus dan loochende het wederom. [a]En terstond kraaide de haan, *a* Joh. 13: 38.

28. [a]Zij dan leidden Jezus van Cájaphas naar het rechthuis. En het was 's morgens vroeg; en zij gingen niet in het rechthuis, [b]opdat zij niet verontreinigd zouden worden, maar opdat zij het Pascha eten mochten. *a* Matth. 27: 1. Marc. 15: 1. Luc. 22: 66; 23: 1. *b* Hand. 10: 28; 11: 3.

29. Pilátus dan ging tot hen uit, en zeide: Wat beschuldiging brengt gij tegen dezen mensch?

30. Zij antwoordden en zeiden tot hem: Indien deze geen kwaaddoener ware, zoo zouden wij hem u niet overgeleverd hebben.

31. Pilátus dan zeide tot hen: Neemt gij hem, en oordeelt hem naar uwe wet. De Joden dan zeiden tot hem: Het is ons niet geoorloofd iemand te dooden.

32. [a]Opdat het woord van Jezus vervuld wierd, dat hij gezegd had, beteekenende hoedanigen dood hij sterven zoude. *a* Matth. 20: 19. Joh. 12: 32.

33. [a]Pilátus dan ging wederom in het rechthuis, en riep Jezus, en zeide tot hem: Zijt gij de Koning der Joden? *a* Matth. 27: 11. Marc. 15: 2. Luc. 23: 3.

34. Jezus antwoordde hem: Zegt gij dit van uzelven, of hebben het u anderen van mij gezegd?

35. Pilátus antwoordde: Ben ik een Jood? Uw volk en de overpriesters hebben u aan mij overgeleverd; wat hebt gij gedaan?

36. Jezus antwoordde: [a]Mijn koninkrijk is niet van deze wereld. Indien mijn koninkrijk van deze wereld ware, zoo zouden mijne dienaars gestreden hebben, opdat ik den Joden niet ware overgeleverd; maar nu is mijn koninkrijk niet van hier. *a* Joh. 6: 15. 1 Tim. 6: 13.

37. Pilátus dan zeide tot hem: Zijt gij dan een koning? Jezus antwoordde: Gij zegt, dat ik een Koning ben. Hiertoe ben ik geboren, en hiertoe ben ik in de wereld gekomen, opdat ik der waarheid getuigenis geven zoude. Een iegelijk, die uit de waarheid is, hoort mijne stem.

38. Pilátus zeide tot hem: Wat is waarheid! En als hij dat gezegd had, ging hij wederom uit tot de Joden, en zeide tot hen: [a]Ik vind geene schuld in hem. *a* Matth. 27: 24. Luc. 23: 4.

39. Doch gij hebt [a]eene gewoonte, dat ik u op het Pascha éénen loslate. Wilt gij dan, dat ik u den Koning der Joden loslate? *a* Matth. 27: 15. Marc. 15: 6. Luc. 23: 17.

40. Zij dan riepen allen wederom, zeggende: [a]Niet dezen, maar Barábbas.

[b]En Barábbas was een moordenaar.
a Hand. 3: 14. b Matth. 27: 16.
Marc. 15: 7. Luc. 23: 19.

HET XIX KAPITTEL.

Toen [a]nam Pilátus dan Jezus, en geeselde [*hem*]. a Matth. 27: 26. Marc. 15: 15.

2. En de krijgsknechten, eene kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten [*die*] op zijn hoofd, en wierpen hem een purperen kleed om,

3. En zeiden: Wees gegroet, gij Koning der Joden. En zij gaven hem kinnebakslagen.

4. Pilátus dan kwam wederom uit, en zeide tot hen: Ziet, ik breng hem tot ulieden uit, opdat gij wetet, dat ik in hem geene schuld vind.

5. Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon, en het purperen kleed. En [*Pilátus*] zeide tot hen: Zie, de mensch.

6. Als hem dan de overpriesters en de dienaars zagen, riepen zij, zeggende: Kruisig [*hem*], kruisig [*hem*]! Pilátus zeide tot hen: Neemt gijlieden hem en kruisigt [*hem*]; want ik vind in hem geene schuld.

7. De Joden antwoordden hem: [a]Wij hebben eene wet, en naar onze wet moet hij sterven, [b]want hij heeft zichzelven Gods Zoon gemaakt. a Lev. 24: 16.
b Joh. 5: 18; 10: 33.

8. Toen Pilátus dan dit woord hoorde, werd hij meer bevreesd;

9. En ging wederom in het rechthuis, en zeide tot Jezus: Vanwaar zijt gij? Maar Jezus gaf hem geen antwoord.

10. Pilátus dan zeide tot hem: Spreekt gij tot mij niet? Weet gij niet, dat ik macht heb u te kruisigen, en macht heb u los te laten?

11. Jezus antwoordde: Gij zoudt geene macht hebben tegen mij, indien het u niet van boven gegeven ware; daarom, die mij aan u heeft overgeleverd, heeft grooter zonde.

12. Van toen af zocht Pilátus hem los te laten; maar de Joden riepen, zeggende: Indien gij dezen loslaat, zoo zijt gij des keizers vriend niet; [a]een iegelijk, die zichzelven koning maakt, wederspreekt den keizer. a Hand. 17: 7.

13. Als Pilátus dan dit woord hoorde, bracht hij Jezus uit, en zat neder op den rechterstoel, in de plaats genaamd Lithostrótos, en in het Hebreeuwsch Gábbatha.

14. En het was de voorbereiding van het Pascha, en omtrent de zesde ure. En hij zeide tot de Joden: Ziet, uw Koning.

15. Maar zij riepen: Neem weg, neem weg, kruisig hem! Pilátus zeide tot hen: Zal ik uwen Koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: [a]Wij hebben geenen koning, dan den keizer.
a Gen. 49: 10.

16. [a]Toen gaf hij hem dan hun over, opdat hij gekruisigd zoude worden. En zij namen Jezus, en leidden [*hem*] weg.
a Matth. 27: 26. Marc. 15: 15. Luc. 23: 24, 25.

17. [a]En hij, dragende zijn kruis, ging uit naar de [*plaats*], genaamd Hoofdschedelplaats, welke in het Hebreeuwsch genaamd wordt Gólgotha;
a Matth. 27: 31, 33.
Marc. 15: 22. Luc. 23: 26, 33.

18. Alwaar zij hem kruisigden, en met hem twee anderen, aan elke zijde éénen, en Jezus in het midden.

19. [a]En Pilátus schreef ook een opschrift, en zette [*dat*] op het kruis; en er was geschreven: JEZUS, DE NAZARÉNER, DE KONING DER JODEN.
a Matth. 27: 37. Marc. 15: 26. Luc. 23: 38.

20. Dit opschrift dan lazen velen van de Joden; want de plaats, waar Jezus gekruisigd werd, was nabij de stad; en het was geschreven in het Hebreeuwsch, in het Grieksch, [*en*] in het Latijn.

21. De overpriesters dan der Joden zeiden tot Pilátus: Schrijf niet: De Koning der Joden; maar, dat hij gezegd heeft: Ik ben de Koning der Joden.

22. Pilátus antwoordde: Wat ik geschreven heb, [*dat*] heb ik geschreven.

23. [a]De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruisigd hadden, namen zijne kleederen (en maakten vier deelen, voor elken krijgsknecht een deel) en den rok. De rok nu was zonder naad, van boven af geheel geweven. a Matth. 27: 35.
Marc. 15: 24. Luc. 23: 34.

24. Zij dan zeiden tot malkanderen: Laat ons dien niet scheuren, maar laat ons daarover loten, wiens [*die*] zijn zal; opdat de Schrift vervuld worde, die zegt: [a]Zij hebben mijne kleederen onder zich verdeeld, en over mijne kleeding hebben zij het lot geworpen. Dit heb-

ben dan de krijgsknechten gedaan.
a Ps. 22: 19.

25. aEn bij het kruis van Jezus stonden zijne moeder, en zijner moeders zuster, Maria, [*de vrouw*] van Clópas, en Maria Magdaléna. a Matth. 27: 55. Marc. 15:40. Luc. 23: 49.

26. Jezus nu, ziende [*zijne*] moeder, en den discipel, dien hij liefhad, daarbij staande, zeide tot zijne moeder: Vrouwe, zie, uw zoon.

27. Daarna zeide hij tot den discipel: Zie, uwe moeder. En van die ure aan nam haar de discipel in zijn [*huis*].

28. Hierna Jezus, wetende dat nu alles volbracht was, aopdat de Schrift zoude vervuld worden, zeide: Mij dorst.
a Ps. 69: 22.

29. aEr stond dan een vat vol edik; en zij vulden eene spons met edik, en omleiden ze met hysop, en brachten ze aan zijnen mond. a Matth. 27: 48.

30. Toen Jezus dan den edik genomen had, zeide hij: aHet is volbracht. En het hoofd buigende, gaf den geest.
a Joh. 17: 4.

31. De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op den Sabbath, dewijl het de voorbereiding was (want die dag des Sabbaths was groot), baden Pilátus, dat hunne beenen zouden gebroken, en zij weggenomen worden.

32. De krijgsknechten dan kwamen, en braken wel de beenen des eersten, en des anderen, die met hem gekruisigd was;

33. Maar komende tot Jezus, als zij zagen dat hij nu gestorven was, zoo braken zij zijne beenen niet;

34. Maar één der krijgsknechten doorstak zijne zijde met eene speer, en terstond akwam er bloed en water uit.
a 1 Joh. 5: 6.

35. En die het gezien heeft, die heeft het getuigd, en zijn getuigenis is waarachtig; en hij weet, dat hij zegt hetgene dat waar is, opdat ook gij gelooven moogt.

36. Want deze dingen zijn geschied, aopdat de Schrift vervuld worde: Geen been van hem zal verbroken worden.
a Ex. 12: 46. Num. 9: 12.

37. En wederom zegt eene andere Schrift: aZij zullen zien, in welken zij gestoken hebben. a Zach. 12: 10.

38. aEn daarna Jozef van Arimathéa (die een discipel van Jezus was, maar bedekt bom de vreeze der Joden) bad Pilátus, dat hij mocht het lichaam van Jezus wegnemen; en Pilátus liet het toe. Hij dan ging en nam het lichaam van Jezus weg. a Matth. 27: 57. Marc. 15: 42. Luc. 23: 50. b Joh. 12: 42.

39. En aNicodémus kwam ook (die des nachts tot Jezus eerst gekomen was), brengende een mengsel van mirre en aloë, omtrent honderd ponden [*gewichts*]. a Joh. 3: 1; 7: 50.

40. Zij namen dan het lichaam van Jezus, en bonden dat in linnen doeken met de specerijen, gelijk de Joden de gewoonte hebben van begraven.

41. En er was in de plaats, waar hij gekruisigd was, een hof, en in den hof een nieuw graf, in hetwelk nog nooit iemand gelegd was geweest.

42. Aldaar dan leiden zij Jezus, om de voorbereiding der Joden, overmits het graf nabij was.

HET XX KAPITTEL.

aEn op den eersten [*dag*] der week ging Maria Magdaléna vroeg, als het nog duister was, naar het graf; en zag den steen van het graf weggenomen.
a Matth. 28: 1. Marc. 16: 1. Luc. 24: 1.

2. Zij liep dan, en kwam tot Simon Petrus en tot den anderen discipel, awelken Jezus liefhad, en zeide tot hen: Zij hebben den Heere weggenomen uit het graf, en wij weten niet, waar zij hem gelegd hebben.
a Joh. 13: 23; 21: 7, 20.

3. aPetrus dan ging uit, en de andere discipel, en zij kwamen tot het graf.
a Luc. 24: 12.

4. En deze twee liepen tegelijk; en de andere discipel liep vooruit, sneller dan Petrus, en kwam eerst tot het graf.

5. En als hij nederbukte, zag hij ade doeken liggen; nochtans ging hij [*er*] niet in. a Joh. 19: 40.

6. Simon Petrus dan kwam en volgde hem, en ging in het graf, en zag de doeken liggen;

7. En aden zweetdoek; die op zijn hoofd geweest was, [*zag hij*] niet bij de doeken liggen, maar in het bijzonder

in eene [*andere*] plaats samengerold.
a Joh. 11: 44.

8. Toen ging dan ook de andere discipel [*er*] in, die eerst tot het graf gekomen was, en zag het, en geloofde.

9. Want zij wisten nog de aSchrift niet, dat hij van de dooden moest opstaan. a Ps. 16: 10. Hand. 2: 25, 31; 13: 35.

10. De discipelen dan gingen wederom naar huis.

11. aEn Maria stond buiten bij het graf, weenende. Als zij dan weende, bukte zij in het graf; a Matth. 28: 1. Marc. 16: 5. Luc. 24: 4.

12. En zag twee engelen in witte [*kleederen*] zitten, éénen aan het hoofd, en éénen aan de voeten, waar het lichaam van Jezus gelegen had.

13. En die zeiden tot haar: Vrouwe, wat weent gij? Zij zeide tot hen: Omdat zij mijnen Heere weggenomen hebben, en ik weet niet, waar zij hem gelegd hebben.

14. aEn als zij dit gezegd had, keerde zij zich achterwaarts, en zag Jezus staan, en zij wist niet, dat het Jezus was. a Math. 28: 9. Marc. 16: 9.

15. Jezus zeide tot haar: Vrouwe, wat weent gij? Wien zoekt gij? Zij, meenende dat het de hovenier was, zeide tot hem: Heere, zoo gij hem [*weg-*] gedragen hebt, zeg mij waar gij hem gelegd hebt, en ik zal hem wegnemen.

16. Jezus zeide tot haar: Maria. Zij, zich omkeerende, zeide tot hem: Rabboéni; hetwelk is gezegd: Meester.

17. Jezus zeide tot haar: Raak mij niet aan, want ik ben nog niet opgevaren tot mijnen Vader; maar ga henen atot mijne broeders, en zeg hun: bIk vaar op tot mijnen Vader en uwen Vader, en [*tot*] mijnen God en uwen God.
a Ps. 22: 23. Matth. 28: 10. Hebr. 2: 11. b Joh. 16: 28.

18. aMaria Magdaléna ging en boodschapte den discipelen, dat zij den Heere gezien had, en [*dat*] hij haar dit gezegd had. a Matth. 28: 8. Marc. 16: 10. Luc. 24: 9.

19. aAls het dan avond was, op dienzelven eersten dag der week, en als de deuren gesloten waren, waar de discipelen vergaderd waren, om de vreeze der Joden, kwam Jezus en stond in het midden, en zeide tot hen: Vrede zij ulieden. a Marc. 16: 14. Luc. 24: 36. 1 Cor. 15: 5.

20. En dit gezegd hebbende, toonde hij hun zijne handen en [*zijne*] zijde. aDe discipelen dan werden verblijd, als zij den Heere zagen. a Joh. 16: 22.

21. Jezus dan zeide wederom tot hen: Vrede zij ulieden. aGelijkerwijs mij de Vader gezonden heeft, zende ik ook ulieden. a Jes. 61. 1. Matth. 28: 19. Marc. 16: 15. Luc. 4: 18. Joh. 17: 18.

22. En als hij dit gezegd had, blies hij [*op hen*], en zeide tot hen: Ontvangt den Heiligen Geest.

23. aZoo gij iemands zonden vergeeft, dien worden zij vergeven; zoo gij iemands [*zonden*] houdt, [*dien*] zijn zij gehouden. a Matth. 16: 19; 18: 18.

24. En Thomas, één van de twaalven, gezegd Didymus, was met hen niet, toen Jezus [*daar*] kwam.

25. De andere discipelen dan zeiden tot hem: Wij hebben den Heere gezien. Doch hij zeide tot hen: Indien ik in zijne handen niet zie het teeken der nagelen, en mijnen vinger steke in het teeken der nagelen, en steke mijn hand in zijne zijde, ik zal geenszins gelooven.

26. En na acht dagen waren zijne discipelen wederom binnen, en Thomas met hen; [*en*] Jezus kwam, als de deuren gesloten waren, en stond in het midden, en zeide: Vrede zij ulieden.

27. Daarna zeide hij tot Thomas: Breng uwen vinger hier, en zie mijne handen, aen breng uwe hand, en steek ze in mijne zijde; en wees niet ongeloovig, maar geloovig. a 1 Joh. 1: 1.

28. En Thomas antwoordde en zeide tot hem: Mijn Heere en mijn God.

29. Jezus zeide tot hem: Omdat gij mij gezien hebt, Thomas, zoo hebt gij geloofd; zalig [*zijn zij*], die niet zullen gezien hebben, en [*nochtans*] zullen geloofd hebben. a 1 Petr. 1: 8.

30. Jezus dan heeft nog wel avele andere teekenen in de tegenwoordigheid zijner discipelen gedaan, die niet zijn geschreven in dit Boek;
a Joh. 21: 25.

31. Maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zone Gods; en opdat gij, geloovende, het leven hebt in zijnen naam.

HET XXI KAPITTEL.

Na dezen openbaarde Jezus zichzelven wederom den discipelen aan de Zee van Tibérias. En hij openbaarde zich aldus:

2. Er waren te zamen Simon Petrus, en Thomas, gezegd Dídymus, [a]en Nathánaël, die van Cana in Galiléa was, [b]en de [zonen] van Zebedéüs, en twee andere van zijne discipelen. *a* Joh. 1: 46. *b* Matth. 4: 21. Marc. 1: 19.

3. Simon Petrus zeide tot hen: Ik ga visschen. Zij zeiden tot hem: Wij gaan ook met u. Zij gingen uit, en traden terstond in het schip; en in dien nacht vingen zij niets.

4. En als het nu morgenstond geworden was, stond Jezus op den oever; doch de discipelen wisten niet, dat het Jezus was.

5. Jezus dan zeide tot hen: Kinderkens, hebt gij niet eenige toespijze? Zij antwoordden hem: Neen.

6. En hij zeide tot hen: [a]Werpt het net aan de rechterzijde van het schip, en gij zult vinden. Zij wierpen het dan, en konden het niet meer trekken vanwege de menigte der visschen. *a* Luc. 5: 4, 6, 7.

7. De discipel dan, [a]welken Jezus liefhad, zeide tot Petrus: Het is de Heere. Simon Petrus dan, hoorende dat het de Heere was, omgordde het opperkleed (want hij was naakt), en wierp zichzelven in de zee. *a* Joh. 13: 23; 20: 2.

8. En de andere discipelen kwamen met het scheepken (want zij waren niet verre van het land, maar omtrent twee honderd ellen), sleepende het net met de visschen.

9. Als zij dan aan het land gegaan waren, zagen zij een kolenvuur liggen, en visch daarop liggen, en brood.

10. [a]Jezus zeide tot hen: Brengt van de visschen, die gij nu gevangen hebt. *a* Luc. 24: 41.

11. Simon Petrus ging op, en trok het net op het land, vol groote visschen, [tot] honderd drie en vijftig; en hoewel er zoo vele waren, zoo scheurde het net niet.

12. Jezus zeide tot hen: Komt herwaarts, houdt het middagmaal. En niemand van de discipelen durfde hem vragen: Wie zijt gij? wetende dat het de Heere was.

13. Jezus dan kwam, en nam het brood, en gaf het hun, en den visch desgelijks.

14. Dit was nu de derde maal, dat Jezus zijnen discipelen geopenbaard is, nadat hij van de dooden opgewekt was.

15. Toen zij dan het middagmaal gehouden hadden, zeide Jezus tot Simon Petrus: Simon Jonas'[zoon], hebt gij mij liever dan deze? Hij zeide tot hem: Ja, Heere, gij weet dat ik u liefheb. Hij zeide tot hem: Weid mijne lammeren.

16. Hij zeide wederom tot hem ten tweeden male: Simon Jonas'[zoon], hebt gij mij lief? Hij zeide tot hem: Ja, Heere, gij weet dat ik u liefheb. Hij zeide tot hem: Hoed mijne schapen.

17. Hij zeide tot hem ten derden male: Simon Jonas'[zoon], hebt gij mij lief? Petrus werd bedroefd, omdat hij ten derden male tot hem zeide: Hebt gij mij lief? en zeide tot hem: [a]Heere, gij weet alle dingen, gij weet dat ik u liefheb. Jezus zeide tot hem: Weid mijne schapen. *a* Joh. 16: 30.

18. [a]Voorwaar, voorwaar zeg ik u, toen gij jonger waart, gorddet gij uzelven, en wandeldet alwaar gij wildet; maar wanneer gij zult oud geworden zijn, zoo zult gij uwe handen uitstrekken, en een ander zal u gorden, en brengen waar gij niet wilt. *a* Joh. 13: 36. Hand. 12: 3: 2 Petr. 1: 14.

19. [a]En dit zeide hij, beteekenende met hoedanigen dood hij God verheerlijken zoude. En dit gesproken hebbende, zeide hij tot hem: Volg mij. *a* 2 Petr. 1: 14.

20. En Petrus, zich omkeerende, zag [a]den discipel volgen, welken Jezus liefhad, die ook in het avondmaal op zijne borst gevallen was, en gezegd had: Heere, wie is het, die u verraden zal? *a* Joh. 13: 23; 20: 2; 21: 7.

21. Als Petrus dezen zag, zeide hij tot Jezus: Heere, maar wat [zal] deze?

22. Jezus zeide tot hem: Indien ik wil, dat hij blijve, totdat ik kome, wat gaat het u aan? Volg gij mij.

23. Dit woord dan ging uit onder de broederen, dat deze discipel niet zoude sterven. En Jezus had tot hem niet gezegd, dat hij niet sterven zoude; maar:

Indien ik wil, dat hij blijve, totdat ik kome, wat gaat het u aan?

24. Deze is de discipel, die van deze dingen getuigt, en deze dingen geschreven heeft; en wij weten, dat zijn getuigenis [a]waarachtig is. a Joh. 19: 35.

25. [a]En er zijn nog vele andere dingen, die Jezus gedaan heeft, welke, zoo zij elk bijzonder geschreven werden, ik acht, dat ook de wereld zelve de geschrevene boeken niet zoude bevatten. Amen. a Joh. 20: 30.

DE HANDELINGEN

DER

HEILIGE APOSTELEN,

BESCHREVEN DOOR

LUCAS.

HET I KAPITTEL.

Het eerste Boek heb ik gemaakt, o Theóphilus, van al hetgene dat Jezus begonnen heeft beide te doen en te leeren,

2. [a]Tot op den dag in welken hij opgenomen is, nadat hij door den Heiligen Geest aan de Apostelen, die hij uitverkoren had, [b]bevelen had gegeven.
a Marc. 16: 19. Luc. 9: 51. 1 Tim. 3: 16. b Joh. 20: 21.

3. [a]Aan welke hij ook, nadat hij geleden had, zichzelven levend vertoond heeft, met vele gewisse kenteekenen, veertig dagen lang, zijnde van hen gezien, en sprekende van de dingen, die het koninkrijk Gods aangaan.
a Marc. 16: 14. Joh. 20: 19; 21: 1. 1 Cor. 15: 5.

4. [a]En als hij met [*hen*] vergaderd was, beval hij hun, dat zij van Jeruzalem niet scheiden zouden, maar verwachten de belofte des Vaders, [b]die gij, [*zeide hij*], van mij gehoord hebt.
a Luc. 24: 48, 49. b Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 7.

5. [a]Want Johannes doopte wel met water, [b]maar gij zult met den Heiligen Geest gedoopt worden, niet lang na deze dagen. a Matth. 3: 11. Marc. 1: 8. Luc. 3: 16. Joh. 1: 26. Hand. 11: 16; 19: 4. b Jes. 44: 3. Joël 2: 28. Hand. 2: 4; 11: 15.

6. Zij dan, die samengekomen waren, vraagden hem, zeggende: [a]Heere, zult gij in dezen tijd aan Israël het koninkrijk weder oprichten?
a Matth. 24: 3.

7. En hij zeide tot hen: [a]Het komt

u niet toé, te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in zijne eigene macht gesteld heeft. *a* Matth. 24: 36.

8. *a*Maar gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, die over u komen zal; *b*en gij zult mijne getuigen zijn, zoo te Jeruzalem, als in geheel Judéa en Samaría, en tot aan het uiterste der aarde. *a* Hand. 2: 4. *b* Jes. 2: 3. Luc. 24: 48. Joh. 15: 27. Hand. 2: 32.

9. *a*En als hij dit gezegd had, werd hij opgenomen onderwijl zij het zagen, en eene wolk nam hem weg van hunne oogen. *a* Marc. 16: 19. Luc 24: 51.

10. En alzoo zij hunne oogen naar den hemel hielden, terwijl hij henenvoer, zie, twee mannen stonden bij hen *a*in witte kleeding; *a* Matth. 28: 3.

11. Welke ook zeiden: Gij Galilésche mannen, wat staat gij en ziet op naar den hemel? Deze Jezus, die van u opgenomen is in den hemel, *a*zal alzoo komen, gelijkerwijs gij hem naar den hemel hebt zien henenvaren. *a* Dan. 7: 13. Matth. 24: 30. Marc. 13: 26. Luc. 21: 27. 1 Thess. 1: 10. 2 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7.

12. Toen keerden zij wederom naar Jeruzalem, van den berg die genaamd wordt de Olijf[*berg*], welke is nabij Jeruzalem, liggende [*van daar*] eene Sabbathsreize.

13. En als zij ingekomen waren, gingen zij op in de opperzaal, waar zij bleven, [*namelijk*] Petrus en Jacobus, en Johannes, en Andréas, Philippus en Thomas, Bartholoméüs en Matthéüs, Jacobus, [*de zoon*] van Alphéüs, en Simon Zelótes, en Judas, [*de broeder*] van Jacobus.

14. Deze allen waren eendrachtelijk volhardende in het bidden en smeeken, met de vrouwen, en Maria, de moeder van Jezus, en met *a*zijne broederen. *a* Matth. 13: 55.

15. En in diezelve dagen stond Petrus op in het midden der discipelen, en sprak (er was nu eene schare bijeen van omtrent honderd en twintig personen):

16. Mannen broeders, deze Schrift moest vervuld worden, *a*welke de Heilige Geest door den mond Davids voorzegd heeft van Judas, *b*die de leidsman geweest is dergenen die Jezus vingen; *a* Ps. 41: 10. Matth. 26: 23. Joh. 13: 18. *b* Matth. 26: 47. Marc. 14: 43. Joh. 18: 3.

17. *a*Want hij was met ons gerekend, en had het lot dezer bediening verkregen. *a* Matth. 10: 4. Marc. 3: 19. Luc. 6: 16.

18. Deze dan heeft verworven eenen akker, door het loon der ongerechtigheid, *a*en voorwaarts over gevallen zijnde, is midden opgeborsten, en alle zijne ingewanden zijn uitgestort. *a* 2 Sam. 17: 23. Matth. 27: 5.

19. En het is bekend geworden allen die te Jeruzalem wonen, alzoo dat die akker in hunne eigene taal *a*genoemd wordt A'keldáma, dat is, een akker des bloeds. *a* Matth. 27: 8.

20. Want er staat geschreven in het Boek der Psalmen: *a*Zijne woonstede worde woest, en er zij niemand, die daarin wone. *b*En: Een ander neme zijn opzienersambt. *a* Ps. 69: 26. *b* Ps. 109: 8.

21. *a*Het is dan noodig, dat van de mannen, die met ons omgegaan hebben al den tijd, in welken de Heere Jezus onder ons in- en uitgegaan is, *a* Hand. 6: 3.

22. Beginnende van den doop van Johannes, tot den dag toe in welken hij *a*van ons opgenomen is, één van deze met ons getuige worde van zijne opstanding. *a* Hand. 1: 9.

23. *a*En zij stelden er twee, Jozef, genaamd Bársabas, die toegenaamd was Justus, en Matthías. *a* Hand. 6: 6.

24. En zij baden en zeiden: Gij Heere, *a*Gij kenner der harten van allen, wijs van deze twee éénen aan, dien Gij uitverkoren hebt, *a* 1 Sam. 16: 17. 1 Kron. 28: 9; 29: 17. Ps. 7: 10. Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12. Hand. 15: 8. Openb. 2: 23.

25. Om te ontvangen het lot dezer bediening en apostelschaps, waarvan Judas afgeweken is, dat hij henenging in zijne eigene plaats.

26. En zij wierpen hunne loten; en het lot viel op Matthías, en hij werd met gemeene toestemming tot de elf Apostelen gekozen.

HET II KAPITTEL.

En als de dag *a*van het Pinkster[*feest*] vervuld werd, waren zij allen *b*eendrachtelijk bijeen. *a* Lev. 23: 15. Deut. 16: 9. *b* Hand. 1: 14.

2. En er geschiedde haastelijk uit den

hemel een geluid, gelijk als van eenen geweldigen gedrevenen wind, en vervulde het geheele huis, waar zij zaten.

3. En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur, en het zat op een iegelijk van hen.

4. [a]En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest, en begonnen te spreken [b]met andere talen, zooals de Geest hun gaf uit te spreken.

a Matth. 3: 11. Marc. 1: 8. Luc. 3: 16. Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 13. Hand. 11: 15; 19: 6. *b* Marc. 16: 17. Hand. 10: 46.

5. En er waren Joden te Jeruzalem wonende, Godvruchtige mannen van allen volke dergenen die onder den hemel zijn.

6. En als deze stemme geschied was, kwam de menigte samen, en werd beroerd; want een iegelijk hoorde hen in zijne eigene taal spreken.

7. En zij ontzetten zich allen, en verwonderden zich, zeggende tot malkanderen: Zie, zijn niet alle deze, die daar spreken, Galiléërs?

8. En hoe hooren wij ze een iegelijk in onze eigene taal, in welke wij geboren zijn?

9. Párthers, en Méders, en Elamieten, en die inwoners zijn van Mesopotámië, en Judéa, en Cappadócië, Póntus, en Azië,

10. En Phry'gië, en Pamphy'lië, Egypte, en de deelen van Líbyë, hetwelk bij Cyréne [*ligt*], en uitlandsche Romeinen, beide Joden en Jodengenooten,

11. Cretensen en Arabieren, wij hooren ze in onze talen de groote werken Gods spreken.

12. En zij ontzetten zich allen, en werden twijfelmoedig, zeggende de een tegen den ander: Wat wil toch dit zijn?

13. En anderen, spottende, zeiden: Zij zijn vol zoeten wijns.

14. Maar Petrus, staande met de elven, verhief zijne stem, en sprak tot hen: Gij Joodsche mannen, en gij allen die te Jeruzalem woont, dit zij u bekend, en laat mijne woorden tot uwe ooren ingaan.

15. Want deze zijn niet dronken, gelijk gij vermoedt; want het is [*eerst*] de derde ure van den dag.

16. Maar dit is het, dat gesproken is door den profeet Joël:

17. [a]En het zal zijn in de laatste dagen (zegt God), Ik zal [b]uitstorten van mijnen Geest op alle vleesch; en uwe zonen en [c]uwe dochters zullen profeteeren, en uwe jongelingen zullen gezichten zien, en uwe ouden zullen droomen droomen.

a Jes. 44: 3. Ezech. 11: 19; 36: 27. Joël 2: 28. Zach. 12: 10. Joh. 7: 38. *b* Hand. 10: 45. *c* Luc. 2: 36. Hand. 21: 9.

18. En ook op mijne dienstknechten, en op mijne dienstmaagden, zal Ik in die dagen van mijnen Geest uitstorten, en zij zullen profeteeren.

19. En Ik zal wonderen geven in den hemel boven, en teekenen op de aarde beneden, bloed, en vuur, en rookdamp.

20. De zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in bloed, eer dat de groote en doorluchtige dag des Heeren komt.

21. [a]En het zal zijn, dat een iegelijk, die den naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden.

a Joël 2: 32. Rom. 10: 13.

22. Gij Israëlietische mannen, hoort deze woorden: Jezus den Nazaréner, eenen man van God onder ulieden betoond door krachten, en wonderen, en teekenen, die God door hem gedaan heeft in het midden van u, gelijk ook gijzelven weet;

23. Dezen, [a]door den bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, [b]hebt gij genomen, en door de handen der onrechtvaardigen aan het [*kruis*] gehecht en gedood.

a Hand. 4: 28. *b* Hand. 5: 30.

24. [a]Welken God opgewekt heeft, de smarten des doods ontbonden hebbende, alzoo het niet mogelijk was, dat hij van den [*dood*] zoude gehouden worden.

a Hand. 10: 40.

25. Want David zegt van hem: [a]Ik zag den Heere allen tijd voor mij; want Hij is aan mijne rechter [*hand*], opdat ik niet bewogen worde.

a Ps. 16: 8.

26. Daarom is mijn hart verblijd, en mijne tong verheugt zich; ja ook mijn vleesch zal rusten in hope;

27. Want Gij zult mijne ziele in de hel niet verlaten, en zult uwen Heilige niet [*over*]geven, om verderving te zien.

28. Gij hebt mij de wegen des levens bekend gemaakt; Gij zult mij vervullen met verheuging door uw aangezichte.

29. Gij mannen broeders, het is [*mij*]

geoorloofd vrij uit tot u te spreken van den patriarch David, [a]dat hij beide gestorven en begraven is, en zijn graf is onder ons tot op dezen dag.
a 1 Kon. 2: 10. Hand. 13: 36.

30. Alzoo hij dan een profeet was, en wist [a]dat God hem met eede gezworen had, dat hij uit de vrucht zijner lendenen, zooveel het vleesch aangaat, den Christus verwekken zoude, om [*hem*] op zijnen troon te zetten;
a 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Luc. 1: 32. Hand. 13: 23. Rom. 1: 3. 2 Tim. 2: 8.

31. Zoo heeft hij, [*dit*] voorziende, gesproken van de opstanding van Christus, [a]dat zijne ziele niet is verlaten in de hel, noch zijn vleesch verderving heeft gezien. a Ps. 16: 10. Hand. 13: 35.

32. Dezen Jezus heeft God opgewekt, [a]waarvan wij allen getuigen zijn.
a Joh. 15: 27. Hand. 1: 8.

33. Hij dan, [a]door de rechter[*hand*] Gods verhoogd zijnde, en [b]de belofte des Heiligen Geestes ontvangen hebbende van den Vader, heeft dit [c]uitgestort, dat gij nu ziet en hoort.
a Hand. 5: 31. Philipp. 2: 9.
b Hand. 1: 4. c Hand. 10: 45.

34. Want David is niet opgevaren in de hemelen; maar hij zegt: [a]De Heere heeft gesproken tot mijnen Heere: Zit aan mijne rechter[*hand*], a Ps. 110: 1.
1 Cor. 15: 25. Eph. 1: 20. Hebr. 1: 13.

35. Totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot eene voetbank uwer voeten.

36. Zoo wete dan zekerlijk het gansche huis Israëls, dat God hem tot eenen Heere en Christus gemaakt heeft, [*namelijk*] dezen Jezus, dien [*gij*] gekruisigd hebt.

37. [a]En als zij [*dit*] hoorden, werden zij verslagen in het hart, en zeiden tot Petrus en de andere Apostelen: [b]Wat zullen wij doen, mannen broeders?
a Zach. 12: 10.
Luc. 3: 10. Hand. 9: 6. b Hand. 16: 30.

38. En Petrus zeide tot hen: Bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden; en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen.

39. Want u komt de belofte toe, en uwen [a]kinderen, en allen [b]die daar verre zijn, zoovelen als er de Heere onze God toe roepen zal.
a Joël 2: 28. b Eph. 2: 13.

40. En met veel meer andere woorden betuigde hij, en vermaande [*hen*], zeggende: Wordt behouden van dit verkeerd geslacht.

41. Die dan zijn woord gaarne aannamen, werden gedoopt; en er werden op dien dag [*tot hen*] toegedaan omtrent drie duizend zielen.

42. En zij waren volhardende in de leere der Apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden.

43. En eene vreeze kwam over alle ziele; en [a]vele wonderen en teekenen geschiedden door de Apostelen.
a Marc. 16: 17. Hand. 5: 12.

44. [a]En allen, die geloofden, waren bijeen, en hadden alle dingen gemeen.
a Deut. 15: 4. Hand. 4: 32.

45. En zij verkochten [*hunne*] goederen en have, [a]en verdeelden die aan allen, naar dat elk van noode had.
a Jes. 58: 7. Hand. 4: 35.

46. En dagelijks [a]eendrachtiglijk in den Tempel volhardende, en van huis tot huis brood brekende, aten zij te zamen met verheuging en eenvoudigheid des harten; a Hand. 1: 14; 20: 7.

47. En prezen God, en hadden genade bij het gansche volk. [a]En de Heere deed dagelijks [*toe*] tot de gemeente, die zalig werden. a Hand. 5: 14; 11: 21.

HET III KAPITTEL.

Petrus nu en Johannes gingen te zamen op naar den Tempel, omtrent de ure des gebeds, zijnde de negende [*ure*].

2. [a]En een zeker man, die kreupel was van zijner moeders lijf af, werd gedragen, welken zij dagelijks zetten aan de deur des Tempels, genaamd de Schoone, [b]om eene aalmoes te begeeren van degenen, die in den Tempel gingen. a Hand. 14: 8. b Joh. 9: 8.

3. Welke, Petrus en Johannes ziende, als zij in den Tempel zouden ingaan, bad dat hij eene aalmoes mocht ontvangen.

4. En Petrus, sterk op hem ziende, met Johannes, zeide: Zie op ons.

5. En hij hield [*de oogen*] op hen, verwachtende dat hij iets van hen zoude ontvangen.

6. En Petrus zeide: Zilver en goud heb ik niet; maar hetgene ik heb, dat geef ik u: [a]In den naam van Jezus

Christus, den Nazaréner, sta op en wandel. *a* Hand. 4: 10.

7. En hem grijpende bij de rechterhand, richtte hij [*hem*] op, en terstond werden zijne voeten en enkelen vast.

8. En hij, opspringende, stond en wandelde, en ging met hen in den Tempel, wandelende en springende, en lovende God.

9. En al het volk zag hem wandelen en God loven.

10. En zij kenden hem, dat hij die was, die om eene aalmoes gezeten had aan de Schoone poort des Tempels; en zij werden vervuld met verbaasdheid en ontzetting over hetgene dat hem geschied was.

11. En als de kreupele, die gezond gemaakt was, [*aan*] Petrus en Johannes vasthield, liep al het volk gezamenlijk tot hen in het voorhof, hetwelk Salomo's [*voorhof*] genaamd wordt, verbaasd zijnde.

12. En Petrus, [*dat*] ziende, antwoordde tot het volk: Gij Israëlietische mannen, wat verwondert gij u over dit? Of wat ziet gij [*zoo*] sterk op ons, alsof wij door onze eigene kracht of Godzaligheid dezen hadden doen wandelen?

13. De God Abrahams, en Izaks, en Jakobs, de God onzer vaderen, heeft zijn kind Jezus verheerlijkt, welken gij overgeleverd hebt, en hebt hem verloochend *a*voor het aangezicht van Pilátus, als hij oordeelde dat men [*hem*] zoude loslaten. *a* Matth. 27: 20. Marc. 15: 11. Luc. 23: 18. Joh. 18: 40.

14. Maar gij hebt den Heilige en Rechtvaardige verloochend, en hebt begeerd dat u een man, die een doodslager was, zoude geschonken worden;

15. En den Vorst des levens hebt gij gedood; welken God opgewekt heeft uit de dooden; *a*waarvan wij getuigen zijn. *a* Hand. 1: 8; 2: 32.

16. En door het geloof in zijnen naam, heeft zijn naam dezen gesterkt, dien gij ziet en kent; en het geloof, dat door hem is, heeft hem deze volmaakte gezondheid gegeven, in u aller tegenwoordigheid.

17. En nu, broeders, ik weet, dat gij het door onwetendheid gedaan hebt, gelijk als ook uwe oversten;

18. Maar God heeft alzoo vervuld, hetgene Hij *a*door den mond aller zijner profeten tevoren verkondigd had, dat de Christus lijden zoude. *a* Jes. 50: 6; 53: 5. Luc. 24: 27.

19. *a*Betert u dan, en bekeert u, opdat uwe zonden mogen uitgewischt worden; wanneer de tijden der verkoeling zullen gekomen zijn, van het aangezicht des Heeren; *a* Hand. 2: 38.

20. En Hij gezonden zal hebben Jezus Christus, die u tevoren gepredikt is;

21. Welken de hemel moet ontvangen tot de tijden der wederoprichting aller dingen, die God gesproken heeft door den mond aller zijner heilige profeten van [*alle*] eeuw.

22. Want Mozes heeft tot de vaderen gezegd: *a*De Heere uw God zal u eenen profeet verwekken uit uwe broederen, gelijk mij; dien zult gij hooren, in alles wat hij tot u spreken zal. *a* Deut. 18: 15, 18, 19. Joh. 1: 46. Hand. 7: 37.

23. En het zal geschieden, dat alle ziel, die dezen profeet niet zal gehoord hebben, uitgeroeid zal worden uit den volke.

24. En ook alle de profeten, van Samuël aan, en die daarna [*gevolgd zijn*], zoovelen als er hebben gesproken, die hebben ook deze dagen tevoren verkondigd.

25. Gijlieden zijt kinderen der profeten, en des verbonds, hetwelk God met onze vaderen opgericht heeft, zeggende tot Abraham: *a*En in uwen zade zullen alle geslachten der aarde gezegend worden. *a* Gen. 22: 18. Gal. 3: 8.

26. God, opgewekt hebbende zijn kind Jezus, heeft hem eerst tot u gezonden, dat hij ulieden zegenen zoude, daarin dat hij een iegelijk [*van u*] afkeere van uwe boosheden.

HET IV KAPITTEL.

En terwijl zij tot het volk spraken, kwamen daarover tot hen de priesters, en de hoofdman des Tempels, en de Sadduceën;

2. Zeer ontevreden zijnde, omdat zij het volk leerden, en verkondigden in Jezus de opstanding uit de dooden.

3. En zij sloegen de handen aan hen, en zetten ze in bewaring tot den anderen dag; want het was nu avond.

4. En veien van degenen, die het woord gehoord hadden, geloofden; en het getal der mannen werd omtrent vijf duizend.

5. En het geschiedde des anderen daags, dat hunne oversten en ouderlingen en Schriftgeleerden te Jeruzalem vergaderden;

6. En A'nnas, de hoogepriester, en Cájaphas, en Johannes, en Alexander, en zoovelen er van het hoogepriesterlijk geslacht waren.

7. En als zij hen in het midden gesteld hadden, vraagden zij: [a]Door wat kracht, of door wat naam hebt gijlieden dit gedaan? a Ex. 2: 14. Matth. 21: 23. Hand. 7: 27.

8. Toen zeide Petrus, vervuld zijnde met den Heiligen Geest, tot hen: Gij oversten des volks, en gij ouderlingen Israëls,

9. Alzoo wij heden gerechtelijk onderzocht worden over de weldaad, aan een krank mensch [*geschied*], waardoor hij gezond geworden is,

10. Zoo zij u allen kennelijk, en den ganschen volke Israëls, dat door den naam van Jezus Christus den Nazaréner, dien gij gekruisigd hebt, welken God van de dooden heeft opgewekt, door hem, [*zeg ik*], staat deze hier voor u gezond.

11. Deze is de steen, die van u, [a]de bouwlieden, verácht is, welke tot een hoofd des hoeks geworden is. a Ps. 118: 22. Jes. 28: 16. Matth. 21: 42. Marc. 12: 10. Luc. 20: 17. Rom. 9: 33. 1 Petr. 2: 7.

12. [a]En de zaligheid is in geenen anderen; want er is ook onder den hemel geen andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden. a Matth. 1: 21. Hand. 10: 43. 1 Tim. 2: 5.

13. Zij nu, ziende de vrijmoedigheid van Petrus en Johannes, en vernemende dat zij ongeleerde en eenvoudige menschen waren, verwonderden zich, en kenden hen, dat zij met Jezus geweest waren.

14. En ziende den mensch bij hen staan, die genezen was, hadden zij niets daartegen te zeggen.

15. En hun geboden hebbende uit te gaan buiten den Raad, overleiden zij met malkanderen,

16. Zeggende: [a]Wat zullen wij dezen menschen doen? Want dat er een bekend teeken door hen geschied is, is openbaar aan allen die te Jeruzalem wonen, en wij kunnen het niet loochenen. a Joh. 11: 47.

17. Maar opdat het niet meer en meer onder het volk verspreid worde, laat ons hen scherpelijk dreigen, dat zij niet meer tot eenigen mensch in dezen naam spreken.

18. En als zij ze geroepen hadden, zeiden zij hun aan, dat zij ganschelijk niet zouden spreken, noch leeren, in den naam van Jezus.

19. Maar Petrus en Johannes, antwoordende, zeiden tot hen: [a]Oordeelt gij, of het recht is voor God, ulieden meer te hooren dan God; a Hand. 5: 29.

20. Want wij kunnen niet laten te spreken hetgene wij gezien en gehoord hebben.

21. Maar zij dreigden ze nog meer, en lieten ze gaan, niets vindende, hoe zij ze straffen zouden, [a]om des volks wille; want zij verheerlijkten allen God over hetgene [b]dat er geschied was. a Hand. 5: 26. b Hand. 3: 7. 8.

22. Want de mensch was meer dan veertig jaren oud, aan welken dit teeken der genezing geschied was.

23. En zij, losgelaten zijnde, [a]kwamen tot de hunnen, en verkondigden al wat de overpriesters en de ouderlingen tot hen gezegd hadden. a Hand. 12: 12.

24. En als deze [*dat*] hoorden, hieven zij eendrachtelijk [*hunne*] stemme op tot God, en zeiden: Heere, Gij zijt de God, die gemaakt hebt den hemel, en de aarde, en de zee, en alle dingen die daarin zijn;

25. Die door den mond van David, uwen knecht, gezegd hebt: [a]Waarom woeden de heidenen, en hebben de volken ijdele dingen bedacht? a Ps. 2: 1.

26. De koningen der aarde zijn [*te zamen*] opgestaan, en de oversten zijn bijeenvergaderd, tegen den Heere, en tegen zijnen Gezalfde.

27. [a]Want in der waarheid zijn vergaderd tegen uw heilig kind Jezus, welken Gij gezalfd hebt, beiden Heródes

en Póntius Pilátus, met de heidenen en de volken Israëls; *a* Matth. 26: 3. Marc. 14: 1. Luc. 22: 2. Joh. 11: 47.

28. Om te doen al wat uwe hand en uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zoude.

29. En nu [*dan*], Heere, zie op hunne dreigingen, en geef uwen dienstknechten met alle vrijmoedigheid uw woord te spreken;

30. *a*Daarin, dat Gij uwe hand uitstrekt tot genezing, en dat teekenen en wonderen geschieden door den naam van uw heilig kind Jezus. *a* Marc. 16: 17.

31. En als zij gebeden hadden, werd de plaats, in welke zij vergaderd waren, *a*bewogen. En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest, en spraken het woord Gods met vrijmoedigheid. *a* Hand. 16: 26.

32. En der menigte van degenen die geloofden was *a*één hart en [*ééne*] ziele; en niemand zeide, dat iets van hetgene hij had zijn eigen ware, maar alle dingen waren hun gemeen. *a* Hand. 2: 44. 1 Petr. 3: 8.

33. En de Apostelen gaven met groote kracht getuigenis van de opstanding van den Heere Jezus; en er was groote genade over hen allen.

34. Want er was ook niemand onder hen, die gebrek had; want zoovelen als er bezitters waren van landen of huizen, die verkochten zij, en brachten den prijs der verkochte [*goederen*], en leiden [*dien*] aan de voeten der Apostelen;

35. *a*En aan een iegelijk werd uitgedeeld, naar dat elk van noode had. *a* Jes. 58: 7.

36. En Jóses, van de Apostelen toegenaamd Bárnabas (hetwelk is, overgezet zijnde, een zoon der vertroosting), een Leviet, van geboorte uit Cyprus,

37. Alzoo hij eenen akker had, verkocht [*dien*], en bracht het geld, en leide het aan de voeten der Apostelen.

HET V KAPITTEL.

En een zeker man, met name Ananías, met Saffíra zijne vrouwe, verkocht een *goed;

2. En onttrok van den prijs, ook met medeweten zijner vrouwe; en bracht een zeker deel, en leide [*dat*] aan de voeten der Apostelen.

3. En Petrus zeide: Ananías, waarom heeft de satan uw hart vervuld, dat gij den Heiligen Geest liegen zoudt, en onttrekken van den prijs des lands?

4. Zoo het gebleven ware, bleef het niet uwe; en verkocht zijnde, was het niet in uwe macht? Wat is het, dat gij deze daad in uw hart hebt voorgenomen? Gij hebt den menschen niet gelogen, maar Gode.

5. En Ananías, deze woorden hoorende, viel neder en gaf den geest. En er kwam groote vreeze over allen die dit hoorden.

6. En de jongelingen, opstaande, schikten hem toe, en droegen [*hem*] uit, en begroeven [*hem*].

7. En het was omtrent drie uren daarna, dat ook zijne vrouwe daar inkwam, niet wetende, wat er geschied was.

8. En Petrus antwoordde haar: Zeg mij, hebt gijlieden het land voor zóóveel verkocht? En zij zeide: Ja, voor zóóveel.

9. En Petrus zeide tot haar: Wat is het, dat gij onder u hebt overeengestemd te verzoeken den Geest des Heeren? Zie, de voeten dergenen, die uwen man begraven hebben, zijn voor de deur, en zullen u uitdragen.

10. En zij viel terstond neder voor zijne voeten, en gaf den geest. En de jongelingen, ingekomen zijnde, vonden haar dood, en droegen [*haar*] uit, en begroeven [*haar*] bij haren man.

11. En er kwam groote vreeze over de geheele gemeente, en over allen die dit hoorden.

12. *a*En door de handen der Apostelen geschiedden vele teekenen en wonderen onder het volk. En zij waren allen eendrachtelijk in het voorhof van Sálomó; *a* Marc. 16: 17. Hand. 2: 43.

13. En van de anderen durfde niemand zich bij hen voegen; maar het volk hield ze in groote achting.

14. En er werden er meer en meer toegedaan, die den Heere geloofden, menigten beide van mannen en van vrouwen.

15. Alzoo dat zij de kranken uit-

* Stat. overz: have; dat thans op zulk eene wijze buiten gebruik is.

droegen op de straten, en leiden op bedden en beddekens, opdat, als Petrus kwam, ook maar de schaduw iemand van hen beschaduwen mocht.

16. En ook de menigte uit de omliggende steden kwam gezamenlijk te Jeruzalem, brengende kranken, [a]en die van onreine geesten gekweld waren; welke allen genezen werden.
a Marc. 16: 17. Hand. 8: 7; 16: 18; 19: 12.

17. En de hoogepriester stond op, en allen die met hem waren (welke was de sekte der Sadduceën), en werden vervuld met nijdigheid;

18. En sloegen hunne handen aan de Apostelen, en zetten ze in de gemeene gevangenis.

19. [a]Maar de engel des Heeren opende des nachts de deuren der gevangenis, en leidde ze uit, en zeide:
a Hand. 12: 7; 16: 26.

20. Gaat henen, en staat, en spreekt in den Tempel tot het volk alle de woorden dezes levens.

21. Als zij nu [*dit*] gehoord hadden, gingen zij tegen den morgenstond in den Tempel, en leerden. Maar de hoogepriester, en die met hem waren, gekomen zijnde, riepen den Raad te zamen, en alle de oudsten der kinderen Israëls, en zonden naar den kerker, om hen te halen.

22. Doch als de dienaars daar kwamen, vonden zij hen in de gevangenis niet, maar keerden wederom, en boodschapten [*dit*],

23. Zeggende: Wij vonden wel den kerker met alle verzekerdheid toegesloten, en de wachters buiten staande voor de deuren; maar als wij [*die*] geopend hadden, vonden wij niemand daarbinnen.

24. Toen nu de [*hooge*]priester, en de hoofdman des Tempels, en de overpriesters deze woorden hoorden, werden zij twijfelmoedig over hen, wat toch dit worden zoude.

25. En er kwam een, en boodschapte hun, zeggende: Ziet, de mannen, die gij in de gevangenis gezet hebt, staan in den Tempel, en leeren het volk.

26. Toen ging de hoofdman henen, met de dienaren, en bracht ze, [*doch*] niet met geweld ([a]want zij vreesden het volk, opdat zij niet gesteenigd wierden).
a Matth. 21: 26. Hand. 4: 21.

27. En als zij hen gebracht hadden, stelden zij ze voor den Raad; en de hoogepriester vraagde hun, en zeide:

28. [a]Hebben wij u niet ernstelijk aangezegd, dat gij in dezen naam niet zoudt leeren? En ziet, gij hebt met deze uwe leere Jeruzalem vervuld, en gij wilt het bloed van dezen mensch over ons brengen.
a Hand. 4: 18.

29. Maar Petrus en de Apostelen antwoordden en zeiden: [a]Men moet Gode meer gehoorzaam zijn, dan den menschen.
a Hand. 4: 19.

30. [a]De God onzer vaderen heeft Jezus opgewekt, welken gij omgebracht hebt, [a]hangende [*hem*] aan het hout.
a Hand. 3: 15. b Deut. 21: 23. Hand. 10: 39; 13: 29. 1 Petr. 2: 24.

31. Dezen heeft God door zijne rechter[*hand*] [a]verhoogd [*tot*] eenen Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekeering en vergeving der zonden.
a Hand. 2: 33; 3: 15. Philipp. 2: 9.

32. En wij zijn [a]zijne getuigen van deze woorden; en ook de Heilige Geest, welken God [b]gegeven heeft dengenen, die Hem gehoorzaam zijn.
a Joh. 15: 27. b Hand. 2: 4.

33. Als zij nu [*dit*] hoorden, barstte hun [*het hart*], en zij hielden raad, om hen te dooden.

34. Maar een zeker Pharizeër stond op in den Raad, met name Gamáliël, een leeraar der wet, in waarde gehouden bij al het volk, en gebood, dat men de Apostelen een weinig zoude doen buiten [*staan*].

35. En hij zeide tot hen: Gij Israëlietische mannen, ziet voor uzelven toe, wat gij doen zult aangaande deze menschen.

36. [a]Want vóór deze dagen stond Theúdas op, zeggende dat hij wat was, wien een getal van omtrent vier honderd mannen aanhing; welke is omgebracht, en allen die hem gehoor gaven, zijn verstrooid en te niete gegaan.
a Hand. 21: 38.

37. Na hem stond op Judas de Galiléër, in de dagen der beschrijving, en maakte veel volks afvallig achter zich; en deze is ook vergaan, en allen, die hem gehoor gaven, zijn verstrooid geworden.

38. En nu zeg ik ulieden, houdt af van deze menschen, en laat ze [*gaan*];

[a]want indien deze raad of dit werk uit menschen is, zoo zal het gebroken worden;
a Spr. 21: 30. Jes. 8: 10. Matth. 15: 13.

39. Maar indien het uit God is, zoo kunt gij dat niet breken; opdat gij niet misschien bevonden wordt ook [a]tegen God te strijden. a Hand. 9: 5; 23: 9.

40. En zij gaven hem gehoor; en als zij de Apostelen tot zich geroepen hadden, geeselden zij [*hen*], en geboden [*hun*], dat zij niet zouden spreken in den naam van Jezus; en lieten ze gaan.

41. Zij dan gingen henen van het aangezicht des Raads, [a]verblijd zijnde, dat zij waren waardig geacht geweest, om zijns naams wille smaadheid te lijden. a Matth. 5: 12.

42. En zij hielden niet op, allen dag in den Tempel en bij de huizen te leeren, en Jezus Christus te verkondigen.

HET VI KAPITTEL.

En in diezelve dagen, als de discipelen vermenigvuldigden, ontstond eene murmureering der Griekschen tegen de Hebreën, omdat hunne weduwen in de dagelijksche bediening *overgeslagen werden.

2. En de twaalven riepen de menigte der discipelen tot zich, en zeiden: [a]Het is niet behoorlijk, dat wij het woord Gods nalaten, en de tafelen dienen. a Ex. 18: 17.

3. [a]Ziet dan om, broeders, naar zeven mannen uit u, die [*goed*] getuigenis hebben, vol des Heiligen Geestes en der wijsheid, welke wij mogen stellen over deze noodige zaak. a Deut. 1: 13. Hand. 1: 21; 16: 2. 1 Tim. 3: 7.

4. Maar wij zullen volharden in het gebed, en in de bediening des woords.

5. En dit woord behaagde aan al de menigte; en zij verkoren Stéphanus, eenen man [a]vol des geloofs en des Heiligen [b]Geestes, en [b]Philippus, en Próchorus, en Nicánor, en Timon, en Pármenas, en Nicoláüs, eenen Jodengenoot van Antiochië;
a Hand. 11: 24. b Hand. 21: 8.

6. Welke zij [a]voor de Apostelen stelden; en [*deze*], als zij gebeden hadden, [b]leiden hun de handen op.
a Hand. 1: 23. b Hand. 8: 17; 13: 3. 1 Tim. 4: 14; 5: 22. 2 Tim. 1: 6.

7. [a]En het woord Gods wies, en het getal der discipelen vermenigvuldigde te Jeruzalem zeer; en eene groote schare der priesteren werd den geloovige gehoorzaam. a Hand. 19: 20.

8. En Stéphanus, vol van geloof en van kracht, deed wonderen en groote teekenen onder het volk.

9. En er stonden op sommigen, die waren van de synagoge, genaamd der Libertijnen, en der Cyrenéërs, en der Alexandrijnen, en dergenen die van Cilicië en Azië waren, en twistten met Stéphanus;

10. [a]En zij konden niet wederstaan de wijsheid en den Geest, door welken hij sprak.
a Ex. 4: 12. Jes. 54: 17. Luc. 21: 15.

11. [a]Toen *maakten zij mannen op, die zeiden: Wij hebben hem hooren spreken lasterlijke woorden tegen Mozes en God. a Matth. 26: 59.

12. En zij beroerden het volk, en de ouderlingen en de Schriftgeleerden; en [*hem*] aanvallende, grepen zij hem, en leidden [*hem*] voor den Raad;

13. En stelden valsche getuigen, die zeiden: Deze mensch houdt niet op, lasterlijke woorden te spreken tegen deze heilige plaats en de wet.

14. Want wij hebben hem hooren zeggen, dat deze Jezus de Nazaréner deze plaats zal verbreken, en [*dat*] hij de zeden veranderen zal, die ons Mozes overgeleverd heeft.

15. En allen die in den Raad zaten, de oogen op hem houdende, zagen zijn aangezicht als het aangezicht eens engels.

HET VII KAPITTEL.

En de hoogepriester zeide: Zijn dan deze dingen alzoo?

2. En hij zeide: Gij mannen broeders en vaders, hoort toe. De God der heerlijkheid verscheen onzen vader Abraham, [*nog*] zijnde in Mesopotámië, eer hij woonde in Chárran;

---

* Stat. overz. verzuimd; dat thans van personen niet meer in lijdelijken zin kan gebezigd worden.

* Stat. overz.: maakten zij uit; wat thans geheel onverstaanbaar is.

3. En zeide tot hem: [a]Ga uit uw land, en uit uwe maagschap, en kom in een land, dat Ik u wijzen zal.
a Gen. 12: 1.

4. Toen ging hij uit het land der Chaldéën, en woonde in Chárran. En van daar, nadat zijn vader gestorven was, bracht Hij hem over in dit land, daar gij nu in woont.

5. En Hij gaf hem geen erfdeel daarin, ook niet eenen voetstap; [a]en beloofde, dat Hij het hem tot eene bezitting geven zoude, en zijnen zade na hem, als hij [*nog*] geen kind had.
a Gen. 12: 7; 13: 15.

6. En God sprak alzoo, [a]dat zijn zaad vreemdeling zijn zoude in een vreemd land, en [*dat*] zij het zouden dienstbaar maken en kwalijk handelen, [b]vier honderd jaren. a Gen. 15: 13. b Gen. 15: 16. Ex. 12: 40. Gal. 3: 17.

7. En het volk, dat zij dienen zullen, zal Ik oordeelen, sprak God; en [a]daarna zullen zij uitgaan, [b]en zij zullen Mij dienen in deze plaatse.
a Gen. 15: 16. b Ex. 3: 12.

8. En Hij gaf hem het verbond [a]der besnijdenis; en alzoo [b]gewon hij Izak, en besneed hem op den achtsten dag; en Izak [c][*gewon*] Jakob, en Jakob [d]de twaalf Patriarchen. a Gen. 17: 10. b Gen. 21: 2. c Gen. 25: 24. d Gen. 29: 32; 30: 5; 35: 23.

9. En de Patriarchen, [a]nijdig zijnde, [b]verkochten Jozef, [*om*] naar Egypte [*gebracht te worden*]; en God was met hem, a Gen. 37: 4. b Gen. 37: 28. Ps. 105: 17.

10. En verloste hem uit alle zijne verdrukkingen, en gaf hem genade en wijsheid voor Pharaö, den koning van Egypte; en hij [a]stelde hem tot een overste over Egypte en zijn geheele huis. a Gen. 41: 40.

11. [a]En er kwam hongersnood over het geheele land van Egypte en Kanaän, en groote benauwdheid; en onze vaders vonden geene spijze.
a Gen. 41: 54. Ps. 105: 16.

12. [a]Maar als Jakob hoorde, dat in Egypte koren was, zond hij onze vaders de eerste maal uit. a Gen. 42: 1.

13. [a]En in de tweede [*reize*] werd Jozef zijnen broederen bekend, en het geslacht van Jozef werd aan Pharaö openbaar. a Gen. 45: 4.

14. En Jozef zond henen, en ontbood zijnen vader Jakob, en al zijn geslacht, [*bestaande*] in vijf en zeventig zielen.

15. [a]En Jakob kwam af in Egypte, en [b]stierf, hijzelf en onze vaders.
a Gen. 46: 5. b Gen. 49: 33.

16. [a]En zij werden overgebracht naar Síchem, en gelegd in het graf, [b]hetwelk Abraham gekocht had voor eene somme gelds van de zonen van E'mmor, [*den vader*] van Síchem.
a Gen. 50: 13. Ex. 13: 19. Joz. 24: 32. b Gen. 23: 16.

17. Maar als nu de tijd der belofte, die God aan Abraham gezworen had, genaakte, [a]wies het volk en vermenigvuldigde in Egypte; a Ex. 1: 7. Ps. 105: 24.

18. Totdat een ander koning opstond, die Jozef niet gekend had.

19. Deze gebruikte listigheid tegen ons geslacht, en handelde kwalijk met onze vaderen, zoodat zij hunne kinderen moesten wegwerpen, opdat zij niet zouden voorttelen.

20. [a]In welken tijd Mozes werd geboren, en was uitnemend schoon; welke drie maanden opgevoed werd in het huis zijns vaders. a Ex. 2: 2; 6: 19. Num. 26: 59. 1 Kron. 23: 13. Hebr. 11: 23.

21. En als hij weggeworpen was, nam hem de dochter van Pharaö op, en voedde hem voor zichzelve op tot eenen zoon.

22. En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren; en was machtig in woorden en in werken.

23. [a]Als hem nu de tijd van veertig jaren vervuld was, kwam [*hem*] in zijn hart, zijne broeders, de kinderen Israëls, te bezoeken. a Ex. 2: 11.

24. [a]En ziende eenen die onrecht leed, beschermde hij [*hem*], en wreekte dengene wien overlast geschiedde, en versloeg den Egyptenaar. a Ex. 2: 11.

25. En hij meende, dat zijne broeders zouden verstaan, dat God door zijne hand hun verlossing geven zoude; maar zij hebben het niet verstaan.

26. [a]En den volgenden dag werd hij van hen gezien, daar zij vochten; en hij drong ze tot vrede, zeggende: Mannen, gij zijt broeders; waarom doet gij malkanderen ongelijk? a Ex. 2: 13.

27. En die zijnen naaste ongelijk deed, stiet hem weg, zeggende: [a]Wie

heeft u tot een overste en rechter over ons gesteld? *a* Ex. 2: 14.
Matth. 21: 23. Hand. 4: 7; 7: 35.

28. Wilt gij mij [*ook*] ombrengen, gelijkerwijs gij gisteren den Egyptenaar omgebracht hebt?

29. En Mozes vluchtte op dat woord, en werd een vreemdeling in het land Mádiam, waar hij twee zonen gewon.

30. *a*En als veertig jaren vervuld waren, verscheen hem de Engel des Heeren in de woestijn van den berg Sína, in een vlammig vuur van het doornenbosch. *a* Ex. 3: 2.

31. Mozes nu, [*dat*] ziende, verwonderde zich over het gezicht; en als hij derwaarts ging om [*dat*] te bezien, zoo geschiedde eene stemme des Heeren tot hem,

32. [*Zegende*:] *a*Ik ben de God uwer vaderen, de God Abrahams, en de God Izaks, en de God Jakobs. En Mozes werd zeer bevende, en durfde [*het*] niet bezien. *a* Ex. 3: 6.
Matth. 22: 32. Hebr. 11: 16.

33. En de Heere zeide tot hem: *a*Ontbind de schoenen van uwe voeten; want de plaatse, in welke gij staat, is heilig land. *a* Joz. 5: 15.

34. Ik heb merkelijk gezien de mishandeling mijns volks, dat in Egypte is, en Ik heb hun zuchten gehoord, en ben nedergekomen, om hen daaruit te verlossen. En nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden.

35. Dezen Mozes, welken zij verloochend hadden, zeggende: Wie heeft u tot een overste en rechter gesteld? dezen, [*zeg ik*], heeft God tot een overste en verlosser gezonden, door de hand des Engels, die hem verschenen was in het doornenbosch.

36. *a*Deze heeft hen uitgeleid, doende wonderen en teekenen in het land van Egypte, en in de Roode Zee, *b*en in de woestijn, veertig jaren.
a Ex. 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14. *b* Ex. 16: 1. Deut. 1: 3.

37. Deze is die Mozes, die tot de kinderen Israëls gezegd heeft: *a*De Heere uw God zal u eenen profeet verwekken uit uwe broederen, gelijk mij; *b*dien zult gij hooren.
a Deut. 18: 15, 18.
Joh. 1: 46. Hand. 3: 22. *b* Matth. 17: 5.

38. *a*Deze is het, die in de vergadering [*des volks*] in de woestijn was *b*met den Engel, die tot hem sprak op den berg Sína, en [*met*] onze vaderen; welke de levende woorden ontving, om ons [*die*] te geven. *a* Ex. 19: 3.
b Gal. 3: 19.

39. Denwelken onze vaders niet wilden gehoorzaam zijn, maar verwierpen [*hem*], en keerden met hunne harten [*weder*] naar Egypte;

40. Zeggende tot Aäron: *a*Maak ons goden, die voor ons henengaan; want [*wat*] dezen Mozes [*aangaat*], die ons uit het land van Egypte geleid heeft, wij weten niet wat hem geschied is.
a Ex. 32: 1.

41. En zij maakten een kalf in die dagen, en brachten offerande tot den afgod, en verheugden zich in de werken hunner handen.

42. En God keerde [*zich*], en gaf hen over, dat zij het heir des hemels dienden, gelijk geschreven is in het Boek der Profeten: *a*Hebt gij ook slachtofferen en offeranden Mij opgeofferd, veertig jaren in de woestijn, gij huis Israëls? *a* Amos 5: 25.

43. *a*Ja gij hebt opgenomen den tabernakel van Móloch, en het gesternte van uwen god Rémphan, de afbeeldingen, die gij gemaakt hebt om die te aanbidden; en Ik zal u overvoeren op gene [*zijde*] van Babylónië.
a Amos. 5: 26, 27.

44. De Tabernakel der Getuigenis was onder onze vaderen in de woestijn, gelijk geordineerd had Hij die tot Mozes zeide, dat hij dien maken zoude naar de afbeelding, die hij gezien had;
a Ex. 25: 40. Hebr. 8: 5.

45. *a*Welken ook onze vaders ontvangen hebbende, met Jezus gebracht hebben in het [*land*], dat de heidenen bezaten, die God verdreven heeft van het aangezicht onzer vaderen, tot de dagen van David toe; *a* Joz. 3: 14.

46. *a*Dewelke voor God genade gevonden heeft, en *b*begeerd heeft te vinden eene woonstede voor den God Jakobs. *a* 1 Sam. 16: 1. Ps. 89: 21. Hand. 13: 22.
b 2 Sam. 7: 2. 1 Kron. 17: 1. Ps. 132: 5.

47. *a*En Sálomo bouwde Hem een huis. *a* 1 Kon. 6: 1. 1 Kron. 17: 12.

48. *a*Maar de Allerhoogste woont niet in tempelen, met handen gemaakt; gelijk de profeet zegt: *a* 1 Kon. 8: 27.
Hand. 17: 24.

49. [a]De hemel is Mij een troon, en de aarde eene voetbank mijner voeten. Hoedanig huis zult gij Mij bouwen? zegt de Heere; of welke is de plaatse mijner ruste? *a* 2 Kron. 6: 33. Jes. 66: 1. Matth. 5: 34; 23: 22.

50. [a]Heeft niet mijne hand alle deze dingen gemaakt? *a* Gen. 1: 4.

51. [a]Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en ooren, gij wederstaat altijd den Heiligen Geest; gelijk uwe vaders, [*alzoo*] ook gij. *a* Neh. 9: 16, 17. Jer. 6: 10.

52. Wien van de profeten hebben uwe vaders niet vervolgd? En zij hebben gedood degenen die tevoren verkondigd hebben de komst des Rechtvaardigen, van welken gijlieden nu verraders en moorders geworden zijt;

53. [a]Gij, die de wet ontvangen hebt door bestellingen der engelen, en hebt [*ze*] niet gehouden. *a* Ex. 19: 3; 24: 3. Joh. 7: 19. Gal. 3: 19. Hebr. 2: 2.

54. Als zij nu dit hoorden, berstten hunne harten, en zij knersten de tanden tegen hem.

55. Maar hij, vol zijnde des Heiligen Geestes, en de oogen houdende naar den hemel, zag de heerlijkheid Gods, en Jezus, staande ter rechter[*hand*] Gods.

56. En hij zeide: Zie, ik zie de hemelen geopend, en den Zoon des menschen, staande ter rechter[*hand*] Gods.

57. Maar zij, roepende met groote stemme, stopten hunne ooren, en vielen eendrachtelijk op hem aan;

58. [a]En wierpen hem ter stad uit, en steenigden [*hem*]; [b]en de getuigen leiden hunne kleederen af aan de voeten eens jongelings, genaamd Saulus. *a* 1 Kon. 21: 13. Luc. 4: 29. *b* Hand. 22: 20.

59. En zij steenigden Stéphanus, aanroepende en zeggende: [a]Heere Jezus, ontvang mijnen geest. *a* Ps. 31: 6. Luc. 23: 46.

60. En vallende op de knieën, riep hij met groote stemme: [a]Heere, reken hun deze zonde niet toe. En als hij dat gezegd had, ontsliep hij. *a* Matth. 5: 44. Luc. 23: 34. 1 Cor. 4: 12.

HET VIII KAPITTEL.

En [a]Saulus had mede een welbehagen aan zijnen dood. En er werd te dien dage eene groote vervolging tegen de gemeente, die te Jeruzalem was; [b]en zij werden allen verstrooid door de landen van Judéa en Samaría, behalve de Apostelen. *a* Hand. 22: 20. *b* Hand. 11: 19.

2. En [*eenige*] Godvruchtige mannen droegen Stéphanus te zamen [*ten grave*], [a]en maakten grooten rouw over hem. *a* Gen. 23: 2; 50: 10. 2 Sam. 3: 31.

3. En [a]Saulus verwoestte de gemeente, gaande in de huizen; en trekkende mannen en vrouwen, leverde ze over in de gevangenis. *a* Hand. 9: 1; 22: 4; 26: 9. 1 Cor. 15: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

4. Zij dan nu die verstrooid waren, [a]gingen [*het land*] door, en verkondigden het woord. *a* Matth. 10: 23. Hand. 11: 19.

5. En Philippus kwam af in de stad van Samaría, en predikte hun Christus.

6. En de scharen hielden zich eendrachtelijk aan hetgene van Philippus gezegd werd, dewijl zij hoorden en zagen de teekenen die hij deed.

7. [a]Want van velen, die onreine geesten hadden, gingen [*deze*] uit, roepende met groote stemme; en vele geraakten en kreupelen werden genezen. *a* Marc. 16: 17. Hand. 5: 16; 16: 18; 19: 11.

8. En er werd groote blijdschap in die stad.

9. En een zeker man, met name Simon, was tevoren in de stad plegende [a]tooverij, en verrukkende de zinnen des volks van Samaría, zeggende van zichzelven, dat hij wat groots was; *a* Hand. 13: 6.

10. Welken zij allen aanhingen, van den kleine tot den groote, zeggende: Deze is de groote kracht Gods.

11. En zij hingen hem aan, omdat hij eenen langen tijd met tooverijen hunne zinnen verrukt had.

12. Maar toen zij Philippus geloofden, die het Evangelie van het koninkrijk Gods en [*van*] den naam van Jezus Christus verkondigde, werden zij gedoopt, beiden mannen en vrouwen.

13. En Simon geloofde ook zelf, en gedoopt zijnde bleef voortdurend bij Philippus; en ziende de teekenen en groote krachten, die er geschiedden, ontzette hij zich.

14. Als nu de Apostelen, die te Jeruzalem waren, hoorden, dat Samaría het woord Gods aangenomen had, zonden zij tot hen Petrus en Johannes;

15. Dewelke afgekomen zijnde baden voor hen, dat zij den Heiligen Geest ontvangen mochten.

16. (Want hij was nog op niemand van hen gevallen, maar zij waren alleenlijk gedoopt in den naam van den Heere Jezus.)

17. [a]Toen leiden zij de handen op hen, en zij ontvingen den Heiligen Geest. *a* Hand. 6: 6; 13: 3; 19: 6. 1 Tim. 4: 14; 5: 22. 2 Tim. 1: 6.

18. En als Símon zag, dat door de oplegging van de handen der Apostelen de Heilige Geest gegeven werd, zoo bood hij hun geld aan,

19. Zeggende: Geeft ook mij deze macht, opdat, zoo wien ik de handen oplegge, hij den Heiligen Geest ontvange.

20. Maar Petrus zeide tot hem: Uw geld zij met u ten verderve, [a]omdat gij gemeend hebt, dat de gave Gods door geld verkregen wordt. *a* Matth. 10: 8.

21. Gij hebt geen deel noch lot in dit woord; want uw hart is niet recht voor God.

22. Bekeer u dan van deze uwe boosheid, en bid God, of misschien u deze overlegging uws harten vergeven wierd.

23. Want ik zie, dat gij zijt in eene gansch bittere gal en samenknooping der ongerechtigheid.

24. Doch Símon antwoordende zeide: [a]Bidt gijlieden voor mij tot den Heere, opdat niets over mij kome van hetgene gij gezegd hebt. *a* Num. 21: 7.

25. Zij dan nu, als zij het woord des Heeren betuigd en gesproken hadden, keerden wederom naar Jeruzalem, en verkondigden het Evangelie [*in*] vele vlekken der Samaritanen.

26. En een engel des Heeren sprak tot Philippus, zeggende: Sta op, en ga henen tegen het zuiden, op den weg die van Jeruzalem afdaalt naar Gáza, welke woest is.

27. En hij stond op en ging henen; en zie, een Moorman, een kamerling, [*en*] een machtig heer van Candácé, de koningin der Mooren, die over al haren schat was, [a]welke was gekomen om aan te bidden te Jeruzalem; *a* Joh. 12: 20.

28. En hij keerde wederom, en zat op zijnen wagen, en las den profeet Jesája.

29. En de Geest zeide tot Philippus: Ga toe, en voeg u bij dezen wagen.

30. En Philippus liep toe, en hoorde hem den profeet Jesája lezen, en zeide: Verstaat gij ook hetgene gij leest?

31. En hij zeide: Hoe zoude ik toch kunnen, zoo mij niet iemand onderricht? En hij bad Philippus, dat hij zoude opkomen, en bij hem zitten.

32. [a]En de plaats der Schrifture, die hij las, was deze: Hij is gelijk een schaap ter slachting geleid; en gelijk een lam stemmeloos is voor dien die het scheert, alzoo doet hij zijnen mond niet open. *a* Jes. 53: 7.

33. In zijne vernedering is zijn oordeel weggenomen; en wie zal zijn geslacht verhalen? Want zijn leven wordt van de aarde weggenomen.

34. En de kamerling antwoordde Philippus en zeide: Ik bid u, van wien zégt de profeet dit? Van zichzelven, of van iemand anders?

35. En Philippus deed zijnen mond open, en beginnende van diezelve Schrift, [a]verkondigde hem Jezus. *a* Luc. 24: 45.

36. En alzoo zij over weg reisden, kwamen zij aan een zeker water; en de kamerling zeide: Ziedaar water; [a]wat verhindert mij gedoopt te worden? *a* Hand. 10: 47.

37. En Philippus zeide: Indien gij van ganscher harte gelooft, zoo is het geoorloofd. En hij antwoordende zeide: Ik geloof, dat Jezus Christus de Zone Gods is.

38. En hij gebood, den wagen stil te houden; en zij daalden beiden af in het water, zoo Philippus als de kamerling, en hij doopte hem.

39. En toen zij uit het water waren opgekomen, nam de Geest des Heeren Philippus weg, en de kamerling zag hem niet meer; want hij reisde zijnen weg met blijdschap.

40. Maar Philippus werd gevonden te Azóté; en [*het land*] doorgaande, verkondigde hij het Evangelie [*in*] alle steden, totdat hij te Cesaréa kwam.

HET IX KAPITTEL.

En [a]Saulus, blazende nog dreiging en

moord tegen de discipelen des Heeren, ging tot den hoogepriester,
a Hand. 8: 3; 22: 4; 26: 9.
1 Cor. 15: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

2. En begeerde brieven van hem naar Damáscus aan de synagogen, opdat, zoo hij eenigen, die van dien weg waren, vond, hij [*ze*], beiden mannen en vrouwen, zoude gebonden brengen naar Jeruzalem.

3. *a*En als hij reisde, is het geschied, dat hij nabij Damáscus kwam, *b*en hem omscheen snellijk *c*een licht van den hemel. *a* Hand. 22: 6. *b* 1 Cor. 15: 8.
2 Cor. 12: 2. *c* Hand. 26: 13.

4. En ter aarde gevallen zijnde, hoorde hij eene stemme, die tot hem zeide: Saul, Saul, wat vervolgt gij mij?

5. En hij zeide: Wie zijt gij, Heere? En de Heere zeide: Ik ben Jezus, dien gij vervolgt. *a*Het is u hard, de verzenen tegen de prikkels te slaan.
a Hand. 5: 39.

6. En hij, bevende en verbaasd zijnde, zeide: Heere, *a*wat wilt gij, dat ik doen zal? En de Heere [*zeide*] tot hem: Sta op, en ga in de stad, en u zal [*aldaar*] gezegd worden, wat gij doen moet. *a* Luc. 3: 10. Hand. 2: 37; 16: 30.

7. *a*En de mannen, die met hem over weg reisden, stonden verbaasd, hoorende wel de stemme, maar niemand ziende. *a* Dan. 10: 7.

8. En Saulus stond op van de aarde; en als hij zijne oogen opendeed, zag hij niemand. En zij, hem bij de hand leidende, brachten hem te Damáscus.

9. En hij was drie dagen, dat hij niet zag, en at niet, en dronk niet.

10. En er was een zeker discipel te Damáscus, met name Ananías; en de Heere zeide tot hem in een gezicht: Ananías. En hij zeide: Zie, [*hier ben*] ik, Heere.

11. En de Heere [*zeide*] tot hem: Sta op en ga in de straat, genaamd de Rechte, en vraag in het huis van Judas naar [*eenen*], met name Saulus, *a*van Társen; want zie, hij bidt.
a Hand. 21: 39; 22: 3.

12. En hij heeft in een gezicht gezien, dat een man, met name Ananías, inkwam, en hem de hand opleide, opdat hij wederom ziende werd.

13. En Ananías antwoordde: Heere, ik heb uit velen gehoord van dezen man, *a*hoeveel kwaad hij uwen heiligen in Jeruzalem gedaan heeft; *a* Hand. 9: 1.
1 Cor. 15: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

14. En heeft hier macht van de overpriesters, om te binden allen die uwen naam aanroepen.

15. Maar de Heere zeide tot hem: Ga henen; *a*want deze is mij een uitverkoren vat, om mijnen naam te dragen voor de heidenen, en de koningen, en de kinderen Israëls.
a Hand. 13: 2; 22: 21.
Rom. 1: 1. Gal. 1: 15; 2: 8.
Eph. 3: 8. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

16. *a*Want ik zal hem toonen, hoeveel hij lijden moet, om mijnen naam.
a Hand. 21: 11. 2 Cor. 11: 23.

17. *a*En Ananías ging henen en kwam in het huis; en de handen op hem leggende, zeide hij: Saul, broeder, de Heere heeft mij gezonden, [*namelijk*] Jezus, die u verschenen is op den weg dien gij kwaamt, opdat gij weder ziende, en met den Heiligen Geest vervuld zoudt worden. *a* Hand. 22: 12.

18. En terstond vielen af van zijne oogen gelijk als schellen, en hij werd terstond wederom ziende; en stond op, en werd gedoopt.

19. En als hij spijze genomen had, werd hij versterkt. En Saulus was sommige dagen bij de discipelen, die te Damáscus waren.

20. En hij predikte terstond Christus in de synagogen, dat hij de Zone Gods is.

21. En zij ontzetten zich allen, die het hoorden, en zeiden: Is deze niet degene, die te Jeruzalem verstoorde die dezen naam aanriepen, en die daarom hier gekomen is, opdat hij ze gebonden zoude brengen tot de overpriesters?

22. Doch Saulus werd meer en meer bekrachtigd, en overtuigde de Joden, die te Damáscus woonden, bewijzende dat deze de Christus is.

23. En als vele dagen verloopen waren, zoo hielden de Joden te zamen raad, om hem te dooden.

24. Maar hunne lage werd aan Saulus bekend. *a*En zij bewaarden de poorten, beide des daags en des nachts, opdat zij hem dooden mochten;
a 2 Cor. 11: 32.

25. Doch de discipelen namen hem des nachts, *a*en lieten [*hem*] neder door

den muur, [*hem*] aflatende in eene mand.
a Joz. 2: 15. 1 Sam. 19: 12.

26. *a*Saulus nu, te Jeruzalem gekomen zijnde, poogde zich bij de discipelen te voegen; maar zij vreesden hem allen, niet geloovende dat hij een discipel was.
a Hand. 22: 17.

27. *a*Maar Bárnabas, hem tot zich nemende, leidde [*hem*] tot de Apostelen, en verhaalde hun, hoe hij op den weg den Heere gezien had, en dat hij tot hem gesproken had, en hoe hij te Damáscus vrijmoediglijk gesproken had in den naam van Jezus.
a Hand. 11: 25.

28. En hij was met hen ingaande en uitgaande te Jeruzalem.

29. En vrijmoediglijk sprekende in den naam van den Heere Jezus, sprak hij ook en handelde tegen de Grieksche [*Joden*]; maar deze trachtten hem te dooden.

30. Doch de broeders, [*dit*] verstaande, geleidden hem tot Cesaréa, en zonden hem af naar Társen.

31. De gemeenten dan, door geheel Judéa, en Galiléa, en Samaría, hadden vrede, en werden gesticht; en wandelende in de vreeze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes, werden vermenigvuldigd.

32. En het geschiedde, als Petrus alom doortrok, dat hij ook afkwam tot de heiligen, die te Ly'dda woonden.

33. En aldaar vond hij een zeker mensch, met name Enéas, die acht jaren te bed gelegen had, welke geraakt was.

34. En Petrus zeide tot hem: Enéas, Jezus Christus maakt u gezond; sta op, en spreid uzelven [*het bed*]. En hij stond terstond op.

35. En zij zagen hem allen, die te Ly'dda en Saróna woonden, dewelke zich bekeerden tot den Heere.

36. En te Jóppe was eene zekere discipelin, met name Tabítha, hetwelk, overgezet zijnde, is gezegd Dórcas. Deze was vol van goede werken en aalmoezen, die zij deed.

37. En het geschiedde in die dagen, dat zij krank werd en stierf; en als zij haar gewasschen hadden, leiden zij haar in de opperzaal.

38. En alzoo Ly'dda nabij Jóppe was, de discipelen, hoorende, dat Petrus aldaar was, zonden twee mannen tot hem, biddende dat hij niet zoude vertoeven tot hen over te komen.

39. En Petrus stond op, en ging met hen; welken zij, als hij daar gekomen was, in de opperzaal leidden. En alle de weduwen stonden bij hem, weenende, en toonende de rokken en kleederen, die Dórcas gemaakt had, als zij bij haar was.

40. Maar Petrus, hebbende [*hen*] allen uitgedreven, knielde neder en bad; en zich keerende tot het lichaam, zeide, hij: Tabítha, sta op. En zij deed hare oogen open, en Petrus gezien hebbende, zat zij overeinde.

41. En hij gaf haar de hand, en richtte haar op, en de heiligen en de weduwen geroepen hebbende, stelde hij haar levend voor [*hen*].

42. En [*dit*] werd bekend door geheel Jóppe, en velen geloofden in den Heere.

43. En het geschiedde, dat hij vele dagen te Jóppe bleef, bij eenen zekeren Simon, eenen lederbereider.

HET X KAPITTEL.

En er was een zeker man te Cesaréa, met name Cornélius, een hoofdman over honderd, uit de bende, genaamd de Italiaansche;

2. Godzalig, en vreezende God, met geheel zijn huis, en doende vele aalmoezen aan het volk, en God gedurig-lijk biddende.

3. [*Deze*] zag in een gezicht klaarlijk, omtrent de negende ure des daags, eenen engel Gods tot zich inkomen, en tot hem zeggende: Cornélius.

4. En hij, de oogen op hem houdende, en zeer bevreesd geworden zijnde, zeide: Wat is het, Heere? En hij zeide tot hem: Uwe gebeden en uwe aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God.

5. En nu, zend mannen naar Jóppe, en ontbied Símon, die toegenaamd wordt Petrus;

6. Deze ligt tehuis bij eenen Símon, lederbereider, die [*zijn*] huis heeft bij de zee; deze zal u zeggen, wat gij doen moet.

7. En als de engel, die tot Cornélius sprak, weggegaan was, riep hij twee van zijne huisknechten en eenen God-

zaligèn krijgsknecht van degenen die gedurig bij hem waren;

8. En als hij hun alles verhaald had, zond hij ze naar Joppe.

9. En des anderen daags, terwijl deze reisden, en nabij de stad kwamen, [a]klom Petrus op het dak om te bidden, omtrent de zesde ure.
a 2 Kon. 4: 33. Matth. 6: 6.

10. En hij werd hongerig, en begeerde te eten. En terwijl zij het bereidden, viel over hem eene vertrekking van zinnen.

11. En hij zag den hemel geopend, en een zeker vat tot zich nederdalen, gelijk een groot linnen laken, aan de vier hoeken gebonden, en nedergelaten op de aarde;

12. In hetwelk waren alle de viervoetige [*dieren*] der aarde, en de wilde, en de kruipende [*dieren*], en de vogelen des hemels.

13. En er geschiedde eene stemme tot hem: Sta op, Petrus, slacht en eet.

14. Maar Petrus zeide: Geenszins, Heere, want [a]ik heb nooit gegeten iets dat gemeen of onrein was.
a Lev. 11: 4. Deut. 14: 7.

15. En eene stemme [*geschiedde*] wederom ten tweeden male tot hem: [a]Hetgene God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken. a Matth. 15: 11. Rom. 14: 17, 20. 1 Tim. 4: 4. Tit. 1: 15,

16. En dit geschiedde tot drie maal; en het vat werd wederom opgenomen in den hemel.

17. En alzoo Petrus in zichzelven twijfeldé, wat toch het gezicht mocht zijn, dat hij gezien had, zie, de mannen, die van Cornélius afgezonden waren, gevraagd hebbende naar het huis van Símon, stonden aan de poort.

18. En [*iemand*] geroepen hebbende, vraagden zij, of Símon, toegenaamd Petrus, daar tehuis lag.

19. En als Petrus op dat gezicht dacht, zeide de Geest tot hem: Zie, drie mannen zoeken u;

20. [a]Daarom sta op, ga af, en reis met hen, niet twijfelende; want Ik heb hen gezonden. a Hand. 15: 7.

21. En Petrus ging af tot de mannen, die van Cornélius tot hem gezonden waren, en zeide: Ziet, ik ben het, dien gij zoekt; wat is de oorzaak, waarom gij hier zijt?

22. En zij zeiden: Cornélius, een hoofdman over honderd, een rechtvaardig man, en vreezende God, en die [*goede*] getuigenis heeft van het gansche volk der Joden, is door Goddelijke openbaring vermaand van eenen heiligen engel, dat hij u zoude ontbieden te zijnen huize, en dat hij van u woorden der zaligheid zoude hooren.

23. Als hij ze dan ingeroepen had, ontving hij ze in huis. Doch des anderen daags ging Petrus met hen henen, en sommige der broederen, die van Jóppe waren, gingen met hem.

24. En des anderen daags kwamen zij te Cesaréa. En Cornélius verwachtte hen, samengeroepen hebbende die van zijne maagschap en bijzonderste vrienden.

25. En als het geschiedde dat Petrus inkwam, ging hem Cornélius te gemoet, en vallende aan [*zijne*] voeten, aanbad hij.

26. Maar Petrus richtte hem op, zeggende: [a]Sta op, ik ben ook zelf een mensch. a Hand. 14: 14. Openb. 19: 10; 22: 9.

27. En met hem sprekende ging hij in, en vond er velen, die samengekomen waren.

28. En hij zeide tot hen: [a]Gij weet, hoe het eenen Joodschen man ongeoorloofd is, zich te voegen of te gaan tot eenen vreemde; [a]doch God heeft mij getoond, dat ik geen mensch zoude gemeen of onrein heeten. a Ex. 23: 32; 34: 15. Deut. 7: 2. Joh. 4: 9; 18: 28. Hand. 11: 3. b Hand. 15: 8. Eph. 3: 6.

29. Daarom ben ik ook zonder tegenspreken gekomen, ontboden zijnde. Zoo vraag ik dan, om wat reden gijlieden mij hebt ontboden?

30. En Cornélius zeide: Voor vier dagen was ik vastende tot deze ure toe, en ter negender ure bad ik in mijn huis.

31. En zie, een man stond voor mij [a]in een blinkend kleed, en zeide: Cornélius, uw gebed is verhoord, en uwe aalmoezen zijn voor God gedacht geworden. a Matth. 28: 3. Marc. 16: 5. Luc. 24: 4.

32. Zend dan naar Jóppe, en ontbied Símon, die toegenaamd wordt Petrus; deze ligt tehuis in het huis van Símon, den lederbereider, aan de zee; welke, hier gekomen zijnde, tot u spreken zal.

33. Zoo heb ik dan van stonden aan tot u gezonden, en gij hebt wel gedaan, dat gij hier gekomen zijt. Wij zijn dan allen nu [*hier*] tegenwoordig voor God, om te hooren al hetgene u van God bevolen is.

34. En Petrus, den mond opendoende, zeide: Ik verneem in der waarheid, [a]dat God geen aannemer des persoons is;
a Deut. 10: 17.
2 Kron. 19: 7. Job 34: 19. Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Col. 3: 25. 1 Petr. 1: 17.

35. [a]Maar in allen volke, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, is Hem aangenaam. a Jes. 56: 6.

36. [*Dit is*] het woord, dat Hij gezonden heeft den kinderen Israëls, [a]verkondigende vrede door Jezus Christus; deze is een Heere van allen. a Jes. 9: 5. 52: 7. Joh. 16: 33. Rom. 5: 1. Col. 1: 20.

37. Gijlieden weet de zaak die geschied is door geheel Judéa, [a]beginnende van Galiléa, na den doop, welken Johannes gepredikt heeft; a Jes. 8: 23; 9: 1. Matth. 4: 12. Marc. 1: 14, 38, 39. Luc. 4: 14.

38. [*Belangende*] Jezus van Názareth, hoe hem God gezalfd heeft met den Heiligen Geest en met kracht; welke [*het land*] doorgegaan is, goed doende, en genezende allen die van den duivel overweldigd waren; want God was met hem. a Ps. 45: 8. Jes. 61: 1. Luc. 4: 18.

39. En wij zijn getuigen van al hetgene hij gedaan heeft, beide in het Joodsche land en te Jeruzalem; welken zij gedood hebben, [*hem*] hangende aan een hout.

40. [a]Dezen heeft God opgewekt ten derden dage, en gegeven, dat hij openbaar zoude worden; a Marc. 16: 14. Luc. 24: 34; Joh. 20: 19. Hand. 2: 24. 1 Cor. 15: 5.

41. Niet al den volke, maar den getuigen die van God tevoren verkoren waren, ons [*namelijk*], die met hem gegeten en gedronken hebben, nadat hij uit de dooden opgestaan was.

42. [a]En heeft ons geboden den volke te prediken, en te betuigen dat hij is degene die [b]van God verordineerd is tot een Rechter van levenden en dooden. a Matth. 28: 19. Marc. 16: 15. Joh. 15: 16. b Hand. 17: 31.

43. [a]Dezen geven getuigenis alle de profeten, [b]dat een iegelijk, die in hem gelooft, vergeving der zonden ontvangen zal door zijnen naam. a Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 15. Ps. 132: 11. Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10. Jer. 23: 5; 33: 14. Ezech. 34: 23; 37: 24. Dan. 9: 24. Micha 7: 20. b Hand. 15: 9.

44. [a]Als Petrus nog deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen die het woord hoorden. a Hand. 8: 17.

45. En de geloovigen die uit de besnijdenis waren, zoovelen als er met Petrus waren gekomen, ontzetten zich, dat de gave des Heiligen Geestes ook op de heidenen uitgestort werd.

46. [a]Want zij hoorden hen spreken met [*vreemde*] talen, en God groot maken. Toen antwoordde Petrus:
a Marc. 16: 17. Hand. 2: 4.

47. [a]Kan ook iemand het water weren, dat deze niet gedoopt zouden worden, welke den Heiligen Geest ontvangen hebben, gelijk als ook wij?
a Hand. 8: 36; 11: 17.

48. En hij beval, dat zij zouden gedoopt worden in den naam des Heeren. Toen baden zij hem, dat hij eenige dagen bij [*hen*] wilde blijven.

HET XI KAPITTEL.

De Apostelen nu, en de broeders die in Judéa waren, hebben gehoord, dat ook de heidenen het woord Gods aangenomen hadden.

2. En toen Petrus opgegaan was naar Jeruzalem, twistten tegen hem degenen die uit de besnijdenis waren,

3. Zeggende: [a]Gij zijt ingegaan tot mannen die de voorhuid hebben, en hebt met hen gegeten. a Ex. 23: 32; 34: 15. Deut. 7: 2. Joh. 18: 28.

4. Maar Petrus, beginnende, verhaalde het hun vervolgens, zeggende:

5. [a]Ik was in de stad Jóppe, biddende; en zag in eene vertrekking van zinnen een gezicht, [*namelijk*] een zeker vat, gelijk een groot linnen laken, nederdalende, bij de vier hoeken nedergelaten uit den hemel, en het kwam tot bij mij. a Hand. 10: 9.

6. Op welk [*laken*] als ik de oogen hield, zoo merkte ik, en zag de viervoetige [*dieren*] der aarde, en de wilde, en de kruipende [*dieren*], en de vogelen des hemels.

7. En ik hoorde eene stemme, die

tot mij zeide: Sta op, Petrus, slacht en eet.

8. Maar ik zeide: Geenszins, Heere, want nooit is *a*iets, dat gemeen of onrein was, in mijnen mond ingegaan.
a Lev. 11: 4. Deut. 14: 7.

9. Doch de stemme antwoordde mij ten tweeden male uit den hemel: Hetgene God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken.

10. En dit geschiedde tot drie maal; en alles werd wederom opgetrokken in den hemel.

11. En zie, ter zelfder [*ure*] stonden er drie mannen voor het huis waar ik in was, die van Cesaréa tot mij afgezonden waren.

12. *a*En de Geest zeide tot mij, dat ik met hen gaan zoude, niet twijfelende. En met mij gingen ook deze zes broeders, en wij zijn in des mans huis ingegaan. *a* Hand. 10: 19; 15: 7.

13. En hij heeft ons verhaald, hoe hij eenen engel gezien had, die in zijn huis stond, en tot hem zeide: Zend mannen naar Jóppe, en ontbied Símon, die toegenaamd is Petrus;

14. Die woorden tot u zal spreken, door welke gij zult zalig worden, en al uw huis.

15. En als ik begon te spreken, viel de Heilige Geest op hen, gelijk ook op ons in het begin.

16. En ik werd gedachtig aan het woord des Heeren, hoe hij zeide: *a*Johannes doopte wel met water, maar *b*gijlieden zult gedoopt worden met den Heiligen Geest. *a* Matth. 3: 11. Marc. 1: 8. Luc. 3: 16. Joh. 1: 26. Hand. 1: 5; 2: 4; 19: 4. *b* Jes. 44: 3. Joël 2: 28.

17. *a*Indien dan God hun evengelijke gave gegeven heeft, als ook ons, die in den Heere Jezus Christus geloofd hebben, wie was ik toch, die God konde weren? *a* Hand. 15: 9.

18. En als zij dit hoorden, waren zij tevreden, en verheerlijkten God, zeggende: Zoo heeft dan God ook den heidenen de bekeering gegeven ten leven.

19. *a*Degenen nu, die verstrooid waren door de verdrukking, die over Stéphanus geschied was, gingen [*het land*] door tot Phenícië toe, en Cy'prus, en Antiochíë, tot niemand het woord sprekende, dan alleen tot de Joden.
a Hand. 8: 1, 4.

20. En er waren eenige Cy'prische en Cyrenéïsche mannen uit hen, welke te Antiochíë gekomen zijnde, spraken tot de Griekschen, verkondigende den Heere Jezus.

21. *a*En de hand des Heeren was met hen; en een groot getal geloofde, en bekeerde zich tot den Heere.
a Hand. 2: 47; 5: 14.

22. En het gerucht van hen kwam tot de ooren der gemeente die te Jeruzalem was; en zij zonden Bárnabas uit, dat hij [*het land*] doorging tot Antiochíë toe;

23. Dewelke, daar gekomen zijnde, en de genade Gods ziende, werd verblijd, *a*en vermaande hen allen, dat zij met een voornemen des harten bij den Heere zouden blijven;
a Hand. 13: 43; 14: 22.

24. Want hij was een goed man, en *a*vol des Heiligen Geestes en des geloofs. En er werd eene groote schare den Heere toegevoegd.
a Hand. 4: 36; 6: 5.

25. *a*En Bárnabas ging uit naar Társen, om Saulus te zoeken; en als hij hem gevonden had, bracht hij hem te Antiochíë. *a* Hand. 9: 27.

26. En het is geschied, dat zij een geheel jaar [*samen*]vergaderden in de gemeente, en eene groote schare leerden; en dat de discipelen het eerst te Antiochíë Christenen genaamd werden.

27. En in diezelve dagen kwamen [*eenige*] profeten af van Jeruzalem te Antiochíë.

28. En één uit hen, met name *a*A'gabus, stond op, en gaf te kennen door den Geest, dat er een groote hongersnood zoude wezen over de geheele wereld; dewelke ook gekomen is onder den keizer Claudius. *a* Hand. 21: 10.

29. En naar dat een iegelijk der discipelen vermocht, besloot elk van hen [*iets*] te zenden ten dienste der broederen, die in Judéa woonden.

30. Hetwelk zij ook deden, *a*en zonden het tot de ouderlingen door de hand van Bárnabas en Saulus.
a Hand. 12: 25.

HET XII KAPITTEL.

En omtrent dienzelven tijd sloeg de koning Heródes de handen aan som-

migen van de gemeente, om die kwalijk te handelen.

2. En hij doodde Jacobus, [a]den broeder van Johannes, met het zwaard.
a Matth. 4: 21.

3. En toen hij zag, dat het den Joden behagelijk was, voer hij voort, om ook Petrus te vangen (en het waren de dagen der ongehevelde [*brooden*]);

4. [a]Denwelken ook gegrepen hebbende, hij in de gevangenis zette, en gaf [*hem*] over aan vier [*wachten, elk*] van vier krijgsknechten, om hem te bewaren, willende na het Paasch[*feest*] hem voorbrengen voor het volk.
a Joh. 21: 18.

5. Petrus dan werd in de gevangenis bewaard; maar van de gemeente werd een gedurig gebed tot God voor hem gedaan.

6. Toen hem nu Heródes zoude voorbrengen, sliep Petrus dienzelven nacht tusschen twee krijgsknechten, gebonden met twee ketenen; en de wachters voor de deur bewaarden de gevangenis.

7. [a]En zie, een engel des Heeren stond daar, en een licht scheen in de woning, en slaande de zijde van Petrus wekte hij hem op, zeggende: Sta haastelijk op. En zijne ketenen vielen af van de handen. a Hand. 5: 19; 16: 26.

8. En de engel zeide tot hem: Omgord u, en bind uwe schoenzolen aan. En hij deed alzoo. En hij zeide tot hem: Werp uwen mantel om, en volg mij.

9. En uitgaande volgde hij hem, en wist niet dat het waarachtig was hetgene door den engel geschiedde, maar hij meende, dat hij een gezicht zag.

10. En als zij door de eerste en tweede wacht gegaan waren, kwamen zij aan de ijzeren poort, die naar de stad leidt; dewelke [a]vanzelf hun geopend werd. En uitgegaan zijnde, gingen zij ééne straat voort; en terstond scheidde de engel van hem. a Hand. 16: 26.

11. En Petrus, tot zichzelven gekomen zijnde, zeide: Nu weet ik waarachtiglijk, [a]dat de Heere zijnen engel uitgezonden heeft, en mij verlost heeft uit de hand van Heródes, en [*uit*] al de verwachting van het volk der Joden.
a Dan. 6: 23.

12. En als hij [*alles*] overlegd had, [a]ging hij naar het huis van Maria, de moeder van Johannes, die toegenaamd was Marcus, alwaar velen samenvergaderd en biddende waren.
a Hand. 4: 23.

13. En als Petrus aan de deur van de voorpoort klopte, kwam eene dienstmaagd voor om te luisteren, met name Rhódé.

14. En zij, de stem van Petrus bekennende, deed van blijdschap de voorpoort niet open, maar liep naar binnen en boodschapte, dat Petrus voor [*aan*] de voorpoort stond.

15. En zij zeiden tot haar: Gij raast. Doch zij bleef er sterk bij, dat het alzoo was. En zij zeiden: Het is zijn engel.

16. Maar Petrus bleef kloppende; en als zij opengedaan hadden, zagen zij hem, en ontzetten zich.

17. En als hij hen [a]met de hand gewenkt had, dat zij zwijgen zouden, verhaalde hij hun, hoe hem de Heere uit de gevangenis uitgeleid had; en zeide: Boodschapt dit aan Jacobus en de broederen. En hij, uitgegaan zijnde, reisde naar eene andere plaats.
a Hand. 13: 16; 19: 33; 21: 40.

18. En als het dag was geworden, was er geene kleine beroerte onder de krijgsknechten, wat toch aan Petrus mocht geschied zijn.

19. En als Heródes hem gezocht had, en niet vond, en de wachters gerechtelijk ondervraagd had, gebood hij, dat zij weggeleid zouden worden. En hij vertrok van Judéa naar Cesaréa, en onthield zich [*aldaar*].

20. En Heródes had in den zin, tegen de Tyriërs en Sidóniërs te krijgen; maar zij kwamen eendrachtelijk tot hem, en Blástus, die des konings kamerling was, overreed hebbende, begeerden vrede, omdat hun land gespijzigd werd van des konings [*land*].

21. En op eenen gezetten dag Heródes, een koninklijk kleed aangedaan hebbende, en op den rechterstoel gezeten zijnde, deed eene rede tot hen.

22. En het volk riep [*hem*] toe: Eene stemme Gods, en niet eens menschen.

23. En van stonden aan sloeg hem een engel des Heeren, daarom dat hij Gode de eere niet gaf; en hij werd van de wormen gegeten, en gaf den geest.

24. [a]En het woord Gods wies, en vermenigvuldigde. a Jes. 55: 11. Hand. 6: 7.

25. Bárnabas nu en Saulus keerden wederom van Jeruzalem, als zij den dienst volbracht hadden, medegenomen hebbende ook Johannes, die toegenaamd werd Marcus.

HET XIII KAPITTEL.

En er waren [a]te Antiochíë, in de gemeente die daar was, eenige profeten en leeraars, namelijk Bárnabas, en Símeon, genaamd Níger, en Lucius van Cyréne, en Manáhen, die met Heródes den viervorst opgevoed was, en Saulus. a Hand. 14: 26.

2. En als zij den Heere dienden, en vastten, zeide de Heilige Geest: [a]Zondert mij af beiden Bárnabas en Saulus, tot het werk waartoe ik ze [b]geroepen heb. a Hand. 9: 15; 22: 21. Rom. 1: 1. Gal. 1: 15; 2: 8. Eph. 3: 8. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11. b Matth. 9: 38. Rom. 10: 15. Hebr. 5: 4.

3. [a]Toen vastten en baden zij, en hun [b]de handen opgelegd hebbende, lieten zij ze gaan. a Hand. 6: 6; 8: 15; 19: 6. b Hand. 14: 26.

4. Deze dan, uitgezonden zijnde van den Heiligen Geest, kwamen af tot Seleúcië, en van daar scheepten zij af naar Cy'prus.

5. En gekomen zijnde te Sálamis, verkondigden zij het woord Gods in de synagogen der Joden; en zij hadden ook [a]Johannes tot eenen dienaar. a Hand. 12: 25.

6. En als zij het eiland doorgegaan waren tot Paphos toe, vonden zij [a]eenen zekeren toovenaar, eenen valschen profeet, eenen Jood, wiens naam was Bár-Jézus; a Hand. 8: 9; 19: 13.

7. Welke was bij den stadhouder Sérgius Paulus, eenen verstandigen man. Deze, Bárnabas en Saulus tot zich geroepen hebbende, zocht zeer het woord Gods te hooren.

8. [a]Maar E'lymas, de toovenaar (want alzoo wordt zijn naam overgezet), wederstond hen, zoekende den stadhouder van het geloof af te keeren. a Ex. 7: 11. 2 Tim. 3: 8.

9. Doch Saulus (die ook Paulus [*genaamd is*]), vervuld met den Heiligen Geest, en de oogen op hem houdende, zeide:

10. O gij kind des duivels, vol van alle bedrog en van alle arglistigheid, vijand van alle gerechtigheid, zult gij niet ophouden te verkeeren de rechte wegen des Heeren?

11. En nu, zie, de hand des Heeren [*is*] tegen u, en gij zult blind zijn, en de zon niet zien voor eenen tijd. En van stonden aan viel op hem donkerheid en duisternisse; en rondom gaande zocht hij, die [*hem*] met de hand mochten leiden.

12. Als de stadhouder zag hetgene geschied was, toen geloofde hij, verslagen zijnde over de leere des Heeren.

13. En Paulus en die met hem waren, van Páphos afgevaren zijnde, kwamen te Pérgé, [*eene stad*] in Pamphy'lië. [a]Maar Johannes, van hen scheidende, keerde weder naar Jeruzalem. a Hand. 15: 38.

14. En zij, van Pérgé [*het land*] doorgaande, kwamen te Antiochië, [*eene stad*] in Pisídië; en gegaan zijnde in de synagoge op den dag des Sabbaths, zaten zij neder.

15. En na het lezen der wet en der profeten, zonden de oversten der synagoge tot hen, zeggende: Mannen broeders, indien er [*eenig*] woord van vertroosting tot het volk in u is, zoo spreekt.

16. En Paulus stond op, en [a]wenkte met de hand, en zeide: Gij Israëlietische mannen, en gij die God vreest, hoort toe. a Hand. 12: 17; 19: 33; 21: 40.

17. De God van dit volk Israël heeft onze vaderen [a]uitverkoren, en het volk verhoogd, als zij vreemdelingen waren in het land van Egypte, en heeft ze met eenen hoogen arm daaruit geleid; a Ex. 1: 1.

18. [a]En heeft omtrent den tijd van veertig jaren hunne zeden verdragen in de woestijn; a Ex. 16: 35. Num. 14: 34. Ps. 95: 10.

19. En zeven volkeren uitgeroeid hebbende in het land Kanaän, heeft hun [a]door het lot het land van deze uitgedeeld. a Joz. 14: 2.

20. En daarna, omtrent vier honderd en vijftig jaren, gaf Hij [*hun*] [a]richters, tot op Samuël, den profeet. a Richt. 2: 16; 3: 9.

21. [a]En van toen aan begeerden zij eenen koning; en God gaf hun [b]Saul,

den zoon van Kis, eenen man uit den stam van Benjamin, veertig jaren.
a 1 Sam. 8: 5. Hos. 13: 11.
b 1 Sam. 9: 15; 10: 1.

22. En dezen afgezet hebbende, verwekte Hij hun [a]David tot eenen koning; denwelken Hij ook getuigenis gaf, en zeide: [b]Ik heb gevonden David, den [*zoon*] van Jésse, eenen man naar mijn hart, die al mijnen wil zal doen.
a 1 Sam. 16: 12.
b 1 Sam. 13: 14. Ps. 89: 21. Hand. 7: 45.

23. Van het zaad van dezen heeft God Israël, naar de belofte, verwekt den Zaligmaker Jezus;

24. [a]Als Johannes eerst al den volke Israëls, vóór zijne aankomst, gepredikt had den doop der bekeering.
a Matth. 3: 1. Marc. 1: 2. Luc. 3: 2. Joh. 3: 23.

25. Doch als Johannes den loop vervulde, zeide hij: Wien meent gijlieden, dat ik ben? [a]Ik ben [*de Christus*] niet; maar zie, hij komt na mij, [b]wien ik niet waardig ben de schoenen [*zijner*] voeten te ontbinden.
a Joh. 1: 20. *b* Matth. 3: 11.

26. Mannen broeders, kinderen van het geslacht Abrahams, en die onder u God vreezen, [a]tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.
a Matth. 10: 6. Hand. 3: 26; 13: 46.

27. Want die te Jeruzalem wonen, en hunne oversten, [a]dezen niet kennende, hebben ook de stemmen der profeten, die op elken Sabbath[*dag*] gelezen worden, [*hem*] veroordeelende, vervuld;
a Joh. 16: 3. Hand. 3: 17. 1 Cor. 2: 8. 1 Tim. 1: 13.

28. [a]En geene oorzaak des doods vindende, hebben zij van Pilatus begeerd, dat hij zoude gedood worden.
a Matth. 27: 20. Marc. 15: 11. Luc. 23: 18. Joh. 19: 6.

29. En als zij alles volbracht hadden, wat van hem geschreven was, namen zij [*hem*] af van het hout, en leiden [*hem*] in het graf.

30. [a]Maar God heeft hem uit de dooden opgewekt;
a Matth. 28: 6. Marc. 16: 6. Luc. 24: 6.

31. [a]Welke gezien is geweest, vele dagen lang, van degenen die met hem opgekomen waren van Galiléa tot Jeruzalem, die zijne getuigen zijn bij het volk.
a Marc. 16: 14. Joh. 20: 19; 21: 1. Hand. 1: 3. 1 Cor. 15: 5.

32. En wij verkondigen u [a]de belofte, die tot de vaderen geschied is, dat [*namelijk*] God die vervuld heeft aan ons, hunne kinderen, als Hij Jezus verwekt heeft;
a Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 15. 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10. Jer. 23: 5; 33: 14. Ezech. 34: 23; 37: 24. Dan. 9: 24, 25.

33. Gelijk ook in den tweeden Psalm geschreven staat: Gij zijt mijn Zoon, heden heb Ik u gegenereerd.

34. En dat Hij hem uit de dooden heeft opgewekt, alzoo dat hij niet meer zal tot verderving keeren, heeft Hij aldus gezegd: [a]Ik zal ulieden de weldadigheden Davids geven, die getrouw zijn.
a Jes. 55: 3.

35. Waarom Hij ook in eenen anderen [*Psalm*] zegt: [a]Gij zult uwen Heilige niet [*over*]geven, om verderving te zien.
a Ps. 16: 10. Hand. 2: 27.

36. [a]Want David, als hij in zijnen tijd den raad Gods gediend had, is ontslapen, en is bij zijne vaderen gelegd, en heeft wel verderving gezien;
a 1 Kon. 2: 10. Hand. 2: 29.

37. Maar hij, dien God opgewekt heeft, heeft geene verderving gezien.

38. Zoo zij u dan bekend, mannen broeders, [a]dat door dezen u vergeving der zonden verkondigd wordt;
a Luc. 24: 47. 1 Joh. 2: 12.

39. [a]En [*dat*] van alles, waarvan gij niet kondt gerechtvaardigd worden door de wet van Mozes, door dezen [b]een iegelijk, die gelooft, gerechtvaardigd wordt.
a Rom. 3: 28; 8: 3. Gal. 2: 16. Hebr. 7: 19. *b* Rom. 10: 4.

40. Ziet dan toe, dat over ulieden niet kome hetgene gezegd is in de Profeten:

41. [a]Ziet, gij verachters, en verwondert u, en verdwijnt; want Ik werk een werk in uwe dagen, een werk, hetwelk gij niet zult gelooven, zoo het u iemand verhaalt.
a Jes. 28: 14. Hab. 1: 5.

42. En als de Joden uitgegaan waren uit de synagoge, baden de heidenen, dat tegen den naasten Sabbath tot hen diezelfde woorden zouden gesproken worden.

43. En als de synagoge gescheiden was, volgden velen van de Joden en van de Godsdienstige Jodengenooten

Paulus en Bárnabas; welke tot hen spraken, [a]en hen vermaanden te blijven bij de genade Gods.
a Hand. 11: 13; 14: 22.

44. En op den volgenden Sabbath kwam bijna de geheele stad samen, om het woord Gods te hooren.

45. Doch de Joden, de schare ziende, werden met nijdigheid vervuld, en wederspraken hetgene van Paulus gezegd werd, wedersprekende en lasterende.

46. Maar Paulus en Bárnabas, vrijmoedigheid gebruikende, zeiden: [a]Het was noodig, dat eerst tot u het woord Gods gesproken zoude worden; [b]doch nademaal gij dat verstoot, en uzelven des eeuwigen levens niet waardig oordeelt, ziet, wij keeren ons tot de heidenen.
a Matth. 10: 6. Hand. 3: 26; 13: 26.
b Ex. 32: 10. Jes. 55: 5. Matth. 8: 12; 21: 43. Rom. 10: 19.

47. Want alzoo heeft ons de Heere geboden, [*zeggende:*] [a]Ik heb u gesteld tot een licht der heidenen, opdat gij zoudt zijn tot zaligheid, tot aan het uiterste der aarde.
a Jes. 42: 6; 49: 6. Luc. 2: 32.

48. Als nu de heidenen [*dit*] hoorden, verblijdden zij zich, en prezen het woord des Heeren; en er geloofden zoovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven.

49. En het woord des Heeren werd door het geheele land uitgebreid.

50. Maar de Joden maakten op de Godsdienstige en eerlijke vrouwen, en de voornaamsten van de stad, [a]en verwekten vervolging tegen Paulus en Bárnabas, en wierpen ze uit hunne landpalen.
a 2 Tim. 3: 11.

51. Doch zij schudden het stof van hunne voeten af tegen hen, en kwamen te Icónië.

52. En de discipelen werden vervuld met blijdschap en met den Heiligen Geest.

HET XIV KAPITTEL.

En het geschiedde te Icónië, dat zij te zamen gingen in de synagoge der Joden, en alzoo spraken, dat eene groote menigte, beide van Joden en Grieken, geloofde.

2. Maar de Joden die ongehoorzaam waren, verwekten en verbitterden de zielen der heidenen tegen de broeders.

3. Zij verkeerden dan [*aldaar*] eenen langen tijd, vrijmoediglijk sprekende in den Heere, [a]die getuigenis gaf aan het woord zijner genade, en gaf, dat teekenen en wonderen geschiedden door hunne handen.
a Marc. 16: 20. Hand. 19: 11. Hebr. 2: 4.

4. En de menigte der stad werd verdeeld; en sommigen waren met de Joden, en sommigen met de Apostelen.

5. En als er een oploop geschiedde, beide van heidenen en van Joden, met hunne oversten, om hun smaadheid aan te doen, en [*ze*] te steenigen,

6. Zijn zij, [*alles*] overlegd hebbende, [a]gevlucht naar de steden van Lycaónië, [*namelijk*] Ly'stre en Dérbe, en het omliggende land;
a Matth. 10: 23. Hand. 8: 1.

7. En verkondigden aldaar het Evangelie.

8. En een zeker man te Ly'stre, zat [a]onmachtig aan de voeten, kreupel zijnde van zijner moeders lijf, die nooit had gewandeld.
a Hand. 3: 2.

9. Deze hoorde Paulus spreken; welke, de oogen op hem houdende, en ziende dat hij geloof had om gezond te worden,

10. Zeide met groote stemme: Sta recht op uwe voeten. [a]En hij sprong op en wandelde.
a Jes. 35: 6.

11. En de scharen, ziende hetgene Paulus gedaan had, verhieven hunne stemmen, en zeiden in het Lycaónisch: [a]De Goden zijn den menschen gelijk geworden, en tot ons nedergekomen.
a Hand. 28: 6.

12. En zij noemden Bárnabas Júpiter, en Paulus Mercúrius, omdat hij het woord voerde.

13. En de priester van Júpiter, die vóór hunne stad was, als hij stieren en kransen aan de voorpoorten gebracht had, wilde hij offeren met de scharen.

14. Maar de Apostelen, Bárnabas en Paulus, [*dat*] hoorende, scheurden hunne kleederen, en sprongen onder de schare, roepende

15. En zeggende: Mannen, [a]waarom doet gij deze dingen? Wij zijn ook menschen van gelijke bewegingen als gij, en verkondigen u lieden, dat gij u zoudt van deze ijdele [*dingen*] bekeeren tot den levenden God, [b]die gemaakt

heeft den hemel, en de aarde, en de zee, en al hetgene daarin is;
a Hand. 10: 26.
Openb. 19: 10; 22: 9. *b* Gen. 1: 1.
Ps. 33: 6; 124: 8; 146: 6. Openb. 14: 7.

16. [a]Welke in de verledene tijden alle de heidenen heeft laten wandelen in hunne wegen; *a* Ps. 81: 13.

17. [a]Hoewel Hij nochtans zichzelven niet onbetuigd gelaten heeft, goed doende van den hemel, ons regen en vruchtbare tijden gevende, vervullende onze harten met spijze en vroolijkheid.
a Rom. 1: 19.

18. En dit zeggende, wederhielden zij nauwelijks de scharen, dat zij hun niet offerden.

19. Maar daarover kwamen Joden van Antiochíë en Icónië, en overreedden de scharen, en [a]steenigden Paulus, en sleepten [*hem*] buiten de stad, meenende dat hij dood was. *a* 2 Cor. 11: 25.

20. Doch als hem de discipelen omringd hadden, stond hij op, en kwam in de stad; en des anderen daags ging hij met Bárnabas uit naar Dérbe.

21. En als zij aan deze stad het Evangelie verkondigd en vele discipelen gemaakt hadden, keerden zij weder naar Ly'stre, en Icónië, en Antiochíë;

22. Versterkende de zielen der discipelen, [a][*en*] vermanende, dat zij zouden blijven in het geloof, [b]en dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk Gods. *a* Hand. 11: 23; 13: 43. *b* Matth. 10: 38; 16: 24. Luc. 24: 26. 2 Tim. 3: 12.

23. En als zij hun in elke gemeente met opsteken der handen ouderlingen verkoren hadden, gebeden hebbende met vasten, bevalen zij ze den Heere, in welken zij geloofd hadden.

24. En Pisídië doorgereisd hebbende, kwamen zij in Pamphy'lië.

25. En als zij te Pérge het woord gesproken hadden, kwamen zij af naar Attalíë.

26. En van daar scheepten zij af [a]naar Antiochíë, van waar zij der genade Gods bevolen waren geweest tot het werk, dat zij volbracht hadden. *a* Hand. 13: 1.

27. En daar gekomen zijnde, en de gemeente vergaderd hebbende, verhaalden zij, wat groote dingen God met hen gedaan had, en dat Hij den heidenen de deure des geloofs geopend had.

28. En zij verkeerden aldaar geenen kleinen tijd met de discipelen.

HET XV KAPITTEL.

En sommigen, die afgekomen waren van Judéa, leerden de broederen, [*zeggende:*] [a]Indien gij niet besneden wordt [b]naar de wijze van Mozes, zoo kunt gij niet zalig worden. *a* Gal. 5: 2.
b Gen. 17: 10. Lev. 12: 3.

2. Als er dan geen kleine wederstand en twisting geschiedde bij Paulus en Bárnabas tegen hen, zoo hebben zij verordend, [a]dat Paulus en Bárnabas, en eenige anderen uit hen, zouden opgaan tot de Apostelen en ouderlingen naar Jeruzalem, over deze vraag.
a Gal. 2: 1.

3. Zij dan, van de gemeente uitgeleid zijnde, reisden door Phenícië en Samaríë, verhalende de bekeering der heidenen; en deden allen den broederen groote blijdschap aan.

4. En te Jeruzalem gekomen zijnde, werden zij ontvangen van de gemeente, en de Apostelen, en de ouderlingen; en zij verkondigden, wat groote dingen God met hen gedaan had.

5. Maar, [*zeiden zij*], er zijn sommigen opgestaan van die van de sekte der Pharizeën, die geloovig zijn geworden, zeggende, dat men hen moet besnijden, en gebieden de wet van Mozes te onderhouden.

6. En de Apostelen en de ouderlingen vergaderden te zamen, om op deze zaak te letten.

7. En als [*daarover*] groote twisting geschiedde, stond Petrus op en zeide tot hen: [a]Mannen broeders, gij weet, dat God van over langen tijd onder ons [*mij*] verkoren heeft, dat de heidenen door mijnen mond het woord des Evangelies zouden hooren, en gelooven.
a Hand. 10: 20; 11: 12.

8. En God, [a]de kenner der harten, heeft hun getuigenis gegeven, hun gevende den Heiligen Geest, gelijk als ook ons; *a* 1 Kron. 28: 9; 29: 17.
Ps. 7: 10. Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12.

9. [a]En heeft geen onderscheid gemaakt tusschen ons en hen, gereinigd hebbende hunne harten door het geloof. *a* Hand. 10: 43, 44, enz.

10. Nu dan, wat verzoekt gij God,

[a]om een juk op den hals der discipelen te leggen, hetwelk noch onze vaders, noch wij hebben kunnen dragen?
a Matth. 23: 4.

11. [a]Maar wij gelooven, door de genade van den Heere Jezus Christus zalig te worden, op zulke wijze als ook zij.
a Eph. 2: 8. Tit. 3: 4.

12. En al de menigte zweeg stil, en zij hoorden Bárnabas en Paulus verhalen, wat groote teekenen en wonderen God door hen onder de heidenen gedaan had.

13. En nadat deze zwegen, antwoordde Jacobus, zeggende: Mannen broeders, hoort mij.

14. Simeon heeft verhaald, hoe God eerst de heidenen heeft bezocht, om uit [*hen*] een volk aan te nemen voor zijnen naam.

15. En hiermede stemmen overeen de woorden der profeten, gelijk geschreven is:

16. [a]Na dezen zal Ik wederkeeren, en wederopbouwen den tabernakel Davids, die vervallen is, en hetgene daarvan verbroken is, wederopbouwen, en Ik zal dien wederoprichten;
a Amos 9: 11, 12.

17. Opdat de overblijvende menschen den Heere zoeken, en alle de heidenen, over welke mijn naam aangeroepen is, spreekt de Heere, die dit alles doet.

18. Gode zijn alle zijne werken van eeuwigheid bekend.

19. Daarom oordeel ik, dat men degenen, die uit de heidenen zich tot God bekeeren, niet beroere;

20. Maar hun zal aanschrijven, dat zij zich onthouden [a]van de dingen die door de afgoden besmet zijn, en [b]van hoererij, en van het verstikte, en [c]van bloed.
a Ex. 20: 3. 1 Cor 8: 1; 10: 20. b 1 Thess. 4: 3. c Gen. 9: 4.

21. Want Mozes heeft er van oude tijden in elke stad, die hem prediken, en hij wordt op elken Sabbath in de synagogen gelezen.

22. Toen heeft het den Apostelen en den ouderlingen, met de geheele gemeente, goed gedocht, [*eenige*] mannen uit zich te verkiezen, en met Paulus en Bárnabas te zenden naar Antiochíë: [*namelijk*] Judas, die toegenaamd wordt Bársabas, en Sílas; mannen, die voorgangers waren onder de broederen;

23. En zij schreven door hen dit [*navolgende*]: De Apostelen, en de ouderlingen, en de broeders [*wenschen*] den broederen uit de heidenen, die in Antiochíë en Syrië en Cilícië zijn, zaligheid.

24. Nademaal wij gehoord hebben, [a]dat sommigen, die van ons uitgegaan zijn, u met woorden ontroerd hebben en uwe zielen wankelende gemaakt, zeggende, dat gij moet besneden worden, en de wet onderhouden; welken wij [*dat*] niet bevolen hadden;
a Gal. 2: 4.

25. Zoo heeft het ons, eendrachtelijk te zamen zijnde, goed gedocht, [*eenige*] mannen te verkiezen, en tot u te zenden, met onze geliefden, Bárnabas en Paulus,

26. Menschen, [a]die hunne zielen overgegeven hebben voor den naam van onzen Heere Jezus Christus.
a Hand. 13: 50; 14: 19.

27. Wij hebben dan Judas en Sílas gezonden, die ook met den mond hetzelfde zullen verkondigen.

28. Want het heeft den Heiligen Geest en ons goed gedocht, ulieden geenen meerderen last op te leggen, dan deze noodzakelijke dingen;

29. [*Namelijk,*] [a]dat gij u onthoudt van hetgene den afgoden geofferd is, en [b]van bloed, en van het verstikte, en van [c]hoererij; van welke dingen indien gij uzelven wacht, zoo zult gij weldoen. Vaartwel.
a Ex. 20: 3. 1 Cor. 8: 1. b Gen. 9: 4. Lev. 17: 14. c 1 Thess. 4: 3.

30. Deze dan, hun afscheid ontvangen hebbende, kwamen te Antiochíë; en de menigte vergaderd hebbende, gaven zij den brief over.

31. En zij, [*dien*] gelezen hebbende, verblijdden zich over de vertroosting.

32. Judas nu en Sílas, die ook zelven profeten waren, vermaanden de broeders met vele woorden, en versterkten ze.

33. En als zij [*daar*] eenen tijd [*lang*] vertoefd hadden, lieten hen de broeders [*wederom*] gaan met vrede tot de Apostelen.

34. Maar het docht Sílas goed aldaar te blijven.

35. En Paulus en Bárnabas onthielden zich te Antiochíë, leerende en ver-

kondigende met nog vele anderen het woord des Heeren.

36. En na eenige dagen zeide Paulus tot Bárnabas: Laat ons nu wederkeeren, en bezoeken onze broeders in elke stad, in welke wij het woord des Heeren verkondigd hebben, hoe zij het hebben.

37. En Bárnabas ried, dat zij Johannes, die genaamd is [a]Marcus, zouden medenemen. a Hand. 12: 12, 25. Col. 4: 10. 2 Tim. 4: 11. Philem. vs. 24.

38. Maar Paulus achtte billijk, dat men dien niet zoude medenemen, die van Pamphy'lië af van hen was afgeweken, en met hen niet was gegaan tot dat werk.

39. Er ontstond dan eene verbittering, alzoo dat zij van malkanderen gescheiden zijn, en dat Bárnabas Marcus medenam, en naar Cyprus afscheepte;

40. Maar Paulus verkoos Sílas, en reisde henen, der genade Gods van de broederen bevolen zijnde.

41. En hij doorreisde Syrië en Cilícië, versterkende de gemeenten.

HET XVI KAPITTEL.

En hij kwam te Dérbe en Ly'stre. En zie, aldaar was een zeker discipel, met name Timótheüs, zoon van eene geloovige Joodsche vrouw, maar van eenen Griekschen vader;

2 [a]Welken [*goede*] getuigenis gegeven werd van de broederen te Ly'stre en Icónië. a Hand. 6: 3.

3. Deze wilde Paulus dat met hem zoude reizen; en hij nam en besneed hem, [a]om der Joden wille die in die plaatsen waren; want zij kenden allen zijnen vader, dat hij een Griek was. a 1 Cor. 9: 20. Gal. 2: 3.

4. En alzoo zij de steden doorreisden, gaven zij hun de ordinantiën over, [a]die van de Apostelen en de ouderlingen te Jeruzalem goed gevonden waren, om [*die*] te onderhouden. a Hand. 15: 20.

5. De gemeenten dan werden bevestigd in het geloof, en werden dagelijks overvloediger in getal.

6. En als zij Phry'gië, en het land van Galátië doorreisd hadden, werden zij van den Heiligen Geest verhinderd het woord in Azië te spreken;

7. [*En*] aan My'sië gekomen zijnde, poogden zij naar Bithy'nië te reizen; en de Geest liet het hun niet toe.

8. En zij, My'sië voorbij gereisd zijnde, [a]kwamen af naar Tróas. a 2 Cor. 2: 12.

9. En van Paulus werd in den nacht een gezicht gezien: er was een Macedónisch man staande, die hem bad en zeide: Kom over in Macedónië, en help ons.

10. Als hij nu dit gezicht gezien had, zoo zochten wij terstond naar Macedónië te reizen, besluitende [*daaruit*], dat ons de Heere geroepen had, om dezen het Evangelie te verkondigen.

11. Van Tróas dan afgevaren zijnde, liepen wij recht naar Samothráce, en den volgenden [*dag*] naar Neápolis;

12. En van daar naar Philíppi, welke is de eerste stad van dit deel van Macedónië, eene kolonie. En wij onthielden ons in die stad ettelijke dagen.

13. En op den dag des Sabbaths gingen wij buiten de stad aan de rivier, waar het gebed placht te geschieden; en nedergezeten zijnde, spraken wij tot de vrouwen, die samengekomen waren.

14. En eene zekere vrouw, met name Ly'dia, eene purperverkoopster, van de stad Thyatíra, die God diende, hoorde [*ons*]; welker hart de Heere heeft geopend, dat zij acht nam op hetgene van Paulus gesproken werd.

15. En als zij gedoopt was, en haar huis, bad zij [*ons*], zeggende: Indien gij hebt geoordeeld, dat ik den Heere getrouw ben, zoo komt in mijn huis en blijft er. [a]En zij dwong ons. a Gen. 19: 3; 33: 11. Richt. 19: 21. Luc. 24: 29. Hebr. 13: 2.

16. En het geschiedde, als wij tot het gebed henengingen, dat eene zekere dienstmaagd, [a]hebbende eenen waarzeggenden geest, ons ontmoette, welke haren heeren [b]groot gewin toebracht met waarzeggen. a 1 Sam. 28: 7. b Hand. 19: 24.

17. Deze volgde Paulus en ons achterna, en riep, zeggende: Deze menschen zijn dienstknechten Gods des Allerhoogsten, die ons den weg der zaligheid verkondigen.

18. En dit deed zij vele dagen lang. Maar Paulus, [*daarover*] ontevreden zijnde, keerde zich om, en zeide tot den geest: Ik gebied u in den naam

van Jezus Christus, dat gij van haar uitgaat. [a]En hij ging uit ter zelfder ure.
a Marc. 16: 17.

19. Als nu hare heeren zagen, dat de hope huns gewins weg was, [a]grepen zij Paulus en Sílas, en trokken hen naar de markt voor de oversten.
a 2 Cor. 6: 5.

20. En als zij ze tot de hoofdmannen gebracht hadden, zeiden zij: [a]Deze menschen beroeren onze stad, daar zij Joden zijn; a 1 Kon. 18: 17. Hand. 17: 6.

21. En zij verkondigen zeden, die ons niet geoorloofd zijn aan te nemen noch te doen, alzoo wij Romeinen zijn.

22. En de schare stond gezamenlijk tegen hen op; en de hoofdmannen, hun de kleederen afgescheurd hebbende, [a]bevalen ze te geeselen.
a 2 Cor. 11: 25. 1 Thess. 2: 2.

23. En als zij hun vele slagen gegeven hadden, wierpen zij ze in de gevangenis, en geboden den stokbewaarder, dat hij ze zekerlijk bewaren zoude;

24. Dewelke, zulk een gebod ontvangen hebbende, wierp hen in den binnensten kerker, en verzekerde hunne voeten in den stok.

25. En omtrent den middernacht [a]baden Paulus en Sílas, en zongen Gode lofzangen; en de gevangenen hoorden naar hen. a Hand. 4: 31.

26. En er geschiedde snellijk eene groote aardbeving, alzoo dat de fundamenten des kerkers bewogen werden; [a]en terstond werden alle de deuren geopend, en de banden van allen werden los. a Hand. 5: 19; 12: 7.

27. En de stokbewaarder, wakker geworden zijnde, en ziende de deuren der gevangenis geopend, trok een zwaard, en zoude zichzelven omgebracht hebben, meenende dat de gevangenen ontvloden waren.

28. Maar Paulus riep met groote stemme, zeggende: Doe uzelven geen kwaad; want wij zijn allen hier.

29. En als hij licht geëischt had, sprong hij in, en werd zeer bevende, en viel voor Paulus en Sílas neder [*aan de voeten*];

30. En hen buiten gebracht hebbende, zeide hij: [a][*Lieve*] heeren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?
a Luc. 3: 10. Hand. 2: 37; 9: 6.

31. En zij zeiden: [a]Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis.
a Joh. 3: 16, 36; 6: 47. 1 Joh. 5: 10.

32. En zij spraken tot hem het woord des Heeren, en tot allen die in zijn huis waren.

33. En hij nam hen tot zich in diezelve ure des nachts, en wiesch [*hen*] van de striemen; en hij werd terstond gedoopt, en alle de zijnen.

34. En hij bracht ze in zijn huis, [a]en zette [*hun*] de tafel voor, en verheugde zich, dat hij met al zijn huis aan God geloovig geworden was.
a Luc. 5: 29. 19: 6.

35. En als het dag geworden was, zonden de hoofdmannen de stadsdienaars, zeggende: Laat die menschen los.

36. En de stokbewaarder boodschapte deze woorden aan Paulus, [*zeggende:*] De hoofdmannen hebben gezonden, dat gij zoudt losgelaten worden; gaat dan nu uit, en reist henen in vrede.

37. Maar Paulus zeide tot hen: Zij hebben ons, die Romeinen zijn, onveroordeeld in het openbaar gegeeseld, en in de gevangenis geworpen, en werpen zij ons nu heimelijk daaruit? Niet alzoo; maar dat zijzelven komen, en ons uitleiden.

38. En de stadsdienaars boodschapten deze woorden wederom den hoofdmannen; en zij werden bevreesd, hoorende dat zij Romeinen waren.

39. En zij, komende, baden hen, en als zij ze uitgeleid hadden, [a]begeerden zij, dat zij uit de stad gaan zouden.
a Matth. 8: 34.

40. En uitgegaan zijnde uit de gevangenis, gingen zij in tot Ly'dia; en de broeders gezien hebbende, vertroostten zij hen, en gingen uit de [*stad*].

HET XVII KAPITTEL.

En door Amphípolis en Apollónia [*hunnen*] weg genomen hebbende, kwamen zij te Thessalonica, alwaar eene synagoge der Joden was.

2. En Paulus, gelijk hij gewoon was, ging tot hen in, en drie Sabbathen lang handelde hij met hen uit de Schriften,

3. [*Deze*]openende, en voor [*oogen*] stellende, [a]dat de Christus moest lijden en

opstaan uit de dooden, en dat deze Jezus is de Christus, dien ik, [*zeide hij*], ulieden verkondig.
a Ps. 22: 7. Matth. 16: 21. Luc. 24: 46.

4. *a*En sommigen uit hen geloofden, en werden aan Paulus en Sílas toegevoegd, en van de Godsdienstige Grieken eene groote menigte, en van de voornaamste vrouwen niet weinige.
a Hand. 28: 24.

5. Maar de Joden die ongehoorzaam waren, [*dit*] benijdende, namen tot zich eenige booze mannen uit de marktboeven, en maakten dat het volk te hoop liep, en beroerden de stad; en op het huis van Jáson aanvallende, zochten zij ze tot het volk te brengen.

6. En als zij ze niet vonden, trokken zij Jáson en eenige broeders voor de oversten der stad, roepende: *a*Deze, die de wereld in roer hebben gesteld, zijn ook hier gekomen;
a Hand. 16: 20.

7. Welke Jáson in [*zijn huis*] genomen heeft; en alle deze doen tegen de geboden des keizers, *a*zeggende dat er een andere koning is, [*namelijk*] eenen Jezus. *a* Luc. 23: 2. Joh. 19: 12.

8. En zij beroerden de schare, en de oversten der stad, die dit hoorden.

9. Doch als zij van Jáson en de anderen voldoening ontvangen hadden, lieten zij ze gaan.

10. En de broeders zonden terstond *a*des nachts Paulus en Sílas weg naar Beréa; welke, daar gekomen zijnde, gingen henen naar de synagoge der Joden. *a* Hand. 9: 25.

11. En deze waren edeler, dan die te Thessalonica waren, [*als*] die het woord ontvingen met alle toegenegenheid, *a*onderzoekende dagelijks de Schriften, of deze dingen alzoo waren.
a Jes. 34: 16. Luc. 16: 29. Joh. 5: 39.

12. Velen dan uit hen geloofden, en van de Grieksche eerzame vrouwen en van de mannen niet weinige.

13. Maar als de Joden van Thessalonica verstonden, dat het woord Gods ook te Beréa van Paulus verkondigd werd, kwamen zij ook daar, *a*en bewogen de scharen. *a* 1 Thess. 2: 14.

14. Doch de broeders zonden toen van stonden aan Paulus weg, dat hij ging als naar de zee; maar Sílas en Timotheüs bleven aldaar.

15. En die Paulus geleidden, brachten hem tot Athéne toe; en *a*als zij bevel gekregen hadden aan Sílas en Timotheüs, dat zij op het spoedigste tot hem zouden komen, vertrokken zij.
a Hand. 18: 5.

16. En terwijl Paulus hen te Athéne verwachtte, werd zijn geest in hem ontstoken, ziende dat de stad zoo zeer afgodisch was.

17. Hij handelde dan in de synagoge met de Joden, en met degenen die Godsdienstig waren, en op de markt alle dagen met degenen die [*hem*] voorkwamen.

18. En sommige van de Epicuréïsche en Stóïsche wijsgeeren streden met hem. En sommigen zeiden: Wat wil toch deze klapper zeggen? Maar anderen [*zeiden*]: Hij schijnt een verkondiger te zijn van vreemde goden; omdat hij hun Jezus en de opstanding verkondigde.

19. En zij namen hem, en brachten [*hem*] op de [*plaats, genaamd*] Areópagus, zeggende: Kunnen wij [*niet*] weten, welke deze nieuwe leere zij, waar gij van spreekt?

20. Want gij brengt eenige vreemde dingen voor onze ooren; wij willen dan weten, wat toch dit zijn wil.

21. (Die van Athéne nu allen, en de vreemdelingen die zich daar onthielden, besteedden [*hunnen*] tijd tot niets anders, dan om wat nieuws te zeggen en te hooren.)

22. En Paulus, staande in het midden van de [*plaats, genaamd*] Areópagus, zeide: Gij mannen van Athéne, ik bemerk, dat gij alleszins gelijk als Godsdienstiger zijt.

23. Want [*de stad*] doorgaande, en aanschouwende uwe heiligdommen, heb ik ook een altaar gevonden, op hetwelk een opschrift stond: DEN ONBEKENDEN GOD. Dezen dan, dien gij niet kennende dient, verkondig ik ulieden.

24. *a*De God, die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is, deze, zijnde een Heere des hemels en der aarde, *b*woont niet in tempelen, met handen gemaakt; *a* Gen. 1: 1. 2 Kron. 6: 30. Ps. 33: 6; 124: 8; 146: 6. Jes. 66: 1. Hand. 14: 15. Openb. 14: 7. *b* Hand. 7: 48.

25. En wordt ook van menschenhan-

den niet gediend, [*als*] iets behoevende, [a]alzoo Hijzelf allen het leven, en den adem, en alle dingen geeft.
a Gen. 2:7.

26. En heeft uit éénen bloede het gansche geslacht der menschen gemaakt, om op den geheelen aardbodem te wonen, [a]bescheiden hebbende de tijden tevoren geordineerd, en de bepalingen van hunne woning;
a Deut. 32: 8.

27. Opdat zij den Heere zouden zoeken, of zij Hem immers tasten en vinden mochten; hoewel Hij niet verre is van een iegelijk van ons.

28. Want in Hem leven wij, en bewegen ons, en zijn wij; gelijk ook eenige van uwe dichters gezegd hebben: Want wij zijn ook zijn geslachte.

29. [a]Wij dan, zijnde Gods geslachte, moeten niet meenen, dat de Godheid goud, of zilver, of steen gelijk zij, welke door 's menschen kunst en *verzinning gesneden zijn.
a Jes. 40: 18.

30. God dan, de tijden der onwetendheid overgezien hebbende, [a]verkondigt nu allen menschen alom, dat zij zich bekeeren;
a Luc. 24: 47.

31. Daarom dat Hij eenen dag gesteld heeft, op welken Hij den aardbodem rechtvaardiglijk zal oordeelen, door eenen man, [a]dien Hij [*daartoe*] geordineerd heeft, verzekering [*daarvan*] doende aan allen, dewijl Hij hem uit de dooden opgewekt heeft. a Hand. 10: 42.

32. Als zij nu van de opstanding der dooden hoorden, spotten sommigen [*daarmede*]; en sommigen zeiden: Wij zullen u wederom hiervan hooren.

33. En alzoo is Paulus uit het midden van hen weggegaan.

34. Doch sommige mannen hingen hem aan, en geloofden; onder welke was ook Diony'sius, de A'reopagiet, en eene vrouw, met name Dámaris, en anderen met hen.

HET XVIII KAPITTEL.

En na dezen scheidde Paulus van Athéne, en kwam te Córinthe.

2. En hij vond eenen zekeren Jood, met name [a]A'quila, van geboorte uit Póntus, die onlangs van Italië gekomen was, en Priscílla zijne vrouwe (omdat Claudius bevolen had, dat alle de Joden uit Rome vertrekken zouden), en hij ging tot hen;
a Rom. 16: 3. 1 Cor. 16: 19. 2 Tim. 4: 19.

3. En omdat hij van hetzelfde handwerk was, bleef hij bij hen, en [a]arbeidde; want zij waren tentenmakers van handwerk.
a Hand. 20: 34. 1 Cor. 4: 12. 2 Cor. 11: 9; 12: 13. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.

4. En hij handelde op elken Sabbath in de synagoge, en bewoog [*tot het geloof*] Joden en Grieken.

5. En als Sílas en Timótheüs [a]van Macedónië afgekomen waren, werd Paulus door den Geest gedrongen, betuigende den Joden, dat Jezus is de Christus.
a Hand. 17: 15.

6. Maar als zij wederstonden en lasterden, schudde hij [a][*zijne*] kleederen af, en zeide tot hen: Uw bloed [*zij*] op uw hoofd; ik ben rein; [*en*] van nu voortaan zal ik tot de heidenen henengaan.
a Matth. 10: 14. Hand. 13: 51.

7. En van daar gegaan zijnde, kwam hij in het huis van eenen [*man*], met name Jústus, die God diende, wiens huis paalde aan de synagoge.

8. [a]En Críspus, de overste der synagoge, geloofde aan den Heere met geheel zijn huis; en velen van de Corínthiërs, [*hem*] hoorende, geloofden, en werden gedoopt.
a 1 Cor. 1: 14.

9. [a]En de Heere zeide tot Paulus door een gezicht in den nacht: Wees niet bevreesd, maar spreek, en zwijg niet;
a Hand. 23: 11.

10. Want ik ben met u, en niemand zal [*de hand*] aan u leggen, om u kwaad te doen; want ik heb veel volks in deze stad.

11. En hij onthield zich [*aldaar*] een jaar en zes maanden, leerende onder hen het woord Gods.

12. Maar als Gállio stadhouder van Acháje was, stonden de Joden eendrachtelijk tegen Paulus op, en brachten hem voor den rechterstoel,

13. Zeggende: Deze raadt den menschen aan, dat zij God zouden dienen tegen de wet.

14. En als Paulus [*zijnen*] mond zoude opendoen, zeide Gállio tot de Joden: [a]Zoo er eenig ongelijk of kwaad stuk

---

* Stat.-overz.: bedenking. Thans beteekenende een bezwaar.

[*begaan*] ware, o Joden, zoo zoude ik met reden ulieden verdragen;
a Hand. 25: 11.

15. Maar indien er geschil is over een woord, en namen, en [*over*] de wet die onder u is, zoo zult gijzelven toezien; want ik wil over deze dingen geen rechter zijn.

16. En hij dreef ze weg van den rechterstoel.

17. Maar alle de Grieken namen Sósthenes, den overste der synagoge, en sloegen [*hem*] voor den rechterstoel; en Gállio trok zich geen van deze dingen aan.

18. En als Paulus daar nog vele dagen gebleven was, nam hij afscheid van de broederen, en voer van daar weg naar Sy'rië, en Priscilla en A'quila met hem, [*zijn*] hoofd te Kenchréën [a]geschoren hebbende; want hij had eene gelofte [*gedaan*].
a Num. 6: 18. Hand. 21: 23.

19. En hij kwam te Épheze aan, en liet hen aldaar; maar hij ging in de synagoge, en handelde met de Joden.

20. En als zij baden, dat hij langer bij hen blijven zoude, bewilligde hij het niet;

21. Maar hij nam afscheid van hen, zeggende: Ik moet ganschelijk het toekomende feest te Jeruzalem houden; doch ik zal tot u wederkeeren, [a]zoo God wil. En hij voer weg van Épheze.
a 1 Cor. 4: 19. Hebr. 6: 3. Jac. 4: 15.

22. En als hij te Cesaréa was gekomen, ging hij op [*naar Jeruzalem*], en de gemeente gegroet hebbende, ging hij af naar Antiochië.

23. En als hij [*aldaar*] eenigen tijd geweest was, ging hij weg, en doorreisde vervolgens het land van Galátië en Phry'gië, versterkende alle de discipelen.

24. En een zeker Jood, met name [a]Apóllos, van geboorte een Alexandrijn, een welsprekend man, kwam te Épheze, machtig zijnde in de Schriften.
a 1 Cor. 1: 12.

25. Deze was in den weg des Heeren onderwezen; en vurig zijnde van geest, sprak hij en leerde naarstiglijk de zaken des Heeren, wetende alleenlijk den doop van Johannes.

26. En deze begon vrijmoediglijk te spreken in de synagoge. En als hem A'quila en Priscilla gehoord hadden, namen zij hem tot zich, en leiden hem den weg Gods *onderscheidenlijker uit.

27. En als hij wilde naar Achája reizen, de broeders, [*hem*] vermaand hebbende, schreven aan de discipelen, dat zij hem ontvangen zouden; welke, daar gekomen zijnde, [a]heeft veel toegebracht aan degenen die geloofden door de genade.
a 1 Cor. 3: 6.

28. Want hij overtuigde de Joden met grooten ernst in het openbaar, bewijzende door de Schriften, dat Jezus de Christus was.

HET XIX KAPITTEL.

En het geschiedde, terwijl [a]Apóllos te Córinthe was, dat Paulus, de bovenste deelen [*des lands*] doorreisd hebbende, te Épheze kwam; en eenige discipelen [*aldaar*] vindende,
a 1 Cor. 1: 12.

2. Zeide hij tot hen: Hebt gij den Heiligen Geest ontvangen, als gij geloofd hebt? En zij zeiden tot hem: Wij hebben zelfs niet gehoord, of er een Heilige Geest is.

3. En hij zeide tot hen: Waarin zijt gij dan gedoopt? En zij zeiden: In den doop van Johannes.

4. Maar Paulus zeide: Johannes heeft wel gedoopt [a]den doop der bekeering, zeggende tot het volk, dat zij gelooven zouden in dengene die na hem kwam, dat is in Christus Jezus;
a Matth. 3: 11. Marc. 1: 4. Luc. 3: 16. Joh. 1: 26. Hand. 1: 5; 11: 16.

5. En die [*hem*] hoorden, werden gedoopt in den naam van den Heere Jezus.

6. [a]En als Paulus hun de handen opgelegd had, kwam de Heilige Geest op hen; en zij spraken met [*vreemde*] talen, en profeteerden.
a Hand. 8: 17; 11: 15.

7. En alle deze waren omtrent twaalf mannen.

8. En hij ging in de synagoge, en sprak vrijmoediglijk, drie maanden lang [*met hen*] handelende, en [*hun*] aanradende de zaken van het koninkrijk Gods.

9. [a]Maar als sommigen verhard wer-

* Stat.-overz.: bescheidenlijker. Thans beteekent bescheidenlijk nederigootmoedig. Bedoeld is nauwkeurig.

den, en ongehoorzaam waren, kwaad sprekende van den weg [*des Heeren*] voor de menigte, week hij van hen, en scheidde de discipelen af, dagelijks handelende in de school van zekeren Tyránnus. *a* 2 Tim. 1: 15.

10. En dit geschiedde twee jaren lang, alzoo dat allen die in Azië woonden het woord van den Heere Jezus hoorden, beide Joden en Grieken.

11. *a*En God deed ongewone krachten door de handen van Paulus;
a Marc. 16: 20. Hand. 14: 3.

12. Alzoo dat ook van zijn lijf op de kranken gedragen werden de zweetdoeken of gordeldoeken, en dat de ziekten van hen weken, en de booze geesten van hen uitvoeren.

13. En sommige van de omzwevende Joden, zijnde [*duivel*]bezweerders, hebben zich onderwonden den naam van den Heere Jezus te noemen over degenen die booze geesten hadden, zeggende: Wij bezweren u bij Jezus, dien Paulus predikt.

14. [*Deze*] nu waren zekere zeven zonen van Scéva, een Joodschen overpriester, die dit deden.

15. Maar de booze geest, antwoordende, zeide: Jezus ken ik, en Paulus weet ik; maar gijlieden, wie zijt gij?

16. En de mensch, in welken de booze geest was, sprong op hen, en hen meester geworden zijnde, kreeg de overhand tegen hen, alzoo dat zij naakt en gewond uit dat huis ontvloden.

17. En dit werd allen bekend, beiden Joden en Grieken, die te Épheze woonden; en er viel eene vreeze over hen allen, en de naam van den Heere Jezus werd groot gemaakt.

18. *a*En velen dergenen die geloofden kwamen, belijdende en verkondigende hunne daden. *a* Matth. 3: 6.

19. Velen ook dergenen, die ijdele [*kunsten*] gepleegd hadden, brachten de boeken bijeen, en verbrandden ze in aller tegenwoordigheid; en berekenden de waarde ervan, en bevonden vijftig duizend zilveren [*penningen*].

20. *a*Alzoo wies het woord des Heeren met macht, en nam de overhand.
a Jes. 55: 11.

21. *a*En als deze dingen volbracht waren, nam Paulus voor in den geest, Macedónië en Acháje doorgegaan hebbende, naar Jeruzalem te reizen; zeggende: Nadat ik aldaar zal geweest zijn, moet ik ook Rome zien.
a Rom. 15: 25. Gal. 2: 1.

22. En als hij naar Macedónië gezonden had twee van degenen die hem dienden, [*namelijk*] Timótheüs en Erástus, bleef hijzelf eenen tijd [*lang*] in Azië.

23. *a*Maar op dienzelven tijd ontstond er geene kleine beroerte, vanwege den weg [*des Heeren*]. *a* 2 Cor. 1: 8.

24. Want een, met name Demétrius, een zilversmid, die [*kleine*] zilveren tempelen van Diána maakte, *a*bracht dien van die kunst geen klein gewin toe;
a Hand. 16: 16.

25. Welke samenvergaderd hebbende, met de handwerkers van dergelijke dingen, zeide hij: Mannen, gij weet, dat wij uit dit gewin onze welvaart hebben;

26. En gij ziet en hoort, dat deze Paulus veel volk, niet alleen van Épheze, maar ook bijna van geheel Azië, overreed en afgekeerd heeft, zeggende, dat het geene Goden zijn, die met handen *a*gemaakt worden.
a Ps. 115: 4. Jer. 10: 3.

27. En wij zijn niet alleen in gevaar, dat dit deel in verachting kome, maar dat ook de tempel van de groote godin Diána als niets geacht zal worden, en dat ook hare majesteit zal ten ondergaan, aan welke gansch Azië, en de [*geheele*] wereld godsdienst bewijst.

28. Als zij nu [*dit*] hoorden, werden zij vol van toornigheid, en riepen, zeggende: Groot is de Diána der Ephézeren.

29. En de geheele stad werd vol verwarring; en zij liepen met een gedruisch eendrachtelijk naar de schouwplaats, met zich trekkende *a*Gájus en Aristárchus, Macedóniërs, metgezellen van Paulus op de reis.
a Hand. 20: 4; 27: 2. Col. 4: 10.

30. En als Paulus tot het volk wilde ingaan, lieten het hem de discipelen niet toe.

31. En sommige ook der oversten van Azië, die hem vrienden waren, zonden tot hem, en baden dat hij zichzelven op de schouwplaats niet zoude begeven.

32. Zij riepen dan [*de een dit*], de ander wat anders; want de vergadering was verward, en het meerder [*deel*] wist niet, om wat oorzaak zij samengekomen waren.

33. En zij deden Alexánder uit de schare voorkomen, alzoo hem de Joden voortstieten. En Alexánder, gewenkt hebbende met de hand, wilde bij het volk verantwoording doen.

34. Maar als zij verstonden, dat hij een Jood was, werd er ééne stemme van allen, roepende omtrent twee uren lang: Groot is de Diána der Ephézeren.

35. En als de [*stads*]schrijver de schare gestild had, zeide hij: Gij mannen van Ephéze, wat mensch is er toch, die niet weet, dat de stad der Ephézeren de *tempelbewaarster is van de groote godin Diána, en van [*het beeld*], dat uit den hemel gevallen is?

36. Dewijl dan deze dingen onwedersprekelijk zijn, zoo is het behoorlijk, dat gij stille zijt, en niets onbedachts doet.

37. Want gij hebt deze mannen [*hier*] gebracht, die noch *tempelroovers zijn, noch uwe godin lasteren.

38. Indien dan nu Demétrius, en die met hem van de kunst zijn, tegen iemand eenige zaak hebben, de rechtsdagen worden gehouden, en er zijn stadhouders; laat ze malkanderen verklagen.

39. En indien gij iets van andere dingen verzoekt, dat zal in eene wettelijke vergadering beslecht worden.

40. Want wij staan in gevaar, dat wij van oproer zullen verklaagd worden om [*den dag*] van heden, alzoo er geene oorzaak is, waardoor wij reden zullen kunnen geven van dezen oploop. En dit gezegd hebbende, liet hij de vergadering gaan.

HET XX KAPITTEL.

Nadat nu het oproer gestild was, Paulus, de discipelen tot zich geroepen en gegroet hebbende, [a]ging uit om naar Macedónië te reizen. *a* 1 Tim. 1: 3.

2. En als hij die deelen doorreisd, en hen met vele redenen vermaand had, kwam hij in Griekenland.

3. En als hij [*aldaar*] drie maanden overgebracht had, en hem van de Joden lagen gelegd werden, als hij naar Syrië zoude varen, zoo werd hij des zins weder te keeren door Macedónië.

4. En hem vergezelschapte tot in Azië Sópater van Beréa; en van de Thessalonicénsen [a]Arístárchus en Secúndus; en [b]Gájus van Dérbe, en [c]Timótheüs; en van die van Azië [d]Ty'chicus en [e]Tróphimus. *a* Hand. 19: 29; 27: 2. Col. 4: 10. *b* Hand. 19: 29. 1 Cor. 1: 14. *c* Hand. 16: 1. *d* Eph. 6: 21. Col. 4: 7. 2 Tim. 4: 12. Tit. 3: 12. *e* Hand. 21: 29. 2 Tim. 4: 20.

5. Deze, vooraf henengegaan zijnde, wachtten ons te Tróas.

6. Wij nu scheepten af van Philippi na de dagen der ongehevelde [*brooden*], en kwamen in vijf dagen bij hen te Tróas, alwaar wij ons zeven dagen onthielden.

7. En op den eersten [*dag*] der week, als de discipelen bijeengekomen waren om brood te breken, handelde Paulus met hen, zullende des anderen daags verreizen; en hij strekte [*zijne*] rede uit tot den middernacht.

8. En er waren vele lichten in de opperzaal, waar zij vergaderd waren.

9. En een zeker jongeling, met name Eútychus, zat in het venster, en met eenen diepen slaap overvallen zijnde, alzoo Paulus lang [*tot hen*] sprak, door den slaap nederstortende, viel van de derde zoldering nederwaarts, en werd dood opgenomen.

10. Doch Paulus, afgekomen zijnde, [a]viel op hem, en [*hem*] omvangende, zeide hij: Weest niet beroerd, want zijne ziele is in hem. *a* 1 Kon. 17: 21. 2 Kon. 4: 34.

11. En als hij [*weder*] boven gegaan was, en brood gebroken en [*wat*] gegeten had, en lang, tot den dageraad toe, met hen gesproken had, vertrok hij alzoo.

12. En zij brachten den knecht levende, en waren boven mate vertroost.

13. Maar wij, vooruit naar het schip gegaan zijnde, voeren af naar A'ssus, waar wij Paulus zouden innemen; want hij had het alzoo bevolen, en hijzelf zoude te voet gaan.

---

* Stat. overz.: kerkbewaarster, en kerkroovers. Van een heidenschen tempel kan het woord kerk niet meer gebruikt worden.

14. En als hij zich te A'ssus bij ons gevoegd had, namen wij hem in, en kwamen te Mityléne.
15. En van daar weggevaren zijnde, kwamen wij den volgenden [*dag*] tegen Chíos over, en des anderen [*daags*] leiden wij aan te Sámos, en bleven te Trogy'llion, en den [*dag*] daaraan kwamen wij te Miléte.
16. Want Paulus had voorgenomen Épheze voorbij te varen, opdat hij niet den tijd in Azië zoude verslijten; [a]want hij spoedde zich, om (zoo het hem mogelijk ware) op den Pinksterdag te Jeruzalem te zijn. *a* Hand. 21: 4, 12.
17. Maar hij zond van Miléte naar Épheze, en hij ontbood de ouderlingen der gemeente.
18. En als zij tot hem gekomen waren, zeide hij tot hen: Gijlieden weet, [a]van den eersten dag af dat ik in Azië ben aangekomen, hoe ik bij u den ganschen tijd geweest ben; *a* Hand. 19: 10.
19. Dienende den Heere met alle ootmoedigheid, en vele tranen, en verzoekingen, die mij overkomen zijn door de lagen der Joden;
20. Hoe ik niets achtergehouden heb van hetgene nuttig was, dat ik u niet zoude verkondigd en u geleerd hebben, in het openbaar en bij de huizen;
21. Betuigende beiden Joden en Grieken [a]de bekeering tot God en het geloof in onzen Heere Jezus Christus. *a* Matth. 3: 2. Marc. 1: 15. Luc. 24: 47.
22. En nu ziet, ik, gebonden zijnde door den Geest, reis naar Jeruzalem, niet wetende wat mij daar ontmoeten zal;
23. Dan dat de Heilige Geest van stad tot stad betuigt, zeggende dat mij banden en verdrukkingen aanstaande zijn.
24. [a]Maar ik acht op geen ding, noch houd mijn leven dierbaar voor mijzelven, opdat ik mijnen loop met blijdschap moge volbrengen, en den dienst, welken ik [b]van den Heere Jezus ontvangen heb, om te betuigen het Evangelie der genade Gods. *a* Hand. 21: 13. *b* Gal. 1: 1. Tit. 1: 3.
25. En nu ziet, ik weet, dat gij allen, waar ik doorgegaan ben predikende het koninkrijk Gods, mijn aangezicht niet meer zien zult.
26. Daarom betuig ik ulieden op dezen huidigen dag, dat ik rein ben van het bloed van [*u*] allen;
27. Want ik heb niet achtergehouden, dat ik u niet zoude verkondigd hebben al den raad Gods.
28. [a]Zoo hebt dan acht op uzelven, en op de geheele kudde, over dewelke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft, om de gemeente Gods te weiden, welke Hij [b]verkregen heeft door zijn eigen bloed. *a* 1 Petr. 5: 2. *b* Eph. 1: 7. Col. 1: 14. 1 Petr. 1: 19. Openb. 5: 9.
29. Want dit weet ik, dat na mijn vertrek [a]zware wolven tot u inkomen zullen, die de kudde niet sparen; *a* 2 Petr. 2: 1.
30. [a]En uit uzelven zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen, om de discipelen af te trekken achter zich. *a* Ps. 41: 10. Matth. 26: 21. Hand. 1: 17. 1 Joh. 2: 19.
31. Daarom waakt, en gedenkt, dat ik drie jaren [*lang*] nacht en dag niet opgehouden heb een iegelijk met tranen te vermanen.
32. En nu, broeders, ik beveel u Gode, en den woorde zijner genade, die machtig is [*u*] op te bouwen, en u een erfdeel te geven onder alle de geheiligden.
33. [a]Ik heb niemands zilver, of goud, of kleeding begeerd. *a* 1 Cor. 9: 12. 2 Cor. 11: 9; 12: 13.
34. En gijzelven weet, dat [a]deze handen tot mijne nooddruft, en voor degenen die met mij waren, gediend hebben. *a* Hand. 18: 3. 1 Cor. 4: 12. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.
35. Ik heb u in alles getoond, dat men, alzoo arbeidende, de zwakken moet opnemen, en gedenken aan de woorden van den Heere Jezus, dat hij gezegd heeft: Het is zaliger te geven, dan te ontvangen.
36. En als hij dit gezegd had, heeft hij [a]nederknielende met hen allen gebeden. *a* Hand. 21: 5.
37. En er werd een groot geween van [*hen*] allen; en zij, vallende om den hals van Paulus, kusten hem;
38. Zeer bedroefd zijnde, allermeest over het woord dat hij gezegd had, dat zij zijn aangezicht niet meer zien zouden. En zij geleidden hem naar het schip.

HET XXI KAPITTEL.

En als het geschiedde, dat wij van hen gescheiden en afgevaren waren, zoo liepen wij recht uit en kwamen te Cós, en den [*dag*] daaraan te Rhódus, en van daar te Pátara.

2. En een schip gevonden hebbende, dat naar Phenícië overvoer, gingen wij er in, en voeren af.

3. En als wij Cy'prus in het gezicht gekregen, en dat aan de linker[*hand*] gelaten hadden, voeren wij naar Syrië, en kwamen aan te Ty'rus; want het schip zoude aldaar den last ontladen.

4. En de discipelen gevonden hebbende, bleven wij daar zeven dagen; dewelke tot Paulus zeiden door den Geest, [a]dat hij niet zoude opgaan naar Jeruzalem. a Hand. 20: 23; 21: 12.

5. Toen het nu geschiedde, dat wij deze dagen overgebracht hadden, gingen wij uit, en reisden [*voort*]; en zij geleidden ons allen met vrouwen en kinderen tot buiten de stad; en aan den oever nederknielende, hebben wij gebeden.

6. En als wij malkanderen gegroet hadden, gingen wij in het schip; maar zijlieden keerden wederom, [*elk*] naar het zijne.

7. Wij nu, de scheepvaart volbracht hebbende van Ty'rus, kwamen aan te Ptolemáïs, en de broeders gegroet hebbende, bleven éénen dag bij hen.

8. En des anderen [*daags*], Paulus, en wij die met hem waren, gingen van daar en kwamen te Cesaréa; en gegaan zijnde in het huis van [a]Philippus, den evangelist (die [*één*] was van de zeven), bleven wij bij hem. a Hand. 6: 5; 8: 29.

9. Deze nu had vier dochters, [*nog*] maagden, [a]die profeteerden. a Joël 2: 28. Hand. 2: 17.

10. En als wij [*daar*] vele dagen gebleven waren, kwam er een zeker profeet af van Judéa, met name [a]A'gabus; a Hand. 11: 28.

11. En hij kwam tot ons, en nam den gordel van Paulus, en zijns zelfs handen en voeten gebonden hebbende, zeide: Dit zegt de Heilige Geest: [a]Den man, wiens deze gordel is, zullen de Joden alzoo te Jeruzalem binden, en overleveren in de handen der heidenen. a Hand. 20: 23; 21: 33.

12. Als wij nu dit hoorden, baden beiden wij en die van die plaats waren, dat hij niet zoude opgaan naar Jeruzalem.

13. Maar Paulus antwoordde: [a]Wat doet gij, dat gij weent, en mijn hart week maakt? Want ik ben bereid, niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor den naam van den Heere Jezus. a Hand. 20: 24.

14. En als hij zich niet liet afraden, hielden wij ons tevreden, zeggende: [a]De wil des Heeren geschiede. a Matth. 6: 10. Luc. 11: 2; 22: 42.

15. En na die dagen maakten wij ons gereed, en gingen op naar Jeruzalem.

16. En met ons gingen ook [*sommige*] der discipelen van Cesaréa, leidende [*met zich*] eenen zekeren Mnáson, van Cy'prus, een ouden discipel, bij denwelken wij zouden tehuis liggen.

17 En als wij te Jeruzalem gekomen waren, ontvingen ons de broeders blijdelijk.

18. En den volgenden [*dag*] ging Paulus met ons in tot Jacobus; en alle de ouderlingen waren daar gekomen.

19. En als hij ze gegroet had, verhaalde hij van stuk tot stuk, wat God onder de heidenen door zijnen dienst gedaan had.

20. En zij, *dat*] gehoord hebbende, loofden den Heere; en zeiden tot hem: Gij ziet, broeder, hoevele duizenden van Joden er zijn, die gelooven; en zij zijn allen ijveraars van de wet.

21. En zij zijn aangaande u bericht, dat gij alle de Joden, die onder de heidenen zijn, leert van Mozes afvallen, zeggende, dat zij de kinderen niet zouden besnijden, noch naar de wijze [*der wet*] wandelen.

22. Wat is er dan [*te doen*]? Het is gansch noodig, dat de menigte samenkome; want zij zullen hooren, dat gij gekomen zijt.

23. Doe dan hetgene wij u zeggen. Wij hebben vier mannen, die eene gelofte gedaan hebben.

24. Neem deze tot u, en heilig u met hen, en doe de onkosten nevens hen, opdat zij het hoofd bescheren mogen; en allen mogen weten, dat er niets waar is van hetgene waarvan zij, aangaande u, bericht zijn, maar [*dat*] gij

[*alzoo*] wandelt, dat gij ook zelf de wet onderhoudt.

25. Doch van de heidenen, die gelooven, [a]hebben wij geschreven en goed gevonden, dat zij niets dergelijks zouden onderhouden, [b]dan dat zij zich wachten van hetgene den afgoden geofferd is, en [c]van bloed, en van het verstikte, en van hoererij. *a* Hand. 15: 23. *b* Ex. 20: 3. 1 Cor. 8: 1. *c* Gen. 9: 4.

26. [a]Toen nam Paulus de mannen met zich, en den dag daaraan met hen geheiligd zijnde, ging hij in den Tempel, en verkondigde dat de dagen der heiliging vervuld waren, [*blijvende daar*] totdat voor een iegelijk van hen de offerande opgeofferd was. *a* Hand. 24: 6.

27. Als nu de zeven dagen zouden voleindigd worden, zagen hem de Joden van Azië in den Tempel, en beroerden al het volk, en sloegen de handen aan hem,

28. Roepende: Gij Israëlietische mannen, komt te hulp. Deze is de mensch, die tegen het volk, en de wet, en deze plaats alle [*menschen*] overal leert; en bovendien heeft hij ook Grieken in den Tempel gebracht, en heeft deze heilige plaats ontheiligd.

29. Want zij hadden tevoren [a]Trophimus, den Ephéziër, met hem in de stad gezien, welken zij meenden dat Paulus in den Tempel gebracht had. *a* Hand. 20: 4. 2 Tim. 4: 20.

30. En de geheele stad kwam in roer, en het volk liep samen; en zij grepen Paulus, en trokken hem buiten den Tempel; en terstond werden de deuren gesloten.

31. En als zij hem zochten te dooden, kwam het gerucht tot den overste der bende, dat geheel Jeruzalem in verwarring was;

32. Welke terstond krijgsknechten en hoofdmannen over honderd tot zich nam, en liep af naar hen toe. Zij nu, den overste en de krijgsknechten ziende, hielden op van Paulus te slaan.

33. [a]Toen naderde de overste, en greep hem, en beval dat men [*hem*] met twee ketenen zoude binden; en vraagde, wie hij was, en wat hij gedaan had. *a* Hand. 21: 11.

34. En onder de schare riep [*de een dit*], de ander wat anders. Doch als hij de zekerheid niet kon weten vanwege de beroerte, beval hij, dat men hem in de legerplaats zoude brengen.

35. En als hij aan de trappen gekomen was, gebeurde het, dat hij van de krijgsknechten gedragen werd, vanwege het geweld der schare;

36. Want de menigte des volks volgde, al roepende: [a]Weg met hem. *a* Luc. 23: 18. Joh. 19: 15. Hand. 22: 22.

37. En als Paulus [*nu*] in de legerplaats zoude geleid worden, zeide hij tot den overste: Is het mij geoorloofd tot u wat te spreken? En hij zeide: Kent gij Grieksch?

38. Zijt gij dan niet de Egyptenaar, die vóór deze dagen oproer verwekte, en de vier duizend moordenaars naar de woestijn uitleidde?

39. Maar Paulus zeide: Ik ben een Joodsch man [a]van Társen, een burger van geene onvermaarde stad in Cilícië; en ik bid u, laat mij toe tot het volk te spreken. *a* Hand. 9: 11, 30.

40. En als hij het toegelaten had, Paulus, staande op de trappen, wenkte met de hand tot het volk; en als er groote stilte geworden was, sprak hij ze aan in de Hebreeuwsche taal, zeggende:

HET XXII KAPITTEL.

Mannen broeders en vaders, hoort mijne verantwoording, die ik tegenwoordiglijk tot u [*doen zal*].

2. (Als zij nu hoorden, dat hij in de Hebreeuwsche taal hen aansprak, hielden zij zich te meer stil. En hij zeide:)

3. [a]Ik ben een Joodsch man, en te Társen in Cilícië geboren, opgevoed in deze stad, aan de voeten van [b]Gamáliël, onderwezen naar de *onderscheidenste wijze der vaderlijke wet, zijnde een ijveraar Gods, gelijkerwijs gij allen heden zijt; *a* Hand. 9: 11; 21: 39. 2 Cor. 11: 22. *b* Hand. 5: 34.

4. [a]Die dezen weg vervolgd heb tot den dood, bindende en in de gevangenissen overleverende beiden mannen en vrouwen; *a* Hand. 8: 3; 9: 1; 26: 9. 1 Cor. 15: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13

5. Gelijk mij ook de hoogepriester getuige is, en de geheele Raad der ouderlingen; van dewelke ik ook brieven

* Zie de noot op Hand. XVIII: 26.

genomen hebbende tot de broeders, ben naar Damáscus gereisd, om ook degenen, die daar waren, gebonden te brengen naar Jeruzalem, opdat zij gestraft zouden worden.

6. [a]Maar het geschiedde mij, als ik reisde, en Damáscus genaakte, omtrent den middag, dat [b]snellijk uit den hemel een groot licht mij rondom omscheen.
a Hand. 9: 3. b 1 Cor. 15: 8. 2 Cor. 12: 2.

7. En ik viel ter aarde, en ik hoorde eene stemme, tot mij zeggende: Saul, Saul, wat vervolgt gij mij?

8. En ik antwoordde: Wie zijt gij, Heere? En hij zeide tot mij: Ik ben Jezus de Nazaréner, welken gij vervolgt.

9. En die met mij waren, zagen wel het licht, [a]en werden zeer bevreesd; maar de stemme desgenen, die tot mij sprak, hoorden zij niet. a Dan. 10: 7.

10. En ik zeide: Heere, wat zal ik doen? En de Heere zeide tot mij: Sta op en ga henen naar Damáscus; en aldaar zal met u gesproken worden, van al hetgene dat u geordineerd is te doen.

11. En als ik vanwege de heerlijkheid van dat licht niet zag, zoo werd ik bij de hand geleid van degenen die met mij waren, en kwam te Damáscus.

12. [a]En een zekere Ananías, een Godvruchtig man naar de wet, [*goede*] getuigenis hebbende van alle de Joden die [*daar*] woonden, a Hand. 9: 17.

13. Kwam tot mij, en bij [*mij*] staande, zeide tot mij: Saul, broeder, word weder ziende. En ter zelfder ure werd ik ziende op hem.

14. En hij zeide: De God onzer vaderen heeft u tevoren verordineerd, om zijnen wil te kennen, en den Rechtvaardige te zien, en de stem uit zijnen mond te hooren.

15. Want gij zult hem getuige zijn bij alle menschen, van hetgene gij gezien en gehoord hebt.

16. En nu, wat vertoeft gij? Sta op, en laat u doopen, en uwe zonden afwasschen, aanroepende den naam des Heeren.

17. [a]En het gebeurde mij, als ik te Jeruzalem wedergekeerd was, en in den Tempel bad, dat ik in eene vertrekking van zinnen was; a Hand. 9: 28.

18. En dat ik hem zag, en hij tot mij zeide: [a]Spoed u, en ga in der haast uit Jeruzalem; want zij zullen uw getuigenis van mij niet aannemen.
a Matth. 10: 14.

19. En ik zeide: Heere, zij weten, [a]dat ik in de gevangenis wierp, en in de synagogen geeselde, die in u geloofden; a Hand. 22: 4.

20. [a]En toen het bloed van Stéphanus, uwen getuige, vergoten werd, [*dat*] ik daar ook bijstond, en mede een welbehagen had in zijnen dood, en de kleederen bewaarde dergenen die hem doodden. a Hand. 7: 58; 8: 1.

21. En hij zeide tot mij: Ga henen; [a]want ik zal u verre tot de heidenen afzenden. a Hand. 9: 15; 13: 2. Gal. 1: 15; 2: 8. Eph. 3: 8. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

22. Zij hoorden hem nu tot dit woord toe; en zij verhieven hunne stem, zeggende: [a]Weg van de aarde met zulk eenen; want het is niet behoorlijk, dat hij leve. a Hand. 21: 36.

23. En als zij riepen, en de kleederen van zich smeten, en stof in de lucht wierpen,

24. Zoo beval de overste dat men hem in de legerplaats zoude brengen, en zeide dat men hem met geeselen onderzoeken zoude, opdat hij verstaan mocht om wat oorzaak zij alzoo over hem riepen.

25. En alzoo zij hem met de riemen uitrekten, zeide Paulus tot den hoofdman over honderd, die daar stond: Is het ulieden geoorloofd eenen Romeinschen mensch, en [*dien*] onverooordeeld, te geeselen?

26. Als nu de hoofdman over honderd [*dat*] hoorde, ging hij toe en boodschapte het den overste, zeggende: Zie, wat gij te doen hebt; want deze mensch is een Romein.

27. En de overste kwam toe, en zeide tot hem: Zeg mij, zijt gij een Romein? En hij zeide: Ja.

28. En de overste antwoordde: Ik heb dit burgerrecht voor eene groote somme [*gelds*] verkregen. En Paulus zeide: Maar ik ben ook [*een burger*] geboren.

29. Terstond dan lieten zij van hem af, die hem zouden onderzocht hebben En de overste werd ook bevreesd, toen hij verstond dat hij een Romein was, en dat hij hem had gebonden.

30. En des anderen [*daags*], willende de zekerheid weten, waarom hij van de Joden beschuldigd werd, maakte hij hem los van de banden, en beval, dat de overpriesters en hun geheele Raad zouden komen; en Paulus afgebracht hebbende, stelde hij [*hem*] voor hen.

HET XXIII KAPITTEL.

En Paulus, de oogen op den Raad houdende, zeide: Mannen broeders, [a]ik heb met alle goede conscientie voor God gewandeld tot op dezen dag.
a Hand. 24: 16.

2. [a]Maar de hoogepriester Ananías beval dengenen die bij hem stonden, dat zij hem op den mond zouden slaan.
a 1 Kon. 22: 24. Jer. 20: 2. Joh. 18: 22.

3. Toen zeide Paulus tot hem: God zal u slaan, gij gewitte wand. [a]Zit gij ook om mij te oordeelen naar de wet, en beveelt gij, tegen de wet, dat men mij zal slaan?
a Deut. 17: 9.

4. En die daarbij stonden, zeiden: Scheldt gij den hoogepriester Gods?

5. En Paulus zeide: Ik wist niet, broeders, dat het de hoogepriester was; want er is geschreven: [a]Den overste uws volks zult gij niet vloeken.
a Ex. 22: 28.

6. En Paulus, wetende dat het ééne deel was van de Sadduceën, en het andere van de Pharizeën, riep in den Raad: Mannen broeders, [a]ik ben een Pharizeër, eens Pharizeërs zoon; ik word over de hope en opstanding der dooden geoordeeld.
a Hand. 24: 21; 26: 6. Philipp. 3: 5.

7. En als hij dit gesproken had, ontstond er tweedracht tusschen de Pharizeën en de Sadduceën, en de menigte werd verdeeld.

8. [a]Want de Sadduceën zeggen, dat er geene opstanding is, noch engel, noch geest; maar de Pharizeën belijden het beide.
a Matth. 22: 23. Marc. 12: 18. Luc. 20: 27.

9. En er geschiedde een groot geroep; en de Schriftgeleerden van de zijde der Pharizeën stonden op, en streden, zeggende: [a]Wij vinden geen kwaad in dezen mensch; en indien een geest tot hem gesproken heeft, of een engel, laat ons tegen God niet strijden.
a Hand. 25: 25; 26: 31.

10. En als er groote tweedracht ontstaan was, de overste, vreezende dat Paulus van hen verscheurd mocht worden, gebood, dat het krijgsvolk zoude afkomen, en hem uit het midden van hen wegrukken, en in de legerplaats brengen.

11. [a]En den volgenden nacht stond de Heere bij hem, en zeide: Heb goeden moed, Paulus; want gelijk gij te Jeruzalem van mij betuigd hebt, alzoo moet gij ook te Rome getuigen.
a Hand. 18: 9.

12. [a]En als het dag geworden was, maakten sommige van de Joden eene samenrotting, en vervloekten zichzelven, zeggende, dat zij noch eten noch drinken zouden, totdat zij Paulus zouden gedood hebben.
a Hand. 23: 21, 29, 30.

13. En zij waren meer dan veertig, die dezen eed te zamen gedaan hadden.

14. Dewelke gingen tot de overpriesters en de ouderlingen, en zeiden: Wij hebben onszelven met vervloeking vervloekt, niets te zullen nuttigen, totdat wij Paulus zullen gedood hebben.

15. Gij dan nu, laat den overste weten, met den Raad, dat hij hem morgen tot u afbrenge, alsof gij nadere kennis zoudt nemen van zijne zaken; en wij zijn bereid hem om te brengen, eer hij bij [*u*] komt.

16. En als de zoon van Paulus' zuster deze lage gehoord had, kwam hij daar, en ging in de legerplaats, en boodschapte het Paulus.

17. En Paulus riep tot zich een van de hoofdmannen over honderd, en zeide: Leid dezen jongeling henen tot den overste; want hij heeft hem wat te boodschappen.

18. Deze dan nam hem en bracht [*hem*] tot den overste, en zeide: Paulus, de gevangene, heeft mij tot zich geroepen, en begeerd dat ik dezen jongeling tot u zoude brengen, die u wat heeft te zeggen.

19. De overste nu nam hem bij de hand, en bezijden gegaan zijnde, vraagde hij: Wat is het, dat gij mij hebt te boodschappen?

20. En hij zeide: De Joden zijn [a]overeengekomen, om van u te begeeren, dat gij Paulus morgen in den Raad

zoudt afbrengen, alsof zij iets van hem nader zouden onderzoeken.
a Hand. 23: 12.

21. Doch geloof hen niet; want meer dan veertig mannen uit hen leggen hem lagen, welke zichzelven met eene vervloeking verbonden hebben noch te eten noch te drinken, totdat zij hem zullen omgebracht hebben; en zij zijn nu gereed, verwachtende de toezegging van u.

22. De overste dan liet den jongeling gaan, [*hem*] gebiedende: Zeg niemand voort, dat gij mij zulks geopenbaard hebt.

23. En zekere twee van de hoofdmannen over honderd tot zich geroepen hebbende, zeide hij: Maakt twee honderd krijgsknechten gereed, opdat zij naar Cesaréa trekken, en zeventig ruiters, en twee honderd schutters, tegen de derde ure des nachts;

24. En laat ze [*zadel*]beesten bestellen, opdat zij Paulus daarop zetten, en behouden overbrengen tot den stadhouder Félix.

25. En hij schreef eenen brief, hebbende dezen inhoud:

26. Claúdius Ly'sias aan den machtigsten stadhouder Félix groetenis.

27. aAlzoo deze man van de Joden gegrepen was, en van hen omgebracht zoude geworden zijn, ben ik daarover gekomen met het krijgsvolk, en heb hem [*hun*] ontnomen, bericht zijnde dat hij een Romein is. a Hand. 21: 33.

28. En willende de zaak weten, waarover zij hem beschuldigden, bracht ik hem af in hunnen Raad;

29. Welken ik bevond beschuldigd te worden over vragen hunner wet; maar geene beschulding tegen hem te zijn, die des doods of der banden waardig is.

30. En als mij te kennen gegeven was, dat van de Joden eene lage tegen dezen man [*gelegd*] zoude worden, zoo heb ik [*hem*] terstond aan u gezonden; gebiedende ook den beschuldigers, voor u te zeggen hetgene zij tegen hem hadden. Vaarwel.

31. De krijgsknechten dan, gelijk hun bevolen was, namen Paulus en brachten hem des nachts tot Antípatris;

32. En des anderen daags, latende de ruiters met hem trekken, keerden zij wederom naar de legerplaats.

33. Dewelke, als zij te Cesaréa gekomen waren, en den brief den stadhouder overgeleverd hadden, hebben zij ook Paulus voor hem gesteld.

34. En de stadhouder, [*den brief*] gelezen hebbende, vraagde, uit wat provincie hij was; en verstaande, dat hij van Cilícië was,

35. Zeide hij: Ik zal u hooren, als ook uwe beschuldigers hier zullen gekomen zijn. En hij beval, dat hij in het rechthuis van Heródes zoude bewaard worden.

HET XXIV KAPITTEL.

En vijf dagen daarna kwam ade hoogepriester Ananías af, met de ouderlingen, en een zekeren voorspraak, [*genaamd*] Tertúllus, dewelke verschenen voor den stadhouder tegen Paulus.
a Hand. 23: 2.

2. En als hij geroepen was, begon Tertúllus [*hem*] te beschuldigen, zeggende:

3. Dat wij grooten vrede door u bekomen, en dat [*vele*] loffelijke diensten dezen volke geschieden door uwe voorzichtigheid, machtigste Félix, nemen wij ganschelijk en overal met alle dankbaarheid aan.

4. Maar opdat ik u niet lang ophoude, ik bid [*u*], dat gij ons, naar uwe *goedwilligheid, kortelijk hoort.

5. Want wij hebben dezen man bevonden te zijn eene pest, en eenen die oproer verwekt onder alle de Joden door de [*gansche*] wereld, en eenen oppersten voorstander van de sekte der Nazarénen;

6. aDie ook gepoogd heeft den Tempel te ontheiligen; welken wij ook gegrepen hebben, en naar onze wet hebben willen oordeelen, a Hand. 21: 28.

7. Maar Ly'sias, de overste, daarover komende, heeft [*hem*] met groot geweld uit onze handen weggebracht,

8. Gebiedende zijne beschuldigers tot u te komen; van denwelken gijzelf, [*hem*] onderzocht hebbende, zult kunnen

* Stat. overz.: bescheidenheid. Dit kan thans niet van een meerdere ten aanzien van zijn mindere gezegd worden.

verstaan al hetgene waarvan wij hem beschuldigen.
9. En ook de Joden stemden het toe, zeggende dat deze dingen alzoo waren.
10. Maar Paulus, als hem de stadhouder gewenkt had dat hij zoude spreken, antwoordde: Dewijl ik weet, dat gij nu vele jaren over dit volk rechter geweest zijt, zoo verantwoord ik mijzelven met [*des*] te beteren moed;
11. Alzoo gij kunt weten, dat het niet meer dan twaalf dagen zijn, van dat ik ben opgekomen om te aanbidden te Jeruzalem;
12. [a]En zij hebben mij noch in den Tempel gevonden tot iemand sprekende, of [*eenige*] samenrotting des volks makende, noch in de synagogen, noch in de stad; a Hand. 25: 8; 28: 17.
13. En zij kunnen niet bewijzen, waarvan zij mij nu beschuldigen.
14. Maar dit beken ik u, dat ik naar dien weg, welken zij sekte noemen, den God der vaderen alzoo diene, geloovende alles wat in de wet en in de profeten geschreven is;
15. Hebbende hoop op God, welke deze ook zelven verwachten, dat er eene opstanding der dooden wezen zal, beide der rechtvaardigen en der onrechtvaardigen.
16. [a]En hierin oefen ik mijzelven, om altijd eene onergerlijke consciëntie te hebben bij God en de menschen. a Hand. 23: 1.
17. Doch na vele jaren ben ik gekomen [a]om aalmoezen te doen aan mijn volk, en offeranden; a Hand. 11: 29. Rom. 15: 25.
18. [a]Waarover mij gevonden hebben, geheiligd zijnde in den Tempel, niet met volk noch met beroerte, eenige Joden uit Azië; a Hand. 21: 27.
19. Welke behoorden [*hier*] voor u tegenwoordig te zijn, en [*mij*] te beschuldigen, indien zij iets hadden tegen mij.
20. Of dat deze zelven zeggen, of zij eenig onrecht in mij gevonden hebben, als ik voor den Raad stond;
21. Dan van dit eenige woord, hetwelk ik riep, staande onder hen: [a]Over de opstanding der dooden word ik heden van ulieden geoordeeld. a Hand. 23: 6; 28: 20.
22. Toen nu Félix dit gehoord had, stelde hij ze uit, zeggende: Als ik nader wetenschap van dezen weg zal hebben, wanneer Ly'sias, de overste, zal afgekomen zijn, zoo zal ik volle kennis nemen van uwe zaken.
23. En hij beval den hoofdman over honderd, dat Paulus zoude bewaard worden, en verlichting hebben, [a]en dat hij niemand van de zijnen zoude beletten [*hem*] te dienen, of tot hem te komen. a Hand. 27: 3; 28: 16.
24. En na sommige dagen, Félix, daar gekomen zijnde met Drusilla, zijne vrouwe, die eene Jodin was, ontbood Paulus, en hoorde hem van het geloof in Christus.
25. En als hij handelde van rechtvaardigheid, en matigheid, en [*van*] het toekomende oordeel, Félix, zeer bevreesd geworden zijnde, antwoordde: Voor ditmaal ga henen; en als ik gelegenen tijd zal hebben bekomen, zoo zal ik u tot mij roepen.
26. En tegelijk ook hopende, dat hem van Paulus geld gegeven zoude worden, opdat hij hem losliet; waarom hij hem ook dikwijls ontbood, en met hem sprak.
27. Maar als twee jaren vervuld waren, kreeg Félix Pórcius Féstus in zijne plaats; en Félix, [a]willende den Joden gunst bewijzen, liet Paulus gevangen. a Hand. 25: 14.

HET XXV KAPITTEL.

Féstus dan, in de provincie gekomen zijnde, ging na drie dagen van Cesaréa op naar Jeruzalem.
2. En de hoogepriester, en de voornaamsten der Joden, verschenen voor hem tegen Paulus, en baden hem,
3. Begeerende gunst tegen hem, opdat hij hem zoude doen komen te Jeruzalem; [*en*] leggende eene lage, om hem op den weg om te brengen.
4. Doch Féstus antwoordde, dat Paulus te Cesaréa bewaard werd, en dat hijzelf haast [*derwaarts*] zoude verreizen.
5. Die dan, zeide hij, onder u kunnen, dat zij mede afreizen, en zoo er iets onbehoorlijks in dezen man is, dat zij hem beschuldigen.
6. En als hij onder hen niet meer dan tien dagen overgebracht had, kwam

hij af naar Cesaréa; en des anderen daags op den rechterstoel gezeten zijnde, beval hij dat Paulus zoude [*voor*-] gebracht worden.

7. En als hij daar gekomen was, stonden de Joden, die van Jeruzalem afgekomen waren, rondom [*hem*], vele en zware beschuldigingen tegen Paulus voorbrengende, die zij niet konden bewijzen;

8. Dewijl hij, verantwoordende, zeide: [a]Ik heb noch tegen de wet der Joden, noch tegen den Tempel, noch tegen den keizer iets gezondigd.
a Hand. 24: 12; 28: 17.

9. Maar Féstus, willende den Joden gunst bewijzen, antwoordde Paulus, en zeide: Wilt gij naar Jeruzalem opgaan, en aldaar voor mij over deze dingen geoordeeld worden?

10. En Paulus zeide: Ik sta voor den rechterstoel des keizers, waar ik geoordeeld moet worden; den Joden heb ik geen onrecht gedaan, gelijk gij ook zeer wel weet.

11. [a]Want indien ik onrecht doe, en iets des doods waardig gedaan heb, ik weiger niet te sterven; maar indien er niets waar is van hetgene waarvan deze mij beschuldigen, zoo kan niemand mij hun uit gunst overgeven. Ik beroep mij op den keizer. a Hand. 18: 14.

12. Toen antwoordde Féstus, als hij met den Raad gesproken had: Hebt gij u op den keizer beroepen, gij zult tot den keizer gaan.

13. En als eenige dagen voorbijgegaan waren, kwamen de koning Agrippa en Berníce te Cesaréa, om Féstus te begroeten.

14. En toen zij aldaar vele dagen overgebracht hadden, heeft Féstus de zaken van Paulus aan den koning verhaald, zeggende: [a][*Hier*] is een zeker man van Félix gevangen gelaten;
a Hand. 24: 27.

15. Om wiens wille, als ik te Jeruzalem was, de overpriesters en de ouderlingen der Joden verschenen, begeerende vonnis tegen hem.

16. Aan dewelke ik antwoordde, dat de Romeinen de gewoonte niet hebben, [a]eenigen mensch uit gunst ter dood over te geven, eer de beschuldigde de beschuldigers tegenwoordig heeft, en plaats van verantwoording gekregen heeft over de beschuldiging.
a Deut. 17: 4.

17. Als zij dan gezamenlijk alhier gekomen waren, zoo ben ik, geen uitstel nemende, des [*daags*] daaraan op den rechterstoel gaan zitten, en beval dat de man zoude [*voor*]gebracht worden.

18. Over welken de beschuldigers, [*hier*] staande, geene zaak hebben voorgebracht, waarvan ik vermoedde;

19. Maar hadden tegen hem eenige vragen van hunnen Godsdienst, en van zekeren Jezus die gestorven was, welken Paulus zeide te leven.

20. En als ik over de onderzoeking van deze zaak in twijfeling was, zeide ik, of hij wilde gaan naar Jeruzalem, en aldaar over deze dingen geoordeeld worden.

21. En als Paulus zich beriep, dat men hem tot de kennisse des keizers bewaren zoude, zoo heb ik bevolen, dat hij bewaard zoude worden ter tijd toe, dat ik hem tot den keizer zenden zoude.

22. En Agríppa zeide tot Féstus: Ik wilde ook zelf dien mensch [*wel*] hooren. En hij zeide: Morgen zult gij hem hooren.

23. Des anderen daags dan, als Agríppa gekomen was, en Berníce, met groote pracht, en als zij ingegaan waren in het rechthuis, met de oversten over duizend, en de mannen die de voornaamsten der stad waren, werd Paulus op bevel van Féstus [*voor*]gebracht.

24. En Féstus zeide: Koning Agrippa, en gij mannen alle, die met ons [*hier*] tegenwoordig zijt, gij ziet dezen, van welken mij de gansche menigte der Joden heeft aangesproken, beide te Jeruzalem en hier, roepende dat hij niet meer behoort te leven.

25. Maar ik, bevonden hebbende [a]dat hij niets des doods waardig gedaan had, en dewijl hij ook zelf zich op den keizer beroepen heeft, heb besloten hem te zenden. a Hand. 23: 9; 26: 31.

26. Van welken ik niets zekers heb aan den heere te schrijven; daarom heb ik hem voor ulieden voorgebracht, en meest voor u, koning Agrippa, op-

dat ik, na gedane onderzoeking, wat hebbe te schrijven.

27. Want het dunkt mij tegen rede, eenen gevangene te zenden, [*en*] niet ook de beschuldigingen, die tegen hem zijn, te kennen te geven.

HET XXVI KAPITTEL.

En Agríppa zeide tot Paulus: Het is u geoorloofd voor uzelven te spreken. Toen strekte Paulus de hand uit, en verantwoordde zich [*aldus*]:

2. Ik acht mijzelven gelukkig, o koning Agríppa, dat ik mij heden voor u zal verantwoorden, van alles waarover ik van de Joden beschuldigd word;

3. Allermeest, dewijl ik weet, dat gij kennis hebt van alle gewoonten en vragen, die onder de Joden zijn. Daarom bid ik u, dat gij mij lankmoediglijk hoort.

4. Mijn leven dan van der jonkheid aan, hetwelk van den beginne onder mijn volk te Jeruzalem geweest is, weten alle de Joden;

5. Als die van over lang mij tevoren gekend hebben (indien zij het wilden getuigen), dat ik naar de *onderscheidenste sekte van onzen Godsdienst, [*als*] een Pharizeër geleefd heb.

6. En nu sta ik en word geoordeeld over [a]de hope der belofte, die van God tot de vaderen geschied is;

a Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 15. 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10. Jer. 23: 5; 33: 14. Ezech. 34: 23; 37: 24. Dan. 9: 24. Micha 7: 20.

7. Tot dewelke onze twaalf geslachten, geduriglijk nacht en dag [*God*] dienende, verhopen te komen; over welke hope ik, o koning Apríppa, van de Joden word beschuldigd.

8. Wat? Wordt het bij ulieden ongeloofelijk geoordeeld, dat God de dooden opwekt?

9. [a]Ik meende waarlijk bij mijzelven, dat ik tegen den naam van Jezus van Názareth vele wederpartijdige dingen moest doen. *a* Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 4. 1 Cor. 15: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

10. Hetwelk ik ook gedaan heb te Jeruzalem; en ik heb velen van de heiligen in de gevangenissen gesloten, de macht van de overpriesters ontvangen hebbende; en als zij omgebracht werden, stemde ik het toe;

11. En door alle de synagogen heb ik ze dikmaals gestraft, en gedwongen te lasteren; en boven mate tegen hen woedende, heb ik ze vervolgd ook tot in de buiten[*landsche*] steden.

12. Waarover ook als ik naar Damáscus reisde, met macht en last, welke [*ik*] van de overpriesters [*had*],

13. Zag ik, o koning, in het midden van den dag op den weg [a]een licht, boven den glans der zon, van den hemel mij, en degenen die met mij reisden, omschijnende. *a* Hand. 9: 3.

14. En als wij allen ter aarde nedergevallen waren, hoorde ik eene stemme, tot mij sprekende, en zeggende in de Hebreeuwsche taal: Saul, Saul, wat vervolgt gij mij? Het is u hard, tegen de prikkels de verzenen te slaan.

15. En ik zeide: Wie zijt gij, Heere? En hij zeide: Ik ben Jezus, dien gij vervolgt.

16. Maar richt u op, en sta op uwe voeten; want hiertoe ben ik u verschenen, om u te stellen tot een dienaar en getuige der dingen, beide die gij gezien hebt en in welke ik u [*nog*] zal verschijnen;

17. Verlossende u van dit volk, en [*van*] de heidenen, tot dewelke ik u nu zende,

18. [a]Om hunne oogen te openen, en [*ze*] te bekeeren van de duisternis tot het licht, en [*van*] de macht des satans tot God; opdat zij vergeving der zonden ontvangen, en een erfdeel onder de geheiligden, door het geloof in mij. *a* Jes. 60: 1.

19. Daarom, o koning Agríppa, ben ik dat hemelsch gezicht niet ongehoorzaam geweest;

20. [a]Maar heb eerst dengenen die te Damáscus waren, en te Jeruzalem, en in het geheele land van Judea, en den heidenen verkondigd, dat zij zich zouden beteren, en tot God bekeeren, werken doende der bekeering waardig. *a* Hand. 9: 19, 28; 22: 17, 21.

21. Om dezer zaken wille hebben mij de Joden [a]in den Tempel gegrepen, en gepoogd om te brengen. *a* Hand. 21: 30.

---

* Stat.-overz.: bescheidenste. Zie de noot bij Kap. XVIII: 26.

22. Dan, hulpe van God verkregen hebbende, sta ik tot op dezen dag, betuigende beiden klein en groot; niets zeggende buiten hetgene de profeten en Mozes gesproken hebben dat geschieden zoude;

23. [*Namelijk,*] dat de Christus lijden moest, en dat hij, de eerste uit de opstanding der dooden zijnde, een licht zoude verkondigen dezen volke, en den heidenen.

24. En als hij deze dingen tot verantwoording sprak, zeide Féstus met groote stemme: Gij raast, Paulus; de groote geleerdheid brengt u tot razernij.

25. Maar hij zeide: Ik raas niet, machtigste Féstus, maar ik spreek woorden van waarheid en van een gezond verstand.

26. Want de koning weet van deze dingen, tot welken ik ook vrijmoedigheid gebruikende spreek; want ik geloof niet, dat hem iets van deze dingen verborgen is, [a]want dit is in geen hoek geschied. *a* Joh. 18: 20.

27. Gelooft gij, o koning Agríppa, de profeten? Ik weet, dat gij ze gelooft.

28. En Agríppa zeide tot Paulus: Gij beweegt mij bijna een Christen te worden.

29. En Paulus zeide: [a]Ik wenschte wel van God, dat, èn bijna èn geheellijk, niet alleen gij, maar ook allen die mij heden hooren, zoodanigen wierden gelijk als ik ben, uitgenomen deze banden. *a* 1 Cor. 7: 7.

30. En als hij dit gezegd had, stond de koning op, en de stadhouder, en Berníce, en die met hen gezeten waren;

31. En aan eene zijde gegaan zijnde, spraken zij tot malkanderen, zeggende: [a]Deze mensch doet niets des doods of der banden waardig. *a* Hand. 23: 9; 25: 25.

32. En Agríppa zeide tot Féstus: Deze mensch kon losgelaten worden, indien hij zich op den keizer niet had beroepen.

HET XXVII KAPITTEL.

En als het besloten was, dat wij naar Italië zouden afvaren, leverden zij Paulus, en eenige andere gevangenen, over aan eenen hoofdman over honderd, met name Július, van de keizerlijke bende.

2. [a]En in een Adramytténisch schip gegaan zijnde, alzoo wij de plaatsen langs Azië bevaren zouden, voeren wij af; en Aristárchus, de Macedóniër, van Thessaloníca, was met ons. *a* 2 Cor. 11: 25.

3. En des anderen [*daags*] kwamen wij aan te Sídon. En Július, [a]vriendelijk met Paulus handelende, liet [*hem*] toe, tot de vrienden te gaan, om [*van hen*] bezorgd te worden. *a* Hand. 24: 23; 28: 16.

4. En van daar afgevaren zijnde, voeren wij onder Cy'prus henen, omdat de winden [*ons*] tegen waren.

5. En de zee, die langs Cilície en Pamphy'lië is, doorgevaren zijnde, kwamen wij aan te My'ra in Ly'cië.

6. En de hoofdman, aldaar een schip gevonden hebbende van Alexandríë, dat naar Italië voer, deed ons daarin overgaan.

7. En als wij vele dagen langzaam voortvoeren, en nauwelijks tegenover Cnídus gekomen waren, overmits het ons de wind niet toeliet, zoo voeren wij onder Créta henen, tegenover Salmóne;

8. En dit ternauwernood voorbijzeilende, kwamen wij in eene zekere plaats, genaamd Schoonehavens, waar de stad Laséa nabij was.

9. En als veel tijd verloopen, en de vaart nu zorgelijk was, omdat ook de vasten nu voorbij was, vermaande ze Paulus,

10. En zeide tot hen: Mannen, ik zie, dat de vaart zal geschieden met hinder en groote schade, niet alleen van de lading en van het schip, maar ook van ons leven.

11. Doch de hoofdman geloofde meer den stuurman en den schipper, dan hetgene van Paulus gezegd werd.

12. En alzoo de haven ongelegen was om te overwinteren, vond het meerder [*deel*] geraden ook van daar te varen, of zij eenigszins te Phénix konden aankomen om te overwinteren, zijnde eene haven in Créta, strekkende tegen het zuidwesten en tegen het noordwesten.

13. En alzoo de zuidenwind zachtelijk waaide, meenden zij hun voornemen verkregen te hebben, en afgevaren

zijnde, zeilden zij dicht voorbij Créta henen.

14. Maar niet lang daarna sloeg daartegen een stormwind, genaamd Eurocly'don.

15. En als het schip daarmede weggerukt werd, en niet kon tegen den wind opzeilen, gaven wij het op, en dreven henen.

16. En loopende onder een zeker eilandje, genaamd Claúda, konden wij nauwelijks de boot machtig worden;

17. Dewelke opgehaald hebbende, gebruikten zij [*alle*] behulpselen, het schip ondergordende. En alzoo zij vreesden, dat zij op de [*droogte*] Sy'rtis vervallen zouden, streken zij het zeil, en dreven alzoo henen.

18. En alzoo wij van het onweder geweldiglijk geslingerd werden, deden zij den volgenden [*dag*] eenen uitworp;

19. En den derden [*dag*] wierpen wij met onze eigene handen het scheepsgereedschap uit.

20. En als noch zon noch gesternten verschenen in vele dagen, en geen klein onweder [*ons*] drukte, zoo werd [*ons*] voorts alle hope van behouden te worden benomen.

21. En als men langen tijd zonder eten geweest was, toen stond Paulus [*op*] in het midden van hen, en zeide: O mannen, men behoorde mij wel gehoor gegeven te hebben, en van Créta niet afgevaren te zijn, en dezen hinder en deze schade verhoed te hebben.

22. Doch alsnu vermaan ik ulieden goedsmoeds te zijn; want er zal geen verlies geschieden van [*iemands*] leven onder u, maar alleen van het schip.

23. Want dezen zelfden nacht heeft bij mij gestaan een engel van God, wiens ik ben, welken ik ook dien,

24. Zeggende: Vrees niet, Paulus; gij moet voor den keizer gesteld worden; en zie, God heeft u geschonken allen die met u varen.

25. Daarom zijt goedsmoeds, mannen; want ik geloof Gode, dat het alzoo zijn zal, gelijkerwijs het mij gezegd is.

26. Doch wij moeten op een zeker [a]eiland vervallen. a Hand. 28: 1.

27. Als nu de veertiende nacht gekomen was, alzoo wij in de Adriátische Zee herwaarts en derwaarts gedreven werden, omtrent het midden des nachts, vermoedden de scheepslieden, dat hun eenig land naderde.

28. En het dieplood uitgeworpen hebbende, vonden zij twintig vademen; en een weinig voortgevaren zijnde, wierpen zij wederom het dieplood uit, en vonden vijftien vademen.

29. En vreezende dat zij ergens op harde plaatsen vervallen mochten, wierpen zij vier ankers van het achterschip uit, en wenschten dat het dag werd.

30. Maar als de scheepslieden zochten uit het schip te vlieden, en de boot nederlieten in de zee, onder den schijn alsof zij uit het voorschip de ankers zouden uitbrengen,

31. Zeide Paulus tot den hoofdman en tot de krijgsknechten: Indien deze in het schip niet blijven, gij kunt niet behouden worden.

32. Toen hieuwen de krijgsknechten de touwen af van de boot, en lieten haar afvallen.

33. En ondertusschen dat het dag zoude worden, vermaande Paulus [*hen*] allen, dat zij zouden spijze nemen, en zeide: Het is heden de veertiende dag, dat gij verwachtende blijft zonder eten, en niets hebt genomen.

34. Daarom vermaan ik u spijze te nemen; want dat dient tot uwe behouding; want niemand van u [a]zal een haar van het hoofd vallen

a Matth. 10: 30.

35. En als hij dit gezegd en brood genomen had, [a]dankte hij God in allertegenwoordigheid; en [*het*] gebroken hebbende, begon hij te eten.

a 1 Sam. 9: 13. Joh. 6: 11. 1 Tim. 4: 3.

36. En zij allen, goedsmoeds geworden zijnde, namen ook zelven spijze.

37. Wij waren nu in het schip in alles twee honderd zes en zeventig zielen.

38. En als zij met spijze verzadigd waren, lichtten zij het schip, en wierpen het koren uit in de zee.

39. En toen het dag werd, kenden zij het land niet; maar zij merkten eenen zekeren inham, die eenen oever had, tegen denwelken zij geraden vonden, zoo zij konden, het schip aan te zetten.

40. En als zij de ankers opgehaald hadden, gaven zij [*het schip*] aan de zee over, meteen de roerbanden losmakende; en het razeil naar den wind opgehaald hebbende, hielden zij het naar den oever toe.

41. [a]Maar vervallende op eene plaats, die de zee aan beide zijden had, zetten zij het schip daarop; en het voorschip, vastzittende, bleef onbewegelijk, maar het achterschip brak van het geweld der baren. *a* 2 Cor. 11: 25.

42. De raadslag nu der krijgslieden was, dat zij de gevangenen zouden dooden, opdat niemand, ontzwommen zijnde, zoude ontvlieden.

43. Maar de hoofdman, willende Paulus behouden, belette hun dat voornemen, en beval, dat degenen, die zwemmen konden, zich eerst zouden afwerpen, en te land komen;

44. En de anderen, sommigen op planken, en sommigen op eenige [*stukken*] van het schip. En alzoo is het geschied, dat zij allen behouden aan het land gekomen zijn.

HET XXVIII KAPITTEL.

En als zij ontkomen waren, toen verstonden zij, dat [a]het eiland Mélité heette. *a* Hand. 27: 26.

2. En de barbaren bewezen ons geene gemeene vriendelijkheid; want een groot vuur ontstoken hebbende, namen zij ons allen in, om den regen die overkwam, en om de koude.

3. En als Paulus eenen hoop rijzen bijeengeraapt en op het vuur gelegd had, kwam er eene adder uit door de hitte, en vatte zijne hand.

4. En als de barbaren het beest zagen aan zijne hand hangen, zeiden zij tot malkanderen: Deze mensch is gewisselijk een doodslager, welken de wrake niet laat leven, daar hij uit de zee ontkomen is.

5. Maar hij schudde het beest af in het vuur, en [a]leed niets kwaads. *a* Marc. 16: 18. Luc. 10: 19.

6. En zij verwachtten, dat hij zoude opzwellen, of terstond dood nedervallen. Maar als zij lang verwacht hadden, en zagen dat geen ongemak hem overkwam, werden zij veranderd, [a]en zeiden dat hij een God was. *a* Hand. 14: 11.

7. En hier, omtrent diezelve plaats, had de voornaamste van het eiland, met name Públius, [*zijne*] landhoeven, die ons ontving, en drie dagen vriendelijk herbergde.

8. En het geschiedde, dat de vader van Públius, met [a]koortsen en den rooden loop bevangen zijnde, te bed lag; tot denwelken Paulus inging, en als hij gebeden had, leide hij de handen op hem, en maakte hem gezond. *a* Matth. 8: 14.

9. Als dit dan geschied was, kwamen ook tot hem anderen, die krankheden hadden in het eiland, en werden genezen;

10. Die ons ook eerden met vele eere, en als wij vertrekken zouden, bestelden zij [*ons*] hetgene van noode was.

11. En na drie maanden voeren wij af in een schip van Alexandríë, dat in het eiland overwinterd had, hebbende tot een teeken: Cástor en Póllux.

12. En als wij te Syracúse aangekomen waren, bleven wij [*aldaar*] drie dagen;

13. Van waar wij omvoeren, en kwamen aan te Rhégium; en alzoo na éénen dag de wind zuid werd, kwamen wij den tweeden dag te Putéoli;

14. Alwaar wij broeders vonden, en werden gebeden, zeven dagen bij hen te blijven; en alzoo gingen wij naar Rome.

15. En van daar kwamen de broeders, van onze zaken gehoord hebbende, ons te gemoet tot A'ppiusmarkt, en de Drie Tabernen; welke Paulus ziende, dankte hij God, en greep moed.

16. En toen wij te Rome gekomen waren, gaf de hoofdman de gevangenen over aan den overste des legers; [a]maar aan Paulus werd toegelaten op zichzelven te wonen, met den krijgsknecht die hem bewaarde. *a* Hand. 24: 23; 27: 3.

17. En het geschiedde na drie dagen, dat Paulus samenriep degenen die de voornaamsten der Joden waren. En als zij samengekomen waren, zeide hij tot hen: Mannen broeders, [a]ik, die niets gedaan heb tegen het volk of de vaderlijke gewoonten, ben gebonden uit Jeruzalem overgeleverd in de handen der Romeinen; *a* Hand. 24: 12; 25: 8.

18. Dewelke, mij onderzocht hebben-

de, wilden [*mij*] loslaten, omdat geene schuld des doods in mij was.

19. Maar als de Joden [*zulks*] tegenspraken, werd ik genoodzaakt mij op den keizer te beroepen; [*doch*] niet, alsof ik iets had, mijn volk te beschuldigen.

20. Om deze oorzaak dan heb ik u bij mij geroepen, om [*u*] te zien en aan te spreken; [a]want vanwege de hope Israëls ben ik met deze keten omvangen. a Hand. 23: 6; 24: 21.

21. Maar zij zeiden tot hem: Wij hebben noch brieven u aangaande van Judéa ontvangen; noch iemand van de broederen, hier gekomen zijnde, heeft van u iets kwaads geboodschapt of gesproken.

22. Maar wij begeeren wel van u te hooren, wat gij gevoelt; want wat deze sekte aangaat, ons is bekend, dat zij overal tegengesproken wordt.

23. En als zij hem eenen dag gesteld hadden, kwamen er velen in [*zijne*] woonplaats; denwelken hij het koninkrijk Gods uitleide en betuigde, en poogde hen te bewegen tot het geloof in Jezus, [a]beide uit de wet van Mozes en de profeten, van des morgens vroeg tot den avond toe. a Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 15. 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10. Jer. 23: 5; 33: 14. Ezech. 34: 23; 37: 24. Dan. 9: 24. Micha 7: 20.

24. [a]En sommigen geloofden wel hetgene dat gezegd werd, maar sommigen geloofden niet. a Hand. 17: 4.

25. En tegen malkanderen oneens zijnde, scheidden zij; als Paulus [*dit*] ééne woord gezegd had, [*namelijk:*] Wel heeft de Heilige Geest gesproken door Jesája, den profeet, tot onze vaderen,

26. Zeggende: [a]Ga henen tot dit volk, en zeg: Met het gehoor zult gij hooren, en geenszins verstaan; en ziende zult gij zien, en geenszins bemerken; a Jes. 6: 9. Ezech. 12: 2. Matth. 13: 14. Marc. 4: 12. Luc. 8: 10. Joh. 12: 40. Rom. 11: 8.

27. Want het hart dezes volks is dik geworden, en met de ooren hebben zij zwaarlijk gehoord, en hunne oogen hebben zij toegedaan; opdat zij niet te eeniger tijd met de oogen zouden zien, en met de ooren hooren, en met het hart verstaan, en zij zich bekeeren, en Ik hen geneze.

28. Het zij u dan bekend, dat de zaligheid Gods den heidenen gezonden is, en deze zullen hooren.

29. En als hij dit gezegd had, gingen de Joden weg, veel twisting hebbende onder malkanderen.

30. En Paulus bleef twee geheele jaren in zijne eigene gehuurde woning; en ontving allen die tot hem kwamen;

31. Predikende het koninkrijk Gods en leerende van den Heere Jezus Christus met alle vrijmoedigheid, onverhinderd.

DE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DE

ROMEINEN.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel, [a]afgezonderd tot het Evangelie Gods. a Hand. 9: 15; 13: 2. Gal. 1: 15.

2. (Hetwelk Hij tevoren [a]beloofd had door zijne profeten, in de Heilige Schriften),
a Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 15. 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10. Jer. 23: 5; 33: 14. Ezech. 34: 23; 37: 24. Dan. 9: 24. Micha 7: 20.

3. Van zijnen Zoon (die geworden is [a]uit het zaad Davids, naar het vleesch;
a Matth. 1: 1. Luc. 1: 32. Hand. 2: 30; 13: 23. 2 Tim. 2: 8.

4. Die krachtiglijk bewezen is te zijn [a]de Zone Gods, naar den Geest der heiligmaking, uit de opstanding der dooden), [*namelijk*] Jezus Christus, onzen Heere
a Jes. 9: 5; 44: 6; 54: 5. Joh. 2: 19. Rom. 9: 5. 1 Joh. 5: 20.

5. (Door welken wij hebben ontvangen genade en het apostelschap, tot gehoorzaamheid des geloofs onder alle de heidenen, voor zijnen naam;

6. Onder welke gij ook zijt, geroepenen van Jezus Christus),

7. Aan allen die te Rome zijt, geliefden Gods, [*en*] [a]geroepene heiligen, genade zij u en vrede van God, onzen Vader, en den Heere Jezus Christus.
a 1 Cor. 1: 2. Eph. 1: 1.

8. Eerstelijk dank ik mijnen God door Jezus Christus over u allen, dat uw geloof verkondigd wordt in de geheele wereld.

9. Want [a]God is mijn getuige, [b]welken ik dien in mijnen geest, in het Evangelie zijns Zoons, hoe ik zonder nalaten uwer gedenk,
a Rom. 9: 1. 2 Cor. 1: 23; 11: 31. Gal. 1: 20. Philipp. 1: 8. 1 Thess. 2: 5. b 2 Tim. 1: 3.

10. [a]Allen tijd in mijne gebeden biddende, of mogelijk mij nog te eeniger tijd goede gelegenheid gegeven wierd door den wille Gods, om tot ulieden te komen.
a Rom. 15: 23, 32.

11. [a]Want ik verlang om u te zien, [b]opdat ik u eenige geestelijke gave mocht mededeelen, teneinde gij versterkt zoudt worden;
a 1 Thess. 3: 10. b Rom. 15: 29.

12. Dat is, om mede vertroost te worden onder u, door het onderling geloof, zoo het uwe als het mijne.

13. Doch ik wil niet dat u onbekend zij, broeders, [a]dat ik menigmaal voorgenomen heb tot u te komen (en ben tot nog toe verhinderd geweest), opdat ik ook onder u eenige vrucht zoude hebben, gelijk als ook onder de andere heidenen.
a 1 Thess. 2: 18.

14. [a]Beiden Grieken en barbaren, beiden wijzen en onwijzen ben ik een schuldenaar;
a 1 Cor. 9: 16.

15. Alzoo hetgene in mij is, dat is volvaardig, om ook u, die te Rome zijt, het Evangelie te verkondigen.

16. [a]Want ik schaam mij des Evangelies van Christus niet; [b]want het is eene kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft, eerst den Jood, en [*ook*] den Griek.
a Ps. 40: 10. 2 Tim. 1: 8. b 1 Cor. 1: 18; 15: 2.

17. [a]Want de rechtvaardigheid Gods wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof; gelijk geschreven is: [b]Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.
a Rom. 3: 21. Philipp. 3: 9. b Hab. 2: 4. Joh. 3: 36. Gal. 3: 11. Hebr. 10: 38.

18. Want de toorn Gods wordt geopenbaard van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen, [*als*] die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden:

19. [a]Overmits hetgene van God kennelijk is, in hen openbaar is; want God heeft het hun geopenbaard.
a Hand. 14: 17.

20. [a]Want zijne onzienlijke dingen worden, van de schepping der wereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien, beide zijne eeuwige kracht en Goddelijkheid, opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn;
a Ps. 19: 2.

21. Omdat zij, God kennende, [*Hem*] als God niet hebben verheerlijkt of gedankt; [a]maar zijn verijdeld geworden in hunne overleggingen, en hun onverstandig hart is verduisterd geworden.
a Deut. 28: 28.

22. Zich uitgevende voor wijzen, zijn zij dwaas geworden;

23. [a]En hebben de heerlijkheid des onverderfelijken Gods veranderd in de gelijkenis eens beelds van een verderfelijk mensch, en van gevogelte, en van viervoetige, en kruipende [*gedierten*].
a 2 Kon. 17: 29.

24. Daarom heeft ze God ook overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinigheid, om hunne lichamen onder malkanderen te onteeren;

25. [*Als*] die de waarheid Gods ver-

anderd hebben in de leugen, en het schepsel geëerd en gediend hebben boven den Schepper, die te prijzen is in der eeuwigheid, Amen.

26. Daarom heeft ze God overgegeven [a]tot onteerende bewegingen; want ook hunne vrouwen hebben het natuurlijk gebruik veranderd in het [*gebruik*] tegen nature; [a] Lev. 18: 22, 23.

27. En insgelijks ook de mannen, nalatende het natuurlijk gebruik der vrouw, zijn verhit geworden in hunnen lust tegen malkanderen, mannen met mannen schandelijkheid bedrijvende, en de vergelding hunner dwaling, die [*daartoe*] behoorde, in zichzelven ontvangende.

28. En gelijk het hun niet goed gedacht heeft, God in erkentenis te houden, zoo heeft God ze overgegeven in eenen verkeerden zin, om te doen dingen, die niet betamen;

29. Vervuld zijnde met alle ongerechtigheid, hoererij, boosheid, gierigheid, kwaadheid; vol van nijdigheid, moord, twist, bedrog, kwaadaardigheid;

30. Oorblazers, achterklappers, haters Gods, smaders, hoovaardigen, laatdunkenden, vinders van kwade dingen, den ouderen ongehoorzaam,

31. Onverstandigen, verbondbrekers, zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijken, onbarmhartigen;

32. Dewelke, ofschoon zij het recht Gods weten, ([*namelijk*,] dat degenen die zulke dingen doen, des doods waardig zijn) niet alleen ze doen, [a]maar ook mede een welgevallen hebben in degenen die ze doen. [a] Hos. 7: 3.

HET II KAPITTEL.

Daarom zijt gij niet te verontschuldigen, o mensch, wie gij zijt, die [*anderen*] oordeelt; [a]want waarin gij eenen anderen oordeelt, veroordeelt gij uzelven; want gij die [*anderen*] oordeelt, doet dezelfde dingen. [a] 2 Sam. 12: 5. Matth. 7: 1. 1 Cor. 4: 5.

2. En wij weten, dat het oordeel Gods naar waarheid is, over degenen, die zulke dingen doen.

3. En denkt gij dit, o mensch, die oordeelt degenen die zulke dingen doen, en ze doet, dat gij het oordeel Gods zult ontvlieden?

4. Of veracht gij den rijkdom zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en [a]lankmoedigheid, [b]niet wetende, dat de goedertierenheid Gods u tot bekeering leidt? [a] 2 Petr. 3: 15. [b] Jes. 30: 18.

5. Maar naar uwe hardigheid en onbekeerlijk hart [a]vergadert gij uzelven toorn als eenen schat, in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods.; [a] Rom. 9: 22.

6. [a]Welke een iegelijk vergelden zal naar zijne werken: [a] Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 14: 12. 1 Cor. 3: 8. 2 Cor. 5: 10. Gal. 6: 5. Openb. 2: 23; 22: 12.

7. Dengenen wel, die met volharding in goeddoen, heerlijkheid, en eere, en onverderfelijkheid zoeken, het eeuwige leven;

8. [a]Maar dengenen, die twistgierig zijn, en die der waarheid ongehoorzaam, doch der ongerechtigheid gehoorzaam zijn, [*zal*] verbolgenheid en toorn [*vergolden worden*]: [a] 2 Thess. 1: 8.

9. Verdrukking en benauwdheid over alle ziele des menschen die het kwade werkt, eerst van den Jood, en [*ook*] van den Griek;

10. Maar heerlijkheid, en eere, en vrede een iegelijk die het goede werkt, eerst den Jood, en [*ook*] den Griek.

11. [a]Want er is geene aanneming des persoons bij God. [a] Deut. 10: 17. 2 Kron. 19: 7. Job 34: 19. Hand. 10: 34. Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Col. 3: 25. 1 Petr. 1: 17.

12. Want zoovelen als er zonder wet gezondigd hebben, zullen ook zonder wet verloren gaan; en zoovelen als er onder de wet gezondigd hebben, zullen door de wet geoordeeld worden

13. ([a]Want de hoorders der wet zijn niet rechtvaardig voor God, maar de daders der wet zullen gerechtvaardigd worden; [a] Matth. 7: 21. Jac. 1: 22. 1 Joh. 3: 7.

14. Want wanneer de heidenen, die de wet niet hebben, van nature de dingen doen die der wet zijn, deze, de wet niet hebbende, zijn zichzelven eene wet;

15. [*Als*] die betoonen het werk der wet, geschreven in hunne harten, hunne consciëntie medegetuigende, en de gedachten onder malkanderen [*hen*]

beschuldigende, of ook ontschuldigende);

16. [a]In den dag, wanneer God de verborgene dingen der menschen zal oordeelen door Jezus Christus, naar mijn Evangelie. *a* Matth. 25: 31.

17. Zie, gij wordt een Jood genaamd, [a]en rust op de wet, en roemt op God, *a* Rom. 9: 4.

18. En gij weet [*zijnen*] wil, en beproeft de dingen die [*daarvan*] verschillen, zijnde onderwezen uit de wet;

19. En gij betrouwt uzelven te zijn een leidsman der blinden, een licht dergenen die in duisternis zijn,

20. Een onderrichter der onwijzen, [*en*] een leermeester der onwetenden, hebbende de gedaante der kennis en der waarheid in de wet.

21. Die dan eenen anderen leert, leert gij uzelven niet? Die predikt, dat men niet stelen zal, steelt gij?

22. Die zegt, dat men geen overspel doen zal, doet gij overspel? Die van de afgoden een gruwel hebt, berooft gij het heilige?

23. Die op de wet roemt, onteert gij God door de overtreding der wet?

24. Want de naam van God wordt om uwentwille gelasterd onder de heidenen; [a]gelijk geschreven is, *a* Jes. 52: 5. Ezech. 36: 23.

25. Want de besnijdenis is wel nut, indien gij de wet doet; maar indien gij een overtreder der wet zijt, zoo is uwe besnijdenis voorhuid geworden.

26. Indien dan de voorhuid de rechten der wet bewaart, zal niet zijne voorhuid tot eene besnijdenis gerekend worden?

27. En zal de voorhuid die uit de natuur is, als zij de wet volbrengt, u [*niet*] oordeelen, die door de letter en besnijdenis een overtreder der wet zijt?

28. [a]Want die is niet een Jood, die het in het openbaar is; noch die is de besnijdenis, die het in het openbaar in het vleesch is; *a* Joh. 8: 39. Rom. 9: 7.

29. Maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en [a]de besnijdenis des harten, in den geest, niet [*in de*] letter, [*is de besnijdenis*;] wiens lof niet is uit de menschen, maar uit God. *a* Deut. 10: 16. Jer. 4: 4. Philipp. 3: 2, 3. Col. 2: 11.

HET III KAPITTEL.

Welk is dan het voordeel van den Jood? Of welke is de nuttigheid der besnijdenis?

2. Veel in alle manier. [a]Want [*dit is*] wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd. *a* Ps. 147: 19. Rom. 9: 4.

3. Want wat is het, al zijn sommigen ongeloovig geweest? Zal [a]hunne ongeloovigheid het geloove Gods te niete doen? *a* Num. 23: 19. Rom. 9: 6. 2 Tim. 2: 13.

4. Dat zij verre; [a]doch God zij waarachtig, [b]maar alle mensch leugenachtig; gelijk als geschreven is: [c]Opdat Gij gerechtvaardigd wordt in uwe woorden, en overwint, wanneer Gij oordeelt. *a* Joh. 3: 33. *b* Ps. 116: 11. *c* Ps. 51: 6.

5. Indien nu onze ongerechtigheid Gods gerechtigheid bevestigt, wat zullen wij zeggen? Is God onrechtvaardig, als Hij toorn over [*ons*] brengt? (Ik spreek naar den mensch.)

6. Dat zij verre; anderszins hoe zal God de wereld oordeelen?

7. Want indien de waarheid Gods door mijne leugen overvloediger is geworden, tot zijne heerlijkheid, wat word ik ook nog als een zondaar geoordeeld?

8. En [*zeggen wij*] niet [*liever*] (gelijk wij gelasterd worden, en gelijk sommigen zeggen, dat wij zeggen): Laat ons het kwade doen, opdat het goede [*daaruit*] kome? Welker verdoemenis rechtvaardig is.

9. Wat dan? Zijn wij uitnemender? Ganschelijk niet; want wij hebben tevoren beschuldigd beiden Joden en Grieken, [a]dat zij allen onder de zonde zijn; *a* Gal. 3: 22.

10. Gelijk geschreven is: [a]Er is niemand rechtvaardig, ook niet één; *a* Ps. 14: 3; 53: 4.

11. Er is niemand die verstandig is, er is niemand die God zoekt;

12. Allen zijn zij afgeweken, te zamen zijn zij onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is [*ook*] niet tot één toe.

13. [a]Hunne keel is een geopend graf; met hunne tongen plegen zij bedrog, [b]slangenvenijn is onder hunne lippen. *a* Ps. 5: 10. *b* Ps. 140: 4.

14. [a]Welker mond vol is van vervloeking en bitterheid. *a* Ps. 10: 7.

15. [a]Hunne voeten zijn snel om bloed te vergieten; a Spr. 1: 16. Jes. 59: 7.
16. Vernieling en ellendigheid is in hunne wegen;
17. En den weg des vredes hebben zij niet gekend.
18. [a]Er is geene vreeze Gods voor hunne oogen. a Ps. 36: 2.
19. Wij weten nu, dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen die onder de wet zijn; opdat alle mond gestopt worde, en de geheele wereld [*voor*] God verdoemelijk zij.
20. [a]Daarom zal uit de werken der wet geen vleesch gerechtvaardigd worden voor Hem; [b]want door de wet is de kennis der zonde. a Gal. 2: 16. b Rom. 7: 7. Hebr. 7: 18.
21. Maar nu is [a]de rechtvaardigheid Gods geopenbaard geworden zonder de wet, hebbende getuigenis van de wet en de profeten; a Rom. 1: 17. Philipp. 3: 9.
22. Namelijk de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus, tot allen, en over allen, die gelooven; want er is geen onderscheid.
23. Want zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods;
24. [a]En worden om niet gerechtvaardigd, uit zijne genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is; a Jes. 53: 5.
25. [a]Welken God voorgesteld heeft [b]tot eene verzoening door het geloof in zijn bloed, tot eene betooning van zijne rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, die tevoren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods, a 2 Cor. 5: 19. Col. 1: 20. Hebr. 4: 16. 1 Joh. 4: 10. b Ex. 25: 17.
26. Tot eene betooning van zijne rechtvaardigheid in dezentegenwoordigen tijd; opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende dengene, die uit het geloof van Jezus is.
27. Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Door wat wet? Der werken? Neen, maar door de wet des geloofs.
28. [a]Wij besluiten dan, dat de mensch door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet. a Hand. 13: 38. Rom. 8: 3. Gal. 2: 16. Hebr. 7: 25.
29. Is God [*een God*] der Joden alleen? En is Hij het niet ook der heidenen? Ja, ook der heidenen.
30. Nademaal Hij een eenig God is, die de besnijdenis rechtvaardigen zal uit het geloof, en de voorhuid door het geloof.
31. Doen wij dan de wet te niete door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de wet.

HET IV KAPITTEL.

Wat zullen wij dan zeggen, [a]dat Abraham, onze vader, verkregen heeft naar het vleesch? a Jes. 51: 2.
2. Want indien Abraham uit de werken gerechtvaardigd is, zoo heeft hij roem, maar niet bij God.
3. Want wat zegt de Schrift? [a]En Abraham geloofde God, en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid. a Gen. 15; 6. Gal. 3: 6. Jac. 2: 23.
4. Nu dengene die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar schuld;
5. Doch dengene die niet werkt, maar gelooft in Hem, die den goddelooze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid.
6. Gelijk ook David den mensch zalig spreekt, welken God de rechtvaardigheid toerekent zonder werken;
7. [*Zeggende*:] [a]Zalig zijn zij, welker ongerechtigheden vergeven zijn, en welker zonden bedekt zijn; a Ps. 32: 1.
8. Zalig is de man, welken de Heere de zonden niet toerekent.
9. Deze zaligspreking dan, is die [*alleen*] over de besnijdenis, of ook over de voorhuid? Want wij zeggen, dat aan Abraham het geloof gerekend is tot rechtvaardigheid.
10. Hoe is het [*hem*] dan toegerekend? Als hij in de besnijdenis was, of in de voorhuid? Niet in de besnijdenis, maar in de voorhuid.
11. [a]En hij heeft het teeken der besnijdenis ontvangen [*tot*] een zegel der rechtvaardigheid des geloofs, die [*hem*] in de voorhuid [*was toegerekend*]; opdat hij zoude zijn een vader van allen die gelooven in de voorhuid zijnde, teneinde ook hun de rechtvaardigheid toegerekend worde; a Gen. 17: 11.
12. En een vader der besnijdenis,

dengenen [*namelijk*], die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook wandelen in de voetstappen des geloofs van onzen vader Abraham, hetwelk in de voorhuid was.

13. Want de belofte [*is*] niet door de wet aan Abraham of zijn zaad [*geschied*], namelijk, dat hij een erfgenaam der wereld zoude zijn, maar door de rechtvaardigheid des geloofs.

14. [a]Want indien degenen, die uit de wet zijn, erfgenamen zijn, zoo is het geloof ijdel geworden, en de beloftenis te niete gedaan; a Gal. 3: 18.

15. Want de wet werkt toorn; [a]want waar geene wet is, [*daar*] is ook geene overtreding. a Joh. 15: 22. Rom. 5: 20; 7: 8. Gal. 3: 19.

16. Daarom is zij uit het geloof, opdat zij naar genade zij; teneinde de belofte vast zij al den zade, niet alleen dat uit de wet is, maar ook dat uit den geloove Abrahams is, [a]welke een vader is van ons allen. a Jes. 51: 2.

17. (Gelijk geschreven staat: [a]Ik heb u tot een vader van vele volken gesteld), voor Hem, aan welken hij geloofd heeft, [*namelijk*] God, die de dooden levend maakt, en roept de dingen die niet zijn, alsof zij waren. a Gen. 17: 4.

18. Welke tegen hope op hope geloofd heeft, dat hij zoude worden een vader van vele volken; volgens hetgene gezegd was: [a]Alzoo zal uw zaad wezen. a Gen. 15: 5. Hebr. 11: 12.

19. En niet verzwakt zijnde in het geloof, heeft hij zijn eigen lichaam niet aangemerkt, dat alreede verstorven was, alzoo hij omtrent honderd jaren oud was, [*noch*] ook, dat de moeder in Sara verstorven was;

20. [a]En hij heeft aan de beloftenis Gods niet getwijfeld door ongeloof; maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende Gode de eere; a Joh. 8: 56. Hebr. 11: 11, 18.

21. [a]En ten volle verzekerd zijnde, dat hetgene beloofd was, Hij ook machtig was te doen. a Ps. 115: 3.

22. Daarom is het hem ook tot rechtvaardigheid gerekend.

23. [a]Nu is het niet alleen om zijnentwille geschreven, dat het hem toegerekend is; a Rom. 15: 4.

24. Maar ook om onzentwille, welken het zal toegerekend worden, [*namelijk*] dengenen, die gelooven in Hem, die Jezus onzen Heere uit de dooden opgewekt heeft;

25. Welke overgeleverd is om onze zonden, en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.

HET V KAPITTEL.

[a]Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus; a Jes. 32: 17. Joh. 16: 33. Ephez. 2: 13.

2. [a]Door welken wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welke wij [b]staan, en [c]roemen in de hope der heerlijkheid Gods. a Joh. 10: 9; 14: 6. Eph. 2: 18; 3: 12. Hebr. 10: 19. b 1 Cor. 15: 1. c Hebr. 3: 6.

3. En niet alleenlijk [*dit*], [a]maar wij roemen ook in de verdrukkingen; wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt; a Jac. 1: 3.

4. En de lijdzaamheid bevinding; en de bevinding hope;

5. En de hope beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door den Heiligen Geest, die ons is gegeven.

6. [a]Want Christus, als wij nog krachteloos waren, is te zijner tijd voor de goddeloozen gestorven. a Eph. 2: 1. Col. 2: 13. Hebr. 9: 15. 1 Petr. 3: 18.

7. Want nauwelijks zal iemand voor eenen rechtvaardige sterven; want voor den goede zal mogelijk iemand ook bestaan te sterven.

8. Maar God bevestigt zijne liefde jegens ons, dat Christus [a]voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren. a Hebr. 9: 15. 1 Petr. 3: 18.

9. Veel meer dan, zijnde nu gerechtvaardigd door zijn bloed, zullen wij door hem behouden worden van den toorn.

10. Want indien wij, vijanden zijnde, met God verzoend zijn door den dood zijns Zoons, veel meer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door zijn leven.

11. En niet alleenlijk [*dit*], maar wij roemen ook in God, door onzen Heere Jezus Christus, door welken wij nu de verzoening gekregen hebben.

12. Daarom, gelijk [a]door éénen mensch de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde [b]de dood; en alzoo de dood tot alle menschen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben. *a* Gen. 3: 6. 1 Cor. 15: 21. *b* Gen. 2: 17. Rom. 6: 23.

13. Want tot de wet was de zonde in de wereld; maar de zonde wordt niet toegerekend, als er geene wet is.

14. Maar de dood heeft geheerscht van Adam tot Mozes toe, ook over degenen die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding van Adam, welke een voorbeeld is desgenen die komen zoude.

15. Doch niet, gelijk de misdaad, alzoo is ook de genadegift; want indien door de misdaad van éénen velen gestorven zijn, zoo is veel meer de genade Gods en de gave door de genade, die daar is van éénen mensch Jezus Christus, overvloedig geweest over velen.

16. En niet, gelijk [*de schuld was*] door den éénen die gezondigd heeft, [*alzoo is*] de gift; want de schuld is wel uit ééne [*misdaad*] tot verdoemenis, maar de genadegifte is uit vele misdaden tot rechtvaardigmaking.

17. Want indien door de misdaad van éénen de dood geheerscht heeft door dien éénen, veel meer zullen degenen, die den overvloed der genade en der gave der rechtvaardigheid ontvangen, in het leven heerschen door dien éénen, [*namelijk*] Jezus Christus.

18. Zoo dan, gelijk door ééne misdaad [*de schuld gekomen is*] over alle menschen tot verdoemenis, alzoo ook door ééne rechtvaardigheid [*komt de genade*] over alle menschen tot rechtvaardigmaking des levens,

19. Want gelijk door de ongehoorzaamheid van dien éénen mensch velen [*tot*] zondaars gesteld zijn geworden, alzoo zullen ook door de gehoorzaamheid van éénen velen [*tot*] rechtvaardigen gesteld worden.

20. [a]Maar de wet is bovendien ingekomen, opdat de misdaad te meerder worde; [b]en waar de zonde meerder geworden is, [*daar*] is de genade veel meer overvloedig geweest. *a* Joh. 15: 22. Rom. 4: 15; 7: 8. Gal. 3: 19. *b* Luc. 7: 47.

21. Opdat, gelijk de zonde geheerscht heeft tot den dood, alzoo ook de genade zoude heerschen door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus onzen Heere.

HET VI KAPITTEL.

Wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde?

2. Dat zij verre. Wij die der zonde gestorven zijn, hoe zullen wij nog in haar leven?

3. Of weet gij niet, [a]dat zoovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in zijnen dood gedoopt zijn? *a* Gal. 3: 27.

4. [a]Wij zijn dan met hem begraven door den doop in den dood, opdat, gelijkerwijs Christus uit de dooden [b]opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, ook wij [c]in nieuwigheid des levens wandelen zouden. *a* Col. 2: 12. *b* Rom. 8: 11. Philipp. 3: 10, 11. *c* Eph. 4: 23. Col. 3: 10. Hebr. 12: 1. 1 Petr. 2: 2.

5. [a]Want indien wij met hem ééne plante geworden zijn in de gelijkmaking zijns doods, zoo zullen wij het ook zijn [*in de gelijkmaking zijner*] opstanding; *a* Rom. 8: 11. Col. 3: 1.

6. Dit wetende, dat onze oude mensch [a]met [*hem*] gekruisigd is, opdat het lichaam der zonde te niete gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen. *a* Gal. 2: 20; 5: 24. Philipp. 3: 10. 1 Petr. 4: 1, 2.

7. [a]Want die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde. *a* 1 Petr. 4: 1.

8. [a]Indien wij nu met Christus gestorven zijn, zoo gelooven wij, dat wij ook met hem zullen leven; *a* 2 Tim. 2: 11.

9. [a]Wetende, dat Christus, opgewekt zijnde uit de dooden, niet meer sterft; de dood heerscht niet meer over hem. *a* Openb. 1: 18.

10. [a]Want wat hij gestorven is, dat is hij der zonde éénmaal gestorven; en wat hij leeft, dat leeft hij Gode. *a* 1 Petr. 2: 24.

11. Alzoo ook gijlieden, houdt het daarvoor, dat gij wel der zonde dood zijt, maar Gode levende zijt in Christus Jezus onzen Heere.

12. Dat dan de zonde niet heersche in uw sterfelijk lichaam, om haar te gehoorzamen in de begeerlijkheden deszelven [*lichaams*];

13. En stelt uwe leden niet der zonde tot wapenen der ongerechtigheid; [a]maar stelt uzelven Gode, als uit de dooden levend [*geworden*] zijnde, en [*stelt*] uwe leden Gode tot wapenen der gerechtigheid. a Luc. 1: 74. Rom. 12: 1. Gal. 2: 20. Hebr. 9: 14. 1 Petr. 4: 2.

14. Want de zonde zal over u niet heerschen; want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade.

15. Wat dan? Zullen wij zondigen, omdat wij niet zijn onder de wet, maar onder de genade? Dat zij verre.

16. Weet gij niet, [a]dat, wien gij uzelven stelt tot dienstknechten ter gehoorzaamheid, gij dienstknechten zijt desgenen dien gij gehoorzaamt, òf der zonde tot den dood, òf der gehoorzaamheid tot gerechtigheid? a Joh. 8: 34. 2 Petr. 2: 19.

17. Maar Gode zij dank, dat gij [*wel*] dienstknechten der zonde waart, maar [*dat*] gij [*nu*] van harte gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leere, tot hetwelk gij overgegeven zijt;

18. [a]En vrijgemaakt zijnde van de zonde, zijt gemaakt dienstknechten der gerechtigheid. a Joh. 8: 32. Gal. 5: 1. 1 Petr. 2: 16.

19. Ik spreek op menschelijke wijze, om der zwakheid uws vleesches wille; want gelijk gij uwe leden gesteld hebt, [*om*] dienstbaar [*te zijn*] der onreinigheid en der ongerechtigheid, tot ongerechtigheid, alzoo stelt nu uwe leden, [*om*] dienstbaar [*te zijn*] der gerechtigheid, tot heiligmaking.

20. [a]Want toen gij dienstknechten waart der zonde, zoo waart gij vrij van de gerechtigheid. a Joh. 8: 34.

21. Wat vrucht dan hadt gij toen van die dingen, waarover gij u nu schaamt? Want het einde derzelve is de dood.

22. Maar nu, van de zonde vrijgemaakt zijnde, en Gode dienstbaar gemaakt zijnde, hebt gij uwe vrucht tot heiligmaking, en het einde het eeuwige leven.

23. [a]Want de bezoldiging der zonde is de dood, [b]maar de genadegifte Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus onzen Heere. a Gen. 2: 17. Rom. 5: 12. 1 Cor. 15: 21. Jac. 1: 15. b 1 Petr. 1: 3.

HET VII KAPITTEL.

Weet gij niet, broeders (want ik spreek tot degenen die de wet verstaan), dat de wet heerscht over den mensch, zoo langen tijd als hij leeft?

2. [a]Want eene vrouwe, die onder den man staat, is aan den levenden man [b]verbonden door de wet; maar indien de man gestorven is, zoo is zij vrijgemaakt van de wet des mans. a 1 Cor. 7: 39. b 1 Cor. 7: 2, 10.

3. [a]Daarom dan, indien zij eens anderen mans wordt, terwijl de man leeft, zoo zal zij eene overspeelster genaamd worden; maar indien de man gestorven is, zoo is zij vrij van de wet, alzoo dat zij geene overspeelster is, als zij eens anderen mans wordt. a Matth. 5: 32.

4. Zoo dan, mijne broeders, [a]gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens anderen, [*namelijk*] desgenen die van de dooden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden. a Gal. 2: 19. 1 Petr. 4: 1.

5. Want toen wij in het vleesch waren, wrochten de bewegingen der zonden, die door de wet zijn, in onze leden, om den dood vruchten te dragen.

6. Maar nu zijn wij vrijgemaakt van de wet, overmits wij dien gestorven zijn, onder welken wij gehouden waren; alzoo dat wij dienen [a]in nieuwigheid des geestes, en niet [*in*] de oudheid der letter. a Rom. 2: 29. 2 Cor. 3: 6.

7. Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Dat zij verre. Ja [a]ik kende de zonde niet dan door de wet; want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten [*zonde te zijn*], indien de wet niet zeide: [b]Gij zult niet begeeren. a Rom. 3: 20. Hebr. 7: 18. b Ex. 20: 17. Deut. 5: 21.

8. [a]Maar de zonde, oorzaak genomen hebbende door het gebod, heeft in mij alle begeerlijkheid gewrocht; want zonder de wet is de zonde dood. a Joh. 15: 22. Rom. 4: 15; 5: 20. Gal. 3: 19.

9. En zonder de wet, zoo leefde ik eertijds; maar als het gebod gekomen

is, zoo is de zonde weder levend geworden, doch ik ben gestorven;
10. En het gebod, dat ten leven was, datzelfde is mij ten dood bevonden;
11. Want de zonde, oorzaak genomen hebbende door het gebod, heeft mij verleid, en door datzelve gedood.
12. [a]Alzoo is dan de wet heilig, en het gebod is heilig, en rechtvaardig, en goed. *a* 1 Tim. 1: 8.
13. Is dan het goede mij de dood geworden? Dat zij verre. Maar de zonde [*is mij de dood geworden*]; opdat zij zoude openbaar worden zonde [*te zijn*], werkende mij door het goede den dood; opdat de zonde boven mate wierd zondigende door het gebod.
14. Want wij weten, dat de wet geestelijk is; maar ik ben vleeschelijk, [a]verkocht onder de zonde. *a* Jes. 52: 3.
15. Want hetgene ik doe, dat ken ik niet; [a]want hetgene ik wil, dat doe ik niet, maar hetgene ik haat, dat doe ik. *a* Gal. 5: 17.
16. En indien ik datgene doe, dat ik niet wil, zoo stem ik de wet toe, dat zij goed is.
17. Ik dan doe datzelve nu niet meer, maar de zonde die in mij woont.
18. [a]Want ik weet, dat in mij, dat is, in mijn vleesch, geen goed woont; want het willen is [*wel*] bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet. *a* Gen. 6: 5; 8: 21.
19. Want het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik.
20. Indien ik datgene doe, dat ik niet wil, zoo doe ik nu datzelve niet meer, maar de zonde, die in mij woont.
21. Zoo vind ik dan deze wet [*in mij*], als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt.
22. [a]Want ik heb een vermaak in de wet Gods, naar den inwendigen mensch; *a* Eph. 3: 16.
23. [a]Maar ik zie eene andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijne leden is. *a* Gal. 5: 17.
24. Ik ellendig mensch! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?
25. Ik dank God door Jezus Christus onzen Heere.
26. Zoo dan, ik zelf dien wel met het gemoed de wet Gods, maar met het vleesch de wet der zonde.

HET VIII KAPITTEL

Zoo is er dan nu geene verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest.
2. [a]Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods. *a* Joh. 8: 36. Rom. 6: 18, 22. Gal. 5: 1.
3. [a]Want (hetgene der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was) God heeft, zijnen Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleesches, en [*dat*] voor de zonde, [b]de zonde veroordeeld in het vleesch; *a* Hand. 13: 39. Rom. 3: 28. Gal. 2: 16. Hebr. 7: 18. *b* 2 Cor. 5: 21. Gal. 3: 13.
4. Opdat het recht der wet vervuld zoude worden in ons, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest.
5. [a]Want die naar het vleesch zijn, bedenken wat des vleesches is; maar die naar den Geest zijn, [*bedenken*] wat des Geestes is. *a* 1 Cor. 2: 14.
6. Want het bedenken des vleesches is de dood; maar het bedenken des Geestes is het leven en vrede;
7. Daarom dat het bedenken des vleesches vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet.
8. En die in het vleesch zijn, kunnen Gode niet behagen.
9. Doch gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest, zoo anders de Geest Gods [a]in u woont. Maar zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt hem niet toe. *a* 1 Cor. 3: 16.
10. En indien Christus in ulieden is, zoo is wel het lichaam dood om der zonde wille; maar de geest is leven om der gerechtigheid wille.
11. En indien de Geest desgenen, die Jezus uit de dooden opgewekt heeft, in u woont, [a]zoo zal Hij, die Christus uit de dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken, door zijnen Geest die in u woont. *a* Rom. 6: 4, 5. 1 Cor. 6: 14. 2 Cor. 4: 14. Eph. 2: 5. Col. 2: 13.

12. Zoo dan, broeders, wij zijn schuldenaars, niet aan het vleesch, om naar het vleesch te leven;

13. Want indien gij naar het vleesch leeft, zoo zult gij sterven; maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zoo zult gij leven.

14. [a]Want zoovelen als er door den Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods. a Gal. 5: 18.

15. [a]Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; [b]maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door welken wij roepen: Abba, Vader.
a 1 Cor. 2: 12. 2 Tim. 1: 7.
b Jes. 56: 5. Gal. 3: 26; 4: 5, 6.

16. [a]Diezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.
a 2 Cor. 1: 22; 5: 5. Eph. 1: 13; 4; 30.

17. En indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen; erfgenamen Gods, en medeërfgenamen van Christus; [a]zoo wij anders met [*hem*] lijden, opdat wij ook met [*hem*] verheerlijkt worden. a 2 Tim. 2: 11, 12.

18. [a]Want ik houde het daarvoor, dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waardeeren tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden. a Matth. 5: 12. 2 Cor. 4: 10, 17. Philipp. 3: 20. 1 Petr. 4: 13. 1 Joh. 3: 1, 2.

19. Want het schepsel, [*als*] met opgestoken hoofde, verwacht de openbaring der kinderen Gods.

20. Want het schepsel is der ijdelheid onderworpen, niet gewillig, maar om diens wille, die het [*der ijdelheid*] onderworpen heeft;

21. Op hope, dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.

22. Want wij weten, dat het gansche schepsel te zamen zucht, en te zamen [*als*] in barensnood is tot nu toe.

23. En niet alleen [*dit*], maar ook wijzelven, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelven, [*zeg ik*], zuchten in onszelven, verwachtende de aanneming tot kinderen, [*namelijk*] [a]de verlossing onzes lichaams. a Luc. 21: 28.

24. Want wij zijn in hope zalig geworden. De hope nu, die gezien wordt, is geene hope; want hetgene iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen?

25. Maar indien wij hopen hetgene wij niet zien, zoo verwachten wij het met lijdzaamheid.

26. En desgelijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulpe; [a]want wij weten niet, wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen. a Matth. 20: 22. Jac. 4: 3

27. En die de harten doorzoekt, weet, welke de meening des Geestes is, dewijl hij naar God voor de heiligen bidt.

28. En wij weten, dat dengenen die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, [*namelijk*] dengenen die naar zijn voornemen geroepen zijn.

29. Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd den beelde zijns Zoons gelijkvormig te zijn, opdat hij [a]de eerstgeborene zij onder vele broederen;
a Col. 1: 18.

30. En die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt.

31. Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen? [a]Zoo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? a Num. 14: 8.

32. Die ook [a]zijnen eigenen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met hem niet alle dingen schenken?
a Gen. 22: 12. Jes. 53: 5. Joh. 3: 16.

33. Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? [a]God is het, die rechtvaardig maakt.
a Jes. 50: 8.

34. Wie is het, die verdoemt? Christus is het, die gestorven is, ja wat meer is, die ook opgewekt is; die ook ter rechter [*hand*] Gods is; [a]die ook voor ons bidt. a Hebr. 7: 25.

35. Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard?

36. (Gelijk geschreven is: [a]Want om uwentwille worden wij den ganschen dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting.)
a Ps. 44: 23. 1 Cor. 4: 9. 2 Cor. 4: 11.

37. Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door hem die ons liefgehad heeft.
38. Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen,
39. Noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.

HET IX KAPITTEL.

Ik [a]zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet (mijne consciëntie mij mede getuigenis gevende door den Heiligen Geest), a Rom. 1: 9. 2 Cor. 1: 23; 11: 31. Gal. 1: 20. Philipp. 1: 8. 1 Thess. 2: 5; 5: 27.
2. Dat het mij eene groote droefheid, en mijn hart eene voortdurende smart is.
3. [a]Want ik zoude zelf [*wel*] wenschen verbannen te zijn van Christus, voor mijne broederen, die mijne maagschap zijn naar het vleesch; a Ex. 32: 32. Rom. 10: 1.
4. [a]Welke Israëlieten zijn; welker is de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, [b]en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst [*Gods*], en de beloftenissen; a Deut. 7: 6. Rom. 2: 17; 3: 2. b Eph. 2: 12.
5. Welker zijn de vaders, en uit welke Christus is zooveel het vleesch aangaat, [a]dewelke is God boven alles te prijzen in der eeuwigheid, Amen. a Jer. 23: 6. Joh. 1: 1. Hand. 20: 28. Rom. 1: 4. Hebr. 1: 8, 9, 10.
6. Doch [*ik zeg dit*] niet, [a]alsof het woord Gods ware uitgevallen. [b]Want die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn; a Num. 23: 19. Rom. 3: 3. 2 Tim. 2: 13. b Joh. 8: 39. Rom. 2: 28.
7. [a]Noch omdat zij Abrahams zaad zijn, zijn zij allen kinderen; [b]maar: In Izak zal u het zaad genoemd worden; a Gal. 4: 23. b Gen. 21: 12. Gal. 3: 29. Hebr. 11: 18.
8. Dat is, niet de kinderen des vleesches, die zijn kinderen Gods; [a]maar de kinderen der beloftenis worden voor het zaad gerekend; a Gal. 4: 28.
9. Want dit is het woord der beloftenis: [a]Omtrent dezen tijd zal Ik komen, en Sara zal eenen zoon hebben. a Gen. 18: 10.
10. En niet alleenlijk [*deze*], [a]maar ook Rebécca is [*daarvan een bewijs*], als zij uit éénen bevrucht was, [*namelijk*] Izak, onzen vader. a Gen. 25: 21.
11. Want als de [*kinderen*] nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, [*vast*] bleve, niet uit de werken, maar uit den roepende,
12. Zoo werd tot haar gezegd: [a]De meerdere zal den mindere dienen; a Gen. 25: 23.
13. Gelijk geschreven is: [a]Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat. a Mal. 1: 2.
14. Wat zullen wij dan zeggen? [a]Is er onrechtvaardigheid bij God? Dat zij verre. a Deut. 32: 4. Kron. 19: 7. Job 34: 10.
15. Want Hij zegt tot Mozes: [a]Ik zal Mij ontfermen, wiens Ik Mij ontferme, en zal barmhartig zijn, wien Ik barmhartig ben. a Ex. 33: 19.
16. Zoo [*is het*] dan niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods.
17. Want de Schrift zegt tot Pharaö: [a]Tot ditzelve heb Ik u verwekt, opdat Ik in u mijne kracht bewijzen zoude, en opdat mijn naam verkondigd worde op de gansche aarde. a Ex. 9: 16.
18. Zoo ontfermt Hij zich dan, wiens Hij wil, en verhardt, wien Hij wil.
19. Gij zult dan tot mij zeggen: Wat klaagt Hij [*dan*] nog? Want wie heeft zijnen wil wederstaan?
20. Maar toch, o mensch, wie zijt gij, die tegen God antwoordt? [a]Zal ook het maaksel tot dengene, die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom hebt gij mij alzoo gemaakt? a Jes. 45: 9. Jer. 18: 6.
21. Of heeft de pottenbakker geene macht over het leem, om uit denzelfden klomp te maken [a]het ééne een vat ter eere, en het andere ter oneere? a 2 Tim. 2: 20.
22. En of God, willende [*zijnen*] toorn bewijzen, en zijne macht bekend maken, met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten des toorns tot het verderf toebereid;
23. En opdat Hij zoude bekend maken den rijkdom zijner heerlijkheid over de vaten der barmhartigheid, die Hij tevoren bereid heeft tot heerlijkheid?
24. Welke Hij ook geroepen heeft,

[*namelijk*] ons, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de heidenen;

25. Gelijk Hij ook in Hoséa zegt: [a]Ik zal hetgene mijn volk niet was, mijn volk noemen, en die niet bemind was, [*mijne*] beminde; a Hos. 2: 22.

26. En het zal zijn, in de plaatse waar tot hen gezegd was: [a]Gijlieden zijt mijn volk niet; aldaar zullen zij kinderen des levenden Gods genaamd worden. a Hos. 1: 10. 1 Petr. 2: 10.

27. En Jesája roept over Israël: [a]Al ware het getal der kinderen Israëls gelijk het zand der zee, zoo zal het overblijfsel behouden worden.
a Jes. 10: 22.

28. Want Hij voleindt eene zaak en snijdt ze af in rechtvaardigheid; want de Heere zal eene afgesnedene zaak doen op de aarde.

29. En gelijk Jesája tevoren gezegd heeft: [a]Indien de Heere Sébaoth ons geen zaad had overgelaten, zoo waren wij [a]als Sódoma geworden, en Gomórra gelijk gemaakt geweest.
a Jes. 1: 9. b Gen. 19: 24.
Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Ezech. 16: 46.

30. Wat zullen wij dan zeggen? Dat de heidenen, die de rechtvaardigheid niet zochten, de rechtvaardigheid verkregen hebben, doch de rechtvaardigheid die uit het geloof is.

31. Maar Israël, [a]dat de wet der rechtvaardigheid zocht, is tot de wet der rechtvaardigheid niet gekomen.
a Rom. 10: 2; 11: 7.

32. Waarom? Omdat zij [*die zochten*] niet uit het geloof, maar als uit de werken der wet; want zij hebben zich gestooten aan den steen des aanstoots;

33. Gelijk geschreven is: [a]Zie, Ik leg in Sion eenen steen des aanstoots, en eene rots der ergernis; [b]en een iegelijk, die in hem gelooft, zal niet beschaamd worden. a Ps. 118: 22. Jes. 8: 14; 28: 16. Matth. 21: 42. 1 Petr. 2: 6.
b Ps. 2: 12. Spr. 16: 20. Jes. 28: 16. Jes. 17: 7.

HET X KAPITTEL.

Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed, dat [*ik*] tot God voor Israël [*doe*], is tot [*hunne*] zaligheid.

2. Want ik geef hun getuigenis, dat zij [a]eenen ijver tot God hebben, maar niet met verstand. a Hand. 22: 3.
Rom. 9: 31. Gal. 4: 17.

3. Want alzoo zij de rechtvaardigheid Gods niet kennen, en hunne eigene gerechtigheid zoeken op te richten, zoo zijn zij der rechtvaardigheid Gods niet onderworpen.

4. [a]Want het einde der wet is Christus, tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft. a Matth. 5: 17.
Hand. 13: 38. 2 Cor. 3: 13. Gal. 3: 24.

5. Want Mozes beschrijft de rechtvaardigheid, die uit de wet is, [*zeggende*:] [a]De mensch, die deze dingen doet, zal door diezelve leven. a Lev. 18: 5.
Ezech. 20: 11. Gal. 3: 12.

6. Maar de rechtvaardigheid, die uit het geloof is, spreekt aldus: [a]Zeg niet in uw hart: Wie zal in den hemel opklimmen? dit is Christus [*van boven*] afbrengen; a Deut. 30: 12.

7. Of, wie zal in den afgrond nederdalen? dit is Christus uit de dooden opbrengen.

8. Maar wat zegt zij? Nabij u is het woord, in uwen mond en in uw hart. Dit is het woord des geloofs, hetwelk wij prediken.

9. [*Namelijk*], indien gij met uwen mond zult belijden den Heere Jezus, en met uw hart gelooven, dat hem God uit de dooden opgewekt heeft, zoo zult gij zalig worden.

10. Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid, en met den mond belijdt men ter zaligheid.

11. Want de Schrift zegt: Een iegelijk die [a]in hem gelooft, die zal niet beschaamd worden. a Jes. 28: 16.
Rom. 9: 33.

12. [a]Want er is geen onderscheid, noch van Jood noch van Griek; want eenzelfde is Heere van allen, rijk zijnde over allen die hem aanroepen.
a Hand. 15: 9. Rom. 3: 22.

13. [a]Want een iegelijk, die den naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden. a Joël 2: 32. Hand. 2: 21.

14. Hoe zullen zij dan [*hem*] aanroepen, in welken zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij [*in hem*] gelooven, van welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij hooren, zonder die [*hun*] predikt?

15. En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden? Gelijk geschreven is: [a]Hoe liefelijk zijn de voeten dergenen die vrede verkondigen,

dergenen die het goede verkondigen!
a Jes. 52: 7. Nah. 1: 15.

16. Doch zij zijn niet allen het Evangelie gehoorzaam geweest; want Jesája zegt: aHeere, wie heeft onze prediking geloofd? a Jes. 53: 1. Joh. 12: 38.

17. Zoo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het woord Gods.

18. Maar ik zeg: hebben zij het niet gehoord? Ja toch, ahun geluid is over de geheele aarde uitgegaan, en hunne woorden tot de einden der wereld.
a Ps. 19: 5.

19. Maar ik zeg: heeft Israël het niet verstaan? Mozes zegt eerst: aIk zal ulieden tot jaloerschheid verwekken door [*degenen die*] geen volk [*zijn*]; door een onverstandig volk zal Ik u tot toorn verwekken. a Deut. 32: 21.

20. En Jesája verstout zich, en zegt: aIk ben gevonden van degenen die Mij niet zochten; Ik ben openbaar geworden dengenen die naar Mij niet vraagden. a Jes. 65: 1.

21. Maar tegen Israël zegt hij: aDen geheelen dag heb Ik mijne handen uitgestrekt tot een ongehoorzaam en tegensprekend volk. a Jes. 65: 2.

HET XI KAPITTEL.

Ik zeg dan: aHeeft God zijn volk verstooten? Dat zij verre. bWant ik ben ook een Israëliet, uit den zade Abrahams, van den stam Benjamin.
a Jer. 31: 37. b 2 Cor. 11: 22. Philipp. 3: 5.

2. God heeft zijn volk niet verstooten, hetwelk Hij tevoren gekend heeft. Of weet gij niet, wat de Schrift zegt van Elía? Hoe hij God aanspreekt tegen Israël, zeggende:

3. aHeere, zij hebben uwe profeten gedood, en uwe altaren omgeworpen; en ik ben alleen overgebleven, en zij zoeken mijne ziel. a 1 Kon. 19: 10.

4. Maar wat zegt tot hem het Goddelijk antwoord? aIk heb Mijzelven [*nog*] zeven duizend mannen overgelaten, die de knie voor het [*beeld*] van Báál niet gebogen hebben.
a 1 Kon. 19: 18.

5. aAlzoo is er dan ook in dezen tegenwoordigen tijd een overblijfsel geworden, naar de verkiezing der genade.
a Rom. 9: 27.

6. aEn indien het door genade is, zoo is het niet meer uit de werken; anderszins is de genade geene genade meer. En indien het is uit de werken, zoo is het geene genade meer; anderszins is het werk geen werk meer.
a Deut. 9: 4.

7. Wat dan? aHetgene Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen; maar de uitverkorenen hebben het verkregen, en de anderen zijn verhard geworden.
a Rom. 9: 31.

8. (Gelijk geschreven is: aGod heeft hun gegeven eenen geest des diepen slaaps; boogen om niet te zien, en ooren om niet te hooren), tot op den huidigen dag. a Jes. 29: 10.
b Jes. 6: 9. Ezech. 12: 2.
Matth. 13: 14. Marc. 4: 12.
Luc. 8: 10. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26.

9. En David zegt: aHunne tafel worde tot eenen strik, en tot eene val, en tot eenen aanstoot, en tot eene vergelding voor hen; a Ps. 69: 23.

10. Dat hunne oogen verduisterd worden, om niet te zien; en verkrom hunnen rug allen tijd.

11. Zoo zeg ik dan: hebben zij gestruikeld, opdat zij vallen zouden? Dat zij verre. Maar door hunnen val [*is*] de zaligheid den heidenen [*geworden*], om hen tot jaloerschheid te verwekken.

12. En indien hun val de rijkdom is der wereld, en hunne vermindering de rijkdom der heidenen, hoeveel te meer hunne volheid!

13. Want ik spreek tot u, heidenen, avoor zooveel ik der heidenen apostel ben, ik maak mijne bediening heerlijk;
a Hand. 9: 15; 13: 2;
22: 21. Gal. 1: 16; 2: 8.
Eph. 3: 8. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

14. Of ik eenigszins mijn vleesch tot jaloerschheid verwekken, en eenigen uit hen behouden mocht.

15. Want indien hunne verwerping de verzoening is der wereld, wat zal de aanneming wezen, anders dan het leven uit de dooden?

16. En indien de eerstelingen heilig zijn, zoo is ook het deeg [*heilig*]; en indien de wortel heilig is, zoo zijn ook de takken [*heilig*].

17. En zoo eenige der takken afgebroken zijn, en gij, een wilde olijfboom

zijnde, in hunne [*plaats*] zijt ingeënt, en des wortels en der vettigheid [a]des olijfbooms mede deelachtig zijt geworden, a Jer. 11: 16.

18. Zoo roem niet tegen de takken; en indien gij daartegen roemt, gij draagt den wortel niet, maar de wortel u.

19. Gij zult dan zeggen: de takken zijn afgebroken, opdat ik zoude ingeënt worden.

20. Het is wel; zij zijn door ongeloof afgebroken, en gij staat door het geloof. Wees niet hooggevoelende, maar vrees.

21. Want is het, dat God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, [*zie toe*], dat Hij mogelijk ook u niet spare.

22. Zie dan de goedertierenheid en de gestrengigheid Gods: de gestrengigheid wel over degenen die gevallen zijn, maar de goedertierenheid over u, indien gij in de goedertierenheid blijft; anderszins zult ook gij afgehouwen worden.

23. [a]Maar ook zij, indien zij in het ongeloof niet blijven, zullen ingeënt worden; want God is machtig, hen weder in te enten. a 2 Cor. 3: 16.

24. Want indien gij afgehouwen zijt uit den olijfboom die van nature wild was, en tegen nature in den goeden olijfboom ingeënt, hoeveel te meer zullen deze, die natuurlijke [*takken*] zijn, in hunnen eigen olijfboom geënt worden.

25. Want ik wil niet, broeders, dat u deze verborgenheid onbekend zij (opdat gij niet wijs zijt bij uzelven), dat de verharding voor een deel over Israël gekomen is, [a]totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn.
a Luc. 21: 24.

26. En alzoo zal geheel Israël zalig worden; [a]gelijk geschreven is: De Verlosser zal uit Sion komen, en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob;
a Ps. 14: 7. Jes. 27: 9; 59: 20. Jer. 31: 31, 32. 33, 34. 2 Cor. 3: 16. Hebr. 8: 8; 10: 16.

27. En dit is hun een verbond van Mij, als Ik hunne zonden zal wegnemen.

28. Zoo zijn zij wel vijanden aangaande het Evangelie, om uwentwille, maar aangaande de verkiezing zijn zij beminden, om der vaderen wille;

29. Want de genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk.

30. Want gelijkerwijs ook gijlieden eertijds Gode ongehoorzaam geweest zijt, maar nu barmhartigheid verkregen hebt door dezer ongehoorzaamheid;

31. Alzoo zijn ook deze nu ongehoorzaam geweest, opdat ook zij door uwe barmhartigheid zouden barmhartigheid verkrijgen.

32. [a]Want God heeft ze allen onder de ongehoorzaamheid besloten, opdat Hij hun allen zoude barmhartig zijn.

33. O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennisse Gods! [a]Hoe ondoorzoekelijk zijn zijne oordeelen, en onnaspeurlijk zijne wegen!
a Ps. 36: 7.

34. [a]Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is zijn raadsman geweest? a Jes. 40: 13. 1 Cor. 2: 16.

35. [a]Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem wedervergolden worden? a Job 41: 2.

36. [a]Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem [*zij*] de heerlijkheid in der eeuwigheid, Amen.
a Spr. 16: 4. 1 Cor. 8: 6.

HET XII KAPITTEL.

Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, [a]dat gij uwe lichamen [a]stelt tot eene levende, heilige, [*en*] Gode welbehagelijke offerande, [*welke is*] uw redelijke Gods-dienst. a 1 Petr. 2: 5. b Rom. 6: 13, 16.

2. [a]En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, [b]opdat gij moogt beproeven, welke de goede, en welbehagelijke, en volmaakte wille Gods zij. a 1 Joh. 2: 15. b Eph. 5: 17. 1 Thess. 4: 3.

3. Want door de genade, [a]die mij gegeven is, zeg ik een iegelijk die onder u is, [b]dat hij niet wijs zij boven hetgene men behoort wijs te zijn; maar dat hij wijs zij tot matigheid, gelijk als [c]God aan een iegelijk de mate des geloofs toegedeeld heeft. a Rom. 1: 5. b Eph. 4: 7. c 1 Cor. 12: 11. Eph. 4: 7.

4. Want [a]gelijk wij in één lichaam

vele leden hebben, en de leden allen niet dezelfde werking hebben;
a 1 Cor. 12: 27. Eph. 1: 23; 4: 16; 5: 23. Col. 1: 24.

5. *a*Alzoo zijn wij velen één lichaam in Christus, maar elkeen zijn wij malkanders leden. *a* 1 Cor. 12: 4. 2 Cor. 10: 13. 1 Petr. 4: 10.

6. Hebbende nu *a*onderscheidene gaven, naar de genade die ons gegeven is, *a* 1 Cor. 12: 4.

7. [*Zoo laat ons die gaven besteden*:] hetzij *a*profetie, naar de mate des geloofs; *b*hetzij bediening, in het bedienen; hetzij die leert, in het leeren;
a 1 Cor. 12: 10. *b* 1 Petr. 4: 10, 11.

8. Hetzij die vermaant, in het vermanen; die uitdeelt, *a*in eenvoudigheid; die een voorstander is, in naarstigheid; die barmhartigheid doet, *b*in blijmoedigheid. *a* Matth. 6: 1, 2, 3. *b* Deut. 15: 7. 2 Cor. 9: 7.

9. De liefde zij ongeveinsd. *a*Hebt eenen afkeer van het booze, en hangt het goede aan. *a* Ps. 97: 10. Amos. 5: 15.

10. *a*Hebt malkanderen hartelijk lief met broederlijke liefde; *b*met eere de een den anderen voorgaande.
a Eph. 4: 2. Hebr. 13: 1. 1 Petr. 1: 22; 2: 17. *b* Philipp. 2: 3. 1 Petr. 5: 5.

11. Zijt niet traag in het benaarstigen; zijt vurig van geest; dient den Heere.

12. *a*Verblijdt u in de hope; *b*zijt geduldig in de verdrukking; *c*volhardt in het gebed. *a* Rom. 15: 13. 1 Thess. 5: 16. *b* Hebr. 10: 36; 12: 1. Jac. 5: 7. *c* Luc. 18: 1. Eph. 6: 18. Col. 4: 2. 1 Thess. 5: 17.

13. *a*Deelt mede tot de behoeften der heiligen; *b*tracht naar herbergzaamheid. *a* 1 Cor. 16: 1. *b* Hebr. 13: 2. 1 Petr. 4: 9.

14. *a*Zegent ze, die u vervolgen; zegent en vervloekt niet.
a Matth. 5: 44. 1 Cor. 4: 12.

15. Verblijdt u met de blijden; en weent met de weenenden.

16. *a*Weest eensgezind onder malkanderen; *b*tracht niet naar de hooge dingen, maar voegt u tot de nederige; zijt niet wijs bij uzelven. *a* Rom. 15: 5. 1 Cor. 1: 10. Philipp. 2: 2; 3: 16. 1 Petr. 3: 8. *b* Spr. 3: 7. Jes. 5: 21.

17. *a*Vergeldt niemand kwaad voor kwaad; *b*bezorgt hetgene eerzaam is voor alle menschen. *a* Spr. 20: 22 Matth. 5: 39. 1 Cor. 6: 7. 1 Thess. 5: 15. *b* 2 Cor. 8: 21. 1 Petr. 2: 12.

18. *a*Indien het mogelijk is, zooveel in u is, houdt vrede met alle menschen.
a Marc. 9: 50. Hebr. 12: 14.

19. *a*Wreekt uzelven niet, beminden, maar geeft den toorn plaats; want er is geschreven: *b*Mij [*komt*] de wrake [*toe*], Ik zal het vergelden, zegt de Heere. *a* Matth. 5: 39. Luc. 6: 29. *b* Deut. 32: 35. Hebr. 10: 30.

20. *a*Indien dan uwen vijand hongert, zoo spijzig hem; indien hem dorst, zoo geef hem te drinken; want dat doende, zult gij kolen vuurs op zijn hoofd hoopen. *a* Spr. 25: 21. Matth. 5: 44.

21. Word van het kwade niet overwonnen, maar overwin het kwade door het goede.

HET XIII KAPITTEL.

Alle *a*ziel zij den machten, over [*haar*] gesteld, onderworpen; *b*want er is geene macht dan van God, en de machten die er zijn, die zijn van God geordineerd; *a* Tit. 3: 1. 1 Petr. 2: 13. *b* Spr. 8: 15. Dan. 4: 32.

2. Alzoo dat die zich tegen de macht stelt, de ordinantie Gods wederstaat; en die ze wederstaan, zullen over zichzelven een oordeel halen.

3. Want de oversten zijn niet [*tot*] eene vreeze den goeden werken, maar den kwaden. Wilt gij nu de macht niet vreezen, doe het goede, en gij zult lof van haar hebben;

4. Want zij is Gods dienaresse, u ten goede. Maar indien gij kwaad doet, zoo vrees; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; want zij is Gods dienaresse, eene wreekster tot straffe dengene die kwaad doet.

5. Daarom is het noodig onderworpen te zijn, niet alleen om der straffe, maar ook om der consciëntie wille.

6. Want daarom betaalt gij ook schattingen; want zij zijn dienaars van God, in ditzelve gestadiglijk bezig zijnde.

7 *a*Zoo geeft dan aan een iegelijk wat gij schuldig zijt: schatting, wien gij de schatting; tol, wien gij den tol; vreeze, wien gij de vreeze; eere, wien gij de eere [*schuldig zijt*].
a Matth. 22: 21.

8. Zijt niemand iets schuldig, dan malkanderen lief te hebben; *a*want wie

den ander liefheeft, die heeft de wet vervuld. *a* Gal. 5: 14. 1 Tim. 1: 5.

9. Want dit: [a]Gij zult geen overspel doen; gij zut niet dooden; gij zult niet stelen; gij zult geen valsche getuigenis geven; gij zult niet begeeren; en zoo er eenig ander gebod is, wordt in dit woord als in eene hoofdsom begrepen, [*namelijk*] in dit: [b]Gij zult uwen naaste liefhebben gelijk uzelven.
a Ex. 20: 13. Deut. 5: 17. Matth. 19: 18.
b Lev. 19: 18. Matth. 22: 39. Marc. 12: 31. Gal. 5: 14. Jac. 2: 8.

10. De liefde doet den naaste geen kwaad; zoo is dan de liefde de vervulling der wet.

11. En dit [*zeg ik te meer*], [a]dewijl wij de gelegenheid des tijds weten, dat het de ure is, dat wij nu uit den slaap opwaken; want de zaligheid is ons nu nader, dan toen wij [*eerst*] geloofd hebben. *a* Eph. 5: 14. 1 Thess. 5: 6.

12. [a]De nacht is voorbijgegaan, en de dag is nabij gekomen. [b]Laat ons dan afleggen de werken der duisternis, en aandoen de wapenen des lichts.
a 1 Thess. 5: 5. *b* Col. 3: 8.

13. Laat ons, als in den dag, [a]eerzaam wandelen; [b]niet in brasserijen en dronkenschappen, [c]niet in slaapkameren en ontuchtigheden, [d]niet in twist en nijdigheid; *a* Philipp. 4: 8. 1 Thess. 4: 12.
b Luc. 21: 34. 1 Thess. 5: 6.
c 1 Cor. 6: 10. Eph. 5: 5. *d* Jac. 3: 14.

14. [a]Maar doet aan den Heere Jezus Christus, [b]en verzorgt het vleesch niet tot begeerlijkheden.
a Gal. 3: 27. *b* 1 Petr. 2: 11.

HET XIV KAPITTEL.

Dengene nu, die zwak is in het geloof, neemt aan, [*maar*] niet tot twistige samensprekingen.

2. De een gelooft wel dat men alles eten mag, maar die zwak is, eet moeskruiden.

3. [a]Die daar eet, verachte hem niet, die niet eet; en die niet eet, oordeele hem niet, die daar eet; want God heeft hem aangenomen. *a* Col. 2: 16.

4. [a]Wie zijt gij, die eens anderen huisknecht oordeelt? Hij staat, of hij valt zijnen eigenen heere; doch hij zal vastgesteld worden, want God is machtig hem vast te stellen. *a* Jac. 4: 12.

5. [a]De een acht wel den [*eenen*] dag boven den [*anderen*] dag; maar de ander acht alle de dagen [*gelijk*]. Een iegelijk zij in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd. *a* Gal. 4: 10. Col. 2: 16.

6. Die den dag waarneemt, die neemt [*hem*] waar den Heere; en die den dag niet waarneemt, die neemt [*hem*] niet waar den Heere. Die daar eet, die eet [*zulks*] den Heere, [a]want hij dankt God; en die niet eet, die eet [*zulks*] den Heere niet, en hij dankt God.
a 1 Cor. 10: 31. 1 Tim. 4: 3.

7. [a]Want niemand van ons leeft zichzelven, en niemand sterft zichzelven. *a* 2 Cor. 5: 15. Gal. 2: 20. 1 Thess. 5: 10. 1 Petr. 4: 2.

8. Want hetzij dat wij leven, wij leven den Heere; hetzij dat wij sterven, wij sterven den Heere. Hetzij dan dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren.

9. Want daartoe is Christus ook gestorven, en opgestaan, en weder levend geworden, opdat hij beiden over dooden en levenden heerschen zoude.

10. Maar gij, wat oordeelt gij uwen broeder? Of ook gij, wat veracht gij uwen broeder? [a]Want wij zullen allen voor den rechterstoel van Christus gesteld worden.
a Matth. 25: 31. 2 Cor. 5: 10.

11. Want er is geschreven: [a]Ik leef, zegt de Heere; voor Mij zal alle knie buigen, en alle tong zal God belijden.
a Jes. 45: 23. Philipp. 2: 10.

12. [a]Zoo dan een iegelijk van ons zal voor zichzelven Gode rekenschap geven. *a* Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6. 1 Cor. 3: 8. 2 Cor. 5: 10. Gal. 6: 5. Openb. 2: 23; 22: 12.

13. Laat ons dan malkanderen niet meer oordeelen; maar oordeelt dit liever, namelijk, [a]dat gij den broeder geenen aanstoot of ergernis geeft.
a 1 Cor. 10: 32. 2 Cor. 6: 3.

14. [a]Ik weet en ben verzekerd in den Heere Jezus, dat geen ding onrein is in zichzelf; dan die acht iets onrein te zijn, dien is het onrein.
a Matth. 15: 11. Hand. 10: 15. 1 Cor. 8: 4. 1 Tim. 4: 4.

15. Maar indien uw broeder om der spijze wille bedroefd wordt, zoo wandelt

gij niet meer naar liefde. [a]Verderf dien niet met uwe spijze, voor welken Christus gestorven is. *a* 1 Cor. 8: 11.

16. Dat dan uw goed niet gelasterd worde.

17. [a]Want het koninkrijk Gods is niet spijze en drank, maar rechtvaardigheid, en vrede, en blijdschap door den Heiligen Geest. *a* 1 Cor. 8: 8.

18. Want die Christus in deze dingen dient, is Gode welbehagelijk, en aangenaam den menschen.

19. Zoo dan laat ons najagen hetgene tot den vrede, en hetgene tot de stichting onder malkanderen [*dient*].

20. Verbreek het werk Gods niet om der spijze wille. [a]Alle dingen zijn wel rein; maar het is kwaad den mensch die met aanstoot eet. *a* Tit. 1: 15.

21. [a]Het is goed geen vleesch te eten, noch wijn te drinken, noch [*iets*], waaraan uw broeder zich stoot, of geërgerd wordt, of [*waarin*] hij zwak is. *a* 1 Cor. 8: 13.

22. Hebt gij geloof, heb [*dat*] bij uzelven voor God. Zalig is hij, die zichzelven niet oordeelt in hetgene hij voor goed houdt.

23. Maar die twijfelt, indien hij eet, is veroordeeld, omdat hij niet uit het geloof [*eet*]. [a]En al wat uit het geloof niet is, dat is zonde. *a* Tit. 1: 15.

HET XV KAPITTEL.

Maar [a]wij, die sterk zijn, zijn schuldig de zwakheden der onsterken te dragen, en niet onszelven te behagen. *a* 1 Cor. 9: 22. Gal. 6: 1.

2. Dat dan een iegelijk van ons [*zijnen*] naaste behage ten goede, tot stichting.

3. Want ook Christus heeft zichzelven niet behaagd, maar, gelijk geschreven is: [a]De smadingen dergenen die U smaden, zijn op mij gevallen. *a* Ps. 69: 10. Jes. 53: 4, 5.

4. [a]Want al wat tevoren geschreven is, dat is tot onze leering tevoren geschreven; opdat wij, door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften, hope hebben zouden. *a* Rom. 4: 23, 24.

5. Doch de God der lijdzaamheid en der vertroosting geve u, [a]dat gij eensgezind zijt onder malkanderen naar Christus Jezus; *a* Rom. 12: 16. 1 Cor. 1: 10. Philipp. 2: 2; 3: 16. 1 Petr. 3: 8.

6. Opdat gij eendrachtelijk met éénen mond moogt verheerlijken den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.

7. Daarom neemt malkanderen aan, gelijk ook Christus ons aangenomen heeft tot de heerlijkheid Gods.

8. En ik zeg, dat Jezus Christus een dienaar geworden is der besnijdenis vanwege de waarheid Gods, opdat hij bevestigen zoude de beloftenissen der vaderen;

9. En de heidenen God vanwege de barmhartigheid zouden verheerlijken; gelijk geschreven is: [a]Daarom zal ik U belijden onder de heidenen, en uwen naam lofzingen. *a* 2 Sam. 22: 50. Ps. 18: 50.

10. En wederom zegt hij: [a]Weest vroolijk, gij heidenen met zijn volk. *a* Deut. 32: 43.

11. En wederom: [a]Looft den Heere, alle gij heidenen, en prijst Hem, alle gij volken. *a* Ps. 117: 1.

12. En wederom zegt Jesája: Er zal zijn de wortel van Jésse, en die opstaat om over de heidenen te gebieden; op hem zullen de heidenen hopen. *a* Jes. 11: 10. Openb. 5: 5; 22: 16.

13. De God nu der hope vervulle ulieden met alle blijdschap en vrede in het gelooven, opdat gij overvloedig moogt zijn in de hope, door de kracht des Heiligen Geestes.

14. Doch, mijne broeders, ook ikzelf ben verzekerd van u, dat gij ook zelven vol zijt van goedheid, vervuld met alle kennis, machtig om ook malkanderen te vermanen.

15. Maar ik heb u eensdeels te stoutelijker geschreven, broeders, u als wederom [*dit*] indachtig makende, om de genade die mij van God gegeven is;

16. Opdat ik een dienaar van Jezus Christus zij onder de heidenen, het Evangelie van God bedienende, opdat de offerande der heidenen aangenaam worde, geheiligd door den Heiligen Geest.

17. Zoo heb ik dan roem in Christus Jezus in die dingen, die God aangaan.

18. Want ik zoude niet durven iets zeggen, hetwelk Christus door mij niet gewrocht heeft, tot gehoorzaamheid der heidenen, met woorden en werken,

19. Door kracht van teekenen en wonderheden, [*en*] door de kracht des Geestes Gods; zoodat ik, van Jeruzalem

af, en rondom, tot Illy'ricum toe, het Evangelie van Christus vervuld heb;

20. En alzoo zeer begeerig geweest ben om het Evangelie te verkondigen, niet waar Christus genoemd was, opdat ik niet op eens anders fundament zoude bouwen;

21. Maar, gelijk geschreven is: [a]Denwelken van hem niet was geboodschapt, die zullen het zien; en dewelke het niet gehoord hebben, die zullen het verstaan. *a* Jes. 52: 15.

22. Waarom ik ook menigmaal [a]verhinderd geweest ben tot u te komen. *a* Rom. 1: 13. 1 Thess. 2: 18.

23. Maar, nu geene plaatse meer hebbende in deze gewesten, en van over vele jaren [a]groot verlangen hebbende, om tot u te komen, *a* Rom. 1: 10; 15: 32. 1 Thess. 3: 10. 2 Tim. 1: 4.

24. Zoo zal ik, wanneer ik naar Spanje reis, tot u komen; want ik hoop in het doorreizen u te zien, en van u derwaarts geleid te worden, als ik eerst van ulieder [*tegenwoordigheid*] eensdeels verzadigd zal zijn.

25. [a]Maar nu reis ik naar Jeruzalem, dienende de heiligen. *a* Hand. 19: 21; 24: 17.

26. Want het heeft [*dien van*] Macedónië en Acháje goed gedocht, eene gemeene handreiking te doen aan de armen onder de heiligen die te Jeruzalem zijn.

27. Want het heeft hun [*zoo*] goed gedocht; ook zijn zij hunne schuldenaars; [a]want indien de heidenen hunne geestelijke [*goederen*] deelachtig zijn geworden, zoo zijn zij ook schuldig hen van lichamelijke [*goederen*] te dienen. *a* 1 Cor. 9: 11. Gal. 6: 6.

28. Als ik dan dit volbracht, en hun deze vrucht verzegeld zal hebben, zoo zal ik door ulieder [*stad*] naar Spanje afkomen.

29. [a]En ik weet, dat ik, tot u komende, met vollen zegen des Evangelies van Christus komen zal. *a* Rom. 1: 11.

30. En ik bid u, broeders, door onzen Heere Jezus Christus, en door de liefde des Geestes, [a]dat gij met mij strijdt in de gebeden tot God voor mij; *a* 2 Cor. 1: 11.

31. [a]Opdat ik moge bevrijd worden van de ongehoorzamen in Judéa, en dat deze mijn dienst, dien [*ik*] aan Jeruzalem [*doe*], aangenaam zij den heiligen; *a* 2 Thess. 3: 2.

32. [a]Opdat ik met blijdschap, door den wil van God, tot u moge komen, en met u verkwikt worden. *a* Rom. 1: 10; 15: 13.

33. En de God des vredes zij met u allen, Amen.

HET XVI KAPITTEI

En ik beveel u Phébé, onze zuster, die eene dienaresse is der gemeente, die te Kenchréë is;

2. Opdat gij haar ontvangt in den Heere, gelijk het den heiligen betaamt, en haar bijstaat in wat zake zij u zoude mogen van doen hebben; want zij is eene voorstandster geweest van velen, ook van mijzelven.

3. [a]Groet Priscílla en A'quila, mijne medewerkers in Christus Jezus; *a* Hand. 18: 2, 26.

4. Die voor mijn leven hunnen hals gesteld hebben; denwelken niet alleen ik dank, maar ook alle de gemeenten der heidenen;

5. [*Groet*] ook de gemeente in hun huis. Groet Epenétus, mijnen beminde, die de eersteling is van Acháje in Christus.

6. Groet Maria, die veel voor ons gearbeid heeft.

7. Groet Andronícus en Júnias, mijne magen en mijne medegevangenen, welke vermaard zijn onder de apostelen, die ook vóór mij in Christus geweest zijn.

8. Groet A'mplias, mijnen beminde in den Heere.

9. Groet Urbánus, onzen medearbeider in Christus, en Stáchys, mijnen beminde.

10. Groet Apélles, die beproefd is in Christus. Groet ze, die van het [*huisgezin*] van Aristobúlus [*zijn*].

11. Groet Heródion, die van mijne maagschap is. Groet ze, die van het [*huisgezin*] van Narcíssus [*zijn*], degenen [*namelijk*] die in den Heere zijn.

12. Groet Tryphéna en Tryphósa, [*vrouwen*] die in den Heere arbeiden. Groet Pérsis, de beminde [*zuster*], die veel gearbeid heeft in den Heere.

13. Groet Rúfus, den uitverkorene in den Heere, en zijne moeder en de mijne.

14. Groet Asy'ncritus, Phlégon, Hérmas, Pátrobas, Hérmes, en de broeders die met hen zijn.
15. Groet Philólogus en Júlia, Néreus en zijne zuster, en Oly'mpas, en alle de heiligen, die met henlieden zijn.
16. [a]Groet malkanderen met eenen heiligen kus. De gemeenten van Christus groeten ulieden.
a 1 Cor. 16: 20. 2 Cor. 13: 12. 1 Thess. 5: 26. 1 Petr. 5: 14.
17. [a]En ik bid u, broeders, neemt acht op degenen die tweedracht en ergernissen aanrichten tegen de leere, die gij [*van ons*] geleerd hebt; [b]en wijkt af van hen.
a Col. 2: 8. Tit. 3: 10. 2 Joh. vs. 10.
b Matth. 18: 17. 2 Thess. 3: 6. 2 Tim. 3: 5.
18. Want dezulken dienen onzen Heere Jezus Christus niet, [a]maar hunnen buik; en verleiden door schoonspreken en prijzen [b]de harten der eenvoudigen.
a Philipp. 3: 19.
b Ezech. 13: 18.
19. Want uwe gehoorzaamheid is tot [*kennis van*] allen gekomen. Ik verblijd mij dan uwenthalve; [a]en ik wil, dat gij wijs zijt in het goede, doch onnoozel in het kwade.
a Matth. 10: 16. I Cor. 14: 20.
20. En de God des vredes zal den satan haast onder uwe voeten verpletteren. De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met ulieden, Amen.
21. U groeten [a]Timótheüs, mijn medearbeider, en [b]Lúcius, en [c]Jáson, en [d]Sosípater, mijne bloedverwanten.
a Hand. 16: 1. Philipp. 2: 19. Col. 1: 1. 1 Thess. 3: 2. 1 Tim. 1: 2.
b Hand. 13: 1. c Hand. 17: 5. d Hand. 20: 4.
22. Ik, Tértius, die den brief geschreven heb, groet u in den Heere.
23. U groet Gájus, de huiswaard van mij en van de geheele gemeente. U groet [a]Erástus, de rentmeester der stad, en de broeder Quártus.
a Hand. 19: 22. 2 Tim. 4: 20.
24. De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met u allen, Amen.
25. [a]Hem nu, die machtig is u te bevestigen, naar mijn Evangelie en de prediking van Jezus Christus, [b]naar de openbaring der verborgenheid, die [*van*] de tijden der eeuwen verzwegen is geweest,
a Eph. 3: 20.
b Eph. 1: 9; 3: 9. Col. 1: 26. 2 Tim. 1: 10. Tit. 1: 2. 1 Petr. 1: 20.
26. Maar nu geopenbaard is, en door de profetische Schriften, naar het bevel des eeuwigen Gods, tot gehoorzaamheid des geloofs, onder alle de heidenen bekend is gemaakt;
27. Den[*zelven*] alleen wijzen God [*zij*] door Jezus Christus de heerlijkheid in der eeuwigheid, Amen.

DE EERSTE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DIE VAN

CORINTHE.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een geroepen apostel van Jezus Christus, door den wil van God, en Sósthenes, de broeder,
2. Aan de gemeente Gods, die te Co-

rinthe is, [a]den geheiligden in Christus Jezus, [b]den geroepenen heiligen, [c]met allen, die den naam van onzen Heere Jezus Christus aanroepen in alle plaats, beide hunnen en onzen [*Heere*]:
a Joh. 17: 19. Hand. 15: 9. 1 Thess. 4: 7.
b Rom. 1: 7. Eph. 1: 1. *c* 2 Tim. 2: 22.

3. [a]Genade zij u en vrede van God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus. *a* Rom. 1: 7.
2 Cor. 1: 2. Eph. 1: 2. 1 Petr. 1: 2.

4. Ik dank mijnen God allen tijd over u, vanwege de genade Gods, die u gegeven is in Christus Jezus;

5. [a]Dat gij in alles zijt rijk geworden in hem, in alle rede en alle kennis; *a* Col. 1: 9.

6. Gelijk het getuigenis van Christus bevestigd is onder u;

7. Alzoo dat het u aan geene gave ontbreekt, [a]verwachtende de openbaring van onzen Heere Jezus Christus;
a Philipp. 3: 20. Tit. 2: 13.

8. [a]Welke [*God*] u ook zal bevestigen tot het einde toe, [*om*] onstraffelijk [*te zijn*] in den dag van onzen Heere Jezus Christus. *a* 1 Thess. 3: 13; 5: 23.

9. [a]God is getrouw, door welken gij geroepen zijt tot [b]de gemeenschap van zijnen Zoon Jezus Christus, onzen Heere. *a* 1 Cor. 10: 13.
1 Thess. 5: 24. *b* Jer. 32: 40, enz.
Joh. 15: 5. Gal. 2: 20. 1 Joh. 1: 3.

10. Maar ik bid u, broeders, door den naam van onzen Heere Jezus Christus, [a]dat gij allen hetzelfde spreekt, en [*dat*] onder u geene scheuringen zijn, maar [*dat*] gij samengevoegd zijt in eenen zelfden zin, en in een zelfde gevoelen. *a* Rom. 12: 16; 15: 5.
Philipp. 2: 2; 3: 16. 1 Petr. 3: 8.

11. Want mij is van u bekend gemaakt, mijne broeders, door die van [*het huisgezin*] van Chlóë [*zijn*], dat er twisten onder u zijn.

12. En dit zeg ik, dat een iegelijk van u zegt: [a]Ik ben van Paulus; en ik van [b]Apóllos; en ik van Céphas; en ik van Christus. *a* 1 Cor. 3: 4.
b Hand. 18: 24. 1 Cor. 16: 12.

13. Is Christus gedeeld? Is Paulus voor u gekruisigd? Of zijt gij in Paulus' naam gedoopt?

14. Ik dank God, dat ik niemand van ulieden gedoopt heb, dan [a]Críspus en [b]Gájus; *a* Hand. 18: 8. *b* Rom. 16: 23.

15. Opdat niet iemand zegge, dat ik in mijnen naam gedoopt hebbe.

16. Doch ik heb ook het huisgezin van [a]Stéphanas gedoopt; voorts weet ik niet, of ik iemand anders gedoopt heb. *a* 1 Cor. 16: 15, 17.

17. Want Christus heeft mij niet gezonden om te doopen, maar om het Evangelie te verkondigen; [a]niet met wijsheid van woorden, opdat het kruis van Christus niet verijdeld worde.
a 1 Cor. 2: 1, 4. 2 Petr. 1: 16.

18. Want het woord des kruises is wel dengenen, die verloren gaan, dwaasheid; [a]maar ons, die behouden worden, is het eene kracht Gods. *a* Rom. 1: 16.

19. Want er is geschreven: [a]Ik zal de wijsheid der wijzen doen vergaan, en het verstand der verstandigen zal Ik te niete maken. *a* Job 5: 12. Jes. 29: 14.

20. [a]Waar is de wijze? Waar is de Schriftgeleerde? Waar is de onderzoeker dezer eeuw? Heeft God de wijsheid dezer wereld niet dwaas gemaakt?
a Jes. 33: 18.

21. [a]Want nademaal in de wijsheid Gods de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid, zoo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking zalig te maken die gelooven;
a Matth. 11: 25. Luc. 10: 21.

22. Overmits [a]de Joden een teeken begeeren, en de Grieken wijsheid zoeken; *a* Matth. 12: 38; 16: 1. Joh. 4: 48.

23. Doch wij prediken Christus den gekruisigde, [a]den Joden wel eene ergernis, en den Grieken eene dwaasheid;
a Matth. 11: 6. Joh. 6: 60, 66.

24. Maar hun die geroepen zijn, beiden Joden en Grieken, [*prediken wij*] Christus de kracht Gods en [a]de wijsheid Gods. *a* Col. 2: 3.

25. Want het dwaze Gods is wijzer dan de menschen, en het zwakke Gods is sterker dan de menschen.

26. Want gij ziet uwe roeping, broeders, [a]dat [*gij*] niet vele wijzen [*zijt*] naar het vleesch, niet vele machtigen, niet vele edelen; *a* Joh. 7: 48. Jac. 2: 5.

27. Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zoude; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zoude beschamen;

28. En het onedele der wereld, en het verachte, heeft God uitverkoren, en

hetgene niet is, opdat Hij hetgene [*iets*] is, te niete zoude maken;
29. Opdat geen vleesch zoude roemen voor Hem.
30. Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, [a]die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing;
a Jer. 23: 5. Joh. 17: 19.
31. Opdat [*het zij*], gelijk geschreven is: [a]Die roemt, roeme in den Heere.
a Jes. 65: 16. Jer. 9: 23, 24. 2 Cor. 10: 17.

HET II KAPITTEL.

En ik, broeders, als ik tot u ben gekomen, [a]ben niet gekomen met uitnemendheid van woorden of van wijsheid, u verkondigende het getuigenis Gods.
a 1 Cor. 1: 17; 2: 4.
2. Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en dien gekruisigd.
3. [a]En ik was bij ulieden in [b]zwakheid, en in vreeze, en in veel beving;
a Hand. 18: 1. b Hand. 18: 3. 2 Cor. 10: 10.
4. En mijne rede en mijne prediking [a]was niet in bewegelijke woorden der menschelijke wijsheid, maar in betooning des geestes en der kracht;
a 1 Cor. 1: 17; 2: 1. 2 Petr. 1: 16.
5. Opdat uw geloof niet zoude zijn in wijsheid der menschen, [a]maar in de kracht Gods.
a 2 Cor. 4: 7.
6. [a]En wij spreken wijsheid onder de volmaakten; doch eene wijsheid, [b]niet dezer wereld, noch der oversten dezer wereld, [c]die te niete worden;
a Job 28: 21. b Jac. 3: 15. c 1 Cor. 15: 24.
7. Maar wij spreken de wijsheid [a]Gods, [*bestaande*] [b]in verborgenheid, die bedekt was, welke God tevoren verordend heeft tot heerlijkheid van ons, eer de wereld was;
a Rom. 16: 25.
b 1 Cor. 4: 1.
8. [a]Welke niemand van de oversten dezer wereld gekend heeft; [b]want indien zij ze gekend hadden, zoo zouden zij den Heere der heerlijkheid niet gekruisigd hebben;
a Matth. 11: 25.
Joh. 7: 48. Hand. 13: 27.
2 Cor 3: 14. b Joh. 16: 3.
Hand. 3: 17; 13: 27. 1 Tim. 1: 13.
9. Maar, gelijk geschreven is: [a]Hetgene het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des menschen niet is opgeklommen, hetgene God bereid heeft dien die Hem liefhebben.
a Jes. 64: 4.
10. [a]Doch God heeft [*het*] ons geopenbaard door zijnen Geest; want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods.
a Matth. 13: 11. 2 Cor. 3: 18.
11. [a]Want wie van de menschen weet hetgene des menschen is, dan de geest des menschen, die in hem is? Alzoo weet ook niemand hetgene Gods is, dan de Geest Gods.
a Spr. 27: 19. Jer. 17: 9.
12. Doch wij hebben niet ontvangen den geest der wereld, [a]maar den Geest die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen die ons van God geschonken zijn.
a Rom. 8: 15.
13. Dewelke wij ook spreken, [a]niet met woorden die de menschelijke wijsheid leert, maar met [*woorden*] die de Heilige Geest leert, geestelijke dingen met geestelijke samenvoegende.
a 1 Cor. 1: 17; 2: 4. 2 Petr. 1: 16.
14. Maar de natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden.
15. [a]Doch de geestelijke [*mensch*] onderscheidt wel alle dingen, maar hijzelf wordt van niemand onderscheiden.
a Spr. 28: 5.
16. [a]Want wie heeft den zin des Heeren gekend, die Hem zoude onderrichten? Maar wij hebben den zin van Christus.
a Jes. 40: 13. Rom. 11: 34.

HET III KAPITTEL.

En ik, broeders, kon tot u niet spreken als tot geestelijken, maar als tot vleeschelijken, als tot jonge kinderen in Christus.
2. [a]Ik heb u met melk gevoed, en niet met [*vaste*] spijze; want gij vermocht [*toen*] nog niet; ja gij vermoogt ook nu nog niet.
a Hebr. 5: 12. 1 Petr. 2: 2.
3. Want gij zijt nog vleeschelijk. [a]Want dewijl onder u nijd is, en twist, en tweedracht, zijt gij niet vleeschelijk, en wandelt [*gij niet*] naar den mensch?
a 1 Cor. 1: 11. Gal. 5: 19. Jac. 3: 16.
4. Want als de een zegt: [a]Ik ben

van Paulus; en een ander: Ik [*ben*] van Apóllos; zijt gij niet vleeschelijk?
a 1 Cor. 1: 12.

5. Wie is dan Paulus, en wie is *a*Apóllos, anders dan dienaars, door welke gij geloofd hebt, en [*dat*], gelijk de Heere aan een iegelijk gegeven heeft?
a Hand. 18: 24. 1 Cor. 1: 12; 16: 12.

6. Ik heb geplant, *a*Apóllos heeft nat gemaakt, maar God heeft den wasdom gegeven. *a* Hand. 18: 26; 19: 1.

7. Zoo is dan noch hij die plant iets, noch hij die nat maakt, maar God, die den wasdom geeft.

8. En die plant, en die nat maakt, zijn één, *a*maar een iegelijk zal zijn loon ontvangen naar zijnen arbeid.
a Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6; 14: 12. 2 Cor. 5: 10. Gal. 6: 5. Openb. 2: 23; 22: 12.

9. Want wij zijn Gods *a*medearbeiders; Gods akkerwerk, Gods *b*gebouw zijt gij. *a* 2 Cor. 6: 1.
b Eph. 2: 20. Col. 2: 7. 1 Petr. 2: 5.

10. Naar de genade Gods die mij gegeven is, heb ik als een wijs bouwmeester het fundament gelegd; en een ander bouwt daarop. Maar een iegelijk zie toe, hoe hij daarop bouwe.

11. Want niemand kan een ander fundament leggen, dan hetgene *a*gelegd is, hetwelk is Jezus Christus.
a Jes. 28: 16. Matth. 16: 18.

12. En indien iemand op dit fundament bouwt, goud, zilver, kostelijke steenen, hout, hooi, stoppelen;

13. Eens iegelijks werk zal openbaar worden; *a*want de dag zal het verklaren; dewijl het door vuur ontdekt wordt; en hoedanig eens iegelijks werk is, zal het vuur beproeven. *a* Jes. 8: 20; 48: 10. Jer. 23: 29. 1 Petr. 1: 7; 4: 12.

14. Zoo iemands werk blijft, dat hij daarop gebouwd heeft, die zal loon ontvangen;

15. Zoo iemands werk zal verbrand worden, die zal schade lijden; maar zelf zal hij behouden worden, doch alzoo als door vuur.

16. *a*Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt, en de Geest Gods in ulieden woont? *a* 1 Cor. 6: 19.
2 Cor. 6: 16. Hebr. 3: 6. 1 Petr. 2: 5.

17. Zoo iemand den tempel Gods schendt, dien zal God schenden; want de tempel Gods is heilig, welke gij zijt.

18. *a*Niemand bedriege zichzelven. Zoo iemand onder u dunkt, dat hij wijs is in deze wereld, die worde dwaas, opdat hij wijs moge worden.
a Spr. 3: 7. Jes. 5: 21.

19. Want de wijsheid dezer wereld is dwaasheid bij God. Want er is geschreven: *a*Hij vat de wijzen in hunne arglistigheid; *a* Job 5: 13.

20. En wederom: *a*De Heere kent de overleggingen der wijzen, dat zij ijdel zijn. *a* Ps. 94: 11.

21. Niemand dan roeme op menschen; want alles is uwe.

22. Hetzij Paulus, hetzij Apóllos, hetzij Céphas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen, zij zijn alle uwe;

23. Doch gij zijt van Christus, en Christus is van God.

HET IV KAPITTEL.

Alzoo houde ons een [*ieder*] mensch, *a*als dienaars van Christus, en uitdeelers der verborgenheden Gods.
a Matth. 24: 45.
2 Cor. 6: 4. Col. 1: 25. Tit. 1: 7.

2. En voorts wordt in de uitdeelers vereischt, *a*dat elk getrouw bevonden worde. *a* Luc. 12: 42.

3. Doch mij is voor het minste, dat ik van ulieden geoordeeld worde, of van een menschelijk oordeel; ja ik oordeel ook mijzelven niet;

4. Want ik ben mijzelven van geen ding bewust; *a*doch ik ben daardoor niet gerechtvaardigd; maar die mij oordeelt, is de Heere. *a* Ex. 34: 7.
Job 9: 2. Ps. 143: 2.

5. *a*Zoo dan, oordeelt niets vóór den tijd, totdat de Heere zal gekomen zijn, *b*welke ook in het licht zal brengen hetgene in de duisternis verborgen is, en openbaren de raadslagen der harten; en alsdan zal een iegelijk lof hebben van God. *a* Matth. 7: 1. Rom. 2: 1.
b Dan. 7: 10. Openb. 20: 12.

6. En deze dingen, broeders, heb ik op mijzelven en Apóllos bij gelijkenis gepast, om uwentwille; opdat gij aan ons zoudt leeren, *a*niet te gevoelen boven hetgene geschreven is, dat gij niet,

de een om eens anders wille, opgeblazen wordt tegen den anderen.
a Spr. 3: 7. Rom. 12: 3.

7. Want wie onderscheidt u? aEn wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen? En zoo gij het ook ontvangen hebt, wat roemt gij, alsof gij het niet ontvangen hadt? a Joh. 3: 27. Jac. 1: 17.

8. Alreede zijt gij verzadigd; alreede zijt gij rijk geworden; zonder ons hebt gij geheerscht; en och of gij heerschtet, opdat ook wij met u heerschen mochten!

9. Want ik acht, dat God ons, die de laatste apostelen zijn, ten toon heeft gesteld aals tot den dood verwezen; want wij zijn been schouwspel geworden der wereld, èn den engelen, èn den menschen. a Ps. 44: 23. Rom. 8: 36. 2 Cor. 4: 11. b Hebr. 10: 33.

10. aWij [*zijn*] dwazen om Christus' wille, maar gij zijt wijzen in Christus; wij zijn zwakken, maar gij sterken; gij zijt heerlijken, maar wij verachten.
a 1 Cor. 2: 3.

11. Tot op deze tegenwoordige ure lijden wij honger, en lijden wij dorst, en zijn naakt, en worden met vuisten ageslagen, en hebben geene vaste woonplaats, a Hand. 23: 2.

12. aEn arbeiden, werkende met onze eigene handen. Wij worden gescholden, en bwij zegenen; wij worden vervolgd, en wij verdragen; a Hand. 18: 3; 20: 34. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8. b Matth. 5: 44. Luc. 6: 28; 23: 34. Hand. 7: 60. Rom. 12: 14.

13. Wij worden gelasterd, en wij bidden; wij zijn geworden als uitvaagsels der wereld, [*en*] aller afschrapsel tot nu toe.

14. Ik schrijf deze dingen niet om u te beschamen, maar aals mijne lieve kinderen vermaan ik [*u*].
a 1 Thess. 2: 11.

15. Want al hadt gij tien duizend leermeesters in Christus, zoo [*hebt gij*] toch niet vele vaders; awant in Christus Jezus heb ik u door het Evangelie geteeld. a Hand. 18: 11. Gal. 4: 19. Philem. vs. 10. Jac. 1: 18.

16. Zoo vermaan ik u dan, azijt mijne navolgers. a 1 Cor. 11: 1. Philipp. 3: 17. 1 Thess. 1: 6. 2 Thess. 3: 9.

17. Daarom heb ik Timótheüs tot u gezonden, die mijn lieve en getrouwe zoon is in den Heere, welke u zal indachtig maken mijne wegen die in Christus zijn, gelijkerwijs ik alom in alle gemeenten leer.

18. Doch sommigen zijn opgeblazen, alsof ik tot ulieden niet komen zoude.

19. Maar ik zal haast tot u komen, azoo de Heere wil, en ik zal [*dan*] verstaan, niet de woorden dergenen die opgeblazen zijn, maar de kracht.
a Hand. 18: 21. Hebr. 6: 3. Jac. 4: 15.

20. aWant het koninkrijk Gods is niet [*gelegen*] in woorden, maar in kracht. a 1 Cor. 2: 4. 1 Thess. 1: 5. 2 Petr. 1: 16.

21. Wat wilt gij? Zal ik met de roede tot u komen, of in liefde en [*in*] den geest der zachtmoedigheid?

HET V KAPITTEL.

Men hoort ganschelijk, [*dat er*] hoererij onder u [*is*], en zoodanige hoererij, die ook onder de heidenen niet genoemd wordt, alzoo dat er een azijns vaders huisvrouwe heeft.
a Lev. 18: 8. Deut. 27: 20.

2. En zijt gij [*nog*] opgeblazen, en hebt niet veel meer leed gedragen, opdat hij uit het midden van u weggedaan worde, die deze daad begaan heeft?

3. aDoch ik, als wel met het lichaam afwezende, maar tegenwoordig zijnde met den geest, heb alreede, als [*of ik*] tegenwoordig [*waré*], dengene, die dat alzoo bedreven heeft, besloten,
a Col. 2: 5.

4. In den naam van onzen Heere Jezus Christus, als gijlieden en mijn geest [*samen*]vergaderd zullen zijn, met de kracht van onzen Heere Jezus Christus,

5. aDenzulke over te geven den satan, tot verderf des vleesches, opdat de geest behouden moge worden in den dag van den Heere Jezus.
a 1 Tim. 1: 20.

6. Uw roem is niet goed. aWeet gij niet, dat een weinig zuurdeesem het geheele deeg zuur maakt?
a Gal. 5: 9.

7. Zuivert dan den ouden zuurdeesem uit, opdat gij een nieuw deeg zijn moogt, gelijk gij ongezuurd zijt. Want

ook ons [a]Pascha is voor ons geslacht, [*namelijk*] Christus.
a Jes. 53: 7. Joh. 1: 29. 1 Cor. 15: 3.

8. Zoo dan, laat ons [a]feest houden, niet in den [b]ouden zuurdeesem, noch in den zuurdeesem der kwaadheid en der boosheid, maar in de ongezuurde [*brooden*] der oprechtigheid en der waarheid. a Ex. 12: 3, 15. b Deut. 16: 3.

9. Ik heb u geschreven in den brief, [a]dat gij u niet zoudt vermengen met de hoereerders; a Deut. 7: 2. Matth. 18: 17. 2 Cor. 6: 14. Eph. 5: 11. 2 Thess. 3: 14.

10. Doch niet geheellijk met de hoereerders dezer wereld, of met de geldzuchtigen, of met de roovers, of met de afgodendienaars; want anders zoudt gij moeten uit de wereld gaan.

11. Maar nu heb ik u geschreven, dat gij u niet zult vermengen, [*namelijk*] indien iemand, een broeder genaamd zijnde, een hoereerder is, of een geldzuchtige, of een afgodendienaar, of een lasteraar, of een dronkaard, of een roover; [a]dat gij met zoodanig eenen ook niet zult eten.
a Num. 12: 14. Matth. 18: 17. 2 Thess. 3: 14. 2 Joh. vs. 10.

12. Want wat heb ik ook die buiten zijn te oordeelen? Oordeelt gijlieden niet, die binnen zijn?

13. Maar die buiten zijn, oordeelt God. [a]En doet gij dezen booze uit ulieden weg. a Deut. 13: 5.

HET VI KAPITTEL.

Durft iemand van ulieden, die eene zaak heeft tegen een ander, te recht gaan voor de onrechtvaardigen, en niet voor de heiligen?

2. [a]Weet gij niet, dat de heiligen de wereld oordeelen zullen? En indien door u de wereld geoordeeld wordt, zijt gij onwaardig de minste gerechtszaken?
a Matth. 19: 28. Luc. 22: 30.

3. Weet gij niet, dat wij de engelen oordeelen zullen? Hoeveel te meer de zaken die dit leven aangaan!

4. Zoo gij dan gerechtszaken hebt, die dit leven aangaan, zet die [*daarover*], die in de gemeente minst geacht zijn.

5. Ik zeg u [*dit*] tot schaamte. Is er [*dan*] alzoo onder u geen die wijs is, ook niet één, die zoude kunnen oordeelen tusschen zijne broeders?

6. Maar de [*eene*] broeder gaat met den [*anderen*] broeder te recht, en dat voor ongeloovigen.

7. Zoo is er dan nu ganschelijk gebrek onder u, dat gij met malkanderen rechtzaken hebt. [a]Waarom lijdt gij niet liever ongelijk? Waarom lijdt gij niet liever schade? a Spr. 20: 22. Matth. 5: 39. Rom. 12: 17. 1 Thess. 5: 15. 1 Petr. 3: 9.

8. Maar gijlieden doet ongelijk, en doet schade, en dat den broederen.

9. Of weet gij niet, dat de onrechtvaardigen het koninkrijk Gods niet zullen beërven?

10. Dwaalt niet; noch [a]hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch geldzuchtigen, noch dronkaaards, geen lasteraars, geen roovers zullen het koninkrijk Gods beërven. a Gal. 5: 19. Eph. 5: 5. Openb. 22: 15.

11. [a]En dit waart gij sommigen; maar gij zijt [b]afgewasschen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd, in den naam van den Heere Jezus, en door den Geest onzes Gods.
a Eph. 2: 2. Col. 3: 7 Tit. 3: 3. b Hebr. 10: 22.

12. [a]Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar alle dingen zijn niet oorbaar; alle dingen zijn mij geoorloofd, maar ik zal onder de macht van geen mij laten brengen. a 1 Cor. 10: 23.

13. De spijzen zijn voor den buik, en de buik [is] voor de spijzen; maar God zal beide dezen en die te niete doen. Doch het lichaam is niet voor de hoererij, maar voor den Heere, en de Heere voor het lichaam.

14. [a]En God heeft ook den Heere opgewekt, en zal ons opwekken door zijne kracht. a Rom. 8: 11. 2 Cor. 4: 14.

15. Weet gij niet, dat uwe lichamen leden van Christus zijn? Zal ik dan de leden van Christus nemen, en maken ze leden eener hoer? Dat zij verre.

16. Of weet gij niet, dat die de hoer aanhangt, één lichaam [*met haar*] is? [a]Want die twee, zegt Hij, zullen tot één vleesch wezen. a Gen. 2: 24. Matth. 19: 5. Marc. 10: 8. Eph. 5: 31.

17. Maar die den Heere aanhangt, is één geest [*met hem*].

18. Vliedt de hoererij. Alle zonde, die de mensch doet, is buiten het lichaam;

maar die hoererij bedrijft, die zondigt tegen zijn eigen lichaam.

19. Of weet gij niet, [a]dat ulieder lichaam een tempel is van den Heiligen Geest, die in u is, dien gij van God hebt, en [*dat*] gij uws zelfs niet zijt?
a 1 Cor. 3: 16. 2 Cor. 6: 16. Eph. 2: 21. Hebr. 3: 6. 1 Petr. 2: 5.

20. [a]Want gij zijt duur gekocht; zoo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uwen geest, welke Godes zijn.
a 1 Cor. 7: 23. Gal. 3: 13. Hebr. 9: 12. 1 Petr. 1: 18.

HET VII KAPITTEL.

Aangaande nu de dingen, waarvan gij mij geschreven hebt: het is een mensch goed, geene vrouw aan te raken;

2. Maar om der hoererijen wille zal een iegelijk [*man*] zijne eigene vrouwe hebben, en eene iegelijke [*vrouwe*] zal haren eigenen man hebben.

3. [a]De man zal aan de vrouwe de schuldige goedwilligheid betalen; en desgelijks ook de vrouwe aan den man.
a 1 Petr. 3: 7.

4. De vrouwe heeft de macht niet over haar eigen lichaam, maar de man; en desgelijks ook de man heeft de macht niet over zijn eigen lichaam. maar de vrouwe.

5. [a]Onttrekt u malkanderen niet, tenzij dan met [*beider*] toestemming voor eenen tijd, opdat gij u tot vasten en bidden moogt verledigen; en komt wederom bijeen, opdat u de satan niet verzoeke, omdat gij u niet kunt onthouden. *a* Joël 2: 16.

6. Doch dit zeg ik uit toelating, niet uit bevel.

7. [a]Want ik wilde, dat alle menschen waren, gelijk als ikzelf [*ben*]; [b]maar een iegelijk heeft zijne eigene gave van God, de een wel aldus, maar de ander alzoo. *a* Hand. 26: 29. *b* Matth. 19: 12. 1 Cor. 12: 11.

8. Doch ik zeg den ongetrouwden en den weduwen: het is hun goed, indien zij blijven, gelijk als ik.

9. [a]Maar indien zij zich niet kunnen onthouden, dat zij trouwen; want het is beter te trouwen dan te branden.
a 1 Tim. 5: 14.

10. Doch den getrouwden gebied niet ik, maar de Heere, [a]dat de vrouwe van den man niet scheide;
a Mal. 2: 14. Matth. 5: 32; 19: 9. Marc. 10: 11. Luc. 16: 18.

11. En indien zij ook scheidt, dat zij ongetrouwd blijve, of met den man verzoene; en dat de man de vrouwe niet *van zich late.

12. Maar den anderen zeg ik, niet de Heere: indien eenig broeder eene ongeloovige vrouwe heeft, en deze tevreden is bij hem te wonen, dat hij ze niet van zich late.

13. En eene vrouwe, die eenen ongeloovigen man heeft, en hij tevreden is bij haar te wonen, dat zij hem niet late varen.

14. Want de ongeloovige man is geheiligd door de vrouwe, en de ongeloovige vrouwe is geheiligd door den man; want anders waren uwe kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig.

15. Maar indien de ongeloovige scheidt, dat hij scheide; de broeder of de zuster wordt in zoodanige [*gevallen*] niet dienstbaar gemaakt; maar God heeft ons tot vrede geroepen.

16. [a]Want wat weet gij, vrouwe, of gij den man zult zalig maken? Of wat weet gij, man, of gij de vrouwe zult zalig maken? *a* 1 Petr. 3: 1.

17. Doch gelijk God aan een iegelijk heeft uitgedeeld, gelijk de Heere een iegelijk geroepen heeft, dat hij alzoo wandele; en alzoo verorden ik in alle de gemeenten.

18. Is iemand, besneden zijnde, geroepen, die late zich geene [*voorhuid*] aantrekken. Is iemand, in de voorhuid zijnde, geroepen, die late zich niet besnijden.

19. De besnijdenis is niets, en de voorhuid is niets, maar de onderhouding der geboden Gods.

20. [a]Een iegelijk blijve in die beroeping, waarin hij geroepen is.
a Eph. 4: 1. Philipp. 1: 27. Col. 1: 10. 1 Thess. 2: 12.

21. Zijt gij, een dienstknecht zijnde, geroepen, laat u [*dat*] niet bekommeren; maar indien gij ook kunt vrij worden, gebruik [*dat*] liever.

22. Want die in den Heere geroepen

---

* Stat. overz., hier, en vss. 12 en 13: verlate. Zie de noot bij Matth. I: 19.

is, een dienstknecht zijnde, die is een vrijgelatene des Heeren; desgelijks ook, die vrij zijnde geroepen is, die is een dienstknecht van Christus.

23. [a]Gij zijt duur gekocht; wordt geene dienstknechten der menschen.
a 1 Cor. 6: 20.
Hebr. 9: 12. 1 Petr. 1: 18.

24. Een iegelijk, waarin hij geroepen is, broeders, die blijve daarin bij God.

25. Aangaande de maagden nu, heb ik geen bevel des Heeren; maar ik zeg [*mijn*] gevoelen, als die barmhartigheid van den Heere gekregen heb om getrouw te zijn.

26. Ik houde dan dit goed te zijn om den aanstaanden nood, dat het, [*zeg ik*], den mensch goed is alzoo te zijn.

27. Zijt gij aan eene vrouwe verbonden, zoek geene ontbinding; zijt gij ongebonden van eene vrouwe, zoek geene vrouwe.

28. Maar indien gij ook trouwt, gij zondigt niet; en indien eene maagd trouwt, zij zondigt niet. Doch dezulken zullen verdrukking hebben in het vleesch; en ik spare ulieden.

29. Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd voorts kort is; opdat ook die vrouwen hebben, zouden zijn als niet hebbende;

30. En die weenen, als niet weenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die koopen, als niet bezittende;

31. En die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende; [a]want de gedaante dezer wereld gaat voorbij.
a Jes. 40: 6. Jac. 1: 10.
4: 14. 1 Petr. 1: 24. 1 Joh. 2: 17.

32. En ik wil, dat gij zonder bekommernis zijt. [a]De ongetrouwde bekommert zich met de dingen des Heeren, hoe hij den Heere zal behagen;
a 1 Tim. 5: 5.

33. Maar die getrouwd is, bekommert zich met de dingen der wereld, hoe hij der vrouwe zal behagen.

34. Eene vrouwe en eene maagd zijn onderscheiden. De ongetrouwde bekommert zich met de dingen des Heeren, opdat zij heilig zij beide aan lichaam en aan geest; maar die getrouwd is, bekommert zich met de dingen der wereld, hoe zij den man zal behagen.

35. En dit zeg ik tot uw eigen voordeel; niet opdat ik eenen strik over u zoude werpen, maar [*om u te leiden*] tot hetgene wel voegt, en bekwaam is om den Heere wel aan te hangen, zonder herwaarts en derwaarts getrokken te worden.

36. Maar zoo iemand acht, dat hij ongevoegelijk handelt met zijne maagd, indien zij over den jeugdigen tijd gaat, en het alzoo moet geschieden, die doe wat hij wil; hij zondigt niet; dat zij trouwen.

37. Doch die vast staat [*in zijn*] hart, geene noodzaak hebbende, maar macht heeft over zijnen eigenen wil, en dit in zijn hart besloten heeft, dat hij zijne maagd zal bewaren, die doet wel.

38. Alzoo dan, die [*haar*] ten huwelijk uitgeeft, die doet wel; en die [*ze*] ten huwelijk niet uitgeeft, die doet beter.

39. [a]Eene vrouwe is door de wet verbonden, zoo langen tijd haar man leeft; maar indien haar man ontslapen is, zoo is zij vrij, om te trouwen dien zij wil, alleenlijk in den Heere.
a Rom. 7: 2.

40. Maar zij is gelukkiger, indien zij alzoo blijft, naar mijn gevoelen. En ik meen ook [a]den Geest Gods te hebben.
a 1 Thess. 4: 8.

HET VIII KAPITTEL.

Aangaande nu de dingen die den afgoden geofferd zijn: wij weten, dat wij allen te zamen kennis hebben. De kennis maakt opgeblazen, maar de liefde sticht;

2. En zoo iemand meent iets te weten, die heeft nog niets gekend, gelijk men behoort te kennen;

3. Maar zoo iemand God liefheeft, die is van Hem gekend.

4. [a]Aangaande dan het eten der dingen die den afgoden geofferd zijn: wij weten, [b]dat een afgod niets is in de wereld, [c]en dat er geen ander God is dan één.
a Rom. 14: 14.
b 1 Cor. 10: 19. c Deut. 4: 39. Eph. 4: 6.

5. Want hoewel er ook zijn die goden genaamd worden, hetzij in den hemel, hetzij op de aarde (gelijk er vele goden en vele heeren zijn),

6. [a]Nochtans hebben wij [*maar*] éénen

God, den Vader, [b]uit welken alle dingen zijn, en wij tot Hem, [c]en [*maar*] éénen Heere, Jezus Christus, door welken alle dingen zijn, en wij door hem.
a Mal. 2: 10. Eph. 4: 6. *b* Rom. 11: 36.
c Joh. 13: 13. 1 Cor. 12: 3. Philipp. 2: 11.

7. Doch in allen is de kennis niet; [a]maar sommigen, met eene consciëntie des afgods tot nog toe, eten als [*iets*] dat den afgoden geofferd is; en hunne consciëntie, zwak zijnde, wordt bevlekt.
a 1 Cor. 10: 28.

8. [a]De spijze nu maakt ons Gode niet aangenaam; want hetzij dat wij eten, wij hebben geenen overvloed; en hetzij dat wij niet eten, wij hebben geen gebrek. *a* Rom. 14: 17.

9. [a]Maar ziet toe, dat deze uwe macht niet eenigerwijze een aanstoot worde dengenen die zwak zijn.
a Gal. 5: 13.

10. Want zoo iemand u, die de kennis hebt, ziet in der afgoden tempel aanzitten, zal de consciëntie van hem, die zwak is, niet gestijfd worden, om te eten de dingen die den afgoden geofferd zijn?

11. [a]En zal de broeder, die zwak is, door uwe kennis verloren gaan, om welken Christus gestorven is?
a Rom. 14: 15.

12. Doch gijlieden, alzoo tegen de broeders zondigende, en hunne zwakke consciëntie kwetsende, zondigt tegen Christus.

13. [a]Daarom, indien de spijze mijnen broeder ergert, zoo zal ik in eeuwigheid geen vleesch eten, opdat ik mijnen broeder niet ergere. *a* Rom. 14: 21.
2 Cor. 11: 29.

HET IX KAPITTEL.

Ben ik niet een apostel? Ben ik niet vrij? [a]Heb ik niet Jezus Christus onzen Heere gezien? [a]Zijt gijlieden niet mijn werk in den Heere? *a* Hand. 9: 3, 17; 22: 14, 18; 23: 11. 1 Cor. 15: 8.
2 Cor. 12: 2. *b* 1 Cor. 4: 15.

2. Zoo ik anderen geen apostel ben, nochtans ben ik het ulieden; want het zegel mijns apostelschaps zijt gijlieden in den Heere.

3. Mijne verantwoording aan degenen, die onderzoek over mij doen, is deze.

4. [a]Hebben wij niet macht, om te eten en te drinken? *a* 1 Cor. 9: 14.
1 Thess. 2: 6. 2 Thess. 3: 9.

5. Hebben wij niet macht, om eene vrouwe, eene zuster zijnde, [*met ons*] om te leiden, gelijk ook de andere Apostelen, en de broeders des Heeren, en [a]Céphas? *a* Matth. 8: 14.

6. Of hebben alleen ik en Bárnabas geene macht van niet te werken?

7. Wie [a]dient ooit in den krijg op eigene bezoldiging? Wie [b]plant eenen wijngaard, en eet niet van zijne vrucht? Of [c]wie weidt eene kudde, en eet niet van de melk der kudde? *a* 2 Cor. 10: 4.
b 1 Cor. 3: 6, 7, 8. *c* Joh. 21: 15. 1 Petr. 5: 2.

8. Spreek ik dit naar den mensch? Of zegt ook de wet dit niet?

9. Want in de wet van Mozes is geschreven: [a]Gij zult eenen dorschenden os niet muilbanden. Zorgt ook God voor de ossen? *a* Deut. 25: 4.
1 Tim. 5: 18.

10. Of zegt Hij [*dat*] ganschelijk om onzentwille? Want om onzentwille is [*dat*] geschreven; overmits die ploegt, op hope moet ploegen, en die op hope dorscht, [*moet*] zijner hope deelachtig worden.

11. [a]Indien wij ulieden het geestelijke gezaaid hebben, is het eene groote [*zake*], zoo wij het uwe, dat lichamelijk is, maaien? *a* Rom. 15: 27. Gal. 6: 6.

12. Indien anderen deze macht over u deelachtig zijn, [*waarom*] niet veel meer wij? [a]Doch wij hebben deze macht niet gebruikt, maar wij verdragen het alles, opdat wij niet eenige verhindering geven aan het Evangelie van Christus.
a Hand. 20: 33. 2 Cor. 11: 9; 12: 13.

13. Weet gij niet, [a]dat degenen die de heilige dingen bedienen, van het heilige eten; [*en*] die steeds bij het altaar zijn, met het altaar deelen?
a Deut. 18: 1.

14. [a]Alzoo heeft ook de Heere geordineerd, dengenen die het Evangelie verkondigen, dat zij van het Evangelie leven. *a* Lev. 19: 13. Deut. 24: 14; 25: 4.
Matth. 10: 10. Luc. 10: 7. 1 Tim. 5: 18.

15. Maar ik heb geen van deze dingen gebruikt. En ik heb dit niet geschreven, opdat het alzoo aan mij geschieden zoude; want het ware mij beter te sterven, dan dat iemand dezen mijnen roem zoude ijdel maken.

16. Want indien ik het Evangelie verkondig, het is mij geen roem; [a]want de nood is mij opgelegd; en wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig. a Rom. 1: 14.

17. Want indien ik dat gewillig doe, zoo heb ik loon; maar indien onwillig, de uitdeeling is mij [*evenwel*] toebetrouwd.

18. Wat loon heb ik dan? [*Namelijk*] dat ik, het Evangelie verkondigende, het Evangelie van Christus kosteloos stelle, om mijne macht in het Evangelie niet te misbruiken.

19. Want waar ik van allen vrij was, heb ik mijzelven allen dienstbaar gemaakt, opdat ik er meer zoude winnen;

20. [a]En ik ben den Joden geworden als een Jood, opdat ik de Joden winnen zoude; dengenen, die onder de wet zijn, [*ben ik geworden*] als onder de wet zijnde, opdat ik degenen, die onder de wet zijn, winnen zoude;
a Hand. 16: 3; 18: 18; 21: 23.

21. [a]Dengenen, die zonder de wet zijn, [*ben ik geworden*] als zonder de wet zijnde (voor God [*nochtans*] zijnde niet zonder de wet, maar voor Christus onder de wet), opdat ik degenen, die zonder de wet zijn, winnen zoude;
a Gal. 2: 3.

22. [a]Ik ben den zwakken geworden als een zwakke, opdat ik de zwakken winnen zoude; allen ben ik alles geworden, opdat ik immers eenigen behouden zoude. a Rom. 15: 1.
1 Cor. 10: 33. Gal. 6: 1.

23. En dit doe ik om des Evangelies wille, opdat ik dat mede deelachtig zoude worden.

24. Weet gijlieden niet, dat die in de loopbaan loopen, allen wel loopen, maar [*dat*] één den prijs ontvangt? Loopt alzoo, dat gij [*dien*] moogt verkrijgen. a Gal. 2: 2; 5: 7.
Philipp. 2: 16. 2 Tim. 4: 7. Hebr. 6: 18.

25. [a]En een iegelijk die [*om prijs*] strijdt, onthoudt zich in alles. Deze dan [*doen*] wel [*dit*], opdat zij eene verderfelijke kroon zouden ontvangen, maar wij [b]eene onverderfelijke.
a 2 Tim. 2: 4. b 2 Tim. 4: 8. 1 Petr. 1: 4; 5: 4.

26. Ik loop dan alzoo, niet als op het onzekere; ik kamp alzoo, niet als de lucht slaande

27. Maar ik bedwing mijn lichaam, en breng het tot dienstbaarheid, opdat ik niet eenigszins, waar ik anderen gepredikt heb, zelf verwerpelijk worde.

HET X KAPITTEL.

En ik wil niet, broeders, dat gij onwetende zijt, [a]dat onze vaders allen onder de wolke waren, en [b]allen door de zee doorgegaan zijn; a Ex. 13: 21.
Num. 9: 18. Deut. 1: 33.
Neh. 9: 12, 19. Ps. 78: 14; 105: 39.
b Ex. 14: 22. Joz. 4: 23. Ps. 78: 13.

2. En allen in Mozes gedoopt zijn in de wolke en in de zee;

3. [a]En allen dezelfde geestelijke spijze gegeten hebben; a Ex. 16: 15.

4. [a]En allen denzelfden geestelijken drank gedronken hebben. Want zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde; en de steenrots was Christus. a Ex. 17: 6.
Num. 20: 11. Ps. 78: 15.

5. Maar in hetmeerder [*deel*] van hen heeft God geen welgevallen gehad; [a]want zij zijn in de woestijn terneder geslagen. a Num. 26: 65.

6. En deze dingen zijn geschied ons tot voorbeelden, opdat wij geenen lust tot het kwade zouden hebben, gelijkerwijs als [a]zij lust gehad hebben.
a Num. 11: 4, 33. Ps. 106: 14.

7. En wordt geene afgodendienaars, gelijkerwijs als sommigen van hen, gelijk geschreven staat: [a]Het volk zat neder om te eten, en om te drinken, en zij stonden op om te spelen.
a Ex. 32: 6.

8. En laat ons niet hoereeren, [a]gelijk sommigen van hen gehoereerd hebben, en vielen op éénen dag drie en twintig duizend. a Num. 25: 1, 9.
Ps. 106: 29.

9. En laat ons Christus niet verzoeken, [a]gelijk ook sommigen van hen verzocht hebben, en werden van de slangen vernield. a Num. 21: 5.
Ps. 106: 14.

10. En murmureert niet, [a]gelijk ook sommigen van hen gemurmureerd hebben, en werden vernield van den verderver. a Ex. 16: 2; 17: 2.
Num. 14: 36. Ps. 106: 25.

11. En deze dingen alle zijn hunlieden overkomen tot voorbeelden; [a]en

zijn beschreven tot waarschuwing van ons, [b]op dewelke de einden der eeuwen gekomen zijn. [a] Rom. 15: 4.
1 Cor. 9: 10. [b] Philipp. 4: 5. Hebr. 10: 25.

12. Zoo dan, die meent te staan, zie toe dat hij niet valle.

13. Ulieden heeft geene verzoeking bevangen dan menschelijke; doch [a]God is getrouw, die u niet zal laten verzocht worden boven hetgene gij vermoogt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat gij ze kunt verdragen. [a] 1 Cor. 1: 8.
1 Thess. 5: 24. 2 Petr. 2: 9.

14. Daarom, mijne geliefden, vliedt van den afgodendienst.

15. Als tot verstandigen spreek ik: oordeelt gij hetgene ik zeg.

16. De drinkbeker der dankzegging, dien wij [*dankzeggende*] zegenen, is die niet eene gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood, dat wij breken, is dat niet eene gemeenschap des lichaams van Christus?

17. Want één brood [*is het, zoo*] zijn wij velen [a]één lichaam, dewijl wij allen ééns broods deelachtig zijn.
[a] Rom. 12: 5. 1 Cor. 12: 27.

18. Ziet Israël dat naar het vleesch is; hebben niet degenen die de offeranden eten, gemeenschap met het altaar?

19. Wat zeg ik dan? [a]Dat een afgod iets is? Of dat het afgodenoffer iets is? [a] 1 Cor. 8: 4.

20. Ja [*ik zeg*], dat hetgene de heidenen offeren, [a]zij den duivelen offeren, en niet Gode; en ik wil niet, dat gij met de duivelen gemeenschap hebt.
[a] Lev. 17: 7. Deut. 32: 17.

21. Gij kunt den drinkbeker des Heeren niet drinken, en den drinkbeker der duivelen; gij kunt niet deel hebben aan de tafel des Heeren, en aan de tafel der duivelen.

22. Of tergen wij den Heere? Zijn wij sterker dan Hij?

23. [a]Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar alle dingen zijn niet oorbaar; alle dingen zijn mij geoorloofd, maar alle dingen stichten niet. [a] 1 Cor. 6: 12.

24. [a]Niemand zoeke wat zijns zelfs is, maar een iegelijk [*zoeke*] wat des anderen is.
[a] 1 Cor. 13: 5. Philipp. 2: 4.

25. Eet al wat in het vleeschhuis verkocht wordt, niets ondervragende, om der consciëntie wille;

26. [a]Want de aarde is des Heeren, en hare volheid.
[a] Ex. 19: 5. Ps. 24: 1; 50: 12.

27. En indien u iemand van de ongeloovigen noodt, en gij [*daar*] gaan wilt, [a]eet al wat ulieden voorgesteld wordt, niets ondervragende, [b]om der consciëntie wille.
[a] Luc. 10: 7. [b] 1 Cor. 8: 7.

28. Maar zoo iemand tot ulieden zegt: Dat is afgodenoffer; eet [*het*] niet, om desgenen wille, die [*u dat*] te kennen gegeven heeft, en [*om*] der consciëntie wille; want de aarde is des Heeren, en hare volheid.

29. Doch ik zeg, [*om*] de consciëntie, niet van uzelven, maar des anderen; want waarom wordt mijne vrijheid geoordeeld door eene andere consciëntie?

30. En indien ik door genade [*der spijze*] deelachtig ben, waarom word ik gelasterd over hetgene [a]waarvoor ik dankzeg? [a] Rom. 14: 6. I Tim. 4: 3.

31. [a]Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets [*anders*] doet, doet het al ter eere Gods.
[a] Col. 3: 17.

32. [a]Wees zonder aanstoot te geven, en den Joden, en den Grieken, en der gemeente Gods; [a] Rom. 14: 13.

33. Gelijkerwijs ik ook in alles allen behaag, niet zoekende mijn eigen voordeel, maar het [*voordeel*] van velen, opdat zij mochten [a]behouden worden.
[a] 1 Cor. 9; 22.

HET XI KAPITTEL.

Weest [a]mijne navolgers, gelijkerwijs ook ik van Christus. [a] 1 Cor. 4: 16.
Philipp. 3: 17. 1 Thess. 1: 6. 2 Thess. 3: 9.

2 En ik prijs u, broeders, dat gij in alles mijner gedachtig zijt, en de inzettingen behoudt, gelijk ik [*die*] u overgegeven heb.

3. Doch ik wil dat gij weet, [a]dat Christus het hoofd is eens iegelijken mans, en de man het hoofd der vrouwe, [b]en God het hoofd van Christus.
[a] Eph. 5: 23.
[b] Joh. 14: 28. 1 Cor. 3: 23; 15: 27.

4. Een iegelijk man, die bidt of profeteert, hebbende [*iets*] op het hoofd, die onteert zijn eigen hoofd;

5. Maar eene iegelijke vrouw, die bidt of profeteert met ongedekten hoofde, onteert haar eigen hoofd; want het is één en hetzelfde, alsof [*haar*] het haar afgesneden ware.

6. Want indien eene vrouw niet gedekt is, dat zij ook geschoren worde; [a]maar indien het leelijk is voor eene vrouw, geschoren te zijn, of het haar afgesneden te hebben, dat zij zich dekke.
a Num. 5: 18. Deut. 22: 5.

7. Want de man moet het hoofd niet dekken, [a]overmits hij het beeld en de heerlijkheid Gods is; maar de vrouwe is de heerlijkheid des mans.
a Gen. 1: 26, 27; 5: 1; 9: 6. Col. 3: 10.

8. [a]Want de man is uit de vrouw niet, maar de vrouw uit den man;
a Gen. 2: 18, 21.

9. Want ook is de man niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om den man.

10. Daarom moet de vrouwe eene macht op het hoofd hebben, om der engelen wille.

11. Nochtans is noch de man zonder de vrouw, noch de vrouw zonder den man, in den Heere.

12. Want gelijkerwijs de vrouw uit den man is, alzoo is ook de man door de vrouw; doch alle dingen [*zijn*] uit God.

13. Oordeelt gij onder uzelven: is het betamelijk, dat de vrouw ongedekt God bidde?

14. Of leert u ook de natuur zelve niet, dat zoo een man lang haar draagt, het hem eene oneere is?

15. Maar zoo eene vrouw lang haar draagt, dat het haar eene eere is? omdat het lange haar voor een deksel haar is gegeven.

16. [a]Doch indien iemand schijnt twistgierig te zijn, wij hebben zulke gewoonte niet, noch de gemeenten Gods.
a 1 Tim. 6: 4.

17. Dit nu, [*hetgene*] ik [*u*] aanzeg, prijs ik niet, [*namelijk*] dat gij niet tot beter, maar tot erger samenkomt.

18. Want eerstelijk, als gij samenkomt in de gemeente, zoo hoor ik dat er scheuringen zijn onder u; en ik geloof het ten deele.

19. [a]Want er moeten ook ketterijen [b]onder u zijn, opdat degenen die oprecht zijn, openbaar mogen worden onder u.
a Matth. 18: 7. Luc. 17: 1.
b Hand. 20: 30. 1 Joh. 2: 19.

20. Als gij dan bijeen samenkomt, [*dat*] is niet des Heeren Avondmaal eten;

21. Want in het eten neemt een iegelijk tevoren zijn eigen avondmaal; en deze is hongerig, en de ander is dronken.

22. Hebt gij dan geene huizen, om er te eten en te drinken? Of veracht gij de gemeente Gods, en beschaamt gij degenen die niet hebben? Wat zal ik u zeggen? Zal ik u prijzen? In dezen prijs ik [*u*] niet.

23. Want ik heb van den Heere ontvangen, hetgene ik u ook overgegeven heb, [a]dat de Heere Jezus, in den nacht in welken hij verraden werd, het brood nam;
a Matth. 26: 26.
Marc. 14: 22. Luc. 22: 19.

24. En als hij gedankt had, brak hij het, en zeide: Neemt, eet; dat is mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot mijne gedachtenis.

25. Desgelijks [*nam*] hij ook den drinkbeker, na het eten des avondmaals, en zeide: Deze drinkbeker is het nieuwe Testament in mijn bloed; doet dat, zoo dikwijls als gij [*dien*] zult drinken, tot mijne gedachtenis.

26. Want zoo dikwijls als gij dit brood zult eten, en dezen drinkbeker zult drinken, zoo verkondigt den dood des Heeren, [a]totdat hij komt.
a Joh. 14: 3. Hand. 1: 11.

27. [a]Zoo dan, wie onwaardiglijk dit brood eet, of den drinkbeker des Heeren drinkt, die zal schuldig zijn aan het lichaam en bloed des Heeren.
a Num 9: 10, 13.
Joh. 6: 51, 63, 64; 13: 27. 1 Cor. 10: 21.

28. [a]Maar de mensch beproeve zichzelven, en ete alzoo van het brood, en drinke van den drinkbeker.
a 2 Cor. 13: 5.

29. Want die onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelven een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren.

30. Daarom zijn onder u vele zwakken en kranken, en velen slapen.

31. [a]Want indien wij onszelven oordeelden, zoo zouden wij niet geoordeeld worden.
a Ps. 32: 5. Spr. 18: 17.

32. Maar als wij geoordeeld worden,

zoo worden wij van den Heere getuchtigd, opdat wij met de wereld niet zouden veroordeeld worden.

33. Zoo dan, mijne broeders, als gij samenkomt om te eten, verwacht malkanderen.

34. Doch zoo iemand hongert, dat hij te huis ete, opdat gij niet tot een oordeel samenkomt. De overige dingen nu zal ik ordenen, als ik zal gekomen zijn.

HET XII KAPITTEL.

En van de geestelijke [*gaven*], broeders, wil ik niet dat gij onwetende zijt.

2. Gij weet dat gij heidenen waart, tot de stomme afgoden henengetrokken, naar dat gij geleid werdt.

3. Daarom maak ik u bekend, [a]dat niemand, die door den Geest Gods spreekt, Jezus eene vervloeking noemt; en niemand kan zeggen Jezus den [b]Heere [*te zijn*], dan door den Heiligen Geest.
a Marc. 9: 39.
b Joh. 13: 13. 1 Cor. 8: 6.

4. [a]En er is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest;
a Rom. 12: 6. 1 Petr. 4: 10.

5. En er is verscheidenheid der bedieningen, en het is dezelfde Heere;

6. En er is verscheidenheid der werkingen, doch het is dezelfde God, die alles in allen werkt.

7. Maar aan een iegelijk wordt de openbaring des Geestes gegeven tot hetgene dat oorbaar is.

8. Want dezen wordt door den Geest gegeven het woord der wijsheid; en eenen anderen het woord der kennis, door denzelfden Geest;

9. En eenen anderen het geloof, door denzelfden Geest; en eenen anderen de gaven der gezondmakingen, door denzelfden Geest;

10. En eenen anderen de werkingen der krachten; en eenen anderen profetie; en eenen anderen onderscheidingen der geesten; en eenen anderen menigerlei talen; en eenen anderen uitlegging der talen.

11. Doch deze dingen alle [a]werkt de ééne en dezelfde Geest, [b]deelende aan een iegelijk in het bijzonder gelijkerwijs hij wil.
a Rom. 12: 3, 6. Eph. 4: 7.
b 1 Cor. 7: 7. 2 Cor. 10: 13.

12. [a]Want gelijk het lichaam één is, en vele leden heeft, en alle de leden van dit ééne lichaam, vele zijnde, [*maar*] één lichaam zijn, alzoo ook Christus.
a Rom. 12: 4, 5. Eph. 4: 16.

13. Want ook wij allen zijn door éénen Geest tot één lichaam gedoopt, [a]hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen; en wij zijn allen tot éénen Geest gedrenkt.
a Gal. 3: 28.

14. Want ook het lichaam is niet één lid, maar vele [*leden*].

15. Indien de voet zeide: dewijl ik de hand niet ben, zoo ben ik van het lichaam niet; is hij daarom niet van het lichaam?

16. En indien het oor zeide: dewijl ik het oog niet ben, zoo ben ik van het lichaam niet; is het daarom niet van het lichaam?

17. Ware het geheele lichaam het oog, waar [*zoude*] het gehoor [*zijn*]? Ware het geheele [*lichaam*] gehoor, waar [*zoude*] de reuk [*zijn*]?

18. Maar nu heeft God de leden gezet, een iegelijk van deze in het lichaam, gelijk Hij gewild heeft.

19. Waren zij alle [*maar*] één lid, waar [*zoude*] het lichaam [*zijn*]?

20. Maar nu zijn er wel vele leden, doch [*maar*] één lichaam.

21. En het oog kan niet zeggen tot de hand: ik heb u niet van noode; of wederom het hoofd tot de voeten: ik heb u niet van noode.

22. Ja veeleer, de leden, die [*ons*] dunken de zwakste des lichaams te zijn, die zijn noodig;

23. En die ons dunken de minst *geëerde [*leden*] des lichaams te zijn, dezen doen wij overvloediger eere aan; en onze onsierlijke [*leden*] hebben overvloediger versiering;

24. Doch onze sierlijke hebben het niet van noode; maar God heeft het lichaam [*alzoo*] samengevoegd, gevende overvloediger eere aan hetgene [*daaraan*] gebrek heeft;

25. Opdat geene tweedracht in het lichaam zij, maar de leden voor malkanderen gelijke zorg zouden dragen.

26. En hetzij dat één lid lijdt, zoo lijden alle de leden mede; hetzij dat

* Stat.-overz.: eerlijke. Dit beteekende oudtijds: hetgene eere ontvangt. Thans niet meer.

één lid verheerlijkt wordt, zoo verblijden zich alle de leden mede.

27. [a]En gijlieden zijt het lichaam van Christus, en leden in het bijzonder.

a Rom. 12: 5. Eph. 1: 23; 4: 12; 5: 23. Col. 1: 24.

28. En God heeft er sommigen in de gemeente gesteld, [a]ten eerste apostelen, [b]ten tweede profeten, ten derde leeraars, daarna krachten, daarna gaven der gezondmakingen, behulpsels, regeeringen, menigerlei talen.

a Eph. 4: 11. *b* Eph. 2: 20.

29. Zijn zij allen apostelen? Zijn zij allen profeten? Zijn zij allen leeraars? Zijn zij allen krachten?

30. Hebben zij allen gaven der gezondmakingen? Spreken zij allen met [*menigerlei*] talen? Zijn zij allen uitleggers?

31. Doch ijvert naar de beste gaven; en ik wijs u eenen weg, die nog uitnemender is.

HET XIII KAPITTEL.

Al ware het, dat ik de talen der menschen en der engelen sprak, en de liefde niet had, zoo ware ik een klinkend metaal, of luidende schel geworden.

2. [a]En al ware het, dat ik de [*gave*] der profetie had, en wist alle de verborgenheden en al de wetenschap; en al ware het, dat ik al het geloof had, zoodat ik [b]bergen verzette, en de liefde niet had, zoo ware ik niets.

a Matth. 7: 22. Rom. 12: 7. *b* Matth. 17: 20; 21: 21. Marc. 11: 23. Luc. 17: 6.

3. En al ware het, dat ik alle mijne goederen tot onderhoud [*der armen*] uitdeelde; en al ware het, dat ik mijn lichaam overgaf, opdat ik verbrand zoude worden, en had de liefde niet, zoo zoude het mij geene nuttigheid geven.

4. [a]De liefde is lankmoedig, zij is goedertieren; de liefde is niet afgunstig; de liefde handelt niet lichtvaardiglijk, zij is niet opgeblazen,

a Spr. 10: 12. 1 Petr. 4: 8.

5. Zij handelt niet ongeschiktelijk, [a]zij zoekt zichzelve niet, zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad,

a 1 Cor. 10: 24. Philipp. 2: 4.

6. Zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, [a]maar zij verblijdt zich in de waarheid;

a 2 Joh. vs. 4.

7. Zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen.

8. De liefde vergaat nimmermeer; maar hetzij profetieën, zij zullen te niete gedaan worden; hetzij talen, zij zullen ophouden; hetzij kennis, zij zal te niete gedaan worden.

9. Want wij kennen ten deele, en wij profeteeren ten deele;

10. Doch wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, dan zal hetgene dat ten deele is, te niete gedaan worden.

11. Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overleide ik als een kind; maar wanneer ik een man geworden ben, zoo heb ik te niete gedaan hetgene eens kinds was.

12. [a]Want wij zien nu door eenen spiegel in eene duistere rede, maar alsdan [*zullen wij zien*] aangezicht tot aangezicht; nu ken ik ten deele, maar alsdan zal ik kennen, gelijk ik ook gekend ben.

a 2 Cor. 3: 18.

13. En nu blijft geloof, hoop [*en*] liefde, deze drie; doch de meeste van deze is de liefde.

HET XIV KAPITTEL.

Jaagt de liefde na; en ijvert om de geestelijke [*gaven*], maar meest, dat gij moogt profeteeren.

2. Want die eene [*vreemde*] taal spreekt, spreekt niet den menschen, maar Gode; want niemand verstaat [*het*], doch met den geest spreekt hij verborgenheden;

3. Maar die profeteert, spreekt den menschen stichting, en vermaning, en vertroosting.

4. Die eene [*vreemde*] taal spreekt, die sticht zichzelven; maar die profeteert, die sticht de gemeente.

5. En ik wil [*wel*], dat gij allen in [*vreemde*] talen spreekt, maar meer, dat gij profeteert; want die profeteert, is meerder dan die [*vreemde*] talen spreekt, tenzij dan dat hij het uitlegge, opdat de gemeente stichting moge ontvangen.

6. En nu, broeders, indien ik tot u

kwam, en sprak [*vreemde*] talen, wat nuttigheid zoude ik u doen, zoo ik tot u niet sprak, òf in openbaring, òf in kennis, òf in profetie, òf in leering?

7. Zelfs ook de levenlooze dingen die geluid geven, hetzij fluit, hetzij citer, zoo zij geen onderscheid met [*hunnen*] klank geven, hoe zal bekend worden hetgene gefloten of op de citer gespeeld wordt?

8. Want ook indien de bazuin een onzeker geluid geeft, wie zal zich tot den krijg bereiden?

9. Alzoo ook gijlieden, indien gij niet door de taal eene duidelijke rede geeft, hoe zal verstaan worden hetgene gesproken wordt? Want gij zult zijn [*als*] die in de lucht spreekt.

10. Er zijn, naar het voorvalt, zoo vele soorten van stemmen in de wereld, en geene van deze is zonder stem.

11. Indien ik dan de kracht der stem niet weet, zoo zal ik hem die spreekt barbaarsch zijn; en hij die spreekt zal bij mij barbaarsch zijn.

12. Alzoo ook gij, dewijl gij ijverig zijt naar geestelijke gaven, zoo zoekt dat gij moogt overvloedig zijn tot stichting der gemeente.

13. Daarom, die in eene [*vreemde*] taal spreekt, die bidde dat hij het moge uitleggen.

14. Want indien ik in eene [*vreemde*] taal bid, mijn geest bidt [*wel*], maar mijn verstand is zonder vrucht.

15. Wat is het dan? Ik zal [*wel*] met den geest bidden, maar ik zal ook met het verstand bidden; [a]ik zal [*wel*] met den geest zingen, maar ik zal ook met het verstand zingen.

a Eph. 5: 19. Col. 3: 16.

16. Anderszins, indien gij dankzegt met den geest, hoe zal degene, die de plaats eens ongeleerden vervult, Amen zeggen op uwe dankzegging, dewijl hij niet weet, wat gij zegt?

17. Want gij dankzegt wel behoorlijk, maar de ander wordt niet gesticht.

18. Ik dank mijnen God, dat ik meer [*vreemde*] talen spreek, dan gij allen;

19. Maar ik wil [*liever*] in de gemeente vijf woorden spreken met mijn verstand, opdat ik ook anderen moge onderwijzen, dan tien duizend woorden in eene [*vreemde*] taal.

20. [a]Broeders, wordt geene kinderen in het verstand; maar zijt kinderen in de boosheid, en wordt in het verstand volwassen.

a Matth. 18: 3; 19: 14. Eph. 4: 14. 1 Petr. 2: 1, 2.

21. [a]In de wet is geschreven: Ik zal door lieden van andere talen, en door andere lippen, tot dit volk spreken, en ook alzoo zullen zij Mij niet hooren, zegt de Heere.

a Deut. 28: 49. Jes. 28: 11.

22. Zoo dan, de [*vreemde*] talen zijn tot een teeken, niet dengenen die gelooven, maar den ongeloovigen; en de profetie, niet den ongeloovigen, maar dengenen die gelooven.

23. Indien dan de geheele gemeente bijeenvergaderd ware, en zij allen in [*vreemde*] talen spraken, en [*eenige*] ongeleerden of ongeloovigen inkwamen, zouden zij niet zeggen dat gij uitzinnig waart?

24. Maar indien zij allen profeteerden, en een ongeloovige of ongeleerde inkwame, die wordt van allen overtuigd, [*en*] hij wordt van allen geoordeeld,

25. En alzoo worden de verborgene dingen zijns harten openbaar; en alzoo, vallende op [*zijn*] aangezicht, zal hij God aanbidden, en verkondigen dat God waarlijk onder u is.

26. Wat is het dan, broeders? Wanneer gij samenkomt, een iegelijk van u heeft hij eenen psalm, heeft hij eene leere, heeft hij eene [*vreemde*] taal, heeft hij eene openbaring, heeft hij eene uitlegging; laat alle dingen geschieden tot stichting.

27. En zoo iemand eene [*vreemde*] taal spreekt, [*dat*] het door twee, of ten meeste drie [*geschiede*], en bij beurte; en dat één het uitlegge;

28. Maar indien er geen uitlegger is, dat hij zwijge in de gemeente, doch dat hij tot zichzelven spreke, en tot God.

29. En dat twee of drie profeten spreken, en dat de anderen oordeelen;

30. Doch indien eenen anderen, die er zit, [*iets*] geopenbaard is, dat de eerste zwijge.

31. Want gij kunt allen, de één na den ander, profeteeren, opdat zij allen leeren, en allen getroost worden.

32. En de geesten der profeten zijn den profeten onderworpen;

33. Want God is geen [*God*] van verwarring, maar van vrede, gelijk in alle de gemeenten der heiligen.

34. [a]Dat uwe vrouwen in de gemeenten zwijgen; want het is haar niet toegelaten te spreken, maar [*bevolen*] onderworpen te zijn, gelijk ook [b]de wet zegt. *a* 1 Tim. 2: 12. *b* Gen. 3: 16. Eph. 5: 22. Col. 3: 18. Tit. 2: 5. 1 Petr. 3: 1.

35. En zoo zij iets willen leeren, laat haar tehuis hare eigene mannen vragen; want het staat leelijk voor de vrouwen, dat zij in de gemeente spreken.

36. Is het woord Gods van u uitgegaan? Of is het tot u alleen gekomen?

37. Indien iemand meent een profeet te zijn, of geestelijk, die erkenne, dat hetgene ik u schrijf des Heeren geboden zijn.

38. Maar zoo iemand onwetend is, die zij onwetend.

39. Zoo dan, broeders, ijvert om te profeteeren, en verhindert niet in [*vreemde*] talen te spreken.

40. Laat alle dingen *betamelijk en met orde geschieden.

HET XV KAPITTEL.

Voorts, broeders, ik maak u bekend het Evangelie, [a]dat ik u verkondigd heb, hetwelk gij ook aangenomen hebt, in hetwelk gij ook staat, *a* Gal. 1: 11.

2. [a]Door hetwelk gij ook zalig wordt, indien gij het behoudt op zoodanige wijze, als ik het u verkondigd heb; tenzij dan dat gij tevergeefs geloofd hebt. *a* Rom. 1: 16. 1 Cor. 1: 21.

3. Want ik heb ulieden ten eerste overgegeven, hetgene ik ook ontvangen heb, [a]dat Christus gestorven is voor onze zonden, naar de Schriften; *a* Jes. 53: 7. Dan. 9: 24, 26. 1 Cor. 5: 7. 1 Petr. 2: 24.

4. En dat hij is [a]begraven, en dat hij is [b]opgewekt ten derden dage, naar de Schriften; *a* Ps. 16: 10. Jes. 53: 9. Jona 1: 17. Matth. 12: 40. *b* Ps. 16: 10. Jes. 53: 8. Matth. 12: 40.

5. En dat hij is van Céphas [a]gezien; [b]daarna van de twaalven. *a* Luc. 24: 34. Hand. 10: 41. *b* Joh. 20: 19, enz.

6. Daarna is hij gezien van meer dan vijfhonderd broederen op eenmaal, van welke het meerder [*deel*] nog overig is, en sommigen ook zijn ontslapen.

7. Daarna is hij gezien van Jacobus; daarna van alle de Apostelen.

8. En ten laatste van allen is hij ook [a]van mij, als van eenen ontijdig geborene, gezien. *a* Hand. 9: 3, 17; 23: 11. 1 Cor. 9: 1. 2 Cor. 12: 2.

9. Want ik ben [a]de minste van de Apostelen, die niet waardig ben een apostel genaamd te worden, [b]daarom dat ik de gemeente Gods vervolgd heb; *a* Eph. 3: 8. *b* Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 4; 26: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

10. Doch door genade Gods ben ik, wat ik ben; en zijne genade, die [*aan*] mij [*bewezen is*], is niet ijdel geweest, [a]maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen; doch niet ik, maar de genade Gods die met mij is. *a* 2 Cor. 11: 23; 12: 11.

11. Hetzij dan ik, hetzij zijlieden, alzoo prediken wij, en alzoo hebt gij geloofd.

12. Indien nu Christus gepredikt wordt, dat hij uit de dooden opgewekt is, hoe zeggen sommigen onder u, dat er geene opstanding der dooden is?

13. En indien er geene opstanding der dooden is, zoo is Christus ook niet opgewekt;

14. En indien Christus niet opgewekt is, zoo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof;

15. En zoo worden wij ook bevonden valsche getuigen Gods; want wij hebben van God getuigd, dat Hij Christus opgewekt heeft; dien Hij niet heeft opgewekt, zoo namelijk de dooden niet opgewekt worden.

16. Want indien de dooden niet opgewekt worden, zoo is ook Christus niet opgewekt;

17. En indien Christus niet opgewekt is, zoo is uw geloof te vergeefs, zoo zijt gij nog in uwe zonden;

18. Zoo zijn dan ook verloren, die in Christus ontslapen zijn.

19. Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopende, zoo zijn wij de ellendigste van alle menschen.

20. Maar nu, [a]Christus is opgewekt uit de dooden, [*en*] is [b]de eersteling geworden dergenen die ontslapen zijn. *a* 1 Petr. 1: 3. *b* Col. 1: 18. Openb. 1: 5.

---

* Stat.-overz.: eerlijk. Dit is, ook blijkens de kantt. hier niet bedoeld in den zin van betrouwbaar, maar in den zin van betamelijk of geschiktelijk.

21. Want dewijl [a]de dood door eenen mensch is, zoo is ook de opstanding der dooden door eenen mensch.
[a] Gen. 2: 17; 3: 6. Rom. 5: 12, 18; 6: 23.

22. Want gelijk zij allen in Adam sterven, alzoo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden.

23. Maar een iegelijk in zijnen orde: de eersteling Christus; daarna die van Christus zijn, in zijne toekomst;

24. Daarna zal het einde zijn, wanneer hij het koninkrijk Gode en den Vader zal overgegeven hebben; [a]wanneer hij zal te niete gedaan hebben alle heerschappij, en alle macht en kracht; [a] 1 Cor. 2: 6.

25. [a]Want hij moet als Koning heerschen, totdat Hij alle de vijanden onder zijne voeten zal gelegd hebben.
[a] Ps. 110: 1. Hand. 2: 34. Eph. 1: 20. Col. 3: 1. Hebr. 1: 13; 10: 12.

26. De laatste vijand, die te niete gedaan wordt, is de dood.

27. [a]Want Hij heeft alle dingen zijnen voeten onderworpen. Doch wanneer Hij zegt, dat [*hem*] alle dingen onderworpen zijn, zoo is het openbaar, dat Hij uitgenomen wordt, die hem alle dingen onderworpen heeft.
[a] Ps. 8: 7. Matth. 11: 27; 28: 18. Eph. 1: 22. Hebr. 2: 8.

28. En wanneer hem alle dingen zullen onderworpen zijn, dan zal ook de Zoon zelf onderworpen worden Dien, die hem alle dingen onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen.

29. Anders, wat zullen zij doen, die voor de dooden gedoopt worden, indien de dooden ganschelijk niet opgewekt worden? Waarom worden zij voor de dooden ook gedoopt?

30. Waarom zijn ook wij alle uur in gevaar?

31. Ik sterf alle dag, [*hetwelk ik betuig*] bij onzen roem, dien ik heb in Christus Jezus onzen Heere.

32. Zoo ik, naar den mensch, tegen de beesten gevochten heb te Epheze, wat nuttigheid is het mij, indien de dooden niet opgewekt worden? [a]Laat ons eten en drinken; want morgen sterven wij. [a] Jes. 22: 13; 56: 12.

33. Dwaalt niet: kwade samensprekingen verderven goede zeden.

34. Waakt op rechtvaardiglijk, en zondigt niet; want sommigen hebben de kennisse Gods niet; ik zeg het u tot schaamte.

35. Maar, zal iemand zeggen: [a]hoe zullen de dooden opgewekt worden? En met hoedanig een lichaam zullen zij komen? [a] Ezech. 37: 3.

36. Gij dwaas, [a]hetgene gij zaait, wordt niet levend, tenzij dat het gestorven zij; [a] Joh. 12: 24.

37. En hetgene gij zaait, [*daarvan*] zaait gij het lichaam niet dat worden zal, maar een bloot graan, naar het voorvalt, van tarwe, of van eenig der andere [*granen*];

38. Maar God geeft daaraan een lichaam, gelijk Hij wil, en aan een iegelijk zaad zijn eigen lichaam.

39. Alle vleesch is niet hetzelfde vleesch; maar een ander is het vleesch der menschen, en een ander is het vleesch der beesten, en een ander der visschen, en een ander der vogelen.

40. En er zijn hemelsche lichamen, en er zijn aardsche lichamen; maar eene andere is de heerlijkheid der hemelsche, en eene andere der aardsche.

41. Eene andere is de heerlijkheid der zon, en eene andere is de heerlijkheid der maan, en eene andere is de heerlijkheid der sterren; want de [*eene*] ster verschilt in heerlijkheid van de [*andere*] ster.

42. [a]Alzoo zal ook de opstanding der dooden zijn. Het [*lichaam*] wordt gezaaid in verderfelijkheid, het wordt opgewekt in onverderfelijkheid;
[a] Dan. 12: 3. Matth. 13: 43.

43. Het wordt gezaaid in oneere, het wordt opgewekt in heerlijkheid; het wordt gezaaid in zwakheid, het wordt opgewekt in kracht;

44. Een natuurlijk lichaam wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt. Er is een natuurlijk lichaam, en er is een geestelijk lichaam.

45. Alzoo is er ook geschreven: [a]De eerste mensch Adam is geworden tot eene levende ziel; de laatste Adam tot eenen levendmakenden geest.
[a] Gen. 2: 7.

46. Maar het geestelijke is niet eerst, doch het natuurlijke, daarna het geestelijke.

47. De eerste mensch is uit de aarde, aardsch; de tweede mensch is de Heere uit den hemel.

48. Hoedanig de aardsche [*is*], zoodanige zijn ook de aardschen; en hoedanig de hemelsche [*is*], zoodanig zijn ook de hemelschen;

49. En [a]gelijkerwijs wij het beeld des aardschen gedragen hebben, [*alzoo*] zullen wij ook het beeld des hemelschen dragen. *a* 2 Cor. 4: 11.

50. Doch dit zeg ik, broeders, [a]dat vleesch en bloed het koninkrijk Gods niet beërven kunnen, en de verderfelijkheid beërft de onverderfelijkheid niet. *a* Joh. 1: 13.

51. Ziet, ik zeg u eene verborgenheid: [a]wij zullen wel niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden, *a* 1 Thess. 4: 16.

52. In een punt des [*tijds*], in een oogenblik, met [a]de laatste bazuin; want de bazuin zal slaan, en de dooden zullen onverderfelijk opgewekt worden, en wij zullen veranderd worden; *a* Matth. 24: 31. 1 Thess. 4: 16.

53. Want dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen, en dit sterfelijke [*moet*] [a]onsterfelijkheid aandoen. *a* 2 Cor. 5: 4.

54. En wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijkheid aangedaan hebben, en dit sterfelijke zal onsterfelijkheid aangedaan hebben, alsdan zal het woord geschieden, dat geschreven is: [a]De dood is verslonden tot overwinning. *a* Jes. 25: 8. Hos. 13: 14. Hebr. 2: 14.

55. Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uwe overwinning?

56. De prikkel nu des doods is de zonde; en de kracht der zonde is de wet.

57. [a]Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus. *a* 1 Joh. 5: 5.

58. Zoo dan, mijne geliefde broeders, zijt standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere.

HET XVI KAPITTEL.

Aangaande nu de verzameling, die voor de heiligen [*geschiedt*]: gelijk als ik aan de gemeenten in Galátië verordend heb, doet ook gij alzoo.

2. [a]Op elken eersten [*dag*] der week legge een iegelijk van u [*iets*] bij zichzelven weg, vergaderende eenen schat, naar dat hij welvaren verkregen heeft; opdat de verzamelingen alsdan niet [*eerst*] geschieden, wanneer ik gekomen zal zijn. *a* Hand. 11: 29. 2 Cor. 8: 4; 9: 1.

3. En wanneer ik daar zal gekomen zijn, zal ik hen, die gij zult bekwaam achten door brieven, zenden, om uwe gave naar Jeruzalem over te dragen;

4. En indien het [*de moeite*] waardig mocht zijn dat ik ook [*zelf*] reizen zoude, zoo zullen zij met mij reizen.

5. Doch [a]ik zal tot u komen, wanneer ik Macedónië zal doorgegaan zijn (want ik zal door Macedónië gaan), *a* 2 Cor. 1: 15.

6. En ik zal mogelijk bij u blijven, of ook overwinteren, opdat gij mij moogt geleiden waar ik zal henenreizen.

7. Want ik wil u nu niet zien in het voorbijgaan, maar ik hoop eenigen tijd bij u te blijven, indien het de Heere zal toelaten.

8. Maar ik zal te Épheze blijven tot den Pinkster[*dag*];

9. Want mij is eene groote en krachtige deur geopend, en er zijn vele tegenstanders.

10. Zoo nu Timótheüs komt, ziet dat hij buiten vreeze bij u zij; want hij werkt het werk des Heeren gelijk als ik.

11. Dat hem dan niemand verachte; maar geleidt hem in vrede, opdat hij tot mij kome; want ik verwacht hem met de broederen,

12. En wat aangaat Apóllos, den broeder, ik heb hem zeer gebeden, dat hij met de broederen tot u komen zoude; maar het was ganschelijk [*zijn*] wil niet, dat hij nu zoude komen; doch hij zal komen, wanneer het hem wel gelegen zal zijn.

13. Waakt, staat in het geloof, houdt u mannelijk, zijt sterk;

14. Dat alle uwe dingen in de liefde geschieden.

15. En ik bid u, broeders; gij kent het huis van Stéphanas, dat het is de eersteling van Acháje, en [*dat*] zij zichzelven den heiligen ten dienste hebben geschikt;

16. Dat gij ook u aan de zoodanigen onderwerpt, en aan een iegelijk die medewerkt en arbeidt.

17. En ik verblijd mij over de aan-

komst van Stéphanas, en Fortunátus, en Acháïcus, want deze hebben vervuld hetgene [*mij*] aan u ontbrak;

18. Want zij hebben mijnen geest verkwikt, en [*ook*] den uwen. Erkent dan de zoodanigen.

19. U groeten de gemeenten van Azië. U groeten zeer in den Heere A'quila en Priscílla, met de gemeente die te hunnen huize is.

20. U groeten alle de broeders. [a]Groet malkanderen met eenen heiligen kus.
a Rom. 16: 16. 2 Cor. 13: 12. 1 Thes. 5: 26. 1 Petr. 5: 14.

21. De groetenisse met mijne hand, van Paulus.

22. Indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij eene vervloeking, Maranátha.

23. De genade van den Heere Jezus Christus zij met u.

24. Mijne liefde zij met u allen in Christus Jezus, Amen.

DE TWEEDE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DIE VAN

CORINTHE.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een apostel van Jezus Christus, door den wille Gods, en [a]Timótheüs, de broeder, aan de gemeente Gods die te Corinthe is, met alle de heiligen die in geheel Acháje zijn; a Philipp. 1: 1.

2. [a]Genade zij u en vrede, van God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus. a Rom. 1: 7. 1 Cor. 1: 3. Eph. 1: 2. 1 Petr. 1: 2.

3. [a]Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, de Vader der barmhartigheden, en de God aller vertroosting; a Eph. 1: 3. 1 Petr. 1: 3.

4. [a]Die ons vertroost in al onze verdrukking, opdat wij zouden kunnen vertroosten degenen die in allerlei verdrukking zijn, door de vertroosting met welke wij zelven van God vertroost worden. a 2 Cor. 7: 6.

5. [a]Want gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzoo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig. a Ps. 34: 20; 94: 19.

6. Doch hetzij dat wij verdrukt worden, [*het is*] tot uwe vertroosting en zaligheid, [a]die gewrocht wordt in de lijdzaamheid van hetzelfde lijden, hetwelk wij ook lijden; hetzij dat wij vertroost worden, [*het is*] tot uwe vertroosting en zaligheid; a 2 Cor. 4: 17.

7. En onze hoop van u is vast, als die weten, dat, gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden, [*gij*] ook alzoo [*gemeenschap hebt*] aan de vertroosting.

8. Want wij willen niet, broeders, dat gij onwetende zijt van onze verdruk-

king, [a]die ons in Azië overkomen is, dat wij uitnemend zeer bezwaard zijn geweest boven [*onze*] macht, alzoo dat wij zeer in twijfel waren ook van het leven; a Hand. 19: 23, enz.

9. Ja wij hadden al zelven in onszelven het vonnis des doods, [a]opdat wij niet op onszelven vertrouwen zouden, maar op God die de dooden verwekt; a Jer. 17: 5, 7.

10. [a]Die ons uit zoo grooten dood verlost heeft, en [*nog*] verlost; op welken wij hopen, dat Hij [*ons*] ook nog verlossen zal; a 1 Cor. 15: 31.

11. [a]Alzoo gijlieden ook medearbeidt voor ons door het gebed, [b]opdat over de gave, door vele personen aan ons teweeggebracht, [*ook*] voor ons dankzegging door velen gedaan worde.
a Rom. 15: 30.
Philipp. 1: 19. b 2 Cor. 4: 15.

12. Want ons roem is deze, [*namelijk*] het getuigenis onzer consciëntie, dat wij in eenvoudigheid en oprechtigheid Gods, niet in vleeschelijke wijsheid, maar in de genade Gods, in de wereld verkeerd hebben, en allermeest bij ulieden.

13. Want wij schrijven u geene andere dingen, dan die gij kent, of ook erkent; en ik hoop, dat gij ze ook tot het einde toe erkennen zult;

14. Gelijkerwijs gij ook ten deele ons erkend hebt, dat wij uw roem zijn, [a]gelijk gij ook de onze zijt, in den dag van den Heere Jezus.
a Philipp. 2: 16. 1 Thess. 2: 19.

15. [a]En op dit betrouwen wilde ik tevoren tot u komen, opdat gij eene tweede genade zoudt hebben;
1 Cor. 16: 5.

16. En door uwe [*stad*] naar Macedónië gaan, en wederom van Macedónië tot u komen, en van ulieden naar Judéa geleid worden.

17. Als ik dan dit voorgenomen heb, heb ik ook lichtvaardigheid gebruikt? Of neem ik het naar het vleesch voor, hetgene ik voorneem, opdat bij mij zoude wezen ja, ja, en neen, neen?

18. Doch God is getrouw, dat ons woord, hetwelk tot u [*is geschied*], [a]niet is geweest ja en neen.
a Matth. 5: 37. Jac. 5: 12.

19. Want de Zone Gods, Jezus Christus, die onder u door ons is gepredikt, [*namelijk*] door mij, en Silvánus, en Timótheüs, was niet ja en neen, maar is geweest ja in Hem;

20. Want zoovele beloften Gods als er zijn, die zijn in hem ja, en zijn in hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons.

21. Maar die ons met u bevestigt in Christus, en die ons gezalfd heeft, is God;

22. [a]Die ons ook heeft verzegeld, en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven. a Rom. 8: 16.
2 Cor. 5: 5. Eph. 1: 13; 4: 30.

23. [a]Doch ik aanroepe God tot een getuige over mijne ziele, dat ik om u te sparen nog te Corinthe niet ben gekomen. a Rom. 1: 9; 9: 1.
2 Cor. 11: 31. Gal. 1: 20. Philipp. 1: 8.
1 Thess. 2: 5. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1.

24. [a]Niet dat wij heerschappij voeren over uw geloof, maar wij zijn medewerkers uwer blijdschap; want gij staat door het geloof. a 1 Petr. 5: 3.

HET II KAPITTEL.

Maar ik heb dit bij mijzelven voorgenomen, dat ik niet wederom in droefheid tot u komen zoude.

2. Want indien ik ulieden bedroef, wie is het toch die mij zal vroolijk maken, dan degene die van mij bedroefd is geworden.

3. En ditzelve heb ik u geschreven, opdat ik, [*daar*] komende, niet zoude droefheid hebben van degenen van welke ik moest verblijd worden; [a]vertrouwende van u allen, dat mijne blijdschap u aller [*blijdschap*] is.
a 2 Cor. 8: 22. Gal. 5: 10.

4. Want ik heb ulieden uit veel verdrukking en benauwdheid des harten, met vele tranen geschreven, niet opdat gij zoudt bedroefd worden, maar opdat gij de liefde zoudt verstaan, die ik overvloediglijk tot u heb.

5. Doch indien iemand bedroefd heeft, die heeft niet mij bedroefd, maar ten deele (opdat ik [*hem*] niet bezware) ulieden allen.

6. [a]Den zoodanige is deze bestraffing genoeg, die van velen [*geschied is*];
a 1 Cor. 5: 3.

7. Alzoo dat gij daarentegen [*hem*] liever [*moet*] vergeven en vertroosten,

opdat de zoodanige door al te overvloedige droefheid niet eenigszins worde verslonden.

8. Daarom bid ik u, dat gij de liefde aan hem bevestigt;

9. Want daartoe heb ik ook geschreven, opdat ik uwe beproeving mocht verstaan, of gij in alles gehoorzaam zijt.

10. Wien gij nu iets vergeeft, [*dien vergeef*] ik ook; want zoo ik ook iets vergeven heb, wien ik vergeven heb [*heb ik het vergeven*] om uwentwille, voor het aangezicht van Christus, opdat de satan over ons geen voordeel krijge;

11. Want zijne gedachten zijn ons niet onbekend.

12. Voorts [a]als ik te Tróas kwam, om het Evangelie van Christus [*te prediken*], en als mij eene deur geopend was in den Heere, zoo heb ik geene rust gehad voor mijnen geest, omdat ik Títus, mijnen broeder, niet vond;
a Hand. 16: 8.

13. Maar afscheid van hen genomen hebbende, vertrok ik naar Macedónië.

14. En Gode zij dank, die ons allen tijd doet triomfeeren in Christus, [a]en den reuk zijner kennis door ons openbaar maakt in alle plaatsen.
a Col. 1: 27.

15. Want wij zijn Gode een goede reuk van Christus in degenen die zalig worden, en in degenen die verloren gaan;

16. [a]Dezen wel een reuk des doods ten doode; maar genen een reuk des levens ten leven. En wie is tot deze dingen bekwaam? *a* Luc. 2: 34.

17. Want wij dragen niet, gelijk velen, het woord Gods te koop, maar als uit oprechtigheid, maar als uit God, in de tegenwoordigheid Gods, spreken wij het in Christus.

HET III KAPITTEL.

Beginnen wij onszelven wederom [*u*] aan te prijzen? Of behoeven wij ook, gelijk sommigen, brieven van *voorspraak aan u, of [*brieven*] van *voorspraak van u? *a* 2 Cor. 5: 12; 10: 8.

2. Gijlieden zijt onze brief, geschreven in onze harten, bekend en gelezen van alle menschen;

3. Als die openbaar zijt geworden, dat gij een brief van Christus zijt, en door onzen dienst bereid, die geschreven is, niet met inkt, maar door den Geest des levenden Gods, niet [a]in steenen tafelen, [b]maar in vleeschen tafelen des harten. *a* Ex. 24: 12; 34: 1. *b* Jer. 31: 33. Ezech. 11: 19; 36: 26. Hebr. 8: 10.

4. En zoodanig een vertrouwen hebben wij door Christus bij God.

5. Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelven; maar [a]onze bekwaamheid is uit God; *a* Philipp. 2: 13.

6. Die ons ook bekwaam gemaakt heeft [*om te zijn*] [a]dienaars [b]des nieuwen Testaments, niet der letter, maar des Geestes, want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.
a 2 Cor. 5: 18. *b* Hebr. 8: 6, 8.

7. En indien de bediening des doods, in letteren [*bestaande* [a]*en*] in steenen ingedrukt, in heerlijkheid is geweest, [b]alzoo dat de kinderen Israëls het aangezicht van Mozes niet konden sterk aanzien, om de heerlijkheid zijns aangezichts, die te niete gedaan zoude worden; *a* Ex. 24: 12; 34: 1. Deut. 10: 1. *b* Ex. 34: 30.

8. Hoe zal niet veel meer de bediening des Geestes in heerlijkheid zijn?

9. Want indien de bediening der verdoemenis heerlijkheid geweest is, veel meer is de bediening der rechtvaardigheid overvloedig in heerlijkheid.

10. Want ook het verheerlijkte is zelfs niet verheerlijkt in dezen deele, ten aanzien van deze uitnemende heerlijkheid.

11. Want indien hetgene dat te niete gedaan wordt, in heerlijkheid was, veel meer [*is*] hetgene dat blijft, in heerlijkheid.

12. Dewijl wij dan zoodanige hope hebben, zoo gebruiken wij veel vrijmoedigheid in het spreken;

13. En [*doen*] *niet gelijkerwijs [a]Mozes, die een deksel op zijn aangezicht leide, opdat de kinderen Israëls niet

* Stat. overz.: voorschrijving. Dit kent onze taal niet meer in den zin van aanprijzing of aanbeveling.

* Stat. overz.: [*doen niet*], alsof het woordje niet in den grondtekst niet stond. Blijkbaar eene drukfout.

zouden sterk zien [b]op het einde van hetgene dat te niete gedaan wordt;
a Ex. 34: 35. *b* Rom. 10: 4.

14. [a]Maar hunne zinnen zijn verhard geworden. Want tot op den [*dag*] van heden blijft hetzelfde deksel in het lezen des Ouden Testaments, zonder ontdekt te worden; hetwelk door Christus te niete gedaan wordt;
a Jes. 6: 10. Ezech. 12: 2. Matth. 13: 11. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.

15. Maar tot den huidigen [*dag*] toe, wanneer Mozes gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart;

16. [a]Doch zoo wanneer het tot den Heere zal bekeerd zijn, zoo wordt het deksel weggenomen. *a* Matth. 13: 11. Rom. 11: 23. 1 Cor. 2: 10.

17. [a]De Heere nu is de Geest; en waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid. *a* Joh. 4: 24.

18. [a]En [wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren [*als*] in eenen spiegel aanschouwende, worden [*naar*] hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.
a 1 Cor. 13: 12. 2 Cor. 5: 7.

HET IV KAPITTEL.

Daarom, dewijl wij deze bediening hebben, naar de barmhartigheid die ons geschied is, zoo vertragen wij niet;

2. Maar wij hebben verworpen de bedekselen der schande, [a]niet wandelende in arglistigheid, noch het woord Gods vervalschende, maar door openbaring der waarheid onszelven [b]aangenaam makende bij alle consciëntiën der menschen, in de tegenwoordigheid Gods. *a* 2 Cor. 2: 17. *b* 2 Cor. 6: 4.

3. Doch indien ook ons Evangelie bedekt is, zoo is het bedekt in degenen [a]die verloren gaan;
a 2 Cor. 2: 15. 2 Thess. 2: 10.

4. In dewelke de god dezer eeuw [a]de zinnen verblind heeft, [*namelijk*] der ongeloovigen, opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, [b]die het beeld Gods is. *a* Jes. 6: 10. Joh. 12: 40. *b* Joh. 14: 9. Philipp. 2: 6. Col. 1: 15. Hebr. 1: 3.

5. Want wij prediken niet onszelven, maar Christus Jezus den Heere; en onszelven, [*dat wij*] uwe dienaars [*zijn*] om Jezus' wille.

6. Want God, [a]die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zoude schijnen, is degene [b]die in onze harten geschenen heeft, om [*te geven*] verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus.
a Gen. 1: 3. *b* 2 Petr. 1: 19.

7. Maar wij hebben dezen schat [a]in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij [b]van God, en niet uit ons; *a* 2 Cor. 5: 1. *b* 1 Cor. 2: 5.

8. [*Als*] die in alles verdrukt worden, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismoedig;

9. Vervolgd, doch niet [*daar*]in verlaten; nedergeworpen, doch niet verdorven;

10. [a]Altijd de dooding van den Heere Jezus in het lichaam omdragende, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam zoude geopenbaard worden.
a Rom. 8: 17. Gal. 6: 17. Philipp. 3: 10. 2 Tim. 2: 11, 12. 1 Petr. 4: 13.

11. [a]Want wij, die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wille; [b]opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vleesch zoude geopenbaard worden. *a* Ps. 44: 23. Matth. 5: 11. Rom. 8: 36. 1 Cor. 4: 9. *b* 1 Cor. 15: 49. Col. 3: 4.

12. Zoo dan, de dood werkt wel in ons, maar het leven in ulieden.

13. Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: [a]Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook; *a* Ps. 116: 10.

14. [a]Wetende, dat Hij die den Heere Jezus Christus opgewekt heeft, ook ons door Jezus zal opwekken, en met ulieden daar zal stellen.
a Rom. 8: 11. 1 Cor. 6: 14.

15. Want alle deze dingen zijn om uwentwille, [a]opdat de vermenigvuldigde genade, door de dankzegging van velen, overvloedig worde ter heerlijkheid Gods. *a* 2 Cor. 1: 11.

16. Daarom vertragen wij niet; maar hoewel onze uitwendige mensch verdorven wordt, zoo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag.

17. [a]Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbij[*gaat*], werkt ons

een gansch zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid; *a* Ps. 30: 6.
Matth. 5: 12. Rom. 8: 18. 1 Joh. 3: 2.

18. Dewijl wij niet aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet; want de dingen die men ziet zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet zijn eeuwig.

HET V KAPITTEL.

Want wij weten, dat, zoo ons *a*aardsche huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, [*maar*] eeuwig, in de hemelen.
a 2 Cor. 4: 7.

2. *a*Want ook in dezen zuchten wij, verlangende met onze woonstede, die uit den hemel is, overkleed te worden;
a Rom. 8: 23.

3. *a*Zoo wij ook bekleed [*en*] niet naakt zullen gevonden worden.
a Openb. 3: 18; 16: 15.

4. Want ook wij, die in dezen tabernakel zijn, zuchten, bezwaard zijnde; nademaal wij niet willen ontkleed, maar overkleed worden, *a*opdat het sterfelijke van het leven verslonden worde.
a Rom. 8: 11. 1 Cor. 15: 53.

5. Die ons nu tot ditzelve bereid heeft, is God, *a*die ons ook het onderpand des Geestes gegeven heeft.
a Rom. 8: 16.
2 Cor. 1: 22. Eph. 1: 13; 4: 30.

6. Wij hebben dan altijd goeden moed, en weten dat wij, inwonende in het lichaam, uitwonen van den Heere

7. *a*(Want wij wandelen door geloof, [*en*] niet door aanschouwen);
a 1 Cor. 13: 12. 2 Cor. 3: 18.

8. Maar wij hebben goeden moed, en hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen, en bij den Heere in te wonen.

9. Daarom zijn wij ook zeer begeerig, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om hem welbehagelijk te zijn.

10. *a*Want wij allen moeten geopenbaard worden voor den rechterstoel van Christus, *b*opdat een iegelijk wegdrage hetgene door het lichaam [*geschiedt*], naar dat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. *a* Matth. 25: 32. Rom. 14: 10.
b Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19.
Matth. 16: 27. Rom. 2: 6; 14: 12.
1 Cor. 3: 8. Gal. 6: 5. Openb. 2: 23; 22: 12.

11. Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de menschen tot het geloof, en zijn Gode openbaar geworden; doch ik hoop ook in uwe consciëntiën geopenbaard te zijn.

12. *a*Want wij prijzen onszelven u niet wederom aan, maar wij geven u oorzaak van roem over ons, opdat gij [*stoffe*] zoudt hebben tegen degenen, die in het aangezicht roemen, en niet [*in*] het hart. *a* 2 Cor. 3: 1; 10: 8.

13. Want hetzij dat wij uitzinnig zijn, wij zijn het Gode; hetzij dat wij gematigd van zinnen zijn, wij zijn het ulieden.

14. Want de liefde van Christus dringt ons;

15. Als die dit oordeelen, dat, indien één voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En hij is voor allen gestorven, *a*opdat degenen die leven, niet meer zichzelven zouden leven, maar dien die voor hen gestorven en opgewekt is. *a* Rom. 14: 7.
Gal. 2: 20. 1 Thess. 5: 10. 1 Petr. 4: 2.

16. *a*Zoo dan, wij kennen van nu aan niemand naar het vleesch; en indien wij ook Christus naar het vleesch gekend hebben, nochtans kennen wij [*hem*] nu niet meer [*naar het vleesch*].
a Matth. 12; 50. Joh. 15: 14.
Gal. 5: 6; 6: 15. Col. 3: 11.

17. Zoo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; *a*het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden. *a* Jes. 43: 18.
Openb. 21: 5.

18. En alle deze dingen zijn uit God, *a*die ons met zichzelven verzoend heeft door Jezus Christus, en ons de bediening der verzoening gegeven heeft;
a Col. 1: 20. 1 Joh. 2: 2; 4: 10.

19. *a*Want God was in Christus de wereld met zichzelven verzoenende, hunne zonden hun niet toerekenende, en heeft het woord der verzoening in ons gelegd. *a* Rom. 3: 24, 25. Col. 1: 20.

20. Zoo zijn wij dan *a*gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege: laat u met God verzoenen;
a 2 Cor. 3: 6.

21. *a*Want dien, die geene zonde gekend heeft, *b*heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in hem.
a Jes. 53: 9.
1 Petr. 2: 22. 1 Joh. 3: 5.
b Jes. 53: 12. Rom. 8: 3. Gal. 3: 13.

HET VI KAPITTEL.

En wij, [*als*] [a]medearbeidende, bidden [*u*] ook, [b]dat gij de genade Gods niet te vergeefs moogt ontvangen hebben.
a 1 Cor. 3: 9. *b* Hebr. 12: 15.

2. [a]Want Hij zegt: In den aangenamen tijd heb Ik u verhoord, en in den dag der zaligheid heb Ik u geholpen. Zie, nu is het de welaangename tijd, zie, nu is het de dag der zaligheid.
a Jes. 49: 8.

3. [a]Wij geven geenen aanstoot in eenig ding, opdat de bediening niet gelasterd worde;
a Rom. 14: 13. 1 Cor. 10: 32.

4. Maar wij, [a]als dienaars van God, maken onszelven in alles aangenaam; [b]in veel verdraagzaamheid, in verdrukkingen, in nooden, in benauwdheden,
a 1 Cor. 4: 1. *b* 2 Cor. 11: 23.

5. In slagen, in gevangenissen, in beroerten, in arbeid, in waken, in vasten,

6. In reinigheid, in kennis, in lankmoedigheid, in goedertierenheid, in den Heiligen Geest, in ongeveinsde liefde,

7. In het woord der waarheid, in de kracht Gods, door de wapenen der gerechtigheid aan de rechter- en aan de linker[*zijde*],

8. Door eere en oneere, door kwaad gerucht en goed gerucht; als verleiders, en [*nochtans*] waarachtigen;

9. Als onbekenden, en [*nochtans*] bekend; [a]als stervenden, en zie, wij leven; als getuchtigd, en niet gedood;
a Ps. 118: 18. Jes. 26: 19.

10. Als droevig zijnde, doch altijd blijde; als armen, doch velen rijk makende; als niets hebbende, en [*nochtans*] alles bezittende.

11. Onze mond is opengedaan tegen u, o Corinthiërs, ons hart is uitgebreid.

12. Gij zijt niet nauw in ons, maar gij zijt nauw in uwe ingewanden.

13. Nu, [*om*] dezelfde vergelding [*te doen*] (ik spreek [a]als tot [*mijne*] kinderen), zoo wordt ook gij uitgebreid.
a 1 Cor. 4: 14.

14. [a]Trekt niet een ander juk aan met de ongeloovigen. [b]Want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? En wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?
a Deut. 7: 2. 1 Cor. 5: 9. *b* 1 Sam. 5: 1, 2. 1 Kon. 8: 21. 1 Cor. 10: 21. Eph. 5: 11.

15. En wat samenstemming heeft Christus met Bélial? Of wat deel heeft de geloovige met den ongeloovige?

16. Of wat samenvoeging heeft de tempel Gods [a]met de afgoden? [b]Want gij zijt de tempel des levenden Gods; gelijkerwijs God gezegd heeft: [c]Ik zal in hen wonen, en Ik zal onder [*hen*] wandelen; en Ik zal hun God zijn, en zij zullen Mij een volk zijn.
a 1 Cor. 10: 7, 14. *b* 1 Cor. 3: 16; 6: 19. Eph. 2: 21. Hebr. 3: 6. 1 Petr. 2: 5. *c* Ex. 29: 45. Lev. 26: 11. Ezech. 37: 26.

17. Daarom [a]gaat uit het midden van hen, en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgene onrein is; en Ik zal ulieden aannemen,
a Jes. 52: 11. Openb. 18: 4.

18. [a]En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige.
a Jer. 31: 1.

HET VII KAPITTEL.

Dewijl wij dan deze beloften hebben, geliefden, laat ons onszelven reinigen van alle besmetting des vleesches en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreeze Gods.

2. Geeft ons plaatse; wij hebben niemand verongelijkt, wij hebben niemand verdorven, wij hebben bij niemand ons voordeel gezocht.

3. Ik zeg [*dit*] niet tot [*uwe*] veroordeeling; want ik heb [a]tevoren gezegd, dat gij in onze harten zijt, om samen te sterven en samen te leven.
a 2 Cor. 6: 11, 12, 13

4. Ik heb veel vrijmoedigheid in het spreken tegen u, ik heb veel roems over u; ik ben vervuld met vertroosting, [a]ik ben zeer overvloedig van blijdschap in al onze verdrukking.
a Matth. 5: 12. Hand. 5: 41. Philipp. 2: 17. Col. 1: 24.

5. Want ook, als wij in Macedónië gekomen zijn, zoo heeft ons vleesch geene rust gehad, [a]maar wij waren in alles verdrukt; van buiten was strijd, van binnen vreeze.
a Hand. 16: 19, 23.

6. [a]Doch God, die de nederigen vertroost, heeft ons getroost door de komst van Titus; *a* 2 Cor. 1: 4.

7. En niet alleen door zijne komst, maar ook door de vertroosting, met welke hij over u vertroost is geweest, als hij ons verhaalde uw verlangen, uw kermen, uwen ijver voor mij; alzoo dat ik te meer verblijd ben geweest.

8. Want hoewel ik u in den zendbrief bedroefd heb, het berouwt mij niet, hoewel het mij berouwd heeft; want ik zie, dat die zendbrief, hoewel voor eenen kleinen tijd, u bedroefd heeft.

9. Nu verblijd ik mij, niet omdat gij bedroefd zijt geweest, maar omdat gij bedroefd zijt geweest tot bekeering; want gij zijt bedroefd geweest naar God, zoodat gij in geen ding schade van ons geleden hebt.

10. [a]Want de droefheid naar God werkt eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid; maar de droefheid der wereld werkt den dood.
a 2 Sam. 12: 13. Matth. 26: 75. Luc. 18: 13.

11. Want zie, ditzelfde dat gij naar God zijt bedroefd geworden, hoe groote naarstigheid heeft het in u gewrocht! ja verantwoording, ja onlust, ja vreeze, ja verlangen, ja ijver, ja wrake; in alles hebt gij uzelven bewezen rein te zijn in deze zaak.

12. Hoewel ik dan aan u geschreven heb, [*dat*] is niet om diens wille, die onrecht gedaan had, noch om diens wille, wien onrecht gedaan was; maar opdat onze vlijtigheid voor u bij u openbaar zoude worden, in de tegenwoordigheid Gods.

13. Daarom zijn wij vertroost geworden over uwe vertroosting; en zijn nog overvloediger verblijd geworden over de blijdschap van Titus, omdat zijn geest van u allen verkwikt is geworden.

14. Want indien ik iets bij hem over u geroemd heb, zoo ben ik niet beschaamd geworden; maar gelijk wij alles met waarheid tot u gesproken hebben, alzoo is ook onze roem, dien [*ik*] bij Titus [*geroemd heb*], waarheid geworden;

15. En zijne innerlijke bewegingen zijn te overvloediger jegens u, als hij u aller gehoorzaamheid overdenkt, hoe gij hem met vreeze en beven hebt ontvangen.

16. Ik verblijd mij dan, dat ik in alles van u vertrouwen mag hebben.

HET VIII KAPITTEL.

Voorts maken wij u bekend, broeders, de genade Gods, die in de gemeenten van Macedónië gegeven is;

2. Dat in veel beproeving der verdrukking de overvloed hunner blijdschap en hunne zeer diepe armoede overvloedig geweest is tot den rijkdom hunner goeddadigheid;

3. Want zij zijn naar vermogen (ik betuig het), ja boven vermogen gewillig geweest;

4. [a]Ons met veel vermaning biddende, dat wij wilden aannemen de gave en de gemeenschap dezer bediening, die voor de heiligen [*geschiedt*];
a Hand. 11: 29.
Rom. 15: 26. 1 Cor. 16: 2. 2 Cor. 9: 1.

5. En [*deden*] niet [*alleen*] gelijk wij gehoopt hadden, maar gaven zichzelven eerst aan den Heere en [*daarna*] aan ons, door den wille Gods;

6. Alzoo dat wij Titus vermaanden, dat, gelijk hij tevoren begonnen had, hij ook alzoo nog deze gave bij u voleinden zoude.

7. Zoo dan, gelijk gij in alles overvloedig zijt, in geloof, en in woord, en in kennis, en in alle naarstigheid, en in uwe liefde tot ons, [*ziet*] dat gij ook in deze gave overvloedig zijt.

8. Ik zeg [*dit*] niet [*als*] gebiedende, maar [*als*] door de naarstigheid van anderen ook de oprechtigheid uwer liefde beproevende.

9. Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, [a]dat hij om uwentwille is arm geworden, daar hij rijk was, opdat gij door zijne armoede zoudt rijk worden. *a* Luc. 9: 58.

10. En ik zeg in dezen [*mijne*] meening; want dit is u oorbaar, als die niet alleen het doen, maar ook het willen van over een jaar tevoren hebt begonnen.

11. Maar nu voleindigt ook het doen; opdat, gelijk als er geweest is de volvaardigheid des gemoeds om te willen, er ook alzoo zij het voleindigen uit hetgene dat gij hebt.

12. aWant indien tevoren de volvaardigheid des gemoeds aanwezig is, bzoo is iemand aangenaam naar hetgene dat hij heeft, niet naar hetgene dat hij niet heeft. a Marc. 12: 43. Luc. 21: 3. b Spr. 3: 28. 1 Petr. 4: 10.

13. Want [*dit zeg ik*] niet, opdat anderen zouden verlichting hebben, en gij verdrukking;

14. Maar [*opdat*] uit gelijkheid, in dezen tegenwoordigen tijd, uw overvloed [*zij*] om hun gebrek [*te vervullen*]; opdat ook hun overvloed zij om uw gebrek [*te vervullen*], opdat er gelijkheid worde;

15. Gelijk geschreven is: aDie veel [*verzameld had*], had niet over, en die weinig [*verzameld had*], had niet te weinig. a Ex. 16: 18.

16. Doch Gode zij dank, die dezelfde naarstigheid voor u in het hart van Títus gegeven heeft;

17. Dat hij de vermaning heeft aangenomen, en zeer naarstig zijnde, gewillig tot u gereisd is.

18. En wij hebben ook met hem gezonden den broeder, die lof heeft in het Evangelie door alle de gemeenten;

19. En dat niet alleen, maar hij is ook van de gemeenten verkoren, om met ons te reizen met deze gave, die van ons bediend wordt tot de heerlijkheid des Heeren zelven, en de volvaardigheid uws gemoeds;

20. Dit verhoedende, dat ons niemand moge lasteren in dezen overvloed, die van ons wordt bediend;

21. aAls die bezorgen hetgene eerzaam is, niet alleen voor den Heere, maar ook voor de ménschen. a Rom. 12: 17.

22. Wij hebben ook met hen gezonden onzen broeder, welken wij in vele dingen dikmaals beproefd hebben dat hij naarstig is; en nu veel naarstiger, door het groot vertrouwen, dat [*hij heeft*] tot ulieden.

23. Hetzij [*dan*] Títus, hij is mijn metgezel en medearbeider bij u; hetzij onze broeders, zij zijn afgezanten der gemeenten, [*en*] eene eere van Christus.

24. Bewijst dan aan hen de bewijzing van uwe liefde, en van onzen roem van u, ook voor het aangezicht der gemeenten.

HET IX KAPITTEL.

aWant van de bediening, die voor de heiligen [*geschiedt*], is mij onnoodig aan u te schrijven. a Hand. 11: 29. Rom. 15: 26. 1 Cor. 16: 2. 2 Cor. 8: 4.

2. Want ik weet de volvaardigheid uws gemoeds, van welke ik roem over u bij de Macedóniërs, dat Acháje van over een jaar bereid is geweest; en de ijver, van u [*begonnen*], heeft er velen verwekt.

3. Maar ik heb deze broeders gezonden, opdat onze roem, dien [*wij*] over u [*hebben*], niet zoude ijdel gemaakt worden in dezen deele; opdat (gelijk ik gezegd heb) gij bereid moogt zijn;

4. [*En*] dat niet mogelijk, zoo de Macedóniërs met mij kwamen, en u onbereid vonden, wij (opdat wij niet zeggen, gij) beschaamd worden in dezen vasten grond der roeming.

5. Ik heb dan noodig geacht deze broeders te vermanen, dat zij eerst tot u zouden komen, en voorbereiden uwen tevoren aangedienden zegen; opdat die gereed zij, alzoo als een zegen, en niet als eene vrekheid.

6. En dit [*zeg ik*]: adie spaarzamelijk zaait, zal ook spaarzamelijk maaien: en die in zegeningen zaait, zal ook in zegeningen maaien. a Spr. 11: 24. Gal. 6: 7.

7. Een iegelijk [*doe*], gelijk hij in [*zijn*] hart voorneemt; aniet uit droefheid, of uit noodwang; bwant God heeft eenen blijmoedigen gever lief. a Deut. 15: 7. Rom. 12: 8. b Ex. 25: 2; 35: 5.

8. En God is machtig alle genade te doen overvloedig zijn in u; opdat gij in alles te allen tijde, alle genoegzaamheid hebbende, tot alle goed werk overvloedig moogt zijn;

9. Gelijk er geschreven is: aHij heeft gestrooid, hij heeft den armen gegeven; zijne gerechtigheid blijft in der eeuwigheid. a Ps. 112: 9.

10. Doch die het zaad den zaaier verleent, die verleene ook brood tot spijze, en vermenigvuldige uw zaaisel, en vermeerdere de vruchten uwer gerechtigheid;

11. Dat gij in alles rijk wordt tot allegoeddadigheid, welke door ons werkt dankzegging tot God;

12. Want de bediening van dezen dienst vervult niet alleen het gebrek der heiligen, maar is ook overvloedig door vele dankzeggingen tot God;

13. Dewijl zij door de beproeving dezer bediening God verheerlijken over de onderwerping uwer belijdenis onder het Evangelie van Christus, en [*over*] de goeddadigheid der mededeeling aan hen en aan allen;

14. En door hun gebed voor u, welke naar u verlangen, om de uitnemende genade Gods over u.

15. Doch Gode zij dank voor zijne onuitsprekelijke gave.

HET X KAPITTEL.

Voorts ik Paulus zelf bid u door de zachtmoedigheid en goedertierenheid van Christus, die tegenwoordig zijnde wel gering ben onder u, maar afwezende stout ben tegen u;

2. Ik bid dan, dat ik tegenwoordig zijnde niet stout moge zijn met die vrijmoedigheid, waarmede ik geacht word stoutelijk gehandeld te hebben tegen sommigen, die ons achten alsof wij naar het vleesch wandelden.

3. Want wandelende in het vleesch, voeren wij den krijg niet naar het vleesch;

4. [a]Want de wapenen van onzen krijg zijn niet vleeschelijk, maar krachtig door God, [b]tot nederwerping der sterkten; *a* Eph. 6: 13, enz. *b* Jer. 1: 10.

5. Dewijl wij de overleggingen ternederwerpen, en alle hoogte die zich verheft tegen de kennisse Gods, en alle gedachte gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus.

6. En gereed hebben [*hetgene dient*] om te wreken alle ongehoorzaamheid, wanneer uwe gehoorzaamheid zal vervuld zijn.

7. Ziet gij aan wat voor oogen is? Indien iemand bij zichzelven betrouwt, dat hij van Christus is, die denke dit wederom uit zichzelven, dat, gelijkerwijs hij van Christus is, alzoo wij ook van Christus zijn.

8. Want indien ik ook iets overvloediger zoude roemen van onze macht, welke de Heere ons gegeven heeft [a]tot stichting, en niet tot uwe nederwerping, zoo zal ik niet beschaamd worden; *a* 2 Cor. 13: 10.

9. Opdat ik niet zoude schijnen, alsof ik u door de brieven wilde verschrikken,

10. Want de brieven (zeggen zij) zijn wel gewichtig en krachtig; maar de tegenwoordigheid des lichaams is zwak, en de rede is verachtelijk.

11. Dezulke bedenke dit, dat, hoedanigen wij zijn in het woord door brieven, als wij afwezig zijn, wij ook zoodanigen zijn in de daad, als wij tegenwoordig zijn.

12. [a]Want wij durven onszelven niet rekenen of vergelijken met sommigen, die zichzelven prijzen; maar deze verstaan niet, dat zij zichzelven met zichzelven meten, en zichzelven met zichzelven vergelijken. *a* 2 Cor. 3: 1; 5: 12.

13. Doch wij zullen niet roemen buiten de maat; [a]maar dat wij, naar de maat des regels, welke maat ons God toegedeeld heeft, ook tot u toe zijn gekomen. *a* Eph. 4: 7.

14. Want wij strekken onszelven niet te wijd uit, als die tot u niet zouden komen; want wij zijn ook gekomen tot u toe, in het Evangelie van Christus;

15. Niet roemende buiten de maat in anderer [*lieden*] arbeid, maar hebbende hope, als uw geloof zal gewassen zijn, dat wij onder ulieden overvloediglijk zullen vergroot worden naar onzen regel,

16. Om het Evangelie te verkondigen in [*de plaatsen*], die aan gene zijde van u [*gelegen*] zijn; niet om te roemen in eens anders regel over hetgene [*alreede*] bereid is.

17. [a]Doch wie roemt, die roeme in den Heere. *a* Jes. 65: 16. Jer. 9: 23. 1 Cor. 1: 31.

18. [a]Want niet die zichzelven prijst, maar dien de Heere prijst, die is beproefd. *a* Spr. 27: 2.

HET XI KAPITTEL.

Och of gij mij een weinig verdroegt in de onwijsheid! Ja ook verdraagt mij;

2. Want ik ben ijverig over u met eenen ijver Gods; want ik heb ulieden toebereid, om [a][*u als*] eene reine maagd

aan éénen man voor te stellen, [*namelijk*] aan Christus; *a* Lev. 21: 13.

3. Doch ik vreeze, dat niet eenigszins, *a*gelijk de slang Eva door hare arglistigheid bedrogen heeft, alzoo uwe zinnen bedorven worden, [*om af te wijken*] van de eenvoudigheid die in Christus is.
a Gen. 3: 4. Joh. 8: 44.

4. *a*Want indien degene die komt, eenen anderen Jezus predikte, dien wij niet gepredikt hebben, of [*indien*] gij eenen anderen Geest ontvingt, dien gij niet hebt ontvangen, of een ander Evangelie, dat gij niet hebt aangenomen, zoo verdroegt gij [*hem*] met recht.
a Gal. 1: 8.

5. Want ik acht, dat ik nergens minder in ben geweest, dan de uitnemendste Apostelen.

6. En indien ik ook *ongeleerd ben in woorden, nochtans ben ik het niet in wetenschap; maar alleszins zijn wij in alle dingen onder u openbaar geworden.

7. Heb ik zonde gedaan, als ik mijzelven vernederd heb opdat gij zoudt verhoogd worden, overmits ik u het Evangelie Gods *a*om niet verkondigd heb? *a* 1 Cor. 9: 12.

8. Ik heb andere gemeenten beroofd, bezoldiging [*van haar*] nemende om u te bedienen; en als ik bij u tegenwoordig was en gebrek had, *a*ben ik niemand lastig gevallen;
a Hand. 20: 33. 2 Cor. 12: 13.
1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.

9. *a*Want mijn gebrek hebben de broeders vervuld, die van Macedónië kwamen; en ik heb mijzelven in alles gehouden zonder u te bezwaren, en zal [*mij nog alzoo*] houden.
a Philipp. 4: 15.

10. De waarheid van Christus is in mij, dat deze roem in de gewesten van Acháje aan mij niet zal verhinderd worden.

11. Waarom? Is het, omdat ik u niet liefheb? God weet het.

12. Maar wat ik doe, dat zal ik nog doen, om de oorzaak af te snijden dengenen die oorzaak [*hebben*] willen, opdat zij in hetgene zij roemen, bevonden mochten worden gelijk als wij.

13. Want zulke valsche apostelen zijn bedriegelijke arbeiders, zich veranderende in apostelen van Christus.

14. En het is geen wonder; want de satan zelf verandert zich in eenen engel des lichts;

15. Zoo is het dan niets groots, indien ook zijne dienaars zich veranderen, als [*waren zij*] dienaars der gerechtigheid; van welke het einde zal zijn naar hunne werken.

16. Ik zeg wederom, dat niemand meene dat ik onwijs ben; doch zoo niet, neemt mij [*dan*] aan als eenen onwijze, opdat ik ook een weinig moge roemen,

17. Wat ik spreek, spreek ik niet naar den Heere, maar als in onwijsheid, in dezen vasten grond der roeming.

18. *a*Dewijl velen roemen naar het vleesch, zoo zal ik ook roemen.
a 2 Cor. 10: 13; 12: 5, 6.

19. Want hij verdraagt gaarne de onwijzen, dewijl gij wijs zijt;

20. Want gij verdraagt het, zoo u iemand dienstbaar maakt, zoo [*u*] iemand opeet, zoo iemand [*van u*] neemt, zoo zich iemand verheft, zoo u iemand in het aangezicht slaat.

21. Ik zeg [*dit*] naar oneere, gelijk of wij zwak waren geweest; *a*maar waarin iemand stout is (ik spreek in onwijsheid), [*daarin*] ben ik ook stout.
a Philipp. 3: 4.

22. Zijn zij Hebreën? *a*Ik ook. Zijn zij Israëlieten? Ik ook. Zijn zij het zaad Abrahams? Ik ook.
a Hand. 22: 3.

23. Zijn zij dienaars van Christus? (ik spreek onwijs zijnde) *a*Ik ben boven [*hen*]: *b*in arbeid overvloediger, in slagen uitnemender, in gevangenissen overvloediger, in doods[*gevaar*] menigmaal; *a* 1 Cor. 15: 10.
b Hand. 9: 16; 21: 11. 2 Cor. 6: 4.

24. Van de Joden heb ik *a*veertig [*slagen*] min één, vijf maal ontvangen;
a Deut. 25: 3.

25. *a*Drie maal ben ik met roeden gegeeseld geweest; *b*eens ben ik gesteenigd; *c*drie maal heb ik schipbreuk geleden: eenen [*ganschen*] nacht en dag

---

* Stat. overz.: slecht. Dit ziet hier niet op hakkelend spreken, maar op de mindere bekwaamheid en geoefendheid in de aangeleerde welsprekendheid.

heb ik in de diepte overgebracht;
a Hand. 16: 22.
b Hand. 14: 19. *c* Hand. 27: 9, 41.

26. In het reizen menigmaal, in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in gevaren van [*mijn*] geslacht, in gevaren van de heidenen, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn, in gevaren op de zee, in gevaren onder de valsche broederen;

27. In arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid.

28. Zonder de dingen die van buiten zijn, overvalt mij dagelijks *a*de zorge van alle de gemeenten. *a* Hand. 20: 18.

29. *a*Wie is er zwak, dat ik niet zwak ben? Wie wordt geërgerd, dat ik niet brande? *a* 1 Cor. 8: 13.

30. Indien men moet roemen, zoo zal ik roemen de dingen mijner zwakheid.

31. *a*De God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die geprezen is in der eeuwigheid, weet dat ik niet lieg.
a Rom. 1: 9; 9: 1. 2 Cor. 1: 23.
Gal. 1: 20. Philipp. 1: 8. 1 Thess. 2: 5.

32. De stadhouder *a*van den koning Arétas, in Damáscus, bezette de stad der Damascénen, willende mij vangen;
a Hand. 9: 24.

33. En ik werd door een venster in eene mand over den muur nedergelaten, en ontvlood zijne handen.

HET XII KAPITTEL.

Te roemen is mij waarlijk niet oorbaar; want ik zal komen tot gezichten en openbaringen des Heeren.

2. *a*Ik ken een mensch in Christus, voor veertien jaren (of het [*geschied zij*] in het lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet, God weet het), dat de zoodanige opgetrokken is geweest tot in den derden hemel.
a Hand. 9: 3; 22: 17. 1 Cor. 15: 8.

3. En ik ken een zoodanig mensch (of het in het lichaam, of buiten het lichaam [*geschied zij*], weet ik niet, God weet het),

4. Dat hij opgetrokken is geweest in het Paradijs, en gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het eenen mensch niet geoorloofd is te spreken.

5. Van den zoodanige zal ik roemen: doch van mijzelven zal ik niet roemen, dan in mijne zwakheden.

6. Want zoo ik roemen wil, ik zal niet onwijs zijn; want ik zal de waarheid zeggen; maar ik houd [*daarvan*] af, opdat niemand van mij denke boven hetgene hij ziet dat ik ben, of dat hij uit mij hoort.

7. En opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen niet zoude verheffen, zoo is mij gegeven een scherpe doorn in het vleesch, [*namelijk*] een engel des satans, *a*dat hij mij met vuisten slaan zoude, opdat ik mij niet zoude verheffen. *a* Job 2: 6.

8. Hierover heb ik den Heere drie maal gebeden, opdat hij van mij zoude wijken;

9. En Hij heeft tot mij gezegd: Mijne genade is u genoeg; want mijne kracht wordt in zwakheid volbracht. Zoo zal ik dan veel liever roemen in mijne zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone.

10. Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in nooden, in vervolgingen, in benauwdheden om Christus' wille; want als ik zwak ben, dan ben ik machtig.

11. Ik ben roemende onwijs geworden; gij hebt mij genoodzaakt; want ik behoorde van u geprezen te zijn; *a*want ik ben in geen ding minder geweest dan de uitnemendste Apostelen, hoewel ik niets ben. *a* 1 Cor. 15: 10.

12. *a*De merkteekenen van eenen apostel zijn onder u betoond in alle lijdzaamheid, met teekenen, en wonderen, en krachten. *a* 1 Cor. 9: 2.

13. Want wat is er, waarin gij minder geweest zijt dan de andere gemeenten, *a*anders, dan dat ikzelf u niet lastig ben geweest? Vergeeft mij dit ongelijk. *a* 1 Cor. 9: 12. 2 Cor. 11: 9.

14. Ziet, ik ben ten derden male gereed om tot u te komen, en zal u niet lastig zijn; *a*want ik zoek niet het uwe, maar u. Want de kinderen moeten niet schatten vergaderen voor de ouders, maar de ouders voor de kinderen.
a Hand. 20: 33.

15. En ik zal zeer gaarne de kosten doen, en voor uwe zielen te koste gegeven worden; hoewel ik, u *a*overvloediger bemminende, minder bemind worde. *a* 2 Cor. 6: 1

16. Doch het zij zoo, ik heb u niet bezwaard; maar alzoo ik listig was, heb ik u met bedrog gevangen.

17. Heb ik door iemand dergenen die ik tot u gezonden heb, van u mijn voordeel gezocht?

18. Ik heb Titus gebeden, en den broeder medegezonden; heeft ook Titus van u zijn voordeel gezocht? Hebben wij niet in denzelfden geest gewandeld? [*Hebben wij*] niet [*gewandeld*] in dezelfde voetstappen?

19. Meent gij wederom, dat wij ons bij u verontschuldigen? Wij spreken in de tegenwoordigheid Gods in Christus; en dit alles, geliefden, tot uwe stichting.

20. Want ik vrees, dat als ik gekomen zal zijn, ik u niet eenigszins zal vinden; zoodanigen als ik wil, en [*dat*] ik van u zal gevonden worden zoodanig als gij niet wil; dat er niet eenigszins [*zijn*] twisten, nijdigheden, toorn, gekijf, achterklap, oorblazingen, opgeblazenheden, beroerten;

21. Opdat wederom, als ik zal gekomen zijn, mijn God mij niet vernedere bij u, en ik rouwe hebbe over velen, die tevoren gezondigd hebben, en die zich niet bekeerd zullen hebben van de onreinigheid, en hoererij, en ontuchtigheid, die zij gedaan hebben.

HET XIII KAPITTEL.

Dit is de derde maal [*dat*] ik tot u kom; [a]in den mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan.

a Num. 35: 30. Deut. 17: 6; 19: 15. Matth. 18: 16. Joh. 8: 17. Hebr. 10: 28.

2. Ik heb het tevoren gezegd, en zeg het tevoren als tegenwoordig zijnde de tweede maal, en ik schrijf het nu afwezende, aan degenen die tevoren gezondigd hebben, en aan alle de anderen, dat, zoo ik wederom kom, ik [*hen*] niet zal sparen;

3. Dewijl gij zoekt eene proeve van Christus die in mij spreekt, welke in u niet zwak is, maar krachtig is onder u.

4. Want hoewel hij gekruisigd is door zwakheid, zoo leeft hij nochtans door de kracht Gods; want ook wij zijn zwak in hem, maar zullen met hem leven door de kracht Gods in u.

5. [a]Onderzoekt uzelven, of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven. Of kent gij uzelven niet, dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij eenigszins verwerpelijk zijt.

a 1 Cor. 11: 28.

6. Doch ik hoop dat gij zult verstaan, dat wij niet verwerpelijk zijn.

7. En ik wensch van God, dat gij geen kwaad doet; niet opdat wij beproefd zouden bevonden worden, maar opdat gij het goede zoudt doen, en wij als verwerpelijk zouden zijn.

8. Want wij vermogen niets tegen de waarheid, maar voor de waarheid.

9. Want wij verblijden ons, wanneer wij zwak zijn, en gij sterk zijt; en wij wenschen ook dit, [*namelijk*] uwe volmaking.

10. Daarom schrijf ik afwezende deze dingen, opdat ik niet, tegenwoordig zijnde, strengheid zoude gebruiken, naar de macht, [a]die mij de Heere gegeven heeft tot opbouwing, en niet tot nederwerping.

a 2 Cor. 10: 8.

11. Voorts, broeders, zijt blijde, wordt volmaakt, zijt getroost, [a]zijt eensgezind, [b]leeft in vrede; en de God der liefde en des vredes zal met u zijn.

a Rom. 12: 16; 15: 5. 1 Cor. 1: 10. Philipp. 2: 2. 1 Petr. 3: 8. *b* Rom. 12: 18. Hebr. 12: 14.

12. [a]Groet malkanderen met eenen heiligen kus. U groeten alle de heiligen.

a Rom. 16: 16. 1 Cor. 16: 20. 1 Thess. 5: 26. 1 Petr. 5: 14.

13. De genade van den Heere Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes, zij met u allen, Amen.

DE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DE

GALATEN.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een apostel ([*geroepen*] niet van menschen, noch door een mensch, maar [a]door Jezus Christus, en God den Vader, die hem uit de dooden opgewekt heeft),
a Tit. 1: 3.

2. En alle de broeders die met mij zijn, aan de gemeenten van Galátië:
3. [a]Genade zij u en vrede van God den Vader, en onzen Heere Jezus Christus;
a Rom. 1: 7.
1 Cor. 1: 3. Eph. 1: 2. 1 Petr. 1: 2.

4. [a]Die zichzelven gegeven heeft voor onze zonden, opdat hij ons trekken zoude uit deze tegenwoordige booze wereld, naar den wil van onzen God en Vader;
a Matth. 20: 28. Gal. 2: 20.
Eph. 5: 2. Tit. 2: 14. Hebr. 9: 14.

5. Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid, Amen.
6. Ik verwonder mij, dat gij zoo haast [*wijkende*] van dengene die u in de genade van Christus geroepen heeft, overgebracht wordt tot een ander Evangelie;
7. Daar er geen ander is; maar er zijn sommigen, [a]die u ontroeren, en het Evangelie van Christus willen verkeeren.
a Hand. 15: 1.

8. [a]Doch al ware het ook dat wij, of een engel uit den hemel u een Evangelie verkondigde, buiten hetgene wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt.
a 2 Cor. 11: 4.

9. Gelijk wij tevoren gezegd hebben, [*zoo*] zeg ik ook nu wederom: indien u iemand een Evangelie verkondigt, buiten hetgene gij ontvangen hebt, die zij vervloekt.
10. Want [a]predik ik nu de menschen, of God? [b]Of zoek ik menschen te behagen? Want indien ik nog menschen behaagde, zoo ware ik geen dienstknecht van Christus.
a 1 Thess. 2: 4.
b Jac. 4: 4.

11. [a]Maar ik maak u bekend, broeders, dat het Evangelie, hetwelk van mij verkondigd is, niet is naar den mensch;
1 Cor. 15: 1.

12. [a]Want ik heb het ook niet van eenen mensch ontvangen, noch geleerd, maar door de openbaring van Jezus Christus.
a Eph. 3: 3.

13. [a]Want gij hebt mijnen omgang gehoord, die eertijds in het Jodendom was, dat ik uitnemend zeer de *gemeente Gods vervolgde, en ze verwoestte;
a Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 4;
26: 9. Philipp. 3; 6. 1 Tim. 1: 13.

14. En [*dat*] ik in het Jodendom toenam boven velen van mijnen ouderdom in mijn geslacht, zijnde overvloediglijk ijverig voor mijne vaderlijke inzettingen.
15. [a]Maar wanneer het Gode behaagd heeft, die mij van mijner moeders lijf aan afgezonderd heeft, en geroepen door zijne genade,
a Hand. 9: 15; 13: 2.

16. Zijnen Zoon in mij te openbaren, [a]opdat ik dien door het Evangelie onder de heidenen zoude verkondi-

---

* Stat. overz. gemeenten; welk meervoud blijkens den grondtekst, slechts eene drukfout is.

gen, zoo ben ik terstond niet te rade gegaan [b]met vleesch en bloed;
a Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21. Gall. 2: 8. Eph. 3: 8. b Matth. 16: 17.

17. En ben niet wederom gegaan naar Jeruzalem, tot degenen die vóór mij Apostelen waren; maar ik ging henen naar Arábië, en keerde wederom naar Damáscus.

18. Daarna kwam ik na drie jaren wederom te Jeruzalem om Petrus te bezoeken, en ik bleef bij hem vijftien dagen;

19. En ik zag geenen anderen van de Apostelen, dan Jacobus, den broeder des Heeren.

20. Hetgene nu ik u schrijf, zie, [*ik getuig*] [a]voor God, dat ik niet lieg.
a Rom. 1: 9; 9: 1. 2 Cor. 1: 23. 11: 31. 1 Thess. 2: 5. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1.

21. Daarna ben ik gekomen in de gewesten van Syrië en van Cilicië.

22. En ik was van aangezicht onbekend aan de gemeenten in Judéa, die in Christus zijn;

23. Maar zij hadden alleenlijk gehoord [*dat men zeide*]: Degene, die ons eertijds vervolgde, verkondigt nu het geloof, hetwelk hij eertijds verwoestte;

24. En zij verheerlijkten God in mij.

HET II KAPITTEL.

Daarna ben ik, na veertien jaren, wederom [a]naar Jeruzalem opgegaan met Bárnabas, ook Títus medegenomen hebbende.
a Hand. 15: 2.

2. En ik ging op [a]door eene openbaring, en stelde hun het Evangelie voor, dat ik predik onder de heidenen, en in het bijzonder dengenen die in achting waren, opdat ik niet eenigszins te vergeefs zoude loopen of geloopen hebben.
a Hand. 19: 21.

3. [a]Maar ook Títus, die met mij was, een Griek zijnde, werd niet genoodzaakt zich te laten besnijden;
a Hand. 16: 3. 1 Cor. 9: 21.

4. [a]En [*dat*] om der ingekropene valsche broederen wille, die van bezijden ingekomen waren, om te verspieden onze vrijheid, die wij in Christus Jezus hebben, opdat zij ons zouden tot dienstbaarheid brengen; a Hand. 15: 24.

5. Denwelken wij ook niet een uur hebben geweken met onderwerping, opdat de waarheid van het Evangelie bij u zoude verblijven.

6. En van degenen die geacht waren wat te zijn; hoedanigen zij eertijds waren, verschilt mij niet; [a]God neemt den persoon des menschen niet aan; want die geacht waren, hebben mij niets toegebracht;
a Deut. 10: 17. 2 Kron. 19: 7. Job 34: 19. Hand. 10: 34. Rom. 2: 11. Eph. 6: 9. Col. 3: 25. 1 Petr. 1: 17.

7. Maar daarentegen, als zij zagen dat aan mij het Evangelie der voorhuid toebetrouwd was, gelijk aan Petrus [*dat*] der besnijdenis

8. (Want die in Petrus krachtiglijk wrocht tot het apostelschap der besnijdenis, [a]die wrocht ook krachtiglijk in mij onder de heidenen);
a Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21. Gal. 1: 16. Eph. 3: 8.

9. En als Jacobus, en Céphas, en Johannes, die geacht waren pilaren te zijn, de genade die mij gegeven was bekenden, gaven zij mij en Bárnabas de rechter[*hand*] der gemeenschap, opdat wij tot de heidenen, en zij tot de besnijdenis [*zouden gaan*];

10. Alleenlijk, dat wij de armen zouden gedenken; [a]hetwelk zelf ik ook benaarstigd heb te doen.
a Hand. 11: 30; 24: 17. Rom. 15: 25. 1 Cor. 16: 1. 2 Cor. 8: 1; 9: 1.

11. En toen Petrus te Antiochië gekomen was, wederstond ik hem in het aangezicht, omdat hij te bestraffen was.

12. Want eer sommigen van Jacobus gekomen waren, at hij mede met de heidenen; maar toen zij gekomen waren, onttrok hij [*zich*] en scheidde zichzelven af, vreezende degenen die uit de besnijdenis waren.

13. En ook de andere Joden veinsden met hem; alzoo dat ook Bárnabas mede afgetrokken werd door hunne veinzing.

14. Maar als ik zag, dat zij niet recht wandelden naar de waarheid van het Evangelie, zeide ik tot Petrus in aller tegenwoordigheid: [a]Indien gij, die een Jood zijt, naar heidensche wijze leeft, en niet naar Joodsche wijze, waarom noodzaakt gij de heidenen naar de Joodsche wijze te leven?
a Hand. 10: 28.

15. [a]Wij zijn van nature Joden, en niet zondaars uit de heidenen;

16. [a][*Doch*] wetende dat de mensch niet gerechtvaardigd wordt uit de werken der wet, maar door het geloof van Jezus Christus, zoo hebben wij ook in Christus Jezus geloofd, opdat wij zouden gerechtvaardigd worden uit het geloof van Christus, en niet uit de werken der wet; [b]daarom dat uit de werken der wet geen vleesch zal gerechtvaardigd worden.
a Hand. 13: 38. Rom. 3: 28; 8: 3. Hebr. 7: 18. b Rom. 3: 20. Gal. 3: 11.

17. Maar indien wij, die in Christus zoeken gerechtvaardigd te worden, ook zelven zondaars bevonden worden, is dan Christus een dienaar der zonde? Dat zij verre.

18. Want indien ik, hetgene ik afgebroken heb, datzelve wederom opbouw, zoo stel ik mijzelven tot een overtreder.

19. [a]Want ik ben door de wet der wet gestorven, [b]opdat ik Gode leven zoude.
a Rom. 7: 4. b Rom. 14: 7. 2 Cor. 5: 15. 1 Thess. 5: 10. Hebr. 9: 14. 1 Petr. 4: 2.

20. Ik ben met Christus gekruisigd; en ik leef, [*doch*] niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgene ik nu in het vleesch leef, dat leef ik door het geloof van den Zone Gods, [a]die mij liefgehad heeft, en zichzelven voor mij overgegeven heeft.
a Gal. 1: 4. Eph. 5: 2. Tit. 2: 14.

21. Ik doe de genade Gods niet te niete; want [a]indien de rechtvaardigheid door de wet is, zoo is dan Christus tevergeefs gestorven.
a Hebr. 7: 11.

HET III KAPITTEL.

O gij uitzinnige Galaten, [a]wie heeft u betooverd, dat gij der waarheid niet zoudt gehoorzaam zijn; denwelken Jezus Christus voor de oogen tevoren geschilderd is geweest, onder u gekruisigd zijnde?
a Gal. 5: 7.

2. Dit alleen wil ik van u leeren: hebt gij den Geest ontvangen uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs?

3. Zijt gij zoo uitzinnig? Waar gij met den Geest begonnen zijt, voleindigt gij nu met het vleesch?

4. Hebt gij zooveel tevergeefs geleden? Indien maar ook tevergeefs!

5. Die u dan den Geest verleent, en krachten onder u werkt, [*doet Hij dat*] uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs?

6. [a]Gelijkerwijs Abraham Gode geloofd heeft, en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend.
a Gen. 15: 6. Rom. 4: 3. Jac. 2: 23.

7. Zoo verstaat gij dan, dat degenen die uit het geloof zijn, Abrahams kinderen zijn.

8. En de Schrift, tevoren ziende dat God de heidenen uit het geloof zoude rechtvaardigen, heeft tevoren aan Abraham het Evangelie verkondigd, [*zeggende*:] [a]In u zullen alle de volkeren gezegend worden.
a Gen. 12: 3; 18: 18; 22: 18; 26: 4; 49: 10. Hand. 3: 25.

9. Zoo dan, die uit het geloof zijn, worden gezegend met den geloovigen Abraham.

10. Want zoovelen als er uit de werken der wet zijn, die zijn onder den vloek; want er is geschreven: [a]Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgene geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.
a Deut. 27: 26.

11. [a]En dat niemand door de wet gerechtvaardigd wordt voor God, is openbaar; [b]want de rechtvaardige zal uit het geloof leven.
a Rom. 3: 20. Gal. 2: 16. b Hab. 2: 4. Rom. 1: 17. Hebr. 10: 38.

12. Doch de wet is niet uit het geloof; maar [a]de mensch, die deze dingen doet, zal door diezelve leven.
a Lev. 18: 5. Ezech. 20: 11. Rom. 10: 5.

13. [a]Christus heeft ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons; want er is geschreven: [b]Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt;
a Rom. 8: 3. 2 Cor. 5: 21. b Deut. 21: 23.

14. Opdat de zegening van Abraham tot de heidenen komen zoude in Christus Jezus, [*en*] opdat wij de belofte des Geestes verkrijgen zouden door het geloof.

15. Broeders, ik spreek naar den mensch: [a]zelfs eens menschen verbond, dat bevestigd is, doet niemand te niete, of [*niemand*] doet daartoe.
a Hebr. 9: 17.

16. [a]Nu zoo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken. Hij zegt niet: En den zaden; als van velen; maar als van éénen: En uwen zade; hetwelk is Christus.
a Gal. 3: 8.

17. En dit zeg ik: het verbond, dat tevoren van God bevestigd is op Christus, wordt door de wet, die [a]na vier honderd en dertig jaren gekomen is, niet krachteloos gemaakt, om de beloftenis te niete te doen.
a Gen. 15: 13. Ex. 12: 40. Hand. 7: 6.

18. [a]Want indien de erfenis uit de wet is, zoo is zij niet meer uit de beloftenis; maar God heeft ze Abraham door de beloftenis genadiglijk gegeven.
a Rom. 4: 14.

19. Waartoe is dan de wet? [a]Zij is om der overtredingen wille daarbij gesteld, totdat het zaad zoude gekomen zijn, wien het beloofd was; en zij is [b]door de engelen besteld in de hand [c]des middelaars. a Joh. 15: 22. Rom. 4: 15; 5: 20; 7: 8. b Hand. 7: 38, 53. c Deut. 5: 5. Joh. 1: 17. Hand. 7: 38.

20. En de middelaar is niet [*middelaar*] van éénen, maar God is één.

21. Is dan de wet tegen de beloftenissen Gods? Dat zij verre. Want indien er eene wet gegeven ware, die machtig was levend te maken, zoo zoude waarlijk de rechtvaardigheid uit de wet zijn.

22. [a]Maar de Schrift heeft het alles onder de zonde besloten, opdat de belofte uit het geloof van Jezus Christus aan de geloovigen zoude gegeven worden. a Rom. 3: 9; 11: 32.

23. Doch eer het geloof kwam, waren wij onder de wet in bewaring gesteld, en zijn besloten geweest tot op het geloof dat geopenbaard zoude worden.

24. [a]Zoo dan, de wet is onze tuchtmeester geweest tot Christus, opdat wij uit het geloof zouden gerechtvaardigd worden; a Matth. 5: 17. Hand. 13: 38. Rom. 10: 4.

25. Maar als het geloof gekomen is, zoo zijn wij niet meer onder den tuchtmeester.

26. [a]Want gij zijt allen kinderen Gods door het geloof in Christus Jezus.
a Jes. 56: 5. Joh. 1: 12. Rom. 8: 15. Gal. 4: 5.

27. [a]Want zoovelen als gij in Christus gedoopt zijt, hebt gij Christus aangedaan. a Rom. 6: 3.

28. Daarin is noch Jood noch Griek; daarin is noch dienstbare noch vrije; daarin is geen man en vrouw; [a]want gij allen zijt één in Christus Jezus.
a Joh. 17: 21.

29. [a]En indien gij van Christus zijt, zoo zijt gij dan Abrahams zaad, en naar de beloftenis erfgenamen.
a Gen. 21: 12. Rom. 9: 7. Hebr. 11: 18.

HET IV KAPITTEL.

Doch ik zeg, zoo langen tijd als de erfgenaam een kind is, zoo verschilt hij niets van een dienstknecht, hoewel hij een heere is van alles;

2. Maar hij is onder voogden en verzorgers, tot den tijd van den vader tevoren gesteld.

3. Alzoo wij ook, toen wij kinderen waren, zoo waren wij dienstbaar gemaakt onder de eerste beginselen der wereld;

4. [a]Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God zijnen Zoon uitgezonden, geworden uit eene vrouw, [b]geworden onder de wet;
a Gen. 49: 10. Dan. 9: 24. b Matth. 5: 17.

5. Opdat hij degenen die onder de wet waren, verlossen zoude, [a][*en*] opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden. a Joh. 1: 12. Gal. 3: 26.

6. [a]En overmits gij kinderen zijt, zoo heeft God den Geest zijns Zoons uitgezonden in uwe harten, die roept: Abba, Vader! a Rom. 8: 15.

7. Zoo dan, gij zijt niet meer een dienstknecht, maar een zoon; en indien gij een zoon zijt, zoo zijt gij ook een erfgenaam Gods door Christus.

8. Maar toen, als gij God niet kendet, diendet gij degenen [a]die van nature geene Goden zijn; a 1 Cor. 8: 4.

9. En nu, als gij God kent, ja veel meer van God gekend zijt, [a]hoe keert gij u wederom tot de zwakke en arme eerste beginselen, welke gij wederom van voren aan wilt dienen?
a Col. 2: 20.

10. [a]Gij onderhoudt dagen, en maanden, en tijden, en jaren.
a Rom. 14: 5. Col. 2: 16.

11. Ik vrees voor u, dat ik niet eenigszins tevergeefs aan u gearbeid heb.

12. Weest gij als ik, want ook ik ben als gij. Broeders, ik bid u. Gij hebt mij geen ongelijk gedaan;

13. En gij weet, dat ik u door zwak-

heid des vleesches het Evangelie eerstmaal verkondigd heb;
14. En mijne verzoeking, die in mijn vleesch [*geschiedde*], hebt gij niet veracht noch verfoeid; maar gij naamt mij aan [a]als eenen engel Gods, [b][*ja*] als Christus Jezus. a Mal. 2: 7. b Matth. 10: 40. Joh. 13: 20.
15. Welke was dan uwe gelukachting? Want ik geef u getuigenis, dat gij, zoo het mogelijk ware, uwe oogen zoudt uitgegraven, en mij gegeven hebben.
16. Ben ik dan uw vijand geworden, u de waarheid zeggende?
17. [a]Zij ijveren niet recht over u; maar zij willen ons uitsluiten, opdat gij over hen zoudt ijveren. a Rom. 10: 2. 2 Cor. 11: 12.
18. Doch in het goede te allen tijd te ijveren, is goed, en niet alleenlijk als ik bij u tegenwoordig ben;
19. [a]Mijne kinderkens, die ik wederom arbeide te baren, totdat Christus eene gestalte in u krijge. a 1 Cor. 4: 15. Philem. vs. 10. Jac. 1: 18.
20. Doch ik wilde, dat ik nu tegenwoordig bij u ware, en mijne stemme mocht veranderen; want ik ben in twijfel over u.
21. Zegt mij, gij die onder de wet wilt zijn, hoort gij de wet niet?
22. Want er is geschreven, dat Abraham twee zonen had: [a]éénen uit de dienstmaagd, [b]en éénen uit de vrije. a Gen. 16: 15. b Gen. 21: 2. Hand. 7: 8. Hebr. 11: 11.
23. [a]Maar gene, die uit de dienstmaagd was, is naar het vleesch geboren geweest; doch deze, die uit de vrije was, door de beloftenis. a Joh. 8: 39. Rom. 9: 7.
24. Hetwelk dingen zijn die andere beduiding hebben; want deze zijn de twee verbonden: het ééne van den berg Sína, tot dienstbaarheid barende, hetwelk is A'gar;
25. Want dit, [*namelijk*] A'gar, is Sína, een berg in Arábië, en komt overeen met Jeruzalem, dat nu is, en dienstbaar is met hare kinderen;
26. [a]Maar Jeruzalem, dat boven is, dat is vrij, hetwelk is ons aller moeder. a Openb. 21: 2.
27. Want er is geschreven: [a]Wees vroolijk, gij onvruchtbare, die niet baart; breek uit en roep, gij die geenen barensnood hebt; want de kinderen der eenzame zijn veel meer, dan dergene die den man heeft. a Jes. 54: 1.
28. [a]Maar wij, broeders, zijn kinderen der belofte, als Izak was. a Rom. 9: 7. 8.
29. Doch gelijkerwijs toen, die naar het vleesch geboren was, [a]vervolgde dengene die naar den geest [*geboren was*], alzoo ook nu. a Gen. 21: 9.
30. Maar wat zegt de Schrift? [a]Werp de dienstmaagd uit en haren zoon; want de zoon der dienstmaagd zal geenszins erven met den zoon der vrije. a Gen. 21: 10.
31. Zoo dan, broeders, wij zijn niet kinderen der dienstmaagd, maar der vrije.

HET V KAPITTEL.

Staat [a]dan in de vrijheid, met welke ons Christus vrijgemaakt heeft, en wordt niet wederom [b]met het juk der dienstbaarheid bevangen. a Joh. 8: 32. Rom. 6: 18. 1 Petr. 2: 16. b Jes. 9: 3.
2. Ziet, ik Paulus zeg u, [a]zoo gij u laat besnijden, dat Christus u niet nut zal zijn; a Hand. 15: 1.
3. En ik betuig wederom aan een iegelijk mensch die zich laat besnijden, dat hij een schuldenaar is de geheele wet te doen.
4. Christus is u ijdel geworden, die door de wet gerechtvaardigd [*wilt*] worden; gij zijt van de genade vervallen.
5. Want wij verwachten door den Geest, uit het geloof, de hope der rechtvaardigheid.
6. [a]Want in Christus Jezus heeft nóch besnijdenis eenige kracht, noch voorhuid, maar het geloof, door de liefde [b]werkende. a Matth. 12: 50. Joh. 15: 14. 1 Cor. 7: 19. 2 Cor. 5: 17. Gal. 6: 15. Col. 3: 11. b 1 Thess. 1: 3.
7. Gij liept wel; [a]wie heeft u verhinderd der waarheid niet gehoorzaamte zijn? a Gal. 3: 1.
8. Dit gevoelen is niet uit Hem die u roept.
9. [a]Een weinig zuurdeesem verzuurt het geheele deeg. a 1 Cor. 5: 6.
10. [a]Ik vertrouw van u in den Heere, dat gij niet anders zult gevoelen; maar die u ontroert, zal het oordeel dragen, wie hij ook zij. a 2 Cor. 2: 3; 8: 22.

11. Maar ik, broeders, indien ik nog de besnijdenis predik, waarom word ik nog vervolgd? Zoo is dan [a]de ergernis des kruises vernietigd. a 1 Cor. 1: 23.

12. [a]Och of zij ook afgesneden wierden, die u onrustig maken!
a Joz. 7. 25.

13. Want gij zijt tot vrijheid geroepen, broeders; [a]alleenlijk [*gebruikt*] de vrijheid niet tot eene oorzaak voor het vleesch; maar dient malkanderen door de liefde. a 1 Cor. 8: 9.
1 Petr. 2: 16. Judas vs. 4.

14. [a]Want de geheele wet wordt in één woord vervuld, [*namelijk*] in dit: [b]Gij zult uwen naaste liefhebben, gelijk uzelven. a Rom. 13: 8. b Lev. 19: 18.
Matth. 22: 39. Marc. 12: 31. Jac. 2: 8.

15. Maar [a]indien gij malkanderen bijt en vereet, ziet toe dat gij van malkanderen niet verteerd wordt.
a 2 Cor. 12: 20.

16. En ik zeg: [a]wandelt door den Geest, en volbrengt de begeerlijkheid des vleesches niet.
a Rom. 13: 14. 1 Petr. 2: 11.

17. [a]Want het vleesch begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vleesch; en deze staan tegen malkanderen, alzoo dat gij niet doet hetgene gij wildet.
a Rom. 7: 15, enz.

18. Maar indien gij door den Geest gelijk wordt, zoo zijt gij niet onder de wet.

19. [a]De werken des vleesches nu zijn openbaar; welke zijn overspel, hoererij, onreinigheid, ontuchtigheid,
a 1 Cor. 3: 3. Jac. 3: 14.

20. Afgoderij, venijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen,

21. Nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen, en dergelijke; [a]van dewelke ik u tevoren zeg, gelijk ik ook tevoren gezegd heb, dat die zulke dingen doen, het koninkrijk Gods niet zullen beërven. a 1 Cor. 6: 10. Eph. 5: 5.
Col. 3: 6. Openb. 22: 15.

22. [a]Maar de vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid.
a Eph. 5: 9.

23. [a]Tegen de zoodanigen is de wet niet. a 1 Tim. 1: 9.

24. [a]Maar die van Christus zijn, hebben het vleesch gekruisigd met de bewegingen en begeerlijkheden.
a Rom. 6: 6; 13 14.
Gal. 2: 20. 1 Petr. 2: 11.

25. Indien wij door den Geest leven, zoo laat ons ook door den Geest wandelen.

26. Laat ons niet zijn zoekers van ijdele eere, malkanderen tergende, malkanderen benijdende.

HET VI KAPITTEL.

Broeders, [a]indien ook een mensch overvallen ware door eenige misdaad, gij die geestelijk zijt, brengt den zoodanige terecht met den geest der zachtmoedigheid, ziende op uzelven, opdat ook gij niet verzocht wordt.
a Rom. 14: 1; 15: 1. 1 Cor. 9: 22.

2. Draagt [a]malkanders lasten, en vervult alzoo de wet van Christus,
a Matth. 11: 29. Joh. 13: 14.
Rom. 15: 1. 1 Thess. 4: 15.

3. Want zoo iemand meent iets te zijn, waar hij niets is, die bedriegt zichzelven in [*zijn*] gemoed.

4. Maar een iegelijk beproeve zijn eigen werk; en alsdan zal hij aan zichzelven alleen roem hebben, en niet aan eenen anderen;

5. [a]Want een iegelijk zal zijn eigen pak dragen. a Ps. 62: 13.
Jer. 17: 10; 32: 19. Matth. 16: 27.
Rom. 2: 6; 14: 12. 1 Cor. 3: 8.
2 Cor. 5: 10. Openb. 2: 23; 22: 12.

6. [a]En die onderwezen wordt in het woord, deele mede van alle goederen dengene die [*hem*] onderwijst.
a Rom. 15: 27. 1 Cor. 9: 11.

7. [a]Dwaalt niet; God laat zich niet bespotten; [b]want zoo wat de mensch zaait, dat zal hij ook maaien.
a 1 Cor. 6: 10. b Luc. 16: 25.

8. Want die in zijns zelfs vleesch zaait, zal uit het vleesch verderfenis maaien; maar die in den Geest zaait, zal uit den Geest het eeuwige leven maaien.

9. [a]Doch laat ons goed doende niet vertragen; want te zijner tijd zullen wij maaien, zoo wij niet verslappen.
a 2 Thess. 3: 13.

10. Zoo dan, terwijl wij tijd hebben, laat ons goed doen aan allen, maar [a]meest aan de huisgenooten des geloofs.
a 1 Tim. 5: 8.

11. Ziet hoe grooten brief ik u geschreven heb met mijne hand.

12. Alle degenen, die een schoon gelaat willen toonen naar het vleesch, die noodzaken u besneden te worden, alleenlijk opdat zij vanwege het kruis van Christus niet zouden vervolgd worden.

13. Want ook zijzelven, die besneden worden, houden de wet niet; maar zij willen dat gij besneden wordt, opdat zij in uw vleesch roemen zouden.

14. Maar het zij verre van mij, dat ik zoude roemen, anders dan in het kruis van onzen Heere Jezus Christus; door hetwelk de wereld mij gekruisigd is, en ik der wereld.

15. [a]Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis eenige kracht, noch voorhuid, maar een nieuw schepsel.
a Matth. 12: 50. Joh. 15: 14. 2 Cor. 5: 16. Gal. 5: 6. Col. 3: 11.

16. [a]En zoovelen als er naar dezen regel zullen wandelen, over deze [*zal zijn*] vrede en barmhartigheid, en over het Israël Gods. *a* Ps. 125: 5.

17. Voorts, niemand doe mij moeite aan; [a]want ik draag de litteekenen van den Heere Jezus in mijn lichaam.
a 2 Cor. 4: 10.

18. De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met uwen geest, broeders, Amen.

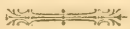

DE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DIE VAN

ÉPHEZE.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een apostel van Jezus Christus, door den wil van God, [a]aan de heiligen die te Épheze zijn, en geloovigen in Christus Jezus:
a Rom. 1: 7. 1 Cor. 1: 2. 2 Cor. 1: 1.

2. [a]Genade zij u en vrede, van God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus. *a* Gal. 1: 3. 1 Petr. 1: 2.

3. Gezegend zij [a]de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in den hemel in Christus;
a 2 Cor. 1: 3. 1 Petr. 1: 3.

4. [a]Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in hem, vóór de grondlegging der wereld, [b]opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde;
a Joh. 15: 16. 2 Tim. 1: 9.
b Luc. 1: 75. Eph. 5: 27. Col. 1: 22. 2 Tim. 1: 9. Tit. 2: 12.

5. Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus, in zichzelven, naar het welbehagen zijns willens;

6. Tot prijs der heerlijkheid zijner genade, door welke Hij ons begenadigd heeft [a]in den Geliefde; *a* Matth. 3: 17.

7. [a]In welken wij hebben de verlossing door zijn bloed, [*namelijk*] de ver-

geving der misdaden, naar den rijkdom zijner genade, a Hand. 20: 28.
Col. 1: 14. Hebr. 9: 12. 1 Petr. 1: 18.

8. Met welke Hij overvloedig is geweest over ons in alle wijsheid en voorzichtigheid,

9. Ons bekend gemaakt hebbende a de verborgenheid zijns willens, naar zijn welbehagen, hetwelk Hij voorgenomen had in zichzelven, a Rom. 16: 25.
Eph. 3: 9. Col. 1: 26.
2 Tim. 1: 9. Tit. 1: 2. 1 Petr. 1: 20.

10. Om in de bedeeling van a de volheid der tijden wederom alles tot één te vergaderen in Christus, beide dat in den hemel is, en dat op de aarde is;
a Gen. 49: 10. Dan. 9: 24. Gal. 4: 4.

11. In hem, in welken wij ook a een erfdeel geworden zijn, wij die tevoren verordineerd waren naar het voornemen desgenen, die alle dingen werkt naar den raad zijns willens;
a Rom. 8: 17.

12. Opdat wij zouden zijn tot prijs zijner heerlijkheid, wij die eerst in Christus gehoopt hebben;

13. In welken ook gij [*zijt*], nadat gij het woord der waarheid, [*namelijk*] het Evangelie uwer zaligheid, gehoord hebt; in welken gij ook, nadat gij geloofd hebt, a zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte,
a Rom. 8: 15.
2 Cor. 1: 22; 5: 5. Eph. 4: 30.

14. Die het onderpand is van onze erfenis, tot a de verkregene verlossing, tot prijs zijner heerlijkheid.
a Ex. 19: 5. Deut. 7: 6;
14: 2; 26: 18. Rom. 8: 23. 1 Petr. 2: 9.

15. a Daarom ook ik, gehoord hebbende het geloof in den Heere Jezus dat onder u is, en de liefde tot alle de heiligen, a Philipp. 1: 3.
Col. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.

16. Houde niet op voor u te danken, gedenkende uwer in mijne gebeden,

17. Opdat de God van onzen Heere Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u geve den Geest der wijsheid en der openbaring, in zijne kennis,

18. [*Namelijk*] verlichte oogen uws verstands, opdat gij moogt weten, welke zij de hope van zijne roeping, en welke de rijkdom zij der heerlijkheid van zijne erfenis in de heiligen,

19. En welke de uitnemende grootheid zijner kracht zij aan ons die gelooven, a naar de werking der sterkte zijner macht, a Col. 2: 12.

20. Die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij hem uit de dooden heeft opgewekt, a en heeft [*hem*] gezet aan zijne rechter[*hand*] in den hemel,
a Ps. 110: 1.
Hand. 2: 34. 1 Cor. 15: 25.
Col. 3: 1. Hebr. 1: 3; 10: 12. 1 Petr. 3: 22.

21. Verre boven alle overheid, en macht, en kracht, en heerschappij, en allen naam die genaamd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende,

22. a En heeft alle dingen zijnen voeten onderworpen, en heeft hem der gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen; a Ps. 8: 7. Matth. 28: 18.
1 Cor. 15: 27. Hebr. 2: 8.

23. a Welke zijn lichaam is, [*en*] de vervulling desgenen, die alles in allen vervult. a Rom. 12: 5.
1 Cor. 12: 27. Eph. 4: 16; 5: 23.

HET II KAPITTEL.

En a u [*heeft Hij mede levend gemaakt*], waar gij dood waart door de misdaden en de zonden,
a Rom. 5: 6. Col. 2: 13.

2. a In welke gij eertijds gewandeld hebt, naar de eeuw dezer wereld, naar den b overste van de macht der lucht, van den geest die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid,
a 1 Cor. 6: 11.
Col. 3: 7. Tit. 3: 3.
b Joh. 12: 31; 14: 30; 16: 11. Eph. 6: 12.

3. Onder dewelke ook wij allen eertijds verkeerd hebben in de begeerlijkheden onzes vleesches, doende den wil des vleesches en der gedachten, en wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen;

4. Maar God, die rijk is in barmhartigheid, door zijne groote liefde waarmede Hij ons liefgehad heeft,

5. Ook toen wij dood waren door de misdaden, a heeft [*ons*] levend gemaakt met Christus (b uit genade zijt gij zalig geworden), a Rom. 6: 8; 8: 11.
Col. 3: 1, 3. b Hand. 15: 11. Tit. 3: 5.

6. En heeft [*ons*] mede opgewekt, en heeft [*ons*] mede gezet in den hemel in Christus Jezus;

7. Opdat Hij zoude betoonen in de

toekomende eeuwen den uitnemenden rijkdom zijner genade, door de goedertierenheid over ons in Christus Jezus.

8. Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, [a]het is Gods gave;
a Matth. 16: 17. Eph. 1: 19.

9. Niet uit de werken, [a]opdat niemand roeme. a Rom. 3: 27. 2 Cor. 1: 29.

10. Want wij zijn zijn maaksel, [a]geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.
a 2 Cor. 5: 17. Eph. 1: 4; 4: 24. Tit. 2: 14.

11. Daarom gedenkt, dat gij, die eertijds heidenen waart in het vleesch, en die voorhuid genaamd werdt van degenen die genaamd zijn besnijdenis in het vleesch, die met handen geschiedt,

12. Dat gij in dien tijd waart zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen [a]van de verbonden der belofte, geene hope hebbende, en zonder God in de wereld;
a Rom. 9: 4.

13. Maar nu in Christus Jezus zijt gij, die eertijds verre waart, nabij geworden door het bloed van Christus.

14. [a]Want hij is onze vrede, die deze beiden één gemaakt heeft, en den middelmuur des afscheidsels gebroken hebbende, a Jes. 9: 5.
Micha 5: 4. Joh. 16: 33.
Hand. 10: 36. Rom. 5: 1. Col. 1: 20.

15. Heeft hij de vijandschap in zijn vleesch te niete gemaakt, [*namelijk*] de wet der geboden in inzettingen [*bestaande*]; opdat hij die twee in zichzelven tot éénen nieuwen mensch zoude scheppen, vrede makende,

16. En [*opdat*] hij die beiden met God in één lichaam zoude verzoenen door het kruis, de vijandschap aan hetzelve gedood hebbende.

17. [a]En komende, heeft hij door het Evangelie vrede verkondigd, u die verre waart, en dien die nabij waren;
a Jes. 57: 19. Eph. 3: 12.

18. [a]Want door hem hebben wij beiden den toegang door éénen Geest tot den Vader. a Joh. 10: 9; 14: 6.
Rom. 5: 2. Eph. 3: 12. Hebr. 10: 19.

19. Zoo zijt gij dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen, en [a]huisgenooten Gods; a Gal. 6 10.

20. [a]Gebouwd [b]op het fundament der Apostelen en Profeten, [c]waarvan Jezus Christus is de uiterste hoeksteen;
a 1 Cor. 3: 9, 10.
b Jes. 28: 16. Matth. 16: 18.
1 Cor. 3: 10. Openb. 21: 14. c 1 Petr. 2: 4.

21. [a]Op welken het geheele gebouw, bekwamelijk samengevoegd zijnde, opwast [b]tot een heiligen tempel in den Heere; a Eph. 4: 16.
b 1 Cor. 6: 19. 2 Cor. 6: 16.

22. Op welken ook gij mede gebouwd wordt tot eene woonstede Gods in den Geest.

HET III KAPITTEL.

Om deze oorzake [*ben*] ik Paulus [a]de gevangene van Christus Jezus voor u, die heidenen zijt; a Hand. 21: 33.
Eph. 4: 1. Philipp. 1: 7, 13, 14, 16.
Col. 4: 3. 2 Tim. 1: 8. Philem. vs. 1.

2. Indien gij maar gehoord hebt van de bedeeling [a]der genade Gods, [b]die mij gegeven is aan u, a Rom. 1: 5.
b Hand. 13: 2. Eph. 3: 8.

3. Dat Hij mij [a]door openbaring heeft bekend gemaakt [b]deze verborgenheid (gelijk ik met weinige [*woorden*] tevoren geschreven heb, a Hand. 22: 17, 21;
26: 16, 17, Gal. 1: 11, 12. b Rom. 16: 25.

4. Waaraan gij, [*dit*] lezende, kunt bemerken mijne wetenschap in deze verborgenheid van Christus),

5. Welke in andere eeuwen den kinderen der menschen niet is bekend gemaakt, [a]gelijk zij nu is geopenbaard aan zijne heilige apostelen en profeten, door den Geest. a Hand. 10: 28.

6. [*Namelijk*] dat de heidenen zijn mede-erfgenamen, en van hetzelfde lichaam, en mede-deelgenooten zijner belofte in Christus door het Evangelie;

7. Waarvan ik een dienaar geworden ben, naar de gave der genade Gods, die mij gegeven is [a]naar de werking zijner kracht. a Eph. 1: 9. Col. 2: 12.

8. Mij, [a]den allerminste van alle de heiligen, is deze genade gegeven, om [b]onder de heidenen door het Evangelie te verkondigen den onnaspeurlijken rijkdom van Christus, a 1 Cor. 15: 9.
1 Tim. 1: 15. b Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21.
Gal. 1: 16; 2: 8. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

9. En allen te verlichten, [*dat zij mogen verstaan*] welke de gemeenschap

[a]der verborgenheid zij, die van [*alle*] eeuwen verborgen is geweest in God, welke alle dingen [b]geschapen heeft door Jezus Christus; a Rom. 16: 25.
Eph. 1: 9. Col. 1: 26. 2 Tim. 1: 10.
Tit. 1: 2. 1 Petr. 1: 20. b Gen. 1: 3.
Ps. 33: 6. Joh. 1: 3. Col. 1: 16. Hebr. 1: 2.

10. [a]Opdat nu, door de gemeente, bekend gemaakt worde aan de overheden en de machten in den hemel de veelvuldige wijsheid Gods; a 1 Petr. 1: 12.

11. Naar het eeuwig voornemen, dat Hij gemaakt heeft in Christus Jezus onzen Heere;

12. [a]In denwelken wij hebben de vrijmoedigheid, en den toegang met vertrouwen, door het geloof aan hem.
a Joh. 10: 9; 14: 6.
Rom. 5: 2. Eph. 2: 18. Hebr. 10: 19.

13. [a]Daarom bid ik, dat gij niet vertraagt in mijne verdrukkingen [b]voor u, hetwelk is uwe heerlijkheid.
a Philipp. 1: 14. 1 Thess. 3: 3. b Col. 1: 24.

14. Om deze oorzaak buig ik mijne knieën tot den Vader van onzen Heere Jezus Christus,

15. Uit welken al het geslacht in de hemelen en op de aarde genoemd wordt,

16. Opdat Hij u geve, naar den rijkdom zijner heerlijkheid, met kracht [a]versterkt te worden door zijnen Geest in den inwendigen mensch,
a Eph. 6: 10.

17. Opdat Christus door het geloof in uwe harten wone, en gij in de liefde [a]geworteld en gegrond zijt, a Col. 2: 7.

18. Opdat gij ten volle kondet begrijpen met alle de heiligen, welke de breedte, en lengte, en diepte, en hoogte zij,

19. En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods.

20. [a]Hem nu, die machtig is meer dan overvloediglijk te doen boven al wat wij bidden of denken, naar de kracht die in ons werkt,
a Rom. 16: 25.

21. Hem, [*zeg ik*], zij de heerlijkheid in de gemeente door Christus Jezus, in alle geslachten tot alle eeuwigheid, Amen.

HET IV KAPITTEL.

Zoo bid ik u dan, ik de gevangene in den Heere, [a]dat gij wandelt waardiglijk der roeping, met welke gij geroepen zijt; a Gen. 17: 1. 1 Cor. 7: 20.
Philipp. 1: 27. Col. 1: 10. 1 Thess. 2: 12.

2. [a]Met alle ootmoedigheid en zachtmoedigheid, met lankmoedigheid, verdragende malkanderen in liefde;
a Col. 1: 11; 3: 12. 1 Thess. 5: 14.

3. U benaarstigende te behouden de eenigheid des Geestes door den band des vredes.

4. Eén lichaam is het, en één Geest, gelijkerwijs gij ook geroepen zijt tot ééne hope uwer beroeping;

25. [a]Eén Heere, één geloof, één doop;
a Deut. 4: 39. Mal. 2: 10. 1 Cor. 8: 4, 6.

6. Eén God en Vader van allen, die daar is boven allen, en door allen, en in u allen.

7. [a]Maar aan elkeen van ons is de genade gegeven naar de mate der gave van Christus. a Rom. 12: 6. 1 Cor. 12: 11.
2 Cor. 10: 13. 1 Petr. 4: 10.

8. Daarom zegt Hij: [a]Als hij opgevaren is in de hoogte, heeft hij de gevangenis gevangen genomen, en heeft den menschen gaven gegeven.
a Ps. 68: 19.

9. [a]Nu dit: Hij is opgevaren; wat is het, dan dat hij ook eerst is nedergedaald in de benedenste deelen der aarde? a Joh. 3: 13; 6: 62.

10. Die nedergedaald is, is dezelfde ook die opgevaren is verre boven alle de hemelen, opdat hij alle dingen vervullen zoude.

11. [a]En dezelfde heeft gegeven sommigen tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leeraars, a 1 Cor. 12: 28.

12. Tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwing [a]des lichaams van Christus;
a Rom. 12: 5. 1 Cor. 12: 27.
Eph. 1: 23; 5: 23. Col. 1: 24.

13. Totdat wij allen zullen komen tot de eenigheid des geloofs en der kennisse van den Zone Gods, tot eenen volkomenen man, tot de mate van de grootte der volheid van Christus;

14. [a]Opdat wij niet meer kinderen zouden zijn, [b]die als de vloed bewogen en omgevoerd worden met allen wind der leere, door de bedriegerij der men-

schen, door arglistigheid om listiglijk tot dwaling te brengen;
a 1 Cor. 14: 20. *b* Matth. 11: 7.

15. Maar de waarheid betrachtende in liefde, alleszins zouden opwassen in hem die [a]het Hoofd is, [*namelijk*] Christus; *a* Eph. 5: 23. Col. 1: 18.

16. [a]Uit welken het geheele lichaam, bekwamelijk samengevoegd en samenvastgemaakt zijnde, door alle voegselen der toebrenging, naar de werking van een iegelijk deel in [*zijne*] mate, den wasdom des lichaams bekomt, tot zijnszelfs opbouwing in de liefde.
a Rom. 12: 5. 1 Cor. 12: 27. Eph. 2: 21.

17. Ik zeg dan dit, [a]en betuig het in den Heere, [b]dat gij niet meer wandelt, gelijk als de andere heidenen wandelen in de ijdelheid huns gemoeds,
a Rom. 1: 9. *b* Rom. 1: 18. 1 Petr. 4: 3.

18. Verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods, [a]door de onwetendheid, die in hen is, door de verharding huns harten;
a 1 Thess. 4: 5.

19. Welke, ongevoelig geworden zijnde, zichzelven hebben overgegeven tot ontuchtigheid, om alle onreinigheid begeeriglijk te bedrijven.

20. Doch gij hebt Christus alzoo niet geleerd;

21. Indien gij maar hem gehoord hebt, en door hem geleerd zijt, gelijk de waarheid in Jezus is;

22. [*Te weten*] dat gij zoudt [a]afleggen, aangaande de vorige wandeling, den ouden mensch, die verdorven wordt door de begeerlijkheden der verleiding;
a Col. 3: 9. Hebr. 12: 1. 1 Petr. 2: 1.

23. En dat gij zoudt vernieuwd worden in den geest uws gemoeds,

24. [a]En den nieuwen mensch aandoen, die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid.
a Rom. 6: 4. Col. 3: 10. 1 Petr. 4: 2.

25. Daarom legt af de leugen, [a]en spreekt de waarheid, een iegelijk met zijnen naaste; want wij zijn malkanders leden. *a* Zach. 8: 16.

26. [a]Wordt toornig, en zondigt niet; de zon ga niet onder over uwe toornigheid; *a* Ps. 4: 5.

27. [a]En geeft den duivel geene plaats.
a Jac. 4: 7. 1 Petr. 5: 9.

28. Die gestolen heeft, stele niet meer, [a]maar arbeide liever, werkende dat goed is met de handen, opdat hij hebbe mede te deelen dengene die nood heeft.
a Hand. 20: 35.
1 Thess. 4: 11. 2 Thess. 3: 8, 12.

29. [a]Geene vuile rede ga uit uwen mond, maar zoo er eenige goede [*rede*] is tot nuttige stichting, opdat zij genade geve dien die ze hooren.
a Matth. 12: 36. Eph. 5: 3, 4.

30. En bedroeft den Heiligen Geest Gods niet, [a]door welken gij verzegeld zijt tot den dag [b]der verlossing.
a Rom. 8: 16. 2 Cor. 1: 22; 5: 5. Eph. 1: 13.
b Luc. 21: 28. Rom. 8: 23. Eph. 1: 14.

31. [a]Alle bitterheid, en toornigheid, en gramschap, en geroep, en lastering zij van u geweerd, met alle boosheid;
a Col. 3: 19.

32. [a]Maar zijt jegens malkanderen goedertieren, barmhartig, [b]vergevende malkanderen, gelijkerwijs ook God in Christus ulieden vergeven heeft.
a Philipp. 2: 1. Col. 3: 12.
b Matth. 6: 14. Marc. 11: 25. Col. 3: 13.

HET V KAPITTEL

Zijt dan navolgers Gods, als geliefde kinderen;

2. [a]En wandelt in de liefde, [b]gelijkerwijs ook Christus ons liefgehad heeft, [c]en zichzelven voor ons heeft overgegeven tot eene offerande en een slachtoffer, Gode tot eenen welriekenden reuk.
a Joh. 13: 34; 15: 12.
1 Thess. 4: 9. 1 Joh. 3: 23; 4: 21. *b* Gal. 2: 20.
Tit. 2: 14. 1 Petr. 3: 18. *c* Hebr. 8: 3; 9: 14.

3. [a]Maar hoererij, en alle onreinigheid of hebzucht, laat ook onder u niet genoemd worden, gelijkerwijs het den heiligen betaamt; *a* Marc. 7: 21.
Eph. 4: 29. Col. 3: 5.

4. Noch oneerbaarheid, noch zot geklap, of gekkernij, welke niet betamen; maar veel meer dankzegging.

5. [a]Want dit weet gij, dat geen hoereerder, of onreine, of hebzuchtige, die een afgodendienaar is, erfenis heeft in het koninkrijk van Christus en van God.
a 1 Cor. 6: 10.
Gal. 5: 19. Col. 3: 5. Openb. 22: 15.

6. [a]Dat u niemand verleide met ijdele woorden; want om deze dingen komt de toorn Gods over de kinderen der ongehoorzaamheid. *a* Jer. 29: 8.
Matth. 24: 4. Marc. 13: 5. Luc. 21: 8.
Col. 2: 4, 18. 2 Thess. 2: 3. 1 Joh. 4: 1

7. Zoo zijt dan hunne medegenooten niet.

8. [a]Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in den Heere; wandelt als kinderen des lichts
a 1 Thess. 5: 4.

9. [a](Want de vrucht des Geestes is in alle goedigheid, en rechtvaardigheid, en waarheid),
a Gal. 5: 22.

10. Beproevende, wat den Heere welbehagelijk zij.

11. [a]En hebt geene gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer.
a Matth. 18: 17. 1 Cor. 5: 8; 10: 20. 2 Cor. 6: 14. 2 Thess. 3: 14.

12. Want hetgene heimelijk van hen geschiedt, is schandelijk ook te zeggen.

13. [a]Maar alle deze dingen, van het licht bestraft zijnde, worden openbaar; want al wat openbaar maakt, is licht.
a Joh. 3: 20, 21.

14. Daarom zegt Hij: [a]Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de dooden, en Christus zal over u lichten.
a Rom. 13: 11. 1 Thess. 5: 6.

15. [a]Ziet dan, hoe gij voorzichtiglijk wandelt, niet als onwijzen, maar als wijzen,
a Col. 4: 5.

16. [a]Den tijd uitkoopende, dewijl de dagen boos zijn.
a Rom. 13: 11.

17. Daarom zijt niet onverstandig, [a]maar verstaat, welke de wil des Heeren zij.
a Rom. 12: 2. 1 Thess. 4: 3.

18. [a]En wordt niet dronken in wijn, waarin overdaad is, maar wordt vervuld met den Geest;
a Spr. 23: 29. Jes. 5: 11, 22. Luc. 21: 34.

19. [a]Sprekende onder malkanderen met psalmen, en lofzangen, en geestelijke liederen, zingende en psalmende den Heere in uw hart;
a Col. 3: 16.

20. [a]Dankende te allen tijde over alle dingen God en den Vader, in den naam van onzen Heere Jezus Christus;
a Col. 3: 17. 1 Thess. 5: 18.

21. Malkanderen onderdanig zijnde in de vreeze Gods.

22. [a]Gij vrouwen, weest aan uwe eigene mannen onderdanig, gelijk aan den Heere;
a Gen. 3: 16. 1 Cor. 14: 34. Col. 3: 18. Tit. 2: 5. 1 Petr. 3: 1.

23. [a]Want de man is het hoofd der vrouwe, [b]gelijk ook Christus het Hoofd der gemeente is, en hij is de behouder [c]des lichaams.
a 1 Cor. 11: 3. b Eph. 1: 22; 4: 15. Col. 1: 18. c Rom. 12: 5. 1 Cor. 12: 27. Eph. 1: 23; 4: 12. Col. 1: 24.

24. Daarom, gelijk de gemeente aan Christus onderdanig is, alzoo ook de vrouwen aan hare eigene mannen in alles.

25. [a]Gij mannen, hebt uwe eigene vrouwen lief, gelijk ook Christus de gemeente liefgehad heeft, [b]en zichzelven voor haar heeft overgegeven;
a Col. 3: 19. b Gal. 1: 4. Eph. 5: 2.

26. Opdat hij haar heiligen zoude, [*haar*] [a]gereinigd hebbende met het bad des waters door het woord;
a Tit. 3: 5. 1 Petr. 3: 21.

27. Opdat hij haar zichzelven heerlijk zoude voorstellen, eene gemeente, die geen vlek of rimpel heeft, of iets dergelijks, [a]maar dat zij zoude heilig zijn en onberispelijk.
a Col. 1: 22.

28. Alzoo zijn de mannen schuldig hunne eigene vrouwen lief te hebben, gelijk hunne eigene lichamen. Die zijne eigene vrouwe lief heeft, die heeft zichzelven lief.

29. Want niemand heeft ooit zijn eigen vleesch gehaat, maar hij voedt het, en onderhoudt het, gelijkerwijs ook de Heere de gemeente.

30. [a]Want wij zijn leden zijns lichaams, van zijn vleesch en van zijn gebeente.
a Rom. 12: 5. 1 Cor. 12: 27.

31. [a]Daarom zal een mensch zijnen vader en moeder verlaten, en zal zijne vrouwe aanhangen; en zij twee zullen [b]tot één vleesch wezen.
a Gen. 2: 24. Matth. 19: 5. Marc. 10: 7. b 1 Cor. 6: 16.

32. Deze verborgenheid is groot; doch ik zeg [*dit, ziende*] op Christus en op de gemeente.

33. Zoo dan ook gijlieden, elk in het bijzonder, een iegelijk hebbe zijne eigene vrouwe alzoo lief als zichzelven; en de vrouwe [*zie*], dat zij den man vreeze.

HET VI KAPITTEL.

Gij [a]kinderen, zijt uwen ouders gehoorzaam in den Heere; want dat is recht.
a Col. 3: 20.

2. [a]Eer uwen vader en moeder (hetwelk het eerste gebod is met eene belofte),
a Ex. 20: 12. Deut. 5: 16; 27: 16. Matth. 15: 4. Marc. 7: 10.

3. Opdat het u welga, en [*dat*] gij lang leeft op de aarde.

4. En gij vaders, verwekt uwe kin-

deren niet tot toorn, [a]maar voedt ze op in de leering en vermaning des Heeren.
a Deut. 6: 7, 20. Ps. 78: 4. Spr. 19: 18; 29: 17.

5. [a]Gij dienstknechten, zijt gehoorzaam [*uwen*] heeren naar het vleesch, met vreeze en beven, in eenvoudigheid uws harten, gelijk als aan Christus;
a Col. 3: 22. 1 Tim. 6: 1. Tit. 2: 9. 1 Petr. 2: 18.

6. Niet naar oogendienst, als menschenbehagers, maar als dienstknechten van Christus, doende den wille Gods van harte;

7. Dienende met goedwilligheid den Heere, en niet de menschen;

8. Wetende, dat zoo wat goeds een iegelijk gedaan zal hebben, hij dat van den Heere zal ontvangen, hetzij dienstknecht, hetzij vrije.

9. [a]En gij heeren, doet hetzelfde bijhen, nalatende de dreiging; als die weet, dat ook uw eigen Heere in de hemelen is, [b]en [*dat*] geene aanneming des persoons bij Hem is.
a Col. 4: 1. b Deut. 10: 17. 2 Kron. 19: 7. Job 34: 19. Hand. 10: 34. Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Col. 3: 25. 1 Petr. 1: 17.

10. Voorts, mijne broeders, wordt krachtig in den Heere, en in de sterkte zijner macht.

11. [a]Doet aan de geheele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen des duivels.
a Col. 3: 12. 1 Thess. 5: 8.

12. Want wij hebben den strijd niet tegen vleesch en bloed, maar tegen de overheden, [a]tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. a Eph. 2: 2.

13. Daarom neemt aan [a]de geheele wapenrusting Gods, opdat gij kunt wederstaan in den boozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven.
a 2 Cor. 10: 4.

14. [a]Staat dan, uwe lendenen omgord hebbende met de waarheid, [b]en aangedaan hebbende het borstwapen der gerechtigheid; a Luc. 12: 35. 1 Petr. 1: 13. b Jes. 59: 17. 2 Cor. 6: 7.

15. En de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het Evangelie des vredes;

16. Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij alle de vurige pijlen des boozen zult kunnen uitblusschen.

17. [a]En neemt den helm der zaligheid, [b]en het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord; a Jes. 59: 17. 1 Thess. 5: 8. b Hebr. 4: 12. Openb. 2: 16.

18. Met alle bidding en smeeking, biddende [a]te allen tijde in den Geest, en tot datzelfde wakende met alle geduriheid en smeeking voor alle de heiligen; a Luc. 18: 1. Rom. 12: 12. Col. 4: 2. 1 Thess. 5: 17.

19. En [a]voor mij, opdat mij het woord gegeven worde in de opening mijns monds met vrijmoedigheid, om de verborgenheid van het Evangelie bekend te maken, a Hand. 4: 29. 2 Thess. 3: 1.

20. [a]Waarover ik een gezant ben [b]in eene keten, opdat ik in hetzelve vrijmoediglijk moge spreken, gelijk mij betaamt te spreken. a 2 Cor. 5: 20. b Hand. 28: 20.

21. [a]En opdat ook gij moogt weten hetgene mij aangaat, [*en*] wat ik doe, [*dat*] alles zal u [b]Tychicus, de geliefde broeder en getrouwe dienaar in den Heere, bekend maken; a Col. 4 7. b Hand. 20: 4. Col. 4: 7. Tit. 3: 12.

22. Denwelken ik tot datzelfde einde [a]tot u gezonden heb, opdat gij onze zaken zoudt weten, en hij uwe harten zoude vertroosten. a 2 Tim. 4: 12.

23. Vrede zij den broederen, en liefde met geloof, van God den Vader, en den Heere Jezus Christus.

24. De genade [*zij*] met alle degenen, die onzen Heere Jezus Christus liefhebben in onverderfelijkheid, Amen.

DE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DE

PHILIPPENSEN

HET I KAPITTEL.

Paulus en Timótheüs, dienstknechten van Jezus Christus, aan alle de heiligen in Christus Jezus die te Philippi zijn, met de opzieners en diakenen:

2. aGenade zij u en vrede, van God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus. a Rom. 1: 7. 1 Petr. 1: 2.

3. aIk dank mijnen God, zoo dikwijls als ik uwer gedenke a Eph. 1: 15. Col. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.

4. (Te allen tijde in al mijn gebed voor u allen, met blijdschap het gebed doende),

5. Over uwe gemeenschap aan het Evangelie, van den eersten dag af tot nu toe;

6. Vertrouwende ditzelve, dat Hij, die in u aeen goed werk begonnen heeft, [*dat*] voleindigen zal tot op den dag van Jezus Christus; a Joh. 6: 29. 1 Thess. 1: 3.

7. Gelijk het bij mij recht is, dat ik van u allen dit gevoele, omdat ik in [*mijn*] hart houde, dat gij, beide ain mijne banden, en [*in mijne*] verantwoording en bevestiging van het Evangelie, gij allen, [*zeg ik*], mijner genade mede deelachtig zijt. a Eph. 3: 1; 4: 1. Col. 4: 3, 18. 2 Tim. 1: 8.

8. aWant God is mijn getuige, hoezeer ik begeerig ben naar u allen, met innerlijke bewegingen van Jezus Christus. a Rom. 1: 9; 9: 1. 2 Cor. 1: 23; 11; 31. Gal. 1: 20. 1 Thess. 2: 5. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1.

9. En dit bid ik [*God*], dat uwe liefde nog meer en meer overvloedig worde in erkentenis en alle gevoelen;

10. Opdat gij beproeft de dingen die [*daarvan*] verschillen, opdat gij oprecht zijt, en zonder aanstoot te geven, tot den dag van Christus;

11. Vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn tot heerlijkheid en prijs van God.

12. En ik wil dat gij weet, broeders, dat hetgene aan mij [*is geschied*], meer tot bevordering van het Evangelie gekomen is;

13. Alzoo dat mijne banden in Christus openbaar geworden zijn in het gansche rechthuis, en aan alle anderen;

14. aEn [*dat*] het meerder [*deel*] der broederen in den Heere door mijne banden vertrouwen gekregen hebbende, overvloediger het woord onbevreesd durven spreken. a Eph. 3: 13. 1 Thess. 3: 3.

15. Sommigen prediken ook wel Christus door nijd en twist, maar sommigen ook door goedwilligheid.

16. Gene verkondigen wel Christus uit twisting, niet zuiverlijk, meenende aan mijne banden verdrukking toe te brengen;

17. Doch deze uit liefde, dewijl zij weten dat ik tot verantwoording van het Evangelie gezet ben.

18. Wat dan? Nochtans wordt Christus op allerlei wijze, hetzij onder een deksel, hetzij in der waarheid, verkondigd; en daarin verblijd ik mij, ja ik zal mij ook verblijden.

19. aWant ik weet, dat dit mij ter zaligheid gedijen zal, door uw gebed

en toebrenging des Geestes van Jezus Christus; *a* 2 Cor. 1: 11.

20. Volgens mijne ernstige verwachting en hope, *a*dat ik in geene zaak zal beschaamd worden, maar [*dat*] in alle vrijmoedigheid, gelijk te allen tijde, alzoo ook nu, Christus zal groot gemaakt worden in mijn lichaam, hetzij door het leven, hetzij door den dood.
a Rom. 5: 5.

21. Want het leven is mij Christus, en het sterven is [*mij*] gewin.

22. Maar of te leven in het vleesch, ditzelve mij oorbaar zij, en wat ik verkiezen zal, weet ik niet.

23. Want ik word van deze twee gedrongen, hebbende begeerte, om ontbonden te worden en met Christus te zijn; want [*dat*] is zeer verre het beste;

24. Maar in het vleesch te blijven, is noodiger om uwentwille.

25. En dit vertrouw en weet ik, dat ik zal blijven, en met u allen zal verblijven, tot uwe bevordering en blijdschap des geloofs;

26. Opdat uw roem in Christus Jezus overvloedig zij aan mij, door mijne tegenwoordigheid wederom bij u.

27. *a*Alleenlijk wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus, opdat, hetzij ik kom en u zie, hetzij ik afwezig ben, ik van uwe zaken moge hooren, dat gij staat in éénen geest, met één gemoed gezamenlijk strijdende door het geloof des Evangelies; *a* Gen. 17: 1.
1 Cor. 7: 20. Eph. 4: 1.
Col. 1: 10. 1 Thess. 2: 12; 4: 1.

28. En dat gij in geen ding verschrikt wordt van degenen die tegenstaan; hetwelk hun wel een bewijs is des verderfs, maar u der zaligheid, en dat van God.

29. Want u is uit genade gegeven in de zaak van Christus, niet alleen in hem te gelooven, maar ook voor hem te lijden;

30. Denzelfden strijd hebbende, hoedanigen gij in mij gezien hebt, en nu in mij hoort.

HET II KAPITTEL.

Indien er dan eenige vertroosting is in Christus, indien er eenige troost is der liefde, indien er eenige gemeenschap is des Geestes, indien er eenige innerlijke bewegingen en ontfermingen zijn;

2. Zoo vervult mijne blijdschap, dat gij moogt *a*eensgezind zijn, dezelfde liefde hebbende van één gemoed [*en*] van één gevoelen zijnde;
a Rom. 12: 16; 15: 5.
1 Cor. 1: 10. Philipp. 3: 16. 1 Petr. 3: 8.

3. [*Doet*] geen ding door twisting of ijdele eere, *a*maar door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan zichzelven; *a* Rom. 12: 10. 1 Petr. 5: 5.

4. *a*Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk [*zie*] ook op hetgene dat der anderen is.
a 1 Cor. 10: 24; 13: 5.

5. *a*Want dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was;
a Matth. 11: 29. Joh. 13: 15.
1 Petr. 2: 21. 1 Joh. 2: 6.

6. *a*Die, in de gestaltenisse Gods zijnde, geenen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn; *a* 2 Cor. 4: 4.
Col. 1: 1. Hebr. 1: 3.

7. *a*Maar heeft zichzelven vernietigd, *b*de gestaltenisse eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is den menschen gelijk geworden; *a* Ps. 8: 6.
b Matth. 20: 28. Joh. 13: 14.

8. *a*En in gedaante gevonden als een mensch, heeft hij zichzelven *b*vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises.
a Hebr. 2: 14, 17; 4: 15. *b* Hebr. 2: 9; 12: 2.

9. *a*Daarom heeft hem ook God uitermate verhoogd, en heeft hem *b*eenen naam gegeven, welke boven allen naam is; *a* Hand. 2: 33. *b* Hebr. 1: 4.

10. *a*Opdat in den naam van Jezus zich zoude buigen alle knie dergenen die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn,
a Jes. 45: 23. Rom. 14: 11.

11. *a*En alle tong zoude belijden, dat Jezus Christus de Heere is, tot heerlijkheid Gods des Vaders.
a Joh. 13: 13. 1 Cor. 8: 6; 12: 3.

12. Alzoo dan, mijne geliefden, gelijk gij te allen tijde gehoorzaam geweest zijt, niet als in mijne tegenwoordigheid alleen, maar veel meer nu in mijn afwezen, werkt uws zelfs zaligheid met vreeze en beven;

13. *a*Want het is God, die in u werkt beide het willen en het werken, naar [*zijn*] welbehagen. *a* 2 Cor. 3: 5.

14. [a]Doet alle dingen [b]zonder murmureeren en tegenspreken;
a Rom. 12: 17. 1 Petr. 2: 12. b 1 Petr. 4: 9.

15. Opdat gij moogt onberispelijk en oprecht zijn, kinderen Gods zijnde onstraffelijk in het midden van een krom en verdraaid geslacht, [a]onder welke gij schijnt als lichten in de wereld;
a Spr. 4: 18. Matth. 5: 14.

16. Voorhoudende het woord des levens, [a]mij tot eenen roem tegen den dag van Christus, dat ik niet tevergeefs heb geloopen, noch tevergeefs gearbeid. a 2 Cor. 1: 14. 1 Thess. 2: 19.

17. Ja indien ik ook tot een drankoffer geofferd worde over de offerande en bediening uws geloofs, [a]zoo verblijd ik mij, en verblijd mij met u allen;
a 2 Cor. 7: 4.

18. En om datzelfde verblijdt gij u ook, en verblijdt ook ulieden met mij.

19. En ik hoop in den Heere Jezus, [a]Timótheûs haast tot u zenden, opdat ik ook welgemoed moge zijn, als ik uwe zaken zal verstaan hebben.
a Hand. 16: 1. Rom. 16: 21. 1 Thess. 3: 2.

20. Want ik heb niemand, die even alzoo gezind is, dewelke oprechtelijk uwe zaken zal bezorgen.

21. [a]Want zij zoeken allen het hunne, niet hetgene van Christus Jezus is.
a 1 Cor. 10: 24; 13: 5.

22. En gij weet zijne beproeving, dat hij, als een kind [*zijnen*] vader, met mij gediend heeft in het Evangelie.

23. Ik hoop dan wel dezen van stonden aan te zenden, zoo [*haast*] als ik in mijne zaken zal voorzien hebben;

24. Doch ik vertrouw in den Heere, dat ik ook zelf haast [*tot u*] komen zal.

25. Maar ik heb noodig geacht, tot u te zenden Epaphrodítus, mijnen broeder, en medearbeider, en medestrijder, en uwen afgezondene, en bedienaar mijner nooddruft;

26. Dewijl hij zeer begeerig was naar u allen, en zeer beangst was, omdat gij gehoord hadt dat hij krank was.

27. En hij is ook krank geweest tot nabij den dood; maar God heeft zich zijner ontfermd; en niet alleen zijner, maar ook mijner, opdat ik niet droefheid op droefheid zoude hebben.

28. Zoo heb ik dan hem te spoediger gezonden, opdat gij, hem ziende, weder-om u zoudt verblijden, en ik te minder zoude droevig zijn.

29. Ontvangt hem dan in den Heere, met alle blijdschap, [a]en houdt dezulken in waarde;
a 1 Cor. 9: 14. Gal. 6: 6. 1 Thess. 5: 12. 1 Tim. 5: 17. Hebr. 13: 17.

30. Want om het werk van Christus was hij tot nabij den dood gekomen, [*zijn*] leven niet achtende, opdat hij het gebrek uwer bediening aan mij vervullen zoude.

HET III KAPITTEL.

Voorts, mijne broeders, [a]verblijdt u in den Heere. Dezelfde dingen aan u te schrijven, is mij niet verdrietig, en het is u zeker.
a Philipp. 4: 4. Jac. 1: 2. 1 Petr. 4: 13.

2. [a]Ziet op de honden, ziet op de kwade arbeiders, ziet op de versnijding.
a Jes. 56: 10.

3. [a]Want wij zijn de besnijding, wij, die [b]God in den Geest dienen, en in Christus Jezus roemen, en niet in het vleesch betrouwen;
a Deut. 10: 16; 30: 6. Jer. 4: 4. Rom. 2: 29. Col. 2: 11. b Joh. 4: 24.

4. Hoewel ik heb, dat ik ook in het vleesch betrouwen mocht. Indien iemand anders meent te betrouwen in het vleesch, [a]ik nog meer:
a 2 Cor. 11: 21.

5. Besneden ten achtsten dage, uit het geslacht van [a]Israël, van den stam van [b]Benjamin, een Hebreër uit de Hebreën, naar de wet [c]een Pharizeër,
a 2 Cor. 11: 22. b Gen. 49: 27. c Hand. 23: 6.

6. Naar den ijver [a]een vervolger der gemeente, naar de rechtvaardigheid die in de wet is zijnde onberispelijk.
a Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 3, 4. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

7. [a]Maar hetgene mij gewin was, dat heb ik om Christus' wille schade geacht.
a Matth. 13: 44.

8. Ja gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, [a]om de uitnemendheid der kennisse van Christus Jezus mijnen Heere; om wiens wille ik alle die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen,
a Jes. 53: 11. Jer. 9: 23. Joh. 17: 3. Col. 2: 2.

9. En in hem gevonden worde, niet hebbende mijne rechtvaardigheid die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, [*namelijk*] de rechtvaardigheid [a]die uit God is door het geloof; a Rom. 1: 17; 3: 21.

10. Opdat ik hem kenne, en de kracht zijner opstanding, [a]en de gemeenschap zijns lijdens, zijnen dood gelijkvormig wordende; a Rom. 8: 17. 2 Cor. 4: 10. 2 Tim. 2: 11, 12. 1 Petr. 4: 13.

11. Of ik eenigszins moge komen tot de wederopstanding der dooden.

12. Niet dat ik het alreede gekregen heb, of alreede volmaakt ben; maar ik jaag er naar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben.

13. Broeders, ik acht niet, dat ikzelf het gegrepen heb;

14. Maar één ding [*doe ik*]: vergetende hetgene dat achter is, en strekkende mij tot hetgene dat voor is, [a]jaag ik naar het wit tot den prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus. a 1 Cor. 9: 24. 2 Tim. 4: 7.

15. Zoovelen dan als wij volmaakt zijn, laat ons dit gevoelen; en indien gij iets anderszins gevoelt, ook dat zal u God openbaren.

16. Doch waar wij toe gekomen zijn, laat ons [*daarin*] [a]naar denzelfden regel wandelen; [b]laat ons hetzelfde gevoelen. a Gal. 6: 16. b Rom. 12: 16; 15: 5. 1 Cor. 1: 10. Philipp. 2: 2. 1 Petr. 3: 8.

17. Weest mede [a]mijne navolgers, broeders, en merkt op degenen die alzoo wandelen, gelijk gij ons [b]tot een voorbeeld hebt. a 1 Cor. 4: 16; 11: 1. 1 Thess. 1: 6. b 2 Thess. 3: 9. 1 Petr. 5: 3.

18. [a]Want velen wandelen [*anders*]; van dewelke ik u dikmaals gezegd heb, en nu ook weenende zeg, dat zij vijanden des kruises van Christus zijn; a Rom. 16: 17.

19. Welker einde is het verderf, welker God is de buik, en [*welker*] heerlijkheid is in hunne schande, dewelke aardsche dingen bedenken.

20. [a]Maar onze wandel is in de hemelen, [b]waaruit wij ook den Zaligmaker verwachten, [*namelijk*] den Heere Jezus Christus; a Hebr. 13: 14. b 1 Cor. 1: 7. 1 Thess. 1: 10. Tit. 2: 13.

21. [a]Die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat het gelijkvormig worde aan zijn heerlijk lichaam, naar de werking, waardoor hij ook alle dingen zichzelven kan onderwerpen. a 1 Cor. 15: 51. Col. 3: 4. 1 Joh. 3: 2.

HET IV KAPITTEL.

Zoo dan mijne geliefde en zeer gewenschte broeders, mijne blijdschap [a]en kroon, staat alzoo in den Heere, geliefden. a 1 Thess. 2: 19.

2. Ik vermaan Euódia, en ik vermaan Sy'ntyche, dat zij eensgezind zijn in den Heere.

3. En ik bid ook u, gij [*mijn*] *rechtgeaarde metgezel, wees dezen [*vrouwen*] behulpzaam, die met mij gestreden hebben in het Evangelie, ook met Clémens, en de andere mijne medearbeiders, welker namen [a]zijn in het boek des levens. a Ex. 32: 32. Ps. 69: 29. Openb. 3: 5; 20: 12; 21: 27.

4. [a]Verblijdt u in den Heere te allen tijde; wederom zeg ik: verblijdt u. a 1 Thess. 5: 16.

5. Uwe bescheidenheid zij allen menschen bekend. [a]De Heere is nabij. a 1 Cor. 10: 11. Hebr. 10: 25.

6. [a]Weest in geen ding bezorgd; maar laat uwe begeerten in alles, door bidden en smeeken, met dankzegging bekend worden bij God; a Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. 1 Tim. 6: 8, 17. 1 Petr. 5: 7.

7. [a]En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uwe harten en uwe zinnen bewaren in Christus Jezus. a Joh. 14: 27. Rom. 5: 1. Eph. 2: 14.

8. Voorts, broeders, al wat waarachtig is, [a]al wat eerzaam is, al wat rechtvaardig is, al wat [b]rein is, al wat liefelijk is, al wat wel luidt, zoo er eenige deugd is, en zoo er eenige lof is, bedenkt datzelve; a Rom. 13: 13. b 1 Thess. 4: 3, 4, 5.

9. Hetgene gij ook geleerd, en ontvangen, en gehoord, en in mij gezien hebt, doet dat; en de God des vredes zal met u zijn.

10. En ik ben grootelijks verblijd geweest in den Heere, dat gij nu eenmaal wederom verwakkerd zijt, [a]om aan mij te gedenken; waaraan gij ook gedacht

---

* Stat. overz.: oprechte, in den toenmaals gebruikelijken zin van echt.

hebt, maar gij hebt de gelegenheid niet gehad. *a* 2 Cor. 11: 9.

11. Niet dat ik [*dit*] zeg vanwege gebrek; want ik *a*heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgene ik ben. *a* 1 Tim. 6: 6.

12. En ik weet *a*vernederd te worden, ik weet ook overvloed te hebben; alleszins en in alles ben ik onderwezen, beide verzadigd te zijn en honger te lijden, beide overvloed te hebben en gebrek te lijden;

a 1 Cor. 4: 11. 2 Cor. 11: 27.

13. Ik vermag alle dingen door Christus die mij kracht geeft.

14. Nochtans hebt gij wel gedaan, dat gij met mijne verdrukking gemeenschap gehad hebt.

15. *a*En ook gij, Philippensen, weet, dat in het begin des Evangelies, toen ik van Macedónië vertrokken ben, geene gemeente mij [*iets*] medegedeeld heeft tot rekening van uitgaaf en ontvangst, dan gij alleen; *a* 2 Cor. 11: 9.

16. Want ook in Thessaloníca hebt gij mij eenmaal en andermaal gezonden tot nooddruft.

17. Niet dat ik de gave zoek, maar ik zoek de vrucht, die overvloedig is tot uwe rekening.

18. Maar ik heb alles ontvangen, en ik heb overvloed; ik ben *overladen geworden, als ik van Epaphrodítus ontvangen heb wat van u [*gezonden was.* *a*als] eenen welriekenden reuk, eene aangename offerande, Gode welbehagelijk. *a* Hebr. 13: 16.

19. Doch mijn God zal naar zijnen rijkdom vervullen al uwe nooddruft, in heerlijkheid, door Christus Jezus.

20. Onzen God nu en Vader zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid, Amen.

21. Groet alle heiligen in Christus Jezus. U groeten de broeders die met mij zijn.

22. Alle de heiligen groeten u, en meest die van het huis des keizers zijn.

23. De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met u allen, Amen.

---

* Stat. overz.: vervuld, in den zin, dat hij meer ontving, dan hij behoefde.

DE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DE

COLOSSENSEN.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een apostel van Jezus Christus, door den wille Gods, en Timótheüs, de broeder,

2. Aan de heilige en geloovige broederen in Christus, die te Colosse zijn: *a*genade zij u en vrede van God, onzen Vader, en den Heere Jezus Christus.

a Rom. 1: 7. Gal. 1: 3. Eph. 1: 2. 1 Petr. 1: 2.

3. *a*Wij danken den God en Vader

van onzen Heere Jezus Christus, altijd voor u biddende ; *a* Eph. 1: 15.
Philipp. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.

4. Alzoo wij van uw geloof in Christus Jezus gehoord hebben, en van de liefde die [*gij hebt*] tot alle heiligen,

5. Om de hope [*a*]die u weggelegd is in de hemelen, van welke gij tevoren gehoord hebt, door het woord der waarheid, [*namelijk*] des Evangelies;
a 1 Petr. 1: 4.

6. Hetwelk tot u gekomen is, gelijk ook in de geheele wereld, [*a*]en het brengt vruchten voort, gelijk ook onder u, van dien dag af dat gij gehoord hebt, en de genade Gods in waarheid bekend hebt; *a* Marc. 4: 8. Joh. 15: 16.

7. Gelijk ook gij geleerd hebt van [*a*]Épaphras, onzen geliefde mededienstknecht, dewelke een getrouw dienaar van Christus is voor u;
a Col. 4: 12. Philem. vs. 23.

8. Die ons ook verklaard heeft uwe liefde in den Geest.

9. [*a*]Daarom ook wij, van dien dag af dat wij het gehoord hebben, houden niet op voor u te bidden, en te begeeren [*b*]dat gij moogt vervuld worden met de kennis van zijnen wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand;
a Eph. 1: 15. *b* 1 Cor. 1: 5.

10. [*a*]Opdat gij moogt wandelen waardiglijk den Heere tot alle behagelijkheid, in alle goede werken [*b*]vrucht dragende en wassende, in de kennisse Gods,
a Gen. 17: 1. 1 Cor. 7: 20. Eph. 4: 1.
Philipp. 1: 27. 1 Thess. 2: 12. *b* Joh. 15: 16.

11. Met alle kracht bekrachtigd zijnde, naar de sterkte zijner heerlijkheid, tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid, met blijdschap,

12. Dankende den Vader, die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel [*te hebben*] in de erve der heiligen in het licht;

13. [*a*]Die ons getrokken heeft uit de macht der duisternis, en overgezet heeft in het koninkrijk [*b*]van den Zoon zijner liefde, *a* Eph. 2: 4. 1 Thess. 2: 12.
b Matth. 3: 17; 17: 5. 2 Petr. 1: 17.

14. In denwelken wij de verlossing hebben [*a*]door zijn bloed, [*namelijk*] de vergeving der zonden. *a* Hand. 20: 28.
Eph. 1: 7. Hebr. 9: 14. 1 Petr. 1: 19.

15. [*a*]Dewelke is het beeld des onzienlijken Gods, [*b*]de eerstgeborene aller creature; *a* 2 Cor. 4: 4.
Philipp. 2: 6. Hebr. 1: 3. *b* Openb. 3: 14.

16. [*a*]Want door hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten, alle dingen zijn door hem en tot hem geschapen;
a Gen. 1: 3. Ps. 33: 6.
Joh. 1: 3. Eph. 3: 9. Hebr. 1: 2.

17. En hij is vóór alle dingen, en alle dingen bestaan te zamen door hem.

18. [*a*]En hij is het Hoofd des lichaams, [*namelijk*] der gemeente, hij die het begin is, [*b*]de eerstgeborene uit de dooden, opdat hij in alles de eerste zoude zijn. *a* Eph. 1: 22; 4: 15; 5: 23.
b 1 Cor. 15: 20. Openb. 1: 5.

19. Want het is [*des Vaders*] welbehagen geweest, dat [*a*]in hem al de volheid wonen zoude,
a Joh. 1: 14, 16. Col. 2: 9.

20. [*a*]En dat Hij door hem, [*b*]vrede gemaakt hebbende door het bloed zijns kruises, door hem, [*zeg ik*], alle dingen verzoenen zoude tot zichzelven, hetzij de dingen die op aarde, hetzij de dingen die in de hemelen zijn. *a* 2 Cor. 5: 18.
1 Joh. 4: 10. *b* Jes. 9: 6. Joh. 16: 33.
Hand. 10: 36. Rom. 5: 1. Eph. 2: 14.

21. En hij heeft u, die eertijds vervreemd waart en vijanden, door het verstand, in de booze werken, nu ook verzoend,

22. In het lichaam zijns vleesches, door den dood, [*a*]opdat hij u zoude heilig en onberispelijk en onbeschuldiglijk voor zich stellen. *a* Luc. 1: 75.
Eph. 1: 4; 5: 27. 2 Tim. 1: 9. Tit. 2: 12.

23. [*a*]Indien gij maar blijft in het geloof, gefundeerd en vast, en niet bewogen wordt van de hope des Evangelies, dat gij gehoord hebt, hetwelk gepredikt is onder alle de creature die onder den hemel is; van hetwelk ik, Paulus, een dienaar geworden ben;
a Joh. 15: 6.

24. [*a*]Die mij nu verblijde in mijn lijden [*b*]voor u, en vervulle in mijn vleesch de overblijfselen van de verdrukkingen van Christus, [*c*]voor zijn lichaam, hetwelk is de gemeente; *a* 2 Cor. 7: 4.
b Eph. 3: 13. Philipp. 2: 17. 2 Tim. 2: 10.
c Rom. 12: 5. 1 Cor. 12: 27. Eph. 4: 12; 5: 23.

25. Welker dienaar ik geworden ben, naar de bedeeling van God, [a]die mij gegeven is aan u, om te vervullen het woord Gods; a Rom. 16: 25. Eph. 1: 9; 3: 9. 2 Tim. 1: 10. Tit. 1: 3. 1 Petr. 1: 20.

26. [*Namelijk*] de verborgenheid, die verborgen is geweest van [*alle*] eeuwen en van [*alle*] geslachten, [a]maar nu geopenbaard is aan zijne heiligen; a Matth. 13: 11.

27. [a]Aan wie God heeft willen bekend maken, welke daar zij de rijkdom der heerlijkheid dezer verborgenheid onder de heidenen, welke is Christus onder u, [b]de hope der heerlijkheid; a 2 Cor. 2: 14. b 1 Tim. 1: 1.

28. Denwelken wij verkondigen, vermanende een iegelijk mensch, en leerende een iegelijk mensch in alle wijsheid, opdat wij zouden een iegelijk mensch volmaakt stellen in Christus Jezus;

29. Waartoe ik ook arbeide, strijdende naar zijne werking, die in mij werkt met kracht.

HET II KAPITTEL.

Want ik wil dat gij weet, hoe grooten strijd ik voor u heb, en [*voor*] degenen die te Laodicéa zijn, en zoo velen als er mijn aangezicht in het vleesch niet hebben gezien;

2. Opdat hunne harten vertroost mogen worden, en zij samengevoegd zijn in de liefde, en [*dat*] tot allen rijkdom der volle verzekerdheid des verstands, [a]tot kennis der verborgenheid van God en den Vader en van Christus; a Jes. 53: 11. Jer. 9: 23. Joh. 17: 3. Philipp. 3: 8.

3. [a]In denwelken alle de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn. a 1 Cor. 1: 24.

4. En dit zeg ik, [a]opdat niet iemand u misleide met bewegende reden die eenen schijn hebben; a Eph. 5: 6. Col 2: 18.

5. Want [a]hoewel ik met het vleesch van [*u*] ben, nochtans ben ik met den geest bij u, mij verblijdende en ziende uwe [b]ordening, en de vastigheid van uw geloof in Christus. a 1 Cor. 5: 3. b 1 Cor 14: 40.

6. Gelijk gij dan Christus Jezus den Heere hebt aangenomen, wandelt [*alzoo*] in hem;

7. [a]Geworteld en opgebouwd in hem, en bevestigd in het geloof, gelijkerwijs gij geleerd zijt, [b]overvloedig daarin zijnde, met dankzegging. a Eph. 3: 17. b 1 Cor. 1: 5.

8. [a]Ziet toe, dat niemand u als eenen roof vervoere door de philosophie en ijdele verleiding, naar de overlevering der menschen, naar de eerste beginselen der wereld, en niet naar Christus. a Rom. 16: 17. Hebr. 13: 9.

9. [a]Want in hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk; a Joh. 1: 14. Col. 1: 19.

10. [a]En gij zijt in hem volmaakt, die het Hoofd is van alle overheid en macht; a Joh. 1: 16.

11. [a]In welken gij ook besneden zijt met eene besnijdenis die zonder handen geschiedt, in de uittrekking van het lichaam der zonden des vleesches, door de besnijdenis van Christus; a Deut. 10: 16. Jer. 4: 4. Rom. 2: 29. Philipp. 3: 3.

12. [a]Zijnde met hem begraven in den doop, in welken gij ook met [*hem*] opgewekt zijt [b]door het geloof der werking Gods, die hem uit de dooden opgewekt heeft. a Rom. 6: 4. Gal. 3: 27. b Eph. 1: 19; 3: 7.

13. [a]En Hij heeft u, als gij dood waart in de misdaden en [*in*] de voorhuid uws vleesches, mede levend gemaakt met hem, alle [*uwe*] misdaden u vergevende; a Ephz. 2: 1.

14. Uitgewischt hebbende het handschrift dat tegen ons was, in inzettingen [*bestaande*], hetwelk, [*zeg ik*], eenigerwijze ons tegen was, en heeft datzelve uit het midden weggenomen, het aan het kruis genageld hebbende;

15. [a][*En*] de overheden en de machten uitgetogen hebbende, heeft Hij die in het openbaar ten toon gesteld, en heeft door hetzelve over hen getriumfeerd. a Gen. 3: 15. Matth. 12: 29. Luc. 11: 22. Joh. 12: 31; 16: 11.

16. [a]Dat u dan niemand oordeele in spijze of in drank, of in het stuk [b]des feest[*dags*], of der nieuwe maan, of der Sabbathen; a Lev. 11: 2. Rom. 14: 2. Gal. 4: 10. b Lev. 23: 2, enz.

17. Welke zijn [a]eene schaduw der toekomende dingen, maar het lichaam is van Christus. a Hebr. 8: 5; 10: 1.

18. [a]Dat [*dan*] niemand u overheer-

sche naar zijnen wil in nederigheid en dienst der engelen, intredende in hetgene hij niet gezien heeft, tevergeefs opgeblazen zijnde door het verstand zijns vleesches; *a* Jer. 29: 8. Matth. 24: 4. Eph. 5: 6. 2 Thess. 2: 9. 1 Joh. 4: 1.

19. En het Hoofd niet behoudende, uit hetwelk het geheele lichaam, door de samenvoegselen en samenbindingen voorzien en samengevoegd zijnde, opwast met Goddelijken wasdom.

20. Indien gij dan met Christus *a*de eerste beginselen der wereld zijt afgestorven, wat wordt gij, gelijk of gij in de wereld leefdet, met inzettingen belast? *a* Gal. 4: 9.

21. [*Namelijk*] raak niet, en smaak niet, en roer niet aan;

22. Welke dingen alle verteren door het gebruik, *a*[*ingevoerd*] naar de geboden en leeringen der menschen; *a* Jes. 29: 13. Matth. 15: 9. Tit. 1: 14.

23. *a*Dewelke wel hebben eene [*schijn*]rede van wijsheid in eigenwilligen [*Gods*]dienst, en nederigheid, en [*in*] het lichaam niet te sparen, [*doch*] zijn niet in eenige waarde, [*maar*] *b*verzadiging van het vleesch. *a* 1 Tim. 4: 8. *b* 1 Tim. 5: 23.

HET III KAPITTEL.

Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoo zoekt de dingen die boven zijn, *a*waar Christus is, zittende aan de rechter[*hand*] Gods; *a* Eph. 1: 20.

2. Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn.

3. *a*Want gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus *b*verborgen in God. *a* Rom. 6: 2. *b* Rom. 8: 24. 2 Cor. 5: 7.

4. *a*Wanneer [*nu*] Christus zal geopenbaard zijn, die ons leven is, dan zult ook gij met hem geopenbaard worden in heerlijkheid. *a* Philipp. 3: 21. 1 Joh. 3: 2.

5. *a*Doodt dan *b*uwe leden die op de aarde zijn, [*namelijk*] hoererij, onreinigheid, *c*[*schandelijke*] beweging, kwade begeerlijkheid, en de geldzucht, *d*welke is afgodendienst; *a* Eph. 4: 22; 5: 3. *b* Rom. 7: 5, 23. *c* 1 Thess. 4: 5. *d* Eph. 5: 5.

6. *a*Om welke de toorn Gods komt over de kinderen der ongehoorzaamheid; *a* 1 Cor. 6: 10. Gal. 5: 19. Eph. 5: 5. Openb. 22: 15.

7. *a*In dewelke ook gij eertijds hebt gewandeld, toen gij daarin leefdet. *a* 1 Cor. 6: 11. Eph. 2: 1. Tit. 3: 3.

8. *a*Maar nu, legt ook gij dit alles af, [*namelijk*] gramschap, toornigheid, kwaadheid, lastering, vuil spreken uit uwen mond; *a* Eph. 4: 22. Hebr. 12: 1. Jac. 1: 21. 1 Petr. 2: 1.

9. *a*Liegt niet tegen malkanderen; dewijl gij uitgedaan hebt den ouden mensch met zijne werken, *a* Eph. 4: 25.

10. *a*En aangedaan hebt den nieuwen [*mensch*], die vernieuwd wordt tot kennis, *b*naar het evenbeeld desgenen die hem geschapen heeft; *a* Rom. 6: 4. *b* Gen. 1: 26; 5: 1; 9: 6. 1 Cor. 11: 7.

11. Waarin *a*niet is Griek en Jood, besnijdenis en voorhuid, barbaar [*en*] Scyth, *b*dienstknecht [*en*] vrije; maar Christus is alles, en in allen. *a* Gal. 3: 28; 5: 6; 6: 15. *b* 1 Cor. 7: 21, 22; 12: 13.

12. *a*Zoo doet dan aan, *b*als uitverkorenen Gods, heiligen, en beminden, de innerlijke bewegingen der barmhartigheid, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid; *a* Eph. 4: 32; 6: 11. *b* 1 Thess. 1: 4.

13. Verdragende malkanderen, *a*en vergevende de een den ander, zoo iemand tegen iemand [*eenige*] klachte heeft; gelijkerwijs als Christus u vergeven heeft, [*doet*] ook gij alzoo; *a* Matth. 6: 14. Marc. 11: 25. Eph. 4: 32.

14. *a*En boven dit alles [*doet aan*] de liefde, dewelke *b*is de band der volmaaktheid. *a* Joh. 13: 34; 15: 12. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9. 1 Joh. 3: 23; 4: 21. *b* Eph. 4: 3. Col. 2: 2.

15. En de vrede Gods heersche in uwe harten, tot welken gij ook geroepen zijt in één lichaam; en weest dankbaar.

16. Het woord van Christus wone rijkelijk in u, in alle wijsheid; *a*leert en vermaant malkanderen, met psalmen, en lofzangen, en geestelijke liederen, zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart; *a* Eph. 5: 19.

17. En al wat gij doet met woorden of met werken, [*doet*] het alles in den naam van den Heere Jezus, *a*dankende God en den Vader door hem. *a* Eph. 5: 20. 1 Thess. 5: 18.

18. *a*Gij vrouwen, zijt uwen eigenen mannen onderdanig, gelijk het betaamt in den Heere. *a* Gen. 3: 16. 1 Cor. 14: 34. Eph. 5: 22. Tit. 2: 5. 1 Petr. 3: 1.

19. aGij mannen, hebt uwe vrouwen lief, en wordt niet verbitterd tegen haar.
a Eph. 5: 25.

20. aGij kinderen, zijt [*uwen*] ouderen gehoorzaam in alles; want dat is den Heere welbehagelijk. a Eph. 6: 1.

21. Gij vaders, tergt uwe kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden.

22. aGij dienstknechten, zijt in alles gehoorzaam [*uwen*] heeren naar het vleesch, niet met oogendiensten als menschenbehagers, maar met eenvoudigheid des harten, vreezende God;
a Eph. 6: 5. 1 Tim. 6: 1. Tit. 2: 9. 1 Petr. 2: 18.

23. En al wat gij doet, doet dat van harte als den Heere en niet den menschen;

24. Wetende dat gij van den Heere zult ontvangen de vergelding der erfenis; want gij dient den Heere Christus.

25. Maar die onrecht doet, die zal het onrecht dragen dat hij gedaan heeft; en er is geene aanneming des persoons.

HET IV KAPITTEL.

Gij aheeren, doet [*uwen*] dienstknechten recht en gelijk, wetende, dat ook gij eenen Heere hebt in de hemelen.
a Eph. 6: 9.

2. aHoudt sterk aan in het gebed, en waakt daarin met dankzegging;
a Luc. 18: 1. Rom. 12: 12. Eph. 6: 18. 1 Thess. 5: 17.

3. Biddende meteen ook voor ons, dat God ons de deure des woords opene, aom te spreken de verborgenheid van Christus, om welke ik ook gebonden ben; a Eph. 6: 19. 2 Thess. 3: 1.

4. Opdat ik haar moge openbaren, gelijk ik moet spreken.

5. aWandelt met wijsheid bij degenen die buiten zijn, bden bekwamen tijd uitkoopende. a Eph. 5: 15. b Eph. 5: 16.

6. aUw woord zij te allen tijde in aangenaamheid, met zout besprengd, opdat gij moogt weten, hoe gij een iegelijk moet antwoorden.
a Marc. 9: 50.

7. Alle mijne zaken zal u bekend maken aTy'chicus, de geliefde broeder, en getrouwe dienaar, en mededienstknecht in den Heere; a Hand. 20: 4. Eph. 6: 21. 2 Tim. 4: 12.

8. Denwelken ik tot ditzelfde einde tot u gezonden heb, opdat hij uwe zaken wete, en uwe harten vertrooste;

9. Met aOnésimus, den getrouwen en geliefden broeder, dewelke uit de uwen is; zij zullen u alles bekend maken wat hier is. a Philem. vs. 10.

10. U groet aAristárchus, mijn medegevangene, en bMarcus, de neef van Bárnabas, aangaande welken gij bevelen ontvangen hebt; zoo hij tot u komt, ontvangt hem; a Hand. 27: 2. b Hand. 15: 37. 2 Tim. 4: 11.

11. En Jezus, gezegd Jústus, welke uit de besnijdenis zijn; deze alleen zijn [*mijne*] medearbeiders in het koninkrijk Gods, die mij eene vertroosting geweest zijn.

12. U groet aÉpaphras, die uit de uwen is, een dienstknecht van Christus, te allen tijde strijdende voor u in de gebeden, opdat gij staan moogt volmaakt en volkomen in al den wille Gods; a Col. 1: 7. Philem. vs. 23.

13. Want ik geef hem getuigenis, dat hij grooten ijver heeft over u, en degenen die in Laodicéa zijn, en degenen die in Hierápolis zijn.

14. U groet aLucas, de medicijnmeester, de geliefde, en bDémas.
a 2 Tim. 4: 11. 2 Tim. 4: 10.

15. Groet de broederen die in Laodicéa zijn, en Ny'mphas, en de gemeente die in zijn huis is.

16. En wanneer deze zendbrief van u zal gelezen zijn, maakt dat hij ook in de gemeente der Laodicensen gelezen worde, en dat ook gij dien leest, die uit Laodicéa [*geschreven is.*]

17. En zegt aan Archíppus: Zie op de bediening die gij aangenomen hebt in den Heere, dat gij die vervult.

18. aDe groetenis met mijne hand, van Paulus. bGedenkt mijne banden. De genade zij met u, Amen.
a 2 Thess. 3: 17. b Hebr. 13: 3.

DE EERSTE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DE

THESSALONICENSEN.

HET I KAPITTEL.

Paulus, en Silvánus, en Timotheüs, aan de gemeente der Thessalonicensen, [*welke is*] in God den Vader, en den Heere Jezus Christus: [a]genade zij u en vrede, van God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus. a Rom. 1: 7. Eph. 1: 2. 1 Petr. 1: 2.

2. [a]Wij danken God altijd over u allen, uwer gedachtig zijnde in onze gebeden; a Eph. 1: 16. Philipp. 1: 3. Col. 1: 3. 2 Thess. 1: 3.

3. Zonder ophouden gedenkende, [a]het werk uws geloofs, en den arbeid der liefde, en de verdraagzaamheid der hope op onzen Heere Jezus Christus, voor onzen God en Vader; a Joh. 6: 29.

4. Wetende, geliefde broeders, uwe verkiezing van God;

5. [a]Want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in den Heiligen Geest, en in veel verzekerdheid; [b]gelijk gij weet, hoedanigen wij onder u geweest zijn om uwentwille; a 1 Cor. 2: 4; 4: 20. b 1 Thess. 2: 1.

6. [a]En gij zijt onze navolgers geworden, en des Heeren, het woord aangenomen hebbende in veel verdrukking, met blijdschap des Heiligen Geestes; a 1 Cor. 4: 16; 11: 1. Philipp. 3: 17. 2 Thess. 3: 9.

7. Alzoo dat gij voorbeelden geworden zijt allen den geloovigen in Macedónië en Acháje.

8. Want van u uit is het woord des Heeren luidbaar geworden niet alleen in Macedónië en Acháje, maar ook in alle plaatsen is uw geloof, dat [*gij*] op God [*hebt*], uitgegaan, zoodat wij niet van noode hebben, iets [*daarvan*] te spreken;

9. Want zijzelven verkondigen van ons, hoedanigen ingang wij tot u hebben, en hoe gij tot God bekeerd zijt van de afgoden, om den levenden en waarachtigen God te dienen,

10. [a]En zijnen Zoon uit de hemelen te verwachten, denwelken Hij uit de dooden verwekt heeft, [*namelijk*] Jezus, die ons verlost van den toekomenden toorn. a Hand. 1: 11. Philipp. 3: 20. 2 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7.

HET II KAPITTEL.

[a]Want gij weet zelven, broeders, onzen ingang tot u, dat die niet ijdel is geweest; a 1 Thess. 1: 5, 9.

2. Maar hoewel wij tevoren geleden hadden, en ook ons smaadheid aangedaan was, gelijk gij weet, [a]te Philippi, zoo hebben wij [*nochtans*] vrijmoedigheid gebruikt in onzen God, om het Evangelie Gods tot u te spreken in veel strijds. a Hand. 16: 12. b Hand. 17: 2.

3. Want onze vermaning is niet geweest uit verleiding, noch uit onreinigheid, noch met bedrog;

4. Maar gelijk wij van God beproefd zijn geweest, dat ons het Evangelie zoude toebetrouwd worden, alzoo spreken wij, [a]niet als menschen behagende,

maar Gode, die onze harten beproeft.
a Gal. 1: 10.

5. Want wij hebben nooit met pluimstrijkende woorden omgegaan, gelijk gij weet, noch met [*eenig*] bedeksel van hebzucht; *a*God is getuige;
a Rom. 1: 9; 9: 1.
2 Cor. 1: 23; 11: 31. Gal. 1; 20.
Philipp. 1: 8. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1.

6. Noch zoekende eere uit menschen, noch van u, noch van anderen; *a*hoewel wij [*u*] tot last konden zijn als Christus' apostelen;
a 1 Cor. 9: 3. 2 Thess. 3: 9.

7. Maar wij zijn vriendelijk geweest in het midden van u, gelijk als eene voedster hare kinderen koestert,

8. Alzoo wij, tot u zeer genegen zijnde, hebben u gaarne willen mededeelen niet alleen het Evangelie Gods, maar ook onze eigene zielen, daarom dat gij ons lief geworden waart.

9. *a*Want gij gedenkt, broeders, onzen arbeid en moeite; want nacht en dag werkende, opdat wij niemand onder u zouden lastig zijn, hebben wij het Evangelie Gods onder u gepredikt. *a* Hand. 18: 3; 20: 34. 1 Cor. 4: 12.
2 Cor. 11: 9; 12: 13. 2 Thess. 3: 8.

10. Gij zijt getuigen, en God, hoe heilig, en rechtvaardig, en onberispelijk wij u, die gelooft, geweest zijn;

11. Gelijk gij weet, hoe wij een iegelijk van u, als een vader zijne kinderen, vermaanden en vertroostten,

12. En betuigden, *a*dat gij zoudt wandelen waardiglijk Gode, die u roept tot zijn koninkrijk en heerlijkheid.
a Gen. 17: 1. 1 Cor. 7: 20.
Eph. 4: 1. Philipp. 1: 27. Col. 1: 10.

13. Daarom danken wij ook God zonder ophouden, dat, als gij het woord der prediking Gods van ons ontvangen hebt, gij dat aangenomen hebt, niet [*als*] der menschen woord, maar (gelijk het waarlijk is) als Gods woord, dat ook werkt in u die gelooft.

14. Want gij, broeders, zijt navolgers geworden der gemeenten Gods, die in Judéa zijn, in Christus Jezus; dewijl ook gij hetzelfde geleden hebt van uwe *a*eigene medeburgers, gelijk als zij van de Joden; *a* Hand. 17: 5, 13.

15. *a*Welke ook gedood hebben den Heere Jezus, *b*en hunne eigene profeten; en ons hebben vervolgd, en Gode niet behagen, en allen menschen tegen zijn; *a* Hand. 7: 52.
b Matth. 23: 37. Luc. 13: 34.

16. *a*En verhinderen ons te spreken tot de heidenen, dat zij zalig mochten worden; opdat zij te allen tijde hunne zonden vervullen zouden; en de toorn is over hen gekomen tot het einde.
a Hand. 17: 13.

17. Maar wij, broeders, van u beroofd geweest zijnde voor eene kleine wijle tijds, naar het aangezicht, niet naar het hart, hebben ons te overvloediger benaarstigd om uw aangezicht te zien, met groote begeerte.

18. *a*Daarom hebben wij willen tot u komen (immers ik Paulus) eenmaal en andermaal, maar de sátanas heeft ons belet. *a* Rom. 1: 13; 15: 22.

19. *a*Want welke is onze hope, of blijdschap, of kroon des roems? Zijt gij die ook niet voor onzen Heere Jezus Christus in zijne toekomst?
a 2 Cor. 1: 14. Philipp. 2: 16; 4: 1.

20. Want gij zijt onze heerlijkheid en blijdschap.

HET III KAPITTEL.

Daarom, [*deze begeerte*] niet langer kunnende verdragen, hebben wij gaarne willen te Athéne alleen gelaten worden,

2. En hebben gezonden *a*Timótheüs, onzen broeder, en Gods dienaar, en onzen medearbeider in het Evangelie van Christus, om u te versterken, en u te vermanen van uw geloof,
a Hand. 16: 1. Rom. 16: 21. Philipp. 2: 19.

3. *a*Opdat niemand bewogen worde in deze verdrukkingen; want gij weet zelven, *b*dat wij hiertoe gesteld zijn;
a Eph. 3: 13.
Philipp. 1: 14. *b* Hand. 14: 22. 2 Tim. 3: 12.

4. Want ook, toen wij bij u waren, voorzeiden wij u, dat wij zouden verdrukt worden, gelijk ook geschied is, en gij weet het.

5. Daarom ook, [*deze begeerte*] niet langer kunnende verdragen, heb ik [*hem*] gezonden, om uw geloof te verstaan; of niet misschien de verzoeker u zoude verzocht hebben, en onze arbeid ijdel zoude wezen.

6. Maar als Timótheüs nu van ulieden tot ons gekomen was, en ons de goede boodschap gebracht had van uw geloof en liefde, en dat gij altijd goede

gedachtenis van ons hebt, zeer begeerig zijnde om ons te zien, gelijk wij ook om ulieden;

7. Zoo zijn wij daarom, broeders, over u in al onze verdrukking en nood vertroost geworden door uw geloof;

8. Want nu leven wij, indien gij [*vast*] staat in den Heere.

9. Want wat dankzegging kunnen wij Gode tot vergelding wedergeven voor u, vanwege al de blijdschap, waarmede wij ons om uwentwille verblijden voor onzen God?

10. [a]Nacht en dag zeer overvloediglijk biddende, om uw aangezicht te mogen zien, en te volmaken hetgene aan uw geloof ontbreekt.
a Rom. 1: 10, 11; 15: 23. 2 Tim. 1: 4.

11. Doch onze God en Vader zelf en onze Heere Jezus Christus richte onzen weg tot u.

12. En de Heere vermeerdere u, en make [*u*] overvloedig in de liefde jegens malkanderen en jegens allen, gelijk wij ook zijn jegens u;

13. [a]Opdat hij uwe harten versterke, om onberispelijk te zijn in heiligmaking, voor onzen God en Vader, in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus, met alle zijne heiligen.
a 1 Cor. 1: 8. 1 Thess. 5: 23. 2 Thess. 2: 17.

HET IV KAPITTEL.

Voorts dan, broeders, wij bidden en vermanen u in den Heere Jezus, gelijk gij van ons ontvangen hebt, [a]hoe gij moet wandelen en Gode behagen, dat gij [*daarin*] meer overvloedig wordt.
a Philipp. 1: 27. 1 Thess. 2: 12.

2. Want gij weet, wat bevelen wij u gegeven hebben door den Heere Jezus.

3. [a]Want dit is de wille Gods, uwe heiligmaking: dat gij u onthoudt van de hoererij;
a Rom. 12: 2. Eph. 5: 27. Philipp. 4: 8.

4. Dat een iegelijk van u wete zijn vat te bezitten in heiligmaking en eere;

5. Niet in [*kwade*] beweging der begeerlijkheid, gelijk als de heidenen, [a]die God niet kennen;
a 1 Cor. 15: 34. Eph. 4: 18.

6. Dat niemand zijnen broeder vertrede noch bedriege in [*zijne*] handeling; want de Heere is een wreker over dit alles, gelijk wij u ook tevoren gezegd en betuigd hebben.

7. Want God heeft ons niet geroepen tot onreinigheid, [a]maar tot heiligmaking.
a Joh. 17: 19. 1 Cor. 1: 2.

8. [a]Zoo dan, die [*dit*] verwerpt, die verwerpt geen mensch, maar God, [b]die ook zijnen Heiligen Geest in ons heeft gegeven.
a Luc. 10: 16. b 1 Cor. 7: 40.

9. [a]Van de broederlijke liefde nu hebt gij niet van noode dat ik u schrijve; want gijzelven zijt van God geleerd om malkanderen lief te hebben;
a Lev. 19: 18. Matth. 22: 39. Joh. 13: 34; 15: 12. Eph. 5: 2. 1 Petr. 4: 8. 1 Joh. 3: 23; 4: 21.

10. Want gij doet dat ook aan alle de broederen, die in geheel Macedónië zijn. Maar wij vermanen u, broeders, dat gij meer overvloedig wordt;

11. [a]En dat gij u benaarstigt stil te zijn, en uwe eigene dingen te doen, [b]en te werken met uwe eigene handen, gelijk wij u bevolen hebben;
a 2 Thess. 3: 7, 12. b Hand. 20: 34. Eph. 4: 28.

12. Opdat gij *eerzamelijk wandelt bij degenen die buiten zijn, en geen ding van noode hebt.

13. Doch, broeders, ik wil niet dat gij onwetende zijt van degenen die ontslapen zijn, [a]opdat gij niet bedroefd zijt gelijk als de anderen, die geene hope hebben.
a Lev. 19: 28. Deut. 14: 1. 2 Sam. 12: 20.

14. Want indien wij gelooven dat Jezus gestorven is en opgestaan, alzoo zal ook God degenen die ontslapen zijn in Jezus, [*weder*]brengen met hem.

15. Want dat zeggen wij u door het woord des Heeren, [a]dat wij die levend overblijven zullen tot de toekomst des Heeren, niet zullen voorkomen degenen die ontslapen zijn.
a 1 Cor. 15: 22, 51.

16. [a]Want de Heere zelf zal met een geroep, met de stemme des archangels, en met de bazuin Gods, nederdalen van den hemel; en die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan;
a Matth. 24: 31. 1 Cor. 15: 52. 2 Thess. 1: 7.

17. Daarna wij die levend overgebleven zijn, zullen te zamen met hen opgenomen worden in de wolken, den Heere te gemoet, in de lucht; en alzoo

---

* Stat.-overz.: eerlijk. Dit beteekent thans: zonder bedrog. Bedoeld is: met eere.

zullen wij altijd met den Heere wezen.
18. Zoo dan, vertroost malkanderen met deze woorden.

HET V KAPITTEL.

Maar van de tijden en de gelegenheden, broeders, hebt gij niet van noode dat men u schrijve;
2. Want gij weet zelven zeer wel, [a]dat de dag des Heeren alzoo zal komen, gelijk een dief in den nacht.
a Matth. 24: 43. 2 Petr. 3: 10. Openb. 3: 3; 16: 15.
3. Want wanneer zij zullen zeggen: Het is vrede, en zonder gevaar; dan zal [a]een haastig verderf hun overkomen, gelijk de barensnood eene bevruchte [*vrouw*]; en zij zullen het geenszins ontvlieden. *a* 2 Thess. 1: 9.
4. [a]Maar gij, broeders, gij zijt niet in duisternis, dat u die dag als een dief zoude bevangen. *a* Eph. 5: 8.
5. Gij zijt allen [a]kinderen des lichts, en kinderen [b]des daags; wij zijn niet des nachts, noch der duisternis.
a Luc. 16: 8. Eph. 5: 8. *b* Rom. 13: 12.
6. [a]Zoo laat ons dan niet slapen, gelijk als de anderen, maar [b]laat ons waken [c]en nuchteren zijn.
a Rom. 13: 11, 13. Eph. 5: 14. *b* Luc. 21: 36. *c* 1 Cor. 15: 34.
7. Want die slapen, slapen des nachts, en die dronken zijn, zijn des nachts dronken;
8. Maar wij, die des daags zijn, laat ons nuchteren zijn, [a]aangedaan hebbende het borstwapen des geloofs en der liefde, en [*tot*] eenen helm, de hope der zaligheid. *a* Jes. 59: 17. Eph. 6: 14, enz.
9. Want God heeft ons niet gesteld tot toorn, maar tot verkrijging der zaligheid door onzen Heere Jezus Christus;
10. Die voor ons gestorven is, [a]opdat wij, hetzij dat wij waken, hetzij dat wij slapen, te zamen met hem leven zouden. *a* Rom. 14: 7. 2 Cor. 5: 15. Gal. 2: 20. 1 Petr. 4: 2.
11. Daarom vermaant malkanderen, en sticht de een den ander, gelijk gij ook doet.
12. [a]En wij bidden u, broeders, erkent degenen die onder u arbeiden, en uwe voorstanders zijn in den Heere, en u vermanen; *a* Rom. 15: 27. 1 Cor. 9: 11; 16: 18. Gal. 6: 6. Philipp. 2: 29. 1 Tim. 5: 17. Hebr. 13: 7, 17.
13. En acht hen zeer veel in liefde, om huns werks wille. Zijt vreedzaam onder malkanderen.
14. En wij bidden u, broeders, vermaant de ongeregelden, vertroost de kleinmoedigen, ondersteunt de zwakken, zijt lankmoedig jegens allen.
15. [a]Ziet toe, dat niemand kwaad voor kwaad iemand vergelde; maar jaagt te allen tijde het goede na, zoo jegens malkanderen als jegens allen.
a Lev. 19: 18 Spr. 20: 22; 24: 29. Matth. 5: 39 Rom. 12: 17. 1 Cor. 6: 7. 1 Petr. 3: 9.
16. [a]Verblijdt u te allen tijde;
a Matth. 5: 12. Luc. 10: 20. Rom. 12: 12. Philipp. 4: 4.
17. [a]Bidt zonder ophouden;
a Luc. 18: 1. Rom. 12: 12. Col. 4: 2.
18. [a]Dankt [*God*] in alles; want dit is de wille Gods in Christus Jezus over u. *a* Eph. 5: 20.
19. [a]Bluscht den Geest niet uit;
a 1 Cor. 14: 30.
20. Veracht de profetieën niet;
21. [a]Beproeft alle dingen, behoudt het goede; *a* 1 Joh. 4: 1.
22. [a]Onthoudt u van allen schijn des kwaads. *a* Philipp. 4: 8.
23. [a]En de God des vredes zelf heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest, en ziel, en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus.
a 1 Cor. 1: 8. Philipp. 4: 9. 1 Thess. 3: 13.
24. [a]Hij die u roept, is getrouw, die het ook doen zal. *a* 1 Cor. 1: 9; 10: 13. 2 Cor. 1: 18. 2 Thess. 3: 13.
25. Broeders, bidt voor ons.
26. [a]Groet alle de broeders met eenen heiligen kus. *a* Rom. 16: 16. 1 Cor. 16: 20. 2 Cor. 13: 12. 1 Petr. 5: 14.
27. Ik bezweer ulieden bij den Heere, dat deze zendbrief allen den heiligen broederen gelezen worde.
28. De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met ulieden, Amen.

DE TWEEDE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DE

THESSALONICENSEN.

HET I KAPITTEL.

Paulus, en Silvanus, en Timótheüs, aan de gemeente der Thessalonicensen, [*welke is*] in God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus:

2. [a]Genade zij u en vrede, van God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus. *a* 1 Cor. 1 : 3. 1 Thess. 1 : 1. 1 Petr. 1 : 2.

3. [a]Wij moeten God te allen tijde danken over u, broeders, gelijk billijk is, omdat uw geloof zeer wast, en [*dat*] de liefde van een iegelijk van u allen jegens malkanderen overvloedig wordt; *a* Eph. 1 : 15. Philipp. 1 : 3. Col. 1 : 3. 1 Thess. 1 : 2.

4. Alzoo dat wijzelven [a]van u roemen in de gemeenten Gods over uwe lijdzaamheid en geloof, in alle uwe vervolgingen en verdrukkingen die gij verdraagt; *a* 1 Thess. 2 : 19.

5. [a]Een bewijs van Gods rechtvaardig oordeel, opdat gij waardig geacht wordt het koninkrijk Gods, [b]voor hetwelk gij ook lijdt; *a* Judas vs. 6. *b* 1 Thess. 2 : 14.

6. [a]Alzoo het recht is bij God, verdrukking te vergelden dengenen die u verdrukken; *a* Zach. 2 : 8.

7. En u die verdrukt wordt, verkwikking met ons, [a]in de openbaring van den Heere Jezus van den hemel met de engelen zijner kracht, *a* 1 Thess. 4 : 16.

8. [a]Met vlammend vuur, wraak doende [b]over degenen die God niet kennen, en over degenen die het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn; *a* 2 Petr. 3 : 7. *b* Rom. 2 : 8.

9. [a]Dewelke zullen [*tot*] straffe lijden het eeuwig verderf, van het aangezichte des Heeren, en van de heerlijkheid zijner sterkte; *a* Jes. 2 : 19.

10. [a]Wanneer hij zal gekomen zijn, om verheerlijkt te worden in zijne heiligen, en wonderbaar te worden in allen die gelooven (overmits ons getuigenis onder u is geloofd geworden), in dien dag. *a* Hand. 1 : 11. 1 Thess. 1 : 10. Openb. 1 : 7.

11. Waarom wij ook altijd bidden voor u, dat onze God u waardig achte der roeping, en vervulle al het welbehagen [*zijner*] goedigheid, en het werk des geloofs met kracht;

12. Opdat de naam van onzen Heere Jezus Christus verheerlijkt worde in u, en gij in hem, naar de genade van onzen God en van den Heere Jezus Christus.

HET II KAPITTEL.

En wij bidden u, broeders, door de toekomst van onzen Heere Jezus Christus, en onze toevergadering tot hem,

2. [a]Dat gij niet haastelijk bewogen wordt van verstand, of verschrikt, noch door geest, noch door woord, noch door zendbrief als van ons [*geschreven*], alsof de dag van Christus aanstaande ware. *a* Jer. 29 : 8. Matth. 24 : 4. Eph. 5 : 6. Col. 2 : 18. 1 Joh. 4 : 1.

3. Dat u niemand verleide op eenigerlei wijze; want [*die komt niet*], [a]tenzij dat eerst de afval gekomen zij, en [*dat*] geopenbaard zij de mensch der zonde, de zoon des verderfs, *a* Matth. 24 : 23. 1 Tim. 4 : 1. 1 Joh. 2 : 18.

4. Die zich tegenstelt en verheft boven al wat God genaamd, of [*als God*] geëerd wordt, alzoo dat hij in den tempel Gods als een God zal zitten, [a]zichzelven vertoonende dat hij God is.
a Dan. 11: 36.

5. Gedenkt gij niet, dat ik, nog bij u zijnde, u deze dingen gezegd heb?

6. En nu, wat [*hem*] wederhoudt, weet gij, opdat hij geopenbaard worde te zijner eigener tijd.

7. Want de verborgenheid der ongerechtigheid wordt alreede gewrocht; alleenlijk, die hem nu wederhoudt, [*die zal hem wederhouden*] totdat hij uit het midden zal [*weggedaan*] worden;

8. En alsdan zal de ongerechtige geopenbaard worden, [a]denwelken de Heere verdoen zal door den Geest zijns monds, en te niete maken door de verschijning zijner toekomst;
a Job 4: 9. Jes. 11: 4.

9. [*Hem, zeg ik,*] wiens toekomst is [a]naar de werking des satans, [b]in alle kracht en teekenen en wonderen der leugen, a Joh. 8: 41. 2 Cor. 4: 4. Eph. 2; 2. b Deut. 13: 1. Openb. 13: 13.

10. En in alle verleiding der onrechtvaardigheid [a]in degenen die verloren gaan, daarvoor dat zij de liefde der waarheid niet aangenomen hebben, om zalig te worden. a 2 Cor. 2: 15; 4: 3.

11. [a]En daarom zal hun God zenden eene kracht der dwaling, [b]dat zij de leugen zouden gelooven;
a Rom. 1: 24. b 1 Tim. 4: 1.

12. Opdat zij allen veroordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid.

13. Maar wij zijn schuldig altijd God te danken over u, broeders, die van den Heere bemind zijt, dat u God van den beginne verkoren heeft tot zaligheid, in heiligmaking des Geestes, en geloof der waarheid;

14. Waartoe Hij u geroepen heeft door ons Evangelie, tot verkrijging der heerlijkheid van onzen Heere Jezus Christus.

15. Zoo dan, broeders, staat [*vast*], [a]en houdt de inzettingen, die u geleerd zijn, hetzij door [*ons*] woord, hetzij door onzen zendbrief. a 2 Thess. 3: 6.

16. En onze Heere Jezus Christus zelf, en onze God en Vader, die ons heeft liefgehad, en gegeven heeft eene eeuwige vertroosting en goede hope in genade,

17. Vertrooste uwe harten, en [a]versterke u in alle goed woord en werk.
a 1 Thess. 3: 13.

HET III KAPITTEL.

Voorts, broeders, [a]bidt voor ons, opdat het woord des Heeren [*zijnen*] loop hebbe, en verheerlijkt worde, gelijk ook bij u; a Matth. 9: 38. Eph. 6: 19. Col. 4: 3.

2. [a]En opdat wij mogen verlost worden van de ongeschikte en booze menschen; [b]want het geloof is niet aller.
a Rom. 15: 31. b Joh. 6: 44.

3. [a]Maar de Heere is getrouw, die u zal versterken, [b]en bewaren van den booze. a 1 Thess. 5: 24. b Joh. 17: 15.

4. En wij vertrouwen van u in den Heere, dat gij hetgene wij u bevelen, ook doet, en doen zult.

5. Doch de Heere richte uwe harten tot de liefde Gods, en tot de lijdzaamheid van Christus.

6. [a]En wij bevelen u, broeders, in den naam van onzen Heere Jezus Christus, dat gij u onttrekt aan een iegelijk broeder, die ongeregeld wandelt, en niet naar [b]de inzetting die hij van ons ontvangen heeft. a 1 Cor. 5: 11. 2 Thess. 3: 14. Tit. 3: 10. b 2 Thess. 2: 15.

7. Want gijzelven weet, [a]hoe men ons behoort na te volgen; [b]want wij hebben ons niet ongeregeld gedragen onder u, a 1 Cor. 11: 1. 1 Thess. 1: 6, 7. b 1 Thess. 2: 10.

8. [a]En wij hebben geen brood bij iemand gegeten voor niet, maar in arbeid en moeite, nacht en dag werkende, opdat wij niet iemand van u zouden lastig zijn; a Hand. 18: 3; 20: 34. 1 Cor. 4: 12. 2 Cor. 11: 9; 12: 13. 1 Thess. 2: 9.

9. [a]Niet dat wij de macht niet hebben, maar opdat wij onszelven u geven zouden [*tot*] [b]een voorbeeld, om ons na te volgen. a 1 Cor. 9: 3, 6. 1 Thess. 2: 9. b 1 Cor. 4: 16; 11: 1. Philipp. 3: 17. 1 Thess. 1: 6.

10. Want ook toen wij bij u waren, hebben wij u dit bevolen, dat, zoo iemand niet wil werken, hij ook niet ete.

11. Want wij hooren, dat sommigen onder u ongeregeld wandelen, niet werkende, maar ijdele dingen doende.

12. [a]Doch de zoodanigen bevelen en vermanen wij door onzen Heere Jezus Christus, dat zij met stilheid [b]werkende hun eigen brood eten.
a 1 Thess. 4: 11. b Eph. 4: 28.

13. En gij, broeders, [a]vertraagt niet in goed te doen. a Gal. 6: 9.

14. Maar indien iemand ons woord, door dezen brief [*geschreven*], niet gehoorzaam is, teekent dien; [a]en vermengt u niet met hem, opdat hij beschaamd worde; a Matth. 18: 17. 1 Cor. 5: 9. 2 Thess. 3: 6.

15. En houdt [*hem*] niet als eenen vijand, maar vermaant [*hem*] als eenen broeder.

16. [a]De Heere nu des vredes zelf geve u vrede te allen tijde, in allerlei wijze. De Heere zij met u allen.
a Rom. 15: 33; 16: 20. 1 Cor. 14: 33. 2 Cor. 13: 11. Philipp. 4: 9. 1 Thess. 5: 23.

17. [a]De groetenis met mijne hand, van Paulus; hetwelk is een teeken in iederen zendbrief; alzoo schrijf ik.
a 1 Cor. 16: 21. Col. 4: 18.

18. De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met u allen, Amen.

DE EERSTE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN

TIMÓTHEÜS.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een apostel van Jezus Christus, [a]naar het bevel van God, onzen Zaligmaker, en van den Heere Jezus Christus, [b][*die*] onze hope [*is*],
a Hand. 9: 15. b Col. 1: 27.

2. [a]Aan Timótheüs, [*mijnen*] *rechtgeaarden [b]zoon in het geloof: [c]genade, barmhartigheid, vrede zij u, van God onzen Vader, en Christus Jezus onzen Heere. a Hand. 16: 1. 1 Thess. 3: 2. b 1 Cor. 4: 17. c Gal. 1: 3. 1 Petr. 1: 2.

3. Gelijk ik u vermaand heb, dat gij te Épheze zoudt blijven, als ik [a]naar Macedónië reisde, [*zoo vermaan ik het u nog,*] opdat gij sommigen beveelt geene andere leere te leeren.
a Hand. 20: 1.

4. [a]Noch zich te begeven tot fabelen en eindelooze geslachtrekeningen, welke meer [b][*twist*]vragen voortbrengen dan stichtinge Gods, die in het geloof is. a 1 Tim. 4: 7; 6: 20. 2 Tim. 2: 16. Tit. 1: 14; 3: 9. b 1 Tim. 6: 4.

5. [a]Maar het einde des gebods is liefde, uit een rein hart, en [*uit*] eene goede consciëntie, en [*uit*] een ongeveinsd geloof; a Rom. 13: 8. Gal. 5: 14.

6. Van dewelke sommigen afgeweken zijnde, zich gewend hebben tot ijdelspreking;

7. Willende leeraars der wet zijn,

* Stat.-overz.: oprechten; thans in den zin van echt niet meer gebruikelijk.

niet verstaande, noch wat zij zeggen, noch wat zij bevestigen.

8. Doch wij weten [a]dat de wet goed is, zoo iemand die wettelijk gebruikt; *a* Rom. 7: 12.

9. En hij dit weet, [a]dat den rechtvaardige de wet niet is gezet, maar den onrechtvaardigen en den halsstarrigen, den goddeloozen en den zondaren, den onheiligen en den ongoddelijken, den vadermoorders en den moedermoorders, den doodslagers, *a* Gal. 5: 23.

10. Den hoereerders, dien die bij mannen liggen, den menschendieven, den leugenaars, den meineedigen, en zoo er iets anders tegen de gezonde leere is;

11. Naar het Evangelie der heerlijkheid [a]des zaligen Gods, [b]dat mij toebetrouwd is. *a* 1 Tim. 6: 15. *b* 1 Thess. 2: 4.

12. En ik dank hem, die mij bekrachtigd heeft, [*namelijk*] Christus Jezus onzen Heere, dat hij mij getrouw geacht heeft, [*mij*] in de bediening gesteld hebbende;

13. [a]Mij die tevoren een [*Gods*]lasteraar was, en een vervolger, en een verdrukker; maar mij is barmhartigheid geschied, [b]dewijl ik het onwetende gedaan heb in [*mijne*] ongeloovigheid; *a* Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 4; 26: 9. 1 Cor. 15: 9. Gal. 1: 13. *b* Joh. 9: 39, 41. Hand. 3: 17.

14. Doch de genade onzes Heeren is zeer overvloedig geweest, met geloof en liefde, die is in Christus Jezus.

15. Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, [a]dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben; *a* Matth. 9: 13. Marc. 2: 17. Luc. 5: 32; 19: 10. 1 Joh. 3: 5.

16. Maar daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al [*zijne*] lankmoedigheid zoude betoonen, tot een voorbeeld dergenen die in hem gelooven zullen ten eeuwigen leven.

17. Den Koning nu der eeuwen, den onverderfelijken, den onzienlijken, den alleen wijzen God, zij eere en heerlijkheid in alle eeuwigheid, Amen.

18. Dit gebod beveel ik u, [*mijn*] zoon Timótheüs, dat gij naar de profetieën, die van u voorgegaan zijn, [a]in diezelve den goeden strijd strijdt; *a* 1 Tim. 6: 12.

19. [a]Houdende het geloof, en eene goede consciëntie, welke sommigen verstooten hebbende van het geloof schipbreuk geleden hebben; *a* 1 Tim. 3: 9.

20. Onder welke is [a]Hymenéüs en [b]Alexander, [c]die ik den satan overgegeven heb, opdat zij zouden leeren niet [*meer*] te lasteren. *a* 2 Tim. 2: 17. *b* 2 Tim. 4: 14. *c* 1 Cor. 5: 5.

HET II KAPITTEL.

Ik vermaan dan vóór alle dingen, dat gedaan worden smeekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen, voor alle menschen;

2. [a]Voor koningen, en allen die in hoogheid zijn; opdat wij een gerust en stil leven leiden mogen in alle Godzaligheid en eerbaarheid. *a* Jes. 29: 7.

3. Want dat is goed en aangenaam voor God onzen Zaligmaker,

4. [a]Welke wil, dat alle menschen zalig worden, en tot kennis der waarheid komen. *a* Ezech. 18: 23. 2 Petr. 3: 9.

5. [a]Want er is één God; er is ook [b]één Middelaar Gods en der menschen, de mensch Christus Jezus, *a* Joh. 17: 3. Rom. 3: 30. *b* Gal. 3: 19. Hebr. 9: 15.

6. [a]Die zichzelven gegeven heeft [*tot*] een rantsoen voor allen; [*zijnde*] het getuigenis te zijner tijd; *a* Matth. 20: 28. Eph. 1: 7. Col. 1: 14.

7. Waartoe ik [a]gesteld ben een prediker en apostel ([b]ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet), een leeraar der heidenen, in geloof en waarheid. *a* Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21. Gal. 1: 16; 2: 8. Eph. 3: 8. 2 Tim. 1: 11. *b* Rom. 1: 9; 9: 1.

8. Ik wil dan, dat de mannen [a]bidden in alle plaatsen, [b]opheffende heilige handen zonder toorn en twisting. *a* Joh. 4: 21. *b* Ps. 134: 2.

9. [a]Desgelijks ook, dat de vrouwen, in een eerbaar gewaad, met schaamte en matigheid zichzelve versieren, niet in vlechtingen [*des haars*], of goud, of paarlen, of kostelijke kleeding; *a* Tit. 2: 3. 1 Petr. 3: 3.

10. Maar (hetwelk den vrouwen betaamt die de Godvruchtigheid belijden) door goede werken.

11. Eene vrouw late zich leeren in stilheid, in alle onderdanigheid.
12. [a]Doch ik laat der vrouw niet toe, dat zij leere, [b]noch dat zij over den man heersche, maar [*wil*] dat zij in stilheid zij. *a* 1 Cor. 14: 34. *b* Gen. 3: 16. Eph. 5: 24.
13. [a]Want Adam is eerst gemaakt, daarna Eva. *a* Gen. 1: 27; 2: 22.
14. [a]En Adam is niet verleid geworden; maar de vrouw, verleid zijnde, is in overtreding geweest, *a* Gen. 3: 6.
15. Doch zij zal zalig worden in kinderen te baren, zoo zij blijft in het geloof, en liefde, en heiligmaking, met matigheid.

HET III KAPITTEL.

Dit is een getrouw woord: zoo iemand tot eens opzieners ambt lust heeft, die begeert een treffelijk werk.
2. [a]Een opziener dan moet onberispelijk zijn, ééner vrouwe man, wakker, matig, eerbaar, gaarne herbergende, [b]bekwaam om te leeren. *a* Tit. 1: 6. *b* 2 Tim. 2: 24.
3. Niet genegen tot den wijn, geen *twistzoeker, geen vuil-gewinzoeker, maar bescheiden, geen vechter, niet geldzuchtig;
4. Die zijn eigen huis wel regeert, [*zijne*] kinderen in onderdanigheid houdende, met alle stemmigheid;
5. (Want zoo iemand zijn eigen huis niet weet te regeeren, hoe zal hij voor de gemeente Gods zorg dragen?)
6. Geen nieuweling, opdat hij niet opgeblazen worde, en in het oordeel des duivels valle.
7. En hij moet ook een goed getuigenis hebben van degenen die buiten zijn, opdat hij niet valle in smaadheid, en [*in*] den strik des duivels.
8. [a]De diakenen insgelijks [*moeten*] eerbaar zijn, niet tweetongig, niet die zich tot veel wijn begeven, geen vuil-gewinzoekers; *a* Hand. 6: 3.
9. [a]Houdende de verborgenheid des geloofs in eene reine consciëntie. *a* 1 Tim. 1: 19.
10. En dat deze ook eerst beproefd worden, [*en*] dat zij daarna dienen, zoo zij onbestraffelijk zijn.
11. De vrouwen insgelijks [*moeten*] eerbaar [*zijn*], geene lasteressen, wakker, getrouw in alles.
12. Dat de diakenen ééner vrouwe mannen zijn, die [*hunne*] kinderen en hunne eigene huizen wel regeeren.
13. [a]Want die wel gediend hebben, verkrijgen zichzelven eenen goeden opgang, en veel vrijmoedigheid in het geloof hetwelk is in Christus Jezus. *a* Matth. 25: 21.
14. Deze dingen schrijf ik u, hopende zeer haast tot u te komen;
15. Maar zoo ik vertoef, opdat gij moogt weten, hoe men [a]in het huis Gods moet verkeeren, hetwelk is de gemeente des levenden Gods, een pilaar en vastigheid der waarheid. *a* 2 Tim. 2: 20.
16. En buiten allen twijfel de verborgenheid der Godzaligheid is groot: [a]God is geopenbaard in het vleesch, is gerechtvaardigd in den Geest, is gezien van de engelen, [b]is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, [c]is opgenomen in heerlijkheid. *a* Joh. 1: 14. *b* Eph. 3: 5, 6. *c* Marc. 16: 19. Luc. 9: 51. Hand. 1: 2.

HET IV KAPITTEL.

[a]Doch de Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen [b]afvallen van het geloof, zich begevende tot verleidende geesten en leeringen der duivelen, *a* 2 Tim. 3: 1. 2 Petr. 3: 3. Judas vs. 18. *b* Matth. 24: 23. 2 Thess. 2: 3.
2. Door geveinsdheid der leugensprekers, hebbende hunne eigene consciëntie [*als*] met een brandijzer toegeschroeid;
3. Verbiedende te huwelijken, [*gebiedende*] van spijzen te onthouden, die God geschapen heeft [a]tot nuttiging [b]met dankzegging, voor de geloovigen en die de waarheid hebben bekend. *a* Gen. 1: 29; 9: 3. *b* Rom. 14: 6. 1 Cor. 10: 30.
4. [a]Want alle schepsel Gods is goed, en er is niets verwerpelijk, met dankzegging genomen zijnde; *a* Gen. 1: 31. Hand. 10:15. Rom. 14: 14.
5. Want het wordt geheiligd door

---

* Staten-overz.: smijter; hetwelk in den hier bedoelden zin thans in onbruik is.

het woord van God, en [*door*] het gebed.

6. Als gij deze dingen den broederen voorstelt, zoo zult gij een goed dienaar van Jezus Christus zijn, [a]opgevoed in de woorden des geloofs, en der goede leere, welke gij achtervolgd hebt.
a 2 Tim. 1: 5; 3: 14, 15.

7. [a]Maar verwerp de ongoddelijke en oudwijfsche fabelen; en oefen uzelven tot Godzaligheid. a 1 Tim. 1: 4; 6: 20. 2 Tim. 2: 16. Tit. 1: 14: 3: 9.

8. [a]Want de lichamelijke oefening is tot weinig nut; maar de Godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomenden levens. a Col. 2: 23.

9. Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig.

10. Want hiertoe arbeiden wij ook, en worden gesmaad, omdat wij gehoopt hebben op den levenden God, die een behouder is aller menschen, [*maar*] allermeest der geloovigen.

11. Beveel deze dingen, en leer ze.

12. [a]Niemand verachte uwe jonkheid, [b]maar wees een voorbeeld der geloovigen, in het woord, in wandel, in liefde, in den Geest, in geloof, in reinigheid.
a Tit. 2: 15. b Tit. 2: 7. 1 Petr. 5: 3.

13. Houd aan in het lezen, in het vermanen, in het leeren, totdat ik kom.

14. Verzuim de gave niet die in u is, die u gegeven is door de profetie, [a]met oplegging der handen des ouderlingschaps. a Hand. 6: 6; 8: 17: 13: 3; 19: 6. 1 Tim. 5: 22. 2 Tim. 1: 6.

15. Bedenk deze dingen, wees hierin [*bezig*], opdat uw toenemen openbaar zij in alles.

16. Heb acht op uzelven en op de leere; volhard daarin; want dat doende, zult gij èn uzelven behouden, èn die u hooren.

HET V KAPITTEL.

Bestraf [a]eenen ouden [*man*] niet hardelijk, maar vermaan [*hem*] als eenen vader; de jonge als broeders;
a Lev. 19: 32.

2. De oude [*vrouwen*] als moeders; de jonge als zusters, in alle reinigheid.

3. Eer de weduwen, die waarlijk weduwen zijn.

4. Maar zoo eenige weduwe kinderen heeft, of kindskinderen, dat die leeren eerst aan hun eigen huis Godzaligheid oefenen, [a]en den voorouderen wedervergelding doen; want dat is goed en aangenaam voor God.
a Gen. 45: 10, 11. Matth. 15: 4. Marc. 7: 10. Eph. 6: 1, 2.

5. [a]Die nu waarlijk weduwe is en alleen gelaten, [b]die hoopt op God, en blijft in smeekingen en gebeden nacht en dag; a 1 Cor. 7: 32. b Luc. 2: 36.

6. Maar die haren wellust volgt, die is levende gestorven.

7. En beveel dit, opdat zij onberispelijk zijn.

8. [a]Doch zoo iemand de zijnen, en voornamelijk [*zijne*] huisgenooten, niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend, en is erger dan een ongeloovige.
a Gal. 6: 10.

9. Dat eene weduwe gekozen worde niet minder dan van zestig jaren, welke ééns mans vrouwe geweest zij,

10. Getuigenis hebbende van goede werken; zoo zij kinderen opgevoed heeft, [a]zoo zij [*gaarne*] heeft geherbergd, [b]zoo zij der heiligen voeten heeft gewasschen, zoo zij den verdrukten genoegzame hulpe gedaan heeft, zoo zij naar alle goed werk getracht heeft.
a 1 Petr. 4: 9.
b Gen. 18: 4; 19: 2. Luc. 7: 38, 44,

11. Maar neem de jonge weduwen niet aan; want als zij weelderig geworden zijn tegen Christus, zoo willen zij huwen;

12. Hebbende [*haar*] oordeel, omdat zij [*hare*] eerste *belofte hebben te niete gedaan;

13. En meteen ook leeren zij ledig omgaan bij de huizen, en zijn niet alleen ledig, maar ook [a]klapachtig, en ijdele dingen doende, sprekende hetgene niet betaamt. a Tit. 2: 3.

14. Ik wil dan, dat de jonge [*weduwen*] [a]huwen, kinderen telen, het huis regeeren, geene oorzaak van lastering aan de wederpartij geven.
a 1 Cor. 7: 9.

15. Want eenigen hebben zich alreede afgewend achter den satan.

---

* Staten-overz.: geloof. Bedoeld is de belofte, waarmede zij zich aan den dienst der Kerke verbonden hadden. Geloof kan thans niet meer voor belofte gebezigd worden.

16. Zoo eenig geloovig [*man*] of geloovige [*vrouw*] weduwen heeft, dat die haar genoegzame hulpe doe, en dat de gemeente niet bezwaard worde, opdat zij degenen die waarlijk weduwen zijn, genoegzame hulpe doen moge.

17. [a]Dat de ouderlingen die wel regeeren, dubbele eere waardig geacht worden, voornamelijk die arbeiden in het Woord en de leere;

a Rom. 15: 27. 1 Cor. 9: 11. Gal. 6: 6. Philipp. 2: 29. 1 Thess. 5: 12. Hebr. 13: 17.

18. Want de Schrift zegt: [a]Eenen dorschenden os zult gij niet muilbanden; en: [b]De arbeider is zijn loon waardig. a Deut. 25: 4. 1 Cor. 9: 9. b Lev. 19: 13. Deut. 24: 14. Matth. 10: 10. Luc. 10: 7.

19. Neem tegen eenen ouderling geene beschuldiging aan, anders [a]dan onder twee of drie getuigen. a Deut. 19: 15.

20. Bestraf die zondigen, in tegenwoordigheid van allen, opdat ook de anderen vreeze mogen hebben.

21. [a]Ik betuig voor God, en den Heere Jezus Christus, en de uitverkorene engelen, dat gij deze dingen onderhoudt [b]zonder vooroordeel, niets doende naar toegenegenheid.

a Rom. 1: 9; 9: 1. 2 Cor. 1: 23; 11: 31. Gal. 1: 20. Philipp. 1: 8. 1 Thess. 2: 5; 5: 27. 1 Tim. 6: 13. b Deut. 17: 4; 19: 18.

22. [a]Leg niemand haastelijk de handen op, en heb geene gemeenschap aan anderer zonden; bewaar uzelven rein. a Hand. 6: 6; 8: 17; 13: 3; 19: 6. 1 Tim. 4: 14. 2 Tim. 1: 6.

23. Drink niet langer water [*alleen*], maar gebruik een weinig wijns, [a]om uwe maag en uwe menigvuldige zwakheden. a Ps. 104: 15.

24. Van sommige menschen zijn de zonden tevoren [a]openbaar, en gaan vooruit tot [*hunne*] veroordeeling; en in sommigen ook volgen zij na.

a Gal. 5: 19.

25. Desgelijks ook de goede werken zijn tevoren openbaar; en waar het anders mede gelegen is, [*die*] kunnen niet verborgen worden.

HET VI KAPITTEL.

[a]De dienstknechten, zoo velen als er onder het juk zijn, zullen hunne heeren alle eere waardig achten, opdat de naam Gods en de leere niet gelasterd worde. a Eph. 6: 5. Col. 3: 22. Tit. 2: 9. 1 Petr. 2: 18.

2. En die geloovige heeren hebben, zullen ze niet verachten, omdat zij broeders zijn; maar zullen ze te meer dienen, omdat zij geloovig en geliefd zijn, als die dezer weldaad mede deelachtig zijn. Leer en vermaan deze dingen.

3. Indien iemand eene andere leere leert, en niet overeenkomt met de gezonde woorden van onzen Heere Jezus Christus, en met de leere die naar de Godzaligheid is,

4. Die is opgeblazen, en weet niets, maar hij raast omtrent [*twist*]vragen en woordenstrijd; [a]uit welke komt nijd, twist, lasteringen, kwade nadenkingen,

a 1 Tim. 1: 4. 2 Tim. 2: 23: Tit. 3: 9.

5. [a]Verkeerde krakeelingen van menschen, die een verdorven verstand hebben, en van de waarheid beroofd zijn, meenende dat de Godzaligheid een gewin zij. Wijk af van dezulken.

a 1 Cor. 11: 16.

6. [a]Doch de Godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging. a Spr. 15: 16. Hebr. 13: 5.

7. [a]Want wij hebben niets in de wereld gebracht; het is openbaar, dat wij ook niet kunnen iets daaruit dragen.

a Job 1: 21; 27: 19. Ps. 49: 18.

8. [a]Maar als wij voedsel en deksel hebben, [b]wij zullen daarmede vergenoegd zijn. a Spr. 27: 26. b Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. 1 Petr. 5: 7.

9. [a]Doch die rijk willen worden, vallen in verzoeking, en [*in*] den strik, en [*in*] vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de menschen doen verzinken in verderf en ondergang. a Spr. 11: 28. Matth. 13: 22. Jac. 5: 1.

10. [a]Want de geldzuchtigheid is een wortel van alle kwaad, tot welke sommigen lust hebbende zijn afgedwaald van het geloof, en hebben zichzelven met vele smarten doorstoken.

a Ex. 23: 8. Deut. 16: 19. Spr. 15: 16.

11. [a]Maar gij, o mensch Gods, vlied deze dingen; en jaag na gerechtigheid, Godzaligheid, geloof, liefde, lijdzaamheid, zachtmoedigheid. a 2 Tim. 2: 22.

12. [a]Strijd den goeden strijd des geloofs, grijp naar het eeuwige leven, tot hetwelk gij ook geroepen zijt, en de

goede belijdenis beleden hebt voor vele getuigen. *a* 1 Tim. 1: 18.

13. *a*Ik beveel u voor God, *b*die alle ding levend maakt, en [*voor*] Christus Jezus, *c*die onder Pontius Pilatus de goede belijdenis betuigd heeft,
a 1 Tim. 5: 21. *b* Deut. 32: 39. 1 Sam. 2: 6. *c* Matth. 27: 11. Joh. 18: 37.

14. Dat gij dit gebod houdt, onbevlekt [*en*] onberispelijk, tot op de verschijning van onzen Heere Jezus Christus;

15. Welke te zijner tijd vertoonen zal *a*de zalige en alleen machtige Heere, *b*de Koning der koningen, en Heere der heeren; *a* 1 Tim. 1: 17. *b* Openb. 17: 14; 19: 16.

16. Die alleen onsterfelijkheid heeft, en een ontoegankelijk licht bewoont; *a*denwelken geen mensch gezien heeft, noch zien kan; welken zij eere en eeuwige kracht, Amen. *a* Ex. 33: 20. Deut. 4: 12. 1 Joh. 4: 12.

17. Beveel den rijken in deze tegenwoordige wereld, dat zij niet hoogmoedig zijn, *a*noch [*hunne*] hope stellen op de ongestadigheid des rijkdoms, maar op den levenden God, die ons alle dingen rijkelijk verleent om te genieten; *a* Marc. 4: 18. Luc. 8: 14.

18. Dat zij weldadig zijn, rijk worden in goede werken, gaarne mededeelende zijn, [*en*] gemeenzaam;

19. *a*Leggende voor zichzelven weg tot eenen schat een goed fundament tegen het toekomende, opdat zij het eeuwige leven verkrijgen mogen. *a* Matth. 6: 20. Luc. 12: 33; 16: 9.

20. O Timotheüs, bewaar het pand [*u*] toebetrouwd, *a*eenen afkeer hebbende van het ongoddelijk ijdel-roepen, en van de tegenstellingen der valschelijk genaamde wetenschap; *a* 1 Tim. 1: 4; 4: 7. 2 Tim. 2: 16. Tit. 1: 14; 3: 9.

21. Dewelke sommigen voorgevende, zijn van het geloof afgeweken. De genade zij met u, Amen.

DE TWEEDE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN

TIMÓTHEÜS.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een apostel van Jezus Christus, door den wille Gods, naar de belofte des levens dat in Christus Jezus is,

2. Aan Timótheüs, [*mijnen*] geliefden zoon: *a*genade, barmhartigheid, vrede zij [*u*], van God den Vader, en Christus Jezus onzen Heere. *a* Gal. 1: 3. 1 Tim. 1: 2. 1 Petr. 1: 2.

3. Ik dank God, *a*dien ik diene van

[*mijne*] voorouderen af in eene reine consciëntie, [b]gelijk ik zonder ophouden uwer gedachtig ben in mijne gebeden nacht en dag; a Hand. 22: 3. Rom. 1: 9. b 1 Thess. 1: 2; 3: 10.

4. Zeer begeerig zijnde om u te zien, als ik gedenk aan uwe tranen, opdat ik met blijdschap moge vervuld worden;

5. Als ik mij in gedachtenis breng het ongeveinsd geloof dat in u is, hetwelk eerst gewoond heeft in uwe grootmoeder Lóïs en uwe moeder Euníce, en ik ben verzekerd dat het ook in u [*woont*].

6. Om welke oorzaak ik u indachtig maak, dat gij opwekt de gave Gods, [a]die in u is door de oplegging mijner handen. a Hand. 6: 6; 8: 17. 13: 3; 19: 6. 1 Tim. 4: 14; 5: 22.

7. [a]Want God heeft ons niet gegeven eenen geest der vreesachtigheid, maar der kracht, en der liefde, en der gematigdheid. a Rom. 8: 15.

8. [a]Schaam u dan niet der getuigenis onzes Heeren, noch mijns, [b]die zijn gevangene ben; maar lijd verdrukkingen met het Evangelie, naar de kracht Gods; a Rom. 1: 16. b Hand. 21; 33. Eph. 3: 1; 4: 1. Col. 4: 18. Philem. vss. 1, 9, 13.

9. [a]Die ons heeft zalig gemaakt, en geroepen met eene heilige roeping; niet naar onze werken, maar naar zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden der eeuwen, a Eph. 1: 3. Tit. 3: 4, 5, 6.

10. [a]Doch nu geopenbaard is door de verschijning van onzen Zaligmaker Jezus Christus, [b]die den dood heeft te niete gedaan, en het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht door het Evangelie; a Rom. 16: 25. Eph. 1: 9; 3: 9. Col. 1: 26. Tit. 1: 2. 1 Petr. 1: 20. b Jes. 25: 8. Hebr. 2: 14.

11. [b]Waartoe ik gesteld ben een prediker, en een apostel, en een leeraar der heidenen; a Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21. Gal. 1: 15; 2: 8. Eph. 3: 8. 1 Tim. 2: 7.

12. Om welke oorzaak ik ook deze dingen lijd; maar word niet beschaamd; want ik weet wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd dat Hij machtig is, mijn pand, bij [*Hem*] weggelegd, te bewaren tot dien dag.

13. [a]Houd het voorbeeld der gezonde woorden, die gij van mij gehoord hebt, in geloof en liefde, die in Christus Jezus is. a 2 Tim. 3: 14.

14. Bewaar het goede pand, dat [*u*] toebetrouwd is, door den Heiligen Geest, die in ons woont.

15. Gij weet dit, [a]dat allen die in Azië zijn zich van mij afgewend hebben; onder dewelke is Phygéllus en Hermógenes. a Hand. 19: 10.

16. De Heere geve den huize van [a]Onesíphorus barmhartigheid; want hij heeft mij dikmaals verkwikt, en heeft zich mijner keten niet geschaamd, a 2 Tim. 4: 19.

17. Maar als hij te Rome gekomen was, heeft hij mij zeer naarstiglijk gezocht, en heeft [*mij*] gevonden.

18. De Heere geve hem, dat hij barmhartigheid vinde bij den Heere, in dien dag; en hoeveel hij [*mij*] te Épheze gediend heeft, weet gij zeer wel.

HET II KAPITTEL.

Gij dan, mijn zoon, word gesterkt in de genade die in Christus Jezus is;

2. En hetgene gij van mij gehoord hebt onder vele getuigen, [a]betrouw dat aan getrouwe menschen, welke bekwaam zullen zijn om ook anderen te leeren. a Tit. 1: 5.

3. Gij dan, lijd verdrukkingen, als een goed krijgsknecht van Jezus Christus.

4. [a]Niemand die in den krijg dient, wordt ingewikkeld in de handelingen des leeftochts, opdat hij dien moge behagen, die [*hem*] tot den krijg aangenomen heeft. a 1 Cor. 9: 25.

5. En indien ook iemand strijdt, die wordt niet gekroond, zoo hij niet wettelijk heeft gestreden.

6. [a]De landman, als hij arbeidt, moet alzoo eerst de vruchten genieten. a 1 Cor. 9: 10.

7. Merk hetgene ik zeg; doch de Heere geve u verstand in alle dingen.

8. Houd in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de dooden is opgewekt, [a]welke is uit den zade Davids, naar mijn Evangelie; a 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Jes. 11: 1. Matth. 1: 1. Hand. 2: 30; 13: 23. Rom. 1: 3.

9. aOm hetwelk ik verdrukkingen lijd btot de banden toe, als een kwaaddoener; maar het woord Gods is niet gebonden. a Eph. 3: 13.
Col. 1: 24. b Eph. 3: 1; 4: 1.
Philipp. 1: 7. Col. 4: 3, 18. 2 Tim. 1: 8.

10. Daarom verdraag ik alles om de uitverkorenen, opdat ook zij de zaligheid zouden verkrijgen, die in Christus Jezus is, met eeuwige heerlijkheid.

11. Dit is een getrouw woord; awant indien wij met [*hem*] gestorven zijn, zoo zullen wij ook met [*hem*] leven; a Rom. 6: 8.

12. aIndien wij verdragen, wij zullen ook met [*hem*] heerschen; bindien wij [*hem*] verloochenen, hij zal ons ook verloochenen; a Rom. 8: 17.
2 Cor. 4: 10. Philipp. 3: 10.
1 Petr. 4: 13. b Matth. 10: 33.
Marc. 8: 38. Luc. 9: 26; 12: 9.

13. aIndien wij ontrouw zijn, hij blijft getrouw; hij kan zichzelven niet verloochenen. a Num. 23: 19.
Rom. 3: 3; 9: 6.

14. Breng deze dingen in gedachtenis, en betuig voor den Heere, dat zij geenen woordenstrijd voeren, [*hetwelk*] tot geen ding nut [*is, dan*] tot verkeering der toehoorders.

15. Benaarstig u, om uzelven Gode beproefd voor te stellen, eenen arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.

16. aMaar stel u tegen het ongoddelijk ijdel-roepen; want zij zullen in meerder goddeloosheid toenemen,
a 1 Tim. 1: 4; 4: 7; 6: 20. Tit. 1: 14; 3: 9.

17. En hun woord zal voorteten gelijk de kanker; onder welke is Hymenéüs en Philétus;

18. Die van de waarheid zijn afgeweken, zeggende dat de opstanding alreede geschied is, en verkeeren sommiger geloof.

19. Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: aDe Heere kent degenen die zijne zijn; en: Een iegelijk die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid.
a Joh. 10: 14.

20. aDoch in een groot huis zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden [*vaten*]; en sommige ter eere, maar sommige ter oneere.
a Rom. 9: 21.

21. Indien dan iemand zichzelven van deze reinigt, die zal een vat zijn ter eere, geheiligd en bekwaam tot gebruik des Heeren, tot alle goed werk toebereid.

22. aMaar vlied de begeerlijkheden der jonkheid; en jaag na rechtvaardigheid, geloof, liefde, vrede met degenen die den Heere aanroepen uit een rein hart. a 1 Tim. 6: 11.

23. aEn verwerp de vragen die dwaas en zonder leering zijn, wetende dat zij twistingen voortbrengen;
a 1 Tim. 1: 4; 6: 4. Tit. 3: 9.

24. En een dienstknecht des Heeren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn jegens allen, abekwaam om te leeren, [*en*] die de kwaden kan verdragen;
a 1 Tim. 3: 2.

25. aMet zachtmoedigheid onderwijzende degenen die tegenstaan; of hun God te eeniger tijd bekeering gave tot erkentenis der waarheid, a Gal. 6: 1.

26. En zij wederom ontwaken mochten uit den strik des duivels, onder welken zij gevangen waren tot zijnen wil.

HET III KAPITTEL.

En aweet dit, dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tijden.
a 1 Tim. 4: 1. 2 Petr. 2: 3. Judas vs. 18.

2. Want de menschen zullen zijn liefhebbers van zichzelven, geldzuchtig, laatdunkend, hoovaardig, lasteraars, den ouderen ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig,

3. Zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, achterklappers, onmatig, wreed, zonder liefde tot de goeden,

4. Verraders, roekeloos, opgeblazen, meer liefhebbers der wellusten dan liefhebbers Gods;

5. Hebbende eene gedaante van Godzaligheid, maar die de kracht ervan verloochend hebben. aHeb ook eenen afkeer van deze. a Matth. 18: 17.
Rom. 16: 17. 2 Thess. 3: 6.
Tit. 3: 10. 2 Joh. vs. 10.

6. aWant van deze zijn het, die in de huizen insluipen, en nemen de vrouwkens gevangen die met zonden beladen zijn, en door menigerlei begeerlijkheden gedreven worden;
a Matth. 23: 14. Tit. 1: 11.

7. [*Vrouwkens*] die altijd leeren, en nimmermeer tot kennis der waarheid kunnen komen.

8. [a]Gelijkerwijs nu Jánnes en Jámbres Mozes tegenstonden, alzoo staan ook deze de waarheid tegen; menschen verdorven zijnde van verstand, verwerpelijk aangaande het geloof. *a* Ex. 7: 11.

9. Maar zij zullen niet meerder toenemen; want hunne uitzinnigheid zal allen openbaar worden, gelijk ook [*die*] van genen geworden is.

10. Maar gij hebt achtervolgd mijne leere, wijze van doen, voornemen, geloof, lankmoedigheid, liefde, lijdzaamheid,

11. [a][*Mijne*] vervolgingen, [*mijn*] lijden, zulks als mij overkomen is in Antiochië, in [b]Icónië [*en*] in [c]Ly'stre; hoedanige vervolgingen ik geleden heb, [d]en de Heere heeft mij uit alle verlost.
a Hand. 13: 50. *b* Hand. 14: 2,
c Hand. 14: 19. *d* Ps. 34: 20. 2 Cor. 1: 10.

12. [a]En ook allen die Godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden. *a* Matth. 16: 24.
Luc. 24: 26. Joh. 17: 14.
Hand. 14: 22. 1 Thess. 3: 3.

13. Doch de booze menschen en bedriegers zullen tot erger voortgaan, verleidende en wordende verleid.

14. Maar blijf gij in hetgene gij geleerd hebt, en [*waarvan*] u verzekering gedaan is, wetende van wien gij het geleerd hebt;

15. En dat gij van kinds af de Heilige Schriften geweten hebt, die u wijs kunnen maken tot zaligheid, door het geloof hetwelk in Christus Jezus is.

16. [a]Al de Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot leering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is;
a 2 Petr. 1: 20.

17. Opdat de mensch Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust.

HET IV KAPITTEL.

Ik [a]betuig dan voor God en den Heere Jezus Christus, die de levenden en dooden oordeelen zal in zijne verschijning en [*in*] zijn koninkrijk: *a* Rom. 1: 9;
9: 1. 2 Cor. 1: 23; 11: 31.
Gal. 1: 20. Philipp. 1: 8.
1 Thess. 2: 5. 1 Tim. 5: 21; 6: 13.

2. Predik het Woord; houd aan, tijdiglijk, ontijdiglijk; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leere.

3. Want er zal een tijd zijn, wanneer zij de gezonde leere niet zullen verdragen; maar kittelachtig zijnde van gehoor, zullen zij zichzelven leeraars opgaderen naar hunne eigene begeerlijkheden;

4. En zullen [*hun*] gehoor van de waarheid afwenden, en zullen zich keeren tot fabelen.

5. Maar gij, wees wakker in alles, lijd verdrukkingen, doe het werk van een evangelist, maak dat men van uwen dienst ten volle verzekerd zij.

6. [a]Want ik word nu tot een drankoffer geofferd, en de tijd mijner ontbinding is aanstaande. *a* 2 Petr. 1: 14.

7. Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden;

8. [a]Voorts is mij weggelegd de krone der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen die zijne verschijning liefgehad hebben. *a* 1 Cor. 9: 25. 1 Petr. 5: 4.

9. Benaarstig u haastelijk tot mij te komen.

10. Want [a]Démas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld liefgekregen, en is naar Thessalonica gereisd; Créscens naar Galátië, Titus naar Dalmátië. *a* Col. 4: 14. Philem. vs. 24.

11. [a]Lucas is alleen met mij. Neem [b]Marcus mede, en breng [*hem*] met u; want hij is mij zeer nut tot den dienst.
a Col. 4: 14. *b* Hand. 15: 37.
Col. 4: 10. Philem. vs. 24.

12. [a]Maar Ty'chicus heb ik naar Épheze gezonden. *a* Hand. 20: 4. Col. 4: 7.

13. Breng als gij komt den reismantel mede, dien ik te Tróas bij Cárpus gelaten heb, en de boeken, inzonderheid de perkamenten.

14. [a]Alexander, de kopersmid, heeft mij veel kwaads betoond; de Heere vergelde hem naar zijne werken;
a 1 Tim. 1: 20.

15. Van welken wacht gij u ook, want hij heeft onze woorden zeer tegengestaan.

16. In mijne eerste verantwoording is niemand bij mij geweest, maar zij

hebben mij allen verlaten; het worde hun niet toegerekend;

17. Maar de Heere heeft mij bijgestaan, en heeft mij bekrachtigd; opdat men door mij ten volle zoude verzekerd zijn van de prediking, en alle heidenen [*haar*] zouden hooren; en ik ben uit den muil des leeuws verlost.

18. En de Heere zal mij verlossen van alle boos werk, en bewaren tot zijn hemelsch koninkrijk; denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid, Amen.

19. Groet [a]Prísca en A'quila, en het huis van Onesíphorus.

a Hand. 18: 2. Rom. 16: 3.

20. Erástus is te Corinthe gebleven; en Tróphimus heb ik te Miléte krank gelaten.

21. Benaarstig u, om vóór den winter te komen. U groet Eubúlus, en Púdens, en Línus, en Claúdia, en alle de broeders.

22. De Heere Jezus Christus zij met uwen geest. De genade zij met ulieden, Amen.

DE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN

TITUS.

HET I KAPITTEL.

Paulus, een dienstknecht Gods en een apostel van Jezus Christus, naar het geloof der uitverkorenen Gods, en de kennis der waarheid die naar de Godzaligheid is,

2. In de hope des eeuwigen levens, welke God, [a]die niet liegen kan, beloofd heeft [b]vóór de tijden der eeuwen, maar geopenbaard heeft te zijner tijd;

a Num. 23: 19.
2 Tim. 2: 13. b Rom. 16: 25.
Eph. 1: 9; 3: 9. Col. 1: 26. 1 Petr. 1: 20.

3. [*Namelijk*] zijn woord, door de prediking [a]die mij toebetrouwd is, naar het bevel van God onzen Zaligmaker; aan [b]Titus, [*mijnen*] *rechtgeaarden zoon naar het gemeen geloof:

a Hand. 20: 24, Gal. 1: 1.
b 2 Cor. 2: 12; 7: 14; 8: 6, 16. Gal. 2: 3.

4. [a]Genade, barmhartigheid, vrede zij [*u*], van God den Vader, en den Heere Jezus Christus, onzen Zaligmaker.

a Eph. 1: 2. Col. 1: 2.
2 Tim. 1: 2. 1 Petr. 1: 2.

5. Om die oorzaak heb ik u in Créta gelaten, opdat gij hetgene dat [*nog*] ontbrak voorts zoudt terecht brengen, [a]en [*dat*] gij van stad tot stad zoudt ouderlingen stellen, gelijk ik u bevolen heb:

a 2 Tim. 2: 2.

* Staten-overz.: oprechten. Zie de noot bij Philipp. IV: 3.

6. [a]Indien iemand onberispelijk is, éénér vrouwe man, geloovige kinderen hebbende, die niet te beschuldigen zijn van overdadigheid, of ongehoorzaam zijn. a 1 Tim. 3: 2.

7. Want een opziener moet onberispelijk zijn, [a]als een huisverzorger Gods, niet eigenzinnig, niet genegen tot toornigheid, [b]niet genegen tot den wijn, geen *twistzoeker, [c]geen vuil-gewinzoeker; a Matth. 24: 45. 1 Cor. 4: 1. 1 Tim. 3: 15. b Lev. 10: 9. Eph. 5: 18. c 1 Tim. 3: 3. 1 Petr. 5: 2.

8. Maar die [a]gaarne herbergt, die de goeden lief heeft, matig, rechtvaardig, heilig, kuisch; a 1 Tim. 3: 2.

9. Die vasthoudt aan het getrouwe woord dat naar de leere is, opdat hij machtig zij, beide om te vermanen door de gezonde leere, en om de tegensprekers te wederleggen.

10. [a]Want er zijn ook vele ongeregelden, ijdelheidsprekers, en verleiders van zinnen, inzonderheid die uit de besnijdenis zijn. a Hand. 15: 1.

11. Welken men moet den mond stoppen; die geheele [a]huizen verkeeren, leerende wat niet behoort, om vuil gewins wille. a Matth. 23: 14. 2 Tim. 3: 6.

12. Een uit hen, zijnde hun eigen profeet, heeft gezegd: De Cretensen zijn altijd leugenachtig, kwade beesten, luie buiken.

13. Dit getuigenis is waar. Daarom bestraf ze scherpelijk, opdat zij gezond mogen zijn in het geloof,

14. [a]En zich niet begeven tot Joodsche fabelen, en geboden der menschen die [*zich*] van de waarheid af keeren. a Jes. 29: 13. Matth. 15: 9. Col. 2: 22. 1 Tim. 1: 4; 4: 7; 6: 20.

15. [a]Alle dingen zijn wel rein den reinen; [b]maar den bevlekten en ongeloovigen is geen ding rein, maar beide hun verstand en consciëntie zijn bevlekt. a Matth. 15: 11. Hand. 10: 15. Rom. 14: 20. b Matth. 23: 25. Rom. 14: 23.

16. Zij belijden dat zij God kennen, maar zij verloochenen [*Hem*] met de werken, alzoo zij gruwelijk zijn en ongehoorzaam, en tot alle goed werk niet deugende.

---

*Stat. overz.: smijter. Zie de noot bij 1 Tim. III: 3.

HET II KAPITTEL.

Doch gij, spreek hetgene der gezonde leere betaamt:

2. Dat de oude mannen nuchter zijn, stemmig, voorzichtig, gezond in het geloof, in de liefde, in de lijdzaamheid;

3. De oude vrouwen insgelijks, [a]dat zij in [*hare*] dracht zijn gelijk den heiligen betaamt, dat zij [b]geene lasteressen zijn, zich niet tot veel wijns begevende, [*maar*] leeraressen zijn van het goede; a 1 Tim. 2: 9. 1 Petr. 3: 3. b 1 Tim. 5: 13.

4. Opdat zij den jongen [*vrouwen*] leeren voorzichtig te zijn, hare mannen lief te hebben, hare kinderen lief te hebben,

5. Matig te zijn, kuisch te zijn, het huis te bewaren, goed te zijn, [a]haren eigenen mannen onderdanig te zijn; opdat het Woord Gods niet gelasterd worde. a Gen. 3: 16. 1 Cor. 14: 34. Eph. 5: 22. Col. 3: 18. 1 Petr. 3: 1.

6. Vermaan de jonge [*mannen*] insgelijks, dat zij matig zijn.

7. [a]Betoon uzelven in alles een voorbeeld van goede werken; [*betoon*] in de leere onvervalschtheid, deftigheid, oprechtigheid; a 1 Tim. 4: 12. 1 Petr. 5: 3.

8. Het woord gezond [*en*] onverwerpelijk; [a]opdat degene die daartegen is beschaamd worde, en niets kwaads hebbe van ulieden te zeggen. a 1 Petr. 2: 12, 15; 3: 16.

9. [a][*Vermaan*] de dienstknechten, dat zij hunnen eigenen heeren onderdanig zijn, dat zij in alles welbehagelijk zijn, niet tegensprekende, a Eph. 6: 5. Col. 3: 22. 1 Tim. 6: 1, 2. 1 Petr. 2: 18.

10. Niet onttrekkende, maar alle goede trouw bewijzende; opdat zij de leere van God onzen Zaligmaker in alles mogen versieren.

11. Want de zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle menschen,

12. En onderwijst ons, [a]dat wij, de goddeloosheid en [b]de wereldsche begeerlijkheden verzakende, matiglijk, en rechtvaardiglijk, en Godzaliglijk leven zouden in deze tegenwoordige wereld; a Eph. 1: 4. Col. 1: 22. 2 Tim. 1: 9. b 1 Joh. 2: 16.

13. [a]Verwachtende de zalige hope en verschijning der heerlijkheid van den

grooten God en onzen Zaligmaker, Jezus Christus; *a* 1 Cor. 1: 7. Philipp. 3: 20.

14. *a*Die zichzelven voor ons gegeven heeft, opdat hij ons zoude verlossen van alle ongerechtigheid, en zichzelven een eigen volk zoude reinigen, *b*ijverig in goede werken. *a* Gal. 1: 4; 2: 20. Eph. 5: 2. Hebr. 9: 14. *b* Eph. 2: 10.

15. Spreek dit, en vermaan, en bestraf, met allen ernst. *a*Dat niemand u verachte. *a* 1 Tim. 4: 12.

HET III KAPITTEL.

*a*Vermaan hen, dat zij den overheden en machten onderdanig zijn, dat zij [*haar*] gehoorzaam zijn, dat zij tot alle goed werk bereid zijn; *a* Rom. 13: 1, enz. 1 Petr. 2: 13.

2. Dat zij niemand lasteren, geen vechters zijn, [*maar*] *a*bescheiden zijn, *b*alle zachtmoedigheid bewijzende jegens alle menschen. *a* Philipp. 4: 5. *b* 2 Tim. 2: 24, 25.

3. *a*Want ook wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde, [*en*] malkanderen hatende. *a* 1 Cor. 6: 11. Eph. 2: 1. Col. 3: 7. 1 Petr. 4: 3.

4. Maar wanneer de goedertierenheid van God onzen Zaligmaker, en [*zijne*] liefde tot de menschen verschenen is,

5. *a*Heeft Hij ons zalig gemaakt, *b*niet uit de werken der rechtvaardigheid die wij gedaan hadden, *c*maar naar zijne barmhartigheid, door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes; *a* Eph. 1: 4. 2 Tim. 1: 9. *b* Rom. 3: 20, 28; 4: 2, 6; 9: 11; 11: 6. Gal. 2: 16. Eph. 2: 9. *c* Hand. 15: 11. Eph. 2: 4.

6. *a*Denwelken Hij over ons rijkelijk heeft uitgegoten door Jezus Christus onzen Zaligmaker; *a* Ezech. 36: 25.

7. Opdat wij, gerechtvaardigd zijnde door zijne genade, erfgenamen zouden worden naar de hope des eeuwigen levens.

8. Dit is een getrouw woord, en deze dingen wil ik dat gij ernstiglijk bevestigt, opdat degenen die aan God gelooven, zorg dragen om goede werken voor te staan. Deze dingen zijn het, die goed en nuttig zijn den menschen.

9. *a*Maar wedersta de dwaze vragen, en geslachtrekeningen, en twistingen, en strijdingen over de wet; want zij zijn onnut en ijdel. *a* 1 Tim. 1: 4; 4: 7; 6: 20. Tit. 1: 14.

10. *a*Verwerp eenen ketterschen mensch na de eerste en tweede vermaning; *a* Matth. 18: 17. Rom. 16: 17. 2 Thess. 3: 6. 2 Tim. 3: 5. 2 Joh. vs. 10.

11. Wetende, dat de zoodanige verkeerd is, en zondigt, zijnde bij zichzelven veroordeeld.

12. Als ik A'rtemas tot u zal zenden, of *a*Ty'chicus, zoo benaarstig u tot mij te komen te Nicópolis; want aldaar heb ik voorgenomen te overwinteren. *a* Hand. 20: 4. Eph. 6: 21. 2 Tim. 4: 12.

13. Geleid Zénas, den wetgeleerde, en *a*Apóllos, zorgvuldiglijk, opdat hun niets onbreke. *a* Hand. 18: 24. 1 Cor. 1: 12.

14. En dat ook de onzen leeren goede werken voor te staan tot noodig gebruik, opdat zij niet onvruchtbaar zijn.

15. Die met mij zijn, groeten u allen. Groet hen die ons liefhebben in het geloof. De genade zij met u allen, Amen.

DE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN

PHILÉMON.

Paulus, [a]een gevangene van Christus Jezus, en Timótheüs, de broeder, aan Philémon, den geliefde en onzen medearbeider,
a Eph. 3: 1; 4: 1.

2. En aan A'ppia, de geliefde, en aan [a]Archíppus, onzen medestrijder, en aan de gemeente, [b]die te uwen huize is:
a Col. 4: 17. b Rom. 16: 5. 1 Cor. 16: 19. Col. 4: 15.

3. Genade zij ulieden en vrede, van God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus.

4. [a]Ik dank mijnen God, uwer altijd gedachtig zijnde in mijne gebeden;
a 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.

5. Alzoo ik hoor uwe liefde en geloof, welke gij hebt aan den Heere Jezus en jegens alle de heiligen;

6. Opdat de gemeenschap uws geloofs krachtig worde in de bekendmaking van alle goed, hetwelk in ulieden is door Christus Jezus.

7. Want wij hebben groote vreugde en vertroosting over uwe liefde, dat de ingewanden der heiligen verkwikt zijn geworden door u, broeder.

8. Daarom, hoewel ik groote vrijmoedigheid heb in Christus, om u te bevelen hetgene betamelijk is,

9. Zoo bid ik [*nochtans*] liever door de liefde, daar ik zoodanig een ben, te weten Paulus, een oud man, en nu ook een gevangene van Jezus Christus.

10. [a]Ik bid u [*dan*] voor mijnen zoon, [b]denwelken ik in mijnen banden heb geteeld, [*namelijk*] Onésimus;
a Col. 4: 9. b 1 Cor. 4: 15. Gal. 4: 19.

11. Die eertijds u onnut was, maar nu u en mij zeer nuttig; denwelken ik wedergezonden heb.

12. Doch gij, neem hem, dat is, mijne ingewanden, [*weder*] aan.

13. Denwelken ik wel had willen bij mij behouden, opdat hij mij voor u dienen zoude in de banden des Evangelies;

14. Maar ik heb zonder uw goedvinden niets willen doen, opdat uwe goeddadigheid niet zoude zijn als naar bedwang, maar naar vrijwilligheid.

15. Want veellicht is hij daarom voor eenen kleinen tijd [*van u*] gescheiden geweest, opdat gij hem eeuwig zoudt weder hebben;

16. [*Nu*] voortaan niet als een dienstknecht, maar meer dan een dienstknecht, [*namelijk*] een geliefden broeder, inzonderheid mij, hoeveel te meer dan u, beide in het vleesch en in den Heere.

17. Indien gij mij dan houdt voor een metgezel, zoo neem hem aan gelijk als mij.

18. En indien hij u iets verongelijkt heeft, of schuldig is, reken mij dat toe.

19. Ik, Paulus, heb het geschreven met deze mijne hand, ik zal het betalen; opdat ik u niet zegge, dat gij ook uzelven mij daartoe schuldig zijt.

20. Ja, broeder, laat mij uwer [*hierin*] genieten in den Heere; verkwik mijne ingewanden in den Heere.

21. Ik heb aan u geschreven, vertrouwende op uwe gehoorzaamheid; en ik weet, dat gij doen zult ook boven hetgene ik zeg.

22. En bereid mij ook tegelijk [a]herberg; [b]want ik hoop dat ik door uwe gebeden ulieden zal geschonken worden. a Hebr. 13: 2. b Philipp. 1: 25.

23. U groeten [a]Epaphras, mijn medegevangene in Christus Jezus.
a Col. 1: 7; 4: 12.

24. [a]Marcus, [b]Aristárchus, [c]Demas, [d]Lucas, mijne medearbeiders.
a Hand. 12: 12, 25; 15: 37. Col. 4: 10. 2 Tim. 4: 11. 1 Petr. 5: 13. b Hand. 19: 29; 20: 4; 27: 2. Col. 4: 10. c Col. 4: 14. 2 Tim. 4: 10. d Col. 4: 14. 2 Tim. 4: 11.

25. De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met uwen geest, Amen.

DE ZENDBRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS

AAN DE

HEBREËN.

HET I KAPITTEL.

God, voortijds veelmaal en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken hebbende door de profeten, heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door den Zoon;

2. Welken Hij gesteld heeft [a]tot een erfgenaam van alles, [b]door welken Hij ook de wereld gemaakt heeft;
a Matth. 21: 28. b Gen. 1: 3. Ps. 33: 6. Joh. 1: 3. Eph. 3: 9. Col. 1: 16.

3. [a]Dewelke, alzoo hij is het afschijnsel [*zijner*] heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld zijner zelfstandigheid, en alle dingen draagt door het woord zijner kracht, nadat hij de reinigmaking onzer zonden door zichzelven teweeggebracht heeft, is gezeten aan de rechter[*hand*] der Majesteit in de hoogste [*hemelen*];
a 2 Cor. 4: 4. Philipp. 2: 6. Col. 1: 15.

4. Zooveel treffelijker geworden dan de engelen, als hij [a]uitnemender naam boven hen geërfd heeft. a Philipp. 2: 9.

5. Want tot wien van de engelen heeft Hij ooit gezegd: [a]Gij zijt mijn Zoon, heden heb Ik u gegenereerd? En wederom: [b]Ik zal hem tot een Vader zijn, en hij zal Mij tot een Zoon zijn?
a Ps. 2: 7. Hand. 13: 33. Hebr. 5: 5. b 2 Sam. 7: 14. 1 Kron. 22: 10.

6. En als Hij wederom den eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij: [a]En dat alle engelen Gods hem aanbidden. a Ps. 97: 7.

7. En tot de engelen zegt Hij wel: [a]Die zijne engelen maakt geesten, en zijne dienaars eene vlam des vuurs;
a Ps. 104: 4.

8. Maar tot den Zoon [*zegt Hij*]: [a]Uw troon, o God, is in alle eeuwigheid; de schepter uws koninkrijks is een rechte schepter; a Ps. 45: 7.

9. Gij hebt rechtvaardigheid liefgehad, en ongerechtigheid gehaat; daarom heeft u, o God, uw God gezalfd met olie der vreugde boven uwe medegenooten;

10. En: [a]Gij, Heere, hebt in den beginne de aarde gegrond, en de hemelen zijn werken uwer handen;
a Ps. 102: 26.

11. [a]Deze zullen vergaan, maar Gij blijft altijd; en zij zullen alle als een kleed verouden, a Jes. 51: 6. 2 Petr. 3: 7, 10.

12. En als een dekkleed zult Gij ze ineenrollen, en zij zullen veranderd

worden; maar Gij zijt dezelfde, en uwe jaren zullen niet ophouden.

13. En tot welken der engelen heeft Hij ooit gezegd: [a]Zit aan mijne rechter[*hand*], totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot eene voetbank uwer voeten? a Ps. 110: 1. Hand. 2: 34. 1 Cor. 15: 25. Eph. 1: 20. Hebr. 10: 12.

14. Zijn zij niet allen gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wille die de zaligheid beërven zullen?

HET II KAPITTEL.

Daarom moeten wij ons te meer houden aan hetgene [*van ons*] gehoord is, opdat wij niet te eeniger tijd doorvloeien.

2. Want indien [a]het woord, door de engelen gesproken, vast is geweest, en [b]alle overtreding en ongehoorzaamheid rechtvaardige vergelding ontvangen heeft; a Hand. 7: 53. Gal. 3: 19. b Gen. 19: 17, 26. Deut. 27: 26.

3. [a]Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zoo groote zaligheid geen acht nemen? [b]dewelke, begonnen zijnde verkondigd te worden door den Heere, aan ons bevestigd is geworden door degenen die [*hem*] gehoord hebben; a Hebr. 12: 25. b Matth. 4: 17. Marc. 1: 14.

4. [a]God bovendien medegetuigende, door teekenen en wonderen, en menigerlei krachten, en bedeelingen des Heilige Geestes, naar zijnen wil. a Marc. 16: 20. Hand. 14: 3; 19: 11.

5. Want Hij heeft aan de engelen niet onderworpen de toekomende wereld, van welke wij spreken.

6. Maar iemand heeft ergens betuigd, zeggende: [a]Wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, of des menschen zoon, dat Gij hem bezoekt? a Ps. 8: 5.

7. Gij hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen; met heerlijkheid en eere hebt Gij hem gekroond, en Gij hebt hem gesteld over de werken uwer handen;

8. [a]Alle dingen hebt Gij onder zijne voeten onderworpen. Want daarin, dat Hij hem alle dingen heeft onderworpen, heeft Hij niets uitgelaten, dat hem niet onderworpen zij. Doch nu zien wij nog niet, dat hem alle dingen onderworpen zijn; a Ps. 8: 7. Matth. 28: 18. 1 Cor. 15: 27. Eph. 1: 22.

9. Maar wij zien Jezus [a]met heerlijkheid en eere gekroond, [b]die een weinig minder dan de engelen geworden was, vanwege het lijden des doods, opdat hij door de genade Gods voor allen den dood smaken zoude. a Hand. 2: 33. b Philipp. 2: 7, 8.

10. Want het betaamde Hem, om welken alle dingen zijn, en door welken alle dingen zijn, dat Hij, vele kinderen tot de heerlijkheid leidende, den oversten Leidsman hunner zaligheid door lijden zoude heiligen.

11. Want èn hij die heiligt, èn zij die geheiligd worden, [a]zijn allen uit één; om welke oorzaak hij zich niet schaamt hen broeders te noemen, a Hand. 17: 26.

12. Zeggende: [a]Ik zal uwen naam mijnen broederen verkondigen, in het midden der gemeente zal ik U lofzingen; a Ps. 22: 23.

13. En wederom: [a]Ik zal mijn betrouwen op Hem stellen; en wederom: [b]Ziedaar ik, en de kinderen die mij God gegeven heeft. a Ps. 18: 3. b Jes. 8: 18.

14. Overmits dan de kinderen des vleesches en bloeds deelachtig zijn, [a]zoo is hij ook desgelijks datzelfde deelachtig geworden, [b]opdat hij door den dood te niete doen zoude dengene die het geweld des doods had, dat is, den duivel, a Joh. 1: 14. Philipp. 2: 7. b Jes. 25: 8. Hos. 13: 14. 1 Cor. 15: 54. 2 Tim. 1: 10.

15. En verlossen zoude alle degenen, die met vreeze des doods, door al [*hun*] leven, [a]der dienstbaarheid onderworpen waren. a Rom. 8: 15.

16. Want waarlijk, hij neemt de engelen niet aan, maar hij neemt het zaad Abrahams aan.

17. [a]Waarom hij in alles den broederen moest gelijk worden, opdat hij een barmhartig en een getrouw Hoogepriester zoude zijn in de dingen die bij God [*te doen waren*], om de zonden des volks te verzoenen. a Philipp. 2: 7. Hebr. 4: 15.

18. [a]Want in hetgene hij zelf, verzocht zijnde, geleden heeft, kan hij dengenen die verzocht worden, te hulpe komen. a Hebr. 4: 15, 16.

HET III KAPITTEL.

Hierom, heilige broeders, die der hemelsche roeping deelachtig zijt, aan-

merkt den Apostel en [a]Hoogepriester onzer belijdenis, Christus Jezus;
a Hebr. 4: 14; 6: 20; 8: 1; 9: 11.

2. Die getrouw is dengenen die hem gesteld heeft, [a]gelijk ook Mozes in geheel zijn huis was. a Num. 12: 7.

3. Want deze is zooveel meerder heerlijkheid waardig geacht dan Mozes, als degene die het huis gebouwd heeft, meerder eere heeft dan het huis.

4. Want een ieder huis wordt van iemand gebouwd; [a]maar die dit alles gebouwd heeft, is God.
a 2 Cor. 5: 17, 18. Eph. 2: 10.

5. En Mozes is wel getrouw geweest in geheel zijn huis, als een dienaar, [a]tot getuiging der dingen die [*daarna*] gesproken zouden worden;
a Deut. 18: 15, 18.

6. Maar Christus, als de Zoon over zijn eigen huis; [a]wiens huis wij zijn, [b]indien wij maar de vrijmoedigheid en den roem der hope tot het einde toe vast behouden. a 1 Cor. 3: 16; 6: 19.
2 Cor. 6: 16. 1 Petr. 2: 5. b Rom. 5: 2.

7. Daarom, gelijk de Heilige Geest zegt: [a]Heden, indien gij zijne stemme hoort, a Ps. 95: 7. Hebr. 4: 7.

8. Zoo verhardt uwe harten niet, [a]gelijk [*het geschied is*] in de verbittering, ten dage der verzoeking, in de woestijn; a Ex. 17: 2.

9. Alwaar Mij uwe vaders verzocht hebben; zij hebben Mij beproefd, en hebben mijne werken gezien, veertig jaren lang.

10. Daarom was Ik vertoornd over dat geslacht, en sprak: Altijd dwalen zij met het hart; en zij hebben mijne wegen niet gekend;

11. [a]Zoo heb Ik dan gezworen in mijnen toorn: Indien zij in mijne ruste zullen ingaan! a Num. 14: 21. Deut. 1: 34.

12. Ziet toe, broeders, dat niet te eeniger tijd in iemand van u zij een boos, ongeloovig hart, om af te wijken van den levenden God;

13. Maar vermaant malkanderen te allen dage, zoolang als het Heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u verhard worde door de verleiding der zonde.

14. Want wij zijn Christus deelachtig geworden, zoo wij *althans het beginsel van dezen vasten grond tot het einde toe vast behouden;

15. Terwijl er gezegd wordt: [a]Heden, indien gij zijne stemme hoort, zoo verhardt uwe harten niet, gelijk in de verbittering [*geschied is*]. a Hebr. 3: 7.

16. Want sommigen, als zij die gehoord hadden, hebben [*Hem*] verbitterd, doch niet allen, die uit Egypte door Mozes uitgegaan zijn.

17. Over welke nu is Hij vertoornd geweest veertig jaren? Was het niet over degenen die gezondigd hadden, [a]welker lichamen gevallen zijn in de woestijn? a Num. 14: 36.
Ps. 106: 26. 1 Cor. 10: 10. Judas vs. 5.

18. [a]En welken heeft Hij gezworen, dat zij in zijne ruste niet zouden ingaan, anders dan dengenen die ongehoorzaam geweest waren?
a Deut. 1: 34.

19. En wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege [*hun*] ongeloof.

HET IV KAPITTEL.

Laat ons dan vreezen, dat niet te eeniger tijd, de belofte van in zijne ruste in te gaan nagelaten zijnde, iemand van u schijne achtergebleven te zijn.

2. Want ook ons is het Evangelie verkondigd, gelijk als hun; maar het woord der prediking deed hun geen nut, dewijl het met het geloof niet gemengd was in degenen die het gehoord hebben.

3. Want wij die geloofd hebben, gaan in de ruste, gelijk Hij gezegd heeft: [a]Zoo heb Ik dan gezworen in mijnen toorn: Indien zij zullen ingaan in mijne ruste! hoewel [*zijne*] werken van de grondlegging der wereld af al volbracht waren. a Ps. 95: 11.

4. Want Hij heeft ergens van den zevenden [*dag*] aldus gesproken: [a]En God heeft op den zevenden dag van alle zijne werken gerust;
a Gen. 2: 2. Ex. 20: 11; 31: 17.

5. En in deze [*plaats*] wederom: Indien zij in mijne ruste zullen ingaan!

6. Dewijl dan blijft, dat sommigen in deze [*ruste*] ingaan, en degenen wien het Evangelie eerst verkondigd was, niet ingegaan zijn vanwege de ongehoorzaamheid,

* Stat.-overz.: anders. Thans in den zin van althans niet meer gebezigd.

7. Zoo bepaalt Hij wederom eenen zekeren dag, [*namelijk*] heden, door David zeggende zoo langen tijd daarna (gelijkerwijs gezegd is): [a]Heden, indien gij zijne stemme hoort, zoo verhardt uwe harten niet. *a* Ps. 95: 7. Hebr. 3: 7.

8. Want indien Jezus hen in de ruste gebracht heeft, zoo had Hij daarna niet gesproken van eenen anderen dag.

9. Er blijft dan eene ruste over voor het volk Gods.

10. Want die ingegaan is in zijne ruste, die heeft zelf ook van zijne werken gerust, gelijk God van de zijne.

11. Laat ons dan ons benaarstigen om in die ruste in te gaan, opdat niet iemand in datzelfde exempel der ongeloovigheid valle.

12. Want het woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender [a]dan eenig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeeling der ziele en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs, en is een oordeelaar der gedachten en der overleggingen des harten; *a* Pred. 12: 11. Jes. 49: 2. Eph. 6: 17.

13. [a]En er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alle dingen zijn naakt en geopend, voor de oogen desgenen met welken wij te doen hebben. *a* Ps. 33: 13.

14. [a]Dewijl wij dan eenen grooten Hoogepriester hebben, die door de hemelen doorgegaan is, [*namelijk*] Jezus den Zone Gods, zoo laat ons deze belijdenis vasthouden. *a* Hebr. 3: 1; 6: 20; 8: 1; 9: 11.

15. [a]Want wij hebben geenen Hoogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, [b]maar die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, [*doch*] [c]zonder zonde. *a* Hebr. 2: 18. *b* Philipp. 2: 7. *c* Jes. 53: 9. 2 Cor. 5: 21. 1 Petr. 2: 22. 1 Joh. 3: 5.

16. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan [a]tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd. *a* Rom. 3: 25.

HET V KAPITTEL.

Want alle hoogepriester, uit de menschen genomen, wordt gesteld voor de menschen in de zaken die bij God [*te doen zijn*], opdat hij offere gaven en slachtofferen voor de zonden;

2. Die behoorlijk medelijden kan hebben met de onwetenden en dwalenden, overmits hij ook zelf met zwakheid omvangen is;

3. En om dezer [*zwakheid*] wille moet hij, [a]gelijk voor het volk, alzoo ook voor zichzelven, offeren voor de zonden. *a* Lev. 9: 7; 16: 6. Hebr. 7: 26.

4. [a]En niemand neemt zichzelven die eere aan, maar die van God geroepen wordt, [b]gelijkerwijs als Aäron. *a* 2 Kron. 26: 16. *b* Ex. 28: 1. 1 Kron. 23: 13.

5. Alzoo heeft ook Christus zichzelven niet verheerlijkt om hoogepriester te worden, maar Die tot hem gesproken heeft: [a]Gij zijt mijn Zoon, heden heb Ik u gegenereerd; *a* Ps. 2: 7. Hand. 13: 33. Hebr. 1: 5.

6. Gelijk Hij ook in eene andere [*plaats*] zegt: [a]Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizédek. *a* Ps. 110: 4. Hebr. 7: 17.

7. [a]Die in de dagen zijns vleesches, gebeden en smeekingen tot Dengene die hem uit den dood kon verlossen met sterke roeping en tranen geofferd hebbende, en verhoord zijnde uit de vreeze, *a* Matth. 26: 39. 27: 46, 50. Joh. 17: 1.

8. [a]Hoewel hij de Zoon was, [*nochtans*] gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgene hij heeft geleden; *a* Philipp. 2: 6.

9. En geheiligd zijnde, is hij allen die hem gehoorzaam zijn eene oorzaak der eeuwige zaligheid geworden;

10. En is van God genaamd een Hoogepriester naar de ordening van Melchizédek.

11. Van denwelken wij hebben vele dingen, en zwaar om te verklaren, te zeggen; dewijl gij traag om te hooren geworden zijt.

12. [a]Want gij, waar gij leeraars behoordet te zijn vanwege den tijd, hebt wederom van noode dat men u leere, welke de eerste beginselen zijn der woorden Gods; en gij zijt geworden [*als*] die melk van noode hebben, en niet vaste spijze. *a* 1 Cor. 3: 1, 2, 3.

13. Want een iegelijk die der melk deelachtig is, die is onervaren in het

woord der gerechtigheid; want hij is een kind.

14. Maar der volmaakten is de vaste spijze, die door de gewoonheid de zinnen geoefend hebben, tot onderscheiding beide des goeds en des kwaads.

HET VI KAPITTEL.

Daarom, nalatende het beginsel der leere van Christus, laat ons tot de volmaaktheid voortvaren; niet wederom leggende het fundament van de bekeering van doode werken, en van het geloof in God,

2. Van de leere der doopen, en van de oplegging der handen, en van de opstanding der dooden, en van het eeuwig oordeel;

3. En dit zullen wij [*ook*] doen, [a]indien het God toelaat.

a Hand. 18: 21. 1 Cor. 4: 19. Jac. 4: 15.

4. [a]Want het is onmogelijk, degenen die eens verlicht geweest zijn, en de hemelsche gave gesmaakt hebben, en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn, a Matth. 12: 31. Hebr. 10: 26. 1 Joh. 5: 16.

5. En gesmaakt hebben het goede woord Gods, en de krachten der toekomende eeuw,

6. En afvallig worden, [*die, zeg ik,*] wederom te vernieuwen tot bekeering, als welke zichzelven den Zone Gods wederom kruisigen, en openlijk te schande maken.

7. Want de aarde, die den regen, menigmaal op haar komende, indrinkt, en bekwaam kruid voortbrengt voor degenen door welke zij ook gebouwd wordt, die ontvangt zegen van God;

8. Maar die doornen en distelen draagt, die is verwerpelijk, en nabij de vervloeking, welker einde is tot verbranding.

9. Maar, geliefden, wij verzekeren ons van u betere dingen, en met de zaligheid gevoegd, hoewel wij alzoo spreken.

10. [a]Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zoude vergeten, en den arbeid der liefde, die gij aan zijnen naam bewezen hebt, als die de heiligen gediend hebt en [*nog*] dient.

a Spr. 14: 31. Matth. 10: 42; 25: 40. Marc. 9: 41. Joh. 13: 20.

11. Maar wij begeeren, dat een iegelijk van u dezelfde naarstigheid bewijze tot de volle verzekerdheid der hope, tot het einde toe;

12. Opdat gij niet traag wordt, maar navolgers zijt dergenen die door geloof en lankmoedigheid de beloftenissen beërven.

13. Want als God aan Abraham de belofte deed, dewijl Hij bij niemand die meerder was had te zweren, zoo zwoer Hij bij zichzelven,

14. Zeggende: [a]Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen, en vermenigvuldigende zal ik u vermenigvuldigen.

a Gen. 12: 3; 17: 4; 22: 16. Ps. 105: 9. Luc. 1: 73.

15. En alzoo, lankmoediglijk verwacht hebbende, heeft hij de belofte verkregen.

16. Want de menschen zweren wel bij den meerdere [*dan zij zijn*], en [a]de eed tot bevestiging is hun een einde van alle tegenspreking; a Ex. 22: 11.

17. Waarin God, willende den erfgenamen der beloftenis overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid van zijnen raad, met eenen eed daartusschen is gekomen,

18. Opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege, eene sterke vertroosting zouden hebben, [*wij namelijk,*] die de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hope vast te houden;

19. Welke wij hebben als een anker der ziele, hetwelk zeker en vast is, en ingaat in het binnenste van het voorhangsel;

20. Waar de voorlooper, voor ons, is ingegaan, [*namelijk*] Jezus, naar de ordening van Melchizédek [a]een Hoogepriester geworden zijnde in der eeuwigheid.

a Hebr. 3: 1; 4: 14; 8: 1; 9: 11.

HET VII KAPITTEL.

[a]Want deze Melchizédek was koning van Sálem, een priester des allerhoogsten Gods, die Abraham tegemoet ging als hij wederkeerde van het slaan der koningen, en hem zegende;

a Gen. 14: 18.

2. Aan welken ook Abraham van alles de tiende deelde. Die vooreerst overgezet wordt: koning der gerechtigheid, en daarna ook was een koning

van Sálem, hetwelk is een koning des vredes;

3. Zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtrekening, noch beginsel der dagen, noch einde des levens hebbende; maar den Zone Gods gelijk geworden zijnde, blijft hij een priester in eeuwigheid.

4. Aanmerkt nu, hoe groot deze geweest is, aan denwelken ook Abraham, de patriarch, tiende gegeven heeft uit den buit.

5. En die uit de kinderen van Levi het priesterdom ontvangen, [a]hebben wel bevel om tiende te nemen van het volk, naar de wet, dat is, van hunne broederen, hoewel die uit de lendenen van Abraham voortgekomen zijn;

a Num. 18: 21. Deut. 18: 1. Joz. 14: 4. 2 Kron. 31: 5.

6. Maar hij die [*zijne*] geslachtrekening uit hen niet heeft, die heeft [a]van Abraham tiende genomen, en hem die de beloftenissen had heeft hij gezegend.

a Gen. 14: 20.

7. Nu zonder eenig tegenspreken, hetgene minder is wordt gezegend van hetgene meerder is.

8. En hier nemen wel tienden de menschen die sterven; maar aldaar [*neemt ze*] die, van welken getuigd wordt dat hij leeft.

9. En, om zoo te spreken, ook Levi, die tienden neemt, heeft door Abraham tiende gegeven;

10. Want hij was nog in de lendenen des vaders, als hem Melchizédek tegemoet ging.

11. [a]Indien dan nu de volkomenheid door het Levietische priesterschap ware (want onder dit heeft het volk de wet ontvangen), wat nood was het nog, dat een ander priester naar de ordening van Melchizédek zoude opstaan, en die niet zoude gezegd worden te zijn naar de ordening van Aäron? a Gal. 2: 21.

12. Want het priesterschap veranderd zijnde, zoo geschiedt er ook noodzakelijk verandering der wet.

13. Want hij, op wien deze dingen gezegd worden, behoort tot eenen anderen stam, van welken niemand zich tot het altaar begeven heeft;

14. Want het is openbaar, [a]dat onze Heere uit Juda gesproten is; op welken stam Mozes niets gesproken heeft van het priesterschap.

a Jes. 11: 1. Matth. 1: 3.

15. En [*dit*] is nog veel meer openbaar, zoo er naar de gelijkenis van Melchizédek een ander priester opstaat,

16. Die [*dit*] niet naar de wet des vleeschelijken gebods is geworden, maar naar de kracht des onvergankelijken levens.

17. Want Hij getuigt: [a]Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizédek. a Ps. 110: 4. Hebr. 5: 6.

18. Want de vernietiging van het voorgaande gebod geschiedt om zijner zwakheid en onprofijtelijkheid wille;

19. [a]Want de wet heeft geen ding volmaakt, [b]maar de aanleiding van een betere hope, door welke wij tot God genaken.

a Hand. 13: 39. Rom. 3: 28. 8: 3. Gal. 2: 16. b Joh. 1: 17. Rom. 3: 21.

20. En voor zooveel het niet zonder eedzwering [*is geschied*] (want gene zijn wel zonder eedzwering priesters geworden,

21. Maar deze met eedzwering, door Dien die tot hem gezegd heeft: [a]De Heere heeft gezworen, en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizédek), a Ps. 110: 4.

22. Van een zooveel beter verbond is Jezus borg geworden.

23. En gene zijn wel vele priesters geworden, omdat zij door den dood verhinderd werden altijd te blijven;

24. Maar deze, omdat hij in der eeuwigheid blijft, heeft een onvergankelijk priesterschap;

25. Waarom hij ook volkomenlijk kan zalig maken degenen die door hem tot God gaan, alzoo hij altijd leeft, [a]om voor hen te bidden.

a 1 Tim. 2: 5. 1 Joh. 2: 1.

26. Want zoodanig een Hoogepriester betaamde ons, heilig, onnoozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hooger dan de hemelen geworden;

27. Wien het niet allen dag noodig was, gelijk den hoogepriesters, [a]eerst voor zijne eigene zonden slachtofferen op te offeren, daarna [*voor de zonden*] des volks; want dat heeft hij eenmaal gedaan, als hij zichzelven opgeofferd heeft. a Lev. 9: 7. 16: 6. Hebr. 5: 3.

28. Want de wet stelt tot hoogepriesters menschen, die zwakheid hebben; maar het woord der eedzwering, die na de wet is [*gevolgd, stelt*] den Zoon, die in der eeuwigheid geheiligd is.

HET VIII KAPITTEL.

De hoofdsom nu der dingen waarvan wij spreken, is, [a][*dat*] wij hebben zoodanigen Hoogepriester, [b]die gezeten is aan de rechter[*hand*] van den troon der Majesteit in de hemelen,

a Hebr. 3: 1; 4: 14; 6: 20; 9: 11.
b Eph. 1: 20. Col. 3: 1. Hebr. 12: 2.

2. Een bedienaar des heiligdoms, en des waren tabernakels, welken de Heere heeft opgericht, en geen mensch.

3. Want een iegelijk hoogepriester wordt gesteld, om gaven en slachtofferen te offeren; [a]waarom het noodzakelijk was, dat ook deze wat had, dat hij zoude offeren. *a* Eph. 5: 2.

4. Want indien hij op aarde ware, zoo zoude hij zelfs geen priester zijn, terwijl er priesters zijn die naar de wet gaven offeren;

5. [a]Welke het voorbeeld en de schaduw der hemelsche dingen dienen, gelijk Mozes door Goddelijke aanspraak vermaand was, [b]als hij den Tabernakel volmaken zoude; want zie, zegt Hij, dat gij het alles maakt naar de afbeelding, die u op den berg getoond is.

a Col. 2: 17. Hebr. 10: 1.
b Ex. 25: 40. Hand. 7: 44.

6. [a]En nu heeft hij zooveel uitnemender bediening gekregen, als hij ook eens beteren verbonds Middelaar is, hetwelk in betere beloftenissen bevestigd is. *a* 2 Cor. 3: 6.

7. Want indien dat eerste [*verbond*] onberispelijk geweest ware, zoo zoude voor het tweede geene plaats gezocht geweest zijn.

8. Want [*hen*] berispende zegt Hij tot hen: [a]Zie, de dagen komen, spreekt de Heere, en Ik zal over het huis Israëls, en over het huis van Juda, een nieuw verbond oprichten; *a* Jer. 31: 31, 32, 33, 34.

9. Niet naar het verbond, dat Ik met hunne vaderen gemaakt heb, ten dage als Ik hen bij de hand nam, om hen uit Egypteland te leiden; want zij zijn in dit mijn verbond niet gebleven, en Ik heb op hen niet geacht, zegt de Heere.

10. Want dit is het verbond, dat Ik met het huis Israëls maken zal na die dagen, zegt de Heere: [a]Ik zal mijne wetten in hun verstand geven, en in hunne harten zal Ik die inschrijven; [b]en Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.

a Jer. 31: 33. *b* Zach. 8: 8.

11. [a]En zij zullen niet leeren, een iegelijk zijnen naaste, en een iegelijk zijnen broeder, zeggende: Ken den Heere; want zij zullen Mij allen kennen, van den kleine onder hen tot den groote onder hen. *a* Joh. 6: 45, 65. 1 Joh. 2: 27.

12. Want Ik zal hunne ongerechtigheden genadig zijn, en hunne zonden en hunne overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken.

13. Als Hij zegt: Een nieuw [*verbond*]; zoo heeft Hij het eerste oud gemaakt. Wat nu oud gemaakt is en verouderd, is nabij de verdwijning.

HET IX KAPITTEL.

Zoo had dan wel ook het eerste [*verbond*] rechten van den [*Gods-*]dienst, en het wereldlijk heiligdom.

2. [a]Want de Tabernakel was toebereid, [*namelijk*] de eerste, in welken was de kandelaar, en de tafel, en [b]de toonbrooden, welke genaamd wordt het Heilige; *a* Ex. 26: 1; 36: 1. *b* Lev. 24: 5.

3. Maar achter het tweede voorhangsel was de Tabernakel, genaamd het Heilige der heiligen,

4. Hebbende een gouden wierookvat, en [a]de Arke des Verbonds, alom met goud overdekt, in welke was [b]de gouden kruik, waar het Manna in was en [c]de staf van Aäron, die gebloeid had, en [d]de tafelen des verbonds; *a* Ex. 25: 10.
b Ex. 16: 33. *c* Num. 17: 10.
d Ex. 34: 29. 1 Kon. 8: 9. 2 Kron. 5: 10.

5. [a]En boven over deze [*Arke*] waren de Chérubijnen der heerlijkheid, die het verzoendeksel beschaduwden; van welke dingen wij nu van stuk tot stuk niet zullen zeggen. *a* Ex. 25: 22.

6. Deze dingen nu aldus toebereid zijnde, [a]zoo gingen wel de priesters in den eersten Tabernakel te allen tijde, om de [*Gods-*]diensten te volbrengen;

a Num. 28: 3.

7. [a]Maar in den tweeden [*Tabernakel*

ging] alleen de hoogepriester éénmaal des jaars, niet zonder bloed, hetwelk hij offerde voor zichzelven en [*voor*] des volks misdaden;
a Ex. 30: 10. Lev. 16: 2, 34. Hebr. 9: 25.

8. [*Waarmede*] de Heilige Geest dit beduidde, *a*dat de weg des heiligdoms nog niet openbaar gemaakt was, zoolang de eerste Tabernakel nog stand had; *a* Joh. 14: 6.

9. Welke was eene afbeelding voor dien tegenwoordigen tijd, in welken gaven en slachtofferen geofferd werden, die dengene die den dienst pleegde niet konden heiligen naar de consciëntie;

10. [*Bestaande*] alleen *a*in spijzen, en dranken, *b*en verscheidene wasschingen, en rechtvaardigmakingen des vleesches, tot op den tijd der verbetering opgelegd.
a Lev. 11: 2. *b* Num. 19: 7, enz.

11. Maar Christus, *a*de Hoogepriester der toekomende goederen, gekomen zijnde, is door den meerderen en volmaakteren tabernakel, niet met handen gemaakt, dat is, niet van dit maaksel,
a Hebr. 3: 1; 4: 14; 6: 20; 8: 1.

12. Noch door het bloed der bokken en kalveren, *a*maar door zijn eigen bloed, eenmaal ingegaan in het heiligdom, eene eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende. *a* Hand. 20: 28. Eph. 1: 7. Col. 1: 14. Hebr. 10: 10. 1 Petr. 1: 19. Openb. 1: 5; 5: 9.

13. *a*Want indien het bloed der stieren en bokken, en de asch der jonge koe, besprengende de onreinen, [*hen*] heiligt tot de reinigheid des vleesches,
a Lev. 16: 14. Num. 19: 4. Hebr. 10: 4.

14. Hoeveel te meer zal *a*het bloed van Christus, *b*die door den eeuwigen Geest zichzelven Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uwe consciënte reinigen van doode werken, *c*om den levenden God te dienen! *a* Joh. 1: 7. Openb. 1: 5. *b* Gal. 1: 4. Eph. 5: 2. Tit. 2: 14. *c* Luc. 1: 74. Rom. 6: 13. Gal. 2: 20. 1 Petr. 4: 2.

15. En daarom is hij de Middelaar des nieuwen Testaments, *a*opdat, de dood [*daartusschen*] gekomen zijnde tot verzoening der overtredingen die onder het eerste Testament waren, degenen die geroepen zijn de beloftenis der eeuwige erve ontvangen zouden.
a Rom. 5: 6. 1 Petr. 3: 18.

16. Want waar een testament is, daar is het noodzaak, dat de dood des testamentmakers [*tusschen*]kome;

17. *a*Want een testament is vast in de dooden, dewijl het nog geene kracht heeft, wanneer de testamentmaker leeft.
a Gal. 3: 15.

18. Waarom ook het eerste niet zonder bloed is ingewijd.

19. Want als alle de geboden naar de wet van Mozes tot al het volk uitgesproken waren, nam hij het bloed der kalveren en bokken, met water, en purperen wol, en hysop, besprengde beide, het boek zelf en al het volk,

20. Zeggende: *a*Dit is het bloed des Testaments, hetwelk God aan ulieden heeft geboden; *a* Ex. 24: 8. Matth. 26: 28.

21. En hij besprengde desgelijks ook den Tabernakel, en alle de vaten van den dienst, met het bloed.

22. En alle dingen worden bijna door bloed gereinigd naar de wet, en zonder bloedstorting geschiedt geene vergeving.

23. Zoo was het dan noodzaak, dat wel de voorbeeldingen der dingen die in de hemelen zijn, door deze dingen gereinigd werden, maar de hemelsche dingen zelve door betere offeranden dan deze.

24. Want Christus is niet ingegaan in het heiligdom, dat met handen gemaakt is, hetwelk is een tegenbeeld van het ware, maar in den hemel zelven, om nu te verschijnen voor het aangezichte Gods voor ons;

25. Noch ook, opdat hij zichzelven dikmaals zoude opofferen, *a*gelijk de hoogepriester alle jaar in het heiligdom ingaat met vreemd bloed
a Ex. 30: 10. Lev. 16: 2, 34. Hebr. 9: 7.

26. (Anders had hij dikmaals moeten lijden van de grondlegging der wereld af); maar nu is hij eenmaal in de voleinding der eeuwen geopenbaard, om de zonde te niete te doen, door zijns zelfs offerande.

27. En gelijk het den menschen gezet is eenmaal te sterven, en daarna het oordeel;

28. *a*Alzoo ook Christus, eenmaal geofferd zijnde om veler zonden weg te nemen, zal ten anderen male zonder zonde gezien worden van degenen die hem verwachten tot zaligheid.
a Rom. 5: 6, 8. 1 Petr. 3: 18.

HET X KAPITTEL.

Want [a]de wet, hebbende eene schaduw der toekomende goederen, niet het beeld zelf der zaken, kan met dezelfde offeranden, die zij alle jaar geduriglijk opofferen, nimmermeer heiligen degenen, die daar toegaan;
a Col. 2: 17. Hebr. 8: 5.

2. Anderszins zouden zij opgehouden hebben geofferd te worden, omdat degenen die den dienst pleegden, geene consciëntie meer zouden hebben der zonden, eenmaal gereinigd geweest zijnde.

3. Maar [*nu geschiedt*] daarin alle jaar weder gedachtenis der zonden.

4. [a]Want het is onmogelijk, dat het bloed van stieren en bokken de zonden wegneme.
a Lev. 16: 14. Num. 19: 4. Hebr. 9: 13.

5. Daarom, komende in de wereld, zegt hij: [a]Slachtoffer en offerande hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt mij het lichaam toebereid; a Ps. 40: 7.
[b]Jes. 1: 11. Jer. 6: 20. Amos 5: 21.

6. Brandofferen en [*offer*] voor de zonde hebben U niet behaagd;

7. Toen sprak ik: Zie, ik kom (in het begin des boeks is van mij geschreven), om uwen wil te doen, o God.

8. Als hij tevoren gezegd had: Slachtoffer, en offerande, en brandoffers, en [*offer*] voor de zonde hebt Gij niet gewild, en hebben U niet behaagd (dewelke naar de wet geofferd worden),

9. Toen sprak hij: Zie, ik kom, om uwen wil te doen, o God; hij neemt het eerste weg, om het tweede te stellen;

10. In welken wil wij geheiligd zijn, [a]door de offerande des lichaams van Jezus Christus, éénmaal [*geschied*].
a Hebr. 9: 12.

11. En een iegelijk priester stond wel allen dag dienende, en dezelfde slachtofferen dikmaals offerende, die de zonden nimmermeer kunnen wegnemen;

12. Maar deze, één slachtoffer voor de zonden geofferd hebbende, [a]is in eeuwigheid gezeten aan de rechter[*hand*] Gods; a Ps. 110: 1.
Hand. 2: 34. 1 Cor. 15: 25.
Eph. 1: 20. Col. 3: 1. Hebr. 1: 13.

13. Voorts verwachtende, totdat zijne vijanden gesteld worden tot eene voetbank zijner voeten;

14. Want met ééne offerande heeft hij in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden.

15. En de Heilige Geest getuigt het ons ook;

16. Want nadat Hij tevoren gezegd had: [a]Dit is het verbond, dat Ik met hen maken zal na die dagen; zegt de Heere: Ik zal mijne wetten geven in hunne harten, en Ik zal die inschrijven in hunne verstanden;
a Jer. 31: 31. 32, 33, 34.
Rom. 11: 27. Hebr. 8: 8.

17. En hunne zonden en hunne ongerechtigheden zal Ik geenszins meer gedenken.

18. Waar nu vergeving van deze is, daar is geene offerande meer voor de zonde.

19. Dewijl wij dan, broeders, vrijmoedigheid hebben [a]om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus,
a Joh. 10: 9; 14: 6.
Rom. 5: 2. Eph. 2: 13; 3: 12.

20. Op eenen verschen en levenden weg, welken hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is,[*door*] zijn vleesch;

21. En [*dewijl wij hebben*] eenen grooten Priester over het huis Gods;

22. Zoo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, [*onze*] harten gereinigd zijnde van de kwade consciëntie, en het lichaam gewasschen zijnde [a]met rein water; a Ezech. 36: 25.

23. Laat ons de onwankelbare belijdenis der hope [*vast*]houden (want die het beloofd heeft, is getrouw);

24. En laat ons op malkanderen acht nemen, tot opscherping der liefde en der goede werken;

25. En laat ons onze onderlinge bijeenkomst niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar [*malkanderen*] vermanen, en [*dat*] zooveel te meer, als gij ziet dat de dag nadert.

26. [a]Want zoo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zoo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonden;
a Num. 15: 30. Matth. 12: 31.
Hebr. 6: 4. 2 Petr. 2: 20. 1 Joh. 5: 16.

27. Maar eene schrikkelijke verwachting des oordeels, en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden.

28. Als iemand de wet van Mozes heeft te niete gedaan, die sterft zonder barmhartigheid [a]onder twee of drie getuigen; *a* Num. 35: 30. Deut. 17: 6; 19: 15. Matth. 18: 16. Joh. 8: 17. 2 Cor. 13: 1.

29. Hoeveel te zwaarder straffe, meent gij, zal hij waardig geacht worden, die den Zone Gods vertreden heeft, en het bloed des Testaments onrein geacht heeft, waardoor hij geheiligd was, en den Geest der genade smaadheid heeft aangedaan!

30. Want wij kennen Hem die gezegd heeft: [a]Mijne is de wrake, Ik zal het vergelden, spreekt de Heere; en wederom: [b]De Heere zal zijn volk oordeelen. *a* Deut. 32: 35. Rom. 12: 19. *b* Deut. 32: 36.

31. Vreeselijk is het, te vallen in de handen des levenden Gods.

32. Doch gedenkt der vorige dagen, in dewelke, nadat gij verlicht zijt geweest, gij veel strijd des lijdens hebt verdragen;

33. Ten deele, als gij door smaadheden en verdrukkingen een schouwspel geworden zijt; en ten deele, als gij gemeenschap gehad hebt met degenen die alzoo gehandeld werden;

34. Want gij hebt ook over [a]mijne banden medelijden gehad, en de rooving uwer goederen met blijdschap aangenomen, wetende dat gij hebt in uzelven [b]een beter en blijvend goed in de hemelen. *a* Hand. 21: 33. *b* Matth. 5: 12.

35. Werpt dan uwe vrijmoedigheid niet weg, welke eene groote vergelding des loons heeft.

36. [a]Want gij hebt lijdzaamheid van noode, opdat gij, den wille Gods gedaan hebbende, de beloftenis moogt wegdragen. *a* Luc. 21: 19.

37. [a]Want: Nog een zeer weinig [*tijds, en*] Hij die te komen staat, zal komen, en niet vertoeven; *a* Hab. 2: 3. Hagg. 2: 7. 1 Petr. 1: 6; 5: 10.

38. [a]Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven; en zoo [*iemand*] zich onttrekt, mijne ziele heeft in hem geen behagen. *a* Hab. 2: 4. Rom. 1: 17. Gal. 3: 11.

39. Maar wij zijn niet van degenen die zich onttrekken ten verderve, maar van degenen die gelooven tot behouding der ziele.

HET XI KAPITTEL.

Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, [*en*] een bewijs der zaken die men niet ziet.

2. Want door hetzelve hebben de ouden getuigenis bekomen.

3. Door het geloof verstaan wij, [a]dat de wereld door het woord Gods is toebereid, [b]alzoo dat de dingen die men ziet, niet geworden zijn uit dingen die gezien worden. *a* Gen. 1; 1. Ps. 33: 6. Joh. 1: 10. Eph. 3: 9. Col. 1: 16. *b* Rom. 4: 17. Col. 1: 16.

4. Door het geloof [a]heeft Abel eene meerdere offerande Gode geofferd dan Kaïn, door hetwelk hij [b]getuigenis bekomen heeft dat hij rechtvaardig was, alzoo God over zijne gaven getuigenis gaf; en door dit [*geloof*] spreekt hij nog nadat hij gestorven is. *a* Gen. 4: 4. *b* Matth. 23: 35.

5. Door het geloof is [a]Énoch weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zoude zien; en hij werd niet gevonden, daarom dat hem God weggenomen had; want vóór zijne wegneming heeft hij getuigenis gehad dat hij Gode behaagde. *a* Gen. 5: 24.

6. Maar zonder geloof is het onmogelijk [*Gode*] te behagen; want die tot God komt, moet gelooven dat Hij is, en een belooner is dergenen die Hem zoeken.

7. Door het geloof heeft [a]Noach, door Goddelijke aanspraak vermaand zijnde van de dingen die nog niet gezien werden, [*en*] bevreesd geworden zijnde, de Arke toebereid tot behoudenis van zijn huisgezin; door welke [*Arke*] hij de wereld heeft veroordeeld, en is geworden een erfgenaam der rechtvaardigheid die naar het geloof is. *a* Gen. 6: 13.

8. Door het geloof is [a]Abraham, geroepen zijnde, gehoorzaam geweest, om uit te gaan naar de plaats, die hij tot een erfdeel ontvangen zoude; en hij is uitgegaan, niet wetende waar hij komen zoude. *a* Gen. 12: 4.

9. Door het geloof is hij een inwoner geweest in het land der belofte, als in een vreemd [*land*], en heeft in tabernakelen gewoond met Izak en Jakob, die medeërfgenamen waren derzelfde belofte;

10. Want hij verwachtte de stad die fundamenten heeft, welker kunstenaar en bouwmeester God is.

11. Door het geloof heeft ook [a]Sara zelve kracht ontvangen om zaad te geven, en [b]boven den tijd [*haars*] ouderdoms heeft zij gebaard; overmits zij Hem getrouw heeft geacht, die het beloofd had. *a* Gen. 17: 19; 21: 2. *b* Luc. 1: 36.

12. Daarom zijn oòk van éénen, en dat eenen verstorvene, [*zoovelen*] in menigte geboren [a]als de sterren des hemels, en als het zand dat aan den oever der zee is, hetwelk ontelbaar is. *a* Gen. 15: 5; 22: 17. Rom. 4: 18.

13. [a]Deze allen zijn in het geloof gestorven, de beloften niet verkregen hebbende, maar hebben die van verre gezien, en geloofd, en omhelsd, en hebben beleden [b]dat zij gasten en vreemdelingen op de aarde waren. *a* Joh. 8: 53. *b* Gen. 23: 4; 47: 9.

14. Want die zulke dingen zeggen, betoonen klaarlijk, dat zij een vaderland zoeken.

15. En indien zij aan dat [*vaderland*] gedacht hadden, van hetwelk zij uitgegaan waren, zij zouden tijd gehad hebben, om weder te keeren;

16. Maar nu zijn zij begeerig naar een beter, dat is, naar het hemelsche. Daarom schaamt zich God hunner niet, [a]om hun God genoemd te worden; want Hij had hun eene stad bereid. *a* Ex. 3: 6. Matth. 22: 32. Hand. 7: 32.

17. [a]Door het geloof heeft Abraham, als hij verzocht werd, Izak geofferd, en hij, die de beloften ontvangen had, heeft [*zijnen*] eeniggeborene geofferd *a* Gen. 22: 10.

18. (Tot denwelken gezegd was: [a]In Izak zal u het zaad genoemd worden), overleggende, dat God machtig was [*hem*] ook uit de dooden te verwekken; *a* Gen. 21: 12. Rom. 9: 7. Gal. 3: 29.

19. Waaruit hij hem ook bij gelijkenis wedergekregen heeft.

20. [a]Door het geloof heeft Izak [*zijne zonen*] Jakob en Ezau gezegend aangaande toekomende dingen. *a* Gen. 27: 28, 39.

21. [a]Door het geloof heeft Jakob, stervende, een iegelijk der zonen van Jozef gezegend, [b]en heeft aangebeden, [*leunende*] op het opperste van zijnen staf. *a* Gen. 48: 15. *b* Gen. 47: 31.

22. [a]Door het geloof heeft Jozef, stervende, gemeld van den uitgang der kinderen Israëls, en heeft bevel gegeven van zijn gebeente. *a* Gen. 50: 24.

23. [a]Door het geloof werd Mozes, toen hij geboren was, drie maanden lang van zijne ouders verborgen, overmits zij zagen dat het kindeken schoon was; en zij vreesden het gebod des konings niet. *a* Ex. 2: 2. Hand. 7: 20.

24. Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Pharaô's dochter genoemd te worden;

25. [a]Verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor eenen tijd de genieting der zonde te hebben; *a* Ps. 84: 11.

26. Achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons.

27. Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, niet vreezende den toorn des konings; want hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke.

28. [a]Door het geloof heeft hij het Pascha uitgericht, en de besprenging des bloeds, opdat de verderver der eerstgeborenen hen niet raken zoude. *a* Ex. 12: 21.

29. [a]Door het geloof zijn zij de Roode Zee doorgegaan, als door het droge; hetwelk de Egyptenaars [*ook*] verzoekende, zijn verdronken. *a* Ex. 14: 22.

30. [a]Door het geloof zijn de muren van Jéricho gevallen, als zij tot zeven dagen toe omringd waren geweest. *a* Joz. 6: 20.

31. [a]Door het geloof is Ráchab, de hoer, niet omgekomen met de ongehoorzamen, [b]als zij de verspieders met vrede had ontvangen. *a* Joz. 6: 23. Jac. 2: 25. *b* Joz. 2: 1.

32. En wat zal ik nog [*meer*] zeggen? Want de tijd zal mij ontbreken, zoude ik verhalen [a]van Gídeon, [b]en Bárak, en [c]Sámpson, en [d]Jéphtha, en [e]David, en [f]Samuël, en de profeten; *a* Richt. 6: 11. *b* Richt. 4: 6. *c* Richt. 13: 24. *d* Richt. 11: 1; 12: 7. *e* 1 Sam. 17: 45. *f* 1 Sam. 12: 20.

33. Welke door het geloof koninkrijken hebben overwonnen, gerechtig-

heid geoefend, de beloftenissen verkregen, [a]de muilen der leeuwen toegestopt,
a Richt. 14: 6. 1 Sam. 17: 34. Dan. 6: 23.

34. [a]De kracht des vuurs hebben uitgeluscht, [b]de scherpte des zwaards zijn ontvloden, [c]uit zwakheid krachten hebben gekregen, in den krijg sterk geworden zijn, heirlegers der vreemden op de vlucht hebben gebracht;
a Dan. 3: 25. b 1 Sam. 20: 1. 1 Kon. 19: 3. 2 Kon. 6: 16. c Job 42: 10. Ps. 6: 9. Jes. 38: 21.

35. [a]De vrouwen hebben hare dooden uit de opstanding [*weder*]gekregen; [b]en anderen zijn uitgerekt geworden, de [*aangebodene*] verlossing niet aannemende, opdat zij eene betere opstanding verkrijgen zouden; a 1 Kon. 17: 23. 2 Kon. 4: 36. b Hand. 22: 25.

36. En anderen hebben bespottingen en geeselen geproefd, en ook [a]banden en gevangenis; a Jer. 20: 2.

37. [a]Zijn gesteenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht; hebben gewandeld [b]in schaapsvellen [*en*] in geitenvellen; verlaten, verdrukt, kwalijk gehandeld zijnde a 1 Kon. 21: 13. b 2 Kon. 1: 8. Matth. 3: 4.

38. (Welker de wereld niet waardig was); hebben in woestijnen gedoold, en [*op*] bergen, en [*in*] spelonken, en [*in*] de holen der aarde.

39. En deze allen, hebbende door het geloof getuigenis gehad, hebben de belofte niet verkregen;

40. Alzoo God wat beters over ons voorzien had, opdat zij zonder ons niet zouden volmaakt worden.

HET XII KAPITTEL.

Daarom dan ook, alzoo wij zoo groot eene wolke der getuigen rondom ons hebben liggende, [a]laat ons afleggen allen last, en de zonde die [*ons*] lichtelijk omringt, en laat ons [b]met lijdzaamheid [c]loopen de loopbaan, die ons voorgesteld is; a Rom. 6: 4. Eph. 4: 22. Col. 3: 8. 1 Petr. 2: 1, 2. b Rom. 12: 12. Hebr. 10: 36. c 1 Cor. 9: 24.

2. Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, [a]dewelke voor de vreugde die hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechter[*hand*] [b]des troons van God. a Luc. 24: 26. Philipp. 2: 8, 9, enz. 1 Petr. 1: 11. b Hebr. 1: 3; 8: 1.

3. Want aanmerkt dezen, die zoodanig een tegenspreken van de zondaren tegen zich heeft verdragen, opdat gij niet verflauwt en bezwijkt in uwe zielen.

4. [a]Gij hebt nog tot den bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde; a 1 Cor. 10: 13.

5. En gij hebt vergeten de vermaning, die tot u als tot zonen spreekt: [a]Mijn zoon, acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijk niet, als gij van Hem bestraft wordt; a Job 5: 17. Spr. 3: 11. Openb. 3: 19.

6. Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geeselt eenen iegelijken zoon, dien Hij aanneemt.

7. Indien gij de kastijding verdraagt, zoo gedraagt zich God jegens u als zonen (want wat zoon is er, dien de vader niet kastijdt?);

8. Maar indien gij zonder kastijding zijt, welke allen deelachtig zijn geworden, zoo zijt gij dan bastaarden, en niet zonen.

9. Voorts, wij hebben de vaders onzes vleesches wel tot kastijders gehad, en wij ontzagen hen; zullen wij [*dan*] niet veel meer den Vader der geesten onderworpen zijn, en leven?

10. Want gene hebben [*ons*] wel voor eenen korten tijd, naar dat het hun goed docht, gekastijd; maar Deze kastijdt [*ons*] tot [*ons*] nut, opdat wij zijner heiligheid zouden deelachtig worden.

11. En alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geene [*zake*] van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij van zich eene vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen die door haar geoefend zijn.

12. [a]Daarom richt weder op de trage handen en de slappe knieën;
a Jes. 35: 3.

13. En maakt rechte paden voor uwe voeten, opdat hetgene kreupel is, niet verdraaid worde, maar [*dat*] het veel meer genezen worde.

14. [a]Jaagt den vrede na met allen, en [b]de heiligmaking, zonder welke niemand den Heere zien zal;
a Rom. 12: 18. 2 Tim. 2: 22. b Matth. 5: 8.

15. [a]Toeziende, dat niet iemand verachtere van de genade Gods; dat niet [b]eenige wortel der bitterheid, opwaarts spruitende, [c]beroerte make, en door dezen velen ontreinigd worden;
a 2 Cor. 6: 1.
b Deut. 29: 18. c Hand. 17: 13. Gal. 5: 12.

16. [a]Dat niet iemand zij een hoereerder, of een onheilige, [b]gelijk Ezau, die om eene spijze het recht van zijne eerstgeboorte weggaf; a Eph. 5: 3.
Col. 3: 5. 1 Thess. 4: 3. b Gen. 25: 33.

17. [a]Want gij weet dat hij ook daarna, de zegening willende beërven, verworpen werd; want hij vond geene plaats des berouws, hoewel hij die met tranen zocht. a Gen. 27: 36.

18. Want gij zijt niet gekomen [a]tot den tastelijken berg, [b]en het brandende vuur, en donkerheid, en duisternis, en onweder; a Ex. 19: 10, enz.; 20: 21.
b Ex. 19: 16. Deut. 5: 22.

19. En tot het geklank der bazuin, en de stemme der woorden; welke die ze hoorden, [a]baden, dat het woord tot hen niet meer zoude gedaan worden;
a Ex. 20: 19. Deut. 5: 25; 18: 16.

20. (Want zij konden niet dragen hetgene er geboden werd: [a]Indien ook een gedierte den berg aanraakt, het zal gesteenigd, of met eenen pijl doorschoten worden; a Ex. 19: 13.

21. En Mozes, zoo vreeselijk was het gezicht, zeide: Ik ben gansch bevreesd en bevende).

22. Maar gij zijt gekomen tot den berg Sion, en de stad des levenden Gods, tot [a]het hemelsche Jeruzalem, en de vele duizenden der engelen,
a Gal. 4: 26. Openb. 3: 12; 21: 10, enz.

23. Tot de algemeene vergadering en de gemeente der eerstgeborenen, die [a]in de hemelen opgeschreven zijn, en tot God, den Rechter over allen, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen,
a Luc. 10: 20.

24. En tot den Middelaar des nieuwen Testaments, Jezus, en het bloed [a]der besprenging, dat betere dingen spreekt dan [b]Abel. a Hebr. 10: 22.
1 Petr. 1: 2. b Gen. 4: 10. Hebr. 11: 4.

25. [a]Ziet toe, dat gij dien die spreekt niet verwerpt; want indien deze niet zijn ontvloden, die dengene verwierpen welke op aarde Goddelijke antwoorden gaf, veel meer [*zullen*] wij niet [*ontvlieden*], zoo wij ons van dien afkeeren, die van de hemelen [*is*];
a Hebr. 2: 3.

26. Wiens stemme toen de aarde bewoog; maar nu heeft Hij verkondigd, zeggende: [a]Nog eenmaal zal Ik bewegen niet alleen de aarde, maar ook den hemel. a Hagg. 2: 7.

27. En dit [*woord*]: Nog eenmaal; wijst aan de verandering der bewegelijke dingen, als welke gemaakt waren, opdat blijven zouden de dingen die niet bewegelijk zijn.

28. Daarom, alzoo wij een onbewegelijk koninkrijk ontvangen, laat ons de genade [*vast*]houden, [a]door dewelke wij welbehagelijk Gode mogen dienen, met eerbied en Godvruchtigheid;
a 1 Petr. 2: 5.

29. [a]Want onze God is een verterend vuur. a Deut. 4: 24.

HET XIII KAPITTEL.

Dat [a]de broederlijke liefde blijve.
a Rom. 12: 10.
Eph. 4: 3. 1 Petr. 1: 22; 2: 17; 4: 8.

2. [a]Vergeet de herbergzaamheid niet; [b]want hierdoor hebben sommigen onwetend engelen geherbergd. a Rom. 12: 13.
1 Petr. 4: 9. b Gen. 18: 1; 19: 1.

3. [a]Gedenkt der gevangenen, alsof gij mede gevangen waart; [*en*] dergenen die kwalijk gehandeld worden, alsof gij ook zelven in het lichaam [*kwalijk gehandeld*] waart. a Matth. 25: 36.

4. Het huwelijk is *eerbaar onder allen, en het bed onbevlekt; maar hoereerders en overspelers zal God oordeelen.

5. [a][*Uw*] wandel zij zonder geldzuchtigheid, [b]en zijt vergenoegd met het tegenwoordige; want Hij heeft gezegd: [c]Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten; a Ex. 23: 8. Deut. 16: 19.
Spr. 15: 16. b Philipp. 4: 11. 1 Tim. 6: 6, 8.
c Deut. 31: 6, 8. Joz. 1: 5. 1 Kron. 28: 20.

6. Zoodat wij vrijmoediglijk durven zeggen: [a]De Heere is mij een Helper, en ik zal niet vreezen, wat mij een mensch zal doen. a Ps. 56: 5; 118: 6.

7. Gedenkt [a]uwer voorgangeren, die u het woord Gods gesproken hebben;

* Stat.-overz.: eerlijk. Thans alleen in den zin van zonder bedrog gebezigd. Bedoeld is eerbaar.

[*en*] volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst [*hunner*] wandeling.
a Hebr. 13: 17.

8. Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid.

9. [a]Wordt niet omgevoerd met verscheidene en vreemde leeringen; want het is goed, dat het hart gesterkt worde door genade, [b]niet door spijzen, door welke geene nuttigheid bekomen hebben, die [*daarin*] gewandeld hebben.
a Jer. 29: 8. Matth. 24: 4. Rom. 16: 17. Eph. 4: 14; 5: 6. Col, 2: 16. 2 Thess. 2: 2. 1 Tim. 4: 3. 1 Joh. 4: 1. *b* Joh. 6: 27. Rom. 14: 17.

10. Wij hebben een altaar, van hetwelk geene macht hebben te eten, die den Tabernakel dienen.

11. [a]Want welker dieren bloed voor de zonde gedragen werd in het Heiligdom door den hoogepriester, dezer lichamen werden verbrand buiten de legerplaats.
a Ex. 29: 14. Lev. 4: 21; 6: 30; 16: 27. Num. 19: 3.

12. Daarom heeft ook Jezus, opdat hij door zijn eigen bloed het volk zoude heiligen, [a]buiten de poort geleden.
a Joh. 19: 17, 18.

13. Zoo laat ons dan tot hem uitgaan buiten de legerplaats, zijne smaadheid dragende;

14. [a]Want wij hebben hier geene blijvende stad, maar wij zoeken de toekomende.
a Philipp. 3: 20.

15. Laat ons dan door hem altijd Gode opofferen eene offerande des lofs, dat is, [a]de vrucht der lippen die zijnen naam belijden.
a Hos. 14: 3.

16. En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet; [a]want aan zoodanige offeranden heeft God een welbehagen.
a Philipp. 4: 18.

17. [a]Zijt uwen voorgangeren gehoorzaam, en zijt hun onderdanig; want zij waken over uwe zielen, [b]als die rekenschap geven zullen; opdat zij dat doen mogen met vreugde, en niet al zuchtende; want dat is u niet nuttig.
a Philipp. 2: 29. 1 Thess. 5: 12. 1 Tim. 5: 17. *b* Ezech. 3: 18; 33: 8.

18. Bidt voor ons; want wij vertrouwen, dat wij eene goede consciëntie hebben, als die in alles willen eerlijk wandelen.

19. En ik bid [*u*] te meer dat gij dit doet, opdat ik te eerder ulieden moge wedergegeven worden.

20. De God nu des vredes, die [a]den grooten Herder der schapen door het bloed des eeuwigen Testaments uit de dooden heeft wedergebracht, [*namelijk*] onzen Heere Jezus Christus,
a Jes. 40: 11. Ezech. 34: 23. Joh. 10: 11. 1 Petr. 5: 4.

21. [a]Die volmake u in alle goed werk, opdat gij zijnen wil moogt doen; werkende in u hetgene voor Hem welbehagelijk is, door Jezus Christus; denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid, Amen.
a 2 Cor. 3: 5. Philipp. 2: 13.

22. Doch ik bid u, broeders, verdraagt het woord dezer vermaning; want ik heb u in het kort geschreven.

23. Weet, dat de broeder Timótheüs losgelaten is, met welken (zoo hij haast komt) ik u zal zien.

24. Groet alle uwe voorgangeren, en alle de heiligen. U groeten die van Italië zijn.

25. De genade zij met u allen, Amen.

DE ALGEMEENE ZENDBRIEF

VAN DEN

APOSTEL JACOBUS.

HET I KAPITTEL.

Jacobus, een dienstknecht van God en van den Heere Jezus Christus, aan de twaalf stammen [a]die in de verstrooiing zijn: zaligheid. *a* Hand. 8: 1. 1 Petr. 1: 1.

2. [a]Acht het voor groote vreugde, mijne broeders, wanneer gij in velerlei verzoekingen valt; *a* Matth. 5: 11. Rom. 5: 3. 1 Petr. 1: 6.

3. [a]Wetende, dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt. *a* Rom. 5: 3. 1 Petr. 1: 7.

4. Doch de lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk, opdat gij moogt volmaakt zijn en geheel oprecht, in geen ding gebrekkelijk.

5. [a]En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begeere, die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt; en [b]zij zal hem gegeven worden. *a* Spr. 2: 3. *b* Jer. 29: 12. Matth. 7: 7; 21: 22. Marc. 11: 24. Joh. 16: 24. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

6. Maar dat hij ze begeere in geloof, niet twijfelende; want die twijfelt, is eene baar der zee gelijk, die van den wind gedreven en op en neer geworpen wordt.

7. Want die mensch meene niet, dat hij iets ontvangen zal van den Heere.

8. Een dubbelhartig man [*is*] ongestadig in alle zijne wegen.

9. Maar de broeder, die *in vernedering is, roeme in zijne hoogheid;

10. En de rijke in zijne vernedering; want hij zal als eene bloem van het gras voorbijgaan.

11. [a]Want de zon is opgegaan met de hitte, en heeft het gras dor gemaakt, en zijne bloem is afgevallen, en de schoone gedaante haars aanschijns is vergaan; alzoo zal ook de rijke in zijne wegen verwelken. *a* Jes. 40: 6. 1 Cor. 7: 31. Jac. 4: 14. 1 Petr. 1: 24. 1 Joh. 2: 17.

12. [a]Zalig is de man, die verzoeking verdraagt; want als hij beproefd zal geweest zijn, zoo zal hij [b]de kroon des levens ontvangen, welke de Heere [c]beloofd heeft dengenen die Hem liefhebben. *a* Job 5: 17. *b* 2 Tim. 4: 8. 1 Petr. 5: 4. Openb. 2: 10. *c* Matth. 10: 22; 19: 28, 29.

13. Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht; want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hijzelf verzoekt niemand.

14. Maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijne eigene begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt.

15. Daarna de begeerlijkheid, ontvangen hebbende, baart zonde; en de zonde, voleindigd zijnde, baart den dood.

16. Dwaalt niet, mijne geliefde broeders.

17. [a]Alle goede gave en alle volmaakte gift is van boven, van den Vader der lichten afkomende, [b]bij welken geene verandering is, of schaduw van omkeering. *a* Spr. 2: 6. 1 Cor. 4: 7. *b* Jes. 14: 27; 46: 10. Mal. 3: 6. Rom. 11: 29.

18. [a]Naar zijnen wil heeft Hij ons gebaard door het woord der waarheid,

---

* Stat.-overz.: nederig; dat thans eene gemoedsgesteldheid aanduidt.

opdat wij zouden zijn [*als*] eerstelingen zijner schepselen. *a* 1 Cor. 4: 15. Col. 1: 19. 1 Petr. 1: 23.

19. Zoo dan, mijne geliefde broeders, *a*een iegelijk mensch zij rasch om te hooren, traag om te spreken, traag tot toorn; *a* Spr. 17: 27. Pred. 5: 1.

20. Want de toorn des mans werkt Gods gerechtigheid niet.

21. *a*Daarom, afgelegd hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontvangt met zachtmoedigheid het woord dat in [*u*] geplant wordt, hetwelk uwe zielen kan zalig maken. *a* Rom. 13: 12. Col. 3: 8.

22. *a*En zijt daders des woords, en niet alleen hoorders, uzelven met valsche overlegging bedriegende. *a* Matth. 7: 21. Luc. 11: 28. Rom. 2: 13. 1 Joh. 3: 7.

23. *a*Want zoo iemand een hoorder is des woords, en niet een dader, die is een man gelijk, welke zijn aangeboren aangezicht bemerkt in eenen spiegel; *a* Luc. 6: 47.

24. Want hij heeft zichzelven bemerkt, en is weggegaan, en heeft terstond vergeten hoedanig hij was.

25. *a*Maar die inziet in de volmaakte wet, die der vrijheid is, en daarbij blijft, deze, geen vergetelijk hoorder geworden zijnde, maar een dader des werks, deze, [*zeg ik*], zal gelukzalig zijn in dit doen. *a* Matth. 5: 19.

26. *a*Indien iemand onder u dunkt dat hij Godsdienstig is, en hij zijne tong niet in toom houdt, maar zijn hart verleidt, dezes Gods-dienst is ijdel. *a* Ps. 34: 14. Jac. 3: 6. 1 Petr. 3: 10.

27. De zuivere en onbevlekte Godsdienst voor God en den Vader is deze: weezen en weduwen bezoeken in hunne verdrukking, [*en*] zichzelven onbesmet bewaren van de wereld.

HET II KAPITTEL.

Mijne broeders, hebt niet het geloof van onzen Heere Jezus Christus, [*den Heere*] der heerlijkheid, *a*met aannemingen des persoons. *a* Lev. 19: 15. Deut. 16: 19. Spr. 24: 23. Matth. 22: 16.

2. Want zoo in uwe vergadering kwam een man met eenen gouden ring aan den vinger, in eene sierlijke kleeding, en er kwam ook een arm man in met eene slechte kleeding;

3. En gij zoudt aanzien dengene die de sierlijke kleeding draagt, en tot hem zeggen: Zit gij hier op eene plaats *der eere; en zoudt zeggen tot den arme: Sta gij daar; of: Zit hier onder mijne voetbank;

4. Hebt gij dan niet in uzelven een onderscheid gemaakt, en zijt rechters geworden van kwade overleggingen?

5. *a*Hoort, mijne geliefde broeders, heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld, [*om*] rijk [*te zijn*] in het geloof, en erfgenamen des Koninkrijks, hetwelk Hij *b*belooft dengenen die Hem liefhebben? *a* Joh. 7: 48. 1 Cor. 1: 26. enz. *b* Ex. 20: 6. 1 Sam. 2: 30. Spr. 8: 17. Matth. 5: 3.

6. Maar gij hebt den arme oneere aangedaan. Overweldigen u niet de rijken, en trekken zij u [*niet*] tot de rechterstoelen?

7. Lasteren zij niet den goeden naam, die over u aangeroepen is?

8. Indien gij dan de koninklijke wet volbrengt, naar de Schrift: *a*Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelven; zoo doet gij wel; *a* Lev. 19: 18. Matth. 22: 39. Marc. 12: 31. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9.

9. Maar indien gij den persoon aanneemt, zoo doet gij zonde, en wordt van de wet bestraft als overtreders.

10. *a*Want wie de geheele wet zal houden, en in één zal struikelen, die is schuldig geworden aan allen. *a* Deut. 27: 26. Matth. 5: 19. Gal. 3: 10.

11. Want die gezegd heeft: *a*Gij zult geen overspel doen; die heeft ook gezegd: Gij zult niet dooden. Indien gij nu geen overspel zult doen, maar zult dooden, zoo zijt gij een overtreder der wet geworden. *a* Ex. 20: 14. Matth. 5: 27.

12. Spreekt alzoo, en doet alzoo, als die door de wet der vrijheid zult geoordeeld worden.

13. *a*Want een onbarmhartig oordeel [*zal gaan*] over dengene, die geene barmhartigheid gedaan heeft; en de barmhartigheid roemt tegen het oordeel. *a* Matth. 6: 15; 18: 35. Marc. 11: 25. Luc. 16: 25.

14. *a*Wat nuttigheid is het, mijne broe-

---

* Zie de noot op Hebr. XIII: 4.

ders, indien iemand zegt, dat hij het geloof heeft, en hij heeft de werken niet? Kan dat geloof hem zalig maken?
a Matth. 7: 26. Jac. 1: 23.

15. *a*Indien er nu een broeder of zuster naakt zouden zijn, en gebrek zouden hebben aan dagelijksch voedsel;
a Luc. 3: 11. 1 Joh. 3: 17.

16. En iemand van u tot hen zoude zeggen: Gaat henen in vrede, wordt warm, en wordt verzadigd; en gijlieden zoudt hun niet geven de nooddruftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat?

17. Alzoo ook het geloof, indien het de werken niet heeft, is bij zichzelf dood.

18. Maar zal iemand zeggen: Gij hebt het geloof, en ik heb de werken; toon mij uw geloof uit uwe werken, en ik zal u uit mijne werken mijn geloof toonen.

19. Gij gelooft, dat God een eenig [*God*] is; gij doet wel; *a*de duivelen gelooven het ook, en zij sidderen.
a Marc. 1: 24.

20. Maar wilt gij weten, o ijdel mensch, dat het geloof zonder de werken dood is?

21. Abraham, onze vader, is hij niet uit de werken gerechtvaardigd, *a*als hij Izak, zijnen zoon, geofferd heeft op het altaar?
a Gen. 22: 10.

22. Ziet gij wel, dat het geloof mede gewrocht heeft met zijne werken, en het geloof volmaakt is geweest uit de werken?

23. En de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt: *a*En Abraham geloofde God, en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend; en hij is een vriend Gods genaamd geweest.
a Gen. 5: 6. Rom. 4: 3. Gal. 3: 6.

24. Ziet gij dan nu, dat een mensch uit de werken gerechtvaardigd wordt, en niet alleenlijk uit het geloof?

25. En desgelijks ook *a*Ráchab, de hoer, is zij niet uit de werken gerechtvaardigd geweest, als zij de gezondenen heeft ontvangen, en door eenen anderen weg uitgelaten?
a Joz. 2: 1; 6: 23. Hebr. 11: 31.

26. Want gelijk het lichaam zonder geest dood is, alzoo ook het geloof zonder de werken dood.

HET III KAPITTEL.

*a*Zijt niet vele meesters, mijne broeders, wetende *b*dat wij te meerder oordeel zullen ontvangen.
a Matth. 23: 8. *b* Matth. 7: 1. Luc. 6: 37.

2. Want wij struikelen allen in vele. *a*Indien iemand in woorden niet struikelt, die is een volmaakt man, machtig om ook het geheele lichaam in den toom te houden.
a Ps. 34: 14. Jac. 1: 26.

3. Ziet, wij leggen den paarden toomen in de monden, opdat zij ons zouden gehoorzamen, en wij leiden [*daarmede*] hun geheele lichaam om;

4. Ziet, ook de schepen, hoewel zij zoo groot zijn, en van harde winden gedreven, zij worden omgewend van een zeer klein roer, waarhenen ook de begeerte des stuurders wil;

5. *a*Alzoo is ook de tong een klein lid, en roemt [*nochtans*] groote dingen. Ziet, een klein vuur, hoe grooten hoop houts het aansteekt!
a Spr. 12: 18; 15: 2.

6. De tong is ook een vuur; eene wereld der ongerechtigheid. Alzoo is de tong onder onze leden gesteld, welke het geheele lichaam besmet, en ontsteekt het rad [*onzer*] geboorte, en wordt ontstoken van de hel.

7. Want alle natuur, beide der wilde dieren en der vogelen, beide der kruipende en der zeedieren, wordt getemd en is getemd geweest van de menschelijke natuur;

8. Maar de tong kan geen mensch temmen; zij is een onbedwingelijk kwaad, vol van doodelijk venijn.

9. Door haar loven wij God en den Vader, en door haar vervloeken wij de menschen, *a*die naar de gelijkenisse Gods gemaakt zijn.
a Gen. 1: 27.

10. Uit denzelfden mond komt voort zegening en vervloeking. Dit moet, mijne broeders, alzoo niet geschieden.

11. Welt ook eene fontein uit eenzelfde ader het zoet en het bitter?

12. Kan ook, mijne broeders, een vijgeboom olijven voortbrengen, of een wijnstok vijgen? Alzoo [*kan*] geene fontein zout en zoet water voortbrengen.

13. Wie is wijs en verstandig onder u? *a*Die bewijze uit [*zijnen*] goeden wandel zijne werken in zachtmoedige wijsheid.
a Eph. 5: 8.

14. aMaar indien gij bitteren nijd en twistgierigheid hebt in uw hart, zoo roemt en liegt niet tegen de waarheid.
a Rom. 13: 13.

15. aDeze is de wijsheid niet, die van boven afkomt, maar is aardsch, natuurlijk, duivelsch. a 1 Cor. 2: 6, 7.

16. aWant waar nijd en twistgierigheid is, aldaar is verwarring, en alle booze handel. a 1 Cor. 3: 3. Gal. 5: 20.

17. Maar de wijsheid die van boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk, vol van barmhartigheid en van goede vruchten, niet partijdiglijk oordeelende, en ongeveinsd.

18. En de vrucht der rechtvaardigheid wordt in vrede gezaaid, voor degenen die vrede maken.

HET IV KAPITTEL.

Van waar [*komen*] krijgen en vechterijen onder u? [*Komen zij*] niet hiervan, [*namelijk*] uit uwe wellusten, adie in uwe leden strijd voeren?
a Rom. 7: 23. 1 Petr. 2: 11.

2. Gij begeert, en hebt niet; gij benijdt en ijvert [*naar dingen*], en kunt ze niet verkrijgen; gij vecht en voert krijg, doch gij hebt niet, omdat gij niet bidt;

3. Gij bidt, en gij ontvangt niet, aomdat gij kwalijk bidt, opdat gij het in uwe wellusten doorbrengen zoudt.
a Matth. 20: 22. Rom. 8: 26.

4. Overspelers en overspeleressen, weet gij niet, dat de vriendschap der wereld eene vijandschap Gods is? aZoo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand Gods gesteld.
a Joh. 15: 19. Gal. 1: 10. 1 Joh. 2: 15.

5. Of meent gij, dat de Schrift tevergeefs zegt: aDe Geest die in ons woont, heeft die lust tot nijdigheid?
a Num. 11: 29.

6. Ja hij geeft meerdere genade. Daarom zegt [*de Schrift*]: aGod wederstaat de hoovaardigen, maar den nederigen geeft Hij genade.
a Spr. 3: 34. 1 Petr. 5: 5.

7. Zoo onderwerpt u dan Gode; awederstaat den duivel, en hij zal van u vlieden. a Eph. 4: 27. 1 Petr. 5: 9.

8. Naakt tot God, en Hij zal tot u naken. aReinigt de handen, gij zondaars, en zuivert de harten, gij dubbelhartigen. a Jes. 1: 115.

9. aGedraagt u als ellendigen, en treurt en weent; uw lachen worde veranderd in treuren, en [*uwe*] blijdschap in bedroefdheid. a Matth. 5: 4.

10. aVernedert u voor den Heere, en Hij zal u verhoogen. a Job 22: 29.
Spr. 29: 23. Matth. 23: 12.
Luc. 14: 11; 18: 14. 1 Petr. 5: 6.

11. Broeders, spreekt niet kwalijk van malkanderen. Die van [*zijnen*] broeder kwalijk spreekt en zijnen broeder oordeelt, die spreekt kwalijk van de wet, en oordeelt de wet. Indien gij nu de wet oordeelt, zoo zijt gij geen dader der wet, maar een rechter.

12. Er is een eenig Wetgever, die behouden kan en verderven. aDoch wie zijt gij, die eenen anderen oordeelt?
a Rom. 14: 4.

13. Welaan nu, gij die daar zegt: aWij zullen heden of morgen naar zulk eene stad reizen, en aldaar een jaar overbrengen, en koopmanschap drijven, en winste doen; a Luc. 12: 18.

14. Gij die niet weet wat morgen [*geschieden zal*]; awant hoedanig is uw leven? want het is een damp, die voor een weinig [*tijds*] gezien wordt, en daarna verdwijnt; a Jes. 40: 6. 1 Cor. 7: 31.
Jac. 1: 10. 1 Petr. 1: 24. 1 Joh. 2: 17.

15. In plaats dat gij zoudt zeggen: aIndien de Heere wil, en wij leven zullen, zoo zullen wij dit of dat doen.
a Hand. 18: 21. 1 Cor. 4: 19. Hebr. 6: 3.

16. Maar nu roemt gij in uwen hoogmoed; alle zoodanige roem is boos.

17. aWie dan weet goed te doen, en niet doet, dien is het zonde.
a Luc. 12: 47.

HET V KAPITTEL.

aWelaan nu, gij rijken, weent en huilt over uwe ellendigheden, die over u komen. a Spr. 11: 28. Amos 6: 1.
Luc. 6: 24. 1 Tim. 6: 9.

2. Uw rijkdom is verrot, en uwe kleederen zijn van de motten gegeten geworden;

3. Uw goud en zilver is verroest; en hun roest zal u zijn tot een getuigenis, en zal uw vleesch als een vuur verteren; agij hebt schatten vergaderd in de laatste dagen.
a Matth. 6: 19. Rom. 2: 5.

4. Ziet, [a]het loon der werklieden die uwe landen gemaaid hebben, hetwelk van u verkort is, roept; en het geschrei dergenen die geoogst hebben, is gekomen tot in de ooren van den Heere Sábaôth. a Lev. 19: 13. Deut. 24: 14.

5. [a]Gij hebt lekkerlijk geleefd op aarde, en wellusten gevolgd; gij hebt uwe harten gevoed als in eenen dag der slachting. a Job 21: 13. Luc. 16: 19, 25.

6. Gij hebt veroordeeld, gij hebt gedood den rechtvaardige; [*en*] hij wederstaat u niet.

7. Zoo zijt dan lankmoedig, broeders, tot de toekomst des Heeren. Ziet, de landman verwacht de kostelijke vrucht des lands, lankmoedig zijnde over haar, totdat het den vroegen en spaden regen zal hebben ontvangen.

8. Weest gij ook lankmoedig, versterkt uwe harten; want de toekomst des Heeren genaakt.

9. Zucht niet tegen malkanderen, broeders, opdat gij niet veroordeeld wordt. Ziet, de Rechter staat voor de deur.

10. Mijne broeders, neemt tot een exempel des lijdens en der lankmoedigheid de profeten, die [*in*] den naam des Heeren gesproken hebben.

11. Ziet, [a]wij houden hen gelukzalig, die verdragen. Gij hebt [b]de verdraagzaamheid van Job gehoord, en gij hebt het einde des Heeren gezien, [c]dat de Heere zeer barmhartig is en een ontfermer. a Matth. 5: 11. b Job 1: 21, 22. c Num. 14: 18. Ps. 103: 8.

12. Doch vóór alle dingen, mijne broeders, [a]zweert niet, noch bij den hemel, noch bij de aarde, noch eenigen anderen eed; maar uw Ja zij ja, en het Neen, neen; opdat gij in geen oordeel valt. a Matth. 5: 34. 2 Cor. 1: 17, 18.

13. Is iemand onder u in lijden? dat hij bidde. Is iemand goedsmoeds? [a]dat hij psalmzinge. a Eph. 5: 19. Col. 3: 16.

14. Is iemand krank onder u? dat hij tot zich roepe de ouderlingen der gemeente, en dat zij over hem bidden, [a]hem zalvende met olie in den naam des Heeren; a Marc. 6: 13.

15. En het gebed des geloofs zal den zieke behouden, en de Heere zal hem oprichten, en zoo hij zonden gedaan zal hebben, het zal hem vergeven worden.

16. Belijdt malkanderen de misdaden, en bidt voor malkanderen, opdat gij gezond wordt; een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel.

17. [a]Elías was een mensch van gelijke bewegingen als wij, en hij bad een gebed dat het niet zoude regenen, en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden; a 1 Kon. 17: 1. Luc. 4: 25.

18. [a]En hij bad wederom, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht hare vrucht voort. a 1 Kon. 18: 45.

19. Broeders, [a]indien iemand onder u van de waarheid is afgedwaald, en hem iemand bekeert, a Matth. 18: 15.

20. Die wete, dat degene, die eenen zondaar van de dwaling zijns wegs bekeert, eene ziele van den dood zal behouden, [a]en menigte der zonden zal bedekken. a Spr. 10: 12. 1 Petr. 4: 8.

DE EERSTE ALGEMEENE ZENDBRIEF

VAN DEN

APOSTEL PETRUS.

HET I KAPITTEL.

Petrus, een apostel van Jezus Christus, aan de vreemdelingen, [a]verstrooid in Póntus, Galátië, Cappadócië, Azië en Bithy'nië, a Jac. 1: 1.

2. Den uitverkorenen naar de voorkennisse Gods des Vaders, in de heiligmaking des Geestes, tot gehoorzaamheid en [a]besprenging des bloeds van Jezus Christus: [b]genade en vrede zij u [c]vermenigvuldigd. a Hebr. 12: 24.
b Rom. 1: 7. 1 Cor. 1: 3. Gal 1: 3. Eph. 1: 2. c 2 Petr. 1: 2. Judas vs. 2.

3. [a]Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, [b]die naar zijne groote barmhartigheid ons heeft wedergeboren, tot eene levende hope, [c]door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden, a 2 Cor. 1: 3. Eph. 1: 3. b Rom. 6: 23. Jac. 1: 18. c 1 Cor. 15: 20.

4. Tot eene onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u, a Col. 1: 5. 2 Tim. 1: 12.

5. Gij die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof, tot de zaligheid die bereid is om geopenbaard te worden in den laatsten tijd;

6. [a]In welken gij u verheugt, [b]nu een weinig [*tijds*] (zoo het noodig is) bedroefd zijnde door menigerlei verzoekingen, a Rom. 5: 3. Jac. 1: 2. b Hebr. 10: 37. 1 Petr. 5: 10.

7. [a]Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof, en eere, en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus; a Jes. 48: 10. 1 Cor. 3: 13. Jac. 1: 3. 1 Petr. 4: 12.

8. [a]Denwelken gij niet gezien hebt, en [*nochtans*] liefhebt; in denwelken gij nu, hoewel [*hem*] niet ziende, maar geloovende, u verheugt met eene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde; a Joh. 20: 29.

9. Verkrijgende het einde uws geloofs, [*namelijk*] de zaligheid der zielen.

10. Van welke zaligheid ondervraagd en onderzocht hebben [a]de profeten, die geprofeteerd hebben van de genade aan u [*geschied*], a Gen. 49: 10. Dan. 2: 44. Hagg. 2: 8. Zach. 6: 12.

11. [a]Onderzoekende, op welken of hoedanigen tijd de Geest van Christus, die in hen was, beduidde en tevoren getuigde [b]het lijden [*dat*] op Christus [*komen zoude*], en de heerlijkheid daarna [*volgende*]; a Dan. 9: 24. b Ps. 22: 7. Jes. 53: 3.

12. Denwelken geopenbaard is, dat zij niet zichzelven maar ons bedienden deze dingen, die u nu aangediend zijn door degenen die u het Evangelie verkondigd hebben [a]door den Heiligen Geest die van den hemel gezonden is; [b]in welke dingen de engelen begeerig zijn in te zien. a Hand. 2: 4. b Eph. 3: 10.

13. [a]Daarom opschortende de lendenen uws verstands, [*en*] nuchteren zijnde, hoopt volkomenlijk op de genade die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus. a Luc. 12: 35. Eph. 6: 14.

14. Als gehoorzame kinderen, wordt niet gelijkvormig aan de begeerlijkheden, die tevoren in uwe onwetendheid waren;

15. Maar gelijk Hij die u geroepen heeft heilig is, [a][*zoo*] wordt ook gijzelven heilig in al [*uwen*] wandel; a Luc. 1: 75.

16. Daarom dat er geschreven is: [a]Zijt heilig, want Ik ben heilig. a Lev. 11: 44, 45; 19: 2; 20: 7.

17. En indien gij tot eenen Vader aanroept Dengene, [a]die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werk, zoo wandelt in vreeze den tijd uwer inwoning; a Deut. 10: 17. 2 Kron. 19: 7. Job 34: 19. Hand. 10: 34. Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Col. 3: 25.

18. [a]Wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uwe ijdele wandeling, die [*u*] van de vaderen overgeleverd [*is*], a 1 Cor. 6: 20; 7: 23.

19. Maar [a]door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt lam; a Hand. 20: 28. Hebr. 9: 12. Openb. 1: 5.

20. Dewelke wel [a]voorgekend is geweest vóór de grondlegging der wereld, maar geopenbaard is in deze laatste tijden om uwentwille; a Rom. 16: 25. Eph. 1: 9; 3: 9. Col. 1: 26. 2 Tim. 1: 9. Tit. 1: 2.

21. Gij die door hem gelooft in God, welke hem opgewekt heeft uit de dooden, [a]en hem heerlijkheid gegeven heeft, opdat uw geloof en hope op God zijn zoude. a Hand. 2: 33. Philipp. 2: 9.

22. Hebbende [*dan*] uwe zielen gereinigd in de gehoorzaamheid der waar-

heid, door den Geest, [a]tot ongeveinsde, broederlijke liefde, zoo hebt malkanderen vuriglijk lief uit een rein hart;
a Rom. 12: 10. Eph. 4: 3. Hebr. 13: 1. 1 Petr. 2: 17.

23. Gij die [a]wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar [*uit*] onvergankelijk [b]zaad, door het levende en eeuwig blijvende woord van God.
a Jac. 1: 18. b 1 Joh. 3: 9.

24. [a]Want alle vleesch is als gras, en alle heerlijkheid des menschen is als eene bloem van het gras; het gras is verdord, en zijne bloem is afgevallen;
a Jes. 40: 6. 1 Cor. 7: 31. Jac. 1: 10; 4: 14. 1 Joh. 2: 17.

25. Maar het woord des Heeren blijft in der eeuwigheid. En dit is het woord dat onder u verkondigd is.

HET II KAPITTEL.

Zoo [a]legt dan af alle kwaadheid, en alle bedrog, en geveinsdheid, en nijdigheid, en alle achterklappingen;
a Matth. 18: 3. Rom. 6: 4. 1 Cor. 14: 20. Eph. 4: 23. Col. 3: 8. Hebr. 12: 1.

2. En als nieuwgeborene kinderkens, zijt zeer begeerig naar de redelijke onvervalschte melk, opdat gij door deze moogt opwassen;

3. Indien gij *althans [a]gesmaakt hebt dat de Heere goedertieren is.
a Ps. 34: 9.

4. [a]Tot welken komende, [*als tot*] eenen levenden steen, van de menschen wel verworpen, maar bij God uitverkoren [*en*] dierbaar, a Eph. 2: 20.

5. Zoo wordt gij ook zelven, als levende steenen, gebouwd [*tot*] [a]een geestelijk huis, [*tot*] [b]een heilig priesterdom, om [c]geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus. a Hebr. 3: 6. b Openb. 1: 6; 5: 10. c Rom. 12: 1. Hebr. 12: 28.

6. Daarom is ook vervat in de Schrift: [a]Zie, Ik leg in Sion eenen uitersten hoeksteen, die uitverkoren [*en*] dierbaar is; en: Die in hem gelooft, zal niet beschaamd worden. a Jes. 28: 16.

7. U dan, die gelooft, is hij dierbaar; maar den ongehoorzamen [*wordt gezegd*]: [a]De steen dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een hoofd des hoeks, en [b]een steen des aanstoots, en eene rots der ergernis;
a Ps. 118: 22. Matth. 21: 42. Hand. 4: 11. b Jes. 8: 14. Rom. 9: 33.

8. Dengenen [*namelijk*], die zich aan het woord stooten, ongehoorzaam zijnde, waartoe zij ook gezet zijn.

9. [a]Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, [b]een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk; opdat gij zoudt verkondigen de deugden Desgenen, die u uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht;
a Ex. 19: 5. Deut. 7: 6; 14: 2; 26: 18. Eph. 1: 14. b Openb. 1: 6; 5: 10.

10. [a]Gij die eertijds geen volk waart, maar nu Gods volk zijt; die [*eertijds*] niet der *ontferming deelachtig waart, maar nu der ontferming zijt deelachtig geworden. a Hos. 1: 10; 2: 22. Rom. 9: 26.

11. Geliefden, ik vermaan [*u*] als inwoners en vreemdelingen, [a]dat gij u onthoudt van de vleeschelijke begeerlijkheden, welke krijg voeren tegen de ziele; a Rom 13: 14. Gal. 5: 16.

12. [a]En houdt uwen wandel **eerzaam onder de heidenen, [b]opdat in hetgene zij kwalijk van u spreken, als van kwaaddoeners, [c]zij uit de goede werken, die zij in [*u*] zien, God verheerlijken mogen [d]in den dag der bezoeking.
a Rom. 12: 17. 2 Cor. 8: 21. Philipp. 2: 15. b Tit. 2: 8. 1 Petr. 3: 16. c Matth. 5: 16. d Luc. 1: 68; 19: 44.

13. [a]Zijt dan aan alle menschelijke ordening onderdanig, om des Heeren wille; hetzij den koning, als de opperste macht hebbende; a Rom. 13: 1. Tit. 3: 1.

14. Hetzij den stadhouderen, als die van hem gezonden worden, tot straffe wel der kwaaddoeners, maar [*tot*] prijs dergenen die goed doen.

15. Want alzoo is het de wil van God, [a]dat gij wel doende den mond stopt aan de onwetendheid der dwaze menschen; a Tit. 2: 8.

16. [a]Als vrijen, en niet de vrijheid

---

* Zie de noot op Hebr. III: 14.

* Staten-overz.: ontfermd zijt. Ontfermen kan in onze taal niet meer als bedrijvend werkwoord gebezigd worden.

** Staten-overz.: eerlijk. Zie de noot bij 1 Thess. IV: 12.

hebbende als een deksel der boosheid, maar als dienstknechten Gods.
a Joh. 8: 32. Rom. 6: 18. Gal. 5: 1.

17. aEert een iegelijk; bhebt de broederschap lief; vreest God; ceert den koning. a Rom. 12: 10.
1 Petr. 5: 5. b Rom. 12: 10. Eph. 4: 3.
Hebr. 13: 1. 1 Petr. 1: 22. c Matth. 22: 21.

18. aGij huisknechten, zijt met alle vreeze onderdanig den heeren, niet alleen den goeden en bescheidenen, maar ook den harden. a Eph. 6: 5.
Col. 3: 22. 1 Tim. 6: 1. Tit. 2: 9.

19. aWant dat is genade, indien iemand, om de consciëntie voor God, zwarigheid verdraagt, lijdende ten onrechte. a Matth. 5: 10.

20. Want wat lof is het, indien gij verdraagt, als gij zondigt, en [*daarover*] geslagen wordt? aMaar indien gij verdraagt, als gij wel doet, en [*daarover*] lijdt, dat is genade bij God.
a 1 Petr. 3: 14; 4: 14.

21. Want hiertoe zijt gij geroepen, dewijl ook Christus voor ons geleden heeft, aons een exempel nalatende, opdat gij zijne voetstappen zoudt navolgen; a Joh. 13: 15.
Philipp. 2: 5. 1 Joh. 2: 6.

22. aDie geene zonde gedaan heeft, en er is geen bedrog in zijnen mond gevonden; a Jes. 53: 9.
2 Cor. 5: 21. 1 Joh. 3: 5.

23. aDie, als hij gescholden werd, niet wederschold, en als hij leed, niet dreigde, maar gaf het over aan Dien, die rechtvaardiglijk oordeelt;
a Matth. 27: 39. Joh. 8: 48, 49.

24. aDie zelf onze zonden in zijn lichaam gedragen heeft op het hout, bopdat wij, der zonden afgestorven zijnde, der gerechtigheid leven zouden; door wiens striemen gij genezen zijt.
a Jes. 53: 4. Matth. 8: 17. b Rom. 6: 11.

25. Want gij waart aals dwalende schapen; maar gij zijt nu bekeerd tot den Herder en Opziener uwer zielen.
a Jes. 53: 6. Ezech. 34: 6. Luc. 15: 4.

HET III KAPITTEL.

Desgelijks agij vrouwen, zijt uwen eigenen mannen onderdanig; opdat, ook zoo eenigen den woorde ongehoorzaam zijn, zij door den wandel der vrouwen, zonder woord, mogen gewonnen worden, a Gen. 3: 16. 1 Cor. 14: 34.
Eph. 5: 22. Col. 3: 18. Tit. 2: 5.

2. Als zij zullen ingezien hebben uwen kuischen wandel in vreeze.

3. aWelker versiersel zij, niet hetgene uiterlijk is, [*bestaande*] in het vlechten des haars, en omhangen van goud, of van kleederen aan te trekken;
a 1 Tim. 2: 9. Tit. 2: 3.

4. Maar de verborgene mensch des harten, in het onverderfelijk [*versiersel*] van eenen zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk is voor God.

5. Want alzoo versierden zichzelve eertijds ook de heilige vrouwen, die op God hoopten, en waren haren eigenen mannen onderdanig;

6. aGelijk Sara aan Abraham gehoorzaam is geweest, hem noemende heere, welker dochters gij geworden zijt, als gij wel doet, en niet vreest voor eenige verschrikking. a Gen. 18: 12.

7. Gij mannen insgelijks, awoont bij [*haar*] met verstand, aan het vrouwelijke vat, als het zwakste, eere gevende, als die ook mede-erfgenamen der genade des levens [*met haar*] zijt; opdat uwe gebeden niet verhinderd worden. a Eph. 5: 25, enz. Col. 3: 19.

8. En eindelijk, azijt allen eensgezind, medelijdend, de broeders liefhebbende, met innerlijke barmhartigheid bewogen, vriendelijk; a Rom. 12: 16; 15: 5.
1 Cor. 1: 10. Philipp. 2: 2; 3: 16.

9. aVergeldt niet kwaad voor kwaad, of schelden voor schelden, maar zegent daarentegen; wetende, dat gij daartoe geroepen zijt, bopdat gij zegening zoudt beërven. a Lev. 19: 18.
Spr. 20: 22; 24: 29.
Matth. 5: 39. Rom. 12: 17. 1 Cor. 6: 7.
1 Thess. 5: 15. b Matth. 25: 34. 1 Tim. 4: 8.

10. aWant wie het leven wil liefhebben, en goede dagen zien, die stille zijne tong van het kwaad, en zijne lippen dat zij geen bedrog spreken;
a Ps. 34: 13, enz. Jac. 1: 26.

11. aDie wijke af van het kwade, en doe het goede; die zoeke vrede en jage dien na. a Ps. 37: 27.
Jes. 1: 16. 3 Joh. vs. 11.

12. Want de oogen des Heeren zijn over de rechtvaardigen, en zijne ooren tot hun gebed; maar het aangezichte

des Heeren is tegen degenen, die kwaad doen.

13. En wie is het die u kwaad doen zal, indien gij navolgers zijt van het goede?

14. [a]Maar indien gij ook lijdt om der gerechtigheid wille, zoo zijt gij zalig. [b]En vreest niet uit vreeze van hen, en wordt niet ontroerd; a Matth. 5: 10. 1 Petr. 2: 20; 4: 14. b Jes. 8: 12. Jer. 1: 8.

15. [a]Maar heiligt God den Heere in uwe harten; [b]en zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk die u rekenschap afeischt van de hope die in u is, met zachtmoedigheid en vreeze; a Job 1: 21. b Ps. 119: 46. Hand. 4: 8.

16. En hebt eene goede consciëntie, [a]opdat in hetgene zij kwalijk van u spreken, als van kwaaddoeners, zij beschaamd mogen worden, die uwen goeden wandel in Christus lasteren. a Tit. 2: 8. 1 Petr. 2: 12, 15.

17. Want het is beter, dat gij wel doende (indien het wille Gods wil) lijdt, dan kwaad doende.

18. [a]Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat hij ons tot God zoude brengen; die wel is gedood in het vleesch, maar levend gemaakt door den Geest; a Rom. 5: 6. Hebr. 9: 15, 23.

19. In denwelken hij ook, henengegaan zijnde, den geesten [a]die in de gevangenis [*zijn*] gepredikt heeft, a 1 Petr. 4: 6.

20. [a]Die eertijds ongehoorzaam waren, [b]wanneer de lankmoedigheid Gods, eenmaal verwachtte in de dagen van Noach, als de Arke toebereid werd; waarin weinige ([c]dat is acht) zielen behouden werden door het water; a Gen. 6: 5. b Gen. 6: 3, 14. Matth. 24: 37. Luc. 17: 26. Rom. 2: 4. c Gen. 8: 18. 2 Petr. 2: 5.

21. [a]Waarvan het tegenbeeld, de doop, ons nu ook behoudt, niet die eene aflegging is der vuiligheid des lichaams, maar die eene vraag is eener goede consciëntie tot God, door de opstanding van Jezus Christus; a Eph. 5: 26.

22. [a]Welke is aan de rechter[*hand*] Gods, opgevaren ten hemel, de engelen, en machten, en krachten hem onderdanig gemaakt zijnde. a Eph. 1: 20.

HET IV KAPITTEL.

Dewijl dan Christus voor ons in het vleesch geleden heeft, [a]zoo wapent gij u ook met dezelfde gedachte, [b][*namelijk*] dat wie in het vleesch geleden heeft, die heeft opgehouden van de zonde; a Hebr. 12: 1. b Rom. 6: 7.

2. [a]Om nu niet meer naar de begeerlijkheden der menschen, maar naar den wille Gods, den tijd, die overig is in het vleesch, te leven. a Rom. 14: 7. 2 Cor. 5: 15. Gal. 2: 20. Eph. 4: 24. 1 Thess. 5: 10. Hebr. 9: 14.

3. [a]Want het is ons genoeg, dat wij den voorgaanden tijd des levens der heidenen wil volbracht hebben, en gewandeld hebben in ontuchtigheden, begeerlijkheden, wijnzuiperijen, brasserijen, drinkerijen en gruwelijke afgoderijen; a Eph. 4: 17.

4. Waarin zij zich vreemd houden, als gij niet medeloopt tot dezelfde uitgieting der overdadigheid, en [*u*] lasteren;

5. Dewelke zullen rekenschap geven dengene die bereid staat om te oordeelen de levenden en de dooden.

6. [a]Want daartoe is ook den dooden het Evangelie verkondigd geworden, opdat zij wel zouden geoordeeld worden naar den mensch in het vleesch, maar leven zouden naar God in den geest. a Joh. 5: 25. 1 Petr. 3: 19.

7. [a]En het einde aller dingen is nabij; [b]zijt dan nuchteren, en waakt in de gebeden. a 1 Joh. 2: 18. b Luc. 21: 34.

8. Maar vooral hebt vurige liefde tot malkanderen; [a]want de liefde zal menigte van zonden bedekken. a Spr. 10: 12.

9. [a]Zijt herbergzaam jegens malkanderen, [b]zonder murmureeren. a Rom. 12: 13. Hebr. 13: 2. b Philipp. 2: 14.

10. [a]Een iegelijk, gelijk hij gave ontvangen heeft, [*alzoo*] bediene hij die aan de anderen, als goede uitdeelers der menigerlei genade Gods. a Spr. 3: 28. Rom. 12: 6. 2 Cor. 8: 11.

11. [a]Indien iemand spreekt, [*die spreke*] als de woorden Gods; indien iemand dient, [*die diene*] als uit kracht die God verleent; opdat God in alles gepre-

zen worde door Jezus Christus, welken toekomt de heerlijkheid en de kracht, in alle eeuwigheid, Amen.
a Jer. 23: 22.

12. Geliefden, *a*houdt u niet vreemd over de hitte [*der verdrukking*] onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u [*iets*] vreemds overkwame;
a Jes. 48: 10. 1 Cor. 3: 13. 1 Petr. 1: 7.

13. Maar gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, [*alzoo*] verblijdt u, opdat gij ook in de openbaring zijner heerlijkheid u moogt verblijden en verheugen.

14. *a*Indien gij gesmaad wordt om den naam van Christus, zoo zijt gij zalig, want de Geest der heerlijkheid, en [*de Geest*] van God rust op u; wat hen aangaat, hij wordt wel gelasterd, maar wat u aangaat, hij wordt verheerlijkt.
a Matth. 5: 10. 1 Petr. 2: 20; 3: 14.

15. Doch dat niemand van u lijde als een doodslager, of dief, of kwaaddoener, of als een die zich met eens anders doen bemoeit;

16. Maar indien [*iemand lijdt*] als een Christen, die schame zich niet, maar verheerlijke God in dezen deele.

17. *a*Want het is de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods; en indien het eerst van ons [*begint*], *b*welk zal het einde zijn dergenen die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn?
a Jer. 25: 29. Luc. 23: 31. *b* Luc. 10: 12.

18. *a*En indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddelooze en zondaar verschijnen?
a Spr. 11: 31.

19. Zoo dan ook, die lijden naar den wille Gods, dat zij hunne zielen [*Hem*], als den getrouwen Schepper, bevelen met wel doen.

HET V KAPITTEL.

De ouderlingen, die onder u zijn, vermaan ik, die een medeouderling, en getuige des lijdens van Christus ben, en deelachtig der heerlijkheid die geopenbaard zal worden:

2. *a*Weidt de kudde Gods die onder u is, hebbende opzicht [*daarover*], niet uit bedwang, maar gewilliglijk; *b*noch om vuil gewin, maar met een volvaardig gemoed;
a Hand. 20: 28. *b* 1 Tim. 3: 3. Tit. 1: 7.

3. *a*Noch als heerschappij voerende over het erfdeel [*des Heeren*], *b*maar [*als*] voorbeelden der kudde geworden zijnde;
a 2 Cor. 1: 24. *b* Philipp. 3: 17. 1 Tim. 4: 12. Tit. 2: 7.

4. En als *a*de overste Herder verschenen zal zijn, *b*zoo zult gij de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen.
a Jes. 40: 11. Ezech. 34: 23. Joh. 10: 11. Hebr. 13: 20. 1 Petr. 2: 25. *b* 1 Cor. 9: 25. 2 Tim. 4: 8. Jac. 1: 12. 1 Petr. 1: 4.

5. Desgelijks gij jongen, zijt den ouden onderdanig; *a*en zijt allen malkanderen onderdanig; zijt met de ootmoedigheid bekleed: *b*want God wederstaat de hoovaardigen, maar den nederigen geeft Hij genade.
a Rom. 12: 10. Philipp. 2: 3. *b* Spr. 3: 34. Jac. 4: 6.

6. *a*Vernedert u dan onder de krachtige hand Gods, opdat Hij u verhooge te zijner tijd.
a Job 22: 29. Spr. 29: 23. Matth. 23: 12. Luc. 14: 11. Jac. 4: 10.

7. *a*Werpt al uwe bekommernis op Hem, *b*want Hij zorgt voor u.
a Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. Luc. 12: 22. Philipp. 4: 6. 1 Tim. 6: 8. *b* 1 Cor. 9: 9. Hebr. 13: 5.

8. *a*Zijt nuchteren, [*en*] waakt; *b*want uwe tegenpartij, de duivel, gaat om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zoude mogen verslinden;
a 1 Thess. 5: 6. 1 Petr. 1: 13; 4: 7. *b* Job 1: 7. Luc. 22: 31.

9. *a*Denwelken wederstaat, vast zijnde in het geloof, wetende dat hetzelfde lijden aan uwe broederschap, die in de wereld is, volbracht wordt.
a Eph. 4: 27. Jac. 4: 7.

10. De God nu aller genade, die ons geroepen heeft tot zijne eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij *a*een weinig [*tijds*] zullen geleden hebben, die volmake, bevestige, versterke [*en*] fundeere ulieden.
a Hebr. 10: 37. 1 Petr. 1: 6.

11. Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid, Amen.

12. Door Silvánus, die u een getrouw broeder is, zoo ik acht, heb ik met weinige [*woorden*] geschreven, vermanende en betuigende, dat deze is de waarachtige genade Gods, in welke gij staat.

13. U groet de medeuitverkorene [*gemeente*] die in Babylon is, en Marcus, mijn zoon.
14. Groet malkanderen [a]met eenen kus der liefde. Vrede zij u allen die in Christus Jezus zijt, Amen.

a Rom. 16: 16. 1 Cor. 16: 20. 2 Cor. 13: 12. 1 Thess. 5: 26.

DE TWEEDE ALGEMEENE ZENDBRIEF

VAN DEN

APOSTEL PETRUS.

HET I KAPITTEL.

Simeon Petrus, een dienstknecht en apostel van Jezus Christus, aan degenen die even dierbaar geloof met ons verkregen hebben, door de rechtvaardigheid van onzen God en Zaligmaker Jezus Christus:
2. [a]Genade en vrede zij u [b]vermenigvuldigd, [c]door de kennis van God, en van Jezus onzen Heere;

a Rom. 1: 7. 1 Petr. 1: 2. b 1 Petr. 1: 2. Jud. vs. 2. c Joh. 17: 3.

3. Gelijk ons zijne Goddelijke kracht alles wat tot het leven en de Godzaligheid [*behoort*] geschonken heeft, door de kennis desgenen, die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd;
4. Door welke ons de grootste en dierbare beloften geschonken zijn, [a]opdat gij door deze der Goddelijke natuur deelachtig zoudt worden, nadat gij ontvloden zijt het verderf dat in de wereld is door de begeerlijkheid.

a Jes. 56: 5. Joh. 1: 12. Rom. 8: 15. Gal. 3: 26.

5. En gij, tot ditzelfde ook alle naarstigheid toebrengende, voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis,
6. En bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid, en bij de lijdzaamheid Godzaligheid,
7. En bij de Godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde [*jegens allen*].
8. Want zoo deze dingen bij u zijn, en [*in u*] overvloedig zijn, zij zullen [*u*] niet ledig noch [a]onvruchtbaar laten in de kennis van onzen Heere Jezus Christus.

a Tit. 3: 14.

9. Want bij welken deze dingen niet zijn, [a]die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging zijner vorige zonden.

a Jes. 59: 10. Zeph. 1: 17.

10. Daarom, broeders, benaarstigt u te meer om uwe roeping en verkiezing vast te maken; want dat doende zult gij nimmermeer struikelen.
11. Want alzoo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig koninkrijk van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus.
12. Daarom zal ik niet verzuimen, u altijd daarvan te vermanen, hoewel gij het weet, en in de tegenwoordige waarheid versterkt zijt.
13. En ik acht het recht te zijn, zoo-

lang ik in dezen tabernakel ben, dat ik u [a]opwekke door vermaning;
a 2 Petr. 3: 1.

14. [a]Alzoo ik weet dat de aflegging mijns tabernakels haast zijn zal, [b]gelijkerwijs ook onze Heere Jezus Christus mij heeft geopenbaard.
a 2 Tim. 4: 6. b Joh. 21: 18, 19.

15. Doch ik zal ook naarstigheid doen bij alle gelegenheid, dat gij na mijnen uitgang van deze dingen gedachtenis moogt hebben.

16. [a]Want wij zijn geene kunstiglijk verdichte fabelen nagevolgd, als wij u bekend gemaakt hebben de kracht en toekomst van onzen Heere Jezus Christus, [b]maar wij zijn aanschouwers geweest van zijne majesteit.
a 1 Cor. 1: 17; 2: 1, 4; 4: 20.
b Matth. 17: 1. Joh. 1: 14. 1 Joh. 1: 1.

17. Want hij heeft van God den Vader eere en heerlijkheid ontvangen, als zoodanig eene stemme van de hoogwaardige heerlijkheid tot hem gebracht werd: [a]Deze is mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik mijn welbehagen heb.
a Matth. 3: 17; 17: 5. Marc. 1: 11; 9: 7. Luc. 3: 22; 9: 35. Col. 1: 13.

18. En deze stemme hebben wij gehoord, als zij van den hemel gebracht is geweest, toen wij met hem op den heiligen berg waren.

19. En wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is; en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, [a]als op een licht, schijnende in eene duistere plaats, totdat de dag aanlichte, en [b]de morgenster opga in uwe harten;
a 2 Cor. 4: 6. b Openb. 22: 16.

20. Dit eerst wetende, dat geene profetie der Schrift is van eigene uitlegging;

21. Want de profetie is voortijds niet voortgebracht door den wil eens menschen, maar de heilige menschen Gods, [a]van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben [*ze*] gesproken.
a 2 Tim. 3: 16.

HET II KAPITTEL.

En er zijn ook [a]valsche profeten onder het volk geweest, [b]gelijk ook onder u valsche leeraars zijn zullen, die verderfelijke ketterijen bedektelijk invoeren zullen, ook den Heere, die hen gekocht heeft, verloochenende, [*en*] een haastig verderf over zichzelven brengende;
a Deut. 13: 1. b Matth. 24: 11. Hand. 20: 29. 1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1.

2. En velen zullen hunne verderfenissen navolgen, door welke de weg der waarheid zal gelasterd worden.

3. En zij zullen door geldzucht, met gemaakte woorden, van u eene koopmanschap maken; [a]over welke het oordeel van voor lang niet ledig is, en hun verderf sluimert niet. a Jud. vs. 4.

4. Want indien God [a]de engelen, die gezondigd hebben, niet gespaard heeft, maar die in de hel geworpen hebbende overgegeven heeft aan de ketenen der duisternis, om tot het oordeel bewaard te worden; a Jud. vs. 6. Openb. 20: 3.

5. En de oude wereld niet heeft gespaard, maar [a]Noach, den prediker der gerechtigheid, zijne *acht [*zielen*] bewaard heeft, als Hij den zondvloed over de wereld der goddeloozen heeft gebracht; a Gen. 7: 23. 1 Petr. 3: 19.

6. En de steden [a]van Sódoma en Gomórra tot asch verbrandende, met omkeering veroordeeld heeft, en tot een exempel gezet dengenen die goddeloos-lijk zouden leven;
a Gen. 19: 24. Deut. 29: 23. Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Ezech. 16: 49. Hos. 11: 8. Amos 4: 11. Jud. vs. 7.

7. En den rechtvaardigen Lot, [a]die vermoeid was van den ontuchtigen wandel der gruwelijke menschen, [*daaruit*] verlost heeft a Gen. 19: 7, 8.

8. (Want deze rechtvaardige [*man*], wonende onder hen, heeft dag op dag [*zijne*] rechtvaardige ziele [a]gekweld door het zien en hooren van [*hunne*] ongerechtige werken); a Ps. 119: 158.

9. [a]Zoo weet de Heere de Godzaligen uit de verzoeking te verlossen, en de onrechtvaardigen te bewaren tot den dag des oordeels, om gestraft te worden; a 1 Cor. 10: 13.

10. Maar allermeest degenen, die naar het vleesch in onreine begeerlijkheid wandelen, en de heerschappij verachten; die stout zijn, zichzelven behagen, en die de heerlijkheden niet schromen te lasteren;

11. Waar de engelen, in sterkte en

---

* Stat.-overz.; achtster; dit is thans buiten gebruik.

kracht meerder zijnde, geen lasterlijk oordeel tegen hen voor den Heere voortbrengen.

12. [a]Maar deze, als onredelijke dieren, die de natuur volgen, en voortgebracht zijn om gevangen en gedood te worden, [b]dewijl zij lasteren hetgene zij niet verstaan, zullen in hunne verdorvenheid verdorven worden;
a Jer. 12: 3. b Jud. vs. 10.

13. En zullen verkrijgen het loon der ongerechtigheid, als die de dagelijksche weelde [*hun*] vermaak achten, zijnde vlekken en smetten, en zijn weelderig in hunne bedriegerijen, als zij in de maaltijden met u zijn;

14. Hebbende de oogen vol overspel, en die niet ophouden van zondigen; verlokkende de onvaste zielen, hebbende het hart geoefend in geldzuchtigheid, kinderen der vervloeking;

15. Die den rechten weg verlaten hebbende, zijn verdwaald, en [a]volgen den weg van Bálaäm, den [*zoon*] van Bósor, die het loon der ongerechtigheid liefgehad heeft; a Num. 22: 7, 21. Jud. vs. 11.

16. Maar hij heeft de bestraffing zijner ongerechtigheid gehad; [*want*] [a]het jukdragende stomme [*dier*], sprekende met menschenstem, heeft des profeten dwaasheid verhinderd. a Num. 22: 21.

17. [a]Deze zijn waterlooze fonteinen, wolken van eenen draaiwind gedreven; denwelken de donkerheid der duisternis in der eeuwigheid bewaard wordt.
a Jud. vs. 12.

18. Want zij, zeer opgeblazene ijdelheid sprekende, verlokken door de begeerlijkheden des vleesches, [*en*] door ontuchtigheden, degenen die waarlijk ontvloden waren van degenen die indwaling wandelen;

19. Belovende hun vrijheid, waar zijzelven dienstknechten zijn der verdorvenheid; [a]want van wien iemand overwonnen is, dien is hij ook tot een dienstknecht gemaakt. a Joh. 8: 34. Rom. 6: 16.

20. [a]Want indien zij, nadat zij, door de kennis van den Heere en Zaligmaker Jezus Christus, de besmettingen der wereld ontvloden zijn, en daarin wederom ingewikkeld zijnde [*van deze*] overwonnen worden, [b]zoo is hun het laatste erger geworden dan het eerste.
a Hebr. 6: 4; 10: 26. b Matth. 12: 45.

21. Want het ware hun beter, dat zij den weg der gerechtigheid niet gekend hadden, dan dat zij, [*dien*] gekend hebbende, [*weder*] afkeeren van het heilige gebod dat hun overgegeven was.

22. Maar hun is overkomen hetgene met een waar spreekwoord [*gezegd wordt*]: [a]De hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel; en: De gewasschene zeug tot de wenteling in het slijk. a Spr. 26: 11.

HET III KAPITTEL.

Dezen tweeden zendbrief, geliefden, schrijf ik nu aan u, in welke [*beide*] ik [a]door vermaning uw oprecht gemoed opwek; a 2 Petr. 1: 13.

2. Opdat gij gedachtig zijt aan de woorden, die van de heilige profeten tevoren gesproken zijn, en aan het gebod van ons, die des Heeren en Zaligmakers apostelen zijn;

3. [a]Dit eerst wetende, dat in het laatste der dagen spotters komen zullen, die naar hunne eigene begeerlijkheden zullen wandelen, a 1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1. Jud. vs. 18.

4. En zeggen: [a]Waar is de belofte zijner toekomst? Want van dien [*dag*] dat de vaders ontslapen zijn, blijven alle dingen alzoo [*gelijk*] van het begin der schepping. a Ezech. 12: 22.

5. Want willens is dit hun onbekend, dat door het woord Gods de hemelen van voor lang geweest zijn, [a]en de aarde uit het water en in het water bestaande; a Gen. 1: 9. Ps. 24: 2.

6. [a]Door welke de wereld, die toen was, met het water van den zondvloed bedekt zijnde, vergaan is.
a Gen. 7: 10, 21.

7. [a]Maar de hemelen die nu zijn, en de aarde, zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd, [b]en worden ten vure bewaard tegen den dag des oordeels en der verderving der goddelooze menschen. a Ps. 102: 27. Jes. 51: 6. Hebr. 1: 11. 2 Petr. 3: 10. b 2 Thess. 1: 8.

8. Doch deze ééne zaak zij u niet onbekend, geliefden, [a]dat één dag bij den Heere is als duizend jaren, en duizend jaren als één dag. a Ps. 90: 4.

9. [a]De Heere vertraagt de belofte

niet (*b*gelijk eenigen [*dat*] traagheid achten), *c*maar is lankmoedig over ons, *d*niet willende dat eenigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekeering komen. *a* Hab. 2 : 3. *b* 1 Petr. 3 : 20. 2 Petr. 3 : 15. *c* Jes. 30 : 18. Rom. 2 : 4. *d* Ezech. 18 : 32; 33 : 11. 1 Tim. 2 : 4.

10. Maar de dag des Heeren zal komen *a*als een dief in den nacht, in welken de hemelen met een gedruisch zullen voorbijgaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde, en de werken die daarin zijn, zullen verbranden. *a* Matth. 24 : 43, 44. 1 Thess. 5 : 2. Openb. 3 : 3; 16 : 15.

11. Dewijl dan deze dingen alle vergaan, hoedanigen behoort gij te zijn in heiligen wandel en Godzaligheid.

12. Verwachtende en haastende tot de toekomst van den dag Gods, *a*in welken de hemelen, door vuur ontstoken zijnde, zullen vergaan, en de elementen brandende zullen versmelten! *a* Ps. 50 : 3. 2 Thess. 1 : 8.

13. Maar wij verwachten, *a*naar zijne belofte, nieuwe hemelen en eene nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont. *a* Jes. 65 : 17; 66 : 22. Openb. 21 : 1.

14. Daarom, geliefden, verwachtende deze dingen, benaarstigt u, dat gij onbevlekt en onberaffelijk van hem bevonden moogt worden in vrede;

15. *a*En acht de lankmoedigheid onzes Heeren voor zaligheid; gelijkerwijs ook onze geliefde broeder Paulus, naar de wijsheid die hem gegeven is, ulieden geschreven heeft; *a* Rom. 2 : 4.

16. Gelijk ook *a*in alle zendbrieven, daarin van deze dingen sprekende; in welke dingen sommige zwaar zijn om te verstaan, die de ongeleerde en onvaste [*menschen*] verdraaien, gelijk ook de andere Schriften, tot hun eigen verderf. *a* Rom. 8 : 19. 1 Cor. 15 : 24. 1 Thess. 4 : 15.

17. Gij dan, geliefden, [*zulks*] tevoren wetende, wacht u, dat gij niet door de verleiding der gruwelijke menschen mede afgerukt wordt, en uitvalt van uwe vastigheid;

18. Maar wast op in de genade en kennis van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus. Hem zij de heerlijkheid, beide nu en in den dag der eeuwigheid, Amen.

DE EERSTE ALGEMEENE ZENDBRIEF

VAN DEN

APOSTEL JOHANNES.

HET I KAPITTEL.

Hetgene *a*van den beginne was, hetgene wij gehoord hebben, hetgene wij gezien hebben met onze oogen, *b*hetgene wij aanschouwd hebben, *c*en onze handen getast hebben, van het Woord des levens *a* Joh. 1 : 1. *b* Joh. 1 : 14. 2 Petr. 1 : 16. *c* Luc. 24 : 39. Joh. 20 : 27.

2. (Want het Leven is geopenbaard,

en wij hebben het gezien, en wij getuigen, en verkondigen ulieden dat eeuwige Leven, hetwelk bij den Vader was, en ons is geopenbaard);

3. Hetgene wij [*dan*] gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u, opdat ook gij met ons gemeenschap zoudt hebben, en deze onze gemeenschap ook [*zij*] met den Vader, en met zijnen Zoon Jezus Christus.

4. En deze dingen schrijven wij u, opdat uwe blijdschap vervuld zij.

5. En dit is de verkondiging, die wij van hem gehoord hebben, en wij u verkondigen, [a]dat God een licht is, en gansch geene duisternis in Hem is.
a Joh. 1: 9; 8: 12; 9: 5; 12: 35, 36.

6. Indien wij zeggen dat wij gemeenschap met Hem hebben, en wij in de duisternis wandelen, zoo liegen wij en doen de waarheid niet;

7. Maar indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, zoo hebben wij gemeenschap met malkanderen, [a]en het bloed van Jezus Christus, zijnen Zoon, reinigt ons van alle zonde. a Hebr. 9: 14.
1 Petr. 1: 19. Openb. 1: 5.

8. [a]Indien wij zeggen dat wij geene zonde hebben, zoo verleiden wij onszelven, en de waarheid is in ons niet.
a 1 Kon. 8: 46. 2 Kron. 6: 36.
Job 9: 2. Ps. 143: 2. Spr. 20: 9. Pred. 7: 20.

9. [a]Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.
a Ps. 32: 5. Spr. 28: 13.

10. Indien wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben, zoo maken wij Hem tot eenen leugenaar, en zijn woord is niet in ons.

HET II KAPITTEL.

Mijne kinderkens, ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt; en indien iemand gezondigd heeft, wij hebben [a]eenen Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den rechtvaardige;
a 1 Tim. 2: 5. Hebr. 7: 25.

2. En hij is [a]eene verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor [*de zonden*] [b]der geheele wereld. a Rom. 3: 25.
2 Cor. 5: 18. Col. 1: 20.
1 Joh. 4: 10. b Joh. 4: 42. 1 Joh. 4: 14.

3. En hieraan kennen wij dat wij hem gekend hebben, zoo wij zijne geboden bewaren.

4. [a]Die daar zegt: Ik ken hem; en zijne geboden niet bewaart, die is een leugenaar, en in dien is de waarheid niet; a 1 Joh. 4: 20.

5. Maar zoo wie zijn woord bewaart, in dien is waarlijk de liefde Gods volmaakt geworden; [a]hieraan kennen wij, dat wij in hem zijn. a Joh. 13: 35.

6. Die zegt dat hij in hem blijft, [a]die moet ook zelf alzoo wandelen, gelijk hij gewandeld heeft. a Joh. 13: 15.
1 Petr. 2: 21.

7. Broeders, ik schrijf u [a]geen nieuw gebod, maar een oud gebod, dat gij van den beginne gehad hebt; dit oud gebod is het woord, dat gij van den beginne gehoord hebt. a 2 Joh. vs. 5.

8. Wederom schrijf ik u [a]een nieuw gebod: hetgene waarachtig is in hem, zij ook in u [*waarachtig*]; want de duisternis gaat voorbij, en het waarachtige licht schijnt nu. a Joh. 13: 34; 15: 12.

9. Die zegt dat hij in het licht is, en zijnen broeder haat, die is in de duisternis tot nog toe.

10. [a]Die zijnen broeder liefheeft, [b]blijft in het licht, en geene ergernis is in hem; a 1 Joh. 3: 14. b Joh. 12: 35.

11. Maar die zijnen broeder haat, is in de duisternis, en wandelt in de duisternis, en weet niet waar hij henengaat; want de duisternis heeft zijne oogen verblind.

12. [a]Ik schrijf u, kinderkens, want de zonden zijn u vergeven om zijns naams wille. a Luc. 24: 47.
Hand. 4: 12; 13: 38.

13. Ik schrijf u, vaders, want gij hebt [*hem*] gekend, die van den beginne is. Ik schrijf u, jongelingen, want gij hebt den booze overwonnen. Ik schrijf u, kinderen, want gij hebt den Vader gekend.

14. Ik heb u geschreven, vaders, want gij hebt [*hem*] gekend, die van den beginne is. Ik heb u geschreven, jongelingen, want gij zijt sterk, en het woord Gods blijft in u, en gij hebt den booze overwonnen.

15. [a]Hebt de wereld niet lief, noch hetgene in de wereld is; [b]zoo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem; a Rom. 12: 2.
b Gal. 1: 10. Jac. 4: 4.

16. Want al wat in de wereld is, [*namelijk*] de begeerlijkheid des vleesches, en de begeerlijkheid der oogen, en de grootschheid des levens, is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.

17. [a]En de wereld gaat voorbij, en hare begeerlijkheid; maar die den wille Gods doet, blijft in der eeuwigheid.

a Ps. 90: 10. Jes. 40: 6. 1 Cor. 7: 31. Jac. 1: 10; 4: 14. 1 Petr. 1: 24.

18. Kinderkens, het is de laatste ure; [a]en gelijk gij gehoord hebt dat de antichrist komt, [*zoo*] zijn ook nu vele antichristen geworden; waaruit wij kennen, dat het de laatste ure is.

a Matth. 24: 5. 2 Thess. 2: 3.

19. [a]Zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zoo zouden zij met ons gebleven zijn; [b]maar [*dit is geschied*] opdat zij zouden openbaar worden, dat zij niet allen uit ons zijn.

a Ps. 41: 10. Hand. 20: 30. b 1 Cor. 11; 19.

20. [a]Doch gij hebt de zalving van den Heilige, en gij weet alle dingen.

a Ps. 45: 8; 133: 2. 2 Cor. 1: 21. Hebr. 1: 9.

21. Ik heb u niet geschreven, omdat gij de waarheid niet weet, maar omdat gij die weet, en omdat geene leugen uit de waarheid is.

22. Wie is de leugenaar, dan die loochent dat Jezus is de Christus? Deze is de antichrist, die den Vader en den Zoon loochent.

23. [a]Een iegelijk die den Zoon loochent, heeft ook den Vader niet.

a Luc. 12: 9. 2 Tim. 2: 12.

24. Hetgene gijlieden dan van den beginne gehoord hebt, dat blijve in u; indien in u blijft, wat gij van den beginne gehoord hebt, zoo zult gij ook in den Zoon en in den Vader blijven.

25. En dit is belofte, die hij ons beloofd heeft, [*namelijk*] het eeuwige leven.

26. Dit heb ik u geschreven van degenen die u verleiden.

27. [a]En de zalving, die gijlieden van hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet van noode dat iemand u leere; maar gelijk dezelfde zalving u leert van alle dingen, [*zoo*] is zij ook waarachtig, en is geene leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, [*zoo*] zult gij in hem blijven.

a Jer. 31: 34. Hebr. 8: 11.

28. En nu, kinderkens, blijft in hem; [a]opdat, wanneer hij zal geopenbaard zijn, wij vrijmoedigheid hebben, en wij van hem niet beschaamd gemaakt worden in zijne toekomst.

a Marc. 8: 38. 1 Joh. 3: 2.

29. Indien gij weet dat Hij rechtvaardig is, zoo weet gij dat een iegelijk, die de rechtvaardigheid doet, uit Hem geboren is.

HET III KAPITTEL.

Ziet [a]hoe groote liefde ons de Vader gegeven heeft, [*namelijk*] dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden. Daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet kent.

a Joh. 1: 12.

2. Geliefden, [a]nu zijn wij kinderen Gods, [b]en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen. [c]Maar wij weten, dat als [*hij*] zal geopenbaard zijn, wij hem zullen gelijk wezen; want wij zullen hem zien, gelijk hij is.

a Jes. [illegible] Joh. 1: 12. Rom. 8: 15. Gal. 3: 26; 4: 6. b Matth. 5: 12. Rom. 8: 18. 2 Cor. 4: 17. c Philipp. 3: 21. Col. 3: 4.

3. En een iegelijk die deze hope op hem heeft, die reinigt zichzelven, gelijk hij rein is.

4. Een iegelijk die de zonde doet, die doet ook de ongerechtigheid; [a]want de zonde is de ongerechtigheid.

a 1 Joh. 5: 17.

5. [a]En gij weet dat hij geopenbaard is, opdat hij onze zonden zoude wegnemen; en [b]geene zonde is in hem.

a Jes. 53: 12. 1 Tim. 1: 15. b Jes. 53: 9. 2 Cor. 5: 21. 1 Petr. 2: 22.

6. Een iegelijk die in hem blijft, die zondigt niet; een iegelijk die zondigt, die heeft hem niet gezien, en heeft hem niet gekend.

7. Kinderkens, dat u niemand verleide. [a]Die de rechtvaardigheid doet, die is rechtvaardig, gelijk hij rechtvaardig is.

a 1 Joh. 2: 29.

8. Die de zonde doet, is uit den duivel; want de duivel zondigt van den beginne. Hiertoe is de Zone Gods geopenbaard, opdat hij de werken des duivels verbreken zoude.

9. [a]Een iegelijk die uit God geboren is, die doet de zonde niet, [b]want Zijn zaad blijft in hem; en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren.

a 1 Joh. 5: 18. b 1 Petr. 1: 23.

10. Hierin zijn de kinderen Gods en de kinderen des duivels openbaar. Een iegelijk die de rechtvaardigheid niet doet, die is niet uit God, en die zijnen broeder niet liefheeft.

11. Want dit is de verkondiging, die gij van den beginne gehoord hebt, [a]dat wij malkanderen zouden liefhebben;
a Joh. 13: 34; 15: 12. 1 Joh. 3: 23.

12. Niet gelijk [a]Kaïn, [*die*] uit den booze was, en zijnen broeder doodsloeg; en om wat oorzaak sloeg hij hem dood? [b]Omdat zijne werken boos waren, en van zijnen broeder rechtvaardig.
a Gen. 4: 8. b Hebr. 11: 4.

13. [a]Verwondert u niet mijne broeders, zoo u de wereld haat.
a Joh. 15: 18.

14. [a]Wij weten dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben; die [*zijnen*] broeder niet liefheeft, blijft in den dood.
a 1 Joh. 2: 10.

15. Een iegelijk die zijnen broeder haat, is een doodslager; [a]en gij weet, dat geen doodslager het eeuwige leven heeft in zich blijvende.
a Matth. 5: 21. Gal. 5: 21.

16. [a]Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat hij zijn leven voor ons gesteld heeft; en wij zijn schuldig voor de broeders het leven te stellen.
a Joh. 15: 13. Eph. 5: 2.

17. [a]Zoo wie nu het goed der wereld heeft, en ziet zijnen broeder gebrek hebben, en sluit zijn hart toe voor hem, hoe blijft de liefde Gods in hem?
a Deut. 15: 7. Luc. 3: 11. Jac. 2: 15.

18. Mijne kinderkens, laat ons niet liefhebben met het woord, noch met de tong, maar met de daad en waarheid.

19. En hieraan kennen wij, dat wij uit de waarheid zijn, en wij zullen onze harten verzekeren voor hem.

20. Want indien ons hart [*ons*] veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen.

21. Geliefden, indien ons hart ons niet veroordeelt, zoo hebben wij vrijmoedigheid tot God;

22. [a]En zoo wat wij bidden, ontvangen wij van Hem, dewijl wij zijne geboden bewaren, en doen hetgene behagelijk is voor Hem.
a Jer. 29: 12. Matth. 7: 8; 21: 22. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13; 16: 24. Jac. 1: 5. 1 Joh. 5: 14.

23. [a]En dit is zijn gebod, dat wij gelooven in den naam van zijnen Zoon Jezus Christus, [b]en malkanderen liefhebben, gelijk hij ons een gebod gegeven heeft. a Joh. 6: 29; 17: 3. b Lev. 19: 18. Matth. 22: 39. Joh. 13: 34; 15: 12. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9. 1 Petr. 4: 8. 1 Joh. 4: 21.

24. [a]En die zijne geboden bewaart, blijft in Hem, en Hij in dezen; en hieraan kennen wij, dat Hij in ons blijft, [*namelijk*] uit den Geest dien Hij ons gegeven heeft.
a Joh. 14: 23; 15: 10. 1 Joh. 4: 12.

HET IV KAPITTEL.

Geliefden, [a]gelooft niet eenen iegelijken geest, [b]maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn; [c]want vele valsche profeten zijn uitgegaan in de wereld.
a Jer. 29: 8. Matth. 24: 4. Eph. 5: 6. Col. 2: 18. b Matth. 7: 15, 16. 1 Cor. 14: 29. 1 Thess. 5: 21. c Matth. 24: 5, 24. 2 Petr. 2: 1. 2 Joh. vs. 7.

2. Hieraan kent gij den Geest van God: alle geest, die belijdt dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is, die is uit God;

3. En alle geest die niet belijdt, dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is, die is uit God niet; [a]maar dit is [*de geest*] van den antichrist, [b]welken [*geest*] gij gehoord hebt dat komen zal, en [c]is nu alreede in de wereld. a 1 Joh. 2: 22. b 1 Joh. 2: 18. c 2 Thess. 2: 7.

4. Kinderkens, gij zijt uit God, en hebt hen overwonnen; want Hij is meerder die in u is, dan die in de wereld is.

5. Zij zijn uit de wereld; daarom spreken zij uit de wereld, en de wereld hoort hen.

6. [a]Wij zijn uit God; die God kent, hoort ons; die uit God niet is, hoort ons niet. Hieruit kennen wij den geest der waarheid, en den geest der dwaling.
a Joh. 8: 47; 10: 27.

7. Geliefden, laat ons malkanderen liefhebben; want de liefde is uit God, en een iegelijk die liefheeft, is uit God geboren, en kent God;

8. Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend; want God is liefde.

9. [a]Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God zijnen eeniggeborenen Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door hem.
a Joh. 3: 16. Rom. 5: 8.

10. Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, [a]maar dat Hij ons lief heeft gehad, en zijnen Zoon gezonden heeft [b][*tot*] eene verzoening voor onze zonden.
a Rom. 3: 24. 2 Cor. 5: 19. Col. 1: 19. b Rom. 3: 25. 1 Joh. 2: 2.

11. Geliefden, indien God ons alzoo lief heeft gehad, zoo zijn ook wij schuldig malkanderen lief te hebben.

12. [a]Niemand heeft ooit God aanschouwd; [b]indien wij malkanderen liefhebben, zoo blijft God in ons, en zijne liefde is in ons volmaakt, a Ex. 33: 20. Deut. 4: 12. Joh. 1: 18. 1 Tim. 1: 17; 6: 16. b 1 Joh. 3: 24.

13. Hieraan kennen wij, dat wij in Hem blijven, en Hij in ons, omdat Hij ons van zijnen Geest gegeven heeft.

14. En wij hebben het aanschouwd, en getuigen, dat de Vader [*zijnen*] Zoon gezonden heeft [*tot*] eenen Zaligmaker der wereld.

15. Zoo wie beleden zal hebben, dat Jezus de Zone Gods is, God blijft in hem, en hij in God.

16. En wij hebben gekend en geloofd de liefde die God tot ons heeft. God is liefde; en die in de liefde blijft, die blijft in God, en God in hem.

17. Hierin is de liefde bij ons volmaakt, opdat wij vrijmoedigheid mogen hebben in den dag des oordeels, [*namelijk*] dat gelijk hij is, wij ook zijn in deze wereld.

18. Er is in de liefde geene vreeze, maar de volmaakte liefde drijft de vreeze buiten; want de vreeze heeft pijn, en die vreest, is niet volmaakt in de liefde.

19. Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft.

20. [a]Indien iemand zegt: Ik heb God lief; en haat zijnen broeder, die is een leugenaar; want die zijnen broeder niet liefheeft, dien hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, dien hij niet gezien heeft? a 1 Joh. 2: 4.

21. [a]En dit gebod hebben wij van Hem, [*namelijk*] dat die God liefheeft, ook zijnen broeder liefhebbe.
a Lev. 19: 18. Matth. 22: 39. Joh. 13: 34; 15: 12. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9. 1 Petr. 4: 8. 1 Joh. 3: 23.

HET V KAPITTEL.

[a]Een iegelijk die gelooft dat Jezus is de Christus, die is uit God geboren; en een iegelijk die lief heeft Dengene die geboren heeft, die heeft ook lief dengene die uit Hem geboren is.
a 1 Joh. 1: 12.

2. Hieraan kennen wij dat wij de kinderen Gods liefhebben, wanneer wij God liefhebben, en zijne geboden bewaren.

3. [a]Want dit is de liefde Gods, dat wij zijne geboden bewaren; [b]en zijne geboden zijn niet zwaar;
a Joh. 14: 15; 15: 10. b Matth. 11: 29, 30.

4. Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; [a]en dit is de overwinning die de wereld overwint, [*namelijk*] ons geloof. a Joh. 16: 33.

5. [a]Wie is het die de wereld overwint, [b]dan die gelooft dat Jezus is de Zone Gods? a 1 Cor. 15: 57. b 1 Joh. 4: 15.

6. Deze is het, die gekomen is door water en bloed, [*namelijk*] Jezus, de Christus; niet door het water alleen, maar door het water en het bloed; en de Geest is het, die getuigt, dat de geest de waarheid is.

7. Want drie zijn er, die getuigen in den hemel, de Vader, het Woord, en de Heilige Geest; en deze drie zijn één.

8. En drie zijn er, die getuigen op de aarde, de Geest, en het water, en het bloed; en die drie zijn tot één.

9. [a]Indien wij het getuigenis der menschen aannemen, het getuigenis Gods is meerder; want dit is het getuigenis Gods, hetwelk hij van zijnen Zoon getuigd heeft. a Joh. 5: 37.

10. [a]Die in den Zone Gods gelooft, heeft het getuigenis in zichzelven; die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, dewijl hij niet geloofd heeft het getuigenis, dat God getuigd heeft van zijnen Zoon. a Joh. 3: 36. Rom. 8: 16. Gal. 4: 6.

11. En dit is het getuigenis, [*namelijk*] dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft; [a]en ditzelve leven is in zijnen Zoon. a Joh. 1: 4.

12. Die den Zoon heeft, die heeft het leven; die den Zone Gods niet heeft, die heeft het leven niet.

13. [a]Deze dingen heb ik u geschreven, die gelooft in den naam van den Zone Gods, opdat gij weet dat gij het eeuwige leven hebt, en opdat gij gelooft in den naam van den Zone Gods.
a Joh. 20: 31.

14. En dit is de vrijmoedigheid die wij tot Hem hebben, [a]dat zoo wij iets bidden naar zijnen wil, Hij ons verhoort.
a Jer. 29: 12. Matth. 7: 8; 21: 22. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13; 15: 7; 16: 24. Jac. 1: 5. 1 Joh. 3: 22.

15. En indien wij weten dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, zoo weten wij, dat wij de beden verkrijgen, die wij van Hem gebeden hebben.

16. Indien iemand zijnen broeder ziet zondigen eene zonde niet tot den dood, die zal [*God*] bidden, en Hij zal hem het leven geven, dengenen, [*zeg ik*], die zondigen niet tot den dood. [a]Er is eene zonde tot den dood; voor diezelve [*zonde*] zeg ik niet dat hij zal bidden.
a Num. 15: 30. 1 Sam. 2: 25. Matth. 12: 31. Marc. 3: 29. Luc. 12: 10. Hebr. 6: 4; 10: 26. 2 Petr. 2: 20.

17. [a]Alle ongerechtigheid is zonde; en er is zonde niet tot den dood.
a 1 Joh. 3: 4.

18. [a]Wij weten dat een iegelijk, die uit God geboren is, niet zondigt; maar die uit God geboren is, bewaart zichzelven, en de booze vat hem niet.
a 1 Joh. 3: 9.

19. Wij weten dat wij uit God zijn, en dat de geheele wereld in het booze ligt.

20. Doch wij weten dat de Zone Gods gekomen is, [a]en heeft ons het verstand gegeven, dat wij den Waarachtige kennen; en wij zijn in den Waarachtige, [*namelijk*] in zijnen Zoon Jezus Christus. [b]Deze is de waarachtige God, en het eeuwige leven.
a Luc. 24: 45. b Jes. 9: 5; 44: 6; 54: 5. Joh. 20: 28. Rom. 9: 5. 1 Tim. 3: 16.

21. Kinderkens, bewaart uzelven van de afgoden, Amen.

DE TWEEDE ZENDBRIEF

VAN DEN

APOSTEL JOHANNES.

De Ouderling aan de uitverkorene vrouwe en aan hare kinderen, die ik in waarheid liefheb, en niet alleen ik, maar ook allen die de waarheid gekend hebben;

2. Om der waarheid wille, die in ons blijft, en met ons zal zijn in der eeuwigheid:

3. Genade, barmhartigheid, vrede zij met ulieden van God den Vader, en van den Heere Jezus Christus, den Zoon des Vaders, in waarheid en liefde.

4. Ik ben zeer verblijd geweest, dat ik van uwe kinderen gevonden heb die in de waarheid wandelen, gelijk wij een gebod ontvangen hebben van den Vader.

5. En nu bid ik u, [*uitverkorene*] vrouwe, [a]niet als u schrijvende een nieuw gebod, maar hetgene wij gehad hebben van den beginne, [*namelijk*] [b]dat wij malkanderen liefhebben.
a 1 Joh. 2: 7. b Joh. 13: 34; 15: 12. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9. 1 Petr. 4: 8. 1 Joh. 3: 23; 4: 21.

6. [a]En dit is de liefde, dat wij wandelen naar zijne geboden. Dit is het gebod, gelijk gijlieden van den beginne gehoord hebt, dat gij daarin zoudt wandelen. *a* Joh. 15: 10.

7. [a]Want er zijn vele verleiders in de wereld gekomen, die niet belijden dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is; deze is de verleider en de antichrist. *a* Matth. 24: 5, 24. 2 Petr. 2: 1. 1 Joh. 4: 1.

8. Ziet toe voor uzelven, dat wij niet verliezen hetgene wij gearbeid hebben, maar een vol loon mogen ontvangen.

9. Een iegelijk die overtreedt, en niet blijft in de leere van Christus, die heeft God niet; die in de leere van Christus blijft, deze heeft beiden den Vader en den Zoon.

10. [a]Indien iemand tot ulieden komt, en deze leere niet brengt, ontvangt hem niet in huis, en zegt tot hem niet: Wees gegroet; *a* Rom. 16: 17. 2 Tim. 3: 5. Tit. 3: 10.

11. Want die tot hem zegt: Wees gegroet; die heeft gemeenschap aan zijne booze werken.

12. Ik heb veel aan ulieden te schrijven, doch ik heb niet gewild door papier en inkt; maar ik hoop tot ulieden te komen, en mond tot mond [*met u*] te spreken, opdat onze blijdschap volkomen moge zijn.

13. U groeten de kinderen van uwe zuster, de uitverkorene, Amen.

DE DERDE ZENDBRIEF

VAN DEN

APOSTEL JOHANNES.

De Ouderling aan den geliefden Gajus, welken ik in waarheid liefheb.

2. Geliefde, voor alle dingen wensch ik dat gij welvaart en gezond zijt, gelijk uwe ziele welvaart.

3. Want ik ben zeer verblijd geweest, als de broeders kwamen, en getuigden van uwe waarheid, gelijk gij in de waarheid wandelt.

4. Ik heb geene meerdere blijdschap dan hierin, dat ik hoor dat mijne kinderen in de waarheid wandelen.

5. Geliefde, gij doet trouwelijk, in al hetgene gij doet aan de broederen en aan de vreemdelingen,

6. Die getuigd hebben van uwe liefde, in de tegenwoordigheid der gemeente; welken indien gij geleide doet, gelijk het Gode waardig is, zoo zult gij wel doen.

7. Want zij zijn voor zijnen naam uitgegaan, niets nemende van de heidenen.

8. Wij dan zijn schuldig de zoodanigen te ontvangen, opdat wij medearbeiders mogen worden der waarheid.

9. Ik heb aan de gemeente geschreven; maar Diótrephes, die onder hen zoekt de eerste te zijn, neemt ons niet aan.

10. Daarom, indien ik kom, zoo zal ik in gedachtenis brengen zijne werken die hij doet, met booze woorden snaterende tegen ons; en hiermede niet vergenoegd zijnde, zoo ontvangt hijzelf de broeders niet, en verhindert degenen die het wilien [*doen*], en werpt ze uit de gemeente.

11. Geliefde, [a]volg het kwade niet na, maar het goede. Die goed doet, is uit God; maar die kwaad doet, [b]heeft God niet gezien. *a* Ps. 37: 27. Jes. 1: 16. 1 Petr. 3: 11. *b* 1 Joh. 3: 6.

12. Aan Demétrius wordt getuigenis gegeven van allen, en van de waarheid zelve; en wij getuigen ook, en gij weet dat ons getuigenis waarachtig is.

13. [a]Ik had veel te schrijven, maar ik wil u niet schrijven met inkt en pen; *a* 2 Joh. vs. 12.

14. Maar ik hoop u haast te zien, en wij zullen mond tot mond spreken.

15. Vrede zij u. De vrienden groeten u. Groet de vrienden met name.

DE ALGEMEENE ZENDBRIEF

VAN DEN

APOSTEL JUDAS.

Judas, een dienstknecht van Jezus Christus, en broeder van Jacobus, aan de geroepenen, die door God den Vader geheiligd zijn, en [*door*] Jezus Christus bewaard:

2. Barmhartigheid, en vrede, en liefde, zij [*u*] vermenigvuldigd.

3. Geliefden, alzoo ik alle naarstigheid doe om u te schrijven van de gemeene zaligheid, zoo heb ik noodzaak gehad aan u te schrijven en [*u*] te vermanen, dat gij strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is.

4. [a]Want er zijn sommige menschen ingeslopen, [b]die eertijds tot ditzelve oordeel tevoren opgeschreven zijn, goddeloozen, die de genade onzes Gods veranderen in ontuchtigheid, en den eenigen Heerscher God en onzen Heere Jezus Christus verloochenen. *a* 2 Petr. 2: 1. *b* 1 Petr. 2: 8. 2 Petr. 2: 3.

5. Maar ik wil u indachtig maken, als die dit eenmaal weet, dat de Heere, het volk uit Egypteland verlost hebbende, [a]wederom degenen die niet geloofden verdorven heeft; *a* Num. 14: 29; 26: 64, 65. Ps. 106: 26. 1 Cor. 10: 5. Hebr. 3: 17.

6. [a]En de engelen, die hun beginsel niet bewaard hebben, maar hunne eigene woonstede verlaten hebben, [b]heeft Hij tot het oordeel des grooten dags met eeuwige banden onder de duisternis bewaard; *a* 2 Petr. 2: 4. *b* 2 Petr. 2: 4.

7. [a]Gelijk Sódoma en Gomórra, en de steden rondom deze, die op gelijke

wijze als deze gehoereerd hebben, en ander vleesch zijn nagegaan, tot een exempel voorgesteld zijn, dragende de straffe des eeuwigen vuurs.

a Gen. 19: 24. Deut. 29: 23. Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Ezech. 16: 49. Hos. 11: 8. Amos 4: 11. Luc. 17: 29. 2 Petr. 2: 6.

8. Desgelijks evenwel ook deze, in slaap gebracht zijnde, verontreinigen het vleesch, en verwerpen de heerschappij, en lasteren de heerlijkheden.

9. Maar [a]Míchaël, de archángel, toen hij met den duivel twistte en handelde van het lichaam van Mozes, [b]durfde geen oordeel van lastering tegen [*hem*] voortbrengen, maar zeide: [c]De Heere bestraffe u. *a* Dan. 10: 13; 12: 1. Openb. 12: 7. *b* 2 Petr. 2: 11. *c* Zath. 3: 2.

10. [a]Maar deze, hetgene zij niet weten, dat lasteren zij; en hetgene zij natuurlijk, als de onredelijke dieren, weten, hierin verderven zij zich.

a 2 Petr. 2: 12.

11. Wee hun! Want zij zijn den weg van [a]Kaïn ingegaan, en door [b]de verleiding des loons van Bálaäm zijn zij henengestort, [c]en zijn door de tegenspreking van Kóra vergaan.

a Gen. 4: 8. 1 Joh. 3: 12. *b* Num. 22: 7, 21. 2 Petr. 2: 15. *c* Num. 16: 1.

12. Deze zijn [a]vlekken in uwe liefdemaaltijden, [*en*] als zij met u ter maaltijd zijn, weiden zij zichzelven zonder vreeze; zij zijn [b]waterlooze wolken, die van de winden omgedreven worden; zij zijn als boomen in het afgaan van den herfst, onvruchtbaar, twee maal verstorven, [*en*] ontworteld;

a 2 Petr. 2: 13. *b* 2 Petr. 2: 17.

13. [a]Wilde baren der zee, hunne eigene schande opschuimende; dwalende sterren, denwelken de donkerheid der duisternis in der eeuwigheid bewaard wordt. *a* Jes. 57: 20.

14. En van deze heeft ook [a]Enoch, de zevende van Adam, geprofeteerd, zeggende: [b]Zie, de Heere is gekomen met zijne vele duizenden heiligen,

a Gen. 5: 18. *b* Dan. 7: 10. Hand. 1: 11. 1 Thess. 1: 10. 2 Thess. 1: 10. Openb. 1: 7.

15. Om gericht te houden tegen allen, en te straffen alle goddeloozen onder hen, vanwege alle hunne goddelooze werken, die zij goddelooslijk gedaan hebben, en [a]vanwege alle de harde [*woorden*], die de goddelooze zondaars tegen Hem gesproken hebben.

a Matth. 12: 36.

16. Deze zijn murmureerders, klagers over hunnen staat, wandelende naar hunne begeerlijkheden; [a]en hun mond spreekt zeer opgeblazene dingen; zich verwonderende over de personen om des voordeels wille. *a* 2 Petr. 2: 18.

17. Maar, geliefden, gedenkt gij der woorden, die voorzegd zijn van de Apostelen van onzen Heere Jezus Christus:

18. Dat zij u gezegd hebben, [a]dat er in den laatsten tijd spotters zullen zijn, die naar hunne goddelooze begeerlijkheden wandelen zullen.

a Hand. 20: 29. 1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1; 4: 3. 2 Petr. 2: 1; 3: 3.

19. Deze zijn het, die zichzelven afscheiden, natuurlijke [*menschen*], den Geest niet hebbende.

20. Maar, geliefden, bouwt gij uzelven op uw allerheiligst geloof, biddende in den Heiligen Geest.

21. Bewaart uzelven in de liefde Gods, verwachtende de barmhartigheid van onzen Heere Jezus Christus ten eeuwigen leven.

22. En ontfermt u wel over sommigen, onderscheid makende;

23. Maar behoudt anderen door vreeze, en grijpt ze uit het vuur; en haat ook den rok, die van het vleesch bevlekt is.

24. Hem nu, die machtig is u van struikelen te bewaren, en onstraffelijk te stellen voor zijne heerlijkheid in vreugde,

25. [a]Den alleen wijzen God, onzen Zaligmaker, zij heerlijkheid en majesteit, kracht en macht, beide nu en in alle eeuwigheid, Amen.

a Rom. 16: 27. 1 Tim. 1: 17.

APOCALYPSIS

OF

DE OPENBARING

VAN

JOHANNES,

THEOLOGUS.

HET I KAPITTEL.

De Openbaring van Jezus Christus, die God hem gegeven heeft om zijnen dienstknechten te toonen de dingen die haast geschieden moeten; en die hij door zijnen engel gezonden en zijnen dienstknecht Johannes te kennen gegeven heeft;

2. Dewelke het woord Gods betuigd heeft, en het getuigenis van Jezus Christus, en al wat hij gezien heeft.

3. [a]Zalig is hij die leest, en zijn zij die hoören de woorden dezer profetie, en die bewaren hetgene daarin geschreven is; [b]want de tijd is nabij.

a Openb. 22: 7. *b* Openb. 22: 10.

4. Johannes aan de zeven gemeenten, die in Azië zijn: genade zij u en vrede, van Hem, [a]Die is, en Die was, en Die komen zal; en van de zeven Geesten, die voor zijnen troon zijn;

a Ex. 3: 14. Openb. 1: 8; 4: 8; 11: 17; 16: 5.

5. En van Jezus Christus, [a]die de getrouwe getuige is, [b]de eerstgeborene uit de dooden, en de Overste der koningen der aarde. Hem, die ons heeft liefgehad, en ons van onze zonden gewasschen heeft [c]in zijn bloed,

a Jes. 55: 4. Openb. 3: 14.
b 1 Cor. 15: 20. Col. 1: 18.
c Hand. 20: 28. Hebr. 9: 12, 14.
1 Petr. 1: 19. 1 Joh. 1: 7. Openb. 5: 9.

6. En die ons gemaakt heeft [a]tot koningen en [b]priesters Gode en zijnen Vader; hem, [*zeg ik*], zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid, Amen.

a 1 Petr. 2: 9.
Openb. 5: 10. *b* Rom. 12: 1. 1 Petr. 2: 5.

7. Zie, [a]hij komt met de wolken, en alle oog zal hem zien, ook degenen [b]die hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over hem rouw bedrijven; ja, Amen.

a Dan. 7: 13. Matth. 24: 30; 25: 31.
Hand. 1: 11. 1 Thess. 1: 10. 2 Thess. 1: 10.
Judas vs. 14. *b* Zach. 12: 10. Joh. 19: 37.

8. [a]Ik ben de A'lpha en de Oméga, het begin en het einde, zegt de Heere, Die is, en Die was, en Die komen zal, de Almachtige.

a Jes. 41: 4;
44: 6. Openb. 21: 6; 22: 13.

9. Ik, Johannes, die ook uw broeder ben, en medegenoot in de verdrukking, en in het koninkrijk, en [*in*] de lijdzaamheid van Jezus Christus, was op het eiland, genaamd Pátmos, om het woord Gods, en om het getuigenis van Jezus Christus.

10. [*En*] ik was [a]in den Geest op den dag des Heeren; en ik hoorde achter mij eene groote stemme, als eener bazuin,

a Openb. 4: 2.

11. Zeggende: Ik ben de A'lpha en de Oméga, de eerste en de laatste; en: Hetgene gij ziet, schrijf dat in een boek,

en zend het aan de zeven gemeenten, die in Azië zijn, [*namelijk*] naar Epheze, en naar Smy'rna, en naar Pérgamus, en naar Thyatíre, en naar Sárdis, en naar Philadélphia, en naar Laodicéa.

12. En ik keerde mij om, om te zien de stemme die met mij gesproken had; en mij omgekeerd hebbende, zag ik zeven gouden kandelaren;

13. En in het midden van de zeven kandelaren eenen, [a]den Zoon des menschen gelijk zijnde, bekleed met een lang kleed tot de voeten, en [b]omgord aan de borsten met eenen gouden gordel;
a Ezech. 1: 26. Dan. 7: 13. Openb. 14: 14. *b* Openb. 15: 6.

14. En zijn hoofd en haar was wit gelijk als [a]witte wolle, gelijk sneeuw; [b]en zijne oogen gelijk eene vlamme vuurs;
a Dan. 7: 9. *b* Openb. 19: 12.

15. En zijne voeten waren blinkend koper gelijk, en gloeiden als in eenen oven; en zijne stemme [a]als eene stemme van vele wateren;
a Openb. 14: 2.

16. En hij had zeven sterren in zijne rechterhand; en uit zijnen mond ging [a]een tweesnijdend scherp zwaard; en zijn aangezicht was, gelijk de zon schijnt in hare kracht.
a Jes. 49: 2. Eph. 6: 17. Hebr. 4: 12. Openb. 2: 16; 19: 15.

17. En toen ik hem zag, viel ik als dood aan zijne voeten; en hij leide zijne rechterhand op mij, zeggende tot mij: Vrees niet; [a]ik ben de eerste en de laatste;
a Jes. 41: 4; 44: 6; 48: 12.

18. [a]En die leef, en ik ben dood geweest; en zie, ik ben levend in alle eeuwigheid, Amen. [b]En ik heb de sleutels der helle en des doods.
a Rom, 6: 9. *b* Job 12: 14. Jes. 22: 22. Openb. 3: 7; 20: 1.

19. Schrijf hetgene gij gezien hebt, en hetgene is, en hetgene geschieden zal na dezen:

20. De verborgenheid der zeven sterren, die gij gezien hebt in mijne rechter[*hand*], en de zeven gouden kandelaren. De zeven sterren zijn [a]de engelen der zeven gemeenten; en de zeven kandelaren, die gij gezien hebt, zijn de zeven gemeenten.
a Mal. 2: 7.

HET II KAPITTEL.

Schrijf aan den engel der gemeente van E'pheze: Dit zegt hij, die de zeven sterren in zijne rechter[*hand*] houdt, die in het midden der zeven gouden kandelaren wandelt:

2. Ik weet uwe werken, en uwen arbeid, en uwe lijdzaamheid, en dat gij de kwaden niet kunt dragen; en [*dat*] gij beproefd hebt degenen die uitgeven dat zij apostelen zijn, en zij zijn het niet, en hebt ze leugenaars bevonden;

3. En gij hebt verdragen, en hebt geduld; en gij hebt om mijns naams wille gearbeid, en zijt niet moede geworden.

4. Maar ik heb tegen u, dat gij uwe eerste liefde hebt verlaten.

5. Gedenk dan, waarvan gij uitgevallen zijt, en bekeer u, en doe de eerste werken; en zoo niet, ik zal u haastelijk [*bij*]komen, en zal uwen kandelaar van zijne plaatse weren, indien gij u niet bekeert.

6. Maar dit hebt gij, dat gij de werken [a]der Nícolaïeten haat, welke ik ook haat.
a Openb. 2: 15.

7. Die ooren heeft, die hoore wat de Geest tot de gemeenten zegt. Die overwint, ik zal hem geven te eten van [a]den boom des levens, die in het midden van het paradijs Gods is.
a Gen. 2: 9. Openb. 22: 2.

8. En schrijf aan den engel der gemeente van die van Smy'rna: Dit zegt [a]de eerste en de laatste, die dood geweest is, en [*weder*] levend is geworden:
a Jes. 41: 4; 44: 6. Openb. 1: 17.

9. Ik weet uwe werken, en verdrukking, en armoede (doch gij zijt rijk), en de lastering dergenen, die zeggen dat zij Joden zijn, en zijn het niet, maar zijn eene synagoge des satans.

10. Vrees geen der dingen die gij lijden zult. Zie, de duivel zal [*eenigen*] van ulieden in de gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt; en gij zult eene verdrukking hebben van tien dahen. Wees getrouw tot den dood, en ik zal u geven de kroon des levens.

11. [a]Die ooren heeft, die hoore wat de Geest tot de gemeenten zegt. Die overwint, zal van den tweeden dood niet beschadigd worden.
a Matth. 13: 9.

12. En schrijf aan den engel der gemeente die in Pérgamus is: Dit zegt hij, die het [a]tweesnijdend scherp zwaard heeft:
a Openb. 1: 16; 2: 16.

13. Ik weet uwe werken, en waar

gij woont, [*namelijk*] waar de troon des satans is; en gij houdt mijnen naam, en hebt mijn geloof niet verloochend, ook in die dagen, in welke A'ntipas mijn getrouwe getuige was, welke gedood is bij ulieden, waar de satan woont.

14. Maar ik heb [*eenige*] weinige dingen tegen u, dat gij aldaar hebt die de leering van [a]Bálaäm houden, die Bálak leerde den kinderen Israëls een aanstoot voorwerpen, opdat zij zouden afgodenoffer eten en hoereeren.

a Num. 22: 23; 24: 14; 25: 1; 31: 16.

15. Alzoo hebt ook gij, die de leering der Nícolaïeten houden; hetwelk ik haat.

16. Bekeer u; en zoo niet, ik zal u haastelijk [*bij*]komen, en zal tegen hen krijg voeren [a]met het zwaard mijns monds.

a Jes. 49: 2. Eph. 6: 17. Hebr. 4: 12. Openb. 1: 16.

17. Die ooren heeft, die hoore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Die overwint, ik zal hem geven te eten van het Mánna dat verborgen is, en ik zal hem geven eenen witten keursteen, en op den keursteen eenen nieuwen naam geschreven, welken niemand kent, dan die hem ontvangt.

18. En schrijf aan den engel der gemeente te Thyatíre: Dit zegt de Zone Gods, [a]die zijne oogen heeft als eene vlamme vuurs, en zijne voeten zijn blinkend koper gelijk: a Openb. 1: 14, 15.

19. Ik weet uwe werken, en liefde, en dienst, en geloof, en uwe lijdzaamheid, en uwe werken, en [*dat*] de laatste meer [*zijn*] dan de eerste.

20. Maar ik heb [*eenige*] weinige dingen tegen u, dat gij de vrouw [a]Jézabel, die zichzelve zegt eene profetes te zijn, laat leeren, en mijne dienstknechten verleiden, dat zij hoereeren en afgodenoffer eten.

a 1 Kon. 16: 31. 2 Kon. 9: 7.

21. En ik heb haar tijd gegeven, opdat zij zich zoude bekeeren van hare hoererij, en zij heeft zich niet bekeerd.

22. Zie, ik werp haar te bed, en die met haar overspel bedrijven in groote verdrukking, zoo zij zich niet bekeeren van hare werken;

23. En hare kinderen zal ik door den dood ombrengen; en alle de gemeenten zullen weten, [a]dat ik het ben, die nieren en harten onderzoek; [b]en ik zal ulieden geven een iegelijk naar uwe werken.

a 1 Sam. 16: 7. 1 Kron. 28: 9; 29: 17. Ps. 7: 10. Jer. 11: 20. Hand. 1: 24. b Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6; 14: 12. 2 Cor. 5: 10. Gal. 6: 5. Openb. 20: 12.

24. Doch ik zeg tot ulieden, en tot de anderen die te Thyatíre zijn, zoovelen als er deze leere niet hebben, en die de diepten des satans niet gekend hebben, gelijk zij zeggen: Ik zal u geenen anderen last opleggen;

25. Maar hetgene gij hebt, [a]houdt dat totdat ik zal komen. a Openb. 3: 11.

26. En die overwint, en die mijne werken tot het einde toe bewaart, [a]ik zal hem macht geven over de heidenen;

a Ps. 2: 8.

27. En hij zal ze hoeden met eenen ijzeren staf; zij zullen als pottenbakkersvaten vermorzeld worden; gelijk ook ik van mijnen Vader ontvangen heb.

28. En ik zal hem de morgenster geven.

29. Die ooren heeft, die hoore wat de Geest tot de gemeenten zegt.

HET III KAPITTEL.

En schrijf aan den engel der gemeente die te Sárdis is: Dit zegt, die [a]de zeven Geesten Gods heeft, en [b]de zeven sterren: Ik weet uwe werken, dat gij den naam hebt, dat gij leeft, en gij zijt dood.

a Openb. 1: 4. b Openb. 1: 16.

2. Wees wakende, en versterk het overige dat sterven zoude; want ik heb uwe werken niet vol gevonden voor God.

3. Gedenk dan hoe gij het ontvangen en gehoord hebt, en bewaar het, en [a]bekeer u. Indien gij dan niet waakt, zoo zal ik over u komen [b]als een dief, en gij zult niet weten op wat ure ik over u komen zal.

a Openb. 3: 19. b Matth. 24: 43. 1 Thess. 5: 2. 2 Petr. 3: 10. Openb. 16: 15.

4. Doch gij hebt [*eenige*] weinige namen ook te Sárdis, die hunne kleederen niet bevlekt hebben; en zij zullen met mij wandelen in witte [*kleederen*], overmits zij het waardig zijn.

5. Die overwint, die zal bekleed worden met witte kleederen; en ik zal zijnen naam geenszins uitdoen [a]uit het

boek des levens, en [b]ik zal zijnen naam belijden voor mijnen Vader en voor zijne engelen. [a] Ex. 32: 32. Ps. 69: 29. Philipp. 4: 3. Openb. 20: 12; 21: 27. [b] Matth. 10: 32. Luc. 12: 8.

6. Die ooren heeft, die hoore wat de Geest tot de gemeenten zegt.

7. En schrijf aan den engel der gemeente die in Philadélphia is: Dit zegt de Heilige, [a]de Waarachtige, [b]die den sleutel Davids heeft; die opent en niemand sluit, en hij sluit en niemand opent: [a] Openb. 3: 14. [b] Job 12: 14. Jes. 22: 22. Openb. 1: 18.

8. Ik weet uwe werken: zie, ik heb eene geopende deur voor u gegeven, en niemand kan die sluiten; want gij hebt kleine kracht, en gij hebt mijn woord bewaard, en hebt mijnen naam niet verloochend.

9. Zie, ik geef [*u eenigen*] [a]uit de synagoge des satans, dergenen die zeggen dat zij Joden zijn, en zijn het niet, maar liegen; zie, ik zal maken, dat zij zullen komen, en aanbidden voor uwe voeten, en bekennen dat ik u liefheb. [a] Openb. 2: 9.

10. Omdat gij het woord mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zoo zal ik ook u bewaren uit de ure der verzoeking, die over de geheele wereld komen zal, om te verzoeken die op de aarde wonen.

11. Zie, ik kom haastelijk; [a]houd wat gij hebt, opdat niemand uwe kroon neme. [a] Openb. 2: 25.

12. Die overwint, ik zal hem maken [a]tot een pilaar in den tempel mijns Gods, en hij zal niet meer daaruit gaan; en ik zal op hem schrijven [b]den naam mijns Gods, en den naam der stad mijns Gods, [*namelijk*] [c]des nieuwen Jeruzalems, dat uit den hemel van mijnen God afdaalt, en [*ook*] mijnen nieuwen naam. [a] 1 Kon. 7: 21. [b] Openb. 22: 4. [c] Openb. 21: 2, 10.

13. Die ooren heeft, die hoore wat de Geest tot de gemeenten zegt.

14. En schrijf aan den engel van de gemeente der Láodicensen: Dit zegt [a]de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige, [b]het Begin der schepping Gods: [b] Openb. 1: 5, 6. [b] Col. 1: 15.

15. Ik weet uwe werken, dat gij noch koud zijt, noch heet. Och of gij koud waart, of heet!

16. Zoo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, ik zal u uit mijnen mond spuwen.

17. Want gij zegt: Ik ben rijk, en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek; en gij weet niet, dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt.

18. Ik raad u dat gij van mij koopt goud beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; [a]en witte kleederen, opdat gij moogt bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uwe oogen met oogenzalf, opdat gij zien moogt. [a] 2 Cor. 5: 3. Openb. 7: 13; 16: 15; 19: 8.

19. [a]Zoo wie ik liefheb, die bestraf en kastijd ik; wees dan ijverig, en bekeer u. [a] Job 5: 17. Spr. 3: 12. Hebr. 12: 5.

20. Zie, ik sta aan de deur, en ik klop; indien iemand mijne stemme zal hooren, en de deur opendoen, ik zal tot hem inkomen, en ik zal met hem avondmaal houden en hij met mij.

21. Die overwint, ik [a]zal hem geven met mij te zitten in mijnen troon, gelijk als ik overwonnen heb, en ben gezeten met mijnen Vader in zijnen troon. [a] Matth. 19: 28. 1 Cor. 6: 2.

22. Wie ooren heeft, die hoore wat de Geest tot de gemeenten zegt.

HET IV KAPITTEL.

Na dezen zag ik, en zie, eene deur was geopend in den hemel; en de eerste stemme, die ik gehoord had, als van eene bazuin met mij sprekende, zeide: Kom hier op, en ik zal u toonen hetgene na dezen geschieden moet.

2. En terstond werd ik in den Geest; en zie, er was een troon gezet in den hemel, en er zat een op den troon.

3. En die daarop zat, was in het aanzien den steen Jáspis en Sárdius gelijk; en een regenboog was rondom den troon, in het aanzien den [*steen*] Smarágd gelijk.

4. En rondom den troon waren vier en twintig troonen; en op de troonen zag ik de vier en twintig ouderlingen zittende, bekleed met witte kleederen, en zij hadden gouden kronen op hunne hoofden.

5. En van den troon gingen uit blik-

semen, en donderslagen, en stemmen; en zeven vurige lampen waren brandende voor den troon, welke zijn de zeven Geesten Gods.

6. En voor den troon was [a]eene glazen zee, kristal gelijk. En in het midden des troons, en rondom den troon, vier dieren, zijnde vol oogen van voren en van achteren. *a* Openb. 15: 2.

7. En het eerste dier was eenen leeuw gelijk, en het tweede dier een kalf gelijk, en het derde dier had het aangezicht als een mensch, en het vierde dier was eenen vliegenden arend gelijk.

8. En de vier dieren hadden elkeen voor zichzelven zes vleugelen rondom, en waren van binnen vol | oogen; en hebben geene rust dag en nacht, zeggende: [a]Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, [b]Die was, en Die is, en Die komen zal. *a* Jes. 6: 3. *b* Openb. 1: 4, 8; 11: 17; 16: 5.

9. En wanneer de dieren heerlijkheid, en eere, en dankzegging gaven Hem die op den troon zat, die in alle eeuwigheid leeft;

10. Zoo vielen de vier en twintig ouderlingen voor Hem die op den troon zat, en aanbaden Hem die leeft in alle eeuwigheid, en wierpen hunne kronen voor den troon, zeggende:

11. [a]Gij, Heere, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, en de eere, en de kracht; want Gij hebt alle dingen geschapen, en door uwen wil zijn zij, en zijn zij geschapen. *a* Openb. 5: 12.

HET V KAPITTEL.

En ik zag in de rechter[*hand*] Desgenen die op den troon zat, [a]een boek, geschreven van binnen en van buiten, verzegeld met zeven zegelen. *a* Ezech. 2: 10.

2. En ik zag eenen sterken engel, uitroepende met eene groote stemme: Wie is waardig het boek te openen, en zijne zegelen open te breken?

3. En niemand [a]in den hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde, kon het boek openen, noch het [*in*]zien. *a* Philipp. 2: 10. Openb. 5: 13.

4. En ik weende zeer, dat niemand waardig gevonden was om dat boek te openen, en te lezen, noch het [*in*] te zien.

5. En een van de ouderlingen zeide tot mij:Ween niet; zie, [a]de Leeuw die uit den stam van Juda is, [b]de Wortel Davids, heeft overwonnen, om het boek te openen, en zijne zeven zegelen open te breken. *a* Gen. 49: 9. 10. *b* Jes. 11: 10. Rom. 15: 12. Openb. 22: 16.

6. En ik zag, en zie, in het midden van den troon, en van de vier dieren, en in het midden van de ouderlingen, een Lam staande als geslacht, hebbende zeven hoornen, en [a]zeven oogen; dewelke zijn de [b]zeven Geesten Gods, die uitgezonden zijn in alle landen. *a* Zach. 3: 9; 4: 10. *b* Openb. 4: 5.

7. En het kwam, en heeft het boek genomen uit de rechter[*hand*] Desgenen die op den troon zat.

8. En als het dat boek genomen had, vielen de vier dieren en de vier en twintig ouderlingen voor het Lam [*neder*], hebbende elk [a]citeren en gouden phiolen zijnde vol reukwerks, welke zijn [b]de gebeden der heiligen. *a* Openb. 14: 2. *b* Ps. 141: 2.

9. En zij zongen [a]een nieuw lied, zeggende: [b]Gij zijt waardig dat boek te nemen, en zijne zegelen te openen; want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode [c]gekocht met uw bloed, uit alle geslacht, en taal, en volk, en natie; *a* Openb. 14: 3. *b* Openb. 4: 11. *c* Hand. 20: 28. Eph. 1: 7. Col. 1: 14. Hebr. 9: 12; 10: 10. 1 Petr. 1: 19. 1 Joh. 1: 7.

10. [a]En gij hebt ons onzen God gemaakt tot koningen en priesteren; en wij zullen als koningen heerschen op de aarde. *a* Ex. 19: 6. 1 Petr. 2: 5, 9. Openb. 1: 6.

11. En ik zag, en ik hoorde eene stemme veler engelen rondom den troon, en de dieren, en de ouderlingen; en [a]hun getal was tien duizend maal tien duizenden, en duizend maal duizenden; *a* Dan. 7: 10. Hebr. 12: 22.

12. Zeggende met eene groote stemme: [a]Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eere, en heerlijkheid, en dankzegging. *a* Openb. 4: 11.

13. En alle schepsel, dat in den hemel is, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn, en alles wat in diezelven is, hoorde ik zeggen: Hem, die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eere, en de heer-

lijkheid, en de kracht, in alle eeuwigheid.

14. En de vier dieren zeiden: Amen. En de vier en twintig ouderlingen vielen [*neder*], en aanbaden Dengene die leeft in alle eeuwigheid.

HET VI KAPITTEL.

En ik zag, toen het Lam één van de zegelen geopend had, en ik hoorde één uit de vier dieren zeggen, als eene stemme van eenen donderslag: Kom en zie.

2. En ik zag, en zie, [a]een wit paard; en die daarop zat, had eenen boog; en hem is eene kroon gegeven, en hij ging uit overwinnende, en opdat hij overwonne. a Openb. 19: 11.

3. En toen het het tweede zegel geopend had, hoorde ik het tweede dier zeggen: Kom en zie.

4. En een ander paard ging uit dat rood was; en dien, die daarop zat, werd [*macht*] gegeven den vrede te nemen van de aarde, en dat zij malkanderen zouden dooden; en hem werd een groot zwaard gegeven.

5. En toen het het derde zegel geopend had, hoorde ik het derde dier zeggen: Kom en zie. En ik zag, en zie, een zwart paard; en die daarop zat, had eene weegschaal in zijne hand;

6. En ik hoorde eene stemme in het midden van de vier dieren, die zeide: Een maatje tarwe voor eenen penning, en drie maatjes gerst voor eenen penning; [a]en beschadig de olie en den wijn niet. a Openb. 9: 4.

7. En toen het het vierde zegel geopend had, hoorde ik eene stemme van het vierde dier, die zeide: Kom en zie.

8. En ik zag, en zie, een vaal paard, en die daarop zat, zijn naam was de Dood; en de hel volgde hem na; en hun werd macht gegeven om te dooden tot het vierde [*deel*] der aarde, met zwaard, en met honger, en met den dood, en door de wilde beesten der aarde.

9. En toen het het vijfde zegel geopend had, zag ik onder het altaar [a]de zielen dergenen, die gedood waren om het woord Gods, en [b]om het getuigenis dat zij hadden; a Openb. 20: 4. b Openb. 19: 10.

10. En zij riepen met groote stemme, zeggende: Hoe lang, o heilige en waarachtige Heerscher, oordeelt en wreekt gij ons bloed niet van degenen die op de aarde wonen?

11. En aan een iegelijk werden lange witte kleederen gegeven, en hun werd gezegd, dat zij nog eenen kleinen tijd rusten zouden, totdat ook hunne medienstknechten en hunne broeders zouden vervuld zijn, die gedood zouden worden gelijk als zij.

12. En ik zag, toen het het zesde zegel geopend had, en zie, er werd eene groote aardbeving; [a]en de zon werd zwart als een haren zak, en de maan werd als bloed; a Hand. 2: 20.

13. En de sterren des hemels vielen op de aarde, gelijk een vijgeboom zijne onrijpe vijgen afwerpt, als hij van eenen grooten wind geschud wordt;

14. En de hemel is weggeweken, als een boek dat toegerold wordt; en alle bergen en eilanden zijn bewogen uit hunne plaatsen.

15. En de koningen der aarde, en de grooten, en de rijken, en de oversten over duizend, en de machtigen, en alle dienstknechten, en alle vrijen, verbergden zichzelven in de spelonken en in de steenrotsen der bergen;

16. En zeiden tot de bergen en tot de steenrotsen: [a]Valt op ons, en verbergt ons van het aangezichte Desgenen die op den troon zit, en van den toorn des Lams; a Jes. 2: 19. Hos. 10: 8. Luc. 23: 30. Openb. 9: 6.

17. Want de groote dag zijns toorns is gekomen, en wie kan bestaan?

HET VII KAPITTEL.

En na dezen zag ik vier engelen staan op de vier hoeken der aarde, houdende de vier winden der aarde, opdat geen wind zoude waaien op de aarde, noch op de zee, noch tegen eenigen boom.

2. En ik zag eenen anderen Engel opkomen van den opgang der zon, hebbende het zegel des levenden Gods; en hij riep met eene groote stemme tot de vier engelen, welken [*macht*] gegeven was de aarde en de zee te beschadigen,

3. Zeggende: [a]Beschadigt de aarde niet, noch de zee, noch de boomen,

totdat wij de dienstknechten onzes Gods zullen verzegeld hebben [b]aan hunne voorhoofden. *a* Openb. 9: 4. *b* Ezech. 9: 4.

4. En ik hoorde het getal dergenen die verzegeld waren: [a]honderd en vier en veertig duizend waren verzegeld uit alle geslachten der kinderen Israëls.
a Openb. 14: 1.

5. Uit het geslacht Juda waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht Ruben waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht Gad waren twaalf duizend verzegeld;

6. Uit het geslacht Aser waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht Naphthali waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht Manasse waren twaalf duizend verzegeld;

7. Uit het geslacht Simeon waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht Levi waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht Issaschar waren twaalf duizend verzegeld;

8. Uit het geslacht Zebulon waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht Jozef waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht Benjamin waren twaalf duizend verzegeld.

9. Na dezen zag ik, en zie, eene groote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen, staande voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte kleederen, en palm[*takken*] waren in hunne handen;

10. En zij riepen met groote stemme, zeggende: De zaligheid zij onzen God, die op den troon zit, en het Lam.

11. En alle de engelen stonden rondom den troon, en [*rondom*] de ouderlingen en de vier dieren; en vielen voor den troon [*neder*] op hun aangezicht, en aanbaden God,

12. Zeggende: Amen; de lof, en de heerlijkheid, en de wijsheid, en de dankzegging, en de eere, en de kracht, en de sterkte zij onzen God in alle eeuwigheid, Amen.

13. En een uit de ouderlingen antwoordde, zeggende tot mij: Deze, die bekleed zijn met de lange witte kleederen, wie zijn zij, en van waar zijn zij gekomen?

14. En ik sprak tot hem: Heere, gij weet het. En hij zeide tot mij: Deze zijn het, die uit de groote verdrukking komen; en zij hebben hunne lange kleederen gewasschen, en hebben hunne lange kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams.

15. Daarom zijn zij voor den troon Gods, en dienen Hem dag en nacht in zijnen tempel; en die op den troon zit, zal hen overschaduwen.

16. Zij zullen niet meer [a]hongeren, en zullen niet meer dorsten, en [b]de zon zal op hen niet vallen, noch eenige hitte; *a* Jes. 49: 10. *b* Ps. 121: 6.

17. Want het Lam, dat in het midden des troons is, zal ze [a]weiden, en zal hun een leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren; en God zal alle tranen van hunne oogen [b]afwisschen.
a Ps. 23: 1. *b* Jes. 25: 8. Openb. 21: 4.

HET VIII KAPITTEL.

En toen het het zevende zegel geopend had, werd er een stilzwijgen in den hemel, omtrent van een half uur.

2. En ik zag de zeven engelen, die voor God stonden; en hun werden zeven bazuinen gegeven.

3. En er kwam een andere Engel, en stond aan het altaar, hebbende een gouden wierookvat; en hem werd veel reukwerks gegeven, opdat hij het [*met*] [a]de gebeden aller heiligen zoude leggen op het gouden altaar, dat voor den troon is. *a* Openb. 5: 8.

4. [a]En de rook des reukwerks [*met*] de gebeden der heiligen, ging op van de hand des Engels voor God.
a Ps. 141: 2.

5. En de Engel nam het wierookvat, en vulde dat met het vuur des altaars, en wierp het op de aarde; en er geschiedden stemmen, en donderslagen, en bliksemen, en aardbeving.

6. En de zeven engelen, die de zeven bazuinen hadden, bereidden zich om te bazuinen.

7. En de eerste engel heeft gebazuind, en er is geworden hagel en vuur, gemengd met bloed, en zij zijn op de aarde geworpen; en het derde [*deel*] der boomen is verbrand, en al het groene gras is verbrand.

8. En de tweede engel heeft gebazuind, en er werd [*iets*] als een groote berg, van vuur brandende, in de zee

geworpen; en het derde [*deel*] der zee is bloed geworden;

9. En het derde [*deel*] der schepselen in de zee, die leven hebben, is gestorven; en het derde [*deel*] der schepen is vergaan.

10. En de derde engel heeft gebazuind, en er is eene groote ster, brandende als eene fakkel, gevallen uit den hemel, en is gevallen op het derde [*deel*] der rivieren, en op de fonteinen der wateren;

11. En de naam der ster wordt genoemd Alsem; en het derde [*deel*] der wateren werd tot alsem; en vele menschen zijn gestorven van de wateren, want zij waren bitter geworden.

12. En de vierde engel heeft gebazuind, en het derde [*deel*] der zon werd geslagen, en het derde [*deel*] der maan, en het derde [*deel*] der sterren; opdat het derde [*deel*] van hen zoude verduisterd worden, en dat het derde [*deel*] van den dag niet zoude lichten, en van den nacht desgelijks.

13. En ik zag, en ik hoorde eenen engel vliegen in het midden des hemels, zeggende met groote stemme: Wee, wee, wee, dengenen die op de aarde wonen, van de overige stemmen der bazuin der drie engelen die [*nog*] bazuinen zullen.

HET IX KAPITTEL.

En de vijfde engel heeft gebazuind, en ik zag eene ster, gevallen uit den hemel op de aarde, en haar werd gegeven de sleutel van [a]den put des afgronds. *a* Luc. 8: 31. Openb. 17: 8.

2. En zij heeft den put des afgronds geopend; en er is rook opgegaan uit den put, als rook eens grooten ovens; en de zon en de lucht is verduisterd geworden van den rook des puts.

3. En uit den rook kwamen sprinkhanen op de aarde, en hun werd macht gegeven gelijk de schorpioenen der aarde macht hebben.

4. En hun werd gezegd, dat zij het gras der aarde niet zouden [a]beschadigen, noch eenige groente, noch eenigen boom, dan de menschen alleen, die [b]het zegel Gods aan hunne voorhoofden niet hebben. *a* Openb. 6: 6. *b* Ezech. 9: 4. Openb. 7: 3.

5. En hun werd [*macht*] gegeven, niet dat zij hen zouden dooden, maar dat zij zouden [*van hen*] gepijnigd worden vijf maanden; en hunne pijniging was als de pijniging van eenen schorpioen, wanneer hij een mensch gestoken heeft.

6. [a]En in die dagen zullen de menschen den dood zoeken, en zullen dien niet vinden; en zij zullen begeeren te sterven, en de dood zal van hen vlieden. *a* Jes. 2: 19. Jer. 8: 3. Hos. 10: 8. Luc. 23: 30. Openb. 6: 16.

7. [a]En de gedaanten der sprinkhanen waren den paarden gelijk, die tot den oorlog bereid zijn; en op hunne hoofden waren als kronen, het goud gelijk, en hunne aangezichten als aangezichten van menschen; *a* Ex. 10: 4.

8. En zij hadden haar als haar der vrouwen, en hunne tanden waren als [*tanden*] der leeuwen;

9. En zij hadden borstwapenen als ijzeren borstwapenen; en het gedruisch hunner vleugelen was als een gedruisch der wagens, wanneer vele paarden naar den strijd loopen;

10. En zij hadden staarten, den schorpioenen gelijk, en er waren angels in hunne staarten; en hunne macht was de menschen te beschadigen vijf maanden.

11. En zij hadden over zich tot eenen koning [a]den engel des afgronds; zijn naam was in het Hebreeuwsch Abáddon, en in de Grieksche [*taal*] had hij den naam Apóllyon. *a* Openb. 9: 1.

12. [a]Het eene weë is weggegaan; zie, er komen nog twee weeën na dezen. *a* Openb. 8: 13.

13. En de zesde engel heeft gebazuind, en ik hoorde eene stemme uit de vier hoornen des gouden altaars, dat voor God was,

14. Zeggende tot den zesden engel, die de bazuin had: [a]Ontbind de vier engelen, die gebonden zijn bij de groote rivier, den Euphraat. *a* Openb. 7: 1.

15. En de vier engelen zijn ontbonden geworden, welke bereid waren tegen de ure, en dag, en maand, en jaar, opdat zij het derde [*deel*] der menschen zouden dooden.

16. En het getal van de heirlegers der ruiterij was twee maal tien duizen-

den der tien duizenden; en ik hoorde hun getal.

17. En ik zag alzoo de paarden in dit gezicht, en die daarop zaten, hebbende vurige, en hemelsblauwe, en sulfervervige borstwapenen; en de hoofden der paarden waren als hoofden van leeuwen, en uit hunne monden ging uit vuur, en rook, en sulfer.

18. Door deze drie werd het derde [*deel*] der menschen gedood, [*namelijk*] door het vuur, en door den rook, en door het sulfer, dat uit hunne monden uitging.

19. Want hunne macht is in hunnen mond, en in hunne staarten; want hunne staarten zijn den slangen gelijk, en hebben hoofden, en zij beschadigen daarmede.

20. En de overige menschen, die niet gedood zijn door deze plagen, hebben zich niet bekeerd van de werken hunner handen, dat zij niet zouden aanbidden de duivelen, [a]en de gouden, en zilveren, en koperen, en steenen, en houten afgoden, die noch zien kunnen, noch hooren, noch wandelen;

a Ps. 115: 4, 5, 6, 7; 135: 15.

21. En hebben zich [*ook*] niet bekeerd van hunne doodslagen, noch van hunne venijngevingen, noch van hunne hoererij, noch van hunne dieverijen.

HET X KAPITTEL.

En ik zag eenen anderen sterken Engel afkomende van den hemel, die bekleed was met eene wolke; en een regenboog was boven [*zijn*] hoofd; en zijn aangezicht was als [a]de zon, en zijne voeten waren als [b]pilaren van vuur.

a Matth. 17: 2. b Openb. 1: 15.

2. En hij had in zijne hand een boeksken dat geopend was; en hij zette zijnen rechtervoet op de zee, en den linker op de aarde.

3. En hij riep met eene groote stemme, gelijkerwijs een leeuw brult; en als hij geroepen had, spraken de zeven donderslagen hunne stemmen.

4. En toen de zeven donderslagen hunne stemmen gesproken hadden, zoo zoude ik ze geschreven hebben; en ik hoorde eene stemme uit den hemel, die tot mij zeide: [a]Verzegel hetgene de zeven donderslagen gesproken hebben, en schrijf dat niet.

a Dan. 8: 26; 12: 4.

5. [a]En de Engel, dien ik zag staan op de zee en op de aarde, hief zijne hand op naar den hemel,

a Dan. 12: 7.

6. En hij zwoer bij Dien die leeft in alle eeuwigheid, die den hemel geschapen heeft en hetgene daarin is, en de aarde en hetgene daarin is, en de zee en hetgene daarin is, [a]dat er geen tijd meer zal zijn;

a Openb. 11: 15.

7. Maar in de dagen der stemme des zevenden engels, wanneer hij bazuinen zal, zoo zal de verborgenheid Gods vervuld worden, gelijk Hij zijnen dienstknechten, den profeten, verkondigd heeft.

8. En de stemme, die ik gehoord had uit den hemel, sprak wederom met mij, en zeide: Ga henen, neem het boeksken, dat geopend [*en*] in de hand is des Engels, die op de zee en op de aarde staat.

9. En ik ging henen tot den Engel, zeggende tot hem: Geef mij dat boeksken. En hij zeide tot mij: [a]Neem dat en eet het op; en het zal uwen buik bitter maken, maar in uwen mond zal het zoet zijn als honig.

a Ezech. 3: 1.

10. En ik nam dat boeksken uit de hand des Engels, en ik at dat op; en het was in mijnen mond zoet als honig, en als ik het gegeten had, werd mijn buik bitter.

11. En hij zeide tot mij: Gij moet wederom profeteeren voor vele volken, en natiën, en talen, en koningen.

HET XI KAPITTEL

En [a]mij werd een rietstok gegeven, eene [*meet*] roede gelijk; en de Engel stond en zeide: Sta op, en meet den tempel Gods, en het altaar, en degenen die daarin aanbidden.

a Ezech. 40: 3, enz.; 41, 42, 43.

2. En laat het voorhof uit, dat van buiten den Tempel is, en meet dat niet, want het is den heidenen gegeven; en zij zullen de heilige stad vertreden [a]twee en veertig maanden.

a Openb. 13: 5.

3. En ik zal mijnen twee getuigen [*macht*] geven, en zij zullen profetee-

ren duizend twee honderd en zestig dagen, met zakken bekleed.

4. [a]Deze zijn de twee olijfboomen, en de twee kandelaren, die voor den God der aarde staan. *a* Zach. 4: 3, 14.

5. En zoo iemand die wil beschadigen, een vuur zál uit hunnen mond uitgaan, en zal hunne vijanden verslinden; en zoo iemand hen wil beschadigen, die moet alzoo gedood worden.

6. [a]Deze hebben macht den hemel te sluiten, opdat geen regen regene in de dagen hunner profeteering; en zij hebben macht over de wateren, [b]om die in bloed te verkeeren, en de aarde te slaan met allerlei plage, zoo menigmaal als zij zullen willen.

a 1 Kon. 17: 1. *b* Ex. 7, 8, 9, 10, 12.

7. [a]En als zij hun getuigenis zullen geëindigd hebben, zal het Beest, dat [b]uit den afgrond opkomt, hun krijg aandoen, en het zal ze overwinnen, en zal ze dooden.

a Dan. 7: 21. Openb. 13: 7. *b* Openb. 13: 11.

8. En hunne doode lichamen [*zullen liggen*] op de straat [a]der groote stad, die geestelijk genoemd wordt Sódoma en Egypte, alwaar ook onze Heere gekruisigd is. *a* Openb. 17: 2, 5; 18: 10.

9. En [*de menschen*] uit de volken, en geslachten, en talen, en natiën zullen hunne doode lichamen zien drie dagen en eenen halven, en zullen niet toelaten, dat hunne doode lichamen in graven gelegd worden.

10. En die op de aarde wonen die zullen verblijd zijn over hen, en zullen vreugde bedrijven, en zullen malkanderen geschenken zenden; omdat deze twee profeten degenen die op de aarde wonen gepijnigd hadden.

11. En na die drie dagen en eenen halven, is een geest des levens uit God in hen gegaan; en zij stonden op hunne voeten; en er is groote vreeze gevallen op degenen die hen aanschouwden.

12. En zij hoorden eene groote stemme uit den hemel, die tot hen zeide: Komt herwaarts op. En zij voeren op naar den hemel in de wolk; en hunne vijanden aanschouwden hen.

13. En in diezelve ure geschiedde eene groote aardbeving, en het tiende [*deel*] der stad is gevallen, en er zijn in de aardbeving gedood zeven duizend namen van menschen; en de overigen zijn zeer bevreesd geworden, en hebben den God des hemels heerlijkheid gegeven.

14. Het tweede wee is weggegaan; zie, [a]het derde wee komt haast.

a Openb. 8: 13; 9: 12; 15: 1.

15. En de zevende engel heeft gebazuind, en er geschiedden groote stemmen in den hemel, zeggende: De koninkrijken der wereld zijn geworden onzes Heeren en van zijnen Christus, en Hij zal als koning heerschen in alle eeuwigheid.

16. En de vier en twintig ouderlingen, die voor God zitten op hunne tronen, vielen [*neder*] op hunne aangezichten, en aanbaden God,

17. Zeggende: Wij danken U, Heere God almachtig, [a]Die is, en Die was, en Die komen zal, dat Gij uwe groote kracht hebt aangenomen, en als Koning hebt geheerscht;

a Openb. 1: 4, 8; 4: 8; 16: 5.

18. En de volkeren waren toornig geworden, en uw toorn is gekomen, en de tijd der dooden, om geoordeeld te worden, en om het loon te geven uwen dienstknechten, den profeten, en den heiligen, en [dengenen die uwen naam vreezen, den kleinen en den grooten; en om te verderven degenen die de aarde verdierven.

19. En de tempel Gods in den hemel is [a]geopend geworden, en de Arke zijns verbonds is gezien in zijnen tempel; en er werden bliksemen, en stemmen, en donderslagen, en aardbeving, en groote hagel. *a* Openb. 15: 5.

HET XII KAPITTEL.

En er werd een groot teeken gezien in den hemel; [*namelijk*] eene vrouw, bekleed met de zon, en de maan was onder hare voeten, en op haar hoofd eene kroon van twaalf sterren;

2. En zij was zwanger, en riep, barensnood hebbende, en zijnde in pijn om te baren.

3. En er werd een ander teeken gezien in den hemel; en zie, er was een groote roode draak, hebbende zeven hoofden, en tien hoornen, op zijne hoofden zeven koninklijke hoeden.

4. En zijn staart trok het derde [*deel*] der sterren des hemels, en wierp die

op de aarde. En de draak stond voor de vrouw die baren zoude, opdat hij haar kind zoude verslinden, wanneer zij het zoude gebaard hebben.

5. En zij baarde eenen mannelijken zoon, [a]die alle de heidenen zoude hoeden met eene ijzeren roede; en haar kind werd weggerukt tot God en zijnen troon. a Ps. 2: 9. Openb. 2: 27.

6. En de vrouw vluchtte in de woestijn, alwaar zij eene plaats had, [*haar*] van God bereid, opdat zij haar aldaar zouden voeden [a]duizend twee honderd zestig dagen. a Openb. 11: 3.

7. En er werd krijg in den hemel: Míchaël en zijne engelen krijgden tegen den draak, en de draak krijgde [*ook*] en zijne engelen.

8. En zij hebben niet vermocht, [a]en hunne plaatse is niet meer gevonden in den hemel. a Dan. 2: 35.

9. En [a]de groote draak is geworpen, [*namelijk*] de oude slang, welke genaamd wordt duivel en satanas, die de geheele wereld verleidt, hij is, [*zeg ik*], geworpen op de aarde; en zijne engelen zijn met hem geworpen.
a Luc. 10: 18. Openb. 20: 2.

10. En ik hoorde eene groote stemme zeggende in den hemel: Nu is de zaligheid, en de kracht, en het koninkrijk geworden onzes Gods, en de macht van zijnen Christus; want de verklager onzer broederen, die hen verklaagde voor onzen God dag en nacht, is nedergeworpen.

11. En zij hebben hem overwonnen door het bloed des Lams, en door het woord van hun getuigenis; en zij hebben hun leven niet liefgehad tot den dood toe.

12. [a]Hierom bedrijft vreugde, gij hemelen, en gij die daarin woont. [b]Wee dengenen die de aarde en de zee bewonen; want de duivel is tot u afgekomen, en heeft grooten toorn, wetende dat hij eenen kleinen tijd heeft.
a Ps. 96: 11. Jes. 49: 13. b Openb. 8: 13.

13. En toen de draak zag, dat hij op de aarde geworpen was, zoo heeft hij de vrouw vervolgd, die het manneken gebaard had.

14. [a]En aan de vrouw zijn gegeven twee vleugelen eens grooten arends, opdat zij zoude vliegen naar de woestijn, naar hare plaatse, alwaar zij gevoed wordt [b]eenen tijd, en tijden, en eenen halven tijd, buiten het gezicht der slang. a Openb. 12: 6. b Openb. 12: 6.

15. En de slang wierp uit haren mond achter de vrouw water als eene rivier, opdat zij haar door de rivier zoude doen wegvoeren.

16. En de aarde kwam de vrouw te hulp, en de aarde opende haren mond, en verzwolg de rivier, welke de draak uit zijnen mond had geworpen.

17. En de draak vergrimde op de vrouw, en ging henen om krijg te voeren tegen de overigen van haar zaad, die de geboden Gods bewaren, en het getuigenis van Jezus Christus hebben.

18. En ik stond op het zand der zee.

HET XIII KAPITTEL.

En ik zag uit de zee [a]een beest opkomen, hebbende zeven hoofden en tien hoornen; en op zijne hoornen waren tien koninklijke hoeden, en op zijne hoofden was een naam van [*Gods*]lastering. a Dan. 7: 20. Openb. 17: 3.

2. En het Beest, dat ik zag, was eenen pardel gelijk, en zijne voeten als eens beers [*voeten*], en zijn mond als de mond eens leeuws; en de draak gaf hem zijne kracht, en zijnen troon, en groote macht.

3. En ik zag één van zijne hoofden als tot den dood gewond, en zijne doodelijke wonde werd genezen. En de geheele aarde verwonderde zich achter het Beest.

4. En zij aanbaden den draak, die het Beest macht gegeven had; en zij aanbaden het Beest, zeggende: Wie is dit beest [a]gelijk? Wie kan krijg voeren tegen hetzelve? a Openb. 18: 18.

5. En hetzelve werd een mond gegeven, om groote dingen en [*Gods*]lasteringen te spreken; en hetzelve werd macht gegeven om [*zulks*] te doen, [a]twee en veertig maanden.
a Openb. 11: 2.

6. En het opende zijnen mond tot lastering tegen God, om zijnen naam te lasteren, en zijnen tabernakel, en die in den hemel wonen.

7. En [a]hetzelve werd [*macht*] gegeven, om den heiligen krijg aan te doen, en om die te overwinnen; en hetzelve

werd macht gegeven over alle geslacht, en taal, en volk.
a Dan. 7: 21. Openb. 11: 7.

8. En allen die op de aarde wonen, zullen het aanbidden, *a*welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens, des Lams dat geslacht is, *b*van de grondlegging der wereld.
a Ex. 32: 33. Philipp. 4: 3. Openb. 3: 5; 20: 12; 21: 27. *b* Openb. 17: 8.

9. Indien iemand ooren heeft, die hoore.

10. Indien iemand in de gevangenis leidt, die gaat [*zelf*] in de gevangenis; *a*indien iemand met het zwaard zal dooden, die moet zelf met het zwaard gedood worden. *b*Hier is de lijdzaamheid en het geloof der heiligen.
a Gen. 9: 6. Matth. 26: 52. *b* Openb. 14: 12.

11. En ik zag een ander beest *a*uit de aarde opkomen, en het had twee hoornen, des Lams [*hoornen*] gelijk, en het sprak als de draak.
a Openb. 11: 7.

12. En het oefent al de macht van het eerste Beest, *a*in zijne tegenwoordigheid, en het maakt, dat de aarde, en die daarin wonen, het eerste Beest aanbidden, wiens *b*doodelijke wonde genezen was.
a Openb. 19: 20. *b* Openb. 13: 3.

13. En het doet *a*groote teekenen, zoodat het ook vuur uit den hemel doet afkomen op de aarde, voor de menschen; *a* 2 Thess. 2: 9. Openb. 16: 14.

14. En *a*verleidt degenen die op de aarde wonen, door de teekenen, die er aan te doen gegeven zijn in de tegenwoordigheid van het Beest; zeggende tot degenen die op de aarde wonen, dat zij het Beest, dat de wond des zwaards had, en [*weder*] leefde, een beeld zouden maken. *a* Deut. 13: 1. Matth. 24: 24. Openb. 16: 14; 19: 20.

15. En hetzelve werd [*macht*] gegeven, om aan het beeld van het Beest eenen geest te geven, opdat het beeld van het Beest ook zoude spreken, en maken dat allen, die *a*het beeld van het Beest niet zouden aanbidden, gedood zouden worden. *a* Openb. 19: 20.

16. En het maakt dat het aan allen, kleinen en grooten, en rijken en armen, en vrijen en dienstknechten, *a*een merkteeken geve aan hunne rechterhand of aan hunne voorhoofden;
a Openb. 19: 20.

17. En dat niemand mag koopen of verkoopen, dan die dat merkteeken heeft, *a*of den naam van het Beest, of het getal zijns naams. *a* Openb. 14: 11.

18. Hier is *a*de wijsheid: die het verstand heeft, rekene het getal van het Beest; want het is een getal eens menschen; en zijn getal is zes honderd zes en zestig. *a* Openb. 17: 9.

HET XIV KAPITTEL.

En ik zag, en zie, het Lam stond op den berg Sion, en met hem *a*honderd vier en veertig duizend, hebbende den naam zijns Vaders geschreven aan hunne voorhoofden. *a* Openb. 7: 4.

2. En ik hoorde eene stemme uit den hemel, als *a*eene stemme veler wateren, en als eene stemme van eenen grooten donderslag. En ik hoorde eene stemme *b*van citerspelers, spelende op hunne citers;
a Openb. 1: 15. *b* Openb. 5: 8.

3. En zij zongen als *a*een nieuw gezang voor den troon, en voor de vier dieren, en de ouderlingen; en niemand kon dat gezang leeren, dan de honderd vier en veertig duizend, die van de aarde gekocht waren. *a* Openb. 5: 9.

4. Deze zijn het, die met vrouwen niet bevlekt zijn, *a*want zij zijn maagden; deze zijn het, die het Lam volgen, waar het ook henengaat; deze zijn gekocht uit de menschen, [*tot*] eerstelingen Gode en het Lam; *a* 2 Cor. 11: 2.

5. *a*En in hunnen mond is geen bedrog gevonden; want zij zijn *b*onberispelijk voor den troon Gods.
a Zeph. 3: 13. *b* Eph. 5: 27.

6. En ik zag eenen anderen engel, vliegende in het midden des hemels, en hij had het eeuwig Evangelie, om te verkondigen dengenen die op de aarde wonen, en aan alle natie, en geslacht, en taal, en volk;

7. Zeggende met eene groote stemme: Vreest God, en geeft Hem heerlijkheid, want de ure zijns oordeels is gekomen; en aanbidt Hem, *a*die den hemel, en de aarde, en de zee, en de fonteinen der wateren gemaakt heeft.
a Gen. 1: 1. Ps. 33: 6; 124: 8. 146: 6. Hand. 14: 15; 17: 24.

8. En er is een andere engel gevolgd, zeggende: [a]Zij is gevallen, zij is gevallen, Bábylon, [b]die groote stad, omdat zij uit den wijn des toorns harer hoererij alle volken heeft gedrenkt.
a Jes. 21: 9. Jer. 51: 8. Openb. 18: 2.
b Openb. 16: 19; 17: 5; 18: 10, 21.

9. En een derde engel is hen gevolgd, zeggende met eene groote stemme: Indien iemand het Beest aanbidt en zijn beeld, en ontvangt het merkteeken aan zijn voorhoofd, of aan zijne hand,

10. Die zal ook drinken uit den wijn des toorns Gods, die ongemengd [a]ingeschonken is [b]in den drinkbeker zijns toorns; en zal [c]gepijnigd worden [d]met vuur en sulfer, voor de heilige engelen en voor het Lam.
a Openb. 18: 6. b Openb. 16: 19.
c Openb. 20: 10. d Openb. 19: 20.

11. [a]En de rook van hunne pijniging gaat op in alle eeuwigheid, en zij hebben geene rust dag en nacht, die het Beest aanbidden en zijn beeld, en zoo iemand het merkteeken zijns naams ontvangt. a Openb. 19: 3.

12. [a]Hier is de lijdzaamheid der heiligen; hier zijn zij, die de geboden Gods bewaren en het geloof van Jezus.
a Openb. 13: 10.

13. En ik hoorde eene stemme uit den hemel, die tot mij zeide: Schrijf: Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hunnen arbeid; en hunne werken volgen met hen.

14. En ik zag, en zie, eene witte wolke, en op de wolke was een gezeten, [a]des menschen Zoon gelijk, hebbende op zijn hoofd eene gouden kroon, en in zijne hand eene scherpe sikkel.
a Ezech. 1: 26. Dan. 7: 13. Openb. 1: 13.

15. En een andere engel kwam uit den tempel, roepende met eene groote stemme tot dengene die op de wolke zat: [a]Zend uwe sikkel en maai; want de ure om te maaien is u gekomen, dewijl de oogst der aarde is rijp geworden. a Joël 3: 13. Matth. 13: 39.

16. En die op de wolke zat, zond zijne sikkel op de aarde, en de aarde werd gemaaid.

17. En een andere engel kwam uit den tempel die in den hemel is, hebbende ook zelf eene scherpe sikkel.

18. En een andere engel kwam uit van het altaar, die macht had over het vuur; en hij riep met een groot geroep tot dengene die de scherpe sikkel had, zeggende: Zend uwe scherpe sikkel, en snijd af de druiftakken van den wijngaard der aarde, want zijne druiven zijn rijp.

19. En de engel zond zijne sikkel op de aarde, en sneed [*de druiven*] af van den wijngaard der aarde, en wierp ze in den grooten wijnpersbak [a]des toorns Gods. a Openb. 19: 15.

20. En [a]de wijnpersbak werd buiten de stad getreden, en er is bloed uit den wijnpersbak gekomen, tot aan de toomen der paarden, duizend zes honderd stadiën ver. a Jes. 63: 3.

HET XV KAPITTEL.

En ik zag een ander groot en wonderlijk teeken in den hemel, [*namelijk*] zeven engelen, hebbende [a]de zeven laatste plagen, want in deze is de toorn Gods geëindigd. a Openb. 11: 14.

2. En ik zag [a]als eene glazen zee, met vuur gemengd, en [*hen*] die de overwinning hadden van het Beest, en van zijn beeld, en van zijn merkteeken, [*en*] van het getal zijn naams, welke stonden aan de glazen zee, hebbende de citers Gods; a Openb. 4: 6.

3. En zij zongen het gezang van Mozes, den dienstknecht Gods, en het gezang des Lams, zeggende: [a]Groot en wonderlijk zijn uwe werken, Heere, Gij almachtige God; [b]rechtvaardig en waarachtig zijn uwe wegen, Gij Koning der heiligen;
a Ps. 111: 2; 139: 14. b Ps. 145: 17.

4. [a]Wie zoude U niet vreezen, Heere, en uwen naam [*niet*] verheerlijken? Want Gij zijt alleen heilig; want alle volkeren zullen komen, en voor U aanbidden; want uwe oordeelen zijn openbaar geworden. a Jer. 10: 7.

5. En na dezen zag ik, en zie, [a]de tempel des tabernakels der getuigenis in den hemel werd geopend;
a Openb. 11: 19.

6. En de zeven engelen, die de zeven plagen hadden, kwamen uit den tempel, bekleed met rein en blinkend lijnwaad, en [a]omgord om de borst met gouden gordels. a Openb. 1: 13.

7. En een van de vier dieren gaf

den zeven engelen zeven gouden phiolen, vol van den toorn Gods, die in alle eeuwigheid leeft.

8. En de tempel werd [a]vervuld met rook uit de heerlijkheid Gods, en uit zijne kracht; en niemand kon in den tempel ingaan, totdat de zeven plagen der zeven engelen geëindigd waren.

a Ex. 40: 34. 1 Kon. 8: 10. Jes. 6: 4.

HET XVI KAPITTEL.

En ik hoorde eene groote stemme uit den tempel, zeggende tot de zeven engelen: Gaat henen, en giet de [*zeven*] phiolen van den toorn Gods uit op de aarde.

2. En de eerste ging henen, en goot zijne phiool uit op de aarde; en er werd een kwade en booze [a]zweer aan de menschen, die [b]het merkteeken van het Beest hadden, en [c]die zijn beeld aanbaden.

a Ex. 9: 9, 10, 11. *b* Openb. 13: 16, 17. *c* Openb. 13: 14.

3. En de tweede engel goot zijne phiool uit in de zee; en zij werd [a]bloed als van eenen doode, en alle levende ziel is gestorven in de zee.

a Ex. 7: 20.

4. En de derde engel goot zijne phiool uit in de rivieren en in de fonteinen der wateren; en [*de wateren*] werden bloed.

5. En ik hoorde den engel der wateren zeggen: Gij zijt rechtvaardig, Heere, [a]Die is, en Die was, en Die zijn zal, dat Gij dit geoordeeld hebt:

a Openb. 1: 4, 8; 4: 8; 11: 17.

6. Dewijl zij [a]het bloed der heiligen en der profeten vergoten hebben, zoo hebt Gij hun ook bloed te drinken gegeven; want zij zijn het waardig.

a Matth. 23: 34.

7. En ik hoorde eenen anderen [a]van het altaar zeggen: Ja, Heere, Gij almachtige God, uwe oordeelen zijn waarachtig en rechtvaardig. *a* Openb. 15: 3.

8. En de vierde engel goot zijne phiool uit op de zon; en haar is [*macht*] gegeven de menschen te verhitten door vuur;

9. En de menschen werden verhit met groote hitte, en [a]lasterden den naam Gods, die macht heeft over deze plagen; en zij bekeerden zich niet, om Hem heerlijkheid te geven.

a Openb. 16: 11, 21.

10. En de vijfde engel goot zijne phiool uit op den troon van het Beest; en zijn rijk is verduisterd geworden; en zij kauwden hunne tongen van pijn;

11. En zij lasterden den God des hemels van wege hunne pijnen, en van wege hunne zweren; en zij bekeerden zich niet van hunne werken.

12. En de zesde engel goot zijne phiool uit op de groote rivier den Euphraat; en zijn water is uitgedroogd, opdat bereid zoude worden de weg der koningen, die van den opgang der zon [*komen zullen*].

13. En ik zag uit den mond des draaks, en uit den mond van het Beest, en uit den mond des valschen profeten, drie onreine geesten [*gaan*], den vorschen gelijk;

14. Want het zijn geesten der duivelen, en zij [a]doen teekenen, welke uitgaan tot de koningen der aarde en der geheele wereld, om die te vergaderen [b]tot den krijg van dien grooten dag des almachtigen Gods. *a* 2 Thess. 2: 9. Openb. 13: 13; 19: 20. *b* Openb. 17: 14; 19: 19; 20: 8.

15. Zie, ik kom [a]als een dief. Zalig is hij, die waakt en zijne kleederen bewaart, opdat hij niet [b]naakt wandele, en men zijne schaamte [*niet*] zie.

a Matth. 24: 43. Luc. 12: 39. 1 Thess. 5: 2. 2 Petr. 3: 10. Openb. 3: 3. *b* Openb. 3: 18.

16. En zij hebben hen vergaderd in de plaats, welke in het Hebreeuwsch genaamd wordt Armagéddon.

17. En de zevende engel goot zijne phiool uit in de lucht; en er kwam eene groote stemme uit den tempel des hemels, van den troon, zeggende: [a]Het is geschied. *a* Openb. 21: 6.

18. En er geschiedden [a]stemmen, en donderslagen, en bliksemen; en er geschiedde eene groote aardbeving, hoedanige niet is geschied van dat de menschen op de aarde geweest zijn, [*namelijk*] eene zoodanige aardbeving [*en*] zoo groot. *a* Openb. 4: 5; 8: 5.

19. En [a]de groote stad is in drie deelen gescheurd, en de steden der heidenen zijn gevallen; en het groote Bábylon [b]is gedacht geworden voor God, om het te geven [c]den drinkbeker van den wijn des toorns zijner gramschap.

a Openb. 14: 8. *b* Openb. 18: 5. *c* Jer. 25: 15. Openb. 14: 10.

20. En alle eiland is gevloden, en de bergen zijn niet gevonden.

21. En een groote [a]hagel, [*elk*] als een talent[*pond*] zwaar, viel neder uit den hemel op de menschen; en de menschen [b]lasterden God vanwege de plage des hagels; want zijne plage was zeer groot. *a* Openb. 11: 19. *b* Openb. 16: 9, 11.

HET XVII KAPITTEL.

En één uit de zeven engelen, die de zeven phiolen hadden, kwam en sprak met mij, en zeide tot mij: Kom herwaarts, ik zal u toonen het oordeel der groote hoer, die daar zit op vele wateren;

2. [a]Met welke de koningen der aarde gehoereerd hebben, en die de aarde bewonen, zijn dronken geworden van den wijn harer hoererij. *a* Openb. 18: 3.

3. En hij bracht mij weg in eene woestijn, in den geest; en ik zag eene vrouw, zittende op een scharlakenrood [a]beest, dat vol was van namen der [*Gods*]lastering, en had zeven hoofden en tien hoornen. *a* Openb. 13: 1; 17: 8.

4. En de vrouw was [a]bekleed met purper en scharlaken, en versierd met goud en kostelijk gesteente en paarlen, en had in hare hand eenen gouden drinkbeker, vol van gruwelen, en van onreinigheid harer hoererij. *a* Openb. 18: 16.

5. En op haar voorhoofd was een naam geschreven, [*namelijk*] [a]Verborgenheid, het groote Babylon, de moeder der hoererijen en der gruwelen der aarde. *a* 2 Thess. 2: 7.

6. En ik zag, dat de vrouw dronken was van [a]het bloed der heiligen, en van het bloed der getuigen van Jezus. En ik verwonderde mij, als ik haar zag, met groote verwondering. *a* Openb. 18: 24.

7. En de engel zeide tot mij: Waarom verwondert gij u? Ik zal u zeggen de verborgenheid van de vrouw, en van het Beest dat haar draagt, hetwelk de zeven hoofden heeft en de tien hoornen.

8. Het Beest, dat gij gezien hebt, was en is niet; en het zal opkomen uit den afgrond, en ten verderve gaan; en die op de aarde wonen, zullen verwonderd zijn ([a]welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens van de grondlegging der wereld), ziende het Beest, dat was en niet is, hoewel het is. *a* Ex. 32: 32. Philipp. 4: 3. Openb. 13: 8.

9. Hier is het verstand, [a]dat wijsheid heeft. [b]De zeven hoofden zijn zeven bergen, op welke de vrouw zit. *a* Openb. 13: 18. *b* Openb. 13: 1.

10. En het zijn [*ook*] zeven koningen. De vijf zijn gevallen, en de een is, de ander is nog niet gekomen, en wanneer hij zal gekomen zijn, moet hij een weinig [*tijds*] blijven.

11. En het Beest, dat was en niet is, die is ook de achtste [*koning*], en is uit de zeven, en gaat ten verderve.

12. En [a]de tien hoornen, die gij gezien hebt, zijn tien koningen, die het koninkrijk nog niet hebben ontvangen, maar als koningen macht ontvangen op ééne ure met het Beest. *a* Dan. 7: 20. Openb. 13: 1.

13. Deze hebben eenerlei meening, en zullen hunne kracht en macht aan het Beest overgeven.

14. Deze [a]zullen tegen het Lam krijgen, en het Lam zal ze overwinnen ([b]want het is een Heere der heeren, en een Koning der koningen), en die met hem zijn, de geroepenen, en uitverkorenen, en geloovigen. *a* Openb. 16: 14. *b* 1 Tim. 6: 15. Openb. 19: 16.

15. En hij zeide tot mij: [a]De wateren, die gij gezien hebt, waar de hoer zit, zijn volken, en scharen, en natiën, en tongen. *a* Jes. 8: 7.

16. En de tien hoornen, die gij gezien hebt op het Beest, die zullen de hoer haten, en zullen haar woest maken, en naakt; en zij zullen haar vleesch eten, en zullen haar [a]met vuur verbranden. *a* Openb. 18: 8.

17. Want God heeft [*hun*] in hunne harten gegeven, dat zij zijne meening doen, en dat zij eenerlei meening doen, en dat zij hun koninkrijk aan het Beest geven, tot de woorden Gods voleindigd zullen zijn.

18. En de vrouw, die gij gezien hebt, is [a]de groote stad, die het koninkrijk heeft over de koningen der aarde. *a* Openb. 16: 19.

HET XVIII KAPITTEL.

En na dezen zag ik eenen anderen en-

gel afkomen uit den hemel, hebbende groote macht, en de aarde is verlicht geworden van zijne heerlijkheid.

2. En hij riep krachtiglijk met eene groote stemme, zeggende: [a]Zij is gevallen, zij is gevallen, het groote Bábylon, en is geworden [b]eene woonstede der duivelen, en eene bewaarplaats van alle onreine geesten, en eene bewaarplaats van alle onrein en hatelijk [c]gevogelte; a Jes. 21: 9.
Jer. 51: 8. Openb. 14: 8. b Jes. 13: 21; 34: 14. Jer. 50: 39. c Jes. 34: 11.

3. Dewijl uit den [a]wijn des toorns harer hoererij alle volkeren gedronken hebben, [b]en de koningen der aarde met haar gehoereerd hebben, en de kooplieden der aarde rijk zijn geworden uit de kracht harer weelde.
a Openb. 14: 8, b Openb. 17: 2.

4. En ik hoorde eene andere stemme uit den hemel, zeggende: [a]Gaat uit van haar, mijn volk, opdat gij aan hare zonden geene gemeenschap hebt, en opdat gij van hare plagen niet ontvangt;
a Gen. 19: 12. Jes. 48: 20; 52: 11. Jer. 51: 6, 45. 2 Cor. 6: 17.

5. Want hare zonden zijn [*de eene op de andere*] gevolgd tot den hemel toe, en God is harer ongerechtigheden [a]gedachtig geworden. a Openb. 16: 19.

6. Vergeldt haar, gelijk als zij ulieden vergolden heeft, en verdubbelt haar dubbel, naar hare werken; in den drinkbeker, [a]waarin zij geschonken heeft, schenkt haar dubbel; a Openb. 14: 10.

7. Zooveel als zij zichzelve verheerlijkt heeft, en weelde gehad heeft, zoo groote pijniging en rouwe doet haar aan. Want zij zegt in haar hart: [a]Ik zit [*als*] eene koningin, en ben geene weduwe, en zal geenen rouw zien.
a Jes. 47: 8.

8. [a]Daarom zullen hare plagen op éénen dag komen, [*namelijk*] dood, en rouwe, en honger, en zij zal [b]met vuur verbrand worden; want sterk is de Heere God, die haar oordeelt.
a 2 Thess. 2: 8. b Openb. 17: 16.

9. [a]En de koningen der aarde, die met haar gehoereerd en weelde gehad hebben, zullen haar beweenen, en rouw over haar bedrijven, wanneer zij [b]den rook haar brands zullen zien;
a Openb. 17: 2; 18: 3. b Openb. 18: 18.

10. Van verre staande uit vreeze van hare pijniging, zeggende: [a]Wee, wee, de groote stad Bábylon, de sterke stad! want uw oordeel is in ééne ure gekomen. a Jes. 21: 9. Jer. 51: 8. Openb. 14: 8.

11. En de kooplieden der aarde zullen weenen en rouw maken over haar, omdat niemand hunne waren meer koopt;

12. Waren van goud, en van zilver, en van kostelijk gesteente, en van paarlen, en van fijn lijnwaad, en van purper, en van zijde, en van scharlaken; en allerlei welriekend hout, en allerlei ivoren vaten, en allerlei vaten van het kostelijkste hout, en van koper, en van ijzer, en van marmersteen;

13. En kaneel, en reukwerk, en welriekende zalf, en wierook, en wijn, en olie, en meelbloem, en tarwe, en lastbeesten, en schapen; en van paarden, en van koetswagens, en van lichamen; en [a]de zielen der menschen.
a Ezech. 27: 13.

14. En de vrucht der begeerlijkheid uwer ziele is van u weggegaan; en al wat lekker en wat heerlijk was, is van u weggegaan, en gij zult dat niet meer vinden.

15. De kooplieden dezer dingen, die rijk geworden waren van haar, zullen van verre staan uit vreeze van hare pijniging, weenende en rouw makende;

16. En zeggende; Wee, wee, de groote stad! [a]die bekleed was met fijn lijnwaad, en purper, en scharlaken, en versierd met goud, en [*met*] kostelijk gesteente, en [*met*] paarlen; want in ééne ure is zoo groote rijkdom verwoest.
a Openb. 17: 4.

17. En alle stuurlieden, en al het volk op de schepen, en bootsgezellen, en allen die ter zee handelen, stonden van verre;

18. En riepen, ziende [a]den rook van haren brand, [*en*] zeggende: [b]Wat [*stad*] was deze groote stad gelijk?
a Jes. 34: 10. Openb. 18: 9. b Openb. 13: 4.

19. En zij wierpen stof op hunne hoofden, en riepen, weenende en rouw bedrijvende, zeggende: Wee, wee, de groote stad! in dewelke allen, die schepen in de zee hadden, van hare kostelijkheid rijk geworden zijn; want zij is in ééne ure verwoest geworden.

20. Bedrijf vreugde over haar, gij hemel, en gij heilige apostelen en gij pro-

feten, want God heeft uw oordeel [a]aan haar geoordeeld. a Openb. 19: 2.

21. En een sterke engel hief eenen steen op als eenen grooten molensteen, en wierp [*dien*] in de zee, zeggende: [a]Aldus zal de groote stad Bábylon met geweld geworpen worden, en zal niet meer worden gevonden. a Jer. 51: 64.

22. [a]En de stemme der citerspelers, en der zangers, en der fluiters, en der bazuiners, zal niet meer in u gehoord worden; en geen kunstenaar van eenige kunst zal meer in u gevonden worden; en [b]geen geluid des molens zal in u meer gehoord worden; a Jer. 25: 10. Ezech. 26: 13. b Jer. 25: 10.

23. En het licht der kaars zal in u niet meer schijnen; [a]en de stemme eens bruidegoms en eener bruid zal in u niet meer gehoord worden; want uwe kooplieden waren de grooten der aarde, want door uwe tooverij zijn alle volken verleid geweest. a Jer. 7: 34; 16: 9; 25: 10.

24. En in haar is gevonden [a]het bloed der profeten, en der heiligen, en aller dergenen die gedood zijn op de aarde. a Openb. 17: 6.

HET XIX KAPITTEL.

En na dezen hoorde ik als eene groote stemme eener groote schare in den hemel, zeggende: Halleluja; de zaligheid, en de heerlijkheid, en de eere, en de kracht zij den Heere onzen God;

2. Want [a]zijne oordeelen zijn waarachtig en rechtvaardig; dewijl Hij de groote hoer geoordeeld heeft, die de aarde verdorven heeft met hare hoererij, en Hij [b]het bloed zijner dienaren van hare hand gewroken heeft. a Openb. 15: 3; 16: 7. b Deut. 32: 43. Openb. 18: 20.

3. En zij zeiden ten tweeden male: Halleluja; [a]en haar rook gaat op in alle eeuwigheid. a Jes. 34: 10. Openb. 14: 11; 18: 18.

4. En de vier en twintig ouderlingen, en de vier dieren vielen [*neder*], en aanbaden God, die op den troon zat, zeggende: Amen, Halleluja.

5. En eene stemme kwam uit den troon, zeggende: Looft onzen God, gij alle zijne dienstknechten, en gij die Hem vreest, beiden klein en groot.

6. En ik hoorde als eene stemme eener groote schare, en als eene stemme veler wateren, en als eene stemme van sterke donderslagen, zeggende: Halleluja, want de Heere, de almachtige God, heeft [a]als Koning geheerscht, a Openb. 11: 17

7. Laat ons blijde zijn, en vreugde bedrijven, en Hem de heerlijkheid geven; [a]want de bruiloft des Lams is gekomen, en zijne vrouwe heeft zichzelve bereid. a Matth. 22: 2. Luc. 14: 16.

8. En haar is gegeven, dat zij bekleed worde met rein en blinkend fijn lijnwaad; want dit fijne lijnwaad zijn de rechtvaardigmakingen der heiligen.

9. En hij zeide tot mij: Schrijf: Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams. En hij zeide tot mij: [a]Deze zijn de waarachtige woorden Gods. a Openb. 21: 5.

10. [a]En ik viel [*neder*] voor zijne voeten, om hem te aanbidden, en hij zeide tot mij: [b]Zie dat gij [*dat*] niet [*doet*]; ik ben uw mededienstknecht, en uwer broederen, die het getuigenis van Jezus hebben; aanbid God. Want het getuigenis van Jezus is de geest der profetie. a Openb. 22: 8. b Hand. 10: 26; 14: 14. Openb. 22: 9.

11. En ik zag den hemel geopend; en zie, [a]een wit paard, en die daarop zat, was genaamd Getrouw en Waarachtig, en hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid. a Openb. 6: 2.

12. En zijne oogen waren [a]als eene vlamme vuurs, en op zijn hoofd waren vele koninklijke hoeden; en hij had eenen naam geschreven, dien niemand wist, dan hijzelf; a Openb. 1: 14.

13. En hij was bekleed met een kleed, [a]dat met bloed geverfd was; en zijn naam wordt genoemd [b]het Woord Gods. a Jes. 63: 1. b Joh. 1: 1. 1 Joh. 1: 1.

14. En de heirlegers in den hemel volgden hem op witte paarden, gekleed met wit en rein [a]fijn lijnwaad. a Matth. 28: 3. Openb. 4: 4; 7: 9.

15. [a]En uit zijnen mond ging een scherp zwaard, opdat hij daarmede de heidenen slaan zoude. En hij zal ze hoeden [b]met een ijzeren roede; [c]en hij treedt den wijnpersbak van den wijn des toorns en der gramschap des almachtigen Gods. a Openb. 2: 16; 19: 21. b Ps. 2: 9. Openb. 2: 27. c Jes. 63: 3. Openb. 14: 19, 20.

16. En hij heeft op [*zijn*] kleed en

op zijne dij dezen naam geschreven: [a]Koning der koningen, en Heere der heeren. a 1 Tim. 6: 15. Openb. 17: 14.

17. En ik zag eenen engel, staande in de zon; en hij riep met eene groote stemme, zeggende tot alle de vogelen, die in het midden des hemels vlogen: [a]Komt herwaarts, en vergadert u tot het avondmaal des grooten Gods;
a Jer. 12: 9. Ezech. 39: 17.

18. Opdat gij eet het vleesch der koningen, en het vleesch der oversten over duizend, en het vleesch der sterken, en het vleesch der paarden, en dergenen die daarop zitten, en het vleesch van alle vrijen en dienstknechten, en kleinen en grooten.

19. En ik zag het Beest, en de koningen der aarde, en hunne heirlegers vergaderd, om krijg te voeren tegen hem, die op het paard zat, en tegen zijn heirleger.

20. En het Beest werd gegrepen, en met dit de valsche profeet, [a]die de teekenen in zijne tegenwoordigheid gedaan had, door welke hij verleid had, die het merkteeken van het Beest [b]ontvangen hadden, en die zijn beeld [c]aanbaden. Deze twee zijn [d]levend geworin den poel des vuurs, die [e]met sulfer brandt. a Deut. 13: 1. Matth. 24: 24. Openb. 13: 12, 13; 16: 14. b Openb. 13: 16. c Openb. 13: 15. d Dan. 7: 11. Openb. 20: 10. e Openb. 14: 10.

21. En de overigen werden gedood met het zwaard desgenen die op het paard zat, hetwelk uit zijnen mond ging; en alle de vogelen werden verzadigd van hun vleesch.

HET XX KAPITTEL.

En ik zag een engel afkomen uit den hemel, [a]hebbende den sleutel des afgronds, en eene groote keten in zijne hand; a Openb. 1: 18.

2. [a]En hij greep den draak, de oude slang, welke is de duivel en satanas, en bond hem duizend jaren;
a 2 Petr. 2: 4. Openb. 12: 9.

3. En wierp hem in den afgrond, en sloot hem daarin, en verzegelde [*dien*] boven hem, [a]opdat hij de volkeren niet meer verleiden zoude, totdat de duizend jaren zouden geëindigd zijn. En daarna moet hij eenen kleinen tijd ontbonden worden.
a Openb. 16: 14, 16; 20: 8.

4. En ik zag tronen, en zij zaten daarop; [a]en het oordeel werd hun gegeven; en [*ik zag*] [b]de zielen dergenen, die onthoofd waren om het getuigenis van Jezus en om het woord Gods, en die [c]het Beest en [d]zijn beeld niet aangebeden hadden, en die [e]het merkteeken niet ontvangen hadden aan hun voorhoofd en aan hunne hand; [f]en zij leefden en heerschten als koningen met Christus de duizend jaren.
a Openb. 6: 10. b Openb. 6: 9. c Openb. 13: 12. d Openb. 13: 15. e Openb. 13: 16. f Openb. 6: 11.

5. Maar de overige der dooden werden niet weder levend, totdat de duizend jaren geëindigd waren. Deze is de eerste opstanding.

6. Zalig en heilig is hij, die deel heeft in de eerste opstanding; over deze heeft de tweede dood geene macht, maar zij zullen [a]priesters van God en van Christus zijn, en zij zullen met hem als koningen heerschen duizend jaren.
a Jes. 61: 6. 1 Petr. 2: 9. Openb. 1: 6; 5: 10.

7. En wanneer de duizend jaren zullen geëindigd zijn, zal de satanas uit zijne gevangenis ontbonden worden;

8. En hij zal uitgaan om de volken te verleiden, die in de vier hoeken der aarde zijn, [a]den Gog en den Mágog, om hen [b]te vergaderen tot den krijg; welker getal is als het zand aan de zee. a Ezech. 38: 2; 39: 1. b Openb. 16: 14.

9. En zij zijn opgekomen op de breedte der aarde, en omringden de legerplaats der heiligen, en de geliefde stad; en er kwam vuur neder van God uit den hemel, en heeft ze verslonden.

10. En de duivel, die hen verleidde, [a]werd geworpen in den poel des vuurs en sulfers, alwaar [b]het Beest en de valsche profeet zijn; en zij zullen [c]gepijnigd worden dag en nacht in alle eeuwigheid. a Dan. 7: 11. Openb. 19: 20. b Openb. 19: 20. c Openb. 14: 10.

11. En ik zag eenen grooten witten troon, en dengene die daarop zat, van wiens aangezichte de aarde en de hemel wegvlood, en geene plaats is voor die gevonden.

12. En ik zag de dooden, klein en groot, staande voor God; en de boeken werden geopend; en een ander boek werd geopend, [a]dat des levens is; en de dooden werden geoordeeld uit het-

gene in de boeken geschreven was, [b]naar hunne werken.

a Ex. 32: 32. Ps. 69: 29. Philipp. 4: 3. Openb. 3: 5; 21: 27.
b Ps, 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6; 14: 12. 2 Cor. 5: 10. Gal. 6: 5. Openb. 2: 23.

13. En de zee gaf de dooden, die in haar waren; en de dood en de hel gaven de dooden, die in hen waren; en zij werden geoordeeld, een iegelijk naar hunne werken.

14. En de dood en de hel werden geworpen in den poel des vuurs; dit is de tweede dood.

15. En zoo iemand niet gevonden werd geschreven in het boek des levens, die werd geworpen in den poel des vuurs.

HET XXI KAPITTEL.

En [a]ik zag eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde; want de eerste hemel en de eerste aarde was voorbijgegaan, en de zee was niet meer.

a Jes. 65: 17; 66: 22. 2 Petr. 3: 13.

2. En ik, Johannes, zag [a]de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit den hemel, toebereid als eene bruid, die voor haren man versierd is. a Openb. 3: 12; 21: 10.

3. En ik hoorde eene groote stemme uit den hemel, zeggende: [a]Zie, de tabernakel Gods is bij de menschen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volk zijn, en God zelf zal bij hen, [*en*] hun God zijn. a Ezech. 43: 7.

4. [a]En God zal alle tranen van hunne oogen afwisschen; en de dood zal niet meer zijn; noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn; want de eerste dingen zijn weggegaan.

a Jes. 25: 8. Openb. 7: 17.

5. [a]En die op den troon zat, zeide: Zie, [b]Ik maak alle dingen nieuw. En Hij zeide tot mij: Schrijf, want deze woorden [c]zijn waarachtig en getrouw.

a Openb. 4: 2; 20: 11.
b Jes. 43: 19. 2 Cor. 5: 17. c Openb. 19: 9.

6. En Hij sprak tot mij: [a]Het is geschied. [b]Ik ben de A'lpha en de Oméga, het begin en het einde. [c]Ik zal den dorstigen geven uit de fontein van het water des levens voor niet.

a Openb. 16: 17. b Jes. 41: 4; 44: 6. Openb. 1: 8; 22: 13. c Jes. 55: 1.

7. Die overwint, zal alles beërven; [a]en Ik zal hem een God zijn, en hij zal Mij een zoon zijn.

a Zach. 8: 8. Hebr. 8: 10.

8. Maar [a]den vreesachtigen, en ongeloovigen, en gruwelijken, en doodslagers, en hoereerders, en toovenaars, en afgodendienaars, en al den leugenaars, is hun deel in den poel, [b]die daar brandt van vuur en sulfer; hetwelk is de tweede dood. a Openb. 22: 15. b Openb. 20: 14, 15.

9. En tot mij kwam één van de zeven engelen, [a]die de zeven phiolen hadden, welke vol geweest waren van de zeven laatste plagen, en sprak met mij, zeggende: Kom herwaarts, ik zal u toonen de bruid, de vrouwe des Lams.

a Openb. 15: 6, 7.

10. En hij voerde mij weg [a]in den geest op eenen grooten en hoogen berg, en hij toonde mij de [b]groote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende uit den hemel van God; a Openb. 1: 10.
b Hebr. 12: 22. Openb. 21: 2.

11. En zij had de heerlijkheid Gods; en haar licht was den allerkostelijksten steen gelijk, [*namelijk*] als den steen Jáspis, blinkende gelijk kristal.

12. En zij had eenen grooten en hoogen muur, en had twaalf poorten, en in de poorten twaalf engelen, en namen daarop geschreven, welke zijn [*de namen*] der twaalf geslachten der kinderen Israëls.

13. Van het oosten waren drie poorten, van het noorden drie poorten, van het zuiden drie poorten, van het westen drie poorten.

14. [a]En de muur der stad had twaalf fundamenten, en op deze de namen der twaalf Apostelen des Lams.

a Eph. 2: 20.

15. En hij, die met mij sprak, [a]had eenen gouden rietstok, opdat hij de stad zoude meten, en hare poorten, en haren muur. a Ezech. 40: 3. Zach. 2: 1.

16. En de stad lag vierkant, en hare lengte was zoo groot als [*hare*] breedte. En hij mat de stad met den rietstok op twaalf duizend stadiën; hare lengte, en hare breedte, en hare hoogte waren evengelijk.

17. En hij mat haren muur op honderd vier en veertig ellen, [*naar*] de maat eens menschen, welke des engels was.

18. En het gebouw van haren muur was Jáspis; en de stad was zuiver goud, zijnde zuiver glas gelijk.
19. En de fundamenten van den muur der stad waren met allerlei kostelijk gesteente versierd. Het eerste fundament was Jáspis, het tweede Sáffier, het derde Chalcédon, het vierde Smarágd,
20. Het vijfde Sardónix, het zesde Sárdius, het zevende Chrysoliet, het achtste Bery'l, het negende Topaas, het tiende Chry'sopraas, het elfde Hyacínth, het twaalfde Amethy'st.
21. En de twaalf poorten waren twaalf paarlen, iedere poort was elk uit ééne paarl; en de straat der stad was zuiver goud, gelijk doorluchtig glas.
22. En ik zag geenen tempel in haar; want de Heere, de almachtige God, is haar tempel, en het Lam.
23. [a]En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in haar zouden schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht, [b]en het Lam is hare kaars. *a* Jes. 60: 19. Zach. 14: 7. *b* Openb. 22: 5.
24. [a]En de volkeren, die zalig worden, zullen in haar licht wandelen; en de koningen der aarde brengen hunne heerlijkheid en eere in haar. *a* Jes. 60: 3.
25. [a]En hare poorten zullen niet gesloten worden des daags; want aldaar zal geen nacht zijn. *a* Jes. 60: 11. *b* Openb. 22: 5.
26. En zij zullen de heerlijkheid en de eere der volkeren daarin brengen.
27. En in haar zal niet inkomen iets dat ontreinigt, en gruwelijkheid doet, en leugen [*spreekt*]; maar die geschreven zijn [a]in het boek des levens des Lams. *a* Ex. 32: 32. Ps. 69: 29. Philipp. 4: 3. Openb. 3: 5; 20: 12.

HET XXII KAPITTEL.

En hij toonde mij [a]eene zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit den troon Gods en des Lams. *a* Ezech. 47: 1. Zach. 14: 8.
2. In het midden van hare straat, en op de eene en de andere zijde der rivier, was [a]de boom des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijne vrucht; en de bladeren des booms waren tot genezing der heidenen. *a* Openb. 2: 7.
3. En geene vervloeking zal er meer tegen [*iemand*] zijn; en de troon Gods en des Lams zal daarin zijn, en zijne dienstknechten zullen Hem dienen;
4. En zullen zijn aangezichte zien, en [a]zijn naam zal op hunne voorhoofden zijn. *a* Openb. 3: 12.
5. [a]En aldaar zal geen nacht zijn, en zij zullen geene kaars noch licht der zon van noode hebben; want de Heere God verlicht hen; en zij zullen als koningen heerschen in alle eeuwigheid. *a* Jes. 60: 19. Zach. 14: 7. Openb. 21: 23.
6. En hij zeide tot mij: [a]Deze woorden zijn getrouw en waarachtig; en de Heere, de God der heilige profeten, heeft zijnen engel gezonden, [b]om zijnen dienstknechten te toonen hetgene haast moet geschieden. *a* Openb. 19: 9; 21: 5. *b* Openb. 1: 1.
7. Zie, ik kom haastelijk. [a]Zalig is hij, die de woorden der profetie dezes boeks bewaart. *a* Openb. 1: 3.
8. En ik, Johannes, ben degene, die deze dingen gezien en gehoord heb. En toen ik ze gehoord en gezien had, viel ik [*neder*] om aan te bidden voor de voeten des engels, die mij deze dingen toonde.
9. En hij zeide tot mij: [a]Zie dat gij het niet [*doet*]; want ik ben uw mededienstknecht, en uwer broederen, der profeten, en dergenen die de woorden dezes boeks bewaren; aanbid God. *a* Hand. 10: 26; 14: 14. Openb. 19: 10.
10. En hij zeide tot mij: [a]Verzegel de woorden der profetie dezes boeks niet; want [b]de tijd is nabij. *a* Dan. 8: 26; 12: 4. *b* Openb. 1: 3.
11. Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde; en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde.
12. En zie, ik kom haastelijk; en mijn loon is met mij, [a]om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn. *a* Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6; 14: 12. 1 Cor. 3: 8. 2 Cor. 5: 10. Gal. 6: 5. Openb. 2: 23.
13. [a]Ik ben de A'lpha en de Oméga, het begin en het einde, [b]de eerste en de laatste. *a* Openb. 1: 8; 21: 6. *b* Jes. 41: 4; 44: 6; 48: 12. Openb. 1: 8; 21: 6.
14. Zalig zijn zij, die zijne geboden

doen, opdat hunne macht zij aan den boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad.

15. [a]Maar buiten zullen zijn de honden, en de toovenaars, en de hoereerders, en de doodslagers, en de afgodendienaars, en een iegelijk die de leugen lief heeft en doet. *a* 1 Cor. 6: 10. Eph. 5: 5. Col. 3: 6.

16. [a]Ik, Jezus, heb mijnen engel gezonden, om ulieden deze dingen te getuigen in de gemeenten. [b]Ik ben de wortel en het geslacht Davids, [c]de blinkende morgenster. *a* Openb. 1: 1. *b* Jes. 11: 10. Rom. 15: 12. Openb. 5: 5. *c* 2 Petr. 1: 19.

17. En de Geest en de bruid zeggen: Kom. En die het hoort, zegge: Kom. [a]En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet *a* Jes. 55: 1. Joh. 7: 37.

18. Want ik betuig aan een iegelijk, die de woorden der profetie dezes boeks hoort: indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal over hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn;

19. [a]En indien iemand afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het [b]boek des levens, en uit de heilige stad, en [*uit*] hetgene in dit boek geschreven is. *a* Deut. 4: 2; 12: 32. Spr. 30: 6. *b* Openb. 13: 8; 17: 8.

20. Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, ik kom haastelijk. Amen, ja kom, Heere Jezus.

21. De genade van onzen Heere Jezus Christus [*zij*] met u allen, Amen.

EINDE DES NIEUWEN TESTAMENTS.

Geteekend door J. Woltjer.

Lith. v. Ph. Zalsman, Kampen

HET GEBIED
DER
TWAALF STAMMEN ISRAELS
Schaal 1:1680000
Kilometer
DE ZEE, DE GROOTE ZEE, DE ACHTERSTE ZEE
Sidon
Tyrus
Acco
Dor
Jafo, Joppe
Asdod, Azote
Askalon
Gaza
Gath?
Hebron
Beersheba
Zoar
Zoutdal
Bozra
Rabba (der kinderen Ammons)
Jaëzer
Heshbon
Mahanaim
Gilead
Ramoth Gilead
Beesthra
Saïcha
Hoba
DAMASCUS
Abana
Parpar
Gob Libanon
Antilibanon
Gob Hermon
Iron
Beth Beheb
Dans Lais
Baal Gad
Meara
Kana
Jenoach
Hunna
Beth Anath
Jereod
Kedes
Adamah
Meron
Merom
Achsib
Hamon
Kitron
Rakkath
Hamath
Beth Sonen
Ephraims woud
Tob
Gesur
Tob
Astaroth Karnaim
Kenath Nobo
Edrei
Hauran
Gilead
Jabes Gilead
Mahanaim
Pniel
Succoth
Adama
Zaretan
Samir
Tirzah
Sichem
Samaria
Ophra
Tappuah
Kana
Dothan
Jezreel
Bethsean
Aphek
Ajalon
Ekron
Bethel
Jericho
Beth Horon
Gibeon
Mizpa
Kiriathaim
Beth Baal Meon
Aroër
Ar Moab
Kir Moab
Sebam
Kir Hareseth
Kir Heres
Dibon
Arnon
Sikon
Jahaz
Heshbon
Nebo
Elealé
Madeba
Hesbon
Kiriathaim
Beth Peor
Beth Bazi Meon
Aroër
Kiriath Huzzoth
Dibon
Aroër
Sikon
Ar Moab
Kir Moab
Sodom
Zoar
Zoutdal
Arabah
Tamar
Engedi
Karmel
Maon
Ziph
Jattir
Arad
Dimona
Hormah
Ziklag
Gerar
Beersheba
Rimmon
Ain
Eshtaol
Zorah
Beth Shemesh
Aijalon
Gibeon
Mizpa
Ramoth Gilead
Ephraim
Beth Horon
Gezer
Ekron
Ashdod
Gath
Ashkelon
Gaza
Beth Anath
Jeremoth
Adullam
Keilah
Ziph
Maon
Carmel
Jattir

30° 53° v.F

Jafo (Joppe) · Bene Berak · Ekron · Asdod · Jabneel (Jamnia) · Naëma · Ajalon · Zora · Zanoah · En Gannim · Timnath · Ekendal · Jarmuth · Helipha · Mizpe · Senannim · Adullam · Sacho · Zeitan · Wajir · Geth? · Ie Kimas · Maresa · Lachis · Eglon · Keqilao · Libna · Beth Chappuah · Hebron · Adoraim · Duma · Zanoah · Debir · Anab · Jeta · Karmel · Achzib of (Kezib) · Nexib · Hamre · Kain · Zif · Beth Aroth · Halhul · Thekoa · Engedi · Beth Choron · Etam · Bethlehem Ephrata · Bethlehem · Gilo · Bethzur · Gedor · Beth Anoth · Jeruzalem · Beth Semes · Chesalon · Mizpe (Jofe) · Kiriath Jearim · Caphira · Gibeon · Rama · Michmas (Mikmasch) · Gibea Saul · Almeth · Adummim · Beth hogla · Debir · Dal Achor · Gilgal · Jericho · Jordaan · Beth Haran · B. Nebo · Beth Jesimoth · Zerreth · Abarim · Pisga · Geb · Zemaraim · Beth Aven · Ai · Beëroth · Ramathaim · Beth Horon boven · Beth Horon beneden · Gazer · Gibeon · Neballat · Timnath Serah · Ophni · Bethel · Ephraim Efron · Rosta Simmon · Baal Hazor · Ataroth Adar · Gibea Pinchas · Silo · Lebona · Lebona · Sapir · Adama · Zartan · Bedilath · Jibleam · Ithnil · Naëran (Naharath) · Beth Nimra · Zif · Maon · Nob · Anatoth · Enek Hatz · Almon Almeth · Adummim · Jeruzalem · Olijfberg · En Semes · Bethanie · Dal Rephaim · Beek Kidron · Graf v. Rachel · Bethlehem · Rogel

ISSASCHAR · EPHRAIM · DAN · GAD · JAMIN · JUDA · Land van Sephela · Gebergte van Juda · Woestijn van Juda · HILSTIJNEN · ZOUT ZEE of DOODE ZEE

JUDAEA
Schaal 1:700000.

ERUZALEM EN OMSTREKEN Schaal 1:210000.

JERUZALEM VOOR CHRISTUS Schaal 1:35000

BEZETHA · Pool van Ephraim · Vijver van Bethesda · Pool van Siloam · Bovenstad · Tempelplein · Gihon · Vijver van Siloam · Dal der Zonen · Kidron (dal van Josaphat) · Veld der Vallei · Hinnom · Dal Rephaim · Rogel · Schaapenpoort · Vischpoort · Vuilnispoort · Poortje van Ophel · Mistpoort · Tempelpoort · Waterpoort · Poort van Benjamin · Poort van Efraïm · Poort van Hizkia · Poort van Tyropoeon · Poort van Davidstoren · Poort van Tempel · Poort van Ophel · Poort van Siloam · Poort van Hinnom · Poort van Tempel · Poort van Ophel · Poort van Siloam · Poort van Hinnom

Jill. Ph. Zalsman Kampen

Geteekend door J. Woltjer.

30 35 40 45 50 55

ZWARTE ZEE

Adriatische Zee

Rome

Philippi

Byzantium

Thracie

Macedonie

Griekenland

Rhegium

Syracuse

Malta

Lesbos

Chios

Smyrna

Ephesus

MYSIE

ASIE

GALATIE

CAPPADOCIE

LYCAONIE

Iconium

Lystra

Derbe

Tarsus

Mazaca

PISIDIE

CARIE

Miletus

Cos

Rhodus

Patara

PAMPHYLIE

Seleucia

Antiochia

Cyprus

Salamis

Paphos

Creta

MIDDELLANDSCHE ZEE

PHOENICIE

Damascus

Tyrus

Ptolemais

Caesarea

Joppe

JERUZALEM

JUDEA

Cyrene

Alexandrie

Nil

EGYPTE

LIBIE

Syrtis

35

30

REIZEN VAN DEN APOSTEL PAULUS.

Schaal 1:16.800.000

THRACIE

PEROPONTIS

Philippi

Neapolis

Amphipolis

Apollonia

Beroea

Samothrace

Lemnos

Thessalie

Epirus

Lesbos

Mitylene

Adramyttium

Pergamus

Thyatira

Sardes

Philadelphia

Delphi

Thebe

Corinthe

Athene

Ephesus

Smyrna

Laodicea

Miletus

Patmos

Paros

Naxos

Cos

Cnidus

Rhodus

Cythera

Crete

Salmone

Schoonehavens

36

REIZEN VAN DEN APOSTEL PAULUS.

Schaal 1:8.400.000.

Hoek poort

Grote muur van Agrippa

Hellenisten

Bezeta

Antonia

Gethsemane

Golgotha

VOORSTAD

Oostelijke muur

Tempel

Nieuwe Sedenen

SION

Oohel

Paleis van Herodes

Paleis der Makkabeërs

BOVENSTAD

BENEDEN STAD

Huis van Cajaphas

Siloam

Hinnom

Dal van de Kidron

Vaste muur

Vaste muur

Vaste muur

Meetpunt

JERUZALEM TEN TIJDE VAN CHRISTUS.

Schaal 1:25.200

2 Oost. vai. Parijs. 24 Claudio 26 28

Lith. & Ph. Zalsman, Kampen.

Geteekend door J. Wolljer

Lith. Ph. Zalsman, Kampen

PUT BIJ BEËRSEBA.

PLOEG MET EEN JUK OSSEN.

HOOGEPRIESTER.

VROUWENKLEEDING.

MA

REUKALTAAR.
(van Goud.)

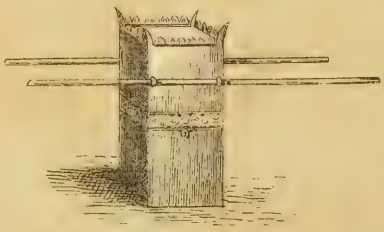

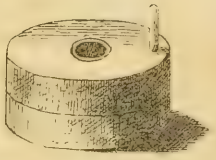

MOLEN.

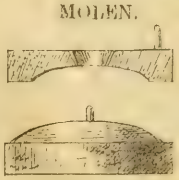

BRANDOFFERALTAAR.
(van Koper.)

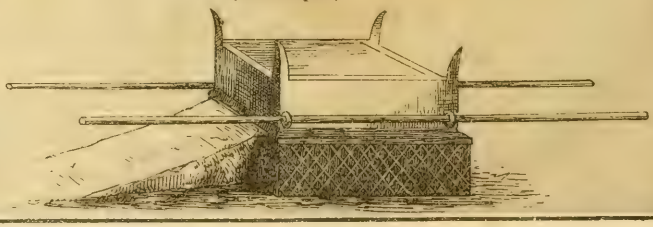

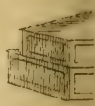

GOUDEN

DORSCHSLEDE.

NKLEEDING.

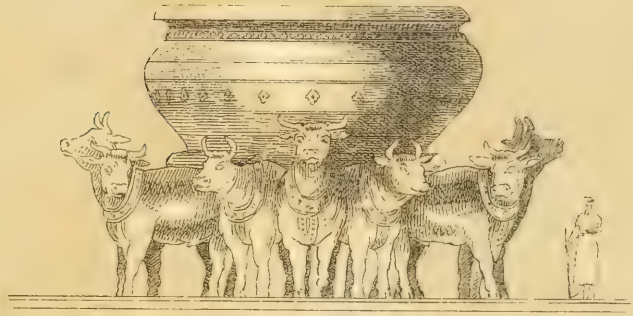

KOPEREN ZEE VAN SALOMO.

ELAAR.

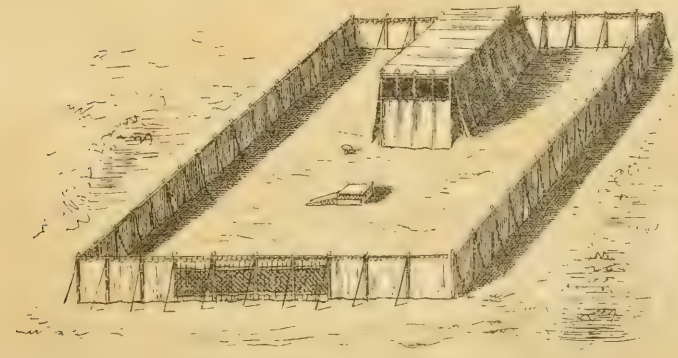

TABERNAKEL.

Lith. Ph. Zalsman Kampen
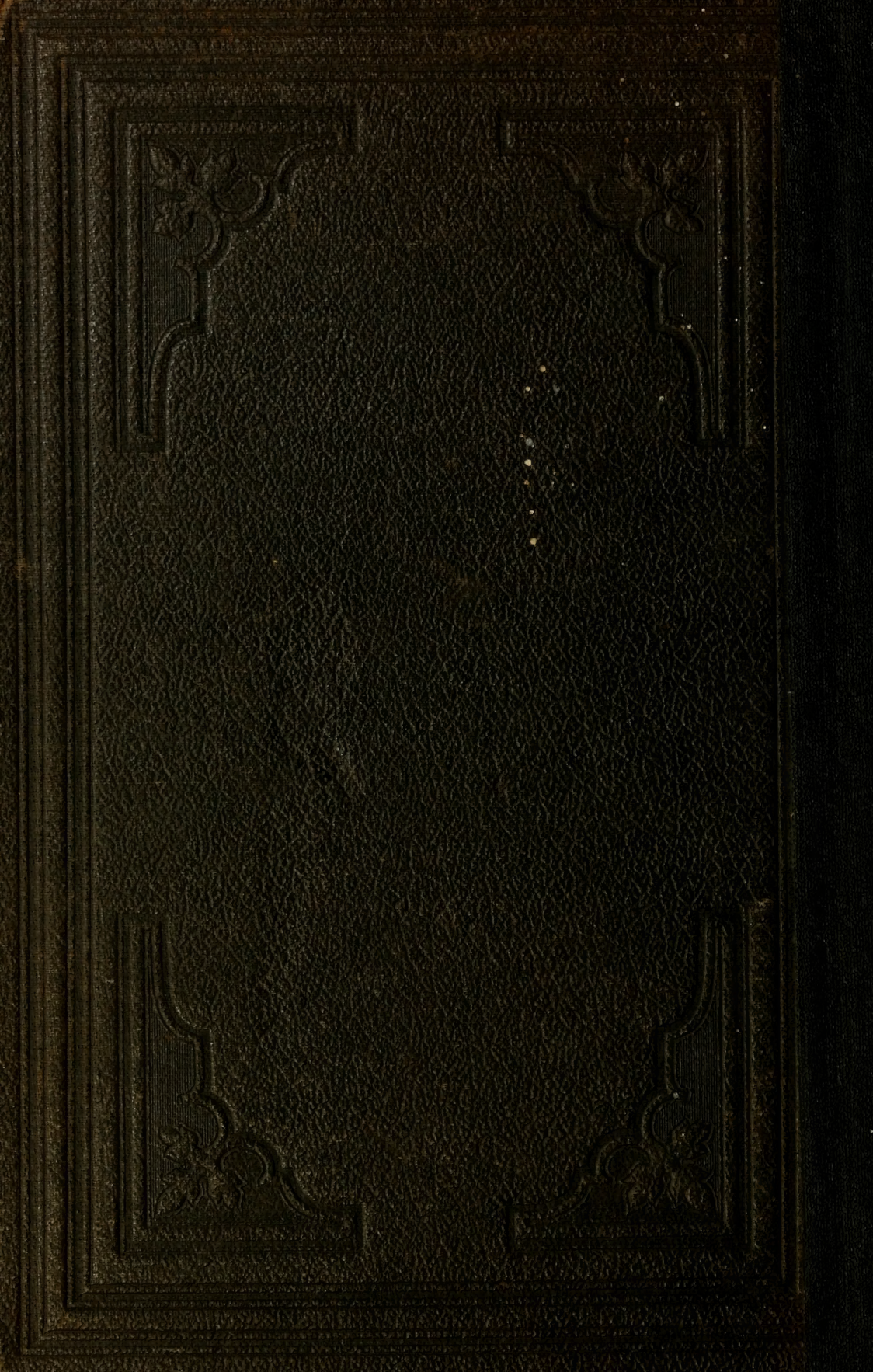
T. Gover
Antiquarian
Preston